CAESARIS
LAMBERTINI TRANENSIS
I. V. C. CLARISSIMI, ET EPISCOPI INSVLANI MERITISSIMI.

TRACTATVS DE IVRE PATRONATVS,

Liber Secundus;

BASILICA SANCTI HIERONYMI LAMBERTINA NVNCVPATVS.

Omnibus quidem Iurisperitis, sed vel maximè forum exercentibus utilis & necessarius. In quo adeò exactè, copiosè ac dilucidè Iuris ipsa Patronatus materia explicatur, & ea denique arte, methodoq; singula distinguuntur, ut ne quid certè melius, ornatius, aut doctius à quoquam desiderari queat.

Postrema hęc editio diligenti studio & recognita, & à mendis omnibus repurgata est.

Nec sine rerum summis, & Indice locupletissimo.

VENETIIS, MDLXXXIIII.

ELENCHVS QVÆSTIONVM, ET Articulorum j. partis huiusce ij. libri.

CANON NVMERORVM.

Prior numerus marginalis Articulorum ordinem successiuum significat. Numerus interior Articulos & Quæstiones principales; Posterior vero numerus chartarum seriem demonstrat.

Finis Elenchi. q. prin. & art. j. Par. ij. Lib.

ELENCHVS QVAESTIONVM, & articulorum ſecundę Par. huiuſce ij. Lib.

Canon numerorum.

Prior numerus marginalis Articulorum ordinem ſucceſsiuum ſignificat. Numerus anterior Articulos & quæſtiones principales, Poſterior uero numerus chartarum ſeriem demonſtrat.

¶ In j. q. prin. ij. Par. huius ij. lib.

Infra quantum tempus præſentatio fiat.

¶ In ij. q. prin. ij. Par. ij. Lib. quando & ubi.

fan-

An

¶ In 7. q. prin. 2. partis. 2. libri.

¶ In 8. quæſt. prin. 2. par. 2. lib.

647 Si

Finis tabulæ quæst. princ. & artic. 2. partis. 2. Libri.

ELENCHVS QVAESTIONVM, & articulorum tertiæ partis huiusce 2. lib.

Canon numerorum.

Prior numerus marginalis Articulorum ordinem successiuum significat. Numerus interior Articulos & Quæstiones principales; Posterior verò numerus chartarum seriem demonstrat.

Si

809 Si

Finis Elenchi quæst. & artic. tertiæ par.2. Lib.

LIBER SECVNDVS TRACTATVS DE IVRE PATRONATVS, BASILICA SANCTI HIERONYMI NVNCVPATA.

AVCTORE REVERENDISS. D. CAESARE LAMBERTINO Tranensi, Iurisconsulto præstantissimo, & Episcopo Insulano dignissimo.

¶Liber Secundus ecclesiæ patronatæ ordinatio.

¶Diuisio huius Libri Secundi.

1 *Continuatio secundi libri ad primum librum præcedentem.*
2 *Materia secundi libri, & quomodo uocatur secundus liber.*

1 Xpeditus de primo lib. †huius Tractatus Basilicæ Hieronymi Lambertinæ, qui uocatur iurispa. acquisitio, deueniendum est ad secundum Librum, quem appellauimus sup. in diuisione totius operis ecclesiæ patronatæ ordinatio, quia igitur supra in d. 1. lib. late uidimus qualiter iurepa. ereentur, qualiter acquirantur qualiter ad hæredes descendant, & quibus titulis ad extraneos transferantur, & demum in quib. ecclesijs & locis cadat iuspa. Merito in isto 2. lib. nunc tractandum est, qualiter ipsæ ecclesiæ patronatę ordinentur, quæ quidem ordinatio consistit in primo ipsius iurispat. fructu qui est præsentatio, quæ ad ipsius perfectionem ordinarii institutionem requirit. pro faciliori ergo intelligētia uisum est mihi hunc secundum librum in tres par-
2 tes principales diuidere. ¶ †Prima uocabitur ordinationis ecclesiæ patronatæ præparatio: in ipsa enim tractabimus, qui possunt præsentare & qui non, & quid de existentibus in quasi possessione præsentandi, in q. bus ecclesijs, & an & quādo præsentatio cadat, qui possunt præsentari & qui non, & de eorum qualitatibus, quæ omnia sunt præparatoria ipsius ecclesiæ patronatę & ideo eius primam part. appellabimus ordinationis præparationem, ut modo diximus. Secunda uerò pars principalis appellabitur ordinationis ecclesiæ patronatæ actualitas; quia in ea tractabimus de ipsa actuali præsentatione infra quantum tempus præsentatio ipsa fiat, quomodo fiat, coram quo fiat, de uariatione pręsentantium, quid iuris competat pręsentato de actibus successiuis in ipsa præsentatione, de discordia præsentantium & de toto processu usque ad instōnem exclusiue, & ideo dr̄ ordinationis actualis. Tertia aūt & ult. pars principalis appellabitur ordinationis ecclesię patronatę perfectio: nam in ea tractabimus de instōne p̄sentatorum quis institui possit, & qui non, in quibus ecclesijs instō cadat, qui p̄nt instituere, pręsentati in discordia qūo instituantur, de actuali instōne, qn̄ ordinarius instituet sine pręsentatione, qd de legato a latere, & quid de summo Pontifice, & quia hmōi instō tribuit perfectum ius pręsentato, & nō ipsa p̄ntatio & sic ecclesię patronatę ordinatio perficitur ex ipsa instōne, ideo ipsa tertia pars dicitur ordinationis perfectio.

¶Prima pars secundi libri ordinationis ecclesiæ pręparatio.

1 *Patrono iurispatro. ecclesia competunt tria scilicet honor, utilitas, & onus.*
Et ista tria in quibus consistant.

Via Vt proxime diximus, mō tractandum est de pręsentatione, quę fit p patronos, fructus prouenie͂s ex ipso iurep. iō p̄mitto p̄ronis q tot & tāta p deducē da eccl̄a ad esse & bn̄ esse fecerūt cōpetere aliquos fructus, & sm sūmistas hoc ti. & maxime Gof. de
1 Tranoin §. ꝯpetit † p̄rono, dicēdū est tria p̄rono cōpetere, videlicet, ius honoris, utilitatis & oneris. & declarat ista, uidelicet, honorē ꝯsistere ī p̄ntādo rectores ī eccl̄is non collegiatis, ī collegiatis vero p̄ntādo assēsum electioni iam factæ, al. c. c. nobis. hoc tit. Dicit ēt cōsistere hūc honorē, qa primus ī processione incedit, & p alijs honorat̄. d. c. nobis. & c. pię mētis. 16. q. 7. & c. trigērius.

q.7.Vtilitatē vero consistere, quia si uergat ad inopiā alendus est de bonis ecclesiæ.16.q.7.filiis.& c. qcunq; & d.c.nobis.Et subdit onus consistere:qa tenet̄ defen dere ecclesiam ab oīb.oppressionib.& oīa ista di cit no tari duob.uersib.videlicet, patrono dētur honor, unus utilitasq; pñtat præses,defendit,alet̄ egenus.Hoc idē se quitur ibi summa Hos.hoc tit.in 1.col.uer.quid cōpetat. & gl.in d.c.piç mentis.Inn.in hac rub.in uer.ex iurepa.autē.& ibidē Ab.in c.nobis.ī a.col.& ibi oēs.Arc. in c.2.in 1.col.hoc tit.li.6. D.Car.in hac rub.in 1.q.summa directorii iuris.hoc tit.§.7.Et noluit p̄dicta Gaie.in repe.c.fi.de ele.li.6.in 15.col.cum quatuor seq.et late ibidē ī 23.col.et seq.ubi addit unum,ꝙ nō solum p̄dicta cōpetunt patrono,q̄ respiciunt tpalia, sed ēt proueniunt de iurep.aliqua ipūalia,q̄ a doc.admittunt: nā ēt prouenit ex iurep.qnia fundatio ecclesiæ est potissima cā remissionis peccatorū,& ꝓuenit ēt ex eo cultus diuini angmentum,& illins honor, pp quæ p̄ronus satis de iure meret̄,nt ibi per eū.Et adde prouenit e ēt ex iurep. salus,ut cito de purgatorio eximanr̄.c. aīç defunctorū. cum plurib.inrib.ibi.Et ꝙ copetāt s̄. scripta patrono.s. honor,utilitas & onus,tenet aperte Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in trib.1.q.& per discursum,& do.Roc.similiter in hoc tra.in uerbo honorificum. in uerbo onerosum.in nerbo & utile.& faciunt quæ dixim.sup. in 1. parte.1.lib.in 1.q.prin.in 1.art.dum loquuti fuimus de diffinition e iurisp.& ista est communis omnium doc. sententia,& supra scripta omnia ueniunt late discutiēda in hoc.2.& 3.libr.In isto igitur li.erimus tractaturi, ut sup.diximus de nno fructu honoris, qui consistit in præsentatione & sic in ordinatione ecclesiæ.

¶Prima quæstio prin.j.partis.ij.Lib.

1 *Præsentatio quid sit.*
2 *Præsentatus debet esse præsens.*

Quæro Primo in genere de declaratione huius fructus iuris pñtationis, & ex hoc oriunt̄ j.scripti arti. Et primus erit de diffinitione pñtationis, quia de ea primo quærendum est,ut late dixim.s̄. in 1. q.prin.1.par.1.lib.in 1.art.dnm tractauimus de diffini-
1 tione iurispat.†& sic quid sit ista præsentatio, & dic qđ præsentatio est exhibitio quędam facta de clerico pñte sensib.corporis illius cui fit pñtatio.Ita Ab. in c.ea noscitur.in 2.no.de his quæ fiunt a p̄la.sine consensu c.alle.gl.bonā in cle.dudum.in uerbo pręsentari.de sepul. quam approbant ibi cōitēr doctores.idē Ab.in c. cum parati.in 1.col.de appel.ubi ēt do.Præp.& do.me.Cors.
2 †& ex hoc infernnt Ab.& doc.prædicti p̄sentatnm debere esse pñtem & absentem non posse præsentari etiā per nuncium,ut vult etiam Imo.in c.ea noscitnr.de q-bus dicemus.infra in præsenti li.in ista par.in 11.q.prin. in eius art.sequitur prædicta do.Roc. in hoc tra.in eius in principio,dnm declarat terminos in 1.char. ante fi. 4.col.in uersi.tertio quæro.

¶Secundus art.j.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio an dicatur ius, & uide nu.3.*
2 *Præsentatio dicitur effectus iurispa.& etiam fructus iurisp.*

1 Et Ideo secundus erit articulus,†an p̄sentatio sit ius. Istum art.format D.Roc.in hoc tra.in uerbo ius. in 3.q.& dicit credere ꝙ non quia pręsentatio est actus facti.nam ut diximus in p̄ce.art.in eius diffinitione, p̄sentatio est quædam exhibitio clerico pñte facta &c.
2 †& dicitnr effectus iurisp.ut dicit gl.in c.1.hoc titu.seu fructus ipsius,ut per Ab.& alios in c.consultationibus. hoc tit.& per glo.fi.in c.cum Bertoldus. de re iud.& sępius dixi.s̄.in 2.art.8.q.prin.& in 3.art.10.q.prin.2.par. 1.li.Nisi dicamus ipsum præsentare esse bene facti, sed præsentationem prout est annexa spiritualitati.i. instō ni dicet ius,ut sentit Abb.in c.quanto.in 2. col.de iudi. ubi dicit,ꝙ præsentatio est ius annexnm spiritnalitati: & clarius hoc decidit in c.super eo.per illum tex.de of.
3 deleg.¶†Vel dicas,præsentatio anteqnā sit deducta ad actum,est ius,postea quando deducitnr ad actnm, est factum,ut in simili dicunt doc. lo.de Ana.& alii Mod. de accusatione in rub.de accu.& alii de bo. pos.in rub. C.qui admit.Et quod præsentatio sit fructus iurispa.uidenda sunt omnino quæ circa hoc accnmulat do.Fel. in c.cum olim.in 1.col.de maio.& obe.ubi inter cætera attingit,an in dispositionem facientem mentionem de fructibus comprehendatur præsentatio. Et uide de prædictis Phili.Dec.in c.super eo.in 1.not.de offi.dele.

¶Tertius art.j.q.prin.j.partis.ij.Lib.

1 *Præsentatio dicitur donatio,sed non proprie.nume.4.& 7.& ideo præsentatus dicitur donatarius præsentans donatur.*
2 *Præsentatio dat ius ad rem non in re.*
Institutio dat plenum ius.
5 *Collatio beneficij dicitur donatio quædam.*
6 *Ratio quare collatio non transeat ad capitulum sede uacante remissine.*
8 *Casus in quo potius institutio quàm præsentatio dicatur donatio.*
9 *Libellus in quo dicitur sibi competere ius donandi in ecclesia non uitiatur.*

1 Erit Tertius art.†an pñtatio sit donatio.& dic Ab. in c.fi.in pe.no.de con cess.p̄b. dicere ꝑ illū tex. pñtationem patroni posse dici donationem.nā ille tex. ibi non loquitur de collatione:quia illa nō cadit in patronum maxime laicum,ut in c.fi.hoc tit. iō dēt intelligi,dicit ipse,de pñtatione,& dr̄ donatio,quia pñtatus si est idoneus,dēt consequi oīno beneficium.c.decernimus.16.q.7.& hoc idē uoluit ibi Hos.& Io.An.& post eos.D.Car.in 2.not.qnl dñt, ideo dici pñtationem donationem,quia ꝑ eam paratur uia prouisioni,alle.c.pastoralis.hoc ti.sequuntur p̄dicta Imo.But.& omnes,D. Car.ēt uoluit p̄dicta in c.ea noscitur.ī fi.6.opp.in 2.col. de his quæ fiunt a præla.& Gaie.in rep.c.fi.de ele.lib.6. in 19.col.ubi dicit,ex iurepat.non competere patrono ut possit cōferre,etiam si esset clericus. unde si primo uni conferat,& postea alium pñtet,non obstāte appellatione primi pōt secūdus recipi,ut ibi ꝑ eum.& iō dicit in 45.col.esse aduertendum, pñtatum dici donatarium & pñtantem donatorem,qa pñtatio est donatio, alle.Fran.i.Car.in c.ea noscitur.in 3.col.& subdit istud obtinere beneficium hr̄e originem a patrono pñtāte, & sic illi plus teneri q̄ instituenti,alle.l.1.ff.de orig.iur. pēdet tñ ex officio instituentis.cle.2.de of.ord.quasi velit,ex quo originem hēt a pñtante,ꝙ ille dicat̄ donare.
2 ¶†Et q̄uis pñtatio det ius ad rem non in re,ut no.in c.
3 cū Bertol.de re iud.†et instō dat plenū ius.c. ex frequē. de insti.reg.1.de reg.iur.li.6.tñ ex quo institutus oīno tenet̄ īstituere pñtatum a patrono,et si secus faceret,non teneret pñtatio d.c.decernimus.16. q. 7. ideo liberalitas donationis potius attribuitnr pñtanti, q̄ instituenti.
4 ¶†Et ex hoc dic pñtationem dici donationem eo respectu,qa poterat reuera pñtare illum,uel illum, tñ pñtauit illum,unde vr̄ potius uoluisse donare isti q̄ alteri,et in hoc consistit liberalitas donatoris, q̄uis omnino teneatnr præsentare.Sicut in simili dicimus, qđ q̄uis eps
5 omnino beneficium †uacans teneatur conferre,tamē illa collatio dicitur quædam donatio,ut in c.fi.de offi.uic.lib.6.utitur enim prælatus quadam liberalitate in cui conferendo,ut in c.relatum.de pręben. unde computatur inter fructus episcopatus:quia uidetur quidam fructus habere hanc præeminentiā conferendi cui vult ita Ab.et doc.in locis supra alle.et in c.cum olim.post glo.ibi.in 2.colum.de maio.et obedien.et Abb.ante fi.
6 2.column.in c.uerum.de foro competen.†ubi dicunt, hanc esse rationem,quare collatio non transeat in capitulum sede uacante, sicut alia iurisdictionalia, ut in d.c.cum olim. et uoluit etiam ibi D.Felin. in 2. colum. in uer.inquantum.Ab.assignat nouam rationem, ubi

etiam

etiam dicit, pñtationem esse fructus iurispa. alleg. gl. fi.
in d. c. cum Berr. & diaim. sup. in euidentia. sicut ergo
collatio dr̃ donatio propter prędicta. ita etiam pręsen-
tatio debet posse dici donatio eadem ratione. Est bene
uerum Abb. quem sequuntur docto. in d. c. relatum.
de pb. in pe. no. dicere unũ. s gl. ĩ §. fi. 23. q. 6. uelle epm
dici dare prębendam non autem donare. nam proprie
donatio est, quando nulla necessitas urget donandi, sed
solum liberalitas, l. 1. ff. de dona. in collatione uero, &
etiam in pręsentatione † est necessitas in conferẽdo &
pñtando, sed non respectu cuius, ideo non potest dici
uera donatio, sed quasi donatio, qa potius isti q̃ illi do-
nat, ut proxime diximus. ¶ † Dicerem bene unum, q si
patronus pñtaret unum, & postmodũ pñtauit alium
accumulando, quod facere potest. c. quod autem. hoc
tit. cum isto casu optio sit ordinarii, quẽ uellt institue-
re. c. cum aũt. hoc titu. q eo casu potius initõ q̃ pñtatio
dicatur donatio, ex quo ordinarius usus est donatione
quia magis uni q̃ alteri gratificari uoluit, ut iurib. sup.
alleg. Nisi dicas non esse pręcise in posse ipsius ordina-
rii gratificari, ex quo debet gratificari idoniori, ut in d.
c. cum aũt. unde ẽt si ex malitia distulerit instituere pri
mum pñtatum, ut fieret secunda pñtatio, & institueret
secundo loco pñtatum. tenetur prouidere primo pñ-
tato de alio sibi beneficio, ut in d. c. pastoralis. b oc ti. iõ
dici posset, q nũo dicatur donatio respũ pñtantis ha-
bito respũ ad initium quo tpe poterat pñtare illum ido
neum, seu alium magis idoneum, & tñ pñtauit potius
unum q̃ alium, & licet postea uel antea pñtasset alterũ
non ita idoneum, ex quo ordinarius habet omnino in-
stituere idoniorem, ut illi donasse, sed ista non sunt alí
cuius utilitatis, quia re uera, ut supra diximus, non est
propria donatio, sed quasi donatio. Et ita ẽt reperi do.
Roch. in princip. huius tract. in fi. 1. col. 2. cbat. dicen-
tem, pñtationem posse dici largo modo donationem,
9 alleg. c. ex insinuatione. & idem Abb. hoc titu. ¶ † Ex
hoc infert, q si patronus in libello diceret sibi compe-
tere ius donandi in ecclesia, per hoc non uitiaretur li-
bellus. ita dicit decidere Abb. in cap. 2. hoc titu. & ita
est tenendum.

¶ Quartus art. j. q. prin. j. pat. ij. Lib.

1 *Patroni an dicantur eligere.*
2 *Præsentatio non transfert ius in præsentatum in re nisi ad rem.*
3 *Libellus, ubi dicitur, q patroni elegerunt, non uitiatur. & nu. 9.*
4 *Præsentatio proprie non electio pertinet ad patronum in iurepat. non confirmatio sed institutio ad episcopum.*
5 *Patronus debet actualiter præsentare, aliter non, declaratur si infra quadrimestre uel semestre tantum eligit præsentandum.*
6 *Practica uerborum quibus uti debet patronus cum aliquem instituendum præsentat episcopo.*
7 *Præsentatio facta per personam ecclesiasticam ratione ecclesiæ, & non patrimonii dicitur electio. num. 8.*
10 *Quasi possessio iurisp. acquiritur per actualem præsentationẽ institutione sequuta.*
11 *Præsentatio largo modo dicitur electio.*
12 *Differentia tenuissima tamen inter electionem & præsentationem.*
13 *Libellus, ubi dicitur, peto ecclesiam meam, sustinetur, & exponitur. i. iuspatrona.*
14 *Verba impropriantur, ut libellus sustineatur.*

1 Queritur Quarto, † an patroni dicantur elige-
re. & ur̃ dicendum q sic, put est tex.
in c. 2. ibi, antequam unum eligant presbiterum. & in
c. 3. ibi, plurimorum eligitur & approbat assensu. & in
c. nobis. ibi, unus presbiter a patrono eligitur hoc tit. tñ
Abb. in d. c. 2. in 4. nota. super illo uerbo eligant, notat
q patroni dñt largo modo eligere presbiterum, nõ tñ
2 stricte est electio † quia per pñtationem nõ transfertur
ius in pñtatum. c. quod aũt hoc tit. nisi tñ ad rem non
in re, ut notatur in c. cum Bertoldus de re iud. sed per
electionem sic, no. gl. in c. quanto. 63. distin. unde pro-
prie præsentatio & non electio spectat ad patronũ, &
subdit ipse, q pro tanto patroni dr̃ eligere, quia ante
præsentationem debent unum eligere, ex omnibus &
3 illum præsentare † unde (dicit ipse) non uitiari libellũ,
si dicatur, patroni elegerunt, & remittit se ad id, quod
legitur notatur in c. nobis. hoc tit. & iõ do. Cat. ibi apo
stillat tex. eligant, i. præsentent, ut ibi per eum. & hoc
uult Abb. in d. c. nobis. in fi. 1. col. in uer. nota ibi, a pa-
tronis eligatur. ubi dicit, q largo modo dr̃ patronum
ibi eligere, & de electione quam prius infra se facit eli
gendo unum ex pluribus, & postmodum illum pñtant
epõ, non tamen est propria electio, de qua iura tractãt
& pro hoc facit ille tex. d. c. nobis. ad literam, dum dr̃,
unus presbiter a patrono eligitur, & pro instõne habẽ
da epõ loci præsentatur, loquitur ergo ille tex. dum uti
tur uerbo eligitur, de elec. quæ fit inter se eligendo unũ
ex plurib. & postmodum est facienda pñtatio loci epõ
ut clare loquitur ille tex. sm quem alii tex. s̃. allega. in
telligi debent, cum sit illorum declaratiuus: & istud ẽt
tenuit Abb. in c. fi. in 3. nota. hoc tit. ubi dicit, q patro-
nus ex ui iurisp. non cõsequitur potestatem ecclesiam
concedendi, neque proprium rectorem eligendi, sed
pñtandi instituendum epõ loci, unde propria uocabu-
la quibus uti debemus in hac materia sunt ista sm eũ.
4 prout ex illo tex. † dicit colligi, patronum proprie non
eligere sed præsentare & epm proprie non confirma-
re, sed instituere pro quo facit quod dicit idem Abb. &
5 ibi oẽs in c. auctoritate. de insti. ubi ponit has differen-
tias. ¶ † Et subddit ibi Abb. referendo. Io An. patronũ
non releuari, si infra quadrimestre, uel semestre sibi a
iure concessum solum eligit pñtandum, nam debet ẽ
realiter & actualiter pręsentare, ut ibi per eum. Vñ e[...]
subdit in istis interuenire quãdam electionem impro-
prie dictam, quia patronus primo in mẽte eligit, uel ẽt
simplici uerbo ut electum pñtet epõ, non. n. posset pñ-
tare, nisi prius eligeret pñtandum, unde iura dicentia,
patronum posse eligere, debent intelligi improprie. de
6 elec. prædicta. ¶ † Dant ergo doc. practicam, ut ipse re-
fert, in pñtationis actu: non. n. debet dicere patronus,
pñro uobis clericum, cui ecclesiam concessi, seu cõtu-
li, sed debet dicere, hunc clericum eligi nobis pñtãdũ
sic eum pñto quem per uos institui peto &c. hæc Abb.
ubi. s̃. tenuit ẽt prædicta idem Abb. in c. querelam. per
illum tex. in pe. no. in 2. col. de ele. faciunt dicta Arch.
in c. decernimus. in 1. col. 16. q. 7. & idem uoluit Gai. in
repe. c. fi. de elec. lib. 6 in 19. col. Io. An. uero in addi. Spe
cu. hoc tit. in 3. col. in uer. teneat. uult ẽt prædicta [...]
dicit nunquam se elegisse pñtandum, sed tantum[...]
do pręsentauit, dicit tñ non sufficere illam electione[m]
esse factã. j. tps, nisi fecerit actualem præsentationem,
ut s̃. dixim. Io. Cal. uero in consi. 8. incipi. an. c. auaritię. in
tit. de ele. in fol. 9. ur̃ tenere, patronos eligere, tñ nihil
7 firmat, ut est ibi uidere. ¶ † D. Abb. aũt in d. c. cum aũt
in 3. no. dicit unum, pñtationem patroni ecclesiastici
ratione ecclesiæ non rõne patrimonii (sm Inn. ibi) hr̃e
nim electionis, quia quemadmodum electores uaria-
re nequeunt, ut in c. publicato. de ele. ita nec patronus
clericus, cui competit præsentatio ratione ecclesię ut
ibi. & sic uidetur uelle post Inno. illam præsentation ẽ
posse dici electionem. & idem tenet ipse Abb. in c. pa-
storalis. in ult. no. hoc tit. sequitur late D. Felin. in cap.
cum Bertoldus. in 3. colu. in uersicu. & aduerte q li-
cet. de re iud. ubi ex isto dicto infert ad aliquos effectus
ut aliàs in hoc libro erimus dicturi, dũ tractabimus de
differentiis inter patronum ecclesiasticum & laicum.
Tu uerò pro isto dicto ultra allegata p eum adde Lap.
allega. 4. dom. noster Papa. in 5. colum. uersi. sed nũqd.
& Dom. post Archidia. in capitu. 2. in 4. colum. de præ.
lib. 6. & in capitu. 2. in 1. colu. in fin. 2. opposi. de electio.
eod. lib. & in capi. quã sit. in 1. responsi. in princ. fi. colu.
eodem tit. & lib. & in c. sciant cuncti. in fi. col. in uersic.
in fin. gloss. eod. tit. & lib. & diximus. s̃. in 1. lib. in 9. q.
princ. in 3. art. ubi tractauimus de beneficiis, quæ proce
8 dunt de sacerdote in sacerdotem: † & sic patet per præ-
dicta, q licet præsentatio quę fit per laicum dici non

possit electio, pñtatio tñ, quæ fit per personam ecclesia
sticam ratione ecclesiæ & non patrimonij pôt dici ele
9 ctio p supradicta. ¶ † Sed ad unũ aduerte, qđ dixit Abb.
in d.c.2 hoc tit. in fi. quarti notabili, libellum non uitia
ri si in illo dr̃, patronos eligere: qa pñoni ẽt dñr eligere,
sed large ut ibi per eum, nam si libellaretur per aliquẽ
petentem institui, & dixisset, se fuisse electum p patro-
nos, ex quo non dixit se fuisse pñtatum, tenerem nõ p-
cedere illum libellum, ut instituaĩ ipse & nõ alter, qa
esset incertus & non concludens, potuit. n. esse, patro-
nos eum elegisse inter se & non pñtasse, & sic nõ pos-
set petere se institui, ex quo nõ fuit pñtatus, ut p eundẽ
Abb. in d.c. fi. hoc tit. Et hoc idem dicerem, si libellus
fieret ad hoc, ut patroni demonstrent se in quasi pos. iu
risp. & id dicerent se semp elegisse, nisi illud uerbũ im
propriaret & interpretaret. i. pñtasse ſm quod fecit do.
10 Car. in d.c.2. ita ibi illud uerbũ interpretãdn, † qa nñ p
solam electionem, q̃ fit p aliquos inter se acquirit qua-
si pos. iurispa. sed per actualem pñtationem in Iõne se-
quuta, ut late dr̃ in c. consultationib. hoc tit. & dicetur
late infra in hac par. q. prin. in suis art. unde aduerten-
dum esset circa illam saluationem libelli qualiter fieri
possit. Sed pt n Abb. uide Fede. consi. 202. nobilis quidã.
2. col. in uer. non obst. q ille filius pubes, ubi dicit, q si
patronus fuit uocatus ad eligendum non pôt dicere
11 non fuisse uocatum ad pñtandum † quia pñtatio largo
modo loquendo dr̃ electio, & unum capitur pro alio.
& Gaie. in repe. c fi. de ele. li. 6. in 2. c bat. in 3. col. in uer.
item no. ex dicto Io. An. & in 16. col. dicit pñtare & eli
gere esse terminos sinonimos. Et hnc idem tenet Pau.
de Cita in hoc tract. in 3. par. in 32. q. primæ causæ. in 2.
12 col. ¶ † Reperi post me dum D. Roch. in hoc tracan eius
prin. in 4. q. dum pnnit dñas inter pñtationẽ & electio
nem in 4. diffic. ubi ẽt tenet, pñtationem posse dici ele-
ctionem. & adducit Barb. in cons. 33. inci. psalmista. in
pe. col. in 2. uol & dicit qđ supra diximus de saluatione
libelli, allegãdo pro illo dictn ẽt Abb. in c. post electio-
13 nem. in gl. in uer. insĩone, & adducit ẽt † q si patronus
dicat in libello peto ecclesiam meam, sustinetur libel-
lus & exponitur. i. iuspa. ita Abb. in c pro illorum. in 2.
nota. de pb. & remittit se ad auctoritates allegatas per
do. Fel. pro hoc in c. auditis. in 2. col. de præscrip. & ad
multa similia relata per eundem Feli. in c. examinata.
14 in 5. col. † nam verba impropriãtur, ut libellus sustine
tur. l. si olei ubi no. Bar. C. loca. l. sed si possessori. §. itẽ
si iuraucro. ubi Bar. & Mod. ff. de iureiuran. Et plerun-
que inra loquentia de electione procedunt in præsen-
tatione, & alleg. Lap. nbi sup. & Fede. in cons. suo 133.
ncip. super puncto. & ita tene, ut supra diximus.

¶ Quintus art. 1. q. prin. j. Par. ij. Li.

1 *Præsentatio & electio in quibus differant, ubi ponuntur. 33. differentia.*
2 *Electio non potest fieri nisi per personas ecclesiasticas, secus in præsentatione.*
3 *Canonicus non dicitur habere successorem.*
4 *Vox electi computatur in numero eligentium, secus in uoce præsentati*
5 *Præsentatio & electio in quibus concordent, remissiue.*

1 Quæritur quinto, † quia proxime diximus pñ
tationem uere non esse electionẽ, in
quibus differant pñtatio & electio & in quibus con-
ueniant & summatim hęc conclusine dic in multis
differre & in multis concurrere. Et primo differnnt in
origine, nam pñtatio prouenit ex iurepat. acquisito p
patronum ex illis causis, puta fundatione, constructio
ne, uel dotatione, ut diximus supra in 1. par. 1. lib. in 2.
q. prin. in 1. art. electio uero prouenit ex iure canonię
canonico collato. c. cum ecclesia. de ele. 16. q. ult. ꝯgre
gatio. c. 1. de ele. & per totum. & bona glo. in c. quam-
quam. de ele. lib. 6. super uerbo deuoluetur, cir. med.
in uer. ut igitur. & istam diffe. uidetur sentire do. Ab. in
c. 1. in fi. 1. notab. de ele. & ẽt Io. An. in Merc. in reg. qđ
alicui gratiose. de reg. iu. li. 6. & aliquid sentiuimus sup.
in 1. par. 3. li. in 9. q. prin. in 1. art. in uers. 6. pro ista parte
adducitur. & uolu id quod de canonicis est dictum
excellentis. I. V. D. Do. Bon Iacob. Scotus Patauinus, q
postmodum monachus S. Iustinę effectus appellatus
est dñs Theophilus in suo elegan. tracta. de pręstantia
canonicorum ecclesiæ cathedralis ciuitatis Paduæ in
2 2. par. in 28. præstantia. ¶ † Secundo differunt, quia pñ-
tatio pôt fieri per laicum, & per clericum. ut dictum
est supra in 1. q. prin. 1. par. 1. lib. in 5. art. unico hoc titu.
& in processu infra sępius dicetur, electio uero fieri nõ
potest nisi per personas ecclesiasticas, nt est dictum in
prox. pręce. diffe. & in c. Messana. & in c. sacrosancta. de
elect. & per eundem dñm Bon Iacobum in d. tract. de
præstantia canonicorum. in 3. par. in 6. q. quia ius cano
niæ nõ cadit in laicum, immo ẽt si in limine fundatio.
apponeretur ista conditio, q patronus laicus eligat cũ
canonicis prælatum, non teneret, ut late diximus sup.
in 1. par. 1. lib. in 9. q. princ. in 3. ar. in 7 limitatio. tertiæ
conclusionis. Tertio differunt: quia præsentatio cadit
In muliere etiam respectu præsentationis rectoris ma-
sculi, qui est capax huius, ut per doct. in c. nobis. hoc ti
tu. & in cap. fi. de conces. præb. & diximus supra in 2.
articu. 7. q. princip. 1. part. 1. lib. mulieres etiam secula-
tes & religiosæ non possunt eligere nisi in electionib.
mulierum in monasteriis non autem uirorum cap. in
demnitatibns. & per totnm de elect. Quarto differunt
quia ius præsentandi transit titulo successionis, permu
tationis, & etiam uenditionis. ut notatur in ista rubr.
per docto. & per glo. in c. piæ mentis. 16. quæst. 7 & mul
tis etiam aliis titulis, ut late diximns supra per totam
secundam partem 1. lib. hoc tamen non est in iure eli
gendi, quia non transit cum successione hæreditatis,
immo beneficium ecclesiasticum non debet deferri
successione pluribus de eadem domo, ne uideatur de-
latum potius ex successione, q̃ ex cannnica institutio-
ne c. ad extirpandas. de filiis presby. Abb. in c. uenerabi
3 lis. de elec. in 5. col. † immo canonicus nõ dr̃ hẽre succes
sorem, ut uult Abb. in c. relatum. el 2. de testa. & in c.
quoniam Abb. de offi. deleg. nec quis potest sibi elige
re successorem. c. accepimus. de pac. unde nec alii con
tractus super canonia fieri possunt, nec etiam cum uni
uersitate temporali ius eligendi transire pôt, ut dixim.
sup. in 11. art. 5. q. prin. 2. par. 1. lib. ubi ponitur ratio dñæ,
quare iuspat. transit cum uniuersitate uendita, ius eli-
gendi uero non. Quinto differunt: quia ad hoc ut cleri
ci habeant ius eligendi, oportet eos esse in ecclesia ut
collegiũ, & non sit singulariter beneficiati. bonus tex.
cum gl. in c. dilecta. de exces. præla. Abb. in c. 1. in 1. no.
de elect. & non possunt aliter eligere ut ibi. patroni ue
ro pñtant ẽt ut singulares, ut per Abb. & omnes in c.
3. in ult. col. hoc tit. noluit hanc dñam ẽt do. Roch. in
hoc tract. in prin. in 4. q. in 2. differen. pro qua allegat
Abb. in c. auctoritate. de insti. Sexto differunt: quia pñ-
tatio nititur gratia. c. 3. hoc tit. & diximus late supra in
q. prin. 1. par. 1. lib. in 4. ar. electio uero innititur iuri cõi.
c. 1. & per totum. de electio. glo. in d. c. quamquam, de
elect. lib. 6. super uerbo deuoluetur. circa medium. Et
ista diffe. ponit Abb. in d. c. 3. post prin. 2. col. hoc tit. ut
ibi per eum. & Io. An. in c. 2. super glo. fi. in pen. colum.
de in integrum resti. Sexto differunt: quia pinguius ius
habent electores q̃ pręsentantes, nt colligitur ex gl. 63.
dist. c. quanto. iuncto cap. quod autem. hoc tit. & uo-
luit Abb. in d. cap. 3. post princip. secundę colum. sen-
sit hoc Roch. in d. 4. quæstio. in 1. differen. Septimn dif-
ferunt: quia per electionem tribuitur ius pręlaturæ, &
administrandi saltem in habitu, ut no. glo. in cap. quan
to. 63. distinctio. & plene per domi. Felin. in cap. cum
Bertoldus. in 2. colu. de re iudi. per præsentationem
uero tribuitur ius ad rem, id est beneficium conse-
quendum. ut late per Abb. post eum per D. Felin. in d.
cap. cum Bertoldus. & per Abb. in cap. querelam. de
electio. & in cap. 2. hoc titu. & in aliis iuribus allega.

in preced. art. & de hoc suo loco in præsenti libro dicetur. Sequitur hanc differ. D. Roc. in d. 4. q. in prima differen. allegat Abb. in c. nobis. hoc tit. & in c. auctoritate. de insti. & an & qñ electio tribuat ius electo, dr tradi per D. An. & alios & maxime per Fran. Aretinum in c. super his. in 2. notabi. de accusa. Et ex hoc sequitur octaua differentia; nã p electionem initiatur matrimoniũ spũale, ut in c. cum inter canonicos. de ele. & in c. fi. de translatio. præla. sed per præsentationem non ꝯhitur aliquod uinculum spirituale. ita Abb. in d. c. querelam. de ele. in 2. col. in pen. notab. Decima estẽ differtia: nã electio est ius mere spirituale. c. messana. & c. sacrosancta. & per totum. de elect. præsentatio uero non est ius mere spirituale, sed annexum spiritualitati. ca. quanto. de iud. ubi plene Abb. & omnes, norat Inn. in c. quod sicut. de elect. & ita uoluit etiam D. Abb. in d. c. querelã. in pen. not. & dicetur ĩ. Deo duce. in 3. lib. in eius loco. Vndecimo differunt, nam in pñtatione admittitur accumulatio: qa patronus accumulatiue duos præsentare potest c. cum autem. & c. quod autem. hoc tit. cle. 2. eo. tit. & tñ in electione est secus c. publicatio. de ele. uoluit Lap. alle. 8. præsentatus per patronos. hoc tit. fol. 3. in 1. col. & dicetur. ĩ. in 2. par. huius lib. in 7. q. princ. in 22. art. Duodecimo differũt: quia pupillus pñtat, ut in hac par. dicetur ĩ. in 2. q. prin. in 9. art. & tñ non eligit, cle. ut hi qui. de ætate. & quali. sicut & dicimus, pupillum sponsalia ꝯhere posse. de despon. impu. c. literas, sed non matrimonium c. unico. eo. ti. lib. 6. Lap. d. allega. 8. fol. 4. 1. col. Decimotertio differunt, nam uota alternatiua in electionibus non admittuntur, in præsentationib. uero sic. sm Lap. in d. alleg. 8. fol. 4. col. 1. & dicetur ĩ. in 2. par. hui. lib. in 3. q. prin. in 8. ar. ubi de hoc. Decimoquar-
4 to differũt: † qa in electione persona electa cõputatur in numero eligentium c. cumana. c. cum in iure. de cle. in præsentatione tñ uox præsentati non computatur. Gasp. Cal. consi. 9. an persona pñtata, hoc ti. fol. 61. & dicetur late infra in hac 1. par. huius lib. in 8. q. prin. in 8. art. ubi late. Decimoquinto differũt: quia circa electionem data est forma per canonem. ca. quia propter. de ele. quæ tamen non est seruanda per patronos laicos in præsentationibus eorum Lap. in d. alle. 8. in fol. 3. in 1. colũ. & de hoc etiam dicetur ĩ. in 2. par. huius li. in 2. q. pri. in 18. art. Decimosexto differunt: nam patroni quamuis præsentes & non impediti ꝯstituũt procuratores ad præsentandum, ut no. Fed. consi. 99. & tñ hoc fieri non potest in electione. c. si quis iusto. de ele. lib. 6. & c. quia pp. §. illud eo. tit. uoluit etiam Lap. in d. alle. 8. fol. 3. in 1. col. & dicetur ĩ. in hac par. huius lib. in 4. q. prin. in 2. ar. in uer. uerum est aduertendum. Decimoseptimo differunt, quia electio non potest fieri per literas in d. c. si qs iusto. de elect. li. 6. & d. c. quia propter. eo. ti. & tamen pñsentatio potest fieri per literas, quod quomodo procedat dicemus infra in præsenti parte in 4. q. prin. in 16. arti. Decimooctauo differunt: nam omnes eligentes debent insimul conuenire, nec inter se pacisci, ut una uice alij decem eligant; quia electio debet fieri a maiori parte d. c. quia pp. cum concor. & tamen patroni põt conuenire, ut una uice præsentet unus, alia alter, late diximus supra in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. in 36. art. Et ex ista sequitur 19. diffe. ꝙ licet eligentes debeant conuenire in unum locum d. c. quia propter. tamen præsentantes qñ non præsentant, ut collegium, non debent conuenire in unum. Abb. in d. c. 3. hoc tit. & dicetur infra in 2. par. huius lib. in 2. q. prin. in 8. art. ubi hæc quęstio cadit. Sequitur etiam & 20. differẽtia: nam licet possit agi de contemptu in electionibus a canonico non uocato c. ꝙ sicut. & in c. bonæ. de electio. cum simi. tamen in præsentatione, & maxime quando non fit ut a collegio de contemptu per patronũ non uocatum agi potest. Ab. in d. c. 3. in fi. uerbis. licet ibi ẽt dubitet, agi non posse de contemptu. quamuis fiat præsentatio per collegiũ de quo dicemus ĩ. in 2. par. huius lib. in 2. quæst. princ. in 8. art. Vigesimoprimo differunt, nam maior pars canonicorum compromittunt electionem non obstante contradictione minoris. c. cum in iure. de ele. cum sim. qđ tamen fieri non potest per patronos in præsentatione rectoris, de quo infra in 1. par. huius lib. in 2. q. princ. in 17. art. Vigesimosecundo differũt: quia in electionibus non admittuntur uota alternatiua condõnalia uel incerta c. 2. de elec. li. 6. & tamen uota alternatiua in præsentatione admittuntur: ut dicetur infra in 2. par. huius lib. in 3. q. princ. in 8. & seq. art. Vigesimotertio differũt quia electio fieri potest de absente, argum. c. si tibi absenti. de præben. lib. 6. cum ibi notatis, & tamen præsentatio non potest fieri de absente, cum necesse sit præsẽtatum esse pręsentem ut in cap. ea noscitur. de his quæ fiunt a præla. & dicetur infra in hac par. in fi. q. 5. princ. in 1. articu. Vigesimoquarto differunt: quia in electione multa sunt a iure statuta in c. quam sit. de ele. lib. 6. quæ tamen de necessitate non habẽt locum in præsentatione, ut dicetur infra in secunda part. huius lib. in quinta quæstio. principa. in 2. artic. Vigesimoquinto differunt; quia in electionibus alia sunt statuta. per cap. auaritiæ. de elect. lib. 6. quæ tamen per omnia non habent locũ in præsentationibus. per ea quæ dicẽtur infra in 2. par. huius lib in 5. princ. q. in 11. art. Vigesimosexto differũt quia in electionibus cathedralium ecclesiarum ad eligendum datur tempus trimestre ca. ne pro defectu. de elect. in ecclesiis uero inferioribus semestre c. 2. de præben. & per Abb. in d. c. ne pro defectu. in notabilibus, in præsentationibus uero patronis laicis semper datur quadrimestre, patronis uero clericis semestre, ut est tex. in c. eam te. hoc tit. & in c. unico. eodem tit. lib. 6. & dicetur late infra in secunda par. huius lib. in 1. q. prin. in 1. art. Vigesimoseptimo differunt; qa tempus præfixũ electioni non currit impeditis, unde non est opus petere restõnem in integrum, si impedimentum durauit ultra tres menses, tex. & ibi omnes, maxime Ab. in 5. not. & in c. ne ꝓ defectu. in 1. col. de ele. & tamen tps patrono statutũ ad præsentãdum currit ipsi patrono impedito uel ignoranti, doctores & præsertim Ab. in c. 2. & in c. cum propter. hoc titu. de quo late dicetur infra in 2. parte huius lib. in 1. q. princip. in 8. art. Vigesimooctauo differunt: quia si est lis inter præsentantes asserentes se patronos, & non finitur infra tempus datum ad præsentandum, episcopus confert c. cum nos. ubi omnes de offic. ord. & tamen si est quæstio super electione, non inuenitur tempus limitatum pro terminanda lite electionis. ita pulchre Io. And. post Host. in c. a. super glos. fi. in pe. col. de in integr. rest. & dicetur infra in 2. par. huius lib. in 1. q. prin. in 9. & 11. art. ubi de primo dicto tractabimus. Vigesimonono differunt: quia in electione requiritur pro forma substantiali uerbalis electio. unde non sufficit factum eligentium electionem tacite importãs Abb. per illum tex. in c. ecclesia uestra. in 1. no. de elect. In præsentatione uero hoc nõ requiritur ꝓ forma, sed sufficit præsentantem quibuscunque uerbis uti, ut diximus supra in hac q. prin. in 3. art. dum tractauimus, an pręsentatio sit donatio. & latius in 4. art. dum tractauimus, an patroni dicãtur eligere, dicetur infra & pręsertim in 2. par. huius lib. in 3. q. princ. in 11. artic. dum tractauimus, quibus uerbis uti debeat præsentans. Trigesimo differunt; quia in electionibus fit collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritum, ut est tex. in c. cumana. de elect. ubi Abba. & uoluit idem Abb. in c. quia propter. eodem tit. & doc. in c. si quãdo. eo. tit. lib. 6. quæ tamen non fiunt in pręsentationibus, ut late dicetur infra in 3. par. huius lib. in 4. q. prin. in 3. art. Trigesimoprimo differunt: quia lite mota super iure pa. existens in quasi possessione præsentandi licite p̃sentat, & institutio sequi debet: & hoc non habet locũ in electione, quia iustõ sequi non debet secundum Io. And. post Host. in d. c. 2. super gl. fi. in pe. col. de in integ. restitu. de quo dicetur infra in hac parte in 3. q. prin. in 4. art. dum tractabimus de quasi possidente pręsentante. Trigesimosecundo differũt: quia per electionẽ factã per procuratorem consumitur ius eligendi, nõ tñ per pñtationem factã per procuratorẽ ꝯsumitur ius pñtandi,

di, nt dicetur infra in hac par. in 4.q. prin. in 6.ar. in uer.
aduertendum eſt ēt. ¶ 3 3. differunt; qa electionē ſequi-
tur ɔfirmatio, pñtationem uero ſequit̄ inſtō. Abb. in c.
a uctoritate. de inſtit. & bī in tit. de elect. & de iurepa. p
totum. & dicetur ī. in ultimo art. pręſentis q. prin. & iſta
5 pro nunc ſufficiant. ¶ † Iu quibus uero ɔcordent ele-
ctio & præſentatio, patet & ex prædictis. arg. §. actionū.
inſtit. de actio. & gl. in c. cum uenerabilis. de excep. Sed
tamen dicas electionem & præſentationem concorda
re in appoſitione edicti, iuxta diſpoſitionē. c. fi. de elec.
lib. 6. qui tex. loquitur de electio. & tamen gl. 2. ibi uult
illum ēt hr̄e locum in præſentatione, ut late dicetur in
fra in 2. par. hui. lib. in 6. q. prin. in 3. art. Concordant ēt
quia decretalis ut qui duas. de elec. lib. 6. habet locum
ēt in præſentatione, nt uult Lap. alleg. 8. fol. 3. ubi plu-
res concordantias & diſcordantias ponit, uide ibi. Pñt
etiam plures aliæ concor. & diſcor. colligi ex proceſſu
huius tractatus, quæ accumulare eſſet potius laborio-
ſum q̄ ſubtile, ideo omitto, & prædicta ſufficiant.

¶ Sextus art. j. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Patroni an dicantur ordinare eccleſiam.*
2 *Ordinatio tradit omne ius.*
4 *Ordinatio eccleſię pertinet ad epiſcopum non ad patronum.*
4 *Intellectus c. ex inſinuatione. extra de iurepatrona.*

1 Succeſſiue Sexto quæro, † an patroni dicātur ordinare eccleſiam, & dic ꝙ text.
in c. ex inſinuatione. hoc tit. uidetur uelle, p̄rono com-
2 petere ordinationem eccleſiæ † ergo maius ius quā præ
ſentare, cum per ordinationem tradatur totum ius, ut
in c. 2. de ſuppl. negl. prał. & in c. cum uos de off. ord. &
clare in c. eam te. hoc titu. ubi cum epiſcopus confert
eccleſiam iure deuoluto, dr̄ illam ordinare, ut ibi, tñ p
præſentationem datur ius ad rem & non in re, ut in c.
cum Bertoldus. de re iud. quomodo ergo ille text. dicit
patrono competere ordinationem eccleſiæ. ideo Abb.
in d. c. ex inſinuatione. meru huius ɔrij colligit ex illo
tex. ꝙ patronus largo modo dr̄ ordinare eccleſiam, &
hoc reſpectu præſentationis quam facit de rectore. &
pp hoc idem Abb. in c. ſuggeſtum. hnc tit. ſtatim ante
3 uer. in gl. fi. dicit † ordinationem eccleſię ſpectare ad epi
ſcopum non autem ad patronum, alle. c. nouerint 10.
q. 1. nā ordinatio eccleſiæ ēt ſe extendit ad uidendum
rōnem de fructib. quod quidem nō competit patronis
laicis, ſed patronis clericis c. cum plantare, de priui. &
notatnr in c. in laretanen. de præb. uel ad epm̄ d. c. no-
uerint. ergo non poterit dici laicum ordinare eccleſiā.
& iō Io. An. in d. c. ex inſinuatione. poſt Phili. exponit
ibi uerbum ordinandas, id eſt quo ad præſentationem,
non ergo ꝙ ſit mera ordinatio, & ꝙ ordinatio eccleſię
ſpectet ad epm̄ & non ad patronum, uoluit Gaie. in re
pet. c. fi. de electio. lib. 6. in prin. 16. col. ubi dicit ordina-
tionem poni pro inſtōne, allegat Card. in c. ſuper eo. de
offi. deleg. & dicit hoc etiam ſentire Hoſ. in ſum. huius
tit. in reſpon. ſecundo. in §. qualiter. poſt princ. & in §.
quid iuris. in prin. & Spec. in hoc tit. in forma præſenta
tionis. & doc. in c. 3. hoc tit. Do. Phil. de Sarra. uero. in d.
c. ex inſinuatione. ſolum refert Abb. dicentem patro-
num largo modo dici ordinare eccleſiam. ¶ Et eodem
modo facit D. Roch. in hoc trac. in princ. in præludiis.
in 4. q. in uerſi. alibi largo modo. ubi addit ex hoc infer
ri, ꝙ ſi patronus in libello diceret ſibi competere ius or
dinandi eccl'am, per hoc non uitiaretur libellus; quia
largo modo ordinare dicitur, alleg. Abb. in c. 2. hoc tit.
& eundem Abb. in ſimili in c. poſt electionem. in gl. in
4 uerbo. inſtitu. de conceſſio. præben. ¶ † Ego in hoc pun-
cto dicerem, illum tex. in c. ex inſinuatione. habuiſſe re
ſpectum ad pñtationem patroni & canonicam inſtō-
nem epi ſecutam, ex quibus duobus ſimul iunctis eccle
ſia patronata canonice ordinatur, nam ex ſola ordina-
tione epi ſine pñtatione patroni ordinatio eſt irrita, ut
uult tex. in c. decernimus 16. q. 7. & ideo ille tex. dicit, ꝙ
facta oblatione præſentati per patronos, quia epiſcopo
offert ordinandum in eccleſia, & illud offerre non eſt
aliud niſi actualiter præſentare, ut in cle. dudum. de ſe-
pul. iuncta gl. ibi. & poſt hoc per epiſcopum inſtituitur
ut ibidem habetur. & ideo dicit in fi. ille text. c. ex inſi-
nuatione. quos ipſi fundatores condignos elegerunt or
dinari, & ſic in eccleſia patronata non eſt perfecta ordi
natio, niſi concurrant pñtatio præcedēs, & inſtō ſequēs
& hæc dicetur perfecta ordinatio, & ideo hunc ſm̄ li-
brum appellauimus eccleſiæ patronatæ ordinatio & ip
ſam ordinationem ſubdiuiſimus in tres partes. Prima
quæ continet præparatoria ordinationis eccleſię. Secū
da quę continet actualem præſentationem. Et tertia
quę continet perfectionem ordinationis, & ſic inſtōnē
cum qua perficitur ordinatio, ut dixi. ſ. in diuiſione hu
ius lib. in ſui principio, & ſic dico hęc uoluiſſe ɔſidera-
re tex. in d. c. ex inſinuatione. Sed huic conſiderationi
obſtare ur̄ uerbum libere, appoſitum in illo tex. & ſic ꝙ
non requiratur aliud q̄ ordinatio p̄roni, ad quod ego re
ſponderem, dr̄e intelligi libere. ſ. ut nil coactum præce
dat, & ſic pñtationē dr̄e eſſe liberā, & nō ꝙ uoluerit tol-
lere inſtōnem: quia ɔ̄diceret iuri. ſ. c. 1. de reg. iur. lib. 6.
& in c. ex frequentib. de inſtitu. ſed debemus dicere iu-
riſlatorem, cui omnia iura ſunt nota, taliter loqui, ut
iura non diſcordent, ſed concordētur, c. cum expediat.
cum ſim. de ele. lib. 6. nam præſentans dicitur uti libe-
ralitate, in quē pñtando, ſicut & collator in cui conferē
do, non neceſſitatur a principio, ut late diximus ſup. in
3. art. cum. tractauimus, an pręſentatio ſit donatio. ¶ Po
teſt dici etiam illud uerbum libere, ibi appoſitum fuiſ-
ſe a iuriſlatore, ut excludat quodcunq; impedimentū
occupantium: quia eccleſia ibi erat occupata: quod de
monſtrant illa uerba monitione pręmiſſa compellans
igitur uult ibi tex. occupatores compelli, ne moleſtēt
patronum, ſed permittant illum libere pręſentare, no-
ta iſtos intellectus ad victum c. ex inſinuatione. in uer-
bo libere. qa ſunt ſubtiles & ueri, & ſic concludendum
eſt, patronos non dici ordinare eccleſiā proprie, ſed lar-
go modo: ſaluaretur tamen eorum pręſentatio, quam
uis fieret ſub uerbo ordino, ut ſupra dictum eſt.

¶ Septimus art. j. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Collatio proprie non pertinet ad patronum eccleſiæ, limita in patro no illiterato, & quando aliter apparet de mente patroni, & et quando patronus dicit confero & præſento nu. 2. 3. & 4.*

Et Ex hoc contingit ſeptimo loco dubitari, an p̄ro-
ni dicantur conferre eccleſiam. & uidetur tex. in
cap. illud. & in cap. nullus. hoc tit. patronum non poſſe
conferre eccleſiam monaſterio uel canonicis ſine con
ſenſu epiſcopi, ergo cum eius conſenſu ſic. ¶ Tamen
hoc non militat; quia tex. in cap. fin. hoc titulo decidit
contrarium, ubi eſt caſus, ꝙ ſi patronus etiam clericus
prius contulit beneficium, ex quo collatio non tenet,
poterit pręſentare: quia patronis pręſentatio & non
collatio ſeu conceſſio ſpectat, ut ibi habetur. ¶ Et text.
capit. illud. & cap. nullus. ſupra allegati loquuntur, ut
uerbum conferre intelligatur, id eſt donare, ut omnes
1 ibi illum text. intelligunt de donatione, nos † uerò nō
loquimur de donatione, ſed de donatione, quæ fieri
non poteſt per patronum, per dictum cap. fina. qui tex.
ad literam dicit, quòd cum ex ui iuriſpatron. non con-
ceſſio (& ſic collatio) ſed pręſentatio pertineat ad pa-
tronum &c. tanto magis quia ibi erat patronus eccle-
ſiaſticus, & tamen non potuit conferre, nec eius colla-
tio habuit effectum præſentationis. & ideo neceſſe fuit
iterum pręſentare, nam ſi habuiſſet effectum pręſenta
tionis, non potuiſſet iterum pręſentare; cum patronis
clericis non liceat uariare, iura ſunt clara. & tñ admiſ-
ſus fuit ad pręſentandum, ergo prima collatio nulla. c.
ita tenet ibi Inn. poſt antiquos doct. & Ioan. And. dicit
Boa. dixiſſe, ꝙ ſi non uidiſſet illum tex. putaſſe contra-
riū. & iō dicit ibi poſt Pet. & Abb. antiquū ipſe Io. And.
ꝙ

qđ ſi patronus petit el ericũ in eccleſia inſtituti p eṗm
dicens ſe contuliſſe ſibi eccleſiam, eo ipſo eṗm poſſe
illum repellere, per d. tex.c.fi.& ſubdit ibi ſuper glo.2.
patronum non poſſe uti his uerbis concedo, do, trado,
dono hanc eccleſiam, poterit tñ dicere, concedo ut ha
beas hanc eccleſiã, & tunc ponitur concedere pro con
ſentire ut ibi per eum. Do.Car.uero in d.c. fi.in notabi
libus dicit ẽt prędicta tñ in 1.oppo.tenet Boati.dicen-
tem, ꝙ ſi non, uidiſſet illã decretalẽ, aliter putaſſet ma
le cogitaſſe et dixiſſe, qa illa reg. ſi non ualet quod ago
ut ago &c. habet locum, qñ actus continet plura in ef-
fectu.c. paſtoralis.de dona.c.inter dilecto.§.cęterum.
de fi.inſtr. ſed collatio non continet in ſe præſentatio-
nem, adeo ſunt diſtincta.c.cum in illis. de præb. li.6.Et
in ſecunda oppoſi.Car.plus dicit illum cui facta fuerat
collatio a patrono non poſſe appellare ſequenti pñta
tione, quia ſua non intererat, ex quo non fuerat pñta-
tus, ſed ſolum ſibi facta erat collatio quæ fieri non po-
terat, & erat nulla, & prædicta omnia ẽt refert & ſequi
tur D.Abb.in d.c.fin. & ibi omnes, & hoc idem noluit
Dom.in c.1.de ṗb.lib.6.in 2.col.in uer. quæro an patro
nus, per tex, ibi.& in d.c.fi. Et ſic ex illo tex.c. fi. hẽmus
patronum etiam clericum non poſſe conferre, ſed pñ-
tare, & conferendo ſi adhuc ſumus infra quadrimeſtre
ſi eſt laicus, uel infra ſemeſtre, ſi eſt clericus poterit ad-
huc pñtare collatione nulliter facta nõ obſtante, ẽt ſi
per illum cui facta eſt collatio appellaretur ut ibi. fa-
cit ultra dictum c.fi.c.cum laici. hoc ti. ſequitur Gaie.
in repet.c.fi.de elec.li.6.in 19.col.ubi etiam alleg.Hoſt.
in ſumma huius titu §.quid competat. & Archi.in ca.
cum in illis.in uerſic.præſentationem.de pręben. li.6.
Sequitur prædicta non tamen ita late domi. Roch. in
hoc tract.in uerbo honorificum.in 43.quæſt.qui limi-
tat hanc concluſionem procedere, niſi patronus dicat
2 confero & præſento † quia tunc utile per inutile nõ ui-
tiatur, allegat Card.in d.c.fi.in penul.col.allegantem
hoc idem tenere ibi Hoſtien.ut etiam nos ſupra retuli-
mus ipſum dominum Card.in 1.oppo.ibi, ex cuius uer
bis hoc idem percipitur. Et hoc dictum corroboratur,
quia ſi patronus q ꝯtulit poteſt ex interuallo, infra tñ
tempus datum a iure ad pręſentandum, ut ſupra dixi-
mus pręſentare per d.c.fi. & uidetur corrigere primum
errorem, quanto magis corrigere poterit in continen-
ti cum dicit, confero & præſento, nam quæ in continẽ-
ti fiunt uñr ineſſe.l.lecta.ff. ſi cer. pet.cum ſim.& ideo
potius permittitur correctio incõtinenti q̃ ex interual-
3 lo uulgaris iuribus. ¶ † Aduerte tñ, ꝙ ſi eſt patronus ali
quis illiteratus, & dicat, cõfero, ſeu cõcedo tibi uel, tali
tale beneficium uñr tenere loco præſentationis, ut uo-
luit Roch.in hoc trac.in præludiis in 4. q. cum quęrit
quid differant pñtatio, & electio, dum dicit, non uitia-
ri libellum, ſi aliquis dicat ſibi competere ius conferẽ-
di, quia debet intelligi, i. pñtandi, inferendo, ꝙ ſicut pa
tronus largo modo dr̃ ordinare eccleſiã, ita largo mo-
do & conferre, allegat Abb. in c.2. hoc tit. & in ſiſi in
c.poſt electionem.in gl.in uerbo inſtitu.de conceſ.ṗb.
& latius hoc tenet idem Roch.in uerbo honorificum,
in d.14.q.ubi contra cõcluſionem ſupra formatam di-
cit facere tex.c. fi.de conceſ.præb. ubi notant Abb. &
Imo. ꝙ largo modo donatio uel collatio põt ſumi pro
pñtatione, & ſic uñ, ꝙ ſi patronus dicat. confero uel do
no eccleſiam iſtam, uerba habent uim præſentationis,
& ſic hoc uñ ꝯ ꝯcłonem ſupra formatam, dicit Roch.
neſcire aliter ſoluere, niſi cõſiderandam eſſe mentem
4 patroni. † Et ideo ſecundo modo limitat concluſionẽ
ſupra ſcriptam procedere, niſi ex aliis coniecturis poſ-
ſet percipi mentem patroni fuiſſe põtare non autem
conferre, quia potius eſſet conſideranda mens quam
uerba.c.quanto.de priui.c.intelligẽtia. & ibi gl.allegãs
concor.de uer. ſig. & iſtam limi. dicit firmare D. Aud.
Barb.conſ.34. ſcripſit pſalmiſta.in pe.col.in 2.uol.ubi
dicit, ꝙ ſi teſtator dicat, uolo colla. ſpectare ad hr̃des
meos, illud uerbum collationem, accipitur ꝑ pñtatio-
ne, quia ſm cum uerba debent intelligi prout ꝯgruũt

materię & perſonę, & faciũt quæ dixim.s̃.in 3.& 4.ar
huius q. Ego circa hanc limi. conſiderarem ut in prin-
cipio huius paſſus dici procedere in patrono illiterato
dicen. confero ſeu concedo tibi uel tali tale bñficiũ
& ad eṗm accedẽte, quia vr̃ ppſſe ſuſtentari, ꝙ acceden
do ad eṗm uadat ad pñtandũ, & ſic intelligatur pñtare
cum mens ſua non ſit iuri ꝯtria per notata per Hoſt.in
d.§.quid competat. & per Card. in c.dilectus. & c.ex
tenore.de conceſ.ṗb.& in c.ca noſcitur.de his quæ fi.a
præla.& in c.illud.hoc tit.ubi Abb.& alii, ſequitur Ga-
ie.in d.repe.c.fi.de ele. li.6.in d.19. col.qui ultra prędi-
cta alleg. notata in l.ſtipulatio illa hr̃e licere.ff.de uer.
obl. unde ſm eum ſecus, ſi patronus conferret benefi-
cium, & non ageretur de accedendo ad eṗm pro inſti.
conſequen. quia tunc uideretur uere conferre, quod
facere non poſſet, per notata per Roffre.in materia iu-
riſp.in §.nunc uidendum infra quod tempus, ut ibi p
Gaie. quod etiam uoluit Pau. de Cit. in hoc tract.in 3.
par.in 32.q.1.cauſæ poſt medium.2. col. dicendum eſt
ẽt, patronum non poſſe conferre mero iure per d.c.fi.
ſed ex priuilegio ſummi Pontificis bene poteſt confer-
re ẽt ſm quod eſt ius mere ſpirituale. iſta eſt glo.aurea.
16.q.7.in ſumma in fi. quæ loquit̃ de rege noſtro Apu-
lię ex priuilegio hñte beneficiorum collationem. &
gl.1.in fi.& in c.imperium. 10.diſt.de quibus glo. Euan
geliſta regnicola do. And.de Iſer. facit feſtum in pręlu
diis conſtitutionum regni, in 3.col.& Io. An.in Spec.
in tit. de leg.in §.nunc tractemus. in uer.ſed nunquid
legatus uel ẽt idem Io. An. Pet.de Anch. & Dom. lo-
quentes de Rege Francię, Vngarię, Apuliæ, & Angliæ
in c.2.de ṗb.lib.6.& plura accumulat Feli.in c.dilecto.
in prin.de teſti.& in c.cauſam q̃ in 3.col.uerſi.dum di-
cit Abb. priuilegia de præſcrip. et dixi ſupra in 1.par.1.
lib.in 10.q. prin.in 2.art.& iſta ẽt eſt limitatio ad d.ca.
fin. huius titu. quod ſimiliter uoluit Gaieta. in d.repeti
tio.capit.fina.in 44.colum. de elect. libro ſexto. ¶ An
autem patronus conferens eccleſiam ſit excommuni
catus et collatio teneat, et quomodo clericus recipiẽs
puniatur, dicetur infra in ſecunda parte huius ſecun-
di libri in 5.quæſt.princip. in pluribus arti c. quia ibi
melius cadit.

¶ Octauus art. 2.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Conceſſio eccleſiæ non competit patrono.*
2 *Præſentatus ſine inſtitutione non acquirit iuſpa.*
3 *Verbum conceſſio improprietur pro præſentatio iuxta mentem cõcedentis.*

Sequitur 2. quęrere ex prędictis, an patronus di
catur cõcedere eccleſiam. & licet hic
articulus ſit deciſus ex ſupraſcriptis, ex quo conceſſio
1 dicitur collatio, & tex.in d.c.fi.hoc tit. † dicat ad literã,
q ex ui iuriſpatro.non conceſſio ſed pręſentatio perti-
neat ad patronum, & interpretetur conceſſio pro colla
tione, ut diximus poſt princ.pręced. art. ergo ſicut pa-
tronus non poteſt conferre, eodem modo nec conce-
dere eccleſiã, & ideo omnia quæ diximus ſupra de col-
latione habebunt locum in conceſſione. ¶ Et propte-
rea Do.Fel.in capitu. cum uenerabilis. in princip. quę-
rit in fortioribus terminis, pone quod patronus dicat
pręſento iſtum ad eccleſiam concedendo ei patronatũ
an propter hoc faciat eum patronum, & decidit quòd
non: quia per iſta uerba dat tantummodo ius petendę
inſtitutionis, allegat Domini. in cap. primo. §. primo.in
fin.de uſu.libr. 6. qui tamen hoc non dicit. idem dicit
Domi.Fel.in capit.examinata.in 5.col.extra de iud.ſe-
quitur prędicta dominus Roch. in hoc tracta. in uerbo
honorificum.in 45.quęſtio. ubi comprobat hanc deci
ſionem: quia non eſt in facultate patroni in alium trãſ
ferre iuſpatrona. ſine conſenſu epiſcopi, niſi transferat
in locum religioſum, iuxta tex.& ibi plene notata per
Abba.& doctor.in capitu.illud.hoc titulo.ergo non eſt
mirum, ſi per dicta uerba iuſpatronatus non transfe-

ratur. Ego ex his dictis Ifero ad principale intētum no-
stri art. nam sicut iusp. donari non pōt sine ɔsensu ep̄i
1 ftita nec sufficit p̄ntare sine inst̄one canonica, ut p̄nta-
tus acquirat beneficium seu ecclesiam. reg. t. de re. iur.
lib. 6. c. ex frequentib. de insti. si ergo per uerbum con-
cedo, non transfertur iusp. ita nec per uerbum conce-
do dicetur facta p̄ntatio, nisi fieret corā ep̄o petēdo in-
3 st̄onem †quia uerbum concessio impropriaretur iuxta
mentem concedentis, & intelligeretur pro p̄ntatione,
ut clare de isto uerbo concedo impropriato loquitur
Roch. in prin. trac. in præludiis in 4. q. & in uer. honori
ficum. in 43. q. ut supra retulimus in præced. art. unde
omnia ibi dicta hic repetita censeantur.

¶ Nonus art. 1. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Oblatio competit patrono.*
2 *Offerre idem est quod præsentare.*
3 *Appellatur uerbo & facto, remissiue.*
4 *Offertur qualiter facto & uerbo.*

1 Oritur dubium Nonū, †an patronus dicatur of-
ferre clericum, & uī dicendum q̄ sic per
tex. in c. decernimus. 16. q. 7. sed sup. in 6. art. hoc decla
2 rauimus cum tractauimus de uerbo ordinare, †uerbū
offerre, non aliud, quam p̄ntare, & tanto magis, q̄a p̄n
randum debet esse p̄ns in p̄ntationis actu. gl. in cle. du-
dum. de sep. Abb. & doc. in c. ea noscitur; de his quę fi.
a præla. unde cum p̄ntandus sit p̄ns, & offertur ordina
3 rio, tacite p̄ntatur, †q̄a facto p̄ntatur & nō uerbo sicut
dicimus appellari uerbo, cum quis dicit appello, & ap-
lari facto cum arripit iter accedendo ad superiorem,
4 ut late per D. Præp. & mod. in rub. de appel. †sic pręsen
tatur uerbo dicendo præsento talem, & præsentatur
facto, cum offero illum instituendum.

¶ Decimus art. 1. q prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Commendare potest patronus clericum.*
2 *Commendare idem est quod laudare.*
3 *Dare in commendam spectat ad solum pontificem, remissiue.*

1 Et ex hoc quęro 10. †an patronus dicatur commē-
dare clericum. & dicendum est q̄ sic. ut in c. mo
2 nasterium. 16. q. 7. †nam idem est commendare q̄d lau-
dare, non aūt intelligas commēdare, i. dare in commē
3 dam: †q̄a hoc solū spectat ad papā, ut dicetur ī. in ul-
ti. art. huius q̄onis, & istud commendare & sic laudare
fit eodem modo quo fit oblatio de clerico, quæ loco
p̄ntationis hr̄, ut in prox. pręce. art. diximus: nam cum
commendatur clericus p̄ns ordinario, iux. gl. in d. cle.
dum. de sepul. & patronus dicit illum esse idoneum ad
tale beneficium uacans, & ideo esse instituendum, ta-
cite ipsum præsentat, & sic dicendum ut in præce. art.

¶ Vndecimus art. j. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Petitio seu ius petendi an & quando competat patrono nu. 2.*
2 *Petitio facta a patrono uel non patrono quid importet, & sunt quin
que differentiæ, an fiat a patrono uel non.*

1 Sequitur decisio ex præced. 11. art. †an patronis
competet ius petendi, & in hoc est di
cendum Arch. & doc. in c. hortamur. 71. dist. conclusis
se, parrochianos non fundantes, construentes, uel do-
rantes ecclesiam non posse præscribere ius præsentan-
di sed petendi sic, ut late dixim. s̄. in 1. par. 1. li. 1. in 10. q.
prin. in 5. ar. p̄sertim in fi. & iō. D. Roc. in hoc tra. ī prin.
in præludiis in fi. 4. q. quærens de hoc se remittit ad Ar
chi. in d. c. hortamur. Et q̄ hoc ius petēdi clericū possit
hr̄i & pręscribi per patrochianos uel alios ēt non p̄ro-
nos, diximus silr̄ s̄. in 2. par. 1. lib. in 8. q. prin. in 3. art. dū
tractauimus, si iusp. competit parrochianis, quis p̄ntat
locator uel ɔductor domus, & ibidem quid in iure pe
tendi. Et sic ex prædictis apparet ēt non patronum pos
2 se hr̄e ius petendi. †¶ Et ideo in hoc passu concludo, q̄
aut loquimur de iure petēdi quem Institui, & nulli du-
bium est cōpetere patrono, & ēt p̄ntato, præuia tn̄ p̄n-
tatione, & pro hoc faciunt, quę dn̄t doct. in c. cum uos.
de offic. ord. dum tractant de lite pendente inter p̄nta-
tos, & præsentandos, & inter pręsentatos dicunt litem
uerti, quia ambo petunt se institui, inter præsentantes
uero dicunt litem posse esse duplicem, uel super ipso
iurepat. uel ēt super inst̄one obtinenda, & sic per eos pe
tita, & huiusmodi petitionem nulli dubium est pręsup
ponere præsentationem, ut supra dictum est. Aut loq-
mur de petitione, quam faceret patronus instituendi
aliquem nulla præsentatione pręuia, & dicendum est
hr̄e uim præsentationis, quia petendo illum Institui fa
cto seu tacite eum præsentat, ut diximus de offerente,
& commendante in proximis duobus præce. ar. ¶ Aut
istud ius petendi competit non patronis, ut in locis pro
xime allegatis, & tunc non habet uim p̄ntationis, quia
p̄ntatio saltem tribuit p̄ntato ius ad rem ut notatur in
c. cum Bertol. de re iud. peti. uero quæ fit per non patro
nos, nullum penitus ius tribuit, ut per Arch. in d. c. hor
tamur. & istæ duæ petitiones in hoc primo differūt. Se-
cundo differunt, quia petitio patronorum facta a ma-
iori parte necessarie inducit inst̄onem, si est facta de ha
bili. c. 1. & 3. hoc tit. petitio uero non patronorum non
inducit necessitatem inst̄onis, ut colligitur ex dictis
Archi. in d. c. hortamur. Tertio differunt, quia absque
p̄ntatione & petitione patronorum collatio ordinarii
est nulla. c. decernimus. 16. q. 7. collatio uero ordinarii,
quę fieret absq; petitione non patronorum hn̄tium pe
tere teneret, ut colligitur ex dictis Archi. in d. c. horta
mur. Quarto differunt, quia in petitione patronorum
est ponendum edictum. c. fi. iuncta gl. de elec. lib. 6. qui
tex. non se extendit ad petitionem non patronorū ut
ibi patet. Quinto patroni hn̄t p̄ntare & petere infra sta
bilitum t̄ps a iure. c. eam te. c. q̄m in quibusdam. & ca.
cum propter. cum si. hoc tit. in petitione uero non pa-
trono nullum reperitur tempus stabilitum, ut de se pa
tet, & sic semper possunt petere, donec p ordinarium
fiat prouisio, & multa alia adduci possent, quæ quili-
bet de per se considerare poterit.

¶ Duodecimus art. 1. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Verbum prouisio est generale continens omnes modos per quos ec-
clesia prouidetur.*
2 *Prouisio uerbum potest spectare ad inferiores eligendo, & ad su-
periores confirmando.*
3 *Postulatio quotuplex & quid significet.*
4 *Postulatio & electio in quibus differant.*
5 *Postulatio nullo modo competit patrono.*
6 *Nominatio quotuplex, quid importet & quid electio. nu. 7.*
8 *Electio largo modo competit patronis.*
9 *Publicatio quid importet:*
10 *Publicatio non est necessaria in præsentatione, nisi pręsentatio spe
ctet ad collegium.*
11 *Præsentatio quid importet, & quid commendare, & quid perpe-
tua administratio, & quid coadiutoria, & quid institutio, &
quotuplex & quibus modis capiatur institutio. nume. 12. 13.
14. 15. & 16.*
17 *Institutio & confirmatio in quibus differant.*
18 *Verbum apponere quid significet, & quid collatio. nu. 19.*
20 *Collatio & electio in quo differant, remissiue.*
21 *Inuestitura quotuplex sit & quid importet & eius effectus, &
quid donatio, & quid acceptatio. nu. 22. & 23.*
24 *Executor quę uerba habet proferre, cum confert beneficium.*
25 *Recipere quotuplex sit, & quid significet, remissiue, & quid assi-
gnare, & quid ordinatio nu. 26. & 27. & quid committere, &
quid dispositio. nu. 28. & 29.*
30 *deuolutio prouisionis ecclesię patronatæ an fiat ad episcopū an ad
habentem instituere, remissiue. Installatio quid importet, & quid
promotio, & quid optio. nu. 31. 32. 33. & ius quod transfertur
ex prædictis, remissiue. nu. 34.*

Proclara intelligentia huius termini pñtationis quæro in genere de oĩb. similib. termi-
nis, ut magis lucide eius intelligentia haberi possit. Et
hic primo not nos hîc in iure terminum puisionis, & hoc
uerbum, prouisio, esse generale cõtinens oẽs modos, p
quos ecclesiæ prouidetur, & de eo sunt plures tex. ma-
xime in c. ut circa. in prin. de electio li. 6. ubi gl. in uer-
bo electiones. † dicit hoc uerbum prouidere, posse spe-
ctare ad inferiores eligendo & ad superiorem cõfirmã-
do, & hoc idem vult glos. in uerbo prouisionem, per il
lum tex. in c. 1. & idem in c. quorundam, ibi prouisioni
bus, & in c. constitutio, & in c. si eo tpe, ubi ẽt gl. eo. ti.
& libro, de quo uerbo ẽt ponit Do. in d. c. 1. in j. respõ. in
4. col. & in d. c. ut circa. post gl. in uerbo electionis, & in
c. cum cui in vlti. nota. eo. ti. & li. & in c. si pro te. de re-
scri. li. 6. & do. Fely. in c. cũ Bertoldus. in ij. col. de re iu-
dica. Et ideo quatenus uerbum prouisio spectet ad infe
riores, põt dicit prouisio præsentatio, & econtra. & sic
patronum, prouidere vnà cũ ordinatio instituente, si-
cut diximus s̃. in 6. ar. de uerbo ordinare. ¶ † Habemus
ẽt postulatione, & illa est duplex, quędam minus solen
nis, per cuius admissionem nõ consequitur postulatus
ius prælaturæ, sed habilitatur, ut possit eligi. puta cũ po
stulatur laicus, ut faciat se promoueri ad ordinem sa-
crũ ad effectũ ut eligi possit, uel postulat monachus ab
abbate suo ut possit eligi. Alia est postulatio solennis p
cuius admissionem ɔ̃sequitur postulatus plenum ius,
ita ꝙ admissio facta per superiorem hẽt vim electionis
& ɔ̃firmationis, & ideo in ista secũda postulatione ser-
uanda est forma. c. quia pp. de electio. de quib. per Ab.
in d. c. qa pp. in 1. respon. in 3. col. & in c. 1. de postula.
4 præla. ¶ † Et in quibus differãt postulatio & electio, hr̃
in gl. in uerbo uera postulatio, in c. unico. de postu. p̃la.
li. 6. & per summistas in ti. de postu. pręla. & per Abb. &
5 doc. in ipsa rubrica. ¶ † Et istæ postulationes nullo mõ
possunt competere patrono, nec per eum fieri: quia pa
tronus debet idoneum præsentare. c. 2. de supplen. ne-
gligen. præla. c. 3. hoc tit. & c. cũ nos. ubi oẽs de officio
6 ord. ¶ † Habemus insuper nominationem, quæ est tri-
plex: nam quædam nominatio est minus solennis, quę
fit de aliquo eligendo, ut qñ aliqui præponuntur in col
legio tanquam boni viri, ut de eis fiat scrutinium, & p
hãc nominationem nullum ius acquiritur nominatis.
vnde poterit collegiũ, nemine istorum electo ad alios
transire, ut in c. quod sicut. in §. super eo. de elc. Secũda
est nominatio quæ fit in scrutinio electionis, & per talẽ
nominationem in uero ius non acquiritur nominato,
arg. c. si tibi absenti. de pręb. li. 6. sed nominans, si dignũ
nominauit, nõ poterit amplius uariare publicato scru-
tinio, licet antea sic. c. publicato. de elec. Tertia est no-
minatio solennis, cũ duo, uel plures nominãtur princi-
pi, & petitur ut ex illis eligat vnũ, & ex hac nominatio-
ne ẽt non acquirit ius nominatis, sed nominantes non
possunt variare, ex quo illam nominationem præsenta
uerunt superiori, ita Abb. pulchre in d. c. quod sicut. de
electio. in 2. col. allegãdo Host. pro hoc vltimo in c. bo-
næ. el 1. de postu. præla. & Abb. in c. cũ inter uniuersos.
in 3. col. & in c. auditis. in 2. colũ. de elect. Ioan. Cald. &
Butri. in c. cum iure. de elec. Et nominatio largo modo
potest appellari electio, nam is qui nominat aliquem
eligendum quodammodo prius illum mente eligit, si-
cut diximus in præsentatione s̃. in 4. ar. ita do. me. in d.
c. quod sicut, & in suo repertorio ad Abb. in uerbo no-
minatio, & ista nominatio potest dici præsentatio, ut
uoluit. D. Car. post Pau. & ibi omnes in cle. plures, in §.
quibus in 2. noia. & dicemus j̃. in 2. pat. huius li. in 3. q.
princ. in 1. art. Sed aduerte quo ad primam nominatio-
nem: quia vr̃ esse eadem vel similis cum pręsentatione
laici: quia per primam pręsentationem non uetatur ite
rum præsentare accumulatiue tñ: ut in c. quod autem.
hoc ti. Sed differunt: quia in nominatione nõ accumu-
latiue fit. Concurrit præsentatio cum secũda nomina-
tione, qñ patronus ecclesiasticus præsentat, qui nõ põt
uariare. d. c. quod autem. Sed discordant: quia nomina
to non acquiritur ius ut ibi. præsentato uerò per patro-
num ecclesiasticum sic. capit. cum Bertoldus. cum ibi
nota. de re iudic. capitulo cum uos, & quæ ibi notãtur,
de offi ordin. c. 2. de sup. neglig. præla. & de hoc ultimo
dicemus Deo duce. j̃. in secũda parte huius lib. in 5. qõ.
prin. in 8. ar. Cõcurrit præsentatio cum tertia nomina-
tione, sicut qñ accumulatiue plures præsentantur, eps
hẽt optionem, cui uelit instõnem dare. c. quod aũt, &
præsentans non potest amplius variare, ita fit in tertia
nominatione: quia nec nominatis ut ibi, ius acquiri-
tur & in ista tertia nominatione est maior similitudo.
7 ¶ † Successiue habemus electionem, quę ꝑprie est, qñ
canonici alicuius ecclesiæ eligunt prælatum, & per cũ
transfertur ius in re, ut per doc. in c. cũ Bertoldus. de re
judi. & gl. magistra. in c. quanto. 63. dist. & per Abb. &
doc. in c. 1. & in c. transmissa. & per totum de elec. ita
Abb. in c. auctoritate. de insti. & quid sit ista electio po-
nit Abb. in rubri. de postu. præla. & ꝙ sit nomẽ verbale,
ideo hr̃e duplicem significationẽ actiuam. s. & passiuã.
l. 2. ff. de duob. reis. pouit Abb. in rubri. de electio. in fi
Et ista assimilatur in aliquibus præsentationi. s. qñ pñta
tio spectat ad collegium. ꝙ uocentur illi de uniuersita
te & in eodẽ loco ɔueniunt & agunt de cõtẽptu: ut in
c. 3. hoc ti. & dicemus late j̃. in 2. par. hui. li. in 2. q. prin
in plurib. ar. Differunt tñ in multis, ut ibidẽ, & p̃cipue
quia forma data per c. quia pp. non hẽt locũ in p̃senta
tione, ut ibidẽ dicemus in 18. ar. & multas alias differẽ
8 tias & ɔuenientias posuimus s̃. in 5. præced. art. ¶ † Lar
ge tñ dicũtur patroni eligere: qa prius eligũt pñtandũ
ut dicit Abb. in c. finali, huius tituli, & diximus s̃. in 4
9 præce. art. ¶ † Succedit ẽt publicatio, q̃ fit post scrutiniũ
electionis, nã facta electione per scrutinium de necessi
tate publicatur. d. c. quia pp. & c. publicato. de electio
q̃ quidẽ publicatio non est necessaria in p̃sentatione
10 † quia publi. oĩa fieri possunt per patronos, ut pulchre
vult Gay. in d. repe. c. si. de electio. li. 6. in 56. col. & no
dicemus late. j̃. in 2. par. huius li. in 3. q. prin. in 1. ar. Nisi
pñtatio spectaret ad collegium uel uniuersitatem, &
fieret per scrutinium: qa tũc in eo seruaretur qđ in ele
ctione seruatur, ut ꝓxime diximus in electione & in lo
co ibi remisso. Est ẽt p̃sentatio electionis: nam publica
to scrutinio & electione facta, electores quanto citius
poterunt debent electionem electo præsentare, & eius
assensum petere, ut in c. q̃ sit de elec. li. 6. Et hmõi pñta
tio non cadit in pñtatione patronorũ de necessita. Se
pñtatus dẽt acceptare præsentationem: qa ad eum sta
si vult, & si pñtatus recusat, pñtans non hẽbit aliud tp
ad pręsentandum licet secus in electione. c. si electio
de electio. li. 6. & dicemus late j̃. in 2. par. huius lib. in 5
q. prin. in 2. ar. ex multis ibi adducẽdis. Vnde dicerem
ex quo præsentandus dẽt esse præsens; ut in cle. dudum
ubi gl. de sepul. non esse faciendam aliã pñtationẽ pñt
tionis ipsi pñtato, qui pñs esse dẽt. Nisi dicamus ipsum
esse absentẽ: qa cognitum ordinario, p ea q̃ notãtur pe
Abb. & doc. in c. ea noscitur. de his q̃ fiunt a prælat. Sc
nec tũc dicerem necessariam hmõi præsentationẽ, se
sufficere talẽ qualem notificationẽ. Nisi essemus in pñ
tatione quæ fieret per collegiũ uel uniuersitatem siu
ecclesiasticam siue secularẽ, ut vult Io. An. Imo. & o
in d. c. q̃ sit. in primo respon. volentes dispositionem il
lius tex. hr̃e locum ẽt in præsentatione ecclesiæ patro
natæ, secus si pręsentatio spectaret ad patronos singul
riter de quo erimus dicturi j̃. Deo duce. in 2. par. huiu
li. in 5. q. prin. in 2. ar. Et ex præced. præsentatione hab
mus acceptionem electionis quæ fieri debet per electu
.j. mensem, postquam sibi præsentata est electio: ut i
text. d. c. q̃ sit, & proxime dixi. Ista ẽt acceptatio hab
locum in præsentatione, qñ præsentatio fit in eccles
patronata per collegium siue ecclesiasticum, siue secu
lare, ut vult Ioan. And. & Doml. in d. c. quàm sit, in 1.
spon. quando uero præsentatio spectat ad particular
quia præsentandus est præsens & statim consentit, nc
cadit hæc solennis acceptatio, ut dicemus j̃. in 2. pa
11 huius lib. in 5. q. prin. in 2. art. ¶ † Condescendo ad pra
sen-

ſentationem patronorum, q̃ propriè ad patronos inſp.
ſeu præſentãdi hñtes ſpectat, nec per eã transfertur ali-
quod ius ſpirituale in pñtatum: ſed ſolum ſi pñtatus eſt
idoneus institui debet per ſuperiorem. 16.q.7. decerni-
mus, hẽt tñ pñtatus ius ad rem, & non in re, ut notatur
in c. cum Bertoldus. vbi oẽs, de re iud. & ita vult Ab. in
d.c. auctoritate. de inſti. & iſta ueritas comprobatur in
toto hoc opere. Dicimus ẽt eſſe aliam ordinationẽ or-
dinandorum, q̃ fit de ordinatis hñti ordinare, ut in c. ſi-
gnificaſti, & in c. vt noſtrum de offi. arch. & ibi Butr. nã
archidiaconus dr̃ præſentare ordinandos, ſed iſta pñta-
tio eſt largo mõ ſumpta, & ſilr̃ illa præſentatio electio
nis de qua proxime diximus. uera ergo præſentatio eſt
illa patronorum, ut per Abb. ubi s̃. Reperimus ẽt uerbũ
offerre, ut in c. decernimus. 16.q.7. & idem eſt ꝙ præſen
tare, ut ea dicto tex. colligitur & diximus s̃. in 9 præced.
22 ar. ¶ † Inuenimus ẽt cõmendare, & iſtud proprie eſt, cũ
aliquod beneficium datur in cõmendam perpetuã, &
iſta proprie datur per Papam, ut per gl. & doct. in c. ne-
mo. in uerbo commẽdare. de electio. li. 6. da qua dice-
mus ĩ. in hac parte in 6.q. prin. 14. ar. Alia eſt commen
da, quę fit de beneficio vacante, qñ vacat ſedes ordina-
rij ꝙ non põt cõferri per capitulum, & ideo commẽda
tur alicui tanq̃ æconomo, & durat donec ſedes ſit ple-
na, & illi beneficio prouideat de rectore. Et iſta eſt ad in
ſtar cuſtodię eccleſiæ uacantis, ut in c. cum nos. de offi.
ord. quæ cuſtodia põt cõpetere patrono eccleſiaſtico,
ut ibidẽ hr̃. & dicemus ĩ. in 2. par. huius li. in 1. qõ. prin.
in 19. ar. Alia eſt commenda: quia aliquis commenda-
uit, i. laudauit aliquem habentem inſtituere, & idẽ eſt
ꝙ præſentatio patronorum: ut in c. monaſterium. 16.q.
23 7. in fi. & nos diximus s̃. in 10. pręced. ar. ¶ † Eſt & perpe-
tua adminiſtratio q̃ per ſolum Papam committitur: nã
Papa cum non vult eccleſiam conferre in titulum po-
nit in ea perpetuum adminiſtratorem, & idem eſt ꝙ
commendare ut proxime de commenda quæ fit p Pa-
24 pam, remittendo nos ad d. 14. articulum. ¶ † Eſt ẽt &
coadiutoria cũ futura ſucceſſione, & iſta ſilr̃ fit p ſolũ
Papam prælato ſeni uel ualitudinario: de qua ẽt dice-
mus ĩ. in hac parte in 6.q. prin. in 20. art. Fit etiam p or-
dinarium ſine tñ futura ſucceſſione, ut in titulo de cle-
25 rico ægrotante, per totum. † Cõfirmare vero proprie fit
de electione: nam quia ius eſt tranſlatum per electionẽ
in electum. c. transmiſſa. de electio. vt s̃. diximus, ſuper
uerbo eligere, non eſt neceſſe ſuperiorem conferre, uel
inſtituere, ſed tm̃ confirmare electionem iam factam,
ut notatur in c. nihil. de electio. ita Abb. in d.c. auctori-
26 tate. de inſt. ¶ † Succedit inſtõ q̃ eſt triplex. prima & pro
pria eſt, quæ a iure ſumitur pro tranſlatione non libe-
ra iuris a ſuperiore facta, qñ. ſ. pręſentatus per patronũ
inſtituitur: nam ibi ius plenum transfertur, cum pro-
nus nullum ius ſpirituale tranſtulerit, & eſt illa tranſla
tio nõ libera: quia ſuperior uelit nolit tenetur illud ius
transferre in preſentatum idoneum tñ, & in hoc inſtõ
differt a collatione, & ideo in cõfirmatione & inſtõne
q̃ non ſunt liberæ, ſuccedit capitulum ſede vacante, &
non in collatione q̃ eſt libera: ut in c. r. de inſtit. lib. 6. &
in c. cum olim. de maiori. & obedien. Et de iſta inſtõne
loquitur Abb. in c. poſt electionem. ſuper glo. in uerbo
inſtõne. de conceſſio. præbẽ. & do. Roch. in hoc trac. in
prin. in præludijs in 5.q. ubi tractat de diffi. inſtit. ponit
quid ſit inſtõ & quotuplex. Cuius dicta late ponemus
ĩ. in 3. parte huius lib. in 1.q. princ. ubi cadit diffinitio in
ſtitutionis. Quandoq; inſtõ capitur pro collatione libe
ra, prout capitur in cap. ea frequentib. de inſti. ubi cum
collatione confunditur, concordando cum c. oẽs baſi-
licæ. 16.q.7. Quandoq; vero capitur pro inſtõne aucto-
rizabili, quæ fit quo ad curam populi tm̃, puta quia col
latio ſpectat ad inferiorem prælatum epo, & pro cura
populi non exempti recurritur ad epm̃: ut in c. 1. de ca-
pella. mona. li. 6. Qñq; & quarto inſtõ capitur pro indu
ctione in poſſeſſionem, & iſta pertinet ad Archi. de iu-
re cõi, nam poſt tranſlatum ius in beneficiatum Arch.
habet illum inducere in corporalem poſſeſſionem: ut
in c. ad hæc, & in c. cum noſtrum. de offi. Arch. ita Ab
17 in d.c. auctoritate. ¶ † Et quò ad primam inſtõnem ad-
de do. Roch. vbi s̃. in 6.q quærentem quid differat inſtõ
a ꝯfirmatione, & dicit ſm̃ Abb. in c. nobis in 5. no. hoc
ti. proprie loquendo hanc eſſe differentiam: quia cõfir
matio fit de electo, & dr̃ ſuperior ꝯfirmare, quaſi ſimul
firmare: qa per electionem iam erat tranſlatum ius, ut
s̃. in confirmatione diximus. Inſtitutio uerò tribuit ple
num ius, ſubdit tñ ſe credere largo mõ inſtõnẽ poſſe di
ci confirmationem illa ratione: quia dr̃ pñtationẽ lar-
go mõ poſſe dici electionem: ut diximus s̃. in 4. præce.
18 ar. ¶ † Dicemus ẽt admittere quod uerbum ſm̃ Arch.
in c. 1. de inſti. lib. 6. importat recipere & examinare: in-
ſtituere uero id qd̃ approbare, & cõfirmare, & ſic inter
ſe hæc uerba differre: ſed ibi Ioannes mona. ut cum re-
fert & ſequitur Gemi. & ſilr̃ Phi. Corne. tenent totum
oppoſitum, & ſic quod admittere ſit confirmare, & ap-
probare. Inſtituere uero ſit in poſſeſſionem mittere. do.
Roch. in d. prine. ſui tract. in 7.q. dicit ſe credere uerio-
rem eſſe opinio. Archi. in propoſito noſtro: quia dice-
te, ꝙ inſtituere pñtatum ſit in poſſeſſione mittere, non
eſt accipere priũ ſenſũ uerbi inſtituere: prout intendi-
mus, licet inſtituere qñq; importet miſſionem in poſ-
ſeſſionem, ut per Abb. in d.c. auctoritate. de inſti. & per
Hoſt. Butri. Card. & Imo. in rubri. de inſti. & per Abb. in
c. 2. de conſue. tñ proprie loquendo inſtõ aliter ſumit,
ut s̃. eſt dictum, & ꝙ admittere non importet inſtitue-
re, ſentit Abb. in c. ea literis. in uerſ. qñq; mouetur, hoc
ſit. Tu dic opi. Arch. ẽt procedere, nam oĩs pręſentatio
admittitur, ſed adhuc inſtitutio requiritur, ut patet in
practica, nam facta pñtatione p patronos per habentẽ
inſtituere fit admiſſio ſi & inquantum, hoc eſt reſpectu
examinationis de ea faciẽda: quia ſi reperitur bona eſt
admiſſa, ſi uero non ſecus, & ſic proceditur in proceſ-
ſu: ut in 2. parte huius li. in loco ſuo latius dicetur, & de
19 mũ fit inſtitutio, ut ſilr̃ dicetur in 3. parte huius li. † Col
latio uero ſeu cõceſſio (q̃ idem ſunt: ut in c. fin. cum ibi
nota. hoc titu.) eſt qñ abſq; alicuius electione uel pñta
tione eps cõfert beneficiũ ſua mera liberalitate: quia li
beralitate utitur in cui ꝯferendo: ut in c. ſi. de offi. vica.
li. 6. & in c. relatum. de præb. & ideo in fructibus cõpu-
tatur, & ibi per doc. & non tranſit in c. ſede uacante, &
in d.c. cũ olim. de maio. & obedi. & in c. unico. ne ſede
vacan. li. 6. & diximus s̃. in 3. præced. ar. & in hoc colla-
tio differt ab inſtitutione, ut s̃. diximus. Et vult Abb. in
d.c. auctoritate, & in rubri. de inſti. ꝙ collatio. & con-
ceſſio quo ad beneficia ſunt idẽ: patet ẽt ĩ toto ti. de ꝯ-
ceſ. præb. in quo tractatur de collatione beneficiorũ, &
20 tñ uocatur ꝯceſſio. ¶ † Quid aũt differat collatio & ele
ctio, uide Abb. in d. rub. de inſtit & in c. auctoritate. eo.
21 ti. & in c. 2. de cõſue. Inueſtitura aũt eſt multiplex. † nã
qñq; fit ipſa inueſtitura nulla præcedente collatione,
quia dicit ſuperior, forte capiẽdo anulũ uel birretum,
inueſtio te de tali beneficio, & tũc talis inueſtitura idẽ
eſt proprie ꝙ collatio, quia ſatis operatur, ex quo tranſ-
fert ius in inueſtitũ ut not. Io. An. in c. ea tranſmiſſa. de
electio. Qñq; prius præceſſit pñtatio, uel electio, & tũc
inueſtitura cenſetur inſtitutio, uel confirmatio: qa idẽ
importare videtur. Quandoque prius non ſolum præ
ceſſit preſentatio uel electio, ſed ẽt præceſſit inſtõ, ſeu
ꝯfirmatio, aut mera collatio, & ſequit̃ inueſtitura, pu-
ta per anulũ, uel birretũ, uel qd ſimile, & tũc ſi ſit talis
inueſtitura in abſentia illius rei, q̃ inueſtit̃, & talis inue-
ſtitura eſt quaſi ꝯfirmatio iuris p̃cedẽtis eſt relinquere
quaſi beneficium in ſuis manib. nã vr̃ ſuperior quantũ
in eo eſt illud beneficium inueſtitum transferre: vñ po
terit apprehendere poſſeſſionẽ propria auctoritate, ſed
per illam inueſtituram non transfertur poſſeſſio cor-
poralis: quia requiritur in apprehẽſione ipſum corpus,
niſi aliud habeat conſuetudo, iuxta ea quæ habentur
in c. 2. de conſue. & per Inno. in cap. cum litteris. de re-
ſtit. ſpolia. ſed ſi ſit in præſentia beneficij, & nullus alius
eſt in poſſeſſione illius: tunc per inueſtituram transferẽ
poſſeſſio corporalis, argu. l. quod meo. ff. de acqui. poſ.

&

& no.in d.c.trāſmiſſa.de elec.& in d.c.2.de ꝯſue. Et ita
Ab.ꝯcordat gl.ꝯnsin d.c.auctoritate.& pręſertim gl.
in c.ſi qs de inceps.in uerbo inueſtitura 16.q.7.¶Habe
mus ſ.iſ.†donationem in beneficialib.quæ pōt dici idē
quod collatio & pñtatio:ut no.in c.fi.de cōceſ.præb.&
in c.fi.de off.uicarij.li.6.& ꝯſiſtit donatio in cui ꝯferē-
do,uel in quem pñtādo,& hoc mō pōt dici pñtatio do
natio:ut daxim.ſ.in 3.art.præce.¶†Extat ēt acceptatio
beneficii,quæ fit per expectantem apoſtolicum.de qua
in c.1.in §.ex parte vero.& in §.ccontra.de conceſ.pb.
lib.6.quæ quidem acceptatio pōt fieri & ante uacatio-
24 nem & poſt,& in caſib.ibi aſſiguatis.¶†Notādum eſt ēt
ꝙ qñ per Papam ſcribitur exequutori de aliquo prouit
dendo,non dēt dicere exequutor,recipio te ad talem
præbendam,ſeu ad canonicatum,uel in canonicū,ſed
dēt dicere,confero tibi talem canonicatum,uel præbē
dam,ſeu ꝓuideo te de tali canonicatu & prębenda.ſm
Compo.in c.eam te.de reſcr.& Io.An.in c.ſi tibi abñti.
de præb.lib.6.ſuper uerbo dare.ſequiẗ Domi.in c.cum
aliquib.in 4.col.& ibi Phil.Corne.de reſcr.lib.6.¶Sed
cum mādatur aliquib.habentib.recipere canonicū,ut
talem in canonicū recipiant,hoc uerbum recipere,im
portat ꝙ illum inter ſe in canonicū admittāt, ut eſt te.
25 pulchre diſtinguendo in d.c.cū aliquib.†Et de iſto uer-
bo recipere,& quotuplex ſit,& in quib.differat a colla-
tione,eſt tex.& Dom.ibi in c.cum in eccleſiis.de pb.li.
6.& Imo.in c.maiorib.in 2.col.de præbē.Et qd differat
a uerbo eligere,ponit Cat.in conſ.103.diſcutiam ꝑmiſ-
26 ſa.¶†Habemus hīc uerbū aſſignare,& eſt diuerſum a
uerbo ꝯferre,aliud.n.eſt ꝯferre bñficium,& aliud aſſi-
gnare,quia ut diuerſa ponunẗ in c.ſuſceptum.de reſcr.
li.6.tñ quādoq.aſsignare ponitur pro ꝯferre:ut eſt text.
ī c.inter dilectos in fi.& in c.grauē.de exceſ.pla.¶Quā
doq.aſsignare idem eſt,quod inueſtire:ut no.Inn.in c.
ꝓpoſuiſti.de conceſ.præb.in gl.1.Ita Domi.in d.c.ſuſce
ptum.in 2.no.ſequiẗ ibi Phil.Corn.¶Et pdicta nō pūt
patronis cōpetere,cū non hēaut recipere aſsignare,ꝯ-
ferre,uel inueſtire,ut ſup.late in aliis ſimilib.terminis
diximus,qualiter aūt differāt aſsignare,& cōferre,po
27 nit Car.in c.referente.in 8.no.de pręb.¶†Extat ēt ordi-
natio,quæ ſpectat ad ordinariū,& eſt uerbū plenū,nā
cū eccleſiæ prouidet,dicit illā ordinare,& lō uere non
ſpectat ad pronū ſed ad epm.Ab.in c.ſuggeſtū.hoc ti.
ſtatim ante uer.in gl.fi.& alle.c.nouerint 10.q.1.& iſta
ordinatio ſe extendit ēt ad uidendū rōnem de fructib.
¶Largo mō uero pronus ēt diciẗ eccleſiam ordinare:
ut in c.ex inſinuatione.in fi.hoc tit.& dixi.ſup.in 6.ꝓx.
pce.arti.Sed D.Roc.in d.prin.operis in præludiis,ante
fi.5.q.dicit inſtōnem poſſe appellari ordinationē,alle.
d.c.nouerint.& c.decernimus 16.q.7.ſed re uera ibi or
dinatio eſt accepta una cū pñtatio.& iſto reſpectu pro
ni & eps dicūtur eccleſiam ordinare:ut late diximus
in d.6.art.¶Sumitur ēt ordinatio ꝓ collatione,uel bñ-
ficii aſſignatione.ut ꝓbatur in c.3.hoc tit.& firmat do.
28 Præpo.in c.eps 24.di.¶†Verbum committere,uero im
portat prouiſionem ad tps,puta:quia committiẗ per re
ligioſos eccleſia alicui ad tps,cū hoc fieri pōt,& differt
a collatione,quę fit uita illius durāte cui coufertur,&
ideo ut diuerſa ponūtur.Ita colligitur ex tex.& gl.cle.
unicę.in uerbo committere.de ſupplē.negli.pręla.ubi
D.Car.in 3.no.poſt Pau.ibi notat dictam differentiam
ꝗ Pau.dicit committere proprie eſſe ad tps,conferre ve
ro perpetue,allegat cle.quia contingit.de relig.domi.
in uerbo ut aūt.& quod ibi no.in glo.ſi intelligeretur,
& dicit eſſe ſimile,de ſtatu monachorū c.cum ad mo-
naſterium.uer.tales.& in c.monachi.§.priores.eo.ti.&
dicit idem tenere Zenzel.& Mar.licet Lau.dicat in ca-
ſu d.cle.pdicta,idem eſſe ut ibi ꝑ eum,quem ibi Car.in
29 3.no.refert,& ponit prædicta ibi Ane.& Imo.¶†Ver-
bum diſpō comprehendit omnem modum reforman
di beneficium ſm Lau.per illum tex.in clem.unica.de
ſupplen.negli.præla.alle.in arg.c.licet.in prin.de pręb.
lib.6.& hoc Lau.dicit uerum,ēt ſi oīa non ſint ſpecifi-
cata:non.n.poſsūt oīa particularia ſpecificari.c.qui ad
agendum.de procu.li.6.l.ſed & ſi.§.quæſitum.ff.ſi quis
cautio.Sufficit ergo apponi clauſulam generalem,ſe-
cus ſi non apponeretur:quia tūc uenirent ſolum ſpeci-
ficata.c.cum in illis.§.cum aūt.de præb.libr.6.Et licet
hęc dicat Lau.tamen vr ſibi ipſi contradicere,nā ultra
prędicta ſubdit,uerbum diſpō comprehendere omnē
reformationem,maxime ubi generalis cla,ſiue plena
ria,ſiue uniuerſalis pręcedit,argu.c.ſolitę.de maio.&
obe.& ponit litteram ibi diſpōnem,ideſt ordinationē,
arg.c.ſuper eo.de of.deleg.Sed primum dictum uerius,
& probatur in tex.d.cle.unicę.quia dicit ad eorum di-
ſpoſitionem non adiecto termino aliquo generali,pu-
ta omnem uel ꝗuis,& pdicta uera in diſpōue nō odio-
ſa.Sed in odioſa ut in impetratione uerbum diſpō eſt
ſpecies diſtincta a collatione.d.c.cum in illis.de præb.
lib.6.pro hoc.c.deliberatione.de off.dele.eo.lib.ubi po
nūtur pro diſtinctis,tamen ſi etiam in diſpoſitione re-
ſtringibili apponeretur ſolum uerbum,diſpō,poſſet in
ducere omnem modum reformationis,& ēt electionē
per id,quod tenet gl.in uerbo ꝗuis,in fi.in cle.1.de pb.
licet hoc non affirmet.Sed Car.ibi prædicta referens in
2.no.dicit ita tenere rotam Romanam,ſed re uera quo
ad diſpōnem & determinationem.d.cle.unicę.ex quo
per electionem non perficitur actus,text.in pdicta cle.
unica.non facit comprehendere ſub uerbo diſpōnem,
electionem,nec pręſentationem:ut Card.ibi in 1.opp.
& in 6.q.ex rōne in ea cōtenta,ſed in aliis bene ſub iſto
uerbo diſpoſitione īcluditur electio & præſentatio,qñ
fit diſpō per habentem ptātem diſponēdi ſuper iurep.
puta patroni eccleſiaſtici per legatum,uel Papam,pa-
troni laici uero per Papam ſolum.c.cum dilectus.hoc
30 tit.c.dilectus de off.leg.& Ab.in c.3.hoc tit.¶†Ad quē
autem fiet deuolutio prouiſioni eccleſię patronatę ad
epiſcopum vel ad habētem inſtituere habetur per Car.
ibi in 1.opp.in 6.q.& late diceẗ ĵ.in 2.par.huius lib.in
31 q.prin in art.¶†Verbū verò inſtallatio importat ve-
ram & actualem poſſeſſionem:vt ponunt Ab.& doct.
in c.tranſmiſſa.de elec.& in c.cum.M.in 7.col.de con-
ſtitu.& per do.Fel.in c.cum Bertoldus in 2.col.de re iu
32 di.¶†Quid autem importat uerbū promotio,& in quo
differat a uerbo eligere,colligitur ex uerbis Ab.& alio-
rum in c.oīpotentis.de cā.& quod uerbum promotio
ſe extendat non ſolum ad dignitates,ſed ēt ad ordines
33 hr de tempori.ut d.per totum ¶†Vltimo ꝓ nūc hēmus
optionem,quæ fit per canonicum antiquum de cano-
nicatu nouiter uacāte alteri collato,ut dimiſſo ſuo ac-
cedat ad iſtū canonicatum nouiter uacātem,ſeu illius
præbendam,quæ optio locum hēt,cū cōſuetudo loci
hoc hēat:ut eſt tex.& ibi doc.in c.fi.de ꝯſue.li.6.Optat
ēt eps,cū pronus uariando duos pñtat,de qua dicemus.
ĵ.in 2.par.2.li.in 7.q.prin.in 25.art.Optat ēt eps vnum
ex pñtantis ſtantib.ſuffragiis vel iurib.pñtantium ęqua
34 libus:ut dicemus ĵ.in 3.par.3.li.in 5.& 6.q.prin.¶†Qd
autem ius transferatur ex collatione,electione,præſen
tatione,poſtulatione,electione,inſtōne,cōfirmatione,
& ſimilib.habeẗ per Fely.in c.cum Bertoldus in 1.& 2.
col.de re iud.& de elec.& confir.etiam traditur ꝑ doc.
ubi Franc.Arc.in c.ſuper his in 2.no.de accuſa.licet ex
ſupraſcriptis late pateat.Ex quib.ēt patet,qualiter diffe
rant collatio,pñtatio,& inſtitutio,de quib.etiam hr ꝑ
tex.& doc.in d.c.cum illis.§.cum autem.de præb.li.6.
Declaratis omnib.iſtis terminis,dic etiam,ꝙ licet præ-
ſentatio tñ ſpectet patrono,tamen largo modo plura
de prędictis confunduntur:nam ut ſupra diximus,prę-
ſentatio poteſt appellari donatio vel collatio.c.fi.de ꝯ-
ceſ.præb.ubi Inn.& Ab.& Barba.conſi.33.ſcripſit pſal-
miſta,in pen.col.in 2.uol.ubi pulchre loquiẗ,quando
iura loquentia de ele.habeant locum in præſentatio-
ne,& ut ſupra diximus,præſentatio poteſt dici ordina
tio.d.c.ex inſinuatione,et diximus ſupra in præce.6.ar.
Et ideo Roc.in prin.tra.in pludiis in 4.q.infert,quod ſi
patronus in libello dicat ſibi competere ius eligēdi,ꝯ-
ferendi,donādi,vel ordinandi eccleſiam,non per hoc
vitiareẗ libellus,alle.Ab.in c.2.hoc tit.et in c.poſt ele-
ctionem.

ctionem. in uerſ. gl.ſup uerbo electione.de ↄceſ.pb. Et ſi patronus dicat peto eccleſiã meã, inſtituetur libellus, & exponit̃ ideſt iuſpa. quod in ea hẽt. Ita Abb. in c. ꝓ illorum. in 1. no. de pb. & ultra ad auctoritates ſ̃. allegatas, adducit ẽt de hmõi ſaluatione libelli Bar. ĩ l. ſi olei. C. locati. & ĩ l. ſed & ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. ubi Alex. & oẽs maxime Moder. ff. de iureiur. Subdit ẽt plerũq; iura loquentia de electione ꝓcedere in pñtatione ut pulchre hr̃ p Lap. in allegatio. 8. in c. pñtatus, & Fed. de Senis. conſ. 234. in c. ſuper puncto. adde quod uoluit Domi. ut ſ̃. retuli in c. 3. de præbẽ. in 1. col. circa mediũ. 2. q. li. 6. uerbum collatio large ſumi, includere pñtationem & electionem, intellige tñ accedendo ad ſuperiorem, ut ſ̃. dixi in 7. præce. art. Et iõ dixit rota. 486. in nouis hoc titu. Iſta uerba prouiſio, præſentatio, & electio obliquati, ut gratiæ ſortiantur effectum. Et de uerbis impropriandis pro ſaluatione libelli uide Fel. in c. auditis. in 2. col. de praeſcr. & in c. examinata. in 5. colũ. de iudi. Et per iſta habes iſtos terminos declaratos, & hãc materiam explanatam melius quam alibi.

Concluſio. Amplia. extẽſio. limitatio. reſtrictio. & declaratio. quę ex oĩb. ſ̃. ſcriptis in præſenti. 1. q. prin. & eius duodecim art. poteris in eis per te uidere, quia illa colligere, eſſet iterum ſuprascripta tranſcribere, & ideo omitto.

¶ Secunda quæſtio principalis. 1. par. ij. Lib.

1 *Ius præſentandi eſt prohibitorium.*
2 *Præſentare quilibet poteſt, niſi prohibitus.*

Quæro Secundo principaliter, quis pñtare poſſit
1 in eccleſiis patronatis. † Et dic hr̃ ius pſen
2 tãdi eſſe, ius prohibitorium, † ut oẽs cenſeantur pmiſſi
& admittantur ad pñtãdum, qui non reperiũtur prohibiti, cũ ſimus in materia permiſſiua, ꝓut eſt iſta. le. nec non. § quod eis. ff. ex quib. cau. maio. c. inter corporalia circa medium. ubi gl. nota. de transla. epi, & hr̃ per glo. in c. ex litteris hoc tit. & faciunt quę dixim. ſ̃. in 1. par. 1. lib. in 7. q. prin. in 1. art. ubi diximus, iuſp. eſſe edictũ prohibitorium, ut omnes permittãtur eſſe patroni, qui nõ ſunt prohibiti, & eo. modo dicimus, quemlibet poſſe præſentari, qui non eſt prohibitus, ut argumentatus eſt D. Roch. in hoc trac. in uerbo honorificum, in 3. q. in 2. col. in uerſi. pro eadem concluſione, & dicetur ĩ. in hac parte in 7. q. prin. in 1. art. Vnde concludo, ꝙ omnes patroni eccleſiarum, uel exiſtentes in quaſi poſ. iuris pſentandi, qui non ſunt prohibiti, poſſunt præſentare. c. pię mentis, & quod ibi no. 16. q. 7. & in c. 1. c. 3. & cap. nobis. hoc titul. & per totum & de quaſi poſſeſſore in capitu. conſultationibus, & in capi. ex litteris. eo. titu. Sed dubitatur de aliquibus in ſpecie qui ſunt patroni, uel exiſtentes in quaſi poſ. pręſentandi, an poſſint præſentare, & ad præſentandum admittantur, de quibus in infraſcriptis articulis.

¶ Secundus art. ij. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Excommunicatus non poteſt præſentare. nu. 8. 9.*
2 *Excõmunicatus exequutor prouidere põt beneficium acceptanti.*
3 *Excommunicatus poteſt beneficium acceptare.*
4 *Acceptare quid ſit.*
5 *Exequutor eſt ſimplex miniſter.*
6 *Excommunicatus canonicus retinet canonicatum, & tamen eſt inhabilis ad eligendum.*
7 *Præſentatio eſt actus legitimus a lege dependens.*
10 *Excommunicatus poteſt iuſpa. in alium transferre titulo permiſſo.*
11 *Excommunicatus an cum alijs poſſit eligere.*
12 *Excommunicato non ſunt interdicti actus facti.*

Et ſic Quæritur an patronus excommunicatus poſſit præſentare, & eius præſentatio teneat ante abſolutionem. Et uideretur dicendum. Primo quod ſic: quia ex quo excommunicatus acquirit iuſpa. ex fundatione, ↄſtructione, ſeu dotatione ecclæ, & efficit̃ illius pronus. ut late dixi ſ̃. in 1. par. 1. lib. in 7. q. prin. in 10 art. & patroni pñtant, in prox. dixi. ergo excõicatus, qa pronus ſeu exiſtens in quaſi poſ. pñtandi poterit pſentare, & admitti dẽt, ſicut in interpa. admittitur, ut ſ̃. eſt dictũ.
1 ¶ † Tamen doc. in c. nobis. hoc tit. Tenent cõiter, ꝙ licet excõicatus acquirat iuſp. tamen exercitium eius ↄſequi non poterit, & ſic pſentare, ꝓceſſionaliter honorari & in egeſtate alimentari: quia iſta ſunt eius exercitium & fructus: ut vult gl. in d. c. pię mẽtis. 16. q. 7. & ſic pdicta nõ ↄſequetur patronus excõicatus, donec erit ĩ excõicatione, & nõ fuerit ↄſequutus abſolutionem. Ita vult Io. And. Butr. & Car. in d. c. nobis. in 5. col. in 5. q. & Ab. in fi. 1. no. in 1. col. & cõiter oẽs. hoc tit. ꝓ quo dicto dicunt facere, qđ no. in ſimili in c. ueritatis. de dolo & contuma. & in c. decernimus. de ſenten. excõmu. li. 6. ĩ nouella per Io. An. & ita trãſeũt, tñ aduerte, ꝙ rota. 128. exequutor excõicatus. in tit. de ſentẽ. excõmu. in anti-
2 qs † vult exequutorem excõicatũ poſſe ꝓuidere acceptãti bñficium, maxime ſi ille ignorat exequutorẽ excõicatum, qa nõ inſpicitur perſona quę prouidet, ſed cui acquirit prouiſio, arg. l. ſi legatũ. ff. qb. mod. uſufruc amit. l. cogi. § hi q ſolidũ. ff. ad treb. l. fi. ff. de leg 2. l. 1. §. ſed ſi
3 legatũ ff. ſi qs aliquẽ teſta. phi. ¶ † Rota ẽt 126. excõicatus põt beneficium acceptare. in tit. de ſenten. excõ. in antiqs, tenet excõicatum poſſe beneficium acceptare,
4 licet ſibi nõ poſſit ꝓuideri, & mouet̃, † qa acceptare eſt actus pparatorius iuris, & eſt declaratio uoluntatis, & ñ eſt actus ſpũalis, nec iudicialis, ſed extraiudicialis, unde argumentatur ibi, excõicatũ ẽt poſſe optare. cũ igit̃ q pſentat eſt pſona q̃ prouidet: Item pñtatio eſt actus pparatorius, et eſt actus extraiudicialis, ut plene p Gaye. in rep. c. fi. ante fi. ult. col. ele. li. 6. et eſt ẽt declaratio voluntatis pñtantis, quia vult illum inſtitui & nõ alium, & inſuper nõ eſt actus ſpũalis. c. q̃to. de iud. nec iudicialis: ut ſ̃. ergo fieri poterit per excommunicatum per dicta Rotę ubi proxime. Tñ Rota in ſpecie quęrendo de qõne noſtra, utrum patronus excõicatus poſſit pñtare, determinat ꝙ non. 161. patronus excõicatus. hoc tit. in antiquis, & dicit hoc maxime, ſi ſit clericus, quaſi idem ſi ſit laicus, & ſubdit iſtam eſſe ueritatẽ. Licet uideret̃ ↄ quia p pñtationem pñtanti nihil acquiritur, immo magis ab eo aliqd decreſcit, quare uideretur dicẽdum poſſe pñtare, arg. notatorum p Arc. in c. pia. de except. li. 6. ſup uerbo excludũtur, ad qđ l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ff. ad tre. & hoc idem tenet Rota. 527. patronus excõicatus. in antiquis. q̃ deciſio fuit antea Rotę 2. hoc ti. in antiquiorib. q̃ ſiḱr ita incipit, ubi diſputat, qd ſi facta pñtatione a patrono excõicato & eſt ſequuta inſtõ teneat? de qua erimus tractaturi ĩ. Deo duce in 3. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 4. art. & q̃ ibi dicentur; faciunt ad ꝓpoſitum pñtis art. Nec obſtãt ſ̃. adducta de exequutore: quia ibi illud fit pp intereſſe illius, q impetrauerat, ne deluderet̃, nec põt ita dici in pñtando, quia ille nul-
5 lum ius hẽbat ſicut impetrans, ut de per ſe patet. ¶ † Itẽ exequutor eſt ſimplex miniſter, pñtãs uero oĩno eligit, ſeu pſentat quem vult, nec eſt actus pparans ſicut in acceptatione, nam præparat neceſſitatẽ, quia ille oĩno eſt inſtituendus. c. decernimus. 16. q. 7. & hoc tit. p totũ, nec eſt mera declaratio uoluntatis, cum ſit actus diſponens, quia pñtat oĩno inſtituendum, & licet nõ ſit ſpũalis, eſt tñ annexum ſpiritualitati. d. c. q̃to. arg. c. tranſlato. de conſtit. & iõ iudicandum ut de ſpũali, & ita dicit Rota prædicta. 527. Nec obſt. ꝙ ſit actus extraiudicialis quia de hoc in proceſſu 2 partis huius libr. erimus tractaturi. Nec etiam obſtat dictum ca. pia: quia oĩno eſt utile, & commodum ipſi pñtanti, præſentare quẽ vult, ꝙ eſt contra. d. c. pia. & d. c. intelleximus. de iud. & per iſta tenerem cum Rota ubi ſ̃. de qua miror, ꝙ nõ allegauerit in terminis Io. An. Card. & Ab. ubi ſ̃. Et hoc idẽ videtur uoluiſſe Do. c. unico. in §. uero in 3. col. hoc ti. li. 6. poſt Spe. per eum allegatum, dum dicit, eminentem nullã ab excõicato poſſe pñtare, quaſi uelit dicere, licet uẽditor pñtare nõ potuiſſet: ut diximus de iſto arti. ſupra in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. in 18. articu. uidetur etiam

iſtam

Iam partem tenuisse Pauli in trac. de sede vacan. in 2. parte in 5. q. in 2. col. & alle. Rota de qua s. ¶ † Quib. adde, q sicut canonicus excõicatus tenet canonicatũ, & nõ est inhabilis ad eligendũ: ut est tex. in c. cũ inter. R. ubi loquitur de suspenso & de excõicato in c. illa quotidiana. de elec. & in c. cum dilectus. de consue. & per Abb. in d. c. illa. in c. si. de procura. & plene per Firma. in trac. de epõ, in 1. li. in 3. parte in 31. q. Ita nec patronus excõicatus, q̃uis sit patronus, tñ non põt pñtare, nec ad pñtationem admitti debet. ¶ † Facit ẽt: quia pñtatio est actus legitimus a lege depẽdens. c. 3. hoc ti. & per totũ, & illi actus sunt prohibiti excõicatis, c. intelleximus. cũ sua materia, de iudi. ergo bene exercitium pñtationis: pcessionis, & utilitatis, cũ sint extra ecclesiã illi cõicari nõ possũt. d. c. intelleximus, & de sen. excom. p totũ, possẽt multa adduci q̃ excõicatis phibita sunt exercere, de quibus me remitto ad remissiones datas in d. 7. q. princ. 1. Partis. 1. li. in 10. art. ¶ † Ad unum tñ aduerte, q nos loqmur de excõicatione maiori a iure uel ab hoĩe illata, non aũt de excõicatione minori, q̃ phitur participium, sicut ẽt dicimus de canonico excõicato excõicatione maiori, q nõ põt eligere, sed excõicatus excõicatione minori bene põt eligere. Ita & in nr̃o licet prõnus excõicatus excõicatione maiori nõ possit pñtare, tñ excõicatus excõicatione minori bene poterit pñtare, nõ obstante q sit cũ peccato mortali per argumentũ a maiori, cũ maius ius sit electio, q̃ p̃sentatio: ut diximus in pxime prçce. 1. prin. q. in 4. & 5. ar. Et sic ẽt in p̃sentatione procedunt, quæ dicũtur in d. c. illa. de elec. & maxime p Abb. & in c. si celebrat. de cle. ex. minist. iuncto. c. nobis. de excep. & istam puto ueritatẽ, & hoc idẽ plene p Firma. in trac. de epõ in 1. li. in 3. parte in 31. q. Vbi plus dicit, requiri ẽt excõicatum esse publicatũ ad hoc, ut nõ possit eligere, & sic in casu nr̃o præsentare, alle. Bal. in mar. in uerb. excõicatus. in uer. 1. & idem dicit de suspẽso, de quo dicemus in proximo ar. Ego dico dictũ Firma. procedere, ut requiratur publicatio ad effectũ annullationis actus, sed si p̃ p̃sentantem excõicatum per aliquem opponeretur, & probaretur illũ esse excõicatũ, repelleretur ab ipsa p̃sentatione, p tex. claros in d. c. pia. & in d. c. intelleximus.
9 ¶ † Dicerẽ ẽt vnũ, q si patronus est excõicatus, ex quo hẽt quadrimestre, uel semestre ad pñtandum, si non pñtat, dẽt expectari: quia forsan faciet se absoluere, & postmodũ valide pñtaret: qa beneficium legis nemini &c. iurib. vulgari. & hoc voluit Rota p̃dicta. 527. patronus excõicatus. in fine in antiquis hoc ti. alleg. c. qui diuersitatem. de cõces. præb. Dicit ẽt ipse Firma. in d. 3. parte in 38. q. q existẽs in peccato mortali põt eligere, alleg. c. perpetuæ. & ibi gl. de ele. li. 6. & adducit illud euangelij, qui sine peccato est &c. Io. 8. c. ergo fortius & pñtare. Qui Firma. ibidẽ in 2. par. 1. prin. 3. li. dicit excõicatũ, & irregularẽ cõfir-
10 mari non posse, ita nec institui, in 40. q. ¶ † Aduertẽdũ est ad aliud, qd̃ s. tetigi, nã licet excõicatus non posset pñtare, poterit tñ in aliũ iusp. transferre titulo permisso: ut vult gl. i c. vnico, in uer. semestre. hoc ti. li. 6. & ibi oẽs, & Io. An. & Car. in c. si. de conces. præb. & dicemus j. in hac parte in 4. q. prin. in 2. ar. dum tractabimus, an p̃ronus possit antequã uacet ecclesia alteri cõmittere actũ pñtationis faciẽdæ. Et faciũt q̃ diximus s. in 2. par.
11 1. li. in 2. q. prin. in 18. ar. ¶ Et an excõicatus cũ alijs eligere possit, & sic pñtare, ponit Firma. in d. 3. parte. 1. lib. in 31. q. do. Abb. in d. c. illa. de ele. & tandẽ Firma. nihil concludit, nihilominus in electione magis cõis opinio est, q non possit: quia participat cũ alijs, & idẽ diceret, si p̃sentatio spectaret ad collegiũ, sed si p̃sentatio spectaret ad particulares: quia quilibet põt p̃sentare de p se, p̃sentatio exõicati nõ uitiaret alias pñtationes, & hæc distinctio põt colligi ex dictis per Ab. & doc. in c. 3. hoc ti. & ex multis dicendis in 2. parte huius li. ubi tractabimus de pñtationib. q̃ fiunt per collegium, uel per singulares. Reperi postmodũ do. Roch. in hoc trac. in uerbo competens alicui, in 8. q. ubi tractat, an excõicatus possit acquirere iusp. & cõcludit cũ doc. s. allegatis, q possit acquirere iusp. sed non eius exercitiũ, & sic q nõ pos-
12 sit p̃sentare. ¶ † Pro opinione tñ, q possit præsentare, adducit: quia actus facti non sunt excõicato interdicti: ut per multa cõcludit Abb. in c. ueritatis. in pe. col. de do. & cont. sed præsentare vr̃ quid facti, ut de se patet, igitur &c. Tñ dicit cõtriam opinionem magis placere, pro qua adducit Lap. alleg. 8. incipien. p̃sentans, circa medium. ubi dicit, q si præsentans, uel præsentatus est excõicatus, præsentatio est inualida, & respondet ad motiuũ proxime factũ, q licẽt actus præsentãdi sit facti: tñ ipsa p̃sentatio est iuris: qa dr̃ ius annexũ spũalitati, i. institutioni: ut declarat Abb. in ca. quanto. in 2. col. de iudi. & diximus supra in præced. q. prin. in 2. art. & ita est tenendum. Reliqua circa hanc materiam uide supra in 1. parte. 1. li. in 7. q. prin. in 10. ar. dum ibi tractauimus, an excommunicatus possit acquirere iuspa. Et infra in hac parte. 9. q. prin. in 1. art. dum tractabimus, an excommunicatus possit præsentari.

¶ Tertius articulus. ij. q. prin. j. Partis. ij. Libri.

1 *Suspensus patronus an possit præsentare, & num. 3. 4. 5. 6.*
2 *Suspensio quid sit.*

1 Et ex hoc tertio loco dubitari põt: † an patronus suspensus admittatur ad pñtandũ. Et vr̃ dicendum q sicut non admittitur patronus excõicatos, ut in præcedenti articulo dictum est: Ita nec suspensus, cũ ista duo æquiparẽtur: ut in c. 1. de sen. excom. lib. 6. & sicut excõicatus non põt eligere: ut in d. c. illa. de ele. ita nec suspensus: ut in d. c. cum inter. R. de elec. in fi. unde eodẽ mõ sicut excõicatus non põt præsentare. Ita nec suspensos, per ea q̃ s. diximus in præcedenti ar. iunctis di-
2 ctis iurib. s. d. c. cũ inter. R. cum. d. c. illa. ¶ † Tñ in illo ar. est aduertendũ, q suspensio est q̃dam ecclesiastica censura, qua interdicitur aliquod officiũ uel exercitiũ cõpetens certæ personæ ecclesiasticæ, aliqñ a persona, aliqñ a iure prolata: ut elicitur ex gl. in c. ad reprimẽdam. de offi. ord. & in cle. cupiẽtes. de pęnis. vnde cum iusp. competat laicis, ut de iure p. per totum. nescio quõ possit esse suspensus cũ hoc exercitiũ cõpetat laico, & non personæ ecclesiasticæ, & ideo vr̃ superfluũ de isto articulo quærere, nisi dicat, posse esse patronos ẽt personas ecclesiasticas: ut in c. ex litteris. vbi quædam abbatissa & aliæ personæ ecclesiasticæ erant p̃ronę, & in multis alijs iurib. huius ti. & isto casu cum alicui personæ ecclesiasticæ cõpetit iuspa. rõne alicuius ecclesiæ, cũ sua pñtatio largo mõ dicat̃ electio & hẽt vim electionis: ut dixit Inn. & post eum Abb. in c. cũ auctoritate. in 3. no. hoc ti. cũ alijs allegatis s. in proxima præcedenti. q. prin in 4. ar. in uer. dñs Abb. uerò. sicut igit̃ suspẽsus phibet eligere: ut in d. c. cũ inter. R. de elec. eodẽ mõ & p̃sentare rõne ecclesiæ, cũ illa p̃sentatio hẽat vim electionis. ut s. Et plus dico, q siue illa persona ecclesiastica, q̃ hẽt p̃sentare rõne ecclesiæ, sit suspensa ab officio, siue a beneficio, non poterit p̃sentare: quia si ab officio tm̃ est suspensus, prohibetur eligere, & pe cõñs vt s. pñtare: ut in d. c. cũ inter. R. de elec. ubi Abb. colligit ex illo tex. not. q electio, seu ptãs cligẽdi inhæret officio ut ibi p eũ in ult. no. Et late per eundem in c. cũ dilectus. in 4. col. super gl. in uer. a suspẽs. de cõsue. ubi dr̃ suspensum ab officio esse suspensum a ptãte eligendi, cõferendi, confirmandi instituendi, & similiũ iurisditionaliũ,
3 ergo eo mõ & præsentandi. ¶ † Si uerò est supensus tm̃ beneficijs, ex quo dẽt posse canonicus suspensus a beneficijs eligere. c. cũ Vintoniensis, iuncto. c. cũ in cunctis. de elec. & uoluit Abb. in d. c. cum dilectus. de consue.
4 in 5. col. ¶ † Ego tñ tenerẽ, q non possit præsentare: qa quando illa persona ecclesiastica ratione alicuius sui beneficij habet præsentare, & illud beneficium habet iuspatr. quia negari non potest, quin præsentare sit fructus illius iurispa. & sic illius beneficij habentis iusp. c. cũ Bertoldus, & ibi gl. & Moder. de re iudi. c. consultationib. & c. ex litteris. ubi gl. hoc ti. & suspensus a bñficio

cio est ēt suspensus ab eius fructib. voluit gl. s̄. allegata
in d.c.ad reprimendam, de offi.ord. in d.cle.cupientes,
de penis & in d.c.cū dilectus, & ibi oēs de consuetu. er-
go dr̄ ēt suspensus ab exercitio præsentationis per præ-
dicta. Et pōt assiguari rō diuersitatis quare canonicus
suspensus a beneficijs eligat & patronus suspensus nō
præsentet: qa si canonicus est suspensus a beneficijs, vr̄
suspensus ab alijs, q̄ exercitio electionis, licèt electio di
catur fructus canonicatus: qa magis inhæret officio q̄
beneficio, ut s̄. est dictum: sed pñtatio q̄uis inhæreat of
ficio, ex quo vr̄ iurisditionalis, ut s̄. est dictum: tñ ēt spe-
cifice inhæret beneficio hñti illud iusp. cū sit pñtatio,
tñ cogita circa ista, qa difficilia. Si uero est suspensus ab
vtroq; s. officio & beneficio, non est aliquod dubiū, φ
pñtare non possit: ut in d.c.cū dilectus. per Abb. & doc.
ad quos ēt est recurrendum circa prædicta: qa late hęc
ibi materia tractatur & licet nihil dicant de præsenta-
tione: tñ ex eorū dictis possunt colligi supralcriptæ &
5 aliæ decisiones. ¶ † Sed aduerte ad vnum, prædicta pce
dere, qñ aliqua persona ecclesiastica hēt iusp. & pñtādi
ex rōne ecclesiæ, seu alicuius ecclesiastici beneficij, sed
si hēt rōne sui patrimonij, quo casu censetur laicus: ut
dicunt doc. in c.illud. & in c.ex insinuatione. hoc ti. nō
possum uidere qualiter possit comprehendi sub suspē-
sione officij nec beneficij: cum ab officio nō depēdeat:
qa ēt si esset laicus illud hr̄e posset, a beneficio sic mi-
nime, cum non ex eo, sed ex patrimonio pcedat. Quid
ergo dicendum? Certe dicere eū pñtare posse: qa per su
spensionem quis non prohibetur cōicare cū alijs: ut in
gl. s̄. allegatis, nisi specialiter ex aliqua cā ab illo exerci
tio præsentandi suspenderetur, quo casu potius bapti-
zaretur quædam phibitio, q̄ uera suspensio, qđ ēt fieri
posset ɔ laicum, & non esset in puris terminis suspēsio-
6 nis fm eius declarationē, quā s̄. retulimus. ¶ † Aduerte
ēt ad aliud, prædicta procedere casu, quo procedunt
in suspensione maiori prolata a iure uel ab hīe, & ita lo
quitur text. in d.c.cum inter. R. & in d.c.cū dilectus. de
consue. sed in suspensione minori quę prouenit, uel ex
aliquo peccato mortali: ut in c.quæsitum. de cohabit.
cle. & muli. uel ex participatione cum excōicatis, non
hñt locū prædicta: quia bene tali suspensione suspēsus
sicut pōt eligere: ut per Ab. in d.c.cū inter. R. in vlt. no.
& in d.c.illa. de elec. in d.c.cū dilectus. de cōsuetu. sup
gl. in uer. a suspensis. per tex. in d.c.si celebra. de cle. ex-
cōicato minist. ita & multo magis pñtare. Et faciunt q̄
late dixit Firm. in tract. de epo, in 1.li. in 3. parte, in 31.q.
Et in specie de suspensis ibidē. 42.q. Et plenius ibidē in
59.q. Et faciunt q̄ diximus in proxime præceden. artic.

¶ Quartus articulus. ij. q. prin. j. Par. ij. Libri.

5 *Hęretici credentes, defensores, fautores, receptatores hęreticorum. scismatici, apostatæ, infames, symoniaci, uel similes, an possint prę sentare, remissiuè.*

5 **Quæro** quartò in genere, an irretiri alijs crimini
bus uel vitijs, † puta hæretici, credentes,
defensores, fautores & receptatores hęreticorū, scisma
tici, apostatæ, infames īfamia iuris uel facti, symoniaci,
iusmodi possint pñtare: quia satis abunde s̄. in 2. parte.
1.li. in 7.q. prin. in q̄ plurib. ar. ibi appositis tractauimus,
an prædicti sunt capaces acquisitionis iurisp. & conclu
simus in aliquib. φ non, in aliquib. uero φ sic, sed tñ
durante crimine uel cēsura illos carere exercitio iurisp.
& sic non posse p̄sentare, superfluum esset illa hic tran-
scribere, ad ibi dicta ergo me remitto. Et idem dicen-
dum de illis qui acquisiuerunt iusp. ex male acquisitis,
an possint prę sentare, an ipsi uel qui præsentabunt, dixi
mus late s̄. in d. 1. parte. 1. li. in 8.q. prin. in 10. art. cū seq.
nolo ibi dicta hic transcribere, uideatis ibi, ubi etiam
in d. 8.q. prin. in 6.7.8. & 9. ar. hētis de alijs acquirentib.
iusp patrona. aliorum nomine qui habeant præsentare
videte ibi late, licèt aliqua in specie de istis vltimis in
sequen. artic. dicemus.

¶ Quintus articulus. ij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Pater & filius censentur eadem persona, & nu. 25.*
2 *vox patris & filij eadem reputatur.*
3 *Nullus amor vincit amorem paternum.*
4 *Paterna potestas potius in pietate quàm in atrocitate consistit.*
5 *Filius non potest habere meliorem amicum patre suo.*
6 *Filius debet patrem alere, & econtra.*
7 *Filius quicqd acquirit, patri acquirit, hodie tū quò ad vsumfructū.*
8 *Filius quodammodo dicitur habere dominium in bonis paternis.*
9 *Iniuria filio facta patri facta videtur.*
10 *Procurator non admittitur in causa capitali, fallit in patre qui ad mittitur pro filio.*
11 *Iudex non admittens patrem pro filio procuratorem in causa capitali, facit litem suam, & tenetur in sindicatu.*
12 *Filius patre viuente nullum habet ius in iurep. patris. Et ideo non potest p̄sentare patre viuēte, limita qñ præsentat ut pcurator patris, vel quando est patronus ut vnus vniuersitate. nume. 13.14.*

Et ideo quinto loco quęro, an patre patrono viuēte
filij eius possint pñtare in ecclesia patronata vacā
1 te. Et primò uideretur dicendū φ sic: † qa ex quo pater
est pronus, & filius sit eadē persona cū patre. 35. q. 3. §.
hac auctoritate. & l.fin. C. de impub. & aliis subst. ergo
filius vr̄ esse patronus, sicut & pater, & iō eo viuente ēt
poterit pñtare, & per maxime hoc pcedit pp maximā
2 cōionem, quæ est inter patrem & filium: † nam uox pa-
tris & filij eadē reputatur: ut insti. de inuti. stipu. §. ei q.
hinc ēt est, φ magis ueretur pr̄ de filio, q̄ de se ipso. l. isti
3 qdē. in fi. ff. qđ me. ca. † nullus. n. amor uincit amorē pr̄-
nū. C. de cu. fur. l. fi. in pr in. hinc ēt dr̄ affectionis sangui
nis rōnē habendā esse. l. 1. ff. de recep. & l. grauis. ff. solu.
4 matri. † paterna. n. ptās potius in pietate q̄ in atrocitate
5 ɔsistit. l. diuus. ff. de pari. † Et iō nō pt filius hr̄e meliorē
amicū patre suo: ut no. gl. in l. quidam ɔsilium. ff. de hę
redi. insti. pater. n. vr̄ in filiū eius naturā cōseruare. l. li-
berorū. ff. de uerb. lig. & ibi no. in gl. nec pōt iō carnem
suā odio hr̄e. d. l. a. ff. de recep. Iō ēt dr̄, φ respuere au-
xilium paternum valde esset iniquū. l. fi. C. ad macedo.
6 † pp q̄ oīa voluit lex naturalis filiū debere alere patrē.
l. siquis. §. liberis. ī prin. & §. si impubes. ff. de libe. agno.
& l. 1. C. de alē. lib. & ecōuerso voluit patrē dēre alere fi
liū. l. 1. §. soleat. C. de rei vxo. actio. & in auc. ut lice. ma.
& aui. §. sin aūt, & filium debere succedere patri: ut. l.
cum ratio. C. de bono. dan. & econuerso patrem debe-
7 re succedere filio: ut l. nā & si paren. ff. de inof. test. † &
quicqnid filius acquirit patri acquirit: ut l. placet. ff. de
acqui. hære. φ hodie limitaī quoad vsumfructū tm̄ re
manēre pprietate apud filiū. l. cū oportet. & l. cū nō so
8 lum. in prin. C. de bo. q̄ lib. † & econuerso, filius dr̄ hr̄e
quodammodo dñium in bonis paternis. ut l. in suis. ff.
de libe. & posthu. & tenēt filius patrē offensum adiua-
re, & si esset in periculo, ne occidatur pater, & filius ne
gligit ipsum adiuuare, tanq̄ occisor tenetur pęna parri
cidij, ut. l. utrum. ff. ad leg. pompe. de parrici. & ecōuer
so, si filio fiet iniuria patri permittiī agere. l. sed si vnus.
§. filiofamilias: & l. seruo. §. filio. & l. pater. ff. de iniu. &
insti. de iniur. §. patitur. ff. de pac. l. in personam. & l. nō
9 solū. §. si pater. ff. de procura. † quia iniuria quæ fit filio
10 uī fieri ipsi patri. l. 1. §. 1. ff. de iniur. & d. §. si patri. † hinc
ēt dr̄, φ licet in capitali causa non admittatur procura
tor. c. ueniens. de accusa. l. pe. §. ad crimē. ff. de pub. iud.
tñ pater pro filio admittitur. Ita Bart. in d. §. ad crimen.
& ibi omnes, & Bal. in l. reos. C. de accusa. & omnes in
d. c. ueniens, & maxime Ana. post antiquos, & Bartho.
Cępol. in cons. suis criminalibus cōl. 45. cum multis se
quentibus multorum aliorum doctorum, & cons. 20.
& con. 41. & con. 75. ubi dicunt uiginti doctores ita ob
seruatum fuisse, & in isto con. 75. dicitur hoc ēt habere
11 locum in patre iudæo. † Et dicūt ēt iudicem si nō admi
serit facere litē suā, & teneri in sindicatu. Et idē uoluit
Aug. de Arimino in addi. ad Ang. in tract. malefi. in gl.
qui iudex uidens φ inquisiti non parentes in sua cōtu-
macia persistunt, in 3. col. in fi. addi. incipien. quæro, an

talis

alis bānitus a talibanno. Et pdicti ɔsulētes dīit istā esse cōem opinionē oium, & idē dicit Maria. So.io sua au ca repeti.d.c.uenies.de accusa.in 3.q.prin.2.par.prin. n 70.col. Cū igit sint tātę cōiones iter patrem, & filiū: merito dici pōt etiā uiuente patre posse filiū sicut & pr̄ pūtare, put unus pro alio facit:ut s̄.uidimus. Ita & Iisto casu dici dēt, filiū p patre posse pūtare. ¶ † Tn̄ illis nō ob stātib. Mat. in cle.2.hoc tit.quem ibi refert & sequit D. Car.in 6. col. in 8.q.dicit filium patre uiuente nullum ius hr̄e in patronatu patris, cū ēt patre defuncto nō trā seat in filiū, nisi cum hæreditate ut ibi poēs, & iō patre uiuente filii non possunt p̄sentare, sed tm̄ eo defuncto & ipsis hæredib.ut ibi. Sequitur ibidem Auc. & hoc idē tenuit Fed. de Sen.ɔsi.111.qō talis est, in 6.col.iu uer. p̄terea si filius esset. & pulchre Gasp.Cal.ɔsi.19.concessū est, in finalib.uerbis, hoc ti.fol.62.& ita vōt oēs concludere. Sequitur D. Roc. in hoc tra. in verbo competens
3 alicui, in 7.q.ī fi.ubi dicit hoc esse īdubitatū. ¶ † Tu aduerte, ꝙ aut pr̄ est patronus tanq̄ persona priuata & singularis, aut tanq̄ uuus de uuiuersitate, aut de parochia, qd̄ esse pōt, ut late dixi.s̄.in 1.par.1.li.iu 7.q.prin.iu vlt. art.& in 8.q.prin.in 5.arti. Primo casu quādo pater est patronus tanq̄ psona priuata & singularis, & tūc aut filius vult pūtare uomine patris, & nulli dubium est eū posse, sicut & quemlibet procuratorem & psonam cōiuncturam, vt dicemus j.iu hac parte iu 4.q.priu.in 17. art. Aut vult p̄sentare proprio uomine, & nō est dubiū, eum non posse: quia patre uiuente non est patronus, & ita procedūt dicta doctorum.s.Mat.Car.Fed. & aliorū.
14 ¶ † Secundo verò casu principali quādo est patronus, ut unus de uniuersitate, uel de parrochia, & tunc si fiet pūtatio p omues, & non per aliquos electi, ex quu per capita parrochianorum p̄scutāt, ut j. dicetur late iu 2. par. huius. 2.li.in 2.q.prin.iu 9.art. quia & ipse filius etiā est patronus, bene p̄sentat patre uiuente, & sic vr̄ velle Fed.in d.cons.111.in uer. p̄terea &c. de qua dicemus ī
15 seq. art. ¶ † Non obstāt mō s̄.iu ɔ̄riūm adducta, ꝙ pater & filius censeautur una & eadem psona, & alia multa similia dēnotantia cōionem inter eos &c. quia re uera censeutur una persona fictione iuris, sed in ūeritate sūt diuersę, ut dicit Ab.in c.consuluit.hoc tit.iu alio ppōsito, nec per hoc sequitur, ꝙ possit p̄sentare patre uiuēte, quia hęc esset maxime seruitus ecclesiæ quæ pmittenda non est, ar.c.significauit. de test. & certe oīa illa adducta sunt a longe, sed hic accumulare uolui potius, ut uideretur reducta materia patris & filii, quā qd̄ stringeret. Ad uuum tm̄ aduerte, ꝙ si filiusfamilias acquisierit iuspa.erit.aduertendū, an illud acquisierit ex bonis paternis, qa tūc patri acquisiuisset, & ipse pater deberet pūtare aut de bonis castrensib.seu quasi, uel de aduentitiis ut in illis, ī quib.pater habet usumfructū, pater pūtet, in quib.uero non, pōtabit filius ut pulchre ɔsiderauimus, supra in 1.par.1.li.iu 8.q.prin.io 9.artic.& dicetur infra in 7.proximo articulo.

¶ Sextus art.5.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Filijfamilias an possint præsentare in iurepatronata. competenti uniuersitati uel populo.*

1 Et Ideo sexto quęro, † an quādo iusp. ɔpetit uniuersitati, puta populo, filiifamilias possint p̄sentare. Fede.de Senis in terminis in d.cons.115.q.talis est, in uers. p̄terea si filius, dicit ꝙ si patrochiani ecclesię sunt patroni, ut pater & filius eligūt, & hoc idem uoluit Spe.ī ti.de sindico, in §.qd de sindico a castro uel uilla ɔstituto.ubi dicit, ꝙ in constōne sindici facta ab uniuersitate filiusfamilias interuenire dēt, subiicit tamen ɔsuetudinē eos non uocare. D. Roc.iu hoc tra.ī uer.ɔpetens alicui ī 6. qō.q̄rit de isto art.& refert Fed.& Spe.ubi s̄.iu ɔ̄riū dicit facere, qa pater & filius censeutur una & eadem persona, & pro uno capite cōputātur, alle.gl.hoc notātem in l.a.C.q ętate li.to quā pro nota.alle.Bal.iu l.etiā pē. colū.C.de exequ.rei iud.& in l.fina.C. de impub.& quę alle.Alex.in cons.45.uisis & oportune digestis.in 1.col. In 1.uol. Ipse tm̄ Roc.arbitraī esse distinguendū, ꝙ si filii familias hnt domiciliū in domo pr̄is, eis non competat ius pūtādi, uel uocem dādi, secus si habeāt domicilium alibi. Istā dist.cōprobat p theoricā Inn.iu c.cū ex iniuncto.iu fi.de ope.noui nūci ubi formaliter dicit generaliter loquendo, ꝙ iu gerendis ab uniuersitate filiifamilias sunt uocādi, si alibi quā ī domu pr̄is habeāt domicilium, sed ubi cū pr̄e domiciliū habent, pater tm̄ uocandus est, & cū illa doctrina trāseunt alii ibi, & eam refert Alex. de Imo. io l.illud.ff.qd̄ cuiusq; uniuersi.noīe, & ista distinctio est ęqua, & rōnabilis s̄m eum. Tu aduerte istā di.esse fundatā, qn̄ iusp.cōpeteret habitantib.in loco, adeo ꝙ ɔsideraret domus, seu domiciliū, & sic faciētes domū, put est Mediolani ex ɔsuetudine, quę ibi inoleuit, de qua late dixi.s̄.in 2.par.1.li.in 8.q.priu.in 3.art. ubi fit qō stante dicta ɔsuetudine, & eccl̄a vacāte qs p̄sentabit, directus dn̄s domus, an conductor, & distinximus ibi, an haberēt p̄sentare hn̄tes iusp. uel ius petitionis, ut si ius pūtādi cōpeteret dn̄o directo, si vero ius petendi, cōpeteret ɔductori, & rō hujus distinctionis est, ut exinde colligitur, qa si cōpeteret parrochianis ut patronis, non esset attendendum domicilium, si ut non psonis, esset attendendum. Pariformiter distinguerem in casu nr̄o, vale tan iusp. cōpetat populo, ut cōpeteret oīb.facientib. populū, et sic tam filiisfamilias q̄ pr̄ib.familias, si uero cōpeteret faciētib.domos, tūc pcederet distinctio D. Roc.si aūt cōpeteret uniuersitati, tūc haberent præseota re regentes uniuersitatem, ut dicetur infra in 2.par.huius lib.in 2.q.prin.in 11.articulo.

¶ Septimus art.2.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Pater uel filius habet ius præsentandi in iurepatro.ipsius filijfamilias, tamen distingue nu.3.*
2 *Filius non acquirit patri in spiritualib, uel annexis, nu.4.*

1 Quęro Septimo † si filiusfamilias sit pr̄onus, vt qa ei donet iuspa.uel aliter legitime ɔcedat, an pr̄ hēat ius pūtaudi, an uero ipse solus. Roch.format hūc art.iu d.uerbo cōpetens alicui, in 13.q.dicit uideri dicendū, patrem debere pūtare, q uia ad eum spectant fructus bonorū aduētitiorū filii.l. cū oportet. C.de bo. q̄ lib.& l.fi.eo.tit.cū simi. Cōtrariū dicit esse ɔcluden-
2 dū: † qa iu spūalib.uel quasi filius non acquirit pr̄i, nec curat de patria ptāte.c.si annū.de iud.li.6.& ita in si̇̄i di
3 cit decidere Ab.in c.cōsuluit.hoc tit. ¶ † Tu aduerte esse cōsiderādū, ꝙ aut nos loquimur de iurep. aliquo habili tit.trāslato ad filiū uel ex priuilegio hn̄tis ptātē cōcedēdi cōcessa filio, & recte cōcludit Roc.pūtationem spectare ad filiū, cū simus ī annexis spūalib.& sic in iurepa.c.q̄to.de iud.cū annexorū idē sit iudiciū.c.transla
4 to.de cōsti. † & ī spūalib.filius nō acquirit patri, pxime dictū est, sic nec ī annexis. Aut nos loquimur de iurep. acquisito p filiumfamilias, ex fundatione, & cōstructione, uel dotatione, & tunc dīcēdum est, ut late dixim.s̄.ī 8.q.1.par.1.li.in 9.artic.distinguēdo, an p̄dicta fecerit filiusfamilias ex bonis castrensib.seu quasi, uel ex aduentitiis, ut ibi late diximus. & ista est pura ueritas, & ex p̄dictis apparet, qualiter p̄dicti articuli differāt inter se, & in hoc ult.mēbro nō militat reg.c.si annum. de iudi.li.6.qa filiusfamilias fundādo de bonis, ī quib.pater hēt vsumfructum, fraudaret patrē usufructu, et licet sanore pię cāę, ut ibi diximus, priuetī fructu tpali, non debebit priuari fructu spirituali.seu quasi inde prouenientē. Nota quia est subtilis ratio et procedens.

¶ Octauus art.2.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Viduę uel uirgines admittuntur ad p̄sentationē iurispa. cōpetentis parrochię, uniuersitati, uel populo de iure, secus de consuetudine.*

1 Successiue Octauo quęro, † an quando iuspatronat. competit parrochię, uniuersitati, uel populo, fœminę uiduę et uirgines admittātur ad præsentandum. Inno. in c. cum ex iniuncto in

fi.de

fi.de noui ope.nun.dicit,ꝙ cum iuſpa.competit nniuer
ſitati fęminæ uirgines et uiduæ ſunt uocãde ad pñtan-
dũ,et licet nõ loquaẽ in ſpecie in iurepa.tñ illũ caſum
includit,dũ dicit,tales pſonas fore uocãdas in gerendis
ꝑ uniuerſitatem,ſubiicit tamen Inn.cõſuetudinem ta-
les non admittere, & ipſam conſuetudinem eſſe atten-
dendam in hoc,ut ipſe ſentit.Sequitur ꝑdicta do.Roc.
in d.uerbo cõpetens,in 1.q.in 1.col.in uer.quinimmo.
ubi dicit hoc eſſe diligenter notandum,& ibidem vult
hoc remiſſiue in fi.7.q.Tu circa hoc diſtingue, ut ulri-
mo loco conſiderando diſtinximus in filusfamilias,ſu
pra in proximo præced.6.articulo.

¶Nonus art.ij.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Pupillus non poteſt accuſare,nec teſtificari , nec hereditatem adi-
re.numero.2.*
3 *Pupillus maior ſeptennio poteſt præſentare etiam ſine tutore,mul
to magis pubes ſine curatore.nu.7.*
4 *Argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale ualet.*
5 *Pupillus poteſt contrahere ſponſalia poſt infantiam.*
6 *Actus præſentationis fit ſine figura iudicij.*

Quæro Nono,an pattonus pupillus poſſit pñtare
& ipſius pñtatio admittaẽ ĩ eius eccleſia
patronata uacãte.Et in hoc eſt aduertendũ ĩ hmõi ma
teria plures in hoc lib.poſſe formari art.de pupillo. Pri
mus,an pupillus admittaẽ ad pñtandũ in eccleſia, ĩ qua
hẽt iuſp.uacãte,& de iſto erimus hic tractaturi.Scd̃s ar.
an tutor pupilli admittaẽ ad pñtandũ,de quo in ſeq.ar.
Tertius erit art.ſi uniuerſitas hẽt iuſpa.ſeu populus,an
infantes maiores ſeptennio habentes tutores uel cura-
tores ipſi vel ipſorum tutores uel curatores ſint uocã-
di in pñtationis actu,& de iſto tractabimus ĩ.In 2.par.
huius.2.li.in 2.q.prin.dum tractabitur,qualiter pñtatio
fiat.in 13.art. Quartus erit arti.ſi uniuerſitas hẽt iuſp.&
admittit pupillum ad ꝑſentandum, an eius uox com-
putabitur,de qua erimus tractaturi ĩ.in d.2.q.princ. in
15.art.Quintus eſt art.an uox infantis erit infantis, uel
accreſcit compatronis,de qua ẽt in d.2.q.princ.in 14.
art.Sextus eſt art.ſi pupillus pręſentat unum caſu,quo
poteſt,& tutor alium,quis pręferatur in inſtõne.de quo
erimus dicituri ĩ.in 3.par.huius 2.li.in 6.q.prin.in 1.ar.
ubi diſcutiemus de pręſentationib.factis in diſcordia,
quæ ueniet inſtituenda.Septimus erit art.quid ſi tutor
ſeu tutrix trium pupillorum pñtauit unum, pubes ve-
ro aliũ,quis præferatur in inſtõne,de quo ẽt dicemus,
ĩ.in d.6.q.princ.in 2.arti. Venio igitur ad illum,de quo
nunc tractaturi ſumus,uidelicet an pupillus poſſit præ
ſentare, & eius ꝑſentatio admitti debeat. Et in hoc pri-
ma facie uideretur dicendum ꝙ non ſine tutore,nã pu
pillus a legitimis actib.excluditur ſine tutore.2. q. 7. §.
tria.2.q.1.c.prohibentur,& 2.q.6.ca.diffinitiua.talis.n.
ętas prona eſt ad malum.12.q.2.c.1.nec põt eſſe ad iu-
dicium.ff.de re iud.l.ꝯ pupillum.c.ſi annum.de iud. li.
6.& tutor intelligitur dñs rerum pupilli.l. qui ſimul.ff.
pro emptore. §.ſi tutor , & talis ætas iguorat quicquid
uidet.C.de falſa moneta.l.1.Præterea, nam clarum eſt,
clericum tali iure non uti ĩ. pupillarem ætatem. ca.ex
eo quod.de elec.li.6.Et late ꝙ eligere non poſſit ꝑ Fir-
ma.in tra.de epiſcopo in 1.li.in 3.par.in 9.q.multo for
tius non dẽt uti tali iure par.rõ:qa melius eſt ius clerici
in eligendo,ꝗ patroni in pręſentãdo, cum primum ſit
de iure.c.1.de elec.& per totum,ſm vero de gratio.fa-
cit,quod not.Inn.in c.2.in fi.ult.gl.de noui ope.nun.cũ
tractat qui ſint uocandi in electione.& in c.fi.in princ.
ne clerici uel mona.dum dicit, ꝙ cum ad uniuerſitatẽ
ſpectet electio,maiores.14.anno.ſunt uocandi, & tuto
res minorum.14.anno.ut ibi ꝑ eum, malitia.n.in hoc
non ſupplet ætatem,nec in monaſterio,ut in pręallega
ta decretali ex eo.Præterea uidemus, qđ in ſpiritualib.
beneficialib. & dependentib. ab eiſdem impubes non
agit,nec excipit,nec poteſt in iudicio comparere, ergo
nec pñtare,cum ſit quodammodo actus iudicialis. Præ
terea pupillus in ſui ꝑiudicium nihil agit ſine tutore.C.
de aucto.ꝑſtan.l.clarum.niſi tm̃ in ſponſalib.15.q.3.de
cauſis.de reſti.ſpolia.ex parte,ſed pñtãdo põt ſibi prę-
iudicare,ſi videlicet pñtat indignum:quia priuatus eſt
ſuo iure ea uice.ut no.ꝑ Hoſt.& alios in c.cum uos de
off.ord.& uẽ caſus in auc.C.de epiſco. & cleri. §.ſi quis
oratorii domum,ex quo non hẽt ꝯrium de iure cano-
nico:ut patet in c.1.& 2.de noui ope.nun.& c.lege.cir-
ca finẽ.10.di.ergo admitti non dẽt.Et ſi in aliis admittẽ
pupillus,tñ cum tutoris auctoritate admittiẽ,multo er
go fortius hic,cũ ſit ꝯ ius,ſed de gratia.d.c.3.hoc ti.arg.
43.diſt.c.diſciplina.de elec.c.ubi periculũ.li.6.unde vẽ
ꝙ impubes non poſſit pñtare ſine tutore,arg.ff.de ędil.
edic.l.2.§.3.Iſta ſunt quæ adducũtur ꝓ hac parte diſpu
tatiua per Pau.de Eleaz.In q.ſua.4.p̃ronus ecclæ,in 2.
col.de qua ĩ.Præterea facit qđ dẽ,minores ſportulas de
curionũ accipere,ſuffragiũ tñ inter alios non afferre.l.
ſpurius.§.minores. ff. de decurio. & ſi princeps det ue-
niam ętatis minoribus non vẽ ꝯceſſiſſe, ꝙ ſine decreto
alienẽt,uel citra pfectam ętatem liberam admini ſtra-
1 tionem hẽant.C.de his q ue. ęta.impetra.l.eos.† Iſti.n.
accuſare non pñt,nec teſtificari.2.q.1.prohibẽtur.4.q.
3.c.1.nec teſtamenta facere.2.q.3. §. diffinitiua.ut oĩa
iſta ꝓ hac parte adducit gl.in uerbo ſuffragiũ.in d.c. ex
2 eo.de elc.li.6.¶†Præterea pupillus hr̃ditatem adire nõ
põt ẽt lucroſam ſine tutore , inſti.de aucto.tuto. §.ſed
nec.Idẽ pſona pupilli eſt in piãte tutoris, inſti. de tute.
§.eſt aũt.fortius ergo res & iura.12.q.j.c.ꝑcipimus.vnde
dẽ dominis rerũ pupilli,ut s̃.dictum eſt,ergo pñtare nõ
poterit ſine tutore,ſicut nec ꝑdicta explicare.Iſta addu
cit Domini.ꝓ hac parte in d.c.ex eo.in 2.col.ſup gl.in
uerbo ſuffragium.de ele.li.6. Et iſtã partem tenuit qui
dam Guil.doctor antiquus,& D.Fed.de Senis cõſ. 102.
nobilis,qdam in 1.dub.ubi dicit,pñtationem nõ debe-
re celebrari a pupillo ſed a tutore,qa pupillus non hẽt
diſcretionem,nec maturitatem ꝯſilii quæ in eligendo
requiriẽ,merito talia non ꝑ eum,ſed ꝑ tutorem debent
experiri.adducit ad hoc,qđ nota.in d.c.ex eo.de ele.li.
6.& qđ not.Inn.& Hoſ.In d.c.2.de noui ope.nũ. Et ſub
dit non obſtare ſi dicaẽ,tales pupillos,nec eorũ tutores
hr̃e uocem in eligẽdo,per.d.c.ex eo, qa uoces illorum
remãſerũt penes alios compatronos puberes, ſicut eſt
in d.c.ex eo.nec eorũ loco alter admittiẽ,nam reſpõde
tur,illud obtinere,cum quis hẽt eligere iura collegii,ſe
cus ſi rõne patrimonii,in iſto.n.caſu tutor,ad quẽ per-
tinet tuitio perſonę & bonorũ adminiſtratio iſtud ius
exercebit ꝓ pupillo,ſed in collegio ſi aliq ſunt excõica
ti,ſuſpẽſi,impuberes, vel alias inhabiles,ius & uoces il-
lorum recidũt in alios: ut in c.bonę.& c.cõgregato.de
ele.& c.unico.ne ſede uacan.lib. 6. cum ſimi.& oĩb.eſt
notum,alias ſequereẽ , ꝙ ſi oẽs eſsẽt pupilli,ius pñtãdi
deuolulereẽ ad ſuperiorem , & ſine culpa ipſorũ fieret
eius ꝑiudicium.Nec ob.ẽt,ſubdit ipſe,ſi dicaẽ talẽ pñta
tionẽ debuiſſe fieri ꝑ curatorẽ,uel ꝓcuratorem, ſi ma-
iores erant ſeptennio & non per tutorẽ,ut In d.c.ſi an-
nũ.de iud.in 2.reſpon.lib.6.nã reſpondeẽ,ꝙ illud.c. log
tur in iudicio cauſæ ſpũalis,nos uero loquimur in actu
ſpirituali extra iudicium,quæ ſatis ſunt diuerſa: ut pa-
tet in c.1.de ꝓcura.in 1.reſpon.de ele.ſi quis.§.qd ergo,
li.6.Ita Fed.ubi s̃.& iſtam partem ẽt tenuit idem Fed.
ꝯſ.65.ĩ.ſcriptæ qõnes.in 5.q.in 2.col.ubi hoc idẽ firmat
non pupillũ,ſed tutorem pñtare. ¶†Cõtrarium partẽ,
3 & ꝙ pupillus p̃ronus,dummõ ſit maior ſeptennio,poſ-
ſit pñtare ẽt ſine tutore,& eius pñtationem admitti de
bere,tenuit Bartho.Brixien.in q.ſua dominicali inc.tu
tor cuiuſdã,& moueẽ qa ſine tutore põt pupillus ſuam
cõditionem facere meliorem,inſti.de auctori.tuto. in
prin.facit.8.q.j.licet.& filius pr̃i ꝑponitur.2.q.7.quæriẽ,
& pupillus in iudicio eſſe poteſt ſine tutore,de reſti.ſpo
lia.ex parte.Et ꝙ pupillus habẽs diſcretionem poſſit ꝑ-
ſentare †adducitur arg.de matrimonio carnali ad ſpi-
4 rituale,quod eſt ualidum in iure.c.ſicut abſens.7.q.j.c.
1.& 2.& per totũ,de trãſla.epi,& eſt gl. pulcherrima in
c.cum.n.in c.nuptiæ.7.q.1.& in c.accedens.de præben.

& in

& in c.pen.de rapto.cũ simi.¶sed pupillus ꝯhit spõsalia post infantiam.c.accessit.& c.litteras de despon. Impuugio,uidelicet sponsalia matrimonij & copula.20.q.j.c.nostrates.27.q.j.cũ nunciat,ubi de hoc,& similiter in ꝯiugio spũali sunt tria.c.itẽ corporalia, & c.ult.de trãsla.epi.per pñtationem.n.non cõtrahitur matrimoniũ spũale,qa nullũ uinculum spirituale connectit, sed eo ꝯseuerãre acquiritur ius ad rem,pñtatio .n. est futuri iuris promissio sicut sponsalia contrahere. Et phoc põt aliud esse in electione, nam per eam cum consensu elẽcti ꝯtrahitur matrimonium,de elec.c.cum inter canonicos. Inter .n. eligentes & electũ spũale matrimoniũ contrahitur,ut ibi per eum,sed non per pñtationẽ, ut dictum fuit s̄.in j.q.prin.præceden.4.& 5.art. Item elec. fit nomine ecclesiæ,& collegii, pñtatio uero nomine proprio, unde impubes non agit sicut membrum collegij,sed eius uox remanet penes capitulum,quod nõ est in patrono,qui pñtat tãquam singularis a iure proprio, facit quod no.Vincen.& Compo.de elec.capitul.ecclesia vr̃a, & arg.16.q.7.c.si plnres. alias sequeretur absurdũ,de quo s̄.per Fede.in parte ꝯtraria, quæ quidẽ pęna nõ hr̄ in iure expressa,ideo & c.c.pęnę. de pęniten. dist. j.glo.in c.fi. hoc titu.Et ideo non mirum si aliud in electione, & aliud in pñtatione,& per hæc in ꝯseqnẽtiam est rñsum ad d.c.ex eo.de elec.lib.6.allegatũ ꝑ parte ꝯtraria,quod non ob. Præterea pro ista parte facit, nam pro spũalibus pupillus non uidetur esse sub potestate tutoris quo ad ea quæ sunt ſm canones,cum liberetur, quo ad illa a paterna potestate, ut in ꝑalle. c.si annum. de iud.lib.6.Canones.n. de tutorib. & curatoribus nõ posuerũt tanq̃ de materiis non nobis necessarijs.gl.singu.in d.c.si annum.in uerbo dẽbis,& ꝙ liberet̃ a patria ptãte,no.17.q.2.c. 1.& ibi subiiciuntur p̃iãti curatoris quo ad instãtiam iudiciariam, nõ qno ad exercitiũ spiritualium, & hæc duo sunt diuersa.sed iuspa. censet spirituale rõne ꝯnexi.c.de iure.hoc tit.arg.c.qđ in dubiis. de ꝯse.eccle.uel alta.c.quanto,de iudi.unde cũ pñtatio sit exercitium iurispa. quod censetur de iure spirituali,

6 ut s̄.dixi,restat pupillũ pñtare sine tutore.¶ †Præterea ꝑsentatio nõ est actus q fiet ĩ figura iudicij, sed fit oĩ tpe, & nullo aduersario citato ſm ꝙ no. ꝑ porrectionem libelli,sed vr̃ qđ pñtatione facta statim põt ius suum prosequi pñtatus.c.cum Bertoldus.de re iud. ea aũt quę nõ fiunt in figura iudicii, potest impubes exercere sine tutore: vt notatur in Spe.hoc tit.in prin. licet in spe. Ego non inuenerim & C.qui admi. ad bonorũ pos.l. 1. & l. bonorum, & de iure deliberandi.l. si infanti, ergo præsentare potest. Nec ob. id quod dicitur de testamentis & alijs allegatis pro parte contraria: quia loquuntur de his quæ fiunt in figura iudicii, uel de his quæ fiunt uoluntatis testatoris, sed præsentatio est necessitatis, nec sunt similia pñtari, testari, & alia. & etiam præsentando pupillus utitur tali re, quæ seruando seruari non põt.l. lex quę tutores.ff.de admi.tut. hęc Bartho.Briscien.ubi supra, quę refert Pau.de Eleaza.ĩ d.4.q.patronus,in pe. col. Postmodum ipse Pau.distinguit ꝯcordãdo has duas opiniones ꝯtrarias, qđ aut pupillus habet tutorem, aut nõ. Primo casu si tutor vult consentire infra tp̃s legitimum, satis uidetur quod cum eo debeat præsentare, & sic loquuntur (dicit ipse) .ll. supra allegatę ꝑ par. Gul. Si uero nõ hẽt tutorem, uel haber, sed nõ vult consentire, hoc casu si est doli capax, hoc est maior septennio sit uera opinio Bartho.Briscien. & Tancre. rõnib. supra allegatis. Et sic vt uides ẽt Pau.de Eleaza. vr̃ uelle, pupillum posse præsentare sine tutore eo non habente tutorem uel habente & nolente ꝯsentire, & sic uidetur tenere opi. Bartho. & Tancredi, moderata tamẽ ſm qđ dicit Io. An. ut infra dicetur. Et istam par. Tãcre. & Bartho. tenet etiam apte Archi. in c. decernimus. in prin. 16.q.7. Et Io. An. in d.c.ex eo.de electio.lib. 6. super gl. in uerbo suffragium, in 2.col. licet dicat honestum modum pñtandi esse pupillum præsentare auctorizante tutore, & sic uidetur uelle idẽ quod Pau. ubi supra Et ibidem Domi. in 2.col. seq̃tur opi. ꝑdictam, quam dicit seq Pau. in d.q. ꝑ eum disputata, ea maxime rõne, quia nullo iure cauet, tutorẽ administrare spiritualia, ergo nec pñtare: cum sit spiritualitati annexum.d.c. quanto de iud. Et loquuntur oẽs doc. ꝑdicti, dummodo pupillus sit maior septennio: si vero minor, ꝯcordant tutorẽ pñtare, ut dicet in ꝑximo seq. arti. Istam etiam par. intellectam ut s̄. tenuit Lap. alle. 8. fol. 3. in 1. col. pñtatus ꝑ patronum. hoc tit. & allega. 75. fol. 27. in tit. de elect. in vlt. col. casus talis est &c. ea potissima rõne: quia potest sponsalia contrahere licet non matrimonium, vt ibi per eum. Istam etiam partem tenuit Butri. in consi. 30. visis puncto, in vlti. dubio, & Pet. de Anch. cõsi. 355. visis puncto, in ulti. dubio, qđ ꝯsilium est in omnibus & per omnia idem cum ꝯsi. ꝑxime allega. Butr. Hanc partem etiam tenuit Rota 321. no. gl. Io. An. hoc tit. in antiquis, & Rota. 422. fuit dubitatum hoc tit. in nouis in ultimis uerbis, & Ab. in c.fi. in fi. de ꝯces. ꝑb. dñ nolũt, ꝑferendum esse præsentatum a pupillo maioris septennio præsentato a tutore, ergo uolunt pupillum posse ꝑsentare sine tutore, & hoc idem tangit, sed nõ decidit Abb. in c.1. in uer. quid autem si competit. hoc tit. Hanc eandem par. tenuit Gasp. Cald. in cõsi. 9. populus ecclesiæ. hoc tit. fol. 61. & Paul. in trac. de sede uacã. in 2. par. nu. 5. q. in 2. col. Quam etiã partẽ uidetur tenere Gay. in repe. c. fina. de ele. lib. 6. in 44. colũ. licet remissiue loquatur. Reperi postmodum hunc art. tractare Pau. de Cita. in hoc tracta. in 6. parte in 3. art. in 40. q. Et tãdem ꝯcludentem, pupillum posse pñtare sine tutore, ẽt inuito tutore uel curatore, ut etiam uoluit ibidem in 7. parte in 13. q. Reperi similiter postremo do. Roch. in hoc trac. in uerbo competens alieni, in 3. q. uolentem & cõcludentem cum communi, & allegantem etiam Bal. in ꝯsi. 165. incip. ordinatio testamẽti, in 4. uolu. subiiciẽtem ibi, quod licet iuspa. hospitalis competat impuberib. & pupillis, tñ secus est in regimine ipsius hospitalis: qa non committitur, nisi discretis & idoneis. Et expressius hunc art. tractat Roch. ibidẽ in 4. q. & tandem allegatis aliquib. de suprascriptis ꝯcludit, demum pupillũ posse pñtare sine tutore, & ista uidetur & est communis omnium doct. sententia. Tu circa hunc art. aduerte ad unum, quod Bartho. Briscien. Tancre. Io. An. Pa. maxime de Eleaza. & alij uidentur uelle istam partem esse ueram ea potissima rõne, qnia iuspatr. est spirituale, seu spiritualitati annexum, super quo spũali nõ operatur, nec patria, tutoria, nec curatoria potestas, ut in d.c. si annum. de iudi. lib. 6. unde si est maior septennio tanquam exercens actũm extraiudicialem poterit pñtare, ut s̄. late fuit dictum, sed pondera, ꝙ text. in d.c. si annum, loq̃tur de spirituali procedente aliunde, quã a patrimonio, ut uult ibi gl. in uerbo eiusdem, & magis clare gl. fi. ibi dum dicit, habet enim locũ illa reg. in patrimonialib. &c. & gl. in uerbo eiusdem. dicit, nõ enim de patrimonialib. tractamus &c. Sed iuspa. est patrimoniale, ut uoluit aperte Fede. in d. consi. 102. nobilis qdã in 1. dubio: qa si aliter diceremus, esset necesse dicere, ꝙ nunq̃ tutor possit pręsentare, etiam cum pupillus est minor septennio, qa dabitur sibi curator ab episcopo, ut dixit ibi Fede. & dicetur late infra, in seq. art. & ꝙ sit patrimoniale, patet, quia transit cum hæreditate. ut diximus late supra in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. in oĩbus eius art. ergo non possumus dicere tex. in d.c. si annum, posse allegari pro hac parte, ꝙ pupillus non sit sub tutore quo ad iusp. uel sub patre, si forsan aliunde q̃ ab eius hęreditate illud habuit, cũ iusp. sit de pñmonio, & iõ ſm illud regulabit̃, sicut similiter dicimus iuspat. ẽt titulo oneroso transire cum uniuersitate bonorũ, ut diximus late supra in d. 2. parte. 1. lib. in 3. 5. 8. & 10. qõnib. principalibus & in earum art. Vnde dicerem meliorem rationem ꝯcludẽtem esse ꝑ hac communi opinione: qa pupillus maior septẽnio ꝯtrahit sponsalia, et ꝑ pñtationem ꝯtrahunt̃ sponsalia, et ualere arg. de matrimonio carnali ad spirituale, ut supra ẽ dictũ, cogita super ista

7 mea noua ꝯsideratione, qa certe ꝯcludit. ¶ †Ex prędi-

ctis oīb. inferas, multo magis pꝛonū puberē, licet mino
rem uiginti quinq; annis poſſe pñtare ſine auctoritate cu
ratoris, cum pupillus maior ſeptennio, & ſic impubes
poſſit pñtare ſine auctoritate tutoris, ꝑ tex. in arg. opti-
mum in d. ſi annum. de iudi. lib. 6. An aūt pupillus poſ-
ſit acqrere iuſpa. & qd de infante ex fundatione eccłæ,
& alijs cauſis, diximus ſ. in 1. par. 1. li. in 7. q. prin. ī 14. art.

¶ Decimus art. ij. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Tutor pupilli an poſſit præſentare in eccleſia patronata pupilli di-*
ſtingue. nu. 2.
3 *Pupillus maior ſeptennio licet poſſit præſentare, non poterit tamen*
litem proſequi quæ oritur in iurepa. ſed eius tutor.

Et Ex iſto pced. art. reſultat deciſio decimi art. uide
1 licet, † an tutor pupilli pꝛoni poſſit pñtare ī eccle-
ſia patronata pupilli uacante. Et ut uides omnes doc.
ſupra allegati & etiam Fede. in d. conſi. 102. nobilis qui
dam, in j. dubio, uidentur uelle & concludere, tutorē
poſſe præſentare: eſt bene uerum, eos in hoc diſcrepa-
re, ꝙ ſi pupillus præſentat ſine tutore poteſt, & eius pꝛe
ſentatus pꝛeualet: ut dicetur infra in 3. par. huius lib. in
6. q. prin. in 1. art. Sed unum turbat iſtam conclu. quod
habetur in d. c. ſi annum. de iudi. ex quo text. apparet,
quod ſiue pupillus ſit maior ſeptennio, ſiue minor, nū
quam tutor pro eo uel pater agit ſeu aliqd facit, ſed cu
rator datus ab epō uel procurator ab eo conſtitutus au
ctorizāte epo in cauſis ſpiritualibus: ut ibi eſt tex. ſed
iuſpa. eſt tale, ut colligitur ex. c. quanto. de iudi. iuncto,
c. tranſlato. de conſti. ergo &c. Nec ualet ſol. ſi dicamus,
illud procedere in actibus iudicialibus, ſecus in extra-
iudicialibus, prout eſt pñtatio: quia licet reuera iſta ſol.
poſſet procedere attēta littera. d. c. ſi annum, tamen at-
tenta ratione tex. quia in ſpiritualibus pater non habet
ſe intromittere, & ſic nec tutor. quæ pcedit ita in iudi-
ciarijs, ſicut in extraiudiciarijs, ipſa ſolu. non eſt bona,
Vnde melior eſt ſol. illa q̄ ſupra poſuimus in proximo
præced. art. in fi. illum tex. loqui in ſpiritualibus habitis
aliunde ꝑ pupillum q̄ ex pñmonio, ſed iuſpa. qđ habet
ex pñmonio & hæreditate tutor datus ipſi principali-
ter & bonis in ꝯſequētiam ſicut in ꝯſequentiam tran
ſit ipſum iuſpa. cum hæreditate, ita & eius adminiſtra-
tio tranſit in ꝯſequentiam cū hæreditate in ipſum tu-
torem, ſicut ēt in ſimili tranſit penes ꝯducentē ad ma-
gnum ips & ad emphyteutam uillę. c. ex litteris. & c. ſi
ſeculū. hoc tit. Nec ob. ſi diceret, ergo ſi hoc eſſet uerū,
ſequeret ex eo, ꝙ ēt pupillus maior ſeptennio q nō hēt
adminiſtrationē bonorū, nō deberet poſſe pñtare, ſed
tm̄ ipſe tutor, reſpondeo, aliā eſſe rōnē in pñtatione, q̄
in aliis bonis hæreditatis, ſicut ēt dicimus, tutorē hīre
tuit unam pſonæ pupilli, tn̄ ſine tutore ꝯhit ſponſalia,
d. c. litteras, cū ꝯcor. de deſpō impub. & illa eſt uera rō,
ut ſupra dixi in pximo pced. art. quia alias Ego nō poſ-
ſem uidere, quō pupillus ſine tutore poſſet pñtare, & iō
Lap. Abb. doctor optimus proxima dicta ſolum rōne
fuit motus in ſuis allegationibus in d. proximo pręced.
art. allegatis. Et ꝙ tutor poſſit ēt pręſentare, tenent oēs
doct. allegati in præceden. arti. & ſignāter do. Roch. in
uerbo competens, in d. 4 q. & Pau. de Cita. in 6. parte in
3. art. in 40. q. & in 7. parte in d. 13. & 14. q. in qua dicit
idem poſſe dici de oībus aliis perſonis quæ ſunt ſub tu
1 tela uel cura. ¶ † Vnde in iſto articulo dicerē, ꝙ aut pu
pillus eſt pꝛonus rōne pñmonii pñi, & tūc ſemꝑ tutor
pōt pñtare, ſiue ſit maior ſeptēnio, ſiue minor. Eſt bene
uerū, ꝙ ſi pupillus pñtat, potius pñtatus a pupillo maio
re ſeptennio admittetur, quam pñtatus a tutore ſtante
tamē idoneitate præſentati a pupillo, ut ſuo loco dice-
tur. Si uero eſt minor ſeptennio, tutor pñtabit, & nō ip
ſe, & ſi bñ ipſe pñtaret, præferretur præſentatus a tuto
re, cū ipſe infans careat rōne, & ignoret quid diuidat. l.
1. in fi. C. de falſa moneta. Niſi malitia ſuppleret ętatem,
qa tūc forſan poſſet attētari pſentatū a minore ſeptē-
nio debere admitti & præferri, ar. c. iuuenis. de ſpōſa. &
eorum q̄ dicit Io. An. & Domi. in d. c. ſi annum. in §. ſi

uero. ſu. ꝑ gl. in uer. bn̄ infante. de iudi. lib. 6. Si aūt pupil
lus hēt iuſpa. aliūde q̄ a patre, & nō hēt patrē, eſt diſco-
dum, vt in pximo pced. membro dictum & concluſum
eſt. Si aūt hēt patrem, pater pñtabit ſicut tutor, arg. l. cū
oporteat, & l. cū nō ſolum. de boniſque libe. & vī vel-
le tex. in d. c. ſi annū, in fi. iuncta gl. pen. in prin. & noua
mea ponderatione ad illum tex. ſ. qa iuſpa. cenſet pñ-
moniale: ut in fi. præced. art. dixi. Et ꝓ hoc faciūt, q̄ dixi
3 mus ſ. in 7. pximo pced. art. ¶ † Adde unū qđ omiſi di-
cere in pximo præced. art. ꝙ licet pupillus maior ſeptē
nio poſſit pñtare, tn̄ ſi lis oriatur in illo iurepa. nō pote-
rit ipſe illā pſequi, ſed eius tutor, argu. d. c. ſi annum. de
iudi. eū uertatur lis ſuper ipſo iurepa. ꝙ de patrimonio
cenſetur, vt latius dictum eſt.

¶ Vndecimus art. ij. q. prin. 1. par. ij. Lib.

1 *Religioſus non habet nec, uelle, nec nolle, & eius uox dicitur funeſta.*
2 *Monachus ex quo ſeruus non habet liberum arbitrium, nec poteſt*
agere pro iniuria ſibi illata, nec poteſt eſſe diſceptator aliorum
negotiorum, & debet eſſe abſens a laicorum conſortio.
3 *Monachus non poteſt eſſe exequutor teſtamentorum, nec compromiſ*
ſum, uel arbitrium in ſe recipere.
4 *Religioſus ab electione non eſt excludendus.*
5 *Religioſus poteſt exercere omnes actus pertinētes ad miſericordiā*
& pietatem, & poſtulare pro miſerabilibus.
6 *Excommunicatus impetrans aliquid ſuo nomine eſt nullum, ſecus ſi*
pro alio.
7 *Mulier admittitur pro alijs in extraiudicialibus.*
8 *Filiusfamilias agit pro alijs.*
9 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali, niſi in expreſſis in iure.*
10 *Verbum religioſus, quot modis capiatur.*
11 *Religioſi appellatione uenit clericus in fauorabilibus.*
12 *Religioſus, an & quando poſſit præſentare.*

Quæritur Vndecimo, an religioſus poſsit pñta
re ſine licētia ſui abbatis. Et aduerte,
ꝙ Pau. de Eleaza. formauit hāc qōnē in ſtrictis termi-
nis, videlicet qn̄ dat religioſo a pꝛonis laicis ptās ad eli-
gendū & pñtādū, qui abſq. ſui ſuperioris licētia elegit
& pñtauit idoneū, an talis pñtatio ualeat, & ſi ille reli-
gioſus nō erat pꝛonus. Et ꝓ parte nega. ꝙ talis nō poſsit
pñtare, nec eius pñtatio admitti ſine licētia ſui ſuperio
5 ris adducit infraſcripta, † videlicet ꝙ religioſus nō hēt
nec uelle, nec nolle, cū certū ſit, eū neq. litteras, nec ge
quā aliud dare uel accipere poſſe ſine ſui ſuperiori licē
tia. 12. q. 1. c. nō dicatis. Itē funeſta eſt uox ipſius, & mun
do mortuus eſt, adeo ꝙ nec ciuiles hēt actiones, nec ſpi
rituales hēt actus. 2. q. 7. c. placuit, & 16. q. 1. c. 5. & c. qui
uere, & de ele. q̄ ſit & c. religioſus. lib. 6. & de ſepul. c. re
ligioſi, & in ipſo ingreſſus corpus & animam dedicauit
Deo. auc. hæc ꝯſti. interpre. pri. ꝯſti. colla. 6. & C. de ſac.
2 ſan. ecc. auc. ingreſſi. 17. q. ult. c. ſiqs. † Itē cū monachus
dicatī ſeruus, nō hēt liberū arbitriū. 54. di. c. multos. Itē
nō pōt agere ꝓ iniuria ſibi illata, no. de ſenten. excom.
c. parrochianos. inſti. de iniu. §. ſeruus a ūt. Itē non dēt
eſſe diſceptator aliorum negociorum. 16. q. 1. c. mona
chi a monaſterio. et c. de perſonarum, & l. repetita. C.
de epiſ. & cleri. Item a ꝯſortio laicorū dēt eſſe abſens.
auc. qūo oporteat monachos. §. 1. de of. ord. c. quāto. 16.
q. 1. c. placuit. el 2. Itē ſine imperio ſui plati nihil poteſt.
3 16. q. 1. c. monachi, & de poſtulādo. c. 2. † Itē nō pōt eſſe
exequutor teſtamētorum, nec executionē ſuſcipere ēt
in relictis ad pias cauſas abſq. ſui plati licentia. de teſta.
c. ſi religioſus. lib. 6. ibi, ex quo uolūtas tertii expectat.
Item cōpromiſſum, vel arbitriū in ſe recipere nō pōt.
ff. de arbi. l. item ſi unus. §. fi. & no. in Spe. de arbi. §. ſi qui.
uerſi. ſed qd de monacho, & Hoſt. in ſumma de arbi. §.
qs poſsit. uer. fi. Cū igiī iura phibeāt hæc fieri, ut ſupra
pbatū eſt, ergo qđ ꝯtra ius fit, debet pro infecto habe-
ri. l. non dubiū. C. de legi. 10. diſtin. c. uide, & ſic eius ele-
ctio vel pñtatio nō ualet, quemadmodum nec ualeret
ſnīa, arg. c. dilecti. de arbi. & C. eo. tit. l. ultima, & ſic ta-
lis pñtatio tanq̄ nulla non debet ꝑ ſuperiorē admitti.
Pro ꝯtria uero pte, ꝙ dicta pñtatio ualeat & teneat ēt fa

cta

eaa religioso nomine pronorũ.adducit idẽ Pau.certũ
esse religiosos ab electionib.nõ esse excludendos.†Im-
mo uocandos & eorũ uocẽ,cõsiliũ,& cõsensum requi
rendũ.63.dist.c.obeuntib.de cõcess.præb. c.nulla.in fi.
de elec.c.ne ꝓ defectu.& c.cũ inter.in prin.†Itẽ religio
sus & monachus eos actus q̃ ptinẽt ad pietatẽ & mise-
ricordiã exercere possunt,ẽt(ut uĩ)sine abbatis impe-
rio & bñficio iuris cõis,ut tutelã miserabiliũ psonarũ
gerere,aduocare & similia agere.85.di.c.ult.& arg.88.
dist.ca.1.& c.eps gubernationẽ,& sufficit a iure semel
fuisse cõcessũ.c.qa in causis.de procura.& de iure iurã.
c.& si Christus in fi.de æta.& qualita.c.accepimus.§.li
cet,in uerbo sup abũdanti,& postulare põt ꝓ miserabi
libus psonis sm Vincen.& no.p Abb.in c.præcipimus.
de postulan.& maxime in his q̃ ptinent ad pacẽ,arg.c.
ult.de transac.de mutuis peti.c.1.de simo.c.querelã.Itẽ
nõ sufficit religioso inimicitias aliorum exercere,nisi
eas extinguere studuerit.11.q.3.iniustũ.Itẽ uĩ,ꝙ arbi-
trator seu amicabilis compositor esse põt,qđ approbat
Dy.& hoc p auc.ut differẽtes iudices.§.si uero ꝯtingit.
colla.8.ff.ꝓ socio.l.si societatẽ.§ arbitrorũ.Itẽ mona-
chus uel canonicus regularis cõparatur seruo.54.dis.c.
multos.12.q.1.c.nõ dicatis.Sed seruus põt ꝓ alio impe
trare,licèt ꝓ se nõ possit.C.de preci.impera.offeren.l.
in uniuersis,sic & ĩ casu nr̃o licèt nõ hẽat uelle,nec nol
le,ut agere possit suo noĩe,si facit aliqd ꝓ alio uĩ uale-
6 re,arg.de re iud.c.cũ.L.& A.de accusa.c.olim.†sic ẽt dĩ
de excõicato,q si impetrat suo noĩe,nullũ est ipso iure.
c.ipso iure.de rescrip.li.6.Tñ si ꝓ alio impetrat,ualet im
petratio sm Ber.ut no.de ꝓcura.c.cõsulti.& idẽ uĩ sen
tire Io.mo.in c.pia.de excep.li.6.& Cõpo.in c.sup litte
ris.de rescrip.Itẽ hic uĩ tñ ꝯsiderari debere personam
eius,q mandauit,& cuius cõtemplatione illud factum
est:qa ille dĩ facere q̃ p aliũ facit. ff.de admi.tuto.l.ita
tñ.§.gessisse.16.q.1.c.ꝯsuetudo.in fi.de sen.excõ.c.mu
7 lieris.in fi.& de reg.iur.c.qui p aliũ.li.6.†Itẽ mulier ad-
mittitur ꝓ alio in extraiudicialib.ut pote ad impetran
dum q̃ aliàs ad iudiciũ nõ admitteret.ff.de reg.iu.l.4.
C.de ꝓcu.l.alienã.sic ergo erit dicendũ in religioso.Itẽ
religiosus põt aliquẽ obligare usq; sui abbatis imperio
licèt nõ sibi,tñ alteri epõ uel ecclesiæ ẽt nõ suæ: c.insi-
nuante.q clerici uel nouẽtes,& est expressum in c.du-
dũ.de ꝯuer.cõiuga.ubi fuit q̃sita actio & exceptio non
solũ epõ sed vxori ex stipulatione illorũ religiosorum,
quorũ nõ ĩter erat singulariter,& hoc esse uĩ ppius pu
blicũ,qđ consistit in sacris & sacerdotib.50.di.c.ius pu
blicũ facit.c.quãquã.de vsur.lib.6.Itẽ adducitur aliud
simile,ex sponsalib.ꝯhitur publicæ honestatis iustitia,
licèt matrimoniũ nõ teneat:qa ꝯsensum nõ hẽt,& ita
ualet quò ad alios,licèt nõ quò ad se.c.1.de sponsa.li.
8 6.¶Itẽ filiusfamilias nõ agit ꝓ se sed ꝓ alio:qa eius pso
nã gerit.l.cũ nõ solũ.C.de bonis q̃ liber.ff.de ꝓcura.l.1.
c.nõ iniuste.& c.q generaliter de procu.Itẽ ad hoc ad-
ducitur: quia ob dictã electionẽ & p̃sentationẽ in nul-
lo detrahitur iuri & dominio abbatis,nec in aliquo ue
nitur ꝯ ꝓfessionẽ,ergo põt simpliciter quemadmodũ
quodlibet aliud qđ pietatẽ uel religionẽ respiceret.de
cõsecra.dist.5.c.ulti.expresse ergo innuitur hæc & simi
lia posse,ex quo nõ egreditur obediẽtia sui abbatis.Itẽ
& testificari põt.c.nuper.de testi.& de iureiuran.c.& si
Christus.Itẽ tabellionatus officiũ exercere põt ĩ nego-
cio hæresis.de hære.c.ut officiũ.§.hoc aũt conscriben.
li.6.& cætera põt,q̃ ipsis expresse nõ sunt prohibita,ut
euagari,ut seculariũ uel ecclesiasticarũ litiũ uel nego-
ciorũ disceptatores esse,ut extra ne clerici uel mona-
chi.c.j.de sim.c.1.de offi.ord.c.quãto,& de elec.c.quo-
rumdã.li.6.Itẽ cũ idẽ religiosus iã quæsierit ex electio-
ne personã adprobandã p epm,& sibi subditã sine ali-
qua transgressione põt epm adire,cũ ei subsit,& sit su-
biectus,arg.ad hoc 16.q.1.c.q uere.& 2.q.7.c.cũ pasto-
ris,multo fortius perita licẽtia qđ possit adire ẽt sine ex
pressione ut p̃ntaret,& ualebit p̃ntatio.Itẽ dici nõ põt,
ꝙ electio & p̃ntatio nõ ualeat saltem ex eo: qa nõ põt
egredi monasteriũ ad hoc ut faciat p̃ntationẽ eius c.cũ
Bertoldus.de re iudi.quia sine licentia abbatis nõ põt
egredi monasteriũ ad p̃ntandũ epõ electũ hoc faciet p
litteras uel instrumẽtũ publicũ,ꝙ fieri põt de his quæ
fiunt a præla.sine consensu capi.c.ea noscitur,& argu.
53.dist.c.1.2.& 3.uel alteri committat præsentationẽ,
cũ oĩa possit,sine quibus actus expediri non põt.c.præ-
terea.de offi.deleg.& quæ sunt uicina mandato.l.ad rẽ
mobilẽ,& l.ad legatũ.ff.de ꝓcur.c.in causis.de electio.
Et sic non obstant iura in contrarium allegata,quæ lo-
quuntur,cum datur religioso materia uagandi uel ue-
niendi ꝯ suam professionẽ & obligationem,& sic ẽt in
telligitur.c.si religiosus.de testa.li.6.& qđ dĩ,funestam
9 esse eius uocem,intelligitur quò ad præmissa:†qa ciui
lis mors nõ æquiparatur naturali,nisi quatenus est ex-
pressum in iure,ut notatur.16.q.2.ca.placuit.el 2.Nec
obst.qđ dĩ,religiosum agere nõ posse:quia uerũ est no
mine proprio,sed alieno sic.d.c.cũ.l.& A.de re iudica.
Ista sunt q̃ in hac materia adduxit Pau.de Elaza.in d.
sua 4.q.qui loquitur qñ patroni uoluerunt religiosos p
eis præsentare,q̃ quidẽ quæstio Pau.incipit a patronis.
10 ¶†Tu aduerte,ꝙ quærendo ita generaliter an religio
sus possit p̃ntare,est difficilis responsio pp eius genera
litatem,vñ est sciendum,hoc uerbum religiosus,capi
largissima.ut de oĩ christiano.c.ꝓ humani.de homi.li.
6.Large de christiano honeste uiuente,quia qui impẽ-
dit Deo debitã religionẽ,potest dici religiosus.text.in
c.ecclesia sanctæ Mariæ.de consti.Stricte & tunc intel
ligitur de illis tñ,qui permittunt tria substãtialia regu
læ,uidelicet paupertatem,castitatem,& obedientiam.
ita notatur in rubri.de regula.per Io.And Io.de ligna.
But.Abb.& oẽs,& per Abb.in d.c.ecclesia S.Mariæ.de
cõsti.& ibi p do.Fely.in prin.& latè per D.me.Corse.in
suo deuoto trac.de fratrib.Iesuatis,in 2.q.& in 1.q.late
ẽt tractauit de uerbo religio.uide ibi.& ibi d.2.q.dixit
11 †in fauorabilibus appellatione religiosorũ uenire cle
ricos seculares,alleg.gl.in c.præsens.in uerbo religio-
sos.9.q.3.& tex.cũ gl.in uerbo religiosi,ĩ c.nullus itaq;.
12 1.q.1.cũ multis aliis allegatis ibi.¶†Hoc sic præmisso
dicamus,ꝙ si nos loquimur de religiosis largissime &
large sumptis,& ẽt de clericis secularib.siue sint patro
ni ipsi,& sic uelint nomine ipsorũ præsentare,siue no-
mine alieno,& ẽt clerici nomine suarum ecclesiarum
forsan patronarum,dummodo aliàs sint legitimi præ-
sentare possunt,& in hoc non est dubium:quia censen
tur & sunt ut alij christicolæ patroni laici & clerici.Si
verò loquimur de religiosis strictè sumptis,& sic si uo
lumus quærere,utrum possint proprio eorum nomine
tales religiosi præsentare,& dicendum est quòd non:
quia proprium habere nõ possunt nisi in communi,ut
de reg.per totum,& quæ notantur in c.in præsentia.de
proba.unde quicquid acquirũt,monasterio acquirũt.
d.c.in præsentia.auc.ingressi.C.de sac.san.ecc.in prin.
c.cum ad monasterium.de sta.regu.in hoc æquiparan
tur seruo,qui quicquid acquirit domino acquirit.l.
placet.ff.de acqui.hære.insti.de his qui sunt sui uel alie
ni iur.in princ.& in multis aliis seruo æquiparantur,de
quibus latè per do.me.in ll.do.Marcum Anto.Baueriã
Bononien.in l.1.§.seruum qui in fuga.ff.de acqui.pos.
unde enim iuspa.quod forsan ipse habebat,transeat in
monasterium,& sit monasterii,& ipse non habeat nec
uelle,nec nolle,& sit in potestate superioris,cuius est
regimen monasterij,ut dictum est supra in allegationi
bus factis pro prima par.non est dubiũ,religiosum nõ
posse præsentare,sed superiorem,ut dicetur in inferio
ribus articulis,nisi esset casus,ꝙ aliquis religiosus habe
ret proprium,ꝙ est impossibile in strictè religioso.un-
de dicũt doc.ut latè hoc prosequitur do.Fely.in prin.
d.c.ecclesia sanctæ Mariæ.de consti.ꝙ isti fratres & so-
rores tertij ordinis non dicantur strictè religiosi,ex quo
habent proprium,unde sm prædicta possunt p̃sentare,
& de istis me remitto ad loca s̃.allegata.Aut uolũt re-
ligiosi pro alio præsentare,& ut uides Pau.de Eleaz.ubi
supra concludit eum posse præsentare.Tu uerò cõside
ra,ꝙ qñ patroni uellent aliquem religiosum strictè cõ

stituere procuratorẽ ad præsentandũ, nullo modo ipse religiosus casu quo posset esse procurator ↄstitui potest sine licentia superioris, & de hoc tractabimus ĩ. in hac par. in 4. q. ptin. in 7. ar. ubi erit materia de pñtationibus, q̃ fiunt p procuratores. Aut uerò patroni, q hñt pñtare concordant in unum, ut ille pñtetur, qui eligit a tali religioso, & pñtatur: & tunc tenerem cũ Pau. religiosum hoc facere posse, cum sit mera electio personæ commissa, sicut dicimus de fratre minore posse eũ esse exequutorem, qñ solum personarum electio est facienda: cũ nullũ litigiũ, nulla pecuniarum exactio seu dispensatio uertatur: prout uoluit Bar. in trac. minoricarum, in 3. li. in 4. c. uñ cũ hic sit commissa a patronis sola electio præsentãdi, & ẽt pñtatio, cũ forsan religiosus melius noscat idoneũ qnã patroni, cũ forsan hẽat in cõfessione eligẽdos, ut dicit ibi Bar. meritò hoc fieri põt, & eius electionẽ poterit epõ p litteras notificare, prout dicit Pau. ubi s̃. Bene uerũ in est, ꝙ si ipse uellet accedere ad epm, & actualiter pñtare, nõ posset sine superioris licẽtia, cũ nõ possit egredi monasteriũ, ex quo nõ hẽt nec uelle, nec nolle. Adde ꝙ post prædicta reperi do. Fede. de Senis cons. 104. primo qritur. in 3. & 4. dubio tenentẽ ↄ opiniouem Pau. immo concludenrẽ ꝙ si est datus religiosus ad eligendũ, uel præsentandum sine licentia sui superioris, nõ põt eligere, nec præsentare, immo plus, ꝙ si præsentauit, nõ tenet pñtatio permulta latè dicta p eũ ibi dicta. sed certè opinio eius nõ uĩ bona quantũ ad electionẽ: quia religiosus, cui data est ptãs a p̃ronis eligẽdi pñtandũ. bene hoc facere possunt, ẽt sine sui superioris licentia. per ea q̃ dixi Bar. ubi s̃. pntare aũt ꝙ non possit, cum non ualeat egredi monasterium, tenerem cũ Federico, licẽt in ueritate Federicus uideatur uelle in d. 4. dubio, ꝙ in illo casu religiosus fuerat ↄstitutus procurator ad pñtandũ, & iõ ↄcludit eius pñtationẽ ẽr factã nõ tenere, ut ibi per eũ, quę eius dicta erunt discutienda in d. 4. q. princ. in 7. art. ubi tractabimus, an & quomodo possit præsentare, pcurator, & ideo nõ discedere a supra formata distinctione.

¶ Duodecimus art. ij. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Abbas solus potest disponere de his quæ pertinent ad cultum diuinum, vel vtilitatem monastery.*
2 *Abbas potest præsentare cum consensu maiorum & seniorus eius capituli. limita nu. 4. & nu. 11. & quando consensus præsumitur interuenisse. nu. 10.*
3 *Verba narratiua non inducunt dispositionem.*
5 *Præsentatio facta ab Abbate sine consensu capituli sui est ipso iure nulla.*
6 *Consentire magis est quam consulere, & num. 8.*
7 *Ratio quare in capituli nouit. de his quæ fiunt a præla. requiritur tantum consilium capituli & in casu. c. ea noscitur eo. tit. requiritur consensus.*
9 *Consensus capituli in gestis vel gerendis a prælato in dubio præsumatur interuenisse, remissiuè.*

Quia in præce. ar. est dictũ, an & qñ religiosus põt pñtare: sequit duodecimo loco quærere, qñ pñtatio pertinet ad monasteriũ, uel ad aliquod collegiũ, an pñtatio possit fieri p solũ Abbatẽ uel superiorẽ & caput collegij, an uerò requiratur ↄsensus ↄuentus, monasterij, capituli, uel collegij, & qd ẽt qñ ptinet ad monasteriũ monialiũ. Et uĩ prima facie fore dicendũ, sufficere pñtationẽ fieri p Abbatẽ superiorẽ collegij, uel abbatissam, & nõ requiri ↄsensum ↄuentus monasterij, collegij, uel capituli: 1 †nam ea q̃ pertinent ad cultũ diuinũ, uel ad utilitatẽ monasterij disponuntur per solũ Abbatẽ, uñ tota ptãs monasterij est penes abbatẽ, tex. est in c. nulla. 18. q. 2. & facit qd̃ not. Inn. in c. porrectũ. de reg. sed pñtare pertinet ad cultũ diuinũ: q̃ pñtatus inseruit diuino cultui. c. 1. 2. & 3. hoc tit. Itẽ ad utilitatẽ monasterij, arg. c. ex literis. c. consultationib. & c. nobis. hoc tit. & q a ad monasteriũ pertinet ipsa. dr̃ de ptãte monasterij, ergo solus Abbas uel abbatissa seu caput collegij hoc facere põt. Et de hoc uĩ tex. apertus in c. ex literis. hoc tit. ubi sola abbatissa pñtauit, & nihil dr̃ de ↄsensu capituli sui, seu monialiũ, ergo idẽ ẽt i abbate, q hẽt saniore intellectũ, cũ sit masculini sexus, & 2 hoc colligit ibi Abb. ex illo tex. in ulti. nota. ¶ † Tñ circa hoc nõ est insistẽdũ, cũ sint iura aperta debere pñtare abbatẽ cũ ↄsensu maioris & senioris partis eius capituli, & idẽ multo fortius in abbatissa: ut de hoc est tex. in c. nouit. in c. quãto. de his q̃ fiũt a pręla. & tex. ad litterã. de hoc in c. ea noscit, eo. tit. ubi hr̃ clarissime, ꝙ si ecclesia collegiata hẽt pñtationẽ, pñtabit platus de ↄsensu capituli, uel maioris & senioris partis, & loquit in indiuiduo de pñtatione, uidelicet, qñ eccła, seu collegiũ hẽt iusp. in aliqua alia ecclesia, ut prius ipsi de collegio uel monasterio eligãt interim pñtãdũ, & electus a maiori & seniori parte pñtabit p abbatẽ, & ita concludũt oẽs doc. ibi, & uĩ uelle ẽt do. Car. in cle. 1. §. abbatẽ. int. opp. de sta. mona. & iõ dicit Pau. de Cita. in 6. par. i fi 13. q. situæ. in 3. at. posse sperni ab ordinario pñtationẽ factã ab abbate uel alio plato sine ↄsensu capli, uel maioris partis, qñ tale ius pñtãdi spectabat ad ecclesiã ut i. c. nouit. c. quãto. & in c. ea noscit. ubi p Abb. late de his q̃ fiũt a pla. nisi priuilegiũ uel ↄsuetudo aliud suadeat, ut ibidẽ p Abb. Cõtraria nõ pcedũt: qa bñ platus seu Abbas disponit de monasterio, sed tanq̃ dñs gubernãs, ut alijs tñ quã in pñtatione, q̃ ptinet ad collegiũ seu monasteriũ, ut est tibi tex. & bñ ipse pñtationem explicat sed fm uoluntatẽ ↄuetus. Nec ẽt obstar. d. c. ex lris hoc 3 tit. q a illa sũt uerba narratiua, q̃ nõ inducũt dispositionẽ. Vel & melius licẽt dicat ibi, abbatissã pñtasse, nõ negat, quin illud fecerit ex cõsensu maioris & senioris partis eius capituli, maxime cũ hoc psumat. d. c. ea noscit, & ĩ. dicet, & sic nõ est insistendũ ubi est casus legis.
4 ¶ † Aduerte mõ ad plura p declaratione pdictorũ, & primò hoc esse uerũ abbatẽ pñtare cũ ↄsensu sui capituli, qñ pñtatio pertinet ad collegiũ insimul cũ abbate, q a tũc fiet pñtatio, ut s̃. sed si pertineret pñtatio ad collegiũ tm: tũc nõ pñtabit Abbas de ↄsensu collegij, sed sindicus electus p capitulũ ad illũ actũ. ita Inno. in d. c. ea noscitur. ubi opponit ↄ illũ tex. in l. 1. ff. qd̃ cuiusq; uniuer. nomi. & de tex. i c. edoceri. de rescri. & soluit ut s̃. uidelicet ut tota pdicta habeant locũ, cũ pñtatio ptinet ad collegiũ nõ sine abbate, sequit pdicta. D. Car.
5 ibidẽ in 1. col. in 1. opp. ¶ † Aduerte sõ do. Goff. de Trano cõcluẽ meũ tenuisse unã opi. ꝙ si in casu. d. c. ea noscitur. prælatus solus pñtare sine ↄsensu capituli sui pñtationẽ esse ipso iure nullã, & exponit tex. in d. c. ea nscit. ibi uacuari, i. uacuã pnunciari, & p ista sua opi. adducit tex. in c. nouit. eo. ti. ubi institutio facta ab epõ sine ↄsilio sui capituli est ipso iure nulla, ergo idẽ i casu nr̃o. Holt. uero tenet ↄ Goff. uidelicet ꝙ requirat tnia, & mouet: q a euacuatio sit rõne contemptus capituli, nisi ratificet. de elec. c. ꝙ sicut. §. si aũt. Et ad c. nouit. respondet debere exponi fm. d. c. ea noscitur. alleg. c. qualiter. de elec. & hoc ẽt sentit decit gl. antepe. in d. c. ea noscitur. Do. Car. in d. c. nouit tenuit in casu illius. c. nouit. institutionẽ esse ipso iure nullã in ulti. quæst. ibi, sed nõ ita esse in casu. d. c. ea noscitur. qa ille tex. loquit, qñ de iure speciali spectabat præsentatio ad collegiũ, quo casu procedit, qd̃ ibi dr̃, si prælatus solus præsentet, præsentationẽ tenere licẽt personę de capitulo possint agere de contemptu, non enim põt dici facta ↄ legem: sed. c. nouit. loquitur de insti. q̃ de iure cõi ad prælatũ cum consilio capituli, & sic si omittat, fit ↄ ius, ideo sũt nullæ per. l. non dubium. C. de ll. & ita uult gl. ibi in d.
6 c. nouit. in uerbo cante. ¶ † Tu pondera magis esse consentium, & consilium, & magis iuris habere habentem consentire, q̃ habentẽ consiliũ præstare, qui consensus oĩo est habendus & sequendus: consiliũ uerò sufficit peti, & illud sequi q s nõ cõpellitur, prout ista pbantur per c. cũ in ueteri. de elec. & p. c. cũ olim. de arbi. & late sentit Abb. in c. quãto. in 3. nota. de his q̃ fiunt a præla. & uoluit gl. aperte in c. unico, i uerbo cũ ↄsilio. ne sed. uac. li. 6. cũ multis aijs q̃ ad hoc posent adduci. ¶ Hoc sic stante nescio uidere rõnẽ, quare potius teneat actus

factus

actus non habito consensu, q̃ actus non habito consi
io: cum omni iure totum ꝯtrium se haberet, & ideo te
nerem cũ Goff. ꝯtue meo, & exponerẽ tex. ut ipse facit
cum hmõi expositio sæpe sçptus in iure fiat, ut multa
similia adduci posset, q̃ breuitatis cã omitto, cõsidera
circa hæc, q̃a credo ꝓcedere, quicquid dixerint Host. &
Car. ¶ † Aduerte tertio, doc. multũ istare, cur ĩ casu. c.
nouit. reqrat̃ tantum consilium capituli, & in casu d. c.
ea noscit. requiratur consensus, & sic senti ũt ꝯsensum es
se plusquã ꝯsilium, & do. Car. in d. c. ea noscit̃, in 2. col.
in 7. opp. soluit dicendo ars cũ esset scholaris se dixisse
rationẽ diuersitatis esse, q̃a collatio ꝯcernit canonicos
tanq̃ corpus. d. c. nouit, p̃ntatio uero concernit eos ut
singulos: cõpetit enim illis, q̃a de bonis illius ecclesiæ
fuit fundata alia eccl̃a. c. 3. de eccle. ędifi. & sic fuit facta
alienatio bonorũ eccl̃æ, q̃ cõcernit illos de c. ut singu-
los: q̃a de singulorũ pręiudicio agitur, ꝑ hoc d. c. nouit.
Subdit tñ, ꝙ licet hoc uideat̃ subtile dictum, tamẽ ni-
mis restringit. d. c. ea noscit. põt n. p̃ntatio spectare col
legio, ẽt dato ꝙ de bonis eccl̃æ nõ fuerit illa fabricata:
ut q̃a collegio ꝑsonus donauit iusp. illius. c. unico. hoc
tit. lib. 6. nec ẽt est uerũ, alienationem concernere sin-
gulos, q̃a alias unius ꝯditio nitiaret, reg. in re cõmuni.
de reg. iur. lib. 6. c. cum oẽs. de ꝯsti. cum ergo sufficiat ꝯ
sensus maioris partis c. ut in d. c. ea noscitur, & in c. 1.
de his quæ fiunt a maio. par. cap. ergo nõ sunt prædicta
dicenda, & ideo ipse do. Car. non stat huic suæ rationi
fabricatæ per eum dum esset scholaris. Sed transit ad
aliam sol. uidelicet, dici posse etiam in collationib. dr̃e
interuenire cõsensum capituli in hoc, ut ꝓcedatur ad
collationẽ, sed in eligẽdo ꝑsonam, cui fiat collatio, prę
latus expediet hoc cũ ꝯsilio capituli, arg. d. c. ea noscit-
tur, iuncto cũ d. c. nouit. Sed ipsemet do. Car. dicit istã
sol. esse diuinationem, nec hr̃e multã rationem Tu dic,
immo nullam hr̃e rationem: nam si cõsensus capituli
hr̃et interuenire in collatione ab ipso capitulo eligere
tur, ut fit. d. c. ea noscitur. unde non est dicendum eligi
ꝑsonã cũ consilio & c. ut ipse dicit, ideo ipse do. Card.
trãsit ad tertiã sol. seu rõnem, & dicit dic uerius, ꝙ tex.
in d. c. ea noscit̃. loqtur, quãdo aliqua dispositio ptinet
ad collegiũ iure speciali, sicut p̃ntatio: nã iure cõmuni
ptinet ad collegiũ sola electio principalis p̃lati. de ele.
c. 1. & facit ꝓ hoc qđ dixit ipse in c. cum eccl̃a. de ele. in
3. q. & in d. c. ea noscitur. p̃ntatio competit collegio iu
re speciali, ut ꝓbatur ibi dum dicit tex. collegia ius hñt
p̃ntandi, & hoc casu prælatus expedit de consensu col
legij, ut ibi, & hoc non solum in præsentatione, sed ẽt
in collatione, uel alia dispositione, quæ spectat colle-
gio iure speciali, & idem esset, etiam si spectaret de iu-
communi, dummodo esset tale qđ posset expediri præ
lato uiuente: quia licet in iudicio solus prelatus agat &
ꝯueniat̃ pro talib. c. edoceri. de rescrip. & qđ ibi notat
Inn. tñ in extraiudicialib. secus: quia debet facere cum
consensu collegii, ut in d. c. ea noscitur. ur̃ tñ male pos-
se exemplificari de tali dispositione extraiudiciali cõ
petẽte collegio de iure communi: nam communia iu
ra concedunt administrationem soli prælato, ut nota-
tur in d. c. edoceri. sed casu quo essent aliqua alia, ꝓce-
deret qđ supra est dictum: sed qñ iure speciali põt mul
tipliciter exemplificari. Vnde dic per ista, qđ ex quo di
spositio fuit acqsita collegio, debet collegium reqri nõ
accessorie tñ, puta ut consulat, sed ẽt ut consentiat: se-
cus in collationibus q̃ de iure communi spectant ad p̃-
latum cum consilio capituli. d. c. nouit. & dicit ista esse
notanda singulariter, nam ex his infert, ꝙ quęcunq; di
spositio extraiudicialis cõpetens collegio expediri dẽt
de assensu prælati, ꝙ dicit facere ad multa, & cũ ista ul
8 tima ratione transeunt omnes. ¶ † Ex quo colligitur
magis esse consentire, q̃ consulere, & maius p̃iudicium
uersari circa actum, qui habet fieri cum consensu, quã
cum cõsilio. Et ideo fortificatur mea cõsideratio s̃. for
mata potius debere esse nullã p̃ntationem sine cõsen-
su collegii, q̃ collationẽ sine cõsilio ipsius, arg. optim ſt
in c. decernimus. 16. q. 7. negari enim non põt, ueros pa

tronos. i. ipsum collegiũ non p̃ntasse, cogita circa hoc.
Aduerte quarto doct. fuisse uarios, an ille cõsensus ꝑsu
matur interuenisse uel nõ, glo. 3. in d. c. ea noscitur. ur̃
uelle ꝑ illum tex in dubio ꝑsumi cõsensum capituli in
teruenisse, licet possit ꝓbari ꝯtrium, aliqui doct ibi ali-
ter, ut late ꝓsequitur ibidem do. Car. in 3. colu. & seq. in
uersi. quęro de intellectu literę in pluribus opp. seq. &
post eum ibi do. Abb. in penul. & fin. col. sed prosequi
eorum dicta esset examinare illum profundum articu
9 lum, † an in gestis seu gerẽdis a p̃lato in dubio consen
sus capituli p̃sumatur interuenisse, de quo ibi ꝑ docto.
& per Arch. & do. Præpo. in c. diaconi. lo ult. 93. di. & fa
cit Rota. 19. ubi p̃ntatio. de ꝓb. & Rota. 1. de his q̃ fiunt
a p̃la. in antiquis. & esset ẽt examinare illud chaos, an
& qñ solemnitas extrinseca p̃sumatur interuenisse in
actu, de qua ẽt ꝑ doc. in c. ea noscit̃, & ꝑ do. plenissime
maxime ꝑ do. Fely. in c. sicut. in 12. col. cum 7 seq. de re
iudi. & diximus late s̃. in 1. par. 1. li. in 2. qõ. p tin. in 7. art.
10 & in 2. par. 1. lib. in 1. q prin. in 8. art. ¶ † Ideo quo ad ca
sum nostrum omissis omnibus dictis doctorum: q̃a po
terunt in locis s̃. alle. uideri, sequendo D. Ab. in d. c. ea
noscitur, in fi. dic breuiter, ꝙ aut conuentus ꝯdicit p̃n-
tationi allegãdo se nunquam cõsensisse, & tunc in du-
bio (dicit ipse) puto onus probãdi incumbere prælato,
ut senserunt doc. antiqui in d. c. ea noscitur. dummodo
ꝯdicãt debito tpe iuxta ea quæ dixit ipsemet Ab. in c.
2. de his quæ fiunt a præla. & ridiculum esset dicere op
positum, nam semper prælatus diceret capitulum con
sensisse, & difficile esset probare cõtrarium, arg. c. qñ
contra de proba. & 6. q. 2. c. si tñ. & c. placuit. Si uero ꝯ-
tradicatur ab extraneo, & tunc si ante executionem
actus, credo (dicit ipse) onus probandi incumbere Ab-
bati, ẽt si sit actus, in quo sufficit tacitus ꝯsensus: q̃a nõ
dẽt Ab. uagari cũ iactura illius, cuius interest: nã actus
de se esset nullus, si nõ interuenisset consensus. ergo is
cuius interest põt instare, ut doceat̃ de consensu arg. c.
cãm. de iudi. & eius qđ notat gl. in c. 1. de ele. lib. 6. facis
lex p̃tor edixit. ff. de iureiu. Sed si nõ opponitur, p̃sumi
tur cõsensus tacitus, & sic dicit posse intelligi illũ tex.
cum gl. in d. c. ea noscitur. Sed ubi requiritur cõsensus
expręssus, nunq̃ ego p̃sumerẽ (dicit ipse) ꝑ cõsensu: q̃a
est solennitas extrinseca, q̃ nunq̃ p̃sumitur, ut in l. qui-
cumq; §. fi. ff. de publi. & tex. in l. sciendũ. ff. de uerbo.
obli. cum simi. alias iura frustra reqsiuissent scripturã
in q̃busdã casibus, ut in c. 1. de his quæ fiunt a p̃la. & est
gl. in c. 1. de censi. libr. 6. & ꝑ hoc subdit ipse, obuiatur
multis fraudib. quæ possũt euenire. unde cum in casu
nr̃o nõ reqrat̃ cõsensus adeo expressus, ut necessaria sit
scriptura, starẽ in hoc ultimo casu glo. unde tñ Rotam
q̃ supra allegaui in nume. 19. & male q̃a reuera est 105.
q̃ incipit ibi p̃ntatio in ti. de collatio. præb. in antiquis,
quæ dicit, tutius esse abbatem quando præsentat dice-
re se præsentare de consensu capituli, & hoc esse utile
ipsi capitulo pro conseruatione iurium suorum, ut ibi,
& ita tene, ꝓut supra est distinctũ ꝑ Ab. Aduerte quin
to & ultimo tex. in d. c. ea noscitur. in fi. uelle tunc in p̃
sentationib. requiri cõsensum capituli, qñ p̃latus non
hr̃et ꝯtrium ex antiqua & approbata consuetudine, uel
aliquo priuilegio disponentib. ipsum solum siue col-
legio posse p̃ntare, & sic si pręscripserit contra priuile-
gium in hoc, qđ sine eius consensu p̃ntare possit, & hoc
oẽs doc. ibi sequuntur, cum sit tex. expressus & clarus,
immo dicit ibi Car. in 4. col. in uer. opp. ad idem in eo
ꝙ dixi post Host. ꝙ si Abbas præsentauerit per quadra
ginta annos sine ꝯsensu collegii, potest allegare se p̃-
scripsisse, ne teneat̃ requirere consensũ collegii, & hoc
non esse absurdum, cum ius approbet istud, & imputa
bit collegio negligẽti, qui tñ siluit, allegat. c. cum ana.
de electio. & c. cum ecclesia sutrina. & c. cum olim. de
causa pos. & proprie. Reperi postmodum Pau. de Cita.
in 6. parte in 3. articu. in 51. quæstio. tenentem in dubio
iuspatrona. uideri concessum ecclesiæ, & ideo siue sit
cathedralis, siue non, habebit ipse p̃sentare cum con-
sensu capituli, allegat. c. significasti. & c. fi. hoc tit. ¶ † Re

perl ēt do. Roch. formantem hunc articulum in uerbo cōpetēs alicui, in 11. q. q̄rentem de hoc articulo & con cludētē, qđ si præsentatio competit collegio, uel monasterio, illa debebit fieri a prælato cum cap. uel maiore parte c. nisi ꝯsuetudo, ꝑscriptio, uel priuilegiū aliter se habeat p. d. c. ea noscit, & ꝑ Rotam ubi supra: sed sore aduertendū, ꝑ̄ntationem debere fieri per Abba. uel prælatum tanquam caput collegij cum consensu tamen cap. uel maioris partis secundum Inn. c. ea noscitur, & Rota ubi proxime.

¶ Decimustertius art. ij. q. prin. i. par. ij. Lib.

1 *Conuersi uel non professi an possint præsentare, & uocem habeant in iurepa. competenti conuentui eorum, uel c. ubi quod non.*

2 *Canonici soli ob excellentiam comprehenduntur, ubi in statuto fit mentio de capitulo.*

3 *Præsentare possunt, qui habent uocem in capit. collegio, conuentu, uel monasterio.*

1 An Quando iuspa. † competit cōuentui uel c. ꝯuersi nouitii uel nō professi habeant uocem & p̄ntare possint. Abb. in c. 1. in fin. de procur. uř concludere ꝙ non: quia tales ꝯuersi laici indubitanter in spiritualibus non admittuntur cum alijs clericis, puta in electione prælati, per. c. ex eo. in fi. de ele. li. 6. ubi clare dicit tex. nec professos, nec conuersos habere uocem in electione. Et si diceres præsentare non est mere spirituale, sed annexum. c. quanto de iudi. immo transit cum tp̄alibus & cum successione temporalium. c. 3. c. ex literis. c. cum seculum. hoc ti. & dř de p̄rimonio, & diximus s̄. in fi. 9. & in 10. art. proxime præce. nec ualere argumentationem de ele. q̄ est mere sp̄ualis. c. messana. c. sacrosancta. de elec. ad p̄ntationē cū in multis differāt, ut diximus s̄. in ꝓxima ꝑce. q. prin. in 5. art. Rn̄det, ꝑdictos nō professos seu ꝯuersos ēt in tp̄alib. nō admitti, q̄a appellatione c. non cōprehenduntur ꝯuersi, tex. est in c. & si Christus in fi. de iureiurā. iuncta suprascriptione, ubi ēr Ab. hoc notat, & hanc partem sequit̄ do. Roch. in d. uerbo competēs alicui, in 12. qō. qui ꝓ hac ꝯclusione in simili dicit facere qđ decidit glo. approbata in c. penul. de cleri. non residen. in uerbo assisios. q̄ dicit, capellanos & alios beneficiatos in ecclesijs collegiatis nō uocari ad cōmunes tractatus, nec esse de corpore collegij canonicorū, & subdit, prædictā ēt ꝯclusionem tenere Ang. in §. hoc ēt. in a. col. in auc. de alienatiōe & emphy. Tn adde simile. nā solū canonici ecclesiarū cathedraliū, nō aūt alij inferiores necessario sunt uocādi ad ꝯsiliū ꝓuinciale, ita Host. Io. An. But. Ab. & Imol. in c. fi. ꝑ illum tex. de his quæ siūt a maio. par. c. & uoluit Abb. in sua dispu. incip. ep̄s & q̄dam rector, in 3. dubio in 5. col. & Præpo. & c. canones. 15. dist. col. 3. & do. Bon Iacobus Scotus Patauus in trac. de ꝑ̄stan. canonicorum, in 17. ꝑ̄stan. Qui etiam uoluit in 28. ꝑ̄stan. solos canonicos ecclesiarum cathedralium habere uocē in c. ad eligendum episcopum, & similia faciendum, & non alij inferiores, etiam si sint archipræsbyteri, archidiaconi, præpositi, uel similes, alle. gl. & doct. in c. pen. de cleri. non resi. & Abb. in c. auditis. col. 2. de ele. & in c. cum olim. col. 3. de re iudica. & Gemi. post alios in c. fi. de ꝑ̄b. col. 3. in 6. & idem Gemi. & Præpo. in c. sacrorum. §. ex his. 63. dist. & doc. in c. cū ecclesia. de cā poss. & ꝓpric. & doc. in cle. 1. de ele. Hic idem Bon Iac. in 29. 2 ꝑ̄stātia uoluit† ꝙ ubicūq; in lege, uel statuto, uel alia dispositione fit mentio de capitulo, tunc soli canonici ob excellentiam comprehenduntur, & non archipresbyter, archidiaconus, decanus, & similes. istud probat text. in capitu. cam te. & in capitu. ex parte decani. & ibi Butr. & Imo. notāt de rescri. & in c. bonę. el 2. in s̄. scriptione ibi, præposito & capit. de postula. ꝑla. & in c. cum inter uniuersas. ibi, ad decanum & alios canonicos. de electio. notat Ab. in c. auditis. colu. ij. de electio & in c. dilecti. in prin. & ibi Fely. de maiori. & obedien. Ab. in c. cum olim. colum. 3. & ibi Fely. colum. 4. de re iudica. Ab. in c. post electionem, colum. secunda, de cō cessio præb. & Gemy. post alios in. c. fi. colu. 2. de præb. lib. 6. & Imol. post antiquos in cle. 1. col. 6. de reg. & Fel. in ꝓœmio grego. col. 12. & in c. cū. M. col. 10. de ꝯsti. Ex oīb. igit̄ s̄. scriptis ꝯclude, si iuspat. competeret alicui c. conuentui, collegio, vel monasterio, non solum ꝯuersos laicos non professos non hr̄e uocem, nec posse p̄ntare, sed si competit c. nec archidiaconus, archipræsbyter, uel præpositus, & similes poterunt præsentare, sed solum canonici, & sic concludendum illos posse p̄ntare in casib. s̄. scriptis qui hn̄t vocem in c. collegio, ꝯuētu, vel monasterio, & nō illi qui uocem nō habent, & ista est bona & tuta reg. in materia.

¶ Decimusquartus art. ij. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Capitulum an & quando sede uacante possit præsentare aliquem in beneficio iurispa. sui episcopi uel prælati defuncti & nu. 8.*

2 *Institutio in plus se habet quam præsentatio.*

3 *Capitulum sede uacante in iurisdictionalib. episcopo succedit. nu. 5.*

4 *Vbi eadem ratio, ibi idem ius.*

6 *Capitulum non succedit episcopo nisi in casib. a iure expressis.*

7 *Intellectus ad. §. cum uero. c. 1. extra ne sede uacan. æquiparantur sedem uacare & episcopum esse suspensum.*

1 Contingit Dubitari, 14 † an capitulū sede uacāte possit p̄ntare aliquē instituēdū ad bn̄ficiū iusp. sui ep̄i, uel ꝑlati defuncti. Et, prima facie vř dicēdum ꝙ sic, ꝑ reg. vulgatam & tritam, capitulū sede uac. succedere ep̄o in his quæ sūt iurisdictionis ēr ꝑ se exercendo, tex. in c. cum olim. de maio. & obe. & diximus late supra in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 9. art. in uerbis sic præmissis, sed præsentare est iurisdictionis, arg. notatorum in c. transmissa. de elec. & diximus supra in hac. q. prin. in 3. art. ergo in hoc capitulum sede vacante succedet. 2 ¶ † Secūdo ꝓ ista par. facit. nam plus est institutio quam p̄ntatio: q̄a magis iuris confertur ꝑ institutionem quam per præsentationem ut apparet ex. c. cum Bertoldus. de re iud. i. iunctis nota. per doc. & maxime ꝑ Ab. in c. auctoritate. de insti. & est tex. in c. cum dilectus. hoc tit. & in c. dilectus. de of. dele. & diceт̄ late ĩ. Deo duce in 3. par. huius lib. in q. prin. in art. & diximus in prima ꝓxima præced. q. prin. in ulti. art. sed capitulum sede uacante pōt instituere p̄ntatos in locum episcopi defuncti: quia in hoc ei succedit: ut hodie est tex. apertus in c. 1. de insti. lib. 6. si potest facere id quod est plus, ergo multo fortius & præsentare qđ est minus, arg. auc. multo magis. C. de episcopo. & cle. cum vulg. Nec habet ob stare id, quod dicitur, capitulum nō succedere in collationib. bn̄ficiorū, ut in d. c. 1. de insti. & in c. illa, ne sed. vacan. & in c. unico. eo. tit. libr. 6. q̄a ibi illud est speciale, nam in ꝯferendo ꝑlatus utitur quadam liberalitate in cui conferendo, ut notatur in c. relatum, de præb. & tribuit omne ius, ut ꝑ Ab. in d. c. auctoritate. sed in p̄ntatione nō est mere liberalitas, q̄a parum facit p̄ronus p̄ntādo, aut nihil, & nullū ius perfectum tribuit p̄ntato, sed tm̄ quoddā præambulū & ius ad rem, ut notatur in d. c. cum Bertoldus. de re iudi. Nec obstat ēt, ꝙ si hoc esset, ex quo capitulū pōt instituere, p̄ntaret sibijpsi: q̄a idem est in electione & cōfirmatione, ut patet in c. cum olim. de maio. & obed. & isto casu admissio ad possessionem habebit uim p̄ntationis & institutionis, ut ꝓbař in c. cū aliq̄bus. de recep. & in c. cum in ecclesijs. de præb. lib. 6. facit ꝯsiliū do. Car. qđ refert in cle. q̄a contingit. de relig. domi. & ita vř sentire licet nō firmet, sed potius teneat ꝯ̄trium Pauinus in tracta. de sede uacan. in loco ĩ. allegando pro 1. par. huius art. Tn̄ his nō obstantibus contrariam partem tenuit Guiliel. in specu. in tit. ne sede uacan. circa medium, ubi dicit, ꝙ sicut capitulum sede uaca. non potest conferre beneficia, ut ibi per eum; sic nec ad ipsa bn̄ficia ꝑ̄sentare: quia nō per præsentationem ius acq̄ritur ꝑ̄sentato sicut ꝑ electionē uel collationē. c. cum dilectus. hoc tit. & plus dicit, ꝙ si episcopus talē ꝑ̄sentationē admisit, aliq̄d nō ꝓdest admisso nec instō eius, ex quo ꝑ̄sentatio

ſentatio nulla.c.2.ne ſed.vacā.& c.cū īter uos. de re in.
prope finē. ita formaliter Spec. ubi ſ̄. Illā ēt par. tenuit
Arch.in c.unico,in prin.de inſti.li.6.ſequēdo Spec.ubi
proxime, quē in vno damnat: quia dicit, p̄ſentatū cōſe
qui ius in re, & hācdicit eſſe rōnē, & hoc nō eſſe verū,
cū tandē ꝯſequatur ius ad rē petendā, vt in principio.
c.cū dilectus, & in c.paſtoralis.hoc tit. quaſi uelit dice-
re Arch.non eſſe bonā rōnē Speculatoris: qa p̄ſentatus
acquirit ius ad rē,ut ſ̄. ille vero cui eſt facta donatio uel
electus acquirit ius in re,qđ eſt plus, ut vult Abb.in ca.
auctoritate. de inſtit.dum ponit differentias inter iſta
uerba.& Abb.in c.ij.in 4. nota.hoc tit. & diximus late
ſ̄.in pxima. 1.q. prin.in 4.& 5.artic.in 7.& ēt 8.differē;
& late ibidē ī vltimo ar.Sed Arch.vbi ſ̄. ita intellectus
nō aſſignat aliquā rōnē a dictū Spe. ſed tm̄ ſimpliciter
tranſit ut ſ̄. Et ſimiliter facit ibi Dominicus ante finē,
ex quo ſolū ſe remittit ad Arch. nil aliud dicendo. Illā
par.ēt Spec. ſequitur do. Cat.in c.illa.ne ſede vacā.ſta-
tim poſt nota.& apoſtillationes tex.cū declarat gl.fina
lē ibi,q̄ vult, ꝙ ſicut capitulū ſede vacante non pōt cō-
ferre beneficia ſpectantia ad collationē epi,ita nec eli-
gere,& ſubdit do. Car.nec præſentationes exercere, &
allegat Spec.ubi ſ̄.ac dicit facere,qđ notat̄ in c.ſcriptū,
ſup gl. q̄ incipit hoc ideo.de elec.& ita ſimpliciter tran
ſit.Superuenit poſtmodū Pauinus in trac.de ſed. uacā.
in 2.par.in 5.q.prin.in 1.col. in uer.ſed an capitulū ſed
uacā.& relato Spec. ubi ſ̄. ſubdit hoc uideri ſenſiſſe gl.
fi.in d.c.illa.ſm quoſdam,& Io. An.in d.c.ſcriptū.ſup
gl.in uerbo hoc iō,referēdo Hoſt. ibidē hoc tenere, &
dicit ꝓ hoc facere: qa p̄ſentatio eſt fructus, & fructus
eſſe reſeruādos ſucceſſori. c. quia ſæpe.de electio.cum
cōcor.li.6. Et addit idē uideri dicendū ubi electio uel
præſentatio eſt facienda de prælato per aliū iure ſpecia
li de prælati conſenſu,ut dicit notare gl. ſup uerbo cō-
ſilio,in c.1.in fi.ne ſede uacan.li.6. Subdit ēt tunc non
currere tp̄s habentibus eligere & præſentare cum eius
conſenſu tanquam impeditis,per.c.fin.de elect.& per.
c.quia diuerſitatē.de conceſ præb.Et ſic concludit,ca-
pitulū ſede uacan.nō poſſe præſentare ſicut nec cōfer-
re: quia hoc non eſt iuriſdictionis niſi uoluntariæ,licèt
in ꝯrium faciat: quia iuris & c.c.cū dilectus. hoc ti.& c.
dilectus.de offi. deleg. Et intātum dicit iſta procedere,
quod poteris facere talē concluſionē,ut ubicumq; ſuc
cedit in collatione capitulū ſede uacante ſuccedat &
in præſentatione ēt ubi præſcripſiſſet ꝯ aliquos haben
tes tunc priuilegiū aut ius conferendi uel præſentādi,
& ēt ubi alias periculum eſſet in mora. Et in ſin. ſubdit,
& ꝙ capitulum non poſſit præſentare,probat tex.in c.
ea noſcitur.de his quæ fiunt a præla.iuncto.c. fi.de regu
la.li.6.cum ibi nota.in ſimili. Interponit ēt ibi Pauinus
aliqua facientia pro parte ꝯria reſpondendo uni tacitę
obiectioni, prout ſ̄.retulimus in fi par.affirmatiuæ.li-
cèt uideatur magis inclinare in hanc partē,immo ꝑ ea
3 concludere.¶ † Tu in iſta materia dic latius, & præmit
te vnum, ꝙ licet ſede vacante capitulum in iuriſdictio
nalibus ep̄o ſuccedat. c.cum olim. c.is qui.de maio.&
obe,cū ſimili.tñ in collationibus beneficiorum,q̄ per-
tinēt ad ep̄m tm̄,licèt ſint iuriſdictionis,ut no.in c.trāſ
miſſa.de electio.& ponit Abb.in d.c.cū olim,in 2.col.
non ſuccedit capitulum,tex.eſt nota.in c.2.ne ſede ua-
can.& in c.unico.eo.ti.li.6.& licèt ꝑ antiquos do. mul-
tæ fuerint aſſignatæ rationes tñ uera rō eſt: qa collatio
beneficiorum eſt quædā donatio,ut in c.fi.de offi.uica.
li.6.utitur enim p̄latus quadā liberalitate in cui cōfe-
rēdo,ut in c.relatū,de præb.vñ computat̄ inter fructus
ep̄atus: qa vr̄ quidā fructus hr̄e hāc præeminentiā ꝯfe-
rēdi,cui vult,ut late dicūt Moder.& maxime do. Fely.
in d.c.cū olim.in 2.col.in uerſ.inquantū Abb.aſſignat.
de maio.& obe. ideo uoluerunt iura illā liberalitatem.
non trāſire in capitulū,ſicut nec libertas diſpēſandi fru-
ctus ꝑuenientes ſede uacante. d. c. qa ſæpe. de electio.
li.6.ita formaliter do. Abb.in d. c. cum olim. poſt glo.
ibi in 2.col. & idem Abb. in c.uerum.ante fi. 2.colum.
ubi oēs Moder.de fo.comp.& in d.c.illa, & do. Fely.la-
tè.in d.c.cum olim.in 2.col.in d.uer.inquantum Abb.
4 aſſignant,hinc ſic præmiſſo.Facto reg rritā & c.†ubi eſt
eadē rō, ibi dēt eſſe eadē iuris diſpoſitio. l. Illud ff.ad.l.
aquiliā.l.a Titio.ff.de uerbo.obli.c.inter cæteras,de re-
ſcrip.cū ſimi.ſed eadē eſt rō in p̄ſentatione q̄ eſt in col-
latione,ergo idē ius,ſed ī collatione ius vult,ut nō ſuc-
cedat capitulū ſede uacante, ergo dicendū non ſucce-
dere in præſentatione. Quod modò ſit eadē rō probat̄,
nam ita præſentatio dr̄ donatio ſicut & collatio dr̄ do
natio illo ſolo reſpectu: quia utitur liberalitate in cui
conferendo,& ſic in cui prẹſentando.ita uoluit Abb.in
c.fi.in pe.not.de conceſ.præb.& latè diximus ſ̄.in ꝑxi.
q.prin.in 3.ar.itē ita dr̄ p̄ſtatio fructus iuriſpa.ſicut &
collatio fructus collationis.prout eſt gl.in c. cū Bertol-
dus.de re iudica. & ideo non tranſit in illum cui uilla,
in qua erat iuſpa.fuit pignorata, ut eſt ibi tex.& uoluit
Abb.in c.ex litteris.in 1.col. hoc tit. & diximus late ſ̄.
in 2.par.1.lib.in 9.q. prin.in 2.ar.ex quo fructus hēnt re
ſtitui,& ꝙ iſti fructus æqparētur, uoluit aperte do.Fely.
in d.c.cū olim. in 2.col.in uerſ. inquātū Abb. de maio.
& obe.uñ cū iſte fructus habeat reſtitui ſicur ille,idem
dicendum eſt de utroq;, & ita ꝓbata eſt hæc minor. &
iſta eſt uera ratio dicti Spec. & non illa. quā ipſe ponit
bñ impugnatā ꝑ Archi.& hāc rōnē in iſto ꝓpoſito ſen-
ſit licet nō ita aperte Pauinus ubi ſup. Et ꝙ iſta duo col
latio & p̄ſtatio tanquā fructus conferendi & ius p̄ſtā
di æquiparent̄ adducit̄ Rota. 575. utrum ſicut,in anti-
quis,q̄ uult, ꝙ ſicut p̄ſtantus per exiſtentē in quaſi poſ-
ſeſſione præſentandi & inſtitutus non pōt amoueri nō
obſtante qđ cōſtet de ꝓprietate alterius.c. conſultatio
nibus.hoc tit.ita & in collatione ſacta ab illo qui eſt in
quaſi poſſeſſio e cōferēdi, licèt appareat de ꝓprietate
5 alterius illius iuris. ¶ †Secūdò pro iſta par adduco reg.
ꝙ capitulū ſede vacāte ſuccedit ep̄m in his q̄ sūt neceſ
ſariæ iuriſdōnis,& ſic ubi fieri nō pōt,qn ille actus fiat.
gl.& gl.in cle.1.in uerbo capituli de hære.& Abb.in d.
c.cū olim.in 3.col.& ibi oēs Mod.& diximus ſ̄.in 1.par.
1.li.in 2.q.prin.in 9.art.in uer.3.adducit̄ ſed p̄ſtare nō
eſt iuriſdōnis neceſſariæ ſed uolūtariæ: quia nō currit
tp̄s ſm Pauinū ubi ſup.ergo in iſta iuriſdōne cap̄lm nō
ſuccedit. Tertiò pōt adduci rō ꝓ iſta par.ꝙ in caſi b.du-
bijs an cap̄lm ſede uacāte ſuccedat ep̄n ſi uel ne.ſemꝑ
dēmus iudicare ꝯ cap̄lm ſm Abb.in c.2.ī 2.no.ne ſed.
uac.ſed iſte caſus ſaltē dr̄ dubius,ergo iudicandū ꝯ ca-
6 pitulū.¶ †Pōt adduci & quartò rō: qa cap̄lm non ſuc-
cedit ep̄o niſi in caſib.a iure expreſſis,ut eſt tex.quē oēs
ibi ponderāt in d.c.2.ibi,cū nuſquā inueniat̄ cautū, ne
ſede uacāte, & diximus ſ̄. in 1.par. 1.li.in 2. q.prin. in 9.
art.poſt prin. ſed iſte caſus nō inuenit̄ permiſſus a iure,
immo nr̄ expreſſum oppoſitū ꝑ argumentū a collatio
ne ad p̄ſtationē, ut ſ̄.diximus,ergo ꝯ cap̄lm. Vñ cū ꝓ
iſta par.ſint rōnes p̄dictæ, & faciat tex.in d.c.ea noſcit.
iuncto.c.fi.de reg.li.6.a ſimili, & ſint auctoritates tāto-
rū doctorū,nec reperiatur aliquis ꝯrius, meritò ꝓ iſta
par.eſt ꝯcludēdū. Nec obſtāt ꝯria: qa ex ſupradictis ſūt
reſoluta, & ēt eſt reſolutū illud de inſtitutione maioris
potentiæ q̄ p̄ſtatio. nā illud ibi procedit: qa eſt iuriſdi-
ctionis neceſſariæ. Itē licèt maius ius ꝯferat inſtitutio,
tñ ex parte ꝯferentiū plus eſt p̄ſtare q̄ inſtituere,ut di
xit pulchre do.Fely.ī c.cū uenerabilis.in 12. col.in prin.
13.de excep.& dicetur.ī.in 3.par.huius li.in d. q.prin.
in art.& ideo nō militant in ꝯrium adducta. Aduer
te tñ ad unum,qđ ur̄ uoluiſſe Pauinum ubi ſ̄. dum di-
cit, ꝙ ubicunq; ſuccedit in collatione capitulum ſede
uacante,ſuccedit & in p̄ſtatione.ſubdit ēt,ubi præſcri
pſiſſet ꝯ aliquos habentes priuilegium,uel ius conferē
di,uel præſentandi, & etiam ubi aliàs periculum eſſet
in mora: nam uidetur uelle Pauinus,quòd ubi epiſco-
po ſpectat ius conferendi, uel præſentandi iure ſpecia-
li,puta præſcriptione ſeu priuilegio, quòd ſed.uacan.
capitulum in illis ſibi ſuccedat,& ſic uidetur ſequi opi
nionem Ioan.And.qui hoc uoluit in c. quanquam,de
elec.lib.6.quem ſequitur.D.Abb.in d.cap.illa.in 1.col.
licèt in d.c.cum olim.teneat cōtra Io. An.& ſic ſit ſibi

contrarius, de quo p do Fely. la. ē 12. & 3. col. de maior. & obedië. de quo quidē dicto tractauimus. ī. in 3. par. huius li. in 1. q. prin. in 7. art. ubi melius cadit, uñ in hoc dicit ibi qa iste punctus est subtilis & multū dubius: sed aduerte ꝙ Pauinus tenet hic dictū Io. An. ut apparet ex suprascriptis. Inquantū uerò ibidē dicit Pauinus ista uerba, & ēr ubi alias periculū esset in mora ꝓ eo fa cit dictū. c. 1. ne sede uacan. li. 6. in ultimis uerbis, & sm illū tex. exēplificarē hęc pauca uerba Pauini, ꝙ ubi uacatio sedis esset nimis longa, & periculū immineret ecclesiæ uacanti, quæ ecclesia uacans habebat ꝯferri uel pñtari p aliquē aliū inferiorē cū ꝯsilio epi, ꝙ tūc poterit ille hñs cōferre uel pñtare ꝯsulere capl̄m. Sed certe hoc ultimū nō ꝓbat̄ in illo tex. qa in illo casu q hēt cōferre uel sm nos pñtare poterit sine illo ꝯsilio conferre uel pñtare qñ periculū immineret, & ideo si ita noluit loqui Pauinus, uidelicet ꝙ isto casu capitulū succedat, male loquutus est. Insuper uerba Pauini nō possūt adaptari ad casum dicti text. quia si bene inspiciantur eius uerba, Pauinus loquitur, qñ eps hēt conferre uel pñtare
7 & nō alius cum eius cōsilio sm casum dicti tex. ¶ † Vñ exemplificarē dicta uerba Pauini, ubi aliàs periculū esset ī mora sm casum. c. unici. in §. cū uerò. ne sede uac: uidelicet, qñ collatio seu pñtatio spectaret ad capitulū cū consilio nō dico cōsensu pp gl. in uerbo cū consilio, in § ubi uerò. ibidē, & iō dico cū cōsilio tm̄ capituli, certum est, ꝙ capitulū nō poterit cōferre, nec præsentare sede uacāte, ut ibi est casus, & exceptio quæ est in illo tex. nō pōt uerificari sede uacante, ut patet, & uult ibi gl. in uerbo nisi, tñ si hoc casu esset periculū in mora: quia tñ requirebatur consilium epi, capitulum sed. uac. poterit cōferre uel pñtare, sicut posset aliquis priuatus habens ista iura exercere cum consilio epi & non cum cōsensu, & hoc per text. in d. §. ubi uero. in fi. & gl. in uerbo cum consilio, & glo. fin. ibi in fine. Et sm hūc intellectum Pauini nota pulchrū ītellectum ad. d. §. cū uerò, ꝙ licèt ibi ponantur duo casus, uidelicet, cū est sedes uacans, uel eps suspensus, ꝙ ad istū ultimū casum de epo suspēso ponatur una limitatio, uidelicet, ut capitulū possit ꝯferre ēt sine ꝯsilio uel ꝯsensu epi, q requirebatur in collatione, qñ ipse eps est in mora faciendi se absoluere: tñ ex tex. §. sequētis in fi. ponit̄ alia limitatio ad partē primi casus, uidelicet, ut cum capl̄m hēt ꝯferre cū ꝯsilio epi, nō dico ꝯsensu, & sedes uacat, si periculū est in mora uacationis ecclesiæ inferioris, quæ ꝯferri hēt, poterit capitulū illo non expectato conferre, per tex. in d. §. ubi aūt. in fi. cum sit eadē rō in utroq; casu sm Pauinum ubi s̄. in illis paucis uerbis ita intellectis, & nota prædicta ad intelligentiā. d. tex. c. unici. ne sed. uacan. li. 6. quia noua & forsan ibi p aliquē nō tacta. Vnde pro uera intelligentia pdictorū, distin-
8 guerē sic: † nā ex quo ex suprascriptis apparet, ꝙ sicut capitulū sede uacāte nō ꝯfert, ita nec pñtat, & quotiescūq; pōt ꝯferre, pōt ēt pñtare, p late s̄. deducta maxime p Pauinū, cū re uera in utroq; casu sit eadē rō p clarā meā demonstrationē. Possumus dicere, ꝙ aut pñtatio spectabat ad epm solū, aut ad epm, & capitulū insimul, aut ad capitulū cū ꝯsilio, uel ꝯsensu epi, aut ad aliquē inferiorē ꝑlatū similiter cū ꝯsilio uel ꝯsensu epi. Primo casu qñ pñtatio spectabat ad epm solū, non est dubiū capl̄m sede uacāte in hoc ei nō succedere, sicut nec in collatione, ut in c. j. de inst. li. 6. & ī c. i. illa. ne sede uac. & in d. c. unico in prin. eo. tit. li 6. & ita loquit̄ Guliel. in Spe. & oēs eū in sequētes. & iste casus est clarus. Secūdo uero casu qñ pñtatio spectabat cōiter ad epm & capl̄m, & tūc similiter non est dubiū ei succedere sicut & ī collatione, q̄ ad eos cōiter spectat siue ista cōiō sit: qa eps hēbat interuenire ut canonicus, siue ut ꝑlatus, p tex. nouū in d. c. unico. in prin. & ita ēt uoluit Io. An. in Add. Spe. in tit. ne sed. uacā. ī uerbo uacauerint, & iste casus ēt est clarus. Tertio casu qñ pñtatio spectabat ad capitulū cū ꝯsilio uel ꝯsensu capituli, & similiter nō est dubiū eā nō trāsire ad capitulū sede uacan. sicut nec in primo casu. Est bñ uerū, ꝙ in uno horum casuum, uidelicēt, cū spectabat pñtatio ad capl̄m cū ꝯsilio epi, si periculū esset in mora ob longā vacationem, tūc nō expectato ꝯsilio successoris ēt sed. vacā. poterit capl̄m pñtare secus uerò si hēt pñtare cū ꝯsensu epi. p ea q̄ dixi. s̄. in uers. vñ exēplificarē dicta verba Pauini. Quarto & vltimo casu qñ pñtatio spectaret ad aliquē aliū inferiorē prælatum uel priuatum aliquo iure spāli cū ꝯsilio vel ꝯsensu epi, tūc ī hoc in nullo succedit capitulū: sed si iste inferior habebat pñtare cū ꝯsilio epi, & similiter periculū esset in mora, poterit pñtare sine illo ꝯsilio, nec tenebit̄ adire aliquē loco epi ꝓ tali ꝯsilio, p tex. in d. §. ubi verò. Aut habebat pñtare cū consensu epi, & tūc oīno est expectandus successor in epatu, qui ꝯsentiet, nec poterit sine tali ꝯsensu ille pñtare, nec capitulū loco epi consentire, arg. gl. ibi in uerbo cū cōsilio, & ita ēt aperte uoluit Pauinus ubi s̄. dū dixit, ꝙ idē. s. ꝙ nō succedat capitulū sede vacante, vr̄ dicendū, qñ pñtatio facienda est de ꝑlato per aliū iure spāli de epi cōsensu, & alleg. gl. in d. uerbo cū ꝯsilio. Et aduerte me posuisse in hac distinctione istos casus præcedentes remanere vr̄ alius casus, videlicet, qñ pñtatio spectaret ad ꝑlatū cū ꝯsilio uel ꝯsensu capituli, & hūc casum nō posui: qa si pñtatio spectabat ad epm cū ꝯsilio capituli, hic casus includit̄ in primo casu, ubi diximus qñ pñtatio spectat ad epm solū, ex quo qñ ad epm solū semꝑ intelligit̄ cū cōsilio capituli. iuxta. c. nouit. & c. quāto. de his q̄ fiūt a ꝑlato si verò pñtatio spectabat ad epm cū ꝯsensu capituli, includit̄ sub secundo casu qñ pñtatio pertinet cōiter ad epm & capitulū, arg. c. ea noscitur. de his q̄ fiunt a prela. & eorū q̄ diximus s̄ in ꝓximo præced. 12 ar. Vnū non omittam, ꝙ oīa iste ꝓxime dicta sicut hēnt locum sede uacante, sic ēt habebunt locum sede plena, & epo suspenso, per tex. in d. c. unico. ne sede uacan. libr. 6. ubi fit quasi prædicta distinctio, & æquiparantur hæc duo sedem uacare, & epm suspensum, uno tñ addito quod habetur in d. §. cum uerò. ut ibi patet. Reperi postremo Pau. de Cita. in hoc tract. in 6. parte in 33. q. simpliciter sequentē Speculatorē ubi s̄.

¶ Decimusquintus art. ij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Capella vel altare ædificatis intus ecclesiam patronatam quis præsentabit in eis cum construente & dotante, ubi quòd rector primæ ecclesiæ nu. 2. limita nu. 5.*
3 *Patronus non potest disponere de rebus uel bonis datis ecclesiæ sed episcopus seu rector.*
4 *Rector ecclesiæ primæ præsentat in capella vel altare fundatis in fundo proprietatis ecclesiæ patronatꝰ, vel de eius bonis.*

Quæro 15. quia sup. in 1. par. 1. li. in 8. q. prin. in 6. ar. fuit ꝯclusum, ꝙ si fiat cappella uel altare itus aliq̄ ecclesiā, ecclesia illa rōne soli collatrix
1 ēt patrona cū construente & dotante ut ibi. ¶ † Meritò hic quæri dēt, si ædificat̄ capella uel altare intus ecclesiā patronatā, qs pñtabit cū ꝯstruente & dotante? Rector ipsius ecclesiæ intus quā est capella fundata. Et antequam ad inferius dicenda cōdescendā, Cōsidera vnū qđ pulchre cōsiderauit do. Fely. in c. cū venerabilis. in 12. col. in uers. cōsidera so. de exce. esse tres casus. Primus, qñ una ecclesia dotat aliā uel capellā de bonis ipsius. Secundus, qñ una cappella fundat̄ intus aliā ecclesiā, ut est titulus articuli nr̄i. Tertius, qñ una ecclesia seu capella fundat̄ in fundo ꝓprietatis alterius ecclesię circa quos casus doctores sunt uarii, aliqui. n. uolūt in istis trib. casib. ecclesiā uel capellā so cōstructā spectare ad totalē īstitutionē ꝑlati primæ ecclesiæ pūt uoluit Bar. in c. cū ecclesia, & in c. querelā. in 3. col. de elec. aliq vero uolūt pñtationē ecclesiæ uel capellæ nouiter fundatæ spectare ad primā ecclesiā, & istā par. tenet do Fely. ubi sup. ut ibi p eū late. Hoc sic præmisso restat dubium in casib. pmissis qs pñrabit ꝓ ipsa prima ecclesia rector seu prælatus eius an pronus ipsius? Et dic, ꝙ Rota. 153. incip ubi Abbas dicit hoc ti. vult, ꝙ ubi Abbas dicit se pronū alicuius ecclesię, si infra ecclesiā ędificent̄ capellaniæ vĩr ptinere ad Abbatē quātū ad iuspa. in dubio:

quia

quia ex quo abbas est patronus ecclesiæ, cõsẽr vr̃ esse patronus ipsarum capellaniarum, ut cõtentum sequatur naturã cõtinentis, arg. l. ad testiũ. §. fi. ff. de test. cũ lege, ad eo i git in sula. ff. de acq. re. Dom. & l. q̃ sicut. de peric. & commodo rei vend. & facit qđ no. per Inno. in c. cum venerabilis. super uerbo auctoritate. in gl. fi. de exce. & facit c. ad audientiam. de ec. ædi. & c. postulasti. hoc tit. cũ ibi no. per Inn. gl. pe. & qđ no. lo. An. in c. 2. de inst. li. 6. & per Arch. in c. p̃sbyter. in 2. gl. cir fi. de ca. mona. & dicit quendam dñm ꝑ hoc allegare. c. 3. circa prin. de ca. mon. & ꝑ hoc facere. c. qm̃. de deci. & in ista op. fuisse maiorem partem dñorum, licet faciat cõ. qđ nor. in c. ad hęc. per Bernar. in fi. gl. 1. de fil. p̃sb. ita formaliter Rota ubi s. Et in terminis uoluit alia Rot. 872. incip. in ecclesia q̃ spectat, in antiquis. ubi ẽt cõcludit capellas fundatas in ecclesia spectante ad p̃ñtationem abbatis ex redditibus extrinsecis, cuius fundatores nõ retinuerunt sibi iusp. totum illud iusp. pertinere ad ipsum abbatem, quia iusp. abbatis se extendit ad illa quę sunt j. ecclesiã, arg. ff. de dam. infec. l. dãni. §. si is qui vicinus. Abb. vero in c. 3. in 3. col. in ver. sed dubitatur de qõne de eccl. ædifi. solum dicit ipsam primam ecclesiam esse patronam eum ædificante & dotante, sed nõ præsuponit in prima ecclesia alium hr̃e iusp. nec dicit quis ꝑ ea præsentabit rector vel p̃onus ipsius, si hẽt p̃fonum. sed idem Abb. in d. c. cum ecclesia. in fi. pe. col. de elec. dicit aperte rectorem ipsius ecclesiæ pro ea p̃ñtare eum construente, & dotante capellanũ in capella intus eã fundata ratione iurisp. acquisiti ex collatione soli. et bene verum ipsum Abbatem nihil dicere, si prima ecclesia hẽbat p̃onum vel ne. Do Fel. aũt in d. c. cum venerabilis in 12. col. statim post primum eius, & etiã in versi. limita nisi ecclesia, & seq. solum refert Rotam in locis s. alleg. alio tñ numero & dicta doctorum de quibus. s. & nihil eligit, sed potius vr̃ sequi Abb. ita simplr

2 loquentem, vt s. retulimus. ¶ † Ego uerò tenerem, p̃ñtationem in ipsa capella pertinere ad rectorem primæ

3 ecclesiæ & non ad p̃onum ipsius † & moueor isto fundamento, certum est, p̃onum de rebus vel bonis datis ecclæ, imò ẽt & de ipsa eccla, postquam fuit ad esse deducta nihil posse disponere, sed oĩa esse in dispositione epi seu rectoris, tex. est. in c. 1. & 2. & c. nouerint 10. q. 1. quasi p totum. vnde tñ hẽbit illa tria honorem, onus, & utilitatẽ vt no. gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. & illam utilitatem. f. q̃ in casu inopiæ sibi prouideatur, hẽt de manu rectoris, ut no. in d. c. piæ mentis. & in c. quicunq; eadem cã & qõne, & in c. nobis, hoc tit. de fructibus autẽ ecclæ p̃onus nõ sc hẽt impedire, nisi tñ uidere, ne dilapidẽtur, ut no. per Abb. in c. nobis. in 2. col. in uers. & ultra hoc tit. & dicetur infra Deo duce in 3. li. in 2. q. pri. in 2. art. & q̃ non possit hr̃e de fructibus probatur aperte in c. præterea. el 1. hoc tit. unde illorum administratio pertinet ad rectorẽ ipsius, vt ibi pate. & notatur in c. p̃nti. de off. ord. & facit tex. in ca. nullus. 18. q. 2. & hoc est clarissimum. Si ergo fundatur capella intus uel in solo alicuius ecclæ licet p̃onatæ, non fundatur super aliqua re p̃oni, sed ipsius ecclesiæ, cuius rei administratio pertinet ad rectorẽ ipsius, vt s. ergo dicetur fundata capella super solo ecclæ & non p̃oni, & ipsi ecclesię acquisitum esse iusp. & ita loquitur Abb. ubi s. & diximus in 1. par. 1. li. in 8. q. prin. in 6. art. p̃ñtatio aũt q̃ ex illo iurepa. prouenit est eius fructus, & sic ipsius ecclesię. e. consultationibus, hoc ti. & in c. eum Bertoldus. de re iud. vnde s. in proximo præc. art. diximus post Pauinũ ista ratione capitulum sede uacante non posse p̃ñtare in iurep. solius epi, cum ille fructus p̃ñtationis sit sibi reseruandus, sicut & alij fructus epatus, ꝑ capit. quia sæpe, de elec. li. 6. si ergo p̃ñtatio est fructus, & fructus nõ sũt patroni ecclesiæ sed rectoris, quõ poterimus dicere patronum hr̃e p̃ñtare in iurep. acquisito per ecclesiã cum qua circa eius bona nihil habet commune & non potius rectoris, cuius de iure sunt fructus ecclesiæ. Certe nescio uidere quõ hoc fieri posset, & ista sola ratione inconuincibili tenerem hãc opinionẽ, quicquid dixerit Rota ubi s. quæ quidẽ saluari põt in suo casu, ut j. dicetur. Non obstant modò Rotæ prędictæ & iura per ipsam alleg. quia, vt ex eorum verbis apparet, loquuntur, qñ reperitur ecclesia uel capella, quia in dubio p̃onus ecclæ præsumitur & iudicari dẽt p̃onus capellarũ & ita aperte loquitur Rota prædicta 158. ut ex eius uerbis clare colligitur, & pro hoc facit, quod dicit do. Fel. in fi. d. uersi. Considera secũdo, in d. 12. col. in c. cum venerabilis. de excep. q̃ in dubio præbendæ quæ sunt in ecclesia præsumuntur dotatæ de bonis ecclesiæ eum ipsa ecclesia. Rota vero 872. vr̃ loqui ẽt q̃ñ ædificata ecclesia, & ea hñte rectorem ab alijs fuerũt ædificatæ capellæ, ut ex eius themate apparet, vnde illi non vr̃ obsum, sed põt dici, q̃ for san ibi vnã eum ecclesia, q̃ fiebat ab abbate, fiebant capellæ ab alijs qui noluerũt esse patroni, unde eum ipsę capellæ erant in ecclesia, patronus ecclesiæ debuit esse ẽt p̃onus capellarũ, & certe si bene intueantur eius verba, ita vr̃ loqui. Nec obstant iura per eas alleg. quia loquũtur in alijs terminis, vt in eis patet, & dicta Inn. ꝑ ipsũ alle. & tex. in d. c. postulasti, hoc tit. loquitur qñ p̃onus ecclesiæ erat ẽt & p̃onus p̃bẽdarũ in illa existẽtiũ, si vis intelligere. q̃ in vna ecclesia erant plures tituli, sed reuera ille tex. loquitur in pluribus ecclesijs parrochialib. & sic nihil facit. Nec aliquid facit tex. in d. c. 3. de eccl. ædifi. quia ille tex. potius facit cõ, cũ ibi referuetur iusp. ecclesiæ & eius rectori de cuius bonis dotatur alia ecclesia nouiter constructa, ita dẽt esse & in casu nr̃o ex donatione soli, & certe in casibus Rotæ nou erat qõ inter p̃onum & rectorẽ ut hic. sed inter p̃onum & epm, nã si fuisset casus noster, ibi forsan aliter extitisset decisum, ex quo. n. nihil ibi dicebatur pro rectore satis fuit iurislatori decidere pro p̃onis ecclesiæ principalis. Et hoc modo intelligi poterit Abb. in consi. 106. casus super quo. in 1. col. uers. præterea & 4. in 2. vol. ubi dicit post lo. An. in c. nobis hoc tit. construentem ecclesiã effici p̃onũ, & in consequentiam hr̃e p̃ñtationem non solũ principalis rectoris sed ẽt capellanorũ instituendorũ in capellis, nã dẽt intelligi illud dictũ, cũ capellæ fuerint fundatę vna cũ ecclesia, quo tpe adhuc solũ erat p̃onus principalis ecclesię, sed postquã fuit ipsius ecclesiæ p̃ñtabit rector capellanos in capellis in ipso solo ecclæ fundatis vnã cũ cõstruente & dotante. Et pro hoc faciunt q̃ diximus sup. in 1. par. 1. lib. in 3. q. prin. in 17. art. cũ tractauimus an si construatur capella uel altare in ecclesia patronata alicuius illius patroni ẽt requiratur cõsensus ultra consensum diœcesani, & diximus q̃ non. Et uide et quæ diximus in d. 3. q. prin. in 16. art. dum ibi tractauimus, an inuito p̃lato ecclesiæ possit in illa construi capella

4 uel altare & requiratur illius cõsensus. ¶ † Et aduerte, p̃dicta omnia ẽt militare, qñ aliqua capella uel ecclesia esset fundata in aliquo fundo proprietatis ecclesiæ patronatę, uel de eius bonis: quia adhuc p̃ñtabit rector & non patronus, cum sit eadem rõ. faciũt dicta per D. Fel. in d. c. cum uenerabilis. in 12. col. in ver. considera. 2. de exce. & dixim. s. in 1. par. 1. li. in 8. q. prin. in 6. art. & fa-

5 ciunt quę dixim. ibidem in 7. art. ¶ † Aduerte ẽt q̃ si primus patronus in limine edificationis principalis ecclesię sibi reseruauit ius, vt si fiant in ea aliquæ capellę rõne soli, ipse hẽat esse patronus, & non rector futurus quia si hanc reseruationem sibi fecit de cõsensu ordinarij, si postmodum in ipsa ecclesia fiant capellę, primus p̃onus ratione soli erit patronus capellæ, & nõ rector. p̃bat hoc in d. c. p̃terea. el 2. hoc tit. & noluit Inn. in c. postulasti. hoc tit. relatus ab Arch. in ca. hortamur. post prin. pe. col. 73. di. dum dixit, clericos posse hr̃e electiones & collationes p̃bendarum & dignitatum ẽt in ecclesijs collegiatis: quia sic cõstitutum fuit a principio. intellige eũ cõsensu epi. dixi. s. in 1. par. 1. lib. in 9. q prin. in 1. art. in 22. amplia. 3. conel. & in 3. art. in secundo moti uo. Reperi postmodum D. Roc. in hoc trac. in uer. construxit. in 7. q. tangentem hunc articulum & dicẽtem q̃ si ecclesia parrochialis ædificat in fundo suo uel intra corpus ipsius ecclesiæ unã capellam uel altare, seu aliam

aliam ecclesiam, tunc plātus maioris ecclesię erit platus utriusq; alle. Ab. in c. cum ecclesia Vulterana. in ul. col. de ele. & D. Fel. in d. c. ū uenerabilis. in 12. col. & eos moueri per gl. singularem in c. eam te. in uer. pendeāt. de æta. & qua. & intelligunt hoc procedere, dum modo ecclesia sibi ędificauerit ecclesiam, uel capellā in sui adiutorium pp innumerositatem populi, secus si ędificauit, ut esset beneficium per se stans: quia tūc de necessitate dēbitibi ponitur perpetuus rector intelligē do p rectorem primę ecclesię, si in fundo ecclesiæ suit fundata uel de eius bonis ꝯstructa seu dotata, & Abb. ubi s. ali. Inn. in d. c. cū te. & dicit D. Roc. facere q̄ dixit. D. Fel. in c. ex parte. s. in 1. col. de rescr. ubi multa pulchra accumulat de istis altarib. & capellis, & multa q̄ pōt facere rector ecclesiæ sine patrono, ponit Roc. in uer. honorificum. in 3. q. maxime in 2. col. in uer. item poterit rector, de quib. Deo duce in 3. li. & suo loco dicetur. Et sic tenuit. D Roc. opi. q̄. s. ꝯclusi, quā apertius tenet ibidē in uerbo ecclesiam fundauit. in 10. q. licet reuera nō in omnibus tangat casum articuli nostri. s. quando prima ecclesia etiam habebat patronum.

¶ Decimussextus artū. q. prin. j. Par. ij Lib.

1 *Casus, quidam construxit & dotauit altare in ecclesia cum episcopi auctoritate, adiiciendo q̄ sacerdos præsentetur ad dictum altare per se & alium uel per alios quos ipse duxerit eligendos suo arbitrio, deinde una cum titio bis præsentauit sacerdotem, qui fuit institutus, nunc imminet tertia præsentatio facienda, & ipse ædificans iuncto sibi alio, & excluso d. titio uult præsentare, ubi q̄ non. num. 3. & 5.*

2 *Alternatiuę sufficit alteram partem esse ueram.*

4 *Auctoritas episcopi est necessaria in creando iurepa.*

6 *Patronis cui uariare permittitur, semel & non ultra pōt uariare.*

7 *Aedificans ecclesiam simpliciter & permittens ordinarium prima uice conferre uidetur declarasse uoluntatem suam fore ecclesiam esse liberam, secus si prima uice præsentauit.*

Quæro 16. de quodā casu in quo ꝯsuluit Pe. de
1 Anch. ut infra dicetur quidam ꝯstruxit & dotauit altare in ecclesia cū epi auctoritate, adijciēdo q̄ sacerdos pñtetur ad dictum altare per se & Titiū uel per alios quos ipse ædificans duxerit pro libito uoluntatis eligendos, deinde ipse ædificās una cum dicto Titio bis pñtauit sacerdotem. qui semp fuit institutus, nunc imminet tertia pñtatio facienda, & ipse ædificās. iuncto sibi alio, & excluso dicto Titio uult pñtare an possit hoc facere. hic casus accidit tpe Pe. de Anc. sup quo ipse consuluit & eius consilium incipit quidā ędificauit, & est positum inter cōsilia Cald. hoc tit. nu. 20. fol. 62. Qui pro par. affirmatiua, q̄ alter debeat admitti ad pñtandum & Titius excludi, adducit istam rōnē. iuspa. acquirit altero de trib. modis, videlicet, ex soli collatione, ꝯstructione, uel dotatione, ut no. in c. pię mentis. 16. q. 7. & late fuit dictum. s. in 1. par. 1. li. sed iste Titius nihil horum fecit, sed ille principalis, ergo cū nūc nolit aliū admittere, non pōt ꝯqueri Titius, q̄ uere non est patronus. Secūdo pro ista par. adducit formā positā in ędificatione, in qua reseruauit sibi alios nominaræ q̄ forma seruanda e. c. Eleutherius. 1. 8. q. 2. c. significatū. de præb. c. significauit. de test. unde excludendo Titiū vr̄ declarasse alium uoluisse esse patronū. c. ex ore. de his q̄ fi. a mai. par. c. 1. 1. q. 3. c. extimāt. & qđ utrobiq;
2 notatur. ¶ † Tertio mouetur, natura alternatiua est alterā partē uerificari. c. inter ceteras. de rescr. re. in alternatiuis. de re. iur. li. 6. cum igitur fundans alternatiue cōstituerit patronos, sufficit Titium uel alium elegisse, cū ergo uoluerit alium admittere, & Titium excludere,
3 sufficit ei. ¶ † Pro contraria par. uero, q̄ Titius sit patronus, & nō possit excludi, nec ille alter pñtare, adducit Pe. de Anch. clarū est, patronū creari in ędificatione & dotatione bñficij facta approbatione per epm. 10. q. 1. c.
4 nouerint. & c. regenda. & c. decretū, † nā auctoritas epi est necessaria in iurep. creādo a clerico, uel laico, ut in d. c. pię mētis. & in c. nobis. hoc tit. & dictū fuit supra in

1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 5. art. & hoc ut possit examinare & uidere quis erit bonus patronus, quæ erit dos, qualiter sit gubernanda ecclesia & similia, ut in auth. de monachis. §. illud. colla. 1. & de consue. di. 2. c. nemo. cū igitur in creatione dicti beneficij fuerit nominatus Tit. & eps consenserit, videtur acquisitum p eum iusp. uel saltē ius pñtandi & nō per alterū. non nominatū, qui nec per epm uideri potuit, an expediret ecclesiæ illū esse patronum, & hoc maxime probant duæ præsentationes factę per ipsos, quæ declarauerunt uoluntatē ipsius ædificantis. d. c. ex ore. de his quę fiunt a maio. par. c. maxime quia dictę pñtationes factę per Titium non fuerunt factæ iure precario, sed suo noie, & habuerunt etiam suo iure ipsum Titium efficere possessorem seu quasi ipsius iuris. c. querelam. de el. c. cū ecclesia. de ca. poss. & propric. ex qua ēt possessione bonæ fidei adhuc cessante proprietate ius pñtandi competeret, donec legitime euinceretur: ut d. c. querelam. & c. consultationib. hoc tit. & plenius notatur in te. qđ alicui. de reg. iu. lib. 6. in mercuria. Præterea pro ista par. adducit: nā aut fundator non erit patronus eo uolente alium nominatem in patronum, aut si est, sit & Titius erit cum eo. & tenet in hoc pña, quia in isto iure pñtandi rectorem il le qui constitutus fuit per epm, fuit institutus in personam utriusq; & re & uerbis, ergo uriusq; par est ius, & p retentionem alterius alter retinet sicut in ususfructu dī. ff. de usufr. ue. accrescendo. l. 1. §. idem ait. & ff. de leg. 3. l. re coniunctī. si igitur iam fuit patronus Titius, ergo sine facto suo illo iure priuari non potuit. l. id qđ nostrum. ff. de reg. iu. & reg. sine culpa. co. ti. li 6. Præterea & tertio in talib. dispositionib. fauorabilib. certū est debere largam interpretationem fieri. c. cum dilectus. de dona. & maxime ꝯ cum qui disposuit, ut in regula contra eum de reg. iur. lib. 6. hinc est, q̄ in hmōi dispositionib. alternatiua sonat in coniūctam. unde si testator dixit, ille sit hæres, uel tutor, uterq; hęres erit uel tutor. C. de uer. sig. l. penul. & l. generaliter. & C. de instit. & sub'sti. sub condi. fac. l. pe. ubi no Bar. in dispo. fauorabili. & priuilegianua uerba alternatiuæ prolata esse coniunctiuæ intelligenda, & sic dictio uel, & aut, ponitur pro &, ut notatur in c. ex parte conuenticensis. de rescri. ad hoc bene facit, quod dicit lex de auo, qui stipulatus est sibi aut nepti suæ dotem reddi, utriq; stipulatum esse intelligi. ff. sol. ma. l. Gaio. itē illi uel illi dēs soluere. nā etiā altero inuito utriq; sen alteri potest solucre. ff. de leg. 3. l. ille aut ille. nisi sit alternatiua ordinis. c. mandāte. de præb. in secundo respon. lib. 6. unde cum hic suerit illa alternatiua, uel, sufficit alterū admittendo, Nec obst. dicit ipse, Titium non dotasse & c. quia ex uoluntate ædificantis & de auctoritate episcopi censeri debet dotasse uel ædicasse, & sic Titius prædictus uelit nolit ædeans debet pñtare cum eo, & ille alter non dēt ad-
5 mitti, nec eius pñtatio. ita Pe. de Anch. ubi s. ¶ † Tu circa prædicta dic, nullum esse dubium, Titium nō dēre excludi, & alium non debere admitti, & ad hoc dicē dū me mouent uerba constitutionis iusp. dū ipse ædificans uoluit pñtationem fieri per ipsum & Titium, vel per alios, quos duxerit eligendos, quæ quidem electio debebit fieri quamprimum pñtati, & non omni uice, ut
6 euitemus infinitatē, sicut dicimus † q̄ patronus laicus, cui de iure uariare permittitur, accumulatiue tñ, poterit sel & non ultra uariare, ut dicemus infra in 2. par. huius 2. lib. in 8. q. prin. in 23. art sicut etiam diximus s. in j. par. 1. li. in 9. q. princ. in 2. art. in uer. nec dicatur, q̄ licet ex pacto in limine fundationis apposito patronus possit mutare capellanos pro libito uoluntatis, intelligitus semel & non ultra, ut euitetur infinitas. Quod autem dictio electio de Titio uel alio debeat fieri quamprimum cadit præsentatio, apparet ex his quæ diximus s. in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 4. art. in uers. est bene
7 uerum † q̄ si aliquis ędificat ecclesiam & nihil dixit de iurep. & permittit ordinarium prima uice ꝯferre. uidetur declarasse uoluntatem suam fore ipsam ecclesiā esse liberā, si uero prima uice pñtauit. uidetur declarasse illam

illam esse patronatam. ita pulchre do. Abb. in cons. 106. casus super quo. in finalibus uerbis 2. col. & in prin. seq. & diximus late in d. 4. art. eo. modo & in casu nostro licet reseruet sibi iusp. & præsentandi & Titio uel alteri quē uelit eligere, & tempore electionis. s. cum præsentat eligit bis Titium illum admittendo ad præsentandum proprio nomine in itōne sequuta ille intelligitur electus, & non poterit amplius uariare, eum reseruauerit sibi eligere Titium uel alium, & elegit Titiū, adimpleta est reseruatio p̄ s. dicta. Nec dici potest, fundatorem uelle admittere alium in sui p̄iudiciū, qa ueteret̄ te præiudiciū ipsius Titij, diximus late de iure accrescē di s̄. in 1. par. 1. lib. in 4 q. prin. in 5 art. Et p maxime p̄dicta p̄cedunt, nam si aliter diceremus, sequeretur, φ iste alter esset p̄ronus sine ɔ̄sensu ep̄i: cum eps ɔ̄senserit Titio uel alteri eligendo & admittendo Titiū in p̄ntatione, Titius fuit electus; & sic in illo consensus ep̄i consumatus, & sine consensu ep̄i quis non potest effici ecclesiæ patronus ut s̄. est dictū, ergo &c. Sequeret̄ ēt aliud absurdum, qa eps q̄ hēt uidere qualitates uolentis esse patronum ut s̄. est dictū, in oī p̄ntatione & mutatione hr̄et uidere hmōi qualitates, quod certe qualiter procedere possit, non uideo: ut illud de quo est disceptandū in principio actus, disceptetur in quolibet fructu ipsius actus, ac in omni tempore & in infinitum. Aduerte tñ ad dicta do. Pet. de Anch. ubi supra: nam tertium eius motiuum pro hac par. φ alternatiua sonat in coniunctam per iura p eum allegata ɔcludit, φ non solū Titius esset admittendus, sed & alter eligendus; tñ ipse ɔcludit oppositum. s. sufficere Titium non excludere, & & alium non dr̄e admitti. unde pro eius opinione potius ɔcludunt motiua mea. Aduerte ēt ad ultima dicta Pet. de Anch. q̄ retulimus s̄. in uer. nec ob. dicit ipse: nā uult tertium non fundantē, ɔ̄struentem, uel dotātem admitti in iurepa. ex uoluntate ædificantis, & de auctoritate ep̄i censeri dr̄e dotasse, uel edificasse. Tu dic melius ædificantem acquirere iuspa. & uolendo tertiū esse patronum secum, ut in casu nr̄o, uel in totum tacite donare illi tertio illud iusp. p se acquisitum in partē uel in totum de consensu ep̄i, ut late diximus s̄. in 1. par. 1. lib. in 4. q. prin. in 10. art. & in plurib. aliis locis ibi adductis ubi unde omnino. Reperi postmodum domi. Roch. in hoc trac. in uerbo ipse uel is a quo, in fi. 17. q. in uer. suboritur ēt alia qō, quærentem de articulo nostro & allegantē ɔ̄silium ultimum Cal. quod dicit esse Pe. de Anc. p illius decisione, & tandē subdit sibi placere p̄dictā decisionē eo fundamento: qa fundans admittendo dictū Titium bina uice cū satis elegit, & sic seruari suam dispositionem factam tpe fundationis.

¶ Decimusseptimus art. ij. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Curator furiosi, uel prodigi, an possit præsentare.*

1 Si Patronus est furiosus † prodigus uel alias habens curatorem, an curator possit præsentare. Pau. de Cita. in hoc trac. in 7. par. in 14. quæstio. dum in præce. quæstio. quæsiuisset an pupillus uel minor possit præsētare inuito tutore, uel curatore, quærit in 14. quęstio. de articulo nostro, & dicit similiter posse responderi de omnibus aliis personis quę sunt sub tutela uel cura, ut furiosi habentes dilucida interualla, prodigi & similes, ut ita concludatur in eis sicut conclusum est in pupillo & tutore seu curatore, ut late diximus supra in 10 proximo præceden. articu. arguendo a fortiori, ut si hoc est in pupillo, in quo non est tantus sensus, quanto fortius in alio, in quo militat maior ratio. authen. multo magis. C. de sac. san. ecclesi. & ita residet Paul. ubi supra, qui ponderauit dilucida interualla in furioso, ut eo tempore præsentare possit, si uero in totum esset furiosus, non est dubium, eius curatorem solum præsentare, & aliter hic non insisto, sed me remitto ad supra late dicta in dicto decimo articulo pręsentis quęstionis.

¶ Decimusoctauus art. ij. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Legatarius iurispa. an & quando possit præsentare ante approbationem talis legati factam per episcopum.*

1 Quæro 18. † an ille cui factum fuit ab aliquo legatum iurisp. possit præsentare ante approbationem talis legati factam per episcopum. & in hoc breuiter concludo. Certum. n. est iusp. transferri in aliū tit. legati, ut diximus. s̄. in 2. par. 1. lib. in 6. q. princ. in 1. art. certum est ēt, ita demum iusp. transferri tit. legati in laicum, si interuenit consensus ep̄i: secus si legatur ecclesiæ, quia tunc non requiritur, ut diximus in d. 6. q. prin. in 2. art. & in 1. q. prin. d. 2. par. 1. lib. in 2 art. est beneuerum, talem consensum posse interuenire ex post ante tamen mortem testatoris, ut diximus in d. 1. q. prī. 2. par. 1. lib. in 17. art. istis sic stantibus hic cui fuit legatum iusp. ante ep̄i approbationem nihil habet, ut ex supradictis apparet, & iō præsentare non potest, sicut diximus de eo qui donauit iuspa. alteri sine consensu ep̄i & adhuc pręsentare poterit. ut in d. 1. q. prin. 2. par. j. li. in 19. art. & ita in terminis consuluit Gaspar Cald. cons. 2 6. an ualeat, hoc tit. fol. 61. † qui dicit rationem esse; qa tale legatum non tenet ante approbationem de eo factam per episcopum, arg. de præb. si tibi absenti. li. 6. & de rescrip. si pro te. eo. li. & late de hoc dicto posuimus supra referendo etiam do. Roch. in d. 1. q. prin. 2. par. 1. li. in 17. art. in uersi. hanc etiā par. uidetur tenere Gasp. & faciunt quæ diximus ibidem in 18. art. dum tractauimus de legatario donante iuspa. alicui ecclesię ante approbationem legati, & de hærede donante illud alteri ecclesię, uide omnino ibi. & pręsertim in d. 17. art.

Ex Omnibus dictis in hac 2. q. prin. & eius. 18. art. collige conclusionem, ius pręsentandi esse ius prohibitorium, ut omnes censeantur permissi, & admittantur ad præsentandum qui non reperiuntur prohibiti, ut supra in 1. art. Declara primo hanc conclusionem, φ patronus excō icatus donec est in excōicatione caret exercitio excōicationis, ut dictū est s̄. in 2. art. Intellige primo hanc declarationem esse ueram in excommunicato excōicatione maiora a iure uel ab homine lata, non aūt excōicatione minori quæ ɔ̄bitur per participium, ut in d. 2. art. in uersi. ad unum tñ aduerte. Intellige secundo dictam decla. procedere, dummodo excōicatus sit ēt publicatus, ut in d. 2. ar. in uer. ubi plus dicit. Restringe hanc intelligentiam nisi apponat̄ per partem de excōicatione ɔ̄ præsentantem, quia repelleret̄, q̄uis non publicatus, ut ibidem in uersi. ergo dico dictum Firma. Intellige tertio d. declara. φ quamuis excōicatus patronus non possit pręsentare, expectabit̄ tñ per totum quadrimestre uel semestre, si forsan absoluat̄ ut ibidē in uer. dicerem ēt unum. Intellige 4. d. decla. nā licet excōicatus non possit p̄ntare, poterit tñ in aliū iusp. trāsferre titulo permisso ut ibidē in uer. aduertēdū est ad aliud. Intellige quinto hanc decla. φ si p̄ntatio spectaret ad collegiū & interueniret excōicatus, uitiaretur p̄ntatio, nō tñ si p̄ntatio ptineret ad particulares ut ibidē in uersi. & an excōicatus. Declara secūdo hāc ɔclusionē, φ sicut p̄ronus excōicatus non pōt præsentare, ita nec suspensus, ut diximus s̄. in 3. art. Intellige primo d. decla. procedere in p̄onis ecclesiasticis patronis: qa in illis cadit suspensio, non aūt in p̄ronis laicis, ut in d. 3. art. in uersi. tamen. in isto art. Intellige 2. d. decla. p̄cedere in p̄ronis ecclasticis rōne ecclę, uel beneficij, qa suspensi ab officio uel bñficio poterunt pręsentare & nō in clericis rōne patrimonij p̄ronis; qa censent̄ laici quo ad illud iusp. ut ibidē in uersi. sed aduerte ad unū Intellige 3. hanc decla. p̄cedere in p̄ronis suspensis suspēsione maiori a iure uel ab hoīe p lata nō aūt suspēsione minori q̄ orit̄ ex peccato mortali uel ex participio, ut ibidem in uersic. aduerte ēt ad aliud. Declara tertio dictā ɔclusionē, ut nec p̄ntare possint irretiti aliis criminib. uel uitiis. uel q acquisiuerūt iusp. ex male acquisitis, ut diximus s̄. remissiue tñ in 4.

atticu.

art. Intellige hanc decla. plurib. modis, q colligi pote-
rint ex locis ad quos me remiſi in d. 4. artic. Declara 4.
hanc cõcluſionẽ, ꝙ patre patrono uiuente filius nõ po
terit in eccła pronata pr̃is uacante pñtare p dicta s̃. in
5. art. Reſtringe hãc decla. procedere, ſi filius uellet pñ-
tare noĩe propio, ſed ſi uellet pñtare noĩe patris, bene
admitteretur ut ꝓcurator, ſeu ut ꝯiuncta pſona, ſicut
& extraneus & alia ꝯiuncta pſona ſm eam diſtinctio-
nẽ, & dicetur. j̃. in iſta par. in 4. q. prin in 17. art. ubi de
hoc. Reſtringe 2. d. decla. ꝓcedere, qñ pr̃ eſſet patronus
ut pſona priuata, ſed qñ ut unus de uniuerſitate ſeu par
rochia, de qua ẽt uniuerſitate uel parrochia eſſet filius
qa cenſet̃ patronus ut pr̃ ẽt patre uiuente pñtabit, ut in
d. 5. & 6. ar. ſm meam d. diſt. Reſtringe 3. niſi filiusfami
lias acquiſiuerit iuſp. de bonis caſtrenſib. ſeu quaſi: qa
tunc ipſe præſentabit & nõ pr̃, ut diximus in fi. d. 5. ar.
& latius in 7. art. Amplia hanc declara. ꝙ filiusfamilias
uiuente patre nõ poſſit pñtare, ẽt ſi filiusfamilias acqui
ſiuiſſet iuſpa. ex bonis patris uel ſuis aduentitijs: tñ in q
bus pr̃ hẽt uſumfructum per ea quæ diximus in fi. d. 5.
art. & in 7. art. latius Declara 5. d. ꝯcl. ꝙ ſi iuſp. cõpotit
parrochiæ uniuerſitati, uel populo, filiusfamilias & ẽt
feminę uirgines & uiduæ de parrochia, uniuerſitate, uł
populo admittuntur ad pñtandum, ut dictum eſt s̃. in
6. & 8. art. Reſtringe hanc declara. procedere, qñ iuſpa.
ꝯpeteret populo, ſed ſi ꝯpeteret facientib. domos, tũc
facientes domũ admitterent̃ filijfamilias, fœminę ui-
duæ & virgines, non facientes domũ uero non admit-
terentur, ut diximus ibidem. Declara 6. d. ꝯclu. ꝙ ẽt pu
pillus ſi eſt patronus põt pñtare ſine tutore, & eius præ
ſentatio eſt admittenda, ut dictum eſt s̃. in 9. artl. Am-
plia iſtam declarationem, ut multo magis poſſit pñta-
te pronus pubes, licet minor 25. annis ẽt ſine auctori-
tate curatoris, ut in d. 9. art. in fi. Amplia ſecundo ipsã
decla. procedere ẽt ſi pupillus ſit in aliqua uniuerſitate
temporali uel parrochia pr̃ona, qa admittit̃ cũ alijs ad
põtandũ, de quo tñ dicetur late j̃. in 2. par. huius 2. lib.
in 2. q. prin. in 13. art. Amplia tertio d. ꝯclu. intũ proce
dere, ꝙ ſi pupillus pñtat unum, & tutor alium, potius
inſtitui debet pñtatus a pupillo q̃ a tutore p ea q̃ dice-
mus j̃. in 3 par. huius 2. li. in 6. q. prin. in 1. art. ubi de hoc
Limita modo dictam declara. procedere in pupillo ma
iore ſeptennio, ſed in pupillo minore ſeptennio eſt ſe-
cus, qa non põt pñtare, ſed tutor, curator, uel alter ad
hoc deputatus, ut dictũ eſt s̃. in 9. & 10. art. Limita ſecũ-
do d. decla. procedere de mero iure, ſed cautius eſt &
honeſtius pupillum pñtare cum auctoritate tutoris, vt
dictum eſt in d. 9. ar. Declara ſeptimo d. conclu. ꝙ ẽt tu
tor, ſeu curator pupilli, ſeu minoris põt põtare in bene
ficio iuriſp. pupilli ſeu minoris, vt diximus s̃. in 10. arti
iuxta di. ibi poſitam. Declara octauo d. ꝯcluſionẽ, ꝙ id
qđ diximus in pupillo & minore & in eorũ tutore & cu
ratore eſt dicendũ ẽt in alijs adultis ex aliqua cã curato
rẽ habentib. ut in furioſo hñte dilucida interualla, in
ꝓdigo, & ſimilibus, p d. s̃. in pe. art. Declara nono d. ꝯclu.
ꝙ religioſus nõ poterit põtare, nec admittet̃ ad pñtã
dum, cũ non hẽat uelle nec nolle, ut dictũ eſt s̃. in 11.
art. Reſtringe primo iſtã declara. ꝓcedere in religioſo
ſtricte ſumpto, q profitetur tria ſubſtãtialia regulæ, nõ
aũt de religioſo large & largiſſime ſumpto, ut ibidem
in uer. tu aduerte. cum ſeq. Reſtringe ſecũdo d. decla.
ꝓcedere in religioſis ſtricte ſumptis, cũ uellẽt nomine
ipſorũ pñtare, qa non poterunt, ſed alieno nomine, pu-
ta qa pronũ ꝯuenerunt, ut electus a tali religioſo pñta-
tus bene poteſt religioſus eligere, & electum ſuperiori
notificari, ut dictũ eſt ibidẽ in uerſi. aut uero proni. De-
clara decimo, ꝙ qñ pñtatio ptinet ad aliquem mona-
ſterium uirorum, uel monialium, uel ad collegium ẽt
ſecnlare, pñtatio non dẽt fieri per abbatem, uel abba-
tiſſam, ſeu p prælatũ ſolũ, ſed dẽt interuenire ꝯſenſus
ſui monaſterij & collegij, ſeu maioris & ſenioris partis
ut dictum eſt s̃. in 12. art. Amplia primo iſtam declara.
intũ procedere, ꝙ ſi fieret pñtatio p abbatem ſine con
ſenſu ſui capituli, præſentatio eſſet ipſo iure nulla ſm

Goffre. ſed ſm Hoſt. annullanda, ut ibidem dictum eſt
in uer. aduerte ſecundo. Amplia ſecundo d. conct. intã
tum procedere, ꝙ licet collationes & inſtĩones debeat
facere prælatus cum conſilio ſui capituli, tñ pñtationẽ
debet facere cum conſenſu ſui capituli & nõ cum con
ſilio, per dicta ibidẽ, ubi ponitur rõ diuerſitatis in uerſi.
aduerte tertio. Amplia tertio d. declara. intũ procede-
re, ꝙ ſi prælatus ſolus pñtat, & capitulum ꝯdicit, non p̃-
ſumetur de ꝯſenſu capituli pñtaſſe, unde ipſi abbati
incumbet onus probandi interueniſſe ꝯſenſum ſm q̃-
dam diſt. Abb. p dicta ibidem in uerſi. aduerte quarto.
Reſtringe primo d. decla. procedere, qñ põtatio ptine-
ret ad collegiũ ſimpliciter, & ſic excluſo abbate, qa
tunc pñtabit abbas cũ ꝯſenſu capituli, ſed ſi ſpectatet
præſentatio ad collegium ſine abbate, tunc non præſẽ
tabit abbas, ſed ſindicus a collegio ad hoc creatus, p di
cta ibidem in uerſi. aduerte modo ad plura. Reſtringe
ſecundo d. decla. procedere de mero iure, ſed ſi ex ali-
quo priuilegio, ꝯſuetudine, uel p̃ſcriptione approbatis
abbas hẽt hoc ſpãle, ut poſſit ſine ꝯſenſu collegij pñta
re ſolus præſentabit, per dicta ibidẽ in uerſi. aduerte qu
to & ult. Declara undecimo, capitulum ſede uac. non
poſſe præſentare aliquem beneficiãdum ad beneficiũ
iuriſp. prælati defuncti, ut diximus s̃. in 14. art. Amplia
primo d. declara. procedere, ẽt ſi præſentatio non perti
neret ad ipſum prælatum, ſed ad capitulum cum con
ſenſu rõ uel ꝯſil. prælati, quia capitulum ſede uac. præ-
ſentare non poterit, per dicta ibidem in 3. caſu Reſtrin
ge iſtam amplia. procedere, qñ capitulũ hẽt præſenta
re cum conſenſu prælati, ſed ſi cum cõſilio eius, & picu
lum eſſet in mora, poſſet capitulum præſentare illo nõ
obſtante p dicta ibidem in d. 3. caſu. Amplia ſecundo
d. declara. procedere, ẽt ſi præſentatio ſpectaret ad aliũ
iure ſpãli de prælati ꝯſenſu uel conſilio, quia capitulũ
eius parte non poterit, nec conſentire, nec conſilium
præſtare qa ſi ꝯſilium & periculum eſt in mora, abſq.
illo fiet pñtatio, ſi ꝯſenſus, expectabitur nouus ep̃s, per
dicta ibidem in 4. caſu. Limita modo iſtam declara ꝓ-
cedere, qñ præſentatio ſpectat ad ep̃m ſolum, ſed ſi ad
ep̃m cõiter cum capitulo, bene capitulum ſede uacan.
præſentare poterit. Amplia modo omnia s̃. ſcripta in p̃-
ſenti declaratione, ut non ſolum habeant locum epo
mortuo, ſed etiam epo ſuſpenſo, per dicta ibidem in fi.
in uerſi. unum non omittam. Declara duodecimo d.
conclu. ꝙ qñ p̃ſentatio ſpectaret ad monaſterium capi
tulum, uel collegiũ monachi profeſſi canonici & col-
legiati admittentur, non aũt ꝯuerſi nouicij, & nõ pro-
feſſi, nec canonici, nec collegiati, quãuis ſint archidia-
coni, archipresbyteri, & in alijs dignitatibus conſtituti
uel inferiores clerici, ut diximus s̃. in 13. art. Declara de
cimotertio, ꝙ ſi iuſp. competit alicui eccleſiæ patrona
tæ in capellis intus eã fundatis rõne ſoli collati cum ꝯ-
ſtruente & dotante rector & nõ patronus primæ eccle
ſię pñtabit, p ea q̃ pulchre diximus s̃. in 15. art. Amplia
primo d. declara. procedere ẽt quando aliqua capella
eſſet fundata in fundo proprietatis eccleſię patrona-
tę uel de eius bonis, quia adhuc põtabit rector & nõ pa-
tronus primę eccleſię p ea q̃ diximus ibidẽ in prin. uer
ſus finẽ in uer. & aduerte p̃dicta. Limita primo d. decla
ra. procedere, qñ capella ædificaretur poſt eccleſiã pro
natam, fundatã, & rectori aſſignatam, ſed ſi fundaret̃
cum ipſa eccleſia, & ante ipſius aſſignationẽ patronus
principalis eccleſiæ, & nõ rector futurus erit patronus
capellæ ex ſoli collatio. ut diximus ibidem poſt Rotas
in uerſi. rota uero. Limita ſecundo d. declara. procede
re qñ capella fundaretur intus aliquam eccleſiam pro-
natam ipe rectoris, ut s̃. & hoc ſciebatur: ſed ſi reperit̃
conſtructa capella, in dubio præſumetur ꝯſtructa cum
eccleſia, & a prono eccłæ, & rõ ipſe & non rector p̃ſen-
tabit in ea, ut ibidẽ diximus poſt Rotam in uer. non ob
ſtãt. Limita tertio d. ꝯclu. procedere, niſi patronus in li
mine fundationis prĩcipalis eccłę ſibi reſeruaſſet ius, ut
ſi fierẽt ĩ ea capellæ rõne ſoli, ipſe efficeret̃ pronus, & ñ
rector, & ĩteruenit ꝯſenſus ep̃i, quia tũc ipſe pñtabit &
non

non rector, ut diximus ibidē in ver. aduerte ēt, ꝙ si pro
nus. Declara 14. ꝙ si fundator altaris cum cōsensu epi
reseruauit sibi & Titio ius pñtandi uel aliis quos elege
rit, si pñtauit cum Titio sequuta institutione cum Ti-
tio pñtabit & non cū alio, per late dicta s̄. in 15. art. De-
clara 15. ꝙ si alicui factum fuit legatum iurisp. non po-
terit pñtare ante approbationem epi, si ecclesia uaca-
uerit, sed pñtabunt hr̄des fundatoris, ut dixim. s̄. in 18.
ar. Ais declarationes poteris ꝑcipere a late dictis. in 1.
par. 1. li. in 7. & 8. qōnib. principalib. in catū ar. Et in his
quę dicemus in 2. par. 2. lib. in q. prin. in eius articulis.

¶ Tertia q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Quasi possidens iusp a. potest præsentare sicut uerus patronus, & institutus ad illius præsentationem, licet iusp. postea euincatur ab alio non est amouendus, præsentatus tamen a non possessore, sed ab eo qui credebatur patronus constito de non patronatu uel possessione ipsius amoueri debet. nu. 6.*
2 *Fructus rei naturalis pertinet ad possessorem non autem ad dominum.*
3 *Possessor non facit fructus naturales suos.*
4 *Præsentatio dicitur fructus industrialis.*
5 *Occupans possessionem alterius tenetur restituere omnes fructus.*
7 *Ad ualiditatem electionis sufficit eligentem esse in quasi possessione eligendi.*
8 *Ad actum præsentationis non requiritur uera proprietas, sed sufficit præsentantem esse in quasi possessione præsentandi.*
9 *Sufficit esse possessorem bonæfidei iurispa. in consequentiam & non præsentialiter, ut possessor possit præsentare.*
10 *Cautela quando aduocatus uult concludere præsentationem esse ualidam.*

Quæro tertio principaliter: quia sup. in genere
in prin. prox. præced. q. prin. fuit dictum
in ecclesiis patronatis pñtare patronos uel existentes
in quasi poss. iuris pñtandi: & in d. q. fuit late dictum de
patronis. Nunc restat in hac 3. q. prin. disserere de existē
1 tib. in quasi possessione iurispa. seu præsentandi. ¶ Et
ideo nunc magis in specie quæro, utrum quasi possidēs
iuspa. possit præsentare sicut uerus patronus, & in hoc
non est dubium cum sit tex. apertus & ad literam in c.
consultationib. in 1. sui par. hoc tit. ubi dr̄ clare, ꝙ ad ua
liditatem præsentationis sufficit pręsentantem esse in
quasi poss. iuris præsentandi, ut ibi patet. ubi fortius dr̄,
institutum ad pręsentationem eius qui tunc iusp. eccle
siæ possideat remoueri non debere, licet illud ius ab eo
postmodum euincatur: & ita illū tex. cōiter doc. sum-
mant. Vbi do. Abb. post alios in 1. col. quærit de rōne,
dubitandi & decidendi illum tex. & dicit rōnem dubi
tandi fuisse, quia præsentatio pertinet ad patronum, ut
hoc tit. per totū. & 16. q. 7. c. decernimus. & c. filiis. cum
si. ex quo ergo est compertum illum pñtantem nō fuis
se patronum, uidebatur institutum esse amouendum,
& aliū ponēdū ad pñtationē ueri patroni, pro hoc tex.
in c. ex insinuatione. hoc tit. ubi tenens ecclesiam sine
pñtatione dr̄ occupator & detentor. Sed rōnem deci-
dēdi in ꝯrium esse: quia pñtare est quidam fructus iu-
2 risp. ut ibi est tex. & no. in c. cum Bertol. de re iud. † un-
de quemadmodum fructus rei naturalis pertinet ad
possessorem bonæfidei & non ad dñm: ut insti. de rerū
dini. §. si quis a non domino. & no. in c. grauis. de re. spo.
Ita, & iste fructus iuris pñtandi pertinet ad possessorē
& non ad dñm, sed ex quo quis ꝯsumpsit fructū nō te-
netur illum restituere. Ita per pñtationem & institutio
nem iste fructus vr̄ ꝯsumptus, & ideo institutus remo-
3 ueri non debet. ¶ † Et subdit ibi Abb. ꝙ si diceretur pos
sessor non facit fructus naturales suos: ut in l. fructus.
4 ff. de usur. rñdetur fm Inn. † pñtare nō esse fructum na-
turalem, sed industrialem, quia in pñtando requiritur
omnis industria, cum habeat pñtare idonem & infra
tps a iure concessum, ut j. per discursum dicemus. liē
ꝑsupposito ꝙ esset fructus naturalis, ex quo bona fide
est consumptus, & possessor non est effectus locuple-
tior, non tenetur ad illius restitutionem: ut plene dicit
se dixisse in d. c. grauis. de rest. spo. Et ex his dicit Abb.
apparere rōnem decidendi in 2. par. d. tex. c. ꝯsultatio-
nib. ubi dr̄, ꝙ si aliquis non possideat, sed tñ credebatr̄
patronus, & pñtauit ac sequuta fuit institutio, & post-
modum constat illum non esse patronum, nec saltim
possessorem, institutus ad pñtationem illius remouen-
dus est: ut dicit ibi tex. in fi. ratio decidendi, ergo in isto
secundo casu fuit: nam si pñtans nō erat in possessione
5 non potuit illum fructum facere suum, † unde quem
admodum occupans possessionem alterius tenetur re
stituere oēs fructus: ut in c. non licet. 12. q. 2. & in d. ca.
grauis. & in l. si nanis. ff. de rei uen. Ita & isti fructus pñ-
tationis subiacent restitutioni, qd fit ꝑ remotionem in
stituti. Ita Abb. ad literam in d. c. ꝯsultationib. in 1. col.
hoc titu. Vult ēt ed icta D. Car. in 1. col. in 1. & 2. q. & cla
rius in fi. ubi dicit Host. dixisse, rōnē illius text. esse, ne
ecclesiæ diu uacarēt, sed certe dicit ipse melior est illa:
qa pñtare est fructus. Dicit ēt do. Card. ibi. in fi. 1. q. ꝙ li-
cet institutus, ēt si euincatr̄ iusp. nō dēat amoueri, tñ si
euincitr̄ in reliquis, puta in honore, utilitate, & aliis de-
bet recognoscere in pronū illum, q euincit, & nō illū
q eū pñtauit, & hoc ibi uolunt oēs, & idē Card. ibidem
in ult. q. vbi ēt dicit, istum euincentē uacante postmo-
dum ecclesia pñtaturum. de supp. neg præl. c. 2. de offi.
deleg. dilectus. Et subdit ibi, licet ille institutus poterit
repñtari ab euicente. c. si nero. hoc tit. sed certe tex. in
d. c. ꝯsultationib. hoc non vr̄ uelle, sed si eps institutus
uellet fieri, posset nullo tñ mō amoueri: ut est ibi text.
6 apertus. † ¶ Collige ergo ex supradictis conclusionem.
possessorem, seu quasi iure pat. seu pñtandi ualide pñ-
tare, si est in bona fide, adeo ꝙ institutus ad illius pñta
tionem, licet iusp. postea euincatur ab alio nō est amo
uendus, pñtatus uero a non possessore, sed ab eo q cre
debatur patronus ꝯstito de nō patronatu uel possessio
ne pñtantis amoueri debet. Tu adde istam conclus. fir-
mare omnes doc. in d. c. consultationib. Card. Abba. &
7 sir omnes in c. ex literis, ubi ēt est tex. hoc tit. ¶ † Et ad-
ducunt doct. sile de elec. ꝙ ad ualiditatē electionis suf-
ficit eligentes esse in quasi poss. eligendi. c. querelam.
de ele. Et aliud simile ad ualiditatem collationis suffi-
cere conferentem esse in quasi poss. conferendi: ut c. cū
olim. de cau. pos. & proprie. Et prædicta ēt uult D. Ab.
adducendo ista similia & rationem de qua. supra. in d.
c. querelam. in 2. col. in uer. item nota ꝙ ad ualidita-
tem. & ibi oēs scriben. de elec. & idem Abb. in c. cuma
na. ubi sir prædicta adducit in 5. col. in ver. pro clario-
ri intellectu. & per discursum: & ibi ēt alii de ele. & in
c. 2. in pe. & fi. col. & maxime in fi. ne i bis. de res. in inte.
& in c. cum ecclesia sutrina ante fi. 5. col. de cau. poss.
& proprie. Hoc idem uoluit Archi. in c. si plures. 16. q.
7. & in c. unico. in 1. col. in uer. item no. hoc tit. lib. 6. &
ibi ēt Io. And. in nouel. in 2. col. in ver. dicit ēt. & seq. &
Dom. in 2. col. in uer. quęro qualiter. Sentit ēt prædicta
D. Card. in cle. 1. post prin. 4. col. in 8. q. hoc tit. & in ꝯs.
8 69. vacante quadam. in 2. col. in 2. dubio. † dicit unum
mirabile quò ad actum pñtationis non requiri ueram
proprietatem, sed sufficere pñtantem esse in quasi pos.
præsentandi, & ita quò ad præiudicium pñtationis lai-
corum debere in gratia fieri mentionem si sint in qua
si posses. patronatus, sicut si essent ueri patroni, immo
in hoc dicerem (dicit ipse) ꝙ si non essent solum patro
ni in quasi posses. pñtandi, sed alii, de ipsis patronis nō
expediret fieri mentionem, ex quo per literas apostoli
cas eis non præiudicatur quò ad pñtationem, quia nō
ipsi, sed quasi possessores hñt pñtare, alleg. quod no. In-
no. in c. cū ecclesia. de cau. pos. & proprie. sequitur D.
Fel. in trac. qñ literæ aposto. no. patro. in 8. col. in 9. lim.
& Pan. de Cita. in hoc trac. in 6. parte. in 17. q. Et nos di
cemus infra in 3. par. 2. lib. in 9. q. prin. in 23. art. Istam
etiam conclusionem cum sua ratione, de qua s̄. tenuit
Rota 575. utrum sicut hoc tit in antiquis. Et Rot. 141.
9 possessor bonæfidei, hoc titulo in nouis. † ubi dicit
aliud magis mirabile, in tātum possessorem bonęfidei
præ-

præsentare posse: ut sufficiat possessorem esse bonęfi-
dei iuris.in ꝯñam & nō principaliter,unde dicit,ꝙ pos
sesso bonæfidei castri,uillæ,siue ciuitatis, uigore cuius
competit ius pñtandi ad ecclesiam ibi uel alibi sitam,li-
cet nunquam antea pñtauerit,potest ad eandem pñta-
re:quia dignitas,siue castrum uř hoc ius pñtandi semp
retinuisse & posedisse,iuxta no. per In. in c.cum sup.
de cau.pos.& propric.& in c.in literis. de rest.spo.non
obstante guerra dicto possessori super dicta uilla uel
castro mota, quæ non impedit ipsum in pñtādo, ut ibi
per eũ,ex quo non est mota in spē super ipso iurepa. de
quo aĺs infra in ista q prin.dicemus, qñ quæstio moue-
tur sup ipso iurep.Tu adde ad hoc dictum Rotæ, Card.
in c.ex literis.per illum tex.in 1.col.in 1.oppo. hoc tit.
ubi intelligit illum tex. ut ille miles diceretur posside-
re iusp.quia possidebat uillã,nō ꝙ iam aĺs pñtasset, cũ
illa esset prima pñtatio post ꝯctum factum ad firmã.
Et prædicta oĩa ẽt uult bř Gaie.in repe.c.fi.de elec.lib.
6.in fi 17.col.ubi dicit,sufficere quem possidere uillam
licet nunquã pñtauerit.Et pdicta ẽt procedere in quasi
possidente in patrono putatiuo & tolerato,de quib.in
specie infra erimus dicturi, & multa circa ista idẽ Ga-
ie.ibi dicit in 38.& 39.col.qui idem dicit ibidem in 52.
col.de patrono putatino & tolerato,& Pa.de Ci.in hoc
trac.in 2.par.in prin.32.q.1.causæ, Tenuit ẽt istam par-
tem Rota 268.collatio siue pñtatio,in nouis.hoc tit.
ubi ẽt ponit rationem de qua s.Idem ẽt tenet Lap.all.
89.in Dei nomine,factum super quo consilium.fo.38.
in tit.de rer.permu.in 6.col.in uers.uenio ad fm caput.
& in cons.8.in uers.item si litigant.ubi loquitur de pa-
trono putatiuo pñtante.& uoluit aperte ẽt idem Lap.
adducendo rõnem de qua s.in all.132.in Christi nomi
ne &c.circa præmissa.fol.62.quę est ult.in 5.col.in uer.
commodum.n.Voluit ẽt istam par.Pet. de Anch. cõs.
20.quidam ædificauit.circa medium posito inter con-
silia Cald.hoc tit.fol.62.Et D.Abb. cons.54.casus ꝯtin
gentia.post prin.2.col.in 1.uol.& in consi.106.casus su-
per quo.in fi.pe.col.in fi. 1.dubii.in 2.uol. Et do. Fede.
de Senis cõs.in.quæstio talis est in 6.col. post eius prin
ci. Tenuit ẽt pdicta Bal.in c in literis.ante fi 1.col.de re
sti.spol.Et Alex.late in subscriptione quadam incipiẽ-
te,sed his tñ non obstantib.post eius cõs.75. incip.uisis,
ponderatis narratis.in 4. uol.ubi postquam prædictam
conclusionem retulit cum suis rõn ib. post principiũ,
dictæ subscriptionis refert D.Ant.in d. c. consultatio-
10 nib.hoc tit.† dicentem cautum debere esse aduocatũ,
si uult concludere præsentationem esse ualidam,non
sufficere concludere,ꝙ talis credebat & habebatur ut
patronus nisi concludat eum esse in quasi poses.iurisp.
ut ibi per eum. Sequitur ẽt istam ꝯclonem & eius ra-
tionem doctor moder.Paul.de monte Pico in sua solę
ni repeti.§.Titia cũ nuberet.l.Titia cum testõ.ff.de le.
2.in 31.char.in 1.col.in 39.q.prin.Tenuit ẽt istam ꝯclo
nem Old.cons.3 t a.thema quæstionis est tale.in 2.col.
in uer.& dato sine pręiudicio. ubi dicit in ista materia
unũ mirabile,ꝙ licet aliqui aliqñ posedissent, & mō
in immediate præced.pñtatione alter pñtauit,& si pos
sidet:illa quasi pos.ultima ponderatur,& non pcedens
ad hoc,ut habeat locum dispositio.d. c.consultationi
bus.alle.de cau.pos.& proprie.cum eccle. sutr. & ff.de
usucap.l.si quis.§.quis bonafide.& ff.pro emp. l.q fun-
dũ.§.qui bonafide.ut ibi late per eum.ad qđ adde Bal.
in d.c.cum eccl.sutr.in pe.col.in uer.oppono ulterius.
& do.me.Cors.in suo reper.in uerbo possessio.in 8.col.
in uers.ad possessionem probandam.quod dictum est
maxima declaratio ad istam materiam,prout eam or
dinabimus in fi.huius qõnis. Reperi postmodum Pau.
de Cita.in hoc trac.in 6.par.tractantem hanc materiã
late intricato tñ modo, & quę ipse dicit omnia dñr in
processu huius qõnis;firmat tamen conclusionem su-
prascriptam, quam ẽt tenet in 8.par.in 2.q.Reperi etiã
D.Roch.in hoc tractat. in uerbo competens alicui.in
14.q.ubi ponit,quis dicatur possidere, de quo infra suo
loco dicemus. Et prędicta etiam uoluit Philip.Decius
in cons.117.diuino &c.& pro tenuit.in 2.colum.& con-
sil.934.uiso puncto.in 1.col.

¶ Secundus art.iij.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Institutus ad præsentationem malefidei possessoris constito de ma lafide & euicto iurepa.per patronum,an amoueri debeat . numero 6.7.*
2 *Malæfidei possessor non faciat fructus suos.*
3 *Prædo tuendus est in possessione sua.*
4 *Possessor malæ uel bonæfidei quis dicatur.*
5 *Bona uel malafides in corporalibus quando præsumatur,remissiue.*

Et quia supra dictum est de possessore bonæfidei
& illum ualide pñtare & institutum ad eius pñ
tationem amoueri non posse etiam iurep. euicto a ue
1 ro patrono.† merito secundo loco quærendum est,qđ
si possessor malęfidei pñtat,an eius pñtatio teneat, &
sequuta institutione & iurep. euicto per uerum patro-
num,an institutus amoueri debeat. Et bř dic fm gl.pe
nul.in d.c.consultationib.& clarius per Inn. ibi & in c.
2.de in integ.restit,quasi pos.ẽt malęfidei iuris.pñtare,
2 sed eo euicto per uerum patron.institutum esse remo-
uendum ex ratione adducta in prox.præced. art.† nam
quemadmodum possessor malęfidei non facit fructus
suos: ut in d.c.grauis. de rest.spo.Ita nec ille qui in ma-
lafide ęst in quasi pos.pñtandi. Cum pñtare sit fructus
iusp.d.c.consultationib.hoc tit.& d. c.cum Bertol. de
re iud.& pro hoc all. Inn.in l.certum.C.de rei uend. &
ff.de rei uendi.l.si nauis.Sequitur prædicta.D.Card.in
d. c. consultationib. post alios in 1.& clarius in 2.q. &
ibidem Abb.in l.col.in ver.& ex his infert ad decisio-
nẽ.& in c.ex literis. in ult.col.hoc tit.& in c. 2. in pe.&
fi.col.de rest.in integ.& in d.c.cum ecclesia sutrina. an
te.fi.5.col.& in cons.106.casus super quo.ante. fi.pen.
col.in fi.1.dubij.in 2.uol.& Pau.de mõte Pico in d.sua
repe.§.Titia cum nuberet.l.Titia cum testõ. ff. de leg.
2 in 39.q in 21.char.in 1.col.& Alex.in d.subscriptione
incip.sed his tñ non obstantib.quæ est posita post cons.
75.uisis & ponderati narratis.in 4.uol.& Abb.in d.cõs.
54.casus contingẽtia. post prin,2.col.in 1.uol.& Pet.de
Anch. in d.cons.20.hoc tit.posito inter consi.Cald.fol.
62.q.quidam ędificauit,dum Abb.& Pe.requirunt bo-
nam fidem possidentis,ergo secus in existente in mala
fide,& sitr uř uelle Rota 575.utrum sicut.ante fi.hoc
tit.in antiquis,dum requirit bonamfidem,& Rota eo.
modo inducta 141.possessor bonęfidei.hoc tit.in nouis
Rota uero 268.collatio seu præsentatio.hoc tit. in no-
uis.magis late loquitur in hac materia, & dicit ꝙ pñta
tio facta per possessorem ẽt uiolentũ, de cuius uiolen-
tia seu malafide non constat,ualet & tenet : † quia pdo
3 ẽt in possessione tuendus est c.in literis de re.spo. Sed si
constaret de huiusmodi uiolentia & malafide cassaret
collatio & pñtatio per eos facta:quia pñtare est fructus
possidentis.d. c.cõsultationib. sed malæfidei possessor
non facit fructus suos immo tenetur de restantib. rei
uendicatione,& de ꝯsumptis conditione sine cã.C.de
rei uend.l.mala.& ff.de rei uend.l.si nauis. alias signis.
§.fi.insti.de offi.iud.§.sed si in rem.& §.illorũ. & a ll.In
no.pro illis ꝯclonib.in d.c.in literis.in prin.in uer.item
not.ꝙ si quis est. & no.per eundem Inn.in d. c.consul-
tationib.& sic ut uides ista Rota uult aperte, ꝙ donec
constet de malafide & iure alterius teneat pñtatio fa-
cta ẽt a possessore malæfidei,ut dixi in prin.huius arti.
Et istam Rotam sequitur Alc. in d.subscriptione in fi.
pe.col.Vbi in hac materia aliud,ꝙ si reperiř facta una
pñtatio a possessore malæfidei & alia a possessore bo-
nęfidei præualet illa quæ est facta a possessore bonæfi-
dei alle.ꝙ no.Inno.in ult.gl.in c. nihil.de ele.quam uř
sequi Gaie.in repet.c.fi.de elec.li.6.in 51.col.& Pau.de
Cita.in hoc trac.in 6.part.in 38.q.et ista conclusio est
4 communis ueritas omnium docto. ¶ † Sed circa hos
duos art.restat una maxima difficultas pro uera intel-
ligentia ipsorum, quando quis dicatur in possessione
bo-

bonæfidei, uel malæfidei. Inn. multum instat in d.c. ꝯsultationib. & postremo Pa. de Cit. in hoc tra. in 6. par. in 3 & q. præsertim in 2. col. Sed tu generaliter & clare dic sequendo dicta Abb. in d.c. ꝯsultationibus. ꝙ habens conscientiā rei alienæ dr̄ in malafide, in bonafide uero dr̄ esse qui possidet cogitatione domini, ut puta, quia putat se esse dn̄m seu patronum, ut probatur in c. si uirgo. 44. dist. & istam conclusionem uolunt ibi oēs doc. & maxime Pet. de Anch. post Inn. & Car. in 2. col. in 3. q. & Alex. in d. subscriptione, de qua s̄. in suis consilijs, & uolunt oēs in locis ĩ. allegandis, quæ scientia probari poterit, qñ constat de aīo, ut in d.c. si uirgo. & per Abb. ubi s̄. In dubio uero alia ponitur cōclusio ſm Inno. in d.c. consultationib. ꝙ aut auctoritate iudicis fuit missus in possessione, & præsumitur in bonafide dummō iudex iuris ordine seruato hoc fecerit, alias secus, adducit pro hoc quod legitur & no. in l. iuste possidet. ff. de acqui. pos. & in l. fi. C. si per uim & alio mō. & in c. conquerente. de resti. spo. in c. causam. de offi. delega. & subdit Abb. ubi s̄. hoc dictum esse bene notandū, auctoritatem iudicis non excusare, si non seruauerit iuris ordinē, & iō illū teneri ad restōnem oīum fructuum, ac si propria auctoritate accepisset. Sequitur do. Cardi. ibi in d. 1. col. in 3. q. & oēs & Alexā. in d. subscriptione in ult. col. Si autem iudex legitime interposuit auctoritatem, & tunc aut ille erat in bonafide, & clarum est dici in bonafide, maxime auctore prætore d. l. iuste possidet. & in hoc ēt non est dubium. Aut erat ille in malafide, & ur̄ primo gesta per illum possessorem ꝑꝑ iudiciariam auctoritatem tenere, arg. l. Barbarius. ff de offi. præto. & facit quod de p̄lato not. in c. nihil. de ele. & in l. 1. ff. de falso tutore. Contrarium uero dicit Abb. concludere ibi Inn. dicit. n. aliud esse in patrono, aliud in p̄lato. nam patronus non habet auctoritatem ex publico, nec innitit̄ auctoritate publica sed priuata, p̄latus aūt hēt auctoritatē ex publico & iuri publico innitit̄. Ideo tenent gesta p eum collata, secus aūt in p̄rono, qd̄ dicit Abb. esse bene notādum, & adducit simile de gestis p excōicatum, ut teneant illo tolerato, quæ facit rōne publici officij, sed in his q̄ facit iure priuato non. Ita Abb. post Inn. ubi s̄. quē sequit̄ ibi Pet. de Anch. & Ale. in d. subscriptione in ult. col. subdēs Anch. ipsa uerba Inn. esse bene tenenda memoriæ per auctoritatem, & sn̄iam iudicis non purgatur malafides illius pro quo talis sn̄ia lata est uel auctoritas interposita, sequitur ēt Inn. ibi do. Ant. Do. Card. uero in d.c. consultationibus in 2. col. in 4. q. in opp. illius quæstionis: & ēt in c. ex literis. hoc tit. magis clare in 3. opp. in 2. col. in hac materia dixit dictum Inn. non procedere indistincte, sed etiam si patronus sit malæfidei, tñ ex quo habebatur possessio re bonæfidei. nec alius se opposuit, dēt præsentatus instituti, nec dēt postea remoueri, ēt si quis mō diceret illū fuisse malæfidei possessorē, nā ex quo institutus est ad præsentationem possessoris auctore prætore, & institucio habet uim diffinitiuæ, & in ea locum hēt dispositio. c. fi. de ele. lib. 6. ut no. in gl. 2. quasi uelit dicere Card. ꝙ ex quo fuit appositum edictum, & nemo comparuit, nisi ille q̄ possidebat auctore p̄tore, & præsentatus ab eo fuit institutus nemine ꝯdicente, nō dēt amplius remoueri, unde subdit Car. ubi s̄. secus si aliquis se opposuit &c. quasi uelit distinguere do. Car. aut ille q̄ erat in malafide & possidebat auctore p̄tore p̄ñtauit, & nemine ꝯdicente fuit institutus, & tenebit institutio, aut aliquo ꝯdicente, & non tenebit, & isto casu procedat dictum Inno. ubi s̄. Tu adde ad illud quod dicitur l. Barbarius. non hr̄e locum in gestis iure priuati, quod late ponit do. Fel. in c. Rodulphus. in ult. col. de rescr. adde ēt, nam ad hoc ut habeat locum d. l. Barbarius. sufficit, ꝙ agat̄ & intersit unius tm̄, & dr̄ agi de publica utilitate: quia interest reipublicæ cuilibet iustitiam ministrari. Ita Imo. in l. quidam consulebant. in 4. col. in uer. & aduecte. ff. de re iud. & late p do. Fel. & do. me. Cors. in c. cum dilecta de rescr. in 2. col. in uersi. lex Barbarius. ubi per do. Fel. plures declara. inuenies ad d. l. Barbarius. q̄ seruient in casu nr̄o, p quas pōt dici in hoc casu hr̄e locū d. l. Barbarius. Sed illis omissis, quia ibi uideri poterunt, considera unum, ꝙ licet patronus præsentet iure priuato, tñ non sua præsentatio deducit homines in errorem, ꝙ ille possit præsentare, sed auctoritas iudicis ꝑꝑ quam ille patronus possidet, quæ auctoritas prouenit ex iure & officio publico & non priuato. Sed tene id quod dicit Card. ꝑꝑ suam bonam considerationē: ut late ĩ. dicemus. Alia est ꝯclusio, q̄ traditur per doc. in hac materia, ꝙ in dubio possidens resistente iure p̄sumit̄ in malafide pro hoc l. quemadmodum. C. de agrico. & censi. lib. 11. & in reg. qui ꝯ iure. de reg. iur. li. 6. nisi longo tpe possideat, uel possessionem probabilibus ꝯiecturis acq̄siuerit. Ita Inn. in d.c. 2. de rest. spo. & Rota 268. collatio. hoc tit. in nouis. refert & sequitur Ab. in d.c. ꝯsultationibus. in ult. col. ubi dicit ex hoc dicto esse notādas illas duas exceptiones, quæ originaliter sunt Inn. in d.c. 2. de resti. in in teg. facit. c. cum ecclesia sutrina. & quod ibi ipse dixit de cā pos. & proprie. Aut non possidet iure existente, & tunc in dubio p̄sumit̄ in bona fide. Sequtur p̄dicta Ale. in d. sua subscriptione, in pe. col. in uer. pro ꝯfirmatione, & qñ sit iure resistente exēplificat post Inn. qñ extrinsecus a capitulo uellet interesse electioni, tunc sola possessio non sufficit, unde in dubio præsumitur in malafide, & sic non teneret præsentatio, nisi aliter iustificaretur ex iustitia tituli uel probationib. p babilibus. l. cum igitur. §. 1. l. in liberis. §. fi. ff. de libera. cā. uel nisi ista possessio iustificaretur per longinquitatē possessionis. Et ex istis nota aliam ꝯclusionem in materia, ꝙ in dubio possessor sine tit. p̄sumitur in malafide, maxime in rebus sp̄ualibus uel quasi, & istam ꝯclusionē ponit Ale. in d. sua subscriptione in hac ꝓpria materia, in pe. col. in uersi. præterea ur̄. pro qua alleg. Bar. in l. fi. C. unde ui. & in l. Celsus. ff. de usucap. ubi dicit, bonā fidē præsumi, si præcedat titulus uerus, uel putatiuus, ꝙ cum tituli acquisitionis iurisp sint fundi collatio, cōstructio, uel dotatio, si non sit aliquis titu. istorū saltim putatiuus, q̄a putatur quasi possidentē aliq̄d istorū fecisse, non præsumitu r in bona fide, uel ſm eū ex successione, donatione, uel aliis habilib. tit. de q̄b. s̄. in 2. par. 1. lib. p discussum interdictū fuit, & istā puto optimam reg. in hac materia, ꝙ qñ possidens hēt tit. creationis iurisp. puta q̄a fundauit, ꝯstruxit, uel dotauit ecclām, seu aliū tit. puta successionis, & similium, de q̄b. s̄. ubi proxime, si ille tit. sit putatiuus, in dubio p̄sumendum est illū quasi possidētem esse in bonafide, donec aliter expresse ꝯstet de eius malefide. & istā reg. semper tenerē, quā quotidie obseruari uidi cū iurep. sint antiquissima, & difficilis ꝓbationis, & iō probatur quasi possesio cū aliquo tit. de q̄b. s̄. puta q̄a heres talis, q̄ sic dum uixerat erat in quasi pos. iurisp. & sic obtinetur. Diceres nr̄ per hoc non habentem aliquem titulum præsumi in mala fide? prout uult Alex. ubi s̄. nam sicut acceptamus partem ipsius ꝯclusionis positæ per eū, debemus acceptare aliā partem. Ego hoc nō diffinio, q̄a si uellemus trāsi
5 re ad istā materiā, † an & qñ in incorporalib. præsumat̄ bona uel malafides esset longa discordia, & extra prin. nostrum ꝓpositum, de qua esset recurrendum ad ea, q̄ plene dicit Abb. in c. si diligenti in 3. col. super gl. in uerbo bonafide. de præscr. per plures col. seq. & ibi late do. Fel. in 2. colū. in uer. inquantum Abb. concludit, ꝙ in incorporalibus. Et idē Abb. in c. fi. in fi. eo. ti. & ad Bar. in l. 1. ff. de itinere actuque priua. & in l. Celsus. ff. de usucap. & ad alia loca allegata p eos in s̄. dictis locis, ex q̄bus poterunt collige ſm accidentiam facti, quādo quasi pos. est in malafide, & qñ in bona, iuxta reg. & doctri
6 nas ibi positas. ¶ † Tu in fi. huius 2. art. considera unum, doct. oēs cōcludere, p̄ñtatiouem factam per quasi pos. iurisp. seu p̄ñtandi donec non constat de malafide admitti dēre & præsentatum institui, sed constito de mala fide & iure alterius, illum institutum debere remoueri sicut remoueri dēt præsentatus ab illis, qui credebant patroni, & non erant constito de non iure ipsorum, ut in ult. par. d.c. ꝯsultationibus. & diximus in proximo

præced.

præced. arti. Ita oẽs doc. in isto art. ut s. uidistis, nam ex
eorum dictis habemus quasi possidentem ẽt malafide
posse præsentare, & eius præsentationem admitti, & il
lam superioris institutio. sequi dñe præsupponimus ẽt
in hoc existentem in malafide possidere, & ex quo fuit
sequuta instõ, fuisse oppositum & dictum, & nullo cõ-
parente & ꝯdicente fuisse factam instõnem, iuxta c. si.
iuncta gl. 2. de ele. lib. 6. & ex istis institutum legitime
fuisse institutum, & ipsam instõnem quantum ad eius
personam hẽre uim diffinitiuæ, ut in d. c. si. de ele. lib. 6.
& uoluit Car. in d. c. ex literis. hoc tit. in 2. col. in 3. opp.
& in d. c. consultationib. in 4. & 5. q. in 2. col. licet postea
constet de malafide quasi possidẽtis pñtantis. Cur de-
bet illa malafides præiudicare instituto omni iuris
ordine seruato, & maxime alio non comparente s. ter
minum edicti, cum pro eo sit snĩa diffinitiua? Certe
nõ uideo quõ hoc fieri posset, maxime qa ipsi doc. uñt
uelle institutũ posse remoueri, qñcũque constet de ma
lafide quasi pos. præsentantis, & sic ẽt extra tempus qua
drimestre datum a iure patronis ad præsentandum. Et
si tu dices, isti qui credebantur esse patroni & existẽtes
in quasi pos. cum malafide æquiparantur, & in illis hoc
est statutum d. c. consultationib. in si. ergo uidetur idẽ
esse in istis. Respondeo negando prædictos æquiparari
quia illi de quib. in d. ca. ꝯsultationib. nõ erit quasi pos
sessio, sed tñ credebantur patroni, sed isti erant in quasi
possessione cum malafide tñ, & alter nõ comparuit, &
præsentatus institutus fuit, alias certe daretur cã, ut de-
lictum illius existentis in malafide magis noceret in-
stituto qui processit simpliciter credens illum patronũ
q̃ sibi, cum si remoueatur, maior uerecundia erit insti-
tuti q̃ pñtantis, arg. c. quemadmodũ de iureiu. turpius
eijcitur q̃ non admittitur hospes, & ꝙ multum differat
esse aliquem in possessione, & aliquem nõ esse, sed cre-
di esse, uult gl. si. quam ibi Abb ponderat in 6. col. cir-
ca mediũ in c. nihil. de ele. aliud esse gerere se pro præ-
lato, & esse in possessionem p̃laturæ, & aliud credere
quem esse prælatum & non esse in possessione: & ibi
Abb. ita intelligit d. c. ꝯsultationib. ergo sic in casu no
stro. Et si diceres, possessor malæfidei non facit fructus
suos, ut s. diximus in rõne huius ꝯclusionis, & si hoc es-
set, faceret fructus suos. Dic illo casu non ꝓuenire hoc
ex fructu pñtationis malæfidei possessoris, sed potius
hoc esse uigore sententię diffinitiuæ, uidelicet, instõnis
superioris. Dicerem tñ, ꝙ constito de malafide pñtan-
tis & de iure alterius, ille qui est uerus patronus, uel
possessor bonæfidei iterũ repræsentabit institutum &
nõ qd amouetur, arg. c. si uero. hoc tit. Dicerẽ ẽt aliud,
ꝙ facta institutione si ante tñ lapsum termini appella
torij cõpareret aliquis & appellaret a dicta instõne cõ
stito de malafide possidẽtis amouebit institutus, & ita
uĩ uelle Car. in d. c. ꝯsultationib. in 2. col. in 5. q. Et ma-
xime hoc ꝓcederet ante lapsum quadrimestri, nã illo
casu posset attẽtari, ꝙ ẽt si esset facta instõ & lapsus ter-
minus appellatorius, & opponeret se p̃ronus, uel bonę
fidei possessor, ꝯstito de corũ iurib. amoueret institu-
tus, qa beneficiũ iuris nemini est auferendum uulgatis
iuri b. nec obstaret terminus edicti pp malamfidem p̃-
sentantis, nam terminus edicti ponderatur, cum appo
nitur ad instantiam ueri patroni, uel bonæfidei posses-
soris aduersus alios cõpatronos, ut colligi põt ex d. c. si.
de ele. li. 6. loquente de habentib. ius eligẽdi, & sic ma-
lafides possidentis in hoc casu p̃ponderat non cõpari-
tionem p̃roni s. terminum edicti. Ista ego ex me consi-
deraui, & aperuit mihi uiã do. Card. ubi s. Pro qua mea
opinione facit gl. in uerbo his amotis. in c. hæc q̃ppe. in
si. 3. q. 6. quæ aperte dicit, snĩam latam ꝯ pręsentantem
non nocere præsentato absenti ut ibi. uĩ uelle etiam
hanc opi. Inn. in c. cumana. in ult. col. ante si. de ele. ubi
dum dixisset, electionẽ factam a bonæfi. pos. tenere, a
malæfidei uero possessore non, subdit elegans uerbum
hæc aũt uera uñt in illis possessorib. malæfidei, quorũ
facto non tueĩ ꝯfirmatio, uel aliter, ut no. de iurepa. c.
ꝯsultationib. & sic uult expresse uigore confirmatio-
nis ꝯfirmatum, & sic ẽt institutum non fore amouen-
dum, & uide quę s. dicam in 5. ar. huius 3. q. prin. & istã
opi. tenet ẽt aperte Bal. in c. in literis. in si. col. uersi. quę
ro aliquis est intrusus, de test. spo. & ita uidi seruari in
practica. Et si tu diceres, quid pluris hẽbit possessor bo-
næfidei? Dic se habiturum pluris, qa siue ab institutio-
ne sit appellatum, siue non, siue post quadrimestre, siue
ante constet de iure alterius, institutus non remouebi
tur, ut in d. c. ꝯsultationib. Item qa si sola pñtatio est fa
cta pp solam oppositionem alterius ante litem ꝯtesta-
tam nõ retractabitur instõ, de quo tñ dicetur i. in hac
q. 3. in 4. art. ubi uidebimus, qualiter hoc procedat, quæ
non militant in possessore malæfidei. Et de eligentib.
existentib. in malafide, uide plene per Firm. in tract. de
7 episcopo. in 1. lib. in 3. par. in 49. q. ¶ † Reperi postmodũ
do. Roch. in hoc tract. in uerbo competẽs alicui. in 22.
q. in uersi. sed hic cadit quæstio accessoria, quæ tentem
de huiusmodi difficultate in proprijs terminis meis, pu
ne ꝙ iste pręsentans malęfidei nullum habeat aduersa
rium, sed solus præsentat, & ad eius instantiam propo-
natur edictum publicum, ut moris est, & nemo com-
pareat, & sequatur instõ, an si postea ueniat uerus p̃ro-
nus, uel possessor bonęfidei, & petat reuocari instõnẽ
offerens se probaturum malamfidem pręsentantis, an
erit audiendus, & concludit ꝙ non, & ita dicit decide-
re Gem. in c. 2. de offi. uica. lib. 6. in 2 col. dicentem, ꝙ
si episcopus instituisset aliquem ad petitionem eius q
asserit se patronum emisso edicto publico pro illa ui-
ce pręiudicatum erit patrono uero, alleg. nota. in c. 2.
de his quę fiunt a pręla. ubi Io. And. & Abb. dicunt, ꝙ si
conuenti non ꝯdicũt i. tp̃s edicti nõ possunt amplius
ꝯdicere, & alleg. etiam Card. in d. c. consultationibus.
in 4. q. in si. & sequen. & in d. c. ex literis. in 3. contrario.
adducit etiam domi. Fel. hanc conclusionem firman-
tem in c. cum Bertoldus. in 4. col. in uersic. quid autem
si ordinarius. de re iudi. & mouetur Fel. inter cętera, qa
quando aliquis est iussus loqui, si tacet, uidetur consen
tire etiam ad sui pręiudicium. l. ętate. §. q tacuit. ff. de
interroga. actio. c. 2. de confes. lib. 6. not. Inn in cap. 1. de
his q̃ si. a maio. par. c. Si ergo proposito edicto uerus pa
tronus non comparuit, sibi est imputandum. Et respõ-
det Roch. ad iura & auctoritates supra allegatas, ꝙ cõ-
sensus tacitus ueri patroni qui non comparuit in ter-
mino edicti confirmauit illam presentationem. & sub
sequenter institutionem, & pręiudicauit sibi pro illa ui
ce, & iõ postea non auditur petendo reuocationẽ. ¶ Ex
qua rõne infert Roch. idem esse quando ille qui p̃sen-
tauit nullo mõ fuisset possessor ẽt cum malafide, quia
si patronus non cõparuit i. terminum edictu sibi impu
tet, & hoc etiam dicit esse de mente doctorum ubi s.
Fatetur tamen Roch. p̃ronum in futurum recognosci
dẽre ab instituto uerbaliter, uel p instrumentum secun
dum Do. Ant. in c. ex literis. hoc tit. uel patiendo se re
presentari ab illo. iuxta c. si uero hoc tit. Postmodũ di-
cit Roch. aliquem subtilis ingenii posse instare ꝯ hanc
ꝯclusionem. & dicere, cur doc. in d. c. consultationib.
maxime Abb. in ult. not. indistincte dicunt, institutio-
nem factam ad p̃sentationem eius, q non est patronus
nec bonęfidei possessor, reuocari dẽre & tamẽ ipsi scie
bant uerisimiliter dispositionem d. c. si. cũ gl. 2. licet in
pñtationibus preponuntur edicta, ergo sentiunt, ꝙ nõ
obstante edicto sit faciẽda dicta reuocatio. ¶ Ad hoc
respondet Roch. Abb. & cęteros doct. fuisse loquutos
secundum tempus d. c. consultationibus. quo tempo-
re edicta non ponebantur, & non erat in obseruãtia di
spositio d. c. si. & ita Do. Card. in cap. ex literis. in tertio
contrario intellexit text. d. c. cõsultationibus ¶ Demũ
ipse Roch. limitat prædictam conclusionem, ut non ꝓ
cedat, quando episcopus instituisset, uel contulisset be
neficium sine alicuius pręsentatione, quia si infra tem
pus debitum compareret patronus, & nollet aliquem
pręsentare, & peteret institutum amoueri, deberet au-
diri, quæ limitatio dicit colligi ex uerbis Gemin. in di-
cto capitu. secundo. in 2. colum. de offic. uicar. libr. 6. &
dicit

dicit posse esse rõnem, quia tũc non est quid imputet
patrono, ex quo non fuit citatus, nec emanauit edictũ
in collatione.n.bñficiorũ non pponit edictũ ſm Hoſt.
quem refert & ſequit Abb.in c.2.de his q̃ fi.a præl.all.
no.in d.c.fi.de ele.li.6.p qua lim.Roch.dicit eſſe tex.in
c.decernimus.16.q.7:& ſe declaraſſe ĩ uer.honorificũ.
in 1.q.& ita reſidet Roc.ubi ſ.¶Certe placuit mihi. cũ
reperi Roch.tenentem opi.meã.q tñ in uno diſcordat,
nam qđ diximus,in inſtõ ad pñtationẽ malæfidei poſ-
ſeſſoris, uoluit ẽt hře locum in inſtituto ad pñtationẽ
illius,q nunq̃ fuit in poſ.ſed tñ credebatur pronus,iux
ta 2.par.d.c.ꝯſultationib.& mouetur illa poriſſima rõ
ne: quia uerus pronus uel bonæfidei poſſeſſor fuit cita
tus per edictũ,& nõ cõparuit,imputet ergo ſibi. ¶Nos
uero ſ.in inſtituto pñtato ab eo q credebat pronus di-
ximus oĩno hře locũ diſpõnẽ 2.par.d.c.cõſultationib.
& ſic illũ inſtitutum debere reuocari ꝯſtito de iuribus
proni uel bo.fid.boſſeſſoris q̃uis fuerit appoſitum edi-
ctum,& allegan.gl.& doc.in c.de ele.¶Et pro hac mea
opinione ꝯ Roc.in hoc adduco; nã ſublata rõne cita-
tionis edicti abſq; dubio aľr erit dicendum in inſtitu-
to ad pñtationem malafidei poſſeſſoris, ut non remo
ueatur, & aľr erit dicendum in inſtituto ad pñtationẽ
illius qui credebatur pronus,& nunq̃ fuit in poſ.cũ dif-
ferant iſta duo, ut ſ.eſt dictum. Non ob.rõ D. Roch.de
edicto:quia q̃uis emanauerit edictũ, emanare debuit
ad inſtãtiam illius,q credebat pronus, cum non eſſet,
nec in poſ.fuiſſet, & iõ pronus aduertens illum nũquã
probaturum,nec proprietatẽ,nec quaſi poſ.iuriſp. ſeu
pñtauit,non curauit cõparere, ſed uoluit gaudere bñ-
ficio legis,per qđ quadrimeſtre ꝯcedit ad pñtãdũ, nec
illa in inſtõ debebat fieri non ꝯſtito de proprietate uel
quaſi poſ.pñtãtis,ut colligit ex dictis doc.in d.c.ꝯſulta-
tioni.& in c.fi.de ele.li.6.non ſola affixio edicti facit ſe
qui ꝯfirmationẽ, & in caſu nřo inſtõnẽ, ſed debere ẽt
conſtare ſaltim de quaſi poſ.eligẽtium & pñtãtium,in
inſtituto uero ad pñtationem malæfidei poſſeſſoris po
tuit ꝯſtare ſaltim de quaſi poſ.ipſius pñtãtis,& de ma.
fide non fuit oppoſitum, & merito canonice ſequuta
fuit inſtõ, unq̃ qđ dixerit Roc. tenerem cum opin.de
qua ſup.ut nõ amoueat inſtitutus ad pñtationẽ ma.fi.
poſ.ẽt ꝯſtito, poſtmodum de malafide,ſed bene debe-
re amoueri inſtitutus ad pñtationẽ illis, qui nunq̃ fuit
pronus,nec ĩ quaſi poſ.iuriſp.ſed credebat pronus. No.
oĩa iſta:quia noua & ſubtilia. Et hęc ſufficiant pro iſto
artic.Et uide quæ dicentur in ſequen.artic.

¶Tertius art.iij.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Poſſeſſor uiolentus uel inuaſor, an poſſit præſentare, & eius præ-
ſentatio admitti. Diſtingue. num.*

1 Dubitatur Tertio loco, †an inuaſor uel uiolẽ
tus poſſeſſor poſſit pñtare, & eius
pñtatio admitti. Et dic bř, ꝙ de inuaſore format qõnẽ
Archid.in c.eũ qui.de præb.li.6.in uerſic.inuaſor. & tã
dẽ dicit quoſdam tenere, ꝙ ſi talis inuaſor pacifice poſ
ſidet & ab eccleſia tolerat, põt pñtare, aľs non, & remit
tit ſe ad no.in ſum.24.q.1.& per Inno.in d.c. nihil.in
ult.gl.de ele.& per eundem in c.ſi uero,in gl.hic colli-
gitur de ſent.excom. ¶Tu adde hoc idem uelle gl.in
c.hãc.in §.nemo in hæreſi.1.q.1. ¶De poſſeſſore uerò
uiolento,de cuius uiolentia uel malafide non conſtat
ponit Inno.in c.in literis.in prin.in uerſ. item no. ꝙ ſi-
quis.de reſt.ſpol.& in d.c. conſultationib. & Rot.268.
collatio ſeu pñtatio.hoc tit.in nouis,quæ poſt Inno.cõ
cludit expreſſe collationem ſeu pñtationem factam p
poſſeſſorem ẽt uiolentum, de cuius uiolentia ſeu ma-
lafide non ꝯſtat,ualere & tenere: quia ẽt prædo in ſua
poſſeſſione tuendus eſt,alleg.d.c.in literis.de reſt.ſpol.
Sed ſi cõſtat de huiumodi uiolentia & malafide,caſſat
collatio,ſeu pñtatio per eum facta: quia pñtare eſt fru
ctus poſſeſſionis &c. Et all.Inno.ubi ſupra & in fi.refert
dictum Archidi. de inuaſore proxime deductum. Se-
quitur ẽt Inno.de uiolento poſſeſſore.Cat.in d.c.con-
ſultationib.in prin.2.q.hoc tit.ſequitur ẽt prædicta, &
maxime dictum Rotæ & Archid.Alex.in ſubſcriptio-
ne incip.ſed his m̃ non obſ.in fi col.in uerſi.pro ꝯfirma
tione.quæ ſubſcriptio eſt poſita poſt ꝯſ.75.incip. uiſis
ponderatis.in 4.uol.& idẽ a ſiñ de elect.tenet Firma.in
tract.de epo.in 1.li.in 3.part.in 46.q.¶Et idem de intru
ſo pacifice poſſidente donec conſtet de eius intruſio-
ne vř ſentire Rota prędicta in ſui fine p eius uerba ſm
ea quæ alleg. ¶Tu ꝯſidera, ꝙ ex quo Archid.& alii de
iſtis ſe remittunt ad no.in c.nihil.de ele.& ad alia iura,
de qb.ſ.vĩr ſe remittere ad illam longam materiam,
an geſta per illum qui gerebat ſe pro tali ualeant & te-
neant,ac ſi eſſet tali,de quib.in dictis locis, & maximę
per Abb.in d.c.nihil.in 6.col.de qua meteria hic diſſe-
rere omitto: quia longa eſſet hyſtoria, ſed caſus noſter
eſt,an pñtare poſſit uiolentus poſſeſſor inuaſor uel in-
truſus,puta q̃a iuſp. habebat una eccl. in alia, uel quis
inuaſit aliquam uillam,uel in eccleſia patrona ſe intru
2 ſit. Et decidit hic ar.per dicta ſ.in prox.præced.art. †nã
præfati,ex quo ſunt uiolenti poſſeſſores,inuaſores,uel
intruſi ſunt in malafide,unde ſic diſtinguerem, aut iſti
poſſident pacifice,& tolerant.ac de eorum iniuſta cau
ſa,uiolentia,inuaſione,uel intruſione non conſtat, &
uolentes pñtare admittunt, ſicut & illi qui ſunt ma.fi.
poſ.eſt bñ uerum, ꝙ conſtito de p̃dictis inſtitutus ad eo
rũ pñtationẽ eſt remouendus, ſm ꝙ dñt oẽs in poſſeſ-
ſo.malęfidei, licet Ego in hoc diſtinguerem pp inſtõ-
nem ſequutam præuio edicto, ſicut nouiter diſtinxi &
ꝯſideraui in p̃x.præc.art.in uer. tu in fi.huius 2.art.&c.
uſq; ad fi ¶Aut uero iſte uiolentus ingreſſor,inuaſor,
uel intruſus non poſſidet; ſed tñ pacifice reputatur, &
cõiter tenetur pronus,& ſiľr alio nõ comparẽte admit
titur eius pñtatio,& pñtatus inſtituitur, ſed conſtito de
non iure ipſius & de eius uiolentia,inuaſione,& intru-
ſione,& ſingula ſingulis referendo, caſſatur eius pñta-
tio & ẽt inſtitutus remouet indiſtincte, ſicut dicimus
de illis,qui non poſſident,ſed tñ reputabantur patro-
ni,per tex.apertum in d.c.ꝯſultationib.& diximus late
ſup.in 1.præce.art. & pro iſta mea diſtinctione,aut poſ
ſident uel non,facit ſiľr diuerſitas caſuum poſita p Ab.
in c.nihil.ſuper glo.fi.in 6.col.de elect.ubi quærit, an
geſta per illum qui gerebat ſe pro prælato ualeant &
teneant.nam caſu quo ualent,potius ualent, ſi gerens
ſe pro prælato poſſidebat, q̃ ſi nõ ſi poſſidebat: ut ẽt la
te dixi in fi.præced.art.ubi clare hæc mea diſtinctio eſt
probata,& ita intelligerem Archid.Rotã, & alios ubi
ſup.cum iſte art.dependeat a dictis in præced.duobus
art.¶ Et de materia intruſum uide late D.Fel.in c.no-
ſtra.in 7.& 8.col.in 2.correla.de reſcr. & de poſſeſſore
colorato ibidem in 22.col.in 36.correla.

¶ Quartus art.iij.q.prin.j.Pat.ij.Lib.

1 *Poſſeſſor uel quaſi bo. fidei iuriſpat. an poſſit præſentare mota ſibi
lite ſuper ipſo iurepat. uel præſentandi in eccleſia uacante, &
an inſtitutio ſequi debeat.*
2 *Præſentatus quis eſt in quaſi poſ.iuriſp.bonafide & uacat eccleſ.
præſentat aliquem ad illam facta præſentatione comparet quis
dicens ſe proprietarium, & fatetur illum eſſe in quaſi poſſe.præ
ſentatus debet inſtitui. Quid ſi lis ſint ſuper poſſeſſione.nu.
5. Idem ſi mouetur ſibi controuerſia, mouetur ante præſenta-
tionem, non tamen lite conteſtata. Quid ſi lis fuerit conte-
ſtata.num.3.4.*
6 *Nemo præſumitur immemor ſalutis æternæ.*

Quia proxime in præced. artic. eſt dictum quaſi
poſ.iuſpat.poſſe præſentari,& quid in bonę
1 fidei poſ.& quid in malæfidei. † Reſtat quærere quarto
loco, an mota lite ſeu conntrouerſia quaſi poſſiden-
di ſuper ipſo iurepatronat. ſeu præſentandi.in ec-
cleſia uacante, an ipſe quaſi poſſeſſor poſſit præſen-
tare,antequam lis finiatur, & ſi poterit præſentare,
an debeat ſequi inſtitutio, & dubium facit (vt infra

dicetur late:) quia ex quo sibi mouetur lis ante pñtatio
nē vr̃ constitutus, uel incipit ↄstitui in mala fi. & sic vr̃
non posse pñtare, qa de ea incipit apparere ante pñta-
tionē. ¶ Aduerte ꝙ de hac materia loquuntur multæ
gl. Sed magis plene loquitur gl. pe. Io. in c. hęc quippe.
3. q. 6. & gl. Ber. fi. in c. cū uenissent. de rest. in int. & sīr
gl. fi. in c. ex literis. hoc tit. q̄ quidē gl. intricate loquun
tur, & maxime, principalior illarū in d. c. ex literis. nã
primo arguit, ꝙ existens in pos. non possit pñtare lite
mota. Deinde dicit ↄtriū s̄m quosdã, & sunt Vinc. Tan
cre. & Goffre. ut ibi dicetur. deinde gl. ibi, sed litera re-
cedit ab hoc per literam illius tex. postea ibi, uel si dica
tur adhuc ualeat, dicēs ꝙ ēt si pñtare possit, pñtatus nõ
instituetur, & tandem multis uariationib. interpositis
in fi. concludit illum non pñtare, uel si pñtauerit suspē
di instõnem, ut ibi est uidere, gl. uero fi. in d. c. cum ue-
nissent. de rest. in int. quęrit de eligētib. in quali pos. eli-
gendi exñtib. & ēt de pñtationib. ¶ Sed tu referas aper
tius opi. doc. & dicas in hac materia primam opi. fuis-
se in d. gl. pen. c. hæc quippe, distinguentis, aut reus est
in pacifica pos. eligendi, seu pñtandi, licet moueat̃ sibi
controuersia super iurep. duntaxat, puta quia actor nõ
negat reum esse in quasi pos. pñtandi, seu eligendi, sed
dicit ius eligendi seu pñtandi pertinere ad se, & tūc po
terit possessor eligere seu pñtare sed differet instõ, seu
confirmatio in euentum litis. ¶ Aut mouet̃ quasi pos-
sessori qõ super possessione iuris pñtandi uel eligēdi, vt
quia negat̃ illum esse in pos. & forte agitur inter dicto
uti pos. tunc dicebat Io. reum non debere eligere siue
pñtare lite pendente. ex quo non constat de sua quasi
pos. sed si eligeret, uel pñtaret, electio eius, uel pñtatio
erit in pendenti. non. n. debet superior illa cassare, qa
forte erat in pos. & de hoc est contentio, an sit in posse.
¶ Ad istam opi. Io. D. Abb. in d. c. cū uenissent. super gl.
fi. in 5. col. de rest. in inte. addit ad primum eius mem-
brum rõnem illius dici posse esse, quia pendente lite
non põt aliquis prohiberi uti pos. sua sicut prius: ut in
c. 1. ut li. pē. cõfirmatio uero uel instõ differt̃: qa cū ele
ctio seu pñtatio sint quasi q̄dã fructus iuris eligēdi seu
pñtandi: ut no. in c. querelã. de ele. & in c. consultationi
bus. subiacent. n. restõni a tpe litis contestõnis, uñ sicut
possessor, q̄ succubit in dominio fundi debet restituere
oēs fructus ꝑceptos a tpe litis ↄtesta. ut in l. certum. C.
de rei uend. & no. in c. grauis. de test. spo. Ita electio, seu
pñtatio subiacere quodammodo restitutioni, si fuit fa-
cta post litē conte. Iõ non debet fieri confirmatio, uel
institutio, qa si illam facerent, & possessor succumbe-
ret in proprietate, non possent amplius illi fructus resti
tui, qa nõ debet electio seu pñtatio cassari, ex quo fuit
sequuta ↄfirmatio seu institutio: ut in d. c. querelam. &
in c. ↄsultationib. differtur ergo confirmatio, ut posses-
sore succumbente saluū sit ius ipsi actori, ut possit eli-
gere seu pñtare. & sic hr̃e illū fructū qui percipitur post
litem contest. ¶ Ad secundum uero membrum Io. ad
dit Abb. ex illo inferri posse notabiliter, ꝙ si tu negas
me esse in posses. alicuius fundi, & moueas mihi qõnē
super posses. Ego aūt lite pendente percepi aliquos fru
ctus. Iudicem lite pend. non debere mihi præcipere, ut
restituam illos fructus, quia hoc pendet a qõne prin. nã
si sum in possessione, possum colligere fructus, & dicit
ad hoc facere, quod ipse dixit in c. significante, de ap-
pella. ¶ Et istam opi. Io. & dist. sequitur: quia sibi placet
D. Ant. in d. c. cum uenissent. de rest. in int. & in d. c. ex
literis. hoc tit. ¶ Tu aduerte ꝙ s̄m istã illationē quã for
tificat Abb. vr̃ uelle opi. Io. ꝙ ēt si litigatur super iurep.
solum posse fieri pñtationem, sed non debere sequi in
stitutionem, & tñ eius uerba ut in d. c. hæc qppe. vr̃t
uelle ēt debere sequi institutionem, sed si agat̃ super
possessorio, tūc nõ posse fieri pñtationē, & si fiat, instõ
nē retardari, & ita intelligūt Io. Tancr. Vin. Gof. & alij
antiqui, ꝑut oēs refert & sequitur Arch. in d. c. hęc qp-
pe. & D. Card. in d. c. ↄsultationib. in 2. col. in opp. 2. q.
& in ult. q. in fi. col. hoc tit. & in d. c. ex literis. in pe. col.
1. 14. q. dū dicit primū uerius. s. ualere pñtationē & instõ
nem sequi, nisi inducatur qõ sup hoc, an possideat uel
nõ, quo casu differt̃ instõ: quia possessio litigiosa non
sufficit, ut quis interim utatur fructib. & remittit se ad
id ꝙ plenius dixit hãc partē tenē o in d. c. cū uenissent
de in inte. rest. & subdit ita intelligi id q̄d no. in d. c. hęc
quippe. 3. q. 6. & sic opi. Io. ibi posita, & q̄d uoluit idem
Io. in d. c. cum uenissent. & ita intelligi gl. fi. in d. c. ex li
teris. ibi quosdam, & sic non vr̃ Io. uoluisse ēt in primo
membro retardari instõnē: ꝑut ipsum declarauit Ab.
ut s̄. dixim. ¶ Secunda fuit opin. Ber. glosato. nostri in
glosis s̄. all. qui indistincte tenuit, ꝙ qualiscunq; pen-
deat lis super iure eligendi seu pñtandi, non debet reus
eligere seu pñtare pendente lite, ne contingat postmo
dum cassari, sed si de facto elegit, uel pñtauit, talis ele-
ctio, uel pñtatio stabit in pendenti, ut in d. c. cū uenis-
sent. de res. in int. & pro ista opi. vr̃ tex. in d. c. ex literis.
hoc tit. & tex. in c. fi. de mr̃imo. ↄ̄ inter. eccl. & tex. in c.
2. de no. ope. nun. ¶ Superuenit tertio loco Inn. in d. c.
cū uenissent. & in d. c. ↄsultationib. quem ēt ibi refert
D. Card. in 1. col. in 1. q. & primo vr̃, dicit ipse, possiden
tem in oĩ casu, donec feratur sñia, pñtare posse, si est in
bona fide, licet tñ est sibi mota lis ante pñtationis actū
quia remanet possessor. ut in c. 1. & in c. laudabilē. ut li
te pend. & remanet bonæfidei qñò ad fructus & usuca
pionē l. si post acceptum. ff. de rei vēd. Item licet sit mo
ta sibi qõ si nõ intelligit se hr̃e iniustam cãm, & in liti-
gando nõ esse malæfid. Ideo pñtare põt, & pñtatus ab
eo institui dēt. ¶ Postmodum Inn. recedit ab ista opi. &
tenet ↄ̄trium, ꝙ immò est malefidei post lit. ↄte. & interrū
pit ꝑscriptio. l. certum. C. de rei uend. l. nemo. C. de acq.
pos. uñ ↄcludit Inn. indistincte fore tenēdū, siue unus
sit in pos. pacifica, & sic ↄ̄ ipsum agatur super iurep. si-
ue duo ↄtendãt se esse in pos. quemlibet posse eligere,
seu pñtare pendēte lite, nec fore reuocandã electionē,
seu pñtationē ꝑꝑ litis pendentiam, ꝑ tex. in d. c. cū ue-
nissent. Sed postmodū electio uel pñtatio illius ↄfirma
bit̃, uel instituet̃, q̄ obtinebit in cã ꝓprietatis uel posses
sionis. adducit in arg. d. c. cū uenissent. & l. 1. ff. uti possi-
de. ¶ Nõ obst. mõ iura adducta ꝑ Bat. qui tenet de dire
cto ↄ̄riam opi. Et primo c. ex literis. hoc tit. qa ille tex.
non probat pñtationem seu electionē non debere fieri
lite pendente, sed solum probat a ↄ̄trio sensu, ꝙ nõ dēt
fieri instõ, seu ↄfirmatio, & hoc dicit Abb. potuit esse
ꝑꝑ rõnem, quam ipse adduxit ad primum membrum
opinio. Io. Ita Inn. ubi s̄. ¶ Ad tex. uero in c. fi. de matri
mo. ↄ̄ct. ↄ̄ interd. ecc. Rñdet Inno. ibidem esse specia-
le in matrimonio, ut non ↄ̄hatur lite pendente super
alio matrimonio. & dicit Abb. in d. c. cum uenissent. in
ult. col. putare rõnem specialitatis esse: quia contrahē
do quis matrimonium, quodammodo alienat ꝑsonã
suam: quia non dr̃ amplius hr̃e ꝑtãtem sui corporis: vt
in c. non debet. de consan. & affini. & sic alienare rem
quodammodo religiosam. Item ibi uersatur periculū,
nam committeretur adulterium cum secunda, si post
modū pronūciaretur pro matrimonio. ¶ Ad c. uero 2.
de no. ope. nun. Respondet sīr Inno. esse ēt spãle in de-
nunciatione noui operis, ut nihil debeat ædificari post
nouum opus nunciatum: Item dicit ibi non posse ædi-
ficari sine præiudicio alterius, si denunciatio est iusta.
¶ Et istam opi. Inno. sibi placere dicit D. Abb. in d. c. cū
uenissent. in prin. fina. col. (ubi oĩa prædicta refert:) qa
ex quo q̄s ꝓtendit se esse in possessione, non debet pro-
hibere sua posses. uti, ex quo non subest aliq̄d scandalū
nulli. n. fit præiudicium, si ambæ partes pro cõseruatio-
ne iuris ipsorum eligunt, siue pñtant, satis. n. est differri
confirmationem seu institutionē, sed si subessent scan
dala, fateor (dicit ipse) iudicem posse prohibere utriq;
parti ne eligant seu pñtent: ut in l. æquissimū. ff. de usu
fruc. & quod no. Io. de Lig. in clem. 2. de re iud. ¶ Tu ad
de ad hoc, quod habetur in capitu. primo & 2. hoc ti-
tu. & quod late de huiusmodi scandalo dicetur infra
in 2. parte huius lib. in 1. q. in ult. articu. ¶ Et subdit Ab-
ba. post medium fi. colum. dicto ca. cum uenissent do-
minus Anto. sentire ibi unum dictum, quod sibi satis
pla-

placet, dicit. n. ꝙ si pñtatio fuit facta a bonæfi. pos. añ litem motã, dẽt fieri ꝯfirmatio seu instõ, licet añ instõnẽ sit lis mota sup iure seu ꝓprietate iuris eligẽdi, vel ipso iurepa. seu pñtandi, & dicit Abb. rõnẽ posse eẽ iudicio suo: qa ex quo pñtatio fuit facta ante litẽ motam, non subiacet amplius restõni p ꝯtestationem postea factã, nã sicut fructus ꝑcepti nõ subiacẽt restõni, nisi a tpe litis ꝯtestatę, ut sup. est dictũ. Ita nec uirtus istius electionis seu pñtationis iam pñtatę superiori ante lit. cõte. dẽt impedire per ꝯtestationẽ superuenientem, & sic dicit ipse hoc limitat multum illum text. & ita residet Abb. ¶ Et istam opi. Inno. de qua sup. tenet etiam Alex. in dicta subscriptione incip. sed his tñ non obstantibus in 2. col. in ver. pterea dato etiam. q̃ subscriptio est post ꝯsi. 75. uisis & ponderatis. in 4. uol. ¶ Superuenit Host. in d. c. cũ uenissẽt. q dicit sibi nõ placere opi. Io. de qua sup. qa dat locum figmentis, nam de facili aduersarius uolens impedire electionem seu pñtationẽ diceret reum ꝯuẽtum nõ esse in possessione eligẽdi seu pñtãdi. ¶ Sed in materia distinguit, ꝙ aut est ꝯtentio sup iure pñtandi, aut sup iure eligẽdi. primo casu non poterit lite pendente fieri pñtatio, & sic poterit ĩtelligi c. ex literis. hoc tit. rõ: qa nõ multum ꝓiudicatur prono si non pñtat infra tpa a iure statuta ad pñtandum, nã si non deciditur lis infra prædicta tempora, põt eps ecclesiæ prouidere: ut in c. qm̃. & in c. eam te. hoc tit. ¶ Secundo casu si est ꝯtentio de iure eligẽdi, cũ nõ sint determinata tpa ad litem decidẽdam, arg. c. dudum c. congregato. de elec. poterit fieri electio lite pẽdente, & ita procedat d. c. cũ uenissent. in fi. & pro ista diuersitate facit: qa pronus innititur gratiæ c. 3. hoc tit. capl̃m uero iuri cõi: ut in c. 1. de elec. ¶ Do. Ant. non placet ista diuersitas, quã ponit Host. nec ẽt Ab. in d. c. cũ uenissent. circa mediũ fi. col. qa de iure nõ ꝓbaĩ, & ad d. c. ex literis. respondetur ut s. ꝑ Inn. arg. a ꝯrio sẽsu ꝓcedere ibi quo ad instõnẽ, & nõ quo ad pñtationẽ, unde ille tex. declaraĩ ꝑ tex. in d. c. cũ uenissẽt. ſm Ab. ibi. ¶ Sed reuera ego uidi Host. in summa huius tit. in §. qd iuris. in uer. sed si uacãte eccl̃a qõ moueatur, & tñ uidere meo nõ distinguit, ꝓut sup. diximus ſm relationem Ab. sed vr̃ tenere opi. Io. declaratã; prout eam intellexit Card. ut sup. retulimus illam addendo in uno casu. ¶ Dicit ergo, aut qõ mouetur uacãte eccl̃a sup proprietate tm̃ iurisp. & tunc alter. s. possessor nihilominus pñtabit, & alle. d. c. ꝯsultationibus. & in arg. l. 1. ubi. ff. de aqua quoti. & æsti. & sic in isto mẽbro ex quo allegat dicta iura, & maxime d. c. ꝯsultationib. vr̃ uelle, ꝙ fiat pñtatio, & sequatur instõ, prout fuit in d. c. ꝯsultationibus. nam ibi nõ retardabatur institutio, ꝓut dixit Ab. uoluisse Io. ubi sup. ¶ Aut mouetur qõ, non solum super proprietate, sed ẽt super possessione, uel super possessione tm̃: quia quilibet pñtat, & quilibet dicit se hr̃e ius, & alt fore distinguẽdum, ꝙ aut ista qõ est inter clericum & laicũ uel inter clericos, & tũc cã est terminãda ĩ. sex mẽses c. eã te. hoc tit. c. 2. in fi. de supplen. negli. prela. c. ad audientiam el 1. de eccle. ædifican. ¶ Aut est qõ inter plures laicos, & tũc cã est decidenda infra quatuor menses c. cũ pp. hoc tit. qbus mẽsibus. s. quatuor elapsis, & cã non decisa poterit eps ecclesiam ordinare salno iure illius q obtinebit iuxta iura sup. allegata: ut ille qui postmodum obtinebit institutum per eꝑm represẽtat, cap. si uero. hoc tit. ¶ Quasi uelit sub istis uerbis Host. ex quo in isto secundo mẽbro figuranit casum super possessorio, & quilibet pñtat ambos posse pñtare, & sic ſm opin. Io. in primo membro, & Inn. indistin. ꝙ ꝓcedat in isto casu. ¶ Videtur uelle ẽt Host. instõnem esse pedentẽ: quia dicit, quid iuris, si lis non deciditur infra tempus, quasi uelit dicere, ꝙ si deciditur ſm illam, fit institutio, & sic secundũ Io. & Inn. q in hoc concordant. ¶ Sed quid si non deciditur infra tẽpus pręfixum, hic casus nõ ponebatur, nec ꝑ Io. nec per Inn. & Host. eum ponit, & dicit ꝙ prouidebit eps & ordinabit ecclesiam, cum hoc tñ, ut sit saluum ius uincentis, ut illũ institutum ꝑ eꝑm representet, & sic isto casu præsentationes factæ non habebunt locũ, sed eps instituet aliquẽ alium quem uelit iure tñ suo & nõ ex pñtatione. ¶ Et certe in summa Host. bene loquitur, habui postmodũ ipsius literã in d. c. cum uenissẽt. in §. nos igitur. in pen. col. inueni eũ distinguẽtem ut sup. retulimus post Abb. sed rectius & clarius loquutus fuit ĩ summa, ut ꝓxime uidistis. ¶ Rota. 141. possessor bonæfi. hoc tit. in nouis fuit in una opinione, motionẽ litis iudicialis nõ impedire possessionẽ in pñtando, nisi lis sit super ipso iurepa. seu possessione pñtandi ei mota, & lis ꝯtestata esset: qa post hmõi ꝯtesta. mala fides inducitur, & sic nõ facit differẽtiam inter litem ꝓprietatis & possessionis, sed vult in utroq; casu ante litẽ ꝯte. posse pñtare possessorẽ, post uero nõ, & alle. Inn. in d. c. cũ uenissẽt. & in d. c. ꝯsultationib. & in c. in literis. de restit. spolia. q reuera ita nõ loqtur, ut sup. est dictũ. ¶ Bal. aũt in d. c. cum uenissẽt. de rest. in integ. dicit unũ uerbum in hac materia, electiones bñ posse fieri in ꝯdictione possessorum: qa possessio nemini est auferẽda nisi eũ modis & tpibus, licet interim neutra ꝯfirmabiĩ, donec sit discussum de iure, & adducit simile. ff. de excusa. tuto. l. diximus. ¶ Et sic Bal. non tãgit primum membrum, uidelicet, qñ agiĩ de ꝓprietate iurispa. & unus tm̃ possidet, an ille possit pñtare, sed solũ tangit ſm membrum: qñ litigatur super possessione: quia ambo dicũt se possidere. ¶ Do. Ab. uero in d. c. ex literis. in pen. col. sup gl. fi. hoc tit. postquã recitauit opi. gl. ibi dicit se uelle ĩ hac materia latius loq̃ q̃ alij, colligẽdo aliqua dicta do. Ant. & declarãdo ipsam materiã ampliando terminos glosæ, & distinguit sic. ¶ Aut qs est in possessione sine aliqua ꝯtrouersia, & tũc põt pñtare, & institutus nõ dẽt remoueri ẽt iurep. euicto, si est in bonafide, secus si ĩ mala, & allegat rõnes repetẽdo eo q̃ dñr in d. c. ꝯsultationib. & nos diximus late sup. in ꝓximis ꝓcedentibus att. ¶ Aut pñtans erat in possessione bonæfidei, & mota fuit sibi lis seu ꝯtrouersia añ pñtationem, & tunc aut lis est mota super possessione: quia negatur ipsum possidere, & nõ dẽt admitti præsentatio: quia super hoc pẽdet qõ, & sic debes intelligere (dicit ipse) d. c. cũ uenissent. de in integ. rest. & ita vult glo. ibi, & in d. c. hæc quippe 3. q. 6. ¶ Qñque mouet ꝯtrouersia non sup possessione, sed super ꝓprietate iurispa. ut qa alius dicit ipsum esse pronum, licet reus sit in possessione, & iste casus est dubitabilis, de quo proprie loqtur gl. ibi ſm eũ & põt pñtare sicut & alios fructus colligere, sed pñtatio nõ dẽt admitti ꝑ superiorẽ, ita ut instituat pñtatum, sed poterit admitti simpliciter & differri instõ in euentum causæ & rõnem esse dicit: quia possessor tenetur restituere oẽs fructus quos ꝑcepit post litẽ contestatam, ut dicit se dixisse in d. c. grauis. de rest. spol. Sed si institueretur pñtatus lite pendente & succumberet, præsentato in proprietate nõ posset restituere illum fructum, qa legitime institutus remoueri non dẽt, & ideo ꝓpter impossibilitatem restitutionis fructus dẽt differri institutio. ¶ Et adducit simile, ꝙ si quis dilapidat fructum post litẽ ꝯtestatam, nec est soluẽdo, fructus sequestrantur, ut dicit se dixisse in c. fi. de sequestra. pos. & fruc. ¶ Sed in reb. prophanis põt possessor percipere fructus, & uti libere possessione sua lite pendente: quia põt eos restituere uel ęstimationem ipsorum, qđ qdem fieri nõ potest in fructu annexo spũalitati cõsumpto & inæstimabili, ita Ab. ubi supra. ¶ Tu circa ista eius dicta aduerte ad plura. Et primo ad ſm suum membrum, dum uult, ꝙ si ꝯtrouersia est super possessione, quia ambo dicũt se pñtare, ex quo ambo possident, si controuersia fuit sibi mota ante præsentatione nullũ pñtare, nã in hoc est sibi ꝯrius Ab. ex quo in d. c. cum uenissent. in prin. fi. col. est sequutus opi. Inn. & dixit illam sibi placere, quę est in isto casu, ambos posse pręsentare quia qliber tuñ dus est in possessione sua, licet instõ differatur, & tamẽ hic uoluit ꝯrium, cum uelit nullum posse pręsentare. ¶ Aduerte secũdo Ab. dicere ĩ isto mẽbro, ita uelle gl. in d. c. hęc quippe. & sic Io. & tñ est ꝯrium, cum Io. uelit isto casu posse fieri pñtationem, ut sup. diximus in eius opinione. ¶ Aduerte tertio, in isto membro Abb.

debuisse clarius esse loquutū & subdistinguere, videli-
cet aut possidēs bonafide p̄ntauit an̄ motā sibi ɔtrouer
siā, sed nō fuit sequuta īstitutio, aut post, ut in primo ca
su p̄ntatio teneat, & institutio seq dēat nō obstāte ɔtro
uersia mota fm do. Ant. ut sup. diximus. ¶ In secūdo ca
su dicere, ut dixit ipse, & certe ista fuit mens sua, licet
postmodū defecerit: qa (ut uides) pōderauit īformatio
nē dicti mēbri litē fuisse motā an̄ p̄ntationē. ¶ Aduer-
te quarto in tertio eius membro rōnem assignatā per
eum. s. qa fructus p̄cepti post litē ɔtestatā sunt restituen
di &c. (quam s̄. sępe adduximus) non cōcludere in oī
parte dicti. nā ista rō ɔcludit post litem cōtestatam, di-
ctum uero loqtur, q̄ mota lite sup p̄prietate pōt posses
sor p̄ntare, sed p̄ntatus nō dēt institui, & sic non loqtur
post litem ɔtestatā sed lite mota, unde generalius est di
ctum eius rōne. ¶ Ego in hoc dicerē sicut dixit do. Ant.
ut s̄. retulimus, q̄ si p̄ntatio est facta ante motam litē,
licet postea lis mouetur, sequi debet institutio nō ob-
stante lite mota sup proprietate, qa ille fructus p̄ntatio
nis nō subiacet amplius restitutioni fm Abb. post do.
Ant. ut supra diximus ¶ Eodē modo dicere possumus,
q̄ si p̄ntatio est facta ante ɔtestationem litis, & sic ēt li-
te mota, sed ea nō ɔtestata oīno dēt sequi institutio ēt
lite ɔtestata super p̄prietate: quia ille fructus nō est re-
stituendus, ex quo nō fuit collectus post litē cōtestatā,
sed ante per supradicta, & pōdera ista: qa sūt uerissima
& certe procedunt. ¶ Et adde non obstare, q̄ ante litē
ɔtestatam non fuerit facta institutio: quia sufficit factā
fuisse p̄ntationem ad hoc, ut ille fructus dicatur colle-
ctus, & ad hoc adduco simile, quod dicit Bar. in l. ex di-
uerso. in 2. col. in uersi. sequitur alia diuisio ff. de rei uē-
di. q̄ a bo. fi. possessore dicuntur fructus percepti quo-
quo modo sint a terra separati, siue p̄ se, siue p̄ aliū suo
noīe, etiam si casu ab alio nō suo noīe, ut ibi p̄ eum &
per oēs. Ita in casu nr̄o per solam p̄ntationem dicit̄ ille
fructus collectus, licet p̄ institutionem dicatur ɔsum-
ptus: ut uolunt doc. in d. c. ɔsultationibus. hoc tit. nota
2 ista: qa noua & uera. ¶ † Vnde p̄ clara ītelligentia istius
materiæ ego formarem plures casus. Primus erit, qn̄ ali
quis est in quasi pos. bo. fide. & uacat ecclesia, & ipse p̄n
tat aliquem clericum ad illam, qua p̄ntatione facta cō
paret dicēs se p̄prietariū, & fatet̄ illū esse in possessio-
ne, sed vult p̄bare se p̄prietariū, & isto casu ex quo agi
tur petitorio, ille p̄ntatus dēt institui nō obstāte cōtro-
uersia mota, ex quo ille fructus p̄sentationis collectus
fuit ab illo qui erat possessor bo. fi. & nō subiacet restō
ni, & ita procedat solemne dictum do. Anto. s̄. relatū,
qđ seqtur Ab. in d. c. cū uenissent. de in integ. rest. licet
alij doc. hūc casum nō tetigerint, & sentit enā Ab. in d.
c. ex literis. in secūdo mēbro suæ distincti. cum ponde
rauit p̄ntationem fuisse factam post litem motā. ¶ Se-
cūdus est casus, qn̄ sīt aliqs est in possessione bonę fide.
& uacat ecclesia, & mouet̄ sibi ɔtrouersia ab aliquo si
militer sup proprietate ipsius iuris pa. & actor fatet̄ illū
possidere, & adhuc nō est lis ɔtestata, sed sunt in dilato
rijs, q̄ proponuntur an̄ litis ɔtestata. c. pastoralis. de ex-
cep. & adhuc ille possidens bonafide potest p̄ntare, &
eius p̄ntatio institui dēt: qa adhuc dr̄ ī bonafide ex quo
non est lis ɔte. & iste fructus ex eo: qa non est collectus
post litē ɔtesta. sed ante nō uenit restituēdus d. l. certū.
C. de rei uēdi. & no. in d. c. grauis. de rest. spolia. scđm
meā nouā ɔsiderōnē, quam retuli sup. in uer. ego ī hoc
dicerē. & plus dico, q̄ si nō esset sequuta institutio, pos-
set seq ēt post litē ɔtesta. qa p̄ p̄ntationem iam ille fru-
ctus fuit collectus, ut ibi diximus. ¶ Nec ob. q̄ in c. con
sultationib. pōderetur p̄ntatum a bonæ fi. pos. fuisse in-
stitu tum ad hoc ut nō remoueatur &c. quia ibi loqtur
tex. qn̄ iusp. est euictum per proprietarium. nam ad hoc
ut non remoueatur, requiritur q̄ sequuta fuerit institu
tio, sed in istis duobus casibus p̄ litis motionem, immo
nec per litis ɔtesta. iuspa. nō dicitur euictum, sed tm̄ dr̄
ficte possessorē constitutū in malafide, quæ ficta mala
fides nō habet impedire, ut p̄ntatus a pos. cū erat in bo
nafide, nō instituat, uel ut remoueatur: qa ad remotio
nē reqrit̄ totalis euictio, & uera malafides: ut in d. c. cō-
sultationib. immo nō sufficeret malafides: ut diximus
in fi. p̄c. art. & simile dicemus ī. in hac 3. q prin. in 6. ar.
3 in primo casu. ¶ † Tertius est casus, qn̄ possidens bo. fi.
mota sibi ɔtrouersia sup intep. & sic proprietate, & si-
militer actor fatet̄ illū esse in possessione, uel hoc p̄ba
tur, & est lis contestata, & tūc ex quo incipit esse, seu
est in ma. fi. ficte: ut dicūt Bar. & alij ī d. l. ex diuerso. ff.
de rei uēdi. in p̄c. col. poterit p̄ntare, & p̄ntatio dēt sim
plr admitti, sed retardabit̄ īstitutio, ex quo ille fructus
est restituendus usq; ad finē litis, si lis deciditur. ī. seme
stre uel quadrimestre: ut ī. dicet̄, & ita p̄cedat opinio
Ioā Ab. & aliorū, & sic dēt intelligi opinio Io. licet ui-
deat̄ uelle dr̄e semp̄ seq instōnē, cū lis est sup p̄prieta-
te, ut sup. dixi, nā illā suā opinionē & sequaciū ītellige-
re in duob. casib. p̄ced. in isto uero ut retardet̄, ut sup. &
hoc casu finita lite ī. dictū tp̄s ille instituetur, q fuit p̄n
tatus ab illo, q obtinuit in p̄prietate, & rō huius dicti
est illa, quā s̄. sæpe retulimus post Abb. & alios, & ita in
telligi pōt Bal. in d. c. 1. de rest. in integ. ¶ Sed Ego mul-
tū miror de hac decisione: nā in ueritate ille possidens
est in bo. fi. licet dicatur ficte esse in ma. fide ob cōtesta-
tionē litis. hoc sic stāte, certū est ēt, q̄ si lis nō finiatur ī.
semestre uel quadrimestre, ep̄m posse p̄uidere, ut sibi
uidebitur: ut dixit Hosti. ubi sup. & ī. dicetur, & potent
esse illū actorē succūbere, & qa nō erit lis finita ī. illud
tp̄s ep̄m ɔferre illud bn̄ficiū ad sui libitū, & possesso-
rē sine cā pro ista uice eē fraudatū p̄ntatione, & posset
adduci fraus in hoc, nā ep̄s posset submittere aliquē, q
nūquā fuit p̄ronus, ut litē moueat, & illā differat ultra
tp̄s p̄dictū ad hoc, ut ipse ɔferat ad sui libitū, qđ q de nō
est p̄mittēdū, sed potius istis ut alijs fraudib. obuiādū c.
sedes. cū vulga. de rescrip. un̄ putarē magis uerā opi. Io.
Vinc. Trāc. & Goffre. quā ēt tenet Io. An. in d. c. ɔsulta-
tionib. & Host. prout ipsum sup. retulimus, ex quo alle.
d. c. cōsultationib. quā ibi approbat do Car. in vlt. q. in
vlt. col. & in d. c. ex literis. ut sup. dixi. q̄ istā, & certe po-
tius dēt illa dici cōis q̄ ista, cū pro illa sint plures doc. &
numero & auctoritate, cū p̄ ea uideatur oīs schola an
tiquorū doc. ¶ Sed saltim Ego dicerē p̄ euitāda hac ab
surditate, q̄ emanare posset ab hmōi fraude, q̄ si lis fi-
niatur ī. dictū tp̄s differatur institutio usq; ad finē dicti
tp̄is, & tūc ille instituatur q fuit p̄ntatus ab eo, q obti-
nuit ut s̄. Sed si ī. dictū tp̄s lis nō ē finita, potius fiet īstō
in p̄sonā p̄ntati ab existēte ī possessione, q̄ fiet p̄uisio p̄
ep̄m solū, sđ lite terminata poterit fieri rep̄ntatio, arg.
c. si uero. hoc tit. Nec ob. malafides: qa nō ē uera mala-
fides, sed ficta. Nec ēt obstat restō faciēda illius fructus
&c. qa ille fructus amplius seruādo seruari nō poterat,
& sic sibi nō poterat restitui: qa si nō instituerer̄ p̄nta-
tus a possessore fieret collatio p̄ ep̄m, cogita sup hoc: qa
optima ɔsiderō, & ita ɔcordabit opi. Io. Inn. & Abb. &
p̄ ista mea ɔsiderōne possēt multa adduci, qa permittū
tur, q̄ alias non permitterētur in his quæ seruādo ser-
uari non possunt, sed breuitatis causa omitto. ¶ Vnde
hunc tertium casum ita formarem ut supra. addēdo
litem fuisse decisam infra tp̄s datū ad p̄ntādum: nā dēt
institutio retardari usque ad illud tp̄s, & postea debet
institui ille, q fuit p̄sentatus ab obtinente. ¶ † Sed quar
4 tus est casus, qn̄ uacat ecclesia lite mota, & post litem
ɔtestatam fit præsentatio a possessore, & lis erat super
proprietate ut sup. Et (ut diximus) litis decisio retardat̄
infra tempus semestre, cum p̄roni sunt ambo clerici,
uel unus clericus, & alter laicus, uel īfra quadrimestre,
cum ambo sunt laici, & tunc licet p̄ntatione facta in-
stō sit retardata usq. tūc: tm̄ qa lis non est finita, instituе
tur p̄ntatus a bonæfidei pos. ut sup. diximus in p̄ced. ca
su, & hi quatuor casus loquuntur & locū habēt, qn̄ lis
5 est mota sup p̄prietate. ¶ † Quintus casus est, qn̄ posses
sor est in bonafide, & an̄quā sibi moueat̄ lis ēt sup pos-
sessione præsentat, & alter ɔparet, & dicit se possidere,
uel mota lite sup possessione p̄ntat, & tunc licet aliq̄
dicāt cū non posse præsentare, tn̄ uera est opinio Inn.
& Ab. in dicto c. cū uenissent. de restit. in integ. & Inno.
in d. c.

in d.c.consultationib.licet Abb.aliud uideatur sensisse in d.c.ex literis.hoc ti.q ambo pñt pñtare:quia quilibet tuendus est in pos.sua,ut s.dictum est. Sed pñtatio simpl'r admitti debet,& instõ retardari usq; ad fi. litis,q si deciditur j.tps,de quo s.prout fuerit decisum,fiet institutio:si uero non deciditur infra dictum tps,eps prouidebit ad sui libitum, uel de uno pñtatorum, non tñ rõne pñtationis,sed iure ordinario,uel de alio s'm Hosti.in sum.lup.alle.& late dicetur infra in isto 2. li.in 2. par.in q.in at.¶Et si tu diceres,cur ista diuersitas inter præcedentem casum & istum? Rñdeo,ibi constare quis ipsorum litigantium uere quasi possideret per confessionem actoris agentis super proprietate, & iõ pñtatus ab illo debebat institui.Sed in casu isto,ex quo ambo dicebant se quasi possidere, non constabat de uero quasi possessore.Et iõ non immerito Hosti. ubi sup. de ista prouisione facienda per epm,qñ lis non terminat' j.tps,nihil dixit primo casu seu membro,qñ agebatur de proprietate,sed in sedo qñ agebat' de possessione sic. Ista.n.duo sunt diuersa,& nihil hñt cõe. l. naturaliter. §.nihil cõe ff.de acq.pos.Et in istis terminis iuris sp.dixit Archi.& ibi Io.And.& Dom.in c.unico.hoc tit.lib.6. & uide de hoc ea quæ dicemus infra in 6.artic.pñtis.q. ¶Et per ista hæc materia hr' clarissima ultra oẽs.& maxime Modernos,nam Gay.in repe.c.fi.de ele. li.6.ante fi.17.col.paucis remissionib.est contentus nihil eligendo nec concludendo ut ibi per eum,& sil'r facit ante fi. 39.col.¶Idem facit Firm.in trac.de epõ.in 1.li.in 3.par. in 52.q.¶Reperi ẽt Pau.de C ita. idem facientẽ in hoc trac.in 6.par.in 38.q.in 2.col.& in ultimis uerbis.ubi in distincte ur' concludere,possessorem mota lite nõ posse pñtare,ẽt si fructus non uenirent restituendi.¶Reperi demũ.D.Roc.in hoc trac.in uer. competens alicui. in 23.q.tractantem hunc articulum late & referentem opiniones & dicentem primam esse,q lite mota possit fieri pñtatio,& illam Ab.in d.c.ex literis. dicere cõiter sentire doc. pro quo ẽ adducit Bal. in l.2. in ult.col.C. de serui.& aqua. ¶Secundam opinionẽ dicit esse, lite mota non posse pñtare:& si fiat,deberet retardari institutio usq; ad exitum causæ.& illã opinionẽ tenere do. Alex.in ɔs.75.uisis.in pe.col.in 4.uol. adducit ẽt Rotã primam incip.possessor,hoc tit. in nouis.uolentem, q licet qñ mota est qõ super castro uel uilla in qua sit iuspa.possit pendente lite per possessorẽ fieri pñtationẽ, secus est,qñ lis moueret' sup iure,seu possessione pñtãdi est lis ɔtestata,all. ẽt Feli.in c.cum Bertol. in ult.col. de re iud.¶Pro tertia opinione ponit opinionẽ Io. s.relatam.¶Quartam opinion. ponit Inn.in c. 2.de rest.in integ.quam dicit sequi Abb.ut s.retulimus.¶Quintã ponit opinionem Host.in d.c.cum uenissent.¶Et sexto loco ponit opi.D.Car.in d.c.ex literis. demum dicit sibi placere tertiam opi. quæ fuit Io.uelut cõprobatã meliori fundõ.& illam sequi Archid.in d.c.hæc q ppe. & Host. in sum.huius tit.in uer.qd iuris.in fi.& in secũdo membro dist.pdictæ.s.qñ est mota qõ super possessione,ut tunc non debeat admitti pñtatio, & concordare ẽt cum Rota & Car.s relatis.& tenendo hanc ɔclonẽ dicit non obstare,qd' dixit Host.in d.c.cũ uenissent. distin. Io.dare locum figmentis:quia si dicamus,q mota qõne super possessione non possit fieri pñtatio,q ad impediendum pñtationem semp aduersarius diceret, alterũ nõ esse in pos.ad hoc rñdet,non esse uerisil'e quẽ dicere aliũ nõ possidere, & eũ sup hoc ad iudicium trahat qñ sciet eũ possidere pp iur'm calumnię, qd' præstatur in iudicio ẽt spũali hodie,per c.1.de iur.calum.li.6.
6 †nemo.n.præsumitur immemor salutis ęternæ. l.fi. C. ad l.iul.repe.¶Item non est uerisil'e ppea, q agens, uel litigans temere bene cogitare põt se in expensis esse cõdemnandum.l.eum quem temere.ff.de iud.l.properandum.§.si autem alterutra.C.de iud.c.finem litibus.de dolo & cõtuma.¶Præterea dicit non esse uerisil'e quẽ mouere litem super possesso.ad effectum impediendi pñtationẽ:quia in themate huius articuli præsupponit' litem fuisse motam, anteq̃ euenisset casus pñtationis faciendæ,& sic præsupponitur ecclesiam uacasse lite pendente,unde cassare ur' fundm̃ uel absurdum quod dicebat Host.militare.Qñ aũt ecclesia iam uacãte oriretur lis uel inter patronos uel inter epm & patronũ uel inter pñtatos remittit se ad ea quę dixit in uer.bonorificũ.in 24.q.Et demum ipse Roch.refert dicta Ab. post D.Ant.& ita residet in hoc passu.Tu tñ non recedas ab his quæ sup.conclusimus:quia reuera recte pcedunt.Et de hoc art.uide Phi.Dec.in cõs.127. plura dubia. ¶Aduerte tñ ad unum : quia modũ fraudis quæ committi potest per epm quem posuimus s.in 3.casu. in uer.sed ego multum miror,q posset submittere aliquẽ, q nunq̃ fuit pñonus ut litẽ moueat & illã differat ultra tps datum ad pñtandũ ad hoc ipse eps ɔferat ad sui libitũ,nam hæc fraus committi posset,qñ lis moueret' post ecclesiam uacantẽ,& titulus articuli nostri,sed qñ moueret' ecclesia adhuc non uacãte,posset dici absolute id,q ɔclusimus in ipso tertio casu nõ habito respũ ad distinctionem quã ibi posui pro euitãda illa absurditate,nã dicta Roch.de quib.s.militãt & illo casu.

Quintus art.iij.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Possessor bonę fidei & possessor ma.fidei concurrunt in præsentando;quia alter unum.& alter alterum præsentat,quis præfereretur in institutione,ubi quod præsentatus a bo.fi.num.2.*

3 *Possessoribus existentibus duobus uno bona,altero malę fidei si alter unum,alter alterum præsentauit,& præsentatus a ma fi.fuit ab ipso institutus,constito de mala fide institutus debet remoueri.*

1 Quæro Quinto †si concurrunt possesso bonę fi. & possessor ma.fi.in pñtando : quia quilibet pñtat unum, quis præferatur in instõne. Et certe iste articulus esset ponẽdus infra in 3.par.huius 2.li.ubi tractabimus,qñ pñtationes fiũt in discordia,quis præferatur &c. sed ut tota materia quasi possidentiũ sit unita
a uolui hic de eo quærere.†Et dic bñ Inno. in d.c.consultationib. formasse hunc articulum & conclusiue, fore præferendum pñtandum a bo.fi.pos.quia si malę fidei possessor non debet admitti,imo si est admissus, ɔstito de eius mala fide institutus est remouẽdus.multo fortius debemus dicere esse præferẽdũ pñtatũ a bo. fi.possessore,& repellendũ pñtatũ a ma. fi.pos. & hoc idem uolunt ibi oẽs,& maxime do. An.& Car.in 2.col. in 5.q.& Ale.in d.subscriptione inci.sed bis iñ nõ obst. in prin.fi. col.quæ subscriptio est posita post consilium 75.uisis ponderatis.in 4.uol.& ista est ueritas,maxime cũ pñtatus a bo.fi.pos.pręferatur pñtato a proprietario ut dicet' in prox.seq.art.qd' est plus . ¶Sed certe hic articulus hr'et parum dubietatis.iõ Inno.in d.c.cõsultationib.formabit eum in fortiorib.terminis, puta q malæ fi.pos.pñtauit unum,& bo.fi.pos.alium.dicit Inn.q licet eps admittat pñtatum a pos.ma.fi. pp incertitudinem,i.quia certum non erat de mala fi.& ideo sit tuendus in pos.cap.2.de rest.in inte.tñ qñcunq; postea cõstabit de ueritate,remouebitur pñtatus ab eo,& præficiet' pñtatus a bo.fi.pos. penes quẽ est fructus iurisp.all.c.cũ Bertol. de re.iud.Qd' dictum Inno.do.Car.in d.c.cõsultationib.in 2.col.in 5.q.dicit esse notandum & intelligendum, præsupponendo unum . s.ab instõne fuisse appellatum,al's hr'et uim diffinitiuæ, ut dicit se dixisse in d.c.ex literis.in tertio cõtrario, & sic dicit ipse,ex facto sequenti non uenit retractanda, quasi uelit dicere D.Car.imo ita dicit, q si fuit institutus pñtatus a ma.fi. pos. quia credebatur esse bo.fi.& ab illa instit. non fuit appellatum, licet postmodum de ea cõstet,ille institutus non debet remoueri: quia institutio transiuit in rẽ iudicatam, & iõ non uenit postea retractanda:& sic tenet opinionẽ,quã ego s.tenui in 2.prox.pce.art.in uertu in fi.huius 2.art. & quę ibi usq; ad fi.institutum pñtatum a ma. fi.pos.si non fuit appellatum,non debere postea remoueri ɔstito de ma. fi.in eius præiudicium, ut ibi late,dixi ubi p mea opi.D. Card.allegaui . ¶Sed miror qual'r posit procedere iste casus formatus p Inno.si ambo erant in possessione , & putabantur ambo

bonę fi. pos. ꝙ eps magis unū ex pñtatis q̄ aliū uoluerit
instituere. ¶ Nisi dicamus, ꝙ ex quo isti ambo erant in
pos. & credebant bonæ fi. possessores, uidebant cōpfo-
ni & ex uia gratificationis uel rōne maioris meriti eps
potius instituit unū q̄ alterū, iux. no. in c. 3. hoc tit. & j.
3 in 3. par. huius. 2. li. p discursum late dicet. ¶ †Et ita re-
peri postmodū D Roc. in hoc tra. in ver. cōpetēs. in 22.
q. formātē hūc art. ꝙ duo sunt quasi possessores iurisp.
unus bo. fi. & alter ma. fid. unus pñtat unū, & alter aliū,
eps instituit pñtatū a ma. fi. pos. an talis institutus dēat
emoueri, & ꝯcludit ꝙ sic, p rōnes de qb. dix. s. in 2. art.

¶ Sextus art. iij. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Patronus pręsentauit unum, & existens in quasi possessione bonę fidei alium, quis eorum sit potior in institutione, ubi quod sit potior præsentatus a possessore bonæ fi. nisi ante institutionem constaret de proprietate, & hoc in bona fi. pos. secus in malę fi. pos. nu. 7. 8. & uide num. 4.*

2 *Præfertur præsentatus a putatiuo patrono litigans cum præsentato uero patrono.*

3 *Proprietas absorbet causam possessionis.*

5 *Cautela ut pręsentatus a proprietario faciat litem agitari ab ipso.*

6 *Cautela ut præsentatus a bo. fi. possessore faciat se cito institui.*

1 Quæro successiue. 6 †pone ꝙ uerus p̄ronus pñta
uit unū exñs in pos. bo. fi. pñtauit alterū
quis illorū sit potior in institutione. Et hu. ar. ēt hic nō
esset locus, sed alibi, ut dixi in pręceden. articu. ¶ Et sitr
dic bñ, ꝙ Inn. in d. c. ꝯsultationib. hoc tit p illū tex. quē
ibi oēs sequunt, & maxime Abb. in ult. col. & idē Inn.
in d. c. cū uenissent. de rest. in int. & in c. cumana. de ele.
tenet esse potiorē pñtatū a bo. fi. pos. qa ipsius sunt fru-
ctus: ut late fuit dictū in 1. p̄ce. art. huius. q. prin. & idem
uult D. Ant. in d. c. ꝯsultationib. quem refert & sequit
Alex. in d. subscriptione. incip. sed his nō obstātib. posi-
ta post ꝯ filiū 75. uisis pōderatis. in 4. uol. ubi ēt all. Inn.
in c. cū ecclesia. de ele. melius dixisset. de cā pos. & pro-
prie. uoluit ēt Abb. in c. cumana. in pe. col. sup gl. fi. de
ele. & Bal. in c. in literis. ante fi. primæ col. de rest. spol.
& Gay. in rep. c. fi. de ele. li. 6. in 51. col. q ita ītelligi dēt
& hoc. idē uoluit Lap. all. 89. in Dei nomine, factū sup
2 quo. in 8. col. in ver. itē si litigēt. ubi dicit † ꝙ si litigant
pñtatus a pfono uero, & pñtatus a nō uero, sed a puta-
tiuo, p̄ferī pñtatus a putatiuo, & all. d. c. cōsultationib.
istam ēt pat. tenuit Abb. in consi. 54. casus contingētia.
post prin. secundæ col. in 1. uol. sequit ēt prædicta Pau.
de monte Pico in sua solēni repe. §. Titia cum nuberet
l. Titia cū testō. ff. de leg. 2. in 21. char. in 1. col. in 39. q.
prin. ¶ Do. Abb. uero in d. c. ꝯsultationib. in fi. col. dicit
se intelligere p̄dicta uera, qñ fuit pcessum ad institutio
nē, & anteq̄ ꝯstaret de iure pprietatis, secus aūt si prius
3 constiterit de proprietate. †qa proprietas absorbet cām
possessionis, ut in c. dilectus. de cā pos. & pprie. Sed tu
aduerte, ꝙ ſm verba Lap. in d. ꝯsi. Pau. de monte Pico
& aliorū in locis s. all. vr̄ ꝙ ista ꝯclo pcedat, ēt si nō est
pcessum ad instōnē, qa tūc q̄rit, qs p̄ferat, & nū instō-
ne sequuta. & præsupponūt ēt ꝯstare de proprietate il-
lius, cū formāt qōnem, qs præferatur pñtatus a proprie
tario, vel a bo. fi. pos. & sic dicta Abb. non vr̄ procede-
re. ¶ Tñ Inn. in d. c. cumana. in ult. col. cir. med. de elec.
format hunc art. qñ aliquis dicebat se esse in pos. & all
quis se esse proprietarium sed nō in pos. & de nullo isto
rum constabat, sed ambo cum protestatione fuerūt ad
missi, ꝙ si postmodum constat amborum dicta esse ue-
ra. s. illum esse in pos. & alium esse proprietarium, uox
erit possessoris: quia eius dēt esse commodū, & sic ista
considerat ante instōnem seu ꝯfirmationē, licet actus
pñtationis seu electionis fuerit factus, antequā consta
ret de pprietate, instō uero postquam proprie ꝯstitit. &
hoc dictū Inn. facit ad ea quæ dixim. s. in 4. art. in 1. &
2. casu. & sic ēt Inn. in parte vr̄ ꝯ Abb. ubi sup. quid di-
4 cendū. ¶ †Tu dic posse esse casum huius articuli pluri
bus modis, primus, qñ possessor pñtauit & postea com-
paruit proprietarius dicens se proprietarium & pñtat
alterum, & alterius nō psequitur cām ipse, sed est lis in
ter pñtatos, & licet ambo pbēt intentionē pñtantium
quia pñtatus a posses. probat illum esse in possessio-
ne, pñtatus uero a proprietario probat illum esse pro-
prietarium, & isto casu, ex quo pñtatio fuit facta a pos.
bo. fi. ille est instituendus: & ita procedat dictum Inno.
in d. c. cumana. de ele. ¶ Nec obst. ꝙ nunc ꝯstet de pro-
prietate: quia non dēt repelli pñtatus a pos. bo. fi. Sed si
tu diceres, ad quid ergo ponderat institutio ad hoc ut
remoueatur in d. c. ꝯsultationib. hoc tit. & in c. quære-
lā. de ele. rñdetur in dictis iurib. magis ponderat pñta-
tionē fuisse factā a pos. bo. fi. q̄ ꝙ fuerit facta instō. Vel
melius rñdet, illum tex. loqui, qñ p̄ronus ipse pprieta-
rius euicit insp. quo casu debebāt sibi restitui fructus. q
extabāt iuxta materiam c. grauis. de rest spo. & l. ex di-
uerso. p Bar. ff. de rei uēd. nisi fructus fuerint ꝯsumpti,
ut ibi, uñ iō in illo tex. ponderat instō: qa per illam ille
fructus pñtationis vr̄ ꝯsumptus, sed nos loquimur, qñ
non fuit lis inter possessorē & proprietarium, sed inter
pñtatos, quo casu res acta inter illos non dēt pręiudi-
care possessori, ut fructus ēt q extant instituat, uulgata
reg. res inter alios acta. de reg. iu. li 6. & ꝯsidera hūc ca-
sum: qa puto uerissimū, & ſm eū loquit ibi Inn. nā tra-
ctat, q̄ uox erit cōputāda in numero, ut electus a maio-
ri parte ꝯfirmet, & sic īter electos erat qō: & ita ēt Ab.
eū refert & sequit in d. c. cumana. in pe. col. sup gl. fi. de
ele. ¶ Scđs casus est. qñ pos. bo. fi. pñtauit unū, & postea
proprietarius cōparuit & pñtauit alterū, & mouit litē
possessori super proprietate, et tñ si ille pñtauit añ litē
motā uel ante litē ꝯtestatā instituet & p̄feret pñtato a
pprietario: qa ille fructus nō subiacet restōni iuxta la-
te dicta s. in 4. art. iuxta primū & ſm casum, & isto mō
pñt ēt intelligi doc. s. all. ¶ Tertius est casus, qñ pos. bo.
fi. pñtauit unum, proprietarius alterum, quæ pñtatio-
nes fuerunt factæ siue ante, siue post litē contestatā, sed
ex negligentia fuit retardata instō intm̄, ꝙ constituit
de iure proprietario, & tunc præferet pñtatus ab illo,
sed si pñtatio a pos. fuit facta ante litem contestatā vel
litē motā, & sequuta fuit instō, anteq̄ esset cognitum
de pprietate, illa præualeret, si uero fuit facta post litē
ꝯtestatam, expectabitur euentus litis, ut diximus. s. in d.
4 art. in tertio casu. & in isto casu procedat opinio Ab.
requirentis fuisse processum ad instōnem, anteq̄ ꝯsta-
ret de iure proprietatis, & ita poterit saluari ista quæ
appareret ꝯrietas doc. ¶ Quartus posset esse, casus qñ
facta pñtatione p possessorē & instōne sequuta ꝯstaret
de pprītate alterius, & tūc ille uellet pñtare: qa adhuc
supererat tps uel nō, & iste casus est clarus, ꝙ non ad-
mittatur, cū nō remoueat pñtatus a bo. fid. pos. institu
tione sequuta, ut est casus ī d. c. ꝯsultationib. & nota:
quia noua & certe procedunt. ¶ †Sit igitur cautus pñ-
5 tatus a proprietario, ut litē agitari faciat ab ipso ppne
tario, & ipse compareat, & assistat pro interesse suo, ut
6 euitet dicta in primo casu. ¶ †Et ꝯ sit cautus pñtatus
a pos. bo. fi. ut quā citius poterit institui se faciat, ut eui
tet dicta in 2. & 3. casu, prout ex eis colligi pōt. ¶ Repe-
ri postmodū D. Roc. in hoc trac. in uer. competens. in
19. q. quærentem de hoc art. & dicentem p̄ferri pñtatū
a pos. bo. fi. all. Abb in d. c. ꝯsultationib. & in consi. suo
54. Christi. cir. prin. in 1. uol. et Bal. in l. 2. in ult. col. C. de
ser. et aqua. Rotā quintam. quidam. in ti. de præb. et Fel.
in tract. suo quando li. apo. no. patro. in pe. col. in uer. li
7 mitatur. 9. ¶ †Postmodum limitat hanc ꝯclōnē, ut nō
procedat, qñ ante institutionem factam ꝯstaret de pro
prietate: quia p̄sentatus a pprietario esset instituendus
ut sup. dixim. et pro hoc dicit facere, qđ decidit Io. An.
in c. dilecti in prin. de arbitris, ꝙ si hoīes unius castri sint
in quasi pos. pasculādi j. limites alterius, et postea oriat
contentio inter hoīes doct. castrorum ex eo qa pascua
non sufficiēt utrisq;, tūc p̄ficiēt dñi illorū pascuorum,
arg. c. suggestum. de deci. cum aliis per eum all. quē re-
fert et sequit Roma. in sing. incip. cōitas. char. 18. col. 4.
8 ¶ †Secundo limitat ipsam ꝯclōnem non hr̄e locum
in ma. fi. pos. de qua dicemus in sequen. artic. in fi. post
mo-

modum dicit esse aduertẽdum, Inn. in c. in literis. quē
sequitur Abb. in c. cũ eccl'a sutrina. de cā pos. & proprie
tenere ꝯtrinm. s. electionē possessoris esse p̄ferendā ele
ctioni ꝓprietarij, & illā esse potius ꝯfirmandā, p̄suppo-
nẽdo ꝙ de iure proprietarij ꝯstet, ut ēt nos sup. ponde-
rauimus: & sic uī recedere a limitatione, ideo tu ꝯclu-
de per diuersificationē casuum, ut supra fecimus. Erui
de Phil. Decium in consi. 117. diuino & c. & pro tenui,
in 2. col. & in consi. 129. diuino & c. & pro tenui. ante fi.
3. col. & in consi. 134. uiso puncto. in j. col.

¶ Septimus art. 3. q. prin. 1. par. ij. Lib.

1 *Præsentatus a malæ fidei pos. an a proprietario, qui non est in pos. sit præferendus in institutione.*
2 *Fructus pertinent ad proprietarium nemine possidente, uel possidente sed mala fide.*
3 *Institutus ad præsentationem ueri patroni, licet non sit in possessione præsentandi, non debet remoueri, ex quo non est alius in possessione.*
4 *Præsentatus a possessore malæ fidei, de cuius mala fide non constat præfertur in institutione præsentato a proprietario.*
5 *Præsentatus a proprietario præfertur in institutione præsentato a mala fi. pos. si incontinenti constat eius mala fides.*
6 *Cautela ut proprietarius statim faciat constare de mala fide possessoris, quando concurrerit in præsentatione cum eo.*
7 *Cautela, ut malæ fidei possessor faciat statim constare de sua possessione, ut ab eo præsentatus instituatur.*
8 *Præsenta. a mala fid. & a proprietario litigantium inter se, qui præferatur in institutione.*

1 Dubitatur Septimo: † quis p̄ferat̄, si duo fue-
runt præsentati, unus a ma. fi. pos.
& alter a proprietario, qui nõ est ī possessione, & istius
articuli etiam locus non erat hic, sed hic collocat̄ ex cā
assignata sup. in prin. quinti art. & dic bī hunc art. for-
masse Abb. in fi. d. c. ꝯsultationib. hoc titu. & ibi dixisse
isto casu tenere p̄ntationē factā p proprietariũ. & sic di
cit notare Inn. qui quotidie ad hoc solet allegari in d.
c. cumana, de ele. ¶ Sed postea dicit ꝯtrinm & uerius te
nere eũdē Inn. in c. in literis. de rest. spo. nā p̄onus non
poterit p̄ntare, cũ nõ esset ī possessone, nec licet ꝓpria
auctoritate spoliare ēt inuasorē, ut in d. c. in literis. nul-
la ergo p̄ntatio possessore, qa erat in mala fide, neque
proprietarij: qa nõ erat in quasi possessione. & dicit so-
re addēda q̄ ibi Abb. dicit in c. ex literis. hoc ti. & ita re
sider in hoc art. Abb. ubi s̄. ¶ Aduerte eũdē D. Abb. hũc
art. latius fuisse prosequutũ in d. c. cumana. in pe. col. sa
p gl. fi. referenda dicta Inn. primo. qd qñ ꝯcurrũt p̄nta
tus a pos. bo. fi. & a ꝓprietario postmodũ qd qñ ꝯcurrũt
p̄ntatus a pos. ma. fi. & p̄ntatus a ꝓprietario, ubi reuera
non loquit̄ de p̄ntatione, sed de elect. & dicit, ꝙ qñ cõ-
currũt isti duo in electione sic in p̄ñsentatione pos. ma.
fi. & proprietarius s̄m Inn. ibi, ualebit suffragiũ proprie
tarij, qa ubicũque nemo ē in possessione, uel aliquis ē,
sed malafide, oīs fructus rei ptinet ad ꝓprietariũ, quia
possessor malę fidei nullũ fructũ dēt ꝯseq. ut l. mala fi-
de. C. de ꝯdi. ex lege. & dicit Abb. nota bene hoc dictũ
Inn. qa nõ uī ex toto placere D. Ant. nā nõ dēt qs expel
li a possessione sine iudicio, & subdit Ab. p̄fecto se nõ
uidere, qũo posit ualere uox ꝓprietarij alio exiſtēte in
possessione cũ anteq̄ declaret p sñiam iudicis eũ esse
possessorē malę fidei, ad ipsũ spectauit perceptio oīum
fructuũ nec dēt iterum expelli, cũ & p̄do sit in sua pos.
tuendus, ut in d. c. in literis. de rest. spo. ¶ Nec dī obstare
d. l. ma. fi. quā alleg. Inn. qa loquit̄, qñ ꝓprietarius ꝯuin
cit possessorē malę fidei in iudicio, tunc. n. priuat̄ pos-
sessor ꝯmoditate ꝓuentus, sed añ sñiam nõ dēt priua-
ri ex officio priuato, ut in d. c. in literis. & subiũgit ipsũ
met Inn. in d. c. in lr̄is. hoc dictũ ꝯnũ sentire, dũ dicit,
nunq̄ ualere electionē ꝓprietarii alio exñte in posses.
mala fide, sed oportebit possessorē prius deiici p̄ sentē
tiā iudicis. Et istā par. uī seq Gay. in repe. ca. fi. de elect.
lib. 6. in 51. col. ¶ Tu aduerte ad hęc dicta Abb. in c. cu
mana, quia non sunt ita rigida sicut ea quę dixit in d. c.
cõsultationib. & in aliquib. uī sibi ꝯdicere, nā in d. c. cõ
sultationib. uī cõcludere, ꝙ ēt ꝯstito de mala fide pos-
sessoris, nulla sit sua p̄ntatio pp malā fidem, & eo casu
ēt nullā esse p̄ntationē ꝓprietarij: qa ñ est ī possessione,
& sic utroq; casu esse nullā: ut ibi apparet, ī c. cumana.
uero uī uelle p̄ntationē possessoris malæ fidei p̄ualere.
donec de mala fide ꝯster, sed si ꝯstaret de mala fide, &
sup ea fuerit iudicatũ, ualere p̄ntationem ꝓprietarij, &
sic ꝯ id qd dixerat in d. c. ꝯsultationib. nullam ualere.
¶ Aduerte ēt meliorē esse suā opinionē in d. c. cuma-
na. ꝙ iudicato de mala fide teneat p̄ntatio ꝓprietarij, q̄
illa sua opinio in d. c. ꝯsultationib. q̄ est, nullā ipsarũ p̄-
sentationũ ualere isto casu, nā nullo iure ipsa ꝓbat̄, se-
queret̄. n. ex eo ꝙ nullo existente in possessione, qa pro
prietarius ēt nõ esset in possessione, p̄ntare nõ posset, cũ
idē sit nullũ esse in possessione, & esse sed mala fide, &
sup eo iudicatũ, & tñ istud incõueniēs sequeret̄ ex illa
opin. Abb. ꝙ expulso ma. fi. pos. nec ꝓprietarius admit
tat̄. qa nõ est in possessione, & esset ꝯ reg. formatā p In-
2 no. & oēs † ꝙ nemine exñte ī possessione uel aliquo exi
stente cũ mala fide, fructus rei ptineant ad ꝓprietariũ
immo ꝯ id qd colligit̄ idē Abb. in d. c. ꝯsultationibus.
3 in pen. no. ubi dicit † ꝙ institutus ad p̄ntationē ueri pro
ni licet, nõ sit in possessione p̄ntandi, non dēt remoue-
ri, ex quo alius non est in possessione, & addit hoc tene-
re Inn. in d. c. cumana. ex quo dicit inferri, fructus fun-
di ptinere ad dñm, licet nõ sit ī possessione, ex quo nul
lus alius est in possessione. Et iõ Pau. de mõte Pico in re
pe. §. Titia cũ nuberet. l. Titia cũ testa. ff. de leg. 2. in 21.
cha. 39. q. in 2. col. in uer. unũ tñ nota, dixit dictū Abb.
in d. c. ꝯsultationib. de quo sup. eē mirabile, sed sibi nõ
placere, & ꝯ illud tenere Alc. in ꝯsi. 75. uisis põderatis.
in ult. col. in 4. uol. dicentē ita tenere do. Ant. in d. c. ꝯ-
sultationib. cũ Inn. & iõ remittit se ad Abb. in d. c. cu-
mana. quasi uelit dicere Abb. ibi corrigere dictũ suum
Tu aduerte dũ Pau. allegat d. ꝯsi. Alc. eũ uoluisse alle-
gare subscriptionē Alc. q̄ est post d. ꝯsi. & īcipit, sed his
tñ nõ obstātib. post prin. fi. col. ¶ Aduerte 3. Abb. in d.
c. cumana. dicere do. Ant. tenere ꝯ Inn. & tñ Alex. in d.
subscriptione, de qua sup. dicit do. An. tenere cũ Inno.
4 ¶ † Dic tu latius p ꝯcordia doctorũ diuersificādo casus.
& primus casus erit, qñ possessor ēt malę fidei de cuius
mala fide adhuc nõ ꝯstat p̄ntat unũ, & ꝓprietarius p̄n-
tat alium. & dicit se proprietarũ, licet ille sit possessor,
sed est malæ fidei, & tñ de eius mala fide nihil constat,
sed reputabat̄ bonæ fidei, & si ista fiũt añ litē ꝯtestatā,
p̄ntatus a possessore ēt malæ fidei, de cuius mala fide
nõ ꝯstat, sed p̄sumit̄ esse in bona fide, dēt institui & p̄-
ferri p̄ntato a ꝓprietario, si uero hęc fiũt post litē ꝯte-
statā, retardabit̄ instõ s̄m late d. sup. in prox. præce 4. &
6. art. & si facta instõne ꝯstat de mala fide p̄ntantis fiet,
ut dictũ est sup. in d. 4. art. & hoc iõ est: quia ex quo de
mala fide non constat, nisi, qa ita dicit ille q uult aduer
sari, reputat̄ bonæ fidei, & ut de possessore bonæ fidei
iudicari dēt. & hoc mõ ꝓcedet dictũ Abb. in d. c. cuma
na. ꝙ donec de mala fide iudicabit̄, erit tuendus in pos
5 sessione sua: & ita loquit̄ Inn. in d. c. in literis. ¶ † Secun
dus est casus, qñ malæ fidei possessor p̄ntat unũ, & pro
prietarius aliũ, & incõtinenti ꝯstare facit de mala fide
possessoris, & isto casu p̄fert̄ p̄ntatus a ꝓprietario in in-
stõne, & ille institueret: & ita ꝓcedat opinio Inn. in d.
c. cumana. reiecta opi. Abb. in d. c. ꝯsultationib. uolētis
nullā p̄ntationem ualere, qa ualebit illa ꝓprietarij, ex
quo nullus alius est in possessione, & ꝯstat existētem in
6 possessione esse in mala fide. ¶ † Et iõ sit cautus ꝓprieta
rius ut anteq̄ ꝓcedat̄ ad instõnē, statim faciat ꝯstare de
7 mala fide possessoris. ¶ † Et sit cautus possessor, ꝙ fa-
ciat statim cũ p̄ntat ꝯstare de possessione sua, qa licet
postea cõpareat ꝓprietarius & p̄ntat alium, ante qualis
8 contestetur, instituetur p̄ntatus ab eo. ¶ † Tertius est ca
sus, qñ pos. ma. fi. præsentat unũ, proprietarius uero aliũ
& amplius se nõ impediunt, sed p̄ntati inter se litigant
quis ipsorum instituendus sit, & demum constat de
mala fide pos. præsentantis unũ, & de ꝓprietate p̄sentā

tis aliū. & isto casu ex quo ꝯstat de mala fide possessoris
anteꝗ̃ pn̄tatus ab eo fuerit institutus, instituet pn̄tatus
a proprietario. Nec ob. si dicat, sicut dixim. sup. in prox.
præced. art. in primo casu, ꝙ res inter alios acta &c. qa
ibi eramus in casu, in quo ꝓbata fuit bona fides, quo oĩ
no faciebat fructus suos, nec ob. proprietas, qa nō fuit
deducta ad hoc ut priuaret possessorem fructib. sed in
casu nr̃o ꝓbata fuit mala fides, quo casu pn̄ atio per ip
sum facta nō tenuit, & ꝙ illa nō teneat iudicat, sed qa
ille alter probauit intētionē suā. s. pn̄tantē eum esse ꝓ-
prietarium institnet, & si bene pōderent uerba Inn. in
d. c. cumana. in isto ꝓprio casu loquunt, qn̄ elegerunt
possessor malæ fidei, & ꝓprietarius, & erāt in ꝯfirma-
tione obtinēda, & dubitabat, cuius suffragiū numerari
dēret. & dicit ibi Inn. suffragiū ꝓprietarii, & ꝑ ista oĩa
sunt ꝯcordata: no. ea: qa ita dilucidata non inuenies,
nā doc. ꝯfuse loquunt. ¶ Repeti postmodū D. Roc. in
d. uer. ꝯpetens alicui. in 19. q. in uer. secđo limita, tāgen-
tem hunc passum, & tenētē, neutrā pn̄tationē ualere,
alleg. Inn. & Abb. ubi s̃. & Imo. in d. c. cū eccl. sut. de cā
pos. & ꝓprieta. in ultimis verbis: subdit tn̄ D. Anto. ibi
uoluisse hoc casu pn̄tationē ueri patroni tenere, & ita
residet ibi Roch. sed tn tene ut sup. diuersificando ca-
sus, quia als ueritas haberi non pōt: & uide Phi. Deciū
in consil. 117. diuino &c. & pro tenui. in 2. colum.

¶ Octauus art. iij. q. pr in. j. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus a uero patrono quo nō possident uel alio debet institui.*

1 Quæro octauo circa prędicta. † Pone ꝙ uerus pa
tronus pn̄tat, & tn̄ nec ipse, nec alius sit
in quasi pos. an pn̄tatio sit nulla tanꝗ̃ facta a nō posses
sore, D. Roc. in d. ver. cōpetens alicui. in 20. q. formant
hūc art. & dicit tex. dictis in ꝓced. q. ꝯcludi pn̄tationē,
tenere, qa ubi ꝯstat aliquē esse uerū pr̄onū, poterit pn̄-
tare, licet non sit in quasi pos. & ita dicit probari in d.
c. ꝯsultationib. a ꝯ̃trio sensu. ꝓut ibi notauit Abba. q ēt
ad hoc allegauit Inn. in c. cumana. de eloc. inferendo ꝑ
hoc fructus fundi ꝑtinere ad dn̄m, licet nō sit in posses
sione, ex quo nullus alius est possessor, & subdit hoc
nullā hr̄e dubitationē: & iō ulterius non esse insistēdū.
¶ Tu aduerte nos suprascripta dicta Ab. retulisse in ꝓc.
art. in uer. aduerte ēt meliorē esse, & ibi pn̄tem articu-
lum fuisse decisum ꝑ argm̄ a fortiori, nā si in aliquib.
casib. pn̄tatus ꝓprietario ꝓfert in instōne pn̄tato a ma.
fi. pos. ut ibi diximus, ꝗ̃to magis institui debet hic pn̄ta
tus a ꝓprietario nullo alio possessore existente, Certe
multomagis maxime stāte ula reg. ꝙ nemine existēte.
in possessione fructus rei spectāt ad ꝓprietariū, ut ibi di
ximus. ¶ Sed ad aliud est aduertendū, nam D. Roc. in fi.
d. suę 20. qōnis dicit hoc nullā hr̄e dubitationē, & tn̄
paulo ante hoc est ibidē in 11. q. in uer. 2. limita tenent
oppositum in fortiorib. terminis, valet, cū ꝯcurrūt pn̄-
tatus a ma. fi. pos. & pn̄tatus a ꝓprietario nō possidente
neutrum ipsorum esse instituendū, & tn̄ idem est, nul-
lum esse in possessione, & esse aliquem in mala fide, vt
diximus in præced. art. in uers. aduerte ēt meliorē, & sic
apparet de ꝯ̃trietate ipsius D. Roch. in minori spacio me
dietatis unius col. tn̄ conclude ut prox in isto art. dixi-
mus, cum reuera non est dubitatio in hoc.

¶ Nonus art. 3. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus a uero patrono possidente an preferatur in institutio ne præsentato a putatiuo patrono compossidente.*
2 *Proprietas absorbet possessionem.*
3 *Præsentatus a putatiuo patrono bona fide possidente & institutus non debet remoueri ad instantiam ueri patroni compossiden. uel per eum præsentati.*

1 Pone nono duos esse in quasi pos. iurisp. † & unum
esse uerum patronum, alium uero putatiuū
& ambos duos diuersos pn̄tare: qui ipsorum duorum
ꝓferri debeat in instōne. D. Roc. q̄rit de hoc in d. verb.
cōpetens alicui. in 21. q. & dicit hanc. q. formasse Bal: in
d. l. 2. in ult. col. C. de seru. & aqua. & decidisse fore ꝓfe-
rendū pn̄tatū a uero pr̄ono, in tm̄ ꝙ si pn̄tatus a putati
uo instituat, poterit alter pn̄tatus a uero pr̄ono illū fa-
cere remoueri, & tōnē esse fm̄ eū: quia pn̄tatus a uero
pr̄ono fuit pn̄tatus a iusto possessore, all. Inno. in d. c. ꝯ-
sultationib. quē dicit Roc. sibi hoc non dicere, licet di-
cat pn̄tationē factam a iusto possessore, & sic a possess.
bonę fidei tenere, sed in casu nostro ita pōt esse posses-
sor bonæ fidei putatiuus pr̄onus sicut uerus: casum di-
cit esse, iuncta gl. in uerbo. possidebat, in d. c. ꝯsultatio-
nib. quare ipse Roc. credit, ꝙ si putatiuus pr̄onus ēt pos
sideret bona fide institutus ad eius pn̄tationē non debe
ret remoueri: quia hoc casu ꝗ̃tū ad ipsam pn̄tationem
factā perinde est, ac si esset uerus, pr̄onus, ꝑ ea quę dicit
se dixisse ibi in 4. q. ubi ipse nō tractauit de hoc, sed po-
tius debuit se dixisse in 14. ubi posuit de pn̄tatione, quæ
fit per quasi possidentem, & cum duo fuerint pn̄tati, vt
præsupponi tur in themate articuli, suū locus gratifica
tioni. c. cum aūt. & ibi no. hoc tit. ¶ Arbitrat tn̄ Roch.
decisionē Bal. posse saluari in casu qn̄ ante instōnē con
staret de proprietate ueri pr̄oni nō ꝑꝑ ipsius fundiū, qa
non ꝯcludit ut sup. ipse Roc. dicit, sed ex eo: † qa tunc
2 non ꝯsideraret possessio, ex quo proprietas illā absor-
bet. c. cū dilectus. de cā pos. & ꝓprie. hoc. n. casu bn̄ ue-
tū est, pn̄tatū ꝑ uerū pr̄on. possessorē posse facere remo
ueri pn̄tatū ꝑ putatiuū pr̄onū ꝗ̃tūcūq; pariter possesso
rē ꝑ fundū. d. c. cum dilectus. & satis dicit esse de mēte
Abb. in d. c. ꝯsultationib. in fi. ¶ Et subdit fore notan-
dū circa ꝓdicta de pr̄ono putatiuo, ꝙ ubi talis pr̄onus
nō est in quasi pos. pn̄tatio ꝑ eū facta indistincte nihil
ualeret, ut dicit esse casū in d. c. ꝯsultationib. & ibi Ab.
colligere in 2. no. subiiciētē ꝑ hoc esse limitandā l. Bar
barius. ff. de off. ꝓsi. & a du cit rōnē: qa pn̄tatio est fru-
ctus &c. de qua late dixim. s̃. in t. ar. & ꝑ hoc dicit Roc.
esse dicendū, pn̄tatū ꝑ talē pr̄onū putatiuū non possidē
tē ēt institutū posse remoueri, qn̄cūq; cōpareat uerus
pr̄onus, uel legitimus possessor: & ita residet D. Roch.
ubi s̃. ¶ Tu aduerte, ꝙ si nos loquimur de pr̄ono putati
uo nō possidēte, hēmus casum de eo in d. c. ꝯsultatio-
nib. in scđa sui parte. de quo dixim. s̃. in j. art. huius qō
nis. & ita loqi Roc. in isto eius fine. ¶ Aut loquimur de
pr̄ono putatiuo solo possidēte, & tūc dicēdū est de eo,
ut de quocūq; possessore, ut ꝯsiderādo bonā fidē & ma
la fidē: & an de ea ꝯstet uel ne, & qd si lite mota uel cō-
testata cū ꝯcurrit cū proprietario. & sic in oĩb. & ꝑ oĩa
ut s̃. in ꝓced. art. huius q. prin. dixim. cū tractauimus, de
bo. uel ma. fi. pos. ꝯcurrente cū proprietario. ¶ Si uero
nos loquimur de pr̄ono putatiuo non solo existēte in
possessione, sed possidēte una cū proprietario: & reue-
ra hic est casus Bal. in d. l. 2. & iste casus in spē nō est ta
ctus hucusq; & expresse, sed bene includitur in dictis
in ꝓced. ar. a fortiori: nā nos hēmus c. ꝯsultationib. ubi
concluditur, institutum a bo. fi. pos. nō debere amoue
ri, ēt ꝙ ꝯstaret postmodū de iure ꝓprietario. Idē dicen
dum in hoc casu: nam a ꝯ̃trio ibi colligitur, ꝙ si esset pn̄
tatus a pos. ma. fi. superueniente proprietario & probā
te de iure suo amoueretur pn̄tatus & institutus. si igit
hoc est in proprietario superueniente, qui nō posside-
bat, nec pn̄tauerat tꝑe quo pn̄tauit possessor, ꝗ̃to ma-
gis hoc esse debet in proprietario sitr possidente & pn̄
tante tpe quo pn̄tauit ille compossessor: quo casu nō
cadit ꝯtumacia emanās ab ędicto, ut dixim. in fi. 2. art.
sup. & sic in isto casu cessat rō ibi posita, & tāto magis
pn̄tatus a possessore malę fidei putatiuo patrono uenit
amouendus ad instātiā ꝓprietarij uel pn̄tati ab eo, &
ita debemus dicere loquutum fuisse Bal. magistrum le
gis & canonum, cum all. Inn. ita loquentem. ¶ † Diffi-
3 cultas remaneret, qd si ille patronus putatiuus & pos-
sessor una cum proprietario fuisset in bona fide, an pn̄
tatus ab eo & institutus posset remoueri ad ipsius pro
prietarij vel pn̄tati ꝑ eū instantiam fm̄ casum Bald. &
dicendum vī ꝙ non per d. c. consultationibus. tn̄ casus
diuersificari posset: qa si bene consideretur casus d. ca.
consultationib. loquitur ille tex. quando solus posses-
sor

...debat, pñtauit & sequuta fuit institutio, & possidebat, & cõsiderauit euenit proprietarius, q nõ possidebat de iure suo, meritò nõ erat reuocã da institutio: qa debuit pcessisse editũ, & sue cessione cõtumacia ipsius ppprietarii in casu nero nõ nil istorũ fuit: nã patronus uerus erat in possessione, pñtauit pe quo pñtauit cõpossessor, & antequã esset institutus pñtatus a possessore, nõ fuit in contumacia edicti stante ha c maxi ma diuersitate. Cur dicendũ dipositionẽ.d.c. cõsultationib. hĩc locũ ẽt in hoc casu? Certe si nos uolumus itelligere dictũ Bal. indistinctè & fuisse loquutũ de patrono putatiuo cõpossidẽte siue bo. fi. siue ma. fi. eius auctoritas esset pro hoc casu. Nisi ʒ prędicta diceremus: plas diuersitates assignatas nõ militare: quia illæ nõ sunt rõnes finales decisionis.d. cap. consultationibus. cum rõnes illius sint: qa possessor bonæ fidei lucratur fructus, & ideo non põt amoueri institutus: quę quidẽ rõnes ẽt militant in casu nr̃o, nã licet ambo fuissent in possessione, ambo collegerunt fructum: qa ambo præsentarunt, pprietarius possidens & patronus putatiuus cõ possidens bona fide, sed quia in spa. apud oẽs ptonos siue prouenientes ex diuersis causis siue ex una est insolidum: ut no. gl. in c. 1. hoc tit. & diximus late ʒ. in 1. par. 2. lib. in 3. q. prin. in 1. ar. cum plurib. seq. quilibet insolidum collegit fructũ snm: tñ quia unus erat instituendus & nõ duo, & successit gratificatio epi, iuxta. c. cũ aũt. cum ibi notatis hoc tit. & uoluit gratificari pñtato a possessore, in illo solo fuit cõsumptus fructus: & sic militant rõnes.d. c. õsultationib. in hoc casu. aliæ ergo diuersitates, q̃ non sunt rõnes finales.d. c. consultationib. licet militent in casu, nõ sunt in cõsideratione. Accedat ad hoc in præsenti casu esse maiorẽ rationẽ, q̃ in casu. c. cõsultationib. quia hic patronus uerus pñsentauit cum cõpossessore: qa & ipse putabat cum patronum, tanta erat bona fides possidentis fortificata p admissionem factam per ipsum uerum patronum, q tãto minus poterit petere remotionẽ instituti ẽt constito de iuribus possidẽtis: & pro hoc facit quod dicemus ĵ. in hac. q. prin. in att. de patrono admittẽte nõ possessore ad pñtãdum secum in c. uero õsultationibus proprietarius non admisit secum possessorem. bo. fi. tanto minus sibi præiudicauit, & nihilominus nõ amouetur pñtatus a possessore institutus, multo magis non dẽt amoueri in casu nr̃o per proxime dicta. Vlterius corroborantur prædicta: nã ista diuersitas, q̃ uẽ esse inter hũc casum, & casum. d. c. cõsultationib. uẽ cessãte in hoc: quia hic non solus possessor, qui est in possessione, sed ẽt uerus patronus, at ibi solus possessor est in possessione, ista diuersitas nihil cõcludit: nam ant uolumus cõsiderare iuspa. diuisibile, qđ quidẽ nõ est, aut indiuisibile, qđ dispositũ est in toto: & sic in vno possidente dẽt hẽre locũ in parte, & sic in possidente in parte. l. q̃ de toto. ff. de rei uendi. c. pastoralis. §. itẽ cũ tornm. de offic. delega. si dicemus illud indiuisibile, prout nere est, quilibet est patronus insolidum, ut ʒ. dictũ est. ergo unius pñsentatio qnã sequiẽ institutio, est consideranda, & non alia reiecta, per ea quæ notantur in d. c. 1. iunctis nota. in d. c. cũ aũt. hoc tit. Et certe hæc pulchra & noua ampliatio ad. d. c. consultationib. ut nõ solũ pcedat in pñtatione q̃ fieret p quasi possidentẽ absolute proprietario nõ possidente nec pñtante, sed ẽt in pñtatione quæ fieret per possidentem unã simul cũ proprietario possidente in institutione sequuta ẽt proprietario eodem tpe alium pñtante consideratã bona fide uel mala fidei illius possidentis mere fm dispositionẽ. d. c. consultationibus. & eorum quæ ibi dicuntur per doc. nulla habita consideratione de citatione edicti. Et pro complemẽto huius nouæ & nũquã in specie tactæ difficultatis est aduertendum, qualiter in hoc casu procedant quæ diximus ʒ. in 4. att. qñ esset lis mota inter ambos possidẽtes, quorum unus est proprietarius, alter non: ut in casu nostro: quia cum ambo possideant, & ambo pręsentauerint, & sic vsi fuerint eorũ quasi possessione, & fructum collegerint, licẽt lis sit i nter eos super proprietate: qa super possessione esse nõ põt, cũ supponat utriusq; possessio: & hic casus nõ fuit cõsideratus in d. 4. at. vñ dicerem, q si lis fuit mota, siue ante vacationẽ ecclesiæ, siue post, super proprietate considerabitur an lis sit cõtestata uel ne, quæ si est cõtestata, retardabit institutio: si uerò nõ est cõtestata, nõ retardabit, per ea q̃ diximus in d. 4. art. Sed in hoc casu cõsidero vnũ videlicet huiusmodi distinctionẽ esse superfluam: nã iuxta thema huius articuli, sæpius dixi, cõstat, ambos esse in possessione & insolidũ, & succedere gratificationẽ epi. iuxta. c. cũ aũt. hoc tit. ergo statim poterit fieri gratificatio nõ expecta. contestatione litis. Nisi dicamus, litem fuisse contestatam ante uacationem ecclesiæ, quo casu licet cõstet de possessione ntriusq; tñ quia per contestationẽ litis vẽ apparere mala fides possidentis, ut diximus in d. 4. ar. meritò dicendũ est, epm non posse gratificari, & iõ fore diuersificandos casus, ut fecimus in d. 4. artic. præsertim in 3. & 4. casu. gusta omnia ista, quia sapiunt, & nunquam fuerunt tacta a patribus nostris.

¶ Decimus ar. ij. q. prin. j. Pat. ij. Libri.

1 *Quasi possessio iurispa. seu præsentandi qualiter acquiratur, & quæ requirantur in eius acquisitione.*

2 *Quæ requirantur in acquisitione possessionis, seu quasi iurium incorporalium remissiue.*

3 *Quasi possessio iurispa. acquiritur præsentatione clerici, seu rectoris facta domino sciente & non contradicente & patiente. Patientia multum operatur in incorporalib.*

4 *In acquisitione quasi pos. iurispat. requiritur, quòd præsentatus sit admissus per ordinarium & institutus & postea habitus tãquã rector illius ecclesiæ, ad quam est præsentatus, & quòd sit secutus effectus. nu. 5. Et quòd præsentans sit in bona fide, & credat uti iure suo non alieno. nu. 6.*

7 *Prædo & possessor malæfidei est restituendus, nisi constet in iudicio esse prędonem.*

1 Et qa supra late tractauimus † an & qñ possessores uel quasi iurispa. seu præsentandi possunt præsentare, merito decimo loco est uidendum, qualiter ista quasi possess. iurisp. seu præsentandi acquiratur, & quæ requirantur in acquisitione ipsius. Et certe Inn. in c. in 2 literis. in pe. col. de resti. spol. † late tractat, q̃ requiranẽ in acquisitione possessionis, seu quasi iurium incorporalium, cuius dicta prolequi longa esset hystoria, poterunt ibi uideri: quia ipse & alii scribentes ibidem late prosequuntur. Ista limitiet materia ponitur late per eundem Inn. Abb. & alios in c. bonæ el 2. de postu. pla. & in c. cumana. de elec. & in c. cõquerente. de offi. ord. & in c. 2. de resti. in integ. & in c. cũ ecclesia sutrina. de cã pos. & propr. & in c. dilectus. de ca. mon. & p Cal. in consilijs ĵ. allegandis. tagitur ẽt aliqualiter hæc materia p Gay. in repe. c. si. de elec. in 6. in 38. 39. & 51. col. & dicit per unicum actum pñtationis institutione secuta acquiri quasi pos. pñtationis, de quo a simili de acquisitione quasi pos. eligendi per Firma. in trac. de epo, in 1. li. in 3. par. in 16. & 36. q. qui quidẽ doctores oẽs varie loquuntur, & multa ponunt, quæ requirantur in ac quisitione quasi pos. iurispa. & pręsentandi seu eligẽdi. Nos uerò ut magis clare & ordinate pcedamus, quodlibet requisitum de per se disentiemus cũ oĩ possibili 3 ueritate. ¶ † Primum igitur requisitum est, ut quis præsentet, cũ ecclesia, cuius iurispatr. quasi poss. acquirere vult, uacat, clericũ seu rectorẽ in illa sciente dño, & nõ contradicente uel patiente: qa in istis incorporalibus ista patientia multum operabitur: ut in l. 2. C. de serui. & p Inn. in d. c. bonæ. el 2. de postul. præla. & in d. c. quęrente. de offic. ord. & in d. c. in literis. in prin. vlti. col. de resti. spo. & in d. c. 1. de resti. in integ. & in d. c. cum ecclesia sutrina. de cã pos. & propr. Hoc idẽ uoluit Ab. post alios in d. c. bonæ. ante. fi. 3. col. & ibidẽ Bal. in pe. col. in ner. pone imperator. ubi dixit in hac materia, q si aliquis, ʒ quos præscribitur, scit illum possidere & aliquis non, ʒ scientem tñ præscribitur & non contra

non

non contra ſcientem, uide ibi. Voluit etiam prædicta
idem Abb. in d. capit. conquerente. in fi. uerbis. & alle-
gat pro hoc. l. 1. & 2. C. de ser. & aqua. ubi dicit illius
requiri ſcientiam, cuius eſt res quæ poſſideri vult: &
hoc idem vult ibi late Bal. in pen. colum. plura exem-
pla adducens. & Gaſp. Cald. conſil. 6. incip. quæ requi-
rantur in tit. de cā poſſ. & propric. & in ꝯſi. 22. ſimiliter
incip. q̄ requirantur. hoc tit. Voluit ēt Bar. in l. 1. C. de
itinere actuq. priua. & idē Ab. in d. c. 2. ante fi. de reſti. in
integ. & in c. cum eccleſia ſutrina. in 5. colum. in uer. ſe
cundo principaliter requiritur ſcientia. ubi plus dicit,
ꝙ ſcientiam, uel neſcientiam domini arbitrabitur bo
nus uir ex multiplicatione actuum, uel ex qualitate ip
ſorum & aliis circunſtantijs, de qbus ꝑ Inn. in d. c. bo-
nę. Idem do. Abb. in d. c. ex literis. de reſti. ſpolia. in 7. 8.
col. uř uelle etiam, ꝙ nō requiratur iſta ſcientia niſi ad
ualidandum actum factum ex ipſa poſſeſſione, non au
rem ꝙ ille non ſit poſſeſſor, ut reſtituatur: & ēt ad hoc,
ut donec de neſcientia domini ꝯſtet, admittatur tanquā
poſſeſſor: qa ſi ꝑdo admittitur, ut diximus s̄. in 3. art. for
tius iſte, licet ibi Ab. non firmet pedes in mere corpo-
ralib. Hoc idem uoluit do. Roc. in hoc tracta. in uerbo
competens alicui. in 14. q. in uer. 4. & ulti. reqritur. ubi
dicit ſecus eſſe in rebus corporalibus, alle. l. fina. & qđ
ibi notatur. C. de ꝑſcrip. longi tempo. & pulchre decla
rare Bal. in l. 1. & 2. in 1. col. in uer. 4. oppono. C. de ser-
ui. & Bar. in l. 1. §. 2. in 2. col. ff. de itinere actuq. priuato.
Et ſubdit aduertendum eſſe circa ꝑdicta, ꝙ ſi incorpo-
ralia uacent: qa nullus illa poſſideat, tunc nō eſt neceſ
ſe hr̄e ſcientiam uel patientiam alicuius in acqſitione
quaſi poſ. illorum: ita dicit ꝯcludere Abb. in d. c. in lite
ris. in 8. col. de reſt. ſpol. & allegare Inn. in d. c. bonę. Tu
dic circa hoc reqſitum, ꝙ qn̄ nouus poſſeſſor pn̄tat cū
alijs compatronis, & fuit admiſſus, ut ꝓxime dicet̄, ex
quo admiſſio & inſtitutio nō ſit niſi poſito edicto. c. fi.
iuncta gl. 2. de ele. li. 6. præſumitur ſcientia eius quo ad
hoc, ut illa pn̄tatio cum inſtitutione efficiat illum poſ-
ſeſſorem: qa debuit ſciuiſſe: ex quo edictum emanauit
4 eccleſia uacante, & de rectore eſt ꝓuiſa. ¶ † Secūdum re
qſitum eſt, qđ ille pn̄tatus ſit admiſſus ꝑ ordinarium, &
inſtitutus & poſtea habitus ſit tanquam rector illius ec
cleſiæ, ad quam eſt pn̄tatus. ita Inn. in omnibus locis s̄.
allega. & Ab. in d. c. bonę. in 3. col. & in aliis locis proxi-
me adductis, & ibi Bal. & omnes alij doc. & ultra eos
hoc etiam uoluit Gaſpa. Cald. in prælegatis conſil. 6
de cauſa poſ. & 12. cum tribus ſeq. hoc tit. & Alex. cōſi.
74. uiſo puncto. in uer. & per hoc poteſt dici. poſt princ.
4. col. in 4. uolum. & Ab. in conſilio 54. caſus continge
ria. poſt princ. 2. col. in 1. uolu. & in hoc oēs doc. ꝯcor-
dant, ut nō dicatur qs in quaſi poſ. iuriſpa. & præſentā
di, licet pn̄tauerit, niſi ſit ſecuta inſtitutio in pn̄tato, & ꝯ
firmatio in electio: qa alias quilibet pn̄taret, ut acqui
reret quaſi poſ. unde requiritur inſtitutio, ut appareat,
ꝙ ex quo illa pn̄tatio fuit admiſſa. & ſecuta eſt inſtitu
tio, uere ſit in poſſeſſione iuriſp. & pn̄tandi, & hoc eſt
clarum: uoluit hoc ēt do. Roc. ibi in d. 4. qō. in uerſi. ſe
cundo requiritur. adducendo do. Card. in c. ex literis.
in 2. opp. hoc tit. & Abb. in conſi. 106. incip. caſus. in pe.
col. in 2. uol. dicentem ſecuta inſtitutinne quem dici
in quaſi poſſeſſione & non prius. adducit etiam Bal. in
ꝯſi. 22. quidam nobilis. in fi. in 3. uol. ubi dicit, ꝙ ſi quis
non eſt admiſſus, neque repulſus, uel eſt appoſita ꝯdi-
tio, de cuius ueritate incerti ſumus, per talem pn̄tatio-
nem non dici quem poſſidere: & hoc idē dicit uelle Bu
5 tri. in repe. c. fi. in ult. colu. de cā poſ. & ꝓprieta. ¶ † Ego
fortius dico ait Roc. etiā neceſſe eſſe inſtitutionem vel
confirmationem fuiſſe ſecutam effectum. unde ſecus
eſſet ſi ab inſtitutione fuiſſet appellatū, & in cauſa ap-
pellationis fuiſſet caſſata ipſa inſtitutio uel confirma-
tio: qa tūc talis inſtitutio uel confirmatio nullum pro
duceret effectum, arg. c. quod aūt. in fi. hoc tit. de quo di
cemus infra in hac qō. in 13. art. Dicit etiam Roc. prin-
cipaliter requiri: & ꝓ tertio & principali requiſito po-
nit, ꝙ inſtitutus habitus fuerit tanquam rector uel ca-
pellanus in poſſeſſione rectoræ uel capellæ, ut ēt nos di
ximus in pn̄ti requiſito, alle. Cal. ubi ſupra allegantem
notata ꝑ Inno. & Hoſt. in d. c. 2. de reſti. in integ. & ꝑ Io.
An. in c. cōſultationib. hoc tit. & fatetur hoc requiſitū
uideri in effectu idem cū ꝓcedenti, ex quo eſt effectus
inſtitutionis, merito ergo poſui pro eodem requiſito.
6 ¶ † Tertium principale reqſitum in hac materia eſt pn̄
tantem eſſe in bona fide & credere ut iure ſuo & non
alieno. uñ ſi precario hoc facit, uel noīe alieno, nō ac-
quiret quaſi poſ. iuriſpa. & pn̄tandi. ita Inn. Abb. Bal. &
oēs in locis ſupra allega. & maxime Abb. in d. c. cū ec-
cleſia ſutrina. in 5. col. Cal. & Abb. in conſiliis ſupra al-
legatis. Aduerte primo ad unū, qđ dicit do. Abb. in d.
c. cum eccleſia ſutrina. in 5. col. ꝙ qn̄ quis utatur illa ꝓ
ſentatiōe iure ſuo uel alieno colligit̄ ex ꝯiecturis & ex
qualitatib. actuum ſ̄m ꝙ indicabit bonus uir, poterūt
etiam inſpici uerba ipſius prę́ſentationis, ut ſi dicat ex-
preſſe, ſe uelle uti iure ſuo, uel quia fuit ꝓhibitus, & nō
obſtante prohibitione exercuit actum, alle. c. abbate.
& qđ ibi notatur, de uerb. ſign. & qđ notabiliter ponit
Inn. in c. 2. de reſt. in integrum. ubi ēt Ab. in fi. Aduer-
te ſecūdo ad aliud, qđ dicit Abb. ubi ſupra: nam ibi q̄-
rit, an ſufficiat, ꝙ intendebat uti tanquam iure ſuo, an
uero ſit neceſſe, quod credebat uti iure ſuo, ita ꝙ requi
ratur bona fides, & refert Inno. notabiliter dicētem ꝙ
quo ad acquirēdam poſſeſſionem, uel quo ad effectū
agendi poſſeſſorio recuperādæ, ſi ſpoliaret̄, nō refert,
an intēderet, vł crederet uti iure ſuo, uñ nō facit nim,
an ſit in bona fide: cū ēt ꝑdo ſit reſtituēdus. c. in literis.
de reſt. ſpolia. & c. ſeq. q̄ uerba dicit Ab. fore multū no-
tāda quo ad duo. Primū ꝙ acqritur quaſi poſ. in iſtis in
corporalib. ēt cum mala fide et metu interueniente.
7 ¶ † Secūdum ꝙ ꝑdo et poſſeſſor malę fidei ſit reſtituē
dus, niſi conſtet in iudicio eſſe ꝑdonē, qđ dicit eſſe no-
tandum ꝓ limitatione. c. in literis. prælegati: et dicit
facere c. ad decimas. de reſt. ſpo. et quod notat Inn. in c.
ꝯſtitutus. de filiis presbyterorum. et ꝑdicta ēt pulchre
uoluit Io. And. in nouella in d. c. bonę. ſup gl. 3. in ter-
tia col. ¶ Subdit poſtmodum ipſe Ab. primum dictum
eſſe limitādum, et dicēdum nō eſſe uim, an bona fide
uel mala acqſiuerit, ſ. quo ad acquirendum poſſeſſio.
uel quo ad agēdum interdicto recuperādæ, et illud ita
ꝓcedat: dic ſecus tn̄ eſſe quo ad ualiditatem electionis,
ſeu pn̄tationis, uel alterius actus: qa ſi eſt in mala fide,
non ualet pn̄tatio, uel electio, ex quo poſſeſſor male fi-
dei no facit fructus ſuos, ita nec iſte ualide exercet, cū
pn̄tare ſit fructus &c. qn̄cūq; ergo conſtiterit de iniqua
poſſeſſione, caſſabitur pn̄tatio ſeu electio. Aut q̄ritur
quo ad facultatem agendi interdicto retinēdæ. et tūc
dicit ipſe, ſi ꝯ tertium nō eſt uis, an intenderit uti iure
ſuo, an uero crediderit uti iure ſuo, ſed quo ad illum, a
quo habuit poſſeſſionem, oportet ꝙ non acquiſiuerit
poſſeſſionem ui, clam, uel precario, nam tunc ſuccum
beret, et etiam in illo interdicto uti poſſidetis, ut in l. 1.
in fi. ff. uti poſſide. ſecundum Inn. et ſubdit. aduerte tn̄,
ꝙ ſola mala fides in acquirendo non impedit, quo mi-
nus poſſit agi interdicto uti poſſidetis, ut dicit notabi-
liter Inn. in c. 2. de in integ. reſt. et facit. d. c. in literis. ſed
ut agatur interdicto, de itine. actuq. priua. uel de aqua
quotidiana et æſtiua, requiritur bona fides, et ſic quod
credebat uti iure ſuo, & hoc probabitur ex aliquib. cō-
iecturis, ut ibi per eum. Et ꝙ ſufficiat ipſum uti tanquā
iure ſuo, ſentit Bal. in d. c. conquerente. in pe. colum. in
uer. et nota qđ ſupra. de officio ordin. & apertius idem
Bal. in d. c. cum eccleſia ſutrina. in pe. col. in uerſicu. &
ponitur, ꝙ iſti clerici. Et adde ad prædicta eundē Ab. ſi
militer diſtinguere in hac materia in d. c. bonæ. in 3. co
lum. Ex quibus eius dictis tu circa oīa iſta tria requiſi-
ta cōſidera ea eſſe pluſquam tria, ſed in tribus principa
liorib. deducta. Nam primo requiritur, ꝙ pn̄tet. Secun
do ꝙ pn̄tet ſciente primo poſſeſſore & patiente. Tertio
ꝙ ſequatur inſtitutio uel confirmatio. Quarto ꝙ ab in
ſtitutione nō ſit appellatum. Quinto ꝙ confirmatus
ſeu inſtitutus teneatur ut inſtitutus, uel confirmatus.

Sextò ꝙ sit ubi ... de, & sic ꝙ credat uti iure suo: ut ... ia ista s. diximus: ... ita separata ponit Cald. in dictis ... lilijs. sed (ut uidisti) ... sub istis trib. oīa includunt, & sic ... ria sunt requisita ... Ab. in fi. d.c.2. de in integrū resti. Tñ ego cōsidero ex dictis Abb. proxime relatis, ꝙ aut nos loquimur quo ad acquisitionē possessionis iurisp. uel pñtandi, ut præsentatio, ꝗ fit p eū, uel fieri hēt in futurum, admittat, et si illo iure spolietur restituatur, et quantū ad hoc quo ad acquisitionē iurispa. et pñtandi nō requiritur aliud, nisi præsentatio et institutio semel facta: ut dicetur in sequen. art. et de necessitate non requiritur patientia aduersarij, nec bona fides, nec ꝙ præsentatus sit habitus pro rectore &c. qa ut vidimus s. in ista. q. prin. in 2. cū quatuor seq. art. quo ad hoc ut aliqs possit præsentare, et admitti dēat pñtatio, immo et sequi institutio, sufficit esse in possessione, quamuis sit in mala fide, uel violentus prædo, seu intrusus, & etiā mota lis, ante tñ litis contesta. et ēt si concurrat cū bonæ fidei pos. uel proprietario, donec de mala fide, uel pdictis constet, ut ibi plene diximus: quia satis est, quē esse in quasi pos. ꝗ quidē quasi pos. acquirit ex præsentatione secuta institutione, et ibi nō est bona fides, nec in uiolento possessore, pdone uel alijs patientia dñi et reliqua, et tñ (ut s. est dictū) pñtatio admittitur et dicit possessor, et si eo spoliat, restitui dēt, iuxta. c. in literis. de resti. spolia. ubi plene per Inn. et alios, et pro hoc adduco id qđ dixit Abb. in d. c. cōsutatipnib. in vlt. nota. post Inn. in d. c. 2. de resti. in integ. ꝙ licèt pñtatio facta a nō possessore ēt institutione secuta nō teneat: tñ acquirit illi quasi pos. in futurū. ecce ꝙ ibi sm terminos illius vltimi notabilis ille præsentabat, ꝗ nō erat in possessione, et sciebat se nō esse, sed solū credebatur esse pronū, et tñ ex illa pñtatione secuta instiutione acquirit quasi possess. in futurum, et ideo tenerem cū Abb. in locis s. alleg. sufficere præsentantem intendere uti iure suo, licèt nō credat, et sic sit in mala fide. Si uerò nos loqmur quo ad effectū, ut pñtatio et institutio teneat, et hēat alia priuilegia, ꝗ hēt, pñtatio facta a bo. fin. pos. iuxta tex. et doc. in d. c. cōsultationib. et diximus late s. in 1. 5. et 6. art. præsentis quæstio is et ēt quò ad hoc, ut prescribat ꝯ dominum bene requiruntur oīa alia requisita s. adducta, ut late diximus s. in 2. par. 1. li. in vlti. col. prin. in 1. ar. et si bene aduertat. ita loquitur maior pars doc. s. allegatorū Et adde quasi pos. acquiri et cōseruari ēt per cōsensum, ꝗ præstatur per patronum in permutatione, ut nouiter dicemus infra in 1. par. 1. li. in 6. q. prin. in 6. ar. in 4. dubio. in uer. ideo dictis s. Do. Roch. uerò in d. 14. q. in 1. requisito indistincte tenet requiri bonā fidē nō adducēdo suprascripta, nec ad ea aduertēdo, sed transit ad aliā difficultatē, an sufficiat unica pñtatio secuta institutione, de qua dicemus in pximo seq. at. Et de istis requisitis uide Phi. Deciū in consi. 217. diuino &c. et pro tenui. in 3. col. et in consil. 124. placet mihi. in 1. col. et ꝙ mala fides noceat. ponit ipse in cōs. 129 diuino &c. et pᵒ tenui. circa mediū. 2. col. et de isto artic. etiam ipse ponit in cons. 134. in 1. et 2. col.

¶ Vndecimus art. 3. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Quasi possessio iurisp. acquiritur vnica præsentatione & institutione secuta. & in seq. art. nu. 1.*

2 *Præsentatio est de illis actibus, qui non solent facile concedi ratione amicitiæ.*

3 *Quasi possessio seruitutis probatur semel fuisse vsum seruitute.*

4 *Quasi possessio iurispa. acquiritur per consensum præstitum per patronum in permutatione beneficij institutione secuta.*

5 *Actus unicus sufficit ad acquirendā quasi possessionē eorū qua non solent concedi ratione amicitiæ, sed permittuntur qui habēt ius.*

1 Et ex istis sequitur undecima dubitatio seu articulus, † an quasi poss. iurispa. seu præsentandi acquiratur ex una pñtatione et institutione secuta, an uerò requirantur plures. et dic breuiter, sufficere unam, p tex. in d. c. cum ecclesia sutrina. de cā poss. et proprie ubi Bal. dicit illos clericos fuisse uerbosos, dicendo se bis elegisse: & ēt vr tex. in d. c. consultationib. hoc titu. iuncto. vlti. no. Abb. dū dixit, per unicā pñtationē factā a nō patrono acquiri pos. in futurū: & ita ēt Inno. in d. c. 2. de resti. in integ. & ibi Abb. ante fi. ubi ponendo supra scripta tria requisita dici requiri pñsentationem & institutionem & sic vnicam. & idem Abb. in d. c. bonæ. el 2. in 3. col. de postula. præla. & latius idem Abb. in d.
2 c. cum ecclesia sutrina. in 4. col. † maxime cū iste actus præsentandi sit de illis actibus. qui non solent de facili concedi rōne amicitiæ. prout ibi dicit ēt de electione, adducendo gl. 3. & Inn. ibi. & dicit sentire Bar. in l. 1. in §. hoc interdicto. ff. de iti. actuque priua. & subdit in simili hoc probari in l. 1. §. quæsitum. ff. de aqua quoti. &
3 æsti. † vbi ad probādum quasi pos. seruitutis sufficit probare quē fuisse semel usum. & ad idē adducit. ca. cū de beneficio. de præb. li. 6. Prædicta ēt vult Inn. in d. c. in literis. de resti. spo. & in d. c. 2. de resti. in integ. & facit tex. in c. querelam. de elec. & in c. cū olim. de cau. pos. & proprie. Et hoc ēt vult Abb. in cons. 54. casus cōtingentia.
4 post prin. 2. col. in 1. uol. † ubi plus dicit quasi pos. acquiri ēt per cōsensum præstitum per patronum in permutatione beneficij institutione secuta, ex quo hr loco pñsentationis, & præsentantem dici esse in quasi poss. præsentandi, ut ibi per eum, quod est summe notandum. Et uoluit expresse Alex. in cons. 74. viso puncto. in uer. & per hoc pōt. in 4. col. in 4. vol. & Bal. in c. 1. §. si uerò vasallus. in ti. quæ sit inuest. in vsib. feudo. Sentit etiam hanc par. Gasp. Cald. in d. consil. 12. ꝗ requirantur. & in seq. apertius an acquiratur hoc tit. & Petr. de Anch. in consil. 10. posito inter consilia Cal. quidam ædificauit, circa medium. hoc tit. fol. 62. Hoc idē sensit Oldr. 312. thema quæstionis. ante fi. pe. col. hoc titu. ubi dicit vltimo loco pñtantem dici in poss. licèt in præced. præsentationib. alij præsentauerint, & sic vr uelle ex unica præsentatione secuta institutione acquiri quasi poss. Et uoluit ēt Gay. in repe. c. fi. c. de elec. li. 6. ante fi. 36. col. Do. Roc. tenet ēt suprascriptam opinionem in d. uerbo cōpetens alicui. in 14. q. in primo requisito, quā dixit sentire gl. & Abb. in c. si uerò. hoc tit. & clarus idem Abb. In c. 1. in uer. & hæc faciunt. de relig. domi. & illam firmare Cald. in c. ex literis. in 2. colum. in 2. opp. hoc ti. & pulchre Bal. in cons. 22. quidam nobilis. in fi. in 5. vol. & Bal. in l. 1. in 1. col. C. de seruitu. & Bar. in d. l. 1. §. hoc in
5 terdicto dicentes † ꝙ in his ꝗ non solent concedi ratione facultatis uel amicitiæ, sed tantummodo pmittuntur his qui hēnt ius id faciendi, unicus sufficit ad acquirendam quasi pos. & exemplificatur ibi per eos. quā doctrinam ponit ēt Bart. in l. sicuti. §. si quæratur. ff. si serui. vendi. do. Card. voluit ēt in cōs. 3. sub tit. de cā posses. & proprie. & hanc ēt cōclusionem tenuit ibidē Roch. in prin. 15. & 16. q. Reperi ēt Pau. de Cit. in hoc tract. in 6. par. in 18. qō. hoc idem tenentem licèt multum Intricate, & dicētem ꝙ licèt acquiratur quasi posses. ex vnico actu præsentationis institutione secuta, non tamen dicetur vere patronus, ut ibi per eum. & ista est cōmunis omnium doct. sententia in hoc passu, quam tenet Phil. Decius in cons. 124 placet mihi. in 1. col. & in cōs. 126. in causa domini Franc. in 2. col. & in consil. 127. in 1. col. & in consi. 134. uiso puncto. in 1. col.

¶ Duodecimus art. 3. q prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Casus, tutor præsentauit proprie nomine unà cum pupillo in ecclesia iurisp. pupilli eo sciente & patiente, & cuius præsentatio fuit admissa & secuta institutio, mortuo tutore eius filius & hæres vacante ecclesia iterum præsentauit cum dicto pupillo effecto pubere, reclamantibus tamen aliquibus alijs prætendentibus se etiam esse patronos: qua reclamatione nō obstante secuta fuit institutio, an sit acquisita quasi possessio dictis iurispa. & præsentādi ipsi tutori & eius filio, vbi quod sec. nu. 2. et nu. 11.*

3 *Taciturnitas nocet, vbi possum prohibere & nō prohibeo, & nu 8.*

4 *Instrumentum confectum a duobus notarijs, uno bonæ fidei alio mala sustentatur propter fidelem notarium.*

5 *Domesticus potest testificari in casu habente commixtionem commodi, & incommodi.*

pro

6 *Præſentatio facta a nec poßeſſore nec patrono, licet ſequatur inſti-
tutio non per hoc uidetur facta a poſſeſſore.
7 *Plura ubi requiruntur ad formalem eſſentiam actus, deficiente
uno actus corruit.
9 *Mercator recipiens literas cambij, & ſtatim non contradicens vi-
detur eas acceptare.
10 *Quo tempore iuit ad ſtudium Patauinum cauſa ſtudendi.*
12 *Præſentatus per quaſi poſſeſſorem mal. fi. & inſtitutus reuocatur
*quandocunque conſtito de mala fide præſentatis, fallit ubi eſt
*præſentatus etiam a uno ex patronis ueris, uel a bonæ fidei poſ-
ſeſſore.

Et iſtis duobus proxime præced. art. apparet deciſio
12. de quodam caſu qui in facto Trani accidit, in
quo conſuluit do. me. Corſe. dum Paduæ legeret roga-
tus a quibuſdam ſcholarib. meis concluib. & eſt talis.
1 ¶ † Si aliquis tutor præſentauit proprio nomine unà cũ
pupillo in eccleſia iuriſpat. pupilli ſciente & patiente
pupillo, & eius præſentatio fuit admiſſa, & ſecuta inſti
tutio, ac mortuo tutore ipſius filius & hæres uacante
eadem eccleſia iterum p̃ſentauit cũ dicto pupillo effe
cto pubere, & reclamantibus nõ aliquib. aliis prætendẽ
tibus ſe ẽt eſſe patronos: & ipſa reclamatione non ob-
ſtante ſecuta fuit iuſtitutio, an ſit acquiſita quaſi poſ. d.
iuriſpa. & p̃ſentandi ipſi tutori & eius filio, & iſte caſus
fuit in perſonam quondam magnifici dñi Franci. Filin
gerij mei affinis tutoris nobilis Refaldini de Cnnio in
eccleſia ſanctæ Mariæ annunciatæ campi longobardo-
rũ dictæ ciuitatis Trani, & p̃tendentes ſe patronos, fue-
runt nobiles de domo caſtaldorũ, & filius dicti dñi Frã
ciſci fuit quondã dñs Iacob. Filingerius. & do. me. con-
ſulendo in hoc caſu, ut ſ. dicit, ꝙ prima facie vr̃ dicen-
dum tutorem & eius filiũ adeptos fuiſſe ius p̃ntandi, &
2 effectos eſſe quaſi poſ. ¶ † Et primò ꝓ hac par. adducit:
nam unicum actum p̃ntationis quis adipiſcitur quaſi
poſ. iuriſp. & allegat aliqua ex adductis in proximo præ
ced. art. ſed tutor ipſe ſemel p̃ſentauit, & ſimiliter eius
filius, & ſecuta eſt inſtitutio, ergo acquiſiuerunt quaſi
3 poſ. d. iuriſpa. ¶ † Secundò mouetur iſta ratione: nã ubi
per prohibitionẽ meam poſſum ꝓhibere, quod fit, ne
fiat, & taceo: tunc taciturnitas pro conſenſu hr̃. 54. diſ.
c. ſi ſeruus. ff. de re iud. l. ſæpe. 11. q. 3. c. qñ. de re iud. c. pe.
l. Gay. ff. de pig. actio. & notatur in c. nonne. de p̃ſump.
ergo cum patroni ueri qui potuiſſent prohibere nõ ꝓ-
hibuerunt, immo pupillus dum eſſet pupillus & ẽt pu-
bes effectus cum eo & cum filio præſentauit tacite, im
mo potius expreſſe promiſit, ex quo nõ prohibuit. Ter
tiò adducit reg. ꝙ ubicunq; actus fit a duob. quorũ al-
ter eſt habilis, & alter inhabilis, ſuſtentat̃ actus ꝑꝑ ha-
bilem: & adducit ad hoc, quod voluit Bal. in l. impera-
4 tor. ff. de ſtatu homi. † ubi dicit, ꝙ ſi duo notarij ſunt ro-
gati de eodem inſtr̃o, & unus eſt probatæ fidei, alter ue
rò eſt damnatæ opinionis, & cõficiũt inſtr̃m, nihilomi-
nus ſuſtentatur inſtrumentum propter fidelem nota-
rium. facit ad hoc notab. tex. in l. ſi quis ex argentariis.
§. 1. uerſ. quid. enim ſi inutilis. ff. de eden. & tex. no. in l.
ſi communem. ff. quemad. ſerui. amit. & quod uoluit
5 Per. de Anch. in c. ſuper eo. de teſti. dicens † ꝓ ubi com-
modum & incõmodum ſunt adinuicem admiſſa, põt
domeſticus teſtificari pro domeſtico, per illum tex. qđ
dictum dicit eſſe aureum, & limitare mirabiliter legẽ
etiam. C. de teſti. & multa alia de mixtura adducit, quę
adduximus ſupra in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 6. art. ubi
multa nos etiam adduximus, unde cum facta fuerit p̃-
ſentatio per pupillum, & etiam poſtea per eundem pu
berum uerum patronum, licèt cum tutore non patro-
no & eius filio, actus ualebit per prędicta. Poſtmodum
ipſe do. me. dicit, iſtis & alijs in contrarium faciẽtibus
non obſtantibus contrariam partem putat de iure fo-
6 re & eſſe veriorem. ¶ † Et mouetur primò: quia præſen
tatio facta ab eo qui non eſt in poſ. nec patronus, licèt
ſequatur inſtitutio, non per hoc uidetur facta a poſſeſ-
ſore: ita dicit colligere do. Abb. per illum tex. poſt alios
docto. in d. ca. conſultationib. hoc titu. unde cum ipſe
tutor non eſſet patronus, nec in quaſi poſ. licèt præſen
tauerit, ſecuta fuerit inſtitutio, non per hoc fuit facta a
poſſeſſore. Secundò mouetur: nam ille qui non eſt ue-
rus patronus, & mala fide præſentat, ſciens ius præſen-
tandi non ad ſe, ſed ad aliũ ſpectare, non conſtituitur
in quaſi poſ. iuris pręſentandi. ita no. doc. oẽs poſt gl. in
d. c. conſultationib. & clarius Innoc. ibi in 2. de reſti. in
integ. unde cum iſte tutor pręſentauit mala fide ſciens
iuſp. ſpectare ad pupillum nõ acquiſiuit quaſi poſ. nec
filius, cum fuerit proclamatum per alios patronos. Ter
tiò pro iſta par. adducit conſiltũ ſextum quæ requirun-
tur, Io. Cal. de cã poſ. & proprie. ubi ponuntur multa, q̃
requirũtur ad acquiſitionem quaſi poſſ. iuriſpa. ſ. ꝙ poſ
ſeſſio ſit iuſta, licèt ex poſt facto fiat iniuſta, & ad hoc
ut ſit iuſta requiritur primò, quem præſentaſſe & p̃ſen
tationem eſſe admiſſam, præſentatum inſtitutũ & ha-
bitum pro rectore, ſcientia illius, cui præiudicatur, bo-
na fides p̃ntantis, & ꝙ crediderit ſe uti iure ſuo, & alle-
gat iam adducta ſ. in 19. art. ubi nos late p̃dicta adduxi-
mus, vnde cum in caſu illo in tutore nõ fuerit bona fi-
des, nec credidit ſe uti iure ſuo, licet alia interuenerit,
7 nõ dr̃ eſſe in poſſeſſione iuris p̃ntandi. ¶ † Quartò, ꝓ hoc
adducit nã vbicunq; plura requiruntur ad eſſentiã for
malẽ alicuius actus: oĩa dẽnt interuenire, immo uno
deficiente corruit ille actus. l. tutor qui repertorium. §.
pecuniæ. el 5. uerſ. ſi euidenter doceatur. ff. de admi. tu
to. & ff. de tutel. & rationi. diſtrahen. l. 1. §. p̃terea. ibi nu
mur &c. & l. fi. ff. de diuor. l. 1. § hoc aũt. ff. de trine. actu
que priua. voluit Bar. in conſi. 153. proceſſum eſt, cũ er
go in caſu nr̃o requirantur plura, & non interuenerint
principaliora. ſ. bona fides, & ꝙ crediderint uti iure
ſuo, ergo actus corruit: cum nihil dicatur actum, cum
aliquid ſupereſt ad agendum. l. cum ſillanianum. C. ad
Sille. l. ſi unus. C. de teſta. ca. maiores. de baptiſmo. & c.
nihil. 7. qõ. 1. Nec ob. dicit do. me. ſ. in contrarium ad-
ducta, unicum actum eſſe ſufficientem ad acquirendã
poſ. ſeu quaſi: quia illud negatur, maxime in caſu nr̃o,
ut notant doc. in d. c. cum eccleſia ſutrina. Præterea po
ſito caſu ſufficeret, tñ ad hoc ut ille actus ualeret, requi
ritur bona fides: ut ſupra eſt dictum, quæ hic non inter
uenit, ergo &c. Nec ob. fin. ſ. ubi poſſum prohibere &
8 non prohibeo, taciturnitas nocet &c. † quia hoc nõ eſt
uerum, cum tacens non p̃ſumatur conſentire in actu
ſibi præiudiciali, ut eſt celebre dictum Inn. in c. cum in
geneſi. de elec. & notant doct. in c. nonne. de præſum-
ptio. lega. & no. in l. qui patitur. ff. manda. per Roma. &
alios in l. 2. §. voluntate. & in l. poſt dotẽ. ff. ſolu. matri.
Præterea tunc taciturnitas cũ ſcientia & patientia no
cet, qñ vltra taciturnitatem interuenit actus poſitiuus.
tex. eſt bonus in clem. 1. de procura. ubi ſi ſcienter quis
recipit inſtr̃m, quo conſtituitur procurator, vr̃ tacite
ſe obligare ad illud officium. & hoc ideo quia vltra ta-
citurnitatem interuenit actus poſitiuus. ad idem facit
cap. ſanè. de his quæ fiunt a maio parte cap. & tex. ſin-
gula. in l. cum oſtendimus. § fi. ff. de ſatiſda. tuto. ſecun
dum Roma. in l. 1. ff. de uerb. oblig. & not. Bar. in l. quo
enim. ff. rem ratam habe. & in l. Titius Seio. ff. de cõſti.
pecu. & ad hoc facit bonus text. in l. ſi filiusfamilias. la
ſecunda. & ibi Ange ff. ad macedo. quem text. inducit
9 ibi pro literis cambij † quòd ſi mercator recipit literas
cambij, & continuo non contradixit, uideatur eas ac-
ceptaſſe: & hanc partem tenet Abb. in ca. non iniuſte.
in glo. 2. in 3. col. de procu. & ibidem domi. Anto. poſt
Inno. Abb. in c. ad petitionem. licèt ergo vetus patro-
nus ſciuerit, & paſſus fuerit, non tamen fecit aliquem
actum poſitiuum, per quem uideatur conſenſiſſe, ergo
ei non præiudicat. Vel tertiò & melius reſpondeo, di-
cit ipſe, ꝙ licèt ſcientia & patientia ſibi præiudicaſſet,
per notata per Inno. in c. 2. de reſti. in inte. & Io. Cal. in
præalleg. conſi. tamen ex quo in tutore non fuit bona
fides, nec etiã in eius filio non fuit in eis conſtituta poſ
ſeſſio iuris præſentandi, adeo ut in futurum eadem fa-
cere poſſit, ꝑ no. in d. c. cõſultationib. Nec ob. vltimũ,
quòd actus factus ab habili & inhabili ſuſtentetur per
habilem:

habilem, quia fateor, dicit ipse, illam pñtationē fuisse
ualidam quo ad illum actū tñ, sed q in futurū ius ac-
quiratur filio tutoris negatur, ut dixi pp malam fidem
per iura præallegata, & sic p ɔñs concludedum tuto-
rem uel eius filium non acquisiuisse iuspa. nec posses-
sionem eius seu quasi rōne prædictarum præsentatio-
num factarum in mala fide. ita residet do. me. in d. cōs.
in primo dub. quod consilium incipit. in nomine san-
ctæ & indiuiduæ &c. ponderato diligenter & accurate
&c. qd ɔdidit Paduæ dum ordinariā ibi iuris pōtificij
legeret in anno 1499. quo tpe ego non accesserā Pata
10 uinū, † sed erā in patria a qua discessi, ut ad illius Gym-
nasium me ɔferrem studēdi cā in anno Dōi. 1494. 12.
ind. die 16. Octob. & ibidem applicui die. 15. Nouemb.
Quid igitur in isto casu dicemus, certe ex quo ita ɔsu-
luit & ɔclusit do. me. ut s̄. est dictum, deberē ego & eius
opinionem sequi: quia discipulus sui pceptoris opinio-
nem sequi debet, iuxta l. 3. §. 1. ff. de condi. ob cau. &
late diximus s̄. in j. par. j. lib. in 9. q. prin. in 3. art. in uers.
tñ cum iurecōsultus, nihilominus quia illud procedit,
quando opinio præceptoris sapit ueritatem, qa alias se-
cus, iuxta illud, amicus Plato, amicus Socrates, magis
amica ueritas, ut ibidē diximus. & ego nimiū dubitem
de ista ɔclusione do. mei in hoc casu illā discutiamus.
Et primo circa eā ɔsidero in titu. arti. nam (ut patet ex
eius themate) ipse quærit, an sit acquisita possessio uel
quasi iurisp. & præsentandi per dictum tutorem & eius
filium, & sic non ur̃ quærere, an sit acquisitum iuspat.
quæ quidē sunt diuersissima, an sit acquisita possessio, &
an sit acquisita proprietas. iuxta. l. naturaliter. §. nihil
cōe. ff. de acq. pos. & p Arch. & doc. in c. unico. hoc tit.
lib. 6. quę quidem consideratio seruiet ad infra dicen-
11 da. ¶ † Secundo ɔsidero primum motiuum factum pro
parte tutoris esse uerissimum, ut late diximus s̄. in pro-
ximo præc. art. & nullus discrepat, sed est cōis opinio,
per unicū actum pręsentationis acquiri quasi possess. iu-
risp. & præsentandi secuta institutione, ut late per Ab.
in d. c. cum ecclesia sutrina. & ibi per oēs. ¶ Et ex hoc
sequitur, malam fuisse solutionem datā per ipsum do.
me. ad dictū primum motiuum illud negādo & allegā-
do doc. in d. c. cū eccła sutrina. cū ibi hoc firmetur, ut s̄.
est dictū. Nec ēt tenet secunda sol. data ad dictū primū
motiuum hic nō fuisse bonam fidē, ut j̄. dicetur, & ita
remanet in concussum primum motiuum. Considero
tertio secundum motiuum pro parte tutoris esse uali-
dum, quia probatur iuribus in eo allegatis. Nec obst. so-
lutiones p do. me. ad illud datas. & prima, q ex taciter-
nitate nō præsumatur ɔsensus in actu præiudiciali &c.
nam fateor, non præsumi ɔsensum, negari tñ non pōt
qn affuerit scientia & patientia, & ista in casu nr̃o req-
runtur & non consensus, ut diximus late supra in 10. ar-
ti. huius qōnis principalis in primo requisito. Similiter
nec ob. seconda sol. taciturnitatem cū sciētia & patien-
tia non nocere sine aliquo actu positiuo, quia illud est
in casibus, in quibus requiritur qd ultra scientiā & pa-
tientiā, ut in iuribus pro hoc ibi allegatis, sed ex quo in
casu nr̃o requiritur tm̃ scientia & patientia, ad quid er-
go requiremus ultra actū positiuū? Certe superfluum
est. Et iō ipse do. me. hoc considerans (& sic se non pos-
se negare, sufficere solam scientiam & patiētiā, immo
ex aliquibus causis illa præsumi ut diximus s̄. in 10. pro
xi. art. in primo prin. requisito, q̄to magis in casu nr̃o,
ubi de ea apparet: quia tutor præsentauit cum pupillo
& eius filius præsentauit cum eo pubere facto sciētib.
alijs qui pretendebant se patronos, & reclamauerunt,
nō tñ aliqd ɔcludens probarunt) transiuit ad tertiā sol.
dato q esset ibi scientia & patientia, tñ defuit bona fi-
des, & iō non ualet, & ad hanc sol. respondebimus in-
fra, & sic restat roboratum secundum motiuum partis
tutoris, & filii. Cōsidero quarto tertium motiuū partis
tutoris, q actus factus ab habili & inhabili sustentatur
pp habilē &c. non concludere quo ad principale intē-
tū tituli qōnis a themate extracti. s. an ipse tutor & filii
acquisiuerint quasi pos. & c. sed ad hoc ualet, an actus
pñsentationis esset reuocandus. & concludit q non, ēt.
ɔstito de mala fide, & ēt dato q esset uera opinio do-
ctorum, q qñcunque ɔstaret de mala fide pñtantis, pñ-
sentatus licet institutus esset remouendus, quā ego nō
tenui s̄. in hac q. prin. in 2. art. in fi. & hoc firmat idem
do. me. in solutione huius tertii motiui, dū fatet actū iā
factū esse ualidum licet neget acquisiuisse quasi pos. in
12 futurum. ¶ † Et ex isto motiuo iuncta sol. do. me. colli-
go unum, quod puto uerissimum, & omisi dicere s̄. in
d. 2. art. q data pro uera opinione doctorum ibi posita
pñtatum per quasi pos. malæ fidei ēt institutum esse re-
uocandum qñcunque constito de mala fide pręsentan-
tis, ut s̄. iñ hoc est uerum, quando esset institutus ad pñ-
tationem solius possessoris malęfidei, sed quando esset
præsentatus a quasi pos. malæ fidei ab uno ex ueris pa-
tronis uel ab uno alio quasi pos. bonæ fidei. & secuta es-
set instō, licet postmodum constet de mala fide illius
pñtantis, non remouebitur institutus: quia remanebit
ex ui præsentationis factæ p unū ex ueris pr̃onis, uel p
unum ex quasi pos. ma. fi. pp eōem seu mixturam ac
etiam alia rōne, qa ex quo ipse solus patronus uel bo-
nęfidei quasi pos. comparuit & pręsentauit j̄. iuris ter-
minum uel edicti, & alii ueri patroni non, iste compa-
rens in hoc casu hēt omne ius pro ista uice, quia alij nō
comparuerunt, ut j̄. dicetur in 2. par. huius 2. lib. in 6. q.
prin. in 4. art. unde licet præsentauerit ēt ille quasi pos.
malęfidei, tamen non reuocabitur institutus, ex quo
fuit institutus etiam ad præsentationem unius ueri
patroni uel bo. fi. pos. qa omne ius habebat pro ista ui-
ce, ex quo alii nō pręsentarunt. & nota hoc dictū: qa sę-
pe accidit in facto, & est maxima declaratio ad opinio-
nem illorum tenentium institutum ad pręsentationē
malę fidei quasi pos. ɔstito de mala fide fore remouen-
dū qa nō pcedit, qō cum eo pñsentauit unus ex ueris pa-
tronis uel bo. fi. quasi pos. Cōsidero quinto primū moti-
uum do. me. contra partem tutoris non probare. s. q pñ-
sentatio facta ab eo qui non est in possessione, nec pa-
tronus, non ur̃ facta a possessore, licet sequat instō, ut
dicit colligere Abb. in d. c. consultationib. nam respon-
detur, uerum esse, & ita ibi colligere Abb. q tamen ibi-
dem dicit aliud in ult. no. q licet non uideatur facta a
quasi pos. tamen p illā pñsentationem acquiritur in futu-
rum quasi pos. unde cū titulus articuli nostri sit, an tu-
tor p illam præsentationē acquisiuerit quasi pos. in fu-
turum p d. doctri. Abb. est ɔcludendum, eum acquisi-
uisse pos. & illa doctrina est in terminis, acquisita quasi
pos. in futurum p ipsum tutorem eo mortuo multo for-
tius potuit illam continuare eius filius: & ita illud pri-
mum motiuum est magis pro tutore & filio quam cō-
tra. Considero sexto nec secundum motiuum ɔ tuto-
rem concludere, nam in illo dr̃ scientem ad aliū specta-
re iuspa. esse in mala fide, & iō nō possidere, nec in qua-
si possessione constitui, sed tutor fuit huiusmodi, ergo
&c. respondetur. n. hoc esse falsum, nam q̄uis quis sit in
mala fide, acquirit nihilominus possessionem cum ma-
lā fide tamen, & quasi possessor dr̃, ut diximus late su-
pra in 10. art. præsentis qōnis. unde cum titulus pręsen-
tis articuli sit, an ille tutor uel eius filius acquisiuerit
quasi pos. & dicendum est q sic. licet cum mala fide, ta-
men possessor dr̃. quid tandem obstat mala fides? obsta-
ret solum ut institutus remoueretur ut fm opinionē do-
ctorum s̄. relatam in quarta consideratione, non tamē
obstaret quo ad hoc, ut non dicatur acquisiuisse quasi
possessionē, ut j̄. latius dicetur. Vel secundo respondet
q licet hoc procedat in ipso tutore, tamen filius erat in
bona fide, ut j̄. dicetur & p ista restat sublatū ēt fm mo-
tiuum factum contra tutorem. Considero septimo ter-
tium motiuum contra partem tutoris simr non proce-
dere, nam licet plura requirantur ad acquirēdam qua-
si pos. iurisp. uel pręsentandi ut in eo tamen oīa concur-
runt nisi bona fides in tutore, ut ibi patet, quo fit, q ex
quo bona fides necessario nō reqrit ad acqsitionē pos-
sessionis, licet reqratur quo ad ualiditatē actus, ut dixi-
mus late s̄. in d. 10. art. merito d. tertiū motiuū nō pce-
dit.

dit.¶Sed dato & nō cōcesso ꝙ bona fides requiratur,
licet defuerit in tutore, tñ dedit cām acquirendi iuspa.
in futurum iuxta doctri. Abb.in d.c.ꝯsultationib.unde
cum superuenerit eius filius eo defuncto, & inuenerit
patrem proprio nomine pñtasse, noluit & ipse pñtare;
nec p hoc est ꝯstitutus in mala fide, qa tanq̃ hæres dr̃ es
se in bona fide, nec p solam reclamationē aliquorum
asserentium se patronos, ut in themate dr̃, constituitur
in mala fide, ut per Inn.in prin.c.a.de resti.in integ. Itē
quia per solam litis contestationem & ex fictione iuris
quis cōstituitur in mala fide, iuxta l. certum. C. de rei
uendi. & diximus late s̃.in 4.art.pñtia qō.post doc.in d.
c.consultationib.unde cum hic solum fuerit ꝓclama-
tum nec aliter ad ulteriora processum, nec de nō iure
illius probatum per proclamantes, quod apparet, ꝙ si
ad ulteriora ꝓcessum extitisset pñtatus a dicto filio tu
toris, & ab illo patrono pubere nō fuisset institutus, un
de apperet aperte illos solū simplr̃ ꝓclamasse, quo ca-
su possessor non impeditur, ut diximus late supra in d.
4.art.pñtis qōnis. Et ex ista ꝯsideratione cessant oīa quę
dñr, tutorem & filiū fuisse in mala fide propria, qa ma-
la fides non nocet quo ad acquisitionem quasi pos. iu-
risp. sed quo ad reuocationem præsentati & instituti, ut
diximus in d. 10.at. Secundo ꝙ licet tutor fuisset in ma
la fide, non tñ eius filius, ut supra diximus. unde sequit̃
saltim filium acquisiuisse quasi posses. Et ex istis etiam
resultat octaua consideratio ad quartum motiuum ꝙ
ubicunque plura requiruntur ad essentiam formalē
alicuius actus, uno deficiente corruit illi actus quia bo
na fides non requiritur ad essentialem formalem ac-
quisitionis possessionis, sed ad essentiam formalē non
remotionem præsentati instituti, ut diximus s̃.in d. 12.
art. Vel secundo respondetur, bonam fidem affuisse si
non in tutore saltem in eius filio: & sic patet conclusio
nem do. mei non procedere, sed tutorem uel saltē eius
filium per præsentationem prædictā acquisiuisse qua-
si pos.pñtādi in illa ecclesia. Nec potest dici do.me. for-
san noluisse intelligere illos non acquisiuisse iuspat. &
sic proprietatem, quia certe de hoc non quærebatur, ut
diximus supra in 1. consideratione, nec erat lapsum iā
tum tempus, ut filius tutoris potuisset præscribere. un-
de uera conclusio sit de qua supra contra do. me. sub-
mittendo me semper eius correctioni.

¶Decimustertius art. 3. q. ptin. 1. pat. lj. Lib.

1 *Quasi possessio iuris præsentandi an acquiratur per aliquem præsen tantem confirmata præsentatione in causa principali, & postea cassata in causa appellationis. ubi quod non.*
2 *Confirmatio est pars præsentationis.*
3 *Appellatio an & quando extinguat, uel suspendat pronunciatum.*

1 Dubitatur Decimotertiò, † an quasi pos. iuris
pñtandi acquiratur per aliquē præ
sentantem si confirmata fuit præsentatio in cā princi-
pali, & postea cassata in causa appellationis. Istum art.
posuit Gasp. Cal. in consi. 13. an acquiratur hoc tit. fol.
61. ubi super isto casu ꝯsuluit & ꝯcludit ꝙ nō, quia ad
hoc ut possessio acquiratur, requiritur confirmationē
habuisse effectum, ut dicit patere in c. cumana. de ele.
nam actus carens effectu hoc non inducit. c. illud. c. cū
laici. c. suggestum. & c. fi. hoc tit. Secundo pro hoc ad-
ducit, quia talis nō pōt dici possor bonæ fidei, ergo præ
sentandi ius non acquirit. ꝓbatur hæc allatio in c. cum
Bertoldus. de re iudi. & in d.c. ꝯsultationib. hoc titu. &
de ele. dudum. el 2. post prin. & alle. Inn. in locis s̃. alle-
gatis in 10. art. Et ꝙ talis dicatur possessor malæ fidei
patet (dicit ipse) quia non possidet auctoritate iuris uel
prætoris. l. iuste, a ꝯrio. ff. de acq. pos. & no. per Inn. in d.
c. consultationib. Immo nec bona fides dicit præsumi
in hoc casu, & allegat plura iura. Et subdit non obstare
si dicatur, ꝙ talis præsentatio semel fuit confirmata in
cā principali, ergo ex illo unico actu acquisita fuit pos-
sessio d. c. cum ecclesia sutrina. de causa pos. & proprie.
qa uidetur, dictam confirmationem fuisse cassatā in

causa appellationis. Constat. n. ꝙ pendente appellatio
ne is qui præsentauit, non dicebatur possessor, cū p ap
pellationē suspensa fuisset confirmatio. ca. uenientes.
de iureiur. c. sæpe. & c. oblatæ. de appel. & facit optime
quo no. Host. in c. cum ex literis. in fi. magne. glosę de
resti. in interg. nec ēt dici potest s̄m Cal. ꝙ ꝯstituerit eū
in possessione ipsa præsentatio p eum facta, cum cōfir
matio sit cassata, quia illa p se sumpta nec sibi nec alte
ri tribuit aliquod ius e. dilecto. de præb. c. ex frequenti-
bus. de instit. reg. r. de reg. iur. lib. 6. effectus. n. est ꝯfir-
matio, ut no. Inn. in c. cum super. de cā pos. sine qua cō
firmatione talis possessio siue retentio facti pęnā mere
tur, & inducit c. nosti. de ele. c. qualiter. & c. auaritię. eo.
tit. li. 6. talis. n. præsentatio cum non sit perfecta, nō tri-
2 buit ius sine confirmatione iuris: † cū ꝯfirmatio sit pars
pñtationis. c. postquam. de ele. & c. nihil. & quod no. p
Io. An. in c. publicato. eo. tit. & per Inn. in c. cū dilectus.
de consuetu. & in c. dilectus. el. 2. in gl. incip. iste. n. de p̄
ben. & c. a. & resti. in integ. Et ita ēt tenuit Roch. in hoc
tra. in uerbo competens alicui. in 24. q. in fi. 2. requisiti.
ut diximus s̃. in 10. proximo prec. art. in fi. 2. requisiti re-
mittendo nos ad hic dicenda. & alleg. Cald. ubi supra.
& dicit hoc esse satis de mente do. Alex. in præallega-
to consi. l. 75. nisi. in 4. uol. Tu aduerte aliter nō posse
dici q̃ Gasp. Cal. conclusit, illa potissima rōne: nam in-
3 ter doc. magna est altercatio, † an appellatio extinguat
uel suspendat pronunciatum, cum aliqua iura uelint,
ꝙ extinguat, aliqua uero ꝙ suspendat, de qua p doc. in
d. c. uenientes. de iureiu. & amplissime p Barba. in c. pa
storalis. in §. præterea. in 2. col. in uersi. nota ēt ex eodē
uerbo. cum sex col. seq. de offi. deleg. & per Præposi. &
alios, & p̄sertim do. me. Cors. in rub. de appel. in 1. char.
& p Bal. Ang. & mod. in l. tale pactum. in §. qui prouo-
cauit. ff. de pac. & in plurib. alij locis. Et aliqui ex eis cō
cludunt, pronunciatum extingui, aliqui suspendi, aliq
uero (prout unus ex eis fuit Imo. in d. c. pastoralis. in §. p
terea. & do. me. in d. rub.) distingunt, prout ex nunc ex-
tingui, prout ex tunc suspendi: suspendit. n. si prima sē
tentia confirmat̃, si uero infirmatur, extinguit, ut ibi p
eos. Cū igitur ad hoc ut acquiratur quasi pos. iuris præ-
sentandi requiratur fieri præsentationem & seq instō-
nem, ut diximus ā. in 10. ar. in 2. requisito. Et in casu no
stro fuerit facta præsentatio & secuta confirmatio seu
instō in prima snīa, & appellatum ab ea, subito institu-
tio fuit extincta, prout ex nunc, & suspēsa, prout ex tūc
sed secuta sententia reuocatoria: primæ fuit illa suspē-
sio reducta in extensionē. & sic pronunciatū, ualet in-
stō extincta & cassata nō dicetur facta pñtatio, & instō
secuta, nec etiam institutus habitus est pro rectore, pro
ut oīa ista in acquisitione huius quasi pos. requiruntur,
ut diximus s̃. in d. 10. art. merito sine dubio dicendum
est in hoc casu non esse acquisitam quasi pos. Et ꝓ hoc
Ego adduco in terminis do. Car. immo loquentē in for
tiori casu in c. ex literis. in 2. col. in 1. oppo. & in d. c. cō
sultationibus. in 4. & 5. q. in 2. col. hoc tit. quam retuli-
mus supra in 2. art. huius q. prin. in uersi. tu in fine hu-
ius art. nam cum ibi tractaretur, an præsentatus a mala
fidei pos. & institutus constito de malafide præsentan-
tis debeat remoueri, & doc. dixerint ꝙ sic, Car. in locis
s̃. allegatis tenuit ꝙ nō, qa malafides pñtantis non dēt
nocere instō p diffinitiuam, nisi ab illa instōne fuisset
ī. terminum appellatorium appellatum: qa tunc si in
causa appellationis constaret de malafide uirtute illius
appellationis, quę suspendit pronunciatum, & institu-
tionem, constito de malafide pñtantis debebit institu-
tus remoueri, ecce qualiter sumus in fortiorib. terminis
nā nō tunc ille pñtans acquirebat quasi pos. sed iam ac
1 quisiuerat & erat in quasi pos. & secuta instō istius no-
uæ pñtationis in prima causa, sed ab ea postmodum ap
pellatum, & tamen uirtute illius appellationis causa re
uidetur, & constito de malafide remouebit̃ institutus,
q̃to ergo magis hoc debet esse in casu nostro, ubi ille
præsentans non erat per antea in quasi pos. sed nunc ac
quirebat quasi pos. & secuta fuit institutio in prima cā,

& cassata

& cassata in causa appellationis. Certe multo magis.
Sed aduerte, nã aut ista cassatio institutionis fuit facta
ex defectu põrantis, puta qa in cã appellationis consti
tit de non iure uel malafide eius, & casus est clarus illũ
nõ acquisiuisse quasi pos. nã siuã ipsa quasi pos. extitis
set constito de prædictis, & sup illis iudicato quasi poss.
amitteret, & hoc est clarum. Aut uero institutio q̃ fue
rat facta in prima cã fuit cassata, in secunda ex defectu
pñtati, vel alio defectu, & tũc esset dubiũ, an pp talem
cassationem non acquireret quasi pos. Et certe in hoc
casu dicerem eum non acquirere quasi pos. cũ nũc in-
tendebat illã acquirere, & tamen nõ est secuta institu-
tio cum effectu, quæ quidem requiritur ad illam acqui
rendã, nescio quõ possumus dicere, ꝙ acquisiuerit, co-
gita tñ super isto casu: quia est diuersus a casu seq. cum
in illo præsentans iam per antea fuerat in quasi pos. &
illam acquisiuerat, & iõ si eius pntatio cassatur ex alio
defectu q̃ nõ iuris, vel non possessionis suæ nõ dẽt eius
possessioni iã acquisitæ nocere. Cogita: qa forsan pos
set dici contrarium, sed ego semper tenerem, qđ dixi.

¶Decimusquartus ar. 3. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Quasi possessio iuris præsentandi an amittatur præsentatione cassa-*
ta per patronum facta, qui erat in quasi pos. iuris præsentandi.
2 *Modi acquirendi & amittendi quasi possessionem, remissiue.*
3 *Quasi possessio iuris præsentandi amittitur cassata præsentatione*
per sententiam, cum ius præsentandi alteri adiudicatur.
4 *Ordinarius punitur non admittendo præsentatum sine causa.*
5 *Quasi possess. iuris præsentandi non perditur cassata præsentatione*
ex defectu personæ præsentatæ & pñtante vel facta extra tpa.
6 *Quasi possessio iuris præsentandi amittitur cassata præsentatione*
eo quia constitit præsentantem possedisse, vel malo fide possedisse
antequam esset facta institutio.

1 Condescendo igitur ad decimumquartũ ar. † si cassatur præsentatio
per patronũ facta, qui antea erat in quasi pos. iuris pñ-
randi, an per talem cassationem perdat quasi pos. Istũ
art. ponit similiter Io. Cald. in consil. 14. cassatur pñsen-
tatio. hoc ti. fol. 62. & distinxit, ꝙ aut cassatio est facta
simpliciter, & non per hoc ille qui quasi possidebat p-
2 det quasi poss. † quia sicut sunt certi modi acquirendi
quasi pos. incorporalium, sic & amittendi, de quibus di
cit notari per Inno. in c. in literis. de rest. spo. & ille mo
dus non vr̃ de illis, ergo &c. Et ita ẽt argumentatur in
c. Petrus. de homi. & in c. cum venerabilis. de excep. ad
de & in §. actionum. insti. de actio. Aut cassatio est fa-
3 cta, † quia ius præsentandi per sñiam alteri adiudicatur,
uel in alium translatum est, ideo cassatur præsentatio
illius, qui erat in quasi pos. & tunc per talem sñiam il-
le, ꝯ quem est lata, perderet quasi pos. ex quo transiisset
in rẽ iudicatam: quia est actus ꝯrius ei. facit quod no.
Host. in c. cum ecclesia. de causa pos. & propric. & quod
no. Ion. in c. 2. de rest. in integ. in prin. mag. gl. & de con
cess. præb. cum nobis. Ita residet Io. Cald. ubi s̃. Tu cir-
ca eius dicta aduerte, & primò circa primum membrũ
distinctionis dũ dicit, aut cassatio est facta simpliciter
& nõ perdidit quasi pos. &c. quia cassatio nullo modo
4 fieri põt simpliciter & sine cã, ex quo † si sine cã nõ ad-
mitteretur, puniretur ordinarius: ut per gl. j. & ibi Ab.
in c. pastoralis. & in gl. in uerbo malitiose. hoc titu. et
Inn. & Abb. in c. cũ aũt. eo. ti. et j̃. dicetur in 2. parte hu-
ius 2. li. in 8. q. prin. in 16. ar. et seq. cum cã ergo cassatio
5 præsentationis fiet. ¶ † Ideo melius dicerem, aut pñsen-
tatio cassatur ex defectu personæ præsentatæ et præsen
tantis, puta quia præsentatio facta fuit de indigno, ubi
est culpa vtriusque, quo casu pro illa uice amittit ius
præsentandi, ut infra dicetur: similiter in hac parte in
10. q. prin. in 3. ar. uel extat facta præsentatio extra tpa,
et similiter pro illa uice nõ admittitur: ut infra etiã di
cetur in d. 2. parte huius libr. in q. prin. in artic. et in
istis casibus non perdit quasi pos. nullo modo, et ita in-
telligi potest primũ membrum distinctionis Io. Cald.
6 ¶ † Aut cassatur præsentatio simpliciter alio respectu,
puta quia constit illũ non possedisse, uel malafide pos
sedisse, antequã esset facta institutio, & iõ cassata fuit
pñtatio licèt non sit iudicatum iuspa. alteri cõpetere:
in secũdo membro distinctionis Io. Cal. & in isto casu
dicerem ẽt amisisse quasi pos. uel illã non acquisiuisse,
per dicta s̃. in 2. 12. & 13. ar. præsentisq. prin. Capio ſm
membrum distinctionis Io. Cal. s. aut cassatio est facta:
quia ius præsentandi per sñiam alteri adiudicatur, uel
in alium translatum est, & tunc talis cassatio inducit
amissionem quasi pos. Circa hoc membrum est ẽt con
siderandum, ꝙ si talis sñia est lata circa pos. non dici-
tur amisisse pos. sed succubuisse possessorio, si in petito
rio & tunc rectè procedit illud membrũ: pro isto meo
dicto facit totus tit. de causa posses. & proprie. Et circa
hunc artic. non est amplius insistendum.

¶Decimusquintus art. 3. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Casus, duo existentes in quasi poss. præsentandi, bis præsentant, &*
bis eorum præsentatio cassatur alia ex causa quàm ex defectu
quasi possessionis, deinde vnus ipsorum præsentat, alter verò non,
& præsentatio hæc confirmatur, an præsentans retineat suam
quasi pos. & non præsentans eam perdat. nu. 2.
3 *Quasi possessio non amittitur per non vsum.*
4 *Quasi possessio non amittitur cassata præsentatione ex alia causa*
quàm quasi poss.

1 Et ex istis succedit decimus quintus art. † duo existẽ
tes in quasi poss. præsentandi bis præsentant, &c.
bis eorum præsentatio cassatur alia ex cã q̃ ex defectu
quasi poss. Deinde vnus ipsorum præsentat, alter uerò
non, & hæc præsentatio cõfirmatur. Quæritur modò,
an præsentans retineat suam quasi pos. & non præsen-
tans perdat eam. De isto artic. formaliter quærit ẽt Io.
Cald. in cons. 15. duo bis præsentant. fol. 62. hoc tit. qui
dicit posse induci plura pro & ꝯ ſm dicta Inn. in d. c. 2.
de restit. in integ. tñ dicit ipse ſm terminos prœpositos
2 † puto nullum perdidisse quasi poss. ex quo aliud non
apparet, de præsentante non est dubiũ. de alio non præ
3 sentante probatur: † nã per nõ vsum quis non dr̃ perde
re quasi pos. nisi qñ apparet esse spoliatum, puta qa cũ
uellet præsentare, nõ fuit admissus, uel non præsentat,
ex quo credit ad se non pertinere ius præsentandi, qđ
quasi possidebat, uel quia nõ ausus est præsentare ꝯ vo-
luntatẽ illorum: quia ad se tñ inspa. spectare dicebat,
uel eorum qui quasi possessionem habent, ista dicit p-
bari in l. 3. ff. de acqui. pos. l. amittenda & l. quemadmo
dum. & l. clam possidere. §. qui ad nundinas. eo. ti. opor
tet ergo per aliquem actum exteriorem apparere eum
spoliatum, quod quidẽ non est in casu prædicto. Et hoc
confirmatur in casu proposito: quia hic ambo posside
bant, & vnus præsentauit, nec apparet ex sua præsenta
tione voluisse alterum sua pos. priuare, & hoc q̃ maxi-
me in præsentatione, cum non habeat præsentatus re-
quirere alium compatronum, iuxta no. per Io. And. &
doc. in c. 3. hoc tit. Facit ẽt ſm eum: quia requiritur ex
parte præsentantis eius scientia: vt sciat illum præsen-
tare intendendo uti iure suo, aliàs non præiudicaret cõ
patrono, iuxta nota. per Inno. in c. bonæ. el 2. in gl. ma
gna in uerbo illud aũt. de postu. prælat. & ita dicit de-
bere intelligi no. per Inn. in c. querelam. in uerbo dicũt
quidam. de electio. Ita Io. Cald. ubi s̃. Ad quæ ultimo
loco dicta de scientia aduersarij sunt addenda q̃ dixi-
mus s̃. in 10. præced. art. præsertim in primo requisito.
circa hunc ar. certe non est insistendum: quia ſm the-
ma illius isti per binam cassationem præsentationis nõ
amiserunt quasi pos. quia præsupponitur in eo ex alia
cã, quam non quasi pos. præsentationes fuisse cassatas,
quo casu durat quasi poss. per dicta s̃. in proxime præ-
ced. duobus arti. hoc sic stante unus qui præsentauit, &
præsentatus ab eo fuit institutus cõtinuat suam quasi
pos. & in ea non est dubium, alter qui non præsentauit
non dicetur amisisse quasi pos. qa nõ interuenerunt re
quisita in amissione quasi pos. ut hic Io. Cald. dicit, &
dictum

dictum fuit ſimiliter in proximo præce.art.nam ſi eius
quaſi poſs.non eſt acquiſita a compoſseſsore,ab alio ẽt
non eſt acquiſita,remanſit ergo certe penes eum: pro-
ut dicemus infra in ſeq.ar.cum diſcutiemus,an aliqui
bus patronis præſentantibus,& aliquibus non,nõ præ-
ſentantes amittanr quaſi poſ.de quo infra in ſeq. artic.
4 ¶†Notandum bene eſt tam ex artic. præced. quàm ex
præſenti, caſsationem pręſentationis ex alia cauſa
quàm quaſi poſs. non facere quaſi poſſidentem amitte
re ſuam quaſi poſseſ.

Decimusſextus art.3.q.prin.j.Pat.ij.Libri.

1 *Negligens rem ſuam eius poſſeſſionem amittit alio, & etiam de facto poſſidente certo tempore iudicis arbitrio.*
2 *Poſſeſſio exigendi penſionem non amittitur, licèt omiſerim petere debitam penſionem.*
3 *Poſſeſſio eligendi non amittitur ex non electioae ſpectante ad aliquem vt canonicum.& nu.6.*
4 *Poſſeſſio eligendi amittitur ex non electione ſpectante ad aliquem non ut canonicum,ſed in re ſingulari.nu.15.*
5 *Iura loquentia de electione circa amittendam vel retinendam poſſeſſionem habent locum in præſentatione.& nu. 19.*
6 *Poſſeſſio iuris præſentandi non amittitur ex non præſentatione cum alys ſpectannibus ad aliquem,vt de collegio.*
7 *Poſſeſſio iuris eligendi amittitur per non eligentes, quando electio ſpectat ad plures non vt canonicos, ſed ex diuerſis iuribus, qui vtuntur vno iure excludunt vtentes alio iure.*
8 *Patroni qui vtuntur vno iure non præſentantes excluduntur a præſentantibus diuerſo iure,ſecus ſi eodem iure.nu. 9.Limita nu.10.*
11 *Præſentatione vnius ex patroni ex parte patris conſeruatur poſſeſſio omnium patronorum inde prouenientium.& nu.17.*
12 *Poſſeßio iuris eligendi amittitur a non eligente exiſtente in quaſi poſ.alter eligendo,& electus etiam habetur pro electo.*
13 *Poſſeſſio iuris præſentandi amittitur per non præſentantem exiſtẽtem in quaſi poſſeſſione electo præſentante, & præſentatus eſt habitus pro legitimo præſentato & inſtituto.*
14 *Permittens alterum eligere exiſtens in poſſeſſione eligendi amittit ſuam poſſeſsionem.*
16 *Poſſeſſio iuris præſentandi an amittatur ex non præſentatione ſpectante ad eum iure ſingulari, & quod nu. 18.*
20 *Res communis poßeſſa ab vno ex ſocys ab omnibus ſocijs poſſideri intelligitur.*

Sequitur ergo decimoſexto loco quærere, an
aliquibus patronis in quaſi poſ.exiſtẽ-
tibus præſentantibus, & aliquibus non,non præſentan
tes amittant quaſi poſ.Iſtũ art.in terminis ponit Inno.
in c.querelam.In gl.ſua ſuper uerbo de nouo. de elect.
& ponit quaſi infraſcripta uerba formalia, quoſdã di-
cere negligẽtem rem ſuam per annum poſseſsionem
eius amittere alio poſſidente de facto per illum annũ,
pro quibus ſic dicentibus dicit facere in arg.l.ſi finita.
§.nõ tñ.ff.de damno infec.Et aliquos alios dixiſse,quẽ
ut amittat poſseſſionem debere negligere rem ſuã poſ
ſidere per decem uel viginti annos, pro quo facit inſti.
de vſuca. §.& cũ hoc.& ff.de vſuca.l.ſequitur. §. ſi viã.
& de acqnit.poſ.l.poſſidere.§.ſi ſeruus. Quod quidem
ipſe reputat abſurdum: quia tñ tp̃s vr̃ neceſsarium eſ-
ſe ad amittendã poſ.quantum ad amittendam ꝓprie-
tatem,& ideo dicit hoc eſse relinquendum arbitrio iu
dicis,alleg.l.1. §.vlti.ff.de iure delibe. Subdit poſtmo-
dum,ꝙ licèt per vnum annum nel plus ego omiſerim
ex cauſa petere debitã penſionem,vel ſi una vice omiſi
intereſse electioni, non per hoc amiſi poſseſ.quæ ſine
animo non amittitur, ſed quando peterem penſionẽ
ſi denegatur,tunc amitto quaſi poſs.alleg. in arg.l.fi.C.
de ſerui.& aqua.& tunc poſsum ut interdicto recupe-
randæ poſ.& in eo veniunt omnes penſiones præcedẽ
tium temporum: ut in d.c.querelã,& ſic a ſimili ſi vna
vice non interfui electioni,nõ amitto quaſi poſs.eligẽ.
ſed alia uice iterata electione intereſse potero. Prædi-
cta antem intelligit eſse verã,quando ſum in poſseſſio
ne intereſsendi electioni,ſed ſecus eſse, ſi eſsem in poſ.
ſeſſione ꝙ ſolus eligerem:quia tunc ſi eligat alter, & ꝓ
electo habeatur & ſubditis, bene amitto poſ.quia non
videor hr̃e animum tenendi poſ.cum electum ab alio
patiar uti dignitate ſua, ſed cũ debeo intereſſe electio-
ni,quia electio non fit nomine cuiuslibet canonici ſin-
gulariter ſed nomine capituli, ideo nõ priuatur poſſeſ
ſione ille qui contemnitur, & non intereſt electioni:
quia capitulum, quod eſt in poſſe eligendi non priuat̃
poſſeſſione eligendi, nec ẽt ille qui nõ intereſt: quia nõ
ſuo nomine ſed capituli hoc ius poſſidebat. Subdit tñ
prædicta uera, niſi forte eſſent plures, qui diuerſis uici-
bus deberent intereſſe electioni: ut erat in c. ſcriptum.
& in c.cumana.de elec.nam ſi illi qui vtuntur uno iu-
re excluderent eos qui alio iure utuntur, tũc bene poſ-
ſunt agere interdicto recuperandæ poſs. quia licèt oẽs
qui conueniuntur ad electionem dicantur quantum
ad hoc unum capitulum facere, tñ quò ad alia diuerſa
ſunt & diuerſis iuribus veniunt ad hanc electionẽ. Ita
Inn.formaliter ubi ſ̃.q licèt loquatur in electione, idẽ
dicere poſſumus in præſentatione patronorũ. Do. Ab.
in fi.d.c. querelam.circa hãc materiam breuibus ſe ex
pedit remitto ſe ad dicta Inn. ibi, & ad quoddam cõſi.
Fede.ĩ.allegandum,& ſic nil aliud dicit. Vnde pro cla
ra intelligentia huius materiæ & oĩum ſ̃.dict.Inno.ex
1 dictis eius concluſiones eliciam. ¶†Prima igitur erit
concluſio ex dictis Inno. de quibus ſ̃.neglıgẽtem rem
ſuam poſſeſſionem eius amittere, alio ẽt de facto poſſi
dente certo tp̃e iudicis arbitrio, qđ idem ſequitur Ioa.
An.Bal.& oẽs in d. c.querelam.& de hac qõ.nõ eſt no
2 ſtrum differere,cum non ſit materiæ noſtræ. ¶†Secun
da erit concluſio, ꝙ licet per annũ uel plures ego omi
ſerim ex cã petere debitã penſionẽ, non per hoc amiſi
poſſeſſionem exigendi penſionem,quæ ſine animo nõ
amittitur, ſed ſi qñ peterem penſionem denegat̃,tũc
amitto poſſeſſionem,& poſſum uti interdicto recupe-
randæ poſſeſſionis,& in eo ueniunt oẽs penſiones præ-
cedẽtium temporum, & hoc idem expreſſe vult Hoſt.
Io.And.in d.c.querelã.& ibi aliqualiter Bal.& oẽs alij,
& de hac concluſione minime ẽt nos tractabimus. Cũ
3 ſimiliter non ſit meſſis noſtræ. ¶†Tertia erit cõcluſio,
ꝙ ſi una uice non interfui electioni non amitto poſſeſ
ſionem,ſed alia uice iterata electioni intereſſe potero,
qñ ſum in poſſeſſione intereſſendi,puta ſi fieret nomi-
ne capituli:quia non ſuo nomine ſed capituli dr̃ poſſi-
dere,& ideo poſſeſsio nõ amittitur,cum remaneat pe-
nes capitulum,& ita ẽt in hoc concludit Io. An.in d.c.
querelam.in 2.col. & in c.bonæ.el 1.de poſtula. præla.
Quarta erit concluſio,& ſi eſſent plures,qui non ut ca
nonici, ſed ex diuerſis iuribus deberẽt intereſſe electio
ni, ſi illi qui vtuntur uno iure excluderent eos q vtunt̃
alio iure,amittunt poſ.& iõ agent interdicto recuperã
dæ,& nõ cenſebuntur quantũ ad hoc vnũ capitulum,
licèt quantũ ad electionẽ cenſebantur vnũ, & in hoc
ẽt concordat Io. An. & alij in locis ſ̃.allegatis. Quinta
erit cõcluſio,ꝙ ſi unus eſt in poſſeſsione ut ſolus eligat
& eligit alter,& ille electus eſt reputatus & habitus pro
electo, exiſtens in poſſeſsione nõ eligens amittet quaſi
poſ.ſequitur Io.And.Bal. & alij in locis ſupra allegatis.
4 ¶†Sexta erit concluſio,q̃ clare ex dictis Inn. non elici-
tur,ſed tñ Inn.ipſe dicit unum uerbum de ea ut infra.
Sed ex dictis Io. An.in d.c.querelam.clare apparet, ꝙ ſi
aliquis ſingulari iure eſt in poſſeſsione eligẽdi cũ alijs
nõ illo iure,ut vnus ex canonicis uel de capitulo eo ip-
ſo ꝙ nõ eligit amittit poſ.quia non eſt idẽ ſicut qñ ſpe
ctat ſibi ut canonico,nec vr̃ retinere in animo ſi patiat̃
electum ab alijs reputare & haberi pro electo in illa di
gnitate.Ita Io.And. aperte in d.c.querelam.in 2.col.in
uerſ. ſi uerò eſt extraneus. & hoc idem vr̃ uelle dicere
Inn.ibi dũ dicit illa uerba, videlicet ſed cũ debeo inte-
reſſe electioni:qa electio nõ fit nomine cuiuslibet ſin-
gularit.ſed nomine capituli &c.quaſi velit aliud eſſe ſi
nomine cuiuslibet ſingulariter,& ſic ꝙ ſint plures ſin
gulares,& nõ unus tñ:ut in præced.ꝓxima cõclu. nec
ut nomine capituli:ut in 3.cõcluſione.Iſta ſunt quæ vo
lunt Inn.Io.And. & quaſi oẽs in ſupradictis locis.Quid
dicendum

dicendum in hac materia reducendo illam ad casum
nostrum, s. patronorũ non pñtantiũ. Et omissis primis
duab. conclusionib. quia non faciũt ad materiã nostrã
ut s. dixim. dico oẽs quatuor als ɔclones uerificari pos
5 se in patronis ecclesiasticis, & secularib. pñtantib. † &
iõ quæ dicta sunt a doc. in locis supra all. de hñtib. eli
gere circa retinendã uel amittẽdã pos. pñt extendi ad
hñtes pñtare, & sic ad patronos ad retinendã uel amit
tendam pos. nam dicta Inn. in d. locis, & alibi in mate
ria electionis semper trahuntur ad pñtationem, tam in
acquirenda pos. q̃ in retinenda, & amittenda pos. ut la
te patet in art. pcedentib. totius huius. 3. q. prin. & ideo
6 idem dicendum fore vr̃ in pñtatione. ¶ † Tertia igit cõ
clo, q̃ qñ spectat electio ad aliquẽ, ut canonicum, ex
nõ electione nõ amittit pos. põt uerificari, qñ pñtatio
spectaret ad aliqd̃ collegium, uel uniuersitatem eccle
siasticam uel secularem, ad qd̃ uel ad quã spectare põt
pñtatio: ut dixim. late sup. in 1. par. in 7. q. prin. in 15. ar.
dum quærimus ibi, an iusp. competere possit uniuersi-
tatis uel collegio. & in 8. prin. in 1. ar. dum tractauimus
de populo seu plebe patronis, & in isto casu per dicta
Inn. Io. An. & aliorum in sup. alleg. locis unus de uni-
uersitate, collegio, populo uel plebe ex non pñtatione
cum aliis non amittat poss. iuris pñtandi, ut in iterata
pñtatione pñtare nõ possit: quia pñtare poterit sicut ca
nonicus poterit eligere, & iste casus est clarus, & nul-
lum in hoc uertitur dubiũ: quia iura & rões loquen-
tia, & loquentes in electione competenti capitulo hñt
locum ẽt in pñtatione competenti alicui collegio uel
7 uniuersitati p pxime dicta. ¶ † Quarta ɔclo, q̃ si essent
plures qui non ut canonici, sed ex diuersis iurib. debe-
rent interesse elect. q̃ illi qui utũtur uno iure excludũt
utentes alio iure nõ eligentes, mihi vr̃ hoc posse ueri-
ficari in isto casu: licet tactũ ab aliquo non inuenerim
s. qñ fuerunt tres, qui ecclesiam deduxerunt ad esse, &
ad bene esse: quia unus dedit fundum, alter ɔstruxit, &
tertius dotauit uno tpe uel diuersis temporib. cum cõ
sensu tñ ordinarii, qui oẽs sunt patroni insolidũ ex di-
uersis iurib. qd̃ quidem esse põt: ut late dixim. sup. in 1.
par. 1. li. in 3. q. prin. in r. cum quinq; seq. art. & in 9. q.
8 prin. in 1. 3. 4. & seqn. art. † nam descendentes ab illo q
dedit fundum utuntur uno iure, descendentes ab illo
qui construxit utuntur alio iure, descendentes uero ab
illo q dotauit utuntur alio iure. si ergo descẽdentes ab
illo q ɔstruxit non pñtarunt semel excludentur a pñ-
tãtib. utentib. aliis iurib. licet agere possint interdicto
recuperãdę, sicut dixim. sup. in d. 4. ɔclusione. ¶ Quid
dicẽdum in hoc passu? Certe omni iure. ita uideretur
esse concludendum, qñ isti tres separatim fecerunt p
dicta, & hr̃ uera notitia, quemlibet suo iure penitus
separato uenire ad pñtationem: sed qñ non haberetur
uera notitia; quia cẽsendum est omnes uenire ad iusp.
uno iure uel ex trib. iurib. confusis, tñ quia omnes insi-
mul fecerunt illa tria, non debemus dicere, tunc fore
dicendum, ut dr̃ s. in d. 4. conclu. Cogita tñ circa hoc
quia est pulchrũ dictum, & a nemine, quem uiderim,
ita in specie deductum, quod mihi vr̃ uerissimum per
dicta Inn. Compo. Io. An. & aliorum in locis ĩ. alleg. &
faciunt quæ dixi. s. in 1. par. 1. li. in 3. q. prin. in 8. art. in
uersi. & circa primum membrum, q̃ quidem dictum
si est uerum, ut ego teneo, est maxima limitatio ad ea
9 quæ habemus ɔcludere infra in 6. con. † q̃ licet qñ sunt
plures patroni non pñtãtes una uice non amittãt qua-
si pos. quia pñtantes non præsumuntur hr̃e animũ spo-
liandi compatronos, ut ibi dicetur, hoc tñ non proce-
dat, qñ patroni ex diuersis iurib. pñtant, & oẽs pñtantes
uno iure non conueniunt, nec pñtant, puta habentes
iusp. ex constructione, quia hñtes iusp. ex soli collatio-
ne, & ex dotatione uñr hr̃e animum spoliandi illos qui
ueniebant illo alio iure p supradicta, & hoc vr̃ uelle
expresse Abb. in ɔs. 54. casus ɔtingentia. in 1. uol. in ul.
col. dũ ponit pro ɔstante, q̃ ubicunq; ius pñtandi pti-
net ad plures simul, tunc pñtatio unius nõ nocet alte-
ri, quasi uelit secus esse cum spectat ad plures non si-
10 mul, sed ex diuersis causis. ¶ † Bene tñ dicerẽ unũ, q̃ ad
hoc dicendum, ut locũ hẽat, necesse erit oẽs illos q ue
niunt ex illo iure ɔstructionis nõ pñtasse ad effectum,
ut uenietes ex illis alijs duobus iuribus soli collationis
& dotationis uideantur habere animũ spoliandi eos:
quia si aliqui ex illis præsentarunt, non uiderentur ex
clusi non pñtantes: quia pñtantes ex illo iure sustine-
bunt ius nõ pñtantium, ex quo ad excludendos uenie
tes uno iure necesse est neminem ipsorum interfuisse
ut clare vr̃ uelle tex. in c. cum a. de ele. ubi põderat, oẽs
illos qui ueniebãt certo iure non elegisse &c. ut ibi, &
11 hoc ẽt vr̃ uelle Abb. in pallegato ɔs. 54. in ult. col. † dũ
dicit, ex pñtatione unius ex patronis ex parte patris ɔser
uari possessionẽ oĩum patronorũ inde puenientiũ, vñ
unus ɔseruat possessionem oĩum. Cogita circa ista q̃a
12 ra noua & intacta: & credo procedere. ¶ † Quinta ɔclo,
si unus est in pos. ut solus eligat, & alter elegit, & ele-
ctus reputatur. & hr̃ pro electo qui sistebat in pos. amit
13 tit pos. † uerificatur hæc ɔclo expresse in uno patrono
uel existente in pos. q̃ si alter pñtat, & pñtatus hr̃ pro le
gitimo pñtato & instituto, qui prius erat in pos. amittit
possessionem, & illam acquirit ille alter qui psentauit:
& hoc expresse probatur in tex. in c. ɔsultationib. hoc
tit. ubi per unicam pñtationem tex. uult possessionem
acq̃ri, & per ɔñs per possidentem amitti. per plene di
cta s. in prox. præced. 11. art. dum ibi quæritur, an quasi
pos. iurisp. & pñtãdi acquiratur unica pñtatione, & cõ
cluditur q̃ sic. Ita & per habentem eam amittatur, qñ.
s. habens est solus patronus, ut dicitur hic, & expressius
dicetur in seq. ɔclone, unde omnia alleg. in d. 11. art. hic
allegari poterunt: & hoc expressius uult Fede. in cons.
102. nobilis quidam. in ult. dubio. ubi dicit Inn. in ter-
14 minis uoluisse in d. c. querelam. † q̃ si aliquis sit solus in
possessione eligendi, & permittit alium eligere, amit-
tit suam pos. & licet Inno. loquatur in electione, & tñ
Fede. dicit in terminis eum loqui in præsentatione. &
idem vr̃ uelle Abb. in d. cons. 54. casus contingẽtia. in
1. vol. & in d. c. querelam. in fi. dum allegat Fede. in d.
cons. Et ad prædicta ẽt faciunt, quę diximus late sup. in
prox. pręced. 11. ar. dum tractauimus ibidem de tutore
præsentante semel cum pupillo, qui tutor nunquã fuit
patronus: & ẽt faciunt quæ diximus supra in immedia
te pręced. art. allegan. Io. Cal. in cons. 26. duo bis psen-
tant. fol. 61. ubi ẽt hoc expresse vr̃ uelle, & in hoc nõ est
insistendum. ¶ Expeditis igitur istis quinq; conclusio-
nibus nulla illarum (ut ex illis clare apparet) tangit no
strum art. Sed ea dicta sint ad maiorem enucleationẽ
art. nostri ac pręsentis materiæ. Ideo sequitur. 6. conclu
15 sio quæ uere tangit casum nostrum. ¶ † Et quia conclu
sio dicit, q̃ si aliquis singulari iure est in pos. eligendi
cum aliis non ex iure, ut unus ex canonicis uel de capi
tulo, eo ipso q̃ non eligit amittit quasi poss. p dicta Io.
16 And. expresse, & tacite Inno. in d. c. querelam. ¶ † Ista
conclusio uerificari põt in præsentatione patronorũ
qui re uera non collegiali iure, sed singulari utuntur
unde respondendo formiter præsenti art. esset dicen-
dum sm illam conclusionem, q̃ aliquib. patronis præ-
sentantib. & aliquib. non: non pręsentantes amittunt
pos. quasi: quia non est idem, sicut quando spectat ad
eos ut ad collegium: ut diximus supra in 3. conclusio-
ne. ¶ Sed circa hoc aduerte: quia Fede. in d. consi. 102.
nobilis quidam. in ult. dubio, ubi est casus. nam cum es
sent quatuor fratres patroni, tres pupilli, & unus pubes
& mater tutrix ipsorum trium uocari fecissent fratrẽ
puberem, ut ueniret ad pręsentandum una cum ipsa
tutrice, & pubes noluisset comparere, & illa præsentas-
set, & secuta fuisset institutio, quęrebatur in ultimo
dubio, an ille pubes amisisset quasi pos. præsentandi. Et
dicit Fede. q̃ prima facie uiderẽt dicendum, q̃ sic: quia
illi tres pupilli vñr esse soli in quasi pos. præsentandi.
c. pen. de cã pos. & proprie. c. consultationib. hoc ti. sed
tamẽ, dicit ipse, ueritas est ĩ ɔtriũ: quia noluit esse ĩ uno
actu, uel est negligẽs, seu ɔtumax, nõ vr̃ esse ɔtumax ĩ
alio nec renũciare eidẽ, all. c. cũ olim. de testi. & ca. 2.

de dolo & contu.li.6.& Inno.& Hoſt.in c.eccleſia veſtra.de ele.& in c.dilectus.de off.deleg.& in c.2.de ſup.neg.præl.Poſtmodum ſubdit iſtum art.tangi quaſi ad literam p Inn.& compo.in d.c.querelam de ele.ex gl. ipſorum dicit colligi, ꝙ ſi aliquis hẽt ius eligendi cum aliis,dato ꝙ una uice condemneẽ,uel negligat eligere non tñ amittet proprietatem,nec poſſeſſionem.Prętetea addit ipſe.ad hoc,ut quis amittat quaſi poſ.requiritur ſpolianiem hr̃e animum ſpoliãdi, ſed cũ cõpatronus non hẽat animũ ſpoliãdi ſed utendi iure ſuo, merito non p̃ntans non amittet quaſi poſ.quod quam maxime apparet,ex quo rutrix requiſiuit illum ut uenitet ad p̃ntandum cum ea Et iſta dicit colligi ex dictis gloſatorum Inn.& Compo. Ita Fede.in ↄſ. de quo ſ. Hoc idem expreſſe tennit ẽt ↄſulendo Io. Cald.in conſ.15.duo bis p̃ntant.fol.62.de cuius caſu late dixim⁹ in proxi.pręced.ar.& mouetur per rõnes Fed.licet ipſum nõ nominet,q ẽt all.Inn.in d.c.querelam.quę dicit ita intelligi debere,& eundẽ Inn.in c.bonæ.el 2.de poſtula.præl. Hanc eandem ſñiam tenuit ſiŕ conſulendo do.Abb.in ſ.alleg.conſ.54.in ult.col. qui licet ẽt eſſet argumentatus pro prima par. prout fecit Fed.tñ ↄ̃rium tenet in ult.col.& facit ↄcl̃onem, ꝙ ubicunq; ius p̃ntã di pertinet ad plures patronos ſimul,licet appareat aliquos ex eis tm̃ p̃ntaſſe, & ad eorum p̃ntationem p̃ntatum inſtitum fuiſſe,tñ ex quo non apparet expreſſe illos p̃ronos p̃ntaſſe aĩo ſpoliandi alios ſna quaſi poſ.nõ fit pręiudicium aliis patronis in ſequentib.actibus nec circa proprietatem,nec circa poſſeſſionem:quia negligens in uno actu &c. Et hoc aperte dicit colligi ex ſubtiliter tactis per Inn.& Compo.in d.c.querelam.& clatius in terminis noſtris poſuiſſe Federi.in ↄſ.117.in vlt.

17 art.ſed debuiſſet allegare in ↄſ.106.ut ſ.dixim. ¶†Addit plus dicere p p̃ntationem unius ex patronis ex parte patris conſeruati poſſeſſionem omnium patronorũ inde prouenientium,ut dicit colligi ex locis ſup. alle. Iſta ſunt quę prꝫallegati doc.dñt in hoc paſſu. Quid dicendum? Vt tu uides Fede.Io.Cald.& Abb.unanimiter vñr hoc concludere per dicta Inn.& Compo.in locis præalleg.& ſ.dixim.in ipſa 6.conclu. Io.An.in d.c.querelam.in 2.col.in ver. ſi uero extraneus. vř tenere ↄ̃rium in hoc caſu.Et hoc idẽ uĩ uelle Inn.in d.c.querelam.in illis verbis dum dicit,ſed cum debeo intereſſe electioni:quia electio non fit nomine cuiuslibet ſingulariter,ſed nomine capitnli, unde certe non uideo ubi hoc dicat Inn.nam licet ſup.alleg.uerba Inno.nõ confirment opi.Io.And.re uera, quia illa expreſſe non dñt,& idõ Io.An.ut uides in d.uerſ.ſi uero eſt extraneus: ipſum non allegat,tñ nec opi.Fede.uerba Inno.probãt: ſed melius illam probant eius uerba in d.c.bonæ.el 2,de poſtu.præl. Sed negari non poteri Io.An.tenere ↄ̃ Fede.niſi dicamus illa uerba Io.An.uenire continuatiua ad præcedentia, nam cum prius dixiſſet habentem eligere ut canonicum,non eligende una uice nõ amittit poſſeſſionem,poſtea continuat aduerſatiue dicẽdo ſi uero extraneus eſt,qui non ut canonicus, ut in p̃ce. caſu eſt dictũ,ſed ſingulari iure eligit, amittit poſ.&c. q.d.quia eligit cum canonicis non iure capituli ſed ſingulari, ut ſi aliquis Abb.hr̃et interuenire cũ canonicis in capitulo,& ſic ſicuti n caſu,4.concluſionis, & nõ in caſu huius.6.concluſionis.Et ita intelligendo Io. An. non vĩ facere ↄcl̃onem nouam:ut dixim.ſed eandẽ cũ illa.4 ↄcl̃one, & ſic non habendo ↄ̃trium expreſſum opin.Fede Io.Cal.& Abb.tenenda eſt, maxime cũ rõnes eorum militent, pro quib.ẽt faciunt ea quæ dixim. ſ.in 10.præce.art.dum ibi quęrit̃,qualiter quaſi poſ.iuriſpa.acquirat̃,& inter alia requirit̃ animus ſpoliandi, & ſcientia ſpoliati,quę hic ↄcurrere non p̃nt, cum nec præſumatur talis animus in cõpatrono,ſed potius utẽdi iure ſuo,nec ſcia in compatrono:cum nõ poſſit ſcire illum uelle aliud facere q̃ uti iure ſuo,& hoc potius p̃ſumẽdũ eſt,q̃ uelit aliud facere ut unlt ẽt Abb.ĩ d.ↄſ.54.& ita ego ẽt ↄcluderẽ in hoc paſſu.Vnum tñ nota, nã Fede.in d.ↄſ.102.ponit magnum nerbũ,ut ẽt ſi condẽnaretur alius pro una uice,non amittat poſſeſſione, nã ſi ita rudiet intelligeretur,ſequereẽ, ꝙ ↄdẽmnatus ẽt circa poſſeſſorium retineat poſſeſſionem,qđ q̃dem nõ procedit,unde intelligẽdũ eſt illud uerbũ, ſi ↄdẽnateẽ, ex aliqua alia cã. Ita ꝙ pro illa uice nõ p̃ntauit, ut late dixim.ſ.in 14.p̃ced.art.dum tractauimus, ibi an p caſſationem p̃ntationis ſactæ pdat̃ quaſi poſ.& diſtinximus ex quo capite fiat caſſatio. Aduerte ad aliud circa iſtam ↄcl̃onem Fede.nam licet in caſu ↄſilii ſui uideat̃ ↄcl̃onem procedere: quia ille compatronus fuit nocatus,quo caſu vř apparere,cõpatronos nõ habniſſe animũ ſpoliandi compatronum, ex quo ipſum uocabãt,qđ tñ Fede.non ponderat,ſed vř uelle hoc pcedere.ſiue fuerit nocatus, ſiue non.Et hoc expreſſe vř tenere Ab.in d.ↄſ.54. cũ non ponderet ubi aliquã uacationẽ,ſed magis expreſſe hoc vř uelle Io.Cal.in d.cõſ.15.eum expreſſe dicit cõpatronum non eſſe requiren-

18 dũ,ut ibi.¶†Indiſtincte ergo eſt tenendũ, ꝙ aliquib.patronis p̃nta ntib.& aliquib.non:non p̃ntantes nõ amittunt quaſi poſ.qa p̃ntantes ↄſeruant quaſi poſ.nõ p̃ntãtiũ.Et iſta ſufficiant q̃tũ ad p̃dicta q̃ ſunt ualda trutina

19 ta.¶†Collige tñ ex oĩb.p̃dictis: q̃a ſeruient ad multa infra dicenda,doc.ſ.alleg.adducere iura loquentia de electione in materia p̃ntationis, & ſic iura diſponẽtia in electione hr̃e locum in p̃ntatione,quod plene pbatur in c.fi.de ele.li.6.ubi oẽs.Reperi poſtmodũ D.Roc.in hoc trac.in nerbo cõpetens alicui.in 17.q.quærentẽ de hoc art.& concludentẽ, ut ſ ↄcluſimus p auctoritates Abb.Fede.& Cal.in conſiliis ſ.deductis,non tñ illa diſcutendo,ut ſup facimus.Et pro pręmiſſa ẽt ↄcl̃o-

20 ne dicit facere text.in l.cõis ſeruus.ff.de acq poſ. † vbi probatur, ꝙ ſi unus poſſideat rẽ cõem, ab oĩb.ↄſociis poſſideri intelligitur,& ppterea dicit ibi nota.Bar.ꝙ ſi plures ſunt hęredes q̃ habeat bona cõia, & unus ſolus adminiſtrat, & fructus percipit, dñr & alii poſſidere: q̃a ille q̃ adminiſtrauit totũ,vř geſſiſſe iure familiaritatis & cõi nomine, & ita dicit tranſire alios doc.ibi referre & ſequi D.Alexan.ibidem,qui legit illam l egem cum.l.qui iure familiaritatis. præcedente,& hanc cõcluſionem etiam ſentire Ioan.An.& Gemin.in c.unico.in fi hoc tit.li.6.poſt Roſre.in q̃onibus.ſnis in q.18.& ſic relidet Roc.ubi ſupra.

¶Decimusſeptimus art.iij.q.prin.j.Pat.ij. Lib.

1 *Admittentes non habentem ius eligendi ad eligendum non amittunt quaſi poſ.niſi ipſi non eligerent.& nu.2.*

3 *Capitulum an poſſit admittere in electione epiſcopi aliquem, qui de iure uel conſuetudine electioni ipſi intereſſe non poteſt.*

4 *Admiſſus a patrono ad præſentandum, an acquirat quaſi poſ.iuris præſentandi.*

Et an præiudicat patrono.num.9.10.11.14.15.16.17.18.19.limita.nu.12.

5 *Quaſi poſ.acquiritur ex unica præſentatione & inſtitutione ſecuta, remiſſiue.*

6 *Tutor præſentans una cum pupillo patrono patiente acquirit quaſi poſ.præſentandi.*

7 *Eccleſiæ non expedit habere plures patronos.*

8 *Eccleſia ſemel libera non recipit ſeruitutem.*

13 *Admiſſus cũ patrono ad præſentandũ,an et q̃ñdo ſit in mala fide.*

Quia ſupra dixim.qualr cõpatroni p̃ntantes conſeruãt pprietatẽ & poſſeſsionẽ cõp̃ronorũ nõ p̃ntantiũ. Merito decimoſeptimo ↄ̇tingit dubitari q̃d ſi patroni admittũt cũ eis in p̃ntatione aliquem nõ patronũ.an eis p̃iudicet,& ille admiſſus acquirat iuſp.

1 uel quaſi poſ.ipſius. ¶†Circa materiam electionis de iſto art.quęrit Firma.in ſuo trac.de ep̃o.in 2.li.in 3.par.in.50.q.q̃ licet corrupte loquat̃ ex defectu impreſſorũ tñ vř ↄcludere, patronos non amittere quaſi poſ.licet aliũ cũ eis ad p̃ntandũ admittant, uñ in alia electione poterũt eligere.Ita dicit firmare Floria in l.ſi ſit ↄſtituta.ff.quemadmo.ſerui.amitta.& Inn.in d.c.querelã,de ele.q̃a non ſolũ ipſi admiſsi, ſed una ſimul eligẽtes

uel existentes in quasi pos. eligendi, & non electores ad
missi eligere poterunt. Et demum ipse Firma. remittit
se ad dicta p eum in præallegato trac. in 2. li. in 3. parte
in 3. q. ubi dum quærit, an clerus una cū canonicis de-
beat interesse electioni epī post plura dicit, bene aduer
tāt canonici, ne patiantur alios eligere epm: quia patiē
do pderent quasi pos. iuris eligendi, quæ tñ nō pdit, si se
mel nō eligāt ipsi, ad quos ptinet ius eligendi, si alij nō
eligant, alleg. Flo. & Inno. vbi supra, in quib. oīb. dictis
2 Firma. † ut uides solum nī concludere admittentes nō
habentē ius eligendi ad eligendum nō amittere quasi
possess. nisi cū, illis ipsi non eligerēt, quia tūc bene amit
teret quasi poss. vt in proximo præce. ar. diximus, & ma
xime in 5. & 6. conclusione. Et sic (vt vides) in istis locis
3 Firma. tñ tāgit, an isti admissi acquirāt quasi pos. ¶ † Be
ne uerum est, q istum art. vī formare idem Firma. in d.
li. in d. 3. par. in 3. q. vbi quærit, an capitulū possit admit-
tere in electione epī aliquem, qui de iure, nec de cōsue
tudine ipsi electioni interesse non pōt, & respondet q
sic, allegando tex. in c. scriptū. de elec. qđ dictū modifi-
cat, dum mō unus de capitulo nō ɔ̄dicat ut ibi. Et cer-
te nec in ista q. Firma. vī decidi art. noster, nam pōt esse
capitulum posse aliquem non habētem eligere in ele-
ctione una cum eis admittere ad eligendum & non in
telligeretur acquisiuisse quasi pos. in electionib. futu-
4 ris, quem punctum non tangunt qōnes Firma. ¶ † Ego
hunc art. ualet, an extraneus admissus acquirat quasi
pos. eligendi, uel pñtandi nō reperi ab aliquo in spē ta-
ctū, sed ex dictis in 10. & seq. art. huius. 3. q. prin. Consi-
dero istū admissum acquirere quasi pos. qa in ista ad-
missione ad eligēdum uel pñtandum interuenissent oīa
requisita in acqsitione quasi pos. de qb. s̄. in d. 10. art. nā
ista pñtatio quæ fit cū aliis fit, cum ecclesia uacat & pa
tronis scientibus, & non solū non ɔ̄dicentibus, sed etiā
uolentibus, ex quo admittunt ad eligendum uel pñtan
dum, ut hoc expresse uideor tangere in d. 10. art. in fi. 1.
requisiti, interuenit etiam instō superioris, quia hoc in
themate art. psupponere debemus, & q̄uis bonafides
de necessitate non requiratur ad acquirendā quasi pos.
ut diximus in d. 10. art. Interuenit tñ bonafides admissi
quia cū uidet se admitti, putat uel se hr̄e ius in illa ele-
ctione seu pñtatione, uel q admittentes uelint sibi il-
lud ius de nouo tribuere, unde cū iste admissus habeat
oīa requisita in acquisitione quasi pos. merito dicendū
5 est enim acquirere quasi pos. ¶ † Ad quod etiam facit id
quod s̄. diximus in 11. art. præsentis. q. prin. ex una præ
sentatione & institutione secuta quem, acquirere qua
6 si pos. ut ibi late. ¶ † Et facit ēt, quod conclusi in 12. art.
præsentis. q. tutorem pñtantem cum pupillo patrono
acquirere quasi pos. pñtandi p late ibi dicta: & faciunt
ēt quæ s̄. diximus in 15. art. præsentis. q. unde allegata in
dictis locis poterunt hic adduci. ¶ Vnum tñ est in hac
materia, quod me turbat, nā supra in 1. par. 1. lib. in 2. q.
prin. in 2. art. posuimus tres modos ordinarios acquirē
di iusp. s. soli collationis, constructionis, & dotationis,
& ibidem in 10. q. princ. p totum posuimus duos alios
modos extraordinarios acqrendi iusp. s. priuilegij & p-
scriptionis. In secunda uero parte d. 1. lib. posuimus oēs
modos transferendi iusp. de patrono in non prōnū, &
tñ in nullo prædictorū modorū acquirendi uel transfe
rendi iuspa. reperitur iste modus admissionis ad pñtan-
dum cū prōnis, merito cū hic modus non reperiat̄ scri
ptus, pmitti nō dēt, cū simus in materia stricta, in qua
laicus dr̄ incapax, & iō dr̄ gratiose concessum illis, qui
prædicta tria fecerunt & non alijs. c. 3. hoc tit. & iō non
debet ad alios extendi, & maxima fit difficultas in mō
trāsferēdi, ut diximus s̄. in d. 2. par. 1. li. in prin. 1. q. prin.
Et si diceretur, hūc modū includi sub mō trāsferēdi tit.
donationis, de quo diximus supra in d. 2. par. 1. lib. in 4.
q. prin. per totum. Respondetur hoc non militare, quia
ista non est uera donatio, nā non abdicat a se iusp. & al-
teri dat, ut est natura donationis, ut ibi est dictū, ex quo
ipse ēt uult præsentare & præsentat eum nō patrono,
uel si bene esset donatio, ubi est ɔ̄sensus ordinarij, q in
donatione iurispat. interuenire dēt: ut diximus in d. 2.
parte 1. li. in 1. q. prin. in 2. art. dicendum est igitur hunc
modum admissionis, cū nō reperiat̄ in iure nō hr̄e ali-
7 qđ operari. ¶ † Confirmātur pdicta: nā non expedit ec-
clesiæ hr̄e plures patronos, immo superior debet pro-
uidere, ne ex multitudine patronorum ecclesia grauet̄
ut dicit Card. in clemen. plures, añ medium. 3. col. hoc
tit. & maxime pp alimenta in necessitate pstanda, ut la
te diximus. s̄. in 1. par. 1. lib. in 3. q. prin. in 6. art. dum tra
ctauimus, an uno, uolēte omnia facere possit compelli
alium admittere: & iusp. est potius odiosū ecclesiæ par
ticulari q̄ fauorabile, ut diximus s̄. in 1. parte. 1. lib. in
1. q. prin. in ult. art. sicut ergo est odiosum in totū, ita &
in parte. s. abdendo non patronū prōnis, ar. l. quē de to
ta. ff. de rei uēdi. & c. pastoralis. §. itē cū totum. de offi.
8 deleg. † & intm̄ est fauorabile ecclesiæ esse liberam, q
semel libera nō recipit seruitutē: ut dicit Bal. in c. signi
ficauit. in 1. no. & ibi do. Fel. de testi. arg. l. fi. C. de bonis
liberto. & diximus s̄. in d. 1. parte. 1. lib. in 2. q. prin. in 4.
art. dū tractauimus de ędificante ecclesiā & nihil dicē
te: & latius ēt diximus de eccl̄a libera nō recipiente ser
uitutē, s̄. in d. 1. part. 1. lib. in 6. q. princ. in 1. & 2. articu. si
igitur ea ista admissiōe admissus efficeretur nouus prō
nus, essent multo plures prōni, & eccl̄a magis grauare
tur in honorib. & alimētis, ut diximus supra in d. 1. par
te. 1. lib. in 3. q. prin. in 6. art. & de proxima libertate ec
clesiæ nō ita cito speraret, ergo dici deberet, p electio-
nē nō præstari ius admisso. Et ad prædicta ēt facit mo-
tiuum qđ feci. s̄. in 2. parte. 1. lib. in 2. q. prin. in 1. articu.
dum tractauimus, an iusp. solum transeat ad hr̄des san
guinis, nam ibi in secūdo & tertio motiuo p parte, q
non transeat ad hr̄des extraneos induco fauorē eccle-
siæ, ut citius efficiatur libera, eodem mō dicere debe-
mus in casu nr̄o, quia si ista admissio non operaretur
citius ecclesia efficeretur libera p ibi dicta maxime in
3. motiuo, cū istud esse patronū sit ex gratia & exorbi-
tans, & iō nō est extendendū, ut admittere possit non
patronum, & faciunt ēt dicta ibi in 6. motiuo dictæ par
tis, & licet ibi teneat̄ pars cōtraria, scilicet iuspa. tran-
sire ad quoscunque hr̄des, dummō sint hæredes, tñ re-
sponsiones datę ad illa motiua in illo casu a iure pmis
so. s. successionis, ut ibi patet, nō militāt in isto casu ad-
9 missionis, q nō reperitur a iure permissus. ¶ † Quid dicē
dū in hoc passu? Certe si ad uerba art. nr̄i aduertat su-
prascripta in oppositum adducta non obstante: nā nos
quærimus, utrum per istā admissionem ad electionem
uel pñsentationem extranei, admittentes eū præiudi-
cent sibi, & dicēdum est q sic, quia cum ipsi soli potuis
sent eligere uel psentare, mō uox eorum fuit diminu-
ta pp admissum, prout dicit Abb. in c. cum Vinctionē
sis. & in c. scriptum. de electione, & dicet̄ plene ī. in 2.
par. 2. lib. in 2. q. prin. in 16. articu. dum tractabimus, an
unius patroni ɔ̄dictio operetur, ut non patronus ad p-
sentandum non admittatur, tamen sibi non præiudi-
cant, ut ipsi in futurum præsentare possint, qa poterūt
10 psentare, ut s̄. est dictum post Firma. ¶ † Aliud & secun-
dum membrum art. nostri est, an isti admissi acquirāt
iuspatro. uel quasi possess. eius, & in quasi possessione est
concludēdū q sic, p supra dicta. Contraria non obstāt,
11 † qa loquuntur in acquisitione ueri iurisp. in quo dicē
dum est admissum illud non acqrere, cū ista admissio
non sit modus a iure introductus acquirendi iuspatro.
psertim sine ordinarii consensu per fortissima motiua
12 rōnis & iura s̄. alleg. ¶ † Vnde ex prædictis infero duo
ab alijs nunquam tacta, q licet non patronus admissus
ad psentationem cum patronis & institutione præsen
tati secuta acquirat quasi pos. & in seq. pñtatione admit
ti dēat, tñ constito eum nō esse prōnum, non dr̄e am-
plius ad pñtationē admitti, sicut nec alii quasi pos. iuris
pñtandi de iure eorū, nō ɔ̄stito, iuxta no. in c. ɔ̄sultatio
nib. hoc ti. & uoluntatē ɔ̄prōnorū non operari aliquid
in hoc, cum ordinarius indagare dēat, ne eccl̄a plurib.
prōnis grauetur, q̄to magis extraneis, per solemne di-
ctum Card. in d. clemen. plures. ante medium. 3. colū.

cū alijs.s̄.adductis:ut ēt pulchre uoluit Phil.Dec.in ɔs.
149.in 2.dub.in 3.col.in uersi.secundo rñderut.ubi lo
quitur de quasi pos.& dicit illam nō acquiri p admissū
in præiudicium ecclesiæ, qui in ɔs.124.in prin.pe.colū.
dicit hoc non procedere,cū hēet talē patronū,qa tūc
non esset ꝑiudicium sed utile ecclæ.Et iō hodie ponit
edictum non solū pro interesse patronorū,sed ēt,p inte
resse ecclesiæ, ne forte sit libera, uel non omnes præ-
sentantes pr̄oni,& sic cognoscere hēt de iurib. pñtātiū
& meritis pñtati,ut no.oēs in c.fi.de ele.lib.6.unde si or
dinario hoc non ɔstitit in prima pñtatione:cū sibi cō-
stitit,potuit hoc agere,ut s̄. dictum est: & quia nos in
hoc casu p̄supponimus hunc admissum cū alijs pr̄onis
præsentasse & instōnem ad eorū pñtationē secutā fuis
se,non possumus dicere pñtatum ɔstito de non iure p̄-
sentantis amouendū facta distinctione bonæfidei uel
malefidei:ut diximus s̄.in hac 3.q.princi.in primis art.
Sed bene dici pōt,ꝙ si in secunda pñtatione iste admis
sus solus pñ tasset,& alij ueri pr̄oni nō,licet secuta fuis
set instō,īstitutus esset remouēdus,si ille admissus erat
in malafide,si uero fuisset in bonafide nō,ꝑut diximus
de alijs quasi pos.bonę uel malęfidei.s̄.in.ista 3.q. prin.
13 in dictis primis art.¶†Et si diceretur,qūo iste admissus
posset esse in malafide,ex quo ueri pr̄oni admiserūt eū
dico hoc posse esse,qñ admissus sciret,se nullo mō esse
pr̄onū,nec hēe aliquā ɔiunctionē cū illis,nec se alias p̄
sentasse.quib.tm̄ scire dēbat de iure illos pr̄onos solos
ipsum patronum facere nō posse non accedente ɔsen
su ep̄i,cū ignorantia iuris non excuset eum uulgatis iu
14 ribus.¶†Attentarem circa hanc primā illationē unū,
ut oīa hæc dicta procedāt,qñ iuspa.spectaret aliquibus
ut singularib.iuxta no.in c.3. hoc tit.sed si spectaret ali
cui uniuersitati,seu collegio,ut uniuersitati, seu colle-
gio,tunc distinguerem,ꝙ aut admittūt illum ,p illa ui
ce,& nullum acquirit admissus ius,nec in proprietate
nec in quasi possessione.Cum limitata cā limitatū pa-
reat effectū uulgatis iurib.si uero admiserunt eū in uni
uersitatē uel collegium,& solū fit diminutio uocū ip-
sorum,ut s̄.diximus,& sicut erant uiginti facientes col
legium,erant uiginti unus,& remanet sola uniuersitas
uel collegiū pr̄ona uel pr̄onus,& sic nō augēt numerus
pr̄onorum,& iō nō militant s̄.scripta,nec dicetur pr̄o-
nus de per se,sed tanq̄ unus de collegio iam pr̄onus me
rito supra scripta in eo locum non habebunt.Si uero il
li de collegio uel uniuersitate admiserūt extraneum
eque principal̄r ut collegium uel uniuersitatem augē-
do pr̄onos,ut sicut erat collegium solus pr̄onus, nunc
essent pr̄oni collegium & extraneus admissus, ex quo
oīa s̄.scripta militabant in ipso admisso,dicendum erit
de eo sicut mō diximus in ista illatione in extraneo ad
15 misso p singulares patronos.¶†Et si diceretur in secū
do membro huius distinctionis,cur non requirit ɔsen-
sus ep̄i,cū uideatur illud iusp.transferri in extraneum.
Rñdetur ꝙ principaliter tunc non agit̄ de translatione
iurispa.sed de aggregando extraneū in collegiū, & in
ɔsōtiā uenit,ut pñtet cum collegiatis,& iō non requiri
tur ɔsensus ep̄i,arg.rōnis assignatæ p doc.in c.ex literis
16 & in c.cum seculum.hoc tit.¶†Aliud qđ ex p̄dictis in
fero est,patronum non posse admittendo extraneū ad
pñtandū dare seu donare iusp.penitus non pr̄ono,eo ēt
pr̄ono remanente sine ɔsensu expresso ordinarij:qa il-
le tacitus ɔsensus ordinarij q̄ v̄r adesse in instōne, quā
facit,non sufficit ad faciendum illum pr̄onū, licet suf-
ficiat illa instō post pñtationem ad faciendum ipsum
quasi possessorem,qa illa instō solum hēt effectum in-
stituendi nō ɔsentiendi,ut de se patet.Et si tu diceres,
cur tu s̄.in 1.par.1.li.in 4.q.prin.in 10.art.ɔclusisti, ꝙ si
fundans,ɔstruens,seu dotans ecclesiam uoluit illius iu
spa.esse cōe cum altero uel in totum alterius, qui nihil
dedit & uideat̄ in totum uel in partem donatum, & cō
sensum ep̄i adhibitum in fundatione ecclesię & acqui
sitionis iurisp hēe ēt uim ɔsensus,q̄ requirit̄ in donatio
ne,cur non sic ī casu nr̄o,ut instō ordinarij habeat uim
& instōnis & illius ɔsensus,q̄ requiritur in translatio-
ne iurisp.faciliter rñdetur,nam ɔsentiens in fundatio-
ne requiritur ad effectum,ut cognoscantur qualitates
uolentium esse pr̄onos,& tanq̄ cā efficiēs ipsorū, & sic
pōt hēe locum in extraneo admisso in fundatione, ut
diximus.s̄.in 1.par.1.lib.in 2.q.prin.in 5.art.& in 2.par.
d.1.lib.in 2.q.prin.in 4.art.instō uero non hēt creare pa
tronū,nec indagare qualitates eius,sed solum an sit pa
tronus,& an pñtatus sit instituendus.unde cū non ha-
buerit intentione ꝑquirendi qualitates noui pr̄oni, ip-
sa instō nō poterit se extendere ad id,ad quod non ha-
17 buit intentum.¶†Et ex istis facio aliā pulchram illa-
tionem,ut admissio extranei cū ɔsensu ordinarij, q̄ re-
quirit̄ in prima fundatione,faciet illū extraneū patro-
num,si admissio est facta in limine fundationis, instō ue
ro hoc nō operet̄ in admisso post fundationē nota ista
qa noua & nunq̄ cogitata nec dicta, & certe procedūt
18 ¶†Dicerem bene aliud,qđ ēt puto uerissimū, ꝙ si iste
admissus esset in bonafide,quia putaret se admitti tan
quam pr̄onus,uel si ipse erat in malafide,saltim sui suc
cessores in bonafide existētes sp pñtantes spacio ɔpetē
ti ad p̄scribēdū,& ut uerus patronus haberet̄,& de non
iure suo dicto tp̄e non ɔstaret,p̄scriberet iuspa.& acq-
reret illud ex p̄scriptione,ut sit pr̄onus cū alijs, uel so-
lus,qđ q̄dē fieri pōt,p late d.s̄.in 2.par.j.li.in 12.& ult.
q.prin.in 1.& seq.art.& hoc ultimū expresse ꝓbat̄ in d.
19 c.scriptū.de ele.dū ibi ɔsuetudo pōderat̄.¶†Est & aliud
dicendū,ut hæc admissio nō pr̄oni ad pñtandū cū pr̄o
nis fieri nullo mō possit uno ipsorum ɔ̄dicēte,quia ad-
missio fieri dēt nemine discrepante & aliter,ita Firma.
in d.2.lib.in 3.par.in 3.q.allegando Roma.in sing.suis,
quod ēt uoluit Abb.in d.c.scriptum.& in c.cū Vinto-
niensis.in 1.col.de ele.& de hoc late dicetur infra in 2.
par huius.2.lib.in 2.q.prin.in 16.art.ubi tractauimus,
an pr̄oni possint admittere nō pr̄onū ad pñtandū una
cū eis uno ɔ̄dicente.Hic aūt tractauimus,an admissus
acquirat quasi possessionem.Et hæc sufficiant.

¶Decimusoctauus art.3.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio facta a non patrono etiam secuta institutione, & po*
stea facta a patrono prima est nulla & secunda tenet.

Sequitur Modo decimooctauo loco dubitare,si
sit pñtatio ab aliquo,qui nō est uerus
patronus,nec est in quasi pos.præsentandi & est secuta
instō ordinarij,si postea fiet a patrono,uel ab existente
in quasi pos.pñtandi,an prima præsentatio & institutio
secuta sit ipso iure nulla,uel primus præsentans dicat̄
esse in quasi pos.& iō secunda pñtatio nulla.Istum ar.
late tetigimus supra in 1.art præsentis.q.prin.ubi retu
limus dicta doctorum:sed quia ibi posita non uñr prin
cipaliter dicta,sed in cōsequentiam dicti primi art. iō
hic magis in specie formauimus hunc art.& dic breui
ter concludendo post Abb.& doc.in d.c.consultationi
1 bus.hoc tit.†ꝙ si aliquis nō possideret, sed tm̄ credeba
tur esse patronum,si pñrauit,& secuta fuit Indi institutio.
& postea pñtat uerus pr̄onus,uel existens in quasi pos.
p̄sentandi,cum constat illum primum p̄sentantē nō es
se pr̄onum,nec in quasi pos.p̄sentandi,p̄sentatio secū
da tenebat,& prima erit nulla,& remouēdus est insti
tutus.ita tex.in d.c.ɔsultationib.& rō decidēdi fuit in
d.text.in ultima sui parte,nam ex quo pñtans nō erat ī
quasi pos.pñtandi,non potuit illū fructū facere suū, &
iō quēadmodū occupās possessionē alterius tenet̄ re-
stituere oēs fructus,ut in c.nō licet.12.q.2.& in c.grauis.
de resti.spol.& in l.si nauis.de rei uendi.ita & iste fru-
ctus pñtationis subiacet restōni,q̄ fit per remotionē in
stituti.Ita Abb.ad literā in d.c.cōsultationib.quē ēt re
tulimus s̄.in d.1.art.huius.q.prin.oīa ibi p nos dicta hic
adde,& maxime dictū Alex.ibi allegatū referentē do.
Ant.in d.c.cōsultationib.dicentē cautū dēe esse aduo
catū,si uult ɔcludere pñtationē esse ualidā,ut nō suffi-
ciat ɔcludere talē credi reputari & haberi ut pr̄onū,ni
si concludat talem esse in quasi pos.iurisp.seu præsen-
tandi.¶Et ad ibi dicta adde intantum hoc esse uerū ta

lem

se pñtationẽ factã a nõ patro.nec ab existẽte ĩ quasi pos. licet sequatᷓ institõ, non per hoc uᷓ facta a possessore, & sic actus retro non trahitur, unde licet acquirat quasi pos. in futurum, ut diximus late s̃. in prox. præced. ar. tñ prima pñtatio non uᷓ facta a possessore, qa non reuocaretᷓ, ut fit in d.c. ꝯsultationib. Ita Abb. & oẽs ibi hoc tit. ubi ẽt in 2. no. dicit solum errorem cõem absq; pos. nõ sufficere, ut actus gestus a non possessore ualeat, & sic debere imitari reg. l. Barbatius. ff. de offi. præl. cum uulga. Et ad prędicta adde ẽt, qđ dicit idem Abb. & ibi oẽs in c. cum Bertol. in 3. col. in uer. qñq; pñtatio, de re iud. ubi dicit ꝑ illũ tex. aureum in hac materia, ꝙ si pñtatio est facta per eum, qui non est pronus, nec in quasi pos. pñtandi, & pñtatus instituitur ab eꝑo putante pñtantẽ esse patronum, si postmodum pñtatur alius per pronũ existentem in quasi pos. ult. pñtatio tenet prima nõ cassata, nec alr̃ irritata, nec nunciata, & pñtato acquiritur ius, ac si nulla alia pñtatio ꝑcessisset, & potest agere ꝯ primo institutum ut remoueatur, & sua pñtatio admittatur & instituatur per illum tex. unde colligit ibi primam institutionem esse iure nullam, & tex. in capit. illud. hoc tit. dicentem esse irritandam debere intelligi s. irritam declarandum ut ibi per eum. Et sic ex d. text. capit. illud. colligitur ẽt, ꝙ talis pñtans non acquirit illa pñtatione quasi pos. ut s̃. dixim. Et hoc ẽt uolũt doc. all. in d. 1. art huius. q. prin. & Spec. in reper. suo aureo hoc tit. in 2. col. in uer. si credatur. & seq. & hoc ẽt sequitur Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in fi. q. & in 17. q. & plenius ibidem in 1. & 2. col. in 38. q. Ego ex supradictis concludo, talem præsentantẽ non acquirere quasi pos. in illa pñtatione, & eius pñtationem esse nullam, an uero sit nulla ipso iure, uel annullanda, hic non est locus disserere. dicemus infra de hoc loco magis cõgruo: qa tñ tractamus de acquisitione & admissione quasi pos. præsentandi. Sufficit ergo hic concludere præsentantẽ non acquirere quasi pos. in illo actu, licet si non appareret de iure p. seu quasi pos. illius, acquireret quasi pos. in futurum, sed cum apparuerit de patronatu uel quasi pos. alterius, pñtatio prima est nulla, & secundo loco facta tenet ut s̃. prædicta oĩa confirmatᷓ per ea quæ diximus s̃. in 14. & 15. art. huius q. nam si aliquis obtinuit in prima cã, & in secunda fuit institutio cassata, nõ acquisit quasi poss. & idem qñ cassatur pñtatio ut ibi, multo fortius hoc esse debet in casu nostro, cum hic nunquam fuerit quasi pos. & ibi dicta faciunt ad propositum præsentis articuli.

¶ Decimusnonus art. iij. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Patronus an possit uti iure suo possessore non citato nec aliter priuato.*

2 *Patronus proprietarius potest donare iuspatro. quod habet altero possidente, dummodo concurrat alia. quę requiruntur possessore non citato, nec aliter priuato.*

3 *Præsentatus a possessore præfertur præsentato a proprietario.*

4 *Patronus proprietarius potest præsentare possessore non citato nec aliter priuato.*

1 Et ex supradictis succedit 19. arti. †an patronus uti possit iure suo ẽt possessore non citato, nec aliter priuato. Hunc art. ponit Firma. in reper. suo in uerbo patronus. in ver. 76. ubi conclusiue & affirmatiue dicit, patronum uti posse iure suo ẽt quasi possessore nõ citato, nec aliter priuato, & all. Inno. in c. de multa. de præb. dic in 2. col. in uerbo conferat. & Bal. in sua marg. in uerbo patronus. in vers. secundo. vñ ex hoc dici põt, ꝙ licet alius quasi possideat iuspa. uerus patronus poterit præsentare: quia dicetur uti iure suo quasi possessore non citato nec aliter priuato per supra dicta, ad qđ facit tex. in d. c. cum Bertol. de quo in prox. præced. art. ubi uerus patronus præsentauit quasi possessore non citato, qui iam præsentauerat, & pñtatus ab eo institutus fuerat ab ordinatio, nec illo priuato ut ibi, & tñ ecclesia illa adiudicata fuit pñtato a uero patrono, & idẽ vᷓ factum in c. ex literis, & in c. consultationib. in 2. sui par. & in c. illud. hoc tit. Sed tu aduerte quia uidi Inn. in d. c. de multa. qui vᷓ dicere in omnib. & per oĩa ꝯtriũ nam cũ ibi suꝑ uerbo conferre colligat ex illo tex. ꝙ licet is, ad quẽ pertinet collatio ẽt alio possidente ꝯferre põt bñficiũ illud ab alio possessum, & dicat hoc esse spãle a iure inductũ in illo casu, cum gñaliter secus sit ꝑ tex. in c. cum nostris. de conces. præb. post ea Inno. dicit nõ credere uerum esse, ꝙ supra erat dictum, fore spãle in ecclesia uel bñficio: quia immo gñalr̃ est uerũ ecclesias, & alias omnes res nostras, uel ad nostram collationem seu ad ius pertinentes nos posse uendere & donare & quocunq; alio tit. ius qđ in eis habemus in alios transferre, all. totum tit. C. de here. uel actione uend. & ff. de ꝯb. em. l. qui tabernam. demum ipsemet Inn. ibi opponit fortiter de. c. cũ. ecclesia. de ca. pos. & proprie. ubi dᷓ, non ualere electionem factam a canonicis, ad quos de iure electio spectabat contemptis his qui possidebant, eodem mõ non debet ualere collatio, donatio, uel uenditio alicuius rei quam alius possidet, q̃uis collator ius conferendi hẽat in ea, soluit ipse ueritatẽ fore, quẽlibet tuendũ esse in pos. sua, & rõne possessionis eũ colligere fructus, all. c. ex literis. & c. cõsultationib. hoc tit. & iõ ille qui est in pos. eligẽdi, & ꝑ illa iura in pos. pñtandi, tuendus est in pos. sua, & in collatione fructus, qui eligere uel pñtare, unde quandiu ille qui est in pos. eligendi uel præsentandi de iure eligere uel præsentare habet per iura sup. alleg. & si alius elegerit ad quẽ non pertinet accipere fructũ, qualis est proprietarius, non ualebit electio. uel pñtatio eius, & ita dicit loqui. c. cum ecclesia. sed dare alteri ius eligẽdi nõ est dare fructus pos. & iõ nõ pertineat ad possidẽtẽ ius eligẽdi alteri illud donare, nec impedire illum ad quẽ pertinet, quo minus alteri ꝯferat ut ibi late ꝑ eum ecce ꝙ Inn. ibi expresse uult, pronũ non posse uti iure suo, & sic pñtare possessore non citato uel priuato, & ad hęc eius dicta faciunt quæ diximus s̃. in 6. & 7. art. pñtis. q. qñ ꝯcurrunt in pñtando ꝓprietarius & possessor q̄s ꝑferatᷓ, Ergo Inn. dicit totũ oppositũ eius qđ dicit, & ad qđ ipsum all. Firma. ubi s̃. Et licet iura s̃. alleg. s. c. cũ Bertol. de re iud. & c. ꝯsultationib. in ultima sui par. ad c. illud. in fi. hoc tit. uideatur probare intẽtionẽ Firma. tñ illa iura probant intẽtionẽ Inn. quia. c. cum Bertol. c. ꝯsultationi. & c. illud. loquuntᷓ, qñ nullo mõ ille erat in possessione pñtandi, sed tñ credebatᷓ patronus, nam tunc non erat citandus: ut aperte uult Abb. in d. c. cũ Bertol. sed qñ illa præsupponũt aliquem possessorem illũ præferunt proprietario, ut ibi patet: & ut pulchre ibi dixit Inn. & ẽt in d. c. de multa. de præb. quid ergo di

2 cẽdum circa hoc? ¶ †Ego facerem hoc casus, nam aut iste patronus proprietarius uult donare iusp. qđ habet & alter possidet, & sic illo suo iure uti s. de re sua disponere, & dummodo alia ꝯcurran. s. ꝯsensus epi nulla simonia & sĩa, non est, dubium, eum hoc facere posse uel alr̃ licite disponere non citato, nec priuato possessore, & ita loquitᷓ clare Inn. in d. c. de multa. & hoc est indubitate uerum, & idẽ facere ꝯferens: quia põt ꝯferre beneficiũ, licet alter illud possideat: quia ipse dat illi cui ꝯfert ius ex eius collatione, & ꝑsupponitᷓ neminẽ esse in pos. iuris conferendi, quia aliter diceᷓ ut ĩ. dicemus, sed bene alter erat in pos. beneficii: quia illud alr̃ habuerat, ut ibi patet, & in hoc nullum est dubium. Alter est casus: quia aliquis est in pos. pñtandi, eligẽdi, uel ꝯferendi, & proprietarius prędictorum uult pñtare, eligere, uel ꝯferre in beneficio, in quo nemo est in pos. & ut in istis Firma. vᷓ uelle nullã requiri citationem uel priuationẽ possessoris. Inn. uero uᷓ uelle oppositũ, uel ꝙ præferatur possessor, & hoc casu est aduertẽdũ: nã aliud est dicere, quis ꝑferatᷓ pñtatus a possessore uel a

3 proprietario, †& in hoc dico præferendũ, pñtatũ a possessore habita ꝯsideratione bonę & malę ipsius fide, vt late dixim. sup. in 6. & 7. art. pñtis, q. & hoc vᷓ uelle Inn. in d. c. de multa. s. fore præferendũ pñtatum a possessore, & in hoc nõ est insistendũ. Aliud uero est dicere, an proprietarius uolens pñtare antequam patet habeat

citari facere possessorem, siue fit bonæ siue ma.fi.& illo citato & euicto iure p. poterit pñtare & non aīr, & hoc non vt dicere Inn. sed potius quemlibet posse pñtare & pñtatione possessoris præferri, & in hoc casu di
4 cercm nullo iure reperiri, † ꝙ proprietarius antequam pñtet prius hēar citari & priuari facere possessorē, sed uidemus in oīb. iurib. s̄. all. in d.c. ꝯsultationib. in r. sui par. in c. illud. in c. ex literis. & ēt in c. cum Bertol. non requiri citationem, illum tex. sic inducendo, nā si pars quæ succubuit fuisset in pos. fuisset prælata proprietario, & tñ proprietarius pñtauerat ēt possesso. non citato nec priuato, pnūciātr fecit in d.c. ex literis. & in c. con sultationib. non ergo requirit̄, ꝙ antequam pñtet, hēt citari, uel priuari facere possessorem, pñtabir, ergo proprietarius ēt possessore non citato nec priuato, sed de eius pñtatione habebit̄ illa rō, quę hñda erit in instōne ꝯcedenda, uel in instōne retractanda, ut in d.c. cū Bertol. & in aliis iurib. s̄. all. quæ ita uelle nñr, & hodie sic in practica obseruatur, nam tam proprietarius, quam quasi possessor pñtant, non facta citatione alicui ipsorum, sed solum fit citatio gñalis per dictum, iuxta dispositionem c. fi. iuncta gl. de elec. lib. 6. & in fi. ille instituitur, qui est pñtatus ab hñte potiora iura sm iuris dispōnem, & hoc mō pōt intelligi dictum Firma. & Bal. in marg. ut s̄. diximus, & concordabitur cum Inno. ut s̄. Reperi postmodum D. Roch. in d. uerbo competens alicui. in 19. q. in uers. secundo limita præmissam ꝯclonem. ubi uult, ꝙ si ꝯcurrant possessor malęfidei & proprietarius, neutra ipsarum pñationum teneat malęfi. quia est in mala fide proprietarii: quia sibi non licet ꝓpria auctoritate reassumere possessionem, tñ ꝯriū ipsemet dicit ibidem 10. q. ult. n. uerum patronum posse pñtare, licet non sit in quasi pos. ut de eius ꝓrietate dixim s̄. in 8. art. nec dicetur proprietarium non esse propria auctoritate reassumere possessionem, quia semꝑ illā mēte habuit, & effectus eius dependet ab institutione, ut s̄. dictum est, quare tene quod conclusimus.

¶ Vigesimus art. iij. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Quasi possessio iurisp. an acquiratur per exercitium alterius actus competentis patrono quam præsentationis.*
2 *Quasi poss. iurispat. acquiritur præsentatione facta & institutione secuta.*
3 *Ecclesia non potest manere sine rectore canonice instituto.*

Quia supra in 11. art. fuit conclusum, ex unica pñtatione coocurrentib. aliis de quib. s̄. acq-
1 ri quasi pos. iurisp. Quærit uigesimo. † an p exercitiū alterius actus competentis patrono acquirat̄ dicta quasi possessio: ut para qa honorat̄ qs ecclesia & tractatur ut pronus, iuxta tex. & ibi no. in c. nobis. hoc tit. Fed. de Senis in cons. suo. 224. super primo puncto. in pen. col. in fi. decidit ꝙ sic. & mouet quia isti sunt actus, ut cui debetur unus, debet̄ in reliquis, qa ex eodē fonte ꝓcedūt uñ ꝯcludit illū qui in aliis actib. competentib. patrono fuit in quasi pos. ēt præsumi esse in quasi pos. pñtādi. & hoc idem clare firmat Io. An. in c. qđ alicui gratiose. in fi. de reg. iur. lib. 6. in mercuria. ubi formaliter dicit, ꝑ exercitium unius actus competētis patrono esse quasi possessorem iurisp. hanc eandem ꝯclonem aperte sentir Abb. per illum tex. in c. 1. uer. & hęc faciunt. de relig. dom. ubi dicit, ꝙ qñ non cōstar iusp. pertinere ad aliū, præsumendum est pertinere ad illū q exercuit unum ius competens pronō tm, & ibidem in ult. no. in princ. dicit esse menti tenendū & satis notandum, ꝙ ꝑ exercitiū unius iuris seu art. comprehensi sub uniuerso infert ad possessionē iuris uīs. Contrarium tñ tenet Lud. Ro. in ꝯ. suo. 368. pñs ꝯsultatio. ut eius dicta retulimus s̄. in 4. par. 1. li. in ult. q. prin. in 4. art. Do. Roc. uero in d. uerbo competens alicui. in 15. q. dicit hunc art. esse notabilem & de facto plerunq; contingere posse, & relatis supradictis duab. opinio. dicit præcedentē opin. magis sibi placere, & pro illa Lud. aliqua ex ꝓdictis funda mētis adduxisse, & q̄uis postea tenendo ꝯrium illis rñdeat, tñ illas rñsiones dicit non tollere ipsa fundamenta in proposito nostro. Subdit tñ præfatos doc. maxime Fede. in d. cons. sentire. d. ꝯclonem non procedere, ubi appareret alium pñtasse, & sic esse in quasi pos. illius actus, ꝙ dicit esse satis rōnabile, & ad hoc facere plura sisia, quæ accumulat D. Fel. in c. auditis. In 8. col. in ver. secunda declaratio. de præscri. Et ratio pōt esse fm eū: quia tunc cessat præsumptio, quæ oriebat̄ in fauorem illius, qui est in quasi pos. aliorum actuum uel alterius actus q̄ pñtationis. Dicit ēt ipsam conclusionem limitari per prædictos, ut non procedat, qñ qs probaret quasi pos. circa primordia actus, quia tunc non diceretur ꝑbasse quasi pos. actus: all. tex. ut ibi illum Abb. declarat in 8. no. e. Cumana. de ele. Et subdit qñcunq; secus esse ut dicit esse tex. in l. si partem. in prin. ff quemad m. ser. amitta. quem no. do. Fran. de Arc. in l. iij. in prin. ff. de acq. pos. & demum ad præmissam qōnem dicit forcol no uidendum D. Anr. de Bu. in repe. c. fi. col. 29. & seq. de cau. pos. & proprie. & fore concludendum ut ibi per eum: quia plenē loquit ur post alios per eum allegatos.
2 ¶ † Tu considera, quō prædicta esse pñt ꝑp infrascripta nam quasi possessio iurisp. seu pñtandi acquiritur pñtatione facta & instōne secuta, & hoc est magis necessarium requisitum, ꝙ secuta fuerit instō, ut in tex. c. ꝯsultationib. hoc tit. & dixi late sup. in 10. art. pñtis. q. prin. nec est tex. dicens quasi pos. acquiri instōne, in aliis igitur fructib. iurisp. q̄ pñtationis non cadit instō, ut de se patet. quomodo ergo ex exercitio alterius fructus quā præsentationis in quo non cadit institutio? quia illa solum requiritur in fructu præsentationis, poterit acquiri quasi possessio in fructu pñsentationis. ¶ Insuper quo poterit considerari diuersitas casuum, quæ fit per text. & doc. in d.c. ꝯsultationib. an fuerit secuta institutio, uel non sequuta, an præsentans in bo. fi. uel in mala, an præsentatio sit facta mota lite uel non, an ante litem contestatam, an post, iuxta ea quæ diximus sup. in pluri b. art. pñtis. q. Ideo nescio uidere, qualiter per exercitium alterius actus & fructus iurisp. possit acquiri quasi possessio in fructu præsentationis. Insuper hoc proba
3 tur isto medio; † nam ecclesia non potest manere sine rectore canonice instituto reg. ii. de reg. iur. lib. 6. c. ex frequentibus. de rest. tunc sic, aut loquimur de ecclesia libera, & illi prouidetur per ordinarium. c. 2. & per totum. de cōcess. præb. nec addit, ꝙ laicus se immisceat, cum nec contra libertatem illius pro iure patro. acquirendo præscribere possit, nisi spacio tanti temporis: cuius initii & c. & tunc potius ex præsumptione, ꝙ ille fundauerit, construxerit, uel dotauerit ecclesiam, q̄ ex præscriptio. & patronus: ut late dixi. s̄. in 1. par. j. li. in 10. q. prin. in 5. art. unde cum sit clarum, illam ecclesiam esse liberam, & illi prouideatur per ordinarium, non cadit alium posse acquirere quasi pos. præsentādi, cū absque præsentatione illi prouideatur. Si uero loquimur de ecclesia patronata, & tunc necesse est, ꝙ appareat de instōne ultimi rectoris, per cuius cessum uel decessum ecclesia uacat, ad cuius pñtationem institutus fuerit, & sic semper apparebit alius qui præsentauerit iuxta limitationem datam per Fede. quā supra retulimus post Roc. nisi apparcat alium præsentasse & c. & si bene fuerit secuta prouisio illius ecclesię non per uiam pñtationis, sed ꝙ ordinarius illam contulerit, dicetur ipse esse in quasi pos. ꝯferendi, iuxta no. p Inno. in c. de multa. de præb. quæ sup. retulimus in prox. pręcd. art. ergo non est dare casum: ꝙ quis possit acquirere quasi possessionem pñtandi ꝑ exercitio alterius fructus iurispa. & non præsentationis. Auctoritates uero supra allegatæ loquuntur in præscriptione iurispat. quę nō acquiritur per unicum actum, de quib. laic diximus sup. in 2. par. 1. lib. in ult. q. prin. in 4. art. ad quę ibi dicta me remitto. Et sic ꝯcludo, ꝙ acquisita quasi pos. oīum alio rū fructū iurisp. nō est acquisita quasi pos. fructus pñtationis. in quo requirit̄ instō. Et ad hoc addo pulchrū cons. Phil. Decij. 149. in causa iurisp. in 2. dubio. in 3. &

4.col.uolētis quasi pos.iuris pñtādi nō acq̄ri nec ꝓba-
ri ꝑ mādatū factū de pñtādo,immo nec ꝑ pñtationem
factā instōne nō secuta ex aliquo defectu, & illū actū
nō p̄iudicare cōpresentāti nec acquiri, nec ꝓbari:q̄a
ꝯsenserit commēdæ factæ ꝑ Papā de bñficio pſonato,
ubi expresse dicit quasi pos.acq̄sitam in commēda, &
sic in uno actu non hēre locum in præsentatione, sic in
alio actu,uide ibi omnino.

¶Vigesimusprimus art.3.q.prin.1.par. ij. Lib.

1 *Præsentans ultimo præfertur in quasi pos.iurisp.præsentandi ante a pluribus.uicib.limitata.nu. 5.*
2 *Sufficit probare quod dederit uocem in præcedenti proxima electione pro habendo iure eligendi.*
3 *Vbi apparet possessio antiquior,nouus possessor præsumitur in mala fide.*
4 *Possessio iunior præsumitur clandestina, & qualiter intelligatur.*
5 *Possessor ultimus præfertur illi qui erat in plurib.anteriorib. quasi possessionibus.*

Circa Prædicta quæro uigesimoprimo de sæpe
currēti art.pone q̄ Titius pñtauerit pluri-
bus uicib.rectorem ad eccl̄am, ultimo loco Sempro-
nius pñtauit,q̄s istorū dicat̄ in quasi pos.& sic q̄s erit po
tior in pñtatiōe de nouo faciēda diuersos pñtādo ꝓ alle
cutiōe institutionis.Hunc art.tāgit Fed.de Senis in s̄.al
1 legato ꝯs.224.incip.sup primo puncto.in pen. col.† &
tandē decidit in possessorio obtinere illū q̄ ultimo lo-
co pñtauit,alle.tex.in c.cum ecclesia sutrina ibi,ult.&
immediate,de cā pos. & ꝓprie.cū aliis ꝑ eum adductis.
Idē tenet Oldra.in ꝯs.suo.312.thema q̄ōnis. circa fi. &
Cardi.in c.ex literis.in 2.oppo.hoc titu. & Io. And.quē
ibi refert & seq̄tur Ab.in 7.col.in d. c.cū eccl̄a sutrina.
ubi dicūt,nō esse necesse electū uixisse ꝑ ip̄s annorū,
ad hoc ut electores dicātur ꝯstituti in quasi pos. eligē-
di,& sic sufficere ultimum & unicum actū.s. unicam
electio,& ultimā,eādem ꝯclusionem facit do.Fel.in c.
cum accessissent.in antepe.col.de ꝯsti.allegādo Fede.
in supra allegato ꝯs.dicūt tamen Fede. & Feli. in dictis
locis,secus esset, ubi ageretur petitorio:q̄a possessio nō
p̄scripta legitimo t̄pe non tolleret p̄cedentem præscri
ptā,alle.no.in c.cum de bñficio de p̄ben.lib.6.hoc idē
sentit Bar.in l.1.§.2.ff.de itinere actuq;priua.dum dicit
2 †q̄ si dubitetur,an aliq̄s habeat ius eligendi,sufficit ꝓ-
bare,q̄ dederit uocem in ꝓxima p̄ced.electione. & ꝓ
ista opinione faciunt omnia ꝑ nos adducta supra in 11.
art.pñtis.q.prin.dum tractauimus,an ꝓ acquirēda qua
si pos.iuris pñtandi sufficiat unica præsentatio institu-
tione secuta, an uero requirantur plures, & ꝯclusimus
sufficere unam,ergo ultimam ut ibi late.Cōtra tñ p̄di-
ctam ꝯclusionem facit reg.quæ vult, iuniorem posses
sionem p̄sumi clandestinā.c.licet cām. ubi Inn. & alij,
præsertim Abb.in 10.not.de proba hinc dixit Bartol.in
3 l.Celsus.in 5.colum.ff. de usucap.†quod ubi possessio
antiquior appareat,nouus possessor p̄sumitur in mala
fide,& debere uincere probātem antiquiorem posses-
sionem,& idem Bartol. prædicta firmat in l. si duo. in
prin.in pen.col.ff.uti possidc.uidetur ergo illū præferē-
dum qui prius fuit in quasi pos.posteriori in præsenta-
tione de nouo facienda ¶Sed ad hoc motiuum potest
responderi secundum Ioan.An.(licet Abb.sibi contra
dicat)in d.c.licet causam.qui Ioā.And.allegat notata
in c.1.hoc ti.ubi dicitur iuspa.& alia iura incorporalia
esse apud plures insolidum: & hoc idē in ꝓposito sentit
Bar.in d.l.Celsus.in 5.col.ergo quasi possessio iurispa.
poterit esse licite apud eum,q̄ ultimo loco pñtauit:ita
soluit do.Roc.dum tractat de isto art.in sæpe dicto ver
4 bo competēs alicui.in.16.q.¶† Tu uero dic hāc solutio
nem esse ꝯ ꝯclusionē.s̄.formatā.s̄ n.est ꝯclusum p̄fe-
rendum esse illū. q̄ est in ultima quasi pos.illi,q̄ erat in
plurib. quasi possessionib.anteriorib.in noua pñtatio-
ne.In ista uero solutione ꝯcluditur,ambos esse admit-
tendos,cum simus in iuribus incorporalibus,quæ pos-
sunt esse apud plures insolidum.Et ideo do.Roc.tran-

siuit ad aliā solutionē,q̄ est,q̄ in terminis nr̄is quasi pos
sessio iunior p̄fertur:q̄a antiquior possessor fuit priua-
tus quasi pos.sua patiēdo & nō ꝯdicendo ultimo pñtā
ti,iuxta no.ꝑ Inn.in d.c.2 de in integ.rest. in sua gl.ma
gna,& clarius per Bal.in l.1.in ult.col.in uer.tu ad intel
ligētiā horū. C.de ser.& aqua.& per D.Cat.in d. c.ex li
teris.in 2.ꝯrio.hoc tit.nisi.n.sciā & patientia primi pos
sessoris interuenisset,ultimus possessor nō acquisiuis
set possesionē,ut sæpius dictū est,maxime s̄.in 10.art.
præsentis q̄ōnis, & ꝑ Cal.in ꝯs.suo 15. inci. duo bis pñ-
tār hoc ti.de quo late diximus.s̄.i 15.art.pñtis.q.Et nec
ista sol.mihi placet:nā reg. s̄ ī ꝯriū adducta vult,iunio-
rē possessionē p̄sumi clādestinā de iure,si p̄sumit̄ clāde
stina de iure,q̄uo p̄sumemus sciām & patientiam pri-
mi possessoris ī te p̄sumpta clādestina a iure ꝯ no.in c.
is q̄ fidē.de spōsa.cū si.Nisi diceremus,hmōi p̄sumptio
nē nō esse iuris & de iure,prout est in d.c.is q̄ fidē. & iō
recipere ꝓbationē in ꝯriū,iuxta no.in c.q̄a uerisimile
de p̄sum.& tāto magis hodie,cū facta pñtatione appo
nat edictū,ut oīb.innotescat,iuxta no.in c.fi. de ele.li.
6. & sic una p̄sumptio elidit aliā,iuxta no.per Abb. &
docto.in c.cum inter.R.de elect.in 2.col.& in c.mulie
ri.in 1.colum.& hoc modo potest saluari hæc secunda
solutio,quam ex prædictis credo procedere. Sed quia
do.Roc.dubitabat de ea ad p̄dicta nō aduertens,transi
uit ad tertiā sol.& dicit illā reg.q̄ iunior possessio p̄su-
matur clādestina,esse ueram,sed tolli ipsam p̄sumptio
nē:q̄a in casu nr̄o præsupponimus ultimum pñtantem
fuisse in bona fide,& eius pñtationem fuisse confirma
tam ꝑ iudicem, ad quem spectat ꝯfirmatio, seu institu
tio,& alia ꝯcurrisse necessaria ad legitimam acquirē-
dam ipsam quasi possessionem,q̄ dicit se enumerasse
in d.uerbo ꝯpetens alicui.in 14.q.in uersi.sed pro intel
ligentia.Tu aduerte circa hanc tertiam sol. q̄ si nos di
ceremus illā p̄sumptionē clādestinitatis tolli ꝑ iudicis
institutionem,bona esset solutio,nisi forsan & ipsa in-
stō fuerit clādestina.puta,q̄a esset facta absq. appositio
ne edicti,quo casu nō solū ipsa instō dr̄ clandestina sed
ēt nulla,ut uolunt doc.in d.c.fi.de ele.lib.6.de quo late
dicemus ī.in 2.par.huius 1.lib.in 6.q.prin.in 12. arti.&
sic ad euitandam præsumptionem clandestinitatis ma
gis operatur appositio edicti quam institutio, cum illa
possit esse clandestina,edictum uero non. Immo plus
dico, q̄ absq; appositione edicti hic ultimus possessor
nō acquisiuisset quasi possessionē, quod probatur. nā
ita demum quasi possessio acquirit̄ ꝑ præsentationem
p̄sertim unicam,si secuta fuerit instō ordinarii,alias se
cus,ut late diximus s̄.in 1.& 11.art.præsentis q. prin. &
clarum ut ꝓxime diximus,instōnem secutam esse nul
lā ipso iure nō præuio edicto,ergo illa ultima præsen-
tatio fuisset sine instōne,cum idem sit non secutā in-
stōnem,& secutam ' ī ipso iure nullam. Quo uero ad
aliam partē tertiæ sol.dū Roc.dicit in casu nostro præ
supponi dēre præsumi ultimum præsentatorē fuisse in
bona fide ꝓpter instōnem tenendo suam opinionem
bonam fidē requiri de necessitate in acquisitiōe quasi
pos.qd̄ q̄dem nos nō tenuimus supra in 10.artic.pñtis.
q.prin.in ult.requisito,maxime cum non sequat̄ id,qd̄
dicit Roc. secuta est instō,ergo p̄sumit̄ bona fides in p̄
sentante,quia poterit sequi instō præsentati ꝑ malæ fi-
dei possessorem,ut p̄supponit tex.cū ibi notat is hoc es
se posse in c.ꝯsultationib.hoc tit.ergo malū p̄supposi-
tum do.Roc. ¶Et q̄ pro quasi pos.attendat̄ ultima pñ
tatio & instō,uoluit pulchre do.Phil.Dec. in ꝯs.149.in
cā iurispa.in prin.2.dub.& alii ꝑ eum ibi alleg & in ꝯs.
117.diuino &c.& ꝓ tenui.in prin.3.col.& in ꝯs.126.in
cā domini Frāc.in 2. col.ubi tractat, an p̄ualeat ultima
collatio pñtationi. uide ibi. & in ꝯs. 129. diuino &c.&
ꝓ tenui.in 2.col.& 3.& in ꝯsi.134.uiso puncto.in prin.
Demū do.Roc.in fi.16.q.de materia regulæ, q̄ posses-
sio iunior p̄sumat̄ clādestina,remittit se ad Bar.Imo.
& doc.in l.si de eo.§.fi.ff.de acq. pos.& ad Alex. in apo.
ad Bar.in d.l.si duo.& ad do.me.Bar. Soci.quē appellat
excell.doctorē ætate nr̄a in sua repe. l. rē q̄ nobis. in 4.

q. & aliqd in ſecũda. ff. de acqui. poſ. Et tãdẽ cõcludit, eũ q ultimo loco pñtauit pferri pñtatione de nouo facienda alijs, q antea ẽt plurib. uicib. pñtauerant, & ſic
5 reſidet ipſe do. Roch. ¶ †Quid dicẽdum in hac difficul tate: Breuiter ego ↄcludo cum ſupraſcripta ↄcluſione, niſi in penultima pñtatione ambo pñtaſſent: qa tunc primus non amitteret quaſi poſ. licet ſecundus ſolus in ultima pñtatione pñtaſſet: qa eſſemus in caſu ↄſilij. 15 Io. Cald. de quo late diximus ſ. in 15. art. præſentis q̃ ſtionis prin.

Vigeſimuſſecundus art. 3. q. prin. j. pat. ij. Lib.

1 *Poſſeſſio alta patris alia filij.*
2 *Quaſi poſſeſſio patris ſeu anteceſſoris dicitur poſſeſſio filij ſeu hære dis ſucceſſoris.*
3 *Proprietas iuriſpa. ſicut transfertur in hæredes & quoſcunque habiles ſucceſſores, ita & poſſeſſio.*
4 *Quaſi poſſeſſio iurium incorporalium tranſit in ſucceſſores hæredes abſque exercitio actus, per quem inducitur quaſi poſſeſſio.*
5 *Auctor fuit teſtis in matrimonio Sereniſſimæ Dominæ Bonæ ſorciæ cum Rege Poloniæ.*

Quæritur Mõ. 22. loco, ſi pr meus pñtauit, ſeu q libet meus anceſſor, & ſecuta fuit in ſtõ, adeo q eſt in quaſi poſ. pñtãdi, an ego hęres, uel alter ſucceſſor ĩ ipſo iurepñonatu & iure pñtãdi, licet nũ quã pñtauerim, ſeu qs ſucceſſor pñtauerit: qa caſus uacationis nõ accidit, dicemur eſſe in quaſi poſ. ſicut dice
1 baĩ eſſe in quaſi poſ. u. pdeceſſor. ¶ † Et primo uideret dicẽdũ q nõ: qa alia eſt poſſeſſio patris, alia filij, ſeu alterius ſucceſſoris, Nec ob. id qd no. p doc. in l. in ſuis. ff. de lib. & poſthu. patrẽ & filiũ dici eodẽ tpe poſſidere: & hoc ex ui ſuitatis: qa hoc nõ pcedit in iurepñonatu: qa patre pñono uiuẽte filius in eccła iuriſpñonatus pñs ua cãte pñtare nõ põt, ut late diximus ſ. in 2. q. priu. huius 1. par. 2. lib. in 5. art. & iõ uideret dicẽdum nos ſucceſſores nõ eſſe in poſſeſſione, niſi p nos fiat pñtatio & ſe
2 cuta ſit inſtõ. ¶ † tñ ↄria pars eſt ueritas, q quaſi poſ. pñs ſeu anceſſoris dicat poſſeſſio filij ſeu hrdis ſucceſſoris. Et p hoc primo adduco uerba diffinitionis iuriſpñonatus, de qb. ſ. in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 1. art. dũ dr̃ibi, ipſe uel is a quo cãm habet. Cũ ergo nos habemus pño num & quaſi poſſeſſorẽ, idẽ cẽſeri, ut diximus ſ. in prin.
3 pñtis. 3. q. prin. † ergo ſicut in hrdes & quoſcũq; habiles ſucceſſores traſfert pprietas iuriſpñonatus, ut ſ. late di ctũ eſt in a par. 1. lib. p totũ, ita traſferri dr ẽt quaſi poſ ſeſſio iuriſpñonatus & pñtãdi in hrdes & legitimos ac habiles ſucceſſores. Secũdo p hoc adduco in terminis Fede. in ↄſi. 102. nobilis gdã. in ult. dub. ubi figurat caſũ de quatuor filijs & ſic fratrib. uno pubere, & trib. pupil lis ſuccedẽtib pñi, & ſic in iurepñonatu pñs mortui, & mr̃e tutric. triũ filiorũ pupillorũ eccła pdicta uacãte pñ tãte & iſtõne ſecuta fratre pubere ẽt uocato pñtare nolẽte, an pp hoc ipſe amiſerit quaſi poſſeſſionẽ pñtãdi: & ↄcludit Fede. q nõ: qa pñtatio turricis & ſic fratrũ ↄ ſeruat quaſi poſſeſſionẽ puberis nõ pñtãtis, ecce qualiter hic pubes nunquã pñtauerat poſt mortẽ pñs, & iñ dr̃ eſſe in quaſi poſ. pñtãdi eo mõ quo erat pñi illi ſucce dẽdo, & quãuis in prima uacatiõe ecclæ poſt mortem pñs tutrix fratrũ pupillorũ pñtauerit & nõ ipſe: nihilo minus ipſe nõ amiſit quaſi poſſeſſionẽ quã habebat a pr̃e, ergo ↄtinuaĩ poſſeſſio de pr̃e in filiũ, & idẽ dicerẽ ĩ quocũq; ſucceſſore p illa uerba diffinitionis, ipſe uel ſi a quo cãm habuit, de quo caſu Federici diximus ſ. in 16. art. pñtis q̃nis prin. ĩ uer. ſed circa hoc aduerte. ¶ † Ter
4 tio pſta par. adduco, qd pulchre uoluit Bal. in repe. l. ĩ ſuis. ff. de lib. & poſtu. in prin. quaſi poſſeſſionẽ iuriũ in corporalium trãſire in ſucceſſores hrdes abſq; quo ipſi ſucceſſores exerceãt actũ p quẽ inducit quaſi poſſeſſio q gdẽ auctoritas Bald. cũ. d. ↄſi. Fede. pbuerũt mihi ma ximũ honorẽ Neapoli in ſacro Regio Cõſilio, nã cum Neapolim petiiſſem cũ illuſ. domina ducifſa Mediolani domina Iſabella de Aragonia, & ſereniſ. domina Bona Sforcia eius chariſſima filia p ↄhẽdo mr̃imonio cũ ſereniſ. Sigiſmũdo rege Poloniæ p obſeq. is ipſarũ do
5 minarũ, in quo gdẽ mr̃imonio † ut unus teſtis rogatus fui cũ qnãplurib. alijs reuerẽdiſſimis dñis plãtis, reperi magnificos dños Baldaſſarẽ Saluatorẽ q Laurẽtiũ de Alex. fratres dñæ ſororis meæ lingãtes cũ nobilib. ſedi lis ſeu plateæ portus dictæ ciuitatis Neapoli, q egerũt uelut ſpoliati honorib. dicti ſedilis: & in calculo ferẽdę ſnĩæ dñi de ↄſilio mouerũt dubiũ: qa aſſerẽs ſe ſpoliatum dẽbat pbare ſuã poſſeſſionẽ, & dicti actores nullã quaſi poſſeſsionẽ honorũ dicti ſedilis in eorũ pſonã p barũt, & ſic ſe quaſi poſſediſſe. & iõ dicebaĩ ſore repel lẽdos a dicto iudicio: qa nõ pbarũt ſubſtãtiali a iudicij, & facto mihi tali dubio uiſo pceſſu: qa in eo reperi ipſos pbaſſe, patrẽ & alios anteceſſores eorũ quaſi poſſe diſſe honores dicti ſedilis, dixi talẽ quaſi poſſeſſionem extẽdi ad eos: cũ ſimus in iurib. incorporalib. & ſic ipſos ẽt eẽ quaſi poſſeſſores, & ex hoc pbatã fuiſſe eorũ intẽtionẽ, allegãdo dictũ ↄſiliũ Fede. & doctrinã Bald. de qb. ſ. pp q ipſi excellẽtes doc. ſacri ↄſilij declarauerũt in fauorẽ dictorũ meorũ affiniũ, & ſic fuerũt reſti tuti in honorib. dicti ſedilis uelut nobiles dicti ſedilis, put nũc ſũt & erũt: ſic & in caſu nr̃o dicẽdũ eſt de qua ſi poſ. iuriſp. cũ ſit ius incorporale, qd trãſeat ad ſucceſſores &c. & ultra tũc allegata hoc uult expreſſe Rota. 161. poſſeſſor bo. fi. hoc tit. in nouis, q trãſlato iurep. in aliquo cũ uilla ẽt q adhuc nõ pñtauerit, dicit eſſe ĩ qua ſi poſ. iuris pñtãdi, ita ergo trãſlato iurepat. cũ hrditate uel alio tit. habili, & qd uoluit Rota uoluit ẽt Cat. in c. ex literis. pñlũ tex. in 1. col. in 1. opp. hoc tit. & Gay. in re pe. c. fi. de ele. li. 6. in fi. 17. col. quorũ dicta retulimus ſ. in primo art. præſentis quæſtionis. in uer. & Rota.

¶ Vigeſimustertius art. 3. q. prin. j. pat. ij. Lib.

1 *Quaſi poſſeſſio quib. modis amittatur.*

Quia Supra ſatis eſt dictũ de effectib. quaſi poſſeſſionis, de modis acqrẽdi & ↄſeruãdi eam.
1 merito mõ 23. loco. qrẽdũ eſt † qbus modis amittatur quaſi poſſeſſio iuriſp. & licet ex ſupraſcriptis pateãr ali qui modi, tñ dic in geuere ſm Cald. ĩ ↄſ. ſuo 15. duo bis pñiant. hoc tit. fol. 62. quem pdere quaſi poſ. qñ apparet eũ ſpoliatũ. puta qa uoluit pñtare, & nõ fuit admiſſus, uel qñ non pñtat, qa credit ad ſe non ptinere ius pñſentandi, quod poſsidebat, uel qñ non eſt auſus pñtare ↄtra uolũtatem eorum q dicũt ad ſe tñ ſpectare ius pñtandi, & ſic qñ p aliquem actũ exteriorem appareat eã amiſiſſe ipſam quaſi poſſeſſionem, alle. l. 3. §. amittenda. & l. queãdmodũ. & l. clã poſſidere. §. qd ad nũdinas. ff. de acq. poſ. Et idẽ Cald. in ↄſi. 14. hoc tit. dicit q qñ pñſentatio alicuius fuit caſſata per iniam, & ille permiſit eam trãſire in rem indicatã, tũc pdet quaſi poſſeſſionem quã habebat, de quo dicto late diximus ſ. qualiter pcedat in 14. art. pñtis q̃nis. Et q ille perdet quaſi poſ. iuriſpa. & etiam aliorum iurium incorporaliũ, q excludit ur ab exercendo actũ, & actus ille exercetur p aliũ: pbat etiam tex. in c. cum eccleſia ſutrina. & ibi no. Ab. in 1. col. de cã poſ. & pprie. & ibi dicit Abb. eſſe notandum, q in retinenda quaſi poſ. iurium incorporalium non ſemper ſufficiat animus, de quibus etiam per Inn. in c. ex literis. de reſt. ſpol. & in c. 2. de reſt. in inte. ubi ẽt Abb. & domi. Flor. in l. ſeruitutes. la ult. ff. de ſerui. ſeq tur pdicta domi. Roch. in hoc tracta. in uerbo competens alicui. in 18. q. reliqua quo ad hunc articulum. poteris colligere ſ. in t o. 13. 14. 15. 16. & 17. art. huius q̃nis.

¶ Vigeſimuſqnartus art. 3. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Iuſpa. an dicatur poſſideri uel quaſi, quod ſic.*
2 *Verba laicorum debent intelligi groſſo & vulgari modo,*
3 *Verba impropriantur, ut actus teneat.*
4 *Incorporalia quædam, ut nomina debibitorum, non poſſunt poſſideri, & quæ ſit ratio.*

Quia Sępe ſupra diximus de exiſtente in poſſeſ
1 ſio. † ſeu quaſi iuriſpatrona. & præſentandi. merito uigeſimoquarto. & ultimo loco expedit uidere iuſpat.

iuspat.an dicatur possideri uel quasi possideri. Hũc art.
format Bal.in c.quanto.in fi.de iudi.qui post gl. ibi di-
cit iuspa.possideri sed ipse Bal.dicit dr̃e exponi.i.quasi
possideri,& alle.ff.de acq.re.domi.l.seruus.§. incorpo-
rales.unde subdit, q̃ si testis diceret se uidisse talẽ possi-
dere iusp.exponetur.i.quasi possidere,alle.ff.de iureiu,
2 l.sed & si possessori.§.sed si rerum.ubi est tex.no.† uer-
ba laicorum dr̃e intelligi grosso & uulgari mõ, ut not.
Cy.l.si cũ ante.C.de bona.ante nup.¶ Barb.uero ibi in
fi.8.col.sequitur dictum Bal.cum eius illatione,ꝓ qua
3 adducit rõne:† nã uerba impropriant ut actus teneat,
alleg.tex.& gl.in l.& puto.ff.fami.ercisc. l. & Proculus.
ff.de usufr.l.si pr̃.ff.de uul.& pup.c.ꝯstitutus.de reli.do.
l.pr̃ Seuerinam.§.ꝯdõnum uerba.ff.de condi. & dem.
addit ẽt tex.in c.examinata.de iudi.in uerbo iuspatro.
ecclesiæ possidebis. & tex.in c.ꝯsultationib.in uer.pos
sidebas.hoc tit.unde si Papa,q̃ est iuris summi lator utitur
illo uerbo possidebas.multo fortius nos q̃ sumus riuuli
poterimus libellando uti illo modo loquẽdo. Et addit
ideo Bal.in c.1.qui feudum dare pos.in usi.feu.in 2t. 1.
col.in uersi.extra q̃ritur,dicere ẽr imperatorem fuisse
loquutũ grosse mõ & non subtili,alleg.not.in l j.ff.de
ser.fug.& demũ pro expositione quã facit Bal.ad d.gl.
c.q̃to.adduxit tex.cum sua gl.in c.ꝯquellus.de foro cõ
pe.in uerbo quasi possessionẽ.¶ Adde ad oĩa p̃dicta eũ
dem Bal.in c.querelam.de ele.in 3.col.in uersi.itẽ cum
populus,dicere incorporalia proprie nõ possideri, sed
quasi possideri,qa nõ plene nec corporaliter possiden-
tur,alleg.ff.de acq.rerum do.l.seruus.§. incorporales.
4 s̃.alleg.& l.sequitur.§.si uiam.ff.de usucap.¶ † Subdit
ẽt esse quædam incorporalia, quæ quasi possideri non
p̃nt,ut sunt nomina debitorũ obligatorũ,& l.fi.ff.quo
rum bon.& dicit esse rõnẽ:qa nihil possideri uel quasi
põt,nisi locus sit certus l.locus.& l.3.§.incertã.ff. de ac-
qui.pos.sed nomina debitorũ nullũ hñt locũ circũscri-
bentẽ ea uel circunscriptũ ab eis,qa non respiciũt cer
ti loci facultates,nec subiacẽt alicui rei corporali,qua
mediate p̃nt quasi possidere,ut ff.de iudi.l.si fideicom
missum.§.tractatũ l.fi.C.de p̃scr.lon.tpis.¶ Itẽ oẽ possi
dere est sentire sensu se possidere,sed noĩa debitorum
non sunt hmõi,qa non sentiuntur,& naturalr̃ patet ex
diffinitione possessionis seu quasi, ergo. Itẽ quasi posses-
sio incorporaliũ non acq̃ritur nisi ꝑ patientiã aduersa-
rij,ut C. de ser.& aqua.l.2.sed in nominib. debitorũ nõ
reperitur acq̃sitio per patientiã sed ꝑ p̃stationem, ut ꝑ
se patet, ergo &c. In iurep.uero oĩa p̃dicta reperiuntur:
qa est locus certus.s.ecclesia,capella,seu beneficiũ, &
locus corporalis,sentitur possessio seu quasi ꝑ sensum
eius quasi possessio acquiritur ꝑ patientiã aduersarij,ut
diximus s̃.in 10.art.huius q̃õnis,ergo licet non dicatur
possideri:dicetur tñ quasi possideri,ut ꝑ Bal.ubi supra.
¶ Adde ẽt pro dicto Bal.de quo sup.q̃ iusp.dicatur qua
si possideri, tex.apertum in c.querelam.ubi oẽs,de ele.
ibi.populus in quasi possessione p̃ntandi clericum exi
stebat,ecce ille tex. uult ius præsentandi quasi posside
ri.& tex.in c.cũ ecclesia sutrina.de cã pos. & proprie.
ibi,in cã quasi pos.ubi electio dicitur quasi possideri. Et
gl.ibi dicit:quia incorporalia quasi possidentur, & quia
prędicta omnia sunt clara,non est aliter insistendum:
& per ista sit expedita discussio materiæ quasi poss. pa-
tronorum iurispa.& præsentandi, immo & eligentiũ
iuris eligendi melius (ut puto) quam alibi.

Modo Vt oĩa discussa ĩ suprascriptis uigintiqua
tuor art.clare pateant facies conclusionẽ
generalem, q̃ non solum ueri patroni, sed ẽt existẽtes
in quasi possessione iurispa.seu præsentandi ualide p̃-
sentant, & eorũ p̃ntatio est admittenda, & instõ sequi
debet ꝑ dicta s̃.in 1.art.ubi de ratione dubitandi & de-
cidendi.¶ Declara hanc ꝯclusionẽ, q̃ prædicti dñr exi
stere in quasi possessione iurisp.& præsentandi & non
in possessione,ex quo est ius incorporale per dicta sup.
in ult.art.¶ Restringe istam declara.procedere, nisi es-
semus in dicto testis deponentis talẽ possidere iuspa.qa
eius dictum interpretari debet.i.quasi possidere, & nõ
uitiabatur per dicta sup.in d.ult. arti. ¶ Amplia modo
primo d.ꝯclu.procedere non solum in quasi possiden-
te iuspat.sed ẽt in inuasore uiolento possessore tolera-
to uel intruso per dicta supra in 1. art.in uersi. & prædi-
cta omnia etiam uult.& in 3.art.per totum. ¶ Amplia
2.d.conclu.ꝓcedere ẽt in patrono putatiuo possidẽte
per dicta sup.in 9.art.in uer.aut loquimur de patrono.
¶ Amplia.3.d.ꝯclu.intm̃ procedere, q̃ in literis aposto
licis gratiosis est facienda mentio ita de quasi pos.iuris
pat.uel præsentandi alicuius,sicut de uero p̃rone & iu
repa.alicuius per dicta sup.in 1.art.in uersi. & idẽ Car.
in consi.¶ Amplia 4.d.ꝯclu.intm̃ procedere,ut cautius
sit ꝯcludere,p̃ntantem esse in quasi pos.iurisp.uel præ-
sentandi q̃ esse uerum patronum:qa est facilioris ꝓba
tionis quasi possessio q̃ proprietas ꝑ dicta s̃.in j.artic. in
uersi.prædictam ẽt ꝯcl̃onẽ,& ẽt proprietati prefertur,
ut ĩ.dicetur.¶ Amplia.5.d.ꝯcl.intm̃ procedere q̃ attẽ
datur ultima quasi pos.ex ultima p̃ntatione institutio
ne sequuta acquisita,& non præcedens quasi pos. ꝑ di-
cta s̃.in fi.primi art.& in fi.11.art.& latius in 20.art.quis
iunior possessio dicatur uiolenta:quia non habet locũ
in hoc casu ut ibi.¶ Restringe hanc ampli. nisi in pen.
præsentationæ pręsentauerit alter cũ ipso ultimo loco
p̃sentante,qa q̃uis iste alter in ipsa ultima pręsentatio
ne nõ pręsentauerit,adhuc dicetur esse in quasi posses
sione,ut in d.20.art.in fi.& latius in 15.art. ¶ Amplia 6.
d.ꝯcl.intm̃ ꝓcedere, q̃ ꝑ solã unicã p̃ntationem insti-
tutione sequuta qs dr̃ esse in quasi pos.p̃ntandi, & illã
acquirit ad effectum ꝯclusionis suprascriptæ per dicta
supra in 10.art.¶ Amplia.7.d.conclu.intm̃ procedere,
q̃ si tutor pręsentauit unica uice proprio nomine cũ
pupillo uere patrono dicetur esse in quasi pos.p̃ntandi,
& tanto fortius si postea filius & hæres tutoris p̃ntasset
cum pupillo effecto pubere instõne sequuta,qa fortius
dicetur esse in quasi possessione,ut in casu Filingeriorũ
de quo s̃.in 12.art.¶ Restringe modo has duas prox.pręc
ced.ampl.ut ꝑ unã p̃ntationem instõne sequuta acqui
ratur quasi possessio, primo procedere,nisi in causa ap-
pellationis instõ & præsentatio sit reuocata, qa non
dicetur acquisiuisse quasi pos.ꝑ d.s̃.in 13.art. ¶ Restrin-
ge mõ istam primam restri.procedere,si est cassata in-
stitutio in cã appellationis ex defectu non iuris,uel nõ
quasi pos.uel malę fi.quasi poss. sed si cassatur alio defe
ctu p̃ntantis, uel pręsentati, præsentãs nõ amittet qua-
si pos.ꝑ dicta.in d.13.art.in uer. sed aduerte, q̃ aut ista.
¶ Restringe.2.dictas duas ampli. & ipsam ꝯclusionem
ꝓcedere ipsa unica p̃ntatione,& instõne sequuta in pe
dibus existente,sed illa cassata ex quacunq; cã nõ dice
tur illũ acq̃siuisse quasi pos.p̃ntandi,cum nõ fuerit se
quuta instõ per dicta s̃.in 14.art.& faciũt quę diximus
sup.in 11.art.in uersi.immo plus dico.¶ Amplia.8.istã
conclu.& restri.proxime factas intm̃ procedere, q̃ exi-
stens in quasi pos.p̃ntandi illam non amittit, & uacan-
te ecclesia ualide præsentat, etiam si bis cassata fuerit
eius p̃ntatio non ex defectu quasi pos.uel adiudicatio
nis alteris factæ,sed ex alijs defectib.nã nihilominus ua
lide uelut existen.in quasi pos.p̃ntabit,cũ iterũ uacare
ꝯtigerit ecclesia, ꝑ late dicta s̃.in 15.artic.¶ Amplia.9.
d.conclu.intm̃ procedere, q̃ p̃ntantibus aliquibus in
quasi.pos.existentibus,& aliquibus non,ex non p̃senta
tione eorum non præsentantes non amittẽt quasi pos.
q̃n iura collegii patroni præsentare hñt per dicta supra
in 16.art.in uersi.tertia erit conclusio.& in uersi. tertia
igitur ꝯclusio.¶ Amplia.10.prædictam ꝯclu. & præce
dentem ampli.intm̃ procedere, q̃ ex habentib. præsen
tare iure singulari,si aliqui p̃ntant, & aliqui non, nõ p̃-
sentantes non amittunt nec ꝓprietatẽ nec quasi pos.
ut in casu Fed.de Senis de aliquib.fratribus præsentãti
bus, & aliquib.nõ, ut diximus sup.in 16 arti.in 6. cõclu.
in uersi ista conclusio uerificari potest.¶ Amplia.11.p̃-
dictam conclu.& p̃ce. duas ampli. intm̃ procedere q̃
aliquib.patronis uel quasi pos.præsentantib. & aliqui-
bus non, non præsentantes non amittũt quasi pos.etiã
si uocati essent ad p̃ntandũ & nollent accedere,uel nõ
essent

essent uocati,nihilominus non amittunt quasi pos.ut
in d.16.art.in uer.aduerte ad aliud.¶ Restringe mõ pri
mo istas tres proxime proce.ampl.ut aliquibus pñtan-
tibus,& aliquib.nõ,non pñtantes non amittunt quasi
pos.nec proprietatem,qa compatroni,uel cõposses.nõ
vñr habere animum eos spoliandi,qñ præsentatio spe
ctat ad plures iure collegij, uel iure singulari ex una
met eã:sed qñ existentes patroni ex diuersis iurib. pñ-
tant,puta soli dationis,aliqui constructionis, & aliqui
dotationis,si oẽs hñtes præsentare ex uno iure, puta ꝯ-
structionis non pñtant,& alij præsentant,non præsen-
tantes amittũt quasi pos.licet agere possint interdicto
recuperandæ p meã nouam ꝯsiderationem de qua s̄.in
16.art.in uer.quarta ꝯclo,ꝙ si essent plures. ¶ Restrin-
ge primo istam primã restri.qñ oẽs habentes præsenta
re uno iure,puta ꝯstructionis non pñtarent,quia amit
tunt quasi pos.ut sup.sed si aliq̃ ipsorum pñtãt cũ alijs,
licet aliqui alij ipsorum nõ præsentent, non pñtantes
nõ amittũt quasi pos.per nouiter ẽt dicta p me in d.16.
art.in uersi.bene tñ diceerẽ unũ.¶ Declara istã restri. ut
locũ habeat,qñ hr̃ uera notitia,tales esse in quasi pos.
ex uno iure,& tales ex alio:sed qñ ista notitia non ha-
beretur, illud non est dicendum,sed oẽs uno iure ueni-
re p̃ sũt nouiter dicta per me in d.16.art.in uer. quid di
cendum in hoc passu.¶ Restringe secundo p̃dictas tres
ultimas ampli.procedere in casibus,de quibus s̄. sed si
unus,qui nunq̃ fuit in quasi pos.præsentat, & præsenta-
tus hr̃ pro pñtato,existens in quasi pos.qui solus pñtare
habebat hoc patiendo,amittit quasi pos.per late dicta
supra in d.16. art.in uersi.quinta conclusio, ꝙ si unus.
¶ Amplia.12.d.conclu.intm̃ p̃cedere ꝙ si patroni uel
existentes in quasi pos.admittant cum eis in pñtando
aliquem non patronum,nõ amittunt ipsi quasi pos. p̃
dicta s̄.in 17.art.¶ Restringe istã ampli. procedere : ut
non amittãt quasi pos.in totũ,sed bene illa minora tur
& debilitat̃;qa admissi acquirunt quasi pos. & sic sunt
plures numero,& minor est pars cuiuslibet per ea quę
dñr in d.17.art.in uer.ego hunc articulũ, distinguendo
tñ ut ibidem in uersi.quid dicendũ.usque ad fi. ¶ Et ex
ista restri.colligitur 13.ampliatio ad d.conclu. ut non
solum dicantur esse in quasi pos.pñtantes,ad quorum
pñtationẽ sequuta est instõ,sed ẽt admissi cũ patronis
ad præsentationẽ instõne sequuta dñr ẽt esse in quasi
pos.ita ut eorum pñtatio postea ualeat p̃ dicta in 17.ar
tic.in d.uersi.ego hunc art.¶ Restringe primo istã am-
pli.procedere in quasi pos.quia p̃ talẽ admissionem ad
missus illam acquirit,non tñ in uero iurepatr. qa illud
non acquiritur per admissionẽ solã p̃ nouiter dicta &
considerata per me p̃ rõnes urgentissimas in d.17. arti.
in uersi. unum tñ est,quod me turbat.& in uer.quid di
cendum.& in uersi.aliud quod ex p̃dictis.unde consti-
to de non iure admissi,amplius admitti nõ dẽt , ut ibi
dr̃.¶ Restringe modo istam restr.ꝙ licet nõ habeat lo
cum in acquisitione iurisp. tñ si per hęredẽ admissi tp̃e
debito ꝯtinuaretur, ex quo essent in bona fide,bene ac
quirerent ẽt iuspa.ex præscriptione per dicta sup. in d.
17.art. in uer.dicerem bene aliud.¶ Restringe 2.d.am-
pli.procedere, ꝙ admissus cum alijs p̃ronis ad præsen-
tandũ,acquirat quasi pos.qñ fit eo mõ quo fieri põt. s.
ab oĩbus patronis nemine ipsorum discrepante , quia
alias uno ꝯdicente fieri non põt admissio,nec facta te
net p̃ dicta in 17.art.in uer.est & aliud dicẽdum. ¶ Am
plia.14.d.concl.intm̃ procedere,ꝙ si nullo mõ existẽs
in quasi pos.pñtauit & sequuta fuit institutio,quia cre
debatur patronus,si superuenit existens in quasi posses.
amouebit̃ pręsentatus ab illo,qui credebat esse in qua
si pos.ẽt prima pñtatione non cassata nec irritata p̃ di
cta supra in 18.art.¶ Amplia.15.d.conclu.quam maxi
me procedere in existente in quasi pos.bona fide,quia
tũc pñtatus ab illo & institutus,licet postea ꝯstet de nõ
iuribus pñtantis,& iuspa.euincat̃ ab alio,nihilominus
institutus non remouebitur,qa ille fructus est acq̃si-
tus bo.fi.quasi pos.per late dicta supra in 1.art.& in fi.6
art.in 4.casu.¶ Amplia.16.d.ꝯclu.& proxime præced.
ampli.intm̃ procedere,ꝙ ad effectum proxime dictã
sufficit aliquem esse in quasi pos. bo.fi.in ꝯñtiam. puta
quia bona fide possidebat uillam, in qua erat iuspat. li-
cet nunq̃ in iurepa.illo præsentasset , postq̃ uillam ha-
buit:quia non uacauit ecclesia,per singulare dictũ Ro
tæ in d. 1.art.in uersi.& rota.¶ Amplia 17.d.ꝯclu.& pro
ximas præced.duas ampli.intm̃ p̃cedere, ꝙ si unus est
pñtatus ab existente in quasi pos.pñtandi principaliter
uel in consequentiam bonæ fidei,ut supra,& alius a p̃
prietario præfertur,& institui debet pręsentatus a bo.
fi.quasi pos.& nõ pręsentatus a p̃prietario p̃ dicta sup.
in 6.art.per totum maxime in quarto & ultimo casu.
¶ Amplia.18.d.conclu.& p̃xime pręced. tres ampli. &
maxime immediatã intm̃ p̃cedere, ꝙ si existens in qua
si pos.bo.fi.pñtauit unum, & dicens se proprietarium
pñtauit alium,& aliter ipsi non prosequuntur litẽ, sed
pñtati & ambo probant intentionẽ p̃sentantium,etiã
ꝙ instõ non sit facta præsentato a bo.fi.quasi pos.illi&
non pręsentato proprietario fieri dẽt per dicta s̄.in d.6.
art.in uer.tu dic ꝙ põt esse.¶ Amplia.19. d.conclu. &
proxime præc.quatuor ampli.intm̃ procedere ꝙ si exi
stens in quasi pos.bo.fi.præsentauit unũ,postea proprie
tarius comparuit & præsentauit alium,& mouit litem
possessori super p̃prietate,& pñtatio fuit facta ab exi-
stente in quasi pos.bo.fi.ante litẽ motam uel ante litẽ
cõtest.institui dẽt præsentatus ab existẽte in quasi pos.
bo.fi.p̃ dicta in d.6.art. in 2.casu.¶ Amplia.20. d. ꝯclu-
sio.& prox.pręce.quinque ampli.ꝙ si aliquis est in qua
si pos.bo.fi.& uacat eccl'a,& ipse pręsentat aliquẽ cle
ricum in ea,qua pñtatione facta cõparet dicens se pro
prietarium,& fatetur illum esse in quasi pos. sed uult
se probare proprietariũ,nihilominus ille pręsentatus
ab existente in quasi pos.bo.fi.dẽr institui nõ obstante
ꝯtrouersia mota,ex quo ille fructus pñtationis colle-
ctus fuerat ab illo q̃ erat in quasi pos.bo.fi. & nõ subia-
cebat restõni p̃ dicta s̄.in 4.art. in uersi. unde pro clara
intelligentia in primo casu.¶ Amplia.21.d. conclu. &
prox.pręce.6.ampl. in m̃ procedere, ꝙ si aliquis est in
quasi pos.bo.fi.& uacat ecclesia & mouetur sibi ꝯtro-
uersia ab aliquo sũr super proprietate iurispa.& ille fa
tetur ipsum quasi possidere,& lis adhuc non est conte-
stata,sed sunt in dilatorijs exceptionib.quę præponun
tur ante litem ꝯtest.pñtatus ab eo institui dẽt, quia ad
huc est in bo.fi.ex quo nõ est lis ꝯtest.unde ille fructus
non uenit restituendus per dicta sup.in d.4.art.in secũ
do casu.¶ Amplia.22.d.conclu.& proxi.pręc.7.ampli.
intantum procedere,ꝙ si bene lis mota sup̃ quasi pos.
quia unus se quasi possidere dicit,& alter idẽ,ꝙ pñtatio
utriusque admittenda est per dicta supra in d.4. arti. in
5.casu.in fi.¶ Restringe primo proximam præce.ampl.
p̃cedere quo ad actum pręsentationis & admissionis
ipsius tantum,sed non quo ad instõnẽ,quia illa in casu
prædicto retardabitur usque ad finẽ litis,ut ille institua
tur q̃ fuerat pñtatus a uere existẽte in quasi pos.siue lis
fuerit ꝯtestata siue nõ per dicta supra in d.4.art.in d.qn
to casu.in fi.ubi rõ diuersitatis inter istã ampli.& duas
proxime præce.assignatur.¶ Restringe secundo prædi
ctas.8.proxime.præce.ampl.procedere,ut in eis est di-
ctum,nisi existens in quasi pos.bo.fi.p̃sentaret unũ , &
proprietarius alium,quæ præsentationes siue sint factę
ante,siue post litẽ ꝯtesta.ex negligentia tñ fuit retarda
ta instõ intm̃,ꝙ ꝯstitit de iure propretarij,nam tunc in
stituetur præsentatus a proprietario, per ea quæ dixi-
mus in d.6.art.in tertio casu.¶ Restringe. 3. prædictas
proxi. præce.8.ampl.procedere,ut institutus ab existẽ.
in quasi pos.bo.fi.iurep.euicto non remoueatur, ut al-
ter ibi præsentetur,sed bene iurepa.euicto per proprie-
tarium illum institutus ex tũc in antea,in patronũ re-
cognoscere,& non illũ q̃ eum præsentauit, & in quasi
pos.erat,cũ ex euictione cesset eius quasi possessio p̃ di
cta s̄.in 1.art.in uer. dicit etiam do.Car. ibi. ¶ Amplia.
23.d.ꝯclu.ẽt procedere in patrono putatiuo quasi pos-
sidente bo.fi.una cum patrono proprietario, & diuer-
sos præsentantes eodem tp̃e sequuta instõne in perso-

nam pñtati a patrono putatiuo bo.fi. quia amoueri nõ dẽt, sed oĩa in eo habebunt loco, quæ dicta sunt in 8. p̃ced. ampli. per ea quæ diximus s̃. in 9. art. præsertim in uer. difficultas remanet. ¶ Amplia. 24. d. conclu. intantũ procedere, ꝙ ẽt existens in quasi pos. mala fide ualide præsentat, & sequitur institutio per dicta sup. in 1. 2. & 3. ar. & in 10. ar. in 3. requisito. in uers. aduerte secundò ad aliud. ¶ Amplia. 25. d. conclu. & proxime p̃ced. ampli. intantum procedere, ꝙ in pñtatione p̃fertur existens in quasi pos. ma. fi. proprietario non existente in quasi pos. per dicta sup. in 7. ar. ¶ Restringe primò proxime præced. duas ampli. procedere, qñ adhuc de ma. fi. existentis in quasi pos. non ꝯstat, & ipse præsentat unũ, & proprietarius alterũ: quia præsumitur esse in bona fide. & iõ præfert̃ ꝑprietario, & præsentatus ab eo instituitur: sed si de eius mala fide constaret, uel mota lite post contestationẽ illius præsentaret, secus esset: qa p̃ferretur & institueretur pñtatus a proprietatio, ut diximus s̃. in d. 8. arti. in 1. 2. & 3. casu. ¶ Restringe. 2. dictas duas præced. ampli. procedere quò ad actum præsentationis & ẽt in casibus suis quò ad actũ institutionis, sed nõ quò ad actũ destitutionis: qa licèt qs sit pñtatus & institutus, si postea de mala fide præsentantis ꝯstat, remouebit̃ pñtatus & alter ab euincente iuspa. pñtabit̃, & instituetur ꝑ late dicta sup. in primo & latius in secũdo art. ¶ Extende modò primò istam secundã restrict. ẽt procedere, si constaret de mala fide præsentantis, & de bona fide alterius in quasi pos. existentis nõ pñtãtis: qa remouebitur pñtatus ab existente in quasi pos. ma. fi. institutus, & existens in quasi poss. bo. fi. pñtabit aliũ & instituetur, ut diximus sup. in 5. art. ubi hr̃, quõ hoc esse possit. ¶ Extende secũdò. d. secundam restric. ẽt ꝑcedere, ꝙ si patroni admittant ad præsentandũ cũ eis nõ patronũ, licèt admissus acquirat quasi pos. tñ cũ apparebit de non iurib. suis, & sic de mala fide, nõ admittetur in alia pñtatione per nouiter dicta s̃. in 12. art. in uers. unde ex prædictis, & si nõ esset illud: quia cũ aliis pñtauit, in totũ amoueretur ut ibi. ¶ Restringe modò primò illã secundã restric. & ipsas duas eius extẽsiones procedere, qñ ad sollius existentis in quasi pos. præsentationis fuit facta institutio: quia consilito de mala fide præsentantis, fiet instituti amotio: sed qñ esset aliqs p̃sentatus a ma. fi. quasi poss. & ab vno ex ueris patronis uel aliquo existente in quasi pos. bo. fi. & sequuta esset institutio, licèt constet de ma. fi. alterius pñtantis nõ remouebitur institutus, sed habebit vires institutio a præsentatione aliorũ, videlicet proprietatij, uel existentis in quasi pos. bo. fi ꝑ singularia dicta sup. in 12. at. in uer. & ex hoc motiuo. ¶ Restringe. 2. d. secundã restric. procedere ut sup. sed si patroni admisissent cũ eis non p̃ronum ad pñtandũ, licèt appareat de ma. fi. admissi. nihilominus nõ remouebit institutus, sed remanebit ex uirtute pñtationis aliorũ per dicta pulchre & nouiter in 17. ar. in uer. & qa nos. in hoc casu. Restringe. 3. istam secundã restric. procedere, qñ sequuta fuit institutio in pñtatione existentis in quasi poss. mala fi. & sumus ĩ. quadrimestre adhuc: quia tunc institutus remouebit̃, sed si extra quadrimestre uel ante edicto posito, non dẽt remoueri ꝑ nouã ꝯsiderationẽ, de qua s̃. in secundo ar. in uers. tu in fi. huius secundi. vsq; ad fi. licèt aliq ꝯriũ teneant ut ibi. ¶ Restringe quarto istã secundam restric. procedere, qñ ab institutione facta ad pñtationẽ existentis in quasi pos. ma. fid. fuit appellatũ: qa tũc remouebitur institutus constito de ma. fi. p̃sentantis, sed si a proprietario uel existente in quasi pos. bo. fi. appellatum non fuit, cũ institutio sapiat naturã diffinitiuę sñiæ, transite dr̃ in rem iudicatam, nõ remouebitur amplius institutus similiter ꝑ meã nouã consideratione de qua in d. 2. ar. in uer. tu in fi. huius secũdi ar. vsq; ad fi. & pulchre ẽt in 3. ar. in uers. quod dictum Innoc. do. Card. &c. ¶ Amplia. 26. d. conclu. & tres præceden. ampli. intantum ꝑcedere, & multo fortius, ut oĩa dicta in eis circa ma. fi. pos. habeant ẽt locũ in putatiuo p̃rono ma. fi. poss. etiam præsentante unà simul diuersos, tñ cũ proprietario, & eodẽ tp̃e si instituat̃ pñtatus a putatiuo, multo magis amouebitur per dicta s̃. in 19. art. in uers. aut loquimur de p̃rono. & in ver. si verò nos loquimur. ¶ Declara modò primò has duodecim proxime præced. simpl. incipiendo a quintadecima cũ earũ restrictionibus, extensionibus & alijs suprascriptis loquentes & loquentib. de existente in quasi pos. bo. uel ma. fi. ꝙ habens cõscientiam rei alienæ, & sic iurisp. uel quasi pos. alterius dr̃ in mala fide: in bo. fi. verò dr̃ esse qui possidet cogitatione dñi. puta quia credit se esse patronum, ut diximus s̃. in 2. ar. in uers. sed circa ista duo. ¶ Declara. 2. dictas ampli. & oĩa sup. dicta ꝙ in dubio an qs dicatur esse in bo. uel ma. fi. est aduertendũ, ꝙ si auctoritate iudicis fuit missus in pos. seu quasi alicuius rei, seu iuris, præsumitur in bona fide, dũmodo iudex iuris ordine seruato hoc fecerit, unde in dicto casu qñ iudicis auctoritate possidet seu quasi. si vere erat in bo. fid. pñtatus & institutus ad eius pñtationẽ nũquã amouetur, ut diximus s̃. in 15. ampli. per late dicta s̃. in d. 2. ar. in uer. in dubio uerò. ¶ Declara. 3. dictas ampl. & oĩa s̃. scripta, ꝙ si aliquis iudicis auctoritate fuit missus in aliquã poss. seu quasi alicuius rei iuris ordine seruato, licèt præsumatur possidens seu quasi in bo. fi. tñ est aduertendum in casu nr̃o, cũ patroni non utantur uera jurisdõne ex publico, ꝙ ille qui iudicis auctoritate iuris ordine seruato possidebat, seu quasi erat in mala fi. & pñtauit nemine ꝯdicẽte, & fuit institutus, & tenebit institutio, aut non nemine ꝯdicente & nõ tenebit ꝑ dicta s̃. in d. 2. ar. ĩ uers. aut erat ille in mala fide. & in uer. do. Car. uerò. & ista declaratio facit pro illis duabus restrictionibus ꝑ me nouiter datis ad secundã restric. præced. 25. ampl. de quadrimestre elapsò uel non, & de appellatione interposita uel nõ. de quib. ibi. ¶ Declara. 4. dictas ampli. & supradicta per aliã cõclusionẽ, q̃ est, ꝙ in dubio possidens resistente iure præsumitur in mala fide, & idẽ in quasi possidente nisi longo tp̃e possideat seu quasi, uel possessionẽ seu quasi probabilibus coniecturis acquisiuerit: si uerò non possidet iure resistente, in dubio præsumitur in bo. fi. per dicta sup. in d. 2. art. in uers. alia est conclusio, q̃ traditur, ubi remissiue ponuntur exempla, qñ quis dicatur iure permittente possidete, seu quasi, uel non. ¶ Declara quintò dictas ampl. & prædicta oĩa per aliam cõclusionẽ, quæ est, ꝙ in dubio possessor seu quasi sine tit. p̃sumit̃ in ma. fi. maximè in rebus spiritualib. uel quasi, & in annexis, siue sit titulus uerus, siue putatiuus, ut puta: quia dicat̃ quasi possidentẽ ecclesiæ dedisse fundum, illã cõstruxisse, vel dotasse ipse uel is a quo cãm hẽt, & sic ꝙ putet̃ aliqd̃ p̃dictorũ a prædictis factũ fuisse per late dicta s̃. in d. 2. ar. in uers. & ex istis nota aliã cõclusionẽ, ubi ẽt additur idẽ esse, si hẽt titulũ successions, donationis, & similiũ de quibus s̃. in 2. par. 1. li. ꝙ ẽt si aliquis titulus ex prædictis sit putatiuus, in dubio p̃sumendũ est quasi possessorem esse in bo. fi. donec aliter constet expresse de eius ma. fi. ut ibi late, ubi ẽt remissiue, qñ requiratur titulus in incorporalibus & qñ non. ¶ Amplia. 27. d. conclu. intantum ꝑcedere, ꝙ quasi possessio prædecessoris qui præsentauit transit in successorẽ, quãuis adhuc successor non p̃sentauerit: quia ecclesia nõ uacauit per ea quæ nouiter diximus s̃. in 22. art. ¶ Extende hanc ampli. intantum procedere, ꝙ si p̃decessor præsentauit, & sequuta fuit institutio, & post mortẽ ipsius possessoris uacauit ecclesia, & aliqui ex hæredibus p̃sentarunt, aliqui nõ adhuc nõ p̃sentãtes sũt in quasi possessione depẽdẽte a quasi possessione p̃decessoris cõseruata ꝑ p̃sentationẽ cohæredẽ ꝑ pulchrũ cõsiliũ Fed. de quo in d. 22. ar. ¶ Extẽde. 2. hanc ampl. intantũ ꝑcedere & cõtinuari quasi poss. p̃decessoris ĩ successorẽ in iurib. incorporalib. ꝙ si successor egerit interdicto recuperandæ seu spolio & nullam suã quasi pos. ꝑbauerit, sed p̃decessoris sui restituetur in sua quasi pos. in qua suus p̃decessor fuerat tãquã si probasset suam quasi poss. ut in casu dominorum de Alexandro de Neapoli de quo diximus in d. 20. artic. in versi. 3. pro ista par. ¶ Istis ampli. cum suis restrictio. exten. &

ten. & decla. expeditis transeo ad limitationes huius
principalis limitationis, & limito primò ipsam & oīa
suprascripta procedere, dūmodo existēs in quasi pos. di
catur uere existere, & existat in quasi pos. sed si im̄ cre-
debat̄ esse p̄ronū, uel in quasi pol. qui tñ nūq̄ fuit, & iō
ad ipsius p̄sentationē sequuta fuit institutio cōstito ꝙ
nunq̄ fuerit p̄ronus, nec extitissent in quasi pos. amoue
bitur indistinctè institutus: q̄a nulla p̄sentatio & institu
tio, p dicta sup. in 1. ar. in uers. & ex his dicit ipse, & ple-
nius in 18. ar. ¶ Limita. 2. d. conclu. & oīa s̄. scripta ꝑce-
dere, dūmodo existens in quasi pos. acquisiuerit illā per
requisita a iure, de quib. s̄. in 10. ar. aliàs non censebitur
verus quasi possessor, ut gaudeat suprascriptis oībus ꝑ-
rogatiuis, ut ibi late. ¶ Restringe iñ d. a. limi. procedere,
ut p̄dicta oīa acquirant̄ ad effectū acquirendi verū effe
ctū p̄sentationis & institutionis: & sic ꝙ institutus non
amoueat̄ amplius, sed quò ad effectū acquirēdæ quasi
pol. ut possit cū uacauerit ecclesia p̄sentare sufficit prę
sentatio, & sola institutio sequuta, ut diximus in d. 10.
ar. in uer. iñ ego considero: & in 12. ar. in uer. considera
& septimò. ¶ Limita. 3. d. cōclu. & oīa s̄. scripta proce-
dere in acquirente quasi poss. p̄sentandi, sed si quis ac-
quisiuerit quasi pos. aliorū fructuū iurisp. puta honoris
processionis oneris & vtilitatis, in quib. non cadit insti
tutio nō se extēdet ad fructū p̄sentationis, & iō nō ad-
mittetur eius p̄sentatio p dicta s̄. in 20. art. ¶ Limita. 4.
d. cōclu. & oīa suprascripta ꝑcedere, dūmodo existens
in quasi pos. p̄ñtauerit antequā aliqua lis sibi mota fuis
set a ꝓprietario sup ipso iurepa. uel post ante iñ litē cō
testa. quia sequi dēt institutio, & nō existente in bo. fi.
non remouebitur institutus, ut sup. sed si lis esset mota,
& cōtestata non dēt sequi institutio, sed expectari euē-
tus litis pp malā fidē, & illiqs fructus restōnē per dicta
s̄. in 4. ar. in uer. tertius est casus. ¶ Restringe modo istā
quartā limita. procedere ut s̄. ꝙ retardabitur institutio
vsq; ad finē litis, si lis terminatur ĩ. tp̄s datū ad p̄ñtādū.
sed si lis moueretur & esset contestata, & præsentatio
fieret per existentē in quasi pos. & illa nō terminaretur
ĩ. dictū tp̄s, instituidēt præsentatus ab existēte in quasi
pos. & non expectabitur euentus litis, ut instituatur p̄-
sentatus a proprietario, cum hoc esse nō possit, ex quo
sumus extra tp̄s, nec ab ep̄o fiat collatio ut fraus euite
tur, per nouiter dicta & considerata per me in d. 4. ar. in
ver. sed ego multum miror. & in ver. sed quartus est ca
sus ¶ Limita. 5. d. cōclu. & oīa suprascripta procedere
quo ad oīa prædicta, quæ fieri p̄nt per existentē in quasi
pos. sed non tñ ꝙ proprietarius non curato existente in
quasi pos. nō possit uti iure suo & præsentare, cū vacat
ecclesia, licèt postea instituendus sit ille, qui de iure in
stitui dēt per dicta s̄. in 17. ar. ¶ Limita. 6. suprascriptam
conclu. & oīa prædicta procedere, nisi existens in quasi
pos. illam amiserit certis modis, quib. amitti pōt, de q-
bus s̄. in 23. ar. q̄a tunc nō poterit præsentare, nec insti-
tutio sequi ut ibi. ¶ Declara modo primò oīa suprascri
pta, ꝙ quamuis in nō patrono requiratur quasi posses-
sio aliàs ad præsentādum nō admittitur, ut supra: in pa
trono tamen pr oprietario etiam nō existente in quasi
poss. dicendum est admitti ad pręsentādum nullo alio
in quasi pos. existente per dicta s̄. in ar. ¶ Declara secū-
dò s̄. scripta oīa, ꝙ quamuis aliquis sit puatiuus patro-
nus: tamen si non existit in quasi. pos. prę sentandi, eius
præsentatio est nulla per dicta supra in 9. arti. in uer. &
subdit fore notādum. ¶ Et per ista omnia tacta in om-
nibus supaascriptis vigintiquatuor ar. & sic in rota prę
senti. 3. prin. sunt breuiter & ordinate deducta magis
congruè & clare quàm alibi inuenire poteris.

Quarta prin. q. primæ Partis ij. Libri.

1 *Præsentare est dare uotum.*
2 *Patronus vel existens in quasi poss. præsentandi potest præsentare per procuratorem in ecclesia vacante uel pro illa vice alicui cedat ius pręsentandi. & nu. 5.*
3 *Habens ius præsentandi potest præsentare per literas.*
4 *Procurator datus ad eligendum potest substituere.*
6 *Prohibitus cedere, vel eligere, vel procuratorem suum constituere, potest tamen simplicem procuratorem constituere.*

Quæro quartò principaliter: quia s̄. visum est pa
tronos vel existentes in quasi pos. præsen
tandi, ut late dictū est s̄. meritò quærendum est, an istis
tales debeant p̄ñtare p seipsos, an possint præsentare p
alia media, ex qua qōne oriuntur ĩ. scripta ar. ¶ Et pri-
mus erit, an ecclesia vacante poterunt p̄ñtare per ꝓcu
1 ratorem. ¶ Et posset prima facie dici ꝙ non: † quia prę
sentare est dare uotum, ut p totum hunc titulum, &
maximè per doct. in cle. plures. hoc ti. & vox propriè si-
gnificat clamorē & aeris uerberationem s̄m deriuato
res, & voluit Io. Cald. in cons. 17. p̄ñtato uno. hoc ti. fol.
62. vnde ipse patronus p̄ñtare deberet & non per ꝓcu-
2 ratorem. ¶ † Tñ ꝯria pars est verior patronū uel existen
tem in quasi pos. p̄sentandi p procuratorē præsentare
posse, ut de hoc est tex. s̄m gloss. & oēs ibi in cap. ea no-
scitur. de his q̄ fiūt a præla. ubi Abb. & Imo. post Card.
& alios ex illo tex. colligit in 2. not. ibi, aut p literas ha-
bentē ius præsentandi posse p̄ñtare clericū per literas:
quia per eas ꝯstituitur ꝓcurator: & sic a maiori, si p li-
teras ergo & per procuratorē: sed clarior tex. est in ca.
fi. de conces. præb. ubi ꝓhibetur ꝯstitutio procuratoris
ad præsentandum beneficiū vacaturū rōne uon captā
dæ mortis & fraudis, ergo ꝯrium in beneficio iam ua-
cante ubi non militet illa rō, & hoc oēs doc. ibi uolunt
saltem a ꝯrio sensu, ut sup. & præsertim Inno. Io. And.
Car. Abb. & Imo. ibi, & vr̄ tacite uoluisse Abb. in cons.
76. inuocato, plura sūt examinanda. in 3. dub. in 2. uol.
& expressius uoluit Lap. alleg. 8. præsentatus per patro-
nos in 1. col. ubi dicit expresse patronos ꝯstituere ꝓcu-
ratores ad præsentandū, ēt si sint præsentes, uel nō im-
pediti, ut dicit notare Fede. de Senis cons. 99. qđ quidē
consiliū non reperi, sed forsan uoluit allegasse cōsiliū.
65. infrascriptæ qōnes. in fi. quinti dubij, & in 7. hoc idē
vr̄ voluisse Rota. a 1 r. nō sufficit patronis. hoc ti. in no-
nis. uoluit ēt Abb. ubi Præpo. in 2. col. ubi ēt domi. Cor-
se. in ca. constitutus. el a. de app. & Paui. in tract. de sed.
uac. in 2. par. in 5. q. in vlt. col. in ver. quinimmo. & pul
chre Gay. in repe. cap. fi. de elec. li. 6. in 49. col. post prin.
ubi ēt vult talē procuratorē posse præsentare substituē
rem. ut in d. uersi. quinimmo. de quib. tamē ĩ. dicemus
latius in isto secundo li. in hac 1. par. in 8. q. princ. in 10.
ar. pro cuius dicto facit gl. quæ loquitur in electione in
4 verbo de certa. in cap. penul. in §. porrò. † quæ vult pro
curatorem datum ad eligēdū posse substituere, quam
gloss. ibi sequitur Io. An. sed Domi post alios ibi distin-
5 git, ita & tu distinguere poteris ĩ hoc casu. ¶ † Et ista est
ueritas, quæ procedit in beneficio uacante: quia tunc
constitui pōt procurator ad pręsentandum & ēt substi
tui, ut s̄. si institutus habuit p̄tātem substituendi per ea
quæ dixit Pauinus in d. trac. de sed. vacan. in 5. q. in vlt.
col. in uer. quinimmo. & in beneficio vacante loquunt̄
oēs doct. allegati in locis suprascriptis. quid aūt in vaca
turis dicetur infra in seq. ar. ¶ Et ita reperi tenere Pau.
de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 32. q. & in hoc nulla est
difficultas, cum omnes concordent, & ita transeant &
in practica seruetur. ¶ Verum est aduertendum, ꝙ ab-
sentes canonici etiam possūt uices suas alteri commit
tere, cap. scriptum. & ibi gl. c. quia propter. & ibi glo. c.
cū nobis. & c. ꝯgregato. de elec. sed multa in eo requi-
runtur. Primum, ꝙ absens sit iustè impeditus uel iniu-
stè dummodo præsentes cōsentiant, ut per doc. in d. c.
scriptum. Itē ꝙ sit absens in loco in quo citari non de-
beat. d. c. quia pp. Item ꝙ committat vocem vni de ca
pitulo & non extraneo inuitis canonicis. d. c. quia pro-
pter. c. congregato. cap. si quis iusto. & ibi doct. hoc tit.
& per Præpo. post Abb. in cap. constitutus. de appel. ut
oīa ista plene ponit Firma. in tract. de episcopo in 1. li.
in 3. par. in 14. q. Nihilominus ista nō requiruntur in p̄ro-
no constituente procuratorem: q̄a nō hēt hīc consen-
sum compatronorum, non est adstrictus cōpatronum
constituere, nec requiritur absentia ipsius, sed etiam
si est

sieſt pñs hoc facere põt. & qñ eſt abſens nõ requiritur
cã iuſta uel ne, ut apparet ex dictis s̃. ſcriptorũ, qui indi
ſtincte loquunt̃. Et facit rõ: qa non ſumus in actu ele-
ctionis, q tribuit ius electo: & iõ multæ sũt dr̃iç inter
merã electionẽ & pñtationẽ. de qb. s̃. in proxima p̃ced.
j. prin. par. in 5. art. ubi uide. ¶ Aduertẽdũ eſt ẽt ad aliud
qđ dixit idẽ Firma. in trac. de ep̃o. in 3. lib. ĩ 1. par. in 20.
q. ubi dicit, ꝙ facta electiõe p ꝓcuratorẽ ꝯfirmat̃ ius eli
gẽdi, ſicut qñ fit p principalẽ, alle. l. in argumẽtũ ſi is q
1 ſtichũ. & ibi Bar. ff. de ꝓcu. ubi dicit fore uidẽdum qui
tñ Bar. ibi nil aliud ponit niſi ſolũ ſummariũ, uidelicet,
electio facta p ꝓcuratorẽ ita ꝙ ſumit ius eligẽdi, ſicut
ſi facta eſſet p dñm, & ibi apoſtilla dicit, ꝙ p illã Bar. in
l. ſi ſtipulatus fuerim illud. de uerb. oblig. ponit pulchrũ
6 dictũ † ꝙ ꝓhibitus cedere, uel eligere, uel ꝓcuratorem
ſuũ ꝯſtituere, poterit tñ ſimplicẽ ꝓcuratorẽ ꝯſtituere,
& geſta p eũ ꝯſumabũt factũ, ſicut ſi geſta forẽt p ipsũ
ꝯſtituẽtẽ, & alle. d. l. ſi is q ſtichũ. & ꝓ iſtorũ ꝯfirmatio
ne facit, qđ dicit Lap. alle. 22. an ſufficiat, in 6. char. ꝙ
canonicus ꝯtemptus ratificãdo electionẽ factã de uno
nõ põt de ꝯtemptu agere ꝯ electionẽ factã de alio: qa
iam ꝯſumpſit ius ſuum eligẽdi ut ibi, & ſic ꝯſumptio
actus eſt magni effectus. Hoc nõ põt eſſe in ꝓcuratore
ꝯſtõ ad pñtandum: nam nõ ꝯſumabit ius pñtãdi: qa ex
quo ſi ipſemet p̃ronus pñtaret poſſet uariare & aliũ p̃
ſentare accumulãdo tñ, ut in c. quod aũt. & in c. cum
aũt. & in c. cum pp. hoc tit. & erimus dicturi infra in 2.
par. huius 2. lib. in 7. q. prin in 17. arti. & melius infra in
hac 4. q. prin. in 6. art. & ſic ius pñtandi nõ eſt ꝯſumatũ,
eodẽ mõ nõ debet eẽ ꝯſumatũ, qñ pñtat p ꝓcuratorẽ:
qa ipſemet p̃ronus poterit aliũ pñtare, ut expreſſe uult
Car. in d. c. fi. in 1. q. de ꝯceſ. p̃ben. ibi dum dicit, nã & ſi
ipſe. ſ. ꝓcurator pñtaſſet, ipſe. ſ. p̃ronus aliũ pñtare poſ-
ſet, ut ibi. & idẽ clarius uult Ioan. And. ibi poſt ſumma-
rium ſup uerbo nõ uacãtibus: nã dicit uacãtia poſſe ꝑ-
mitti, nõ tñ ita ꝙ ꝑmiſſio afficiat. nã & ſi iam pñtaſſet.
ſ. ꝓcurator uel ipſe poſſet alium pñtare, alle. c. qđ aũt.
& c. paſtoralis. hoc tit. quãto magis ſi ſolũ ꝑmiſerit pñ-
tare, & ĩ hoc etiam differt electio a pñtatione, illa etiã
rõne: qa electio tribuit ius electo in re: pñtatio uero ad
rem c. cũ Bertoldus. ubi Ab. plene de re iudi. & dictum
eſt ſup. in 1. q. prin. huius par. in 5. art. ¶ Ad p̃dicta adde,
ꝙ nõ ſolũ p̃ronus põt ꝯſtituere ꝓcuratorẽ ad pñtãdũ,
ſed ẽt põt cedere, uel ꝯcedere alicui ꝓ illa uice ius ſeu
ptãtẽ pñtãdi aliquẽ in eccl̃a: ñ iã uacante, ut pulchre
ꝯcluſit Rota prima. p̃ronus clericus. ĩ 2. dubio. hoc tit. ĩ
antiquiorib. ¶ Reperi poſtmodũ do. Roc. in hoc tract.
in uerbo honorificũ. in 5. q. q̃rentẽ de hoc arti. & ꝯclu-
dẽtẽ, ut s̃. & adducẽ ẽ ꝓ hac ꝯcl. Fel. ĩ c. cũ uenerabilis.
in prin. de excep. in uno uerbo. & adducit ẽt in arg. tex.
in c. accedens. de p̃b. ubi abſens põt inueſtiri de bñficio
p ꝓcuratorẽ: dicit ẽt hoc ꝓbari: qa nõ reperit̃ ꝓhibitũ,
ergo cẽſet̃ ꝑmiſſũ, ex quo materia eſt ꝑmiſſiua l. ne qñ.
§. ꝙ cis. ff. ex q. cau. maio. c. inter corporalia. circa med.
ubi pulchre gl. de trãsla. ep̃i & ſubdit hoc arg. uſum fuiſ
ſe in hac materia ꝯſtõnis ꝓcuratoris Ab. in d. c. ꝯſtitu
tus. de appel. & dicit ẽt facere tex. p locũ a ſpeciali in c.
qa pp §. illud. ubi hoc not. de ele. alle. ẽt Lap. allegatio
ne 79. in Dei noĩe. in quarta colu. uolẽtem ẽt p̃ronum
nõ impeditum id facere poſſe. & Lap alle. 129. factum
ſup quo ꝯſilium petitur. in 17. colu. & Abb. in c. ex inſi-
nuatione. in fi. hoc tit. ꝓ hoc ẽt dicit facere: qa electio
poteſt fieri p procuratorem l. ſi is qui ſtichum. ff. de ꝓ-
cur. & l. item eorum. §. 1. ff. qđ cuiuſque uni. no. & me-
liorem dicit eſſe tex. in ꝓpoſito nr̃o in c. pen. de elect.
lib. 6. & ſic reſidet do. Roc. tu uero dic ut s̃. dictum eſt.
¶ Et adde, ꝙ ſi aliqs ſimpliciter pñtat, in dubio proprio
nomine pñtare dicitur, ut uoluit Phi. Deci. in ꝯſi. 124.
placet mihi. in 2. col.

Secundus art. 4. q. prin. 1. par. ij. Lib.

1 *Promiſſio directa uel indirecta a patrono facta de beneficio uaca turo non tenet.*

2 *Patronus non poteſt alteri committere actum præſentationis, nec procuratorem ad præſentandum conſtituere, antequam eccleſia uacet, limita niſi patronus ex iuſta cauſa haberet ſe abſentare in longinquis partibus: num. 3. & limita nu. 6. 7. 8. & in ſequenti art. num. 2.*

4 *Collator ſicut non poteſt promittere beneficium uacaturum, ita nec dare alicui poteſtatem conferendi beneficium uacans.*

5 *Iuriſdictio uel poteſtas quæ in habitu habetur an & quando poſſit demandari uel prorogari.*

Quia Supra ꝯcluſum eſt. p̃ronos uel exiſtentes in
quaſi poſ. pñtãdi poſſe cõſtituere ꝓcurato-
res ad pñtãdum, uel alicui pro illa uice cedere ius pñtã
di, dummodo eccl̃a uacet. Secũdo loco eſt q̃rendũ, an
p̃ronus poſſit, añquã uacet eccl̃a, cõſtituere procurato
rem ad pñtandum, uel committere actum pñtatio nis
faciẽdæ. ¶ Iſte articulus terminat̃ p tex. aptum in c. fin.
1 de cõceſ. p̃b. ubi habet̃ † ꝙ directa uel indirecta promiſ
ſio facta a p̃rono de bñficio uacaturo nõ tenet. Et iõ ibi
2 colligit Io. And. poſt do. eius Marſilium † nõ poſſe alte
ri patronũ committere actum pñtationis, nec procura
torem ad pñtãdum conſtituere, antequã eccl̃a uacet,
quaſi illud exercitium demãdare nõ poſſit, niſi ex quo
uti illo poterit, & ſic (dicit ipſe) hẽt ptãtem ligatã, alle.
c. paſtoralis. de reſcrip. & ꝙ ibi hoc tenebat do. ſu. in ſe-
cũdo reſpõſo. & adducit ſimile, ꝙ nec hoc põt elector.
c. qa propter. de ele. nec collator, c. cõſtitutus. de cõceſ.
p̃b. & dicit bene facere c. pen. in 2. reſpon. de offi. lega.
lib. 6. & bene facere c. Romana. §. j. de offi. ordi. eo. lib.
& c. bonæ. el 2. ad fi. de elec. & quod ibi dicit dixiſſe poſt
Vin. ſuper uerbo tractatum. & alleg. l. obſeruare. in fi.
ff. de offi. procon. & dicit eſſe rõnem huius deciſionis
fraus uacaturarũ. nã ad petitionem meam committe
ret nunc p̃ronus actum pñtationis faciendæ, cum ua-
caret eccleſia, conſanguineo uel intimo amico meo,
de quo bene confiderẽ, & ſic vult dicere, ꝙ daretur cã
captãdæ mortis. ¶ Et hoc modo, ſuadit ipſe; reſpõdetur
ad id quod notatur in d. c. paſtoralis. in ult. gl. de reſcri.
ubi hẽc, ꝙ delegatus datus cum clauſulis generalib. cõ
mittere põt & c. ꝓcedit: qa ibi ceſſat iſte timor fraudis:
Reſpondet̃ & aliter: nã licet generaliter iuriſdictionẽ
quã per reſcriptũ hẽt demãdet, nõ tamẽ poſſet ſpecia-
liter demãdare ſuper rẽ uel perſonã nõdũ expreſſam.
¶ Adducit poſtmodũ ſimile: nã uidemus, excõicatum
nõ dare ꝓcuratorem ad. exercitium actionis ſuæ tem-
pore excommunicationis, quo illam per ſe exercere
nõ põt. c. fi. de procu. Et tamen põt addendo illã in al-
terũ trãsferre, ut notatur in c. unico. hoc tit. li. 6. ſic p̃ro
nus exercitium p̃ſentationis non demãdat tp̃e, quo il-
lud exercere nõ poteſt. ſ. qa non uacat: poterit tamen
iuriſp. in alium trãsferre his modis, q notãtur in c. cum
ſeculũ. hoc tit. ut etiam diximus s̃. in 2. par. 1. lib. in 2. q.
prin. in penul. arg. Non obſtat etiam, addit ipſe, id quod
dicitur, Papam ſuum executorem legatum q reſerua-
uit dare uel committere alteri ptãtem circa conferẽ-
dum beneficium nondum uacãs: nam reſpondetur il-
lud ſpeciale: qa in illis caſibus non reprobatur uia ad
uacatura, ita formaliter Io. An. ubi ſupra. ¶ Quæ oĩa ad
literã ſequitur do. Car. in d. c. fi. & in d. c. paſtoralis. in §.
qm̃. de reſcrip. ubi etiam hoc vult ibi domi. me. Corſe.
6 Siculus. ¶ † Qui tamẽ do. me. ibi ponit ſingulare dictũ
a nemine quem uiderim conſideratum, p quod maxi-
me limitatur iſta concluſio Io. And. & communis, p̃ro-
num non poſſe conſtituere procuratorem ad p̃ſentã-
dum ad beneficia uacatura, ut illa procedat, niſi ex iu-
ſta cã haberet ſe abſentare in longinquis & remotis
partibus: quia tunc auctoritate ordinarij interueniẽte
poterit aliquem ponere loco ſui, ut præſentet ad uaca-
tura, arg. c. quoniam. hoc titu. & c. unici. ne ſede uac. &
c. nihil. de elec. & p Arch. in c. Reatina 63. di. & dicit ẽt
facere tex. in argu. in l. ſi hominem. ff. manda. ubi ha-
betur, ex magna cauſa licere leges tranſgredi, ad quã.
l. ſolet in ſocium allegari ſingulare dictum Innocen.
in cap. 1. de conſtit. ubi per domi. Feli. in 14. colu. & ſeq.
plura

plura accumulātur ꝑ ornatu dicti Inno.& d.l.si homi-
nem.q̄ oīa faciunt ad ꝑallegatum dictum do.me. pto
cuius legis si hominē ēt ornatu plura dicit idem do.Fel.
in c.nonnulli.in prin.in 6.col.in ner.limita hic. de re-
scrip.¶ Quod dictū do.me. licet nō inuenerim ab ali-
quo positū illud tenerē:nā,ut s̄.diximus,rō text.d.c.fi.
& doctorū ibi est,ut fraus euitetur:sed in casu nřo cum
absentare habet p̄ronus in partib.longinqs ex iusta cā,
& ponit aliquē in locū suum cū auctoritate ordinarij,
oīs fraus cessare vř ꝑꝑ interuentū iudicis ꝑ iura vulga
ta:sicut diximus de cōsensu ordinarij, q interuenit in
trāslatione iurispa.qa facit cessare omnē suspicionē si-
moniæ,ut diximus s̄.in 2.par.1.lib.in 1.q.prin.in 4.art.
4 & sic tenerem:cogita tū sup eo:qa nonnm. ¶†Do.Ab.
mō in d.c.fi.de ꝯces.p̄b.colligit ex illo tex.in ulti.no.ꝙ
sicut collator non pōt promittere beneficium uaca-
turum,ita nec dare alicui potestatem beneficium ꝯfe
rendi,antequā uacet,alle.c.a.& c.ꝯstitutus.de cōces.
præb.sic & patronus non pōt promittere p̄ntationē ali
cui,nec dare in specie potestatem p̄ntandi,cū uacabit:
qa ea rō q̄ est in collatione militat in p̄ntatione: nam
sperās se p̄ntandū desideraret mortē proximi & si pos-
set dari ptās p̄ntandi procuraretur fraus: qa daretur
amico hæc potestas, & sic indirecte fieret promissio ua
caturi:& hāc dicit fuisse rationē decidendi in illo tex.
cap.fi. ita ibi Abb. nil aliud dicens: & uoluit etiam ibi
Imol.& Rota prima. patronus clericus.in 2.dub.hoc
tit.in antiquioribus,dum dicit,ꝙ bene pōt cedi ptās p̄
sentandi ꝑ illa uice in beneficio uacan.ergo nō in ua-
caturo.uoluit etiam hoc expresse Lap.d.alleg.8.col.1.
hoc tit.similiter a ꝯrio sensu:& expressius Pau.in trac.
de sed.uac.in 2.par.in 5.q.& in 2.& in ult.col.in uersi.
quinimmo,& Gay.in repe.c.fi.de elec.lib.6.in 47.col.
& Fed.consi.65.infrascriptæ qōnes.in 7.dist.& Pau.de
Cita.in hoc trac.in 6.par.in 41.q.& ista est ueritas,q̄ nō
5 hēt angulū.¶†Et an & qn̄ iurisdictio uel ptās,quæ ha-
betur in habitu,possit demādari,uel ꝓrogari,longe tra
ctatur ꝑ do.Feli.in d.c.pastoralis.§.qm̄.de rescri.ubi est
6 uidēdum.¶ Dicerem†& aliud pulchrū d.ꝯcl.ꝓcedere
in beneficijs uacaturis ꝑ mortē,sed in beneficijs uaca-
turis ꝑ renūciationem de proximo faciendam uel per
mutationem accessu uel alia cā,ex quo in illis cessat
fraus captandæ mortis:qa necessario in ꝑmutatiōe est
facienda p̄ntatio, & in renūciatione nō cadit uotum
captādæ mortis,poterit p̄ronus ꝯstituere procuratorē
ad uacatura ex causis p̄dictis, & ꝑ hoc uidentur expres
se facere dicta doc.& maxime Gemi.in c.fi.ante fi.de
of.uica.& in c.pen.in §.prohibemus.de of.leg.lib.6.&
7 nota hāc limi.qa nouam ad dictum c.fi.¶†Potest etiā
limitari d.ꝯclusio:ut ꝓcedat, quando alter quam eps
esse q.ꝯstitueretur procurator, uel cui daretur pote-
stas præsentandi ad uacatura in specie, sed si episcopo
daretur hmōi ptās,non haberet locum dictum c.fina.
sed ualeret ptās:qa in eo nō p̄sumitur fraus,ut uolūt
doct.in c.significasti.hoc tit.secundum unum intelle-
ctum, de quo nos plene dicemus infra in ista 1.par.hu-
ius 2.lib.in 7.quæst.prin.in 24.art.in 5.intellectu,ubi ui
de,& hic intellectus facit ꝑ dicto do.me.Corse.de quo
supra,ut auctoritas episcopi faciat cessare præsumptio
8 nem fraudis.¶ †Vnde plus dico,ꝙ ī omni casu, in quo
cessaret fraus,& uotum captādæ mortis,cessaret dispo
sitio dicti cap.fi.de ꝯces.præb.cum cesset eius rō fina-
lis,& iō posset p̄ronus ꝯstituere procuratorem ad p̄ntā
dum etiam ad uacatura beneficia. ¶ Reperi postmo-
dum do.Roc.in hoc trac.in uerbo honorificum.in 5.
q.prin.in 3.col.in uer.limita mō istam ꝯclusionem te-
nētem ꝯclusionem p̄dictam, ut non possit ꝯstitui ꝓcu
rator ad præsentandum ad uacatura beneficia, allegā
do pro ea etiam Lap.allegatio.129.in 17.colum.& Lu
do.Ro.in consi.465.in re p̄nti. & nihil aliud dicentem.

¶ Tertius art.4.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Procurator an & quando possit restitui ad præsentandum in eccle-
siijs uacaturis, & quæ requirantur:ut ualeat constitutio. num.
2.& 6.*
3 *Dispositio generalis quæ complectitur omnes species pariter ope-
ratur quod specialis.*
4 *Libellus in quo petitur hæreditas ualet, secus si petantur bona.*
5 *Taciti & expressi æqua est conditio.*

Et Ideo tertio loco dubitatur, qd si p̄ronus uel exi-
stens in quasi pos.p̄ntandi ꝯstituit generalē ꝓcu
ratorem ad p̄sentandum in oīb.ecclesijs,in qbus habet
1 iuspa.†an ualeat,licet sint ecclæ uacaturæ,& qd si uni
ca tm̄ est ecclesia,in qua ꝯstituens habet iuspa.¶ Hanc
difficultatem primo mouit qdam do. Guido, qui tpe
Io.And.fuit eps Mutinen. & examinando præsentem
2 articulum & ꝯcludendo ut supra, dixit† illam ꝯclusio
nem ueram esse.s.ꝙ nec cedi auctoritas p̄sentandi ad
uacatura pōt ꝑ patronum,nec per eum ad præsentan-
dum procurator constitui, cum sit spālis commissio,
uel datur spālis ꝓcurator, & specialis eccla,uel bñfi-
cium,antequam uacet,sed si p̄ronus dat generalem ꝓ
curatorem ad p̄ntandum tm̄ omnib. ecclesijs, in qbus
habet iuspa.putat ualere dationem procuratoris, alle.
notata in c.ꝯstitutus.de ꝯces.præb.& in c.fi. eo.tit.lib.
6.Ita reuerendus dñs eps Guido relatus a Io.And.in d.
c.fi.de cōces.præb.¶ Qui Io. An. dicit dictum Guido.
tūc maxime uerum,qn̄ constituens habet iustam cām
ꝯstituendi,puta qa se ad studium uel longinquam pe-
regrinationem absentat, & subdit, ꝙ adhuc minus pręssumerē fraus,si illum omnium negociorum suorū ꝓcu
ratorem constitueret,cui illam committeret.his ꝯcur
rentib.vř ualere,dato ꝙ unicam p̄ntationem haberet,
ita Io.And.ubi supra.s.in d.c.fi.de concef. pręb.cuius
dicta sunt summe notanda. ¶ Superuenit do Card.ibi,
qui in 3.quæst.refert omnia dicta do. Guidonis, & par-
tem dictorum Io.An.s.ꝙ minus præsumeretur fraus,
si illum constitueret procuratorem generalem ad om
nia negocia. ¶ In quarta uero qōne refert aliud dictū
extensiuum Io.And.s.etiam si unicam haberet p̄sen-
tationem, & intelligit hoc ultimum dictum Io. And.
s.etiam si haberet unicam præsentationem, quando
concurrerent oīa supradicta.s.iusta cā absentiæ de
longinqs partibus,& constō ꝓcuratoris ad omnia ne-
gocia,& ita reuera loquitur Io.And.¶ Sed subdit, ꝙ si
constitueret procuratorem ad omnes præsentationes,
cum non habeat nisi unicam, vř idem ac si specialiter
de illa dixisset,nam præsupposito ꝙ mādatum cōpre-
hendat etiam futura, de quo dicit ipse Card. se dixisse
in c.fi.de rescrip.tunc si cōtingeret alias p̄ntationes ob
uenire sibi,illę etiam cōprehenderentur in mandato,
& sic cessaret dispositio c. constitutus.de concef. p̄b.q̄
procedit,qn̄ specialiter cōcedit ptās conferendi primū
uacaturum,tn̄ nec decisio Guido.procedere potest,vt
ipsemet Card.in seq.q.seu ꝯria dicit. ¶ Nam ēt si con-
stituat patronus procuratorem ad p̄sentandum in om
3 nib.ecclesiis suis,nō dēt ualere,sicut nec in specie† qa
pariter operatur dispositio generalis,q̄ complectit oēs
species,sicut specialis c.ex parte.de of.deleg. unde pe-
rinde est, ac si constituisset procuratorem specialiter
ad p̄ntandum in qualibet sua ecclesia, de ꝑ se. & ideo
dicit ibi Card.quod vř stādum huic ꝯrio,& dictū Gui-
do.non procedere,sed dictū Io.And.sic. qa qn̄ ꝯstituit
procurator omnium negociorum species non sunt ex
pressę sub genere,sicut qn̄ constituitur ad oēs præsenta
tiones.nam ultimo casu non est proprie ꝓcurator ge-
neralis,sed est ad plures species sub quodam termino
generali singulariter ꝯprehensas † quod dicit in ultū
4 referre,sicut & alias ponit ualere libellum,si petit hrdi
tas,& nō ualere,si petant bona omnia alicuius,ut in c.
cū ad sedē.de rest.spo. ¶ Quib. Cat. ipse non ꝯtētus in
alia seq.opp.iterū opponit ꝯ ēt dictū Io.An.& dicit,ꝙ
si ēt constituat ꝓcurator generalis ad negocia, non cō
prehēditur pręsentatio,alleg.pro hoc.c.fi.de of.uica.li.
6.& subdit, ꝙ Io.Cal.uolendo ꝯtium soluere stat ipsi
cōtrario,& sic nō esset dare modū, ꝑ quē possit pote-
stas

stas præsentandi transferri ante vacationẽ, sed Io.Cal. hoc cõsiderans, dicit do.Car.uoluit valere generale mã datũ in quo fuit expressum aliquid eequirens speciale mandatum sequuta cl'a generali,& tũc cõprehendere præsentationes,& alleg. d. c. fi. & qđ ibi no.de offi.vica. ¶ Addens istud pcedere præsupposito patronũ hr̃e plu res pñtationes, sed si hr̃et vnicã,non veniret in uerbis generalib.arg.eorũ q̃ notant in cle.si dignitatẽ.de præ ben.in gl.in cip.de ista. Itẽ qa adhuc fraus militaret.d.c. cõstitutus c.2.& c.fi.de conces.pb.adducit ẽt aliã rõnẽ
5 q quia taciti & expressi æqua est cõditio.ca.dilecto.de, præb.p prædictis dicit ẽt facere quod dicimus de epo q non transfert ptãtem conferendi beneficium uel beneficia in aliquem, nisi constitnet eũ vicariũ:ut notatur in c.deliberatione.in gl.antepe. de offi.leg.li.6.& in c.statutũ.in gl.fi.de præben.co.li.ex quib. oĩbus cõcludit ipse volentẽ transferre ptãtẽ præsentãdi in aliũ debere constituere procuratorẽ generalẽ ad negocia mõ proxime dicto. ¶ Subdit demũ pro dicto Guido.facere,quod ipsemet Car. dixit in c.cõstitutus. de cõces. præb.solũ prohibere translationẽ ptãtis cõferendi primum vacaturũ in specie:quia tunc vr̃ magis fieri fraus concilio, & sic.c.2.de concess. præb. q qñ fit translatio in genere, licẽt difficile sit fm eum hoc sustentare per supradicta: vnde dicit melius esse seruare modum supradictum:& sic Io.Cald. per ipsum relatũ.hæc sunt q̃ do.Car.late dicit in d.c.fi.de cõcess.præb. quasi de uerbo aduerbum. ¶ Ex quib. vr̃ cepcobare in totũ dictum Guido.s.ut ẽt generalis cõstitutio procuratoris ad pñtandũ vacatura nõ valeat: & vr̃ dictũ Io.An.intelligere & restringere,ur procedat,qñ cõstituitur procurator ad oĩa negocia cũ speciali mandato alicuius rei requirẽtis speciale mandatũ,& cũ subsequenti cl'a generali, & dũmodo hẽat ipse pr̃onus plures põtationes. ¶ Et sic vt vides restringe dictũ Io. An.primo:quia vult,vt nõ fiat specialis mentio de pñtatione faciẽda:sed q inclu datur in mandato p expressioẽ rei requirẽtis speciale mandatũ & cl'am generalẽ sequutã. ¶ Secũdo q nõ pcedat,qñ hẽt vnicam pñtationẽ. ¶ Tertio q Io. And.tenebat dictum Guido.sed dicebat illud maximẽ procedere, qñ constituerat procuratorẽ ad negocia in casu absentiæ,do.Car.post Io.Cald.in totũ recedunt a dicto Guidonis. ¶ Do. Abb.vero in d.c.fi.de conces.præb.vr̃ sẽq Guido.& Io. And.dicit enim,doctores dicere in genere q possit dari hæc ptãs præsentãdi maximẽ fm Io. An.qñ subest cã, ut quia patronus vult se absentate in longã peregrinationẽ,& præsertim nitat suspitio , ubi constituit illũ generalẽ procuratorẽ oĩum bonorum, & pondera bene(dicit ipse)quia doct.p illas dictiones maximẽ & præsertim,q̃ abundant, sentiunt q pr̃onus põt vni dare ptãtẽ præsentandi in genere, licẽt in epo dicamus, vt soli vicario gñali hoc possit cõmittere,ut dicit se dixisse in c. constitutus.de cõces. præb.& subdit posse esse rõnẽ diuersitatis : qa pr̃onus maximẽ laicus nõ hẽt vicariũ,iõ oportet, q possit sibi cõsulere p constitutionẽ procuratoris, cũ illud officiũ sit valde necessariũ humano vsui. l. r.ff.de pcura. ¶ Sequit ẽt Guido, & Io.An.q sufficiat generalis cõstitutio pcuratoris,ẽt si vnicã hẽat præsentationẽ, ut sup. retulimus. Paul.in suo trac.de sed.vac.in 2.par.in 5.q.in 2.col. in uer. & q nõ possit præsentare,& in fi.col.in uer.quinimmo,ubi plenius. ¶ Sequitur ẽt opi.Io.An.Pau.in hoc tract.in 6. par.i 41.q.Et in 42 q.dicit,q si pr̃onus est ecclesiasticus, non põt constituere generalẽ procuratorẽ ad oĩa negocia,& ẽt ad generales præsentationes faciẽdas nisi suo generali vicario soli:ita dicit tenere Abb.in d.c.fi. & in d.c.constitutus super gl.2.de cõces.præb.per c. deliberatione.§.prohibemus.de offi.leg.li.6.& ibi gl.in fi.per c.fi.de offic.vica.& ibidẽ dicere Abb. legatũ in genere nõ posse alteri dari ptãtẽ recipiendi resignationẽ beneficiorũ & illa conferendi,q̃ soli suo vicario,quod dicit facere ad limitationem c. fi.de offi.vica.& ad extẽsionẽ d.§.prohibemus.& ita residet. ¶ Reperi ẽt post-modum do.Roch.in hoc tract.in uerbo honorificum,

in 5.q.in fi.primę col.in uer. sed hic suboritur formantem hunc articulum alio modo, valet, nũquid debeat cõstitui procurator specialis ad pręsentandũ , an verò sufficiat procurator generalis,& dicit procuratorẽ debere esse specialẽ,& casum esse singularẽ: prout refert do.Feli.ibi ponderasse do.suũ ĩ c.dilecto.de test. & esse rõnes fm eũ:qa pñtatio est q̃dã donatio.prout diximus sup.in 1.q.prin.huius par.in 3.ar.sed ad donandũ requiritur speciale mandatũ c.fi.de offi.vica.li.6.l.ʒ iuris §. si filius.ff.de pac.adeo q nõ sufficeret fm eũ pcurator vñis cũ libera,adducit ẽt Pau.de Ca.in cons.57. venerabilis vir. circa med.habentẽ mandatũ ad cõferendũ beneficiũ nõ posse pñtare:cum aliud sit cõferre,aliud pñtare,cap.cũ in illis.de præb.li.6.de quo in proximo ar.dicemus postea. Roch.refert dictũ Io.Cal.de quo s̃.& tãdem tenet cũ Io.An.& Ab.& eorũ opinionẽ dicit cõiter teneri. ¶ Aduerte ad dictũ Pau.de Cit.volentis patronũ ecclesiasticũ nõ posse demandare pñtationẽ nisi solo eius vicario generali:ut illud pcedat in tali ecclesiastico q hr̃et generalitatẽ eãrũ & cõstrueret vicariũ : nã Abb.ut ipsorũ sup.retulimus,in uer.dõs Abb. verò loquitur in epo:qa si nõ esset talis patronus ecclesiasticus,qui solitus esset, ut posset hr̃e vicariũ generalẽ censeret ut priuatus pr̃onus. ¶ Aduerte ẽt ad thema articuli.D.Roch.ut requiratur speciale mandatũ in pñtatione ecclesia iã vacãte:qa tũc sine dubio exprimi põt patronũ talẽ cõstituere ad p̃sentãdũ in tali beneficio vacãte,ut diximus sup.in 1.ar.& sic de necessitate esset exprimendũ, & hoc est notandũ: & ita reuera loquit̃ do.Fel. post do.suum,ubi sup.tota difficultas est,qñ constitui põt procurator ad vacatura. Ego in isto passu cõsidero do. Car.motũ esse optimis rõnib. & voluisse opinionẽ Guid.nullo modo procedere,nec opi Io. An.nisi cũ illa modificatione Io.Cald.quã post Car.sup.retulimus.& sic ut in mandato nullo mõ exprimatur ptãs põtandi, sed sufficiat expressio alicuius rei req̃rẽtis speciale mãdatũ cũ cl'a gñrali,sicut a simili dicimus, q licẽt iuspa. de p se vendi nõ possit.c.de iure hoc ti. & diximus sup. in 2.par.1.li.in 5.q. prin.in 1.ar.tũ cũ vniuersitate vendita bene trãsit. c.cũ seculũ.& no.in c.ex litteris.hoc ti. & diximus in d.5.q.in 11.ar hoc pcedit, si nõ exprimatur iusp.quia si exprimeret̃ iusp.non transit, ut late diximus in d.5.q. in 20.ar.& sic ne videatur in re prohibita principaliter de iurepa. disponere, & iõ:quia negari nõ põt, q illa expressa vñr hr̃e animũ ad pñtationes,ac inducceretur notũ captandę mortis ac fieret. fraus d.c.fi. de cõces. præb.cũ do.Car.& cũ Io. Cal. & iõ sapienter do me.Cors.in d.c.pastoralis in §. qm̃. vt pcederet mãdatum, voluit requiri consensum ordinarium ad fraudes euitandas. ¶ Vnde si nos volumus tenere opinionẽ Guido.uel Io And.dicerẽ illas tenendas,qñ consensus epi interueniret: & sic casum do.me.extenderẽ ad oĩa mandata ẽt gñralia,de quo dicto do.me.fecimus mentionem s̃.in proximo præced. art.in uer.qui tñ.do.me. ¶ Sed quia,ut vidistis,Abb.& alii cõiter tenent non solum opi.Io And.sed ẽt Guido.nescio qũo possemus ab illis recedere. ¶ Licẽt in ueritate hoc nnnm negari nõ põt, saltẽ ordinariũ hr̃e ptãtẽ examinandi & uidendi, si interuenerit aliqua fraus,& illa reperta nõ admittẽdi procuratorẽ. ¶ Et retenta opi. Guido.maximẽ cũ circũstantijs requisitis per Io.An. tanto fortius procedere,si obseruaretur dictũ Io. Cal. qđ s̃. retulimus post Car.ut exprimatur in mandato aliqua cã requirens speciale mandatũ subsequuta cl'a generali: quia tunc absq; dubio procederet. ¶ Sed vnũ est quod turbat hoc dictum Io.Cal.& Car.volentiũ nullã fieri mentionẽ de pręsentatione:nã constitutio procuratoris,de qua per eos,nõ est tanti effectus,quanti constitutio procuratoris cũ libera,ut de se patet: & tñ do. Franc. Aret.quem ibi refert & sequitur do.Feli. in cap.dilecto.in 2.col.in uer.si, alij exponunt,de testib. colligit ex illo tex.(si verbũ donatione appositum in illo tex.exponitur,id est pręsentatione,prout uerè exponi dẽt.& ut loquitur cap.fi.de cõces.præb.ubi est tex.de eodẽ facto cũ illo) casum singularem,

latem, ꝙ procuratot vīis ēt cum libera non vr̄ hr̄e mā-
datū ad p̄ntandū clericum in beneficio: quia ad donan
dū requiritur ſpeciale mandatū, ut s̄. diximus. hoc idē
vult expreſſe Pan. de Caſ. in d. conſ. 57. venerabilis. in 2.
dub. in antiquis. in 1. par. & in 4. dub. vult eodē mō fore
faciendam expreſſam mentionē de præſentatione, ſi-
cut de collatione, & alleg. d. c. ſi. de offic. vica. lib. 6. de
quo conſilio dicemus ĩ. in 13. ar. ergo eſſe non poterit,
ꝙ non fiat mentio de præſentationibus, vnde dicerē
debere fieri mentionem de eis, ſed ſi eſſet vnica, tenerē
ꝙ nullo mō valeret expreſſio niſi in vacantib. in quib.
dicerē eſſe neceſſariā, ut s̄. diximus poſt Roch. in vaca-
turis ēt dr̄ neceſſariā eſſe, ſed interuenire non pōt, ut s̄.
ergo nulla cautela bona ēt Io. Cal. cogita: quia procce-
dit motiuū. & quāuis s̄. dixerim poſt Roc. do. Fel. & eius
præceptorem in d. c. dilecto. & Pau. in d. cōſi. loquutos
fuiſſe in vacante, dico illos ēt fuiſſe loquutos in vaca-
turis præſupponendo idem eſſe in vacantib. cum Feli.
& Arc. illud colligant ex tex. d. c. dilecto. de teſtibus, q
eſt pars decretalis cap. ſi. de conceſ. præb. quę loquitur
in vacaturis. & Pau. ēt in d. conſ. loquit̄ de præſentandis
ex ptāte data in arrendamento, & ſic in futurum, vaca
uit tñ tunc beneficiū, & ſic implicite comprehendunt
caſum vacationis de prȩſenti, ut s̄. diximus poſt Roch.
6 ergo vtrunq; caſum cōprehendunt. † Erit igitur caute-
la illa exercenda in procuratore dando ad præſentan-
dum ad vacatura, ut ſint cauſæ abſentiæ, ſit generali-
tas negociorū & expreſſio ad præſentandū, ſed fiet etiā
cū cōſenſu epiſcopi, ut omnes iſtæ dubietates ceſſent,
quam cautelam aſſumpſi a dicto do. me. de quo ſupra.

¶ Quartus art. 4. q. prin. 1. Partis ij. Libri.

1 *Poteſtate alicui conceſſa conferendi beneficia, an intelligatur etiā præſentandi, ubi quòd ſic in clerico, ſecus in laico. num. 4. & 5. & in clerico dummodo iuſp. competat ſibi ratione eccleſię. nu. 6.*
2 *Capitulum vbicunque ſuccedit ſede vacante in collatione ſuccedit etiam in præſentatione.*
3 *Regula. ubi eſt eadem ratio, ibidem ius.*
7 *Poteſtas data præſentandi non includitur poteſtas conferendi.*
8 *Argumentum de minori ad maius non procedat affirmatiue.*
9 *Mandatum de conferendo factum ab habente poteſtatem de præſentando intelligitur de præſentando.*

Succedit quartò dubitare † an data alicui ptāte
conferendi beneficia intelligitur da-
ta ptās prȩſentandi in eccleſijs in quib. ſuus principalis
hēt iuſp. Iſtū articulum formauit Pan. de Ca. in cōſ. 57.
venerabilis vir, in 2. dub. in 1. par. antiquorū, qui vr̄ vel
le nō obſtante ꝙ in procuratorio ſit cl̄a ad conferen-
dum beneficia, nihilominus ꝓcuratorē non poſſe p̄nta
re, cū aliud ſit cōferre, aliud præſentare, ut ēt diximus
s̄. in 1. q. præſentis partis, in 7. & 12. ar. per cap. cum in il
lis. de pr̄ęb. li. 6. unde cum de ꝑſentatione non ſit facta
mentio in inſtrumento, ergo non venit, alleg. in arg.
cap. ſi. de offi. vica. li. 6. & d. c. cum in illis. & ſic vr̄ tene-
re. Pau. de Caſ. ibi. ¶ Quid dicendum in hoc caſu? Con
tra conclu. Pau. de Caſ. vr̄ facere doctrina Spec. in ti. ne
ſed vac. circa med. ubi dicit, ꝙ ſicut capitulum ſe. uac.
non poteſt conferre beneficia, ſic nec præſentare pōt,
quam doctri. ſequuntur Arch. Do. & alij in c. 1. in prin.
de inſtit. & Card. in c. illa. ſtatim poſt not. in apoſtil. tex.
cum declarat gloſſ. fin. ne ſede uac. & Pauinus in tract.
de ſed. vac. in 2. par. in 5. q. prin. in 1. col. in uerſi. ſed an
capitulum. ſed ſi datur ptās conferendi, bene poterit &
præſentare: cum uideatur eadem ptās. ¶ Ad quod etiā
2 facit reg. quā ponit Pauinus ubi ſupra † dum dicit poſ-
ſe fieri regulam, ꝙ vbicunque ſuccedit in collatione
capitulum ſede vacante ſuccedit & in præſentatione
ēt ubi prȩſcripſiſſet ꝯ aliquos habentes tunc priuilegiū
ąnt ius conferendi uel præſentandi, unde cum in caſu
noſtro ſit data ptās transferendi, vr̄ data ēt prȩſentandi
3 per prædicta. ¶ † Fortificatur iſta pars per reg. tritā, vbi
eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem iuris diſpoſitio l.
illud. ff. ad legem aquil. cap. inter cætera. de reſcrip. ſed
quia eſt eadem ratio in præſentatione, quæ in collatio-
ne, ergo idem ius. & ꝙ ſit eadē rō, patet: quia præſenta-
tio ēt dr̄ donatio, d. c. ſi. de conceſ. præb. ut diximus s̄. in
1. q. prin. huius partis in 3. & 7. ar. & demonſtratur hoc
fundamentum clare s̄. in 2. q. prin. huius par. in 14. arti.
in uerſi. facio reg. tritam. ¶ Facit ēt pro prædictis quod
dicit Rota. 575. vtrum ſi quis, in antiquis. ubi ęquiparat̄
præſentatio & collatio, ut diximus in d. 14. ar. ergo da-
ta facultate conferendi debet dici data ēt ptās præſen-
tandi: cum a pari procedant. Non obſtat modò conſi-
lium Pau. de Ca. quia Pau. non mouetur ibi hac rōne
tm̄, ſed ēt alijs rationibus, & maximè: quia illa cl̄a ibi
erat apposita. ſ. etiam conferendi beneficia incongruè,
ut ex præced. & ſeq. in inſtrumento illius caſus dicit ap
parere. Item quia illa cl̄a erat in inſtrumento procura
torū, & uirtute illius non poterat præſentare ex rationi
bus ibi alleg. ſed tm̄ virtute uicariatus, & tm̄ vicariatus
erat reuocatus ut ibi, ex quibus omnibus ita concluſit
ibi Pau. & non ex illa ſola ratione: quia debebat expri-
mi de præſentatione: quia facta expreſſione collationis
q̄ eſt donatio, vr̄ ēt facta præſentationis, quæ ſimiliter
eſt donatio. ¶ Poſſet tamen dici unum, ꝙ prædicta oīa
allegata, ſcilicet ꝙ præſentatio & collatio a pari proce
dant, retorqueatur ꝯ, ut iā Pau. uidetur ſentire, nā ſi a
pari procedant, ſicut eſt facienda mentio de collatio-
ne in conceſſione poteſtatis, cap. ſi. de offi. uic. ita debet
fieri mentio de præſentatione, aliàs nō comprehenda-
tur, ſicut aliter nō comprehenditur præſentatio, ut uo
luit Pau. de Ca. in loco alleg. in præced. art. & certe iſta
ratio uidetur ſtringere. & ad adducta in cōtrarium po-
teſt reſponderi, ꝙ loquantur in deciſionibus iuris, & nō
4 in commiſſionibus, ut de ſe patet. ¶ Ego circa † iſta ad-
uerterem hunc caſum non poſſe ſuccedere in patrono
laico, cum non poſſit habere poteſtatem conferendi,
ex quo collatio eſt mere ſpiritualis. cap. 2. de conceſ. ꝓ-
ben. & per ea quæ dicunt doct. in capit. auctoritate. de
inſtitut. & diximus late ſupra in prima quęſt. princ. hu-
ius par. in 7. art. ꝙ ius mere ſpirituale nō cadit in laicū,
cap. meſſana. & cap. ſac. ſan. de elec. ſed in patrono ec-
cleſiaſtico, qui poteſt habere poteſtatem cōferendi ali-
qua beneficia ſaltem ex præſcriptione, quanuis non eſ
ſet in dignitate conſtitutus, per cap. cum contingat. de
foro comp. ut late diximus ſupra in prima par. 1. lib. in
9. quæſtio. princip. in 3. articu. in verſic. his igitur ſic præ
miſſis facio mihi regulam. ubi late hoc probauimus
5 † quanuis non ſit in dignitate conſtitutus, & ſic poteſta
tem etiam præſentandi, ut de ſe patet, unde ſi conſti-
tuit aliquem eius vicarium generalem cum poteſtate
expreſſa conferendi beneficia & ſic donandi, & ſumus
in uicario generali, dicendum eſt illum poſſe etiam ꝓ-
ſentare. quod omnino uidetur minus, & hoc procedit
maximè: quia, ut proxime dixi, Pau. de Caſt. ibi non ſe
fundat ſuper hoc ſolum, ſed ſuper alijs, immo uidetur
velle, quòd ſi vicariatus non fuiſſet reuocatus, arrenda
tor potuiſſet præſentare. faciunt quæ diximus ſupra in
6 ſecunda quæſt. princip. huius par. in 14. artic. ¶ † Sed cir-
ca proxime dicta eſt aduertendum ad duo. primum, ꝙ
id quod diximus, caſum huius articuli poſſe cadere in
patronum eccleſiaſticum habentem ius cōferendi, ut
vicarius per eum conſtitutus qui dedit poteſtatem cō
ferendi poſſit etiam præſentare, procedat, quando iuſ-
patro. ſibi competeret ratione eccleſiæ, non autem ra-
tione patrimonij: quia tunc nō diceretur patronus ec-
cleſiaſticus, ſed ſecularis, & de eo cenſetur ſicut de pa-
trimonio, ut not. in capit. vnico. hoc titu. libr. ſexto.
non includetur ergo ſub vicariatu per eum conceſſo
ratione eccleſiæ, ſed tantum includeretur, ſi ratione
eccleſiæ haberet iuſpatro & plus dico illius eccleſiæ in
qua conſtituit vicarium & non alterius niſi illum con
ſtitueret ad omnes eius eccleſias, cum ex diuerſis non
inferatur l. Papinianus exuli. cum vulga. ff. de mino.
¶ Secundum, ad quòd aduerti debet, eſt, quòd bene ti.
artic. noſtri poſſet cadere in laicum, ſi laicus ex priuile
gio haberet ius conferendi & ex iurepatro. ſuo habe-
ret

ret ius præsentandi, nam tunc ēt in patrono laico cade-
ret difficultas huius ar. cum hēt exercitiū illius iuris. s.
collationis & præsentationis, & alicui generali suo p-
curatori demandaret ptātem conferendi, an include-
retur ptās psentandi, ut pxime discussimus, & q laicus
ex priuilegio possit hēre ius conferendi probat gl. sum-
mæ 16. q. 7. loquente de rege Apuliæ, & doct. in c. 2. de
præb. li. 6. loquentes de pluribus regibus, de qnibus dixi
mus s. in 1. pat. 1. li. in 10. q. prin. in 2. art. ¶ † Non omitiā
7 uanam conclusionem. s. firmatam non conuerti: nā da
ta ptāte præsentandi non includetur ptās conferendi,
8 quæ est maius, † nam de minori ad maius non procedit
arg. affirmatiue, vt not. per Abb. in c. cum io cunctis. in
2. col. in uersi. multo fortius. de elec. & per doc. in aue.
multo magis. C. de sac. san. eccle. & per gl. & doc. in l. 1.
C. de neg. gest. & in l. diuortio. §. fi. ff. sol. matri. & in l. 1.
§. consulto. uer. quin. ff. de his q in test. delen. & in l. non
dētla 1. ff. de reg. iur. & q maius sit conferre q præsenta
re, diximus s. in 1. q. prin. huius par. in 7. & 12. art. Adde
& aliud, qd dicit Imo. in c. fi. de cōcess. præb. in prin. † q
9 si constituens procuratorē hēt tantummodo ptātem
præsentandi: tunc mandatū de conferendo intelligetur
de præsentando: quia aliter intelligi non pōt, quamuis
esset uera illa opinio, q mandatum de conferendo nō
se extendit ad præsentandum, quā ipse Imo. tenet ibi. s.
in d. c. fi. & sic cum Pau. de Cast. & pro hoc dicto Imo. fa
cit quod diximus. s. in 1. q. princ. huius partis. in 7. art. in
uerbo patroni, dicentis confero debere intelligi, id est,
præsento, sic si nō hēt ptātem conferendi, si constituit
procuratorē ad cōferendū, dēt intelligi, i. ad pñtandū,
licèt vera sit opinio, quā s. tenuimus, q mandatū de cō
ferēdo se extēdat ad pñtandū, quā opi. tenuit Io. An. in
d. c. fi. q e q d dixerit Imo. & Pau. de Ca. ubi s. quos sequit
do. Roc. in uerbo honorificū. i 5. q. prin. post prin. 2. col.

¶ Quintus art. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Procurato duorum datorum insolidum vno præsentante, & præsentato renunciante præsentationi, an alter possit præsentare & eius præsentatio teneat, vbi quòd non, nisi esset clausula in procuratorio, quòd non sit melior conditio occupantis &c. nu. 2.*
2 *Et quid si in procuratorio non adest illa clausula, sed quid simile.*

1 Dubitatur quintò † si sunt dati duo procuratores insolidum ad præsentandum, si vnus ipsorum præsentat, & præsentatus renuntiet præsentationi, an alter possit secūdò pñtare & eius præsentatio teneat. Istum art. formauit Lap. allega. 22. an sufficiat, hoc tit. qui dicit illū alterū pcuratorem non posse præsentare, nec eius præsentationem tenere: qnia præsentationis actus fuit præoccupatus per primū, ex quo dati sunt sine clā, nec hoc casu exigitur lit. contesta. qa non sumus in actu iudiciali. capit. si duo. de procura. li. 6. alleg. ad hoc Io. And. in c. siquis iusto. in uerbo occupantis. de electio. eo. li. Ita resIdet Lap. ubi s. Io. And. verò in d. c. siquis insto. in uerbo occupantis. aperte dicit, q in materia postulandæ confirmationis, uel in materia electionis ille dr primus occupans qui primò comparet cum procuratorio, & postulat se admitti, & dicit aliter sum l in d. c. si duo. de procura. quasi velit dicere, q cum ibi simul in actu iudiciali, requiritur litis cōtestatio, sed in illo casu electionis, qui est actus extraiudicialis, non requiritur litis contestatio, & sic vr ipsum allegare Lap. in casu præsentationis. Ad quod est addendum text. in l. si pluribus. in fi. ff. de leg. 2. ubi in re legata duobus uel pretio ualet occupatio quò ad electionem, & sic non expectatur litis contestatio sm Io. And. post Io. de Fan. & ibidem Domi. in gl. super uerbo lit. cōtest. in d. c. si duo. de procura. li. 6. quod idem vult ipse Ioan. And. in c. penul. in 1. respon. in uers. qualiter dicat primò occupare. de electio. lib. 6. ¶ † Vult & aliud ibi Lap.
2 q si esset clā in pcuratoriu, q non sit melior cdō occupantis, talis alter procurator, licèt alius præsentauerit, & præsentatus renuntiauerit, poterit ille alter procurator datus insolidum, si adesset clausula prædicta præsentare alium. & facit tex. in c. pen. & ibi glos. in uerbo dumtaxat, de elec. li. 6. qnod confirmari potest: quia patronus constituit illos procuratores insolidū ad beneficium vacans cum dicta clā, vnde licèt vnus ipsorum præsentanerit, & ille renunciauerit, dr adhuc vacare prima vacatione: quia nō erat acquisitum præsentato ius in re, sed ad rem. c. cùm Bertoldus. de re iudi. Ideo cum vacet eadem vacatione ille alter procurator, ex qno in procuratorio est eadē ratio, poterit præsentare. Vel saltim istud dictum Lap. procedere potest alla ratione, nemo negare potest, patronnm laicum posse variare & præsentare duos accumulando, ut in c. qd autem. c. cnm autem. c. eum propter. & infra dicetur in 2. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 22. ar. meritò alter pcurator præsentare poterit, & eius præsentatio admitti, ut admitteretur præsentatio principalis, si variaret, & ille renunciando institui debèret, si aliàs esset idoneus præsentatus ab illo altero procuratore, qui remaneret, cū ille alter hoc facere posset virtute dictę clausulę, q nō
3 sit melior conditio occupantis. ¶ † Aduerte Io. And. & post eum Domi. in d. c. si duo. in 1. col. in ver. quæro, an procedat iste tex. & in 2. col. super gl. 1. volentem prædicta procedere, non solnm quando dantur duo pcuratores insolidum, & apponitur nerbnm insolidū, sed etiam si non apponeretur nerbum insolidum, sed simile illi. Subdit etiam Domi. in d. c. si duo. in 2. col. in uersicu. quid si dicatur, post Rotam ibi allegatam pdicta non solum procedere, si diceretur insolidum cnm verbo quemlibet, puta qnemlibet eorū insolidum, & sic eum dictione distributina, sed etiam si diceretur solū insolidum sine illa dictione quemlibet. Reliqua in hac materia dic, ut in d. c. si duo. quia ibi dicta hic seruient, & maxime quid si sunt dati duo procuratores diuersis tpibus, & quid si in diuersis instrumentis dicunt ibi per Domi. post alios, qa volo illā materiā transplantare.

¶ Sextus art. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Patronus an & quando possit præsentare, & eius præsentatio teneat, si constituit procuratorem ad præsentandum, uel alicui præsentandi potestatem concessit. Distingue nu. 3.*
2 *Dans potestatem alicui actum faciendi non priuatur illa potestate.*

1 Potest dubitari sexto loco † si patronus concessit alicui potestatem præsentandi, uel ad præsentandnm aliquem procuratorem constituit, an ipse etiam poterit præsentare & præsentatio teneat. Hunc artic. posuit Gemi. in cap. lex est. 2. dist. qui propter glo. ibi expresse vult, nt non obstante mandato, in quo patronus conccdit procuratori nel alicui ius seu facultatem præsentandi, potest etiam patronus præsentare cumulando iuxta cap. cum autem. hoc ti. & ita dicit se dixisse in facto, refert & sequitur do. Feli. in capit. cnm venerabilis. de excep. in 1. colum. qui multa ibi ponit de hoc nerbo concedere. sequitur etiam ibi do. me. Corse. in 1. char. qui allegat Bal. in l. non ambigit. ff. de leg. & similiter ibi multa dicit de uerbo concedere. Tu adde Gemi. idem dicere in c dudum. in fi. 1. col. de præb. in 6. ubi ponit hæc uerba, nam colligendo ibi
2 ex illo tex. notabile, † q licèt quis tribnat alteri potestatem actum faciendi, per hoc non exuitur potestate illa, & maior remanet, dicit postea illum tex. semel allegasse (& non dicit nbi, debuit esse in d. c. lex est 2. dist.) q licèt procurator patroni laici psentauerit vnum, per hoc nō excluditur patronus a potestate accumulandi aliū, cum penes eum remanserit: ut dicit ēt ille tex. Et hoc idem voluit Phili. Deci. in cons. 129. diuino &c. &
3 pro tenui. in prio. 3. col. ¶ † Sed ut hæc materia clarior habeatur distingue, q aut est datus vnus pcurator tm̄ ad pñtandnm, & tūc aut primò præsentauit patronus, & procurator non poterit præsentare: quia patronus præsentando vr ipsum reuocare, cū ipse patronus consumpserit pñtationē, per tex. in l. si is qui Stichum. a ʒ-rio sensu. ff. de procura. & diximus. s. in 1. art. præsentis. q. prin. in uersi. aduertendum est etiam. nec dici pōt in

isto casu procuratorē admittendum ēt accumulando,
vt ibi dr̄ in patrono: qa p̄rono remanet ius, ut est tex. in
d.c. dudū. s̄m Gemi. ibi, & iō accumulando hoc facere
pōt: qđ tn̄ ius procuratori nō remanet, si principalis ex
pediuit ea q̄ sibi mādata erant.] Aut primò præsentauit
procurator, & postea pōt ēt præsentare patronus accu
mulando, & ita proprie loquitur Gemi. in d.c. dudum.
nā præsupponit ibi, procuratorē prius p̄ntasse, & q̄rit,
an poterit ēt patronus, & dicit ꝙ sic accumulādo, & ita
procedat qđ dixi in d. 1. art. in uer. aduertendum est ēt.
Aut sunt dati duo procuratores insolidū, & tūc aut cū
cl̄a ꝙ non sit melior cōditio occupantis, aut sine ea. Si
cū cl̄a, & tunc aut prius p̄tauit patronus, & neuter ip-
sorū præsentare poterit, cū iste casus censeri dēat sicut
primū membrū distinctionis, qn̄ fuit datus unus ꝓcu-
rator, & patronus prius p̄ntauit: vt ꝓxime diximus. Aut
præsentauit prius vnus ꝓcurator, & postea alter, & tūc
quia ambo p̄sentare possūt, ex quo dati cū cl̄a, ut dixi-
mus in proximo præced. art. & tūc si primus p̄sentatus
renunciauit, ut in casu d. præced. ar. quia nna vr̄ rema-
nere p̄sentatio, posset dici ēt p̄ronū accumulando pos-
se p̄sentare p d.c. cū aūt. hoc tit. Si verò primus p̄senta-
tus non renunciauit, ex quo facta est per ipsos procura-
tores bina accumulatio, & vltra duos qs variando p̄n-
tare nō pōt: ut dicet late. ī. in 2. parte huius 2. li. in 7. q.
prin. in 23. ar. vr̄ consumptum totū ius p̄sentandi, & iō
succedit dispositio. d. l. si is q stichū. & eius qđ diximus.
s̄. in d. 1. at. in uer. aduertēdū est ēt. & iō patronus vltra
ad p̄sentandū nō admittitur. Si verò fuerunt dati plus-
quā duo procuratores cū illa cl̄a, ꝙ non sit melior cō-
ditio occupantis, & tunc duo ipsorū accumulando p̄-
sentare poterunt, vt s̄. & nō vltra, quia (ut ut proxime
diximus) vltra duos non admittitur variatio, ut infini-
tas euitetur. Aut præsentauit vnus ex illis duobus, seu
tribus procuratoribus, & postea patronus accumulan-
do p̄sentauit, & admittitur eius præsentatio, iuxta de-
cisionē Gem. in locis. s̄. allegatis, & alij remanentes ꝓ-
curatorē, postea p̄sentare non poterunt cū p primū ꝓ-
curatorē & patronū sit facta bina p̄sentatio, & cōsum
ptum pro illa vice totū ius præsentādi per s̄. dicta, arg.
d. l. si is qui stichum. Intellige oīa p̄dicta procedere, nisi
patronus constituens in constitutione iurasset nō præ-
sentare aliū q̄ p̄sentandū a constituto procuratore: qa
tunc in nullo prędictorū casuū aliū p̄sentare posset, &
si p̄sentaret, non admitteretur eius p̄sentatio tāquā fa-
cta a periuro, p celebre cōsi. Pau. de Cast. 57. venerabi-
lis vir. in 3. dubio. ī 1. pat. ī antiqs de quo dicet. ī. ī hac q.
prin. ī 14. at. Et ista distinctio, p meo videre est uerissima.

¶Septimus at. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Religiosus datus procurator ad præsentādum sine licentia superia ris non potest præsentare, nec electione consentire, nec potest esse commissarius, nec eligere sepulturam, nec iudex, assessor, aduocatus, nec procurator, seu arbiter.*
2 *Prohibita fieri facta tenent.*
3 *Præsentatio facta a religioso sine licentia superioris procuratore constituto non valet, immo ipso iure. nu. 4.*

1 Cadit in ordine septimus art. † nūquid religiosus
datus procurator ad p̄sentandū uel eligen
dū sine licentia superioris possit præsentare uel elige-
re, & si præsentat uel eligit, an teneat p̄sentatio, uel ele
ctio. Istū at. formauit Fed. de Se. in cons. 104. incip. pri-
mò quærit. in 3. & 4. dubio. & dicit ꝙ nō, nā monachus
sine licentia sui superioris non pōt consentire electio-
ni, non pōt esse fideicommissarius, non pōt eligere se-
pulturam, non pōt esse iudex, assessor, aduocatus, pro-
curator, nec pōt esse arbiter, ut oīa ista probant, de ele
ctione si religiosus, de testa. c. 2. de sepultu. c. fi. 16. q. 1. c.
monachi. el 2. c. qui verò. c. p̄sentiū. c. 2. q 7. c. nullus. &
ut oīa concludā, dicit ipse, nihil agere pōt. 11. q. 1. c. nō
dicatis. 16. q. 3. §. 1. & plene per Specu. in tit. de arbi. in
tit. de procura. & de aduocato & c. ex parte. de postu.
dicit ēt canonem appellare monachum seruū. c. mul-
tos. 54. dist. & seruus non pōt esse arbiter, nec compro-
missarius. 3. q. 7. §. tria. uers. seruus & compromissarius
ad eligendū dr̄ procurator. c. quia p.p. de elect. & c. pe.
eo. ti. li. 6. Postea Fede. ipse in quatro dubio transit ad se
cundā partē ar. videlicet præsupposito talē religiosum
sine ꝯsensu superioris elegisse, uel p̄sentasse, an teneat
2 p̄sentatio, vel electio, & primò vr̄ velle ꝙ sic: † qa mul-
ta prohibentur fieri, quæ tn̄ facta tenent. l. patre furio-
so. ff. de his q sui sūt vel alie. iur. c. ad apostolicā. de reg.
c. pia. de excep. li. 6. & qđ no. in c. 1. in gl. in uerbo intel
ligis. de iud. li. 6. & ff. de procura. l. filius. §. veterani. & l.
ita demū. eo. tit. tn̄ valet iudiciū habitū cū procurato-
re monacho donec opponatur: ut no. Host. in c. in no-
stra. de procura. ergo tenet præsentatio: quia ope exce-
ptionis non fuit exclusus, sicut ēt dicimus, ꝙ facit sibi
cōmatrem, & ꝯhitur cōpaternitas ēt sine licentia Ab-
batis. 18. q. 1. peruenire. & multa similia alia adducit, p
quæ vr̄ probare p̄ntationē, vel electionē factas tenere.
3 Postea in ver. item pone, † ꝙ aliqui honesti, vsq; ad finē
adducit multa q̄ hic transcribere superfluū esset, per q̄
cōcludere, vr̄ talē præsentationem, vel electionē factas
nō tenere, p d. tex. ī d. c. si religiosus. de elec. nā si nō po
test cōsentire electioni de se factæ, quanto magis nec
aliū eligere, & ēt qa si præsentat corā ep̄o, ut facere de-
bet, & mandatū appareret inualidū: quia sine licentia
superioris, non admittitur præsentatio, quasi velit dice
re, & sic iste casus, ꝙ præsentet, non pōt euenire: qa or-
dinarius expellet eum. Ita post multa residet ibi Fede.
quē oīno vide, quia pulchra ibi accumulat in materia.
Ego possem hic plura addere, quæ facere religiosi p̄nt
uel saltim facta teneant, & q̄ nō, sed quia esset potius la
boriosum q̄ subtile, omitto. Vnū dico, ꝙ transitem in
hoc at. cū opinio. & conclusione Fede. per d. c. nō dica-
tis. 12. q. 1. & per c. quorundam. de elec. & per c. si religio
4 sus. eo. tit. li. 6. ¶ † Per quem tex. plus dico, talem præsen
tationē, vel electionē esse ipso iure nullā: quia illa uer-
ba ipso facto iurib. euacuetur. oīno, apposita in illo tex.
important ipso iure, uel ibi oēs, ut ibi plus dicit Domi.
ꝙ si ille superior consentiret ex post, nō sufficere ꝓpter
canonem latæ sententiæ & clausulam decreti: Ita Do-
mi. ibi in 1. col. in versic. quæro quid si illa consensit. &
sic idem est in casu nostro, arg. gl. reg. in cle. 1. in uerbo
eligatur. de electio. Cogita quia nemo dicit.

¶Octauus att. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Præsentatio quæ est fienda cum consilio alicuius, si est facta sine illo consilio, an teneat. ubi quòd non.*
2 *Iura loquentia de electione habent locum in præsentatione.*
3 *Mandati fines diligenter sunt custodiendi.*
4 *Consilium ubi habet adesse, debet interuenire ante & non post.*
5 *Consilium personæ inhabilis quod de mandata debet requiri, non est requirendum.*
6 *Consilium contra ius quomodo requiri, sequi & expectari debet, remissiue.*

1 Sequitur octauò dubitati, † si alicui mandatur,
ut præsentet cum consilio talis, si præ
sentat sine illo, an teneat præsentatio, & in hoc est ad-
uertendum ad id quod diximus. supra in 3. q. princ. hu-
2 ius partis in fi. 16. artic. † quòd iura loquentia de electio
ne habent locum etiam in præsentatione, prout illa al
legant omnes doctor. ibi allegati, & maxime Doct. in
c. querelam. de electio. & apertius tex. cum glo. & doc.
in c. fi. de elec. li. 6. hoc stante pro vero, prout est, nos ha
bemus tex. in c. cum veteri. de electio. ubi habetur, ꝙ si
mandatur habentibus eligere cum consilio, tales eli-
gentes debent illud requirere, & congruo tempore ex
pectare responsum, aliàs electio non tenet, & ita om-
nes concordant, ergo idem in præsentatione, & alter
pulcher tex. in cap. cum olim. de arb. ubi omnes, & tex.
& ibi similiter omnes, & maxime Moderni infra alle-
gandi in capit. ex parte. de constitutio. post Vincen. ibi
3 & Ioan. And. in capit. 1. ne sede vacan. lib. 6. † diligen-
ter enim

ter.n. fines mãdati sunt attẽdendi.c.cum dilecta.de re-
scrip.l.diligẽter.ff.mãda.& adeo hoc ꝓcedit,ꝙ si hñs
actũ expedire cũ ɔsilio alicuius, & eius ɔsiliũ nõ reqsi-
uit,& actum expediuit,si ille talis nõ hẽbat ex eius offi
cio actum expedire,actus erit ipso iure nullus, licet nõ
sit clã decreti,si hoc a iure iubeť,uel si ab homine,& ul
tra non ꝓcessit annullãdo actum , pulchra dicta sunt
Inn.& Ab.in d. c. ex parte.de cõst. allegantes gl.sing.&
optimã in cle. 1. de iurepa.in uer.inhibẽtes.ꝑ qua dicit
Ab.bene facere tex.in c.dilectus. de pb.ubi ualuit col
latio facta ꝑ canonicos ɔ̃ mãdatum Papæ, licet ipsi pu-
niantť,ut late de hoc loqtur do.Fel.in d.c.ex parte. in 3.
col.in uer.secunda limitatio. de ɔst. ad cuius dicta re-
currere poteris,unde cum talis ꝓcurator nõ hẽat actũ
expedire ex officio,sed ex sola ꝑtãte mãdati, multo for
tius ɔsilium reqrere tenetur,& nõ reqrendo actus quẽ
expediret esset ipso iure nullus ꝑ prædicta. Est & aliud
principale in materia ista dicendum,tale ɔsilium expe
ctari dře,ꝑ tex.in d.c. cum in ueteri. & vř ẽt uelle tex.
& ibi gl.& doc.in d.c.cum olim.de arbi.& tenet Spec.
& ibi Io.And.in addi.in tit.de instru.edi.in uer. nũc ue
ro aliqua.& in uer.sed qd si dixit sic.ubi infert, hřdem
dře requirere ɔsiliũ Titii,& expectare ɔgruo tpe, an
tequam soluat legata,ꝗ testator solui iussit de consilio
Titii,& etiam infert ad alias qões ut ibi. Bene uerum
est,ex quo pñtatio est facienda infra quadrimestre, uel
semestre,& nõ ultra,si talis expectatio esset periculosa,
talis procurator ẽt responsione non expectata,nec req
sitione facta,si absq; periculo temporis requirere illum
non posset,ut sui principalis iura ɔseruaret, ꝗ pñtando
ɔseruantur:ut diximus.s̃.in 3.q.prin.huius partis in 16.
art.quasi pos. conseruari ꝑ pñtationem, ꝓcuratorem
pñtare posse ɔsilio non requisito nec expectato,ꝑ dicta
Ab.in d.c.ex parte.de cõstitu.ꝑ tex.in c.fi.ne sede uac.
lib.6.quem tex.dicit non esse alibi ſm do.Card. in cle.
1.in 6.q.de supplen.negligen.ꝑlatorum.de quo tex.me
minit etiam Rota. 2.hoc tit.in antiquioribus.& de eo la
te ꝑ do.Fely.in d.c.ex parte.in 2.col.in uersi.recipit ꝑdi-
cta conclusio.de constit.unde in casu nřo si procurator
datus ad pñtandum uideret tp̃s datũ a iure labi,& non
posset,non solum expectare immo nec requirere con-
silium illius, dẽt pñtare ꝓ conseruatione iuriũ sui prin
cipalis,& non obstabit transgressio mãdati: qa ad uti-
litatem dñi hoc facit,& ad impossibile nemo tenetur,
faciat homo 22.dist. immo si principalis hoc sciuisset,
ita fieri mandasset dicta necessitate urgente. Et licet di
catur,ꝙ cũ requiriť consensus alicuius requirať oĩno li
cet cõsiliũ non,ut late per doc.in d.c.cum in ueteri. tñ,
in casu necessitatis dicerẽ,ꝙ si bñ reqreretur cõsensus
alicuius ex forma mãdati,q oĩno interuenire dẽbat, vt
not.in d.c.cũ in ueteri.si tñ interueniret periculũ ꝓ cõ
seruatione iurium principalis dicerem bene posse pñ
tare absq.illo.ꝑ ea ꝗ late diximus.s̃.in 1.par.1.lib.in 9.
4 q.prin.in 1.art.in 6.limitatione.3 cõcl.ibi positę.¶†Est
& aliud in hac materia dicendum,ꝙ si sumus in casu
in quo cõsiliũ interuenire põt,non sufficit illũ interue
nire post,sed debet interuenire ante actũ glo.in d.c.cũ
in ueteri.ubi Abb in 7.no.& doc.de elc.¶†Aduertẽdũ
5 est etiam,ꝙ si pronus mãdat reqri ɔsilium alicuius per
sonæ inhabilis ad ɔsentiendum nõ requiretur,nec est
exequẽdum eius consiliũ,ſm Bar.in l.1.§.si plures.ff.de
exercito.& ponit exemplũ de fratre sancti Frãcisci. Et
pulchre hoc posuit Firma.in suo eleg.trac.de ep̃o.in 3.
6 lib.in 1.par.in 45.q.¶†In materia huius art.de ɔsilio &
ɔsensu reqrendo & sequẽdo ac expectãdo uel nõ mul-
ta possent dici,de qbus ꝑ Abb.& doc.in d.c.cum in ue
teri.de ele.in c.cum olim.de arbi.in c ex parte.de cõsti.
& in aliis iuribus.s̃.allegatis,sed qa ꝓpriæ materiæ nřę
nõ est,& esset trãsplãtare dicta doc.in locis ꝑallegatis,
remitto me ad dicta ꝑ eos ibi,& maxime per do.Fel.in
d.c.ex parte.in 1.col.cum quatuor uel quinque seq. &
ad Firma.in d.suo trac.de ep̃o.in 3.lib. in 1.par.in 45.q.
cum duab.seq.ubi multa adducit,licet copiosius do.Fe
lin.ubi supra.

¶Nonus art.4.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Statuto uel iure Longobardorum cauetur :ut mulier non possit con trahere sine consensu propinquorum, vel mũdualdi,an mulier pa trona possit constituere procuratorem ad præsentandum sine cõ sensu uel propinqui uel mundualdi, ubi quod non nu. 5 .7 .*
1 *Consensus propinquorum requiritur in constitutione procurato.fa- ciendaper mulierem .*
3 *Statutum prohibens contrahere cum bannito comprehendit contra hentem per procuratorem .*
4 *Statutum probibens loqui cum bannito comprehendit mittentes ei literas .*
6 *Vacatio est multum dannosa ecclesiis .*

1 Et Sic successiue nonus erit ar. †si mulier pꝛona vult
ɔstituere ꝓcuratorem ad pñtandum stãte statu-
to,qđ viget ꝑ Italiam:ut mulier non possit ɔ̃here sine
ɔsensu propinquorum, vel ratione iuris Longobardi si
ne consensu mundualdi, qui idem est ꝙ propinquus,
an habeat in constitutione procurator interuenire di-
ctus consensus. Hunc art.ab aliquo non reperi tactum
in istis puris terminis,sed dici potest primo, dictum sta
tutum non habere locum, qñ mulier constitueret pro
curatorem :quia non habet interuenire consensus pro
pinqui,ex quo eo casu mulier uř ficte ɔ̃here & non ue-
re,& ideo dictum statutum non extenditur ad casum
fictum l.3.§.hæc uerba.de neg gest.& ita sentit Bar. li-
cet nõ affirmet in l.apud Iulianum. §.fi.ff.ex qbus cau.
in pos.ea. Et ꝓ hoc facit tex.in l.si quis in legatione quẽ
ibi põderat Bal.ff.de iud. Cõtrariũ tenet Fran. Are.in l.
2 in pe.col.de acq.hær. †ꝙ ad hoc ut mulier uel mi-
nor possit cõstituere ꝓcuratorem,requiritur ꝙ in con
stõne ꝓcuratoris interueniat consensus propinquorũ.
ad idem allegat doctrinam Bar.in l.2. §.fi. q pe.tuto.ꝑ
illum tex.& in l.3.in prin.ff.rem ra.habe.ad idem facit
3 dictum Bar.in l.2.§.liberis.ff.de lega. præstan. ubi dicit
†ꝙ statutum loquens & ꝓhibẽs ɔ̃here cum bannito ɔ
prehẽdit ẽt q ɔ̃xit cũ bannito per procuratorem,& ad
idẽ possent adduci notata per Roma.& Alex. in l.1.in
4 prin.ff.de uerbo.obli. † ubi dicũt,ꝙ si statutum prohi-
bet loq,vel punit loquẽtem cum bannito, cõprehẽdit
mittentes literas bannito. Et ita tenet do. me. in ll.dñs
Christophorus Albericus Papiẽ.ĩ quodã eius trac. quẽ
Paduæ legẽs edidit,ꝙ mulier nõ possit ɔ̃here sine ɔsen
su ꝓpinquorum,quẽ posuit in l.trãsactionẽ.C.de trãsa
ctio.in 19.limi.de quo tñ per Alex.in l. ꝗsitum.ff.de in
ius uoc.& ꝑ alium do.me. in ll. do. Marcum Antoniũ
Baneriam Bononien.Paduæ de sero legẽtem in simili
trac.statu.ꝙ mulier non possit contrahere sine consen
su.&c.quem posuit in l.2.§.uoluntate.ff.sol.mat.in 11.
limi.q tñ tenet contra Alba.quem quidem articu.hic
discutere non intendo,nam inoleuit practica, ꝙ in ꝓ-
curatoris seu mandatis expediẽdis ꝑ mulierẽ requira-
5 tur cõsensus mundualdi seu propinqui.¶†Sed ꝗritur
in spẽ in casu pñtis art.& est dicendum,ꝙ si bene uirtu
te statuti uel iuris Longobardi requireretur consensus
propinqui seu mũdualdi in constitutione procurato-
ris,quæ fit ꝑ mulierem:tamen in casu nřo nullo modo
requiritur,cũ simus in materia spiritualitati annexa,
& sit contrahendum magis cũ præsentando,& sic cleri
co ꝗ cum ꝓcuratore,& simus in creando rectorem ec
clesiæ,quæ omnia sunt sub foro ecclastico. cap.quan-
to.de iud.c.de iure.hoc ti.unde ipsamet mulier potest
pñtare,& procuratorem ad præsentandum constitue
re sine consensu mundualdi seu propinqui , ꝑ ea ꝗ late
dicuntur ꝑ doc.& maxime Moder. & ꝑsertim do.Fel.
in c.ecclesia S.Mariæ.de constitu.& maxime in fin.28.
col.in uer.quartus casus est,quando statutum seu con
suetudo & in sequen.col.in uersi.bene facit quod not.
Bal.ubi magis in specie dicit, ꝙ non obstante tali sta-
tuto mulier poterit donare ecclæ seu clerico sine illa
solennitate,& allegat plura de quib.ibi,nec circa iusp.
statutum laicorum disponere potest. d.c.quanto.sicut
etiam dicimus de pupillo,qui sine consensu tutoris ꝑ-

ſentat,ut late,s. in 5. q. prin.huius par.in 9.art.&.in 17.
art.de alijs curatore indigentib.ſine illo pñtantib.ſicur
ēt dicimus,ꝙ in dote,q̄ ꝯſtituit p minorē,nō reqrit de-
cretū iudicis,q̄uis ſit de reb.ſtabilib.de quo diximus. s̄.
in 5.q.prin.1.li.in 5.ar.& in 7.q.prin.in 14.ar.ubi de pu-
pillo uel infante fundāte ecclam : nā oīa dicta in pallē-
gatis locis faciūt ēt ad hūc art.uide ibi.Et p̄dictis adde,
qđ uoluit Bald.in l.gñaliter.in pen.& fi.col.C.de epiſ.&
cleri.& in auc.caſſa.C.de ſac.ſan.eccle.dictū ſtatutū nō
hre locum:cū mulier vult ꝯhere in fauorem ecclæ, pñ
tare.n.uel procuratorem ad pñtandum cōſtituere cla
6 rum eſt in fauorem eccleſiæ eſſe,ne diutius uacet: †cū
uacatio ſit periculoſa eccleſijs:ut per totum ne ſede ua
cāte,& in c.ubi periculum.de ele. Solet.n.uacationem
multum eſſe damnoſam eccleſijs.& facit ēt a ſimili,qđ
vult ipſe Bal.in l.ſi ſpōſus.ff.de don.inter uirum & uxo.
in auc.omnes peregrini.in 3.no.C.cōia de ſucceſ. & fa
ciunt,quæ uolunt gl.& Moder.in c.uerum.de ꝯdi. ap-
po.& uoluit ēt p̄dicta do me. Albe.in d. trac.in 1.fallē.
Et notabiliter concludit Phili.Deci.in conſ.124.placet
mihi.in 3.col.ſtatutum laicorum non comprehēdere
7 iuſpa. ¶ †Concludo igitur,mulierem poſſe p̄ſentare &
procuratorem ad præſentandum ꝯſtituere abſq.ꝯſen-
ſu propinquorum uel mundundualdi: non obſtāte ſta-
tuto uel lege Longobarda dictantib.mulierem nō poſ
ſe contrahere ſine conſenſu prædictorum.

¶Decimus art.4.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Procuratores plures conſtitui poſſunt an præſentandum.*
2 *Procuratorib.plurib. conſtitutis ad præſentandum ſi diſcordent, quid agendum.*

1 Quæritur Decimo,†an pr̄onus poſſit plures ꝓ-
curatores ꝯſtituere ad pñtandū,& qđ
ſi inter ſe diſcord ēt. Et circa primam par.huius art.nō
eſt dubium,pr̄onum poſſe ꝯſtituere plures ꝓcuratores
2 ad pñtandum:ut diximus.s̄ in iſta.4.q.prin.in 5.art.†Ca
dit ergo dubitatio in 2.par.art.qđ ſi diſcordēt in p̄ſen-
rando,& in hoc ego dicerem licet nullus tangat,ꝙ ſtā-
te regula ꝓ uera,de qua diximus.s̄.in fi.8.art. huius.q.
ꝙ iura loquētia in electione locū hēant in p̄ſentatione
p tex.in c.fi.de ele.lib.6.iūcta gl.& uoluit clare Lap.al
leg 8.in 2.col q̄ incipit, p̄ſentatus p pr̄onos, eſſe recur-
rendum ad deciſionem tex.c.penul.in 1.reſpon.de ele.
in 6.in partib.in qbus eſt eadem rō.¶Et iō dicerem, ꝙ
ſi patronus commiſit uices ſuas pluribus ꝓcuratoribus
inſollidum,melior erit ꝯditio occupantis,niſi ſit cla, ꝙ
non ſit melior ꝯditio occupantis:ut limitat illum tex.
glo.ibi in uerbo dumtaxat,qa tunc patrono nullo mo-
do præſentante,ex quo permittitur uariatio, præſenta
tio utriuſque procuratoris admittetur,ut diximus.s̄.in
6.art.præſentis.q prin.in pulchra diſtinctione ibi poſi-
ta.Si autē non eſſet illa clauſula, & nullus occupator,
ſed ambo ſimul concurrunt ,tex.in d.c.pe.vult, ꝙ ad-
mittatur ille in materia electionis,quem capitulū, vel
maior pars elegerit, & ſic in caſu nr̄o eſſet dicendum,
quem alij patroni,uel maior pars elegerit,de quo tamē
dubitarem:cum patroni non p̄ſentet ut collegium,
ſed ut ſingulares,ut in c.qm̄.hoc titu.& ideo in eis non
ſeruatur forma cap.qa pp.de ele.ut uoluit Lap.d.alle.
8.in 1.col.fol.3.dicerem bene,ꝙ ſi p̄ſentatio ſpectaret
ad collegium & patroni p̄ſentarent ut collegium,ha-
beret locum diſpoſitio.d.c. pen.1. reſpon.ut ſtetur illi
quem maior pars elegerit.¶ Si uero p̄ſentāt ut ſinguli,
uel ut collegium,& non ſe concordant, & tunc ſtetur
ordini literę,ut ille admittatur,qui primo in inſtrumē
to ſcribitur.¶Si aūt non fuerunt dati inſolidum,& nō
concordent ſe ad præſentandum, neuter admitti de-
bet,ut in d.c.pen.in 1.reſpō. & ita dicerē illum tex.hr̄e
locum etiam in præſentationibus cum modificatione
de qua.s̄.licet non inuenerim aliquem illum tex.extē-
dentem ad præſentantes, tamen ex eadem ratione ita
tene.

¶Vndecimus art.4.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Procurator habens mandatum a diuerſis ad præſentandum,an diuerſos præſentare poſſit.ubi quod non,& qualiter habere mandatum a diuerſis, & limita contrarium. nu. 4. Et quæ ſit ratio.numero 2.*
3 *Parrochiani præſentantes unum iure ſingulari, non poſſunt præſentare alterum iure collegij.*

1 Et Ideo querēdum eſt undecimo,†an ꝓcurator q a
diuerſis hēt mādatum ad pñtādum poſſit diuer-
ſos pñtare.Et hæc art.ēt ſeruiet ad uerum pr̄onū ex di-
uerſis iurib.hñtem in ſp.puta ex ſucceſſione illius, q fun
dauit,& poſtea ēt ex ſucceſſione illius,q dotauit,uel ex
hr̄ditate pr̄na,& ex hr̄ditate materna, quia ambo pr̄ &
mater diuerſis iurib.erant patroni, an poſſit uoce quā
hēt ex una uia pñtare unum, & uoce quam hēt ex alia
uia præſentare alterum. Et breuiter dic Lap.alle.22.an
ſufficiat,fol.6.dicere ꝙ non per c.pe.in §. porro.de ele.
lib.6 qa eadē eſt rō in in præſentatione, q̄ eſt ibi in ele-
ctione,& ſic vult illū tex.loquentem in electione hr̄e
locū in pñtatione,& dicit facere,quod uoluit Io. And.
2 in c.nihil agit.de elec. & ita reſidet. ¶ †Ratio.n.dicti
tex.eſt: qa qua ꝯſciētia tenetur meliorem eligere vno
nomine,eadem conſcientia alio nomine,q̄ rō militat
etiam in p̄ſentatione,& ibi glo.in uerbo nihil agit,al-
le.c.ſicut non ſuo.46.diſt.adducit etiam ſimile de dele
gato.q ſubdelegationem recipit a ſocio.c.ſup qōnum.
3 §.ſi uero.de of.deleg. ¶†Et ideo ibi ſubdit Lap.ꝙ ſi par
rochiani p̄ſentauerūt unum iure ſingulari,nō poterūt
pñtare alterū iure collegij: qa hic ꝯſcientia repugnat.
Vnde adducit diſputationē Cald. uolētis,ꝙ ſi duæ ele-
ctiones factę fuerūt in diſcordia, & aliqs canonicus in
utraq;fuit ꝯtemptus,ſi alteram gratificauit,nō poterit
ꝓſequi ꝯtemptum ut ibi,& idem vr̄ uelle de ele. loquē
do ēt Firma.in trac.de ep̄o.in 1.lib.in 3.par.in 14.q.Ad
idem qđ dicit Ab.in c. cum olim.de re iudi.in fi.3.col.
hñtem duas uoces non poſſe eas dare duob. p tex. in d.
c.pen.§ porro.de ele.lib.6.& idem vult Ab. in c.ꝯſtitu-
tis.lo a.de appel.& uoluit Lud.Ro.in ſing.78.ſcholaris
&c.& in l.2.in prin.in 6.col.ff.de uerbo.obliga.Idē uo-
luit do.Fel.in d.c.cū olim in 3.col.in uer.dū dicit Abb.
q p̄dictis allegatis infert in caſu nr̄o de procuratore da
to a pr̄onis,ꝙ non poſſit plures pñtare,allegat Lap.ubi
s̄.& ſubdit ēt de delegato hñte uices collegę, ꝙ nō pōt
duas ſententias ꝓferre, & alle.Ab.poſt Vincen.in c.quā
uis.de offi.delega.Et hoc idem vult Pau. de Cit.in hoc
tracta.in 6.parte ante fi.12.q. Reperi poſtea do.Roch.
in hoc tracta.in uerbo honorificum.in 21.q.dicentem
contra Lap.facere, quia text.in d. c. pen.allegatus per
eum loquitur in electione, in qua quis tenetur præfer-
re idoneiorem,d.c.conſtitutis.de appel.& ideo ibi mili
tat illa ratio de eadem conſcientia,ſed illa ratio ceſſat,
quando quis teneretur præferre idoneum:quia tūc poſ
ſet aſſumere unum idoneum nomine proprio,& aliū
idoneum nomine alieno, ut dicit uelle Ab.in d.c.ꝯſti
tutis.ſed in præſentatione loquendo ſufficit præſenta-
re idoneum ſecūdum communiter omnes in c. 3.hoc
tit.& ꝓbatur in c.monaſterium.16.q.7.& dicemus la-
te.ĩ.in hac par.in 10.q.prin.in 3.arti.ergo poterit ꝓcu-
rator compatronus præſentare unū idoneū noīe ſuo,
& alterum idoneum noīe meo, tamen ipſe Roc. dicit
tenendo ꝯcluſionem Lapi. iſtud obiectum non obſta
re:qa non eſt uerum quem teneri de ſubſtantia eligere
idoneiorē, immo ualere electionē factam de idoneo.
alle.gl.& doc in d.c.ꝯſtitutis.eſt uerū,ꝙ vulnerat ꝯſcia
q non eligit idoneiorem ſm̄ Abb.ibi & Fede.in ꝯſi.95.
ſup dubitationum art.in prin.& propterea Ab.in d.c.
ꝯſtitutis,dum dicit,eligētem dr̄e præferre idoneiorem,
ſubdit uerum eſſe quantum ad conſcientiā, ſecus aūt
quantum ad ualiditatem electionis, ſed hoc idē eſt in
præſentatione ſm̄ Federi.ubi. s̄.ergo firma remanet ꝯ-
cluſio Lap.Et ita ego ēt tenerem,nam ipſe eligēs uel p̄
ſentans ſua cōſcientia ducitur ad eligendū unū magis
quam

quàm alterũ, ílla dẽt induci tã noĩe suo q̃ alieno, siue su mus in electione, siue in pñtatione, nõ.n.tũ discernit idoneiorẽ, sed tñ sequitur cõsciẽtiã suã, q̃ dẽt esse ea
4 dem in vtroq; casu. ¶ † Verũ est illũ text. c.e. pen. uelle prædicta vera esse & procedere, qñ nõ est mandatum de certo eligendo: quia tunc postet diuersos pñtare ſm diuersa mandata, uel saltim vnum ſm mandatũ, & alterũ ſm se, si nullus in mandato est expressus, ut uult il-le tex. & Feli. vbi s̃. & Feli. si tñ ubi s̃. quẽ sequit Roc. in d. ar. q. Et vide de isto ar. Phil. Dec. I c. quãuls de off. dele.

¶ Duodecimus art. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Procurator falsus, an possit præsentare, & eius præsentatio valeat.*
2 *Vtile per inutile non vitiatur.*
3 *Procurator falsus, donec non constat de falsitate sua, potest præsentare, sed constito de falsitate eius præsentatio non hẽt effectũ, & institutio sequuta nõ tenet, & io verus patronus ualide pñsentat.*

1 Poterit duodecimò dubitari, † an pcurator falsus pñsentare possit & eius præsentatio ualeat. Hunc art. nõ reperi tactum in pñtatione, sed in electio ne per Firma in trac. de epõ. in 1. li. in 3. par. in 47. q. dicit non tenere electionem. Ita dico ego nec præsentationem per reg. tritam, φ ista loquentia de electiõe habeãt locum in præsentatione: vt diximus s̃. in 3. qõ. priu. huius partis in fi. 14. ar. & alleg. Firma. Bal. in l. 2. in antepe. col. C. de fer. & aqua. sed in impressione hodier na est in fi. pe. col. In uer. itẽ sicut falsus. vbi Bal. expresse tenet, falsum pcuratorem non eligere, alleg. in arg. l. si is qui stiehũ. ff. de serui. quẽ text. vẽ iudicio meo isto mõ induceret: uã in illo tex hr̃, φ si pcurator eligit, con sumit actũ eligẽdi, adeo φ vr̃ dñm cõsumpsisse: ut diximus. s̃. in r. ar. pñsentis. q. princ. in ver. aduertendũ est ẽt. vnde cũ Bal. s̃. in d. l. 2. esset loquutus, φ falsus dñs non põt exercere actum suum. Ita nec falsus procurator: nã sicut valet arg. in d. l. si is qui stiehum, φ sicut cõsumere dr̃ principa. actũ eligendi, ita & pcurator, sic dicit dẽt, φ sicut falsus dñs nõ eligit: Ita nec falsus procurator. Sed in hoc aduerte, φ licẽt Bal. ibi cõcludit, φ nec inuasor, nec violẽtus, nec falsus prælatus eligit, & similiter nec falsus procurator, φ eius dicta non militant: nam et inuasor, violentes possessor, intrusus, & similes, bene eligunt & præsentant: ut diximus. s̃. in 3. q. prin. pñsentis partis in. r. & 5. ar. & succeſſiuis. Bene tñ verũ est, φ eorum pñsentatio nec electio admittitur, ut hẽat eius effectum, & sic permanentis institutionis, uel con firmationis, vnde dictum Bal. quod est falsum procura torem non eligere, intelligerem. l. φ eius electio seu pñsentatio nõ habebit effectum duraturum, ut diximus in proximis allegatis art. & sic præsentatio falsi procuratoris licẽt admittatur si & inquãtum, & eius præsentatio sortiretur effectum: quia sequeretur institutio, tñ constito de falsitate ipsius procuratoris, uel de non legitimitate ipsius, & de nondũ voluntate, si institutio non est sequuta sequi non debet, per no. in c. consulta tionibus. hoc titu. si verò est sequuta, debet institutus amoueri ut ibi, nam si aliquis credebatur patronus, q tñ non erat, nec in quasi pos. præsentandi, & præsentauit, & eius præsentatio fuit admissa, & sequuta institutio constito de non iure præsentantis, nec de eius quasi poss. institutus remoueri debet, nec ita præsentanti aequisita est quasi possessio, p tex. in c. cum Bertoldus. de re iudi. ubi Abb. plene, & in d.c. consultationibus. in 2. so. pe, & diximus late. s̃. in 3. q. prin. præsentis partis in 2. ar. in uersi. & ex his dicit ipse. Fir. in d. trac. de epõ. in 2. lib. in 3. par. in 57. q. ponit de duobus procuratoribus, quorum vnus est falsus, & alter non, φ vitietur electio
2 ueri pp̃ter falsum, quæ materia est brocardica † de qua habetur in regula utile per inutile de reg. iur. li. 6. maxi me per Ioan. And. in meren. & per docto. moder. maxime Barb. & do. me. Corse. in c. qm̃ Abb. de offi. deleg. & de falso procuratore multa adduel posset q̃ omitto, cum non sint materiæ nostræ. ¶ † Et sic conclude falsum procuratorem donec constet de falsitate sua præ-

3 sentare, sed constito de illa eius præsentatio non debet effectũ sortiri, imo si institutio est sequuta, nõ tenet & ideo uerus patronus ualidè præsentat, sicut & in casu d.c. cum Bertoldus. & in 2. par. d.c. consultationibus.

¶ Decimustertius art. iiij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Mandatum præsentandi etiam iuratum non reuocari, vtrum possit reuocari.*
2 *Quis non potest venire contra suũ iuramentum, & quo intelligitur.*
3 *Procurator constitutus ad præsentandum, etiam iurato de non reuocando poterit reuocari, licẽt constituens remaneat periurus.*

1 Contingit decimotertiò dubitari, † an dans pñtatem seu mandatũ pñtandi possit illam seu illud reuocare, ut ipse, uel alter eius nomine præsentet, & maximè si non reuocare iurauit. Hunc ar. formauit do. Paul. de Cast. in conf. 57. in Chri sti & c. venerabilis uir. in 3. dubio. in 1. par. in antiquis, & dicit φ sic, nam in his quæ dependent ex mera volũ tate vnius, nec sunt. ɔ̃ctus uel quasi, non potest quis sibi legem ponere, a qua recedere non liceat l. siquis in prin. de leg. 3. sed constituere vicariũ seu pcuratorem ad pñtandũ in mea voluntate constituentus consistit, ergo & reuocatio facit. ff. de pac. l. nemo. & quod nota. in l. ea lege. C. de condi. ob cau. ubi non potest quis sibi adimere pñtatem disponendi de rebus suis prut vult. Itẽ (dicit ipse) dicunt quidã reuocare non posse: quia iurauit, uel promisit non reuocare, & quãtũ ad pmissionẽ iura s̃. allegata ẽt pcedunt, si promiserit: ut ibi uult Paul. quãtum verò ad iuramentum dicit ipse posse pñtare, licẽt remaneat periurus: ut no. per Iun. & Io. An. in c. dilecto. de præbẽ. sicut ille qui iurat non reuocare restm. r3. q. 2. c. vltima voluntas. & ibi no. per gl. & per Bar. in l. siquis in prin. ff. de leg. 3. per Cy. in l. 1. C. de sac. san. eccle. Spe. de leg. §. nunc tractemus. uer. sed si legatũ. ad hoe ẽt facit. c. si inter. de sponsa. & c. mulieri. de iureiur. li. 6. ubi licẽt quis iurauerit contrahere cũ vna,
2 poterit ɔ̃here cũ alia, licẽt remaneat periurus. ¶ † Nec obstat (dicit ipse) iura dicentia, quẽ non posse venire ɔ̃ suum iurm: ut in c. cum contingat. de iureiur. & c. quis. de pac. nam illud est verum in his in quibus necessariũ est adire pretorem, qui non dẽt quẽ audire ɔ̃ proprium iurm nisi auctor periurij, secus in his in quibus non est necesse prætorem adire: quia in illis potest quis venire ɔ̃ iurm, licẽt remaneat periurus. ita no. per Io. An. c. qđ semel placuit. de reg. iur. lib. 6. In mercu. & probatur in d.c. mulieri. de iureiur. li. 6. Subdit ipse nunc ad ppositum, si quis iurasset non reuocare nihilominus posset: quia in hoc non est necesse prætorem adire, sed si iurasset nullũ pñtare durante arrendamẽto ſm casum Pau ibi, uel non pñtare aliũ q̃ pñtãdũ a procuratore. Certũ est, nõ debere audiri: qa in pñtãdo hẽt necesse superiorẽ adire. ɔ̃stituere habentem, qui non solũ non debe bit ipsum audire ɔ̃ suũ iurm, sed ẽt tanquam periurũ repellere, quod est summe notandum ad cautelam p euitanda variatione quam facere potest laicus: ut j̃. di cetur in 2. parte huius 2. li. in 7. q. prin. in 16. ar. ubi uidebimus, an iste hoc modo iurans poterit accumulando variare, ubi etiã ponemus, quod dicit Firma. in trac. de epõ. in 4. li. in 3. par. in r3. q. post medium. 2. col. variationem nõ admitti in electione sepulchri, si est iurata. ¶ Et pro prædictis faciunt multi effectus iuramenti qui accumulantur per do. me. Corse. in suo solem. repetit. rubri. de iureiur. & p do. me. Baue. in rub. de uerb. obli. & uide quæ forsan dicemus in proximo alleg. art. Et an periurus possit pñtare dicemus infra in hac par. in qõ.
3 prin. in art. ¶ † Et sic quò ad artic. nostrum conclude cum Pau. de Cast. quòd si principalis patronus promisit & etiam iurauit non reuocare procuratorem constitutum ad præsentandum, poterit reuocare, licẽt periurus remaneat, & alium constituere uel ipsum præsentare: sed si iurauit alium non præsentare quàm præsentaudum per procuratorem, non poterit ipse, nec alter pro eo alium præsentare.

¶Decimusquartus art.iiij.q.ptin.j.Partis ij.Libri.

1 *Procurator datus per patronum ad præſentandum, an poſſit reuocari ignorans, vbi quòd non requiritur notitia procuratoris, ſed ordinarij ſic, nu.3, licèt cautius ſit, quòd interueniat notitia procurato. & nu.4.5.*

2 *Procuratore conſtituto ad ſeruum manumittendum eo reuocato etiam ignoranter eius manumiſſio non tenet.*

1 Et ex hoc oritur occaſio.14.ar.†an reuocatio procu
ratoris conſtituti ad præſentandum ut teneat, &
non præſentatio principalis uel ſucceſſiui dati procura
toris deuenire ad notitiam reuocati, uel ſaltum ordina
rij, ut non teneat ipſius præſentatio. Hunc arti. forma-
uit Pau.de Caſt. in d.conceſ.57.in Chriſti &c. uenerabi
lis vir.in 4.& ultimo dubio.in 1.par.in antiquis.qui pri
ma facie dixit ſeruandã eſſe formã cle.cauſam quæ de
elec.aliàs reuocationem non tenere per tex. ibi cũ gl.
fi.coniuncta cle.cum illuſio.de renun. Tñ poſtea dicit
contrarium, & pro eius opinione adducit notabilẽ re-
gulã, nã qñcunq; cõcurrunt quatuor, videlicet, ꝙ quis
ſit conſtitutus ꝓcurator ad actus extraiudiciales. Itẽ ꝙ
actus qui geritur per procuratorẽ uel vicariũ ſit talis, ꝙ
geri non poſſit ſine expreſſa voluntate dñi. Itẽ ꝙ reuo-
catio non redundet in damnũ pecuniariũ alterius ter-
tij, necc ipſius procuratoris. Itẽ ꝙ ſit talis actus quẽ dñs
de neceſſitate nõ habebat facere: tunc his quatuor cõ
currentibus põt quis ignorans reuocari, nec ualet quic
quid facit procurator poſt reuocationẽ licèt ignorans.
Fallit in uno caſu tm̃. ſ.d.clem. cum illuſio.de renun.
2 ¶†Et dat exempla, nam ſi conſtituo procuratorem ad
manumittendum ſeruum meũ, deinde ipſum ignorã-
tem reuoco, non valet manumiſſio facta per eum.ff.de
manumiſ.uindi.l.ſi pater.hic.n.illa quatuor cõcurrũt,
nã iſte actus eſt extraiudicialis, nec poteſt ſeruus meus
manumitti ſine voluntate mea. Itẽ poſito ꝙ nõ valeat
manumiſſio, nõ damnificatur tertius, nec procurator,
nec ego hẽbã, neceſſe manumittere. Itẽ dicit lex, ſi rẽ
aliquã ꝓcuratori meo tradidi, vt tibi donet, deinde ip-
ſum reuoco ꝗuis ignorans, licèt poſtea ignorãs tradat;
non transfert in te dñiũ. l.2. §.ſed & ſiquis donatarius.
ff.de don. nã & hic cõcurrunt oĩa prędicta. Idẽ hĩ.ff.ſi
cer. peta.l eius qui.§.quã uero.ff.de acqui.hære.l.ſiquis
mihi bona.§.pen.de ſpon.l.ſi pęnituerit. ſecus ſi defice
ret alterũ iſtorum, puta quia conſtitutus eſſet ad iudi-
cia; tunc enim ſolum in ſuã notitiã dẽt deuenire reuo
catio ſed ẽt iudicis vel aduerſarij. C.de ſatiſdando. l.1.
ff.de procu.l.ſi procuratorem. c.mandato.eo.tit. Idem
ſi poterat geri ſine volũtate dñi, puta ſi alicui mando,
ꝙ talem rem emat pro me, quod facere põt ſine mãda
to: nam tunc neceſſe eſt reuocationem ſibi notificare,
aliàs ſi emat, teneor ſibi ac ſi non reuocaſſent, ne in dã-
no uerſetur. ff.man.l.ſi mandaſſem. Idẽ ſi reuocatio re-
dundaret in damnũ alterius tertij: quia tũc neceſſe illi
habeo intimare ſeu notificare, puta ſi conſtituo ꝓcu-
ratorẽ ad exigendũ debita, redundaret.n.in damnum
ſoluentiũ reuocatio ſi ualeret. ff. de ſol. l.uero ꝓcurato
ri.§.1.inſti.manda.§.recte.de exercito. l.ſed ſi pupillus.
§.ꝑſcribere. Idẽ ſi tenebatᷓ dñs illũ actũ facere: ut l.fun
di.de acqui.poſ.de publi.l.ſi quis prohibuerit. Ita tradiẽ
per doc.videlicet Dy. Pet.Iaco. & Cy. in l.mandatũ.C.
man.ex quorũ dictis dicit ſe Paul.iſta collegiſſe. Sed in
caſu noſtro concurrunt oĩa quatuor prædicta nã actus
pñtandi eſt extraiudicialis, nec põt geri per vicarium
ſeu procuratorẽ ſine expreſſo mandato dñi.c.fi.de offi.
vica.nec damnificatᷓ pecunialiter procurator, ſeu vica
rius, uel aliquis alius ex reuocatione: licèt.n.nõ valeat
pñtatio, nõ cõſequitur præſentatos dãnum, licèt lucrũ
nõ ſentiat.C.de codicil.l.fi.nec ẽt tenebatᷓ dñs cõſtitu-
tus illud facere ſi nolebat, ſequitᷓ ergo ꝙ poterit igno-
rans reuocare. Nec obſtat cle.cũ illuſio.de renun. cũ ibi
ſit caſus ſpecialis in ꝓcuratore cõſtituto ad renuncian-
dũ ad eccleſiaſticã perſonã, in quo licèt oĩa ꝑdicta con-
currant requiritur tñ ꝙ ad notitiam procuratoris uel
ſuperioris deueniat extra caſum illũ hẽnt locũ ea q̃ ſ.
ſunt dicta: & ita expreſſe ſentit ibi gl. in duobus uel tri
bus locis, ſi bene inſpiciatur, nos aũt, dicit ipſe, ſumus
in alijs terminis, ideo nihil ad ꝓpoſitũ. Poſtea ibi Pau.
vult moueri, ꝙ ẽt reuocatio in caſu ſui cõſilij peruenit
ad notitiã ſuperioris, & iõ multo fortius ſufficit in illo
caſu, vt ibi p eũ. Quã eandẽ cõclu. Pau.de ꝑdictis regſi
tis vr̃ ſentire Feli.in c.cũ contingat.in 6.cõclu.in 5.col.
in 2.limi.q̃ eſt in 6.col.de reſcrip.allegãdo d.cõſil.Pau.
licèt corruptè. Quod mõ oĩa iſta concurrant, & maxi-
me primũ.ſ.actũ præſentationis eſſe extraiudiciale, ꝓ-
batur plene.ĩ.in 2.par.huius 2.li.in 2.q.prin.in 3.ar. Se-
cundũ uerò, ꝙ pñtatio non poſſit fieri ſine expreſſo mã
dato, probatũ eſt.ſ.in 3.& melius in 4.art.ꝑſentis q.ubi
dr̃, ita requiri ſpeciale mandatũ ad præſentandũ ſicut
ad conferendũ. Quod damnũ pręſentantis non ſequatᷓ
de ſe patet, Quod uerò dñs & ſic patronus non cogatᷓ
præſentare, patet ẽt: quia non præſentando fit deuolu-
tio ad ſuperiorẽ: ut dicetur ĩ.in 2.par.huius 2.lib.in 2.q.
prin.in 1.arti.& ſibi imputatur, ergo non compellitur.
3 ¶†Vnde conclude cũ Pau.de Caſt. quia ꝯdictorem in
terminis non inueni, ſufficere patronũ reuocare ꝓcu-
ratorẽ per eũ datũ ad præſentandũ ut præſentatio nõ
teneat, licèt ad reuocati notitiã non deuenerit reuoca
tio, per pulchrã rõnẽ Paul. quæ poterit ad multa deſer-
4 uire, †licèt tenerem cautius eſſe, ſi reuocatio deducere
tur ad notitiã procuratoris, per ea quæ vltimo loco ibi
Pau. dicit, ſed ſi pñtaret ipſemet patronus, reuocaretur
tacite: ut diximus ſ̃.in 6.ar. præſentis q. in diſtinctione
5 quã ibi poſui. ¶Immo dico aliud, qđ teneo procedere
eſſe neceſſarium reuocationẽ deuenire ad notitiã ordi
narii, ne ſequatur īſtitutio: quia illa ſequuta de reuoca
tione non conſtito, nec procuratori, nec ordinario ne
ſcio quõ reuocari poſſet, ꝓ ornatu.d. cle.cauſam quæ.
de elec. recurre ad plene dicta per do.Fel.in d.c.cũ con
tingat.de reſcrip.in 5.& 6.col. in 6.& 7.conclu.cum ea
rum limitationib. Et pro ornatu d.cle.cũ illuſio.de re-
nun. uide eundem Fel.in c.ex parte decani.in 8.& ſeq.
col.in uer. excipiuntur.de reſcrip.ubi ẽt in 1.col.& om
nibus ſequen.plene de reuocatione procuratoris.

¶Decimusquintus art.iiij.q.ptin.j.Partis ij. Libri.

1 *Præſentatio an poſſit fieri a patrono per nuncium, ubi quòd ſic, numero 4.*

2 *Electio non poteſt fieri, nec per literas, nec per nuncium.*

3 *Conſenſus poteſt præſtari per nuncium & per epiſtolam.*

1 Cadit modò 15.ar.† an patronus poſſit pñtare ꝑ
nuncium. Hunc ar. nemo in ſpecie tangit
in hac materia, ſed Firma. in trac.de ep̃o.in 1.libr.in 3.
2 par.in 15.q.poſt doc.in c.ſiqs iuſto de elec.li.6.†format
eũ in electione, qui dicit, nec per literas, nec per nũciũ
ſpecialem canonicũ poſſe eligere, per tex.in d.c.ſiquis
3 iuſto.¶†Subdit tñ, quẽ poſſe pręſtare conſenſum ẽt per
nuncium uel ꝑ epiſtolã, allegat gl.Imo.& doc.in l.ſi cũ
dotẽ. §. ſi patri.ff.ſol.matri.& ibidẽ Ang.& Bar.in l.ſi-
quis mihi bona.§.iuſtum.ff.de acqui.hær.& in l.1.ff.de
contrahen.emptio.& in l.filius.in fi.ff.de dona.& dicit
notari in l.honores.ff.de decurio.& in l.Titius.ff.de cõ
ſtit.pecu.qđ dicit eſſe verũ, ſi nuncius ſit ſpecialiter ad
4 hoc miſſus, nõ ſi generaliter. ¶†Ego ex ſupradictis col
ligo ea q̃ expediti poſſunt per literas poſſe ẽt expediri
per nuncium, ut ex ſ̃.allegatis patet: & ẽt expreſſius vo
lunt Abb. & alij doc in c.prudentiã.in 1.reſpon.ſuper
gl.in uerbo certum, de offi.deleg.ubi concludunt, ꝙ le-
gati dati cũ cl̃a, ꝙ ſi nõ oẽs, cauſam impedimenti & in
tereſſe non valentis poterit per literas, vel ſaltim per
nuncium condelegato intimare, ut ille ſolus procede-
re poſſit. hoc ſic ſtante in materia, puta pñtationis habe
mus tex. expreſſum in c.ea noſcitur.de his quæ fi.a præ
la.& ĩ.in ſeq.art.latè dicetur, ergo & per nuncium fie-
ri poterit pñtatio: cum æquiparentur. Et non obſt.nun
cium in electione non admittꝰ quia ibi ꝑꝑ ſcrutinium.
requi-

requiritur procurator solenniter, & de collegio constitutus: ut in d.c.siquis iusto.& in c.qa pp.de ele.uerum dico hūc nūciū dñe specialiter destinari & fidē principalis defer te,& exprimi ad pñtandū:ut diximus s. in 3.& 4.art. Et in bñficio uacāte:ut diximus s. in 1.& 2.ar. pñtis q. prin. in procuratoribus qui ad instar illorum procedat.

¶ Decimussextus art.4.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Patronus an possit præsentare per literas uel epistolam in ecclesia uacante, ubi quo sic, & nu.6.*

2 *Præsentatio facta per literas ad hoc ut ualeat quæ requirantur.*

3 *Tempus ad præsentandum currit etiam ignoranti & impedito.*

4 *Præsentatio potest fieri per literas, & si literis contradicitur, sta bitur eis, donec contrarium probetur.*

5 *Mandato procuratoris statur cum cautione de rato, si de eo dubi tatur.*

1 Et Ideo decimo sexto dubitat.† an pronus possit pñ tare p literas uel epistolam in eccla uacāte. Hic art.est clarus,& iō non insistendum, uam de eo est tex. in d.c.ea noscit.de his q̄ fi a pla.ibi.aut p literas,per quē tex.Io.And.Card. Ab.Imo.& omnes colligūt notabi le,patronū posse pñtare clericum p literas:& adducūt rationem,nam & per eas constituitur procurator,clem. 1.de procurato.& est tex.& ibi gl.in uerbo literarum. & omnes in clem.unica.in §.patronos.de exces.prela. & facit etiam tex.in c.post electionem.de conces.præb. & pulchre uoluit Lap.alle.75.casus talis est,Titius pa tronus.in fi.2.col.fol.27.& uoluit Abb.in consi.76.inun cato & c.plura sunt examinanda in 3.dubio iu 2.uol.q dicit Card.dixisse in c.faue.hoc titu.Ita consuluisse Io An.Abb.antiquum,& Lap.de Castel.hoc idem uoluit. Ga ie.in rep.c.fi.de ele.lib.6.in 46.colum.ubi dicit, pñ tationem fieri posse hoc modo,uidelicet, ut pñtandus actualiter se præsentet coram epō cum literis patroni, alleg.Fran.idest Card.in d.elemen.unica.de exces.pla. in uerbo patrona.in 1.oppo.& Io.And.in c.fin. hoc tit. & ibi Card.in fi.& Archi.in c. 1.in uerbo præsentatos. de præb.lib.6.& Card.in clemen.dudum.in §.ac deinde.in 15.nota.de sepul.qui doc.& maxime Card.in lo cis s. allegatis declarant pdicta,ut non sufficiant, nisi pñtandus illas literas pñtet, & sic per eas uidetur pñta tio fieri pñtato præsente, eum eius præsentia omnino requiratur: ut uult Ab.in d.c.ea noscitur.& omnes do cto. supra allegati, & de hoc ultimo dicetur late infra

2 in 2.par.huius lib.in 4.q. princ.in 2.arti.¶† Et prædicta etiam uult Pau.de Cit. in hoc tracta. in 6. par.in 32.qō. dicunt etiā prædicti doct.& maxime Card. in d.elem. non solum hoc requiri, sed etiam necesse esse talem p sentationem fieri infra tempus patronis a iure conces sum quadrimestre, uel semestre, & sic non sufficere in fra dictum tps scribere literas, nisi etiā fiat illa actualis pñtatio per pñtandum de dictis literis, & de seipso bñte instituere. Ad quæ dicta adde quod nota.dicit Rota 211. non sufficit patronis.hoc titu.in nouis, quæ uult nō suf ficere patronis literas præsentationis dare etiam pñtā do, nisi infra tempus literæ præsentrentur & per eas pñ tandus præsens pñtetur superiori instituere hñti, & hoc fieret realiter & cum effectu infra tempus a iure statu tum,& postea dicit q̄ domini Cersatan. & Benedictus remanserunt dubij dicentes,si patronus tradidit literas infra tempus debitum industrioso & diligenti præser tim præsentando, de cuius diligentia merito præsumē dum est, non debet reputari negligens, aut sibi aliquid imputari, arg.eorum quæ leguntur & notan. in c.signi ficante de pigno. & per reg.cum per me non stat mihi non debet imputari, de eo qui mittitur in pos.c.2.regn. q̄d per me.de reg.iur.lib.6.ad q̄ p reliquos de Rota re spondebatur, patronum non fecisse q̄d debebat: qa li cet sufficisset præsentationem factam per patronum pñtato infra tempus quo ad hoc.ut consentiat præsen tationi de se factæ, tamen non sufficit illud quo ad su periorem, qui habet instituere pñtatum, argu.eorum q̄ leg.& not.in c.q̄ sit.de ele.lib.6.Nec ob.c.significāte.qa licet ibi debitor a petitorio excusetur p nuucii mīsso nem: nihilominus remāsit obligatus, ad hic in art. nro statim lapso tpe fuit ius pñtandi deuolutum ad superio rem, nec postea poterit pñtare.e.quod aūt.hoc tit.& c. cum autem.c.sicut.de supplen.negli.pla.& c.cum uos. de offi.ord.& ponit postea rōnem, quare dēt actualis p̄ sentatio fieri infra tempus a iure statutum, de quo in fra suo loco dicetur, & ita Rota ipsa concludit. ¶ Pro cuius conclusione faciunt ea quæ dicuntur infra in 2.par. huius 2.lib.in 3.qō.prin.in 11.art. ubi tractaturi sumus de ualida forma pñtationis, unde si aliter fieret, quā ut dixit Rota ubi supra, non obseruaretur dicta forma, et ge merito dicendum put ipsa Rota cōclusit prō obser uantia ipsius formæ, arg.c.eum dilecta.de rescrip.facit etiam pro ipsa Rota id quod colligitur & no.in c.eum propter.hoc tit. q̄ etiam impedito p litem nō finitā,

3 sed pendentem currit tempus,† & ibi dicitur tps ad pñ tandum currere etiam ignoranti & impedito, de quo late dicemus infra in 2.par.huius 2.lib.in 1.q.prin.in 8. art.si igitur impedito totaliter uel ignoranti currit tps, quanto magis & illi qui non erat totaliter impeditus, & poterat prouidere p procuratorem? ut diximus s. in 1.art.huius q.uel per nuncium, ut in pced.proximo ar. qa igitur sibi eligit magis periculosam uiam, scilicet, li

4 terarum, sibi imputetur.¶† Et intm potest fieri pñtatio per literas, q̄ si contradicatur literis, stabitur eis, donec contrarium probetur. c.post cessionem.de proba. ubi late Moder.& c.cum a nobis.de testi.ubi gl.quam oēs sequuntur.& Card.ibi in 2.nota.dicit singu. Abb. vero super d.gl. uſ illam intelligere stante sigillo præsuppo nendo hoc esse uirtute collegii habentis pñsentare ut collegium; prout loquitur ibi text. sed ego intelligerē in quocunque patrono eum ibi gl. colligat nota.gene rale per literas posse præsentare. postea subdit, quod si de eis dubitatur, & dicit illis standum, donec cōrium p betur.unde illi generaliter loquenti starem. Verum si de falsitate opponeretur & probaretur, esset secus. Di cerem tamen debere ordinario aliqualiter cōstare de literis & sigillo, si non haberi illas notas, sed magnum uerbum est glo. dicentis illis esse standum, a cuius di ctis non recederem tanquam a carrocio, uulgatis do ctri.de glo.loquentibus.¶ Pro quibus etiam facit: nā ut colligitur ex d.c.ea noscitur.de his q̄ fi. a pla.ualeat argu.de literis ad procuratorium & eō: sed nos habemus

5 † q̄ si dubitatur de mādato procuratoris, statur illi cū cautione de rato.l.1.ff.de procura.& p Ab.in c.cotam. circa medium 2.col.super gl.1.& ibi Bart.de offi.deleg. ergo idem dicendum est de literis donec contrarium constet, ut supra.¶ Reperi postmodum domi. Roch.in hoc tracta.in uerbo honorificum.in 6. qñ. tangentem hunc art.an per literas possit fieri præsentatio, allegan tem Rotam supraseriptam corruptam, & dicentem il lam uoluisse sufficere literas esse pñtatas episcopo, & ip sum pñtatum se exhibere corporaliter in termino da to ad præsentandum, & non requiri quod tpe pñtatio nis literarum pñtatus sit præsens epō, quod dicit esse iuridicum & æquum, & arbitratur fm hanc decisionē esse limitādum, quod supra doctores dixerunt, & sic q̄ non requiratur, ita de necessitate unico actu fieri pñta tionem literarum & præsenti, & hæc opinio mihi pla cet, dummodo utrumq; fiat j. tempus datum ad pñtan dum: qa eum literę deuenerunt in posse hñtis institue re, semper loquuntur, & sic semper pñtant, & sic nō so lum qñ reci piuntur, sed etiam quādo pñtat se præsen

6 tandus.¶† Et in fi.do. Roch.dicit aliud not.ex mente Abb.iu præalleg.consil.76.q̄ qñ episcopus admitteret præsentationem per literas de eo qui se non corporali ter exhibeat, tunc ualeat psentatio, quod dicit esse fa tis æquum: & facere not.per Abb.dnc.in c.cum acces sissent.de cnust. Dicit etiam cognitum per ep iscopum posse præsentari licet absentem: ut per Abb. in d.c.ea noscitur.de quo dicemus.infra.in ista par.huius 2.lib.in 11.q.priu.in 3.artic.

¶Decimusſeptimus art.4.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 Pater an poſſit præſentare pro filio patrono.ubi quod ſic nu.12.frater pro fratre,coniunctus pro coniuncto,amicus maxima amicitia aſtrictus pro amico,patronis præſertim cum promiſſione de rato.
2 Coniunctus pro coniuncto poteſt præſentare.
3 Coniuncta perſona admittitur pro coniuncta ad agendum ſine mandato.
4 Amicus maxima amicitia aſtrictus poteſt pro amico præſentare.
5 Coniunctus ut poſſit agere pro coniuncto quæ requirãtur.& nu.13.
6 Coniunctus non admittitur in requirentib.ſpeciale mandatum.
7 Mandatum ſpeciale requiritur in præſentatione.
8 Coniuncta perſona non admittitur in cauſis ſpiritualibus.
10 Coniuncta perſona admittitur,ubicunq; agitur de modico præiudicio in cauſis etiam requirentib.ſpeciale mandatum.
11 Geſta per coniunctum nunquam tenent,niſi ſequatur ratihabitio.
14 Spiritualia non recipiunt æſtimationem.
15 Conſanguineis multa permittuntur quæ alios non,& nu.17. Infamis poteſt poſtulare pro conſanguineo,licet pro aliis prohibeatur,eo.nu.9.
16 Religioſus poteſt aduocare pro coniunctis,ſecus pro alijs.
18 Amici qui poſſunt agere pro amicis,remiſſiue.
19 Ratificatio quæ debet fieri in præſentationib.factis a coniuncto uel amico &c.an & quando fieri debeat.

1 QUÆRO Igitur 17.†an pater poſſit p̃ſentare pro fi
lio p̃rono,frater ꝑ fratre,ↄiunctus ꝑ cõ-
iuncto,amicus maxima amicitia aſtrictus ꝑ amico pa
tronis p̃ſertim cum ꝓmiſſione de rato.Hũc art.nõ re-
perii ab aliquo in ſpecie tactũ,& licet Firma. in d.tract.
de ep̃o.in 1.lib.in 3. par.in 54.qõ. in materia electionis
uideatur hanc qõnem formare,cum quærit, an cano-
nicus in electione poſſit dare uocem ꝑ fratre filio,& re
ſpondet ꝙ ſic,& alle.l.illud.in prin.& ibi Bar. ff. qđ cu-
iuſque uni.no.tñ ſm iura,quæ allegat,loqtur in electio
ne paſſiua ſ.an poſſit dare uocem pro fratre,id eſt elige
re fratrem & non pro eo,& eius nomine eligere,ut hic
quærimus,de quo dicemus ĩ.in p̃nti parte in q.prin.
2 in art.¶†Sed reſpondendo ad articulum noſtrum di
co,ꝙ primo vr̃ dicendum coniunctum poſſe præſenta
3 re pro coniuncto maxime de rato promittendo:†nam
coniuncta perſona admittitur ad agendum pro coniũ
cto ſine mandato.l. ſed & hæ. ff.de procu. & ad impe-
trãdum etiam ſine cautione.c.nonnulli.§. ſunt & alii.
de reſcrip.& de utroque notatur in c.ex parte decani.
eo.titu.& in gl.1.in c.coram.de offi.deleg.eo.modo er
go dici debet coniunctum admitti pro coniuncto in
4 præſentatione. ¶†Et licet iura inducta loquantur de
coniuncto.Idem vr̃ dicendum de amico maxima ami
citia aſtricto,ut eleganter dixit Cyn.in l.exigend.C.de
procu.pro quo dicto Abb.in d.c.coram.dicit facere gl.
1.ibi ſuper qua idem dicit Barba.in 8.col.& in duabus
ſeqnẽ.plura adducendo facientia pro amicis maxima
5 amicitia iunctis,de quibus ibi per eum.¶†Tamen de
hoc ego multum dubito ꝑꝑ ſequentia,nam regulari-
ter habemus,ꝙ ad hoc ut coiuncta perſona poſſit age
re pro cõiuncta requirũtur duo. Primum,ꝙ caſus non
requirat ſpeciale mandatum. Secũdum,ꝙ coniunctus
caueat de rato,ut probatur in d.l.ſed & hæ.ff.de procu.
iuncta.l.Ponponius.in fi.ff.eo.tit.& l.illud.& l.patri.ff.
de mino.Et ideo dixit Card.in clem.unica.in uerſi.quẽ
ẽt.ꝓpe finem,poſt Pau.de ↄceſ.præb.tex.in d.c.nõnul-
li.§.ſunt & alii.de reſcrip. ponere caſum ſpecialem ↄ̃.
6 d.regu.†ꝙ in requirentibus ſpeciale mandatum nõ ad
mittitur coniuncta perſona pro ↄiuncta:& idem notãt
omnes in l.exigend. C.de procura.per iura præallega-
ta,ut late dixit domi.Fel.in d.c.nonnulli.§.ſunt & aliĩ.
7 in prin.8.fallen.in 14.col.†Sed nos habemus,ꝙ præſen
tare requirit ſpeciale mandatum:ut uolunt omnes,&
maxime Card.in ulti.col.in ulti.oppoſi.in c.fi.de ↄceſ.
præb.& Pau.de Ca.in conſi.57.uenerabilis uir. in 2.du-
bio.in 1.parte in antiquis.ut diximus late.ſupra.in fi.3.
& 4.articu.præſentis.q.ergo licet de rato promitteret
& caueret coniunctus:nihilominus deficeret aliud re-
qſitum.ſ.qa ſumus in caſu requirente ſpeciale manda
tum,unde non ꝓcedit reg.ſ.dicta.Immo eſt ↄcludẽdũ
ↄ̃rium.ſ.non poſſe ↄiunctum p̃ñtare. Secũdo moueor
alia rõne:nam dicit Spec.in.titu. de cõiuncta perſona.
8 †ↄiũctam ꝑſonam non admitti in cauſis ſpiritualibus
qa in illis requiritur ſpeciale mandatum,allegat do.de
Rota deciſio.135.& Innoc. in d.c.coram.de offi.deleg.
ubi dicit ſe dicturum,& hæc ↄcluſio vr̃ quaſi in termi-
nis:nam negari nõ poteſt.quin p̃ñtare ſit cã ſpiritualis, 13
ſeu ſaltim ſpiritualitati annexa.c.quanto.de iudi.c.de
iure.hoc tit.cum ſimi.ergo in ea non debet admitti ↄ-
iunctus ẽt cum cautione de rato maxime ẽt cum reqˀ-
rat ſpeciale mandatum.Confirmantur p̃dicta:nam ꝑ
dicto Specu.nõ eſt ſola illa rõ:qa cauſæ ſpirituales reqˀ
runt ſpeciale mãdatum,ſed ẽt quia ſi ratificatio nõ fie
ret,cã ſpiritualis nõ reciperet æſtimationem,& ſic cau-
tio eſſet de uento:ut dicit Ab. Barba.& omnes in d. c.
coram.ſup gl.1.q̃ eandem vr̃ rõnem allegare,ſed iſta p̃-
ſentatio ſeu iuſpa.nõ recipit æſtimationem:ut vult tex.
in d.c.de iure.hoc tit.& diximus late.ſ.in 2.par.1.lib.in
3.qõ.prin.in 8.art.& ibi dicitur, ꝙ ſi fructus p̃ñtationis
conſumitur,non poteſt reſtitui,iuxta diſpoſitionem.c.
grauis.de reſtitu. ſpolia.ut dicunt Ab. & doc.in c.con-
ſultationibus.& in c.ex literis.hoc titu. & diximus late
ſupra in 1.articu.3.q.prin.huius partis,merito eſt dicẽ-
dum,coniunctam ꝑſonam non admitti in præſenta-
9 tione pro coniuncta.¶†Ego certe,qa uideo commu-
niter obſeruari ↄ̃rium,ſcilicet, coniunctum admitti ꝑ
coniũcto in præſentationibus cum cautione de rato,&
non inuenio aliquem tangentem hunc artic.& hoc di
centem,non poſſum cõcludere pro parte negatiua. Et
ideo tenendo cum practica dici poteſt partẽ affirma-
tiuam eſſe ueriorẽ.pro qua adduco text.in d.c.nonnul
li.in §.ſunt & alii.ubi requiritur ſpeciale mandatum,
& tamen admittitur coniuncta perſona pro coniũcta:
ut eſt tex.ibi.& licet dicat ſpeciale eſſe in illo caſu doc.
& maxime Ioan.And.in c.ↄſtitutus.de reſt.in integ.&
ibi Abb.in 5.colum.aſſignant rationẽ:qa ibi agitur de
10 medico p̃iudicio. ¶†Vnde dicunt ibidem doc. ex illo
tex.§.ſunt & alii.induci maximam limitationem ad d.
l.patri.ut ubicunq; agitur de medico p̃iudicio admitta
tur coniunctus ẽt in requirẽtib. ſpeciale mãdatũ. Ego
allego aliã rõnem:qa ſumus in extraiudicialib. ad in-
ſtar impetrationis b̃nficiorum,iuxta ea q̃ dicit glo. ma
gna in d.§ ſunt & alij.in fi.& late do.Fel.ibi in 1.fallen.
11 in 8.col.¶†Itẽ qa geſta ꝑ ↄiunctum nũquam tenẽt, ni
ſi ſequat̃ ratihabitio.l.1.C.qbus res iudi.nõ no.nã licet
lex ꝑmittat tales ꝑſonas agere ſine mandato,non tñ fa
cit eos ꝓcuratores,tex.no.in l.3.§.1.& ff.iudi.ſolui,no.
Abb.in c.pen.in 1.col.de re iud.ut vult ẽt p̃dicta domi.
Fel.in d.§.ſunt & alii.in 8.fallen.in 14.col.tũc ſic, cum
iſtæ rationes militẽt etiã in præſentatione,cum ſit mo-
dici p̃iudicii,& ſimus in extraiudicialibus: ut vult Lap.
alleg.8.fol.3.in ulti.col.Et dicemus late infra in 2.par-
te huius 2.lib.in q.princ. in art.ergo &c.¶Et quod
ſit modici p̃iudicij,patet:qa ad hoc ut noceat p̃ſenta-
tio facta per coniunctum patrono requiritur ratihabi
tio:ut ſupra eſt dictum unde ſi ratificat,habemus intẽ-
tum,quod non ſolum ſit modici præiudicii, ſed etiam
quod proſit ſi non ratificat,non noceat, non dicemus
ergo ſolum eſſe modici præiudicii, ſed etiam utile ne
labatur quadrimeſtre uel ſemeſtre, & fiat deuolutio
ad ſuperiorem.cap.cum propter.c.cum autem.hoc ti.
cap.cum uos.de offi.ordi.igitur ille text. §.ſunt & alii.
in cuius caſu requiritur ſpeciale mandatum,& coniun
ctus impetrat pro coniuncto,ut habeat ille beneficiũ,
eadem ratione poterit coniunctus patrono pro eo præ
ſentare, ut conſeruet, & non amittat quaſi poſſeſſio.
12 præſentandi. ¶†Iſta abſque dubio procedunt in patre
& filio:cum cenſeantur una & eadem perſona. l. fina.
C.de impube.& aliis ſubſti.maxime cum pater habeat
legitimam adminiſtrationem in bonis filiorum: ut di
ximus ſupra in 1.parte.1.lib.in 8.q.princ.in 9.articu.&
in hac

in hac parte in 2.q.prin.in 7.art.sicut ẽt præsentare ex
hac cã põt tutor in ecclesia patronata pupilli, ut dixi-
mus in d.a.q.prin.huius partis in 10.at.& præsertim in
iurep.quod filius hr̃et fundato ex illis bonis filii, in qui
bus pater haberet usumfructum, ut diximus in proxi-
mis alleg.9.& 7.art.quia posset pater præsentare ꝓ fi-
lio. In alijs uero ꝯiunctis idem dicerem uero p̃rono ra
tificante, uel tpe ad p̃ntandũ elapso & non reclaman-
te, quia rem utilem patrono fecisse uĩ,& sic tanquam
53 utilis negociorũ gestor. ¶ †Et ea istis respondetur ad
ꝯria,& primo ad primum, quod dr̃, duo requiri ad hoc
ut coniunctus cum cautione de rato agere possit pro
coniuncto.s.cautio de rato,& ꝙ sit cã nõ requirens spe
ciale mandatum. Respondetur illud uerum, nisi simus
in cã extraiudiciali modici præiudicij,& quæ uerti po
test potius in utilitatem dñi q̃ in damnum, ut supra est
dictum,& similiter hoc maxime ꝓcedere potest patro
no impedito uel longe absente, ꝑ ea quæ dicuntur per
doc.& maxime Card.in c.fi.de ꝯces.p̃b.de mãdato da
to ad uacaturam ea cã, ut diximus s̃. in 3.art.præsentis
q. Et per illa respondetur etiam ad secundum motiuũ,
quod est ad spiritualia non admitti coniunctum, quia
requirunt speciale mandatum, nam ad hanc rationẽ
54 est responsum supra. ¶ †Ad illud uero, ꝙ spiritualia nõ
recipiunt æstimationem dico hoc non esse in conside-
ratione: quia nulla æstimatio est faciẽda, ut sufficiat pa
trono p s̃ ꝯsiderata: nam ea quo non nocet patrono
nisi ratificet, si ratificat, habemus intentũ,& non cadit
æstimatio, si non ratificat, nõ nocet ei,& poterit cõpa-
rere & p̃ntare, si uero non præsentat ipse,& tempus la
bitur, iuuatur p̃ntatione facta p ꝯiunctum in continua
tione p̃ntationum,& sic non nocet, immo prodest,&
facta ẽ sibi res utilis,& si diceres, ꝙ forsan curia, uel ali
qua pars aduersa p̃tendere poterit æstimationẽ, uel ali
qđ inter esse, r̃ndetur ꝑ Abb.sup gl.1.in d.ca.coram.in
uersi.in eadẽ gl.ibi æstimabitur, dum colligit ex eo iũ-
cto tex singulariter, ꝙ in omni casu spirituali admitti
tur quis ad agendum cũ cautione, si dubitatur de mã-
dato, licet cautio non sit oĩno sufficiens, quia cãm spi-
ritualem non põt quis æstimare, sed prouidetur eo mo
do quo põt.s.ut satisfaciat, in quãtum ecclesia læsa est
in eo, ꝙ absens non hẽt ratum iudiciũ, unde dixit Ho.
ꝙ ꝑꝑ ibi nota.& in c.per tuas.de arbi.seruatur in curia
Romana, ut admittatur qs cum cautione rat.poen. ad
q̃ se astringet uolens agere, nisi dñs absens ĩ. certum
tp̃s ratificet ꝑ litteras patentes,& dicit hanc esse bonã
prouisionẽ, ut ponatur taxatio pęnę &c.& ibi hr̃ respe
ctus ad interesse ecclesiæ proprie, unde q̃to magis hoc
modo prouideri poterit parti & curiæ in casu nr̃o, cũ
eis non res spiritualis, seu quasi, ut fructus p̃ntationis,
qui dño restituendus fuisset, sed interesse tm̃ est dãdũ,
certe multo magis. Et ita ego tenerem, cũ iste modus
per curiam,& ordinarium seruetur, quæ oĩa confirmã
tur ea illa alia ratione, quia interest propinquorũ con
seruare iuspa. propinqui: cum possit ad eos trãsferri sal
tim tit.hæreditario, ut in gl.in c.piæ mentis. hoc tit.de
quo late diximus supra in 2.par.j.li.in 2.q.prin.ꝑ totum
15 ¶ †Multa.n.consanguineis permittitur, quæ alijs nõ:
uidemus.n.infamẽ non posse postulare,& pro ꝯsãgui-
neo non prohiberi, ut in d.l.1.§.fi.ff.de postu.l.petitio-
16 ne.ff.de aduo.diuer.iudi. ¶ †Similiter dicimus, religio
sum non posse aduocare.c.2.de postul.& tñ pro cõiũ-
ctis sic.c.fi.eo.ti.& c.sacerdotibus.ne cle.uel mo.& no.
Spe.in tit.de aduo.§.5.uer.sed nũquid religiosus,& uo
luit Abb.in c.per uenerabilem, q filij sint legi.& in ca.
sopitæ.de censi.& Bal.in l.placet,& Inn.in c. cum. l.&
A.ubi ẽt Abb.& Fel.de re iud.dicit monachũ [illegible] es
se ꝓcuratorẽ pro laico magno amico monas[illegible]
principe, unde dicit idẽ Inn.in c.unico.circa [illegible]
ad rõ. ꝙ licet clericus non debeat aduocare pro laico,
nisi in casibus enumeratis in c.1.& fi.de postul. tñ põt
semel in anno unã cãm pro laico accipere & aduoca-
re, ut complaceat uno amico, sequitur Abb.in d.ca.2.
de postul.& in c.in nostra.de procur.& in d.c.per uene
rabilẽ,& in d.c.sopitę. licet Collectarius damnauerit
hoc dictum in d.c.1.de postu.& in c.dilecti.de arbi.ĩñ
do.me.Cors.in c.accedentes.in prin.de resc.allegat ꝓ
Inn.tex.in c.2.de postu.ibi, susceptores litigij, illũ indu
cendo hoc modo, nomẽ uerbale nõ uerificatur una ui
ce, sed in plurib.tea.iuncta doctrina Bar.in l.j.§.illud.ff.
de tribu.& Abb.in c.1.in fi.de iud.& Domi.in c.1.de ui
ta & hone.clerico.lib.6.Sed tex.in d.c.2.utitur illo no
mine uerbali susceptores, ergo non uerificatr̃ pro una
17 uice,& sic ꝓ d.Inn.cõiter approbato: †& ista inciden-
ter sic dicta sint, multa alia q̃ ꝑmittuntur ꝯsanguineis,
accumulantur per excellen.do.Matth.de Affl.de Nea
po.in rub.repetitionis.l.sancimus.Imperatoris Federi-
ci de iure protomisios, quæ modo est impressa, ad illa
18 me remitto. ¶ †Quid aũt de amicis & q sunt illi, amici
q poterũt agere ꝓ amicis cum cautione de rato,& q de
ꝯsanguineis spurij,& in quo gradu dẽnt esse cõsangui-
nei,& oĩa circa hãc materiã uide ꝑ Barb.in d.c.corã,&
plenius ꝑ Fel.in d.c.nõnulli.§.sunt & alii.in 8.fallẽ. in
14.col.cũ sex seq. Et multa priuilegia ꝯiũctę ꝑsonę ui-
de ꝑ Lud.Ro.in l.1.in 2.col.ff.de in ius uocando. Repe
ri postmodum do.Roc.in hoc tra.in uerbo honorificũ
in 5.q prin.in 2.col.in uersi.sa qõ mouetur, dicentem
se credere ꝙ si qs p̃ntaret nomine alterius tãq̃ negocio
rũ gestor, uel procurator gñalis, seu tanq̃ ꝯiuncta ꝑso-
na, si fiat postea ratificatio ĩ.tp̃s datũ ad p̃ntandum, p̃-
sentationem ualere a tpe ratificationis, alle.gl no.in si
mili in c.q̃ sit.in uerbo petere.de ele.li.6.& facere opti
me no.ꝑ doc.in d.c.acceden.dũ ꝯcludũt, ꝙ si qs acce-
ptat bñficium nomine meo possum ratificare, allegan
do pro ea Fel.in d.§.sunt & alij.in 8. col. quinimmo ẽt
si nomine meo nõ esset facta p̃ntatio, sufficit postea il-
lã ratã hr̃e ĩ.tp̃s. Ita dicit probari.c.ꝙ sicut,& ibi no.de
ele.& ita decidere in terminis de p̃ntatione do.Bartho.
Bellenci.in apostil.ad Abb.in c.cura.ꝑ illum text.hoc
tit.& subdit, si opponeretur nõ posse haberi ratũ a me
id qđ nõ est gestũ noĩe meo, dicit fore r̃ndendũ, ut per
Abb.in c.ꝙ sicut.in 3.col.de elec.& sic uult ibi Roch.
duo, negociorũ gestorẽ gñalẽ ꝓcuratorẽ & ꝯiunctã ꝑ-
sonã posse p̃ntare cũ cautionis de rato tenẽdo practi-
cã,& sequẽdo qđ s̃.tenui. Vult ẽt aliud, hãc ratificatio-
nẽ fore faciendã ĩ.tp̃s datũ ad p̃ntandũ, qđ ẽt s̃.tetigi-
mus,& sic nõ sufficere procuratorẽ p̃ntasse ĩ.dictũ tp̃s
nisi ĩ.illud fidem faciat de mandato: qa paria sunt non
p̃ntasse ĩ.tp̃s, uel minus sufficienter præsentasse infra
illud, arg.l.quotiens.ff.qui satisdare cogã.& ita dicit de
19 cidere Lap.in alleg.22.an sufficiat. ¶ †Ex quibus dictis
do.Roch.colligitur, oĩno ratificationẽ esse faciendam
in istis p̃ntationib.factis cũ cautione de rato, quæ con-
clusio si ita ruditer intelligeretur, destrueret machinã
formatam supra in p̃nti art. Ideo dicerem ꝙ aut loq-
mur de p̃ntatione, quę fit cũ cautione de rato ꝑ eũ qui
admitti põt sine mandato, prout est cõiuncta ꝑsona &
alij, de quibus s̃.& tunc ꝓ ratificatione habebimus, ꝙ
principalis p̃ronus aliter ĩ.dictum tp̃s non p̃ñset, quia
tacite ratũ hẽt,& ita procedãt oĩa, q̃ nos s̃.diximus, aut
loquimur de extraneo, qui nõ admittĩ sine mãdato,
sed allegat mãdatũ, ut admittatr̃, cauet de rato,& tunc
requirit ꝙ fiat ratificatio ĩ.tp̃s datum ad præsentandũ
quia p̃ntatio nulla erat,& iõ accipit uires a tpe ratifica
tionis,& ita ꝓcedit allegatio Lap. placet tñ mihi Roc.
ꝯcurrere cũ opinione practicæ.de hac tñ ratificatione
facienda uel nõ faciẽda ĩ.tp̃s datum ad p̃ntandum, di-
cemus ĩ.in 2.parte huius 2.li.in j.q prin.in 21. art. un-
de ibi dicenda hic adde,& econtra. Conclude igitur ꝯ
iunctum uel amicum cũ cautione de rato admitti ad
p̃ntandum ꝓ ꝯiuncto uel amico patrono eo mõ & for
ma quibus admittitur in l.sed & hæ.ff.de procur.& ma
xime patrono absente uel aliter impedito.

¶ Decimusoctauus & ult.art.4.q.prin.1.par.ij.Lib.

5 *Patroni uel existentes in quasi pos. præsentandi, an & quando pos-
sint inter se conuenire ut alteris uicibus præsentent.*

Restat

1 Restat Decimooctauo & ultimo q̄rere, an † prōni uel existentes in quasi pos. pñtandi possint inter se conuenire, ut alternis uicibus pñtēt, & sic ꝙ una uice beneficium uacando præsentet unus, alia uice alter. Hic art. uī̄ dubitabilis, q̄a hoc casu unus dī̄ alteri cedere facultatem pñtandi in beneficio uacaturo, ꝙ est prohibitum in c. fi. de ꝯces. pb. ut diximus supra in 1. art. pñtis. q. prin. & ideo q̄a cum alternis uicib. patroni pñtant uī̄ præsentans nomine suo & cōpatroni pñtare, uī̄ hic alter modus ultra modū p ꝓcuratorē, per nuncium, per literas, seu capitulum per consanguineos, & ꝯiūctos cōsanguinitate sanguinis & amicitiæ, & sic uī̄ quædam coniunctio quasi spūalis, de qua in d. c. coram. de offi. deleg. & p Fel. in d. c. nonnulli. §. sunt & alii. in 8. fallen. in 3. limi. ipsius in fi. 15. col. de rescr. sed ut rectius dicam ex uera cōuentione ad euitandas discordias, ut est tex. clarus ī cle. plures. in fi. hoc tit. Iō uisum est mihi de hoc hic in materia procuratorij mētionē facere. Pro quo facit a simili, quod dī̄ p gl. sing. in cap. licet 16. q. 7. p l. quotiens. ff. de usufruc. ꝙ si feudatarij non sunt ꝯcordes in regimine castri feudalis sunt ꝯcordādi a rege ut regāt alternis uicib. Sequit̄ Rom. in fin. in uerbo feudū, in uer. ubi feudatarij. Sed q̄a de isto art. late diximus s̄. in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. in 36. ar. uer. capio fin membrum distinctionis, ubi quærendo an & quō iuspa. diuidi possit inter hæredes, tractauimus etiā de hoc, & ibi dicta seruient hic in patronis quibuscunque ēt non insimul hæredibus, sed ex diuersis partibus prouenientib. cum sit eadem, & maior rō in illis quā in hæredib. cum non habeāt tantam cognitionē, arg. c. 1. hoc tit. & arg. eorum quæ dñr in 1. par. 1. lib. in 3. q. prin. in 1. art. & per totam ipsam tertiam q̄ōnem, & iō ibi dicta hic non replico. Posset ēt hic quæri, an pñtatio possit fieri per instrumentum in absentia superioris præsentato superiori instrō, sed quia hic articulus melius cadit in 2. par. huius 2. lib. dum tractabimus de modo pñtationis faciendę in 4. q. prin. in 3. art. uide ibi, & ista sufficiant pro ista 4. q. prin.

Concludi Ex omnibus subprascriptis, pr̄onū uel existentē in quasi pos. pñtandi non solum posse per seipsum præsentare, sed ēt p alia legitima media sine ipsius præsentia per ea quæ diximus s̄. in principio huius præsentis 4. q. princi. Amplia primo hāc ꝯclusionē intm̄ procedere, ꝙ ecclesia uacāte pr̄oni poterunt cedere, uel ꝯcedere alicui ꝙ pñtent, ut diximus s̄. in 1. 2. & 6. art. Amplia. 2. d. ꝯclu. intm̄ procedere, ꝙ pr̄oni eccl̄a uacante poterūt ꝯstituere ꝓcuratorē ad pñtandum, & p mediā p̱sonam illius pñtare per dicta s̄. in 1. art. Extende primo has duas ampl. ꝙ licet ad hoc ut canonicus possit eligere per procuratorē plura requirantur, & p̄sertim absentia ipsius & iustum impedimentū, tñ in pr̄ono nō req̄runt ista, q̄a ēt pñs & nō impeditus pōt pñtare p ꝓcuratorē, p d. s̄. in 1. art. in uer. uerū est aduertēdū. Extēde. 2. has ampli. intm̄ ꝓcedere, ꝙ si q̄s hēt ius ꝯferēdi & pñtādi, si dat mādatū de ꝯferēdo, intelligit̄ ēt datū de pñtādo p d. s̄. in 4. art. Restringe hāc extē hr̄e locū in p̱sonis eccl̄asticis, in q̄bus pōt cadere ius ꝯferēdi, cū sint illo capaces & hr̄et ēt ius pñtādi nō in alijs non ualentib. hr̄e ius ꝯferēdi, ut ī d. 4. art. in uer. ego circa ista. Restringe s̄o dictā extē. & suā restr. procedere, qñ p̱sona eccl̄astica hr̄et iusp. rōne ecclesiæ, rōne cuius hēt ēt ius ꝯferēdi, q̄a ꝯstituēdo uicariū cū mādato ꝯferēdi ītelligit̄ datū et ad pñtādū, ut s̄. sed si hr̄et iusp. rōne pr̄imonij uel alterius ecclę priuatæ dato mādato de ꝯferēdo nō includeret̄ mādatū de pñtando, ut in d. 4. ar. uer. sed circa proxime. Restringe dictā extē. & p̄dicta, ut procedāt in pr̄ono eccl̄astico ꝯstituēte uicariū gñalē, q̄a illi dare pōt ptātē ꝯferēdi, & includit̄ mādatū de pntando, sed si ꝯstituerit procuratorē licet gñalē, q̄a nō pōt sibi dari ptās ꝯferēdi, ita nec includit̄ ptās pñtandi, ut diximus in d. 4. art. coniunctis his quæ diximus in 3. art. in uersi. aduerte ad dictū Pau. & in uersi. & in 42. q. Restringe prædictas restr. procedere, ut solū habeant locum in persona ecclesiastica, nisi patronus laicus hr̄et etiam ex priuilegio ptātem cōferendi ut in certis regibus, quia tunc si cōstituet aliquē procuratorē ad conferendum, intelligetur ēt ad præsētandum, ut diximus in d. 4. art. in uer. s̄m ad ꝙ. Restringe 4. d. exten. procedere, si data est potestas, uel mandatum transferendi, intelligeret̄ ēt data ptās pñtādi, sed non ecō̄, quia data potestate pñtandi nō includetur potestas ꝯferendi, ut in d. 4. art. in uer. non omittam. Declara illam exten. ꝙ si aliquis habet potestatem solum pñtandi, & dat mandatum de ꝯferendo, impropriabūtur uerba, & intelligetur de p̄sentando, ut in d. 4. art. in uer. adde ad aliud. Extende 3. dictas ampli. intm̄ procedere, ꝙ non solū pr̄onus poterit ꝯstituere unū procuratorē ad p̄sentandū, sed ēt plures in cōi, uel insolidū, ut diximus s̄. in 5. 6. & clarius 10 art. Declara primo hanc extē. ꝙ si sunt plures procuratores dati insolidū sine illa cl̄a, ꝙ non sit melior ꝯdō occupantis, melior erit ꝯditio occupantis, & duo ex eis poterunt duos diuersos præsentare, ut in d. 10. art. in uer. & idem dicerem. Declara secundo hanc extē. ꝙ si sunt plures pr̄oni sine illa cl̄a creati a collegio, & discordant inter se, præsentabit creatus a maiori parte, ut in d. 10. art. in uer. si aūt non esset. Declara tertio dictā extē. ꝙ si sunt dati plures procuratores ad p̄sentandū nō ut a collegio, sed ut a singulis, & discordāt, stat̄ ordini litteræ, si nō est illa cl̄a, ut primo nominatus in mādato admittat̄ primo ad pñtādū, ut diximus in d. 10. art. in uer. si uero pñtauit. Declara quartò, ꝙ si plures procuratores nō sunt dati insolidū, & nō ꝯcordāt, neuter admitti dēt, ut in d. 10. art. in fi. Declara. 5. dictā extē. duob. procuratorib. insolidū datis uno pñtante, & pñtato renūciāte p̄sentat s̄s p dicta s̄. in 5. art. Declara sexto dictā exten. idē esse, si sunt dati duo procuratores non insolidum, sed cū cl̄a, ꝙ nō sit melior ꝯdō occupantis, nā in casu præcedentis declarationis poterunt ambo p̄sentare, licet non sint dati insolidum, ut in d. 10. art. in uer. uult & aliud. cū seq. Declara 7 d. extē. procedere, ꝙ pñt dari plures procuratores insolidum, ad præsentandum: q̄a ēt si non sit uerbum insolidum, sed simile, intelligentur ēt dati insolidū, ut diximus in d. 10. art. in uer. aduerte, Io. An. Declara. 8. d. exten. procuratores datos ad p̄sentādum intelligi datos insolidum, ēt ꝙ non apponatur uerbum quemlibet illorum, ut in d. 10. art. in uersi. subdit ēt do. Extende. 4. dictas ampli. procedere intantum, ꝙ si unus procurator est constitutus ad pñtandum a diuersis, uel patronus a compatrono, uel unus habet ex diuersis iuribus præsentare, non poterit diuersos præsentare, prout sunt diuersa mandata & diuersa iura, sed ea ꝯscientia qua inducitur ad pñtandum ex uno mandato, uel ex uno iure, dēt induci ad pñtandum eundem ex alio mandato, uel ex alio iure p dicta s̄. in 11. art. Restringe hanc exten. procedere, nisi mandantes exprimant præsentandum: q̄a tunc poterit diuersos præsentare s̄m diuersa mandata, & non attendetur eius ꝯscientia, ut diximus in 11. art. in fi. Extende 5. dictas ampli. intm̄ procedere, ꝙ non solum patronus potest cedere ius uel ꝯstituere procuratorem ad præsentandum, sed etiam potest addere, ꝙ cessionarius uel procurator habeat præsentare cū consilio talis, adeo ꝙ si non requirit & congruo tpe expectat illud, non potest præsentare, & si p̄sentat, quis non sit cl̄a decreti, actus est ipso iure nullus ut diximus in 8. art. Restringe hanc extensi. procedere, nisi mandans uoluerit requiri cōsilium, & imminerēt necessitas, puta q̄a si requireretur, & expectaretur, laberetur tps datum ad p̄sentandum, quia tunc sine illo poterit pñtare ēt non requisito nec expectato: ut in d. 8. artic. in uer. bene uerum est. Intellige hanc restr. procedere, nō solum si req̄reretur ꝯsiliū alicuius, sed ēt si req̄reret̄ ꝯsensus: q̄a stante necessitate ēt sine ꝯsensu pñtare poterit, ut in d. c. 8 art. ī uer. & licet. Restringe s̄o hāc extē. nisi mādās uoluerit req̄ri ꝯsiliū inhabilis: q̄a tunc ēt sine illo procurator pñtaret, ut in d. 8. art. in uersi. aduertendū est. Declara hāc extē. ut cum patronus uelit procuratorē p̄sentare cū consilio alicuius, teneat p̄-

sentatio

sentatio, si consilium interuenit in actu, secus si ex post: quia si ex post, idem esset, ac si non interuenisset, ut in d. 8. art. in uers. est aliud. Extende. 6. nõ solum posse pñtare procuratorẽ uerũ, sed ẽt falsum, donec constet, de falsitate, ut dixim. s̃. in 12. art. Restringe hãc extensi. ꝓcedere, nisi ꝯstaret de falsitate ꝓcuratoris. qa q̃uis fuisset admissa eius pñtatio ꝯstito de falsitate, nõ dẽt seq instõ. & si est sequuta instõ, reuocat̃ & remouet̃ instõ, ut in d. 12. art. Limita mõ primo dictas duas amplia. ꝙ q̃uis procurator datus ad eligẽdũ eligẽdo ꝯsumat actũ adeo ꝙ ꝯstituẽs nõ poterit eligere, tñ ꝓcurator datus ad pñtãdũ, siue sit unus, siue plures, pñtando nõ ꝯsumit actũ, quin pronus ẽt pñtare possit, ut dixim. s̃. in 1. art. in uers. aduertẽdũ est. Declara primo istã lim. ut intelligat̃, ꝙ dato uno ꝓcuratore si pronus primo pñtauerit ꝓcurator nõ poterit pñtare ẽt accumulãdo, ꝑ dicta s̃. in 6. art. in uers. sed ad hæc. Declara. 2. dictã lim. ꝙ si primo pñtauit ꝓcurator, poterit adhuc postea pñtare pronus accumulãdo, ut dixim. in d. 6. ar. in uer. aut primo pñtauit. Declara. 3. d. lim. ꝙ si sunt dati duo ꝓcuratores ad pñtãdũ cũ cl̃a, ꝙ nõ sit melior ꝯdõ occupãtis, & pronus prius q̃ alter ipsorũ pñtauit, nõ poterũt ꝓcuratores ẽt accumulãdo pñtare, sicut dixim. in prox. 1. declaratione, per dicta s̃. in 6. art. in uer. si cũ cl̃a. Declara. 4. dictam primam lim. ꝙ si sunt dati duo ꝓcuratores cum cl̃a, ꝙ non sit melior conditio occupantis, & successiue diuersos pñtarunt, & primus pñtatus renunciauit pñtationi poterit patronus accumulando alium pñtare: si uero non renunciauerit, non potest, ut in d. 6. art. in uers. aut pñtauit. Declara 5. ꝙ si sunt dati plures procuratores cum illa cl̃a, ꝙ non sit melior conditio occupantis, & duo pñtarunt diuersos, non poterunt remanentes ꝓcuratores, nec pronus alium pñtare, cum per pñtationem illorum duorum finita sit accumulatio, ut in d. 6. art. in uer. si uero fuerunt. Declara. 6. dictam limi. ꝙ si sunt dati plures ꝓcuratores, ẽt plusquam duo ad pñtãdum, cum ẽt dicta cl̃a, ꝙ non sit melior &c. si unus ex illis tñ pñtauit unum, & successiue pronus pñtauit alterum, reliqui alij ꝓcuratores non poterunt pñtare alterum, quia per binam pñtationem cassauit accumulatio, ut in d. 6. art. in uer. aut pñtauit unus. Restringe istam primam lim. & oẽs p̃dictas declarationes ꝓcedere, nisi pronus ꝯstituendo procuratorem seu procuratores iurasset nõ pñtare alterũ, nisi pñtandum a ꝯstituto seu ꝯstitutis ꝓcuratorib. quia tunc per ꝓcuratores seu procuratorem prius pñtantem ꝯsumaret actus & nõ caderet uariatio accumulatiua, ẽt si pñtare uellet pronus ut dixim. s̃. in d. 6. art. in fi. & latius in 14. art. Limita secundo dictas ampli. ut ꝓcurator, uel cessionarius patroni pñtare possit nomine patroni, si non fuerint religiosi regulares, qa si fuerint religiosi r̃lares, q̃uis hẽant mandatum, uel cessionẽ a patrono, nõ poterunt pñtare sine licentia suorum superiorũ ꝑ dicta s̃. in 7. ar. Extẽde hãc limi. intm̃ procedere, ꝙ requirat̃ licentia superioris cõstituti ꝓcuratoris, ꝙ si religiosus eligeret. uel pñtaret sine illa, nõ teneret pñtatio: ut in d. 7. art. in uers. postea Fede. cũ seq. imõ esset ipso iure nulla, ut ibidem in fi. in uer. ꝑ quẽ tex. Lim. 3. p̃dictas duas ampl. ut pronus possit ius cedere, uel pronum ꝯstituere ad pñtandum ad bñficia uacantia, ut dixim. in d. 1. ar. nõ aũt uacatura, ut in 2. art. Extende hanc limitationẽ, ut mandatũ ad pñtandũ nõ se extendat ad uacatura, ẽt si esset gñalis ꝓcurator ad pñtãdũ in oĩb. ecclesijs per d. su. in 3. ar. Restringe primo dictã limi. ꝓcedere, nisi ex iusta causa patronus hr̃et se absentare in remotis & longinquis partib. quia tunc interueniẽte ꝯsensu bñtis instituere posset ꝯstituere procuratorem ad pñtandum ẽt ad beneficia uacatura: quia cassaret oĩs suspitio fraudis, ut in d. 2. art. in uer. qui tñ D. me. Restringe. ij. d. tertiam lim. ꝓcedere, nisi pronus cederet ius epõ, uel illũ ꝯstituere ꝓcuratorẽ ad pñtãdũ: qa poterit hoc facere ẽt circa uacatura, cũ nõ p̃sumat̃ ĩ illo fraus, ut in d. ij. art. in uersi. põt ẽt limitari. Restringe. 3. d. tertiã lim. ꝓcedere, nisi essemus in bñficiis uacaturis ꝑ proximã renũciationẽ faciẽdã simplr̃ ex cã ꝑmutationis, uel ex quacũq; alia cã, & nõ per mortẽ, ꝙ ꝯcessat fraus & uotũ captandæ mortis poterit ꝯstitui ꝓcurator ẽt ad uacatura ex causis p̃dictis, ut in d. 2. ar. in uer. dicerem & aliud pulchrũ. Et ex hoc sequit̃ quarta restr. ad d. 3. lim. nisi essemus in quocunq; casu, in quo cassaret fraus & uotum captandæ mortis: qa in illo & ad pñtãdũ ad uacatura põt cõstitui ꝓcurator, ut in d. ij. ar. in uer. uñ plus dico. Restringe quinto. d. tertiã. lim. & eius extẽsi. ut ad pñtandũ ad uacatura beneficia ẽt gñalis procurator constitui non possit, procedere nisi constitueretur & ad oĩa negocia & ex cã absentiæ uel iusti impedimenti, quia tunc ualebit mãdatum ẽt ad uacatura, ẽt ꝙ exprimatur ad pñtãdum ad quęcumq; beneficia ẽt quamuis ius pñtandi habeat in uno tm̃ beneficio, q̃ maxime accedẽte ordinarii ꝯsensu per late dicta s̃. in 3. ar. uersus fin. Restringe. 6. dictam tertiam limi. & oĩa prædicta maxime in præced. restric. ut procedunt, cum patronus laicus uel ꝯstitueret procuratorẽ gñalem, secus si sit patronus ecclesiasticus; quia ille non ꝯstituer procuratorem gñalem, sed uicarium gñalem, ut in d. 3. ar. in uer. & in 41. q. & in uer. aduerte ad dictum Pan. Restringe & intellige hanc restri. ꝓut dixim. s̃. in 2. prin. extensio. s̃. scriptarum duarum ampli. limi. 4. dictas ampl. procedere ꝙ siue simus in ꝯstitutione procuratoris ad pñtandũ, ad uacantia beneficia, seu ad uacatura, casu quo põt; semꝑ requirit̃ spãle mandatũ ad pñtandum, ut de uacante dictum est in d. 3. ar. in uer. aduerte ẽt ad thema; & in 4. art. & in uacaturis dictum est satis in d. 3. art. cũ ꝯcludit̃, in gñali mandato esse exprimẽdum ad pñtãdum. Limita. 5. dictas ampli. procedere, ut per ꝓcuratorẽ pronus pñtare possit, si non fuerit reuocatus: sed si fuerit reuocatus, nõ poterit pñtare, cũ pronus ꝯstituẽs possit eũ reuocare, ut dictũ est s̃ in 13. art. extende hãc limi. ut procurator datus ad pñtandum reuocari possit ẽt si constituens promisisset illum nõ reuocare: nã adhuc reuocare poterit, ut in d. 13. art. Extende. 2. d. 5. lim. procedere, ẽt si ꝯstituens iurasset illum non reuocare: quia adhuc reuocare poterit, & tenebit reuocatio licet remaneat periurus: poterit tñ alium constituere, ut in d. 16. art. Restringe pręced. exten. procedere, si ꝯstituẽs iurauit non reuocare procuratorem: quia reuocare poterit ut s̃. secus si iurasset non pñtare alium quam pñtãdum per procuratorem, quia tunc non posset reuocare nec ipse, nec alter pro eo pñtare, ut in d. 13. ar. Extende. 3. d. 5. limi intm̃ patronum posse reuocare procuratorem datum ad pñtandum, ꝙ id facere poterit nõ solum expresse sed ẽt tacite, puta eo pñtante ante ꝓcuratorem uno procuratore dato, ut in 1. lim. s̃ data in j. decla. & ẽt in plurib. procuratorib. qui adhuc non p̃tarũt, ut ibidem in seq. decla. Extende. 4. limi. intantum procedere, ꝙ pronus poterit reuocare procuratorem datũ ad pñtandum. & reuocatio tenebit, q̃uis non uenerit ad notitiam reuocati, nec ordinarii, ut dixim. in 14. ar. Restringe hanc exten. nisi sequuta fuisset instõ pñtati per reuocatum; qa ex quo nõ uenit reuocatio ad notitiam ordinarii tenebit, ut in d. 14. art. in uers. dico aliud. Amplia. 3. d. conclu. principalem intm̃ procedere. s. patronum posse per mediatam personam pñtare ꝙ st̃ãte statuto Italiæ, seu iure Longobardo dictantib. ꝙ mulier non possit ꝯhere sine consensu propinquorũ, seu mundualdi, nihilominus non solum ipsa sine mũdualdo pñtare poterit, sed ẽt cedere ius seu constituere ꝓcuratorẽ ad pñtandũ sine ꝯsensu mundualdi, ut dictum est s̃. in 9. art. ampl. 4. d. ꝯclu. principalem intm̃ procedere, ꝙ hñtes ius pñtandi poterunt pñtare ẽt per nuncios, ut in 15. art. Amplia. 5. d. ꝯclu. principalem intm̃ procedere, ꝙ hñtes ius pñtandi poterũt pñtare ẽt per literas uel epistolam, ut s̃. in 16. art. Extende primo hãc quintam ampl. procedere, ẽt si contradicatur literis, quia stabitur eis donec ꝯtrium probet ur, ut in d. 16. ar. in uers. & intm̃ põt. Restringe hanc exten. procedere, nisi dubitaret habens instituere: quia tunc eas admittat, debet sibi aliqualiter constare de litera & sigillo, ut in d. 16. art.

art.in uer.dicerem tñ. Reſtringe mõ primo.d 5.ampli.
procedere, dummodo literæ ſcribantur per hñtem pñ
tare, & præſententur hñti inſtituere, & ẽt prçſentetur
prçſentandus infra tps datum ad præſentãdum, qa alſ
non ſufficeret literas ſcribere infra tps niſi alia ſupra-
ſcripta ſequantur. ĩ. dictũ tps, ut in d.16.art. in uer.ad q̃
dicta. Reſtringe hanc reſtric. ut prædicta fiant infra di-
ctum tps ſufficere, quamuis præſentatio literarum &
prçſentandi non fiant unico contextu. dummodo fiãt
ĩ. dictum tps, ut in d.16.art.in uer.reperi poſtmodũ. Re
ſtrin.ij.d.reſtri.procedere, niſi literis ſcriptis & præſen-
tatis ordinario infra dictum tps ſequeretur inſtitutio
in prçſentandum abſentem, licet infra tps non ſe prç-
ſentauerit corporaliter, quia tenebit inſtõ: ut in d.16.
art.in uer.& in fi.ampli.16.d.cõclu.principalem intm
procedere, ꝙ pater pro filio, ꝯiuncta perſona pro ꝯiũ-
cta, amicus maxima amicitia aſtrictus pro amico, p̃ro
nis cum cautione de rato poterũt pñtare ẽt ſine mãda
to, ut diximus ſ̃. in 17.art. Extende primo hanc ampli.
ꝓcedere ẽt in negociorum geſtore, quia poterit pñtare
cũ cautione de rato, ut in d.17.art. uerſi.reperi poſtmo
dũ. Extende.ij.hanc ampli.in tantũ ꝓcedere, ꝙ in cõiũ
ctis & amicis præſentantibus & de rato cauentibus ſuf
ficit ratihabitio, dũmodo infra tẽpus datũ ad præſentã
dũ nõ ꝓdicat; ut in d.17.art. in uerſi. ex qbus dictis. Ex
tende.3.d.ampl. ꝓcedere ẽt in ꝓcuratore præſentante
& mandatũ nõ oſtẽdente, & de rato cauẽte, & de peni
tus extraneo nomine patroni præſentãte; qa ſi infra tẽ-
pus datũ ad præſentãdũ ꝓcurator oſtendit mãdatũ ha
bile, uel hñtes ratificare ratificant, habebit uires p̃ſen
tatio a tpe oſtenſi mandati, & ratificationis factæ, ut di
ximus poſt Roc. ante fi.17.ar. Reſtringe has tres præce.
ampli.princ. ut per nuntium, literas & coniunctas perſo
nas fieri poſſit pñtatio in eccleſiis uacantib. non aũt ali
quid facere poterunt in uacaturis niſi tpe uacationis
ut p̃ſupponitur in p̃dictis.15.16.& 17.ar. Ampl.7.& ult.
dictam conclu.prin. ut patronus poſſit p̃ſentare ꝓ p̃ro-
no ẽt in uacaturis alternis uicib. ſi ita inter ſe ꝯuenerũt
dicta ſup.in 18.art.& in loco ibi remiſſo, & per iſta cla-
ra ſunt oĩa dicta in ſupraſcriptis decem & octo articu.

¶ Quinta prin.q. j.Par.ij. Lib.

1 *Præſentari põt in locis & eccleſiis in quibus iusp.habetur.*
2 *Collegiata eccleſia quæ dicatur, & quando pro collegiata habetur & num.8.*
3 *Conuentuales eccleſia eſt idem, quod collegiata.*
4 *Eccleſiam eſſe in poſſeſſione collegii, quomodo cognoſcatur.*
5 *Patronus an & quando poſſit præſentare in eccleſia collegiata, ubi quod non, & num.7.*
6 *Conuentualis eccleſia unde dicatur.*
8 *Collegiata eccleſia unde dicatur.*
9 *Patronus an poſſit eligere rectorem in eccleſia collegiata una cũ alijs collegiatis, ubi quòd non.*
10 *Intellectus ad. §. cęterum, c. nobis, extra de iurep. & nu.12.*
11 *Patronus an de iure ſpeciali poſſit eligere rectorem in eccleſia collegiata una cum aliis collegiatis.*
12 *Præſcribi non põt nec electio, nec p̃ſentatio in eccleſia collegiata.*
13 *Priuilegio quæſibilia ſunt quæſibilia prçſcriptioni.*

Quęro Quinto principaliter, qa ſup.uidimus q
pñt p̃ſentare, & q nõ. mõ eſt quærẽdũ, in
quib. eccleſijs & locis p̃roni uel exiſtentes in quaſi poſ.
1 pñtãdi p̃ſentãt. † & eſt dicẽdũ eos pñtare in illis eccle-
ſijs & locis in qb. hñt iusp. & cadit p̃ſentatio, ut in toto
hoc ti. & late dixim. ſ̃. in 1.par.1.lib.in ij. & ult. q.prin. p
eius articulos, & late ponit Pau. de cit. in hoc trac. in 3.
pat. in prin. 31.q. primæ cãæ. ubi hãc materiã diſcurrit
& idem replicat circa mediũ. 2.col.d.q.& do.Roc. ſiſr
in hoc trac. in uer. in eccleſiis. Dubitaẽ tñ de infraſcri-
ptis articulis. Et ſic magis ĩ ſpẽ primo dubitatur, an p̃ro
nus exiſtens in quaſi poſ.pñtandi pñtet in eccleſia col-
legiata cum uacat, & ſi non pñtentet, an eligat una cũ
2 clericis, uel quid faciãt: † & anteq̃ huic articulo rñdeã,
tractabo q̃ dicatur eccleſia collegiata, & qñ pro colle-
3 giata habebiẽ, † & in hoc eſt aduertendum, idẽ eſſe di-
cere eccleſiam ꝯuẽtualem & collegiatam, ut pulchre
uult tex. iuncta gl. & ibi oẽs in c.nobis.in §. cæterũ.hoc
tit. & ibi Abb. quẽ alle. & ſequitur Pau. de Cita. in hoc
trac. in 3.par. poſt prin. 2.col. 31.q.2. cãç. ubi uult, eccle
ſiã collegiatã, ꝯuentum. capl̃m, collegium, & uniuerſi
tatem eſſe ſinonyma, de quib. ẽt per doc. in c.cũ terra.
de ele.& in c.capl̃m S. Crucis. de reſcri. Et Do. Roc. in
d.uer. in eccleſijs, in fi.2.q. quçrit qñ eccleſia dicaẽ colle
giata, & quæ ſint ſigna ad cognoſcendum eam, & ſe re
mittit ad declarationes doctorum in d.c.nobis. poſt gl.
& addo Car. in cle. ut hi q. in prin. ĩ 3.col. ĩ 4. q. de çta.
& qual.& ad Ale. in ꝯſ.74. uiſo p̃ſicto. in 1.col. in 4. uol.
& in ſeq. ꝯſ. & ad Fel. in c. accedẽtes. circa prin. de p̃ſcr.
Hoc ſic p̃miſſo gl. 1. in c.nobis in §. cæterum, hoc tit. q̃
rit de pñti art. & ſoluit ut in ea uidelicet, ꝙ requirãtur
ibi duo uel tres perſone. Sed dic latius, eccleſiã ꝓbari
collegiatã per priuilegia, q̃ eã collegiatã fecerint. l.3. ff.
de colle. illici. nam priuilegio ſtandum eſt: ſi uero priui
legiũ nec aliqua ordinatio apparet, ſed cõſtat, ꝙ in fun
datione fuit ordinatũ, ut ibi eſſent tres uel plures, & ꝙ
tot fuerit eccleſia dotata, ſiſr hẽbiẽ ꝓ collegiata. 10.q.1.
c.1. c.nemo. de ꝯſe. d.1. c.cũ dilect. de ꝯſue. de ele. c.1.
de cẽli. q̃to. ꝙ tñ eſt intelligẽdũ, ſi dos ꝯſtituta ſit ꝓ ipſa
eccleſia & non pro aliis bñficijs in ea, ut. ĩ. diceẽ, qa tũc
poterunt eſſe plura bñficia in eccleſia. & p hoc nõ dr̃ ip
ſa collegiata, nã ẽt in eccleſijs collegiatis & non colle
giatis pñt eſſe diuerſa bñfic. c.ſi. de ꝯceſ. p̃b. ſi aũt ꝯſtet
fuiſſe ordinatũ non hñi ius collegii in ea, ſed p̃ronũ hr̃e
pñtationem, ut ponit Io. An. fuiſſe Paduæ ĩ eccleſia de
arena, ſed ſi ibi tm̃ unus ſeu duo clerici eſſent, tunc nõ
cẽſebiẽ collegiata, & ſic loquiẽ. c. piæ mẽtis. 16.q.7. & c.
ut qſqs. de uit.& hon.cler. ita Inn. in c.poſtulaſti, & in
d.c.nobis. hoc tit. Hoſt. uero ibidẽ dicit, quaſdam eccle
ſias iure cõi hr̃e collegium ut cathedralis & rlaris. quæ
ſunt ſufficienter dotatę, & in quib. uiuunt. clerici ĩ cõi
ut in c.ne pro defectu. de ele.& in c.cum dilectus. de cõ
ſue. & in c.qñ. de ui.& hon.cle.& tales pñt hr̃e ſigillũ,
archam & ſilia, de appel. ſignificauit. unde ꝙ diſtinxit
Inno. ubi ſ̃. debet intelligi in inferiorib. eccleſijs, c. dile-
cta. de exceſ. p̃l. & iõ in caſu ſuo dicit Hoſt. collegium,
uel quaſi poſſeſſio ipſius cognoſci per ſigillũ ad uſum
ipſius & per trac. in capitulo. c. tertio loco. de prob. & p
archam cõem. ff. qđ cuiuſq; uniuerſi. nomi. & per refe
ctorium & dormitoriũ. cõe. c.qm̃. de uit.& hon.cle. de
ſtatu monach. c.cum ad monaſteriũ, & p cõem frater-
nitatem & ſilia. c.inter. de dona. & dicit hęc non repu-
gnare primis dictis Inn. Subdit & aliud in eccleſia nõ
collegiata nõ admitti collegium, niſi p̃ronus ꝯſentiat,
ẽt ſi admitterentur plures clerici, quia hoc ſolum non
ſufficit, & requiriẽ ẽt, ꝙ oẽs ꝯſentiant, qui lędun tur de
hmõi mutatione ſtatus. c.monaſterium.16.q.7. & c.rõ.
nis. & c. ſi qs uult. Subdit ẽt, ꝙ ſi ĩ eccleſia collegiata nõ
remaneret niſi unus, adhuc remaneret collegiata, ut
eſt gl. 1. in d.c.nobis, & late in c.1. de ele. ubi ibi dicit In-
no. ꝙ ſi forte ad pinguiorem fortunam deuenerit, uteẽ
iure collegij. Hinc ẽt dr̃, ꝙ ſi ille unus moritur, ep̃s eli-
get non nomine ſuo, ſed nomine eccleſiæ, ſeu collegij
arg. c.ſi forte. 70. diſt. Si uero non apparet, qualr̃ eccle-
ſia ſit inſtituto. ſ. ut ſit collegiata, uel alio modo, dicit
Inn. ꝙ tunc ſi clerici ſunt in poſ. qa faciũt tanq̃ clerici
collegiati, defenderent in ea, & ſi p̃ronus eſt in poſ. ꝙ ĩ
ea faciat tanq̃ in nõ collegiata, defendeẽ in ea, ſicut tã
quã in nõ collegiata, & ita in illa faciet quouſq; aliud
probetur. c.cum uenifſent. de integ. reſt. c.a. de prob. c.
ex litteris. & c. ꝯſultationib. hoc tit. ff. de liberali cã. l.
hic ordinata, ita late dixit D. Card. poſt p allegatos doc.
in d.c.nobis in §. cęterum. hoc tit. in 2. & 3. col. ſuper gl.
in uerbo in ꝯuẽtuali, quæ eſt prima illius. §. plures opp.
& qões. Abb. uero in d.c.nobis, ſuper. d.gl. magis con-
cluſiue procedens dicit, quod an ſit eccleſia collegiata
uel ne, ſæpe ſolet contingere hæc diſputatio inter epi
ſcopum & clericos eccleſiæ, qa epiſcopus uult libere

per

per electionem prouidere, clerici uero dn̄t electionem
ad eos spectare, cum ecclesia sit collegiata, & de iure
cōi electio spectet ad eos, ut in c. 1. de elec. & iō dat do
ctrinā qualiter cognoscat̄ post Inn. in c. postulasti. hoc
tit. & Host. & Io. And. in d. c. nobis, & primo ponit pro
ↄclusione esse recurrendū ad ordinationē seu instōnē
ecclesiæ, ut si fuerit ordinatum, ꝙ ibi essent plures col
legiati, tunc ecclesia habebit iura collegij, si uero fue-
rit institutum, ꝙ ibi esset rector solus, uel cum clerico
tunc non habebit iura collegij, & ita dicit posse intelli
gi. c. cū qlqs, de uit. & honc. cleri. Itē ecclesię cathedra
les & collegiatæ de iure cōi sunt collegiatæ. ca. ne pro
defectu. de ele. c. 2. de sta. reg. Si uero non apparet de or
dine uel instōne, uidendum est, utrum eccl̄a hēat pri-
uilegium sup iure collegij: si uero non ↄstat, defendat̄
ecclesia in possessione sua: nam si est in possessione col-
legij habebit pro collegio nisi ↄtrium probetur, alias si
non est in poss. tractabitur ut beneficium simplex. dat
4 ēt ibi Abb. doctrinam †quo cognoscatur, ecclesiam es
se in pos. collegij, & dicit ꝙ si exercet iura pertinentia
ad solum collegium, ut puta, qa clerici consueuerunt
facere sinodum, & per eum iurare, dicentur in possess.
collegij. l. 1. ff. quod cuiusque uniuer. nomi. & in c. im-
peratorum, & in c. in perpetrandis. de iura. calum. uel
qa habuit sigillū cōe, arg. c. significante. de appel. Item
quia ↄsueuerunt eligere prælatum, ut in c. 1. de ele. &
idem in simili, & postea remittit se de aliquib. in mate
ria ad Fed. consi. 59. Et subdit his cessantib. non suffice-
re in ecclesia esse plures clericos beneficiatos ad hoc
ut dicatur collegiata, quia pn̄t esse singulares, ut est bo
nus tex. in c. dilecta. de exces. præla. & ita resider Abba.
ex qb. oīb. patent plures ↄclusiones ad cognoscendū,
quæ dicatur ecclesia collegiata, quem simpliciciter re
ferendo sequitur Pau. de Cit. in hoc tra. in 3. par. in 3 x.
q. r. causæ. ante mediū. 2. col. Hoc sic p̄misso uenio ad
5 principale intentum huius art. 1. †an patronus possit p̄-
sentare in ecclesia collegiata, & an in ea eligat, & quid
faciet & dico de p̄rono: qa ēt in ecclesia collegiata ca-
dit iuspat ut diximus s̄. in 1. par. 1. lib. in ult. q. prin. in 3. ar
ti. Et dic hodie de hoc esse tex. apertū in c. nobis. §. cer-
tū hoc ti. ubi hr̄, patronum non eligere in ecclesia col-
legiata, sed in capella sic, & uerbū eligere, ibi ponitur
pro pn̄tare, uel qa largo mō idē est, uel qa patroni eli-
gunt pn̄tandum, antequā pręsentent, ut ibi dicunt oēs,
& maxime Abb. in 4. no. & diximus s̄. in j. q. prin. huius
partis in 4. art. Et sic hoc ur̄ ibi tex. decidere, qui licet lo
quatur de ecclesia conuentuali. idem est, ꝙ collegiata
ut s̄. diximus in principio huius art. & iō ibi dicit Abb.
post alios in 3. notabili, quam libet ecclesiam collegia-
tam posse dici ↄuentualem, licet de cōsuetudine hoc
uerbum referatur ad ecclesiam religiosorum, & dic ho
dic ↄuentualium, idest de non obseruantia, sed de iure
& ex uocabuli ethimologia hoc uerbum proportiona
6 bile est oībus ecclesijs collegiatis: †nam dr̄ conuentua
lis a conueniendo, quæ ibi conueniunt, & collegiata
a colligendo: quia ibi colligunt̄, & dicit facere quod hr̄
7 in c. 1. 15. dist. ¶ †Apparet igitur ibi casus expressus, ꝙ
p̄roni in ecclesia collegiata nō pn̄tant, ꝙ idē colligūt
sibi Io. An. Car. & oēs. q Car. in 3. no. d. §. cęterū. dicit, ꝙ
cū ipso ꝙ eccl̄a sit ↄuētualis, iudicat p̄rona quō ad ius
pn̄tādi, & iō dicit hoc fieri nō posse eo dissentiēte, & idē
uult gl. 1. in c. principalis. 63. di. q̄ dicit in ep̄atu nō ca-
dere p̄ronatū. Et ꝙ nō cadat in eccl̄a collegiata pn̄ta-
tio, uult Alc. ↄs. 74. huiso pūcto. in 4. uol. ubi uult hoc ēt
pcedere in eccl̄a collegiata in habitu, licet nō in actu
8 p plura pulchra, ubi ponit ēt late, q̄ dicat̄ † eccl̄a colle-
giata, & q̄ nō, q̄ in habitu & q̄ in actu, & uoluit ēt sum-
ma directorij iuris hoc tit. §. 7. & idē ponit Gay. in repe.
c. fi. de ele. li. 6. in 18. col. ubi plus dicit, ꝙ si aliqs erat pa
tronus ecclæ & pmisit illā effici collegiatā, amittit ius
pn̄tadi, qd̄ hēbat, alle. Ho. in ti. de capel. mo. §. ꝙ iuris.
in uer. illud dignū, & Frā. idest Car. in c. suggestū. ad fi.
hoc ti. & ita ēt uoluit Ab. & Car. in rub. huius tit. in eius
diffensione, ut diximus s̄. in 1. par. j. li. in j. q. prin. in j. ar.

dū dānanimus diffi. Ho. & ēt recitauimus diffi. do. Car.
& diximus ēt s̄. in j. par. r. li. in ult. q. prin. in 3. art. & hoc
idē simplr̄ refert Pau. de Cita. in d. 3. par. in 32. q. primę
9 cāæ, post prin. 2. col. ¶ †Sed dubitari pōt, ut in alia par-
te pn̄tis art. dictum est, an saltē p̄ronus hēbit eligere cū
alijs collegiatis rectorem in eccl̄a collegiata, & primo
uideretur dicendum ꝙ sic, per tex. in c. abbatem. 18. q.
10 2. †sed quia habemus tex. clarum ꝙ non, iuncta gl. in
c. nobis in §. cęterū. hoc tit. iō secus dicendum est, & ad
tex. in d. c. abbatē, rn̄dent quidam, illud esse ueteris iu-
ris, sed secus esse de iure d. c. nobis. ut ibi patet, quę solu
tio non placet Car. ibi in 3. col. in 2. opp. Alia est solu-
tio Tancre. ut in d. tex. nō dicatur eligere, sed ꝙ postu-
let ↄfirmari electionē, ꝙ placet ibidē do. Car. in d. 2. op
po. p illa uerba tex. d. c. abbatē, monachorū electio pos
sessionis dn̄s, & sic patronus postulet &c. unde nō poni
tur p̄ronus inter eligentes, ut alle. Io. And. ibi, & ita ēt
ↄcludit ibi Abb. & oēs doc. s̄. alle. patronum in eccle-
sia collegiata nō posse nec eligere una cum clericis ne
collegio: qa eligere est mere spirituale, & idē in laicū
non cadit. c. messana. & c. sac. san. cum simi. de elec. Et
Pau. in d. 32. q. 1. causę in 2. col. subdit, laicum non pos
se eligere in eccl̄a collegiata: qa esset ↄ libertatem ec-
clesiasticā d. c. cum terra. de elec. nisi sibi hoc in funda-
tione reseruauerit, ut cū alijs posset eligere, alle. nota. in
d. c. nobis, & ꝙ iō laicus nō pōt eligere, quia electio fit
a pluribus uocibus, & patronis unicam hēt, & licet es-
sent plures p̄roni, non tn̄ laici dn̄r eligere, sed pn̄tare,
ↄsentire, uel postulare, alle. Host. in tit. de ele. §. in qbus
uer. ubi uero, & addit ꝙ si quæratur, cur nō eligunt p̄ro
ni laici sicut pn̄tant, dicit hoc pcedere ex phibitione
canonica, nolentes talē dignitatē ecclesię p laicū ↄfer-
re, cū forte in p̄iudiciū ecclesię possent aliquem elige-
re, q esset ↄ dictā libertatē ecclesiasticā, alle. d. c. cum
terra, & adducit sile: quia uidemus canonem phiben-
tē laicū instituere. c. nobis. hoc tit. decernimus. 16. q. 7.
qa p̄ronus nō pōt iura in ep̄i p̄iudiciū immutare, nec
facere ꝙ iura canonica, nō hēant locū in sua dispōne
c. tua. & c. reqsisti. de test. l. nemo pōt. ff. de leg. 1. Tu dic
rōnem esse: qa eligere est plus mere spūale, ꝙ non pōt
cadere in laicum, ut s̄. dictum est, & tribuit ius electo
11 ꝙ fieri non pōt p laicū. Sed restat dubiū †an de iure spe
ciali poterit p̄ronus hr̄e ius eligendi, uidelicet, una cū
collegiatis, & gl. in d. c. nobis. p illum text. ibi dū dicit.
nisi aliter de sua iurisdictione &c. ur̄ uelle ꝙ sic de ali-
quo iure spāli, sed postea de hoc dubitat p dicta iura c.
messana. & c. sac. san. de ele. & iō ur̄ distinguere, ꝙ aut
loquimur in p̄rono eccl̄astico, & si hoc hēr ex reserua-
tione facta in fundatione uel ex lōga ↄsuetudine, pote
rit hr̄e ius eligēdi cū clericis, qa ex capax huius iuris, q̄
uis sit spūale mere. Et ita dicit tenere Tācredū, & alle.
in arg. c. Eleutherius. 18. q. 2. Aut loquimur de laico, &
nullo mō pōt, nisi hoc sibi reseruasset in limine funda-
tionis de priuilegio & ↄsensu Papæ, & dr̄e illud osten-
dere, alias sibi nō credit, ēt nō sufficere cōsensum ep̄i,
nec ↄsuetudinē, uel p̄scriptionē, ut ibi p eā, q̄ est sum-
me notāda, & sicut uelle gl. tex. in d. c. nobis, ibi, de sua
iurisdictione loq̄ in p̄rono ecclesiastico, q̄ esset ma-
gna restrictio ad illum tex. ut ibi Car. uel de laico, dum
modo sibi reseruauerit de licentia Papę. Alia fuit sol.
Vincētij post aliquos alios antiquos in d. c. sacrosan. ius
eligēdi nō cadere in laicum solum, & sic loquatur d. c.
sacrosan. sed cum alijs sic, & ita loquatur c. nobis, alle.
c. per tuas. de arb. ꝙ tn̄ Io. An. dicit n̄ procedere, p c. ex
eo. de ele. li. 6. & maxime ēt qa in c. messana, eligebant
laici cū clericis, & tn̄ non ualuit. ad c. p tuas. de arb. rn̄-
det, arbitrari nō esse ita mere spirituale sicut eligere, ēt
si sup spirituale feratur arbitrium, cū nō per arbitros,
sed per illos per quos erit iudicatū exercetur actus spi-
ritualis, maxime ēt quia in arbitrio est etiam necessa-
ria auctoritas superioris d. c. per tuas, quæ auctoritas si
interueniret in laicū eo mō, quo dēt. s. per Papam pos-
set ēt eligere, ut supra est dictum post gl. ibi. iō sic tran
situs ad aliā solu. ut tex. in c. nobis. loquat̄, qn̄ eccl̄a est

facta

facta collegiata sine ꝯsensu p̃roni, qa tunc ei nõ nocebit, ut nota. in d.c. nobis. in gl. in uerbo in capella, in fi. quia isto casu poterit p̃ntare, q sol. est uera in se, sed nõ uĩ ꝓcedere; qa non sumus in casu illo, s. in casu uere ecclesiæ collegiatæ, & in uera electione, licet etiã i ꝑsam sol. teneat Pau. de Elea. ibi Io. de Ligna. & Cat. in d.c. sacrosancta, & Car. in d.c. nobis, q ita transit in hoc casu. D. Abb. uerò in d.c. nobis, super d. gl. in uerbo sua iurisdictione, in ult. col. colligit ex ea nullũ citra Papã posse ꝯcedere laico p̃rono, ut eligat p̃latũ una cũ clericis in eccl̃a ꝯuentuali, & alle. c. 2. de iud. ubi hr̃, ep̃m non posse disponere sp̃ũalia iudicio laicorũ, & allegat d.c. messana, & r̃ndet ad d.c. ꝑ tuas, ut s̃. r̃ndit Io. And. Post modum dat aliam sol. quam dicit fuisse Inn. ex ꝯsuetudine, vel statuto ep̃i posse p̃ronum interponere partes suas in electionis tractatu, & sic dicit loqui illũ tex. d.c. nobis, non aũt ut eligat, unde uox sua nõ præstabit suffragium electioni, & licet foret uidẽdum qđ notat idẽ Inn. in c. ꝙ sicut. de elec. & ita transit ẽt Abb. ubi supra. Summa uerò directorij iuris, hoc ti. §. 7. distinguit cum gl. aut ꝑsona ecclastica ut laicalis, & alle. iura supra allegatæ, sentit tñ personam laicã posse interuenire tractatui, non aũt electioni s̃m dictum Inn. & Abb. Ana. in d.c. de hoc. in 3. col. super gl. in uerbo regem. de sim. tenet laicum hoc facere posse ex priuilegio Papæ tñ, & non sufficere præscriptionem ẽt tanti temporis, cuius initij &c. Et idem longe & late ꝑ multa ꝑ eũ adducta uult Ale. in d. ꝯs. 74. uiso puncto, in 4. uolu. Vltimo ponam unam sol. quam tacite sentit dn. Cat. in d.c. nobis. in 3. col. in 3. opp. hoc tit. ꝙ licet ius eligendi nõ possit reseruare laicus p̃ronus in fundatione sine consensu a priuilegio Papæ, tñ poterit sibi reseruare ius p̃ntandi de consensu ep̃i, quasi uelit dicere in fundatione, ut in terminis reseruationis quæ fit de cõsensu Papæ, sed quia addit unum in ecclesia facta collegiata sine suo ꝯsensu, & sic uĩ recedere ab his quæ ego dicebam, sed eius uerba præbent mihi uiam ad hanc sol. s. ꝙ licet nõ possit eligere, poterit tñ p̃ntare qñ hoc sibi reseruauit cum consensu ordinarij in limine fundationis, argu. c. cum dilectus. de consue. & diximus late supra in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 1. art. ubi late. nã si talem apposuit ꝯditõnem de consensu diœcesani, illa non dicetur uere ecclesia collegiata, cum non eligatur ibi Abb. uel rector, sed erit collegiata quò ad reliqua, nam ecclesia potest esse collegiata ẽt non habendo caput, cum ad esse collegij nõ requiritur ibi esse caput Abb. uel rector l. j. ff. qđ cuiusque uniuer. no. Abb. in c. cum non ignores. de præb. cogita tñ super hoc, qa nouum, sed ego teneo hoc pro firmo, cũ hæc cõditio apponi poterit. Pro hac sol. facit id quod dixit Pau. de Eleaza. Ioã. de Ligna. & Car. ubi s̃. ꝙ si ecclesia sit collegiata sine consensu p̃roni, non nocet patrono, & sic adhuc præsentat, ecce qualiter est dare ecclesiam collegiatam, & ꝙ nihilominus patronus præsentet in ea rectorem, ergo & multo fortius hoc poterit facere a principio patronus cum ꝯsensu ep̃i: nam patronus in principio in limine fundationis hẽt maiorẽ auctoritatem q̃ post, ut satis fuit dictũ supra in 1. par. 1. li. in 9. q. prin. in 1. art. & in hoc casu sufficit mihi dare ecclesiam collegiatã, & in ea cadere p̃sentationẽ, ut in casu prox. præce. dicto. hoc ergo non erit absurdũ in casu sol. meæ. Sed quid ꝯsiderationi uĩ obstare unũ, qđ ponit Ale. in d. ꝯs. 74. uiso puncto, in fi.
12 4. col. in uer. & si qspiam diceret, ĩ 4. uol. ubi uult ꝙ in eccl̃a collegiata uõ solũ nõ põt p̃scribi electio, nec p̃sentatio: qa illa censent̃ nõ annexa sp̃ũalitati, ut in ca. q̃to. de iud. sed mere sp̃ũalis, ut electio in c. messana. de ele. & c. sacrosan. e. ti. Cui põt primo r̃nderi, eius dictũ. s. iusp. in eccl̃a collegiata esse mere sp̃ũale, nõ ꝓbari in iure: cum istud ius cadat ẽt in eccl̃a collegiata in laicũ quo ad alia, quam quo ad præsentationem, ut diximus s̃. in 1. par. 1. lib. in ult. q. prin. in 3. art. & iõ non cadit ibi præsentatio, qa mero iure in illis cadit electio. ca. 1. de ele. quæ est mere spiritualis, & iura quæ allegat, nõ dñt non cadere iusp. nec præsentationẽ esse merã spiritualẽ, ut Ale. dicit, sed electionẽ, quæ fit in ipsis eccl̃is collegiatis esse mere sp̃ũalẽ. uel põt aliter r̃nderi ꝙ ibi uĩ ius sp̃ũale ad effectum, ut præscribi non possit, ut ꝓpterea loquitur ibi tex. & sic p̃supponitur, eccl̃am esse ibi collegiatam a principio, & in ea obseruari ius eligendi ꝑ prie, uñ non poterat in illa p̃scribi iusp. & p̃ntandi: quia nõ cadebat in ipsa. & iõ dicebat̃ sp̃ũale: sed in casu nr̃o ubi a principio ponitur ista cõditio & reseruatio. nota istã sol. qa si uera est, ut illam puto esse ueram, erit alia ampliatio ad tertiã cõclusionẽ primi ar. 9. q. prin. 1. par. 1. li. ut ibi diximus in 12. amplia. Adde mõ ad nr̃a p̃dicta, & primo ad id qđ diximus in solutione Inn. quã s̃. retulit Abb. ꝙ ẽt laicus põt ĩteruenire tractatui de electione faciẽda, expresse uoluisse tex. in d.c. nobis, ibi, ut partes suas interponere dẽat electioni tractãdæ, & sic ista nĩ uera solutio, ꝙ hẽat hoc uel ex reseruatione, uel ex ꝯcessiõe ẽt ep̃i ut possit interuenire tractatui electionis faciẽdæ s̃m Ho. in c. cũ inter R. de ele. Preces offerẽdo, quas si ꝓ idoneo & utili porrigat, æquũ nõ necessariũ erit exaudiri. c. tuã. de æta. & qual. Cõsidera tu ẽt, ꝙ s̃m gl. in uerbo de sua, in d.c. nobis, & ibi doc. uĩ uelle ẽt in p̃ronis ecclasticis, si uolũt uocẽ hr̃e in electione ecclesiæ collegiatæ esse necesse hoc habuisse ex ꝯsuetudine, uel qa hoc sibi reseruauerint in fundatione de ꝯsẽsu ep̃i, q̃uis isto iure sint capaces, & hoc qa ẽ ꝯ seu saltẽ p̃ter ius, ut p̃ronus q ẽ ex collegiũ eligat cũ illis, q sunt de collegio, & ita uĩ uelle tex. in d.c. nobis, & iõ hoc debebat sibi reseruare in fundatione cũ ꝯsensu ep̃i, arg. c. cũ dilec. de consue. & dictũ fuit s̃. in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 1. ar. Cõsidera aliud gl. in d.c. nobis. in uerbo de sua iurisdictiõe uelle ita demũ laicũ hr̃e electionẽ cũ aliis de collegio, si in limine fundationis hoc sibi reseruauerit cũ ꝯsẽsu seu priuilegio Papæ, & ita uĩ oẽs ibi trãsire, sũma directorij iuris. hoc ti. §. 7. Ale. in ꝯsi. s̃. alle. Ana & alij in locis s̃. alle. & ex hoc duo inferũt. Primũ reseruationẽ p̃dictã fieri nõ posse, nisi sit facta a patrono de ꝯsensu Papæ. Scđm inferiorẽ ẽt ordinariũ nõ posse ꝯsentire reseruationi, ut p̃ronus eligat cũ collegiatis, & q̃uis ꝯsentiret reseruationẽ nõ tenere. Põt colligi & tertiũ hoc priuilegiũ Papę nõ posse interuenire ex post sed in ipsa fundatione. Primũ uolũt oẽs do. ĩ locis s̃. all. Scđm tractauimus ample s̃. ĩ 1. pa. 1. li. ĩ 9. q. pri. 1. ar. in 3. ꝯcl. in 7. lim. Tertiũ aũt, ꝙ hoc priuilegiũ Papæ nõ possit interuenire nisi in reseruatione in limine fundationis uĩ apte tenere gl. in uer. de sua, in d.c. nobis. hoc ti. sed doc. oẽs s̃. alle. loquunt̃ indistincte, priuilegiũ Papę posse ꝯcedere alicui ẽt laico, ut interueniat cũ clericis suffragiũ dãdo electioni in eccl̃ia collegiata, q̃uis sit ius mere sp̃ũale, & ꝓ hoc adducit̃, nã & collatio est ius mere sp̃ũale, & tñ laico ꝯcedit qñcũque ꝑ priuilegiũ Papæ, ut de certis regib. dr̃ esse ꝯcessũ, de quibus diximus s̃. in 1. par. 1. li. in 10. q. prin. in 2. art. dum ibi tractauimus, an iusp. ꝯcedat̃ priuilegio Papę. Cõsidera aliud, qđ colligit̃ ex d. gl. in uerbo de sua, & ex dictis nr̃um do. in locis s̃. alle. hoc ut laicus eligere possit una cũ clericis in eccl̃a collegiata ꝑ eũ acq̃ri nõ posse ẽt si esset lõgissima ꝯsuetudo uel p̃scriptio ẽt tãti t̃pis, cuius initii memoria nõ exstat, seq̃t̃ hoc idẽ Ab. in c. de hoc. sup gl. in uerbo regẽ. de sim. ubi ẽt Ana. ad hoc adde, nã licet sit r̃la † ꝙ q̃sibilia priuilegio sint q̃sibilia p̃scriptione c. duo simul. de of. ord. c. cũ ꝯtingat. de foro
13 ꝯpe. c. ꝯquestus. 9. q. 3. Abb. in c. accedentes. in pen. no. & ibidẽ D. Fel. de p̃scr. cũ si. tñ hoc ꝓcedit in incapacibus & sic in incapacib. possidẽtib. qa possessio eorũ uetustissima nõ faciet illũ capacẽ, sicut priuilegiũ. ita D. Fel. late in d.c. accedẽtes in 5. col. in uer. fallit s̃o, adducens Io. Mo. Io. An. & Domi. in c. 2. de p̃b. in 6. & Dom. in c. catholicã. 11. dist. cũ multis aliis ibi accumulatis, ita ẽt uoluit Ana. & alii in locis s̃. alle. & maxime Ale. in d. ꝯsi. 74. uiso pũcto in 4. uol. & diximus in d. 1. par. 1. li. in 9. q. prin. in 1. art. in 7. lim. & in 3. ar. in 2. motiuo partis affirmatiuæ ĩ uer. firmat̃ ẽt, ꝙ istud ius. Tractat hũc articulum ẽt Pau. de Cit. in hoc trac. in 6. par. in 54. q. & in 7. par. in 10. q. & in 8. par. in 1. quæs. in uers. s̃o casu

in quib. locis ꝯcludit, ꝙ s. ꝯclusimus diuersa uerba, & satis ꝯfuse cũ seq. arti. Reperi postmodum D. Roch. in hoc trac. in uer. In ecclesijs. in 2. q. in uers. limita tñ, ubi expresse tenet, qđ nouiter ego supra tenueram pronũ tpe fundationis posse sibi reseruare de ꝯsensu ordinatu pñtationem prælati, quia tunc licet non possit eligere prælatum, tñ poterit eum pñtare. ita dicit decidere D. Car. post Pe. de stagno in d. cle. plures. in §. fi. hoc tit. & sic pro nouo intellectu meo ad d. c. nobis. hoc tit. hẽmus auctoritatem D. Pe. de stagno D. Car. & D. Roch. Dicit ibi D. Roch. in uer. secundo limita, laicum conuersum patronum posse saltem ex consuetudine interesse electio. ut per gl. in c. ex co. in fi. de ele. li. 6. & ibi p Abb. & in c. 1. in fi. de proc. declarando ut per eũ ibi & in c. cum olim, in ult. col. de arb. & in locis memoratis p D. Fel. in c. cũ M. Ferrariensis. in 10. col. de ꝯstit. Dicit ẽt ibidem in uer. 3. limita. ꝙ si faciẽda est de electio ad locum non ecclesiasticum, uel ad dignitatem secularem, poterit patronus eligere cum electorib. adducit D. Car. in d. c. nobis. in §. cæterum. in 4. opp. hoc tit. per tex. in §. siquis ędificationẽ. in auth. de ecclesia. titu. & satis dicit de se patere, et aliquid diceret ĩ. in trib. ultimis ar. Subdit postmodũ Roc. an aũt clericus secularis possit hre uocẽ in c. rlari ex pacto in fundatione apposito, uel ex ꝯsuetudine, uel ex priuilegio, esset dicẽdũ, ut p Fel. in d. c. cũ M. ĩ 10. col. et p ista sit expeditus pñs ar.

¶ Secundus art. 5. q. ptin. j. Par. ij. Lib.

1 *Patronus an necessitatur consentire electioni factæ per clericos de rectore in ecclesia collegiata, & si non uult consentire, an electio sit nulla.*

2 *Ratio quare in ecclesia collegiata permittitur potius patronum consentire electioni factæ quàm facienda.*

3 *Consensus patroni in electione facienda de rectore in ecclesia collegiata non requiritur ante electionem.*

4 *Consensus patroni in electione facienda de rectore in ecclesia collegiata respectu petentium requiritur de honestate, respectu patroni de necessitate.*

5 *Electio facta de rectore in ecclesia collegiata sine consensu patroni non est nulla.*

6 *Electio facta de rectore in ecclesia collegiata patrono opponente contra electum ex causa iusta, dummodo de ea constet, debet cassari.*

7 *Electio facta de rectore in ecclesia collegiata patrono non consentiente, immo contradicente sine causa tamen, dummodo esset legitime facta, tenet.*

8 *Statuto stante, uel episcopi priuilegio, uel consuetudine, quod electio non ualeat, nisi sequatur consensus patroni, consensus omnino debet requiri & haberi.*

9 *Consensus principis uel regis an & quando requiratur in electione facienda in ecclesia collegiata ante electionem, remissiue.*

10 *Casus in quibus rex possit opponere contra electionem factam & quando electio debeat irritari.*

1 Succedit Excep. ar. ij. dubitare, ↑an pronus saltẽ hẽat ꝯsentire electioni factæ per clericos de rectore in eccl. collegiata postq̃ eligere nõ põt & si non uult ꝯsentire electioni factæ p collegiatos, an erit nulla electio. Iste articulus ur̃ terminari per tex. in d. c. nobis. §. cęterum. hoc tit. ibi, non electioni prelati faciendę, sed iam factæ honestius patroni postulat assẽsus. & gl. ibi in uerbo honestius, ur̃ uelle de necessitate fore postulãdum assensum, all. c. cũ terra. de ele. & melius dicit probari. in c. sacrosancta. eo. ti. & adducit rationẽ; qa posset excipere ꝯ dictum si nõ esset idoneus ẽt post confirmationẽ. si male uersetur, & tenetur oĩa denunciare epõ. 16. q. 7. c. filiis, & all. in oppo. ar. c. abbatem. 18. q. 2. quasi uelit dicere gl. q̃ to magis ante confirmationem, & sic post electionem turpius eijcitur q̃ nõ admittit hospes, c. quemadmodum. de iureiur. Idẽ tenuit Vin. in d. c. sacrosancta. p. d. c. cũ terra. addens ꝙ si ꝯdemnat̃, debet electio cassari. Io. An. tenuit ꝯrium dicens se non uidere effectum huius opi. nã & qñ poterit patronus illã cessari facere poterit eius ꝯsẽsus reqri, nõ sic in eo q̃ hẽt ius eligẽdi, & debuit a principio interuenisse: qnia in casu nr̃o ad requirendum ꝯsensum pronũ nõ ẽ determinatũ tpʃ, secus in canonico respũ electionis, & sic si ꝯdemnatur, uitium inest electioni. Sequit̃. D. Card. in d. c. nobis. in §. cæterum. in 1. opp. Do. Abb. circa hoc nihil dicit, & sic ur̃ tacite transire cum gl. licet in fi. q̃rat de remedio, si pronus non uult ꝯsentire, ut infra dicet̃. Et eodem mõ pertransijt summa directorii iuris, hoc tit. §. 7. Gl. uero in uer. & princeps in c. de hoc. de simo. tenet opi. quã tenuit in d. c. nobis. & uult electionem non confirmari nisi obtento consensu patronorum, & ideo si ille redimit̃ per pecuniam uel añ electionem uel post, redimens committit simoniam, & sic demonstrat ꝯsensum fore necessarium & ius tribuere: qa cõmittit̃ in eo simonia. D. Abb. ibi dicit, hoc esse falsum, non ꝯfirmari electionem ꝯsensu proni nõ habito, si pro. nõ hẽt aliq̃ cãm legitimã ꝯdicendi, nisi hoc haberet de iure spãli & a solo Papa, all. tex. cũ glo. in d. c. nobis, & tex. in d. c. cũ terra, & ad gl. & tex. in d. c. de hoc rñdet in casu illius tex. patronus dẽbat ꝯsentire ex priuilegio Papę, sicut audiuit regem Frãciæ & alios princeps hre priuilegium ꝯferendi, & subdit, ꝙ de ꝯsuetudine, uel pscriptione ẽt tãti tpis, cuius initiũ memoria hẽri nõ posset, hoc nõ hret locũ, de quo dixim. late s. in 1. par. 1. li. in 10. q. prin. in 2. art. Ana. in d. c. de hoc super. d. gl. in uer. regem. in 3. col. de simo. relata opin. gl. & Abb. subdit esse ꝯsiderandum, ꝙ gl. ibi habuerit bonum intellectum, ꝙ ille patronus, qui non habet iustã cãm ꝯdicendi, dr̃ consentire. l. dotem. ff. sol. mat. & facit quod p illam no. Bal. in l. nam ita diuus. ff. de adopt. & ideo gl. intellexit de illo, qui hẽbat iustã cãm ꝯdicẽdi, quasi si non habuisset iustam cãm, ꝯsentire uidebatur, ut in fin. ibi dixit Ana. Subdit ẽt, ꝙ si ex priuilegio apostolico hoc pronus laicus hẽbat, oĩno ꝯsentire dẽbat, & alr̃ non ualeret electio, & allegat ea quæ dñr de rege Franciæ & aliis regib. hñtib. ptãtem conferendi: postea dicit cõsuetudinẽ uel præscriptionem id facere non posse, ut ibi. Abb. uero in d. c. cum terra. in 5. no. in 1. col. uult expresso debere requiri consensum patroni post electionem factam & non ante. allega. d. c. nobis. hoc tit. subdit bene, ꝙ si pronus non uult consentire nisi cã rõnabili, non pp hoc cassabitur electio, sed tñ requiretur consensus, ut audiantur suæ exceptiones legitimæ, si quas hẽt, & ut in posterum non possit opponere, & dicit ꝙ forte d. c. cum seculum. posset sic intelligi ibi illum principem esse patronum, & sic eius consensum esse requirendum. Host. uero relatus a D. Card. in d. c. nobis. §. cæterum. in fi. pen. col. in 7. q. hoc tit. dicit facta electione cautum esse requirere assensum patroni, ut eius oppositiones præponat, & de eis ante confirmationem differatur. Et sic ur̃ habuisse in mente uersum. d. c. quemadmodum. Turpius eijcitur. nam dicit ipse opponere poterit, electum esse ipsius proni inimicũ capitalẽ, & io ecclesia illũ nõ sustinebit. c. petitio. de iureiur. cum ista sit iusta cã, maxime cum patronus sit princeps, qui habet ecclesiã defendere. 23. q. 5. c. princeps. poterit ẽt opponi illũ esse suspectũ: nam nõ est dãdus in epm qui non diligitur. c. si forte. 63. dist. sicut nec debet in principem promoueri suspectus ecclesiæ. Itẽ posset obijcere patronus electũ esse prodigum inhonestum & malum administratorem, nam & post confirmationẽ põt talia denunciare. d. c. filiis. 16. q. 7. & d. ca. abbate. 18. q. 2. uñ fortius hoc ante facere põt. d. c. quẽadmodũ. de iureiur. Et demũ dicit, ꝙ si solũ dissentiat & nil rõnabile opponat, non ex hoc uitiabitur electio, alleg. d. c. cum terra, & in c. ꝙ sicut. de ele. & Car. remittit se ad ea quæ sr̃ dixit in d. c. ꝙ sicut. in prin. in tertio ꝯrio. Abb. ẽt in d. c. qđ sicut, ur̃ uelle & sequi q̃ dixerat in d. c. cũ terra. de electio. Superuenit Gay. in repe. c. fi. de ele. li. 6. in prin. 18. col. & uult in electione facienda non requiri ꝯsensum patroni, sed ea facta patrono pñtari, ut suum si uoluerit prestet assensum, & quãuis dissentiret, nõ irritabit̃ electio nec consuetudo, seu abu-

sio

ſio poterit in contrarium allegari, alle. d. cap. cum terta. c. inter uniuerſas. c. ꝙ ſicut. c. ſacroſancta. & c. meſſana. de ele. & dicit hoc eſſe, qđ dr̃ in d. c. nobis. hoc titu. Reperi poſtmodum hac eadem uerba ponere Pau. de Cita. in d. eius. trac. in 3. par. in 32. q. 1. cãæ. poſt princ. 2. col. ſubdit tñ ibi, talem petitionem conſenſus operari: quia patronus, cũ ille petitur, poterit oẽs exceptiones ſuas ʒ electum opponere, & ſi non opponit non audiet̃ poſtea, all. Abb. in d. c. nobis, & in d. c. cum terra, & hãc partem ẽt uĩ tenere idem Pau. ibidẽ in 7. par. in 10. q. & in 8. par. in 1. q. in uer. ſecundo caſu. Reperi ẽt demum D. Roc. in hoc trac. in uer. in eccleſiis. poſt prin. 2. q. dicendum ſimpl̃r electioni factæ patroni poſtulabit̃ aſſẽſus de honeſtate tm̃ & non de neceſſitate, ut ſic poſſit ʒdicere, ne confirmetur electus, ſi iuſtam cãm ʒdicendi hẽat, alleg. dicta & no. ĩ d. c. nobis, & in d. c. ſacroſan

2 cta. ¶ † Quare aũt in eccleſia collegiata potius permittit̃ patronum ↄſentire electioni tam factæ q̃ faciendæ, Car. in d. c. nobis in §. cęterum. in 7. q. dicit iõ hoc eſſe, ne uideat̃ tolli libertas eligentium, & all. d. c. cum terra. ubi de iſta libertate plura adducit Pau. pulchra, Ego darẽ aliã rõnẽ, qa ex quo petit̃ aſſenſus p̃roni, ut uideri poſſit de meritis electi, & ante electionem ignorabat̃, qs eſſet eligendus, fruſtra hoc fieret, cum eſſet uagari in incertum, & de meritis electi cognoſcitur poſt electionem, ut ꝓbet̃ per plura iura, & ꝑ̃ertim ꝑ c. fi. de ele. li. 6. ubi ad hoc ponit̃ edictũ poſt electionẽ, ut cognoſci poſſit de iurib. eligẽtiũ & meritis electi. ut ibi. Tu in hac

3 materia forma has dubitationes. Prima † an iſte ↄſenſus p̃roni in electione facienda de rectore in eccl̃a collegiata debeat interuenire ante electionem vel poſt, & tex. in d. c. nobis. & in d. c. cũ terra. cũ oĩb. all. uolũt nullo mõ hmõi ↄſenſum requiri ante electionẽ, niſi aliũ hẽat de ſua iuriſdõne p̃ronus, de qb. uerbis late tractauimus ſ̃ ĩ p̃ce. at. ꝑ̃ertim ex rõnib. ꝓxime adductis, ne impediat̃ libertas eligẽtiũ, & d. c. fi. de ele. lib. 6. & hoc

4 eſt clarum. ¶ † Secũda dubitatio eſt, an de honeſtate, uel de neceſſitate iſte aſſenſus patroni poſt electionẽ factam in eccleſia collegiata debet interuenire, & tex. principalior in materia. ſ. d. c. nobis, vĩ expreſſe uelle eſſe petãdũ de honeſtate per uerbum ibi poſitum honeſtius &c. & idẽ vĩ uelle tex. in d. c. cũ terra. cũ dicat, ꝙ non ꝓhibet peti. &c. & licet gl. & aliqui do. ſup. alle. uideant̃ uelle de neceſſitate fore petendum & hñdum poſt electionem illa potiſſima rõne: qa p̃ronus hẽt opponere ʒ ꝑſonã electã, & gl. p̃dict. & do. dñt hoc ẽt p̃ronũ facere poſſe poſt ↄfirmationẽ. ꝑ hæc uerba dicerẽ, ſi hoc fieri põt poſt ↄfirmationẽ, ergo nõ de neceſſitate ante ↄfirmationẽ & poſt electionem eſſe petendum ut tenuit Io. An. & Car. ubi ſ̃. licet ego non tenerem abſolute p̃ronum poſt ↄfirmationem poſſe ſe opponere ʒ electum ꝓ eius p̃teritis demeritis, ex quo hẽmus tex. in d. c. fi. de ele. li. 6. p̃cludẽtem uiam non cõparentib. infra terminum edicti, ut poſtea nõ audiantur ex illo capite, poterit bene audiri p̃ronus poſt confirmationẽ denũciando epõ dilapidationem bonorum eccleſiæ, quã faceret ↄfirmatus, iuxta no. in c. filiis. & ĩ c. piæ mẽtis. 16. q. 7. de quo dicemus infra in 3. lib. Deo duce. cõclude ergo, hmõi ↄſenſum reſpũ petentium requiri debere de honeſtate nõ neceſſitate, reſpũ uero ipſius patroni vĩ imminere neceſſitas: qa ſi neſciret electionẽ factã añ ↄfirmationẽ nõ poſſet ulterius audiri in eius oppoſitionib. niſi ꝑ viã denũciationis, ut ſ̃. eſt dictum, licet hodie non poſſet petendi aliqua ignorantia ꝑ p̃ronum, licet electores nõ poterãt aſſẽſum eius: quia poterit ipſe p̃ronus hr̃e notitiã electionis ex appoſitione

5 edicti per. d. de ele. li. 6 ¶ † Tertia, eſt dubitatio, an non petito dicto aſſẽſu electio ſit ipſo iure nulla, & ↄfirmari nõ dẽat, ex quo de eo nõ apparet. & in hoc ↄcluderẽ cũ Io. An. Abb. & aliis in locis ſ̃. all. electionem non eſſe ipſo iure nullam, imò p̃ronus nõ ſe opponendo vĩ dare aſſẽſum: & unlt Io. An. in d. c. de hoc. de ſimo. & ꝓ hoc ẽt facit qđ dixit Io. An. & poſt eum Car. ubi ſ̃. ꝙ ex quo nõ dat̃ terminus ad ↄſentiẽdũ, qñ peteret̃ electio annullari, poſſet peti ↄſenſus, & in hoc ẽt vñt oẽs ʒcludere.

6 ¶ † Quarto dubitatur, ſi patronus ſe opponit, & dicit aliqua, de qb. ſ̃. ʒ electum, an debeat electio caſſari, & eſt ↄcludẽdũ ꝙ ſic, ſi de illis ↄſtabit, & in hoc ẽt

7 oẽs ſ̃. all. do. ʒcordãt. ¶ † Quinto dubitat̃, qđ ſi patronus nõ uult p̃ſtare ↄſenſũ electo ꝑ collegiatos, & oẽs do. cõcludũt cõiter ſ̃. alleg. & bñ ſm̃ Abb. in d. c. nobis. in fi. ꝙ ſi ſine cã ʒdicit, non obſ. ʒdictio, ex quo electio alias eſt legitime facta, & dicit facere, cap. ſacroſancta. de ele. in fi. ¶ † Sexto quærit̃, qđ ſi ex aliquo ſtatuto epi,

8 priuilegio, uel cõſuetudine p̃ronus hẽat, ꝙ electio iam facta non teneat, niſi ſequatur oĩno cõſenſus p̃roni, & ꝑ tex. in d. c. nobis, oẽs tenẽt, & maxime Abb. in d. c. de hoc. de ſimo. oĩno eius cõſenſum eſſe petẽdũ & hñdũ ut ibi ꝑ eũ. Et nota oĩa p̃dicta, & hunc cõſenſum dẽte interuenire, & ſi de bñficio electiuo patronato fieret ꝑmutatio, qa adbuc ultra cõſenſum eligendum dẽt interuenire cõſenſus patronorum, ut nouiter dicemus,

9 infra in 1. par. 2. li. in 6. q. prin. in 6. art. in 5. dubio. ¶ † Septimo dubitatur, quid in aliis principib. & regib. an eorum requirat̃ conſenſus ante electionẽ uel poſt, & an poſſit ↄſuetudo hoc inducere, ꝙ requirat̃ ante electionẽ uel ne. iſtud plenè tractat Abb. in d. c. cum terra. Abba. & do. maxime mod. in d. c. ſup his. de accu. & Abb. in d. fi. de ↄſue. & Abb. in d. c. ꝙ ſicut, de ele. ubi pulchre dicit poſt longã diſ. quã poſuit in d. c. cũ terra. Inno. ibi dicere ſimpl̃r poſſe ex cõſuetudine introduci, ut mors p̃lati nunciet̃ principi, & ab eo petat̃ licentia eligendi prælatum, ita ꝙ electio al̃r facta non teneat: intereſt. n. principis, ne aliquis eligat̃, q poſſet reuelare ſecreta re-

10 gni ſui, ar. l. oẽ delictũ. §. exploratores. ff. de re mil. ¶ Vnde alibi dicit dixiſſe Inn. (& fuit ĩ d. c. ſup his. de accu.) regẽ poſſe ʒ electio. factã opponere, ſe hr̃e epm electũ ſuſpectũ rõne p̃dicta, & ſi poterit hoc probare, dẽt electio irritari. Ex quo dicto ſingl̃r no. Abb. ubi ſ̃. ex cã p̃dicta ſuſpitionis poſſe principem ſecularem nõ admittere p̃latũ ↄfirmatum, uel inſtitutum per Papã. Poſtea dicit Abb. fore aduertendum, qa ʒ dictum Inn. vĩ facere tex. in d. c. ꝙ ſicut. in uer. & ſi ſecus aliqui ꝑ uſurpationem, ubi innuit̃ ʒrium uſum eſſe potius abuſum. Et ſic uĩ non poſſe induci ↄſuetudo, ut electio retractetur, ſi non fuit petita a principio licentia eligendi, pro quo facit; qa aliquo modo impediri non põt libertas eligendi. d. c. cũ terra. ſubdit tñ, ꝙ dictum Inn. ſolet cõiter teneri. De hoc recurrere ad Abb. in d. c. cum terra. & ad Fran. Are. in d. c. ſup his de accu. & ad do. Fel. ibidem in 7. col. in uer. extra gl. cum quatuor col. ſeq. & per iſta habemus hunc articulum clariſſimum.

¶ Tertius art. 5. q. prin. i. Par. ij. Lib.

1 *Patroni an poſſint prẹſentare ad prebendas uel beneficia in eccleſia collegiata exiſtens & exiſtẽtia, ubi ꝙ ſic, & nu. 3. 4. 5. & 7.*

2 *Patroni poſſunt prẹſentare in eccleſia collegiata ad dignitates archidiaconus & archipraesbiteratus.*

1 Quia viſum eſt ſ̃. † patronos non p̃ñtare, nec eligere poſſe rectorem in eccleſia collegiata, uidendum eſt tertio loco, nunquid patroni hẽbunt p̃ñtare ad p̃bẽdas uel alia bñficia in eccl. collegiata exñtes & exñtia. Io. An. in c. fi. de ↄceſ. p̃b. poſt prin. colligit ex illo tex. in uer. bñficiis, laicũ in eccl. collegiata poſſe p̃ñtare p̃bendarios licet non p̃latum, ꝑ illum tex. Licet ibi Car. in notabilib. dicat, hoc ex illo tex. non ꝓbari, cũ nõ appareat illam eccleſiam eſſe collegiatam. remittit tñ ſe ad ea q̃ dñr per doc. in c. nobis. hoc tit. Vbi circa medium Io. An. idẽ tenet, q Io. An. in c. 1. de offi.

2 arch. poſt Inn. † ibi dicit p̃ñtationem dignitatum loquẽdo de dignitatib. archidiaconatus & archipresbyteratus, & ſimĩb. ſpectare ad eumqui illas dotauit, ecce qualiter iſtę dignitates ſunt in eccleſijs non collegiatis, ſ. cathedralib. & tñ ipſis cadit p̃ñtatio patroni ꝙ eſt notãdũ. Et pulchre dicit Hoſt. in ſum. de elec. in §. quis poſſit eligere. in ult. col. in uer. ſed ſi q̃ris, ꝙ ſi eccleſia colle-

legiata uel cathedrali s hēt patronū, patronus pōt p̄nta
re archidiaconum, vel canonicū, seu aliàs beneficiatū:
qa ad ipsum spectat p̄ntatio, & ad prælatū institutio.
alleg. c. sacrosancta. de elec. & c. fi. de cōces. præb. & c.
nobis. §. 1. c. pastoralis. & c. proposuisti. hoc tit. & idem
tenuit ipse Host. in c. suggestū. quē ibi refert & sequitur
Abb. hoc tit. Idem tenuit Car. in d. c. postulasti. in vlti.
col. in 6. q. Et licèt ibi in fi. Io. An. post gl. videat̄ uelle
esse necesse hoc sibi p̄tronū a principio reseruare: tō de
hoc doctores nō curāt, & iō eius uerba dēnt referri po
tius ad ecclesiā collegiatā, & ad rectorē ipsius: ut diximus
s̄. in 1. art. in vers. vltimò pone aliā sol. uel dic opi
nionē gl. & Io. An. cōiter nō teneri, ut dicit Abb. in d. c.
postulasti. ante mediū. 2. col. Suprascriptā conclusionē
tenuit ēt Abb. & illā colligit ex d. c. fi. ubi dicit, ꝙ licèt
in ecclesia collegiata patronus nō hēat ius p̄ntādi prælatū:
qa electio dēt pertinere ad collegiū, ut in d. c. nobis,
hēt tñ p̄tātē p̄ntandi ad p̄bendas, q̄ sunt in ecclesia,
ex quo est patronus ēt p̄bendarū, ꝙ dicit esse bñ notandū,
& subdit ꝑ illum text. ita tenere cōiter doc. ex quo
erant ecclesiæ collegiatæ, ut patet ibi de beneficijs ecclesiarū.
Hoc idē tenuit ibi Abb. in d. c. nobis. post mediū.
2. col. in uer. & circa primū, ubi dicit Io. An. ibi sic
sentire & sibi satis placere, alle. ī arg. d. c. fi. & c. dilectus.
de præb. & adducit rōnē: oīa iura in conuentuali ecclesia
solū excludunt ab electione prælati patronū, secus
ergo in p̄sentatione canonicorū, qđ dicit notādum, &
alleg. Host. in d. c. suggestū. Idē voluit Abb. ī d. c. postulasti.
circa med. 2. col. ubi dicit, hanc opinionē arbitrari
veriorē, & eā simpliciter posuisse Io. An. ī d. c. nobis.
nā cū ille tex solū prohibeat electionē in ecclesia collegiata,
permittit p̄ntationē ad p̄bendas. Adducit etiā
aliā rōnē: nā iura simpliciter cōcedunt p̄rono p̄tātē p̄ntandi
beneficia per eū dotata, alleg. in arg. d. c. dilectus.
el. 4. de præb. quasi velis dicere, si præbendæ sunt huius
modi, & de his non loquitur text. in d. c. nobis, ergo includuntur
sub generali p̄tāte patronis a iure concessa,
& subdit ibi Abb. in dubio fore p̄sumendū præbendā
dotatā de bonis ecclesiæ, quam ipsemet patronus dotauit.
Quib. adde Egidiū de Bellamera decisi. 718. collatio
præbendarū, quā alleg. D. Fely. in c. cū venerabilis
in 12. col. in uer. considera secundò, in fi. de exce. q̄ latè
vult, ecclesiā collegiatā eligere sibi caput, non tñ canonicos
sed canonicatus conferre ep̄m ēt sine collegij p̄sentatione,
& subdit hoc hr̄e locū primò, nisi cōsuetudo
aliud dictet. secundò nisi ubi præbenda fuisset dotata
de bonis ecclesiæ, quod in dubio præsumitur qa tūc
patronus præsentabit, & subdit, ꝙ si laicus dotās canonicatū
sibi ius præsentandi non reseruet, non cōpetat
iusp. collegio, quæ dicta do. Fely. dicit ibi fore notanda
Aduerte ad hæc vltima dicta Bellameræ: nā vr̄ uelle,
necesse esse ad hoc ut patronus hēat ius p̄ntandi, ipsum
reseruare sibi iuspa. alijs non esse patronū, & hoc est ꝯ
id, qđ fuit cōclusum s̄. in 1. par. t. li. in 2. q. prin. in 4. art.
sufficere quē fundare, cōstruere, uel dotare ecclesiam
ad esse patronū, quāuis iusp. sibi non reseruauerit, p. c.
significauit, & ibi notata, de testi. qa Bellamera dixit illa
uerba, quasi uoluisset dicere, ꝙ si p̄ronus dotās canonicatū
nolit esse p̄ronū illius: nihilominus nō p̄ntabit
collegiū, sed oīno erit sub collatione ep̄i, & ita ꝓpriè
loquit̄ decisio Bellameræ, de quo s̄. Et licèt hæc dicta
videant̄ clara: tō sunt confusa & diuersa pp̄ diuersitatē
3 casuū, q̄ p̄nt considerari in hac materia. ¶ † Et iō tu dic
primū casum esse, qñ fundator, ꝯstructor, seu dotator
fundarūt, ꝯstruxerūt, vel dotarūt ecclesiā collegiatam
seu cathedralē, & illi assignarunt sufficientē doīē ꝓ p̄lato,
dignitatibus & ministris, iuxta ea q̄ diximus s̄. in 1.
par. 1. li. in 5. q. prin. ī 21. ar. & qa nō solū p̄latus, sed oēs
dignitates & officia fuerūt dotata per plures fundatores,
& sic ꝑ ipsos patronos. quāuis ergo patroni ipsi non
p̄ntent p̄latū ex rōnib. de quib. s̄. p̄ntabūt tñ ad oēs dignitates,
canonicatus p̄bēdas et bñficia in dicta ecclesia
exñtes et exōtia, et in hoc ca·1 loquūtur oēs quasi
doctores suprascripti in locis p̄alle. Et in hoc casu sunt
duo pulchra dicta. Primū, qđ ꝓxime diximus, prędicta
hr̄e locū ēt in archidiacono & alijs dignitatibus ecclesiæ
cathedralis: prout voluit Host. in summa de elec. in
§. quis possit eligere, in vltima col. in uer. sed si quæris.
Secundum, ꝙ in dubio præsumuntur dignitates, præbendæ
& similia dotatæ de bonis ecclesiæ, quas ipsemet
p̄ronus illi contulit, ut uoluit Abb. in d. c. postulasti.
4 Bellamera & Fely. ubi s̄. ¶ † Secūdus est casus, qñ huiusmodi
dignitates, canonicatus & præbendæ crearentur
post ecclesiam fundatam per patronū uel aliós extraneos,
& tunc si ꝑ patronū: nulli dubiū est ipsum ad
p̄dictas dignitates, p̄bendas & canonicatus p̄sentare, sicut
diximus in præced. casu. Si per extraneos, & tūc est
distinguendū, aut ædificarūt capellā, uel altare uel qd
aliud locū occupans, & sic fundū habēs, & quāuis rōne
constructionis & dotationis illi extranei erunt p̄roni,
& poterūt p̄ntare in p̄dictis beneficijs nouiter constructis,
ut diximus s̄. in 6. q. prin. 1. par. t. li. in 8. ar. & in
5. q. prin. in 19. ar. nihilominus rōne soli prima ecclesia
erit ēt patrona, ut diximus s̄. in d. 1. par. 1. li. in 8. q. prin.
in 6. ar. per notata per Abb. in c. 3. de eccl. ædi. Sed dubiū
remanet stante patrono ecclesiæ collegiatæ in isto
superuenien. iurepa. capellæ uel altaris rōne soli cōpetens
ecclesiæ quis p̄ntabit rector ecclesiæ, uel ipsius primus
p̄ronus, & cōcludit̄, iusp. cōpetere ipsi ecclesiæ, &
ꝑ ea eius rectorē, & nō primū p̄ronū p̄ntare, nisi hoc. s.
ꝙ rōne soli in ecclesijs fundādis ipse primus patronus
hēat p̄ntare in limine fundationis sibi reseruauerit de
consensu ep̄i, ꝑ ea q̄ latè diximus s̄. in hac j. par. huius
2. li. in 2. q. prin. in 15. ar. & s̄m hunc casum loquutus est
Io. An. in d. c. 1. de offi. archi. post Inn. s. de beneficijs fundatis
post ecclesiā fundatā, & ita loquūtur oīa adducta
5 in d. 15. art. ¶ † Aut istæ dignitates, canonicatus, p̄bendæ
seu alia beneficia nō sunt talia, q̄ occupent locū, &
sic q̄ habeant locū, uel constituant̄, sed solū cōsistūt ex
dotatione, & dñt creata in abstractu, de quib. diximus
s̄. in 1. par. 1. li. in 5. q. prin. in 15. ar. ubi tractauimus, an
ex sola dotatione acquirat̄ iuspa. & cū in illis nō cadat
solū, nec ꝯstructio, nescio uidere, qualiter prima ecclesia
collegiata, & sic primus eius p̄ronus, nec rector ex
fundatione, uel ꝯstructione possit esse p̄ronus, p̄ntabit
ergo iste dotans solus, & non habebit̄ in cōsideratione
rō fundi, nota istud, ꝙ credo ꝓcedere, & erit tertius ca-
6 sus. ¶ † Quartus erit casus, qñ qs post ecclesiā collegiatā,
fundatā & dotatē p̄ronus uel extraneus ædificauit
capellā, creauit dignitatē, uel p̄bendā & nō reseruauit
iusp. de cōsensu ep̄i, ex quo eramus in ecclesia iā fundata
& dotata, in quo casu requirit̄ reseruatio iurispa.
cū consensu ep̄i, ut diximus s̄. in j. par. 1. li. in 6. q. prin. in
1. et 8. ar. et diximus ēt ibidē in 5. q. princ. in 15. art. ubi
tractauimus, an ex sola dotatione acquiratur iuspa. et
in hoc casu prouisio huius capellæ, altaris, uel dignitatis
nouiter cōstructæ spectaret ad ordinariū et non ad
primū p̄ronū: qa postquā primus p̄ronus ędificauit ecclesiā
reseruato iure p. illius circa creanda nō hēt se impedire,
et iō conclusimus s̄. in 1. par. 1. li. in 3. q. princ. in
17. ar. ꝙ si construitur capella, uel altare in ecclesia p̄ronata
alicuius, nō requirit̄ ipsius p̄roni ꝯsensus, sed dioecesani
tm̄: ut ibi diximus, iō stante ecclesia fundata et
dotata, in qua nō caderet iusp. de nouo aliquid ibi con
struens, ne uideat̄ bōfactor, dēt exprimere se uelle esse
p̄ronū, ut diximus in d. 6. q. prin. in 1. art. illud aūt, quod
diximus s̄. in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 4. art. ꝙ ēt tacens
ædificans acquirat iusp. p. c. significasti. de test. hēt locū
in nouiter fundante, construente, et dotante, et non in
illo, qui si non exprimeret se uelle esse patronum, et
ita debet intelligi dictum Bellameræ de quo s̄. et poterit
etiam intelligi dictum Ioan. And. in cap. postulasti.
in fin. hoc titu. Reperi postmodum Pau. de Cita. in hoc
tract. in 6. par. in 13. q. in uersi. sexto, volentem suprascriptam
conclusionē. s. patronū ecclesiæ collegiatæ
posse præsentare ad præbendas illius, et idem uoluit
7 ibidem in 54. q. et in 7. par. in 10. quæstio. ¶ † Reperi ēt
postmodum do. Roch. in hoc tract. in uerbo ecclesijs.

In 1.q.volentẽ, ꝙ licèt pſonus nõ pñtet epm in eccleſia
cathedrali, præſentabit tñ clericos ad alia bñficia par-
ticularia, allc.do.Præpo.ĩ c.imperiũ. 10.diſ.& idẽ Roc.
ibidẽ in 2. q.dicit, pſonũ pñtare ad beneficia inferiora
exiſtentia in eccleſia collegiata canonicos uel clericos
in eccleſia collegia ta,& ꝓ hoc adducit ẽt Abb. in cõſ.
ſuo.57.in Chriſti &c.in 1.vol.ĩ vlt.col.& Imo.in c.fi.in
vlt.not. de conceſ.præb.dicentem iſtã eſſe cõem opi-
nio.adducit ẽt Abb.in c.cũ eccleſia Vlterana. in 3.col.
de elec.& do.Præp.in c. 1.in 21.diſ. & remittit ſe ad di-
cenda per eũ in uerbo dotauit,in vlt.q. ubi tractauit án
erigens præbendam ex ſola dotatione acquirat iuſp. de
qua nos diximus in d. 1.pat. 1.lib.in 6.q.prin. in octauo
ar.& demum ipſe Roc. ponit rationẽ diuerſitatis, cur
patronus non eligat in eccleſia collegiata.ſed pſentet,
de qua diximus ſ̃.poſt doct.in c.nobis,& per Abb. in c.
poſtulaſti.hoc tit.& ponit Abb.in c.ſacroſancta.de ele
ctio.ubi etiam ponit, quare electio prælati in eccleſia
dicatur quid magis ſpirituale, quàm pſentatio ad alia
beneficia inferiora, & ad hoc faciunt notata per Abb.
& alios in c.quanto.de iudi.& ita ſeſidet Roch.ibi.

¶Quartus art.5.q prin.j.Partis ij. Libri.

1 *Patronus an poſſit præſentare in monaſterijs monachorum, vbi quòd non.*

Succeſsiue quartò q̃ritur, an patroni habeãt
præſentare in monaſterijs mona-
chorũ,& ſic regulariũ, & lr̃ dic ſ̃.in 1.par.1.lib. in 11.&
vlt.q.prin.in 4.ar.fuiſſe per nos dubitatum, an iuſp. ca-
dat in monaſterijs monachorum,& fuiſſe concluſum
ꝙ ſic, ꝙ ad oẽs fructus iuriſp. præterquam ad fructum
præſentationis: quia in monaſterio & conuentibus vr̃
eſſe collegium, ut diximus ſ̃ in prin.primi arti huius.
q.prin.& iõ in oĩbus,& per oĩa de monaſterio & conuẽ
tu dicendũ eſt, ut diximus, in d.j.art.de eccle. collegia-
ta pſonum non hr̃e in monaſterio ſeu conuentu nec
pñtare, nec eligere, & ita pulchre expreſſe voluit Abb.
in conſi.59.quidam dñs Iacobus, in j.col.in 2.uol. ut ẽt
diximus in d.4.art.ult.q.prin.j par.j.lib. ad quæ dictæ po
tes recurrere.& hoc idem uoluit do. Roc. in hoc tract.
in uerbo in eccleſijs, in 3.q. conclude ergo in præſenti
art.in omnibus & per omnia prout concluſimus de ec
cleſia collegiata, ſupra in 1.art. præſentis. q.

¶Quintus art.5.q.prin.j.Partis ij.Lib.

1 *Patroni monaſterij monialium an poſſint præſentare in eo abbatiſſam vel prioriſſam vbi quòd non.*
2 *Abbatiſſa eligitur per ſcrutinium.*
3 *Abbatiſſa habet iuriſdictionem, & poteſt habere collationem beneficiorum, & habet liberam adminiſtrationem monaſterij.*
4 *Abbatiſſa benedicitur ſicut abbas.*
5 *Patroni monaſteriorum an poſſint præſentare moniales in ipſis.*
6 *Moniales dicuntur habere canonias & præbendas in monaſterijs.*
7 *Patroni monaſterij an poſſint præſentare capellanum in eo, vbi quòd ſic.*
8 *Capellanus a patrono præſentatus in monaſterio poteſt reſeruari per moniales, ſi non fuerit idoneus.*
9 *Moniales quis poſſit dare ſacramenta, & quis poſſit eas abſoluere, remiſſiuè.*

Dubitatur quintò qdĩ monaſteriis monialiũ,
1 †an patroni monaſtrii monialium
hẽant pñtare abbatiſſam, ſi per abbatiſſam uel prioriſ
ſam, ſi per prioriſſam regitur monaſterium, uel ſaltem
moniales in ipſis monaſteriis monialium. Et primò di-
camus de abbatiſſa uel prioriſſa, & dic Fede. de Se. in
conſ.95. ſuper dubitationũ.in 1.dub.& quaſi per totum
vr̃ noluiſſe, abbatiſſam fore præſentandã ꝑ patronẽ cũ
pſupponat ibi pñtationẽ de abbatiſſa a patrona fieri,
& iõ q̃rit ibi, qd ſi patrona potuerat pñtare magis ido-
neã ĩ abbatiſſã &c. Tñ mihi hoc vr̃ duriſſimũ, nã nemo
negabit, qn moniales ĩ monaſteriis faciãt collegium,
juxta illud beati Hieronymi ad Paulã & Euſtochium in
ſermone aſſumptionis virginis glorioſiſſimę, ibi videli
cet, vt hẽat ſanctũ collegiũ vr̃m &c.& iõ in electione
a abbatiſſę ſeruat̃ electio †ẽt ꝑ ſcrutiniũ & ẽt forma.c.qa
ꝑꝑ.de ele.& in c.indemnitatib.de ele.li.6.§.ſanè.ubi ꝑ
3 Dominicũ, in quo text.ponunt̃ ſpecialia †in electione
abbatiſſæ, nã abbatiſſa hẽt iuriſdõnẽ, & põt ẽt hr̃e col-
lationẽ beneficiorũ, prout pdicta hẽt abbatiſſa S.Bene
dicti de Cuperſano in clericis laicis & beneficijs terræ
Caſtellanæ, & uoluit Abb.c.cũ dilectus.in 3.col.de cõ-
ſue.c.dilecta.& ibi no.de excel.pla.c.dilecta.de maio.
& obediẽ.dr̃ hr̃e dignitatẽ & eſſe caput monaſterii.d.c.
indẽnitatibus, & Abb.in c.cũ in cũctis.in 2.col.de ele.
abbatiſſa ẽt hẽt liberam adminiſtrationẽ monaſterij ſi
cut Abb.& ꝓcedit cum ↄſenſu ſui capituli.c.2.de his q̃
fiũt a pla. ubi Abb. colligit abbatiſſam diſponere de re
4 bus monaſterij non obſtãte ſexu fęmineo †abbatiſſa ẽt
bene dr̃ ſicut Abbas, licet bñdictiones hẽant diuerſos
effectus.c.meminimus, & ibi Abb.& Do.de accu.gl.in
cle.attẽdẽtes, in uerbo bñdici. de ſtatus reg. & inuñ dr̃
hr̃e collegiũ monaſteriũ, ꝙ mortua abbatiſſa. c.ſucce-
dit in adminiſtratione.cle.ne in agro.§.abbate.de ſtatu
regula. ſed ſi uacante eccleſia ſcãdalũ naſcit̃ inter illos
de collegio, ita ꝙ ſuſpecta ſit earum adminiſtratio, tũc
per ſuperiorẽ dari dẽt monaſterio adminiſtrator ido-
neus, & ita intelligit̃, c.cũ dilecta.de reſcrip.& ibi Abb.
circa princ.facit in ar.c.fin.de ſtatu regu.imo abbatiſſa
põt hr̃e clericos ſeculares, de iure ſpãli, puta ſi hẽt ca-
pellas ſub ſe ex priuilegio uel pſcriptione pleno iure.c.
is q̃,& ibi Abb.& in c.dilecta.de ma.& obed. ut hẽt di-
5 cta abbatiſſa ſancti Bñdicti. ¶†His ſic conſideratis dico
ex quo in abbatiſſam ſeu prioriſſam proceditur ꝑ ele
ctionẽ, & cadit in monaſteriis monialium electio ꝑ il-
lius capitulũ, & collegiũ, nõ uideo cãm quare in eis nõ
ꝓcedatur, ſicut in aliis monaſteriis uirorũ, & ſic ſicut ĩ
eccleſijs collegiatis, & ꝑ ↄñs dico fore ↄ̃cludendũ, in il
lis non cadere pſonorũ pñtationem, ſed oĩa ita milita
re in eis ſicut & in eccleſijs collegiatis, adeo ꝙ nec pſo
ni cũ monialibus eligere poterunt, ut diximus ſupra in
j.ar.pñtis q̃onis, ſed bñ ↄſentient electioni iã factę ut
diximus ſupra in j.art.ſimiliter pſentis q̃onis. Et adde
unuũ magis notandũ, idẽ eſſe non ſolũ in monaſteriis
in qb. ſunt moniales uiuentes ſub aliqua ex religioni
bus approbatis, ſed ẽt in illis, ubi iuxta quorũdam pro-
uinciales ↄſuetudines ſunt mulieres, q̃ nec ꝓprijs renũ
ciant, nec profeſſionẽ faciunt regularẽ, ſed viuũt ut in
ſecularib.eccleſijs canonici ſeculares faciunt, ut ẽt in
eis hoc ſit obſeruandũ, arg.d.c.indẽnitatibus.§.ſupradi
cta.li qdẽ ꝑ iura & rõnes ſ̃.alle.q tex.vult ẽt eius diſpo-
ſitionẽ militare. Iſta planè ꝓcederent, ſi reſponderemus
ad d.ↄſiliũ Fede.ad qđ licèt uideat̃ dura rñſio, tñ eſt le-
uiſſima: nã ſi bñ aduertat̃, cõſiliũ pdictũ vr̃ velle mona
ſteriũ S.Bergiati ſuiſſe ↄſtructũ a quadã muliere, q̃ ĩ li-
mine fundationis appoſuit qualdã ↄditiones, pacta &
reſeruationes de conſenſu Papæ Ioãnis, ut in d.conſ.pa
tet, cuius Ioan. Papæ lr̃æ fuerũt porrectæ ipſi Fede.& ex
illis dubia colligit, ut in eo, quo caſu: ut vult gl.ĩ uerbo
de ſua, & ibi oẽs in c.nobis.hoc ti.põt hoc fieri, ut in ec-
cleſia collegiata pſonus nõ ſolũ pñtet, ſed ẽt eligat cũ
collegiatis rectorẽ illius eccleſiæ, ergo hoc fuiſſe vr̃ ĩ il-
lo caſu: qa aliàs ↄ̃diceret oĩbus iurib.mundi. Conclu-
de ergo primã par.ar.nr̃i circa abbatiſſã uel prioriſſam
eligẽdã, ut in rectore eccleſiæ collegiatæ diximus in 1.
5 & 2.ar.pñtis.q. prin. ¶†Reſtat mõ videre de alia parte
huius art.uidelicet, an ſaltẽ patroni monaſteriorũ mo-
nialiũ habebũt pñtare moniales in ipſis ſm facultates
monaſterij, iuxta ea q̃ diximus ſ̃ in 1.par.1.li.ĩ 5.q.prin.
in 21.ar.dũ tractauimus, q̃ dicat̃ dos cõpetẽs cuiuſlibet
eccleſiæ, & ĩ hoc reperio eũdẽ Fede.d.cõſ.95.in 3. dub.
dicentẽ pſonũ poſſe pñtare quã voluerit idoneã.ſ.mu
lierẽ in locũ deficiẽtis monialis in monaſterio monia
liũ, dũmodo ẽt ſit apta religioni, & recipi debet ad pro
feſſionẽ, licèt patrona potuerit præſentare magis ido-
neã, dum tñ de ciuitate uel diœceſi loci exiſtat, allega.
c.hortamur.71.diſt.& c.vltimum.de cle.peregri.& di-
cit facere

ēt facere ad hoc quod no. In c.significasti. hoc tit.& 15.
q.5.c.si quis episcoporum.Subdit ēt, mulierem præsen-
tatam in monialem non cogi renunciare beneficio an
nalis probationis, sic nec abbatissa. ca. ad apostolicā.de
reg.dicit tñ in hoc esse dñiam: qa pñtata & nouitia pōt
infra annum si sibi placet exire & redire ad seculū, sed
abbatissa in fine anni non pōt eā non recipere ad pro-
fessionem, si est idonea, si uero non est idonea, pōt eam
non recipere s̄m ea quæ not.Io.An.in reg.decet.de reg.
iu.li.6.in qōne ibi posita in nouel.in fi.ad hoc.16.q.7.c.
decernimus, ita Fed. ubi s̄.quem simpl̄r sequitur Gaye.
in repe.c.fi.de ele.li.6. post prin.48.col.dum uult patro
num posse præsentare quem uoluerit in locum deficiē
tis monialis.Et certe licet posset dici in casu Fed.hoc es
se ex priuilegio Papæ, ut diximus in ꝓxima præc.ſol.tñ
quia eum allegat simpliciter Gay.ubi supra, dicerē hoc
esse, ēt in iure cōi,& si diceretur, auctoritatem Gay nō
prodesse, ex quo dēt intelligi (uulgatis iuribus) s̄m do-
ctrinam quam allegat,& sic Fed.dico hoc oīno esse te
nendum ꝑ ea q̄ diximus late in prox.præc.artic.uideli-
cet, patronum ecclesiæ collegiatæ præsentare in cano
nicatibus & præbendis ac beneficiis existentibus in ec-
clesia ipsa collegiata, quamuis in electione p̄lati ipsius
interuenire nec pñtare possit: ut ibi diximus. eodē mo-
6 do sit in casu nostro: †nā istæ moniales dicūtur hr̄e ca-
nonicas in istis ecclesijs & monasteriis & p̄bendas circa
earum uictum, ut pulchre uult Abb.in c.cū dilecta.sup
gl.fi.in prin.ult.col.de rescr.ubi uult, monialem ex per
missu & ꝯcessione abbatisse posse hr̄e quædam utensi-
lia ut teneat ad usum proprium, quibus si mortua ab-
batissa illa spoliatur, pōt petere restōnē sine expresso
mandato, quēadmodum ēt seruus spoliatus pōt absen
te dño hoc facere, ut ī l.j.ꝑ gl.& Bat.C.si ꝑ uim uel alio
mō: negari.n.nō pōt, ipsa utensilia uel uictus q̄ loco p̄-
bendæ hr̄ monialem a monasterio hr̄e,& sic a bonis da
tis per p̄ronum ipsi monasterio, Immo sic in dubio est
p̄sumendū, ut diximus in 3.præce.art.in uersi.quib. ad
de, in uersi.idem uoluit,& in uersi.s̄m quā in dubio,&
ēt quia simpl̄r patronis in capite ecclesiæ collegiatæ p̄
sentatio & electio est prohibita & non pñtatio in mē-
bris, ut diximus in d.p̄ced.art.qa oīa ibi dicta hic ēt mi-
litant. Credo bene unum, ꝙ si p̄ronus hoc sibi reserua-
ret de ꝯsensu ordinarii, fortius ius hr̄et, ꝑ c.p̄terea.hoc
tit.& c.cū dilectus.de ꝯsue.& ꝑ ea q̄ late diximus s̄.in j.
pat.1.li.in 9.q prin.in 1.art.ubi de reseruationibus quę
fiunt in limine fundationis beneficii monasterii, uel al
terius ecclesiæ,& faciunt q̄ ibi diximus in 3. ꝯclusione
in 5.ampl. Dum diximus de condōne, ꝙ diuidātur red
ditus inter abbatē & monachos. Et ꝯsidera dicā Fed. ex
quo loquitur de possessione facienda, p̄ronum posse p̄-
sentare mulierē ēt non ꝓfessam sed laicā,& sic nō te-
neri pñtare monialē, qa monialis nō pōt de monaste-
rio discedere sine licentia, arg.a ꝯ̄rio c.monasteriū. de
uita & hone.cle.& ita in hac 2.par.pñtis art. ego tene-
rem, maxime cū nō reperiam ꝯ̄dictorē. Et ex decisio-
ne huius 2.par pñtis arti. pōt decidi aliud incidens, de
quo q̄siuit idē Fed.in d.ꝯsi.95.super dubitationum. in
7 4.dub. an †p̄roni monasterii monialium possint pñtare
capellanum, ut instituatur in monasterio p̄dicto,& ur
8 Fede. ibi p̄supponere ꝙ sic.¶†Dicit tñ, abbatissam, mo
niales & ꝯuentum posse reuocare capellanum pñtatū
ꝑ p̄ronum, si nō fuerit idoneus,& se opponere, ne insti
tuatur: qa ipsarum interest, cū loco rectoris parrochia-
lis habeatur,& dicit allegando Io. ꝙ possit sibi oppone
re nimiam iuuentutem,& alia relinquēda arbitrio bo
ni uiri: ut no.18.q.2.c.religiosis. Subdit ēt institutum &
admissum capellanum, abbatissam & ꝯuētum nō pos
se amouere, sed si īdignus fuerit, poterit amoueri, amo
tio tñ illius ex facilioribus causis fieri poterit, q̄ amotio
rectoris parrochialis ecclæ,& ipsæ poterunt petere hāc
amotionē ab illo ad quē ꝑtinet amico p̄rono inuito. fa
cit.c.ea q̄.de statu reg.& c.pen.& c.cum ex iniuncto.de
hęre. Ita residet ibi Fede. ex cuius dictis colligitur, p̄ro-
num monasteriis monialiū posse ad illud pñtare capel
lanū ꝑpetuum,& illum institui facere ad eius redditus
ad instar canonicatus, p̄bendæ, uel alterius beneficii in
ecclesia collegiata existentis, ut diximus in 3.prox.p̄ce.
9 art.& ita ēt ego teneo.¶†Tractat insuper ibi Fed. quis
pōt dare sacra monialibus,& a quibus debeant petere
licentiam sumendi sacra,& qs possit illas absoluere &
visitare. ubi uide per eum, qa non est materiæ nostræ. Et
oīa prædicta faciunt ad casum nr̄m. Nam cum q̄dam
magnifica D.Antonia Palagana consobrina patris mei
fundasset ex eius prælatio sito Intus Tranum in picta-
gio S.Saluatoris in contrata domorū mearum quoddā
monasterium monialium tertii ordinis S. Frācisci sub
uocabulo S.Ioannis, in quo hodie uiget maxima sancti
tas & religio, illudque dotasset ampla dote,& postmo-
dum mortua fuisset ab intestato,& in sua hr̄ditate suc
cessisset genitor meus cum quibusdam aliis suis ꝯso-
brinis, cum iusp.competat fundanti ēt nihil dicenti: ut
diximus in 1.parte 1.lib.in 2.q.prin.in 4.art.& iusp.ca-
dat in monasteriis, ut ibidē diximus in ult.q.prin. in 4.
art.& hic in proxi.p̄c.art.& ēt in monasterio monialiū
ut in seq.art.& iusp.transit ad hæredes, ut late dictum
est s̄.in 2.par.1.lib.in 2.q.prin.per totum, ergo iusp. di-
cti monasterii transiuit ad patrem meum, qui semper
fuit in quasi pos.iuris honoris in primo loco sedēdo,&
aliorum fructuum,& ab ipso transiuit ad me & ad fra-
trem meum, licet ad nos nō spectet pñtatio seu electio
ministrę, quę fit de triēnio in trienniū, spectat tñ ad nos
ꝯsentire electioni, q̄ fit de ministra,& ne ꝯfirmetur per
ministrum ꝓuincialem opponere iusta de cā ac pñtēn
tare ad dictum monasterio sorores seu moniales & ca-
pellanū ꝑ s̄.scripta, quę ad hunc effectū sunt notanda.

¶Sextus art.5.q.prin.j.pat.ij.Lib.

1 *Patroni non possunt præsentare in ecclesijs mendicantium, uel in capellis fundatis in eorum districtu.*

1 **Contingit** Sexto loco dubitare, †an patronus
possit pñtare in ecclesiis mendicā-
tium uel saltim in capellis fundatis in eorum districtu
Et antequā huic dubitationi respondeam, est aduerten
dū, nos s̄.in 1.pat.1.li.in 11.& ult.q.prin.in 7.art.tractas
se, an in ecclesiis & capellis mendicantium habeat lo
cum ti.de iurep.& q̄uis multi tenuissent ꝙ nō tñ nos ꝯ-
clusimus ꝙ sic quo ad ius honoris. s. possessionis & p̄e-
minētiæ. Iō dico iusp.in ecclesiis & capellis mēdicātiū
hēt locū solū in p̄dictis, ergo in eis non cadit pñtatio,
& maxime, qa hodie uīt mendicantes collegialiter ui
uere in qualibet earum religione. qa faciunt eorum ca
pitula gñalia & prouincialia, in quibus eligunt eorum
p̄latos gñales & particulares cuiuslibet loci & ꝓuincia
les ad tp̄s uel ad uitam iuxta eorū ordinationes,& sic
ad instar ecclarū collegiatarū,& idē in capellis funda-
tis in eorū eccl̄is: qa nō hn̄t proprios rectores, sed sunt
ꝓ ornamento ecclæ suæ propriæ uel guardiano illius
loci, ut ꝑ Ana.in consi.86.in Christi &c.pro expeditio-
ne,& ibi Bologni.in additio.& Pet.de Anc.in cōs. 113.
in Christi &c.iura q̄ loquuntur in prin.& facit qđ dicit
Ab.a ꝯ̄rio in ꝯs.59.qdā D.Iacob.in 2.uol.& diximus la
tè s̄.in d.ult.q.prin.1.par.j.li.in 7.art.& ꝙ nullus pñtet
in ecclesiis mendicāiū, tenet ēt Roch.in hoc trac.ī uer
bo in ecclesiis.in 3.q.post principium,& ante fi.2.col.

¶Septimus art.5.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Patronus an & quando possit præsentare clericum, qui iuuet rectorem in diuinis ultra præsentationem rectoris in ecclesia parrochiali.*

1 **Dubitatur** Septimò, †an patronus in ecclesia
collegiata, puta parrochiali ultra
præsentationem rectoris habeat etiam præsentare cle
ricum qui adiuuare debet rectorem in diuinis. Hic ar-
tic.intricate per docto.ponitur in capit.postulasti. hoc

tit.propter materiam intitulationis clerici,quę ibi tractatur,de qua nos dicemus ĩ.in 3.li.in 5.q.prin.in 6.art. Abb.clare loquens in d.c. poſtulaſti,pcedit diſtinguẽdo aut loquimur de pñtatione ad ordines,& de intitulatione,ut pſequit,ut nos ẽt erimus dicturi ubi s. aut de pñtatione canonicorum in eccleſia collegiata,ut p ſequit,ut diximus s.in 3.art.pñtis q. aut loquimur, qñ eccleſia non eſt collegiata,& dicit in dubio pronũ hre pñtationem rectoris,& ẽt oĩum aliorum clericorum, & ſic non unus tñ,alle.c.prin.63.diſt.q dicit eſſe intelligendum,qñ ipſi clerici inſtituendi debent eſſe ppetui ſecus(dicit ipſe)ſi rector uult ſibi eligere unum clericũ ut ſibi miniſtret in diuinis,non dando illi bñficium in eccła,nam hũc poterit rector eligere ad libitũ,alle. in arg.c.ut qſquis clericus.de iu.& hone.cleri.& ita ẽt ui dentur uelle oẽs,& maxime Io.An.in d.c.poſtulaſti, & ibi Car.in ult.col.in 6.q.& Pau.poſt eũ,Car.in cle. plures.in fi.6.col.in 9.q.& ibi Pet.de Anch.in pe.col. in 3. no.& Imo.ibidẽ in 10.col.in uer.glo.rectoris,& ibi Ab. in gl.ſuis in 3.uer.& reperto.aureo hoc ti.ĩ prin.fi.col. q alle.d.c.principalis,& Pau.in c.fi.de ecclĩ.& in c. cum uos.de of.ord.Ego dico in hoc nõ eſſe inſiſtẽdũ,nã ſi patronus põt pñtare in aliis bñficijs in eccła collegiata, qđ eſt plus,ut uoluit Abb.in d.c.poſtulaſti, & diximus s.in 3.art.pñtis q.multo magis poterit pñtare miniſtros in eccła parrochiali & minori.Intellige tñ hanc cõcluſionem procedere eo modo & forma,qbus diuerſificãdo caſus diximus s.in d.3.art.uidelicet,an dos illius clericatus emanauerit in fundatione uel poſt ab ipſo põno,ſecus ſi ab extraneo,ut ibi dixi.Intellige ẽt iſtam cõcluſionem procedere,qñ quis eſt patronus ue re ex fundatoine,cõſtructione,uel dotatione,ſecus ſi ex præſcriptione,quia non poſſet præſentare,niſi inquantum præſcripſit ſecundum omnes in locis ſupra allegatis.

¶Octauus art.5.q.prin.1.part.ij.Lib.

1 *Patronus hoſpitalis,an poſſit præſentare in eo rectorem,uel perpetuum capellanum.*
Patronus oratorij an poſſit præſentare capellanum in eo.

1 Poſset Etiam octauò dubitari,†an põnus hoſpitalis poſſit in eo rectorem pñtare, uel ppetuum capellanum.Et qđ in oratorijs, an poſſit põnus pñtare capellanum.Et de iſtis duobus eſt recurrendũ ad ea,q̃ diximus in ult.q.prin.1.par.1.li.in 11.& 12.ar. ubi tractauimus,an ĩ iſtis cadat iuſp.& diſtinximus,aut ſunt religioſa,uel publica,ſeu nõ,ut primo caſu cadat iuſp.& eius fructus,& ſic pñtatio,ſcđo caſu nõ,dic ut ibi

¶Nonus art.5.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Patronus capellæ eccleſiæ de ſe ſtantis uel affixæ in alia eccleſia, ſeu alicuius altaris affixi,an poſſit in eis capellanũ præſentare, remiſſiue.*
Et quid de altari portatili.
2 *Præſentatio an cadat in baſilica.*

1 Poterit Dubitari nono loco,†an põnus eccleſiæ capellæ de ſe ſtantis uel affixæ ĩ alia eccleſia ſeu altari affixo poſſit in eis pñtare capellanũ. Et de iſtis ẽt tractauimus s.in d.ult.q.prin.1.par.1.li.in 5.6.& 8.art.quærendo,an in eis cadat iuſp & concluſimus q ſic,cum cadat in eis dos,lõ cadit pñtatio capellani: ut ibi late didũ eſt.Quid aũt de altari portatili? diximus s.in d.1.par.1.lib.in 9.art.ubi cõcluſimus in perſona eccleſiaſtica cadere iuſp.& fructũ illius eſſe uſum ipſius
2 altaris,dic ut ibi.¶†Quid aũt de baſilica,an cadat in ea pñtatio?Et de hoc ẽt tractauimus ibidẽ in 10.art.& concluſimus,iuſp.cadere in illa ẽt añ cõſecrationem ,& ſic ſiñ pñtationem:de quo ẽt in d.3.par.1.li.in 4.q.princ.in 9.art.cum ibi tractauimus,qñ incipiet currere iuſp. cũ incipit ædificare,uel pfecto opere,ſeu poſt cõſecrationẽ & magis cõiter concluditur,pñtationem poſſe fieri do te data etiam ante conſecrationem. Et ita communiter obſeruari uidemus,cum rarę eccleſiæ cõſecrentur.

¶Decimus art.5.q.prin.1.par.2.Lib.

1 *Patroni præceptoriæ ſeu commendæ baſilicæ,uel aliarum religionum an poſſint in eis præſentare.*

1 Poterit Enim ſucceſſiue & decimo loco dubitari,†an põnus pręceptoriæ, ſeu commendæ bailiuę,uel hmõi religionis militum Hieroſolimitanorũ S.Ioan.Baptiſtę tẽpli dñi,& aliarũ religionum poſſit pđictos in pđictis locis pñtare,& qđ in põno ſtat ratur.Et licet hoc non tangatur ab aliquo; nihilominus qa pđicta loca ſunt religioſa & facta ad inſtar hoſpitalium,q pxime dicta ſunt de hoſpitalib.in locis ibi remiſſis cenſeantur dicta in pñti art.ut cadat in eis pñtatio,ſi eut cadit iuſp.niſi puiderẽt illis,ex cõſuetudine,uel priuilegio,ſeu alio iure p electionẽ:q a tũc cenſerentur ut ecclę collegiatæ.De ſtatutis uero ſiñ eſt aduertendum an ſint religioſæ,uel ne,ut in eis cadat iuſp.q a ſi ſunt religioſæ & non collegiatę cadat in eis pñtatio, ſicut dictũ eſt de hoſpitalib.ſi uero ſunt ſeculares & non religioſæ,dicendum eſt,ut in ſeq art.quo aũt cognoſcantur,an ſint religioſa,uel ſeculares,diximus s.in 1.par.1. lib.in 1.q.prin.in 10.artic.ubi etiam late diximus de beguinatis,de fraternitatibus diſciplinatorum , & de fratribus ac ſororibus tertii ordinis ſancti Franciſci.

¶Vndecimus art.5.q.prin.1.par.2.Lib.

1 *Patroni collegij ſcolarium an poſſint præſentare ſcholares in eo ubi quod ſit.*
2 *Collegium,quod uulgo dicitur,lo collegio del ſanto,quod eſt ĩ frontiſpicio S.Antonij de Padua,a quo fuit conſtructum & dotatum.*
3 *Præſentatio non cadit in ſcabellis & banchis.*

1 Poſset Etiam & undecimo loco dubitari,†an põni alicuius collegii ſcholariũ poſſint pñtare ſcholares in illo.Nos ſupra in 1.par.1.li.in ult.q.prin. in 14.art.tractauimus,an in iſtis collegijs ſecularibus cadat iuſp.& concluſimus q ſic,& ideo cadit ẽt in eis pſentatio,ut ibi late diximus.quibus ibi dictis adde collegium ſcholarium dici quaſi religioſum,ut uult Pau. de Ca.in conſi.145.in Chriſti &c.in qõne quæ uertitur ubi dicit,q ſi teſtator dedit modum eligendi ſcholares ille ſeruabitur:ſinaũt epś hẽbit ibi rectorem & ſcolares eligere:q a ex quo p uictu ſcholarium pauperũ eſt inſti
2 tutum,ď epo ſpectare,ut ibi late,† & loquitur de collegio,quod eſt Paduæ in frontiſpicio eccleſiæ ſancti Antonii ordinis minorum,quod uulgariter dr, lo collegio del ſanto,& fuit fundatum, cõſtructum, & dotatũ a quodã Reueren.D.D.Pilleo C. Rauen. q cõmiſit curã illius magnifico domino Paulo a Leone,& Reuerẽ. D.Franciſco de Zabarellis,poſtea digniſſimo Cardinali de Florentia doctori noſtro famoſiſſimo nobilib. Pa tauinis ut ibi,quod cõſi.refert Firma.in trac de epiſcopo,in a.lib.in 3.par.in 10.q.Tu aduerte, q ſi hoc collegiũ diceret eccleſiaſticũ,ſine dubio eẽt tenẽdum electionem nõ ſpectare ipſi põno,ſed illis de collegio,ut ſupra diximus de collegio eccleſiaſtico in 1.art.pſentis q.ſed bene põnus poterit pſentare ſcholares, ut de dignitatibus inferiorib.canonicatib.pbendis, & aliis beneficiis,diximus s.in 3.art.& de monialibus in 5.art.pſentis q.prin.Si uero nos diceremus hoc collegium eſſe ſeculare,prout uere eſt,licet pium reſpectu effectus, ut Pau.de Ca.dixit in pallegato cõſ.& ſi fundator ſeu inſtitutor illius uoluit rectorem ẽt præſentari per patronum,ita obſeruabitur.Et ita ſenſit Pau.ibi in d.cõſi dũ dixit,ſi teſtator dedit modũ eligendi ſcholares, ille ſeruabitur,ſi uero uoluit ſeruari electionẽ,poterit in electione patronus interuenire cũ aliis collegiatis: cũ ſic collegium ſeculare,& de loco ſeculari,& non uero eccleſiaſtico ſm do.Card.in d.capit.nobis.in §. cæterum

in 4.

in 4.opp.hoc tit.per text.in §. si quis ædificationem.in auc.de eccle.tit.voluit do. Roch. in hoc trac. in uerbo in ecclesijs,in 2.q.in 2.col.in uer.tertio limi.ut esi retuli mus s.In 1.ar.præsentis.q.in uer.dicit ēt ibidē,& sic patronus hoc casu poterit præsentare rectorem & schola rē,uel in electione rectoris interuenire cum alijs colle
3 giatis. ¶†Quid aūt in scabellis & banchis,quæ sunt in ecclesia,in quibus cadit iusp.large seu largissime:ut di ximus supra in d.1.parte.1.libri in ult.q.prin.in ulti. ar. an cadat in eis iusp.& dicendum est quòd non,cum illud iusp.nō habeat aliquem fructum, nisi usum illius scabelli,ut diximus in dicto ultimo articulo.

Conclude ex oībus suprascriptis quæstionē ar.& facias edclusionē,φ in ecclesijs & locis in quib.cadit iusp.cadit præsentatio,ut diximus s.in prin.pn̄tis q. Amplia primo hanc conclu.intātum procedere,φ ēt cadit præsentatio non solum in rectore ecclesię parrochialis,& fiet per patronum ipsius, sed ēt ipse patronus præsentabit clericum,qui adiuuare dēt illū in diuinis,ut diximus s.in 7.ar.Restringe hāc ampl.procedere,si patronus a principio uel post dedit dotem pro ipso clerico, sed si dedit extraneus de consensu epi,ipse psentabit & non patronus:ut diximus in d.7.ar.ante finem,& in locolbi remisso.Restringe secū do.d.ampli.ꝑcedere,si primus patronus erat patronus ex illis tribus causis: qa tunc præsentabit ēt clericū:ut s.sed si erat patronus ex præscriptione præsentabit ī eo tm̄ qd̄ præscripsit:ut diximus in fi.d.7.art Amplia secū do dictam conclu.procedere ēt in ecclesia siue capella de se stante,seu affixa alteri ecclesię, & in altari affixo; quia cum in illis cadat iusp.per patronū fiet præsentatio,ut diximus in 9.ar. Amplia tertio.d. conclu.procedere ēt in basilica,dotata tñ, licèt non consecrata:quia cum cadat in ea iusp. cadit ēt & pn̄tatio, q̄ fieri dēt per ipsum patronū,per dicta s.in 9.art.in fi.& in loco ibi remisso.Amplia quarto.d.conclu.procedere ēt in hospitali & oratorio: quia cum in illis cadat iuspa.patronus præsentabit gubernatorem seu capellanum, per dicta s.in 8.art. Amplia quinto.d.conclu. procedere ēt in ꝑceptoria,cōmēda,bailiua religionis Hierosolimitanæ: quia cum in illis cadat iuspa. patronus præsentabit: ut diximus in 10.ar.Restringe hāc amplia.nisi ipse præceptoriæ & similia essent collegiata: quia de eis dicēdū, est prout de collegiatis ecclesijs,ī. dicetur: ut diximus in d.10.ar.Limita primò.d.conclu.procedere in alijs ecclesijs collegiatis:quia in illis cadit iusp.& præsentatio, sed in ecclesijs collegiatis, licèt cadat in illis iusp. non tñ cadit præsentatio,sed electio quæ fit per collegiatos & nō per patronum:ut diximus s.in 1.ar. Extende hāc limi.ut et procedat in monasterijs monachorum & sic regularium:quia in illis cadit electio,ut in ecclesia col legiata,& non præsentatio patroni,per dicta s.in 4.art. Extende tertio.d.limi. ꝑcedere ēt in ecclesijs & capellis mēdicātiū:quia quāuis in eis cadat iusp. nihilominus nō cadit aliquis fructus illius,nisi solus honor in ecclesia,per dicta s. in 6.ar. Extende quartò.d.limita.procedere ēt in monasterijs monialium ēt regulę non approbatæ:quia quāuis cadat in illis iusp.non tñ cadit in eis præsentatio patroni, sed electio collegiatarum,per dicta s.in 5.art.& de regula non approbata ibi in uersi.& adde unū.Extende quinto d.limi.procedere ēt in collegio scholarium,si est ecclesiasticū,& non seculare: qa quāuis cadat in eo iuspa.non pn̄tabit patro.sed eliget collegiati,per dicta s.in 11.art. Extende sexto.d.lim.cū eius extensio. intantum procedere,φ nec patronus eligere poterit cum alijs de collegio,per dicta s. in 1.art.in ver.sed dubitari pōt,& in uers.alia fuit solu.Vincē. Extende septimò.d.limi.& oēs prædictas extensio. procedere,ut patronus eligere non possit,ēt si hoc sibi reseruasset in limine fundationis ex priuilegio & consensu ordinarij:ut in d.1.ar.in uersi.sed restat dubium, & idē in præscriptione ut ibi.Restringe hāc extēsio.procedere,nisi esset patronus ecclesiasticus, quia posset sibi reseruare,ut eligeret cū alijs:ut in d.1.ar.in uers.restat du bium,& in uersic.considera ēt.Extende octauò.d.limi. cū eius extensio. procedere, ēt si patronus se vellet iuuare præscriptione tanti tpis, cuius initij memoria nō extaret:quia adhuc patronus non posset eligere in ecclesia patronata cū alijs,per dicta in d.1.ar.in uer.cōsidera aliud. Restringe hanc extensio.nisi esset patronus ecclesiasticus: quia posset hr̄e ius eligendi cum alijs ex ꝑscriptione seu cōsuetudine:ut in d. art.1.in uer.sed re stat dubiū, & in uer.considera tu ēt,& in uer.considera aliud. Extende nouò. d.limi.& eius extensio.ꝑcedere, nō solū in ecclesia collegiata in actu,sed ēt in ecclesia collegiata in habitu s̄m cons.Alex. s.allegatū in 1.art. in uer.& qd̄ non cadat. Extende decimò multo magis oīa prædicta ꝑcedere in ecclesia cathedrali : quia quāuis cadat in illis iusp.non tñ cadit pręsentatio patroni, sed electio,ut dictū est supra in 1.& 3.art.Restringe primò.d.limi.cū eius extensio. procedere, nisi p̄ronus laicus in limine fundationis sibi reseruasset cū consensu uel priuilegio Papę,qd̄ posset eligere caput collegij cū collegiatis,quia licèt hoc hr̄e non posset ex præscriptione,poterit tñ hr̄e ex priuilegio seu consensu Papæ, per dicta supra in 1.ar.maxime in uers.considera aliud ,φ gl.& in 5.ar.in uer.ista plane procederent.Extende hāc primā restric. procedere,ēt si Papa concederet hoc priuilegium patrono non in limine fundationis, sed post qñcunq; quia adhuc quamuis laicus poterit eligere cū collegiatis.ut in d.1.art. in vers.tertium aūt. Restringe hanc primam restric.& eius extensio.procedere patrono producente priuilegiū Papæ:ut admittatur cū electoribus:quia tunc admitti dēt, secus si hoc allegaret, & priuilegium non produceret,ut diximus in 1.arti.in uer.aut loquimur de laico.Restringe secundò hanc primam limita.& eius extensio. procedere in uera ecclesia collegiata,sed si fuisset ecclesia simplex & facta col legiata sine consensu patro.adhuc patronus præsentaret:quia non potuit fieri collegiata in eius præiudiciū, ut in d.1.ar.in uersi.iō fit transitus ad aliā sol. Restringe Tertiò.d.limi.procedere, nisi patronus laicus eccle siæ collegiatæ in limine fundationis disposuisset φ nō obseruaretur electio, sed ēt caput collegij præsentaret per eū:quia procederet præsentatio ēt collegiata,ut in d. 1.ar.in ver.ultimo ponam unam solut.& in uer.reperi postmodū do.Roch. Restringe quartò.d.primam limita.cum eius extensio. procedere, nisi quis reseruauerit sibi in limine fundationis de cōsensu ordinarij, uel de priuilegio inferioris a Papa habuerit posśit interuenire in tractatu electionis faciendæ: quia in illa poterit interesse patronus,licèt non posset eligere,ut in d.1. ar.in ver.postmodum dat aliam solutio.& in uers. adde ēt quod solu.Inno. ¶Restringe quinto. d.limita.& eius extensio.procedere, nisi patronus esset conuersus, & ex consuetudine posset interesse electioni:quia poterit interesse,quamuis esset ecclesia collegiata, ut in d. 1.articu.in versicu.dicit etiam ibi do.Roch.Restringe sexto.d.limita.& eius extensio. nisi fieret electio de rectore loci non ecclesiastici sed secularis:quia quamuis ibi cadat electio, interuenire poterit patronus etiam laicus in ea.ut in d.1.artic.in fi.in uersi. dicit etiam ibidem,& in 1 r.ar.Restringe septimo.d. limita.cum eius extensi.procedere,ut patronus ecclesiæ collegiatæ monasterij,& aliorum locorum supra scriptorum nō possit eligere,habet tamen electioni consentire. per dicta supra in 1.arti. & etiam in 5. in abbatissa. Declara primo hanc septimam restric.prædictam consensum patroni debere interuenire post electionem & nō ante: ut in d.1.art.in uer.tu in hoc.Declara secūdo,d.restric. dictum consensum respectu eligentium illum petentiū debere interuenire de honestate respectu uero patronorum de necessitate:ut in d.2.art.in uers. secunda dubitatio. Declara tertio.d.restric.φ defectus ꝯsensus patroni nō facit electionē nullā,immo se non oponēdo cōsentit:ut in d.2.art.in uer.tertia est dubitatio.Declara quarto. d. restrict. quod petito consensu patroni per eligentes, quod si electioni se opponit & iustam

cauſam allegat & probata caſſatur electio per ſuperiorẽ: vt in d.2.art.in ver.quartò dubitatur. Et ex hoc ſeqtur quinta declaratio, ꝙ petitio cõſenſu patroni p eligentes, ſi patronus contradicat ſine cã non obſtat eius contradictio: ut in d.2.ar. in uerſ.quintò dubitatur. Reſtringe prædictas declara. hñc locũ, niſi ex aliquo ſtatuto, priuilegio, uel conſuetudine ẽt ex priuilegio ordinarij conſenſus patroni in electione omnino eſſet habendus: quia tunc non requireretur cã & oĩno habendus eſſet: ut in d.2.ar.in verſ.ſexto quæritur. Declara ſextò in electione prælati requiri conſenſum principis loci ẽt non p̃roni, diſtinguendo tñ, ut in d.2.ar.in fi.in uer. ſeptimo dubitatur. Reſtringe octauo. d. primam limi. cum eius extenſio. pcedere, & eſſe verum. ut patronus eccleſiæ collegiatæ non poſſit præſentare rectorẽ, ſeu prælatũ, nec in eius electione interuenire, ut ſ. ſed bñ põt præſentare ad dignitates, canonicatus, prębendas, & alia beneficia exiſtens & exiſtẽtes & exiſtentia intus ipſam eccleſiam collegiatam: ut in 3.ar. Extende hanc octauã reſtric. procedere, non ſolũ in eccleſijs collegiatis, ſed in archidiaconatu, archiep̃atu, & alijs dignitatibus & beneficijs ẽt eccleſiæ cathedralis, quia ſilr in illis præſentabit patronus: ut in 3.art.in uerſi. & pulchre in uerſ. ubi circa, & in uerſ. & in hoc. Extende ſecundò, d. reſtric. procedere ẽt in monaſterio monialium, ut p̃ronus quãuis nõ præſentet abbatiſſam, præſentat tñ moniales, ut in 5. art.in uer. reſtat mõ uidere. Declara hãc extenſio. ꝙ quãuis patronus præſentet mulierẽ in monialẽ habebit ipſa & abbatiſſa annũ profeſſionis, ut in d.5.art. in uerſ. ſubdit ẽt qđ. Extende tertiò d. octauam reſtric. patronũ in monaſterio monialium ẽt præſentare capellanũ perpetuũ eius redditus habentẽ, ut in d.5. art.in verſi. & ex deciſione. Declara hanc extenſio. ꝙ ſi patronus p̃ntauerit cappellanũ nõ idoneũ, poterũt abbatiſſa & moniales eum recuſare ut non inſtituatur: vt in d.5.art.in uer. dicit tñ. Immo inſtitutum poſſunt petere amoueri ex cã in totũ per ſuperiorẽ, ut in d.5.ar.in ver. ſubdit ẽt inſtitutũ. Reſtringe hanc octauam reſtri. procedere, ſi ipſe primus patronus fuit fundator & inſtitutor beneficiorum & præbendarum: quia tũc licèt non eligat, præſentabit tñ ipſe, & ſilr ſi poſt eccleſiam fundatam ipſe patronus beneficium uel præbendã fundauerit: quia tunc ipſe præſentabit, ſecus ſi extraneus fundauerit de ↄſenſu ep̃i: quia tũc ipſe extraneus & nõ p̃ronus p̃ntabit, ut in d.3.at.in uer. & iõ tu dic. & in uer. ſ ſeſt caſus. Declara hãc reſtric. procedere, primo ſi iſte extraneus poſt fundatã eccleſiã præbẽdã erigens reſeruauit ſibi iuſp. de cõſenſu ep̃i, qa alias ep̃s cõferet: ut in d.3.at.in uerſ. quartus erit caſus. Declara ſo. d. reſtri. nã licèt poſt eccleſiã fundatã aliquis fundet in ea beneficium uel præbendã, nõ primus patronus rõne ſoli, ſed rector ipſius primę eccleſię p̃ntabit cũ illo extraneo, ut in d.3.ar. in uer. ſi per extraneos, & in uer. ſed dubiũ remanet. Declara. pręced. declara. procedere, cum per extraneum erigitur beneficium uel præbenda occupans locũ in eccleſia: quia tunc rector primæ eccleſiæ rõne ſoli p̃ntabit cũ extraneo patrono, ſed ſi non occuparet locũ rector primę eccleſię non p̃ntaret cum extraneo: ut in d.3.ar.in uer. aut iſtæ dignitates. Declara vltimo. d. reſtri. ꝙ ſi ſumus in dubio, an primus patronus fundauerit alia beneficia in eccleſia collegiata exiſtentia uel ne præſumẽdum erit primũ patronum fundaſſe a principio, & ſic ipſe præſentabit, ut in d.3.at.in uerſi. itẽ voluit Abb. & in uerſ. quibus adde & in uer. ſm qđ in dubio. Limita ſecundò. d. conclu. nõ habere locum in altari portatili: quia quamuis in illo certo modo cadat iuſpa. tamen non habet aliquem fructum illius niſi ſolum vſum, & ſic præſentatio non habet locum in eo: ut diximus ſupra in 9.art. & in loco ibi remiſſo. Limita tertio. d. conclu. nõ procedere in ſedilibus affixis in eccleſia: quia quamuis in eis certo modo cadat iuſpat. tamen non cadit aliquis eius fructus, niſi illius vſus pro fructu, ut diximus ſupra in fine. 11. articuli. Et per iſta omnia ſunt redacta plana.

¶ Sexta principalis quæſt.j.Partis.ij.Libri.

1 *Præſentatio quando fit per patronos vel exiſtentes in quaſi poſſeſ.*
2 *Præſentatio eſt ſemper penes patronũ in habitu, non autem in actu.*
3 *Præſentationis exercitiũ eſt penes patronũ in actu t pe vacationis.*
4 *Presbyter habet poteſtatem abſoluendi in habitu, in actu tamen quando a ſuperiore conceditur.*

Quæro ſextò principaliter: quia pxime vidimus in quibus eccleſiis et locis præſentatio
1 fiat. Modò videndum eſt † qñ in ipſis eccleſijs et locis in quib. ius præſentandi bẽt locũ p̃ntatio prædicta p patronos uel exiſtentes in quaſi poſ. p̃ntandi fiat. ¶ † Et dico primò iſtã p̃ntationẽ eſſe penes patronũ ſemper in habitu, non tñ in actu: quia ſemper patronus habilis eſt ad p̃ntandũ, ex quo in iurep. hẽt hũc fructũ p̃ntationis, ut in gl. hoc tit. et per totũ, et in glo. in c. pię mentis. 16. q.7. et diximus late ſ. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 1. ar. dũ tractauimus de diffinitione iuriſp. et in 1. q. prin. huius
3 par. in 1. art. ¶ † Tñ hoc exercitiũ p̃tãdi nõ hẽt in actu niſi t pe uacationis. c. illud. hoc tit. et expræſſius in c. fi. de cõceſ. pręb. & ibi Marci. Io. An. pręceptor, & ipſe Io. An. Car. Abb. & oẽs, & Roma. conſ. 465. in te præſenti, & diximus ẽt latè ſ. in iſta parte in 4. q. prin. in a. art. dũ tractauimus, patronum non poſſe cõſtituere procuratorem ad præſentandum, nec habentem eligere, uel conferre ad eligendum uel conferendum, niſi eccleſia
4 vacet: † ſicut ẽt dicimus presbyterum habere p̃tãtem abſoluendi in habitu, non tñ in actu, niſi ſibi detur a ſuperiore, ut no. plene, maxime per repetentes poſt Ab. in c. oĩs. de pęni. & remiſ. Et iſte ſit primus art. huius 6. q. prin. ex qua etiam oriuntur infraſcripti alij articuli.

¶ Secundus art. 6.q.prin.j.Partis ij.Libri.

1 *Eccleſia dicitur vacare fictè & uere, ut patronus poſſit præſentare.*
2 *Quibus modis uere dicitur uacare eccleſia.*

1 Et ſic ſecundus art. eſt † qñ dicatur eccleſia vacare ad effectum, ut poſſit patronus in illa præſentare. Et dic ꝙ eccleſia, ſiue locus dr̃ vacare dupliciter uere & fictè, ſeu quaſi, ut vult plene Paui. in tra. de ſe. vac. in fi. 1. col. in 7. præludio. Vere igitur dr̃ vacare pluribus modis. Et primò per obitũ: quia mors oĩa ſoluit. In au. de nu. §. deinde. colla. 4 adeo ꝙ ſi miraculoſe reſurgeret, non recuperaret ius priſtinũ: prout notat Egidi. Roma. in ſuo quolibeto, & Iaco. Zochus in rub. de ſponſa. & Abb. in c. fraternitatis. in fi. de frigi. & malefi. & no. Bald. in l. iura. la. 1. ff. de legi. & Ludo. Ro. in rub. ff. ſolu. matr. Hinc dixit Paui. ubi ſ. in prin. 2. col. qđ quõcunq; vacet eccleſia, prælatus dr̃ deceſſiſſe, ſed largo mõ: propriè aũt iſta differunt inter ſe: ut patet in c. ſuſceptũ. de reſcrip. ẽt in gratijs deuenientib. in aliũ. c. quãuis. el 2. de præb. in 6. & ibi gl. in uerbo decedentium. de quo remittit ſe ad. c. ſi propter. de reſcrip. li. 6. Et de iſta vacatione videntur loqui tit. de iurepa. & elec. et omnia iura adhærendo magis proprię vacationi: et hoc idem videtur tenere Roch. in hoc trac. in uerbo honorificũ, in 51. q. in fi. dum præſupponit uerum modum vacationis eſſe per mortem. Et ſubdit glo. in d. c. ſi propter. in uerbo vacabũt, ponere modos vacationis eccleſiæ, et in hoc non eſt dubium.

¶ Tertius art. 6.q.prin.j.Partis ij.Libri.

1 *Eccleſia dicitur vacare per renunciationem, ut patronus poſſit præſentare.*
2 *Renunciatione beneficium uel eccleſia dicitur vacare.*
3 *Conſenſus patroni ſufficit in renunciatione ex cã permutationis.*
4 *Renunciatione facta per ſimoniam eccleſia non dicitur vacare.*

1 Et ideo tertius eſt artic. † an per renunciationẽ dicatur vacare eccleſia, ita quòd patronus poſſit præſentare. Et in hoc aduerte, quòd eccleſia ſeu beneficium dr̃ vacare ẽt per ſimplicem renunciationem, uel p renunciationẽ ex cauſa permutationis:

quia

quia hic renuncians seu cedēs pōt dici mortuus quoad
illud bñficiū cui cessit 7.q.1.ecce in qb.33.q.1.§.1.& 2.
licet secus sin materia strictissima p d.ca. susceptū.de
de rescri.li.6.& late hoc ponit idem Pani.in d.tra.de se
de uac.in 7.præludio,in 2.col.in uer.so p renunciatio
nē,ubi poni de renūciatione Papæ,epi & aliorū bñficia
torum,ubi plene maxime in remissionibus ibi positis.
2 ¶†Vn cū p renūciationē eccl̃a uel bñficiū dr̃ uacare,& uacat,merito p̃roni poterunt pñtare,qñ p renūciatio-
nē uel cessum uacat,& hoc uoluit Rota.1.p̃ronus cleri
cus.in 1.dub.& p totū in antiquiorib.hoc tit.& Lap.al-
le.22.nō suficit,fol.6.& uī facere tex.in c.2.ut lit.pen.
lib.6.nā ibi i nō ueteret pñtatio,fieret in casu renūcia-
tionis.Add.Gay.in repe.c.si.in 10.colū.in uersi.silr uī.
3 †ubi uult sufficere in renunciatione ꝯsensum p̃roni,ꝙ
dictum uel ligerem in renunciatione ex cā pmutatio
nis,nō in simplici renunciatione:qa in illa requirit̃ ue
4 ra pñtatio ut supra est dictū.¶†Aduerte,ꝙ si renuncia
tio fiat p simoniam,non uacat eccl̃a s̃m Inno.& alios
in c.cū uniuersorū.de rerū pmu.& ita dēt intelligi.c.ꝙ
in dubiis,& c.admonet.de renū.Ita Pani.ubi s̃.Et ꝙ p
renūciationē dr̃ uacare eccl̃am,ut possit seq pñtatio,
uoluit ēt Roch.in hoc tra.in uerbo honorificū 51.q.ī fi.

¶Quartus art.6.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Renunciante præsentationi primo præsentato a clerico in manibus eius,secundo præsentatus ab eo debet institui.*

1 Sed Dubitatur quarto loco,† si pēdēte prima pñtatione facta a clerico p̃rono pñtatur secundus primo pñtato renunciāte,an dēat admitti & institui secundus.Hūc art.formauit rota 1.p̃ronus clericus,in 3.& 4.dub.hoc ti.in antiquiorib.ubi est pulcher casus in pr̃ono clerico qui pñtauit.A.& anteq̃ institueretur in manibus patroni renunciauit,& sic patronus pñtauit.B.& antequam B.institueretur,iterum.A.renunciauit in manib.epi,& sic fuit institutus.B.secundo loco pñtatus,postea ep̃s prætendens pñtationem & instōnem de.B.factam non tenere:qa facta anteq̃ renunciatio esset facta ab A.in eius manib.iure deuoluto ꝯtulit dictum beneficium.C.& postea hoc uidens.D.expectatus apostolicus acceptauit illud bñficium uirtute expectatiuæ,q̃rebatur qd iuris,& Rota ibi determinat renūciationē factā ab.A.ī manib.p̃roni tenuisse,vel illā q̃ fecit in manib.epi,& io ratificatur pñtatio facta de.B.& tenet instō,& declaratur C.& D.nihil iuris in dicto beneficio hr̃e,ut ibi plene,nolo transcribere ipsam decisionem,uidere per uos.Pro cuius ꝯclusione ꝯsidero facere id quod diximus s̃.in 3.q.prin.huius par.in 1.art.cum pluribus seq.instōnem sequutam operari,ꝙ licet constet de proprietate alterius patroni non remouebitur institutus ad pñtationem possessoris,p c.ꝯsultationib.hoc tit.q̃ōmagis hoc operabitur hic ista instō sequuta ad pñtationem ueri patroni,licet non fuerit facta renunciatio pñtationis in manibus epi,sed in manib.p̃roni,qui ex hac cā pñtauit,& facta alia renunciatione in manibus epi sequuta fuit instō.Ex qua decisione colligerem unum,ꝙ ad effectum ut p̃ronus ēt ecclesiasticus dicatur posse pñtare & non uariare,sufficiat primo loco pñtatum in manibus suis pñtationi renunciare:quia illa renūciatio sic facta in illo casu ponderatur p Rotā uerū dicerē hoc ꝯstare dr̃e epo:qa alias nō admitteret ipsum patronum eccl̃asticum ad secundam pñtationem,quia uideretur uariare,ꝙ facere non licet.

¶Quintus art.6.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio in quibus casibus possit iterum fieri. Electio etiam in quib.casib.iterum possit fieri ibidem remissiue.*

1 Condescendo Ad quintum art.ex proxime dictis,uidelicet† an patroni possint iterum præsentare quando præsentatus non consensit pñtationi,uel quando post consensum renunciauit,seu quando moritur ante institutionē,aut qñ non tenet pñtatio p p crimen occultum pñtati,siue ob aliam cām nō ꝓcedentem ex culpa pñtantis,(quia si procederet ex eius culpa,pro illa uice,nō posset ulterius pñtare,ut dicemus ī.in hac par.in 10.q.prin.in 4.artic.)Hunc art.in terminis nostris in materia pñtationis non reperi tactum,sed in materia electionis sic p Firma.in tra.de epo,in 1.li.in 3.par.in 39.q.qui concludit,ꝙ sic dummodo prædicta concurrant sine fraude,alle.c.si electio.& ibi gl.& doc.de ele.lib.6.dicit ēt Bar.in l.sextum.ff.de uaca.mune.aliter tenere,qñ electus renūciet.s.ꝙ ad superiorem deuoluatur ius eligendi:sed ipse Firma.dicit fore tenendum,quod dicunt doc.in d.c.si electio.Tu dic,Domi.in d.c.si electio.in fi.3.colū.in uer.in eadem gl.ibi statutum,aperte dicere,idem per oīa esse in patronis pñtantibus,qui licet in principio dixisset primum exemplum tex.d.c.si electio.s.de eo q cō sensit electioni,& renunciauit,non posse uerificari in pñtatione,quasi uoluisset dicere,pñtatos non habere ꝯsentire pñtationib.de eis factis,nihilominus de hoc dicetur infra in 2.par.huius.2.lib.in 5.q.prin.in 1.art.Tangit etiam Domi.super d.gl.an habebunt iterum patroni quadrimestre uel semestre in casibus prædictis,sicut habent habentes eligere,& de hoc hic non sumus aliquid dicturi,sed dicemus ī.in d.2.par.in 1.q.prin.in 17.art.Sufficit hic concluderе,ꝙ sicut eligentes in casibus prædictus possunt iterum eligere,sic & patroni iterum præsentare,& hoc uī firmari per Rotam 1.patronus clericus.hoc tit.in antiquioribus in præsenti artic.deductam.Et facit ad hoc illa reg quā supra posui in 3.q.prin.huius partis in 16.art.in fi.ubi diximus illa scrutare ad multa iura loquentia de ele.habere locum in p̃sentatione,quando militat eadem ratio,ut est glo.in c.si.de elec.lib.6.Et ita conclude.

¶Sextus art.6.q.prin.1.pār.ij.Lib.

1 *Præsentatio patroni an requiratur in permutatione beneficiorū nume.20.& 21.*
2 *Vacare dicuntur beneficia permutatione, & in articu.3.ea.q,in nume.1.2.*
3 *Præsentatio habet locum in beneficio non collegiato,secus in collegiato.*
4 *Renunciari potest iure priuato secus publico.*
5 *Episcopus potest unire & diuidere beneficia, & uni beneficio rem subtrahere & alteri dare.*
6 *Alienare non dicitur transferre rem ecclesiæ de una in aliam.*
7 *Nemo potest suo iure priuari.*
8 *Electoribus in eligendo debet esse liberum arbitrium,dummodo consentiant in idoneum.*
9 *Renunciari debet primo per ualentem permutare.*
10 *Via est præcludenda fraudibus.*
11 *Renunciatio dicitur actus uoluntarius.*
12 *Permutationes sunt odiosæ.*
13 *Vacans beneficium non pōt ordinari per episcopū inuito patrono.*
14 *Permutatio beneficij patronati Neapoli fit de consensu patronorum.*
15 *Emphyteuta non soluens canonem est priuatus ipso iure.*
16 *Renunciatio an requiratur libera in permutatione beneficii faciendа,ut faciat beneficium uacare,ubi quòd sic.*
17 *Permutatione beneficii uacat & proprietas possessio.*
18 *Vacari an debeant patroni in permutando beneficio patronato, ubi quòd sic:*
19 *Patroni tam ecclesiastici quam seculares non uocati in permutatione facienda beneficii patronati,an possint agere de cōtemptu, ubi ꝙ sic,dummodo agant infra tempus datum ad præsentandū.*
22 *Consensus patroni præstitus in permutatione beneficii patronati habetur pro præsentatione.*
23 *Consensus patroni siue ecclesiastici,siue secularis,an requiratur in permutatione beneficii patronati facienda in quo cadit præsentatio, ubi quod sic.Idem in beneficio in quo seruatur electio.*
24 *Consensus patroni qui habet interuenire in permutatione beneficii patronati facienda, an possit interuenire post permutationem,*

tionem, ubi q. sic, dummodo infra tempus datum ad præsentandum etiam si consensus sit tacitus, & nu. 26.

35 Patrona non contradicente in permutatione dicti beneficij patronati infra quatuor menses, & ante lapsum ipsorum mouentis non uidetur consensisse, & hæredes possunt contradicere, uel consentire infra residuum temporis.

37 Patroni an possint compelli ad consentiendum ante permutationẽ benefitij patronati uel ante & uel post faciendam de beneficio patronato.

28 Patroni ecclesiastici possunt compelli ad consentiendum permutationi & ante & post permutationem factam auctoritate Papæ uel legati a latere, limita si patroni sunt misti, nu. 29.

30 Patroni laici non possunt compelli ad consentiendum permutationi beneficij patronati, nec ante, nec post, nec per episcopum, nec per legatum, nisi urgente necessitate & utilitate ecclesiæ.

31 Necessitas seu utilitas sunt causæ faciendarum plurium rerum remissiue.

32 Permutatio beneficij, an & quando teneat sine consensu patroni.

33 Permutatio facta de ecclesia patronata an sit ipso iure nulla, uel annullando.

34 Permutatio facta de ecclesia collegiata per legatum cum consensu illorum, ad quos spectat electio, uel collatio, non ualet. Idem in dignitatibus existentibus in ecclesiis cathedralibus & collegiatis.

35 Permutatio facta de beneficijs non collegiatis patronum ecclesiasticorum auctoritate legati etiam sine consensu dictorum patronorum ualet.

Ratio quare.

Idem in patronis secularibus habentibus ius p. ex priuilegio uel præscriptione completa contra aliam ecclesiam.

36 Permutatio facta beneficij patronati patronorum secularium uel mixtim ex tribus causis fundationum &c. auctoritate legati nõ ualet sine eorum consensu.

37 Permutatio facta beneficii patronati auctaritate episcopi sine consensu patroni propter necessitatem uel utilitatem ecclesiæ, an & quando ualeat, & nu. 38.

39 Permutatio beneficii patronati facta sine consensu patronorum propter utilitatem permutantium uel necessitatem auctaritate episcopi non ualet.

40 Permutatio ecclesiæ patranatæ facta sine consensu patroni auctoritate episcopi ad sui libitum, an & quando ualeat, & uide n. 41

42 Patroni non uocati & spreti in permutatione facta beneficij habent duo remedia.

43 Permutatio beneficii patronati facta patronis uocatis & non comparentibus non est nulla, sed est annullanda ipsis contradicentibus infra terminum.

44 Vocati patroni quando dicantur, & qualiter uocatio fiat.

45 Vocatio continens peremptorium est maioris efficaciæ quàm citatio per edictum.

46 Permutatio prædicta facta sine consensu patroni an possit ualidari aliquo modo.

47 Vbi plura requiruntur ad efficaciam formalem actus, uno deficiẽte actus corruit.

48 Consensus quando requiritur in facto, an & quando possit interuenire post factum, remissiue.

49 Permutatione annullata propter non consensum patroni, an patronus possit alium præsentare, uel primi beneficiati redibunt ad suum beneficium.

50 Permutatione annullata ob non consensum patroni propter culpã ordinarii primi beneficiati redeunt ad sua beneficia, secus si culpa ipsius beneficiati uel utriusque, nu. 52.

51 Nemo debet puniri sine culpa.

53 Permutatione annullata, quia patroni fuerunt spreti ob nullius culpam, primi beneficiati redeunt ad beneficia sua.

54 Emphyteuta nesciens rem emphyteuticam uendens irrequisito domino non incidit in pœnam, l. fi. C. de iure emphy. Idem in hærede, nu. 55.

56 Permutantes qualiter intelligantur esse sine culpa.

57 Cessante causa cessat legis dispositio.

58 Emphyteuta non cadit a iure suo ob non solutionem canonis, nisi domino declarante eum uelle cadere.

59 Permutatio beneficii patronati sub conditione, si placeat domino an ualeat.

60 Emphyteuta uendens rem emphyteuticam, saluo iure domini, uel sub conditione si domino placeat, non euadit pœnã, leg. fi. C. de iure emphyteuti.

61 Clausula nec aliter, nec alio modo, quid operetur.

62 Consensus omnium uel maioris partis patronorum sufficit in permutationibus beneficii in quibus requiritur uox maioris partis.

63 Consensus patronorum in permutationibus habetur loco præsentationis. Et ideo institutione sequuta conseruatur uasi possessio.

64 Vocatio patroni per edictum est sufficiens in permutatione beneficii patronati.

65 Vocati per edictum uocati dicuntur.

66 Appositio edicti est de iure nouo.

Et Quia supra in 3. præced. art. fuit dictum, ecclesiã
uel beneficium uacare etiam quando uacat per
renunciationem ex causa permutationis. Ideo sextus
1 est art. † an ecclesia seu beneficium quæ uel quod permutantur dicantur uacare per renunciationem, adeo
quod patronus possit in eis præsentare, & sic an in permutatione requiratur præsentatio patroni, uel quid re
2 quiritur, † & quod in permutatione dicantur beneficia
uacare apparet ex allegatis in d. 3. art. & late per Paul.
in d. tract. in 7. & ult. præludio in 2. col. in uer. secundò
per renunciationem, & uoluit tex. in c. 1. de rerum per
mu. lib 6. & in cle. unica eo. tit. & Rota. 399. beneficia ex
causa permutationis, & Rota. 863. si A. & B. in antiquis
de rerum permu. ubi habetur, q etiam dicitur uacare
possessio, & proprietas beneficij per permutationem, &
uolunt omnes doct. loquentes de hac materia in locis
infra allegandis, dum omnes præsupponunt uacationem, si ergo ecclesia uel beneficium dicitur uacare, ergo dẽt hẽre locum præsentatio patroni per dicta supra
in 1. & 3. art. Circa hanc materiam, an in permutatione beneficiorum requiratur præsentatio patroni, an vero sufficiat consensus, & an ɔdictio faciat actum nullũ
& similia, plures, & plures sunt opiniones, quarum aliquas referam, & postea diuidam hunc arti. in pluribus
dubijs & ɔcludã. Dic ergo Rotam. 307. permutatio facta. in ti. de rerum permuta. in nouis uelle permutationẽ factam p ordinarium de beneficio spectante ad pñtationem laici ipso contempto & non uocato nõ esse
nullam ipso iure, sed annullandam p sñiam, si ipse cõtemptum infra t. tps datum ad pñtandum prosequatur, & alle. Fed. de Senis in tract. suo de rerum permu.
in q. 30. & Ale. de lantilla in repe. c. licet. de rerum permutu. lib. 6. in 4. par. qõ. 17. qui alle. c. quod sicut. de ele.
& c. ea noscitur. de his quæ fiunt a præla. in quib. locis
apparet ɔtemptum c. non reddere actũ nullum sm expositionẽ Ho. & Io. And. sup uerbo conuertit. alle. etiã
c. cum in ecclesiis. de præben. li. 6. Qui do. Fede. pro rõne allegat dictum Bal. in cle. 1. de rerum permu. q cõsensus istorum uocandorum, quorum interest, põt interuenire, & ante & post, & sic per hoc dat intelligere, p
mutationem non esse nullã, sed annullandam: nam si
esset nulla, ratificari non posset, p c. auditis. de ele. cum
sim. Ale. prædictus uero allegauit aliam rationem, q
iste actus auctorizandi permutationes principaliter dependet ab episcopo, ut in c. quæsitum. de rerum permu.
& not. in cle. unica. eo. titu. & licet debeat habere actũ
facere de consensu capituli, uel patroni, non tamen cã
nulla est eo ipso etiam si ad ipsum nõ spectet collatio
cum nõ sit oĩno defectus ex parte faciẽtis, licet male faciat ɔtẽnendo illos, quorũ interest, ut in d. c. q sicut, &
q sufficiat ɔsensus illorum contemptorũ ex postfacto
inducit ipse Ale. qđ dixerat in d. sua repe. in 1. par. q. 7. s.
q possum habere duo beneficia de iure, & in eps põt
me altero priuare, nisi mecum per ipsum fuerit dispẽsatum, quæ si ex postfacto interuenerit, sufficit, ut ibi declarat, & inducit pro hoc, qđ no. Io. And. in c. licet can.
de ele. li. 6. super gl. pen. & no. per eundem in c. a. de insti. eo. lib. Melius in secundum Rotam ibi faciunt not.
per Inn. Io. mo. & Ioan. And. in c. 1. de reb. eccle. nõ alienan. eo. li. Et facit ratio secundum ipsum Ale. quia licet
iste consensus non interueniat in liminibus ipsius permutationis, non tamen cauetur in iure, illud non

posse

posse postea interuenire, immo expresse canet ꝯriū, vi
delicet sufficere superueniētē ꝯsensū: ut ī d. c. qđ sicut.
nā licet qđ ab initio nō ualet, nō firmetur ex solo tra-
ctu pis, tamen ex nouo cōsensu superueniente bene
firmat, ut no. in reg. nō firmatur. Respōdet modò Ale
xan. ad oīa ꝯria, quæ formari possent, & pser tim ad c.
decernimus. 16. q. 7. q tex. ut dicit Rota ibi, est clarus
in hac materia, ubi hr̄. irritā esse epōrum collationem
factam de bñficio uacante spectante ad pñtationem
laici ipso ꝯtempto & irrequisito, ꝙ ille tex. loquitur in
eo casu, in quo patronus dēt requiri, in quo episcopus
non hēt collationem, sed permutationem, secus licet
cum alio. Vel s̄m Rotam ibi potest aliter respōderi, vi-
delicet c. decernimus loq in collatiōe uolūtaria, secus
aūt in necessaria p cle. unicam. de rerū permu. Postea
Rota ibi dicit Alex. dicere, ꝙ Lapus aliter sentiebat in
addi. ad ꝯclusiones Fed. & refert opi. Lapi, de qua ibi,
sed ipsa Rota tenet cū Pau. ꝙ ex quo pōt interuenire ꝯ
sensus añ, & post non esse ipso iure nullā. Ita firmat ibi
Rota, cū dicit ipsam tenere cū Paul. & sic resider Rota
ubi s̄. & dicit esse vidēdū, qđ ponit in decisio. 331. sup-
posito, sub tit. de rescr. & de pb. in nouis. ubi idē vr̄ vel
le p ea q̄ allegat, licet faciēdo quoddā motiuū ibi hoc
dicat in 1. col. in 3. motiuo: ubi tñ vr̄ omnino velle te-
nere, interesse pronorum eos uocari in permutatione,
ut videant, an hēant psonam residētem: qa melius de
seruitur ecclesiæ per proprium prælatum, quam per vi
carium, ut ibi pulchre. Lap. Abb. uero relatus a Do. in
c. unico. in fi. col. de rerū pmu. libr. 6. distinguit in hac
materia, ꝙ aut pmutatio fit p legatum, aut per ordina
rium epm: si per legatum, & tunc subdistinguit, † ꝙ aut
3 sumus in beneficiis collegiatis, & tūc etiam si fiet p le-
gatum cū ꝯsensu illorum, ad quos spectat electio, uel
collatio nō ualet: ut in d. c. unico. p c. pē. de offi. leg. nā
si dispositio illius. c. nō cōprehēderet permutationem,
tūc bñ ualeret, ēt sine illorum consensu, per c. dilectus
de offi. lega. & per c. si abbatem. de ele. lib. 6. & per c. 1.
de offi. lega. eo. lib. & de hoc nō loquimur: qa in eo nō
cadit pñtatio: ut diximus s̄. in 1. q. prin. huius partis in 1.
art. Aut sumus in bñficiis nō collegiatis, in quibus ca-
dit pñtatio: & tunc bene ualeret permutatio etiam si-
ne ꝯsensu illorum, qui hērent eligere & præsentare il
lis, si sunt psonæ ecclesiasticę si uero sunt prōni laici,
tūc nō ualeret, si ꝯdicūt, nec impediret pñtatiohē fa-
ciēdā p eos, si autem nō ꝯdicunt ualeret, & dicit idem
esse, si sint simul patroni clerici & laici si consentiant
vel ꝯdicant patroni laici tñ, licet patroni clerici con
tradicāt, ubi patroni laici consentiunt, alle. ea quæ no
tan. in c. 1. hoc tit. ¶ Capio secūdum membrum princi
pale qñ permutatio fit per ordinarium, & tunc aut fit
cum consensu illorum, quorum interest, & ēt cum ꝯ-
sensu capl̄i sui, & tūc tenet, alias est nulla ꝯtradicētib.
eis quorū interest, ita ꝙ absq. alia cassatione, uel decla-
rōne poterit collatio, electio, uel pñtatio fieri, alleg d.
c. decernimus. & c. cum Bertoldus. de re iud. Aut fit de
ꝯsensu illorum, quorum interest, sed capitulū suum ꝯ
dicit, & tūc non est nulla sed annullāda, alle. c. ea nosci
tur. de his q̄ fiunt a pla. ubi p Host. licet Goff. ibi & Ar-
chi. 63. dist. c. fi. & de ele. c. fi. lib. 6. & Io. An. in c. 1. ne se
de uacan. dicānt ꝙ sit nulla. Si uero spectaret collatio,
electio. uel pñtatio ad suum caplum, uel communiter
ad epm & capitulum: & tūc eis ꝯdicentibus esset nul
la, sicut si ad aliquos ptineret. Et subdit ibi Domi. pdi-
cta pcedere in permutationibus beneficiorū, ut bene
ficiorum & temporaliter, non autem in permutatiōe
ut in pprietate & ppetua: qa in illa & unione si p epm
fiat, requiritur ꝯsensus illorum quorum interest, & sui
capituli etiam expressus, ut ibi late Domi. qui adducit
rōnem, † qa solennitatis omissio in temporali est de iu
4 re priuato, cui renunciari potest, in perpetua uero est
de iure publico, cui renunciari nō potest, alle. c. si dili-
genti. de foro competen. & multa alia iura, ex quib. p-
dicta colligi poterunt, ut ibi p eum, qui dicit ita etiam
tenere Lap. in additioni. ad tracta. Fed. de rerum pmu.
in 30. q. Archi. uero quē ibi sequit Domi. in 4. colū. in
c. nemo. de ele. lib. 6. distinxit in hac qōne aliter, & dicit
hāc distinctionē esse s̄m Lap. videlicet ꝙ si prōnus nō
uocat in pmutatione, & maxime laicus eo impugnā-
te illā nō ualebit pmutatio, & poterit ēt ea non cassa-
ta uel reuocata aliū pñtare, & hoc tenet p constanti &
indistincte. Sed eius distinctio procedit circa aliud, vi-
delicet ꝙ aut talis pmutatio fuit facta prōno non uoca
to, & pmutātes fuerūt in culpa, q sciebāt ecclesias ha-
bere prōnos, aut nō fuerūt in culpa, puta qa hoc igno-
rabāt, primo casu qñ fuerūt in culpa prōnis ꝯdicentib.
poterūt ipsi patroni alios pñtare, nec permutantes ha-
bebūt illa bñficia: qa cum uacarūt, & patroni ꝯdicūt,
& uolunt alios pñtare ipsi in totum excludunt Secun-
do casu uero qñ non fuerūt in culpa, & tūc licet prōnis
ꝯdicentib. non teneat pñtatio, tñ nō poterūt facere pa-
troni, quin ipsi pmutātes reuertantur ad eorum prima
beneficia, & dicit facere. c. si beneficia. de præb. libr. 6.
& clem. 1. de rerum permu. Ita resider ibi Archi. Lap.
& Domi. ¶ Do. Card. autem in solenni sua repe. c. quæ-
situm. de rerum permu. in fi. 9. col. in 36. q. & in oppo.
seq. per totam 10. col. refert quasi omnia supradicta, &
subdit unum ante fi. d. opp. ꝙ quo ad eos, quorum inter
est, duo requirunt, ut uocent. s. & cōsentiant, si ergo eis
nō uocatis, nec ꝯsentiētibus permutatio fit dupliciter
impugnat. licet ergo ex eo ꝙ nō fuerūt uocati habeāt
necesse agere de ꝯtemptu: ex eo tñ ꝙ non consenserūt
sufficit, ꝙ ꝯdicant, etiam si non agant, & s̄m hoc sub-
dit Card. posse esse episcopum nō uocatis quorū inter
est conferre beneficium nepoti ex cā pmutationis, ꝯ
quē si de ꝯtemptu ageretur, ipse posset se defendere de
fructib. beneficij, quod esset eorum grauamen. Demū
do. Card. ipse in fi. d. 10. col. & seq. in 37. q. vr̄ uelle aliter
distinguere, ꝙ qñ permutatio est utilis eccl̄is etiam in-
uitis illis, quorū interest, poterit per epm fieri; † qa eps
5 pōt maiora facere. s. uni re, diuidere beneficia, subtrahe
re uni beneficio rem perpetuo, & dare alteri, alle. de ex
ces. pla. c. sicut. & cle. 2. de reb. eccle. non alie. & c. ꝯstitu
tus. de relig. domi. & c. 3. de eccle. ędifica Si uero nō est
ita utilis ecclesiis, non poterit fieri patronis inuitis. Po-
stea dicit Fede. tenere ꝯrium, & respondere ad iura. s̄.
6 allegata illa locum hr̄e in suis casibus. † Respondet ēt
nō esse pprie alienationem, rem unius ecclesiæ in alia
transferri. c. cum apostolica. de his quæ fiunt a præla. &
hoc in casu nostro non dicit esse. Dicit ēt posse consuli
utilitati ecclesiarum aliter, quā permutādo. s. inutiles
remouendo, ut eligantur boni. c. cum nobis. de ele. Po
stea opponit de clemen. ne in agro §. ad hoc. de exces. p
la. & dicit Lapum tenētem cum Fed. soluere, ibi loqui
de unione, sed si eps pōt uenire per quam agitur de per
petuo pindicio collatoris, fortius dēt posse permutare
exigēte utilitate ecclesiæ, in quo agitur tm̄ de pindicio
temporali. Ita Card. ubi s̄. qui vel corrupte est scriptus,
& male loquitur, ut suo loco. ī. dicemus. Idē tenet do.
Card. in cle. unica. in 2. colū. in 4. q. de rerum permu. vr̄
distinxisset post Host. & Pau. permutationem fieri pos
se eā necessitatis & utilitatis, non solum ecclesiarū, sed
etiam personarum: sed quando fit intuitu personarū,
nō posse fieri sine ꝯsensu omnium, ad quos spectat ele
ctio uel pñtatio: si uero fit intuitu ecclesiarum sufficere
consensum maioris partis, quod idem dicit tenere Io.
And. in c. unico. de rerum permu. lib. 6. & adducit etiā
quod no. Inn. in c. cum oēs. de ꝯst. ubi dicit in acto col-
legij si fit in fanorē psonarū, perinde esse, ac si actus cō
cerneret singulos, qđ dicit fore notādum: subdit tñ se
putare uerius quemlibet actū collegij a maiori parte
factū teneri. c. 1. de his quæ fiunt a maio. par. capl̄i: nisi
requirat expressū actū fieri dr̄e nomine discrepāte vel
per duas partes, seu qd aliud, & remittit se ad dicta de
hoc in d. c. q̄situm. de rerum permuta. Do. Ab. postmo
dum in sua dispu. Augerio. in 13. colum. in uersic. item
apertus, tenet cum Fede. pmutationem beneficij prō-
nati factam prōno non uocato fore irritandam, colla-
tionem uero facta per episcopū patrono spreto esse ir-
ritam,

rltã, & ĩ hoc casu loq.c.decernimus.16. q.7.& assignat
rõnem diuersitatis, quã.s̄. retulimus post Alex. quam
dicit Ab.esse Fed.qa ꝑmutãdi auctoritas principaliter
spectat ad epm.c.q̃situm.de rerum permu. collatio nõ
sic,& alle.Inn.idem sentientem in c.cũ Bertoldus.de
re iud.in gl.in uerbo memorato. in uer. uel potes dice
re.Gasp.Cal.uero in ɔsi.2.an ꝑmutatio. in tit.de rerũ ꝑ
mu.fol.43.quęrit de ista qõne in fortioribus terminis,
videlicet an ꝑmutatio bñficiorum facta sine ɔsensu il
lorum,ad quos spectat electio ẽt epo, uel eius uicario
eis hoc mandante, ut ipsi consentiant,ualeat,& dicit
ꝙ non.per reg.quod omnes.de reg.iur.lib.6.& per no.
in c.1.de rerum permu.lib.6.& in clemen. 1.eo.titu.&
per dicta ꝑ Host.in c.quæsitum.de rerum permu. & in
summa eo.titu.§.quis põt.uersi.sed nunquid.ꝑ quæ in-
ra dicit ipse, vr̃ probari suprascripta ɔclusio. Postmo-
dum dicit hoc plures rationes suadere, † & præsertim
7 cum nemo possit suo iure priuari saltim sine cã.56.di
stin.c.satis peruersum.16.q.fi.c.inuentum.& de const.
c.cognoscentes.Sed si ad mãdatum epĩ seu uicarij ele
ctores vel p̃roni haberent necessario consentire,vel si
nõ obedirent, eṗs hoc per se posset facere sine cã ipsi
p̃sentare uel eligere habentes, priuarentur iure eis cõ
petenti:†qa in eligendo electoribus liberum debet esse
8 arbitrium,dummodo ɔsentiant in idoneũ.c.cũ terra.
de ele.& facit.c.sacrosancta.eo.tit.& idẽ in p̃ñtare ha-
bẽtib.c.decernimus.16.q.7.& ꝑ hunc modum ipsi eli-
gere vel p̃ñtare hñtes,hr̃et in personam certam ɔsenti
re,ergo sine cã priuarentur, ut s̄.quod esse non dẽt.Po-
stea subdit hoc dictũ fortificari:nã licet in collatione
bñficij non sit libertas in dãdo, est tñ libertas in cui dã-
do:qa libertatem hẽt collator ɔferẽdi, cui vult, dũ tñ
idoneo.c.relatum.& c.inter cætera. de præb. idem er-
go pari rõne in electorib.& patronis,unde si diceret̃,ꝑ
mutationem in casu nr̃o ualere,potestas dictæ liberta
ris auferreret̃,ergo non dicendum. Adducit etiã aliã
rõnem,nam si eṗs posset sic mandare, diceretur posse.
etiam eis bñficium auferre illis a iure ɔcessum , quod
esse non debet,per reg.indultum.de reg.iur.lib.6.†Cõ
9 stat.n.ꝑmutare uolentem primo debere renunciare,
& per consequens ante permutationem uacare bene-
ficium:ut in c.1.& ibi no.de rerum permu.li.6.& in cle.
1.eo. tit.Sed quomodocunq.uacat bñficium,electores
eligere hñt & patronos p̃ñtare infra tempus a iure sta-
tutum,& tempus p̄dictum eis subtrahere, si mandatũ
epĩ eos adstringeret,ut ꝑ se patet,ergo fieri non debet
& facit ad hanc rõnem.c.commissa.in prin.de ele.lib.
6.& cle.1.de rerum permu.nam ibi patet facta renun-
ciatione dr̃e sequi collationem,ergo eodem modo cõ
sensum eligere,uel p̃ñtare habentium,& sic tolleretur
eis tp̃s a iure datum,quod esse non debet,& dicit bene
facere notata in prædicta reg.indultum,in fi.gl.Addu-
cit ẽt aliam rõnem,nam si ɔ̃rium diceretur,esset aper
tia uia fraudib.eṗs.n.ubi ad alios spectatet electio uel
p̃ñatio nolens priuare rectores,seu patronos electio-
ne,uel p̃ñtatione pro prima uice ordinaret cum bene-
ficiatis,ut dicerẽt eos uelle permutare & moneret ele
ctores uel p̃ronos ad ɔsentiendum, q si consentirẽt ha
beretur intentus,si non consentirent ĩ. terminum eis
ab ipso statutũ ꝑ se ꝑmutationem totaliter expediret
& sic iura quæ uolunt eorũ req̃ri ɔsensum uiderentur
quasi ludibria,ɔ̃ id quod hr̃ in d.c.commissa.in §.pot-
10 ro.de ele.lib.6.†& istis fraudibus est uia præcludenda.
c.sicut tuis.de simo.c.q̃to.de diuor.c.sedes.de rescr. cũ
simi.Et quam maxime(dicit ipse)prædicta procedunt
11 †qa iste actus renunciationis est mere uoluntarius,ꝑꝑ
quod mandetum epĩ non astringit c. cum locum . de
12 spon.†& permutationes sunt odiosæ:qa contra consi
lium c.maioribus.de præb.io sunt restringendæ, & ex
hoc recurritur ad episcopum,etiam si ad alium spectet
electio,uel præsentatio,saluo tñ iure p̄dictorum,ut ip-
se si uiderit expedire ex causa ɔ̃ d.consilium dispenset,
& dicit sic intelligi d.c.quæsitum.de rerũ ꝑmu.uñ non
est extendenda licentia c.tua,de decimis. Addit ẽt idẽ
si electores, de quib.q̃rit̃, essent laici,qui hr̃ent iuspa.&
sic eligere largo sumpto uocabulo uel proprie loquen
do p̃ñtare, ꝙ non p̃ñt per eṗm compelli ad ɔsentiẽdũ,
uel dato ꝙ non ɔsentirent,nõ posset per eṗm permu-
tationem expedire,ita ꝙ teneret,quia ex quo precedit
13 renunciatio,& per ɔñs beneficij uacatio,†beneficium
quouis modo uacans per eṗm ordinari non põt inuito
patrono quouis modo,ut est expressum in d.c.decerni
mus.16.q.7.c.cum dilectus.hoc tit.ergo concludendũ
permutationem nõ ualere. Addit sit̃ non obstare cle.
1.de rerum permu.quia uerum est,permutationem fa
ctam aliis q̃ permutare uolentib.non ualere, nisi per-
mutatio sit facta legitime,& sic uerba illius cle.intelli-
gũtur ciuili modo.facit. c.a x.cũ adeo.& c.causam.de
rescrip. & l.si cui. ff. de serui.aliàs sequeret̃ ꝙ hodie nõ
obstaret fraus,simonia,uel aliud uitium,quod dicit es-
se absurdum, & ꝙ ad hoc facit.d.clem. in prin. ibi iure
utentib.& qđ ibi no.glo.2. quasi sm̃ formam iuris de-
bere fieri,& c.1.de rer.perm.ibi,sine fraude. igitur cum
per alia iura ɔsensus electorum uel p̃ñtare hñtium sit
necessarius,ut s̄.est probatum,hanc necessitatem non
tollit.d.cle.iuxta illud,qđ non mutatur &c.l.præcipi-
mus.C.de appel.& l.sancimus.C.de test.& de ele. con-
stitutus,li 6.Ita residet in hoc Gasp.Cal.ubi s̄.& Io.Cal.
in dictis cons.in tit.de rer.perm.cons.4. duo canonici.
in 43.fol.ẽt concludit consensum illorum,quorum in
terest, debere interuenire de necessitate in ꝑmutatio-
ne bñficiorum ut ibi late Gaie.aũt in sæpe alleg.repe.
c.fi.de ele.li.6.tãgit hũc ar.in fi. 20.col.ubi noluit,eṗm
non posse permutare beneficia patronata absq; patro
norum consensu, illosq; uocandos fore,alleg. Franc.i.
Card.in d.c.quæsitum.& in c.cum dilectus. hoc tit.&
in c.cum Bert.de re iud.& ita ibi residet. Sed in 25. col.
refert opin.Rot.post Fede.& Ale.de qua s̄.f.si permuta-
tio fiat & patroni ĩ.terminum ɔ̃dicant, illam non esse
nullam ipso iure,sed annullandam. & hoc facto debe-
re aduerti,an culpa permutantium patronos non fuis-
se uocatos uel ne ad hoc ut ad priora beneficia redire
uel ne possint & all.doc.& maxime Pe.de Anc. in d.c.
nemo.de ele.in fi.ut ẽr doc.ibi,retulimus.s̄.in uer. Ar-
chi.uero. Refert ẽt ibi Gaie.Rotam ud.s̄.tenere, patro-
nos sine causa permutationi faciendæ uel iã factæ ɔ̃di
cere non posse,& etiam solutiones quas Rota dat ad d.
c.decernimus.Quib.sic relatis dicit se mirari de tali di
cto,nam pone ꝙ patronus dicat postq̃ bñficium uacat
& hẽt cõferre iuxta no.in decisione Rotæ 23. iam fuit
dubitatum,utrũ beneficium &c. Ego uólo p̃ñtare,non
impediatis me iure meo.s.p̃ñtãdi uti,nescio uidere(di-
cit ipse)qñ superior dicet,assignes rõnabilẽ cãm ɔtra
dictionis.Certe hoc non esset aliud q̃ destruere tolerã-
tiam,permissionem,& gratiam patronis factam, quia
licet de gratia patronus habeat patronatum,tñ de iure
est,ut irrequisito patrono non teneat instõ.d.c.decerni
mus.& c.illud.hoc tit.ubi dicit hoc dicere Card.in op-
po.8.Dicit ẽt limi.& insines datas ad d.c.decernimus.
per Rotam.& alios ubi s̄.sibi non concludere ꝑꝑ illud,
quia ex quo uacant,ergo patronis competit p̃ñatio,&
sic sumus in casu.c. decernimus.licet simus in ꝑmuta
tione,& superior necessitetur illis conferre per d. cle.
tñ permutatio non est necessaria,nec ẽt dicta decisio in
fine vr̃ stare dictæ limi.s.d.c.decernimus.limitari in ca
su permutationis:quia dicit,in fi. de consensu præstan
do tenet D.Pau.ꝙ sufficiat,an ante uel postea interue-
niat.& an tacitus uel expressus per rationes præmissas
& sic vr̃ residere,dicit ipse, oppo. doc.ꝙ patronus non
astringatus consentire , & ꝙ tabula decisionum nihil
dicit de tali limitatione.Postea subdi,ꝙ tñ D.Nico. &
sic Abb.in c.cum dilectus.de iurepa.de utilitate uel ne
cessitate ecclesiæ,quam ẽt posuit Card.in d.c.quæsitũ.
de qua s̄.dixim.in uers.demum do.Card.dicit Gaie.nõ
vr̃ sufficere ad p̃iudicãdum patrono. & ad hoc facit gl.
in c.nobis.hoc tit.in uerbo capella.& qđ.no, Bat.in l.si
nulla.ff.de ope.fundi.nam habens beneficium patro-
natum fingendo permutationem, daret aliud cui uel-
let

let & ille similiter alteri,& sic in infinitum, & ꝓpterea
dicit Gaie.primis dictis.s.Rotæ & aliorum nõ assentio
14 nec dissentio,cogitabis.(†Subdit tñ) Neapoli ẽt serua-
nopinionem,ꝑmutationẽ fieri de cõsensu patronorũ,
quod tollit omne dubiũ. Dicit tñ fore notandum, ꝙ si
epꝰ cõfert in permutatione & patronus sciens infra tẽ
pus quo potuit & debuit non ꝯdixit,uidetur consenti-
re collationi,allegat etiam Fran.1.Car.in clemen.1.de
supplen.negli.prælā.in 14.& seq.col.& in c.2.in fi.de ꝯ
cess.preb.& Host.in summa huius tit. ad fi. & ita residet
in hoc passu Gaie.ubi s̃. Do.Felin.uero in suo tract. qñ
literæ apostolicæ no.patro.in 6. colũ. in 9. amplia.dicit
Cald.in supra allegato cõsi.tenere ꝑmutationem non
uocato patrono esse nullam ipso iure,quod ẽt dicit te-
nere Aegidi.de Bellamera in ꝯclu.Rotæ 177.in casu ꝯ-
clusionis.postea dicit communem opinio. esse in ꝯtra-
rium & allegat plures quotas.Tamẽ idem Feli. in d.c.
cũ Bertoldus.in 6.col.in 5.limi.de re iud.allegatis mul
tis docto.tenẽtib.utranq;opinionem dicit,ꝙ attẽta au
ctoritate Rotæ & Fede.in practica teneretur eorũ opi-
nio,licet ex p̄dictis maxime ex ꝯsi.posset multiplicica-
ri in uerbis. Et ibidem ipse do.Feli.dicit istam collatio-
nem,q̃ fit in ꝑmutatione,ualere ipso iure,& nõ indige
re reconualescentia:collationem uero q̃ fieret nõ cã ꝑ
mutationis esse ipso iure nullam & requirere reconua
15 lescentiam ex approbatione tacita & ualere,†adducit
simile,ꝙ emphiteuta nõ soluẽs canonẽ est priuatus ip-
so iure,dũ tñ dominus declaret eũ velle hr̃e ꝓ priuato,
ꝙ illa nõ est sentẽtia priuata:ut dicit notari in c.potuit.
de locato.& late dixisse Alex.ꝯsi.360.circa.processum
causæ.ad finem.miror certe de hoc dicto Fel. collatio-
nem factam in permutatione non indigere reconuale
scentia teneat ipso iure,qa,ut dicetur.ĩ.in 9.dubitatio-
ne huius art.& oẽs doc.uolunt,& in hoc concordãt ẽt
illi tenẽtes collationem nõ esse ipso nullam,sed annul
lãdam,tenet esse annullandam,& ꝯsensum superueni-
entem reconualidare illam ea potissima rõne:qa non
est ipso iure nulla.quomodo ergo dicit Fel.non indige
re reconualescentia,& collationem meram,quæ est ip
so iure nulla reconualidari ex consensu patroni super-
uenienti quod esse nõ põt.simile suum facit pro illa opi
nione,ꝙ collatio permutationis sit ipso iure nulla facta
declaratione p̃roni,ꝙ nolit illam ualere,quare dr̃ de
hoc,ut dicetur in d.9.dubio huius art.Nouiter superue
nit Pau.de Cita.in hoc tract. in 6.par. in 9.arti.in 52.q.
ubi q̃rit de ista qõne, & recitat breuiter opini.Ab.Car.
Anch.& Host.in s̃.allegatis locis,& demum ꝯcludit ta
les ꝑmutationes nõ posse fieri absq;ꝯsensu p̃ronorũ,&
ꝙ si fieret sine eius p̃roni ꝯsensu,possent expellere talẽ
uelut inclusum in eorum eccl̃a p̃ronata sine eorum ꝯ
sensu,& subdit ultra dicta docto.facere rõnem indire-
cte fieri nõ dr̃e id,quod factum etiam uia directa nõ te
net,reg.eum qd una uia.de reg.iur.lib.6. Sed nullus sa-
cerdos põt tenere ecclesiam patronatam sine cõsensu
patronorum,& si teneat,põt per patronum reiici, etiã
ꝙ fuerit ꝑ epm̃ inuestitus, sine tñ presentatiõe p̃roni in
scandalum ipsius epi.c.ex insinuatione.hoc titu.& d.c.
decernimus.16.q.7.ergo non poterit quis per uiam per
mutationis inuadere talem ecclesiam sine patronorũ
consensu.Et subdit,ꝙ ipso cõsensu non interueniente
dicetur bñficium uacare,& poterit in eo patronus p̃n-
tare.Et ita residet ipse Pau.cuius rõnem etiam adduxit
Gaie.in loco s̃.allegato,ut proxime retulimus.Nouissi
me reperi do.Roch.in hoc tract.in uerbo honorificũ,
in 3.q.in 2.col.7.char.post medium,& ante finẽ ibi,nec
auctorizare,& ibi ultra accumulata,ubi dicit,epm̃ nõ
posse auctorizare ꝑmutationi sine ꝯsensu patroni.Po-
stea ultra allegata per alios alle.Fel.in c.qm̃ frequẽter.
in princ.in 3.col.ut lite non ꝯte. & dicit communi-
ter concludi,collationem non esse nullam, sed annul-
landam,& ideo tenere quousq;patronus cõtradixerit.
In seq.uero col.in uer. & nota circa prædicta.dicit in ꝑ
mutatione non esse necessariam permutationem p̃ro-
norum de nouo, sed superiorem posse expedire sine
alia p̃ntatione,alleg.Abb.in d.c.cum dilectus.hoc ti.&
Io.de Imo.in c.fi.de de rer.permu.licet ipse Imo.subij-
ciat ꝯsuetudinem obseruare,ut in ꝑmutatione fiat resi
gnatio beneficiorum,& hanc consuetudinẽ dicit ꝓba
ri in d.cle.1.& illa attenta p̃ronum debere de nouo p̃n
tare:& ita residet Roch.ubi s̃.Hæc sunt quę dñr in isto
dubioso & obscuro passu, licet per longissima uerba,
quæ quidem dicta nullam ꝯclõnem firmãt,nec aliqua
dari põt per ea lucida r̃a,& iõ ego non possum eorum
dicta ita confuse prosequi.Decreui igitur hunc art. cũ
plura hẽat mẽbra,ĩ plures partes,seu dubia subdiuide-
re,& illas seu illa differere & concludere cũ magis cõi
opin.Ideo primo uidendum est, an in permutatione
bñficii facienda dicatur requiri uera & libera renũcia-
tio,quæ faciat uere beneficium uacare.Secundo dubi-
tatur,an p̃roni in beneficijs permutandis sint uocandi.
Tertium erit dubium,an patroni non uocati in permu
tatione facienda possint agere de contemptu. Quartũ
an patroni in permutatione facienda de ecclesia patro
nata possint p̃ntare.Quintum,an patroni in casu præ-
cedenti habeant salum consentire.Sextũ,an talis cõ-
sensus possit interuenire post permutationem factam,
& ualidet illam,& ĩ.quantum tp̃s debeat interuenire.
Septimum,an patroni ante uel post permutationem
posꝭit compelli ad ꝯsentiendum, & qñ sine eorum cõ
sensu permutatio teneat.Octauum,an permutatio fa-
cta de ecclesia patronata sine ꝯsensu patroni,sit ipso iu
re nulla uel anuullanda.Nouum,an talis ꝑmutatio fa-
cta sine ꝯsensu patroni posꝭit ualidari aliquo modo &
quo modo. Decimum, an patroni qui ꝑmutationi nõ
ꝯsenserunt,& illam irritant,posꝭint p̃ntare,uel primus
p̃ntatus redibit ad suum beneficium. Vndecimum,an
ualeat permutatio beneficii patronati facta sub condi
tione,si placeat dño.Duodecimum,an requiratur cõ-
sensus oĩum p̃ronorum,uel maioris partis,& an requi
ratur oppositio edicti.Istis 12.dubiis expeditis hic art.
erit clarissimus,& dicta doctorum melius intelligent.
16 ¶†Capio igitur primum.s.an in permutatione benefi-
cij facienda dicatur requiri uera & libera beneficii re-
nũciatio,quę faciat uere beneficium uacare, & in hoc
non est insistendum,ex quo oẽs doc.concludunt,in ꝑ-
mutatione bñficij faciẽda requiri liberam renuncia-
tionẽ,q̃ facit uacare bñficia.Ita aperte concludunt oẽs
per tex.in c.1.ut lite pẽdẽ.li.6.a ꝯrio sensu. & tex.in c.
unico.de rer.permu.eo.li.& in cle.1.eo.tit.& Rot.399.
bñficia ex cã permutationis.& Rota 863.si. A.& B. in
17 antiquis,in tit.de rer.permuta.† ubi dr̃, ꝙ ẽt dr̃ uacare
possessio & proprietas bñficii ꝑ permutationem,& uo
luit late Paui.in trac.de sede uacan.in 7. & ultimo p̃lu
dio.in 2.colum.in uersi.secundo per renunciationem.
& Roch.in hoc trac.in uerb.honorificum.in 3.q.in 2.
col.in uer.& nota circa prædicta.& dixit late supra. in
prio.præced.art.& in 3.art.huius.6.q.prin.ubi in spẽ tra
ctauimus,an ꝑ renunciationẽ dicatur uacare ecclesiã,
& idẽ uolunt omnes doc.supra alleg.& ĩ.allegandi in
hac materia,qui omnes præsupponunt uacationẽ bñ-
ficii in causa permutationis, quæ uacatio procedit ex
antecedenti renunciatione, & sic concludimus in isto
primo membro seu dubio in permutatione requiri bñ
ficij renunciationem,quæ facit illud uacare,an aũt di-
catur libera uel ne,depẽdet ex dicendis infra in 10.du
18 bio huius 6.art.¶†Deuenio ad s̃m dubium,an patroni
in bñficio permutando sint uocandi, & in hoc ẽt non
est insistendum:quia omnes doc.uolũt, patronos,siue
ecclesiasticos,siue laicos esse uocandos.Et hoc uult ex
presse Rota.s̃.alleg.307.permutatio facta.in tit.de rer.
permu.in nouis. licet ibi disputet.an cõtemptus & nõ
uocatio annullet actum ipso iure uel ne:de quo tñ ĩ.di
cemus.hoc ẽt uult Fed. in suo trac.de rer permu.q.30.
dum ibi de hoc quęrit,& dicit agi posse de cõtemptu,
sed disputat,an annullet actum ipso iure uel ꝑ sñiam,
unde præsupponendo se contemptum,præsupponit es
se faciendam uocationem patronorum.Et isto modo
inducendo oẽs doc.de materia loquẽtes hoc uolũt ex-
pres-

ptesse, & præsertim D. Alc. de Lantilla in solẽni repe. c. 1.
de rer. permu. lib. 6. in 4. par. q. 17. & principaliter pro
hoc facit tex. in c. decernimus. 16. q. 7. ubi hr, irritã esse
eporum collationem factam de bñficio spectante ad
pñtationem laici ipso patrono conptempto & non re
quisito, & sic non uocato. Idem ꝯfirmat Lap. in addi.
ad Fede. sup d. 30. q. s. uocandos esse patronos ipsum in
ducendo, ut s̄. & siłr idem Lap. & post eum Dom. in d.
c. unico. de ret. permn. li. 6. & pulcrhe Rota 331. suppo-
sito in tit. de rescrip. & de pb. in nouis. in 1. col. in 1. mo-
tiuo. ubi oĩno tenet interesse patronorum eos in pmu
tatione uocari, ut uideant an habeant personam re-
sidentẽ: qa melius deseruitur ecclesiæ per ꝓpriũ plalũ
q̃ per uicarium, ut ibi pulchre, & s̄. dixim. eodem mõ
inducendo Arch. & post eum Domi. idem ipsi tenent
in c. nemo. de ele. lib. 6. in 4. col. & latissime D. Card. in
d. sua solenni repe. c. quæsitũ. de rer. permu. in fi. 9. col.
in 36. q. & in oppo. seq. per totũ. 10. col. dum dicit quo
ad eos quorũ ĩterest duo requiri, unũ. s. ꝙ uocentĩ, aliud
ꝙ ꝯsentiant, ut ẽt s̄. retulimus, & idẽ Card. hoc uĩ uel-
le in d. cle. unica. in 2. col. in 4. q. de rer. permn. & Gasp.
Cald. in d. cons. 2. an permutatio. titu. de rerum permu.
fol. 63. & Abb. in d. sua dispu. Angerio. in 13. col. ĩ uersi.
itẽ apertius tenet. & idem aperte uult Gaie. in d. solẽni
repe. c. fi. de ele. li. 6. in fi. 20. col. ubi dicit, patronos esse
uocandos. & in 25. col. dicit, pmutantes esse in culpa, si
pſoni nõ fuerint uocati: & idẽ sentit Pau. de Cita. ĩ hoc
trac. in 6. par. in 3. ar. in 62. q. ubi quærit de ista qõne p-
mutationis, & sic (ut uides) ex pdictis, & ex dictis oĩum
doc. in materia loquentium. Cum concludunt, patro-
nos, siue ecclesiasticos, siue laicos posse agere de contẽ-
ptu, si non uocantur, uere psupponit eos esse uocãdos,
licet q̃ plures doc. hoc expresse dicant, & maxime Rot.
331. in tit. de rescrip. & de pben. in nouis. in 1. columna.
in 1. motiuo. ubi all. rõnem. s. quia ipsorum interest, &
iõ uocandi, quã rõnem ẽt sentit expresse Gasp. Cald. in
d. cons. 2. an permutatio. in tit. de rer. permu. dum alle.
illam reg. quod omnes tangit &c. & in hoc nullum est
19 dubium. ¶ † Seqnitur tertium dubium in ordine. s. an
patroni, tam ecclesiastici, q̃ seculares non uocati in p-
mutatione facienda de bñficio patronatu possint age-
re de ꝯtemptu: quia nõ fuerint uocati. Et hoc dubio ẽt
minime est insistendum, cum omnes doc. in unum cõ
currant, nã ut apparet ex dictis Rotæ 307. permutatio
facta, in tit. de rer. permu. in nouis, expresse uult, ut s̄. eã
retulimus, patronum contemptum & non uocatum
ĩ. tp̃s datum ad pñtandum posse agere de contemptu,
& prosequi cãm ꝯtemptus, licet ibi disputet. an p hoc
permutatio sit nulla, uel annullanda, de quib. ĩ. late di
cemus, & idem uult Fede. in d. trac. de rer. permu. in 30.
q. & ibi Lap. in sua add. & Alc. Lantilla in d. rep. c. licet.
de rer. permn. li. 6. in 4. par. q. 17. quod dicit esse ad instar
electionis, qñ agitur de contẽptu per canonicum non
uocatum, tex. cum gl. in c. quapropter. & in c. auditis.
& tex. in c. ecclesia uestra. & in c. ꝙ sicut. de elec. & pro
hoc facit ratio, quam ego formo iura de elec. loquẽtia
hr̃e locum ẽt in pñtatione, & sic dispositum in electio:
ut uoluit doc. in c. querelam. de ele. & hodie est tex. ap-
tus cum gl. in c. fi. de elec. lib. 6. & diximus late s̄. in pñ
ti. par. in 3. q. prin. in 16. art. maxime in fi. & in 4. q. prin.
in prin. 8. ar. Cum igitur (ut prox. dixim.) per canonicũ
contemptum & non uocatum in electione agitur de
contemptu, ita & in pñtationib. quæ ratio an ꝓcedat
in omni pñtatione, dicetur late ĩ. in 2. par. huius 2. li. in
2. q. prin. in 8. art. dum tractabimus, an patronus contẽ-
ptus & non uocatus a compatronis in actu pñtationis
agere possit de contemptu, de quo ibi, sed sufficit nobis
in isto casu: quia actus non fit successiuus, ut in aliis pñ
tationib. quia in permutatione in continenti fit: Et iõ
requiritur omnino uocatio, & non uocatus agere põt
de contemptu: quia actus cito consumitur, & non fit
successiue, ut in aliis pñtationib. & ideo doc. ꝯcludunt
in permutationib. beneficiorum patronatorum patro
nos fore uocandos, & non uocatos agere posse de con
temptu. Et ꝙ agere possit de contem. infra tñ tp̃s ad pñ
tandum datum ẽt uoluit Dom. post Lap. in c. unico. de
rer. permu. lib. & Dom. post Archi. in c. nemo. in 4. col.
de ele. co. lib. & D. Card. in d. repe. c. quæsitum. de rer.
permu. in 9. & 10. col. in 36. q. & in oppo. seq. & in clem.
unica. in 1. colum. in 4. q. & Gald. in d. cons. 2. in clem.
unica. in 2. col. in 4. q. & Gasp Cald. in d. consil. 2. an per
mutatio. in tit. de rer. permu. fol 43. & Gaie. in d. repet.
c. fi. de ele. lib. 6. in 20. & 25. col. qui omnes uñr conclu-
dere, patronos non uocatos in permutatio. facienda de
beneficio patronatu posse agere de contẽptu & recla
mare, dummodo hoc fiat infra tp̃s datum a iure patro
nis ad pñtandum, & sic tacite immo expresse uolunt di
cto tpe elapso eos non auditi, si ꝯdicere uel agere uo-
luerint de contemptu, & facit ratio quia infra dictum
tp̃s hñt pñtare, ut dicetur infra in 2. par. huius 2. libri. in
d. 2. q prin. in 8. ar. merito infra dictum tempus debent
ꝯdicere, & de contemptu agere, quæ loco pñtationis
hñr, ut in seq. dubio dicetur, & ẽt in hoc non est insistẽ
20 dum, cum omnes ꝯcordent. ¶ † Condescendo ad quar
tum. s. an patro. ecclesiastici uel seculares in permuta-
tione facienda de ecclesia patronata possint & debeãt
pñtare. & istud est principale dubium pñtis sexti art. &
certe, ut diximus in principio ipsius: quia in permuta-
tione cadit de necessitate renunciatio, & sic uocatio,
ut diximus etiam in primo dub. pñtis art. ergo debet in
ea hr̃e locum pñtatio patronorum per dicta s̄. in 1. & 3.
art. pñtis. 6. q. prin. Tamen doc. in hoc uarie loquuntur,
ut infra subiiciam: nam Abb. in c. cum dilectus. hoc ti.
super gl. 2. uĩ indistincte tenere requiri pñtationem, po
stea incontinenti dicit, consensum pro pñtatione ha-
beri, & alleg. glo. in clem. unica. de re. permu. Roch. ue
ro in d. uer. honorificum. in 3. q. in 2. col. in uersi. & not.
circa predicta uĩ uelle, ꝙ ex quo hodie ex consuetudi-
ne & de iure per d. clem. unicam, quæritur libera resi-
gnatio in permutatione, ergo pñtatio, ut ibi per eum.
s̄. diximus: sed, ut apparet ex dictis Rotæ 307. permuta-
tio facta, in tit. de rer. permu. & Rota 331. supposito. in
tit. de rescrip. & de præb. in nouis. Pan. in clem. 1. de rer.
permu. & Fede. in d. tract. de rerum permut. in 30. q. &
Alc. in d. repe. c. licet. de rer. permu. lib. 6. in 4. par. in 17.
q. quos omnes supra late retulimus, uidentur cõclude-
re, ꝙ quamuis in permutationib. beneficiorum patro-
natorum cadat uacatio per renunciationem, tamẽ pa
troni solum sunt uocandi, & eorum consensus est req
rendus, non autem habent pñtare, prout pñtant, cum
aliter beneficia uacant: & hoc quia pmutatio magis
procedit ab epis & ordinariis illam fieri facientibus,
quam ab ipsis patronis, & etiam quia ex necessitate epi
scopo bene uisa sit, & non ex libera uoluntate: & ita sol
uunt contrarium c. decernimus. 16. q. 7. pro contrario
deductum ad illud propositum ut ibi. Lapus uero Ab-
ba. quem ibi refert Domi. in c. unico. de rer. permu. li.
6. facta longa distin. quam s̄. retulimus in hoc passu uĩ
concludere ꝙ si fiat permutatio per legatum Papæ de
consensu habentium præsentare, sufficiat cõsensus, &
non requiratur alia præsentatio: si uero patroni ꝯdice-
rent, si sunt personæ ecclesiasticæ, non noceret, sed ua-
leret permutatio: si laici uel laici & clerici & ꝯdicerent
non teneret permutatio, sed debent præsentare: si uero
fiat permutatio per ordinarium, & cum consensu pro-
notum siue clericorum, siue laicorum, tenebit permu-
tatio, cum ꝯdictione uero non teneret. & iõ requirere
tur consensus uel præsentatio. Arch. uerò quem ibi re-
fert Domi. in d. c. nemo. de elec. lib. 6. in 4. col. facit aliã
distinctionem. s. an patroni consentiant uel contradi-
cant, ut primo casu teneat permutatio, secundo uero
ꝯsideret, an permutantes fuerunt in culpa uel ne, ut pri
mo casu pſoni pñtent, secundo non, ut s̄. ẽt retulimus.
Do. Card. aũt in d. repe. c. quæsitum. de rer. permu. in fi.
9. col. in 36. q. & in opp. seq & in 10. col. multiformiter
distinguit. & primò uĩ indistincte tenere omnino req-
ri pñtationẽ, ne patroni fraudentĩ indirecte eorum iure,
postea uidetur tenere cõtrariũ: quia si potest unire sine

patrono

patron o, multo fortius & pmutare: qa permutatio ad ipsum omnino ppetua, & sic ibi ɔ̃dicit sibi, vel est corruptus, ut s. diximus. Ipse uero do. Card. in d. cle. unica. in s. col. in 4. q. distinguit, an pmutatio fiat ex necessitate uel utilitate ecclesiæ uel pmutatiũ, ut s. ẽt retulimus. & in oĩbus dictis distinctionib. vr̃ velle in effectu q aut interuenit ɔ̃sensus patronorum, & non requiritur pñtatio, & idem qñ fieri põt sine ɔ̃sensu eorum, aut nõ fuerunt requisiti pro consensu, & tunc fiat pñtatio. Ga spa. Cal. uero in d. ɔ̃si. 2. an permutatio. in titu. de rerũ pmu. fol. 43. & Io. Cal. ibidem cõsi. 4. duo canonici. eo. fol. expresse concludunt, in permutationib. beneficiorum pronatorum omnino indistincte, & in omni casu requiri ɔ̃sensum patronorum, & sic tacite uidentr velle illum ɔ̃sensum esse loco pñtationis, & sine eo nõ tenere permutationem sicut nec instõ sine pñtatione pronati. d. c. decernimus. 16. q. 7. ut s. eorum dicta late retulimus eo mõ inducẽdo dicta Gaie. s. relata in d. repe. c. si. de elect. lib. 6. & Pau. de Cita. in d. 6. par. in 3. ar. in 32. q. & oẽs alii in materia loquentes uidentur uelle & uolunt ɔ̃sensum requiri, & eum esse loco pñtationis, nisi in casu quo eps posset fieri facere permutationem sine ɔ̃sensu pronati, qa tunctanto minus pñtatio requi-
21 ritur, nisi fieret pro forma. ¶ † Ideo dictis s. dictorũ doctorum bene pensatis ego sic distinguerem, q aut patroni intersunt permutationi: qa uocati uel ibi reperti & ɔ̃sentiunt, & in hoc ut s. pater, q omnes ɔ̃cordãt sine dubio perm utatione procedere, & illũ consensum haberi loco pñtationis. Dico bene unum, bonum esse talem cõsensum interponi sub forma pñtationis, ut patroni pseuerent in pñtando, ted si bene pñtatio nõ fie-
22 ret, sed patroni consentirent: † quia talis consensus pro pñtatione hr̃, ut sæpe s. dictũ est, adhuc diceñ pro nos continuare eorum quasi pos. qa pñtare dõr & seq insti tutionẽ, iuxta. c. consultationibus. hoc tit. de quo diximus. s. in 3. q. prin. huius par. in 1. arti. & seq. & hic modus dr̃ et acquirendi quasi posĩ qa idem est, sicut pñtatio & instõ, q est addendus ad ea q̃ diximus in 10. & 11. art. d. 3. q. prin. huius par. Aut uero patroni in actu permutationis uel infra tps datum ad põtandum nolunt cõsentire, immo expresse ɔ̃dicunt. Et tũc aut sumus in casu, in quo eps põt eos compellere, ut cõsentiant: & ita impulsi cõsentiunt, & est dicendum, ut in primo c. illum cõsensum hr̃i loco pñtationis, & nõ esse q̃rẽdũ an requiratur uera pñtatio, cum hoc ẽt pręfati docto. concordent, & licet uideatur differre a primo casu, qa hic compulsus consentit, ibi uolontarie, tõ oĩno consensit, & hic ɔ̃sensus loco pñtationis hr̃, & qñ proni ɔ̃pelli possint ad ɔ̃sentiendum in pñtatione dicetur infra in septimo dubio põtis art. aut sumus ĩ casu in quo eps inuito patrono permutationem facere põt: & tũc similiter est clarum, nullam requiri pñtationem, & ita procedat, quod uoluit Card. in d. cle. unica. in 2. col. in 4. q. de rerum permu. & qñ eps hoc possit facere inuitis patronis, dicitur etiam infra in d. 7. dubio præsentis ar. & 8. Consulerem tñ patronis, ut ẽt in istis casibus consentiant pro conseruatione eorũ quasi pos. ut diximus proxime in primo casu. Aut sumus in casu, in quo ɔ̃dictio patroni præualet, & tunc erit uidẽdum, an permutatione non habente effectum permutantes reuertantur ad eorum beneficia, & tunc si reuertunt ad eorum beneficia, est clarum, nõ requiri pñtationẽ: cũ tenear prima pñtatio & instõ, & renunciatio non admissa sit irrita, & qñ permutantes possunt reuerti ad eorũ beneficia, & qñ nõ, dicit infra in 10. dubio põntis arti. Aut sumus in casu, in quo possunt permutãtes reuerti ad eorum beneficia, sed illis sunt priuati ppeorũ culpã commissam in pmutatione, de qua dicet i d. 10. dubio, & tũc proni pñtabunt nõ in pmutatione, qa illa locũ non habuit, sed in uera uacatione in qua alios quos uoluerint poterunt pñtare. Et iõ in ueritate dicerẽ magis uere in permutatione requiri solum cõsensum. pronati, qui loco præsentationis habebitur, nisi in casib. in quibus solus eps potest facere, permutare, & nullã

actualẽ pñtationẽ requiri, & sic esse superfluũ hoc dubium, an in permutatione requirat pñtatio pronatorũ, cum quãdo illa reqrit simus extra terminos pmuta-
23 tionis. ¶ † Et sic ex pdictis decidit quintum dubiũ. s. an proni siue ecclastici, siue laici hẽant solum ɔ̃sentire in pmutationib. beneficiorum pronatorum in qb. cadebat pñtatio, nam, ut ex suprascriptis apparet, nõ habent actualiter proni pñtare, sed solũ habẽt pmutationi faciẽdæ ɔ̃sentire, q consensus loco pñtationis hr̃, & alium actum non facere, ut s. est dictũ: possũt et ɔ̃dicere, & an eum cã uel sine cã dicet in 10. dubio & an poterint compelli ad ɔ̃sentiendum uel ne, dicet in septimo dubio. Et qa diximus, pxime, pr̃ onos debere ɔ̃sentire in pmutationib. beneficiorum, in qb. cadebat pñtatio, ego extẽderem hoc dictum procederet ẽt in beneficiis patronatis, in qbus seruat electio, de qbus. s. in 5. q. prin. huius par. in 1. arti. nam sicut illis fieret permutatio, nõ solum habebũt ɔ̃sentire habẽtes eligere, ut s. dictum est, sed ẽt habebunt cõsentire proni, sicut eorũ consensus requiritur in electione, ne proni hẽant rectorem eis odiosum. & iõ ɔ̃dicere possunt, ut late diximus in d. 5. q. prin. in 2. arti. nã ibi dicta sicut militãt in electione, ut ibi, eodem mõ militant in pmutatiõe, quæ fit de beneficio electiuo, nam sicut ɔ̃ ensus eligẽtium, & pñtare habẽtium hr̃ loco electi onis seu pñtationis, & in electione requiritur ɔ̃sensus proni, ut ibi diximus, eodẽ mõ io hac electione ficta, immo expressa, quæ fit per electores, cum consentiunt permutationi: nam negari non potest in hoc etiam uerti pĩudicium patronorum, & sic hr̃e locum regulam, quod oẽs tãgit, cũ aliis motiuis factis p Cald. s. relatis, q̃ ẽt militãt in hoc casu, & hæc est pulchra extensio nõ solũ ad ɔ̃clusionem huius dubij, sed ẽt ad ea quæ diximus in d. 2. art. 5. q. prin. huius partis, de qua ẽt in seq. dub. quã nota: qa pcedit & est noua, & ab aliquo quẽ uiderim nõ
24 tacta. ¶ † Vnde cum hoc dubium sit clarũ, esi ɔ̃descendẽdum ad sextum in ordine. s. an talis consensus possit interuenire post pmutationem factam, & ualidet illam, & infra quãrum tps. & in hoc ẽt non est insistẽdũ, qa quasi oẽs doc. s. alle. & uolunt, talem ɔ̃sensum posse interuenire post permutationem, dum mõ infra tps datum ad pñtandum, & ualidabit ipsam pmutationem, nã Rota 307. pmutatio facta. in titulo de rerum pmu. in nouis post Fed. Alex. & alios, & maxime Pau. in d. cle. unica. de rerũ permu. vult expresse, talẽ ɔ̃sensum pronorum posse interuenire & ante pmutationẽ & post, & hoc mõ argumẽtatur, pñtationem non esse nullam sed annullãdam, & ita ẽt vr̃ velle Car. in d. repe. c. q̃situm. in 9. & 10. col. Gasp. Cal. & alii in s. alleg. locis, & maxime Gaie. in d. repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 25. col. ubi referendo alios expresse dicit post Pau. & Rotã ubi s. sufficere talẽ cõsensum interuenire, siue añ, siue post, siue tacitum, siue expressũ. & hoc ultimũ ẽt uidẽtur sentire oẽs in locis s. alle. dũ concludunt, patronos nolentes consentire si sunt clerici habere semestre ad ɔ̃dicẽdum, & idẽ si sunt mixti, si laici quadrimestre, quasi uelint, q lapso dicto termino & nõ ɔ̃dicẽdo tacite consentiat, ecce qualiter cõsensus põt iteruenire et post, & nõ solũ expressus, sẽd ẽt tacitus ex permissionẽ lapsus tps dati ad pñtandum, qd ẽt dicit, dati ad ɔ̃dicẽdum in isto casu. Et q talis cõsensus possit interuenire ẽt post, adduco qd late dixi. s. in 2. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 16. art. ubi tractauimus de cõsensu ordinarij, q dẽt interuenire in trãslatione iurispa. an possit inter
25 uenire post translationem factã. ¶ † Dicere tamẽ unũ incidenter hic, q si patronus non ɔ̃dixit infra quatuor menses, & ante lapsum ipsorum quatuor mensiũ moriatur, & sic vr̃ tacite consentiendo decedere, q non per hoc vr̃ tacite consensisse, qa hoc dici non poterit in pĩudiciũ hæredum, uel si sunt patroni ecclastici in pĩudicium suorum successorum, per late dicta. s. in d. 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 17. art. poterit ergo ipse hæres uel successor in restanti tempore quadrimestri uel semestri ɔ̃dicere, & ualebit cõtradictio, uel prosequi tacendo,

cẽdo, & tacite approbabit, & iſta ſunt notãda, qa ad ca
ſum nr̃m nõ tacta ꝑ ſcribentes. & certe ad ꝓpoſitum
faciunt cum dicta in ꝑfato 16. art. militent etiã in hoc
caſu. Aduertere ẽt ad id quod. ſ. diximus, hunc conſen-
26 ſum poſſe interuenire ante ꝑmutationem, & poſt ꝓ-
cedere in ꝑmutatione beneficij patronati præſentati-
ui, nõ autẽ electiui: qa conſenſus patroni in electiuo, q
etiam in ꝑmutatiõe requiritur, ut tenuimus in ꝓcc. du
bio, nõ põt interuenire ante permutationem, ſed poſt:
cum ꝑmutatio ſit loco electionis, ſeu ↄſenſus eligen-
tium, ſiue interponat ante, ſiue poſt, & ↄſenſus patro-
norũ in bñficio electiuo non põt interuenire ante ſed
poſt electionem rationib. & iuribus allegatis in 2. arti.
5. q. prin. pñtis. partis, ut ↄcluſimus ibi in prima dubita
tione, Niſi diceremus, potiſſimam rationem huius di
cti eſſe: qa cũ in electione, quæ procedere hẽt ex plu-
rimorum uotis, ſit incertus eligendus, & ↄſenſus p̃ro-
ni requirit, ut opponat ↄ electũ, ante electionẽ nõ ha-
beret ↄ quem opponeret, qa ignoraret eligẽdũ, hæc rõ
nõ militat in caſu nr̃o: qa ꝑmutãtes ſunt certi, iõ dice-
rem hunc ↄſenſum p̃ronorum etiam in beneficiis ele-
ctiuis ꝑmutandis poſſe interuenire ante ꝑmutationẽ
uel poſt, dummodo interueniat poſt ꝑſtitum cõſenſũ
habẽtium eligere: qa ille hr̃ loco electionis: qa non ex
permutatione ſunt certi eligendi, qa certitudo depen
det a cõſenſu hñtium eligere, ex quo allegata per eos
rõnabili cã poſſet ꝑmutationem nõ tenere, ut ſæpe ſ.
dictum eſt: & dicetur infra in 7. & 10. dub. pñtis arti. er-
go concludendum eſt, poſt ↄſenſum debẽtium eligere
dr̃e ſeq ↄſenſum patronorum, ſiue ante, ſiue poſt ꝑmu
tatiõẽ interueniat, & nota ẽt hæc quia noua & intacta.
¶ † Sequitur differere ſeptimum dubium, an p̃roni añ
27 ꝑmutationem in permutatione, vel poſt poſſint com-
pelli ad ↄſentiendum, & qñ ſine eorum ↄſenſu ꝑmu
tatio teneat. & circa hoc ut ſupra retulimus ſunt diuer
ſæ opi. & nariæ diſtinctiones, adeo ꝙ recta ↄcluſio dari
non poteſt, & oẽs hmõi diſtinctiones magis principa-
liter ſunt ordinatę ꝓ ſeq. dubio q̃ pro deciſione ꝑſentis,
& ideo ut ex ipſis diſtinctionib. clare elicitur, & ubi oẽs
concordant, qa in dubiis dicendum eſt, ut in ſeq. ꝓxi.
dubio Dic † ꝙ ſi ſunt patroni eccleſiaſtici & ꝑmutatio
28 ſit auctoritate Papæ uel legati a latere ante permuta-
tionem uel poſt poſſunt compelli patroni eccleſiaſtici
ꝑ eꝑm, legatum, ſi eorum conſenſum deſideret ad cõ-
ſentiendum. dixi deſideret, qa ſi vult poteſt eis deroga
re. c. cum dilectus. hoc tit. c. dilectus. de offi. leg. & ita
procedat primum & ſm membrum diſtin. Lapi Abb.
relati per Domi. in d. c. unico. de rerum permu. libr. 6.
quos ſupra retulimus, & in hoc oẽs cõcordãt, qa lega-
tus põt diſponere ad libitũ de beneficio iuriſp. ꝑſonæ
eccleſiaſticę per ꝓdicta iura. † uerum hoc nõ hẽt locũ,
29 ſi p̃roni ſunt mixti eccleſiaſtici & ſeculares, qa oẽs re-
putabunt ſeculares, ne legati de eis diſponant ſm Lap.
& Domi. ubi ſupra, & de hoc late dicetur infra in tertia
par. huius 2. lib. 8. q. prin. in 4. art, Deo duce. ¶ † In p̃ro-
30 nis laicis uero dic eos nec ante, nec in permutatione,
nec poſt poſſe compelli ad ↄſentiendum ipſi permuta
tioni, nec per eꝑm, nec per legatum niſi urgẽte utilita-
te & neceſſitate eccleſiæ & populi in caſu ſtrictiſſimo.
puta ut ſimiliter ĩ ſeq. dubio explicabimus, ſi talis eſſet
perſona illius, q ad eccleſiam p̃ronatam ꝑponeretur ꝑ
ꝑmutationem abſq; qua plebs & eccleſia paterent in
maiori parte bonorum uel in conſcientiis, puta qa eſ-
ſent ibi hr̃tici, uel qa bona occupabant ab aliquo, cũ
quo nemo ſe ꝓualere poſſet niſi illa perſona iam ꝑpoſi
ta, nã iſto caſu nõ eſt in cõſideratione auctoritas, ſeu
ptãs patronis ſiue clericis ſiue laicis a iure gratioſe cõ-
ceſſa, cui publica utilitas irreparabilis ꝑponi dẽt. c. ſi di
ligẽti. de foro compe. cum ſimi. & iſto caſu idem dice-
rem poſſe facere eꝑm ẽt in patronos eccleſiaſticos, cũ
urgeat maior rõ, exceptis. n. iſtis caſib. tenerem nullo
mõ patronos maxime laicos compelli poſſe per eꝑm,
nec laicos per legatum ad conſentiendum, nec ante
permutationem, nec in ipſa permutatione, nec poſt, &
ꝙ imminente tali utilitate uel neceſſitate eccleſiæ eꝑs
poſſit patronos eccleſiaſticos cõpellere ad conſentien
dum permutationi ultra maioritatem rõnis ſup. alleg.
adducitur ẽt: quia patroni clerici largo modo dñr eli-
gere, ut dixim. ſ. in 1. q. prin. huius par. in 4. art. & hñtes
eligere per ordinarios permutationibus compellũtur
conſentire, ut ſæpe ſ. dictũ eſt, ergo & patroni eccleſia
ſtici compelli poterint. Intellige prædicta omnia, niſi
patroni allegarent aliam cauſam præualentem utilita
ti & neceſſitati eccleſiæ per dicta doctorum in locis. ſ.
alleg. Et licet multi doc. in dictis locis, ut ſup. eſt uide-
re, teneant cauſam neceſſitatis uel utilitatis eccleſiæ
ꝑ eꝑm in permutatione quę ſit eius auctoritate patro-
nos poſſe compelli ad conſentiendum, & idem uidea-
tur ſequi D. Feli. & D. meus in locis prox. alleg. tñ pro
cauſa quam ſum dicturus ẽt in prox. ſeq. dubio tenerẽ
illam quam proxime poſui indiſtincte, ne tantum
patronis præiudicetur in ſpecta omni ſimplici utilita-
te uel neceſſitate eccleſiæ, ſed maxima & qualificata
31 ut ſ. ¶ † Et ꝙ neceſſitas & utilitas ſint cauſæ plurĩũ rerũ
fauendarum uel non, ut neceſſitas uel utilitas ſuadet,
plene ponit D. Fel. in c. cum acceſſiſent. de conſtit. in fi.
8. col. & D. me. Corſe. in ſuis ſingula. in uerbo patronus
& in eius repertorio in uerbo p̃ronus. in 11. col. in uer.
ſine cõſenſu, ubi loquitur in caſu noſtro in magna uti-
litate uel neceſſitate ut ibi. & alias in tract. dabit̃ locus
multa accumulandi in iſta materia: & ſic quieſcat pri
ma pars huius dubij, ſequutus in ea opi. Gale. conregnt
colę mei, & Pau. de Cita. in locis ſup. alleg cum aliqui
bus conſiderationib. meis, in prox. ſeq. dubio deducen
32 dis. ¶ † Et ex iſtis reſultat deciſio alterius partis huius
dubij, quæ eſt qñ ſine conſenſu patronorum permuta-
tio teneat, & dic illam tenere, qñ põt fieri per legatum
uel eꝑm ſine eorum conſenſu, de quib. in caſib. modo
iam dictis licet compelli poſſint ad conſentiendum,
ergo ſine eo teneret, in aliis aũt caſib. non & in illis ꝓ-
cedat opinio Cal. ſup. alleg. uolentis ꝙ etiam eꝑo man-
dante patronis non poſſit compelli ad conſentiendũ
permutationi, ut ibi, ut intelligatur in aliis caſib. q̃ uti-
litatis, uel neceſſitatis ut ſ. ¶ Venio modo ad octaum
33 dubium, † an permutatio facta de eccleſia patronata
ſine cõſenſu patroni ſit ipſo iure nulla uel annullãda,
& ut ſ. late dictum eſt, plures & nariæ ſunt opiniones
& uariæ fiunt diſtinctiones ꝑ doc. ego cogitaui certo
mõ diſtinguere, ut omnia cõplectat, & opiniones con
cordẽ. diſtingue ergo, aut permutatio fit per legatũ,
34 aut ꝑ ordinarium eꝑm: ſi per legatũ, † & tũc aut ſumus
in eccleſia collegiata, & tunc ẽt ſi fiet per legatum cũ
cõſenſu illorũ, ad quos ſpectat electio, vel collatio, nõ
ualet, ut in d. c. unico. per c. pen. de offi. leg. ꝓut uoluit
Lap. relatus a Dominico, ubi ſ. & idẽ dic in dignitatib.
exiſtentib. in eccleſiis cathedralib. & collegiatis, cũ ꝓ-
dicta iura illis ẽt locum habeant: ut in eis patet, in qui
bus cadere poteſt iuſpa. & præſentandi, ut diximus ſ. 3.
art. 5. q. prin. pñtis partis. & quamuis in illis non cadat
electio, hẽt tamen in eis locum. d. c. pen. ut ibi notat gl.
& doc. Aut ſumus in aliis beneficiis q̃ collegiatis & di-
35 gnitatibus: & tunc † aut patroni habentes pñtare ſunt
eccleſiaſtici aut ſeculares: ſi eccleſiaſtici, & tunc ꝑmu-
tatio facta per legatũ ualeret etiã ſine conſenſu habẽ-
tium eligere, uel ꝑſentare, & rõ huius membri eſt, quia
legatus poteſt ꝑiudicare patronis eccleſiaſticis. c. dile-
ctus. de off. leg. c. cũ dilectus. hoc tit. & in hoc cõcordat
ẽt Lap. ubi ſ. ſi uero patroni ſunt ſeculares, uel mixti ec
cleſiaſtici & ſeculares, etiam tunc aut habent iuſp. ex
priuilegio, uel præſcriptione cõplecta ↄ eccleſiã liberã
caſu quo põt, de quo late diximus ſ. in prima par. 1. lib.
in 10. q. prin. in 5. arti. & ſic non cõtra alium patronum
habentẽ iuſp. ex cauſis fundationis, cõſtructionis, & do
tationis (quia ſi ille ↄ quem pręſcribitur hr̃et ẽt iuſp.
ex priuilegio uel ꝑſcriptione, idẽ cenſeretur, ſicut ſi ip-
ſe pręſcribẽs haberet illud ex priuilegio, uel ꝑſcriptio
ne, (& tũc qa habẽtes iuſp. ex priuilegio uel præſcriptio
ne, quãuis ſint laici cenſent ut eccleſiaſtici, ut diximus
ſupra

ſupra in d. 10.q.prin.i.par.1.lib. in 9.arti. de quo etiam
dicet̄ infra Deo duce.in 3.par.huius 2.lib.in 8.q.prin.in
3.art.& tūc idem dicendum eſt,prout proxime eſt di-
36 ctum.¶†Aut ſunt patroni laici,& eſt clarum, eos eſſe
patronos ex illis trib.cauſis,uel ignorat̄ quomodo ſint
ꝑroni,& ꝓſumetur eos eſſe patronos ex illis tribus cau
ſis potius,quam ex priuilegio uel præſcriptione:quia ec
clēſia nō naſcit̄,ſed ędificatur & dotat̄, ut ēt eſt dictū
ſupra in 2.par.1.lib.in 11.q.prin.in 7.art.dum quæritur
ibi,an eccleſia ꝓſumatur libera,vel patronata:& tūc ſi
ue ſint omnes patroni laici,ſiue mixti laici & ecclaſtici
omnes reputabant laici,ad hoc ne legatus poſſit de eo-
rum iurep.diſponere,ut vult late Feli.in ſuo tract.quā-
do literæ apoſto.no.patro.in 4.col.in 6.amplia.& dicet̄
ĩ.Deo duce.in 3.par.huius 2.lib.& etiam diximus late
ſ.in 1.par.1.li.in 1.q.prin.in 6.art.& iſto caſu qa legatus
nil pluris iuris habet quam ordinarius,& ſic epiſcopus,
in omnib.dicerem,ut dicemus infra in prox. ſeq.prin.
membro.quando permutatio fit per epiſcopum, & in
hoc non concurro cum diſtinctione Lap. qui in laicis
diſtinguit,aut ɔ̄dicunt,aut non,ut ſ.retulimus:quia in
iſto caſu abundantius diſtinguam, ut in permutatio
ne, quæ fit per epiſcopum , ut proxime ſum dictu-
rus,ea quo cenſentur iidem caſus. Secūdo mēbro prin
cipali qn̄ permutatio fit auctorizante epo ordinario.&
tunc Domi. poſt Lap.in d.c.unico.de rer.permu. lib.6.
in fi. col.uidebatur facere diſtinctionem inter permu-
tationem beneficiorum perpetuam , & ſic de eſſentia
illorum,& de permutatione ad tp̄s.i.quæ fit inter bene
ficiatos,ego non intento tractare primum membrum
de unione ſeu permutatione ꝑpetua; quia non eſt hic
locus ſuus,de unione.n.eccleſiarum & hmōi tractabi-
mus in ulti.li.huius tractatus Deo duce,ubi magis con
gruit. Ideo uī mihi diſtinguendum alio modo, videli-
cet,ꝙ ſi ꝑmutatio fit per ep̄m,& ſic eo ordinario aucto
rizante.Aut ep̄s fieri fecit talem permutationem pro-
pter neceſſitatem eccleſiæ,aut ꝑꝑ neceſſitatem & uti-
37 litatem permutantium, aut ad ſui libitum. ¶†Primo
caſu qn̄ propter utilitatem eccleſiæ, & eius neceſſita-
tem Abb.in c.cum dilectus.hoc tit.& D.Card.in d.ſua
repe.c.quæſitum.in fi.10.col.& in ſeq. in 37.diſt. quos
ſup.retulimus, vīr tenere ſtante tali utilitate & neceſſi
tate eccleſiæ poſſe fieri talem permutationem, & tene
re ēt ſine ɔſenſu patronorum , niſi ipſi allegent aliqd̄
ɔcludens in ɔ̄rium:quia talis utilitas & neceſſitas ope
ratur maius.ſ.unionem perpetuā.multo magis dēt poſ
ſe operari minus.ſ.permutationem rectoris ad tp̄s.Ga-
ie.uero in d.repe.c.ſi.de ele.li.6.in 25.col.tenet ɔ̄rium,
talem neceſſitatem uel utilitatem eccl. nō poſſe hoc
operari in pręiudicium patronorum & in deſtructionē
gratiæ factæ a iure patronis:ut ſuſtin cātur in hoc iure,
iuxta c.tertium,hoc tit.quia per iſtam uiam ſemꝑ ꝑro-
ni eorum iure fraudarent:nam quilibet uolens ꝑmuta
re demonſtraret aliquam utilitatem uel neceſſitatem
eccleſię,& ep̄s hoc approbaret,& patroni non haberēt
ꝑn̄tare,nec ɔſentire. Et licet ipſe Gaie. non rn̄deat ad
motiuum D. Car.arguētis a maiori de unione poterit
rn̄deri primo, negando unionem fieri poſſe ob neceſſi
tatem, uel utilitatem eccleſię abſq; conſenſu patroni
nec poſſe patronos compelli ad conſentiendum,ut di-
cetur Deo duce infra in 3.li.in q.prin.in ar. Vel po
terit rn̄deri,ꝙ dato ſed non conceſſo, unionem poſſe
fieri,dico eſſe aduertendum ad motiuum,nam cum di
cis unio eſt maius,concedo.permutatio beneficiorum
eſt minus,ſilr̄ concedo, cum cōcludis,ergo multo for
tius poterit fieri permutatio,nego ɔ̄nam,quia hoc non
ſequitur,nam ſi unio eſt maior, cauſa etiam unionis
eſt maior,& ideo fit inuitis patronis, in permutatione
autem non eſt tanta cauſa utilitatis & neceſſitatis, ex
quo poterit alr̄ prouideri.ſ.amouendo ab eccleſia bn̄-
ficiatum & alium ibi ꝑn̄tandum & inſtituēdum,& ſic
eſt facilis prouiſio,quæ non cadit in cauſa neceſſitatis,
& utilitatis unionis, q̄ iō fit qa alr̄ prouideri & mederi
neceſſitati & utilitati non pōt eccleſiarū hic ergo non
debet procedere arg.a maioritate effectuum, ſed a ma
ioritate cauſarum producendus effectus, & tunc ꝓce-
deret argm̄:qm̄ potentior eſt cā, q̄ ſuus effectus. l.cum
pater.§.dulciſsimis.ff.de le.2.l.ſi pr̄.in prin. ff.de adop.
in auth.multo magis.C.de ſacroſ.eccl.cum cęteris quę
accumulat D.Maria.Soci.in conſ.24.uiſis ac diligēter,
& mature inſpectis. no. qa ſubtilis pulchra & uera rn̄-
38 ſio.¶†Ideo ergo in hoc 1.membro 2.membri prin.hu
ius diſtinct. diſtinguerem & concordarem opiniones
iſtorum doc.quæ poterunt loqui in terminis in quibus
modo dicemus. Qd̄ aut ſumus in patronis eccleſiaſti-
cis,& omnis utilitas uel neceſſitas eccleſiæ facit ut ep̄s
poſſit facere fieri permutationem ēt patronis inuitis
ſicut in electione,& pōt eos compellere ad conſentiē-
dum, ut ſ.eſt dictum . Aut ſumus in patronis laicis, &
tunc aut eſt talis utilitas,uel neceſsitas eccleſiæ,cui ſi-
ne illa permutatione aliter prouideri non poteſt, puta
quia bona eccleſiæ ſunt occupata per aliquē potentē,a
quo nemo poſſet illa recuperare,niſi talis perſona per-
mutans,q̄ eſt ſilr̄ potens,uel cui ipſe occupans uolunta
riè reſtitueret; prout hæc multotiens conſiderantur ꝑ
doc.qn̄ decimæ uel eccleſię teneutur occupatæ ꝑ po-
tentes:nam ius permittit eos illas donare poſſe, ut late
diximus.ſup.in 2.par.1. li.in 1.q.prin.in 10. art. uel qa in il-
la parrochia erāt hr̄tici, & non reperiebat̄ alter rector
theologus qui poſſit conſulere plebi,niſi ille permutās
qd̄ nimiū in hoc caſu attendit̄,ꝑ ea q̄ dn̄t doc.in proœ.
Gre. de canoniſta & theologo concurrentib.in electio
ne ep̄atus,& tūc qa iſtæ ſunt magnæ utilitates & neceſ
ſitates eccleſię,quib.ipſimet patroni prouidere dērent
& tenentur,& alr̄ prouidere non poſſent q̄ eo modo ,
quo prouidet ep̄s,& eis inuitis ep̄s hoc facere pōt, & ita
procedat dictum Card. Abb. & aliorum, de quib.ſup.
Aut eſt alia utilitas, uel neceſsitas eccleſię non tanti
momenti,& aliter prouideri poſſet,& tunc non eſt de
ſtruenda gratia facta patronis a iure permiſſa,& iō non
debet, nec pōt fieri ꝑmutatio ſine ɔſenſu ꝑronorum ,
& ſi fit,erit nulla,iuxta tn̄ diſtinctionē quā fecimus in
ultimo membro,qn̄ ep̄s uult permutationem fieri pro
ſui libitu:& ita ꝓcedat opinio.Gaie.Gaſp.& Ioa.Cald.
ac Pau.de Cita.in locis ſ.all. ut non ꝓ ōī utilitate ec
cleſię uel neceſsitate patroni fraudētur eorum iure, &
credo non reperiri alios caſus quàm illos, quos proxi-
me formauimus,in quib.uertatur maxima utilitas uel
neceſsitas eccleſiæ,cui aliter ꝓuideri non poſſet.Eſt tn̄
aduertendum,ut ea relatione ſup. facta de dictis Car.
apparet.D.Car. primò uī uoluiſſe nō requiri ɔſenſum
patronorum in ꝑmutatione ſtante neceſsitate uel uti
litate eccleſię. poſtea dicit requiri ɔſenſū maioris par
tis,iuxta opi.Gaie.& ſic uel eſt corruptus, uel vr̄ ſibi ɔ̄-
rius,ut ſup.diaim.& ne dicamus tm̄ patrem canonum
in eodē loco fuiſſe ɔ̄tium,intelligetem eius dicta iuxta
ſupraſcriptam meam diſtinctionem,ut primum dictū
loquatur in maxima utilitate uel neceſsitate,quib.alr̄
prouideri non pōt,q̄ per permutationem. ſm uerò d.
loquatur in minori ſeu minima utilitate & neceſsita-
39 te,quib.aliter prouideri poteſt.¶†Secūdo uero mem-
bro ſubdiſtinctionis. ſ.quando epiſcopus uult permu-
tationem fieri ꝑꝑ neceſsitatem uel utilitatem permu
tantium & eorum intuitu.& dixerint quicquid uelint
Alexand. Lantilla in d.ſua repe.c.licet.de rer.permut.
lib.6.& Abb.in d.diſputa. Augerio.& alij in locis ſ al-
leg.dicentes,ꝙ ex quo ep̄s eſt cauſa efficiens in permu-
tatione,ualebit permutatio,& non eſſe ipſo iure nullā,
ſed annullandam.Tu dic ipſorum patronorum requi-
ri cōſenſum,ut uult D.Car.in locis ſup.alleg.dū diſtin
guit ſi intuitu eccleſię fiat permutatio, ſufficere ɔſen-
ſum maioris partis patronorum,ſi intuitu ꝑſonarū re-
quiri ɔ̄ſenſum oīum:ita Card.ꝑ me relatus.ſup.in cle.
unica.in 2.col.in 4.q.de rer.permu.& facit ratio:nam,
ſi legatus non pōt pręiudicare ēt in permutationib.ēt
patronis laicis,tanto minus hoc non poterit facere ep̄s
& magis deberet eſſe in conſideratione auctoritas le-
gati a latere rep̄ntantis perſonam Papæ, propter quod
de-

debemus dicere ipsum moueri ex causa, quę præpōderat utilitatem uel necessitatem permutantium, quam non ꝯsiderant etiam pdicti doc. Alc. Abb. & alij, sed solum ꝯsiderant epm in permutatione esse cām efficientem, quæ ꝯsideratio tollitur per instantiam datam de legato maiorem utilitatem hñte & sic existente maiorem causam efficientem, & ꝙ legatus hoc non possit, colligitur ex dictis Lap. quem refert & sequitur Dom. in c. unico. in fi. col. de ret. permu. li. 6. ut s. retulimus. An modo si sine ꝯsensu patronorum fiat permutatio sit irrita uel irritanda est distinguendum, ut proximo

40 membro. ¶ †Capio tertium membrum subdistinctionis. s. qñ pmutatio ecclesiarum patronatarum fit epm ordinarium: quia ita fieri sibi vr̃, & sic ex sui libitu. Et tūc aut pmutatio fit cū ꝯsensu illorū, quorū interest, & ēt cū ꝯsensu capituli sui, & tenet pmutatio, & in hoc nō est dubiū, aīs illis, quorū ītereēt, & sic pronis, uel hñtib. eligere seu cōferre ꝯdicētib. pmutatio est nulla, & absq; aliqua cassatione uel declaratione poterit p eos pñtatio, electio, uel collatio fieri, & hoc per d. c. decernimus. 16. q. 7. & p ea q hñr in c. Domi. in d. c. unico. In fi. col. de rer. permu. li. 6. & hoc permaxime p rōnes adductat per Gasp. Cal. Gaie. & Pau. de Cita. ubi s. qui dicit isto casu quæ qñ pmutatio fiete sine consensu patronorū, patronos posse auctoritate propria expellere illū uelut intrusum, & aliū pñtare ut ibi: & pdicta tanto magis pcedunt, & sunt uera, cū Barba. in cons. 23. scripsit pro pheta in 1. uol. uelit nullo mō posse fieri permutationē sine consensu patronorum: cum hoc sapiat honestatē, ad quam iura sunt trahenda. c. erit aūt lex. 4. dist. & ita p Greg. u. fuisse obseruatum, ut ibi per eū, & cum ēt rōnes eorum militent, & maxime tex. in d. c. decernimus, quia rōnes ad illū tex. datæ per Ale. non procedunt ut pulchre Gasp. & Io. Cal. Aut permutatio fit de ꝯsensu illorum, quorum interest, sed capitulum suū ꝯdicit: tunc non est nulla sed annullāda per c. ea noscitur. de his q̄ fiunt a pla. ubi per Host. sm Lap. & Dñicum ub s. sed in hoc aduerte, quia illud membrum procedit, qñ seruaretur id qđ hr̃ in d. c. ea noscitur. i. ꝙ in collōnib. & hmōi requireretur de necessitate consensus capituli, put olim fiebat, sed hodie ut aīs late dicetur ex gñali obseruantia & consuetudine oēs epi præscripserunt ꝯ capitula, & sic conserunt & alia expediunt capitulo nō requisito & sine eius ꝯsensu: & iō in hoc casu diceremus nec esse annullādam. Bene uerū est, ꝙ si spectaret pñtatio, electio, uel collatio ad suum capitulum, uel cōiter ad epm & capim, & tunc eis ꝯdicentib. pmutatio esset nulla: quia dr̃ ad capitulum ptinere, sicut qñ perti-

41 net ad aliquos alios priuatos. ¶ †Vnde omni aista mēbra erunt unum, ꝙ permutatio, q fit pronis spretis maxime laicis sit ipso iure nulla. si uerò non spretis, puta quia eps ignorabat ecclesia esse patronatas: tunc illis patronis ꝯdicentib. uel de contemptu agētib. & cognito ecclesiam esse patronatam reuocabitur permutatio & sic non erit ipso iure nulla, sed annullanda, p ea q̄ dicit Archi. quē ibi sequitur Dom. in 4. col. in c. nemo. de ele. li. 6. ꝙ si spretis patronis pmutatio fuerit facta, & sic illis nō uocatis, poterunt patroni illa nō cassata nec reuocata aliū in ipsa ecclesia pñtare, ergo est ipso iure nulla: & cū hoc ꝯcordat id qđ dixit Gaie. in d. repe. c. si. de ele. li. 6. in 25. col. & s. retulimus, in uer. quib. sic relatis se nescire uidere, quo possint, phiberi proni, qn facta renunciatione per uolentes pñtare non pñtent, si non fuerunt uocati sed spreti, & quō possit illis dici assigna.

42 rōnabilē causam ꝯdictionis. ¶ †Ex quib. dictis s. in tertio dubio possumut dicere, patronos spretos & non uocatos hr̃e duo remedia, unum agendi de contemptu. aliud ut pñtent post renunciationem; quia prohiberi non poterint, cum nulla fuerit permutatio i psit spretis

43 ut s. est dictum. ¶ †Dicerem bene unum, ꝙ si ipsi patroni fuerunt uocati, & non comparuerunt, non esse nullam permutationem, sed annullandam ipsis patronis infra terminū recte ꝯdicentib. quia non possunt dici spreti, nec possent agere de contemptu. ex quo nō fuerūt contempti sed uocatur, & isto mō oīa dicta doctorum sunt concordata, & includuntur sub ista distin. q uī tuta dimissis disputationib. doc. quia certe si aīr dice

44 rēt, destrueret decisio. d. c. decernimus. ¶ †Aduerte notanter ad unum circa præcedens dictum, ut procedat qñ patroni fuerunt uocati peremptoriè & cum expressione causa, quia nr̃ sibi datus terminus ad compatendum, & ideo non diceretur spretus, nec poterit agere de contemptu, ut in pñtatione dicetur infra in 2. parr. huius 2. lib. in 2. q. princ. in 8. ar. ¶ Sed circa hoc aduerte: nam ut ibi dicetur, patroni in pñtatione non sunt uocandi, nec agere possunt de contemptu, si præsentant, ut singulares, nisi si præsentarent ut collegium, ut ibi dicetur, & ideo dicerem, omnem uo ationem sufficere, quamuis non sit in ea peremptorium ad effectum, ut non dicantur spreti, nec agere possint de cōtemptu, & poterunt contradicere infra temptus ad præsentandum, ut supra. Si uero fuerunt uocati peremptoriecū expressione causæ: quia uidetur eis datus terminus ad comparendum, ut supra est dictum, dicerem hoc operari, ꝙ si uocati infra terminum non comparuerūt ad contradicendum permutationi, sequuta institutione ordi narū non audientur ulterius, & infra residuum tē poris dati ad præsentandum; quia ista uocatio est ad instar citationis per edictum, quæ fit in præsentationib.

45 iuxta notata in capit. fi. de ele. li. 6. †immo huiusmodi uocatio continens peremptorium, cum sit specialis, est maioris efficacię, quam citationis per edictum, quæ est generalis: ut per doc. in d. c. fi. & per Batt. in extrauag. ad reprimen. contra rebelles. sicut ergo peremptoriū, seu præfixio termini in edicto generali sequuta institutione excludit patronos a præsentatione in residuo tēporis dati ad præsentandum, ut dicetur in materia edicti infra in 2. par. huius 2. lib. In 6. q princ. in 21. & 26 articu. multo magis peremptorium & præfixio termini debet hoc operari in hac speciali uocatione institutione sequuta, ut non possint residuo temporis dati ad p̄sentandum patroni sic uocati contradicere permutationi iam factę, cum eorum consensus expressus uel tacitus sit loco præsentationis, ut sæpe supra diximus. p̄sertim in 6. dubio: & sicut patroni uocati non comparentes permittendo labi tempus datum ad præsentandū dñr consentire, ut diximus in d. 6. dubio, eodem modo & in casu nostro permittendo labi tempus præfixum dicentur consentire: nota prædicta, quia intacta & uera. Ad allegata pro parte Fede. Alex. Rotę & sequacium uolentium permutationem non esse nullam: quia cōualidatur per consensum patroni. rñdetur, ut late dicetur infra in seq. dubio pręsentis art. que rñsio p quādam cōsiderationem Abb. in sua dispnta. Augerio. in fi. 14. colum. de qua infra proxime, & secundum illam considerationem potest dici nulla & annullāda. annullanda: quia uidetur teneri respectu ordinarii, nulla: qa non habet effectum, & patronus potest incontinenti pręsentare. ex quo permutatio non habuit effectum sine patrono, & ideo ille fretus auctoritate sibi concessa in d. c. decernimus. 16. q. 7. potest præsentare. ¶ Bene tamen dicerem id quod dixit Feli. ut supra eius dicta retulimus in d. c. eum Bertoldus. de re iu. In 6. col. in 5. limi. licet ipse dixerit per contrarium, ut supra diximus, quòd collatio facta in permutatione patrono non uocato sit ipso iure nulla, ut supra, sed requiritur, quòd patronus dicat & declarer illam uelle ualere: sicut est ipso iure priuatus emphiteuta non soluens canonem p triennium, sed tamen requiritur declaratio domini, ut supra diximus. ¶ Et quòd requiratur consensus patroni indistincte in permutatione, tenet Feli. in c. cum accessient. in 7. col. in uersic. idem si uult auctorizare. de constitution. & per hæc clauditur hoc octauum du

46 bium. ¶ †Condescendo ad nouum, scilicet, an talis permutatio facta sine consensu patroni possit ualidari aliquo modo, & quo modo, dicendum hoc dubium decidi per dicta supra in septimo dubio, dum ibi quæ-

quæritur, an consensus patronorum possit interueni-
re post ꝑmutationem factã ualidet illam, & ibi ↄclu-
simus ꝙ sic: & noo solum expressus sed ẽt tacitus, dum
mõ interueniat ĩ.tp̃s datum ad p̃ntandum, ut ibi late
est dictum. idem dicendum hic, permutationem factã
auctoritate superioris, quæ non ualeret ex defectu con
sensu patronorum posse ualidari, si postea patroni ex-
presse ĩ.tp̃s datum ad p̃ntandum consentiant, uel ta-
ceant infra dictum tp̃s, ut ↄsentire dicantur, & ualida-
tur permutatio. ita Rota ubi s̃. & Car. in cle. j. de supp.
neg. præl. in 14. col. & seq. & in c. 1. in fi. de conces. p̃b.
Host. in sum. huius tit. ad fi. & clare Gay. supra relatus.
in d. repe. c. fi. de ele. li. 6. in fi. 25. col. cum aliis dictis &
alleg. supra in d. 6. dubio. & faciunt ad prędicta ea quæ
dicit Abb. in disputa. Augerio. in fi. 13. col. in uer. circa
fin. ubi loquitur de collatione facta spreto patrono, q̃
conualidatur per expressum uel tacitum consensum
patronorum, & idem in terminis nostris uoluit Rom.
cons. 356. in fi. talem cõsensum posse interuenire post
& conualidare permutationem, quem sequitur D. Fel.
in d. c. cum Bertol. in 6. col. ante fi. 5. lim. ¶ Et licet talis
decisio uideatur destruere dicta in præced. dubio. s. per
motationem esse nullam, q̃n patronus non consensit,
per d. c. decernimus. nã uř non esse, nullam, sed annul-
landam: quia si esset nulla, non ratificaretur ꝑ superue-
nientem ↄsensum patroni tacitum uel expressum, ut
supra in ↄ̃iis fuit dictum. põt r̃nderi, ꝙ immo non de-
struet ipsa dicta, sed illa procedant: quia ista non est ra-
tificatio, sed expletio ipsius actus, in permutatione. n.
patronus, non hẽt p̃ntare sed ↄsentire, & consensus est
loco p̃ntationis, ut late diximus sup. in 4. 5. & 6. præce.
dub. unde consentiendo expresse uř tunc actum p̃nta-
tionis facere cõsentiendo tacite ualidatur non imme-
diate ex ipso tacito consensu, sed mediate: quia non ↄ̃-
dicendo infra tp̃s datum ad p̃ntandum, ex quo ecclesia
uacauit per renunciationem deuoluitur prouisio ad
ep̃m: quia patronus non p̃ntauit, & sic sumus in casu,
quo instõ facta per ep̃m, q̃ est nulla, per c. decernimus.
si ĩ.tp̃s datum ad p̃ntandum patronus tacuit, & facta
est deuolutio ad ep̃m, & hæc est una, de limitationib.
ad d. c. decernimus. ut late dicemus infra in 3. par. hu-
ius 2. lib. in 2. q. prin. in 2. art. ¶ Et pro ista mea r̃nsione,
& consideratione facit id quod dixit Abb. in dispu. Au-
gerio. in 14. col. in uersi. si aũt patronus. ubi dicit, colla-
tionem factam per ep̃m spreto patrono, illo postea cõ-
sentiẽte inf. tp̃s datum ad p̃ntandum ualidari, prout ex
nunc non prout ex tunc, & mouetur: quia ad plenum
ius conferendi uel transferendi in clericum requirit̃ fa-
ctum patroni & ep̃i, & ambo ueniunt tanq̃ principales
& h̃ntes principium in illo iure transferendi licet ep̃s
habeat ius pinguius, ut in c. dilectus de præb. ubi singl̃r
probatur, patronum ẽt hr̃e in p̃ntatione aliquid iuris,
unde licet qđ facit ep̃s ualeat iure suo, non tñ erat per
fectum ob defectum iuris patroni, cum patronus etiã
interponere habebat ius suum, & tunc efficitur inte-
grum & ualidum & non prius, quod dicit optime pro-
bari in l. per fundum. ff. de serui. rusti. prædi. & idẽ dicit
cõsensu tacito: ut ibi late est uidere, quę dicta sunt no-
tanda. ¶ † Et pro prædicta r̃nsione & suprascriptis ẽt
47 facit nam ubi plura requiruntur ad essentiam forma-
lem & substantialem alicuius actus, uno, deficiẽte cor-
ruit ille actus. l. si unus. C. de testa. & Bart. in cons. 113.
processum est. ubi all. tex. in l. qui repertorium. §. pecu
niæ. uer. si. si euidenter doceatur. ff. de adm. tut. quam ẽt
doctrinam colligit D. me. Corse. ex 2. no. Abb. in c. ad-
uersario. de excep. pro qua dicit facere in arg. l. si non
lex eliosceotia. ff. de hære. insti. cum alijs q̃ ꝑ hac reg. al
legauimus sup. in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 3. art. in pri-
mo motiuo partis affirmatiuę. in uers. unde in casu no
stro. quare cum ad essentiam formalem huius actus re
quiratur & consensus patroni, qui loco p̃ntationis hř;
& instõ ordinarii, uno deficiente actus non dř ꝑfectus,
48 si illud deficiens superuenit, dř perficere actum. Et † an
& quando alicuius consensus requiritur, possit interue-
nire post factum, & ualidet actum, ponit late D. Philip.
de Sarra. post alios in c. cura. hoc tit. & nos diximus late
supra in 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 16. ar. & sic ista sunt ex
49 pedita. ¶ † Decimũ dubium est, an patroni qui permu-
tationi non consentiunt & illam irritare faciunt, po-
terunt alium p̃ntare, uel primi beneficiati redibũt ad
eorum beneficia. Et bř in hoc passu non est discrepan
tia doctorum, cũ dicãt, ꝙ aut talis ꝑmutatio fuit facta
patronis non uocatis, & ipsis nolentib. pp quod non te
net, sed est nulla, aut fuit facta ipsa permutatio p̃ronis
spretis culpa ordinarij tantum, aut culpa permutantiũ
aut culpa utriusq;. s. ordinarii, & permutantiũ, aut sine
50 culpa cuiuslibet ipsorum. ¶ † primo casu q̃n p̃roni fue
runt spreti culpa ordinarij tñ. s. q̃a sciebat ecclesiã esse
patronatam, & tales esse p̃ronos, & illos non uocari fe
cit, sed spreuit, eos, & tunc permutantes sine culpa pu-
51 niri non debent: quia absq; † culpa quis puniri nõ põt,
c. cum uoluntate. de sent. excom. cum si. & iõ poterũt
redire ad eorum bñficia, sicut dicimus de aliis permu-
tationib. q̃ locum nõ h̃nt ex aliqua cã, ꝙ nihilominus
permutantes reuertuntur ad eorum beneficia, c. unico
de rer. permu. lib. 6. iunctis dictis doc. ibi & cle. unica.
52 eo. tit. ¶ † Secundo uero casu qõ patroni fuerunt spreti
culpa permutantium: quia ipsi sciebant ecclesiam pa-
tronatam, & patronos & illos spreuerunt, & sic in tertio
casu q̃n permutantes & ordinarij sciuerunt, & patro-
nos spreuerunt: & dicendum est permutantes, q in cul
pa fuerunt, nõ posse redire ad eorum beneficia, sed pa-
tronos posse alios ad illas p̃ntare, ex quo beneficia ua-
carunt, & sic est factus casus p̃ntationis, & iõ hoc nõ ha
bet locum dispositio dictæ clem. unicæ. de rer. permu.
q̃n permutatio non tenuit culpa permutantium, & ita
uoluit Lap. Arch. & Domi. in c. nemo. in 4. col. de ele.
lib. 6. & dixim. s̃. in uer. Arch. uero. & ita ẽt uoluit Gay.
conregnicola meus in d. repe. ca. fi. de ele. lib. 6. in 25.
col. ubi alleg. Petrum de Ancha. in d. c. nemo. & etiam
supra retulimus in uersic. Gay. autem. & non est aliquis
contradictor. ¶ Dicerem tamen unum quo ad primũ,
& tertium membrum. s. quando fuit culpa ordinarij
tñ, uel ordinarij & permutantium, ꝙ ordinarius faciẽ
do fieri permutationem incidat in illam pœnam, quã
incidit ipse, qõ ↄfert bñficium spreto patrono & ꝑmu
tato, sicut agi põt contra eum per p̃ronos, & p̃ntatos,
q̃n malitiose non uult instituere, ut ipse libere cõferat
tp̃e dato ad p̃ntandum elapso, de quib. in d. c. decerni-
mus. 16. q. 7. & late erimus dicturi infra in 3. par. huius 2.
lib. in 2. q prin. in plurib. artic. & in 2. parte in 8. q. prin.
53 in pluribus arti. ¶ † Quarto uero casu q̃n sine culpa or-
dinarij & permutantium patroni fuerunt spreti, quia
reuera ignorabãt ecclesiã patronatã & patronos illius,
& tunc nõ est dubiũ permutantes ad eorum prima be
neficia posse redire, cũ esset culpa, cessat & pęna per su
pradicta, & ita concludunt Lap. Archid. Pet. de Anch.
Domi. & Gay. in locis sup. alleg. quos supra retulimus
in uersiculis proxime dictis: quia isto casu cle. unicæ. de
rerum permu. & ideo redibunt ad eorum beneficia: &
54 pro hoc facit id, quod dicitur † quòd si emphyteuta ne
sciebat rem esse emphyteuticam, & ideo illam uẽdide
rit irrequisito domino, ꝙ non cadit in pęnam l. fi. C. de
iure emphy. ut late ponit do. m e. Ias. in dicta l. fi. in 15.
quæst. 154. col. operis, qui dicit illas pęnas debere intel
ligi habere locum in sciente tñ, allegat tex. nota. in c.
1. de contro. inter do. & empto. quem Bal. ibi ante finẽ
reputat ualde singulare, ubi colligit notabilem regul.
ꝙ in oĩbus alienationibus, in quibus alienans cadit a
iure suo, omnia iura illud disponentia debent intelligi
in sciente qualitatem rei, secus in ignorante: & similis
distinctio fit in l. fin. §. fina. ff. de lega. secundo. & addit
gloss. fina. in l. secunda. in fin. & quod ibi ipse Ias. dixit.
C. de iure emphyteu. & facit, quod signanter vult Bal.
in capitulo si uasallus feudum. ad finem per illum tex.
55 si de feudo fuerit controuer. inter do. & agna. † vbi vo-
luit, quòd si hæres emphyteutæ ignoranter vendidit
feudum emphyteuticum, non cadit a iure suo, & sic

dnminus nnlens reuocare hẽt probare eius scientiam
56 qđ est notandum. ¶†Vnum tñ est, quod me turbat in
istonltimn membro:quia nescin uidere casum,qũn ꝑ-
mutantes possint esse sine culpa, & ignorare ecclesias
patronatas, & illas hr̃e patronos, si ipsi erant bñficiati
ecclesiarum prædictarum,cum ad illas instiiui nõ po-
tuissent sine patronntum pñtatinne d.ca. decernimus.
16.q.7.& per tntum hũc titulum. & licet posse esse ista
ignoraniia in ordinario hñte instituere:qa forsan iustõ
fuerat facta a ꝑdecessnrib. nõ tñ hnc põt esse in pñta-
tis, cum ipsi hẽant esse pñtes in actu pñiationis per ea
q̃ dñr in c.ea noscitur. dc his quę fiunt a ꝑla.certe hoc
stare non põi,nisi dicamus hnc esse posse,qñ qs nõ ha-
buisset bñficium per pñiatinnem patronorũ, sed a Pa-
pa qui derngaret patronis,licet posset replicari, ꝙ dern
gatio quę esset in literis Papæ,daret prnuiso nntitiam,
de iurep.illius ecclesiæ.¶Postea esset & alier casus, qñ
quis habuisset ecclesiã abordinario inre deuoluto ob
negligentiã patronorum nnn pñtantium ĩ.tps, nel qa
pñrauii indignum, seu alio iure, de qb.deuolntinnib.
dicetur ĩ.in 2.par.huius.2.li.in q.prin.in plurib.art.li
cet dici posset, ꝙ isto casu ẽt & in nĩ casu instituti non
possent prætendere ignnrantiam iurisp. suarum eccle
siatum ꝑꝑ alia quæ infra annum per rectnres illarũ pro
nis tribuunt,ex qb. percipitur ecclesiam esse patrona-
tam.& tales esse patronos.s.in iure honoris, processio-
nis,& oneris,ac perceptinnis alimnntorum, ut no. gl.
c.piæ mentis.16.q.7.& in hac rubrica. & dixim.sup.in
diffinitione iurisp.in 1.par. 1.li.in 1.q.prin. 1.ar.& latius
& sigillatim dicetur Deo duce.in 3.li.huius operis,qua
re certe tenerem hanc distinctinnem non prneedere,
& si ꝓcedit,raró habebit effectum in isto membro, ꝙ
permuiantes ignorãt ecclesiam patronatam.¶Aduer
te tñ ad unum, ꝙ si patroni unn reuocat sibi ad iniuriã
permutationem esse factam epõ & permutantib.sciẽ-
tib.ecclesiam patronaiam pñn spretis poterũt illos ite
rũ pñtare ad eornm beneficia,& sic nec ipsi permutau-
57 tes,nec eps aliquo modo pnuientur: † ex quo puniiio
oritur ab iniuria illaia patrouis, ut sup. dictum est. cũ
igitur cessaret causa cassate debet effectus l. adigere §.
q̃uis.ff.de iurep.c.cum cessante. extra de appel.nam si
dñs declatat emphiteutã non soluentem canonem ce
cidisse a iure suo non cudit, nt notant doc.in c.potuit.
dc locaio.& sæpe dixim.s̄.post Feli.in c.cum Bertol.de
re iud.in 5.col.in 5.limi.& uoluit Alex.cnnl.370.circa
processum causæ.ad fi.in uol.& do.me. Ias.in l. 2. C.
de iure emphy. in 18.col.operis.in uersi.quinto not. &
59 seq.¶†Et ex oĩb. ꝑdictis deciditur.11.dubium,an ualeat
permutaiio beneficij patronaii facta sub conditione, si
placeat pr̃ono.Hoc dubium formauit Rota 479.quidã
renunciauit.in antiquis.ubi formato hoc dubio iñdet
sibi uideri oĩno permntaiionem ualere: quia illa ꝯdõ
vr̃ non posse adici, immo eam esse de iure reprobaiã,
cũ debeat renunciatio esse pura,argu. notatorum in c.
ex parte.de offi.d ele.super uerbo oẽs, & sic ꝯdõ inutilis
vr̃ reijcienda ualente renunciatione. arg. notab.in l.ꝑ
seruum ff.de usu & habi.¶Subdit postea se credere ꝯ-
rium ꝑ no.per Io.An.in c.in electionibus.de elec.lib.6.
sup uerbo electio.in nouel.& ita residet ibi Rota.¶Tu
circa hoc aduerte, ꝙ aut ista dubitatio fit eo.s.respu:qa
resignatio nõ ur̃ libera,cũ debeat esse libera: & ista con
ditio nihil operatetur ad effectum ut illam inualidet:
qnia habebitur pro nõ adiecta, ut dicit Rota ĩ sui prin.
& procedunt circa hoc eius dicta. Aut talis cõditio ap
ponitur per permntantes: quia ipsi scient enrũ bñficia
hr̃e patronos, & illis non uocatis permutando incide-
rẽt in pęnam:quia patroni possent alios ad ipsa bñficia
pñtare,ut diximus in proxim.seq.dubio:& circa hoc li
cet inuenerim tactum,moueor ut faciunt dnc.in l. ult.
60 C.de iure emphy. qñ emphyteuta uendit,& instrõ uẽ
ditionis apponit protestationem saluo iure dñi, uel cõ
ditionem si dño placeat. & dictum doc. emphyteutam
ꝑꝑ hoc non euadere pœnam illius legis:quia ialis pro
testatio reseruatio uel conditio non habet ipsum iuua

re:ex qnn uendendo ẽt cum illa clausula omninn ꝯ-
uenit legi:quia irrequisito dño alienauii,ꝓut uult Bal.
in l.unica.in 12.col. in uer. quæro quid si prnhibita est
alienatio sub pœna. quem nersiculum aliqui libri hñt
in 4.col.C.de his quæ pœnæ no.ubi dicit talem prote-
stationem nnn tenere:& latius per eundem Bal.in c.1.
§.fin.in ult. col. q̃ fuit prima causa benefi. amit.in usi.
feudn.ubi loquitur,quando est processum ad traditio
nem,illa uerba non releuare non facta denuuciatione
dño, nisi adiiciat alia uerba,ualet,nec aliter,nec modo
quia tunc ur̃ nihil actum fore,& non incideret emphy
teuta uel feudatarius in cõmissum, ex quo constai eos
non intendere alienare nisi casu.qun possent,iuxta no
ta.in simili in l.si quidẽ. C.de exceptio.& in l.idem La-
beo.§.fi.ff. fami.ercis.ut late per D.me. Iaso.in d.l.fi.C.
de iure emphy. in penul.col.in uersi.24.quæro.eo. mo
dn dicendum in casu nostro,si permutanies permuta-
runt eum conditinne,si placeani patrono absolute,ex
61 quo oĩno ipsum spreuerunt†eos cadere in pœnam pręcedentis dubij,nisi dixeriut,se non aliter, nec alio mo-
do ꝑmutare,ut uirtus huius clæ eos excusei.¶Pro qua
cl̃a ultra Iaso.ibi adducitur,nam licet confessio quali-
ficata diuidatur,& acceptaretur,quatenus facit ꝯ con-
fitẽtem,quatenus uero facit pro eo repellatur,& sic te-
nebiiur qualitatem probare s̃m Bart. in l.Aurelius, §.
idẽ quæsiit.ff.de libe.leg.& Abb.in c.cum uenissent.de
insti.tñ si dixerit ꝯfitens, nec alr̃,nec alio mndo confi-
teor, ialis confessio qualificata non diuidetur, sed uel
tota acceptabitur, & sic cum ista qualitate adeo, ꝙ nõ
tenebitnr,illam probare. uel tota repudiabit,& sic cõ-
fessio sibi nocebit; quia necesse erit manere cum qua-
litate,cum qua sibi non nocebit:ita Fran. A re.post Bal.
in l.decem.in penul.col.in uers. tangit etiam hic Bald.
ff.de uer.obl.& plene D.me. Iasn.in l.ut uim.in 5.col.in
princ.ff.de iust.& iure.de qua cõfessione quę diuidi põt
loquitur ẽt Abb.in c. 2.de fide instru. post princ.6.col.
& in c.1.in 2.col.de postu.præla.& Lanfran.in c.qñ ꝯ.
in uer.ꝯfessiones.in 4.col.in uer.secundó principaliter
de probatio.unde conclude in hoc,quod cum permu-
tatio non teneat sine consensu patronorum, ut late di
ximus supra in octauo dubio.si apposita est ista condi-
tio,si placeat patrono ad effectũ euitandi pęnam amis
sionis beneficij nihil operabitur, nisi apposuerit eã sic,
valet,si placeat domino & non aliter,nec alio modo,
alias patronus poterit iterum pñtare,ut supra est dictũ
& ista adde ad Rotam ubi supra.¶Dicerem bene unũ,
ꝙ si permutatio esset facta sub conditione,si placeat pa
trono,non ut patronum spernat, sed quia eius copia
haberi non posset,ex quo fuisset in longinquis partib.
nam eo casu etiam si opponerentur illa uerba, nec alr̃.
nec alio modo,nihilominus permutantes non dicerẽ
tur in culpa:qa appareret de causa,quare patronos nõ
uocarunt,& sic nõ fuisse factum,ut spreuerent eos,im-
mo satis fecerunt apponere conditionem,si placeat pa
tronis;cum.n.cesset culpa: cessat & pęna,ut sup.sępe di
ximus.¶Immo quando imminet necessitas, & haberi
non potest consensus alienius,qui adhiberi debet, põt
fieri sine illo,ut late diximus supra in 1.parte 1.lib.in 9.
q.priu.in 1.art.in 6.limi.tertiæ conclusionis priuc. mul
to magis poterit operari,quando actus fit sub conditio
ne,si placeat patrono,cum eius consensus haberi non
potest ad effectum euitandi illam pœnam, scilicet ut
possit reuerti ad eorum beneficia, ut hic necessitas
habebitur etiam respectu permutantium, uel uolun-
tatis episcopi:quia quo negat maxima necessitas quæ
hic non interuenit, concedit & permittit illa condi-
tio,quæ reseruat consensum patronorũ:ostendit enim
62 permutantes uoluisse spernerere patronos. nota ista:
quia quotidie poterunt accidere. ¶† Restat modo
12.& ultimum dubium pro complemento huius ma-
terię, an quando requiritur in permutationibus cõsen
sus patronorum, requiratur consensus omnium nul-
lo discrepante, an ueró sufficiat consensus maio-
ris partis omnium. ¶Et istud dubium principaliter

neino

nemo tãgit.uerũ eſt,ꝙ do.Car.quẽ ſupra retuli in octa-
uo dubio pñtis artic.in uerſi.iu dic ipſorum patronorũ,
in cle.unica.in 2.col.in 3.q.de rerum ꝑmu.diſtinxit,ꝙ
aut permutatio fit intuitu ecclæ,& ſufficiat conſenſus
maioris partis patronorum,ſi uero fiat intuitu perſona
rum,requiritur ↄſenſus omnium, hæc diſtinctio mihi
nõ placet:nam ut ſæpe ſup.diximus in plurib. locis, ꝑ-
63 ſertim in 4.5.& 7.dubio.†ↄſenſus patronorũ in permu
tationibus hñ loco præſentationis, & ideo ſequuta in-
ſtitutione acquirit & ↄſeruat quaſi poſſeſſionem ſicut
& pñtatio,ut diximus in d.4.art.ſicut ergo in præſenta-
tiõe quoad obtinendã inſtitutionẽ ſufficiunt uota ſeu
pñtationes maioris partis omnium nõ reſpectu mino
rum partium,ut p Ab.& doc. in c.3.hoc tit.& dicet la-
te infra in 3.par.huius 2.lib.in 4.q.prin.in ſecundu art.
eodem mõ dicẽdum eſt in caſu noſtro ſufficere cõſen-
ſum maioris partis omnium pronorum ſingularium
in ꝑmutationib. ſicut & in præſentationibus meris: cũ
a pari,ꝓcedant,ut ſupra eſt dictum,& ſic cõcludo,ſiue
patroni ſint ut ſinguli,ſiue ut collegium eo mõ, quo ↄ-
putant uoces in ꝑſentationib. meris pro facienda ma-
iori parte, eodem mõ ↄputari dẽant in pręſtatione cõ-
ſenſus, q interuenire dẽt in permutationib. bñficiorũ
patronatorum,ex quo loco pñtationis hñ. Nõ obſt.au-
ctoritas D.Card.qa ut diximus in d.8.dub.in uerſ.eſt tñ
aduertẽdum,aut eius lecturæ ſunt corruptæ, aut eſt ſi-
bi ↄtrius.Bene tñ dico unum, oẽs patronos in quacunq;
ꝑmutatione fore uocãdos: qa alias poſſent agere de ↄ-
temptu,ut ſupra diximus in 3. dubio præſentis artic. &
ita intelligi poſſet do.Car.ſ.ut omnium cõſenſus ſit re-
quirendus,& non habendus, ſufficit.n.hñe conſenſum
maioris partis omnium,ut proxime diximus:omnes.n.
64 ſunt uocandi uocatione ſpeciali: † licet ego tenerem
ſufficere generalẽ per edictũ etiam in ꝑmutationibus,
iuxta not.in c.ſi.de elec.libr.6.& aliqd tetigimus ſupra
in d.8.dub.in uer.ſed circa hoc aduerte. ¶ Et licet ma-
ioris efficaciæ ſit uocatio ſpecialis, q̃ generalis per edi-
ctum maxime cum peremptororio & ꝑfixiõe termini,
ut ibi diximus: tñ in caſu permutationis dicerẽ utilio-
rẽ eſſe uocationem, ſeu citationẽ ꝑ edictũ, q̃ ſpecialẽ,
qa ꝑ ſpecialem poſſent omitti & nõ uocari aliq ꝑſoni,
q poſtea agerẽt de ↄtẽptu,& ſic rueret ꝑmutatio,ſi ue-
ro eſſent citati citatione generali ꝑ edictũ, ex quo oẽs
ↄprehẽderet, & nemo poſſet allegare ſe fuiſſe omiſſũ,
& ſic magis tuta ꝓcederet ꝑmutatio. †Nam uocati di-
65 cunt illi,q uocãtur ꝑ edictũ,ut vult gl. in d. c. ſi.in uer-
bo inanes. ¶ Et ſi diceret, hic requiritur ſpecialis uoca-
tio,ut agere poſſit de ↄtemptu, iuxta c.quod ſicut.qua-
ꝓpter.aditis. & eccla ueſtra,cũ glo.de elec.Et tñ adhuc
poſtmodum in electione requiritur edictum, ut in d.c.
ſi.eo.tit.lib.6.in caſu uero nr̃o deberet ſufficere ſola uo
catio,ne patronus non uocatus agere poſſit de ↄtẽptu,
& nullus doctor eſt qui dicat appoſitionem edicti fore
66 neceſſariam in permutationibus. ¶ †Pro intelligentia
ꝑdictorum conſidera plura. Primum appoſitionem edi
cti eſſe de iure nouo.ſ.d.c.ſi.de ele.libr.6.¶Secũdum ex
quo de iure antiquo nõ apponebat edictum,multa re-
quirebãtur, quæ hodie nõ requiruntur,ut late diximus
ſup.in 3.q.qrin.huius par.in 2.art.in uerſi. tu in ſi. huius
ſecundi. & in uerſi.reperi poſtmodum. ¶ Tertio ↄſide-
ra in electione hñe locum contemptum alicuius cano
nici,ut ĩ iuribus ſupra allegatis: in pñtatione uero non,
niſi ſpectaret pñtatio ad collegium ut collegium, ut di
ximus infra in 2.par.huius 2.libr.in 3.q.ptin. in 8.artic.
¶ Cõſidera.4.cum agi poteſt de ↄtemptu uocationem
canonicorum eſſe faciẽdam ante electionẽ, & ſic illo-
rum de collegio(qñ ad collegium ſpectat pñtatio) añ
ꝑſtationem, ut in dictis iuribus de electione loquẽtib.
quæ locum hñt etiam in ꝑſentatione collegii, ut dicet
in dicto octauo articu.¶ Conſidera 5. edictum fore ap-
ponendum poſt electionem & præſentationem de ne
ceſſitate & non ante, habeatur notitia electi uel præ-
ſentati, ut contra eum poſſint fieri oppoſitiones,ut in
dicto cap.ſi.de elec. li.6.in uerbo nominatim. ¶ Conſi
dera 6.tex.in d.c.ſi.loqui in omni uacatione bñficij ele
ctiui patronati,ut ibi glo.¶ Conſidera.7.in permutatio-
ne beneficia uacare,ut diximus ſ.in 1.dub. præſẽtis art.
¶ Conſidera.8.in permutatione inſtituendos eſſe cer-
tos,ut in 6.dub.& patronos uocandos fore non ad præ
ſentandum 3.quia non cadit uera pñtatio, ut in 4. dub.
ſed ad ↄſentiendum,ut in 5. dub. ¶ Et ex hoc ſequitur
noua ↄſideratio,diuerſas eſſe uocationes eligentium,
q̃ uocantur ad eligendum,& ſic antequam ſit electus,
& patronorum in permutatione in qua iam ſunt certi
inſtituendi, illa uocatio ut eligant,iſta ut opponãt,uel
ↄſentiant,iõ cũ iſtę uocationes ſint diuerſæ,& diuerſos
pariant effectus,ex una nõ põt inferri ad aliam l.Papi-
nianus exuli.ff.de mino.cum uulg.& licet poſſint age-
re de ↄtẽptu ita canonici ſpreti in electione ſicut pro-
ui ſpreta in ꝑmutatione,ut ſ.eſt dictum: hęc tñ nõ ſiũt
ex eadem cã,ſed ex diuerſis cauſis & diuerſis reſpectib.
ut ſupra patet.¶ Conſidera.10.per appoſitionem edicti
quæ ſit poſt electionem,nõ poſſe uocari canonicos ad
eligendum:cũ electio præcedat, ut proxime diximus,
& iõ de neceſſitate eos eſſe uocandos:& ex hoc nõ uo-
cati agere poſſe de contemptu : in permutatione uerò
appoſitionem edicti poſſe prouidere circa oĩa:cum oĩa
in uno inſtanti fiant, ſ.uocare patronos & ↄdictores,
q habebunt ↄdicere,uel conſentire.¶ Ex quib.oĩb. cõ
ſiderationibus colligo non obſtare contrarium ſupra
formatum,appoſitionem edicti nõ ſufficere in permu-
tatione,ſicut nõ ſufficit in electione:ut agi poſſit de cõ
tẽptu:quia in electione uocatio eſt neceſſaria, ex quo
illi prouideri non poteſt per edictum, quod apponitur
poſt illam celebratam.In permutatione uero cũ appo
ſitio edicti fiat tpe,quo poteſt prouideri circa omnia,
fruſtra ſit uocatio ꝑ ele.auditor.de reſcr.circuitus enim
ſunt uitandi, & fruſtra fiunt per plura &c. ut ibi notat.
Dico etiam,doctores fuiſſe loquutos in permutatione
de patronis uocandis,uel quia adhuc non emanauerat
prouiſio, dicto capitulo ſi.de electio.lib.6.de edicto ap
ponendo,uel quia per edictum etiam dicuntur patro-
ni uocari,ut uult gl.in dicto cap. fina. in uerbo inanes.
& in uerbo quæ,immo dico per edictum melius proui
deri permutationibus, tum quia nemo poterit dicere
ſe omiſſum,ut ſupra diximus.tum etiam:quia in uoca
tionibus non ſolum ſunt uocandi patroni, ſed ẽt om-
nes quorum intereſt & ſe opponere uellent,& aliquod
ius prætenderent, ut in d.c.fin. quibus per uocationem
patronorum non prouideretur. ergo concludendum
magis neceſſariã eſſe appoſitionem edicti ẽt in permu
tationibus q̃ ſolam uocationem patronorum,q̃ uõ ꝓ-
uidet oĩbus.nota prædicta :qa noua & intacta,& ut pu
to ueriſſima:& per ea ſit expedita hæc materia permu-
tationis,ut uidiſtis ſatis intricata per doctores poſita,q̃
modo eſt clara,& in die ſanctæ Claræ expedita.

Et Vt clarior,& ſub compendio habeatur materia
fiat ex ſupraſcriptis omnibus uera & generalis
concluſio.In permutationibus beneficiorum requiri-
tur uera & libera renunciatio in manibus ſuperioris be
neficiorum permutandorum, adeo ꝙ dicta beneficia
dicuntur uacare per dicta ſupra in 1. dub. & quamuis
beneficia uacent: tñ ſi ſunt patronata, patroni non ꝑ-
ſentant,ſed conſentiunt,per dicta ſupra in 4. & 5. dub.
¶ Amplia.1.iſtã concluſionem ſeu concluſiones: ut in
permutationibus beneficiorum patronatorum requi-
ratur ↄſenſus patronorũ,ꝙ ſiue patroni ſint laici, ſiue
clerici ſunt uocandi,ut ↄſentiãt in ipſa permutatione
per d.ſ.in 2.dub.¶ Extende hanc ampli.intm̃ procede
re,ꝙ dicta uocatio fieri põt, & ſpãlis & gñalis per edi-
ctũ,& hodie potius eſſe faciendam per edictum per di
cta ſ.in 12.& ult.dub.in uerſi. bene tamen dico unum.
¶ Extende.2.hanc ampli.patronos eſſe uocãdos in per
mutatione ſiue eccłaſticos ſiue ſeculares,ꝙ non uocati
& ſpreti poterunt agere de contemptu ĩ.tempus tamẽ
datum ad præſentandum per dicta ſupra in tertio du-
bio.¶ Amplia ſecundo dictam concluſionem intantũ
procedere,ſcilicet ſufficere conſenſum in permutatio

nibus bñficiorum patronatorum ꝙ nõ requiratur uera pñtatio, sed ꝯsensus pro præsentatione habebitur ꝑ dicta supra in 4. dubio. ¶ Extẽde hanc amplia. intantum ꝓcedere, ut ꝯsensus pro præsentatione habeatur ꝙ sequuta institutione ꝑ illum acquiritur & ꝯseruatur quasi possessio sicut ꝑ præsentationem, ꝑ dicta sup. in 4. dub. in uer. dico bñ unum. ¶ Restringe mõ primo istã secũdã ampli. ꝓcedere, qñ patroni fuerũt uocati ĩ actu renũciationis & præsentationis, & cõparuerũt & ꝯsenserũt, & sic effectum habuit ꝑmutatio, sed si sumus ĩ casu, in quo ꝯ̃dictio patronorum præualet: puta q̃a ꝑmutantes sciebant ecclesiam patronatã, & patronos & illos spreuerũt, & tũc patroni poterunt alios pñtare & requiret actualis pñtatio per dicta sup. in 4. & 10. dubijs. ¶ Declara hãc restri. nisi quãdo patroni essẽt spreti a ꝑmutãtib. scientibus eos pronos illud nõ reuocarũt sibi ad iniuriam: q̃a tũc poterunt redire permutãtes ad eorum bñficia ꝑ dicta supra in 10. dubio, uersus fi. in uer. aduerte tñ ad unũ. ¶ Restringe. 2. ipsam secũdã ampli. nisi pronı uellẽt pñtare, nõ ꝙ nõ sufficeret eorũ ꝯsẽsus ad ualidãdã ꝑmutationẽ, sed pro maiori cautela ipsorum quasi poi. q̃a tũc poterũt actualiter pñtare ꝑmutãtes ꝑ dicta supra in 4. dub. in uer. iõ dictis doctorum bñ pẽsatis. ¶ Amplia. 3. d. ꝯclu. intm̃ requiri ꝯsensum pronorũ in ꝑmutationib. ꝙ si secus fiat ꝑmutatio, est ipso iure nulla & nõ annullãda, ꝑ dicta supra ꝑ discursum in 8. dubio. ¶ Extẽde primo istam tertiam ampl. intm̃ ꝓcedere, ꝙ ꝑmutatiõe non cassata proni, & maxime laici spreti poterũt alios pñtare ꝑ dicta sup. in 8. dub. in uer. capio tertium membrum. & circa medium uer. nñ oĩa ista membra. ¶ Extẽde 2. istam tertiam ampl. ꝑmutationẽ sine ꝯsensu pronorũ esse ipso iure nullã, intm̃ ꝓcedere, ꝙ proni pñt auctoritate ꝓpria expellere ꝑmutãtes uelut intrusos ꝑ dicta s̃. in 8. dubio. in uer. capio tertium membrum. ¶ Limita primo istam tertiam ampl. ꝓcedere, nisi essemus in ꝑmutatiõe ecclæ pronatę ecclastici, & ꝯcurreret in ea necessitas uel utilitas qualiscũq; ecclæ: q̃a poterit fieri ꝑ superiorẽ sine ꝯsẽsu pronorũ, & nõ erit ipso iure nulla sed annullãda stãte cã ꝑ dicta s̃. in 8. dubio, in uer. dicerem unum, ꝙ si proni. ¶ Declara hanc limi. ꝙ si in casu ꝓcedẽti pronus ecclasticus nollet ꝯsentire, non erit nulla, sed annullãda ut supra: sed si hoc faciat sine cã, poterit per ordinarium cõpelli ad cõsentiẽdum ꝑmutationis ꝑ dicta supra in 7. dubio in uer. bene uerũ adderem unum. ¶ Restringe hanc declara. ꝓcedere, ut pronus ecclasticus ex qualibet necessitate uel utilitate ecclesiæ poterit compelli ad cõsentiendum, nisi ipsi allegarẽt & ꝓbarent maiorẽ esse utilitatẽ uel necessitatẽ ecclę permutationẽ nõ fieri: quia nõ possẽt compelli, & adhuc ꝑmutatio esset ipso iure nulla ꝑ dicta supra in 7. dubio. in fi. d. uer. bñ uerum adderem unum. ¶ Limita. 2. d. 3. ampl. ꝓcedere, ꝙ ꝑmutatio facta sine cõsensu pronorum est ipso iure nullã, qñ nec proni cõsenserũt, nec caplm ecclæ cɫalis, sed si patroni ꝯsenserũt & caplm ꝯ̃dixit, non erit nulla, sed annulãda ꝑ dicta supra in octauo dubio. in uer. aut ꝑmutatio fit de consensu. ¶ Restringe tñ hãc limi. ꝓcedere, qñ esset in obseruãtia titulus de his quæ fiũ pla. q̃a tũc requireretur cõsensus capli., sed si per epm esset ꝑscriptum ꝯ̃ caplm, ne hẽret locus dictus titulus defectus solius consensus patroni faceret illam nullam ipso iure, & defectus consensus capituli nõ esset in cõsideratiõe per dicta supra in octauo dub. in dicto uer. aut ꝑmutatio fit de consensu, & seq. ¶ Limita. 3. d. tertiam ampli. ꝑmutationem esse ipso iure nullam, ꝓcedere si est facta patronis nõ uocatis, sed contemptis, sed si fuerũt uocati & noluerint uenire, sed postea infra tempus cõtradixerunt, nõ dicetur ipso iure nulla permutatio, sed annullanda per dicta supra in octauo dubio, in uersi. dicerem bene unum. ¶ Restringe hanc limitatio. procedere, si patroni simpliciter fuerũt uocati: q̃a poterũt infra tempus datum ad pñtandum contradicere: sed si fuerunt uocati peremptorie & cum præfixione termini, & infra terminum nõ comparuerunt, nõ poterunt

etiam in residuo temporis dati ad pñtandum ꝯ̃dicere, & se opponere ꝑ dicta supra in octauo dubio, in uersic. aduerte notãter & seq. ¶ Limi. 4. ipsam tertiam ampli. procedere, quando permutatio fieret patronis spretis epo & permutantibus, uel saltem permutantibus sciẽtib. ecclam patronatam & illos patronos, & tamẽ eos spreuerunt, secus si ignorabant saltem permutãtes: q̃a non erit ipso iure nulla, sed annullãda per dicta supra in octauo art. in uersi. unde omnia ista membra, q̃ ignorantia an cadere possit saltem in ꝑmutantibus dicitur in 10. dubio. in uersi. unum tamen est quod me turbat. ¶ Limita. 5. ipsam tertiam ampli. ut ꝑmutatio sit ipso iure nulla, ꝓcedere si patronus, qui non consensit, declarauit se nolle consentire pro ꝯ̃dictione: q̃a tunc erit ipso iure nulla ad instar dñi directi declarantis uelle emphyteutã cecidisse in commissum ꝑ dicta supra in octauo dubio. in uersi. bñ tñ dicerẽ id quod dicit. ¶ Limita. 6. d. quartum ampl. ꝙ licet permutatio facta sine consensu patronorum sit ipso iure nulla, procedere ex se tñ ualidatur per superuenientem ꝯsensum s̃. tps datum ad pñtandum expressum uel tacitũ non ꝯ̃dicẽdo s̃. dictum tps per dicta in 6. dubio, in uer. unde cum hoc sit clarum. & in 9. dubio ꝑ totum. ¶ Declara mõ istam sextam limi. huius. 3. ampli. ꝙ ad cõsensum tacitũ ꝓcederet, qñ tps datum patronis ad pñtandum fuit lapsum ipso patrono uiuo, secus si morit ante illius lapsum: q̃a tũc in residuo tpis hrs poterit ꝯ̃dicere, uerum si nõ ꝯ̃dicit tacite ꝯsentit ꝑ dicta supra in 6. dubio in uer. dicerẽ tamen unum. ¶ Ampli. 4. dictam conclu. ꝙ in ꝑmutationibus requiratur consensus patronorum, alias erit nulla, intm̃ procedere, ꝙ si permutantes fuerunt in culpa: q̃a sciebãt ecclesiam patronatam & patronos, & illos spreuerunt, patroni poterũt alios quam ꝑmutãtes pñtare, & illi nõ poterũt redire ad eorum bñficia ꝑ dicta supra in 10. dubio. ¶ Extẽde primo illã quartam ampli. intm̃ ꝓcedere, ꝙ nõ solum puniuntur permutãtes, ut ꝓxime dictum est, sed si ordinarius fuit ẽt sciẽs de patronatu, & patronis, & auctoricauit ꝑmutationi, dicetur in culpa & punietur per dicta supra in decimo dubio, in uer. dicerem tamẽ unum. ¶ Restringe mõ primo ipsam quartam ampl. cum eius exten. ꝓcedere, ut permutantes & ordinarius si fuerunt in culpa puniantur, ut s̃, qñ patroni reuocarunt illam culpã ad eorum iniuriã, sed si de ea nõ curarunt, & sic alios non præsentarunt, poterunt permutãtes redire ad eorum beneficia per dicta supra in decimo dubio, in uersicu. aduerte tamẽ ad unum. Restringe secũdo d. quartam ampl. s. ꝙ poterũt proni alios præsentare, & sic punient psentantes & ordinarius, ꝓcedere si uere fuerũt in culpa: q̃a sciebãt uere ecclesiam patronatam & patronos: sed si ignorabant, non poterũt patroni alios pñtare, sed ꝑmutantes reuertẽtur ad eorum beneficia, nec ordinarius punietur ꝑ dicta supra in decimo dubio, in uer. quarto casu. ¶ Illã tamẽ restrictio. declara esse difficilis successus: q̃a permutantes sciunt ecclam oĩno patronatã, sed posse hẽre locum in ordinario, q poterit prętendere ignorantiam per dicta supra in decimo dubio. in uer. unum est, quod me turbat. ¶ Restringe tertio dictam quartam ampliationem, patronos posse alios quam permutantes præsentare, & ordinarius puniri, procedere quãdo simplr permutatur, & nõ sub ꝯditione si placet dño uel pronos q̃a si sub ista conditione additis illis uerbis nec aliter, nec alio mõ fiat permutatio tunc euitẽt pœnam, sine illis uerbis uero incidunt in pœnam per dicta supra in undecimo dubio. ¶ Declara ista, restrictionem illã procedere, quãdo permutantes potuerunt habere copiam patronorum, & de illis non curarunt: quia tunc requiruntur illa uerba nec aliter &c. sed si conditionem apposuerunt: quia copiam patronorum habere non potuerunt, non incident in pœnam per dicta supra in undecimo dubio in fine. ¶ Amplia. 5. d. conclu. quod requiratur consensus patronorum in ꝑmutatione, non solũ ꝓcedere in bñficio pñtatiuo, sed ẽr in bñficio electiuo: q̃a ultra consensum eligẽtium requiret etiã consensus patro-

patronorũ ꝑ d.s̄.in 5.dub.in uerſi.& qa diximus proxi-
me.Declara hanc ampl.ut iſte ꝯſenſus patronorũ in ꝑ
mutatione beneficii electiui non poſſit interuenire qñ
cunque,ſed ſolum poſtq̃ interuenit conſenſus haben
tium eligere,ſiue ille interuenerit ante ꝑmutationẽ,ſi-
ue poſt,ꝑ ea quæ nouiter diximus in 6.dub.in uerſi.ad-
uerte ẽt ad id.¶ Amplia 6.d.ꝯclu.procedere intm̃,ꝙ ꝑ
conſenſu habendo omnes patroni ſunt uocandi nul-
lo prætetito ſiue ꝑ uocationẽ ſpecialẽ ſiue per genera
lem ꝑ edictum, & nõ ſufficit uocare maiorem partẽ,
per ea q̃ diximus in 12.dub.in uer.bene tñ dicerẽ unũ.
Reſtringe hanc ampli.hr̃e locum,ut oẽs patroni uocẽ
tur in ꝑmutatione,& non ſufficere uocare maiorẽ par
tẽ quo ad ipſam uocationem,ſed quo ad ꝑſtationẽ con
ſenſus ſufficiet maior pars reſpectu omnium non aũt
reſpectu minorum patrũ,ut diximus in prin.d.12. du-
bii.¶ Limita modo primo d.ꝯclu.principalem cũ om
nibus ampliationib.& ſupraſcriptis.ſ.in permutationi-
bus requiri ꝯſenſum patronorum oĩno, niſi ꝑmutatio
fiat per legatum de beneficio patronatu clericorum:
qa poterit fieri ſine ꝯſenſu patronorũ ꝑ dicta s̄.in octa
uo dubio poſt prin.in uerſi.aut ſumus in beneficijs nõ
collegians.¶ Extende iſtam limi.non ſolum procedẽ
re in permutationib.beneficiorum patronorum & ec-
cleſiaſticorum,quæ fit auctorizãte legato,ſed ẽt in be
neficiis patronorum laicorum,quorum iuſpat.fuit ac-
quiſitum priuilegio uel præſcriptione ꝯ eccleſiam libe
ram:quia procedet ſine ipſorum conſenſu ex quo lega
tus de eis diſponit ꝑ dicta s̄.in 8.dub.in uer.ſi uero p̃ro-
ni ſunt ſeculares.¶ Reſtringe modo iſtam primã limi.
procedere,qñ permutatio fit de beneficijs iuriſp.eccle-
ſiaſticorũ perſonatum mere:qa de illis diſponit lega-
tus, ſecus ſi patroni eſſent mixti eccleſiaſtici & ſecula-
res:quia ſine eorum conſenſu ẽt legato auctorizãte nõ
poterit fieri permutatio ꝑ d.s̄.in 8.dub. in uer. aut ſunt
patroni laici ¶ Limita ſecundo principaliter ipſam cõ
cluſionẽ,ut requiratur ꝯſenſus p̃ronorũ in ꝑmutatio-
nibus,ut ſup.procedere,niſi permutatio fieret ꝑ legatũ
uel ordinariũ ob maximam utilitatẽ,uel neceſſitatem
eccleſiæ ſeu populi iuxta exẽpla ſup.data,quia tunc ſi-
ue patroni ſint eccleſiaſtici ſiue laici,poterit ꝑmutatio
fieri ẽt eis non uocatis ſine eorum conſenſu,immo in-
uitis ꝑ d.s̄.in 7.dub.& in 8.in uerſi.aut eṗs facit fieri, &
melius in uer.ideo ergo in hoc primo membro,& in 4.
dubio in uer.aut ſumus in caſu in quo eṗs ¶ Limita ter
tio principaliter ipſam ꝯcluſionẽ procedere.ſ. ꝙ in per
mutationibus requiratur conſenſus patronorum, niſi
ipſi ſine cã conſentire nollent, quia tunc eorum cõſen
ſus uel poterit omitti,uel poterunt compelli ad conſen
tiendum per ſuperiorẽ per dicta ſupra in 7.dubio ¶ Ex
tende primo iſtam limi.q̃ maxime procedere,ſi neceſſi
tas uel utilitas eccleſiæ maxima facit fieri ꝑmutationẽ
quia tunc iam per legatũ, q̃ ꝑ eṗm poterint etiam p̃ro
ni laici cõpelli ad conſentiendum,ſi uellent eorum ꝯ-
ſenſũ hr̃e ꝑ dicta s̄.in 7.art.in uer.in p̃ronis laicis. ¶ Ex-
tende ſcd̃o ipſam tertiam limi.ꝙ nõ ſolum in caſu uti
litatis uel neceſſitatis maximæ,ut ſup.p̃nt patroni com
pelli ad ꝯſentiendum ꝑmutationi,ſed ẽt ſi fiet ſine ne-
ceſſitate,p̃roni eccleſiaſtici poterunt cõpelli ꝑ legatũ
ꝑ d.s̄.in 7.dub.¶ Extende tertio hanc tertiam limit.ꝙ
patroni eccleſiaſtici poterunt compelli ad ꝯſentiendũ
ꝑmutationi nõ ſolum ſi fiat auctorizãde legato ut s̄.
ſed ẽt ſi fiat auctorizante eṗo pro utilitate tñ uel neceſ
ſitate eccleſiæ ẽt non maxima per dicta s̄.in 7.dub.in
uer.bene uerum dicerem unum.¶ Reſtringe hanc ex-
tẽ.procedere,niſi patroni eccl'aſtici allegarent cãm uti
litatis uel neceſſitatis eccleſiæ præponderantem illam
eṗi,& iõ dicant permutationi nolle conſentire,qa tũc
eṗs non poterit eos compellere ad conſentiendum, ut
diximus s̄.in 7.dubio, in uerſi.bene uerum.in fi.¶ Vlti-
mo pro complemento totius materiæ permutationis
in beneficijs patronatis reſtaret uidere,an in permuta-
tione facta in curia reqreret ꝯſenſus p̃roni,ſed qa de ea
tractabimus ĩ.in 3.par.huius 2.li.deo duc.in 9.q. prin.

in 12.art.ubi dicemus an in ꝑmutationib.quæ fiunt in
curia ſit facienda mentio de iurep.& ibi melius cadit,
ad ibi dicẽda me reſero;& ꝑ iſta remanẽt expedita oĩa.

¶ Septimus art.6.q.prin.1.par.ij.Lib.

1 *Præſentari an poſſit ſecundò prima præſentatione non caſſata. & nume. 3.*
2 *Electio facta ſecundo an teneat prima non caſſata.*

1 Sequitur Septimus art.†an ſecũda p̃ñtatio facta
teneat prima nõ caſſata.Firma.in ſuo
reper.in uerbo p̃ñtatio clericorum ĩ 9.uer format hũc
art.& dicit Io.An.in c.auditis.ad fi.de elec.& in c.cum
Bertoldus.de re iud.tenere ꝙ ſic,ſi eſt facta prima a nõ
habente ius p̃ñtandi,alle.c.dudum.& c.ꝯſiderauimus.
de elec.& ſubdit idem eſſe, ſi prima eſt nulla,& remit-
tit ſe ad tract.eius de eṗo.quẽ reperi ibi in 3.li.in 1. par.
in 19.q.ubi q̃rit †an ſi prima electio fuit nulla, facta ſe-
2 cunda ualeat prima nõ caſſata. & rũdet ꝙ non , ſi una
poſt aliã ex interuallo facta eſt,& de effectu primę du-
bitat,ſed ſi prima eſt euidẽter nulla,põt fieri, puta quia
prima fuit facta ab excõicans,uel ſuſpẽſis,vel nõ uoca
tis uocãdis:uel qa electus eſt intelligibilis,tũc prima ſe
cundam nõ impedit ſm gl. in c.auditis. ubi oẽs & vult
etiam gl.in c.congregato,de electio.& ita intelligi dr̃e
Bald.in ſua margarita.in uerbo ele.in uerſi.octauo, &
ſubdit ꝙ ſi incõtinẽti factæ ſunt duę electiones hẽt lo-
cum collatio numeri,zeli & meriti ſecũdum gl.in d.c.
auditis.& ultra hoc ſubijcit,ꝙ ſicut dictũ eſt in electio-
ne ꝙ ſtãte prima nõ poſſit fieri ſecũda,niſi ut ſupra,idẽ
in poſtulatione.& allegat gl.in c.in cauſis.de electio.&
ita reſidet Firm. ubi ſupra nihil loquẽdo de p̃ſentatiõe
¶ Tu dic,ꝙ an ſecunda electio, collatio, uel poſtulatio
teneat prima non caſſata,nihil tamen de p̃ñtatione lo
quẽdo, late ꝓſequitur copioſius diſtinguẽdo Ioã.And.
& pulchre Ab.in d.c.auditis.in ulti.col.& ibi Bal. Car.
& oẽs,& ad dicta per eos circa electionem me remitto:
qa nolo eorum dicta tranſcribere, maxime cum prin-
cipale intentum nr̃m non ſit diſſerere de prædictis,ſed
de p̃ñtatione patronorum.¶ Vnde loquendo de ea mi
ror de formante hm̃oi art.in p̃ñtatione,qa in ea p̃nt fie
ri tot præſentationes,quot ſunt patroni, ex quo p̃roni
non tenentur cõuenire inſimul, & p̃ñtare ut eligentes,
ſed quilibet põt ſuũ p̃ñtare ſm Io. An.in c. qñ.hoc tit.
& ibi ur̃ ſentire Abb.ſed expreſſius ibidem do. Card.&
pulchre Domi.poſt Pau.in c.ſicut.de elec.in 2.col.ubi
dicunt,quelibet patronum laicum poſſe p̃ñtare ſuum.
Et idem Domi.ibidem in fi.1.col.a ꝯrio ſenſu,dum di-
cit,ꝙ quando patroni collegialiter habent pręſentare
tunc debent congregari,alias ergo non, ut late de hoc
dicetur ĩ.in 2.par.huius 2.lib.in 2.q.in princip.in octa-
uo art. poſſunt ergo fieri inſimul plures p̃ſentationes
uel ſeparatim etiam altera ipſarum nõ caſſata,ergo nõ
3 congrue hic art.formatur.¶ †Pro ueritate igitur & cõ-
cordia ur̃ mihi dicendum,ꝙ aut loquimur de præſen-
tatione facienda per clericos,aut per laicos patronos,
ſi ꝑ clericos,& tunc aut ſunt p̃roni rõne collegii,quia fa
ciunt collegium talis eccleſiæ,& habent ius p̃ñtandi in
aliqua alia eccleſia,& tunc qa p̃ñtatio clericorum dici
tur electio, ut uult Abb.in c.cũ aũt.in 3.no.& diximus
ſupra in 1.q.prin.huius partis in 4.art.& tunc,quod di-
ctum eſt per doc.in d.cap.auditis.de elect. in omnibus
& ꝑ omnia debemus dicere in p̃ñtatione, q̃ fit ꝑ colle-
gium eccl'aſticum habens iuſpa.de quibus in d.c.audi-
tis.nolo hic tranſcribere.Aut p̃ñtatio ſpectaret,ad ꝑſo
nas eccl'aſticas nõ rõne collegij,ſed rõne ſingularium
ꝑſonatum, puta qa rector talis eccleſiæ & ad alterum
uelut rectorem alterius eccleſię,& conſenſum,put di-
cimus qñ ſpectat ad laicos patronos ſingulares.Aut ſpe
ctat præſentatio ad laicos , & tunc aut collegiatos, aut
ſingulares:ſi collegiatos , & tũc licet dici poſſet idẽ qđ
quãdo ſpectat ad collegium eccleſiaſticum , tamen qa
collegium ſeculare nõ trãsfert ius per ſuã præſentatio-

nem, quæ loco electionis hr̃ ſicut pñtatio collegii eccleſiaſtici, quæ transfert ius uelut electio eſt dicendũ, ꝙ prima exiſtente euidenter nulla ẽt ea non caſſata poterit procedi ad ſecundá. ¶Circo reliqua diſtinguẽdũ in mẽbris q̃b. põt ut ĩ. in pſonis ſecularibus ut ſingularib. Et aduerte, ꝙ ideo Firma & bene in d. ſuo repert. forma uit hunc art. ſub uerbo pñtatio clericorum, ut ibi eſt uidere, & iõ in deciſione ipſius allegabat iura loquentia in electione, licet poſſet dici, ꝙ ex quo Io. And. in ultimis uerbis c. auditis. de ele. alle. c. 3. hoc tit. uideatur tenere, qđ tenebimus in ſeq. mẽbro. Aut ergo ſpectaret pñtatio ad clericos rõne eccleſiæ, nõ tñ collegii, ſeu rõne pr̃imonii, uel ad laicos iure in ſingulari, & tunc aut prima pñtatio fuit facta ab omnib. pſonis inſimul, aut a quolibet fuit facta ſua pñtatio, primo caſu, licet non cogebant̃ ſimul uenire ꝑ not. in d. c. 3 hoc tit. tñ q̃a inſimul uenerũt, uẽ cẽſendu quaſi ac ſi eſſet facta iure collegii, iõ poſſet ſubdiſtingui. Qđ aut prima eſt nulla ex defectu pſonarũ pñtantiũ, puta q̃a ſunt excõicati, uel huiõi, & tũc nõ pñt ad ſcđ im ꝯdeſcẽdere, niſi ſint purgati illo defectu adhuc eccľa uacãte: q̃a excõicati, uel alias cẽſurati pñtare nõ pñt, niſi ſint abſoluti: ut diximus ſ̃. in hac parte. in 2. q. prin. in 2. & 3. art. Aut eſt nulla pñtatio ob crimen pñtati, & tunc aut interuenit culpa pñtantiũ, adeo ꝙ ſunt priuati illa uice iure pñtandi, aut nõ interuenit eorũ culpa, & ſic non ſunt priuati. Si ſunt priuati, nõ eſt dubiũ ꝓ illa uice eos pñtare nõ poſſe, ut dicet̃ ĩ. in hac par. in 10. q. prin. in 4. art. Si uero non ſunt priuati, & tũc nõ eſt dubiũ eos poſſe pñtare, & erit ſcđa ualida: ut in ſeq. art. dicet̃. Aut uolunt pñtare uariando accumulatiue & clarũ eſt pſonos clericos rõne eccľę non poſſe uariare, rõne pr̃imonii uero ut laicos poſſe uariare c. qđ aũt. & qđ ibi no. hoc tit. & late dicet̃ ĩ. in 2. par huius 2. li. in 7. q. prin. in 1. art. & ſic nõ requiritur aliqua caſſatio primæ pñtationis: q̃a ſcđa fuit accumulatiue, ut ibi dr̃. Aut pñtant nõ eodẽ tpe, ſed quilibet facit ſuam pñtationem, qđ facere pñt per ſup. alle. & non eſt dubium, plures poſſe fieri pñtationes ẽt primis non caſſatis, ſed cognito de cã fiet inſtõ de pñtato ab hñtib. potiora iura; quia non faciunt pñtationes iure collegij. ſed iure ſingulari, & hoc forſan uoluit ſentire Io. An. in d. c. auditis. de ele. dũ al. d. c. 3. hoc tit. Imò ultra prædictas pñtationes poterunt clerici rõne patrimonij & laici hñtes pñtare. tam iure collegii ſecularis q̃ iure ſingulari, & illi q iure ſingulari ultra diuerſas pñtationes per eos ſingľi factas poterunt & aľs accumulando facere, primis non caſſatis, eum liceat eis uariare per d. c. quod autem. & per ea quæ dicemus ubi proxime. Nota iſta quia nouiter conſiderata & collecta.

¶Octauus art. 6. q prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Vacare dicitur eccleſia rectore priuato.*
2 *Præſentare an poſsint patroni priuato rectore.*
3 *Præſentare poteſt patronus ex delicto ſuperueniente, ſecus ſi ex delicto quo rector erat irritus tempore præſentationis noto tamen patrono.*
4 *Eligentes an & quando poſsint allegare nullitatem eorũ electionis.*
5 *Priuatur illa uice patronus præſentans indignum.*
6 *Crimina quæ faciant collationem nullam, & quę annullandam. remiſsiue.*
Delictum quod priuat ipſo iure, & quod per ſententiam.

Et ex iſtis deciditur 8. arti. an ſi rector alicuius eccleſiæ patronatæ priuat̃ rectoria ꝓꝓ aliqua eius demerita, illa eccleſia dicat̃ uacare, adeo ꝙ pſonus aliũ
1 ad ipſam pñtare poſſit. †Et br̃ dic non eſſe dubium, per priuationem eccleſiam uacare: q̃a hic eſt unus de modis uacationis bñficij. ſ. qñ ꝑ priuationẽ c. ſi papa. 46. di. c. ex geſtis. de cle. nõ reſi. c. 1. de ſciſma. li. 6. c. ad apľicę. de re. iu. co. li. c. alius. 15. q. 6. c. ex literis. de exceſ. pla. & ꝑ Abb. & doc. in c. ad petitionẽ. de accuſ. & hoc tenet late Paul. in ſuo eleganti trac. de ſede vac. in ult. p̃ludio. circa uerbum uacãre. in 9. fol. operis. in prin. 3. col. quẽ modum uacationis ponit ꝓ quarto mõ, ubi pulchre dicit eccleſiam uacare hoc mõ in loco ubi fit priuatio, & ad hoc multa accumulat. ¶Circa uero ſecũdã part. huius art. ſ. an rectore priuato poſſit patronus pñtare, clarũ eſt, cũ patroni poſſint pñtare in eccleſijs uacãtib. ut late fuit dictum ſ̃ in 1. par. 2. li. in diffini. iuriſp. in 1. q. prin. in 1. ar. & eſt dictũ ſ̃. in iſta. 6. q. prin. in 1. & ſeq. ar. Cum ergo per priuationẽ dicat̃ eccleſiam uacare, nulli dubiũ, eſt patronos poſſe in ea ſic uacãte pñtare, uerum quia art. formatur tali modo, ꝙ p̃ſupponit̃ rector eſſe rectorẽ, & ſic aľs fuiſſe pñtatum & inſtitutum nõ
3 uideret̃ circa hoc aliud ꝯſiderandũ: quia priuatio poſſet uenire ex aliqua cã ſuperueniente. ¶†Nihilominus ad maiorem dilucidationem. Ego cõſiderarẽ, ꝙ aut talis priuatus rector eſt priuatus ex ſuperueniẽte ſibi delicto, & certũ, eſt pſonum poſſe pñtare aliũ, ex quo nõ eſt qđ ſibi imputet̃; quia tpe pñtationis & inſtõnis fuerat idoneus. Aut uero fuit priuatus ex delicto, quo ipſe rector erat irretitus tpe pñtationis, & non fuerat cognitum de eo, imò eṗs credebat illũ idoneũ, & tũc eſt uidẽdũ, an eius defectus & crimina erãt pſonis nota, aut non: quia ſi erãt nota, licet poſtea aliis patuiſſent, militaret ꝯ eos id quod dr̃ in c. cum uos. de offi. ord. ubi late Abb. ſ. ut puniatur ꝙ nõ pñtet illa uice, de quo late dicemus ĩ. in iſta par. 10. q. prin. in 4. art. ubi de pœna pñtantis indignum, & ſic quia tunc non fuit punitus, ex quo neſciebat̃, modo ex eo ſequuta priuatione dicerẽ patronos non poſſe pñtare, & certe credo hoc procedere & aľr dici non poſſe: quia prima & ſecunda cenſent̃ una uacatio, & ſic non admittentur patroni ad pñtan
4 dum ex quo pñtauerant indignũ. †Et ut iſta mea diſtinctio nõ uideatur incongrua, licet ſ̃. adducta illam probẽt, dico ꝓ ea facere ſiſẽm diſtictionem quã facit Abb. in c. innotuit. de ele. añ fi. 3. col. ubi ad effectũ, an eligẽtes poſſint allegare nullitatẽ eorũ electionis diſtinguit aut erant tpe electionis nota crimina electi eligentib. aut non: ſi erant nota, non poterũt illã nullam dicere cũ nõ poſſit eã impugnare ex facto eis iam noto, arg. c. nulli. de ele. li. 6. & c. diuerſis fallacijs. de cler. coniug. aut nõ erant nota & poterũt ĩpugnare: ut ibi late. ¶Sed aduerte: quia poſſet conſiderari ꝯ hãc meã diſtinctio. nemo. n. põt inficiari: ut late dr̃ ꝑ Ab. & doc. in d. ca. cũ nos. de offi. ord. † patronũ pñtantem ſcienter indignũ
5 priuari illa uice iure pñtandi. & ſic in illa uacatione, & tunc eṗs ſolus prouidet ut ibi. Sed in caſu nr̃o ſi uera eſſet mea diſtinctio, pſonus in pñtatione, in qua peccauit nõ puniret̃, ſed in alia uice, & in alia uocatione: q̃a negari non põt, ꝙ q̃uis ſit facta pñtatio ꝑ pſonos de indigno ſciẽter, ut in mẽbro diſtinctionis meę. tñ ſequuta inſtõne ordinarii, ut in themate art. noſtri, eccleſiã non dr̃ uacare, & ſic pñtatio habuit effectũ ſuum, & ille inſtitutus dr̃ rector, ut pręſupponit̃ in themate art. ſi poſtmodum de crimine hr̃ notitia, & proceditur ꝯ pñtatum, & inſtitutum de delicto, in quo erat irretitus ante præſentationem, & per ſententiam priuatur, iſta dicetur alia vacatio, unde ſi eſſet vera mea diſtinctio, patroni priuatent̃ iure pñtãdi nõ illa vicẽ, qua deliquerunt, ſed in alia vacatione, & ſic in alia uice, & hoc dici nõ dẽt, cũ nõ diſponat̃ in d. c. cum uos. ut ſ̃. eſt dictũ. & ſumus in pęnalibus, quare ibi dicta per doc. ſunt reſtringenda in caſu ſuo, cap. in pęnis. cũ vulg. de reg. iur. li. 6. & nõ amplianda ad alia vacationẽ: cum ſtante caſu huius ar. illa vacatio q̃ oritur ex priuatione eſt alia, & non una cũ prima. Et certe iſta conſideratio uĩ procedere, niſi diceres, ꝙ hoc vĩ eſſe attenta iuris ſubtilitate, ſed attento effectu una vĩ vacatio: quia primus inſtitutus adhuc viuus fuit amotus ex primo delicto, & nõ dicetur inſtitutus, q nõ manſit inſtitutus, nam non dr̃ ueniſſe, qui nõ ſtetit, c. 1. de iudi. cum ſimi. Et hoc q̃ maximè dẽt dici: quia ſi patroni poſſent præſentare in ſecunda uice delictũ cõmiſſum in prima p̃ſentatione remaneret impunitum. Niſi ſubtiliter pro concordia diceret̃, ꝙ aut iſte pñtatus & inſtitutus modo effectualiter priuatur ex delicto, quod patrauerat ante præſentatio.

tionem, quod quidem delictũ facit instõnem & oẽm
collationẽ ipso iure nullã: ut in c. nisi cũ pridem. de re
nun. & per doc. in c. at si clerici. in §. de adulteris. de iu
dic. & per Inn. in c. cum nostris. de conces. præbẽ. & sic
priuatio quæ fit postmodum non est uera priuatio, sed
declaratio priuationis incursę ipso iure seu nullitatis in
stitutionis, ut in c. cũ secundum. ll. de heret. li. 6. cum si. & tunc
quia adhuc dr̃ ecclesia uel beneficium uacare, & instõ
quæ ipso iure fuit nulla nõ est in ꝯsideratione. Et ideo
dr̃ eadẽ uacatio, indistincte tenerẽ nullo pacto p̃ronos
qui scienter p̃ñtauerant criminosum, cũ sint priuati il-
la uice p̃ñtandi post declaratã priuationẽ; q̃a censebit
& erit eadẽ uacatio, posse p̃ñtare, iuxta dispõnẽ distin-
ctionis doc. in d. c. cũ uos. & hoc est clarũ. Aut uerò deli
ctum p̃ñtati, quo erat irretitus tp̃e p̃ñtationis, nõ est ta
le, quod inducat priuationẽ ipso iure, sed requirit sen-
tentiã, de qb. ẽt in d. §. de adulterijs. & aliis locis s̃. alle-
gatis: & tũc cũ non sit eadẽ uacatio, sed noua q̃ oritur
ex sentẽtia: q̃a alias tenebat, dicemus p̃ronos in hac se
cunda uacatione posse p̃ñtare, q̃uis scienter illum cri-
minosum in prima uacatione p̃ñtassent, licet illa uice
alium p̃ñtare non potuissent, & tenuerit eorũ p̃ñtatio
ꝑ instõnem, quæ non fuit ipso iure nulla. ¶ Et ad ita
distinguendum aperuit mihi intellectum do. Abb. in d.
c. innotuit. ante fi. 3. col. dum concordat opi. circa illud
dubium, an possit ep̃s inuitis habẽtib. ius eligẽdi dispẽ-
sare cũ criminoso, & distinguit, ꝙ aut erat tale delictũ,
& defectus q̃ non inducebat nullitatem electionis uel
collationis ipso iure, sed p̃stabat facultatẽ cassandi eas:
& tũc indistincte sufficit dispensatio sequens ep̃i, ẽt il-
lis ad quos spectabat electio nõ uocatis, per ea q̃ not.
Inn. in c. cũ nr̃is. de ꝯces. p̃b. & in c. nisi. de renũ. Aut in
ducebat nullitatẽ ipso iure, & tũc subdistinguit, aut de
lictũ erat electorib. notum, & electores nõ poterãt cõ-
tradicere, aut nõ erat illis notũ, & poterat ꝯdicere, ut
ibi per eũ. & nos s̃. diximus in hac. 2. subdistinctione.
¶ Sed certe Ego absolute tenerem primam meã ꝯside
rationem & distinctionẽ, ut patroni ex p̃ñtatione facta
de criminoso scienter pęnam sentiant: quia alias non
6 sentirent. † Quæ aũt crimina faciunt collationem nul-
lam & quæ annullãdam, & quod delictum priuat quẽ
ipso iure, & qđ per sententiam, plene ponit do. me. Cor.
in suo reper. ad Abb. in uerbo beneficium. in pe. col. in
uer. beneficii titulo clericus homicida. Et pro p̃dictis fa
ciunt dicenda in sequen. arti.

¶ Nonus art. 6. q. prin. t. pat. ij. Lib.

1 *Vacante beneficio de iure non de facto, an patronus possit præsenta-
re, ubi q; sic. Et quid in electione.*
2 *Compilatio. 6. lib. forte non erat tempore Inno.*

1 Et Ex prædictis successiue oritur. 9. art. † Quid si bñfi
ciũ uacat de iure, nõ aũt de facto, an p̃ronus pos
sit ad illud p̃ñt. Et breuiter dic Inn. loquendo tñ de ele-
ctione & nõ de p̃ñtatione, in c. qualiter & qñ. el 2. aute
fi. de accusa. tenere nõ posse nisi uocato priuato possi-
dẽte, licet ibi multa dicat, tñ Lap. Abb. in sua alle. 127.
Anastasius. in uer. ad 6. & ultimum. fol. 48. ur̃ tenere in
distincte p̃ronũ posse p̃ñtare ẽt eo nõ uocato. Et princi
paliter mouet̃ ꝑ tex. in c. licet ep̃s. de p̃b. li. 6. ubi hr̃, ꝙ se
cũdo bñficio curato effectualiter adepto primũ consi-
mile illius possessore irrequisito ꝯferri põt, ecce quali-
ter ep̃s põt ꝯferre bñficium uacãs de iure, licet non de
facto, si collator põt ꝯferre, ergo & multo fortius p̃ro-
nũ p̃ñtare qđ est minus, & multa ad hoc, & ꝓ ista parte
adducit, ut ibi per eũ. ¶ Hunc ẽt art. format Rota. 365.
nunquid p̃ronus. in antiquis. licet alias soleat allegari.
8. sub hoc tit. & tenet eã opin. Lap. ꝑ tex. in d. c. licet ep̃s
sed in fi. opponit de dicto Inn. ubi s̃. & soluit licet corru
pta sit litera, tñ solutio est ista, ꝙ dictũ Inn. intelligatur
quando priuatur per sententiam: quia tunc debet ille
uocari, nos uero loquimur, cum q̃s est priuatus ipso iu
re. Ita ẽtiam vult Do. in d. c. licet. in fi. & Roma. ita etiã
soluit cõs. 365. in re præsenti. in fi. ꝓ quo dicto, & ꝓ ista
cõclusione do. Fel. in c. cæterũ. de rescrip. in pen. col. in
uer. octaua restrictio. circa medium. vbi alleg. Rotã &
plura in materia priuati ꝑ delictũ, alleg. Gemi. in c. fun
damẽta. in §. pen. de elec. li. 6. ꝙ ubi q̃s est priuatus ipso
iure põt eligi alius rector absq; alia ꝓnunciatione suꝑ
priuatione, sed vltra cũ hoc vltimũ intellige s̃m ea q̃
dicit Pet. de Anch. cons. 284. in fi. & idẽ postmodũ repe
ri tenere do. Roch. p̃dicta adducentẽ in hoc trac. in uer
bo honorificũ. in 53. q. q in fi. se remittit, qñ beneficiũ
dicat̃ vacare de iure & de facto, uel de iure tm̃, ad Abb.
& doc. ꝑ illũ tex. in c. cũ nr̃is. de cõces. præb. & ita resi-
det. ¶ Tu adde, ꝙ do. Feli. in d. c. cæterũ. in priu. pe. col.
in d. uers. octaua restrictio. dũ ibi plene loquitur de pri-
uato per delictũ, ponit pulchra notata digna ad intelli
gentiã horũ, & dicit vnũ Inn. & Roma. ubi sup. uelle
nõ sufficere solũ latã esse sn̄iam suꝑ crimine digno pri
uatione, nisi sn̄ia priuet, qñ crimẽ de se nõ priuat ipsũ
ipso iure, & tali casu non valere patronorũ p̃ñtationẽ.
¶ Tu aduerte, ꝙ si bñ ꝯsidretur titulus huius ar. loq̃tur
qñ bñficiũ vacat ꝑ priuationẽ ex aliquo delicto uel ex
aliqua cã, & priuatio inducit̃ ipso iura, & iõ doc. infe-
rũt ꝑ arg. a maiori ã decisione text. c. licẽt ep̃s. de præb.
in 6. ubi ipso iure vacabat bñficiũ ꝑ assequutionẽ secũ
di, licẽt de facto nõ vacaret, & credo Inn. nullũ habuis
2 se respectũ ad illũ tex. † quia forsan tp̃e suo nõ erat fa-
cta cõpilatio sexti. Et iõ Ego dico arg. qđ fit a maiori in
isto casu nimiũ militare, nã ut est tex. iũcta gl. in c. fi. de
elec. li. 6. Hodie facta p̃ñtatione oĩno est apponendum
edictũ. et sic per edictũ uocãtur quorum interest, quod
quidẽ non est in collatione: ut vult glo. et ibi. doc. in d.
c. licet ep̃s. qñ dicunt illum tex. declarare in collatione
nõ hr̃e locũ tex. in c. fi. de elec. lib. 6. vñ si in collatione
in qua nulla fit uocatio tenet collatio, qñ beneficiũ va
cat de iure, licẽt nõ de facto, ergo multo fortius debet
tenere præsentatio, quæ non tribuit ius, ut collatio, nec
proceditur ad institutionẽ, quæ est præiudicialis et ple-
ni iuris collatiua x. c. ex frequen. de instit. nisi uocatis uo
cãdis, & ex hac ratione ita deducta dicerem indistin-
cte posse p̃ñtationem fieri ẽt possessore non uocato, qñ
beneficiũ uacat de iure, licet nõ de facto. ¶ Et ex hoc
dicerem unum, qđ est plus, ut nõ procedat dictũ Inno.
in d. c. qualiter & qñ. & Roma. in præalleg. ꝯs. ac oĩum
sequacium uolentium patronum non posse p̃sentare
in beneficio uacante de iure, & nõ de facto, nisi uaca-
tio sit ipso iure, & ita priuatio, & non per sn̄iam: quia
qñ per sn̄iam, non põt p̃ñtare, ut dixit Feli. post eos ubi
sup. quia Ego dicerem, ꝙ quotienscunq; quis est priua
tus per sn̄iam, est priuatus & uacat beficium de iure, li-
cet non de facto, & poterit fieri præsentatio, sicut & in
primo casu, & si opponatur de collatione priuati, repli
cabitur de iuridica priuatione, prout dixit Lap. in di-
cta allegatio. Anastasius 127. in prin. ult. col. & pro hoc
dicit bene facere l. si terminet. ff. de bono. posses. con-
tra tabu. cum concor. ibi in ult. glo. & dicit facere ca.
pro humani. de homici. lib. 6. ¶ Sed Ego miror quòd
fiat tanta difficultas in hoc de uocatione quando pri-
uatio fit per sententiam in p̃ñtatione, nam si dicimus
de citatione quæ fit in procedendo ad priuationem, &
ista de necessitate requiritur, clem. pastoralis. de re iu-
dic. cum si. Si uero dicimus, quòd uocetur, antequam
præsentet, uel in præsentationis actu, nescio uidere effe
ctum huius uocationis, qñ nõ poterit hr̃e alium effe-
ctum, nisi ut contradicat, opponat, uel se defendat, d.
cle. pastoralis. sed iste effectus potest hr̃i etiam præsen-
tatione sequuta, ut sup. est dictum, & illa facta non fit
uocatio eorum quorũ interest, uel per sp̃alem citatio-
nem, uel per gñalem ꝑ edictum d. c. fi. de ele. li. 6. cur er
go fit tanta uis in ista uocatione in p̃ñtatione, quæ nul-
lum ius tribuit. & quæ oĩno fit uocatio ꝑ edictũ. Certe
nescio uidere ad q̃d fiet tanta uis in hoc, & sic uocatio
requirit̃, dicerem potius debere requiri, qñ beneficium
uacat ipso iure, de iure, & non de facto, q̃ qñ uacat per
sn̄iam: q̃a si per sn̄iam, omnino priuãdus aliqñ fuit in

procedendo uocatur d.clc.pastoralis,& sic habuit aliqua notitia, qn aût est priuatur ipso iure, nullã habuit, nisi quatenus eius ɔsciẽtia sciuit sui crimen, licet ut s.dixi,nunc magis clare loquendo ista se uiunt de uenio:qa et qn priuatio est ipso iure facta sine sententia,& præsentatio fit oĩno citabitur, cuius interest,anteq̃ fiet instõ,cum hoc sit hodie de substantia,alias instõ est ipso iure nulla:ut in d.c.fi.de ele.lib.6.quare ɔcludere in distincte tenendũ bñficio uacãte de iure & nõ de facto sine p̃ priuationẽ, q̃ est ipso iure,li de factũ p̃ sñiam pro nos posse ad illa p̃tare, & possidẽs de facto cũ uocabũtur uocandi,iuxta formam: d.c.fi.de ele.li.6.si se oppo sueris audietur ¶ Est bñ dubitandũ de alio. s. qñ bñficiũ uacauit de iure & nõ de facto:ex quo p̃roni ignorabant uacationem,qñ incipiat currere semestre uel quadrimestre,de quo p̃ Lap.alle.78.fol.39. in Dei nomine &c.uacante ecclesia S.Laurentij.in 4.col. in uersic.ad quartam.q de quo er.mus dicturi late suo loco infra in 2.par.huius.2.li.in p̃.q.prin.in art. ¶ Addo ẽt unum,q̃ si aliquis rector est priuatus bñficio p̃roni in eodẽ libello poterunt petere illũ priuandũ:qa põt petere hoc,qñ presbyter dilapidat,uel aliter est criminosus,gl.i c.præmentis.16.q.7.Abb.in c.nobis.hoc tit.in 2.col. & q̃ ẽt in eodem libello poterit p̃tare aliquẽ sub ɔdõne, puta & ɔstito de criminib.ipsius, & sic p̃ sñiam priuato, & amoto p̃nto talẽ.Et ita uidi obseruare in facto in ca su ciuitatis Andriæ Tran.p̃uinciæ, de quo ad aliud p̃positum late dixi supta in 1.par.1.lib.in 9.q.prin.in 2.art.quia talis præsentatio tenebit illo amoto, quanto magis poterit fieri præsentatio,quando aliquis est priuatus ipso iure uel per sententiam.

¶Decimus art.6.q.prin.j.part.ij. Lib.

1 *Præsentare an possit patronus priuato rectore ecclesiæ ipso iure nõ sequuta sententia declaratoria,ubi quõdsic, tamen non debet se qui institutio,nisi facta citatione.nu.2.*

1 Dubitatur Decimo:† Quid si lector ecclæsie priuatus ipso iure p̃p aliquod delictum,an p̃ronus possit p̃tare , anteq̃ id fit declaratũ. Et Lap.in d.alle.t 27.Anastasius.in fi.dicit q̃ nõ tali declaratione nõ expectata, sed est sibi ɔrius , ut ibi patet in iure ɔferendi,& q̃ nõ possit,tenet idẽ Lap.alle.78.in nomine dñi &c.uacante eccła.in 5.col.in uer. ad quartã.hoc ti.qd̃ ẽt uĩ tenere in simili Barb.in c.2.in 4.colũ. de feu.& facit qd̃ dicit Bal.in l.eius q delatorẽ ff. de iure fi.& doc.illũ allegantes,& maxime Mod.in l.si quis maior.C.de trãs.& ut.& melior tex.in c.p̃ humani.& ibi doc. de homi.li.6.& melior tex.in c.cũ ſm leges.de here.co.li. & gl.in ele. 1.in uer.donec.de decimis. ¶ Et quis p̃dictĩ ita dicãt:tñ idem Lap.in d.alleg. Anastasius.in fi.tenet oppositũ,& sic q̃ possit fieri p̃ntatio non expectata aliqua declaratione:& idẽ tenet Gem.in d.c. fundamenta.in §.pe.de ele.lib.6.licet loquat̃ de elec.q̃ est plus.& hoc idẽ tenet Rom.in s̃pe alleg.ɔsi.465.in repñti.in fi. tibi ita in terminis tenet,& mouet p̃ tex.i d.c.licet eps. de p̃b.li.6.cũ magis sit collatio q̃ p̃ñtatio.& Feli.in d.c. cæterum.in prin.pe.col.de rescr.uĩ idẽ tenere, cũ dicit statim.¶Et idẽ postmodũ repeti tenere p̃dicta allegando D.Roch.in hoc trac.in uer.honorificũ.in q.54.dicẽ tẽ istã opinionẽ sibi placere p̃ fundamentum d. c. licet eps.fatetur tñ priuatũ non dẽe amoueri a possessione, nisi citaretur p̃ d.c.licet eps.& nisi ferretur sñia declaratoria ɔ eum p̃ doctrinã Bal.s.allegatam , nuum alium addit,qa p̃ dicto Lap.de eo cõpetit ius ɔferendi , alleg. Bal.in ɔsi.153.cõnis.in 4.uol.s.q̃ non requiratur in col
2 latione sñia declaratoria:& ita transit ibi Roch.¶† Tu aduerte ad eius dicta,nam cũ dicit sibi placere opinio. ut non requiratur declaratoria sñia dicit se fateri unũ, ut non debeat priuatus amoueri a possessione nisi eo citato per dictũ c.licet eps.uĩ præsupponere,q̃ qñ aliquis est priuatus ipso iure,possit fieri præsentatio & sequi in institutio non citato possessore,nisi qñ amouetur a possessione, & hoc est falsum:quia facta p̃ñtatione nõ dẽt sequi incontinenti institutio,sed dẽt apponi edictum, ut citentur quorum interest,immo si alter est præsentatus,dẽt citari sp̃ali citatione & nominatim:ut no. in d. c.fi.de ele.li.6.quanto magis qñ alter est in possessione, alias instõ est ipso iure nulla,ut ibi,qño ergo poterit esse,q̃ fiat instõ sine aliqua citatione,& q̃ citatio requiratur cũ a possessione amoueretur ? certe nescio uidere hoc.¶Circa uero principale intẽtum præsentis art.ego teneo cum opinione, q̃ nõ requirat̃ sñia declaratoria ad faciendã p̃ntationẽ:ut late ẽt dixi in ɔxi.p̃ced.art. q̃ hic replicata intelligantur,dico tñ bene non posse procedi ad instõnẽ in omni casu, nisi apposito edicto post præsentationem:ut ibi dixi per d.c.fi.de ele.lib.6.

¶Vndecimus art.6.q.prin.1.par.2.Lib.

1 *Priuato de facto rectore non de iure,an patronus possit præsentare, & nu.3.*

2 *Priuatum de facto quomodo intelligatur.*

1 Potest Et 11.magis dubitari.† Quid si aliqõis non est priuatus de iure,sed de facto suo beneficio,an patroni poterunt alium p̃tare:† puta esse priuatum de facto,qa ab epo iniuste a beneficio fuit expulsus uel alio mõ.Et in hoc breuiter dicerem , q̃ ex quo p̃tatio fieri nõ põt in beneficio,nisi uacet, & uerbum uacare,p̃supponit uerã uacationem,& sic de iure: qa tunc uere uacat:ut diximus in prox p̃ce.8.art.q̃ nõ possit fieri præsentatio,nisi uere uacet.¶ † Sed Ego dicerẽ,
3 q̃ aut est facta expulsio p̃ sñiam, & tunc oĩno dẽt p̃ntare patronus:quia pro sentẽtia præsumitur, donec reuocetur:ut in c.cum inter.de re iudi.& in l.cum prolatis.& in l.præses.ff.de re iud.& iõ facit ius inter partes, licet sit iusta,ut in d.c.cũ inter.& ibi Abb.& in l.res iudicata.ff.de re.ju.& in l.ingenuum.ff.de statu hom.& qa sententia lata reperitur,præsument omnia rite, & recte processisse p̃p auctoritatem iudiciariã:ut in c.sicut de re iud.Inn.in c.bonæ.de ele.& in c.cũ in iure.de off. deleg.& Abb.in c.qñ ɔ.de proba.& in d.c.sicut. Et q̃ pro sententia præsumatur ponit ẽt late Abb.in ɔsi.74. in 1.uol.Et hoc nisi cõdẽnatus & priuatus sua ecclesia p̃ sententiam appellauerit:quia nõ dẽt interim spoliari,ex quo appellatione pẽdẽte integer manet eius status:uirtus.n.sñiæ tollitur,uel saltim suspẽdit̃ p̃ appellatione l.unica.ff.nil innoua.appel.pe.§.integer.& c.dilecti.de app.Si uero priuatio,seu spoliatio est facta mere sine sñia,tunc qa euidentissime est nulla,dicere p̃ronũ non posse p̃tare , tñtu dic cantius esse, ne tp̃s datũ a iure ad præsentendũ labatur, q̃ in omni priuatione uel amotione facta de rectore p̃ronus præsentet : qa si priuatio tenet, est in tuto,si nõ tenet,nõ per hoc punietur,maxime cum non spectet ad eos quærere , an iusta uel iniusta sit priuatio,& hãc cautelam semper teneas, licet si priuatio esset facta de facto, te uera non curreret tempus. Sed ut euitetur hæc disputatio,bonum est præsentare.

¶Duodecimus art.6.q.prin.1.par.2.Lib.

1 *Lite pendente uno mortuo uel liti cedente ex electis non potest alter eligi,qui sumat illius iura.Idem in præsentatis a patronis ecclesiasticis.*

2 *Lite pendente uno mortuo,uel liti cedente post quadrimestre tempus datum ad præsentandum ex duobus præsentatis a patronis secularibus non potest iterum præsentari,secus si ante quadrimestre tempus.& nu.4.11.13.14.18.19.*

3 *Quæstione inter præsentatos non decisa infra tempus datum ad præsentandum non fit deuolutio ad episcopum.*

5 *Casus in quo similis habetur, ideo pro expresso habetur.*

6 *Præsentatio largo sumpto uocabulo dicitur electio & nu. 15.*

7 *Patronus pot est ac cumulare intra quadrimestre tempus uno primo præsentato, & quid post, & quid lite pendente inter præsentatos.nu.8.9.*

Ratio

10 *Ratio quare patronis possit uariare.*
11 *Ratio diuersitatis inter.c.1.& 2.ut lit.penden.lib.6.*
12 *Extendi non debet per homines nisi a lege.*
16 *Iura penalia non debent extendi.*
17 *Factum lege permittente non meretur pœnam.*

Sequitur Duodecimus art.an.c.1.ut lit.pendē.
1 lib.6.† disponens, ꝙ pēdēte lite inter
duos electos si cōtingat unum illorum mori vel liti ce
dere non possit alter eligi,qui assumat iura illius, hēat
locum in duob.a patronis p̄sentatis litigantibus.Et dic
Io.An.in d.c.1.ut lite penden.libr .6.putare id quod in
d.tex.dicitur procedere in postulationib.& præsentatio
nibus saltim clericorum quibus cumulare nō licet,vel
etiam laicorum post tempus quadrimestre,& dicit fa-
cere quod nota.in gl.antepen.in c.si electio.de ele.libr.
6.& in gl.2.in c.fi.co.tit.& lib.& ita resident Io. And.Ex
cuius Io. An.dictis possunt elici tres conclusiones.Pri-
ma,ꝙ tex.in d. c.1.loquens de electis litigantibus hēat
indistincte etiam locum in præsentatis litigantibus qn̄
præsentatio fuit facta a patronis ecclesiasticis: qa eorū
præsentationes censet̄ electiones:ut uoluit Ab.in c. cū
autem.in 3.no.& in c.pastoralis.in ult.no.hoc tit.& di-
ximus late supra in hac par.in 1.q.prin.in 4.art.in uersi.
do.Abb.uero.& in hoc concordant Lap. In d.c.1.& in
alle.22.fol.6.Domi.in d.c.1.& ibi Philip.Fran.& Ioan.
Cal.consi.1.ut lite penden.fol.21.& ꝯsi.18.hoc titu.fol.
62.& domi.Roc.in hoc tracta.I uerbo honorificum.in
23.qō.& hæc est communis opinio omnium: qa in hoc
nullus discrepat: pro quo faciunt q̄ diximus supra in
hac par.in 10.q.prin.in fi.16.art.& in 4.q.prin.in prin.8.
art.& in 6.q.prin.in 6.art.in 3. dubio.ꝙ iura loquentia
in electione,habeant etiam locū in præsentatione,ma
xime personarum ecclesiasticarum:qa omnes ratione
militantes in materia electionis,militant in indiuiduos
in p̄sentationib.personarū ecclesiasticarum:ut p Abb.
2 in d.c.cum autem.hoc tit.¶†Secunda est conclusio,q̄
elicitur ex dictis Io. An.in d.c.1.ut lit.penden.libr.6.ut
ille tex.habeat etiam locum in duobus præsentatis a pa
tronis laicis litigantibus,quando unus ipsorum mori-
tur,uel renūciat post tempus quadrimestre datū ad p̄-
sentādum,& in hoc etiam concordant oēs,& nemo di
screpat,etiam illi q tenent hēre locum ante quadrime-
stre,& in hoc ꝯdicunt Io. An.ut dicet in seq.cōclusiōe.
¶†Tu ex ista ꝯclusione Io. An. collige unū ꝙ si qō est
3 inter præsentatos,licet non decidatur infra tempus da
tum ad præsentandum,non fit deuolutio ad ep̄m,sicut
qn̄ est quæstio inter patronos de iurepa.ut in c.cum pp.
hoc tit.quia hic loquitur de lite quæ est īter p̄sentatos,
& tamen præsupponit illā durare ultra quadrimestre,
& sic concordat cum pulchra distinctione quæ fit per
Abb.& doc.in c.cum uos.in ult.col.de offi.ord. quādo
quæstio est inter præsentatos, & quādo inter patronos
& episcopum ut ibi,& in hoc etiam doc.supra allegati,
& omnes etiam concurrunt.¶†Tertia est ꝯclusio, quę
4 elicitur ex dictis Io. An.in d.c.1.ꝙ licet ille tex.c.1.hēat
locum ēt in duobus pręsentatis a patronis laicis litigā
tibus,si unus ipsorum moritur,uel renunciet,seu cedit
liti post quadrimestre ut supra,tamen si unus ipsorum
litigantium p̄ntandorum moritur,renunciat, vel ce-
dit liti ante quadrimestre, non hēbit locum dispositio
illius tex.qa ex quo patroni laici possunt uariare accu
mulando ĩ.sp̄e eis datum ad p̄ntandum.c.cum uos.cū
simi.hoc tit.poterunt illi,q præsentarunt motuū, renū
ciantem,uel cedentem liti alium accumulāre.& sic p̄-
sentare qui succedet in locum illius,& iō non hēbit lo-
cum dispositio.d.c.1.in hoc.casu:& ita aperte tenet Io.
An.ibi ut supra retulimus.Superuenit Lap.Abba.tam
super d.c.1.quam in d. allega.sua.22. incip. an sufficiat.
circa medium.in fol.6.qui ur̄ uelle etiam in isto casu.
s.cum sumus infra quadrimestre habere locum dispō.
d.c.1.& hoc tenet expresse Lap.in d.c.1.motus:qa dispo
sitio.c.cū aūt.pmittēs p̄ronis laicis licētiam uariādi ac
cumulatiue: tamē nō habet locum,nisi quando fit pręsentatio in concordia,nō autem qn̄ de p̄nta tione liti-
gatur,& ita tenet.Quem sequitur Io.Cal.in d.cōsi.1.an
capitum.in tit.ut lite penden. & mouet: qa hoc saltim
comprehēdit̄ in d.c.1.uel ille tex.indistincte extēdit ēt
ad p̄ntationes,nec per hoc dicitur ꝯstō extendi,nec p̄-
rogari: qa cum interpretatio legis p̄cedit s̄m ipsius,in-
tentionem.27.qō.1.nuptiarum.28.q.1.sic enim. de bi-
gamis c.debitum ergo casus in quo subest p omnia rō
legis satis tacite inclusus ītelligitur p §. numularios.l.
quædam.ff.de eden.& l.si postulauerit.§.rō.de adul.&
sic ista est potius declaratio,vel electio,quam noui ca-
sus additio.c.si postquam.de ele.libr.6.†qa casus ī quo
5 similis hr̄ rō pro expresso hr̄.glo.in uerbo non solum.
in l.Gallus.ff.de libr.& postu.& ꝙ sit eadem ratio in p̄-
sentatis litigantibus:quæ & in electis patet,nam ratio.
d.c.1.est ne ecclesiæ pp lites dispendia patiātur, & hoc
dispendium sumitur quando adhuc est quærēdum de
iure defuncti,ut hr̄ in c.2.co.tit.& ista ratio per omnia
etiam militat in præsentationibus,qa non obstante p̄n
tatione facta de nouo adhuc est de iure defuncti q̄ren-
dum,constat enim,ꝙ respectu secundi posset superstes
ius habere,& non respectu primi.posset etiā esse, ꝙ re-
spectu primi,& non secundi, & sic omni casu discuriē-
dum est de iure primi,& quam maxime: qa non potest
dici per mortem competitoris litem,finitam, cum per
mortem non habeat superstes instōnem uel ꝯfirmatio
nem,ergo ille tex.habet locum etiam in præsentatio-
ne.†Adducit etiam rationem , quia large sumpto uo-
6 cabulo p̄ntatio dicitur electio.cap.querelam. de ele.c.
a.& c.nobis.hoc tit.in c.si.cum gl.2.de elec.lib.6.& glo.
in d.c.si electio.de electio. Et subdit ipse Io.Cald.p p̄di-
cta patere responsionem ad ea q̄ possent opponi de casu
speciali non prorogando uel extendendo, qa id uerū,
qn̄ non subest omnimoda ratio itá ꝙ casus nō est om-
nino expressus,nec in tōrīe inclusus,uel si specialitas es
set priuilegium, seu ius esset omnino correctoriū, vel
constitutio esset proprie pęnalis,quibus casibus proce-
dit quod habetur in c.ꝯstitutionem.de reg.libr.6.& in
reg.quæ a iure,& in reg.quę in pęnis.de reg.iur.libr.6.
7 ¶†Nec obstat,dicit ipse Cald.ꝙ posset opponi,p̄ronum
laicum infra quadrimestre uiuēte primo p̄ntatio posse
accumulare,ergo multo fortius eo mortuo poterit al-
terum accumulando p̄ntare, qa illud uerum lite non
penden.cum alio,sed lite pendente cū alio nō per p̄di
cta iura. & addit, quia iura facientia mētionem de ac-
cumulatiōne habent locum,& loquuntur, qn̄ p̄ntatio
facta est de uno tm̄,& non qn̄ plures fuerūt a principio
pręsentati,& ad inuicem litigant,qa tunc iura nō dēt
potestatem accumulandi. Adducit pro responsione &
aliud.nam sicut posse quod hābebant prius electores
post mortem primi electi hodie perditur per litis pen-
dentiam p d.c.1. Idē in p̄ntatione p identitatem rōnis.
Item dicit planum esse, ubi non est locus gratificatio-
ni,non esse locum accumulationi,alle.d.c.qđ aūt.hoc
tit.sed ubi lis pendet altera parte uiuente, si accumulā
do alius p̄ntaretur,posset esse,ꝙ gratificationi non erit
locus propter interesse competitoris qui maiorem par
tem habet respectu primi, licet non respectu secundi,
unde īstitutor nō posset primo gratificari,ꝯstat enim ,
ꝙ propter expensas,quæ fiunt hinc inde multum interest competitoris litigantis cum primo,aliū eo uiuente
non p̄ntari,ergo non cadit accumulatio. Et ipse Cald.
idem tenuit in s̄. allegato consi. 18. an capitulum.hoc
tit.fol.62.cum quærit de hac qōne, & se remittit ad di-
cta per eum in d. ꝯsi.1.in tit.ut lite penden. Gemi.uero
in d.c.1.ut lit.penden.lib.6.in 1.col.refert dicta Io.An.
8 ibi,quę supra retulimus,†& colligit ex eis, p̄ronum lai
cum non posse accumulare alium lapso quadrimestre,
etiam si lis pendeat solum inter ipsos præsentatos per
ipsum quadrimestre, & sic patet,dicit ipse,pendēte lite
super p̄ntatiōe currere ips quadrimestre ad p̄ntandū ,
alias nō p̄cederet illud dictum, & idem dicit referre
Lap.Io.An.hoc modo,qui Lap.dicit Io.An.tenuisse ꝯ-
trarium in c.cum nos.de offi.ordi.in glo.nota ꝙ in c.3.
Postea

9 Postea dicit ipse Gemi. Lap. ɔcludere ꝙ penden. lit. inter præsentatos, siue infra quadrimestre, siue post laicũ non posse accumulare ꝑ d. c. 1. ut lit. pẽden. li. 6. & c. cũ aũt. hoc tit. nõ procedere lit. penden. & alleg. ipse Gemi. Io. Cald. in d. ɔsi. & eius rõnem, & ita trãsit ibi. Do. Phil. Fran. in d. c. 1. in 2. col. relatis dictis Ioan. An. dicit esse uerum illum tex. hr̃e locum etiam in præsentationibus, & hoc ꝓbari per tex. in c. 2. in uerbo præsentetur. eo. tit. postea allegat Lap. & colligit lite penden. accumulationem ẽt per patronos laicos fieri nõ posse, & illum esse casum, in quo lit. pẽden. currit patronis tẽpus ad p̃ntandum, & ita residet do. Card. in c. pastoralis. hoc tit. in vlti. q. ibi quarto quæro, vr̃ tenere, patronum laicum posse accumulando præsentare tertiũ ẽt lit. pẽdẽ. & sic duobus litigantibus, dum quærit solum, si eps instituit accumulatum, an uicens possit agere ɔ̃ epm̃ vt puniatur per illum tex. c. pastoralis. ergo præsupponit accumulationem factam de tertio lite penden. inter duos tenere, ut ibi patet. Vltimo loco reperi do. Roc. in hoc tract. in uerbo honorificũ. in 23. q. qui de hoc arti. tractat, primo refert succincte dicta Cal. ĩ d. ɔ̃s. 1. ut lit. pendẽ. & allegatis postmodum Lap. & Gemi. ubi supra dixit ipse do. Roc. alias aduocando in ɔ̃tingẽtia facti se tenuisse ɔ̃triũm. s. patronum laicum posse infra quadrimestre et. ã lite penden. inter præsentatos accumulãdo p̃ntare. Et fuisse motum primo propter generalitatem d. c. cum aũt. Secundo per dictum Ab. in d. c. cum aũt. uolentis patronum posse p̃ntare in præiudicium p̃sentati, ergo dato præiudicio præsentati penden. lite illud non dẽt esse in consideratione. Ternõ per id quod dixit Abb. in c. quod aũt. hoc tit. in 2. no. posse patronum uariare usq; ad instõnem, ergo ẽt lite penden. inter præsentatos quãcunque posse uariare usq. ad institutionẽ dummõ id fiat infra tempus datum ad præsentandum.

10 ¶ Quarto dicit se fuisse motum: qa ratio uariationis ꝑmissę hoc casu est, ut p̃ionus possit corrigere errorẽ, si quem commisit primum p̃ntando s̃m Car. in d. c. cum aũt. & Ioã. An. in c. cum uos. in vlt. colũ. de offi. ordi. sed, hæc rõ militat ita inter duos præsentatos lit. penden. sicut nõ pẽden. Postea dicit, ꝙ tenẽdo hãc partem respõdebat ad auctoritates supra in ɔ̃trarium allegatas illas fundari sup ꝑ tex. d. c. 1. q nihil probare uidetur, nam ille text, loquitur in electione, & uera rõ illius est s̃m Cald. in p̃allegato consil. qa si lit. penden. liceret eligere, lites ꝓtraherent in longum, & ecclesia in multis pateretur ut etiam ibi in tex. ꝓbatur, sed ista ratio dicit ipse nõ militat in p̃ntatione, maxime in casu, qui tũc sibi occurrit ubi plures patroni præsentauerant in discordia: qa una pars p̃sentauit Reuerẽ. fratrem Franciscum ex comitibus Mediolanẽsem, altera pars dominũ Cæsarẽ ex eisdem comitib. pẽdente lit. inter dictos p̃sentatos aliqui ex patronis, qui præsentauerant dictum fratrem Franciscum, uariarũt, & accumulando pręsentarunt dictũ dñm Cæsarem, ex quo apparuit ipsum dñm Cæsarem hr̃e plures uoces, & propterea ipse dicebat actum uariationis fecisse, ut lis citius decideretur ꝑꝑ pluritatem uocum, q̃ ex uariatione prouenit, & facit alium præferri. c. 3. hoc tit. & sic hoc casu nõ militabat rõ d. c. 1. ut lit. pẽden. lib. 6. Fatebat tamen ipse Roc. ꝙ si militasset eadem ratio in p̃ntatione quæ in electione deberet esse idem ius, & dicit postea se fuisse gauisum reperisse do. Card. in c. pastoralis. in vlt. q. hoc tit. tenẽtem hanc opi. ꝑ illum tex. q etiam mouetur: quia q primo loco cœperũt litigare, dẽbant prouidere hunc casum ꝓmisse euenire, scilicet ꝙ alius p̃ntaretur durante tp̃e quadrimestre, & sic uidẽtur uoluntarie fecisse expensas, unde nõ poterũt de patrono laico cõqueri ex eo, ꝙ uariauerit: qa usus est iure suo, & dicit istã esse uerba formalia do. Card. ubi supra, & ea in practica fore notanda, si casus iterũ ɔ̃tingit. Dicit ẽt do. Car. fateri, epm̃ si malitiose instituit tertium accumulatũ teneri alteri ex litigatorib q reportauit sentẽtiam actione de dolo vel in factum, si sciebat litigium esse inchoatum ante tertiam p̃sentationem. Subdit etiã se reperisse Anto. de Bu. ibidem in fi. tenẽtem primam partem, & uolẽtẽ ẽt p̃ionũ teneri uincẽti ad interesse actione de dolo, maxime ɔsiderata æquitate canonica, & ẽt p̃ionum teneri crimine stellionatus, si ob eius uariationem tertius instituat omissis primis litigantib. & sic dicit Roc. istam opi. uideri magis communem. Postea subdit se cõsiderasse in hoc pũcto posse sic distingui, & opiniones concordare ꝙ aut p̃ntatur tertius lite pendẽte, & tunc ꝓcedant auctoritates q̃ fundãtur super d. c. 1. & sic procedat opinio quam ipse dixit dixisse uideri magis communem. Aut uero p̃ntatur una ex p̃sonis iam præsentatis, & litigantibus, & sic fit uariatio circa easdem personas, ut in exemplo supra formato ꝑ eum de fratre Francisco & dño Cæsare p̃ntatis, & tũc procedat alia opinio. s. ꝙ uariatio teneat: quia hoc casu cessat rõ. d. c. 1. qa lites ꝑ talẽ uariationem factam circa easdem p̃sonas etiã lite pendente nõ ꝓtrahentur magis in longum, quinimmo citius expedientur, ut supra declarauit, & dicit hãc esse ueritatem, & suam opinionẽ in hoc pũcto quotidiano Et ita residet ipse. Quid dicẽdũ in hoc passu? Certe si ꝓcederemus hoc longo stilo esset materia multũ ɔ̃fis̃a.

11 † Ideo primo dic. c. 1. ut lit. penden. libr. 6. nullomõ hr̃e locũ in duob. p̃ntatis litigantib. sed tm̃ in casu suo. s. in duobus electis litigantibus, & dico hunc art. decidi ꝑ tex. in c. 2. ut lit. penden. eo. lib. quicquid dixerint doc. ubi supra, quamuis Phili. dicat tex. in d. c. 2. facere ꝑ eo, ꝙ c. 1. habeat locum in p̃ntatis litigantib. ut supra retulimus, & induco d. tex. c. 2. hoc mõ clatũm est, tam canonem, c. 1. ut lit. penden. q̃ canonem. c. 2. eo. tit. & lib. fuisse cõditos ab eodem iurislatore. s. a Bonifacio octauo: ut apparet ex suprascriptione. d. c. 1. ibi Bonifacius octauus. & ex suprascriptione. c. 2. idem. s. Bonifacius octauus. Secũdo certum est. d. c. 1. disponere in uno casu. s. in duobus electis litigãtibus, quorum neuter erat ɔfirmatus, nec possessionẽ adeptus. cap. 2. uero loq in duob. beneficiatis litigantibus, quorũ unus erat in possessione, & in hoc ipsa duo iura habent casus diuersos, ut ex tenore utriusq. literę apparet, & ita ẽt diuersificat gl. in d. c. 2. in uerbo, possidere. quæ dicit hãc esse diuersitatem, ne unus ipsorum in ius superfluũ uideat ɔ̃ ea q̃ habentur in prooemio gregoriano. Est etiam clarissimum, iurislatorem in d. c. 1. expresse tm̃ loqui de electis litigantibus, & nullo modo ultra procedit ad p̃sentatos uel præsentantes, ut in eo patet, & tamen in d. c. 1. ꝓcedit expresse, ꝙ in casu illius. c. nec eligentes, nec conferentes possunt ꝓcedere ad nouam electionem, uel collationẽ. & subdit ibi iurislatore, nec præsentãtes ad eorum p̃ntationem, & sic extendi illum tex. expresse ad p̃sentatos litigantes, ut patet in illis uerbis ibi, nullatenus conferatur, nec ad ea eligatur quispiam, uel ẽt pręsentetur. ecce ꝙ vult illum text. loq in duobus p̃ntatis litigantibus, & ꝙ in casu illius tex. non procedatur ad aliam p̃ntationem. Si ergo est idem iurislator, & præsupponit casum dictorũ duorũ tex. esse diuersos, ergo diuersas dẽt facere decisiones, & duas decisiones facit, & unam facit loq de mera electione, aliam expresse extendit ad p̃sentatos litigantes, & ꝙ præsentantes in illo casu nõ possint iterum p̃sentare, ergo videtur expresse uelle tex. c. 1. loqui in electione puta, tex. uero in c. 2. hr̃e locum in collatione, electione, & præsentatione: quia si secus iurislator uoluisset, ꝓut in c. 2. dixit idẽ in præsentatione, sic etiam dixisset in c. 1. Immo dicerem ꝙ cum sint duo casus, & ponit eandẽ pœnã, poterat includit casus. c. 2. sub primo, sed ꝓcessit iurislator ad decisionem specialem, tum ut oĩs amoueretur dubietas, tum ẽt quia in secundo casu uidebatur sibi fore faciẽdam extensionem expressam ad p̃ntatos & p̃ntantes. Et ista mea inductio quam maxime procedit: qa extat rõ diuersitatis, quare potius decisio. c. 2. quam decisio. c. 1. debeat extendi ad præsentatos & pręsentantes, quę est huiusmodi: qa c. 1. loquitur in electis solum, & si extenderetur in p̃ntatis, debebat extendi ad pręsentatos tm̃. c. 2. uero loquitur, qñ lis erat inter existentem in possessione beneficij, qui beneficium iam erat adeptus, & sic

per

per collationem,confirmationem,uel institutionē,& quędā aliū,unde in casu.c.j.non erat lis inter duos,quo rū unus fuisset adeptus beneficium,sed inter duos ele ctos tm̄ In casu.c.2.inter eos:quorū unus erat adeptus bñficium,ut dicit gl.in uerbo possidere. Sed quia in casu.c.j.si fieret electio ad pñtatos ꝓiudicaretur patro no,si illi intelligeretur derogatum. s.q nō posset aliū accumulādo repsentare,ut sibi a iure est pmissum, per d.c.cum aūt.& patronis laicis noo est præiudicandum ut no.in c.3.& in c.cum dilectus. hoc tit.& in c.dile ctus.de off.leg.in casu uero c.2. ex quo unus ex litiga torib. fuerat adeptus bñficiū, & sic nullū ꝓiudiciū po terat fieri patrono laico:qa præsupponebatur institu tio,& possessio secuta,quo casu non cadit repræsenta tio accumulatiua.d.c.cū aūt.& c.qđ aūt.hoc tit. Et iō iurislator in c.2.cum ratione procedit ultra ad pñtatio nem,In casu c.1.nō processit ultra:quia iō erat in ꝯriū, ne præiudicaretur patronis,ergo dicendū. c.j. non hře locū in pñtatis.sed in electis tm̄.prout loquitur.c.2.ve ro in electis,& pñtatis.Et ideo iurislator fecit duas de cisiones,unam extensam ad præsentatos,alteram nō:
12 † quia secundi debebat extendi,prima uero non, si iu rislator non fecit, nec nos facere debemus. ut in l.at si quis. §.idem Labeo.el 2.ibi , cum in eis pœna statuta non sit.ff.de reli & sump.fune. & in auc.de non eligē. secūdo nubēn.ibi,non est lex tale qd dicens: et in c.1. ne sed. vacan. ibi,nusquā cautū repetitur.et gl. solēnis in c.si.hoc ti. Et si diceretur,ꝙ iurislator in casu.c. 1.nō expressit: qa dispositio extendebatur ad pñtatos ex sui rōne:ut dicit Io.Cal.in supra allegato cons.dico idem fuisse in casu.c.2. s.ꝙ sub electione includebatur et ꝓ sentatio. Et tamē iurislator de hoc nō fuit contentus, sed processit ad expressionem circa præsentatos, ergo ex necessitate expressit, et necessitas est rō diuersitatis supra p me allegata,et ex ista mea rōne diuersitatis se quitur,ꝙ illa conclusio quæ fit per doc.ꝯ Io.And.c.cū aūt.hoc ti. disponens de variatione laicis cōmissa ac cumulatiue,non hře locum in duob. pñtatis litiganti bus per d.c.1.ex quo.c.1.hoc non probat,imo iunctū
13 cum.d.c.2.probat ꝯriū,† et iō potius est vera cōclusio Io.An.volentis,ꝙ ēt lite pendente infra quadrimestre
14 tm̄ licita sit patronis laicis uariatio accumulatiua.† Et pro ista mea inductione et opi.adduco Card.in d.c.pa storalis.io fi.in vlt.q.qui in terminis tenet ēt lite pendē te inter duos præsentatos patronos posse accumulādo præsentare alium et plus dicit ibi,idē esse,si quæstio et lis pendeat in curia, et sic coram superiore,et non corā habente instituere,ut ibi præsupponit Card. Et istā opi. vř tenere Ant.de Bu.in fi.d.c.pastoralis. cum dicit, vi centē ex duob. præsentatis posse ēt agere ꝯ patronos; ut supra retulimus ergo præsupponit, accumulatio nē ēt de tertio tenere,licēt patronus accumulans pu niatur,quamuis do.Roc.cum male referat ut supra re citauimus:quia dicit teneri Butri.cum cōi:quia nō ita sentio,quamuis Butr.forte non uidetur. Et pro hoc fa cit id quod late dicetur j.in 22.ar.huius. q.prin.cū tra ctabimus,an in beneficio vacante in curia patroni pręsenteot,quod non vř de mēte Papæ derogare patronis laicis,ne retrahatur a fundatione ecclesiæ:ut vult Ab. et doc.per illū tex.in c.cum dilectus hoc tit. et doc. in c.dilectus.de offi.leg.pp quā rōnē Io.An. et oēs tenent in c.2.de præb.li.6.qui tex. ēt loqtur generaliter , sicut tex. in d.c. 1.io eo noo includi beneficiū patronatū lai ci illa rōne,ne retrahantur. Vnde in casu nostro cū Pa pa exprese oō deroget prōnis laicis , quō dicemus eos includi sub dispositione.d.c.1.ut lite peoden.li. 6. et pri uari ptāte variādi accumulatiue quā hñt cū eorū gra tia:ut probatur io d.c.cū aūt.iuncto.c.3.hoc tit. Immo in casu.d.c.1.quia mortuo onoex litigatorib.pñtatio q̄ sit dicitur pura,et non dicetur accumulatiua, cum nō est q accumuletur:ut nos supra io præsenti. 6. qō.prin. in 4.et melius in 5. ar.diximus, ꝙ si moritur præsenta tus ante institutionē, patronus de nouo pñtat, ergo nō dř vera accumulatio, sed pñtatio simplex, & hic est

verus fructus patr.laiel, quē hēt ex iure p. ut inducatur ad ecclesiæ fundationē.c.3.& c.consultationib.hoc ti. ergo nō dēt illo priuari,nisi expresse derogetur sibi, ut s.est dictum.Et pro ista mea & subtili opi.adduco c.q̄ dicā infra, cū respondebo ad deducta in ꝯriū. Et ideo secūdo loco dico,adducta in ꝯriū per Cald. & alios nō militare,& sic illis resolutus fit mior remanebit opinio mea. ¶ Et primo non obstat responsio facta p Cald. ad ea q adduci poterāt pro opi.mea. s.casum singularem. d.c.1.nō esse prorogandum nec extendendū, maxime cū simus in pęnalibus,& odiosis,nā Cal.dicit ad hoc re sponderi per pri.motiuum suum: quia prædicta nō ha bent locum , ubi tacita est extensio, & militat eadem ratio,ut ipse late dicit,nā salua pace,ex quo nō militat eadē ratio in casu.c.1.in electis & in præsentatis.Et quā uis ipse Cald. nitatur ostendere eadē rōnē militare ad ducendo protractionē in longū litigiorū.Tñ ad hoc re spōdetur primō nullo mō esse eandē rōnē in oībus,nā in electione semper sunt maiora litigia, maxime in ca su.c.1. si de nouo fiat electio,nec aliter pōt esse, nisi ꝙ maiora sint litigia,in pñtatis aūt nō sem per hoc est:qa si noua fiat electio accumulatiua, ut in casu posito per do.Roc.qn̄ accumulatio fit in voum ex eisdem ꝓsenta tis,& litigantib.lis citius terminatur:ut ipse Roc. dixit. Et vltra illū casum pone duos præsentatos litigare:qa voces ꝓsentantium sunt in discordia dispartitæ, si mō oēs conueniant in voū,nō dico de duobus præsentatis, sed in alium tertium:ut in casu do.Card.in d.c.pastora lis.hoc ti. nonne ista variatio accumulatiua si accumu lato cps uellet gratificari dicetur facta in concordia,& io continenti fieret institutio?Certe sic,ut in dicto casu Card.& sic lites citius sopirent.Et vltra hos casus con sidera tertiū : oā posset esse duos ꝓsentatos litigare : qa opposuerunt alter alteri plura demerita, & debebat ex pectari finis decisionis oppositorū,(quę quidem deme rita erant iocognita præsentaotib.nā aliās non possent ēi accumulatiue pro illa uiee præsentare, iuxta no.per doc.in c. cum uos. de offi.ord.) si patroni uident litem præsentatorū protrahi in longum , & variāt alium uel alios , cui uel quibus nulla demerita poterunt opponi præsentant.Et ideo eps poterit iocontinenti alteri illo rum gratificari,& illum instituere,nonna citius proui debitur ecclesiæ? Certe sic , & possent formari plures similes casus,in quibus data variatione accumulatiua citius ecclesiæ prouidebitur sine tam magnis dispen diis,ergo in illis non militat eadem ratio.Item cōside ra aliā pulchram diuersitatem, nam in casu.d.c.1.si p. mitteretur noua electio, illa esset facienda per oēs de collegio & oībus uocatis : ut in c.quia pp.in c.auditis. & in c.quod sicut.cum ibi nota.de elec.& posset esse,ꝙ illi qui elegerunt superstitem,recederent ad electione illius,& eligerent alium,& sic variarent,quod eis est ve titum. c. publicato.de elec.& no.in d.c.cum aūt.& io c.2.hoc tit.in præsentatiooe verò non oēs concurre reot, sed illi solū qui præsentatuot deficientem uel liti cedentem,cum non oēs patroni simul habeant conue nire sicut eligentes:ut per Abb.& doc.in c.3.hoc ti.er go merito dicēdum,maiora litigia posse uenire ex ele ctione renouata,quā ex præsentatione. Et ideo iurisla tor illi prouidere uoluit, & non præsentationi, tanto magis quia inducebat variationem in electoribus, qđ est ꝯ ius,ut proxime dictum est. Et si diceretur, posse dari casum prædictis ꝯrium,& sic in quo omnino mi litabit eadem ratio, potest responderi hoc esse impossi bile:quia licēt essent dispendia ecclesiæ tā in casu ele ctionis q̄ in casu præsentationis , non tō per hoc potest dici,patronos laicos iure eis concesso,ut inducantur ad ecclesias fundandas debere priuari.s.ptāte accumulan di,ut ecclesia non habeat dispendia:quia hęc coside ratio non est habenda hoc paruo tempore. s. quatuor mensium , infra quod tempus ius non curauit ecclesiā pati:ut io toto hoc tit.qa post illud tps non poterit fieri uariatio.d.c.quod aūt.iuxta opi.Io.And.supra abom nibus approbatā. Nulli enim est dubium,ut supra fir-

ma-

mauimus variationē posse fieri,& d.c.1.indistincte hr̄e
locū in electione, in quā lis pōt esse longior,& ad eligē
dū breuius tp̄s datur.c.ne pro defectu. de elec. Nec est
dicēdū,oīa cōplectendo,præiodicari laicis patronis, ꝙ
non possint accumulare solū ex tacita mente.d.text.c.
1.ut lit.pendent.li.6. Cū iurislator qn̄ vult patronis præ
iudicare aperte præiudicet.d.c.2.eo.tit.& lex viua est
Papa,non vult intelligi patronis laicis esse præiudica-
tū,nisi expresse præiudicet.c.cum dilectus.hoc ti.& la-
te per do.Feli.in trac.qn̄ lite.apostolicæ no.patro.p to
tū.Itē respondetur ad dicta Cald.ex eius ēt dictis, dicit
enim ipse, ꝙ si argueretur de casu speciali non proro-
gando,nel extendendo, id verū in casib.per cū dictis,
& præsertim si specialitas esset priuilegium,ut ibi.Cer-
te nemo negabit specialitatem iuris accumulandi lai-
cis cōcessam esse priuilegiū:ut in d.c.cū aūt.iuncto.c.
3.hoc tit.nam clerici hoc non hēnt,ut s̄.in prima con
clusione diximus. Et hoc ex gratia concessa patronis
laicis:ut sicut maius tp̄s hēnt,s.quadrimestre ad pn̄tan
dū & non semestre ut clerici. Ita ēt conceditur eis va-
riatio accumulatiua.d.c.cum autem.ergo stabimus di
spositioni.d.c.1.& nō fiet extēsio,ut ipsemet Cal.dicit.
15 ¶ †Nec ēt obstat rō per eū adducta,præsentationē lar-
go sumpto uocabulo dici electionē,& sic.c.1.loquens
de electis hr̄e locū in præsentatis litigantib. quia salua
16 pace, †iura enim pœnalia non sunt extendenda ad ea
quæ includuntur large sumpto vocabulo:ut in d. reg.
In pœnis.& in reg.quæ a iure.de reg.iur.lib.6.& impro-
prie dr̄ electio præsentatio, immo in multis differunt:
ut diximus s̄.in 1.q.princ.huius partis 104.& 5.art.Nec
ēt obstant rn̄siones factæ p ipsum Cald.ad id quod ad-
ducebatur pro parte nostra,patronos laicos posse accu
mulare.d.c.cū aūt.hoc ti.ergo.d.c.1.ut lit. penden.non
hēt locū in præsentatis litigantib.& ipse Cald. respon-
det primò.c. cum aūt.loquens de accumulatione hr̄e
locū,qn̄ præsentatio est facta de uno,& non de plurib.
litigantibus, nam ista eius solutio non tenet:quia fun-
datur super d.c.1.ut lit. penden.& tex.ille hoc non pro
bat, ut s̄.dixi,ergo solutio Cald.nō est uera, & sic obie-
ctio stat in pedib. Vel possumus dicere, ꝙ ista restrictio
ad.d.c.cū aūt.requireretur expressa,sed hoc nō est, sed
simpliciter loquitur,ergo simpliciter intelligi dēt iuri-
bus vulgaribus,ut dixit Roc.s̄.Nec ēt militat alia respō
sio facta per Cald. ꝙ licet electores posse qđ habebant
prius post mortē vnius ex electis litigantibus perdide-
runt,per d.c.1.simili mō dēnt perdidisse præsentantes
ex identitate rationis.d.c.1.ista ratio non concludit:qa
negatur eadē identitas rationis in vtroq; casu: quia s̄.
sunt ostensæ multæ diuersitates.Secundò miror de hu
iusmodi dicto,nā hoc posse,qđ electores habebāt post
mortē primi ex electis, certe non est aliud, nisi qa illo
mortuo poterant præsentare alterum in locum sui, q
illi subrogaretur, pone mō ꝙ patronus esset in hoc ca-
su,& non hr̄et a iure accumulationem,nonne habuis-
set hoc posse?Certe sic, immo si.d.c.1.non fuisset ante-
quā eueniret casus mortis alicuius ex præsentatis accu
mulasset plures pn̄tando,& vlterius non potuisset præ
sentare,tn̄ dici posset patronū posse præsentate aliom,
& sic hr̄et illud posse,qđ electores ex morte alterius li-
tigantium possent, ergo habebunt uterq; & eligens &
præsentans: & d.c.1.facit,ut ambo perdant eorum pos
se,& sic sūt ī pari,deberet sufficere. Cur ergo dicemus,
ꝙ præsentantes laici qui sunt magis priuilegiati. c. 3.&
c.cū dilectus.hoc tit.perdent duo posse, vnū qđ habēt
ut electores,& ius accumulandi qđ hēnt vltra eos?Cer
te non dicendum. Et pro hoc facit, nam ubi sunt duo
impedimenta, uno amoto,aliud nō vr̄ esse sublatum.
ff.de serui.vrba.prædio.l.si domus.de fi.presby.c.2.li.6.
de aucto.& vsu pal.c. ex tuarū.de priuile. c. pastoralis.
vn̄ cū hic sint duo impedimenta, vnum cōe cū electio
ne.s.posse aliū eligere,& alterū attributū patronis lai-
cis tm̄.s.posse variare accumulando, dicetur esse subla
tum illud cōe cū electione, & non alterū qđ patronus
laicus hēt ex maiori priuilegio,arg.§.affinitatis.inst.de
nup.& isto motiuo vsa est Rota in alio proposito. 331.
in ti.de rescrip.& de præben.incip.supposito.in 1.col.in
vers.sin notiuum. Et sic non militat,quod dicit Cal.p̄-
sentātes in recompensam posse admitti per electores,
per d.c.1.debere perdere accumulationem: quia iā re-
compensa est facta de eorum posse, qđ ēt præsentātes
amittunt,ergo non debent amittere ius acccumulan-
di, qđ habent plus q̄ eligentes. Minime ēt obstat mo-
tiuum Cald.ꝯ accumolationem, ꝙ ibi cadit accumu-
latio,ubi cadit gratificatio,sed in casu.c.1.nō cadit gra
tificatio,ergo nec accumulatio,salua pace, qa ut late ī
loco gratificationis & accumulationis ī. dicetur in 2.
& 3.par.huius. a.li.hoc arg.nō procedit,& dabunī plu-
res instantiæ. Sed fortius respondeo ꝙ ut ex exemplis s̄.
formatis apparet,ēt in casu.d.c.1.vt lit.penden.in insti-
tutione cadit gratificatio, ergo & accumulatio, & sic
arg.retorquet ꝯ eū,ut clare patet in casu domi.Card.
in d.c.pastoralis.in fi.in vlt.q.hoc ti.& s̄ retulimus. Ter
tium,qđ agaam erit.s.videre dicta domi.Roc. postquā
ipsum reperi, quō procedant, & dic quatuor eius mo-
tiua,quæ sunt pro opinione mea,non stricte conclude-
re, & faciliter posse illis responderi per rationes Cald.
& iō de his non curo,sufficit mihi ꝙ cōcludat inductio
mea.c.1.& 2.ut lit.pen.li.6. cū eius diuersitatis rōne.Itē
do. Roc.ponit rn̄sionē ad motiua Cald.& respōsio sua
se restringit ad casum suum quem habuit in facto: sed
tu dic largiorem esse meam responsionem, quæ se ex-
tendit ad multos,& quasi ad oēs casus,ut s̄.patet. Item
ipse do. Roc.pòstea recitat dicta do.Card.& Butr. in d.
c.pastoralis.hoc ti.de pœna epi iostituentis tertium præ
sentatum duobus præsentatis litigantibus, & ēt pœnā
patroni pn̄tantis illū tertiū.Tu pro nunc dic nō appa-
rere rationē, quare ep̄s puniatur in isto casu,ex quo in-
stituit gratificando potius tertio præsentato q̄ vincen-
ti,nam gratifitio est concessa a iure.c.quod aūt.hoc tit.
& donec illi duo tm̄ erant præsentati,non occurrit gra-
tificatio,immo ut in casu Card. apparet illi duo erāt in
curia: qa forsan præuia appellatione alterius illorum
cā erat deuoluta in curia, ex quo in curia litem esse p̄-
supponit Car.& facta accumulatione uenit casus gra-
tificationis, & sic ipse ep̄s voluit gratificari illi tertio
præsentato,quō ergo poterit mereri pœnam,nam pœna
quæ imponitur habenti instituere per d.c.pastoralis.ha
bet locum, qn̄ malitiose non instituit, sed in casu nō
ep̄s nō omisit iostituere ex malitia, sed impeditus a li-
te,quæ uertebaī inter præsentatos,sed potius dēt mere
ri cū facta accumulatione forsan a maiori parte ipse in
stituit,quō ergo malitiose distulit instituere?Certe ne-
17 scio videre.†Similiter dico,nec patronum accumulā-
tem fore puniendum, ex quo illud fecit lege permittē-
te.s.d.c.cū aūt.ergo non meretur pœnam.l.raccus.C.
de adulte. cū volga.iō non est puniendus pœna stellio
natus:ut ait Butr.præsertim quia ut Car. considerauit,
litigantes sciebant vel scire debebant patronos hr̄e ius
accumulandi,imputetur eis, qui hoc scientes expēsas
in litigijs fecerunt.Et ista circa hoc sint dicta pro nunc,
spero tn̄ in eius locū infra me latius dicturum. Reuer-
tor ad Rdch.qui vr̄ dicere postea illam opinio.s.ꝙ d.c.
1.habeat locum etiam in præsentatis a laicis litigatori-
bus, & quod non sit locus accumulationi lite penden-
18 te esse communem. Tamen salua pace, † Immo Ego
dico communem opinio.esse illā quā tenuit Io.An.s.
tex.c.1.lit.penden.nō hr̄e locū nisi post lapsum quadri
mestre,& non ante,ex quo ante sit locus accumulatio
ni & gratificationi: ut s̄.diximus.Cū pro opinione quā
ipse dicit esse communem non sint iura,pro nostra ue
rò sic.s.d.c.1.& 2.cum inductione de qua supra.Et est ēt
hic auctoritas Io.An.a coins auctoritate Bal. in c.cum
olim.de re iudi.noluit recedere appellando ipsum fon
tem iuris canonici:& ita etiam ibi domi.Feli.post prin.
est etiam auctoritas Card.& But.& Roc. qui nō firmat
pedes, cum restringat se ad casum suū specialē, & sic
in generali vr̄ tenere ꝯriā partē: sunt ēt pro parte no-
stra rōnes vrgentes, & pro illa parte solum est auctori-
tas

tas Lap. & Cal. quia Gem. & Phil. Fran. solum sunt relatores, & in hoc nihil ꝯsiderarunt. Demũ ipse do. Roch. pro ꝯcordia opinionum & iurium facit quandã distinctionẽ quam s̄. retulimus, aut accumulatio fiat in præsentatos & teneat, aut in non pñtatum, & non teneat. Certe nimiũ miror de sua dominatione ex multis. Primo qa ista distinctio restringit hãc materiã ad casum quẽ habuit in facto, & nõ ad alios casus, & tñ rõnes ẽt militant in multis aliis casib. ut s̄. explicauimus. Secundo miror: quia ipse Roch. dicit distinguere, ut ꝯcordet opiniones doctorũ, & tñ si bene aduertatur, cõis opinio quam ipse cõem appellat, non restringit se ad illum casum, qñ tertius præsentatur, sed indistincte loquitur, uerum est tñ, ꝗ non aperit, quid si præsentet unus ex duobus litigantib. ut in casu do. Roch. unde nõ bene ponit in primo membro. Casus uero, qui ponitur in secundo membro distinctionis. s. quando accumulabatur alter litigantium sm ꝗ dicit procedere opi. Car. & Io. And. non includitur sub dicto Car. quia Car. loquitur, qñ præsentatur accumulatiue tertius separatus a duobus litigantibus, ut supra diximus, & sic male allegauit Card. pro eo, ergo non potest procedere eius opinio in secundo membro, sed in primo, quæ igitur concordia est facta per eum? Nulla certa. ¶ † Expeditus de dictis D. Ro

19 ch. ꝯdescendo ad quartum, quod intendebã facere. s. dicam qd tenendum, & dic ꝗ in puncto iuris Ego tenerẽ d. c. 1. non hẽre locum in præsentatis, nisi in casu quem j. subiiciam, & accumulationem in præsentando in patronis laicis ẽt in tertio procedere, q̃uis lis pendeat inter duos pñtatos, & hanc dicerem cõem. quicquid dixerit do. Roch. pp iura, rõnes, & auctoritates tantorũ patrum supra adductas & allegatas. Pro concordia tñ dicerem, ꝗ aut duo pñtati litigãt, & sunt j. quadrimestre, & ambo uiuunt, & nullus ipsorum cessit lit. & oẽs proni, uel pars ipsorum poterunt præsentando accumulare alterum illorum litigantium ut in casu do. Roch. uel quemlibet alium tertium extraneum. Et ita procedere opi. Io. An. Car. & sequacium, quam ego supra in puncto iuris tenui, ex quo ista est uera accumulatio, & rõnes ibi allegatæ pro isto membro faciunt inconcusse. Aut uero litigant duo pñtati, & illis uiuis & litigantibus ac nemine ipsorum liti cedente patroni nunq̃ præsentarunt accumulando, sed altero illorum mortuo, uel liti cedente pñoni uoluerunt accumulare. Et tunc ut opiniones ꝯcordem, non tñ in puncto iuris dicerem ꝗ siue sumus post quadrimestre, siue j. nõ poterunt patroni accumulare, sed seruabit dispositio d. c. 1. quia uidentur patroni hoc fecisse malitiose, & in fraudem ipsius c. 1. & non causa accumulandi, & sic nõ iure accumulationis, sed iure posse antiqui, quod habebãt sicut eligentes, sed qa p dispõnem d. c. 1. tã eligẽtes q̃ pñtantes illud posse amiserunt, ex quo illud eligentes & præsentantes a iure habebant, illud perdiderunt per dispõnem d. c. 1. licet non sic accumulatio, quam pñtantes habebant iure speciali, & præsumitur illud præsentare per mortem, uel cessionem litis alterius litigãtium patronos fecisse potius, ut posse eorum quod amiserant uterẽtur q̃ iure accumulationis: qa ex quo illo tpe hoc fecerunt. s. per mortem uel cessionem litis ab eis pñtati, & arctati sunt ad aliud tps, ne fiat fraus canonis, psumetur non illud fecisse cã accumulandi: quia isto casu primo præsentato per eos mortuo, uel lite cedente nõ põt dici accumulatio, sed noua pñtatio, p ea quæ late diximus s̄. in pñti q. in 4. & 5. arti. & pro hoc facit id qd late dicit do. Fel. in c. cum olim. in 2. col. de re iu. ubi loquitur de eo, qui põt facere plures actus ex diuersis officiis, ut cognoscatur, ex quo officio actum faciat ex loco tpe & qualitatibus, ut de canonico & archipresbitero celebrante ubi late, nolo trãscribere: qa non est principale nostrum intentũ, sic & in casu nr̃o, qa pñoni expectarunt mortẽ uel cessionem litis præsentati per eos litigantis si alterum præsentat non dicetur facere hoc ut accumulet, sed ut de nouo præsentet in fraudem d. c. 1. ut lit. pend. & isto casu pcedat opinio Lap. Io. Cal. & sequaciũ: qa re uera sic citius prouidebitur ecclesiæ, ex quo instituetur remanens litigator, & casus p me supra formati in quibus diximus citius prouideri ecclẽ, qñ accumulatio fieret duobus litigantib. adhuc existẽtib. in esse, ut in primo pxime psenti membro diximus Sed ego non possum me restringere ẽt ad hunc casum qa d. c. 1. nullo mõ loquitur de pñtatus p inductionem meam, & rõnem diuersitatis, de quib. s̄. cogita sup hoc membro: qa si est uerum, restringit dicta s̄ in 5. art. præsen tis. q. prin. dum ibi tractauimus, an patroni possint iterum præsentare, qñ pñtatus non consensit, uel post consensum renunciauit, seu moritur ante instõnem, & conclusimus ꝗ sic, ut procedant in uno pñtato & nõ in plurib. litigantibus lit. pend. quæ est maxima restrictio & ideo durum est illam tenere. Et p ista oĩa sunt plana & nota ea: quia proderunt tibi in disputando, & in facto, & credo procedere & maxime pp nouã inductionem dictorum c. 1. & 2. ut lit. pend. li. 6. cũ rõnib. diuersitatis, de quibus s̄. & possum dicere illa quæ est solitus dicere do. Barb. pdicta mihi inspirasse beatum Hieronymũ, cui opus dicatũ est. Cũ nõ fuerint reuelata Abraã & patribus nostris per secula. Et hæc dicta sufficiant.

¶ Decimustertius ar. 6. q. prin. 1. par. 2. Lib.

1 *Dispositio ca. 2. ut lit. penden. lib. 6. habet locum etiam in præsentatione.*

2 *Dispositio cap. cum autem. extra de iurepatro. habet locum usque ad quadrimestre inclusiue, & aliquando minus, sed usque ad institutionem.*

1 Et Ex suprascriptis patet decisio. 13 art. ualet † an c. 2. ut lit. pen. lib. 6. disponens, ꝗ si beneficiatus cõtra quem super beneficio litigatur cedit uel decedit, si alius lit. pend. cum superstite fuerit electus, non ualet electio habeat locum in pñtatione, ut illa non ualeat. Et dic breuiter illum tex. hẽre locum ẽt in pñtatione, cũ ad literam hoc uelit ibi, uel ẽt pñtetur, & hic nõ cadit disputatio de accumulatione, & tum quia in illo casu onus ipsorum bñficium erat adeptus, & illud possidebat, ut uult ibi gl. in uerbo possidere. & sic nõ cadebat

2 accumulatio, † qa c. cum autem. loquens de accumulatione hoc ti. hẽt locũ usque ad quadrimestre inclusiue ut ibi, & aliqñ minus q̃ quadrimestre. s. usque ad instõnẽ, & nõ post, ẽt ꝗ instõ fiat ante quadrimestre, ut dixit Abb. in c. quod aũt. hoc tit. tum ẽt qa de hoc habemus casum expressum in d. c. 2. per uerba expressa, & non p extensionem, non est amplius hæsitandũ, & sic nulla remanet difficultas: de rõne aũt diuersitatis horum duorum iurium. s. d. c. primi. & c. secũdi. ut lit. pen. lib. 6. satis diximus supra in proximo præced. art. in uer. quid dicendum. & in uersi. & ista mea inductio.

¶ Decimusquartus art. 6. q. prin. 1. par. 2. Lib.

1 *Vacare an dicatur ecclesia, in qua est perpetuus administrator, uel commendatarius datus a Papa: ut patronus possit præsentare, ubi quod sic nu. 5.*

2 *Commendatarius uel perpetuus administrator non habet beneficiũ in titulum, nec dicitur prælatus.*

4 *Commendatario moriente in curia, an dicatur beneficium uacare.*

5 *Commendatarius dicitur habere solam simplicem commendationẽ & non titulum.*

6 *Commendatarius non dicitur possidere, & ideo non habet interdictum uti possidetis.*

7 *Testatore disponente construi capellam, & pecuniam deponi apud campsorem campsor ipse non potest etiam petere, & quæ sit ratio.*

8 *Capitulum licet sede uacante non possit conferre beneficium, potest tamen illud commendare.*

9 *Duo contraria in eodem subiecto non possunt stare.*

10 *Eadem res non debet diuerso iure censeri.*

11 *Natura commendæ & prælaturæ quæ sit.*

12 Curia confert beneficia perpetuo commendata tanquam vacantia per mortem, vel renunciationem.
13 Stibus seruandus est.
14 Perpetuus administrator vel commendatarius habet potestatem fructus percipiendi.
15 Ecclesia propter quid datur in commendam.
16 Commenda temporalis durat per semestre.

1 Dubitatur Decimoquartò † an stante perpetuo administratore uel comenda
tario dato a Papa pro illa vice in ecclesia patronata, ec
clesia dicatur vacare, ut ad eam patroni possint pñta-
2 re. Et circa hoc breuibus me expediam. †Dic ergo pri-
mò, ꝙ ex quo commendatarius sed administrator per
petuus nõ habet beneficium in ti. nec dr̃ verus ꝓlatus:
ut est gl. & ibi Io. An. Do. & alij in c. nemo. de electio. li.
6. dicetur beneficiũ vacare. Hinc dixit ibi gl. super uer-
bo cõmendare, appellatione prælatorũ non cõprehen
di cõmendatariũ, quod ibi summe no. Domi. ꝓ priuile
gijs & statutis, & ita ẽt tenẽt oẽs in c. dudũ. el 2. de elec.
& ꝙ dicat̃ vacare ecclesia, vr̃ ẽt tenuisse Paui. in d. trac.
de sede vacan. in præludio, qđ facit super uerbo vaca-
re. in 5. col. Et hoc aperte tenuit Phili. Decius in consi.
149. in cã iurisp. in 4. col. in vers. tertio in tali commen-
da. ¶ Tñ ɔ̃ria pars est vera, ꝙ licet ꝑpetuus administra-
tor uel cõmendatarius nõ dicatur prælatus, nihilominus non per hoc dr̃ ecclesia vacare tali mõ, ut illa pœ-
na ipso administratore, seu cõmẽdatore possit medio
tꝑe ibi aliquis præsentari nec eligi: ut volunt doc. in di
ctis iurib. & ẽt Papi. in loco ubi s̃. & ideo Guilicl. relatus
a Domi. in d. c. nemo. in 4. col. dicit uideri mirabile, cũ
ecclesia cõmendata non dicatur hr̃e prælatum, & non
vacet, & ideo ibi do. Philip. Fran. & alij post Io. And. &
antiquos dicunt, ꝙ durante commenda ecclesia vr̃ ple
na, adeo ut ibi alter præfigi non possit, nisi commenda
restituta. Et idem Io. An. dicit in c. qđ ob gratiã. de reg.
iur. lib. 6. & ideo ẽt Domi. in d. c. nemo. ante fi. 4. col. re-
fert Fede. dicentẽ in trac. permutationũ, in q. 15. ꝙ si ec
clesia vacans per mortem conceditur in commendã,
finita commenda dicetur adhuc per mortem vacare,
licet interim non poterit aliter de illa prouideri, & idẽ
dicit de perpetuo administratore dato per Papã, ut illo
uiuente non possit fieri electio, ergo nec præsentatio, ꝑ
arg. pluries factũ de electione ad præsentationem: uo-
luit hoc ẽt Firma. in tracta. de epõ. in 1. lib. in 1. parte in
vlt. & 16. q. & in 2. li. in 1. parte in 43. q. Bene ucrũ est, ꝙ
Rota. 17. ubi beneficium. in ti. de concess. præben. in an
tiquis vult, beneficium commendatum non dici vaca
re, ut currat ipsis illis, ad quos spectat prouisio. alleg. no.
in d. c. nemo. Et idem dicit de beneficio, qđ dr̃ de men
sa, seu unitum mensę, alleg. Io. An. in c. quia regulares.
super uerbo de mensa. de supplen. negl. præla. & cle. fre
quens. in uerbo ad mensam. de excess. præla. & remittit
se ad Archi. & Io. And. in gl. & melius ad Inno. in c. cõ
stitutus. de accusa. & ad Host. in c. dudum. el 2. de ele-
3 ctio. ¶ †Tu considera plura dubia. Primum erit, an be-
neficio data in commendam ex quo non dantur in ti-
tulum dicantur vacare, & dicendum est ꝙ sic. ſm Fe-
de. in d. trac. de rerum permu. in 15. q. quẽ sequitur Do-
mi. in d. c. nemo. de elc. li. 6. post gl. ibi, quã sequitur ibi
dẽ Pet. de Anc. & ꝙ titulus & non cõmenda præsuppo
nat prælaturã, ꝓbat gl. in c. dudũ. el 2. in uerbo vtraq;.
circa mediũ. de elec. quẽ dicit titulũ clericatus dici, dũ
quis præficitur alicui ecclesiæ, sed hr̃e eius custodiã nõ
est ꝓlatio, ſm gl. & doc. in d. c. nemo. quia custodia põt
dici depositum: ut in l. 1. in prin. ff. deposi. iuncta gl. in
uerbo si uerò. in §. cum quidã. ff. manda. & ꝙ cõmẽda-
tarius non hẽat titulum in ecclesia sibi commendata,
probat tex. in c. qui plures. 21. q. 1. ubi dr̃, ꝙ habens plu
res ecclesias, unam hẽat in titulũ, aliã uerò sub cõmen
datione. Idẽ vult tex. in d. c. dudum. in vlt. col. in uersi.
cum nullus ibi, uel vnam in titulum, & aliam cõmen-
datã &c. Et iõ gl. in d. c. sanctorũ. dicit, ꝙ habens eccle
siam in titulum si recipit secundam, similiter in titulũ
perdet primam, secus si recipiet secundam commen-
datã, q̃a tũc non ꝑdet primã, ergo hñs ecclesiã cõmen
datã nõ hẽt eã titulũ, q̃uis gl. in d. c. nemo. teneat ɔ̃riũ:
per d. c. dudum. & d. c. qui plures, q̃ iura ꝓbant ɔ̃ cum
ut s̃. induximus. Et hoc ẽt ur̃ fuisse de mente gl. in d. c.
si plures. dicentis commendatarium non dici prælatũ,
sed potius procuratorem, per c. obitum. & c. cathanię.
61. dist. ergo non hẽt titulum in ecclesia commendata.
Et ex hoc sequitur, ꝙ dicta ecclesia non uacat per mor
tem commendatarij, sed durat antiqua & immediata
prima uacatio. ſm Fede. ubi s. per glo. in d. cle. 1. ut lit.
pend. Et ex hoc ẽt infert, ꝙ beneficium commẽdatum
tꝑe commendæ uacabat in curia cassante commẽda
ẽt uacabit in curia, ar. d. cle. j. qđ sequitur Dom. in d. c.
4 nemo. †Et ex his ſm eum, an si commendatarius mo-
riatur in curia, dicatur beneficium uacare in curia, &
refert Lap. Abb. in addi. quã facit ad d. 15. q. Fede. dice-
re Io. An. sibi tñ dixisse ꝙ sic, per no. in d. c. nemo. ubi appa
ret, commendatarium hr̃e titulum canonicum. all. d.
cle. quia regulares. de supple. neg. prę́l. ubi patet, ꝑ mor
tem tꝑalis ministri positi in beneficio dici beneficium
uacare ſm ipsum Lap. Sed Do. in d. c. nemo. ꝑ uerbum
credo, tenet contrarium, nam iura loquentia de bene-
ficiis uacantib. in curia, loquuntur qñ moriẽs hẽt titu
lum prælaturæ: ut in c. pñti. §. 1. de præb. lib. 6. ibi benefi
cia obtinere noscũtur, & in §. sane. ibi, ipsius beneficia.
& in §. fi. ibi, ad illorum beneficia, sed beneficium nõ
põt dici suum, nisi habeat titulum prælaturæ: ut dicit
tex. in c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. & in d. cl. 1. in prin.
ibi, super beneficio sibi collato. apparet ergo ſm eum,
tunc beneficia uacare in curia qñ uacant per mortem
illius, qui erat prælatus, ergo non per mortem commẽ
datarij, & Dom. facit quod dici Inno. in d. cap. dudum.
5 †commendatarium nihil aliud habere in beneficio, q̃
solam & simplicem cõmendationem, & sic non titu-
6 lum. †Immo commendator non dr̃ possidere benefi-
cium, secundum gl. no. in uerbo commendata, in ca. si
constiterit. de accusa. unde si commendatarius spolia
retur ecclesia commendata non posset agere interdi-
cto uti possidetis, cũ non possideat. Et dicit Ang. in ɔ̃s.
35: commẽdatario nullum ius in reditib. beneficii cõ-
mendati sibi acquiri, sed simplicem gubernationem
sibi concessam esse & illam reuocari posse ad libitum
concedentis, & successorum eius, all. Inn. in d. c. dudũ.
idem fuit de mente Bal. in l. si ex uerbo. C. de fideicõ. li-
7 ber. †ubi dicit, ꝙ testator mandauit hæredi, ut cõstrue
ret capellam, & deponeret quantitatem penes quendã
campsorem, ipsum campsorem non hr̃e ius petendi ip
sam quantitatem apud se deponi: quia deponere idem
est, ꝙ commendare, & per ɔ̃ñs nullum ius habere in di
cta quãtitate. Et pro dicto Ang. facit gl. 2. no. in c. si cõ-
stiterit. de accusa. & in d. c. qui plures. 21. q. 1. Nõ ob. de
clem. quia regulares. quia ſm Do. ibi loquitur de ueris
prælatis, qui tñ non sunt remouibiles ad nutum, & iõ
beneficium dr̃ uacare per ipsorum mortem, sed com-
mendatarius nõ est uerus ꝓlatus, ut dictũ est, ergo &c.
Facit ad prædicta quod dicit Abb. in c. illa. ne sede ua-
8 can. †ꝙ licet capitulum sede uacan. non possit confer-
re beneficia, potest tñ illa commendare, donec per su-
periorem aliter fuerit prouisum, alleg. Inno. ibi. & Io.
An. in c. 1. eodem. tit. lib. 6. & per ɔ̃ñs durat antiqua ua-
catio, ut dicebat Fed. Et ideo fructus beneficij commẽ
dati debebuntur illi, qui habet gratiam super fructib.
bacantium beneficiorum, licet gl. in d. c. nemo. teneat
ɔ̃rium, & male ſm me, & infra allegãdum doc. in suo
cons. Secundùm quem põt redargui Io. An. in nouel-
la in d. c. nemo. qui ipsum refert & sequit̃ Pe. de Anc.
ibi dixit commendam hr̃e quandam amicitiam & affi
nitatem cum prę́latura, per quam affinitatem ecclesia
non dr̃ simpliciter uacare, in qua hr̃ titulus commẽdę,
qui titulus est canonicus ad acquisitionem fructuum,
ſm Io. mo. sequeretur enim ex uerbis Ioan. And. dicẽ-
tis, ꝙ ecclesia commendata non dicitur simpliciter
uacare, quod dicta ecclesia diceretur uacare, & non
ua-

9 uacare, † sed duo ꝯria in uno & eodem subiecto simul stare non pñt. l. 1. C. de fut. reg. ubi repugnãtia. ff. de reg. iur. uel diceretur uacare quo ad qd, & quo ad qd nõ, qđ 10 esse non potest † cum una & eadem res non dẽat diuerso iure conferi. l. eum qui ędes. ff. de usucap. c. cognouimus. 12. q. 2. c. cum in tua. de decimis. gl. in c. cũ omnis. de ꝯsti. Igitur &c. Immo nescio uidere quam affinitatẽ uel attinẽtiam hẽar commẽda cum plãtura, immo inter eas potius uideo diuersitatem & repugnãtiam. Primo rõne diuersitatis nominum, arg. l. si idem. cũ ibi no. 11 C. de codicil. Secũdo rõne diuersitatis naturæ: † nã natura commẽdę est, ut sit temporalis, nec egrediatur semestre. d. c. nemo. natura uero plãturæ est, ut sit perpetua, idest ad uitam plati fm Inno. in c. de multa. de pb. sequitur Martinus de Lande in trac. de prin. sub rub. de dignitatib. ꝯclusione. 11. facit. c. pastoralis. 7. q. 1. iũcta. l. 1. ff. pro socio. Nam plãtura aliquando requirit, ꝙ quis sit in ordine sacerdotali: & hoc rõne tituli. c. licet cano. de elec. lib. 6. & in d. c. de multa. de præb. sed hoc de iure nõ reperitur necessarium in commẽda, igiẽ &c. facit. l. illam C. de colla. & §. consideremus. in auc. de triẽ. & semis. quomõ ergo poterimus dicere, commẽdatariũ hẽre titulum in ecclesia commendata, & sic dictam ecclesiam per ipsius mortẽ uacare? Et per prædicta excellens & reuerẽdus doctor tua tempesta clarissimus dñs Troilus Maluitius Bonon. ꝯsuluit in quodam ꝯsi. inci. casus talis est urbanus spretus, quod reperi impressum post repe. l. quominus. ff. de flumi. do. me. laf. ubi erat casus, ꝙ qdam Vrbanus spretus mortuus erat extra curiam, & eius bñficia ordinarius ꝯtulerat Rogerio clerico sed ante eum Papa dicta beneficia dederat in commẽdam cuidam cardinali ad illius uitam, quo mortuo Papa eadem beneficia contulit cuidam Petro clerico, quærebatur, an dicta beneficia deberentur d. Rogerio nel dicto Petro, & ipse Troilus uolebat concludere, ꝙ ex quo cõmendatarius non dr̃ prælatus, nec uetus rector, & beneficium uacauerit per mortem Vrbani, & fuerit collatũ p ordinariũ collationẽ fuisse suspẽtam, donec durauit cõmẽda data per Papã. vñ cũ per cassationẽ commendæ non dicatur beneficiũ vacare ẽt in curia, & attendatur uacatio ẽt per mortem Vrbani, ꝓcessit collatio facta per ordinariũ Rogerio collationẽ factã per Papã Petro, si præcessit: ergo illa tenuit, & sic posset ille casus ẽt uerificari in ꝓtatione, q fieret p patronũ sicut in illo casu in collatione facta per ordinarium, qđ quidem esset, summe notandũ. ¶ Tñ do. Troilus ibi dicit, stilum curiæ prædicta nõ admittere eum 12 curia seruet ꝯrium conferendo beneficia perpetua cõmendata tanquã uacantia per mortẽ uel renunciationẽ cõmendatariorum, & sic fuisse seruatum in eius ꝑsonã quo ad renunciationem, sed in puncto iuris esse 13 ueritatẽ, quã s. posuimus: † sed quia stilus seruãdus est, ut per doct. in cap. 2. de rescrip. ubi latissime do. Feli. iõ ipse do. Troilus in casu duo distinguit in casu suo, cuius distinctionem accommodo ad casum nostrum, va-14 ler. † Aut loquimur in perpetuo administratore, aut cõmendatario, & sic in commenda data ad uitam, & tũc quo ad percipiendũ fructus, & illos distribuendos cõmendatarius diceretur hẽre prælaturã, nã Papa dando commendam perpetuò vr̃ uoluisse cõmendatarium hẽre onus seruiendi ecclesiæ, & p consequens omnimodam ptãtẽ percipiendi fructus, ut in reg. qui sentit eom modũ. de reg. iur. li. 6. & in c. cũ fm apostolũ. de pręb. & ita (dicit ipse) intelligo & declaro Abb. in c. querelam. in 1. no. de elec. uolentẽ cõmendatariũ facere fructus suos deductis expensis pro solito statu ecclesiæ, nam illud procedit in commendatario perpetuo, dẽt ergo at tẽdi mens Papæ, licẽt uerba aliud sonẽt. tex. ẽt notab. in l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de suppel. lega. facit. c. in-15 telligẽtia. & c. præterea. de verbo. sig. ¶ † Quò verò ad hoc ut commendata ecclesia dicatur uacare p mortẽ seu renunciationẽ cõmendatarii, & tunc commẽdatarius non dr̃ habere prælaturam, & sic titulum: nam ad alium finem Papa non dat beneficium in cõmendã ꝑpetuam nisi ut si commendatarius hẽt bñficiũ in titulũ aliàs in cõpatibile cũ cõmendato, possit vtrunq; retinere, vnũ. s. in titulũ & aliud in commendã, & sic sine titulo. facit. d. c. qui plures. & d. c. dudum. superius allegata, uel ut qui nõ est habilis ad titulũ, sit habilis ad cõmendã, ut proxime diximus, aliàs Papa frustra uteretur hoc uerbo commendam, ꝯ l. secundam. C. commu. de leg. & c. si Papa. de priuile. li. 6. & hoc est verũ in pũcto iuris, vt s. diximus: & ita procedunt oĩa s. adducta, quibus stilus curiæ obstat, ut proxime diximus, vnde si ille non fuisset, præualuisset collatio ordinarij in casu consilij do. Troi. & sic patroni potuissent pñtare, & institutio sequi ẽt in terminis illius casus. d. consilij, si ecclesia fuisset patronata, qđ esset summe notandũ, sed quia stilus curiæ obstat, qui attendendus est. c. ex literis. de cõsti. c. in causis. de re iudi. c. ꝗ graui. de crimine falsi, cum quamplurbus alleg. per do. Feli. in d. c. 2. de rescri. in 7. col. in uers. stilus curiæ. Aut loquimur in cõmenda nõ perpetua, sed tpali fm eius naturam: ut in d. c. nemo. & tunc indistinctè est tenenda opinio Fed. & Domi. ꝯtra opi. Io. An. & sequacium. s. per mortem cõmendatarij non dici uacare ecclesiam cõmendatã, sed durare antiquã vacationẽ, ut dicebat Fed. & sic patronos potuisse pñsentare a tpe primæ vacationis, nec deberi fructus ipsi commẽdatario, sed tanquã custos & depositarius debere eos deductis sumptibus conseruare in ips finitę commendæ arbitrio superioris disponendos per iura & rationes superius alleg. & hoc casu intelligit procedere gl. in d. c. nemo. dicentem commendatariũ nõ facere fructus suos, licẽt fm eum ꝯrium fiet de facto, de qua gl. mentionem facit Fran. Are. in d. c. si constitit. & sic eõeludit ipse Troilus, cuius dicta nolui hic apponere: quia prædictũ eius ꝯsilium de facili nõ reperitur. 16 Sed remaneret dubiũ, † quia huiusmodi commenda tpalis durat de sui natura per semestre, ut in d. c. nemo. & maiori tpe, prout placuerit cõmendanti tps concessum patronis ad præsentandum, quando incipiet currere a die puræ vacationis, & sic mortis uel renunciationis immediati rectoris. an verò a die quo cassauerit commenda: quia hic nõ est locus suus, dicetur in fra in 2. par. huius secundi li. in 1. q. prin. in 8. art. nota prædicta in materia commendæ: quia bene accumulata.

¶ Decimus quintus art. vj. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Promotione ad episcopatum an vacet beneficium patronatum, qđ promotus habebat, vt patronus possit præsentare, ubi quòd sit. & nume. 8.*
2 *Promotione ad episcopatum promotus videtur alijs beneficijs renunciare.*
3 *Vacat primum beneficium per adeptionem secundi.*
4 *Episcopus electus non perdit priora beneficia, nisi sit adeptus possessionem vel decursu tempore præfixa ad consecrandum.*
5 *Vacant beneficia promoti ad episcopatum, quamuis postea non sit episcopus, si sciens se inhabilem fecit se in episcopum consecrari.*
6 *Consuetudine vel constitutione stante episcopus potest habere dignitatem annexam dignitati episcopali.*
7 *Consuetudo prædicta est Trani.*
9 *Promotione ad episcopatum, an omnia beneficia promoti vacẽt an solum curata dignitates & personatus, ubi quòd omnia.*
10 *Iura adaptantur ad ea quæ frequentius accidunt.*
11 *Auctor fuit promotus ad episcopatum Iusulen. tempore Iulij secun di, anno domini. 1508. 7. calendas Martij.*
12 *Prouisiones ecclesiarum cathedralium sunt reseruatæ summo Pontifici.*
13 *Promoti in curia an vacent in curia an extra curiam, si existendo in curia recepit possessionem episcopatus per procuratorem remissiue.*
14 *Consilium vt patronus statim præstet ad beneficium patronatum vacans promotione habita notitia beneficiati promoti.*
15 *Promotus ad episcopatum an & quando possit conferre sua prima beneficia.*
16 *Promotione ad cardinalatũ beneficia inferiora promoti nõ vacãt.*
17 *Promotus ad cardinalatum potest tenere episcopatum vel archiepiscopatum etiam in titulum.*

1 Decimus quintus erit art. † an per promotio-
nē ad epiſcopatum uacet beneficiū
pſonatum, ꝗ promotus habebat, adeo ꝗ patronus pñ-
2 tare poſsit ad illud: & in hoc eſt dicēdū † ꝗ per ꝓmotio
nem ad epatum vr promotus aliis beneficiis renuncia
re ſm Inn. in c. in noſtra. de reſcrip. & no. in c. dudū. de
elec. & uoluit Bal. in ſua marg. in uerbo epiſcopus. uer
ſi. 2. & doc. in c. non poteſt. de præben. li. 6. ubi gl. & Io.
de Imo. in c. ex literis. in prin. de proba. & c. cum in cū
ctis. ubi ēt doc. de elec. & Felin. in c. in noſtra, in 27. col.
in 37. corre. in uerſ. & adde quod non ualet, de reſcr. &
in c. cum Bertol. in 6. col. in 6. & ulti. limi. de re iud. Et
3 ideo beneficia dñr uacare. ¶ † Et licet per adeptionem
ſecundi beneficii uacet primum gl. ordi. in c. ſi quis iā
tranſlatus. 21. q. 2. c. de multa. dè præb. tñ in epo nō pro
4 cedit † quia electus uel confirmatus non perdet priora
beneficia, niſi adeptus ſit poſſeſſionē epatus ſm dictam
gl. ord. in d. c. ſi quis iā tranſlatus. per d. c. cum in cūctis.
de elec. & c. qui epi. 22. di. & tenet gl. in d. c. de multa. ꝙ
dicit, non perdit priora beneficia niſi decurſo tpe pfixo
ad conſecrandum epm, per d. c. cū in cunctis. uel niſi
perfecta trāſlatione ſecuta, per d. c. ſi quis iā tranſlatus.
& pdicta uoluit ēt Pauinus plene in d. trac. de ſed. vac.
in præludio uerbi vacare, in 2. col. in uerſ. 3. per transla
5 tionem. & in 4. col. in uer. 9. per lapſum tpis. ¶ † Adde
ēt, quod notabiliter dicit gl. in c. cū qui. de præb. li. 6. ꝗ
ēt dicuntur uacare prima beneficia promoti ad epatū,
quamuis poſtea non ſit eps, ſi ſciens ſe inhabilem fecit
ſe in epm conſecrari. ſequitur Firma. in trac. de epo. in
2. li. in 1. par. in 21. q. in 3. col. 8. fol. operis. in uer. vlt. no-
ra. & in d. 21. q. multa accumulat in materia huius va-
cationis, vñ cū beneficia promoti ad epiſcopatum, &
conſecrati uel non, ſed facientis labi terminum ad cō-
ſecrandū vacant, ergo patronus poterit in illis præſen-
tare: quia ubi vacatio ibi cadit præſentatio, ut late in 1.
6 & ſeq. art. præſentis. 6. q. ptin. eſt dictū. ¶ † Bene uerum
eſt, epm poſſe habere præbendam annexam dignitati
epiſcopali, ſi talis eſt conſuetudo, uel conſtitutio, quæ
rñ non dicetur vacare. c. ex literis. & ibi Io. de Imo. de
proba. c. quod noſtris c. poſtulaſti. de conceſ. præb. vo-
luit Firma. ubi s. in fi. d. 21. q. & ita eſt ī hac ciuitate Tra
ni patria mea, ubi ex conſuetudine antiqua tanti tpis
7 cuius initii memoria non extat. † & ex ꝯſtitutione ſcri-
pta: archiepiſcopus eſt ēt canonicus præbēdatus, & ſic
unus de viginti quatuor canonicis præbendatis nume
rarijs ipſius metropolitanæ eccleſiæ, iuxta tex. c. a colla
tione. de app. li. 6. de quib. canonicis ego ēt ſum vnus,
& hodie primus, tum ratione tpis receptionis, tum ēt
qa doctor, iuxta ea quæ ponit do. Feli. in rub. de maio.
8 & obedien. & ibidem ēt ſum archipresbyter. ¶ † Dic ēt
iſtam concluſionē, ꝗ beneficia promoti ad epiſcoparū
tum vacent, ita ut patronus poſſit præſentare, ēt tene-
re late Rotam. 33 r. ſuppoſito facto. in tit. de reſcr. & de
præb. in nouis. cū præſupponat vacationem, & patro-
nos poſſe præſentare, ſed diſputat ibi, & an diſpenſatio
facta ut ꝓmotus retineat beneficia patronata valeat:
& de qua late erimus dicturi infra Deo duce. in 3. par-
te huius 2. li. in 9. q. prin. in 9. q. princ. in 19. art. ¶ Et iſta
concluſio eſt veriſſima, & de ea eſt tex. apertus in d. c.
cum in cunctis. beneficia promoti ad epiſcopatum va
care poſt adeptam adminiſtrationem & conſecratio-
nem ſeu tps datum ad conſecrandum, ut late ibi p In-
nocen. in 2. & 3. col. & per Hoſtien. ibidem in §. cum ne
rò. & ibidem Io. And. in 3. col. & in pe. in uer. in gl. ante
conſecrationē. & ibidem Abb. in 1. reſponſo. in pen. &
fi. col. & ibidem Bald. in pen. & fin. col. & Innoc. in d. c.
de multa. in 1. & 2. col. de præb. & ibidem Hoſtien. in §.
his quę. in 2. col. & ibidem Ioan. And. in 5. & ſeq. col. in
uer. in glo. 3. & D. Car. in d. c. de multa. in §. ijs quæ. in 3.
col. in 8 q. & ſeq. & Imo. in d. c. de multa. in 4. colum. in
uerſic. in ea. gl. ibi cum in cunctis. in ſeq. col. & ibi ipſe
Imol. in 15. col. in uerſic. vlti. tangit hic Io. And. quærit
poſt Io. An. qualiter differant dignitates perſonatus &
9 officia. ¶ † Sed aduerte: quia his proximis diebus fuit dn
bitatū, an per promotionem ad epatum vacarent oīa
beneficia promoti, an ſolum curata dignitatis & perſo
natus, & quidam dicebant, ꝗ non vacarent ſimplicia
bñficia. moti p d. c. de multa. cum ſua materia, de pb.
tñ ego tenerem oīa beneficia vacare ēt ſimplicia: tum
quia litera in d. c. cū in cunctis. generaliter loquitur. &
ideo generaliter dēt intelligi. c. ſi Romanorū. 19. diſt. tū
ēt quia loquitur in plurali numero, ſ. beneficia, & plu-
ra beneficia curata, dignitates, uel perſonatus vnus ha
bere nō pōt, per. d. c. de multa. extraua. execrabilis Io.
XXII. & ſi diceres poterit hre ex diſpenſationis ſum-
10 mi Pontifi. per d. c. de multa. in fi. † iſta ſunt de raro ac-
cidentibus, & iura adaptantur ad ea quæ frequētius ac
cidunt. l. nam ad ea. ff. de leg. cum vulg. & ideo loquen
do ille tex. de beneficijs dēt intelligi de curato cū ſim
plice uel de ſimplicibus, ut in illo tex. in uerbo benefi
cia, apoſtillat Io. And. dum ibi colligit quem poſſe hre
plura beneficia, nam intelligere debemus de incompa
tibilibus de iure: ut late ponit do. Card. in cle. gratię in
19. qō. de reſcrip. & in cle. 1. in 1. opp. de off. vica. Tertiò
pro hoc adduco auctoritatē in terminis do. Hoſt. in d.
ca. cū in cunctis. in §. cū uerò. ubi dicit, poſt prin. 3. col.
electionē factā de epatu Toloſano in perſonā decani
Burgen. fuiſſe caſſatam pp pluralitatem beneficiorū,
quæ ipſe detinuit, ei promotus non obſtante diſpenſa-
tione ſedis apoſtolicæ, in qua tacuerat quædam bene-
ficia ſimplicia, vnde cū tacuit illa, ſubreptitia fuit di-
ſpenſatio, & ad illa non ſe extendit, ut ibi per eum, &
licèt ibi in ſua lectura ſit ſcriptum, ſimplicia officia, di-
co illam corruptam & debere dicere ſimplicia benefi-
cia, ut proxime retulimus quia Inn. ibidem in uerbo
beneficijs, apoſtillat & dicit non officijs, & ſic vult offi-
cia non vacare per promotionem ad epiſcopatum, vñ
male dixiſſet Hoſt. taciturnitatem ſimplicium officio
rum vitiaſſe diſpenſationem: cum officia non vacent
ſm Inn. ibi. Ne dicamus ergo erraſſe tñ patrem, dice-
mus lecturam corruptam vitio impreſſoris, et debere
dicere ſimplicia beneficia. Quartò me mouet: quia ſic
vidi in facto ſeruari tpe fęlicis memoriæ Iulij ſecundi:
nā cū Reuerendus pater Antonius Lupachinus tunc
archidiaconus Andrius fuiſſet promotus ad epiſcopa-
tum Vigilien. Tranen. prouinciæ, et ex diſpenſatione
apoſtolica fuiſſet ſibi ſeruatus archidiaconatus habēs
quandam capellaniam ſimplicem patronatā, et in ea
patroni infra quadrimeſtre non præſentarunt, tanquā
vacans fuit impetrata, et certe beneficiū ſimplex erat.
11 † Et ego cum promotus fui ad epatum Inſulen. tpe ſu-
praſcripti ſanctiſſimi dñi noſtri fęlicis memoriæ Iulij
ſecundi, in anno Dñi. 1508. 7. calend. Martij, ponit. eius
ann. 6. feci mecum diſpenſare, ut potuiſſem retinere ar
chipresbyteratum et canonicatum Tranen. et oīa be-
neficia ſimplicia, quæ adhuc habeo, et præſertim de iu
re pa. laicorum et clericorum, quibus ſum præcipue be
neficiatus. et ideo tanto magis teneor fęlici animæ tā-
ti maximi Pontificis, qui vere reſtaurator eccleſiæ Ro-
manæ et ipſius ſtatus. et ideo tenerē oīa bñficia ēt ſim-
plicia promoti ad epatū per eius promotionem vaca-
re. Et adde, qd voluit Abb. in d. c. cū in cunctis. in 1. re-
12 ſpon. in penul. col. in uer. ſed qro nūquid. † ꝗ cū hodie
oēm eccleſiarum cathedralium prouiſiones ſint reſer
uatæ ſummo Pontifici, et illis Papa ꝓuidet ex officio,
illā prouiſionē, idest cū aliquis pronunciat eps, habere
vim electionis et ꝯfirmationis, unde dicendū, ꝗ poſt
prouiſionem factam per Papā non vacent immediate
beneficia pronunciati, ſed debere expectari aſſecutio-
nem adminiſtrationis et conſecrationem, et quanquā
hodie curia de facto hoc non ſeruet, ſed immediate ꝯ-
ferat bñficia pronunciati, illa collatio nō hēt ſeu hre
nō dēt effectū, niſi poſtquā prædicta interceſſerint: qa
nō dēt quis perdere primum beneficium niſi plene ſit
ſecundum conſecutus, ut in d. c. ſi quis iam tranſlatus.
13 21. q. 2. et in c. ſi quis epiſcopi. 22. diſt. ¶ † Vtrum autem
promoti in curia uacēt in curia, an extra curiam, ſi exi-
ſtendo in curia recipit poſſeſſionē epiſcopatus per pro
curato-

curatorem,ponit gl.no.& singularis in cle.r.ut lit.pē-
den.Addc & aliud notabile & in puris terminis art.no
stri q sicut ille ad quem spectat collatio beneficij pro
moti ad epatum debet illa cōferre virtute lateranē. cō
cilij.s.c.2.de concess.pb.ī.sex menses,alˢ incurrit pęnā.
d.c.cū in cunctis.quia deuoluit collatio ad superiorē,
ut ibi, eodē mō si bñficia q uacant per promotionem
ad epatum , sunt pronata,patronus debet pñtare infra
tps datum a iure ad pñtandum,alˢ fit deuolutio ad su-
periorem.ita Host.in d.c.cum in cunctis.in §.cū uerò.
in 2.col.in uer.illis. de cle.post Inn.ibi,& dicit non re-
quiri aliq̄ motionē quin patroni incidant in dictā pœ-
nā q plus uult,pronos incidere in pœnam.c.de multa.
quæ est,ut ultra quā deuoluat collatio ad superiorē,
dēt restituere fructus perceptos illo medio tpe per ip-
sum primū bñficiatū,& q.c.cum in cunctis.hēat locū
24 ēt in hñte pñtare,uult ibi Io. And.in 3.col.¶†Et iō ego
concluso patronis,ut statim habita notitia de benefi-
ciato promoto ad epatum pñtent ad beneficium pro-
natum uacans per suam promotionem , & non expe-
ctet,an fuerit ɔsecratus,& nō habuerit administratio-
nem &c.iuxta disputationes doctorum,ut puideāt sibi
ne incidāt suprascriptas pęnas,& pñtatio habebit effe
ctū adepta administratione, & ɔsecrōne,ut s̄. qa si hoc
facit Papa,q statim puidet facta pmotione de aliquo
ad epatū de illius bñficiis, & eius prouisio hēbit locum
post ɔsecrationem,ut dicit Abb. quem proxime retu-
limus,& tñ Papa nō dubitet de incursione pœne mul-
to fortius hoc facere debet patronus qui incurrere pōt
25 dictas pœnas.¶†Non est ēt relinquendum, epm con
secratum posse prima sua beneficia conferre,ante con
secrationem uero non,sed bene poterit illa renūciare.
d.c.cum in cunctis. cum gl.ut ibi late p Inn. Host.Io.
An.Abb.& oēs,quo casu dr plenius translatus. 21.q.1.
c.si quis iam translatus.16.q.1.ne pro cuiuslibet.uoluit
ēt Firma.in d.trac.de epo.in 4.lib.in 4.par.in 21.char.
operis post med.1.col.in uersi.secundo quęro, an eps.
Quod est intelligendum , qñ esset eps loci in quo erat
beneficiatus ille pmotus beneficiis inferiorib. nō aūt
si hēt ipsa beneficia in aliena diœcesi: quia illa uacan
do hoc modo diœcesanus illius loci confert,& non eps
promotus,sicut hic dicerē,q patronus pñtabit: & mul
to fortius dico,q cum eps consecratus possit conferre
sua beneficia prima,ita posset pñtare,si ad epatum spe
ctaret pñtatio.& pro hoc faciunt ea quę late dixim.s̄.
26 in 4.q.prin.huius par.in 4.ar.¶†Adde etiam unū,q ad
prædicta per promotionem ad cardinalatum nō uaca
re bñficia inferiora ipsius promoti s̄m cōem opi. doct.
Host.Io.An.& But.in c.in ecclesia.el 2.de ele.sequitur
Firma.in trac.de epo.in 2.lib.in 1.par.in 21.q. in 2.col.
in uer.ad cardinalatū uero,dicentem hanc opi.esse ue
ram,licet Siculus.i.Abb.ɔdicat & male,cum sit loqu-
tus ad æmulationem,ex quo cardinalis esse cupiebat,
& dicit ita seruare usum curię Rom.Imo plus subdit,
cardinalem retinere epatum & archiepatum , quamuis
cardinalis efficiatur,s̄m Host.& But.in d.c.In ecclesia.
el 2.de ele.licet ibi Io.de Imo.& Abb.ɔdicant. & dicit
facere glo. 1.93.distin.Tu de hoc ultimo uide latissime
D. Barb. disputantem hunc articulum & concludem
27 †quem posse retinere epatum uel archiepiscopatum
etiam in titulum quamuis ad cardinalatum pmouea-
tur,in tract.de præstan.cardi.in 12.& ult.q.basilica pri-
mę partis.tracta. Reliquas difficultates circa benef.ua
cantia per promotionem ad episcopatum uide in lo-
cis supra allegatis : & ista pro nunc sufficiant in hac
materia.

¶Decimussextus art.6.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Vacat primum beneficium per adeptionem secundi incompatibi-
lis primi.*

2 *præsentari potest per patronum altero instituto existente in bene-
ficio acceptante secundum non facta dispensatione super pri-
mo. & num.3.*

Et ex suprascriptis decidit̄. 16.similis ar.an si rector
alicuius beneficij patronati obtinuit beneficium
incompatibile primæ ecclesiæ dicatur adeo vacare,ut
1 patroni possint in ea psentare.† & bī dicendū per ade-
ptionē incompatibilis beneficij vacare primū ipso iu-
re.c.de multa.de præb.c.si beneficia.eo.tit.lib.6.c.1.de
consue.eodē li.cle.1.& vlt.eo.tit.sed plene in extraua.
execrabilis Io.XXII.& quod no gl.in d c.2.de consue.
& in c.ut qui duas.de elec.eo.li.qa quadā iuris priuatio
ne seu tacita renūciatione censent̄ vacare:ita notatur
in c.cū singula.& in c.quāuis.de præb. li.6.& hoc qūo-
cunq; adipiscatur possessio secundi. c. si tibi concessp.
de præb.li.6.& idē est,si p eū stetit , quin adipiscatur.c.
licet.eo.li.& li.& hoc ēt si solū expectabat primū p gra
tiā,per cle.gratiæ.de rescrip. ut late ista ponit Pauinus
in suo trac.de sed. vacan. in præludio quod facit super
uerbo uacante,in 3.col.9.char.operis: sed latissime ho
die vltra Inn.Host.& Io. And.per Card. Abb.& Imo in
d.c.de multa.& per Firma.in tract.de epo.in 2.lib. in 1.
par.in 21. qō. vñ cum beneficiū primū uacet per ade-
ptionē secundi in casib.tñ suprascriptis,meritò patro-
ni possunt pñtare alios ipsis beneficijs sic vacantib. ut
2 in oī vacatione,ut s̄. est dictū.¶†Et pro hoc in terminis
adduco Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 3. ar.in 56.
q. dicētem patronū posse pñtare in ecclesia patronata
ēt altero instituto existente in beneficio, si acceptauit
s̄m non facta dispensatione super primo,alleg.Inno.in
d.c.de multa.per illū tex. in uerbo serat. & ibi Panor.i.
Abb.in gl.2.super uerbo, sed per receptionem corpo-
ralem. ubi dicit ponere multas limitationes ad.d.c.de
multa.q̄ limitationes nascuntur a iuribus superuenien-
tibus, ubi ad hoc ut uacet primū requirit pacifica pos-
sessio secundi. Tu dic,Imo.in d.c.de multa.ponere quā
plurimas limitationes ultra Abb.& prædicta procede-
re,si ambo beneficia sunt curata, uel ambæ dignitates
seu personatus in eadem in ecclesia,iuxta notata in d.
ca.de multa. per supradictos doc.secus si essent vnum
curatū,dignitas,uel personatus, & aliud beneficiū sim
plex, seu simplicia: quia non uacaret primū.ut uolunt
ibidē ipsi doc.& clarissime do. Car. in cle.gratiæ.in 19.
q.de rescri.Et quia s̄.diximus ita vacare primum si ade
ptus fuit possessionē secundi,hoc est uerū, nisi stetisset
per eū,quin illa fuisset adeptus, ut uolunt oēs in locis s̄.
alleg.& late Pauinus in d. trac. de sed. vacan.in prælu-
dio ad uerbum uacare.in fi. 3.et in prin.4.col.folij noni
operis.et præsertim in d.4.col.in uer.nonò per lapsum
3 ¶†Et intātum dr vacare ipso iure, q patronus poterit
incontinenti præsentare ēt eo non uocato : ut volunt
ibi præfati doct.in d. c. de multa.et in c.cum in cūctis.
de elec.ubi ēt Bal.et maxime hoc probat tex. in c.licēt
eps.de præb.li.6.ut late diximus supra in 9. art.præsen-
tis.q.princ. vnde conclude(non tractando materiam.
d.c.de multa.et aliorum iurium supra alle.quæ est co-
piosa, et requireret tractatum de per se et seruiret ho-
die nobis de uento propter crebras summorum Pon-
tificum dispensationes, quæ sunt potius beneficiorum
dissipationes) quòd quotienscunque per adeptionem
secundi beneficij incompatibilis uera uacatione ua-
cat primum, patroni primi beneficij poterunt ad illud
alium præsentare , ex quo uacat de iure,et quid quan-
do uacat de facto, et quando de iure diximus supra in
8.9. et 10.articu.præsentis.q.princ.uide ibi.et per ista sit
expeditus hic articulus.

¶Decimusseptimus art. vj.q.prin.j.Par.ij.Libri.

1 *Vacet an primum beneficium patronatum per præsentationem ad
secundum beneficium patronatum. & nu. 3.*

2 *Renunciare an possit beneficiatus beneficio patronato sine consen-
su patroni.*

1 Et ex prædictis deciditur.17.ar. † an per
præsentationē ad s̄m be-
neficiū patronatum uacet primum ēt patronatū. Nūc

articulum vr̄ sentire Roc. in hoc trac. in uerbo honori
ficū. in 4. q. prin. in fi. 3. col. ī vers. sed hic subonit. & seq.
ubi quærit, an stante aliquo beneficiato bñficij curati
p̄ronatus si p̄ñtetur ad aliud hmôi, & sic curatū, & pa-
tronatus vacet primū. & dicit uideri dicendū ꝙ nō: q̄a
gñalis dispô nō trahit̄ ad bñficia p̄ronata laicorū, ne re
trahant̄ a fundatione ecclesiarū, alleg. Lap. ī alleg. 96.
bñficia vacātia. & do. Feli. ī suo trac. q̄ñ literæ apostoli-
cæ no. patro. in prin. postea subdit ꝯriū ī uno verbo de-
cidere Car. in cle. si ab apostolicæ. in 15. q. de offi. ord. &
idē sensisse Abb. in c. de multa. in 4. col. sup gl. 3. in uer.
addit̄ & alius casus. de p̄b. & dicit hoc credere verius:
quia cessat isto casu rō, ne laici retrahantur a fundatio
nibus & c. cum patroni ratificatio uel cō sensus requira
tur ad hoc, ut valeat acceptatio secundi, & uacatio pri
mi. & allegat Abb. ubi s̄. & dicit istā cōclu. tenere Ge-
mi. in c. licèt eps. in fi. de præb. lib. 6. allegando Rotā &
Lap. Tu aduerte titulū ar. nr̄i esse, an facta p̄ñtatione in
personā alicuius p p̄ronos dicat̄ vacare primū bñficiū
p̄ronatū, ita ut p̄roni primò p̄roni possint p̄ñtare aliquē
2 ad illud. & Roc. ubi. s̄. disputat † an bñficiatus bñficio
p̄ronatu possit illud renunciare sine ꝯsensu patroni, &
vr̄ dicere ꝙ nō, p iura per eū allegata: & circa hoc eius
dicta accedunt, & facta cōclusione, ꝓut ipse facit, non
posse beneficiatū renunciare beneficio patronato sine
cōsensu patroni, vr̄ cōcludere, ꝙ nec possit acceptare
s̄m sine voluntate patronorum primi beneficij, si non
pôt acceptare s̄m ergo non est dubitandū, an uacet pri
mū: quia ex quo p acceptationē secundi vr̄ tacite re-
nunciare primo, & renunciatio fieri non pôt sine con-
sensu p̄ronorū, vr̄ cōcludendū, ꝙ non possit p̄ñtare in
primo, sed uolentibus patronis, & sic primi, beneficij se
cundo acceptato variaret primū: & tunc fieri posset p̄-
sentatio per patronos primi ēt non uocato rectore, per
d. c. licèt eps. de præb. li. 6. ut late diximus s̄. in 9. ar. præ
sentis q̄stionis princ. & ita ordino & declaro dicta do.
Roc. ubi s̄. ut faciant ad nostrū articulū. His præmissis
cōclusiue procedo, ꝙ si quærimus, an beneficiatus pos-
sit tacite uel expresse, puta literis & apertis uerbis renū
ciare beneficio patronato, tacite per acceptationē se-
cundi incompatibilis, ut in c. de multa. de præb. expres
se ut in c. qđ in dubijs. & in c. admonet. de renun. & de
hoc non sumus hic dicturi, sed Deo duce ĩ. in 3. li. in 5.
3 q. prin. in 5. art. cū in specie de hoc tractabimus. ¶ † Sed
dato titulo articuli nostri. s. an per adeptionem secun-
di uacet primū incōpatibile, ita ut patroni primi bene
ficij possint p̄ñtare, præsupponitur patronos primi bñfi
cij cō sensisse tacitæ renūciationi factæ de primo p ac-
ceptationē secundi, quia aliàs nō q̄rerent p̄ñtare in eo-
rū iurepa. primi beneficij, qđ p̄supponunt uacare, iō di-
scursus ad allegata per do. Roc. non faciunt, sed sūt ab
extra, vñ est dicendū ꝙ si primū beneficiū patronatum
uacat p acceptationē secundi oībus rite gestis & con-
currentibus quæ requirūtur in d. c. de multa. s. ꝙ fuerit
adeptus possessionē secūdi, uel per eū stetit, ut non adi-
pisceretur, de quib. in proximo præce. art. bñ p̄roni pri-
mi bñficij poterūt p̄ñtare: & ita dēnt intelligi dicta do.
Roc. dū vult, p̄ronos posse p̄ñtare ad primū: ut ꝓcedat,
q̄ñ bñficiatus acceptauit s̄m secuta fuit institutio ade-
ptio possessionis, & alia de quib. in d. c. de multa. & non
requiritur citatio beneficiati detinentis possessionem
primi beneficij, ut late diximus s̄. in d. 9. articulo. & ex
hoc patet, quod solū actum præsentationis qui fit per
patronos, & s̄m beneficiū non p̄ñt patroni primi bñfi-
cij p̄ñtare in illo: cū nō sit secuta institutio, adeptio pos
sessionis & alia, de quibus in d. c. de multa. nō dr̄ vaca-
re primū, si non uacat p solā p̄ñtationē in p̄sonā bñfi-
ciati factā, ergo non poterunt primi patroni procede-
re ad aliā p̄ñtationē uelut de bñficio vacante, cū nō va
cet per p̄sentationē p̄sentatus non acquirit aliquod ius
substantiale, ut no. in c. cū Bertoldus. de re iudica. &
ita in terminis clare decidit do. Car. in cle. & si ab apo-
stolicæ. in 15. q. de offi. ord. dū dicit post Lau. ꝙ si patro
nus præsentat beneficiatum curatum ad aliud cura-
tum, & instō sit secuta per ep̄m, tenet, licet patroni pri
mi bñficij non p̄ñtent ad primū, nisi post adeptam pos
sessionem secundi, per d. c. de multa. & sic aperte tenet
solam p̄ñtationem factā de aliquo ad s̄m curatū non
facere uacare primū: ut p̄roni primi possint ad illud p̄ñ
tare, nisi sit secuta instō, & adeptio possessionis, ut dixi-
mus p supradicta, ergo sola p̄ñtatio non sufficit, & ista
est rñsio p̄ñtis art. Et ꝙ d. c. de multa. de p̄b. & c. cum in
cunctis. de ele. disponentia per adeptionem secundi in
compatibilis uacare primum, hēant locum ēt in bene
ficiis patronatis, dixim. s̄. in 15. art. huius quæst. post Inn.
Host. & Io. An. in uers. adde & aliud notabile.

¶ Decimusoctanus art. 6. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Vacante ecclesia patronata aliquo de modis inclusis in principali articulo, an patroni possint in ea præsentare, ubi quòd sic.*
2 *Valet consequentia uacat, ergo potest præsentari.*

1 Ex omnib. igitur p̄dictis decidit̄ 18. ar. gñalis, † nam
ex quo Pauinus in d. trac. de se. uac. in præludio
uerbi uacare per totam nonam & quasi decimā char.
ponit alios modos uacationis. s. p trāslationē ep̄i, p in-
gressum religionis, p uiolētā possessionē, & sic p intru-
sionē p ꝯctum matrimonij de p̄ñti, p lapsum t̄pis, ĩ. qđ
quis esset ꝓmouendus ad aliquē ordinē ex natura bñ-
ficij requisitū, & ubi ecclesia haberetur ꝓ derelicta per
uiolationē sequestri, & per multos alios modos ut ibi,
an ecclesia p̄ronata uacāte aliquo de p̄dictis modis seu
2 alio, patroni poterunt ad illā p̄ñtare, & dic ꝙ sic: † quia
ubi dat̄ uacatio dat̄ & p̄ñtatio. ut est tex. & ibi doc. in c.
fi. de ꝯces. p̄b. & s̄. dixim. in 1. art. p̄ñtis q̄ōnis prin. dum
modo uacet perfectè, ut dr̄ ibi per Paui. & sufficit uaca
re de iure licet non de facto, ut diximus in 9. art. proxi.
præced. & sub ista decisione multa includuntur quæ si
gillatim examinarentur, longa esset historia, & esset
transcribere, & tractare omnes istas materias, quod
non est nostri propositi.

¶ Decimusnonus art. 6. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Præsentari an possit in ecclesia uacatura, ubi quòd non.*
2 *Procurator non potest constitui ad præsentandum beneficium uacaturum.*

1 Et ex istis deciditur. 19. art. valet. † an p̄ronus possit
p̄ñtare ad ecclesiā uacaturā, & in hoc non est fa-
ciēda uis, cū sit tex. clarus, & ibi doc. in c. fi. de cōce. p̄b.
disponens, p̄ñtationem non posse fieri: nisi actu eccle-
sia uacet, ut diximus supra in 1. art. p̄ñtis. q̄ō. & hoc ut
euitetur uotum captandæ mortis ut ibi, nec pôt patro
nus permittere aliquem p̄ñtare, ut in d. c. fi. de ꝯces. p̄b.
& idem est in collatione. c. constitutus. de p̄b. & iō nec
procurator in spē constitui pôt ad p̄ñtādum uacaturū
beneficiū, ut late tractauimus s̄. in 4. q. prin. huius par-
tis. in 1. 2. & 3. art. & ita conglutinat ista oīa Pau. de Ci
ta. in hoc trac. in 6. par. in 3. ar. ī 41. q. ubi refert Firma. i.
Bertachi. allegantem aliqua, quæ non reperiuntur, ut
ibi per eum, & idē uoluit D. Roc. in hoc trac. in uer. ho
norificum. in fi. 53. q̄ōnis, ubi dicit ad beneficium nul-
2 lo modo uacans, & sic ad uacaturum nō posse fieri p̄ñ
tationem, ut dicit sentire Do. de Rota. deci. 365. alias
octaua, hoc tit. in antiquis. & notari in d. c. fi. de cōces.
p̄b. & firmare Lud. Rom. in consi. 465. in re p̄ñti & face
re q̄ ipse dixit in d. uer. honorificū. in 5. q. prin. in pe. co.
& dū tractauit ibi de procuratore ꝯstituto ad uacatu-
ra: & hoc idem uoluit ipse Roch. in uerbo competens
in 28. q. remittendo se ad proxima dicta, & ista est ueri-
tas, quæ non habet angulum.

¶ Vigesimus art. 6. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Coadiutor an possit dari in beneficio patronato sine consensu patroni. nu. 3. & 6.*
2 *Coadiutorem dare sapit ordinationem statutus ecclesiæ.*

Bene-

Beneficium uiuentis dari non potest.
Legatus an dare possit perpetuum successorem.
Coadiutorum materia remissiue.

Et Hoc uigesimus sequitur art. pone institutum esse
senem ualitudinarium, uel alias infirmũ adeo
1 ut dãdus sit sibi coadiutor †an possit dari sine consensu
2 patroni. & in hoc est dicẽdum † ꝙ ex quo dare coadiutorem sapit ordinationem status ecclesiæ, ut in c. tua
nos. & in c. fi. de clerico ęgrotã. & in c. unico. eo. tit. lib.
6. requirendum esse ꝯsensum pṙoni, sicut dicimus in ꝑmutatione q̃ ẽt ex cã fit p eṗm, ut late diximus supra in
6. art. pñtis qõ. ego licet non inuenerim hunc articulũ
in specie tactum, & tñ pro hoc ꝙ requirat ꝯsensus pṙoni, adduco tex. in indiuiduo hoc ꝓbantẽ in c. unico. in
§. uerum. de cle. ęgro. li. 6. hoc niõ inducendo: nã negari nõ pôt electionem, & pñtationem a pari procedere,
& ita dicit interesse hñtiũ eligere sicut hñtiũ pñtare, ut
pulchre sæpius diximus s̃. in d. 6 art. maxime post Lap.
Rotã Car. & alios in corũ di. ibi qñ uocandi sunt quorũ
interest in permutationibus, & appellant eos quorum
interest tam eligentes q̃ pñtantes: sed tex. in d. c. unico
in §. uerũ. & ibi oẽs uolunt, ꝙ in dando coadiutore eṗo
indigenti eo requiritur ꝯsensus capituli habentis eligere, sic & in casu nr̃o dr̃et requiri consensus habentis ṗ-
3 sentare per supradicta. †Et pro clariori intelligentia dicerem, ꝙ si loquimur de coadiutorib. qui aliqñ hodie
dantur & sunt futuri ẽt perpetui successores in beneficio, & de istis non est quærẽdum: quia eos nemo potest
4 dare, nisi solus Papa, †ex quo est dare beneficiũ uiuẽtis,
quod dari non pôt 7. q. 1. Nonacianus. & c. non furem.
& c. eum qui. & c. audiuimus 4. q. 1. in primis. in c. denique. solus ergo Papa hoc facere pôt. c. petisti. 7. q. 1. & est
tex. in c. 2. de ṗb. in 6. & ibi gl. in uerbo uocauit. & ita uoluit Firma. in tra. de eṗo. in 1. li. in 1. char. in 4. co. in 3. q.
& hoc ne mors captetur c. ne captandæ. de conçes. ṗbẽ.
lib. 6. unde si de huiusmodi coadiutorib. & futuris successoribus loquimur, & Papa illos concedit, & derogat
expresse patroni laicis, quod facere pôt. c. cum dilectus.
hoc tit. & plene ꝑ do. Fel. in trac. qñ lite. aposto. uo. patro. per totum, alias si non derogaret expresse, dicerem
non intelligi eis præiudicatum, unde moriẽte illo rectore, patroni laici poterunt præsentare: non ita dicerẽ
de patronis ecclesiasticis: cum illis possit Papa pręiudicare & etiam legatus d. c. cum dilectus. & c. dilectus. de
5 offi. lega. licet ego dubitarem †an legatus possit dare ꝑpetuum successorẽ, per c. dilectus filius. de pręb. & glo.
in c. 2. in uerbo uacaturis. de pręb. li. 6. sed de hoc hic nõ
sum tractaturus, sufficit concludere, ꝙ si legatus posset
6 hoc facere idem esset dicẽdum. ¶ †Aut uero loquimur
de coadiutoribus tṗalibus qui durant, donec uiuit, ille
cui dantur, ut pulchre Abb. & oẽs in d. cap. fi. de clerico
ægrotan. & doc. in d. c. ult. eo. tit. lib. 6. & in istis dicerẽ
requiri consensum patronorum, ex eo quia uertitur interesse eccęsiæ quam ipsi defendere habẽt: & diximus
late supra in diffinitione iurisp. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin.
in 1. art. in fi. & ꝙ mortuo illo cui adiutor est datus patroni poterũt præsentare, patet: quia similiter dicimus,
ꝙ mortuo eṗo, cui datus est coadiutor, administratio
ad capitulum deuoluit. Bar. in l. solet. ff. de tute. Ang. ĩ
l. 1. C. q petant tutores. & sic postea capl̃m eliget alium
eṗm, ut de ele. ꝑ tot. Et ꝙ requirat ꝯsensus pṙoni facit
quod dicit Abb. in c. q̃sitũ. añ fi. 1. col. de rerũ. ꝑmu. ubi
exẽplificat, & a pari ponit ꝓcedere ꝑmutationẽ quam
facit eṗs, & dationẽ coadiutoris, uñ sicut ibi ꝯsensus pa
7 tronis requirit sic & hic. ¶ †Et de istis coadiutorib. pulchre Firma. ponit in suo tract. de eṗo. in 1. par. 1. libr. in
4. col. 1. char. in 3. q. ubi de duce Francisco Fuscaro duce
Venetorũ cui in uita fuit datus successor ĩ ipso ducatu:
& in 2. par. 4. lib. in 13. q. in fi. 24. char. & in prin. 25. operis. ubi quando datur coadiutor ꝑꝑ furorem, ꝑꝑ ęgritudinem, ꝑꝑ senectutẽ, & similia q̃ non sunt transcribenda, de qua ẽt materia coadiutoris est recurrẽdum ad ea
quæ dicunt doc. in toto titu. de cler. ęgrotã. in antiqs.
& in 6. & in decretis. in 7. q. 1. ꝑ totũ. & ad doc. in c. grãdi. de suppleu. negli. ṗla. lib. 6. & maxime in solẽni repe.
quam ibi facit do. me. Corsc. & ad repertoriũ ipsius do.
me. ad Abbatem in uerbo coadiutor. quia ista materia
non est præsentis speculationis.

¶ Vigesimus primus art. 6. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Beneficiatus iurisp. an possit sibi eligere successorem, uel saltẽ una cum episcopo & patrono in illo, ubi quod solus non, nec cum uoluntate episcopi. & nu. 5.*
2 *Episcopus uiuens non potest sibi eligere successorem, quamuis Moyses potuit.*
3 *Papa non potest eligere successorem, etiam si cardinales hoc statuãt.*
4 *Successor Petri fuit Linus, deinde Cletus, deinde Clemens.*
6 *Beneficiatus iurispat. an & quando possit sibi eligere successorem habita licentia Pontificijs.*
7 *Consuetudine stante ut beneficiati possint sibi eligere successorem, electio facta tenet.*

1 Et Ex istis resultat dubitatio. 21. art. †an hñs bñficiũ
pṙonatũ possit sibi eligere successorẽ uel saltem
una cum eṗo & pṙono in illo. & dubitatio ṗsentis ar. &
proximi ṗcc. ꝓuenit ex his, quæ diximus supra in 19. ar.
ubi ꝯclusimus, nõ posse fieri pñtationem ad bñficium
uacaturũ, nec ꝓmissionẽ de ṗsentãdo. ꝑ c. fi. de ꝯces. ṗb.
Et iõ dic breuiter, ꝙ si q̃rimus, an bñficiatus solus possit sibi eligere successorem in bñficio pṙonato, & non
est dubiũm nõ posse maxime in ṗiudicium pṙoni, qa si
eṗs nõ pôt pṙono ṗiudicare. c. decernimus. 16. q. 7. mul
to fortius tũc ipse beneficiatus, q nullã hẽt auctoritatẽ
2 disponẽdi in bñficio post suã mortẽ. c. accepimus. de pactis. & 7. q. 1. quasi ꝑ totum. ¶ †Unde dicit eṗm uiuẽtẽ
nõ posse sibi successorem eligere, quamuis hoc fecerit
Moyses, qui filios suos in principatu successores cõstituit, & fuit amicus Dei loquens cũ eo de facie ad faciẽ.
8. q. 1. Moyses. cum hoc in aliis nõ ꝑmittat. c. eṗs. & seq.
3 & c. apostolica. §. his omnib. ca. cã & qõne. †Et idem in
Papa, qui nõ pôt sibi eligere successorem etiam si cardinales hoc statuãt s̃m Pau. de Elcaza. & Car. post alios
in cle. ne Romani. de ele. uer. 4. & ibi oẽs. Nec potest dici Petrum hoc fecisse, ergo alii hoc facere poterũt, qa
quamuis Ignatium in Antiochia cum Romam petiit
sibi successorem dimiserit, tamẽ hoc exemplum non
trahitur ad alios s̃m glo. in c. fit trãsitus. 79. dist. ita Firma. in trac. de eṗo. in 3. par. 1. libr. in 40. q. & ultra dicta
per eum hoc tenet Arch. in d. c. fit transitus. & glo. in d.
§. his omnibus. & Abb. in c. licet. ubi omnes. in fi. primi
notabilis, de elec. & in c. accepimus. de pact. sed tenera
Ignatius non fuit successor Petri generalis, sed solum
in Antiochia dimissus ipso Petro adhuc Papa remanẽte Romæ per uigintiquinque annos, menses septẽ dies
4 octo, ubi ipse Firma. dicit in 1. col. sui procemii †successor ergo Petri fuit Linus & post Linum, fuit Cletus, &
5 post Cletum, Clemens. ¶ †Aut nos loquimur, quia bñficiatus uelit sibi eligere successorem cum uoluntate
eṗi, & sĩr nõ potest etiam si ex pacto processerit. d. c. accepimus. de pact. quanto magis nõ poterit sine cõsensu
patronorum in beneficio patronato ꝑꝑ dispõnem. c.
decernimus. 16. q. 7. †qa eṗs hoc facere non potest per
6 prædicta iura, nisi solus Papa, per c. accepimus. Aut uero loquimur, quia Papa dat licentiam alicui beneficiato, in beneficio patronato eligendi sibi successorem, &
tũc aut dat istã licẽtiam simpliciter nõ facta mẽtione
de iurepatronatus & maxime laicorum, & dicendum
est nõ ualere, ut in c. cum dilectus. hoc ti. & notat in c.
dilectus. de of. lega. facta tñ expresse derogatione pôt illis ṗiudicare ꝑ dicta iura. Si uero non fecit de patronis
laicis expressam mẽtionẽ & illis nõ derogauit, & tunc
aut dedit licẽtiam ipsi beneficiato, & intelligi debet do
consensu patronorum & nõ aliter, ut diximus in permutatione supra in 6. art. ṗsentis qõnis princ. unde omnino requiretur eorum saltem consensus. ¶ Aut data
est licentia beneficiato & episcopo, & idem & tanto

magis, si licētia dat beneficiato epō, & patronis ut fieri
possit electio successoris p d.c.petisti.7.q.1.& dista Ab.
in d.c.accepimus. Aut Papa dedit licētiam beneficiato
uel epō cum expressa derogatione iurispatronatus lai-
corum, & ualebit electio successoris: qa pōt Papa ꝑiu-
dicare expresse ēt patronis laicis, iurib. suprascriptis: &
late Fel. in d.trac. qñ ht.apo.noc.patro.p totum. Aut de
dit licētiam Papa omnib.s.beneficiato epō, & patrono,
& sic concurrente Papæ licentia, quæ est summū agēs
in hac materia, p d.c.petisti.7.q. 1. & tunc poterit fieri
electio successoris per beneficiatum de consensu patro
norum, q consensus loco pñtationis habebitur, ut dixi
mus supra in pmutatione in 6.art.in 4.dubio. & eps po
terit instituere sub ꝯdōne, s.illo decedente, uel reserua-
re instōnem post mortem beneficiati, ut reseruat ꝯfir-
matio, ut in d.c.petisti. quem tex. allegat Abb. in d.c.ac
cepimus. & in d.c.licet. ¶ † Bene dicerem unum, q si ex
7 taret cōsuetudo in loco, q patroni cum beneficiato ēt
in uita beneficiati possunt eligere successorem, tenebit
talis electio successoris etiam sine Papæ licētia: quia ista
ꝯsuetudo hē loco priuilegij, sed p priuilegium pōt fie-
ri. d.c.petisti, ergo & per præscriptionē, ut late diximus
supra in 1.par.1.lib.in 9.q.prin.in 3.art.in 4 motiuo par
tis affirmatiuę in uer. pōt etiam p̄dictis obstare, cum in
casu nr̄o fiat electio de successore dum loquuti fuimus
de hac ꝯsuetudine q̄ uiget Trani in qbusdā beneficiis
procedentibus de sacerdote in sacerdotem, in quibus
beneficiatus eligit sibi successorē, ad quæ ibi dicta me
remitto, licet ibi non requiratur patronus: quia sacer-
dos est ibi patronus, & sic fungitur uice utriusque, scili
cet rectoris & patroni.

¶ Vigesimussecundus art.6.q.prin.j.pa rij.Lib.

1 *Iurisp. an dicatur uacare in curia, ut sit reseruatum Papæ, ubi quòd sic quò ad iusp. clericorum, secus laicorum, limita & amplia numer. 6. & 7.*
2 *Vacare in curia dicuntur omnia beneficia officialium curiæ & capellanorum Papæ.*
3 *Iurisdictionis ecclesiæ dicitur patronus laicus quoad iuspa.*
4 *Reseruatione generali non includi beneficia patronata laicorum.*
5 *Odiosa sunt restringenda.*

Pro Complemēto igit̄ huius.6.q.prin. 22. erit articu
1 lus † an pronus pñtet in bñficio pronatu uacāte
in curia, & sic an ecclesia pronata uacet ī curia adeo q
sint reseruata Papæ sicut & alia bñficia ibi uacātia: &
sic, an.c.2.de p̄b. lib.6. hēat locum in beneficijs prona-
2 tis, & ēt an regula cācellariæ, q̄ vult: ut oīa † bñficia of
ficialium curię & capellanorum Papæ dicant̄ uacare
in curia, & hodie est extrauagās Paul. secūdi ad pꝑctuā
&c. ad Roma. pōtificum. q̄ est sub rubr. de beneficijs ac
ceptis, vult q sint reseruata omnia bñficia omniū offi-
cialium curiæ, collectorum & subcollectorum ac om
nium familiarium Papæ & cardinalium, siue uiuāt car
dinales, siue sint mortui, siue sint in seruitio uel officio,
siue fuerint & tūc nō sint, an in istis reseruationib. inclu
dant̄ uacationes bñficiorum pronatuum, & maxime
laicorum. Et dic breuiter, q gl. in uerbo collatio, in c.2.
de p̄b. lib.6. q̄rit de hoc, & in principio tenet illum tex.
nō comprehēdere pñtationes pronorum laicorū. po-
stea in uer. sed eadem rōne, q̄rit, an comprehēdat bene
ficia, q̄ ptinēt ad pñtationem psonarum ecclesiastica-
rum. & primo argumētat̄ q nō, postea dicit, q p uerbū
quacunq̄ auctoritate, & p uerbum ꝓuisio, in tex. apposi
tum dicit q uideant̄ comprehendi p̄dicta, & intelligit
ibi gl. De hoc ēt q̄rit Arch. in d.c.2. in ult. col. ubi dicit,
illam ꝯstōnem non extēdi ad beneficia pronata uacā-
tia in Ro. cu. si ptinent ad pñtationem pronorum lai-
corum, ut ait qdam Io. cardinalis, qui ita seruari uidit,
& potest esse rō s̄m eum, quia illa constō de eo bñficio,
quod ad patronum ptinet, nullam facit mētionē, sed
tm̄ de electione prouisione seu collatione ad aliquem
pertinentem iure ordinario vel delegatę prātis, iō illud
ius laicorum. s. pñtationem intelligit non immutasse,
sed eis reliquisse ius suum, cum s̄. dicta differant a pñta
tione. c. cū in illis. §. cū aūt. de præb. li. 6. & c. dilectus. el
3. de præb. Subdit tñ, Papam potuisse si uoluisset muta-
re, & ēt illa beneficia reseruare. c. cum dilectus. hoc tit.
& rationem esse: quia pronus s̄m ueritatem non hēt ius
in ecclesia. c. nouerint. 9. q. 1. sed tm̄ ex gr̄a sustinet. 16.
3 q. 2. si quis episcoporum. & c. 3 hoc ti. ¶ † Et pro hoc ulti-
mo addit aliam rationem: quia patronus laicus est de
iurisdictione ecclesiæ quo ad iusp. c. quanto. de iudi. cū
sim. igitur si ipse Papa, qui ipsam gr̄am talib. contulit,
uult de illis beneficiis disponere, poterit s̄m eius bene-
placitum, cum sit s̄. ius c. proposuit. de ꝯces. p̄bē. postea
ipse Arch. quærit, quid de pñtationibus pronorū eccla-
sticorum, & dicit primo comprehendi sub illa ꝯstōne:
cum de pñtatione nullam faciat mentionem, & pñta-
tio differat a p̄dictis. s. electione, collatione, & prouisio-
ne, ut in iurib. s̄. allega. Item illa ꝯstō est odiosa, ergo in
telligenda in casu specialiter suo, sed ꝯtria pars sibi uī
uerior, quia illa ꝯstō generaliter loquitur, ut ibi patet,
cum dicit quacunque auctoritate, & arg. c. dilectus. de
offi. leg. & c. cum dilectus. hoc tit. quia pñtatio proni ec
clesiastici uim habet electionis, ut no. Inn. in c. cū autē.
hoc tit. & ita ipse Arch. pertransit ubi s̄. & sic vr̄ tenere
cū d. gl. Io. mo. ut enim refert Io. An. in d. c. 2. super d. gl.
in 2. col. & ēt ipse Io. An. refert & sequunt̄ Archi. ubi p
xime. Sed Gem. recitatis d. Arch. Io. mo. & Io. An. in d.
c. 2. sup gl. in uerbo collatione, in fi. 2. & in 3. col. narran
do opi. q non extendat se dicta cōstitutio ad ecclesias
patronatas laicorum post Zenzelinum & Lap. adducit
ibi rationem, quam ponit gl. pen. in uerbo præsentare.
circa fi. in c. cum dilectus. hoc tit. q si beneficia patro-
nata conferrentur per Papam laici retraherentur ab
ædificatione ecclesiarum, ꝯ quam rōnem non est ueri
simile Papam uenire in specie, ergo in suis generalib.
uerbis ꝯuenire nō intelligitur. c. cū in gñali. de offi. uic.
li. 6. & ad id qd̄ dicit Arch. Papā hoc facere posse, rñdet
hoc esse fatendū, sed hic nō disputamus de posse, Papę
sed de eius uelle, quod in dubio non est dicendum ipsū
uelle, ut ibi Lap. & Gem. Lap. Ab. uero ultra lecturam
in c. 2. de hoc art. in specie quærit in allegatione sua. 96.
beneficia uacantia, quærendo de beneficiis uacantibus
in curia & reseruatis ea officio uel familiaritate, an in il
lis includantur bñficia pronata, & multum ample hoc
disputat primo arguendo illa includi sub reseruatione
& dispōne d. c. 2. p pulchras rōnes licet nō ꝯcludentes,
postea in uer. ueriorē puto, adducit rōnes p parte nega
tiua. s. q non includantur, & primo illā de qua s̄. quia
retraherentur laici a fundatione ecclesiarū &c. & iō ꝯ-
cludit, bñficia pronata clericorū nō includi, quasi ue-
lit illa pronata clericorū sicut p̄dicti Arch. Io. mo. Zen
zel. Io. An. ipsemet Lap. in lectura & Domi. noluerunt
ut s̄. est dictum addendo Lap. q si aliter esset in prona-
tus laicorum attenta cupiditate p̄latorū, de facili laici
eorum iure priuarentur, ut ibi p eum. Et p̄dicta sequit̄
Pet. de Anch. in d. c. 2. Et demum do. Phil. Francus ibi-
dē in d. gl. in uer. collatio. in fi. 3. col. allegādo p̄dictos
doc. & Lap. in d. alleg. 116. & in alleg. 84. in 6. col. & face
re gl. & ibi Io. An. in d. c. dilec. de offic. leg. & gl. in cle.
1. de p̄b. in fi. & Spe. in tit. 2. ī § nunc tractemus. uer. sed
4 nunquid legatus. & Card. in d. cle. 1. de præben. in 6. † q
dicit in generali reseruatione d. c. 2. & in alia quacun-
que reseruatione non includi beneficia patronata lai-
corum, nisi fiat de eis specialis mentio, & allegat etiam
ad hoc Rotam prædicta plene tractantem 331. supposi
to facto. de præben. In nouis. ¶ Subdit tamen dispositio 5
nem d. c. 2. hēre locum in ecclesiis de iurepa. ecclesiasti-
carū psonarum: qa eorum pñtatio habet uim electio-
nis, alleg. Inn. in c. cum autem. hoc ti. Et hoc idem q di-
spositio d. c. 2. & huiusmodi reseruationes nō includāt
bñficia pronata laicorum, sed bene clericorum, tenuit
Car. in cle. 2. in 7. q. per gl. ī uerbo apostolicis. in cle. p li
teras. de p̄b. tenuit ēt Fel. late in princ. sui tract. quando
lit. apo. not. patron. ubi allegat suprascriptam rōnem.

ne lai-

ne laici retrahant a fundatione ecclesiarũ: & ibidẽ ẽt
late in 9. ampli. & in 2. limi. & tangit ſiſt ipſe Fel. in c. in
nſa. in 37. & in 38. correlatio, de reſcrip. & faciunt quæ
dicit Abb. & doc. in c. cũ dilectus. in fi. hoc ti. & doc. &
ibi Barb. ĩ c. dilectus. de offi. leg. voluit ẽt Alex. de Imo.
in conſ. 75. viſis ponderatis. in 4. vol. & ſeq. ſubſcriptio-
ne. & Gay. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in fi. 26. col. & Roch.
in hoc trac. in uerbo honorificũ. in 4. q. in 4. col. in uer.
an aũt reſeruatio. & plenius in uerbo cõpetens alicui. in
24. q. & remiſiue Firma. in ſuo repertio. in uerbo patro-
nus. in 6. col. in ver. 300. qui. do. Feli. & Roc. ubi ſ. dicũt
hanc eſſe cõem opinio. Tu aduerte, ꝙ pro iſta cõi opi.
eſt tex. in d. c. 2. illum ponderando, ut facit Archi. quia
5 †cũ ſimus in materia pœnali & odioſa eſt reſtringenda
diſpõ. & tex. ibi nõ loquiẽ, niſi de bñficijs, in quib. proce
ditur p electionẽ, prouiſionẽ, uel collationẽ: & ſub iſtis
nõ includiẽ pñtatio, ſ. allegato. c. cũ in illis. §. cũ aũt. de
præb. li. 6. loquiẽ ẽt de ſpectantib. ad aliquos iure ordi-
nario, vel delegato, & pñtatio nõ cõpetit iſto iure, ſed
ex gratia. c. 3. hoc ti. ergo nullo mõ põt loqui de patro
natis laicorũ. igiẽ ille tex. potius eſt pro cõcluſione cõ-
tra q̃ ꝯ. Secundò aduerte, ꝙ attenta diſpoſitione. d. c.
cũ in illis. §. cũ aũt. de præb. li. 6. q̃ facit differentiam in
ter iſta uerba cõferre, eligere, ꝓuidere, & pñtare; & ſub
iſtis verbis nõ includi pñtationẽ, nec diſtinguiẽ de pñ-
tatione patroni laici uel eccleſiaſtici & ſumus in ma-
teria odioſa, nec pñoni eccleſiaſtici includanẽ maxime
cũ ẽt illi non habeant pñſentationẽ iure ordinario nec
delegato, ſed ſiſt ex gratia. c. ſi qui epõr. 16. q. 7. & late di
ximus ſ. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 4. ar. dũ tractauimus
an iuſp. ſit ex grã, an ex debito, & ꝯcluſimus eſſe ex grã
ẽt iuſp. eccleſiaſticarũ pſonarũ: tñ qa cõis opinio oĩum
doctorũ eſt in ꝯriũ, nõ eſt diſcedendũ ab illa: & poſſet
reſponderi ad hoc motiuũ, ꝙ licẽt iuſp. clericorũ ſit ex
grã, hoc eſt quò ad alios fructus q̃ pñſentationis: qa quò
ad fructũ pñſentationis, ex quo illo fructu eccleſiaſtici
pñoni ſunt capaces non dĩ eſſe ex gratia, ut diximus in
d. 4. ar. & de illo fructu & non de alijs nunc agitur. Ter
tio aduerte, ꝙ d. Roc. in d. uerbo cõpetens alicui. in 24.
q. dixit expreſſe gl. in uerbo collatio in d. c. 2. tenere etiã
beneficia pñonata laicorũ includi. & Gemi. & alios te-
nere ꝯ eã, ſed aliquos, quos idẽ Gemi. refert tenere cũ
ea. tu. dic ꝙ ſalua pace do. Roc. nunq̃ Gemi. ibi dixit gl.
tenere iuſp. laicorũ includi in diſpõne. d. c. 2. immo Io.
An. referendo Archi. tenentẽ iuſp. laicorũ nõ includi;
dicit Archi. tenere cũ gl. & ſic alij faciunt. & iõ vñr uel
le gl. tenere iuſpa. laicorũ non includi. & certe ita ipſa
gl. loquiẽ, ut eam ſ. retuli. nã gl. de duob. q̃rit. primò, an
includanẽ in diſpoſitione. d. c. 2. beneficia de iurep. lai-
corum. & reſpondit ſæpe in curia fuiſſe receptũ, ꝙ illa
diſpoſitio non extendatur ad patronata laicorũ; & in
hoc reſidet, & poſtea q̃rit, quid de beneficijs patronatis
eccleſiarũ, monaſteriorũ, & monachorũ, & arguit pró
& ꝯ & poſtea dicit illã diſpõnẽ extendi ad prædicta;
non intelligo de iurep. laicorũ & eccleſiarũ, ſed ad pdi
cta. ſ. de iurep. eccleſiarũ, monaſteriorum & monacho
rũ. & ita intelligit illã gl. Io. An. ibi cũ dicit eã concor-
dare cũ Arch. qui Arch. ita uoluit. ¶ Eſt bene uerum, ꝙ
Barb. in quodã ſuo conſi. qđ eſt ſituatũ inter ꝯſilia do.
Alex. de Imo. in numero. 74. viſo puncto. in pen. col.
in 4. uol. dicit ꝙ gl. prædicta dicat oppoſitũ. ſ. ꝙ illa di-
ſpoſitio extendatur ẽt ad beneficia de iure laicorũ, &
iõ dicit cũ ea tenendũ: quia ab opinione gl. non debe-
mus recedere. & allegat ibi plura de auctoritate glo. &
Io. An. tñ eius opinio non teneẽ, ſed oẽs tenens oppoſi-
tũ, ut ſ. eſt dictũ: nec ipſa gl. tenet id ad qđ ipſe eã alle-
gat, ſed ꝯriũ, ut ſ. deduximus, cũ ita eã ĩtelligat Io. An:
qui eã ſecit, cũ dicit illã tenere ꝙ Arch. & Arch. teneat
in illa diſpõne nõ includi bñf. pronata laicorũ ſed ſolũ
clericorũ. ergo ita ẽt intelligit illa gl. Quarto aduerte,
ꝙ oĩa ea q̃ ſubtiliter & nouiter induximus & cõſidera
uimus ſ. in 12. ar. pñtis. q. prin. per q̃ demonſtrauimus
ibi. c. 1. ut lit. penden. lib. 6. loquens de electione non
6 extendi† ad præſentationes. laicorũ, militant & dedu-
ci poſſunt pro corroboratione cõis opi. pñtis ar. Dico tñ
talẽ cõm. opi. procedere in bñficijs pñonatis laicorũ, qñ
laici ſunt patroni ex aliqua ex illis tribus cauſis. ſ. quia
fundarunt, ꝯſtruxerunt uel dotarunt eccleſiã: ut no. in
c. piæ mentis. 16. q. 7. nõ tñ in patronis ex priuilegio, vel
præſcriptione, qa ad bñficia pñonata illorũ extendiẽ re
ſeruatio. ita Car. in d. cle. 2. ut lit. pendẽ. & in conſ. ſuo.
60. vacante. in 1. dub. & Fed. conſi. 65. infraſcriptæ qõ-
nes. Barb. in d. conſ. 74. viſo puncto. in fi. col. inter ꝯſ.
Alex. in 4. uol. & ibidẽ Alex. pulchre in ſeq. conſ. & ſic
75. uiſis & ponderatis. & mouent ut illa potiſſima rõne,
quia ceſſat rõ de qua ſ. ne laici retrahantur a fundatio
ne & c. qa nõ acquiſiuerunt iuſp. ex illis cauſis, ſed pri-
uilegio uel præſcriptione, in quib. non militat talis rõ:
& ita plene do. Fel. in d. trac. qñ lit. apo. no. patro. in 2.
limi. & in d. c. in noſtra. in d. 38. correlario. de reſcrip. &
uoluit ẽt domi. Roc. in d. uerbo competẽs alicui. in 24.
q. ſed de hoc plene dicemus (Deo duce) j. in 2. par. hu-
ius 2. li. in 8. q. prin. in 3. ar. ubi magis generaliter tracta
uimus, an laici patroni ex priuilegio uel præſcriptio-
ne reputentur ut laici uel ut eccleſiaſtici quòad reſer-
7 uationẽs Papæ & diſpoſitiones legatorũ. ¶ †Vnum ad
de pro ampliatione ſupraſcriptæ cõis opi. ꝙ nõ ſolum
beneficia uacantia de iurepa. laicorũ non dicunẽ uaca
re in curia, ſi uacant vera vacatione, ſed ẽt ſi fieret per
mutatio in curia de beneficijs patronatis laicorum, q̃-
uis ex cã permutationis dicant vacare, ut diximus ſ. in
6. ar. pñtis qõnis prin. maxime in 1. dub. non tñ dicen-
tur uacare in curia, niſi fiet mentio de iurepat. laicorũ,
& illi derogetur expreſſe per Papã. ita Lap. d. alleg. 96.
ad fi. & uoluit pulchre do. Feli. ĩ d. trac. qõ lit. apo. no. pa
tro. ĩ 6. col. ĩ 9. ampl. & iſta ſufficiãt: qa materia ẽ clara.

Ex omnibus dictis in ſupraſcriptis. 12. ar. huius. 6.
q. princ. collige conclu. patronos ſeu exiſtentes
in quaſi poſ. pñtandi ſemper hẽre ius præſentãdi in habi
tu, in actu uerò nõ niſi eccleſia uel bñficiũ uacet, ut in
1. ar. et uere dĩ uacare per mortẽ rectoris: ut in 2. ar. Am
plia primò d. cõclu. procedere: ut patroni poſſent præ-
ſentare cũ eccleſia uacat, ẽt ſi eccleſia uacat per ceſſio
nẽ, uel renunciationẽ p dicta ſ. in 3. ar. Extende primò.
d. ampli. procedere, ẽt ſi patronus eccleſiaſticus pñtet
vnũ, & ille reſicieret ẽt in manib. ſuis, q̃uis nõ poſſit ua
riare, poterit tñ pñtare ſm hoc caſu p dicta. ſ. in 4. ar. Ex
tende ſecundò d. ampli. in tantum procedere, ꝙ in caſi
bus pſcriptis non cadit collatio ordinarij, nec expectãs
apoſtolicus admittitur, ſed patronus pñſentabit ibidem.
Reſtringe primò d. ampl. ꝙ beneficio renunciato pote
rũt patroni pñtare, niſi renunciatio ſit facta p ſimoniã:
quia tunc non tenebit, ut diximus in fi. 3. ar. Reſtringe.
2. d. primã ampl. ꝙ beneficio uacante p renunciationẽ
pñoni poterunt pñtare, niſi renunciatio fieret cã pmu-
tationis: quia tunc licẽt vacet beneficium, tñ pñonus
non pñtat, ſed ꝯſentit p late dicta. ſup. in 6. ar. Amplia,
limita, extende, reſtringe & declara pñtem reſtri. put
nos fecimus in fi. d. 6. ar. ubi oĩa dicta ibi in 12. dubijs re
duximus. Amplia. 2. d. conclu. & pdictã primã ampl. ut
vacante eccleſia poſſit patronos pñſentare, intũ pcede
re, ꝙ ſi pñtatus non cõſenſit põtationi, uel renũciauit:
moritur ante inſtõnẽ uel aliter nõ tenet pſentatio, po-
terũt iterũ pñoni pñſentare, p dicta. ſup. in 4. ar. Reſtrin-
ge primò. d. ampl. procedere, niſi eſſent duo qui litiga-
garẽt ſup inſtõne hñda iuxta caſum. c. 1. ut lit. pen. li. 6.
qa uno renũciãte uel moriẽte nõ poſſet alter pñtare, ut
dixi. ĩ fi. 12. ar. dato tñ p uero ꝙ. d. c. 1. hẽat locũ ĩ pñta-
tione, de quo ĩ ſeq. ampl. dicet. Reſtringe. 2. hãc ſcdam
ampl. niſi prima pñtatio nõ eſſet caſſata: qa ea nõ caſ-
ſata ſcda nõ teneret. Declara primo hãc reſt. ut pcedat
qñ pñtatio ptinet ad clericos iure collegij: qa tunc pri-
ma nõ caſſata nõ tenebit ſcda, ut ĩ d. 7. ar. in uer. p ueri
tate, ſecus ſi pertineret ad vnũ clericũ ſolũ rõne eccle-
ſiæ: qa tũc ẽt prima nõ caſſata tenebit ſcda pñtatio, ut ĩ
d. 7. ar. ĩ uer. aut põtatio ſpectaret. Declara. 2. d. reſt. ut
non procedat, ſi pñtatio ſpectaret ad laicos ſiue ut col-
legiũ, ſiue ut ſingulares: quia adhuc prima pſentatione

non cassata secũda pñtatio tenebit, ut in d.7.art.ĩ uers. aut spectat: & idẽ si spectaret ad clericos rõne patrimonij: qa ut laici censent in hoc, ut in d.7.art.in versi. aut ergo spectaret. Declara tertiò præced. declara. ꝓcedere, nisi pñtatio fuisset facta insimul ab oĩbus: qa tũc cẽseretur tanquã facta p collegiũ, & iõ prima nõ cassata nõ teneret secũda, iuxta dicta in ptima declara. ut in d. 7.ar.ĩ ver. aut ergo spectaret. Declara quarto. d. restric. procedere, nisi patroni lai. vellent pñtare, & variando accumulare: qa ambæ pñtationes tenebunt ẽt vna ipsarũ non cassata. ut in d.7.ar.in ver. aut volunt. Declara: 5.d. restric. nisi fiat pñtatio p singulares pronos: quia quilibet põt facere suã ẽt alia nõ cassata, per dicta. s̃. in d. 7.art. in uer. aut pñtãt. Amplia. 3. d. conclu. & ꝓxime præced. ampli. secundã intm̃ ꝓcedere, vt vacante ecclesia proni pñtet, ꝙ licẽt c.1.ut lit. pend. li.6. uelit, ꝙ uno ex electis litigantib. moriente uel cedẽte alter eligi nõ possit: tñ eius dispõ nõ hẽbit locũ in pronis, & iõ uno ex pñtatis litigantib. cedente uel decedente ante instõnẽ poterunt patroni q pñtarunt illũ, alterũ pñtare: quia adhuc dr̃ vacare nõ obstãte dispõne. d.c. 1, p late dicta. s̃. in 12. art. s̃m meã opinionẽ, quã dico cõem. ¶ Extende hanc tertiã ampli. iõ ꝓcedere: qa proni laici possunt variare accumulãdo ĩ. quadrimestre tñ ẽt duob. litigãtib. de institutione p dicta in 12. ar. in uer. qd dicendũ in hoc passu. Extẽde hãc extentio. ut accumulatio fieri possit p pronos laicos duob. litigantib. quã maxime ꝓcedere, si fieret variatio accumulatiua in uno ex ipsis litigantib. qa ꝓcedet sine ullo dubio, ut diximus in d 12. ar. in uer. vltimo loco reperi do. Roc. cũ plurib. seq. Extende secundò hanc ampli. & suã primã extẽ. ut possit fieri accumulatio ẽt duob. litigantib. intm̃ procedere; ꝙ ordinarius instituens accumulatũ & nõ vincentem non punietur, ut in d. 12. ar. in uer. itẽ ipse do. Roc. Extẽde. 3. d. ampli. & præced. exten. ut duob. litigantib. possit fieri accumulatio, intm̃ procedere, ꝙ non solũ instituens accumulatũ nõ punietur, sed nec patronus illũ accumulans, ut in d. 12. art. in uer. sic dico. Restringe primò hanc tertiã ampli. ut uno ex pñtatis cedente uel decedente patroni possint in eius locũ aliũ pñtare, ꝓcedere, si hoc fiat ĩ. quadrimestre: qa permittitur ex quo possunt uariare accumulando, sed post quadrimestre non poterunt pñtare, quia nõ possunt variare in d. 12. ar. in uersi. secunda est cõclusio. Restringo secundò. d. tertiã ampli. ut duob. pñtatis litigantibus uno cedente vel decedente possint patroni pñtari, si sunt proni laici, si uerò sunt ecclesiastici nõ: quia in eis habet locum dispõ. c. 1. ut lit. pendẽ. li. 6. ut in d. 12. ar. in ver. ex cuius lo. An. Declara pdicta oĩa s̃m quandã meã dist. in fi. d. 12. art. appositã, quã tñ ego firmiter non teneo ut ibi. Restringe. 3. d. ampli. ꝓcedere: ut duob. litigantib. pñtatis uno ipsorum cedente uel decedente proni possint alterũ pñtare procedere, nisi unus ex eis esset in possessione bñficij, de quo litigatur, ut in casu. c. 2. ut lit penden. li. 6. qa tunc proni poterint pñtare, cũ ille tex. habeat locũ etiã pronis laicis, ut diximus s̃. in 15. art. Amplia. 4. d. cõclu. procedere: ut patronus possit pñtare ecclesia vacãte ẽt si vacaret: qa rector fuisset priuatus illa pp eius demerita: quia adhuc patronus pñtare posset præsertim si ex delicto superueniente post primam præsentationem p d. s̃. in 8. artl. Restringe hanc ampli. procedere, nisi ille rector fuisset priuatus ex delicto, quo irretitus erat ante primam præsentationem: quia tunc non posset pñtare, ex quo scienter pñtauerit illum indignũ, ut diximus in d. 8. ar. Restringe hanc restric. ꝓcedere, si rector fuit priuatus ex delicto, quo erat irretitus ante primam pñtationẽ, qñ priuatio erat ipso iure: quia tunc nõ poterit psentare, secus si erat per sñiam: quia tunc poterit præsentare, ut diximus in d. 8. ar. Amplia. 5. d. conclu. in tm̃ procedere, pronos posse psentare beneficio vacãte ꝙ si beneficiũ vacat de iure & non de facto patroni pñtare poterint ẽt possessore nõ vocato, licẽt requiratur appositio edicti postmodũ, ut diximus in 9. ar. Extende hanc ampli. ꝙ rectore priuato ipso iure patroni poterunt pñtare ad beneficiũ ita vacãs ẽt nõ expectata sñia declaratoria p dicta. s̃. in 10. ar. Extẽde secũdò. d. 5. ampli. ut rectore priuato ipso iure proni pñtare possunt intm̃ ꝓcedere, ꝙ patroni in eodẽ libello poterunt petere illũ puniri, & aliũ pñtare, & pñtatũ institui, ut diximus s̃. in 9. ar. versus fi. in vers. adde & vnũ. Amplia. 9. d. conclu. ut ecclesia uacante patroni possunt præsentare, ꝓcedere ẽt si vacaret: quia beneficiatus pmoueretur ad epatũ: quia per promotionem uacant beneficia ẽt patronata, & patroni pñtare poterunt p dicta s̃. in 5. ar. pñsertim in ver. adde & aliud. Extende primò ad sextam ampli. ut beneficia promoti ad epatũ vacent, & proni ad illa psenient, ẽt ꝙ nõ sint curata sed simplicia: quia adhuc vacabunt, & proni pñtabunt ad illa, ut diximus in d. 15. ar. in uer. sed aduerte quia. Extende 2. d. sextã ampli. intm̃ procedere, ꝙ vacante beneficio p promotionẽ ad epatũ, ꝙ si proni non pñtent ĩ. tp̃s datũ a iure, incurrunt pœnas quas incurrunt ordinarij nõ ꝯferentes, de quib. in c. cũ in cunctis. de elec. & in c. de multa. de pben. ut diximus in d. 15. art. in uersic. adde & aliud. Declara tñ hanc exten. ut incipiat currere tp̃s patronis ad pñtãdũ epo ꝯsecrato seu elapso tpe dato ad consecrandũ & non ante, ut in d. 15. art. in uer. & adde quod voluit. Extende. 3. d. 6. ampli. ut beneficia promoti uacent & patroni præsentent, & si postea promotus ex aliqua sui culpa non cõsequeretẽ epatũ: quia adhuc proni pñtabunt ad eius bñficia, ut diximus in d. 15. ar. in uersi. adde ẽt. Extende quartò. d. sextã ampl. ꝙ bñficia ꝓmoti vacent, & proni poterunt pñtare, ad illa intm̃ procedere, ꝙ sicut eps cõsecratus põt conferre beneficia, si est eps loci, in quo sũt beneficia, q̃ ipse habebat, ita poterit & pñtare ad illa si iusp. illorũ spectabat ad episcopatũ, ut in d. 15. art. in uer. non est ẽt relinquendũ: & in uer. quod est intelligendũ. Restringe hanc sextã ampli. ut uacent beneficia promoti ad episcopatum, & patroni pñtent ad illa procedere in promotione ad episcopatũ non aũt ad cardinalatũ quia per promotionem ad cardinalatũ non uacant beneficia promoti, etiã si hret epatũ, uel archiepatũ: ut in d. 15. ar. in ver. adde ẽt unũ & seq. Amplia. 7. d. cõclu. ut ad beneficia vacantia proni præsentet ad illa procedere ẽt si vacaret primum beneficium per adeptionem secundi incompatibilis possessione secuta, uel si non steterit p eũ quin consequeretẽ illã per ea diximus s̃. in 16. at. Restringe hanc ampli. procedere in casibus suis, sed per solã præsentationem ad s̃m non uacaret primum, si ambo essent patronata, nisi secuta institutione & possessione adepta: ut in ampli. p dicta s̃. in 17. ar. Amplia. 8. d. conclu. ut ad beneficia vacantia patroni præsentẽt, procedere in quibuscũque alijs vacationibus q̃ de iure pmittũtur. puta ingressus religionis, intrusionis, ꝯctus matrimonij de præsenti, lapsus tpis promouẽdi, violationis sequestri, & similium per dicta s̃. in 18. art. Amplia. 9. d. conclu. intantũ procedere, ꝙ nec coadiutor, nec futurus successor perpetuus dari põt sine patrono, ut late dictũ est in 20. ar. Amplia. 10. d. conclusio. ut ad beneficia vacantia patroni præsentent, ꝙ nec rector potest sibi successorem eligere sine licentia Papæ derogãdo patrono uel cum consensu patroni, ut diximus in 21. ar. Restringe hanc ampli. ut electio successoris fieri nõ possit in beneficio sine licentia Papæ, nisi hoc haberet consuetudo tanti tpis, cuius initij &c. quia tunc fieri posset sine illa licẽtia, cũ cõsensu tñ patroni, ut in d. 21. ar. in uer. bene dicẽ. Ampli. 11. d. cõclu. ut solum ad beneficia uacantia patroni præsentent, intm̃ procedere, ꝙ non poterunt patroni præsentare ad uacatura beneficia, nec promittere alicui eũ præsentare ad beneficium cũ uacauerit, p dicta s̃. in 19. ar. Amplia. 12. d. conclu. ut patroni psentẽt ad beneficia vacãtia, ꝓcedere ẽt si beneficia pronata vacarẽt in curia: quia adhuc proni pñtabunt ad illa cum reseruatio. c. 2. de præben. li. 6. reg. cãcel. & extrauag. de beneficijs effectus nõ includãt beneficia patronata, ut diximus supra in 21. & vlt. art. Restringe hanc ampl. procedere in beneficijs de iurepat. laicorum nõ

autem

autem in beneficijs de intrepa.clericorum: qa illa inclu
duntaxat sub dictis reseruationibus apostolicis, & sic ua-
cãt in curia, ut diximus, in d.12.art. Limita mõ primo.
d.ↄcln. ut patroni pñtẽt ad bñficia uacantia ꝓcedere,
nisi bñficia uacarent de facto & nõ de iure: qa patroni
non poterunt ad illa pñtare ꝑ dicta supra in 11.art. Re-
stringe.d.lim. nisi aliqs esset priuatus ꝑ sñiam iniquã &
in rẽ iudicatam transactã: qa q̃uis bñficiũ non uacet de
iure, sed potius de facto ꝑꝑ iniquitatẽ sñię: quia adhuc
p̃roni pñtabũt, ut in d.11.art. in uer. sed ego. & in uersi. &
hoc nisi. Restringe.2.d.lim. ꝓcedere, nisi p̃ronus uellet
pñtare ad cantelã, qa benefaciet, vt diximus in d.11.ar.
in uersi. si uero priuatio. Limita secundo, d.ↄcl. ut p̃ro-
ni pñtent ad bñficia uacãtia, ꝓcedere nisi bñficia uaca-
rent, & data essent ad cõmẽdã uel perpetuo administra
tori: quia licet in puncto iuris uacẽt, tamen ad illam nõ
pñtant patroni nisi finita commenda, ut late diximus
s.in 14.art. Et per ista omnia sunt reducta & plana.

¶ Septima prin.q.1.par.2.Lib.

1 *Præsentari qui possint in ecclesia patronata.*
2 *Permissum censetur, quod non est prohibitum.*
3 *Præsentari possunt non prohibiti.*
4 *Christiani etiam laici large dicuntur religiosi.*

Quia Supra uidimus, qui pñt præsentare, & qui nõ
& in quibus ecclesijs seu beneficiis præsenta
tio fieri possit, & in quibus non, & qñ ecclesia seu bene
ficia dicantur uacare, ut in illis possit pñtatio fieri. nũc
esset quærendum, qui possint in ipsis ecclesijs & benefi
ciis patronatis uacãtibus pñtari: sed quia de istis tracta
re sub una qõne principali longa esset hystoria, eã tra-
ctabimus sub trib. qõnib. sub prima, q possint pñtari ad
dicta beneficia religiosi uel nõ, clerici uel seculares, &
ꝑsonæ de qb. dubitatur ex aliquo incidenti nõ crimino
so. Sub 2.q. tractabimus, an ipsemet p̃ronus uel alii ip-
sius personam repræsentantes pñtari possint. Sub tertia
tractabimus de aliquibus personis de quibus dubitat̃
1 ꝑꝑ aliquod incidẽs criminosum. ¶ †Erit ergo 7.q.prin.
qui possint in ecclesia patronata pñtari: cũ illa uacat,
an requiratur, ꝙ sint clerici, seu alias religiosi, uel laici
& qui aliqua qualitate non criminosa pñtari non pos
sint; & ex hac qõne oriuntur infrascripti art. ¶ Et bñ dic
primo, ꝙ cũ simus in materia permissiua, prout est ista
2 †illud censet̃ ꝑmissum, qđ non reperitur prohibitũ. l.
nec nõ §. qđ eis. ff. ex quib. cau. maio. c. inter corporalia
circa med. ubi gl. de transla. epĩ. & gl. in c. ex literis. hoc
ti. ut ẽt diximus s̃. in 1. par. 1. li. in 7. q. prin. in 1. art. oẽs es
se permissos acquirere iusp qui expresse non prohiben
tur ut ibi. Et idem diximus s̃. in 2. q. prin. huius partis. in
1. ar. oẽs patronos ꝑmissos esse pñtare, q nõ prohibent̃.
3 †Idem concludẽdum in hoc casu, ut oẽs ꝑmittant̃ pos
se pñtari, q nõ prohibentur, puta in locis religiosis cle-
rici, ut in toto hoc ti. & 16. q. 7. per totum. & laici in lo-
4 cis laicalibus: cum ipsa loca large dicãtur religiosa † &
etiam laici Christiani large dicantur religiosi. ut dixi-
mus in collegiis scholarium & locis nõ ↄsecratis nec
ecclesiasticis s̃. in 1. par. 1. li. in ult. q. prin. in 14. de hospi-
talib. non ecclesiasticis ibidem in 11. art. & de oratoriis
priuatis ibidem in 12. art. quæ etiam replicauimus su-
pra in 5. q. prin. huius par. in 8. & in 11. art.

¶ Secundus art. 7. q. prin. 1. par. 2. Lib.

1 *Clerici primæ tonsuræ an possint præsentari in beneficio patronato uacante, ubi quod sic. & nu. 8. & limita. nu. 11.*
2 *Clerici qui possunt appellari.*
3 *Ordines clericales qui sint & quot nu. 4.*
5 *Prima tonsura est ordo clericalis.*
6 *Clericus primæ tonsuræ etiam gaudet priuilegijs clericalibus etiã si non incedat in habitu & tonsura. nisi fuerit monitus.*
7 *Bona clerici quamuis primæ tonsuræ patrimonalia sunt immunia & gaudent priuilegio ecclesiæ quoad quædam.*
9 *Septennis potest habere simplex beneficium.*
10 *Clerici possunt habere beneficium, remissiue.*
12 *Eligendus ad episcopatum an debeat esse in sacris, remissiue.*
13 *Eligi non potest laicus in episcopum, bene tamen postulari. fallit numero 14.*
15 *Præsentari non potest ad beneficium ecclesiasticum laicus.*
16 *Conuersi non ordinati non censentur idonei ad seruiendum ecclesiis in diuinis.*

1 Et Ideo secũdus erit arti. †an clerici primę tonsuræ
p̃sentari possint in ecclesia uel beneficio p̃rona-
tis uacantib. & dicas dubium facere, quia illi dicũtur,
2 seu pñt appellari †clerici, qui ordinem aliquem clerica
lem habent, ut sunt ordines illi, qui nominantur in c.
3 clericos. in uersi. gñaliter. 21. di. †ubi tex. nominat istos.
s. hostiariatũ, psalmistatũ, lectoratũ, exorcistatũ, accoli
tatũ, subdiaconatũ, p̃sbyteratũ, & epatũ. sed prima ton
sura nõ nominat̃ ibi, ergo nõ est ordo. sed dic ſm doct.
ibi, primã tonsurã ↄprehendi: & iõ maior est rõ dubitã
di, nã cũ in eccl̃a p̃ronata nõ possint pñtari nisi clerici,
ut ꝓxime dictũ est, & clerici dñr q hñt aliquẽ ordinem
& psalmistatus seu prima tõsura nõ dr̃ ordo ſm theolo
gos, ut ꝑ beatũ Thomã in 4. sent. dis. 24. & ibi ꝑ scriben.
maxime Ricar. in 1. q. prin. ubi de prima tõsura, q theo-
logi uolũt septẽ esse ordines clericoru, & nolũt primã
tõsurã esse ordinẽ, ut ibi, nec ẽt epatũ, ut ibidẽ in 5. q. ꝑ
4 Ricar. †& dñt septẽ esse ordines ꝑꝑ septiformẽ spiritus
sancti gratiã, cuius munere sua officia ꝓsequũt. ita ma
gister sent. in quarto. di. 24. c. 1. Canonistæ uero uolunt
nouẽ esse ordines, & sic includũt primã tõsurã & epa-
tũ, & hoc ad instar & sĩlitudinẽ eccl̃æ triũphãtis, in qua
nouẽ sunt Angelorum chori seu ordines designari sub
nouẽ gñrib. lapidũ p̃ciosorũ, ut ait Gregorius trãsum-
ptiue in c. qd ergo. de pęnitẽ. di. 2. ut ẽt ꝑ Abb. in c. cum
in cũctis. in §. cũ uero. de ele. & in c. ex literis. de exces.
p̃la. gl. & doc. in ꝓęmio. 6. hãc difficultatẽ nõ intẽdo dis
cutere: qa nõ ad nr̃m principale intẽrũ: sed me remit
to ad Io. And. & scribẽtes in dicto ꝓœmio sexti, sup gl.
in uerbo ep̃s. & ẽt de hoc not. ꝑ doc. in c. cũ ↄtingat. de
æta. & qual. ubi p̃cipue Butr. & ꝑ eum ẽt in d. c. ex lite-
ris. & ꝑ Domi. in d. c. cleros 21. di. & per Arch. in c. psal-
mista. 23. di. Et plenissime adducunt̃ iura utriusq; par-
tis. s. theologorũ & canonistarũ in trac. de ꝑfecto cleri-
5 co. in 1. lib. in 1. dub. & est ↄcludendũ † cũ canonistis, s.
primam tõsurã esse ordinẽ, idẽ est dicẽdũ clericos pri-
mæ tõsuræ uenire appellatione clericorũ, cũ sint in ser
uitio, & in portione Christi. d. c. cleros. ut in officio col
lationis ipsius ordinis sæpius dr̃, attento ẽt ꝙ per primã
tonsuram efficitur quis psalmista, & ut ibi habetur psal
mista dr̃ clericus, ergo uenit appellatione clericorum
idem not. in c. cum contingat. de æta. & qual. in fi. ibi,
cũ ꝑ primam tonsuram iuxta formam ecclesiæ datam
clericalis ordo feratur. facit ẽt tex. in c. perfectis. 25. q.
in uer. ad psalmistam, cum alijs sĩlibus. Facit ẽt pro hoc
6 †quia non solum instituti in quatuor minorib. sed etiã
in prima tonsura gaudent priuilegiis clericalibus tan-
quam clerici. s. priuilegium. c. si quis suadente diabolo
17. q. 4. priuilegium fori. c. si diligẽti. de foro compet. gl.
in d. c. cleros. in uerbo generaliter. But. & alii in c. cum
nõ ab homine. de iud. & istã opi. dñt cõem, ut pulchre
& late ꝓsequitur do. Alb. Trottus Ferrarien. in d. tract.
de ꝑfecto clerico in 1. li. in 2. dub. ubi uult istos clericos
primæ tonsurę gaudere priuilegio clericali, etiã si non
incedant in habitu & tonsura, nisi fuerint moniti: ut ibi
7 †Hinc ẽt dicimus, bona c. clericorum quãuis primę tõ-
suræ p̃rimonialia esse immunia & gaudere quo ad q̃dã
priuilegio rerum ecclesiæ. gl. in uerbo obligata in c. ex
literis. de pigno. in c. si. ĩ uerbo facultates. de uita & ho
ne. cleri. & gl. in c. sit. 16. q. 1. & late do. Fel. in c. ecclesia
S. Mariæ. de ↄst. in princ. 4. col. in uersi. in gl. 2. in fi. post
8 ipsam glo. ibi. ¶ †Istis sic conclusis cum pręsentandi de
beant esse clerici, & clerici primæ tonsuræ ueniant ap-
pellatione clericorum, est dicẽdum eos posse pñtari. &
ad hoc adducitur id qđ dr̃ in c. ex ratione. quod in cap.

indecorum.de æta.& qual.& in diſt. Abb.in c. ſuper in-
9 ordinata.ubi Io.de Imo.Car.& alii de præb.ẽt†ſeptẽnẽ
poſſe hr̃e beneficium ſimplex, quod iñ non habeat ec-
cleſiam u ibi,& nihilominus ſeptennis nõ põt hr̃e ni
ſi primã tonſuram, ut in c.in ſingulis ſeq 77.di.& ꝙ cle
10 rici primæ tonſuræ poſſint hr̃e†beneficia, tenet ẽt Ab.
in d.c.cũ contingat.in a.col.in uer.quid de preſbitero.
Dic ergo clericũ primæ tonſuræ, & ſic pſalmiſtã poſſe
pñtari in beneficio, ſi illo eſt capax iuxta diſt. Abb. in d.
c.ſup inordinata, puta iuxta ætatẽ quã hẽt,& beneficiũ
11 requirit. ¶†Dicerẽ bene, ꝙ ſi beneficium ex ſui natura
uel ex ordinatione fundatoris requireret mai orẽ ordinẽ
non poſſet clericus primæ tonſuræ pñtari ad illud, ſed
ille q ordinẽ reqtũ hr̃et.c.ſignificatũ.de præb.c.eum in
cunctis.§.inferiora.& c.dudum.de ele.c.licet cano. e.
tit.li.6.attenditur igitur natura bñficij, iuxta not.in ca.
cum acceſſiſſent.de conſti.niſi eps cũ pꝛoni uoluntate
diſpenſaret, ut uoluit ſingulare dictũ Cal.in d.c. acceſ-
ſiſſent.de quo alias dicemus ĩ.ſufficit nobis quo ad hũc
12 articulũ clericũ primæ tonſuræ poſſe pñtari. ¶†Quid
aũt de eligendo ad epatum an dẽat eſſe in ſacris? uide
Abb.& doc.in d.c.cũ in cũctis.§.inferiora.& in d.c.du
13 dum.de ele.& in d.c.licet.canon.eo.ti.lib.6. ¶†Et an
laicus poſſit eligi in epm̃.dic ꝙ non, ſed bene poſtulari
põt 61.diſt.c.1.por c.innotuit.de ele.licet ꝑ maximam
14 ſanctitatem uitæ†quæ tranſcendat clericale uitã quis
eligi poſſit, ut accidit in beato Nicolao in epatũ Mireę
patrono ciuitatis Bari, cuius ſacrum corpus in ipſa ci-
uitate qeſcit,& mãna ex eius aridis oſſib.diſtillat: quẽ
Deus quotidie decorat innumeris miraculis, ut oculis
propriis uidimus,& manus nr̃æ ꝯtrectauerunt, cũ in illo ar
chiepatu fuerimus gñalis prouiſor Reuerendiſſimi in
Chriſto patris Do.Stephani Gabrielis Merini digniſſimi
Archiepi Baren.& epi legionen.ſanctis.& oĩum uirtu-
tũ cumulat.& hoc ẽt accidit in beato Seuero, q ex lani-
ficio fuit aſſumptus ad archiepiſcopatum: & in beato
Ambroſio q nondum baptizatus fuit electus archiepi
ſcopus Mediol.61.di.c.his auctoritatib.& c.ſeq. pulchre
pdicta refert Firm.in tra.de epõ.in 2.li.in 1.par.1.q.15.
in prin.1.col.8.fol.operis.Sed quo ad pñtationẽ omiſ-
ſa diſceptatione de uiro tantę bonę uitæ, cũ iſti hodie
15 ſint rariſſimi.†Dicerem nullo mõ laicum poſſe pñtari
ad beneficium eccleſiaſticum, ut dicemus late ĩ.in ſeq.
7.art.Sed bene prius fieri clericum ſaltim primæ tonſu
ræ,& poſtea pñtari ad beneficium, tñ dummodo ſit illo
capax.& pro hoc facit id quod dicit Inn.Abb.& doc.ꝑ
illum tex.quicquid dixerit ibi gl.fi.in c.2.de inſti.laicũ
non poſſe creari canonicum,& poſtea recipere primã
tonſuram: qa cum creatur, debet eſſe talis, qui deſerui
re poſſit eccleſiæ per eccleſiaſticos ordines, & ſic ordi-
nandus eſt anteq̃ creatur canonicus. Et iõ dixit ibi Ab.
16 †ꝯuerſos non ordinatos non cenſeri idoneos ad ſeruiẽ
dum eccleſijs in diuinis, ſic ergo dicendum in caſu no
ſtro,& ita ſꝑ obſeruari feci,& aĩs in facto obtinui priua
tor eſſe pñtantes purum laicum ſcienter, quãuis ipſum
poſtea ordinari fecerint ad primam tonſuram.

¶Tertius ar.7.q.prin.1.par.2.Lib.

1 *Clericus coniugatus an poſſit præſentari in eccleſia patronata, ubi quod non.& nu.7.niſi ex diſpenſatione, Patronis uolentibus nume.9.*
2 *Clerici coniugati quo ſunt clerici quoad quid.*
3 *Clericus coniugatus non poteſt eſſe uicarius epiſcopi.*
4 *Clerico coniugato non poteſt committi cauſa criminalis clericorum, etiam ipſis conſentientibus etiam ab epiſcopo.*
5 *Clericus coniugatus non poteſt eſſe rector ſcholarium.*
6 *Clericus coniugatus non poteſt habere beneficia. Et quæ ſit ratio. Incedens uero in habitu & tonſura ex diſpenſatione poteſt habere. nu.8.*

1 Et Ex iſtis deciditur tertius art.ualerẽ an clericus cõ
iugatus poſſit præſentari in eccleſia patronata.
Et primo uideretur dicendum ꝙ ſic, ex quo habet pri
mam tonſuram,& uidetur uenire ſub appellatione cle
ricorum,& lici e poteſt coniugari cũ unica & uirgine
c.1.de cler.ꝯiuga.& retinet nomẽ ꝑꝑ caracter ordinis
impreſſum & indebile.Io.iñ de ligna.in c.Io.de cler.ꝯ-
iuga.dicit iſtos poſſe appellari mixtos.ſ.clericos & lai-
2 cos ſimul,†tñ q̃tum ad hoc ut gaudeãt priuilegijs cleri
calib.non dñr clerici, niſi quo ad priuilegium canonis
ſi quis ſuadente 17.q.4.quia iacentes manus uiolentas
in eos ſunt excõicati ipſo facto, & niſi quo ad priuile-
giũ fori pro criminib.ẽt ciuiliter intentatis,& hoc dum
modo incedãt in habitu,& tõſura,& duxerint unicam
uirginẽ:ut ſ̃. Et hr̃ in c.illico.de cle.ꝯiuga.li.6.& Rota.
202.& Abb.& doc.in c.1.in c.diuerſis.& in c. Ioannes.
3 de cle.ꝯiuga.†Et iõ dr̃, ꝙ talis clericus ꝯiugatus nõ eſ-
ſe põt uicarius epi.c.in noua.16.q.7.& no.in d. c. Io. &
& uoluit Abb.in prin.c.ſane.eo.ti.& uolunt doc.in c.de
cernimus.de iud.ubi oẽs,& maxime moder. † Et iõ ẽt
4 dr̃, ꝙ tali clerico ꝯiugato nõ poſſet cõmitti aliqua cau
ſa criminalis clericorum ẽt ipſis clericis ꝯſentientibus
ẽt ab epõ, ut in d.c.decernimus.cõiter ꝯcludit: qa hoc
ſurgit ex incapacitate ꝯiugati, q nõ differt a laico, niſi
in illis duob.priuilegijs.de qb.ſ̃.& qa hoc fuit introdu-
ctum in fauorẽ ordinis, non poteſt ẽt de conſenſu cle-
rici prætudicari.c.ſi diligenti.& c.ſignificaſti.de foro.ꝯ-
pe.ut pulchre dicit do.Alb.in d.tra.de perfecto clerico
in 1.li.in 3.dub.†ubi ẽt dicit, clericum coniugatũ non
5 poſſe fieri rectorem ſcholarium, qa cum habeat ex illo
officio iudicare clericos,& ipſe non ſit clericus, niſi ad
illa duo, recto eſſe non poteſt, ut ibi per eum. Et ſic ex
prædictis colligitur, clericum coniugatum eſſe clericũ
non quo ad oĩa, ſed quo ad illa duo, & iõ dr̃ eum non
poſſe pſonaliter aſtringi per iudicem ſecularem ẽt in
cã cępta coram eo ante clericatum, dũ tñ incedat in
habitu & tonſura, ut ſ̃.eſt dictũ.& not. in c.unico.de ob
6 li.ad rõ.& uult Lap.alle.41. ¶†Sed licet dicat̃ clericus
in pdictis; tñ nõ põt hr̃e beneficia c.1.& 2.c.diuerſis.&
c.Ioan.de cle.ꝯiug. Immo ne adminiſtratione rerũ ec
cleſiaſticarũ d.c.decernimus.de iud.& in iurib. ſ̃. ſcri-
ptis: ut plene Abb.in d.c.1.quod incipit ſane.& indiſtin
cte nullũ bñficium hr̃e poteſt in titulum, ut in iurib. p-
dictis. Et quare clericus coniugatus non poſſit hr̃e be-
neficium ecclaſticum, ſunt iſtę cauſæ. Prima: qa nõ po
teſt Deo perfecte famulari, cum nõ habeat ex toto ſui
corporis ptãtem. Secunda q a amore filiorũ, & ꝯiugis
ſolet ſubſtantia ecclarum dilapidari, ut uidemus cleri
cos effici cęcos amore nepotum, fortius efficerẽtur om
nino cęci amore filiorũ, maxime cũ eſſent legitimi &
naturales, ut eſt gl.in c.peruenit.1.q.3. Tertia eſt cã: qa
coniugatus reputabatur immundus reſpectu obſequii
ſpiritualis, cũ intendat carnalib.deſiderijs.c.quod te.
de cleri.coniuga. Et iſta pulchre ponit Ab.in d.c.diuer-
ſis.in 1.col.eo.ti.& uide alias cãs ꝑ eundem Abb.in d. c.
quod te.eo.ti. In clerico græcho uero dicẽdum eſt lici-
te cũ matrimonio uti poſſe ẽt inter latinos. c. cũ olim.
de cler.coniuga.†ſi ergo beneficia ẽt ſimplicia hr̃e non
7 põt, nec illorũ adminiſtrationem, ergo nõ poterit pñ-
tari, q̃uis clericus dicatur. ¶†Eſt bene uerum, ꝙ ſi cleri
8 cus ꝯiugatus incedit in habitu & tonſura, poterit ex di
ſpenſatione hr̃e beneficium ſimplex c.Ioan.de cleri.ꝯ-
iuga.& ſm cõem opi.ibi ſufficit diſpenſatio epi: tñ Ab.
dicit ꝙ diſputando de rigore iuris teneret non ſuffice-
re diſpenſationem epi, ſed requiri diſpenſationẽ Papę
ut ibi ꝑ eũ. Vel poterit hr̃e beneficiũ nõ in titulũ, ſed rõ
ne diſpendij, ut in c.1.eo.ti.& ꝑ doc.in d. c. Ioan. Et qñ
in aliquo ex dictis caſibus hr̃et beneficium in titulum
uel in diſpendium, de redditibus illius poterit uxori &
filiis immo potius illis q̃ extraneis, ſi non hẽt aliunde, pro
uidere, ut no.in c. 1.de cohabi.cler.& mulie. Et eadem
rõne põt filiis illegitimis ꝓuidere, licet peccet illos pro
creando, maxime rõne alimentorum.c.cũ hr̃et. de eo
q duxit in matrimonio quã polluit ꝑ adult.& not. Ab.
in d.c.1.in fi.de cohabi.cler. & mul. unde ꝓ ꝯcluſione
dicerẽ, ꝙ ſi Papa diſpẽſaret cũ aliquo uel ſecũdũ cõmu-
ni opinione etiam epiſcopus, ut poſſit habere bñficiũ
ſimplex,

ſimplex, ꝙ p̄ſonis uolētib. poſſet ad illud clericus con-
iugatus p̄ntare, & dico patronis uolētibus: q̄a non pōt
ep̄s in hoc patronis derogare, arg. c. decernimus. 16. q. 7.
q̄a potius uellent ibi p̄ntare clericū uerum, nec Papa ni
9 ſi expreſſe deroget, c. cum dilectus. hoc tit. †Sed ſtāte di
ſp̄latione, & patronis uolentibus: q̄a tūc nō intellige
ret eis p̄iudicatum oīb. in cōcordia exiſtētib. poſſe cle-
ricus cōiugatus p̄ntari. p ſingulare dictum Cal. in c. cū
acceſſiſſent. de conſtit. alias nō. Et ita tenerē in hoc ca
ſu, licet nō inuenerim hūc art. hucuſq. ab aliquo tactū.

¶ Quartus art. 7. q. ptin. j. pat. ij. Lib.

1 *Præſentari an poſſint hæremitæ, conuerſi, fratres, monachi, ſimpli-
ces & deuoti Deo, & fratres tertij ordinis ſancti Franciſci, & an
clericorum appellatione ueniant. & num. 5.*
2 *Hæremitæ gaudent priuilegijs clericorum.*
3 *Hæremita non ligatur uoto caſtitatis, nec paupertatis.*
4 *Religioſi non uidentur conuerſi.*

1 Contingit Quarto loco dubitari, †an hr̄mita,
conuerſi, fratres & monachi ſimpli
ces & Deo deuoti, ac fratres tertij ordinis S. Frāciſci di-
cātur ita religioſi, ut ueniāt appellatione clericorum,
& ſic p̄ſentari poſſint in bn̄ficio patronato, & iura sūt
ꝯria: nam aliqua uolunt eos nō uenire appellatiōe cle-
ricorum cum in nullo ex nouem gradib. eccleſiaſticis
de q̄bus ſupra in 2. art. reperiantur incluſi, & tanto ma-
gis: q̄a plura iura ponunt eos diuerſos a clericis: ut in c.
duo ſunt genera. 12. q. 1. & in c. non dubium. de ſenten.
excommu. & in c. p exemptionem. de priui. li. 6. ¶ Ali-
qua uero iura videntur uelle ꝯrium: nam q̄dam ex eis
p̄bant tales poſſe dici p̄ſonas eccleſiaſticas tāquā uoca
tæ in ſortem domini ſicut clerici, text. cū gl. in d. c. duo
ſunt genera. & glo. in d. c. nō dubium. per quæ iura aliq
tenent eos gaudere priuilegijs clericalibus ſicut cleri-
ci: ut late diximus ſupra in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 10.
art. ubi diximus tales, & maxime tertij ordinis gaudere
priuilegijs clericorum in perſona, & in bonis per extra
uagā. priuilegia, ut ibi diximus, unde do. Albe. in d. ſuo
tracta. de perfecto clerico. in 1. li. in 5. dubio. 1. par. dicit
ꝙ quoad illum effectum, ut gaudeāt priuilegijs hmōi
clericalibus, putat fore attendendum, an ſint tales, qui
ex toto Deo dediti ſunt & trāslati: ut quia tradiderunt
ſe, & ſua Deo, & eccleſiæ p̄priis renunciando, vel ſunt
tonſurati, & habitum mutauerunt, & tūc gaudebunt
priuilegiis clericorum, & ita intelligit dicta glo. & doc.
p̄cedere in d. c. duo ſunt, aut nō ſunt ex toto Deo dica-
2 ti & trāslati, ut ſupra: †& tūc ſecus. de hr̄mitis dicit ra
p̄dicta eos gaudere priuilegijs clericorum, & poſſe in
ep̄os eligi: ut vult gl. in c. q uere. 16. q. 1. per c. cum mona
ſterium. de elect. & differt a monacho: q̄a propriis bo-
nis non renūciat, ſm d. gl. p §. eꝯ. 19. q. 3. ſecus in mona
cho ut ibi. & in c. placuit. 16. q. 1. ¶ Pro hoc etiam facit
q̄a hr̄mitę ſubſunt ep̄o. 93. di. nulla rōne. 11. q. 3. c. ſi aūt
& d. c. q uere. & ibi glo. & uoluit Gemi. in c. indemnita
tibus. in §. pen. de elect. lib. 6. & Butri. in ꝯſil. 20. & ideo
glo. in d. c. qui uere. dicit eos eſſe cēſendos eccl̄aſticos:
ut vult etiam glo. in l. 2. ff. de in ius uocan. & Inn. in d. c.
cum monaſterium. de elec. & no. in c. 2. de exceſ. prę la.
3 ¶ †In ꝯrium facit: q̄a hr̄mita non ligatur uoto caſtita-
tis, & ideo poſſet matrimonium contrahere. Roma. in
ſuis ſingula. in uerbo hæremita. uerſi. hęremitę sūt. ubi
allega. glo. in c. ex parte. de ele. coniuga. Non ligat̄ etiā
uoto paupertatis, cum poſſit habere proprium, ut ſu-
pra eſt dictum, & teſtari de bonis ſuis, ut fecit Paul. pri-
mus hæremita, qui colloquium ſuum. i. ueſtē ſine ma-
nicis, qua utebantur olim uirgines, & diaconi, & quæ
hodie eſt Dalmatica, reliquit in teſtō Anaſtaſio epiſco
po Alexādriæ, tunicam uero reliquit beato Antonio 19.
q. 3. c. eꝯ Paulus. & glo. in d. c. cum monaſterium. & pul
chre iſta refert Firma. in tract. de ep̄o. in 2. lib. in 68. q. in
2. col. 12. fol. operis. ubi etiā dicit, hæremitā nō poſſe uo
cari Abba. cum non, niſi profeſſus poſſit ad abbatiam
p̄moueri. gl. in d. c. cum monaſterium. p c. cām. de ele.
Et in tm̄ non vr̄ p̄ſona propria, ꝙ dicitur ciuis loci in
quo moratur ſm Bald. in l. in adoptione. in 2. col. C. de
adopti. quod nota ad ea quæ dicuntur in l. 1. ff. ad mu-
nici. ubi tractat̄, q dicantur ciues. Et ꝙ Pau. ſit teſtatus,
& idem facere poſſint hr̄mitæ, dicit idem Firma. in d.
trac. de ep̄o. in 4. li. in 4. parte, in 3. q. poſt prin. 4. col. 33.
fol. ope. Et iō Ab. in d. c. cū monaſterium. tenet, hr̄mitā
nō gaudere priuilegio eccl̄aſtico reſpectu fori uel p̄ſo-
næ. Et quamuis dicat Inn. in d. c. cum monaſterū. hr̄mi
tam dr̄e promittere & ſeruare ꝯtinentiā. hoc iure non
p̄batur. unde nō p̄batur iure, quam uitā dēt ducere hr̄-
mita. Et ideo dicit glo. in d. c. q uere. hęremitas eſſe ſine
rege ſicut locuſtæ: ut ēt ꝯcludit Abb. in d. c. cum mo-
naſterium. & pulchre de eis loquit̄ idem Abb. in c. 2. de
foro ꝯpeten. de q̄bus ēt eſt uidendum, qđ dicit Archid.
in c. unico. de exceſ. p̄la. lib. 6. Card. Io. de Ligna. Pet. de
Anch. & doc. in cle. p literas. de præb. Butr. & Barb. in d.
c. 2. de foro competen. ¶ † Conuerſi autem non uidē-
4 tur dici religioſi: q̄a retinent propria & poſſunt teſtari.
Bart. in auct. ingreſſi. C. de ſac. ſan. eccle. in 1. q. & iō p̄nt
matrimonium ꝯhere ut ibi. & per Bal. in l. placet. C. de
ſac. ſan. eccle. ubi ēt dicit eos nō eſſe perſonas eccleſia-
ſticas: & tenet glo. in cle. 1. de relig. domi. & Firma. alle
gando ꝯſi. Bal. & Ioan. de Ligna. in d. trac. de ep̄o. in 4.
par. 4. lib. poſt prin. ulti. col. 33. fol. operis. Et iō q̄a non
ſunt uere religioſi, nō ſunt uocandi in electione: ut no.
in c. ex eo. de ele. lib. 6. & Ang. in auct de alie. & emphi.
§. hoc etiam. colla. 9. & per Inno. in c. cum. M. de ꝯſti. &
Ioan. And. c. 1. de procura. cum multis aliis quæ ponit
Firma. in d. tract. de ep̄o. in 3. par. 1. lib. in 11. q. quæ intel
ligit uera in cōuerſis eccleſiæ ſecularis q p̄nt reſeruare
ſibi bona, ꝯhere, teſtari, & alia facere, ut ſup. ſecus in ꝯ-
uerſis profeſſis, ut late ibi. qui quamuis ſint profeſſi, tm̄
non poſſunt eligere cum canonicis nec p̄ntare: ut dixi
mus ſupra in 2. q. prin. p̄ntis partis in 13. artic. ¶ De ſim-
plici monacho autem dicitur eos non poſſe teſtari, ni-
ſi cum licentia Papæ, ſm gl. Bart. & doct. in auct. ſi qua
mulier. C. de ſac. ſan. eccle. & Bart. in l. 1. C. qui teſta. fa-
cere poſ. & in auct. de monachis. §. illud quoque. & in
auctē. ingreſſi. ubi doct. C. de ſac. ſan. eccle. 19. q ulti. c.
nūc aūt. & in Spe. de ſtatu mona. uerſi. 50. & uerſ. 53. cū
ſeq. cum multis accumulatis p Firma. in d. trac. de ep̄o
in 4. par. 4. lib. in 3. q. in 3. col. 33. fol. operis. ¶ Et quæ di-
cta ſunt de p̄dictis, dicūtur ēt de Deo deuotis: ut p Alb.
in d. tract. de p̄fecto cleri. in 1. par. 1. lib. in 5. dubio. & fa-
ciunt oīa q̄ diximus ſupra in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in
10. art. ¶ De fratribus aūt tertii ordinis S. Frāciſci dic, ꝙ
Bal. in auct. niſi rogati. C. ad Trebel. in 1. col. conuerſos,
& fratres tertii ordinis ſancti Franciſci non dici p̄prie
Deo dicatos. Et ideo ſi aliqua ſoror uel frater prædicto
rum eſt grauata, ſeu grauatus fidei commiſſo, etiam ꝙ
intrauerit locum, & eccl̄am huius ꝯuerſationis. nihi-
lominus ſuccedit ſubſtitutus, & non eccleſia, ſeu con-
uentus: q̄a nō habentur pro filio ſicut alia monaſteria:
ut ibi etiā Bar. in fi. & Firma. in d. tract. de ep̄o. in 3. par.
1. lib. in 11. q. in 3. col. 4. char. operis. de quibus, & de ſta
tribus Ieſuatis plene diximus ſupra in 1. par. 1. lib. in 1.
q. prin. in 10. art. ¶ Tu p̄ concordia & diſt. do. Alb. de ꝯ-
uerſis, de qua ſupra; dic eādem diſtin. in effectu feciſſe
doc. in c. 2. de inſtit. ubi Abb. Domi. & alij poſt glo. ibi
in c. ex eo. in uerbo ꝯuerſi. de elect. libr. 6. ¶ Et licet hic
multa de p̄dictis ſint accumulata: tn̄ iſta faciunt p̄ & ꝯ
in hoc art. ſ. an p̄dicti poſſint p̄ntari: q̄a in quātum uidē-
tur p̄ſonæ eccleſiaſticæ, & ueniunt in portione Chriſti,
uidentur dici clerici, ut ſup. diximus. Sed in quātum ha
bent multa cōmunia cum laicis, puta q̄a poſſint mr̄i-
monia ꝯhere, & ſimilia facere, uidētur cenſeri p̄ſonæ
5 laicales, & ideo omnia iſta non ꝯcludūt. ¶ †Sed ut ma-
teria huius art. diſtinguatur, eſt uidendum, an hmōi p̄-
ſonæ dicātur capaces beneficiorum. de quo plene hō-
tur per doc. in c. quamuis. de decimis. in cap. 2. de inſti.
ubi Card. Ab. Imo. & alii, ut in c. ex eo. §. fi. de elect. lib.
6.) Et ideo cōclude ex mente doct. in præallegatis lo-

cis

cis ꝙ isti sunt pfessi. (Pñt hr̃e beneficia pro uictu, iuxta tñ eorum professionem, & pñt eligere eorum ꝑlatum: ut in d.c. ex eo. & si faciunt collegium de ꝑ se pñt eorũ sindicum eligere: ut dicit Domi. in d.c. ex eo. Et de istis, an possint pñtari, dico ꝙ enim eorum ecclesia si regularis, & uẽ collegiata, non hẽt locum pr̃esentatio: ut diximus supra in 5.q. prin. huius par. in 1. & 4. ar. Si uero nõ sunt pfessi, sed ex fundatiõe est reseruatum, ꝙ non pñtetur in illo loco, nisi frater tertij ordinis, & hr̃mita, & hmõi, & intercessit cõsensus, illa reseruatio seruãda est, cum apponi potuit c. cũ dilectus. ubi gl. de ꝯsuc. & late de hmõi ꝯditionib. diximus sup. in 1. par. 1. lib. in 9.q. prin. in 1. art. Si uero loquimur de ecclesia & bñficio simplici seculari dicerem nullo mõ hr̃mitam, nec cõuersum, nec Deo deuotum, nec simplicẽ monachũ de ꝑ sc̃tãtẽ posse pñtari, nisi sit saltim clericus primæ tonsuræ: qa tũc non ut hæremita, sed ut clericus pñtabitur, cum plures ex talib. reperiant, nõ solum clerici primæ tonsuræ, sed ẽt presbyteri, si aũt non essent clerici, dico eos nõ posse pñtari, nisi in loco ubi ex fundatione appareret hmõi uiros nominem requirere, cum ꝯsensu tñ ordinarij, ut uult a simili Host. quem ibi refert Domi. in d. c. ex eo. in fi. de elect. lib. 6. ¶ Et ut oĩs unico uerbo ꝯcludam, dic pdictos ita demum posse pñtari, si sunt capaces de iure, aut de spẽciali fundatorũ dispositione uel Papæ, bñficii tñ simplicis, ut diximus ẽt in clerico ꝯiugato s̃. in ꝓximo pced. arti. alias uero nõ. Et quõ & qñ sint capaces, dictum est s̃. & in iurib. s̃. allegatis. s̃. in d.c. quamu s. de decimis. in c. 2. de insti. & in c. ex eo. §. fi. de ele. lib. 6. ubi p Domi. & doct. & hec consideratio facienda est in hoc casu.

¶ Quintus art. 7. q. prin. 1. par. ij. Lib.

1 *Præsentari an possint milites Hierosolimitani sancti Ioannis templariorum.*
2 *Milites Hierosolimitani an ueniant appellatione religiosorum.*

1 Et Ex istis decidit̃ 5. art. † an milites Hierosolimitani sancti. Ioãnis templariorum, & hmõi possint pñtari. Et breuiter dicendum, ꝙ aut loquimur in ecclesijs eorum religionum, in qb. cadit insp. ut late diximus sup. in 5 .q. prin. huius par. in 10. art. & qa in illis cadit pñtatio, fore pñsentando illos eiusdem religionis, cum sint capaces illorũ beneficiorum. Aut loquimur de ecclesiis secularibus, & data capacitate dictorum militum, puta qa non habent in compatibilia, iuxta c. de multa. de præb. & de eis dicẽdum est, ut de cõuersis, & alijs in pced. arti. positis. Distinguẽdo an sint clerici, uel ne, ut ibi diximus, cum laici aliter indicarent: ut dicunt doct. in d.c. ex eo. & Ab. in d.c. quamuis. Et iõ nõ possent hr̃e beneficia, nisi ꝑ sustẽtationem, ut ibi late. ¶ Et de istis militib. Hierosolimitanis, & similib. uidere Domi. in c. 2. de reb. eccle. non alie. in 6. & doct. in rub. de regula.

2 † & an ueniant appellatione religiosorũ est tex in c. cum & plantare. de priuile. ubi dicitur ꝙ non, nisi sint translati in totum, quo ad se, & omnia, & an ta lespossint testari, ponit Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de pecu. cleri. in fi. respon. & Firma. de pdictis loquit̃ in d. tract. de epõ. in 4. par. 4 libr. in 3. q. & præsertim in prin. 5. col. 33. char. operis.

¶ Sextus art. 7. q. prin. 1. par. ij. Lib.

1 *Mulier an possint præsentari in ecclesia patronata. & nu. 3.*
2 *Gradus praeminentiæ ordinis non habet locum in fœmina.*
4 *Mulieres possunt esse canonica.*

1 Deuenio Sextum ar. ualet † an mulier possit pñsentari in eccl̃a pronata. Et in hoc ad uertẽ: nam si loquimur de muliere seculari dicẽdũ est, ut infra de personis laicis, quando pñsentari possunt dicetur: si uero loquimur de mulieribus religiosis. Et tũc primo uẽ dicendum eas posse pñsentari: qa mulier põt esse clerica, secundum Pau. ad Galatas capit. 3. quia in Christo Iesu neque masculus, neque fœmina differũt. Ita uẽ facere tex. in c. presbyter. & c. mulieres. 32. di. in qbus fit mẽtio de presbytera. & 27. q. 1. c. diaconissã ubi dicitur, diaconissam nõ dr̃e ante annos 12. ordinari, ex quibus innuitur mulieres posse suscipere ordines diaconatus, & presbyteratus. ¶ Tñ in ꝯrium facit, quia fœminæ impediuntur ordinari, & hoc sexu impediẽte ex ꝯstõne ecclesiæ, adeo ꝙ si fẽmina ordinẽt̃ de facto, nõ recipit caracterem, nec executionem eius. gl. no. in d. c. diaconissa. & tenent doc. in c. noua. de pęniten. in remis. & ad hoc te. 23. di. sacratos, ubi tex. ꝙ fẽminę & quã tũcũque Deo sacratæ, & Sanctæ, uasa & pallas sacras qbus ministrãt tãgere ꝑsumere nõ debent, nel incẽsum circa altare offerre, & in d.c. noua. reddit̃ rõ, nam licet Beatissima uirgo Maria dignior & excellentior fuerit Apostolis uniuersis, nõ tamẽ illi, sed illis dñs tradidit claues regni cęlorum, & rõ rõnis est quã ponit Ricar. in 4. senten. dist. 25. q. 4. & doct. in d. c. nolo. quia in Sacramẽto requirit̃ res & signum c. cũ in arte de celebra. missa. cum aũt clericus qñ ordinatur ꝑ ordinem tacite coniugatur eccl̃æ, tanquam sponsus sponsæ. hoc nõ sicuum nõ põt cadere in fœmina, quia spõsa est, & nõ sponsus. † Item quia in sexu fœmineo non põt cadere gradus pẽminẽtiæ ordinis, cum ipsa fœmina hẽat in se statum subiectionis. Pau. ad Timotheum. & c. 2. cibil mul lerẽ docere non pmittas, nec in uirum dñari, quia .n. parilitate male usa fuit. Iõ fuit subiecta uiri ptãti. Gen. 3. c. ibi, & sub uiri ptãte eris. c. cum c. 33. q. ult. & c. mulierem. ubi redditur alia rõ ꝑp peccati originẽ, qđ emanauit ab Eua, & quia ab ipsa pũaricatioin choauit, & ne iterum fœminæ faciliter labant, ur ista pulchre ponit do. Albe. de Trotis in d. tract. de pfecto clerico. in 2. lib. in 2. requisito. in 21. & ult. char. operis, & quæ sint prohibita, & q̃ pmissa fœminis, late tractauimus s̃. in 1. par. 1. lib. in 7. q. prin. in 2. art. dum ibi tractauimus, an mulier possit acquirere iuspa. & sic uẽ ex pdictis mulierem nõ posse ordinari, ergo nec pñtari. ¶ Nec obst. dictum Pau. ad Galatas, quia respõdetur ꝑ Ricar. ubi supra esse uerum quãtum ad meritum in Deum ꝑ ꝑparatiõe ad Christum nõ est differẽtia inter masculũ & fœminam, est iñ quõ ad officium. Similiter respõdetur ad iura s̃. allegata, quib. disponitur. mulierem posse esse presbyteram, & diaconissam, ut non obstẽt, qa ibi presbyterę uocantur uiduę seniores, non mulieres ordinatæ, & p diaconissam intelligitur abbatissa, sm gl. ibi, uel appellabãtur diaconisæ ibi ille, qbus iniungebat legere homelias in matutinis cum aliquali bẽdictione, ut dicit glo. alia in d. c. diaconissa. & sic apparet ex supra scriptis, mulierem nõ posse hr̃e ordinẽ, sic nec pñtari, pfertim prõnem de qua s̃. quia cum sit mulier, si pñtaretur ad aliã eccl̃am, uideretur dari uxor uxori, quod esse non dẽt.

3 ¶ † Tu iñ ꝑ ꝯcordia dic, ꝙ aut loquimur, an mulier possit pñtari ad titulum alicuius eccl̃e secularis, & illam hr̃e in bñficium, & tũc etiam si esset monialis, nõ poterit pñtare, qnia est inhabilis ad illam ꝑ iura supra allegata, & diximus in d. 2. art. 7. q. prin. 1. par. 1. lib. Aut loquimur, an aliqua possit præsentari in abbatissam ad aliqđ monasterium, & tũc quia monasterium monialium dicit̃ ecclesia collegiata, in quã præsentatio nõ cadit: ut diximus late supra in 5. q. prin. huius partis in 1. & 5. art. & non poterit præsentari, nisi hoc haberent patroni ex priuilegio Papę, per consi. Fede. ibi allegatum in illo, & alijs casibus ibi positis pñsentatio de aliqua muliere fieri posset in abbatissa cũ illa ecclesia sit mulierum. Si uero loquimur de monialib. q̃ de iure pñtan pñt in monasterijs per pronos, ut diximus i d. 5. ar. 5. q. prin. huius partis, et bene poterũt pñtari, quamuis ordinem clericalem non habeant, cum ipsarum ordo sit esse sanctimonialem, et idem dicerẽ de oĩb. fœminis religiosis habẽtib. monasteria, ut ad illa pñtari possint, per c. indemnitatib. de ele. lib. 6. ut omnia ibi dicta extendimus. ¶ Nec obstat ratio, quæ uidebatur facere in contrariũ, quod uideretur data uxor uxori, quia sponsus ipsarum est Christus, cui sunt dicatæ,

cate. & uirginitatem uouerũt:ut no.in d. c.in noua. de
pœnit.& remiß.& de huiusmodi matrimonio diximus
sup.in 1.pat.1.lib.in 9.q.prin.in 2 art. in rñsione quam
facio ad septimũ motiuum partis negatiuę, ubi de ma
4 trimoniis spiritualib.diximus.¶†Et nihil desit de mate
ria mulierum,adde ꝙ mulieres pñt esse canonicæ secu
lares:ut est text. formalis in cap. dilecta.ibi, canonicas
suas &c.& de mai. & obe. & tea. melior de iure in cle.
attendentes.§.illas quoq; mulieres.quæ uulgo dñr ca-
nonicæ seculares &c. de sta. mona. & istæ mulieres ui-
uunt ſm ordinem & uitam canonicorum secularium:
ut dicit gl.& ibi Arch.in c.uirgines.20.q.4.& no.gl.pe
nul.in d.c.dilecta.& no.in c.fi.12.q.5.& est tea.,expres-
sus in c.indẽnitatib.& penul.de cle.li.6.& in d.cle. attẽ
dentes.§.illas quoq;.¶Et licet nomen canonicę cadat
in muliere,tñ tales nũcupatę canonicæ approbatæ nõ
sunt a sede apostolica;ut dicit tea.in d.c.indẽnitatib.§.
pen.& d.cle.attendẽtes.§.illas quoq;.& tex. in c.perni
tiosam.in 18.q.2.& ad hoc optime allegaẽ decisio Ro-
tæ,utrũ canonicę.in tit.de sent.excom.in antiquiorib.
ubi determinatur,tales canonices seculares esse a Deo
reprobatas ꝙ non gaudent priuilegio c.si quis suaden-
te diabolo.17.q.4.cum non sint uere ecclesiasticæ pso-
næ,licet subsint epo:ut dicit Dom.in d. c. indẽnitatib.
§.pen.de cle.li.6 post Io.An.Et ista pulchre ponit reco
lendæ memo.meus dñs obseruãdissimus dñs Bon Iaco-
bus Scotus Patauus.V.I.D.Excellentissimus,qui postea
religionem S.Benedicti congregationis S.Iustinę,quę
modo dr Cassinen.ingressus,D.Theophilus fuit appel
latus in suo solemni tract.de præstan.canonicorum ci
uitatis Paduæ,ipsis Reueren.dñis dicato in 7.q.euiden-
tialium eiusdem,qui in monasterio Cassinen. cuidam
infirmo seruiens ex epidimiæ morbo motiuus fuit,qui
habuit eminentissimam scientiẽtiam canonũ, & le-
gum,& sanctis.uitæ,& ideo ipsum uere beatũ prædico.
¶Et redeundo ad nostrum,licet istæ appellent canoni
cę nõ sunt probatæ: quia earũ uita sæpe malum hẽt fi-
nẽ.prout in d.c.indemnitatib.§.pen.recitat Io. An. &
post eum Domi.& alij quendam casum qui accidit,di-
cit.n.ibi Io.An. ꝙ ut plurimũ istæ canonicæ seculares
habitãt permixtim,& remittit se ad no.per eum in c.di
lecta.de mai.& obe.& postea subdit,ꝙ cum quędã ab-
batissa duplicis monasterij requisita fuisset a quodam
Principe de numero collegii,rñdit, canonicos esse ui-
ginti,& canonicas quadraginta:& cũ princeps replicaſ
set,numerũ debere ꝯuerti:quia melius sufficiẽt uigin
ti fęminæ quadraginta uiri,ꝙ̃ econuerso: illa respõdit,
ꝙ salua eius reuerentia, nã illud fuerat ibi optime ordi
natũ,ut ualet ꝓ uiginti canonicis essent uiginti cano-
nicæ,reliquæ uero uiginti canonicę essent ꝓ hospitib.
quo rñso audito lætatus est princeps, & ꝯcessit illi gra-
tiam quẽ petebat : semꝑ igiẽ ex istis mixturis expectaẽ
pessimus euentus.qd aũr de canonicis S.Brigidę: uide
pulchrum ꝯs.8. Abb.in 1.vol. ¶Cum ergo istæ canoni
cę seculares nõ sint approbatæ,est dicẽdũ,ꝙ quatenus
sustinẽtur,si sunt patroni hñtes iusp.in istis monaste-
riis,licet ibi non possint pñtare abbatissas,pñt tñ pñta-
re huiusmodi canonicas,ut dixim.sup.in d.5.q.prin.hu
ius partis.in 5.art.dicta in monialibus. habere locum
etiam in istis per d.c.indemnitatibus.

¶Septimus art.7.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Laici an possint præsentari in locis patronatis. & nu.6.*
2 *Laicus non potest esse beneficiatus.*
3 *Ius canonicæ est spirituale.*
4 *Laicus non potest habere decimas,& oblationes. Et quæ sit ratio.*
5 *Laicus potest habere prębendam separatam a canonicatu.*
7 *Laicus in casib.in quibus potest præsentari debet esse actu clericus.*

1 Dubitatur septimo:†an laici possint pñtari in
locis patronatis.¶Dubiũ facit: qa
christiani q̃uis laici, religiosi appellanẽ,large tñ, c.duo
sunt 12.q.1.& per Abb.in c.eccl.S.Marię.de ꝯsti.ubi de
2 religiosis plene p D.Fel.in 1.col.¶†Tñ in ꝯrium vr:qa
laicus non põt esse beneficiatus,& sic nec canonicus,
cum non sit clericus.tea.in d.c.eccl.S.Marię.de const.
& no.gl.in uer.receperint,in c.cũ. M.ubi Abb.& alij:
& maxime D.Feli.in col.eo.tit.& Abb.in c.una nos.
de simo.& no.in cle.1.de ęta.& quali.& no.Archi.Ge-
mi.& præpo.in c.placuit.ante fi.32.dist.allegantes glo.
in d. c.cum.M.& no.in d.c.ecclesia S.Marię.& hoc uo
luit idem Archid.in c.si quis obiecerit.1.q.3.& Host.in
sum.de insti.§.qs instituí.& Abb.pulchre in c. maio.
3 de pręb.†Et ratio istius conclusionis: quia ius canoni-
cę est spirituale,casus singularis in c.dilecto. & ibi not.
oẽs doc.de pręb.quem tex. ad hoc exclamat Abb. d. c.
maiorib.& Car.in cle.si iusta.in 2.q.& ibi Mod.de ꝑb.
maxime Imo.in 1.& 2.col. & idem Card. cons.151.In-
cip.sanctiss.ad finem.& doc.in d.c.cũ.M.quæ qdẽ spũa
lia non cadunt in laicos c.si quis deinceps.16.q.7.c.mes
sana c.sacrosancta.de ele.c.causam quæ.de ꝑscri.insti.
4 de inut.sti.§.1.& §.sacrã cũ si.¶†Tu adde pro ista rõne
ẽt facere:quia nullus laicorum põt habere decimas &
oblationes,cum sint iuris spiritualis, & ideo illis non
sunt capaces,nec eis ꝯferri,nec concedi pñt c. q̃uis. &
ibi Ab.in 2.no.de decim.ubi ẽt dicit ex hoc, & ex illo
tex.infert,epm non posse concedere dño domus, ubi
est scriptura alicuius sancti,ut de illis oblationib.dispo
5 nat ad libitum.¶†Est bene uerum,laicum posse habe
re pręb endam separatam a canonicatu, uel qa sit ma
gister in ecclesia uel ex alia simili causa remuneratio-
ne digna .Ita gl.in d.c.cum. M.in uerbo receperint . &
sequuntur doc.in locis pręall.& pręsertim in d.c.cum.
M.ubi D. Fell.Abb,in d.c maiorib. dicit hoc intelligi,
qñ præbenda non est annexa canonicę,ut ibi per eum,
et Card.et Imo.in d. cle. si iusta. et hoc idem sequitur
Gemi.in c si eo tpe.ante fi.de rescrip. lib. 6.et Cardi.in
d.cons.131.et Pet.de Ancha in repe.rub.de conces.præ
ben.et Rota penul.in tit.de rescrip.in nouis. et uoluit
prędicta pulchre idem do. Bon Iacob.Scotus in d.trac.
de præstan.canonicorum ciuitatis Paduę,in 6.q. euidẽ
6 tialium. ¶Demum pro clara intelligentia huius art.
dic, ꝙ aut loquimur de laicis, prout capiuntur in c.ex
eo. in §.in ecclesiis,de elec.lib.6.et ibi Archid. et post
eum Dom. in uer.quęro qui comprehendantur, puta
de templariis,hospitalitarijs,et hmõi,aut de puris lai-
cis.Primo casu si de dictis tẽplarijs,militib.et ẽt cõuer-
sis,de quib.in d.c.quãuis.de decimis.et in c.2.de instit.
et hmõi,et tunc est dicendum in ecclesijs eorum oĩno
eos esse capaces,et posse pñtari,cũ in illis cadat iuspa.
ut diximus supra in 4.et 5.art.pñtis.q.Aut in aliis eccle
siis,et tunc non, nisi sint clerici:ut in dictis art.diximus
et ecclesię,quæ istis dantur,dñr datæ potius eorum re-
ligioni q̃ eis:ut dixit Abb.pulchre in d.c.quãuis. de de
cimis. pro eorum sustentatione, et ibi faciunt deserui-
re p clericos & sacerdotes,sicut ẽt dicimus, qñ aliqua
instiõ est facta religionis pro subsidio terræ Sanctę: qa
potuerunt illi laici præesse, & ecclesijs deseruire facere
per sacerdotes:ut per Archid.Io.An.& Gemi. in d.ca.
eo.in §.ecclesia.in glo.in uerbo in clericis. Et idem di-
cendum de monachis,ut quamuis sint laici , si tñ sunt
professi,censentur ut clerici,& eligunt in eorum eccle
siis,& idem si non sunt professi,& non sunt in regulari
monasterio:ut plene Abb.in d. c. 2.de instit.Si uero lo-
quimur in puris laicis,& tunc si iuspa.est in aliqua præ-
benda separata a canonica, quę potest dari ẽt laicis tan
quam magistris,uel ob aliã remunerationẽ: ut dixim.
s.pér gl.in d.c.cum. M.& nõ est dubium eos posse ad il
lam pñtari,cum in illa cadat iusp.ut diximus sup. in 1.
pat. 1.lib.in 6.q.prin.in 8.art.et cadit etiam in eis pñta-
tio, ut sĩr diximus sup.in 5.q.prin.huius partis in 3.art.
In quibus locis loquuti fuimus de præben.sisten.in alijs
ecclesiis. Aut loquimur de puris laicis , tam maribus
q̃ fœminis circa alia beneficia , et non est dubium , cũ
sint spiritualia,eos non esse illis capaces,c.sacrosancta,
et c.messana.de ele.cum aliis supra alleg. et sicut non
potest laicus ad illa institui,c.2.de instit.Ita nec pñtari,
prout

prout colligit Card.ex illo tex.in c.per nestras.in 1.not.
hoc tit.quia tex.ibi exprimit,ꝙ ille patronus,qui uale-
bat pñtare seipsum,erat clericus, & idem ibi ponderat
Io.An.in prin.in uer.clericus.Si uero loquiř de aliquib.
hospitalib.in quib.laici præponuntur , uel in collegiis
scolariũ, in quib.laici pñt pñtari,ut diximus.s̃.in d.5.q.
prin.huius par.in 8.& 11.art.& tunc si reperiunř hmõi
loca,tam marium q̃ fęminarũ,poterunt ad illa pñtari,
cum sint illis capaces,& sint loca secularia,& cadat in
illis iusp. large ut diximus s̃.in 1.par.1.lib.in 11. & ult.q.
prin.in 11.12.& 14.art.& ista sunt de mente Abb.in d.
c.2.de insti.Arch.Io.An.& Gemi.in d.c.ex eo.in §.ec-
7 clesia.de elec.li.6.¶†Extende quæ hic dñt, etiam si lai.
cus esset ætatis, in qua posset clericari : quia si non est
actu clericus,non poterit pñtari ad beneficium eccle-
siasticum,q̃uis postea incontinenti clericeř: ut dixim.
ẽt s̃.in fi.3.art.pñtis.q.& dicetur infra in hac ẽt q.in 29.
art.in fin.ubi uide ubi tractabimus, an ad beneficium
sacerdotale sufficiat pñtare ætate idoneum ad sacerdo
tium,licet non sacerdos. Et sic omnia sunt plana.

¶Octauus art.7.q.prin. j.Par.ij.Lib.

1 *Filiusfamilias an possit præsentari, vbi quòd sic.nu.5.*
2 *Filiusfam.potest eligi in episcopum,& liberatur electus a patria po*
testate in fauorabilibus,secus in odiosis.
3 *Filiusfam.episcopus tenetur honore patrem.*
4 *Patria potestas an soluetur dignitate sacerdotale uel prælatura in-*
feriori ab episcopatu,& monachatu,uel dignitate militari,uel do
ctorali,remissiue.
6 *Filiusfam. quicquid acquirit, acquirit patri spiritualibus exceptis*
7 *Pater uerberans filiumfamilias in sacris constitutum incidit in pœ-*
nam c.si quis suadente diabolo.17.q.4.

1 Et quia octauus arti. valet†an filiusfa.possit pñtari.
Hunc ar. non inueni in specie tactum, sed bene
reperi dubitationem,an filiusf.possit eligi in epm,quã
2 ponit Firma.in trac.de epõ, in 2.li.in 1.par.8.q.dicit†fi-
liumfa. posse eligi in epm verum liberari a patria pote
state:quia illam soluit dignitas epãlis:ut in auth. sed di-
gnitas.& ibi doc.C.de epis.& cle.& in auth.constitutio
quæ de digni.§.illud.& nota.in c.indecorum.de æta.&
quali.ubi gl.& per Bal.in l.sacrosancta.de epis.& cle.&
in l.si maritus.C.de pat.pot.& Bart.in l.3.& in l.patre.ff.
de his q sunt sui uel ali.iur. quod dicit esse uerũ quo ad
fauorẽ nõ quo ad odiũ sm Bar.in d.l.2.in fi.& in l.pa-
tris.ff.de in ius uoc.& ibi adducit Bart. hoc inferentem
ad q.statuti & ad aliam illationẽ. de iure delibetan. &
3 ibi ẽt ponit,ꝙ filius epis tenetur honorare patrem.& il-
lum sibi pręponere,immo ẽt papa sm Bal.ad Roma.in
l.prætor ait.in fi.ff.de ius uoc.quod Firma.putat verũ in
his,q̃ domi,nõ q̃ foris sunt, & sic contra id quod ponit
Bal.in l.senium.in 5.col.C.qui testa.facere pñt.vbi di-
cit,maiorem esse auctoritatem magistratus q parentũ,
4 quãto magis epi, ubi ẽt quærit, qui de dignitate sacer-
dotali, & prælatura inferiori ab episcopatu , an soluat
patriam potestatem,& etiam de monachatu.ubi simi-
liter quid de dignitate militari,& doctorali. ¶Et licèt
pater meus obseruantissimus me emancipasset à nexi-
bus patriæ potestatis cum promotus fui ad subdiacona
tum,& sic multo ante,quam fuissem eps creatus, nihi-
lominus semper sibi exhibui solitam reuerentiam etiã
eps,qui cum fuisset præsens in mea consecratione in ci
uitate Trani,& etiam cum ab illa discessi, ut ad episco
patum meum accederem,petijt a me benedictionem,
& cum ego denegassem,& ab ipso benedictionẽ petijs
sem,illã mihi præbuit,& sic discessi,& amplius eũ non
uidi;nam mortuus fuit me epãtu existente, ut iam præ
dixerat in meo discessu, dixit enim perge fili & ministe
rium tuũ imple, iuxta onus humeris tuis,a Deo, & ab
apost.sede impositum,& de me uiuo amplius nõ cures,
sed de mea aĩa , quia ulterius amplius non me uidebis,
& ut percepi ab astantib. fidedignis, ad dñm migrauit
cũ maxima sanctitate.& ultima eius uerba hæc fuerũt,
Maria mater gratiæ,& cũ dixit in hora mortis suscipe;
expirauit:& hic fęlix transitus est medela doloris mei;
spero ipsum esse ciuem paradisi,& pro me Deum ora-
5 re.¶†Redeũdo igiř ad nostrũ,si filiusfa.poss esse sacer-
dos,eligi eps & cõsecrari,multo magis & bñficiari:qđ
ẽt probatur in c.cum annum.in fi.de iud.li.6.ubi psup
ponit filiusfam.habere beneficium . facit c.qui gñalr.
de procura.eo.li.si ergo põt beneficium hře,ergo & pñ
tari, & ꝙ pñtari possit filiusf.aperte tenet in spẽ Host.ĩ
sum.huius tit.& dicetur ĩ.in 8.seq.q.prin.in 12.art.dũ
quæritur ibi,an pater possit pñtare filium, & dñt doct.
ꝙ sic,ergo filiusf.põt pñtari:sed qa posset dici,ꝙ forsan
in casu illius ar.fuerat emãcipatus a patre,dico ꝙ doc.
ibi loquunř de filiofa.cum faciunt motiuum illum ac-
6 quirere patri,†& sic præsupponunt eum in patria ptãte
& soluunt,spiritualib.filiusf.nõ acquirere patri.per d.
c.cum annum.cum alijs alleg.in 12.ar.seq.q.prin.ergo
non est dubium filiumf.pñtari posse,& ita tene,quam-
uis sit sub patria ptãte;quia quo ad spiritualia est liber
ut diximus in d.12.art.& hoc idem tenet Abb.& doc.
in c.cum uoluntate: super gl.fi.ubi dñt in spiritualib.
7 filiumfa.clericum nõ subesse patriæ potestati.†Immo
filiusfa.in sacris constitutus non potest a patre uerbe-
rari,quin incidat in canonem si quis suadente diabolo.
17.q.4.ut uult ibi Abb,quicquid dixerint alii,& de pre
dictis ẽt in c.cum indecorum.de æta.& quali.& quod
dixi de patria ptãte,ponit ẽt Abb.in c.cum desideres.
in fi.ubi no.de sen.excom.& ꝙ non possit pater uerbe-
rare filium in sacris,tenuit etiam glo.fi.in c.1.de sentẽ.
excom.sufficit ergo,ꝙ præsentari possit, reliqua de fi-
lijsfa.uide in 10.sequen.art.

¶Nonus art.7.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Serui infideles non possunt præsentari.*
2 *Serui non possunt esse clerici.*
3 *Serui non possunt eligi ad episcopatum,sacerdotium, & beneficiũ.*
4 *Seruus non potest esse iudex.*
5 *Seruus si sine manumissione fuerit de facto ordinatus, remissiue.*
6 *Seruus non potest præsentari nec in secularibus collegiis.*

Sequitur sicut seruus est in ptãte dñi , dubitatur
nonò,an seruus possit pñtari in bene-
ficio uel ecclesia pñonata uacante.Hunc art.sicut non re
1 peri in spẽ tactum.†Ideo dic,ꝙ si loquimur de seruis in
fidelib.qa ultra seruitutem sunt ẽt infideles, ut cõiter
hodie sunt serui nostri, aut sunt Maumetthani, aut Sar
raceni,& non est dubium eos non posse esse clericos,
nec pñtari,ex quo sunt infideles : ut dicetur infra in 9.
q.prin.in 6.ar. Aut uero loquimur de seruis christianis;
& cum non possit pñtari in ecclesiis & beneficijs nisi
clericus,ut dixim.sup.in primis art.pñtis.q.pri.esset ui-
2 dendum:†an serui possint esse clerici,& sic ordinari,&
dicendum est, nullum seruum siue priuati, siue eccle-
siæ posse ordinari, nisi manumittatur prius ca.1.2.& 3.
54.dist. & ratio prohibitionis est seruilis uilitas habito
respũ ad clericalem dignitatem c.arbitramur.eadem.
dist. & c.de seruorum.de ser.non ordi.& est alia rõ : qa
debet esse immunis ab aliis, qui diuinæ aggregandus
3 est militię d.c.1.54.dist.† Et ideo dř seruum non posse
eligi ad epm,sacerdotiũ,& beneficium c. nullus. & c.
4 nulli 53.dist.†nec mirum: quia prohibetur seruus esse
iudex,quod est minus.l.seruus.C.de iudi.nisi in casibus
ibi no.per gl.nec põt esse tutor. instit. de tut. §.est aũt.
ibi capite li.ut pulchre per Firma.in tracta.epõ.in 2.li.
5 in 1.par.in 64.q.post prin.2.col.12.char.operis. ¶†Quid
autem si de facto sine manumissione ordineř.ponit ple
ne D.Albe.de Troctis in tract.de perfecto clerico,in 2.
lib.in 3.requisito.in 22.char.operis nolo transcribere ,
ubi ponit, quando remaneat clericus, & quando non.
6 ¶†Conclude ergo,seruum non posse clericari,nisi ma
numittaĩ,& nisi de facto ordinareř clericus casu, quo
põt remanere,ergo nec pñtari,nisi sit clericus.Nec di
cerem ipsum posse pñtari in secularib.collegijs,cum
non

non sit persona libera: qa non habet legitimam personã d.l. seruus. C. de iud. & gl. pen. in l. Pedius. ff. de arbit. Reliqua de seruis uide in seq. art.

¶ Decimus art. 7. q. ptin. j. par. ij. Lib.

1 *Monachus an possit præsentari, ubi quòd sic nu. 11. 19. 21.*
2 *Monachus æquiparatur seruo, immo dicitur seruus. nu. 10.*
3 *Seruus non potest eligi in arbitrum, nec in arbitratorem. Monachus minime.*
4 *Legatum factum seruo potest repudiari a domino solo.*
5 *Legatum factum monacho potest repudiari ab abbate solo.*
6 *Legatum alimentorum factum seruo censetur factum contemplatione domini. Legatum alimentorum factum monacho censetur factum contemplatione monasterii.*
7 *Dominus mortuo seruo non potest adire hæreditatem sibi delatam. Monasterium mortuo monacho non potest adire hæreditatem sibi delatam.*
8 *Monachus quicquid acquiri, acquirit monasterio.*
9 *Seruus delinquens est conueniendus & non dominus. Monachus delinquens est conueniendus, & non monasterium.*
12 *Validum est argumentum de filiofamilias ad monachum.*
13 *Filiusfamilias fugitiuus acquirit possessionem patri. Monachus monasterio. eo. nu.*
14 *Filiusfamilias degens in studio potest agere sine consensu patris. Monachus similiter sine consensu abbatis.*
15 *Pater potest adire hæreditatem delatam filio eo recusante. Monasterium delatam monacho eo recusante.*
16 *Filiusfamilias debet alimentari a patre. Monachus etiam a monasterio.*
17 *Filiusfami. potest esse testis. Monachus etiam.*
18 *Pontifex seu imperator potest concedere aliquid filiofami. ne usufructus acquiratur patri. Ita & monacho, nec usufructus acquiratur monasterio.*
20 *Argumen. de seruo uel filiofami. ad monachum, an & quando sit ualidum.*

Ex Duobus præcedentibus art. in quib. loquuti fuimus de existentib. sub alterius ptãte ex quo mo
1 nachus æquiparatur seruo, põt ẽt dubitari, †an ipse monachus pñtari possit. Et licet hic arti. posset dici superfluus qa uideor de eo tetigisse s̃. in 4. præced. art. præsẽtis q. tñ re uera ibi loquuti fuimus de monachis simplicibus uiuentib. uelut hæremitis. Hic aũt loquimur de monachis existẽ. in monasterijs sub potestate abbatis. Idẽ ibi fiebat dubiũ, an essent clerici uel non. Hic aũt oritur dubitatio: qa sunt sub aliena ptãte. ¶ Dic ergo, ꝙ prima facie uĩ dicendum, monachos non posse pñta
2 ri illo potissimo fundamento: †qa monachus æquiparatur seruo: ut proxime dictum est, sed seruus pñtari no põt, dũ existit in ptãte alterius, & sic nisi manumittatur fuit ꝯclusum in proximo præc. art. ergo nec monachus, cũ seruus cẽseatur. ¶ Et ꝙ monachus seruo æquiparetur, adducitur primo glo. in l. cũ hæredes. § fi. ff. de
3 acquir. hæred. ¶ †Secundo adducitur glo. pen. in d. l. Pedius. ff. de arbi. ꝙ sicut non potest eligi in arbitrum seruus, eodem mõ nec in arbitratorem, & idem ibi in monacho sine superioris consensu. ¶ Tertio adduco Bart. in l. 1. in prin. ff. de stipu. seruo. ubi. not. dĩ, oĩaq; traduntur in tit. de stip. seruo. hñt locum etiam in monacho: qa seruus & monachus æquiparantur, quod idẽ uoluit Bar. in l. 1. §. si summarius. & in l. seruus testõ. & in l. qđ seruus. ff. eod. & in l. cum fundum. §. seruum tuum imprudens. ff. si certum pet. ¶ †Quarto adduco Bar. in l. tu
4 tor. ff. de bono. pos. ꝙ sicut dñs solus põt repudiare legatum factum seruo suo l. legatum. ff. de leg. 1. seu hæredi
5 tatẽ l. 1. §. per seruũ. ff. de succes. edic. †Ita & Abb. solus põt repudiare legatum factum, seu hæreditatem delatam monacho sui monasterii. ¶ Quinto adduco Bart.
6 in l. cũ hi cũ. ff. de trans. †ꝙ sicut legatum alimentorũ factũ seruo, cẽsẽt factũ ꝯtẽplatione Dñi l. si filio. ff. de ꝯd. & demon. Ita & legatum alimentorum factũ monacho, censetur factum contemplatione monasterii.
7 ¶ Sexto adduco Bar. in l. is potest. ff. de acq. hęr. †ꝙ sicut seruo mortuo do. hæreditatem sibi delatam adire minime potest l. inde Neratius. §. j. ff. ad leg. acqui. Ita & mortuo monacho monasterium hæreditatem illi delatam adire non poterit, qđ tñ non erit in filio d. l. inde Neratius. ¶ Septimo adduco l. cum ptor. ff. de iud. & ibi Bal. ꝙ magis monachus æqparatur seruo q̃ filiusfamilias ¶ Octauo adduco rõnem: nã quemadmodũ qcqd acquirit seruus acquirit dño l. placet. ff. de acq. hęr. instit.
8 7. de his qui sunt sui uel alie. iur. in prin. eo. modo †quicquid acquirit monachus, acquirit monasterio, auc. ingressi. C. de sac. san. eccl. c. cũ ad monasteriũ. de statu regula qđ tñ non est in filiofami. quia aduentitiorum, castrensium, & quasi castrensium dñium sibi acquirit, & castrensium ẽt usumfructum. ut in l. cum oportet. cum
9 materia. C. de bonis q. lib. ¶ †Nono adduco: nã sicut seruus q deliquit conueniendus est & nõ dñs. C. de noxa. l. pen. & fi. Ita & monachus ꝯueniendus est & nõ eccl'a. 13. q. 3. c. 1. facit quod dicit Arch. in his terminis in c. qa
10 sępe. quẽ ibi refert Domi. in fi. 2. col. de ele. lib. 6. ¶ †Decimo adduco, nã monachus dĩ seruus 54. dist. multis. & no. gl. in c. nolo. 11. q. 1. pp quam Io. An. quem ibi seqtur Domi. s. in d. c. qa sępe. in fi. 2. & in princ. 3. col. dicit illud quod de seruo dĩ posse & de monaco dic. Et p ista uideretur dicendum, ꝙ sicut seruus pñtari non potest, Ita nec monachus: cũ æqparẽtur, & ualeat arg. de uno
11 ad aliud. ¶ †Econtra modo facit, ꝙ sicut diximus filiũ fami. posse pñtari & non obstare patriam ptãtem: ut ꝯclusimus s̃. in 8. art. præsentis. q. Ita ẽt monachus præsẽtari poterit, & non obstabit potestas abbatis. ¶ Et pro
12 hoc, ꝙ monachus æquiparetur filiofa. †& ualeat argu. de filiofam. ad monachum, adducitur primo doctrina
13 Bar. in l. 1. §. seruum qui in fuga. ff. de acq. pos. †ubi dicit, ꝙ sicut filius fugitiuus acquirit possessionem patri. Ita & monachus fugitiuus monasterio, qđ tñ nõ est in seruo: ut ibi est tex. ¶ Secundo adduco gl. magnã in l. si
14 longius. ff. de iud. †quẽadmodũ filiusfa. degens in studio põt agere sine consensu patris. Ita & monachus degens in studio poterit agere, & oĩa facere sine cõsensu sui abba. ¶ Tertio adduco Barto. in l. 1. in 4. q. prin. ff. de
15 uulg. & pup †ꝙ sicut filio recusant adire hæreditatẽ sibi delatã põt pater illa adire l. fi. §. si n aũt recusante. C. de bonis q̃ lib. eo. mõ & monacho recusante adire hrẽditatẽ sibi delatã monasteriũ poterit adire. ¶ †Quarto
16 adduco, nã quẽadmodum filiusfa. dẽt alimentari a patre l. si quis a liberis. ff. de lib. agno. per totum. Ita & monachus dẽt alimentari a suo monasterio c. ex parte. de accusa. & tñ sic non est in seruo: qa pro derelicto haberi põt. ¶ Quinto adduco, nam sicut filiusfami. est persona libera, q̃uis sit in potestate patris. institu. de his q sũt sui uel alie. iur. in prin. Ita & monachus est persona libera, licet sit in ptãte abbatis l. Deo nobis. C. de epis. & cle. Immo qa Deo seruiunt regnare dĩr, uoluit Bar. in l. cũ
17 hæredes §. 1. ff. de acq. pos. ¶ †Sexto adduco, nam quẽadmodum filiusfami. põt esse testis non obstãte patria potestate l. non tñ. §. uniuersitatis. ff. de rerum diuisio. instit. eo. §. uniuersitatem. Ita & monachus põt esse testis non obstãte monachatu & ptãte abbatis l. serui. ff.
18 de testi. ¶ †Septimo adduco. ꝙ sicut summus Põtifex uel Imperator põt aliquid ꝯcedere filio, ut non acquiratur usufructus patri l. cũ multa. C. de bonis quæ lib. eodẽ mõ prædicti hoc facere possunt in monacho & non acquiritur usufructus monasterio. Ita Vincen. in c. cũ ad monasterium. de statu. mona. ¶ De quo dicto satis dubito: qa nĩ nimis durum, poterit tñ saluari p doctrinã Bar. in l. si alteri. ff. de hære. institu. ubi quærit, an possit legari seruo, ut non acquiratur domino, quod nõ potest fieri, ut sic intelligatur, ꝙ proprietas nõ sit dñi, sed dñs habet pmittere, ut ꝯniuentib. oculis seruus utatur illius rebus, & earum habeat gubernationem, eodẽ modo & in casu nr̃o, nam monasterium, seu abbas habet permittere ꝯniuentib. oculis, ut monachus utatur illis
19 rebus, & eas gubernet. †Vnde cum monachus æquiparetur filiofamilias, & filiusfamilias põt pñtari, ut diximus in d. 8. ar. pñtis. q. prin. merito dẽt posse pręsentari. & mo-

& monachus.¶ Certe hoc plane ꝓcederet, nisi essēt in
oppositum dicta superius ꝓxime allegata, q̄ uolunt, ꝙ
æquiparet̄ monachus seruo, q pñtari nō pōt.¶ Dicēdū
igit̄ est pro ꝯcordia: ut dixit Io. An. in c. cum indēnita-
ti. de iud. sup gl. quem refert & sequit̄ Domi. in d. c. qa
sæpe. in prin. 3. col. †qđ arg. de seruo ad monachū hēt
20 locum in materia, quæ est utriq. taliter ꝓportionabilis
& ita in casib suprascriptis. Sed si sumus in materia q̄
nō est utrique pariter ꝓportionabilis, nō equiparatur
seruo, qđ dicit patere: nam seruitus īducit magnam ca-
pitis diminutionem, quod nō facit ꝓfessio: qa nullam
capitis diminutionem inducit l. Deo nobis. C. de epis.
& cleri. Et ita residet Io. An. & Domi. ubi sup. ¶ Tu ad-
de, ꝙ eorū distinctio ꝓcedit in casu claro, sed qd in du
bio qñ nō apparet ꝓportionabilitas qūo fiat argumen
tatio de seruo uel de filiofami. ad monachum? & Bal.
l. 1. in 2. col. C. q admi. dicit, ꝙ æqparabimus monachū
seruo uel filiofami. prout erit melius ipsi monasterio,
quē seqtur Cy. in d. l. Deo nobis. & Mode. in l. 1. in 4. q.
prin. ff. uulg & pup. & Roma. in l. hēs. §. neque filius ff.
de acqt. hēdi. ꝓ qua doctri. facit tex. in l. cū ꝑsona. ff. de
relig. & sump. fune. ¶ Cū ergo in casu nr̄o materia sit
ꝓportionabilis magis filiofami. q̄ seruo. Immo magis
ꝓprium est, ꝙ monachus pūret̄, q̄ filius: qa monachus
ꝑsona est religiosa, filius aūt ex accidēti. s. ex clericatu
est ꝑsona religiosa, ergo dicemus ꝓualere arg de filio
ad monachū, & si bñ essemus in dubio, est magis utile
monasterio monachum pñtari q̄ nō: qa illi acqrit d. c.
cū ad monasterium. de statu mo. & hoc casu ēt est for-
tius in monacho, q̄ in filiofami. qa acquirit ēt ꝑsonę re
ligiosę, put est monasterium, & iō secus in patre, ut di
21 ximus s. 18. & 19. art. pñtis. q. ¶ †Et sic ꝯclude monachū
posse pñtari, ut uolūt doc. in c. si religiosus. de ele. lib. 6.
cū licētia superioris tñ ut ibi, & in iurib. allegādis j. in
pñti q. in 19. artic. dū tractabimus, an monachus possit
præsentari in ecclesia parrochiali, & quæ ibi dicentur
sint hic allegata.

¶ Vndecimus art. 7. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Illegitime natus an possit præsentari, ubi quòd non.*
2 *Illegitime natus an possit eligi. & nu. 11.*
3 *Manseres & spurij usque ad decimam generationem in ecclesiam Dei non intrabunt.*
4 *Versus, sæpe solet filius similis esse patri.*
5 *Illegitime nati non solent esse morigerati.*
6 *Character imprimatur illegitime nato per ignorantiam ad aliquid promoto.*
7 *Matri an sit credendum de legitimitate uel illegitimitate filij.*
8 *Filij sacerdotum nati ex legitima uxore ante sacerdotum possunt promoueri ad sacros ordines.*
9 *Ioannes Andreæ fuit filius cuiusdam Andreæ.*
10 *Legitimatus per subsequens matrimonium, uel per Papam, uel per Imperatorem, uel alium legitimandi potestatem habentem, an censetur legitimatus ad actus ecclesiasticos, an etiam ad seculares.*
12 *Illegitimi etiam honesti & uirtute prediti non possunt promoueri, potest tamen cum eis dispensari.*
13 *Papa an tacite dispenset cum illegitimo eum scienter promouēdo.*
Illegitimus an possit promoueri.
An effici monachus.
Episcopus an possit dispensare cum illegitimo.
14 *Religionis ingressu illegitimus efficitur legitimus.*
15 *Papa an possit dispensare cum illegitimo, ut fiat cardinalis, remissiue.*
16 *Dispensatio illegitimorum qualiter fiat, & quæ requirantur, remissiue.*
17 *Nasci illegitimum est culpa patris, non nascentis.*

1 Dubitatur Vndecimo: †an illegitime nati seu
bastardi, poterūt ad bñficia ꝑsona-
ta pñtari. Firma. in trac. de epō. in 2. libr. in 46. quæst. dū
2 quærit, †an bastardus possit eligi, dicit qđ fm tpa anti-
qua poterat bastardus eligi etiam ad episcopatum, &
alle. c. pen. 56. dist. ¶ Sed ꝯ hoc facit, quia etiam de iure
diuino prohibentur illegitimi ordinari, si ordinari, er-
go & eligi, & præsentari, arg. cap. accepimus. de æta. &
quali. nam habemus deuterono. transumptiue in tex.
c. per uenerabilem, qui fi. sunt legiti. in fi. ibi testāte do
mino, deuterono. &c. & sic dicerem, ꝙ tex. in d. c. pen.
56. dist. loquatur de filijs presbyterorum natis, añquā
ipse esset presbyter, & ita uidetur uelle aperte ibi tex.
Gratiani sequens, licet aliud uideatur sentire ibi gl. ut
infra dicetur. ¶ Dic ergo, ꝙ omnes illegitimi quocun-
que nomine censeantur prohibentur ordinari non so
3 lum ex dispositione legis canonicæ, sed etiam diuinæ,
per d. c. per uenerabilem. † iure diuino prohibēte mā-
seres & spurios usque in decimam generationem in ec
clesiam Dei nō intrare, licet hoc hodie nō seruet̄, nisi
in ꝑsona ipsius illegitimi: ut in d. c. per uenerabilem.
& ibi plene doc. & rō ꝓhibitionis reddit̄ triplex p Gof-
fre. & Host. in summa de filijs presbyterorum. §. quæ sit
cā. ¶ Prima, nam cum dignitas clericalis sit magna in
sc hmōi ꝑsonis tanquam uilib. ꝯferri nō dēt, c. inter di
lectos. de excess. ꝓla. ex incōtinentia. n. parentum quasi
maculati & inhonestati cēsentur, & fama ꝓmouēdi in
nullo dēt uacillari 33. di. laici, & ex talib. eccl̄a saltim
de facto infamatur. c. unico. de obliga. ad rō ¶ Secūda
rō est detestatio pater criminis, c. uergēis. de hæret. qa
4 tales solent esse imitatores pñti sceleris. † iuxta illud,
sæpe solet filius similis esse patri. arg. 56. dist. cap. si gens
Anglorum. & l. ꝙ si nolit. §. si mācipia. ff. de ędilic. edi-
cto. ibi, præsumptum est n. quosdam peruersos fore, qa
fuerunt nationis peruersæ. ¶ Tertia ratio, quia experi-
5 mento apparet tales, ut plurimum non †ita morigera
esse sicut legitimos, eo q a parentibus, non ita sollicite
instruūt ut sicut legitimi, quæ ratio est Richar. in 4. dist.
25. q. 3. qui sentit prædictas rōnes, quas etiam ponit Al
ber. de Trottis in d. tract. de perfecto clerico, in 2. lib. in
1. par. in 5. requisito. & in hoc nō est aliqua difficultas,
cum omnis illegitimus ordinari nō possit, si nō ordi-
nari ad ordines, ergo nec habilis ad beneficia, qa laici
non pñt beneficiari, ut in tit. de clericis coniuga. quasi
per totū, & diximus sup. in 3. art. præsentis. q. & in hoc
6 non est insistendum. ¶ †Bene uerum est, quia dubitari
pōt, quid si per ignorantiam cōtingat illegitimū ꝓmo
ueri, an character imprimatur, & dicēdum ꝙ sicut ha-
7 betur in cap. fi. de tempo. ord. ¶ †An autem uerbis ma
tris credi debeat de illegitimitate uel legitimitate filij,
est ridēdum quod habetur in c. per tuas. de proba. & in
8 c. afferte. de ꝓsumptio. ubi omnes doctores. ¶ †Tamē
si sint filii presbyterorum nati ante sacerdotium ex le-
gitima uxore pñt promoueri ad sacros ordines, ut in c.
a hæc. in c. ad extirpandas. & in c. ad abolendam. de fil.
ꝓsby. & in §. 1. coniuncto. §. fina. & in ca. Osius. 56. di.
ubi enumerātur septem summi Pōtifices qui hoc mō
nati. s. filii presbyterorum ad papatū assumpti fuerūt,
& ita intelligitur & loquitur tex. allegatus per Firma.
in c. pen. 56. dist. quia ita intelligit illam auctoritatem
9 ibi Gratia. licet ibidem glo. ꝯtrium sentiat. ¶ †Et Ioan.
And. in addi. Spe. in rubr. de filiis presbyterorum. ponit
se fuisse filium cuiusdam Andreæ ex uxore, & ea mor-
tua ipsum Andream fuisse effectum sacerdotem, & ha
buisse quandam ecclesiam parrochialem, & in eius do
mibus ipsum Andream habitasse & studuisse, & sic
uocatur Ioannes Andreæ, id est filius Andreæ, & nō qđ
10 utrunq. nomen esset suū, ut ibi. ¶ †Quid aūt de illegiti
mo legitimato p subsequēs matrimonium, p Papam,
aut Imperatorem, uel alium hñtem potestatem legiti
mādi? De primo uide not. in c. p uenerabilem. & in c. tā
ta. q filii sint legiti. & de omnib. ibi plene per Abb. &
alios, & hodie p maxime p domi. Præpo. Ale. & in d. c.
per uenerabilem. & habetur, an legitimatus quò ad
actus ecclesiasticos censeatur etiam legitimatus quò
ad seculares, & ꝯ. uide ibi Præpo. plene, & eundē Præ-
po. in c. lege. 10. dist. & quæ nos late diximus post eum
supra in secunda par. 1. lib. in 2. q. prin. in 29. art. ubi ple
ne tractauimus, an legitimatus per principem secula-
11 rem succedat in iurepatro. ecclesiæ. ¶ †Et ꝙ illegitimi
hodie

hodie nõ possint eligi maxime in epm, est tex. in ca. cũ
in cũctis. & ibi gl. & doc. & pſertim Abb. in c. cum sup
eo. c. cum nobis. & c. innotuit. de elect. & ibi omnes, &
Spe. in tit. de libelli concep. §. fi. ad finem, & hoc etiam
est testum supra. ¶ Est tñ aduertẽdum, ut nõ ex hoc ꝙ
aliquis sit illegitimus sperni dẽat: ut in c. nasci. 56. dist.
& hoc q̃a Dei manus est q̃ operatur, ita in uno sicut in
alio. Et iõ tex. dicit in c. undecunq; nascãtur homines
mõ parẽtum nõ imitẽtur errores, honesti & salui erũt,
semen. n. hominis ex quocũque hoĩe Dei creatura est,
& eo male utentibus, male erit, non autem ipsum se-
men malum, propterea tex. ibi sequens exhortatur, ut
nũquam de uitijs erubescamus parẽtum, sed semp am
12 plectamur uirtutem. ¶ †Et ideo licet ꝑdicti illegitimi
tamẽ honesti & uirtute ꝑditi mero iure ꝓmoueri non
possint: nihilominus cũ eis põt dispẽsari d. c. innotuit.
& ibi gl. Abb. & doct. qđ dicũt fieri posse etiam post cõ
firmationem, ẜm gl. ibi per ca. nisi cũ pridem. de renũ.
& maxime ex ipsius confessione 56. dist. c. apostolica. &
c. pen. & c. quæ simpliciter. & gl. in d. c. pen. dicit talem
dispẽsationem non posse fieri per archiepiscopum, sed
per Papam. & idem vult glo. in d. c. innotuit. per c. 2. de
13 corpore uitiatis. ¶ Et Firma. in d. 46. q. ponit etiam: †an
Papa tacite cum illegitimo dispẽset ipsum sciẽter pro
mouẽdo, & ibi an illegitimus postulari possit, & an pos
sit effici monachus, & legitimetur, & late prosequitur,
an eps possit dispẽsare cum aliquo illegitimo ordinan-
do ad sacros ordines, & dic cõclusiue, epm quãtum ad
ordines minores, & ad bñficia sine cura dispẽsare posse
ad curata autem, dignitates & sacros ordines solũ Pa-
pam dispensare: ut hodie est tex. clarus in c. 1. de filiis
presby. lib. 6. ubi etiam habetur, ꝙ si dispensatum fuit
cum tali illegitimo, ut nõ obstante defectu natalium
possit promoueri ad curatum beneficium ꝑtextus il-
lius dispẽsationis non poterit ad ꝑsonatũ uel rectoriã
assumi, ad quam ꝑ electionem procedi cõsueuisset: ut
14 est tex. nn. in c. fin. de ꝑb. ¶ †Et ꝑ ingressum religionis il-
legitimus efficitur legitimus quò ad promotionẽ ad
ordines, non ad ꝑlationem: de quo tamen late ꝑ domi.
Alber. de Trottis in d. trac. de ꝑfecto clerico. in secũdo
lib. in 1. par. in 1. requisito. ¶ †Et an Papa possit dispẽsa-
15 re cum illegitimo: ut posit effici cardinalis, uide ꝑ Ab.
in c. dilectus. de exces. præla. & per Firma. ubi supra in
fi. d. 46. quæst. ubi etiam dicit, ꝙ legitimatus simpl'r nõ
intelligitur legitimatus ad ecclasticam dignitatẽ, alle.
16 Bar. in l. eam quam. C. de fideicom. ¶ †Et ne ꝓcedamus
in hac materia lõgius, uide qualiter fiat dispẽsatio ille
gitimorum circa beneficia & alia, & q̃ sunt exprimen-
da, iuxta materiam d. l. eam quam. C. de fideicom. quæ
latissime ponit domi. Fel. in c. postulasti. in 4. colum. in
uersi. seruit etiam ad hoc. de rescrip. cum pluribus col.
seq. ubi pulchre hanc materiam tractat non est tran-
scribenda. & doct. plene in dicto c. 1. de filiis presbyte.
ubi signanter Io. And. Gemi. & Philip. Fran. nolo ingre
di talem materiam dispẽsationis, sed conclude tũc de-
mum posse ꝑñtari illegitimum, & ad tale bñficium, qñ
secum est legitime dispẽsatum, ꝙ posit clericari, & ad
illud beneficium, ad quod est factus habilis ex dispen-
satione. iuxta dicta doct. ibi, alias non põt ꝑñtari. Et idẽ
Firma. in dicto tract. de epo. in 3. li. in 2. par. 2. par. prin.
in 18. quæst. quærit, an bastardus electus possit cõfirma
ri, & dicit ꝙ sic dispensatiue, tamen alleg. gl. in d. c. in-
notuit. de elec. per d. c. nisi cum pridem. de renunci. &
17 dispẽsatio debet esse Papæ, ut supra diximus. ¶ †Non
omittam unum nasci illegitimum non esse culpã na-
scentis, sed patris, ut uult tex. in c. nasci 56. distinct. ubi
dicitur, nasci de adulterio non eius culpa, qui nascitur,
sed illius qui generat. & hoc est dictum beati Hierony-
mi patroni nostri originaliter in epistola cõtra Rufinũ
ponentis exemplum de seminib. sparsis in terra ut ibi.
¶ Reperi postmodum do. Roch. in hoc tract. In uerbo
ꝯpetẽs alicui. in fi. secunda quæstio. ubi quærit de hoc
art. & breuiter cõcludit, illegitimum non posse. præsen
tari, quia talis nõ admittit ad beneficia ecclesiastica si
ne dispensatione, ut ipse dixerat in d. 2. q. quod dicit ꝓ
bari in c. literas. & in c. fi. & per totum de filiis præsbyt.
in antiquis. & 6. & ita residet, tn tene ut supra.

¶ Decimus ar. 7. q. prin. 1. par. 2. Lib.

1 *Vitiati corpore an possint præsentari, ubi quòd non, nec ad ordines promoueri, nec beneficia habere.*
2 *Vitia prohibitiua aliquem ordinari quæ sint.*
3 *Vitiati corpore qui dicantur.*
4 *Demoniacus non potest eligi.*
5 *Beneficia an amittantur defectu superueniente.*

1 Sequitur Modo 12. loco dubitare, †an corpore
uitiati possint ꝑsentari. Et dic hr̃ cor-
pore uitiatos nõ posse promoueri ad ordines, ut de cor
pore uiti. per totum, ergo nec poterunt hr̃e beneficia:
ut in proximo præced. art. diximus, & ut ꝑ Hos. & Gof.
In summa de corpore uitiatis. & 55. dist. ꝑ totum. & 49.
dist. §. hinc superna. & cap. fi. & per Richar. in 4. dist. 25.
q. 5. art. 2. & in summa pisana. & similib. summis in uer
bo uitiatus corpore, & præsertim per Archiepiscopum
2 Floren. in summa sua in 4 par. tit. 5. c. 5. †quę aũt sint ista
uitia corporis, quæ prohibeant aliquem ordinari, uide
plene in locis proxime allegatis, & per Do. Alb. in tra.
de perfecto clerico. in 2. li. in 1. part. in 12. requisito. ubi
q̃rit de multis defectib. corporis, & ꝑsertim de existente
sine manu, sine naso, de mon oculo, de carente testicu-
lis, de claudo, de hñte maculam in oculo, de gibboso,
lunatico, uel nõ ualente bibere uinũ, & de uitiis corpo
ris uetitis in ueteri testõ: & qd si impedimentum super
uenisset post ordinem assumptum, uide ibi plene, & an
3 mancus, uel aliter corpore uitiatus possit eligi eps: † &
qui dicantur corpore uitiati. uide plene ꝑ Firma. in tra.
de epo. in 2. li. in q. 24. Vbi ẽt ponit, ꝙ castratus a medi-
co, uel secatus pede in infirmitate potest eligi eps & cõ
secrari. c. si quis. 55. di. dummodo possit accedere ad al
tare sine baculo: q̃a si cum baculo non procederet, ẜm
gl. ibi per c. nullus eps. de consec. dist. 1. quod accidit fę
licis memo. Angelo Castaldo nobili Tranen. epo Insu
lano, meo immediato prædecessori, cui ꝑꝑ infirmitatem
fuit tibia secata, & post multos dies obiit ad dñm, sed si
uixisset nõ potuisset accedere ad altare sine baculo. Et
ibi etiam Firma. quærit de epo manco, cæco, de laborã
te morbo epilentiæ, an possit celebrare, uide Firma. in
d. trac. in 3. lib. in ult. par. in 7. q. & an possit eligi, uide eũ
4 dem in 2. li. in 1. par. in 56. dist. †Et ꝙ demoniacus eligi
nõ possit, hr̃ 33. dist. c. maritum. c. communiter. & c. cle
rici. & per Firma. in d. tra. in 2. lib. in 1. par. in 57. dist. &
conclude corpore uitiatum non ualentem promoueri
5 ad ordines non posse ꝑñtari. † An autem per superuenien-
tiam defectus quis amittat beneficia iam quæsita, & an
detur sibi coadiutor ponunt doct. in supradictis locis,
& in tit. de clerico ægro. Et hæc sufficiant.

¶ Decimustertius art. 7. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Bigamia quot modis contrahatur. Et quis sit bigamus.*
2 *Ratio quare sit introductum, ut bigamus non possit promoueri.*
3 *Caracter imprimitur bigamo de facto promoto.*
4 *Episcopus an posit dispensare cum bigamo.*
5 *Papa potest dispensare cum bigamo.*
6 *Papa potest dispensare contra ius positiuum.*
7 *Bigamus potest monachari, non autem fieri rector scholarium.*
8 *Bigamus est nudatus omni priuilegio clericali, & est de foro seculari.*
9 *Bigamus non potest præsentari, nec eligi, nec ordinari, nisi Papæ dispensatione. & nu. 54.*
10 *Eligentes bigamum non priuantur iure eligendi.*
11 *Osius dixit uxorem meretricem.*
12 *Bigamus potest fieri episcopus, & etiam cardinalis cum dispensatione.*
13 *Irregularitas omnis dicitur esse de iure positiuo excepta bigamia.*
15 *Dispensatum cum bigamo in ordine habendo intelligitur dispensa-*

tum

tum ad beneficium, & maxime curatum.
16 *Bigami effecti monachi possunt præsentari in beneficiis ecclesiarum regularium, & quomodo non. & nu. 17.*
18 *Monachus professus nondum clericus non potest prouideri de beneficio etiam regulari.*

Dubitatur Decimotertio, an bigamus possit p
patronos ad beneficium patrona-
tum præsentari. ¶ Et in hoc est primo aduertendum,
hunc art. in hac 7. q. prin. situari, & non in 9. quia biga-
mia non sonat in uerum uitium: cum sit permissa, iux-
ra illud Pauli apostoli, nubat in dño. de quo in tit. & iō
est incidens non uitiosum, & sic cadit in hac q. ¶ Secū-
2 do est aduertendum, & discutiendum† quot modis bi-
gamia ɔ̄hatur, ut sciamus quid sit bigamus, & q̄tū ad
effectum clericandi ɔ̄hitur septem modis. ¶ Primus, cū
quis successiue & diuersis tpib. duas legitimas habuit
uxores, & ambas cognouit 21. q. 1. aperiant & idem si
unam habuisset ante baptismum, aliam uero post, uel
utranque ante 24. dist. c. is qui uiduam. & in 26. dis. per
totum. & illis modis proprie, & discrete appellatur bi-
gamus. ¶ Secundo modo qō diuersis temporib. habuit
& cognouit plures, sed non legitimas: qa unā de iure,
aliam de facto, & ambas cognouit, c. nuper. de bigamis
& hic reputatur bigamus; non propter sacramenti de
fectum, sed pp intentionis effectum cum opere subse-
quuto, ut ibi dicitur. ¶ Tertio modo qō simr habuisset
plures uxores, & eas eodem tpe cognouisset d. c. nuper
& idem si corrupiā de facto c. a nobis. eo. tit. ¶ Quarto
modo qñ contraxit quis cum uidua, hoc est ab altero
marito cognita 32. dist. feriatim. & 30. dist. maritum, se
cus autem si relicta fuisset uirgo 34. dist. c. fi. ¶ Quinto
modo quando contraxit cum corrupta a quocunque
alio, siue contrahat scienter, siue ignorārer, & eam co-
gnoscat 34. dist. mirandum. & ca. præcipimus. ¶ Sexto
modo qñ uxorē propriam cognoscit sciēter, uel igno
ranter, postquam cognita est ab alio 34. dist. c. si cuius.
& c. seq. Immo etiam si coactus quodammodo cogno
sceret, ut quia uir accusasset uxorem de adulterio, & pē
dente accusatione ad præceptum ecclesiæ redderet de
bitum s̄m opinionem magis cōem, & maxime Theo-
logorum. ¶ Septimo modo qñ aliquis in ordine sacro
ɔ̄stitutus, uel post ꝓfessionem in religione de facto ɔ̄-
hit cū corrupta c. a nobis. de bigamis. & 26. q. 1. c. quot-
quot. ¶ Restat modo dubitatio ꝓ octauo mō, q est. s. qñ
qs deflorauit uirginē, & postea eā duxit in uxorē, an di-
catur bigamus quoad effectū, ut repelli possit a clerica
tu, sunt opiniones, qa aliqui uolunt illum nō esse biga-
mū ea rōne: qa uerū est dicere eū nō diuisisse carnem
suā in plures, nec ēt illā d. c. debitum. ¶ Et ad iura q̄ uōr
requirere, q̄ sit uirgo tpe quo ɔ̄hitur. matrimoniū. 30.
q. 5. qualis, rōdetur, q̄ dēt esse uirgo, id est ab aliquo nō
cognita. & ista uř magis cōis: qa eā tenet Bernar. glosa-
tor in c. r. de cle. coniuga. & in c. debitum. de bigamis
& in c. ionoruir. de ele. & Io. An. in c. unico. eo. ti. li. 6. &
Io. de Ligna. & sequiř eā Abb. in d. c. 2. tanq̄ æquiorem
& etiam ibi Imo. dicendo ipsam opinionē seruandam
in practica pp glosatum auctoritatem, & etiam quia
uř de mente beati Thomæ, Richar. Bulga. Petri, & plu-
rium Theologorum, licet ɔ̄riam opinionem multi cɔ̄
teneāt. Inter quos Vgo. Gof. Host. Pet. de Anch. ac etiā
Card. in d. c. 2. licet idem Card. in c. tanta. qui filii sint le
gitimi. teneat primam, de qua qōne, & de eius motiuis
ad utranque partem est uidendum p doc. in dictis iuri
bus, & p̄sertim in d. c. 2. & in d. c. debitum. & p But. in c.
3 2. de bigamis. in 3. col. ¶ † Tertio est præmittendū qua-
re sit introductum, ut bigamus non possit promoueri,
& quadruplex allegatur rō. Prima pp sacramenti defe
ctum, ualet unitatis ipsius: qa nō esset unitus ex quo di
uisit carnem suam in plures 26. dist. Acutius. & d. c. de-
bitum. ubi uide late & subtiliter declaratam hāc rōnē.
Secunda pp ordinum dignitatem 26. dist. c. una. & ca.
ult. Tertia & quarta propter signum incontinentię 82.
distin. cap. proposuisti. quomodo ergo erit honorator
uiduitatis, q ipsa ɔ̄iugia frequētauit? ut ibi dicitur, &
p But. in rub. de bigamis. & sic ista est quarta rō, ut ho-
noretur uiduitas. Quæ autem sit, nō quare ad inducen-
dam bigamiam plus pōderet incōtinētia, seu integri-
tas carnis p respectum ad mulierem, q̄ ad uirum: qa si
uir añ mřimonium, vel post tenuisset ɔcubinam, non
est bigamus, dum mō ɔ̄hat cum uirgine: ut est tex. in c.
fraternitatis 34. dist. tres aliæ rōnes cōmmuniter addu
cūtur, de qbus in d. c. debitum. de bigamis. ubi p Butri.
4 in antepe. q. ibi uidere. ¶ † Quarto est p̄mittēdum, quid
si de facto bigamus ꝓmoueatur, an in primaī caracter
& an eps possit cum eo dispēsare, uel saltim Papa Et de
istis trib. per Butr. in d. c. debitum. q quātum ad primū,
an imprimatur caracter ɔcludit q̄ sic, ad quemcūque
ordinem ordinetur 50. dist. quicūque. & c. pęnitēs. qđ
dicit tenere Host. in summa illius titu. §. fi. licet subdat
Butri. ibi nō gaudere priuilegio clericali, per c. unicū.
5 eo. tit. lib. 6. † Quo uero ad secūdum. s. an cum eo eps di
spenset, sunt uariæ opiniones, de quibus ibi per ipsum
Butri. qui tenet, non posse epm dispensare, etiam si vel
let aliquis bigamus ad minores tm̄ ordines ꝓmoueri:
6 & hoc maxime probatur per tex. in c. 1. eo. tit. li. 6. † De
tertio uero, an saltim Papa possit dispensare, licet simi
liter sint opiniones, illa tñ uř tenēda, quam sequitur ibi
Butri. & appellat cōem, & inter alios eam tenet Io. gl.
in c. lector. 34. dist. & in c. de illo 32. dist. Tenet etiā bea
rus Thomas in 4. dist. 27. ubi dicit, Papam posse dispen-
sare illa potissima rōne: qa non est de substātia ordinis,
q̄ recipiens illos non sit bigamus, patet: quia ut supra
est dictum, si de facto recipiantur a bigamo, caracter
7 imprimitur, & recipiř uerus ordo, † est ergo hoc prohi-
bitum de iure positiuo, ɔ̄ quod Papa pōt dispensare c.
per uenerabilem. qui filii sint legiti. & c. ꝓposuit. de ɔ-
cess. p̄bē. Est enim omnis irregularitas de iure positiuo
ut no. Inn. in c. si celebrat. de cle. excommu. mini. & in
c. nisi. §. personæ. de renun. de his tamē latius est uiden-
dum p Butri. in d. c. 2. & in c. nuper. de bigamis per Spe.
in tit. de lega. §. nunc breuiter. in ulti. col. Et q̄ Papa pos
sit dispensare cum bigamo, tenet etiam glo. in c. si quis
uiduam 50. dist. quæ dicit semel fuisse dispensatum cū
archiepiscopo Panormitano existente bigamo, q̄ effi-
ceretur archiepiscopus. Et dixit Firma. in tract. de epo.
in 2. lib. in 1. par. in 25. q. q̄ licet Car. nō posit esse biga-
mus, tñ Papa cum eo pōt dispensare. s̄m Bal. in c. at si
clerici. de iud. Et subdit ibi Firma. propterea do. Anto.
Rosellum monarcham nostri temporis non potuisse
obtinere cardinalatum sibi ꝓmissum ab Eugenio Pa-
pa quarto, quem do. Anto. defendit in ɔcilio Basil. quia
Eugenius nolēs fidē seruare, recusabat se non posse eū
Cardinalem creare: qa bigamus, & cū requisitus esset
de dispēsatiōe respōdit ipsi do. Anto. allegāri doctrinā
gl. & Bal. de qua s̄. se nolle dispēsare, ex quo Speco. in
tit. de bigamus. dixit, Papam nō posse dispēsare aliquē
bigamū fieri epm, sed ego audiui aliud dedisse respon-
sum. s. q̄ licet ꝓmisisset ipsum creare cardinalē, non tñ
promisit cū eo dispēsare in bigamia, pp qđ domi. Ant.
indignatus composuit libellum ɔ̄ prælatos, & ex curia
aufugit ad studium Patauinum, ubi per multos annos
publice legit, ipso Firmano audiente, & etiam genitor
meus ipsum audiuit. Ego uero audiui dominum Ioan-
nem baptistam Rosellum eius nepotem, & ibidē ipse
dñs Antonius obijt, & sepulchrū eius uidi in eccľa glo-
riosissimi S. Antonii. Et dicit ibidē Firma. audiuisse Ioa.
de Ligna. tāquā bigamum a cardinalatu repulsum. Et
de modis p̄dictis bigamiæ ibi Firma. plura ponit, licet
inordinate, & ponit ēt de multis quare sint ineligibiles,
8 † & dicit bigamum posse monachari, sed nō fieri recto
rem scholarium, ut p Bald. in act. habita. pen. col. C. ne
filius ꝓ patre. & ibidem ponit, an bigami sint in eccľa
iterum bñdicēdi, de quo in titu. de secūdis nuptiis, per
totum, & dicit bigamos esse de foro seculari. uide ibi
plene. ¶ † Quinto est præmittendum id quod proxime
diximus omnino bigamos omni priuilegio clericali es
se nudatos, & esse penitus de foro seculari nō obstante
contraria

contraria ɔſuetudine,nec eſſe pmittendum,ut tõſurã
uel habitum clericalem deferant,ẽt ſi uellent, immo
ne deferãt ſub pęna excõicationis inhibitũ eſt eis, tex.
9 eſt hodie clarus in c.unico.de bigamis.li.6.¶†Nũc iſtis
præmiſſis,rñdeo ad quæſitum art.noſtri,& dico Firma.
in repert.ſuo in uer. pſonus.in 2. col.uer.22.q̃rere, & ſe
remurere,an pñtans bigamum puniatur, & dicit ꝙ nõ
licet non teneat pñtatio,& remittit ſe ad ea quæ dicũt
doc.in c.cum in cunctis.de cle.& in c.tam literis.de te-
ſtibus.& ita reſider ibi, & idẽ Firma.in tra.de epõ. in 1.
20 lib.in 3.par.in fi.27. q.dicit†Eligentes bigamũ non pri-
uari iure eligendi,ẽt ꝙ ſcienter ipſum elegerint,& alle
gat iura prædicta.Idem uero Firma. in d.tra.in 2.lib.in
2.par.in 7.q.dicit,ꝙ q̃uis ducens meretricẽ in uxorẽ nõ
21 ſit culpandus:†qa hoc fecit Oſeas ꝓpheta 32. q. 1. c.nõ
eſt culpandus.Immo meretur hoc faciens, ex quo hẽt
remiſſionem peccatorum.tex.in c.inter opera. de ſpõ.
tñ ad beneficium eccleſiaſticum eligi nõ põt c.maritũ
33.di.& idem expreſſius tenet ipſe Firma.in d. 2. lib. in
2.par.in 25.q.& alleg.c.fi.2.diſt.& c.1.26.di.& c.ult. 28.
q.ult.& c.1.2.3.& 4.& d.c.maritum.& c.laici 33.diſt.tu
pro hoc adde,ꝙ ex quo lex loquens in electione hẽt lo-
cũ in pñtatione c.fi.de ele.lib.6 iuncta gl.& ſæpe dixi-
mus in hoc tra.ſicut bagamus eligi nõ põt.Ita nec pñ-
tari.Et dic hodie hoc eſſe clariſſimum, nã ut diximus
ſ.in 7 art.pñtis.q.nos habemus,ꝙ laicus præſentari non
põt.Et iõ eſt opus,ꝙ ſaltim habeat primam tonſuram:
ut ibi diximus,& in omnib.præced.arti.& ẽt dicemus
infra in 25.art.præſentis q.poſt Phil.Fran.in c.ſi pro cle
ricis paupetib.de pb.lib.6.& in 1.col.in 2.no.& eſt tex.
in c.unico.de bigamis.uolẽs ꝙ non poſſit deferre ton-
ſuram &c.ut diximus ſupra in uerſi.quinto eſt pręmit-
tendum.& tenet Specu.in tit.de clericis coniuga.uerſi.
bigami.& uoluit Firma.in d.25.quæſ.1.par.2.li.igĩt cle-
ricari nõ pot,ſi nõ põt clericari,ergo nec pñtari per ſu-
pra dicta,& iſta eſt pura ueritas,q̃ non habet angulum.
22†Eſt bñ uerum,ꝙ cũ diſpẽſatione poſſet clericari,& di
ſpẽſari,cum mediãte diſpenſatione poſſit bigamus eps
& cardinalis fieri:ut ſ.diximus.multo magis ĩ inferiori
bus beneficiis in quibus pñratio cadit pñtari.Et pđ. c.
unicum.de biga.lib.6.dicerẽ ſolũ Papã diſpẽſare poſſe
cum bigamo,qcquid dixerit Bur.in d.c. 2. de bigamis.
in 2.col.recitãdo opiniones,cum ſint de foro ſeculari,
& prohibeatur eis tonſura,ut ibi,& nõ reperiaĩ poſt di
ctum tex.epis talis diſpenſatio pmiſſa,nõ dĩ eis ɔceſſa,
arg.c.nuper.de ſent.excõ.& ita noluit Io.An.poſt Fran.
Vercellen.in d.c.unico.ut eũ refert Butr.in d.c.2.ꝙ per
illum tex.hodie,nec in minorib.ordinib.epi diſpenſa-
23 re põt,& licet ut ſup.diximus in 4.euidẽtiali.†oẽm irre
gularitatem eſſe de iure poſitiuo:tñ irregularitas proce
dẽs a bigamia eſt inducta a iure diuino,ſm But.p illum
tex.in d.c.2.3.not.de bigamis,qa hẽt ortum a ritu apo-
ſtolorum,ibi circa qđ ſolus Papa, & ut aliqui uolũt ex
ſuprema prãte diſpenſat:ut p doc.maxime Moder. in
c.p uenerabilem.q filii ſint legitimi.Et ita ego tenerẽ,
24 licet hæc non ſit noſtra meſſis.¶†Sufficit concludere
bigamum non poſſe pñtari:ſicut nec eligi, nec ordina
25 ri,niſi cum eo diſpenſetur per ſolum Papam.¶† Dice
rem tñ,ꝙ ſi cum bigamo diſpenſaretur in ordine habẽ
do,non intelligeretur diſpenſatum ad beneficium, &
maxime curatum,ſi hoc nõ dicaĩ in diſpenſatione, cũ
illa non extendatur ẽt ad minorẽ caſum; ut late ponit
D.Fel.in c.poſtulaſti.in fi.decima col.& plurib.ſequen.
de reſcrip.& ſic diſpenſatio ad ordines non extendetur
ad beneficia,& ſi ad beneficia,intelligeretur ad ſimpli-
cia & non ad curata:ut ibi per Fel.& quod diſpenſatũ
in uno ex dictis generib. beneficiorum, ſ.in curatis nõ
extendatur ad ſimplicia,poſui plene ſupra in 1.par.pri-
mi lib in 9.q.princ.in 3.art.in quo tractauimus de be-
neficijs de ſacerdote in ſacerdotem in ultimo motiuo
partis affirmatiuæ,in uerſi.& primo adduco quinque.
¶ Ad unum tamen aduerte prædicta omnia procedere
in beneficijs ſecularibus,in quibus præſentãdi ſunt cle
rici ſeculares & bigami præſentari non poſſunt: cũ nõ
poſſint eſſe clerici,ut ſupra:ſed in beneficijs regulariũ
16 eccleſiarum†in quibus præſentandi ſunt monachi uel
regulares:ut diximus ſupra in 10.artic. præſentis qõnis
prin.dicerem bigamos ad illa beneficia præſentari poſ
ſe:quia bigami effecti monachi ſeu regulares gaudent
nihilominus priuilegiis eccleſiaſticis non obſtante di-
ſpoſitione d.c.unici. de biga.li.6.& ideo ibi tex. notabi
liter dixit,clericalem non monachalem,nã ſub gene-
rali nomine clericorum non cõprohenduntur mona
chi 2.q.5.c.3.uer.ſi quis monachatus & tollit oẽm ma
culam ſeu irregularitatem: ut in auct.de monachis.in
prin.& no.gl.in c.fi.19.q.3.& id qđ diſponitur in mo-
nachis habet ẽt locum in regularibus,per tex.cum ibi
notatis in c.ex parte.de poſtul.ita Guli. de mo. Lau. &
ibi poſt eum doc.& præſertim Gemi.& Phil.Fran.in d.
c.unico.do.me.Corſe.in repe.ad Abb. in uerbo biga-
mus.in uerſi.bigamus priuatus, qui dicit ita ſe in facto
reſpondiſſe cuidam priori uenerabilis congregationis
S.Saluatoris Bononiæ,& ꝙ bigamus poſſit monacha-
ri.uoluit etiam doc.in c.fi.de bigamis,& uoluit Bal.in
l.cui ſub prætextu.C.de ſac.ſan.eccl.& Io.And. in reg.
delictum perſonæ.de reg.iu.in mercu.& Firm.in d. tra.
de epiſcopo.in 2.li.in 1.par.in 15.q.in 2.col.9.char.ope
ris.& ideo dicerem in talibus beneficiis regularibus,&
eorum præben.in quibus monachi uel regulares præ-
ſentari debent,poſſe bigamos regulares factos præſen-
tari per prædicta,cogita quia intacta,& credo uera eſſe.
17 ¶†Sed ad unum aduerte,ne incidamus in errorẽ: tunc
demum proxime dicta procedere ut regularis poſſit p
ſentari in beneficio uel prębenda regulari,quando eſ-
ſet tale,uel talis,quod uel quæ daretur monacho pro
ſuſtentatione,ut uelut monachus inde uiuat,quia ſunt
ſolita dari quibuſcunque monachis, ſed quando eſſet
beneficium,ſeu prębenda,quod uel quæ dẽr dari mo-
nacho clerico:quia habet onus celebrãdi uel qd aliud
clericale agendi,& non poſſet ad illa pręſentari mo-
nachus bigamus:quia licet propter ingreſſum religio
nis habilitetur ad monachatum,& ad priuilegia cleri
calia non tamen ad ordines,unde tales monachi uel
regulares bigami ordinari ad ordines non poſſunt ſine
apoſtolica diſpenſatione:quia etiam cum bigamis in-
trantibus religionem uere uel interpratatiue ſolus Pa
pa diſpenſat quo ad ordines:ut per Rotam 445.itẽ qđ-
dam.& uoluit D Phil.Fran.in d.c.unico.de biga. q ita
limitat ſupradicta de bigamo.qui monachus effici po
teſt;ut per iura ſupra allega.& per Ioan.And.in c.reco-
lentes.de ſtatu monacho.ꝙ non procedat quò ad ordi
nes ſine Pontificis diſpenſatione,quod eſt ualde notan-
dum. Si ergo non poteſt ordinari,ergo nec hr̃e præben
dam requirentem ordinem & meram ſpiritualitatem
nota iſta.quia pulchra & nouiter cõſiderata in hac ma
teria.¶Et pro huiuſmodi diſt. ut monachus bigamus
poſſit præſentari in beneficiis non requirentibus cleri
catum,ſecus in requirentibus,adduco qđ pulchre po-
18 nit Do.Præpo.in c.fi.in uer.cæterum.†ubi dicit, ꝙ mo
nachus profeſſus nõdum tamen clericus de beneficio
ẽt regulari non poterit prouideri,niſi prius fiat clericus
c.ſi monachus ad clericatum.15.q 1.& alleg. quæ not.
Ioan.And.Abb.& Imo.in cap 2.de inſtit.ſed ad officia
quę non dantur ad titulum beneficiũ bene poſſunt pro
moueri,ut habetur in dicto cap. 2. de inſtitu. maxime
cum ibi dicitur de præbenda, quæ etiam laicis dari po
teſt:& ideo cellerarii in monaſterio eſſe poſſunt,ut ibi
per eum,& idem dico ego quando monachi eſſent pię
ſentandi in monaſterio,ut ibi uiuant,ꝙ etiam bigami,
qui monachi eſſe poſſunt,ut ſupra,poterunt pſæſenta-
ri,non aũt ad beneficia regularia clericalia per ſupra di
cta.¶Reliqua de materia bigamiæ uide in 26.diſt.& in
24.diſt.§.quid ergo,uſque ad fi.diſt.& 82.diſt.c.quiſqs.
& 28.q.ult.per totum.& in iſtis locis per Arch.Gem.&
do.Præpo.recurrendum eſt etiam ad do.Alb. de Tror-
tis in trac.de perfecto clerico.in 2.lib.in 7.requiſito. in
51.char.& ſeq.& do.me.Corſ.in repert.ad Abb. in uer
bo bigamus. & iſta ſufficiant.

¶Decimusquartus art.7.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Neophytus dicitur quaſi nouus in fide.*
2 *Ratio quare neophyti prohibeantur promoueri ad ordines eccleſia ſticos.*
3 *Miſerum eſt effici magiſtrum, qui nondum nouit ſe eſſe diſcipulum.*
4 *Cautela ut receptus ad religionem non ſtatim promoueatur ad ordines in ea.*
5 *Nouitius an poſſit eligi in abbatem.*
6 *Neophyti an poſſint præſentari, ubi ſi poſſunt ordinari ad ordines minores, poterunt etiam præſentari. & nu.8.*
7 *Neophiti non prohibentur ab ordinibus minoribus.*

Dubitatur 14. an Neophytus poſſit præſentari.
& hic articulus ponitur in hac qõ-
ne: quia uerbum neaphytus, nou ſonat in uitiū, ex quo
non loquimur de iſtis tpibus noſtri qui uocantur neo
phyti, & anteceſſores eorum ſunt baptizati trecētum
annis, & ſunt hæretici, de quibus dicemus infra in 9. q.
1 prin. in 6. art. ¶ Et dicit ꝙ neophytus dicitur a neo, quod
eſt nouum, & phytos, quod eſt fides, quaſi nouus in fide:
ut hr̄ 48. di. per totum. Et rō prohibitionis ne hmōi ꝓ-
2 moueantur ad ordines eccleſiaſticos redditur ꝑ Grati.
in præal. di. §. t. ne ualet ſm apoſtolum elatus ille ꝙ re-
ligio eo plurimum indigeat incidat in ſuperbiā & rui-
nā diaboli, in quam dn̄r hi incidere, qui nondum diſci
3 puli cupiunt effici magiſtri: cū, ut inquit Inno. † miſe-
rum ſit eum effici magiſtrum qui nondum nouit ſe eſ
ſe diſcipulum, momentaneus. n. ſacerdos neſcit humi
litatem, neſcit pſonarum modos, neſcit ſe ɔtīnere, nō
ieiunauit non fleuit, nō ſeipſum correxit prius, nō pau
4 perib. ertogauit. hæc ille. † Et iō cautū eſt, ut non ſtatim
quo qs receptus eſt in religione ꝓmoueat̄ in ea ad or-
dines, immo iure cautū hr̄, ut nō tonſurent̄ aliquo mō
nec tōſurari debeāt, niſi priusq̄ bienniū in ɔuerſatio-
ne ɔpleuerint, ut hoc ſpacio uita moreſq; eorū ɔproba
ri poſſint, ne qs ipſorū aut nō ſit ɔtētus, qđ uoluit, aut ra
tū nō hēat qđ elegit, iſte eſt tex. in c. monaſteriis. 16. q.
3. licet ſm Guil. quē ſequit̄ Hoſt. non uideat̄ neceſſaria
expectatio illa biennii, ſed poſſint tōſurari ſtatim quo
ſunt recepti ad ꝓfeſſionē ltīam, & ſic habiti tacite pro
5 probatis. ¶ Et iō doc. ſolent quærere † an nouitius poſſit
eligi nō abbatē, & dn̄t ꝙ nō, ne fiat magiſter, anteq̄ ſit
diſcipulus: qa prius dēt inſtrui ꝑ tres mēſes ſaltē in regu
la, ut ſciat officiū exercere, un̄ ſi eligitur an̄ tres mēſes,
dēt caſſari electio, q̄ tn̄ fieri poterit poſt tres mēſes. hæc
hn̄r in c. officij. ubi doc. poſt gl. de ele. dēt iñ effici pro
feſſus poſt tres mēſes, antequam eligat̄ c. cum in magi
ſtrum c. cū cām. & c. cū ad nr̄am. de elec. & facit qđ hēt
in c. 1. & in c. ſicut. cū gl. 48. di. ita Firm. in tra. de epo. in
2. li. in 1. par. in 39. q. ubi. ēt alle. §. neophytus. 48. diſt. un̄
multo fortius hoc obſeruari dēt in neophyto, q nō erat
Chriſtianus, ſi obſeruat̄. licet ī maiori. lb. terminis ī chri
ſtiano nouitio ex eo ſolo ꝙ ſit nouitius in religione cir
ca promotionē ad abbatiā. ¶ Et de iſtis ēt neophytis eſt
tex. de eis loquēs ī c. neophyti. de ɔſe. di. 5. ¶ Sed de hoc
an nouitius poſſit eligi in abbatē, & an regrant̄ tres mē
ſes, uel annus, ut un̄r uelle Hoſt. & aliqui, uide plene ꝑ
6 do. Præp. ī c. ſi. 28. di. ubi pulchre loqt̄ in materia. ¶ † Ve
niendo igit̄ ad caſum articuli nr̄i eſſet uidēdū, an neo-
phyti in totū repellant̄ a clericatu, & dicendū eſt ēt in
apl̄is fuiſſe ſeruatū ut nō ꝓmouerent̄ apl̄i neophyti ni
ſi bn̄ in fide ɔuerſi, ut late hoc ꝓſeqt̄ Præpo. in d. 48. diſ.
in ſumma ad quē ē recurrēdū. ubi tn̄ dicit, ꝙ ſi neophy
ti eſſēt ſanctæ & approbatæ uitæ, ut fuerūt inter apl̄os,
nō dēt expectari terminus biēnij, anni, nec trimeſtris.
un̄ cū reperirent̄ tales neophiti, nō ꝓhiberent̄ clericari,
7 ut ibi, licet eſſent rara auis in terris. ¶ † Adde ēt, ꝙ neo-
phiti nō ꝓhibēt̄ ab ordinib. minorib. c. qcuuq;. 78. diſt.
bn̄ tn̄ ꝓhibent̄ promoueri ad ſacros & epatum ordines
ut in d. 48. diſt. ꝑ totum. Ita Hug. & Arch. & poſt eos Ge
mi. & Præpo. in c. qn̄. eadē di. ¶ Sed hoc intellige ut ſ.
niſi ille neophitus eſſet ſanctæ & approbatæ uitę, qa ꝓ
moueri poſſet ēt ad ſacros & epatū ordines, ut factum
fuit de apl̄is: ut ꝑ Præpo. in d. ſumma diſ. ſed qs erit hic?
8 & laudabimus eū. ¶ † Cōclude ergo, neophitos nō poſ
ſe ꝓmoueri niſi ſint ordinati: ſi ergo ordinant̄ ad primā
tōſurā, & minores ordines, poterunt ad beneficia req-
rētia tales ordines pn̄tari: ſi uero ob eorū ſanctitatē pro
mouerētur ad ſacros ordines, ſilr̄ poterūt pn̄tari ad be
neficia, quorū ordinari ad dictos ordines ſunt capaces
cum bn̄ficium ſequatur ordinem, ꝑ ea quæ dicemus ſ.
in hac q. in art. cum pluribus ſeq. dū tractabimus de
beneficiis requirentib. aliquem ordinem, an ad illa prę
ſentari poſſit aliquis clericus non illius ordinis, & hæc
ſufficiant quo ad neophitos & nouitios.

¶Decimusquintus art.7.q.prin.j.par.ij.Lib.

1 *Beneficiatus unius beneficij an poſſit ad aliud in ea eccleſia uel in alia præſentari. nu.7.11. & 14.*
2 *Quis non poteſt habere plura beneficia de iure in eadem eccleſia ēt cum diſpenſatione epiſcopi. & nu.6.*
3 *Conſuetudo communis eſt per totam Italiam, ut canonicatus non exigat reſidentiam.*
4 *Quis poteſt habere plura beneficia non curata.*
5 *Valida eſt conſuetudo: ut quis poſſit habere plura beneficia nondum ſimplicia, ſed etiam curata.*
8 *Beneficiatus unius beneficij ēt curati poteſt præſentari ad aliud, etiam ſi ſit curatum uel dignitas.*
9 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare, ut beneficiatus habeat aliud bene ficium patronatum, ſi illud repugnat inſtitutioni factæ a patrono*
10 *Lex fundatoris quæ ſit: quia prohibeatur beneficiatus præſentari ad beneficium patronatum:*
11 *Renunciari an poſſit beneficio patronato ſine conſenſu patroni.*
14 *Diſpenſari an & quando & per quem poſſit & quis habeat plura beneficia.*
15 *Beneficia in Apulia & terra Laboris ſunt tenuiſſima.*

1 Succeſſiue 15. loco dubitatur: † ſi aliqs eſt cle-
ricus, & habet unū beneficiū in ec
cleſia, an poſſit ad aliud in illa uel alia eccleſia exn̄s ꝑ-
ſentari. Hunc art. ur̄ firmare D. Ab. in ɔſi. 96. Ieſus Chri
ſtus adſit. in 2. dub. in 2. uol. & dicit primo uideri dicen-
dū, ꝙ nō poſſit pn̄tari, ꝑ c. literas. de ɔceſ. ꝑb. & cle. ſi. eo.
tit. ubi patet, ꝑ aſſecutionē ſcdæ ꝑbendæ in eadē eccl'a
uacare ipſo iure primā. & iō dicit, ꝙ cū illa bn̄ficia, de
qb. ibi ſint in eadē eccl'a, aut dēt impediri pn̄tatio ad ſe
cundū, aut ꝑ aſſecutionē ſcdi uacabit primū ipſo facto
Scdo adducit, ex quo eps uidet, ꝙ iſte pn̄tatus nō ualet
deſeruire in ſcdo bn̄ficio, cū ſit aſtrictus primo, nō dēt
illū inſtituere in ſcdo, arg. c. qa nōnulli. & c. relatū. de
2 cle. nō reſi. ¶ † Tertio mouet̄, uō pōt qs de iure hr̄e plu-
ra bn̄ficia ꝑſertim in eadē eccl'a 70. diſt. c. ſctōrum. & c.
qa intm̄. de ꝑb. c. ɔquerente. de cle. non reſid. uix. n. pōt
qs adimplere unū officiū: nō. n. dēt ſibi uendicare ſti-
pēdia plurimorū c. ad ea. & c. cū nō ignores. de ꝑbē. cū
ſi. ¶ Poſtmodū dicit ɔriā partē arbitrari ueriorē, cū in
illo facto ſibi ꝑſupponat̄ canonicatū illius ecclę nō exi
gere reſidētiā † ſicut hodie cōis ɔſuetudo eſt ꝑ totā Ita
3 liā, ut ipſe refert, q̄ ɔſuetudinē dicit ēt eſſe a iure appro
batā, ꝑ tex. & gl. in c. cū oēs. de ɔſti. & ibi ſequunt̄ doct.
& gl. in c. dudū. el 2. de ele. in ſi. & ꝑ Inn. ꝑ c. cū iā dudū.
de ꝑb. & gl. in cle. gratia. de reſcr. & c. gr̄a. eod. tit. lib. 6.
¶ † De iure aūt cōi dicit poſſe quem hr̄e plura bn̄ficia
4 ſine cura, ex quo ambæ reſidentiā non requirūt d. c. gr̄a
& d. cle. gr̄æ. ꝑ Inn. in d. c. cum iā dudum. ꝑſertim in iſto
caſu in quo unum bn̄ficium ꝑ ſe nō ſufficit ad commo
dam ſuſtentationē canonici, iō pōt ſalua ɔſcientia re-
cipere ſcdm, no. gl. d. c. dudum. in ſi. Inn. in d. c. cum iā-
dudum. † & hodie habet generalis ɔſuetudo, ut ēt in ea
5 dem eccleſia qs poſſit hr̄e nedum duo ſimplicia benefi
cia, ſed dignitatem & canonicatum, q̄ qdem ɔſuetudo
ualet. tex. & gl. in uerbo niſi unicum. de conſue. lib. 6 fa
cit c. eam te. de reſcrip. nil ergo repugnat (ſm eum) qu
ille do. Ant. de quo in d. conſi. conſi. conſequatur alta-
re ut ibi. ¶ Et dicit non obſtare eum eſſe canonicum,
ex quo reſidere rōne canonicatus non teneretur, ſecus
ſi teneretur reſidere ratione canonicatus & deſeruire

dicto

dicto altari :qa tunc licèt illa sint bñsicia sine cura, nõ
tñ posset ea simul tenere, ex quo exigũr residentiã, no.
in c.si.de cle.non residen.gl.in d.cle. grǣ. posset tñ hoc
casu eps dispensare, ut notatur p Fed.in ꝯsi.115.sed il-
lo casu consilij Abb.non requiritur dispensatio, tũ per
consuetudinẽ generalẽ, tum ẽt:quia canonicatus non
6 requirit residẽtiam.¶†Rũdet demũ ad ꝯ̃ria, et primò
ad c.literas. et cle.finalẽ, ꝙ loquãtur in duab.p̃bendis
eiusdem ecclesiæ, quas quis hr̃e nõ põt ẽt ex dispensa-
tione epi, nec valet ꝯsuetudo ĩ ꝯ̃riũ d. c.literas.ubi lo.
An.prosequitur huius dicti rõnem, secus in alijs: ut ibi
notat̃, p̃sertim cum beneficia sunt difformia , ut in ca-
su nr̃o.¶Ad alia verò iura respondet ꝙ loquãtur in bñ
ficijs requirentib. residentiã, ut in eis patet: et ita reside
ibi do.Abb.in isto dubio. ¶Tu aduerte, ꝙ dubiũ p Ab.
in d.consil.decisum est restrictũ ad casum suũ, articu-
7 lus uerò noster est generalis.s.† an beneficiatus unius
uel pluriũ beneficiorũ possit p̃ñtari ad aliud in eadem
uel alia ecclesia exñs: et sic q̃ritur de oĩbus beneficijs
curatis et nõ curatis, dignitatib. simplicibus et similib.
¶Et circa curata reperi do. Roc. in hoc tract. in uerbo
8 honorificũ. in 4.q.prin. in 3.col.in uers.circa aliud.†er
concludit, beneficiatũ vnius bñficij ẽt curati posse ad
aliud p̃ñtari, licèt sit curatũ, uel dignitas, quã ꝯclusio-
nem dicit probari per tex.in c.de multa.de præb. ubi dr̃
ꝙ hñs unum beneficium curatum uel dignitatẽ põt
aliud uel aliam obtinere, sed uacat primũ uel prima.&
adducit Car.in terminis ita decidẽtẽ post Lau.in cle.&
si ab apostolicæ.in 15.q.de off.or.& ita residet.¶Gaye.
uero in repe.c.si.de cle.lib.6.ante si.47.col.remittit se
de hac q̃one ad Imo.in cle.2.ad si.de offi.ord. Pau.ue-
ro de Cit. in hoc trac.in 6.par.in 3. art.in 56. q.dicit ad
alium tñ effectum, in quasi idem cum D. Roc.ut eum
retuli s̃.in 6.q.prin.huius partis, ante si.16.ar.& demũ
9 ipse Pau.se mittit ad Abb.ĩ d.c.de mulata.de p̃b.¶†Tu
ẽt Aduerte, ꝙ Gas.de Cal.in c.cum accessissent.de ꝯst.
dicit epm non posse dispensare, ꝙ hñs unum bñficiũ
habeat aliud beneficium patronatũ, si illud repugnat
instõni factæ a patrono, ꝙ sequunt̃ ibi doc. & maxime
Barb.& idem Barb.consi.23.scripsit propheta.in 8.col.
& do.me.Corse.in suis singu.in uerbo p̃onus.in vers.
5.adduco.& in suo repertorio ad Abb.in verbo patro-
nus.in 11.col.in uerbo sine consensu. Et sic ex hoc pos
sent fieri duæ illationes, una, ꝙ beneficiatus unius bñ
ficij non põt ad aliud p̃sentari sine dispensatione epi .
¶Aliud, ꝙ eps nõ põt dispẽsare, qñ hoc esset ꝯ̃ instõnẽ
fundatoris, ꝙ unus beneficiatus ad aliud beneficium
p̃ñtaret̃.¶Sed melius illud dictum intelligi põt, ꝙ iõ
eps nõ põt dispẽsare: quia fundator legem apposuit, ꝯ̃
quam eps dispẽsare nõ põ põt.c.requisisti. & c.relatũ.
de testa.l.nemo põt.ff. de leg.1.¶Tñ ueritas illius dicti
est, ꝙ eps, ad hoc ut tenear p̃ñtatio de beneficiato ad
aliud bñficium, requirit̃ dispẽsatio, & hoc põt intelli
gi in duob.uel trib.simplicib.bñficijs, ut in dictis p Ab.
s̃.in p̃ealleg.cons.in si.2.dubij.& per eundem in c.de
multa.in 5.col.de p̃b.sed stante lege fundatoris ẽt eps
dispensare nõ posset in præiudicium patroni & funda
toris, p dicta p Cal.in s̃.all.c.cum accessissent.de cõstit.
& dicemus, late infra in præsenti. q.in arti. dum tra-
ctabimus, an lege a fundatore data ad ꝙ p̃ñtandus sit
talis ordinis sacri possit illa immutari saltem pro una
uice, ꝙ p̃ñtetur constitutus in minori ordine per p̃ro-
10 nũ p una uice.¶†Sed uellẽ scire, q̃ possit esse lex per
fundatorem apposita, per quã prohiberet̃ bñficiatum
p̃ñtari ad bñficiũ fundatũ per ipsum p̃onum. Et rñde
tur posse esse: quia fundator hoc expresse apposuit pro
conditione in limine fundationis, ꝙ aĩs beneficiatus
non p̃ñtaret̃, & ista lex est seruanda & apponi potuit: &
quia est s̃m iura dicerẽ eam apponi posse ẽt sine ꝯsensu
epi, de quo in gl.in c.cum dilectus. de consue.per late
dicta s̃.in d.1.par.1.lib.in 9.q.prin.in 1.art.in prin.& in
prima cõclusione.¶Vel possumus dicere, ꝙ intelligat̃
a fundatore conditio illa apposita, si conditionẽ appo
suit ꝙ p̃ñtaret̃ aliquis, qui haberet ibi residere, uel quid
sisse facere.ex quo possit comprehendi illum non posse
aliud beneficium hr̃e, ut in c.conquerente, & per totũ
de cle.non resi.nam hoc casu vr̃ conditio apposita, ꝙ
beneficiatus in illo beneficio ad aliud beneficium
præsentari non possit , quę conditio est seruanda :
ut in gl.d.c.cum dilectus.de ꝯsue.& dixim.late s̃. in d.
1.art.9.q.prin.1.par.1.lib.& ita intellige dictum Cal.de
11 quo s̃.licet non reperies illud ita declaratum.¶†Vltra
prædicta aduerte: quia si loquimur de bñficiato unius
beneficij patronati, an possit p̃ñtari ad aliud beneficiũ
patronatum, isto casu esset uidendum, an beneficiatus
possit tacite uel expresse renunciare beneficio , in quo
fuit p̃ñtatus & institutus absq; expresso consensu p̃ro-
norum uere & expresse renunciando, ut in toto tit. de
renun.& p̃sertim in c.admonet.& in c.quod in dubiis:
eo.tit.tacite uero per transitum ad aliud beneficium
incompatibile: ut in c.de multa.de p̃b. & in c. cum in
cunctis.de elec.cum si.Et hunc articulum tangit Abb.
in d.c.de multa. in 4.col.in uer.additur & alius, & in di
ctis iurib.c.admonet.& c.quod in dubiis. de renuncia.
& diximus aliquid s̃.in prox. præced.6.q.prin.in 17.art.
& latius dicetur infra, Deo duce, in 3.lib.in q.prin.in
12 artic.ubi tractabimus †an per beneficiatum possit re-
nunciari beneficio patronato sine patroni uoluntate.
& ob hanc causam ,& sic in ea inspecta beneficiatus in
illo beneficio patronatu non posset ad aliud p̃ñtari si-
ne licentia primi patroni, ut in supra alleg.locis.¶Ad
uerte ẽt, ꝙ si nos loquimur quò ad actum p̃ñtationis,
est dicendum, beneficiatum ẽt beneficij curati digni-
tatis ẽt incompatibilis posse p̃ñtari , sed uacabit primũ
adepta possessione secundi uel non , iuxta dispositionẽ
extrauag.execrabilis Ioannis XXII. ut late diximus s̃.
in 6.q.prin.prox.præced.in 15.16.17 18 art. & in hoc ca
su ur̃ loqui do.Roch. Gay.& Pau.de Cita.in locis præal
leg.¶ Quid autem in pluribus dignitatib. in pluribus
personatibus, in plurib.simplicibus, in plusquam duo-
bus, in requirentib.& non requirentibus residentiam?
Ista discurrere esset in longum probare hunc libellum
& non est materia nr̃a : sed est hñdus recursus ad Abb.
in d.c.de multa. & ad alios doc.ibi, & maxime Imo. &
ad Car.Imo.& oẽs in cle.2.de offi.or.ad c.literas.de cõ
cess.p̃ęb.ad tex.& doc.in c.si tibi concesso. & in c.cum
qui.& in c.cum in singula.de p̃b.lib. 6.& ad cle.unicã .
de off.uic.& ad Firma.in d.trac.de epo.in 2.li.in 1.par.
in 21.q.per duas col.& ibidẽ in 67.q.& in 4.li.2. part.in
13 49.q.¶†Et circa residentiam est recurrendum ad c.ex
tirpandæ.§.qa uero.de p̃b.& qñ possit dispensari, ꝙ qs
habeat plura beneficia per papam , uel epm plene per
Abb.in d.c.de multa.in 5.& in prin.6.col. ubi ẽt an cir
ca pluralitatem beneficiorum quis sit tutus in foro cõ
sciẽtiæ, & ibidẽ in pen.& si.col.q̃ dicant̃ beneficia cura
ta, q̃ dignitatas, q̃ p̃sonatus, q̃ simplicia & hmõi ubi ẽt
plene per Imo. plura iñ pulchra ad prædicta facientia
diximus sup.in proxi.præced.6. q.prin.in 15.16.17.& 18.
14 art.¶†Vnde pro ꝯclõne est dicendum, beneficiatum
ad unũ beneficium patronatum posse ad aliud p̃ñtari
nisi lex fundatoris aliud disposuerit, & nisi primi patro.
nollẽt bñficiatũ ad s̃m p̃ñtari, ut uacet primum, si sunt
incompatibilia: si uero nõ sunt incompatibilia, poterit
p̃ñtari ad plura beneficia simplicia in eadem uel pluri
bus ecclesijs, nisi in eadem eccle.essent duo canonica-
tus: qa qs utrũq; hr̃e nõ põt, & hoc ẽt si unum esset cu-
ratũ, aut dignitas, & plura simplicia: qa ex gñali ꝯsuetu
dine hodie pp tenuitatem bñficiorũ admittitur plura
15 litas in p̃dictis; †& nõ requirit̃ residẽtia, & p̃sertim ĩ ter
ra Laboris & Apulia , ubi sunt tenuissima bñficia, ut
dicit Do. in c.q̃uis. in 2.col.de p̃b.lib.6.et ego cum sim
Apulus sum testis, nam sum institutus in 37.beneficia,
quorum maxima pars est patronatorum loicorum, &
clericorum, & eorum fructus non ascendunt ad sum-
mã ducatorum 130.de camera.& ꝙ qs possit hr̃e plures
canonicatus ratione dictæ consuetudinis in diuersis ec
clesijs ponit Abb.in præall.ꝯs.96. Iesus Christus nobis
adsit.in 2.uol.ubi fidem facit de p̃dicta consuetudine.

¶ Decimusſextus art.7.q.prin, j.Pat.ij.Lib.

1 *Epiſcopus an poſſit præſentari ad beneficium patronatum, vbi quòd non.*
2 *Promotione ad epiſcopatum uacant priora beneficia, ſecus ad cardinalatum.*
3 *Cardinalis poteſt præſentari ad beneficium patronatum.*
4 *Clerici appellatione an ueniant epiſcopi.*

Et ſm ſupraſcriptam concluſionem pôt decidi 16.
1 art.ualet, †an eps uel hñtes maiorem qualitatẽ
pñtari poſſit ad beneficiũ patronatũ. ¶ Et licet poſſet
dici, ꝙ ex quo in eccleſijs patronatis ſunt pñtandi cle-
rici: ut diximus late ſupra in primo & plurib.ſeq.art.&
ſimus in fauorabilib.: ut in c.cum dilecti .de dona. qa
in beneficialib.in quib.largiſſima & faciẽda interpre-.
tatio, ut ibi. & appellatione clericorum ueniunt epi
in fauorabilib.ut in c.q̃ periculoſum.de ſent. excom.
lib.6.& ibi doc.& ꝑ tex.& doc.in c.ſtatutum.de ele.co.
lib.& per ea q̃ dñr per doc. & maxime Imo.& Mod.in
rub.de ui.& hon.cle. & probatur ẽt in c. per exemptio
nẽ.de priui.li.6.& in c.cum tibi.de uer.ſig.& ꝑ text.cũ
gl.& in c.cum non liceat de p̃b.eo. li. ſecus in materia
odioſa & ſtricta, ut ibi per eos. & per D.Abb. plene in
2 c.bonæ.el 1.de poſtu.præla.¶ †Tamen ꝯrium deciditur
ex ſupraſcriptis, qa ſi per promotionem ad epatum ꝑꝑ
incompatibilitatem uacant priora beneficia ẽt ſimpli
cia, & nõ pôt illa retinere ſine diſpenſatione Papæ, ut
late diximus ſup.in prox.præced.6.q.prin.in 15.art. cũ
tractauimus an per promotionem ad epatum uacent
priora bñficia multo magis nõ poterit pñtari poſt ade
ptum epatum: quia turpius eiicitur q̃ non admittitur
hoſpes.c.quemadmodum.de iureiur.ut patet ẽt ex di-
ctis in prox.p̃ced.art. ¶ Et ex iſta rõne dico, ꝙ ex quo ꝑ
promotionem ad cardinalatum nõ uacant beneficia
ut dixim.ſup.in d.15.art.præced. q.poſt Firma. in tract.
3 de epo.in 2.li.in 1. par. in fi.21.q. †eodem modo poterit
cardinalis pñtari ad beneficia patronata: quia ex cardi
nalatu incompatibilitas non oritur, ut ſupra eſt dictũ.
4 ¶ †Et de illo ſup.allegato inciden.an appellatione cle
ricorum ueniant epi, & quid in fauorabilib. & quid in
odioſis, uide Albe.de Troctis in trac.de perfecto cleri-
co.in 1.lib.in 4.dubio. ¶ Et quod diximus in epo, dicen
dum eſt etiam de alijs archiepiſcopis, primatibus, pa-
triarchis, & huiuſmodi: ut per Firma.in d.trac.in 2.lib.
in 1.par.21.q.per totum.& maxime in fin.

¶ Decimusſeptimus art.7.q.prin.j.Par.ij.Lib.

1 *Præſentari an poſſint duo ad unum beneficium patronatum.num. 6.& 12.*
2 *Diuiſio beneficij & maioris & minoris eſt prohibita.*
3 *Beneficia quædam maiora, quædam media, quædam minora.*
4 *Diuiſio beneficij quando pôt fieri, quatuor requiruntur, & nu. 11.*
5 *Papa conſtituere poteſt duos in uno epiſcopatu.*
7 *Beneficium unum duobus inſolidum non poteſt conferri etiam ſub conditione.& nu.10.*
8 *Vxor una non poteſt habere duos uiros eodem tempore.*
9 *Validum eſt argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale.*
13 *Hodie ut plurimum ad unum beneficium duo præſentantur & inſtituuntur.*

1 Econtra †an p̃roni poſſit pñtare duos ad unũ
beneficium, & ſic an duo pñtari pote
runt ad unam eccleſiam.glo. in uerbo clericos, quæ
incipit argum.ꝙ in c.ſi quis epiſcoporum 16.q.5.colli
git ex illo text. patronum poſſe plures ad eãdem eccle
ſiam pñtare, alleg.c.principalis 63. diſt. Hugo ut refert
Archi.ſuper d. gl. non tenet cum ea remittendo ſe ad
ea quæ dixerunt in d.c.principalis.ubi reuera loquun-
tur non de materia articuli noſtri, ſed de materia c.po
ſtulaſti.hoc tit.q̃ eſt, an patroni in eccleſia parrochiali
ultra pñtationem rectoris habeant ẽt pñtare clericum
de qua nos late diximus ſup.in prox.5.q.prin.in 7.art.
& reuera ſic loquit̃ gl.per tex.quem alleg. ſ.c.princi-
palis 63.diſt.ubi patronus pñtabat ſacerdotem.diaco-
nũ, & ſubdiaconũ, ordinandos in i la eccleſia: & ſic il-
lum tex. intelligit de alijs clericis in eccleſia pñtandis,
uel iuxta ea q̃ dñt in d.c.poſtulaſti.& nos diximus s.in
d.7.art.aut qa patronus illos pñtauerit tanq̃ p̃bẽdaros
illius eccleſiæ, iuxta ea q̃ dixim.ĩ d.5.q.prin.huius par-
tis.in 3.art.& ſic gl.illa nullo modo loquitur ſm titu-
lum articuli noſtri, qui eſt, an uacante eccleſia uel bñfi
cio poterunt ad illam ſeu illud duo pñtari per p̃ronos
ſinglr̃ & in titulum, & dicendum eſt ꝙ nõ: qa fieret di-
2 uiſio eccleſiæ ſeu bñficij: †qa cum hmõi diuiſio ſit pro
hibita in maiorib.bñficiis, multo magis eſt prohibita
in minorib.ꝑ Turonen.concilium, de quo in c.maiori
bus.de præb.qui tex.bñ intuẽti licet quatuor de præbẽ
da non diuidenda, nihilominus regula eius eſt genera
lis in quibuſcunq; beneficijs, ut uolunt ibi oẽs doc. &
3 p̃ſertim Io.And.quẽ ibi ſequunt̃ Car.Abb.& Imo.†dũ
dicit, poſſe dici quædã eſſe beneficia maiora ut epatus
media, ut abbatia & perſonatus, minora ut præben-
da & ſimplicia beneficia.& hoc idem uult text. & ibi
oẽs in c.tuæ.eo.tit. de p̃ben.& in c.cũ dilectus. c.dile-
cto.& in c.uacante.eo.tit.& licet tex.in d. c. uacãte.ui
deatur uelle oppoſitum, cum permittat̃ ibi, ꝙ ex una
p̃bẽda fiãt duæ, nihilominus nõ erũt duo in una p̃ben
da, ſed erũt duo in duab.p̃bendis ex una ꝯfectis: ut uo
4 lunt doc.oẽs ibi ita ſoluentes p̃dicta iura, q̃ uñr adinui
cẽ ꝯriari †q̃ reuera nõ ꝯriãtur, & ut fiat iſta diuiſio, qua
tuor requirunt̃, de quib.ibi ꝑ dictos doc.& eodẽ modo
dñt doc.ibi.ſi vacãte uno canonicatu duo eligunt̃, duo
erunt canonici, & nõ duo hẽbũt unũ canonicatũ, quia
vñt unũ de nouo creare, cũ ſpiritualitas ipſa diuidi nõ
poſſit. ¶ Hinc Abb.in d.c.tuæ.in 2.notabi.colligit, unã
eccleſiã nõ poſſe ꝯferri duob.qđ ĩtelligit, qñ eſſent ibi
ut ſinguli, ſecus ſi ut collegiũ, qa tũc nõ ꝯtingeret ali-
qua ſectio, ſed ipſum corpus collegij repñtaret perſo-
nã unius, arg.l.mortuo. ff. de fideiuſ. ¶ Et ſubdit ibidẽ
Abb.in fi.ſuper glo.fi.illam gl.non aperire, quis poſſit
in hoc diſpenſare: ſed do.Auro.dicere, ſolũ papã poſſe
diſpenſare, licet nihil alleget. ipſe uero Abb. adducit
ꝓ hoc bonũ tex.ĩ d.c.dilecto de p̃b.ubi expreſſe innui
tur, ẽt legatũ non poſſe in hoc diſpẽſare, cũ ſit ꝯ ꝯciliũ
Turonenſe de quo in d.c.maiorib.ſed ꝯ cõcilium nul-
5 lus citra Papam rl̃r diſpenſat.ut no.in c.dilectus filius.
de p̃b.†ergo ſolus Papa diſpẽſare pôt, & ſubdit, hoc Pa
pam facere poſſe: qa in uno epiſcopatu pôt conſtitue-
re duos: ut in c.non autem.7.q.1.fortius in una præben-
da uel ſimplici beneficio, & credit illum tex. ibi dice-
re hoc de rigore iuris, i.ſecundum ordinem iuris: nam
quandoque capitur rigor pro ordine; & tunc rigor eſt
idem qđ uigor, & ita capitur in c.ſuper literis.de reſcr.
tenet ẽt p̃dicta Ioan.de Imo. in d.c.uacante. in 3.col.in
ver.in eadem glo.in fi.ſed certe, ubi dicit illum tex.lo-
qui quando una præbenda fuerunt conſtitutæ duæ, &
ideo toleratur, quod ibi dr̃: ſed quando non præceden
te dicta conſtitutione duo eliguntur ad unum benefi-
cium, uidetur illud eſſe contra ius, & ſic epiſcopum
non poſſe hoc tolerare de iure, nec conſequenter ſuꝑ
hoc diſpẽſare, ſed ſolum Papam: & hoc ẽt tenuiſſe D.
Ant.in d.c.tuæ. ſuper gl. fi.& ex his colligitur.nec hñ-
tem conferre, nec hñtes eligere poſſe unum beneficiũ
duob.conferre, nec ad unum duos eligere, ut ambo cõ
firmentur. ¶ Quibus adde: nam penſio non datur in ti
tulum, ut ꝑ oẽs & maxime D.Feli. in c.ad audiẽtiã, el
2.de reſcrip.& tandem ſi ꝯſtituitur alicui ꝑ hñtem cõ-
ſtituere, non pôt conſtitui pro penſione tertia.uel quar
ta pars beneficii, & ſic per modũ quotæ, quia eſſet ſcin
dere beneficium, quod de iure prohibitum eſt d.c.ma-
iorib.de præb. & c.de cætero.de tranſac. ſed debet ordi
nari ꝑ uiam q̃titatis pecuniæ, uel bladi: ꝓut uoluit Io.
de Ana. in c.audiuimus. in 4. col.de collu. ſi ergo unũ
beneficium non poteſt diuidi plurib. in titulum ꝑ ha-
bentem conferre, per habentes eligere, nec etiam per
uiam penſionis, & ſic non tituli: ut ſimiliter uoluit
Fel.

Fel.post Ana.in d.c.ad audientiam.cl.2.in 2.colū. post
6 medium secūdæ ꝯclu. †ergo multo fortius nec patronus poterit duos ad unum bñficium præsentare ,& sic illud diuidere,cū pſonus nullū ius habeat ad beneficium pſonatum nisi solum pñtare,quæ pñtatio tribuit ius pñtato ad rem,& non in re,ut uo lunt oēs & præser tim do.Fel.in e.cum Bertoldus.de re iud.¶Et pro confirmatione prædictorum adduco, quod dixit Car.in d. c.tuę.de præben.in uerſi.quæro nunquid unam præbēdā non posse ꝯferri duobus ut alternis annis illa utantur:qa repugnat diſpōni illius tex.
7 †quo colligo unū beneficium & duobus insolidum conferri nō posse,cū idem sit conferre beneficium duobus,ut alternis annis illo utantur,sicut si insolidū esset collatum:qa hoc mō insolidum collatum esse censet:qa nulla est facta diuisio bñficij,& nihilominus nō tenet talis collatio.& puto esse rōnem:
8 †qa uno & eodem tpe una uxor non pōt hīc duos uiros,& si secus fieret,monstrū esset. ergo nec ecclā pōt hīe eodem tpe duos rectores. Primum probatur per totum titulum de secū.nup.ubi non eō cedūtur secundæ nuptiæ, nisi uere primo coniuge mortuo.
9 Secūdum ꝓbatur†qa ualidum est arg.de matrimonio carnali ad ſpūale c.sicut absens 7.q.1.c.1.& 2.ꝑ totū.de transla.epil.& est pulchra gl.in uerbo cum.n.in c. nuptię 7.q.1.cum alijs quæ allegauimus ſup.in 1. par.1.li. in 9.q. prin.in 2.art.in 7.motiuo partis negatiuę.immo uolunt doc.in d.c.tuæ.præsertim Abb & Imo. post Io. And.ꝙ cū uota eligentium debeāt esse plura,& litr notum habentis conferre & non ꝯdōnalia ut est tex.cum gl.in c.a.de elec.lib.6.quod idem seruatur in matrimonio carnali:ut in c.ucrum.& per totum, de condi.app.
10 †non poterūt recipi, nec eligi duo ad unum beneficiū, nec illud duobus conferri sub condōne,puta eligimus illum,uel illi conferimus,& si noluerit acceptare,eligimus talem,uel tali conferimus, ꝗuis in hoc non sit sectio beneficij.patet igitur ex prædictis,ꝙ nec est diuisio nec pensionis ꝯstō diuidens,nec insolidū duob.uel sub ꝯdōne prouisio per habērem ꝯferre uel eligere fieri pōt,ergo multo minus per patronū minus ius ha bentē.¶Et ꝑ ꝓdicta alias iudicauit in terra Cassani dięc.Baren.ubi repetiebatur facta collatio de quodā beneficio duobus presbyteris insolidum per retro archiepiscopum, & primus nominatus fuit mortuus, dicebā secundum nō remanere beneficiatum, & argumentabar a sufficienti partiū enumeratione: nam aut uolumus dicere,hmōi collationē factam duobus hīe utrum ut illud bñficiū intelligatur diuisum inter ipsos duos, cum medietas cuiusque sit unius, & altera medietas alterius.& hoc nō est nec esse pōt:tum qa repugnāt uerba literis dictæ collationis apposita:qa in illis dř,ꝙ cōfert dictū bñficiū ipsis ꝑindiuiso,ꝙ uel ba designāt colla torē noluisse diuidere bñficiū.& doc.in d.c.maioribus. tuæ,& uacāte satis ꝑōderāt, qñ apparet de uoluntate& mēte ꝯferentis uel eligētiū nō esse diuidere bñficium seu ꝑbēdā,ut nō intelligat diuisū seu diuisa, ut ibi per Inn.Host.Abb.Imo.& oēs.& ꝑ doc.ēt in c.cū.M.de cō sti.& ēt ꝙ nō intelligat diuisū,obstat dispō ꝯcilij Turonen.nō. eris bñficia maxime minima,pnt erat illud bñficiū. diuidi nō posse ēr ordinarium,& diuisio est nulla:c ūius ſpūale diuidi non posſit:ut in d.c.maiorib.tuę. dilecto.& uacāte.de pbē.& si diceret doctores & pfertim Imo.ꝑ d.c.uacāte.uel le electionē nō esse nullam, & tenere diuisionē, sed eпm dīe suppleri ex aliis præbendis pinguior:bus,uel de suo,in illarū defectu dř hoc ibi esse: qa ibi non diuiditur ius ſpūale.sed ꝑbēda, q est ꝑ palis,& de tpalib.suppleri pōt, secus ī mero iure ſpūali,pntest in casu nr̄o:cū nō simus in ꝑbēdis,q multiplicari pōt,sed in mero beneficio singulari minimo & nō sufficienti ad uictum utrinque, quo casu ēt si esset ꝑbenda.diuidi non posset:ut in d.c.uacante.sumus ergo in beneficio simplici et tenui.in quo uere loquitur reg. generalis dicti ꝯcilij Turonē.cap.maiorib.et si ulterius diceretur,nonne in dictis iurib. ꝓbatur! ibidem oēs doct. uolunt, ꝙ uacāte uno canonicatu si eligūtur duo, oēs erunt canonici. Respondetur, doct.ibi distinguere, an numerus canonicorū sit iuratus,& apostolica auctoritate ꝯfirmatus,et nō tenebit electio: qa eligētes non possunt augere numerū,aut non est numerus præfixus nec iuratus & confirmatus,& eligentes eligendo duos non diuidunt ius canoniæ.quod est spirituale & indiuisibile,sed creant aliud ius de nouo,qđ una cum epo facere pōt,ut ibi:qa canonicatus multiplicari possunt,& ideo tenet electio,quę nō est diuiſio,sed noui iuris creatio,quod nō pōt cadere in diuisione unius bñficij minoris:qa oīno esset diuisio, quæ nullo modo tenet per d. concilium Turonen.& ꝓdicta oīa expresse uult Hos.ēn in d.c.tuę.in §.nos attēdentes.de pb. ubi dicit,sic ergo apparet,ꝙ qñ præbenda diuiditur,quoddam ius de nouo creatur,alleg.c.dilecto cod.tit.& licet ius apud plures esse potest;tñ reuera quilibet habet separatum ius & ſpūale,alleg.ff.quemadmo.serui.amit.l.aquam. nam licet fructus diuisionē recipiat, non tñ ipsum ius.gd.n.si esset dictum,ꝙ unus hīet mediā uoce in tractatib. cōmunibus & alius aliā?Hoc esset absurdū, & iō unus ea nonicus dēt esse unius præbēdæ:ut in d.e.tuæ.& in ca. cum nos ignores.eo.ti.quę oēs ibi sequunt,& hæc sufficiant ꝓ enumeratione unius partis.¶Aut dicemus dictam collationē factam duob.hīe effectū,ut eodem tpe ambo ipsi, quib.collatum est bñficiū,sint simul, & insolidū illius bñficiati,& hoc est absurdū,ut dicit Ho. in d.c.tuæ.in §.nos attēdētes.ubi dicit,ꝙ si eligētes uel ꝯferētes eligāt duos ad bñficiū uel duob.ꝯferāt,siue diuidat,siue assignet uni insolidū,reprobatur electio seu collatio,nec ualet ꝯuenit,ꝙ annis alternis utantur illo,alle. ff.de usufru.l.quotiens;qa nō dēt esse ſpūale sine corporale.t.q.3.si quis obiecerit.c.cum secundum.de pbē. ¶Et idem tenuit Io.An.in d.c.tuæ.dum dixit duob.beneficium conferri non posse, sine ut fructus diuidant siue ut alternis annis illis utantur, ꝗuis insolidum sint electi uel illius collatum, sequitur Card. in d.c.tuæ.in uersi.quæro nunqui d.¶Et pro hoc facit rō,de qua s̄.de arg.a matrimonio carnali ad ſpūale;nam ut dicit Hos. in d.c.tuæ §.nos attendentes.una ecclesia non dēt hīe plures prælatos:quia hoc monstrum esset,de offic. ord. qm̄ in plerisque,sicut nec unus platus plures ecclās hīe pōt:quia nec satisfacere posset utrisque.c. nonnulli. de elcnō resid.& si diceretur, cur unus bñficiatus pōt hīe plura beneficia saltem simplicia,ut diximus in pręceden.15.art.& sic plures uxores. Respōdetur ut ibi diximus post doc. ex generali ꝯsue udine: qa nō regrūt residētiam,& qa propter eorū tenuitatē non sufficiunt ad uictū unius,& iō oīa illa bñficia reputabitur unū, ꝙ ꝓ uno bñficiato sufficiunt.hoc tñ non conuertit,ꝙ duo bñficiati repuťētur ꝓ uno pro assequendo illo par nulo bñficio,& hoc duplici ratiōe. Prima: qa redditus illorū non sufficiūt uni: qūo ergo poterit unum ex illis cōferri duob. Scđa rō est, qa plura bñficia paruula uñc insufficiēter dorata,& ad effectū de quo proxime porerūt reputari unū vel habito respectu ad effectū uel saltē hoc fingi poterit. Sed in casu nr̄o cū præsumat bene fictū hīe doiē pro uno non poterit sufficere duob. nec poterit fingi duos clericos esse unū,cū sint duæ aīę separatæ in duob.corporib. q nullo mō uniti pñ.& iō mōstrū est in duob.beneficiatis unū bñficiū habētibus,& non sic in uno bñficiato plura beneficia habēte.¶Aut intelligemus dictā collationē factā ꝓcedere non eodē tpe,sed successiuē tpib.ut mortuo primo noīato in ipsa collatione succedat scđs,ut puta illū uiuentem dixisse.& istud ēt minime esse pōt,qa esset dare expectatiuā ad uacaturū bñficiū,qđ per ordinariū fieri nō potest: ut est tex.ī terminis in d.c.tuæ. uel dicemus illā collationē esse ꝯditionatā,ut bñficiū primo sit unius,& eo nolēte seu moriēte sit alterius,quod ēt esse non potest, qa hmōi collatio seu electio sub ꝯdiōe nō tenet,ut uoluit Io.An.Ab.Car.& Imo.in d.c.tuę,ut s̄.retulimus.& licet ꝓdicti loquant in ꝯditione apposita,si primus noluerit acceptare.Idē est & multo fortius,si ꝯditio esset, si moreret,cū magis uacēt ꝑ mortē,q̄ si ꝑ acceptationē

ut late diximus s. in proxi. præce. 6. q. prin. in 5. art. ¶ Et tanto magis hoc non procedit: qa esset dare successionem in beneficio, q̄ p ordinarium dari nō pōt nō solū per uiam collationis ut hic, quod est maius: qa concurrēt duo spōlia. s. dare successorē in bñficio, & illud conferre, anteq̄ uacet, cū nō possit facere id qđ est minus. s. facere expectatiuā pro uocaturo, ut pxime diximus, & q successor dari non possit in beneficio p ordinariū, di ximus s. in d. proxi. 6. q. prin. in 11. art. ¶ Et sic de primo ad ultimum hmōi collatio non potuit hře effectum p ambobus, sed pro uno in collatione ibi primo noīato: qa in eo pfecta fuit collatio, & finita, quò ad fm uero fuit inutilis, & nulla stante pfectione primæ: cū igitur mortuus etat ibi ille primus iudicatur uacare bñficiū, & p ordinariū posse ɔferri nulla habita rōne de secūdo, cū eius collatio fuerat facta beneficio iā nō uacāte, cū eo mō quo facta fuerat utriq; nō tenebat, cū nō fuerit facta sub unica ɔceptione uerborū, ut colligit ex di ctis Imo. i d. c. tuę. in 2. col. Et tāto magis nō ualebat ibi illa collatio, qa unitas dicti mřimonii spūalis uidebat diuidi, & tñ unitas nō recipit diuisionē 34. q. 1. loquit. & not. in d. e. maiorib. & uoluit Ho. in d. c. tuę. in §. nos

11 attendentes. quē oēs ibi sequuntur. ¶ † Et aduerte, q ita demū diuisio pbēdæ pmittit, si quatuor ɔcurrāt, alias nō. Primū Intētio diuidētis, ut in c. dilecto. §. 1. uers. pp quod. ¶ Scđm, q fiat de cōi ɔsensu illorū, ad quos spectat & diœcesani & capituli sui: ut in d. c. uacāt e. & d. e. dilecto §. 1. uer. qq. & e. t. de reb. eccl. nō alie. ¶ Tertiū q fiat ex cā rōnabili. c. uacāte §. nisi rōnabili. ¶ Quartū q adeo pinguis sit pbēda, ut ex ea fieri possent duæ sufficientes, ut in d. §. nisi rōnabili. quorū si unū deficiat de pdictis ad minus sectio nō ualebit: ut dicit Host. in d. c. uacante. in prin. quē ibi sequit Car. Abb. Io. An. Imo. &

12 oēs. ¶ † Redeundo modo ad articulū nřm dico fore cōcludendum, q aut loquimur de pbendis existentib. in aliquib. ecclesijs, in qb. pñoni hře pñt & hñt iuspat. & pñtandi, ut diximus s. in prox. 5. prin. in 3. art. & tūc cōcurrentib. quatuor, de quib. proxime diximus. s. expressa mente ipsorum pñorū diuidēdi illā, ipsorū pñonorum ɔsensu, cū eorū interlit, ac epī & aliorū pbendatorum & sic capituli rōnabili cā & sufficientia frnctuū fieri poterit diuisio, p tex. in d. c. uacante. generaliter loquentem, & sic tam in beneficijs liberis q̄ in patronatis ¶ Aut loquimur de alijs beneficijs, & tunc aut p funda torē in limine fundationis est appositus modus, q duo pñtenř in illo bñficio: q uidenř creatę duæ capellaniæ vel plures, & quālibet illarū hře suū capellanū, & illa seruāda est c. reg sisti. de testa. licet hoc mō nō posset dici diuisio, sed potius creatas seu creata fuisse duas capellanias seu dno bñficia, & duos singlr pñtādos, ut sit fm ius, & tanto magis diœcesani accedente consensu iuxta no. in c. cum dilectus. de ɔiue. & c. pterea. hoc tit. & faciunt q̄ dnt doc. in c. postulasti. eo. t it. ¶ Aut non est data lex p fundatorē, q sint duo pñtandi, & tunc in quolibet beneficio unus est pñtādus, ut instituatur: qa q̄libet uxor eodē tpe unum dēt hře uirū, licet accumulatiue possit pñtare duos uariando, c. quod aût. cum si. hoc ri. sed unus instituet ut ibi, nec pōt epš dispēsare, ut duo

13 instituanř, sed solus Papa, ut s. dictū est, † qđ hodie male seruat: qa ut plurimū ad unū bñficiū duo pñtanř & instituuntur, & qa hmōi instōnes fiunt separatim: primo uni, & postmodū alteri, & non sub una ɔceptione uerborū, dicerē primā instōnem tenere & secundam non, n isi fieret sub unica ɔceptione uerborum: quia tūc nullus ipsorum dr canonice institutus, ut uolunt doc. in d. c. tuæ. & in d. c. maiotibus. de præbē. & nos diximus supra in uersi. & sic de primo ad ultimum.

¶ Decimusoctauus art. 7. q. ptin. j. par. ij. Lib.

1 Inuitus an possit præsentari. & nu. 7.
2 Inuitus an possit eligi in episcopum.
4 Clericus an creetur inuitus.
4 Episcopus promouens inuitum debet deponi.
5 Inuitus an & quando conferatur beneficium ubi quid non. & fallit in 6. casibus.

1 EX Quo in omnibus præced. art. † falsum est clericos posse & debere præsentari ad beneficia patronata modo 18. loco dubitatur, an clericus alias idoneus inuitus tñ pñtari possit. & dic q Firma. in d. tract. de epi

2 scopo. in 1. lib. in 1. part. in 9. q. † quærit an quis possit in episcopum inuitus eligi, & allega. not. in c. ubi. & in c. hortatus. & in c. gesta. 74. dist. q non. & quod no. Bal. in l. nec emere. C. de iure delib. & eundem Bal. & Petrum Soncinum Patauinum in l. si ad libitum. C. de appel. & not. in auc. quo opot. epōs §. sed ēt. & ca. ois. 7. q. 1. & Io.

3 An. & But. in c. fi. de pollu. plat. ¶ † Subdit ēt idē esse in clerico, qui inuitus non creatur. 74. dist. c. 1. & per totū.

4 & melius in c. quæris. de eta. & qual. immo † epš promouens inuitum & reluctantem dēt deponi 74. dist. c. ubi. & glo. in c. nihil. de ele. licet alias epš promouens cleri cum inuitum debeat p annum suspendi 74. di. c. 1. & ad dit, q licet quis inuitus nō promoueat, tñ quasi innitus est promouendus 8. q. 1. c. qui episcopatum. & c. in scri pturis. gl. fi. in c. licet. de procur. lib. 6. & gl. in l. fi. cuisq; & ibi doc. & præsertim Bal. C. de episc. & cler. unde dēt quis uelle ut coactus, ut ambitio euitetur d. c. q epatum & c. in scripturis. & tenet gl. in auct. quo. opo. epi. in §. 1.

5 ita pulchre Firm. ubi supra. ¶ † Tu dic hunc art. melius formasse gl. fi. in c. clericus. el 3. in uerbo inuiti. de uita & hone. cleri. quæ arguit pro & contra, an beneficium conseratur in inuitum, & dicit esse arg. ibi, q beneficiū ecclesiasticū conferat inuito: & tñ hoc est ɔ supradicta & ɔ regulam, cnm beneficium sit beneuola actio, gaudium tribuens capienti, non dēt posse conferri in inuitum: ut in lib. feu. in tit. quibus modis feud. amit. c. 1. & est tex. in l. inuito. ff. de reg. iu. unde Abb. in d. c. clericus soluit prout facit gl. & Bar. in l. soluendo. ff. de neg. gest. sed melius dicit soluite, q respectu uolūtatis seu dum consulitur uoluntati nunquam beneficinm pōt cōferri in inuitum: qa beneficium generaliter sumptum est beneuola actio & c. ut supra, sed respectu utilitatis pōt beneficium conferri ut in inuitum, ut si te uolente mittere ignem ui cohibebo, ut est tex. in c. & qui emendat 45. dist. unde cum in illo tex. c. clericus. consulatur utilitati cletici, & decori totius ordinis clericalis, nō habebitur respectus ad ntilitatē ipsius. ¶ Addit & Ab. de hoc esse recurrendum ad Bar. in l. seruus. ff. de uerb. obl. ubi hř, q aut beneficium seu commodum nō respicit inuitum & ɔdicentem & procedit reg in inuitum, aut etiā respicit tertiam personam, & tunc rōne tertii cōfertur etiam in inuitum, sicut dicimus in clerico, qui non pōt renūciare, ne conueniatur corā ecclesiastico iudice, honores sifr pp publicam utilitatem ēt innitis conferuntur, ut in tit. de mune. & hono. p totum. & de materia remittit se ad id quod dř in l. si quis in cōscribendo. C. de epis. & cler. & in l. non tantum. ff. de appel. & de istis duobus loquitur Car. in d. c. clericus, qđ pro inuito ap-

6 pellatur, ut ibi per eum. ¶ † Tu dic circa hanc reg. beneficium nō confertur in inuitum, q sit pro regula lex in uito. ff. de reg. iur. ¶ Quę tamen reg. fallit primo fauore fidei susceptæ, c. de iudęis. in fi. 45. dist. ¶ Fallit secundo, ubi agitur de correctione peccati, ut hř in ea. & qui emendat 45. dist. & in aliis allegatis in d. gl. d. c. clericus el 3. de uita & hone. cler. ¶ Fallit tertio, qñ hoc suadet utilitas, uel necessitas ecclesiæ: ut in c. placuit. & c. consuluit 74. dist. ubi patet, q suadente utilitate uel necessitate ecclę pōt cogi clericus ut pmoueat ad sacros ordines. ¶ Fallit quarto fauore libertatis l. 1. & 2. ff. de lib. eā. ubi etiam quis pōt defendere libertatem alterius q tenetur tanq̄ seruus etiam eo inuito. ¶ Fallit quintò qñ nō directe sed p obliquum beneficium ɔferat, ut si qs soluat debitū pro alio inuito: nā liberat ipsum inuitum l. soluēdo. ff. de neg. gest. & not. in d. reg. inuito. ¶ Fallit sexto, qñ p aliquē appellatur pro condēnato ad mortē d. l. in tantum. C. de app. & sic tura reducunt ad concordiam, ut facit Imo. in d. cap. clericus. el 3. de uita & hone. cleri.

7 ne. cleri. ¶ † Aduerte tñ, ꝙ per oĩa ſupraſcripta nullam habemus ꝯcl'onem ad articulum noſtrum. unde dic latius ſm Abb. poſt Io. An. & But. in c. fi. in pen. & fi. col. de poſtu. p̄l. ꝙ aut loquimur in ordinib. & nullus inuitus põt clericari, nec ordinari: quia ad ſe clericandum nemo cogit̄, ex quo iſta uolũtarie fieri debent. c. ubi. c. hortatus. cum ſi. 64. diſt. immo puniretur eṗs ordinans Inuitum, ut s̄. eſt dictum: & ita procedant omnia adducta per Firma. ubi s̄. ¶ Bene uerum eſt, ꝙ ſi aliquis iam eſſet clericatus, & p̄ſertim ad ſacrum ordinē ꝓmotus & eſſet idoneus diaconari uel presbiterari & nollet, & neceſſitas uel utilitas eccleſię reqreret, ut ille ꝓmoueret̄ ad illos ordines, ēt inuitus ꝓmouebit̄, quia non põt retrocedere, cum ſit iam in ſacris cõſtitutus: & ita ꝓcedunt iura c. placuit c. ꝯſuluit. 74. diſt. & quarta fallētia s̄. data ad reg. beneficium cum cõfertur in inuitum. & uoluit Imo. in caſu pręallegato. ¶ Aut loquimur, an inuito poſſit ꝯferri beneficium, uel dignitas: & tunc ſubdiſtinguit̄, ꝙ aut quæritur de eo q nõdũ eſt ꝓmotus ad dignitatē uel bñficium, an poſſit ad illam uel illud p̄ñtari aut de iam ꝓmoto, utrum inuitus poſsit p̄ñtari, & ad aliam eccleſiam uel dignitatem transferri. ¶ Primo caſu qõ nõdũ eſt ꝓmotus, dic poſt But. & Abb. in d. c. fi. de poſtu. p̄l. ꝙ ſi eſt laicus, non põt compelli, ut ſe faciat clericari. ut p̄õtetur ad beneficium, per dicta s̄. in primo membro, ut notatur in c. cum ad monaſterium de elec. ¶ Si uero eſt clericus & poterit præciſe compelli p̱ Papam, & ſic inuitus p̄ñtari, ſed alius ſuperior citra Papam non poſſet eũ p̄ciſe cõpellere, ut ſic inuitus efficiat̄ p̄latus: bene tñ põt eum compellere, ut de nolente fiat uolens cauſatiue, puta per excõicationē, uel alia remedia. alleg. l. quæ hoc tenet 7. q. j. ſcias. idem tñ quo ad primũ ſentit Pau. de Elea. in repe. d. c. fi. D. Car. uerò quē ibi refert Abb. tenet ſimĺr, nunq̃ aliquē poſſe p̄ciſe compelli, ut efficiatur p̄latus: quia ad ꝯtrahendum hoc matrimonium requiritur conſenſus: ut in c. cum inter canonicos. de elec. adducit ēt quē non poſſe compelli bñficium acceptare, ut in d. c. ubi. & c. geſta. 74. diſt. & hunc articulum inducit ad qõnē, an ep̄atus ipſius tranſlati uacet a tpe acceptationis factæ per ep̄m in tranſlatum, ubi dicit hanc qõnē olim fuiſſe arduam in archiepiſcopo Florentino. ¶ Dic tu in beneficijs curatis maxime pro utilitate & neceſſitate eccleſiæ, quē ēt inuitũ poſſe p̄õtari, qõ expectatur eũ futurum utilem & neceſſarium eccleſiæ, ſicut dicimus ꝑmutationem ēt fieri inuitos per ep̄m, per. c. quæſitum. de rer. permu. & ita uĩ uelle Io. And. But. & Abb. in d. c. fi. & Io. And. in c. ſi electio. de ele. lib. 6. & ibi Domi. poſt eum, qui dicit peccare electum non acceptando dignitatem ad quã eligit̄, ſi non reperitur alius ęq; idoneus per quē poſſit illi eccleſię ꝯſuli. Et plus dicit, presbiterum parrochialem poſſe inuitum transferri dummodo ſit cã ſufficiēs, puta qa nõ põt priori eccleſiæ proficere ꝑꝑ duritiam plebis, uel quid ſimile, & hoc rõne publicæ utilitatis. ¶ Si uero loquimur in ep̄o caſu, quo ex ſpeciali priuilegio caderet in eo p̄ñtatio, & dic eum compelli non poſſe: ut uolũt doc. in d. c. fi. & pręſertim Abb. illa potiſſima ratione: quia eũ uerè matrimonium ſpũale ꝯtrahatur inter ep̄m & eccleſiam d. c. cum inter canonicos. de ele. c. niſi cum pridem. de renũ. & c. cum inter corporalia. de transla. ep̄i. & diximus late s̄. in j. par. j. li. in 9. q. prin. in 2. art. in rõſione quæ fit ad ſeptimum motiuum partis negatiuæ, & matrimonium de ſui ſubſtãtia requirit conſenſum, c. ſufficit. 27. q. 2. ergo inuitus quis non poterit ad ep̄atum p̄ñtari, & ita intelligi debet dictum D. Card. in c. fi. de poſtu. p̄la. & ꝙ ex priuilegio cadat p̄ñtatio in eccleſia cathedrali, diximus ſupra in j. par. j. li. in 10. q. prin. in 2. art. & in 11. q. prin. in 2. art. ¶ Si uero loquimur in ſecundo membro ſubdiſtinctionis. ſ. de iã promoto an poſſit transferri, & de p̄sbitero parrochiali, iã ſupra dixi, ꝙ ſic ſtãte utilitate uel neceſſitate eccleſiæ ſicut dicimus in permutatione per d. c. quęſitum, ut diximus late s̄. in 6. q. prin. huius par. in 6. art. ¶ Si uero loquimur de transla. ep̄i: dic ut per Abb. poſt alios in d. c. fi. de poſtu. p̄ła. quia hoc nõ cadit, nec cadere põt in p̄ronis, ſed in ſolo papa ut ibi. bene uerũ eſt, ꝙ Abb. dicit in d. c. fi. de poſtu. p̄ła. in concilio Piſano, cui p̄fuit Alex. ꝑꝑ imprudentiam quorundam ſummorum põtificũ fuiſſe ſtatutum, ut ep̄i & abbates non poſſit transferri inuiti, niſi ſubſit cã euidens & rõnabilis, ut ibi per eũ, q̃ tñ (ut dixi) nõ eſt materiæ nr̃ę. Et ꝙ ꝑꝑ publicã utilitatē qs ēt uēdere rē ſuã cogat̄, late tractat̄ p̱ doctores & p̄ſertim do. me. Iaſ. in l. nec emere. C. de iure delibe. ubi ponit plures fallentias ad id, quod dr̄ quē nõ ſolum uēdere inter quas eſt illa de publica utilitate ad ibi dicta eſt recurrendũ. ¶ Et certe non eſt circa iſtud inſiſtēdũ: cũ hodie parũ deſeruiat, ex quo non reperiunt̄ p̱ſonæ, q̃ inuitè p̄ñtent̄ uel ꝓmoueant̄. uerũ ꝙ qdã D. Pau. de Turculis. I. V. D. nobilis Iuuenacien. ad p̄ces illuſtriſſimi dñi comitis Iulij de aqua uiua, & illuſtriſſimæ D. Catherinæ de Vrſinis coniugum genitorum illuſtriſſimi Ducis Adriæ inuitus per Paulum ſm Pontificē Romę fuit promotus ad ep̄atum Cupertanen. qui ſanctiſſimè uixit, & mortuus fuit uere exemplar oĩum p̄latorũ, q cũ fuiſſet meus ꝯſanguineus, ab eo primam tõſuram ſuſcepi: & ſic in iſto art. amplius nõ eſt inſiſtēdũ.

Ex omnibus dictis in ſupraſcriptis decem & octo art. collige ꝯcl'onem, edictum de p̄õtandis dr̄ ꝑmiſsiuum, ꝙ quilibet admitti poſsit, dummodo in eccleſia & locis pijs ſit clericus in alijs locis iuxta qualitatē illorũ, ita hr̄ in oĩbus ipſis articulis & ſignanter in primo. ¶ Amplia primò d. conclu. ꝓcedere ēt ſi eſſent clerici primæ tonſuræ: quia poterunt p̄ñtari in beneficio patronato p̱ dicta ſup. in 2. art. ¶ Reſtringe d. ampl. procedere, ſi in actu p̄ñtationis eſt prima tonſura: quia tunc p̄ñtari poterit, alias ſi bene eſſet ętatis, in qua clericari poſſet, & ſtatim poſt p̄õtationē fieret prima tonſura, non ualebit præſentatio, per dicta ſup. in fi. ſecundi, & in fi. 7. art. ¶ Declara hanc reſtric. ꝙ licet quis niſi ſit primæ tonſuræ p̄ñtari non poſsit, tñ ad ep̄atum poſtulari, & maxima ſanctitate eligi põt maxime laicus per prædicta s̄. in 2. art. in uerſ. & an laicus. ¶ Reſtringe 2. hanc primã ampl. ut clericus primæ tonſuræ p̄ñtari poſsit, niſi natura bñficij reqreret maiorem ordinem quia tunc non admitteret̄ eius p̄ñtatio ſed exiſtētis in illo ordine. p̱ dicta in d. 2. art. in uerſi. dicerem bene ꝙ ſi bñficiũ. ¶ Amplia. 2. d. ꝯclu. ut clericus p̄õtari poſsit, intelligi ꝓcedere, ꝙ debet eſſe clericus uerus, & ideo clericus ꝯiugatus p̄õtari nõ põt, p̱ dicta s̄. in 3. ar. ¶ Reſtringe primo hanc ampli. ut clericus ꝯiugatus p̄ñtari nõ poſſet, procedere niſi cũ clerico coniugato diſpenſaret̄ p̱ Papam, uel ſm cõem opi. per ep̄m p̄ronis uolentib. qa tũc poterit p̄ñtari ad beneficium ſimplex, & illud obtinere ēt in titulum, ut in d. 3. art. in uerſ. eſt bene uerũ. & in fi. ¶ Reſtringe. 2. d. ampli. ꝓcedere, niſi p̄ñtaret̄ ad bñficium nõ in titulũ ſed rõne ſtipendij: qa poterit ad illud p̄ñtari, ut in d. 3. art. in uerſ. uel poterit hr̄e. ¶ Extēde has duas reſtric. ut clericus ꝯiugatus poſsit hr̄e bñficiũ ſimplex in titulum uel rõne ſtipendij, ut s̄. in tm̃ ꝓcedere, ꝙ ex fructib. illius poterit uxori & filiis ēt illegitimis, immo potius illis q̃ extraneis ꝓuidere: ut in d. 3. art. in uerſ. & qñ in aliquo. ¶ Amplia. 3. d. conclu. ut clericus p̄õtari poſsit & non alius, intantum procedere, ꝙ hr̄mitę, ꝯuerſi, fr̄es, & monachi ſimplices, & fr̄es tertij ordinis S. Franciſci q̃uis religioſi uel profeſsi p̄ñtari nõ poterint, niſi ſint clerici, ut s̄. in 4. art. ¶ Reſtringe dictã amplia. ut ſupraſcripti hęremitæ & alij non poſsint p̄õtari ad beneficia procedere, niſi ex diſpenſatione apoſtolica eſſent capaces ad ſimplicia beneficia in titulũ uel pro uictu, uel niſi beneficia eſſent fundata cũ hoc ꝙ tales p̄ñtarent: quia tunc ad illa poterũt p̄ñtari p̱ dicta s̄. in 4. art. in uerſ. ſed ut materia uſq; ad fi. ¶ Ampl. 4. d. concl. ut uere clerici p̄ñtentur, intantum procedere, ꝙ q̃uis milites hieroſolymitani S. Ioãnis templariorum & ſimilium dicantur religioſi, non poterunt ad beneficia patronata p̄ñtari, cum non ſint clerici, ut diximus s̄. in 15. art. ¶ Reſtringe d. ampli. procedere, niſi eſſent eccleſiæ eorum religionum, quia quãuis patro-

nata poterunt ad illa præſentari. ¶ Ampli. 5. d. conclu. ut clericus pñtari poſſit intm̃ ꝑcedere, ꝙ ſi aliquis eſſet clericus, licet ſit ſub patria poteſtate, poterit tñ ad bñficiũ pñtari per dicta ſ. in 8. art. ¶ Amplia. 6. d. conclu. ut clericus poſſit pñtari, intm̃ ꝑcedere, ꝙ licet ſeruus non poſſit clericari, tñ ſi manumittatur, & clericetur uel ſi de facto ordinetur caſu, quo põt remanere clericus adhuc pñtari: ut dictum eſt ſup. in 9. ar. in fi. ¶ Amplia. 10. dictam conclu. ut debeat eſſe clericus pñtandus, in tm̃ procedere, ꝙ quamuis monachus ſit ſub ptãte abbatis, ſicut filius ſub poteſtate patris, & ſeruus ſub ptãte dñi tñ ſi eſt clericus, poterit & ipſe pñtari per dicta ſup. in 10. ar. ¶ Reſtringe hanc ampli. ut monachus clericus pñtari poſsit, procedere ſi de licentia abbatis pñterut: quia ſine eius licentia pñtari non poterit, ut in fi. d. 10. art. & infra in ſeq. 19. art. amplia. 7. art. ¶ Amplia. 7. dictam conclu. ꝙ præſentandus debet eſſe clericus, intm̃ procedere, ꝙ cum illegitime natus non poſsit eſſe clericus, non poterit pręſentari per dicta ſ. in 11. art. ¶ Reſtringe hanc ampli. procedere, niſi illegitimus de facto ordinetur, uel ex diſpenſatione apoſtolica uel alia nia: ut tunc pñtari poſsit ad ea beneficia ad quæ eſt factus habilis ex diſpenſatione, ut dixim. per diſcurſum in d. 10. art. ¶ Amplia. 8. d. conclu. ꝙ præſentandus debet eſſe clericus, intm̃ procedere, ꝙ corpore uitiati, qui non poterunt ordinari, nec poterunt pñtari per dicta ſ. 12. art. ¶ Amplia. 9. d. conclu. ꝙ pñtatus debeat eſſe clericus, intm̃ procedere, ꝙ bigami, ex quo ordinari nõ poſſunt, nec poterunt pñtari ꝑ dicta ſ. in 13. art. Extende hanc ampli. ꝙ bigamus pñtari non poſsit, procedere ẽt ſi cum eo diſpenſaretẽ per Papã, ꝙ ordinari poſsit, non fuerit diſpenſatum ẽt ad beneficia, ad illa maxime curata pñtari non poterit, ut d. 13. art. in uerſi. dicerẽ tñ ꝙ ſi. ¶ Reſtringe hanc ampli. ꝑcedere in beneficiis ſecularib. ſed in beneficiis rłarib. ſi bigamus eſt effectus monachus bene pñtari poterit, ut in d. 13. art. in uerſic. ad unum tñ. ¶ Reſtringe hãc reſtr. ut bigamus monachus pñtari poſsit ad beneficium regulare, procedere, ſi beneficiũ eſt tale ut a quocunq: monacho deſeruiri poſſet, ſed ſi eſſet tale, qđ ĩdigeret ſeruitio alicuius ordinis clericalis ex quo bigamus ẽt monachus ad ordines promoueri non põt, non poterit pñtari ad beneficiũ requirens ordinẽ licet regulare: ut in d. 13. art. in uerſ. ſed ad unum aduerte. ¶ Ampli. 10. d. conclu. ꝙ pñtandus dẽat eſſe clericus. intm̃ procedere, ꝙ neophitus donec clericari, non poterit, nec poterit pñtari, ſed cũ clericabitur poterit pñtari ad illud bñficiũ, qđ requirit ordinẽ ꝑ eũ adeptum ꝑ dicta ſ. in 14. art. ¶ Amplia. 11. d. concluſi. ꝙ pñtandus debet eſſe clericus, intm̃ procedere, ꝙ ſi aliquis eſt iã ordinatus clericus, poterit ẽt inuitus ꝑꝑ utilitatem uel neceſsitatem eccleſiæ ad beneficium pñtari & inſtitui per dicta ſ. in 18. art. ¶ Reſtringe hanc ampl. procedere in clerico ordinato nõ aũt in ordinãdo uel qui recedere poterit ab ordinib. quia illi inuiti pñtari non poterunt, ut dixim. in d. 18. art. in noſtra diſtinctione. ¶ Reſtrige. 2. d. ampli. ꝑcedere, niſi patronus ex priuilegio poſſet pñtare epm̃: quia cum de ſubſtantia requiratur eius ꝯſenſus, inuitus non poterit pñtari per dicta ſ. in 18. art. in uerſi. ſi uero loquimur in epo. ¶ Limita modò primò d. concl. non ꝑcedere in muliere, quæ ꝗuis clericari non poſsit, poterit tñ pñtari ut monialis ad monaſteria monialium, & ad congregationes canonicarum, ut dixim. ſ. in 6. art. ¶ Limita. 2. d. conclu. nõ ꝑcedere in hoſpitalib. oratorijs priuatis, collegiis ſcholarium & ſiſib. quia quamuis ſint laici & non clerici poterunt ad illa pñtari, ꝯclõ ergo procedet in beneficiis eccleſiaſticis, per dicta late ſupra in 7. art. ¶ Limita. 3. d. conclu. ꝙ clericus debeat pñtari, procedere, niſi aliqs eſſe clericus, & hr̃et beneficium incompatibile, & pñonus primi beneficij nolet conſentire, ꝙ tranſiret ad ſecundum: quia quamuis clericus non poterit pñtari: ut diximus ſ. in 15. art. ¶ Reſtringe iſtam limi. procedere, cum pñtaretur quis clericus ad ſecundum incompatibile, ſed ſi ſecundum beneficium & plura beneficia eſſent compatibilia, puta ſimplicia & non requirẽtia reſidentiam, poterit bñficiatus ad alia pñtari, ut concluſimus in d. 15. art. ¶ Reſtringe præced. reſtri. procedere, niſi fundator in limine fundationis appoſuiſſet modum ꝙ pñtandus non poſſet hr̃e alia bñficia: quia tunc ẽt ad alia ſimplicia pñtari nõ poſſet, ut dixim. in d. 15. art. in uerſi. tu ẽt aduerte. & ſeq. ¶ Limita. 4. d. conclu. quæ uult, clericum poſſe pñtari, procedere niſi qs uellet pñtare ad aliquod beneficiũ epm̃, archiepm̃, primatem, patriarcham, & ſiſes, q ꝗuis ſint clerici, tñ non poterũt pñtari, quia ẽt bñficia q̃ hẽbunt per talem promotionẽ uacarunt, ut dixim. ſ. in 16. art. ¶ Reſtringe hanc limit. procedere in epis & aliis ut ſ. & non poſsint pñtari, ſecus añr in cardinale: quia ipſe poterit ad alia beneficia pñtari qa cardinalatus non eſt incompatibilis. ut in d. 16. art. in uerſi. & ex iſta rõne. ¶ Limita. 5. d. conclu. q̃ uult, clericum pñtari poſſe, procedere cum unus clericus ad unum beneficium pñtatur, ſed duo clerici quãuis ſint clerici ad unum beneficium illud diuidẽdo uel inſolidum ſeu ſaltem ſucceſsiue pñtari non poterunt per dicta ſ. in 17. ar. ¶ Declara hãc limi. ꝙ in caſu ipſius primo inſtitutus habebit beneficium, ſed ſi fieret inſtõ unico contextu uerborum nullus eſſet beneficiatus. ut diximus in d. 17. art. in fi. ¶ Reſtringe primo d. lim. ꝑcedere in beneficiis patronatis, ſecus in præbenda p̃ronata; quia quatuor ꝯcurrentib. bene de una fieri poſſent duæ, ut dixim. in d. 17. art. in uer. redeundo modo. ¶ Reſtringe. 2. d. limi. procere, niſi fundator beneficij diſpoſuerit, duos capellanos in beneficio pñtari: quia cenſebũtur duo beneficia, & pñtari poterint, ut in d. 17. at. in uerſ. aut loquimur de aliis. ¶ Reſtringe. 3. d. lim. ut duo in uno beneficio præſentati non poſsint procedere. ſ. ut inſtituantur, ſed bene poterũt duo accumulatiue præſentari. ut unus tantum inſtituatur ut in d. 17. art. in uerſ. aut non eſt data lex. & per iſta ſunt expedita oĩa dicta in præced. art. huius 7. q. prin. tranſeamus ad 19. articulum ipſius.

¶ Decimusnonus art. 7. q. prin. j. Par. ij. Lib.

1 *Eccleſiæ parrochiales per clericos ſeculares debent gubernari.*
2 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra concilium lateranenſe, niſi magna cauſa neceſſitatis, vel utilitatis urgente.*
3 *Regularis poteſt promoueri ad dignitatem epiſcopalem.*
4 *Monachus non poteſt promoueri ad canonicatum uel aliud ſimplex beneficium eccleſiæ collegiatę, nec epiſcopus poteſt in hoc diſpenſare, niſi eccleſia ſit cathedralis. nu. 5.*
6 *Monachus an poſſit promoueri ad dignitatem eccleſiæ collegiatæ.*
7 *Monachus non poteſt promoueri ad dignitatem eccleſię non collegiatæ & non curatæ.*
8 *Monachus poteſt promoueri ad dignitatem eccleſiæ non collegiatæ curatæ, & an poſſit promoueri cum ſocio uel ſine. nu. 9. 10. & 25.*
11 *Monachus acceptando parrochialem eccleſiam ſecularem ſine ſuperioris ſui licentia.*
12 *Monachus acceptando parrochialem eccleſiam ſeu prælaturam ut præſit non ut proſit, peccat mortaliter.*
13 *Monachus ſiue religioſus profeſſus ſiue canonicus regularis dummodo ſit clericus, uel clericus, ſeu ſacerdos ſiue, poterit præſentari in eccleſia parrochiali per patronos etiam ſine epiſcopi diſpenſatione ſola petita licet non obtenta licentia abbatis, amplia & limita. nu. 21. 22. 23.*
14 *Eligere largo modo ponitur pro præſentare.*
15 *Monachis ſunt prohibita ſacramenta, & alia in quibus uertitur cura animarum.*
16 *Monachus electus epiſ. an liberetur a regula ſua, & cui quærit.*
17 *Monachus effectus epiſcopus dimiſſo epiſcopatu an poſſit eligi in alium epiſcopatum.*
18 *Frater mendicans põt eligi in concordia eligentium, idẽ in fratrib. ordinis prædicatorum, minorum, heremitarum, & ſimilium.*
19 *Electio in diſcordia qualiter intelligitur fieri.*
20 *Monachus in diſcordia eligi non poteſt.*
24 *Monachus, uel religioſus, uel profeſſus non põt præſentari ad beneficia ſimplicia, & ſine cura abſque ſaltim diſpenſatione.*

Modo

Modo 19. loco cōtingit dubitari de alia qualita-
te p̄ñtandorū, de regulari p̄ñtando ad ec-
clesiā secularē & eɔ̄. & circa hoc expediemus aliquos
art. videlicet, an monachus uel aliter religiosus profes-
sus in ecclesia regulari possit p̄ñtari in ecclesia parro-
chiali seculari p̄ronata vacante. Iste at. differt a. 10. art.
presentis. q. quia in illo fiebat dubiū, ex quo monachus
est sub p̄tāte abbatis cōstitutus, ut filiusfamilias & ser-
uus, an possit p̄ñtari uel ne. In isto aūt art. dubitatur ex
alio. s. q̄a monachus, & dubitādo absoluitē: quia mona-
chus, dic ꝙ si est aliqd̄ monasteriū iurispatronatus ali-
quorū ēt laicorū licet p̄roni nō possint p̄ñtare abbatē:
q̄a ī ecclesijs collegiatis nō cadit p̄ñtatio. c. nobis. §. cæ-
terū. hoc ti. ubi Abb. & oēs, & dixi. late s̄. in 5. q. prin. hu-
ius partis in 1. at. iō poterāt ipsi p̄roni p̄ñtare ad p̄bēdas
monachos uel moniales, us late dixi. ī d. 5. q. ptio. ī 3. &
5. at. & idē est dicendū, ꝙ si in aliquo monasterio esset
statutus terminus monachorū, iuxta eius facultates, &
ibi p̄ñtarent monachi de iure absq; dubio p̄ñt p̄ñtari
monachi, vñ ipsi & nō alij ibi potuerūt p̄ñtari, & hoc
est clarū. Vñ ex alio dubitat, q̄a monachus. s. q̄a mona-
chus dēt esse ī claustro, & sicut piscis sine aqua &c. &
iō dr̄ monachus: q̄a solus & tristis. c. placuit. 16. q. 1. iō
dubitat hic, an p̄ñtari possit in eccl'a seculari, ampliori
mō hūc articulū formando q̄. s̄. sit formatus. Et ut iste
at. possit clare expediri, necesse est prius uidere, an mo-
nachus possit a monasterio eligi ad ecclesiā secularē
de iure cōi, an verò ex dispēsatione epi, & an oīno req-
rat licētia superioris, & an dēat hr̄e sociū secū, si ad ec-
clesiā secularē instituit, & ex dicēdis in p̄dictis decidet
articulus nr̄. Dic ergo quo ad p̄dicta de eis loqui gl. ī c.
priscis. 55. di. & gl. ī c. p tuas. de voto. & ī c. 2. in uer. par-
rochialis. & ī c. qd̄ Dei timore. in uer. regimē. de sta. mo
na. cū plurib. alijs q̄ vult omissa relatione aliarū mo-
nachos posse p̄fici regimini ecclesiarū seculariū, licèt
olim ex dispēsatione, alle. d. c. priscis. & alios dicere ho-
die ēt requiri dispēsationē p ɔciliū Laterā. i. c. 2. de sta.
mo. postmodum ipsa glo. dicit olim monachos nō po-
tuisse p̄fici nisi ex necessitate. d. c. priscis. hodie verò p̄ñt
præfici utilitate suadēte: sed regulares p̄ñt eligi ad regi
mē ecclæ cā vtilitatis ēt de iure cōi, alleg. d. c. p tuas. de
uoto. & subdit ī hoc esse drīā īter monachos & canoni
cos regulares: q̄a monachus tenet hr̄e sociū monachū
sui ordinis. d. c. 2. de sta. mon. & c. pe. & ult. de cap. mon.
sed regulares ad hoc nō tenent, nisi cōmode possint, ut
d. c. qd̄ Dei. licèt litera seq. i. c. cū ad monasteriū. innuat
ɔ̄triū, qd̄ putat totius. Arch. verò ī d. c. priscis. in fi. super
ipsa gl. ibi dicit cū ea ɔcordare Tācre. & Goff. & ipsorū
prius fuisse opinionē. dicebat n. in decretali monachi.
allegata in gl. ɔtineri ius cōe ex dispēsatione, tamē epi
cū ɔsensu abbatis posse monachū p̄fici ecclesiæ parro-
chiali. 16. q. 1. in parrochia. c. doctos. c. cū p vtilitate. c.
si monachus. & dicit hoc debere intelligi de pauperi-
bus: & postea subdit aliqua alia uerba. & nihil vr̄ ɔclu-
dere, nec firmare Inn. Io. An. Cat. & alij multa dicunt
& referuntur in d. c. qd̄ Dei. q̄ tñ intricare p̄cedunt, pote-
rit uideri p curiosum lectorē. Superuenit Fed. de Senis
in cōs. 136 factū tale est. q formant qōnē in puris termi
nis art. nr̄i. s. ī p̄ñtatione facta p p̄ronos de monacho ci-
sterciē. ord. ī eccl'a parrochiali subiecta dicto monaste-
rio, q̄ tñ p clericos seculares fuerat solita gubernari per
40. annos & vltra. & dicit p̄ronū posse monachū p̄ñta-
re ad ipsam ecclesiā parrochialē, & ep̄m teneri eū insti
tuere, si aliàs est idoneus, & dicit esse tōnē: q̄a de iure
cōi monachi & religiosi p̄ñt p̄moueri ad ecclesias par
rochiales secula. curatas, siue sint ep̄ales, siue nō, & tūc
sunt in totū absoluti a monasterio, & subsunt superio-
rib. ecclesiarū quib. p̄ficiunt, alleg. 58. q. c. 1. & 2. & 16. q.
1. ne p cuiuslibet. 18. q. 1. c. vlt. & qd̄ no. Bernar. in gl. ī c.
officiū. de elec. & p Host. de sta. mona. c. qd̄ Dei. & dicit
hoc placere Io. An. ī cle. 1. de elec. ī fi. Subdit ēt tales p̄ñ
tatos curę nō cogi hr̄e sociū sui ordinis: q̄a iura p̄hibē-
tia, ne monachi soli habitēt ī capellis loquunt de mo-
nachis claustralib. q p̄ñt ad libitū superioris ad claustrū
reuocari, p̄ut no. Io. An. & Paulus in cle. 1. §. ad hæc. de
sta. mona. & p̄bat p illū tex. & p tex. in c. pen. & vlt. de
cap. mona. alle. ēt ipsam reg. monachorū sub rub. de
monachis ad bñficia mittendis. & regula canonicorū
regulariū sub rubrica de mittēdis ad bñficia p do. Pa-
pā Bñdictū XII. Postea ipse Fed. ibi r̄ñdet ad ɔ̄tria q̄ op-
poni potuissēt. & primo nō obstare. c. cū de bñficio. in
ver. ɔsuetō. de p̄b. li. 6. q̄a hoc ibi iō accidit, ex quo hoc
erat ī īpetratione. Nec ob. id qd̄ fortius vr̄ obstare cle.
1. ibi clericis secularib. de sup. neg. p̄la. q̄a p̄ut dicit Io.
And. & Pau. ibi, tūc demū monachus nō pōt hr̄e bñfi-
ciū curatū ɔsuetū regi p clericū secularē, qñ bñficium
est simplex, uel si est curatū, nō pōt hr̄e ipsū ut claustra
lis: q̄a tūc dēt sociari ab alio monacho, & sic alteruter
ɔdō & status bñficij qd̄ p se Ab. facere nō pōt, ut d. cle.
1. §. ad hæc. de stat. mona. cū sua gl. aliàs seqreret (ut ip
1 se dicit) non esse verū † qd̄ primo loco dictū religiosos
posse præfici ecclesijs secularib. curatis: cū oēs ecclesiæ
parrochiales sint p clericos seculares gubernandæ, qd̄
dēt intelligi verū, ut. s̄. est dictū: & ita Fed. in d. suo ɔs.
ɔcludit. Adde iō, idē Fed. in ɔs. 129. casus talis est, testa-
tor in sua, format hūc at. in simplici capella, & dicit nō
posse religiosum p̄ñtari nisi ad curatū: subdens tñ, ꝙ si
est dubiū, an p̄ñtatus sit religiosus, & ep̄s p̄ñtationē ad-
misit, & nō fuerit appellatū, nō licebit de eius statu vl-
terius q̄rl. c. cū dilecti. io fi. de elec. & ibi late de haben
te institutionē & gerente habitū religionis, & ꝙ sit re-
ligiosus p institutionē fides fiat, uide ibi, ubi dicit insti-
tutionē, & longā portationē habitus p̄bare aliquē reli-
giosum. Successit postmodū Rota. 292. in religioso p̄-
fesso hoc ti. in nouis, q̄ format hunc articulū, videlicet,
an valeat p̄ñtatio facta p laicū de aliquo religioso p̄-
fesso ad ecclesiā parrochialē curatā: & dicit doctores
fuisse varios: tñ maiorem partem dixisse ipsam p̄ñtatio
nē nō valere pp abdicationē p̄prietatis & p̄priæ volū-
tatis: & q̄a dēnt stare solitarij & nec curæ, nec populo
p̄fici, & maxime pp p̄hibitionē ɔcilij Lateran. s. d. c. 2.
de sta. mo. & q̄a antiqua iura p̄hibent monachis eccle
siasticas administrationes. 16. q. 1. c. si cupis. c. iuxta. c. ad
dicimus. cū trib. seq. et iō epi cū ɔsensu abbatis dispēsa
tiue de parrochialib. ecclesijs id permittebant. c. cū p
vtilitate. 16. q. 1. c. priscis. 55. dist. et sic apparet genera-
lē p̄hibitionē p̄cessisse pp dictā repugnantiā. Subdit ēt
Rota aliàs voluisse dicere ɔ̄triū p tex. c. quod Dei timo-
re. de sta. mona. q tñ tex. loquit in canonico reg. ad ec-
clesiā parrochialē electo, q ex quo inseruit regulę latio
ri, nō cōprehendit sub p̄hibitione. d. ɔcilij Lateran. ut
ibi dicit tex. qd̄ tñ conciliū loquit in monachis, q licet
olim p antiquos canones potuissent ad parrochialis ec
clesię regimē assumi dispēsatiue. d. 16. q. 1. c. doctos. et c.
in parrochia. et d. c. priscis. ubi de hoc, tñ hodie pp offi-
ciū p̄dicatione, qd̄ hēt multa priuilegia sine dispēsatio
ne de ɔsensu abbatis pōt monachus p̄fici p ep̄m eccle
siæ parrochiali ēt seculari s̄m Host. in d. c. 2. de sta. mo-
na. et eo. ti. in summa. §. vtrū populū, q alle. ad hoc. 58.
di. c. 1. et 2. et c. quorundā. 74. di. et idē dicit ī canonico
regulari, ut ibi. et ī c. p tuas. de voto. et alleg. ēt Fed. ubi
s̄. Io. An. et Pau. ī d. c. 1. de elec. sup uerbo seculariū. quo
rū dictā dicit fuisse allegatū p votū ex ipsis dñis Rotæ,
licèt Bernar. in gl. et Io. de ligna. in d. c. qd̄ Dei timore.
dicāt forte esse tutius cū canonico p ep̄m dispēsari, sed
ista dicit p̄cedere in canonico, sed in monacho assumē
do ad curā aīarū dicit hodie sicut olim necessariā esse
dispensationē, et sic posse intelligi opinio. Bernar. et se
2 qua. in d. c. qd̄ Dei timore. et forte papalē, † q̄a ep̄s ɔ̄ ce
lebra ɔciliū Lateranē. dispēsare nō pōt. 25. q. 2. c. insti-
tutionis, sicut nec ɔ̄ cle. 1. de elec. qd̄ ēt dicit tenere ex-
presse Archi. ut ibi legitur et no. in c. licèt canō. de ele.
li. 6. Qd̄ rota dicit intelligere verū sine magna cā neces
sitatis uel utilitatis, pp cās ep̄s pōt dispēsare ɔ̄ ɔciliū ge
nerale. 1. q. 7. c. tali. et c. exigunt. et de ɔces. p̄bē p̄posui-
sti. et hoc dicit seruari s̄m D. Io. de ligna. in c. at si cleri-
ci. de iud. et p Inn. in c. dilectus. de tēpo. ord. ubi recitat
casus permissos et prohibitos epis dispēsari. Postmodū
ibi

ibi Rota ꝓsequitur, an põtans monachũ & sic indignũ in ecclesia seculari puniat, de quo eximus dicturi j. in ista. r. par. huius li. in 19. q. prin. in 4. ar. & Ita Rota ibi tenet. Et sicut ex supra scriptis patet, ista difficultas est satis intricata, & si illã prosequi vellemus disputãdo, longa esset historia & parui fructus, recurrendũ est igit̃ ꝓ firma ꝯclusione & clara intelligẽtia pdictorũ & ꝯcordia iuriũ q̃ vnr ꝯrie loqũd plenã dist. quã formauit. D. Abb. in d. c. qđ Dei timore. sup gl. in uer. regimẽ. in fi. t. in 2. & in prin. 3. col. quã ẽt refert do. Præpo. sup d. c. pri scis. 55. di. Qđ aut q̃rimus, nunqđ regulares possint ꝓmoueri ad dignitatẽ epalem, aut ad ecclesiã inferiorẽ.

3 †Primo casu nõ est dubiũ, eũ posse ꝓmoueri, ut est tex. in c. 1. 17. q. 1. & in cle. 1. de elec & tex. apertus in c. si religiosus. & in c. quorũdã. de elec. li. 6. ubi eligunt̃ i epos: si. n. nõ posset eligi pp aliquã inhabilitatẽ, nõ eligerent̃ sed postularent̃. c. si. de postu. pla. vñ ẽ abbates nõ obstã re uinculo dignitatis põt eligi i epos. c. si abbatẽ. de ele. li. 6. qđ ꝯcedit pp excellentiã epalis dignitatis: nã eps appellat̃ religiosus. c. ex multa. de uoto. Secundo verò casu q̃rit̃, an possint ꝓmoueri ad ecclesias inferiores. fit

4 subdistinctio, ꝙ aut ecclesia est collegiata, aut nõ. † Primo casu aut q̃rit̃ de ꝓmotione ad canonicatũ, uel ad aliud bñficiũ simplex ipsius eccłæ collegiatæ, & ꝓmoueri nõ põt. c. sup eo. de reg. adeo ꝙ f̃m Cal. ẽt eps non põt dispẽsare, ut religiosus sit canonicus ĩ eccła seculari, cũ cesset hoc casu priuilegiũ curæ, rõne cuius ꝑmit-

5 tit̃ ꝓmotio ad ecclesiã secularẽ, ut tn̄ d. c. qđ Dei. † Qđ dicit fore intelligẽdũ, nisi eccła cathedralis esset regularis: nã tũc monachus vnius monasterij, ut sit canonicus in eccła cathedrali, ꝓmoueri põt, & largo mõ monachi tali ecclesia põt reputari & appellari canonici: & sic dicit debere intelligi. c. quorũdã. cũ gl. 74. di. & c.

6 fin cũ sua bona gl. 58. di. † Aut q̃rit̃, nunqđ possit ꝓmoueri ad dignitatẽ ipsius eccłæ collegiatæ, puta ut sit ꝑpositus, & in hoc dicit esse varias opiniones, quas ibi refert Abb. & ꝯcludit idẽ esse qđ in epo: & ĩ. dicet de ec-

7 clesia parrochiali. † Secũdo casu subdistinctionis cũ q̃rit̃ de eccła collegiata, & ẽt subdistinguit, ꝙ aut nõ est curata, & religiosus illã obtinere nõ põt: quia cessat rõ

8 curę. † Aut est curata, & dicit Abb. esse diuersas opiniones vtrũ dispẽsatio requirat̃, & cõiter tenet̃ de iure cõi posse ꝓmoueri, qđ dicit tenere Host. Io. An. & Cal. dicẽtes nõ esse necesse epm uti uerbis dispensatiuis in promotione, & alleg. ẽt Fede. & Rotã ubi s. q̃ dicit maiorẽ partẽ dominorũ tenuisse ꝯriũ, ut s. retulimus: sed Abb. vult cõem opinionẽ esse in oppositũ. ꝓ qua dicit uideri tex. cũ gl. in c. parrochia. 16. q. 1. & sic põtari posse regularẽ abiq; aliqua dispẽsatione in eccła curata. adducit ẽt tex. in arg. ĩ d. qđ Dei timore. di. n. ibi, monachos põsse ꝓmoneri & c. pondera uerbũ pofle. nã td qđ fieri põt ꝑ dispẽsationẽ, nõ dr̃ fieri posse: ut no. Inn. in c. pastoralis. de cã pos. & ꝓprie. & facit tex. in c. faciat homo. 22.

9 q. 2. † Postea ipse Abb. uertit in dubiũ, an sine socio possit ꝓmoueri, & relatis qbusdã opi. doctorũ: & maxime Io. An. in d. c. qđ Dei. & plenius in c. si. de capel. mona. distinguentis, aut monachus in totũ absoluit a monasterio, aut nõ, sed ad tps. ut ibi p eũ: & tñ Abb. dicit, ꝙ licet ipse pluries fuerit secutus dist. Io. And. nihilominus vr̃ mõ sibi ꝯ illã tenere p tex. d. c. qđ Dei timore. ibi. n. agebat̃ de ꝑpetua ꝓmotione, & tñ Papa allegat ĩ ꝯriũ ꝯcilii Lateranẽ. i. c. 1. de sta. mona. ubi disponit, monachos singulos nõ ꝓmoueri & c. si. n. loqueret illa ꝓhibitio in obedientiarijs & sic nõ ꝑpetuis sed ad tps, dicta allegatio ꝯcilii Laterã. nõ fieret ad ꝓpositũ, & frustra Papa allegasset postmodũ canones antiquos. Subdit ẽt motiuũ Io. An. posse saluari, ut abbas nõ teneat̃ pare sociũ, sed tñ nõ tollit̃ ꝓhibitio iuris, ut aliter monachi nõ ꝓmoueant̃: si ergo eps vult eũ ꝓmouere, ꝓuideat sibi de

10 socio. † Quare ipse D. Abb. distinguit in hac materia, ꝙ si ꝓmouetur in claustralẽ, nõ dẽt hr̃e sociũ, si est monachus, & si redditus eccłę nõ sufficient ꝓ duob. dẽt eccła vniri, uel seruari, qđ dr̃ ĩ cle. ne in ago. §. ad hæc. de sta. mona. Si uerò eccłæ nõ sũt mõ pdcto subiectæ monasterio, & tũc de iure antiquo poterat solus monachus promoueri, ut in d. c. parrochia. 16. q. 1. cũ simi. sed de iure nouo nõ dẽt singulariter promoueri, ut in d. c. 2. de sta. mo. & pro hoc facit litera in d. c. qđ Dei, ibi, quas cunq; parrochiales & c. vñ pondera verbũ quascunq; ex quo colligit̃, exceptio Io. An. iure nõ ꝓbatur cũ seludat sub illa dictione vr̃ quascunq;. In canonico aũt regula dicit ipse Abb. põt dicit posse hr̃e sociũ, si cõmode põt, & in hoc erit dr̃ia inter canonicum regularẽ & monachũ, quã differentiã aperte vr̃ facere tex. in d. c. qđ Dei. & ita Abb. resider ibi. q. postea transit ad intellectus illius tex. q sunt varii, & pulchra in hac materia

11 dicit. ¶ † Et in h. postmodũ q̃rit nunqđ religiosus possit ꝓmoueri ad ecclesiã secularẽ ĩ casib. ꝑmissis sine sui superioris licẽtia, & dicit ꝙ nõ, alleg. c. si religiosus. de elec. li. 6. & c. 63. dist. c. 1. et 2. Immo nec in Papã, alleg. gl. in c. q̃ sit. 18. q. 2. et subdit pulchrũ dictũ, ꝙ si abbas non vult cõsentire et utilitas seu necessitas ecclesiæ suggerit, poterit cõpelli ad ꝯsentiendũ, uel abbatis superior poterit licentiã dare, alle. doct. ĩ c. nullus. hoc ti. et hoc ꝑp bonũ publicũ: et adducit illud dictũ ad q̃stionẽ statuti Italiæ dictantis, ꝙ mulier seu minor uigintiquinqua annis non possit ꝯhere, uel se maritare sine cõsensu duorũ agnatorũ, ꝙ si illi sine cã nollet cõsentire, poterunt cõpelli ad cõsentiendũ, uel superiot cõsentire. Tu de illa cõpulsione pro ornatu. d. c. nullus. ubi de q. ple ne diximus s. in 2. par. r. li. in 1. q. prin. In 20. art. ubi tractauimus de ordinario nolente cõsentire translationi iurisp. cõpellendo, et ibi allegatur hoc dictũ Abb. Seq tur pdcta Præpo. in d. c. prilcis. relata distinctione Ab. sequendo cõem opinionẽ, ꝙ dispensatio nõ requirat̃, sed sola licentia abbatis, p d. c. si religiosus. de elec. li. 6. et protita par. dicit uideri tex. cũ gl. in c. in parrochia. 16. q. 1. et melius hoc probari in c. sic viue. ea. cã et q. ibi, si populus, uel eps te clericum elegerit, age q clerici sunt, et in nulla dispensationẽ reqrit. adducit ẽt in arg. tex. in d. c. qđ Dei timore. ponderando verbũ põt. ut s. retulimus post Abb. Et bene verũ, ꝙ Præpo. ibidẽ modificat pdcta, et ea intelligere vera cũ hoc, ꝙ eps hẽat considerate circunstantias, an magis expediat hũc monachũ præfici curæ animarum, an uerò remanere in monasterio, ut cum tali consideratione non absolutè monachus promoueatur ad ecclesiã parrochialẽ, ut dicit optime, colligi ex text. d. c. in parrochia. 16. q. 1. ibi, et hunc postular, et ibi qđ subito fieri: Et dicit ita in tel ligi opinionẽ eorũ qui dixerunt, requiri dispẽsationẽ. adducit tex. in cap. noui. in fi. 14. dist. Et pro hoc etiam dicit facere: quia considetatis circunstantiis episcopus potest extrahere monachum a monasterio, & præficere curæ, ut exterus fortificet. Videmus etiam episcopum posse extrahere monachum ẽt inuito abbate in cubicularium suum de monasterio non exempto existente in ciuitate uel diœcesi sua. all. gl. in c. cum pasto rem. 2. q. 7. fortius ergo pp curam animarum, f̃m Vin-

12 cen. in c. fi. 59. dist. ¶ † Subdit ẽt Præpo. ꝙ si monachus parrochialem ecclesiam seu prælatuatum acceperat, nõ vt prosit, sed ut præsit, mortaliter peccat, f̃m glo. in c. monachi uagantes. 16. q. 1. & faciunt quæ habentur in c. in scripturis. & c. qui episcopatum. 8. q. 1. & ita resid et

13 ibi do. Proposi. ¶ † Tu ex omnibus supra scriptis collige tres conclusiones. Prima, ꝙ religiosus ꝓfessus, siue monachus, siue canonicus regularis dũmodo sit clericus, uel qui clericus, seu sacerdos fiat, ut in c. in parrochia. 16. q. 1. ẽt sine episcopi dispensatione poterit per patronos in ecclesia parrochiali presentari sola abbatis licẽtia petita, licet non obtenta, quia superior compeller abbatem consentire, uel ipse licentiam dabit. Ita colligitur ex supra scriptis. Et licet pro ista conclusione, ꝙ regularis professus possit presentari in ecclesia parrochiali aliquã addnxerit d o. Præpo. ego dico hoc probari per multa iura alleg. per do. Præpo. & licet ipse alleget cap. in parrochia. 16. quæstione prima, tamen ego illum text. induco ad probandam conclusionem indi stinctè in præsentatione hoc modo: nam si bene ad uer-

uertat ille tex. loquitur de eccl'a parrochiali S. Laurentij, quã vacauerat, & erat de iurep. cuiusdam magnifici uiri Theodori nominati, & hoc apparet, qa erat fundata in possessione ipsius Theodori, & sic ex fundo iuspa. acquisitum erat sibi.18.q.2.c.abbatem.& diximus s. in fi.1.ar.1.q.prin.t.par.1.lib.cum diffinimus in spa.& latius in 3.q.prin.in 1.& 2.arti.d.t.par.& ex sola ↄstructiõe ecclæ uel datiõe fundi etiam ꝗ eo nihil sit dictum iuspa.acqrit.c.significauit.de testi.& etiam plene diximus s.in d.t.par.1.lib.in 4.q.prin.in 4.art.ergo Theodorus erat pronus,& tñ dicit in litera, ꝙ ipse patronus inuenit quendam Rufinum monachum quem ibi posuit, ecce qualiter pñtauit monachum, & si diceret illud fuisse ibi ex dispẽsatione Papæ, dico salua pace, qa dispensatio & licẽtia fuit ut ordinaret extra tpa, & breuiori tpe ad diaconatum, & postmodũ ad pſbyteratum, & de hoc ibi ut ex litera apparet nõ de admissione ad pñtationem: qa ibi pſupponit facta, & tenere absq; aliqua dispẽsatiõe, & sic in indiuiduo in illo tex. pbat communis opinio doc. qnicquid dixerint Domini de rota, qui hmõi ↄclusioni ↄdixerũt, & ꝙ ille tex. de eccl'a parrochiali loquatur, uoluit ibi gl. in uerbo diaconum. Adduco ẽt p ista communi opi. infrascripta iura boemõ illa inducẽdo, nã clarũ est, populũ nõ hre pñtationem rectoris in eccl'a parrochiali ex eo solo, ꝙ eccl'a sit fundata in illius parrochia, & eius finib. sed ita demũ si ipsi parrochiani hẽnt ibi iusp. ex eo ꝙ ecclam fundauerint, ↄstruxerint, seu dotauerint, ut plene diximus s. in 1.par.1.lib.in 8.q.prin.in 5.art. Cum ergo reperit populũ hre ius pñtandi in aliquo loco, dẽmus intelligere illud hre tanquã pronum: ut in proximo allegato loco diximus.

14 †habemus etiam, ꝙ aliqñ, maxime largo mõ eligere ponitur pro pñtare, uel pro electione quæ præcedit pñtationem: ut etiam diximus late s. in ista. t. par. huius.2.lib.in 1.q.prin.in 4.art. tunc sic habemus infrascripta iura, quæ uolunt, monachum in ecclesia parrochiali posse eligi p populum, & sic pñtari, & de licentia abbatis posse p epm institui, si est clericus. igitur nulla requiritur dispẽsatio. monachus ergo pñtari põt. Hoc nõ tantum pbat nr p tex. in §. addicimus. in §. ecce in hoc.16.q.1. ibi, nisi a populo fuerint electi, & ab epo eũ cõsensu abbatis ordinati. Idem pbat sẽcũdo in c. nõnulli. in §. his oib.16.q.1. ibi, ꝙ uero populi electione eporum instinctu, & abbatis ↄsensu monachi ualeãt exequi ptãtem pſbyteralem parrochialium &c. & hoc uult sequẽs. c. sic uiue. ibi, ꝙ si populus, uel epus te in clericum elegerit. ubi vult monachum posse pñtari p populum pronum, uel posse sibi p epm ecclam ↄferri, & hoc importãt illa uerba, si pop nlus, uel epũs. Et idem tertio loco vult tex. in c. si qs monachus. in fi.16.q.1. ibi uel populi, uel epi electione, quicquid dixerit ibi gl. quæ dẽt intelligi, ut s. est expositum. Idem & quarto pbat tex. in c. si quem a clericatu.16.q.1. in fi. ibi eligi poterit & ordinari, loquẽdo de monacho, qui antea fuerat clericus, & postea monachus effectus in parrochialem ecclesiam electus. f. p habentem eligere, uel pñtare, & p epm ordinato, idest instituto. Probat & quintò ista cõis opinio per tex. in c. monachi. ea. cã. & q. Et eodem mõ sexto pbat in c. cum pro utilitate. Et septimo loco in c. legi. ibi putent eligi, & ibi, ad militiam clericatus eligatur, & clarius ibidem in §. his aũt. ibi, ꝙ monachi qui sunt a populo electi, & ab epo eum cõsensu sui abbatis ordinati legitime ptãtem suã &c. & sic monachos posse pfici ecclæ parrochiali pñtatione pcedẽte secunda instõne ordinarij cum abbatis sui ↄsensu: ut in iurib. p-

15 dictis clare patet, & s. diximus. ¶ †Adduco & tertio p ista opinione, nam nemo negare põt dare sacrameta, & alia in quib. cura aĩarum uertit esse prohibita monachis. c.2. de statu mona. c. placuit. cum aliis in d.16.q.1.& ista est pmissa pſbyteris habentib. curam animarũ ut ibi, sed hæc ẽt pmittuntur monachis, qñ habent ecclesias parrochiales, & nulla sit mẽtio de aliqua epi dispẽsatiõe, sed sola ordinatiõe epi, & ↄsensu abbatis, ut in pcedẽtib. iuribus, ergo põt ad ipsas ecclesias pñtari: & hoc ẽt pbat in c. q. nere.16.q.1.& in c. doctos. & in c. si monachus. & in c. moderamine. & in c. ex auctoritate. & in c. sũt nõnulli. eadẽ cã. & q. & ibidẽ in c. nos aũt. ibi si opera uestra mater eccl'a desiderauerit, quasi velit monachos posse pfici ecclis parrochialib. matre eccl'a illos uolẽte, & sic sine aliqua dispẽsatiõe, sed sufficere illos esse ad ppositum matris ecclæ, quæ mater eccl'a designat per oẽs hñtes pñtare, eligere, ↄfirmare, instituere, ↄferre, & similia agere. c. auctoritate. de instit. & ẽt pdicta pbant in c. monachi. & in c. cum p utilitate. & ita est tenẽdum pomnia iura pdicta, & sic ex omnibus supra scriptis clare patet eõem opinionẽ esse verã, f. monachũ in eccl'a parrochiali rõne curę posse pñtari & per epm institui solũ de licẽtia abbatis absq; aliqua dispẽsatiõe, quam ultra pdictos doc. tenet Gay. in sæpe allegata repeti. c. fi. de elec. lib.6. post medium. 47. col. ubi allegat Fed. in ↄsil. de quo supra. Istam ẽt opinio. tenet Firma. in trac. de epo. in 2. libr. in 1. par. in fi. 39. q. statim ante. 40. q. alleg. gl. in d. c. in parrochia. & qđ no. in d. c. cum p utilitate. 16. q. 1. & in c. priscis. 55. dist. & notata in c. quorũdam. de ele. lib. 6. qđ dicit fore semp intelligẽdum cũ licẽtia sui superioris, p c. si religiosus. de elec. lib. 6. Et in d. 39. q. qrit, an possit eligi eps monachus, ubi ↄcludit ꝙ sic: & ponit limitationes. Et idem

16 dicit de canonico regulari. Et ibi ẽt quærit, †an monachus electus episcopus liberetur a regula sua, & ẽt de religioso facto episcopo, ꝙ non possit uti rocheto, per tex. no. in c. fi. de ui. & hone. cleri. & idem dicit in eod. trac. in 3. lib. in 1. par. in fi. in 14. q. & ibidẽ ponit etiã ac-

17 quiret monachus effectus eps, & etiã qrit, †an nouitius eligi possit, & an episcopus factus monachus dimisso epatu possit ad alium episcopatum eligi. Et ꝙ monachus possit pfici ecclesiæ parrochiali: et tenet idem Firma. in d. trac. in 2. lib. in 1. par. in 38. q. dum qrit, utrum monachus rector ecclæ parrochialis possit eligi in episcopum. Et idem Firma. in d. 2. lib. in 1. par. in 37. q. qrit,

18 †an possit frater mẽdicãs eligi, & ↄcludit ꝙ sic in concordia, nõ aũt in discordia eligẽtium. c. quorũdam. &

19 ibi gl. & doc. de ele. lib. 6. † & mendicãtes ponit esse fratres ordinis pdicatorum, minorum, hẽmitarum, & similium, & subdit fore intelligẽdũ, electionẽ in discordia fieri, siue duæ, siue plures fiãt, siue una tñ ↄdicẽtib. aliquib. ex his, ad quos electio ptinet ẽm gl. in d. c. quorũdam. p c. cupiẽtes. §. si uero. de elect. lib. 6. Et in d. 39.

20 q. dicit idem esse in monacho, ut in discordia eligi nõ possit, sed opus esse oẽs ↄcordare, alle. gl. in d. c. quorũdam. ad finem. de elec. lib. 6. & ibi doc. pp qđ ego attentatem, si dici posset, ꝙ quamuis monachus possit pñtari, ut s. est ↄclusum, tamen pñtatio dẽt fieri in ↄcordia patronorum, alias stãte discordia dicerem, ꝙ sicut non potest eligi in discordia, ita nec pñtari. Sed de hoc art. dicemus infra in seq. art. huius. 2. lib. eum tractabimus, an capitu. quorundam. de elec. libr. 6. habeat locum in præsentatione, nolo intricate hunc arti. Illam opi. etiã ꝙ religiosus possit pñtare ad ecclesiam parrochialem, tenet Gemi. hoc præsupponendo. in d. c. quorundam. in §. circa. in uersi. quærit etiam Io. de sancto Georgio. de elec. lib. 6. Et do. Roc. in hoc trac. in uerbo honorificum. in 4. q. in 1. col. tenet similiter hanc opinio. & alle. Abb. in d. c. quod Dei. dicẽtem istam esse eõem opinio. ↄ dños de rota, allegat etiam Beriachi. l. Firma. in repeto. suo in uerbo pronus. in 4. col. & glo. in d. c. in parrochia. 16. q. 1. quam dicit esse expressam ad parrochialẽ pñtari posse, nõ autem ad bñficium simplex, alleg. etiã Prepo. ubi supra dicentem istam esse communem. & Bal. in ↄsi. 160. qdam in morte. in 5. uol. ẽm nouam impressionem, & pista ↄclu. dicit facere ultra. c. qđ Dei. tex. in cle. in fi. de elec. ubi põt religiosus eligi ad epatum, & etiam ad regimen aliarum ecclesiarum secu-

21 larium, ẽm gl. & doc. ibi. †Quietiam do. Roc. ampliat ipsam ↄclusionem procedere, etiã si sit religiosus nouitius, & etiam si sit mẽdicãs, alle. gl. in d. cle. 1. in uerbo mi. Car. in 25. q. quam ibi approbat Pau. de Eleaza. et do

22 †Postea subdit, limitandam esse talem conclusio-

ꝯclusionē accedente licētia abbatis, vel alia superioris religiosi. ꝑ c. si religiosus. de ele. libr. 6. & Abb. in d. c. qđ Dei. ut s̄. diximus. & ꝙ ēt in Papa sine licentia superioris eligi nō possit ꝑ sæpe allegatam gl. in c. quam sit. 18. q. 2. & ꝙ superiore nolēte posset cogi: ut etiā supra retulimus. Subdis & secūdo religiosum posse ꝓfici, & pñtari ecclæ curatæ, qñ est aptus ad ꝓdicandū alias secus, & dicit rōnem esse: qa ꝑꝑ officiū ꝓdicationis, & sic ꝑꝑ bonum curæ id sibi pmittit̄, quæ dicit esse uerba Abb. in d. c. qđ Dei. ꝙ tñ ipse nō firmat pro nūc: qa in multis alijs ꝯsistit cura aīarum, ut de se patet, hr̄ in c. de multa. de ꝓb. ubi ꝑ doc. & maxime But. & Ab. & per But. in c. nōnulli. de cle. nō rōsiden. & ita in hoc resider ipse do. Roc. Tu circa hāc ultimam limitationem aduerte, nō esse attēdēdum unū de tāgētib. curā, sed esse aduertendum, an pñtādus & præficiendus ecclesiæ parrochiali sit utilis vel necessarius ecclæ, puta qa ipse bñ inseruiret, & non reperiretur alter, iuxta ea quæ notan. in d. c. priscis. 55. dist. nam s̄m uarietates temporum personæ idoneæ nō reperiūtur, & ideo recurritur ad claustrales q̄ omnia tp̄s pensabit. & iō supra in uersi. est bene uerū, ꝙ Præpo. diximus post eum ep̄m habere animaduertere, an monachus magis sit necessarius monasterio quā extra, ut si magis monasterio, non acceptet pñtationē, nec electionem de se factam: si uero magis extra, secus.
23 †Et iō attentarem aliud: ut qñ reperiretur ita bonus & idoneus presbyter secularis sicut monachus, ꝙ monachus remaneat in monasterio & presbyter secularis ꝓsentet: & hoc probatur in d. c. priscis. in prin. ubi tex. inducit, ꝙ monachi ꝓferentur in ecclesijs parrochialib. ꝑꝑ temporum uariationes, nam primitiua ecclesia nō indigebat monachis, ut ꝓficerētur postea: quia ecclæ patiebant̄ ī bonis ministris, fuit ꝯclusū ī illo tex. ut monachi ecclesijs parrochialib. ꝓficerētur, ergo causa huius ꝯcessionis est indigentia ministrorum: & ita loquit̄ tex. in c. cum ꝓ utilitate. cū alijs iurib. s̄. allegatis. 16. q. 1. qa imminēte necessitate uel utilitate ecclæ monachi ad ecclas parrochiales eligi dēnt, ergo deueniendo ad primum, an sciat prædicare tm̄, uel ne, non requiritur, sed ep̄s animaduertet omnia, & an requiratur alter q possit deseruire, & an melius sit monachum in monasterio remanere, in iudicio igitur ep̄i ista remittuntur, arg. c. de causis. de offi. delega. & c. Deus q. de pęnit. & remis. & ꝙ si reperit̄ ꝓsbyter secularis idoneus, non debeat ꝓfici regularis, tenet Thomas fastoli in cā ultima. dubio. ult. circa medium. & ita tenerem in prędictis casibus. ¶ Restāt mō duæ aliæ ꝯclusiones, quæ colliguntur ex dictis Abb. in d. c. qđ Dei timore. & domi. Prępo.
24 in d. c. priscis †Et sic secūda erit in ordine ad beneficia simplicia, & sine cura nullo mō monachū, nec aīs religiosum ꝓfessū posse pñtari absq; saltem dispēsatiōe. Ita ꝓdicti ubi s̄. & alii ab eis allegati, & vltra eos. Abb. in c. sup eo. in uersū. oppono ꝯ tex. de regula. & in ꝯs. 59. qdā dñs Iacob. in 1. col. in 2. uol. & Firma. in d. tract. de cp̄o, in 2. lib. in 1. par. in 39. q. & Roc. in d. uerbo honorificū. in 4. q. in prin. 2. col. & sic ista est alia differētia, q̄ fit īter bñficia curata & simplicia, alias uide s̄. in 1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 3. art. in 4. motiuo partis affirmatiuę: & dicemus ī. in 8. seq. q. prin. in 2. art. in uersi. & quā maxime
25 ista mea. ¶ †Tertia est ꝯclusio ex dictis Ab. in d. c. quod Dei. est, qñ regularis dēt hr̄e socium sui ordinis & quādo non, iuxta dist. Ab. ibi, cui ex quo nihil adderem, ulterius non insisto. Et ista sufficiant.

¶ Vigesimus art. 7. q. prin. j. par. ij. Lib.

1 *Intellectus. c. quorundam. de elec. lib. 6.*
2 *Ecclesia parrochialis dignitatis dicitur, uel prælatura.*
3 *Præsentatio de monacho uel aliàs religioso professo facta, an & quādo debeat esse facta in discordia, uel concordia. & nu. 8.*
4 *Verbum prouisio, includit præsentationem.*
5 *Correctio iurium est euitanda.*
6 *Maior pars numeri in præsentatione quomodo intelligatur.*
7 *Titulus electionis recessit ab aula.*
9 *Ratio quare ad ualiditatem electionis factæ de mendicante requiratur totalis concordia habentium eligere.*
10 *C. quorundam. de elec. lib. 6. habet etiam locum in præsentatione.*

Cadit Hic uigesimo loco ille art. de quo aliqd tetigimus in præced. valet, an ad hoc ut teneat pñtatio facta a p̄rono de monacho, uel aīs religioso ꝓfesso, requirat̄, ꝙ facta sit a p̄ronis ipsis in cōcordia, in discordia uero nō teneat. Et sic an ꝯstō. c. quorūdā. de elec. lib. 6. hēat locum in monachis regularib. & aīs religiosis ēt mēdicātib. a p̄ronis pñtatis, quamuis de ele.
1 loquat̄. ¶ †Et anq̄uam ad huius quæsiti decisionem deueniam, est ꝓmittendum. d. c. quorundam. loqui, & ita intelligi dēre, qñ aliquis religiosus eligit̄ (& dici posset) uel pñtatur ad aliquam dignitatem, seu ꝓlaturam, nō aūt si fiet assumptio de religioso ad aliqđ bñficium vel officium nō sonās in dignitatem, vel ꝓlaturam, puta si assumeret̄ ad canoniam, seu officium, ut docto. exemplificant: qa in illis ille tex. nō hēbit locum, sed stabit̄ iuri antiquo s̄m Pau. Io. An. Gemi. & alios ibi. & Gemi. in §. circa. in uer. quid si isti religiosi. in d. c. quorūdam. qđ dñt ibi probari per arg. a ꝯrio sensu, nam cū illo tex. disponatur de religiosis assumendis ad dignitates, seu prælaturas, ergo ꝯnnm in alijs officijs, & bñficijs, ut ibi per eos. Præsuppono & secūdo aliud, nam ut ex suprascriptis in ꝓximo ꝓced. art. apparet, hmōi religiosi non pñt promoueri ad ecclas seculares, nisi ad dignitates, ecclas parrochiales, & curam hñtes, non autem ad bñficia simplicia, & sic nec ad dignitates curam nō hñtes, quia rōne curæ ꝑꝑ bonum publicum admittuntur, ex quo nō admitterentur, ut diximus ibi. Et iō esset dubiū
2 †an eccla parrochialis dicatur prælatura, uel dignitas, ut in ea hēat locū dispositio. d. c. quorundam. & in hoc concluderem, ꝙ sic: quia disposita in prælaturis & magnis beneficiis, licet non habeant locum in beneficiis simplicibus & minorib. tamen locum habent in beneficiis curatis, ut in remissionib. per nos appositis s̄. in fi. proxi. ꝓce. art. in 2. cōclusio. diximus Et hoc in terminis tenet Io. de sancto Georgio. Gemi. & Phil. Frā. in d. c. quorūdam. dum quærūt de ꝓñti artl. s. quid si monachus est pñtatus a minori parte p̄ronorum ad ecclam parrochialem, an habeat locum illa decretalis, ubi nō facit dubiū, an includat̄ eccla parrochialis sub illa dispōne: quia pro cōstāti tenet, sed dubitat, ex quo pñtatus a minori parte, de qua ī. & ita ego ēt tenerem, ꝙ ꝯ-
3 prehendatur. ¶ †Istis sic pmissis ueniendo ad ar. dic. Io. de sancto Geor. ut refert Gemi. in d. c. quorūdam. in §. circa. in uers. qrit Io. de sancto Geor. format qōnem de qua proxime, & respōdet ꝙ in monacho pñtato a minori parte p̄ronorum in eccla parrochiali stādum erit iuri cōi, & sic ꝙ non attendatur minor pars, ut si a minori ꝑdat iura sua, ut disponit. d. c. quorūdam. Sed uidebitur quid iuris, nam iura antiqua uolebant monachum a suo p̄rono pñtatum si est idoneus admitti dēre ꝑ suum ep̄m, per notata in gl. 3. in c. in parrochia. 16. q. 1. Ita Io. de sancto Geor. Gemi. uero dicit ꝯ eum facere tex. in d. c. quorūdam. q ꝓhibet electiones, nominationes, & ꝓuisiones, & sic īcludit quemlibet modū ꝑ quē ꝓuidet̄ de bñficio: †nā uerbū ꝓuisiones includit pñta-
4 tionē, ut no. gl. in cle. si. co. tit. ergo uī illum tex. includere pñtationē p̄ronorū a minori parte numero factā. Nec ob. dicit ipse, gl. in d. c. in parrochia. alle. ꝑ Io. de S. Georgio. & Io. An. qa illa loquit̄ de pñtatiōe facta a p̄rono, & sic in cōcordia, & iō ep̄s illam admittere dēt. Postea distinguit, aut pñtatio spectat ad collegium, & in ea hēbit locum ille tex. aut uero pñtatio spectat ad plu- 5
res non ut ad collegium, sed ut ad singulares personas, & tūc sufficit hr̄e maiorē partē cōparatione minorū, & nō oīum, alle. Io. An. in c. qm̄. hoc tit. & in c. eccla. de elec. & exēplificat, si ex septē p̄ronis tres pñtarent, unū clericū religiosum nō mendicantem, & duo pñtarent aliū clericū, & unus pñtaret aliū, & alius aliū, uel nullū, ꝙ tunc obtinebit religiosus, qa licet habeat minorē partē totius numeri p̄ronorū, habet tñ maiorem partem

tem cõparatione minorum, qđ sufficit in pñtationib.
ut dictũ est. quare cũ de iure antiquo ista dicatꝰ maior
5 pars licet respũ totius sit minor, ualebit pñtatio, ut cor
rectio iuriũ inquantũ fieri põt euitetꝰ. c. cũ expediat. de
ele. li. 6. Dicit ẽt nõ obstare, si dicatꝰ. d. c. quorundã, ꝓba-
6 re ꝯriũ, ex quo dicit a minori numero. s. toto, †& sic re
quiritꝰ maior, uel media pars totius, & sic uꝰ intelligi de
numero respũ totius, nã ipse Gemi. respondet, minorẽ
partem numeri in pñtationib. intelligi respũ maioris,
non aũt respũ totius, ut s̃. est dictum, ergo tenebit pñ-
tatio. Ite dicit ipse, ista uerba a minori pte numero põt
intelligi dupľr, uno mõ a minori parte numero. s. toto,
& sic requiritꝰ maior, uel media pars totius, & istud bñ
procedit in pñtationib. q̃ fiunt, & spectant ad collegiũ.
Põt secundo modo intelligi a minori parte numero
respũ partium, q̃ essent maiores, & tunc est de iure anti
quo, quo proceditur in pñtationib. laicorum, ad quos
ut ad singulares ꝑsonas pertinebat pñtatio, & isto mõ
intelligendo. c. quorundam. ille tex. corrigeret ius an-
tiquũ, qđ nõ est dicẽdũ. Ita residet Gemi. ibi in hoc pas
su. Tu aduerte, ꝙ ista pulchra dicta Gem. q̃ sub breuita
te ibi sequitꝰ Phili. Fran. non rñdent ad oẽs partes ar. no
stri. Sed ex eis collegi unũ pro fundamento infra dicen
dorũ. s. d. c. quorũdã. de ele. li. 6. & eius dispositionẽ cõ-
cernentes religiosos regulares professos mendicantes
monachos, & alios non mendicantes (diuersimode tñ
ut in illo tex.) loquẽs de electione, & alia ꝓuisione hꝰe
locum ẽt in pñtationib. bñficiorũ patronorũ, & in hoc
nulla est discrepantia, q̃ conclusio appareret ex uerbis
Gemi. in q. suprascripta, dũ põderat in ea pñtationẽ fa
ctam non de mendicante ad effectum: quia nõ loquitꝰ
in casu mendicãtium, qui est nemine ꝯdicente qđ nõ
est in monacho, ergo tã in monacho in casu suo, quã
in mẽdicãte ĩ casu suo locũ hẽt ille tex. ẽt ĩ pñtationib.
Et ꝙ hoc sit uerum, apparet ẽt ex rõne tex. quæ est aĩa
eius, nã rõne, religiosi regulares professi tam mendicã
tes q̃ nõ mendicantes se exponant litib. & ambitionib.
de qua in illo tex. ita militat præsentatione sicut & ĩ ele
ctione: quia ex utraq; uia maxime oriuntur lites, & ma
iores solẽt eẽ ex pñtationib. q̃ ex electionib. ut experiẽ
tia rerum magistra comprobat: maxime hodie cũ titu
7 lus de electione ab aula recesserit. †Si ergo eadẽ rõ idẽ
debet esse ius, gl. in d. c. j. in verb. eligatur. de ele. li. 6. Ex
isto igiꝰ præsupposito collecto ex dictis. Gemi. & doc.
8 pro clariori decisione huius ar. dico. †Quòd aut sumus
in religioso mendicante pñtato a patronis, & siue pro-
ni sint ut collegiũ, siue ut singulare personæ ꝯdictio ali
cuius, uel aliquorũ, & sic alium, uel alios pñtãtiũ, licet
nõ faciant maiorem partem, nec aliquam partem, tñ
ad effectum ut mendicantes non exponant se litib. &
multa mala ex hoc proueniant, non tenebit pñtatio,
nec acceptatio ipsorum, nec litem prosequi poterunt
iuxta dispõnem. d. c. quorundã. in j. sui parte, qs ille tex.
extẽdit saltim in idẽtitate rõnis, licet ẽt ex ui compre
hensiua in sua dispositione, & hoc membrum est cla-
rum. Aut loquimur in pñtatione, quæ fit de monacho
de canonico regulari, uel de alijs religiosis regularib.
nõ mendicantib. & tunc aut fit pñtatio, quia ad pñtan
tes ꝑtinet iure collegij, & requiritꝰ ꝙ fiat pñtatio a ma-
iori parte respũ oĩum, & non respũ minorũ partiũ, ex
quo est ad instar electionis isto casu. Aut fit a pñõnis, ad
quos spectabat collatio non iure collegij, sed iure sin-
gulari, & tunc sufficit pñtationẽ fieri a maiori parte re
spũ minorũ partiũ ꝑ rõnes allegatas ꝑ Gemi. ubi s̃. Et
ultra illos dico hoc cõprehẽdi ex rõne tex. d. c. quorun
dã. in 2. sui parte iuncta gl. nã nulla alia fuit rõ in mon.
pñtato, uel electo, ut ad ualiditates pñtationis, uel ele-
ctionis requiratꝰ, ꝙ sit pñtatus, vꝰ electus a maiori parte
nisi illa notorietatis nõ iuris partis aduersæ, ex quo fuit
electus, uel pñtatus a minori parte, ut ibi ex se patet:
alia. n. rõ assignari non põt. qñ ergo monachus est pñ-
tatus a maiori parte pñõno. ẽt non respũ oĩum, sed re-
spectu minorum partium, siľr apparet notorietas nõ iu
ris aliorum pñtatorũ a minorib. partib. quia pñtatus a
maiori parte respectu minorũ partiũ dẽt iure institui
ut per oẽs doc. in c. qñ. & in c. nobis. hoc tit. stante igiꝰ
eadẽ notorietate iniustitiæ aliorũ pñtatorũ & iustitia
pñtati a maiori parte respectu minorũ partiũ, idẽ dẽt
esse: qa sicut se hẽt maior pars oĩum electione, ita se
hẽt maior pars respectu minorũ partiũ in pñtatione,
idẽ ergo dẽt esse ius in vtroq; casu, & nota istã rõnẽ: qa
ꝯcludit. Et ex ista rõne seqꝰ id, qđ dixit bis Gem. i. s̃.
narratis eius dictis. s. siue fuerit maior pars oĩum siue
medietas, valere electionẽ, nõ esse verũ, nec in tex. d. c.
quorũdã. probari, cũ de medietate oĩum nullo modo
loquatur, nec eius rõ in tali casu ꝯcludit: nã cũ uota sũt
in paritate, tunc q̃ maxime ex electione oriũtur lites,
& discordiæ, ut de se patet: qa fiẽt cõparationes zeli,
ad zelũ, meriti, ad meritũ, & similia. c. dudũ. el 1. c. audi
tis. c. cumana. c. ꝯgregato. c. ĩ genesi. c. eccľa uestra. & c.
publicato. de ele. ergo nõ cessabunt lites, nec erit noto
riũ de nõ iurib. electi a medietate oĩum, vñ nõ est tenẽ
9 dũ, qđ Gem. dixit ubi s̃. ¶ †Est ẽt pulchrũ scire q̃ fuit rõ
diuersitatis in d. c. quorundã qđ ad validitatẽ electio-
nis factæ de mẽdicãte, requiratꝰ totalis cõcordia habẽ-
tium eligere, adeo ꝙ alicuius seu aliquorũ ꝯdictio illã
inualidet, & in electione facta de regulari nõ mẽdicã-
te sufficiat, ꝙ sit facta a maiori parte, ẽt ꝙ minor ꝯdi-
cat, & non requiratur totalis cõcordia certe nõ reperi
rõnẽ scriptã, sed ex me cogitaui vnũ, quã credo verã,
valet qa ex quo mendicantes vidẽtur magis renũcias-
se bonis, & nõ possint instare litib. ꝓcuratores & aduo-
catos perquirere, nec hẽnt monasteriũ permanẽs, nec
diues, per qđ istæ expensæ fieri possent: ut late in clem.
exiui de paradiso. de uerb. sig. licèt ibi de fratrib. mino-
ribus tractetur, tñ oẽs sunt mendicantes: ni in d. c. quo-
rundã. in monachis aũt non est sic: qa nec ipsi, nec eo
rũ monasteria sũt in paupertate fundati, & fundata, &
eorũ causas prosequũtur de consensu abbatis: ut de sta
tu mona. & de regu. per totũ. Ideo in mendicantib. nul
la dẽt esse ꝯdictio, ut nulla lis oriri possit, in alijs regula
ribus non curatur de aliquali lite quæ oriri poterit ex
10 aliquorum ꝯdictione. ¶ †Et ut nil desit in hac materia
aduerte, ꝙ omnia dicta per gl. & doc. in d. c. quorundã,
maxime de contradictione inhabilium: ut per gl. ibi in
verbo discordia, & in alijs rebus, de quibus ibidem per
alias gl. Ioan. And. Gemi. & doc. licèt loquantur in ele-
ctione, dic idem esse in præsentatione si ibi signata præ
sentationi conuenire poterint.

¶ Vigesimusprimus art. vij. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Præsentari non potest per patronum & per episcopum institui regu laris remanente regulari ad ecclesiam solitam regi per clericos seculares, ubi quòd nõ, nec episcopus põt in hoc dispensare. nu. 5.*
2 *Regulares remanentes claustrales non possunt assumi ad ecclesias seculares consuetas regi per clericos seculares.*
3 *Regularis assumptus ad ecclesiam secularem debet viuere & offi- ciare secundùm ritum secularium.*
4 *Regularis debet remanere in claustro.*
6 *Quod ab initio nullum est, tractu tp̃is reconualescere non potest.*
7 *Dictum Moysi, non arabis in boue simul & asino.*
8 *Officia diuersa non debent collocari in vna eademque persona.*

Pro 21. ar. quæro de quæstione, quã ponit Thomas
1 Fastoli cã vltima dubio vltimo. † quid si vacat
ecclesia parrochialis patronata alicuius laici consueta
regi per clericos seculares, cuius cõtrarij memoria ho-
minum non extat, an mõ patronus laicus possit ad illã
vacãtem aliquem canonicum regularem præsentare
& per episcopum institui ipso canonico regulari rema
nente, & in suo claustro residente distributiones quo-
tidianas, & partem prouentuum ipsum canonicatum
tangentem, ut vnus ex alijs canonicis iure suæ religio-
nis & claustralitatis percipiente, an verò hmõi pñtatio
& institutio non teneat, adeo ꝙ ĩpetrãs apostolicus pos
2 sit petere dictã ecclesiã tanquã de iure vacantẽ. ¶ †Et
Thomas in dicto dubio dicit posse demonstrari, regula
res inquãtum regulares remanentes claustrales nõ pos

se

ſe aſſumi ad eccleſias ſeculares ↄſuetas tegi ꝑ clericos
ſeculares: ut no. per Io. An. in cle. qa regulares. in gl. in
uerbo ſeculares. de ſupplen. negl. prӕla. & ibidē ꝑ Pau.
ſuꝑ dicto uerbo, & per Pet. & Abb. in c. 2. eo. tit. in anti-
quis. & ad hoc adducit tex. in c. intet quatuor. de relig.
domi. & in c. ſuꝑ eo. de reg. & hoc dicit notare Hoſt. in
c. poſſeſsiones. de reb. eccle. nō alie. & Vincē. ī c. mona
chi. de ſtatu reg. Et vltra ꝑdicta adducit rōnē: quia ſi ſe-
cus diceretur, ſequeretur, qđ idē eſſet ſecularis & regu
5 laris: † quia ex quo remanet in clauſtro, dēt viuere ſm
ritum regulariū, & ex quo aſſumitur ad eccleſiā ſecula
rem dēt viuere & officiare ſm ritum ſeculariū, qđ eſſe
nō pōt. immo ſi præficit̄ ad eccleſiā ſecularē, dēt iuxta
ritum ſecularium, & nō regulariū celebrare & officia-
re: ut not. in c. de monachis. & quaſi ꝑ totum. 16. q. 1. &
ita vult tō Inno. poſt. Hoſt. in c. qđ Dei timore. de ſtatu
mona. ubi dicit Hoſt. ꝙ ꝑꝑ hoc ut ſeruiat eccleſiæ ex-
trahitur regularis a clauſtro, & abſoluit ab alijs, q̄ com
mode ſeruare non pōt: & idē ibi Inn. & ad hoc dicit fa
cere. c. conſtitutus. de elec. & c. ſi quis iā tranſlatus. 17.
q. 2. Adducit aliā rōnem: nam quiſquis de iure cōi tene
tur reſidere in ſua eccleſia, & ſuū beneficiū regere. ca.
conquerente. de cle. non reſiden. & de reſcrip. c. gr̄a. li.
6. ubi per Guil. & Io. An. ſed remanendo qs in clauſtro,
nō reſideret: quia aliquis eodē tp̄e in duobus locis eſſe
nō pōt. l. naturaliter. §. nihil cōe. ff. de acquir. poſſ. & ꝙ
qs nō poſsit eſſe clericus ſecularis, & remanere in clau
ſtro, vult tex. in c. nemo. 16. q. 1. Adducit ēt, nā q̄ vtrūq;
ſibi retinet, vtroq; dēt priuari. c. de multa. de præb. Im-
mo ipſo iure vtroq; eſt priuatus ꝑ extrauagā. execrabi-
lis Io. XXII. & licèt illa iura loquant̄ in curatis bn̄ficiis.
Idē dicendū in alijs reſidentiā requirentibus ſm Inno.
4 & doc. in c. ſi. de cleri. nō reſidē. ¶ † Adducit ēt, nā regu-
laris naturaliter requirit clauſtrū. c. placuit. c. ſi cupis.
16. q. 1. vn̄ cum vt regularis deberet remanere in clau-
ſtro, quō poſſet regere eccleſiā parrochialē ↄ̄ & extra
ſui naturā clauſtrū dimittere & nō aſſumere officium
clerici ſecularis vt tenetur? Adducit: nam regularis qn̄
præficitur eccleſiæ ſeculari dēt ut clericus pn̄tari, & in-
ſtitui, & in officio cū clericis ſecularib. confirmari. c. ſi
monachus. & c. cū pro utilitate. 16. q. 1. cū ergo iſte talis
non aſſumpſerit officiū clerici ſecularis, immo fuerit
pn̄tatus & inſtitutus ut clauſtralis, ergo ↄ̄ iura ꝑdicta,
5 & ſic nihil fecit forma nō ſeruata. ¶ † Subdit ēt ꝙ ſi di-
ceret, diſpēſationē epī potuiſſe hoc operari, reſpondet,
diſpenſationē epī non poſſe operari, quē in clauſtro re-
manere, & iura clauſtralitatis ut antea perciperet, & ec
cleſiæ ſeculari parrochiali deſeruire. clem. ne in agro.
de ſtatu reg. Dat & aliā reſponſionē: quia diſpenſatio
epī ſtatum eccleſię ſine cōſenſu capituli & ſine cāæ co
gnitione immutare non pōt, iuxta nota. per Io. An. in
c. ex eo. de elec. li. 6. & Hoſt. in d. c. qđ Dei. de ſtatu mo-
na. & per Arch. in c. 1. de filijs presby. li. 6. et in c. licet ca
non. de elec. eo. li. et per Inn. in c. veniens. de filijs p̄sby.
¶ Tu ad hæc adde, nā ſola admiſsio epī non inducit di-
ſpenſationem, arg. c. ſi Papa. de priuile. li. 6. ¶ Et poſtea
Thomas ipſe ubi ſ̄. ad principale intentum adducit
aliā rōnē. qa quādiu poſſunt inueniri ſeculares clerici,
non ſunt ponēdi in eccleſijs ſecularib. regulares, addu-
cit præallegatū. c. inter quatuor. de relig. domi. & not.
ꝑ Hoſt. in d. c. qđ Dei timore. Poſtmodū ipſe Thomas
dubitās ne adducerentur literæ epī cōtinentes diſpen-
ſationē, ſubdit diſpenſationē epī forſan exhibitam ꝑ
partē aduerſam non valere, cū ſint priuatæ ſcripturæ,
& illis non eſt credendū, niſi ſuper excōicatione, præ-
ſertim ubi redderetur ius partis, ut in caſu formatę qō-
nis, niſi habeant ſubſcriptiones: ut dicit Arch. in c. pla-
cuit. 6. q. 1. & in c. ut circa. ſuper uerbo publico inſtr̄o. de
elec. li. 6. ubi ēt Io. An. poſt eum. Adducit ēt ↄ̄ diſpenſa
tionem, et dicit illā non ualere: quia qui diſpenſat dēt
præmittere cognitionem, et cauſam exprimere: ut per
Inno. in d. c. veniens. de filijs presby. et per Arch. in ca.
cum de beneficio. de præb. li. 6. et in d. c. licèt canon. de
elec. eo. li. Adducit ēt: quia diſpenſatio eſt iuris cōis re-
laxatio, ſed ſi epſ diſpenſaret, ꝙ remaneret in clauſtro,
& præficeretur eccleſiæ ſeculari conſuetæ regi per ſe-
culares, diſpenſaret ↄ̄ oīa iura prædicta, & ſic ſuꝑ duo-
bus beneficijs incompatibilibus. ſ. ut retineret clauſtrū
exercendo officiū religioſi, & ēt officiū clerici ſecula-
ris: cū religioſus qn̄ ꝑficitur eccleſiæ ſeculari debeat ſe
ↄfirmare in officio ſm ritū ſeculariū & nō regulariū,
& in iſta epſ facere non pōt: quia tm̄ ſummo Pontifici
reſeruātur, epſ. n. in illis diſpenſare pōt, q̄ ſibi a iure ꝑ-
mittunt̄. c. decernimus. de iudi. c. cū dilectus. de tēpo.
6 ordi. ¶ † Adducit & aliā rōnē, nā qđ ab initio nullū eſt,
tractu tp̄is nō firmat̄, reg. qđ ab initio. de regu. iur. cum
ſimi. ſed p̄ſentatio & inſtitutio de regulari ut clauſtrali
factæ de facto ad eccleſiā ſecularē conſuetam regi per
ſeculares cū de iure fieri non poſſent, nec deberent, ut
patet per iura præallegata, ſunt caſſæ & inualidæ tan-
quā de minus idoneo factæ, & per ſequentē diſpenſa-
tionē validari non poſſunt. Subdit ēt non obſtare iura
allegata ꝑ partē aduerſam. ſ. c. qđ Dei. de ſtatu. mona.
& c. priſcis. 55. diſt. regularē poſſe præfici ex diſpēſatio
ne epī eccleſiæ ſeculari: qa loquitur, qn̄ abdicatur a pri
mo clauſtro, & pn̄tat̄ & inſtituitur ut clericus, & in il-
la ēt eccleſia, in qua non eſt cōpleta præſcriptio ſecula
riū ↄ̄ regulares, ſed in caſu de quo agitur fuit pn̄tatus
ut clauſtralis, & ad eccleſiā in qua cōpleta erat præſcri
ptio ſecularium. Reſpondet ēt ad alia iura quæ allega-
ri poſſent pro alia parte. ſ. ad c. doctos. & ad c. cū ꝓ uti-
litate. & ad c. in parrochia. 16. q. 1. in quib. de iure cōi
regulares ſeruiunt eccleſijs ſecularibus: quia loquūtur
qn̄ primo abdicantur a clauſtro, & pn̄tātur, & inſtituū-
tur ut clerici, & aſſumūt officium clerici ſecularis. Rn̄
det ēt, dicta iura loqui in illis eccleſijs, q̄ qn̄q; conſueue
runt regi per ſeculares, & qn̄q; ꝑ regulares, & non in il
lis eccleſijs in quibus eſt cōpleta præſcriptio ſeculariū
ↄ̄ regulares, ſed in eccleſia de qua in quæſtione com-
pleta eſt p̄ſcriptio ſeculariū a tāto tp̄e, ꝙ memoria ho-
minum in ↄ̄riū non exiſtit, quare cū ex præmiſſis p̄ſnta
tio & inſtitutio præfatæ non debent tenere, & ſic vacat
ipſa eccleſia, & ꝑ ↄn̄s p̄fert̄ expectās apoſtolicus. Et ita
reſidet Thomas in d. dubio de quo ſ̄. Tn̄ circa hæc di-
cta, quia ſunt plana, & clare procedunt, & in formatio
ne thematis huius art. ſunt tot & tanta diuerſa q̄ ſimul
ſtare non poſſunt. ſ. quē eſſe monachū & clericum in
clauſtro, & extra accipere fructus, & obuentiones clau
ſtrales, & eccleſiæ curatæ eodē tp̄e vtrique ſeruire, &
ex præſcriptione tāti tp̄is ibi nō poſſe pn̄tari regulares,
ſed tm̄ ſeculares, & alia de quib. ſ̄. oīa iſta cōcludūt id
qđ prohibetur in c. in noua. 16. q. 7. ſ. in uno eodemq; of
ficio non debere eſſe diſparē profeſſionem, qđ ēt ut ibi
7 dr̄ in l. diuina prohibetur † dicente Moyſe, nō arabis in
boue ſimul & aſino, id eſt homines diuerſæ profeſſio-
8 nis in uno officio ſimul nō ſociabis. † Ita nec ēt duo di-
uerſa officia diuerſarum profeſſionum, & maxime ↄ̄-
ria non debent in una eademq; perſona collocari: ut
pulchre dixit in his terminis do. Car. poſt Marti. in cle.
1. in 5. no. de ſupplen. negli. prӕla. & eſt tex. in c. cū cau-
ſa. de elec. multa huiuſmodi adduci poſſent, quæ breui
tatis cauſa omittuntur. Et in hoc art. non puto eſſe dif-
ficultatem, maxime ſtante præſcriptione tanti tempo
ris. cuius initij &c. Sed bene in ſequenti.

¶ Vigeſimusſecundus art. 7. q. ptin. j. Par. ij. Libri.

1 *Præſentari an poſſint monachi ſeculares in eccleſiis parrochialib. ſolitis regi a clericis ſecularibus tanto tempore, quo præſcriptio ſit inducta. & nu. 5.*
2 *Clericus ſecularis an poſſit præfici eccleſiæ ſolitæ regi per regulares, remiſſiue.*
3 *Regularis an poſſit præfici eccleſiæ ſolitæ regi per clericos ſeculares, remiſſiue.*
4 *Epi & patroni poſſint mutare naturam beneficij pro vna vice.*

Et ideo vigeſimoſecundo loco dubitatur de
quæſtione, quam ponit do. Fed. de Se-
1 nis conſil. 136. factum tale eſt. vallet † abbas in cappella
in

in qua erat p̄ronus p̄sentauit plures clericos seculares,
& p ep̄m fuerunt instituti,& regerūt capellam spatio.
40.annorum,& plus an nūc abbas ipse ad illā possit p̄n
tare monachum suū? Feder. ubi. s̄. format istam qōnē,
& eius dicta retuli s̄.in p̄senti.7.q.prin.in 19.art.in uer.
superuenit Fed.de Senis.qui in effectu cōcludit tenere
p̄ntationem,& sic ad prescriptionem.40.annorum, &
plus,nullam haberi ꝯsiderationem. Immo ut ibi retu-
limus,respōdet ad.c.cū de beneficio.de præb.libr.6. in
uerbo ꝯsueto, illud ibi fuisse: qa erat in impetratione.
& ad cle.1.de supplen.negli.p̄la.ibi clericis secularib.re
spondet id hr̄e locum,ꝑut ibi dicit Io.An.& Pau.tunc
demum monachum nō posse hr̄e beneficium curatū
consuetum regi per clericum secularem,qn̄ beneficiū
est simplex, vel si est curatū,nō potest illud hr̄e ut clau-
stralis,ne alteret̄ ꝯdō,& status bn̄ficij,qđ abbas p se nō
pōt facere.& in fi.ipse Fed.ponit rōnem, qa si secus di-
ceret̄,ut id qđ primo dictum est. s. id quod diximus s̄.in
d.19.art.regularē posse p̄ntari ad ecclam seculatē par-
rochialē,nunq̄ hr̄et locū,cū oēs ecclę sint solitę regi p
clericos seculares:& ita tesider do.Fede. Qui(ut ex eius
dictis patet) vr̄ ꝯcludere indifferenter in ecclis parro-
chialib.regulares posse p̄ntari, & nō esse in ꝯsideratiōe
ecclam fuisse rectā a clericis secularib.tāto t̄pe,quo p̄-
scriptio sit inducta,& tn̄ in proximo pręced.arti. dixi-
mus,Thomā fastoli in d. vlt.cā, in ult.dubio tenet op-
positum,& pręscriptionem esse in cōsideratione.uerū
tn̄ est,ꝙ in casu suo illa p̄scriptio est tāti t̄pis cuius initij
&c.hic aūt.40.annorum. Tu aduerte,ꝙ gl.in d. cle.1.de
supplē.negli. p̄la.in uerbo secularib.ponit proprie illas
rōnes quas ponit Fed.ubi s̄.nam illa gl.cū primo dicat
illum tex.facere pro eo qđ no.Pet.& Ab.qui dn̄t, ꝙ ad
ecclam,quæ consueuit regi per seculares clericos mo-
nachi regulares p̄ntari nō p̄nt,dicit illud uerum crede-
re in non curatis,vel si p̄ntant illum,& claustralem, in
hoc puto corruptam literam gl.qa vult dicere, vel nisi
p̄ntent illum ut nō claustralem,& isto mō gl.ponit re-
sponsiones q̄ seruiūt sibi pro limitationib.ad dictū Pet.
& Abb.& sic gl.ibi vult posse p̄sentari monachū ad ec
clam curatam ēt solitam regi per seculares clericos,&,
hoc rōne curę,& idem vult ibi Car.in 1. respō.in 5.no.
& in 6.oppo.& ēt uident̄ uelle doc.in d.c.cū de benefi-
cio.de p̄b.lib.6.Et tn̄ ꝯtrium vr̄ uelle Thomas fastoli in
dubio ult.ultimæ causæ,ut retuli in proximo pręcedē.
2 art. ¶†Quid dicendum in hoc passu? Certe pro eius bo
na declaratione esset tractādus ille art.an & qn̄ regula
ris pōt pręfici ecclę solitę regi p regulares,& quādo re
gularis non est pręfici ecclę solitę regi per clericos secu
lares,de qua plene per doc.in d.c.cum de beneficio. de
pręb.lib.6.& in c.inter quatuor. de relig.domi. & in c.
super eo.de regula.& ēt p doc.in d.cle.1.in 1.responso,
de supplen.negli. p̄la. & licet gl.& Car.in d.cle.1.(ut s̄.
retulimus) uideantur uelle,regularem dr̄e pręfici regu
lari,& secularem seculari ī alijs beneficijs, q̄ in curatis,
adeo ꝙ sicut cura hēt hoc præcipuum ,ut illi possit re-
gularis pręfici. Ita ēt hoc pręcipuum sit, si est ēt solita
eccla regi per seculares: tamen in specie non tangunt
doc.quid si est facta aliqua pręscriptio, ꝙ in eccla non
præficiat,nisi clericus secularis, pręsupposito ēt ꝙ non
simus in casu,in quo non reperitet̄ secularis, qui ecclæ
curatæ præficeret̄: qa tunc oīno regularis esset p̄ficien-
dus.c.priscis.cum si. 55.dist.sed in casu quo reperit̄ ido-
neus clericos secularis,& nihilominus p̄roni q̄uūt ibi p̄-
ficere regularem,quo casu certe (ut diximus s̄. in d.19.
artic.p̄ntis.q.prin.in uersi.subdit & secūdo ꝙ religiosus
pōt pręfici) potius est p̄ficiēdus secularis q̄ regularis,im
mo regularis non est pręficiendus , nescio ergo uidere
quare consuetudo pręscripta nihil dēat operari circa
3 hoc. ¶†Et iō dicerē,ꝙ aut sumus in pręscriptiōe tanti
t̄pis cuius initii memoria n̄ extat,q̄ hēt uim tituli & pri
uilegii,& in qua bona fides p̄sumitur ut in c.1.de pręscri-
ptio.lib.6 & in c.super quibusdā.de uerbo.sig.& in l.quo
minus. ff. de flumi. cū si.in quo casu ex quo tit.p̄sumit̄
dēt p̄sumi in limine creationis beneficiū fuisse appositā
istā ꝯditionē, seu hūc modū,ut non p̄ntet̄ ibi nisi cleri-
cus secularis, ex quo ꝯdō ista tenet,maxime qa pręin-
uenimus eā appositā cū cōsensu ord. c. cum dilectus. de
ꝯsue.iūctis notatis in c.sicut.de re iud.& nulli dubium
est,ecclam illā non dr̄e aliter regi q̄ per seculares cleri-
cos.Verū ꝙ in casu necessitatis possit p ep̄m dispēsari,
4 ut ibi ponat̄ regularis:ut in d.c.priscis.55.dist.†qa ep̄s &
p̄roni maxime stāte cā p̄nt mutare pro una uice naturā
beneficii,p ea q̄ dixit Cald.& post eū Ab. & alii in c.cū
accessissēt.de cōst.& hmōi ꝯsuetudine stāte,& necessi
tate nō imminēte, ēt in curatis seruāda est,q̄ maxime
p rōnem quam dicam ī. in seq.membro. Et in hoc ca-
su loquit̄ Thomas fastoli,qđ apparet:qa ibi erat spectās
apostolicus,& sic reperiebat̄,q præficeretur,& sic ēt nō
obstāte:ꝙ ex multis aliis causis adinuicem ꝯtriis,de qui
bus ibi p Thomam, & nos diximus in præced.art.in fi.
præsentatio nō tenebat:tamē ista ēt sola sufficiens erat
stante interesse tertii.s.expectātis, & hunc casum puto
clarum. Aut loquimur,ubi pręscriptio erat cōsuetudi-
nis,non tamen tāti t̄pis,sed minoris,ut in eccla nō p̄fi-
ceretur nisi clericus secularis,& tūc subdistinguerem,
ꝙ aut est ꝯsuetudo minoris t̄pis. 40. annorum,& illam
nō hr̄em in ꝯsideratiōe:qa cum in impetratione de ea
non hr̄ consideratio: ut per doc.& præsertim Gemi. in
d.c.cū de bn̄ficio.multo magis nec in isto mēbro: & in
hoc ēt nō facerē difficultatē,sed dicerem p̄ntationē re
nere. Aut sumus in casu ꝯsuetudinis p̄scriptæ.40.anno
rū,ut in casu Fed. Et tūc dicerem, ꝙ hōdo ipsa cōsuetu
do substātialia.s.aliquē titulum & bonā fidem clerico
rum p̄scribentiū:ut sit sup aliquo fundamēto fundata,
& non uideat̄ oriri a generalitate quā ponit Fede. in fi.
sui cōsilij.s.ꝙ oēs ecclæ uideantur seculariū,sed habuit
originē ex aliquo titulo aliquā specialitatem hn̄te:ut ī
c.fi.de pręscrip.cū sim.& tūc dicerem idem qđ in ꝯsue
tudine tāti t̄pis cuius initii &c.qa nescio uidere, quare
talis cōsuetudo p̄scripta sua substātialia habēs nō dēat
suū effectū operari. Et ꝑ hoc adduco rōnē , nā si ep̄s nō
pōt aliter conferre beneficia quādo collatio ad eū de
uoluitur ex negligentia inferioris, nisi s̄m sui naturā,
puta regularib.uel secularib.d.cle.1.de suppl.negli.pręla-
lato.qui tn̄ posset altare eius naturā. cle. 1. §. ad hæc.de
statu reg.multo minus non debet hoc posse facere so-
lus p̄ronus,quia non habet in beneficiis ptātem aliquā,
nisi quatenus a iure sustinent̄.c.3. hoc titu. & iō debent
pręsentare idoneos, iuxta hmōi pręscriptiones. Nō ob.
modo gl.in d.cle.1.de suppl.negli. pręla. in uerbo secu-
larib.& auctoritas Card.& doc.ibi ut s̄.allegauimus,qa
multipliciter respondetur. Primo ꝙ illa iura & auctori
tates dātes talem pręeminentiā beneficiis curatis lo-
quuntur stāte necessitate,& in hoc iam sumus concor-
des,nos uero quādo non imminet necessitas. Item &
secūdo loquuntur,quādo esset aliquis usus,non tamen
consuetudo pręscripta tāti t̄pis,cuius initii &c. vel 40.
annorū,cū titulo & bona fide,sed in minorib.consue-
tudinib.uel in usib.simplicib. & certe puto ita eos loq.
Item & tertio potest responderi illi gl.Car.& aliis, eos
non loq in p̄ronis,qui uellent p̄ntare regularem ad ec-
clam secularem,quia illi non p̄nt,sed in ep̄s qui hoc fa
cere p̄nt ratione curę hn̄tes maiorem , & ultra p̄ronos
ptātem in ecclis,qui poterūt pręiudicare secularib.cle
ricis.& non sic p̄roni,ut diximus in ratione. s̄. formata
in fi.ult.membri. Et si diceretur,illā glo. ꝑprie loqui in
p̄ntatione,aduerte eam non loqui de hmōi p̄ntatione
p̄ronorum,sed de p̄ntatione quæ fit per monachos,de
monacho ep̄o,ut ep̄s illi conferat ecclam secularem,
non aūt p̄ntatio fit p eos ut per p̄ronos, unde prouisio
erat facienda per ep̄m & non erat sola institutio, ut di
cit glo. ep̄m non posse, nisi in curatis ut ibi.cogita tn̄,
quia credo prędicta ꝑcedere,licet per me nouiter con
siderata,& certe omnes doc.loquuntur in pura colla-
tione quæ fit per ordinarium,ut per eos.

¶Vigesimustertius art.7.q.prin.j.par.ij Lib.

1 *Præsentari an possit clericus secularis in capella uel altari fundatis*

datis intus monaſterium regularium. & nu. 3. Et quid in capella
vel altari fundatis in monaſterijs mendicantium. nu. 4.
2 *Beneficiari non poteſt clericus ſecularis in eccleſia religioſorum*
etiam abbate & monachis conſentientibus.

1 Et Ex p̄dictis e ꝯ. 23. loco dubitari pōt, † an in capel-
la uel altari, q̄ uel qđ eſt in monaſterio regulariū
a p̄ronis poſſit pn̄tari clericus ſecularis. Iſtū ar. tāgit do.
Ab. in ꝯſi. 59. q dam dn̄s Iacob. de Racaneto. in a. nol. q
2 tenet ꝙ non, & mouet̄ † qa in eccl̄a religioſorū nō pōt
bn̄ficiari clericus ſecularis, ut dicit ꝓbari nō cauillādo
literā in c. fi. §. p̄cipimus. de ſtatu reg. ubi dr̄, ꝙ ēt abba-
te & monachis ꝯsētiētib. nō pōt clericus ſecularis bn̄fi
ciari, ut hēat titulū in monaſterio, ergo multo fortius ī
illo caſu monach's ꝯdicēt. ib. & ſubdit, ꝙ q̄uis Hoſt. in
d. §. p̄cipimus. deſtruēdo literā dicat, illud ꝓcedere, qñ
clericus ſecularis vult eſſe de corpore religioſorū dādo
uocem in c. & ſimilia faciendo, ſicut unus de collegio,
unde ſecus dicit, ſi clericus uellet eſſe ꝯtētus beneficio
ſuo, & eccl̄am officiare abſq. eo ꝙ ſit de collegio mo-
nachorū, tñ ipſi Ab. tā in d. ꝯſ. q̄ in eius lectura ſup. d. c.
fi. §. pręcipimus. non placet illud dictū Hoſt. Immo di-
cit illud prorſus repugnare illi literæ. d. §. pręcipimus.
nā ibi ꝓhibet̄ ſimpl'r quem recipi ad p̄bendā in eccl̄a
regulari, & reſpectu receptorū prohibet̄, ut non immi
ſceant ſe cętib. monachorū, ſi. n. hoc liceret: ut dicebat
Hoſt. non reſtrinxiſſet ſe ibi tex. uel receptos eos tole-
rādo, ſed hoc diſpoſuiſſet reſpectu receptorū & recipiē
dorum, unde ſenſu literæ fuit hic, ſi bene ponderet̄, vt
deinceps nullus recipiat̄ ad p̄bendam in eccleſia regu
lari, ſed uolūt. ibi, Papā receptos tolerare, ne priuarent̄
iure iam q̄ſito cū hac limitatione, ut non immiſceant
ſe cętib. & cōgregationib. monachorū. adducit ibi Ab.
ſimile in c. 1. de relig. do. lib. 6. & hāc opi. ꝯ Hoſt. dicit ſe
qui do. Anto. ibi, & ſe tenuiſſe eam ſup legēdo ꝯ Hoſt.
ſaltim quo ad caſum, de quo in d. conſil. ubi monachi
reſiſtunt, & pro hoc ultra alios dicit adducere. c. dudū.
18. q. 2. ubi dr̄, clericos ſeculares nō dr̄e aliquo mō attē
dere ad celebrādū in eccl̄a regulari, niſi a monachis in
uitent̄, & ēt ep̄m non poſſe in monaſterio quāuis ſibi
ſubiecto celebrare monachis inuitis, ne p ꝯcurſum po
puli monachi qui dēnt uitam ſolitariā ducere ſcādali-
zētur: ut probat̄ in c. luminoſo & c. 2. & 3. 18. q. 2. & ad
idem dicit facere tex. in c. placuit. & in c. ſi cupis. 15. q.
2. nec dicit credendum eſſe Hoſt. ꝯ dixiſſe huic caſui: ip
ſe. n. loquit̄, qñ abbas & monachi uolūt aliquem recipi
ad bn̄ficiandū in eorū eccl̄a, & nos loquimur, qñ eis in-
uitis uolūt iſti pn̄tare, & iuſpa. acquirere in eorū eccl̄is,
pręſertim in altari maiori, qđ dicit nullo mō fieri poſ-
ſe, ut ipſe arbitrat̄, ne acceſſio ſecularium pariat, aliqđ
ſcādalū, & ne eorū eccl̄a patiatur hāc ſeruitutem: & ita
in illo caſu Abb. ibi ꝯcludit. Idem uero Abb. in lectura
in d. c. fi. §. p̄cipimus. in 3. col. dum hūc paſſum diſcutit,
dānat Hoſt. ut ſ̄. hic dicta addit cōcludendo ſe putare
clericos ſeculares non poſſe intitulari in monaſterijs
regularium, & ſic non poſſe deputari altare in mona-
ſterio, ut in eo clericus ſecularis inſtituatur, quod dicit
fore notādū. Subdit ēt ſe fateri, clericis ſecularib. poſſe
deputari aliquod ſtipendiū non in titulū, ſed ꝓ ſeruiē.
do monaſterio, & ſi qua iura in ꝯriſi reperiūtur: ut 16. q.
1. c. iuxta. procedūt ſm antiqua tp̄a, qñ monachi non
erat clerici, unde putat ibi ipſe Ab. in monaſterijs poſ-
ſe perpetuo intitulari, non tñ ut ſint de ꝯſortio, & ſic di
cit intelligi. c. dilecta. de exceſ. pręla. Do. Roch. uero in
hoc trac. in uerbo in eccl̄a, in 3. q. in 1. & 2. col. inciden
3 ter quærit de iſto art. nā cum ibi quæreret, † an in mo-
naſterio cadat iuſp. & pn̄tandi, ſubdit q̄rendo, an in ca-
pella ſita in monaſterio poſſit pn̄tari clericus ſecularis,
& dicit ꝙ non, allegando. d. conſ. Ab. 59. q dam do. Iac.
referendo eius uerba, & uerba ēt ipſius Ab. in d. c. §. p̄-
cipimus. de ſtatu reg. & pro iſta opi. ēt adducit do. Feli.
in c. cum uenerabilis. in 12. col. de excep. loquētem de
capellis fundatis in eccl̄is mendicantium. ¶ Poſtea ip-
ſe do. Roc. dicit ſe putare fore dicendum, ꝙ fundato, &
dotato monaſterio, & iurep. non ſeruato inuitis mona
chis non poſſit in eo uel in aliqua capella ipſius pn̄tari
clericus ſecularis, ſed eis uolentib. ſic, dū mō nō fiat de
ꝯgregatione ipſorū religioſorū: qa nihil eſt quod repu
gnat, & dicit hoc eſſe de mente Io. An. poſt Hoſt. in d.
§. præcipimus. & ſic ēt dicit eſſe de mēte Ab. in d. ꝯſ. 59.
& ſatis ꝓbare tex. iūcta gl. in uerbo clericos ſeculares, ī
d. §. præcipimus. dū dicit in eodē officio diſparē nō dr̄e
eſſe ꝓfeſſionem, & ſic ꝓhibet clericū ſecularē in eccl̄a
religioſorū intitulari, ita ut ſit in eodem officio & con
gregatione cū religioſis. vult ergo a ꝯrio, ꝙ dummō ip
ſe clericus ſecularis non ſit de illa ꝯgregatione, admit
ti poſſit, & ita dicit ſe tenere, & poſito ꝙ qs uellet tene
re partē ꝯriā. l. nullo mō clericū ſecularē in monaſte-
rio uel alia eccl̄a religioſorū inſtitui poſſe, tñ nihil re-
pugnat, quominus ubi hr̄i poſſit iuſp. quātū ad alios effe
ctus q̄ pn̄tationis & c. ut ibi p eum. Tu aduerte, ꝙ licet
Ab. in d. ꝯſ. & in lectu. in d. §. p̄cipimus. uideat̄ reprehē-
dere Hoſt. tñ in ꝯſi. uolentib. monachis vr̄ ꝯcludere cū
Hoſt. & in lectura vr̄ ēt cū eo ꝯcludere, ſi nō immiſcet
ſe cętui monachorū, & ita Hoſt. loq̄tur, & hoc vult ibi
Ab in uer. fateor tñ. ſolū vr̄ diſcrepare in hoc: qa Hoſt.
ur̄ loq̄ poſſe clericū hr̄e capellā ēt in titulū. Abb. uero
vult ſtipendium. do. Roc. aūt vr̄ uelle ꝙ ēt in titulū, dū-
mō non ſe immiſceat cętui monachorū. Aduerte etiā,
ꝙ do. Roc. ur̄ facere differentiā, an in fundatione mo-
naſterij ſit facta reſeruatio iuſp. uel ne, quaſi uelit de ne
ceſſitate in fundatione ecclæ dr̄e iuſpat. reſeruari, alias
fundās illud non acquirat, & hoc eſt falſum. & ꝯ no. in
c. ſignificauit. de reſt. ut late diximus. ſ̄. in 1. par. 1. lib. in
2. q. prin. in 4. art. mō uenio ad principale intentum, &
dico pro clara intelligentia prędictorum, & concordia
doctorū eſſe faciendā hmōi plenā diſt. ualet aut loqui
mur de capella monaſterij neceſſaria pro cura anima-
rum, aut de ſimplici capella, ſeu altari intus monaſte-
rium ꝯdita, uel ꝯditum. Primo caſu ſiue ſit capella fun
data extra monaſterium pro præſtandis ſacramentis
plebib. monaſterio ſubiectis: ut de capel. mona. p torū
ſiue ſit capella fundata intus monaſteriū, ſiſt pro hmōi
cura aīarum exercenda ſm unum intellectū. c. 3. de ca-
pel. mona. & non eſt dubium, monachos hr̄e pn̄tare cle
ricum ſecularem, & ita demum regularē qñ eſſet ne-
ceſſe pro cura aīarum: ut in caſu gl. c. in parrochia. 16.
q. 1. & diximus ſ̄. in 19. ꝓximo p̄ced. art. & hoc per maxi
me in capella omnino ſeparata: qa nullo mō militāt,
q̄ dr̄r in d. c. fi. §. pręcipimus. qa monachos nō poterūt
per clericum ſeulatē impediri. qđ etiam eſſe pōt in ca-
pella ſita intus monaſterium: qa nihil clericus in ea in
ſtituēdus habebit cōe cum monachis, cum habeat do
tem ſeparatam ꝓ hoſpitalitate ſeruanda, & ꝓ miniſtris
& aliis neceſſarijs eccleſiis parrochialibus, & curā aīa-
rum exercebit, ut pulchre de hmōi capellis diximus ſu
pra in 1. par. 1. lib. in 5. q. prin. in 21. art. in 5. caſu. Secun
do uero mēbro qñ ſunt capellę ſimplices, ſeu altaria
ſimplicia dotes p ſe hn̄tia, & tunc aut ſunt fundata cū
ipſo monaſterio, & eo tp̄e dos eſt data, & quia ipſo fa-
cto eſt acquiſitum iuſpa. p̄rono in monaſterio ad om-
nes fructus iuſpa. excepto fructu pn̄tatiōis quo ad abba
tem, ut diximus ſupra in 1. par. 1. lib. in 11. & ult. q. prin.
in 4. art. & in hac. 1. par. huius. 2. li. in 5. q. prin. in 4. arti.
quantum uero ad capellas, beneficia, præbēdas, & alia
ēt quo ad fructū pn̄tationis, ut diximus ſ̄. in d. 5. q. prin.
in 5. art. q̄uis fundans nihil dixerit, & ſic iuſp. ſibi nō re
ſeruauerit, p d. c. ſignificauit. de teſti. ut diximus ī j. par.
1. li. in 2. q. prin. in 4. art. & p̄ronus poterit in illis pn̄tare
quē uelit. uerū erit inſpicienda prima pn̄tatio: qa ſi in
prima præſentatione p̄ronus pn̄tauerit clericū ſecula-
rē ur̄ ita diſpoſuiſſe, & ſic poterit obſeruari, nā iſto mō
aī p̄ronorū declarant̄, qd obſeruari uelint. ſ. in 1. præſen
tatione: ut diximus ſ̄. in d. 4 art. 2. q. prin. 1. par. 1. li. & iſto
caſu nullum præiudicium fit monachis: quia ille nihil
habebit cōe cū eis, ſed erit ut beneficiatus beneficij de
p ſe ſtantis. ¶ Si uero prima uice patronus p̄ſentauerit
monachum declarauit mentem ſuā, & ſic ꝯtinuādum
erit. ſ.

erit.s.ut monachus pñteretur:ut proxime dixi in clerico seculari,& hæc pcedãt, qñ patronus solũ fundauit monasteriũ cũ capellis & illas dotauit de p se, & nihil dixit, vt s̃. Si vero in fundatione monasterii fundatæ sũt ẽt capellæ & dotatæ, & de cõsensu epi apposita expressa conditio, q in illis capellis pñtentur clerici p seruitio ecclesiæ, & absq; dubio præsentari poterunt ad eas clerici seculares ẽt inuitis monachis: quia hmõi conditio potuit apponi in limine fundationis ẽt ꝯ ius cõe.gl. in d.c.cũ dilectus.de consue.& diximus s̃.in 1.par.1.li. in 9 q.prin.in 1.ar.in 3.conclu. & in hoc casu posset apponi cõditio cũ cõsensu epi, ẽt q tales clerici haberent vocẽ cũ monachis, quãuis sit ꝯ prohibitionẽ d.c.fin.§. præcipimus.qa hmõi datio uocis fit p capacẽ, & sic tollitur dubitatio, de qua in d.1.ar.9.q.prin.1.par.1.lib. in 3.conclu. in 12. amplia.& in 7. limi.& in pñti parte in 5.q.prin.in 1.ar. Aut verò loquimur in capellis, uel altaribus, q̃ fundãtur in monasteriis postq̃ monasteria fuerint fundata, & per monachos habitata, & tunc aut in fundatione fuit dictũ, q possint ipsi patroni ĩ illa capella pñtare clericũ ẽt secularẽ, & de cõsensu epi, abbatis, ac monachorũ, & nõ est dubiũ hmõi conditionẽ tenere, ẽt si adderetur, q darent vocẽ cũ monachis clerici pñtandi, ex quo sunt capaces iuris dãdæ vocis, & sic poterint pñtari clerici seculares ad ipsas capellas. Et differt hoc mẽbrũ a præcedẽti: qa in illo requiritur solus cõsensus epi, hic verò abbatis & monachorũ. Et ratio est; quia ibi monasteriũ adhuc nõ veneat in posse monachorũ, vt in isto casu, & ideo non requiritur abbatis, & monachorũ consensus. hic uerò sic. Aut est fundata capella de consensu epi, abbatis & monachorũ, & nihil dictũ, an patronus velit ibi pñtare clericũ secularẽ vel regularẽ ad illã, & tũc aut in titulũ, & tũc nulli dubiũ est clericũ secularẽ pñtari nõ posse, nisi abbate & monachis uolentibus maxime in casu consilii do. Ab. ubi testator legauerat quandã peciã terræ, vt præsentaretur ibi clericus in altari maiori, certe monachis nolentib. pręsentare nõ poterit, ut ibi Ab. Aut uult patronus pñtare clericũ secularẽ ĩ illa capella p eũ fundata, ut detur illi in stipẽdiũ ut ibi deseruiat, & nullo mõ se immisceat cũ monachis, & hoc ẽt poterit fieri ẽt inuitis monachis, si fuerunt cõtenti, q illi capellã uel altare ibi ædificaret, nihil fecerũt exprimi. & de mõ p quẽ illi deseruiretur, & poterit patronus postea declarare, qũo illi deseruiatur ẽt p clericũ secularẽ, & hoc mõ pcedat opinio Host. q̃ ẽt poterit hẽre locũ in primi casib. de quib. s̃. nota prædicta. qa bene considerata. Et de d. cons. do. Abb. 59. quidã do. Iac. in 2. uol. q̃ò ad reliqua in eo cõtenta vide q̃ dixi late s̃. in 1.par. 1. li. in 6.q.prin. in 1.ar. dũ tractauimus ibi, an dotans ecclesiã fundatã, cõstructã, & cõsecratã, acquirat ius pa. in 2. amplia. Aduertendũ tñ est ex quo talis distinctio est facta in genere de capellis & altarib. fundatis in ecclesiis regulariũ uř includere ẽt capellas fundatas in ecclesiis mendicãtiũ, ea quo sunt regulares, tñ in illis nõ põt in oĩbus cadere suprascripta distinctio, & ideo in capellis & altaribus mendicantiũ aliter est distingdendũ. ¶† Dic ergo,
4 q aut in ecclesiis mendicantiũ sunt aliqui redditus, q erant prius: qa forte illa ecclesia erat secularis, & habebat suos redditus, & postea fuit concessa mendicãtib. & maxime fratrib. minorib. q non possunt hẽre propriũ nec in particulari, nec in cõi, ut est gl. in c. quorũdam. de ele. li.6. loquens de oĩbus mendicantibus, & de minorib. plene in cle. exiui de paradiso. de uerb.sig. cum simi. tũ ipsi redditus remanẽt in beneficiũ de pñe stans collatiuũ uel patronatũ, prout erat prius, & non est dubiũ illud posse ꝯferri clerico seculari, uel ad illud p patronos pñtari poterit clericus regularis, ut prius: quia illud uř separatũ ab ipsa ecclesia mendicantiũ, nec clericus hẽt turbare fratres in aliquo, & sic non põt ad illud adaptari dispositio. d.c.fi. §. præcipimus. de sta. mona. & hũc casum uidi sępius accidere in ciuitate Trani in ecclesia sanctorũ Geruasii, & Protasii, q̃ mõ nũcupatur sancti Saluatoris, q̃ prius cõferebat clerico seculari, & postea fuit cõcessa fratribus heremitanis sancti Augustini & nihilominus beneficiũ cõfertur ut prius. Idẽ ergo esset, si pręsentatio spectaret ad patronũ: quia posset præsentare clericũ secularẽ, & epũs illũ instituere, & hic casus est clarus. ¶ Aut uerò nõ est beneficiũ in ecclesia, q̃ antea fuisset secularis, sed sumus in ecclesia mendicantiũ pro mendicantib. fundata, & tuc siue capella, seu altare fuerint fundata cum ipsa ecclesia, siue post, ea quo in illis non cadit dos: ut dicimus plene. s̃. in 1.part. 1.li. in 11. & fi. q. princip. in 7.ar. nulla cadit pñsentatio, ut in d.7.ar. est dictũ ¶ Si uerò fundatur capella uel altare in ipsis ecclesiis mendicantium, siue in ipsa fundatione principalis ecclesię, siue post, & fundans uoluerit illã dotare, ut ibi pñsentaretur aliquis presbyter secularis, & apposuerit illã cõditionẽ in limine fundationis, si in limine fundationis eccle. principalis epo cõsentiente, & fratrib. uolentib. ut s̃. diximus in ecclesiis monachorũ in uer. si uerò fundatione. & in uer. aut uerò loquimur. & ista dos possideatur p clericũ pręsentandum, adeo q nõ erit dos ipsius ecclesię principalis, & per consequens non venitur ꝯ instituta mendicantium, sed illud fit, ut melius deseruiatur ecclesiæ, & poterit ibi præsentari clericus, sicut diximus in capellis monasteriorũ: cũ concurrat eadẽ rõ in vtroq; casu, & ita vidi seruari Trani in capella nouiter fundata & dotata per quandã mulierẽ in dicta ecclesia sancti Saluatoris ordinis heremitarũ, in qua ego sum unus ex quatuor capellanis. Bene tñ uerũ est, q non poterit beneficiatus aliquã cõuersationẽ cũ fratrib. hẽre, nec uocem dare in electione guardiani, seu prioris, nec apponi potest illa conditio: quia non fit electio de guardiano, seu priore p fratres illius loci, sed per prouinciam s̃m instituta regulæ cuiuslibet religionis mendicantiũ, cui præiudicare non põt consensus ordinarii, cũ regula sit approbata per Papam nec fratres illius loci pręiudicare possunt, cũ hoc tãgat totũ ordinẽ seu religionem, & quod proxime dixi, uidi obseruari in ecclesia sancti Francisci Paduæ ordi. minorum de obseruantia, intus quã est fundata capella sub uocabulo sanctę Marię de charitate habent maximam dotem, q̃ possidetur & distribuitur per confratres laicos, cũ non sit de intep. alicuius: & prædicta etiam sunt per me nouiter cõsiderata, q̃ sunt notanda: quia quotidie accidunt in facto, & de hoc art. ẽt quæsiuit do. Roch. in hoc tract. in uerbo honorificũ. in 4.q. in 1.col. in ver. an aũt in monasterio, & remittit se ad dicta der eum in loco supra alleg. s. in verbo in ecclesiis, in 3.q. postquam retulit conclusionem consilii Abb. de quo supra. Et hęc dicta sufficiant quo ad hanc materiam.

Ex omnibus Dictis in proximis pcedẽ. quinque art. videlicet à 19. usque ad 21. inclusiue. Collige primam conclusionem, q monachus & quilibet religiosus regularis professus põt p patronos pñtari in ecclesia patronata, p dicta s̃. in 19. art. & seq. Amplia primò d. conclu. ut regularis pñtari possit, permaxime procedere in præbẽdis & beneficiis ecclesiarũ regulariũ ultra abbatiã, in quib. præsentatio cadit tam in monachis, q̃ in monialibus, per dicta s̃. in d.19. ar. in prin. Amplia secundo d. conclu. procedere non solũ in monacho, sed ẽt in canonico regulari: qa præsentari poterit per patronos, per ea q̃ diximus late s̃. in d.19. art. ¶ Amplia tertiò d. conclu. procedere ẽt in religioso professo regulari mendicante: quia præsentari poterit per patronos, per dicta s̃. in d.19 arti. in vers. q ẽt do. Roch. & in 20. & 21. arti. in fi. ¶ Amplia quartò d. conclu. procedere ẽt in regulari nõ professo, sed in nouitio: quia præsentari poterit ad beneficiũ patronatũ: ut diximus supra in dicto 19. articu. in uersiculo qui etiam domi. Roch. Amplia quintò d. conclu. ut possit religiosus professus regularis præsentari per patronos, procedere ẽt si pręsentaretur ad ecclesiam secularem, per ea quæ late diximus. s̃. in d. 19. artic. per totum per pulchra noua iura. Amplia sextò d. conclu. & proximã præceden. amplia. intantum procedere, quòd regula-

ris religiosus professus pōt ēt eligi, & ubi ex aliquo speciali iure cadit præsentatio, præsentari ēt ad epatū per ea q̄ late diximus s̄. in d. 19. arti. quasi p totū, & maxime in prin. dist. Abb. ibi, & sic vt ex suprascriptis patet. Amplia septimò d. conclu. & duas proxime præcedē. amplia. intantū procedere, q nnn solū ad ecclesias seculares in genere, & ad epatū q est culmen dignitatū, & ad quē de facili trāseunt religiosi, sed ēt ad præpositatū & prioratum ecclesiarum secularium religiosi prædicti præsentari possunt, & ubi cadit electio eligi. p ea q̄ diximus in d. 19. art. in dis. Abb. in uersi. aut quæritur nunquid possit. Amplia octauò d. conclu. & tres proximas amplia. intantum procedere, q nō solū ad epatū & dignitates, q̄ vīr sapere de regularitate, q̄uis sint ecclesiæ seculares, sed etiā ad ecclesias seculares curatas parrochiales regularis professus præsentari pōt per patronos, per ea q̄ diximus perabunde in d. 19 ar. quasi p totū. & præsertim in vers. aut est curata. & in ver. tu ex oībus suprascriptis collige. ubi adduximus plura iura hoc probantia, cū ista dicatur cōis opinio. Amplia nonò prædictā conclu. cū suis quatuor pxime præceden. amplia. intantum procedere, q nō solū pōt præsentari & extrahi ipse a monasterio pro cura animarū epatu & aliis, sed ēt pōt dari sibi socius religionis qui secū maneat, seruata tū dis. de qua per Ab. in d. c. qđ Dei timore. de statu mona. ut diximus in d. 19. ar. in vers. postea ipse Abb. vertit in dubiū. & in vers. tertia esset cōclusio. Amplia decimò d. conclu. cū suprascriptis suis amplia. intantum procedere, q regulares religiosi professi præsentari possunt per patronos ēt in ecclesijs secularibus sine epi dispensatione per ea q̄ latissime diximus in d. 19. ar. per totū, per iura clara & nouiter ponderata. Limita mō primo d. cōclu. cū suis amplia. & p̄sertim quinq; proxime præceden. ut religiosus præsentari possit ad ecclesiā seculatē, procedere habita licentia seu cōsensu abbatis uel alterius sui superioris; quia licèt non requiratur epi dispensatio, vt proxime dictū est, tū bene requiritur sui superioris licentia seu cōsensus, ut diximus, in d. 19. art. p totū, & præsertim in ver. & sic postmodum. Restringe istā limi. procedere, q requiritur superioris licentia & consensus, si ille consentire vult, sin aūt compelletur p superiorē, vel ipse superior consentiat: vt diximus in d. 19. arti in d. vers. & sic postmodū. & in ver. tu ex oībus. Limita secundò d. cō. clu. & suas amplia. vt regularis præsentari possit & præfici ecclesiæ seculari, procedere, qñ hoc suadet vtilitas & necessitas ecclesiæ curatæ, & epo vr consideratis cōsiderandis; quia aliū clericum secularē idoneū & vtilē reperire non pōt, sed si reperiret clericus secularis idoneus, & necessitas seu vtilitas ecclesiæ non immineat, seu epo uideret regularē magis profecturū in claustro, nō poterit præsentari, & si præsentatur, eps pōt illū nō admittere: vt diximus in d. 19. art. in ver. est bene verū. & in ver. subdit & secundò, q est religiosus. cū vers. sequen. Limita tertiò d. conclu. & suas amplia. procedere in epatu, dignitate ecclesiæ collegiatæ & curatis beneficiis, non aūt in beneficiis simplicibus curā animarum habentibus secularibus; quia in illis regulares p̄sentari non possunt, ex quo ad ea multi seculares clerici idonei reperiuntur per dicta s̄. in 10. art. in uer. secūdo casu subdistinctionis, & ante fi. in uer. restant mō aliæ conclusiones. Limita quarto d. conclu. & amplia. procedere in epatu, dignitatib. collegiatarum ecclesiarū & curatis beneficiis, ut s̄. non aūt in canonicatu ecclesiæ collegiatæ seculari; quia ad illū regularis præsentari non pōt: ut in d. 19. art. in uersi. primo casu aut quæritur. & in d. uersi. restant mō aliæ cōclusiones. Restringe istas duas proxime præceden. limi. procedere, qñ beneficiū simplex uel canonicatus esset in ecclesia mere seculari, sed si canonicatus esset in ecclesia cathedrali, vel aliqua præbenda, uel simplex beneficiū, q̄ in ecclesia esset regularis, bñ poterit præsentari regularis dictū canonicatū, præbendā, uel beneficiū: ut in d. 19. art. quod dicit fore intelligendum, & per ea quæ diximus in locis allegatis s̄. in t. amplia. Limita quinto d. coclu. & ēt quartā amplia. procedere, qñ præsentatio fieret de professo mendicante in concordia patronorum, siue sint patroni iure collegii, siue iure singulari nemine discrepante, sed uno ex patronis cōdicentib. professus mendicans non posset præsentationē de facto acceptare, nec tenebit p̄sentatio, p dicta s̄. in 20. art. Limita sextò d. conclu. cum suis amplia. qñ præsentatio est facta de monacho, pcedere, si est facta per patronos iure collegii a maiori parte respectu oīum, nā tunc ualebit, & regularis poterit illā acceptare, secus si esset facta non a maiori parte collegii; quia tūc nō tenebit: vt in d. 20. ar. Limita septimò d. conclu. & suas amplia. procedere, qñ religiosi professi nō mendicantes, tñ præsentantur a patronis ad ecclesiā secularē non iure collegii, sed iure singulari a maiori parte, nō solū oīum, sed ēt respectu minorū partiū, q̄a tūc poterit præsentari, præsentatio acceptari & tenebit, sed si fieret a minor parte respectu aliarū partiū non tenebit præsentatio, ēt si iure singulari patroni præsentent: ut in d. 20. ar. Limita octauò d. cōclu. & suas amplia. q poterit regularis præsentari in ecclesia seculari procedere, qñ oīno se abdicat a monasterio, sed si vellet esse in monasterio, & censeri monachus, & tenere ecclesiā secularē non posset locū hr̄e, ut diximus in 21. arti. & aliquid ēt in 10. Limita nonò d. conclu. cum suis amplia. procedere in ecclesiis secularibus, in quibus nō est facta præscriptio tanti tp̄is, cuius initii &c. per clericos seculares, q in illis non præsententur regulares; quia si talis præscriptio esset, non posset præsentari regularis: ut in d. 21. ar. & aliqua ēt in 20. diximus. Extende istam limi. procedere non solū in consuetudine præscripta a tanto tpe cuius initii &c. sed ēt illa 40. annorū, habēte tñ titulum & bonā fidē, quia similiter si per dictum tp̄s nō fuit admissus regularis, secularis tantummodo non poterit regularis admitti, per dicta s̄. in 22. ar. Extende secundò d. limi. intantum procedere, q stante præscriptione facta per clericos seculares in aliquibus ecclesijs, q in illis non admittantur regulares, q si fiat præsentatio de regulari, & sequuta fuerit institutio, adhuc dicetur illa ecclesia uacare & expectans apostolicus illā obtinebit, per dict. s̄. 21. ar. Restringe mō primò istā nonā limi. & eius exten[illegible]o. ut consuetudo hoc operetur, illā procedere in consuetudinibus præscriptis a tanto tpe cuius initii &c. uel a 40. annis cū tit. & bona fide, secus in cōsuetudine ēt 40. annorū sine titulo & bona fide vel in minori ēt cū titulo & bona fide, q̄a in illis non procedit præscriptio, & ideo ea non obstante poterit in tali ecclesia p̄ītari regularis: vt in d. 22. artic. in mea dist. Restringe secūdo ipsam nonā limi. cū suis extensio. procedere, qñ reperiretur aliquis clericus secularis q posset præsentari; quia stante facilitate habēdi clericū secularē, & dictis consuetudinibus, non posset p̄sentari regularis, sed in casu necessitatis; q̄a clericus secularis, ita proficuus haberi non posset ex epi dispensatione consuetudinib. prædictis non obstantibus ēt in huiusmodi ecclesijs regularis præsentari poterit, ut diximus in 22. art. in versi. & iō. Et per hæc sit expedita prima conclusio. ¶ Econtrario mō fiat altera, & sic secunda conclusio, q in ecclesia regulari non pōt clericus secularis præfici nec præsentari, per dicta s̄. in primo præceden. 23. art. Amplia primò q̄ maxime procedere istā conclu. in præpositis ecclesiarum collegiatarū regulariū; q̄a dēnt esse eiusdē religionis, per dicta s̄. in 23. ar. Amplia secundò d. secundā conclu. intātum pcedere, q nec in capellis & altaribus maiorib. regularīū p̄ītari pōt aliqs clericus secularis, vt ī d. 23. ar. Amplia tertio d. secundā conclu. intantū procedere, q nec in capellis & altarib. ēt nō maiorib. ecclesiarū regularīū clericus secularis p̄ītari pōt, p dicta in d. 23. art. Limita mō primo istā secundā cōclu. pcedere in ipsis ecclesiis & capellis regularium, nō aūt in capellis monachorū extra monasteriū fundatis p cura aīarū exercēda, & ministrandis sacris populi monasterio subiectis,

quia

qa in illis capellis poterit immo debebit pręsentari clericus secularis & non monachus, nisi in casibus de quibus in pced. ar. ut in pceden. pclusio. amplia. & limit. est dictum, ut s. in d. 23. art. in uersic. primo casu sine sit. Extende istam limi. procedere non solum in capellis regularium curatis extra monasterium sitis, sed et in capellis curatis sitis intus ecclesiam siue monasterium, quia sic in illis poterit pñtari clericus secularis, immo pñtari debet, ut diximus in d. uersi. primo casu siue sit. Limita secundò istā secundam conclu. cum suis duabus ultimis amplia. ut procedant in capellis & altaribus sine cura animarum fundatis cum principalib. ecclesiis regularium, in quibus fundantes acquisiuerunt iuspa. non tñ quo ad præsentationem, sed in capellis & altaribus in quibus acquisiuerunt iuspa. et quo ad pñtationē, & nihil dixerunt de qualitate pręsentandi, an deberet esse regularis uel secularis, attendetur prima pñtatio, ut si facta fuit de seculari, ita ptinuabitur, si de regulari sic, ut diximus in d. 23. artic. in uersi. secundo uero membro. Limita tertiò d. secundam pclu. & suas ampli. procedere, qñ capellę & altaria sunt fundatę & fundata cum principali ecclesia regulari; & per fundantē fuit statutū cū psensu epi in eis præsentari clericum secularem, nā sic seruari debet, quamuis sint in ecclesia regulari, ut in d. 23. art. in uer. si uero in fundatione. Extende istam limita. intantum procederet, q si in fundatione ecclesiæ principalis regularis & capellæ uel altaris statuerit fundans cum psensu ordinarij, in capella uel altari pñtari clericum secularem, & illum hēre uocē cū regularibus in electione abbatis, poterit ipse clericus uocem habere, ut in d. 23. artic. in uersi. si uero. Limita quarto d. secundā conclu. procedere, nisi fundata ecclesia regulari de uoluntate abbatis & monachorū, ac de psensu epi in ea fundaretur capella vel altare, &, patronus fundans reseruaret sibi ius præsentandi in ea, clericū secularem, qa ille pñtandus erit, ut in d. 23. art. in uer. aut uero loquimur. Extende istam limi. in uñ pcedere, q si in casu proximo pcedē. fundās capellā uel altare de psensu suprascriptorum ultra pñtationē clerici secularis statueret et ipsum clericum habiturū uocē cū regularibus in electione abbatis, hoc similiter obseruabitur, ut in d. uer. aut uero loquimur. Limita quinto. d. secūdā pclu. procedere, nisi post fundatam ecclesiā regularem fundaret capella uel altare p patronos & nihil sit dictū de qualitate pñtandi, nā abbate & monachis uolentib. poterit et in titulum ad dictā capellā uel altare pñtari clericus secularis, secus aūt eis nolentibus, ut in d. 23. at. Limita. sexto d. secūdā cōclu. pcedere in casu pximo pce. ubi patronus uellet nō in titulū, sed in stipendiū, ut ibi deseruiatur pñtare clericū secularem, qa hoc casu fieri poterit et inuitis monachis dumodo eos in aliquo non impediat, ut in d. 23. arti. in uersi. aut est facta. Limita septimo d. cōclu. pcedere in ecclesiis mendicantiū qū uellet fieri pñtatio ad ipsas ecclesias, qa nō posset, sed si ecclesia hēret redditus, q nō fuerunt dati mēdicātibus, sed de p se in bñficium remāserunt, poterunt pñoni clericū secularē ad illud pñtate, ut in d. 23. art. in uer. aduertendū tñ est. Limita octauo d. secundā cōclu. pcedere, ut clericus secularis nō possit pñtari in ecclesia regulari maxime mendicantium, nec ad eius capellas uel altaria quæ dotē nō habēt, sed, si essent, capellæ fundatæ cum ecclesia uel post, quibus de cōsensu epi datæ essent dotes separatæ a mendicantibus, & appositus modus, q ibi præsentetur clericus secularis uelut in beneficio de per se stante bene pñtari poterit, ut in d. 23. art. in uersi. aut uero non est beneficium. ¶ Restringe istam limitationē, pcedere quo ad actum præsentationis faciendæ de clerico seculari nō autem ualeret apposito modo, ut ille clericus præsentandus possit cum fratribus uocem dare in electione guardiani uel prioris, quia id fieri non poterit et fratribus nolentibus, quia non possunt præiudicare statutis religionum, ut in d. 20. arti. in uersi. bene tamen nerum est. Et per ista omnia sunt clara.

¶ Vigesimusquartus art. 7. q. prin. 1. par. 2. Lib.

1 *Præsentari an possint peregrini & non diœcesani, an diœcesani. & nume. 16.*
2 *Eligi in episcopum non potest aliquis extra ciuitatem, capitulum, & diœcesim, si idoneus reperitur in ciuitate, capitulo, uel diœcesi.*
3 *Eligendus in episcopum debet esse unus de numero canonicorum, si in capitulo idoneus reperitur.*
4 *An non diœcesanus sit postulandus a suo ordinario.*
7 *Clericus peregrinus non potest institui sine approbatione & literis dimissionis sui ordinarij. & nu. 7.*
6 *Papa potest eligi de quacunque natione, dummodo non sit infidelis, uel hæreticus.*
Imperator debet esse theutonicus ex iure electionis, non ex iure successionis.
8 *Intellectus c. significasti. extra de iurepa. & nu. 14.*
9 *Laicus non est capax iuris spiritualis.*
10 *Consuetudine hodie quilibet undecunque habeat originem potest præsentari per patronum, siue laicum, siue episcopum, siue præsentatio sit facienda in sua diœcesi coram inferiore prælato, siue extra, dummodo præsentatus sit idoneus. & numero 12.*
11 *Episcopus patronus, siue ratione ecclesiæ, siue sui patrimonij potest præsentare alienigenam. & nu. 13.*
15 *Præsentatio facta per episcopum in ecclesia iuspa. habente habet uim institutionis.*
17 *Præsentatio non cadit in ecclesia collegiata.*
18 *Regularis est præsentandus in ecclesia regulari.*
19 *Incogniti an sint præsentandi, ubi q. non, nisi habita notitia morū & aliarum qualitatum.*
20 *Priuilegio Papæ stante, ut nullus alienigena possit beneficiari, sed beneficia personis oriundis idoneis illius ciuitatis referri, an in beneficijs patronatis possint alienigenæ præsentari.*

1 Succedit In ordine 24. arti. †an ille qui nō est de diœcesi de illa ciuitate de gremio illius ecclesię peregrinus uel incognitus præsentari possit in beneficio uacante. Et omnia ista conglutinando, dico esse tex. in c. gortamur. 71. disti nct. qui uult, patronos in ecclesiis patronatis non posse præsentare presbyteros aliunde uenientes, nisi sit de illa diœc. uel nisi uenerit cum literis cōmendatitiis sui epi, ut ibi clare patet, & idem hr in c. nullum. eadē cā & qōne, & quasi p totum. Hinc uult tex. in c. nullus. 61. dist. ubi etiam pul
2 chra & longa gl. †non posse in episcopum eligi aliquē extra ciuitatem. capitulum & diœcesim si idoneus reperitur in ciuitate, capitulo uel diœcesi, ut qlibet habeat fructum suæ militiæ in ecclesia, in qua suam transegit ætatem &c. ut ibi pulchre, qui text. proprie loquitur de ciuitate, & idem uult tex. in c. sacrorum. 63. distinctio.
3 ¶ †Hinc et dicimus, eligendū in epm debere esse unū de numero canonicorum, si in capitulo idoneus reperiatur, alias extra capitulum aliquis eligi pōt & dēt. c. ne pro defectu. & c. cū inter canonicos. ubi doc. de ele. Dy. in l. diuus Marcus. ff. de tut. & cur. datis ab his, d quo plFirma. in trac. de episc. in 2. li. in 1. par. in 16. q. & in 17. q. ibidē. †an ille qui est extra diœcesim sit postulandus
4 a suo ordinario. & qd si ille non uult eum concedere, & an Papa possit eligi extra collegium cardinaliū. & idē Firma. ibidem in 48. q. quærit, an episcopus possit eligi extra diœcesim. & alleg. quæ supra diximus de quibus p Abb. & doct. in d. c. cum inter canonicos. & in ca. ne p defectu. de elec. ubi quid qū non est facta electio infra tps a iure datum, & est facta deuolutio ad metropolitanū, an habeat eligere de gremio, & Ab. ibi tenet q sic.
5 ¶ †Hinc etiam dicimus, clericum peregrinum non posse institui sine approbatione, & literis dimissoris sui ordinarij c. fi. ubi Io. An. & oēs. de cleri. peregri. Adducit et p hoc tex. in c. si qs epōrū. 16. q. 5. a ɔrio sensu, nam ex quo ibi conceditur epis, ut possint in ecclesiis, in quibus hñt iuspa. in sua uel in aliena diœcesi pñtare, quē uelit, & sic cuiuscūqs diœcesis fuerit, ut et p doc. in c. significasti. ubi oēs hoc tit. in ɔrium ergo est ius cōe i pronijs

Ialeis, ut solum possint pñtare de illa diœcesi clericos & non alterius diœce. nisi cum literis cõmendatitijs, ut in d.c. hortamur. Hinc etiam dicit Abb. in c. ad decorē. de insti. tu. q ubi inde geniti essent idonei, non dēt post poni pp extraneos, & dicit hoc esse ualde honestum & fructuosum, ut quis in patria sua beneficietur, & unū nō occuparet beneficia vel stipēdia alterius, ne daretur materia de pauperandi beneficia, & ēt quia facilius inducuntur ad residentiam ciues quam extranei, ut ibi p eū. Hinc etiam dicit Abb. in c. significasti. de præbē. potius pñtari dēre non aduenas, & illos esse inclinandum q̃ aduenas, cum nō per aduenas magis prouideatur ecclesię q̃ p aduenas, & satis naturale esse, ut primo nostrates p uideantur, secundo loco aduenę d. c. ne p defectu. de cle. & facit c. non satis. 66 dist. Adduco etiā ad hoc id quod dixit Fede. cōsi. 95. super dubitationē articulis. in 3. dubio, pattonū uel patronam habentes præsentare monialē in monasterio posse præsentare quem uoluerit. dūmodo præsentet idoneam & aptam religioni & dēre recipi ad religionē, dum tñ de ciuitate & diœce. illius loci existat, licet patrona potuerit pñtare idoneiorē, ut ibi pulchre. Adduco etiam tex. pulchrum in c. fraternitati. de cle. non resi. ubi clericus unius diœc. nō potest recipi in alia diœcee. sine literis sui pprii episcopi, nec ut promoueatur ad ordines, nec ut ibi ɔferatur beneficium, quia possibile est in partibus suis esse notatū infamia depositū, uel quid life sibi accidisse, & ideo inde discessisse, & ideo aliená diœce. ɔtulisse, sed si uellet ibi recipi ut laicus & nō celebrare, nec bñficium habere bene accipi posset, an aūt tali ɔferri posset præbēda sine literis cōmēdantiis, Bouagnius doctor dicit, ut ibi refert Abb. q sic, qa p hoc nullum epo præiudicium inferetur, quod dictum dicit Abb. ipse admitteret, qñ præbenda ɔferretur illi in stipendiū & nō in titulū beneficialiter, quia de iure cōi eadem est rō in præbendis titularibus & in alijs bñficiis, alleg. c. sanctorum 70. dist. & quod not. Inn. in c. fi. de cle. non resi. Et extēdit prædicta ibi Abb. ēt in laicos, ut uoluit ibi doc. & dicit uideri tex. in c. primates. 71. dist. quod ipse intelligit laicum nō debere recipi in aliena diœce. sine literis cōmendatiuis. s. ut ad honores uel ad ordines promoueatur, qa nō dēt episcopus aliunde otiundum ordinare sine dictis literis rōne de qua s. ne in patria sua sit notarus aliqua infamia, ꝗuis in loco in quo quærit se promoueri faceret habeat domicilium. Postea do. Abb. ibi limitat oīa supra dicta, ut infra suo loco dicetur, & sic vr dicēdū pñtādū debere esse de gremio, de ciuitate, seu patria, vel saltim de diœcesi & cognitum, ut ex suprascriptis patet. Contra tō prædicta vr facere tex. in c. nouit. de iudic. nbi hr apud Deū nullam esse acceptionē pſonarū, & sic quēlibet debere admitti, siue nobilē, siue plebeum, siue ciuem, siue exterū cuiuscunque nationis sit, ut in apostolorum electione Christus fecit, quia duos tanq̃ apostolos ex nobilibilib. assumpsit. s. Paulum & Bartholomeū, & nō curauit cuius nationis essent, tex. eū ibi no. in glo. & per doc. in c. uenerabilis. de præb. ubi ēt Abb.
6 Hinc dixit Abb. in trac. de scismate. 13. col. † epm & ēt Papā posse eligi de quacunque natione, dūmodo non sit infidelis uel hæreticus. Imperator uero dēt esse theutonicus ex iure electionis, nō ex iure successionis. c. uenerabilē. & ibi gl. & doc. de elect. & pulchre prædicta ponit Firma. in d. trac. de epo. in 2. lib. in 1. par. in 36. q. & pro hoc etiam est tex. in c. monasterium. 16. quæstio. 7. ubi habetur, cōstructorē monasterii uel oratori posse cōmendare illud presbytero, cui uoluerit, dūmodo malus nō existat, cū instōne tñ episcopi, quod ēt vr probare tex. c. decernimus. eadē cā & qōne. q tñ vr requirere idoneitatē, & hoc ēt sentit & dicit Abb. in ɔsil. 59. q̃dam do. Io. de Raca. añ fi. primæ col. in 2. vol. q iura in hoc uoluerunt patrono morē gerere, ut præsentet quem uelit, dūmodo alias sit idoneus, & allegat supra scripta iura, & c. pastoralis. & c. cum dilectus. hoc illud. Ita ēt tenet do. Roch. ante tñ quam distinguat in uerbo honorificū. in 4. q. post medium secundæ col. qui ultra prædicta allegat & dicit in terminis hoc idē tenet Abba. in c. ea noscitur. in secundo notab. de his quæ fiunt a plato. & in cons. 76. inuocato Christi auxilio. in 3. dubio. in secundo. uolu. tu circa hæc dicta pro ista parte affirmatiua aduerte illa nullo modo obstare dictis pro parte negatiua. ¶ Et primo non obstat id quod dixi de clericis cuiuscunque nationis pñtandis & admittendis cum alis, quia (ut ex iuribus supra allegatis pōt apparere) in illis locis erāt in eadē tñ ciuitate uel diœcę. clerici diuersarum nationū, quia illā ciuitatem inhabitabant latini, græci, illirici, & similes, & dubitabatur, an alij q̃ nobiles, & latini debuissent admitti in gremio illius ecclesiæ cathedralis, & dicitur q sic, qa apud Deū nulla est acceptio personarum, nō tñ q illi essēt diu ersarum diœc. Vel secundo potest respondere, nā dato q ibi fuissent diuersarum diœcesium, uenerant tñ cum literis epōrum locorum ipsorum, & hoc ut iura iuribus ɔcordentur. c. cum expediat. cum ibi notatis. de elect. lib. 6. Secundum uero de illis iuribus, scilicet c. monasterium. c. decernimus. cum aliis. & auctoritas Abb. in præallegato suo consilio, patronos posse pñtare quem uelint eadem ratione, ut iura non sint ɔtia debent intelligi, quē uelint, scilicet illius capituli gremij ciuitatis diœce. & cogniti non aūt undecunque sint, quia ita plane uelle tex. nec auctoritas Abba. hoc dicat. Aliæ vero auctoritates Abb. in c. ea noscitur. & in consi. 76. supra allegatę non loquūtur in terminis nostris in rei ueritate. licet domi. Roch. dicat Abba in c. ea noscitur. clare loqui in terminis nostris, sed multū separatia ab istis, scilicet quando pattonus præsentauit absentem, quia dēt admitti si est cognitus. nō sequitur, ergo erat alienæ diœce. quia pōt esse quis absens & illinsimet diœc. & tamen ob nouitatem ordinarij, uel ob aliam causā non cognitus epo, & ideo distinguitur ibi, an sit cognitus uel ne, & non solum cognitus sed bene meritus, qa pñt esse de ciuitate, & non noti Pontifici, scilicet dīci pulli Iesus, quorum licet aliqui essent ex iudea, tamen non omnes erant noti Pontifici, sed solus Ioannes, & sic non probatur intentio do. Roch. nec ista pars affirmatiua. unde dom. Roch. ipse procedit ad q̃dā distī. ut ibi p eum, in qua ipsemet in sua limi. primi mēbri. dicit prædicta non habere locum, quando est alterius diœce. ꝗuis præsentatus sit notus Pōtifici, & sic in sua limi. uult non sufficere clericum alterius diœce. esse notum Pontifici, nisi habuerit literas cōmendatitias sui epi, p tex. in d. c. hortamur. 71 dist. & in c. fraternitati. de cle. non residen. Et ultra q̃ ipse do. Roch. in hoc sit sibi ɔtius, ut supra diximus, tenuit etiam ɔ doctrinam Abb. in c. cum iam dudum. de præb. & in d. c. fraternitati. de cle. non resi. s. † q licet quis de aliena diœce. non debeat ad 7
bñficium institui nisi cum literis cōmendatitiis sui episcopi, tñ hoc fallit ut ibi Abba. quando instituēdus est notus episcopo, quia poterit institui ad beneficium, & p moueri ad ordines, ex quo bene est notus ipsi ordinario, quod Abb. ibi dicit satis bene sibi placere. pro qua limitatione ipse Abb adducit tex. a ratione cessante. & ī c. duæ sunt 19. q. 2. Adducit & alteram rōnē, qa clericus secularis nō laicus non sūt ita subiecti epo, quo minus possint transferre domicilium, & acceptare aliud beneficiū sine licētia prælati sui. Adducit & tertiā rōnē, nā ex quo literæ cōmendatitiæ dñr, quia commendant mores proficiscentes, & hoc in notis non requiritur, qa pñt promoueri ēt sine examinatione 24. dist. c. t. & c. constitutis. de appel. ubi etiam ipse Abb. dicit se dixisse, ergo literæ commendatitiæ nō requiruntur. unde domi. Roch. sentit contra dictum Abb q Postea domi Roch. illam limi. composuit in primo membro distin. suæ, scilicet nisi sit alterius diœc. qa tunc ille literis cōmendatitijs præsentari non poterit, ꝗuis sit notus, limitat ipse, ut nō procedat in epo habente ius patronatus in aliena diœce. quia habet priuilegium præsentandi clericum quem uoluerit coram epo illius diœce. quasi sufficiat eius testimonium: & ista dicit esse uerba. Host. in summa huius tit. in uersi. ex qbus pueniē. per text. in c. fi.

c.si quis epõrum.16.q. 5.& dicit idẽ velle gl.in d.c.hor
8 tamur.71.dist.& ita residet in hoc. ¶†Tu aduerte, q̃ ꝑ
ueritate huius dicti habenda est examinandus intelle-
ctus.c.significasti.hoc tit.quia hic cadit, & ita fecit do.
Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 3 art. 51.q.nã cum
ibi q̃retur, an epõ competere possit iusp.& præsentãdi
in aliena diœcesi satis prolixe recitauit uarios intelle-
ctus.d.c.significasti.nullũ aliũ intellectũ dando,& eo-
dẽ mõ fecit conregnicola meus do.Philip de Sarra.in
lectura huius tit.in d.c.significasti.recitãdo intellectus
illius.c.nil aliud addẽdo.Tu ver ò sub breuitate recita
illos,& vide si vltra eos poteris aliũ magis congruũ re
perire. Dic ergo primum intellectũ in isto ordine fore
illũ quẽ ponit Inn. ad illũ tex.nã cũ opponeretur ꝯ cũ
volentẽ quẽ hr̃e ius præsentãdi in ecclesiis, & tñ ad eũ
spectare ius instituendi.16.q.7.c.nullus.de elec. cũ ec-
clesia de his q̃ fiũt a prælа.c.nouit. datur intellectus ad
illum tex.c.significasti.q̃ si patroni alicui epõ nomine
ecclesiæ suæ concesserit præsentationẽ aliquarũ eccle
siatũ cõstitutarũ in alienis diœce.epi diœcesani dẽnt
admittere p̃sentatos ab illo epõ cui donatũ fuit iusp.
& sic soluit ꝯ:nã hoc casu non hr̃e institutionẽ sed præ
sentationẽ;quia est in aliena diœce.& sic ille tex.ema-
nauit,ut decideret,epm posse hr̃e iusp.ĩ aliena diœce.
& q̃ tunc non hẽt instituere,sed præsentare,& de iure
speciali posse hr̃e ius præsentãdi in aliena diœce. & ſm
hũc intellectum doc.ibi ponunt primũ summarium.
Iste intellectus licẽt ĩ se sit verus;qa põt hr̃e eps iuspa.
in aliena diœce. tñ non procedit in illo text.primò ex
hoc quia ſm eũ illa decretalis esset superflua, & de nõ
dubio ꝯ proæ.Greg.& c.si papa.de priui. li.6. nã cũ pa-
trono ẽt laico sit cõcessum,vt præsentare possit ad be-
neficia,& nullo iure distinguatur,an sit in una diœce.
an in alia.multo fortius & epõ vñ esset de casu indubi-
tabili illa decretalis, qđ non est dicendũ.Immo tu dic
vltra doctores ipsa decreta esse superfluam qa hoc ad
literã est dispositũ in d.c.si quis epõrũ.16.q.5.non erat
ergo casus dubitabilis, & q̃ possit esse eps patronus in
aliena diœce.dixi s̃.in 1.pars.1.li.in 8. q.prin.in 2.artic.
9 ¶†Et vltra illum tex.est ratio;nam negari non põt, lai
cum ex se non esse capacẽ iuris spiritualis.c.sacrosan.
& c.messana.de elec.c. 2.de instit.cũ simi.nec aunexo-
xũ spiritualitati.c.quãto.de iudi. nisi ex gratia.c. 3. hoc
tit.si ergo laicus põt esse patronus ecclesiæ in oĩ diœ-
ce.in qua ecclesiã cõstruit,quõ possumus dubitare de
epõ ecclesiam fundãte ratione sui epatus permaxime
de iure capacissimo? Certe nulla poterat cadere dubi-
tatio, cũ in eo sit maior ratio q̃ in laico, & uideamus
ẽt personas ecclesiasticas posse esse indifferenter patro
nas sicut laicales,ut hoc tit.& maxime in c.unico hoc
tit.li.6.& diximus in quã pluribus art.dictæ 8.q.princi.
2. par.1.lib. & sic iste intellectus non põt adaptari ad
illum tex.præsertim cum nullo mõ possit ibi conside
rari cum loqui de iurep.existẽte in aliena diœce. cum
uerba illius tex.non possint adaptari ad hoc.& istud di
cere esset diuinare ad illũ tex. Et quia gl. videbat hũc
intellectũ non cõgruere,ideo accõmodauit aliũ intel
lectum ad illũ tex.& præsupponit tex.illũ hr̃e in litera
epis,& sic eũ expresse uelle,q̃ qñ eps est adeptus iuspa.
in diœce.aliorũ eporum,præsentabit epis uel aliis infe
rioribus prælatis,in quorum diœcesibus & parrochiis
ecclesia est fundata,& sic ex istis ſm Car.gl.vr̃ intellige
re illũ text.loqui,sed in litera libri mei,& credo aliorũ
hr̃ epi,& nõ epis,sic si bene esset epi in litera qui præsen
tarent in aliena diœce. litera illa inducit speciale.ſm
Hug.prout eum ibi refert glo.& in hoc est priuilegium
epi,ut præsentare possit clericum cuiuscunq; diœce.
& non tñ suæ.sed ẽt alienæ,ut est tex.in d.c.si quis epi-
scoporũ.16.q.5. & per hoc ur̃ tolli ꝯrium de superflui-
tate,& de non dubio,nam tunc apparet ratio dubitan-
di.s.quia clerici peregrini non possunt institui sine ap-
probatione,& literis commendatitiis suorum episco-
porum.c.fi.de cler.peregri.& c.hortamur.71.dist. Po-
stea glo.vr̃ recedere ab hoc,qa litera.d.c.si quis episco-
porum.nõ dicit illud ad quod eã allegat Hug.sed dicit
ordines quos desiderat clericus ibi ponere,quasi dicat,
& sic non dicit q̃ præsentet,vñ adhuc vr̃ obstare ꝯria.
c.hortamur.& c.clericus.71.q.& c.fi.de ele.peregri.&
ita gl.ibi residet.Host.uerò quẽ multi sequuntur impu-
gnat hunc intellectum;quia dictũ præcedẽns.s.priuile
gii episcoporũ, ut præsentent, quẽ velint,procedit de
iure, de cõsuetudine hodie quilibet patronus ẽt laicus
potest præsentare clericum vndecunq; originem tra-
hentem,arg.c.cum deputati.de iudi.& c. ad decorem.
de instit. Et illud quod dicit Host.sequuntur Io. Andr.
Card.Butri.& alii hodie militare huiusmodi cõsuetu-
dinem per quã specialitas in epos a iure introducta nõ
10 censetur specialitas†vñ concludunt de consuetudine
hodie siue sit eps,siue laicus patronus,siue præsentatio
sit facienda in sua diœce.corã inferiore prælato siue ex
tra diœce.coram altero epõ præsentatũ fore instituen-
dũ,dummodo sit idoneus, & eius bona uita,& idonei-
tas sit cognita,ut dr̃ in d.c.ad decorẽ.de instit.oĩs enim
q̃ facit iustitiã Deo acceptus est , ut ibi.Nec obst iura s̃.
alle.s.c.fi.de cleri.peregri. & c.hortamur.71.dis.ubi hr̃
quẽ institui nõ posse sine literis dimissoriis sui epi,quia
illud procedit de iure antiquo & de rigore, sed in epõ
præsentãre est secus.& idẽ hodie ex ꝯsuetudine in quo
libet præsentante ẽr laico.Tu aduerte ad hunc intelle-
ctũ, nã si bene ꝯsidereſ, iste intellectus hẽt duo capita,
vnũ præsupponẽdo epm acquisiuisse iuspa.pro suo epi
scopatu fundãdo ecclesiã in aliena diœce.& in hoc ca-
su est priuilegiũ,ut præsentet quẽcunq; ẽt extra diœce.
& proxime late est dictũ. Aliud est caput dicti intelle-
ctus.s. epm acquisiuisse iuspa.nomine ecclesiæ suæ in
ecclesia existente in sua diœce.sed institutionẽ illius
iure speciali spectare ad inferiorẽ prælatũ eius diœce.
ut hoc casu ipse episcopus effectus patronus possit præ
sentare quẽcunq; ẽr extra eius diœce.existentẽ,qa illã
eius præsentatio approbat . Et licẽt hic intellectus sit
clarus cũ proxi.præcedẽ.notato intellectu,& sic ur̃ idẽ.
Tñ Io And.in d.c.significasti.ponit hũc ꝑ alio intelle-
ctu,licẽt reuera fuerit gl.ibi.& dicit illũ intellectũ pro
cedere;qa eps illũ quẽ præsentat approbat suo inferio
ri instituere habẽti iure speciali,quia in sua diœce. ap-
probare põt,arg.d.c.fi.de ele.peregri.& sic Io.And.po-
nendo hũc intellectũ, ut separatũ a præcedenti ur̃ uel-
le tex. in d.c.significasti.loqui in terminis intellectus p̃
cũ positi.s.qñ præsentatio p epm fit in ecclesia, in qua
acquisiuit iuspa.existente tñ in sua diœce.licẽt institu
tio illius iure speciali spectet prælato inferiori se. Nũc
vidẽdũ est,an isti duo proxime immediatè relati intel
lectus ad d.c.significasti.hoc ti.procedant, & postea ui
debimus, an in se ueri sint. Capio igitur primũ, qui sit
talis , videlicet, q̃ eps acquisiuerit iuspa.ex donatione
uel aliquo alio legitimo titulo a patronis ĩ ecclesia exi
stẽte in aliena diœce. & possit præsentare quẽcunq; ẽt
alienigenã , & fore admittendũ ex priuilegio episcopi
non obstante ꝓhibitione.c.fi.de cleri.peregri.cũ simi-
li.Ad hoc dico ut proxime dixi in reprobatione primi
intellectus dati ad d. c. significasti.qa non est uerbũ in
illo tex.designans ecclesiã patronatã ibi fuisse in alie-
na diœce.& hoc dicere est diuinare ad illum tex.ut ẽt
ibi do.Card.dicit.Et si bene hoc esset,nihil de nouo in
duceret,& esset superfluũ & sine cã dubitationis ; quia
hoc erat iã dispositũ in sæpe allega.c.si quis epõrũ.16. q.
5. s. epm patronũ in ecclesia fundata in aliena diœce.
posse præsentare,quẽ uelit:& quãuis gl. in d.c.significa
sti.hoc tit.uelit dicere illũ tex.hoc nõ probare , ex quo
dr̃,epm posse ordinare quẽ uelit,& sic non præsentare,
ista obiectio est nullius momenti;quia illud ordinare
non põt intelligi ad ordines.ex quo ibi non hẽt nisi p̃n-
tare,cũ sit mere patronus, & reliqua ad epm illius diœ
ce.in qua ecclesia fundata est spectãt. c. transmissam.
& ibi gl.de ele.c.conquerente.de offi.ordi. cum simi.
ergo in illo tex.probatur ista intentio, & q̃ hoc etiam
disponat.c.significasti.esset superfluum & super indu-
bitabili igitur nõ dicendũ. Tertium vero intellectum

qui est membrũ secundi, vt s̃. dixi, eodẽ mõ reprobo.
nam ille intellectus vult, epũm acquisiuisse iuspa. in ec
clesia existente in suamet diœce. verũ ꝙ institutio il-
lius spectat ad inferiorẽ prælatũ, & ꝙ ibi epũs p̃sentare
põt quẽ vult ẽt alterius diœce. quia vr̃ illũ approbare.
& hoc similiter est de indubitabili, nã sicut laicus præ-
sentare põt in ecclesia patronata, cuius institutio spe-
ctat ad inferiorẽ prælatũ iure speciali, eodẽ mõ. & epũs
ad quẽ iuspa. est translatũ, uel per eũ acquisitũ: cũ ma-
ior sit rõ in epõ capace q̃ in laico incapace, vt dixi. in re-
probatione primi intellectus, & si diceres de nouo in-
ducere, ut possit p̃sentare quẽ velit, & ab inferiore fo-
re instituẽdũ, dico adhuc esse de indubitabili: cum de
qualitate alienigenæ seu pegrini fides faciẽda sit diœ-
cesano ordinario. d. c. hortamur. 71. dis. & d. c. fi. de cle.
peregrinis. vñ ipso epõ præsentãte inferiori suo in sua
diœce. non requiritur approbatio inferioris, sed ipsius
ordinarii qui præsentat, ergo nulla alia fides est facien-
da, tũ quia corã inferiore nõ requiritur, tũ ẽt quia si be
ne requirerẽt per ipsummet epũm præsentantẽ esset fa-
cienda, ergo nihil de nouo induceret illa litera, & p cõ
11 sequens intellectus ipũ non procedũt. ¶ †Et per istam
attentarẽ vnũ qđ credo verũ, vt nõ solũ qñ epũs est pa-
tronus rõne ecclesiæ suæ, sed ẽt ut priuatus & sic rõne
patrimonii in ecclesia suæ diœce. in qua inferior p̃la
tus iure speciali hẽt institutionẽ, poterit p̃sentare quẽ
velit ẽt alienigenam; quia ipse eum approbat ex supra
scripta ratione. Vnũ tñ mihi placet, ꝙ Io. And. dando
hunc tertium intellectũ vult alios duos intellectus nõ
procedere. s. ꝙ ecclesia esset fundata in aliena diœce.
& ẽt ur̃ uelle, ꝙ non possit per epũm præsentari, nisi exi-
stẽs de eadẽ diœce. ut in illo intellectu quẽ s̃. retuli ap-
paret. Et iõ est deueniẽdũ ad discussionẽ, ex quo intelle
ctus assati nõ conueniunt literæ. d. c. significasti. an sal
tim sint ueri in se. Et dic primò, epũm habentẽ iuspa. in
ecclesia alienę diœc. posse p̃sentare epõ illius alterius
diœce. quẽ uelit, quamuis alienigenã ẽt sine literis cõ-
mendatitiis, qđ tenẽt supradicti oẽs doct. & ẽt do. Car.
& non vr̃ discrepare nisi gl. in d. c. significasti. quæ non
militat, ut s̃. dixi. tenet ẽt Pau. de Cita. in hoc tract. in 6.
par. in 3. art. in 30. q. & clarius in 51. q. ubi dicit, hanc es
se cõmunem opinionẽ, & Roch. similiter in hoc tract.
in uerbo honorificum. in 4. qõ. in 2. col. in uersic. circa
aliud de incognito. Abb. & Philip. de Sarrace. in d. c. si-
gnificasti. & Gaie. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in fi. 48. col. &
in prin. seq. & ratio specialitatis est; quia pp personæ p̃-
sentantis dignitatẽ credendum est ei. gl. fi. in d. c. si quis.
epõrum. c. epũs de loco 8. q. 1. sic ẽt literis abbatis credi-
tur pro monacho ordinando. c. monachi. el. 1. 16. q. 1.
& hoc idem vult Arch. post gl. in c. hortamur. 71. dist.
& ad c. hortamur. & ad c. fi. de cle. peregri. respõdetur,
illud esse de iure cõi, secus in epõ pp sui prorogatiuã,
ut fatetur gl. in d. c. hortamur. quã sequitur Hug. Ala.
& Io. ibi. & hanc dicit esse cõem opinionem Archi. in
d. c. si qs episcoporum. & uoluit Host. in summa huius
tit. in §. ex quib. aduerte tñ ad unum quod uoluit Pau.
de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 3. arti. ante fi. 51. q. ꝙ si-
cut in casibus in quibus dicimus epũm patronum posse
in alia diœce. præsentare, ita ẽt licebit collegio, uel ec-
clesiæ præsentare aliquẽ in alio collegio uel in aliena
ecclesia, & alleg. Ab. hoc colligentem ex d. c. significa-
sti. in 1. nota. pro quo dicit Abb. & Pau. facere tex. in c.
fi. hoc tit. Eodem mõ dicit ibi Pau. aliqua ecclesia põt
suiipsius esse patrona & libera, ut si patroni ius eis com
petens ipsi ecclesiæ remiserint, ut in c. unico. hoc tit. li.
6. & tunc si in eadem ecclesia plures sunt sacerdotes.
puta quia collegiata; tunc inter seipsos de seipsis p̃len-
tabunt. si aũt esset unicus sacerdos, tunc epũs præsenta-
ret & cõferret, ad quem iure ordinario spectat puisio
eccl. c. oẽs basilicę. & c. nullus. 16. q. 7. tñ aduerte ad hoc
dictum Pau. nam ur̃ uelle in ecclesia collegiata cadere
præsentationem. & hoc est falsum, ut diximus s̃. in 5. q.
prin. huius par. in 1. art. unde non procedit eius dictum,
nisi diceremus illud habere locum non in principali
rectore ecclesiæ collegiatæ, sed in aliis dignitatib. ca-
nonicatibus & præben. in quibus cadit præsentatio, ut
diximus in d. 5. q. prin. in 3. art. Secundo non procedit
dictum Pauli in eo quod dicit, si patronus remisit, ec-
clesia efficitur patrona suiipsius, nam si remisit nõ do-
nauit, & sic non transtulit iuspa. sed ecclesia efficitur li
bera, quia cessat iuspa. quod patronus in ea habebat,
& non est aliter ecclesia gubernanda nisi ut libera, ut
uolũt doct. qñ patronus uendit iusp. quia illud amittit
et ecclesia libera efficitur, de quo diximus supra in 2.
par. primi lib. in 5. q. prin. in 2. & 3. art. si uero donauit,
tunc procederet & posset fieri præsentatio; qa ex quo
iusp. transiuit in donatarium, adhuc durat velut in ha-
bente causam a patrono donante iuxta diffinitionem
iurispa. ibi ipse uel is a quo causam habet, ut in rubr.
huius tit. Aduerte ẽt ad primum dictũ Pau. & Abb. qa
non clare loquunt̃, an collegia & ecclesiæ possint præ-
sentare quẽ velint sicut epũs, sed bene dicerẽ illud, ꝙ nõ
possint præsentare sicut epĩ, quem uelint, debere intel
ligi hoc procedere, qñ præsentari sunt tales, de quibus
credi possit collegio uel ecclesiæ, & eorum fidei stare,
ut tunc possint præsentari, ut epĩ cogita tñ quõ hæc p-
12 cedant. ¶ †Secunda conclusio quę discutienda venit,
an in se sit vera, est, an procedat dictum Host. in d. c. si-
gnificasti. hodie de consuetudine, non solum epõs pa-
tronos. sed ẽt laicos in quacunq; diœce. posse præsenta-
re quẽ uelint quamuis alienigenã. & dicut volunt oẽs.
in d. c. significasti. ubi Io. And. Cat. But. & alii, talẽ cõ-
suetudinem hodie hoc hẽre sm eos. Sed hoc dictũ Hos.
est intelligendum sm But. & alios doc. ibi, dummodo
præsentandus clericus sit idoneus & cognitus, ut s̃. di-
ximus. & plene uoluit Pau. de Cita. ĩ hoc trac. in 6. par.
in 3. arti. in 30. & in 51. q. & ꝙ hoc hodie sit cõe tã epõ
q̃ laicis patronis non de cõsuetudine, sed de iure ur̃ te
nere Gaie. in d. repe. c. fi. de elec. lib. 6. in prin. 44. col. qa
indistinctè ibi loquitur, licet eius dictum posset intelli
gi de consuetudine. Sed ad hæc dic vnum istud de con
suetudine non reprobare sm intellectum, opponẽdo,
ꝙ nihil noui inducat, cũ consuetudo hoc induxerit in
oĩbus patronis, ergo nulla specialitas in epõ, nam non
sequitur hoc, cõsuetudo hoc induxit, ergo reprobatur
intellectus canonis idem dictantis, antequam inducta
esset consuetudo, certe satis mirandum est de docto-
13 ribus hoc dicentibus. ¶ †Tertia conclusio est discutiẽ-
da, quæ procedit ex tertio intellectu supra posito. s. an
sit uerum in se, epũm posse præsentare quẽ uelit ad ec-
clesiam existentem in sua diœcesi, in qua iuspa. acqui
siuit, cuius institutio spectat iure speciali ad inferiorẽ
prælatum, & clarum est, epũm posse præsentare, quem
uelit, siue habens instituere iure speciali sit prælatus in
ferior epõ subiectus, siue alterius diœce. hoc ius habẽs
iure speciali in diœce. epĩ præsentantis; quia in diœce.
sua suo iure utitur, per ea quæ s̃. diximus, & in hoc non
est dubiũ, & ideo reprobatur ille intellectus. ¶ Trãseo
igitur ad quartum intellectum d. c. significasti qui fuit
Innoc. videlicet, iuspatro. fuisse donatum epõ sine con
sensu alterius superioris, vñ uidebatur non tenere, cũ
ipsemet non posset auctorizare in facto proprio clem.
si una. de rebus ecclesię non alienan. cum simili. ¶ Tñ
ipsemet Innoc. dicit hunc intellectum non procedere,
nam ponderanda est litera illius text. quæ innuit, con-
cessionem esse factam post promotionem ad epatũ, &
sic vr̃ facta ecclesię & eius intuitu & non epĩ, quo ca-
su tenet ẽt sine consensu superioris c. illud. hoc ti. & c.
unico eo. tit. li. 6. cum ergo teneat donatio debet & te-
nere pręsentatio, & sic iste intellectus nihil de nouo in
ducit, & ideo non congruit illi literæ, & ꝙ qñ donatur
iuspatrona. pio loco a laico, non requiratur superioris
consensus, diximus supra in secundo parte primi li. in
2. q. principa. in decimo articulo. ¶ Et quia prædictis in
tellectus non uidentur procedere, Cardi. & alii in d. c.
significasti. transeunt ad quintum intellectum, uideli-
cet, ꝙ in illo tex. non fuerit donatum iusp. sed fuisse trã
slatam in episcopũ solam præsumptionem pro prima
vice

uice quod uidetur velle ibi tex. dũ dicit p̃ntationes, &
dubiũ erat q̃ debat distingui, an donũ iuris præsentãdi
q̄ prima uice fuisset facta ante uacationẽ uel post, an cũ
uniuersitate aliorum iurisi an sine, ut in c. fi. de cõcess.
Præben. & tñ q̃a erat facta pro una uice illa translatio
in ep̃m posse ep̃s p̃sentare quẽ uellet nõ obstãte dispõ-
ne. d. c. fi. de cõcess. preb. & sic de nouo inducere, ut in
ep̃o nõ haberet locum. d. c. fi. q̃ quidem est ualde notãdũ
s̃m Car. & doc. & diximus s̃. in 4 q. prin. huius partis in
2. arti. in uersi. potest etiam limitari. & rõ uidet in prõ-
ptu; q̃a fraus quæ p̃sumitur & uetatur in d. c. fi. cessat &
nõ p̃sumit in episcopo maxime cũ res reuertatur ad na
turã suam; q̃a de natura beneficiorum est ut illis proui-
deatur per episcopum. c. oẽs basilicæ. 16. q. 7. Inn. p̃ illũ
tex. in c. cũ uenerabilis. de excep. cũ simi. de facili ergo
a patrono p̃ntatio reuertitur ad ep̃m in quem fraus nõ
præsumitur. ab exordio. 36. dis. Dicunt etiam doc. in d.
c. significasti. hunc intellectum inducere nouũ, de quo
proxime restringẽdo. d. c. fi. de cõcess. p̃b. qui nvult patro
num posse concedere episcopo ius præsentandi sine
uniuersitate rerum cum quæ fieri debet per c. ex literis
& c. cũ seculum. hoc tit. Certe licet nullus dicat nimiũ
miror de doctoribus hoc ultimũ dicẽtibus, nã iste in-
tellectus nihil habet commune cũ materia. c. ex literis.
& c. cũ seculũ. hoc ti. ibi. n. tractat̃ de alienatiõe iurisp.
aliquo titulo prohibito, q̃ fieri nõ posset nisi cum uni-
uersitate exemplũ in uenditione & datione ad firmã
tur ibi. Intellectus uero iste loq̃tur qñ conceditur pro
una uice ius præsentandi, qui modus est permissus & nõ
prohibitus, dummodo postq̃ ecclesia uacauerit, uel an
te uacationem cũ generali mandato ad oĩa agẽdũ; cũ
ista ergo generalite loq̃tur d. c. fi. & hic intellectus facit
hoc speciale in episcopo ut possit sibi cõcedi ius præsẽ
tãdi anteq̃ ecclesia uacet, & sine generali mãdato cũ
cesset ĩ eo p̃sumptio captãdę mortis de qua in d. c. fi. igi
tur nõ loq̃tur de universitate rerũ de qua loquitur tex.
d. c. ex literis. & d. c. eum seculum. & ideo in relatione
ipsius intellectus bene dixi q̃ non distinguatur, an ãte
uacationẽ uel post, & an cũ uniuersitate iurisi dixi, vel
sine & nõ rerũ habẽdo respectũ ad generalitatẽ man
dari comprehẽderis oĩa iura cõstituentis ut p doc. in d.
c. fi. & sic ista nouitas nõ p̃cedit ex isto intellectu. Bene
dubito an hic intellectus ad illã literã. d. c. significasti.
adaptari ualeat, licet in se possit esse uerus, & dico nõ
posse adaptari ad illam literam, una sit præsentatio, q̃a
si hoc esset uideretur facta intuitu personæ, & non ec-
clesiæ, ex quo ɔcessio in p̃sona ep̄i cõsumaret̃. s. ille p̃sẽ
tãdo, quo casu non cadit ponderate ut tex. ille faciat
episcopus fuisse adeptũ præsentationes p̃ ecclesia sua;
dicit. n. post p̃motionẽ suã, & sic postq̃ est episcopus, vt
denotet cõcessionem fuisse factã ecclesiæ, & ad hoc vt
ecclesiam cõseruat opus est esse p̃petuũ vt etiã possit &
cum alijs successoribus perpetuari; quia tunc v̄r facta
ecclesiæ. p̃ ea quæ dicit Abb. in c. qñ abbas. de offi. de-
le. 2. col. & in c. requisisti. in 1. & 4. col. de test. & Bar. in l.
annua. §. Titia. ff. de annu. leg. & Io. And. in reg. priuile
giũ. de reg. iur. lib. 6. in mercu. q̃a hęc est una de circũstã
tijs, s. ut trãseat ad successores qñ donatio dr̃ facta intui-
tu ecclesiæ, ut late diximus s̃. in secũda par. 1. lib. in 1. q.
princ. in 13. arti. & sic cum ille intelectus non consonet
illi literę & p̃ alia iura nõ p̃bet̃ eius dictum nõ est uerũ
in se nisi dicamus præsumptionem quæ est p̃ ep̃o hoc
facere. & illud dictũ p̃bari p̃ auctoritatẽ Car. & aliorũ.
Et sic uidetur nullũ dictorũ intellectuum cõgruere illi
text. cap. significasti. q̃uis in se sint ueri. & dicit ibi. Car.
ista esse subtilia potius q̃ utilia, ut ibi per eũ. Et licet do.
Car. dixerit ista esse subtilia & nõ utilia, ego dicerẽ ea
esse vtilia & indagãda de necessitate, tũ vt ex illo text.
c. significasti. habeamus aliquẽ fructũ, tũ ẽt quia turpe
esset canonistis dicere illũ tex. nihil disponere, & esse su
14 perfluum in iure ɔ̃ proemiũ Gregorianũ ¶ †Vnde ego
darẽ aliũ, & sic sextum intellectum qui v̄r mihi, ni fal-
lor, illi literæ optime quadrare, & antequam ad illũ de-
veniã p̃mittã aliqua. & primo aliud esse fieri deuolutio
nem ad superiorem ob negligentiã non eligẽtium, uel
non præsentantium, & aliud esse donari iusp. ordinario
habẽti instituere, & ex hac uia ipsum hr̃e prouidere ec-
clesię & licet ista diuersificatio de se pateat tamen ma
gis clare illã demonstro, uã negari non põt prouisionẽ
oĩum ecclesiarum spectare mero iure ad ordinariũ su-
pra alleg. iurib. c. oẽs basilicæ. & c. nullus. hoc tit. 16. q. 7.
& c. cum uenerabilis. ubi Inn. & Moder. de excep. qñ er
go aliqua electio, uel præsentatio, & maxime præsenta
tio spectat ad aliquos, & præsertim laicos, hoc est de iu
re speciali uel ex gratia, ut in c. cum contingat. de foro
competen. & in cap. 3. hoc titu. cum ergo habens elige
re uel præsentare est negligens in pęna cessat pro illa ui
ce ius ipsorum, & ideo deuoluitur ad superiorem, & de
superiore in superiorem, ut notatur in capitu. 2. de con
cess. præben. & in c. ne pro defectu. de elect. c. quoniam.
cap. si uero. & c. cam te. hoc titu. unde iste superior hoc
casu habebit ecclesiæ prouidere ex iure patronorũ ces-
sante & eius iure reconualidato, & sic hoc sibi spectat,
ut ordinario. quando uero hẽt iuspa. uel præsentãdi ex
donatione patroni laici non habet illud ius iure suo re
conualidato, sed hẽt cãm ab ipso patrono & non iure
ordinario, sed uelut habens causam a patrono efficitur
patronus, ut dicitur in diffinitione iuri spa. ibi, ipse uel
is a quo causam habet, ut per doc. in hac rub. & nos dixi
mus supra in primo arti. primæ quęst. princ. primæ pat.
primi lib. unde in omnibus representat personã dona-
toris quod nõ est in casu præcedenti. Item episcopus ef
fectus patronus ex donatione patroni est perpetuus pa-
tronus ipse & successor. ex quo est facta donatio digni-
tati d. c. qñ abbas. de offi. deleg. & habet semper proui-
dere indemnitati ecclesiæ, ut tenebatur patronus face-
re. ut similiter doc. in hac rub. dicunt, & gl. in c. piæ mẽ-
tis. 16. q. 7. sed qñ est iure deuoluto, prouidet ex defectu
& negligentia & sic mediãte culpa patroni, quando ex
donatione sine culpa. Hoc sic præmisso dico. intellectũ
ad illum tex. q̃ episcopus pro sua ecclesia ex donatione
vel ex aliquo alio licito titulo adeptus est iuspatron. in
ecclesiis existentibus in sua diœce. & dubitabatur, an
unico actu poterat expedire utrunque, scilicet præsen
tationẽ, q̃ hẽt facere ut patronus, & institutionem, quã
hẽt facere ut ordinarius, & uidebatur dicendum q̃ nõ,
arg. eorum quæ dicuntur in d. c. ne pro defectu. de ele.
sed tñ Papa in d. c. significasti. contrarium decidit, & sic
15 †q̃ sola p̃sentatio vel admissio, q̃ ep̃s facit de aliquo in
ecclesia, in qua iuspa. est adeptũ habeat uim utriusq;. s.
præsentationis & institutionis absque aliquo alio facto
& hoc probatur ibi post promotionẽ suam, & sic appa-
ret acquisiuisse iuspatro. p̃ ecclesia sua, & q̃ loquatur
de ecclesiis existentibus in sua diœce. apparet ibi p̃ eccle
siis sibi cõmissis, et sic in ecclesiis suæ diœc. quæ oẽs sunt
sibi cõmissę, quia earum curã hẽt d. c. nullus. 16. q. 7. nã
episcopus est prælatus saltem mediatus cuiuslibet ec-
clesiæ inferioris suæ diœce. & per eum illæ sunt gubernã
dæ 10. q. 1. ca. regenda. et c. nouerint. & uoluit Inn. in c.
requisisti. de testa. et de consti. cum accessissent. et Abb.
in c. 2. de insti. ¶ Et si aliquis diceret, istum casum etiam
esse de indubitabili, quia decisum p̃ doc. in d. c. ne p̃ de
fectu. de elec. cũ sim. dico illũ tex. hoc non decidere, sed
potius oppositum uerũ decisiones hoc nolẽtes ibi sunt
doctorũ, unde necessaria erat ista decisio canonis. Vel
dato quod in illo tex. esse facta decisio, loquitur in eligo
re habentibus et non præsentantibus. Et sic diceretur
ista duo a pari procedere, ut sępe diximus, et dispositũ
in uno haberet locum in alio, c. fina. iuncta glo. de ele-
ctio. lib. 6. ad hoc dico ibi fuisse decisum, quando elige
re, et confirmare, vel præsentare, et instituere spectabat
ad unum iure deuoluto ex culpa seu negligentia et ad
illum ad quem debebat, sed nos sumus in donatione
iurispatrona. facta habenti instituere, in quo casu mili
tat alia ratio, et sic uidebatur casus dubitabilis, et ne-
cessaria erat hæc decisio, et ideo emanauit tex. in d. ca.
significasti. qui declarat hanc dubietatem, et sic in d.
capit. significasti. est casus de hoc, quem allegabo dum

diſcutiam illum articulum, an iure deuoluto, vel hoc
iure de quo iuniſto intellectu epiſcopus pręſentationē
& inſtitutionem vnico actu expediat, de quo in iſto ſe-
cundo lib. in 3. par. in 2. q. princi. in 19. art. Et ſecundū
hunc intellectum poſſumus dicere, illum tex. c. ſignifi.
caſti. ēt probare epiſcopū in illo caſu poſſe præſentare
& ꝑ inſtituto habere quē uelit, quamuis alienigenā,
16 dūmodo ſit idoneus, vt ibi uult tex. ¶ † Pro clara ergo
intelligentia oīum ſupraſcriptorum & cōcordia ꝯrio.
rū ſupra deductorum diſtingue in præſenti arti. ꝙ aut
nos ǭrimus, an debeat præſentari in eccleſia aliquis de
17 gremio & capitulo, an extra illud. Et dic ꝙ ex † quo ī ec
cleſia collegiata nō cadit pręſentatio. c. nobis. hoc ti. &
diximus ſupra in 5. q. prin. huius partis in 1. artic. in qua
eccleſia collegiata ſolet eſſe gremium, uel capitulum
ut ibi diximus, cū declarauimus, q̄ dicat̄ eccleſia colle
giata, & iſto caſu nō habemus q̄rere, an ſit ꝑſentandus
de gremio, ſed an ſit eligēdus, quod nō eſt materiæ nr̄ę
niſi loqueremur de prębendis in q̄bus cadit iuſpa. licēt
ſint in eccleſia collegiata, vt diximus in d. q. princ. in 3.
18 arti ¶ † Et dicerē, ꝙ aut loquimur in eccleſia regulari,
& non eſt pręſentandus, niſi regularis illius eccleſię, ꝑ
ea q̄ diximus ſ. in ꝑſenti q. prin. in 23. arti. Aut loq̄mur
in eccleſia ſęculari, & tunc a fundatore in limine fun-
dationis eſt data lex, ꝙ non poſſit ꝑſentari, niſi exiſtens
de illo gremio & capitulo, & ſeruanda eſt, ut diximus
ſ. in 1. par. primi lib. in 9. q. prin. in 1. & 2. arti. & hoc etiā
dic in omni mēbro, vt data iſta lege a fundatore in li-
mine fundationis eccleſiæ illa ſeruanda ſit. & plus dice
rem, ēt ſi ſit appoſita ſine ꝯſenſu epī; quia non eſt con-
tra ius cōe, ſed ſm ius cōe. l. c. hortamur. ſi. d. quo caſu
non requiritur conſenſus epiſcopi, ut diximus in d. 9. q.
princ. in 1. art. in 1. & 2. concluſio. immo ſi ſecus fieret,
dicerem non tenere. Aut nulla lex fuit appoſita a fun-
datore, & honeſtius eſt dicere, ꝙ præſentetur clericus
exiſtens de illa eccleſia, argu. eorum quæ dn̄r in d. c. hor
tamur. & in c. ne ꝓ defectu. per doc. de ele. uel dic ut di
cemus in ſeq. diſt. ſeu mēbro. Si uero querimus, an ſit
ꝑſentandus de diœce. & an poſſit præſentari exiſtēs ex
tra diœceſim, & tunc aut eſt dubitatio, quia nō habēt
literas dimiſſorias, aut dubitatur, ex quo non ſunt diœ
ceſani. Primo caſu dic ꝙ aut loquimur dubitari ex pſo-
na ꝑſentantis, & dūmodo ſit ſibi cognitus, & non re-
quiruntur literæ cōmendatitiæ, aut ex pſona habentis
inſtituere, & non dēt admitti per epm, niſi habeat lite-
ras cōmēdatitias, vel alias ſit ſibi notus per ſupra late
dicta: & voluit Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 3. ar
ti. in 30. q. Secundo vero caſu, qn̄ dubitatur, an poſſit ꝑ-
ſentari eo quo non eſt de diœce. & dic de mero iure nō,
poſſe ꝑſentari, donec in diœce. reperiuntur idonei: qn̄
vero non reperiuntur, tūc pōt haberi recurſus ad illos
q̄ ſunt extra dięce. & ſic ꝯcordantur iura ſupra in ꝯriū
adducta, ut iura primo loco allegata ꝓcedāt qn̄ in dię.
reperiuntur idonei. iura vero in contrarium adducta
quando in diœceſ. non reperiuntur idonei. Limitatur
tn̄ iſta concluſio, ut non habeat locum in epo habente
iuſpa. in aliena diœce. uel in ſua, cuius eccleſiæ inſtitu-
tio ſpectaret ad inferiorem prælatum, nam rōne priui-
legij epalis poterit præſentare ēt exiſtentem extra diœ-
ce. Et ibidem qn̄ epiſcopo a patronis eſt data poteſtas
præſentandi pro vna uice, iuxta quintum intellectum,
quia tunc ēt poterit præſentare, quem uelit. Et idē qn̄
eſt effectus patronus in dięce. ſua, quia vnico actu quē
uoluerit poterit ꝑſentare & admittere, ac ſi eſſet actua
liter inſtitutus, quia vtriuſq; vim habebit, per ea q̄ dixi
mus in 6. in ordine nouo meo intellectu. Reſtringe mo.
do iſtā limitationē procede ſm tpa antiqua, quia tunc
erat priuilegium epiſcoporum, vt in c. ſi quis epiſcopo-
rum. 16. q. 5. ſed hodie ex generali conſuetudine nō ſo-
lum epiſcopi, ſed etiam alii patroni quamuis laici poſ
ſunt præſentare quoſcunque ēt alienigenas, ut dicunt
Hoſt. Io. An. But. & alii d. c. ſignificaſti, ut ſupra retuli-
mus, q̄ licet ſit reſtrictio ad priuilegium eporum, eſt tn̄
ampliatio ad iſtā materiam. Et ideo ꝯclude hodie tam
epos q̄ alios poſſe præſentare quoſcunque ex ꝯſuetudi
ne, dūmodo ſint idonei & cogniti, eps tn̄ non inſtituet
niſi habita notitia ꝯdōnis uitæ, ætatis, famæ & morū
illorum, vt ſiſr ſ. eſt dictum, & in hoc hodie oīa conclu
duntur. nō eſt tn̄ denegandum honeſtius eſſe, ut reper-
tis idoneis in diœce. illi pſententur & inſtituantur, ꝑ d.
19 c. hortamus 75. diſt. cū aliis ſ. alleg. ¶ † Et ex iſtis decidi
tur aliud, ſ. an poſſint pn̄tari incogniti, & dicendū eſt ꝙ
non niſi ut ſ. proxime eſt dictū habita morum & alia-
rum qualitatum notitia, quia alias irrationabilis eſſet
ꝯſuetudo, debēt ergo pn̄tandi eſſe cogniti & idonei,
vt ſepæ ſ. diximus poſt doc. Deciditur ēt & aliud, an nō
ciuis poſſit ꝑſentari. & dic idē dicēdū eſſe in eo quod
in non dięceſano. ſ. diximus & diſtinximus, ut ſi reperia
tur idoneus in ciuitate non debeat nō ciuis pn̄tari, ſed
ſi pn̄tetur per patronum, & per epiſcopum inſtituatur
& ſit cognitus & idoneus admittetur, q̄a nō reperio di
uerſitatem in iure inter exiſtentes de ciuitate uel diœ
ce. immo oīa iura loquuntur de diœceſanis, q̄a tā ciui-
tatēſes, q̄ diœceſani ſunt ſub una & eadē cura, & ſic co
gniti ordinario. ceſſat igr̄ ut utroq; caſu rō, de qua ſ. ꝑ
doc. alienigenā poſſe eſſe notatū īfamia, & hoc ī loco
pn̄tationis ignorari, cū oēs ſint ſub uno & eodē paſtoꝛ &
bonus paſtor noſcat oues ſuas. Bn̄ dicerē unū, ꝙ ſi pn̄-
tatio ē faciēda ad bn̄ficiū requirens reſidentiā, & alieni
gena cū illo beneficio nō poſſet reſidere, nō dēret poſ-
ſe præſentari ꝑ ea q̄ dixit Abb. in c. ad decorē. de inſti.
20 & ſ. retulimus. ¶ † Dubiū bene facit unū, q̄d ſi ciuitas
hēt priuilegium, vt nullus alienigena poſſit ibi benefi-
ciati, ſed bn̄ficia oīa debeant conferri pſonis oriundis
idoneis illius ciuitatis & non exteris: & hoc priuilegiū
ſit a Papa cōceſſum, an includat bn̄ficia patronata ma
xime laicorum, q̄ uirtute ſupraſcriptę generalis cōſue-
tudinis hn̄t facultatē pn̄tandi quos velint, vt per priui-
legiū iuris habeant epi. & videretur dicendū ꝙ nō; q̄a
Papa nūq̄ intelligitur derogare patronis laicis, niſi ex-
preſſe eis deroget, ne retrahantur a fundatione eccle-
ſiarū, vt hr̄ in c. cum dilectus hoc tit. & in c. dilectus. de
offic. lega. & faciunt q̄ dn̄r late ꝑ do. Fely. in tra. ſuo, qn̄
li. apoſto. noc. patro. quaſi ꝑ totum. Tn̄ in hoc puncto
nouo & a quoq̄ quē viderim tacto, dicerem fore inſpi-
cienda verba priuilegij, iuxta tex. in c. porro. de priuile.
vn̄ ſi in priuilegio Papa ꝓhibet ꝯferri beneficia nō qui-
bus, nō cōprehēdet beneficia electiua, nec patronata,
ſed obſeruabit inquantū ſonat d. c. porro. ꝑſertim cū
ſimus ī odioſis. regula odia. cū ꝯco. de reg. iur. li. 6. Aut
priuilegiū Papæ includit aliquos modos ꝓuiſionis. pu-
ta bn̄ficia collatiua, electiua, & nō dicat pn̄tatiua, & ſic
nō exprimit alios modos ꝓuiſionis q̄ ſunt diuerſi. c. cū
in illis. de ꝑb. li. 6. & nos diximus ſ. late ī 1. q. prin. huius
partis. in 12. art. & dicerē includi beneficia patronata
clericorū rōne eccleſiæ, q̄a illi largo mō eligere dn̄r,
vt in d. 1. q. prin. huius partis. in 4. art. & nō requirūt tā-
tā expreſſionē ſicut iurep. laicorū dictis iurib. c. cū dile
ctus. hoc. ti. & c. dilec. de offi. lega. & ēt includūtur ſub
gn̄ralibus ꝓuiſionib. vt plene ꝑ do. Fel. in d. ſuo trac. qn̄
lit. apo. no. patro. in 3. & 4. amplia. & in 3. limi. Aut ue-
ro priuilegiū includit oēs modos ꝓuidēdi. puta q̄a no-
minat bn̄ficia electiua, collatiua, & pn̄tatiua, licet non
dicat d̄ iurep. laicorū, & patronus expreſſe nō deroget
tn̄ iſtud priuilegiū in aliquo nō ꝑiudicat eſſētiæ iuriſp.
ſed ꝑiudicat iuri qd̄ ꝯſuetudo tribuerat patronis laicis
vt poſſēt ꝑſētare quē velint, & ſic reſtrinxit ius cōe ſm
quod erāt ꝑſentandi de dięce. qn̄ reperiebātur idonei,
& ſic priuilegiū inducit patronos ad illud quod diſpo.
ſuerat ius cōe. c. hortamur. 71. diſt. cū aliis. ſ. alleg. unde
cū nō præiudicet eſſentiæ iuriſpa. & eius priuilegiis a
iure patronis laicis cōceſſis, ſed ſolū tollit illā ꝯſuetu-
dinē q̄ eſt ꝯ ius cōe, ergo militabit priuilegium, ex quo
non derogat eſſentiæ iuriſpa. cogita, quia credo pro fir
mo prædicta ꝓcedere, & ſunt nouiter per me ꝯſidera-
ta. Limitatē bene hoc ultimū qd̄ dixi, niſi eſſet lex ap-
poſita in limine fundationis bn̄ficii ꝑ fundatorē, ꝙ ibi
pn̄tet ꝑsbyt er ſuæ cognationis, & nō reperiat̄ niſi ī alia
dięce-

diœce. quia præsentabitur ille nō obstāte tali priuilegio Papæ, ex quo licet possit derogari huiusmodi cōsuetudini, nō tñ præsumitur nisi expressè: derogetur cōditionibus & legibus appositis p fundatores in limine fundationis p ea quæ pulchre dixi do. Fely. in suo tract. qñ lit. apo. no pa. in 7. ampli. uide ibi & quæ dicemus suo loco cū illā difficultatem tractabimus, infra in isto ij. lib. in 3. par. in 9. q. princ. in 10. arti. Et licet ex s̄. scripta distinctione omnia videantur clara, tamē vt clariora se reddāt, & sequar inceptum stilū expediā etiā p̄dicta in præsenti arti. p cōclusionē ampli. limi. & similia solito meo more.

Et ideo Pono cōclusionem ꝙ diœcesani & non alienigenę in bñficijs p patronos sunt p̄sentādi. ita ꝓbatur in iuribus alle. supra in prin. huius. 24. arti. amplia primo istā cōclusionem intantum ꝓcedere, ꝙ si reperiantur idonei de illa ciuitate illi erūt præsētādi; quia commodius residere poterunt p dicta supra in primis allegationibus præsentis. 24. arti. & in versi. bene dicere vnū. Amplia. 2. d. conclu. in tantum procedere ꝙ si de eodē gremio vel capitulo in quo est beneficium præsentari possent, illi præsentari deberet p dicta similiter supra in prin. præsētis atti. Amplia. 3. d. conclu. intātū ꝓcedere ꝙ clerici peregrini & incongniti nullo modo p̄sentari nec instituì possent p dicta supra in d. 24. art. Limita modo primo istā cōclusionē cum suis ampli. procedere qñ in illo gremio seu capitulo in illa ciuitate vel diœce. sunt clerici idonei q poterint p̄sētari; quia illi præsētari debent de diœcesanis iuris rigore præcipiēte & ciuibus & de gremio iuris honestate suadente, sed si in diœce. ciuitate, vel gremio, idonei clerici nō reperisitur recurrēdū est ad exteros & ita loquūtur iura adducta in principio præsētis articuli & dicitur p totum. Limita. 2. quæ prima esse debebat ꝙ illud dictū præsētādū debere esse de gremio vel ciuitate est de honestate nō de rigore iuris, vt s̄. dictū est in ꝓxima præced limi. Restringe modo istas limi. vt qñ ad extraneos confugiēdū est q̄a non reperiuntur idonei in diœc. & corū loco extrācī debēt admitti si habēt literas commēdatitias suorum prælatorū vel illi prælato cui fit præsentatio sunt cognitì, sed non habēt dictas literas, vel nō sunt cogniti, p̄sentari, nec admitti debēt, ut diximus in d. 24. arti. in uersi. secundo uero casu. Restringe istam restric. ꝓcedere respectu habētis instituere, qui hēt hoc indagare, & nō admittere nō habētes litteras cōmēdatitias, seu sibi īcognitū, sed respectu præsentantis hoc non cōsideratur, ut diximus supra in hoc arti. in dist. in uersi. primo casu. Limi. 3 d. cōclu. ꝓcedere in patronis alijs, q̄ in episcopis, sed si episcopi sunt patroni in aliena diœce. & restitutio spectat ad p̄latum diœcesa. poterit corā illo præsentare, quē uelit, & cuiuscunq; sit diœces. uel loci, ut diximus supra in secūdo intellectu, & qñ disputauimus, an in se esset uerus, in uersi. & iō est deueniendū. Extende primo istam tertiā limi. procedere non solum qñ episcopus rōne sui episcopatus habet iuspa. in aliena diœce. sed ēt si habet in sua in beneficijs tñ, quorum institutio de iure speciali spectat ad inferiorem prælatum suę uel alterius diœce. quia tunc ēt poterit præsentare quem uelit per dicta supra in tertio intellectu, & in uersi. tertia cōclusio est discutienda. Extende secundo hanc tertiam limi. procedere non solū in casibus præmissis, sed ēt si ipse episcopus haberet iuspa. iure priuato, & non rōne episcopatus in ecclesijs suę diœ. & institutio pertineret ad aliū q̄a poterit præsentare quē uoluerit, p ea q̄ diximus supra in hoc arti. in uersi. & p ista unū attētarē. Extende tertio hanc tertiā limi. procedere non solum in casib. præmissis, sed etiā si a patronis data esset episcopo pro una uice facultas præsentandi, quia poterit præsentare quē uelit, ut supra est dictum in quinto intellectu. Extende quarto istam 3. limi. procedere non solum in episcopo, sed etiam qñ collegiū uel ecclesia acquisiuit iuspa. in alia ecclesia, quia poterit præsentare de collegio suo, & sic de alia, ecclesia seu collegio, sicut & eps ut diximus supra in uersi. aduerte tñ ad unum, ꝙ uoluit Pau. Limita quarto d. conclu. de præsentandis existētibus de gremio & capitulo procedere, qñ sumus in ecclesia collegiata (circa p̄bendas & beneficia, q̄a circa caput nō cadit p̄sentatio) regulari, in qua ita ꝓcedi debet, vel ī ecclesia seculari ubi talis lex ē apposita a fundatore, ꝙ in ea p̄sentetur de capitulo & gremio, q̄a tūc est de necessitate, alias est de honestate, vt diximus supra in 2. limi. & in primis uerbis distinctionis appositę in hoc art. Limi. 5. d. ꝯclu. ꝓcedere de iure, sed de ꝯsuetudine generali hodie pōt p̄sentari exterus a quocumque patrono ēt laico sicut ab ep̄o, ut diximus in uersi. secūda ꝯclusio, q̄ discutiēda est & p discursum. Restringe modo istā. 5. limi. ut ꝓcedat dicta ꝯsuetudo, qñ p̄ntati sunt idonei & habēt literas dimissorias seu cōmēdatitias, quia alias nō admittētur, ut ibidē dr̄. Restringe istā restri. ut requirātur literæ cōmēdatitiæ, quando p̄sentati sunt incogniti habēti instituere, secus si sunt illi noti, quia nō requirerētur illę litteræ, per ea quæ diximus supra in uersic. & ultra q̄ ipse do Roch. Restringe oīa prædicta, ut requirātur litteræ cōmēdatitiæ, uel notitia ex parte instituere habentis, qui habet hoc indagare, sed non respectu præsentantis, ut diximus supra in distinctione in uersi. si uero quærimus, Declara prædicta oīa, ut q̄ diximus in diœcesanis & in nō diœcesanis habeant ēt locū in ciuibus, & nō ciuib. ut diximus s̄. in uersi. deciditur ēt. Intellige hanc declarationē, nisi ciuitas haberet priuilegium a Papa, quod ad beneficia non admitteretur non ciuis, quia tenor priuilegij seruandus esset, vt diximus s̄. in uer. dubium benefacit, distinguendo tñ ut ibi, nolo repetere, & p ista oīa sunt clara.

¶ Vigesimusquintus arti. 7. q. prin. 1. par. 2. Libri.

1 *Clericus cuiuscumque sit ætatis præsentari an possit, & an requiratur quòd sit sacerdos.*

2 *Præsentatus debet esse illius ætatis, quam benefacium illud ex iuris dispositione requirit.*

1 Quæro 25. † an quisquis clericus præsentari possit per patronos ad ecclesias & beneficia cuiuscumq; sint ætatis, & an requiratur, ꝙ sit sacerdos & est dicēdū, ꝙ nō requiratur, ꝙ sit sacerdos, per tex. in c. cum dilectus. hoc tit. ubi fuit præsentatus subdiaconus, sed pōt dici quantum ad beneficia curata, ꝙ seruetur c. 2. de insti. lib. 6. & dicet̄ infra in 29. art. in uersi. aduerte tamen ad unū. q̄tum uero ad beneficia non curata sacerdotalia tñ dic ut dicetur infra in 27. 28. 29. &
2 30. art. & dic breuiter † ꝙ p̄ronus nō pōt præsentare aliquem ad beneficiū nisi habet ætatem quam de sui natura bñficiū ad qđ p̄sentatur requirit, q̄a patronus nō potest iura immutare, sed sustinetur ex gratia c. 3. hoc ti. dēt ergo p̄sentare illum clericū, q sit illius ętatis quā beneficiū illud ex iuris dispositione requirit, vt ī ca. cū in cūctis. de elec. & ordines quos beneficia requirūt attendendi sunt, & sic præsentādi debēt habere ætatē cōgruētē ad illos ordines de ęta & qual. per totum. cle. vt hi qui. eo. tit. & d. c. cum in cunctis. cum simi. & plene de istis ęta per doc. maxime Abb. in c. sup. inordinata. de p̄b. & per Gemi. & doc. in c. si eo tempore. de rescri. libro 6. & per Car. in d. c. super inordinata, & in cle. fin. de æta. & qual. in 3. q. & per Alber. de Trouis in tractatu de perfecto clerico in 2. lib. 13. requisito. ubi plura, & dicetur aliquid infra in sequen. artic. ubi de canonicatu & beneficijs simplicib. & de ecclesia & capellania p se stantibus, & pro istis faciūt q̄ dicit Abb. & doc. in c. sug gestum, & in c. postulasti. hoc tit. in cōli. 57. ex infra scriptis literis in vlti. colum. & Inno. in c. fi. de cōces. præb. quod possunt patroni p̄sentare clericos in ecclesiis collegiatis, & hoc ēt tenet. Roch. in hoc tract. in uerbo honorificum, in 4. q. in 5. & 6. col. in uersi. circa aliud de necessitate ubi plene, cuius cum dicta in sequētib. articulis distribuā, prout melius cadent, vnde alia ętas requiritur in curatis beneficijs, alia indignitatibus & p̄sonatibus

bus, alia in simplicibus & capellaniis secundum dispositionem iuris & fundato.

¶ Vigesimussextus arti. 7. q. prin. 1. pars. il. libri.

1 *Septennis clericus an possit præsentari ad ecclesiam sine cura, dignitate, vel præsentatu habentem possessiones & redditus, quæ appellatur rectoria uel prioratus.*
2 *Rectoria non potest conferri minori quatuordecim annorum.*
3 *Minor quatuordecim annis non potest habere beneficia principalia sine cura.*
4 *Minoribus prioratus conferri non debet.*
5 *Minor. 14. ann. post septennium potest intitulari ad rectoriam sine cura dummodo non ad regimen.*
6 *Septennis non potest præsentari ad ecclesiam habentem regimen, maturitatem consilij requirens.*
7 *Aetas ordinum & beneficiorum remissiue.*
Infantib. & pueris quæ permittantur & prohibeãtur remissiue.
Aetas quæ requiritur in omnibus officijs etiam secularibus.

Sed magis In specie 26. loco discutiẽdus est articulus, quẽ plene examinauit Gay.
1 in repe. c. fi. de elec. li. 6. in fi. ante pe. col. uidelicet. † nũquid possit p patronos p̄sentari clericus septẽnis ad ecclesiã sine cura, dignitate, vel psonatũ habẽtẽ possessiones & redditus, quæ appellatur rectoria uel prioratus, & licet iste articulus possit terminari p ea q̃ dicũt doc. in d. c. super inordinata de p̄ben. tñ q̃a illũ ponit & disputat Gay. vbi supra, & sic in p̄senti materia ut nil intactum relinq̃ decreui eum hic apponere. Dicit ergo
2 ibi Gaye. talẽ puerũ ad p̄dicta p̄ntati non posse † quia rectoria non potest cõferri minori quatuordecim annorũ, ut in c. indecor. de ætã. & qual. & notant doc. & p̄sertim Car. in d. c. indecorũ. & in c. 2. eo. tit. & in cle. si. sit eo. ti. & in d. c. super inordinata. de p̄b. post Io. Cal. ut eum ipse Car. refert ibi. quẽ ẽt sequitur ibidem Ab. & Io. de Ligna. & pro hoc dicit facere, quia Do. in c. si pro eo tpe. in fi. de rescri. li. 6. primo refert Io. Cal. tenere
3 † minorem quatuordecim annis non posse habere beneficia principalia sine cura, quia cũ talia habeãt administrationẽ, illa nõ p̄st minores. s. impuberes obtinere d. c. indecorũ, & iõ talibus regimẽ phibetur, ut ibi
4 late. adducit etiã, † q̃a prioratus talib. nõ cõferũtur, ut in cle. ne in agro. uersi. cæterum. de statu mo. cũ si͂bus. Postea subdit in ↄ̄riũ facere & talẽ annorum septẽ esse idoneum ad talia beneficia, q̄ notatur. 28. dist. c. de his, & in c. 2. de ẽta. & qual. & in d. c. super inordinata, & ibi p Butri. & per Hostien. in summa de p̄ben. §. cui. in princ. & no. in d. c. si eo tpe. per gl. & Archi. de rescr. lib. 6. & dicit idẽ uelle Guil. de monte lau. in d. cle. fin. Demum ipse Caie. dicit fore dicẽdum, beneficia simplicia & secularia talib. conferri, & illos ad ea p̄sentari posse p auctoritates pxime dictas. necnon & ecclesia habẽs nomẽ rectoriæ tali septenni conferri posset, ẽt si vulgariter appellaretur prioratus, ut p̄supponit in themathe huius articuli, prout dicit expresse de utroq; tenere Fede. de Senis consi. 47. inci. dñe Raynerie. & in cõsi. 125. inci. casus talis est, quædã est canonia, q̄ ẽt dicit sequi do. Abb. cum hoc tñ, q̄ si teneatur septennẽ posse habere rectoriam, ut per eum in d. c. super, nõ tamẽ administratio ipsius ecclesiæ committeretur tali minori annorũ quatuordecim, vt in d. c. indecorum, q̄ facit p
5 glo. † & sic minor quatuordecim annorũ post annum septimũ posset intitulari ad talem rectoriã sine cura, dũmodo nõ ad regimen, ut not. Io. An. in d. c. si eo tpe. in nouella. de rescrip. lib. 6. & ibidem Pe. de Ancha. inducẽs litẽ de. c. grandi. de supplend. negli. prælã. & idẽ ibidẽ Io. Cald. put refert ibi Do. Subdit etiam ibi Gaye. q̄ cũ R̃nsoria Fran. idest Car. Io. Cal. volunt aliud q̃ dixit Io. An dicit enim in suis additio. ad lecturã Io. An. in d. c. super inordinata. sic uidelicet puto tñ æquũm & iustum, ut ad regimẽ talis ecclesiæ non curatæ minor. 14. an. non sit idoneus vel habilis, sed maior sic, q̄ bene pbatur suo iudicio in d. c. indecorũ. licet gl. intelligat in ecclesia curata, sed minor. 14. an. dũmodo sit maior infante, bene potest habere p iura in ipsa gl. allegata sm eum, & sic uult maiorẽ septẽnio posse intitulari, in beneficio simplici, non tñ ad regimen & ad administrationẽ admitti usq; ad annos quatuordecim, & ĩ hoc vltimatim residet Domi. vbi s̄. post Io. An. & Io. Cald. subdẽs sic firmare Io. Cal. in d. c. sup inordinata. ut ibi p eũ. dicit ergo remanere conclusionẽ, talẽ ecclesiã de qua in themate conferri posse septẽni licet do. Car. aliter uoluerit non plene referẽdo do. Cal. & forte habuit ipsas additiones defectiuas, & pp ea ep̄i conferentes talibus beneficia, seu illos ad p̄sentationẽ patronorũ instituentes solent parentibus cõmittere administrationem beneficiorũ & bonorum illorum. pro quo alle. ipse Gaye. d. c. 2. de æta. & qual. licet Fede. sentiat ipsum hẽre ẽt administrationẽ, sed prius dictum dicit sibi magis placere, & ita residet in isto atti. do. Gaye. vbi supra. Quid dicendum. In hoc aduerte, ut dixi in proxi. p̄ce. art. locum huius materiæ esse in iurib. supra alle. s. in d. c. super inordinata. de p̄b. & in d. c. si eo tpe. de reseri. li. 6. tñ quia Gaye. eã tetigit conclude cũ dño Abb. in d.
6 c. sup inordinata. † q̄ qñ est ecclesia de p se stans, q̃ hẽt regimen requirens maturitatẽ ↄ̄silii, non põt ad illã p̄sentari septennis, sicut non potest illi conferri, nec minor quatuordecim annis, quia cum ignoret se regere, non poterit ecclesiam regere, nec cõsilium dare, ut ibi, & hæc uidetur mihi pura ueritas, quã ẽt uoluit Domi. in d. c. si eo tpe. de rescrip. lib. 6. & Inn. in d. c. sup inordinata. in 2. col. & hoc idẽ In terminis reperi tenere Roc. in hoc trac. in uerbo honorificum, in 4. q. prin. in vlt. colum. quæ est secunda 9. car. allegando Abb. in d. c. sup inordinata, & in c. p̄terea de æta. & qual. & Abb. & doc. In c. cum in cunctis. §. inferiora. de elec. ubi dicunt istã esse cõem opinio. Et subdit ibi Roch. in simplicibus beneficiis, quæ dicuntur infimi gradus, sufficere ætatẽ q̃nque annorum, sed credo illum corruptũ, quia uult dicere septem an. Bene uerum est, q̄ aliqui uolentes iura derur pare, tenent post glo. in d. c. q̄ si eo tpe, talia beneficia posse dari in titulum septenni, & regimen alteri cõmitti, q̄ tamen Abb. lucerna iuris & doctor ueritatis dicere noluit, sed alii oẽs dicunt, & sequitur hodie Phil. Fran. in d. c. si eo tpe. in fi. & Io. de Imo. in d. c. super
7 inordinata. in pe. col. tenet hanc esse cõem opin. quam ego nunq̃ obseruarem in mea diœce. ¶ † De ætã. autẽ ordinũ & beneficiorũ ultra supra allegata recurro hodie p bona remissione ad Firma. in trac. de ep̄o. in 2. li. in 1. pat. in 30. q. ubi ponit oẽs ætates episcopi & aliorũ ordinum, & an sufficiat annum ætatis esse inceptum, an uero requiratur esse finitum. Vbi ẽt ponit, quæ possunt cõmitti et q̃ prohibeãtur & ↄcedantur infantib q̃ pueris & q̃ minorib. & de domino duce uel rege puero curatore indigẽte, & mal e euenire regno manente sub rege indigente, curatore, & regẽ debere esse tenẽ. ubi ẽt ponit quæ etas reqratur in oĩbus officiis ẽt secularib. puta doctoratu in existente de consilio, in notariatu in magistratu & in similibus, uide ibi per duas columnas multa pulchra dicta, & in ep̄o dicit requiri ætatem. 30. annorum. Ego autem fui promotus ad doctoratum in anno. 21. meæ ætatis, ad archipresbyteratum in anno. 25. ad episcopatum in anno. 33. & hæc sufficiant.

¶ Vigesimusseptimus art. 7. q. prin. 1. par. 2. Libri.

1 *Puer non sacerdos an possit præsentari in capellania vbi tot missæ sunt in hebdomada celebrandæ.*
2 *Puer non debet præsentari in capellania stante lege fundatoris quod missa ibi celebretur per præsentandum.*
3 *Præsentandus debet esse idoneus in beneficio.*
4 *Idoneus ad beneficium dicitur qui possit & uelit deseruire beneficio.*
5 *Actus humani regulariter a duobus principijs volitiuo. s. & potestatiuo.*
6 *Præsentans puerum debet puniri.*
7 *Præbenda potest esse sacerdotalis ex tribus modis.*
8 *An dicatur exprima ta institutione inductum in capella sacerdotem*

tem præsentari ex eo, quod fundator disposuerit missam in hebdo
moda celebrari ibi, quòd sic.
9 *Præbendæ sacerdotales non sacerdoti conferri non possunt.*
10 *Modus quo cognoscitur quòd præbenda sit sacerdotalis.*

1 Et ex Prædictis. 27. loco contingit dubitari, qd in
capellania † vbi tot missæ in hebdomada
sunt celebrādæ p capellanū, an poterit ibi puer & non
sacerdos pñtari. Et quia hoc vr̄ beneficium simplex &
non sonans in dignitatem, nō in ecclesiam de p se stā
tē, nec requirit maturitatē cōsilij, quæ circūstātiæ vñr
uelle in beneficium puerum, pñtari non posse, ut colli
gitur ex dictis doctorum, & præsertim Abb. in d. c. sup
inordinata, de præb. & Domi. in d. c. si eo tpe. de rescr.
lib. 6. vr̄ dicendum, ad huiusmodi capellaniam puerū
pñtari posse. Tu aduerte, hunc articulum tetigisse ple-
nè do. Andre. Barb. in suo consi. 33. scripsit psalmista.
in 5. col. in uer. & ex istis infert correlarium, in 2. volu.
2 & dicit consulo † φ ex fundatione testatoris & lege data
φ ibi missæ celebrent̄ per pñtandum sacerdos est pñtā
dus & non clericus, & præsertim puer uel infans, & sub
dit in hoc casu non fora insistendum, utrum pueri sint
habiles ad beneficia simplicia, ut disputatur in d. c. sup
inordinata, & in d. c. si eo tpe, & in c. cum ex eo. de ele.
lib. 6. & diximus late in proxi. pced. art. quia cum in ca
su nr̄o fundator seu testator uoluerit celebrari tot mis
sas in hebdomada per p̄sbyterum, excludit puerū pñ-
tandū, ex quo non est habilis ad illam capellam ex le-
ge fundationis, qui potuit hanc legē imponere in limi-
ne fundationis, & alle. gl. & do. in c. cū dilectus. de con
suc. & cum hæc dispositio sit s̄m iura. dico in ea nō re-
qri consensum epi, ut diximus supra in 1. par. 1. li. in 9.
q. prin. in 1. art. in 1. & 2. conclu. cum ergo fundator vo
luerit missas ibi celebrari per p̄sbiterum, excludit pue
3 ros. ¶ † Quod ipse demonstra optima (ut dicit) demon
stratione hoc mō, uidelicet, in bñficio idoneus est pñ-
tandus. d. c. super inordinata. de præb. c. cū in cūctis. de
4 ele. c. 3. c. significasti. hoc tit. cū sim † & ille dr̄ idoneus
ad bñficiū, qui possit & velit deseruire bñficio. text. est
ualde singula. in d. c. super inordinata, q formaliter di-
cit ille est idoneus ad bñficiū, qui pōt & uult deseruire
in eo, & sic duo debēt cōcurrere uelle & posse, & dicit
5 esse rōnē, † qa oēs actus humani regulant̄ a duob. prin
cipiis. s. volitiuo & potestatiuo, vt pbatur in l. 3. C. quo
mo. in uer. uoluntatē legitimā, & hoc colligit ibi Bal.
& pbatur in c. cū sup abbatia. de of. del. ubi Pet. de An
cha. post alios allegat auctoritatē Boerij, sed puer non
pōt deseruire capellæ, ergo non habilis ad illam, & sic
pñtari non pōt. Secundò dicit posse adduci. nam ad il
lū casum ad quē non pōt adaptari intentio testatoris
seu fundatoris, & ad quem eius verba sīt adaptari nō
pñt, nec & eius dispositio locum habebit. ita probatur
in l. 4. §. totiens. ff. de dā. infec. l. qd constitutum. ff. de
test. mil. l. hos accusare. §. omnib. ff. de accu. l. ita aūt.
ff. de adm. tuto. c. indemnitatib. §. sed cum cas. de ele.
lib. 6. sed ista uerba idoneus, non adaptantur ad puerū,
ergo non adaptatur eius dispositio, & per ɔ̄ns sequitur
nullo modo pupillum posse pñtari nec institui, vt ibi
6 Barb. concludit. ¶ † Qui plus, dicit pñtantem puerum
posse puniri, quia dr̄ pñtare indignum, ut ibi per eum
in 6. col. in uersi. capio modo aliam dubitationem. Tu
aduerte, φ stante huiusmodi formatione simplici hu-
ius art. prout stat. s. si in fundatione est apposita condi-
tio, φ celebretur ter missa in hebdomada per pñtan-
dū, vr̄ voluisse fundatorem ibi presbyterum pñtari, vt
celebratio fieri possit, & noluisse ibi non pñtari, nō pre
sbiterum celebrantem, & sic uoluisse illam capellaniā
esse sacerdotalem, ut non possit in ea nisi sacerdos pñ-
tari, est discutiendum modo, an per hoc dicatur sacer-
dotalis dicatur talis capellania. Et in hoc est aduerten
dum ad ea quæ dñt Io. An. & alii & post eos Dom. in c.
7 si cui post prin. 6. col. sacerdotalē † posse esse p̄bendam
altero de trib. modis. Primò, quia dispositum est p sta-
tutum, priuilegiū, seu primæuā ipsius institutione, uel
consuetudinem non posse conferri nisi sacerdoti. Se-
cūdo qa pmotus ad illam tenetur fieri sacerdos, alias
illa priuat̄. Tertiò, qa tenet̄ fieri sacerdos, & si non fit,
fructus nō pcipit, & adducū lite qd̄ notatur de nō resi
dentia post Inn. in c. fi. de cle. nō resi. & plenè Domin.
post alios ubi, s̄. in d. c. si cui. super gl. 2. Videamus ergo,
si i casu nr̄o pōt dici sacerdotalis ista capellania, & cer
tè ut in casu Barb. pōt dici sacerdotalis ex primæua in
stitutione, quia ita fundator illam instituit, ut in termi
ni. d. cōsilij, & dicemus i. in seq. art. sed in casu forma-
to p me in isto art. vñ vr̄ ita clara primęua institutio, vt
faciat illam sacerdotalem, sed hoc assumitur ex uerbis
fundantis nolētis pñtātem celebrare ter missas in heb
domada, & sic uoluisse illum esse sacerdotē celebrātē,
& ideo motiua Barba. in d. consilio posita concludūt
8 ēt in isto casu nr̄o. ¶ † Vnū ergo habemus probare. s. an
dicatur ex primęua institutione inductum in capella
pñtari sacerdotem ex eo solo, quia per fundatorē fue-
rit dispositū ter missam in hebdomada per pñtandum
celebrari. & dico hr̄, ex hoc apparere fundatorē uoluis
se capellaniā esse sacerdotalē, & hr̄s ordinem sacerdo
tij annexum, & probo: nam clarum est, φ si sunt digni
tates, vel bñficia inferiora, & non curata hñtia ordinē
sacrum annexum ex priuilegio, cōsuetudine, vel sta-
tuto huiusmodi dignitates seu bñficia requirere talē
ætatē qualē reqrit ille ordo sacer: ita gl. in d. c. si eo tpe
de rescri. li. 6. & gl. in c. cū in illis. in uerbo prouideri, in
fi. de præbē. eo. li. & licet Io. An. uelit hoc hr̄e locum in
ordine sacerdotali, nō aūt in diaconali & subdiacona-
li, tñ oēs doc. in c. si cui. de præb. li. 6. tenent hoc hr̄e lo-
cum ēt in quibuscunq; ordinib. & istud ēt vt requirat̄
ætas illius ordinis quem habet annexū præbēda, vult
Dom. post alios in d. c. si eo tpe. in fi. 3. col. de rescri. li. 6.
& ibidem in fi. col. statim ante uersi. quædam sunt bñ-
ficia alia principalia, dum dicit ibi hoc, dum tñ nō ha
beant sacrum ordinem annexum, & idem uolūt doc.
post Guliel. in cle. fi. de ęta. & quali. & præsertim ibidē
do. Card. in 3. q. in 4. col. & idem Car. in d. c. sup inord.
in fi. col. & ibidem uidetur ēt uelle Abb. suam dist. se-
quēdo, & hoc est clarum, cū de hoc sit tex. in d. c. si sui
9 de præben. lib. 6. † præbendas sacerdotales nō sacerdo
ti conferri non posse: uoluit ēt hoc Ab. in c. cum in cū
ctis. §. inferiora, in fi. col. de ele alle. Rotā tertiam quæ
est prima in tit. de præbē. in nouis, & uult gl. in c. 1. de
filijs p̄sby. li. 6. & ēt hoc tenet Roch. in hoc trac. in uer-
bo honorificum, in 4. q. princ. in pe. col. Hoc sic stante
hēo ēt, ad hoc ut dicat̄ ordo sacer annexus, sufficere es
se datā legē a fundatore, vel ex pacto, ut ibi missæ cele
brent̄ per pñtandum, seu instituendū, ut de hoc est tex.
clarus in c. significatum. de prębē. ubi erat pactū, φ ille
bñficiatus celebraret, & doctores & maxime Guliel.
in d. cle. fi. de æta. & quali. quē ibi alij sequuntur, & præ
sertim do. Car. in 3. q. in 4. col. cū loquit̄ de ordine anne
xo, alle. d. c. significatū. de præben. & ita ēt facit Domi.
Guliel. in d. c. si eo tpe. in fi. 3. col. cū ergo ille tex. nō ex
presse ponat legem, φ sit sacerdos, sed solum arctat il-
lum ad celebrandū quotidie missam de S. Maria, & ex
hac lege celebrationis missæ ibi apposita doctores al
legando illum tex. tenēt illam p̄bendam ibi esse sacer
dotalē. sequit̄ ergo, φ ex sola lege in fundatione appo-
sita ut pñtandus ibidem celebret missam, licèt non ex
primat, φ sit sacerdos, dr̄ capellania sacerdotalis, & qa
talis lex est seruāda, ut. s̄. meritò debemus dicere non
posse pñtari nō sacerdos. Et si diceret̄, cur doc. & p̄ser-
tim. Car. et alij in d. c. sup inordinata. dānāt opi. dicen-
tiū in ecclesijs de p se stantib. nō sacerdotē p̄tari non
posse, quia ibi missæ sunt celebrādæ, et sic dānātes illā
opinionem uolunt in illis ecclesijs posse pñtari non sa
cerdotem, et tñ sunt ibi celebrandæ missæ. Rñdeo nō
sequit̄, sunt celebrādę missæ in ecclesijs. vel altarib. qa
ad hoc fundant̄. ergo sūt sacerdotalia bñficia, cū aliud
si ibi celebrari miss. ex quo hoc ad exercitiū φ fieri de
bet in ecclesijs & altarib. ut de celebratione missarū p
totū, et aliud sit fundatorē dedisse illam legē in funda

tione

tion e, ꝙ pñtãdus habeat ibi celebrare missas; qa cũ ex
hoc uideatur uoluisse, ꝙ sit sacerdos celebrans pñtan
10 dus ut illas possit celebrare, uidetur † velle facere in pri
mæua institutione bñfici capellaniam sacerdotalẽ, &
hic est unus modus cognoscendi sacerdotalẽ præbẽ
dã, vel capellaniã, ut sup. est dictũ. Fortificãtur pdicta
nã si priuilegium, uel cõsuetudo põt inducere: ut pbẽ
da sit sacerdotalis, ut p doc. in c. si cui. de pb. li. 6. & di
ctum est supra, quæ quidẽ prebẽda cessante priuilegio
uel consuetudine non potuisset, nec esset sacerdotalis,
quia forte ex se non habebat onus celebrandi annexũ,
quanto magis debet hoc posse facere uirtus uerborũ,
fundatoris in limine fundationis legem ponẽtis, ut ibi
pñtetur talis, qui celebret ter in hebdomada, & sic ut
bonus conditor posuit legem. ne trãsiret fines suos, cer
te multo magis dicetur capellaniam hñe ordinem an
nexum & esse sacerdotalẽ, q̃ illa ex priuilegio vel con
suetudine, & ita ego tenerem p tex. in d. c. significatũ.
iuncta doctrina Guil. ubi sup. Cõprobatur hoc fundim
per Rotam. 396. item statutũ, ut dicemus iufra in prox.
29. art. in ver. certe ita theorica. nota ista, qa noua & ue
ra, iuxta quę bis in facto obtinui in capella sancti Iaco
bi intus archiepalem ecclesiã Trañ. & ĩ capellania san
ctorũ Philippi & Iacobi de iurepatronatu meorũ ante
cessorũ in psona mea, & plus obtinui compatronos q
pñtarunt adolescentẽ fuisse priuatos pro illa uice iure
pñtandi, ex quo scienter pñtarunt indignũ, iuxta no. in
c. cum uos. de offi. ordi. & ꝙ debeat esse tpe pñtationis
presbiter. uide Phil. decium in consi. 129. & pro tenui.
post prin. 3. col. & melius in fi. 4. col. & in prin. seq. & in
ult. col. in ver. non obstant allegata.

¶ Vigesimusoctanus art. 7. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Sacerdos non actu celebrans an præsentari possit in capella stante dispositione fundatoris, quòd ibi præsentetur presbyter, seu capellanus idoneus qui per se uel alium debeat celebrare tot uicibus in hebdomada, ubi quòd non.*
2 *Tenor instituere ostendit feudum quale sit.*
3 *Actus actiuorum sunt in patiente bene disposito.*
4 *Idoneitas requiritur tempore collationis, remissiue.*
5 *Dictionis seu, quæ sit natura.*
6 *Presbiter quasi præbens iter.*

1 Patet Igitur ex præmissis clara decisio. 28. arti. vi
delicet, † qd si testator, uel fundator p salu
te animæ suæ fundare fecit cappellã, ut pñtetur ĩ ea p
sbyter, seu capellanus idoneus, q p se vel aliam debeat
celebrare tot uicib. in hebdomada, an in illa possit pñ
tari per patronos non sacerdos actu celebrans? Barba.
in d. cons. 33. scripsit psalmista. in 3. col. in ver. capio fm
in 2. vol. format hunc arti & primo adducit id, qđ dici
2 solet, quale sit feudum † ostendit tenor inuestituræ, ut
dicit probar. in c. si cul. de extraordi. cap. Corra. in uer.
tenorẽ verborum, quem tex. asserit allegare Bal. in p
In feu. cum quãpluribaliis iurib. hoc probantib. de q
bus ibi per eũ, vñ cũ ex verbis in themate huius art. ap
positis liquidò appareat mentẽ testatoris seu fundato
ris fuisse pñtandum esse sacerdotem celebrantem, nã
cum iussit ipsum debere celebrare missam tot uicibus
qualibet hebdomada, sequitur uoluisse eum debere es
se sacerdotẽ actu celebrantẽ & nõ potentia & actu, qa
celebrare non posset, nisi esset actu sacerdos. Subdit
postea, si diceretur amice, testator dixit p se vel alium
psbyterũ debere celebrari, ergo sufficit eum celebrari
facere per aliũ sacerdotem, & sic nõ est necesse ipsum
esse actu sacerdotem. Ad hoc rñdetur, dicit ipse, testa
torẽ p illa verba nõ uoluisse suam dispõnẽ ampliare,
vt pñtandus ad illa nõ sit actu sacerdos, sed uoluit am
pliare duntaxat, ut si forte esset impeditus aliquo alio
impedimento, tunc posset celebrari facere p substitu
tũ, & hoc dicit ostendere uerba testatoris; quia usus est
uerbo ampliatiuo dicens per se, uel aliũ, ergo psuppo
nit pñtandũ ad dictã ecclesiam esse actu sacerdotẽ, qa
dictio alius, est inductiua similiũ. l. si fugitiui. C. de ser.
fug. sedes. de rescrip. cle. abbates. eo. tit. stat ergo cõclu
sio, ꝙ si pñtãdus dẽt celebrare p se uel aliũ psbyterum,
ipse ẽt debet esse actu presbiter celebrans, potentia. n.
& habitus nõ est in consideratione iuris: ut uoluit gl. q̃
reputatur singu. in cle. 1. de priuile. dũ dixit, ꝙ si parro
chianus habuit licẽtiã a suo sacerdote eligendi sibi cõ
fessorem, debet sibi eligere confessorẽ hñtem anima
rum curam in actu & exercitio non in potentia & ha
bitu. vñ licẽt pñtatus esset habilis ad recipiendũ sacer
dotiũ; tñ ex quo nõ est actu sacerdos, nõ poterit pñtari
& hoc ẽt probatur uer. themat. huius artculi. pñtetur
psbiter idoneus, & sic requirit dictus testator tpe quo
sit pñtatio pñ ãdum debere esse presbyterũ, & ibi Bar
ba. allegat Aristo. physicorum facere principem in 2.
3 lib. de anima. † actus actiuorũ sunt ĩpatiente bñ dispo
sito. c. uenerab. de elec. cum ergo tpe pñtationis requi
ratur pñtandum esse presbiterum idoneum, sequitur
ꝙ huiusmodi qualitas debeat adesse tpe pñtationis, &
adducit qđ uoluit gl. in c. statutum. in prin. ꝙ cũ dica
tur: causam debere delegari canonico, necesse est esse
canoni. tpe commissionis. ita in casu nostro, cũ requi
ratur ex dispõne testatoris, ꝙ sit psbyter tpe pñtatio
nis, ergo sequitur, ꝙ illa qualitas presbyteratus requi
ratur tpe pñtationis, & per ɔ̃ns requiritur ꝙ sit actu sa
cerdos. & ad hoc ẽt adducit, qđ voluit sapienter gl. in
c. licet canon. de elec. lib 6. dum dicit, ex quo ille tex. lo
quitur de ecclesia parrochiali, & posset esse ecclesiam
non esse parrochialẽ in actu, sed in habitu, decidit de
bere esse parrochialẽ in actu & exercitio, & idẽ uoluit
ibi Ioan mo. vñ multo fortius cum in casu nostro req
ratur pñtãdum esse actu sacerdotem, ex eo quia testa
tor fundans capellam considerauit exercitium, uoluit
enim per pñtandum missas celebrari, & sic in ea pñta
ri sacerdos pp exercitium celebrandi pro ipsius animę
salutę, ergo debet esse actu sacerdos, & p hoc dicit tol
li id qđ uoluerunt doc. in c. de multa. de præben. & di
cit facere id qđ uoluit Dom. in d. c. licẽt canon. ubi re
fert di. Anto. distinguentem in proęmio clem. aut ius
considerat actũ aut exercitium tm̃. aut habitũ tm̃. aut
exercitiũ & habitum, ut ibi latè refert Dom. & qđ uo
luit Ioannes de Fantu. in d. c. licèt canon. cũ ergo iste te
stator cõsiderauit exercitium dicẽdi missas ter in heb
domada, sequitẽ necessario, ꝙ sit actu sacerdos tpe pñ
tationis, & ita cõcludit ibi do. Barba. per pdicta. Tu ad
ista dicta Barba adde ea quę diximus sup. in pximo p
ced. art. per argu. a maiori; quia si in casu pcedẽ. ubi nõ
fiebat expressa mentio, ꝙ pñtaret psbyter, sed iniunge
batur sola celebratio missarum, dr sacerdotalis capel
lania. multo fortius in casu pñtis articuli, ubi fundator
expresse uoluit, pñtandũ debere esse sacerdotem cele
brantem. vñ oĩa ibi dicta sint hic repetita. Sed aduerte
ꝙ unum magis hẽmus in casu præceden. art. nam quã
uis fundator dixerit, ꝙ pñtetur clericus, qui celebraret
uel p alium celebrari faciat, quo casu uidebatur nõ sa
cerdotem pñtari posse, qui per aliũ faceret celebrare.
nihilominus sacerdos est pñtandus, p pulcra iura addu
cta per ipsum do. Barb. Aduerte ad aliud pulchrum, ꝙ
non solum pñtandus debet esse sacerdos tpe pñtatio
nis, sed ẽt actu celebrans, per iura & rationes per eum
4 allegata & allegatas. ¶ † Ad quę adde, ꝙ idoneitas req
ritur tpe collationis. c. cũ in illis. & c. si cui. de præben.
lib. 6. et c. si eo tpe. de rescrip. eo. li. et similiter in pñta
tione. c. 3. et c. significasti. hoc tit. et uoluit ẽt Abb. c. cũ
in cunctis. §. inferiora. in fi. col. de elec. ubi allegat Do
minos de Rota: et diximus in proximo præceden. arti.
uoluit ẽt gl. in c. 1. de filiis presby. li. 6. et do. Roch. exp
sè in hoc trac. in uerbo honorificũ. in 4. q. prin. in 5. col.
quæ est. 19. chart. operis. ubi tenet expresse, requiri qua
litatem in pñtando in hmõi bñficiis sacerdotalib. ꝙ sit
sacerdos actu celebrãs, et de materia. c. si eo tpe. plenè
p doc. et maxime do. Fely. in c. ea te. de rescrip. in ante
penul. col. in uer. tps datæ. et in c. sup literis. eo. tit. et p
Ab. et do. Fel. in c. capitulũ. eo. ti. et p doc. in c. dilectus.
el 2. de præben. et per Gemini. et alios in d. c. si cui. de
prębẽ.

præben.lib.6. Adde ēt ad id quod dixit Barba.s.illa verba q celebret ipse vel alter importare cū ipse fuerit impeditus, φ p hoc est tex.ad litterā in c.significatū, & q̄ dicūt ibi docto.de præben. Adde ēt id qđ cōcludit Barba.ubi s.vr ēt cōcludere do.Roch in hoc trac. in uerbo honorificū in 4.q prin.in 3.col.in uersi. an aūt puer. remittēdo se ad consi.Barba. prædictū, & sic tenet cū Barba.& idē tenet ibi ēt in d.4.q.prin.in 5.col.vt supra retulimus. Vnum tamē nō omittā φ Barba.in d.consi.33. in 6.col.in uersi.ex istis seqtur, licet uideat ibi formare nouū dubiū, tn̄ in ueritate opponit ɔtra dicta per eum, & soluit, nam dicit ex quo enim testator in ipsa fundatione apposuit illa verba, φ pñtet in capella p̄sbiter seu
5 capellanus † quæ est natura illius dictionis seu & de ea plures remissiones ponit, videlicet glo.& do.in c.bonæ. de postu.p̄la. Archi.in c.1.de regu.lib.6.& in c.ego Ludouicus 56.distin.Batt.in l.si qs ita.de auro & argē.lega. Abb.in c.inter cęteras.de rescr.cū multis alijs cotis de qb.ibi.& cōclusio doctorū est, φ qñ dictio seu ponit̄ inter res stat copulatiue, sed qñ ponit̄ inter personas stat disiunctiuè, vñ in casu nr̄o cū stet inter p̄sonas vr̄ stare disiuntiue, ergo denotat diuersitatē.s.quod possit pñtari presbyter uel capellanus, & capellanus pōt esse ēt nō sacerdos ergo &c. Ad hoc ipse respōdet, φ licet in casu nostro stet disiunctiue, tn̄ nō denotat diuersitatē; qa ponit̄ inter eadē iuxta illud qđ dici solet. Alex. siue Paris, ita ibi presbyter siue capellanus q p se celebret, vel p aliū, ergo ponit̄ inter eadē, cū idē importet, siue sit p̄sby. siue capellanus; qa cū dicit φ p se celebret importat φ in ꝓpria p̄sona celebret, iuxta illud φ habet̄ in c. in criminali in verbo p se, & qđ uoluit ibi Domi.5.q.3. & sic illa dictio seu, idē importat qđ capellanus sit talis p̄sona q̄ possit p se celebrare, ergo nō pōt esse nō sacerdos, & sic sup hoc dicit non esse aliquā difficultatē, & hæc est pura veritas. Maxime qa vt ex locis p ipsū Barba, allegatis percipitur, de natura dictionis seu, uel siue est, φ qñ ponitur inter appellatiua nomina uolentia designare unā personam, quæ pōt habere plura nomina appellatiua, uenit declaratiue & non disiunctiue, puta si dicimus, talis capitaneus, siue gubernator. Ita hic
6 presbyter seu capellanus. quæ uerba sunt nomina appellatiua, ibi pñtandi, q ab aliquibus uocatur† p̄sbyter quasi p̄bēs iter, ab aliquib. capellanus, quasi capellę de missa seruiens, unus tn̄ est pñtandus, & sic declaratiue uenit, uidelicet ut pñtetur ibi unus, q celebret, siue appellet̄ p̄sbyter, siue (ut uulgariter dr̄) capellanus, & sic idē qđ p̄sbyter, seu sacerdos, & nō inferior idoneus tn̄, & sic q actu celebrare possit, & ex his hēs has tres declarationes ad dictiōes seu, & siue, q̄ sūt notāda, & ita tene.

¶ Vigesimusnonus art.7.q. prin.1.par.2.Libri.

1 *Præsentari an possit ætate idoneus ad sacerdotium, sed non ad illud ordinatus, ex quo est habilis ad sacerdotium promoueri.*
2 *Paria non sunt habere defectum in ordine & in ætate.*
3 *Beneficia requirentia sacros ordines non requirunt ordines tempore promotionis, sed sufficit illos assumi infra terminum iuris, nisi expresse aliud disponatur.*
4 *Aetas & ordo eodem tempore requiritur in capella uel capellania requirente sacrum ordinem annexum ex primæua institutione, priuilegio, uel constitutione, secus si ex iuris dispositione.*

1 Condescendo Ad id quod 29.loco dubitandum est, † pone qđ quis esset ætate idoneus ad sacerdotium, sed non ad illud ordinatus, utrum pręsentari possit ad capellam sacerdotalem, ex quo est habilis ad sacerdotium promoueri? Hunc act. posuit Barba. etiam in d.consi. 33. scripsit psalmista. in ulti.col.in 2.nol.& dicit φ glo. elegans in d.ca. si eo tempore. de rescrip.lib.6. in uerbo idoneus.
2 † dicit nō esse paria hēre defectū in ordine & in ętatæ, mouet̄ ex tex.c.si pro clericis pauperibus.de p̄b.li. 6.& sic uoluit illa gl. φ si beneficium requirit ordinē sacerdotalem sufficiat habere ætatē idoneā ad illū ordinē. & idē dicit uoluisse Guliel.in cle.gñalē.de æta.& quali.& ita consuluisse Roma.post alios egregios doc. cōsulentes: vt ipse refert in cōsi.321.incip.quò ad primū ɔsultationis art.& ad hoc alleg.gl.in d.c.si eo tpe, & in c.cum in illis.de p̄ben.lib.6.& Guiliel.in d.cle.generalē, q alleg.in arg.c.significatū.de præben. subdit tn̄ Io. An. istud limitare, qñ beneficiū requirit ordinē sacerdotalem, secus si alios inferiores ordines exigeret, quia tunc posset ɔferri præbenda nō existenti in ætate legitima ad illum ordinē, & expectabitur legitimæ ætatis aduentus, ut decidit tex.in c.ei cui.de præben.lib.6. Dicit ēt Lud.Ro.in d.suo ɔsi.loqui, qñ ɔstitutio requirit ordinē sacerdotalē ad beneficiū adipiscendū, φ tunc sufficit hr̄e ætatem idoneam ad ordinē sacerdotil, & sic vr̄ in casu suo fore ɔcludēdum dicit Barba. sufficere hr̄e ætatē idoneā ad sacerdotiū, licèt non sit actu sacerdos. Tn̄ in casu nr̄o (dicit ipse) prædicta non militare iudicio suo ex eo; quia loquimur in dispositione laici apponētis legē in re sua tpe fundationis, quo casu pōt huiusmodi legē apponere, & lex canonica approbat: ut hr̄ in glo.c.cū dilectus.de consue. ēt si sit contra legem ut ibi, quanto magis ista, quæ est sm̄ legem, vñ Papa p generales clausulas appositas in suis litteris non intendit præiudicare laicis, ne retrahant se a fundatione ecclesiarū.c.cum dilectus.hoc tit.c.unico.eo.tit.lib.6. Ita dicendum in casu nr̄o: cum laicus disposuerit, φ assumat actu sacerdos, q celebret tot missam in hebdomada in illa capella, sequit̄ nō sufficere habere ætatē idoneā ad sacerdotiū, sed requirit̄ esse actu sacerdotē, & ad hoc adducit, qđ uoluerūt Dn̄i de rota deci.396. Itē statutum. quos refert & sequitur Do.in c.si p clericis. ubi concludūt, si sumus in litteris in forma pauperū ɔcessis requiri adesse ordinē sacrū annexū. vñ non sufficeret hr̄e ætatē idoneā, sed requiritur ordo ille sacer, & dicit esse rōnem: quia in talibus litteris non apponitur clausula non obstante, aut loquimur in litteris gratiosis, in qbus apponit̄ clausula non obstāte, & tunc si est cōstitutio ecclesiarū, ut in casu Ro.& vr̄ derogatū, aut ex dispositione laici apponit̄, φ habeat ordinē sacerdotalē, & tunc nō derogat, p id qđ habetur in d.c.cum dilectus. hoc tit. illa rōne, ne laici retrahent se ab ędificatione ecclesiarū. Ita dicit decidere Dn̄os de Rota in loco supra allegato. Cū ergo in casu nr̄o laicus apposuerit legē, ut ꝓmouēdus ad capellam esset actu sacerdos, ergo sequit̄ præsentandum duo debere habere tpe ꝓmotionis.s.idoneā ætatē & sacerdotiū, ut uelit & possit deseruire dictæ capellæ, & sic gl.c.si eo tpe, & do. p̄allegati loquuntur eo casu, quo a constitutione ecclesiæ uel ab hoīe ecclesiastico apponit qualitas, seu modus, φ sit sacerdos, qa tunc sufficit cū esse in ætate idonea posit effici sacerdos, secus si p laicū disponat, præsentandū debere esse sacerdotē, q missas celebret, uel simili mō fuerit dictū, & sic ɔcludit ibi Barba. isto casu nō sufficere ætatē, nisi actu sit sacerdos. Certè iste theorica Dn̄orum de Rota, quā retulit Barba. ubi s̄, est semper menti tenenda, & facit pro fundamēto, qđ forma ui supra in 27.artic.præsentis.q.prin. io si.io uer. fortifico p̄dicta. ubi posui maiorē vim hr̄e primęuam institutionē prębendæ, uel capellaniæ appositā p fundatorē, q̄ consuetudo, uel priuilegium faciens præbendā uel capellaniā sacerdotalē ut ibi dixi: nā p eo tenet rota, quā pulchre sequitur Barba. ubi s. Tn̄ pro ista conclusione poteris ēt adducere oīa, q̄ supra adduximus post Barba. in duobus ꝓxime p̄ceden. arti. qa faciunt p conclusione huius art. Adde ēt, qđ dixit Domi.& ibi Phil. Franciscus, & alii in d.c.si p clericis pauperibus in 3.no.
3 ubi dicit † de iure beneficia requirentia sacros ordines non requirere ordines tpe promotionis, sufficere illos assumere infra terminum iuris, qđ dicit uerū, nisi aliud disponatur expressè, alleg.c.nemo deinceps.de elec. li. 6. Adde ēt Fede.consi.69. casus talis est, Bindus Petri clericus, in fi.ij.col.ubi uult, φ stante constitutione uel statuto, seu lege a fundatore apposita præbendā requirere certum ordinē præsentādum debere esse in illo ordine constitutum, & non sufficere ætatē habere, ut ibi pulchre

chre. Aduerte ēt dictam decisionem rotę hodie esse ter
tiam in nouis in tit. de rescrip. gratiosis quā aureā theo
ricam, & distin. rotę pulchre & late ponit Phil. Fran. ī d.
c. si p clericis pauperibus. sup gl. in verbo pu.dere post
Domi. ibi de pben. lib. 6. Et ex omnibus supradictis cō-
clude, φ stāte lege apposita in fundatione ecclesiæ, φ
pūtādus ɔtēporanee sit, & ętatis, & sacerdos, vel priui-
legio, ɔsuetudine, seu statuto, semp requiritur ille or-
do, & nō sufficit ætatis nisi Papa aliud ɔcedat ex gratia,
φ tm̄ locū habebit qñ ordo reqnitur ex priuilegio, sta
tuto, uel ɔsuetudine clericorum, & personarum eccle
siasticarū tātum, non autem laicorum uel legis. per lai
cos in fundatione appositæ, & ita intelligitur & loquit̃
theorica præfata, & cā pulchre ,psequitur Abb. in c. cū
in cūctis. §. inferiora in pen. & fi. col. ubi uide omnino de
elec. & Fely. ī prin. nōnulli in 26. col. in verbo, & ex hoc
de rescrip. & uide Fely. in c. cām el 1. in prin. 3. col. de
testi. ubi dicitur φ ēt motu proprio Papa nō dicitur de
rogari huic ɔditioni appositæ in fundatione, & allegat
4 plura consi. Pet. de Anch. de qbus ibi. ¶ † Aduerte tamē
ad unum, φ licet (ut supra est cōclusum) in præbenda
uel capellania reqrētē ordinem sacrum annexum re-
gratur eodem tempore ætas & ordo, qñ hoc requiritur
ex aliquibus de supra dictis causis, puta ex primæua in
stitutione, priuilegio, vel cōstitutione, ut p Io. An. in c.
si cui. de pben. lib. 6. & supra sæpe allegauimus; tñ si re-
qreretur ordo ex dispēsatione iuris communis, puta
qa ecclesia est parrochialis, uel sumus in archipresby-
teratu de iure requirente ordinem sacerdotij in archi
diaconatu de iura reqrente ordinem diaconatus, ut in
titu. de offi. archidia. & de offi. archipre. quasi p totum
juncta cle. generalem. de æta. & qualita. & ea q̄ dicūt p
doct. presertim Abb. in c. sup inordinata. de p̄o. & in c.
si eo tpe. de rescript. lib. 6. sufficit pūtādū per patronos
habentes iuspat. in prędictis beneficijs & dignitatibus
esse ætatis idoneę & poterit p̄sentari ille & infra annū
ad illum ordinē ,pmoueri sine aliqua dispensatione, li-
cet in collatione reqreret̃ dispensatio, ut in c. p̄terea.
de æta. & qualita. p tex. singularē semp menti tenendū
in c. 2. de insti. lib. 6. ubi omnes illum magni faciūt, &
nō Philip. Fran. in d. c. si ,pclericis pauperibus. super gl.
post cā in uerbo prouidere. de p̄bcn. lib. 6 hoc idem uo-
luit. do. Card. in c. nobis in §. cæterum in fi. hoc tit. p. d.
c. 2. de insti. lib. 6. & ibidem Io. An. & pulchre Ino. in c.
fi. de pben. & Roma. ɔsi. 325. quo ad primū. in princ. &
vī tex. in d. c. cū in cūctis. §. inferiora. de elec. ubi ēt In-
no. φ etiā Abb. ibi. dicit comuniter obseruari, & idem.
vult Abb. in c. dudū. el. 1. de elec. post multa, & istā opi.
Card. in d. c. pręterea. de ęta. & quali. & in d. c. dudū. 1 i.
contrario dicit esse cōem, & faciūt no. per Gemi. in c.
licet canon. & in c. statutū. de elec. lib. 6. do. Anto. per il
lum tex. in ca. 1. in 4. no. de æta. & qualita. & hoc ēt repe-
ri uoluisse do. Roch. in hoc tract. in uerbo honorificū.
in 4. q. prin. ī penulti. & fi. col. q̄ est. 1. & 2. 9. char. Quod
ibi est introductū. s. in c. 2. de insti. lib. 6. in fauorē patro
norū, siue sint clerici, siue laici, φ est intelligēdū secū-
dum Philip. Fran. post Domi. & alios ibi, dū tñ præsen-
tandus ad minus sit in minoribus ordinibus ɔstitutus:
qa tūc dr̃ idoneus ad ecclesiam requirētem sacerdotiū
de iure qñ quis est in minoribus ordinibus constitutus,
et ætatis illius ordinis requisiti, alleg. c. 2. de insti. in an
tiquis, et not. in d. c. si pro clericis. de præben. lib. 6. Sub-
dit etiā prouidēdum non solum debere esse talis æta-
tis φ possit ī. tēpus iuris ad ordiones ,pmouri quos ipsa
ecclesia requirit, sed etiam φ tempore præsentationis,
siue ætatis requisitæ per concilium & alias idoneitates
s̃m Io. An. unde debet esse. 25. ann. idest quod 25. annū
attinxerit, ut in c. licet canon. de elec. li. 6. Ita Phil. ubi
supra post Do. Eligendus autem ad episcopatū dēt esse.
in sacris ordinibus constitutus. c. a multis. de æta. & qua
li. & Abb. in c. cū in cūctis. in §. inferiora. in fi. col. d̃ ele.
ubi ēt quærit, quid de alijs promouendis ad inferiores
dignitates uide ibi & Butri. in d. c. p̄terea. de æta. & qua
li. & Firma. in tract. de episcopo in 2. li. in 1. par. in 14. q.

Aduerte ad aliud, φ licet aliquis laicus sit ætatis requi-
site ad aliquod beneficium, puta simplicissimū & infi
mi gradus, in quo sufficit ætas. 7. annorum, ut patet in
dictis per do. in c. super inordinata. de præb. & in c. si eo
tpe. de rescrip. li. 6. & in cle. fi. de æta. & qual. & diximus
supra in 26. proximo præceden. arti. tamen præsentari
non pōt, nisi sit clericus saltim. j. tonsuræ in beneficijs
minoribus, & in requirentibus sacrum ordinē, nisi sit ī
ordinibus minoribus constitutus, ut supra dictum est,
nam omnino requiritur clericatus tpe p̄ntationis. &
sic nō sufficit post p̄ntationē laicū incōtinenti clerica-
ri c. si clericus de p̄b. lib. 6. & diximus supra in fi. 2. & in
art. 7. præsentis q. prin. nā sicut laicus non est habilis ad
impetrandum beneficia. & impetratio facta per laicū,
& sic p non clericum est nulla, & in c. cum adeo, & in c.
ex litteris. de transa. & si esset facta per eū, q haberet ,p-
positum, se promoueri faciendum ad clericatum cum
omni casu necesse sit tpe p̄ntationis esse clericum, eo-
dem mō in beneficio patronatu ubi est faciēda præsen-
tatio de idoneo, non dicetur idoneus, nisi si clericus. ca.
2. de institu. in antiquis, & ideo in impetrationibus atte
ditur tempus date, ut tunc sit clericus. c. si eo tpe de re-
scrip. li. 6. unde non suffice ret, φ post impetrātionē ,p-
moueretur ad clericatum, secundum gl. Io. An. & doc.
in d. c. 2. de institu licet Spe. in tit. de acti. & petit. uersi.
sed nunquid ppca, uelit ɔ̄rium in hoc & nō bene, quia
ēt si Papa scriberet ex certa scientia pro aliquo, qui non
esset clericus, tamen ,pmoueri nō posset, anteq̄ fiat cle-
ricus s̃m Io. de Imo. in d. c. 2. de consti. Ita pulchre Phil.
Fran. in d. c. si pro clericis pauperibus, in j. col. in 2. not.
eodē modo nec præsentari pōt, & dicit ista fore menti
tenenda. Tu pro hoc alle. tex. in c. per uestras. ubi hoc
colligit do. Car. in i. no. hoc tit. & hoc idem pōderat ibi
Io. An. in uerbo clericus. Et ista est extensio ad ea q̄ dixi
mus supra in 7. art. p̄sentis q. prin. ubi cōcluditur ad be
neficium ecclesiasticum laicum præsentari non posse,
tu extēdi hoc, etiam si esset ætatis, φ posset clericus fie-
ri, & de proximo esset clericandus, quia præsentari non
poterit, nisi actu sit clericus.

¶ Trigesimus articulus 7. q. prin. 1. Par. 2. Libri.

1 *Lege fundatoris stante quòd præsentandus sit talis sacri ordinis, no. possit immutari per patronum & eius heredes cū consensu episcopi, pro una vice tantum, ut in illa præsentetur non habens illum ordinem.*
2 *Episcopum etiam cum capitulo non potest immutare statum ecclesiæ patronatæ sine consensu fundationis, vel hæredis.*
3 *Episcopus potest permutare ecclesiam patronatam etiam sine consensu patroni necessitate urgente.*
4 *Persona hæredis representat personam defuncti.*
5 *Episcopus haredi patroni consentiente potest conferre beneficium non habenti qualitates in fundatione appositas.*
6 *Relict. pro anniuersario potest una uice ex utili causa ad aliud expendi, & postea ad solitum debitum redire.*
7 *Episcopus ex necessitate seu magna ecclesia utilitate potest beneficium sacerdotale non sacerdoti dare etiam inuito patrono.*
8 *Episcopus potest facere utilitate ecclesia, uel necessitate urgente quod. potest Papa.*
Episcopus cum patroni consensu, seu patronus cum episcopi consensu potest præsentare ad capellaniá, seu præbendam sacerdotalem non sacerdotem quid cum hæredis consensu, an possit. nu. 10. 15. 18. Et quæ requirantur etiam, vide nu. 23. 25.
11 *In sede possidere intelligitur, qui auctore prætore possidet, & quomodo intelligatur.*
12 *Factum per commissarium uidetur factum per committentem quomodo intelligatur.*
13 *Testatoris uoluntas debet seruari in forma specifica.*
14 *Testator mandans construi hospitale, an possit facere hæres construi monasterium, remissiue.*
16 *Abbas lucerna iuris canonici dicitur.*
17 *Capellania est beneficium simplex.*
19 *Verbum omnino, quid importet.*
20 *Patronus præsentando in beneficio sacerdotali non sacerdotem. ex episcopi dispensatione non requiritur actualis dispensatio.*

21 *Tacitè & expressè idem est iudicium.*
22 *Prouisio prima patroni inspicitur ad qualitatem cognoscendum beneficij patronati.*
24 *Consensus maioris partis patronorum requiritur in permutatione facta ex necessitate, si sine necessitate omnium.*

Et quia Vt præmissum est, concluditur, q si ex
primæua institutione fundatoris capel
lania est sacerdotalis, diaconalis, vel subdiaconalis nõ
posit conferri nõ constituto in illo ordine, quis sit ęta
1 tus requisitę ad illum ordinē. Dubitat. 30. loco. †an ista
lege a fundatore data, q põtādus sit talis ordinis sacri
posit immutari saltim pro una uice per patronū & hę
redes eius cum eps dispensatione, seu consensu ut in il
la põtetur non illius ordinis requisiti ex lege apposita
in fundatione. Hic art. est pulcher & membrum illius
quæstionis quæ ponitur per doc. in c. cū accessissent. de
const. videlicet an & qñ eps posit disponere de eccle-
sijs patronatis & mutare eorum statum, & an requirat
patronorū consensus, de quo erimus latè dicturi Deo
duce, infra in 3. li. in 5. q. prin. in 1. art. vbi melius cadit,
qa tractabimus de mutatione status pperna, ut ibi. Sed
pisto mēbro illius qõnis q hic bñ cadit, dicas do. Abb.
in d. c. cum accessissent de const. in 3. col. ponere dictū
2 Cald. †volentis epm ēt cum capitulo non posse immu
tare statum ecclesiæ patronatę sinę consensu fundato
ris uel hæredis, arg. c. monasterium. 16. q. 7. q dicit ori-
ginaliter fuisse dictum Host. per qđ dicit Cald. se obti-
nuisse, epm non posse dispensare ꝯ institutionem be-
neficii, vel ipsam immutare, seu ꝯ eam uenire sine con
sensu patroni, q dicit semper notandum. Et ex hoc di-
cit ibi do. Abb. q si ex institutione bñ collatio est faciē
da pbytero, non põt eps sine consensu seu licentia pa
troni dispensare, ut conferatur non presbytero, & ad
idem adducit nota. dictum Inn. in c. fi. de cler. non resi
dē. ubi dicit, epm non posse ꝯ statutum beneficii dispē
sare, & dicit facere, qđ no. in c. at si cleri. in §. de adulte
riis de iudi. Subdit ēt Abb. q hoc limitaret, nisi dispen
satio esset facienda ex necessitate ecclesię, & patronus
nollet consentire, & ad hoc adducit notabilia dicta ro.
tæ decι. 296. alias est. 307. permutatio facta, in tit. de re-
3 rum. pm. in nouis, ubi dñt † q si patronus sine causa nõ
unlt consentire pmutationi bñficii, Põt eps hoc facere
necessitate urgente sinę cõsensu patroni, qa patronus
non debet impedire magnā utilitatē ecclesię, & dicit
facere. c. 1. de his quę fiũt a maio. parte capi. & ita resi-
det ibi do. Abb. Patet ergo ex eius uerbis, q licèt ex le
ge p fundatorē in limine fundationis apposita capella
nia esset sacerdotalis, posset tñ ad illā põtari nõ sacer-
dos per patronū cum dispēsatione epi, & sic in casu no
stri. art. posset hoc fieri patrono & epo uolentib. & ita
limitari põt omnia dicta in prox. præced ar. & illud di-
ctum illatum a d. Calde. sequuntur. & de eo magnum
festum faciunt ibidem inferentes, ut Abb. But. Imo. &
Dom. & ēt do. me. Cors. ibi in apostil. ad Ab. extenden
tes doc. prædicti illud dictum non solum in pãono, sed
ēt in hærede ut de eius consensu, sed ad eius ēt petitio
nem epi posit dispensare, ut non sacedos põtetur & in
stituatur in capellania vel beneficio sacerdotali, & or-
dinem sacerdotii ex primæua institutione requirentis.
4 †Et reddunt rationem, quia psona hæredis repñtat per
sonam defuncti, ut infra dicet, vbi D. Corset. in d. apo-
stilla dicit se obtinuisse Bononiæ, vt p una uice posit
eps consentiente hærede patroni dare bñficium non
hñti ordinem sacerdotalem, licèt a testatore appositū
fuisset illud bñficium põtari sacerdoti, ita ipse in apo-
stilla seu additione apposita ibi sup uerbo unire, & idē
uult ibidem in sua lectura in 3. char. ubi dicit in facto
bis se obtinuisse, & ponit ēi hoc dictū Cal. Ab. & Host.
ipse Corse. in c. cum uenerabilis. de exc. in sua lectura
in 6. char. & idē do. me. hoc ponit in suis notabilib. in
uerbo patronus, in uer. secundò adduco. & in suo rep.
ad Ab. in uerbo patronus, in 11. col. in uer. sine cõsen-
su, qđ dictū Cal. ēt magni facit Baib. in cõs. 23. scripsit

propheta, in 8. col. in 1. uol. & do. Roch. in hoc trac. in
uer. honorificum. in 3. q. solum illud referēdo, & in 4.
q. prin. in pen. co. quæ est 2. 9. char. in ver. an aũt eps pos
sit admittere, & late in uerbo, p eo q de diœcesani con
sensu in 5. q. licèt ibi teneat ꝯ Ab. & Fel. ut ĩ. dicemus.
D. Fely. vero in d. c. cū accessissent. in 7. col. in vers. hāc
conclusionem, ponit dictum Host. de quo sup. & q ex
eo infert Cal. ut sup. diximus, & pro d. Cal. plures deci-
siones adducit, in quib. probatur, epm sine cõsensu pa-
troni nõ posse disponere de ecclesia patronata, & eius
statu, quæ dicemus Deo dante infra in 3. li. in 6. q. prin.
in 7. art. Postea D. Feli. ibidem in d. 7. col. in ver. ex hoc
d. Cal. infert hic Imo, ampliat illud dictum, q ēt si pa-
tronus esset negligens in põtādo, & deuoluta esset po-
testas ad superiorem pro illa uice, non posset aliter cõ-
ferre, q̃ eo modo quo institutio bñficii requirit, & pro
hoc dicto multa ibi adducit, de quib. dicemus infra in
3. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 13. ar. dum erimus tracta
turi, qñ eps confert iure deuoluto ob negligentiā pa-
tronorum. Sed ad duos effectus hic hoc commemoro
primò, quia extendunt dicta in prox. præced. art. põtan-
dum debere esse actu constitutum illius ordinis a le-
ge apposita a testatore requisiti, ut procedant ēt qñ es
sent negligentes patroni & iure deuoluto habet proui
dere eps: nam non poterit beneficia cõferre nisi consti
tutis in ordinib. requisitis per legem fundatoris. Secun
dò ad effectum, q sicut patronus põt põtare non sacer
dotem in beneficio sacerdotali cum dispensatione
episcopi, & ipsius patroni consensu p una saltim uice,
vt sup est dictum. Ita ēt si deuoluta est potestas prouidē
di ad superiorem requiritur sñt patroni consensus ad
faciendum, vt illud conferat nõ sacerdoti, q̃uis debuis
set conferri, demū ipse D. Fel. in d. c. cū accessissent. in
8. col. cū declarat ibi late dictum Cal. in 2. restric. dicit
illud non procedere qñ patronus cõsentiret. ut illæ cõ
ditiones & modus per fundatorē appositi alterarētur,
& sic vt põtetur non sacerdos in beneficio sacerdotali
ex natura fundationis, ut dict, oēs doc. hoc ibi sentire,
& q utilius est, dicit ipse, idē dic si hēs patroni ꝯsentiat
expressè, ut ibi dicit Ab. q est sm eū, & certa ita est be
ne notandū, per quā restrictionē dicit se cõsuluisse Fer
5 rariæ, & obtinuisse † vt pro vna vice posit epi hēde pa
troni cõsentiente cõferre bñficiū non hñti qualitates
in fundatione appositas. Subdit ēt ex illo dicto Ab. ibi
pbari, idē esse, si ex toto uellet eps cū capitulo ex cau
sa istas conditiones auferre cū cõsensu patro. vel hēdis
qđ dicit fore bene notandū. Subdit ēt non esse mirum
hęredē uenire ꝯ factū defuncti: qa cū auctore epo hoc
faciat, non dr̃ ei imputādū, arg. l. iuste posidet. ff. de ac-
qui. posi. Ad hoc adde qđ dicit D. me. Corset. in d. c. cū
venerabilis, in 6. char. de exce. huius dicti esse rōnē, qa
hæredes patroni repñtant psonam ipsius fundatoris &
vñr cõmissarij: nam fundator eis cõfidit illos hæredes
post mortem, & per ꝯs patronos instituendo, & quod
fit per commissarium vr̃ fieri per ipsum committen-
tē. Ab. in c. in causis. de ele. & Bar. in l. unum ex familia.
ff. de leg. 2. qđ dictū satis placet. subsequit̃ ibidē D. Feli.
ad hoc ultimū de hēde uideri obstare, qđ not. D. Card.
in cle. quia contingit. in prin. in 5. q. de relig. dom. & ibi
Imo. in 5. col. uer. hoc ultimū. ubi dicunt contra Lapū
ibi, q licet de consensu eius, qui ordinauit aliquid ad
pium usum, posit episcopus legatum mutare, tñ secus
de consensu sui hæredis: quia hic non agitur de utilita-
te ipsius, cui hæres renunciare posit, sed de uoluntate
defuncti seruanda, facit qđ no. Bar. in l. legatum. ff. de
usufru. lega. & in l. legatum ff. de admi. rerum ad ciui.
perti. sm Inno. & dicit ibi D. Card. se pluries ita dixisse
in c. nos quidem de testa. dicit etiam ibi D. Fely. q quā
uis termini illi uideantur aliqualiter diuersi a nostris,
tñ utrobique uidetur eadem ratio. Et propter hoc ip-
se D. Fely. ibi in d. c. cum accessissent, in 8. col. in versi.
quapropter. considerabat duos casus qui posũt in hac
materia occurrere. Primus est, quādo episcopus de cõ-
sensu patroni uult conferre beneficium aliter, quàm,
eius.

eius natura dictet puta quia unit ſacerdotale beneficiũ
conferre diſpenſando pro illa uice conſtitutus in mi-
norib. & tunc vr̃ conſenſum hęredis ſufficere, & ꝓ hoc
adducit, qđ no. D. Ant. in c. ſi. ante medium ver. Vicen
6 tius aũt. de teſti. †ubi dicit ex cauſa utili relictum, ꝓ an-
niuerſario poſſe una uice ad aliud expendi, & red re
poſtea ad ſolitum debitum, & qñ eṗs vellet diſpenſare
in propoſito ex cauſa neceſſaria eccleſiæ hoc vr̃ poſſe
ẽt inuito patrono, ut dicit, infra ſe dicturum: Secundũ
dicit eſſe caſum qñ eṗs uult in totum ſuprimere bene
ficium patronatum, uel in totum tollere conditiones,
ſeu qualitates illi annexas, & tunc aut hoc nõ fit ex cã
neceſſaria, & credit fieri non poſſe etiam cum conſen-
ſu hæredis patroni per rationem tex. d. cle. quia cõtin-
git, & per dicta ꝑdictorum, licèt aliud ſentiat D. Abb.
in d. c. cũ acceſsiſsẽt. Aut ex cauſa neceſſaria, puta ĩ ca
ſu doc. in d. c. cũ acceſsiſsẽt, qñ decreuerũt facultates,
adeo ꝙ ſit opus illam dignitatẽ, vel prębendã tollere,
vel nunc eſt impotens, ad illas conditiones, & nõ repe
rit perſona idonea, quæ uelit eam ſic conditionatam,
aceptare, & tũc dicit ſe credere procedere illam reſtri
ctionẽ, & ſic opin. & dictũ Abb. adeo ut ẽt inuito hæ-
rede forte fieri poſſet, & dicit ſe moueri ꝑ id qđ no. Inn.
in d. cle. quia cõtingit. in 5. colum. in verſi. Lapus hic li
mitat. ubi dicit illum tex. non procedere, qñ legata cõ
uerti non pñt ad uſum deputatum, & idẽ dicit velle D.
Anto. in d. c. ſi. de teſta. in uer. hoc dictum quond. e cõ-
tingi, & hoc qa ceſſantib. redditibus ceſſare debet or-
dinatio teſtatoris, & dicit facere quæ ipſe dicit in prox.
ſua ſequen. reſtric. reliqua eius D. Fely. dicta non tãgũt
hanc difficultatẽ, ſed de eis ſuo loco in d. 3. li. in q. prin.
7 in art. dicetur. ¶ † Tu collige ex dictis Ab. ꝙ ẽt vr̃ velle
D. Fely. ꝙ ſtante neceſſitate, ſeu magna utilitate eccle
ſię eṗs ẽt patrono inuito poſſet dare beneficium non
ſacerdoti ad inſtar, qñ facit permutationem ꝓ magna
utilitate uel neceſſitate eccleſię, ut late diximus ſupra
in 6. q. prin. huius partis in 6. ar. Quod dictum hẽt duo
ſpecialia, primũ ut magna utilitas uel neceſſitas ecclę
faciat epiſcopũ non ſolum poſſe pro una uice immu-
tare conditiones per fundatorẽ appoſitas, ꝙ Papa ſic o
re non intelligitur, niſi expreſſe hoc agat, ut late dicit
D. Fel. in ſuo trac. qñ literæ apoſtolicæ noceant patro.
8 in 7. ampl. & nos tetigimus in prox. præced. art. & tñ in
iſto caſu neceſsitas uel utilitas eccleſię facit eṗm poſ-
ſe qđ Papa, & eſt mirabile. Secundum ſpeciale eſt, ut
propter magnã utilitatem uel neceſsitatem eccleſiæ
eṗs ꝯferat bñf. ẽt ſine pñtationẽ patroni: quia cũ dicat
Abb. eṗm ſuadente neceſsitate uel utilitate eccleſiæ
eṗm poſſe facere hoc etiam inuito patrono. ſ. capella-
niam ſacerdotalem dare non ſacerdoti, vr̃ iſtud fieri
ſine pñtatione patroni, & hoc eſt expreſſe contra text.
c. decernimus. 16. q. 7. & licèt Abb. alleget pro hoc, qđ
dictum fuit in permutatione, ibi tñ eſt maior ratio: qa
ſumus in ꝑmutatione, in qua eṗs vr̃ habere maius ius
ut late diximus in 6. q. prin. huius partis in 6. art. Sed in
pñti caſu ſumus in caſu in quo eſſet facienda mera no
ua pñtatio per patronos & non ficta, ut in permutatio
ne, & tñ epiſcopus confert eis tñ uitis. & ſic magis præ-
iudicatur deciſioni. d. c. decernimus, cui aliqualiter rñ
deri poteſt in caſu permutationis, vt eſt dictum in d. 6.
art. ſm me ẽt in permutatione non viderim rñſum ac-
commodatum ad illũ tex. ut ibi dixi). Sed in caſu no-
ſtro non poteſt eſſe alia rñſio, niſi ut ſit ſpeciale ratio-
ne fauoris magnę neceſsitatis uel utilitatis eccleſiæ, &
non concurrit hic fauor permutationis, nota prædicta
qa illa diſcutiemus infra in 3. par. huius li. in 2. q. princ.
in 2. art. dum tãgemus, an eṗs ſine patrono poſsit eccle
ſiæ patronatæ prouidere, ubi tractabiť materia d. c. de-
9 cernimus. ¶ † Alia eſt & principalior concluſio, q̃ col-
ligitur, ex dictis Ab. in d. c. cum acceſsiſſent, uidelicet
eṗm cum conſenſu patroni, & ſic pñonum cũ diſpen-
ſatione eṗi poſſe pñtare ad capellaniam ſeu ꝓbendã ſa-
cerdotalẽ non ſacerdotẽ. Et intelligendo iſtã theoricã
in uero patrono fundatore, qui ex ſua cõditione in pri
mæua fundatione appoſita facit beneficium ſacerdo
tale, iuxta ea quæ dñt Io. An. & doc. poſt glo. in c. ſi cui-
de præb. li. 6 & in prox præc. ar. ſæpe diximus, & in hoc
nulla eſt diſcrepantia, ſed omnes cõcurrunt cum illo
dicto Cal. Abb But. Imo. Dom. & aliorum ſupra alle-
gatorũ, & in hoc nulla eſt dubitatio: quia põt ipſe fun-
10 dator ſibiipſi ꝑiudicare & ſuę voluntati ꝯuenire. ¶ † Dif
ficultas ergo eſt in eadem dictæ cõcluſio. Abb. & ſic in
alia concluſione quæ colligitur ex eius dictis, uidelicet
hoc ꝙ dictũ eſt in patrono fundatore hẽt locũ in eius
hæredib. & ſic in pñonis deſcẽdentib. & duæ ꝓ hoc di-
cto allegantur rationes. Vna doctorũ, quã poſuit Fel. vbi
ſup. quia cũ hæredes hoc faciat cũ eṗo, vr̃ eṗs hoc face
re, & ſic non imputari hæredi. Certe iſta ratio non mi-
litat: quia ex quo eṗs non põt immutare iſtas conditio
nes appoſitas per fundatorẽ in limine fundationis ẽt
cum ſuo capitulo, niſi de patroni conſenſu, ut uult Ho
ſti. Cal & omnes in d. c. cum acceſsiſſent. Imo nec Pa-
pa hoc agere præſumitur ẽt ſub inuolucro verborum,
puta ſi dixerit non obſtante iurepa. laico. & quorumcũ
que conſtitutione: quia non includit iſtas appoſitas ꝑ
patronum in fundatione, ut late ꝑ D. Fel. in d. ſuo tra.
qñ litteræ apoſtolicę, ut in d. 7. ampl. nõ debemus ergo
dicere hẽdem excuſari: quia auctore eṗo facit, ex quo
eṗs hoc agere nõ põt ſine ipſo, ergo inualidus actus, &
quod hoc agere nec hæres põt, apparet per obiectionẽ
quam ſupra retuli denotatis in cle. quia contingit. de
relig. dom. per Card. & Imo igitur iſta ratio omnino
11 ceſſat. ¶ † Et ad hoc adduci pñt, quæ ſolent allegari, nã
licèt dicamus, illum qui auctore prætore poſsidet iu-
ſtè poſsidere, intelligitur tñ qñ iudex iuris ordine ſerua
to, & ſic ſeruatis ſeruandis illud fecit, aliàs iudex ẽt dr̃
aliquem ſpoliare, & ille qui in poſſeſsionem ponitur,
dr̃ ẽt de facto poni, ut hr̃ d. l. iuſte poſsidet, per docto.
ff. de acqui. poſſeſ. & in l. ſi. C. ſi per uim uel alio modo;
& in c. conquerente. de teſti. in c. cum cauſam. de offi.
dele. & in c. cõſultationib. hoc tit. & pulchre ad aliud
propoſitum diximus ſup. in 3. q. prin huius partis in 2.
art. in ver. in dubio uero cũ ſequẽ. uerſiculis. & ſic iſta
ratio ceſſat. Alia fuit ratio, quã adduxit do. me. Corte.
in d. c. uenerabilis. de excep. in 6. char. uidelicet ꝙ cũ
12 hẽdes patronorũ repñtent perſonam defuncti, & ſint
eius commiſſarii quod ſit per commiſſarium, vr̃ fa-
ctum per committentem. Abb. in c. in cauſis. de cle. &
Bar. in l. unum ex familia. ff. de leg. 2. ut ſup. retulimus:
iſta ratio ẽt ſalua pace dñi mei non procedit, quia illa
regula per eum adducta. ſ. ꝙ id qđ ſit per commiſſariũ
vr̃ factum per committentem, habet locum, qñ com-
mittens indeterminate aliqd cõmiſit, puta diſtribuat
tis talia bona ad pios uſus, qa ſi diſtribuunt cõmiſſarij
in fabricã eccleſiæ, vr̃ cõmittẽs in teſtõ ad fabricã reli
quiſſe, & ideo non ſoluẽt quarta, ut dicit Abb. in d. c.
in cauſis, & ꝑ doc. in d. l. unũ ex familia, & in locis ibi ꝑ
doc. allegatis. ſed in caſu noſtro fundans beneficiũ po-
ſuit legẽ ſeruandã per ſuos hẽdes & patronos ſucceſ-
ſores, & illa ſeruãda eſt per dicta in d. cle. quia ꝯtingit.
de relig. dom. per Card. & Imo. & ſic iſta ratio domini
mei non ꝓcedit, & ſic (ut uides) doctrina Abb. eſt ſine
ratione, & ſine iure aliquo, & ꝯ ſe habet. d. cle. qa con-
tingit. cũ dictis Card. & Imo. ibi. prout poſt Fel. ſup. la-
tè retulimus. Quid dicendũ in hac difficultate. Et ut vi
diſtis. D. Fel. vt ſaluaret dictũ Abb. formauit duos ca-
ſus, de qb. ſup. Et uoluit illud dictũ hẽr locũ in primo
caſu. ſ. qñ eṗs uult de beneficio diſponere aliter q̃ natu
ra illius requirit, cũ patrono tñ vel eius hærede ꝓ vna
uice tñ, ꝙ tunc poſsit, & procedet doct. Abb. vt ad be
neficium ẽt ex diſpoſitione fundatoris ſacerdotale pñ
tetur, & illo inſtituatur non ſacerdos, & pro hoc addu
cit d. D. Anto. de quo ſupra uolentis, ꝙ ex cauſa utili
relictum pro anniuerſario poſsit una uice ad aliud ex
pendi, & in hoc caſu non habeat locũ diſpoſitio. d. cle.
& notata ibi per D. Card. & Imo. Secũdo verò caſu qñ
epiſcopus uult in totum tollere legem a fundatore ap
poſitam in limine fundationis, tunc non ſufficit hęre
dis

cōis conſenſus, & ita procedant quæ dſit in d. cle. qa cō-
tingit. niſi fiat ex cauſa neceſſaria, quia tunc poterit ēt
ſine cōſenſu hæredis patroni; uel ipſius patro. ut ſup. re-
tulimus. Tu aduerte, ꝙ D. Fel. in primo caſu dicit, eo
caſu procedere dictum Abb. ut cum uoluntate hære-
dis fieri poſſit, & hoc non probat aliquo iure, ſed all. di
ctum D. Anto. quod quidem dictum ēt requirit cām
utilem, ut ibi apparet, ergo ſine aliqua cauſa fieri non
poteſt, cū cauſa uerò eſt accedere ad ſm caſum. in quo
cū cā fieri pōt, ut ꝓxime diximus, & licet alleget cām
neceſſitatis, idem in cā utilitatis, cum a pari procedāt
infinitis iurib. iſtas cauſas æquiparantib. & ſic primus
caſus D. Fel. nō ꝓbaī. Et id qđ adducit ad illum ꝓbādū
concludit cum limitatione ſecūdi caſus, ergo nulla eſt
concordia, & dictum Abb. remanet ſine iure & rōne
& diuerſificatio caſuum facta per Fel. nō eſt diſtinctio
ſed idem caſus. Reperi poſtmodū D. Roc. in trac. in ver
bo pro eo ꝙ cū diœceſani. cōſenſu in 15. q. in 2. col. 31.
char. tenentem ꝯ Abb. & Fely. & ꝙ nec ēt ꝓ una uice
hoc facere poſsit ep̄s cū hærede patroni. Et mouet pri-
mò: quia ultima uoluntas teſtatoris eſt ſeruāda ꝑ lege.
c. ultima uoluntas. 13. q. 2 §. diſponat. in auc. de nuptiis.
Sed ep̄s non pōt fſr ꝯ legem ēt diſpenſando. c. dilectus.
de temp. ord. Io. An. poſt Hoſt. in c. 1. de ſuppl. neg. præl.
li. 6. & ep̄s non diſpenſat ꝯ canones, niſi ſpālr ſit ſibi cō
ceſſum. Ab. in c. at ſi clerici. in §. de adulteriis. de iud. &
& iō dicit ibi in 4. col. ep̄m non poſſe diſpēſare, niſi ma
xima urgente cā, ergo non pōt diſpenſare ꝯ uoluntatē
teſtatoris, niſi ex cā. Secundo mouetur p ea q̄ dōt Pet.
13 de Ancha. & Imo. in c. nos quidem. de teſta. † uolunta-
tem teſtatoris eſſe ſeruandam in forma ſpecifica. l. leg.
ff. de uſufru. leg. ergo nec pro una uice mutari pōt. Ter
tio mouetur p tex. d. cle. quia contingit. de reli. domi.
dum dicit, quæ ad certū uſum ſunt largitione deſtina-
ta fidelium ad illam debent non ad alium. ſalua ſedis
ap̄licæ aucto. ꝯuerti. Et cum ille tex. indiſtincte loquat,
ita eſt intelligendus; & ēt in melius non debet fieri cō
mutatio, ut dicit ibi Car. in 4. q. & idē dicit Ab. in c. tua
nobis. de teſt. Quartò mouentur, qa doc. in d. c. nos qui
dem, & præſertim Imo. ibi in antepe. col. utunī verbo
alterari, dicentes nō poſſe alterari uoluntatem teſtato
ris p ep̄m, quib. ēt uerbis utitur Bal. in l. ſi quis ad decli
nandam. in 3. col. C. epi. & cle. dicens, ꝙ ubicunq; diſpō
teſtōris eſt certa reſpū cauſæ, pſonæ, uel loci, non pōt p
ep̄m alterari, & eiſdē uerbis uſi ſunt Bal. & alii quos po
nit Ale. in d. l. legatū, & ſic ſentiunt, uoluntatē teſtōris
nedum in totū, nec in partem alterari poſſe, ergo non
ꝓcedit dictū Ab. nec Fel. pſertim qa dictū Fel. non ꝓba
tur iure, ergo ſtandū ꝯrio, & ipſis rīderi pōt eos male
fuiſſe loquutos, quia rſis ſtandum eſt. Bal. in c. 1. §. indi-
ces. in 4. col. de pace iuramen. firman. in uſi. feu. p text.
in l. oīs. diffinitio. ff. de reg. iu. & Bal. in l. 1. in 2. col. C. de
ſacroſ. eccl. & Abb. pulchre in c. ſalubriter. poſt Io. An.
in 1. q. de uſuris, & eſt bonus tex. in c. ſanè. uerſus finem
15. q. 3. & melior in c. 2. in fi. de ꝯiugio leproſorum, &
dicit idem ſe tenere in eo. tract. in uer. ꝯſtruxit, in 14. q.
14 ubi tractat † ſi teſtator mādauit ꝯſtrui hoſpitale, an poſ
ſit hæres ꝯſtrui facere monaſteriū, de qua nos diximus
15 ſup. in 1. par. 1. li. in 4. q. prin. in 14. art. † Ideo ego dicerē
in hoc pūcto, ꝙ qn̄ hr̄s p̄roni in bn̄ficio ex primæua fun
dōne ſacerdotali uult pōtare non ſacerdotem cum di
ſpēſatione ep̄i, oīno requiritur aliqualis cā: ut hoc fieri
poſsit, & ut ipſe do. me. Corſe. in d. c. cum acceſsiſſent,
in lect. in 3. char. dicit ſufficere in hoc caſu pro cā pūtā
dū eſſe de familia ipſius hr̄d. cui ipſe uellet potius bn̄fa
cere q̄ alteri, in reliquis tn̄ eo exiſtente idoneo p. c. non
ſatis. 66. di. cū ſi. quia prius noſtratib. q̄ alienis bn̄ facere
debemus ut ibi, & ēt quia eſt de genere fundatoris, cū
quo facilius eſt diſpenſandum, vel qa licēt nō ſit ſacer
dos, eſt pſona multū docta & morigerata, & ſic vtilis
ipſi eccſiæ. arg. c. de multa. de p̄bē. & eorū quæ dicit Ab.
in c. dudū in 4. no. de cle. ita do. meus ubi ſu. q dicit hoc
bis obtinuiſſe. Et iſto caſu nō pōt ꝓcedere doct. Card.
& Imo. in d. cle. qa cōtingit ex quo loquunī, quādo fie
ret ſine aliqua cauſa ut ibi. Et in iſto ēt caſu clare loqui
tur doct. do. Anto. per D. Fely. all. in primo ſuo caſu in
c. fi. de teſt. Si vero eſſet cauſa maximæ utilitatis & ne-
ceſſaria, tunc poſſet attentari, ſolum ep̄m ēt inuito pa
trono hoc facere poſſe, ut diximus ſup. in 1. conclu. pro
una uice, & forſan ēt in perpetuum, ut dicit do. Fely. in
ſuo ſecundo caſu, de quo tn̄ hic non loquor, cum non
ſit locus ſuus, ſed dicemus infra Deo duce in 3. lib. in 6.
q. prin. in 1. art. cum de mutando ſtatu eccleſiæ patro-
natæ in perpetuum tractabimus. Si hoc igitur fiat cum
aliquali cā, ꝓcedit dictum Abb. ex ratione do. me. ma-
gis tn̄ fundata. ſ. quia hoc qđ facit hæres patroni uelut
commiſſarius uī facere ipſe committens, & plus dico
ꝙ ſumus in caſu, in quo ipſemet p̄ronus fundator ſi vi-
xiſſet pro vna uice, ex illa cauſa feciſſet: nā ſi patronus
fundator videret in eius familia clericū idoneū. Certe
mutaſſet pro illa vice legem, quā poſuerat in ſua fun-
datione, & pōtaret illum de familia, uel alium doctū
& morigeratum utilem eccleſię etiam non ſacerdotē.
Et non habet locum in hoc reſpōſio, de qua ſup. ꝙ Ab.
in c. in cauſis. loquitur, qō non eſt data lex commiſſa-
rio: quia tūc poterit facere qđ uoluerit, & vī facere cō
mittens, ſed ubi eſſet data lex, non poſſet commiſſa-
rius illā alterare: nam dico ſubtiliter, ꝙ patronus fun-
dādo eccleſiā incōtinēti acquirit iuſp. trāſmiſsibile ad
alios ſucceſſores ſuos habentes oīa iura & p̄rogatiuas
quas ipſe p̄ronus hēbat, ut dicit diffinitio iuriſp. ibi ipſe
uel is a quo cām habet, & iō trāſmittit ad hęredes, ad
donatariū & alios, ut diximus ſu. in 1. par. 1. li. per totū.
Cū ergo acquirat hoc iuſp. ita trāſmiſsibile ſuccedit ēt
ſucceſsiuos p̄ronos hr̄e ex gr̄a iuſp. ſicut primus habe-
bat per illa verba diffinitionis uel is a quo cām hn̄t, qui
quidē hn̄t ꝓuidere utilitati & īdēnitati eccleſiæ & ꝯſer
uare familiā fundatoris ſicut ipſe primus fundator, &
ideo quēadmodū fundator ex cā illa poterat legē p eū
appoſitā mutare, ita & ipſi qui pro tpe erunt ſui hr̄des
& ſucceſsiui p̄roni ex tacita auctoritate eis data a fun-
datore in ꝯnām cum illes facit p̄ronos iure pmittēre,
& iō ſm ipa mutant ipſi, ꝓut mutaſſet fundator, arg.
c. ꝙ dilectio. & c. non debet. de eo qui cognouit cōſan.
uxo. ſuæ. & uoluit Abb. per illum tex. in c. cū in cūctis.
4. no. in ætate ep̄orum. in prin. de elec. & in c. innoluit.
eo. tit. & ut cenſeatur iuſta cauſa qua mouetur hæres,
requiritur conſenſus ep̄i, qui hoc cognoſcit. & eſt ſicut
cauſa efficiens. ſicut dicimus in conſenſu ep̄i, qui req-
ritur in acquiſitione iuriſp. de quo dixim ſup. in 1. par. 1.
li. in 2. q. prin. in 5. art. & in conſenſu, qui requiritur in
tranſlatione iuriſp. de quo diximus ſup. in 2. par. 1. li. in
1. q. prin. in 4. art. in quib. locis tractauimus quæ ſit ra-
tio interuentus horum conſenſuum, & ſic non eſt illa
lex ita appoſita per primum patronum, ut ſuus ſucceſ
ſor nō poſsit utilitati eccleſiæ & ſuorū prouidere cau-
ſa exiſtente, quę moueret ēt fundatorem ſi uiueret, nā
illo caſu dr̄ fundator facere per ſupradicta, & ſic ſaluaī
dictū Abb. Et hoc modo dicendo, ſequitur rn̄ſio ad di-
cta. Card. & Imo. in d. cle. qa ꝯtingit, uidelicet hr̄des nō
diſponere in his quæ tangunt eorū intereſſe, ſed funda
toris: quia cū hr̄des ſint in loco fundatoris, tangunt eo
rum intereſſe, ſicut dicimus, ꝙ hr̄s in hæreditate ei tā-
gente præiudicat ſibiipſi, quia hr̄ditas eſt ſua, ſic in iſto
iurepatro. effecto hęredis ſibi præiudicat hæres, qui eſt
ita patronus ut fundator, & nullo modo habet minus
ius, qđ non eſt in aliis hæredib. reſpectu aliarum cauſa-
rū, qa teſtator facit eos hr̄des, ut hoc faciant, ſed in hæ-
rede p̄roni fit ad eum tranſmiſsio ex iuris diſpoſitione.
Et ita reſponde ad motiua D. Roc. illa loqui in puro te
ſtatore & eius hærede, in quo ep̄s ſolus nō pōt mutare
nec alterare eius uolūtatem, ſed in caſu noſtro ubi eſt
alia hæredis natura a lege procedēre, ep̄s cum ipſo hæ
rede bene hoc facere poterit cum aliquali cā, nā, ut ſu
pr. diximus, ex cā magnæ neceſsitatis, uel utilitatis poſ
ſet hoc facere ſolus ep̄s, ut ēt hoc uult ipſe do. Roc. quā
to magis ex cā aliquali & non tantæ utilitatis uel ne-
ceſsitatis poterit hoc facere cū p̄rono hr̄de donatario

& ſimili, qui facit id quod uериſimiliter primus funda-
tor feciſſet. Itē pſupponit ibi. D. Roch. omnes fundatio
nes beneficiorum fieri teſtō, quod eſt falſum, ut de ſe
patet, cum illę ſint rariſſimæ, & maior pars fiat extra te
ſtamentum, & qñ in teſtamento oīno beneficii funda-
tio eſt, & teſtm̃ non alterat naturam fundationis quæ
eſt, φ iuſpa. tranſeat poſtea ad quoſcunque titulo legi-
timo, qui ponuntur in uerum locum ipſis fundatoris,
& hoc ad effectum, ut facilius homines inducantur ad
eccleſias fundandas, cum uident ſuos ſucceſſores poſ-
ſe facere, quod ipſi facere poterant, & ita ſaluarem opi.
Abb. quæ uř cōis & obſeruatur in practica, a qua ego
non diſcedciem nec in iudicando, nec in conſulendo,
16 præſertim pp maximam auctoritatem † D. Abb. lucer-
næ iuris canonici. Fely. domin. Corſe. & aliorum. Tñ
non poſſum ſub ſilentio unū pteмittere, cē ædificiū,
per me fabricatum conſiſtere in uno. ſ. primum funda-
torem acquiſiuiſſe hoc iuſpa. trāſmiſſibile eodem mo-
do, quo ipſe hēbat ad hæredes ſucceſſores donatarios,
& ſiſs, adeo ut id totum, qđ ipſe primus fundator face-
re poterat. pñt & ipſi. ſ. ex ui iuris patronatus, & illud cō
cedo, nego tñ modum ſeu conditionem appoſitorum
p ipſum fundatorem eſſe appoſitos ex ui iuriſp. ſed ab
extra, ut quilibet teſtator uel de re ſua diſponens appo
17 nere poſſet, & hoc probař, † nã q̄libet capellania eſt bñ-
ficium ſimplex, ex quo nō eſt curatum, nec dignitas, vt
de ſe patet, ut uolunt doc. in c. cū in cūctis de ele. & in
c. de multa. de pb. & tanq̄ ad bñficium ſimplex poſſet
pñtari ſeptennis, ut concluſimus ſup. in 26. art. pñtis. q.
Non poterit ergo pñtari non ſacerdos pp legem appo-
ſitam per ipſum fundatorem; ut pñ etur ſacerdos in ip
ſa capellania: ut diximus ſup. in 27. & 28. art. prox. præ-
ced. & iſta lex non apponitur per fundatorem ex ui iu-
riſpa. quia iuſp. regulatur, ut obſeruetur in pñtationib.
diſpoſitio iuris circa ætates & ordines pñtandorū, iux-
ta late dicta per Abb. & doc. in ca. ſuper inordinata. de
præb. & per Dom. & doc. in c. fi. eo tpe de reſc li. 6. hinc
eſt, φ aliter diſponiř de beneficio ſacerdotali ex diſpo
ſitione iuris, uel priuilegio, ſeu ſtatuto clericorum, qa
tunc ſufficit pñtandum habere ætatem, licet non ha-
beat ordinem & aſt cum beneficium eſt ſacerdotale
ex diſpoſitione fundatoris ſeu teſtatoris, quia tunc req-
ritur pñtandum eſſe ſacerdotem actu celebrantem, vt
late dix. in prox. pced. art. & hoc non ad alium effectū,
niſi ut obſeruetur uoluntas fundantis, vel dotantis lai-
ci, qđ quidem eſt extra iuſp. ergo non trāſmiſſibile cū
iurepa. ſed obſeruabile, prout oīs uoluntas fundatoris
ſeu teſtatoris obſeruari dēt. & pp hoc corruit totū ædi
18 ficium fabricatum ut ſup. ¶ Vnde pro ueritate omiſſa
auctoritate Abb. D. Fel. & do. me. quia amicus Plato,
amicus Socrates, magis amica ueritas, dicerem dictū
Abb. ita ſimpliciter non procedere, ſed fore diſtinguē-
dum hoc modo, φ aut primus fundato in ſua fundatio
ne beneficij facta, ſiue in teſtamēto, ſiue extra uult pñ
tare ad beneficium ſacerdotem uel alterius ordinis ui-
rum, & ultra procedit prohibendo ne alius q̄ ſacerdos
pñtetur, puta quia dixerit, nolo pñtari niſi ſacerdotem,
19 uel uolo omnino ſacerdotem pñtari, † φ uerbum om
nino, ipſo facto & iure inducit nullitatē actus ꝯtij, ut
no. doc. in c. fi. de elec. li. 6. & eſt gl. ſingularis ſm Bal. in
l. 1. § pecuniam. ff. depoſi. quam alleg. Roma. nota. r.
& Mattheſi. in no. ſuis in 9. char. Hinc dixit Bal. in l. pre
cibus. C. de impube. omnino eſſe uerbum præciſum. &
Io. de Imo. in c. in cauſæ. de teſt. uerbum, oīno, importa
re neceſſitatem & glo. in c. ex parte. eſ t. de offic. dele.
exponit uerbum oīno, i. ſine aliqua pactione. Abb. ue-
rò. & Io. de Ana. in c. qualiter & qñ el 2. in 5. col. de ac-
cuſa. dñt dictionem oīno, excludere oēm gratiā & di-
ſpenſationem, ſicut & illa nullo modo alleg. gl. in cle.
ut hi qui. de æta. & qual. & late per Barb. in d. c. ex par-
te. in 3. col. in oī ergo caſu, in quo teſtator, ſeu funda-
tor quibuſcūq; uerbis, ſeu dictionib. phibet pñtari nō
ſacerdotē ſucceſſiui patroni hęredes, donatarij uel ſiſcs
quia ſunt phibiti pñtare non ſacerdotem indiſtinctè
& indiffinite ēt cum aliquali cauſa cum cōſenſu & di-
ſpenſatione epī non poterunt uoluntatem defuncti q̄
ſeruāda eſt in forma ſpecifica mutare nec alterare. qa
iuſp. ut ſup. probauimus. Et ideo uirtus eius tranſmiſſi-
bilis nō operabiř in hoc, & faciunt p hoc rub. negatiuæ
quæ prohibent ipſo facto, puta ne ſede uacante. ne cle
rici uel monachi ne prælati uices ſuas. ne quid in loco
publico fiat, & ſiſs, & ita procedant omnia adducta ꝯ
Abb. Aut fundator non eſt uſus uerbis prohibitiuis, uel
annullatiuis, ſed tñ diſpoſitiuis tacitis deſignando uel
ſe pñtari in illa capella ſacerdotem celebrantem, puta
quia diſpoſuit tot in hebdomada miſſas celebrari in ca
ſu. 27. art. prox. præced. expreſſe, puta quia diſpoſuit pñ
tari in capella presbyterum non ultra procedendo an
nullando actum, ut in caſu. 28. prox. præced. art. & tūc
quia nulla eſt prohibitio facta per fundatorem, ſed ſim-
la ordinatio iuriſp. quæ tranſit cum eo in hęredem do-
natarium & ſiſcs, & tunc dicerem eos poſſe facere qđ
facere poterat fundator, cum ei ſuccedat circa ordi-
nationem & gubernationem illius, & ſicut ex aliquali
cā mutaſſet ſuā diſpenſationem fundator, ſic poterunt
facere & ipſi ſucceſſores in illo tenentes eius locū, hoc
addito quia fundator poterat facere ſine cauſa, ut di-
ctum eſt ſup. in 2. concluſione. hæredes uerò & donata
rii non ſine aliquali cauſa, ut ſupra late diximus, & ita
procedat dictum Abb. cōis, & practicata opinio, & ra-
tio do. mei per me fortificata magno ædicio, nota iſta
20 quia noua & vera. ¶ † Vnum tñ a doctorib. nullo modo
tactum dicerem in hac materia, φ ſi patronus ex diſpē
ſatione epī uult pñtare non ſacerdotem in capellania,
ſeu beneficia ſacerdotali, non requirař actualis diſpen
ſatio, ſed ſtante diſpenſatione patroni, & inſtitutione
epi, & utriuſq; ſciētia beneficium eſſe ſacerdotale, vř
hoc actum de patroni uoluntate, & epī diſpenſatione
tacita ſtāte dicta ſcientia utriuſq;, & prouiderunt de il
21 lo nō ſacerdote: quia tacite diſpenſat, † ex quo taciti, &
22 expreſſi idem ſit iudicium, ſicut dicimus † φ ad cogno
* ſcendam qualitatem beneficii patronati inſpiciř pri-
ma patroni prouiſio. ut dix. ſup in j. par. j. li. in ij. q. prin.
in 4 art. Et in hac parte in hac. q. prin. in 24. ar. & ita aſs
in facto obtinui in quadam ſacerdotali capellania, in
qua ego fui pñtatus a genitore meo & cōpatronis ipſis
& ordinario ſcientib. ut dixi in quodā meo conſilio ter
tio in ordine inci. indiuiduæ trinitatis &c. conſuetudi-
23 ne quadam &c. in 6. ratione pñtatorum. ¶ † ad aliud eſt
ēt aduertēdum, & dicas talem diſceſſionem a lege fun
datoris fieri poſſe cū diſpenſatione epī omnib. ipſis pa-
tronis hæredib. donatarii & ſimilib uolentib. ut fuit in
præced. caſu meo: quia oīum conſenſus requiritur ad
alterandum naturam beneficii pro illa uice, ex quo φ
oēs tangit &c. ſi autem patroni nō eſſent concordes ēt
maiori parte hoc uolente, & minori negante non ſuffi
ceret ad mutandā diſpoſitionē fundatoris p oīa ſup. di
cta: quia uoluntas patronorum uel hæredum requiriř,
ut per oēs in d. c. cum acceſſiſſent. non ſufficit ergo uo
luntas aliquorum, & ideo But. in d. c. fi. de teſt. uult hæ
redes, & ſi omnes debere conſentire, & facit reg. quod
oēs. de reg. iur. lib. 6. cum ſi. ſicut dicimus in electione
non admitti non exiſtentē de collegio de iure uel con
ſuetudine uno cōtradicente, ut per Abb. doct. in c. ſcri
ptum. de elect. & per Firma. in trac. de epō in j. lib. in 2.
part. in 3. q. & tetigimus ſup. in 3 q. prin. huius partis in
15. art. Et ſi dicerent, hoc fieri ex cauſa: ut ſup. ego con-
cluſi in mea conſideratione. ergo fieri debet etiam in-
uitis nolentib. ut diximus in permutatione quæ ex cau
ſa fit, ſup. in hac part. in 6. q prin. in 6 art. in 7. dubio, &
dixit Abb. in d. c. cum acceſſiſſēt. hoc fieri poſſe ex cau
ſa p epm ēt inuito patrono, ut vř uelle idem D. Fely. in
ſuo. 2. caſu in 8. col. dico φ huiuſmodi cauſa per quam
patronus cum epō pñt pro una uice alterare legem de
functi, puta quia pñtandus eſt de familia, uel eſt doctus
& utilis, ut dixit do. me. Corſe. ubi ſup. non eſt illa quæ
ſufficiat ad actum faciendum etiam inuito patrono,
ut in permutatione, ut per Fel. in d. ſuo. 2. caſu. & ēt in
ſequen.

seqn.3.restrict.ad dictum Cald.in d. c. cũ accessissent.
q̃ est necessitatis vel maximę vtilitatis vt ibi, sed est cã
excitatiua,& nõ fina.ut est cã maximę necessitatis, vel
utilitatis, q̃ sufficit, ut ẽt inuito patrono episcopus hoc
facere possit,sed solum ista est talis cã quæ faceret mo-
uere patronum fundatorem si uiueret ad mutandum
eius legem.debet ergo oẽs suos hæredes mutare, cum
oẽs eũ repñtent,& in eius locum ueniãt & non maior
pars sine qua cã possent desistere & inuenire aliũ ido
neum,& sufficeret p nota.in c.3. hoc tit.uñ cum nõ sit
cã necessaria,nec maior pars,sine qua cã possent desiste
re & inuenire alium idoneum,& sufficeret p nota.in c.
3.hoc tit.unde cum nõ sit cã necessaria,nec maior pars
patronorum cum epõ,nec eps solus hoc facere posset.
Et p hoc facit,qđ diximus s̃.in d.6.prin. huius partis in
24 6.arti.in 12.dubio,† q li permutatio fit de necessitate,
sufficit consensus maioris partim patronorum si sine
necessitate,reqrerer̃ omnium ɔsensus, uerum qa ille
ɔsensus haber̃ loco p̃sentatiõis, & in pñtatione sufficit
maior pars:ut in d.c.3.hoc tit.oẽs erunt uocandi,& ma
ior pars sufficiet,ut ibi late diximus hic uero nõ sumus
in casu pñtationis,ut maior pars sufficiat, sed in casu
alterationis dispositionis fundatoris,quæ cum fiat eius
nomine,debet fieri p omnes nemine discrepãte eum
rep̃sentãtes,ne uideat̃ in se ipsum diuisus, iuxta illud
euangelicũ Lucæ.11.c.si sathanas in se ipsum diuisus
est quomodo stabit regnum ipsius? Sic in casu nostro,
si uoluntas testatoris integra repñtat̃ p oẽs hęredes
& successores eius,& ideo possunt illam alterare:qa uñ
fundator,uolũtates hæredũ erũt diuersę, & sic diuisę,
qũo repñtabũt uoluntatẽ defuncti? Certe non integrã,
sed diuisam,nota p̃dicta qa noua, & sunt s̃m ueritatẽ.
25 ¶ † Et ultra ista adde aliud nouum,& a nemine tactum
in materia,q licẽt ex cã nõ nimis urgẽte possint succes-
siui patroni cum dispẽsatione epi pñtare ad bñficiũ sa-
cerdotale non sacerdotẽ,uel ex magna cã ẽt posset eps
eis inuitis illud bñficiũ nõ sacerdoti dare, dicerẽ tñ q
nõ posset ad illud pñtari,nec per epm puideri clericus
primæ tonsuræ,nisi sit clericus saltim ɔstitutus in qua-
tuor minoribus ordinibus,iuxta dispositionem. c. 2. de
instit.li.6.ubi haber̃ speciale in pr̃ono,q licẽt sit bñficiũ
curatum, poterit tñ ibi pñtare existẽtẽ ĩ ætate sacerdo-
tij,ut ibi,tñ oẽs ibi ɔcludũt,illũ debere esse ĩ minorib᷒
ordinibus ɔstitutum,ut diximus s̃.in pximo p̃cedẽ.ar.
in uersi.qđ ibi est introductum,ne beneficium reqrens
sacerdotium uilescat,& dicit nõ solum non existẽtem
in sacris,nec in quatuor ordinibus minoribus,q nõ est
dicendum p ibi dicta,& sic dicerem,q q̃uis possit pñta
ri non habens ætatem sacerdotij,qa nõ sumus in pprie
curato in quo oĩno ætas reqrit̃,ut ibi p lo. An sed in re-
qrẽte sacerdotium,& pr̃oni pñtãtes non sacerdotẽ. cũ
dispensatione epi possunt p supradicta & dicerem ẽt
non ætatis sacerdotalis:qa oĩno pñtatus hẽt p aliũ de-
seruiri facere,tñ nõ dicerem eos non posse pñtare con-
stitutum in minoribus ordinibus p s̃.dicta,ar.d.c.2. de
insti.li.6. Et ita semel dũ essem scholaris audiẽs iura a
meo genitore cũ casus Melficti accidisset, qa uacauit
bñficiũ sacerdotale ex lege fundatoris,& pr̃oni uolebãt
pñtare ɔstitutũ ĩ subdiacoñatu nobilẽ idoneũ pauperẽ
& de familia fundatorũ,ualer Iacobũ de Ecclesijs, qdã
doctores allegabãt p eo,q appellatione sacerdotis ue
niũt ɔstituti ĩ sacris,vt ĩ c.1.15.q.5.& p Do.post lo.An.ĩ
c.si cui.de p̃ben.lib.6.cũ simi.tñ ego tũc scholaris dixi
epõ dispensante eũ posse pñtari & ĩstitui,eo quo oĩum
pr̃onorũ accessit volũtas cũ suprascriptis causis,& mi-
rat̃ sum de illis antiqs doctorib. qui nõ adduxerint d.
Cal.& Abb.in d.c.cũ accessissent.Licẽt certe posset di
ci p arg.d.c.ij.de inst.lib.6. adhuc reqri ętatẽ sacerdotij
vltra minores ordines,& q ĩ.tp̃s a iure statutũ,& sic an
nũ pmoueat̃ ad sacerdotiũ, tñ nõ audeo hoc affirma-
re,cũ hic nõ sit tãta necessitas sicut ĩ cura animarũ, p̃-
sertim cum p doctores dicat̃ alterari p illa vice natura
bñficij,vt đ sacerdotali fiat nõ sacerdotale,ergo nõ req
rer̃ ætas,cogita tñ,qa in hoc vltimo possent multa hic
dici,sed ergo teneo,quod proxime dixi.

Sit igitur Cõclusio ex istis pxime p̃ced.6.arti. colle-
cta pñtãdos p pr̃onos ad bñficia ĩter alias idonei-
tates dẽre esse ɔstitutos.in ætate & ordinibus reqsitis a
iure & alijs dispositionibus ad ipsa bñficia in qbus pñ-
tãt̃,ita colligit̃ s̃.ex 25. art. Amplia istã ɔclusionem in
tm̃ pcedere,q ẽt septennis pñtari potest ad beneficiũ
simplex & sine cura,ex quo ad illud solus clericatus re
qrit̃,& ætas septennis est sufficiens ad ordinem primæ
tonsuræ ad clericatum,& sic ad primam tonsuram:vt
dicimus s̃.in 26. arti. Restringe primo istam amplia. p-
cedere in bñficijs simplicib.& psonatis: quia ad illa se
ptennis præsentari non potest,p dicta supra in d.26.art.
in uersi.quid dicendum. Restringe secundò quod quã-
do bñ non procederet proxima præcedens restrictio:tñ
illa ampliatio habet locum,ut etiam in istis capelis &
ecclesijs de p se stantibus septennis possunt præsenta-
re ad titulum, non autem quo ad regimen beneficij,
qa regimen alijs debet cõmitti, p ea quæ diximus s̃. in
d.26.art.in uers.bene uerum est. Declara modo primo
istam ɔclusionem,q in capellanijs sacerdotalib᷒ debet
sacerdos præsentari & non. inferioris ordinis, & sic in
capellaniis diaconalibus & subdiaconalib.& dicta su-
pra in 28.art. Amplia primo istam declarationẽ intan
tum procedere,q si fundator apposuit cõdõnem, ut p̃
sentetur in ecclesia p eum fundata talis,qui habeat ce
lebrare tot in hebdomada per hoc unus celebrandi ap
positum capellania dicatur sacerdotalis p pulchra no
uiter considerata per me in d.27.arti. Amplia secundo
intm̃ ipsam declarationẽ procedere, q si fundator in li
mine fundationis apposuit cõdõnem , ut p̃sentandus
celebret missam ipse uel alter adhuc dicetur sacerdo
talis, & dẽt sacerdos in ea p̃sentare. per dicta supra in
28.art. Amplia tertio ipsã declara. in capellaniis p̃di-
ctis dẽre pñtari sacerdotem intm̃ procedere,q est ẽt ne
cesse illũ esse nõ habitu,sed actu celebrãre,& sic solũ
celebrare,p ea q̃ diximus s̃.in d.28. art. Amplia quarto
intm̃ in capellania sacerdotali debere pñtari sacerdo-
tẽ,ut nõ sufficiat pñtandũ habere ætatẽ requisitã ad sa
cerdotium in actu p̃sentationis, nisi sit uere sacerdos
ordinatus,p ea quæ diximus s̃.in 29.art. Amplia quin-
to prædicta intm̃ in capellania ex dispõne fundatoris
sacerdotali reqri pñtãdũ esse sacerdotẽ tpe pñtationis i
ut nõ sufficeret ĩ.annũ,immo ẽt q statim pmoueatur
ad illud.p dicta s̃.in 29.art. Amplia sexiò intm̃ requiri
pñtandum ad capellaniã sacerdotalẽ debere esse sacer
dotẽ,q pr̃onus pñtandus puerum, & sic nõ sacerdotẽ
punitur uelut pñtans indignũ,& priuatur illa uice iure
pñtãdi:ut tetigimus supra post Barba.in 27.art. Limita
modo primo istã declarationem,ut ad sacerdotalẽ ca
pellaniã dẽat sacerdos p̃sentari,qñ sumus in capellania
sacerdotali ex dispõne fundatoris laici,& ita pcedãt s̃.
dicta:sed si esset sacerdotalis ex dispositiõe pr̃oni cleri-
ci,ex statuto,uel cõstõne clericorum,uel priuilegio Pa
pæ bene posset p̃sentari ad illa nõ sacerdos,q tñ eẽt ęta
tis habilis ad se pmouendũ,p dicta s̃.in 29.art.in versi.
& ex oĩbus supradictis. Limita secundo ipsam declara
tionem pcedere in p̃bendis & beneficiis sacerdotalib.
ut supra,sed in bñficijs pr̃onatus curatis sufficit,q p̃sen
tetur habens ætatem & promoueatur infra annũ, siue
pr̃onus sit laicus,siue clericus,per dicta s̃.in 29.artic.in
uersi.aduerte tamẽ ad unũ. Restringe istam secũdam
limi. pcedere,dũmodo præsentandus sit clericus in mi
noribus ordinibus cõstitutus,qa aliter ad curatũ bene
ficium p̃sentari non posset,licẽt esset ætatis requisitæ ĩ
sacerdotio,ut diximus s̃.in 29.art.in uer.q ibi est intro
ductũ. Restringẽ secundò istã secundã limi.dũmodo p̃
sentandus qñ præsentatur,sit ætatis requisitę ad sacer-
dotium,qa non sufficit ĩ.annum uenire ad illam: per
ea q̃ diximus in d.29.art.in uersi.subdit ẽt q Restringe
tertiò istã secundã limi.& prædicta procedere,qñ cleri
ci p̃sentarentur,sed si ẽt in beneficiis nõ sacerdotalib.
& inferiorũ ordinũ esset aliqs ętatis reqsitę ad ordinẽ
annexũ illi beneficio,tamen esset laicus,q̃uis uellet in

continenti clericari non poterit præſentari ad quodcũ
que beneficium eccleſiaſticũ, ut diximus in d. 29. arti.
in uerſi. aduerte ad aliud. Limita tertio ipſam declara-
tionẽ in beneficiis ſacerdotalibus ex diſpõne teſtatoris
debere põtari ſacerdotes, ꝓcedere, niſi ipſi patroni fun
datores, ex quorũ ꝯſtõne bñficia ſunt ſacerdotalia uel-
lent ad illa præſentari non ſacerdotem, quia cum epĩ
diſpenſatione poterit pñtari & admitti, ꝑ dicta ſupra in
30. art. præſertim in uerſi. alia eſt ꝯcluſio. Extẽde primo
ipſam tertiam limi tñ procedere, ꝙ ſi ex negligẽtia pa
tronorũ prouiſio eccleſiæ ſacerdotalis eſſet deuoluta
ad epm, ipſe non poſſet illa conferre nõ ſacerdoti ſine
conſenſu patroni cum illo aũt ſic, ꝑ dicta ſupra in 30.
art. in uerſi. poſtea do. Fely. ibi, & ſeq. Extende ſecundo
iſtam tertiam limi. intm̃ procedere, ꝙ non ſolum ipſe
fundator. ex cuius diſpõne beneficiũ eſt ſacerdotale,
ſed ẽt ſui hæredes donatarii & ſucceſſiui pñoni cum di-
ſpenſatione epĩ poterunt pñtare ad dictum beneficiũ
nõ ſacerdotem, ꝑ ea quæ diximus in d. 30. art. in uer. dif
ficultas ergo eſt, & per diſcurſum ipſius per totum. Ex-
tende tertio d. tertiam limi. intantum procedere, ꝙ in
ſupraſcripta diſpẽſatione epĩ nõ requiritur actualis di
ſpenſatio, ſed ſufficit tacita ſtãte ſciẽtia p̃ſentãtium &
epĩ beneficiũ eſſe ſacerdotale, et nihilominus ad illum
præficiunt nõ ſacerdotẽ, ꝑ dicta s̃. in 30. art. in uer. unũ
tñ a doctorib. Reſtringe modo primo. iſtã tertiã limi. &
eius ampli. in hærede pñoni procedere aliquali cã ſub-
ſiſtẽte, qa tunc poterit ad beneficiũ ſacerdotale ẽt hæ
res fundatoris, donatarius & ſimiles cũ epĩ diſpenſatio
ne pñtare non ſacerdotẽ, ſed nulla cã ſubſiſtente hæres
fundatoris & ſucceſſiui patroni ẽt cum epõ hoc agere
nõ poterunt, ꝑ ea quæ diximus s̃. in d. 30. art. in uer. ideo
ego dicerem, cum ſeq. Reſtringe. d. reſtric. & ſecũdam
exten. ut nõ ſacerdos in beneficio ex diſpõne fundato-
ris ſacerdotali p̃ſentari poſſit cũ diſpenſatione epĩ ẽt ꝑ
hæredes & ſucceſſiuos pñonos, niſi fundator nõ ſolum
diſpoſuiſſet beneficium eſſe ſacerdotale, ſed ẽt ultra ꝓ
ceſſiſſet uerbis & dictionibus prohibitiuis & ipſo iure
actum annullantib. ſtatuiſſet per ſuos hæredes & futu
ros pñonos nullo modo pñtari nõ ſacerdos, qa ẽt ex ali
quali cã ipſi hæredes et ſucceſſiui pñoni nõ poterũt mu
tare diſpõnẽ fundatoris, et nõ ſacerdotẽ pñtare ẽt cpõ
diſpẽſante, ꝑ ea quæ nouiter diximus in d. 30. art. in uer.
unde pro ueritate. cum ſeq. Reſtringe ſecundo d. tertiã
limi. cum ſecunda extenſione de hr̃de procedere om-
nibus hæredibus, ſeu ſucceſſiuis patronis nolẽtibus, qa
tunc cũ epĩ ꝯſenſu non ſacerdos poſſet ad beneficium
nõ ſacerdotale põtari, ſed aliquibus ꝯ̃dicentibus ẽt mi
nori parte, et ſtante copia alterius ſacerdotis hoc fieri
non poſſet, cũ requiratur omnium uoluntas repręſen-
tans fundatoris uoluntatẽ, per nouiter per me conſide
rata in d. art. in uer. ad aliud ẽt eſt aduertẽdum. Reſtrin
ge tertio ipſam tertiam limita. et eius 2. exten. habere
locum, ut hoc fieri poſſet pro una uice, non autem ut
immutetẽ in totũ natura bñficii, per dicta s̃. in d. 30. art.
Reſtringe quarto prædictam tertiam limi. ꝙ poterit ad
beneficium ſacerdotale non ſacerdos patrono et epõ
uolentibus pñtare, procedere dummodo p̃ſemãdus ſal
tim ſit in quatuor minorib. ordinibus cõſtitutus, q̃uis
nõ habeat ætatem requiſitam ad ſacerdotium, alias p̃-
ſentari non poterit, ꝑ ea quæ diximus in fi. d. 30. arti. in
uer. et ultra illud adde aliud nouum. Limita quarto ip-
ſam declarationem ad beneficium ſacerdotale fore p̃-
ſentandũ ſacerdotẽ, procedere, qñ non ſubeſt maxima
cã, ſed cã maxima utilitatis ſeu neceſſitatis bñficii ſua-
dente poterit epſ ſolus pñonus inuitis dare bñficiũ non
ſacerdoti, et concurrent in hoc dico ſpecialia, ut dixi-
mus s̃. in d. 30. art. in uer. tu collige. Et per iſta omnia di
cta in proximis præced. 6. art. ſunt clara.

¶ Octaua q. prin. j. Par. ij. Libri.

Charitas perfecta incipit a ſeipſo, & nu. 9.
In beneficijs largiſſima fit interpretatio.
Tutor poteſt ſibipſi poſſeſſionem tradere. & nu. 10.
4 *Patrono indigenti pinguius eſt ſubueniendum ex redditibus eccle ſiæ, & nu. 11.*
5 *Patronus clericus non poteſt ſeipſum præſentare ad eccleſiam uacã tem. Et quæ ſit ratio.*
6 *Beneficium ſibi conferre nemo poteſt.*
Diſtinctio debet eſſe inter dantem & recipientem. Item inter bapti zantem & baptizatum.
7 *Electionarius non poteſt ſeipſum eligere.*
8 *Iuſſus dare cui uelit non poteſt pro ſe retinere.*

Expeditus De prędictis artic. tendentibus ad
dubietatem, an aliqui poſſint prę-
ſentari, quia clerici, uel non, quia regularis ad eccleſiã
ſecularem & econtra, quia alterius diocęſ. & quia non
ordinis, vel ætatis requiſitorum, iuxta naturam & ordi-
nẽ annexum ad beneficia. Reſtat mõ octauo loco prin
cipaliter quęrere, an quis poſſit a ſeipſo, uel ab aliis ab
eo cãm habentibus. ex quo clericus pñtari. Et iſta quæ
ſtio hẽt infraſcriptos art. quorum primus uenit diſcu-
1 tiendus, an clericus patronus poſſit põtare ſeipſum. † Et
primo uĩ dicendum ꝙ ſic, per regulã ois perfecta chari
tas incipit a ſeipſo c. qui uult ordinate. de pęni. diſt. 3. l.
preces. C. de ſer. & aqua. ergo. cum pręſentari ad benefi
cium ſit beneficium & ſic bonum. c. cũ dilec. de dona.
a † & iõ in illis fit largiſſima interpretatio ut. ibi, & in ca.
olim. de uerbo. ſignifi. & in l. beneficiũ. ff. de conſt. prin.
Abb. in rub. de reſcri. & iõ dr̃ ꝙ eſt beneuola actio gau
diũ tribuens capienti, ut in c. 1. quibus. modis feu. amit
ta. in uerſi. feudo. Abb. in c. nonnulli. in §. ſunt & alii. in
gl. in uerbo reſtringendę, & in ca. ad audientiã. el 2. de
reſcrip. Cur ergo ſi ois pfecta charitas incipit a ſeipſo,
nõ debeat hoc bñficiũ qđ eſt bonum & tribuens gau-
diũ ſibiipſi potius q̃ alteri dari? Cum ex eius pñtatione
incipiat ipſa datio c. cũ Bertoldus. de re iud. qa epſ ſine
patrono illud dare nõ põt. c. decernimas. 16. q 4. cũ ſi.
Item ad idem facit, qa nos magis debemus eligere nos
ipſos q̃ alios c. niſi. de auctoritate & uſu pal. & hoc tan-
to magis, quia factum patroni non ratificatur, & ualet
niſi per approbationem epĩ inſtituentis. c. quod antẽ.
hoc tit. & quæ notan. in c. cum Bertoldus. de re iudi. &
3 hoc non debet incongruum reputari. † quia uidemus
ẽt tutorẽ ſibiipſi poſſeſſionem tradere. l. ſtiulas. §. fun-
dũ. ff. de ꝯ̃hen. empt. Item pater & filius cenſentur una
& eadem perſona. l. in ſuis. ff. de liber. & poſthu. c. ſi. de
conſe. diſt. 4. & tñ pater præſentat filium, ut dicemus
4 infra in 12 proximo ſeq. art. ita & patronus debet poſ-
ſe pręſentare ſeipſum. ¶ † Item nos habemus patrono
indigenti pinguius ex redditib. beneficii eſſe ſubueniẽ-
dum q̃ aliis. c. quicunque. 16. q. 7. c. nobis. hoc titu. cũ ſi.
Cur ergo patrono exiſtente idoneo, & maxime indigẽ-
te non ſibi potius ſubueniatur de toto q̃ extraneo? Itẽ
patronus tenetur defendere eccleſiam, & ꝓuidere, ne
bona eccleſię dilapidẽtur. c. filij. 16. q 7. cum ſi. Cur er-
go non poterit ſeipſum præſentare, & habẽdo tit. me-
lius defendet. Itẽ patroni debent eſſe melioris cõdõnis
quã alii, & præſertim laici, ut tanto magis inducantur
ad eccleſiarum fundationem. gl. no. in c. cum dilectus.
& c. 3. hoc titu. Cur ergo non poterit præſentare ſeipſũ
& dicetur peioris condõnis cum aliũ pñtare poſſit, &
ſeipſum non? Et certe ſi permittitur p̃ſentatio patronis
laicis ut inducantur ad eccleſias fundandas, q̃to magis
inducerentur, ſi poterunt pręſentare ſeipſos. & eꝯ̃ q̃to
magis ſe abſtinebunt, ſi prohibẽtur pręſentare ſeipſos?
& ſic reſtringatur eorum poſſe, & qñ reſtringitur illud
nos dicimus non eſſe de mente Papę. ut ꝑ gl. in d. c. cũ
dilectus, & plene ꝑ doc. in c. 1. de pręb. lib. 6. unde cum
iſta ratio, ne laici retrahantur a fundatione eccleſiarũ,
in materia noſtra ſit potiſſima. debet ẽt eſſe in caſu no
ſtro in cõſideratione. fortius dico, ſi enim patroni indu
cuntur ad eccleſias fundandas, quia poſſunt præſenta-
re alios, quanto magis inducentur, ſi poterunt præſen-
tare ſeipſos, per d. c. niſi. de auctoritate & uſu pat. & e-
contra citius retrahentur, ſi non poterunt præſentare
5 ſeipſos. ¶ † Et licet iſta ſatis uideantur concludere quæ
quidem

q̄dē partim fuerunt per doc. in locis infra allegandis
deducta, partī p̄ me nouiter considerata; tñ q̄a ꝯtraria
pars habet p̄ se tex. expressum in c. p̄ uestras. hoc tit. nō
est multum insistēdum, nam ibi tex. uult & p̄sonus cle
ricus ecclesiæ uacātis non pōt ad eam seipsum p̄ōtare
ut ibi ab oībus cōiter sumat. Et rō huius decisionis est
quia dēt esse differentia inter dātē & recipiētē, & sic io
6 ter p̄sentātem & p̄sentātū. Ita tex. in c. fi. de insti. † vbi
q̄s nō pōt bñficiū conferre sibijpsi, nec seipsum institue
re, & reddit rōnem: q̄a inter dātem & recipiētem debet
esse distinctio p̄sonarum &c. & ita ēr vult gl. in uerbo
p̄sentare in d. c. p̄ vr̄as. hoc tit. per d. c. fin. q̄d incipit ad
nostram, & adducit simile, q̄a inter baptizātem & ba-
ptizatum dēt esse distinctio. c. debitū de baptis. & eius
effec. Et hoc idē uult glo. t. q̄ reddit aliā rōnem ex text.
collectam, ne incidat patronus seipsum p̄sentans in vi
tium ambitionis, quia si aliter io illud uitiū incideret
eo ipso tanq̄ ambitiosus deberet repelli. 8. q. 1. c. in scri
pturis. & 1. q. 6. sicut is qui. C. de epis. & cle. l. si quemq̄. ff.
de procu. l. quæ oīa, quia nō ambitione, sed labore unū
quemque ad bonorē conuenit peruenire. C. de re mili
ta. l. ꝯ publicā. lib. 12. & 61. dist. mirantur, ad finem. Idē
uult do. Goffr. conciuis meus in summa huius tit in fi.
col. in uersi. sed quid si clericus. ubi alle. d. c. per uestras
pro decisione bujus art. & d. c. io scripturis, addit p̄ūta-
re uel eligere seipsum reprobari in multis iuris art. & ad
ducit simile, puta si quis se ingerat ad aliquod officium,
q̄a q ad officium p̄curationis se ingeret, seipsum exclu
dit, ex quo suspectus hr̄. d. l. quæ oīa. ff. de p̄cura. & q sibi
tutelā ascribit, similiter suspectum se reddit. ff. ad legē
cor. de fal. l. uxori. §. q se, nec potest quis sibi auctorita-
tē præstare. ut. ff. ad treb. l. 1. §. fuit. & ad hoc addit. ff. d
testa. tute. l. ex snīa, & ff. de aucto. p̄stan. l. 1. Idem uult
Host. in summa huius tit. in §. quib. differant. in 3. col.
in uer. illud aūt amittendū, p̄ d. c. per uestras, & allega-
tis dictis per Goff. ultra ea adducit simile, debere esse di
stinctionem inter electū eligērē c. qualiter. de ele. & de
bere esse differentiam inter instituentem & institutum
c. fi. de insti. Idem uult Io. And. post Ion. in d. c. p̄ uestras
hoc tit. per iura supra allegata, & do. Card. ibi in 1. opp.
adducentē rōnem tex. quia quis nō dēt se ingerere in
aliqua prælatura, & allegat ad hoc quædam do. Gas. di
centē, q̄ licèt debeamus nos diligere, hoc uerum uir-
tualiter, ut infra rñdendo ad ꝯtria dicemus. hoc idē uo-
luit do. Abb. in d. c. per uestras, qui ad hoc allegat glos.
& Arch. in c. qui episcopatū. 8. q. 1. & Im. ibidē. & Spe,
hoc tit. io fi. pen. col. summa directorii iuris, hoc titu. §.
34. & frater Angelus in sua summa in uerbo iuspat. §.
29. & Barb. ꝯs. 33. scripsit p. a. misita. in pe. col. in 2. uolu.
ibi dicit inter uestientē & uestitū dēre esse distinctionē
& inter electū & eligentē, alle. d. c. fi. de insti. & ibi pul-
chrā gl. Hoc idem uoluit Paul. in suo trac. de sede uac.
in 2. par. in 5. q. in ulti. col. in uersi. adde q̄ quis, & Gay.
io repe. c. si de ele. li. 6. io fi. 49. col. Et idē uoluit Firma.
in trac. de ep̄o. in t. lib. in 3. par. in 24. q. in 2. col. 5. char.
7 operis dum ibi q̄rit, † an electionarius possit seipsum eli
gere, & ꝯcludit q̄ non, & alleg. d. c. per uestras, & gl. in
c. cum io iure, de elec. & glo. in d. c. qui ep̄atum, & mul
ta ex suprascriptis & ultra eā gl. in c. bonæ. el 1. de elec.
& didicimus. 24. q. 1. & Alb. de Ros. in tract. statutorū.
q. 174. & dicit notari in l. plane, & ibi Bar. ff. q̄d cuiusq;
uni no. & facere quæ dicunt Bar. & doct. post Marsiliū
doctorē antiquum in l. si mandauero. §. fin. ff. mandati.
Postmodum reperi do. Roc. in hoc trac. in verbo hono
rificom, in 4. q. prin. in 4. col. in uersi. circa allud, q̄ren-
tē de isto art. & ꝯcludentem cum decisione d. c. p̄ urās,
proqua adducit quasi p̄ maiori parte iura supra allega
gata, & p̄sertim tex. in d. l. si mandauero. §. si tibi centū
8 ff. mand. † ubi qui iussus est dare cui uelit, nō potest pro
se tenere, & plus dicit, q̄ data alicoi potestate eligēdi,
nō poterat seipsum eligere, immo (quod fortius ē) si tu
rauit eligere meliorē, & ipse sit melior, nō poterit seip-
sum el gere, alle. gl. quæ assignat rōnem in d. c. cum in
iure. de elect. quę uult, illum, in quem tale cōpromisū
est factū, nō posse acceptare, nisi intelligatur de iure ex
cepta eius persona, ut ibi ēr per doc. & plene Hostiē. io
summa de elec. in §. qualiter. in fi. statim ante. §. quo tē
pore. ibi. qui si uidentur, & adducit do. Roch. rōnem de
qua supra, quia si quis p̄ñtat seipsum, vr̄ facere iudiciū
de persona sua, & auctorizare sibiipsi, quæ oīa sunt pro
hibita, arg. cle. 2. de reb. eccle. non alie. & in d. c. quali-
ter. de elec. prout etiā dicit Abb. & alii doct. in d. c. p̄ ue
stras, & ita uolunt oēs, & hæc est cōis opinio, quæ non
9 hēt ꝯdictorem, quia pro ea est tex. clarus. ¶ † Non ob-
stant modo rōnes supra adductæ, quæ uidentur uelle ꝯ
rium, & prima, quia oīs perfecta charitas &c. nā respō-
detur, dictam reg. procedere, nisi sequantur inconue-
nientia de quib. supra s. q̄ uertitur ꝯ reg. prohibentem
quē seipsum īgerere & sibiipsi auctorizare, & licet nos
d̄beamus diligere nos ipsos, hoc ē uerū uirtualiter, id
est s̄m uirtutem c. charitas. uersi. corpus. de pœnitē. dis.
2. se aūt ingerere non est uirtutis, sed uitii, ergo se inge-
rens non debent admitti. Ita do. Car. post quędam do.
Gasp. doc. antiquū in d. c. p̄ uestras. in 1. q. & ideo licet
beneficium dicatur bonum, non dēt habere locum cū
uitio, q̄a non debet facere bonum pro se per uiam ma-
10 lā. c. qui ait Loth. 14. dist. † Ad illud uero de l. fistulas. ff.
de ꝯtrahen. emptio. respondet primo Goffr. ubi supra, q̄
tutor non sibiipsi tradit possessionem, sed egrediēte fa-
milia pupilli tutor ingreditur. Host. uero in d. summa,
ubi supra respondet, aliud in spiritualibus, aliud in tē-
poralibus, q̄a t̄polia possunt emi, spiritualia uero non
quam sol. declarat Io. And. in d. ca. per uestras, aliud in
t̄palibus. s. in quibus habet locum successio, nec in adi
tione requiritur iudicis auctoritas. ff. de acqui. hær. l. p̄
hærede. aliud in spiritualibus, io quibus nec successio
locū hēt. c. ex trāsmissa. de filiis presby. nec sine iudicis
auctoritate acquiruntur c. ex frequentib. de insti. & oo.
in c. cum satis. de offi. archi. Miror de ista solutione, nā
quāto magis actus est explicādus cū auctoritate supe-
rioris ex quo videtur ab illo actum habere effectū, tan-
to magis q̄s dēt seipsum posse p̄sentare, cū superior sit
ille qui facit & p̄ficit actum, ut argumētātur doc. in d.
c. per uestras. unde melius tenet sol. Goff. Vel dicas so-
lutionē Host. procedere ex illo capite, q̄a in sp̄ūalib. re-
quirit̄ oīs integritas, & sic ut nulla sit ambitio, quæ non
tm̄ obstat in t̄palib. Car. aūt dicit io d. c. p̄ uestras, utrā-
que solutionem teneri posse, & remittit se ad ea quæ di
cit in d. c. cum in iure. de elec. Ad oīa alia q̄ supra sunt
adducta de patre, qui potest præsentare filium, & tñ cē
sentur una & eadem persona, respondetur, illud nō ue
re sed ficte procedere, ut late dicetur infra in ista. 8. q.
11 prin. in t 2. art. ¶ † Ad illud uerò, q̄ patrono in necessita-
tibus de redditibus ecclesiæ pinguius sit subueniendū
&c. & q̄ tenet̄ defendere ecclesiam, quæ melius fieret ēr
si ipse posset p̄ōtari, & q̄ denegata p̄ñtatione passiua
p̄sonis retraherentur a fundatione ecclesiarū, dic uni-
co uerbo ista in hoc casu non esse in ꝯsideratione, quia
p̄ualet regula & rō q̄ est in tex. in d. c. per uestras. ne q̄s
se ingerat in p̄latura &c. & nō pōt dici laicos retrahi ab
ædificādo ecclesias p̄p hoc, q̄a iā eis concessum est ius-
pa. s̄m sui naturam. non debent ergo transgredi regu-
las iuris in non expressis, quanto magis in hoc casu, in
quo aperte jurislator in d. c. p̄ uestras, sic disposuit, &
ideo propter tex. decisionem omnia sileant.

¶ Secundus art. 8. q. prin. t. part. 1. Lib.

1 *Patronus clericus an possit seipsum p̄sētare in beneficio simplici? ubi quod sic. nu. 2.*
3 *Ratio legis est anima legis.*
4 *Beneficia simplicia sunt tāta vt inde clerici pauperes uiuant.*
5 *Dictio quid sit.*
6 *Beneficium quod sit simplex.*
7 *Beneficia in Apulia & terra Laboris sunt tenuissima.*
8 *Multa permittuntur beneficiis simplicibus quæ nō permittuntur in pluribus dignitatibus personatibus curatis.*
9 *De minimis non curat prætor.*
10 *Instituere seipsum quis non potest.*

Dubitatur Secundo loco, an text. d. c. per ve-
stras. † uolens quē seipsũ pñtare nõ
posse habeat locũ in omni beneficio, & sic etiã in be-
neficio simplici in quo clericus est patronus, an autē
ad illud possit seipsum præsentare. Istum articulũ vẽ-
formare Abb. in d. c. per uestras. in uersi. sed quæro nun.
quid iste tex. & dicit uideri illum tex. non habere locũ
in beneficijs simplicibus, & sic patronũ posse seipsum
præsentare ad simplex beneficium, & mouetur quia
Papa in responsione fundat sẽ super prælatione, ergo
secus in bñficijs simplicibus in qbus non sunt prælati.
postea dicit Io. An. tenenere ɔ̃triũ; quia illa ratio quæ
est in beneficijs magnis, est ẽt in beneficijs simplicibus.
& ipse Abb. ibidem adhuc vult tenere primã opinio-
nẽ, & mouet nõ esse ambitiosũ pauperẽ clericũ emitte-
re p̃ces ut sibi ꝓuideat de beneficio, vt in c. cum secun-
dum Apostolũ. de ꝑben. & in c. tuam. de æta. & quali-
ta. not. glo. in c. fin. de elec lib. 6. & in d. c. tuã. ergo eo-
dem modo poterit se p̃sentare licet nõ ɔcludat Abb.
suum motiuũ: tñ idem Abb. ibi dicit suum motiuum
posse solui ꝙ licẽt posse emittere p̃ces: qa dignus est &
indigens, tñ nõ seqt̃ ex hoc posse præsentare seipsum;
qa tunc uideretur hoc exposcere ex debito & facere iu
dicium de ꝑsona sua & auctorizare in seipso, quæ om-
nia ꝓhibita sunt arg. cle. 2. de rebus. eccle. nõ. alie. & c.
qualiter. de elec. & c. fi. de insti. & sic Abb. videt̃ conclu
dere ẽt ad beneficia simplicia patronum clericum nõ
posse præsentare seipsum, & sic in eis habere locũ tex.
d. c. per uestras. Tu aduerte primò; qa uidi ẽt Car. ibi in
fi. q nõ mouet. hanc q̃stionem, sed illam de qua infra
in 4. ꝓxi. arti. erimus dicturi, uidelicet, an id ꝙ proxime
dixeiat epm motu proprio posse conferre patrono be
neficium qđ est de iurepat. suo, habeat ẽt locum in ca-
nonica & in omni beneficio, & dixit Hosti. tenuisse ꝙ
sic; qa militat eadẽ rõ: & sic nõ loqt̃ in casu nostro Ab.
ergo hanc q̃stionẽ mouet post Io. An. & uidetur velle
ꝓ beneficio simplici patronũ posse effundere preces;
sed nõ præsentare seipsum de huiusmodi precibus hic
nõ loquor sed in proxi. seq. artic. sufficit mihi Abb. te-
nere tex. in d. c. ꝑ uestras. habere locũ ẽt in bñficijs sim
plicibus. ¶ † Tu tñ dic qđ vr̃ casus in contrarium in illo
tex. d. c. per vestras. hoc tit. illum ita Inducendo: nam
tex. ibi ponit sui rationẽ sub istis uerbis formalibus. Cũ
igit̃ nullus se ingerere debeat ecclesiasticæ prælationis
officijs & c. decisionẽ uerò ponit in istis formalibus ver
bis. Respondens ꝙ nullus se põt ad ꝑsonatum alicuius
ecclesiæ se p̃sentare quãtuncumq; idoneus sit & c. tũc
si clarũ est † rationẽ legis esse animã ipsius legis. C. de le-
gibus. l. nõ dubiũ. ubi ꝑ Bal. doc. reg. fi. de reg. iur. lib. 6.
& ibi ꝑ Dyn. & doctores, ideo sicut corpus regulatur ab
anima, ita & ipsa lex regulatur a sui rõne, unde dicitur
ꝙ uerba legis restringũtur & ampliantur ad limites rõ-
nis ipsius legis. tex. in l. cũ pater §. dulcissimis. ff. de le-
gat. 2. & tex. in l. pater filium. § fundũ. ff. de lega. 3. unde
de si rõ est amplior dicto legis. lex & eius dictũ amplia-
tus ad terminos rõnis legis nõ solum expresse sed taci-
te si alia rõ haberi non põt; ut vult gl. in l. tale. pactum.
ff. de pa. lex. restrĩgi debet iuribus s̃. allega. Et ideo dicẽ-
dum est ex prædictis qđ cũ ratio est maxime expressa
ampliata unã cum ipsa dispositione legis vel restricta,
non est discẽdẽdũ a dispositione ampliata uel restricta
cũ ipsa ratione in lege expressa omnia ista probantur
in iuribus supra allegat. & plene per Abb. in c. fina. de
rescrip. tunc sic si in d. tex. c. per uestras, est rõ limitata
ad prælationẽ ecclesiarum, & dispositio sit ad persona
tus ecclesiarum patronatum, cur dicemus fore trãsgre
diendum, & extenduntur ad alia beneficia præsertim
simplicia, in quibus nullus est personatus, nulla aucto-
ritas, sed potius sunt creata talia bñficia † ut Inde clerici
& maxime pauperes uiuant. c. 2. de præb. & uoluit Ab.
in c. quia tm̃. in prin. e. tit. ubi uult, quẽ posse esse bene-
ficiatum plurium bñficiorũ, qñ ex uno uiuere non põt
ut ibi. Certè non est dicendum, maxime, quia hoc casu
cessat ambitio, quæ fuit causa dictæ dispo. illius text.
nam licet contra obtinentes plures ecclesias sit p̃sum-
5 ptio ambitionis; † & ambitio sit proprie aspiratio ad di
gnitatem procedens ad actum, tñ hæc p̃sumptio cessat
attenta qualitate beneficiorum & personarum, nam si
ecclesiæ essent ita tenues, uel personæ ita nobiles, ꝙ li-
citè sine omni ambitiõe possæt pati, q̃ tenere plures ec-
clesias s̃m Abb. in d. c. quia intantum. in 1. notab. & alle
ga. d. c. de multa. eo. tit. in fin. & c. 1. 9. q. 3. immo idem-
met Abb. in d. c. per uestras. cũ ex illo text. colligit nul-
lum debere se ingerere ecclesiasticæ p̃lationi, dicit ex
tex. c. qa eparum. 8. q. 1. posse argui, ꝙ si aliqs mouetur
ex feruore charitatis ut aliis prosit, non peccat petẽdo.
secus sit ut præsit. & sic rõne ambitionis, & remittit se
ad gl. in c. tuam. de æta. & qual. cum igitur ibi tex. cum
sui rõne sit restrictus ad personatum a ɔ̃trio Immo ex-
presse uidetur uelle, secus esse in beneficiis simplicibus
6. præsertim, qa cessat ambitio. ¶ † Et uocarem beneficiũ
simplex non solum sine cura, sed etiam personatũ non
habentem magnam & honoratam ecclesiam nec ma
gnos redditus, quia talia bñficia includuntur in d. text.
uel personatus uel p̃eminentia alicuius, sed ꝙ sint be-
neficia simplicia † & parui ualoris prout sunt in Apulia
7. & terra Laboris, in quibus locis ut plurimum benefi-
cia sunt tenuissima, ut dicit Geml. in c. 2. de præb. li. 6.
certe crudele esset dicere ex dispõne c. per uestras, q̃ ad
hoc nõ se extendit, & nõ est aliud ius hoc dicens. cleri-
cũ patronũ idoneũ, & præsertim pauperẽ nõ posse seip
sum pñtare, & quãmaxime hæc mera inductio d. test.
8 & istamea opinio procedit † quia multa ꝑmittunt̃ in
beneficiis simplicibus, quæ nõ ꝑmittunt̃ in p̃laturis di
gnitatibus, personatibus, curatis & aliis pinguibus be-
neficijs, ut late diximus supra. ad q̃ ibi dicta me remitto
in 1. par. 1. li. in 9. q. prin. in 3. ar. in 4. motiuo partis affir.
ubi pono accumulata dicta quæ habent locum in sim-
plicibus & minimis & nõ in magnis, & præsertim a 26.
dicto ꝑ totũ 30. dictum, & sunt decisiones ad instar il-
lius c. ꝑ ur̃as, & tñ non habent locum in minimis bene-
9 ficiis † qa de minimis non curat prætor, & ita in puncto.
iuris tenerẽ, licet esse difficile recedere ab opiniõe Ab.
maxime qa allegat pro se Io. An. ut supra dixi. Et ut ni-
hil huic articulo desit, adde si diceretur ɔ̃ meam indu-
ctionem facere alia iura, supra alleg. quæ uolunt nemi-
nẽ debere sibi assumere honorẽ & c. rñdetur, ꝙ text. in
c. quia episcopatũ, & in c. in scriptoris. 8. q. 1. loquuntur
đ honorib. & sic magnis beneficijs, & tex. in c. sicut is q.
1. q. 6. similiter loquitur de huiusmodi beneficiis & or-
dinibus sacris ut ibi. qui ordines sacti sunt minores be-
neficiis, cũ in illis detur maior spiritualitas, & iõ nõ de-
bet qs sibi illud arroganter assumere, ut in d. c. si is q. &
iõ maior simonia in ordinibus cõmittitur q̃ in benefi-
ciis, nam in ordinibus est ꝓhibitum cõmittere simoniã
qa simoniacũ, in beneficijs vero est simoniacum, quia
prohibitum. gl. not. in c. ex parte. cl. 2. de offi. dele. & si-
militer. c. qualiter. de ele. loquitur in honoribus & ma
gnis beneficijs. Tota ergo difficultas est rñdere ad tex.
10 d. c. fi. de insti † ubi habetur, quẽ seipsum instituere non
posse. & rõ est, qa dicit esse distinctio Inter dantẽ & re-
cipientẽ, & (ꝙ plus est) ille tex. loquitur in oĩ bñficio, im
mo In p̃bẽda & in custodia ecclesiæ, & sic rõ eius est ge
neralis, & ẽt decisio, vñ ut oĩa ɔp̃hẽderet ẽt minima be
neficia. Sed breuiter rñdet̃, illũ tex. non obstare, q a in-
stitutio ɔfert oĩ ius instituto d. c. fi. & c. ex frequentibus
& q̃ no. in c. auctoritate. de insti. & reg. prima de reg. iu.
lib. 6. ꝑ ñtatio uero nullum ius tribuit præsentario, & si
tribuit ius, tribuit ad rẽ & nõ in re. tex. est no in c. cum
Bertoldus. de re iud. & sic nõ est pñtario, q̃ dat bñficium
sed instõ seu collatio in mere beneficiis collatiuis, ele
ctio ẽt tribuit ius electo. gl. no. in c. q̃to. 63. dist. Abb. &
ibi Fel. in d. c. cũ Betroldus, & Abb. in c. querelã. de ele.
& sic instituens ɔferens & eligens tribuunt ius ꝓuisis,
pñtaito uero non, & ideo secus in d. c. fi. & in d. c. quali-
ter, & in aliis iurib. nõ sic in pñtatione ad simplicia be
neficia. Nec rõ illius tex. ɔ̃triatur nobis, quæ est, ꝙ inter
dãtẽ & recipientẽ dicit eẽ distinctio & qa hic pñtãs nõ
dat,

dat, sed ipse instituens, qui est alia persona. Et si diceres
ista ratio militat ēt in præsentationib. beneficiorū ma
gnæ auctoritatis, ergo mala decisio. d.c. per vestras. re-
spondetur in magnis beneficijs militare ambitionē &
cupiditatē, quæ prohibetur ut ibi, & in c. auaritia. de præ
ben. q̄ nō possunt esse in beneficijs simplicib. & tenui-
bus: ut sūt bñficia in partib. nrīs tā parui fructus & tam
magni seruitij missarum, vt potius sint opus q̄ honor &
vtilitas, & solū acceptantur, vt ex illo honesto seruitio
clerici acquirant victū: qa qui altari seruit &c. c. cū sm
Apostolū. de præb. Et sic tenerem ut s̄. quicquid dixerit
Abb. cum ex prędictis sit ēt rñsum rōnibus per eū addu
ctis. s. quia faceret iudicium in psonā suam, quia parū
aut nullum est iudiciū in istis minimis, cum quasi mi-
nima requiratur idoneitas, nec auctorizat in facto pro
prio qa nō est ipse q dat ius sed instituens, ut supra dixi.
Et hæc rñsio pōt dari ad oīa iura uolentia differentiam
esse inter dantem & recipientē. Adde īn unum. ꝙ cum
iuspa. c. dat ēt in rebus secularib. ut sunt istæ stātiæ, col-
legia scholarium & similia. de quibus diximus supra in
1. par. t. li. in t 1. q. ptin in 14. art. & in hac par. in 5. q. prīi
in 11. artic. poterit quis in collegio pñrare seipsum, dū-
modo non pñtet se ad dignitatē, sed ut possit ingredi
collegiū p disciplina acquirenda, qa in hoc nō est am-
bitio, sed desiderium acquirendi doctrinā, ꝙ est lauda
bile, & pro hoc facit, qđ diximus supra in pxi. pce. arti.
in uersi. nō obstant mō rōnes, cū recitauimus solutio-
nē Host. ad legem fistulam. ff. de contrahen. emp. in uer
sic. ad illud uero de lege fistulas. qui distinxit aliud in tē
poralibus, & aliud in spiritualibus, ut ibi. nota prædicta
quia noua & credo ea procedere.

¶ Tertius art. 8. q. prin. t. partis. 2. Libri.

1 *Preces an sint porrigendæ habenti instituere a patrono, ut sibi exi-
stenti idoneo & pauperi prouideatur de beneficio patronato ubi
q sic, dūmō nō sit curatū, & qd in magno beneficio. n. 3. 5. et 6.*
2 *Clericus non dicitur ambitiosus emitendo preces, ut sibi prouidea
tur de beneficio.*
4 *Qui potest plus, potest & minus.*
7 *Simonia committitur non solum in spiritualib. sedēt in eis annexis;*
8 *Simonia quid sit.*
9 *Praces an & quando inducant simoniam, res nissiuē.*

1 Offert Se in ordine tertius artic. † an pronus cleri
cus q nō pōt pñrare seipsum pp dispōnē.
c. p vīas. hoc tit. possit saltim præces habenti instituere
porrigere. ut sibi bñficiū cōferat eo exñte idoneo & ma
xime paupere. Istū articulū uī formare Ab. in d. c. p ue
stras. dū q̄rebat de pcedēti pxi. art. ubi dicit ut supra re
2 tulimus. † nō esse ambitiosum clericū pauperē emitte
re preces, ut sibi puideatur de beneficio, & alleg. c. cum
sm Apostolum. de pręb. & not. in c. tuā. de æta. & qual.
& ea quæ not. gl. in c. fi. de ꝯcess. præb. lib. 6. & subdit ip
sum credere posse dici quē posse emittere pces, ex quo
dignus est & indigēs, postea q̄rit, an eps possit motu p-
prio prono bñficiū pronatum ꝯferre, & in fine illius qō
nis dicit ēt putare posse attentari, pronū nō pñtando se
3 † sed pces emittendo posse assistere epo, ut sibi puideat
de illo bñficio, dummodo non sit curatum, & sic cuite
tur ambitio prælationis, & sit indicens, & ita resident ibi
Abb. hoc ēt tenet Gaye. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in fi. 47.
col. licet indistincte loquatur, posse pces offerri nō de-
stinguēdo de beneficio simplici uel non. Tu aduerte,
nā retenta opinione de qua s̄: in pxi. pce. art. q. uult, pa-
tronū clericū posse pñtare seipsū ī bñficio simplici, & p
sertim tenui, non est dubiū eēt uerā opinionē Abb. pro
nū posse assistere instituere hñti, & illi pces porrigere,
4 ut ipsum in illo bñcio simplici instituat, † qa q pōt ma-
ius. s. pñtare seipsum poterit & minus. s. pces p se porri
gere. auc. multo magis. C. de sac. san. eccl. cū si. uñ addu
cta in primo pce. art. faciunt p ista parte, & intelligātur
5 hic repetita. ¶ † Sed dubiū restat, qd in bñficiis maiorib.
& uī dicēdū pronū nō posse fundare pces, ut ipse insti-
tuat, qa ostēdit se ambitiosū, ut per Abb. ubi s̄. & ēt pre

ces inducūt simoniā, ut in distinctione Abb. post gl. in
d. c. tuā. post prin. ij. col. de æta. & qual. ubi in mēbro qū
qs pces p se fundit p beneficio obtinēdo, dicit ꝙ si illas
porrigit p se digno & pro utilitate ecclesiæ. & nō com
mittit simoniā nisi beneficiū sit platura ut ibi. ergo uī
uelle expsse simoniā cōmittere. si pces fundat pro seip
so in platura adipiscenda. Tñ videbimus; si poterit ꝯriū
attētari, & iō primo dico esse planū Abb. summū iuris
canonici theoricū tenere in bñficiis simplicibus † pro
6 nū posse porrigere preces p seipso, ut ipse in beneficio
patronato instituatur, dūmodo sit dignus & pauper, qa
ambitio in eū nō hēt locū. ita Abb. in d. c. p vīas. p quo
faciūt q̄ dicit ipse Abb. in c. qa intm̄, & in c. de multa.
de pręb. ut diximus in pxi. præce. art. Scđo non est du-
biū, ꝙ attētis deductis & allegatis in pxime pręc. art. es
se uerā cōclusionē p me ibi formatā. c. per vīas. prohi-
bēs quē seipsum pñtare hīe locū solū in prælaturis, ho
norib. & magnis beneficijs, nō aūt in simplicib. & par-
uis, ut in d. proximo præce. art. est dictū. Tertio certū
est, Abb. post glo. in d. c. tuā. de ęta. & qual. cū uoluit si-
moniā cōmitti, qū qs dignus pro utilitate & necessita
te ecclesię preces porrigit, licet pro aliis bñficiis hoc fa-
cere posset, si facit & porrigit pro prælatura, hoc nō esse
ex ui simoniæ, sed ex ui ambitionis, ut ambitio euitet,
(qa utilitas & necessitas ecclesiæ & dignitas porrigētis
preces tollit simoniā, vt ibi maxime cū multa possit uti
litas & necessitas fieri facere, q̄ alias fieri nō possent.) &
sic hoc fieri posset ēt in prælatura, sed qa prælatura est
honor, ad euitādū ambitionē prohibet. c. in scripturis.
& c qa cpatū. 8. q. 1. cū si. Quarto inficiari non poterit,
plus iuris hīe patronū, seu auctoritatē in beneficiis pro
natis q̄ extraneū in aliis immo extraneū nullū ius, nec
auctoritatē hīe, ut pbaī in titulis de iurep. de ele. de in
sti. & de ꝯcel. pb. & psertim cū ut s̄. diximus in pce. pxi.
art. pronū in paruis beneficijs & simplicib. posse psenta
re scipsū & iuxta opi. Abb. in c. p uīas. hoc tit. p ipsis be
neficijs simplicib. posse preces effundere. Quinto ꝯclu
d. ī & p gl. & Abb. ēt p istis simplicib. dignū posse effun
dere preces, ut in d. dist. quā posuit in d. c. tuā. de ęta. &
qual. & supra retulimus. Sexto in platura nihil obstat
extraneo q n possit porrigere preces p illa obtinenda, ni
si ambitio, ut diximus pxi. in 3. dicto. Septimo cū patro
nus habeat plus iuris seu auctoritatis in beneficio pro-
nato qua extraneus in aliis, ut dictū est ī 4. pxi. dicto, de
bet in eius precib. plus posse operari, & potius sibi illas
offerre pmitti, p d. auc. multo magis. octauo ambitio
nō cōmittit p porrigēre preces p se, si est dignus & indi
gēs, qualecūq; sit bñficiū, dūmodo nō sit ultra q̄ sibi suf
ficiat ad uictū, p ea q̄ Abb. dixit in d. c. p vīas, & Archi.
in d. c. q cpatū. ubi ēt si excedit victū, dūmodo hoc fa-
ciat p bono publico, & aiarū sibi subiectarū. ut idē Ab.
in d. c. qa intm̄, & in c. de multa de pb. & in d. c. p uīas.
Nono dico posse obstare ēt, ne uideaī posse pñtare seip-
sū pronū, qa sibiipsi auctorizaret, & nō esset dria īter dā
tē, & recipiētē d. c. fi. de inst. quæ tñ tō uere in pronis nō
militat, qa ipsi nō dāt, nec auctorixār, sed institués, ut di
ximus late s̄. añ fi. pxi. pcedē. art. Decimo & ultimo di-
co, ꝙ si proni hñt plus iuris, seu auctoritatis ī beneficijs
patronatis q̄ alij in aliis bñficijs & in simplicib. pñr por
rigere preces & ambitio nō obstat, qa qlibet uiuere de
bet, nec ipse sibi actorizat, uel dat, sed solū preces fun-
dit. unde si bene psentare, nō diceretur sibi dare, ut qd
pluris possint facere, quā facere possunt alij in aliis be-
neficis maxime cessante ambitione, & simonia, ut s̄. ꝙ
si pronus ē idoneus & dignus, & bñficiū nō excedit me
tā sui uict⁹ psertim ēt ꝯcurrēte necessitate uel utilitate
ecclæ, & p bñficiis nō simplicib. sed curatis psonatis &
hmōi, poterit pronus pces porrigere hñti īstituere ut ip
sū ī illo instituat, qa aīs esset ęqualis ꝯdōnis cū extra-
neo, & ꝙ poterat ī simplicib. facere pñtādo, incōgruū
esset, nō posse facere in maioribus pcibus offerēdo. co-
gita tñ, qa retēta opiniōe q̄ tenui ī pxi. pce. arti. posset
& ista opinio teneri. Et qū pdicta cōcurrār, erit iudicis
officio declarandum, argu. c. de causis. de offic. delega.

¶†Et pro prędictis facit qđ dr̃, nam licet ſimonia com
mitatr̃ nõ ſolũ in ſpũalibus ſed ẽt in ipſis annexis, ut in
iure p̃ntandi c. p̃terea. el'i. de trãſ. ſuperioris tñ auctori-
sas purgat hoc uitium, ut not. in c. niſi eſſent. de præbẽ.
& io c. cum pridẽ. de pac. cũ igitur in caſu nr̃o nec p̃nta
tio. nec multo minus preces aliquid operentur in bene
ficiis & p̃rooatis, ſed ſola iostõ ſuperioris. ea. cũ Bertol-
dus. de re in. & in proxi. p̃ce. art. diximus, illa instõ ſupe-
rioris eſt, q̃ purgat ſimoniã in p̃ntationib. q̃ eſt plus, cũ
dicatur hæreſis c. quotiens. de ſimo. & 1. q. 1. p totũ. mul
to magis ambitionẽ quæ eſt minus, & pars ſeu mẽbro-
rũ ſimoniæ, †qa prout ſimonia diffinitur p Abb. & doc.
in rub. de ſimo. eſt uoluotas ſtudioſa, uel cupiditas emẽ
di & c. & cupiditax comprehendit ambitionẽ. An autẽ
& qñ† preces inducant ſimoniam, uideatur Abb. in c. p
inquiſitionẽ. de elec. in 2. col. & gl. & doc. in ea. ut oĩm.
ut eccl. bene. ſine dimi. ɔfera. & plene p gl. Abb. & doc.
in d. c. tuam. de æta. & qual. cum ſi. Et an quis ſine me-
tu ſimonię poſſit deſeruire alicui prçlato & ab eo bene
ficium ſperare, eſt recurrẽdum ad tex. gl. & Mode. poſt
Abb. in c. cum eſſeot. de ſimo. Et de prçlatis dantib. be-
neficia cooſanguineis, ꝙ teneantur reſtituere fructus
ponunt doc. in c. ſi. de pec. cler. Et ꝙ parua res, puta pala
freoum datom a nobili alicui cardinali non inducat ſi
moniã, dicit tex. & ibi Abb. io c. ſi qõnis. de ſimo.

¶Qurtus art. 8. q. prio. 1. part. 2. Lib.

Epiſcopus an poſſit motu proprio inſtituere patronum clericum in eccleſia patronata uacante, ubi ꝙ ſic. nu. 4. declara. nu. 7.
Subtilitas non eſt admittenda ex qua ſequitur perplexitas & abſurditas,
Præſentatio non eſt de ſubſtantia inſtitutionis.
Capitulum ſede uacante poteſt motu proprio conferre eccleſiam uacantem patrono clerico ſicut epiſcopus, & hoc quando capitulum habet inſtitutionem.
Collatio beneficiorum ſpectat ad ordinarium.

Condeſcendo Ad quartum art. uidelicet, †quid ſi eccleſia uel præla-
tus proprio motu uocat patronum clericum, & ei con
fert beneficium uacans, in quo ipſe habet iuſpa. an ob-
ſtabit diſpo. d. c. per vr̃as. hoc tit. an uero tenebit colla-
tio. Hoſtiẽ. in ſumma huius tit. in §. in qb. ante ſi. 3. col.
format hanc. q. & dicit, quicquid dixerint alij, credere
patronum poſſe ɔſeutire uoluntati p̃lati, quia nõ hẽt
originẽ a ſeipſo, alleg. in argu. c. cum io iure. de ele. & l.
plane. ff. qđ cuiuſque uni. no. & c. ſi. de ſortileg. Item al-
legat non debere ipſius ɔdõnẽ patronum deteriorẽ fa-
cere ex eo, quia eſt p̃ronus & eccleſiã fundauit, uel a fun
datore deſcendit, immo melior conditio eius dẽt eſ-
ſe c. nobis in ſi. hoc tit. c. cum in offi. de teſt. c. ſane. & c.
ueniẽs. de renun. & c. ſm. de fideiuſ. Nec ob. ſm eum il
lud qđ ab aliquib. dr̃. ſ. ꝙ uidetur eccleſia ordinata ſine
ɔſenſu patroni, ꝙ eſſe non debet. c. illud. hoc tit. immo
nec põt e. decernimus. 16. q. 7. quia hoc non eſt uerum
nec ioteſt, utrum ab initio p̃ronus conſentiat colla-
tioni ep̃i de beneficio p̃ronato uel ex poſt facto quo ad
hoc, ut ſine ɔſenſu ſuo uideatur eccleſia ordinata c. cu
ra. & c. ſuggeſtũ. hoc tit. ſed bene intereſt p̃roni quo ad
inſtõnẽ faciendã in eius perſona ut fiat, prout dicit ſu-
pra eſſe probatũ, & ita in hoc puncto Hoſtiẽ. reſidet ubi
ſupra. Io. An. uero in d. c. per vr̃as. refert dicta Hoſtiẽ. &
dicit illa pcedere, qa talis p̃ronus nõ ſe ingerit iuxta p
hibitionẽ d. c. p ur̃as. p ſui rõnẽ, ſed uocatur a Deo ut
Aaron. alleg. c. qualiter. de electio. Ad obiectionẽ aũt
ſupra formatã, ꝙ uideretur eccleſia ordinata ſine p̃ro-
no, rñdet primo, ut fecit ipſe Hoſtien. poſtea dat aliã rñ
ſionẽ, uidelicet, non eſſe incõueniẽs, qa ioterdũ ep̃s or
dinauit eccleſiã nõ p̃ntante patrono, ut in caſu c. 1. 2. &
3. e. cũ aũt, & c. cũ pp hoc tit. & dicit facere q̃ dixit ibi
ipſe. ſ. in d. c. 3. ſuper uerbo plurimorũ, qa de ueritate iu
ris hẽt ep̃s bñficia cõferre c. oẽs baſilicę 16. q. 7. licet de
gr̃a toleretur p̃ronũ p̃ntare d. c. 3. hoc tit. Præterea dicit
ipſe, nõ obſtat obiecto s̃. formata, qa de ipſius p̃roni ſit
conſenſu, ex quo collationi ſibi factæ ab ep̃o conſenſu
2 †nec eſt admittenda ſubtilitas ex qua ſequi põt pplexi-
taris abſurditas allc. in c. interpoſita, de capel. ad ſi. Nec
ob. dicit ipſe, tex. io d. c. p ueſtras, quia hẽt locum, cum
ducit primam originẽ a ſeipſo, ꝙ nõ eſt in caſu nr̃o. D.
Car. aũt in d. c. per ueſtras. in 2. q. in opp. ſeq. q̃rit de iſta
qõne & ponit ea quę poſuit Hoſt. & Io. An. ubi ſupra,
3 †& ex illis dictis colligit unum. ſ. pręſentationẽ nõ eſſe
de ſubſtãtia inſtõuis in beneficiis patronatis, quia ſine
illa multotiens iuſtõ ſit & ſioe ſubſtantia eſſe non poſ-
4 ſet fieri ſine ea. ¶†Poſtea in tertia & ult. q. quęrit, an ꝙ
dictum eſt. ſ. epiſcopũ poſſe motu pprio inſtituere pa-
tronum clericũ in eccleſia patronata uacante habeat
locũ in canonicatu uel alio beneficio uacante, & dicit
Hoſt. tenere, ꝙ ſic: cũ ſit eadẽ rõ & ſubdit ipſe uelle di-
cere Hoſt. qualiacũque ſint bñficia ep̃m poſ. p̃rono cle
rico ɔferre, ꝙ dicit ſibi placere p ea q̃ ipſe dixit io pxi.
p̃ceden. q. & in c. de iure. de ele. & ita tranſit ibi do. Car.
Do. Abb. uero in d. c. p ueſtras, eſt ſolũ recitator ſupra-
ſcriptorũ & cum eis ɔcludit. Quam cõclu. ẽt tenuit ſũ
ma directorij iuris in hoc ti. §. 34. & 35. ſ. talem collatio
nem tenere cum conſenſu ipſius patroni ut ibi. Et idẽ
tenet Fede. de Senis in trac. de rerum pmu. in q. 32. in ſi.
Adde ẽt Pauinum io trac. de ſed. uac. in 5. q. 2. partis in
5 ſi. & ſic. in ult. col. 32. char. operis hoc idem† tenentem
& plus dicentem, idẽ poſſe facere capitulum ſede uacã
te. ſ. conferre eccleſiã patrono clerico ex eius motu pro
prio ſicut & ep̃s, quando capitulum habet inſtõnẽ pro
ut de iure habet in c. 1. de inſti. lib. 6. alle. Fede. in d. trac.
de rer. permu. q. 32. & uere ut ſupra retuli. Feder. ibi ni-
hil dicit de c. ſed. uac. ſed in genere de habente inſtitue
re, & ſic quia capitulũ in caſu d. c. 1. de inſti. lib. 6. habet
inſtõnem. poterit ergo conferre iſto caſu ſicut & alij
habentes inſtituere, & pro hoc facit, quia oẽs q loquun
tur de ep̃o habente inſtituere, loquuntur in genere de
habentibus inſtituere, ergo generaliter eorũ dicta de-
bent intelligi de oĩbus inſtituere habẽtibus, & ſic inclu
dunt etiam c. ſede uacã. arg. c. ſolitæ. de maio. & obed.
& c. ſi Romanorũ 19. diſt. Iſtam ẽt partem. ſ. patronum
poſſe recipere collationem bñficij patronati ab ep̃o &
& hõie inſtituere, tenet Gaye. in repe. c. ſi. de ele. lib. 6.
6 in ſi. 49. col. ¶†In iſto articulo non eſt inſiſtendum, nã
negari non põt, ad ordinarium ſpectare collationẽ be
neficiorum, ut in c. oẽs baſilicę. 19. q. 7. uel ad inferiorẽ
ex præſcriptione uel priuilegio c. cum contingat. de fo
ro cõpe. c. ſi. de inſti. unde ut Io. An. dixit, mero iure poſ
ſet ſacta beneficia ẽt patronata conferre, niſi facta fuiſ
ſet gratia patronis d. c. 3. hoc tit. Habemus etiam poſſe
p p̃ronum renunciari diſpõni. c. decernimus. 16. q. 7.
cum cõſentit collationi quę ſit p ordinariũ, ut late di-
ximus s̃. in materia pmutationis in 6. q. prin. huius par
tis in 6. artt. ſicut ergo in permutatione ep̃s confert &
patroni cõſenſus ſufficit, & ſic & io caſu nr̃o, maxime
cum rõ. c. per ueſtras, & aliorum s̃. allegatorum iuriũ
ceſſet ſ. ꝙ ſe ingerat, quia ep̃s facit, ceſſat ambitio, & ra
tio: quia inter dantem & recipientẽ & c. igitur omnib.
ceſſantibus ſine dubio eſt concludendum, ut ſupra. Et
adde iſtam etiam conclu. tenere do. Fely. in c. cũ Ber-
toldus. de re iu. in 4. col. in 2. limi. quã ponit p una limi
tatione ad d. c. decernimus. 16. q. 7. ſ. qñ habens iſtitue-
re cõfert ipſimet p̃rono clerico pprio eius motu illo
acceptãte, & alle. Io. An. & alios in d. c. p ur̃as, & qđ no.
Io. An. in reg. q tacet. de reg. iur. li. 6. in mercuriali. & di
cit hoc ſequi Abb. in c. noone. io 4. col. de p̃ſum. & ibi
plura allegat de actu facto de re alicuius illo p̃ñte & cõ
ſentiẽte & uidetur renũciare & ſe obligare. uide ibi qa
nolo trãſcribere. Et ꝙ patieos ſe p̃ntare intelligat cõſẽ
tire p̃ntationi, allegat Car. io c. ſi. in 1. q. hoc tit. p cle. §.
ſecus. de conceſ. præb. Et qõ aliquid ſit p̃ñte aliquo & ta
cente, ꝙ ſibi præiudicet, & uideatur cõſentire, ponit ibi
dem Fel. io d. 4. col. 3. limi. & per totam ſeq. col. Et non
mirum: quia ordinarius poteſt inuito patrono & ſic ſi-
ne p̃ntatione conferre capellaniam ſacerdotalẽ nõ ſa-
cerdoti non obſtante. d. c. decernimus, ut diximus s̃. in
pro-

prox.præced.q.prin.in ul.ar.in ver.ut collige ex dictis.
& hoc urgente maxima militate,vel necessitate eccle
siæ,ut ibi,ergo non est incõueniens non pñtatio patro
ni.Non omittam unum nouum in materia, qđ als ha-
bui in facto in ciuitate Melsiti:nam fundator de cõsen
su ordinarii in limine fundationis beneficij apposue-
rat conditionẽ , ꝙ bñficiatus eligeret,seu pñtaret sibi
successorẽ,quæ cõditio tenet,ut diximus s̃.in 6.q.prin.
huius partis in 21.art.per dicta s̃.in 9.q.prin.1.par.1.li.
in r.art.in 3.cõclu. & per ea quę diximus ibidẽ in 3.ar.
uoluit ẽt ipse fundator cum dicto consensu epi,ꝙ si re
periatur presbyter de sua familia, ille pñtetur,seu pñta
tus intelligatur,si uerò non reperiatur de familia tunc
7 prædecessor †eligat,seu pñtat quem uelit, certe hoc nõ
est uerum iuspa. sed anomalũ seu etheroclitum & pa-
troni dñr ecclesiastici,& si prædecessor extante p̃sbite
ro de familia eligeret alium non de familia,posset pre
sbyter de familia cum sibi cõpetat ex dispositione fun
datoris se opponere & dicere nullam electionem factã
per p̃decessorem & petere se institui,& non dicet̃ am-
bitiosus,ex quo hoc fit ex dispositione fundatoris,q̃ q-
dem dispositio scripta semper loquit̃, & ideo dicet̃ pñ-
tatus & non seipsum pñtare,& tenebit, sicut tenet ista
collatio,q̃ fit motu proprio per epm per dicta in pñti.
art.Ad unum tñ est aduertendũ,ꝙ omnia dicta in trib.
prox. pręced.art.& in pñti.4.art.intelliguntur & hñt lo
cum,qñ unus solus est patronus & clericus non habet
compatronos, quia tunc non põt pñtare seipsum , &
dubitatur,an habeat locum in beneficijs simplicib. ẽt
an possit porrigere preces, & an habens instituere mo
tu proprio conferre possit,& concluditur ut sup. sed si
habere compatronos in trib.primis art. erit dicendum
ut infra in prox.seq.ar.dicetur, in isto verò 4.ar.non est
dicendum,epm solum posse conferre patrono clerico
sine pñtatione,uel saltim consensu compatronorum ;
quia licèt unus ex eis cui fit collatio patronus, & eius
uoluntas non faciat militare dispositionem.ca. illud.
in fi.hoc tit.& d.cap.decernimus.16.q.7. tamen dispo-
sitio dictorum iurium adhuc militaret respectu alio-
rum compatronorum, quibus episcopus derogare nõ
potest per prædicta iura,& ita ista sunt intelligenda.

¶ Quintus art.viij.q.prin. 1.Par.2.Libri.

1 *Præsentari potest per patronos in ecclesia compatronata compa-*
tronus .
2 *Iussus eligere meliorem non potest seipsum eligere, ẽt si sit melior.*

Et ex Istis contingit dubitari 5.loco,si sunt plures
patroni alicuius eccl̃æ,an dispõ d.c.per ve-
stras hoc tit.habeat locum , ut nullus ipsorum ad illã
1 ecclesiã pñtari possit,† & sic an patronus possit pñtare
compatronum in ecclesia cõiter patronata.Istum art.
format gl.in c.consuluit.in ver.concludunt.in fi. hoc
titu.quæ quęrit de hoc, & postea dicit se credere ꝙ sic.
arg.c.cum in iure.de elec.& sic vr̃ uelle patronum pos
se pñtare suũ compatronũ clericũ in eccl. cõiter patro
nata.Host.in summ.huius tit.in §.in quibus.in 3.col.in
vltimis verbis,& in princ.seq.in illo ver.cum dicit,sed
quidam ꝯdicunt,etiam hoc sentit . s. patronum posse
præsentare compatronum clericum,sed ibi tractat,an
eius uox cõputetur, de quo erimus dicturi infra in seq.
8.art.& eodem modo sentit Ioan. And. in d.c.per ve-
stras.super gl.ibi & clariusidem Io.An.hoc uult tenen
do cum gl.in d.c.consuluit. in fi. super ipsa gl.qui dicit
idem tenere Vinc.Goff.& Host. & alleg. simile de de-
curionib.qui unum ex se dabãt tutorem.l.ubi absunt.
ff.de tut.& cur.datis abhis. & Spec.in hoc tit.in fi.idem
vr̃ tenere D.Car.in d.c.per uestras.in 1.oppo. & in d.c.
consuluit.in fi.in 3.q.ubi alleg. simile de decurionib.
& Specula.vbi supra idem sentit Abb. in c.per uestras.
super gl.& in d.c.consuluit.super glo.fi.ubi dicit com-
muniter doc.tenere cum glo. & dicit hoc facere ad q̃-
stionem,ꝙ si plures sunt deputati in aliquo officio, &
habent prouidere de certis officialib. nunquid possint
unũ ex eis eligere,& dicit ꝙ sic, per arg.illius tex.& ca.
cum ĩ iure.de ele.& all.d.l.ubi absunt. & subdit , idem
uidemus in electorib.qui pñt prælatum eligere ex seip
sis,ut in c.ne pro defectu. & in c.qui pp.de ele.& c.con
gregatio.16.q.ult.idem uolunt doc.in c. fi.de instit. &
in d.c.cum in iure.de ele.sentit ẽt hoc summa directo
rij iuris.hoc tit.in §.34.& 35.& idem tenuit Cald.con-
sil.7.hoc tit,& Barba.consi.33.scripsit psalmista.in pe.
col.in 7. vol.tenuit Pauinus in trac de sede uacan.in 1.
par.in 5.q.in fi.in ult,col.fol.21.& Firma.in tra.de epo.
in 1.li.in 3.par.in 24.q.& Roch.in hoc tract. in uer.ho
norificũ.in 4.q.prin.in 4.col.in ver.circa aliud an quis
& frater Ang.in summa.in uer.iuspa.in §.19. & ita te-
nent omnes doc.allegandi in seq.art. Et in hoc nõ est
dubium;quia cessat ratio d.c.p. vestras.ex quo ipse non
ingerit se,nec est periculũ ambitionis,& est distinctio
inter dantem & recipientẽ:non.n ex se, sed a cõpatro-
nis procedit,& si aliter diceretur,esse peioris conditio
nis patronus q̃ extraneus, quod dici non debet,nec po
test,ut dixerunt Host.in sum.in pe.col.Io.And.& Car.
d. c.p. uestras.& tenet ẽt Gaie.in repe.ca.fi.de ele.lib.6.
post prin,50.col.& hoc plene tenet Io.An.& Abb.post
Io.in c.qui epatũ.8.q.1.Host.Inno.& Compo.in d.c.cũ
in iure.super gl.1. ubi Abb.in 2.col.de ele.dicit istã esse
communem opin.& eam tenere Accursium glosato
rem iuris ciuilis in l.planè.ff.quod cuiusq; uniuer. no.
& Arch.in d.c.qui epatum. quam dicit probari p text.
d.c.cum in iure.& melius.c.cum in ueteri. de elect.&
all.rationem:quia ex ꝯria opinione posset sequi fraus
& absurditas,ut ibi exemplificat post Host. & ẽt pp il-
lud,quia non dicitur offerre electionem,& sic in casu no
stro pñtationem a se,sed potius uocatus a Deo & a so-
cijs,& dicit facere a simili ea quæ notantur in l.cum ip
se.C.de contrahen. emp. Subdit ẽt hoc facere in ar. ꝙ
plures deputati ad distribuendum plura bona ad pias
causas possint illa distribuere in aliquẽ ex seipsis dum-
modo egeat,& se remittit ad ea quæ dixit in cap.1.& 2.
de cohabi.cleri.& mulie. & inducit ẽt ad id quod dixit
in d.c.consuluit.de plurib. officialib. Est bene uerum
ꝙ tam gl.d.c.cũ in iure.in fi. quam Abb. super ea tenẽt
2 †ꝙ si quis iurasset eligere meliorem , & ipse esset me-
lior,non posset seipsum eligere , quia uideretur ambi-
tiosus,& iõ repellendus,ut diximus sup.in 1.præced.ar
ti.Et adde qđ suprascriptam partẽ quo ad casum prin
cipalem huius art.pulchre & late tenet idem Abb.in
cõs.25.qm̃ de infrascriptis dub.in 2 col. 2.vol.& uoluit
Bar.in d.l.planè.ff.qđ cuius.vni.no.& Barr. Alex.& alij
in l.omnib. §.1.ff.de leg. 1.& tractat Guil.de Cu.in l.fi.
ff.de offi.præto. & Pau.Fleaza.in repe.c.nullus.hoc tit.
in 3.q.& Io.And.in reg.in toto.de reg. iu.li.6.in merc.
& pulchre hanc cõclusionem tenet Bal.in d.c.cũ in iu
re.de ele.ubi illũ tex. inducit ad plures quæstiones,ui-
de ibi,& hoc amplius non est insistendum.

¶ Sextus art.8.q.prin. 1.Par.2.Libri.

1 *Patronus clericus an possit seipsum præsentare in ecclesia com-*
patronata unà cum compatronis,ubi quòd non .

Et ex Hoc oritur 6.dubitatio,videlicet,si sunt plu
res patroni,& aliq ipsorum est clericus , &
alij pñtant eum, tenet pñtatio, ut s̃ proxime est dictũ,
1 †an & ipse possit cũ eis seipsum pñtare.et dici posset,
ꝙ ex quo c.per uestras.hoc tit.non habet locum in cõ-
patronis pñtantib.compatronum,ipsum posse cũ alijs
pñtare:quia nõ procedit a seipso ipsa pñtatio,sed a Deo
et a socijs, ut dixit Abb. post alios in ca.cum in iure.de
elect.¶ Tamen conclusiue dic esse totum oppositũ et
rationem allegatam facere contrarium decidi: nam
ideo tenet pñtatio cõpatronorum facta de compatro-
no:quia non potest considerari ambitio in electo uel
præsentato,ex quo nõ est ipse causa.sed Deus coelecto
res et compatroni,ut est dictum in proximo præcedẽ.
articu. sed si ipse cum illis præsentationis actum face-
ret

cī, non posset euitari ambitio, cum aperte appareret:
qa a seipso reciperet, & sic se iogetere, qđ facere nō dē
bat, & ēt nō esset dña ioter dantē & recipientem, sic
militarēt rationes & iura posita in d.c. per vestras. in c.
i. de inst. c. quałe. de elc. in c. in scripturis. 8. q. 1. & in c.
sicut is cui. 1. q. 1. & ita uult in specie Abb. post alios in
d.c. cum in iure. in fi. col. cum ponit modum consen-
tiendi. & Bal. & Io. An. ibidem, & aperte Abb. in d. cōs.
25. qñ de infrascriptis dubiis. in 2. col. in 2. volu. & hoc
vīt velle quasi omnes doc. alle. in proxi. præce. arti. &
hæc est ueritas, quę non habet angulum.

¶ Septimus art. 8. q. ptin. j. Par. ij. Libri.

*Consentire habet electus uel præsentatus a coelectorib. uel compa-
tornis electioni uel præsentationi de se factæ, & infra tempus
datum ad eligendum uel præsentandum. nu. 2.*

Et ꝑpter hoc succedit alia & sic septima dubitatio
in ordine † quid habebit facere electus, vel p̄ñta-
tus a coelectorib. vel a compatroois, & dic bř & cōclu-
siue, ꝙ habebit consentire electioni vel pñtatiooi de se
factæ, non tñ aō electionem vel pñtatiooem, sed in ip
sa electione, si fieri posset, io pñtatione uerò post. ita
Io. An. Bal. Car. Abb. & omnes in d.c. cum in iure. ubi
in fi. col. Abb. post Philip. ponit modum, ut electus non
dicat eligo oel coeligo, & sic pñtatus pñto uel cōpñto,
ut principiꝛ disponat in seipsum ꝯ. d.c. per uestras. hoc
tit. & c. fi. de insti. & d.c. qualiter. de elec. sed debet dice
re, coosentio electioni, ex quo adhuc non est perfecta,
cum nondum est facta a maiori parte &c. ut ibi. & me
lius. infra io seq. art. dicetur. ¶ † Et subdit ibi Abb. con-
sensum debere præstari cito, uel saltim infra tps datū
ad eligeodum, ut ibi per eum, & sic ad pñtandum. Tu
dic, haoc esse cōem ueritatem, quam ponunt quasi oēs
alle. s. in prox. præce. 6. art. s. patrooum clericum pñta-
tum a compatronis, vel electionatiū electum a coele-
ctorib. habere solum consentire electiooi uel pñtatio-
ni de se factæ, & ita late tenet Abb. io d. cōs. 25. in 2. vo
lu. & ferè omnes doc. alle. in d. pręced. 6. ar. & in hoc nō
est discrepantia.

¶ Octauus art. 8. q. ptin. j. Par. ij. Libri.

*Consensus coelecti uel compresentati an faciat numerum nume-
ro. 2. & 3.*
Patroni in iurepa. succedunt per stirpes & non per capita.

Sed dubium est, & hic erito octauus art. † an con-
sensus collecti vel pñtati a compatronis faciat
numerum & augeat illum, ita ꝙ si uota suot æqualiter
diuisa ad duos. s. quia una pars accessit ad compatrouū
& alia ad alium, utrum consensus compatroni pñtati
augebit numerum eum pñtantium, & ideo habeat prę
ualere eius pñtatio in institutione. Istum articulū for-
mat Gaspa. Cald. cons. suo 7. ao persona. hoc tit. fol. ope
ris 61. q formata quæstiooe io pñtate dicit de electiooe
non esse dobium, per c. cumana. et c. cum io iore. et ibi
notatur. de ele. sñ in pñtatione adhuc nō putat dubiū,
uocem pñtati non debere computari in numero, nec
talem uocem sibi prodesse c. fi. de inst. c. p uestras. hoc
tit. ubi dicit hoc ēt innuere gl. fi. immo ut ibi uolt glo.
1. deberet repelli ut ambitiosus 8. q. 1. in scripturis, cū
concor. et ita residet ibi Gas. Cal. Tu aduerte hunc art.
† io electione fuisse uentilatum per Inno. Io. An. Cōpo.
Bal. Abb. et omnes in c. cum in iure. de elec. et propter
multa requisita in electione. text. in d. c. cum in iure. q
aperte dicit, uocem electi facere numerum, et illi dan
tur plures intellectus et lecturæ, ne illi ꝯdicant formæ
datæ a iure in electione, et præsertim forma c. quia p p.
et c. ecclesiæ. de elect. nihilominus omnino dispositio
tex. d. c. cū in iure. saluat in hoc casu, s. qñ sumus in ca
su, in quo non est seruanda necessario forma d.c. quia
p p. oec electio fit per scrutinium, quia in istis casib. nū
quam electio oritur ab electo, sed a coeligentibus, et

ideo non habet locum ambitio, ex quo uidet se electū
ab alijs, sed si processū fuisset per formam scrutinii pri-
uati non posset ipse a principio consentire io seipsum
cum sciebatur et ipse ignorabat, an alij io eum cōsenti
rent, ut ibi late, et clare post alis prosequitur Abb. in fi.
3. col. et in prin. fi. ubi ēt subdit per uerbū credo, ꝙ si es
set processum per scrutinium priuatū publicato scruti
nio, licet in alium in scrutinio ipse consenserit, posset
uisa electione de se facta ab ęquali medietate recede-
re ab eo ī quē ī scrutinio ꝯsensit, & accedere et cōsenti
re electioni de se factæ, et eius coosensus augebit nume
rū: qa ex quo necessario nō est seruāda forma d.c. quia
p p, pōt augere numerū p cōsensum suū, et dicit ibi, ꝙ
ad hoc ut qs possit cōseoiire electiooi de se factæ opor
tet, ut uox sua unà cū alijs, q cū elegerīt, cōstituat ma
iorem partem, secus si ad paritatem dumtaxat pducat
uota aliorū, et dicit ꝙ hoc uř sentire Philip. quia uide-
retř ambitiosus, si consentiret electiooi de se factæ, ex
quo electio non perducit ad maiorem partem unà cū
cōsensu suo. Et ad hoc ut faciat oumerū cōsensus ele-
ctio. dicit Abb. in d.c. cū in iure. in fi. col. post Phili. non
debet dicere eligo uel coeligo me ipsum, ne principiꝛ
disponat ī seipsum, sed dēt dicere ꝯsentio elect. ex quo
adhuc nō est pfecta, nondum cū sit facta a maiori par-
te sed ab æquali, et ex quo est in fieri illi cōseoticodo,
augetř numerus. ut p Inn. in c præterea. de appel. et ꝙ ta
lis cōsensus debet interuenire saltim infra tempus da-
tum a iure ad eligendum, ut l. bonorum. ff. rem ratam
haberi. et dicit facere gl. ī c. q̄ sit. de ele. li. 6. ista sunt au-
3 rea dicta Abb. post Phil. in d.c. cū ī iure. de elc. † Tu dic,
ꝙ cum in pñtatione non seruetur forma: quia p p ele-
ctio. nec uota dantur in communi, sed quilibet siogłe.
pñtat, ut per Abb. in c. quoniam. hoc tit. &. suo loco in
fra dicetur. & ideo nec est necesse discutere, an electio
sit finita, uel in fieri vel ne. indistincte dici pōt ꝙ si pñ-
tatio fit per singulos, & noo cōcluserunt, ut fiat p scru-
tinium, cum nec per scrutinium sit facienda, nisi om-
nibus patronis concordantib. ut litř dicetur suo loco
infra in 2. par. huius secundi lib. non est dubium, ꝙ cō
sensus cōpatroni pñtati faciat oumerum, cum eius cō
sensus augeat paritatem, per tex. loquentem in fortio
rib. terminis. s. in electione quæ est plus, cū ius tribuat.
multo ergo magis hoc dicemus in pñtatione, in qua
tales formæ non requirunť, nec tribuit ius: ut diximus
in prox. 2. art. in uers. sed bř respondetur. com dedimus
responsum ad c. fi. de insti. bene dico, ꝙ nō debet com-
pñtare. sed cōsentire infra tēpus datum ad pñtandum
ante institutionem, & tunc talis consensus operabitur
quando faciat maiorem partem, ut per Abb. dictum
fuit s. in electione. Et per ista apparet Gasp. de Cal. non
bene fuisse loquutum in d. suo consi. sed reuera bñ cō-
sideratis uerbis ipsius Cal. cum format qōnem an pso
na pōtati faciat numerum, & in medio dū dicit, vocē
præsentati non computari in fi. eius ratione attenta
p p ambitionem non facere numerū, sed repelli, vř in-
nuere, ipsummet pseotatū præseotasse seipsum, & iō
dicit eius, vocē, q̄ profertur in præsentationis actu. er-
go non loquitur ipse de consensu, & sic io casu suo cō
cordat cū aliis, ꝙ ut ambitiosus esset repellendus, quā
to magis numerū nō faciet. & ita volunt oēs in d. c. cū
in iure. & ad hoc euitaodū restringunt illū tex. c. in cer
to casu, vt s. diximus: sed oos loquimus, qñ ipse nō præ
sentat seipsum, sed electioni de se factæ ꝯsentit, ꝙ eius
cōsensus si superat uota partis aduersæ faciat numerū:
& ita cōcloduntoēs in d.c. cū io iure. Et quāuis gl. 2. in
fi. c. per vestras. hoc tit. videatur tenere, talē cōsensum
non aogere numerū pręsentantiū post ambitionē, pōt
illi responderē, ꝙ loquatur, ut diximus de Gasp. Cald:
Sed rectius loqueodo, ꝙ illē gl. est reprobata per infra
scriptos doctores: quia non vř teneri per Host. in suo i-
ma huius tit. ante fi. in vers. sed quidam contradicunt.
& sic vř loqoi de ipsa glos. & tenet contra eam, & re-
probat eius opinionem, quòd in c. cum in iure. hoc fue
rit ex forma compromissi: quia dicit fuisse mero iure,
vt

vt ibi per eũ, & loquitur in præsentatione, Eandẽ gl. reprobat Io. An. super ea sequendo Host. & volẽdo hoc hẽre locũ, qñ nõ procederetur per viã scrutinij ut s̃. est dictũ: & ibi loquitur ẽt de præsentatione. Et ibidẽ s. in d.c. per vestras. do. Car. in prima oppo. faciendo differẽtiã inter viã cõpromissi & scrutinij. hoc idẽ clare tenet Abb. ibidem super d. gl. ubi expresse dicit, ꝙ ubi procedjtur ad electionẽ. (& hoc extendit ad præsentationẽ) palam si quis uidet se uocari a fratribus põt cõsentire electioni, & sic præsentationi de se factæ, & alium nõ eligere, & sic præsentare & uox sua cõputabitur in numero, secus ubi procederetur clam seu per viã scrutinii claudestini: quia tunc uox sua non cõputabitur, cũ ipse ignoret uota aliorũ, & si dicat eligo me tanquam ambitiosus esset repellendus, & sic dicit debere intelligi. c. cumanã. de elec. & qđ ibi notatur, & in gl. sequẽ. s. fi. d.c. ꝑ vestras, Et idẽ sup ea firmat & voluit plene idẽ Ab. in sæpe alleg. cons. 25. qñ de infrascriptis. in 2. col. in 2. vol. ubi pulchre & clare. Illud ẽt tenuit Barba. in cons. 33. scripsit psalmista. in pen. col. in 2. vol. ubi cum prius dixisset, ꝙ respectu cõpatronorũ & collegarum sustentabitur patroni præsentati præsentatio, credo ꝙ intellexerit de suo cõsensu, nõ de præsentatione: quia esset ꝯ id qđ diximus in 6. ar. ꝙ ẽt cũ aliis non põt seipsum præsentare: & hoc ibidem infra in d. pen col. dicit expresse consensum augere numerũ præsentantium, & præsentatum ſm Philip. debere dicere consentio p̃sentationi, ex quo adhuc non est perfecta &c. ut diximus s̃. referendo Abb. post Philip. sequendo dicta Ab. de quib. s̃. & sic ibi Barb. aperte tenet hanc partẽ in pura præsentatione. Et hoc ẽt ꝙ faciat numerum tenet Gayc. in d. repe. c. fi. de elec. in 6. in 55. col. & seq. & do. Roch. in hoc tract. in ver. honorificũ. in 4. q. prin. in 4. col. In ver. limita aũt. & vr̃ sentire Firma. ĩ trac. de cpo. in 1. li. in 3 par. in 24. q. ĩ 2. col. 5. char. operis. vbi alleg. Barth. Vero. in suis cautelis. caute. 177 nota tu scholaris. quã ẽt allegauit Roch. ubi s̃. Vltra p̃dictos hoc idem tenent infra scripti doc. loquentes de electo. & sic multo magis in præsentato: qa in eo est maior ratio, ut s̃. dixi, ꝙ consensus præsentati seu electi faciat numerũ. Host. in summa. de elec. in §. qualiter facienda sit. in pen. col. In vers. quid si de duob. uel trib. & in uers. seq. & Io. An. in d.c. cum in iure. & in c. 1. de sortile. & in c. 3. in ver. opponebatur. hoc tit. & do. Car. in d.c. cum in iure. in 8. oppo. & in 4. lectur a. & pulchre hoc firmauit Bal. in d.c. cum in iure. et ibi Abb. & Firma. ubi s̃. & ista est cõis opinio, quã ẽt tenent glo. Bar. & legistæ in d. l. planẽ. ff. qđ cuiusq; vni. nomine. & Abb. in d. cons. 25. in penul. col. in 2. vol. Aduerte tñ ad unũ qđ dixit Ab. post doc. in d.c. cum in iure. in princ. fi. col. & s̃. retulimus, ita demum consensum electi augere numerũ, si numero ita ut fiat maior pars, aliàs si nõ faceret maiorem partem, sed reduceret ad æqualitatem, non augeret numerum, nec esset ad admittendus, sed ut ambitiosus repellendus, & sic oportet, ꝙ essent in æquali sine eius consensu, & ille consensus postea faceret maiorem partem ut per eum. Tu dic illud procedere in electione; quia quilibet eligens hẽt unam uocem, & dẽnt insimul conuenire & eligere, iuxta. d.c. quia pp. sed qa in præsentatione vnus patronus põt hẽre uocẽ pinguiorem & duplicem: ut in casu sequentis exempli dicetẽ, ꝙ licèt non essent uota æqualia, sed tñ vox consentiẽtis, & sic patroni præsentati reduceret ad æqualitatem & transcenderet, nihilominus admittatur, & faciet numerum, & non repellatur ut ambitiosus: quia In p̃sentato non militant, quæ in electo: ex quo patroni in iure pa. succedunt per stirpes & non per capita. c. eccli plures. hoc ti. & secus est in electione; ut de elec. per totũ. Pone ergo à fundatore successisse quinq; filios ad quos iure hæreditario deuenit iuspa. videlicet. A. B. C. D. & E. & postea moriatur. A. & instituat hæredes. C. B. eius fratres in quos trãsit iuspa. dicti. A. ut in d. ec. si plures. & moriatur rector ecclesiæ patronatę ipsorũ: & B. fit clericus. & D. & E. præsentent aliquem puta. R. C. vero p̃ntat. B. cõpatronũ. certe. R. erit præsentatus ab habẽtibus duo iura & suffragia integra puta. D. & E. & B. est præsentatus ab habẽte suffragium suũ iure proprio, & medietatẽ suffragii, q̃ sibi obuenit ex institutione de eo facta per A. nõ põt dici præsentationem esse æqualiter diuisam, nihilominus consensus B. deducet eam ad æqualitatẽ ex portione quã habuit ab A. & ex portione sua augebit numerum æqualitatis, & hoc procedere põt per d.c. si plures. licèt non in electo: ut supra est dictum. Dicerem tñ hoc vltimum non habere locum in patronis ecclesiasticis, in quibus proceditur ut in electione: quia electio dicitur; ut per Abb. in c. cum autem. hoc tit. & diximus. supra in 1. q. princ. huius partis. in 4. art. nota ista quia noua, & procedunt.

¶ Nonus artic. viij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Procurator constitutus ad præsentandum, an possit præsentare constituentem, vbi quòd non. & nu. 4.*
2 *Ampliatio ad c. ad vestras. extra de iurepa.*
3 *Qui per alium facit, per seipsum facere videtur.*
5 *Donatarius an possit præsentare donantem, remissiue.*

1 Dubitatur Igitur 9 † an procurator constitutus ad præsentandum possit p̃sentare constituentem, & sic patronum uacante ecclesia. Istum arti. in terminis ponit do. Car. in c. ex insinuatione, in fin. hoc tit, ubi dicit, ꝙ si patronus dedit alicui ptãtem præsentandi, nõ poterit præsentare patronũ: vt voluit Vinc. in d.c. ꝑ uestras. & alleg. c. fin. de institu. & idẽ vult ibi Io. An. & post eũ Abb. quia is facit, cuius nomine fit l. s. ff. de ui & ui arma. & in c. cũ qs. de sen.
2 excõ. li. 6. qđ dicit Abb. † fore notandũ ꝓ ampliatione. d.c. per uestras. quasi dicat, patronũ non solũ præsentare seipsum non posse, sed nec dara alicui ptãte pro illa uice præsentandi ab illo præsentari, ut ibi per eum. & hoc idẽ sequit̃ Caie. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in 47. col. Tu adde pro hoc facere qđ dicunt Abb. & doc. in c. fi. de insti. cũ distinguunt de collatore dante alteri ptãtẽ conferendi, ꝙ aut collator transfert omnimodã ptãtẽ in aliũ, & tunc põt ab illo recipere beneficiũ: quia tũc ille confert iure proprio, aut transtulit ut in commissarium suum, & tunc non ualet ab eo beneficiũ recipe-
3 re; quia ille repræsentat personã istius collatoris, † & q per alium facit & c. reg qui per aliũ. de reg. iur. li. 6. & licèt ibi opponat de Papa dante commissionẽ sacerdoti ipsum absoluendi, tñ ipse soluit ut ibi per eũ. et hoc idẽ uoluit ibi late Imol. Reperi tñ Pauinũ in tract. de sed. uac. in 2. par. in 5. q. in fi. vlt. col. 21. char. operis allegantem quoddam consiliũ, qđ dicit dedisse Io. And. cuidã suo nobili scholari, de quo per eum in c. cõstitutus. in fi. de conces. præb. s ꝙ daret uicario ptãtem conferẽdi oĩa beneficia, et postea per literas reuocare, seu stringeret ut ibi dicit postea Pauinus ibid. d. consi. debere intelligi, qñ constituens hẽr iustã causam, puta qa se pro studio uel longa peregrinatione absentat, aliàs præsumeretur fraus. minor tñ fraus, dicit ipse, præsumitur, si negociorũ oĩum illũ cõstituat procuratorẽ dato ꝙ vnicã collationẽ uel p̃ntationẽ hẽret, ſm Io. And. et alios in c. fi. de conces. prẹb. et de his allegat et se remittit ad c. fi. de insti. et ad c. dilectus. de præb. et ad c. ne ꝓ defectu. de elec. et in c. 1. de iurep. li. 6. et in c. ꝑ vestras. hoc ti. et ĩ c. ex insinuatione. cũ seq. hoc ti. et ad Io. An.
4 in reg. in toto. de reg. iur. li. 6. ¶ † Tu aduerte, ꝙ si nos loquimur, patronũ dedisse ptãtẽ p̃ntandi alicui eius procuratori, postquã beneficiũ uacauit: qa tũc ptãtẽ dare põt et nõ ante. ꝑ d.c. fi. de cõces. præb. et diximus late. s̃. in hac par. in 4. q. princ. In 1. art. et tũc nõ est dubiũ, ꝙ quicqd facit ꝓcurator facit nomine dñi, ut ur̃ dñs facere, et iõ sicut dñs non põt seipsum præsentare. ꝑ d. ca. ꝑ uestras, ita nec põt eũ præsentare suus procurator: et in istis terminis loquitur Io. And. Car. et Abb. ubi s̃. dũ dicunt, patronum dedisse ptãtẽ cõferendi, uel p̃ntãdi pro illa uice uacante ecclesię: qa indistincte esset fraus censenda, et obstaret ꝓhibitio, d.c. per uestras. Aut nos

loquimur

loquimur de procuratore cōstituto ad pñtandū beneficiū vacaturū prima uice cū uacauerit, & non est dubiū hoc mandatū non tenere: qa dat occasionē captādæ mortis, p c. fi. de cōcess. preb. & diximus. s̄. in d. 4. qō. prin. in 2. ar. & isto casu nō poterit patronū nec aliū pñtare. Aut vero a patrono constitutus est procurator generalis ad oīa bona sua & ēt ad præsentandū & ex cā: quia hēt se absentare, uel alia iusta cā, & tunc cessante fraude posset hēre locū & procedere mādatū, & posset præsentare, ut ēt sentit Pauinus per ea q̄ diximus s̄. in 2
d. 4. q. prin. in 3. ar. s. huiusmodi constitutionē procuratoris tenere: sed non per hoc dicerem eū posse præsentare constitutionē: quia negari non pōt, ex quo illo nomine præsentat: quin diceretur patronus seipsum presentare, & sic ueniret ꝯ prohibitionē. c. per uestras. hoc ti. & seipsum uocaret acceptando pñtationē a procuratore suo factam, & ideo non discederem a cōclusione Vincen. & Io. And. Cat. & Gaie. ubi s̄. Et postmodū reperi hanc ēt partem incidenter tenere do. Roch. in hoc trac. in verbo ipse uel is a quo, in 20. q. dum ibi querit, an donatarius possit præsentare donantem.

¶Decimus art. viij. q. prin. j. Par. ij. Libri.

Procurator substitutus an posit pñsentare procur. torē substitutū.
Procurator substitutus non potest præsentare patronū instituentē.
Procurator & institutus & substitutus potest præsentare seipsum in beneficijs simplicibus & fundere preces pro illis obtinendis vel acceptare illa ab ordinario proprio motu conferrente vel consentire præsentationi factæ de se.

Esset Bene maius dubium, ꝙ hic erit 10. artci. in ordine † an procurator substitutus possit pñtare nō dico dñm, sed ipsum procuratorem substituentem. Hunc ar. formauit Paui. in d. trac. de sed. uac. in 2. par. in 5. q. in fi. in 4. col. ar. char. operis, & vr̄ concludere idē qđ in procuratore & dño. s. ut cessante fraude & facta generali substitutione substitutus possit presentare substituentē. Ego in hoc considero, ꝙ si substitutus 3
est generaliter substitutus a procuratore instituto ex cā ēt qa procurator erat discessurus ex aliqua magna cā, si substitutus præsentat eū, cū nō fiat fraus legi & sic prohibitioni. d. c. per uestras teneat præsentatio: ille. n. tex. prohibet patronū præsentare seipsum, q tñ hic nō præsentatur, sed procurator q nō est patronus. Et si diceres, tenet locum patroni. dico sat mihi esse eū non esse patronū, nec militare aliquā fraudem: quia si militaret fraus, idē dico esse dicendū qđ in patrono, & certe credo nō posse militare fraudem si ex cā se absentauit, & in hoc casu esset necesse præsentandū esse notū ordinario, ut absens præsentari possit: qa aliàs præsentari non pōt; p ea q̄ dicit Abb. in c. ca noscitur. de his q̄ fiunt a præla. et dicemus j̄. in hac 1. par. huius secūdi li. in 11. q. prin. ī 1. et 3. ar. ¶†Dicerē tñ istū substitutū nullo mō præsentare patronū instituentē, sicut diximus, nec illū posse presentari p procuratorē p eū institutū, cū in eo ēt ibi dicta militent, et ab eo similiter cām hēt et suā representat psona, †Et ut nihil desit in istis duobus arti. dic et aliud, ex quo isti representant personā patroni, p reg. qui p aliū s. alleg. sicut patronus posset presentare seipsum in simplicibus beneficiis, uel funderc preces pro illis obtinendis uel illa acceptare ab ordinario proprio motu cōferente, uel cōsentire præsentationi factæ a cōpatronis, ut late dixi. in pxi. pced. ar. ita ēt oīa ista facere poterūt pcurator et eius substitutus.

¶Vndecimus art. viij. q. prin. j. Partis ij. Libri.

Donatarius iurispa. an posit præsentare donantem.
Donatio iurispa. facta vt præsentet vna vice non est vera donatio.
Fraudibus est obuiandum.

Et ex Istis deciditur alius art. qui erit 11. in ordine, uidelicet, † an donatarius iurisp. possit præsentare donatorē. Et Io. And. in d. c. ex insinuatione post Vinc. et ibi Car. et Abb. pulchre Imol. in d. c. fi. post Abb. de insti. tenent, ꝙ si est facta perpetua donatio iurisp. per patronū alteri cū consensu ordinarii, qñ requiritur donatarius, poterit præsentare donatorē, & idē vult Gaie. post Card. in d. repe. c. fi. de elec. li. 6. in 47. col. quia est sit uere donatarius. Ex quo ex toto sibi cōcessum iuspa. et proprio nomine præsentat poterit præsentare donatorē, secus si nō esset uere donatarius, sed esset sibi cōcessum pro una uice ius præsentandi: nam non poterit præsentare donatorem seu cōcedentem, ut diximus in proximis precedentibus duobus art. † et ꝙ si donatio fit ut præsentet pro una uice non sit uera donatio: tenet Inno. in d. c. fi. de insti. et ideo nō pōt presentare ipsum donantem. Tu considera, ꝙ aut donatio iurisp. fit p patronū alicui seruatis seruandis, antequā ecclesia patronata uacet, nec est suspitio de uacatione, et non est dubium, donatariū posse præsentare donatorē postea cū uacauerit: quia cū ipse sit effectus patronus, nō dicetur sibiipsi præsentare. Hoc tñ puto verū, si simpliciter & in totum donatio fiat, secus si ut una uice possit præsentare: quia tunc non donatio, sed ad instar mandati, et non tenebit, ut s̄. quia de vacaturo: et similiter puto uerum, qđ s̄. dixi, nisi donator reseruasset sibi, ꝙ nō possit pñsentari sine ꝯsensu suo, quo casu vr̄ donasse iusp. quo ad alios fructus, q̄ pñsentarionis, qđ fieri pōt, ut late diximus s̄ in 2. par. 1. li. in 6. q. prin. in 4. ar. et tunc esset idē, ac si ipse esset patronus quoad pñsentationē. Si uerò donatio iurispa. fit per patronum, postquā uacauit ecclesia, uel in uacando, et tunc dicerē esse aduertendū, si sit facta donatio: ut donator præsentetur et expresse, et est dicēdū, ꝙ non possit, qa hoc pactū seu ꝯditio ur̄ sapere ambitionē, fraudē et simoniā et recipere tpalia p spiritualib. i. redditus ecclesiæ ultra spiritualia pro ipso iurep. donato, qđ esse nō pōt, iuxta ea q̄ diximus in d. 2. par. 1. li. in 4. q. prin. in 1. ar. Et idē dicerē, ēt si hoc pactū nō esset expressū in donatione, sed pciperet ex hoc factā esse donationē, ut ipse pñtaret: † qa fraudib. est obuiandū. c. sedes. cū si. de rescri. Et est tex. apertus in c. 2. de renun. li. 6. et p hoc ēt adduco qđ pulchre uoluit do. Phil. Dec. cōs. 129. diuino &c. et p hoc tenui, in 4. col. ꝙ cū pñratio spectaret ad operarios unius ecclesiæ, q p i pe fuerint, et eps eū elegisset añ uacationē bñficii, uel post uacationē, huiusmodi electio ur̄ facta in fraudē, ut illi pñtaiēt, quē eps uellet ut ibi p eū. uñ ne fiat fraus dispōni d. c. p urās. et c. fi. de īsti. et ēt ut simonia nō cōmittat, est dicēdū nō posse pñtare donatorē. cogita: qa credo ista pcedere p ea q̄ doc. dñt in c. fi. de ꝯcess. pb. hmōi fraudib. esse obuiādū. Reperi postmodū D. Roc ī hoc trac. in uer. ipse uel is a quo, ī 20. q q̄rētē de hoc ar. et distinguērē, an donō sit facta ī totū, et donatarius possit pñtare donatorē aut p una uice, et secus. et pro hoc ult. alleg. Card. post Io. Cal. in d. c. fi. de insti. dicētes, ꝙ si p una uice sit donatū ius ꝯferēdi nō poterit bñficiū donatori ꝯferri. Subdit ēt Io. de Imo. quosdā alios in d. c. fi. aliter fuisse loquutos distinguētes, an cōcessio sit facta tanq̄ donatori an tanq̄ donatario, ut primo casu non possit, secūdo verò sic, & dicit hāc distin. esse de mēte Io. An. & Ab. ibi. Et esse rōnabilem, qa primo casu pñtaret noīe dñi, scđo verò casu nō: qđ ēt dicit esse de mēte Ab. post Io. An. ī d. c. ex īsinuatio. in fi. & Spe. in hoc ti. & hoc idē uult ipse Roc. in ver. honorificū. in 9. q. prin. in uer. nota iñ circa principalem ubi dicit cautelam esse ad impediendam uariationem, ut inducatur patronus ad donādū exercitium iurisp. s. ipsam pñtationem qđ fieri pōt, & all. D. An. in c. illud hoc tit. & in c. constitutus. de concess. preb. tu tamen distingue ut supra diximus.

¶Duodecimus art. 8. q. prin. 1. Par. 2. Libri.

1 *Pater patronus an possit præsentare filium clericum, vbi quod sic, nu. 9. limit. num. 11.*
2 *Pater & filius censentur vna persona.*
3 *Filius querendo saltim hodie quoad vsumfructum querit patri.*
4 *Patre possidente filius dicitur possidere.*
5 *Filius pñsumitur dominus rerum patris. Vox filij vox patris. nu. 6.*

Filius

7 *Filius unde dicitur.*
8 *Filij & nepotes a iure pariformiter sunt tractandi.*
10 *Episcopus potest conferre beneficium filio legitimo uel nepoti dummodo ideo,*
12 *Præsentatio quando præsumatur facta ex affectu carnali.*

1 Contingit Dubitari 12.† ex quo pr̄ & filius cēsent una & eadē ꝑsona ut infra dicet, an pr̄ patronus possit præsentare filium clericum, & successiue an cōsanguineū: Et vr̄ primò qđ non ꝑ tex. in c. qa clerici. & ī c. ꝯsoluit. hoc tit. ubi vr̄ hoc expsse ꝓ
2 hiberi. ¶ † Scđo pro ista opinione facit; quia pr̄ & filius censetur una & eadem persona. l. fi. C. de impu. & 35. q. 3. §. hac autem. cum li. sed quis non potest præsentare seipsum. d. c. per uestras. hoc tit. ergo nec pater filiū nec ecōtra: quia censeretr̄ præsentare seipsum: cum am
3 bo una persona censeatur. ¶ † Tertio quicquid acquirit filius acquirit patri, saltim hodie quoad usumfructum. insti. ꝑ quas perso. nob. acqui. l. cum oportet. & l. fi. C. de bonis que lib. & ideo tanto magis pater vr̄ seipsum præsentare, cū sibi acqrat. ¶ † Et pro ꝑdictis facit
4 nam filius dr̄ possidere, cū pr̄ possidet, & eꝯ. Barto. in l.
5 2. C. de legiti. hæie. ꝑ l. fina. C. de usufruc. ¶ † Itē filius præsumit dominus rerum patris. Bald. in l. 1. C. ad exib. & alibi dr̄ filiū esse quasi dominum bonorum patris co, niuo: l. in suis. de liis & legi. Spe. in tit. de dona. uersic. quid si pater. & ideo cōtinuatur de patre in filiū quasi possessione, ut pulchre diximus s̄. in 3. q. prin. huius partis, in 22. artic. Hinc ēt dr̄, ꝙ filius est talis, qualis pr̄. Spe. ī ti. de feu. §. 2. post uers. & itē est talis filius, qualis est pr̄. ubi ēt, ꝙ filius nō est a patre separādus. Hinc ēt dr̄, ꝙ filius præsumitur hr̄e eādem uolūtatem & affectionem quam pater habet. Bal. in l. liberti. 2. col. C. de oper. lib.
6 ꝑ l. si operatum. ff. eo. titu. ¶ † Dicimus ēt, ꝙ uox filij est uox patris. Specu. in c. de testibus. in §. 1. in uersic. item ꝙ est parēs. & in tit. de loca. §. 6. uersi. 7. & in tit. de feu. §. 2. Dicimus ēt, filiū esse partē patroni corporis: & iō est talis qualis pater & mater. Specu. in d. titu. de feudo. §. 2. post. uers. & itē est talis filius, qualis est pr̄. Quarto tex. in c. ꝑ uestras. ꝓhibet q̄m ꝑsentare seipsū ne sit ambitiosus, & ne de se iudiciū faciat, q̄ obcecaret ob suimet amorem: ut dictū est s̄. in 1. arti. ꝑsentis. q. princi. post Abb. in d. c. ꝑ uestras. hoc idem pōt esse in patre fi-
7 lium præsentā:e, qa † nullus amor superat paternum, & ideo filius dr̄ a philos grece, qđ est amor latine. Bart. in l. liberorum. ff. de uerb. sig. Bal. in l. maximum, 5. col. C. de fil. prxteri. Et ideo filius est in prima generatione ex uiro & uxore. Bal. in d. l. maximū. in 3. col. & filijsciētia lætificat cor patris. auc. ꝯstō quæ de digni. § generaliter. Bal. in l. macedoniani. C. ad mace. Et ideo pater tenetur defendere filium. Spe. in tit. de actore. post uersi, itē ꝙ est filius. & defenditur filius a patre. Spe. in titu. de feud. §. 2. post uer. 7. & etiam in criminalibus admittitur, ut late per scriben. in c. ueniens. de accu. Et iō dr̄ in l. isti quidem. ff. quod met. cau. patres seu parentes magis tenere in filios q̄ in seipsos. unde & paterna pietas ꝓ filio consiliū c. l. nec ī ea. ff. de adulte. qa nō est affectio q̄ uincat paternā. l. fi. de cura. furi. gl. in c. per tuas, de ꝓba. Host. in c. 2. de præsump. & Abb. in c. 1. de testi. Vnde ēt pater ꝯpellitur iudicis officio alimētare filiū. Ab. in c. accedēs. de procu. Et ideo pr̄ pōt impetrare literas ad beneficium ꝓ filio sine mandato. Abba. in c. ex ore. de his quæ fiunt a maio. par. cap. & plene per do. Feli. &
8 Moder. in c. nonnulli. in §. sunt & alii. de rescri. ¶ † Et qđ dr̄ de filiis idē de nepotibus ex eis, quia filii & nepotes sunt a iure pariformiter tractandi. Bal. in l. maximū uicium. C. de lib. præt. & de hoc per Bar. in liberorum. ff. de uerb. sig. & ꝑ Abb. & doc. in c. in ꝑn̄tia. de prob. gl. & ibi doc. in l. Gallus. §. instituens. ff. de lib. & posthu. & ibi Bal. & plene Io. And. in c. fundamenta. de ele. li. 6. & in c. in quibusdā. de pœnis. Inn. in c. ad extirpandam. de
9 filijs presby. cum si. ¶ † Tn̄ ꝯriam partem tenet glo. in d. c. qa clerici. in verbo filiū. hoc tit. q̄ nihilominus loquitur per uerbū credo patrē patronum posse ꝑn̄tare filiū, alleg. l. illud. ff. qđ cuiusque uniuer. nomi. & postea se remittit ad aliam eius glo. in uerbo auctoritate in c. consuluit. hoc tit. & dicit parentes posse ꝑn̄tare, & sic pater filium & auus nepotem. & mouetur, nam licet sit ꝓhibita ꝑn̄tatio sui ipsius, tn̄ nō vr̄ prohibita ꝑn̄tatio filij, iō intelligitur permissa, quia nō prohita, alleg. in arg. c. cū apud. de sponsa. Idem uoluit do. Goff. ꝯterraneus meus in summa huius tit. in ult. col. in uersi. sed opponitur, sequendo glo. & r̄ndet ad motiuum, quod fuit s̄. secundū in ordine. pr̄ & filii censeri una & eadem persona fictione iuris & non s̄m ueritatē, & in hoc ueritas & non fictio attendi dēt. Istam qōnē ēt formauit Host. in summa huius tit. §. in quibus differant. in pe. col. in uer. sed nunquid filium. ubi quærit, an pr̄ possit ꝑn̄tare, filiū uel nepotē, & licèt primo argumenteturꝙ nō, tn̄ tenet ꝙ sic. & ad motiuum r̄ndet, ut Goff. postea opponit, ꝙ vr̄ suspectus pr̄. c. graue. de ꝑbē. & c. 1. ut benefi. eccle. sine di. cōfera. §. pe. & c. tuam. de æta. & quali. in fi. & c. cum clerici. de censib. tn̄ tenet ꝯrium, & dicit, ꝙ q̄uis nō debeat iusp. acquirere sub hac Spe. per tex. in c. qa clerici. & c. ꝯsuluit. ibi, propria auctoritate, hoc ti. tn̄ post præsentare licet nō instituere auctoritate propria. & hæc est r̄nsio ad dicta iura s̄. in ꝯrium adducta, & alleg. etiā Host. in d. l. illud. ꝙ uox patris sit uox filii, & dicit esse rōnē, qa ex arbitrio episcopi pendet, utrum ipsum admittat. Subdit ēt, ꝙ potius pater tenetur præsentare filiū pauperem, & idoneū q̄ aliū, arg. de cohabitatione clerico. & mulie. c. 1. de censi. cū apostolus. §. inhibemus. hoc idē tenet Io. And. in d. c. quia clerici. in apostil. & sup gl. post Host. & Vin. & in c. consuluit. & in c. per uestras. hoc tit. & do. Car. in d. c. quia clerici. in 1. q. post gl. 3. licet Inn. tenuerit ibi ꝯrium, ut ibi ait Car. tamē Vincē. Phil. Goff. & Host. tenent, patrem posse præsentare filiū, & hæc vr̄ cōior opi. & r̄ndet do. Card. ad d. c. qa clerici. ut s̄. fecit Host. s. quia ibi iusp tunc illicite acquisitū, & auctoritate propria pater dabat ecclesiam filio, & idē Card. in d. c. cōsuluit. respōdet ad illū tex. ut s̄. & refert opp. & sol. q̄ facit Goff. Dat ēt solu. ad id qđ dictum fuit s̄. in tertio motiuo partis negatiuæ, quia illud hēt locū in acquisitis iure priuato & non publico. ff. de auctorita. tutorum. l. 1. §. sed si. in ecclesiasticis aūt filiusfamilias censetur maior. c. ulti. de iudi. & c. qui gn̄aliter. de ꝓcu. lib. 6. in 2. r̄n. & idē tenet ibi Inn. sibi ꝯrius, & uoluit Spe. hoc tit. ad fi. Et hoc procedit, dūmodo sit idoneus filius uel nepos, ut per eos ubi s̄. Idē ēt tenuit do. Ant. in d. c. quia clerici. qui dicit ita de ꝯsuetudine obseruari. & ibidē Abb. hoc dicit super gl. & hanc esse cōmunē opi. & idē D. Ant. in d. ca. consuluit. & idē Abb. ibi. & in consi. 96. Iesus Christus adsit. in primo dub. in 2. uol. & idē Abb. in c. fi. de insti. & in c. ex ore. de his q̄ fiunt a maiori. par. ca. ubi ēt dicit hanc esse cōem opi.
10 ¶ † Et ideo Abb. in d. cons. 96 & in d. c. qa clerici. dixit licite posse epm conferre beneficia filio legitimo, uel nepoti, dummodo sit idoneus, quia charitas in primis exercenda est erga domesticos. c. non satis, 66. di. c. omnino 31. dist. & est tex. expressus in c. dilecto. de ꝑb. ubi Car. de quo ibi contulit canonicatum nepoti suo, qđ ēt dicit Abb. in c. ut super de rebus ecclesi. non alienan. ubi tenet, res ecclæ posse alienari ꝑ platū ita ꝯsanguineū sicut in extraneū in casibus, in qbus alienatio rerū ecclesiæ ꝑmittit. Facit ēt, quia clericus de redditib. suorum beneficiorum pōt licite alere coniunctos pauperes gl. in c. oīuo. 31. dist. Abb. & doct. in c. 1. de cohabita. cleri. & mulierum. qui fortius in fi. dixit, prælatū, uel clericum de redditibus beneficiorum posse alere ēt filios spurios & dotare filiam uel sororem pauperes. ita But. & Abb. in c. pi. enit. de arbitris. Sequitur suprascriptā ꝯclusionē ēt Gaie. in rep. c. fi. de elec. li. 6. post prin. 50. col. dummodo pater non moueatur amore carnalitatis. Istam ēt qōnē ponit Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. parte, in 3. c. ubi late exorditur de ista quæstione, & refert aliqua de prædictis, & remittit se ad Abb. in d. c. cōsuluit. & apostolicam illam Corse. & sic domini mei, quam credo potius esse Bellencini. Hanc quæstionem

etiam

Et late prosequitur do. Roch. in hoc trac. in uerbo honorificum. in 4.q. prin. in pe. col. quæ est prima octauæ char. operis, in uersi. circa aliud. qui plura de prædictis allegando dicit pro hoc facere rationem ad fundamentum, uidelicet, illud censetur pmissum, qđ non reperit prohibitum in materia permissiua, prout est ista. l. nec non §. qđ eis. ff. ex quibus causis maio. c. inter corporalia, circa medium, ubi gl. de transla. episco. & p gl. in c. ex literis. hoc tit. cum ergo non reperiatur phibitū, patrem posse præsentare filium, ergo poterit illū pñtare, & licet ipse dicat hoc esse suum fundamentū, tñ reuera fuit gl. in d. c. cōsuluit. ut s. rerulimus, & isti est cōmunis ueritas. ¶ † Ad argumenta s. formata iam doctores prælllegati respondent, ut s. patuit, & et Abb. in d. cōs. 96. Ad ultimū uero de affectione patris rñdeiur ex ista limitatione, nā cōclusio procedit, qñ filius est idoneus si uero pater non ɔsideraret idoneitatem, sed moueretur ex carnalitate & ex eius affectu, secus est dicendū, ut per Host. in sum. ubi s. & Car. in d. c. consuluit. & ibidem Abb. & Gaie. in d. repe. c. fi. col. 50. & iō rex. in d. c. quia clerici. uult patrē acquirentē iusp. ut pñsentet filiū 2 dēre illo priuari, ut ibi p eū. ¶ † Qñ aūt præsumatur facta pñtatio ex defectu carnali ponit Abba. post Ioan. de Ligna. & alios in c. 1. de ele. non resid. Et ita tene, & sæpius pater meus in ecclesijs de iurep. ipsius me præsentauit & fui admissus.

¶ Decimustertius art. viij. q. prin. j. par. ij. Libri.

Pater compromissarius an & quando possit præsentare filium uel eligere.

Restat In materia 13. art. de quo quærit Car. in c. cōsuluit. in 2 q. hoc tit. uidelicet, quid si is ad quem spectat pñtatio uel electio cōpromittir in patrem patroni forte legitimi facti clerici, pura et quia filius est extra patrem iuspa. hēbat. Et circa electionē dicit ipse Car. Host. in c. quia propter. dicere ꝙ sic, ꝙ tale compmissum nō est, & ꝗ dicit ɔriū, det ius expressum. ff. de pba. l. ab ea pa rre. sed si de fraude uel ambitione ɔstat, nō ualet electio & idem uī dicendum in dubio, licēt dicat sibi uideri Papam fore ɔsulēdum. Et ꝓ hoc ꝙ electio cessante fraude ualeat facit, ꝙ dictum est in ꝓxi. ꝓcedē. arti. de patre pñtāte filium, & sufficit hoc non esse prohibitū, cum edictum de eligendo sit prohibitorium, sicut edictum de matrimonio ɔhēdo c. cū apud de sponsa. Ad hoc etiam adducit. ꝙ si pater esset canonicus in eadem ecclesia cum filio, filius posset eum eligere, & econtra. Postea subdit Car. fore dicēdū in utroque quæstio. s. tam electionis ꝗ pñtationis non posse ɔpromissarium eligere, nec præsentare compromittentem, siue sit filius, siue alius, & hoc de eligente tenet Io. And. & idem in pñtante eadem ratione, ꝗa facit ut ꝓcurator compromittentis, & sic ipse compromittens uī hoc facere, sæpe allegata reg. qui per alium facit. de reg. iu. lib. 6. hoc autem ipse non potest c. si de insti. & c. per uestras. hoc tit. ergo non cōpromissarius, ita resider ibi Car. ¶ † Tu dic hunc articulum esse intricate formatum & decisum. unde clarius loquendo dic, ꝙ si est cōpromissum in patrem de eligēdo uel pñtando aliquem & filius non est patronus, nō est dubiū, patrē compromissarium posse suū filium pñtare, sicut si esset patronus, ut in proxi. præce. arti. diximus. Si uero est canonicus filius idē, si aūt est canonicus & compromissum est factum ab oībus canonicis, poterit filium eligere, quia nō reperitur prohibitū, immo permissum, per c. cū in iure. de elect. Si uero filius est patronus & compromittitur in patrem, & ipse filius est clericus, & tunc aut est solus patronus, & non est dubium, patrē nō posse pñtare filium, sicut nec procurator mandantē, ut in articulis ꝓxi. ꝓce. est dictū. Aut hēt cōpatronos, ꝗ oēs cōpromiserunt, & tunc sicut compatroni pñt pñtare compatronū, ut diximus s. 5. proxi. art. ita & pater compromissarius uel ex personis compatronorum, uel ꝗa pōt præsentare filium, si ipse esset solus patronus, quanto magis ex cōpromisso oium patronorum in eum facto.

Ex omnibus igitur suprascriptis 13. arti. fiat conclusio, patronum clericū posse seipsum præsentare, ꝗa ambitiosus iudicaretur, ꝑ ea quæ late diximus supra in 1. arti. Amplia primo ipsā conclusionem non solum procedere, ut patronus non possit præsentare seipsum, ꝙ immo nec ꝓcurator ipsius poterit præsentare ipsum patronū dū m ɔstituenti c per dicta supra in 9. artic. Amplia 2. d. conclu. & ꝓcedēt amplia. nō solū procedere, ut pronus non possit pñtare seipsum, nec procurator mandantē, sed immo nec ēr substitutus procuratoris poterit pñtare ipsum patronū per dicta in 10. arti. Amplia 3. d. coclu. & amplia. iutantum procedere, ꝙ nec substiturus poterit præsentare ꝓcuratorē substituentē, si in frande, ut ipse præsentaretur fuerit facta subst. ꝑ dicta s. in d. 10. art. Restringe tñ dictam ampli. ut procurator et substitutus non possint pñtare, ut s nisi essemus in simplicibus beneficiis in porrectione precum, & in acceptatione instōnis factæ proprio motu, et in acceptatione pñtationis cōpatronorum, quia ista poterant fieri per procuratorē, uel substitutum eo mō, quo poterat facere ipse patronus, ut diximus in d. 10. art. Amplia 4. d. conclu. intñ ꝓcedere, ꝙ nec pater cōpromissarius filii patroni poterit ipsum pñtare, per ea quæ diximus s. in 13. art. Restringe. istam amplia. procedere, qñ filius clericus patronus cōpromittens in patrem esset solus patronus, secus si habetet alios cōpatronos una cum eo cōpromittentes, ꝗa bene poterit pñtare filium, ut diximus in d. 13. arti. Amplia. 5. d. conclu. non solum procedere in patrono et procuratore, sed ēt nec in donatario, quia si hoc pacto expresso uel tacito donatio iurisp. fuit facta, ut pñtetur donator, quamuis donatio sit perpetua, donatarius nō poterit pñtare donatorē, ut diximus in 11. artic. Restringe istam ampl. ꝓcedere in casib. fnis, sed si esset facta donatio iurisp. anteꝗ ecclesia uacaret, sine pactione bene poterit donatarius pñentare donatorē, ut diximus in d. 11. arti. Limita modo primo suprascriptā cōclusionē hīc locum in beneficiis prælaturam sapientibus, p̄sonatibus seu curatis & magnis, non aūr in simplicibus et paruis beneficiis, et præsertim ipso patrono clerico existēte paupere, quia poterit seipsum in hmōi bñficijs pñtare ꝑ ea ꝗ diximus s. in 2. art. Limita 2. d. cōclu. nō ꝓcedere, qñ pñtatio esset faciēda ī collegio scholariū uel in aliis locis secularibus, nō tñ sapientib. ꝑeminentiā platurā, seu caput, quia patronus poterit seipsū pñtare, per ea ꝗ diximus in d. 2. art. in fi. Limita 3. d. conclu. ut patronus clericus non possit præsentare seipsū procedere quo ad actum pñtationis, sed bene poterit porrigere preces habenti instituere, ut illud sibi conferrar, si ipse est idoneus et pauper, et non habet sufficiens uictum iuxta eius cōdōnē, ut diximus in 3. arti. Eatēdo mō istā 3. limi. procedere nōsolum in simplicibus beneficiis, ꝓ ꝗb. obtinēdis clericus pōt pces effundere, immo se pñtare, sed ēt in beneficiis magnis et curatis si ante idoneita. et pauperta. patroni porrigentis illas sifr, ꝑ ea ꝗ diximus s. in d. 3. art. ɔ Abb. Limi. 4. d. coclu. ut quis patronus non possit pñentare seipsum, bene tñ poterit sibi beneficium patronatum per habentē instituere motu ꝓprio conferri, et ꝑ pronū acceptari, ꝑ late d. in 4. art. Extende mō istam limi. non solū eps habēs Instituere possit beneficiū patronatum patrono conferre motu proprio, sed ēt quiliber inferior prælatus iure speciali instōnē habens et capitulū sede uacante poterunt proprio motu cōferre et patronus acceptare, ut diximus in d. 4. art. in uer. adde et Pauinū. Limita. 5. d. coclu. procedere, nisi ex dispōne fundatoris ꝓdecessor hēret sibi eligere successorē p̄sbyterū de familia, et ꝓdecessor eligeret extraneū, ꝗa poterit p̄sbyter de familia se offerre et instōnē petere, ut nouiter diximus in d. 5. ar. in uer. nō omittā unū. Limita. 6. d. coclu. ꝓcedere qñ ipse patronus clericus esset solus patronus, quia nō poterit seipsum pñentare, sed si hēret cōpatronos poterit ab illis pñentari, ut diximus ī d. 5. ar. Restringe 1. istam limi. procedere, nisi una cum cōpatronis ipsemet patronus

nus clericus uellet pñtare:qa adhuc nõ poterit,nec ad
mitteret,p ea q̃ diximus ĩ 6.ar. Restringe 2.istã lim.pro
cedere,nisi q̃uis nõ pñtet patronus clericus cũ ꝯpatro
nis:iñ declararet mentẽ suã in scrutinio, uel aliter an-
te pñtationẽ de se factã:qa adhuc non ualebit eius de-
claratio,ea quo vr̃ ambitiosus:ut dictũ est in 8.ar. Limi
ta 7.d.conclu. ut patronus non possit pñtare seipsum
nec cũ cõpatronis,in casib. restrictionũ proxime præ-
cedentiũ : sed tñ si cõpatroni pñtent ipsum patronum
clericũ,bñ poterit ipse consentire pñtationi de se factę
p dicta in 7.ar. Eatende talẽ limi. intantũ procedere,ꝙ
talis consensus augebit numerũ pñtantiũ ipsum patro
nũ clericũ,ut diximus in 8.ar. Extende istã eaten. ẽt si
non essent in pari pñtantes:sed uox clerici patroni pñ-
tati esset ita pinguis, ꝙ deduceret ad æqualitatẽ & su-
peraret iuxta exemplũ p me positum in d 8.ar. in uer.
aduerte tñ. Restringe mõ istã exten. proximã ꝑcedere
in patronis laicis,secus in patronis clericis, p ea q̃ dixi.
in d.8.ar.in fi. Restringe ipsam prin.exten. ꝑcedere dũ-
modo non simus in scrutinio secreto, uel qñ patronus
pñtatus acceptaret,anteq̃ esset pñtatus: qa adhuc uide
ret̃ ambitiosus:ut dixi.in d. 8.art. Restringe 2.ipsas ꝑxi-
eaten.procedere,si talis ꝯsensus patroni p̃sentari adhi
beat̃ añ lapsũ tpis dari ad p̃sentandũ, secus si post, sicut
p ea q̃ dixi.in d. 8.ar.post doc. Limita 8.d.cõclu. proce-
dere, ut patronus nõ possit pñtare seipsum, qñ uere se-
ipsum p̃sentaret, secus si fictione iuris uideret̃ seipsum
pñtare,& ita non esset,sicut dicimus de patre pñsentã-
te filiũ,& e ꝯ nepotẽ uel cõsanguineũ ꝗ qa illos pñtare
poterit, vt diximus in 12.ar. Extẽde 1.istã limi. procede-
re,nõ solũ si pr̃ esset p̃ronus & pñtaret filiũ , sed ẽt si pr̃
nõ esset p̃ronus,sed cõpromissarius aliorũ p̃ronorũ:qa
adhuc poterit pñtare filiũ uel nepotẽ:ut dixi.in 13.art.
Restringe mõ istam 8.limi.& eius extẽ. ꝑcedere,qñ pr̃
moueret ex idoneitate & virtute filii ad eũ pñsentãdũ,
nõ aũt si moueret̃ ex amore & obcæcatione carnali
qa tũc secus. p ea q̃ dixi. s̃. in 12.ar. in ver. ad vltimũ
uero. & p ista est ornata decisio d. c. per uestras & mate
ria.c.qa clerici.c.cõsuluit.& c.ea insinuatione.hoc ut.

¶Nona prin. quęstio j. Par. ij. Libri.

1 *Excommunicatus non potest eligi nec præsentari.*
2 *Excommunicatus nõ potest recipere titulum dignitatis spiritualis,*
3 *Excommunicatus potest monachari.*
4 *Excommunicatus non potest eligi in imperatorem.*
5 *Excõmunicatio minor quid sit,& quomodo contrahatur,remissiue,*

Restat Modo nono loco principaliter quærere
circa materiam præsentandorum de ter-
tia eorum specie, & sic de illis personis clericalibus,de
quibus dubitatur ea aliquo certo incidente in eorum
personis existente criminoso,& sic an criminosi p̃sen-
tari possint.ex qua quidẽ q̃one infrascripti ar. ueniunt
discutiẽdi. Et ideo primus ar. erit de quo dubitatur, an
clericus excõicatus possit pñtari ad ecclesiã patronatã.
Et dic de excõicatis late esse dictũ.s̃.in 1.par.1.li.in 7.
q.prin.in 10.artl.ubi tractauimus, an excõicati possint
iuspa.acquirere. Et in hac 1.par. huius 2.li. in 2. q.prin.
in 2.ar. ubi diximus,an excõicati possint pñtare. Modò
in hoc art. quæritur,an excõicati possint præsentari. Et
omissis plurib. q̃ dici possent de excõicatis de quib me
1 remitto ad ea q̃ dixi in suprascriptis locis.¶ †Dic breui
ter, ꝙ sicut excõicatus non põt eligi,ita nec pręsentari:
& ꝙ nõ possit eligi, hr̃ in c.illa.& in c.p inquisitione.de
elec.ubi gl.& in c.cũ dilectus.ubi ẽt doc. de cõsuetudi
ne,& ita tenet Spec.in tit.de libelli cõceptione.§ fi.ad
finẽ, p cle.postulasti. de clerico excõicato ministrãte.
& hoc idẽ uolunt gl. & doc.& maxime Philip. Fran.in
c. constitutus in præsentia.de appel. Arch.in c.nullus
63.dis.gl.& doc.in c.si forte.de elec.li.6.in princi. Hinc
2 dixit Bar.in l.Barbarius.in 10.colu.ff.de offi.prætor. †ex
cõicatũ non recipere titulum dignitatis spiritualis: &
Bal.in margarita in uerbo excõicatus.in uers. secũdo,
dicit hoc ẽt esse, si est excõicatus excõicatione mino-
ri,q̃ separat a sacris: quia eligi nõ põt,licet eligere pos-
sit,per gl.in d. c.illa.& illa. & ibi hoc aperte tenet Ab
sup ea in fi.col.de elec.& uoluit Firma. in trac.de epo.
in 2.li.in 1.par.in 4.q.& idẽ in 1.li. in 3. par.in 11.q.ubi
latius,cũ ergo nõ põt eligi,ergo nec præsentari,per il-
lã vulgatam regulã, ꝙ iura loquẽtia in electione hñt
locũ in præsentatione.c.fi.iuncta gl.de elec.lib.6.cũ si.
Et in præsentatione proprie loquendo idẽ vr̃ uelle do.
Roch.in hoc trac.in uer.honorificũ.in 4.q.princ. in 3,
col. cũ se remittit de excõicato excõicatione minori
ad c.si celebret. de clerico excõic. ministrãte. ubi doc.
ita cõcludunt. Et pro hoc facit:nam nemo negare põt,
plus esse eligi,q̃ eligere, ut nota. in c.illa.& ibi Abb.de
elec.cũ aliis s̃.allegatis,& dixi s̃.ĩ hac parte ĩ 2.q.prin.
in 2.ar. ubi dr̃, excõicatum excõicatione minori eligi
non posse,& iñ eligere põt,ut ibi. Eodẽ mõ plus est prę
sentari q̃ præsentare,arg.d.c.fi.de ele.li.6.iuncta gl.ubi
ab electione ad præsentationẽ arguitur. cũ ergo sit cla
rũ,patronũ excõicatũ non posse præsentare,ergo mul
to minus nec p̃sentari per supradicta. Et licet hoc arg.
procedat in excõicato excõicatione maiori,pro excõi
cato excõicatione minori facit text.in d. c.si celebret.
de clerico excõicato ministrante.iuncta illa reg. ꝙ di-
spositũ in electione hẽt locũ in pręsentatione,& ita est
tenendũ. Et pro isto ar. pro & ꝯ faciunt q̃ diximus post
Rotam ibi allegatã in d. 2.q. prin. huius partis in 2. art.
An aũt possit confirmari excõicatus,ponit Firma.in d.
tract.de epo.in 2.lib.in 1.par.in 4. q. & nos dicemus. j.
Deo doce in 3.parte huius 2.lib.dũ tractabimus,an ex
3 cõicatus possit institui. Et ibidẽ dicit Firma. †excõica-
tum posse monachari,alleg. Bal.C.de sac.san.eccle.&
lo.An in reg.delictum personæ.de reg. iur.li.6.in mer
4 curia. †Et ibidem dicit excõicatum non posse eligi in
imperatorem,alleg.quæ notan.in ca.venerabilem.de
5 elec.ubi per doct. ¶†Quæ aũt sit excõicatio minor, &
qũo contrahatur,ponit Abb.in d.c.si celebret.de cleri
co excõicato ministrante.& in d.c.postulasti. eo.ti.sed
plenissime recurrendum est ad summam seu tract.de
censuris.do. Aut. Florentini in tit. de excõicatione mi
nori,in 51.cap.& in ti.in quibus casibus cõicatur cum
excõicato incurratur minor excommunicatione, in
c.52.& in tit.de effectibus excõicationis minoris.c.53.
& in tit. de absolutione ab excõicatione minori c.54.

¶Secundus ar 9. q.prin.j. Partis ij. Libri.

1 *Suspensus clericus an requiri possit,præsentari,eligi,vel postulari.*

Et ea hoc oritur secundus art †an clericus suspẽsus
possit præsentari. Et de suspẽso ẽt s̃. in hac par.in
2.q.prin.in 3.ar. tractauimus, an possit presentari,& sic
actiue,ubi plene de suspensis diximus. Sed quò ad hũc
ar.dic.suspensum præsentari non posse, & hoc ea capi-
te:quia de electione ad præsentationem licet argumẽ-
tari.c.fi.iuncta gl.de elec.lib.6 Sed ego habeo,suspen-
sum non posse eligi,immo nec postulari:ut uolunt gl.
& doc.in s̃.alleg. c.illa.ubi Abb.de elec.& not.in c.cũ
dilectus.de consue.ubi gl.ergo nec pręsentari,& ꝙ nõ
possit suspensus postulari,nec eligi. no.in c. 1. cũ gl.de
postula p̃la,& in c.fi.de exces.præla. qa irregularis cen
setur,ut in ꝑximis iurib. Et ita ẽt voluit Firma.in trac.
de epo.in 2.li.in 1.par.in 5.q.ubi dicit,hoc dictũ debe-
re intelligi,siue sit suspẽsus ab officio, siue a beneficio:
ut in c.per inquisitionẽ.cũ gl.de elec. siue ab officio:ut
in d.c.cum dilectus fin gl. in d.c.per inquisitionẽ. per
c.cum bonæ.de ętate & qualitate,ubi ẽt hr̃,suspensum
non posse eligi, ergo nec præsentari , siue sit suspensus
ab officio,siue a beneficio p supradicta. Et multa pul-
chra de suspenso uide per Firma. in s̃.allegato loco, &
q̃ dixi.in d.2.q. prin.huius partis in 3.ar. Tu circa hanc
materiã dic clarius loquendo et sequendo dicta Abb.
in d.c.cum dilectus.in 4.et 5.colum.de consuetu.et in
d.c.si celebret.de clerico excommunicato ministran-
te, ꝙ aut loquimur de suspensio minori suspensione,
quæ est eadem cum minori excõicatione,quæ ꝯhitur
ex participatione cum excõicato, & illa licẽt non pri-
uet

uet ptāte eligẽdi & sic præsentandi, priuari ñ eũ ꝙ eligi & sic præsentari non possit, ut est tex. clarus in d. c. si celebret. de clerico excom. mini. & diximus s̃. in proximo præceden. ar. Aut est suspensus ab officio, & tunc aut in genere, & quia pp officium datur beneficiũ. c. fi. de rescrip. li. 6. nam pp diuina officia ecclesiastica beneficia constituta fuerunt 12. q. 2. concesso. & 16. q. 1. c. generaliter. no. gl. in c. fi. de offi. vica. non poterit præsentari. Si verò suspensio est facta ab officio, i. ab ordine, & tunc si est ab ordine presbyterali, & non poterit p̃sentari ad beneficium sacerdotale, si ab ordine diaconali nõ poterit præsentari ad præbendam, uel beneficium diaconale, & sic de singulis, & ita vr̃ uelle Ab. in d. c. cũ dillectus. qñ dicit, quẽ suspensum ab ordine pontificali, & late dñs Archieps Flor. in trac. de censuris. in ti. de suspen. q est quartus in ordine, in 93. c. ubi clare ponit suspensum ab uno ordine non intelligi suspensum ab alio. Si verò est suspensus a beneficio, & tunc quia est suspensus ẽt ab habitis beneficiis, multo ergo magis & ab habentibus: quia vr̃ inhabilis ad beneficia, sic p̃sentari ad beneficium non põt, & ita vr̃ uelle ẽt ibi Ab qñ talis suspensio esset facta expresse a beneficiis habitis: quia nõ extenderetur ad habenda, sed deberet restringi. Si verò est suspensus ab officio & beneficio, idem dicendum. s. eum præsentari non pos. quia ea durante dr̃ inhabilis ad beneficium: tum ex quo est suspensus ab officio, pp quod datur beneficium, ut supra: tum ẽt qa est suspensus a beneficio, ergo nõ poterit ad beneficiũ præsentari, per ea quæ not. in c. is cui. de sen. excom. li. 6. Aut ab oĩbus ecclesijs, puta indiffinite & nõ poterit præsentari: quia vr̃ suspensus ab ingressu vĩs ecclesiæ, & sic nulli ecclesiæ deseruire poterit, ergo non beneficiandus. Ita colligitur ex dictis Abb. in d. c. cũ dilectus. in fin. col. & colligitur ẽt plane ex dictis dñi Archiepiscopi Florentini in d. trac. de censuris. in tit. de suspen. in 92. c. & latius in c. 95. circa medium, & de istis suspẽsionibus etiam ibi plene in c. 93. & in c. 94. & ita tene.

¶ Tertius ar. ix. q. ptin. j. Partis ij. Libri.

1 *Interdictus an & quando possit præsentari. & nu. 9.*
2 *Interdictum ecclesiasticum habet similitudinem cum excommunicatione.*
2 *Censuræ ecclesiasticæ appellatione continetur excommunicatio, suspensio, & interdictum.*
4 *Casus in quo prædictæ tres censuræ conueniant.*
5 *Participari potest cum suspenso & interdicto in omnibus, exceptis sacramentis & diuinis officijs.*
6 *Interdictus ab aliquo actu respiciente diuina dicitur interdictus ab omni alio actu, qui in eo includitur, vel qui sine illo actu interdicto exerceri non potest.*
7 *Prohibitus a maiori non dicitur a minori prohibitus.*
8 *Pœna non seruantis interdictum quæ sit.*

1 Resulta ex supi ascriptis decisio. 3. arti. videlicet, † an illaqueatus cẽsura interdicti
p̃sentari possit ad beneficiũ patronatũ. Firm. in d. trac.
de epõ. in 2. li. in 1. par. in 3. q. cum prius dixisset suspen
sum præsentari nõ posse, ut ibi subiunxit idẽ & si Inter
dictum non seruat. ſm d gl. in c. per inquisitionem. de
elec. per c. 1. de postu. præla. ubi not. & tenet gl. in d. c. il
2 lo. de elec. & ita residet Firma. ubi s̃. ¶ † Tu latius circa
hoc aduerte, ꝙ interdictum ecclesiasticum hẽt cũ ex-
cõicatione similitudinẽ, nã separat quẽ a certis sacr̃is
ecclesiæ ab ecclesiastica sepultura. & ab oĩbus diuinis
officijs sicut & excõicatio: ut hr̃ ĩ c. cũ locũ. de sponsa.
3 & in c. qđ In te. de sen. excõ. ¶ † Item sub nomine cẽsu-
ræ ecclesiasticę ista tria comprehenduntur excõicato,
suspensio, & interdictũ. c. quærenti. de verbo. sig. excõi
catio quidem, & interdictũ ad laicos & clericos põt ex
tẽdi, suspẽsio tñ respicit tm̃ clericos cõiter, & ſm Host.
ista tria in pluribus conueniunt, ut p ipsum in sua sum
ma in ti. de senten. excom. & per Archiepiscopum Flo
rentinum in trac. de censuris. in ti. 3. de interdic. eccle.
in ca. 89. operis. & inter aliqua ibi posita ponit tertium
4 † casum in quo conueniunt istæ tres censuræ, quia liga
ti aliqua sñia ex prædictis, nec eligere, nec eligi possũt,
ita nec præsentare, nec præsentari: ponit ibi & quartũ
casum, quia nullus ligatus aliqua prædictarũ censura-
rum dẽt celebrare diuina, aliàs efficitur irregularis, er-
go non põt præsentari, qñ beneficium, ad quod præsen
tari intenditur, requirit celebrationem missæ: ut dixi-
mus in proximo pręceden. ar. & maxime qñ institutio
beneficij requirit pręsentandum actu celebrantem: qa
cum isti actu celebrare non possint, non poterunt prę
sentari: ut late diximus de hoc, qñ requiritur, ꝙ præsen
tandus sit actu celebrans s̃. in hac parte in 7. q. princ. in
27. 28. & 29. art. ¶ Differunt aũt hæ tres censuræ in ali-
quib. ut ibidem in d. trac. de cẽsuris. in 84. c. inter quos
primus est casus: quia excõicatio & suspensio proprie
feruntur ꝯ singulares personas. excõicatio quidem cõ
tra clericos & laicos, suspensio verò ꝯ clericos tm̃, in-
terdictũ aũt fertur ꝯ loca propria, uel ꝯ vniuersitates
& collegia: fertur ẽt hoc interdictum (non tñ ita pro-
prie) ꝯ singulares personas: ut ibi hr̃ post Io. Cald. in suo
5 trac. de interdic. eccle. ¶ † Secũdum casum ponit: quia
cum suspẽso & interdicto participari potest in aliis oĩ-
bus, exceptis certis sacr̃is & diuinis officijs, cum excõ-
municato verò in nullo participari potest, quin parti-
cipans incidat in excommunicationem minorẽ quæ
ex participio contrahitur: ut nota. in ca. si celebret. de
clerico excom. ministran. Et pp primũ casum, in quo
differunt istæ censuræ, quem proxime retuli, est ẽt ad-
uertendum, ꝙ interdictum fertur a iure & ab homine
& ab vtroque, & quandoque interdictum est genera-
le, quãdoq; speciale, & quandoq; singulare. Ita Archi.
Florẽ. in d. trac. de censu. in tit. de interdic. in 85. c. ope
ris. & exemplificat interdictum generale, quod fertur
contra regnum, prouinciam, ciuitatem, castrum, uel
villam; vniuersitatem, uel collegium, & huiusmodi,
& ibi ponit in quib. casibus interdictum generale fer-
tur a iure, interdictum verò speciale exemplificat ibi
in 86. c. operis. cum interdicitur aliqua ecclesia, ac etiã
cum interdicuntur oẽs ecclesiæ vnius ciuitatis uel p-
uinciæ, quia & si non in illis ecclesiis, tñ in aliis locis il-
lius ciuitatis extra ecclesias possent celebrari diuina,
& audiri ab hominibus illius loci, & ibi ponit casus, in
quib. reperitur a iure latum hoc Interdictum, puta pp
effusionem sanguinis, uel seminis virilis in ea factam,
& huiusmodi: & in fine declarat, ꝙ qñ ecclesia ex istis
causis est interdicta, celebrans in ea nõ efficitur irregu
laris: quia non reperitur hoc iure cautum, sed tñ si ec-
clesiam ex aliqua causa episcopus interdicit, bene ce-
lebrans in ea irregularis efficitur, ut ibi per eũ post Io.
Cal. & sic qñ ecclesia est interdicta ab homine speciali interdicto & non a iure. Interdictum verò singulare in d. tract. in 87. c. operis. exemplificat, cum interdicuntur alicui personæ singulari diuina officia, & ecclesiastica sacr̃a, vlr̃, uel particulariter, quo ad aliqua ipsorum sacramentorum, uel officiorum: ut in c. ex literis. de offi. deleg. & c. 1. & c. epõrum. de priuil. lib 6. & de tempo. ord. c. nõ est. & c. literas; & 50. dis. c. placuit. & de cor. uiti. c. significauit. quod interdictũ potest ẽt
6 dici suspẽsio. ¶ † Subdit ibi ẽt, ꝙ interdictus ab aliquo
actu respiciente diuina intelligitur interdictus etiã ab
oĩ alio, qui includatur in illo, uel qui sine illo actu in-
terdicto exerceri nõ potest, c. solicitudinem. de appel.
vnde interdictus ab officio sacerdotali nõ dẽt exerce-
re officia, quæ proprie competunt sacerdoti, secus si so
lũ aliquis ministeriũ sit ei interdictũ, & interdictus a sa
cerdotali officio non põt exercere pontificale officiũ:
quia pontificale sine sacerdotali exerceri non potest.
ca. ex literis. de concess. præb. & eodem modo interdi-
ctus ne promoueatur ad sacerdotales ordines inferio-
res, non potest promoueri ad maiores: vel interdictus,
id est suspensus ab exercitio inferioris ordinis non põt
exercere actũ superioris, q sine exercitio illius inferio-
7 ris exerceri non põt: secus si sine illo exerceri põt, † sic
eꝯ interdictus, uel prohibitus a maiori non intelligi-
tur

tur prohibitus a minori, qa in illo minori nō includiť
maior, hoc ꝓbať.95.dist.c.illud.& 13.q.2.c.q̄sta. ut la-
te in d.trac. in d.c.87.operis. & ita intellige, q̄ diximus
s̄.ꝓximo p̄cc.art. Est etiam aduertendum ꝙ interdictū
generale, speciale, & particulare, potest etiam ab
homine inferri. & late in d.tra. in c.88. & in c.89 latis-
sime ꝯ quem ferať. ubi dicitur posse promulgari cōtra
mares & fœminas, clericos & laicos, religiosos p̄latos
& rectores nobiles & plebeos cuiuscūq; sint ętatis s̄m
q̄ sūt capaces pœnarū ꝯ etiam collegia, uniuersitates,
ecclesias, uillas, castra, ciuitates, & regna, ubi etiam la-
te, ꝙ interdicto nō sublato, vel verbo saltim relaxato,
tā ꝓferens illud, q̄ superior eius, quam etiam inferiores
illud non seruantes efficiūť irregulares: ut etiā hoc late
dicitur, ꝙ non seruās interdictum efficitur irregularis
in d. trac. in 90.c.operis. & clarissime ibidem sub eodē
90.c. ubi ponit rubr. de pœna nō seruātis interdictum:
8 †dicit, ꝙ clericus interdictum non seruās, puta qa scie-
ter celebrat ī loco interdicto, undecūq; sit irregularis,
efficiť & est suspēsus. c.postulasti, §.illi. de clerico excō-
mu. ministrā. & c.is q.eo.tit.lib.6.ubi ēt dicit, talem nō
posse eligi, nec eligere: ut ī d.c. is q.de clerico excōmu:
mini.lib.6.& c.dilectus.de ꝯsuetu. nec pōt postulari.c.
j.de postu.p̄la. & eodem mō debemus dicere, eum non
posse p̄ntare nec præsentari. Si uerò sunt religiosi rega
lares, uel aliàs religiosi, & non habēt ordinem & nō ser
uant interdictum, licèt non incurrant irregularitatē,
aliter puniūtur, sūt tñ actiue & passiue ineligibiles, al-
legat.c.debitum.de bigamis. ut punianť illa pœna, qua
sunt capaces: ut ibi p Io. Cal. Si uerò īterdictū uiolās est
purus laicus, q̄uis irregularitatem non incurrat, vel su-
spensionē, grauiter tñ peccat, & puniendus est ꝑ iudicē
ecclesiasticum pęna arbitraria: cum tale peccatum sit
ecclesiasticum, c.ie.grauis. de sentē.excōmu. Et redeun
do ad clericos non seruātes interdictū dico illos aliq̄n
incurrere irregularitatem, aliq̄n uero suspensionē, ut
late in q̄bus ca lib. incurrant irregularitatem, & in qui
bus suspensionem ꝓseq̄ť Archi.Flo. post Io.Cal. in loco
ꝓxime allegato. ¶ †Istis igiť breuiter sic præmissis, pro-
9 clariori intelligentia infra dicendorum, dicerem ꝙ si
nos loq̄mur de īterdicto generali uel singulari īquātū
afficit laicos, non est q̄rēdum. an laicus interdictum ser
uans, uel non seruans possit præsentari: qa non pōt lai-
cus ad b̄nficium ecclesiasticum præsentari: ut diximus
s̄.in hac parte. in 7.q.princip. in 7.artic. nisi loq̄remur
de laicis p̄positis hospitalibus, collegijs secularium &
similium locorum, in q̄bus pręsentari possunt: ut dixi-
mus in d.7.art. & de illis dicēdum est id ꝙ proxime di-
ximus de religiosis non habentibus ordinem, quòd li-
cèt non incurrant irregularitatem, tamen ut puniātur
in eo in quo possunt puniri, iuxta. c.debitū. de bigamis.
ex quo isti cēsentur quasi personæ ecclesiasticæ, cū p̄po
nātur hospitalibus, & hmōi aliq̄ sp̄ualitatem annexā
tamen habētibus, & subsunt circa eorum officia ep̄o:
ut diximus late s̄.in 7.q.prin. huius partis in 4.arti. dum
loquuti fuimus de hæremita, & latius supra in j. pat. j.
lib.in 1.q.prin.in 10.art. ꝙ ut dictum est de illis religio
sis non habentibus ordinem, ut si non obseruauerint ī
terdictū nō possit eligere, nec eligi, ita nec isti laici qua
si religiosi, arg.c.quāto. de iudi. ubi quasi spiritualia vel
spiritualibus annexa cēsetur ut sp̄ualia, & hoc ut proxi-
me diximus, si interdictum nō seruarent, sed si illud ser
uarent, & medio t̄pe caderet electio, uel p̄ntatio, pote-
runt eligi, uel p̄ntari in eorum hospitalib. uel collegijs
cū ista agere n̄ sint ꝓhibiti t̄pe īterdicti, sed poterūt p̄n-
tari, sicut & alia agere, q̄ sacra uetita & diuina officia
nō tāgūt, ut s̄.est dictū. Aut loq̄mur de clericis, & tūc si
sumus in interdicto ḡnali uel speciali, clerici illud ser-
uātes ī illo p̄nt puniri, immo (ut s̄.est dictum) alibi cele
brare poterūt uel in ecclesijs non interdictis & alijs lo-
cis q̄ in ecclesijs īterdictis, ut ī interdicto speciali dictū
est, ianuis tñ clausis & aliq̄bus diebus a ꝑtis eos celebra-
re posse, ut in c.alma mater. de sent.excom.lib.6.& per
Archie. Floren. in d.tract. in 90. c. operis. & sic eligere
& eligi, præsentare & p̄ntari possunť, cū ēt diuina per a-
gāt, q̄ sunt maiora. Si uero loquimur de clericis nō ser
uantibus interdictum generale uel speciale, si sumus ī
casu, in quo incurrunt irregularitatem, nō est dubium
eos, nec p̄sentare, nec p̄sentari posse, ut late dicetur in-
fra cū tractabimus in seq.art. an irregulares præsenta-
ri possint. Si uero sumus in casu, in quo ex nō obseruan
tia interdicti non incurrunt irregularitatē, sed suspen-
sionem, ut s̄.ēt diximus, sicut nec eligere, nec eligi p̄nt,
ita nec præsentare nec p̄sentari poterūt, qđ est plus, &
in hoc ꝯcurrūt istæ censuræ, suspēsio, interdictū, & ex-
cōicatio, ut ꝓxime in p̄ludijs diximus. Aut loquimur ī
interdicto singulari, puta ꝙ alicui sit interdictū officiū
beneficiū, talis ordo, uel quid simile hoc interdicto du
rante & illo per clericum obseruato præsentari uel nō,
pōt cū illa distinctione, q̄ supra posuimus in suspenso ī
proximo p̄cc. art. qa late interdictum esset ad instar su
spensionis ab officio, beneficio, uel ordine, & iō supra
diximus hoc interdictum singulare posse dici suspēsio-
nē. Si uerò loquimur in non obseruante hmōi interdi-
ctū, qa celebrādo uel actum faciendo ꝯ interdictum in
diuinis officiis efficitur irregularis sicut excōicatus uel
suspensus ab ordine ordinē exercēs, ut ī toto tit. de cle
rico excōm. ministran. & supra est dictū, non poterit p̄-
sentare, nec p̄sentari, sicut nec irregularis pōt. ut ī seq.
art. dicetur. Si aūt loquimur in non obseruante interdi
ctū a beneficio, qa in illo se immiscuit, licet sit dictū su-
pra in ꝓximo præce. art. ꝙ suspensus a beneficio, q̄n in-
telligitur etiā a futuris non possit p̄sentari, durāte su-
spensione illa, sed ea finita sic, iñ nō seruās hmōi inter-
dictū ꝑ istā non obseruationē cessante interdicto in ha
bēdis beneficiis bene poterit præsentari, qa talis pęna
nō reperitur ī iure, ut a simili supra diximus de celebrā
te in ecclesia interdicta sp̄āli interdictio a iure, ut nō in
currat irregularitatem, argu.glo.not. in c.fi. de iurepat.
ꝙ ubi non reperitur pęna a iure imposita, non dř incur
ri. Et ita reperi uelle Firma. in d.tra. de epicopo. in j.par.
2.lib. in 5.q.post Bal. in sua margarita in uerbo suspen-
sus. uersi 5. Et ad prædicta adde, clericum celebrantem
in ecclesia interdicta sp̄āli interdicto a iure inducto nō
incurrere irregularitatem ut supra. Ita etiam dicerem,
illum non esse ineligibilem, nec impresentabilē actiue
uel passiue, cū hoc non reperiatur a iure expressū, & ita
in hoc pasu dicerem, & nota omnia prædicta quia ab
alijs non considerata, & credo ea procedere, & neces-
saria fuerunt præludia supra posita, & sic non ab re pro
intelligentia p̄dictorū. Et uide oīno Fede. de Senis. ꝯs.
147. quidam de ciuitate Tuderti. ubi uult, clericum de
ciuitate & populo Tudertino interdicto receptum in
familiarē per ep̄m Ameliensem non posse ad ordines
promoueri sine licentia ep̄i Tudertini, & ordinatus nō
p̄ntari, cuius uerba cōsilii prosequitur ad unguem do.
Phil. de Sara. in c.cum autem. in chat.345. operis in uer.
ciuitas quędam puta Botontina. hoc tit.

¶ Quartus art.9.q.prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Irregularis an possit p̄sētari. ubi quòd non, & nu.5. nec potest eligi.*
2 *Irregularitas quid sit, & quibus modis incurratur.*
3 *Irregularitatis duæ sunt species.*
4 *Excommunicatus celebrans ipso iure irregularis efficitur.*
6 *Irregularis est ineligibilis actiue & passiue.*
7 *Irregularitas contracta ante baptismum & per baptismum delleta non impedit quem clericari & præsentari.*
8 *Quis debet censeri in dubio irregularis, ut cesset a diuinis, secus ad pœnam.*
9 *Quis debet censeri irregularis, ut non possit præsentari.*
10 *Ius quærendum facilius abdicatur, quàm quæsitum.*

1 Et ex Istis sit data decisio 4.art. †id est an. irregula-
tis possit p̄nsentari ad beneficium patrona-
tum. Et Firma. in d.tracta. de epi scopo. in j.par.2.lib. in
5.quæstio. dum ibi quærit, an suspensus possit eligi, &
dicit ꝙ non, addit: qa irregularis censetur, alleg. nota-
2 ta in c.1.de postu. præla. & in c.fi. de excessii. præl. ¶ †Tu

latius dic irregularitatem posse incurri plurib. modis
et ex pluribus causis, sumendo irregularitatem, prout
generaliter eã describit, et sumit Spe. in ti. de legatis. §.
iusta. in prin. et Io. An. in c. 1. de re iud. li. 6. quæ irregula
ritas est nota seu impedimentum canonicum ex defe-
ctu seu ex facto proueniẽs, qua qs prohibeť ad ecclesia
sticos ordines promoueri et in eisdem ministrare. Vel
aliter ẜm doc. in d. c. ad audientiam. de hom. irregulari
tas est ius impeditiuũ promotionis uel executionis or
dinis a iure diuino et canonico interdictũ ꝑ aliquem
defectũ inobedientiã, negligentiã, uel factũ. ¶ † Aduer-
tendum ẽt est, irregularitatis duas esse species, una q̃
ꝓuenit, seu ꝯhitur in homine ex aliquo defectu in eo,
seu in personam eius a natura ipsa proueniente sine fa
cto et culpa sui, ut qa natus sit qs illegitimo mřimonio
uel aliqua sit nata fœmina et non uir, seu aliqs sit na-
tus seruus et nõ liber, defectiuus in membris, uel aliter
uitiatus corpore, ꝙ sit in ætate infantili, uel adhuc non
conuenienti, ꝙ sit non dum baptizatus, uel adhuc neo
phytus, tales. n. oẽs pñt dici irregulares, hoc est extra re
gulã illorũ positi, q ꝓmoueri pñt, cũ sint ꝓhibiti isti a le
ge canonica sic prohibẽte & sic irregulares hac prima
specie irregularitatis proueniente a natura sine facto
aut culpa aliqua ipsorum. Alia est irregularitas, qua ꝯ-
hiť nõ a natura, sed ex facto aliquo nřo. exẽplum in illa
quę ꝯhiť ex hoc, qa qs duas successiue duxit uxores, vł
unã nõ uirginẽ, ex quo facto possit dici bigamus, ut s̃. di
ximus in 7. q. prin. huius partis in 13. art. uel ex eo ꝙ se
ligauerit uinculo matrimoniali, uel alio uinculo, seu
obligatione aliqua alia incomputabili, uel nõ ꝯueniẽ
ri simul cũ ordine clericali, ut ꝑ totũ de cõuersione cõ
iugatorũ, & de obligatis ad rõ. põt ẽt exẽplificari ultra
ꝑdicta, qñ sisr ꝯhitur ex facto nřo tã illicito q̃ ẽt aliqñ
licito, & ꝑ quæ redditur inhabilis quis ad ordines, ut ẽ
illa irregularitas, quæ ꝯhiť & causať ex homicidio, uel
mutilatiõe mẽbri, seu illa quæ ꝯhiť ex inobediẽtia uel
uiolatione censurę ecclesiasticę, ut de homicidio ꝑ to-
tũ, & in c. is qui. de sent. excõ. lib 6. & ꝑ totũ illũ tit. & đ
istis plene per do. Alb. Trottũ in trac. de ꝑfecto clerico
in 2. lib. in 1. par. in 14. requisito. & ista irregularitas etiã
ꝯhiť, licet facto nřo, tñ sine culpa & peccato, ut in iudi-
ce iustitiã faciente hominem necando uel membrum
mutilando, & in eius apparitoribus 51. dist. c. 1. Et irre-
gularitates maxime ex homicidio & mutilatione mẽ-
bri ꝓcedentes sunt tantæ potentiæ, quod coercent quẽ
ab altaris ministerio. Abb. & doct. in c. presbyterũ. & in
c. decętero. de homi. † & iõ excõicatus celebrãs ipso iu
re irregularis efficitur. Abb. in c. clerici. de clerico excõ
mu. mini. & cũ irregularis si possit ordinari, nec ordina
tus ad alios ordines ꝓmoueri, nec in illis ministrare ut
s̃. est priuandus beneficiis. c. p̃sbyterũ: ubi Abb. in prin.
ne clerici uel mon. & de multiplici irregularitate ma
gis late per Arch. Flor. in d. tra. de censu. in 5. titu. in 96.
c. operis, usque ad fi. in qb. locis patet, irregularitatẽ ma
xime ex facto nřo in plus se haberi q̃ excõicatio, suspen
sio, uel interdictũ, quia ex istis censuris deuenitur ad il
lã in maiorẽ pœnam, ut in d. c. is qui. de sen. excõ. lib. 6
& diximus in proximo ꝑceden. art. ¶ † Vnde concludẽ
do, si non põt eligi excõicatus, suspẽsus, uel interdictus
ut in proximis præced. tribus arti. diximus, ergo multo
magis nec irregularis, maxime qa ẽt habitis beneficiis
uenit priuandus, ut in d. c. clericos. de cler. excom. mi-
ni. multo igitur fortius nec pñtandus, argu. c. quemad-
modum. de iurein. turpius enim eijcit q̃ non admitti-
tur hospes, ut ibi, & de hac q. est tex. iuncta gl. pen. in d.
c. is qui. de sent. excom. lib. 6. † uolens irregularem esse
ineligibilem actiue & passiue, ut ibi. ubi etiã hoc uult
Io. An. Do. & omnes, & doc. in c. ne pro defectu: de ele.
Item irregularitas prohibet quem ab ordinibus eccle-
siasticis, ut s̃. est dictum, & non potest quis pñtari, nisi sit
clericus c. 2. de insti. & diximus supra in 7. q. princ. hu-
ius partis in 7. art. ubi de laico, ergo non poterit pñtari,
& hoc est clarum. ¶ † Bene dicerem unum, ꝙ si est talis
irregularitas, quæ fuit contracta ante baptismum & ꝑ
baptismum deleta, adeo ꝙ ille possit clericari, poterit
ẽt talis pñtari, ꝑ ea quæ dicit pulchre Abb. in c. p̃sbyte-
rũ. de homi. ubi per moder. quæ irregularitates per ba-
8 ptismum deleanť. ¶ † Aduerte ad aliud, nã cũ habem9
ꝙ in dubio ut quis cesset a diuinis potius dẽt iudicari ir
regularis q̃ nõ, quia ubi maius periculũ ibi cautius &c.
c. ubi periculum. de elec. lib. 6. cũ uulga. Sed si ad pęnã
imponendã agereťur secus, quia tunc non dẽt iudicari
irregularis in dubio, ut est tex. in c. significauit. el 2. de
homi. etiã innocens nõ debet puniri, ut alter nocens re
linquať impunitus, ut not. dicit tex. in l. absentem. ff. đ
pęnis. & Abb. in d. c. significauit. in fi. 1. col. de homi. ꝙ ex
quo ꝯsideratur celebratio in beneficiis, ut illis possit đ
seruire, qa ꝑꝑ diuina officia sunt beneficia instituta. ca.
cõcesso. 12. q. 2. & c. gñaliter. 16. q. 1. & gl. in c. fi. de offi.
uica. & iõ dř ꝑꝑ officium datur bñficiũ ut in c. fi. de re
9 scrip. lib. 6. & diximus in ista. 9. q. prin. in 2. art. † ergo ut
cautius in isto periculo agatur, debet iudicari in dubio
irregularis. idem debet fieri in casu dubio, qñ agitur de
eo pñtando, qa debet iudicari irregularis. Et dicat ut ꝑ
dicta ꝯtriati illis, quæ proxime secundo loco diximus.
s. ꝙ qñ sumus ad effectum puniendi aliquem, ut pęna
euiteť, debet in dubio qs nõ censeri irregularis. Rñdeo
ꝙ hic non sumus ad euitandã pęnã, ꝓut esset, qñ agere
tur ad quẽ priuandi bñficio iã habito, qa tunc puniteť
ex priuatione, sed sumus ĩ casu in quo tractatur de cle
rico idoneo pręsentando ad beneficium non quęsitũ,
q cũ ad hoc ut cesset a diuinis, debeat ĩ dubio reputari
irregularis, nõ uř idoneus ad beneficium obtinendum
ex quo nõ põt illi deseruire, & iõ idoneus nõ dř, ut esse
dẽt. c. 2. de insti. c. 3. & c. significasti. hoc tit. cogita quia
credo hãc meã ꝯsideratiõnẽ ꝓcedere. & ꝓ hoc facit il-
10 la reg. † irrita facilius abdicať a nobis ius q̃rendũ, q̃ quę
sitũ cl. gřa. de rescrip. & l. q aũt, ff. quæ in frau. credi. cũ
sim. facilius ergo non admitteret in pñtatione benefi-
cij acquirendi, q̃ priuetur beneficio iam quæsito. Et id
qđ dixi potius in dubio ad euitandam pœnam q̃ debe
re iudicari non irregularem, q̃ irregularem, tenet etiã
Abb. in d. c. ad audientiam. in 2. no. de homi. & Barba.
in c. 1. in 26. col. de iudi. & alias supra diximus.

¶ Quintus art. 9. q. prin. 1. par. ij. Libri.

1 *Degradatus, uel depositus an possit præsentari, ubi quòd non.*
2 *Degradatio est duplex, altera uerbalis, altera actualis.*
3 *Crimina digna depositione, remissiue.*
Casus uerbalis & actualis degradationis, remissiue.
Degradatus an gaudeat priuilegio. c. si quis suadente diabolo. 17. q. 4. & an possit facere sacramentum, remissiue.

1 Et Ex prædictis appatet decisio. 5. art. † qui est, an de-
positus seu degradatus possit præsentari ad bene
ficium patronatum. Et dic breuiter eum non posse p̃-
sentari, nam maior est pęna depositionis & degradatio
nis q̃ illa quæ infligitur ab aliis censuris, ut apparet in c.
at si clerici. §. de adult. de iudi. ubi tex. iuncto principio
cum d. §. hoc demonstrat. maxime circa suspensionem
depositionem esse maiorem, ut ibi. sicut ergo dictum
est in ipsis censuris censuratos nõ posse præsentari, ita
2 & fortius nec depositos. ¶ † Et est aduertendum, degra
dationem esse duplicem, unam uerbalem quæ dř uere
& depositio, alteram actualem, quæ est ipsa uera degra
datio, de quibus est pulcher tex. in c. degradatio. de pę-
nis lib. 6. de quibus per doct. in d. §. de adulterus. & ple-
nius in c. cum non ab homine. de iud. & per Abb. & do
cto. in c. non potest, de re iud. & in c. nouimus. de uerb.
3 signi. † & quæ sint crimina digna depositione, plene po
nit Barba. in d. c. at si clerici. in 25. col. sed plenissime de
hac materia per Firma. in tracta. de episcopo. in 8. part.
4. lib. per totum, ubi accumulat casus uerbalis deposi-
tionis, qui in iure reperiuntur, & late loquitur in qbus
casibus fiet actualis degradatio, & quomodo fiat, & an
degradatus gaudeat priuilegio canonis si quis suadẽte
diabolo 17. q. 4. & an possit conficere sacramentũ post
gl. & doc. in d. c. degradatio. Et sic est cõcludẽdũ, depo
situm

situm, vel degradatum nullo modo præsentari posse: cum sit vltimum supplicium in foro canonico: ut per doc. in d. §. de adulterijs. & in d. c. cum non ab homine. & in locis supra alleg. & in hoc non est dubium.

¶ Sextus art. 9. q. prin. j. par. ij. Libri.

1 *Hæretici an possint præsentari, vbi quòd non, & nu. 8.*
2 *Absolutio hæresis reseruatur Papæ.*
3 *Excõicatus minori excõicatione potest eligere, non autem eligi.*
4 *Hæreticus priuat͞ suis bonis, sicut cõmittẽs crimẽ læsæ maiestatis.*
5 *Honores prohibetur hæreticis.*
6 *Hæreticus non potest instit ui in bonis temporalibus, & debet expelli ab vrbe, vel regno.*
7 *Cadauer hæretici non traditur sepulturæ.*

Dubitatur sextò: qa s̃. in 1. ar. huius. 9. qõ. prin. ɔclusimus excõicatũ non pos. p̃ñtari, & hæreticus est excõicatus. c. excõicamus. cap. ad abolendã. cũ limi. de hæreti. & 24. q. 1. c. 1. & per Archi.
1 floren. in trac. de censu. in c. 4. ¶ † An modò hæreticus p̃ñtari possit in beneficio patronato. Et dicendũ ꝙ nõ:
2 rũ quia est excõicatus vt s̃. † cuius absolutio reseruatur Papæ in processu. 5. feriæ maioris hebdomadæ, ut dr̃ in d. cap. 4. in fi. tunc ẽt quia est extra ecclesiam. c. 1. c. excõicamus. & c. vergẽtis. de hære. cũ sim. vñ nõ admitti tur ad acquirendũ iuspa. ui diximus late s̃. in 1. par. 1. li. in 7. q. prin. in 4. ar. cũ ergo minus sit esse patronũ, & p̃ñ
3 tare q̃ p̃ñtari, sicut diximus de eligere, & eligi, † nam excõicatus excõicatione minori põt eligere & nõ eligi: vt dixim. s̃. in 1. ar. p̃ñtis. q. prin. ergo cũ nõ possit hæreticus hr̃e iuspa. & præsentare. qđ est minus, sic nec pote
4 rit p̃ñtari, qđ est maius, vulgaris iurib. ¶ † Immo habẽs iuspa. si hæreticus efficiat͞, priuat͞ bonis suis, sicut cõmittens crimẽ læsę maiestatis, & plus cum in hoc offendat͞ maiestas diuina c. uergẽtis. de hære. & ẽt iurepar. priuatur: ut dicet͞ j. in 3. li. Deo ducc in q. prin. in ar. mul
5 to ergo magis nõ poterit præsentari. ¶ † Accedat ẽt ad hoc: nã hæreticis prohibentur oẽs honores & actus publici. c. excõicamus. cũ sim. de hęre. immo sũt infames. d. c. vergẽtis. & clerici hæretici deponunt͞, degradãtur, & curiæ seculari tradunt͞. d. c. vergẽtis. & beneficijs priuant͞, seu priuari sunt, & eorũ bona ecclesijs quib. p̃fuerunt ɔfiscantur. c. excõicamus. §. damnati. de hęre. si ergo depositi, uel degradati non p̃nt p̃ñtari: ut in ꝓximo ꝑceden. art. diximus quõ poterit p̃ñtari hæreticus q est priuatus iã habitis b̃ñficijs: multo magis erit inhabilis ad habenda. d. c. quemadmodũ. de iureiur. cũ simi. Accedat ẽt, infideles nõ possunt hr̃e iusp. ut late de Iudęis & infidelib. diximus s̃. in j. par. j. li. in 7 q. prin. in 3. ar. & hæreticus est infidelis. c. 1. & c. firmissime. cũ alijs de hęre. cũ itaq; in plus se hẽt p̃ñtari q̃ præsentare, vt s̃. est dictum, et infidelis non põt non solũ præsentare, sed nec esse patronus: vt in d. 3. ar. diximus, ergo nec præsentari. Accedat ẽt, nã hæreticus est ita damnatus, ut sibi nõ prosit baptismus, eleemosina, martirium, nec quodcũque bonũ, quõ ergo poterit p̃ñtari, q hẽt seruire eccle.
6 cũ eius bona non prosint? ¶ † Itẽ hæreticus non põt institui in tpalibus bonis. c. si quis. & sequen. de hæreti. ergo multo magis in beneficio quod est spirituale. Item hæretici dẽnt repelli ab vrbe, ciuitate, vel regno. ca. ad abolendam. & ca. excõicamus. §. moneant. aliàs dñi & rectores locorũ puniuntur, ut in dictis iuribus, immo si p annũ permittunt eos ibi manere, & sic permanẽt in excõicatione censentur & ipsi hęretici, quõ ergo uolunt præfici & p̃ñtari ecclesijs, & cũ ẽt epi debeant eos expellere, quõ ergo eos instituent cũ illos non puniendo ipsi puniantur. d. c. excõicamus. §. adijcitur. ¶ Item astricti quocunq; debito hæreticis sunt liberati illo de-

tum degradari põt clericus hæreticus, ꝙ in eo non requiritur solemnitas, de qua in ca. degradatio. de pęnis. li. 6. sed solus eps põt eum degradare. c. j de hære. eo. li.
7 ¶ † Item hæreticus non solũ viuus, sed ẽt mortuus dẽt esse extra ecclesiam & cadauer nõ traditur ecclesiasticæ sepulturæ. c. 2. de hære. eodẽ li. quõ ergo in ecclesia præsentari poterit? Sed nõ eundo per mendicata suffragia. Firma. in trac. de epõ. in j. par. 2. libr. in 45. q. decidit hoc, cũ expresse dicat: cum asserit electionẽ factã de hęretico nõ esse canonicã, & do Feli. in c. 2. de rescrip. cũ quærit, an collatio facta periuro sit ipso iure nulla ante finem illius quęstionis, & sic in 3. col. dicit electionẽ uel collationẽ factã hæretico esse ipso iure nullam, immo hæresim priuare quem ipso iure beneficio, allegando Pet. de Anc. consil. 258. incip. vltra alia solemniter. Sed dic melius, non esse incedendum per mendicata suffragia, cum hodie de hoc sit tex. clarus in c. 2. in §. hæretici aũt. de hære. li. 6 ubi aperte dr̃, hæreticos & eorum filios vsq; ad secundã generationem nullum ecclesiasticum beneficium uel officiũ adipisci posse, qđ hodie est intelligẽdum de secunda generatione per lineam patris & filio & nepote, sed per lineam maternã non, nisi ad primũ gradũ, & sic ad filios: ut in c. statutũ. el. 2. de hære. li. 6. & ẽt nisi emendati tales hæretici essẽt recorporati ecclesiæ, & parati ad pęnitentiam peragẽdam: ut in d. c. statutum. Immo plus, ut dicunt Io. An. & alij in d. c. statutum illa poena extenditur ẽt ad filios illegitimos: ut ibi plene Domi. & Philip. Franc. & plus dico, ꝙ si qs vir ecclesiasticus ad preces hæretici dignitates, personatus & quæcunq; alia ecclesiastica b̃ñficia sciẽter fuerit adeptus, illis est priuatus ipso facto et ĩhabilis ad similia, secus si ignoranter: quia tunc solũ erit priuatus habitis & non inhabilis ad habenda: ut in d. c. 2. in §. ad hæc quoscunque. de hære. li. 6. ubi ẽt oẽs doc. addo ẽt ad prædicta, ꝙ hæretici & eorũ filij & nepotes sunt priuandi iã habitis beneficiis: vt in c. ut cõmiss. in §. priuandi. de hęreti. li. 6. cũ consilio iñ epi, qui beneficia contulit, qñ ignorando illos hæreticos contulit, secus si scienter: quia tunc eius consilium non requirit͞, immo talis scienter conferens punitur ut ibi. ¶ Et ratio cuius punitionis est fm Archi. Io. Andr. & Domi. ibi in fine: quia sciẽter talib. ɔferens b̃ñficium uł esse fautor illius hæretici, allegant in argu. c. decreuit. ibi sequen. ¶ Tu ex illa rõne tenta dicere, ex identitate ipsius pos. dici pręsentantẽ hęreticum scienter censeri fautorem illius, cũ sit eadem rõ, arg. gl. in cle. 1. de electio. in uerbo eligatur. & sic eum esse excõicatum, & si per annũ non se emendauerit esse hæreticum. c. excõicamus. cũ aliis de hære. nota hoc quia nouum. Et sic cõclude, hæreticum, filios & nepotes ex filiis ex parte patris hæretici, ex matre autem tantum filios non posse præsentati, nisi redierint ad gremium ecclesiæ, & idem in suspecto de hæresia non se purgante, & de istis hæreticis diximus supra in j. par. j. lib. in 7. prin. 4. ar.

¶ Septimus art. 9. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Hæreticis credentes & eorum receptatores, fautores, & defensores dicuntur excommunicati, & ideo non possunt præsentari.*
2 *Fautores, credentes, receptatores, & defensores hæreticorum qui dicantur, remissiue.*

1 Succedit clara decisio. 7. ar. † quòd cum credentes, receptatores, fautores, & defensores hæreticorum sint excommunicati: vt in d. cap. excommunicamus. §. credentes. & in c. ad abolẽdam. de hæreti. cum alijs supra allega. & puniantur eadem pęna, qua hæretici, & proxima dicta in hæreticis militent similiter in credentibus & huiusmodi, qui etiam non

ut. s̄. extēdat se immo clarè loquār ēt in credentibus,
receptatoribus, fautoribus, & defensoribus eorum, ut
in illis patet, ergo oīa dicta in p̄ced. artic. de hæreticis,
eorum filij & nepotibus, q̄ præsentari non possunt, ha-
beant etiam locū in isto art. ut credētes, fautores, rece
ptatores, & defensores eorū, nec ipsorū filij, vel nepotes
2 ēt illegitimi, nec filij ıñ matricis hæreticæ præsentari
possint: ut supra. ¶ † Qui autem dicantur fautores cre-
dentes, receptatores, & defensores hæreticorum, habe-
tur p doc. in locis supra alleg. & per summistas ī tit. de
hæreti. & p Arch. florcn. in d. trac. de censu. in c. 5.

¶ Octauus art. 9. q. prin. 1. par. 2. Libri.

1 *Scismaticus an possit præsentari, uel eligi.*
2 *Scismaticus dicitur excommunicatus, immo hereticus.*
3 *Scismaticus an possit eligi in Papam uel Imperatorem, remissiue.*
4 *Scismaticus quondam electus pōt confirmari, nisi fuerit cōfirmatus a scismatico.*
5 *Scismaticus quadrupliciter dicitur.*

1 Sequitur Modò octauo loco dubitari, † an scis-
maticus possit p̄ntari ad b̄nficium pa-
tronatum, & dic breuiter, q̄ nos habemus tex. in c. ga
diligentia. de elec. uolentem scismaticum non posse
eligi, nisi fuerit ɔuersus ad unitatē ecclesiæ, & tūc pōt
cōfirmari ex dispositiōe ecclesiæ. Ex cuius tex. disposi-
tiōe colligūtur duo. Primum scismaticum nō posse eli
gi, ergo nec p̄ntari, p c. fi. de elec. lib. 6. cum tōne s̄. sępe
allegata, q̄ disposita in electiōe habeant locum in p̄n-
2 tatiōe & hoc vī clarū: † q̄a scismatici sūt excōicati im
mo hæretici: ut p Ab. et doc. in rub. de scisma. et ibi ple
ne Ana. sed p̄ximc p̄cc. 7. art. late diximus excōicatum
uel hæreticū nō posse p̄ntari, ergo nec scismaticum ex
quo excōicatus et hæreticus. Secūdū, q̄ habet ex dispō
ne d. tex. est, scismaticū ēt ɔuersum eligi nō pos. et sic
nec p̄ntari, et electionem, et sic præsentationē esse nul-
lam, nisi secuta ep̄i dispositiōe, ut ibi et est glo. no. in c.
nos ɔsuetudinem. 12. distin. et ita uult Ab. post alios in
d. c. ga diligētia. et plene Firma. in trac. de ep̄o. in 1. par.
2. lib. in 4 5. q. ubi ēt p hoc alleg. Bald. in trac. scisma. in
13. col. dicētem electionem scimatici non dici canoni-
3 cam, † et ibi ponit, an scismaticus possit eligi in Papam,
et an in imperatorem. et idem uult ipse Firma. in eod.
tracta. in 3. par. 1. princip. 3. lib. in 4 et ult. q. ubi q̄rit, an
scismatici ɔuersi et abiurantis scisma electio ɔfirmari
possit per legatū cū dispēsatione, et dicit q̄ sic, per d. c.
ga diligētia. et alia iura supra allega. et Specu. in tit. de
lega. §. 4 in uersic. electinē quoque. et hoc ēt voluit idē
Firma. in 3. lib. in 2. parte. 2. prin. in 3. q. ubi similiter q̄rit
4 † an electus quondam scismaticus possit confirmari, et
r̄ndet q̄ sic, si non fuit ordinatus a scismatico, electio
fuit solenniter celebrata, alias non, et allegat iura p̄di-
cta, & sic uult electionem tenere cū illa ıñ limitatiōe,
nisi fuerit ordinatus a scismatico, ut s̄. est dictum, ergo
5 eodem modo & p̄ntatio. † ¶ Tu aduerte latius materiā
amplectēdo scismaticū dici quadrupliciter, largissime.
scilicet oēs cōstitutos in peccato mortali: largè excōi-
catos: stricte eijciētes ep̄m de p̄pria sede: strictissime di-
uidētes se ab vnione ecclesię: & istos dici dupliciter scis
maticos, primo mō sapit heresim, secundo mō non: ut
p Abb. & doc. in d. rub. de scismati. & late diximus s̄. in
1. parte. 1. li. 7. q. prin. in 6. ar. in prin. Dic mō plene, q̄ si
loquimur de primo genere scismatic. s. de existente in
peccato mortali, an possint p̄sentari, non est hic locus:
sed ī. in ista. 9. q. prin. in ar. dicemus, dū tractabimus,
an existens in peccato mortali possit præsentari. Si ue-
rò loquimur de alijs generibus scismaticorū, an existēs
in illis p̄sentari possint, & dico q̄ aut quærimus de scis
matico, an possit præsentari, & dicendū est, ex quo est
excōicatus, uel hæreticus, sicut diximus in proximis p̄-
ceden. ar. excōicatum, uel hæreticum non pos. præsen
tari, ita nec scismaticū existentem in tali scismate. per
q̄d est excōicatus, uel hæreticus, & ī hoc ɔcurrit dispo
sitio tex. d. c. quia diligentia. & uolunt oīa iura, & doc.
s̄. alleg. q̄ loquunt̄ in scismatico ɔuerso, & sic negat to
taliter existentē in scismate pos. p̄ntari, & in hoc nō est
dubiū, nec cadit dispēsatio. Aut q̄rimus, an possit q̄ fuit
in p̄dictis trib. generib. scismaticus, & tñ est ɔuersus, &
dicendū est q̄ non, nisi cū dispensatione saltim ep̄i: ut
in d. c. ga diligētia. licèt scismaticus ɔuersus possit esse
patronus: ut in d. 7. ar. 7. q. prin. 1. par. 1. li. & sic possit p̄-
sentare sine dispensatione: quia dispensatio requiritur
in pręsentatione passiua. Hoc tñ nō hēt locū cū scisma
ticus conuersus recipit ordines ab ep̄o scismatico: quia
tunc ēt cum dispensatione præsentari non poterit, ut
s̄. diximus post Firma. Intellige tñ ista dicta in scismati
co conuerso. q̄ fuit in scismate sapiente hæresim nō in
scismatico secundi generis. s. in excōicato: quia ille si-
ne dispensatione postq̄ fuerit absolutus ab excōicatio
ne poterit præsentari: ut diximus supra in 1. ar. præsen-
tis. 9 q. prin. quia durante excommunicatione impedi
tur præsentatio de excōicato. An autem scismaticus
amittat iuspa. & conuersus illud recuperet, dicetur in-
fra Deo duce in 3. lib. Et per ista omnia sunt plana.

¶ Nonus art. 9. q. prin. j. Partis ij. Libri.

1 *Apostatarum plura sunt genera.*
2 *Apostata an dicatur, qui intrat aliud monasterium, & an dicatur excommunicatus.*
3 *Præsentari, vel eligi an possit apostatu, & quid de apostata conuersonum. 5. 6.*
4 *Apostatu non potest creari doctor, sicut nec infamis vel iudæus.*

Successiue dubitatur. 9. loco, an apostata in
b̄nficio patronato p̄ntari posset.
1 † Et est aduertendū plura esse genera apostatarū, q̄ dif-
finitur per summistas esse temerariū a statu fidei obe-
dientiā, uel religionis recessum, unde dicta quasi posta-
ctio. i. retrogradatio, q̄ triplex dici pōt per prædicta. Pri
ma a fide, secunda a religione, tertia ab obedientia, &
quæcunq; ex istis repellit ordinādum. Vnde prima. s. a
fide p̄bat, cū oīs apostata a fide, hæreticus dr̄ & infide
lis, & ipso iure excōicatus. c. ad abolendā de hęre. Secū
da à religione, & ista incurritur p temerariam habitus
desertionē cū assumptione secularis vitę. & tales simi
liter sunt excōicati ipso facto, ut est tex. cū gl. in c. 2. ne
clerici uel mona. li. 6. & tex. in c. fi. de apostatis. ubi de
monacho in apostasia ordinato ad sacros ordines, ut
nunq̄ā possit illos ministrare deinceps sine dispensa-
tione papali, & intelligit Domi. ibi post Lap. & Hostiē.
ēt si retineat & portet habitū religionis, dūmodo pos-
sit dici fugitiuus, & est extra licentiam seu obedientiā
2 abbatis. ¶ † Et ibi per doc. ēt de illo, qui intrat aliud mo
nasterium in casu nō concesso: ut quia transit ad laxio-
rem regulā, an dicatur apostata, & excōicatus ipso fa-
cto: quia de hoc sunt opinio. ut ibi per do. Anto. & per
eundem Domi. plene in §. apostata. 50. dist. Et vr̄ incli-
nare in partē negatiuam, ubi ēt ponit quid si nō dimit-
tit in totū habitū religionis, sed partē habitus: ut q̄a de
ferat habitū religionis intus, & exterius habitū clerico
rū seculariū, & concludit, q̄ si est monachus claustra-
lis, incurrit excōicationē ipso facto, allegat ad hoc glo.
in cle. 2. in uer. extrinsecus. de vita & hone. clericc. & p
Io. An. in c. fi. de re. iur. li. 6. in mercu. aut non est mona
chus claustralis, sed translatus ad ecclesiā parrochialē,
& tunc extrinsecum habitū mutare pōt, non tñ ex to-
to dimittere, de quo ēt p Io. de Ana. in d. c. fi. de aposta.
& p eundē in rub. eiusdem ti. ubi format q̄ōnē. & ɔclu
dit tales portantes habitū ex toto absconsum esse excōi
catos. referendo Domi. ita tenere post domi Anto. Io.
An. & Pet. de Anch. licèt aliqui alij ɔ̄, & ibi ēt de portā
te sub habitu vestes prohibitas religiosis, puta vergatas
vel partitas & breues, itaq; exterius non appareant, &
concludit pp̄ hoc eos non incurrere excōicationē, &
idem ēt concludit de vtente tali veste in domo dome
stice, ut aliq̄ñ fit: puta in studio uel simili loco priuato.
allegādo Pet. de Anch. hoc tenentem in cle. quoniam.
per illum tex. in verbo publice. de vita & hone. cleric.
plus

plus tenet idem In ll loq portaret ueſtē hmōi ꝓhibitā
nō ꝯtinue, nec cā ꝓpri j uſus, ſed ex alia cā & ꝑ momē-
tum tpis pp feſtum ſocij, ut ibi plene de ṗdictis ꝑ eum.
Tertia eſt apoſtaſia receſſus ab obediētia ſimplici, &
iſta nō facit incurri excōicationem ipſo facto: ſed tm̄
ut ꝑ illā poſſit qs excōicari, & ꝑ eam infamiā īcurrat, &
a teſtimonio repellat. 3.q.4.ca.ſi qs a ſuo. & 2.q.3.ſi an-
tem nobis. unde ſm̄ īobediētiam commiſſam ꝓ reſpe-
ctum ꝯ q̄m commitiī & animum commitētis, & pę-
nitētiam, ſecutam vel nō ſecutam putarem talem īo-
bediētē reppellēdū uel nō Pōt dici & quarta apoſtaſia
receſſus ab ordine clericali, puta qn̄ qs ſuſcepiſſet pri-
mū ordinē, puta primā tōſurā, & poſtea eā dimitteret,
hoc eſt qa nec coronam, nec habitum ſemel aſſumptū
portaret, & de iſto eſt dubiū, an ipſe īterī, quo ſic īcedit
ſine abitu & tōſura poſſit ad aliū ꝓmoueri an verò re-
pelli quaſi apoſtata, & an talis gaudeat priuilegio cleri
cali, & maxime fori & canōis ſi qs ſudēte. 17.q.4. & qa
in hoc multa dicūt, recurrēdū eſt ad nota. ī c.5. de apo
ſta. ubi pleniſſime ꝑ Io. de Ana. ultra alios, & ī ſumma
in uerbo apoſtata. & ī c. fi. de ui. & hone. cleri. & ī c. ex
parte. de priui. & aliquid in c. tuæ. de apoſta. ubi d̄ hmōi
ꝯſtitutis in minorib. an poſſit cogi ad portādū habitū
& tonſurā, & cōcluſio eſt, ꝙ non præciſe, ſed cauſatiue
ſic, puta ſi uult habere beneficium, & uti priuilegiis cle
ricalib. ut ibi, & maxime ꝑ mod. in d. c. tuæ. de apoſta-
tis. & ī d. c. fi. de ui. & hone. cler. Iſtis ſic ṗmiſſis. deuenio
3 ad art. nr̄m. †an apoſtata pñtari poſſit. & dic, ꝙ Firma.
in trac. de epō. in 1. par. 2. lib. in 35. q. quærit, an apoſta-
ta ſit eligibilis, & non diſtinguendo de qua apoſtaſia lo
quatur, & dicit ꝙ non ēt ꝑ Papam ignorantē, ſed ꝑ ſciē
tē ſic, qa uī cū eo diſpēſare, alleg. Bar. in l. Barbarius. in
4 1. col. ff. de offi ṗto. ¶ †Dicit ēt ibi Firma. apoſtatā non
poſ. creari doctorē, ſicut nec infamis uel iudęus, alleg.
Bar. in 1. cōſti. C. §. his q neceſſario. licet ibi Bal. ꝯtriū te
neat (dicit ipſe) qa doctoratus nō eſt ꝓprie dignitas, de
quo ſe remittit ad Bar. in 1. cōſti. ſſorum. & in l. ex eo. de
teſtō mili. & in c. ꝗ io de magiſtris. & idem uult ipſe Fir
ma. in d. tract. in 3. lib. in 2. par. 2. prin. in 21. & ulti. q. al-
legando Bar. ubi ſupra. ubi dicit, ꝙ non eſt cōfirmādus
apoſtata ēt electus, niſi Papa cum eo diſpenſaret. Tu ad
illud de apoſtata non doctorando, adde Io. de Ana. &
doct. in rub. de apo. & ibi uide plura de eis, & ꝙ nō ſunt
capaces alicuius dignitatis, ut ibi ꝑ eū, unde tales apo-
ſtatæ non poſſunt eligi in abbates, arg. 1. q. 7. c. ſi qs om
nem. et noluerunt Lau. Ala. Pet. et alii in c. ut periculo
ſa. ne cleric. uel mona. li 6. dicentes non ſolum inteligi
biles, ſed electos eiiciēdos ſm̄ Arch. & poſt eū alios ibi.
uoluit ēt hæc Arch. Floren. in tract. de cenſuris. in c. 55.
ubi multa de apoſta. et an et qn̄ liceat eis habitū dimit
tere ſine cenſura excōicationis, ubi ēt in 74. c. in uerſi.
quicunque in monaſteriis, ponit eſſe excōmunicatos
recipientes apoſtatas ordinis prædicatorum in eorum
5 monaſterijs, ut ibi per eum. †Tu in hac materia conclu
de apoſtatā a fide, ex quo ſapit hæreſim, nō poſſe præſē
tari. ſicut nec hæretici, ut diximus ſ. in 6. arti. præſentis
q. prin. In aliis apoſtatis, q non pñt clericati, ut in § apo
ſtata. 50. diſt. ut ſupra diximus in prin. dicendum eſt ſi-
militer præſentari non poſſe, cum non poſſint eſſe cle
rici, et clericatus in præſentatione requiratur, ut dixi-
mus ſ. in 7. q. prin. huius partis in 1. et 7. art. Et idem di-
cendum eſt in apoſtatis, qui ſunt excommunicati ut ṗ
ſentari non poſſint, ſicut nec excōicati, ut de eis cōclu
ſimus ſupra in 1. art. præſentis. q. In apoſtatis uerò q ſo-
lum peccatum mortale cōmittūt, dicendū eſt, ut infra
dicemus in 17. art. præſentis. q. dū tractabimus, an pñtā
6 dus debeat eſſe ſine peccato mortali. ¶ †Et iſta ſint di-
cta de apoſtatis exiſtentibus in apoſtaſia, ſed de cōuer-
ſis dicerē, ꝙ ſi ſumus in apoſtaſia a fide, dicēdū ſit, ut in
ſciſmatico hæretico conuerſo, ꝙ ēt ꝯuerſus ſine diſpē
ſatione pñtari nō poſſit. In aliis uero apoſtatis aliarum
apoſtaſiarū cōuerſis et abſolutis, dicerē ſicut ut ī ſciſma
ticis cōuerſis q tm̄ erāt excōicati ꝙ pñtari poſſint. ut in
proxi. ṗce. art. diximus. Et de iſtis apoſtatis ꝑ do. Alber.
Troc. in trac. de perfe. cler. in 2. lib. in 1. par. in 16. requi
ſito. et in 2. par. in 1. requiſito. et per Arch. Flo. in d. tra.
de cēſu. ubi ſ. et per Io. de Ana. in rub. et ꝑ totū de apo
ſtatis, et in ſummis in hoc uerbo et in locis ſ. alle. maxi
me in 50. diſt. de quibus ēt apoſtatis ī acquirere poſſint
iuſpa. diximus ſ. in 1. par. 2. lib. in 7. q. prin. in 7. artic.

¶ Decimus art. 9. q. prin. 1. par. 2. Libri.

1 *Simoniacus dicitur hæreticus.*
2 *Simoniacus an poſſit præſentari, ubi quòd non.*
3 *Simonia dicitur peſtis, & eſt maius delictum quàm homicidium.*
4 *Homicida non poteſt præſentari.*
5 *Simoniaci dicuntur infames.*
Collatio facta infami non tenet.

1 Et Quia †Simonia dr̄ hæreſis. c. quotiens. de ſimo. &
ꝑ ꝯñs ſimoniacus hæreticus. Dubitari pōt 10. an ſi
moniacus poſſit præſentari, et eſt aduertendum ꝙ Fir-
ma. in d. trac. de epiſcopo. in 1. par. in 11. q. quærit, an il
le qui facit aliquod pactum cum electoribus ut elige-
retur, poſſit eligi, et ibidē in 13. q. quęrit, an quis ꝑ ſimo
niam poſſit eligi ad epatum. et in 3. lib. in 2. par. 2. prin.
in 19. q. quærit an electus per ſimoniā poſſit confirma-
ri. Et licet omnes iſtæ quæſtiones tangant art. nr̄m, tn̄
art. nr̄ eſt generalior, et ſic an quis ſimoniacus, ſiue pro
pter illud beneficiū, ſiue pp aliud poſſit pñtari, et per ꝯ
2 ſequens, †an ſimoniacus ſit ita criminoſus, ꝙ poſſit a ṗ-
ſentatione repelli ſicut hr̄ticus et ſiles, de qb. ī ꝓximis
art. diximus. Et hunc art. ita in genere nō reperi tactū.
Tn̄ dicerē, ex quo habemus ſimoniacū eſſe ſuſpenſum
ipſo iure ab officio ſaltim. c. accuſatum. de ſimo. hinc
ēt dr̄, ꝙ licet accuſato ꝓ quocūque crimine nō inter-
dicatr̄ adminiſtratio bñficij, tn̄ accuſato de ſimonia in-
terdicitur adminiſtratio a beneficio ēt cā nō finita, ſed
pēdēte, ut in d. c. accuſatum. et nos habemus ſuſpēſum
maxime ab officio pñtari nō poſſe, ut late diximus ī 2.
art. pñtis. q. prin. ergo nec ſimoniacus pñtari poterit. Itē
ſimonia dr̄ hr̄ſis, et ſic ſimoniacus hr̄ticus d. c. quotiens.
et c. ſicut ſimoniaca. de ſimo. et hæreticus pñtari nō po
teſt, ut diximus ſ. in 6. art. pñtis q. prin. ergo nec ſimonia
3 cus præſentari pōt. ¶ †Item ſimonia dr̄ peſtis d. c. ſi quis
ſimoniaca. et ut ibidem hr̄ per doc. et maxime per Ab,
4 eſt maius delictū q̄ homicidiū, †et homicida pñtari nō
pōt, ut infra dicet in hac q. prin. in 14. art. quia irregula
ritatem inducit, quæ facit aliquem inhabilem ad pñta
tionē, ut diximus ſupra in 4. art. pñtis. q. prin. ergo ſimo
niacus pñtari nō pōt. Item ſimoniacus eſt deponēdus.
d. c. ſicut ſimoniaca. et c. de hoc. et idē in infamato de
ſimonia qui ſe nō purgat, uel ſe purgare nō pōt d. c. de
hoc. ubi Abb. & doc. & c. inſinuatum. & q deponit̄, nō
pōt pñtari, ut diximus ſupra in 5. art. pñtis. q. prin. ergo
5 nec ſimoniacus pñtari pōt. ¶ †Immo ſimoniaci dn̄t in-
fames, ut late ꝓſequit Abb. & ibi doc. in c. ex diligenti.
in pen. col. de ſimo. quomodo ergo infamis admittetē
ad ṗſentationem, cum collatio facta infami nō teneat
reg. infamib. de reg. iur. li. 6. l. ij. C. de digni. lib. 12. Abb.
in c. querelam. in 2. col. de iureiur. & eſt priuatus ipſo
iure beneficijs. Pet. de Anch. conſ. 288. ultra alia ſolen-
niter, quē refert Fel. in c. 2. de reſcrip. in 3. col. ante fi-
nem illius qōnis, an collatio vel electio facta periuro
ſit ipſo iure nulla. & expreſſius uoluit Archi. Flo. ī ſuo
tra. de cenſuris. in ti. de irregularitate, qui in rub. de ir
regularitab. ex enormib. & mediocrib. criminib. ꝯtra
ctis dicit ſimoniam eſſe crimen enorme, & ideo impe
dire promouendum & deijcere promotum ēt poſt pę
nitentiā, vt ibi per eū, ergo ṗſentari nō pōt, immo etiā
electio ſimoniaca facit deponi ṗlatum ab officio & be
neficio d. c. de hoc. de ſimo. ubi Abb in prin. & c. nobis.
hoc tit. Dicerē ergo, ꝙ ſi aliqs ſimoniacus in ordine, ſiue
ſit publicus, ſiue occultus eſt ſuſpēſus quo ad ſe, et quo
ad alios, ſi uero eſt ſimoniacus ex bñficio, ſi eſt occultus
eſt ſuſpenſus ſolū quo ad ſe, ſed ſi eſt notoriū, ſeu ꝓba-
tum in iudicio, qa acta notorium faciunt, eſt ſuſpenſus
quo ad ſe, & quo ad alios. Ita pulchre Abb. in d. cap. ac-

cusatum.& in c.tāta.in fi.& in c.p tuas.el.2.de simo.& in c.tua.nobis.de decimis.& in c.p tuas.el.3.de simo. ubi ponit an simonia in uno ordine cōmissa suspēdat q̄m ab alijs ordinibus,& in dictis locis late p alios doc. unde ꝯcluderem in simoniaco, idem ꝙ conclusimus. in suspēso, ꝙ sicut pōt uel nō pōt suspēsus pōtari, ita & simoniacus, siue in illo bñficio, siue in alio, & q̄ maxime si fuerit simoniacus in ordinibus, & pſertim sacris.

¶ Vndecimus art. 9 q. prin. 1. partis. 1. Libri.

1 *Simonia committitur p pſentātē & pſentādum facientes pactum & promissiones iuratas.*
2 *Simonia cadit tā in spiritualibus, quàm in annexis.*
3 *Simonia committitur donā do aliqd iuspa. donāti.*
4 *Promoueri quis an possit ad epōpatū p simoniā, remissiue.*

1 Et ex istis succedit alius, & 11. in ordine art. † an pñtandus & præsentantes facientes pacta & promissiones maxime iuratas committant simoniam: & ut diximus in proximo præced. articu. Firma. loquens in electione ponit hanc quæstionem io trac. de epo. in 2. lib. in 1. par. in 11. q. & tenet talem non posse eligi uelut simoniacum. p c. p inquisitionē. de elec. ubi glo. & doc. 8. q. 3. c. 1. & 2. & glo. in c. uenerabilē. de elec. ꝙ dicit uerum, si dictum pactum est iuratum & factum, anteq̄ fiat electio, secus si post per d. c. 1. & 2. Sed dicit Bal. in l. ab Anastasio. C. māda. tenere ꝯtium .ſ. platum committere simoniam, ēt si post electionem donat ,pmouēti, ꝙ dicit credere esse falsum, p not. in d. c. 1. & 2. & facere ꝯ Pontifices summos, qui ut elligant promittūt & iurāt dñis Cardinalib. maria & montes: & similiter ꝯ alios platos. Et ex pdictis dicerē idem esse i pōtādo pñtatoribus promittente aliqd cū iuro, ut sit simonia p

2 utrūque ꝯcta, cū pōtatio sit ad instar electionis, ut sæpe in hoc opusculo, & pſertim in ista parte diximus. † & et qnia simonia cadit, tā in spūalibus, q̄ in anoexis spiritualibus: ut uolunt oēs doc. diffinientes simo. quos refert Io. de Ana. io rub. de simo. & est text. in c. pterea. el 2. de transa. ubi oēs, & sic ēt in pōtatione cōsiderat simonia, ut ibi ēt diximus in proximo præced. art. & iō sicut cadit in ꝯfirmatione & collatione, q̄ respiciunt beneficiū electiuum uel collatiuum. Ita & in instōne q̄ respicit ,puisionē bñficū pronati. c. auctoritate. ubi Abb. de insti. & p totū, & ꝙ cadat in instōne simonia, est tex. in c. inim. & in c. nō satis. & in c. audiuimus. & in c. nt Dei. de simo. ubi Abb. & alij, & faciunt q̄ diximus s. i 2. par.

3 1. lib. in 4. q. prin. in 3. art. ubi tractauimus, † an donanti iuspa. si donatur aliquid, committatur simonia, & dēꝙ sic, ut ibi. & per c. ex insinuatione. de iurepa. ubi Ab. in 1. no. hoc colligit, igitur licet præsentatus fit fructus iurilpa. quod est annexū spūalitati, ut in c. ꝯsultationibus. & in c. ex literis. hoc titu. de 1. & de a. ꝙ sit annexus est tex. in c. q̄o. de indi. & simonia cadit ita in annexis spūalitati, sicut & in ipsis spūalibus p supradicta. Meritō ꝙ sicut simonia cōmittitur in electione, ut in c. p inquisitionem. de elec. quæ electio et fructus iuris eligēdi. c. querelam. de elec. Ita & in præsentatione, quæ est fructus iuris annexi spūalitati. Pro hoc ēt adduco, quod lidubiū est, maiorē spūalitatē esse in ipso actu pñtationis q̄ in ipso iurep. eū ipse actus dirigat in clericū, & nō potest dirigi in laicum, ut diximus supra in 7. q. prin. huius par. io 1. & 7. art. infra. nero quasi possidetur per laicos, ut de iurep. per totum. Sed nos habemus, iuspa. de per se consideratum uendi non posse, & in eo simoniā committi. c. de iure. hoc tit. cum ibi nota. & diximus s. in 1. par. 1. lib. in 5. q. prin. in 1. & plurib. seq. art. Sed circa difficultatē, de qua supra, an pacta & promissiones debeant interuenire ante uel post pñationē ad inducē dam simoniam, & an requiratur iurm, uel oe, ex dictis per doc. in locis prællegatis colligerē, ꝙ aut pacta fiūt ante electionem, uel pñationem, & qd promittit dat, & ad esse simoniæ non requiritur inrm: qnia pmissiones sunt exequutę, aut fiunt promissiões quę sunt exeuendæ post, & uī requiri iurm, aut promissione exequuntur post actum perfectum, & est sicut si ante fuissent exequutę, licet fuerint, uel non fuerint iuratæ, aut donat aliqd post qd pmissū nō erat, & nō erit simonia & ita concludat opinio Canonistarū cū Bal. uide in dictis locis. Quærit et Firma. in d. tra. de epo. io 2. lib. in 1.

4 par. in 13. q. utrū p simoniā possit qs pmoueri ad epatū, & dicit ꝙ non, p d. c. inquisitioē. de elect. & ibi an preces inducāt simoniā, & qdē in electione Papæ uide ibi. Conclude tū simoniam ēt in pōtationem cadere.

¶ Duodecimus art. 9. q. prin. 1. par. ij. Libri.

1 *Ambitiosus an possit eligi, uel præsentari, ubi quòd non.*
2 *Ambitiosus quis dicatur.*
3 *Episcopatus & dignitas ecclesiastica, an possit appeti aliquo modo.*

Formatur Ex præcedentibus 12. art. uidelicet quia simonia & lex iulia de ambitu æquiparant. ut per doct. in rub. de simo. in prin. & præsertim Ana. q dicit materiam tuu. de simo. haberi in l.

1 unica. C. & ff. ad l. Iul. de ambi. ¶ † An ambitiosus possit pōtari, & breuiter dic eundē Firma. formare hanc q in 2. li. in 1. par. in 69. q. & dicere ambitiosum non pos. eligi in epm, alle. t. q. 1. nullus, itaque 1. q. 6. sicut l. si q̄q̄. & ibi Bal. C. de epi. & cle. † & dici illū ambitiosū, q desi-

2 derat præesse & nō pdesse, nā q desiderat epatum, ut prosit, nō ut præsit, bonū opus desiderat c. qui epatum. 8. q. 1. Et adducit sanctum Gieronymū diceoiē, ut fert tunc fuisse laudabile episcopatum appetere, qō dubiū non erat p hunc ad martiriū gloriam puenire. Et ibidem ipse Firma. io seq. q. quæ est. 70. damnat epm uolentē me liorē epatum, q̄ illum, quem hēt ex ambitione, & similiter si cā ambitionis ad aliū epatū trāsferre se facit. uide ibi plura, & pulchre p eundē de ista ambitione in d. tra. in 3. li. in 1. par. in 14. q. qñ quærit, an electus qui cū Pōpa intronizatur, sit ut ambitiosus de tali pompa puniendus, uide ibi, & in loco allegando in seq. art. cū igitur ambitiosus eligi non possit, ita nec pñtari p ꝯgruentiā rōnis. Tu dic illā cōclusionē. s. ambitiosum pñentari nō posse, probari p tex. expressum eius rōne at̄tēta in c. p uestras. hoc tit. ubi prohibeť, quē seipsum pſentare ut euitetur ambitio, ex quo ambitiosus pſantari nō potest, ut ibi late p tex. in c. scripturis. 8. q. 1. de qb. late diximus s. in proxima. præced. 8. q prin. huius par. io 1. ar. & seq. per totā q. & sic per d. tex. c. per uestras. & per dicta doc. in locis alleg. in d. 8. q. prin. concluderem nō solū ambitiosum non posset eligi in episcopum, immo nec ēt præsentari in beneficiis magnis seu curatis uel prælaturā seu personatum habentib. per ea quæ diximus in

3 2. art. d. 8. q. prin. † an aūt epatus & dignitates ecclesiasticæ possint aliquo modo appeti. uide Alb. de Trottis de hoc quærentem in tract. de perfecto clerico. in 2. lib. in 18. requisito. Et an ambitio patris noceat filio, & diximus in d. 8. q. prin. huius partis in 12. artic.

¶ Decimustertius art. 9. q. prin. 1. pat. ij. Libri.

1 *Præsentari an possit, qui præsentationi consensit, antequam præsentetur, ubi quòd non nu. 3.*
2 *Eligi non potest qui electioni consensit, antequam eligeretur.*

1 Et Per prædicta deciditur. 13. arti. † an ille possit præsentari, qui anteq̄ præsentaretur, præsentationi cōsensit. Istam. q. firmauit in electione Firma. in d. trac.

2 de episcopo. in 2. lib. in ipsa 1. par. in 61. q. † q dicit nō posse is in episcopum eligi, qui ante electionē fuerat requisitus & consensit electioni de se faciendæ, immo, debet electio postea facta cassari, alleg. c. post. de ele. qd dicit intelligi sio gl. pe. & fi. ibi, ut non sufficiat requisitio tātum, nisi accesserit cōsensus, & ponit rōnem, cur cōsensus reqrať, ut electio nō teneat, q̄ uī facta de ambitioso & si solū fuisset requisitus, nō diceret ambitiosus, nisi cōsensissent, nā cōsensus indicat eius ambitionē & nō requisitio cōsensu nō psilito, alleg. c. p laicos 16. q. 3. cū alijs allegatis io dictis locis. Ponit & aliam rationem

quia

quia processus electionis esset inordinatus, cũ post ele-
ctionẽ requirat̃ ꝯsensus electi & non ante. c. cũ post. &
3 c. cũ inter canonicos. de elec. ¶ † Et ꝑ ista ego dicerem
idẽ in pñtatione: q̃a licèt nõ militet ex toto ista secũda
rõ ex quo non reperit̃ ita ꝓcise statutũ, vt sic ordinate
procidatur in pñtatione, sicut in electione, tñ hmõi or
do est naturalis, ut q̃s prius pñtetur, & postea acceptet,
ut plura similia ponit ibi Firma. tñ dato ꝙ ista rõ nõ mi
litaret, nonne militante alia. s. ambitionis euitãdæ idẽ
esset dicẽdũ? Certe sic. per. §. affinitatis. insti. de nup. nã
ut proxime diximus in præce. art. sicut in electione pro
hibetur ambitio, & ambitiosus repellit̃: ita ẽt & in pñta
tione. ꝑ c. ꝑ vestras hoc ti. & ꝑ rõnem. c. in scripturis. 8.
q. 1. q̃ ẽt militat in præsentatione, ut proxime diximus.
Et ista sufficiant quo ad simoniam & ambitionem.

¶ Decimusquartus art. 9. q. prin. j. Pat. ij. Lib.

1 *Homicida an possit vel eligi, vel præsentari.*
2 *Homicidium quando inducit irregularitatem, & quando non.*

1 Dubitatur decimoquartò. † an homicida pos
sit ꝓsentari. Et Firma. in d. tract. de
epõ. in 2. li. in ipsa. j. pat. in 36. qõ. quærit, an homicida
eligi possit, & dicit ꝙ non, alleg. c. vlt. 51. dis. & c. si quis
viduam. ver. similiter. 50. dis. ubi dicit hoc esse uerum,
siue facto, siue consilio, siue auxilio sit tali crimine irre
titus. 25. dist. c. fi. cũ gl. 81. dist. c. 1. & c. fi. de tempo. ordi-
nan. & ibi late ponit, an homicida possit per Papã pro-
moueri in epm, & an cum eo uideatur dispensare quẽ
scienter promouit, & ibidem an iuste retineat benefi-
cium, uel dignitatem homicida, donec deponatur, &
ibi ẽt q̃d de medico chirurgico, & q̃d de dãte venenũ.
ubi similiter ponit, an mandator homicidii dẽat depo
ni ab epatu. & an in statuto mandans habeatur pro ho
micida. q̃ oĩa omitto: quia non sunt pñtis speculatio-
nis, sed me remitto ad adducta per eũ, ꝙ ad loca per ip
sum alleg. Tu circa hunc ar. dic, nulli dubiũ esse homi-
cidam uel membrũ mutilantem esse irregularem: ut
in c. 1. per doc. & in c. sicut dignum. de homi. 50. dis. per
totum, ẽt si occisus, uel multilatus sit paganus. 50. dist.
c. clericũ. & diximus late s. in 4 præceden. ar. huius. q.
sed irregularis pñtari nõ põt: ut in d. 4. ar. ergo nec ho
micida, seu mutilator membri, per ibi dicta. Nisi homi
cidium esset necessarium, & in aliis casibus cle. vnicę.
de homi. puta pro sui defensione, ex quo non habebat
alium modum euadendi, quo casu poterit incontinẽ-
ti celebrare, ut ibi, multo fortius & pñtari, & ita aliàs
in facto Manfredoniæ, q̃ est noua sipontus, in quodam
monacho a ggresso a sororio illũ interficiente ꝯsului.
2 ¶ † Et de multiplici homicidio, & qñ inducat irregula-
ritatẽ, & qñ nõ, puta de uoluntario, casuali, & similib.
plene ꝑ do. Albe. de Trottis in suo elegan. trac. de ꝑfe-
cto cleri. in 2. li. in 14. reqsito ꝑ totũ, ubi multa pulchra
ponit, & ꝙ homicida eligi nõ põt, ponit ẽt gl. & doc. in
c. si sanè. de elec. li. 6. ergo & ꝓsentari, ut sæpe diximus.

¶ Decimusquintus art. 9. q. prin. j. pat. ij. Libri.

1 *Periurus an possit præsentari.*
Periurus non potest eligi, nisi pęniteat.
2 *Periurus debet priuari beneficio ecclesiastico.*
3 *Periurus vtrum sit priuatus beneficio ipso iure, vel sit priuandus remissiue.*
4 *Collatio facta periuro est ipso iure nulla.*
5 *Periurus dupliciter dicitur.*
6 *Periurus cõtra iuramentum assertorium non potest eligi, nec præsentari, nisi pęniteat, secus in periuro qui venit contra iuramentum appositum in contractu.*
7 *Periurum non infamat, nisi appositum in contractu.*
8 *Debitor qui promisit soluere vsuras cum iuramento in contractu licet efficiatur periurus, tamen non infamis.*

1 Dubitatur successiue. 15. † an periurus possit ꝓ-
sentari ad beneficium patronatũ.
& dic breuiter periurũ nõ posse eligi, nisi pęniteat, s̃m
gl. in c. rusticus. 85. dist. Ita nec pñtari, ꝑ sæpe allegatã
conuenientiã, q̃ est inter ꝓdicta, & iõ Firma. hoc tenen
do in d. trac. de epõ. in 2. li. in j. par. in 34. q. dicit ita debe
re intelligi gl. in c. si forte. de ele. li. 6. q̃ dicit, periurum
nõ posse promoueri: nã intelligitur de periuro quẽ nõ
pęnituit, & not. in c. vlt. 51. dis. in princ. & pro hoc ẽt ad
2 ducit: † quia periurus dẽt priuari beneficio ecclesiasti-
co, alleg. Bal. in l. 1. in 2. col. C. de reb. credi. & iureiur. ꝑ
l. quotiens. C. de digni. li. 11. & ideo periurus nõ põt re-
gere ecclesiã. c. querelam. de iureiur. & gl. in c. fi. eo. ti.
li. 6. ergo nec eligi, & sic nec præsentari: & ibi plene po
nit Firma. an ꝑiurus admittat̃ in testẽ, si non pęniteat.
3 ¶ † Tu aduerte inter doc. esse maximã altercationem,
an periurus sit priuatus ipso iure beneficio, uel priuan-
dus, de qua late ꝑ Abb. post antiquos, & ibi ẽt ꝑ do. Fel.
& mod. in c. querelã. de iureiur. & plenius ꝑ eundẽ Fel.
in c. 2. in prin. de rescrip. ubi q̃rit, an collatio ꝑiuro uel
electio de eo facta sit ipso iure nulla, q̃cq̃d tñ sit, cõiter
ꝯcludũt ꝑiurũ rõne iurĩ interpositi in ꝯ̃ctu iurato esse
infamem ꝑ auc. si q̃s maior. C. de transac. & ꝑ doc. in d.
c. querelã. ubi Abb. & do. me. Corse. et ꝑ eundẽ Ab. et
doc. in c. testimoniũ. de testi. et ꝑ Legistas in d. auc. si q̃s
maior. et collatio facta infami est ipso iure nulla. regu.
infamib. de reg. iur. li. 6. l. 2. C. de digni. li. 12. c. inter dile
ctos. de exces. prælato. et Ab. in d. c. querelã. et collatio
est modus prouidendi aliquẽ de bñficio, Immo de prin
cipalioribus modis. c. 2. et ꝑ totũ. de cõces. præbẽ. iuncto.
c. oẽs basilicæ. 16. q. 6. et maius ius tribuens, q̃ pñtatio,
cũ tribuat perfectũ ius: ut in dictis iuribus, pñtatio ue-
rò ius ad rẽ, et non in re. c. cũ Bertoldus. de re iudi. ubi
oẽs, et ꝓsertim Feli. et pulchre Ab. in c. sup eo. de elec.
Igitur cũ minus ius tribuat citius annullat, et sic mul-
to magis præsentatio de periuro est ipso iure nulla, er-
4 go periurus præsentari non põt. ¶ † Et pro ista argumẽ-
tatione, et ꝙ collatio facta ꝑiuro sit ipso iure nulla. ad
ducitur in terminis Feder. de Senis cõs. 48. domi. Card.
Abb. et alij, et signanter do. me. Corse. in d. c. querelã.
de iureiur ꝑ text. in c. proposuit. de cleri. excom. mini.
et do. me ibi adducit rõnẽ diuersitatis, cur collatio fa-
cta ꝑiuro sit ipso iure nulla, & s̃m magis cõem opinio-
nẽ periurus nõ sit ipso iure beneficio priuatus, quæ est:
quia facilius abdicatur a nobis ius quærendum, q̃ quæ
situm. l. si sponsus. §. si maritus. ff. de dona. inter virum
& vxo. cũ simi. Et licèt do. Feli. in d. c. 2. in 3. & sequen.
col. de rescrip. dũ q̃rit, an collatio facta periuro, uel de
eo electio sit ipso iure nulla uel annullanda cõcludat,
collationem esse ipso iure nullã, de electione uero esse
opiniones, quicq̃d sit oĩno concluditur, electionẽ non
tenere, ergo ita nec præsentationẽ Quid dicẽdum in
hoc passu? Nam ut uides Firma. per iura ꝑ eũ alle a
vult, periurum esse ineligibilem, si non pęniteat, & c
si pęniteat esse eligibilẽ, & non distinguit de periuro i
famatiuo vel nõ: ut distinguit Ab. in locis s. allegã
& si nos loquimur de periurio infamatiuo, non uideo
quo pęnitentia possit tollere infamiam, nisi secuta re-
stitutione principis: ut. C. de his q̃ not. infa. ꝑ totũ, & ꝑ
doc. in c. cũ te. de re. iudi. & in l. 1. §. de qua. ff. de postu.
5 & ꝑ Bart. in l. infamẽ. in fi. ff. de publi. iud. ¶ † Vnde pro
concordia oĩum dicerem, duplex esse periuriũ, vnum
q̃d est ꝯ ꝯ̃ctum iuratum: ut in auc. si q̃is maior. C. de
trãsac. & istud infamat: ut. s. diximus s̃m cõem opinio
nẽ, aliud iurm assertorium q̃d nõ infamat: ut ꝑ Archi.
in c. auctoritatẽ. 15. q. 2. & sic extra ꝯ̃ctũ & de ꝓsenti, ut
ista ponit Abb. in sæpe allega. c. querelam. in princ. 2.
col. & plenius in c. testimonium. de test. ubi do. Fel. &
6 alij. ¶ † Si ergo sumus in periuro, qui uenit contra iurm
assertorium & non poterit eligi, & sic nec pñtari, nisi
pęnitentiam egerit, & ita loquuntur Firma. & iura per
eum allegata, & pro hoc facit: quia negari non põt, ꝑ-
iurum ex huiusmodi periurio posse priuari beneficio,
ut oẽs concludunt in d. ca. querelam immo ẽt s̃m ali-
quos per solam fidem uel simplicem prouisionem nõ
obseruatam: ut ibi plene do. Abb. ¶ Aut sumus in per
iuro periurio infamatiuo, puta q̃a venit ꝯ iuramẽtum

appoſitum in ɔ̃ctu, qđ periuriũ infamat, & dicerẽ non
ſufficere ſolã pœnitentiã ad faciendũ eũ eligibilẽ ſine
reſtitutione famę: q̃a regula infamibus, & alia iura ſ̃. al
legata volentia collationẽ factã infamib. eſſe ipſo iure
nullã, ponderant infamiã q̃ ꝑ pęnitentiã nõ tollit̃, ſed
ꝑ principis reſtitutionẽ ꝑ ſupradicta, ɔſidera ſupraſcri-
pta: q̃a credo illa ꝓcedere, & ita poſſe cõcordari & ſal-
uari hos patres, q̃ ad inuicẽ ɔ̃triari vĩr. ¶ Poſſent ad p̃di
cta addi effectus & virtutes iuri, & ꝙ licet variatio in
p̃ñtationib. laicis ſit cõceſſa. c. qđ aũt. & c. cũ aũt. cũ li
mi. hoc ti. tñ pſonus q̃ p̃ñtauit cũ iuꝛo nõ poterit iura
re: vt ĩ. dicet̃ in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 16. ar. Ad
uerteñ ad vnũ, qđ ponit do. Feli. in d. c. teſtimonium.
de teſti. in 6. col. in verſ. idẽ B. Th. in ſua. 3. conclu. poſt
eundem B. Th. in 2. 2. q. 89. ar. 3. cir. medium, ꝙ licet in
iuꝛo aſſertiue periurus non ſit infamis, & iõ ſufficit pę-
nitentiã: vt ſ̃. diximus, tñ ſi ſit lata ſñia diffinitiua ɔ̃ eũ
in cã accuſationis erit infamis, & iõ cẽſebit̃ de eo ſicut
de periuro q̃ venit ɔ̃ iuꝛm permiſſoriũ. Aduerte ẽt, pę-
nitẽtiã nõ ſufficere in iterũ periuro ad uomitũ redeun
tẽ: q̃a nõ vĩ pęnitens: vt ꝑ Abb. in d. c. teſtimoniũ. in 1.
col. in vlt. no. & in ſequen. verſ. ut dicemus late in per-
ſeuerante in aliquo peccato mortali in 16 ar. præſentis
7 qõ. princ. ¶ † Hic eſt aduertendũ, nã licèt ſit cõis opinio
periuriũ nõ infamare, niſi ſit ɔ̃ iuꝛm appoſitũ in ɔ̃ctu:
ut uolunt ẽt doc. in d. c. teſtimoniũ. ubi plene do. Feli.
in 8. col. per auc. ſi quis maior. C. de tranſac. tñ negari
non põt, iuꝛm ꝑmiſſoriũ, & ſic de futuro non inducere
infamiam canonicã, iuxta Abb. in c. teſtimoniũ. & ibi
Feli. circa mediũ 7. col. q̃ infamia canonico indiget re-
ſtitutione: ut dicetur in proximo ſequen. art. & ponit
Abb. in d. c. teſtimoniũ. in 4. col. qñ eſt perſeuerentia in
illo delicto. Cum ergo nos ſimus circa collationẽ, ele-
ctionẽ, ſeu p̃ñtationẽ, ſiue inſtitutionẽ, q̃ oĩa ſunt de iu
re canonico, neſcio uidere quõ poſſit ꝑiurus ẽt ex iuꝛo
promiſſorio eligi, cõfirmari, p̃ñtari, inſtitui, uel bñficiũ
ſibi ɔferri, niſi facta reſtitutione illa ꝑ canones ĩducta.
ſ. niſi ſit liberatus ab ipſa ĩfamia canonica. Aduerte ad
aliud: q̃a ĩ infamia facti oĩno requirit̃ reſtõ uel obliuio
infamiæ, & ĩ infamia iuris oĩno actualis reſtõ: ut ꝑ Ab.
in d. c. teſtimoniũ. in 4. col. de teſt. ergo oĩno ad hoc ut
collatio, electio cõfirmatio, præſentatio, vel inſtitutio
8 de periurio teneat requiritur reſtitutio. ¶ † Non præter
mittam vnũ, nã licèt debitor, q̃ promiſit cũ iuꝛo ſolue-
re vſuras in ɔ̃ctu, quo caſu incurritur infamia. ꝑ d. auc.
ſi quis maior. non ſoluendo incurrat periurium: ut in
c. debitores. de iureiur. tñ non efficit̃ infamis: q̃a dolus
creditoris excuſat eũ ab infamia. Ita doc. in d. c. 1. de iu
reiur. & do. Feli. pulchre in d. c. teſtimoniũ. in 7. col. in
verſ. ſed inquantũ cõis opinio, & idẽ in periuro iuri te-
merarij: vt ibidem ꝑ Abb. & ꝑ do. Feli. in 6. col. in 3. cõ-
clu. & ſic in iſtis caſib. præſentari poterit periurus, cum
oĩno oĩs ceſſat infamia. Vltimo aduerte inquãtũ ſ̃. eſt
dictum, per pęnitentiã tolli periuriũ, adeo ꝙ periurus,
iuri aſſertiui p̃ñtari poterit, ex quo ibi non eſt infamia
ꝙ nihilominus dẽt conſtare de confeſſione & de exple
tione ſeu ſatisfactione pęnitẽtiæ, de quo ip̃ late ꝑ Feli.
poſt Hoſt. in d. c. teſtimoniũ. in 11. col. in verſ. ſed dicit
hic ſubtiliter Hoſt. uide ibi. Vnũ dico, ꝙ ſi in d. c. teſti-
monium. tñ diſputatur de periurio, an poſſit eſſe teſtis
in cã ciuili, uel criminali, & promoueri ad beneficiũ,
requirit maiorẽ idoneitatem: cum ſæpe ſæpius hẽat iu
rare beneficiandus, & maxime habẽdo curã animarũ,
q̃ eſt ars artiũ, multo magis dẽt inſpici, an ſit promouẽ
dus periurus quocunq; periurio ad beneficiũ, & ſic an
ſit præſentandus: ideo ſicut in d. c. teſtimonium. ut oẽs
doc. ibi dicunt, periurus etiam periurio non infamato-
rio non admitti in teſtem. idẽ dicerem in præſentatio-
ne: cogita tamen, & uide doc. in d. capit. teſtimonium.

¶ Decimusſextus art. 9. q. prin. j. Par. i j. Libri.

1 *Infamis an poſſit præſentari. & nu. 8.*
2 *Infamia eſt triplex, & quæ ſit.*
3 *Infamatus infamia iuris & facti nõ põt ꝓmoueri ad aliqua dignit.*
Verbo promoueri includitur collatio, electio, & præſentatio.
4 *Iuris infamia infamatus reſtituitur ſolùm per principem.*
5 *Infamia facti non poteſt ablui per aliquem.*
6 *Infamia canonica tollitur per pęnitentiam & abſolutionem ab ex-
communicatione, remiſſiue.*
7 *Crimen probatum per exceptionem an infamet.*

1 Et ex iſtis quaſi deciditur. 16 art. videlicet, † an infa-
mis poſſit præſentari ad beneficiũ patronatũ. &
2 breuiter dicẽdũ eſt, triplicẽ eſſe infamiã. ſ. † iuris, facti,
& canonica: vt pulchre ponit Abb. in d. c. teſtimoniũ.
de teſti. in 4. col. & ibi ſequuntur oẽs & maxime Feli. Et
dĩ infamia iuris illa, quæ irrogatur per ſententiam uel
ipſo facto in caſibus, in quibus iure cauetur duntaxat,
de quibus eſt tex. & bona gloſ. in §. porrò. 3. q. 7. & in l.
athletas. §. calumniator. cum §. ſeq & in l. 1. ff. de his q̃
no. infa. & datur in hoc reg. vt oẽs infames ſm leges
ſint infames ſm canones. c. cũ verò. 7. qõ. 1. Inno in c.
qualiter & qñ, el. 2. de accu. Infamia facti aũt eſt illa, q̃
apud oẽs maxime bonos aliquos facit tenere infames,
ut in l. improbum fœnus. C. de his q̃ no. infa. & in d. c.
porrò. 3. q. 7. & Abb. ubi ſ̃. Infamia canonica verò eſt il
la, quæ cauſatur ex quolibet peccato mortali: ut in c. in
fames. 6. q. 1. & ibi per gl. & data in ea perſeuerantia eſt
mala, & ſecuta ſñia poſſet effici infamia iuris tãquam
irrogata a ſententia, ut proxime in infamia iuris dixi-
mus. ita Abb. in d. c. teſtimonium. in 4. col. de teſti. glo.
Dyn. & Io. An. in reg. infamibus. de reg. iur. lib. 6. idem
Abb. in c. per inquiſitionem. in ulti. col. & in c. ſup eo.
in 2. col. de elec. & in c. cum te. ubi domi. Feli. & alij de
re judi. Et dicendo ut vult tex. & gl. in d. c. infamibus. &
3 ibi Io. And. in mercu. † ꝙ ſi quis eſt infamatus infamia
iuris & facti, nullo modo poteſt promoueri ad aliquã
dignitatem, & accipitur dignitas iſto caſu ꝓ quolibet
beneficio, ut per Abb. & doct. in d. c. querelam. de iure-
iur. & ſub iſto uocabulo ꝓmoueri, includitur collatio,
electio, & præſentatio, & ut pulchre vult Abb. in d. c.
ſuper eo. de elec. in vlt. col. maxime qñ ibi quærendo,
an diſpoſitio illius capituli ſe extẽdat ad collationem
& præſentationem, vĩ velle oĩno infamem præſentari
non poſſe, ſicut nec eligi: & tãto magis quia ibidẽ Ab.
in 2. col conatur probare, ꝙ facilius quis prohibetur p̃-
ſentari, q̃ eligi, & facilius eligi quã ſibi beneficium cõ-
ferri, & facilius ſibi beneficium conferri, quam habito
beneficio priuari, per illã reg. facilius abdicatur a no-
bis ius quærendum q̃ quæſitum. l. ſi ſponſus. §. ſi mari-
tus. ff. de dona. inter virum & uxo. & per illã aliam reg.
turpius eijcitur q̃ nõ admittitur hoſpes. c. quemadmo
dum de iureiur. Et ꝙ non teneat collatio facta infami-
bus infamia iuris uel facti & ẽt canonica vltra docto-
res in d. reg. infamibus, volũt legiſtæ de duab. infamis
in l. 1. C. de digni. li. 12. & Inn. in c. inter dilectos. de ex-
ceſ. præla. Ab. in d. c. querelã. & in d. c. ſuper eo. vĩ aper
te hoc uelle in terminis noſtris in præſentatione, & ẽt
in d. c. teſtimonium. de teſti. Vbi tñ dicit vnum, ꝙ licèt
infamia repellat quẽ a teſtimonio & a ꝓmotione, non
tñ ab electione actiua ſm Vincen. ibi ab eo relatum in
3. col. Eſt tñ in hoc aduertendum, ꝙ infamia iuris uel fa
cti repellit quem a promotione, vt ſ̃. eſt dictum: & niſi
reſtituatur per ſuperiorem poteſtatem habentem promo-
ueri non põt & ſic nec præſentari: infamatus verò in-
famia canonica nõ perſeuerans in crimine per ſolam
abſolutionẽ reſtituitur, & poterit promoueri & ſic prę
ſentari. ita Ab. in d. c. ſuper eo. & in c. per inquiſitionẽ.
de elec. & in c. teſtimonium. de teſti. & in aliis locis ſ̃.
4 alleg. ¶ † Vnde dicendũ, infamatũ infamia iuris nõ re-
ſtitui niſi ꝑ principẽ, videlicet clericũ ꝑ Papã, laicus ꝑ
ĩperatorẽ, & laicũ ſubiectũ eccleſię ẽt ꝑ Papã: ut late ꝑ-
dicta ꝓſequit̃ do. Ab. ĩ d. c. cũ te. ĩ 3. col. verſ. ad primũ
de Papa. & ĩ 4. col. & ĩ ver. ad 5. de imperatore. & ibi vide
5 plene do. Fel. de re iud. ¶ † Infamia verò facti nõ põt per
aliquẽ ablui: q̃a cũ ɔſtat ĩ facto, oportet facto ɔ̃rio tol-
li. ita tex. ĩ §. hinc colligit̃. 2. q. 3. nõ. n. põt facere prĩceps
vt facta habeantur pro infectis. l. in bello. §. factæ. ff. de

capti.

capti.& posti.reuer.& c.si Paulus 32.q.v.nec pôt muta re uoluntatem hominum seu earum expressiones, & ipsorum opiones.47.distinctio. §. necesse. in fi.& in §. seq.sed bñ pôt princeps disponere talem infamiā facti nō hre effectum, & hoc debet facere, cū illam uiderit iniustā maximè ab æmulis ortam c.cū in iuuētute. de præsum.2.q.5.c.Mennam.ita pulchre Abb in d.c.cum te.in 3.co.de re iud.& hoc idē uult ibi laie D.Fel.& idē Abb.in d.c.testimonium.de testi.& in d.c.p inquisitio
6 nē.& in c.qa diligētia.& in c.sup eo.de elc.¶†Infamia verò canonica tollitur per pœnitentiam & absolutio nem ab excōicatione, ut laie ponit.Abb.& Fel.in d.c. testimoniū.& Abb.in d.c.qa diligētia.& in d.c.sup eo.
7 de ele.& dixim.s.in prox.præce.art.¶†An aūt crimen ,pbatū p exceptionē infamet, est recurrendū ad Abb. in c.suffraganeis.in 1.col.de elec.ubi ēt an debeat pde
8 re bñficia prius habita,& repellat ab obtinēdis,†& qd impedimentū præstet infamia facti,& qd infamia iuris & an hoc idē faciat infamia facti,uide Abb. in d.c.p in quisitionē.de ele.¶Cōcludergo infamatū non posse pñtari,nisi fuerit restiturus ab hūic ptāte,uel aīs ab in famia liberatus aliquo de supradictis modis:& hac cir ca infames sufficiant quo ad art.nostrum.

¶Decimusseptimus art.9.q.ptinc.j.Par.ij.Libri.

1 *Præsentari an possit existens in peccato mortali.*
2 *Infamis est infamia canonica existens in peccato mortali.*

1 Et propter prædicta sequitur nidere 17.loco,†an exi stens in peccato mortali pñtari possit ad benefi cium patronatum & sic an pñtandus saltim in actu pñ tationis debeat esse in peccato mortali Firma.in sæpe. alle.tractat.de epo.in 1.par.2.li.in 32. q. quærit de hoc & rñdet,q aliqñ sic c.sicut.de iureiu.& gl.in c.ppetuæ. de ele.li.6 quinimo subdit Inno.dicere in d.c.sicut.nō debere pp ea deponi,quod ēt dicit tenere Bal. in mar garita in uerbo promotus. uer. 4. licet aīr olim fuisset. ut hr 81.di.c.1.& 51.di.c.si.& 56.distīca.bene nouit.& in 25.di.c.primum. & ibi gl.hodie tñ dicit esse sublatā opinionem oēm antiquorum q multiplex fuit fm gl. ord.in d.c.1.& in c. ex tenore.de temp.ord. quia dicit esse factam nouam decisionē,de qua.in ca.ult. eo.tit. l.de temporib.ordinan.quæ est, ut peccatum occultū non enorme post peractam pęnitentiam nō impediat executionem susceptorum ordinū,nec non susceptos suscipere,in enormib.uerò secus:quia illa impediunt, ut ibi,& ibi dem ponit Firma.quæ sunt enormia pecca ta.l.illa quæ enumerat gl.uo.in c.nisi cum pridem. de renun.poterint ibi uideri.¶Et postea ponit cautelam, ut qui uult ,pmoueri,uel in sacris ordinari,prius sacer doti confiteatur oīa sua peccata, absolutionem obti neat & pænitentiam peragat,ut sit capax ordinationis per d.c.fi.de tempo.ord.& subdit,epos Deum timētes ita facere,quia non admittunt ad ordines sacros cleri cos:qa eorum peccata prius non fuerint ɔfessi,& ita re fidet ibi Firma.¶Tu ad prædicta adde Ioan. And in c. auditis.de ele:sup gl.fi.& quod pulchre dixit Phil.Frā. post alios, ꝙ si electus tpe electionis & ɔfirmationis erat in peccato mortali,non tñ notorio, & postea emē datus infra annum factus sit sacerdos, non poterit re moueri,ex quo crimen non erat tale, quod impediret executionem ordinis post peractā pœnitentiā, de quo per Io. An.& doc.in d.c.nisi cum pridē.& idem vł uel le Roch.in hoc tra.in uet.honorificum.in 4.q.prin. cir ca med.3.col.ubi dicit,quem posse pñtari,nisi sit irreti tus criminib.de quib.in d.c.nisi cum pridem. de renū.
¶Et die eo nelusiue,ut diximus supra in prox.præc.ar.
2 †existentem in peccato mortali esse infamem infamia canonica,c.infamis 6.q.1.& ibi p gl.in qua si datur per seuerantia repellit quē a testimonio & promotione,ut ibi diximus,& uult Abb.in d.c.testimonium.de test.& in d.c.super eo.& in c.quia diligentia de ele.& iō subla to peccato non remanet effectus illius infamiæ, ut cō muniter tenetur fm Abb.in d.cap.testimonium. in 4. col.& ibidem D.Fel. ¶Et sic dicerem tunc emendatū de crimine, cū de illo egit pęnitentiam,ut probatur in fi.d.c.testimonium.un de ibi Abb.in ult.no. dicit, quē dici perseuerare in delicto,qui non egit pęnitentiam, uel egit simulatam & ad uomitum redit.de pœ di.2. in prin.& i c.si aūt.¶Quare si sint delicta occulta & nō perseuerata, poterit fieri pñtatio ēt illis non confessis, per c.fi.de temp.ord. sed tutius est,ꝙ cōfiteatur, ut nul lo modo a conscientia propria & a sua sinderesi accu sari possit.¶Si autem sunt delicta, in quib.quis perseue rat,qa dr infamis infamia canonica,nisi perageret pœ nitentiam cū effectu & non simulatā,ut ad uomitū re deat non poterit pñtari, & hoc casu pœnitentia est de substantia,ut tollat infamiam per dicta sup.in prox. p ced.art.nisi sint peccata,quæ tollāt executionē ordinis ēt pacta pęnitentia,de quib. in d.c.nisi cū pridē. ut ,pxi me est dictum,& latius in prox.seq.art.dicemus.

¶Decimusoctauus art.9.q.ptin.j.Par.ij.Libri.

1 *Sodomita uel exercens vitium contra naturam activè uel passiue an possit præsentari,ubi quod non,& uidenu.15.*
2 *Laicus, uel clericus sodomita quo supplitio puniatur.*
3 *Iudex quis possit esse contra sodomitam.*
4 *Sodomita quamuis occultus an sit priuatus executione ordinum suorum ipso iure etiam post peractam pęnitentiam.*
5 *Crimen inducens infamiam ipso iure priuat ordines.*
6 *Infamia iuris prouenicns a crimine occulto tollitur pęnitentia.*
7 *Argumentum a contrario sensu est fortissimum.*
8 *In dubio quis non debet iudicari irregularis.*
9 *Crimen sodomiticum inducit impedimentum in matrimonio con trahendo.*
10 *Matrimonium est prohibitum inter consanguineos,affines, ascen dentes & descendentes in infinitum, etiam inter transuersales vsque ad quartum gradum,& etiam in istis prohibetur propter uitium sodomiticum.*
11 *Impedimentum consanguinitatis, uel affinitatis,uel publicum,uel secretum impedit matrimonium contrahendum & dirimit con tractum.*
12 *Matrimonium spirituale contrahitur inter ecclesiam et illius pre latum inter ordinatum & ordinem.*
13 *Validum est argumentum de matrimonio carnali ad spirituale.*
14 *In foro conscientia est index,actor,reus & testis.*
16 *Pragmatico regis Ferdinandi contra sodomitas.*
17 *Sodomita & eis consentientibus sunt digni morte.*
18 *An sicut propter adulterium separatur coniugium quò ad thorū, ita etiam possit propter crimen sodomitirum,remissiue.*

1 Et ideo 18.loco meritò contingit dubitari, †an so domita,seu exercens uitium ꝯ naturam actiuè: uel passiuè pñtari possit ad beneficium patronat. ¶Et licèt hunc articulum non inuenerim aliquo tactum, tñ ex dictis in proxime præced.art.bñ decidi pôt:nam cum hoc crimen sit de enormib.delictis & sic infamet. ut in c.nisi cum pridem.de renun.& in c.cle.de exces. præla.adeo ꝙ ēt post peractam pęnitētiam,qui hoc ui tium commisit,non pôt hre executionem ordinis, in quo erat tpe commissi delicti,ut in d.c.nisi cum pridē. per doct.& maximè Butri.de renun.immo ut dicit Fir ma.in d.tract.de epo.in 1.par.2.li.in 30. q. ista enormia crimina vñr secum inducere irregularitatem, & ideo uult ibi, ꝙ ēt post peractam pęnitentiam tales eligi nō possint,sicut nec irregulares, & irregularis pñtari non potest,ut diximus sup.in 4.art.pñtis q.prin. & ēt dr in famis,ut sup.& infamatus infamia iuris & facti nō pôt pñtari nisi sit restitutus per uiam qua restitui pôt, vt di ximus sup.in 16.præce.art.immo plus dico, ꝙ cum im pediat executionem ordinis hoc crimen etiam pœni tentia peracta & propter officium, detur beneficium, nescio videre, quomodo etiam restitutus ad famam possit præsentari ad beneficium, nisi sibi restituatur executio ordinis, sed an hoc scilicet, quod etiam per acta pœnitentia sodomita non habeat executionem ordinis sit uerum, dicetur proxime in hoc artic. & ex infra

infra dicendis pendet hæc decisio. ¶ Et non mirũ hoc,
q̃a irriti huiusmodi uitio dñr filii diffidentiæ, i. de quo
rum salute est diffidẽdum c. ut clericorum. & de vit. &
hone. cle. & clericus sodomita patitur pęnam ꝑpetuæ
detrusionis in monasterium, & depositionis, & laicus
excommunicatur, ut in c. clerici. de exces. præla. sed de
ponendi non sunt pũtandi, ut diximus supra in 5. ar. hu
ius q. pri in. nam depositi priuantur beneficiis, ut ibi. ad
quid ergo hmõi deponẽdi beneficio abunt si illis sunt
priuandi? Certe non, ut late dixit Abb. in c. super eo. de
elec. per tex. facilius abdicatur &c. & per illud dictum
turpius eijcitur &c. ut in proximis præce. arti. sæpe di-
2 ximus. ¶ † Immo secundum leges laicus ultimo suppli-
cio punitur, & ultimũ supplicium est ad instar deposi-
tionis, c. degradatio. de pęnis. ut in auc. ut nõ luxurien
tur ʒ̄ na. & gl. in d. c. clerici. pro quo peccato fuerunt
quinq; ciuitates igne ↄsumptæ. Ge. 29. c. & Pe. de Anc.
& D. Abb. in d. c. clerici. & ẽt duę alię ciuitates fuerunt
crematæ ꝑꝑ uicinitatem, & ideo dicebat. D. me. Cors.
illud uulgare post Pet. ibi, qui habet malum uicinum,
hẽt malũ matinũ. hinc dixit Abb. in c. sup his. de uoto.
Papã posse inducere bellum ʒ̄ infideles delinqnẽtes ʒ̄
legem naturę, & eos bonis suis priuare, & de peccato ʒ̄
3 naturã uterq; † iudex ecclesiasticus & secularis cogno-
scere põt, & esse iudex, q̃a hoc peccatũ principr ↄcer-
nit Dei reuerentiã, qui est ↄditor vlis creaturæ: ita ẽt di
cit Inno. & doc. in d. c. clerici. ¶ Dic ẽr, ꝙ abuti fœmi-
nis & masculis iudicanr a pari. gl. quæ hoc sentit in c.
oẽs causationes 32. q. 7. & facit quod habetur in dicta
auct. ut non luxurientur ʒ̄ naturam. & bonus tex. in c.
in archiep̃atu. de rapto. dr ẽr, ꝙ flagiria, quæ ʒ̄ naturam
probantur, sunt grauiora quibuslibet incestis maculis,
c. flagitia. 23. q. 7. & dicit imperator, tale crimen pesti-
lentias & tempestates inducere, ut in d. auc. ut nõ luxu
rientur ʒ̄ naturam, dr ẽt qui puerum corrũpit morte
punitur, de pœ. di. 1. c. qui puero. ſm gl. in d. c. flagitia.
& de isto peccato scribit late Ang. doc. & corregnicola
S. Thomas, 2. 2. q. 44. art. pen. & ult. & est pulcher tex. in
c. adulterii malum. 32. q. 3. & bona glo. in cap. extraor
dinaria 35. q. 3. & Inno. & ibi scrib. in c. 1. de adul. & pul
chre. text. in §. item lex iulia. insti. de publi. iudi. & hr in
d. c. in archiep̃atu. de rectoribus. hoc uitium multũ fre
quentari apud Sicu. ut ẽt dixit Bellẽci. in add. ad Abb.
in d. c. clerici. de exces. præla. qui dicit quod Siculi so-
lent rñdere ad illum tex. eos hoc non fecisse, nisi com-
pulsi a sarraceni. Adducitur ẽt, nam sodomita nõ põt
postulare pro alio ſm Archid. in §. tria. uers. infames.
3. q. 8. & silr masculi mulieb. passi pro alio postulare
non pñt, tex. in l. 1. §. remouet. ff. de postulan. & in d. §.
tria. uer. infames. quo ergo dabitur sibi beneficium, cũ
non possit illud defendere? & iõ dicit Philos. in 2. ethi.
quem refert S. Tho. in 4. sentent. disti. 41. q. 1. art. 4. post
med. luxuriam ʒ̄ naturam esse bestialem, quod ego
non assentio, sed multo turpius, cum nec bestiæ illo ui
tio utantur. ¶ Et licèt uideatur ab re, tñ ob atrocitatẽ
huius criminis ponam in isto 18. art. duo dubia, q̃ alias
Paduæ disputaui, dum essem scholaris meo duce, &
auriga existente dño bon Iacobo Scoto Patauino. V. I.
D. excel. de quo in hoc opusculo aľs uerba feci. nam ut
hoĩes ab hmõi reatu se abstineant, semper sunt ↄgrua
& in oĩ loco dicta ʒ̄ hoc uitium. parcant ergo mihi le
gẽtes si a materia iurispa. exire uideor, dicit tñ Raymũ
dus in sua summa pœnitentiali. cap. 47. doctores eccle
się ob detestationem huius criminis de eo loqui non
audere, ne os docentium vel aures audientium polluã
tur, seq; audiuisse a plerisq; sapiẽtib. angelos Dei ab his
q̃ de hmõi uitio loqnunr, se elõgare, q̃diũ sonus uocis
extendir, & alibi dixit August. non solum opere, sed ẽt
sermone huius criminis aerẽ infici: & dicit tex. inst. de
publi. iud. nephandã hãc esse libidinẽ, & iõ Bar. in l. cũ
vir nubit in fęminã. C. ad l. iul. de adu. dicebat, illam le
gẽ sup hoc crimine loquentem non esse legendã, quẽ
referũt doc. in d. c. clerici. de exces. p̃l. q̃a de hoc crimi-
ne loq̃ nõ est honestũ, tñ ut sup. dixi, ne tã frequẽtis fa-
cinoris pęnæ incognitæ transeãt uolui sup. dicta, & in-
4 fra dicenda. licet extra materiã hic apponere. ¶ † Et pri
mũ dubiũ de quo quærã de dunb. in hoc crimine erit,
an q̃uis occultus taliter criminosus ẽt post peractã pœ-
nitentiam sit priuatus executione ordinũ suorũ ipso iu
re: & in hoc tremebũdo dubio & mirabiliter importã
ti esset ↄcludẽdũ ꝙ sic: ita. n. formaliter uoluit Host. Io.
An. But. & cõiter scriben. in d. c. nisi cũ pridem. de ren.
in r. rñ. in gl. magna. ubi enumerant hoc crimen ʒ̄ na-
turam inter alia crimina occulta priuantia delinquen
tem executione ordinis habiti ẽt post peractam pœni-
tentiã: & ultra eos idem sequutus est Spe. in ti. de dispẽ-
sationib. §. iuxta. uer. sunt quoq;. & Archi. Dom. & Præ
po. in c. de his. el 2. 50 di. & ẽt Abb. & Io. de Ana. in c. li-
cèt. Heli. de simo. & Maria. Soc. in repe. c. ad audientiã.
7. q. prin. in 8. col. in ver. item sodomita. de homicid. ex
quo ergo tanti patre, hoc tenent, a cũi opin. nõ est re-
cedendum l. 1. ibi, crebrior apud ueteres. de offi. q̃storis.
c. nouimus. ibi, opinio a plurib. approbata. de uer. sign.
no. Bar. & alii in l. fi. de pęna iudi. quia male iudicauit.
& Io. An. & alii in c. 1. de constit. cum si. ¶ Secũdò pro
hac conclusione vr tex. a prædictis doc. cõiter allega-
tus in c. clerici. de exces. præla. ibi, si clerici fuerint, deij
ciantur a clero, uel ad agendã pęnitẽtiã in monasterijs
detrudanr, quæ verba vñr sapere declarationem pęnę
incursæ, & præsupponunt priuationem iuris præcisis
se, quo casu licèt priuatio sit facta a iure: tñ adhuc req-
rir snĩa declaratoria & executoria facti, tex. est in c. cũ
ſm leges. de hære. li. 6. & in cle. pñti. de censi. & in l. eius
q̃ delatorẽ. & ibi Bart. in l. respon. ff. de iure fisci. notat
Ioan. And. & Domi. in c. 1. in fi. de homi. li. 6. cum si. su-
pra alleg. per Alc. in apost. ad Bar. in d. l. eius. qui delato
rem. & ꝑ Ang. & Mod. in trac. malefi. in uerbo q̃ iudex
uidens ꝙ inquisiti. col. 5. & 6. uers. quæritur tñ ad satuti
5 tatem. ꝑ Fel. in c. Rudulfus. in ult. char. de rescri. ¶ † Ter
tiò ad idẽ: nam omne crimen, qđ ipso iure inducit infa
miam ciuilem, priuat ipso iure executione ordinis etiã
post peractam pœnitentiam, tex. iuncta glo. in c. q̃ cri
mẽ. 6. q. 1. glos. magna cõiter approbata in c. nisi cũ pri
dẽ. in prin. de renun. gl. c. penul. de test. gl. in c. ex diligẽ
ti. in verbo. infamia. de simonia. Et idem ↄcludũt oẽs
p̃all. doct. tenentes istã partẽ per tex. in c. Euphemium
§. hinc colligitr 2. q. 3. ubi est illud Gelasij & Stephani,
licèt ꝑ pœnitẽtiam aĩam saluare possimus, infamiã tñ
abolere non possumus, sed crimen ʒ̄ naturã inducit in
famiã ciuilem ipso iure, ergo sequitur conclusio, ꝙ ta
le crimẽ priuet ipso iure executione ordinis ẽr post per
actã pęnitentiã. ¶ Quartò in dubiis quis in foro aĩæ po-
tius debet se iudicare s irregularẽ q̃ nõ, casus est forma
lis in c. ad aures. in fi. de æta. & quali. & in c. significasti.
lo grãde c. petitio c. ad audiẽtiã. & ibi not. doct. de ho-
micidio. & c. illud. de cler. excom. min. cũ ergo in casu
nostro negari nõ possit, nos saltim esse in casu dubio,
ut patet ex p̃dictis, interpretrãda est igir irregularitas &
priuatio executionis ordinis ex tali crimine ʒ̄ naturã.
¶ Sed quamuis p̃dicta ante factum essent prædicãda &
imitãda, tñ post factum & casum occursum ʒ̄riũ pos-
set determinari, nec ut uerbis tex. utar in c. fraternita-
tis. 34. di. qualitas nostri tꝑis antiquam patitur manere
censuram, si enim Deus auctor uniuersi benignus, &
misericors est, qd inquam adeo crudeles & asperi esse
debemus? ut aľs dixit B. Ioannes Chrisostomos in c. al
ligant 26. q̃õ. 7. & ad demõstrãdum hanc ueritatẽ mo
ueor infrascriptis fundamentis. ¶ Et primo. certum est
quẽ non priuari executione ordinis recepti uel recipiẽ
di nisi ubi est hoc a iure exp̃ssum c. ex parte. M. ibi, qm̃
igir canones sanctorũ patrũ hũc a sacri altaris admini-
stratione ꝓhibẽt, de corpore uitiatis. & tex. apertior in
c. is qui. in prin. de sen. excõ. in 6. ubi summi pontifices,
interrogati, an aliqui delinquẽtes essent irregulares, &
executione ordinis priuati, rñderunt ꝙ cũ hoc a cano-
nib. non sit expressum, illam pęnam nequaq̃ incurrũt
& nunq̃ priuationẽ fieri ipso iure, nisi sit a canonib. ex-
pressum, doctrina glo. in c. 2. in verbo suspensus. de vit.
&

& hone.cleri.& gl.in c.cum uos.de offi.ord.Inn,in c.in
ter di lectos.post prin.de excep.& in c.bonę el 2.in uer
bo post mortem.de electio.Abb.in c.querelam.de iure
iur.& in c.fi.post gl.de iurepatro.immo dixerunt elegā
ter Ric.& Io.Sco.in 4.sentē.dist.7.q.ꝙ si talis priuatio
executionis ordinū,& irregularitatis nō est a canonib.
expressa,nō debet aliquatenus aliquibus argumentis a
doctoribus interpretantibus induci,quia pęnę semp
sunt restringendę,& subdunt doctores habere auctori
tatem ēt interpretandi canones nō aūt cōdendi nouos
& statuendi pęnas a canonib.nō expressas,sed in termi
nis nostris nullus in iure canonico uel ciuili usquā mi-
hi se offert de hoc tex.priuationē executionis ordinū
uel irregularitatē īducēs.īmo oēs doc.mouent gbusdā
argumētis nō cōcludentib.& remotissimis,ut in respō
sionibus ostendetur.nō est ergo aliquatenus superstitio
sis doctorum opinionibus,tā grauis pęna a canonibus
nullibi expressa de nouo ialiter introducēdo,unde suc
cedit illud quod alibi sapienter dixit Gratia.in c.sanæ.
uersi.nec q squā 15.q.3.cū generaliter legibus hoc cis sit
pmissum,nisi quis specialiter aliqua lege id prohibitū
ostendat eius distinctio locū nō hēbit.& dixit Bea.Au-
gusti.in suis epistolis transportatis in c.noli.& in c.neq;
& in c.ego solis 9.di.Cæteros aūt ultra canones ita le-
go,ut q̄talibet sanctitate q̄ue doctrina polleant,non
ideo uerū putē.qa ipsi sic ita censuerūt,sed qa mihi p
alios auctores uel canonicas uel pbabiles rōnes qđ a
uero nō abhorret persuadere potetunt.& dixit Stepha.
V.Pontifex maxi.in c cōsuluisti.2.q.5.qđ sctōrum pa-
trū documento sancitum nō est,superstitiosa adinuen-
tione nō esse psumendum.& dixit tex.in ca,lex diuina.
in fi.27.q.2.cur prohiberut quod phibendū nunq̄ san
cta scriptura declarat,sed mundanæ leges de hmōi ali
quid dicūt,& dixit tex.in c.denique 26.dist.quæ.n.tō
est,quod canonib.determinatū non est defendi?Est.n.
magis opinione uacua iactari,q̄ aliqua roborari aucto
ritate.& dixit tex.16.q.1.c.sunt nonnulli.nullo dogma
te fulti audacissime qdē zelo magis amaritudinis q̄ di
lectionis inflāmati &c.& dixit alibi tex.in §.considere
mus.in auct.de trien.& semis.ꝙ erubescim us cū sine le
ge loquimur.& gl.ī l.sed & licet.ff.de offi.p̄si.redarguit
illos q ēt in defectu legū allegāt opiniones doctorum.
& dixit Arc.in c.nolite.el 1.ad fi.p illū tex.11.q.3.ꝙ nul
li q̄uncunque magno cōmentatori stare tenemur,ni
si probet opinionē suā auc.scriptura,& dixit animose
do.Car.cōsi.78.nunq̄ se uoluisse alicui credere,nec Io.
nec alteri q̄uis magno cōmentatori,nisi quatenus eo-
rum rōnes urgerent.& dixit Bal.in quodā suo ꝯsi.inci.
super eo.ꝙ in difficultatib.explicādis debemus īcedere
p uiā salicatā textu & nō opinione.beatus uero Hiero.
in plogo bibliæ ait.hæc,q̄ sunt ipsa ueritas doctus Plato
nescinit,hæc Demosthenes eloquēs ignorauit.vñ ꝯ do
ctores loquētes sine auctor.inuehit Apostolus ad Ro.c.
12.dicēs multos curiosos q̄rere plura sapere q̄ oporteat
trāsumptiue in c.sit rector 43.di.c.1.de renū.li.6.& di-
xit idē Apostolus ī epła secūda ad Ro.cuius uerba sūt
in c.nec mirum.1.colu.26.q.5.ꝯ tales.ueniet enim tē-
pus in quo sanam doctrinam nō sustinebūt,sed ad sua
desideria coaceruabūt sibi magistros pruriētes auribus,
& a ueritate auditū auertēt,& ad fabulas cōuertēt &c.
& ex istis stat cōclusio in casu nostro,talem criminosū
nō incurrere aliq̄ irregularitatē uel priuationē execu-
tionis ordinū,licet aliq doctores p prima parte allega-
ti hoc dicere uideantur,& hoc ex eo,qa nusq̄ canones
istud expresserunt.Secundo arguit̄ nā crimina occul-
ta q̄tumcūq; ardua a Deo delent pęnitentia,ut nulla-
tenus impediant executionē ordinū,casus formalis in
c.p̄sbyteros.ad fi.& in c.de his uero.50.dist.c.quæsitū.
de tēp.ord.c.ex literarum.de apost.qūo ergo dicemus
in casu nr̄o tale crimen occultū pręsertim post peractā
pęnitentiam impedire ordinis executionem?¶ Tertio,
nō uagando,de hoc est tex.in c.ex tenore.de tēpo.ordi.
iuncto c.clerici.de exces.prælа.nā in c.ex tenore.dr̄ ꝙ
ille qui cōmiserit crimen,ponitur hoc mō,ut si sit ma-
nifestum inducat degradationem.si est occultum pę-
nitētia peracta ad executionē ordinū receptorū & pce
ptionē aliorū nullo mō prohiberi dēt,coniungaī mō
iste tex.cū tex.d.c.clerici.ubi proprie dicit,pęnā clerico
rum committentium hoc facinus esse degradationem
vel d̄positionē,si reperti fuerint eo crimine laborātes,
& ibi ille tex.nihil determinat,q̄do non fuerint reper-
ti,sed occulti,& hunc casum de occultis supplet,& de
terminat d.c.ex tenore.nnū.n.ius suppletur & determi
naī p aliud l.nō est nouū.l.& iō l.sed & posteriores.ff.đ
legib.c.sup qōnum.in prin.de offi.deleg.& casus omis
sus ab uno text.remanet in determinatione alterius.
text.in l.si cum dotem.in princ.ff.sol.mat.c.cum ex
pediat c.ꝯstō.de elec.li.6.cū si.standū est igitur in casu
nr̄o determinationi d.c.ex tenore.ut talis occultus cri
minosus post peractam pęnitentiā ab ordinis sui execu
tione nullatenus repellaī.¶ Quartò,& vltimo ut corre
spondentib.aduersantib.rñdētib.apertius præsens sol-
6 uaī qō†nā ēt infamia iuris proueniens a crimine occul
to tollitur pęnitentia,sm gl.in c.illi qui.6.q.1.alle.tex.
in c.penul.& fi.de temp.ordi.idem uult gl.penul.in c.
presbyterum 15.q.5.& constanter firmat Archid.post
glo.c.fi.22.dist.subdens se credere hanc sn̄iam ueram.
& idem sequitur Archid.in c.ipsi apostoli.ad finem.&
Goffr.de Trano,& Hostien.in summa de tēpo.ordi.§.
& cui.uersi.prima regu.ubi notanter probaī ista maior
per tex.in d.c.his.el 2.50.dist.& c.fi.de tēpo.ord.ubi ge-
neraliter dr̄,periuros occultos post peractā pęnitentiā
habere executionē suorum ordinū,& ad maiores pos-
se ascendere,ut ibi.& diximus in præced.15.art.præsen
tis.q.& tñ periuri sunt regulariter infames,ut in auct.si
quis maior.C.de transac.probatur ēt illud assumptum
in c.qm̄ multi.14.q.4.& in c.præterea.de usur.ubi dici-
tur,clericos usurarios non esse sui officij,& clericalis or
dinis priuatos,nisi tunc tm̄,qn̄ inuenti fuerint,& moni
ti negligētes se corrigere,& tñ tales usurarij sunt ipso iu
re infames infamia ciuili,ut in l.improbū fęnus.C.de
his qui not.infa.c.infames.uersi.porro 3.q.7.c.inter di-
lectos.de exces.præla.q̄uis iam diceretur talē facinoro-
sum ī casu nr̄o esse infamē ipso iure,ut dn̄t tenētes par
tē ꝯtriā.uerumtñ ex hoc nō sequiī ullatenus eū esse post
pęnitentiā ordinis executione priuatum,qn̄ est occul-
tus & incognitus,iuxta illud carnem.Si male qđ facias
ne uidearε caue.& aliud uulgare,si non castè,caute.&
no.in capitu.de homine.de cele.missa.& in capitu.cle
ricus solus 81.dist.& in c.nemo.82.q.4.c.unico in fi.de
uoto.lib.6.¶ Nō obstāt ꝯria,& ad primū fundamentū
ꝯriium rñdet,ꝙ licet illi patres istud dicere uideanī,tñ
ex quo ipsi nō mouentur aliqua bona auctoritate,nul-
la sunt fide digni,p ea q̄ laie diximus in primo motiuo
partis negatiuæ.¶ lrē rñdeī,nullū illorū doctorū istud
aliqualiter determinare,nam oēs ibi allegati p eorum
opinione allegant tex.In c.clerici.de exces.p̄la.sed ille
tex.loquiī,si clerici fuerunt inuēti in tali crimine labo
rare,& tūc dicit eos posse deiici a clero,ita ꝙ cessante
eo ꝙ fuerint comperti in crimine nō poterunt a clero
7 deijci,†nec erunt deiecti ab executione sui ordinis,ar-
gu.n.a ꝯrio sensu est oīum argumentorū fortissimū,vt
in l.j.§.huius rei fortissimū.ff.de off.eius cui man.est iu
ri.c.cū apostolicā.de his quæ fi.a p̄l.sinæ con.c.tō.n.ap-
paret ī corpore iuris tex.aliud dicēs,sed bn̄ est tex.in c.
ex tenore.de tēp.ord.pbās declarationē p̄dictā,ut pro-
bauimus s̄.in tertio fundamēto partis negatiuæ.Succe
dat mō nūc illa uulgaris doctrina,dictū doctorū ḡnali-
ter loquētiū esse intelligendū sm tex.quē allegāt,ut di-
xit Bar.in l.non solū.§.si liberationis uerba.ff.de lib.le-
ga.quē sequiī Ro.consi.111.inci.allegationes.& Fulg.
ꝯsi.101.& Pau.de Ca.ꝯsi.8.& cōsi.397.in antiqs.& Alc.
ꝯsi.32.col.3.in 4.uol.& fuit originalis theorica Io.An.
in c.cū nuncius.de testi.& in addi.Spe.tit.de deleg.§.iā
nunc ante fi.& Abb.in c.insuper.col.3.de testi.& in c.
de his.ad fi.de eccl.ędifi.¶ Nō ob.sm ꝯrium,quia dico
illud nō solū nō obstare,sed etiā hanc partē tueri,nam
ex quo in hac pęna non apparet alius tex.in his termi-
nis

nis nisi ca. clerici. & ille tex. dixit duntaxat, ꝙ si clerici
fuerint repti hoc crimine laborare dijciā a clero & c.
absurdum reuera est dicere p hūc tex. talē facinorosū
occultū & nō repiū esse ipso iure executiōe ordinis pri
uatū: cum nullus sermo, nec uerbū de hoc casu ibi fiat,
immo ēt (ut recpio) ille tex. loqt̃ per uerba importantia
ɔdemnationem: & sic illa reg. in ipso ɔ̃rio allegata loqt̃
& procedit, ubi apparet q̄m ipso iure priuatū: qa tunc
bñ adhuc regritur sententia declaratoria: ut ibi dicit̃;
sed dico (ut prædixi) nō apparere ĩ casu nostro, ideo in
pœnis q̄so fiat benignior interp̄tatio. §. 1. de pœni dist.
1. reg. in pœnis. de reg. iur. lib. 6. l. si p̄ses. in fi. C. de pœnis.
& non inducit̃ irregularitas in casu in quo nō reperitur
tex. exp̄ssus p ea q̄ diximus late s. in primo fundamēto
secūdæ par. huius disceptationis ¶ Non obst. tertium
ɔ̃rium: quia dico illud falsum p ea, quæ diximus supra
in 4. funda. secundæ par. huius difficultatis. item illud
pōt saluari in crimine non occulto, sed manifesto: quo
casu est ēt orta infamia facti. & ideo uident̃ loq ibi alle
gata, ex quo oēs allegāt. c. euphemium. §. hinc colligit̃
2. q. 3. ubi Gelasius & Stephanus Papæ dicunt, licet per
pœnitētiam omnia soluere possimus, infamiam tñ sol
uere nō possum⁹. & sic vr̃ loq illa auctoritas de infamia
facti q̄ nō pōt tolli nec p Papam, nec p principem, nisi
p purgationem, nō aūt loqt̃ illa auctoritas de infamia
iuris q̄ sine dubio posset tolli p Papam, seu p principē,
quales erāt Gelasius de Stephanus de qbus ille tex. loqt̃
ut ipsemet dicit in ipso §. hinc colligit̃. in prin. & in §.
fi. eiusdē. q. & pbat̃ in l. 1. C. de sentē. passis & late notat̃
in c. cum te. de re. iu. cum cōcor. item intelligi pōt ille
tex. añ pœnitētiam, ut dicit gl. in d. §. hinc colligit̃. alle-
gans optimum tex. in c. ɔsāguineorum. ad fi. 3. q. 4. &
sic non obstabit. Item illa auctoritas intelligit̃ de infa-
mia illata p iudicem secularem, q̄ de ɔdigno nō est au
ferēda p Papam, ne turbet aliorū iuridictionem, ut de-
clarat idem tex. inferius in uersi. sed illud Gelasij nō tā
git. igitur ille tex. casum nr̃m, in quo infamia, si qua es-
set, nō est illata p iudicem aliquē, sed a iure illata dr̃, ut
p se paret, & sic oēs allegantes illum tex. sint intelligē-
di in infamia illata p iudicē secularē, uel alio ex p̄dictis
modis s̃m d. tex. quem allegant, p ea quæ diximus sup.
in rñsione ad primum ɔ̃rium. ¶ Item rñderi pōt & ali-
ter. s. falsam esse minorem ibi reductam. ¶ Non ob. 4.
8 & ultimum ɔ̃rium, † qa negatur illud esse uerum, im-
mo in dubio non est quis iudicādus irregularis, ex quo
non apparet tex. hoc determinans, immo quod fortius
est nec hoc tangens, ut diximus, & pbauimus late in 1.
motiuo 2. par. huius difficultatis. & nō est laudādus, q
timet, ubi non est timendū, iuxta illud. trepidauerunt
timore ubi nō erat timor. c. & si qōnes. de simo. & in du
bijs in quibus debemus adhærere cōsciētiæ, nō dēt de-
esse iudicium rōnis. c. inquisitioni de sent. excō. c. non
solū. de regula. in 6. est. n. reprobata nimia scrupulosi-
tas, ut in c. p tuas. el 2. de simo. l. sed hæc nimium scru-
pulosa. ff. de excu. tut. immo licet adhuc in casu nr̃o es-
set aliqua dubietas, tñ dubietas in cōscientia nō dr̃ face
re ɔ̃ cōscientiā, nisi postq̄ ueritas aperta sibi innotuerit
ita eleganter declarat Bal. in c. fi. col. 3. de cōsue. Bald.
post gl. in c. si diligēri. de p̄scri. Bald. in c. bonæ. el 2. col.
5. de postu. præla. Bal. cons. 245. & cons. 247. & seq. in 3.
uolu. Abb. post But. in c. breui. ad fi. & ibi do. me. Cors.
de iure iur. not. in c. fi de præscri. do. me. las. & Mod. in
l. possideri. §. genera. ff. de acqui. pos. cum suis cōcor. &
ēt in dubiis difficultatib. non est peccatum eligere quā
partem quis uelit, p glo. cum ibi notatis in ca. capella-
nus. de ferijs, not. Inn. & alii post eum in c. ne innitteris.
de cōstitu. Rota. 55. in tit. de rescrip. in antiquis. Ioā. de
Ana. in c. in ciuitate. ad fi. de usu. Aleg cōsi. 1. col. 4. in
2. uol. ¶ Quid dicendum? Tunc ɔclusimus eligēdam es
se post factum hanc partē tanq̄ æquiorē benigniorem
& humaniorē, iuxta l. pxime ibi, si ĩ re dubia benignio
rē interpretationē sequi nō minus iustius est q̄ tutius.
ff. de his quę in testa. delen. & idē formaliter dicit text.
in l. ea q̄. §. in re dubia. ff. de reg. iu. & in l. si fuerit. §. fi. ff.
de rebus dub. & in l. cū in te. C. de fideicom. li. & in c. si
de transac. reg. in pęnis. de reg. iu. lib. 6. ¶ Nec ēt mirū
ista ita distingui, tenendo affirmatiuam ante factū, &
negatiuam post factum, in dubijs. n. articulis ita distin-
guitur, & sic distinguere solent doctores nostri cōmētā-
tes. ita n. distinxit in certo dubio, de quo ibi gl & cōiter
doc. in cle. 1. in uerbo p̄sbyteri. de priui. & Bal. in rub. de
treu. & pa. & distinxit Io. de Im. post Pet. de Anc. in cle.
unica. col. 3. de off. deleg. & Abb. in c. ad nr̃am. el j. de iu
reiu. ante fi. & in c. fi. col. pe. ne clerici uel mona. & late
de hmōi dist. diximus illā declarādo, & pluribus deci-
sionibus ex ca nrtis adornando supra in 1. par. primi li.
in 7. q. prin. in 10 art. de excōmunicato an admittat̃ ad
acquirendum ius pa. & fit illa distinctio ante factū, &
post factū, ut ibi. ¶ Et licet tunc sic ɔclusimus in hoc
puncto, ut supra dictū est, tñ nunc melius cōsiderando
tenerem indistincte ēt in crimine ɔ̃ naturā occulto in
duci priuationē executionis ordinum ēt post peractā
pęnitentiā, & sic irretiti hoc uitio nō posse eligi, nec p̄-
sentari ad aliquod beneficiū, & pro ista mea cōclusione
adduco unum motiuum, quod oritur ex infrascriptis p̄
suppositis. Præsuppono igitur primò, & hæc fuit una ex
alijs qōnibus, & sic secunda, de quibus s. sum loquutus
9 in materia huius pessimi uitij † ꝙ hoc crimen nephan-
dum ɔ̃ naturam inducit impedimentū in matrimonio
ɔ̃hendo sicut aliæ naturales cōmixtiones, & hoc pp
horribilitatem criminis, tex. est apertus a ɔ̃rio sensu: &
ibi apertius firmat gl. in uerbo sæpius, in c. extra ordina
ria 35. q. 3. & ibi doc. superuenientes dicunt illum text.
determinare hanc qōnem, allegant ad hoc alium text.
in c. adulter. j. 32 q. 2. & §. hoc autem. in fi. 33. q. 2. quod
quidem admittitur uerum esse pp horribilitatem cri-
minis, & ita loquuntur pręfati iuris patres. ¶ Non autē
tale crimen impediret matrimonium pp affinitatem
aliquam inde prouenientem, quia nulla ex tali crimi-
ne sequitur affinitas. ita firmat D. Car. ĩ c. unico. de spō-
sa. in 6. quem refert, & sequitur do. Præpo. in suo cōmē-
to arboris affinitatis. & idē in terminis Matheus Rom.
& do. Car. in cle. unica. q. 13. de cōsan. & affi. & sequit̃
ēt Archiepis. Floren. in sua summa in 2. par. tit. 5. ¶ Et ē
rō fundamentalis, qa ad ɔ̃hendā affinitatē necessario
requiritur cōmixtio seminis utriusque coeuntis in ua-
se debito saltim in potētia, tex. in c. lex diuina. 27. q. 2. c.
fraternitatis. 35. q. 10. adeo ꝙ nō sufficeret effusio etiā
utriusque seminis facta extra uas deputatum ad hanc
affinitatē ɔtrahendā, ut late dicunt & determinant cō
muniter scriben. in d. c. extraordinaria. & doc. in c. fra-
ternitati. de eo qui cognouit consangui. uxoris suæ. &
do. Præpo. in dicto suo cōmento arboris affinitatis, col.
4. & ult. cum istud ēt uolunt doct. in c. unico. de spons.
in 6. & Matheus Ro. & do. Car. in cle. unica. de ɔsang.
10 & affini. ¶ † Et ex hoc sequitur correlarium, & ɔclusio,
ꝙ eodem modo, quo inter ɔsanguineos, & affines de-
scendentes & ascendentes in infinitū est phibitū ma-
trimoniū, & inter trāsuersales usque ad quartū gradū
ɔsāguinitatis & affinitatis, ut in c. nō dēt. & in c. fi. cū
ibi not. de cōsang & affi. cum concor. ibi datis p Mod.
ita etiam pp horribilitatem huius criminis talis prohi
bitio coniugij extendatur, ut doctores prædicti uolunt
11 qd̄ est notandū. ¶ † Scđo p̄suppono, impedimentū cō-
sanguinitatis uel affinitatis siue sit secretum siue publi
cum impedire matrimonium ɔ̃hendum, & dirimere
iam ɔ̃ctum, ut in iuribus proxime adductis, & per totū
de consangui. & affi. & in titu. de clande. despon. uerum
tamen est cum secreto impedimento facilius dispen-
sari maxime ĩ affinitate quę procedit ex uia fornicaria,
ut per doct. in locis supra allega. & in c. postulasti. de re
scrip. per do. Feli. & faciunt nota. in ca. uestra. de coha.
cle. & mulie. & hodie in literis apostolicis iubilei pro fa
brica basilicę principis apostolorum clare apparet, qa
in impedimētis affinitatis occultis facilius dispensatur
12 ēt in proximiori gradu & nō sic in notis. ¶ † Tertiò prę
suppono inter ecclesiā, & illius prælatum inter ordina-
tū & ordinem, & similes ɔ̃hi matrimonium spirituale
doct.

doct. in c. 2. de transl. epi. ubi Abb. in antepe. col. & Bu
tri. ibi in 2. no. & in 3. col. & dixim. late supra in 1. part.
1. li. in 9. q. prin. in 2. art. in rñsione ad septimum argu.
13 partis reprobatæ. ¶ †Quartò psuppono ualere arg. de
matrimonio carnali ad spirituale c. sicut abñs. 7. q. 1 c.
1. 2. & per totũ. de transl. epi. & glo. in uer. cum. n. in ca.
nuptiæ. 7. q. 1. cum alii allegatis supra in d. 1. part. 1. li. 9.
q. prin. in 2. art. in 7. motiuo partis. quã nõ tenui. & licèt
p ea quæ diximus in d. 2. art. in rñsione ad d. 7. motiuũ.
plures possent dari instantiæ in quib. hoc arg. non pro-
cedit, tñ ille non militant in casu nño, cũ spirituali ma
trimo. sit maior rõ q̃ in carnali, ꝙ ꝯhens sit sine pecca
to: cum carnalia cum peccato ꝯhi possint, sed non spi-
ritualia: quia iudicium nobis mãducamus & bibiuius
non dijudicantes corpus dñi, teste Apostolo ad Corin-
thios c. 11. ¶ Istis omnib. sic præsuppositis ꝯcludo, ꝙ
sicut hoc crimen ꝯ naturã, licèt occultũ ad instar im-
pedimẽti ꝯsanguinitatis uel affinitatis ob sui horribi
litatẽ (non ex ui affinitatis q̃ in eo non cadit) impedit
matrimonium ꝯhendũ, & põt dici ẽt dirimere iam ꝯ-
ctum. & matrimonium spirituale est ad instar carnalis
ut supra est dictum, ita debet ẽt peracta pęnitentia, nisi
fuerit dispensatum per hñtem ptãtem, q̃uis occultum
impedire pmotionem ad ordines & dignitates, & exe
cutionem ordinũ & per ꝯñs ad bñficia: cum nõ posset
illis deseruire, in quib. oĩb. consistit matrimonium spi
rituale, in quo maior requiritur nitiditas. ¶ Et licèt su
pradiximus pro illa parte nullũ esset tex. & doc. hoc
dicere non posse, & hmõi irregularitatem inducere: in
ego dico de hoc esse tex. apertum in sæpe alle. c. nisi cu
pride. in 1 rñ. ubi apparet clare illum tex. loqui de epo
crimine nñc in ꝯsciẽtia, & sic nõ notoriũ, & tñ licet cũ
maxima difficultate admittatur renũciatio epi, nihi-
lominus qñ hẽt ꝯsciam læsam de crimine, pp qđ impe
ditur executio ordinum ẽt post peractam pœnitentiã
uult ibi tex. eũ posse petere licẽtiã renũciandi epatum
& debere sibi dari & non pro quolibet alio crimine: &
nihilominus sibi loquitur de crimine non noto, sed se
creto in ꝯsciã existente per illa verba in illo tex. appo-
sita, valet, pp ꝯsciam enim criminis cedendi põt licen
tia postulari, & forsan nõ cuiuslibet, sed dũtaxat illius
pp quod ipsius officii executio post peractam pęniten-
tiam impeditur, eũ si oẽs quos arguit ꝯsciã cuiuslibet
culpę cederent, pauci uel nulli in illo ministerio rema
nerent &c. ecce quõ erat secretum crimẽ, & quia tale
qđ impedit executionem ordinis post peractã pœnitẽ
tiam, & sic apparet tale crimen ẽt secretum impedire
executionẽ ordinis post peractã pęnitentiã ut ibi. ¶ Et
si diceres, cur ergo petitur licentia ibi, & eps non dimit
tit epatum, ex quo non hẽt executionem ordinũ. Dico
illud esse pp difficultatem soluendi matrimoniũ spi-
rituale strictissimũ ut est ĩter ecclesiã & epm, iuxta uer
bum dñi. quos Deus ꝯiunxit &c. ut ibi. & plene Abb. in
c. admonet. de renũ. & diximus late sup. in d. 9. q. prin.
1. par. 1. li. in 2. art. in rñsione. ad 7. motiuum inter epm
& ecclesiam proprijssimè & strictissimè esse matrimo-
nium spirituale. & sic vr̃ ibi casus de hoc cõprobãs ꝯsi-
derationem meã, de qua prox. nam cum inter ecclesiã
& epm sit strictissimè matrimonium spũale, ut s̃. est di
ctũ: & non põt aliquo modo separari per auctoritatẽ
pdictã, quos Deus &c. Tñ prima cã separationis est se-
cretum crimen, qđ ẽt post peractam pœnitentiam im
pedit executionẽ ordinis, prout est crimen ꝯ naturam
ibi per doc. enumeratam, & ista crimina dirimunt ma-
trimoniũ illud inter epm & ecclesiã iam ꝯctum, & sic
pro mea ꝯclusione pbat ille tex. maximè iũcta doctr.
Butrij ibi sup gl. in illo mẽbro (qñ aliqui sunt carentes
tit. quò ad rei ueritatem, qui tñ habet aliquem colorẽ
retinẽdi beneficium, ut quia delictũ, vel defectus sunt
occulti, & tales cedere non pñt absq; licentia superio-
ris; quia ille pñtatiuus titulus & coloratus opin. cõi hẽt
instar ueri: quia reputatĩ iste titulus putatiuus uerus, de
elec. c. auditis) & licet requiratur licentia omnino cau
sa dimittendi epatum pp illud crimen: tñ licentia, vt
supradictum est, requiritur pp illud, quos Deus ꝯiun
xit &c. ut Papa utec Dei separet. ¶ Et hoc uult ẽt aperte
Archiep. Flo. in suo trac. de censuris. versus finẽ, in illo
tit. de irregularitatib. ex enormib. & medioctib. crimi-
nib. ꝯctis. ubi exemplificat crimen enorme in homici
dio, simonia, & hæresi s̃m Goff. & quodlibet horũ siue
sit manifestum, siue occultum, dicit impedire promo
uẽdum & deijcere pmotum ẽt post pœnitentiã, vñ cũ
delictũ ꝯ naturam sit hmõi, ut p But. & doc. in d. c. nisi
ergo siue publicum, siue occultum impedit promouẽ-
14 dũ & deijcit iã promotum. ¶ †Est bene uerum, ꝙ si fue
rit occultum, cũ ꝯstet ꝯsciæ, ipsemet erit iudex, ut di-
cit Bal. in rub. de iud. in foro cõscientiæ ipsam ꝯsciam
esse iudicem, actorẽ, reum & testes, unde non poterit
p alium impediri, nec deiici a promotione, prout dr̃ de
suspenso quò ad seipsum, ꝙ debet ipse se mouere a sa-
cris, ut diximus supr. in 10. præced. ar. huius. q. dum tra
ctauimus. an simoniacus pñtari possit, allegando Abb.
in c. accusatus. de simo. unde in hoc casu hic nõ punie
tur, quia non mereat pęnam, ex quo est secretum deli
ctum, sed bñ meretur pœnam, sed nõ punitur, qa igno
ratur. deberet tñ puniri a sua ꝯsciã, ut se abstineat ab
executione ordinũ, quæ in hoc casu est iudex, ut s̃. qđ
si non fecerit, Deum habebit ultorem. Si uero est mani
festũ & pbabile, tũc si opponitur & pbatur, ex quo im
pedit promouendũ, & deiicit iam promotũ, & caret
executione ordinis ẽt pęnitentia peracta, ut s̃. ergo pñ
tari non põt, per reg. turpius eiicitur &c. c. quemadmo
dum. de iureiur. & hoc ꝙ potius impediatur promouẽ
dus q̃ promotus, uoluit pulchre Abb. in c. super eo. de
ele. in 2. col. & uoluit ẽt prædicta Firma in 1. par. 2. li. in
32. q. & diximus supra in 16. art. pñtis. q. ¶ Dico & aliud
uerissimum in hac materia, ꝙ ẽt si non opponatur ꝯ
præsentatum de hoc uitio, ex quo hoc crimen tam pe
riculosum est in foro conscientiæ, ẽt si per aliquem nõ
opponatur, fieri debeat secreta inquisitio ex mero offi-
cio per hñtẽ instituere, non ut puniãt, sed vt pñtatũ nõ
admittat, & ita ẽt per alios hñtes prouidere de benefi-
cijs: cum ideo ante confirmationem electionis uel in-
stitutionẽ pñtati opponitur edictum. ut oĩs inquisitio
fiat ꝯ ꝯfirmandũ, uel instituendũ ẽt ultra illud ꝙ hñ-
tes iura ꝯdicendi ꝯdicant iuxta tex. & ibi no. in c. fi. de
ele. li. 6. & q̃ maximè de hmõi criminib. impedientib.
executionẽ ordinis ẽt post peractam pœnitentiam, cũ
sit periculosum, quia cum pessima pœnitentia exerce
16 rent ordines celebrando beneficiis deseruiẽdo. ¶ †Im-
mo inuinctissimus rex Ferdinãdus de Aragonia Rex
Aragonũ, utriusq; Siciliæ, Hispaniæ &c. pro fide catho-
lica inuictus ppugnator unà cũ regina Helisabeth sua
vxore, q rex regina & meritò nomen catholicorũ pri-
mò acquisiuerunt per quandã eorũ pragmaticã inci.
nos Ferdinandus & Helisabeth &c. hac nostra lege p-
petuò duratura statuimus, inuehẽtes ꝯ sodomitas ma
res & fęminas, non solum statuerũt eos igne cremari,
sed ẽt formidabilib. pęnis mandarunt eorũ officilib. ꝙ
absq; aliqua accusatione, denũciatione, uel instigatio-
ne alicuius ex mero officio inquirerẽt & indagarẽt ꝯ
pdictos, & illos punirẽt, ꝙ si neglexerint, officiales ipsi
punirent pęna ibi statuta vncia ũ mille ultra officiorũ
priuationẽ, & tñ ibi nõ tractabatĩ de eis bñficiandis, ut
in casu nño. Cõclude igit̃, sodomitã, seu uitium ꝯ natu-
ram exercentẽ marẽ vel fœminã ẽt post peractã pœni
tentiam ꝯuictũ vel crimen confessum pñtari nõ posse:
occultũ uerò, ex quo aliter probari nõ põt in foro con
scientiæ, nõ posse pmoueri, eligi, ꝯfirmari, bñficiũ sibi
ꝯferri, pñtari, nec instituti, ex quo etiam caret executio
ne ordinis, in foro uerò canonico & ꝯtẽtioso ẽt pdicta
militant, quia crimen pbari nõ põt, poterit eligi & pñ-
tari &c. sed Deũ habebit ultorẽ, & ita in effectu tene
pp dicti criminis horribilitatẽ. ¶ Quãtopere aũt hmõi
crimen detestabile sit uel uerbis S. Augustini dignosci
põt ultra supra scripta: illo. n. sermone 49. sic inquit. Au
dite Esaiam uobis dicentẽ, uictimarũ vestrarũ plenus
sum eo ꝙ indigne mihi offeratis, ne offeratis igit̃ vltra

sacrificium : quia sabbata uestraincensum uestrum &
solēnitates uras odiuit aīa mea , & oīa facta sunt mihi
molesta: cum extēderitis manus vestras, auertā oculos
meos a uobis, & cū multiplicaueritis orōnes, nō exau-
diam ꝓ eo ꝙ turpitudinē operamini. q̄ nā illa turpido:
nisi quæ immunditia per Apostolum appellaꝰ. Illa de-
niq; est turpitudo, illa summa immūditia, illa summa
miseria a qua Angeli fugiūt, qua demones uidētes ocu
los claudunt, illa.n.est immunditia & miseria quā ma
17 sculi in masculos operanꝰ, † de quib. ēt Apl̄s nō solū q̄
faciunt, sed ēt qui facientib. ꝯsentiuut digni sunt mor-
te, hæc est meritò immūditia , & paulò post, o q̄ abho-
minabile vitium, o q̄ detestabile crimen, o q̄ morrife-
rū dānū, o q̄ pessimum scelus, o q̄ inaudiblie malū. ec-
ce.n. mēbrū Christi nō solum fornicatur, sed ēt mere
trix efficiꝰ. hæc est illa immunditia quā Deus summè
odio hēt, quā detestanꝰ sancti, quā horrēt Beati, quā fu-
giunt illi qui regnū Dei ꝯsequunꝰ æternum. hæc & plu
ra B. Augustinus ad hoc scelus insectandū eodē sermo
ne ad hæreditas posuit. At Ouidius licèt nimis licēter
opere ꝯdidisse dicaꝰ, hoc tñ ēt uitiū abhorrere uꝛ. ait. n.
lib. 2. de arte amandi circa finem. Odi ꝯcubitus q̄ non
utrinq; resoluunt. Hoc est, cur pueri tangat amore mi-
nus. & Tibullus elegia. 4. libri primi . O, fuge te teneræ
puerorū tradere turbæ. Nā causam iuste semper amo-
ris hñt. hæc aūt ideo uolui subnectere, ut cuiq; innote-
scat, uel poeiis qui ab aliquib. īpudici appellanꝰ tale fla
gitium admodū esse exoletū ac spurcidum uideri. Re-
starei ēt uidere, an sodomita testari possit , quod quidē
omitto , quia nullo modo ad materiā nostrā adaptari
pōt, dabiꝰ alīs alibi dicēdi locus. ¶ An aūt sicut ꝑꝑ adul-
terium separaꝰ ꝯiugium quò ad thorū , ita ꝑꝑ crimen
sodomiticum possit separari, uide Innocē. Abb. præ-
po. & alios in cp. maiiti. de adu. & dicit ibi Abb. cōem
esse opi. ꝙ sic: & hæc de tam abhominabili uitio suffi
ciā, ne de eo ulterius loquēdo aer corrumpatur ut sup.

¶ Decimusnonus art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Adulter an possit præsentari.*
2 *Adulter clericus est priuandus beneficiis.*
3 *Adulterium an sit crimen mediocre.*

1 Dubitatur 19. art. † an clericus adulter possit
pñtari ad beneficiū patronatū. &
in hoc est aduertendum: quia tex. in c. at si clerici. in §.
de adult. de iudi. vꝛ hoc crimen connumerare inter mi
nora crimina: & iō deberet dici adulterum pñtari pos
se. tñ Bal. ibi dicit ꝙ licèt hoc crimen non ꝯnumereꝰ
inter enormia delicta: tñ reuera est crimen valde infe
stum clericis & bonis uiris, & turbat honorē matrimo
nij, & famā in qua ꝯsistit decus gentium, auc. de nup. in
prin. colla. 4. & pro hoc do. me. Corse. sequēdo. do. suū
Barb. solēt allegare tex. in l. codicillis. §. instituto filio .
in uerbo filium nostrū interfecit . & alia deteriora fe-
cit. ff. de leg. 2. ubi ꝓbatur virum reputare adulterium
grauius occisionē filii. ita alle. illū tex Iac. de Are. ut re
fert Bal. in l. athletas. §. calumniaror. ff. de is qui no. inf.
& doc. in c. peu. de ꝯsue. li. 7. & tex. in l. pe. C. qui ac. nō
po. loquiꝰ de criminib. grauiorib. & gl. ibi ponit exēplū
de adulterio. adducitꝰ ēt tex. in l. fi. ff. de publica. in uer-
bo aliud deterius fecit, corrupit uxorē. ubi lex reputat
adulterium grauius crimen. Adduciꝰ ēt tex. in l. patri.
& in l. quod ait. ff. de adulte. ubi licet patri uēdere filiū
ꝑꝑ adulteriū, & ideo est de se malū, quia ex nulla cau-
sa pōt iudicari c. & si Christus. de iureiur. adduciꝰ ēt id
quod dixit Bal. in l. fi. C. si cōtra ius uel utilitatem pub.
& in l. 1. ff. de const. prin. ꝙ licèt princeps possit statuere
bannitū posse impuni occidi, uel furtum ꝯ eum fieri :
tñ non poss. statuere mulierem bannitam posse impu-
ne adulterari, & ideo pōt dici adulterium esse maximū
crimen. & tex. in d §. de adulterijs. c. at si clerici. de iud.
uenire implicatiue, qui resultat absonus intellectus, ex
quo nullo iure probaꝰ adulteriū esse minimū crimē: nā
aut ꝯsideramus legem mosaycā, & adulteriū est mor-
te dignū, aut ꝯsideramus legē ciuilē & eodē mō impo
niꝰ pœna gladii l. q̄uis. C. de adulte. est. n. crimen publi.
ut in l. 1. ff. de pub. iud. & in l. 1. C. de adul. erit ergo effe
ctualiter & formaliter crimen graue, sed ꝑ accidēs uꝛ 1
minus quia magis frequētatur, & iō facilꝰ dispensatur
ut per doc. plene in d. §. de adult. ubi ēt an sit maius in-
cestu, uidere ibi, q̄a non est materia nostra , ubi Barbat.
præsertim in 2. & 3. col. quem late sequi scholaris suus
do. me. Corse. in suo repe. ad Abb. in uerbo adulteriū .
in fi. 5. col. cū duab. sequen. ¶ Redeundo modo ad no-
strum, ut oēs doc. uolūt in d. c. at si clerici. in §. de adu.
in ult. col. per Abb. & ꝑ Barb. in pen. col. post Bal. ꝓsup
ponunt adulterū esse priuandum beneficijs : cū q̄runt
an dispensato cū adultero intelligatur dispensatum in
ordinib. & beneficiis habitis & hñdis, q̄a dispēsatio cir-
ca habita & hñda beneficia præsupponit inhabilitatē
ad hñda & priuationem circa habita, arg. l. decē. ff. de
2 uerb. ol & c. uenerabilem. de elec. † & quod adulter sal
tim sit priuandis beneficijs, tenet Abb. post Ioan. in c. q̄-
relam. in prin. 2. col. ubi æquiparat adulterium & per-
iurium, cum ergo facilius quis prohibeaꝰ ab acquiren
do bñficium q̄ priuetur, ut pulchre per Ab. in c. suꝑ eo.
in 2. col. de ele. & dixim. s̄. in 16. ar. pñtis. 9. q. & adulter
sit priuatus uel priuādus beneficio. ergo multo magis
nec pñtari poterit, per dictam doctr. Abb. post alios in
d. c. super eo. ¶ Item adulter est infamis maxime post
sñiam, infamia iuris uel saltim infamia facti ante sen-
tentiā, ut per doc. in §. de adul. ubi in pen. col. Barb. po-
nit conclusionē, ꝑ oē maleficium per qđ de iure ciui-
li irrogatur infamia posse quē beneficio priuari , post
Bal. ibi per alleg. c. ueritatis. de dolo & ꝯtu. c. inquisitio
nis. & c. qualiter, & qñ el 2. de accu. & c. licet. el 1. de si-
mo. l. iudices C. de digni. li. 12. maximè dicit ipse in assi
stentib. principi. C. de condu. & protec. dom. augu. l. 1.
eo. lib. quia reatus oēm adimit honorem l. 1. C. ubi sen.
uel cla. allegar ēt Arch. in c. gñali. de ele. li. 6. & qđ hñr in
c. Maximianus 81. dist. & in c. presbiter, 82. dist. & Barb.
ibi miratur de Bal. ꝙ non allegauerit glos. sing. de hoc
in l. 2. §. miles. ff. de his qui no. infa. ubi tex. priuat mili-
tem infamem militia. & gl. ibi dicit idem in milite cœ
lestis militiæ , adulter ergo cū sit hmōi debet priuari
beneficio, & per doctr. Abb. in d. c. super eo igitur mul
to magis nec pñtari , præsertim cū ꝯclusimus supra
3 in 16. art. pñtis. 9. q. prin. infamē pñtari non posse. ¶ † Tu
aduerte: nam Archi. Flor. in suo trac. de censuris. in tit.
de irregu. in illa rub. de irregularitatib. ex enormib. &
in mediocrissimis criminib. ꝯctis dicit adulterium es-
se mediocre crimen seu delictum, & ideo si est occultū
non impedire promouendum, non deiicere promotū,
nec indigere dispensatione , sed sufficere pœnitentiam
sacralem, allegat c. ex tenore. & c. quæsitum. de temp.
ord. & sic isto casu dicerē adulterū posse pñtari ex quo
crimē occultum. Si vero adulterium est manifestum,
& tunc aut est manifestum per propriam confessionē
delinquentis extra iudiciū factam , & licèt non faciat
quē irregularē, tñ debet suspēdi ab officio & bñficio c.
q̄ sit graue. de exces. præl. & sequuta suspensione nō po
terit pñtari. sicut de suspenso late diximus sup. in 2. art.
præsentis. q. prin. ¶ Si aūt est manifestū crimē adulterij
ꝑ famā deficiēte accusatore uel legitima ꝓbatione, et
licèt nō inducat irregularitatē: tñ dr irretitus infamia
facti, et iō præsentari nō poterit nisi sequuta purgatio
ne canonica, ut illa præstita absoluatur, et si in eo defe
cerit, deponetur c. significasti. de adulte. et diximus su-
pra in d. 16. ar. pñtis. q. prin. cū tractauimus, an infamis
præsentari possit. ¶ Aut crimen fit manifestum ꝑ sen-
tentiā, uel conuictionem, seu confessionē metu probō
nis factā, et ista non inducit irregularitatē , prout facit
notoriū ꝑ euidentiam facti, qđ nulla pōt tergiuersatio
ne celari, cuius testis est populus, et inficiationi nō est
locus, c. quæsitum. de tempo. ordi. et sic non poterit ꝓ-
sentari: quia irregularis pñtari non pōt, ut diximus in
4 art. præsentis. q. prin. ¶ Poterit tamen in isto crimine
velut ī mediocri crimine notario de iure, uel de facto

per

ꝑ epm dispensari in tali irregularitate ſm Inno. & gl. in
d. c. ex tenore. & ĩ d. §. de adulterijs. ꝑ doct. & maximè
Ab. & Barba. ubi late an dispēset in acquisitis & acqui
rendis beneficijs & ordinibus, & an in illisq uel q̄ con-
ferri ꝑ epm non possunt. uide ibi in fi. & ita ĩ hoc passu
concludo.

¶Vigesimus artic. 9. q. princ. 1. partis. ij. Libri.

1 *Concubinarius publicus an possit præsentari. & nume. 3. 5. 6. 7. 8. 21. & 22.*
2 *Concubinarius licèt occultus dicitur esse in peccato mortali.*
4 *Paria sunt, non esse, uel esse & ignorari.*
9 *Suspensus quo ad alios non poteſt celebrare.*
10 *Cautela ut concubinarius dimittat concubinam cum uult promoueri ad beneficium.*
11 *Quis sit modus procedendi cõtra clericos concubinarios, remissiue.*
12 *Iudex a principaliorib. cum uult suspēdere, uel excõicare clericos concubinarios pluribus existentibus.*
13 *Clerici in minoribus an possit conpelli ad dimisendas concubinas.*
14 *Clericus an possit deponi propter fornicationem.*
15 *Iudici electio datur quando uariæ pænæ imponuntur.*
16 *Meretrices tollerantur in curia Romana: ut euitetur uitium sodomiticum.*
17 *Iudex laicus nõ põt inquirere cõtra occultas concubinas clericorũ.*
18 *Concubinatus an sit crimen ecclesiaſticum uel seculare, & an sit permissum de iure ciuili.*
19 *Peccare quis magis dicatur fornicãdo clericus an laicus cõiugatus, ubi magis laicus. & nu. 23.*
20 *Episcopus propter qualificatam fornicationem non eſt deponendus.*

1 Poteſt 20. loco dubitari: †an publicus concubina
rius præsentari possit ad beneficium patro-
natum. Firma. in tract. de epo. in 1. par. 2. lib. in 6. q. q̄rit
an concubinarius possit eligi in epm & ministrare diui
na. & dicit ꝙ non, alle. 33. diſt. c. ult. & in summa, & c.
maritum. & ibi gl. 34. diſt. c. curãdum. & c. pręcipimus.
& c. qualis 30. q. 5. ſm gl. in d. c. maritum. ¶Eſt tñ aduer
tendum: qa habemus tex. in c. ueſtra. de coha. cleri. &
mulic. ubi habeť, licite a clerico fornicario q̄diu tolle-
ratur, nec habet operis euidentiã, audiri diuina & ꝑcipi
ecclesiaſtica sacramenta, a notorio uerò esse abſtinen-
dum non ꝑꝑ sacramenti defectum, sed ad ipsorum for
nicariorum emendationẽ, ut in illo text. & hř ſm sum-
marium Abb. & doc. cũ ergo Firma. loquatur simplici
ter de concubinario, & non distinguit iter notorium,
& notorium, uř male loqui, quia concubinarius tolera
tus admittitur ad officium, & põt sacramenta miniſtra
re, ꝑꝑ quod officium, & sacramenta datur beneficium
c. fi. de rescrip. li. 6. & alibi dř. beneficium esse ſtipẽdiũ
clerici unde uiuat ꝑꝑ seruitiũ c. cps. de pb. & magis cla
re in c. fi. 1. q. 2. ubi hř, ſtipendium satis esse pro laborib.
debitum. unde uř dicendum, ꝙ quousque quis cõcubi
narius, uel alias fornicator clericus toleratur & licite
ab eo percipiuntur sacramenta & audiũtur diuina, po
terit ad beneficium præsentari, & ideo uř nõ fuisse be-
ne loquutum Firma: loquendo simpliciter de cõcubi-
2 nario non subiungendo publico, ut nos fecimus in tit.
noſtri art. ¶†Tamen in hoc eſt aduertendum, nam cõ
cubinarius, licet occultus omnino eſt in peccato mor
tali, & sic saltim quo ad se eſt suspēsus ab officio, ut uult
Abb. & doc. in c. accusatum. de simo. & iõ ipsemet de-
beret se abſtinere ab officio, & abſtinendo se ab officio
nõ dẽt habere beneficium, quod ↄſt ſtipendiũ officij. &
ad hoc faciunt quæ diximus in proxi. 17. artic. huius q.
prin. de pñtando existente in peccato mortali. ¶Qua-
re pro uera decisione pñtis art. essent assumenda quin-
que dubia, q̄ pulchre declarat Abb. in d. c. ueſtra. in 2. &
3 3. col. de coha. cle. & mu. q̄ ego deducã ad infrascriptã
diſtinctionẽ. ¶†Dicamus ergo, ꝙ aut clericus cõcubi-
narius uel fornicator eſt occultus, & tũc qa oĩno eſt su
spensus quo ad se, dẽret se abſtinere a diuinis & a bene
ficijs, qa nõ dẽt de illis uiuere nõ deseruiẽdo beneficijs
ꝑ iura s̃. alle. & sic ipsemet nõ recedendo a malo, & nõ
faciendo se absolui & pęnitentia non peracta non de-
beret permitti se præsentari, ut diximus in existente in
peccato mortali, ubi supra, & cum hoc sit occultum,
non habebit ecclesia de eo iudicare, & ideo præsenta-
4 tus admittetur, †nã paria sunt non esse, uel esse & igno
rari. & ideo Abb. in d. c. ueſtra. in 2. col. in 1. q. dicit, cleri
cum concubinarium siue publicum, siue occultũ sem-
per quò ad se esse suspensum: nec eſt speciale in eo, cũ
idem sit in quolibet clerico existente in peccato mor-
tali, nam nõ debet exequi officiũ, ex quo propter pec-
catum mortale eſt a Deo separatus, ut dicit probari in
c. fi. de cohabita. cleri. & muli. ¶Et addit hanc suspẽsio
nẽ prouenisse principaliter ab Adã, qui immediate cũ
peccauit separatus fuit a gratia Dei 11. q. 3. c. illud. & c.
audi deniq; & ꝑ Inn. in c. si celebret. de cle. excõ. mini
ſtran. alleg. ẽt illud psalmiſtę. odiui ecclesias malignã-
tium. grauissime igitur peccat clericus celebrando, dũ
exiſtit in peccato mortali. c. quotidie. dę cõse. di. 2. & c.
de homine. de celebra. miss. tñ ut s̃. dixi in occulto pec
catore illaqueato illo peccato, ꝙ poſt peractam pęnitẽ
tiam nõ priuer eũ executione ordinum, minime dice-
tẽ illũ præsentari non posse, per c. ex tenore. de tẽpo. or
di. licet ꝑꝑ sui occultã naturã sit qõ seruiens de ueuto,
an possit pñtari, ex quo ipse eſt qui hoc iudicare habe
bit, cũ conſtat in ↄscientia sua, de qua ipsemet & non
ecclesia iudicat, iuxta dictum Bal. in rub. de iud. ut dixi
mus supra in 18. art. præsentis q. prin. dum loquuti fui-
mus de occulto sodomita, qui tñ poſt peractã pęniten-
tiam nõ hẽt executionẽ ordinũ, tex. & ibi doc. in c. nisi
cũ pridẽ. de renũ. & ideo qñ eſt occultus, licet sit suspẽ-
sus quo ad se, ut proxime eſt dictũ, non tñ eſt suspẽsus
quò ad alios, & iõ non peccant alij audiendo ab eo di-
uina, & sacramenta recipiendo, & ꝓxime dicemus in
5 tolerato. ¶†Aut clericus cõcubinarius, uel fornicator
nõ eſt oĩno occultus, quia de eo hř notitia, sed tñ eſt to
leratus, & licet sit suspensus quo ad se ut s̃. eſt dictũ, tñ
licite ab eo audiuntur diuina & sacramenta percipiun
tur, & sic non eſt adhuc suspensus quò ad alios d. c. ue-
ſtra. & ꝓbatur in d. c. fi. de cohabi. cleri. & mulic. uñ di-
cerẽ ad ꝓpositum ipsum, male agere ꝑmittẽdo se pñta
ri, si prius non discedat a peccato, nihilominus si tolera
tur ad officium, quod eſt plus, debet ẽt tolerari quo ad
beneficium, quod datur ꝑꝑ officium & eſt minus, ut s̃.
eſt dictũ, & iõ poterit pñtari. ¶Verum si opponať ↄ̃ eũ
& iudicetur & non se abſtinet incontinẽti concubinã
expellendo, poterit a pñtatione repelli ꝑ infra dicẽda.
6 ¶ † Aut clericus eſt ↄcubinaris uel fornicator nõ oc
cultus, sed notorius per sñiam, uel ꝑ confessionẽ spon
te factã, & ex quo eſt suspẽsus quò ad se, & quò ad alios
ut in d. c. ueſtra. non eſt dubiũ eũ pñtari nõ posse, ut la-
te de suspẽsis diximus s̃. in 2. art. pñtis. q. prin. hinc dixit
Abb. in c. ueſtra. in 2. col. in 2. q. audientes diuina a tali
peccare, qa ueniũt ↄ̃ præceptũ ecclesiæ nõ ꝙ sacramẽ-
tum nõ sit uerũ in se, sed in contemptu, cõtumacia &
inobedientia superioris. unde alibi dicit canon. benedi
ctiones talium clericorũ cõuerti in maledictiones. 81.
di. c. si qui. ¶Et quã maximè hoc procedit, qa declara-
tus ↄcubinarius ꝑ sñiam eſt infamis, nã per sñiam irro
gatur infamia, ut eſt gl. in §. porrò 3. q. 7. & in l. athletas
§. calumniator. & §. seq. & in l. j. ff. de his qui not. infa. &
ponit Abb. & doct. ubi ẽt Fel. in c. teſtimoniũ. de teſtib.
& infamis pñtari nõ põt, ut diximus s̃. in 16. art. præsen
tis. q. & ꝙ concubinarius sit infamis, qñ per sñiam eſt
condemnatus, tenet Io. And. in c. 2. de purgatio. cano-
nica. ¶Aut aliquis clericus eſt cõcubinarius, uel forni-
cator notorius notorietate facti, ut qa habet concubi
nã publicè in domo, qui tamen non fuit ↄdẽnatus, nec
in iudicio confessus, & in hoc eſt ↄsiderandum, an talis
cõcubinarius sit suspẽsus, nõ solũ quò ad se, sed ẽt quò
ad alios, sicut in casu p̃cedenti, & ut refert Abb. in d. c.
ueſtra. in 2. col. sunt duæ opiniones. ¶Vna, ut absq; ali-
qua monitione oẽs se abſtineãt, & non audiant diuina
ab hmõi clerico: & ita uñr uelle multi. in c. sicut. de co
habi. cleri. & muli. & ĩ c. si celebret. de cleri. excõ. mini.
quã sequũtur Hoſt. & Io. An. & But. in. d. c. ueſtra. ut ibi
eos

eos refert do. Ab. ¶ Alia fuit opinio, ut monitio neces-
sario requiratur ad hoc, ut alij abstinere se debeant, &
hanc tenent Vgo. Lau. & Arch. in d.c. si q. 81. di. & Io. d
Ligna. & do. Car. in d.c. uestra. ut eos ibi refert Ab. in fi.
2. col. & mouentur rõne, quia cessante monitione nõ
uř qnem posse habere indubitatā scientiam de ꝯcubi-
natu, cū possit clericus se excusare. ad quod facit d.c. si
qui. ubi dř, ꝙ si maluerint perseuerare in peccato, oēs
abstineant &c. unde ꝑ illud uerbum maluerint vř om
nino esse opus monitione prçuia, ut sic appareat de cō-
temptu & uoluntate sua. ¶ Vnde Abb. ubi uř has opi-
niones cōcordare, ut ante factū sit ꝯsulendū scđm pri
mam opinionē. s. ꝙ nō requiratur monitio, post factū
uero ut euitetur peccatū illorū q se non abstinuerunt,
pōt dici esse ueram secūdā opinionē, licet utraque pos
sit dici uera, & ꝙ nunq̃ incurrant pęnā peccatū audiē-
tes diuina a talibus ante monitionē pp uarietatē opi.
adducit ꝙ not. gl. in c. 1. de postu. prçlatorum. li. 6. & di
cit facere regu. primā. ff. de iuris & facti ignoran. & di-
cit se alias transiuisse cum hac opinione, sed mō meli⁹
de subtilitate iuris cogitando dicit posse distingui, aut
fornicatio est ita notoria, ꝙ nullā hēt dubitationē, si-
cut uidemus in plurib. clericis, qui tenent ita publice
concubinas in domo sicut uxores, & publice nutriunt
filios, adeo ut ipsi ēt nō audeāt inficiari, & tunc credit
eos esse suspēsos ēt quò ad alios, & sic oīno est ab eis ab
stinēdū absque aliqua monitione, & hoc dicit ꝓbare il
lū tex. in d.c. uestra. in fi. ibi, nec hēt operis euidentiam
& melius in c. seq. quod incipit. tua nos. de cohabi. cler.
& mulie. ubi nulla fit mentio de admonitione, & ꝓ hoc
ibi gl. notab. in uerbo ibi, nō ex euidentia. & in uerbo
celeri. q gl. sunt notandę, & hř in c. de manifesta. 2. q. 1.
& in gl. in c. Michael. de filiis presby. quę ponit qualiter
probetur quē esse filium p̃sbyteri. adducit etiam text.
qui uř probare de directo, in c. nullus. & in. c. presbyter
81. dist. requirunt enim illa iura solam euidentiam fa-
cti. non aūt expectationem monitionis superioris. ad-
ducit ēt absurdū quod sequeretur a ꝯ̃rio sensu, ut nun
quā fornicatio uel raro possit esse notoria. ¶ † Si uero
8 fornicatio uel concubinatus nō hēt illam operis euidē
tiā, sed pōt probabiliter tergiuersari. puta q a cōcubina
habitat cū matre clerici, & dicit ipsam esse pedisequā
matris, uel quid simile, puta ꝙ sit seruitrix, & non est ta-
lis ętate uel pulchritudine q bus posset iudicari cōcubi
na, & clericus est infirmus & indiget seruitijs, & tūc ꝓ-
cedit ꝯ̃ria opinio, ut expectetur monitio & eius ꝯtem-
ptus, & hanc putat Abb. esse mētem iurū. ¶ Et ad hoc
non obstāt iura ꝓxima alle. nā ibi exigitur monitio ad
aliū effectū, ut sæpe dixit idē Abb. in d.c. sicut. de coha-
bi. clerico. & mulierū. Si igitur iste talis est monitus &
nō desistit, uel si hēt operis euidentiā, nō poterit p̃nta-
ri, q a nō poterit deseruire beneficio, ex quo diuina quę
ibi celebraret non deseruirent p̃ronis, q præferuntur in
ecclesijs p̃ronatis præ alijs ex iure & fructu honoris ꝓ-
cessionis c. nobis. hoc tit. & diximus s̃. in diffinitione iu-
risp. in fi. primi art. primę q. prin. 1. par. 1. lib. & ideo Ab.
in d. c. uestra. in 3. col. 3. q. dum quęrit, an cōcubinarius
sit suspensus a iure ab officio dicit, ꝙ sic indirecte, quia
non concessis auditoribus non celebrabit. & postea di-
cit s̃m cōem hoc non sequitur, tales sunt prohibiti au-
ditores, ergo nō poterit legere, q a bene poterit, tñ ipse
Abb. facit differentiam & distinctionē, de qua proxime
a ut apparet operis euidentia, aut nō, ut primo casu sit
suspensus ab officio, & celebrando irregularis, & ēt a
beneficio. secondo casu nō erit suspēsus ab officio, nec
a beneficio, nec irregularis, si celebrat ut ibi ipse late te
net ꝯ̃ alios in locis ibi alleg. & maxime ꝑ doc. in c. sicut
9 de cohabita. cleri. & mulie. ¶ † Et licet ista nō sit mate-
ria nostra, tñ possumus dicere, ꝙ sequitur, est suspen-
sus q s quò ad alios. puta ut nulli ab eo audiāt diuina, er
go nec ipse celebrare pōt. & hoc in casu nr̃o, nec mili-
tat exemplū positum per doc. de legente & audiente,
q a ibi prohibitio erat facta auditoribus tm̃ & nō legē
ti, sed in casu nostro nullus discrepat, ut cōclusimus s̃.
in primo mēmbro, concubinarium vel alias fornicato
rē esse suspensum oīno quò ad se, & sequuta postmodū
suspensione quò ad alios in totum erit suspensus, & si-
militer dictū Abb. ēt ex hoc, & exemplū doctoris non.
¶ Dicimus & aliud, nā dato non tñ cōcesso opinionem
Abb. nō militare, ꝙ licet esset suspensus quò ad alios,
nō tñ dicet̃ suspēsus ab officio nec a b̃nficio, dico tñ eū
p̃ntari non posse pp duo. Primum: quia nō poterit ser-
uire ecclesię cū onere patroni, ut s̃. diximus. Secūdum:
q a negari nō pōt, talē ꝯcubinarium notorium ꝑ euidē
tiā operis nō esse infamē saltim infamia facti, ut proxi-
me dictum est, & ꝑ Io. An. in d.c. si celebret. de cle. ex-
com. mini. unde licet non sit suspēsus a b̃nficio habito
tñ bene pp infamiam est suspensus a beneficio habē-
do, ut ꝑ doc. & maxime. Abb. in 2. col. in c. super eo. de
ele. & in c. querelam. de iureiu. de periuro, q non est pri
uatus beneficio acquisito, tñ collatio de nouo sibi fieri
non potest, ut late diximus s̃. in 15. art. p̃ntis q. princ. sic
& in casu nr̃o pp infamiam facti non poterit præsenta
ri ēt sñia non sequuta durante ipsa infamia, ut dixim⁹
supra in 16. art. pręsentis. q. princ. ¶ Potest & tertia ratio
assignari, ꝙ cum quis est suspēsus quò ad alios non pos-
sit celebrare, nā sacerdos minus q̃ duobus p̃ntibus mis
sam celebrare, non potest. statuit. n. Sother Papa, de cō
se. di. 1. c. quoque. ut nullus missarū solēnie celebrare
præsumat, nisi duob. p̃ntibus, sibique rñdentib. ipse ter-
tius habeatur, ut cū dicat dñs uobiscum, & orate pro
me fratres, conuenit ut ipsius salutationi a pluribus rñ-
deat̃, solus. n. presbyter non pōt diuinum officium ab-
sque ministri suffragio celebrare, ut in c. ꝓposuit, de fi
lijs presby. ut late prædicta ꝓsequitur Spe. in lib. ratio-
nalis diuinorum officiorū, in lib. 4. de missa & singulis
quę in missa aguntur, in 8. col. in uersi. sed quęrit̃ utrū,
& in eo. lib. in tit. de salutatione ad populum, ubi loqui
tur de dñs uobiscū, & qualiter sibi rñdeat̃ ab assistērib.
ergo cū q s est suspēsus quo ad alios, & nemo ĩ ei⁹ missa
& officio manere pōt, dicet̃ celebrare nō posse. ¶ Vnū
tñ notatu dignū ñ omittā, qđ dicit Io. An. in c. 2. de pur
gatione canonica. & doct. & maxime Feli. & Moder. in
c. testimoniū. de testi. ꝙ cū in infamia, in qua est concu
binarius, dependeat a uoluntate sua, quia illā tollere po
test, puta concubinā quā hēt abijciendo. auferet eius in
famiam ab eo, & requirunt̃ tres monitiones, anteq̃ pri
uetur beneficio, & sic ex hoc colligitur, concubinatiū
licet infamē cessare facere infamiā, abijciendo concu-
binā, cum hoc stet in eius potestate, & iō non requiret̃
restitutio, nec purgatio, & sic poterit admitti ad colla-
tionē p̃ntationē, uel aliā prouisionē, quod tñ non est in
famia prouenieute ex alijs criminib. puta ex furto, ho-
micidio, & sĩlib. q a non stat in p̃tāte infamati tollere
infamiam, ex quo furtū, uel homicidium commissum
erat, & ideo in illis nulla requiritur monitio, ita docto.
10 vbi supra, & Domi. in c. p̃sbyter 2. q. 5. ¶ † Sit cautus er-
go ꝯcubinarius. cū uult ꝓmoueri ad beneficium, ut di
mittat ꝯcubinā, uere dico & non ficte, & non reuertat̃
ad uomitū, ut dicit Abb. in d.c. testimonium. de testib.
11 & non erit infamis, & poterit promoueri. † Quis aūt sit
modus ꝓcedēdi ꝯ̃ clericos concubinarios, ponit̃ ꝑ Ab.
in cap. clericos. per illum text. de cohabi. cle. & mulie.
12 ¶ † Et nota, ꝙ ubi sunt multi ꝯcubinarij, iudex non de
bet oēs suspēdere, seu excōicare, sed dēt incipere a prin
cipalioribus. ut alij eorū exēplo perterriti arceant̃. Ab. in
13 d.c. clericos. ¶ † Et an clerici in minorib. compellant̃
ad dimittendū concubinas, in c. sicut. & in c. si aūt. de
coha. cleri. & mulie. & in c. ut clericorū. de ui. & hone.
cleri. ¶ Et ꝙ clerici debeant esse casti uide late & pul-
chre D. Alb. de Trottis in suo tra. de perfecto clerico.
in 2. part. in 2. requisito. ubi ēt an possit clericus ꝯ̃here
matrimonium, & qua pœna puniatur, si ꝯ̃hat, & an
castitas sit de substantia ordinis, & an Papa possit sta-
tuere, ut oēs clerici ducant uxores, uide ibi plene. ¶ Ad
uertendū est ēt, ꝙ si uera esset illa opinio doctorū in c.
at si clerici. de iud. & in c. clericus. & in c. sicut. de coha.
cle. & mul. uolētiū, clericū ꝯcubinariū fore đponēdū.

per

p regu.c.ſup eo.de elec.ubi Abb.facilius quem nõ ad-
mitti ad bñficium q̃ priuari, p c. quemadmodũ. de iu-
reiur.& illam aliam reg.facilius abdicat̃ a nobis ius q̃-
rendũ q̃ quæſitũ.ſi igit̃ ueniret deponẽdus ad quid pũ-
taretur,cum deponeret̃,poſtea?Certe fruſtra.¶ Tamen
ego pulchre hic recitabo quę ponũt doc.in d.c.at ſi cle
14 rici.& maximè Barba.poſt alios† nam ibi q̃rit̃,an pro-
pter fornicationẽ clericus deponi dẽat.ubi do.An.poſt
Goff.de Trano in ſua ſumma de coha.cle.& muli.cõ-
cludit ꝙ ſi eſt notoria, ſcãdaloſa & ꝯtinuata eſt digna
depoſitione.p c.q̃ ſit.de exceſ.p̃la. & p c. ex parte. A.de
teſti.& gl.ĩ c.p̃sbyter.81 di.¶ Si aũt non hẽr iſtas quali-
tates,& tũc ſi committit̃ cũ moniali idẽ eſt,facit gl.ĩ c
uirginib.& in c.ſi ep̃s.& in c.ſi rapuerit.& ĩ c. ſi qua mo
nica 27.q.j. Et idẽ ſi cũ uirgine,vel cum nupta propter
ſtuprum & adulterium 81.diſt.ſi qs clericus.2.q.7.c.la
tor.idem ſi cũ cõſanguinea,vt ibi notat̃:& cũ filia ſpiri-
tuali,uel cũ ea q̃ ad pœnitẽtiã recepit 30.q.j.c nõ debet.
¶ Idem ſi cũ ſoluta & uirgine ſi eã dixit in uxorem de
facto 34.di.c.fraternitatis.81.diſtin.c.ſi quis a modo.e.
2.q cle.uel uon.ſi uero non ducit illam ſolutam in vxo
rẽ,nec cõcurrũt aliqua de ſupraſcriptis qualitatibus:
tũc ſi eſt in ſacris:qa ibi eſt annexum adulterium ſpiri-
tuale c.fraternitatis.de frigi.& malefi.deponit̃,ꝙ idem
tenet Pau.in cle.j.de of.ordi.& facit c.in multis.de æta.
& quali.ſi nõ ẽ ĩ ſacris, licèt de rigore eſſet deponẽdus,
no tñ de æqtate.¶ Do.Ab. uerò in dicto c. at ſi clerici.
in j.reſpon.dicit iſta dicta eſſe nimis rigoroſa:qa ĩ c.cle
ricus.& in c.ſicut.de coha.cleri.& mu. mãdat ut forni-
cariũ moneri,& in cõtumaciã ſuſpẽdi,& poſtea in aliã
ꝯtumaciã deponi.& in c.ſi autẽ.eod.tit.dicitur,ꝙ ſi nõ
dimiſerit ꝯcubinã ad tertiam monitionẽ,ep̃s poſſet pri
uare eũ bñficijs ſuis,& interdicere officiũ:& ille tex.vti
tur uerbo liceat ep̃o,& ſic ep̃s ad hoc nõ hortatur,& di
cit debere interdici officiũ, & ſic nõ mãdat deponi. &
& in d.c.ex parte.A.de teſti. Papa nõ mãdat ſacerdotẽ
ſeu clericũ ꝯcubinariũ deponi,ſed priuari bñficio,& iõ
ꝯcludit do.Ab.ibi,ꝙ cũ iura circa fornicationẽ & ꝯcu
binariũ uario mõ diſponãt,relinquat̃ iudicis arbitrio
cõſideratis circũſtãtijs & ſcãdalo inde ſurgẽte & cõſue
tudine patriæ,& ita pęnã imponẽt,qñque depoſitionis,
qñq; ſuſpẽſionis,quandoq; priuationis beneficiorũ,qñ
que interdicere officium,quandoque prius monebit,qñ
que ſine monitione priuabit, ex quo cõſtat de facto.&
ſic uidetur uelle Abb.in hoc ulti. id ꝙ ſupra retulimus
15 uoluiſſe in d.c.ueſtra.in 3.colu.†nã iudici optio dat̃ qñ
uariæ pœnæ imponũtur.gl.notabilis in c.a crapula.de
uita & hone.cle.34.diſtin. c. fraternitatis. & debet sẽp
ad partẽ mitiorẽ declinare:qa pauci,ut dicit Goffre.ꝯ-
ciuis meus,ſine uitio Incõtinentiæ reperiuntur.50.diſt
c.qa tua.nam ætas noſtri temporis hoc nõ patit̃: ut in
d.c.fraternitatis.& melius eſt a deo redargui de miſeri-
cordia q̃ de ſeueritate 26.q.ulti.c.alligãt. & ſic dicit de
bere intelligi Goff.in ſumma.& ibidẽ Hoſt.in tit.de co
habi.cleri.& mulierũ ĩ §.qualiter imponat̃.& dicit Ab.
in c.at ſi clerici.p̃dicta fore notãda: qa iura ſuperius al-
legata uario modo diſponẽtia fecerunt eum dubitare.
¶ Veruntamẽ eſt,do. Anto.in dicto c.at ſi clerici. dice-
re, clericũ ſacerdotem,uel in ſacris cõſtitutum p ſim-
plici fornicatione uenire deponẽdum:qa tunc cenſe-
tur nõ ſimplex fornicatio ſed ĩceſtuoſa. ¶ Io. de Imo.
uero ibi allegat in ꝯtrium gl. in c. Maximianus 81.diſt.
& in dicto c.lator. 2.quæſtio. 6. quas glo dicit per doct.
communiter teneri,& utrobiq̃ p Arch.¶ Do.Barb.aũt
in dicto cap.at ſi clerici.in 37. colu.dicit hunc paſſum
uideri clarum.& ideo nõ indigere diſputatione ex eo:
quia glo.In dicto cap.ſi.aũt.dicit de gratia eccleſiæ eſſe
indultum,ut prius moneantur ad dimittendas concu-
binas trina monitione,& poſtea ſuſpẽdãtur & deponã
tur durãte contumacia,ergo de iure ueniunt ſuſpendi
& deponẽdi:& tamen loquuntur dicta cap.ſi autem.c.
ſicut.& c clericus.& de coha.clerico.& mulie.de cleri-
co cõcubinario exiſtẽte ĩ ſacris,& tamen diſponũt cũ
eo gratioſe procedi.ergo multo fortius erit idẽ in cleri
co uel in ſacerdote cõmittẽte ſimplicẽ fornicationẽ,
ut non deponatur ſm rigorem antiquorum canonũ.
& ſubdit ibi Barba.ſe uidiſſe de facto: cum legebat Fer
rariæ,qđ qdam ruſtici habitantes in diœceſ. Cumacen.
elegerãt in ſuum rectorẽ quẽdã ſacerdotẽ hominẽ ro-
buſtum,& pennæ nigri coloris habẽtem faciẽ magnã,
cum cõditione ꝙ conduceret ſecum concubinã ex eo
quia alij rectores quos habuerãt in dicto loco non ha-
bentes concubinam accedebãt ad ux ores ruſticorũ,&
ꝑpter hoc multos rectores fuiſſe interfectos,& ideo vo
lebãt rectorem ducẽtem cõcubinã, q̃ſiuerũt a Barb. ſi
hoc fieri poterat de iure ſalua eorum cõſciẽtia, & ipſũ
expuliſſe eos a ſuo ſtudio uelut ribaldos.¶ Poſtmodum
Barba.ibi addit,ꝙ per id quod dixit Abb.ut ſupra retu-
limus,concubinarium debere puniri attẽta conſuetu-
dine loci,uidetur qđ mitius ueniret talis ſacerdos pu-
niẽdus:qa ſæpenumero tolerat̃ minus malũ: vt euitet̃
16 maius† vt uidemus ĩ curia Romana tolerari meretrice,
ut euitetur uitiũ ſodomiæ, ꝙ quidem eſt contra.tex.in
cap.qm̃ ait Loth.14.diſtinct.tranſit poſtea domi. Barb.
ibi ad aliud dictum, ꝙ puto uetiſſimum & nouum.iõ
tempore Apoſtolorum,& ſic in eccleſia primitiua ſa-
cerdotes committẽtes fornicationem puniri pęna, de
qua in c.p̃sbyter.81.diſt.& in dicto.c.presbyter 82.diſt.
quia tempore illo clerici conſtituti in minoribus pote
rant ꝯhere matrimonium & illo uti conſtituti poſtea
in ſacris 31.diſtinctio.c.nicena ſinodus,ideo non eſt ad
miratione dignum,ſi puniebãt acrius committẽtes po
ſtea fornicationem:qa grauius efficiebatur peccatum
ipſorum.& ideo dixit dixiſſe Ioan.And.domi.Anto.&
domi.Per.in c.ut clericorum.de ui & honeſta.clerico.
magis puniri laicum coniugatum committentem for
nicationem, q̃ clericũ non coniugatum,& dicit iſtam
uideri eſſe rõnẽ,quare Apoſtoli ſtatuerũt clericos for-
nicatores deponi debere:ſed cũ hodie clerici nõ ꝯhant
matrimonium conſtituti in minoribus,ut eo utãtur ꝯ-
ſtituti in ſacris,uidetur debere ceſſare pœnam fornica
tionis,niſi eſſet qualificata, vel diu ꝯtinuata vt ſupra.
Et ex hoc dicit ipſe ſeq,non recte dixiſſe do.Ant.cõſti-
tutum in ſacris committentem fornicationem uenire-
puniendũ pœna depoſitionis:qa illud fuit ſecũdum ca
nones antiquos,quo tempore militabat illa rõ, de qua
ſupra,propter q̃ pęna erat ſeuerior:ſed hodie illa ſeue-
ritas pęnæ ceſſare debet:quia ceſſat ratio antiquorum
canonum.& ideo in dicto cap. clericus.in dicto c. ſicut
de cohabi.cleri.& mulie.iubetur fieri triplicem moni-
tionem ſacerdoti ut dimittat concubinam,aliàs ſuſpẽ
datur,uel deponatur, & ideo glo.quæ uoluit ibi diſpoſi
tionẽ illam emanaſſe de gratia, uidetur non recte dice
re,immo uidetur emanaſſe propter ceſſantem ratio-
nem prohibitionis,& ſi opponatur de c.ut clericorum
de ui.& hone.clerico.ubi dicitur,prout magis aut mi-
nus peccauerint puniantur ſecundum canonicas ſan-
ctiores,unde uidetur uelle eos puniri etiam ſecundum
ꝙ canones antiqui diſponunt, poteſt reſponderi, debe-
re intelligi illũ tex. de fornicatione qualificata aliqua
de illis qualitatib.de quib.ſ.eſt dictum,& propter hoc
dicit, non eſſe admirandum, ſi tempore apoſtolorum
imponebatur pęna depoſitionis ſacerdoti fornicato-
ri,& hodie imponatur ſm qđ diſponit̃ in d. c. clericus.
cũ ſi.nã cũ in uno ſint grauati clerici,qa non hñt vxo-
res,in alio releuãtur,qa fornicãdo puniũtur tã magna
pęna,ar.l.eũ q.ff.đ iurei. maxime qa faciliter labimur
ĩ peccatũ incõtinẽtiæ tp̃b. iſtis. 50.di.c.qa tua.¶ Sub
dit ẽt ibi Barb qa licet ipſe ſit laicus,tñ nõ ẽ ĩfeſtus cle
ricis,ut uñr iura clamare,& p̃ſertim tex.in c.clericis. đ
immu.eccle.lib.6.q tex.fuit factus ad inſtantiã clerico
rũ Tranẽſiũ,ut patet in literis integris, & originalib. q̃
sũt ĩ archiuo Archiep̃alis ecclæ ciuitatis Trani. ¶ Re-
deũdo igit̃ ad nr̃m,dicit Barb.ſe iudicando,cõſulendo,
& legendo,ſemp libenti aĩo eſſe ſequutũ partem cle-
ricis fauorabilem, arg.c.in ſcripturis 56. diſt. debent.n.
cooperiri peccata eorum inquantũ fieri poteſt,& ita di
cit ꝯſuluiſſe Petrũ de Anchar.Illuſtri & magnanimo

principi domino Caro. de Malatestis, †iudicem laicum
17 non posse inquirere ɔ̃ occultas cõcubinas clericorum
ex quo tenderet in uituperium ipsorum clericorum, &
ipsum Petrum sic dixisse in t epc. c. ea quæ de reg. iur.
lib. 6. in 24. q. quod est bene notandum ad intellectum
gl. c. eos 31. dist. quod dictum dico procedere, si opinio
Legistarum esset uera, quæ uult, cõcubinas clericorũ
esse de eorum foro, sed quia hoc nõ ꝓcedit, ex quo sũt
sub foro ecclesiastico, ut ꝑ doc. in c. cũ sit gñale. de foro
cõpe. & pulchre Firma. in trac. de epõ. in 4. li. in 6. q. cũ
quærit quõ eps possit cum mulieribus cõuersari, uide
ibi pulchra, siue ergo sint concubinæ publicę clerico-
rum, siue occultæ, seculares iudices nõ poterunt de eis
cognoscere, ne ꝑ indirectum uituperetur ministerium
nr̃m, & maxime cum cõcubinatus de iure ciuili uidea
tur ꝑmissus, ut infra dicetur, ergo non per iudices suos
punibiles, & hæc dicta sint in discursu. ¶ †An cõcubina
18 tus sit crimen ecclesiasticum, uel seculare, & an sit per
missum de iure ciuili uel ne, plene ꝑ Ab. post antiquos
in d. c. cũ sit gñale. & ibidẽ Barb Fel. & do. me. Corse. ui
dere cos. ¶ Veniendo nunc ad dicta Barb. de qbus ꝓxi-
me dico, certe eius rõnẽ diuersitatis inter canones an
tiquos & nonos esse nouiter ɔsideratã per eũ, & bene
ꝓcedere & ɔcordare cũ supradictis, ꝙ stante qualitate
matrimonij, quod ɔ̃hebant in primitiua ecclesia, for
nicatio nõ dicebat̃ simplex, sed qualificata, & iõ uenie
bat imponenda pęna depositionis, prout imponit̃ cũ
aliqua qualitas in fornicatione inest, ut s̃. est dictũ. ¶ Et
vltra hoc, qa illa rõ ita intellectã qñ in primitiua ec-
clesia clerici habebãt uxores, ꝙ tũc uidebant̃ clerici ẽt
cõmittere adulteriũ, sed mortua uxore nõ, & tñ pęna
depositionis erat indistincte apposita ĩ primitiua eccle
sia, siue uxor uiueret, siue mortua esset, & sic in hoc nõ
uidebat̃ militare rõ Barb. dico ꝙ in illo casu militabat
adhuc, ex quo nõ dẽt esse in ɔsideratione ille rarus ca
sus, nã ad ea q̃ frequẽtius accidunt iura adaptant̃ l. nã
ad ea. ff. de legi. cũ li. uel põt dici militare aliã rõnẽ ab
illa descẽdẽtẽ, nã cũ potuerit hẽre uxorẽ in iuuẽtute,
ex quo ĩ minorib. ɔ̃hit, & calores luxuriæ iuuenilis po
tuerit cũ mr̃imonio explere merito dẽt postea ɔtine-
re, ꝗbꝫ aũt nr̃is nullo tp̃e possumus hr̃e uxores, & iõ
mitius nobiscũ agitur. ¶ Et ex hoc seqtur dictũ Io. An.
19 do. Ant. & Pet. in c. ut clericorũ. de ui. & hone. cle. †ma
gis peccare laicos ɔiugatos, q̃ clericos nõ cõiugatos es-
se uerissimũ, & ultra eorũ rõnẽ, est alia rõ, qa in mr̃imo
nio iurant illud seruare, & sic illud non scindere per
adulterium. 27. q. 2. quasi ꝑ totũ. & in tit. de eo q duxit
in matrim. qua pollu. ꝑ. adul. & ĩ tit. de adul. ꝑ totũ. uñ
cognoscẽdo aliã mulierẽ uenit ɔ̃ ꝓmissionẽ iuratã in
distincte factã, clerici uero ad sacros ordines ꝓmouen
di nõ iurãt, nec ꝓmittũt indistincte castitatẽ, sed inq̃-
tũ fragilitas humana ꝑmittit, ut in lib. põtificali in tit.
de ordinatiõe subdiaconali, & sic qa nunq̃ habuit, nec
hr̃e põt uxorẽ pollicetur castitatẽ cũ ɔdõ. s. inquãtum
fragilitas humana &c. quæ pollicitatio nõ fiebat tp̃e
Apostolorũ, & in primitiuã ecclesia, qa uel nulla fiebat
ꝓmissio, uel si fiebat excludebatur cũ uxore. ¶ Et cum
hæc alloqueret cũ intimo quodam nobili meo amico
Tran. ɔ̃ hoc dictũ Io. An. But. & Pet. in d. c. ut clericorũ
mores est arg. hoc mõ sæpe audiui a uobis inter cleri-
cũ in sacris, & ordinẽ, inter ꝓ̃sbyterũ & ecclesiã dici ɔ̃-
hi mr̃imoniũ spũale, & pro eius dicto allego doct. in c.
2. de trasla. epi. ubi Abb. in antep. col. & But. in a. no. in
3. col. & ualere arg. de matrimonio carnali ad spũale,
& eɔ̃ c. sicut absens 7. q. 1. c. 2. & per totum de trãsla. epi
Immo est fortius uinculũ matrimonij spũalis q̃ carna
lis, ut oĩa prædicta late diximus supra in 1. par. 1. li. in 9.
q. prin. in 2. art. in rñsione ad 7. arg. partis reprobatæ. &
supra in proximo præc. 18. art. præsentis. q. in 3. & 4. prę
supposito. Si ergo ista sunt uera, & per fornicationem
laicus coniugatus uenit ɔ̃ matrimonium carnale, ut su
pra est dictũ, nonne clericus uxore mũdana nõ coniu
gatus, sed spirituali uenit ɔ̃ matrimonium spirituale?
Certe sic. ergo fortius peccat, & sic non est uera opinio
Io. An. But. & Pet. ¶ Et licet istud arg. uideatur militare
tñ non ob. qa nõ est uerũ proprie esse matrimoniũ spi-
rituale ad instar carnalis, nisi inter epm̃ & ecclesiam,
& nõ inter inferiores & eorũ ordines & ecclesiã, ut late
diximus in d. 2. art. in rñsione ad 7. arg. partis reprobatæ
& iõ non dr̃ uiolari matrimonium spirituale ad instar
carnalis: qa hæc matrimonia spiritualia non sunt illa
ut modo diximus, maximè quia cum ad ordinem pro
mouetur, non promittit indistinctè castitatem, sed in-
quantum fragilitas humana &c. ut supra est dictum. Et
ad præmissorum robur adduco aliud notatu dignum,
nã uidemus, epm̃ esse uerum maritũ ecclesię, ut in c. 2.
& in c. nisi. de trãsla. epi. & diximus in loco s̃. alle. & sic
eps fornicãdo ur̃ cõmittere adulteriũ ꝑꝑ ecclesiã eius
sponsam. gl. in c. si quis amodo. 81. dist. & sic cum ultra
fornicationem sit qualitas adulterij, deberet deponi, ut
supra dictũ est, & tñ doct. nolunt, ꝙ licet ẽt s̃m promi-
20 tiuos canones †clericus ꝑ simplicem fornicationẽ ueni
ret deponendus, nõ tñ eps per fonicationem qualifica-
tã uenit deponendus, ut uolunt oẽs in d. c. at si clerici.
ubi do. me. Cors. dicit istã esse cõem opi. quæ aũt est rõ
huius spãlitatis in epõ, licèt posset dici ꝑꝑ eius dignita
tẽ &c. tñ ego puto rõnem esse nimiam æquiparationẽ
quã hẽt mr̃imoniũ spũale (quod uere cõsistit ĩter epm̃
& ecclam̃) & mr̃imoniũ carnale, q̃ maxima æqpara-
tio facit, ꝙ sicut per adulteriũ non separatur in totum
matrimonium carnale, sed quò ad thorum, ut in toto
tit. de adult. Ita ẽt in matrimonio spũali uero, licèt cõ
mittatur adulteriũ per epm̃, nõ deponetur eps, qa tũc
matrimoniũ in totum separetur, quod fieri nõ põt ꝑꝑ
auctoritatem Christi, quos Deus coniunxit &c. quæ ẽt
habet locũ in mr̃imonio spũali, ut de ea loquitur text.
in d. c. 2. de transla. epi. & in c. nisi cum pridẽ. de renun.
cum si. unde potius dicerẽ ꝑꝑ tale adulterium epm̃ su
spendi ab officio, uel ingressu ecclesiæ ad instar diuisio
nis quo ad thorum, donec egerit pęnitentiam, & eccle
21 sia offensa sibi pepercerit, nota ista, qa pulchra & nõ ɔ
siderata ab aliquo. †Concludẽdo ergo oĩa suprascripta
dicerem clericum ꝑꝑ quãlibet simplicẽ fornicationẽ
seu concubinatum, siue occultum, siue probabilem &
toleratum, siue notoriũ & manifestũ quo ad se esse su-
spensum, adeo ꝙ non debet se immiscere diuinis, & hu
iusmodi suspensionem quò ad se non esse illã, de qua
supra in 2. art. præsentis 9. q. prin. quæ est species censu
ræ, sed illa quæ oritur ex peccato mortali, de qua dixi s̃.
in 17. præce. art. huius q. prin. ubi fuit dubitatũ, an exi-
stẽs in peccato mortali possit pñtari, & ex hmõi suspen
sione quò ad se debere ipsummet clericũ se abstinere
& nõ ꝑmittere se pñtari, nisi ɔfessus & absolutus, ut in
d. 17. art. diximus. ¶ Et idẽ esse dicẽdũ, si ẽ toleratus, ex
quo adhuc quo ad sedẽ suspẽsus, tñ qa uitiari non põt,
ut s̃. est dictũ, in his duob. casibus pñtari poterit. si uero
qs apparet ɔcubinarius ꝑ sñiam uel ꝑ ɔfessionẽ factã ĩ
iudicio, si ꝑ sñiam seruabit̃ sñiam, & iuxta eã ur̃ erit su
spẽsus, uel aliter punitus, & s̃m ipsam punitionẽ nõ po
terit pñtari. ¶ Si aũt tm̃ ɔfessus ẽ ĩ iudicio, dicerẽ ex uir
tute sñię uel ɔfessionis eẽ effectũ infamẽ, & pñtari nõ
poterit, ut s̃. est dictũ. ¶ Deniq; si non erit ɔfessus, nec
sñiatus, sed publicus, notorius, & manifestus ɔcubina-
tius, iuxta exẽplũ Ab. de quo s̃. ex ĩfamia facti euidẽtis
pñtari nõ poterit, licèt sit ĩ eius facultate ab illa ĩfamia
se liberare dimittẽdo ɔcubinã, & poterit pñtari, ut ꝓ-
xime dictũ est. ¶ Tñ omisso casu sñiæ ɔcubinarius nõ
dr̃ suspẽsus suspẽsione censuræ, nõ excõicatus, nõ inter
dictus, nõ depositus, nec aliqua pęna, nisi peccati mor-
talis attritus, & iõ cessãte infamia pñtari poterit, qa ꝑdi
ctæ cẽsuræ in eo nõ existẽtes sibi ꝑiudicare nõ poterũt
nisi sequuta suspẽsione, excõicatione, interdicto, uel de
positione ꝑ sñiam, qa ista facerẽt illũ inhabilẽ, ut pñta
re nõ possit, & sic nõ fornicatio, nec ɔcubinatus ex se,
sed tanq̃ sequela sñiæ & censurarũ facientiũ quẽ inha-
bilẽ ad ɔsequutionẽ bñficij ꝑ dicta supra in qnque pri
22 mis art. huius q. prin. ¶ †Est ẽt bene uerũ, ꝙ aliquo cle
rico concubinario uel fornicatore nõ sententiato de
hoc

hoc pñtato poterit ꝯ eum opponi de fornicatione, uel ↄcubinatu, licet ipse potuisset prouidere ante relinquẽdo ↄcubinam, ut proxime diximus, si uero non relinqt ↄcubinã, & unlt se defendere, & oppositio ꝓbaẽ pñtatio nõ ꝓcedet: qa cũ ex ꝓbatione fornicationis vel ↄcubinatus sine qualitatib. uel cũ quib. qualitatib. ueniret suspẽdẽdus, deponendus, uel aliter pniẽdus non debet admitti ad pñtationem, ꝑ reg. ſ. alle. facilius abdicaẽ a nobis &c. & turpius eiicit &c. ¶ Resultat ex supraſcr. & aliud, ꝙ fornicatione existẽte cũ qualitate q̃ ĩducit depositionẽ suspẽsionẽ, & hmõi, ipso iure repellit quẽ a pñtatione; nõ tñ repellit epm ab epatu: ut supra diximus, ne matrimoniũ in totũ separet. ¶ Restat alia gñalis ↄclo, simplicem fornicationẽ, uel ↄcubinatũ nõ inducere suspẽsionẽ quo ad alios ipso iure, siue occultus, siue publicus, absq; trina monitione & ſñia, nec censuralẽ, suspensionẽ, nec excõicationis ſñiam, nec interdictũ, nec depositionem, nec aliã pœnã, nisi peccatũ mortale, & aliç pęnç sunt imponẽdç & infligẽdæ hoc dictãte & suadẽte ętate nostri temporis & cõis error: & quia cassat rõ rigoris, canonis antiqui, quo tpe clerici uxores habebant, & poterant euitare fornica-

23 tionẽ. ¶ † Et ex hoc sequitur corelarium, magis peccare laicũ ↄiugatũ cognoscendo aliã mulierẽ, q̃ clericus simplr fornicãdo: cũ laicus ↄmittat adulterium, & veniat ꝯ uerũ matrimoniũ iuratũ. clericus uero simplr fornicando nõ cõmitti ꝑdicta, cũ matrimoniũ inter ipsum ordinẽ uel beneficiũ nõ sit verè matrimonium spũale, sed large: uerè aũt matrimoniũ spirituale est inter epm & ecclesiam: ut oĩa ꝑdicta supra late sunt ꝓbata. ¶ Hęc aũt aũt ideo nolui hic subnectere, & illa scire pulchrũ est & quotidiano usui apprime ↄtingẽtia, me aũt insontẽ duxeritis si extra materiæ limen feror, cũ reticenda nullatenus & exterminanda uideantur.

¶ Vigesimusprimus art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 Vsurarius an possit prçsentari ubi quod non, nec eligi, & præsentetur & de crimine usurario apponatur & probetur debet deponi & degradari.

2 Episcopus usurarius debet deponi & degradari.

3 Pœna vsurarii est triplex. & quæ sit.

4 Vsurarius manifestus in hoc peccato decedens debet carere ecclesiastica sepultura.

5 Vsurarius est indignus ad obtinendam aliquam dignitatem, & est infamis ipso iure.

6 Exercens vsuras secundum modum a iure ciuili introductum, an sit infamis.

7 Vsurarius manifestus quis dicatur, remissiue. & nu. 8.

9 Episcopus an posit facere statutum, ut quis posit conuinci de vsura per vnum testem de viso, uel tres de auditu, vel quatuor singulares, vel per confessionem extra iudicium factam coram quocunque.

10 Constitutio regni contra usurarios.

11 Clerici locantes domos suas usuras exercentibus, vel aliquo quocunque titulo concedentes non possunt præsentari.

1 Expeditus de venereis etib. trãseo ad aliud, & sic 21. † dubitatur, an usurarius clericus ad beneficium patronatum pñtari possit. Et Firma. in tract. de epo. in 2. lib. in j. par. in 33. q quærit, an usurarius possit eligi, & dicit ꝙ non. alle. 49. dist. c. de Petro. Immo si factus eps usuras exerceat, debet deponi. ead. dist. c. eps. nec dicit eum posse sacris se immiscere, ead. dist. c. si quis. cum glo. Immo debet degradari, ut ibi. & 14. q. 4. c. qm̃. & ꝑ glo. no. 33. dist. c. maritum, quod dicit fore bene notandum ꝯ clericos usurarios, & hoc idẽ.

2 f. † epm usurarium fore deponendum & degradandũ, uult idem Firma. ibidem in 4. lib. in 8. par. in 2. par. degradationis, in fi. 3. col. ubi dicit eum debere deponi, allega. 47. dist. c. eps. & seq. & gl. in d. c. maritum. & subdit illo casu ẽt debere degradari, alleg. c. si quis. 47. dist. & d. c. quoniam 14. q. 4 & ultra cum clerici usurarij deponi debẽt ab officio ecclesiastico, c. inter dilectos. de excess. prælat. & in c. præterea. de usuris. & uoluit Abb. in

3 c. 1. eo. tit. † Item usurarij triplex est pœna. ¶ Prima usurarij manifesti, ut non admittatur ad communionem altaris. i. ad suscipiendum corpus Cristi, ſm Inno. in c. quia in omnib. de vsu. uel ſm Abb. ibi, ut non admittaẽ ad ecclesiam, qñ celebrantur diuina: quia existentes in ecclesia dñr admitti ad cõionem altaris, & hæc expositio vr̃ melior, ut usurarius robore confusus facilius resipiscat, sicut diximus de excõicato: ut in c. pia. de exce.

4 lib. 6 ¶ † Secunda pœna est, ut manifestus usurarius decedẽs in hoc peccato careat ecclesiastica sepultura, & non sepeliatur in cimiterio ecclesiastico, ne clerici debeant interesse sepulturæ, & hodie illa pœna est acta, qa sepelientes manifestum usurarium sunt excõicati ipso facto. cle. eos. de sepultu. ubi gl. ponit q dicanẽ sepellire, cleri. tñ, an laici associantes uel foueã facientes, seu ꝓpriis manib. in foueã cadauer reuoluẽtes. Tertia pœna est, ut nõ admittanẽ ad oblationẽ faciendam, vñ debet clericus respuere oblationẽ usurarii manifesti. Ita Abb. & alij maxime Ana. in d. c. qa in oĩb. ubi ẽt an possit accipi ab eo eleemosyna, & q dicantur usurarii manifesti, ponit gl. in c. 1. de usu. li. 6. & in c. 2. e. tit. & li. gl. in cle. eos. in uerbo manifestos. de sepul. Io. Ana. & Ab. in d. c. qa in omnib. in fi. Fede. de Senis cons. 8. ¶ Si ergo usurarius est deponendus, non põt cõicare in ecclesia, nec in sacramẽtis, nec alia supra scripta agere, quo ergo poterit pñtari in ecclesia, in qua est celebrãdũ: cũ debeat suspendi deponi ab officiis & ordinib. & priuari beneficio? ut per Abb. in d. c. ꝑterea. & in c. 1. de usu. & licèt non sit ipso iure priuatus, ad quid pñtabitur, ut priuetur? Certe fieri nõ debet ꝑ sæpe alleg. reg. quã ponit Abb. in c. super eo. de cle. non esse beneficium ↄferẽdũ ei qui est illo priuãdus: qa turpius eiicitur &c. e. quẽadmodum. de iureiur. ¶ Item clerici usurarij sunt excõicandi. c. clerici arma portantes. de ui. & ho. cle. ubi plene Abb. si põt excõicari, & excõicatus non põt pñtari: ut in 1. art. præsentis. q. princ. quomodo ergo pñtabitur

5 & instituet. ¶ † Itẽ usurarius est uilis ꝑsona, & indigna ad obtinendam aliquam dignitatem, et ẽt infamis ipso iure, tex cum gl. in l. improbum fœnus. C. de his. q no. infa. ubi glo. intelligit illum tex. & bene, ꝙ sine alia ſñia talis est infamis ĩfamia ciuili ipso facto. & clarior tex. 3. q. 7. §. porro. & uoluit Ab. in c. ĩter dilectos. de excess. præla. et ibi Mod. ¶ Vbi Abb. et alii post eum dubitant: quia tex. in d. l. improbum fœnus. dicit, infamem exercentem usuras vltra numerum permissum a iure

6 ciuili; † quid ergo si aliquis exercet usuras ſm modum a iure ciuili introductum, an ad hnc erit infamis, cũ de iure canonico oĩs modus reprobeẽ, et ius ciuile in hoc non dedigneẽ sequi canones? ut in auth. de ecl. tit. coll. 9. circa prin. et no. in c. quia in omnib. de vsu. et ego tenerem ẽt adhuc vsurarium esse infamem infamia ciuili uel saltim canonica, modo non est materia nostra, cũ ergo infami pñtari non possit, ut diximus sup. in 16. ar. pñtis. q. prin. ergo nulli dbuium esse debet, clericum usurarium pñtari non posse, et multa alia adduci possent, quæ breuitatis causa omittimus. ¶ Ad unum tñ est aduertendum, quia pęnæ prædictæ habẽt locum in

7 usurario manifesto, ut in locis supra all. apparet, † et qs dicaẽ usurarius manifestus, est recurrendum ad loca s. allegata. et ad Ab. et doc. in c. cũ. in diœcesi. de usu. Sed ego dicerem, ꝙ quotiẽscunq; ꝯ pñtatum de usura opponitur et probaẽ, ꝙ quo ad illud pñtari non possit, diceẽ usurarius oĩs ille, ꝯ quẽ hmõi crimẽ erit ꝓbatũ, ut a pñtatione repellaẽ, et ita loquunẽ prima iura sup. all.

8 post Firma. ¶ † Et ob immanitatẽ huius criminis est spãle ad hoc, ut manifestus ille usurarius dicatur, ꝙ usura ꝓbeẽ ꝑ solã famã cũ aliis ar. et talis ꝯ quẽ erũt fama et ar. diceẽ ↄuictus de usura, et poterit ↄdẽnari, et erit usurarius: manifestus, ut pulchre ꝑ Abb. post alios, et ibi ẽt

9 Mod. in d. c. cum in diœcesi. videte ibi. ¶ † An aũt statutum epi, ut ꝑ unũ testem de uisu, uel tres de auditu, seu per quatuor testes singulares, uel per cõfessionẽ factã extra iudiciũ corã quocũq; possit qs de usura ↄuinci ualeat, et hoc inducere possit, ponit Fed. de Senis in consil.

conf. 17. ubi consuluit q non, ut cõiter tenet, quia eps non põt tollere dispositionem iuris cõis, cũ sit inferior e. quod super. de maio. & obed. no Io. And. in simili in c. si. de appel. lib. 6. & in c. ult. de offi. archipre. & hoc uoluit Bal. in l. 1. C. de sac. san. ecc. et in l. scripturas. C. qui potio in pig. habe. ubi dicit, per testes pbari usurarium manifestum, arg. illius l. et sic a Sṗrio superior ut Papa, uel supremus princeps posset hoc faecere, seu Rex hñs supremũ imperiũ. ¶ †Et ideo rex Ludouicus, et regina Ioanna huius regni Siciliæ citra farum, fecerunt legẽ, quę incipit Ludouicus & Ioanna & c. regenti curia & c. nouiter nræ maiestati relatum est, quæ uult, q exigẽte immanitate talis criminis, & quia ut plurimũ fit ita secrete, ut pbari nõ possit, uoluit q ubi ɔcurrit publica fama ɔ̃ aliquẽ de usuraria prauitate, & tres testes fide digni iurati testificant criminatũ ipsum ĩ eos exercuisse usurariã prauitatẽ, nõ obstante q in eodem testimo. sint singlares, & in eorũ causis proprijs quodãmodo deposuisse cognoscant, hẽat, ac si probatũ esset legitime tale crimen, & exinde subsequatur merita cõdẽnatio, & illos iuris psidia nõ defendãt & c. ut ibi. ¶ Et ideo Imperator Federicus huius regni in li. 6. ɔstitutionũ dicti regni in tit. de vsurarijs puniendis, in ɔstitutione incip. usurariorum. imponit pœnam ɔfiscationis bonorũ, & q sit crimen publicũ, & qlibet possit usurarium accusare ut ibi, & idẽ uult titus magnæ curiæ ĩcipiẽs, q nullus admittaŕ ad denunciãdũ aliquẽ de usuraria prauit.

11 & c. ¶ † Adde ẽt, non solũ clericos usurarios põtari nõ posse, sed ẽt clericos locãtes domos suas exercẽtib. usuras, uel alio quocunq; tit. ɔcedunt: quia cum hmõi clerici ipso iure sunt excõicati. c. usurarum. de usu. li. 6. nõ poterunt põtari: quia excõicati põtari nõ põt: ut dixim. s. in 9. ar. põtis. q. prin. & tales esse excõicatos ipso facto ponit ẽt Archic. Flo. in suo trac. de censuris. c. 51. ubi ẽt pulchre & late qui dicantur usurarii manifesti. ¶ Et eodem modo sunt excõicati faciẽtes statuta, q usuræ soluantur, & solutæ non restituantur, & iudicantes sm ea c. le. 3. de usu. & plene idẽ Archie. in d. tract. c. 30. qui si clerici essent, sit põtari nõ possent. ¶ Et sic ɔcludo, clericum usurarium põtari non posse. Et si põtatur, & de hoc crimine opponatur, & probetur a põtatione repellẽdum, nec põtari posse clericum locantẽ domus exercentib. usuras aliquid pro usura statuentem, & sm statuta iudicantem, cum prædicti excommunicati sint ipso iure. Et hæc quò ad usurarios sufficiant.

¶ Vigesimussecundus art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Falsificantes vel per se, uel per alios literas apostolicas sunt excommunicati, & non possunt præsentari.*
2 *Clerici falsificantes literas apostolicas sunt priuati officijs & beneficijs, & degradandi, & curiæsecularitradendi.*

1 Et per ista deciduntur mille att. & præsertim ille q erit 22. † an falsificans literas apostolicas possit põtari, & br̃ dicendum q non, siue ipse falsificauerit p se, siue alter p eo, & ẽt si ipse illis utatur scienter, oẽs. n. isti sunt excõicati ipse iure per uerba tex. c. ad falsariorum. de cri. fal. ubi papa dicit hæc uerba, nos. n. oẽs falsarios literarum nostrarum, qui per se uel p alios uitiũ falsitatis exercent, cum defensorib. & fautorib. sul anathematis uinculo decernimus Innodatos, & sic est ca non latæ sñiæ sm Inno. Host. Abb. Ana. & alios doc. ibi
2 & subdit ille tex. † clerici prædicta faciẽtes sunt officijs & bñficijs priuati, & sic sit ipso iure, & degradandi, & curiæ seculari tradẽdi, & absolutio a prædicta censura papæ reseruatur, tex. de prædictis in c. dura. de crimine falsi, sed excõicati non põt põtari: ut in 1. art. põtis. q & & degradãdi minime: ut in 5. art. huius. q. & priuati bñficiis imò & priuandi non debent admitti ad alia, ut ẽt illis priuentur, ut dicit Abb. in sæpe allegat. cap. super eo. de elec. ergo clarissimum est, huiusmodi falsarios literarum Papæ præsentari non posse, de quibus plene per Abb. Ana. & doc. in d. capit. ad falsariorum. & in d. ca. dura. & per totum. de crimine falsi. & per Archi. Flo. in d. tract. de censu. in 14. & 15. c.

¶ Vigesimustertius art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Criminosus quocunque crimine, an possit præsentari.*
2 *Crimina inducentia irregularitatem quæ sint.*
3 *Crimina inducentia irregularitatem, degradationem, depositionem, beneficiorum priuationem, excommunicationem, suspensionem lata sententia, interdictum, & infamiam, iuris uel facti sunt impeditiua quem posse præsentari.*
4 *Ratio quare infamis non possit præsentari.*
5 *Intellectus. §. nunc autem. 25. dist.*
6 *Crimina quæ enormia, mediocria, & leuie, remissiue.*

Et ne de uno quoque crimine de per se queramus: qa lõga esset hystoria, & uideremur potius faecere
1 tractatum criminum q̃ iutisp. ¶ † Vigesimotertio loco quæro, an criminosus quocunq; crimine in genere põtari possit. Hunc art. vr̃ D. Roch. tangere in suo trac. de iurepa. in uer. honorificum. in 4. princ. in 3. col. in uers. quis aũt dicatur indignus. ubi dicit illum dici minus dignum, uel non idoneũ, ita ut non põtari, nec institui debeat, & ad bñficiũ ecclesiasticũ pmoueri, in quo cõcurrũt ea, de quib. in tex. c. cũ in cũctis. de ele. q dicit esse magistralẽ in materia, unde ad illũ & ad ibi notata se remittit, & ad Abb. in cap. graue. in pen. col. de pb & ad not p doc. maxime D. Fel. in c. querelã de iureiur. & p eundẽ in c. 2. de rescr. ubi plene, & ad q̃ ponit Abb. & scriben. in c. si celebret. de cler. exco. min. ¶ Postmodũ subdit inter cætera fore notandum, quod dicit Cõpo. in c. capitulũ. in c. sed nunquid collatio. de refer. se cõ
2 inuenisse electionem, uel collationẽ factam ɔstituto in crimine non inducente irregularitatẽ, esse nullã, tñ aũt sint crimina ĩducẽtia irregularitatẽ, remittit se ad doc. post gl. in c. nisi cum pridẽ. de renun. & in c. si de temp. ord. & ad d. p do. Maria. de Soci. in repe. c. ad audienriã. de homi. in 7. q. prin. & ita residet D. Roc. ubi sup ¶ Tu br̃ die modo non esse materiam nostram, quæ cria faciant collationem, electionem, confirmationem, uel institutionẽ nullam ipso iure: cum nunc simus in oppositionib. quæ fiunt in põtatione, nam princ. q. nr̃a est q põt põtari, & qui non. ¶ Dicerem bene duo. Primum me credere dictũ Compo. non esse uerum. nã pirrus nõ est irregularis, et tñ dr̃ collationẽ facta pirro esse ipso iure nullã, ut late per doc. in c. querelã. de iureiu. vbi p D. Fel. post alios, sed latius per cũ in c. 2. in 3. col. cum seq. de rescrip. et tetigimus sup. in 15. põti art. huius. q. prin. vnde non puto hmõi rñm uerã: qa data instãtia corruit arg. 1. q. 1. c. sicut urgeri. ¶ Sed dico secũdo et pono reg. in hac materia, ita demũ collationem, et hmõi esse ipso iure nullã, cũ hoc a iure sit expressũm, put vñ de ista reg. argumentari doc. adducti p D. Fel. in d. c. a. de rescri. et per doc. in d. c. q̃relã. et in locis s̃. p D. Roc. all. p qua re facit in arg. gl. c. fi. de in. iu. sed melius facit gl. c. fi. hoc tit. q̃ uult, penã nõ imponi, nisi a iure apponat. ¶ † Veniendo igit ad casum nr̃m, et q̃redo in gñe, q̃
3 cria faciant quẽ inhabilẽ, ut põtari non possit, darem reg. gñalem, ut oĩa illa delicta inducunt irregularitatẽ degradationẽ, depositionẽ, priuationẽ beneficiorũ, ex cõicationẽ, suspensionẽ, uel interdictũ latę sñiæ, de illis tñ hmõi cẽsuris de quib. s̃. in quinq; primis ar. huius 9 q princ. uel illa crimina quæ inducunt infamiã iuris uel facti, semper criminosi talib. criminib. põtari non põt. ¶ De irregularib. degradãdis et deponendis est rõs quia non põt se immiscere diuinis et amittunt bñficia, qa ppofficium & c. vt dixim. s. in 4. & 5. art. põtis q. de
4 illis aũt qui sunt orinandi beneficijs, q nõ possint põtari, est ratio illa quã ponit Abb. in sæpe alle. c. sup eo. de ele. in 2. col. ubi cum nitatur probare quẽ facilius phiberi põtari, q̃ eligi, & eligi q̃ sibi conferri beneficiũm, & facilius sibi ɔferri q̃ bene iã collato priuari, adducit illam reg facilius abdicaŕ a nobis ne querendum quam quæsitum, & illã aliam, turpius eijcit & c. vnde eõ uenlret priuandus bñficio, multo magis prohibet, ne bñficium

ciumadipiscaẽ,ut ibi Abb.pulchre: & diximus supra ĩ
4 16.artic.præsentis.q.princ.¶† Et ex istis proxime dictis
seqniẽ ratio alterius dicti,infames ideo præsentari non
posse:qa cum nõ sint indigni bñficis habitis, multo mi
nus ab habẽdũ alia:ut late diximus supra ĩ 15. & latius
in 16 ꝓximus p̃cedẽ.art.præsenti & q.prin. ¶ Ratio aũt
cur excommunicati,suspẽsi,vel ĩterdicti pñtari nõ pos-
sint,est illa:qa nõ debẽt admitti ad bñficia ecclesiasti-
ca,q sunt x̃.ecclesiam:ut late diximus s̃.in 2.&.3.præ
ceden.art.huius.q.¶ Et istam puto concludẽtem ueri-
tatem q̃ seruit ad omnia crimina:nam cum uideris ali
q̃m irretitum aliquo crimine,ꝙ in p̃dictis reg.non præ
sẽtes eum:qa vel ad oppositionẽ alicuius,uel ex offi cio
repelleẽ.¶Ad unũ tñ aduerte, qđ si aliqs cõmisit aliqđ
crimẽ,p ꝙ non efficiẽ irregularis,non uenit degradan-
dus,seu deponẽdus,non priuandus beneficijs,nõ est ip-
so iure infamis,excommunicatus,suspensus,uel inter-
dictus,sed uenit forsan excõicãdus,suspẽdẽdus, vel ĩter
dicẽdus,dummodo non sit excommunicatus,suspẽsus,
uel ĩterdictus,poterit tñ pñtari:qa adhuc est habilis, &
crimẽ ꝓpter ꝙ est excommunicãdus nõ repellit eum,
nec in eo militãt q̃ dicta sũt ĩ iam excommunicato su-
pra in j.art.& sic est membrum eccl̃e,& licèt postea ex
communiceẽ, pñtatio tenebit, bñ ordinatus non insti-
tuet eum,nisi sit absolutus, p ea q̃ diximus supra in d. 1.
art.ꝙ intm̃ admittiẽ ad præsentationẽ,donec fuerit ab-
solutus.Idem ꝯ qũ nõ erat excommunicatus,& ꝓ hoc
adduciẽ illud ꝙ dicit solet,excõicationẽ, q̃ ꝓfertur per
ista uerba,p̃cipio tibi sub pœna excõicationis uel ana-
thematis,non esse canonẽ latę sententiæ, & ideo excõ-
municatum nõ esse transgredientem:cũ sit potius quæ-
dam de excõicãdo inobediẽtẽ cõminatio,& nõ excõi-
catio.gl. est in c.unico. de sagittarijs.& ĩ c.sicut tuis.de
sim. & in c.relatũ.hoc tit.& ĩ c.j.de loc.& ĩ c.1.sup uer
bo interminatio.de eo q furtiuè ordinẽ recepit,& in c.
Salomitanę 63.di. & uoluit Ab. in d.c.relatũ.& in d.c.
unico.& in d.c.1.de loc.& gl.ĩ c.2.de matrimonio ꝯc.
ꝯ interdic.eccle.& tex. & ibi Ab. in c.dura.de crimine
falsi,Cum ergo iste cui p̃cipiẽ sub pœna excõicationis
ꝯueniendo ueniat excommunicãdus, & tamen quia p
illa uerba non est excommunicatus nec haberẽ pro ex-
cõicato.Ita & in casu nostro licet crimen cõmiserit, p
quod deberet excõicari,non adhuc excõicatus admit-
ti dẽt ad præsentationẽ,ex quo nõ est ipso iure excõica
tus ¶ Sed magnum dubium mihi facit,quia bñfician-
dus dẽt esse clericus,ut sępe diximus supra in 7.q.prin.
huius par.in 1.& 7.art.& ille q appetit ad ordines ꝓmo
5 ueri,uel ascendere,dẽt esse sine crimine,†ut uult text.
in §.nunc aũt.25.dist.allegando dictũ Apostoli,& bea
ti Hieronymi,& sic cũ nemo possit esse clericus quocũ
que crimine irretitus,ita nec, præsentari,tñ Grat. ibi dẽ
clarat,quomodo hoc dictum intelligi debeat.s. ꝙ no-
mine criminis ibi nõ dẽat oẽ peccatũ intelligi, cũ res
pene ꝯ naturã sit, hoĩem esse sine peccato,ut ibi p cum
alias solutiones & intelligẽtias dant docto.puta ut ex-
ponit debeat sine crimine,ut valet indispẽsabili.¶Vel
tertio sine crimine,qđ reqrit dispẽsationẽ,ut qa tale ẽ
pꝗđ incursa fuit irregularitas,nõ poterit ꝓmoueri si-
ne dispẽsatione prius obtẽta.¶Vel quarto põt intelli-
gi de oĩ mortali,in quo qs ꝑseuerat,nõ.n.ante ꝯtritio
nẽ & pęnitentiam interiorẽ,per quã tollaẽ peccatũ ip-
sum dẽt qs promoueri,alias ad sui damnationẽ ordina
reẽ,licet caractet imprimaẽ, & ẽt executionem recipe
ret.¶Vel quinto exponitur sine crimine.s.enormi, sũt
.n.q̃dã crimina,quæ appellantur enormia s̃m canones
iõ enormia,q a ad normam pęnitentiæ ex ui ipsius so-
lius indnci nõ pñt,quin semper aliquid de pęna rema-
neat ẽt post ipsam pęnitentiam.Ita do.Alb.de Trottis
prædicta late prosequens in sępe allega.suo tra.de pse.
clerico.in 2.lib.in 25.requisito, vbi ennmerat oĩa cri-
mina,quæ post peractã pęnitentiam impediunt execu-
tionẽ ordinis,& quæ dicanẽ mediocria , uide ibi, nolo
transcribere.¶ Sed ego dico prædicta crimina fore ꝯsi-
deranda in ꝓmotione ad ordines,sed postq̃ quis est or-
dinatus ad beneficia illa non esse ita subtiliter indagã
da,sed tñ ea crimina considerari,quæ faciunt quẽ in-
6 habilẽ ad bñficia,quæ sunt illa de quib.supra.¶.† Quæ
aũt dicantur crimina enormia,mediocra,& leuia, po-
nit Abb.Barb.& doc.in c.at si clerici,in 1.rñ.& in §.de
adul.de iud.et pulchre Arch.Flo.in sępe alle.tra.de cẽ
suris in tit.seu rub.de irregularitatibus,seu enormibus
& mediocribus criminib.ꝯctis.uide ibi,qa non est ma
teriæ nostrę:¶Conclude ergo in hoc generali artic.cũ
materiali & generali regu.supra per me data.

¶Vigesimusquartus art.9.q.prin. j.Par.ij.Libri.

1 *Illiterati an possint præsentari,ubi quod non .& nu. 5.*
2 *Clericus illiteratus non potest promoueri ad ordines.*
3 *In ordinando requiritur scientia literarum.*
4 *Ignorantia est euitanda in sacerdotibus .*
6 *Quæ scientia requiratur in episcopis & in alijs habentibus dignita tes,officia,uel beneficia ecclesiastica .*
7 *Origo scientia quæ fuit .*
Quæ dicatur scientia eminens,mediocris,& quæ sufficiens .
8 *Iudex an possit esse illiteratus,quid in assessore,& in aduocato .*

Expediti a criminibus prouenientibus imme
diate a culpa criminosi ut fuerunt p̃-
cedentia,& ipsi ideo pñtari non pñt.Modo uidetur quę
rendum de aliquibus criminib.nõ prouenientibus im-
mediate ex culpa ipsius pñtandi,sed alterius, puta pa-
rentũ suorũ,uel saltim naturæ, seu negligentiæ ipsius,
& nihilominus sonant in culpã & defectum eius. Et iõ
1 quæro magis in spẽ.24.loco:† ab illiteratus possit pñtari
& dic ꝙ stãte illo fundamento,de quo in prin.7.q.prin.
huius partis, quẽ nõ posse pñtari ad beneficiũ p̃ronatũ
2 nisi sit clericus,est dicẽdũ, †ꝙ cũ illiteratus non possit
ꝓmoueri ad ordines,c.illiteratos 36.dist.ubi ait tex.illi
teratus nullus præsumat ad ordines promoueri , quia
literis sacris carens nõ põt esse aptus officiis , ergo cla
rum est,cũ pñtari non posse,cũ.n.nõ põt esse clericus
qũo poterit pñtari? Et si diceretur,illiteratum non de-
bere p̃sumere se promoueri facere,quod uerbũ præsu
mere,đsignat actũ fieri auctoritate ꝓpria,c.1.& ibi no.
de ul.& hone.cle. ergo si ordinaẽ efficiẽ clericus, & sic
pñtari poterit. Rñdet adhuc eũ nõ dici clericũ,q eccle
siæ pręesse possit,& sic illũ nõ esse idoneũ sine litteratu
ta c.cum in cunctis.de elec.& c.cũ sit ars artiũ.de æta.
et qual. Itẽ rñderut non solũ per illũ text.c. illiteratus
36.dist.ubi est hoc uerbum præsumat,sed per alia iura
hoc prohiberi, in qbus non est uerbum præsumat, pro
ut est tex.in c.præcipimus 34.dist.et in c.fi.de temp.or.
lib.6.qui tex.uult,illiteratum nec ad quatuor ordines
minores promoueri posse,et imponit pęnam ordinan
ti suspensionis per annum a collatione ordinũ ,quã ip-
so facto incurrat, quod debet intelligi s̃m Dom.et do.
ibi de omnino illiterato.i.penitus inscio literarum,nã
in illis quatuor minoribus ordinibus,ut ad illos aliquis
promoueri possit et eos exercere, sufficit quẽ scire lege
re, et peritiã eorũ hẽre,quæ incũbunt illi ordini,de qb.
in c.perlectis 24.dist. quo uero ad ordines sacros maior
literatura requiritur,sicut maiores sunt ordines,& ma
ior requiritur ætas,ut in d.c.perlectis. & hodie in cle.
gñalẽ.de æta.& qual.& maior sufficientia requiritur in
habente curam animarũ d.c.cum sit ars artiũ. de ęta.
3 & qual.et d.c.cũ.in cunctis.de elect.† Et quod in ordi-
nando requiraẽ scientia literarum , probatur ẽt per ea
quæ dñt in 36.dist.& inter cætera in 36. dist. in §.1. dẽ,
oportet ordinandum esse prudentem,quod ꝯ eos no
tandum est,q sub nomine simplicitatis excusant stul-
titiam sacerdotum,& subdit prudentẽ aũt esse oportet
nõ tñ literarum peritia, sed etiam secularium nego-
4 tiorum dispositione.& dicit tex. in d.c.1.36.dist.† igno-
rantia cunctorum errorũ maxime in sacerdotib. Dei
euitanda est,qui docendi officiũ in populo susceperũt
& in fi.subdit, scientes ergo sacerdotes scripturas sacra
& canones & omne opus eorũ in p̃dicatione & doctri-
na ꝯsistat, ut cũctos ędificẽt tã fidei scĩa q̃ operũ disci-
plina.

appositum in ꝯctu,qđ periniriũ infamat, & dicerẽ non
sufficere solã pœnitentiã ad faciendũ eũ eligibilẽ sine
restitutione famę:qa regula infamibus,& alia iura s̃.al
legata volentia collationẽ factã infamib.esse ipso iure
nullã,ponderant infamiã q̃ p pęnitentiã nõ tollĩ, sed
p principis restitutionẽ p supradicta,ꝯsidera suprascri-
pta:qa credo illa pcedere,& ita posse cõcordari & sal-
uari hos patres,q ad inuicẽ ꝯtrariari vñr.¶ Possent ad pdi
cta addi effectus & virtutes iurĩ, & ꝙ licet variatio in
pñtationib.laicis sit cõcessa.c.qđ aũ.& c.cũ aũt.cũ si-
mi.hoc ti.tñ pronus q pñtauit cũ iuro nõ poterit iura
re:vt j.dicẽ in 2.par.huius.2.li. in 7.q.prin.in 16.ar. Ad
uerte tñ ad vnũ,qđ ponit do.Feli.in d.c.testimonium,
de testi.in 6.col.in vers.idẽ B. Th. in sua.3. conclu.post
eundem B.Th.in 2.2.q.89.ar.3.cir. medium,ꝙ licet in
iuro assertiue periurus non sit infamis,& iõ sufficit pę-
nitentiã:vt s̃.diximus, tñ si sit lata sñia diffinitiua ꝯ eũ
in cã accusationis erit infamis, & iõ cẽsebit̃ de eo sicut
de periuro q venit ꝯ iurm permissoriũ. Aduerte ẽt,pę-
niteñtiã nõ sufficere in iterũ periuro ad uomitũ redeun
tẽ:qa nõ vr̃ pęnitens:vt p Abb. in d.c.testimoniũ.in 1.
col.in vlt.no.& in sequen. vers.ut dicemus late in per-
seuerante in aliquo peccato mortali in 16 ar.præsentis
7 qõ.princ. ¶ † Itẽ est aduertendũ,nã licẽt sit cõis opinio
periuriũ nõ infamare, nisi sit ꝯ iurm appositũ in ꝯctu:
ut uolunt ẽt doc.in d.c.testimoniũ.ubi plene do. Feli.
in 8. col.per auc. si quis maior. C. de transac. tñ negari
non põt,iurm pmissoriũ,& sic de futuro non inducere
infamiam canonicã , iuxta Abb.in c.testimoniũ. & ibi
Feli.circa mediũ 7.col.q̃ infamia canonico indiget re-
stitutione : ut dicetur in proximo sequen.art. & ponit
Abb.in d. c.testimoniũ.in 4.col.qñ est perseuerentia in
illo delicto.Cum ergo nos simus circa collationẽ , ele-
ctionẽ,seu pñtationẽ,siue institutionẽ,q̃ oĩa sunt de iu
re canonico, nescio uidere quõ possit piurus ẽ ex iuro
promissorio eligi,cõfirmari,pñtari, institui, uel bñficiũ
sibi ꝯferri, nisi facta restitutione illa p canones ĩducta.
s.nisi sit liberatus ab ipsa ĩfamia canonica. Aduerte ad
aliud:qa ĩ infamia facti oĩno requirit̃ restõ uel obliuio
infamiæ,& ĩ infamia iuris oĩno actualis restõ:ut p Ab.
in d.c.testimoniũ.in 4. col. de test. ergo oĩno ad hoc ut
collatio,electio cõfirmatio, præsentatio, vel institutio
8 de periuro teneat requiritur restitutio. ¶ † Non præter
mittam vnũ,nã licẽt debitor,q promisit cũ iuro solue-
re vsuras in ꝯctu,quo casu incurritur infamia. p d.auc.
si quis maior. non soluendo incurrat periurium:ut in
c.debitores de iureiur.tñ non efficit̃ infamis: qa dolus
creditoris excusat eũ ab infamia.Ita doc.in d.c.1.de iu
reiur.& do.Feli. pulchre in d.c.testimoniũ. in 7. col. in
vers.sed inquantũ cõis opinio, & idẽ in periuro iurĩ te-
merarij: vt ibidem p Abb.& p do.Feli,in 6.col.in 3.cõ-
clu.& sic in istis casib.præsentari poterit periurus,cum
oĩno oĩs cessat infamia . Vltimo aduerte inquãtũ s̃.est
dictum,per pęnitentiã tolli periuriũ, adeo ꝙ periurus,
iurĩ assertiui pñtari poterit,ex quo ibi non est infamia
ꝙ nihilominus dẽt constare de confessione & de exple
tione seu satisfactione pęnitẽtiæ,de quo tñ late p Feli.
post Host.in d.c.testimoniũ. in 11.col.in uers.sed dicit
hic subtiliter Host.uide ibi. Vnũ dico, ꝙ si.in d.c.testi-
monium.tñ disputatur de periuro, an possit esse test.s
in cã ciuili, uel criminali, & promoueri ad beneficiũ,
requirit maiorẽ idoneitatem:cum sæpe sæpius hẽat cu
rare beneficiandus, & maxime habẽdo curã animarũ,
q̃ est ars artiũ,multo magis dẽt inspici,an sit promouẽ
dus periurus quocunq; periurio ad beneficiũ, & sic an
sit præsentandus: ideo sicut in d.c.testimonium.ut oẽs
doc.ibi dicunt,periurus etiam periurio non infamato-
rio non admitti in testem.idẽ dicerem in præsentatio-
ne:cogita tamen,& uide doc.in d.capit.testimonium.

¶ Decimussextus art.9. q.prin.j. Par.ij.Libri.

1 *Infamis an possit præsentari.& nu.8.*
2 *Infamia est triplex,& quæ sit.*
3 *Infamatus infamia iuris & facti nõ põt pmoueri ad aliqua dignit.*
Verbo promoueri includitur collatio,electio,& præsentatio.
4 *Iuris infamia infamatus restituitur solùm per principem.*
5 *Infamia facti non potest ablui per aliquem.*
6 *Infamia canonica tollitur per pęnitentiam & absolutionem ab ex-*
communicatione,remissiue.
7 *Crimen probatum per exceptionem an infamet.*

1 Et ex istis quasi deciditur.16 art. videlicet,† an infa-
mis possit præsentari ad beneficiũ patronatũ. &
2 breuiter dicẽdũ est,triplicẽ esse infamiã.s. † iuris,facti,
& canonica: vt pulchre ponit Abb. in d.c.testimoniũ.
de testi.in 4.col.& ibi sequuntur oẽs & maxime Feli. Et
dr̃ infamia iuris illa, quæ irrogatur per sententiam uel
ipso facto in casibus , in quibus iure cauetur duntaxat,
de quibus est tex.& bona glos.in §.porrò.3.q.7. & in l.
athletas.§.calumniator.cum §. seq & in l.1.ff.de his q
no. infa. & datur in hoc reg. vt oẽs infames s̃m leges
sint infames s̃m canones.c.cũ verò. 7.qõ.1. Inno in c.
qualiter & qñ,el.2.de accu. Infamia facti aũt est illa , q̃
apud oẽs maxime bonos aliquos facit tenere infames,
ut in l.improbum fœnus.C.de his q no.infa. & in d. c.
porrò.3.q. 7.& Abb.ubi s̃.Infamia canonica verò est il
la,quæ causatur ex quolibet peccato mortali:ut in c.in
fames.6.q.1.& ibi per gl.& data in ea perseuerantia est
mala, & secuta sñia posset effici infamia iuris tãquam
irrogata a sententia , ut proxime in infamia iuris dixi-
mus.ita Abb.in d.c.testimonium.in 4.col.de testi.glo.
Dyn.& Io. An.in reg.infamibus.de reg.iur.lib. 6.idem
Abb.in c. per inquisitionem.in ulti.col.& in c.sup eo.
in 2.col.de elec.& in c.cum te.ubi domi.Feli .& alij de
re iudi.Et dicendo ut vult tex.& gl.in d.c.infamibus.&
3 ibi Io. And.in mercu.† ꝙ si quis est infamatus infamia
iuris & facti , nullo modo potest promoueri ad aliquã
dignitatem , & accipitur dignitas isto casu p quolibet
beneficio,ut per Abb.& doct.in d.c.querelam.de iure-
iur.& sub isto uocabulo pmoueri,includitur collatio,
electio,& præsentatio, & ut pulchre vult Abb. in d.c.
super eo.de elec. in vlt.col. maxime qñ ibi quærendo,
an dispositio illius capituli se extẽdat ad collationem
& præsentationem,vr̃ velle oĩno infamem præsentari
non posse,sicut nec eligi: & tãto magis quia ibidẽ Ab.
in 2.col conatur probare, ꝙ facilius quis prohibetur p̃-
sentari,q̃ eligi,& facilius eligi quã sibi beneficium cõ-
ferri, & facilius sibi beneficium conferri,quam habito
beneficio priuari , per illã reg. facilius abdicatur a no-
bis ius quærendum q̃ quæsitum.l. si sponsus. §.si mari-
tus.ff.de dona.inter virum & uxo.& per illã aliam reg.
turpius eiicitur q̃ nõ admittitur hospes.c.quemadmo
dum de iureiur.Et ꝙ non teneat collatio facta infami-
bus infamia iuris uel facti & ẽt canonica vltra docto-
res in d.reg.infamibus, volũt legistæ de duab.infamiis
in l.1.C.de digni.li.12.& Inn.in c.inter dilectos. de ex-
cess.præla. Ab.in d.c.querelã. & in d. c.super eo. vr̃ a per
se hoc uelle in terminis nostris in præsentatione , & ẽt
in d.c.testimonium.de testi.Vbi tñ dicit vnum, ꝙ licẽt
infamia repellat quẽ a testimonio & a pmotione,non
tñ ab electione actiua s̃m Vincen.ibi ab eo relatum in
3.col. Est tñ in hoc aduertendum, ꝙ infamia iuris uel fa
cti repellit quem a promotione, vt s̃. est dictum: & nisi
restituatur per superiorem prãtem habentem promo-
ueri non põt & sic nec præsentari: infamatus uerò in-
famia canonica nõ perseuerans in crimine per solam
absolutionẽ restituitur,& poterit promoueri & sic prę
sentari.ita Ab.in d.c.super eo.& in c. per inquisitionẽ.
de elec.& in c.testimonium. de testi. & in aliis locis s̃.
4 alleg.¶ † Vnde dicendũ,infamatũ infamia iuris nõ re-
stitui nisi p principẽ,videlicet clericũ p Papã , laicus p
ĩperatorẽ,& laicũ subiectũ ecclesię ẽt p Papã:ut late p̃-
dicta psequit̃ do.Ab.ĩ d.c.cũ te.ĩ 3.col.vers.ad primũ
de Papa.& ĩ 4.col.& ĩ ver.ad 5.de imperatore.& ibi vide
5 plene do.Fel.de re iud.¶ † Infamia verò facti nõ põt per
aliquẽ ablui:qa cũ ꝯstat ĩ facto,oportet facto ꝯtrio tol-
li.ita tex.ĩ §.hinc colligit̃.2.q.3.nõ.n.põt facere prĩceps
vt facta habeantur pro infectis.l.in bello. §.factæ.ff.de
capti.

capti.& post l.reuer. & c.si Paulus.32.q.v.nec pōt muta
re uoluntatem hominum seu earum expressiones, &
ipsorum opiones.47.distinctio. §. necesse. in fi. & in §.
seq.sed bñ pōt princeps disponere talem infamiā facti
nō hr̄e effectum, & hoc debet facere, cū illam uiderit
iniustā maximè ab æmulis ortam c.cū in inuētute. de
præsum.s.q.5.c.Mennam.ita pulchre Abb.in d.c.cum
te.in 3.co.de re iud.& hoc idē uult ibi late D.Fel.& idē
Abb.in d.c.testimonium.de testi.& in d.c.p inquisitio
6 nē.& in c.qa diligētia.& in c.sup eo.de ele.¶ †Infamia
verò canonica tollitur per pœnitentiam & absolutio
nem ab excōicatione, ut late ponit.Abb. & Fel.in d.c.
testimoniū.& Abb.in d.c.qa diligētia.& in d.c.sup eo.
7 de ele.& diximus.s.in prox.præce.art.¶ †An aūt crimen
pbatū p exceptionē infamet, est recurrendū ad Abb.
in c.suffraganeis.in 1.col.de elec.ubi ēt an debeat pde
8 re bñficia prius habita,& repellat ab obtinēdis,†& qđ
impedimentū præstet infamia facti,& qđ infamia iuris
& an hoc idē faciat infamia facti,uide Abb. in d.c.p in
quisitionē.de ele. ¶Cōclude ergo infamatū non posse
pñtari,nisi fuerit restitutus ab hñte ptātē,uel aīs ab in-
famia liberatus aliquo de supradictis modis:& hac cir
ca infames sufficiant quo ad art.nostrum.

¶Decimusseptimus art. 9.q.princ.j.Par.ij.Libri.

1 *Præsentari an possit existens in peccato mortali.*
2 *Infamis est infamia canonica existens in peccato mortali.*

1 Et propter prædicta sequitur uidere 17.loco,†an exi
stens in peccato mortali pñtari possit ad benefi-
cium patronatum & sic an pñtandus saltim in actu pñ
tationis debeat esse in peccato mortali Firma.in sæpe.
alle.tractat.de epō.in 1.par.2.li.in 32. q.quærit de hoc
& uider,q aliqñ sic c.sicut.de iureiu.& gl.in c.pperuæ.
de ele.li.6 quinimò subdit Inno.dicere in d.c.sicut.nō
debere pp ea deponi,quod ēt dicit tenere Bal. in mar-
garita in uerbo promotus. uer. 4. licet alr olim fuisset.
ut hr̄ 81.di.c.1.& 51.di.c.fi.& 56.dist.ca.bene nouit.&
in 25.di.c.primum. & ibi gl.hodie tñ dicit esse sublatā
opinionem oēm antiquorum q multiplex fuit fm gl.
ord.in d.c.1.& in c. ex tenore.de temp.ord. quia dicit
esse factam nouam decisionē,de qua in ca.ult. co.tit.
s.de temporib.ordinan.quæ est, ut peccatum occultū
non enorme post peractam pęnitentiam nō impediat
executionem susceptorum ordinū,nec non susceptos
suscipere,in enormib.uerò secus:quia illa impediunt,
ut ibi,& ibidem ponit Firma. quæ sunt enormia pecca
ta.s.illa quæ enumerat gl.no.in c.nisi cum pridem. de
renun.poterint ibi uideri.¶ Et postea ponit cautelam,
ut qui uult pmoueri,uel in sacris ordinari,prius sacer-
doti confiteatur oīa sua peccata, absolutionem obti-
neat & pænitentiam peragat,ut sit capax ordinationis
per d.c.fi.de tempo.ord. & subdit,epōs Deum timētes
ita facere,quia non admittunt ad ordines sacros cleri-
cos:qa eorum peccata prius non fuerint ɔfessi,& ita re
sider ibi Firma.¶ Tu ad prædicta adde Ioan. And in c.
auditis.de ele:sup gl.fi.& quod pulchre dixit Phil.Frā.
post alios, q si electus tpe electionis & ɔfirmationis
erat in peccato mortali,non tñ notorio, & postea emē
datus infra annum factus sit sacerdos, non poterit re-
moneri, ex quo crimen non erat tale, quod impediret
executionem ordinis post peractā pœnitentiā, de quo
per Io. An. & doc.in d.c.nisi cum pridē.& idem vr̄ uel-
le Roch.in hoc tra. in uer.honorificum.in 4.q.prin. cir
ca med.3.col.ubi dicit,quem posse pñtari,nisi sit irreti-
tus criminib.de quib.in d.c.nisi cum pridem. de renū.
¶ Et dic conclusiue, ut diximus supra in prox.præc.ar.
2 †existentem in peccato mortali esse infamem infamia
canonica,c.infamis 6.q.1.& ibi p gl.in qua si.datur per
seuerantia repellit quē a testimonio & promotione,ut
ibi diximus,& uult Abb.in d.c.testimonium.de test.&
in d.c.super eo,& in c.quia diligentia.de ele. & iō subla
to peccato non remanet effectus illius infamiæ, ut cō-
muniter tenetur fm Abb.in d.cap.testimonium. in 4.
col.& ibidem D.Fel. ¶ Et sic dicerem tunc emendatū
de crimine, cū de illo egit pęnitentiam,ut probatur in
fi.d.c.testimonium.unde ibi Abb.in ult.no. dicit, quē
dici perseuerare in delicto,qui non egit pęnitentiam,
uel egit simulatam & ad uomitum redit.de pœ. di.2.
in prin.& ī c.si aūt.¶ Quare si sunt delicta occulta & nō
perseuerata, poterit fieri pñtatio ēt illis non confessis,
per c.fi.de temp.ord. sed tutius est, q cōfiteatur, ut nul
lo modo a conscientia propria & a sua sinderesi accu-
sari possit.¶ Si autem sunt delicta,in quib.quis perseue
rat,qa dr̄ infamis infamia canonica,nisi perageret pœ
nitentiam cū effectu & non simulatā,ut ad uomitū re
deat non poterit pñtari, & hoc casu pœnitentia est de
substantia,ut tollat infamiam per dicta sup,in prox. p-
ced.art.nisi sint peccata, quæ tollāt executionē ordinis
ēt pacta pęnitentia,de quib. in d.c.nisi cū pridē. ut pxi
me est dictum,& latius in prox.seq.art.dicemus,

¶Decimusoctauus art.9.q.prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Sodomita uel exercens vitium contra naturam actiue uel passiue an possit præsentari,ubi quod non.& uide nu. 15.*
2 *Laicus, uel clericus sodomita quo supplico puniatur.*
3 *Iudex quis possit esse contra sodomitam.*
4 *Sodomita quamuis occultus an sit priuatus executione ordinum suorum ipso iure etiam post peractam pęnitentiam.*
5 *Crimen inducens infamiam ipso iure priuat ordines.*
6 *Infamia iuris proueniens a crimine occulto tollitur pænitentia.*
7 *Argumentum a contrario sensu est fortissimum.*
8 *In dubio quis non debet iudicari irregularis.*
9 *Crimen sodomiticum inducit impedimentum in matrimonio contrahendo.*
10 *Matrimonium est prohibitum inter consanguineos, affines, ascendentes & descendentes in infinitum, etiam inter transuersales vsque ad quattuor gradum, & etiam in istis probibetur propter uitium sodomiticum.*
11 *Impedimentum consanguinitatis, uel affinitatis, uel publicum, uel secretum impedit matrimonium contrahendum & dirimit contractum.*
12 *Matrimonium spirituale contrahitur inter ecclesiam et illius prælatum inter ordinatum & ordinem.*
13 *Validum est argumentum de matrimonio carnali ad spirituale.*
14 *In foro conscientiæ est iudex, actor, reus & testis.*
10 *Pragmatico regis Ferdinandi contra sodomitas.*
17 *Sodomita & eis consentientibus sunt digni morte.*
18 *An sicut propter adulterium separatur coniugium quò ad thorū, ita etiam possit propter crimen sodomiticum, remissiue.*

1 Et ideo 18.loco meritò contingit dubitari, †an so-
domita, seu exercens uitium ɔ̄ naturam actiuè
uel passiuè pñtari possit ad beneficium patronat. ¶ Et
licèt hunc articulum non inuenerim aliquo tactum,
tñ ex dictis in proxime præced.art.bñ decidi pōt: nam
cum hoc crimen sit de enormib.delictis & sic infamet
ut in c.nisi cum pridem.de renun. & in c.cle.de excess.
præla. adeo q ēt post peractam pęnitētiam, qui hoc ui
tium commisit, non pōt hr̄e executionem ordinis, in
quo erat tpe commissi delicti, ut in d.c.nisi cum pridē.
per doct.& maximè Butri.de renun.immo ut dicit Fir
ma.in d.tract.de epō.in 1. par.s.li.in 30. q. ista enormia
crimina vr̄ secum inducere irregularitatem, & ideo
uult ibi, q ēt post peractam pęnitentiam tales eligi nō
posint, sicut nec irregulares, & irregularis pñtari non
potest, ut diximus sup.in 4.art. pñtis q.prin. & ēt dr̄ in-
famis, ut sup.& infamatus infamia iuris & facti nō pōt
pñtari nisi sit restitutus per uiam qua restitui pōt, vt di
ximus sup.in 16.præce.art.immo plus dico, q cum im-
pediat executionem ordinis hoc crimen etiam pœni-
tentia peracta & propter officium, detur beneficium,
nescio videre, quomodo etiam restitutus ad famam
posit præsentari ad beneficium, nisi sibi restituatur
executio ordinis, sed an hoc scilicet, quod etiam per-
acta pœnitentia sodomita non habeat executionem
ordinis sit uerum, dicetur proxime in hoc artic. & ex
infra

infra dicendis pendet hæc decisio. ¶ Et non mirũ hoc,
q̃a irriti huiusmodi nitio dñr filii diffidentiæ, i. de quo
rum salute est diffidẽdum c. ut clericorum. & de vit. &
honc. cle. & clericus sodomita patitur pœnam ppetuæ
detrusionis in monasterium, & depositionis, & laicus
excommunicatur, ut in c. clerici. de exces. præla. sed de
ponendi non sunt pñtandi, ut diximus supra in 5. ar. hu
ius q. prin. nam depositi priuantur beneficiis. ut ibi. ad
quid ergo hmõi deponẽdi beneficio abunt si illis sunt
priuandi? Certe non, ut late dixit Abb. in c. super eo. de
elec. per reg facilius abdicatur &c. & per illud dictum
turpius eijcitur &c. ut in proximis præce. arti. sæpe di-
2 ximus. ¶ † Immo secundum leges laicus ultimo supli-
cio punitur, & ultimũ supplicium est ad instar deposi-
tionis, c. degradatio. de pœnis. ut in auc. ut nõ luxurien
tur ↄ̄ na. & gl. in d. c. clerici. pro quo peccato fuerunt
quinq; ciuitates igne ↄsumptæ. Ge. 19. c. & Pe. de Anc.
& D. Abb. in d. c. clerici. & ẽt duę alię ciuitates fuerunt
crematæ pp uicinitatem, & ideo dicebat. D. me. Cors.
illud uulgare post Pet. ibi, qui habet malum uicinum,
hẽt malũ matinũ. hinc dixit Abb. in c. sup his. de uoto.
Papã posse inducere bellum ↄ̄ infideles delinqnẽtes ↄ̄
legem naturę, & eos bonis suis priuare, & de peccato ↄ̄
3 naturã uterq; † iudex ecclesiasticus & secularis cogno-
scere põt, & esse iudex, q̃a hoc peccatũ principr̃ ↄcer-
nit Dei reuerentiã, qui est ↄditor vñis creaturæ: ita ẽt di
cit Inno. & doc. in d. c. clerici. ¶ Dic ẽt, ꝙ abuti fœmi-
nis & masculis iudicanr̃ a pari. gl. quæ hoc sentit in c.
oẽs causariones 32. q. 7. & facit quod habetur in dicta
auct. ut non luxurientur ↄ̄ naturam. & bonus tex. in c.
in archiepãtu. de rapto. dr̃ ẽt, ꝙ flagitia, quæ ↄ̄ naturam
probantur, sunt grauiora quibuslibet incestis maculis.
c. flagitia. 23. q. 7. & dicit imperator, tale crimen pesti-
lentias & tempestates inducere, ut in d. au c. ut nõ luxu
rientur ↄ̄ naturam, dr̃ ẽt qui puerum corrũpit morte
punitur, de pœ. di. 1. c. qui puero. ſm gl. in d. c. flagitia.
& de isto peccato scribit late Ang. doc. & corregnicola
S. Thomas, 2. 2. q. 44. art. pen. & ult. & est pulcher tex. in
c. adulterii malum. 32. q. 3. & bona glo. in cap. extraoc
dinaria 33. q. 3. & Inno. & ibi scrib. in c. 1. de adul. & pul
chre. text. in §. item lex iulia. instit. de publi. iudi. & hr̃ in
d. c. in archiepãtu. de rectoribus. hoc uitium multũ fre
quentari apud Sicu. ut ẽt dixit Bellẽci. in add. ad Abb.
in d. c. clerici. de exces. præla. qui dicit quod Siculi so-
lent rñdere ad illum tex. eos hoc non fecisse, nisi com-
pulsi a sarraceni. Adducitur ẽt, nam sodomita nõ põt
postulare pro alio ſm Archid. in §. tria. uers. infames.
3. q. 8. & silr̃ masculi mulieb. passi pro alio postulare
non põt, tex. in l. 1. §. remouet. ff. de postulan. & in d. §.
tria. uer. infames. q̃uo ergo dabitur sibi beneficium, cũ
non possit illud defendere? & iõ dicit Philos. in 2. ethi.
quem refert S. Tho. in 4. sentent. dist. 41. q. 1. art. 4. post
med. luxuriam ↄ̄ naturam esse bestialem, quod ego
non assentio, sed multo turpius, cum nec bestiæ illo ui
tio utantur. ¶ Et licẽt uideatur ab re, tñ ob atrocitatẽ
huius criminis ponam in isto 18 art. duo dubia, q̃ alias
Paduæ disputaui, dum essem scholaris meo duce, &
auriga existente dño bon Iacobo Scoto Patauino. V. I.
D. excel. de quo in hoc opusculo aĩs uerba feci. nam ut
hoĩes ab hmõi reatu se abstineant, semper sunt ↄgrua
& in oĩ loco dicta ↄ̄ hoc uitium. parcant ergo mihi le
gẽtes si a materia iurispa. exire uideor, dicit tñ Raymũ
dus in sua summa pœnitentiali. cap. 47. doctores eccle
siç ob detestationem huius criminis de eo loqui non
audere, ne os docentium vel aures audientium polluã
tur, seq; audiuisse a plerisq; sapiẽtib. angelos Dei ab his
q̃ de hmõi uitio loqunnr̃, se elõgare, q̃tũ sonus uocis
extendir̃, & alibi dixit August. non solum opere, sed ẽt
sermone huius criminis aerẽ infici: & dicit tex. inst. de
publi. iud. nephandã hãc esse libidinẽ, & iõ Bar. in l. cũ
vir nubit in fęminã. C. ad l. iul. de adu. dicebat, illam le
gẽ sup hoc crimine loquentem non esse legendã, quẽ
referũt doc. in d. c. clerici. de exces. pl. q̃a de hoc crimi-
ne loq nõ est honestũ, tñ ut sup. dixi, ne tã frequẽtis fa-

cinoris pęnæ incognitæ transeãt nolui sup. dicta, & in-
4 fra dicenda. licet extra materiã hic apponere. ¶ † Et pri
mũ dubiũ de quo quærã de duob. in hoc crimine erit,
an q̃uis occultus taliter criminosus ẽt post peractã pœ-
nitentiam sit priuatus executione ordinũ suorũ ipso iu
re: & in hoc tremebũdo dubio & mirabiliter importã
ti esset ↄcludẽdũ ꝙ sic: ita. n. formaliter noluit Host. Io.
An. But. & cõiter scriben. in d. c. nisi cũ pridem. de ren.
in r. rñ. in gl. magna. ubi enumerant hoc crimen ↄ̄ na-
turam inter alia crimina occulta priuantia delinquen
tem executione ordinis habiti ẽt post peractam pœni-
tentiã: & ultra eos idem sequutus est Spe. in ti. de dispẽ-
sationib. §. iuxta. uer. sunt quoq;. & Archi. Dom. & Præ
po. in c. de his. el 2. 50 di. & ẽt Abb. & Io. de Ana. in c. li-
cẽt. Heli. de simo. & Maria. Soc. in repe. c. ad audientiã.
7. q. prin. in 8. col. in ver. item sodomita. de homicid. ex
quo ergo tanti patre, hoc tenent, a cõi opin. nõ est re-
cedendum l. 1. ibi, crebrior apud ueteres. de offi. q̃storis.
c. nouimus. ibi, opinio a plurib. approbata. de uer. sign.
no. Bar. & alii in l. fi. de pęna iudi. quia male iudicauit.
& Io. An. & alii in c. 1. de constit. cum si. ¶ Secũdò pro
hac conclusione vr̃ tex. a prædictis doc. cõiter allega-
tus in c. clerici. de exces præla. ibi, si clerici fuerint, deij
ciantur a clero, uel ad agendã pęnitẽtiã in monasterijs
detrudanr̃, quæ verba vñr sapere declarationem pęnę
incursæ, & præsupponunt priuationem iuris præcessis
se, quo casu licẽt priuatio sit facta a iure: tñ adhuc req-
rir̃ snĩa declaratoria & executoria facti, tex. est in c. cũ
ſm leges. de hære. li. 6. & in cle. pñti. de censi. & in l. eius
q̃ delatorẽ. & ibi Bart. in 1. respon. ff. de iure fisci. notat
Ioan. And. & Domi. in c. 1. in fi. de homi. li. 6. cum si. su-
pra alleg. per Alc. in apost. ad Bar. in d. l. eius. qui delato
rem. & p Aug. & Mod. in trac. malefi. in uerbo q̃ iudex
uidens ꝙ inquisiti. col. 5. & 6. uers. quæritur tñ ad sanct
5 tatem. p Fel. in c. Rodulfus. in ult. char. de rescri. ¶ † Ter
tiò ad idẽ: nam omne crimen, qđ ipso iure inducit infa
miam ciuilem, priuat ipso iure executione ordinis etiã
post peractam pœnitentiam, tex. in ncta glo. in c. q̃ cri
mẽ. 6. q. 1. glos. magna cõiter approbata in c. nisi cũ pri
dẽ. in prin. de renun. gl. c. penul. de test. gl. in c. ex diligẽ
ti. in verbo. infamia. de simonia. Et idem ↄcludũt oẽs
p̃all. doct. tenentes istã partẽ per tex. in c. Euphemium
§. hinc colligit 2. q. 3. ubi est illud Gelasij & Stephani,
licẽt p pænitẽtiam aĩam saluare possimus, infamiã tñ
abolere non possumus, sed crimen ↄ̄ naturã inducit in
famiã ciuilem ipso iure, ergo sequitur conclusio, ꝙ ta
le crimẽ priuet ipso iure executione ordinis ẽt post per
actã penitentiã. ¶ Quartò in dubiis quis in foro aĩæ po-
tius debet se iudicare irregularẽ q̃ nõ, casus est forma
lis in c. ad aures. in fi. de æta. & quali. & in c. significasti.
lo grãde c. petitio c. ad audiẽtiã. & ibi not. doct. de ho-
micidio. & c. illud. de cler. excom. min. cũ ergo in casu
nostro negari nõ possit, nos saltim esse in casu dubio,
ut patet ex p̃dictis, interpretrãda est igir̃ irregularitas &
priuatio executionis ordinis ex tali crimine ↄ̄ naturã.
¶ Sed quamuis p̃dicta ante factum essent prædicãda &
imitãda, tñ post factum & casum occursum ↄ̄riũ pos-
set determinari, nec ut uerbis tex. utar in c. fraternita-
tis. 34. di. qualitas nostri tpis antiquam patitur manere
censuram, si enim Deus auctor uniuersi benignus, &
misericors est, q̃d inquam adeo crudeles & asperi esse
debemus? ut aĩs dixit B. Ioannes Chrisostomos in c. al
ligant 26. q̃ö. 7. & ad demõstrãdum hanc ueritatẽ mo
uеor infrascriptis fundamentis. ¶ Et primo, certum est
quẽ non priuari executione ordinis recepti uel recipiẽ
di nisi ubi est hoc a iure exp̃ssum c. ex parte. M. ibi, q̃ñ
igir̃ canones sanctorũ patrũ hũc a sacri altaris admini-
stratione ꝓhibẽt, de corpore uitiatis. & tex. apertior in
c. is qui. in prin. de sen. excõ. in 6. ubi summi pontifices,
interrogati, an aliqui delinquẽtes essent irregulares, &
executione ordinis priuari, rñderunt ꝙ cũ hoc a cano-
nib. non sit expressum, illam pęnam nequaq̃ incurrũt
& nunq̃ priuationẽ fieri ipso iure, nisi sit a canonib. ex-
pressum, doctrina glo. in c. 2. in verbo suspensus. de vit.
&

& hone.cleri. & gl.in c.cum uos.de offi.ord. Inn.in c.in
ter dilectos.post ptin.de excep.& in c.bonę el 2. in uer
bo post mortem.de electio. Abb.in c.querelam.de iure
iur. & in c.fi.post gl.de iurepatro.immo dixerunt elegã
ter Ric. & Io.Sco. in 4.sentẽ.dist.7.q.ꝙ si talis priuatio
executionis ordinũ,& irregularitatis nõ est a canonib.
expressa, nõ debet aliquatenus aliquibus argumentis a
doctoribus interpretantibus induci, quia pęnę semp
sunt restringendę,& subdunt doctores habere auctori
tatem ẽt interpretandi canones nõ aũt cõdendi nouos,
& statuendi pęnas a canonib.nõ expressas,sed in termi
nis nostris nullus in iure canonico uel ciuili usquã mi-
hi se offert de hoc tex. priuationẽ executionis ordinũ
uel irregularitatẽ īducẽs.imo oẽs doc.mouent̄ qbusdã
argumẽtis nõ cõcludentib.& remotissimis, ut in respõ
sionibus ostenderur.nõ est ergo aliquatenus superstitio
sis doctorum opinionibus,tã grauis pęna a canonibus
nullibi expressa de nouo taliter introducẽdo,unde suc
cedit illud quod alibi sapienter dixit Gratia.in c.sanæ.
uersi.nec q̃squã 15.q.3.cũ generaliter legibus hoc eis sit
pmissum,nisi quis specialiter aliqua lege id prohibitũ
ostendat eius distinctio locũ nõ hẽbit.& dixit Bea. Au-
gusti.in suis epistolis transportatis in c.noli.& in c.neq;
& in c.ego solis 9. di. Cæteros aũt ultra canones ita le-
go,ut q̃lalibet sanctitate q̃taue doctrina polleant,non
ideo uerũ putẽ,qa ipsi sic ita censuerũt,sed qa mihi p
alios auctores uel canonicas uel pbabiles rõnes qđ a
uero nõ abhorret persuadere poterunt.& dixit Steph a.
V.Pontifex maxi.in c cõsuluisti.2. q.5.qđ sctõrum pa-
trũ documento sancitum nõ est,superstitiosa adinuen-
tione nõ esse psumendum.& dixit tex.in ca.lex diuina.
in fi.27.q.2.cur prohibetur quod phibendũ nunq̃ san
cta scriptura declarat,sed mundanæ leges de hmõi ali
quid dicũt.& dixit tex.in c.denique 36. dist.quæ. n. rõ
est,quod canonib.determinatũ non est defendi? Est.n.
magis opinione uacua iactari,q̃ aliqua roborari aucto
ritate.& dixit tex. 16.q.1.c.sunt nonnulli.nullo dogma
te fulti audacissime qdẽ zelo magis amaritudinis q̃ di
lectionis inflãmati &c.& dixit alibi tex.in §. considere
mus.in auct.de trien.& semis ꝙ erubescimus cũ sine le
ge loquimur.& gl.ĩ l.sed & licet.ff.de offi.p̄si.redarguit
illos q ẽt in defectu legũ allegãt opiniones doctorum.
& dixit Arc.in c.noliie.el 1.ad fi.p illũ tex. 11.q.3.ꝙ nul
li q̃uncunque magno cõmentatori stare tenemur, ni
si probet opinionẽ suã auc. scriptura, & dixit animose
do.Cai.cõsi.78.nunq̃ se uoluisse alicui credere, nec Io.
nec alteri q̃uis magno cõmentatori, nisi quatenus eo-
rum rõnes urgerent.& dixit Bal.in quodã suo ꝯsi.inci.
super eo.ꝙ in difficultatib.explicãdis debemus ĩcedere
p uiã salicatã textu & nõ opinione.beatus uero Hiero.
in plogo bibliæ ait.hæc,q̃ sunt ipsa ueritas doctus Plato
nesciuit,hæc Demosthenes eloquẽs ignorauit.vñ.ꝯ do
ctores loquẽtes sine auctor.inuehit Apostolus ad Ro.c.
12.dicẽs multos curiosos q̃rere plura sapere q̃ oporteat
trãsumptiue in c.sit rector 43.di.c.1.de renũ.li.6. & di-
xit idẽ Apostolus ĩ epla secũda ad Ro.cuius uerba sũt
ĩ n c.nec mirum.1.colu.26.q.5.ꝯ tales.ueniet enim tẽ-
pus in quo sanam doctrinam nõ sustinebũt, sed ad sua
desideria coaceruabũt sibi magistros pruriẽtes auribus,
& a ueritate auditũ auertẽt,& ad fabulas cõuertẽt &c.
& ex istis stat cõclusio In casu nostro,talem criminosũ
nõ incurrere aliq̃ irregularitatẽ uel priuationẽ execu-
tionis ordinũ,licet aliq doctores p prima parte allega-
ti hoc dicere uideantur, & hoc ex eo, qa nusq̃ canones
istud expresserunt.Secundo arguit̄ nã crimina occul-
ta q̃tumcũq; ardua a Deo delent̄ pęnitentia, ut nulla-
tenus impediant executionẽ ordinũ,casus formalis in
c.psbyteros.ad fi.& in c.de his uero.50.dist. c. quæsitũ.
de tẽp.ord.c. ex literarum. de apost. qũo ergo dicemus.
in casu nr̃o tale crimen occultũ pręsertim post peractã
pęnitentiam impedire ordinis executionem? ¶ Tertio,
nõ uagando,de hoc est tex.in c.ex tenore.de tẽpo.ordi.
iuncto c. clerici.de exces.prælat.nã in c.ex tenore. dr̄ ꝙ
ille qui cõmiserit crimen,ponitur hoc mõ,ut si sit ma-
nifestum inducat degradationem.si est occultum pę-
nitẽtia peracta ad executionẽ ordinũ receptorũ & pce
ptionẽ aliorũ nullo mõ prohiberi dẽt, coniungat̄ mõ
iste tex.cũ tex.d.c.clerici.ubi proprie dicit,pęnã clerico
rum committentium hoc facinus esse degradationem
vel dpositionẽ, si reperti fuerint eo crimine laborãtes,
& ibi ille tex. nihil determinat, q̃do non fuerint reper-
ti,sed occulti,& hunc casum de occultis supplet,& de
terminat d.c.ex tenore.unũ.n.ius suppletur & determi
nat̄ p aliud l.nõ est nouũ.l.& iõ l.sed & posteriores.ff.đ
legib.c.sup qõnum.in prin.de dffi.deleg.& casus omis
sus ab uno text. remanet in determinatione alterius.
text. in l.si cum dotem. in princ. ff. sol.mat.c.cum ex
pediat c.ꝯstõ. de elec.lt.6.cũ si.standũ est igitur in casu
nr̃o determinationi d.c.ex tenore.ut talis occultus cri
minosus post peractam pęnitentiã ab ordinis sui execu
tione nullatenus repellat̄. ¶ Quartò,& vltimo ut corre
spondentib.aduersantib.tñdẽtib.apertius præsens sol-
6 uat̄ qõ † nã ẽt infamia iuris proueniens a crimine occul
to tollitur pęnitentia,sm gl.in c.illi qui.6.q.1.alle.tex.
in c.penul.& fi.de temp.ordi.idem uult gl.penul.in c.
presbyterum 15.q.5.& constanter firmat Archid. post
glo.c.fi.22.dist.subdens se credere hanc sniam ueram,
& idem sequitur Archid.in c.ipsi apostoli.ad finem. &
Goffr.de Trano,& Hostien.in summa de tẽpo. ordi.§.
& cui.uersi.prima regu.ubi notanter probat̄ ista maior
per tex.in d.c.his.el 2.50.dist.& c.fi.de tẽpo.ord.ubi ge-
neraliter dr̄,periuros occultos post peractã pęnitentiã
habere executionẽ suorum ordinũ, & ad maiores pos-
se ascendere,ut ibi.& diximus in præced.15.art.præsen
tis.q.& tñ periuri sunt regulariter infames,ut in auct.si
quis maior. C.de transac. probatur ẽt istud assumptum
in c.qñ multi.14.q.4.& in c.præterea.de usur.ubi dici-
tur,clericos usurarios non esse sui officij,& clericalis or
dinis priuatos,nisi tunc tñ,qñ inuenti fuerint,& moni
ti negligẽtes se corrigere,& tñ tales usurarij sunt ipso iu
re infames infamia ciuili, ut in l. improbũ fęnus. C.de
his qui not.infa.c.infames.uersi. porro 3.q.7.c.inter di-
lectos.de excel.præla.q̃uis iam diceretur talẽ facinoro-
sum ĩ casu nr̃o esse infamẽ ipso iure,ut dñt tenẽtes par
tẽ ꝯriã.uerum tñ ex hoc nõ sequit̄ ullatenus eũ esse post
pęnitentiã ordinis executione priuatum,qñ est occul-
tus & incognitus,iuxta illud carnem. Si male qd facias
ne uideare caue.& aliud uulgare,si non castè,caute. &
no.in capitu.de homine.de cele.missa.& in capitu.cle
ricus solus 81.dist.& in c.nemo.82.q.4.c.unico in fi.de
uoto.lib.6. ¶ Nõ obstãt ꝯria,& ad primũ fundamentũ
ꝯrium rñdet,ꝙ licet illi patres istud dicere uideant̄, tñ
ex quo ipsi nõ mouentur aliqua bona auctoritate,nul-
la sunt fide digni,p ea q̃ late diximus in primo motiuo
partis negatiuæ. ¶ Tñ ẽt rñdet̄, nullũ illorũ doctorũ istud
aliqualiter determinare,nam oẽs ibi allegati p eorum
opinione allegant tex. In c.clerici.de excel. p̄la.sed ille
tex.loquit̄,si clerici fuerunt inuẽti in tali crimine labo
rare,& tũc dicit eos posse deiici a clero,ita ꝙ cessante
eo ꝙ fuerint comperti in crimine nõ poterunt a clero
7 deijci,† nec erunt deiecti ab executione sui ordinis,ar-
gu.n.a ꝯrio sensu est oĩum argumentorũ fortissimũ,vt
in l.j.§.huius rei fortissimũ.ff.de off.eius cui man.estiu
ri.c.cũ apostolicã.de his quæ fi.a p̄l.sinæ con.c.rõ.n. ap-
paret ĩ corpore iuris tex aliud dicẽs,sed bñ est tex. in c.
ex tenore.de tẽp.ord.pbãs declarationẽ pdictã,ut pro-
bauimus s̄.in tertio fundamẽto partis negatiuæ. Succe
dat mõ nũc illa uulgaris doctrina,dictũ doctorũ gñali-
ter loquẽtiũ esse intelligendũ sm tex.quẽ allegãt,ut di-
xit Bar.in l.non solũ.§.si liberationis uerba.ff.de lib.le-
ga.quẽ sequit̄ Ro.consi.111.inci.allegationes. & Fulg.
ꝯsi.101.& Pau.de Ca.ꝯsi.8.& cõsi.397.in antiqs.& Alc.
ꝯsi.32.col.3.in 4.uol.& fuit originalis theorica Io.An.
in c.cũ nuncius.de testi.& in addi.Spe.tit.de deleg.§.iã
nunc.ante fi.& Abb.in c.insuper.col.3.de testi.& in c.
de his.ad fi.de eccl.ędifi. ¶ Nõ ob.sm ꝯrium,quia dico
illud nõ solũ nõ obstare,sed etiã hanc partẽ tueri,nam
ex quo in hac pęna non apparet alius tex.in his termi
nis

nis niſi ca.clerici.& ille tex.dixit duntaxat, ꝙ ſi clerici
fuerint repti hoc crimine laborare dijciãt a clero & c.
abſurdum reuera eſt dicere ꝑ hũc tex. talẽ facinoroſũ
occultũ & nõ reptũ eſſe ipſo iure executiõe ordinis pri
uatũ: cum nullus ſermo, nec uerbũ de hoc caſu ibi fiat,
immo ẽt (ut repio) ille tex. loqˀ per uerba importantia
ꝯdemnationem: & ſic illa reg. in ipſo ꝯ̃rio allegata loqˀ
& procedit, ubi apparet q̃m ipſo iure priuatũ: qa tunc
bñ adhuc requirit ſententia declaratoria: ut ibi dicit;
ſed dico (ut prædixi) nõ apparere ĩ caſu noſtro, ideo in
pœnis q̃ſo fiat benignior interp̃tatio. §. 1. de pœni diſt.
1. reg. in pœnis. de reg. iur. lib. 6. l. ſi p̃ſes. in fi. C. de pœnis:
& non induc.ˀ irregularitas in caſu in quo nõ reperitur
tex. exp̃ſſus ꝑ ea q̃ diximus late s̃. in primo fundamẽto
ſecũdæ par. huius diſceptationis ¶ Non obſt. ternum
ꝯ̃rium: quia dico illud falſum ꝑ ea, quæ diximus ſupra
in 4. funda. ſecundæ par. huius difficultatis. item illud
põt ſaluari in crimine non occulto, ſed manifeſto: quo
caſu eſt ẽt orta infamia facti. & ideo uidenˀ loq ibi alle
gata, ex quo oẽs allegãt. c. euphemium. §. hinc colligiˀ
2. q. 3. ubi Gelaſius & Stephanus Papæ dicunt, licet per
pœnitẽtiam omnia ſoluere poſſimus, infamiam tñ ſol
uere nõ poſſumꝰ. & ſic vr̃ loq illa auctoritas de infamia
facti q̃ nõ põt tolli nec ꝑ Papam, nec ꝑ principem, niſi
ꝑ purgationem, nõ aũt loqˀ illa auctoritas de infamia
iuris q̃ ſine dubio poſſet tolli ꝑ Papam, ſeu ꝑ principẽ,
quales erãt Gelaſius de Stephanus de qbus ille tex. loqˀ
ut ipſemet dicit in ipſo §. hinc colligiˀ. in prin. & in §.
fi. eiuſdẽ. q. & ꝓbaˀ in l. 1. C. de ſentẽ. paſſis & late notaˀ
in c. cum te. de re. iu. cum cõcor. item intelligi põt ille
tex. añ pœnitẽtiam, ut dicit gl. in d. §. hinc colligiˀ. alle-
gans optimum tex. in c. ꝯſãguineorum. ad fi. 3. q. 4. &
ſic non obſtabit. Item illa auctoritas intelligiˀ de infa-
mia illata ꝑ iudicem ſecularem, q̃ de ꝯdigno nõ eſt au
ferẽda ꝑ Papam, ne turbet aliorũ iuriſdictionem, ut de-
clarat idem tex. inferius in uerſi. ſed illud Gelaſij nõ tã
git. igitur ille tex. caſum nr̃m, in quo infamia, ſi qua eſ-
ſet, nõ eſt illata ꝑ iudicem aliquẽ, ſed a iure illata dr̃, ut
ꝑ ſe patet, & ſic oẽs allegantes illum tex. ſint intelligẽ-
di in infamia illata ꝑ iudicẽ ſecularẽ, uel alio ex p̃dictis
modis ſm̃ d. tex. quem allegant, ꝑ ea quæ diximus ſup.
in rñſione ad primum ꝯ̃rium. ¶ Item rñderi põt & ali-
ter. i. falſam eſſe minorem ibi reductam. ¶ Non ob. 4.
8 & ultimum ꝯ̃rium, ˀqa negatur illud eſſe uerum, im-
mo in dubio non eſt quis iudicãdus irregularis, ex quo
non apparet tex. hoc determinans, immo quod fortius
eſt nec hoc tangens, ut diximus, & ꝓbauimus late in 1.
motiuo 2. par. huius difficultatis, & nõ eſt laudãdus, q
timet, ubi non eſt timendũ, iuxta illud. trepidauerunt
timore ubi nõ erat timor. c. & ſi qõnes. de ſimo. & in du
bijs in quibus debemus adhærere cõſciẽtiæ, nõ dẽt de-
eſſe iudicium rõnis. c. inquiſitioni. de ſent. excõ. c. non
ſolũ. de regula. in 6. eſt. n. reprobata nimia ſcrupuloſi-
tas, ut in c. ꝑ tuas. el 2. de ſimo. l. ſed hæc nimium ſcru-
puloſa. ff. de excu. tut. immo licet adhuc in caſu nr̃o eſ-
ſet aliqua dubietas, tñ dubietas in cõſcientia nõ dr̃ face
re ꝯ̃ cõſcientiã, niſi poſtq̃ ueritas aperta ſibi innotuerit
ita eleganter declarat Bal. in c. fi. col. 3. de cõſue. Bald.
poſt gl. in c. ſi diligẽti. de p̃ſcri. Bald. in c. bonæ. el 2. col.
5. de poſtu. præla. Bal. conſ. 245. & conſ. 247. & ſeq. in 3.
uolu. Abb. poſt But. in c. breui. ad fi. & ibi do. me. Corſ.
de iureiur. not. in c. fi de præſcri. do. me. Iaſ. & Mod. in
l. poſſideri. §. genera. ff. de acqui. poſ. cum ſuis cõcor. &
ẽt in dubijs difficultatib. non eſt peccatum eligere quã
partem quis uelit, ꝑ glo. cum ibi notatis in ca. capella-
nus. de ferijs, not. Inn. & alij poſt eum in c. ne innitetis.
de cõſtitu. Rota. 55. in tit. de reſcrip. in antiquis. Ioã. de
Ana. in c. in ciuitate. ad fi. de uſu. Aleg. cõſi. 1. col. 4. in
2. not. ¶ Quid dicendum? Tunc ꝯcluſimus eligẽdam eſ
ſe poſt factum hanc partẽ tanq̃ æquiorẽ benigniorem
& humaniorẽ, iuxta l. ꝓxime ibi, ſi ĩ re dubia benignio
rẽ interpretationẽ ſequi nõ minus iuſtius eſt q̃ tut ius.
ff. de his quę in teſta. delen. & idẽ formaliter dicit text.
in l. ea q̃. §. in re dubia. ff. de reg. iu. & in l. ſi fuerit. §. fi. ff.
de rebus dub. & in l. cũ in te. C. de fideicom. li. & in c. ſi
de tranſac. reg. in pęnis. de reg. iu. lib. 6. ¶ Nec ẽt mirũ
iſta ita diſtingui, tenendo affirmatiuam ante factũ, &
negatiuam poſt factum, in dubijs. n. articulis ita diſtin-
guitur, & ſic diſtinguere ſolent doctores noſtri cõmẽtã
tes ita n. diſtinxit in certo dubio, de quo ibi gl & cõiter
doc. in cle. 1. in uerbo p̃sbyteri. de priui. & Bal. in rub. de
treu. & pa. & diſtinxit Io. de Im. poſt Pet. de Anc. in cle.
unica. col. 3. de off. deleg. & Abb. in c. ad nr̃am. el j. de iu
reiu. ante fi. & in c. fi. col. pe. ne clerici uel mona. & late
de hmõi diſt. diximus illã declarãdo, & pluribus deci-
ſionibus ex ea ortis adornando ſupra in 1. par. primi li.
in 7. q. prin. in 10 art. de excõmunicato an admittaˀ ad
acquirendum iuſpa. & ſit illa diſtinctio ante factũ, &
poſt factũ, ut ibi. ¶ Et licet tunc ſic ꝯcluſerimus in hoc
puncto, ut ſupra dictũ eſt, tñ nunc melius cõſiderando
tenerem indiſtincte ẽt in crimine ꝯ̃ naturã occulto in
duci priuationẽ executionis ordinum ẽt poſt peractã
pęnitentiã, & ſic irretiti hoc uitio nõ poſſe eligi, nec p̃-
ſentari ad aliquod beneficiũ, & pro iſta mea cõcluſione
adduco unum motiuum, quod oritur ex infraſcriptis p̃
ſuppoſitis. Præſuppono igitur primò, & hæc fuit una ex
alijs qõnibus, & ſic ſecunda, de quibus s̃. ſum loquutus
9 in materia huius peſſimi uitij † ꝙ hoc crimen nephan-
dum ꝯ̃ naturam inducit impedimentũ in matrimonio
ꝯ̃hendo ſicut aliæ naturales cõmixtiones, & hoc ꝑꝑ
horribilitatem criminis, tex. eſt apertus a ꝯ̃rio ſenſu: &
ibi apertius firmat gl. in uerbo ſæpius, in c. extra ordina
ria 35. q. 3. & ibi doc. ſuperuenientes dicunt illum text.
determinare hanc qõnem, allegant ad hoc alium text.
in c. adulter. j. 32 q. 2. & §. hoc autem. in fi. 33. q. 2. quod
quidem admittitur uerum eſſe ꝑꝑ horribilitatem cri-
minis, & ita loquuntur pręfati iuris patres. ¶ Non autẽ
tale crimen impediret matrimonium ꝑꝑ affinitatem
aliquam inde prouenientem, quia nulla ex tali crimi-
ne ſequitur affinitas. ita firmat D. Car. ĩ c. unico. de ſpõ-
ſa. in 6. quem refert, & ſequitur do Præpo. in ſuo cõmẽ-
to arboris affinitatis. & idẽ in terminis Mattheus Rom.
& do. Car. in cle. unica. q. 13. de cõſan. & affi. & ſequiˀ
ẽt Archiepiſ. Floren. in ſua ſumma in 2. par. tit. 5. ¶ Et ẽ
rõ fundamentalis, qa ad ꝯ̃hendã affinitatẽ neceſſario
requiritur cõmixtio ſeminis utriuſque coeuntis in ua-
ſe debito ſaltim in potẽtia, tex. in c. lex diuina. 27. q. 2. c.
fraternitatis. 35. q. 10. adeo ꝙ nõ ſufficeret effuſio etiã
utriuſque ſeminis facta extra uas deputatum ad hanc
affinitatẽ ꝯtrahendã. ut late dicunt & determinant cõ
muniter ſcriben. in d. c. extraordinaria. & doc. in c. fra-
ternitati. de eo qui cognouit conſangui. uxoris ſuæ. &
do. Præpo. in dicto ſuo cõmento arboris affinitatis, col.
4. & ult. cum iſtud ẽt uolunt doct. in c. unico. de ſponſ.
in 6. & Mattheus Ro. & do Car. in cle. unica. de ꝯſang.
10 & affini. ¶ † Et ex hoc ſequitur correlarium, & ꝯcluſio,
ꝙ eodem modo, quo inter ꝯſanguineos, & affines de-
ſcendentes & aſcendentes in infinitũ eſt ꝓhibitũ ma-
trimoniũ, & inter trãſuerſales uſque ad quartũ gradũ
ꝯſãguinitatis & affinitatis, ut in c. nõ dẽt. & in c. fi. cũ
ibi not. de cõſang. & affi. cum concor. ibi datis ꝑ Mod.
ita etiam ꝑꝑ horribilitatem huius criminis talis prohi
bitio coniugij extendatur, vt doctores prædicti uolunt
11 qđ eſt notandũ. ¶ † Scđo p̃ſuppono, impedimentũ cõ-
ſanguinitatis uel affinitatis ſiue ſit ſecretum ſiue publi
cum impedit matrimonium ꝯ̃hendum, & dirimere
iam ꝯ̃ctum, ut in iuribus proxime adductis, & per totũ
de conſangui. & affi. & in titu. de clande. deſpon. uerum
tamen eſt cum ſecreto impedimento facilius diſpen-
ſari maxime ĩ affinitate quę procedit ex uia fornicaria,
ut per doct. in locis ſupra allega. & in c. poſtulaſti. de re
ſcrip. per do. Feli. & faciunt nota. in ca. ueſtra. de coha.
cle. & mulie. & hodie in literis apoſtolicis iubilei pro fa
brica baſilicę principis apoſtolorum clare apparet, qa
in impedimẽtis affinitatis occultis facilius diſpenſatur
12 ẽt in proximiori gradu & nõ ſic in notis. ¶ † Tertio prę
ſuppono inter eccleſiã, & illius prælatum inter ordina
tũ & ordinem, & ſimiles ꝯ̃hi matrimonium ſpirituale
doct.

doct.in c.2.de tranſl.epi.ubi Abb.in antepe. col.& Butri.ibi in 2.no.& in 3.col.& dixim.late ſupra in 1.part. 1.li.in 9. q. prin.in 2.art.in rñſione ad ſeptimum argu.
13 partis reprobatæ. ¶ † Quartò ꝓſuppono ualere arg. de matrimonio carnali ad ſpirituale c.ſicut abñs.7.q.1 c. 1.2.& per totũ.de tranſ.epi.& glo.in uer.cum.n.in ca. nuptiæ.7.q.1.cum alii allegatis ſupra in d.1.part.1.li.9. q. prin.in 2.art.ī 7.motiuo partis.quā nõ tenui.& licèt ꝑ ea quæ diximus in d.2.art.in rñſione ad d.7. motiuũ. plures poſſent dari inſtantiæ in quib.hoc arg.non procedit,tñ ille non militant in caſu nr̃o, cũ ſpirituali matrimo. ſit maior rõ q̃ in carnali,ꝙ ꝯhens ſit ſine peccato:cum carnalia cum peccato ꝯhi poſsint, ſed non ſpiritualia:quia iudicium nobis mãducamus & bibimus non dijudicantes corpus dñi,teſte Apoſtolo ad Corinthios c.11.¶ Iſtis omnib. ſic præſuppoſitis ꝯcludo, ꝙ ſicut hoc crimen ꝯ̄ naturã, licèt occultũ ad inſtar impedimẽti ꝯſanguinitatis uel affinitatis ob ſui horribilitatẽ (non ex ui affinitatis q̃ in eo non cadit) impedit matrimonium ꝯhendũ,& põt dici ẽt dirimere iam ꝯ̄tractum,& matrimonium ſpirituale eſt ad inſtar carnalis ut ſupra eſt dictum,ita debet ẽt peracta pœnitentia,niſi fuerit diſpenſatum per hñtem ptãtem,q̃uis occultum impedire ꝓmotionem ad ordines & dignitates,& executionem ordinũ & per ꝯñs ad bñficia : cum nõ poſset illis deſeruire,in quib.oĩb. conſiſtit matrimonium ſpirituale,in quo maior requiritur munditas.¶ Et licèt ſupra dixerimus pro iſta parte nullũ eſſet tex.& doc.hoc dicere non poſſe,& hmõi irregularitatem inducere:tñ ego dico de hoc eſſe tex.apertum in ſæpe alle.c.niſi cum pridem.in 1 in.ubi apparet clare illum tex.loqui de epo crimẽ hñte in ꝯſcientia,& ſic nõ notoriũ,& tñ licèt cũ maxima difficultate admittatur renũciatio epi , nihilominus qñ hẽt ꝯſcĩam læſam de crimine,pp qđ impeditur executio ordinum ẽt poſt peractam pœnitentiã uult ibi tex. eũ poſſe petere licẽtiã renũciandi epatum & debere ſibi dari & non pro quolibet alio crimine:& nihilominus ſibi loquitur de crimine non noto,ſed ſecreto in ꝯſcĩa exiſtente per illa verba in illo tex.appoſita,valet,pp ꝯſcĩam enim criminis cedendi põt licentia poſtulari,& fortan nõ cuiuslibet , ſed dũtaxat illius pp quod ipſius officii executio poſt peractam pœnitentiam impeditur,cũ ſi oẽs quos arguit ꝯſcĩa cuiuslibet culpę cederent,pauci uel nulli in illo miniſterio remanerent &c. ecce qũo erat ſecretum crimẽ, & quia tale qđ impedit executionem ordinis poſt peractã pœnitẽtiam,& ſic apparet tale crimen ẽt ſecretum impedire executionẽ ordinis poſt peractã pœnitentiã ut ibi.¶ Et ſi diceres,cur ergo petitur licentia ibi,& epſ non dimittit epatum,ex quo non hẽt executionem ordinũ.Dico illud eſſe pp difficultatem ſoluendi matrimoniũ ſpirituale ſtrictiſſimũ ut eſt ĩter eccleſiã & epm,iuxta uerbum dñi.quos Deus ꝯiunxit &c.ut ibi.& plene Abb.in c.admonet.de renũ.& diximus late ſup.in d.9.q.prin. 1.par.1.li.in 2.art.in rñſione.ad 7.motiuum inter epm & eccleſiam propriiſſimè & ſtrictiſſimè eſſe matrimonium ſpirituale.& ſic vr̃ ibi caſus de hoc cõprobãs ꝯſiderationem meã,de qua prox.nam cum inter eccleſiã & epm ſit ſtrictiſſimè matrimonium ſpũale,ut ſ.eſt dictũ : & non põt aliquo modo ſeparari per auctoritatẽ ꝑdictã,quos Deus &c.Tñ prima cã ſeparationis eſt ſecretum crimen,qđ ẽt poſt peractam pœnitentiam impedit executionẽ ordinis,prout eſt crimen ꝯ̄ naturam ibi per doc.enumeratam,& iſta crimina dirimunt matrimoniũ illud inter epm & eccleſiã iam ꝯ̄ctum,& ſic pro mea ꝯcluſione ꝓbat ille tex.maximè iũcta doctr. Butrij ibi ſup gl.in illo mẽbro (qñ aliqui ſunt carentes tit.quò ad rei ueritatem,qui tñ habet aliquem colorẽ retinẽdi beneficium,ut quia delictũ,vel defectus ſunt occulti,& tales cedere non pñt abſq; licentia ſuperioris;quia ille pñtatiuus titulus & coloratus opin.cõi hẽt inſtar ueri:quia reputatẽ iſte titulus putatiuus uerus,de elec.c.auditis) & licet requiratur licentia omnino cauſa dimittendi epatum pp illud crimen: tñ licentia, ut ſupradictum eſt,requiritur pp illud, quos Deus ꝯiunxit &c.ut Papa uice Dei ſeparet.¶ Et hoc uult ẽt aperte Archiep.Flo.in ſuo trac.de cenſuris,verſus finẽ, in illo tit.de irregularitatib.ex enormib.& mediocrib.criminib.ꝯ̄ctis. ubi exemplificat crimen enorme in homicidio,ſimonia,& hæreſi ſm Goff.& quodlibet horũ ſiue ſit manifeſtum,ſiue occultum, dicit impedire promouẽdum & deiicere ꝓmotum ẽt poſt pœnitentiã, vñ cũ delictũ ꝯ̄ naturam ſit hmõi,ut ꝑ But.& dñe.in d.c.niſi ergo ſiue publicum,ſiue occultum impedit promouẽ-
14 dũ & deiicit iã promotum. ¶ † Eſt bene uerum,ꝙ ſi fuerit occultum,cũ ꝯſtet ꝯſcĩæ,ipſemet erit iudex , ut dicit Bal.in rub.de iud. in foro cõſcientiæ ipſam ꝯſcĩam eſſe iudicem, actorẽ , reum & teſtes, unde non poterit ꝑ alium impediri,nec deiici a promotione,prout dr̃ de ſuſpenſo quò ad ſeipſum,ꝙ debet ipſe ſe mouere a ſacris,ut diximus ſupr.in 10.præced.ar.huius.q.dum tractauimus,an ſimoniacus pñtari poſſit,allegando Abb. in c.accuſatus.de ſimo.unde in hoc caſu hic nõ punietur,quia non mereat pœnam, ex quo eſt ſecretum delictum,ſed bñ meretur pœnam,ſed nõ punitur,qa ignoratur.deberet tñ puniri a ſua ꝯſcĩa, ut ſe abſtineat ab executione ordinũ,quæ in hoc caſu eſt iudex, ut ſ. qđ ſi non fecerit,Deum habebit ultorem.Si uero eſt manifeſtũ & ꝓbabile,tũc ſi opponitur & ꝓbatur, ex quo impedit promouendũ.& deiicit iam promotũ , & caret executione ordinis ẽt pœnitentia peracta,ut ſ. ergo pñtari non põt, per reg.turpius eiicitur &c.c.quemadmodum.de iureiur.& hoc ꝙ potius impediatur promouẽdus q̃ promotus,uoluit pulchre Abb.in c. ſuper eo.de ele.in 2.col. & uoluit ẽt prædicta Firma in 1.par.2.li.in 32.q.& diximus ſupra in 16.art.pñtis.q.¶ Dico & aliud uerillimum in hac materia, ꝙ ẽtſi non opponatur ꝯ̄ præſentatum de hoc uitio, ex quo hoc crimen tam periculoſum eſt in foro conſcientiæ,ẽt ſi per aliquem nõ opponatur,fieri debeat ſecreta inquiſitio ex mero officio per hñtẽ inſtituere,non ut puniãt,ſed vt pñtatũ nõ admittat, & ita ẽt per alios hñtes prouidere de beneficijs:cum ideo ante confirmationem electionis uel inſtitutionẽ pñtati opponitur edictum . ut oĩs inquiſitio fiat ꝯ̄ ꝯfirmandũ, uel inſtituendũ ẽt ultra illud ꝙ hñtes iura ꝯ̄dicendi ꝯ̄dicant iuxta tex.& ibi no.in c.fi.de ele.li.6.& q̃ maximè de hmõi criminib. impedientib. executionẽ ordinis ẽt poſt peractam pœnitentiam , cũ ſit periculoſum, quia cum peſſima pœnitentia exerce-
16 rent ordines celebrando beneficiis deſeruiẽdo.¶ † Immo inuinctiſsimus rex Ferdinãdus de Aragonia Rex Aragonũ,utriuſq; Siciliæ,Hiſpaniæ &c.pro fide catholica inuictus ꝓpugnator unà cũ regina Heliſabeth ſua uxore,q rex regina & meritò nomen catholicorũ primò acquiſiuerunt per quandã eorũ pragmaticã inci. nos Ferdinandus & Heliſabeth &c. hac noſtra lege ꝑpetuò duratura ſtatuimus,inuehẽtes ꝯ̄ ſodomitas mares & fœminas,non ſolum ſtatuerũt eos igne cremari, ſed ẽt formidabilib.pœnis mandarunt eorũ officialib. ꝙ abſq; aliqua accuſatione,denũciatione,uel inſtigatione alicuius ex mero officio inquirerẽt & indagarẽt ꝯ̄ ꝑdictos,& illos punirẽt, ꝙ ſi neglexerint , officiales ipſi punirentẽ pœna ibi ſtatuta vnciarũ mille ultra officiorũ priuationẽ,& tñ ibi nõ tractabatẽ de eis bñficiandis , ut in caſu nr̃o.Cõclude igitẽ,ſodomitã,ſeu uitium ꝯ̄ naturam exercentẽ marẽ vel fœminã ẽt poſt peractã pœnitentiam ꝯtritũ vel crimen confeſſum pñtari nõ poſſe: occultũ uerò,ex quo aliter probari nõ põt in foro conſcientiæ,nõ poſſe ꝓmoueri,eligi, ꝯfirmari,bñficiũ ſibi ꝯferri,pñtari,nec inſtitui,ex quo etiam caret executione ordinis,in foro uerò canonico & ꝯtẽtioſo ẽt ꝑdicta militant,quia crimen ꝓbari nõ põt,poterit eligi & pñtari &c.ſed Deũ habebit ultorẽ , & ita in effectu tenẽ pp dicti criminis horribilitatẽ.¶ Quãtopere aũt hmõi crimen deteſtabile ſit uel uerbis S. Auguſtini dignoſci põt ultra ſupra ſcripta:illo.n.ſermone 49.ſic inquit.Audite Eſaiam uobis dicentẽ, uictimarũ veſtrarũ plenus ſum eo ꝙ indignè mihi offeratis, ne offeratis igitẽ vltra

ſa

sacrificium : quia sabbata nestraineensum uestrum &
solēnitates uras odiuit aīa mea , & oīa facta sunt mihi
molesta: cum extēderitis manus vestras, auertā oculos
meos a uobis, & cū multiplicaueritis orōnes, nō exau-
diam ꝓ eo ꝙ turpitudinē operamini. q̄ nā illa turpido:
nisi quæ immunditia per Apostolum appellaẗ. Illa de-
niq; est turpitudo, illa summa immūditia, illa summa
miseria a qua Angeli fugiūt, qua demones uidētes ocu
los claudunt, illa. n. est immunditia & miseria quā ma
17 sculi in masculos operanẗ, † de qnib. ēt Apl's nō solū q
faciunt, sed ēt qui facientib. ꝯsentiunt digni sunt mor-
te, hæc est meritò immūditia, & paulo pnst, o q̄ abho-
minabile vitium, o q̄ detestabile crimen, o q̄ mortife-
rū dānū, o q̄ pessimum scelus, o q̄ inaudiblie malū. ec-
ce. n. mēbrū Christi nō solum fornicatur, sed ēt mere
trix efficiẗ. hæc est illa immunditia quā Deus summè
odio hēt, quā detestanẗ sancti, quā horrēt Beati, quā fu-
giunt illi qui regnū Dei ꝯsequunẗ æternum. hæc & plu
ra B. Augustinus ad hoc scelus insectandū codē sermo
ne ad hæreditas posuit. At Ouidius licèt nimis licētet
opere ꝯdidisse dicaẗ, hoc tū ēt uitiū abhorrere uẽ. ait. n.
lib. 2. de arte amandi circa finem. Odi ꝯcubitus q non
utrinq; resoluunt. Hoc est, cur pueri tangat amore mi-
nus. & Tibullus elegia. 4. libri primi. O, fuge te teneræ
puerorū tradere turbæ. Nā causam iuste semper amo-
ris hñt. hæc aūt ideo nolui subnectere, ut cuiq; innote-
scat, nel poetis qui ab aliquib. īpudici appellanẗ tale fla
gitium admodū esse exoletū ac spurcidum uideri. Re-
staret ēt uidere, an sodomita testari possit, quod quidē
omitto, quia nullo modo ad materiā nostrā adaptari
pōt, dabiẗ aľs alibi dicēdi locus. ¶ An aūt sicut pp adul-
terium separaẗ ꝯiugium quò ad thorū, ita pp crimen
sodomiticum possit separari, uide Innocē. Abb. præ-
po. & alios in cp. maritii. de adu. & dicit ibi Abb. cōem
esse opi. ꝙ sic: & hæc de tam abhominabili uitio suffi
ciā, ne de eo ulterius loquēdo aer corrumpatur ut sup.

¶ Decimusnonus art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Adulter an possit presentari.*
2 *Adulter clericus est priuandus beneficiis.*
3 *Adulterium an sit crimen mediocre.*

1 Dubitatur 19. art. † an clericus adulter possit
pñtari ad beneficiū patronatū. &
in hoc est aduertendum: quia tex. in c. at si clerici. in §.
de adult. de iudi. vr̃ hnc crimen connumerare inter mi
nora crimina: & iō deberet dici adulterum pñtari pos
se. tñ Bal. ibi dicit ꝙ licèt hoc crimen non ꝯnumereẗ
inter enormia delicta: tñ reuera est crimen valde infe
stum clericis & bonis uiris, & turbat honorē matrimo
nij, & famā in qua ꝯsistit decus gentium, auc. de nup. in
prin. colla. 4. & pro hoc do. me. Corse. sequēdo do. suū
Barb. solēt allegare tex. in l. codicillis. §. instituto filio.
in uerbo filium nostrū interfecit. & alia deteriora fe-
cit. ff. de leg. 2 ubi ꝓbatur virum reputare adulterium
grauius occisionē filii. ita alle. illū tex. Iac. de Are. ut re
fert Bal. in l. athletas. §. calumniator. ff. de is qui no. inf.
& doc. in c. pen. de ꝯsue. li. 7. & tex. in l. pe. C. qui ac. nō
po. loquiẗ de criminib. grauiorib. & gl. ibi ponit exēplū
de adulterio. adduciẗ ēt tex. in l. fi. ff. de publica. in uer-
bo aliud deterius fecit, corrupit uxorē. ubi lex reputat
adulterium grauius crimen. Adduciẗ ēt tex. in l. patri.
& in l. quod ait. ff. de adulte. ubi licet patri uēdere filiū
pp adulteriū, & ideo est de se malū, quia ex nulla cau-
sa pōt iudicari c. & si Christus. de iureiur. adduciẗ ēt id
quod dixit Bal. in l. fi. C. si cōtra ius uel utilitatem pub.
& in l. 1. ff. de const. prin. ꝙ licèt princeps possit statuere
bannitū posse impuni occidi, uel furtum ꝯ eum fieri:
tñ non poss. statuere mulierem bannitam posse impu-
ne adulterari, & ideo pōt dici adulterium esse maximū
crimen. & tex. in d §. de adulterijs. c. at si clerici. de iud.
uenite implicatiue, qui resultat absonus intellectus, ex
quo nullo iure probaẗ adulteriū esse minimū crimē: nā
aut ꝯsideramus legem mosaycā, & adulteriū est mor-
te dignū, aut ꝯsideramus legē ciuilē & eodē mō impō
niẗ pœna gladii l. q̄uis. C. de adulte. est. n. crimen publi.
ut in l. 1. ff. de pub. iud. & in l. 1. C. de adul. erit ergo esse
ctualiter & formaliter crimen graue, sed ꝑ accidēs uẽ 1
minus quia magis frequētatur, & iō faciliẗ dispensatur
ut per doc. plene in d. §. de adult. ubi ēt an sit maius in-
cestu, uidere ibi, qa non est materia nostra, ubi Barbat.
præsertim in 2. & 3. col. quem late sequi scholaris suus
do. me. Corse. in suo repe. ad Abb. in uerbo adulteriū
in fi. 5. col. cū duab. sequen. ¶ Redeundo modo ad no-
strum, ut oēs doc. uolūt in d. c. at si clerici. in §. de adu.
in ult. col. per Abb. & ꝑ Barb. in pen. col. post Bal. p̄sup
ponunt adulterū esse priuandum beneficijs: cū q̄runt
an dispensato cū adultero intelligatur dispensatum in
ordinib. & beneficiis habitis & hñdis, qa dispēsatio cir-
ca habita & hñda beneficia præsupponit inhabilitatē
ad hñda & priuationem circa habita, arg. l. decē. ff. de
2 uerb. ol. & c. uenerabilem. de elec. † & quod adulter sal
tim sit priuandis beneficijs, tenet Abb. post Inn. in c. q̄-
relam. in prin. 2. col. ubi æquiparat adulterium & per-
iurium, cum ergo facilius quis prohibeaẗ ab acquiren
do bñficium q̄ priuetur, ut pulchre per Ab. in c. sup eo.
in 2. col. de ele. & dixim. s̄. in 16. at. pñtis. 9. q. & adulter
sit priuatus uel priuādus beneficio. ergo multo magis
nec pñtari poterit, per dictam doctr. Abb. post alios in
d. c. super eo. ¶ Item adulter est infamis maxime post
sñiam, infamia iuris uel saltim infamia facti ante sen-
tentiā, ut per doc. in §. de adul. ubi in pen. col. Barb. po-
nit conclusionē, ꝑ oē maleficium per qđ de iure ciui-
li irrogatur infamia posse quē beneficio priuari, post
Bal. ibi per alleg. c. ueritatis. de dolo & ꝯtu. c. inquisitio
nis. & c. qualiter, & qñ. el 2. de accu. & c. licet. el 1. de si-
mo. l. iudices C. de digni. li. 12. maximè dicit ipse in assi
stentib. principi. C. de condu. & protec. dom. augu. l. 1.
eo. lib. quia reatus oēm adimit honorem l. 1. C. ubi sen.
uel cla. allegat ēt Arch. in c. gñali. de ele. li. 6. & qđ hr̃ in
c. Maximianus 81. dist. & in c. presbiter, 82. dist. & Barb.
ibi miratur de Bal. ꝙ non allegauerit glos. sing. de hoc
in l. 2. §. miles. ff. de his qui no. infa. ubi tex. priuat mili-
tem infamem militia. & gl. ibi dicit idem in milite cœ
lestis militiæ, adulter ergo clericus hmōi debet priuari
beneficio, & per doctr. Abb. in d. c. super eo igitur mul
to magis nec pñtari, præsertim cū ꝯclusimus supra
3 in 16. art pñtis. 9. q. prin. infamē pñtari non posse. ¶ † Tu
aduerte: nam Archi. Flor. in suo trac. de censuris. in tit.
de irregu. in illa rub. de irregularitatib. ex enormib. &
in mediocrissimis criminib. ꝯclūs dicit adulterium es-
se mediocre crimen seu delictum, & ideo si est occultū
non impedire promouendum, non deiicere promotū,
nec indigere dispensatione, sed sufficere pœnitentiam
sacralem, allegat c. ex tenore. & c. quæsitum. de temp.
ord. & sic isto casu dicerē adulterū posse pñtari ex quo
crimē occultum. Si vero adulterium est manifestum,
& tunc aut est manifestum per propriam confessionē
delinquentis extra iudiciū factam, & licèt non faciat
quē irregularē, tñ debet suspēdi ab officio & bñficio c.
q̄ sit graue. de excess. præl. & sequuta suspensione nō po
terit pñtari. sicut de suspenso late diximus sup. in 2. art.
præsentis. q. prin. ¶ Si aūt est manifestū crimē adulterij
ꝑ famā deficiēte accusatore uel legitima ꝓbatione, ec
licèt nō inducat irregularitatē: tñ dr̃ irretitus infamia
facti, et iō præsentari nō poterit nisi sequuta purgatio
ne canonica, ut illa præstita absoluatur, et si in eo defe
cerit, deponetur c. significasti. de adulte. et diximus su-
pra in d. 16. ar. pñtis. q. prin. cū tractauimus, an infamis
præsentari possit. ¶ Aut crimen sit manifestum ꝑ sen-
tentiā, uel conuictionem, seu confessionē metu probō
nis factā, et ista non inducit irregularitatē, prout facit
notoriū ꝑ euidentiam facti, qđ nulla pōt tergiuersatio
ne celari, cuius testis est populus, et inficiationi nō est
locus, c. quæsitum. de tempo. ordi. et sic non poterit p̄-
sentari: quia irregularis pñtari non pōt, ut diximus in
4 art. præsentis. q. prin. ¶ Poterit tamen in isto crimine
velut ī mediocri crimine notario de iure, uel de facto
per

p epm dispensari in tali irregularitate sm Inno. & gl. in
d. c. ex tenore. & i d. §. de adulterijs. p doct. & maximè
Ab. & Barba. ubi late an dispēset in acquisitis & acqui
rendis beneficijs & ordinibus, & an in illis q uel q con-
ferri p epm non possunt. uide ibi in fi. & ita i hoc passu
concludo.

¶Vigesimus artic. 9. q. princ. 1. partis. ij. Libri.

1 *Concubinarius publicus an possit præsentari. & nume. 3. 5. 6. 7. 8. 21. & 22.*
2 *Concubinarius licèt occultus dicitur esse in peccato mortali.*
4 *Paria sunt, non esse, uel esse & ignorari.*
9 *Suspensus quo ad alios non potest celebrare.*
10 *Cautela ut concubinarius dimittat concubinam cum uult promoueri ad beneficium.*
11 *Quis sit modus procedendi cōtra clericos concubinarios, remissiue.*
12 *Iudex a principaliorib. cum uult suspēdere, uel excōicare clericos concubinarios pluribus existentibus.*
13 *Clerici in minoribus an possit conpelli ad dimitendas concubinas.*
14 *Clericus an possit deponi propter fornicationem.*
15 *Iudici electio datur quando uaria pœnæ imponuntur.*
16 *Meretrices tollerantur in curia Romana: ut euitetur uitium sodomiticum.*
17 *Iudex laicus nō pōt inquirere cōtra occultas concubinas clericorū.*
18 *Concubinatus an sit crimen ecclesiasticum uel seculare, & an sit permissum de iure ciuili.*
19 *Peccare quis magis dicatur fornicādo clericus an laicus cōiugatus, ubi magis laicus. & nu. 23.*
20 *Episcopus propter qualificatam fornicationem non est deponendus.*

1 Potest 20. loco dubitari: †an publicus concubina
tius præsentari possit ad beneficium patro-
natum. Firma. in tract. de epo. in 1. par. 2. lib. in 6. q. qrit
an concubinarius possit eligi in epm & ministrare diui
na. & dicit q non, alle. 33. dist. c. ult. & in summa, & c.
maritum. & ibi gl. 34. dist. c. eurādum. & c. precipimus.
& c. qualis 30. q. 5. sm gl. in d. c. maritum. ¶ Est tñ aduer
tendum: qa habemus tex. in c. uestra. de coha. cleri. &
mulie. ubi habet, licite a clerico fornicario q̃diu tolle-
ratur, nec habet operis euidentiā, audiri diuina & pcipi
ecclesiastica sacramenta, a notorio uerò esse abstinen-
dum non pp sacramenti defectum, sed ad ipsorum for
nicatiorum emendationē, ut in illo text. & hr sm sum-
marium Abb. & doc. cū ergo Firma. loquatur simplici
ter de concubinario, & non distinguit inter notorium,
& notorium, ur male loqui, quia concubinarius tolera
tus admittitur ad officium, & pōt sacramenta ministra
re, pp quod officium, & sacramenta datur beneficium
c. fi. de rescrip. li. 6. & alibi dr. beneficium esse stipēdiū
clerici unde uiuat pp seruitiū c. eps. de pb. & magis cla
re in c. fi. 1. q. 2. ubi hr, stipendium satis esse pro laborib.
debitum. unde vr dicendum, q quousque quis cōcubi
narius, uel alias fornicator clericus toleratur & licite
ab eo percipiuntur sacramenta & audiūtur diuina, po
terit ad beneficium præsentari, & ideo ur nō fuisse be-
ne loquutum Firma: loquendo simpliciter de cōcubi-
2 nario non subiungendo publico, ut nos fecimus in tit.
nostri art. ¶ †Tamen in hoc est aduertendum, nam cō
cubinarius, licet occultus omnino est in peccato mor
tali, & sic saltim quoad se est suspēsus ab officio, ut uult
Abb. & doc. in c. accusatum. de simo. & iō ipsemet de-
beret se abstinere ab officio, & abstinendo se ab officio
nō dēt habere beneficium, quod est stipendiū officii. &
ad hoc faciunt quæ diximus in proxi. 17. artic. huius q.
prin. de pñtando existente in peccato mortali. ¶ Qua-
re pro uera decisione pñtis art. essent assumenda quin-
que dubia, q pulchre declarat Abb. in d. c. uestra. in 2. &
3 3. col. de coha. cle. & mu. q ego deducā ad infrascriptā
distinctionē. ¶ †Dicamus ergo, q aut clericus cōcubi-
narius uel fornicator est occultus, & tūc qa oīno est su
spensus quo ad se, dēret se abstinere a diuinis & a bene
ficiis, qa nō dēt de illis uiuere nō deseruiēdo beneficijs
p iura s. alle. & sic ipsemet nō recedendo a malo, & nō
faciendo se absolui & pęnitentia non peracta non de-
beret permitti se præsentari, ut diximus in existente in
peccato mortali, ubi supra, & cum hoc sit occultum,
non habebit ecclesia de eo iudicare, & ideo præsenta-
4 tus admittetur, †nā paria sunt non esse, uel esse & igno
rari. & ideo Abb. in d. c. uestra. in 2. col in 1. q. dicit, cleri
cum concubinarium siue publicum, siue occultū sem-
per quò ad se esse suspensum: nec est speciale in eo, cū
idem sit in quolibet clerico existente in peccato mor-
tali, nam nō debet exequi officiū, ex quo propter pec-
catum mortale est a Deo separatus, ut dicit probari in
c. fi. de cohabita. cleri. & muli. ¶ Et addit hanc suspēsio
nē prouenisse principaliter ab Adā, qui immediate cū
peccauit separatus fuit a gratia Dei 11. q. 3. c. illud. & c.
audi deniq; & p Inn. in c. si celebret. de cle. excō. mini
stran. alleg. ēt illud psalmistę. odiui ecclesias malignā-
tium. grauissime igitur peccat clericus celebrando, dū
existit in peccato mortali. c. quotidie. de cōse. di. 2. & c.
de homine. de celebra. miss. tñ ut s. dixi in occulto pec
catore illaqueato illo peccato, q post peractam pęnitē
tiam nō priuetur executione ordinum, minime dice-
rē illū præsentari non posse, per c. ex tenore. de tēpo. or
di. licet pp sui occultā naturā sit qō seruiens de uento,
an possit pñtari, ex quo ipse est qui hoc iudicare habe
bit, cū constat in ɔscientia sua, de qua ipsemet & non
ecclesia iudicat, iuxta dictum Bal. in rub. de iud. ut dixi
mus supra in 18. art. præsentis q. prin. dum loquuti fui-
mus de occulto sodomita, qui tñ post peractā pęniten-
tiam nō hēt executionē ordinū, tex. & ibi doc. in c. nisi
cū pridē. de renū. & ideo qn est occultus, licet sit suspē-
sus quo ad se, ut proxime est dictū, non tñ est suspēsus
quò ad alios, & iō non peccant alij audiendo ab eo di-
uina, & sacramenta recipiendo, & pxime dicemus in
5 tolerato. ¶ †Aut clericus cōcubinarius, uel fornicator
nō est oīno occultus, quia de eo hr notitia, sed tñ est to
leratus, & licet sit suspensus quo ad se ut s. est dictū, tñ
licite ab eo audiuntur diuina & sacramenta percipiun
tur, & sic non est adhuc suspensus quò ad alios d. c. ue-
stra. & pbatur in d. c. fi. de cohabi. cleri. & mulie. uñ di-
cerē ad ppositum ipsum, male agere pmittēdo se pñta
ri, si prius non discedat a peccato, nihilominus si tolera
tur ad officium, quod est plus, debet ēt tolerari quo ad
beneficium, quod datur pp officium & est minus, ut s.
est dictū, & iō poterit pñtari. ¶ Verum si opponat ɔ cū
& indicetur & non se abstinet incontinēti concubinā
expellendo, poterit a pñtatione repelli p infra dicēda:
6 ¶ † Aut clericus est ɔcubinaris uel fornicator nō oc
cultus, sed notorius per sñiam, uel p confessionē spon
te factā, & ex quo est suspēsus quò ad se, & quò ad alios
ut in d. c. uestra. non est dubiū eū pñtari nō posse, ut la-
te de suspēsis diximus s. in 2. art. pñtis. q. prin. hinc dixit
Abb. in c. uestra. in 2. col. in 2. q. audientes diuina a tali
peccare, qa ueniūt ɔ præceptū ecclesiæ nō q sacramē-
tum nō sit uerū in se, sed in contemptu, cōtumacia &
inobedientia superioris. unde alibi dicit canon. benedi
ctiones talium clericorū cōuerti in maledictiones. 81.
di. c. si qui. ¶ Et quā maximè hoc procedit, qa declara-
tus ɔcubinarius p sñiam est infamis, nā per sñiam irro
gatur infamia, ut est gl. in §. porrò 3. q. 7. & in l. athletas
§. calumniator. & §. seq. & in l. j. ff. de his qui not. infa. &
ponit Abs. & doct. ubi ēt Fel. in c. testimoniū. de testib.
& infamis pñtari nō pōt, ut diximus s. in 16. art. præsen
tis. q. & q concubinarius sit infamis, qñ per sñiam est
condemnatus, tenet Io. And. in c. a. de purgatio. cano-
nica. ¶ Aut aliquis clericus est cōcubinarius, uel forni-
cator notorius notorietate facti, ut qa habet concubi
nā publicè in domo, qui tamen non fuit ɔdēnatus, nec
in iudicio confessus, & in hoc est ɔsiderandum, an talis
cōcubinarius sit suspēsus, nō solū quò ad se, sed ēt quò
ad alios, sicut in casu pcedenti, & ut refert Abb. in d. c.
uestra. in 2. col. sunt duæ opiniones. ¶ Vna, ut absq; ali-
qua monitione oēs se abstineāt, & non audiant diuina
ab hmōi clerico: & ita uñr uelle multi. in c. sicut. de co
habi. cleri. & muli. & i c. si celebret. de cleri. excō. mini.
quā sequūtur Host. & Io. An. & But. in d. c. uestra. ut ibi

eos refert do. Ab. ¶ Alia fuit opinio, ut monitio neces-
satio requiratut ad hoc, nt alij abstinere sedebeant, &
hanc tenent Vgo. Lau. & Arch. in d. c. si q. 81. di. & Io. đ
Ligna. & do. Car. in d. c. uestra. ut eos ibi refert Ab. in fi.
2. col. & mouentur rõne, quia cessante monitione nõ
ur̃ quem posse habere indubitatã scientiam de ↄcubi-
natu, cũ possit clericus se excusare. ad quod facit d. c. si
qui. ubi dr̃, ꝙ si maluerint perseuerare in peccato, oẽs
abstineaot &c. unde ꝑ illud uerbum maluerint vr̃ om
nino esse opus monitione preuia, ut sic appareat de cõ-
temptu & uoluntate sua. ¶ Vnde Abb. ubi ur̃ has opi-
niones cõcordare, ut ante factũ sit ↄsulendũ scdm pri
mam opinionẽ. s. ꝙ nõ requiratur monitio, post factũ
oero vt enitetur peccatũ illorũ q̃ se non abstinuerunt,
põt dici esse ueram secũdã opinionẽ, licet utraque pos
sit dici uera, & ꝙ nunq̃ iocurrant pęnã peccatũ audiẽ-
tes diuina a talibus ante monitionẽ ꝑꝑ uarietatẽ opi.
adducit ꝙ not. gl. in c. 1. de postu. prelatorum. li. 6. & di
cit facere regu. primã. ff. de iuris & facti ignoran. & di-
cit se alias transiuisse cum hac opinione, sed mõ meli⁹
de subtilitate iuris cogitando dicit posse distiogui, aut
fornicatio est ita notoria, ꝙ nullã hẽt dubitationẽ, si-
cut uidemus in plurib. clericis, qui tenent ita publice
coocubinas in domo sicut uxores, & publice nutriunt
filios, adeo ut ipsi ẽt nõ audeãt inficiari, & tunc credit
eos esse suspẽsos ẽt quò ad alios, & sic oĩno est ab eis ab
stinẽdũ absque aliqua monitione, & hoc dicit ꝓbare il
lũ tex. in d. c. uestra. in fi. ibi, nec hẽt operis euidentiam
& melius in c. seq. quod incipit. tua nos. de cohabi. cler.
& mulie. ubi nulla fit mentio de admonitione, & ꝓhoc
ibi gl. notab. in uerbo ibi, nõ ex euidentia. & in uerbo
celeri. q̃ gl. sunt notandę, & hr̃ in c. de manifesta. 2. q. 1.
& in gl. in c. Michael. de filiis presby. quę ponit qualiter
probetur quẽ esse filium p̃sbyteri. adducit etiam text.
qui nr̃ probare de directo, in c. nullus. & in. c. presbyter
81. dist. requirunt enim illa iura solam euidentiam fa-
cti. non aũt expectationem monitionis superioris. ad-
ducit ẽt absurdũ quod sequeretur a ↄ̃rio sensu, ut nun
8 quã fornicatio uel raro possit esse notoria. ¶ † Si uero
fornicatio uel concubinatus nõ hẽt illam operis euidẽ
tiã, sed pot probabiliter tergiuersari. puta q̃a cõcubina
habitat cũ matre clerici, & dicit ipsam esse pedisequã
matris, uel quid simile, puta ꝙ sit seruitrix, & non est ta-
lis ętate uel pulchritudine q̃bus posset iudicari cõcubi
na, & clericus est infirmus & indiget seruitijs, & tũc ꝓ-
cedit ↄ̃ria opinio, ut expectetur monitio & eius ↄtem-
ptus, & hanc putat Abb. esse mẽtem iuriũ. ¶ Et ad hoc
non obstãt iura ꝓxima alle. nã ibi exigitur monitio ad
aliũ effectũ, ut sæpe dixit idẽ Abb. in d. c. sicut. de coha-
bi. clerico. & mulierũ. Si igitur iste talis est monitus &
nõ desistit, uel si hẽt operis euidentiã. nõ poterit põta-
ri, q̃a nõ poterit deseruire beneficio, ex quo diuina quę
ibi celebraret non deseruirent p̃ronis, q̃ præferuntur in
ecclesijs p̃ronatis præ alijs ex iure & fructu honoris ꝓ-
cessionis c. nobis. hoc tit. & diximus s̃. in diffinitione iu-
risp. in fi. primi art. primę q. prin. r. pat. r. lib. & ideo Ab.
in d c. uestra. in 3. col. 3. q. dum quęrit, an cõcubina rius
sit suspensus a iure ab officio dicit, ꝙ sic indirecte, quia
non concessis auditoribus non celebrabit. & postea di-
cit sm cõem hoc non sequitur, tales sunt prohibiti au-
ditores, ergo nõ poterit legere, q̃a bene poterit, tñ ipse
Abb. facit differentiam & distinctionẽ, de qua proxime
a ut apparet operis euidentia, aut nõ, ut primo casu sit
suspensus a b officio, & celebrando irregularis, & ẽt a
beneficio. secondo casu nõ erit suspẽsus ab officio, nec
a beneficio, nec irregularis, si celebrat ut ibi ipse late te
net ↄ̃ alios in locis ibi alleg. & maxime ꝑ doc. in c sicut
9 de cohabita. cleri. & mulic. ¶ † Et licet ista nõ sit mate-
ria nostra, tñ possumus dicere, ꝙ sequitur, est suspen-
sus q̃s quò ad alios. puta ut nulli ab eo audiãt diuina, er
go nec ipse celebrare põt. & hoc in casu nr̃o, nec mili-
tat exemplũ positum per doc. de legente & audiente,
q̃a ibi prohibitio erat facta auditoribus tñ & nõ legẽ
ti, sed in casu nostro nullus discrepat, ut cõclusimus s̃.
in primo mẽbro, concubinarium vel alias fornicato
rẽ esse suspensum oĩno quò ad se, & sequuta postmodũ
suspensione quò ad alios in totum erit suspensus, & sic
militet dictũ Abb. ẽt ex hoc, & exemplũ doctoris non.
¶ Dicimus & aliud, nã dato non tñ cõcesso opinionem
Abb. nõ militare, ꝙ licet esset suspensus quò ad alios,
nõ tñ dicet̃ suspẽsus ab officio nec a bñficio, dico tñ eũ
p̃ntari non posse ꝑꝑ duo. Primum: quia nõ poterit ser-
uire ecclesię cũ onere patroni, ut s̃. diximus. Secũdum,
q̃a negari nõ põt, talẽ ↄcubinarium notorium ꝑ euidẽ-
tiã operis nõ esse infamẽ saltim infamia facti, ut proxi
me dictum est, & ꝑ Io. An. in d. c. si celebret. de cle. ex-
com. mini. unde licet non sit suspẽsus a bñficio habito
tñ bene ꝑꝑ infamiam est suspensus a beneficio habẽ-
do, ut ꝑ doc. & maxime Abb. in 2. col. in c. super eo. de
cle. & in c. querelam. de iureiu. de periuro, q̃ non est pri
uatus beneficio acquisito, tñ collatio de nouo sibi fieri
non potest, ut late diximus s̃. in 15. art. p̃ntis q. princ. sic
& in casu nr̃o ꝑꝑ infamiam facti non poterit præsenta
ri ẽt snĩa non sequuta durante ipsa infamia, ut dixim⁹
supra in 16. art. pręsentis. q. princ. ¶ Potest & tertia ratio
assignari, ꝙ cum quis est suspẽsus quò ad alios non pos-
sit celebrare, nã sacerdos minus q̃ duobus p̃ntibus mis
sam celebrare, non potest. statuit. n. Sother Papa, de cõ
se. di. j. c. quoque. ut nullus missarũ solẽnie celebrare
præsumat, nisi duob. p̃ntibus, sibique rñdentib. ipse ter-
tius habeat ut, ut cũ dicat dñs uobiscum, & orate pro
me fratres, conuenit ut ipsius salutationi a pluribus rñ-
deat̃, solus. n. presbyter non põt diuinum officium ab-
sque ministri suffragio celebrare, ut in c. ꝓposuit, de fi
lijs presby. ut late prædicta ꝓsequitur Spe. in lib. ratio-
nalis diuinorum officiorũ, in lib. 4. de missa & singulis
quę in missa aguntur, in 8. col. in uersi. sed quęrit̃ utrũ,
& in eo. lib. in tit. de salutatione ad populum, ubi loqui
tur de dñs uobiscũ, & qualiter sibi rñdeat̃ ab assistẽtib.
ergo cũ q̃s est suspẽsus quoad alios, & nemo ĩ ei⁹ missa
& officio manere põt, dicet̃ celebrare nõ posse. ¶ Vnũ
tñ notatu dignũ nõ omittã, qđ dicit Io. An. in c. 2. de pur-
gatione canonica. & doct. & maxime Feli. & Moder. in
c. testimoniũ. de testi. ꝙ cũ in infamia, in qua est concu
binarius, dependeat a uoluntate sua, quia illã tollere po
test, puta concubinã quã hẽt abijciendo. auferet eius in
famiam ab eo, & requirunt̃ tres monitiones, anteq̃ pri
uetur beneficio, & sic ex hoc colligitur, concubinariũ
licet infamẽ cessare facere infamiã, abijciendo concu-
binã, cum hoc stet in eius potestate, & iõ non requiret̃
restitutio, nec purgatio, & sic poterit admitti ad colla-
tionẽ p̃ntationẽ, uel aliã prouisionẽ, quod tñ non est in
famia proueniente ex alijs criminib. puta ex furto, ho-
micidio, & silib. q̃a non stat in p̃tãte infamati tollere
infamiam, ex quo furtũ, uel homicidium commissum
erat, & ideo in illis nulla requiritur monitio, ita docto.
10 vbi supra, & Domi. in c. p̃sbyter 2. q. 5. ¶ † Sit cautus er-
go ↄcubinarius, cũ uult ꝓmoueri ad beneficium, ut di
mittat ↄcubinã, uere dico & non ficte, & non reuertat̃
ad uomitũ, ut dicit Abb. in d. c. testimonium. de testib.
11 & non erit infamis, & poterit promoueri. † Quis aũt sit
modus ꝓcedẽdi ↄ̃ clericos concubinarios. ponit̃ ꝑ Ab.
in cap. clericos. per illum text. de cohabi. cle & mulie.
12 ¶ † Et nota, ꝙ ubi sunt multi ↄcubinatij, iudex non de
bet oẽs suspẽdere, seu excõicare, sed dẽt incipere a prin
cipaliorib. ut alij eorũ exẽplo perterriti arceant. Ab. in
13 d. c. clericos. ¶ † Et an clerici in minorib. compellant̃
ad dimittendũ concubinas, in c. sicut. & in c. si aũt. de
coha. cleri. & mulie. & in c. ut clericorũ. de ui. & hone.
cleri. ¶ Et ꝙ clerici debeant esse casti uide late & pul-
chre D. Alb. de Trottis in suo tra. de perfecto clerico.
in 2. part. in 2. requisito. ubi ẽt an possit clericus ↄ̃here
matrimonium, & qua pœna puniatur, si ↄ̃hat, & an
castitas sit de substantia ordinis, & an Papa possit sta-
tuere, ut oẽs clerici ducant uxores, uide ibi pleoe. ¶ Ad
uertendũ est ẽt, ꝙ si uera esset illa opinio doctorũ in c.
atsi clerici. de iud. & in c. clericus. & in c. sicut. de coha.
cle. & mul. uolẽtiũ, clericũ ↄcubinariũ fore đponẽdũ.

per

ꝑ tegu.c.ſnp eo.de elec.ubi Abb.facilitis quem nō ad-
mitti ad bñficium q̄ priuari, ꝑ c. quemadmodū. de iu-
reiur. & illam aliam reg.facilius abdicaī a nobis ius q̄-
rendū q̄ quæſitū.ſi igiī ueniret deponēdus ad quid pñ-
taretur,cum deponereī,poſtea?Certe fruſtra.¶ Tamen
14 ego pulchre hic recitabo quę ponūt doc.in d.c.at ſi cle
rici.& maximè Barba.poſt alios† nam ibi q̄rit,an pro-
pter fornicationē clericus deponi dēat.ubi do.An.poſt
Goff.de Trano in ſua ſumma de coha.cle.& muli.cō-
cludit ꝙ ſi eſt notoria, ſcādaloſa & ꝯtinuata eſt digna
depoſitione.ꝑ c.q̄ ſit.de exceſ.ꝑla. & ꝑ c. ex parte. A.de
teſti.& gl.ī c.ꝑsbyter.81 di.¶ Si aūt non hēt iſtas quali-
tates, & tūc ſi committiī cū moniali idē eſt,facit gl.ī c.
uirginib.& in c.ſi ep̄s.& in c.ſi rapuerit.& ī c. ſi qua mo
nica 27.q.j.Et idē ſi cū uirgine,vel cum nupta propter
ſtuprum & adulterium 81.diſt.ſi qs clericus.2.q.7.c.la
tor.idem ſi cū cōſanguinea,vt ibi notaī:& cū filia ſpiri-
tuali,uel cū ea q̄ ad pœnitētiā recepit 30.q.j.c n̄ debet.
¶ Idem ſi cū ſoluta & uirgine ſi eā dixit in uxorem de
facto 34.di.c.fraternitatis.81.diſtin.c.ſi quis a modo.c.
2.q cle.uel uon.ſi uero non ducit illam ſolutam in vxo
rē,nec cōcurrūt aliqua de ſupraſcriptis qualitatibus:
tūc ſi eſt in ſacris:qa ibi eſt annexum adulterium ſpiri-
tuale c.fraternitatis.de frigi.& malefi.deponiī,ꝙ idem
tenet Pau.in cle.j.de oſ.ordi.& facit c.in multis.de æta.
& quali.ſi nō ē ī ſacris, licèt de rigore eſſet deponēdus,
non m̄ de æq̄tate.¶ Do.Ab. uerò in dicto c. at ſi clerici.
in j.reſpon.dicit illa dicta eſſe nimis rigoroſa:qa ī c.cle
ricus.& in c.ſicut.de coha.cleri.& mu. mādatur forni-
cariū moneri,& in cōtumaciā ſuſpēdi,& poſtea in aliā
ꝯtumaciā deponi.& in c.ſinaūt.eod.tit.dicitur,ꝙ ſi nō
dimiſerit ꝯcubinā ad tertiam monitionē,ep̄s poſſet pri
uare eū bñficijs ſuis,& interdicere officiū:& ille tex.vti
tur uerbo liceat ep̄o,& ſic ep̄s ad hoc nō hortatur, & di
cit debere interdici officiū, & ſic nō mādat deponi. &
& in d.c.ex parte.A.de teſti. Papa nō mādat ſacerdotē
ſeu clericū ꝯcubinariū deponi,ſed priuari bñficio,& iō
ꝯcludit do.Ab.ibi,ꝙ cū iura circa fornicationē & ꝯcu
binariū uario mō diſponāt,relinquaī iudicis arbitrio
cōſideratis circūſtāijs & ſcādalo inde ſurgēte & cōſue
tudine patriæ, & ita pęnā imponēt,qñque depoſitionis,
qñqꝫ ſuſpēſionis,quandoqꝫ priuationis beneficiorū,qñ
que interdicet officium,quandoque prius monebit,qñ
que ſine monitione priuabit,ex quo cōſtat de facto. &
ſic uidetur uelle Abb.in hoc ulti. id ꝙ ſupra retulimus
15 uoluiſſe in d.c.ueſtra.in 3.colu.†nā iudici optio daī qñ
uariæ pœnæ imponūtur.gl.notabilis in c.a crapula.de
uita & hone.cle.34.diſtin.c.fraternitatis.& debet ſēꝑ
ad partē mitiorē declinare:qa pauci,ut dicit Goffre.ꝯ-
ciuis meus,ſine uitio incōtinentiæ reperiuntur.50.diſt
c.qa tua.nam ætas noſtri temporis hoc nō patiī: ut in
d.c.fraternitatis.& melius eſt a deo redargui de miſeri-
cordia q̄ de ſeueritate 26.q.ult.c.alligāt. & ſic dicit de
bere intelligi Goff.in ſumma.& ibidē Hoſt.in tit.de co
habi.cleri.& mulierū ī §.qualiter imponaī.& dicit Ab.
in c. at ſi clerici.ꝑdicta fore notāda: qa iura ſuperius al-
legata uario modo diſponētia fecerunt eum dubitare.
¶ Veruntamē eſt,do. Anto.in dicto c.at ſi clerici. dice-
re, clericū ſacerdotem,uel in ſacris cōſtitutum ꝑ ſim-
plici fornicatione uenire deponēdum:qa tunc cenſe-
tur nō ſimplex fornicatio ſed īceſtuoſa. ¶ Io. de Imo.
uero ibi allegat in ꝯtrium gl. in c. Maximianus 81.diſt.
& in dicto c.laiot.2.quæſtio. 6. quas glo dicit per doct.
communiter teneri,& utrobiq̄ ꝑ Arch.¶ Do.Barb.aūt
in dicto cap.at ſi clerici.in 37. colu.dicit hunc paſſum
uideri clarum.& ideo nō indigere diſputatione ex eo:
quia glo.in dicto cap.ſi.aūt.dicit de gratia eccleſiæ eſſe
indultum,ut prius moneantur ad dimittendas concu-
binas trina monitione,& poſtea ſuſpēdātur & deponā
tur durāte contumacia,ergo de iure ueniunt ſuſpendi
& deponēdi:& tamen loquuntur dicta cap.ſi autem.c.
ſicut.& c clericus.& de coha.clerico & mulie.de cleri-
co cōcubinario exiſtēte ī ſacris,& tamen diſponūt cū
eo gratioſe procedi.ergo multo fortius erit idē in cleri
co uel in ſacerdote cōmittēte ſimplicē fornicationē,
ut non deponatur ſm̄ rigorem antiquorum canonū.
& ſubdit ibi Barba.ſe uidiſſe de facto: cum legebat Fer
rariæ,qđ q̄dam ruſtici habitantes in diœceſ. Cumacen.
elegerāt in ſuum rectorē quēdā ſacerdotē hominē ro-
buſtum,& pennæ nigri coloris habētem faciē magnā,
cum cōditione ꝙ conduceret ſecum concubinā ex eo
quia alij rectores quos habuerāt in dicto loco non ha-
bentes concubinam accedebāt ad uxores ruſticorū,&
ꝑpter hoc multos rectores fuiſſe interfectos,& ideo vo
lebāt rectorem ducētem cōcubinā, q̄ſiuerūt a Barb. ſi
hoc fieri poterat de iure ſalua eorum cōſciētia, & ipsū
expuliſſe eos a ſuo ſtudio uelut ribaldos.¶ Poſtmodum
Barba.ibi addit,ꝙ per id quod dixit Abb.ut ſupra retu-
limus,concubinarium debere puniri attēta conſuetu-
dine loci,uidetur qđ mitius ueniret talis ſacerdos pu-
niēdus:qa ſæpenumero toleraī minus malū: vt euiteī
16 maius† vt uidemus ī curia Romana tolerari meretrice,
ut euitetur uitiū ſodomiæ,ꝙ quidem eſt contra.tex.in
cap.qm̄ ait Loth.14.diſtinct.tranſit poſtea domi.Barb.
ibi ad aliud dictum, ꝙ puto uerisſimum & nouum.iō
tempore Apoſtolorum,& ſic in eccleſia primitiua ſa-
cerdotes committētes fornicationem puniri pęna, de
qua in c.ꝑsbyter.81.diſt.& in dicto.c.presbyter 82.diſt.
quia tempore illo clerici conſtituti in minoribus pote
rant ꝯhere matrimonium & illo uti conſtituti poſtea
in ſacris 31.diſtinctio.c.nicena ſinodus,ideo non eſt ad
miratione dignum,ſi puniebāī acrius committētes po
ſtea fornicationem:qa grauius efficiebatur peccatum
ipſorum.& ideo dixit dixiſſe Ioan.And.domi.Anto.&
domi.Pet.in c.ut clericorum.de ui & honeſta.clerico.
magis puniri laicum coniugatum committentem for
nicationem.q̄ clericū non coniugatum,& dicit iſtam
uideri eſſe rōnē,quare Apoſtoli ſtatuerūt clericos for-
nicatores deponi debere:ſed cū hodie clerici nō ꝯhant
matrimonium conſtituti in minoribus,ut eo utātur ꝯ-
ſtituti in ſacris,uidetur debere ceſſare pœnam fornica
tionis,niſi eſſet qualificata, vel diu ꝯtinuata vt ſupra.
Et ex hoc dicit ipſe ſeq,non recte dixiſſe do.Ant.cōſti-
tutum in ſacris committentem fornicationem uenire
puniendū pœna depoſitionis:qa illud fuit ſecūdum ca
nones antiquos,quo tempore militabat illa rō, de qua
ſupra,propter q̄ pęna erat ſeuerior:ſed hodie illa ſeue-
ritas pęnæ ceſſare debet:quia ceſſat ratio antiquorum
canonum.& ideo in dicto cap. clericus.in dicto c. ſicut
de cohabi.cleri.& mulie.iubetur fieri triplicem moni-
tionem ſacerdoti ut dimittat concubinam,aliàs ſuſpē
datur, uel deponatur, & ideo glo.quæ uoluit ibi diſpoſi
tionē illam emanaſſe de gratia,uidetur non recte dice
re,immo uidetur emanaſſe propter ceſſantem ratio-
nem prohibitionis,& ſi opponatur de c.ut clericorum
de ui.& hone.clerico.ubi dicitur,prout magis aut mi-
nus peccauerint puniantur ſecundum canonicas ſan-
ctiones,unde uidetur uelle eos puniri etiam ſecundum
ꝙ canones antiqui diſponunt, poteſt reſponderi, debe-
re intelligi illū tex. de fornicatione qualificata aliqua
de illis qualitatib.de quib.ſ̄.eſt dictum,& propter hoc
dicit, non eſſe admirandum, ſi tempore apoſtolorum
imponebatur pęna depoſitionis ſacerdoti fornicato-
ri,& hodie imponatur ſm̄ qđ diſponiī in d. c. clericus.
cū ſi.nā cū in uno ſint grauati clerici,qa non hñt vxo-
res,in alio releuātur,qa fornicādo puniūtur tā magna
pęna,ar.l.eū q̄ ff.đ iureī. maxime qa faciliter labimur
ī peccatū incōtinētiæ tēꝑib. iſtis. 50.di.c.qa tua.¶ Sub
dit ēt ibi Barb qa licet ipſe ſit laicus,tū nō ē īfeſtus cle
ricis,ut uñr iura clamare,& ꝑſertim tex.in c.clericis. đ
immu.eccle.lib.6.q tex.fuit factus ad inſtantiā clerico
rū Tranēſiū,ut patet in literis integris, & originalib. q̄
ſūt ī archiuo Archiep̄alis ecclæ ciuitatis Trani. ¶ Re-
deūdo igiī ad nr̄m,dicit Barb.ſe iudicando,cōſulendo,
& legendo,ſemꝑ libenti aīo eſſe ſequutū partem cle-
ricis fauorabilem, arg.c.in ſcripturis 56. diſt. debent.n.
cooperiri peccata eorum inquantū fieri poteſt,& ita di
cit ꝯſuluiſſe Petrū de Anchar.Illuſtri & magnanimo

17 principi domino Caro. de Malatestis, ꝙ iudicem laicum non posse inquirere ꝯ occultas cōcubinas clericorum ex quo tenderet in uituperium ipsorum clericorum, & ipsum Petrum sic dixisse in repe. c. ca quæ de reg. iur. lib. 6. io 24. q. quod est bene notandum ad intellectum gl. c. cos 31. dist. quod dictum dico procedere, si opinio Legistarum esset uera, quæ uult, cōcubinas clericorū esse de eorum foro, sed quia hoc nō ꝓcedit, ex quo sūt sub foro ecclesiastico, ut ꝑ doc. in c. cū sit gñale. de foro cōpe. & pulchre Firma. Iotrac. de epo. in 4. li. in 6. q. cū quærit quō eps possit cum mulieribus cōuersari, uide ibi pulchra, siue ergo sint concubinæ publicæ clericorum, siue occultæ, seculares iudices nō poterunt de eis cognoscere, ne ꝑ indirectum uituperetur ministerium nřm, & maxime cum cōcubinatus de iure ciuili uideatur ꝑmissus, ut infra dicetur, ergo non per iudices suos punibiles. & hæc dicta sint in dⁱ discursu. ¶ ꝉ Ao cōcubina
18 tus sit crimen ecclesiasticum, uel seculare, & an sit permissum de iure ciuili uel ne, plene ꝑ Ab. post antiquos in d. c. cū sit gñale. & ibidē Barb Fel. & do. me. Corte. ul dere eos. ¶ Veniendo nunc ad dicta Barb. de qbus ꝑxime dico, certe eius rōnē diuersitatis inter canones antiquos & nouos esse oouiter ꝯsideratā per eū, & bene ꝓcedere & ꝯcordare cū supradictis, ꝙ stante qualitate matrimonij, quod ꝯtrahebant in primitiua ecclesia, fornicatio nō dicebat simplex, sed qualificata, & iō ueniebat imponenda pęna depositionis, prout imponit cū aliqua qualitas in fornicatione inest, ut s. est dictū. ¶ Et ultra hoc, qa illa rō ita intellectā qñ imprimitiua ecclesia clerici habebāt uxores, ꝙ tūc uidebant clericiēt cōmittere adulteriū, sed mortua uxore nō, & tū pęna depositionis erat indistincte apposita i primitiua ecclesia, siue uxor uiueret, siue mortua esset, & sic in hoc nō uidebat militare rō Barb. dico ꝙ in illo casu militabat adhuc, ex quo nō dēt esse in ꝯsideratione ille ratus casus, nā ad ea q̄ frequētius accidunt iura adaptant. l. nā ad ea. ff. de legi. eū li. uel pōt dici militare aliā rōnē ab illa descēdētē, nā cū potuerit hēre uxorē in iuuētute, ex quo i minorib. ꝯstit, & calores luxuriæ iuuenilis potuerit eū mřimonio explere merito dēt postea ꝯtinere, ꝑ pib. aūt nřis nullo tpe possumus hře uxores, & iō mitius nobiscū agitur. ¶ Et ex hoc sequr dictū lo. An.
19 do. Ant. & Pet. io c. ut clericorū. de ui. & hone. cle. ꝉ magis peccare laicos ꝯiugatos, q̄ clericos oō cōiugatos esse uerissimū, & ultra eorū rōnē. est alia rō, qa in mřimonio iurant illud seruare, & sic illud non scindere per adulterium. 27. q. 2. quasi ꝑ totū. & in iu. de eo q̄ duxit in matrim. qua pollu. p. adul. & i tit. de adul. ꝑ totū. uñ cognoscēdo aliā mulierē uenit ꝯ ꝑmissionē iuratā in distincte factā, clerici uero ad sacros ordines ꝑmouendi nō iurāt, oce ꝑmittūt indistincte castitatē, sed inq̄tū fragilitas humana ꝑmittit, ut in lib. pōtificali in tit. de ordinatiōe subdiaconali, & sic qa ouñq̄ habuit, nec hře pōt uxorē pollicetur castitatē cū ꝯdō. l. inq̄tum fragilitas humana &c. quæ pollicitatio nō fiebat tpe Apostolorū, & in primitiuā ecclesia, qa uel nulla fiebat ꝑmissio, uel si fiebat excludebatur cū uxore. ¶ Et cum hæc alloquerer cū intimo quodam nobili meo amico Tran. ꝯ hoc dictū lo. An. But. & Pet. in d. c. ut clericorū mores. est arg. hoc mō sæpe auditū a uobis tot clericū in sacris, & ordinē, inter pšbyterū & ecclesiā dici ꝯhi mřimoniū spūale, & pro eius dicto allego doct. in c. 2. de trasla. epi. ubi Abb. in antep. col. & But. in a. no. in 3. col. & ualere arg. de matrimonio carnali ad spūale, & eꝯ c. sicut ablēns 7. q. 1. c. 2. & per torum de trāsla. epi Immo est fortius uinculū matrimonij spūalis q̄ carnalis, ut oīa prædicta late diximus supra in 1. par. 1. li. in 9. q. prio. in 2. art. in rōsione ad 7. arg. partis reprobatæ. & supra in proximo præc. 18. art. præsentis. q. in 3. & 4. pꝯ supposito. Si ergo ista sunt uera, & per fornicationem laicus coniugatus uenit ꝯ matrimonium carnale, ut supra est dictū, nonne clericus uxore mūdana oō coniugatus, sed spirituali uenit ꝯ matrimonium spirituale? Certe sic. ergo fortius peccat, & sic non est uera opinio lo. An. But. & Pet. ¶ Et licet istud arg. uideatur militare tñ non ob. qa nō est uerū proprie esse matrimoniū spirituale ad iostat carnalis, nisi inter epm & ecclesiam, & nō inter inferiores & eorū ordines & ecclesiā, ut late diximus io d. 2. art. in rōsione ad 7. arg. partis reprobatæ & iō oon dř uiolari matrimonium spirituale ad instar carnalis: qa hæc matrimonia spiritualia non sunt illo modo diximus, maximē quia cum ad ordinem promouetur, non promittit iodistincte castitatem, sed inquantum fragilitas humana &c. ut supra est dictum. Et ad præmissorum robur adduco aliud notatu dignum, nā uidemus, epm esse uerum maritū ecclesię, ut in c. 2. & in c. nisi. de trāsla. epi. & dix imus in loco s. alle. & sic eps fornicādo uř cōmittere adulteriū pp ecclesiā eius sponsam. gl. in c. si quis amodo. 81. dist. & sic cum ultra fornicationem sit qualitas adulterij. deberet depooi, ut supra dictū est, & in doct. uolunt, ꝙ licet ēt ꝭm promi-
20 tiuos canones ꝉ clericus ꝑ simplicem fornicationē ueniret deponendus, nō tñ eps per fornicationem qualificatā uenit depone dus, ut uolunt oēs io d. c. at si clerici. ubi do. me. Cors. dicit illā esse eādem opi. quæ ast rō huius spālitatis in epo, licēt posset dici pp eius dignitatē &c. tñ ego puto rōnem esse nimiam æquiparationē quā hēt mřimoniū spūale (quod uere cōsistit īter epm & ecclām) & mřimoniū carnale. q̄ maxima æqparatio facit, ꝙ sicut per adulteriū non separatur in totum matrimonium carnale, sed quō ad thorum, ut in toto tit. de adult. Ita ēt in matrimonio spūali uero, licēt eō mittatur adulteriū per epm, nō deponetur eps, qa rūc matrimoniū in totum separetur, quod fieri nō pōt pp auctoritatem Christi, quos Deus coniunxit &c. quæ & habet locū in mřimonio spūali, ut de ea loquitur text. in d. c. 2. de transla. epi. & in c. nisi cum pridē. de renun. cum si. unde potius dicerē pp tale adulterium epm suspendi ab officio, uel ingressu ecclesiæ ad instar diuisionis quo ad thorum, donec egerit pęnitentiam, & eccle-
21 sia offensa sibi pepercerit, nota ista, qa pulchra & nō ꝯsiderata ab aliquo. ꝉ Concludēdo ergo oīa supra scripta dicerem clericum pp quālibet simplicē fornicationē seu concubinatum, siue occultum, siue probabilem & toleratum, siue notoriū & manifestū quo ad se esse suspensum, adeo ꝙ non debet se immiscere diuinis, & huiusmodi suspensionem quō ad se non esse illā, de qua supra in 1. art. præsentis 9. q. prin. quæ est species censuræ, sed illa quæ oritur ex peccato mortali, de qua dixi s. in 17. præce. art. huius q. prin. ubi fuit dubitatū, an existēs in peccato mortali possit pñtari, & ex hmōi suspensione quō ad se debere ipsum met clericū se abstinere & nō ꝑmittere se pñtari, nisi ꝯfessus & absolutus, ut lo d. 17. art. diximus. ¶ Et idē esse dicēdū, si ē toleratus, ex quo adhuc quo ad se dř suspēsus, tñ qa uitiari non pōt, ut s. est dictū, in his duob. casibus pñtari poterit. si uero qs apparet ꝯcubinarius ꝑ sñiam uel ꝑ ꝯfessionē factā i iudicio, si ꝑ sñiam seruabit sñiam, & iuxta eā uř erit suspēsus, uel aliter puoitus, & ꝭm ipsam punitionē nō poterit pñtari. ¶ Si aūt sit ꝯfessus ē i iudicio, dicerē ex uirtute sñię uel ꝯfessionis eē effectū infamē, & pñtari oō poterit, ut s. est dictū. ¶ Deniq; si non erit ꝯfessus, nec sñiatus, sed publicus, notorius, & manifestus ꝯcubinarius, iuxta exēplū Ab. de quo s. ex infamia facti euidētis pñtari nō poterit, licēt sit i eius facultate ab illa infamia se liberare dimettēdo ꝯcubinā, & poterit pñtari, ut ꝑxime dictū est. ¶ Tō omisso casu sñiæ ꝯcubinarius nō dř suspēsus suspēsione censuræ, nō excōicatus, nō interdictus, nō depositus, nec aliqua pęna, nisi peccati mortalis attritus, & iō cessāte infamia pñtari poterit, qa pdictæ cēsuræ in eo nō existētes sibi ꝑiudicare nō poterūt nisi sequuta suspēsione, excōicatione, interdicto, uel depositione ꝑ sñiam, qa ista facerēt illū inhabilē, ut pñtare nō possit, & sic nō fornicatio, nec ꝯcubinatus ex se, sed tanq̄ sequela sñiæ & censuræ facientiū quē inhabilē ad ꝯsequutionē bñficij ꝑ dicta supra in qnque pri
22 mis art. huius q. prin. ¶ ꝉ Est ēt bene uerū, ꝙ aliquo clerico concubinario uel fornicatore oō sententiato de hoc

hoc pñtato poterit ꝯ eum opponi de fornicatione, uel
ꝯcubinatu, licet ipse potuisset prouidere ante relinquē
do ꝯcubinam, ut proxime diximus, si uero non relin-
qt ꝯcubinā, & uult se defendere, & oppositio ꝓbaī pñ-
tatio nō ꝓcedet: qa cū ex ꝓbatione fornicationis vel
ꝯcubinatus sine qualitatib. uel cū quib. qualitatib. ue-
niret suspēdēdus, deponendus, uel aliter puniēdus non
debet admitti ad pñtationem, ꝑ reg. s̄. alle. facilius ab-
dicaī a nobis &c. & turpius eiicit &c. ¶ Resultat ex su-
pra scr. & aliud, ꝙ fornicatione existēte cū qualitate q̄
īducit depositionē suspēsionē, & hmōi, ipso iure repel
lit quē a pñtotione; nō tñ repellit epm ab eṗatu: ut su-
pra diximus, nec matrimoniū in torū separet. ¶ Restat
alia gñalis ꝯclō, simplicem fornicationē, uel ꝯcubina-
tū nō inducere suspēsionē quoad alios ipso iure, siue
occultus, siue publicus, absq; trina monitione & snīa,
nec censuralē, suspensionē, nec excōicationis snīam,
nec interdictū, nec depositionem, nec aliā pœnā, nisi
peccatū mortale, & aliç pęnç sunt imponēdç & infligē
dæ hoc dictāte & suadēte ętate nostri temporis & cōis
error: & quia cassat tō rigoris canonis antiqut, quo tpe
clerici uxores habebant, & poterant euitare fornica-
23 tionē. ¶ † Et ex hoc sequitur corelarium, magis pecca-
re laicū ꝯiugatū cognoscendo aliā mulierē, q̄ clericus
simpl̄r fornicādo: cū laicus ꝯmittat adulterium, & ve-
niat ꝯ uerū matrimoniū iuratū. clericus uero simpl̄r
fornicando nō cōmitti ṗdicta, cū matrimoniū inter
ipsum ordinē uel beneficiū nō sit verè matrimonium
spūale, sed large: uerè aūt matrimoniū spirituale est in
tar epm & ecclesiam: ut oīa ṗdicta supra late sunt ꝓba
ta. ¶ Hęc aūt aūt ideo nolui hic subnectere, & illa scite
pulchrū est & quotidiano usui apprime ꝯtingētia, me-
aūt insontē duxeritis si extra materiæ limen feror, cū
reticenda nullatenus & exterminanda uideantur.

¶ Vigesimusprimus art.9.q.prin.j.Par.ij.Libri.

1 *Vsurarius an possit præsentari, ubi quod non, nec eligi, & præsentetur & de crimine usurario apponatur & probetur debet deponi & degradari.*
2 *Episcopus usurarius debet deponi & degradari.*
3 *Pœna vsurarii est triplex. & quæ sit.*
4 *Vsurarius manifestus in hoc peccato decedens debet carere ecclesiastica sepultura.*
5 *Vsurarius est indignus ad obtinendam aliquam dignitatem, & est infamis ipso iure.*
6 *Exercens vsuras secundum modum a iure ciuili introductum, an sit infamis.*
7 *Vsurarius manifestus quis dicatur, remissiue. & nu. 8.*
9 *Episcopus an possit facere statutum, ut quis possit conuinci de vsura per vnum testem de viso, uel tres de auditu, vel quatuor singulares, vel per confessionem extra iudicium factam coram quocunque.*
10 *Constitutio regni contra usurarios.*
11 *Clerici locantes domos suas usuras exercentibus, vel aliquo quocunque titulo concedentes non possunt præsentari.*

EXPEDITUS de uenereis scrib. trāseo ad aliud, &
1 sic 21. † dubitatur, an usurarius cleri
cus ad beneficium patronatum pñtari possit. Et Firma.
in tract. de eṗo. in 2. lib. in j. par. in 33. q quærit, an usu-
rarius possit eligi, & dicit ꝙ non. alle. 49. dist. c. de Petro.
Immo si factus eṗs usuras exerceat, debet deponi. ead.
dist. c. eṗs, nec dicit eum posse sacris se immiscere, ead.
dist. c. si quis. cum glo. Immo debet degradari, ut ibi. &
14. q. 4. c. quū. & ꝑ glo. no. 33. dist. c. maritum, quod dicit
fore bene notandum ꝯ clericos usurarios, & hoc idē.
2 s. † eṗm usurarium fore deponendum & degradandū,
uult idem Firma. ibidem in 4. lib. in 8. par. in 2. par. de-
gradationis, in fi 3. col. ubi dicit eum debere deponi, al
lega. 47. dist. c. eṗs. & seq. & gl. in d. c. maritum. & sub-
dit illo casu ēt debere degradari, alleg. c. si quis. 47. dist.
& d. c. quoniam 14. q. 4 & ultra eum clerici usurarij de
poni debēt ab officio ecclesiastico. c. inter dilectos. de
exces. præla. & in c. præterea. de usuris. & uoluit Abb. in
3 c. 1. eo. tit. † Item usurarij triplex est pœna. ¶ Prima usu
rarij manifesti, ut non admittatur ad communionem
altaris. i. ad suscipiendum corpus Cristi, fm Inno. in c.
quia in omnib. de vsu. uel fm Abb. ibi, ut non admittaī
ad ecclesiam, qñ celebrantur diuina: quia existentes in
ecclesia dñr admitti ad cōionem altaris, & hæc exposi-
tio vr̄ melior, ut usurarius robore confusus facilius re-
sipiscat, sicut diximus de excōicato: ut in c. pia. de exce.
4 lib. 6 ¶ † Secunda pœna est, ut manifestus usurarius de
cedēs in hoc peccato careat ecclesiastica sepultura, &
non sepeliatur in cimiterio ecclesiastico, ne clerici de
beant interesse sepulturæ, & hodie ista pæna est acta, qa
sepelientes manifestum usurarium sunt excōicati ipso
facto. cle. eos. de sepultu. ubi gl. ponit q dicanī sepelli-
re, cleri. tñ, an laici associantes uel foueā facientes, seu
ꝓpriis manib. in foueā cadauer reuoluētes. Tertia pœ
na est, ut nō admittanī ad oblationē faciendam, vñ de
bet clericus respuere oblationē usurarii manifesti. Ita
Abb. & alij maxime Ana. in d. c. qa in oīb. ubi ēt an pos
sit accipi ab eo eleemosyna, & q dicantur usurarij ma-
nifesti, ponit gl. in c. 1. de usu. li. 6. & in c. 2. e. tit. & li. gl.
in cle. eos. in uerbo manifestos. de sepul. Io. Ana. & Ab.
in d. c. qa in omnib. in fi. Fede. de Senis cons. 8. ¶ Si ergo
usurarius est deponendus, non pōt cōicare in ecclesia,
nec in sacramētis, nec alia suprascripta agere, qūo er-
go poterit pñtari in ecclesia, in qua est celebrādū: cū de
beat suspendi deponi ab officiis & ordinib. & priuari
beneficio? ut per Abb. in d. c ṗterea. & in c. 1. de usu. &
licèt non sit ipso iure priuatus, ad quid pñtabitur, ut pri
uetur? Certe fieri nō debet ꝑ sæpe alleg. reg. quā ponit
Abb. in c. super eo. de ele. non esse beneficium ꝯferēdū
ei qui est illo priuādus: qa turpius eiicitur & c. c. quē ad
modum. de iureiur. ¶ Item clerici usurarij sunt excōi-
candi. c. clerici arma portantes. de ui. & ho. cle. ubi ple
ne Abb. si pōt excōicari, & excōicatus non pōt pñtari:
ut in 1. art. præsentis. q. princ. quomodo ergo pñtabitur
& instituet. ¶ † Itē usurarius est uilis ꝑsona, & indigna
5 ad obtinendam aliquam dignitatem, et ēt infamis ip
so iure, tex cum gl. in l. improbum fœnus. C. de his. q
no. infa. ubi glo. intelligit illum tex. & bene, ꝙ sine alia
snīa talis est infamis īfamia ciuili ipso facto. & clarior
tex. 3. q. 7. §. porro. & uoluit Ab. in c. īter dilectos. de ex
ces. præla. et ibi Mod. ¶ Vbi Abb. et alii post eum dubi
tant: quia tex. in d. l. improbum fœnus. dicit, infamen
exercentem usuras vltra numerum permissum a iure
6 ciuili; † quid ergo si aliquis exercet usuras fm modum
a iure ciuili introductum, an adhuc erit infamis, cū de
iure canonico oīs modus reprobeī, et ius ciuile in hoc
non dedigneī sequi canones? ut in auth. de ecl. tit. coll.
9. circa prin. et no. in c. quia in omnib. de vsu. et ego te-
nerem ēt adhuc vsurarium esse infamen infamia ciui
li uel saltim canonica, modo non est materia nostra,
cū ergo infami pñtari non possit, ut diximus sup. in 16.
ar. pñtis. q. prin. ergo nulli dubium esse debet, clericum
usurarium pñtari non posse, et multa alia adduci pos-
sent, quæ breuitatis causa omittimus. ¶ Ad unum tñ
est aduertendum, quia pęnæ prædictæ habēt locum in
7 usurario manifesto, ut in locis supra all. apparet, † et qs
dicaī usurarius manifestus, est recurrendum ad loca s.
allegata. et ad Ab. et doc. in c. cū. in diœcesi. de usu. Sed
ego dicerem, ꝙ quotiēscunq; ꝯ pñtatum de usura op-
ponitur et probaī, ꝙ quo ad illud pñtari non possit, di-
ceī usurarius oīs ille, ꝯ quē hmōi crimē erit ꝓbatū, ut
a pñtatione repellaī, et ita loquunē prima iura sup. all.
8 post Firma. ¶ † Et ob immanitatē huius criminis est spā
le ad hoc, ut manifestus ille usurarius dicatur, ꝙ usura
ꝓbeī ꝑ solā famā cū aliis ar. et talis ꝯ quē erūt fama et
ar. diceī ꝯuictus de usura, et poterit ꝯdēnari, et erit usu
rarius: manifestus, ut pulchre ꝑ Abb. post alios, et ibi ēt
9 Mod. in d. c. cum in diœcesi. videte ibi. ¶ † An aūt sta-
tutum eṗi, ut ꝑ unū testem de uisu, uel tres de auditu,
seu per quatuor testes singulares, uel per cōfessionē fa-
ctā extra iudiciū corā quocūq; possit qs de usura ꝯuin
ci ualeat, et hoc inducere possit, ponit Fed. de Senis in

conf.17.ubi consuluit ꝙ non, ut cōiter tenet, quia eps non pōt tollere dispositionem iuris cōis, cū sit inferior c.quod super.de maio.& obed.no Io. And.in simili in c.si.de appel.lib.6 & in c.ult.de offi.archipre.& hoc uoluit Bal.in l.1.C.de sac.san.ecc.et in l.scripturas.C.qui potio in pig.habe.ubi dicit, per testes ꝓbari usurarium manifestum, arg.illius l.et sic a ɔ̄rio superior ut Papa, uel supremus princeps posset hoc facere, seu Rex hñs
10 supremū imperiū. ¶†Et ideo rex Ludouicus, et regina Ioanna huius regni Siciliæ citra farum, fecerunt legē, quę incipit Ludouicus & Ioanna &c.regenti curia &c. nouiter nr̃æ maiestati relatum est, quæ uult, ꝙ exigēte immanitate talis criminis, & quia ut plurimū fit ita secretè, ut ꝓbari nō possit, uoluit ꝙ ubi ɔcurrit publica fama ɔ̄ aliquē de usuraria prauitate, & tres testes fide digni iurati restificeant criminatū ipsum ī eos exercuisse usurariā prauitatē, nō obstante ꝙ in eodem testimo. sint singlares, & in eorū causis propriis quodāmodo depoluisse cognoscant, hēat, ac si probatū esset legitime tale crimen, & exinde subsequatur merita cōdēnatio, & illos iuris ꝑsidia nō defendāt &c.ut ibi. ¶ Et ideo Imperator Federicus huius regni in li.6. ɔstitutionū dicti regni in tit.de vsurarijs puniendis, in ɔstitutione incip. usurariorum.imponit pœnam ɔfiscationis bonorū, & ꝙ sit crimen publicū, & qlibet possit usurarium accusare ut ibi, & idē uult ritus magnæ curiæ īcipiēs, ꝙ nullus admittaī ad denunciādū aliquē de usuraria prauit.
11 &c. ¶†Adde ēt, non solū clericos usurarios pñtari nō posse, sed ēt clericos locātes domos suas exercētib.usuras, uel alio quocunq; tit. ɔcedunt: quia cum hmōi clerici ipso iure sunt excōicati.c.usurarum.de usu.li.6.nō poterunt pñtari: quia excōicati pñtari nō pñt: ut diximus s.in 9.ar.pñtis.q.prin.& tales esse excōicatos ipso facto ponit ēt Archie.Flo.in suo trac.de censuris.c.51.ubi ēt pulchre & late qui dicantur usurarii manifesti. ¶Et eodem modo sunt excōicati faciētes statuta. ꝙ usuræ soluantur, & solutæ non restituantur, & iudicantes s̃m ea cle.3.de usu.& plene idē Archie. in d.tract. c.30. qui si clerici essent, sitr pñtari nō possent. ¶ Et sic ɔcludo, clericum usurarium pñtari non posse. Et si pñtatur, & de hoc crimine opponatur, & probetur a pñtatione repellēdum, nec pñtari posse clericum locantē domus exercentib.usuras aliquid pro usura statuentem, & s̃m statuta iudicantem, cum prędicti excommunicati sint ipso iure. Et hæc quò ad usurarios sufficiant.

¶Vigesimussecundus art.9.q.prin.j. Par.ij. Libri.

1 *Falsificantes vel per se, uel per alios literas apostolicas sunt excommunicati, & non possunt præsentari.*
2 *Clerici falsificantes literas apostolicas sunt priuati officijs & beneficijs, & degradandi, & curiæ seculari tradendi.*

Et per ista deciduntur mille art.& præsertim ille q
3 erit 22. †an falsificans literas apostolicas possit pñtari, & br̃ dicendum ꝙ non, siue ipse falsificauerit ꝑ se, siue alter ꝓ eo, & ēt si ipse illis utatur scienter, oēs.n. isti sunt excōicati ipso iure per uerba tex.c.ad falsariorum.de cri.fal.ubi papa dicit hæc uerba, nos.n.oēs falsarios literarum nostrarum, qui per se uel ꝑ alios uitiū falsitatis exercent, cum defensorib.& fautorib.sui anathematis uinculo decernimus innodatos, & sic est canon latæ sñīæ s̃m Inno.Host.Abb.Ana.& alios doc.ibi
2 & subdit ille tex.†clerici prædicta faciētes sunt officijs & bñficiis priuati, & sic sitr ipso iure, & degradandi, & curiæ seculari tradēdi, & absolutio a prædicta censura papæ reseruatur, tex.de prædictis in c.dura. de crimine falsi, sed excōicati non pñt pñtari: ut in 1.art.pñtis.q & & degradādi minimè: ut in 5.art.huius.q.& priuati bñficiis imò & priuandi non debent admitti ad alia, ut ēt illis priuentur, ut dicit Abb. in sæpe allegat. cap. super eo.de elec.ergo clarissimum est, huiusmodi falsarios literarum Papæ præsentari non posse, de quibus plene per Abb.Ana.& doc.in d.capit.ad falsariorum. & in d.ca.dura.& per totum.de crimine falsi.& per Archi. Flo.in d.tract.de censu.in 14.& 15.c.

¶Vigesimustertius art.9.q.prin.j.Par.ij.Libri.

1 *Criminosus quocunque crimine, an possit præsentari.*
2 *Crimina inducentia irregularitatem quæ sint.*
3 *Crimina inducentia irregularitatem, degradationem, depositionem, beneficiorum priuationem, excommunicationem, suspensionem latæ sententiæ, interdictum, & infamiam, iuris uel facti, sunt impeditiua quem posse præsentari.*
4 *Ratio quare infamis non possit præsentari.*
5 *Intellectus.§.nunc autem.25.dist.*
6 *Crimina quæ enormia, mediocria, & leuia, remissiue.*

Et ne de uno quoque crimine de per se quęramus: qa lōga esset hystoria, &
1 videremur potius facere tractatum criminum q̃ iurisp. ¶†Vigesimotertio loco quæro, an criminosus quocunq; crimine in genere pñtari possit. Hunc art. vr̃ D.Roch. tangere in suo trac.de iurepa.in uer.honorificum.in 4.princ.in 3.col.in uers. quis aūt dicatur indignus. ubi dicit illum dici minus dignum, uel non idoneū, ita ut non pñtari, nec institui debeat, & ad bñficiū ecclesiasticū ꝓmoueri, in quo cōcurrūt ea, de quib.in tex.c.cū in cūctis.de ele. q̃ dicit esse magistralē in materia, unde ad illū & ad ibi notata se remittit, & ad Abb.in cap.graue.in pen.col.de ꝑb & ad not ꝑ doc.maxime D.Fel.in c.querelā de iureiur.& ꝑ eundē in c.2.de rescr.ubi plene, & ad q̃ ponit Abb.& scriben.in c.si celebret.de cler.exco.min. ¶Postmodū subdit inter cætera fore notandum, quod dixit Cōpo. in c.capitulū.in c.sed nunquid collatio. de rescr.se nō
2 inuenisse electionem, uel collationē factam ɔstituto in crīe non inducente irregularitatē, esse nullā, s̃q aūt sint crimina īducētia irregularitatē, remittit se ad doc. post gl.in c.nisi cum pridē.de renun.& in c.si de temp. ord.& ad d.ꝑ do.Maria de Soci.in repe.c.ad audientiā. de homi.in 7.q.prin.& ita residet D.Roc.ubi sup ¶ Tu br̃ dic modo non esse materiam nostram, quæ crīa faciant collationem, electionem, confirmationem, uel institutionē nullam ipso iure; cum nunc simus in oppositionib.quæ fiunt in pñtatione, nam princ.q.nr̃a est q pñr pñtari, & qui non. ¶ Dicerem bene duo. Primum me credere dictū Compo. non esse uerum nā plurus nō est irregularis, et tñ dr̃ collationē facta pinro esse ipso iure nullā, ut late per doc.in c.querelā. de iurein.vbi ꝑ D.Fel.post alios, sed latius per eū in c.2.in 3. col.cum seq.de rescrip.et tetigimus sup.in 15. pñti art. huius.q. prin. vnde non puto hmōi r̃lam uerā: qa data instātia corruit arg.l.q. t.c.sicut urgeri. ¶Sed dico secūdo et pono reg.in hac materia, ita demū collationem, et hmōi esse ipso iure nullā, cū hoc a iure sit expressum, put vñr de ista reg.argumentari doc. adducti ꝑ D. Fel.in d.c.2. de rescri.et per doc.in d.c. q̃relā.et in locis s̃. ꝑ D. Roc. all.ꝓ qua re.facit in arg.gl.c.si.de iu.iu.sed melius facit gl.c.fi.hoc tit.q̃ uult, pęnā nō imponi, nisi a iure appo-
3 naī. ¶†Veniendo igiī ad casum nr̃m, et q̃rēdo in gñe, q̃ crīa faciunt quē inhabilē, ut pñtari non possit. darem reg.gñalem, ut oīa illa delicta inducunt irregularitatē degradationē, depositionē, priuationē beneficiorū, excōicationē, suspensionē, uel interdictū latę sñīæ, de illis tñ hmōi cēsuris de quib.s̃.in quinq; primis ar. huius 9 q.princ. uel illa crimina quæ inducunt infamiā iuris uel facti, semper criminosi talib. criminib. pñtari non pñt. ¶De irregularib.degradādis et deponendis est rō, quia non pñt se immiscere diuinis et amittunt bñficia, qa ꝑꝑ officium &c. vt dixim. s̃.in 4.& 5.art.pñtis q.de illis aūt qui sunt orinandi beneficijs, ꝙ nō possint pñtari, est ratio illa quā ponit Abb.in sæpe alle.c.sup eo. de ele.in 5.col.ubi cum nitatur probare quē facilius ꝓhiberi pñtari, q̃ eligi, & eligi q̃ sibi conferri beneficium, & facilius sibi ɔferri q̃ bene iā collato priuari, adducit illam reg facilius abdicaī a nobis ius quęrendum quam quæsitum, & illā aliam, turpius eijcit &c.vnde cū ueniret priuandus bñficio, multo magis prohibet, ne bñficium

citum adipiscať, ut ibi Abb. pulchre: & diximus supra ī
4 16. artic. præsentis. q. ptine. ¶ † Et ex illis prox ime dictis sequiť ratio alterius dicti, infames ideo præ sentari non posse: qa cum nō sint indigni bñficis habitis, multomi nus ab habēdō alia: ut late diximus supra ī 15 & latius in 56 ꝓximus pcedē. art. præsenti & q. ptin. ¶ Ratio aūt cur excommunicati, suspēsi, vel Iterdicti pñtari nō possint, est illa: qa nō debēt admitti ad bñficia ecclesiastica, q sunt ꝰ. ecclesiam: ut late diximus s. in j a. & 3. præ ceden. art. huius. q. ¶ Et istam puto concludētem ucritatem q̄ seruit ad omnia crimina: nam cum uideris ali q̄m irretitum aliquo crimine, ꝙ in pdictis reg. non præ sētes eum: qa vel ad oppositionē alicuius, uel ex offi cio repellēť. ¶ Ad unū tñ aduerte, qđ si aliqs cōmisit aliqđ crimē, p ꝙ non efficiť irregularis, non uenit degradandus, seu deponēdus, non priuandus beneficijs, nō est ipso iure infamis, excom municatus, suspensus, uel interdictus, sed uenit forsan excōicādus, suspēdēdus, vel īret dicēdus, dummodo non sit excommunicatus, suspēsus, uel ītedictus, poterit tñ pñtari: qa adhuc est habilis, & crimē ꝓpter ꝙ est excommunicādus nō repellit eum, nec in eo militār q̄ dicta sūt ī iam excommunicato supra in j. art. & sic est membrum eccle, & licēt postea ex communiceť, pñtatio tenebit, bñ ordinatus non instituet eum, nisi fit absolutus, p ea q̄ diximus supra in d. 1. art. ꝙ intm̄ admittiť ad præsentationē, donec fuerit absolutus. Idem ꝰ qñ nō erat excommunicatus, & ꝓ hoc adducit illud ꝙ dicit solet, excōicationē, q̄ ꝓfertur per ista uerba, pcipio tibi sub pœna excōicationis uel anathematis, non esse canonē latę sentētiæ, & ideo excōmunicatum nō esse transgredictē cōminatio: cū sit potius quædam de excōicādo inobedictē cōminatio, & nō excōicatio. gl. est in c. unico. de sagittarijs. & ī c. sicut tuis. de sim. & in c. relatū. hoc tit. & ī c. j. de loc. & ī c. 1. super bo interminatio. de eo q furtiuē ordinē recepit, & in c. Salomitanę 63. di. & uoluit Ab. in d. c. relatū. & in d. c. unico. & in d. c. 1. de loc. & gl. ī c. a nobis. de matrimonio ꝯc. ꝰ interdic. eccle. & tex. & ibi Ab. in c. dura. de crimine falsi, Cum ergo iste cui pcipit sub pœna excōicationis ꝯueniendo ueniat excommunicādus, & tamen quia p illa uerba non est excom municatus nec habet pro excōicato. Ita & in casu nostro licet crimen cōmiserit, p quod deberet excōicari, nou adhuc excōi catus admitti dēt ad præsentationē, ex quo nō est ipso iure excōicatus ¶ Sed magnum dubium mihi facit, quia bñficiandus dēt esse clericus, ut sępe diximus supra in 7. q. prin. huius par. in 1. & 7. art. & ille q appetit ad ordines ꝓmo
5 ueri, uel ascendere, dēt esse sine crimine, † ut uult text. in §. nunc aūt. 25. dist. allegando dictū Apostoli, & beati Hieronymi, & sic cū nemo possit esse clericus quocū que crimine irretitus, ita nec, præsentari, iñ Grat. ibi đ ꝓclarat, quomodo hoc dictum intelligi debeat. s. ꝙ nomine criminis ibi nō dēat oē peccatū intelligi, cū res pene ꝯ natură sit, hoīem esse sine peccato, ut ibi p eum alias solutiones & intelligētias dant docto. puta ut exponit debeat sine crimine, ut valet indispēsabili. ¶ Vel tertio sine crimine, qđ reqrit dispēsationē, ut qa tale ē ꝓ qđ incursa fuit irregularitas, nō poterit ꝓmoueri sine dispēsatione prius obtēta. ¶ Vel quarto pōt intelligi de oī mortali, in quo qs ꝓseuerat, nō. n. ante ꝯtritionē & pęnitentiam interiorē, per quā tollať peccatū ipsum dēt qs promoueri, alias ad sui camnationē ordinarēt, licet caracter imprimať, & ēt executionem recipe ret. ¶ Vel quinto exponitur sine crimine. s. enormi, sūt .n. qđā crimina, quæ appellantur enormia s̄m canones iō enormia, qa ad normam pęnitentiæ exui ipsius so lius indui nō pñt, quin semper aliquid de pęna remaneat ēr post ipsam pęnitentiam. Ita do. Alb. de Trottis prædicta late prosequens in sępe allega. suo tra. de psc. clerico. in 2. lib. in 25. requisito, vbi enumerat oīa crimina, quæ post peractā pęnitentiam impediunt executionē ordinis, & quæ dicanť mediocria, uide ibi, nolo transcribere. ¶ Sed ego dico prædicta crimina fore ꝯsideranda in ꝓmotione ad ordines, sed postq̄ quis est ordinatus ad beneficia illa non esse ita subtiliter indagā da, sed tñ ea crimina considerari, quæ faciunt quē in
6 habilē ad bñficia, quæ sunt illa de quib. supra. ¶ † Quæ aūt dicantur crimina enormia, mediocra, & leuia, ponit Abb. Barb. & doc. in c. at si clerici, in 1. rñ. & in §. de adul. de iud. et pulchre Arch. Flo. in sępe alle. tra. de cē suris in tit. seu rub. de irregularitatibus, scu cnormibus & mediocribus criminib. ꝯctis. uide ibi, qa non est ma teriæ nostræ. ¶ Conclude ergo in hoc generali artic. cū materiali & generali regu. supra per me data.

¶ Vigesimusquartus art. 9. q. ptin. j. Pat. ij. Libri.

1 *Illiterati an possint præsentari, ubi quod non, & nu. 5.*
2 *Clericus illiteratus non potest promoueri ad ordines.*
3 *Inordinando requiritur scientia litterarum.*
4 *Ignorantia est euitanda in sacerdotibus.*
6 *Quæ scientia requiratur in episcopis & in alijs habentibus dignitatem, officia, uel beneficia ecclesiastica.*
7 *Origo scientiæ quæ fuit.*
Quæ dicatur scientia eminens, mediocris, & quæ sufficiens.
8 *Index an possit esse illiteratus, quid in assessore, & in aducato.*

Expediti a criminibus prouenientibus imme diate a culpa criminosi ut fuerunt pcedentia, & ipsi ideo pñtari non pñt. Modo uidetur quę rendum de aliquibus criminib. nō prouenientibus im mediate ex culpa ipsius pñtandi, sed alterius, puta parentū suorū, uel saltim naturæ, seu negligentiæ ipsius, & nihilominus sonant in culpā & defectum eius. Et iō
1 quæro magis in spē. 24. loco: † ab illiteratus possit pñtari & dic ꝙ stātc illo fundamento, de quo in prin. 7. q. prin. huius partis, quē nō posse pñtari ad beneficiū ꝓnatū
2 nisi sit clericus, est dicēdū, † ꝙ cū illiteratus non possit ꝓmoueri ad ordines, c. illiteratos 36. dist. ubi ait tex. illi teratus nullus præsumat ad ordines promoueri, quia literis sacris carens nō pōt esse aptus officiis, ergo cla rum est, eū pñtari non posse, cū. n. nō pōt esse clericus qño poterit pñtari? Et si diceretur, illiteratum non debere pñmere se promoueri facere, quod ueibū præsu mere, dignat a qū fieri auctoritate ꝓpria, c. 1. & ibi no. de ui. & hone. cle. ergo si ordinať efficiť clericus, & sic pñtari poterit. Rñdet adhuc est nō dici clericū, q eccle siæ pręesse possit, & sic illū nō esse idoneū sine literatura c. cum in cunctis. de elec. & c. cū sit ars artiū. de æta. et qual. Itē rñdetur non solū per illū text. e. illiteratus 36. dist. ubi est hoc uerbum præsumat, sed per alia iura hoc prohiberi, in qbus non est uerbum præsumat, pro ut est tex. in c. præcipimus 34. dist. et in c. fi. de temp. or. lib. 6. qui tex. uult, illiteratum nec ad quatuor ordines minores promoueri posse, et imponit pęnam ordinanti suspensionis per annum a collatione ordinū, quā ipso facto incurrat, quod debet intelligi s̄m Dom. et do. ibi de omnino illiterato. i. penitus inscio literarum, nā in illis quatuor minoribus ordinibus, ut ad illos aliquis promoueri possit et eos exercere, sufficit quē scire legere, et peritiā eorū hēre, quæ incūbunt illi ordini, de qb. in c. perlectis 24. di st. quo uero ad ordines sacros maior literatura requiritur, sicut maiores sunt ordines, & ma ior requiritur ætas, ut in d. c. perlectis. & hodie in cle. gnalē. de æta. & qual. & maior sufficientia requiritur in habente curam animarū d. c. cum sit ars artiū. de ęta.
3 & qual. et d. c. cū in cunctis. de elect. † Et quod in ordinando requirať scientia literarum, probatur ēt per ea quæ dñr in 36. dist. & inter cætera in 36. dist. in §. 1. dr, oportet ordinandum esse prudentem, quod ꝯ eos no tandum est, q sub nomine simplicitatis excusant stultitiam sacerdotum, & subdit prudentē aūt esse oportet
4 nō tm̄ literarum peritia, sed etiam secularium negotiorum dispositione. & dicit tex. in d. c. 1. 36. dist. † ignorantia cunctorum errorū maxime in sacerdotib. Dei euitanda est, qui docendi officiū in populo susceperūt & in fi. subdit, scientes ergo sacerdotes scripturas sacra & canones & omne opus eorū in pdicatione & doctrina ꝯstiat, ut cūctos ędificēt tā fidei sciā q̄ operū disci-

plina habemus ēt tex. in c. si in laicis. ead. dist. ubi habe
tur. si in laicis uf intolerabilis ignorantia, q̄to magis in
clericis & his qui præsunt, nec executione digni, nec
uenia? & Ideo in c. quæ ipsis. ca. distin. connumerantur ali
qua necessaria ab ipsis sacerdotibus addiscenda, & in fi
ne dicitur, ex quibus omnibus si unum aliquod defece
rit, sacerdotes nomen uix in eo cōstabit, qa ualde picu-
losæ sunt euāgelicæ minæ qb. dr̄, si cæcus cęco ducatū
præstat, ambo in foueā cadūt. & iuuenalis, oē animi ui
tiū tanto ɔspicuius in se crimen hēt, q̄to maior q pec-
cat hr̄. est ēt tex. in c. nulli. ea. dist. q ur̄ uelle, sacerdotē
teneri hr̄e scientiā iuris canonici, dum dicit nulli sacer
doti liceat sacros canones ignorare & c. nō tamen hoc
tenendum in sacerdote simplici, ut ibi uult glo. in uer-
bo canones, ostendendo quō intelligi debeat, dum sup
plet ad illud uerbum canones. i. pęnitentiales, quos qli
bet sacerdos scire tenet s̄m eam, nisi esset eps ut ibi, qa
eps tenetur hēre peritiā iuris canonici, & pro hoc alleg.
tex. in c. 1. de consang. & affin. ¶ Quæ oīa genitori meo
obseruandissimo nolenti me mittere ad studiū Pataui
num in quadam epla allegaui, & sic me misit, & docto
tem & epm me uidit, cuius aīa requiescat in pace. ¶ † Et
5 ex istis sequit̄, oīno illiterarū pñtari nō posse, qa cū ista
in eo nō ɔcurrāt, nō poterit esse clericus, nec sacerdos,
& minime eps, & tales psonæ pñtat̄ ad ecclesias s̄m ea
rū qualitates. ¶ Et iō magis in spē adduco tex. in ca. cū
in cunctis. in c. cū nobis. & in c. ɔgregato. de ele. in qb.
hr̄, illiteratū eligi nō posse. & 51. q. c. si. & in auc. de san
ctissi. epis. §. clericos. colla. 9. alias eps illiteratus electus
& confirmatus dēt deponi. c. si. de æta. & quali. s̄m gl. in
6 d. c. cum in cunctis. ¶ † Quæ aūt scientia requirat̄ in epo
& in aliis habentibus dignitates, officia, uel beneficia
ecclesiastica, uide Abb. in c. cū in cunctis. in 2. & 3. col. d̄
elec. & ibi de scia quæ requiritur in Papa, epis, archidia
conibus, præpositis, religiosis, hæremitis, presbiteris, &
similibus. & idem Abb. in c. qualiter. in 2. col. eod. ti. &
plene p Firma. in trac. de epo. in 2. li. in 1. par. in 47. q. &
plenissime per Alb. de Trottis in tra. de pfecto clerico.
in 2. lib. in 1. par. in 16. requisito. ubi quærit, quæ sciētia
reqrat̄ in epo, & dicit reqri sciam canonum noui & ve
teris testi. & plus ponit ibi, epm scienic in se defectum
sciæ posse & teneri in ɔscientia resignare epatū, & ibi
ēt peccare oēs acceptātes dignitates & officia, qb. indi
gnos se sentiūt, & ibi q̄ qualis, & q̄ta scia requirat̄ ī epo,
& in unoquoque ordinādo. & ibi an in religiosis requi
ratur scia literarū & qualis, & an nō solū sacrarū litera
rū, sed ēt secularium deceat esse clericos eruditos, & an
sit licitum eis studere libris gētiliū, de quo ultimo etiā
plene p do. Firm. ī tra. de epo. in 2. li. in 1. par. in 47. q. po
nit ēt Alb. in d. loco, an liceat clericis studere in iure ci-
uili, aut physica, & qd in religiosis, ponit ēt ibi, an cū il-
literato possit dispēsari, & qd si de facto ordinet̄ sine di
spēsatione, & plus dicit peccare clericos sentiētes se ap
tos ad discēdū & facultates habētes & nō studēt, & ibi
ēt soli uni digno potius ɔmittēda esse oīa bñficia, q̄ plu
ribus indignis, & quæ pp nobilitatē nō esse ordinādum
absque idoneitate, recurre ad eū, nolui eius dicta trāscri
bere, q̄ uere pulchra sunt, poterūt ibi uideri. ¶ Et ibi di
ctis adde, q̄ lōge peritiores & doctiores dēnt esse cano
nici ecclesiarū cathedraliū q̄ ecclesiarū inferiorum, ex
quo illorū ɔsilio tota diœcesis gubernāda est, tex. p quē
ibi Abb. & alij hoc firmāt in c. ad d̄ corē. de insti. & tex.
& ibi Abb. notāt dicēs ɔtriū & male obseruari. in c. in-
ter cætera. de offi. ordi. & Archid. hoc uoluit in c. statu-
tū. in prin. p illū tex. de rescr. lib. 6. & Domi. post alios
in c. si eo tpe. de rescr. eo. lib. & But. in c. pterea. de ætat.
& qual. Abb. & alij in c. sup inordinata. de pbē. hinc si-
gnāter dixit gl. 2. quā ibi exclamat Sal. in l. societas. ff.
p socio. Ita esse admittēdos ad canonicatū ecclesiæ ca
thedralis literatos sicut & nobiles p illū tex. & p tex. in
l. si. uerò fuerit. eo. tit. Sed re uera est melior tex. in d. ca.
ad decorem. & optime seruit tex. in c. de multa. ad fi. de
pb. ubi ad assequendā pluralitatē beneficiorū æqparā-
tur nobiles & literati, in tm̄ literatura requirit̄, ut dixe-
rit Inn. in c. cū iā dudū. ante fi. de pb. uiros literatos esse
utilimos ecclesiæ uīs, & ideo extollendos ad pluralita-
tem beneficiorum & ēt canonicatuum, his. n. uiris lite
ris mirū immodum indiget, ut dixit tex. in c. cū ex eo.
de elect. li. 6. ubi Io. mo. notabiliter subdit, & nō asinis
ferratis, tales nāque literati sunt tanq̄ stellę & firmamē
tū relucentissimū in ecclesia Dei, ut dixit text. in c. sup
specula. de magistris. & in auc. habita. C. ne filius pro pa
tre. Immo nō ualet ɔsuetudo, uel statutū, ut nō admit-
tantur ignobiles, si sunt literati ad canonicatus eccle-
siarum cathedralium, text. est aureus p quē ita dicunt
ibi Ab. & alij in c. uenerabilis. de preb. de quo exclamat
Feli. in c. super eo. el 2. col. 1. de testi. & in ca. cū adeo. ad
fi. de rescr. & dixit alibi mirabiliter rota, q̄ si bene eps
posset dispensare sup defectu literaturæ s̄m no. per In-
noc. in c. cū in cunctis. ad fi. de ele. p Host. in c. 2. de insti.
tū nō poterit eps dispensare in canonicatu ecclesię ca
thedralis, qa ibi requiritur industria & ɔsilium, quā de
cisionē refert & sequitur do. Feli. exclamans ad mults
in c. postulasti. col. 7. uer. circa glo. secundā. de rescrip.
ubi uide. ¶ Adde ēt ea quæ dicit do. Fel. fertilissime, cū
quærit, an uitium illiteraturæ sit per Papā dispensabile
maxime in epo, & an sit defectus inductus de iure diui-
no in clericis, & an uitiet electionē Papæ, in c. si qñ. in
pen. col. de rescri. ubi circa medium uult, epm illitera-
tum deponi, & subdit q̄ licet ignoret regulas gramma
ticæ, sufficit q̄ sciat pfecte loqui latine. ¶ Adde ēt fore
7 recurrendū ab Abb. in c. 1. de summa tri. & fi. cat. † ubi
ponit quæ fuit origo scientiæ, & quæ dicatur scientia
eminens, quæ mediocris, & quę sufficiens. ponit Abb.
in c. cum in cunctis. in 3. col. de ele. & sciētia dicitur do
num Dei. Abb. in c. qualiter. in c. col. de ele. & in c. illos
uos. in prin. de pigno. & iō dr̄ mundū sine scientia regi
non posse. d. c. cum ex eo. de ele. li. 6. dr̄ ēt scia requiri in
prælato secundum qualitatē ecclesię, & iō non in om-
nibus ecclesiis uniformis scia requiritur, qa dēt consi-
derari, an ppls sit maximus, uel an sint ibi hæretici. c. in
causis. de elec. & per Abb. in c. ecclesia eo tit. & ēt senes
clerici debent adipisci scientiam, & non debent dedi-
gnari illā discere l. apud Iulianū. ff. de fideicō. lib. & 24.
q. 3. c. si habes. & in gl. in c. nisi. cum pridem. de renun. §.
pro defectu. & glo. in c. de Constantinopolitana. 22. di.
& ideo oēs scire debemus. i. scire debemus. ubi copiosè
Mode. ff. de uerb. obli. & doc. nostri in c. cum in iure pe-
ritus, de offi. deleg. cum sim. ¶ Illiterati ergo nō pñt es-
se clerici, nec pñtari, sed clerici literati habētes scien
tiam aptam & condignā ad beneficiā ad quæ pręsentā
8 tur. ¶ † An aūt illiteratus possit esse iudex, uide copiosis
sime do. Feli. in c. sciscitatus. in 3. col. in uer. illiteratus.
de rescr. & ibi quid de assessore & aduocato illiteratis,
& multa alia pulchre. ¶ Hæc antem ideo liberius loqui
uolui, quo & nostris etiam scriptis quisque ad scientiā
de qua hic loquuti sumus, adhortetur.

¶ Vigesimusquintus art. 9. q. prin. 1. par. ij. Libri.

1 *Præsentatus ad duas parrochiales ecclesias & admissus præsenta-*
tus ad tertiam, an ob defectum scientiæ possit repelli per episco-
pum. & nu. 3.
2 *Approbatus semel, an possit amplius reprobari.*
4 *Papa an possit dispensare cum penitus illiterato.*
5 *Dispensatio est stricti iuris.*
6 *Doctoratus in alijs studijs Neapoli iterum examinabatur.*
7 *Episcopus qui scienter promouit criminosum, uel irregularem, an*
possit de illo crimine uel irregularitate eum accusare,

Ex Pręcedentibus Dictis potest 25. loco dubitari de
huiusmodi casu. Bononien. episcopus ordinauit
1 Titlum ad presbyteratū qui postea successiue † pręsen-
tatus fuit ad duas parrochiales ecclesias, & per ipsum
admissus, nunc pręsentatur ad tertiam. Quæritur, an ip
se episcopus ex defectu scientiæ possit illum repellere.
Istam. q. formauit Io. An. in addi. Spe. in hoc tit. de iure
pa. ante fi. 1. col. qui dicit primo fore dicendum q̄ non
motus primò respectu ordinis, ad quem illum repu-
tauit

tauit dignum ad beneficium, ergo nõ reputat eum in dignũ c. accepimus. de ęta. & qual. & dicit facere 1. q. 1. sicut Christus. ¶ Item illũ bis cõfirmãdo in eadẽ specie iudicauit eum dignũ, cuius cõtrium nũquam debet asserere 3. q. 1. c. dilectissi. de ele. c. nulli lib. 6. & dicit facere c. nulli eporum. de acc. & de sen. excom. in pñtia. & reg. quod semel. de re. iu. li. 6. ubi dicit fore quęrẽdã concordiam, & subdit bene facere l. siquis testib. C. de te. & quę hãtur 4. q. 3. iu fi. ¶ Postea ipse Io. An. ponit sol. q si ponamus istã tertiam parrochiam ex qualitate & qtitate parrochianorum uel situ ipsius differre multũ a primis. Ita ut æq; dici possit, eũ dignum ad primã, ad istã indignũ, certum est eũ iuste repelli, nõ n. sequit, dignũ minoris ecclesiæ esse dignum maioris c. ult. de trãsla. pręl. sicut de nauib. dr quędam sufficere ad flumina quę non sufficiũt ad mare. ff. de exerc. l. 1. §. naue. & §. sed & si. & ideo dicit ipse stare dubium qñis, qñ esset paritas uel modicus excessus, & fortius quando esset tertia minor primis, quo casu uĩ eum repelli hac rõne, quia remoueri posset obtentu nimiæ sufficiẽtię, super quo dicit fore uidẽdũ qd no. in 1. gl. de renun. & in c. 1. de offi. custo. & de ęta. & qual. c. si. qđ fieri põt et ab ipso pmouẽte, & remittit se ad ea q dicit in c. diuersis fallacijs. de cle. con. sup gl. arg. qđ fortius, ergo põt et p eundẽ non admitti. c. quemadmodũ. de iurein. adducit ẽt l. ut gradatim. §. reprobari. ff. de mun. & hon. & ff. de excu. tut. l. sed & reprobari. ubi medicus ser approbatus reprobatur, qđ est spãle pp hominum sanitatẽ, cũ aũt aĩę preciosiores sint corporib. c. cum infirmitas. de pę. & remis. fortius in medico aĩarum id debet admitti, quare medicamẽtum in artib. dr ars suprema c cũ sit ars artium. de ęta. & qua. ¶ Postea tñdet ad cõtria & dicit nõ obstare qđ de ordinatione dictũ fuit qr enim nõ oẽs dignos sacerdotio dignos esse cura. in religiosis & mendicantib. abundant exempla. & c. accepimus. nõ arctat ordinantẽ ad curã sed ad bñficiũ, & ita residet ibi Io. And. ¶ Tu dic hunc art. prius formasse Oldra. cõs. 18. inci. circa primum mẽbrũ. ubi format qõnẽ an admissus ad duas parrochiales ecclesias successiuẽ p ordinariũ possit si uocatur ad tertiã & subiectus examini inueniat idiota totaliter repelli, & sic format art. in reperto totaliter idiota. ¶ Et q nou possit repelli, allega q dicit Io. An. ubi supra. & ultra Io. And. all. pro ista par. q quem primò qs approbauit reprobare nõ põt l. si uxor. §. ultr. ff. de adult. & l. quod si nolit. §. iufcũtum. ff. de edil. edic. ¶ Postea tenet cõtrium, & adducit quę dixit Io. An. ut pxime retulimus, & ultra illa addncit, qđ uidemus in eo qui proponitur colligendis & cõseruandis pecuniis ciuitatum deputatis ad opera uel frumenta, q eligit p epm, primates & potiores ciuitatis, & tñ si inefficax, & inutilis reperit, postea reprobatur, ut l auth. de colla. §. iubemus. coll. 9. quia aut nõ fuit primo examinatus, aut pfunctoriẽ examinatus, nec fuit pronũtiatum eum tunc idonem, licẽt fuerit ut idoneus admissus, & ideo iterum reprobari põt, ut ff. de bo. libe. l. si filius. in uers. plane si cõ cum. & ff. de leg. pręstan. cõ tab. bo. po. per l. filium §. si quis cõ tabulas. & C. quorũ bon. l. 1. & ibi no. & dicit istã fuisse sñiam Inno. in d. c. accepimus. ¶ Subdit ẽt q q promouit aliquẽ criminosum. põt eũ denũciare de crimine, nec poterit prætextu facti sui denũciatione excludi c. qñeadmodũ. & c. ult. de iur. iur. & alio denũciante põt de eo iustitiã facere, a iis compellerẽ facere iniustũ & committeret peccatũ, & iõ inenirere põt. si prius se ignorasse dicat nec poterit replicari ipsum sciuisse qđ notoriũ erat. qa sic fateret excipis crimẽ suũ & seipsũ excluderet, C. de mu. pro. l. pfessio. & ff. qñ appel. sit l. si pcuratorio. §. sed si auus. & dicit hãc fuisse sñiam Inno. in d. c. diuersis fallacijs. de cler. cõiug. ¶ Postea tñdet ad cõtia. & dicit petere rõnẽ, oĩa illa loqui de cõtibus, cohærentib. uel connexis ad primam. hæc aũt non sit, arg. pro hoc. ff. quorum legatorũ l. 1. §. si duæ. ¶ Demũ ibi quærit, an talis repulsio pñtari per euidentem sciẽtię defectum dicatur sñia diffinitiua, de qua ibi per eum non est hic locus, sed aĩs

2 forsan infra dicet: & ita residet Oldr. ubi sup. ¶ † Tu de hac materia, an & qñ ser approbatus possit amplius reprobari, uide plene Io. An. Card. Imo. & Abb. in d. c. diuersis fallacijs. de cle. cõiu. ubi Card. pulchre p plures qõnes & oppositiones hanc materiã tractat. ¶ † Et bĩ quo
3 ad art. nostrum ex dictis p ipsos doc. in locis prædictis cõcludere, q aut loquimur de superiore plato alio, aut loquimur de illo superiore plato bis clericũ admittente, aut de tertio p suo itereste se opponẽte. ¶ Primo casu qñ loquimur iu superiore plato, nõ est dubiũ, q cũ ipse absq; difficultate hẽat cognoscere de factis inferioris potius q eius facta sequi c. eccl. San. Mariæ. de cõstit. cũ si. poterit ipse cognoscere de hmõi defectu sciæ, & illũ non admittere, & iste casus nõ est de art. nr̃o. ¶ Secũdo casu qñ est ipsemet platus, & tũc aut est ipse, aut successor, si successor nõ est dubiũ, nõ teneri illũ admittere, imò nõ debere reperiẽdo ipsum nõ idoneũ, & ita cõcludũt oẽs in d. c. diuersis fallacijs. ¶ Aut est ipsemet platus, & tunc aut est totaliter illiteratus, & siue dispẽsauerit cum eo, siue non, siue cũ causæ cognitione, siue sine, nullo modo teneri eum admittere, & in hoc casu
4 loquit cõs. Old. & dispẽsatio nõ tenet: † nã de Papa dubitat, an cũ penitus illiterato dispẽsare possit, ut hẽat bñficiũ, de quo p D. Fel. in c. si qñ. in pen. col. de rescrip. quem allegaui in prox. præced. ar. ¶ Aut sumus in nõ totaliter illiterato, & tunc aut est talis illiteratura, sup qua eps dispensare posset, puta qa non habet perfectionẽ literaturæ, sed talẽ cũ qua posset deseruire ecclesię, & de facili habere adiumentũ alterius, ut ponit D. Fel. d. c. si qñ. in pen. col. de rescrip. & doc. in d. c. diuersis fallacijs. uñr uelle, q si processit cũ causę cognitione p quã uisum fuit sibi dispens. & nõ poterit illum pñtare. ¶ Aut sine causę cognitione & poterit illũ nõ admitte-
5 re, ut ibi p eos. ¶ † Ego de hoc multum miror, nã planũ est, dispensationẽ esse stricti iuris: ut plene p doc. in c. at si clerici. de iud. & iõ nõ extendit ultra casum suum, si ergo ẽt cũ causæ cognitione eps dispensauit cũ non totaliter illicitato illũ admittendo ad ecclesiam parrochialẽ & successiue an secundam, ista dispensatio facta in prima & secunda non extendit, nec procedere põt ad tertiam, & iõ si uoluerit platus, poterit mõ non admittere eũ, psertim si nũc non militarent j. cãæ, arg. c. cum cessante. de appel. & iõ dicerẽ, platũ posse illum nõ admittere, & si uoluerit stante prima uel alia cã cũ eo dispẽsare, ut is fecerat: quia sine causa legitima dicerer dissipatio. ut uoluit B. Bernardus rel atus per Abb. in c. cũ intũ. circa medium. 1. col. de pb. & causæ erũt qualitates parrochiæ & hominum in ea existẽriũ: ut dicit Io. An. in d. add. ad Spec. s. alleg. & in hoc non est considerandũ, an ueniat cõ factum suũ, & qđ semel placuit, & an ipsemet possit gesta per eũ reuocare, de qb. in d. reg. qđ semel. in d. c. diuersis fallacijs. & in alus iuribus supra alleg. nam cum simus in casu, ubi uertit periculũ aĩę ista nõ sunt in cõsideratione: sicut isto respũ dicimus sñiam cõ matrimonium nunq̃ in rem iudicatã transire, & ideo eũdem iudicem semper posse de ea cognoscere c. consanguinei. & c. lator. de re ind. cũ ibi plene p D. Fel. all. ¶ Si uero sumus in tertio casu, q põt esse hoc mõ pone hĩc Titiũ ordinatũ ad presbyteratũ p epm Bononien. fuisse bis pñtatũ & institutum in concordia pronorum, & epm cum eo dispensasse, uel nõ, ipsum tñ instituisse, uel forte bis sibi parrochialẽ ecclesiã successiuis tpibus contulisse, & mõ in ista tertia ecclesia parrochiali ipsum pñtari ab aliquib. pronis illius ponitur edictum, & cõpatroni cõparent & opponũt se allegando illũ nõ idoneũ scia, poterit ne iste iuuari ordinatione epi ad pbiteratũ bina pñtatione al iorũ pronorum ad alias ecclesias & bina institutione ordinarij se quuta? Et dicendum certẽ q nõ, iuxta aureũ dictũ Ab. in d. c. diuersis fallacijs. in ult. col. in 2. intellectu illius tex. ubi uult, dispensationẽ, uel quolibet factũ epi non posse tertio pjudicare, alle. l. si creditorẽ. C. si ser. pig. datũ ma. & dicit optimẽ facere tex. in c. si qua de teb. 12. q. 2. & qđ no. glo. in c. 1. ne se. uaca. ubi singulariter ha-

betur recipiētem rem ecclesiasticam ex ꝯtu emptio-
nis in fauorē ecclesiæ nullo modo posse allegare nulli
tatē ꝯtus ad reuocationē actus, sed ipsam ecclesiā, de
cuius fauore agit, posse actū approbare, vel improbare:
ita & in casu nr̄o, ꝙ licet ep̄s ex se nō posset illū refuta
re, p̄rono tñ ꝯdicēte nū debet ipsum admittere sed po
terit uenire ꝯ factū suū, ꝗuis als ꝯ factū suū venire nō
poterit, sicut ēt dicimus donātē uel alienantē rē eccle
siæ nō seruata forma c. sine exceptione. 12 q. 2. posse alie
nationē reuocare nō in sui fauorē, sed ecclæ, & sic ter-
tu. c. si qui presbiterorū. ubi gl. & Ab. de reb. ecc. nō ali.
& in c. cū sup q̄ōne. de excel. præl. & tex. iuncta glo. &
ibi Abb. in c. ep̄i. de reb. eccl. non alie. & gl. & doc. in c.
nosti. de elec. & Abb. cons. 45. satis mihi vr̄. in uol. Ita
in casu nr̄o: cū hic vertatur præiudiciū p̄roni se oppo-
nentis, immo potius ecclesię, qa p̄ronus non ꝑꝑ se, sed
ut defensor ecclesiæ se opponit ei, cū teneat illā defen
dere. 16. q. 7. c. filijs. & doc. in hac. rub. ergo dispensatio
ep̄i nec eius factū pōt p̄ronis obstare, & iō illis se oppo
nentib. nō debet tenere eius factū ꝑ qđ nō idoneū ad
duas ecclesias admiserat, & ad hoc faciūt quæ dñt Ab.
& doc. post Cald. in c. cū accessissent. de cōsti. ep̄m sine
p̄rono nō posse dispensare in modo ꝯferendi ꝯ naturā
beneficijs, diximus de hoc nos late s̄. in 7. q. prin. huius
partis ī vlt. art & aliquid dicemus in seq. q. prin. I art.
ꝗto magis p̄roni audiri debent allegando in idoneita
tē p̄ñtati ꝑ ꝯpatronos, qui iuuare se non poterūt facto
ep̄i, qui eis p̄iudicare nō poterat ꝑ prædicta, & prędictis
adde intm̄ semper quęrendā esse idoneitatem, ꝙ Bart.
6 in l. sed & reprobari. in prin. ff. de excu. tut. † dicit in hoc
regno Neapolitano antiquitus Archiep̄m Capuanū
oēs doct. qui gradū assumpserāt in alijs publicis studijs
redeūtes ad eorū patrias ī regno, iterū reexaminari fa-
ciebat in ciuitate Neapolitana, & ꝗ plures erant reꝓba
ti, & dicit ibi Bar. Deus uellet, ꝙ ita fieret nūc, q archi-
ep̄s uelut vicecācel. collegii Neapolitani faciebat eos
reexaminare ꝑꝑ p̄iudiciū regnicolarū, ne doct. ignorā
tes p̄rocinarent ītes & cās eorū & male eas guberna-
rent, & pessimè iudicarent, & hic erat casus, in quo par
in parē uidebat hr̄e imperium, ꝯ c. innotuit. de elec. qa
unū collegiū reprobar graduatos in alio collegio, qđ
est mēti tenendū in memoriā excellentiæ gimnasij &
collegij Neapolitani. ¶ Et certè illi tales iterū reexami
nati poterāt dicere se certasse uirtute ꝓpria & nō corru
ptela aduersarij, put uult Bar. in l. athletas. in 1. tñ. de ex
cu. tut. ff. ꝑꝑ qđ dicebat ibi idē Bar. se dixisse in l. 1. C. de
athle. lib. 10. s̄m do. Ant. ꝙ effecti doct. per corruptio-
nē doct. non uñr doct. ad qđ dicit esse tex. in d. l. athle-
tas. allegatus a Iaco. de Are. dicente caput doct. coro-
nari in signū honoris, qđ oñditur, cū imponitur biretū
ꝯuentuato, cui imponitur tanꝗ uincēti in certamine,
qui vr̄ ter certasse, semel in examine priuato, scđ in pu-
blico, & scđ qñ cōuētnatur. Ego dico tales doct. Neapo
li reexaminatos nō dici posse doctoratos ob corrupte-
lam, nec ter tm̄ certasse, sed potius quinquies, qa ultra
tria certamina, de quib. s̄. Neapoli ēt in priuato semel,
& iterum in publico examine certabant, unde lon-
ge maioris glorię, qđ fuit obseruatum ēt i ꝑe genitoris
mei obseruandissimi, qui in gimnasio Patauino ut plu
rimū studuit & leges audiuit, canones uerò in gimna-
sio Bononien. & ibidē gradum, utriusq; censuræ assum
psit, qa erat eius primæua patria, reuersus Tranū Nea-
poli iterum examinatus & approbatus fuit: si igit̄ istæ
obseruantur in secularib. quanto magis in sp̄ūalib. ob
seruari debent, arg. c. solitæ. cum uulg. de maio. & obe.
7 ¶ † Quid aūt si ep̄s scienter promouit criminosum vel
irregularem, an possit de illo crimine uel irregularita-
te eū accusare? Vide doc. & maxime Card. in d. c. diuer
sis. fallaciis. in 4. col. in 3. q. de cle. ꝯiu. & qd si talis pro
motus accusatur de crimine vel irregularitate corā ꝓ-
motore, an ipse ꝓmotor possit facere iustitiam, ibidē ꝑ
Card. in 4. q. ¶ Et an talis promotor possit inquirere de
prædicto crimine uel irregularitate ibidem ꝑ Card. in
5. q. ¶ Vbi ēt in ultim. col. in 6. q. ponit, quid si talis exce
ptione criminis non fuit proposita in initio litis, an po
stea proponi possit. Et hæc quo ad hunc art. sufficiant.

¶ Vigesimussextus art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Histrio clericus, vel scurra, vel buffonus, an possit præsentari, ubi quod non, nec eligi.*
2 *Eucharistia non est concedenda histrionibus, & notorie infamibus.*
3 *Histrio clericus non gaudet priuilegiis clericalibus.*
4 *Clericus non potest facere tabernas, potest tamen etiam in sua domo facere uendere uinum per alium.*
5 *Histriones an possint promoueri ad clericatum.*
6 *Turpes sunt prohibiti in conuiuijs prælatorum.*

ET quia sicut literatura vr̄ defectus proueniens ex
culpa patris non damnis filio bene esse, & filii nō
addiscentis: eodem modo si filius capit mores reproba
tos, utriq; imputari pōt. Et ideo sequitur 26. loco dubi-
1 tari: † an clericus histrio, ludio, seu ludius uel scurra, ut
grammatici aiunt, seu ut uulgo dr̄ bossonus possit p̄ñ-
tari ad beneficium patronatum. ¶ Hic art. in electione
hr̄ decisus ꝙ non 34. dist. c. maritum. & in gl. in c. dona
ri 86. dist. quinimmo histrio non potest corpus Christi
2 accipere. de conse. di. 2. c. pro dilectione. † & est rō: quia
cum sit infamis notoriè non est ei concedenda eucha
ristia. sicut nec existēti in publico peccato mortali. s̄m
gl. ibi, & ꝙ iste sit infamis, no. 4. q. 1. c. 1. & in d. glo. c. p
dilectione. & no. in l. 2. § ait prætor. ff. de infam. in tract.
3 de ep̄o. in 1. par. 2. lib. in 61. ¶ † Vbi subdit clericū histrio
nem seu buffonū, uel mimum seu ioculatorē nō gau-
dere priuilegiis clericalib. alleg. gl. in ver. debeat. & in
c. si iudex laicus. de sen. excō. li. 6. & Ang. ī auct. de mō.
colla. 1. sed de hoc est tex. clarus in c. 1. de ui. & ho. cler.
lib. 6. quod procedit, ut uult ibi tex. & ēt d. gl. qñ peran
nū exercuit talem artem, uel minus anno, & ter moni
tus non destitit: ut in d. tex. patet, & gl. ibi in uerbo buf
fones. dicit hoc esse uulgare Tusciæ, & loquitur ēt ibi
tex. ꝓprie de ioculatore. & gl. sup illo uer. exponit qua
si ioci latores in publicum, & alle. c. cū decorem, de ui.
& ho. cler. quia faciunt spectaculum sui corporis l. 2. §.
fi. ff. de his q notā infa. in occulto tñ uel honestè rei cau
sa aliqd ioci facere dicit nō reprobari, & facere quod
no. de citharistis & his q uarijs utuntur instrumētis 86.
dist. c. donate. in 1. gl. ¶ Item ille tex. c. unici. de ui. & ho.
cle. li. 6. loquit ēt de goliardis, & ibi doc. exponūt de gu
losis, quasi hoc uocabulum a gula ueniat: quia solent
tales esse gulosi & leccatores. Ita Domi. ibi in 2. q. licèt
gl. solum dicat esse uulgare Gallorum. & plures dic ūt
omnes doct. ibi, & præsertim Ioan. And. Gemi. & Phili.
Fran. in principio, ꝙ ex quo ex isto delicto resultat uili
pendium ordinis clericalis, quilibet clericus pōt tales
accusare, & idē quod innuit gl. vbi sup. de citharistis, ꝙ
si sunt publici, puniuntur ut clerici, tenet Inno. in d. c.
ad decorē. & dñt ēt ibi doc. & præsertim Domi. post Io.
An. super gl. in verbo buffones. buffonem idē esse, ꝙ ra
na terrestris. ¶ Et gl. in d. c. unico. de ui. & hon. cle. uult
idem esse de clerico tenēte tabernā: uide tū ibi Io. An.
4 Dom. & Phil. Frā. qualr̄ hoc procedit: † quia uolunt cle
ricos posse hr̄e tabernas, & ēt uendi facere uinū in do-
mo, dūmō ipsemet nō exerceat taber. uel vēdat vinū,
sed alter: uide ibi pulchra & de p̄dictis ꝑ doc. in d. c. cū
decorē. & in c. clerici. quod est pe. c. de ui. & ho. cle. ubi
plene de hmōi histrionib. & ꝗ pluribus alijs, ubi ēt ꝑ Io.
An. Car. & Imo. cū ergo tales nō cōueniant sacris & sunt
infames, ergo p̄ñtari non poterunt, per ea quę diximus
sup. in 16. prox. præced. ar. p̄ñtis. q. dum tractauimus de
infamib. & sicut eligi non pñt, ita nec p̄ñtari, ut sæpius
diximus. ¶ Dicerem tñ, ꝙ si secretè causa recreationis
aliquid fieret, esset permittendum: ut dicit glo. in d. c.
unico. de ui. & ho. cler. lib. 6. & volunt Ab. & doc. in d.
c. cum decorem. ¶ Et ideo doc. in d. c. cum decorem &
præsertim Inno. quærunt, nunquid buffones isti histrio
nes seu lusores pñt ꝓmoueri ad clericatū saltim post
pœnitētiam, ut dicit Inno. ꝙ nō. quē sequit ibi Io. An.
Card. & Abb. qa isti sunt infames. & alle. 51. q. c. 1. & c.
prę-

præterea.& 4.q.1.c.1.& d. l.2.§.ait prætor.ff.de his qui
no.infa.& subdit ibi, q̄ nec corpus Christi dēt eis nō pę
nitentib.indulgere.de cōse.dis.2.c.pen.& requiritur,
ut dicit ibi Inn.q̄ hēant hoc officium in curia,uel q̄ as
suefecerint,se in arte illa,secus aūt s̄m eū, ubi in occul
to hoc fecissent maxime ad complacentiam infirmi,
nā Dauid licèt esset iustus, sæpe tū pulsauit citharā &
choreazauit, & idem dicit si in publico semel uel plu-
ries hoc fecerit, dummodo non assueuerit se:quia in-
famia est illa q̄ prohibet eos a promotione, qđ in vlti-
mū dictū Abb.ibi dicit non putare simpliciter verum,
& iō credit, q̄ si bis saltim in publico exercuerit illam
artē cā q̄stus efficietur infamis,arg.l.palā ff.de ritu nup.
ubi tex.no.innuit,mulierem dici meretricem si aduiit
duos cā q̄stus, & iō idē dicendū, vt quis dicat histrio &
buffonus seu ioculator,si cā quæstus bis exercuerit illā
artem,& dicit facere.25.q.2.c.ita nos.& l.3.C.de epali
audiē.& qđ no.Arch.in c.illud.11.dis.Et idē vult Car.
in d.c.cū decorē.qui dicit hmōi histriones ēt post pera
ctā pęnitentiam nō posse promoueri, nisi cū eis dispē-
setur, & dispensationē debere fieri a Papa.Tu pro opi.
Abb. quā ego sequerer adhuc regulā nomen uerbale
verificari in duabus vicibus.Ita Car.in l.1.§.illud.ff.de
tribu. & uoluit pulchre do.me.Cors.in c.accedētes.de
præscrip.in 1.char.sed ioculator est nomen uerbale.ut
de se patet, ergo per dupliccem actum in publico factū
cū quæstu,qđ est propriū ioculator, & punietur pœna
pdicta. Adde prædictis, q̄ tex.in d. c. cū decorē. loqui-
tur de laruis,quæ vulgariter dicūtur mascare s̄m Ab.
ibi,fieri per clericos est prohibitū,immo ēt in illis inte
resse,uel illa videre,& si comederet clericus, & ibi ve-
nirēt, deberet a mēsa surgere,ut illos nō uideat, ut pul-
chre ibi Abb.& doc.& iō Firma.ubi s̄.in j.part.2.lib.in
62.q. dicit non solum histriones esse vetitos epō sed ēt
clericis, & eos non posse esse in conuiuio,in quo super
ueniret histrio, vel ioculator,sed debere recedere, ne
videant geri ludos obscęnos,qđ dicit nō obseruari ple
rūq; p p̄latos, qui tales domi detinent et fouent & eos
6 exercent in cōuiuijs. & ibi ponit in† conuiuijs p̄latorū
esse prohibitos turpes ludos, cōfabulationes cantatio
nes,plausus,risus inconditos,et laruas, cū his vti diabo
licū sit,alleg.de conse.dis.5.nullus presbyterorū. cum
alijs ibi per eū alleg.sed prælati in conuiuijs dēnt ut le-
ctionibus sacrarum scripturarū,ut fabulæ ociosæ non
interponātur,et animę ad bonū ędificentur,alleg.tex.
40.dist.pro reuerentia.et ibi Firma. ponit oīa quę dēnt
fieri in mensa pręlatorum,et qua hora dēt esse eorum
prandium,et eos non debere uti lautis epulis, et mul-
to labore q̄sitis,sed debere esse memores Iesu Christi,
nudi,pauperis, & esurientis, & multa alia pulchra po-
nit ibi Firma.aureis literis notanda,q in j.par.2.li.in 14.
q.in 2.col.ponit multa pulchra de prædictis, & an con
suetudo excuset p̄latos vtentes pompa, & quō vestiri
debeant,& de eorū suppellectili iterū subdens de ludis
& conuiuijs, & idē Firma.in j.par.4.li.in 8. q.ponit cle-
ricos non debere esse p̄sentes ludis histrionum,& in 9.
q.ibidem renouat qualitatē mensæ epi, vide ista loca,
quia multa pulchra reperies. Adde ēt oībus prædictis
id qđ dicit do.Feli.in rub.de maio.& obedi.in 3.col.oā
cū ibi loquutus fuisset de præstātia dignitatis secularis,
& q̄ illa pcedit quācunq; secularē dignitatē, inuehit
ↄ̄ miseros sacerdotes hodie facientes se familiares,ca-
pellanos & castaldos(& qđ deterius est)pleruoq; leno
nes potentū laicorū existimātes hoc esse eis ad vnum
gradū gloriæ imperare & conculcare in vilissimis ob-
sequijs sacerdotes,quibus data est ptās ligandi & soluē-
di,quasi habentes clauigerium in famulū & vile man-
cipiū, & sic liceat eis libere peccare, quib. liceat clauiū
ministro insolēter abuti,& hos esse,qui de nobis cleri-
cis dicunt,ubi est Deus eorum?Cui abusioni dicit præ
bere magnā cām dispensationū q̄ per simoniam & su-
breptionē obtinentur p multos religiosos a Papa & re-
ligionū vicarijs generalibus,per quas a iugo claustri ab
soluti vagantur per curias potentum dicētes, laqueus
contritus est &c.ut per gl.in cle.in plerisq;.de elec.bę
ego volui dixisse: quia ēt hodie tales religiosi histrio
nes fiunt.Conclude ergo tales p̄ntari nō posse. An aū
possint fieri repręsentationes sanctorū in ecclesia & p
clericos,vide Io An.Car.Ab.Imo.& doc.in d.c.cū de
corē.ubi ēt ipsi & maxime Card. ponit de repr̄sentatio
nibus,quę fiunt in natiuitate dn̄i & festiuitatib.sequen
tibus.s.in ipso die celebratio officij per epm,ī die S.Ste
fani per subdiaconum,in die S.Ioanuis per diaconum
in die Innocentiū per accolitū, in die S.Thomæ mart
ris per sacerdotem, q̄ fieri possunt, sed nō dēnt fieri cū
plausu,risu,& inhonestate, qđ nota ↄ̄ clericos Tranē
facientes solum celebrare officium p clericum in mi
noribus constitutum in die Innocentium cum cachij-
tenis & mutatione tenorū,vt discordent facientes ma
iora officia exercere per minores & minora per maio
res:quia fieri non dēt, & de istis festiuitatib. quæ fiun
per ipsos clericos secundùm eorū ordines, uide ēt Spe
rationalis diuinorum officiorum in 7.li. in fi.festiuita
tum S.Stefani,sancti Ioannis, & Innocentium. Et hæ
dicta sint pro histrionibus & huiusmodi & sufficiant

¶Vigesimusseptimus art.9.q.ptin.j.par.ij.Libri.

1 *Præsentatus non admissus cassata præsentatione vitio personæ,a.*
possint præsentari in alia ecclesia.& nu.3.
2 *Electione cassata vitio formæ electus potest in alia ecclesia eligi.*

1 Sed offert se.27.†an pręsentatione cassata uitio pe
sonæ præsentatus non admissus possit pręsentar
ri in alia ecclesia.Et dic breuiter nos habere tex.in c.iu
2 per eo.de elec.volentem † q̄ si electio est cassata uitio
formę,electus poterit eligi in alia ecclesia,vel in alia v
ce, secus si est cassata vitio personæ: quia tūc amplius
nec ad illam, nec ad aliam ecclesiā eligi pōt,ut ibi, sed
præsentatio dr̄ electio, ergo idem in præsentatione, &
idem concludunt Abb.& doc.post Ioan.Cal. in d.c.iu
per eo.in 1.col.ubi extendūt illum tex. ad præsentatio
nem: ut semel repulsus vitio personæ sicut non potes
amplius eligi,ita nec præsentari,cū militat eadem ra
tio. Sed tu dic,maiorem rationem militare in p̄ntatio
ne: nam ratio illius tex.est,quia p electionē electus nō
consequitur oē ius, & ideo facilius repellit̄. Tu dic pe
electionem acquiri aliquod ius,ut in c.transmissa.& p
totū de elec.Sed per p̄ntationem nullum ius: quia in
ius ad rem, & non in re cōsequitur præsentatus: vt no.
in c.cū Bertoldus.de re iudi.ergo multo magis ille tex
dēt hr̄e locum in præsentato. Ab.ibi dubitat, an sit id
in eo,cui bn̄ficium est collatū:& vr̄ ↄ̄dicere Io.Cal.vi-
de ibi,nō est materia nostra,in præsentatione uero oēs
cōcordant,& de dispositione.d.c.sit super eo.loquitur
Firma.in trac.de epō.in 3.li.in 2. par. 2.par.prin.in 4.q
& in 4.par.2.par. princ. in 13.q. & in hoc nemo ↄ̄dicit.
3 ¶†Tu aduerte:nam ista conclusio non potest indistin-
cte procedere, nec debet ita ruditer & insipido sed be-
ne cōdita intelligi.ideo dic, q̄ aut est uitium tp̄ale,aut
perpetuum, si temporale, puta excommunicationis
suspensionis,& huiusmodi.Ita prosequitur pręsentatū
non admissum in alia præsentatione,si adhuc durat il-
lud uitium & impedimentum,aliàs non : nam si illud
cessat,puta quia est absolutus,qn̄ secundo loco præsen
tatur, non est dubium primam cassationem non noce
re isti secundæ præsentationi:prout diximus s̄. in j.arti.
præsentis.q.prin.ubi conclusimus,excōicatum præsen
tari non posse, dum in excommunicatione exillit,sed
facta absolutione sic, & idem diximus in excommuni
cato ecclesiam fabricante, uel dotante,ut non acqui
rat iuspa.dum est in excōmunicatione,nisi absolutio-
ne obtenta,supra in j.par.j.li.in 7.q.prin in 10.art. Si ue
rò impedimētum est perpetuum, puta irregularitatis,
& huiusmodi illegitimitates & ista quæ recipiunt di-
spensationem, in eis est uidendum an tempore secun-
dæ præsentationis sit dispensatum cum ipso præsen-
tato: quia si est dispensatum, bene poterit præsenta-
ri, argu. eorum quæ dicuntur per docto. in capit.at si
clerici.

clerici. de iudi. & de fama restituta in c. cũ te. de test. cũ si. & do. nec de dispensatione cõster repelli dẽt: quia dispensatio est facti, & tñ illi creditur, in quantũ ostenditur. c. porrò. de priui. cũ si. Si uerò est impedimentũ nõ recipiens dispensationem, indistinctè habebit locũ qđ s. cõclusimus, per d. c. super eo. de elec. & ita ille tex. intelligi dẽt. Adde prædictis aliud. nã licèt non admissus uitio personæ in una electione dẽat ab alia repelli, & sic ẽt in præsentatione, ut s. est conclusum: tñ si aliquis est depositus ab uno epo, intelligitur depositus a beneficijs suæ diœc. & alienæ, in qua ille esset beneficiatus: quia infamis in modico est infamis ubicunq; per l. ex ea. ff. de postu. nõ tñ in beneficijs, quæ licẽt aliena diœc. ille depositus habebit secum executionem l. cũ unus. §. is qui. ff. de bo. aucto. iud. pos. nec ẽt tenetur eps sequi facta alterius epi: quia res inter alios acta &c. Ita Bald. in d. c. at si clerici. in §. de adulterijs. in fi de iud. alleg. in argu. §. si uerò crimen. in auc. de sanctissi. epis. sequitur Barba. in d. §. de adulterijs. in pen. col. & se remittit ad dicta per Inno. & per eum in c. postulasti. de fo. comp. Ego pro hoc allego tex. in c. j. in §. contrahentes. de fo. comp. li. 6. ubi de hoc est casus, si bene & subtiliter ponderetur. Et ex hoc dicerem in casu art. nostri, ubi nõ est uera depositio, q non admissus in præsentatione facta in una diœcesi nõ per hoc in præsentatione quæ fieret in alia diœc. deberet repelli, etiam si prima nõ fuisset admissa uitio personæ perpetuo, sed episcopus uel habens instituere habebit de hoc uitio iterum cognoscere per prædicta, & per ea quæ diximus supra in proximo art. huius. q. prin. post Oldra. in consi. 18. ibi allegatum. Cogita quia puto hoc dictum uerum.

¶ Vigesimusoctauus, & ult. art. 9. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Præsentans indignum, an præsentari possit in eadem ecclesia, uel alia uacante a compatronis uel patronis alijs.*
2 *Eligens in episcopum scienter indignum non potest ad dignitatem illius uel consimilem eligi, & est suspensus a beneficijs ecclesiæ per triennium.*
3 *Pœna est restringenda.*
4 *Patronus clericus ratione patrimonij censetur laicus.*

Potest pro cõplemento huius. 9. q. prin. 28. & ulti.
1 loco dubitari, † an præsentans indignũ aliqua ex prædictis inhabilitatibus posset ipse si est clericus ab alijs compatronis in eadem ecclesia uel ab alijs patronis in alia ecclesia patronata uacante præsentari. Istum art. in terminis non inueni tractum ab aliquo: sed dic breuiter validum esse arg. de electione ad præsentationem, per not. in c. fi. de elec. li. 6. vt sæpe s. dixi-
2 mus & est clarũ, † sed nos habemus, eligentes scienter indignum in epm esse ob hoc suspensum a beneficiis ecclesiæ per triennium, nec posse interim ad dignitatem illius uel consimilem eligi: vt est tex. clarus in c. p inquisitionem. de elec. ergo idem dicẽdum in præsentante indignum per prædicta. Tñ ꝯriã partem puto ueriorem ex pluribus. Et primò, nã ista pœna, q eligens indignũ sit suspensus, ponitur in c. cum in cunctis. §. clerici. de elec. & tñ ut dicit Abb. in d. c. per inquisitionẽ. in 2. col. recipit plures restrictiones, & inter alias prima est, ut non hẽat locum illa pęna, nisi in electionib. epo rum & superiorum, ut eligẽtes indignos in epos uel superiores nõ possint eligi ad dictas dignitates in illa ecc. uel in alia in inferioribus uero puniuntur electores pœna arbitraria, de qua per tex. cũ gl. in c. si compromissarius. de elec. li. 6. Secunda est restrictio, q illa pœna suspensionis restringitur dumtaxat ad illa beneficia, quæ habebant isti eligentes indignum in ecclesia, ad quam fuit facta electio de non digno, non aũt extenditur ad beneficia aliarum ecclesiarum: ut sic solum puniãtur in illis beneficijs habitis in illa ecclesia ꝯ quã deliquerũt, ut similiter est tex. in d. c. si compromissarius. Et ex prædictis possunt inferri duo. Primum q d. c. per inquisitionem. quod disponit, eligentem indignũ per triennium eligi non posse: quia ista inhabilitas ut eligi non possit, causatur ex suspensione, & suspensio militat, qñ elegit in epm aliquem indignum: ut nec ipse eligi possit in illa ecclesia, nec in alia, & non in inferioribus, qđ. d. c. per inquisitionem. non hẽat locũ in eligentibus indignũ in inferioribus dignitatibus & beneficijs, & sic nec præsentare, nisi si p̃sentaretur casu, quo possit eps, & ita limitetur & intelligatur. d. c. p inquisitionem. Secundũ, q quemadmodum suspensio quò ad beneficia habita restringitur ad beneficia illius ecclesiæ, ita & inhabilitas ad habenda durante suspensione cauetur solum respectu illius ecclesiæ, in alia ergo ecclesia poterũt illi ẽt durante illo triennio suspensionis promoueri, arg. d. c. si compromissarius. & ita erit secunda limitatio ad. d. c. per inquisitionẽ. ut ibi per Abb. in d. 1. col. in ult. not. qui prædicta fortificat, nam ista inhabilitas respectu obtinendorum beneficiorum. de qua in d. c. p inquisitionẽ. uenit accessorie ad suspẽsionem factã de habitis, ut colligitur ibi ex litera in uers. cũ igitur. ergo dẽt regulari ſm naturã illius suspensionis, ut in reg. accessorium. de reg. iur. li. 6. & alleg. ad hoc glo. no. q̃ hoc tenuit in c. cupientes. in §. cæterũ. in uerbo beneficijs. in fi. de elec. lib. 6. & ita residet Abb. in d. ult. no. d. c. per inquisitionem. de cuius tex. dispositione loquitur etiã Firma. io trac. de epo. in j. par. 2. li. in 58. q. Et per ista uñ dicendum, q si patroni ex priuilegio haberent præsentare epm (quod esse põt, ut diximus s. in j. par. j. li. in 10. q. prin. iu 2. ar. & in 11. q. prin. similiter in 2. ar.) q patronus præsentans indignũ non posset in illa ecclesia, nec in alia eligi, nec p̃sentari, & si patronus præsentat indignum in inferiori ecclesia non possit præsentari ad beneficia illius ecclesię, & non obstat suspensio triennalis: quia est ab officijs nõ bñficijs, ut uolunt doc. in d. c. per inquisitionẽ. & d. c. si compromissarius. q̃ suspensio non impedit illũ p̃stari in alia ecclesia, p ea quę diximus s. in 2. arti. præsentis. 9. q. prin. Tñ licèt uideatur ita concludendum, hæc non puto uera, & sic dico, q cum ista pęna non sit expressa in præsentante, quę est expressa in eligente, non debeat extendi ad præsentantem, ut non possit ad illã ecclesiam (si sumus in epatu) nec ad aliã (& si sumus in inferiori) saltim ad illã p̃sentari, cũ non militet eadem rõ in præsentatione quę in electione, ut ex se paret: quia eligentes tribuunt maius ius: ut in c. trãsmissa. & per totum de elec. & præsentatio nullum ius tribuat ad rem: ut in c. cũ Bertoldus. de re iudi. ubi per doc. & maxime Feli. nullam ergo offensionem fecit ecclesię, cum eius præsentatio nullũ ius illi indigno tribuerit, & tũc demũ fit extensio de electione ad p̃sentationẽ, qñ militet eadem ratio: ut in c. fi. de electio.
3 li. 6. † & ultra hoc ista est pęna, quę restringi dẽt. c. io pęnis. de reg. iur. & c. pœnę. de pęni. di. 1. & iõ non dẽt extendi ad præsentationẽ, maxime quia tex. in c. cũ in cũctis. in d. c. per inquisitionẽ. & in d. c. si cõpromissarius. in nullo excedunt electionẽ in illis terminis, ergo sunt seruandi, maxime quia habemus reg. glo. in c. fi. huius ti. pœnam non esse imponendam, nisi a iure sit apposita, ut dicemus j. in proxima seq. q. princ. in 4. ar. & late ornabimus. d. gl. fi. j. in 2. parte huius. 2. lib. in 2. q. prin. circa fi. 20. art. Sed ꝯ præsentantem indignũ ista pœna non reperitur a iure permissa nec inducta. Sed aliæ, ut dicetur in d. 4. art. ergo non dicendam illam hr̃e locũ in præsentante indignum. Pro concordia tñ & ueritate dicerem, q aut est patronus ecclesiasticus, qui p̃sentauit indignum, & posset dici in eo hr̃e locum pœnã. d. c. per inquisitionem. limitatam & intellectam, ut s. j. q. prin. huius partis in 4. art. & ideo militaret eadem rõ: quia talis patronus ecclesiasticus tribuit ius ut eligens, ut p doc. & maxime Feli. in d. c. cũ Bertoldus. in 3. col. in uers. & aduerte q licet, de re iudi. & sæpius diximus in discursu in alis art. maxime in ista. 2. par. ẽt in pęnalibus iura loquentia de elec. habere locũ in patronis ecclesiasticis ratione ecclesiæ, & maxime cum sunt plures & præsentant ut collegium: q aũ uera electio. Aut loquimur in patronis laicis uel etiã clericis ratione patrimonii & non ecclesiæ, & tunc dicere nullo mõ. d. c.

per

per inquisitionem, habere locũ in eis, quod probo ad
4 oculũ, †nam siue sit laicus patronus, siue clericus rõne patrimonii qui censetur laicus, ut diximus sæpe in hoc uol. & præsertim in d.4.art.1.q.prin. hnius part. & laici non sunt capaces beneficiis, ut diximus late supra in 7. q.prin. huius par. in 7.art. Et iõ tales eligentes indignũ non põt eligi, quia sunt suspensi a beneficiis habitis & ab habendis, ut dicit Abb. in d.c. per inquisitionem. in ult. no. ergo ille tex. seu ipsius dispositio non põt cadere in laicum præsentantem, qui non hẽt beneficia a quibus possit suspendi, nec ab habendis, cum illã habere nõ possit. Et si diceret, clericus patronus rõne patrimonii potest habere beneficia, & est habilis ad habẽda, ergo poterit in eo militare dicta dispõ, dico hoc non esse in consideratione, qa illa bñficia non hẽt ut patronus. ut eligens habet ut canonicus, sed ut clericus semotus a iure pronatus ad quod iurislator d.c. per inquisitionẽ non poterit hẽre animum ad quod faciat etiam d.c. si compromissarius. de elect. lib.6. illum tex. ita ponderãdo, & ita tenerem, quia hæc puto uera, & sit finis huius. 28.art. & in ɔsequentia huius 9.q.prin. Cõclusiones habeatur in fine cuiuslibet articuli, in quib. apparẽt etiam pliariones & limitationes earum, q̃ si hic apponerẽtur, esset iterũ illas transcribere. uidcatis ergo in locis suis.

¶ Decima princ.q.1.partis.ij. Libri.

1 *Idonei qui dicantur, ut possint præsentari.*
2 *Qualitates quæ requirantur in præsentando.*
3 *Idoneitas quæ requiritur in præsentando debet esse tempore præsentationis.*

Vidimus Late supra qui præsentari prohibentũ cum non prohibiti admittantur, merito 10. loco principaliter quærendum est pro clara in relligentia prædictorũ, quales debent esse pñtãdi, ut in stitui possit & qua pœna puniantur non præsentantes tales sed indignos, & an cum non idoneo uel indigno præsentato possit episcopus in casibus in qbus põt di-
1 spensare. & in ista.q. erunt discurrendi infrascripti art. Et primus art. erit † qui dicantur idonei, qui præsentari põt ad beneficia patronata. & in hoc debemus magis insistere circa ordinationem q̃ circa speculationẽ. Dic ergo, q̃ Abb. in c. pastoralis. super glo. in uerbo malitio se. hoc tit. incidenter dicit post Io. An. & Host. illum præsentatum dici dignũ & idoneum, qui scit bene canere & legere & est bonæ famæ, & idẽ uult ibi do. Card. in 3. col. in 3. & hoc simpliciter loquitur Pan. de Cita. in hoc suo trac. 16. par. prin. 1 5.q. licẽt sit notata. 6. qõ & male. q ita trãsit solum Abb. allegando ubi supra. Tu latius & ordinate ,ꝓceñdo istam materiam pro habenda clara
2 intelligentia † qualitatis pñtandi dic primò pñtandum debere esse de legitimo matrimonio natũ, vel saltim secum dispẽsatum, q̃ possit esse clericus & capax bene ficij habentis qualitatem in beneficio existentem, pea quæ late diximus supra in 7.q.prin. huius par. in 19. art. Secundo requiritur, q̃ sit masculus & non fœmina, qa alias clericus esse non posset, & per ɔñs nec præsentari nisi essemus in monãsterio mulierum, ut diximus in d. 7.q.princ. in 6.art. Tertio requiritur, q̃ sit liber & nõ ser uus, quia serui non pñt esse clerici, & sic nec præsentari, ut diximus in d.7.q.prin. in 9. art. Quarto requiritur q̃ non sit obligatus ad rõcinia, quia tunc clericari non potest, ut in toto tit. de oblig. ad ratioci. & ibi per Goff. & Host. in summa illius tit. per Inn. Io. An. Cat. & Abb. ibi. & per Alb. de Trottis in tra. de perfecto clerico. in j. par. 2. li. in 4. requisito. si non, ergo nec pñtari, ut supra. Quinto requirit, q̃ nõ sit curialis, qa nõ posset effici clericus. 51.& 53. dist. p to. & per do. Alb. de Trot. in loco p̃alle. in 5. requisito. & sic nec præsentari. Sexto requirit, q̃ non sit obligatus uinculo matrimoniali, quia talis non posset esse clericus. c. coniugatus. de conuersi. coniuga. & in c. fi. de temp. ord. lib.6. & per Alb. de Trottis ubi supra in 6. requisito. & sic nec pñtari. Septimo requiritur, q̃ nõ sit bigamus, quia talis nõ põt effici clericus nec præsentari, ut diximus supra in 7.q. prin. huius par. in 13. art. Octauò requiritur, q̃ non sit neophitus, quia talis nõ potest esse clericus, nec præsẽtari, de quo diximus in d.7.q. princip. in 14. arti. Nono requiritur, q̃ nõ sit talis, qui sacramẽtũ baptismi ɔfirmationis uel aliud quod habeat caracter imprimere bis forte recepisset. ad hoc confirmandũ 50. di. & de consan. dist. 5. p totũ, de quo per do. Alb. de Trott. in loco proxi. alle. in 9. requisito. Decimo q̃ non sit talis, qui solẽniter uel solemnem pœnitentiam egerit, de qua in c. in capite ieiuniorũ. 50. dist. & per Alb. in loco supra alleg. in 10. requisito. Decimoprimo requiritur, q̃ domuisuę sit bene dispositus quia alias ordinari nec clericari põt, hoc est, q̃ sit talis qui domum & familiam suam, si quam hẽt in gubernatione, honeste regere nouerit, & eã a uitiis ad uirtutes uerbo & exemplo trahere, ut postea quod ipse populo ꝓcepturus est appareat eum prius a domesticis exegisse. §. necesse. 47. dist. & per Alb. ubi supra in 11. requisito. Decimosecundo requiritur, q̃ non sit corpore uitiatus, qa talis non põt esse clericus, sic nec pñtari, ut late diximus supra, licet remissiue, in 7.q. prin. huius par. in 12. art. Decimotertiò requiritur, q̃ sit ætatis habilis & legitimæ iuxta naturã beneficii & ordinis requirentis beneficium. de ætate ordinis late ponit Alb. ubi supra in 13. requisito. de ætate beneficiorum diximus supra in d.7.q. prin. in 25. cum qnque seq. ar. Decimoquarto requiritur, q̃ nõ sit irregularis, quia talis nõ põt esse clericus, si illam incursus est ante clericatũ, de qua p Albe. in loco supra alle. in 14. requisito. nec põt pñtari, si irregularis est tpe pñtationis, ut diximus supra in 9. præce q. princ. in 4. art. & ibidem de homi. in 14. art. Decimoquinto requiritur, q̃ sit sine notabili crimine, de quo supra in præce. q. prin. in 23. art. Decimosexto requiritur, q̃ nõ sit apostata, de quo diximus in præce. 6.q. prin. 19. art. Decimoseptimo requiritur, q̃ non sit peregrinus, qa ordinari non posset, ut p Alb. in loco supra alle. in 17. requisito. sed an possit pñtari clericus alterius diœcc. diximus supra in d.7.q. prin. in 24. art. Decimooctano requiritur, q̃ sit literatus, ut diximus supra in 9. præce. q. prin. in 24. art. ubi quæ literatura & quæ scientia requirunt in præsentando sm qualitatem ecclesiæ, ut ibidẽ in 25. art. & ista de necessitate requiruntur, ut quis possit clericari, & in cɔnsequentiã præsentari. Modo trãscamus ad ea quæ requiruntur in ipso præsentando, & sic sequẽ do numerum. Decimonono requiratur, q̃ præsentandus sit saltim primæ tonsuræ, si beneficium est simplex ut diximus supra in 7. præce. q. prin. in 2. artic. Vigesimo requirit q̃ pñtandus sit uere clericus, & nõ clericus cõ iugatus, de quo in d.7.q. prin. in 3. ar. Vigesimoprimo requiritur, q̃ pñtendus oĩno sit clericus & non laicus, de quo in d.7.q. prin. in 1. & 7. art. Vigesimosecundo requiritur, si sumus in ecclesia regulari, q̃ præsentẽtur regularis, si in ecclesia seculari secularis clericus, ut diximus in d.7.q. prin. in 19 & 4. seq. art. Vigesi mo tertio requiritur, q̃ clericus præsentandus incedat in habitu & tonsura, ut in c. clerici. & in c. pe. de ui. & ho. cle & in c. clerici. & in c. nõ licer. 23. di. & in c. si 40 di. & in cle. 2. de ui. & ho. cle. & late p Alb. in d. tra. de pfe. clo. in 2. par. 2. li. in 1. requisito, postq̃ est clericus, ubi qd de exi stẽtibns in ordinib. minorib. & qualis debet esse habitus. Vigesimoquarto requiritur, si pñtandus est in sacris, q̃ obseruauerit & obseruet castitatem perpetuam, ut per Alb. in loco præalle. in 2. requisito. & sic q̃ nõ sit sodomita, ut in ꝓxima præce. q. prin. in 18. art. nec adulter, ut ibidem in 19. art. nec concubinarius, ut ibidẽ in 20 art. Vigesimoquinto requirit, q̃ præsentandus si est in sacris dixerit & dicat quotidie officium diuinum, id est septẽ horas canonicas, & sic tenetur existens in minoribus habens beneficium, quia pp officium datur beneficiũ uulgat. iurib. & sic tenetur illud dicere existens in sacris uel habẽs bñficiũ 19.q.c. presbyter. & in c.j. de cele. missa. & gl. in c. clericus uestitũ. 81. di. ut pulchre ista ꝓ sequitur D. Alb ubi proxime in 3. requisito. & De oduce de istis horis canonicis dicemus in fi. 3. li. Vigesimo

sexto

sexto requiritur, ꝙ non se intruserit in beneficio, ĩ quo pñtari vult: ut ponit Albe. ubi s̃. in 4. requisito. & dicetur infra in 2. parte huius secũdi lib. in q. prin. in art. Vigesimo septimo reqrit̃, ꝙ præsentandus nõ sit uagabũdus: sed resideat in bñficio, si residentiam requirit, ut tetigimus supra in d. 8. q. prin. huius partis in 34. art. & de clericis non residen. ꝑ totum, & ponit pulchre Alb. in loco supra allega. in 5. requisito. Vigesimooctauo requiritur, ꝙ pñtandus non sit pluralis in beneficio: quia habens unum bñficium nõ põt ad aliud præsentari, ut diximus s̃. in d. 7. q. prin. in 15. & 16. art. & ponit pulchre Albe. ubi s̃. in 6. requisito. Vigesimonono requiritur, ꝙ unus pñsentetur ad unum bñcium & non duo: nec diuisim nec insolidum: vt diximus in d. 7. q. prin. ĩ 18. arti. Trigesimo reqritur, ꝙ si est beneficium curatum, pñtãdus sit cautus & diligens circa curam animarũ sibi subditarum & cõmissarum: cum ad illam habẽdã obligetur nõ solum ex ꝑcepto & dispositione legis canonicę & diuinę: sed ẽt ex tacita quadam obligatiõe, q̃ oritur ex acceptatiõe bñficij, ex quo sciebat, uel scire debebat illud habere onus annexum curę animarum, ar. c. translato. de ꝯsti. c. cum in cũctis. de ele. & c. cum ars artiũ. de ęta & quali. c. q̃ obligationes 13. q. 2. ut late prosequtur Alb. ĩ loco supra alle. in 7. reqsito. Trigesimoprimo reqritur, ꝙ sit ꝑsona apta ad curam & diligentiam habendã circa ecclesiam & eius bona & iura ꝯseruãda: & sic, circa ecclesiam & eius iura ultra curã ꝑsonarum, q̃ debet esse talis, q̃ suꝑet curam rerum patrimonialiũ, & sit talis, de qua non dubitetur, ꝙ uelit utilitatem suã utilitati ecclæ ꝑponere, sed facere ut tutor. l. tutor. §. 1. ff. de administ. tut. gl. no. in c. quicũq;. 12. q. 4. & late ponit Alb. ubi supra in 8. requisito. Trigesimosecundo requiritur, ꝙ ꝑsentãdus non sit negociator, sed a negociis secularibus abstinens, ut per totum, ne cle. uel mo. sec. nego. se immisceant. & 88. dist. c. his igitur, & plene per Alb. ubi s̃. in 10. requisito. & sic nõ debet esse usurarius: ut late diximus supra in ꝑxima. 9. q. prin. in 21. art. vbi pulchra posuimus. Trigesimotertio requiritur, ꝙ ꝑsentandus non solum a negociis secularibus sit abstinens, sed ẽt a uoluntatib. uariis huius seculi: ut est tex. totus moralis ac menti commendandus Isidori de uita clericali transumptiue in c. his igitur, 33. dist. ubi hr̃ his igitur. l. patrum cauetur, ut a uulgari uita seclusi a mundi uoluptatib. se abstineant, nõ spectaculis, nõ põpis intersint, conuiuia publica fugiant, priuata non tñ pudica, sed ẽt sobria colant, amorem pecuniæ quasi materiam cunctorum criminum fugiant, honoris gradum per ambitionem non recipiant, & multa alia ponuntur ibi. & ideo non debent esse histriones, nec eorũ facta seu laruas uidere, ut late diximus in ꝑxi. 9. q. prin. in 26. art. non ambitiosi, ut ibidẽ diximus in 12. art. non simoniaci, ut ibidẽ in 10. 11. & 13. art. & ponit proxime allegata Alb. ubi sup. in 10. requisito. Trigesimoquarto requiritur ꝙ clericus nec ꝑsentandus sit uenator, ut de clerico uenatore per totum. & ponit Albe. ubi supra in d. 11. reqsito. Trigesimoquinto requiritur, ꝙ clericus ꝑsentandus non solum a malo sed ab oĩ spẽ mali se abstineat. c. cũ ab omni. de vi. & hon. cle. & ponit Alb. vbi supra in 12. requisito. Trigesimosexto requirit̃, ut in verbis & silentio, & in aspectu oculorum, & in oĩb. deniq; corporis sensib. sit cautus, modestus & prudens, ut nec tacẽda proferat, nec ꝓferẽda reticescat, ut est pulcher tex. plura similia præcepta ponens in c. si rector. 43. di. & in c. sedulo. 32. dist. ut late & pulchre ponit Alb. ubi supra in ult. suo requisito. Trigesimoseptimo requirit̃ ꝙ clericus ꝑsentandus non sit uindicatiuus, sed patiẽs, unde præcipitur eis, ne arma portẽt, nisi ad defensionẽ, unde illa portantes tertio moniti eam non deponẽtes, ꝑdũt priuilegiũ clericale c. audientia. de sen. excom. & in c. clerici arma, de ui. & hon. cle. Trigesimooctauo reqrit̃, ꝙ sit ꝑsbyter ꝑsentãdus sobrius. c. a crapula. de vi. & hon. cle. ubi Abb. & doc. & dixit tex. in c. qñ. licet sit palea. 44. dis. clericũ debere esse contentum trina potatione, & an possit tenere tabernas & uẽdi facere uinũ, habetur per doc. in c. j. de uita & hon. cle. & aliqua incidenter tetigimus supra in ꝑxi. ꝑced. 9. q. prin. in 26. art. ubi tractauimus de histrionibus & similibus. Trigesimonono reqritur, ꝙ præsentãdus sit in cõione fideliũ tempore præsentationis, non autem aliqua censura innodatus, puta exc̃oicatus, suspensus, uel irregularis, de q̃bus late diximus in proxima 9. q. prin. in j. & tribus seq. art. Quadragesimo requiritur ꝙ præsentandus licet sit clericus, retineat clericatũ tempore præsentationis & eius exercitium, & non sit depositus seu degradatus, ut diximus supra in d. 9. q. prin. in 15. art. Quadragesimoprimo requiritur insuꝑ præsentãdũ debere esse in cõione fidelium, ꝙ de consilio est, ut de tempore præsentationis saltem sit confessus, & sine peccato mortali, ut diximus in ipsa 9. q. prin. in 17. art. Quadragesimosecundo requiritur, ꝙ clericus præsentandus sit fidelis & nõ hæreticus, credens, receptator, defensor, uel fautor hæreticorum, ut diximus in d. 9. q. prin. in 6. & 7. arti. Quadragesimotertio requiritur, ꝙ pñtandus sit cũ unione ecclesię & non scismaticus, ut diximus in d. 9. q. prin. in 8. art. Quadragesimoquarto requiritur, ꝙ præsentãdus sit bonæ famæ, ut dixit Abb. post alios in d. c. pastoralis. & diximus supra in princ. præsentis art. & iõ si est infamis infamia iuris, facti, uel canonica, præsentari nõ potest, ut diximus late in d. 9. q. prin. in 16. art. & ideo periurus uelut infamis præsentari non potest, ut diximus ibidem in 15. art. Quadragesimoquinto requiritur ꝙ ꝑsentandus non fuerit alias a præsentatione uitio ꝑsonę repulsus, de quo dic ut late diximus ĩ d. 9. q. prin. ĩ 27. artic. Quadragesimosexto requiritur in patrono ecclesiastico, ꝙ non pñtauerit indignum, quia postmodum ipse pñtari nõ poterit, ut diximus in d. 9. q. prin. in ult. art. & sic in proximo præce. art. Quadragesimoseptimo requiritur, ꝙ clericus sit hospitalis, & sic præsentandus aptus ad hospitalitatẽ seruandam, ut per doc. & maxime Abb. in c. de monachis. de præb. unde si cognosceretur aliquis auarus, ut ille Arch. Flo. de quo in tex. ca. Archidiaconũ Flo. 85. dist. qui nunquam amico prãdiũ fecerat ut ibi. nam talis præsentari non debet, cum certum sit eum non fore hospitalitatem seruaturum, qđ est intelligendum, qñ beneficium est tale, cuius redditus sufficiunt ad hospitalitatẽ seruandam, de quibus diximus supra in 4. par. 1. li. in 5. q. prin. in 21. art. cũ tra
3 ctauimus de sufficienti dote cuiuscunq; beneficij, & ista pro nunc sufficiant. Sed prædictis adde unum, ꝙ idoneitas, quæ requiritur in præsentando debet esse in eo tẽpore pñtationis, nec prodest si superueniat, arg. eorum quæ dñr per doc. in c. si eo tpe. de rescr. lib. 6. & in ca. cicui. de pręb. eo. lib. & per Abb. in c. dudum. el 1. de elect. nisi esset modica idoneitas, quę de proximo expectaretur, q̃a illa non uitiaret pñtationem in beneficio simplici, ut diximus incidenter supra in 9. q. prin. proxime in 25. art. Vnum tamen est, qđ me turbat, considerãdo tot & tanta requisita, quia potest dici, & præsertim hodie, quis est hic, in quo illa concurrãt. seu maior inimo minor pars, & laudabimus eũ? Certe nullus, succurrat igitur Christus. Et equidẽ non abre tot maxime in sacerdote requirũtur qualitates, nam iuxta illud Ioannis Gerson. in trac. de contemptu mundi, in 4. lib. in c. 11. magnũ & honorabile est officiũ sacerdotũ, q̃b. datũ est dominicam maiestatem uerbis sacris consecrare, labijs bñdicere, manib. tenere, ore ꝓprio sumere et cæteris ministrare. ò q̃ mundæ debẽt esse manus illæ, q̃ purum os, q̃ sanctum corpus, q̃ immaculatum erit cor sacerdotis, ad quẽ totiens ingreditur auctor puritatis, ex ore sacerdotis nihil nisi sctũm, nihil nisi honestũ & utile ꝑcedere dẽt uerbum, q̃ tã sæpę Christi accipit sacramentum, oculi eius simplices & pudici, q̃a Christi corpus solent intueri, manus puræ & in cęlum, eleuatæ, q̃ creatorẽ cęli & terræ solent ꝯtrectare, sacerdotib. specialiter in lege dicitur. Sancti estote, qm̃ ego sanctus sum dñs Deus uester. Qui auctor uidens nos ex nostra infirmitate deficere, subdit hæc uerba, quæ nos dicere possumus. Adiuuet nos gratia tua omnipotẽs Deus, ut

qui

qui officiũ ſacerdotale ſuſcepimus dignè ac deuotè ti-
bi in oĩ puritate & ↄſciẽtia bona famulari ualeamus,
& ſi non poſſumus in tanta innocentia uitæ conuerſa-
ri:ut debemus,cõcedere nobis tam digne flere mala, q̃
geſſimus, ut in ſpiritu humilitatis ac bonæ uoluntatis
ꝓpoſito tibi feruẽtius decætero ſeruire ualeamus. hęc
ille, quæ ſepties ſaltim in die a nobis recenſenda ſunt.

¶Secundus art. 10.q.prin. j.Pat.ij.Libri.

1 *Præſentatus an præſumatur idoneus.nu. 5. & 7.*
2 *An quilibet præſumatur idoneus.*
3 *Quilibet pſumitur idoneus ad beneficium, niſi contrarium probet.*
4 *Idoneitas eſt duplex,intrinſeca ſcilicet & extrinſeca.*
6 *Præſumitur quilibet bonus.fallit in quibuſdam caſibus.*
8 *Digniora ſunt ſpiritualia temporalibus.*
9 *Præſentans patronus præſumitur ſcire conditiones præſentati.*
10 *Peccat indignus acceptans beneficium.*

1 Quia †præſentandus debet eſſe idoneus,ut proxi-
me dictum eſt:ſecundus erit ar. an quilibet
pñtatus debeat præſumi idoneus,ſi aliud non apparet.
Iſtum art.tãgit Gaye.in repe.c.ſi.de elec.li.6 in 48. col.
ubi dicit,præſentatum præſumi idoneum,ſi a bonis p̃-
ſentet,alleg.Fran.i.Car.in c.uno.de ſcrutinio.& Spe.in
tit.de diſpen.in § nunc de e͞porum.uerſ.83.& idem di-
cit,ſi nihil opponatur ↄ̃ præſentatum:quia idoneus p̃-
ſumi dẽt,alleg.notata in c.1.de inſti.lib.6.& ita reſidet
2 ibi Gaye ¶†Pro declaratione huius articuli eſſet diſcu
tienda illa quæſtio,an quilibet præſumatur bonus,de
qua per tex. gl. & doc.& præſertim Butr.in c. unico de
ſcruti.& ꝑ doc.in c.dudum.de præſump. & in c.ſi for-
te.de elec.lib.6.& de iure ciuili ſunt multa iura ↄ̃ria q̃
alleg. gl.in d.c.unico. & maxime ſunt duæ gl.una in l.ſi
uerò. §.ſi pro rei qualitate.ff.q ſatiſd. cog.quæ tenet in
dubio idoneitatem alicuius p̃ſumi, alia eſt in l.2.ff.de
proba.q̃ tenet ↄ̃rium:ſed ipſæ gl. concordantur per gl.
prædictas iuris canonici ꝓxime alleg.& de hoc eſt ẽt re
currẽdum ad.c.ſi.de præſum. & plene in reg.ſemel ma
lus.de reg.iur.li.6.& per doct. in c. bonę. de elec.& per
Cynũ & doc.in l.actor.C.de prob.& plene ꝑ do.Feli.in
c.dudũ.de præſum. ¶Et quia amplecti huiuſmodi ma
teriã longa eſſet hiſtoria,dicamus ↄcluſiue quò ad ca-
ſum noſtrũ nos reſtringẽdo,ꝙ licèt uideatur tex. aper-
tus in c.dudũ.præſentatũ debere præſumi idoneũ : cũ
ille tex.uelit, eũ pro quo beneficiãdo ſcribitur cũ cła,
3 ſi idoneus fuerit, non teneri probare ſe idoneum † cũ
idoneus p̃ſumatur ut ibi.& ideo doc. notãt ex illo tex.
ẽt ad beneficiũ quẽlibet præſumi idoneũ, niſi ↄ̃rium
probetur,qđ intelligunt ibi doc.& maxime dom.Feli.
in 1.col.dummodo ſit clericus; q̃a clericatus non præ-
ſumitur, cũ ſit res extrinſeca : ſed intelligitur reſpectu
bonitatis intrinſecæ,ꝓ qua præſumitur,ẽt ꝙ ſit laicus;
† nã duplex eſt idoneitas, intrinſeca ut caſtitas:ſobrie-
tas:& hmõi:& extrinſeca ut ſciẽtia,literatura & ſimi-
lia:q̃ nõ p̃ſumunt̃,vt ꝑ gl.in d.c.ſi forte.in verbo euidẽ
tẽ.& ideo reſtringitur illa decretalis dudum. ut ibi vo-
lunt oẽs:ut intelligatur ſolũ de idoneitate intrinſeca.
5 ¶†Tñ quia in præſentato requiruntur plures idoneita
tes,quarũ multæ ſunt intrinſecæ & multæ extrinſecæ:
ut eſt uidere in requiſitis enumeratis in ꝓximo p̃cedẽ.
art.nõ poſſumus dicere tex.in d.c.dudũ.nocere in hoc
caſu:ſed cũ eo cõcludamus, ꝙ ſi non apparet aliq̃d in
ↄ̃riũ quilibet præſumatur bonus & idoneus idoneita-
te intrinſeca.Si uerò loquimur de idoneitate extrinſe-
ca fit diſtinctio,ꝙ aut eſt tertius,qui ſe opponit,& ipſe
habebit ꝓbare:ut in c.1.& in c. ut circa.de elec.li.6.q̃a
excipiẽdo actor efficitur.l.1. ff. de excep. Aut nemo ſe
opponit & ſuperior inquiret,ut eleganter ꝑ Abb.in d.
c.dudũ.& ꝑ But.in d.c.unico.de ſcrutinio.q Abb.reſi-
ſtit Butrio quoad interpretationem huius idoneitatis.
Do.Feli.uero in d.c.dudũ.in j. col.in ſi.dicit ſibi uideri
ut ei occurit,illũ text. in d.c. dudũ.poſſe ẽt intelligi de
idoneitate ẽt extrinſeca,non tñ de oĩ,ſed de ea quæ re-
quiritur ad beneficiũ: quia cum ſcribitur de clerico,iã
præſupponit̃ qualitas clericatus,q̃ eſt eXtrinſeca,& ido
neus ad clericatũ p̃ſumitur idoneus ad beneficium ,
niſi aliud probetur.c. accepimus.de æta.& quali. fatet̃
tñ ꝑ ſolã impetrationẽ,in qua quis appellatur clericus,
non probari in oĩ materia ſe clericum:vt per Io. And.
in reg.cui licet. ĩ mercuria.ſed quãtũ ad factũ, ſuꝑ quo
impetratur,præſumitur clericus,per ſingulare dictum
domi.Ant.in c.illud.de præſump.dum reſpondit ad.l.
optimã.C.de ↄ̃hen. ſtipu.& in hoc reliquit do.Feli. co-
6 gitandũ.¶†Poſtea do.Feli.ſuper gl. in uerbo idoneus.
in d.c.dudum.in prin.4.col.de præſump.ponit conclu
ſionẽ,ꝙ regula.quemlibet præſumi bonũ.& alleg.con
cor.gl.ibi.& ideo dicit,ꝙ licèt probetur, clericũ com-
mittere aliquod qđ in delictũ ſonaret, puta eſſe vena-
torem, dẽt interpretari in bonum. ſ. illud ſacere cã re-
creationis & ſic iure permittente,alleg.Inn.in c.dudũ.
el 2.in 2.& pen.col.de ele.& adducit ibi Feli.alia ut ibi
per eũ,& de interpretatione probationũ ſonantium in
malũ remittit ſe Feli.ad dicta ꝑ eũ in c.ſuper his. ad ſi.
in uerſi. quarta concluſio. de app.& in c. cũ dilectæ de
accu. Poſtea do. Feli.ponit primã limitationẽ ad dictã
reg.niſi agatur de præiudicio tertij ex illa præſumptio-
ne bonitatis:quia tunc non deberet præſumi bonus,ne
que idoneus,alleg. Abb.poſt Hoſt. in c. cũ in iure.in j.
nota.de offi.deleg.ut ibi per Feli.in d.j.limita.ſeu fallẽ.
Qui.2.loco limitat.d.reg.niſi præſumere illã qualitatẽ
bonitatis eſſet in præiudiciũ illius,ꝓ quo præſumitur,
alleg.Bart.& Pau.de Ca.in l.qui iuraſſe. §.ſi pater.ff.de
iureiu.ut ibi per Fel.Qui ẽt.3.limitat ipſam reg.niſi aga
tur de utilitate animæ:quia ẽt in caſu dubio melius eſt
præſumere delictum q̃ nõ delictum,ſm Pet.de Anch.
quem ipſe alleg.in conſi.179.incip.prima facie vĩ con
cludendum, ibi.ut Feli. Ponit ẽt ibi quartam limi.niſi
ex actib.præcedentib.oriatur coniectura doli:quia illa
præponderat præſumptionem bonitatis ſm Bal.in l.j.
C.ſi quis omiſ.cau.teſta.ut per Feli.ubi s̃ Poſtea do.Fel.
ibidem in 5.col.in uerſ.demum pro intellectu vĩ oppo
nere ↄ̃ ipſam reg. & ꝙ imo quilibet non præſumatur
bonus:cum ſint procliui ad malum.c.oĩs ætas.12.q.1.
& c.proclinis.20.q.3.ubi hr̃, naturam eſſe imitatricem
uitiorum:ſed pro ſol.alleg.do.Car.in procε.clem.in 4.
oppo.ubi dicit ſtare præſumptionem de qua in reg. cũ
ab initio nõ ſit homo malus, immo creat̃ bonus,alleg.
c.j.de ſumma trini.ut ibi late do.Feli.plura pulchra ad-
ducens.& ita reſides in materia,& eſt modet.qui oĩa vi
7 dit.¶†Tñ circa prædicta cõclude, ꝙ ex quo in caſu no
ſtro ſit tractandum de matrimonio ſpirituali.ſ.de prę-
ſentando ad eccleſiam & inſtituendo, inter quos cõtra
hitur matrimonium ſpirituale.doc.in ca. 2.de tranſla.
epiſcopi.ubi Abb.in antepe.col. & But.ibi in 2.nota.&
in 3.col. & ualidum ſit argumentum de matrimonio
carnali ad ſpirituale.c.ſicut abſens.7.q.1.c. 1.2.& ꝑ to-
tum.de tranſla epi.gl.in c.nuptiæ.7.q.1. cũ ſim.& hoc
q̃ maxime cum militet eadem ratio,ut in locis p̃alleg.
ergo multo magis q̃n militat maior ratio. auc. multo
magis.C.de ſac.ſan.eccle.ſed nos habemus dictum Io.
mo.quem refert Domi.in d.c.ſi forte.in 3.col.ſuper gl.
in uerbo ſcientiæ in prin.ꝙ cum nihil habeo facere cũ
homine, præſumere debeo illum dignum,ſed ubi ha-
beo ſecum agere, ut quia volo dare ſibi filiam meam
in uxorem.ſ.eccleſiam, debeo perquirere de dignita-
te ſponſi,ſaltim quò ad expreſſa.ca. cum in cunctis. de
elec.& cap. licet canon.eo ti. li.6. nam eligens tenetur
inuenire conditionem debitam filiæ,arg.l.qui liberos.
ff.de ritu nupt.ideo punitur hoc nõ faciens,vt vult Io.
And.in d.c.ſi forte. cum igitur patronus dicatur pater
eccleſiæ,cum deducat eam de non eſſe ad eſſe,ut dixi-
mus ſupra in j.par.j.li.in j.q.princ.in 2.art.& tenetur il
lam defendere.cap.ſ.filijs. & gloſ. in capit.pię mentis.
16.quæſt.7.& præſentandus dicitur futurus ſponſus ec
8 cleſiæ:vt ſupra eſt dictum,†& ſumus in ſpiritualibus q̃
ſunt digniora temporalibus. cap. ſolitæ.cum vulga.de
ma.& obed. ergo pręſentans non dẽt pręſumere ido-
neum pręſentãdũ,ſed debet ſe informare & inquirere

inquan-

inquantum pōt de idoneitate pſentandi, ſicut ſi habe-
ret filiam carnalem nuptui tradere per ſ. dicta. Item &
ſecundò ꝓ hoc doctrinā aureā Composte. de qua facit
magnū feſtū do. Roc. in hoc trac. in uerbo honorificū.
14. q. prin. poſt mediū tertię col. (de qua erimus loqu-
9 turi j. in proxi. ſeq. 4. ar.) q̄ vult † pręſentātem præſumi
ſcire conditionē præſentati probari in ſimili in l. ſi pa-
tronus. in ti. ff. de cōfir. tuto. & ibi no. Iaco. de Are. & ita
dicit decidere per illum tex. Bal. & per alia iura in mar
garita ſua in uerbo electioni. uerſ. 14. qđ dicit fore notā
dum ad faciendum priuari patronū prāte pñtandi pro
illa uice, quam decili. dicit ēt ponere Inno. in c. cū ter-
ra. de elec. & Bal. in loco ſ. alleg. in verſ. finali: ut igitur
euitet patronus hanc pœnam, non debet præſumere
aliquem bonū: quia ſi poſtea reperiretur malus pręſu-
meretur illū præſentaſſe ſcienter indignū, & puniret,
dēt ergo potius præſumere illū indignum: ut reperiat
cū dignum, q̄ in tale periculū incidere. Et licèt pdicta
videant loqui in patrono, dico ēt ea militare in haben
te inſtituere, cū ipſe ſimiliter ſit pater eccleſię, & per in
ſtitutionē tribuat titulū. c. ex frequentib. de inſtitutio.
reg. j. de reg. iu. li. 6. & ſic dat plenum ius qđ non dat pręſentans. c. cum Bertoldus. cum ibi not. de re iudi. ergo
fortius puniri dēt, ſi inſtiturus reperiret indignus, argu.
eorum quæ dicuntur per doc. & maxime Ab. in fi. col.
per illum tex. in c. ſuper eo. de elec. Tertio adduco pro
vtroq; ſ. pro præſentante & habente inſtituere eos nō
debere præſumere pręſentatū idoneum. nam licèt ſit
dictū, quē eſſe pſumendum bonum bonitate intrinſe
ca nō aūt extrinſeca, & licèt ēt ſit dictum clericatum
eſſe de extrinſecis, & ideo non præſumi, ſed certifica-
tione facta de clericatu clericū eſſe cenſendū idoneū
ad beneficia, per c. accepimus. de æta. & quali. iuxta no
uam conſiderationem do. Feli. de qua ſ. dico tñ illam
in præſentando non hr̃e locū: tum quia dato ꝙ milita
ret in impetrante a Papa iuxta dictum c. dudū. ubi pręſumitur apparere de clericatu, nō tñ ſic in caſu noſtro,
in quo nō apparet, & dato ꝙ appareret, reg. d. c. accepi-
mus. non militat in oī beneficio, ſed in illo, qđ eſt ſm
illum ordinem, qui aliquid vltra non requirit, ut ibi pa
tet: ſed nos uidimus in proximo præced. ar. decē & octo
requiri in ordinando, & tñ plura alia requiri, vt ibi la-
te diximus, & maiorem partem illorū eſſe qualitates
extrinſecas, ut de per ſe patet: & in illis oēs doc. conclu
dere, non pſumi quem illas hr̃e, niſi ꝓbetur, ergo nul-
lo mō pōt dici quē præſentandum præſumi idoneum,
maxime quia maior idoneitas requiritur in uno bene-
ficio, q̄ in alio: ut dicit Io. An. in addi. Spec. in hoc tit. de
interpu. in illa. q. de epo Bononien. in 2. col. & Oldr. in
conſil. 18. quos retulimus ſ. in proxi. 9. q. prin. in 25. art.
nullo ergo mō pōt dici pñtandū debere præſumi ido-
neum, nec per præſentantem nec per habentem inſti-
tuere. Quartò adducitur & præſertim in præſentando
beneficium curatū vel dignitatem: nā nos habemus,
et poſuit. D. Feli. ubi ſupra in j. limi. quā ſ. retulimus, il-
lam regu. quemlibet præſumi idoneū, nō hr̃e locū, ubi
uerteretur præiudicium tertij, ſed in caſu noſtro uerti-
tur præiudiciū eccleſiæ & ſubiectorum in dicta digni-
tate, ergo non eſt præſumendum pro pñtato. Et eodē
mō quinto loco dici pōt, ꝙ cum ſecūda limitatio do.
Fel. de qua ſ. ſit, ut dicta reg. non habeat locum, qñ uer-
titur præiudicium illius, pro quo præſumitur ut ſ. & tñ
ſi iſte qui eſt beneficiandus præſumeretur bonus, & nō
quæreretur de eius idoneitate, eſſet ꝯ eius animam, &
10 ſic in eius præiudicium † cum indignus acceptans be-
neficium peccet, ut per doc. in c. cum in cunctis. & præ
ſertim Inno. & poſt eum Abb. de elec. qui adducunt gl.
no. in cle. 2. de magiſtris. quę vult peccare aſſumētem
gradum doctoratus, ſi ſciat ſe indignum, ergo multo
magis beneficium, & maxime curatum: vt ēt uoluit la
te Albe. de Trottis. in trac. de perfecto clerico. in j. par.
lib. in 18. requiſito: cum loquitur de literato, & nos ēt
diximus ſ. incidenter in 9. q. prin. in 24. art. & ſeq. ergo
oīno non dēt præſumi quis idoneus pro ipſius aīæ cau-
tela: cū hoc ſit maximum pręiudicium. iuxta illud Gre
gorij. Quam dabit homo cōmutationem pro aīa ſua.
Sextò adducit: nam (vt ſ. retulimus) do. Feli. 3. loco li-
mitat ipſam reg. niſi uertatur periculum animarū, ſed
quia in beneficiando pręſertim curato uertitur præiu-
dicium exiſtentium ſub eius cura & animarum ipſorū
c. cum in cunctis. de elec. c. cum ſit ars artium. de ęta. &
quali. ergo non præſumendus idoneus. Et ſic ex oībus
prædictis poſſumus dicere, text. in d. c. dudum. loqui de
intrinſecis qualitatibus, ꝯ quas non apparet ꝯrium: ſi
enim appareret ſemper ꝯria qualitas, præſumeretur ad-
eſſe, niſi conſtaret illam ſublatam: ut uolunt Butr. &
doc. de excōicato, & ſimilib. in d. c. vnico. de ſcrutinio.
& in d. c. dudum. de præſump. De extrinſecis aūt quali-
tatibus ſemper dicēdum eas non præſumi, & ideo oēs
doc. in locis præalleg. volunt, epm ex officio inquirere
poſſe de illis, ut hr̃ in c. fi. de elec. li. 6. & ideo apponitur
edictum: & ita vult But. in d. c. vnico. de ſcrutinio. ut ſ.
diximus: & vult Abb. in c. 2. in fi. de præben. ubi dicit,
nota dictum, ꝙ licèt clericandus ſeu quilibet eps ordi-
net aliquem ſibi præſentatum per ordinarium, uel
alium ad ſacros aſſerentem illum hr̃e ſufficiens patri-
monium. unde uiuere poſſit, iuxta diſpo. d. c. 2. & c. eps.
eo. tit. tñ ſi reuera non hēt ordinatus patrimonium ſuf
ficiens, tenetur illum alere eps ordinans iuxta diſpoſi-
tionem ipſorum iurium: & ideo dicit, ordinantē ſemp
eſſe in culpa, cum ipſe ēt dēat diſcutere: & bene exami
nare, an ordinarius habeat ſufficiēs patrimonium, uel
beneficiū, arg. c. innotuit. de ele. ita ēt dicemus in caſu
noſtro. ¶ Aduerte tñ ad unum: nam doctores in locis
præallegatis, & præſertim Butri. in d. c. unico. de ſcruti
nio. dicunt ordinarium uel alium habentem hoc offi-
cium debere inquirere de expreſſis & non de occultis:
& ita uolunt ēt Io. mo. Io. And. & Domi. in d. c. ſi forte.
tñ ego pro bona inquiſitione facienda de oībus inqui-
rerem: & hoc ſentiunt docto. prædicti, cum dicunt eſſe
inquirendum ſaltim de expreſſis, quaſi uelint ēt de oc-
cultis inquiri poſſe pro eorum informatione potius, q̄
pro oppoſitione, ut ſibi placuerit & uidebitur, poſſit
alium præſentare & inſtituere. Quomodo ergo ordina
rius habens inſtituere habeat ex officio inquirere, dice-
tur infra in 2. par. huius. a. li. in 8. q. prin. in 11. ar. ubi tra
ctabimus, quid ſi præſentatio ſit facta in concordia, an
fiat ex officio talis inquiſitio. & pulchre ponit Præpo.
in capitu. conſtitutus. el 2. in 1. colum. in uerſic. nota ex
tex. ibi præſente. de appella.

¶ Tertius art. 10. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Patroni an poſſint præſentare dignum & idoneum ſalua eorum conſcientia, ſi reperiatur dignior & idonior. nu. 9. 10. 11, 12. 13. 14. 15. & 23.*
2 *Præſumitur quilibet bonus, niſi probetur malus. & nu. 7.*
3 *Monachorum melior debet eligi in abbatem & præpoſitum.*
4 *Appellatio non debet caſſari, niſi iniuſte facta.*
5 *Eligi non debet dignus, ſi magis reperiatur.*
6 *Optimi præferuntur melioribus, meliores bonis.*
16 *Conſcientia quid ſit.*
17 *Intellectus, c. monaſterium. 16. q. 7.*
18 *Ratio diuerſitatis quare electores debent eligere meliorem: patronis autem ſufficiat præſentare bonum.*
19 *Patronus laicus non habet cuſtodiam eccleſiæ vacantis.*
20 *Pœnam non meretur faciens lege permittente.*
21 *Præſentatio dicitur donantis.*
22 *Electores debent eligere idoneiorem, patronis ſufficiunt præſentare, & quæ ratio differentiæ.*

1 Dubitatur 3. † ſi patroni poterint pñtare di-
gniorem & idoneiorem, an ſalua
conſcientia præſentabunt dignum & idoneum, & an
teneant huiuſmodi electio & præſentatio. Iſte art. eſt
2 quotidianus, & ideo amplo ſtilo tractandus. Dic ergo
de iſto art. eſſe gl. ordi. & magiſtram in c. licet ergo. in
uerbo qui præſtantior. 8. q. 1. quæ tamē loquitur de ele
ctione: de præſentatione autē eſt glo. in c. 3. in uerbo q.
maioribus

maioribus.hoc tit. de iurepa.& ibi Ab.remissiue.& idē
Ab.Philip.Fran.& Præpo.in c. cōstitutus.el.2.licèt aliq
numerēt illud.el.3. de app.& Fede.de Se.in cōs.95.pun
ctus dubitationis.& tāgit ēt Ab. in c. cum in cūctis. de
elec.& alij doc.infra alle.& ꝓ clariori intelligētia argu
mētabor ad partes,& primò ꝓ parte affirmatiua,valet
ꝙ salua ꝯsciētia electores seu pr̄oni poterūt eligere,seu
p̄ntare idoneum,licèt reperiant magis idoneum,& te-
neat electio vel p̄ntatio. Et pro ista par.adducit̃ primò
tex.in c. dudum.de p̄sum.ubi p̄sumitur de idoneitate
2 alicuius,ꝓ quo scribit:†quia quilibet præsumit̃ bonus,
nisi ꝓbet̃ malus.ut d.c.dudum.& l. cum patet. §. rogo.
ff.de leg.2.si ergo cōsideratur idoneitas,nō est quærenda maior idoneitas, sed sufficere dēt bonū eligere seu
p̄ntare.Secūdò pro hoc adducit̃, rō, nā si secus diceret̃,
maior bonitas unius alteri bono esset præiudicialis &
nociua,ꝙ dici non debet.3.q.9.necesse.& j.q.j.c.delea-
mus.& C de statu.& magi.l.ulti.Adducit̃ tertiò tex.i c.
monasterium.16.q.ul.ibi,ne malus.ubi gl. colligit,suf-
ficere aliq̄m nō esse malum, ut præsentantus per ep̄m
acceptetur,ut ibi,ergo non est quærendus magis ido-
neus.Quarto adducit id q̄d dicit tex.in auc. de mona-
3 chis.§.ult.colla.1.†ubi hr̄,semper meliorē monachorū
esse eligendum in abbatē & eorū Præpositum. Cū igit̃
hoc sit sp̄ale in monachis,secus in alijs electionib. & p̄-
sentationibus.Quinto adducitur rō,nam cum non sit
uitium in eligentib.nec in electo,in p̄ntātib. nec in præ
sentato,cur nō dēt eorū electio uel p̄ntatio tenere ēt si
4 appellatum esset,†quia appellatio non dēt cessare nisi
ea quæ iniuste facta sunt.c.audita.c.de resti.spo.& c.cū
nobis.de ele.& si bonus iuste pōt eligi,ergo ꝯ illā ele-
ctionem non admittitur appellatio,quia ꝯ ea quæ ppe
tuo decreto sancita uel statuta sunt non admittitur ap
pellatio.ff.de appel.reci.uel non.l.pe.& fi.si non pōt ap
pellari,ergo tenebit factum,cum iā sit perfectū,ex quo
a maiori parte eligentium,uel p̄ntātiū est facta electio
uel p̄ntatio,nec est q̄rēdū de meritis ꝑsonarū,cū maior
est numerus.c.dudū.de ele.& c.3.hoc tit.& adducit̃ ad
hoc simile de eligētib.ex aliena ecclesia in maiori nu-
mero,cui electioni nō obstat applō:ut ī c.cū īter.de ele.
nam ex quo est īiusta applō,non operat̃,sed quod a ma
iori parte fit attēditur ut ibi. Sextò adducitur rō ab-
surditatis euitandæ,nā si aliter diceremus, seqneret̃ ab
surdum,ꝙ quilibet peccaret bene faciēdo,qa quilibet
posset meliorē rē facere,& magis peccaret legēdo,quia
posset melius facere,s.orare,& ista sex ponit gl.in d.ca.
licet ergo 8.q.1.quæ hanc partem sequitur,ut in ea.&
fuit opi.Hug.& Io.Septimo adducit tex.in c.illud.8. q.
1.ubi hr̄,non iō quem censendū esse meliorē, quia in
ep̄m est electus &c.ergo licet sit qs electus ep̄s,poterūt
tn̄ ibi esse sibi ęquales & maiores eo,& tn̄ illi electi non
fuerunt,& nihilominus tenuit electio illius,q nō erat
melior.Octauo pro ista opinione vr̄ tex.in c.qm̄.hoc ti.
ubi ut præferatur p̄ntatio alicuius,reqruntur merita ip
sius & maior numerus p̄ntātiū,ergo merita sola nō suf
ficerent,qū igit̃ erit maioritas numeri, seu bonitas seu
idoneitas.non reqretur maior idoneitas,ex quo duo re
quisita in illo tex. concurrunt.s. merita, & numerus,&
ita uult ibi gl.in uerbo qui maiorib.Nono pro hoc ad-
ducitur tex.in c.ꝯstitutus.el.2.de app.ubi apparet aper
te,ꝙ licet appellatum fuisset a uolentibus eligere me-
liorē,tenuit tn̄ electio eligētiū idoneum,cū fuerint plu
res numero,ut ibi patet.Decimo pro ista opinione ad-
ducuntur plura iura hoc uolentia.s.eligētes idoneū sa-
tisfecisse,licet potuerint eligere idoneiorē, nā de hoc
est tex.in c.cū nobis olim.de elec.& in c.nisi cum pri-
dē.§.ne pro defectu.de renū.& in c.pen.de p̄b.61.di.c.
Chatinē.85.di.c.Florētinū.& ff.de le.2.l.cū pr̄.§.rogo.
s̄.alle.quæ iura alle.glo.in c.2.de officio custodis seu sa
cristæ.Decimoprimo ultra rōnes & iura hanc opinio-
nē tenent istæ gl.ualet,gl.in d.c.licet ergo 8.q.j.gl.in d.
c.monasterium 16.q.7.gl.in c.uilissimus.1.q.1.gl. fi.in
c.qualis.8.q.1.gl.in d.c.qm̄.in uerbo q maioribus.hoc
ti.gl.in d.c.ꝯstitutus.el 2.de app.& glo.in c.2.de officio
custodis.& gl.in c.si plures.16.q.7.quę uult, ꝙ uocibus
præsentantium existentibus equalibus non sit institue
dus idoneior,sed ille qui ep̄o placuerit.Decimosecun
do ultra rōnes iura & glosarum auctoritates hoc uo-
luerunt doc.valet Archi.in c. duob.de rescr.li.6.& ibi
dem Io.An.& Do.in 4.col.qui licet uelint fore eligen-
dum magis idoneum,tn̄ sufficeret, si electio facta est
de idoneo,sequitur ibidem Phil.Fran.in col.3.super gl.
in uerbo teneantur.hoc idem tenet Spe.in hoc tit. cir-
ca.fi.dum dicit,sufficere p̄ntatum non esse malū, hoc
ēt uīr tenere Host.Io.An.Car.Butr. in c.cū autem.hoc
tit.dum loquuntur de gratificatione facienda per or-
dinarium,ut non attēdatur maior idoneitas,dummo-
do ambo sint idonei,& But.in d.c.ꝯstitutus.el.2.de ap.
& Bal.in cons.323.inci.præmittendum est,in allegatio
nib.ibi insertis post consilium,in ult.col.in.3.uolu.illū
inducendo ut induximus s̄.doctores in d.c.cū autē.&
istā partem tenet ēt Gaye.in repe.c.fi.de ele. lib.6.post
prin.48.col.& tenentes hanc partē rīdent ad d.c.licet
ergo 8.q.1.ibi,præstantior,ꝙ comparatiuum ibi ponat̃
pro positiuo,ut uult Hugo. & Io.ut dicit ibi gl. in prin.
Pro ꝯria parte uero adducitur tex.melior de iure in d.
c.licet ergo 8.quæstio.1.ubi ad literam dicit tex.is eli-
gendus est,qui præstātior est ex oī pplō,qui doctior &
2 qui sanctior,& ī oī uirtute eminentior.¶†Scđo addu-
citur tex.in c.illud.eadē cā & qōne.ibi, meliores sint,
& in fi.ibi magis digni.ex quo tex.colligit ibi Archi.di-
gnū nō debere eligi,si magis dignus reperiatur.Tertio
hoc idem uult tex.apertus in d.c.qm̄.hoc tit.ubi qn̄ uo
ta diuiduntur inter patronos,ille præficiatur ecclesiæ,
qui maioribus iuuatur meritis,& qui plurimorum eli-
gatur & approbetur assensu,& sic præsupponit ambos
idoneos,& tn̄ uult pręfici magis idoneum, quem text.
ita intelligit ibi gl.in uerbo maiorib.licet ipsa hāc par-
tem non teneat.Quarto est tex.de hoc in c.metropoli-
tano 63.di.in fi.ubi dr̄,is est eligendus in metropolita-
num,qui est optimus oīum.Ergo non sufficit positiuū.
s.esse bonū,nec ꝯparatiuū.s.esse meliorē, sed reqritur
suplatiuū.s.esse optimū.Quinto est tex.in c. unū ora-
riū.§.nūc astr.uersi.nomine aūr.25.di.ubi dr̄ ad literā
talis eligatur,cuius cōparatione cęteri grex dicantur.
Sexto est tex.in c.uilissimus.1.q.1.q uult ep̄m dēre esse
pręstantiorē,alijs,ergo non sufficit esse bonū,nisi sit p̄-
stantior,licet gl.ibi uelit sufficere esse bonum,ut supra
allegauimus.Septimo est tex.in ca.in sacerdotibus 61.
di.& in c.in ordinandis.eadē dist.in quibus iuribus sic
hoc colligitur.Octauo est pulcher tex.in c.2.de officio
custodis.ibi,tales ordinētur, quales meliores & sanctio
res esse noscūtur,ergo nō sufficit esse idoneum ut ibi.
6 ¶†Nono ad hoc est tex.in c.fi.ꝯiungēdo cum d. c. me-
tropolitano 63.di.ex quib.colligitur,ꝙ sicut bonis me
liores,ita melioribus optimi pręferūt̃.Decimo est tex.
pro hoc in auc.de monachis.colla.1.allegatus pro par
te ꝯria,ubi hr̄,ꝙ semper melior monachorum eligen-
dus est in abbatem.Decimoprimo adducuntur ad hoc
plures tex.hanc opinionem probantes,valet,text. in l.
honores.in 1.resp.ff.ad munici.& tex.in l.p̄nti. §.quod
in finib.C.de his qui ad ecclesias confu.& in auc.de san
ctissimis episcop. §. 2.& §. si qs oratorium.& facit in
arg.tex.in l.ubi aūt non apparet.ff.de uer.obliga.Rudi-
bus.n.emeriti nouis præferantur antiqui,ut 61.di.c.q d
proderit.c.statuimus.& c.emeri.& c.nulli prius ordina
ti posteris ordinatis præferuntur.c.ult.71.di. Decimo-
secūdo pro ista opi.adducitur gl.Laurētij in d.ca.licet
ergo 8.q.1. ut eum ibi refert Arch.& ipse Arch.in d.c.il
lud.eadem causa & di.q.Decimotertio hoc ēt uult Io.
An.in d.c.2.de offi.custodis.& Abb.in d.ca.cum autē.
hoc tit.per pulchras rationes & bona iura,& Car. post
Pau de Eleaza.in c.plures.§.fi.in 1.q.hoc tit.& in prin.
in 4.col.& Io.de Imo.ibi in plurib. locis supra gl. mag.
qui doc.in præalleg.locis uolunt,patronorum uotis di
uisis in duobus p̄ntatis idoneis non cadere gratificatio
nem episcopi,sed magis idoneum præferenduum,ut
ibi per eos,& hoc uidetur etiam uelle Barb.in cōsi.98.
scripsit

scripsit propheta. in ulti. col. in 1. uol. ubi uult, seniorē
prę cęte. & idē uī uelle Bal. ī con. 166. in c. ordinatio testi
7 in fi. in 4. uol. ubi ad hoc alleg. l. fi. C. de fide instr. ¶ † Et
tenentes hanc opinio. respondent ad in ꝯrium allega-
ta hoc modo. & primo. ad primū, ꝙ quilibet pręsumitur
bonus, ex hoc non sequi, ergo reperto meliori ille me-
lior nō præferatur, immo dēt ꝓferri per proxime addu
cta. Nec ob. secunda rō. ꝙ maior bonitas unius noceret
alteri, quia hoc nō dēt, esse in cōsideratione, nec est noce
re, cū simus in acquirendis non in acquisitis, arg. reg. fa
cilius abdicatur a nobis ius quærendū quam quæsitū,
& iste bonus tractat de lucro captando, & ecclesia de
dāno uitando, & iō præfertur. Nō ob. 3. d. c. monaste-
rium 16. q. ult. quia illud fuit, ex quo melior ibi non re
periebatur, ut dicit gl. in d. c. licet ergo 8. q. 1. quod est di
uinare ad illū tex. iō dic, illud ibi fuisse ex grā, nā sicut
ius substinet patronos in ecclesia, q mero iure esse non
possent, ut diximus late supra in 2. par. 1. lib. in 1. q. prin.
in 4. ar. ita ibi uoluit illud sustinere, quia erat in limine
fundatiōis, & patronus fundator ita uolebat, ne secus
fieret illo inuito fuit ibi ꝓmissum, ergo non inducēdū
in ꝯsequētia. Nō ob. quartum de auc. de monachis. §.
fi. qd ibi sit spāle, quia salua pace cū nō appareat speciali-
tas, immo potius in clericis secularib. hoc esse deberet
. s. meliorem eligi q̃ in monachis, cū soleant esse melio
ris uitæ, unde bonus monachus vī esse melior optimo
clerico, arg. c. licet. de regula. q̃uis hoc non concedam
cū non reperiātur clerici seculares lōge sanctiores mo
nachis, sed de hoc alias. Non ob. 5. de illa rōne, quia non
fit uitium in eligentibus, nec in electo. nā dico esse ui-
tium ex quo nō obseruāt canones uolētes meliorē eli-
gi, & iō electio iniusta. Non ob. 6. de rōne absurditatis,
quia illa militat in uoluntariis, ut sunt illa facere bonū
& melius non in necessariis, ut est eligere, uel pñtare ex
officio, & ita uult Arch. in d. c. licet. 8. q. 1. rñdendo ad
hanc rōnem Io. ibi in gl. Non ob. 7. de inductione. c. il-
lud. 8. q. 1. quia ille tex. dicit oppositum. ut ſ. diximus il
lum inducendo pro ista par. quē ita intelligit ibi Arch.
Et simili mō rñdetur ad c. quoniā hoc tit. quia ex se pa
tet ad literam ꝯrium probare. Et eodem mō respon-
detur ad c. constitutus. el 2. de appel. nam ibi nō tenuit
appellatio, ex quo non apparebat illū alterum esse me
liorem, ut ex fine tex. apparet, & iō reliquit uiā accusā
di cū, ut ibi. Et sic ēt rñdēt ad tota aducta decimo loco
ꝙ alia ibi defecerunt, uel post electionem factam ap-
paruit de melioritate alterius, ut in d. c. nisi cum pridē.
Non ob. 11. nec 12. s. auctoritates, gl. & doc. cū habeant
iura ꝓdicta ꝯ se, & ita vī dicendū pro ista parte. Factis
argumentationib. pro utraque parte uidendum est qd
8 docto. sentiant pro ꝯcordia iurium prædictorū. ¶ † Et
dic primam solutionē & ꝯcordiam fuisse gl. in d. c. 2 dē
offic. custodis. quæ dicit, partem affirmatiuam procede
re ante factum. s. idoneiorem esse eligendū, partem ue-
ro negatiuam post factū. s. ꝙ si est electus idoneus, dēt
electio tenere & non cassari licet melior reperiaē, quia
sufficiens scientia in prelato sufficit. c. nisi cum pridem
§. pro defectu. de renū. & c. cū nobis olim. de elec. & idē
facit gl. in c. constitutus. el 2. ī uerbo magis utilē. de ap.
9 & But. in d. c. 2. de officio custodis ¶ † Alia fuit concor
dia gl. in d. c. licet ergo 8. q. 1. ꝙ aut ille magis idoneus
est in alia ecclesia, & ille dēt eligi, cū debeat esse opti-
mus, aut est de eadem ecclesia, & sufficit eū esse bonū,
sicut dicimus, tutorē eiusdē ciuitatis sufficere esse bo-
nū, alterius uero ciuitatis dēre esse optimum. l. diuus.
10 ff. de tut. & cura. da. ab his. ¶ † Domi. Goff. de Trano mu
niceps meus uero in summa Ī tit. de officio sacristę seu
custodis longius ꝓsequitē hanc ꝯcordiā, dicit. n. ꝙ si v-
nus tm̄ de gremio ecclesiæ eligitur, nō requirūtur hæc
oīa, sed sufficit illum non esse malū, & sic esse bonū, &
ita intelligit. c. monasterium 16. q. 7. qui text. uere ma-
gis urget pro illa parte. Si uero plures eligitur, tunc col-
latio de oībus qualitatib. habeatur quo ad hoc, ut unus
alteri ꝓferatur, ut de elect. c. dudum. el 2. c. cum in cōsi-
lio. & c. ecclesia uestra. el 2. Si autem de alia ecclesia qs
eligatur, debet esse optimus. & ita est intelligēdus text.
c. metropolitano 63. di. & adducit Gof. pro hoc illud de
11 tutore pro quo supra. ¶ † Arch. aūt in d. c. licet ergo. su
per gl. uersus finem. 8. q. prima, distinguit aliter, videli-
cet ꝙ aut sumus in necessariis, puta in electione, & pro
cedat opinio Laurētij, ut eligatur melior, cui opinioni
ipse Arch. dicit adhęrere. Aut sumus in uoluntarijs bo
nis, & in illis sufficit. ꝙ quis bonū faciat, & sic dicit dic
intelligi opi. Hug. ibi, & sic finis gl. d. c. licet ergo. & hoc
idē uult Arch. in d. c. illud. eadē cā & qōne. cū se remit
12 tit ad dicta ꝑ eum in d. c. licet. ¶ † Fed. de Sen. consi. 95.
super dubitationum. in prin. dum de ista qōne quærit
in abbatissa pñtata ad monasterium, ubi sunt mulię
alię meliores, dicit ꝙ si præsentatur de gremio mona-
sterij. de quo gremio dēt pñtare patrona sin cōfirma-
tionē Papæ, & sit idonea, debet admitti, licet in mona
sterio sint magis idoneæ, & hoc hēt locum in foro con
tentioso, quia in foro ꝯscientię dicit ipsam patronā uul-
nerasse ꝯscientiam suam non pñtando meliorē, alleg.
c. cum nobis olim. de ele. & c. monasteriū 16 q 7. & no
tata in c. constitutus. el 2. de app. & Arch. in c. duob. de
rescr. ad q̃ dicta aduerte, quia illæ allegationes sunt ad
primū. s. ꝙ ualeat pñtatio seu electio de bona, nō ad se
cundum ꝙ uulneret ꝯscientiam suam, quia illa iura hoc
non probant, ergo pro illo mēbro de foro conscientię
13 nihil allegat, quod est notandū pro ī. dicendis. ¶ † But.
vero in d. c. 2. de offic. custodis. (ut supra retulimus) te-
nuit cum dist. gl. ibi in c. constitutus. el 2. de appe. uero.
uoluit per illū tex. patronos præsentantes uel eligentes
uulnerare eorum conscientiam non præsentando, uel
non eligendo magis idoneum, & sic uī sequi Fede. ubi
supra, do. Car. in c. 3. hoc tit. in 5. q. se remittit ad gl. ibi.
& in c. 2. de offic. custodis. & nihil aliud dicit. ¶ Domi.
Abb. modo in d. c. constitutus. el 2. de appel. † distinguit
14 comprehendendo, ut dicit ipse, utranque opi. d. gl. c. li-
cet ergo 7. q. 1. ¶ Quod aut a principio fuit appellatum,
ne fieret electio, nisi de magis idoneo, & tunc putat ip
se, ꝙ si in eodem collegio reperitur magis idoneus, nō
ualere electioē factā de idoneo, cū de iure teneantur
eligere magis idoneū, ut in d. c. licèt ergo. & in c. dilecti
de ele. & iustā fuisse cām appellandi, per d. c. licèt ergo.
& alia iura uolentia meliorem fore eligendam, uel sal
tim talis electio retractabitur per superiorem in cā ap-
pellationis, quod dicit ipse uidetur sentire glo. in d. c. li
cet ergo. Aut non fuit appellatum, & tūc tenet electio
facta de idoneo, arg. c. cū nobis olim. & c. cū dilecti. de
ele. & dicit facere tex. cū gl. in c. cum terra e. tit. Sed eli
gentes peccant, cum nō eligerint magis idoneum per
iura dicit ipse supius allegata, & quia tenentur ecclesię
ꝯsulere meliori modo. quo possunt. pro hoc dicit esse
optimum tex. iuncta gl. in uerbo nihil. in c. pen. de ele.
lib 6. ubi dī, habentem duas uoces, unam iure proprio
alteram ut procurator alterius, non posse unā uocē da
re uni, alterā alteri, & secus faciens nihil facit. & rō est
quia eadē ꝯscientia qua tenetur eligere meliorē etiam
iure proprio debet eligere tanq̃ procurator. si ergo satis
esset eligere idoneū, posset talis diuidere illas duas uo-
ces in duos idoneos, sed quia hēt eligere magis idoneū
illę uoces non sunt separabiles, quod dicit esse notan-
dū quia ex hoc hī uera rō decidendi ad illum tex. quæ ibi
non redditur. Quę oīa dicit ipse Abb. fore intelligenda
qñ in eodem collegio reperitur magis idoneus, alias au
tem non tenentur eligere magis idoneum de alio col-
legio, quia honestius est, ut idoneus eligatur de eodem
collegio, q̃ ꝙ fiat transitus ad magis idoneum alterius
collegij, alleg. c. nullus 61. di. & quod legi. & no. in c. in
ter canonicos. de ele. Subdit etiam ibi Abb. ꝙ cum prę
dictorū limitatione putat fore intelligendos gl. & Bar.
in l. cū qdā. ff. de leg. 1. ubi concludunt, habentē electio
nē tanq̃ bonum uirum satis est eligere idoneum, licet
posset eligere magis idoneum, ut illud procedat, ꝙ ad
ualiditatē electionis, conscientia tñ non soluatur cum
semper in saluāda cōsciētia, & in eleemosina impēdē
da dēt eligi iustior cæteris paribus, de quo dicit esse bo
num

num tex in c. non satis. 86. dist. & glo. optimam in c. qescamus. 42. di. quam conclusionem dicit uideri de mente Dy. in d. l. cum quidã & ita residet do. Abb. in d. c. ↄstitutus, qui in d. c. 3 hoc. ti. super glo in uerbo qui maiorib. se remittit ad dicta per eũ in d. c. constitutus. Successiue do. Phil. Franc. in d. c. constitutus. sup gl. 3. cũ retulisset d. Abb. esse aduertendum, quia electio facta de idoneo, dũmodo sit facta a maiori parte capituli est ualida licet potuisset eligi magis idoneus, & ita dicit probari in c. quia ꝑꝑ. de elec. iuncto. c. cum in cunctis. ubi satis est, electũ esse idoneum, ergo in foro iudiciali talis electio non põt retractari, & appellatio in ↄtrariũ non dr̃ legitima, ꝓut tenet gl. in d. c. licet ergo. & dicit satis ꝓbari in tex. d. c. ↄstitutus. ubi allegabatur alterum esse magis idoneum & magis utilẽ ecclesiæ, & electũ & & confirmatũ esse in potentia ẽt inutilẽ ecclæ, & tñ Papa ibi nõ reputauit cãm appl̃onis l̃tĩam, ex quo electus erat idoneus, & hanc partem dicit sequi Inn. ibi in gl. ꝓxima. & ꝑ hoc ↄcluditur, electionẽ de idoneo ĩ foro iudiciali esse ualidã, licet alias magis idoneus potuisset eligi, dummodo sit electus a maiori parte, & appellatio in ↄtrariũ non vr̃ l̃tĩa. Hoc stãte tũc sic s̃m eũ certum est factum, & certum est. ꝙ ius canonicũ ẽt inquãtũ disponit in foro iudiciali semper tendit ad salutem aĩæ, ut patet in c. cũ cõtingat. de iure iu. & in c. licet mulieres. eo. tit. lib. 6. unde infertur, ꝙ si electio facta d̃ idoneo est ualida in foro iudiciali, licet potuisset eligi magis idoneus, eodẽ & siñ mõ id dicendũ in foro conscĩę qoia ius canonicũ nunq̃ tendit alieni laqueũ. ca. de uiduis. 27. q. 2 nec scienter defendit quẽ in peccato deresti. spo. literas. s. n. eligere idoneum, induceret pc̃tũ, ius canonicũ ualidaret electionẽ in d. c. ↄstitutus qa esset ↄtra iura p̃dicta, cũ ergo. electio de idoneo, qñ reperit̃ facta a maiori parte capl̃i, fiat canonis auctoritate d. c. qa ꝑꝑ. & c. cũ in cũctis ergo nõ peccãt eligẽtes 23. q. 4. ea q peccat. & l. Graccus. C. de adul. & subdit ꝓ ista par. uideri tex. satis apertũ in d. c. ↄstitutus. nã ibi electio fuit facta p̃cedẽte adiuratione ep̃i de eligẽdo s̃m ↄscĩam magis utilẽ & idoneũ, & tñ ualet ibi electio maioris partis, & q̃a satis est seruata forma tradita a iure in eligendo, & ꝑꝑ hoc Papa nullã ibi fecit mentionẽ ↄscĩæ, quia sufficit electũ esse idoneũ. Papa. n. ibi expressisset, si electores ex hoc uulnerassent eorũ ↄscĩam c. ꝑ. tuas. el 2. de simo. & in c ad audientiã. de decimis. Et ex his ipse do. Phi. dat unã singularẽ cõclusione s̃m eũ, ꝙ de iure canonico, qñ factũ est certũ, & de eo cõstat. oẽ id qd̃ est licitũ & ꝑmissum in foro iudiciali cẽsebit̃ licitũ & ꝑmissũ in foro cõsciæ. facit. c. sicut tuis, in fi. de sim. alias aũt ius canonicũ iniiceret laqueũ, si peccarẽt exercẽtes actũ canonis auctoritate, qd̃ esset absurdũ. & ita Phili. ibi tenet indistincte ꝑ sua motiua, q̃ cõcludere uñr, sed ↄtrũ ĩ. apparebit, Deo duce. Do. Præp. Ale. in d. c. constitutus. el 2. de app. in 4. col. sup gl. 3. primo uĩ tenere opinionẽ Phil. per eius motiua, licet nõ ita ample facta & Philip. tacito. s. ꝙ si essent contra cõscĩam, nõ ꝑmitteretur a canone, cũ ius canonicum non ꝑmittat peccatũ, & ultra s̃. allegata pro hoc allegat reg. possessor malæ fidei. de reg. iur. lib. 6. Postea subdit alios cõtrarium tenere. Et demum uenit ad distinctionẽ Abb quã uĩ sequi non bono aĩo, sed tñ quia aliud non dicit, transiit cum ea, illa solum mordendo in uno: nam cum Abba. ibi dicat in primo membro, ꝙ cum est appl̃um ab initio, ut melior eligatur: & Abb. dicit, ꝙ si sit contrarium reuocabit̃ saltim ꝑ uiã attentati post appl̃onem, & dicit Abb. ꝓ hoc adducere tex. in d. c. constitus. (qd̃ tñ est falsum) quia non adducit illum textum pro hoc probando, ut ibi est uidere, & s̃. retulimus, subdit illũ text. d. c. cõstitutus. probare contrariũ: qa plus dẽt posse p̃ceptũ iudicis p̃cisum, cui oĩno est optẽperãdũ. c. 2. de maio. & obe. q̃ appl̃o illa extraiudicialis, quæ est simplex ꝓuocatio ad cãm. c. cũ sit Rom. de app. sed in d. c. cõstitutus. est dictũ p̃ceptum iudicis p̃cisũm, ut eligant magis idoneũ sub uinculo iuramẽti, & tñ electio in contrarium facta ualuit & tenuit, ergo siñr nõ obstantẽ appl̃one extraiudiciali dicit ualere & tenere electio. Et licet ibi Præpo. hoc dicat, postea uĩ ad hoc recedere, & iterũ cũ di. Abb. tenere in illo mẽbro, ꝙ si est appl̃um non teneat. Sed hoc dictum limitat, qñ appellaretur, ut eligat̃ magis idoneus existens de illo collegio, sed qñ appellaretur, ut eligatur magis idoneus alterius collegii, dicit appl̃onẽ nullã, qa in primo casu appellatio est iusta ꝑꝑ. illa iura. s. c. licet. ergo cũ si. sed in sc̃do casu est ↄtus interposita, qa ius uult satis esse eligere idoneũ de suo collegio, licet magis idoneus sit in alio collegio, ut in præall. c. nullus. 61. di. c. cũ inter canonicos. de elc. & in c. fi. de cler. peregri. sed certe ut ex dictis Abb. apparet si bene ad illa aduertat̃, hoc ẽt uoluit ibi Abb. ut s̃. retulimus. In reliqs do. Præpo. transit cũ Abb. ibi. do. Phili. de Sara. uerò in d. c. 3. hoc tit. uĩ tenere opinionẽ negatiuã. s. non esse necesse eligere meliorem, si eligatur bonus: & respondet ad d. cap. 3. copulatiuã, & appositam in d. tex. resolui in disiunctiuam, quod multotiẽs fieri põt, ut dr̃ in gl. fi. in c. 2. & in c. monasteria. de ui. & hon. cle. postmodũ refert dicta dictorũ & p̃sertim Abb. & ita residet nihil de suo addẽdo. Firma. ẽt ĩ tra. de ep̃i. ĩ 1. par. 2. lib. in 53. q. quærit de hmõi articulo in aliis terminis, valet qd si cõmittatur alicui electio ꝓlati, qs possit ꝑ eũ eligi, & r̃ndet idoneum eligendũ, alleg Bald. in auc. habita. in pe. col. C. ne filius pro parte. per l. ut gradatim. ff. de mune. & hono. qd̃ dicit uerũ esse. si inhabilis potuerit eligi per cõmittentẽ s̃m Bar. in l. q̃q. & subdit, ꝙ si fiat electio de digno licet fieri potuisset de digniore, ualet & non uitiatur, alle. gl. & Bar. in d. l. cũ q. dã. la 2. ff. de le. 2. & iura dicentia ↄtrũ dẽe intelligi, si electio non est facta, sed facta, tenet, & sic uĩ tenere cõcordiã gl. d. c. 2. de offi. custo. de qua s̃. do. me. Corse. in d. c. constitutus. de app. dicit ibi Inno. distinxisse ante factũ & post factum, ut proxime diximus s̃m concordiã glo. d. c. secundi. sed ipse indistincte teneret tam in foro poli q̃ in foro fori sufficere eligere bonum, q̃uis potuisset melior eligi, & ita succincte ibi pertransit. Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. par. in 2. art. ante fi. 10. q. (licet reuera sit nona, sed decima signata) tenet cum Abb. in d. c. cõstitutus. de appel.

15 ¶ † Domi. Roc. siñr. in hoc trac. in uerbo honorificum. in 15. q. tractat hanc materiam sub alio quæsito. quærit. n. an si patronus præsentat successiue duos, quorũ alter sit magis idoneus altero idoneo, ep̃s possit instituere quẽ uoluerit, & sic an hoc casu locus sit gratificationi, & sub ista q. subintrat materiam articuli nostri, & primo adducit tenentes opi. sufficere idoneum præsentare, postea adducit tenentes contrariũ, & tandem concludit in casu suo non esse locũ gratificationi, sed cæteris rebus equaliter stantibus in ipsis p̃sentatis magis idoneũ fore præferẽdum, & facit aliqua motiua seruientia ad eius quæsitum q̃ non faciunt ad casum nr̃m, sed de illo articulo erimus tractaturi ĩ. in par. huius 2. lib. in q. prin. in artic. ubi melius cadit. Et finaliter Roc. ibi tenet partẽ, ꝙ magis idoneus sit eligẽdus, quę uĩ sibi æquior, et ꝙ secus faciẽs uulneret cõscĩam suã, allegãdo Fed. in d. consi. 95. & Ab. in d. c. constitutus. de app. dãnando simpl̃r Phili. Fran. ibi, & dicit hanc esse ueritatẽ. Demũ istam q. limitat primo hẽc locũ, nisi idoneus hr̃t plures uoces ꝓ se, & magis idoneus potiores: quia tunc deberet institui idoneus: & dicit ita loqui gl. in d. c. qm̃. in uerbo qui maiorib. hoc ti. & in d. c. licet ergo 8. q. 1. & rõnẽ limitationis dicit esse. qa hoc casu idoneus hẽt fortius ius. Secundo credit dictã limi. fore limitandam, nisi idoneus esset pauper, uel igenus qa esset p̃ferendus idoneiori nõ pauperi in simplici bñficio. & dicit ita decidere Ho. in c. tuã. de æta. & quali, quẽ ibi refert & seq̃tur But. in c. col. & dicit ẽt facere, q dicit do. Roc. ipse in d. eius tra. in uerbo onerosũ. in 3. q. dũ q̃rit, qs sit potius p̃ferendus pauper, an diues. Postea ipse D. Roc. ponit solutionẽ ad c. monasteriũ. 16. q. 7 q tex. uĩ uelle sufficere eligendum non esse malum, qd̃ dicit ibi esse: quia in illo casu non erat oblatus melior: & dicit hãc solonẽ reperisse traditã ꝑ quosdã relatos ꝑ gl. in d. c. licet ergo, q̃uis ipsa gl. teneat ↄtrium, Secũdo

solult, q̄ q̄n aliqs hēt facere pñtationē, sufficit p̄sentare uitū, idoneū nam absurdum esset dicere, pñtantē debere pquirere totum mundū, ut inueniat meliorem. & Ita procedere d.c. monasterium. postea dicit in casu q̄li ti sui tex. illū non egere tali solutione, ut ibi p eū, qa de hoc dicetur infra, ut s̄. diximus. & ita claudit os suum Roc. in hac materia. Ista sunt quæ repi dicta p gl. & do. in isto art. hucusq; Quid mō dicēdū in tāta doctorū uarietate a qb. certe clara doctrina hri nō pōt, iō ut clare pcedamus. & materia nō sit ītricata, & discutiamus primo dicta doctorū qualiter pcedāt, & p̄sertim an militēt, q̄ dñr ɔ̄ Ab. & postea ordinabimus oīa claro stilo, put melius nobis uidebit adiuuāte dño. Et ut ex supra scriptis apparet prima ɔcordia istarū opinionū fuit illa gl. c. 2. de offi. custod. quā sequuti sunt alij, n° s̄. ut ante factū pcedat opinio affirmatiua s. magis idoneū esse præferendum, post factū negatiua, ut electio uel pñtatio facta d̄ idoneo teneat, q̄uis reperiat̄ idone. Certe ista opinio vr̄ æqua, ut pęna eligentium, uel pñtantium euitet̄, & eccl̄æ diu non uacent, quarū uacatio solet esset ut plurimū eis dānosa, ut in titulis, ne sed. uacan. de ele. de iurep. de conce. l. pb p totū. & præsertim in c. 1. de cōces. præb. & sīlis distinctio pro ɔcordia opinionū, & ut pęnę euitent̄. sępius solet fieri p doc. ut late diximus s̄. in 1. par. 1. lib. in 7. q. prin. in 10. ar. & in ista prima par. 2. lib. in 9. præc. q. prin. ante fi. 1ᵃ. art. Venio ad aliud. s. ad saluandum dicta Abb. & ut s̄. retulimus Philip. Fran. in d.c. constitutus, uult reprobare primum membrum di. Abb. quod est, q̄n anteq̄ electio fiat appellatur, ut non teneat electio, si non fiat de maiori doneo, cum ibi sint idonei, & magis idonei, & ita loquitur Abb. Phil. uero reprehendit eū adducendo iura, q̄ tenent electio facta a maiori parte de idoneo, licet posset eligere magis idoneum, quia numerus maior ɔsideratur per iura per eū allegata. Certe nimiū de eo miror, nā si bene aduertat̄ Abb. in secundo suo mēbro, qđ ponit, q̄n appellat̄ post electionē iā factā, tenet esse p̄ferendum idoneū electū a maiori numero, licet ibi reperiret̄ magis idoneus, & tenet ualere electionē factā a maiori parte de idoneo, licet dicat eligentes uulnerare ɔsciām suā, ut j̄. dicetur. Vnde Phil. argumentatur ɔ̄ primum membrum dist. Abb cū secundo membro suæ dist. & non est dubium illa esse diuersa mēbra, & diuersas hr̄e decisiones, quare cum dicit Philippus, electio facta a maiori parte licet sit appellatum tenet. ɔcedo, dum dicit, ergo dictū Abb. in 1. membro non procedit, nego, qa in 1. mēbro erat appellatum an̄ electionem, & appellatio erat legitima, qa habemus iura. s. d.c. licet ergo. cum alijs q̄ plurib. s̄. allegatis uolētia idoneiorem esse eligendum iuste ergo appellatur an̄ electionē, ut nō eligat̄ nisi idoneior, & cū iusta sit, si bene secus eligant, postea reuocat̄ p uiā attētati, ex quo iusta erat applo, ut dicit Abb. & bene, & sic nō loquit̄, q̄n appellat̄ electione iā facta, ex quo illud ē s̄m mēbrū, cuius decisio ē tenere electionē, & hoc distinctio Abb. vr̄ sapere ɔcordiā gl. d.c. 2. de officio custodis, ante factū, & post factum. Et ex hoc ēt patet nō. qene dixisse Phi. ɔ̄. primū mēbrū di. Abb. esse tex. in d.c. ɔstitutus. nā salua pace, qa applo fuit ibi interposita ex post, & sic electione iā facta & actu finito, & ultra hoc fuit frustratoria, nec erat facta ex hoc q̄ n̄ electus erat idoneior, & sic a minori parte q̄ idoneiorē elegerant, sed ab ipso q̄ reputabat se idoneiorē, ut ī tex. apparet, nec ex hac cā q̄ ipsū non elegerāt, qui erat idoneior, sed ex alia cā quā opponebat ɔ̄ p̄sonā electi, ut illū amoueret ab electione, & uolebat plura opponere, sed Papa ibi cōsiderās electionem factam & iā confirmatā, & oppositiones frustratorias noluit electionem cassare, & q̄ in illo text. ponderet̄ actus electionis finitus apparet ex suo sūmario, nā dānato primo sūmario, qa nō pduceret fructū, ut ille tex. fructū, ferat, summat̄ secūdo loco hoc mō, ɔ̄ electū, uł ɔfirmatū nullū aliud ius sperantē nō admittat̄ rīt exceptio uel applo maxime frustratoria ad impediēdū delectionis & ɔfirmationis affectum, sed possessione habita poterit denunciari uel accusar', s̄m qđ summarium dr̄ casus nora. & pōdera q̄ dr̄ in eo ɔ̄ electū uel ɔfirmatū, quasi uelit idem esse si esset solū electus, q̄ non deberet retardari ɔfirmatio, de quo cū ut ibi hr̄. ecce q̄ō ille tex. loquitur de appellatione interposita post actum electiōis finitū, & ēt post ɔfirmationē, & de cā appellationis frustratoria, & nō apparet clare d̄ cā, maioris idoneitatis, & mēbrū uere primū Abb. loquitur de appellatiōe iusta p dicta iura c. licet ergo 8. q. 2. cū si. & interposita ante electionē, q̄uo ergo pōt dici ibi esse tex. ɔ̄. Abb. certe hoc dici nō pōt, & salua pace Phil. ipse non Abb. errauit. Et si dicat Phil. put dicit, ita loqui ēt gl. in d.c. licet ergo. dico, ut ex eo apparet, illā loqui, q̄n appellatur post electionē iā factam, & sīli mō male dicit Phil. eius partes seq̄ ibi Inn. quia ipse loquitur s̄m distinctionē ante factum & post factum, ut s̄. diximus. Et ne iterū reuertar ad hæc dicta, primi membri Abb. trāseo ad ea quæ circa illud dicit Præpo. sīlr reprehendendo Abb. cum facit præsuppositum maiorē uim hr̄e mandatum p̄cisum q̄ applonem extraiudicialem, ut ipse probat, & tū in d.c. ɔstitutus eps. & sic index fecit mandatum p̄cisum ēt ante electionē, & nihilominus electione facta tenuit electio & secuta fuit ɔfirmatio, multo magis hoc debet esse ī applone extraiudiciali. Certe hoc motiuum vr̄ stringere plusq̄ reprehensio Philip. & nihilominus nihil ualet, nā (omissa disputatione an sit maioris effectus mandatum uel applo, quia me remitto ad loca per eum allegata) dico q̄ salua pace Prępo. ibi nō est mandatum præcisū & certum, ut eligerēt talem idoneiorem, nec ēt simlr idoneiorē, sed ut eligerēt idoneiorē s̄m Deum & corū ɔsciām, q̄ cū eligissent illū cācellarium, hoc fecerunt quia sic fuit eis uisum s̄m eorum ɔsciam, iuxta quam electio fieri debebat. ut diximus s̄. post Abb. q̄n induxit c. pen. de elec. lib. 6. & iō illemet index q̄ illo mō ipsos adiurauit ipse statim ɔfirmauit, qa uisū sibi fuit eos illud fecisse s̄m eorum ɔsciām, cuius ɔsclę ipsimet & nō alii sunt iudices in hoc mūdo s̄m Bal. in ru. de iudi. ubi pulchre de hoc loquit̄. q̄ ēt uł uelle Prępo. in d.c. cōstitutus. in prin. 2. col. in nota. ubi tenet fuisse remissum

16 ad ɔscias ipsorum, † & qa sit ɔscia, remittitur se ad Bal. in d. cōstitutus. & alios ut ibi, ergo in hoc casu plus operabitur applo, licet extra iudicialis, quā illa remissio ad cōscientiā, qa ipse applo non iustificat̄ p hntē eligere sicut ipsa ɔscia, sed p superiorem. c. interposita. de appel. cum si. & sic nec p illā uiā tex. in d.c. constitutus. est ɔ̄ Abb. in j. membro suę di. sed remanet illum mēbrum bene decisum. Redeundo modo ad Phil. ipse nititur reprobare opi. Abb. Fed. & aliorum q̄ ēt in secundo mēbro dist. Abb. s. q̄n est appellatum post electionē ex eo, quia non elegerunt idoneiorē, q̄ licet teneat electio, tū eligentes uulnerant eorum conscīam, si potuerunt eligere idoneiorem & non elegerunt eū. sed idoneū illo motiuo q̄ cum hoc pmittatur in foro fori, & sic de iure canonico, nō dēt eligēs mereri pęnā, nec debem⁹ dicere ius canonicū pmittere id qđ inducit peccatum ut per eum. ¶ Tu circa hoc auuerte, nā si bene inspiciemus dicta oīum iniurium & doctorum, oēs in hac materia concordant, ius canonicum disponere idoneiorē dr̄e eligi & nō idoneū tm̄, ut in d.c. licet ergo. cum oīb. inn b. allegatis pro ista par. & nullus tex. uł uelle oppositum, nisi d.c. monasteriū 16. q. 7. (de quo nunc non loquimur, sed j̄.) hoc stante ius canonicū statuit qđ, debebat, nam pręcepit eligi idoneiorem, q̄uis reperiatur idoneus, si electores hoc non seruant, non est dubium eos uenire ɔ̄ canonem, & sic peccant, & ēt quia ueniunt ɔ̄ corū ɔsciām, & sic ædificāt in gehēnā s̄. alle. & uulgatis iurib. si tu dicis postmodū, ius canonicū pmittit electionē factā applone nō interposita tenere, q̄uis sit facta d̄ idoneo, & potuerit fieri de magis idoneū ɔcedo p s̄. dicta, & Abb. hoc uult, dū tu dicis postea, si hoc esset peccatū, ius canonicū pmitteret peccatū, quod est absurdū, nego quia hoc non sequitur, nā multa ius patit̄ quę tū sunt peccata ex alio respectu puta qa si sūt pcā unius uolētis peccare, nō dēt p hoc illud reprobare, & facere q̄

te φ alter in peccatum incidat, iuxta ea q̄ habetur in c. debitores. de iureiur. cū si. nā recipere vsuras est prohibitū, vt dextū. p totū, & tū ius canonicū permittit, φ ille quæ iurauit vsuras soluere, illas soluat ut obseruet iuram, & sic ille recipit. fiat igitur ex hoc cōclusio, ergo sine peccato recipit. Certe non cū hoc nō sequat: qa ius canonicū nō respicit ad peccatū tuū, qđ tu iam perpetrasti, uel ppetrasti, sed respicit, ne ille q intauit incidat in peccatū periurij: sic in casu nō ius canonicū respicit intentū, quem habemus, φ sit electus idoneus: ut lites electionū q̄ sunt latæ, euitent, & ne ecclesia diu uacet, qđ esse solet dānosum ecclesiis: ut diximus s̄. hoc patitur ius, nō ū p hoc laudat ɔuentionē eligentiū, φ ɔ̄ iura pdicta & ɔsciētiā eorū elegerūt idoneū, cū potuissent eligere magis idoneū: & plura similia ad hoc adduci poisent, q̄ breuitatis cā omitto, sufficit mutiunm Phil. nō ɔcludere ɔ̄ Abb. qa nō ,pbat hoc esse &c. c. in pñentia. de proba. l. nō hoc. C. vñ cogna. cū si. Ex ex hoc apparet male dixisse Phil. p opi. sua ɔ̄ Ab. esse tex. in d. c. ɔstitutis. qa fuit facta ibi adiuratio, ut eligerent magis idoneū, & nō fuit obseruatum, tñ tenuit electio, & nihil dr ibi, φ illi egerint ɔ̄ ɔsciām: nā miror de Phil. q hoc dicit, ueniebat ne ille tex. ad declarandū hoc incidens, an cū bona ɔsciā illud fecerūt, uel ne, ad hoc, an appellatio hēbat effectū uel ne immo dici pōt, φ cum ipse eps, q adiuratione fecerat, incontinenti electionē ɔfirmauit, nisum fuit sibi esse satisfactū, & eos elegisse illū uelut meliorē iuxta eorū ɔsciam ita bn uisum: qa ahàs ita de facili nō ɔfirmasset. cogita: qa hāc inductio nē putouerā. Et sic ex pdictis patet morsus Phi. & Præpo. nō nocere do. Abb. nīæ censuræ parti. Aduertendū est ēt ad dicta do. Roc. sup. relata, nā cū cōclusisset opi. Ab. & eius dist. esse verā, & sic fore eligeudū magis idoneū, & tenere electionē, si secus fiat, licēt eligentes nul nerent eorū ɔsciam, ista est illa ɔclusio, quā taciti & postea eā limitat, primò nisi sit facta electio a maiori parte: quia ille electus licēt sit idoneus, & reperiatibi idoneiot, est ɔstimandus seu instituēdus &c. Miror de do. Roc. qa ī hoc vr velle tales eligētes uel pñtātes ex quo faciunt maiorē partē nō vulnerent eorū ɔsciam, & tenet eorū electio uel pñtatio, & certe hoc est ɔ̄ eius conclusionē dedit ecto, & illā dissipat, iō dicendū talē limitationē esse partē ɔclonis. s. φ tenet electio uel pñtatio facta a maiori parte, sed eligētes uel pñtātes vulnerent eorū ɔsciam, nā si aliter diceret, sibijpsi ɔ̄diceret, ut de se patet. Aduertendū est ēt circa dicta ipsius do. Roc. ad aliud, nā tenēdo ɔclusionē & distinctionē Ab. in fi. nititur rñdere ad sæpe alleg. c. monasteriū. 16. q 7.

¶ † Tu dic nullā suarū rñsionū seu solutionū quadrare
17 ad illū tex. nā prima solutio φ ibi nō erat oblatus melior, est diuinare ad illū tex. sicut diximus s̄. cū argumētati fuimus pro illa parte, & respondebat ad illū rex. φ ibi non erat magis idoneus illo monasterio, & diximus hoc esse diuinare, & istæ duæ solutiones, quæ vñt quasi idē uelle, nō ,pcedunt. Minime et procedit alia tol. data p Roc. q̄ erit tertia. s. absurditatis: qa patroni p reperiēdo magis idoneo haberent perquirere totū mundum, qđ esset absurdū. Certe ista solutio est ridiculosa: nā iura non requirunt eligendum esse idoneiorē de mūdo, sed idoneiorē oībus in loco uel ciuitate seu dioec. existentibus, ut de dioec. est text. in d. c. monasterium. put dicit Abb. illum esse præsentandū, & diximus s̄. in 7. q. prin. huius par., in 24. ar. cōtractauimus, an peregrinus possit pñtari, nec hæc solutio tāgit illū tex. c. monasteriū. q dicit sufficere pñtandū nō esse malū, & sic esse bonū. Et iō certe dico illum tex. nimiū stringere in materia. Similī mō nō vr ualere sol. quā ego fabricaui, s̄. cū respon. ad. c. monasterium (& ista est quarta) illud ibi fuisse spāliter ɔcessum. s. hoc facere posse pñonū pñtare non malū in limine fundationis, nā & hoc est diuinare ad illū tex. licēt uidetetur ,pbari ibi a dño fundatore &c. & sic pñouū pñtātē esse ipsummet fundatorē, sed dato φ hæc appareret, nō tñ apparet de tali cōditione apposita sine nec cū cōsensu epi, iuxta no. in c. cū dilectus. de ɔsuc. Vñ ex ,ximè dictis apparet tex. in d. c. monasteriū. adhuc militare, cū nulla sit data solutio q̄ illi quadret. Et iō ɔ̄siderabā vnū nouū, cū iura uolētia idoneiotem debere eligi & præferri, loquuntur in electione, & nullū tex. loqui in pñtatione, nisi duo iura. f. c. 5. hoc tit. iuci. qm. qui tex. uī ēt hoc uelle, & in ista materia al ter tex. in d. c. monasteriū. 16. q. 7. q uult ɔ̄triū. un si ista duo iura ɔcordarentur. f. d. c. 3. cū d. c. monasteriū. possedieti alia iura fuisse loquuta in electione, & in ea oīa supra scripta procedere. In pñtatione uerò ,pcedere tex. d. c. monasteriū. Et certe dici posset, φ tex. in d. c. 3. hoc ti. non obstat aliqual iter dispositioni. d. c. monasteriū. qa ille tex. loqtur, qū pñtantes diuiserunt eorū uota, & vult ibi tex. illū institui, q iuuat pluribus meritis & plurib. suffragiis: nā licēt ille tex. a plurib. intelligat, φ pferatur magis idoneus respectu aliorū idoneiorū, & tñ requirant illa duo copulatiue, tñ ut concordent ille tex. cū d. c. monasteriū. q tex. loqtur ,pprie ī materia patronorū, illa copulatiua, &, pōt resolui in disiunctiuā, ut. s̄. diximus, ut ista duo iura de pñonis loquētia ɔcordent, iuxta e q cū expediat. de elect. li. 6. & p ea q̄ dicūtur in proœ Gregor. uel φ illud cōparatiuū resoluat in positiuū: vt vult Hugo. in d. gl. c. licet ergo. 8. q. 1. & ita in mat ille tex. c. 3. ut in summario aduertat ibi, si est idoneus & nō idoneior, & in summario eos doc. ɔcordāt. Et si dieeres, tu vis illū tex. c. 3. concordare cū c. monasterium. & discordas cū a multis iurib. s̄. allegatis, dico nō esse discordiā: qa illa iura loquūtur in electione, q̄ est diuersa a pñtatione: ut diximus. s̄. in 1. q. prin. huius par. in 5. ar. nō est curandū de ɔcordia cū illis iurib. sed cū hoc iure expresse loquēte de pñtatione. licēt ad illū tex. c. 3. posset ēt dari solutio nō fuisse ibi duos pñtatos tm, sed ultra duos: ut ex eius uerbis apparet, & ignorabatur de eorū meritis, & iō dicitur ibi, illū præferendum, qui maioribus meritis & plurimorum electione iuuatur. s. respectu aliorum pñtatorum nō respectu maioris partis, ita ut illud maioris meriti ɔsideret, qū sunt æqualiter pñtati uoti æqualiter diuisis il lud plurimorū numero respectu plurīū pñtationū, ut ɔsideretur numerus respectu præsentationū, non aūt respū oīum patronorum. Et iō doc. ibi disputant, q̄ dicatur maior pars respectu totius: & sic oīum an diuersarum
18 pattium, quę solutio pōt teneri, sed placet prima. ¶ † Et solu. prima plus placet rōne: nā est maxima rō diuersitatis, quare electores dēant eligere meliorē, & pñonis sufficiat pñtare nō malū & sic bonū. nemo. n. pōt negare, eligentes debere eligere necessario rōne officii sui, puta rōne canonicę & similiū. Ideo. n. ipsi canonici eligunt: quia repñentant ecclesiā, & ex hoc illa uacāte ad eos reuertitur iurisdō, qa ab eis data fuit epis. c. trāsmissa de elec. & dr plene in c. ad abolendā. de hære. p Inn. l. stā esse rōnē quare ad. c. iurisdō sed. uacā. deuoluatur. quę seqtur ibi Abb. in j. col. & Ana. in 4. col. & idē Ab. in c. is qui. post mediū vlti. no. & in c. cū olim. ante fi. 3. col. de maio. & obedi. & seutit idē Abb. in c. 1. in fi. vlt. no ue sed. uac. & Io. An. in sua ordinaria gl. cle. 1. ucr. capitulū. de hære. & ibi pulchre Card. in 8. q. & Imo. in 5. col. facit qđ uoluit Bart. p illū tex. in l. ubi absunt. ff. de tuto. et cura. da. ab his. φ si rectores nō sūt ī ciuitate, datio tutoris remanet apud priores, uel ad ordinem decurionū ipsius ciuitatis: et induxit ad casum nostrū uacāte epatu. Et facit, qđ uoluit gl. in c. nullus. 79. di. φ uacāte papatu iurisdō remanet apud collegiū cardinaliū, a quo eā habuit, seqtur Bar. licēt eā nō allegat in d. l. ubi absunt. et ibi hęc discutit Alex. pulchre. ergo ex officio mere spirituali habētes eligere eligunt, iutāt, et maxime hodie canonici cū ponunt in possessione canonicatus, utilia ecclesiæ agere, et inutilia pter mittere, ut de his q̄ fiunt a maiori parte capituli, p totū. Et facit ī arg. c. ego N. de iureiur. dēnt ergo isti agere utilia et utilissima ecclesię: cum ēt hēant illius custodiā, ne se. ua. pec totum. quā nō hēt patronus, ut. j̄. dicet, vnde ex istis debent eligere idoneiorem pro vtilitate ecclesiæ, et ɔ̄ facientes peccāt, licet in certo casu electio teneat, iuxta di

stin. Abb. quã. s. posuimus. In patrono autẽ est secus, qa
non hẽt iuspa. ex mero spũali iure, nec ex aliquo bene-
ficio: sed ecclesia ea illis trib. causis soli dationis, ꝯstru-
ctionis, uel dotationis, sustinet laicos hr̃e iuspa & p̃ntã-
di gl. in c. piæ mentis. 16. q. 7. & dicunt sustineri: qa erãt
incapaces huius iuris, c. 3. hoc ti. ibi sustinet, & nõ hñt
p̃roni tm̃ ius ut electores. c. cũ Bertoldus. de re iud. & di
ximus plene. s. in j. q. prin. huius par. in 5. ar. in differen.
19 †nec p̃ronus laicus hẽt custodiã ecclesiæ uacantis, ut p
Ab. in c. cũ pp. hoc tit. & in c. cũ nos. de offi. ord. & suo
loco j. dicetur. & hoc induxit ecclesia, ut laici induce-
rent ad ecclesias fundandas: qa erãt tepidi ad illas fun-
dandas: ut dixim. s. in j. par. j. li. in j. q. prin. in 4. ar. nec sũt
ita experti & capaces: ut vult gl. in d. c. cũ uos. de offic.
ordi. & laicus nõ tenet̃ scire iura ita positiue, apte & re-
cte, sicut clericus. c. firmiter. de summa tri. ibi. ubi Inn.
& p eundẽ in c. cũ in cunctis. de elec. & dicet̃ in seq. art.
& iõ in eligẽtib. reqritur idoneitas, q̃ nõ in laicis, ut pa
tet ex his q̃ diximus s. in j. ar. p̃ntis. 10. q. prin. ex istis &
aliis vr̃ iuste & rõnabiliter ius induxisse: ut p̃ñtent non
malũ, & sic bonũ, & hoc sufficere, qd̃ inductũ fuit in d.
c. monasteriũ. & non adstringãtur ut electores ad eligẽ
dũ magis dignũ, & sicut in iis ex gr̃a sustinet laicos in
iurepa. & sic disponere vñr de reb. spũalib. ꝯ c. 2. de iud.
& data est eis ista gr̃a, ut p̃ñtẽt, nõ esset p̃fecta, si nõ pos-
sent p̃ñtare quẽ uellent, dũmodo nõ sit malus, & sic sit
bonus: & ita p̃prie loqtur. d. c. monasteriũ. Et in istis si
bñ ꝯsideres cessat rõ, q̃. s. fuit adducta in electorib. q̃ se-
mel a lege erat inductũ, ut eligerẽt digniores, & iõ nõ
eligendo digniores faciebãt ꝯ ꝯsciam, licet actus ele-
ctionis aliqñ teneret. qa in patronis nõ repetit̃ hoc a iu-
re inductũ, immo ꝯ̃rium in d. c. monasteriũ. & iõ eorũ
p̃ñtatio de iure tenet, licèt potuerint p̃ñtare meliorẽ,
& non vulnerant eorũ ꝯsciam. Et licèt Fed. loquat̃ in
patrono, & dixerit eũ vulnerare ꝯsciam suã nõ eligen-
do magis idoneũ, tñ p̃ hoc suo dicto nihil allegat, p̃ut
aduertimus, cũ s. illud retulimus, & ea q̃ dicit Abb. in
d. c. ꝯstitutus. vulnerare ꝯscias suas, & allegata p̃ eũ lo-
quunt̃ in electorib. licèt ipse extendat ad p̃ronos, tñ ali-
quo iure nõ p̃bat suã extensionẽ, sed p̃batur oppositũ
in d. c. monasteriũ. cui nũquã p̃fecte est r̃nsum, & cum
20 appareat de permissione† & fiat lege p̃mittente, faciẽs
nõ meret̃ pęnã. l. Gracchus. cũ sim. C. de adul. & prohi-
bitio uel iuris ordinatio nõ apparens nisi in electorib.
non dẽt extendi ad p̃ronos, & illaqueare eorũ ꝯscias.
Quàm maxime & ista est noua ꝯsideratio q̃ nõ dicerẽ-
tur patroni posse p̃ñtare quẽ uelint, si haberẽt reqrere
idoneiorẽ: qa semp idoneior esset certus, & ille p̃ñtare-
tur, & sic nõ haberet liberã electionẽ illius quẽ p̃ñtare
uellet iuxta eius uoluntatẽ, & iõ sufficere dẽt p̃ronum
p̃ñtare bonũ, nã aliàs nõ p̃ñtaret libere, quẽ uellet. glo.
in cle. dudũ. in uerbo liberis. de sepul. & Butri. in c. 1. de
offi. ord. & plene per do. me. Corse. in reper. ad Abb. in
uerbo libere. Et si diceret̃, libertatẽ p̃ronorũ esse similẽ
libertati, seu liberalitati ep̃i, q licèt dẽat, & teneatur ꝯ-
ferre bñficia: tñ utitur liberalitate in cui ꝯferẽdo, & iõ
dr̃ donatio. c. si. de offi. vica. li. 6. utitur. n. p̃latus quadã
liberalitate in cui ꝯferendo: ut in c. relatũ, de p̃b. idẽ di-
cit põt in p̃ronis, licèt hẽant p̃ñtare idoneiorem, & ad
21 hoc adducitur, † nã ẽt p̃ñtatio dr̃ donatio: ut vult Ab.
in c. fi. in pen. no. de ꝯcess. p̃b. & dixi. s. in 1. q. prin. huius
par. in 3. ar. & hæc donatio est respectu illo: qa cũ posset
cui vult donare uni donat. Tñ ad ista r̃nderi põt, q̃ in
ep̃o hñte plura beneficia conferre: qa ordinarius totius
dioce. ut in c. oẽs basilicæ. 16. q. 7. & sic hẽt plurib. proui-
dere, prouidendo uni potius q̃ alteri dicetur uti libera-
litate erga illũ, sed in p̃rona hoc esse nõ põt cũ hẽat p̃ñ-
tare ad vnũ beneficiũ uel duo, & si teneretur p̃sentare
idoneiorẽ, & idoneior esset certus, nulla esset libera li-
tas, si cõpelleret̃ de iure illũ p̃ñtare, nec põt dici, q̃ hẽat
ad tot beneficia p̃ñtare: ut nõ teneat̃ uni p̃uidere ea sua
p̃ñtatione, sed plurib. ut in ep̃o: qa hoc nõ est in p̃rono.
Et iõ in p̃rono dr̃ donatio, ut in loco s. allegato: qa põt
p̃ñtare quẽ vult, idoneũ tñ, licèt posset p̃ñtare idoneio-
rẽ, iuxta tex. in d. c. monasteriũ. 16. q. 7. & hoc addi põt p
rõne ad hæc diximus in d. 3. art. j. q. prin. huius par. Et ad
p̃dictorũ confirmationẽ adducitur id qd̃ dr̃ in c. decer-
nimus. 16. q. 7. q̃ si p̃sentatus est idoneus, dẽt oĩno ab
ordinario institui, & sic beneficiũ ꝯseq: ut est ibi tex. et
dixi. in d. 3. ar. j. q. prin. huius par. & dicemus j. in 2. par.
huius lib. in 8. q. prin. in 15. ar. qd̃ quidẽ nõ esset. si hr̃et
idoneiorẽ p̃sentare, ex quo ep̃s posset se excusare, nolo
idoneũ instituere: qa minor pars p̃sentauit magis ido-
neũ, uel idoneior in ciuitate uel dioec. reperitur. Nota
22 oĩa ista qa noua & uera. ¶ †Et ex istis nouã facerẽ cõ-
clusionẽ, q̃ licèt electores dẽant eligere magis idoneũ,
p̃ronis autẽ sufficit idoneũ p̃sentare, & cũ hoc fiat ex iu-
ris priuilegio, licèt potuissẽt p̃roni p̃sentare magis ido-
neũ, nõ peccant, sed sunt tuti ẽt ĩ foro ꝯsciẽ, & hoc ut
tãto magis laici ad fundandas ecclesias inducãtur. Istis
sic discussis insudare debemus p̃ ꝯclusione oĩum p̃di-
ctorũ, & dic breuiter q̃ de trib. esset q̃rendũ. Primũ, an
electio uel p̃sentatio facta de idoneo teneat, si poterat
eligi uel p̃sentari magis idoneius. Secũdũ, an casu quo
potest præsentari, uel eligi idoneus (licet idoneior re-
periatur) eligentes uel præsentantes idoneũ vulnerẽt
eorũ ꝯscias, ea quo idoneiorẽ omiserunt eligere uel p̃-
sentare. Tertiũ, an plurib. p̃ñtatis ab uno successiue ac-
cumulatiue uariando uel a plurib. eligẽtium uel p̃sen-
tantiũ numero æquali existenti in quib. casib. locũ hẽt
gratificatio ordinarii possit ipse ordinarius gratificari po-
tius idoneo, uel necessitetur potius gratificari idoneio-
ri, & si gratificari põt idoneo, an hoc facere possit salua
eius ꝯsciã. Illa prima duo q̃sita iã satis sunt discussa in
p̃ximis p̃ce. dictis, vltimũ uerò non est p̃ñtis speculatio-
nis, sed de eo late dicemus j. in 2. par. huius. 2. li. in 7. q.
prin. in 26. ar. & in 3. par. in 5. q. prin. in 2. ar. ubi melius
23 cadit, expediamus ergo p̃dictã ꝯclusionẽ. ¶ †Sic igitur
ꝯclusio, habẽtes eligere dẽat idoneiorẽ & nõ sufficere
idoneũ eligere tex. prin. in c. licèt ergo. 8. q. 1. cum aliis
iurib. allegatis p̃ ista parte. Amplia primò istã ꝯclusio-
nẽ p̃cedere, ẽt si minor pars eligẽtiũ uellet eligere ido-
neiorẽ, & maior pars idoneũ: si tñ minor pars eligẽtiũ
antequã ad electionẽ p̃cedat appellaret ad superiorẽ, si
nõ eligatur magis idoneus: qa tũc licet maior pars eli-
gat idoneũ saltim p̃ viã attẽtati reuocabitur electio, p̃
ea q̃ habẽtur in c. dilecti. de elec. & uoluit pulchre Ab.
quẽ late. s. defendimus in c. ꝯstitutus. el. 2. de appel. in sc̃o
mẽbro suę distin. Restringe mõ istã ampli. p̃cedere, qñ
minor pars intenderet eligere aliquẽ magis idoneũ de
eodẽ collegio ecclesia, seu dioc. & maior pars aliquem
idoneũ siłr illius collegij uel dioec. qa tunc appellãdo
minor pars, electio facta postmodũ de idoneo reuocabi-
tur saltim p̃ uiã attentati ut s. Sed si minor pars vellet
eligere idoneiorẽ ex alio collegio uel dioec. & maior
pars idoneũ eiusdẽ collegij ecclesiæ uel dioece. appella-
tio interposita a minori parte esset notorie nulla & nõ
iusta, & iõ electio secuta nõ posset ẽt p̃ uiã attẽtati re-
uocari. Ita vr̃ uelle gl. in d. c. licèt ergo Gof. in summa
de officio custo. Abb. in d. c. ꝯstitutus. el. 2. de appel. sug.
g. 3. & ibidẽ Præpo. & alij suprascr. in locis p̃x. all. Li-
mita mõ primò istã cõclusionẽ procedere, qñ ante ele-
ctionẽ factam appellaretur, ut melior eligatur ut s. sed
si non appellaretur ante electionem, & electio fieret a
maiori parte eligẽtium numero de idoneo, electio te-
nebit & ualebit maxime ꝯfirmatione secuta, licèt sit
facta de idoneo, & potuisset fieri de magis idoneo, ut
est tex. in d. c. constitutus. de appel. & diximus maxime
ꝯfirmatione secuta: qa ẽt teneret electio nõ secuta cõ-
firmatione, prout apparet ex secundo summario doc.
ibi ut s. ponderauimus: & ita loquitur tex. in c. cum no-
bis olim. & in c. cũ dilecti. & tex. cũ gl. in c. cum terra.
de elec. & gl. in d. c. licèt ergo. 8. q. 1. & in hoc oẽs doc. ẽt
tenentes ꝯ̃riam opi. concordant: ut s. diximus. & ratio
est, ut siłr supra est dictum, ut lites euitentur, & eccle-
siæ citius p̃uideatur, & ita uere loqtur Phi. Frã. licet co-
net̃ p̃ hoc destruere primum mẽbrum dist. Abb. & ma-
le ut. s. retulimus, & Ab. defendimus, & ita intelligitur
illa

illa diſtinctio ante factum, & poſt factum, ut poſt factũ locũ habeat ut ſ. Reſtringe iſta ori limi. primò hr̃e locũ qñ poſt electionẽ finitã qs appellare. quia non eligerũt idoneiorẽ, ſed idoneũ, ut nõ habeat locum appellatio, ſed teneat electio, qñ electus idoneus eſt illius collegij uel diœc. ſed qñ elegiſſent idoneum extra collegiũ illã eccleſiã uel diœceſim, & appellaret, ꝙ nõ elegerint idoneũ exiſtentẽ in collegio, eccleſia, uel diœc, uel idoneiorẽ exiſtentẽ extra collegiũ, eccleſiã, uel diœc. quia in iſtis caſib. appellatio eſt ualida, merito electio licet finita & pfecta poſt iuſtã applõnẽ p uiã attẽtati eſt reuocãda. Ita vr̃ ſentire gl. ĩ d. c. licet ergo. & uult Gof. in ſum. tit. de officio cuſto. & Abb. in d. c. conſtitutus. de app. Phil. & Præpo ibi per c. nullus 61. di. & per no. in c. inter caoonicos. de ele. Reſtringe. ſecundo iſtã limi. procedere, qñ fuit facta electio, & poſtea appellarũ nõ tenebit, ẽt ꝙ ſit facta de idoneo, licet reperiret magis idoneus ut ſ. & nulla p̃ceſſit interminatio uel adiuratio añ electionẽ a ſuperiore ut idoneiorẽ eligerẽt, qa tũc dẽnt eligere idoneiorẽ, & nõ tenebit electio de idoneo licet facta a maiore parte eligẽtiũ, p ea q̃ dñt Ab. & doc. ĩ d. c. ꝯſtitut? d̃ app. in 1. uo. ubi Ab. colligit ſupiorẽ poſſe p adiurationẽ aſtringere electores, ut eligãt ſm Deũ & cõſcĩam magis idoneũ, & utilẽ ecclæ, qa tenenr̃ illã adiurationẽ obſeruare, & illi nõ ꝯuenire, & ꝯueniẽdo nõ teneret actus tanq̃ factus p venietes ꝯ iur̃m, qa loco iuris hæc adiuratio hr̃, vt vult ibi gl. 2. quæ eſt menti tenẽda ſm Abb. ergo actus nullus, ſequitur ibi Phil. in nota. & Præp. qui Phil. pro. d. gl. alleg. Archi. in c. ſi quis. 2. q. 5. & vult poſſe adiurari, vt eligant ſm Deum & bonã cõſcĩam, & ſic non ſm cõſcĩam ſuã: quia aliter eſſet dicẽdum, vt in proxima reſtric. dicam, do. Præp. uero ponit illud dictũ, qđ colligit ex illo tex. d. c. conſtitutus. tñ in fi. d. no. vr̃ recedere ab ipſo dicto, quia ſubdit, ſi tñ elegerint idoneũ tenet, licet potuiſſent eligere magis idoneũ, & remitt, t ſe ad ea q̃ erat dicturus infra. Tu aduerte, ꝙ hæc reſtrictio nõ colligitur ex illo tex. c. ꝯſtitutus ſed puto eã uerſſimã in electorib. qa negari nõ põt, hãc adiurationẽ ĩ electorib. q tenent eligere magis idoneũ eſſe mandatum qđ dẽt obſeruari, ut dixit Præpo. & cũ ſ. retulimus p c. 2. de maio. & obe. unde cũ ueniat ꝯ mãdatũ, poſſet dici electionẽ eſſe retractãdã, ſicut qñ ꝯ p̃cedentem iuſtã applõnem, nã licet in hoc caſu applõ eſt iuſta, ut ſ. diximus. Ita ẽt eſt iuſtum mandatũ ex quo de iure idoneior eſt eligendus p d. c. licet ergo 8. q. 1. cũ alijs ſ. alleg. pro iſta parte, cogita qa credo procede. Reſtringe tñ iſtam ſecundã reſtri. ꝙ quando bene procederet, eſt aduertendum, qñ fiat hæc adiuratio p ordinarium, qa ſi fit, ut eligant ſm Deum & bonã ꝯſcĩam, put dixit Phil. & proxime retulimus. Ita præciſe ſeruãdũ eſt mandatum, ſed ſi fieret adiuratio, ut eligant ſm Deũ & eorũ ꝯſcĩam, ſi eligunt idoneum, nõ poterit aliqs ei ĩpulari, qa elegerũt ſm eorũ cõſcĩam, q̃ ita eis dictauit exiſtimãdo illũ idoneiorẽ, arg. c. pen. de elec. li. 6. ut ſ. diximus ĩ ĩtellectu. d. c. ꝯſtitutus. & iõ eps q p̃ceptũ fecit ibi incontinẽti electionẽ cõfirmauit, ex quo uiſũ fuit ſibi electores exiſtimaſſe illũ idoneiorẽ ſm eorũ cõſciam, de qua ipſimet & nõ alij ſunt iudices, ſm Bal. in rub. de iu. unde illũ eligẽdo clare apparet eũ ipſos idoneiorem iudicaſſe, & ita loquit̃ te uera ille text. Et hæc ſufficiãt quo ad electores. Quid aũt dicendum quo ad p̃ronos habẽtes p̃ñtare. Dic, ꝙ doc. in d. c. ꝯſtitutus. ubi Abb. Phil. & Præpo. & doc. in d. c. 3. hoc tit. & alij oẽs ĩ locis ſ. alle. ꝯcludũt idẽ eſſe ĩ p̃ronis p̃ñtantib. qđ ĩ electorib. eligere hñtib. Ego aũt (ut ſ. dixi) teneo in p̃ronis hñtib. p̃ñtare ꝯ̃riã ꝯcluſionẽ. Quę eſt, ſufficere p̃ronos laicos p̃ñtare idoneũ, q̃uis potuiſſẽt reperire magis idoneũ indiſtincte, ſiue in eadẽ eccleſia, ſiue in alia, qa iura ſuprascripta ꝯ̃ria loquunt̃ in electione, & nõ in p̃ſentatione, & ad hoc tenendũ moueor p d. c. monaſteriũ, 16. q. 7. p rõnes diuerſitatis de qb. ſ. quę ꝯcluſio & opinio mea in rei ueritate eſt noua, ſed teneo eã eſſe uerſſimã, & ab alijs nõ poſita, qa non ꝯſiderata, ſpero in futurũ q̃ plures hr̃e ſequaces. Quã tenendo p uera limito eã procedere in oĩbus caſibus ſuis, ſed ſi ordinarius uideret patronos velle p̃ñtare aliquem licet idoneũ, non tñ ad propoſitum illius eccleſiæ, & adiuraret eos, ꝙ p̃ñtarẽt magis idoneũ, tunc dẽrẽt p̃ñtare idoneiorẽ, & pp hoc mandatũ non hr̃et locũ, d. c. monaſteriũ. 16. q. 7. Et diceret̃ ep̃m non poſſe præiudicare p̃ronis laicis, ut in c. dilectus, hoc tit. & in c. dilectus, de off. leg. & ſupra diximus, ꝙ p̃roni ſicut ſuſtinent̃ a iure, ut hẽant iuſpa. Ita ẽt ꝙ poſſint p̃ñtare quẽ uelint, dũmõ nõ ſit malus, qñ õpt eps hoc eis p̃cipere. Rñdet̃, pp hoc non alterari in totũ iuſpa. ut in dictis iurib. p̃hibet, ſed ex cã iniũgit̃ eis, ut idoneiorẽ p̃ñtẽt: ex cã. n. põt ordinariũ aliqualiter diſponere ẽt de iure pa. laicorum: ut dr̃ 10 pmutatione, & diximus ſ. in 6. q. prin. huius par. in 6. art. ex cã ordinarium poſſe ꝯferre neceſſatiõ bñficia pmutãtib. licẽt ſint de iure pa. laicorũ, ut plene ẽt de iſtis cauſis p do. Feli. in c. cum acceſſiſſẽt. in fi. 8. col. in uerſi. 3. reſtringitur. poſt Ab. ibi, & do. de rot. ordinariũ poſſe ẽt ꝯ uolũtatẽ p̃roni de eccĩa p̃ronata aliqualiter diſponere pro utilitate uel neceſſitate ipſius ecclæ, ut ibi, de qb. diximus plura ſ. in 8. p̃ced. q. prio. huius par. ĩ 8. art. cũ tractauimus, an ꝯſenſus eum p̃ñtati uel coelecti faciat numerum & illum augeat. Quæ limitatio ſi p̃cedit intellige eam ut ſ. illa poſuimus & reſtinximus, quãdo hoc ab ordinario p̃cipit̃, vel p eum fit adiuratio hoc ſolũ addito: qa electorib. ordinarijs. põt ẽt ſine aliqua cã hoc p̃cipere, vel ſup hoc eos adiurare, p̃ronis verò nõ ſine cã utili uel neceſſaria ecclę, quia aliter de eis ſe impedire non põt, ut proxime diximus. Declara modo hanc cõcluſionem, & oĩa dicta ut habeat locũ & p̃cedat in p̃ronis laicis tñ, uel ẽt clericis rõne tñ p̃rimonij, qa illi cenſet̃ laici, ut ſæpe eſt dictũ. In p̃ronis uero eccleſiaſticis, & ſic rõne ecclæ eſt dicendum de eis in oĩb. & p oĩa ſicut in electorib. qa a p̃ſentatio illorũ electio dr̃, ut uult gl. in c. cũ uos. de off. ord. & diximus late ſupra in j. q. prin. huius par. in 4. art. Capio tertiam cõclu. q̃ orit̃ ex ſecũdo dub. ſ. formato, & ſic tales electores eligẽtes idoneũ, ſiue electio teneat, ſiue non. ſi poterant eligere magis idoneũ, uulnerãt eorum cõſcĩam. Ita Fed. in d. ꝯſ. 95. Abb. & doc. in d. c. ꝯſtitutus. ubi But. do. Phil. de Sara. in d. c. 3. hoc tit. & d. 3. Roc. in hoc. tra. in uerbo honorificũ. in 15. q. & alij ſ. alleg. limitatur primo iſta cõcluſio, ut procedat, qñ habentes eligere eligerent idoneũ, & potuiſſent eligere idoneiorem eiuſdem collegij, ecclæ, uel diœc. nã illũ non eligendo uulnerãt eorũ ꝯſcĩam, ut in ꝯcluſione, ſed ſi elegerunt idoneũ de eccleſia, collegio, uel diœc. eorũ ĩ qb. nõ erat idoneior (licet extra reperiret̃) nõ uulnerãt eorum conſcĩam, q̃uis illum non elegerint. d. c. nullus. 61. di. & c. cũ inter canonicos. de ele. uoluit gl. in d. c. licet ergo 8. q. 1. Coſ. in ſũma de officio cuſto. Ab. & alij oẽs ĩ d. c. ꝯſtitutus. & do. omnes in locis ſ. alle. & rõ eſt: nã illud mãdatum iuris ꝙ eligentes hẽant eligere idoneiorẽ, facit ut non eligentes idoneiorẽ peccent: ut ſ. diximus ſaluando Abba. nõ autẽ hẽt locum, qñ nõ ẽ idoneior ĩ illa ecclę, collegio, uel diœc. p iura ſ. alle. unde ceſſante illa iuris diſpõne in hoc caſu nõ incurrit̃ pctũm. Limitat ſcđo d. 3. ꝯcluſio, ut nõ p̃cedat: cũ eligẽtes eligũt idoneũ & ñ idoneiorẽ ex cã exiſtẽte in ipſo idoneo, puta qa eſt paup & idoneior, diues, vel hmõi; qa tunc electores aliqua cã rõnabili excuſant̃ ẽt in foro ꝯſciæ, p ea q̃ uoluit Roc. ubi ſ. in 2. limi. q̃ ſ. retulimus, & extẽdo ipſam cauſam ad oẽs alias cãs rõnabiles, arg. eorũ q̃ proxime diximus in fi. j. limi. 1. ꝯclu. ep̃m poſſe ex cã p̃iudicare p̃ronus ẽt laicis in iſtis minimis, ut p Abb. in c. cũ. acceſſiſſent. de ꝯſti. ubi Fel. in fi. 8. col. in uer. 3. reſtringitur. q̃to magis poterunt electores hoc facere ex cã: cũ cã ſit maxime potẽtiæ, ut ibi Fel. & ſic tũc nõ dicent̃ uulnerare eorum ꝯſcĩam. Quid autem in p̃ronis laicis, q p̃ñtãt dignũ poterãt p̃ñtare magis dignũ, an uulnerẽt eorũ ꝯſcĩam? Et doc. ſ. alle. & maxime Fed. Abb. & alij uñr uelle idẽ in p̃ronis, qđ in electorib. Tñ ego ſupra tenui, ex quo patroni p̃ñt p̃ñtare quem uolunt, dummodo nõ ſit malus & ſit bonus p d. c. monaſteriũ. 16. q. 7. & hoc lex canonica

nica sustinuit eadẽ rõne qua sustinuit laicos posset pñtare, vt s̃. diximus. Dico patronos pñtando idoneũ, licet potuissent præsentare magis idoneum, nõ peccare. Posset limitari hæc conclusio, vt procedat, qñ patroni hoc similiter facerent, l. præsentare idoneum cum potuissent præsentare idoneiorem, sed quando hoc facerent non simpl̃r, nec pro aliquo bono ecclesiæ, sed ad priuatum eorum & bonũ, & esset eis iniunctum, vt pñtarent idoneiorẽ per superiorem ẽt sine cã, nam si bene teneret præsentatio: quia iussio fuit sine cã, tñ poterit dicit præsentantes uulnerasse cõsciam eorum, quia ꝯ illam ædificant & superioris spernunt iussionem, seu exhortationem c. p tuas. el. 2. de simo. cũ limi. per ea quæ diximus s̃. in 8. prę. q. prin. in 12. art. in fi. vbi tractauimus de patre pñtãte filium ex affectione carnis, nõ ex sola idoneitate. uide ibi qđ ego tenerem in strictissima cõsciã, cum re uera nostratibus, & postea alienis bene facere teneamur. ca. non satis, & sic sufficeret nostratem esse idoneum. Declaratur hęc cõcl̃o, ut procedat in patronis laicis, uel ẽt clericis rõne patrimonij, q laici cẽsentur, non aũt in pr̃onis ecclesiasticis, quia de illis dicẽdũ est, ut de electoribus diximus in præced. concl. cum ipsi pr̃oni eccl̃astici dicantur eligere ratione officii, & in eis non militãt, q̃ in laicis, de quib. loquitur. d. c. monasterium, ut sil̃ter s̃. declarauimus secundam concl. & iõ in istis ꝯclusionib. pr̃onorũ sp loquuti fuimus de pr̃enis laicis. Deueniendũ esset ad tertium dubiũ seu quæsitum de gratificari hñte, an teneatur gratificari magis idoneo, & ordinarius secus faciẽs vulneret conscientiã suam, & quia hoc q̃situm hic non est discussum, me remitto ad ea quæ circa hanc difficultatẽ sum dicturus j̃. in 2. par. huius a. li. in 7. q. prin. in 26. art. & in 3. part. in 5. q. prin. in 2. art. Et p ista sit clausus hic art. cum dubiis seu q̃sitis ex illo exortis & eius materia, q̃ credo bene esse discussam, remittendo tñ mea noua dicta sub correctione cuiuscũq; recte, & iuste nõ cauillose corrigẽtis.

¶ Quartus art. 1. q. prin. j. par. ij. Libri.

1 *Præsentantes indignum vel non idoneum qua pœna puniri debeãt.*
2 *Indignus & non idoneus inter se differunt.*
3 *Ratio quare laicis patronis conceditur quadrimestre tempus ad præsentandum, semestre verò clericis patronis, & nu. 7.*
4 *Præsumitur præsentans indignum scienter illud facere.*
5 *Agere non valenti non currit tempus, nec præscriptio.*
6 *Eligens indignum habens electionem ex testatoris dispositione priuatur ipso facto potestate eligendi.*
8 *Præsentantes clericum prima tonsura cum ex dispositione fundatoris habebant præsentare sacerdotem in ecclesia priuantur iure præsentandi pro illa vice.*
9 *Paria sunt non facere & facere, minus tamen solemniter.*
10 *Ius in pœnalibus loquens de electione non debet trahi ad præsentationem.*
11 *Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.*
12 *Ius pęnale exorbitans & correctorium loquens in uno habet locum in reliquo, ubi duo sic se habent, quòd lato sumpto uocabulo unum ueniat alterius appellatione, & est eadem ratio.*
13 *Falcidia appellatione uenit trebellianica.*
14 *Præsentans præsumitur scire conditionem præsentati.*
15 *Patroni ecclesiastici indignum uel non idoneum præsentantes priuantur iure præsentandi pro illa uice.*
16 *Patroni laici vel clerici ratione patrimonij pręsentantes minus idoneum infra quadrimestre possunt alium præsentare, licet primus sit iudicatus non idoneus, secus extra quadrimestre. nu. 18. & limita nu. 17.*
19 *Patroni laici uel clerici ratione patrimonij præsentantes indignum ignorãter infra quadrimestre possunt aliũ p̃sentare, extra secus.*
20 *Item patroni præsentantes indignum scienter priuantur pro illa uice iure præsentandi, etiam uide nu. 27.*
21 *Pœna an dicatur priuatio iuris præsentandi, quæ priuatur in casu patronus indignum uel minus idoneum præsentando.*
22 *Indignus quis dicatur, ut eum præsentantes priuẽtur illa uice iure præsentandi.*
23 *Spiritualia tractare laicis est prohibitum.*
24 *Præsentans regularem ad ecclesiam secularem, an indignum uel non idoneum præsentasse dicatur.*
25 *Laicus non tenetur scire iure positiua, sicut clericus.*
26 *Præsentans monachum in ecclesia seculari nõ est nec priuatus nec priuandus iure præsentandi.*
28 *Pęna priuationis eligendi uel præsentandi non debet imponi, nisi a iure exprimatur.*
29 *Ratio habetur pro expressa, quotiescumque una reddi potest, & nõ alia etiam in pęnalibus.*

Pro cõplemento huius idoneitatis quartus se offert
1 art. discutiendus, † an pr̃oni præsentãtes nõ idoneum uel indignum puniant̃ aliqua pœna (cũ uiderimus in foro cõsciẽ puniri eligentes, & s̃m aliquos pñtantes dignũ, si poterant magis dignũ eligere uel pñtare, ut proximo p̃c. art. late diximus.) Et an in pęna priuent̃ illa uice iure præsentandi, uel q̃ pęnam incurrãt, & quid in pr̃onis eccl̃asticis, & quid in laicis, & de qua dignitate ut pęna succedat. Host. in summa huius tit. in § in quib. in prin. 3. col. in uersi. pœna quæ forsan distinguit, ꝙ aut sumus in pr̃onis ecclesiasticis. s. ratione ecclesiæ non rõne p̃rimonij, quia tales non cẽsẽtur ut laici, ut legitur & no. in c. cũ dilectus hoc ti. & tũc si patronus eccl̃asticus pñtat non idoneum, priuatur ea uice iure præsentãdi & de hoc sunt iura expressa in c. sicut in fi. de sup. negli. præl. & in c. 3. in fi. de eccl. ædifi. & idem dr̃ de hñtib. eligere, & remittit se ad dicta per eum in sũma de ele. §. q̃ pęnã. Aut sumus in patronis laicis præsẽtantib. non idoneum, & est secus, & sic ꝙ possint ẽt illa uice p̃sentare idoneũ, quod dicit satis subtiliter enciaca. cũ uos, de off. ord. & pro hoc etiã dicit facere, quia pr̃onus laicus põt pęnitere & uariare. c. qđ aũt. eum si. hoc ti. Si uero ẽt laicus pr̃onus nõ pñtat non idoneum sed indignum, & tunc dicit ipse ptãtem deuolui ad episcopum, & sic patronum priuatũ illa uice iure præsẽtãdi tex. in auc. de sanctis. epis. § si quis oratorii. colla. 9. argu. ẽt in auc. ut cler. qui recedunt, §. fi. colla. 5. Nec obstat ꝙ possit pęnitere & variare, qa locũ hẽt quãdo uterq; est dignus, vt bene dicit probare. d. c. qđ aũt cõsul. & c. cũ aũt hoc ti. Sed si prim⁹ fuit indignus, planũ est, ep̃m nõ teneri s̃m recipere, nisi uelit gratificari, all. c. antep. de sup. negl. p̃l. Gl. uero in uerbo idonee. q̃ est scđa, & magr̃a in hac materia in c. cũ uos, de off. ord. facit dist. Sed non tot mẽbrorũ distinguit. n. inter pr̃onos laicos & clericos, ut clerici pr̃oni puniant̃ pñtãdo indignũ, laici vero nõ, nec priuantur illa uice iure pñtãdi, q̃uis pñtent indignũ, & dicit hoc colligi ex illo tex. d. c. cũ uos, & sic non intelligit illũ tex. de pr̃onis laicis p̃sẽtãtib. nõ idoneũ, vt intellexit Host. Sed de pr̃onis laicis p̃sẽtãtib. indignũ, & iõ non facit illã subdist. & reddit postmodũ rõnẽ huius dr̃iæ. s. q. clerici q in hoc grauant̃ releuãter, quia hñt maius tp̃s ad p̃sẽtãdũ. uidel. sex mensium, laici uero q grauant̃ in illo, qa hñt min⁹ tp̃s. s. quatuor mẽsiũ relenant̃, ex quo ẽt p̃sẽtãdo indignũ nõ puniunt̃, & iõ pr̃onus laicus p̃t uariare, clericus uero nõ, & allegat iura hæc ꝓbãtia postmodũ opponit de. d. §. si qs oratorij, in auc. de sanctis. ep̃is. coll. 9. & soluit illud hẽre locũ s̃m iura ciuilia, secus de iure nr̃o, cui dẽmus stare, & ita gl. ibi relidet. Tu circa hos duos dic Host. melius ponderasse tex. in d. c. cũ uos. & iõ dicit illũ tex. subtiliter hoc
2 ꝓbare: † nã si bñ ponderet̃, nõ loquit̃ de indigno, sed de nõ idoneo, & ista sunt separata, vt ipse Hos. dicit, ille. n. tex. loquitur, qñ p̃sonæ minus idoneæ, & sic nõ idoneæ pñtant̃, nõ de p̃sonis indignis, hoc est aliquo uitio irretitis, & sic ille tex. nõ ꝓbat id ad qđ gl. illũ allegauit. Et non ꝓbãdo illud sequit̃ nõ esse bonã eius sol. ad. d. §. si quis oratorii, ꝙ stetur iuri canonico, qa ius canonicũ
3 hoc nõ dicit principal̃r nt. j̃. latius dicet̃. ¶ † Dic ẽt nõ esse uerũ ex cã suprascripta a iure ꝯcedi quadrimestre laicis, & semestre clericis, nam hoc non fit illa rõne, sed alia rõne. s. qa laicis ꝑmittit̃ uariatio, clericis uero nõ, ut late dicemus in 2. par. huius. 2. li. in q. prin. in art. Inn. uero in c. ꝓposuit de filiis p̃sb. nr̃ uelle idẽ qđ Host. ubi s̃. a quo credo Ho. habuisse illud lumẽ. Arch. aũt in c. r. de præb. li. 6. in 2. col. refert Host. & Inn. postea dicit aliquos uelle, quod opin. Host. quæ uult, ꝙ si patroni laici præsen-

præsentant nõ idoneũ, nõ priuenť illa uice iure pñtan-
di sit uera, si correxit se, antequã ordinarius illũ pñtatũ
declararet nõ idoneũ: nã tũc non priuaret, sed si expe-
ctauit sniam ordinarij, & dixit illũ nõ idoneũ, non dẽt
admitti amplius, sed diceť priuatus, ac si pñtasset indi-
gnũ, qđ tñ nõ placet Arch. qa tex. in d. c. cũ nos. probat
ɔ̃riũ ex quo ibi p̃supponiť pñtatũ nõ idoneũ, & tñ non
deuoluitur ptãs ad epm, sed ponitur ibi œconomus. Io.
An. uerò in d. c. 1. de præb. quasi nihil de hoc tangit, sed
bene prosequiť hãc materiã in d. c. cũ uos. in pen. col. &
in prin. fi. & ibi primò refert breuiter dicta Archi. ubi s̃.
postmodũ dicit Inn. in d. c. ꝑposuit. tenet e cũ Host. sed
in d. c. cũ nos. fuisse loquutũ alternatiue: dicit tñ, ꝙ bñ
faceret eps restituendo pñtationẽ tali laico pr̃ono: cũ
nõ sit ĩ his ecclesiasticis multũ ĩstructus, & refert Host.
dicentẽ debere eis parci. Postea Io. An. ibi subdit, ꝙ gl.
in sui fine dũ dicit, aliud de iure ciuili, aliud de iure ca-
nonico, ꝓ solutione. §. si qs oratorij. ꝙ bñ diceret gl. im
mo optime, ubi canon aperte hoc dictaret. s. ꝙ non pu
niatur, sed canon hoc nõ dicit, ergo mala solutio, & si
diceret canonẽ hoc dicere, dũ permittit laico uariatio-
nẽ, hoc non sufficit: nã illud hẽt locũ, qñ nõ esset priua
tus, sicut q eligi, uel pñtat dignũ uel indignũ ignoran-
ter, & iõ põt uariare, & d. c. cũ uos. dat sol. ibi Io. An. ut
loquať cũ ignorãter eligi minus idoneũ, uel cũ ꝑp scã
dalũ impediebať ordinatio epi: dicit tñ illa gl. potuisse
dare meliorẽ sol. ad d. §. si qs oratorii. ut nõ obstet, cũ
ibi nõ dicať, ꝙ eps ordinet ecclesiã, sed ꝙ ordinari illã
procuret, & sic põt intelligi sollicitando pr̃onũ, ꝙ aliũ
pñter, & eadẽ sol. posset dari ad d. §. fina. in auc. ut cleri
ci q reced. colla. 5. alias dicit ipse, sequereť ꝙ priuareť
pr̃onus ẽt ignoranter pñtando indignũ, cũ ille §. nõ di-
stingnat. Adducit ẽt absurdũ, qđ sequeretur. si pr̃onus
bñ faciendo posset accumulare uel uariare, male faciẽ
do uerò nõ cũ potius cõcedať uariatio a iure, qñ actus
est illicitus, iuxta no. ĩ c. diuersis fallacijs. de clericis cõ-
iuga. & in c. nosti. de elec. & ista nř fuisse mẽs iurislato-
ris permittentis uariationẽ, ut patronus accumulãdo
emẽdare possit, qđ male gessit, & iõ ɔcludit, pr̃onũ lai-
cũ nõ priuandũ ptãte pñtãdi eo ipso ꝙ pñtat indignũ
ẽt sciẽter, sed ꝙ tũc sit priuatus, cũ ĩ. tp̃s debitũ alium
idoneũ nõ pñtat, & dicit facere iura q̃ æquiparant nul
lũ & minus ɔpetẽs. c. 2. de trãsla. p̃la. uer. sicut. & c. tuę.
de clericis nõ residẽ. Et ex hoc colligit dr̃iam inter cle
ricũ eligentẽ uel pñtantẽ indignũ & pr̃onũ laicũ scien
ter talẽ pñtantẽ: qa primus ante cassationẽ nõ poterat
sibi ꝓuidere, post cassationẽ uerò hẽbit integrũ tp̃s, lai-
cus aũt pñtans hẽbit, & poterit sibi ꝓuidere, si de tp̃e su
pererit aliàs ei imputeretur, patet primũ in c. si electio. de
electio. li. 6. Bal. aũt in d. c. cũ uos. dicit plura pulchra,
& primò in fi. j. col. dicit bonã uideri sol. Bernar. ad d. §.
si qs oratorij. qa cũ simus ĩ materia iurispa. ecclesiæ po
4 tius canonib. q̃ legib. standũ est. ¶ † Postea in 2. col. dicit
nota. uerbũ, in materia sem ꝑ p̃sumi quẽ pñtantẽ indi-
gnũ scienter illud facere, alleg. ff. de re indi. l. q cũ alio.
Sequitur postea q̃rẽdo, si aliqs p̃sentat indignũ, an cur
rat sibi residuũ tp̃s ad pñtãdũ indignũ, & dicit aliquos
dicere ꝙ nõ: qa interim quo durat dubiũ est impeditus
5 quo minus possit pñtare aliũ, † impedito agere nõ cur
rit tp̃s, nec præscriptio. C. de iure delib. l. fi. §. donec. cũ
simi. Subdit tñ ɔ̃rũ uideri uerius: qa procurauit impedi
mentũ, cũ potuisset nouã p̃sentationẽ facere & recede
re a prima pñtatione ſm opi. Bern. Sed qui tenent opi.
ɔ̃riã, dicunt, nullo iure caueri, pr̃onũ laicũ posse rece-
dere a pñtatione, ex quo petijt suũ pñtatũ admitti, sed
bñ põt accumulare: & tũc dať optio epo quẽ illorũ in
stituat, allegat simile. l. cũ p̃cũ. C. de li. cã. & l. j. C. de oĩ
agro deser. li. 6. ubi gl. notat desideriũ apud acta publi-
catũ nõ posse corrigi, postea refert opi. Io. An. de qua s̃.
& ɔ̃riam. Et subdit aliquos dicere nõ debere dici pœ-
nã priuationis sed deuolutionis: qa pęna deuolutionis
non est sine priuatione: tñ ipse Bal. dicit istã nullo mõ
esse pęnã, sed esse quãdã limitationẽ ɔcessam. l. emãci
pata. C. de iur. & facti igno. l. cũ sex. ff. de ædil. ed. nã na
turalis iuris expiratio est ꝑ lapsum triennij non plus ui-
uere, nõ aũt est qd pęnale: ut. l. epistola. & l. fi. ff. de pę-
nis. Sed cadẽre a iure eligẽdi ꝑp delictũ bñ est pęna: ut.
ff. de in ius vocã. l. sed si in hac §. sed si pęnã. & ꝓ stratus.
ff. de manumis. testa cẽturio. Do. Card. in cle. j. in 4. col.
in 13. q. hoc tit. refert Pau. de Eleaza. ibi volentẽ pr̃onũ
clericũ p̃sentãrẽ aliquẽ cui aliqđ impedimentũ eccle-
siasticũ obstat, priuari illa uice iure p̃sentãdi: qa eps ꝓ-
uidebit de alio, ex quo pr̃onus ecclesiasticus talẽ scien
ter p̃sentando priuatus est ea uice. & sic dicit intelligi
Inn. in c. proposuit. de filijs presby. & ad idẽ allegat qđ
no. Host. in c. 2. de supplẽ. negli. præla. & in c. cũ uos. de
offi. ord. & ꝓsequiť Pau. (vt cũ refert ibi Car.) laicũ pr̃o
nũ nõ esse priuatũ p̃sentando indignũ ꝓ illa uice iure
p̃sentandi, nisi ꝑseueret vsq; ad sex, voluit dixisse qua-
tuor menses, aliũ nõ p̃sentando, & sic ꝓcedat opi. gl. in
d. c. cũ uos. de qua. s̃. Cũ. n. uariare possit qñ præsentat di
gnũ. c. cum añt. hoc ti. fortius qñ indignũ: & sic vř velle
idẽ qđ uoluit Io. And. ubi. s. Pro op. tũ Inn. inducit Pau.
(vt refert ibi Car.) qđ no. glo. in auc. de sanctis. epis. §. si
qs oratorij. colla. 9. ad qđ rñdet, ibi nõ dici, ꝙ eps ordi-
nabit ecclesiã, sed ordinari ꝓcuret ad p̃sentationẽ pr̃o-
ni laici. uel dẽt intelligi cũ præmissa moderatione ſm
Pau. Postea ipse do. Car. ibi dicit se dixisse in d. c. cũ nos.
de iure posse defendi ẽt pr̃onũ ecclesiasticũ p̃sentando
indignũ nõ esse priuatũ, ex quo nõ est iure expressũ, &
ita residet Car. in d. cle. j. de præbẽ. Quẽ ibi sequiť Imo.
in 3. q. in pen. col. uide cũ. Do. Ab. uerò in c. 2. in fi. hoc
ti. q̃rit de hoc, & remittit se ad gl. c. cũ uos. de offi. ordi.
& in c. illud. in pen. col. in uers. secundò fallit. hoc ti. fi̅r
tangit hãc qõnẽ, & refert Host. volen. pr̃onũ pñtantẽ in
dignũ priuari illa uice iure pñtandi, & remittit se ad di
cta ꝑ eũ in d. c. cũ uos. & idẽ facit in c. cũ ꝑp. in ult. col.
in 4. dr̃ia. ubi refert Host. volẽ. nõ esse dr̃iã in ista priua-
tione inter pr̃onos ecclesiasticos & seculares pñtantes
indignos, & remittit se ad dicta ꝑ eũ in d. c. cũ uos. Qui
do. Abb. in d. c. cũ nos. late ꝓsequiť hunc passum in 2.
col. sup gl. a. referendo ipsam gl. Inn. Io. An. & Host. in
locis. s̃. alleg. & dicit do. Ant. ibi transire cũ opi. Io. An.
Postea dicit Fed. in cõs. 122. prope finẽ tenere opi. gl. d.
c. cũ vos. & nihil boni adducere. Et subdit rotã. 205. aľs
212. inci. ſm, circa me. cũ se. in nouis hoc ti. aperte tene
re ɔ̃riũ. s. pr̃onũ esse priuatũ, & hoc ꝑ d. §. si qs oratorij
domũ. Refert ẽt Io. de ligna. idẽ tenentẽ, & moueri illa
rõne: nã si eligẽtes uel habẽtes collationẽ de iure cõi
priuãtur ipso facto eorũ iure pro illa uice, si elegerint
indignum, uel collationẽ illi fecerint: ut in c. cũ in cun
ctis. de elec. fortius idẽ dicẽdum in pr̃onis habẽtib. ius
pñtãdi ex sola gr̃a. c. 3. hoc tit. & dicit ad idẽ optime fa
cere tex. ĩ auc. de eccle. ti. in §. si qs ædificationẽ. colla.
9. ubi dř, ꝙ si pr̃onus p̃fecit hospitali rectorẽ indignũ,
eps illo remoto dẽt ponere idoneũ. & istã opi. ipse pu-
tat uerissimã, licet Car. q fuit do. suus in d. c. cum uos. se
quať opi. gl. ibi. Et qa ipse Abb. tenet opi. Host. & nõ gl.
dicit rñsionẽ datã ꝑ Io. An. ad d. §. si qs oratorii nõ esse
bonã, ex quo tex. ibi dicat quoscunq; pñtauerit &c. &
sic eps hẽt ponere idoneum pñtato indigno ꝑ pr̃onũ.
Rñdet ẽt ad illum tex. c. cum uos. q vř ꝓbare opi. gl. ꝙ
nõ loquať, qñ scienter fuit pñtatus indignus, sed igno-
rãter, & iõ nõ priuať. Dicit ẽt sibi uideri. Bar. sẽtire hãc
opi. in l. cum q dã. ff. de leg. 2. & ibi esse bo. tex. iuncta.
6 gl. ubi dicit ꝓbari † ꝙ si qs hẽt electionẽ ex dispositione
testãtoris & eligit indignum, priuať ipso facto ptãte eli-
gendi, qđ dicit esse notãdum. Adducit ẽt bonã rõnẽ (ut
ipse dicit) nã ubicunq; alicui ex priuilegio seu gr̃a cõ-
petit ptãs eligẽdi seu postulãdi, si scienter eligit, uel po-
stulat indignũ, ipso facto perdit ptãtẽ sibi tributã: qa dř
abuti. priuilegio, tex. est no. in ca. gratũ. de posthu. p̃la.
facit. c. priuilegium. 11. q. 3. sed pr̃onus hẽt ptãtem eli-
gendi seu p̃sentandi ex gratia, ut in d. c. 3. hoc ti. p̃sentã
do ergo indignum scienter, abutiť gratia, & sic dẽt esse
priuatus ꝓ illa uice iure pñtãdi. Fortifico istã rõnẽ do.
Abb. nã quãto quis priuilegiatus facilius potest recte
expedire sibi tributum in priuilegio, & nõ facit, tanto

magis eſt punibilis, qđ ēt colligit ex d.c. gratū. de poſtu.
præla. & eſt tex. apertus in c. cū ſuper abbatia. de offic.
deleg. ibi, qđ potuit noluit &c. Sed patronus poterat fa
cilius ſatisfacere gratiæ ſibi a iure conceſſæ, ex quo po
terat non digniorē ſed bonū, & ſic dignū pñtare, & erat
ſatisfactū iuri, ut ī c. monaſteriū. 16. q. 7. & nō tenebat
reperire magis dignū, ut late diximus ſ. in ꝓximo ꝑce.
ar. cū hoc ēt ſit priuilegiū pronorum laicorū, ut ibi di-
ximus, & tñ eligentes tenentur magis idoneū eligere:
cū igitur patronus hoc nō fecerit, ſed non præſentaue
rit ſaltē bonū, qđ facilius facere poterat, ꝗ magis bonū,
ergo tanto magis dēt puniri illa uice, ut non pñtet, ex
quo fuit abuſus tanta gratia: cū pñtauerit indignū. de-
mū ibi Abb. ſubdit unū, id qđ dr̄ in caſu nr̄o ptātē de-
uolui ad epm fore intelligēdū, ſi eps hēt ptātē inſtituē-
di: ſed ſi ptās inſtituendi ſpectat ad aliū, puta Abb. uel
capitulū, tūc ius pñtandi pro illa uice nō ad ordinariū
deuoluet, ſed ad hñtē ius inſtituendi, q in illo caſu hē-
bit liberā collationē, de quo ultimo dicto alias ſuo lo-
co in hoc. 2. lib. dicet, & dicit hoc uoluiſſe gl. ſingularē
mentē tenendā in cle. unica, de ſup. negli. ꝑla. & ita teſi
det Abb. intelligendo hāc ſolutionē eſſe faciēdā ēt ad
habētem inſtitutionē iure ſpāli. Do. aūt in c. i. in 2. col.
de ꝑben. li. 6. vult ēt laicos ꝑronos pñtantes indignū eſ
ſe priuatos illa uice iure pñtādi per d. §. ſi quis oratorii.
Et idē uult ibi Phili. Fran. ſ. in d. c. i. de ꝑb. in 6. Et rota.
1. incip. ꝑronus. in ult. dubio. hoc ti. ī antiquiorib. Sum
7 ma directorii iuris in hoc ti. q eſt 12. ti. li. 2. in 31. §. † dū
q̄rit de rōne, quare ꝑroni eccleſiaſtici hñt ſemeſtre, &
ꝑroni laici quadrimeſtre ad pñtandū, ponit illā rōnē:
qa eccleſiaſtici puniunt pñtādo indignū, laici uerò nō,
& ſic uī uelle opi. gl. d. c. cū uos. quā ēt tenet rñdendo,
ut rñdit ipſa gl. d. § ſi quis oratorii. ibidē in §. 33. cū ex-
preſſius loquitur de iſta q. Reperi ēt do. Bar. in conſ. 33.
ſcripſit pſalmiſta. in 6. col. & ſeq. in 5. dubio. ī 2. uol. ubi
8 q̄rit, qđ ſi ꝑroni, q diſpoſitionē fundatoris habebāt præ-
ſentare ſacerdotē ad eccleſiā, & pñtarūt clericū primæ
tonſuræ, an ſint priuati iure pñtandi ꝓ illa uice? & dicit
ꝙ ſic. Primò: qa cū ſteterint ꝑ quatuor mēſes, & nō pñ-
tauerint aliū, poſtquā pñtarunt illū puerū primæ ton-
ſuræ elapſis quatuor mēſib. ordinarius pōt ꝯferre & ꝯ-
ferendo nō eſt dubiū collationē factā de eo tenere de
9 iure, ꝑ cap. j. hoc tit. li. 6. ꝑ illā rōnē, † qa paria ſunt non
facere actū uel facere & minus ſolemniter. l. quotiens.
ff. qui ſatiſ. coga. l. 4 §. ꝯdemnatū. ff. de re iudi. cū ſi. ſed
qa non potuerunt pñtare puerū ad dictā capellā, ergo,
tenuit collatio, & pro illa uice non admittunt: qa idē
eſt, ac ſi non pñtaſſent ꝑ prædicta iura: quia ꝑ quatuor
menſes fuerūt negligentes, ut dicit ꝓbati in d. c. j. Et in
hoc uī tenere opi. Io. And. in alia uerò rōne uī tenere
opi. Hoſt. ſeu Abb. ſ. ꝙ dicātur priuati illa uice iure pñ-
tandi, ēt ſi non eſſet elapſum quadrimeſtre: quia ꝑſen-
tanda illū puerū ꝯ legē & diſpoſitionē fundatoris uñr
inciđiſſe in pœnā. c. cū in cunctis. §. ſi. de elec. ubi appo-
nitur pęna priuationis ipſo iure pro illa uice, ſi aliqnis
elegit indignum. Cum ergo iſti pñtauerint indignū, ſe-
quitur eos inciđiſſe in pęnam priuationis ipſo facto, &
10 iſtam dicit eſſe puram veritatē. ¶ † Et ſubdit, ꝙ ſi aliqs
diceret, hoc non hr̄e locum, ex quo ſumus in pœnalib.
& ius loquens de electione nō debere trahi ad pñtatio
nē, de pęnitē. diſ. 1. §. pœna. l. cū quidā. ff. de li. & poſthu.
l. ſi uerò. §. de uiro. ff. ſol. ma. & qđ nō dicit lex, nō licet
nos dicere. l. ſi ſeruum. verſ. nō dixit prætor. ff. de acqui.
hære. cum ſi. Sed iſta pęna nō eſt impoſita pñtantibus,
11 ergo nec nos illā imponere debemus, & maxime quia
caſus omiſſus relinquitur diſpōni iuris cōis. l. commo-
diſſime. ff. de li. & poſthu. cū ſi. Rñdet, ꝙ immo d. c. cū
12 in cunctis. § ſi. hēat ēt locū in pñtatione. ¶ † Et mouet,
vbicūq; duo ſic ſe hēnt, ꝙ lato ſumpto uocabulo vnū
ueniat appellatione alterius, & eſt eadē rō in utroq; &
exprimitur in lege, tunc ius pœnale exorbitans corre-
ctorium loquens in uno hēt locū in reliquo. Illud pro-
bāt tres gl. ſing. ſ. gl. in cle. 1. & in cle. auditor. de reſcrip.
& in cle. 1. de elec. & facit gl. in c. ſi poſtquā. §. ſi. de ele.
li. 6. & per hoc dr̄ dictum. c. cū in cunctis. §. ſi. hr̄e locū
in poſtulantib. indignū, gl. in c. j. de poſtu. præla. quam
magni facit do. Abb. ibi, & ēt rō: quia lato ſumpto vo-
cabulo appellatione electionis venit poſtulatio, & eſt
eadem rō in utroq;: quia quęlibet tendit ad prouiſionē
eccleſię, & exprimitur in l. ergo ius loquens in uno hēt
locū in reliquo. Et adducit aliud ſimile de. l. corrigente
13 in falcidia & in trebellianica † qa appellatione falcidiæ
uenit trebellianica lato ſumpto uocabulo; ut ī auc. de
eccle. tit. §. fin aūt. in uerbo oī ceſſante falcidia. Ita vo-
lunt oēs doc. in auc. ſed cū teſtator. C. ad. l. falci. Addu-
cit ēt aliud ſimile, qđ uoluit gl. in c. quāquā. de uſu. lib.
6. illū tex. licet loqnēt in teſtō uendicare tñ ſibi locū
ēt in donatione cā mortis. Sic & in ꝓpoſito nr̄o appel-
latione electionis lato ſumpto uocabulo uenit præſen
tatio, tex. in c. 2. hoc ti. in uerbo ꝑsbyterū eligant. & eſt
eadē rō in utroq;, qa ſicut prouidet eccleſiæ per electio
nē, ita ꝑ pñtationē, & exprimit illa pęna in iure. ſ. id. c.
cū in cunctis. §. ſi. ergo ſeqtur ius pœnale exorbitās lo-
quēns in electione hēbit locū in pñtatione, & ꝑ ꝯñs d.
c. cū in cunctis. §. ſi. hēbit locū in pñtatione, & ad hoc
adducit gl. q̄ decidit hāc qōnē in c. ſi. de ele. li. 6. ubi po
nit caſus exorbitans & diſponit in electione, & glo. ibi
extendit ad pñtationē, ergo eodē mō erit priuatus pñ-
tans, q̄uis laicus, ſicut eligēs ēt nō expectato lapſu qua-
drimeſtre. Sed tu aduerte; nā ſalua pace Barb. non mili
tat eadē rō: qa eligentes dant ius in re, pñtantes aūt ad
rē. c. cū Bertoldus. de re iud. & iō punit eligens tribuēs
ius indigno: & non pñtans non tribuens, & inſuper di-
cta per Barba. haberent locū, qñ nō eſſet expreſſū in iu
re ꝯriū, & nō fieret dña inter iſta duo, ꝓut ſit talis dña
inter patronos clericos, q cenſent ut eligentes, ut in gl.
in d. c. cū uos. & patronos laicos, ut in text. d. c. cū uos.
Dicerē ergo iſtā rōnem Barba. ita ꝑciſe dictā non mili
tare, ſed totā uim in hoc caſu facere tex. in §. ſi qs orato
rii domū. ſæpe allegatū. Do. Gay. uerò ī repe. c. ſi. de ele.
li. 6. in 47. col. dicit primò pñtantes indignū ſciente pri
uari illa uice iure pñtandi, alleg. doc. in d. c. ꝓpoſuit. de
filijs ꝑsby. & alia ſ. alleg. & ultra ea alleg. Fran. i. Cardi.
in c. nulla. §. cū uerò. de cōceſ. præb. in pen. q. & in c. il-
lud. in 4. q. hoc ti. & ro. 265. & dicit deuolui ptātē ad ſu-
periorē qñq; ex capite malitiæ, & qñq; ex capite negli-
gentię. ſ. in Io. An. in c. cū noſtris. de cōceſ. pręb. Subdit
poſtea pñtantē indignū ēt ſcienter poſſe alterū præſen
tare ī. tps debitū; poſtea alleg. Imo. in cle. j. ī ult. col. hoc
tit. & Domi. in cap. electio. ad finem de ele. li. 6. & Fede.
in cōſ. 142. incip. qdā de ciuitate. Et pñtans religioſum
uideatur pręſentare indignū remittit ſe ad rotā. 262. &
qđ de religioſo profeſſo; remittit ſe ad Fed. in cōſ. 124.
caius talis eſt, teſtator, & quid de pñtante habēte aliud
beneficiū, remittit ſe ad Imo. poſt doc. in cle. 2. de offic.
ordi. ad ſi. & ſic primo Gay. tenet opi. Hoſt. & Abb. po-
ſtea tenet opi. Io. An. & nihil cōcludit. Domi. Roc. aūt
in hoc trac. in uerbo honorificum. in 4. q. prin. in 3. col.
in hac materia diſtinguit, ꝙ ſi pñſentatus eſſet minus
idoneus, uel Indignus: tunc aut patronus præſentauit
ſcienter indignū, & eſt priuatus pro ea uice ptāte præ-
ſentandi, ſecus ſi ignoranter, ut quia forte præſentatus
erat patrono incognitus, alleg. Abb. in d. c. cū nos. poſt
Hoſt. & alios ex ſupra alleg. & ultra prǽallegata alleg.
Io. An. ēt tenentē hanc opi. & ſic ſibi ꝯriantē in c. illud.
circa medium. hoc tit. & dicit ſentire Abb. in d. c. cum
in cunctis. §. ſi. de elec. & Feli. in c. cum Bertoldus in 5.
col. in verſ. limita quartò. de re iudi. & dicit iſtam uide
ri commu. opi. quicquid tenuerint aliq in dictis locis
relatis, & in cle. j. eo. titu. & Bald. in marga. ſua in uerbo
patronus. uerſic. primo diſtinguentes inter patronum
eccleſiaſticum, ut eccleſiaſticus ſit priuatus laicus non,
dummodo iterum præſentet dignum infra quadri-
meſtre. ¶ Poſtea quærit ibi domi. Roch. quis dicatur
indignus, uel minus idoneus, ita ut nec præſentari, nec
inſtitui debeat, uel ad beneficium eccleſiaſticum pro-
14 moueri, remittit ſe ad d. capit. cum in cunctis. ¶ Sub-
dit tamen poſtmodum per interuallum for: notandū

pro complemenro materiæ, quod pñtans præsumitur
scire ɔdōnem pñtati, allegat quod in sisi probat in l.si
patronus in fi.ff.de confir.tut.& ibi no.Iac.de Are. Ita
ēt per illum tex.decidit Bal. In d.mat.sua in uerbo ele
ctio.In uer.13.quod dicit notandū ad faciēdum priua-
ri patronū potestate pñtandi pro illa uice,& addit ista
decisionem etiam ponere Inno.& repetere Bald.in d.
marga.in uers.fi.¶Tu adde hoc idem pulchre dixisse
Bald.in d.c.cum uos.in 2.col.ut s̄.retulimus in uer.Bal
aūt.¶Aduerte etiam per do.Roch.in prin.hæc duo cō
fundi minus idoneum & indignum, postea cū q̄rit, q̄s
dicatur minus,idoneus,uel indignus,ponit ista ut sepa
rata prout re uera sunt diuersa:ut supra diximus,cū te
tulimus gl.in c.cum uos.& hoc seruiet ad infra dicēda
¶Do.me.Corse.in reper.ad Ab.in ver.pr̄onus.in 1.col.
In uers.pr̄onus laicus.& in prin.11.col.tenet cū Ab.&
sic Firma.in reper.suo in uer.patronus.in 2.col.in ver.
23.& seq.Abb.in d.§.si quis oratorii.& reper. aureum
hoc tit.in fi.col.in uer.si patronus pñtat indignū.¶Ista
sunt quæ hucusq; in hac materia reperi. Quid dicēdū:
Certe opi.sunt diuersę,una est Host.alia gl.in d.c.cum
uos.alia Io.An.ibi,& alia Abb. quæ ur̄ cōis,pro qua nō
est dubium esse tex.in d.§.si quis oratorij. q nō pōt ca-
uillari,nec est bona solutio,aliud esse de iure can.&c.
q̄a hæc solutio est refugium miserorū. In quib. aūt dif-
ferant hæ opiniones,satis ex eis patet.¶Ego modo pro
corcordia olum opinionum sic distinguerem, aut lo-
quimur de patronis ecclesiasticis,& sic clericis pr̄onis
rōne ecclesiæ aut de patronis laicis siue clericis pr̄onis
15 rōne in patrimonii.¶†Primo casu nullus discrepat,q̄
cū pr̄oni ecclesiastici dicantur electores, & cēseātur
eligere,dispositum in electione hr̄e locū in eis, ut uult
gl.1.in c.cū uos.& ibi tex.& sic pñtantes minus idoneū
uel indignū esse priuatos ea uice iure pñtandi sicut eli
gentes,iuxta c.cū in cunctis.§.fi.de elec.& plene dicta
p̄ Host.in sum.in §. quam pęnā.co.ti. & hoc mēbrum
est clarum,& nullus discrepat nisi do.Cat.qui dicit , ut
s̄.retulimus in cle.1.in fi.13.q.hoc ti.se tenuisse opposi-
tū in d.c.cū uos.nec patronos ecclesiasticos ita puniri
cū non reperiat hoc iure aliquo expressum,de quo mi
ror,cū sit tex.de hoc in c.sicut.de sup.ne.præl.& in c.3.
ad fi.de ecc.ædifi.& in d.c.cū in cunctis.§.fi.de elec.cū
ualeat sine dubio ar.de electorib. ad patronos ecclesia
sticos:ut dixim.s̄.in 1.q prin.huius par.4.art. ¶Aut su-
mus in patronis laicis vel clericis rōne patrimonii, qui
censentur idē,& tūc est sub distinguendū, q̄ aut patro
nus laicus pñtauit minus idoneum, aut indignū puta:
q̄a crimin osum ¶Si pñtauit minus idoneū,& tūc aut
sumus adhuc infra quadrimestre,aut quadrimestre est
16 elapsum,& patronus aliū nō pñtauit.¶†Primo casu si
sumus infra quadrimestre, & nō est dubiū patronū lai
cum posse pñtare alium , licet primus sit iudicatus nō
idoneus,& de hoc est tex.q ita loquit,& intelligi debet
in d.c.cū uos. cū indiuiduo loquatur de pñtato minus
idoneo & nō de indiguo, & ideo uult ibi iuristator po-
ni œconomum & nō p̄uideri p̄ ep̄m de uero rectore ,
& ur̄ rō in minus idoneo:quia laicus non pōt iudicare
q̄s sit Idoneus,sed ep̄s q̄ hēt hoc cognoscere,ut no.in c.
cū in cūctis.de ele.& in c.graue.de p̄b.ubi p̄ Abb.& p̄
doc.in tit.de scruti.ord.per totum.& ideo dicit gl. in d.
c.cū uos. in hoc casu laicos non posse cognoscere , qui
sint idonei.& illa gl.dicit maxime cū plura requirant
ad idoneitatem q̄ posuimus sup.in 1.art.pñtis.q.princ.
¶Et isto modo p̄cedat opi.Io.An.& sequaciū uolētiū
q̄ multo magis pñtando aliquē nō instituēdum debet
posse uariare pñtans q̄ eum pñtat idoneum , nā debet
intelligi,qñ non pñtauit indignum,sed minus idoneū,
17 & adhuc est infra quadrimestre,¶†Aduerte tñ non p̄-
cedere hoc mēbrum,qñ patronus pñtaret non idoneū
illa nō idoneitate,puta:quia non habet requisita appo
sita per fundatorē in limine fundationis beneficii iux
ta quæ erat pñtandus p̄sbiter, & patronus pñtauit pue-
rum,nam tunc fiat deuolutio ad superiorem, & ita in
telligo Barba.in d.cons.33.scripsit psalmista.in 5.dub.

In 2.vol.quia ur̄ delinquere non obseruando intentio
nem fundatoris.Et ex ista ratione dicerem Barb.fuisse
bene loquutum non tñ ex eius rōne tā sumptuose for-
mata.& p̄ hoc facit rō Abb.de qua s̄.per c. gratum.de
postu.prę l.q̄a abutitur iure fundatoris sibi ab eo com-
18 misso,& facit lex nemo pōt.ff.de leg.2. ¶†Aut sumus
extra quadrimestre, puta :q̄a pñtauit minus idoneum,
& cū tali pñtatione perseuerauit usq; ad lapsum qua-
drimestre,& non est dubium, ex quo idem est nullum
pñtare,& non idoneum pñtare, & sic lapsu quadrime-
stri fieri deuolutionem pr̄ātis prouidendi illi ecclesiæ
ad habentem instituere, & in hoc cōcordant omnes.s.
Host.Io.An.Inno. Abb.& alij,& gl.in d.c.cū nos. non
19 dissentit. ¶†Aut patronus pñtauit indignum indigni-
tate criminosa, & tunc aut hoc fecit pr̄onus ignorātee
aut scienter.Si ignorāter,non meret pęnā. Et ideo fiet
alia distinctio,aut sumus infra quadrimestre,aut extra
quia si infra dicetur eū posse pñtare aliū.Si extra & tūc
non poterit.¶Et si diceret , cur sibi aliquid imputabit,
si ignorabat,& iō nō uariauit nō pñtando alterum, q̄a
Ignorabat illum indignum,& hæc Ignorātia nō debet
sibi nocere.Dico hoc non obstare : quia quadrimestre
currit pr̄onis laicis ēt ignorātib.& impeditis, & iō eius
ignorantia delicti seu criminis pñtati non est in consi
deratione,& q̄ currat ignorāti, & impedito tp̄s datum
ad pñtandum,dicetur infra in 2.par.huius 2.lib.in 1. q.
prin.in 8.art.& in hoc casu saluatur ēt opinio Io.And.
nolentis pati ignotanter pñtantem indignum puniri ,
ut intelligatur eius dictum ante lapsum quadrimestre,
post uero lapsum quadrimestre sic. ¶Aut patronus pñ
20 tauit scienter indignū: †& tunc quia abutitur gr̄a sibi
ɔcessa maxime iuxta meā ɔsiderationē,quia facit po-
terat iuxta sibi commissa exeq , ex quo sufficiebat sibi
pñtare dignū,pñtando indignum priuatus est ipso iure
pro illa uice iure pñtandi,& isto modo loquitur tex.in
d.§.si quis oratorii.in auct.de sancti.epi. colla.9.ubi est
tex.ad literam de hoc,& solutiones ad illum tex.datæ
non militant,ut sup. est dictum: & præsertim illa ut fa
ciat per patronos ordinari:quia talis prouisio est facien
da per ep̄m,cum relinquat illum instituendū & ponē-
dum in ecclesia quem ipse pñtauerit meliorē , & in d.
auct.ut clerici qui recedunt.§.fi.coll.9.ɔsiderat , ne ibi
ponant p̄phanātes &c.& idē in auth.de eccl.tit.§.si q̄s
ædificationē.coll.9. & sic merito fit distinctio inter mi
nus idoneum,& indignum ex crīe:quia do illis dubita
tur,ne p̄phanēt & dissipēt, & non de omnino idoneū,
& iō sapienter ita distinxit Host. in sum. ubi s̄. & in d.
c.p̄posuit.de fil presb.cū ergo patronus pñtat indignū,
non est dubium pro illa uice esse priuatū iure pñtandi,
& ep̄m p̄uidere sine pñtatione: & hęc est una de limi-
tationib.ad c.decernimus 16.q.7.& hoc modo loquit
Abb.& ideo distinctio doctorum,& maxime D. Roc.
inter scienter pñtantem Indignum,& ignorāter est de
fectiua non distinguēdo ēt inter pñtantem minus ido
neū & indignū. ¶Bene uerū est, præsumi patronū hr̄e
notitiā pñtati,& sic semper dicet præsentasse indignū:
ut uoluit Bal.in d.c.cū uos.& D.Roc.ut eum sup.retu-
limus in uers.subdit tñ postmodum per interuallum .
¶Quod dictum ego temperare,nisi constaret de ɔ̄trio
per diuersas ɔiecturas:puta quia delictum erat occul-
tū patrono ex plurib.causis, ita q̄ si non posset dari cul
pa:quia tunc non esset hoc præsumēdum,& ideo relin
querē arbitrio ipsius ordinarij, ar.c.de causis.de offi.de
leg.¶Et in dubio dicerem id , quod dixit Inno. in d.c.
proposuit.& ibi Host.q̄ bene facerent ep̄i si permiterēt
infra quadrimestre tñ,adhuc patronos pñtare:nā eorū
dictum admitterem in dubio,qñ ignorat, an malitio-
sè pñtauerint indignum,ex quo enim sumus in dubio,
non possumus dicere dolum & fraudem eis patrocina
ri.ar.c.sedes.de rescr. cum si. ¶Aduerte ēt ad id quod
dixit Abb.in d.c.cū uos.ut sup.retulimus: quod ēt uo
luit Gaic.ubi sup.q̄ deuolutio in casu, in quo fit de iu
re ad superiorem, intelligitur fieri ad illum qui habet
instituere ēt de iure speciali,quamuis sit inferior,& sic

non

non ſemper ad ordinarium:& ita uolunt omnes.¶ Ad
21 nerte † ad aliud quod dixit Bal.in d.c.cum nos.de quo
ſ.iſtā priuationē ꝓ illa uice non eſſe pœnā,ſed q̄dam li
mitationem ↄceſſam per iura per eum allegata:nā di-
cerē eius dictum verum qn̄ fit deuolutio ad ſuperiorē,
ex lapſu quadrimeſtri:ſeu quia nullum pn̄tauit, vel qa
pn̄tauit non idoneum,& q̄uis potuiſſet aliū infra qua-
drimeſtre pn̄tare , non pn̄tauit , ſed fecit illud tp̄s labi,
ut in diſtinctione diximus, nam tūc illud dictum eſſet
uerum, ꝙ eſſet expiratio naturalis termini, ſed qn̄ pri-
uaretur illa uice patronus iure pn̄tandi ex eo: quia pn̄-
tauit indignum,& nō expectatur lapſus quadrimeſtris
ut ſ.eſt dictū, dicerē oīno hmōi priuationem eſſe pœ-
nam,& non expirationem naturalis termini:nota qa
hoc ꝓbat̄ per rōnem iurium allegatorum per Bal. ibi.
& iterum ipſum Bal.inſpiciendo hoc ēt ipſum uellere
22 peri.¶ † Et pro complemento. eſſe q̄rendum, qs dicat̄
indignus,ut eum pn̄tantes incidant in hanc pœna m.ſ.
ꝙ priuentur illa vice iure pn̄tādi, & de non idoneis &
indignis ſatis diximus ſ.in prox.præced.7.& 9.qōnibus
principalib.huius partis per earum articulos:& multa
dixim.in 1.art.pn̄tis principalis.q.¶ Et diuidendo non
idoneus ab indignis in dignitate ſonan. in uitium do
regulam,oēs illos,de quib.tractauimus ſup.in 9.prox.
præced.q.prin.valet,de excōicatis,& cenſuratis,hæreti
cis, ſciſmaticis,apoſtatis,ſimonicis,homicidis, ſodomi
tis,publicis ↄcubinariis,& hmōi,& ſilib.ibi deſcriptis:
per ea quæ uoluit Inno.& alii in c.cum noſtris.de ↄcc.
præb.poſt prin.ubi ponit ēt de illegitimis & de aliquib.
aliis poſitis ſup.in 7.q.prin.hos pn̄tantes priuantur illa
uice iure pn̄tandi non ꝑꝑ negligentiam,ex quo iam in
fra tp̄s præſentarunt,ſed qa præſentarunt non dignum
ſeu uitioſum iuxta diſpōnē c.cū in cūctis.de ele.& no-
luit hoc Rota.262.incip.in religioſo.in 2.col.not.tit.ꝓ
quib.alleg.c.poſtulaſti.de cle.excom.min.& c.cū bo-
næ.de æta.& qual.& c.inter dilectos.de exceſ.præl.& c.
accedens.de accuſ.de qua deciſione plene dicet̄ ĩ.in ſe
quen.art.¶ Exciperem tamē exiſtentē in peccato mor
tali non notorio:nam ꝑꝑ hoc ꝙ ipe præſentations nō
fuerit ſucceſſus,non erit curandum, cū illud ſit potius
ex ↄſilio q̄ p̄cepto,ut ibi diximus.ſ.in d.9.q.prin.in 17.
art.¶ Et hoc eſt clarum , quia ſcienter pn̄tantes hmōi
irritos talib.uitiis iniuriantur illę eccleſiæ arg.c.ſi dili-
genti.de foro compet.& poneret prophanantes in ec-
cleſia,iuxta.§.fi.in auth.ut cleri.q rece.coll.5.ſup.alle.
& in hoc non habere dubium.¶ Et idē dicerem de pn̄
tāte laicū ad beneficium eccleſiaſticum:cum iniurien
tur eccleſiæ, & omnino incapacē præſentet, & abutat̄
23 grā ſibi ↄceſſa † uolendo laicum ſpūalib.p̄ficere,cū illi
ſpūalia tractare ꝓhibitū ſit:ut diximus ſup. late in d.7.
q.prin.in 7.ar.¶ Et idē dicerem,ſi pn̄taret mulierem in
eccleſia maſculorum cū ludibrio cenſeretur factū eſſe
per dicta ſupra in d.7.q.qrin.in 6.ar.¶ Et idem dicerem
qn̄ pn̄taret ſeipſum patronus:quia incideret in uitium
ambitionis c.ꝑ ueſtras.hoc tit.ut dixim.late ſup.in 8.q.
prin.huius partis,cum plurib.ſeq.& ideo ambitioſum
in genere diximus pn̄tare non poſſe ſupra in 9.q.prin.
in 12.art.¶ Et idem dicerē , ſi ex diſpōne teſtatoris ſeu
fundatoris deberet ad beneficiū pn̄tari ſacerdos,& prę
ſentaret̄ puer,q abuteret̄ ↄceſſiones ſibi facta a funda-
tore,iuxta declarationem quā ſ.poſuimus poſt Barba.
in ↄſ.33.in 2.uol.& diximus late pn̄tatione non admit
tenda ſ.in d.7.q.prin. in 27.cum trib. ſeq. art. & ad iſta
poſſent multa adaptari,quæ ſint pro prima reg.¶ Secū
da reg.ſit,ꝙ ſi patroni pn̄tant aliquē, cuius defectus nō
ſonāt in uitiū,prout nō eſſe bene literatum, quia de to
taliter illiterato ſcienter pn̄tato dicerem ſecus,ex quo
pn̄taret ad eccleſiam aſinum ferratum,de quo late di-
ximus ſup.in d.9.q.princ.in 24.art.¶ Et prout ēt de pn̄
tante clericum coniugatum incedentem in habitu &
tonſura:quia ille uē uere clericus,& hoc poterat deci-
pi pn̄tans,præſertim laicus,qui neſcit diſcernere cleri
cum ↄiugatum a uero: ut pro iſtis faciūt quæ diximus
ſupra in d.7.q.prin.in 3.ar.& tunc dico, ꝙ cum iſte nō
dicatur indignus,ſed non idoneus clericus , non dicet̄
patronus pn̄tans priuatus iure pn̄tādi pro illa uice, ſed
dicetur non pn̄taſſe idoneum,& ideo nō erit priuatus
niſi faciat labi tp̄s quadrimeſtre datum ad pn̄tandum,
& alium non pn̄tat,nam laici in hoc bene decipi, pn̄t,
cum neſciant iura poſitiua:ita aperte ut clerici ſ'm In-
noc.in d.c.firmiter.de ſumma tri.& fi. catho.& ſupra
diximus.¶ Et idem dicerem,ſi pn̄tarent clericū primæ
tōſuræ aptū ad beneficium,ut diximus ſ.in d.7.q.prin.
in 2.art.& 26.art.qui tn̄ non eſſe aptus ad capellaniam
ut ſilr diximus ſup.in d.7.q.prin.in 27.& trib.ſeq.art.&
hoc neſcit diſcernere p̄ronus laicus,cū p̄dicta iure po-
ſitiuo requirantur,ſecus tn̄ ſi requireret aliquē ordinē
ex diſpōne fundatoris, quę tenet̄ ſcire p̄ronus,& non
abuti ↄceſſione ſibi facta ab eo,ꝑ ea q ſæpe diximus ſ.
pręſertim in diſtinctione & in prox.ſeq.reg.¶ Et idem
dicerem,ſi pn̄taret hæremitam non clericum , qa lai-
cus patronus uidēdo ipſum perſonā religioſam potue-
rat reputare eū clericū,& in hoc decipi,& non eſſet ex
malitia,de quo diximus ſ.in d.7.q prin.in 4.arti.¶ De
militib.aūt hieroſolimitanis idē putarē,qn̄ ĩcederēt in
habitu ad tōſura.qa de eis eſſet dicēdū,& melius id qđ
dictū eſt de clerico cōiugato,cū ſint magis religioſi, de
qb.diximus ſ.in d.7.q.prin.in 5.at.¶ Et idē dicerē de p̄-
ſentāte clericū peregrinū,caſu quo nō pōt, ut ꝑꝑ hoc
nō dēat laicus patronus puniri,ſed poterit ĩ.quadrime
ſtre tamē p̄ſentare aliū:qa nō ſonat in uitiū , & nō dēt
p̄ronus hoc ↄſiderare: cū ſit idoneus ex aliis cauſis ꝑ ea
q̄ diximus ſ.in d.7.q.prin.in 24.art. ¶ Et idē dicerē de
patrono laico p̄ſentāte aliquē hn̄tē aliud beneficiū:
qa hoc eſt uetitū de iure poſitiuo , & iō dicetur potius
nō idoneus q̄ indignus de quo,per Imo. ꝑ doc.in cle.2.
de offic.ord.in fi.& diximus de tali inhabilitate plene
ſ.in d.7.q.princ.in 15.& 16.art.¶ Idem dicerem de p̄ſen
tante bigamum,ex quo qs licit.eſt bigamus,& iō non
ſonat in uitium.ꝙ aūt nō poſſit eſſe clericus,hoc igno
rare pōt laicus,maxime ſi bigamus eſt primæ tonſurę,
cū poſſit ad dictum ordinē aſſumi,& iō licet nō admit
tatur ad p̄ſentationē, nō tamē p̄ſentans eum priuabit̄
illa uice iure p̄ſentādi,ita uult Firma.in reperto.ſuo in
uerbo patronus.in 2.col.in ver.22.licet nō teneat p̄ſen
tatio,ut ibi per eum remittendo ſe ad ea q̄ dicunt doct.
in d.c.cum incunctis.§.fi.de elec.& ad doct. in c.tam li
teris.de teſt.& idem uult firma. In pn̄tantibus bigamū
ſcienter, ꝙ poſſint alterum pn̄tare infra tp̄s a iure ſta-
tutū,loquēdo tn̄ de electione,quod eſt plus, & in trac.
de ep̄o in 3.pat.1.lib.in fi.27.q & diximus ſup in d.7.q.
prin.in 13.art.vide ibi.¶ Idem ēt dicerem de pn̄tante
neophitū,qn̄ non ſonat in uitiū,ut tp̄e noſtro quo neo
phiti ſunt uere hęretici,de quib.diximus ſup.in d.7.q.
prin.in 14.art.quia iſti ſi non ſunt aīs uitioſi, uel hæreti
ci,vn̄r & ſunt chriſticolæ,& laicus non debet ſcire ius
poſitiuum circa hoc diſponens.ut talis non admittat̄
ad bn̄ficia:qa iſta ſunt ſubtilia.& per hoc non dēt puni
ri.¶ Ex p̄dictis āt poteris decidere mille ſilēs caſus. Sed
ad unū aduerte,ꝙ ſi patronus ēt laicus pn̄taret duos ad
vnum beneficiū.qa diceretur diuidere beneficium,qđ
facere nō pōt c.maiorib. cū cōcor. de præb.& iō ſonat
in vitium:qa p̄ſumit & audet facere illud,qđ nec ordi-
narius facere pōt,& ſi diceres,hoc eſt de iure poſitiuo
qđ ignorare pōt laicus,ut ſępe ſ.dixi.reſpōdet̄, hoc po
tius eſſe de iure diuino,& ſicut vnus vir vnā hēt vxorē,
& vna vxor vnum virum,ita vnum beneficium ſeu ec
cleſia dēt hr̄e vnum clericum in virum,qđ ſcire dēt lai
cus,ſicut ſcit ſuā vxorē,de quib.diximus late ſ.in d.7.q.
24 prin.in 17.art.¶ Tota † igitur difficultas vr̄ conſiſtere
in hoc,an præſentans monachum regularem ad eccle
ſiam ſecularē(in caſu in quo admitti non dēt)vt p̄ſen-
tare non idoneum uel indignum.hanc difficultatē tra
ctant Domini de Rota deciſi.262.incipiens, in religio-
ſo.in 2.col. hoc tit.& dicit ipſa Rota, ꝙ ſi patronus lai-
cus præſentat monachum ad eccleſiam ſecularem
(quod ego intelligo in caſu quo non poteſt) redargui
non poterit de negligentia,nec forte de culpa ꝓpter di
uertitates

uersitates opinionum doctorũ positas inurib. in illa al-
legatis, an monachus possit p̃ntari, uel ne, & hoc dicit
dixisse quendã de auditorib. Rotæ & placuisse Egidio,
qui pro hoc allegauit dictum Inn. in præalle. c. cũ nr̃is.
in prin. de conces. præb. de homicida illegitimo uel ir-
regulari electo ad dignitatem, quæ electio licet nõ ex-
cuset eligentes hoc scientes a culpa: excusat tñ eos a
negligentia, ita ꝙ pp negligentiã non deuoluitur pote
stas eligendi ad superiorẽ, sed bene pp culpã c. cũ in cũ
ctis. §. fi. de elc. †cum igitur laicus ita exacte & exquisi
25 te non teneatur scire iura positiua sicut clericus, ut di
cit notabiler Inn. in c. firmiter. de sum. tri. & uult. gl. 2.
In c. cum uos. de offi. ordi. & ibi doc. laico, non debere
ita subtiliter perquirere idoneitatem p̃ntati sicut cleri
ci, pro quibus facit ille tex. ibi, et diximus late supra in
proxi. præce. ar. ergo ẽt in hoc casu patronus laicus erit
excusatus, & non dicetur priuatus illa uice iure præsẽ
tandi, qa non præsentauit uere indignum, uec uitium
sapienẽ, ut s̃. & erit excusatus non solum a negligẽtia
sed ẽt a culpa. nisi esset negligens, qa nõ p̃ntaret alterũ
infra quadrimestre casu quo nõ teneret p̃ntatio de mõ
nacho, ut ẽt dicit ibi Egidius, cõpillator uero prædi-
ctæ decisionis dicebat se reperisse Egidiũ in aliis suis
ↄsilijs dicentem do. Car. S. Eustachii tenuisse ↄriam par
tem ex eo, ualernã licet eps̃ dispẽsare posset cũ religio
so p̃ntato ex cã, tñ nõ tenet, nisi uelit, & sic simpl̃r p̃ntã
do religiosum, nõ idoneũ p̃ntauit c. cũ de bñficio. de p̃
bẽ. & iõ non ur̃ iuri satisfactum, alleg. c. cũ uos. cũ ibi
not. de offi. ordin. quasi uelit pp hoc cũ esse in culpa, &
iõ priuari illa uice iure præsentandi. ¶ Subdit cũ respõ
dere ad dictum Inn. in d. c. cum nostris. ut loquatur de
eo in quo non cadit ius p̃laturę ipso iure sine dispensa-
tione ut est homicida, excõicatus & irregularis, alle. c.
postulasti. de cler. excõ. mini. & c. cum bonæ. de ęta. &
qualita. & in c. cum inter dilectos. de excel. præla. & c.
accedẽs. de accusa. ¶ Subdit Compilator, ꝙ salua reue-
rẽtia tãti patris illa iura potius innuunt ↄ̃rium. s. hmõi
collationem factam esse ipso iure nullam, & sic pote-
statem ↄferendi deuolui ad superiorẽ, & illud euenire
pp culpã ↄferentis indigno uel p̃ntãtis indignũ, sed nõ
sequit̃, p̃ntauit indignum, ergo fuit negligens, ergo nõ
pp negligentiam, sed pp culpã fuit priuatus iure confe
rendi uel p̃ntandi pro ea uice, per iura superius allegata
. s. per d. c. cũ in cunctis. de ele. & c. q̃q̃. eo. tit. lib. 6. igitur
dictum Inn. uerum, & ita residet, licet sit intricata ipsa
Rota. ¶ Tu dic clare, ꝙ cum patronus laicus nõ habeat
ita diligenter indagare ius positiuũ p̃ntando monachũ
ad ecclesiam secularem etiam in casu, quo non potest
non dicetur cõmittere culpam, per dictum Inn. quod
est uerum, & non ↄ̃riantur dicta per Car. dum dicit, il-
lud intelligi, qñ est p̃ntatus homicida excõicatus, uel
irregularis, ergo persona quę hẽt impedimẽtum in ui-
tium sonans, & ita loquuntur ẽt iura allegata p Car. sã
cti Eustachij, nõ aũt de isto impedimẽto, ꝙ monachus
non põt p̃fici in ecclesia seculari ex dispõne iuris cõis,
quod ita non hẽt indagare laicus, ut secus agẽs puniat̃,
sed solum quia uidebatur sibi melius agere. s. p̃ntare re
ligiosum magis strictæ religionis, arg c. licet. de reg. cũ
si. non per hoc ergo punietur, negligentia ẽt non põt si
bi imputari, si prę sentat alterum, & ille alter admittet̃
nisi esset lapsum quadrimestre, quia ex lapsu quadrime
stri oriretur negligẽtia, ut s̃. diximus in distinsiione, &
hoc reperi tenere Fede. ↄs. 129. casus talis est, testator in
sua. in 4. dub. † qui dicit expresse p̃ntantẽ monachum
26 in ecclesia seculari non esse priuatum, nec priuandum
iure p̃ntandi, maxime si est bonæ uitæ & famę, alle. gl.
in d. c. cum nos. & Archid. in c. j. de præb. lib. 6. ¶ Et an,
& qñ regularis canonicus uel monachus possit p̃ntari
in ecclesia seculari diximus supra in d. 7. q. prin. in 19 cũ
tribus seq. art. & an clericus secularis in capella regula
ri ibidẽ in 23. art. uide ibi abundatissime. ¶ † Vltimo ut
27 ista materia sit cõpleta aduerte ad unũ, nã licet p̃ntans
indignum scienter priuetur illa uice iure p̃ntandi, ut su
pra est dictum. procedit, qa hoc iam est iure cautũ, sed
in alijs casib. in quibus non est hoc expresse iure cautũ
puta qa non p̃ntauit primo, sed contulit, & secundo p̃
sentauit ex prima ↄcessione nulla, & corã ordinario nõ
facta non priuabitur, quia potuit p̃ntare canonice alte
rũ, & hoc tã in patrono laico q̃ in ecclesiastico. iste est
tex. notab. in c. fi. & ibi hoc notat glo. fin. quę est singu.
hoc tit. Et ideo doc. ibi & pręsertim Car. in 2. col. in fi.
7. opp. colligunt, pœnam priuationis iuris præsentandi
ẽt pro una uice nunq̃ imponi, nisi a iure sit expresse im-
posita, quod dicit facere ad simi. c. sicut. de suppl. negli.
pręla. & c. cũ uos. de offi. ord. & idem colligit ibi Abb.
28 pęnã † priuationis eligendi uel p̃ntandi non debere im
poni, nisi a iure exprimatur, ut ibi per eum. ¶ Tu pro illa
gl. ꝙ pœna non dẽat imponi, nisi exprimatur a iure, al-
leg. gl. sũ mę. 15. q. 8. & gl. in c. 1. 81. q. pro quib. gl. alleg.
tex. in l. at si quis. §. idẽ Labeo. lo 2. ibi, cũ in eũ pęna sta
tuta non sit. ff. de relig. & sump. fu. & facit tex. in auc. de
non elig. secundò nubẽ. in uerbo non est lex tale qd di
cens. & tex. in c. 1. ibi nusq̃ cautum reperitur, ne sed. ua
can. & gl. in uerbo priuatos. in c. cupientes. §. ꝙ si per ui
ginti. de ele. li. 6 & tex. in c. is qui. in 1. respon. ibi, cũ nõ
sit expressum. de sen. excõ. lib. 6. glo. in uerbo debitũ. in
fi. in c. 2. de cognatione spirituali. & tex. in c. cũ sp̃ali. de
app. & Ab. in c. fi. ĩ fi. de pręsum. & gl. 1. in fi. in c. bonę. el
2. de elec. Abb. in c. 2. in fi. de postu. prȩla. & gl. mag. in
finalibus uerbis. de ↄcel. pręb. & Barb. in c. 1. in 49. col.
de iud. & Domi. in c. si forte. in fi. pen. col. de elec. lib. 6.
& do Fel. in c. 2. in prin. de rescrip. ¶ Colligit ẽt Abb. ex
dicta gl. fi. d. c. fi. huius tit. pœnã a lege ipso iure imposi
tam non debere extendi p identitatem rõnis, & p hoc
dicit facere. §. pęne. de pę. dist. 1. & quod not. Io. And. in
reg. odia. & in reg. in pœnis. de re. iur. in mercu. ¶ Tu qñ
ista extensio fieri potest qui requirantur uide in hoc art.
supra qñ retulimus Barb. in consi 33. scripsit psalmista.
in 6. col. in 5. dub. in 2. uol. & uide gl. alle. in cle. 1. in uer
29 bo eligatur, in fi. quæ uul: † ꝙ ubicunque ẽt in pœnali-
bus in l. uel statuto est una rõ, quę reddi põt, & nõ alia
illa hr̃ pro expressa, & iõ licet correctoria iuris antiqui
uel pęnalis extendetur ad casum, ubi militat eadẽ rõ,
& facit proprie ad casum articuli nostri de iure deuol
uendi ex delicto eligentium uel postulantium, ut in ea
pro qua uidetur alia glo. in l. quamuis. & ibi Bal. C. de fi
deicom. & gl. 4 in cle. 1. & ibi Car. in 4. q. de rescr. pro q-
bus abunde loquitur do. me. in legibus do. Ias. insti. de
act. §. omnium. in 8. col. ergo in casu nostro poterat fie
ri extensio. & hęc sufficiant pro isto art.

¶ Quintus art. 10. q. prin. j. Pat. ij. Libri.

1 *Episcopus an & quando in casibus, in quibus dispensare potest, pos-
sit dispensare circa defectus præsentatorum, & sic non idoneum,
uel indignum, dignum, uel idoneum facere etiam inuitis patronis
& nu. 6.*
2 *Electione uel collatione ex aliquo facto nulla an dispensatio supe-
rioris sine consensu eligentium uel conferentiũ possit eã ualidare.*
3 *Episcopus non potest dispensare circa defectum ętatis. nullus potest
dispensare ultra Papam nisi specifice a iure permittatur.*
4 *Dispensari non potest circa personam unius ex duobus electis in
præiudicium tertij.*
5 *Episcopus an possit restituere depositum inuito patrono*

Condescendo Ad quintum artic. qui erit,
1 † an si per patronus est præ-
sentatus non idoneus, uel indignus possit eps̃ (in casib.
in quibus potest dispensare) circa illos defectus, & face
re pręsentatum idoneum seu dignum & sic ualidare p̃
sentationem inualidam etiam patronis inuitis. ¶ Ab
in c. innotuit. in 3. col. de elect. mouet hanc difficulta-
tem in electione, & in alijs prouisionibus hoc modo.
2 † ponc ꝙ electio, collatio, seu prouisio de aliquo facta
sit nulla ex aliquo defectu, uel crimine, nunquid dispẽ
satio superius superuenięs sine ↄsensu eorũ, q elegerũt,
ↄtulerunt, seu p̃uiderunt, hẽat confirmare, seu ualida-
re illam collationẽ, electionem, siue prouisionẽ, & po-
nit exẽplũ in terminis, quod de facili potest occurrere
con-

confirmatio electionis alicuius personatus spectat ad
3 inferiorē epo, electores elegerūt patienrentē†defectu
In ætate, Ille ad quē spectabat ꝯfirmatio ꝯfirmauit, cū
qui cum non esset eps, non potuit dispensare circa defe
ctum ætatis, iuxta. c. unicū. de æta. & qual. li. 6. qa nul-
lus citra Papam dispensat, nisi specifice sibi a iure pmit
tatur, & ut notabiliter dixit Inn. in c. 2. de eo qui furtiue
ordinē recepit. & dicit ipse Abb. se dixisse plene in c. at
si clerici. §. de adulterijs. de iudi. iste taliter electus & cō
firmatus uidens se non habuisse ingressum per hostiū
petiit dispensationē ab epo, qui episcopus dispensauit
in terminis illius c. unici. de æta. & quali. nulla de nouo
facta electione uel confirmatione, nec interuenientib.
electoribus & ꝯfirmatore, quæritur nunquid licite pos
sit iste dispensatus retinere illū psonatū, ex quo a prin-
cipio factū fuit nullum? Hæc est qō q̄ formauit Ab. ubi
supra. ¶ Qui dicit, ꝙ (ut ibi refert Inn.) quidam sentie
bant ꝙ non, qa in hac. q. distinguunt, aut potestas con-
ferendi illā dignitatē seu personatum spectat ad dispē
santem, & tunc valet dispensatio superueniēs, quasi ui-
deat dispensando de nouo ꝯferre, sed ubi collatio, uel
ꝯfirmatio nō ptinebat ad illum dispāsantē, sed ad aliū
tunc nō ualet ista dispēsatio ad hoc ut ille possit retine
re illū psonatū nisi ꝯsentiant illi, quorū est electio, uel
collatio, quorū ꝯsensus requiritur, qa ex quo electio, a
principio fuit nulla, nō sufficit sola dispēsatio superio
ris superuenies nisi sequat noua electio seu collatio, vł
saltim illorū ꝯsensus, ad quos spectat. ¶ Inn. tn̄ & Host.
tenent indistincte ualere dispēsationē superuenientē,
quia dispensatio ꝯfirmat id, quod erat inualidum, tol-
lit. n. impedimētum, pp quod electio uel collatio erat
nulla, ergo poterit nunc iste licite obtinere psonatum
cū bona ꝯscientia, & cū hac opinione Abb. dicit tran-
site ibi Io. An. ¶ Subdit tn̄ Io. Cal. approbare istā decisio
nē, qn̄ electio uel collatio erat nulla ex cā præcedenti,
ut in exēplo s̄. posito, secus dixit, si ex cā supueniēre, pu
ta qa electus, uel cōfirmatus, seu p aliquē ꝓuisus (citra
tn̄ epm) cōmisit tale qd, pp quod ipso facto fuit priua-
tus beneficio, eps dispensat nunc cum isto, non. n. sm
eū sufficit ista dispēsatio facta sine consensu eorum q
habent eligere, ꝯfirmare, seu prouidere, qa iā ius eligē-
di seu prouidendi erat acquisitum illis, iō pp dispensa-
tionem superuenientē non debent illi priuari eorum
iure, sicut in simili not. in c. dudum. de elec. †ubi cōclu
ditur, non posse dispensari circa personā unius ex duo-
bus electis in p̄iudicium alterius, cuius ius nō iā erat ac
quisitum ex inhabilitate alterius. ad idē dicit facere, qđ
no. glo. in c. q̄uis. de rescr. lib. 6. quę notabiliter exami
nat. q. an eps †possit restituere depositum inuito patro-
5 no, & ista ultima limitatio placet do. Abb. ut ibi dicit.
reuertitur postea ad dictum Inn. & Host. de quo proxi
me, & dicit ꝙ aliter distingueret, puta nā licet cā nulli
tatis p̄cesserit, non tn̄ putat indistincte dispensationē su
peruenientem sufficere, & ideo distinguit sic. ¶ Aut. n.
erat tale delictv seu defectus, qui non inducebat nulli-
tatē ipso iure, sed dabat facultatē cassandi, & tūc indu-
bitāter dicit sufficere dispensationē sequētē, p ea q̄ no.
Inn. in d. c. cū nostris. de conces. p̄bend. & in ca. nisi. de
renun. ¶ Aut inducebat nullitatem ipso iure, & si deli
ctū erat illis electorib. notū, pōt tolerari dictum Inno.
quia nō possunt ibi allegare nullitatē ex facto eis iā no
to, arg. c. nulli. de elec. lib. 6. & in c. diuersis fallacijs. de
cle. coniug. debent. n. in primo consensu perseuerare.
¶ Aut ignorabant tpe electionis seu prouisionis, & nō
credit dispensationem superuenientem sufficere sine
illorū ꝯsensu, arg. optimum in d. c. nulli. ubi patet, ele-
ctores posse impugnare electionē propriā ex facto no-
uiter eis detecto, & ita residet ibi Abb. ¶ † Quid dicen-
6 dū? Dicas quo ad casum nr̄m esse aduertendū, qūo iste
art. poterit accidere in facto, et dic multipliciter. Et pri
mo mō, qn̄ patroni præsentarunt non idoneū, et oēs
concordarunt in hmōi præsentatione, qui hn̄t facul ta
tem infra quadrimestre uariandi, c. quod autem. & ca.
cum autem. hoc tit. et melius in c. cum uos. d. offi. ord.

ubi est tex. de hoc cū glo. & iste ꝓprius casus illius c. ut
diximus supra in proxi. p̄ceden. artic. in distin. mea post
Host. in c. proposuit. de fil p̄sby. & in summa huius tit.
in prin. col. ꝙ si uellent alium p̄sentare, nō posset eps
dispēsare cū nō idoneo circa eius idoneitatem, qn̄ pōt,
& priuare illos iure pn̄tādi alterum: cū hoc facere pos-
sint. & hunc pmo casum d. c. cum uos. ubi vult tex. qa si
patroni laici pn̄rār minus idoneum, eps ponet œcono
mum, & sic non tollit eis ius pn̄tandi pro illa uice, licèt
poterint pn̄tare alterū. interest ergo eorū, & ideo illis
p̄iudicari non pōt, p dicta per. Abb. in d. c. innotuit. de
elect. ubi ponderat p̄iudicium electorum, ita debet &
hic ponderari p̄iudicium præsentātium, præsertim cū
sint fauorabiliores c. cū dilectus. hoc tit. & c. dilectus,
de offi. lega. & d. c. cū uos. ¶ Secūdus casus pōt, esse qn̄
pn̄tantes sunt diuisi, & aliq ipsorum pn̄tarunt aliquem
nō idoneum, licèt sint plures numero, alij uerò nullū
præsentarunt, uel saltim aliquēm idoneum, & isto ca-
su etiam eps non pōt dispēsare cum minus idoneo pn̄
tato a maiori parte inuita minori: quia illi habent ius,
vel sperāt habere, puta si nō p̄sentarent, & laberet qua-
drimestre, remaneret p̄sentatus idoneus a minori par-
te, p ea q̄ dicūtur in c. 2. hoc tit. & dicetur infra ī tertia
par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 5. articu. uel si illi maiores
numero pn̄tāt aliū idoneū, forsā illi minores numero
ꝯsentient: & pro isto casu facit in arg. c. dudum. de ele.
¶ Tertius est casus, qn̄ patroni præsentarūt nō idoneū,
et non uariarunt alium præsentando infra quadrime-
stre, & nō est dubium, ꝙ sicut poterat ipse, cui vellet bn̄
ficium ꝯferre: ut dicit in d. c. cum uos. & diximus late
supra in proxi. p̄ced. art. ꝙ multo magis poterit dispen
sare ēt inuitis patronis cum non idoneo pn̄tato p eos,
cum illi sint priuati illa uice iure præsentandi, & nō po
terūt aliquid dicere, & iste casus est clarus. ¶ Quartus
est casus, qn̄ patroni p̄sētarūt non idoneū, & ideo tran-
siuerūt ad secūdā pn̄tationem de alio idoneo: & certū
est duobus idoneis pn̄tatis episcopū habere gratifica-
tionem c. cum aūt. & c. ꝙ autem. hoc tit. an mō possit
dispensare cū primo & facere illum idoneū, ut aegrat
posse gratificari ēt patronis inuitis: & certè hic casus ē
est nouus & peregrinus, & dicerō hoc epm agere posse
etiam pronis inuitis, nam si p̄roni præsentassēt duos ido
neos, posset eps gratificari cui uoluerit ex illis duob. p
dicta iura, q̄ igit iniuriam facit patronis, si non idoneū
facit idoneum: ut possit illi gratificari? Certè nullā. & p
hoc vr̄ facere tex. in c. pastoralis. de iurepa. ¶ Et si dicc-
ret, talem dispēsationem afferre p̄iudiciū patronis: qa
cum primus nō sit idoneus, sed solus secūdus, ille esset
instituēdus omnino c. 3. hoc tit. respondet, salua pace, &
moueor, nam ut vult gl. in d. c. cum nos. & doc. oēs alle
gati in ꝓximo p̄cedē. artic. uariatio permittitur p̄rono,
siue primus sit idoneus, siue non, dummō non sit indi-
gnꝰ: qa tūc priuat ꝓ illa uice illo iure: si igitur ī utroq;
permittitur uariatio. Ergo habeo, ꝙ stante uariatiōe
accumulatiua: quia alias fieri non potest, ut in prædi-
ctis iuribus, succedit gratificatio epi, ergo ī utroq casu
habebit gratificationē. s. siue sint pn̄tati ambo idonei,
siue non, & nihil obstaret sibi, nisi nō idoneitas primi p̄
sentati a quo recedere nō pōt: qa secunda pn̄tatio nō
pōt fieri nisi accumulatiua: si ergo cū illo dispensat eps,
qd habēt cur a te patroni, nisi diceremus, ꝙ in gratifica
tione habet gratificari meliori? de quo tamē passu ali-
qd diximus supra in ꝓxi. præceden. 3. artic. pn̄tis. q. & di
cemus late infra in 2. par. huius secūdi lib. in 7. q. princ.
in 26. art. ita & ī isto casu deberet gratificari idoneo; tn̄
ad hoc respondet, ꝙ facta dispensatione erūt æquales,
& sic erit locus gratificationi. nota ista: qa credo proce-
dere. cogita tn̄ sup eis: qa uidentur noua. ¶ Quintus est
casus quando patroni pn̄rarūt indignum ignorāter, &
tunc qa possunt iterum pn̄tare, si sunt infra quadrime-
stre cū non sit culpa, nec negligētia, ex quo adhuc sūt
infra quadrimestre, ut uoluit Io. And. & Abb. in d. c. cū
uos. & diximus supra in ꝓxi. præced. arti. & sic idem est
in isto, qđ in non idoneo p̄sentato, & poterunt ex isto 5.
casu

casu quatuor casus formati, prout sunt formati in pronis p̃ntantib. non idoneũ: cum a pari procedant in ꝓximis quatuor casib. præcedẽtib. & hoc est clarum. Sextus est casus, qñ p̃ntatur indignus scienter, quo casu ꝓ illa uice sunt patroni priuati iure p̃ntandi, & hic casus ẽt est clarus: nam si fit totalis deuolutio ad ep̃m, nõ est dubium, ꝙ sicut posset alium tertium de illo beneficio prouidere inuitis patronis, ut dr̃ per Abb. & alios in d. c. cum nos, & diximus late s̃. in prox. præced. at. multo magis uel saltim eodem modo posset dispensare cũ indigno scienter p̃ntato per eos, si sumus in dignitate p̃terita, iuxta ea quæ dixit Io. Cal. & ibi Ab. in d. c. nouit. de ele. & s̃. retulimus. ¶ Septimus est casus, qñ aliqua pars patronorũ præsentauit aliquem indignũ: reliqua uero pars, ẽt minoris numeri pręsentauit dignum, & ep̃s uellet cum indigno dispensare, & non est dubium, cũ nõ posse inuitis patronis ẽt minoris numeri p̃ntantib. dignum, quia illis quæsitum est ius, & ẽt p̃ntato per eos saltim ad rem. c. cum Bertol. de re iud. cum si. quia pronis maioris numeri sunt priuati illa uice iure p̃ntandi, & ius illud est acquisitum saltim iure accrescendi pronis minoris numeri, ut dicetur late infra in j. part. huius 2. lib. in 4. q. prin. in 5. art. & ita uult Io. Cal. & Abb. in d. c. innotuit. de ele. s̃. retulimus, arg. d. c. dudum. eo. tit. ¶ Octauus est casus, qñ ipse indignus p̃ntatus est institutus per inferiorẽ ep̃o hñtem de iure speciali ius instituendi, & p̃ntatio & institutio non tenet, & iste talis quærit ab ep̃o dispensationem circa illam dignitatẽ, casu quo põt ep̃s dispẽsare: & in hoc casu est distinguẽdum, ꝙ aut p̃ntatio & institutio erit nulla ipso iure pp defectum illum indignitatis: & quia sunt priuati illa uice patroni iure p̃ntandi, & ille inferior institutẽs iure instituendi, ut uolunt doc. in d. c. cum nos. & in c. sicut de suppl. neg. præl. cum si. & non est dubium esse factã deuolutionem totalis ꝓuisionis ꝓ illa uice ad ep̃m, ergo tanto magis poterit dispensare cum præsentato, ut prox. dixim. in 6. casu, cum illa tamen distinctione, aut erat notus defectus, aut non: ut dixim. proa. in 5. & 6. casib. ipsis p̃sentantib. ut si p̃sentarũt ignoranter, nõ possit sic scienter sicut ibi. ¶ Nonus casus est, puta quia p̃sentatio nõ est nulla ipso iure, nec institutio data p̃sentatione & institutione inferioris prælati, ut in præced. casu. & dicerem non tenere dispensationẽ, ꝓut ẽt uoluit Ab. post alios in d. c. innotuit. ut s̃. retulimus. ¶ Decimus & ultimus casus est, quando quis fuit p̃sentatus a apatronis & institutus, & indignitas superuenit, quæ non priuat illũ, sed uenit priuãdus, uel priuat ipso iure, & dicerem ꝙ ex quo est acquirendum uel acquisitum ius patronis, non possit cũ illo dispẽsari sine eis: de quo tamen late dicemus post gl. in c. q̃uis. de rescri. lib. 6. de deposito restituendo (Deo duce) in 3. li. in 6. q. prin. in 8. art. quia nunc non est materię nostræ, ad ibi dicenda me remitto, & maior pars dictorum casuum probatur ex dictis Abb. in d. c. innotuit. & in d. c. cum uos.

¶ Sextus art. 10. q. prin. j. Par. ij. Libri.

1 *Episcopus non potest dispensare, ut præsentandus in beneficio patronato habeat aliud beneficium stante lege fundatoris ut præsentandus in illo beneficio non habeat aliud beneficium.*

1 Dubitatur Sextò † pone patronum fundatorẽ in fundatione beneficij apposuisse legẽ, ꝙ p̃ntandus in illo non hr̃et aliud beneficiũ ut melius illi deseruire possit, an ep̃s in casibus in qb. põt de iure dispensare unum habere plura beneficia, ut p̃ntãdus uel pręsentatus instituatur in isto beneficio, in quo est talis lex fundatoris in casib., in quib. episcopus possit dispensare cum non idoneo inuito, patrono: cum talem nõ idoneum præsupponimus non at̃ indignũ, ut diximus in 4. art. præced. pręsentis. q. prin. in uers. & idem dicerem, si ea dispositione, & ꝓdicta in prox. præced. art. uideretur dicendum ꝙ sic: quia in illis casibus permittitur ei dispensari cũ non idoneo, & hic dicitur non idoneus, ut in d. præced. 4. art. ergo poterit dispẽsare. ¶ Tamen ꝯrium tene, nam dicit Cal. in c. cum accessissent. de consti. ep̃m non posse dispensare, ꝙ habẽs aliud beneficium habeat beneficiũ patronale, si illud repugnat institutioni factę a patrono in sua fundatione, refert & sequit̃ D. me. Corse. in sing. suis in uerbo patronus. in uer. 5. adduco. & tñ de uolũtate patroni, imo hr̃dum fundatoris hoc facere põt, ut per eundem Cal. in d. c. cũ accessissent. ubi ẽt Fel. & late dixim. sup. in ꝓx. præced. 7. q. prin. in 13. & ult. art. ¶ Ex hoc facio ꝯclusionem quæ erit limitatio ad omnia dicta in proa. pręce. art. ut in omnib. casib. in quib. in illo dixim. ep̃m posse dispensare circa inhabilitatem p̃ntati, habeat locũ qñ inhabilitas causatur ea alio, q̃ ex lege, modo, ꝯditione, uel institutione per fundatorem appositis: quia tũc nullo modo posset patronis inuitis per prędicta, nisi in casibus in qb. hoc facere possit ep̃s etiam patronis inuitis, de quib. diximus in d. 30. & ult. art. d. 7. præcę. q. prin. & ita tene, & hæc seruirent tibi ad multa.

¶ Septimus art. 10. q. prin. j. par. ij. Libri.

1 *Episcopus non potest dispensare in qualitatibus beneficij patronati circa pręsentationem inuito patrono nisi causa necessitatis. nume. 3. secus cum consensu patroni & sui hęredis. & nu. 4.*

2 *Beneficium quod debet dari presbytero, non potest dari per episcopum dispensando cum non presbytero sine consensu patroni.*

1 Et ex isto 6. art. transeo ad 7. ualet † an ep̃s possit dispensare in qualitatib. beneficij patronati circa præsentationem tñ ipsius, ut ad illud p̃ntetur, q̃ sm̃ ipsius beneficii qualitates non præsentaret inuito patrono. Et dic hr̃ per dicta in proa. præce. ar. & infra dicenda ꝙ non quia si hoc facere non põt legatus, ut no. in c. cum dilectus. hoc ti. & in c. dilectus. de of. leg. multo minus ep̃s, arg. c. studuisti. de offi. leg. cum si. & hoc uoluit expresse Cal. in c. cum accessissent. de ꝯst. ubi dicit se obtinuisse, ep̃m non posse dispensare ꝯ institutionẽ beneficii, uel ipsam immutare uel ꝯ eam uenire nõ solum inuito patrono, immo sine consensu, ꝓ quod d. D. Ant. Abb. Imo. & Dom. ibi facientes de eo magnũ

2 festum inferunt † ꝙ si sm̃ institutionem beneficij collatio est facienda presbytero, nõ põt ep̃s sine licentia patroni dispensare: ut illud detur non presbytero, quam opi. omnes sequuntur ibi de quo dicto late dixim. sup. in proa. 7. q. prin. huius par. in 30. & ult. art. ubi uide: qa ibi dicta hic caderent, sed ut materia quæ ibi tangebatur finiretur, posuimus ibi hanc disceptationem. ¶ Ex quo dicto Cal. Imo. in d. c. cum accessissent infert, ꝙ licẽt patronus pp negligentiam amiserit p̃tãtem p̃ntandi, tñ superior conferens iure deuolutio nõ poterit aliter dictum beneficium ꝯferre, q̃ sic habet institutio & natura beneficij, de quo late dicemus infra ĩ 3. par. huius

3 2. lib. in 7. q. prin. in 13. art ¶ † Limitatur tñ hęc ꝯclo, ut non ꝓcedat, qñ immineret necessitas, per quã ꝓ utilitate ecclesiæ ep̃s moueretur ad dispensandum circa beneficium patronatũ, & ipsius qualitates alr̃ q̃ eius natura exigat: quia ẽt patrono inuito hoc poterit facere. Itẽ Abb. singlr̃ in d. c. cum accessissent. in pe. col. & ibidẽ D. Fel. in 8. & 9. col. qui multa ꝓ hoc adducit. ¶ Põt

4 fieri alia ꝯclo † ꝙ ep̃s cum cõsensu patroni & ẽt sui hæredis potest dispensare circa qualitates beneficiorũ, & sic ut beneficium q̃uis sit sacerdotale ex lege fundatoris possit non sacerdoti pręsentari, per dictum aureum Host. & Car. extensum per Abb. & alios in d. c. cum accessissent. & istas duas ꝯclones cũ limitatione late prosequitur D. Barb. in d. c. cũ accessissent. in 11. & 12. col. & ibidem D. Fel. in d. 7. & 8. col. & D. me. Corse. in apostillis ad Abb. & in lect. ibi, quam ego habeo. & in singularibus suis, in uerbo patronus. in uersic. secundò adduco. & Barb. in cons. 23. scripsit propheta. in 8. col. in 1. uol. & Do. Roch. in hoc tract. in uer. honorificum. in 3. q. & diximus late supra in d. 7. q. princ. in 30. art. ubi copiosè hæc tractauimus, & an & quando possit episcopus inuito patrono uel cum eius cõsensu disponere de bene-

beneficio p̄ronato al̄r q̄ eius fundatio dictet, dicemus
late Deo duce & in genere in 3.li.in 6.q.prin.in 7.ar. Et
q̄ñ fit deuolutio ad ep̄m: quia patronus nō p̄ñtauit, vel
p̄ñtauit scienter indignum, an ep̄s debeat beneficium
illud conferre iuxta qualitates per fundatorem apposi-
tas, uel al̄r dispensare inuitis patronis, ultra hic dicta di
cemus late ĩ. in 3.par.huius.r.lib.in 7.q.prin.in 13.arti.
ubi de hoc erimus princip̄l̄r tractaturi. Et ita sufficiat̄ p
istis non idoneis & indignis præsentatis uel præsentan
dis & dispensationib. circa eos faciendi, & claudat̄ hæc
10.prin.q. ¶Conclusiones, amplia. limĩ. extensio. restri.
& declara. quæ colligi possunt ex ista 10.q.prin.& eius
7.art. colliguntur ex ipsemet, aut quia in fi. art. sunt ap
positę, ut apparet in 1.art. aut ex ipsismet art. ut appa-
ret in primo, & 4.art. aut ex distinctionib. in illis appo
sitis, quę omnia si uellemus adducere iuxta morem, es
set illud idē replicare, & paginas occupare. uidete ibi.

¶Vndecima & vltima princ.q.j. Par.ij. Libri.

1 *Præsentari an possit procurator pro constituente, pater pro filius consanguineus pro consanguineo cum promissione de rato, vbi quòd non, & nu. 11.*
2 *Præsentatio debet fieri personalis.*
3 *Præsens quis propriè dicatur, & nu. 5.*
4 *Absens non potest præsentari, limita infra in 3.ar. in 1.nu.*
6 *Examinari quis non potest in absentia.*
7 *Pro forma pręsentationis requiritur, quòd pręsentatus actualiter sit præsens.*
Practica quæ fit in pręsentationib.
8 *Absenti potest fieri collatio, electio, & postulatio.*
9 *Ratio diuersitatis quare absens non potest pręsentari, eligi postulari, vel sibi absenti conferri sit.*

Ex quo Supra satis est dictum, quis qui potest
præsentare, & an per procuratorē, & mō
tractauimus qui sunt p̄ñtari, & qui non, restat sil̄r uide
re an quemadmodum patro. p̄ñt p̄sentare per procura
torem licet absentes, eodem modo præsentandi, licet
absentes possint p̄ñtari per procuratorem, valet, ut p̄ñ-
tandi nomine procurator pręsentetur, pater pro filio,
consanguineus pro consanguineo cum promissione
de rato, pręsertim ex consuetudine, uel si præsentādus
est motus habenti instituere. ex qua. q. prin. colligunt
infrascripti art. discutiendi. ¶ †Et primus erit, an procu
1 rator pro constituente, pater pro filio consanguineus,
pro consanguineo cum promissione de rato pręsentari
possunt, & admitti debeat per habentem instituere.
¶Et glo. in cle. dudum. in § statuimus. in uers. ac dein-
de. in uerbo p̄ñtari, de sepulturis. † dicit, ꝙ p̄ñtatio dēt
2 fieri personalis. nam ille dr̄ præsens, qui præbetur sensi-
bus, corporis, & facere. ff. de uer. ob. l. j. in prin. & ita ibi
colligit Car. in 4 not. d. uer. ac deinde. in fi. 1. & in prin.
2. col. ubi dicit † ꝙ licet uarijs modis quis dicatur p̄ñs, iñ
3 proprie loquendo p̄ñs dr̄, qui exhibetur sensib. ut dicit
glo. illa. & addit Lap. dicentem, p̄sens dr̄ p̄ñnb. positus,
facit quod no. in glo. in uer. super cum pręsentia. in c. te
stes. 3. q. 9. & ideo dicit Lap. ex hoc non sufficere patro
no præsentare superiori aliquem absentem, licet per
literas posset præsentare c. ea noscitur. de his quæ fi. a
præl. & dixim. s̄. in 4. q. prin. huius par. in j. 15. & 16. art.
& subdit Pau. dicere pro personali p̄ñtatione facienda
facere c. nobis. & c. fi. hoc tit. & dicit idem Pau. requiri
personalem præsentationem pp qualitates requisitas
in præsentandis, de quib ibi, quę comprehenduntur q̄ñ
que ex aspectu, nec al̄r cognoscere possumus, sed nec
præsumuntur inesse, licet enim religiosus pręsumatur
bonæ conscientiæ, iñ aspectus magis afficit sicut uiua
uox, facit quod no. 52. q. 1. expediti. in ult. glo. & de no.
ope. nun. cum ex iniuncto, non tñ præsumitur peritus
uel aptus ad tale officium, cum fit ab illo excusatus,
ad hoc 24. dist. c. quādo. nam pōt esse bonus, religiosus
& illiteratus, ut no. 16. q. 1. c. ledi & ideo dicit Pau. ꝙ de
qualitatibus requisitis poterunt prælati se informare,
ne præficiant ignaros & non probatos 79. dist. quid est
cito. ¶Idem dicit Pe. de Anc. in d. §. statuimus. in 2. col.
4 in 4. no. & in prin. 3. col. ubi refert prædicta: † & ideo di-
cit, patronum pręsentare nō posse aliquem absentem
ad ecclesiam uacantem, licèt possit ipse præsentare p
literas, & ad hoc alleg. cle. frequens. in uerb. p̄ñtatus. de
exces. præl. dicentem sufficere p̄sentatū cum instro p̄ñ
tantis accedere ad ordinarium sed non econtra, & idē
uult Imo. ibi & omnes, unde cum in electione cōfesso
rum electi pro qualitatib. quæ in ipsis requiruntur, de-
bent p̄ñtari personaliter: ut in. d. cle. dudum. in §. statui
mus eodem modo & multo fortius hoc debet fieri in
p̄ficiēdis beneficiis, cum in illis multa plura requirant̄,
de quib. late diximus s̄. in 1. ar. pro. præced. q. prin. & ꝙ
absens non possit p̄ñtari, tenet Ab. rōne de qua sup. in
d. c. ea noscitur. in 2. no. ¶Idem uult Rota 211. non suf
ficit patronis. hoc tit. in antiquis. quæ dicit non suffice
re p̄ronis eligere: nō noīare, vel p̄ñtare seu l̄ras de p̄sen
tando ep̄o mittere: nisi pręsentent electum superiori,
ad quē spectat institutio realiter infra tp̄s a iure statu-
tum: & dicit in fine rōnem esse, ut superior qui hēt in-
stituere possit uidere & examinare personam præsen-
tati, an sit idonea ad regimen illius beneficii, allegat c.
cum nobis olim. de elec. & c. fi. de elec. li. 6. & aliam ra-
5 tionem: † quia hoc sonat uerbū p̄ñtare, nam is dr̄ p̄ñs,
qui præbetur sensib. corpori: & alleg. Io. And. & Pau. in
d. cle. dudum. & hoc ēt uult Compo. & Io. An. in c. ca-
pitulū S. Crucis, de rescrip. ut ibi nota in sua add. & idē
uult pulchre Abb. in cōs. 76. inuocato &c. plura sunt
examinanda in 3. dubio. in 2. uol. ubi dicit cōem opin.
esse, non sufficere p̄ñtare, nisi p̄ñtatus sit p̄ñs inf. quadri
mestre: quia al̄s non est p̄ñtatio, & absens p̄sentari non
pōt, alleg. gl. in d. cle. dudum. in uerbo præsentati: † nā
6 in absentia quis examinari non pōt, & non est expectā
dus ultra quadrimestre, ex quo inferretur præiudiciū
ecclesiæ, ut ibi, & idem uult Præpo. in c. constitutus. el.
2. in 2. col. de appel. & ibi do. me. Corse. & in suo reper.
ad Abb. in ver. patronus. in pen. col. in vers. habens ius.
¶Et hoc ēt uoluit Abb. in glosis ad cle. in d. cle. dudū.
de sepul. & in 2. col. in vers. ubi aūt requiritur sup d. gl.
in verbo præsentari. vbi dicit nec procuratorem p̄ñtā-
di posse pro eo præsentari, & p hoc alleg. suprascriptā
rōnem: qa debet se exhibere personaliter &c. & all. ēt
pro hoc tex. istud probantem in cle. 1. de exces. præl. in
uer. & iudicib. & addit hoc esse uerū: quia præsenta-
tus debet esse p̄sens coram habente instituere & pete
re institutionē. tex. est in c. unico. hoc tit. li. 6. & in c. fin.
hoc tit. in antiquis, ut ibi p eū, hoc idē uoluit Gay. in re
pe. c. fi. de ele. li. 6. in 46. col. ubi q̄rit de forma, & mō p̄-
sentandi, & dixit requiri præsentatū actual̄r esse p̄sentē
corā ep̄o, alle. Fran. 1. Card. in cle. 1. in ver. præsentatos,
in oppo. de exces. p̄l. & Io. An. & ibi Card. in c. fi. hoc ti.
& Archid. in c. 1. de præb. li. 6. in ver. pręsentatos. in fi.
7 & Card. in d. cle. dudum. ¶ †Et ex hoc collige Gay. uelle
requiri p forma p̄sentationis p̄sentatum actualiter esse
p̄sentem, & ideo ego soleo ponere in præsen tationib.
in practica, tales patroni &c. præsentant R. D. ep̄o talē
actualiter præsentem: ut dicetur infra in 2. par. huius 2.
li. in q. prin. in ar. ne p̄sentatio peccet in forma. hoc
idem uult Inno. in d. c. ea noscit̄. in 3. not. de his quę fiū r
a pręl. hoc ēt uoluit Roch. in hoc suo tract. in 1. char. in
ult. col. in 3. q. ubi quærit, quid sit præsentatio. & dicit es
se exhibitionē q̄dam factā de clerico p̄sente sensib. cor-
poris illius cui fit p̄sentatio, all. Abb. in d. c. ea noscitur.
& gl. in d. cle. dudum. & Abb. in c. cum parati. in 1. col.
de appel. ubi dicit, ꝙ ille qui debet se præsentare non
pōt mittere nunciū, & ex hoc ipse Roch. infert, ꝙ cleri
cus absens ab ep̄o uel ab alio īstituere hēnte nō pōt p̄-
sentari, sed dēre institui. & ita ibi residet: qd̄ ēt nos dixi
mus su. in 1. ar. 1. q. prin. huius par. & hoc ēt uoluit Pau.
de Cita. in hoc tract. in 6. par. in 32. q. ubi pulchre, & D.
Feli. sil̄r pulchre in c. cum omnes. in 17. col. in uers. sed
aduerte. de constit. et ista est cōis omnium doct. sentē-
8 tia, et hoc etiam uolunt doct. allegandi in seq. art. hu-
ius 1. q. prin. ¶ †Licet aliud sit in collatione: quia ab-
senti

senti bñficium conferri pōt. c. si tibi absenti. de præben.
lib. 6. cū limi. ¶ Et similiter absens pōt eligi & postulari,
63. dist. c. sacrorum. c. qa propter. & c. innotuit. de elec.
& uoluit pulchre Firma. in tra. de epō in j. par. 2. li. in 26.
9 q. ¶ † Et crederem rōnē diuersitatis esse: qa ipsemet cō
ferēs oē ius tributi & p̄sumitur tribuere illi qui meretē
cū ipse hoc habeat indagare, de scrutinio ordinādorū
per totum, & eligētes p̄sumuntur habere notitiam ele-
cti, & cōfirmās habet examinare electionē, ut de ele. p
totum, p̄ntatus aūt p̄sentatur ab alijs qui non hñt talē
indagationem facere & pñt errare, & uerbum p̄sentare
hoc sonat, quod non sonat uerbū conferre, uel eligere.
¶ † Et ex istis sequūt̄ duo corellaria. ¶ Primum: nam ex
10 quo p̄ntandus non debet esse absens, sed præsens, & est
examinādus, ut sup. est dictum, etiam procurator eius
non pōt p̄ntari, ut expressè uoluit Abb. super d. gloss. in
uerbo p̄ntari. ī d. cle. dudū. & alij supra allegati, licet pa
troni possint p procuratorem p̄ntare p tex. in d. c. ea no
scitur. & in c. fi. de cōces. pbē. ut de hoc ulti. diximus in
4. q. huius par. in j. & seq. art. ¶ † Secundum corelarium
11 quod sequit̄ est: nam licet pater possit p̄ntare pro filio,
& cōsanguineus p consanguineo cū cautione de rato,
iuxta l. sed & hæ. de procura. & diximus late s̄. in d. 4. q.
prin. in 17. art. nō tñ pr̄ posset p̄ntari p filio absente, nec
consanguineus p consanguineo ēt cū cautione de ra-
to p supradicta, qa nec pr̄ pro filio, nec consanguineus
pro consanguineo examinari pōt, & licet hoc ulti. non
sit tactum ab aliquo, ego puto illud uerissimum.

¶ Secundus art. 11. q. prin. j. par. ij. Libri.

1 *Consuetudine an possit induci, ut absens præsentetur, ubi quòd non.*
2 *Consuetudo contra ecclesiam ratione grauaminis nociui non ualet.*

1 Dubitatur Secundo † ex quo de iure absens p̄-
sentari non pōt, an saltim hoc in-
duci possit ex consuetudine & ualeat, ut quis ēt absens
p̄sentari possit. Hunc art. tangit Abb. in d. consi. 76. inuo
cato & c. plura sunt examinanda, in 3. dub. & dicit in-
tm̄ procedere conclusionē factā in præced. art. s. p̄ntan-
dum dr̄e esse p̄ntem, ut examinari possit, ꝙ putat nō ua
lere consuetudinem in ꝯtrium, alleg. in arg. c. 1. de con-
sue. ¶ Quod ego puto uerissimum: quia si talis ꝯsuetu-
do ualeret, esset in præiudicium & grauamen ecclesia-
rum, qb. p̄ntandi præficiuntur, ut per Abb. & doc. in d.
c. 1. ¶ Item ista consuetudo esset sine rōne, & sic abusi-
ua, immo rōnib. in præc. art. positis ꝯtria, quæ nō valet.
5 Abb. in d. c. 1. ¶ † Immo omnis consuetudo ꝯ ecclesiā
rōne grauaminis nociui non ualet, sed reuocari dēt, ut
late per Abb. in d. c. 1. in 3. col. in fi. sed hæc est hmōi, qa
nō facit examinari beneficiatū, ergo & c. Et cū hæc cō-
suetudo sit inimica canonib. præsumi dēt irrationabi-
lis, ut p Abb. in c. ad nr̄am. & in c. cū uenerabilis. de cō
sue. q̄to magis ista q̄ est ꝯ rōnes prædictas. ¶ Itē ista con
suetudo esset ꝯ ecclesiasticam disciplinam, quę nō de-
bet admitti. Abb. in c. cum inter. de consue. qa dr̄ in ho
nesta quę non ualet, c. cum decorem. de ui. & hon. cle.
& Abb. in d. c. cum inter. ¶ Immo ēt dr̄, ꝙ consuetudo
irrationabilis (prout esset ista quæ est contra rōnes de
quibus s̄.) appellatur corruptela. Abb. in c. cum uenera
bilis. de consue. ¶ Immo & ista diceretur consuetudo
impeditiua correctionē, quæ non ualet, ut per Ab. in c.
irrefragabili. in 1. col. de offi. ordi. & ibi scribentes, unde
eo. mō dicerē cū Abb. in d. consi. istā consuetudinem
non tenere. ¶ Et tanto magis non teneret, si esset uerū
quod dixit Gay. in d. repe. c. fi. de ele. li. 6. in 46. col. & re
tulimus s̄. in proximo p̄ced. art. examinationem requi
ri pro forma in hmōi, & sic de necessitate requiri præ-
sentiam, nam tanto magis non ualeret consuetudo ꝯ-
ria. per ea quæ dicit Bal. in c. constitutus. el 2. de app. &
ibi Prępo. in 2. col. de quo erimus dicturi late infra in p
ximo seq. art. cū tractabimus, quando examinatio re-
quiratur pro forma uel substantia actus,

¶ Tertius art. 11. q. prin. 1. par. ij. Libri.

1 *Absens notus habenti instituere, an possit præsentari adeo ut non in*
digeat examinatione, ubi quod sic, limita, dummodo sit ita notus
quod examinatione non indigeat, & quando notus est de diœcesi
instituere habentis, secus si summus in scholar notorie docto, qui po
test promoueri sine examine. nu. 2. 6. 7. & 9.
Clerici unius diœcesis non debent recipi in alia diœcesi sine literis
sui episcopi fallit in notis.
Electus notorie idoneus potest confirmari sine examinatione.
5 *Examinatio non requiritur in noto, nisi examinatio sit de forma.*
8 *Notus non debet examinari. fallit in consecratione episcopi.*

1 Est mō tertio loco uidendum † quid si clericus p̄n-
tandus sit notus habenti instituere, adeo ut nō
indigeat examinatione, an talis absens præsentari pos
sit. Et Bal. in c. constitutus. el 2. de appel. in 2. col. colli-
ligit ar. ex illo tex. ibi, constaret ꝙ notus non sit exami-
nandus. allegat ad hoc 47. dist. c. de Petro 33. di. c. epīs. &
dicere legem rei demonstratæ demonstrationē adijce-
re frustra esse l. 1. in fi. ff. de dote præleg. & dicit ēt, quod
patet expresse, nō est probare necesse, ita Bal. ubi supra
& hoc uolunt ibi doc. & p̄sertim Ab. in prin. 2. col. ¶ Et
ex hoc Abb. in c. ea noscitur. in nota. dicit, ꝙ quamuis
clericus p̄ntandus debeat esse pñs. per gl. in sæpe alleg.
cle. dudum. in uerbo p̄ntari. de sepul. & diximus supra
in j. art. præsentis. q. prin. tñ illud dicit uerū, nisi præsen
tnadus sit notus, nam quemadmodum beneficiū pōt
p̄ntari absenti, ut in c. accedens. de p̄b. & in c. si tibi ab-
senti. eo. tit. lib. 6. Ita & p̄sentari pōt ex quo superior ha
bet illius psonæ qualitates notas, & hoc dicit notandū,
qa sæpe accidit. ¶ Et hoc uult ēt Abb. in consi. 76. inuo-
cato & c. plura sunt examinanda. in 3. dub. in 2. uol. qui
probat hanc conclusionē tali rōne, præsentatio perso-
nalis non requiritur ad alium finē, nisi ut superior qui
habet instituere possit illum examinare ad finē appro-
bandi uel reprobandi eū, arg. c. uenerabilis. de ele. c. cu
pientes. de ele c. lib. 6. Sed si præsentandus est notus sal-
tim ipsi ordinario, uel habenti instituere, nō reqrit alia
examinatio ad finē instōnis faciendæ, tex. est in d. c. cō
stitutus. & in c. nullus 24. di. ergo habens instituere pōt
illā p̄ntationem admittere. ¶ Confirmat hoc alia rōne
ordinarius pōt absenti conferre bñficiū, ut in d. c. si tibi
absenti. de præb. lib. 6. & in c. gratia de rescrip. eo. li. po
test ēt inuestire absentem p procuratorē, uel ipsum p-
curatorē pro absente, ut legitur & no. in d. c. accedens.
fortius dēt ergo posse admittere p̄ntationem factā de
absente, cum p̄ntatio sit quoddā inchoamētū ad insti-
tutionē obtinendā, & c. quod aūt. hoc titu. & totale ius
spirituale trāsfert̄ p instōnē ipsius ordinarij, arg. d. c. qd̄
aūt. & in c. cum Bertoldus. de re iud. no. Inn. in c. quod
sicut. de ele. facit tex. & quod ibi no. in c. dilectus. de of.
leg. Includitur. n. ius præsentationis sub collatione libe
ra, quā facit ordinarius, hēt. n. collatio uim electionis &
collationis, ut no. Inn. in c. cum olim, de cā. pos. & pro-
prie. si ergo collatio pōt fieri absenti, ut in prçallegatis
iuribus, ergo præsentatio de noto & instituto, per arg.
a paritate rōnis, de confirmatione utili uel inutili. c. cū
dilecta. & c. translato. de consti. cū si. & hanc partem di
cit ibi Abb. puto uerissimam, nec credo, ꝙ discrepasset
aliqs scribentium, si hanc limitationē considerassent,
nec reperit̄ aliqs discrepans (ut ipse ait) qui ꝯtriū teneat
¶ Et hoc ēt uoluit Phil. in d. c. constitutus. & ibi Præp.
in 2. col. allegantis d. c. Abb. in d. c. ea noscitur. & idem
uult ibi in prin. do. me. Cors. & in c. cū parati. in 1. char.
super 5. no. Abb. & ita do. me. in reperto. ad Abb. in uer
bo patronus. in uer. habēs ius. & hoc uoluit Gay. in d. re
pe. c. fi. de ele. li. 6. in 46. col. & do. Roch. in hoc tract. in
ult. col. 1. char. in 3. q. & idē Roch. in d. tra. in uerbo ho-
norificū. in 6. q. & Pau. de Cita. pulchre in hoc tra. in 6.
par. in 32. q. & ut. Abb. dixit in suo consi. s̄. alleg. nullus
discrepat ab hoc. ¶ Tu pro ornamento huius dicti Ab.
qd̄ est limi. ꝯclusionis factæ in 1. & 2. prox. p̄c. arti. quod
dictum fuit originale d. Abb. in d. c. ea noscitur. ¶ Dic
2 primo p eo facere dictū Bal. & ipsius Abb. ī d. c. ꝯstitu-
tus. de quo s̄. ¶ † Secundo adduco do. me. Cors. in repet.
ad Ab. ī uer. examinatio. ubi dicit, si scholaris est noto

tie

ric doctus poterit ꝓmoueri sine examinatione: q̃a hēt testimonium totius populi, licēt postmodum addat, ꝙ ex quo in doctoratu reqritur examinatio pro forma requatur aliqualis examinatio, allega. Ab. in d. c. cōstitutus. quod idē vult Præpo. ibi. ¶ Tertiò adduco Hugoli. in l. j. C. de athle. lib. 10. ꝙ nō examinat, q̃ de curia Romana accipitur: q̃a frustra fit demōstratio ei certę de
3 monstratę l. i. ff. de dote p̄le ¶ † Adduco quartò singulariter dictum Inno. in c. cū iam dudum. de p̄ben. ꝙ licēt clericus unius diœcesis nō debeat recipi in alia diœcesi sine literis sui ep̄i c. fraternitatis. cū ibi alle. de elec. nō residē. Tamen istę literæ requiruntur ſm eū pro ignotis. hi aūt q̃ sūt bñ noti siue sint clerici, siue laici, p̄nt absque hm̄oi literis recipi, quod dictum refert & sequitur Ab. in d. c. cum iam dudum. in 2. col. in uersic. nec obstat secundū eum. & in d. c. fraternitatis. ibi, limita hūc tex. parum post prin. & idem Ab. in c. ruis. in uersi. in ea. glo. de p̄ben. ¶ Adduco quinto do. Abb. in c. in Lateranen. In fi. uersi. sed quæro nunquid. de præbē. ꝙ licēt p̄ntatus ep̄o rōne curæ animarū a collatore b̄n̄ficij sit examinādus: ut ibi oēs, tamē si p̄ntarus est notus episcopo, nō debet examinari. ¶ † Adduco sextò Ab. in c. 3. in fi.
4 3. no. de ele. ꝙ si electus est notorie idoneus, pōt ꝯfirmari sine examinatione, & alle. d. c. ꝯstitutus. & est tex. ex p̄ssus, & ibi optima gl. in c. nullus. el 2. ibi, populari testimonio 14. dist. ¶ Adduco septimo Rotam 27. licēt Romana, de rescrip. in nouis. ubi habet, ꝙ licet motus proprius debeat exprimi ad hoc, ut eius fauores ꝯsequant c. si motu ꝓprio. de p̄ben. lib. 6. tamē si rescriptum prouidet alicui existēti in loco notissimo, p̄sumitur motus ꝓprius, licet no exprimat, quod dictū Rotæ dicit do. Feli. in c. si q̃n. de rescrip. in ulti. col. in uersi. obstat c. si motu proprio. nō tenet. ¶ Adduco octauò secūdum membrū m di. Domi. in fi. c. si forte, de ele. lib 6. ubi q̄rit, an examinatio obiectorū, q̃ fit ꝯ personā electi possit fieri ī eius absentia, & distinguit, aut examinatio nō fit in ꝯdictorio iudicio, sed tm̄ ex officio iudicis ad uidēdum an sit dignus, & tunc hæc examinatio pōt fieri in absentia electi, & in isto mēbro posset adaptari casus noster. Sed melius ſm membrum facit a fortiori, cum nō sumus in ꝯdictorio iudicio, & secundum membrū est istud, aut hæc examinatio fit ī ꝯdictorio iudicio: & tūc aut p̄sona electa ē graduata in aliqua facultate, & potest in absentia fieri examinatio, aut nō est graduata, & prosequitur suam distin. ut ibi per eum. ecce modo qualiter in examinatiōe p̄sonæ graduatæ nō requirit eius p̄n̄tia ꝓpter presūmptionē q̃ habet pro se: cum ergo in casu nostro reqratur præsentia propter examinationem & examinatio in istis p̄sonis notis & graduatis potest fieri in absentia, immo in noto nō reqrit, & in graduato p̄sumit, ergo cessante causa præsentię debet cessare actualis præsentia c. cū cessante. cū si. de app. & supraſcripta distinctio est pocius notanda. ¶ Adduco nono, qd̄ pulchre dixit Firma. in trac. de ep̄o. in 3. lib. in 2. a prin. partis in 17. q. ꝙ licet p ordinarium etiam nullo opponēte debeat fieri inq̄sitio de p̄sona electi, anteq̄ ꝯfirmet c. postq̃. de electi. & etiam de ualiditate electionis, ut de primo in c. post quā. de ele. de secundo in c. cū nobis. & ibi gl. eo. tit. tñ p̄dicta uera sunt, si electus non est notus cōfirmare habenti: q̃a si est notus, nō debet fieri inquisitio: nā de incognito nō de cognito faciēda est talis inquisitio, alleg. glo. in d. c. de Petro 47. disti. & glo. in d. c. nullus 24. dist. ¶ Adduco decimo aliud qd̄ idē Firma. ibi ponit annum probationis non habere locū in noto, & ideo notus sine probatione recipi' in monasterium c. ad apostolicam. de reg. & glo. in d. c. de Petro. & hæc pro nunc sufficiant. ¶ † Tamen est aduertendū pri
5 mo, qd̄ Bald. in d. c. ꝯstitutus. el 2. in 2. col. in nota. de appella. q. uidetur auctor huius limitationis, licet re uera Ab. sit auctor in casu nostro illā inferēdo ex dictis Bal. vult ipsam cōclusionē habere locū. s. in noto nō reqri examinationē, nisi examinatio esset de forma actus, ut in examinādis pro licētia doctoratus: q̃a qn̄ requiritur p forma p̄termitti nō pōt: quia forma dat esse rei &c.

Ita Bal. ubi s̄. & ibi ēt Abb. & do. Præpo. ¶ Ex quo dicto ibi do. Præpo. in 2. col. infert, hoc hr̄e locū in promouēdo ad officiū auditorū sacri palatij apostolici qd̄ Rotæ appellant: nā talis licēt doctor excellen. (q̃a alij nō audent tentare assecutionē tāti officij) necesse est ꝙ prius examinetur, antequā ad Rotā recipiatur. alleg. in arg. c. scriptū. de elec. & do. ꝓe. Corse. in d. c. cōstitutus, de appel. alludit ad do. Feli. q̃ cū esset excellen. & etat assumēdus Rotæ auditor, nolebat pari examē. ex quo erat fama sup æthera notus, graduatus in vtroq; iure, & q̃ legerat iura canonica tāto t pe, adeo ꝙ erat effectus comes, iuxta ea q̃ dixit Barr. & Pau. de Ca. in 1. cōstit. C. §. hæc q. p l. 1. C. de profes. q in urbe Constan. lt. 12. Et sic sibi uidebantur suffragari oīa supraſcripta, & maxime dist. Domi. in d. c. si forte. de elec. li. 6. & nihilominus q̃a in illo casu examinatio requirebatur p forma passus fuit do Feli. examen, & hoc idē vult do. Pau. de Cita. in hoc trac. in d. 6. par. in 32. q p all. p eū, & do. Roch. fīr in hoc tract. in 4 col. 1. char. in 3. q. & in uerbo honorifi cū in 6. q. ¶ Ista q̄ vr̄ limitatio limitationis me turbat in hac materia: nā cū p̄sentia in casu nfo ꝓ examinatione faciēda, & sic ipsa examinatio requiratur ex forma ipsius p̄sentationis: ut dixit Gay. in d. repe. c. si. de elect. lib. 6. in 46. col. nescio uidere, quō possit notus admitti absq; actuali p̄sentia & examinatione, nisi negemus in casu p̄ntationis q̃ sit p patronum requiri ex forma, p̄tę sentia, & examen p̄sentari, & sic ꝯ Gay. ubi s̄. & ita ego dicerem pro concordia requiri saltem aliquale examē, ut proxime diximus post do. me. in uers. secundo adduco, quę aliqualis examinatio possit fieri ēt in absentia præsentati, prout dr̄ de graduato: & supra retulimus in
6 8. dicto post Domi. in c. si forte. de elec. lib 6. ¶ † Est secundò aduertēdum ad aliud, ꝙ Gay. ubi supra in d. 46. col. dicit dictum Abb. in d. c. ca nosci tur. de noto fore intelligendo, dummodo ita sit notus, ꝙ examinatione non egeat, alleg. no p Spec. in tit. de dispensa. §. nūc episcoporum. uersic 78. & Rotam 112. incip. item non sufficit patronū in fi. in nouis, & decisi 263. item si mādatis auditoris, & dicit facere. ft. de rit nup. l. generali. adducit ēt, quia est probandum p̄ntatum esse boni testimonij. alle. Fran. i. Card. in c. Latera. de præb. & ita dicit procedere no. per Imo. in cle. dudum. & in cle. r. de exces. p̄tel. quæ re uera antea fuerit Abb. in d. c. ea noscitur. ¶ Et pro hoc vr̄ dicēdum, huiusmodi notitiam debere esse talem & ita perfectam, ꝙ nullam requirat examinationem, al's non procedant supradicta, & hoc credo hre locū p ea q̃ dixit Dom. de graduato in d. ca. si forte. ut sup. retulimus in 8. dicto. qui tñ ad huc examinatur. licēt habeat pro se p̄sumptionem adepti gradus, ita & cū p̄fectè non noto: quia debet aliquā r examinari. ¶ † Aduerte tertio, ꝙ licet dictū ꝓcedat sit verū
7 s. notum non esse actualiter p̄ntādum ut supra, tñ hoc procedat, q̃n notus esset de diœcesi, instituere hūīs: q̃a cum sibi sit notus, sufficit, & ideo non est examinādus ut supra est dictum, tñ si p̄ntandus esset de aliena diœ. quamuis esset notus omnino, non deberet institui sine literis commendatitijs ꝓprii episcopi. tex. & ibi no. doc. in c. fraternitatis. de cleri. non resid. tex. & glo. in c. hortamur 71. dist. Ita uoluit Roc. in d. tract. in uer. honorificum. ante fi. 2. col. 8. char. operis. in uer. ego credo, qd̄ tñ est ꝯ ea quæ diximus sup. in hoc art. in versi. adduco quarto. Sed de hoc remitto me ad doc. in locis sup. all. in d. uersi adduco quarto. poterimus tñ saluare D. Roch. ut dicta per doc. in illis locis habeant locum in alijs beneficijs q̃ patronatis, in quib. non requiritur actualis p̄ntatio, sed ex quo in patronatis requiritur uera p̄ntatio, & ille p̄sentandus est de aliena diœc. licet sit notus ep̄o, non est notus sibi ut ouis sua: debet ergo examinari, cogita quia ratio diuersitatis procedit. ¶ Vel pōt dici, ꝙ quamuis sit notus ordinario non poterit beneficiari sine literis dimissorijs sui, episcopi, ut etiam constet se non discessisse propter aliquod crimen postquā alienus episcopus habuit notitiam de eo. ¶ Vel tertiò potest dici, ꝙ licet requirantur literę dimissoriæ uel

com

8 cōmendarite, poterunt ille pñtar: te pñtando.¶†Ad
uertēdū ē & quarto, φ Firma.in c.ui.a.de epo.in 3.par.
2.prin.3.lib.in 7.q.circa hāc gñalē ꝯclusionē intelligit
illā uerā gñalr, f.notū nō dēc examinari, sed dicit illam
nō ꝓcedere in ꝯsecratione epi, qa ꝯsecrandus licet sit
notus, tñ de eo inquiri dēt 23.di.c.qa eps.cū gl.& gl.in
9 d.c.de Petro.Ita Firma.ubi suc.¶†Ergo aduerterē qnto
ad aliud, ita demū epm sine examine posse admittere
pñtationē de noto absente, qñ nō essemus in ꝯdictorio
iudicio cū altero, qa tūc non putatē dēc cu uelut notu
admittere, si ꝯdictor uellet cū esse pnīē, ut possit facere
clarescere q ꝯ ipsum opponit, alias pñtatio nō teneret.
ꝑ ea q no.in d.c.dudū.de ele.faciūt q diximus in mate
ria dispēsationis s.in in 10.q.ptin.huius par.in 5.art.in
illo casu qñ duo ꝯcurrunt in electione, an eps cū uno
ipsorū idoneo possit dispēsare pronis fultis, in uer.quar
tus est casus, qd puto uerū, qa hoc casu non pōt cadere
dispō c.accepimus.de pb nec dispō c.si tibi absenti. eo.
tit.li.6.in qb.iurib.ꝯsiderat, φ ipse solus eps hēt de ip-
sius idoneitate cognoscere, qd nō est in casu nro pro-
pter præiudicium aliorum præsentatorum.cogita.

¶Quartus art.11.q.prin.1.par.ij.Libri.

1 *Episcopus instituens præsentatum absentem præsumitur habere no titiam præsentati.*
2 *Qui vult consequens, uidetur approbare antecedens.*

Et ex istis quartò dubitatur, q d si pñtatur abñs.& ab
instituente acceptat pñtatio, an instituēs psumat
ipsius pñtati hēre notitiā. Do. Abb.in d.ꝯsi.76.inuocato
&c.plura sunt examinanda.in 3.dub.in 2.uolu. tangit
1 hoc & ꝯcludit†φ qñ ordinatius acceptat pñtationē fa-
ctā de abñte, psumit eū ipsius abñtis hēre notitiā, ex quo
illā pñtationē acceptauit, sicur psumit hēre notitiā eius
2 cui bñficiū i abñtia ꝯtulit; †nā q uult ꝯñs, vr approbare
añcedēs, ut no.in c.cū M.de ꝯstit.& in c.ex parte, de spō
sa.& hoc putat uerū ibi do. Abb.¶ Do. Roch.aūt i hoc
tra.in uerbo. honorificū. i 6.q.in fi.dicit, φ si eps admit
teret pñtationē de eo q se corporaliter nō exhibuerit,
ualet pñtatio, qd dicit esse de mēte Abb.in d.ꝯs.& esse
satis æquū, & facere no.p Abb.& doc.in ca. cū accessis-
sent.de ꝯsti. Sed certe hoc Ab.ibi dicit uerbis expressis,
& sic nō dicem' esse d eius mēte, & ego teneo cē uerissi
mū, nā admittēdo ipsū p se fert se habuisse illi' notitiā.

¶Quintus & ult.art. 11.q.prin.j.par.ij.Libri

1 *Absens notus episcopo præsentatus infra quantum tempus debet acceptare præsentationem, & an per procuratorem uel consanguineum possit eam acceptare, ubi infra quadrimestre uel semestre secundùm qualitatem præsentatium, & per procuratorem specialiter constitutum, & per se non aût per consanguineum. & numero 2.56.*
3 *Gestor negociorum non acquirit dominium absenti, nisi a tempore quo dominus habet ratum.*
4 *Mandatum generale non sufficit in spiritualibus et beneficialib. sed requiritur speciale.*

Et pro Cōplemēto huius materiæ dubitat qu In
1 to& ult.†si abñs est pñtatus casu quo pōt,
si nō ratificauit & acceptauit pñtationē de se factam j.
quadrimestre uel semestre fm qualitatē pñtantium, an
teneat pñtatio, & an hmōi acceptatio uel ratificatio
possit fieri p ꝓcuratorē seu p ꝯsanguineū uel p lras ip-
sius psentati absentis.¶ Istū art.in 1.par.sui ponit Abb.
in d.ꝯs.76.inuocato &c.plura sunt examināda. i 3.du.
in 2.uol.& de s.par.ponit in 4.dubio ¶ Dicit ergo circa
primā partē, cū argumētatus fuisset ꝓ parte negatiua,
φ non tenebat ibi pñtatio, qa erat facta de absente, di-
cit iō præsentationē de absente nō ualere ultra alias rō
nes, qa si diceremus ꝯrium, posset graue præiudicium
irrogari ecclesiæ ex dilatione suæ prouisionis. si.n. satis
esset pronum eligere, & absentē pñtare, posset sic pñta
tus differre aduentū suum p annum & annos, nec eps
posset interim prouidere ecclesiæ, nam de illo pñtato

nō: qa non pōt eū in abñtia examinare, ut in c.si forte.
de ele.lib.6 nec de psona alterius posset ꝓuidere tanq̃
ꝓ pronū nō pñtata: ut i c.decernimus 16.q.7.in noto au
tē hoc non cadit: qa nō indiget examinatione: regrit
tñ, ut ipse Ab. præsupponit ibidē in 4.dub. ut j. quadri-
mestre uel semestre fm qualitatē pronorū pñtātiū ha-
beat acceptare uel gratificari, ut uideat pñtatio pfecta.
2 ¶†Et subdit in d.4.dubio, φ legitime ratificat, uel acce
ptat pñtatio per ꝓcuratorē ad hoc specialiter ꝯstitutū,
quē dicit optime in hoc actu posse interuenire, ex quo
pñtādus erat notus, alleg.c.accedēs.de pben.si.n. procu
rator pōt interuenire ꝓ abñte noto ad actū collationis,
p quē trāsfert plenū ius spūale, multo fortius pōt inter-
uenire in actu pñtationis, p q pñtationē parū ius trāsfer
tur: qa dicit qd dā inchoamētū ad instōnē obtinēdā: ut
in c.qd aūt. hoc tit. nā ualet arg. a maiori, ut in c. cū in
cūctis.in princ.de elec.& i auc.multo magis. C.de epis.
& cle.cū simi.& ita residet do. Ab.in d.cōsi.¶ Tu adde,
nā ea q dixit Ab.in d.ꝯsi.de rōne, φ esse necesse pñtatū
ēt p literas se pñtari hñti instituere, ne res uadat in in-
finitu, fortificant p id qd dicit Rot.2 t 1.nō sufficit.hoc
tit.in nouis, φ si nō pñtat nō ē satisfactū hñti instituc-
re, & iō pñtatio dēt acceptari j.tps datū ad pñtādū a iu-
re, ut ibi pulchre vult Rota.¶ Cōsidera ēt dicta Abb.in
d.ꝯsi.bñ ꝓcedere, nā si hmōi pñtatio de abñte noto æ-
qparet collationi, q fit abñti p hñtē cōferre, & qñ hæc
collatio fit abñti ēt nulla psona media p illā collatio-
nē nihil acqrit abñti, unde abñs nō poterit dicere bñfi-
cium esse suū, anteq̃ acceptet illud: ut in d. c.si tibi ab-
sēti.li.de dona.& in l.q absēti. ff.de acq.pos.eo.mō i pñ
tāte nō dēt tenere pñtatio de absēte facta, donec p illū
acceptet, & si nō tenet, nisi acceptet, & nō acceptat j.
quadrimestre, nō vr pñtatus j.quadrimestre, ergo de uo //
luntio ē facta ad supiore: uerū tñ est, pñtatū nō posse re-
trocedere a pñtatiōe, sed bñ poterit accumulare, sicut
nec ordinarius pēdēte acceptatiōe nō pōt retrocedere
a collatiōe, & iō ē faciēda acceptatio j. terminū datū
ad pñtādū, tñ ne proni deludant, tñ ēt si bñ nō delude-
rentur, ut eps possit ꝓuidere, ne eccla patiat in spūalib.
arg.c.cū.uos.de offi.ord.¶ Tñ ut s.est dictū hmōi ratifi
catio uel acceptatio pōt ēt fieri p per sonā mediā, & ex
quo regrit habētis gratificare animū l. si ego. & qd ibi
not.ff.de neg.gest.†negociorū gestor.n.nō acquirit do-
3 miniū absēti, nisi a tpe quo dñs habuit ratū: ut in d.l.si
ego.& glo.not.in c.q sit.de elect.lib.6 q vult in istis spi-
ritualib' posse interuenire negociorū gestorē, sed opor
tere dominū hēre ratū infra illud tps infra quod tenebat
ipse declarare animum suum. l.pen.rē ra.ha.ut in exo.
4 posito in d.gl.& iō requiritur † φ psona media habeat
mādatum nō dico generale: quia non sufficit, sed req-
ritur speciale, quia nec in istis beneficialibus, nec in
alijs spiritualibus sufficit generale mādatum, sed requi
ritur speciale tum propter qualitatem rerum, tum pro
pter præiudicium quod euenire potest. Ita Ab.post do.
in d.c.accepimus.& ideo idem Abb.in d.cons.76.in 4.
dubio requisiuit speciale mandatum, ut proxime retu
5 limus.¶†Et ex pdictis infert do. Abb.in d.c.accepimus
post prin.2.col.coniunctam personam non posse acce
ptare beneficium pro coniūcto ad hoc ut cōiuncto illa-
tim acquiratur beneficium, quia coniūctio sanguinis
non supplet speciales defectus mandati, ut in l.pater.ff.
de mino.& vult Inn.in d.c.accepimus.& Spe.in tit.de
coniuncta persona.¶ Requiritur ergo omnino specia
le mandatum, & tunc beneficium quæritur absenti,
si absens inuestiatur per procuratorē, siue procurator
nomine absentis ut in d.c.accepimus.argu.in l.j. C.de
acq.poss.& in l.1.§.per procuratorem.ff.de acquir.pos.
¶ Et hæc ꝓcedunt, siue sit procurator ꝯstitutus ad acce
ptandū beneficium certū, siue incertū: qa satis hoc ap-
paret de aīo & intētione dñi ꝯstituentis: ut uult ibi Io-
6 And.& post eum Abb.& sequit ibi pdicta Imo.¶†Ex q
bus dictis infero ad casū nostrū, φ infra quadrimestre
uel semestre iuxta qualitatē patronorū pñtantiū abñs
(casu quo pñtari pōt, puta quia notus) debet accepta-

re seu ratificare pñtationem de se factam, & sic sequet insti͠o, & hoc agere poterit ipse per se uel per suum procuratorem habentem tñ spãle mandatum ad acceptãdum illud beneficium in spẽ, uel quæcũque beneficia, & hoc idẽ facere poterit per eius epistolã d. c. ea noscitur. & no. in d. c. si tibi absenti. ¶ Et ideo pater pro filio, & consanguineus pro consanguineo absente hoc agere non poterunt, tũ per rõnem s̃. alle. per Abb. tũ ẽt quia esset necesse eos promittere de rato, & talis ratificatio similiter oĩno esset facienda infra quadrimestre uel semestre, ut s̃. est dictum, ergo talis acceptatio patris uel consanguinei nihil operaretur, ex quo ipsius absentis expectabitur facienda infra eundem terminum

Ex Omnibus dictis in præsenti 11. q. princ. & eius 5. art. pro conclusione collige, præsentandum dẽ esse præsentem sensibus corporis illius cui pñtatur, & a quo insti͠o expectatur, ut late diximus s̃. in j art. ¶ Amplia primò istam conclu. præsentandum dẽ esse præsentem, intm̃ procedere, q̃ non potest pñtari procurator absentis per pñnos, q̃uis habeat mandatum, per dicta in d. 1. at. per tot. & præsertim in uersi. ex istis sequũtur duo correlaria. ¶ Amplia secundò d. concl. Intm̃ pcedere, q̃ pater pro filio, nec consanguineus pro cõsanguineo absentib. non admittuntur, sed debent esse præsentes ipsi pñtãdi, per ea quæ diximus in d. 1. art. in uer. secundum corelarium. ¶ Amplia tertio d. concl. pñtandum dẽ esse præsentem, intm̃ procedere, q̃ non ualet consuetudo disponẽs absentem posse præsentari & nõ examinari, p ea quæ diximus s̃. in 2. ar. ¶ Limita modo primo istam conclu. procedere, qñ absens præsentandus non esset notus habenti instituere, q̃a tunc eius præsentatio in absentia non ualeret, sed qñ præsentandus, licet absens esset tñ notus habentis instituere bene poterit pñtari, per ea quæ diximus supra in 3. art. cum pluribus ibi accumulatis. ¶ Extende hãc primam limi. sufficere præsentandum esse notum habenti instituere, intm̃ pcedere, q̃ pñtatione admissa de absente præsumetur ordinarium illius hẽre notitiam, & tenebit pñtatio, per d. s̃. in 4. art. ¶ Restringe modo primo hãc limi. primã ita extensam procedere, qñ habens Instituere hẽt plenã notitiam præsentandi absentis, nam tunc tenet eius pñtatio, q̃a non requiritur examinatio, sed si pñtãdus absens non sit notus tali notitia, ut hñs instituere habeat illius plenã & requisitã notitiã ad illum actum nõ sufficit, & iõ oĩno dẽt esse præsens & examinati: ut diximus s̃ post Gay. in 3. art. in uersi. est secundò aduertendũ. ¶ Restringe secundò ipsam lim. procedere in casu prædicto, qñ requiritur examinatio pñtandi, non tñ pro forma, sed ut habeatur eius notitia, q̃a si est notus habenti Instituere q̃uis absens præsentari põt ut s̃. sed in alio actu requirente examinationẽ de forma, & substantia actus, licet sit notissimus habentibus illũ recipere & examinare, adhuc requiritur actualis præsentia & examinatio, ut diximus supra in d. 3. arti. de auditorib. Rotæ in uer. tñ est ẽt aduertendum primo. ¶ Quam restri. ego extenderem ad casum nr̃m, quando ex lege fundatoris beneficii requireretur examinatio, q̃a uideretur de substantia & forma, & iõ nõ posset prætermitti, nec per epm̃ præteriri, per ea quæ dicunt Hos. & alij in c. cũ accessissent. de const. & diximus s̃. in 10. q. princ. huius par. in 2. & 3. art. & latius in 6. q. prin. huius part. in 30. & ult. art. ¶ Restringe tertio ipsam limi. ut sufficiat præsentandum esse notatum habẽti instituere, procedere qñ præsentandus esset de eadem diœcesi, secus si de altena, q̃a tuũc saltim requirentur literæ dimissoriæ sui ordinarij, p dicta supra in 3. art. in uersi. aduerte tertio. ¶ Restringe quarto ad. lim. ut sufficiat quẽ esse notũ ordinario, procedere in beneficijs minorib. epatu, sed si caderet iuspa. in episcopatu, non posset præsentatus electus consecrari, nisi examinaretur, p ea q̃ diximus post Firma. s̃. in d. 3. art. in uer. aduerte quarto. ¶ Restringe q̃nto dictam limita. procedere, qñ essemus in casu, in quo unus tm̃ esset præsentatus, q̃a sufficeret illum esse notum habenti instituere, secus si essent plures, & patroni uellent uidere, quis esset idoneior pro eorum interesse per ea quæ diximus in d. 3. art. in uer. ego aduerterẽ q̃nto. ¶ Restringe sextò istam limi. procedere. & esse uerã, si præsentatus notus epo Infra quadrimestre uel semestre acceptauit præsentationẽ de se factam, alias elapso dicto tpe non teneret, sed eps ipse prouideret beneficio, per ea quæ diximus in 5. art. ¶ Limita secundo principaliter hanc conclu. absentem nec eius procuratorẽ præsentari non posse esse ueram in ipsa præsentatione, sed in ratificatione & acceptatione q̃ habet facere præsentatus absens, ut in præc. proxi restri. 6. diximus, bene põt ille actus fieri per procuratorẽ, per ea quæ diximus in d. 5. art. & idẽ potest facere per suas literas, ut ibi diximus. ¶ Restringe tamen istam secundam lim. procedere in ipso ratificante, seu in eius epistola, uel in procuratore suo speciale mandatum habente ad acceptãdum beneficium certũ uel quæcunque beneficia, q̃a his modis poterit fieri acceptatio, secus autem in procuratore generali, in patre, uel consanguineo, quia per istos acceptatio fieri non potest, per ea quæ diximus s̃. in d. 5. & ult. art. ¶ Limita tertio suprascriptam conclusionẽ, p̃sentem non posse præsentari, esse ueram ex se, sed si patroni præsentassent absentem, & eps admitteret, teneret præsentatio, quia præsumetur illius habere notitiã, ut diximus supra in 4. art. & proxime in exten. proxi. limi. Et per ista oĩa sunt plana. ¶ Per quæ clauditur hic 5. art. & ista 11. prin. q. nec non & hæc 1. pars. 2. lib. huius operis. Laus Deo, Virgini, beato Hieronymo, cui opus dicatum est, Catharinæ, & toti curiæ triũphanti. Amẽ. Trani die ultimo Carnis priuij quæ est ultima Februarij hora 4. noctis. 1 5 3 4. ij. indi. Et ideo ne mireris, si hæc dicta ultima non sapiant, quia ita succedit illis rebus quæ in Carnis priuio expediuntur. ¶ Sequitur secunda pars huius secundi Libri Basilicæ Hieronymi.

SECVNDA PARS
SECVNDI LIBRI TRACTATVS
DE IVRE PATRONATVS,

AVCTORE REVERENDISS. VTRIVSQVE CENSVRAE

Doctore D. Cæsare Lambertino. Tranensi, Episcopo Insulano.

Libri.ij.secunda Pars eccl. patronatę ordinationis actualitas.

1 *Continuatio primæ partis secundi libri ad secundam partem.*
2 *Secunda pars appellatur eccl. patronatæ ordinationis actualitas.*

SEquendo diuisionē secundi Libri
1 huius operis: †quā sup. posuimus
in princ. 1. par. ipsius, diuidendo
ipsum in tres partes. nā cum eū-
dē librū nominauerimus ī prin
cipio totius operis ecclesiæ pro-
natæ ordinatio, in diuisione ip-
sius primam eius partē appella-
uimus ecclesiæ patronatæ ordinationis præparatio, de
qua cū Dei adiutorio sumus expediti, in qua tractaui-
mus oīa pparamenta ipsius pñtationis. uidimus. n. qui
pñt pñtare, patroni & existentes in quasi pos. turis pñtā
di eorumq; pcuratores, ad quas ecclesiasticas & loca
ipsa pñtatio fieri debeat & qñ: qui pñtari pñt, & qui nō
& an pñtandi possint p pcuratores pñtari, vel debeant
esse ipsi pñtes, & sic legitimauimus psonas pñtantium
& pñtandorum, & loca in quib. cadat pñtatio & vaca-
2 tiones ut pñtatio fiat. ¶Sequitur mō meritò in 2. part.
huius 2. li. q̄ uocatur ecclesiæ pronatæ ordinationis actua-
litas, de pñtatione actuali cum oīb. quæ in ea requirū-
tur, ac ēt appositionib. & litib. quæ in ea succedere pñt
usq; ad institutionem exclusiue cum de ea simus tra-
ctaturi Deo duce. in 3. par. huius. 2. lib. quæ appellatur
ecclesiæ patronatæ ordinationis perfectio. & sic oīa ri
te tecte & clare procedent. ¶Et quia pro fundō pñta-
tionis est sciendū q̄tū tps hñt patroni ad pñtādū postq̄
bñficiū uacauit, ut sciāt qñ poterūt pñtare. primò de ip
so tpe uidēdū est, ī. qd̄ pñtatio fieri debeat p pronos.

Prima quæstio princ. ij. Part. ij. Libri.

1 *Præsentatio infra quantum tempus fieri debeat, ubi a patronis laicis infra quadrimestre, a clericis uerò infra semestre.*
2 *Clerici patroni ratione patrimonij in omnibus censentur laici.*
3 *Intellectus cap. unici. de iurepa. lib. 6.*
4 *Quæstio iurispa. intra patronos, vel clericos, vel laicos infra quantum debeat finiri.*
5 *Ratio diuersitatis quare patrono laico datur quadrimestre ad præsentandum, clerico uerò semestre.*
6 *Ratio quare electoribus, quibus datur trimestre, datur minus tempus ad eligendum quàm patronis ecclesiasticis.*
7 *Ratio quare patronis ecclesiasticis statuitur tempus datum collatoribus, & non tempus datum electoribus.*
8 *Ratio quare patronis laicis unus mensis datur plus quam electoribus, duo uerò menses minus quàm collatoribus.*
9 *Electus facta electione habet mensem ad acceptandum eam.*
10 *Electionis confirmatio debet fieri per superiorem infra tres mēses.*
11 *Consecratio est facienda infra tres menses.*

Et ideo prima principalis quæstio se offert in ista 2.
par. infra quantum tps patroni possunt pręsenta-
re post uacationem beneficij, & quid in patronis eccle
siasticis, & quid in secularib. qñ incipiat currere, & qñ
finiat, quō computetur, & an impeditis currat, & p̄ser-
tim litib. existentib. & hæc 1. q. ptin. diuidit in infrascri
1 ptis art. ¶†Et primus erit. infra q̄tum tps patroni eccle
siastici, & seculares p̄sentare dēant. ¶Do. Gof. de Tra
no conciuis me. in summa huius tit. in 2. col. in uer. ad
mittenda est igitur pręsentatio, dicit patronos seu exi
stentes in quasi pos. iurisp. debere pręsentare infra sex
menses a tpe uacationis, all. c. eam te. hoc tit. uel infra
quatuor menses a die motæ litis, alle. c. qm̄. in fine hu.
titu. in §. quid iuris. ante fi. dicit sibi non placere dictū
Gotf. per ea quæ ipse dicit in sequen. §. in quib. in vers.
& tps cum sequen. ubi dicit. tps quadrimestre dari pa-
tronis laicis, semestre uerò patronis ecclesiasticis, &
subdit rationem esse: quia insp. ecclesiastici cēsetur &
est omnino ecclesiasticū, & ideo de illo legatus dispo-
nit. c. dilectus. de offi. lega. de seculari uerò non. c. cum
dilectus. hoc tit. & infert ex hoc, sicut donātur sex mē
ses collatorib. c. nulla. de concess. præb. ita ēt sex men-
ses debet habere patronus ecclesiasticus, qui cēsetur ut
collator. ¶Et dic bī in hac materia reperiri plura iura
ōria: nā tex. in c. qm̄. & in c. cū pp hoc tit. & 16. q. 7. c. si
plures. & c. considerandum. cum alijs uīr uelle, patro-
nos hre quatuor menses ad præsentādum, tex. uero in
c. eam te. hoc tit. uī uelle eos hre sex menses ad præsen
tandum, & ideo antiquitus inter doc. erat magna alter
catio pp horum iurium uarietatem: & ideo gl. in d. c.
si plures. & glo. in d. c. eam te. plures dabant solutiones,
valet. semestre esse ad præsentandum, quadrimestre
ad finiendum litem, & aliter quando erat quæstio in-
ter præsentatos, & aliter quando inter præsentantes su
per ipso iurep. & aliter ēt quando inter epm̄ & præsen-
tantes uel pñtatos ut in eis, & ita incedebāt ut cę ci do
cto. antiqui. ¶Fuit tamen aliqua opin. quæ est gl. 2. in c.
cum uos. de offi. ord. distinguendo, aut sunt patroni ec
clesiastici, aut seculares, ut ecclesiastici hēant semestre
seculares uerò quadrimestre ad pñtandū, & ponit rō-
nes diuersitatis esse de qua infra. & ideo erat maxima
dubitatio circa hoc: quia ut dicit gl. in c. unico. in §. ue
rum. hoc ti. li. 6 non habebamus olim de hoc expressū
tex. sed ita seruabamus de quadrimestre p c. qm̄. & ca.
cū pp. hoc tit. quæ tamē iura hoc expresse nō dicebāt,
ut dicit gl. ī d. c. unico. & licet illa gl. nō dicat de seme
stri, illud tamē seruabamus pp c. eam te. & subdit illa
gl. q habebamus gl. in d. c. cum uos. q. d. quæ ita distin
guebat. ¶Et sic D. Gost. de Trano incedebat cū opinio
ne antiqua: Host. vero cum moderna, quæ fuit approba
ta per tex. d. c. unico hoc tit. lib. 6. qui expressa uult pa-
tronos clericos hre semestre ad præsentandum: laicos
uero quadrimestre. ¶Et intelligunt doct. ibi, & ī. alle-
gandi patronis clerici, qui sunt patroni rōne eccls.
2 †non rōne patrimonij: quia illi in oīb. censentur patro
ni laici: ut clare ad hoc ppositum dicit Abb. in d. ca. cā
te. in fi. uerbis post alios. per tex. in c. cum dilectus. hoc
tit. & per glo. in cle. fi. in uer. plures. in fi. eo. tit. & ista est
pura ueritas, quæ angulum non hēt, cum hodie sit ex-
pressa p tex. d. c. unici. quā tenēt Archid. Io. An. D. Phi.
Fran. & oēs in d. c. unico. & est una ex differentijs. q̄ sunt
Inter patronos ecclesiasticos & seculares, de quib. dice
mus Deo duce infra in 3. li. in 90. q. prin. in 1. art. & istā
opi. sequitō I. An. Car. Ab. Imo. & omnes successiui in
d. c. eam te. & d. c. cum uos. & Abb. in d. c. cum pp. hoc
tit. super gl. 2. in 1. differentia est summa directorii iu-
ris, hoc tit. §. 29. & §. 31. & idem tenent. D. Card. in cōs.

81.casus sup quo.ĩ 3.dub.ĩ fi.uerbis.ubi loqt̃ de pſono
eccłastico. & Ab.ĩ ꝯſ 28.ĩ cã cõis.ĩ 2.nol. circa.med.ip
ſius ꝯſilii.ubi loqt̃ de pſonis laicis, & hoc ẽt uult Gay.
in repe.c.fi.de ele.li.6.aliquał̃r in 47.&clarius ĩ 48.col.
in uer.itẽ q̃tũ.cũ ſeq.per intra quæ all.& idẽ ſentit Pau.
de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 11.q.& principał̃r hoc ꝓ-
ſequitur ibidẽ in 20. q.& hoc affirmãt ẽt oẽs doc. alle-
gandi,in oĩb.locis poſitis & alleg.in ſeq.art.huius.1.q.
prin.& hoc ẽt ſæpius dixim. ſ̃. & dicemus ꝯtinue ĩ.in
hoc ope in locis quin.cadet,uel de hac deciſione men
tio ad aliquẽ effectũ eſt fiẽda . ¶ Sed circa prædicta eſt
aduertendũ,ꝙ gl.in ver.quadrimeſtre.in d.c.unico.in
§.ueiũ.hoc tit.li.6.& oẽs doc.ibi vñt uelle hãc deciſio.
ꝙ pſonis eccleſiaſticis ſit pfixũ tp̃s ſemeſtre,laicis uerò
quadrimeſtre eſſe de iure nouo.ſ.d.c.unici.hoc ti.& de
iure antiquo hoc nõ eſſe deciſũ:ſed tm̃ iſtud dixerat gl.
in d.c.cũ uos.nã ſalua pace ipſorũ, q̃a hoc erat de iure
antiquo,& magis exp̃ſſum q̃ hodie, ꝑ d. c.unicũ.nã ut
dicit Dom.ibi.in §.uerũ.ĩ 2.col.ſup.d.gl in ver.quadri-
meſtre.tex.eſt expreſſus d.c.cũ ꝑꝑ.hoc ti.ubi loquit̃ de
laicis pſonis:& dicit eos hr̃e quadrimeſtre.& hoc erat
& eſt clarũ eccłaſticis pſonis,erat alter tex t.in c.ſicut.
de ſup.neg.p̃l.q̃ loquit̃ de pſonis clericis. & dat eis tp̃s
ſemeſtre:& ſic ſatis erat iſtud deciſum,& dr̃ia expreſſe
de iure antiquo:& ꝙ tex.ĩ d.c.ſicut.hoc ꝓbet.ſ.eccle-
ſiaſticos pſonos hr̃e ſemeſtre,apparet loquit̃ de mona
chis pſonis,q̃ nõ pñt eſſe niſi pſoni rõne eccłæ. & dñt
hr̃e pñtationẽ,& uult ibi tex.eos poſſe pñtare ĩ.tp̃s ꝯci
lij Lateran.qđ eſt c.2 & incipit nulla.de ꝯceſ.p̃b.ut ibi
dicit gl.in d.tex.c.nulla,eſt tp̃s ſemeſtre.ergo de eo tpe
intellexit.d.c.ſicut.& ſic vr̃ ibi tex.ſentire rõnẽ,quã po
ſuit Hoſt.in ſum.ut ſ̃.retulimus,ꝙ cũ ſint pñtãtes pſo-
næ eccleſiaſticæ,uñr de bñficio diſponere ſicut colla-
tores,& iõ dẽnt idẽ tp̃s hr̃e,ut poſſint bñ ꝯſiderare quẽ
uelint pñtare,ſicut collatores,cui uellent bñficiũ ꝯfer
re.& ꝙ eccleſiaſtici pſoni hẽant ſemeſtre ẽt de iure an-
tiquo ꝑ diſpõnẽ.d.c.ſicut.de ſup.ne.p̃l.uolũt oẽs ĩ d.c.
cũ uos.& ibi gl.1.& 2.ꝑ illũ tex.q̃ vr̃ hoc ĩnuere.¶†Ad
3 p̃dicta ẽt q̃ dixit ultra Dom.addo iſtã dr̃iã ẽt fuiſſe de iu
re antiquo uelle expreſſe tex.in d.c.unico.ꝙ nõ eſt ĩdu
ctiuũ iuris noui:nec declaratiuũ antiq,cũ hoc non fa-
ciat ad illũ effectũ,ut fit in aliis q̃ plurib.iurib.6.lib. ſed
uolẽdo decidere aliũ caſum oĩno indeciſum.ſ.qñ a lai
co eſt ſacta donõ iuriſp.alicui alteri eccleſiæ.an cẽſebit̃
eccleſia donataria pſona eccleſiaſtica reſpũ ipſius vel
laicalis reſpũ donantis,& in deciſione huius dubii p̃ſup.
ponit,laicos pſonos hr̃e quadrimeſtre ad pñtandũ,ec-
cleſiaſticos ãt ſemeſtre,ut ibi.hoc igit̃ p̃ſupponẽdo p̃-
ſupponit ẽt illud iã ꝑ ius antiquũ fuiſſe deciſum, & ſic
tenerẽ ĩ hoc op.Dom.ꝯ gl.lo.An ibi & hæc eſt amplia
tio ad ꝯcłonẽ nr̃m.ſ.hoc mõ nõ ſolũ apparere de iure
nouo ꝑ d.c.unicũ.ſed ẽt de iure antiqno.& non ſequit̃
hoc,nõ appaiet exp̃ſſe deciſum. In c.eã te.hoc tit.ergo
nõ eſt deciſũ ꝑ aliud ius q̃a dico apparere ꝯtiũ ĩ d.c.2.
de ſup.neg.p̃la.q̃ tex.expreſſe hoc dicit cũ c.2.de ꝯceſ.
p̃b.¶ Et c.eã te.nõ fuit principał̃r ſcm̃ ad hãc deciſionẽ,
ſed ad aliã.ſ.q̃a cũ planũ eſſet,pſonos laicos ĩ. quator
mẽſes dẽre pñtare ꝑ d.c.cũ ꝑꝑ.& pſonos eccleſiaſticos
ĩ.ſex mẽſes ꝑ d.c.2.de ſup.neg.p̃l.†erat dubiũ, ĩ.q̃tum
4 tp̃s dẽbat finiri qõ iuriſp.q̃ erat inter pſonos laicos: &
eſt deciſum in c.3.& in aliis iurib.ĩ.quatuor menſes fi-
niri dẽre,nõ tã erat deciſum,q̃d ſi qõ erat inter pſonos
eccleſiaſticos?& hoc ĩdigebat deciſione,& fuit deciſũ,
ꝑ d.c.eã te.ĩ.ſex mẽſes dẽre finiri.¶ Et ſi dicis,tex.in d.
c.eã te.nõ loquit̃ expreſſe de pſonis eccleſiaſticis, dico
ꝙ ſicut c.3.regulat̃ ſcm̃ c.cũ ꝑꝑ. vt tp̃s datũ ad pñtãdũ
ꝯſideret̃ ẽt in litib.finiendis inter patronos laicos:ita c.
eã te,dẽt reg̃lari in litib.finiendis,q̃ ſunt inter eccleſia
ſticos patronos ſcm̃ tp̃s datũ ipſis eccleſiaſticis pſonis
ad pñtãdũ,iuxta tex.c.2.de ſup.neg.prę̃l.ergo ille tex.
loquit̃ de litib.pſonorum eccleſiaſticorũ:q̃a de litibus
laicorum intelligi nõ põt:de illis.n.iam deciſum erat.
¶ De hoc aũt,an lis debeat finiri ĩ.tp̃s datũ ad pñtandũ
dicet̃ ĩ.in art.huius.q.prin.¶ Hoc ſic expedito,viden
dum eſt, q̃ ſit rõ diuerſitatis,ꝙ ad pñtandũ maius tp̃s
dat̃,pſonis eccleſiaſticis q̃ laicis.& glo.in d.c.cũ uos.in
uer.idoneę.de offi.ord.ponit rõnẽ diuerſitatis eſſe, ꝙ
laici nõ priuant̃ ptãte pñtandi ꝓ illa uice, licẽt pñtent
indignũ,ut in d.c.cũ uos.clerici uero ſic:ut in d.c.2.de
ſup.neg.p̃l.& in c.3.de ecc.ædifi.& ideo fiet q̃dam cõ-
pẽſatio:ut laici grauent̃ in tpe & relenent̃ ĩ alio,q̃a nõ
puniunt̃ indignũ pñtãdo ut cleri, qui puniunt̃ eligẽdo
ſeu pñtãdo indignũ,releuent̃ in maiori tpe,& quia cle
rici dẽnt eſſe magis diſcreti & ſcire iura,iõ puniunt̃, ſi
peccãt in electorib.ſeu pñtantib. & ꝑꝑ hoc hñt maius
tp̃s,ut bñ deliberẽt,& nõ pñt uariare ſicut laici,qui nõ
ſunt ita literati, & ideo pñt uariare, & datur eis minus
tp̃s.licet hoc ultimũ gl.ibi ita late non dicat,hoc tñ bñ
ſentit.¶ Rõ huius gl.mihi non placet ex plurib.& pri-
mò.nã nõ eſt uerũ in ſe laicos pſonos pñtãtes indignũ
nõ puniri:q̃a ſi ſcienter hoc faciũt,bñ puniunt̃,ut uult
Abb.& oẽs in d.c.cũ uos.& illa eſt cõis opi. ut diximus
late ſ̃. in 1.par.huius 2.li.in x.q.prin.in 4.art.ubi poſui
plenã diſtinctionẽ.ꝙ uero nõ puniant, ſi ignorãter pñ-
tarũt ĩdignũ,nõ eſt in ꝯſiderõne c.cũ uolũtate.de ſen.
exc.li.6.& iõ ex hoc capite nõ ꝓcedit hæc ratio diuer
ſitatis.¶ Niſi diceret̃,pſonos eccleſiaſticos eligẽtes uel
pñtãtes nõ idoneũ puniri:laicos uerò non,cum poſſint
aliũ pñtare,ut dñt doc.in d.c.cũ uos.& Hoſt.in ſumma
huius ti.& dixi late in d.4.art.in mea diſt.Et ſi ſic dice-
ret̃,adhuc dico, nõ ex hac rõne dari lõgius tp̃s pſono
clerico,quã laico,ſed bñ ex illa rõne dico ꝑmitti uaca
tionẽ,& ex uacatione laico dari minus tp̃s:q̃a uariare
põt:& ſic iſta erit rõ rõnis.ergo rõ eſſet:quia lai.pñt ua
riare,clerici uerò,nõ quã ſentit gl.in d.c.cũ uos. & q̃a
pñt uariare.iõ ſi pñtant indignũ ignoranter,pñt uaria-
re,dũmõ non pñtẽt ĩdignũ ſcięter,& ꝑmittit̃ eis uaria
tio,p̃ magis debet hr̃e locũ in iſto caſu,q̃ qñ pñtãt duos
indignos:& q̃a pñt uariare nõ merent̃ pęnam, ex quo
hoc faciũt lege ꝑmittẽte,& lex hoc ꝑmittit: q̃a nõ hẽt
illã ſciãm laicus,quã dẽnt hr̃e cleri. & iõ nõ ĩputat̃ eis
ſi pñtãt nõ idoneũ,uel ignorãter indignũ,cũ ignoiẽt,q̃
requirant̃ in clerico pñtando.& ſic iſtæ ſunt diuerſæ rõ
nes,& una eſt rõ alterius,ut ĩ.dicet̃. ꝯclude ergo rõnẽ
gl.d.c.cum uos.ex iſto capite.nõ procedere. ¶ Ex alio
ẽt capite dico dictã diuerſitatis rõnẽ aſſignatam ꝑ gl.
in d.c.c uos.non ꝓcedere:uult.n.illa gl. patronũ cleri-
cum ideo habere maius tp̃s ad pñtandum, quia punit̃
pñtando indignũ patroni uerò laici nõ,& ſic dato hoc
ꝓ uero,qđ nõ eſt, vt ꝓxime diximus, uult in effectu gl.
illũ qui punit̃ eligẽdo uel pñtando indignũ hr̃e maius
tp̃s,& q̃ nõ punit, minus tp̃s,& hoc eſt falſiſſimũ : nam
eligentes hñt tp̃s trimeſtre ad eligendum a die uacatio
nis c.ne ꝓ defectu,& ibi gl.& doc.& in c.cũ in cunctis.
de ele.50.di.c.poſtq̃ 63.diſt.c.obeuntib.& ſunt clerici:
quia in laicis,non cadit electio,ex quo eſt ius mere ſpi-
rituale.c.meſſana.& c.ſacroſancta.de elec. & tñ ſi eli-
gunt indigum puniuntur.c.cum in cunctis.de elect. &
uult ẽt glo.in d.c.cum uos. & tp̃s trimeſtre conceſſum
habentibus eligere,qui puniuntur,eſt minus tp̃s q̃ qua
drimeſtre conceſſum laicis qui nõ puniuntur . ergo rõ
gl.corruit,ꝙ data inſtãtia & c.c.ſicut urgeri. 1.q.1.& ſi
diceres illud in electione,aliud in pñtatione.hæc reſpõ
ſio non tenet:quia rõ eſt generalis,ut maius tp̃s habeat
qui punitur & minus ille qui non punitur, & tamẽ nõ
limitat in hoc caſu electionis.corruit ergo argũ. ¶ Sic
electio corruit in pręſentatione perſonarum eccleſia-
ſticarum,& ſic idem ius.Abb.in c.cũ aſſr.in 3.no. hoc
tit.ut diximus late ſup.in 1.cat.huius 2.lib.in 1.q.prin.
in 4.art.dum tractauimus, an patroni dicuntur eligere
& ultra hoc ambo puniuntur in d.c.cum in cunctis.in
eligentibus,& in patronis eccleſiaſticis in c.2.de ſup le.
neg.præla.& tamen electio eſt facienda infra tres men
ſes,& p̃ſentatio infra ſex : ſi igitur punitionis eſſet iſta
ratio,ambo haberent ęquale tempus , quia ambo pu-
niuntur,& electores non haberent minus tempus pſo
nis laicis,qui non puniuntur,& ꝑ iſta teneo rõnẽ diuer
ſitatis d.gl.cum uos.eſſe nullã & non procedere,quam

etiam

ttenuit summa directorij iuris. & dicit eam ēt tenuisse Host. sed certe iudicio meo non procedit, nec reperi illam tenuisse Host. sed aliam ut proxime dicet: & hāc rōnē sir assignauit Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. part. in 20. q. ¶ Host. uero in sua summa huius tit. in §. in quib. in uer. & tps, assignat aliam rōnē, ualet, ꝙ ex quo iusp. ecclesiasticum censet totum ecclesiasticū, & (ut diximus) legatus de eo disponit, nō aūt in iurepa. laicali c. dilectus. de offi. leg. & c. cum dilectus. hoc tit. iō sicut dan tur sex menses collatorib. ita dantur & pñtatorib. ecclesiasticis: qa sicut collatio est in totum ecclesiastica, ita & pñtatio patronorum ecclesiasticorū p s. dicta. ¶ Certe hæc rō non est uera, nec procedit, nā ex ea percipit ꝙ qñ prouisio fienda, uel modus prouisionis est, Rota, ecclesiastica uel totus ecclesiasticus dēt fieri infra sex menses, qñ est mixtus, ut pñtatio laicorū infra quatuor menses: hoc. n. est falsum. nā electio est totaliter spūalis & ecclesiastica, adeo ꝙ nō cadit in laicū d. ca. messana. & d. c. sacros. & tñ electores non hñt sex menses sed tres d. c. ne p defectu. cū alijs sup. alle. ergo rō non uera, cū det sibi ɔtria instantia. ¶ Et si diceres, illā rōnē Host. nō se fundare solū, ꝙ pñtatio patronorū clericorū sit ecclesiastica, sed uult dicere ēt illā sil'em esse collationi, & ideo sicut in collatione dantur sex mēses ita & in pñtatione. & pro hoc uī facere tex. in d. c. 2. de sup. negli. præla. qui uult ꝙ tps datum p Later. ɔcilium, & sic p c. nulla. de ɔcess. pb. collatorib. sit datum p̄ronis ecclesiasticis pñtantib. ¶ Adhuc ego rñdeo, maiorē similitudinē esse inter electionē canonicorū & pñtationē quæ fit p p̄ronos ecclesiasticos, q̃ illa quæ est inter collationē ordinarij & pñtationē patroni ecclesiastici; nā p electionē nō trāsfertur oē ius, ut aliud nō requirat, ex quo requirit ɔfirmationē. c. transmissa. cū si. de elec. ita nec p pñtationē ecclesiastici patroni transfertur oē ius, ut aliud nō requirat, cū requirat instō c. ex frequentib. de insti. & in plurib. alijs ɔcordāt, ut diximus s. in 1. par. 2. li. in 1. q. prin. in 4. art. p collationē trāsfertur oē ius d. c. 2. de ɔcess. pb. & per totum. ergo siītudine attenta potius p̄ronis laicis debuisset ɔcedi tps datum electorib. q̃ collatorib. ¶ Nec obstat c. 2. prædictū, de sup. neg. pla. qa fateor illius dispōnem, uult. n. p̄ronos ecclesiasticos hēre sex menses ad pñtandū, sed q̃ro de ipsius rōne, cur ita in ecclasticis p̄ronis & in laicis aliter. ¶ Itē collatio rōnabiliter & directo iure fit p unū, puta ordinariū d. c. 2. de ɔcess. pb. & tñ ille tex. loquebat de pñtatione monachorum, & sic respectu monasterij, ut illo tex. d. c. 2. de sup. negli. præla. patet, & nihilominus iurislator ibi p̄fixit ei terminum datum collatori & non electorib. unde vī sine rōne illud disposuisse, qa fm rōnē & uerā siītudinē potius dēbat dare ipsis patronis ecclesiasticis tēpus datū ad eligendū, q̃ tps datum ad ɔferendū, cū inter illa duo maior sit ɔuenientia q̃ inter pñtare & conferre, ergo no. Host. nulla. ¶ Quid dicendū in hac difficultate? Hic duæ requirunt rōnes una diuersitatis, quare patronis ecclesiasticis dēt semestre, & laicis quadrimestre, alia quare tex. d. c. 2. de sup. neg. p̄la. potius p̄ronis ecclesiasticis dedit tps datū collatorib. & q̃ electoribus, & ex istis q̃rit de tertio. s. de rōne diuersitatis, quare electorib. sit datū trimestre, p̄ronis aūt ecclesiasticis, q ēt dñr eligere, sit datū semestre, & p̄ronis laicis quadrimestre.

6 ¶ † Expediamus igitur ultimū & ex eo uidebimus ueritatem duorum præcedentiū, dic ergo iō esse datū minus tps hñtib. eligere q̃ p̄ronis ecclesiasticis hñtib. pñtare, qa magis periculosa est ꝓcrastinatio electionis q̃ pñtationis ēt p̄ronorū clericorū, nā electio fit de p̄lato ecclarū metropolitanarū cathedraliū uel collegiatarū, in qbus non cadit, nec pōt cadere ius pñtandi. c. nobis. hoc tit. & diximus late s. in 1. par. huius 2. li. in 5. q. prin. in 1. ar. ex quo ex defectu uacationis in capite ecclę minus lędit c. ne p defectu. de ele. & ubi maius periculum, ibi citius ꝓuidendū c. ubi piculū. de ele. lib. 6. cū si. & in talib. uariatio nō admittit, qa si sr est res magni momēti c. publicato. cū alijs, de elec. iō a iure statutū fuit minus tps q̃ pñtādi p̄sertim, qa cū canonici sint q eligere hñt p̄sumūtur magis literati, magis ꝓuidi & idonei, & melius cognoscere necessitates ecclæ, q̃ alij clerici, ut est tex. & ibi Abb in c. ad decorē. de instit. & ī c. inter cętera. de offi or. & diximus late su. in 9 q. prin. 1. par. huius 2. li. in 24. art. dum tractauimus de illiteratis in uer. sed ibi dictis adde. ergo ipsis p̄dictis attētis infra magis breue tps poterūt deliberare & eligere idoneū. ¶ Pñtatio uero ēt patronorū ecclesiasticorū fit per quoscūque clericos & p canonicos & p non canonicos & p plures clericos & p unū de sup. negl. p̄la. in c. 1. in c. eā te. hoc tit. cū alijs si. & ad oculū hoc uidemus. itē nō fit ista pñtatio ad ecclesias metropolitanas cathedrales vel collegiatas d c. nobis. & diximus late su. in 1 par. huius 2. li. in 1. q. princ. in 1. art. iō ius nō curauit de tantæ celeritate, cū nō uertat im̄ periculū, & qa non hñt illā sufficientiam q̃ canonici seu collegiati non pñt ita cito deliberare, & p̄sertim, qa ñ pñt uariare c. qd aūt. & c. cū aūt. hoc tit. merito datū est eis a iure maius tps. ¶ Et si diceres, nōne iuspa. pōt cadere ī canonicos? & sic idē esset dicendū. Rñdetur p reg. nā ad ea. ff. de legi. ad ea. n. q̃ frequentius accidunt iura adaptātur, & una hitundo nō facit uer. ut late diximus ad siīem alium effectū s. in diffinitione iurisp. in 1. art. 1. q. prin. 1. par. 1. li. merito ergo electorib. seu postulātib. datū est breue tps, patronis uerò ecclesiasticis mai⁹ tps. ¶ Et pro ista mea rōne facit, qd sensit gl in c. 1. de ɔcess. pb. in uerbo infra sex mēses. in fi. ex hac cā electorib. dari minus tps q̃ collatorib. & iō meritò tex. d. c. 2. de sup negli. p̄l. postmodū refert se ad c. 2. de cōcess. p̄b. loquēs de collatorib. q̃ ad ca. ne p defectu. de ele. loquēs de electoribus.

7 ¶ † Et ex hoc colligitur fm. s. rō q̃ induxit iurislatorē in d. c. 2. de sup. negli. p̄l. ut potius statuisset p̄ronis ecclesiasticis semestre datū collatorib. q̃ trimestre datum electorib. qa licet in plurib. ɔueniant pñtationes ecclasticorū & electiones ut supra est dictum, tñ qa pñtatio fit p quoscunque ecclesiasticos, & sic non p solos canonicos, uel collegiatos fit ēt in ecclesijs nō magni p̄iudicijs qa non cathedrales nec collegiatæ & (quod plus esset) cōsidero fit p clericos nō in eorū ecclesia, ut faciunt canonici & collegiati q prouident ecclesijs suis, sed in alijs ecclesijs, in quo actu pñtationis prouidendo alienis ecclesijs uñr uti quadā p̄eminentia, sicut electores q alijs ecclesijs q̃ uere suis ꝓuidēt, iō potius noluit ɔcedere semestre iurislator iuxta tps datū collatorib. quam trimestre, iuxta tps datū electorib. ¶ Et ex istis sequit ueritas primi dicti. s. rōnis diuersitatis cur p̄ronis ecclesiasticis semestre laicis uerò quadrimestre tps ad pñtandū sit datū, nā ex quo p̄roni ecclastici, cur p̄sumant minus literati & experti q̃ hñtes eligere, hñt minus tps q̃ p̄roni ecclastici, ut s ē dcm: tñ ipsi p̄roni ecclastici p̄sumunt magis literati & sciētes & experti q̃ hñtes eligere hñt minus tps q̃ p̄roni ecclastici ut s. est dcm, tñ ipsi p̄roni ecclastici p̄sumunt magis literati, & sciētes repirc pñtādū idoneū q̃ laici hēbunt facere bonā electionē. c. ɔsilitimus. de app. & qa clericis est uetita uariatio c. qd aūt. ca. cū aūt. & qd ibi not hoc ti. & dicet late cur clericis ꝓhibita sit uariatio j. ī ista 2. par. huius 2. li. ī 7. q. prin. in j. at. necesse ē eis hēre bonā ɔsiderōnē ad repetiēdū pñtādū idoneū, ne īcidāt ī errorē irrecuperabilē p uariationē accumulatiuā iuxta p̄dicta iura, & ēt qa vñr ꝓuidere alienę ecclæ uel suę īferiorib. tñ bñficijs & nō ī capite, iuxta tex. in c. 3. & qd ibi no. Abb. ī c. 3. de ecc. ędifi. & sic uī quasi collator. & dixi quasi: qa licet trāsferat ius ut eligētes, nō tñ totale ex quo necessaria ē īstō, ut s. est dcm, oīno tñ transferūt plus iuris q̃ p̄ronis laici, qa uariare nō pñt, & iō pñtat⁹ a p̄ronis clericis ē certus sicut electus, qd nō est ī pñtato a p̄rono laico, merito dēt hēre maius tps q̃ p̄roni laici ut si in uno opprimant ecclastici p̄roni, qa uariare non pñt, releuent in alio. s. ut habeant maius tps ad pñtandū, & si laici opprimunt, qa nō hñt tñ tps ad pñtandū, si releuentur, ex quo pñt uariare. ¶ Et ultra hoc nō posset iudici prouisio laici patroni ad instar collationis sicut prouisio p̄roni clerici, quia clericus est capax iuris spiritualis c. messana. & ca. sacrosancta. de elect. & me

lior tex. cū ibi no. in c. cū cōtingat. de foro cōpe. & ideo ponunt assimilari collatori, qui est prouisor mere spiri tualiū, ut in d. c. 2. de concef. præb. laicus tñ horum incapax est, & iō sustinetur in hoc iure c. 3. hoc tit. nō erat pgruum, ut sibi daretur tempus datum collatoribus nec datū electorib qa laici nō sunt tantę scientię, nec ita ɔsueti in spūalib. ut eito expedire possint, nec imminebat tm̃ periculum, ut deberet tēpus esse magis breue. poterant insuper laici uariare & mutare suam bonam q̃o magis nō bonā deliberationē, accumulatiue tñ d. c. cum aūt. hoc tit. merito uoluerunt iura laicos habere tps separatū ad p̄ntandū ab electorib. & collatorib. ut queadmodum iuspa. est annexū spūalitati ita, & sic mixtū c. q̃io. de iud. cū si. & sic medium seu mixtū hre tps non fm electores sed uno mēse pluri, nō fm collatores, sed duob. mēsib. minus, ut tanq̃ in medio exñs de
8 utroq; participet. ¶ † Et si diceres, cur fuit statutū, ut patroni laici haberent unum mensem plusq̃ electores, & duos menses minus q̃ collatores, pōt rñderi, ꝙ cū illa electio non sit assimulāda istis p̄ñtationib. in rpe ob celeritatem q̄ requirit in prouidendis ecclesijs cathedralibus & collegiatis, nō p hoc restat, cū in pluribus alijs ɔueniat, ut s̄. ēdictū, qn p̄ñtatio p̄sonorū laicorū magis adhereat electioni q̄ collationi, & cū hēat mixtā naturā potius adhæsit electioni, cū ambo requirant instōnē & ɔfirmationē, q̄ collationē. ut circa hoc ultimū dici pōt. ita fuisse usum iurislatori, & non esse de oīb. tōnē tedendā. ¶ Et ex istis hēs quasi oīa tpa ꝓuisionū & omissa postulatione & nominatione: qa ista sunt ĵ. electionē, dic electores hre tres mēses ad eligendū d. c. ne pro defectu. de ele. cū alijs s̄. alleg. & ponit Firma. in trac. de
9 epo. in 1. par. 1. lib. in 2. q. nisi sint impediti ut ibi. ¶ † Et postq̃ est facta electio, electū hre mensem ad acceptandum electionē, alias pdit ius per electionem sibi quæsitum, nisi sit talis, q̄ nou possit sine superioris licentia ɔsentire c. q̄ sit. & ibi glo. de ele. & Spe. in tit. de elec. §. 1. uersi. uel sic. & uoluit Firma. in d. 2. q. & in 3. lib. in 1. par. tr. lib. in d. 2. q. & in 3. lib. in 1. par. 1. & 2. prin. in 1. q. in. rubr.
10 cōfirmatio electionis epi qn fiat. ¶ † Post acceptionē factā per electum confirmatio electionis, & sic electio ē facienda p superiorē ĵ. tres alios mēses c. q̄ sit. de ele. li. 6. & ibi doct. & tenet Specu. in titu. de dila. §. 1. uersicu. sunt & aliæ induciæ. & ponit Firma. in d. 3. li. in 1. par. 1. q ¶ Et ex hoc id qd̄ mō uenit mihi in mēte, non ab re electores hre tres menses ad eligēdū, & ɔfirmator tres alios mense ad ɔfirmandū electionem, quia infra sex mēses oīa sunt expedita, ad instar collatoris sex mēses habentis repræsentātis p̄sonā eligentis & cōfirmantis
11 ex quo unico actu oia perficit. ¶ † Cōsecratio aūt est facienda infra tres alios mēses post confirmationē. 100. dist. c. qm̃ quidā. 75. dist. qm̃. & glo. in c. ne pro defectu. & in c. cum in cūctis. de ele. alias ipso iure priuatur episcopatu d. c. qm̃ in quibusdam. 100. dist. & gl. in ea. licet canon. de elec. li. 6. quod est uerum, nisi sit legitime impeditus, quia tunc sibi non currit tps, ut dictis iuribus. & in d c. qm̃. 75. dist. 28. c. de Siracusana. & d. c. ne pro defectu. & ita tenet Firma. in d. q. 1. proxime alleg. & idem Firma. in d. tract. in 3. lib. in 1. par. princip. ponit in cōsecretione illud idē qd̄ s̄. diximus, & istud impedimentū non debet transire quinque menses ut in prælallegatis iuribus. ¶ Collator uero hēt tps semestre ad conferendum per dispositionem Lateran. concilij, de qua in d. c. 2. incipit nulla. de concef. præb. & idem tps habent illi, ad quos successiue collatio deuoluitur ob negligentiā non conferentis ut ibi. ¶ Patroni uero ecclesiastici habent etiam semestre ad præsentandum c. 2. de sup. negli. præla. c. unico. hoc tit. lib. 6. ¶ Patroni laici autē habent quadrimestre tēpus ad præsentandum, c. cum pp c. 3. hoc tit. & d. c. unico. eo. tit. lib. 6. ¶ Et si præsentatur absens casus quo potest, dēt pet se per suam epistolam uel procuratorem infra tempus datum ad p̄rrandum acceptare, & habenti instituere acceptationem notificare, quæ acceptatio fieri nō pōt p patrem uel coniunctam personam ēt cū promissione de rato, alias nō tenet præsentatio, & deuoluitur prouisio ad habentē instituere, ut late diximus s̄. in 1. part. huius 2. lib. in 11. & ult. q. prin. in ult. art. habens instituere aūt hēt sīr semestre sm aliques ad instituendū, quod ego nō firmo, sed remitto me ad ea quæ dicemus infra in 3. par. huius secundi lib. in q. prin. in art. ¶ Si uero ex negligēria patronorum non præsentantium fiat deuolutio ad superiorē obseruabitur dispō d. c. nulla. de cōcef. præb. ut superior habeat semestre, & successiui superiores, ut late dicetur infra in hac 2. par. huius 2. lib. in q. prin. in ar. ¶ Verum si fiet deuolutio electionis ad superiorē ex negligentia uel defectu habentium eligere non obseruabitur dispō d. c. nulla. & sic nō habebit semestre, sed tm̃ trimestre, iuxta dispositionē d. c. ne pro defectu. de ele. ¶ Infra q̄tum uero tps debeat finiri qō, quæ uerteretur inter ipsos patronos de iurepa. uel inter epm̄ & patronos seu inter præsentatos de instōne conseqnenda, ponit Abb. in d. c. cum uos. super gl. pen. & dicemus late ĵ. in 9. & seq art. huius primæ q. prin. uidete ibi. & per ista habetis hāc materiam bene discussam. ultra omnes cum remissionibus de quibus proxime.

¶ Secundus art. 1. q. prin. ij par. ij. Libri.

1 *Patronus laicus habens iuspa. commune cum clerico habet semestre ad præsentandum, & infra sequen. art. nume. 3.*
2 *Magis dignum trahit ad se minus dignum.*
3 *Rem communem habens cum pupillo gaudet priuilegio pupilli.*

1 Dubitatur Secundo † si iuspa. est cōe clerico & laico, an habebūt quadrimestre ad præsentandum respectu patroni laici, an semestre respectu ecclesiastici. & dic breuiter, ꝙ glo. in c. unico. in uerbo ecclesiasticus. hoc tit. lib. 6. uult hoc casu non solum ecclesiasticū, sed ēt cōpatronū laicū hre semestre
2 & non quadrimestre ad præsentandū† qa magis dignus trahit ad se minus dignum cap. quod in dubijs. de cōsecr. eccl. uel alta. cū tōe cōionis trāseat illud priuilegium
3 ad laicum † sicut diximus de eo q̄ hēt rē cōem cū pupillo ut gaudeat priuilegio pupilli. l. si cōem. ff. qu. ead. ser. amit. & p ecclam ɔsequitor quo per se conseq̄ui nō poterat. ita Gem. & Phi. Fran. in d. c. unico. post Io. An. ibi. & hoc ēt uoluit. D. Roc. in hoc tra. in uerbo ius. in 7. q. in 2. col. in uersi. prima est pone. & Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. par. in 11. sed melius in 21. q. & tangit Firma. in tra. de epō. in 2. par. 4. li. in 27. q. & ista est ueritas, q̄ latce examinauimus s̄. oīa s̄. scripta ponendo in 6. art. 1. q. prin. 1. par. 1. lib. ubi multa de mixtura posuimus p ornatu d. c. unici. uide ibi, quia hic nō sunt trāscribenda.

¶ Tertius art. 1. q. princ. ij. Par. ij. Libri.

1 *Laicus patronus habens iuspa. commune cum clerico etiam si habet plures partes quàm clericus habebit semestre ad præsentandum.*

Sed Pone tertio loco ecclesiā uel monasterium de
1 dicte fundum, † unum laicum construxisse, alterum dotasse ecclesiam, uel plures laicos prædicta fecisse, & sic ecclesiā habere iuspatr. cum pluribus laicis, an laici qui sunt plures partes habebunt rōne ecclesiæ, quæ est una pars, semestre ad præsentandum, ut cōclusum est in præced. art. & dic ēt laicos hoc casu habere semestre ad præsentandum ut ipsa ecclesia patrona, & in hoc etiam mixtura operari sicut & in præc. art. quis in illo sint æquales, & hic uideantur esse plures laici ut late etiam diximus supra in d. 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 7. art. & ad ibi dicta me remitto.

¶ Quartus art. 1. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Ecclesia donaria patrona habet semestre ad præsentandum, & quæ sit ratio.*

Ex istis dubitatur quarto quod si patronus laicus donat iuspatr. quod habebat in aliquo beneficio alicui ecclesiæ uel loco religioso ista ecclesia nouiter

uiter patrona donataria an habebit quadrimeſtre ad
præſentandum, ut habebat donator, & ſic tranſeat cū
eius natura, an verò ſemeſtre ut hñt eccleſiaſtici pſonl
& ſic mutet eius naturam. ¶ Et dic in hoc art. ēt non eſ
ſe inſiſtendum cū de eo ſit tex. clarus in c. vnico. in §.
uerum. hoc tit. li. 6. q decidit hūc atriculū. nec eccleſia
1 donataria hēat ſemeſtre, iuxta eius naturā. ¶ † Rōnem
aūt dubitādi & decidendi poſuimus ſup. in d. 1. pat. t.
li. i t. q. prin. in 8. ar. ubi plura pulchra poſuimus. ¶ Sed
ibi dictis adde, nam cum laicis detur quadrimeſtre: q a
vr̄r ignari & pñt uariare, clericis uerò ſemeſtre, ex quo
ſunt magis literati, & non poſſunt variare: ut late dixi-
mus ſ. in prox. prçced. art. in rōne quam ibi aſſignaui,
meritò ergo deueniendo iuſp. ad perſonas eccleſiaſti-
cas, quæ variare non poſſunt, debent habere ſemeſtre:
cum ratio in eis militet, & ceſſet in laicis, ar. c. cum ceſ-
ſante. de appel. cum ſimilibus.

¶ Quintus art. j. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Ex duobus patronis laicis uno donante iuſpa. eccleſiæ qui retinuit habebit ſemeſtre ad præſentandum.*

Succedit ex pdictis quinta dubitatio: qd ſi ſunt
1 † quo patroni laici, & vnus donat iuſ-
pa. qđ habebat alicui eccleſię, alter uero retinet ſibi il-
lud, an ille laicus qui non donauit ratione eccleſiæ quę
ex donatione cōpatroni facta eſt ſibi compatrona de-
beat habere ſemeſtre uel quadrimeſtre. ut prius habe-
bat? Archid. in d. c. unico. hoc tit. lib. 6. tenet iſtum lai-
cum ꝙ non donauit iuſp. ratione eccleſiæ nouiter cō-
patronæ debere habere ſemeſtre eodem modo. ut ſ. di
ximus in caſu 2. ar. ¶ Et in quo differat hic ar. a. d. a. art.
& multa circa hunc articulum uide quæ late dixi ſ. in
d. 1. part. 1. li. in 1. q. prin. in 9. art. & ibi dictis adde Fede.
de Senis conſil. 65. infraſcriptæ quæſtiones. in 7. dub.
hoc idem concludentem.

Sextus art. j. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Conſuetudine an poſſit induci, ut tempus datum laicis uel clericis ad pręſentandum reſtringatur, uel ampluetur, & uide infra in nu 3. in ar. ſequen.*
2 *Conſuetudo poteſt ampliare & abbreuiare tempus datum ad reuocandas res uenditas.*
3 *Conſuetudo rationabilis & præſcripta magis operatur, quam diſpoſitio ordinary.*

Dubitatur ſexto, ex quo de iure patroni laici
habent quadrimeſtre, eccleſiaſti-
ci uero ſemeſtre ad pñtandum, an poſſit induci ꝯſuetu
1 do † ꝙ laici habeāt ſemeſtre ſicut clerici, & clerici octo
menſes, uel ꝙ laici habeant tres menſes & clerici qua
tuor menſes ad pñtādum. Hunc articulum nō inueni
ab aliquo tactum, niſi ꝙ D. Gay. in c. in repe. c. ſi. de ele.
li. 6. in 48. col. poſt med. dicit unum uerbū, valet, & poſ
ſet de conſuetudine patronus, loquendo de laico, hr̄e
ſex menſes ad pñtandum, arg. d. c. eam te. hoc tit. iun-
cto, c. cum dilectus. de ꝯſue. & nil aliud dicit, & (ut vi-
des) loquitur qñ ꝯſuetudo patrono tm̄ laico ampliaret
tp̄s pñtandi. ¶ Tu ꝯſidera, ꝙ ſi loquimur de iſto tpe ab
breuiando patronis eccleſiaſticis, non eſt dubiū, de ꝯ-
ſuetudinē poſſe in hoc nimiū opparari. ar. c. cū dilectus.
& c. ſi. de ꝯſue. & c. cū ꝯtingat. de fo. comp. cum iſto ca
ſu non ſimus ꝯ ius, ſed ſm ius: & ſic iuxta dicta p Abb.
in d. c. ſi. in pen. & ſi. col. nā cū ſimus in capacib. & mul-
tum ſimilib. electorib. c. ſi. iūcta gl. de ele. li. 6. & dixim.
in 1. prox. præced. art. quanto magis illud tp̄s abbreuia-
tur, tāto magis adhæret tpi electorib. dato. ſ. trimeſtri t
iuxta c. ne pro defectu. de elect. aut loquimur adhuc in
perſonis eccleſiaſticis, non tamen in tpe reſtringendo
ſed ampliando. ſ. ꝙ excedant ſemeſtre, & ex quo ultra
ſemeſtre non eſt dare in iure aliud tp̄s, & cum ſint ipſæ
perſonæ eccleſiaſticæ capaces iuris ſpiritualis, adhuc
dicerem hoc eſſe præter & non contra ius, & ideo hoc
poſſe fieri, iuxta notata per doct. & maximè Abb. in d.
c. ſi. in pen. & ſi. col. de conſue. & ſi bene eſſet ꝯ ius eſſe
ꝯ ius poſitiuum, ꝯ quod conſuetudo procedit: cum di
ſponit in perſonam capacem, ut dr̄ per Abb. in d. c. fin.
& probatur in d. c. cum contingat. de fo. cōp. ¶ Si vero
ſumus in patronis laicis, & tunc aut conſuetudo diſpo
nit in abbreuiando hoc tp̄s, & dicerem, quod dixim.
in patronis eccleſiaſticis: quia vr̄ conſuetudinem adhę
rere iuri antiquo & uero non gratioſo: ſ. quia accedit
ad ius eligentium d. c. ne pro defectu, & res de facili re
uertitur ad naturam ſuam c. ab exordio. 36. diſt. & pro
hoc facit quod infra dicetur in art. pñti. q. princ. in ed i-
cto quod apponitur iuxta diſpoſitionē c. ſi. de ele. li. 6.
poſſe abbreuiari tp̄s quadrimeſtre. Aut ſumus ſilr̄ i lai
co patrono in ampliando tm̄ tp̄s quadrimeſtre poſſet
dubitari: quia ex quo laici hñt hoc ius pñtandi ex gr̄a.
c. 3. hoc tit. & diximus late ſ. in 1. par. 1. li. in 1. q. princ.
in 4. art. & cum hoc gratia habeat tp̄s quadrimeſtre ſta
bilitum ad pñtandum, c. cum pp. & c. quoniā. hoc ti. &
diximus late in prox. 1. prçce. art. neſcio quō poſſit hæc
gratia ampliari, niſi diceremus, ꝙ gratia ampliat̄, iuxta
c. cum dilecti. de dona. cum ſi. & ultra hoc hæc præfi-
xio quadrimeſtris eſt ſolum de iure poſitiuo, ut de ſe pa
ter, cui ꝯſuetudo piudicare pōt, ut uolunt omnes, & p̄-
ſertim Abb. in c. ſi. in pen. & ſi. col. de ꝯſue. cum ſi. ergo
operabitur in hoc talis conſuetudo maxime cum nō
poſſit dici irrationabilis: quia tunc non operaretur, vo
a lunt doct. in d. c. ſi. ¶ † Et pro hoc facit quod dr̄, conſue
tudinem breuiare & ampliare tp̄s, per l. ſancimus, im-
perator. Federici de iure protomiſios datum ad aduo
candas res uenditas, ut per D. Matthæum de Afflictis
in d. l. ſancimus, in §. ſcriptum eſt. n. & ibi oēs. & in §.
3 & infra triginta dies. ¶ † Et pro hoc ēt facit. quia magis
operabitur ꝯſuetudo rōnabilis & præſcripta q̄ diſpoſi-
tio ordinarii: plura. n. inducit conſuetudo, quæ nō poſ-
ſet ordinarius ſtatuere, ut poſſent adduci mille exēpla,
& tm̄ tpe ꝯceſſo ad pñtandū pronis elapſo uel iure pñ-
tandi patronis priuatis, pōt tm̄ ordinarius illis ꝯcedere,
ut pñtet, & eos hoc non obſtāte ad pñtationem admit
tere, ut dñt Inno. & Hoſt. & ibi oēs. de offi. ord. & dice-
mus nos infra in art. præſentis. q. prin. ergo multo ma-
gis hoc debet poſſe facere conſuetudo rationabilis &
præſcripta, & rōnabilitas ꝯſiſtit, ut magis bene poſſint
patroni laici conſiderare circa pñtationem facien-
dam, & non obſtat, ꝙ tanto magis eccleſia uacabit:
quia illi prouidetur per cuſtodiam, ut loco dicetur, &
hoc ego tenerem, cogita tamen: quia noua eſt iſta diffi
cultas & non tacta niſi per Gaye. vbi ſupra. & uide quę
dicentur in proximo ſequen. art.

¶ Septimus art. 1. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Fundator iuriſpa. an poſſit apponere conditionem ſeu modum, ut patroni eccleſiaſtici infra minus tempus ſemeſtre: laici uero minus quadrimeſtre habeant præſentare, uel quod habeant maius tempus quadrimeſtre, ubi quod ſic, cum conſenſu tamen epiſcopi & num. 3.*
2 *Fundator an poſſit apponere conditionem uel modum non ſolum extra uel præter, ſed etiam contra ius commune cum conſenſu epiſcopi.*

Et ex Iſtis proxime dictis infertur ad deciſionem. 7.
1 artic. valet, † an fundator beneficii poſſit in limi
ne fundationis apponere modum, ꝙ eccleſiaſtici pa-
troni infra minus tp̄s ſemeſtre, & laici infra minus tp̄s
quadrimeſtre habeant præſentare, ut uidi in quadam
fundatione cuiuſdā beneficii in terra Corati Trā. dioe-
ceſ. & quid ſi ſtatuerit fundator, ꝙ patroni haberent ad
pñtādum maius tp̄s quadrimeſtre, uel ſemeſtre. ¶ Dic
etiā br̄, ꝙ licet hic modus, ſeu iſta conditio abbreuiās,
tp̄s uideatur ſm ius cōe: quia magis adhæret diſpoſi-
tioni c. ne pro defectu. de elec. tm̄ vr̄ omnino ꝯtria diſpō
ni. c. 2. de ſup. neg. prel. & c. 2. de conceſ. præb. in prono
eccleſiaſtico: in prono laico uero vr̄ ꝯtria diſpōni. c. cū

pp.hoc ti.& c.unico.e.ti.li.6. ¶ Ille uerò modus seu, il la conditio prorogans hoc tps est omnino ɔ̃ ius cõe: quia ɔ̃ iura prox.alleg.& sic cũ utroq; casu uideať esse contra ius cõe uř dicendum fundatorem in fundatione nõ potuisse apponere hunc modum seu ɔdõnē:qa successiui patroni siue clerici,siue laici hẽnt minus uel maius tps q̃ a iure sit statutum c.requisisti.de testa. & l.nemo põt.ff.de le.1.¶ Tũ ut prox.dixint.in pce.art. qa hoc facere põt ɔsuetudo uel ordinarius, multo ma
2 gis hoc debet posse facere fundator non tñ ipse solus sed cũ epi ɔsensu põt apponere modum uel ɔdõnem nõ solum extra uel pter, sed et ɔ̃ ius cõe, tex.aureus cũ gl.siog.in uer.statutu m. inc.cum dilectus.de ɔsue.per quã gl.doc.ibi & alii quos accumulaui in loco insi.all. ɔcludũt,fundatorem posse apponere cũ ɔsensu epi in limine fundationis ɔdõnē multo magis iuri pindicialem q̃ istam,ut late diximus s.in 1.pat.1.li.in 9.q.princ. in 1.2.& 3.ar.unde ibi plene per me dicta melius q̃ alibi. ad quæ me remitto.ubi in 1.art.in 3 ɔclu.quã ibi facio in ampli.pono et casum huius art.¶ Et hoc q maxi me procedit:nã licet uacet ecclesia maiori tpe,si iusp. est laicorũ,custodia illius spectat ad epm,si clericorũ, spectat ad eosmet patronos,ut p Abb.in c.cũ pp. in 8. differen.hoc tit.& dicemus in seq.q prin.in ar.& sic ecclesia nõ poterit pati ex hmõi uacatione, præsertim cũ tales ecclesiæ,in quib.pñtatio cadit,non sunt cathe drales nec collegiatæ,ut in c.nobis.hoc tit.& late dix. s.in 1.pat.huius.2.li.in 5.q.prin.in 1.art.¶ Dicerem tñ pp hoc, q in ɔsuetudine præscripta, ut in casu prox.pced.art.psumetur titulus.s.hunc modum fuisse appositum ex lege fundatoris,& ex hoc uel ex aliquo priuilegio ɔsuetudinē oriri potuisse,& poterit hic titulus al legari,licet nõ pbeť, maxime cũ essemus in pscriptione tanti tpis cuius initij &c.iuxta tex.in c.1.de psum. lib.6.cũ si.¶ Dicerem & aliud,qd s.conclusimus, locũ hře,dummodo dilatio huius tpis per consuetudinē in ducta non sit multum excessiua:quia si esset nimiũ excessiua,diceretur ɔsuetudo irrationabilis & non habe ret locũ,per tex.d.c.fi.de ɔsue.& non posset psumi titulus non priuilegii nec consensus epi in fundatione, & hic etiam articulus est nouus, & puto decisionem supra positam esse ueram,cogita tamen super eam.

¶ Octauus art.j.q.prin.ij.par.ij.Libri.

1 *Tempus datum patronis ad præsentandum quando incipit currere: ubi quod a die uacationis beneficii patronis ignorantibus & im peditis.nume.7 limita.num.9.*
2 *Litigans impeditur præsentare.*
3 *Tempus datum ad eligendum uel conferendum nõ currit ignorãti,*
4 *Impedito non currit tempus nisi fauore ultimæ uoluntatis.*
5 *Agere non ualenti non currit tempus.*
6 *Tempus datum ad eligendum uel conferendum currit a die scientię uel cessationis impedimenti.*
8 *Ratio differentię quare tempus datum ad eligendum & conferendũ non currat impedito etiã ignoranti, secus in præsentatione.*

Dubitatur octauo quadrimestre uel semestre datum aiure minus uel maius tps
1 datum ɔsuetudine uel a fundatore patronus ad pñtãdum qñ incipiat eis currere a die uacationis beneficii, uel a die notitiæ & scietiæ:& an impedito uel ignorãti currat illud tps.& in hoc dic, q tex.in c.2.de sup. neg. pæl. uř uelle,ut currat a die uacationis ibi.nisi pdictæ personæ infra tps Lateran.concilij constitutum uacan tes ecclesias &c.& text. in c.2.in §.cum uerò.ibi eccle sia uacare contingerit.de concef.preb.& tex.clarus in c.eam te.ibi.infra sex menses postquã uacauerint.hoc titu.& istud.s.q a tpe uacationis currat tps patronis datum ad pñtandum,uoluit Abb.in d.c.eam te.& in cõsil.18.in causa cõis.in 2.uol.& pulchre hoc tenuit Rota.28.patrono currit.hoc tit.in antiquis, quæ uult patronis currere tps sibi datum ad pñtandum a tpe, quo est uacatio beneficii,& non a tpe scientiæ patroni,all. cle.cum ei quem.de concef.præb. quia imputatur patrono,si non dimisit procuratores, cum se absentauit, maxime qñ habebat facere longam absentiam c.si.de eo qui mittitur in possel.causa rei seruan.cum ibi not. & l.eundem.cum ibi not.iuncta.l.1. ff.diuers.& temp. pręs.& istam dicit esse cõem opi.licet Dynus in loco in fra allegando dixerit ɔ̃rium: & pro hoc et adducit qd no.Archid.in c.licet.super uer.priuatus.de ele.li.6. & in c.statutum.sup uer.uacauerint.de præb.eo.li.¶ Rota uerò 546.utrum uacante.hoc tit.sisr in antiquis qrit utrum currat patrono tẽpus ad pñtãdum et collatori ad conferendum a die notitiæ uacationis ecclesiæ,sicut impetranti currit tps ad acceptandum, ut in d.cle. cum ei quem.in fi.de concef.præb.& not.in c.2.de pben.& in c.licet.de ele.li.6.a tpe quo scire potuit, iuxta.l.fi.circa prin.ff.quis ordo in bo.poss.serue.& notat in d.c.licet.& concludit,q a tpe,quo scire potuit & debuit pp uerbum negligentiam,& uerbum neglexerit, positum in d.c.s.de concef.præb.& not.in d.c.licet.& ideo subiungit, epm qui scire debet uacationis cũ habeat suam diœcesim uisitare a tpe,quo scire potuerat & debuerat,incipit ei currere tps, secus in illo ad quẽ non pertinet uisitatio,qui a sǐ non tenebatur de uacatione inquirere, & in hoc uř Rota uelle patrono non currere tps a die quo scire potuit,cum non teneať uisitare,& tñ principio uř tenere q sic.¶ Sed Rota tertia, 2 quo tpe.hoc tit.in antiquiorib dum quærit, a quo tpe currat hoc tps, dicit non a tpe uacationis, ut uř uelle tex.in d.c.eam te.sed a tpe notitię, alleg.in arg.d.c.licet.& d.c.quia diuersitatem. & dicit d. c. eam te. fore intelligendum a tpe uacationis s.notitię.¶ Lap.Abb. in sua allegat.78.uacante ecclesia S.Laurentij.hoc tit. in 4.dubio.in 5.col.tenet hoc tps currere a die uacatio nis scientiæ,& non ante.per d.c.quia diuersitatem. & ita intelligit c.2.de concef.præb.ut ibi gl.¶ Et dicit debere intelligi di scientia certa & non interpretatiua,& non obstare cle.unicam.de concef.preb.quia illa loq- tur in literis gratiosis,q̃ sunt odiosę sm Pau.abi.¶ Adducit et, q hæc tpa currunt solum negligentib.ut eligitur & notat ur in c.ne pro defectu.de ele.& in d.c.2. de concef.præb.& in d.c.quia diuersitatẽ,& negligens dici non potest in eligendo. qui rõnē electionis igno rat:& dicit facere,qd no.in fi.in per Inn.in c.qñ sup uer bo de iure.hoc tit.& ideo uult ibi Lap. q si per epm alt alis est priuatus ecclesia su .,& de hoc factum edictũ, & ille non dimisit ecclesiam , adeo ut patroni uerisi& poterant non hře notitiam de uacatione, non dicetur negligentes,seu a die scientiæ curret eis tps ad ptandũ, ut ibi per eum in illo casu.¶ Archid.uerò in d. c. licet. super uerbo priuatus.de ele.li.6.in penul. col.uult cur rere tps a die scientie,uel quo scire debebat, & sic ɔ̃ id quod uoluit Rota 28.patrono currit.¶ Est tamẽ uerũ q idem Archid.in c.statutum.in uerbo uacauerint.de præben.li.6.in ult.col.colligit ex illo tex. tps prædictũ incipere a tpe uacationis currer,nõ tñ a tpe notitię,nõ enim dicit a tpe quo peruenerit ad notitiã, sed dicit a tpe quo uacauerit.& subdit hoc esse tenendum, quicquid a quibusdam ibi notetur, & assignat rationem: quia Papa ista statuit in fauorem ecclesiarum,ne contingeret beneficia diuius uacare, & ecclesias defraudari officio ministrorum in ipsarum graue dispendiũ & iacturam,quam sustinebant prius per constitutionē ibi præcedentem,nec statuit hoc in odium, siue pęnã negligentis.quia tunc secus:& sic dicit intelligi iura q̃ uřr ɔ̃rium demonstrare c.licet.de ippl. neg. pral.& c. quia diuersitatem.in fi.concessi. præb. quod dicit non esse in illo casu:quia per d.c.statutum. redditur ad ius cõe.¶ Io.An.uerò in c.si.quem ibi sequitur Abb. in fi. in opp.hoc tit.& in c.1.de concef. præb. tenet hoc tps currere a die notitiæ non uacationis. ¶ D.Abb.autem sibi ɔ̃rius:qa in locis in princ. s.alle. tenuit tps currere a die uacationis:uerũ in c.cũ pp.hoc tit. tenet oppositum,s.a die scientię,nam cum colligit ex d.c.cum pp. dicendo illũ casum prima fronte mirabilē,in quo non ualēti pñtare currit tps:ibi.n.ratione litis penden.non

po-

potest patronus aliquē præsentare, & nihilominus sibi
tp̄s currit, & idō si nō pn̄tat ĩ. quatuor menses, ep̄s libere
ordinabit ecclesiā his dictis ibi Ab. q̄rit nūquid p̄ rono
ignoranti & impedito vel saltim ignoranti currat tp̄s,
2 & refert Per. dicentē posse argui p illū tex. ꝙ sic. † nā li
tigans impedit pn̄tare: ut in c. ex literis. hoc tit. & in c.
2. de in integ. resti. & tñ sibi currit tp̄s, & facit, ꝙ illud
tp̄s vr̄ præfici patrono potius in fauorē ecclesiæ q̄ in sui
odiū, ergo tp̄s currit ignoranti, per gl. in c. statutum. de
præb. li. 6. l. genero. ff. de his q̄ no. infa. Aducit ēt: qa agi
tur de modico præiudicio patroni, ex quo in cæteris re
cognoscitur in patronū p institutū a b ep̄o: ut in d. l. cū
pp. in fi. Tñ ipse Ab. his nō obstantib. tenet sñiam quā
dicit postmodū reperisse tenere Fede. cons. 124. & aper
3 te sentire Io. And. in c. 2. de sup. negl. præl. † nā regulari-
ter tp̄s pręfixum ad eligendum uel ꝯferendū nō currit
ignoranti: ut in d. c. qa diuersitatē. in fi. nec dēt q̄s sine
culpa sui puniri. Et dicit non obstare text. in d. c. cū pp.
qa non constabat ibi, q̄s esset patronus. meritò ep̄s ordi
nat ecclesiam sine patrono, sed qñ ep̄o cōstat de patro
no, nō dēt illam ecclesiam ordinare sine illius præsen-
tatione. 16. q. 7. c. decernimus. & dicit facere. c. si verò.
hoc tit. ubi euincens iuspa. præsentat institutū. fortius
ergo re integra dēt patronus, qui non fuit negligens, re
quiri, ut dicit ēt non esse uerū, nō agi de præiudicio pa
troni: nā expedit patrono hr̄e clericū sibi gratum, & est
ēt honor in præsentando, ut in c. nobis hoc tit. quo nō
dēt priuari sine culpa sua. Nec dicit ēt uerū, tp̄s esse sta-
tutum non in odium patroni sed in fauorem ecclesiæ:
nam si hoc esset uerum, nō esset diuersitas inter patro
num laicum & clericū in tp̄e præsentationis, & tñ est
ꝯtriū: quia vnus hēt quatuor menses, alter sex. c. unico.
§. uerum. hoc tit. li. 6. Dicit ēt facere theoricam Bart. in
d. l. genero. ubi dat regulā, ꝙ ad incommodū alicuius
non pōt allegari ignorantia, sed secus si ad commodū.
facit qđ not. in d. c. statutum. de præb. li. 6. & ita residet
ibi. do. Abb. q̄ idē Abb. in d. c. pro defectu. in 5. not. de
elec. dicit fore notandū ex illo tex. ibi, iusto impedimē
to cessante tp̄s præfixū electioni non currere impedi-
tis. vñ ꝯcludunt ibi doc. illū & bñ ſm eum nō esse opus
petere restitutionē in integrum, si impedimentū dura
uit vltra tres menses, vñ reiecta distinctione quorundā
cōiter dicit teneri, ꝙ siue impedimentum proueniat a
principio, siue post inchoatum trimestre, semper impe
dit cursum tp̄is. & pro hoc dicit facere d. c. qa diuersi-
tatem. ubi dicit, idē statui habenti cōferre, quid aūt ha
benti præsentare, dicit se remittere ad. c. 2. de cōces. p̄-
4 ben. & d. c. cum pp. hoc tit. ut s̄. retulimus. ¶ † Vidi do.
Card. in d. c. quia diuersitatem. in 2. col. in 8. not. ubi te-
net, ꝙ impedito nō currit tp̄s nisi fauore vltimæ volun
tatis per s̄. dicta: & nisi culpa sua esset impedimentum,
& nisi extarent alii non impediti, qui possent actū face
re. Et ex hoc vltimū puto notabile. vult enim ꝙ si col-
latio spectat ad ep̄m & capitulum, ep̄o suspenso capitu
lum conferat post Inn. ibi. idē ergo dicendum in casu
nostro aliquib. patronis impeditis, & aliquib. nō, ut nō
impediti p̄sentent. Et ꝙ qñ culpa sua venit impedimē-
tum, curat tp̄s, ponit pulchre ibi Car. in 4. col. & vult
ibi in 12. nota. illud tp̄s currere a die notitiæ per illum
tex. Gaye. uerò in d. repe. c. fi. de elec. li. 6. 48. col. in fi. di
cit hoc tp̄s currere a die notitiæ, & allegat Nicolum. i.
Abb. in d. c. fi. hoc tit. & dicit esse intelligendū de sciē-
tia certa & non interpretatiua, per no. per Pau. in c. 2.
de cōces. præb. allegando Lap. ubi s̄. & dicit facere qđ
dixit Rost. in materia iurispa. in §. nunc uideamus. Fir-
ma. postmodū ĩ trac. de ep̄o. in 1. li. in 1. par. in 7. q. prin.
cū de hoc q̄rit, tenet tp̄s currere a die scientiæ, & nō ua
cationis, alleg. Inn. & doc. in c. ne pro defectu. de elect.
& dicit hoc tenere Bal. in marga. in uerbo tp̄s. in uersi.
quintò. ubi subdit idē ipsum Bal. dicere in tp̄e dato ad
præsentandum: & addit ibi Firma. idem esse in tp̄e ap-
pellandi: & ponit ibi multa pulchra per vnā col. in ma
teria appellationis: & idem Firma. in d. trac. in 6. par. 4.
lib. in 35. q. dicit executori testamenti currere tp̄s a die
scientiæ, & sic non currere ignoranti ſm Bar. & Bal. in
l. quinquaginta. ff. de excu. tut. qđ dicit esse verum, etiā
si in constitutione ep̄i dicat̄ annū currere a die mortis:
quia subauditur & scientiæ, ſm Bal. in addi. Spec. in tit.
de instru. edi. in uersi. executor dēt exequi. in fi. ubi Fir-
ma. dicit oīno esse uidēdum, & alle. Bar. in cons. incip.
Camerinensis ep̄s. & Bal. in l. 1. in 3. col. C. da cad. tollē.
ubi dicit, prædictam constitutionē ualere ꝯ scientes,
uel supine ignorantes, nō ꝯ uere & iuste ignorantes, ēt
si expresse ꝯtrium dicat: qđ dicit ēt tenere Pau. de Cast.
in cons. 145. in 2. col. & Bal. in l. id qđ pauperib. in 3. &
4. col. C. de epi. & cle. & ꝙ currat tp̄s ignoranti ignoran
tia supina, tenet Bal. in l. 3. C. de li. cā puta quia fuit p̄-
sens pro teste: cū creatus fuit executor, cū alijs multis
ibi per Firma. adductis in materia executorū. Successit
do. Roc. in hoc trac. in uerbo honoficū. in 29. q. ubi quę
rit de hac difficultate. & dicit hoc tp̄s currere a die no-
titiæ, alleg. Io. An. & ibi Abb. in c. fi. hoc tit. & in d. c. cū
pp. & in d. c. quia diuersitatem. & dicit Roc. hoc bñ ibi
probari. Et subdit hoc esse verum, ēt si testator mādas
set pręsentationem esse faciendam ĩ. quatuor menses
a die mortis seu uacationis: quia dēt intelligi & supple
ri a die notitiæ, alleg. Ab. hoc dicentem in c. nos quidē.
super gl. 3. de testa. & alleg. tex. in l. statuliberos. §. si q̄s.
hęredi. ff. de sta. li. & tex. iuncta gl. in l. fi. §. si aūt dubius.
ff. de iure de li. & Abb. ibi subiicere hoc esse uerū & mē
ti tenendum. & facere notata per eū in repeti. c. cū oēs
in fi. de testa. & quod dixit ipse Ab. in c. nos quidem. &
ibi Petr. de Anch. quę refert & seq̄tur ibi Imo. in nota-
bilib. An aūt præsumatur notitia, dicit declarare Abb.
in d. c. qa diuersitatem. & aliquid haberi per do. Fel. in
c. nobilis. in 2. col. de excep. Subdit postea conclusionē
tenere glo. in d. c. 2. in uerbo infra sex. dum generaliter
dicit, non currere tp̄s nisi a die scientiæ, & fundamen-
5 tum huius conclusionis esse: quia non ualentibus † age
re nō currit tp̄s. d. c. quia diuersitatem. in fi. & l. fi. C. de
anna. exce. & ꝙ nemo puniri dēt sine culpa. c. sine cul-
pa. de reg. iur. li. 6. Intelligit tñ istam cōclusionē, ut cur
rat tp̄s a die sciētię, si addat̄, uel a tp̄e quo scire debuit,
per dictam decisionem Rotæ. 566. & in decisione. 263.
si pp negligentiam. in nouis. hoc ti. & sequitur. D. Fel.
in d. c. nobis. in 2. col. Abb. & alij in c. licèt. de sup. negli.
præla. alleg. ēt Lap. ubi s̄. & ita remanet ibi Roc. Qui
postmodum in eodē uerbo honorificum. in 28. ar. quæ
rit, an patrono impedito p̄sentare currat tp̄s: & refert
dicta Ab. in c. 3. hoc ti. & in c. cum super. post Petrum,
postmodum eundē Abb. in d. c. cum pp per multa fun
damenta post Io. An. in c. 2. de sup. negli. præla. q̄ s̄. retu
limus. Qui. D. Roc. pro conclus. affirma. ꝙ non currat
tp̄s, dicit adducere oīa quæ adduxit in præced. q. sua. l.
27. quæ proxime retulimus, ex quib. probatum fuit pa-
trono ignoranti uacationem beneficii non currere tē-
pus ergo nec impedito currat ex identitate rationis. Et
hanc conclusionē dicit sentire Bal. in cons. 469. incip.
sanctissime. ĩ fi. in 4. uol. ubi formaliter dicit, ꝙ tp̄e quę
prouidentiam ecclesiarum respiciunt quò ad quid vti
lia sunt, & impeditis non currunt. Pro qua cōclo. ēt di-
cit facere optime, qđ decidit Rota. 2. in fi. hoc tit. in an-
tiquio. dum vult, excōicato non currere tp̄s datum ad
pn̄tandū, super quo pro nunc dicit fore cogitādum, &
remittit se ad dicenda per eum in uerbo competēs ali-
cui. in 8. q. in fin. & subdit, & generaliter an impedito
currat tp̄s, uideatur plene in locis ample accumulatis
per D. Feli. in c. cū inter. in 10. col. de excep. & in c. trās-
missa. ad fi. de rescri. & ita residet ibi do. Roc. qui in d.
uerbo cōpetens alicui. in 8. q. tractat, an excōicatus ac-
quirat iuspatr. de quo nos late diximus s̄. in 1. par. 1. lib.
in 7. q. prin. in 10. ar. ubi conclusimus, iuspa. per excōi-
catū acquiri, sed carere exercitio præsentationis, qua-
tenus durabit excōicatio, & sic currere sibi tempus. ut
de ibi Pau. de Cita. autē in hoc tracta. in 6. par. in 24. q.
prius præmittit, an hoc tempus sit utile, uel continuū,
de quo dicemus infra in art. præsentis. q. prin. Postea di
cit hoc tp̄s currere solum a die scientiæ & nō currere
im-

impedito per suspensionem, uel aliud impedimētum
per d.c. quia diuersitatem. Quod tñ ipse limitat nisi es-
set qō inter patronos de iurepa. quia illa durante cur-
rit tp̄s, quo elapso episcopus prouidet per d.c. cum pro
pter. & pro cōclu. adducit reg. nō ualenti agere et igno
ranti nō currere tempus, et reuertitur ad materiā t pis
continui uel utilis. Quid dicendū in hoc dubio passu?
Vides enim Rotam. 28. patrono currit. hoc ñ. ī antiqs,
uelle cōmunē esse opi. ꝙ tēpus currat a die uacationis,
& non a die notitiæ, uel cessationis impedimēti, & nō
a die uacationis, & scientiam debere esse certam &c. ut
supra retulimus. licèt. d. Rota. 566. aliter. in fi. conclu-
dat ut similiter supra diximus. Ego ī hoc passu pōdero
magis dici negligētē illum, q ignorat ecclesiā uacare,
quam ille q scit, & est impeditus, & ideo non potest eli
gere, nec p̄ntare: hoc colligitur clare ea d.c. 2. & d.c. qa
diuersitatem. de conces. p̄ben. in qbus locis multū ne-
gligētia pōderatur, & patet ad sēsum, nam impeditus
nullo mō de aliqua negligētia redargui pōt, ex quo iā
scit, & uolebat eligere, vel p̄ntare, & impedimentum
fuit cā non electionis, uel p̄ntationis, & sic non est qd
sibi attribuatur, qñ non est ex eius culpa; qa tūc non re
leuaret eum impedimentum, ut no. in d.c. quia diuer-
sitatem. ignoranti aūt poterit aliquid attribui, cur non
fuit diligens, ut sciret uacationem beneficij, ut prædi-
cta colligi possunt ex dictis Rotæ. 566. quam supra re-
tulimus. & hoc quam maxime in eo qui hoc debebat
scire, & nescitur, ut vult Rota ibi, & istud est clarum, &
6 non pōt tergiuersari. ¶ †Hoc sic præsupposito, præmit-
to aliud, iura loquentia, ꝙ tp̄s datum ad eligendū, uel
conferendo, currat a die scientiæ uel cessationis impe
dimenti, & non a die uacationis, loqui in casibus suis.
s. in prædictis prouisionibus, valet, electionis collatio
nis, & similium, nō aūt iuris præsentandi, ut clare appa
ret ea tex. c. ne pro defectu. & c. si. cum sim. de appel. &
in c. quia diuersitatis. cum alijs, de conces. præb. iura ue
rò loquentia. puta. c. 3. c. eam te. c. si uerò. & c. cum pp.
hoc tit. uelle ēt patronis impeditis tp̄s currere, ut in eis
apparet. & hoc ex eis doc. colligunt, & maxime Ab. in
c. cum pp. si ergo illud tp̄s currit patronis impeditis, q
non sunt in aliquo defectu, & quib. minus attribui pōt
q̄ nescientib. ut proxime diximus: ergo necessario est
dicendū eodem modo currere ignorātibus: & sic fieri
conclusionem cum Rota. 28. supra allega. †ut tempus
datum ad præsentandum currat patronis ēt ignoranti
bus & impeditis, ut uolunt prædicta iura, & sic aliud es
se in eis q̄ in electoribus & collatorib. Et ꝙ hæc prædi
cta iura probent hoc tempus currere ēt impeditis, pa-
tet ea eis aperte. nam pp litē q̄ oritur super iurepa. non
poterant patroni præsentare infra tp̄s a iure datum: ut
illis iurib. & tñ currit eis tempus, & ordinarius ordinet
ecclesiam ut ibi. Et non obstat responsio data per Ab.
in d.c. cum pp. quam supra retulimus. s. illos esse patro
nos: quia salua pace. ut ex dicto capit. 3. dicto cap. cum
propter. & ex iuribus supra scriptis bene constabat,
ecclesiam esse patronatam, sed erat lis inter patronos
quis ipsorum esset patronus, & ideo per ordinarium fit
ordinatio ecclesiæ absq; præiudicio uincentis, igitur
ecclesia apparebat patronata, & sic mala sol. Ab. Et ꝙ
ēt ecclesia existente clare patronata lite non finita in-
ter patronos super iurepat. ī. tempus a iure datum fiet
deuolutio ad episcopū ponit pulchre Car. ī cle. plures.
in col. hoc tit. & ꝙ hēat locum ēt præsentatione se-
8 cuta dicemus ī. in 1. q prine. 2. par. in 9. arti. ¶ †Ista mea
conclusio satis clare procederet, si rationem diuersita-
tis assignaremus, quare aliud sit in præsentatione. s. ut
currat tempus impedito & ignoranti, q̄ in electione, &
collatione & alijs, ut illis non currat, & certe facilis est
assignatio rationis diuersitatis: nā nullus negabit, ep̄os
habere ius conferendi beneficia iure ordinario eis spe-
ctante a lege introducto, cum sub eo sint oēs basilicæ,
q̄ sunt in sua diœc. oēs basilicæ. 16. q. 7. & in tit. de con-
ces. p̄b. & de insti. per totum: & ipsos ep̄os tribuere oē
ius. c. ex frequentibus. de insti. reg. 1. de reg. iur. li. 6. c. cū
Bertoldus. de re iudi. cum si. electores uero etiā habere
ius eligendi mero iure, cum ad eos spectat: quia ab eis.
s. canonicis iurisdictio ordinario ep̄o datur: cum illum
eligunt: ut de elec. per totum. & in d.c. cum Bertoldus.
per Inn. & per Inn. c. ad abolendam. de hære. cum alijs
q̄ allegauimus s̄. in 3. ar. 19. q. prin. 1. par. 2. li. in uersi. &
sol. j. plus placet ratione. patroni aūt habent hoc ius p̄-
sentandi non mero iure sed ex gratia. c. 3. hoc tit. quia
erant illo iure spirituali incapaces. c. sacrosancta. & c.
messana. de elec. & diximus late s̄. in 1. par. 1. lib. in 1. q.
prin. in 4. ar. & de ista rōne diuersitatis diximus ēt in d.
3. ar. 10. q. prin. par. præced. in d. uer. Plus placet, cū seq.
Et hanc rationem diuersitatis cōprobo per tex. in cle.
cum ei. in fi. de conces. præb. ubi iuncta responsione &
intellectu Pau. ibi quem refert Lap. in d. alleg. 78. uacā
te ecclesia. in 4. dub. cum teneat opinionem, tp̄s curre-
re ad aliquid agēdū a die notitiæ, & opponat de d. cle.
cum ei. in fi. respondet Pau. illum tex. non obstare: qa
illa cle. loquitur in literis gratiosis ea gratia illi conces
sis, quæ sunt odiosæ, & ideo restringendæ, ut ibi p Pau.
ita dēt ēt dici in casu nostro: nam cum isti patroni laici
ea gratia præsentent, & sustinētur in hoc. d.c. 3. hoc tit.
currit eis tempus ipsius gratiæ, ēt illis ignorantibus, uel
impeditis, ex quo illa gratia debet restringi inquantū
potest, ut minus ius eōc lędat vulgatis iuribus, & ideo
illis non præsentantibus non audientur, si dicit se igno
rasse uacationem, uel fuisse impeditos. & ex hoc non
est tex. loquens de hac materia hoc dictans, immo. c. 3.
& c. cum pp. cum alijs s̄. alleg. in hac materia loquen-
tibus probant contrarium, cum uelint tempus currere
impeditis, & per arg. per me supra formatū. multo ma
gis & ignorantibus. & hoc multo fortius: quia patroni
habent ecclesias defendere, & uidere ne dilapidētur,
& denunciare presbyterum dilapidantem. c. filiis. & in
gl. piæ mentis. 16. q. 7. & diximus supra in diffi. iurispa.
& dicemus infra Deo duce. ubi erit locus suus, unde pa
tronus uidet̄ habere quasi ius uisitationis, ergo non de
bet excusari: nam cum spectet ad eius officium uide-
re, qualiter ecclesia gubernetur, hoc præmittendo nō
exercet eius officiū, ut tenetur, et ideo semp eius igno-
rantia est sibi imputanda: & hoc modo potest intelligi
ratio Rotæ. 66. de qua supra: licèt eius dictum in totū
non teneā. Quæ quidem oīa non hēnt locū in electori
bus & collatoribus, qui mero iure hēnt eligere & con-
ferre, ut s̄. est dictum, nec electores habent esse ita intē
ti circa regimen ecclesiæ: cum illa prælato guberneī,
& licèt posset dici, istam rationē militare in collatore,
q hēt uisitare, ut dicit gl. prædicta: tñ dico non militare
alias rōnes: quia nō hēt collator ius conferendi ex gra
tia, sicut patronus ius præsentandi, sed mero iure, & in
collatore a iure est expressum: ut tēpus currat a die no-
titiæ & a die cessationis impedimenti, ut in d.c. quia di
uersitatem. & tñ non est a iure expressum ita in patro-
no, immo apparet contrarium expressum, ut supra est
dictum: & sic cum militent prædictæ duæ rationes, ra
tio diuersitatis quæ ex eis oritur, remanet in pedib. quā
uis alia cesset. §. affinitatis. insti. de nup. Et ea ista ratio
ne diuersitatis ita fundata considero posse sequi, ꝙ cū
patroni ecclesiastici non sint ex gratia patroni: cum iu
ris præsentandi sint capaces, sicut electores iuris eligē-
di, ut diximus late s̄. in 1. par. huius. 2. li. in. 1. q. princ. in
4. ar. cum tractauimus an patroni dicantur eligere, ꝙ
merito ipsis patronis ecclecasticis, uel impeditis non
currat tempus: sicut nec electoribus & collatorib. cū
istis magis assimilentur, quā patronis laicis, ut diximus
in 1. præceden. ar. præsentis q. in uer. & ex hoc colligi-
tur s̄m. & in uer. & ex istis sequitur ueritas. Ista conside
ratio bene procedere. nisi esset tex. in d. ca. eam te. hoc
tit. qui secundùm magis communem intellectū doc.
ibi loquuntur de patronis ecclesiasticis, ut diximus in
d. 1. articu. præsentis. q. & tamen etiam cum impedi-
mento litis currit eis tempus ut ibi, & ideo uidetur ita
dispositum patronis ecclesiasticis, sicut & in laicis.
Quid dicemus? Certe potest dici consecrationem. s̄. fa-

ctam

Vide decis. 427. par. 1. diuers.

ctam tenere, sed procedere, quod dr̃ in d.c. eam tex. ex pluribus, nã licet patroni ecclesiastici sint capaces iurisp̃a. & præsentandi, tñ erit in eis gratia, quia ꝯsequunť illud ius ex fundatiõe, ꝯstructione, uel dotatione d.c. piç mentis. nam licet ecclesiastici, tñ hoc non habebãt mero iure, qa fundata ecclesia in omnib. suborat eius ep̃o, & fundãs nihil in ea habebat, anteq̃ fuisset introductũ iusp̃a. & ẽt in aliis dñr habere hoc ex gratia, ut late diximus s̃. in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 4. art. dum tractauimus, an iusp̃a. esset ex gratia, & sic militat ẽt in ipsis patronis ecclesiasticis ista gratia. quod fortifico, nã in hoc quõ currat tempus illi, cui gratia est concessa a die sciẽtiæ uel uacationis, non consideratur ipsa gratia respectu capacitatis, uel non capacitatis in persona illius, cui est concessa gratia, quia in d.cle. cũ ei. ille cui gratia fuerat concessa iam erat clericus & p̃sona capax, & sic nõ ex isto capite est ibi gratia sed ex aliis, valet: ꝯcediť sibi qđ hr̃e non erat in posse suo. sic igitur & in casu nr̃o sufficit patronos ecclesiasticos ex gratia ex illis causis hr̃e iusp̃a. qđ hr̃e non poterãt, non ex defectu incapacitatis sed qa non erat illud ius ipsorum, & ex aliis causis positis in d. 4. art. proxi. alle. & ego dicerẽ militare rõnẽ gr̃ę. Vel secundo põt dici militere aliam rationẽ, qa p̃roni ecclesiastici habent ecclesiam defendere, immo illius custodiam, & sic in hoc eos hr̃e plus iuris q̃ laicos, qñ ecclesia uacat, ut per doc. in d.c. cũ pp. hoc tit. & in c. cum uos. de offi. ord. & iõ debent esse uigilantiores. Et ẽt tertia rõ militat s. iuris auctoritas, qa ita ius disponit in patronis ecclesiasticis sicut & in laicis, ergo illi iuri stãdũ est, cũ non reperiať oppositũ determinatũ, & iura ꝯriũ dictantia loquuntur in electorib. & collatorib. ut supra & sic tenerẽ idem esse in patronis laicis, quod in ecclesiasticis per prædicta. Et per istam meã conclusionẽ faciunt oẽs rõnes & iura quæ allegant doctores pro ista parte, quæ ponit Abb. in d.c. cum pp. Sequitur ẽt ex prędictis, non militare ea quæ allegat Abba. pro opinione sua, nam illud quod dicit esse regulare pp c. quia diuersitatem ignoranti uel impedito electori uel collatori non currere tp̃s, concedo, dum postea dicit idem in patrono habente p̃ñtare. nego, cum in p̃rono sit aliud statutum, & sit assignata rõ diuersitatis, & est sua culpa, qa dẽbat relinquere procuratorẽ, q hr̃t uidere utilitatẽ ecclesiæ, & illam defendere, cum hoc sit eius officium, arg. d.c. filiis. iuncto cum c. fi. de cõces. præb. & ita uult Rota. 28. & sentit Rota. 566. s̃. alleg. & si nunq̃ esset culpa, qa gratia a iure concessa hẽt suos fines, nõ sunt trãsgrediendi. Nec tenet rñsio p Abb. accommodata ad d. c. cum propter. qa non militat, ut s̃. diximus. Nec militat rõ illa, quam Abb. deducit. s. c. fi. hoc titu. quæ est, ꝙ e uincens iusp̃a. repræsentat institutum. multo fortius hæc dẽt esse integra, & sic ꝙ existente patrono ignorãte, uel impedito nõ fiet ordinatio per superiorẽ, sed expectetur scientia, uel cessatio impedimenti, qa dico salua pace, nam repręsentatio non fit ad aliquem effectũ ecclesiæ amplius prouidendi. cum iã illi ꝓuisum sit, & non reuocatur prouisio, ut ibi hr̃, sed solum representatio fit ꝓ conseruatione in posterum iurium patroni re integra, aut uertitur periculum ecclesiæ permittendo illã tanto t p̃e uacare, arg. c. ne pro defectu. cum sim. de ele. & iõ ius ita statuit, ꝙ fiat ad superiorẽ deuolutio, & in patrono cui ex gratia hoc ius cõcessit, ne abuteretur gratia siue ignoret, siue impediať superior, ꝓuideat, cũ amplius gratia se non extendat. Nõ militat ẽt, quod dicit Abba. in d.c. cum pp. nam cum pro opinione mea inducatur, hoc tp̃s esse datum potius in fauorem ecclesiæ quam in odium p̃roni, Abb. rñdet hoc nõ esse uerũ quia si esset uerum, daretur idẽ tp̃s patrono laico & ecclesiastico, & non maius & minus, & ergo concernit ẽt odium patroni. ego. n. respublico omnino esse datũ in fauorem ecclæ, & p̃ronis ut expediant id, ad qđ eos gr̃a admisit & non ultra, ergo non est facienda cõsideratio aliqua. s. in odium, uel ne ut euitent pęnam, & cur maius tp̃s dederit patronis ecclesiasticis q̃ laicis, est alia rõ, de qua plene diximus s̃ in 1. art. præsentis qõnis primę prin. Nec ob. illud, quod expediat p̃rono habere clericum sibi gratum, & hr̃e honorem in pręsentando & similis, quia ista non possunt esse tanti, ut amplient gratiã, & mutent iuris dispõnẽ, accipient igitur quod p̃ñt & non ultra, sustinentur. n. in hoc a iure d.c. 3. non ampliant fimbrias, & sic in hoc non consideratur patronorum præiudicium, sufficit enim per repræsentationẽ conseruari eorum ius futurum d.c. ij. hoc tit. Et per ista ꝯcluderẽ, patrono a die uacationis currere tp̃s quadrimestre, uel semestre. & uide Rotam. 28. in ordine s̃. allegat. dicentem hanc esse cõem opinio. considera prædicta, quia credo illa militare, & maxime ne laici ad eorum libitum ecclesias uacare sinant, & ita obseruatur hodie, nam p ordinariũ non admittitur ignorantiæ allegatio uel impedimenti, sed elapso tempore dato ad præsentandum incontinenti ipse prouidet. Et pro ista mea rõne diuersitatis faciunt, quæ infra dicã in 11. seq. art. post Io. An. in c. fi. de in integ. resti. de rõne quare qñ ꝯtenditur de iure eligendi, si lis non finitur infra tp̃s datum ad eligendum, nõ deuoluitur ius prouidendi ad superiorẽ, sicut fit in p̃sentatione, & certe eius dicta multum faciunt pro his quę supra consideraui. uide igitur s̃. in d. 11. art.
9 ¶†Limitarem tñ istam meam opi. in casu de quo infra in 20. art. in fi. præsentis. q. prin. quando uacaret beneficium p secretam resignationem, & resignans adhuc esset in possessione, ut ibi late dixi.

¶Nonus art. j. q. prin. ij. pat. ij. Libri.

1 *Lite mota inter patronos uel existentes in quasi pos. præsentandi de iurepa. uel inter præsentatos de institutione consequenda non finita infra tempus datum ad præsentandum, an prouisio ecclesiæ uacantis deuoluatur ad instituere habentem.*

2 *Intellectus ad c. 3. c. si uerò. c. cum propter. & c. eam tc. extra de iurepatro.*

3 *Tempus semestre datum ad præsentandum clericis patronis datur ad litem faciendam, quibus elapsis prouisio deuoluitur ad habentem instituere reseruato iure euincendi, ut lite finita possit repræsentare iam institutum pro eius iurium conseruatione in laica cõseruatur tempus quadrimestre.*

4 *Lis iurispa. siue laicorum, siue clericorum intra tempus eis datum ad præsentandum debet finiri.*

5 *Lite mota de iurepa. inter clericos, uel laicos ecclesia uacante non finita intra tempus semestre in clericis, quadrimestre in laicis, prouisio illius ecclesiæ uacantis deuoluitur ad habentẽ instituere. idem si fuerit lis mota ante ecclesiæ uacationem, & postea ecclesia uacauerit, & non finita infra tempus prædictum secundũ qualitatem patronorum. & nume. 6.*

7 *Episcopus potest conferre ecclesiam lite mota inter aliquos uel laicos, uel clericos de iurepat. illius ecclesiæ, quæ tamen habebatur prout libera, & ei per episcopum prouidebatur, etiam non expectata fine litis, nec quadrimestre, uel semestre, sed incontinenti, declara nu. 9.*

8 *Ecclesia qualiter possit constare, quod sit libera & non patronat.*

10 *Lite mota inter patronos uel existentes in quasi pos. præsentandi & episcopum, qui dicit ecclesiam liberam, tamen non constat non finita intra tempus datum ad pręsentandum prouisio ad episcopũ non deuoluitur, & quæ sit ratio. nume. 11. Idem si quæstio inter præfatos de idoneitate præsentandi. & nu. 12.*

13 *Lites possunt esse plures, & quot inter episcopum & patronos.*

14 *Lite mota inter patronos de præsentando unum ex præsentatis nõ currit tempus eis datum ad præsentandum, nec ecclesiæ prouisio deuoluitur ad episcopum.*

15 *Prouisio ecclesiæ deuoluitur ad episcopum patronis non conuenientibus in præsentando elapso tempore dato ad præsentandum.*

16 *Tempus datum ad præsentandum non currit patronis mota lite inter præsentatos non de ui iurispatro. sed super forma præsentationis.*

17 *Lite mota inter præsentatos ex ui iurispa. & præsentandi tempus datum patronis ad præsentandum currit eis, & prouisio deuoluitur ad episcopum.*

18 *Lite mota inter patronos de iurepa. ex causa: quia dicatur iuspa. amissum ex aliqua causa & non finita intra tempus datũ ad præsentandum tempus currit & prouisio deuoluitur ad episcopum.*

Lite

19 Lite mota, ex quo aliqui dicunt; iuspa. ad eos esse deuolutum, & nõ finita intra tempus datum ad præsentandũ prouisio deuoluitur ad episcopum.

20 Lite mota, inter asserentes se patronos, de quo est dubium, ac etiã est dubium, ecclesiam esse liberam non finita intra tempus, episcopus confert reseruato iure euincentis, idem si dubitatur, an tales sint patroni: cum neuter ipsorum sit in quasi pos. & litigatur super iurepa. nec episcopus est in quasi pos. conferendi. & numero. 21.

21 Lite mota inter patronos de proprietate iurispa. quorum alter est in quasi possessione, alter uero non, omnibus præsentibus ante litis contesta. a quasi possidente præsentatus est instituendus, Declara & limita omnia prædicta numero. 23. 24. 25. 26. & 27.

1 Cadit Hic. 9. † dubitare, qd si est qõ, seu lis iter ipsos patronos, uel existentes in quasi pos. pñtandi de iurepa. & inter pñtatos ad institutionem cõsequẽdam, si nõ finit lis infra semestre, uel quadrimestre iuxta qualitates pñtãtiũ, an hmõi temporib. elapsis ꝓuisio eccłæ uacãtis deuoluaẽ ad habẽtem instituere, & quid si est quæstio inter patronos, uel pñtatos & epm, & sic an hoc impedimẽtum pẽdentiæ litis durat ultra tempus datum ad præsentandum, excusat patronos vt non currat eis tempus. Et in hoc est dicẽdum esse iura aperta. valet tex. ĩ c. 3. in fi. hoc tit. ibi. & idipsum ẽ facit, si de iu repa. qõ emerserit iter aliquos, & cui competat infra quatuor menses non fuerit diffinitum. ubi aperte vult tex. ꝙ sicut qñ præsentatus nõ potest admitti sine scandalo, episcopus ordinet in totum ecclesiam, ut est ibi tex. ita ẽt fiat, si est qõ de iurepa. & ĩtra quatuor mẽses non fuerit diffinita ut ibi. Hoc idem vult tex. in c. si uerò. hoc tit. ꝙ si habẽs instituere nõ potest ecclesiã ordinare propter ꝯtrouersiam laicorum litigãtiũ de iurepa. illius, cuius lis ꝓrogat. & dicit ibi gl. in uerbo prorogatur. s. ultra quatuor menses, ꝙ habẽs instituere instituat ibi psonã idoneam, q̃ postmodum repræsentet ꝑ euicentem iuspa. & dicit hoc esse faciendũ ẽt appellatione remota. Idem uolt tex. in c. cum propter. hoc titu. q expresse dicit, ꝙ si est qõ inter patronos, & nõ fuerit diffinita infra quatuor meses habens instituere ordinet ecclesiã & euincens iusp. repsentet institutũ. ne pĩiudicium sibi generetur. Tex. tamen in d. c. cam te. hoc ti. uidetur uelle, ꝙ si est qõ inter pronos sup iurep. alicuius ecclesiæ, & non fuerit lis terminata ĩ. sex menses, ã die uacationis, sit licitum hñti instituere de persona idonea ipsam ecclesiã ordinare. Ecce qũo ista iura vñr ꝯria: nam tex. in c. 3. in fi. in c. si uero. iuncta gl. & in c. cum pp. vñr uelle, ꝙ si lis non terminetur infra quadrimestre, deuoluatur ad ordinarium totalis collatio pro illa uice. Tex. uero in d. c. eam te. † uidetur uelle reqri
2 lapsum sex mẽsium. Glo. ĩ d. c. eã te. dat plures solu. ad ista iura. prima est in posse habẽtis instituere, uel expectare pronos litigãtes ꝑ sex menses, uel si ei uidebiẽ longa expectatio, expectet tñ per quadrimestre, ut sic iura cõcordentur. Et ista solutio uidetur ſm me probari ꝑ text. d. c. eam te. ibi, licitum tibi sit de persona idonea ordinare, ergo vr uelle ille text. quod si placuerit hñti instituere, licebit sibi expectare usq. ad lapsum semestre, & sic non solum poterit expectare ꝑ quatuor mẽses, sed etiam per sex. Sed certe ista inductio text. pdicti nõ procedit: nã nõ dat esse licitũ expectare ultra quatuor menses usq. ad semestre, sed dat hñti instituere esse licitũ post sex mẽses, ergo ante sex mẽses nõ licebat. unde ille tex. nõ probat istã sol. sed bene facit ad aliud, de quo infra erimus dicturi. Secunda est, solutio gl. ꝙ c. 3. & c. cum pp. corrigant. c. eã te. & sic ꝙ expectentur litigantes patroni per quadrimestre & non semestre. Sed ista sol. non est tenenda, cum sit uitanda legũ correctio q̃ solutio fuit Laurentij, ut refert gl. Bernar. qui Ber. in fi. eã tenet, & dicit decre. qm̃. & sic c. 3. fuisse factã seu factum post decre. eam licet. c. eã te. sit postea situatũ. Tu pondera, ꝙ si decre. eam te. fuisset correctum per d. c. quoniã. de nullo alio seruiet, & ideo esset superflua in corpore iuris, quod non est dicendũ. ¶ Alia est solutio ꝙ c. qm̃. & c. cum propter. loquantur, ut currat quadrimestre a die motæ controuersiæ. c. eam te. uero ut currat semestre a die uacationis, & dicit glo. in d. c. eam te. pro hoc facere, quia ille tex. considerando uacationẽ concordat cum Lateran. concilio. c. nulla. de conces. præben. dans semestre collatori a tempore uacationis, ut idem obseruetur in pñtatione. Dicit ẽt pro ista solu. facere, quia illa iura. c. quoniam. & c. cum propter. ponunt illa uerba, si qõ emerserit, & sic considerat quadrimestre a die quo emerserit lis & non a die uacationis, prout considerat. c. eam te. ubi consideratur semestre, postquam uacauerit. Sed glo. prædicta dicit id, quod dr̃ quadrimestre currere a die motæ litis nõ habere rationem, nam hoc modo posset uacare ecclesia quasi per octo menses, puta quia erant quasi elapsi quatuor menses, qa in fi. quadrimestris patroni præsentarunt, & sic orta est lis expectando finem per alios quatuor menses per octo quasi menses uacaret ecclesia, & ideo Goff. nõ tenet istam sol. sed uidetur potius approbare primã, ꝙ hoc sit in posse habentis instituere, uel ꝙ. c. qñ. corrigat c. eam te. Glo. uero in c. si plures. 16. q. 7. in fi. cum quærit, quid agendum: cum patroni discordent inter se in præsentando, & ponit quandam amplam dist. in fi. illius subdistinguit, ꝙ quando est discordia, quia uertitur lis super ipso iurepa. currit semestre a die uacationis. & ita loquatur d. c. eam te. quadrimestre uerò a die motæ litis, & sic concordat cum 3. sol. posita per glo. in d. c. eam te. & illam approbat cum non reprobat, ut fecit gl. Bernar. in d. c. eam te. hanc etiam sol. & opi. tenet Inn. añ fi. c. 1. hoc ti. ubi uult, ꝙ si patroni habẽtes quascunque ꝯcordias infra sex menses si non ꝯcordant, eps instituet alium auctoritate concilij Lateranen. s. c. 2. de ꝯces. præb. & c. eam te. & sic ꝯsiderãt semestre a die uacationis & sint discordiæ quæcunque. Postea idẽ Inno. ponit, qñ est controuersia inter patronos super ipso iurepa. & dicit expectari per quadrimestre, & sic a die motæ litis, & alleg. d. c. qñ. & idem uult ipse Inn. in d. c. eã te. cum se remittit ad dicta per eum ad d. ca. 1. quod etiã uult ipse Inn. in d. c. qñ. ubi aperte uult, ꝙ si patroni discordant ex quacunque cã etiam in persona præsentãda expectabitur per semestre a die uacationis, iuxta d. c. nulla de ꝯces. præb. Si uero est quæstio super iurepa. uel quasi pos. ipsius, expectabitur per quatuor menses a die motæ litis. Dicit tñ unum notabile, ꝙ si aliqui ex patronis sint in quasi pos. pñtandi, & aliqui non, & existentes in quasi pos. pñtant, ꝙ eorum pñtatio est admittenda & sequẽda instõ, licet lis non finita super ꝓprietate per c. ꝯsultationib. hoc tit. ne priuetur sua quasi pos. de quo tñ late diximus supra in 1. par. huius li. in 3. q. prin. in 4. art. & sic uult expresse Inn. semper patronum habere sex menses ad psentandum, & semestre durante qbuscunque litib. succedentibus episcopum nõ posse ordinare ecclesiã, nisi illo elapso, & quadrimestre qabere locum a die motę litis, & idẽ vult ipse Innoc. in d. c. cum ꝓpter. Gof. de Trano aũt ꝯciuis meus in summa huius tit. in uersic. cũ autem inter præsentantes, tenet illam sol. gl. ut existẽte lite inter patronos sit ĩ posse epi illos expectare ꝑ semestre, iuxta. c. eam te. si uerò uideretur sibi maxima expectatio, expectet per quadrimestre, & ita loqtur tex. in d. c. qñ. Host. in summa huius tit. in §. qd iuris. in uer. si uero qũo, & ꝯtr damnat illas duas sol. s. c. qm̃. corrigere. c. eam te. & illud etiã semestre computari a die uacationis & quadrimestre a die motę litis. Et dat aliam sol. s. ꝑ semestre expectari pronos ecclesticos uel mixtos litigantes sup iurepa. ꝑ quadrimestre uero pronos laicos litigãtes de iurepa. & idẽ si de quasi pos. ipsius: uerum qa quasi possidẽs admittetur, & fiat institutio, & nõ expectabitur euentus litis ꝓprietatis, iuxta tex. in d. c. consultationibus. hoc titu. & hoc qñ ecclesia uacat, fit huiusmodi quæstio, secus si ecclesię est iam prouisum, & postea lis moueatur, quia nõ fiet repræsentatio, & de iam prouiso, nisi lite finita, nã non uacando ecclesia nihil est quod urgeat. Et more solito damnat Goff. uelut tenẽtẽ opi. semestre currere

a die

a die vacationis, quadrimestre a die motæ litis, sed cer-
te Gos. hoc non tenuit, sed posuit illud in posse haben-
tis instituere, ut expectetur per semestre, & si noluerit,
expectabit per quadrimestre, ut s. eius dicta retulimus,
uerum hoc dicit Gos. in ista sua summa huius ti. in uer.
admittenda, s. in prin. 1. ar. pñtis. q. prin. Tu aduerte. nã,
ut late dixi. in d. 1. ar. olim erat ambiguitas, an ecclesia
stici patroni haberent semestre ad pñtandum, & laici
quadrimestre, & doc. dicunt tex. in c. vnico. hoc ti. li. 6.
declarasse hanc ambiguitatẽ, decernẽdo semestre esse
datũ patronis ecclesiasticis, quadrimestre verò laicis,
& hoc antea dixisse gl. in c. cũ uos. de offi. ordi. Et ego
probaui hoc fuisse iã declaratum per ius antiquũ exp̃s
sius q̃ per ius nouũ, ut ibi late, ubi vult incidenter, & di
ximus. d. c. eã te fuisse factum ad effectum, sicut datur
semestre ad pñtandum patronis ecclesiasticis. per ca. 2.
de supplen. negli. præla. relatum ad. c. 2. de conces. præ-
ben. Ita detur semestre eis ad finiendam litem, q̃ inter
ipsos esset super iurepa. ecclesiæ vacantis, sicut dictum
tp̃s datur eis ad pñtandum, & licèt ille tex. non loquat̃
expresse de patronis ecclesiasticis, dixi sic debere subin
telligi sicut in ca. 3. hoc ti. loquens de litib. in tp̃e dato
laicis ad præsentandum. Ita. d. c. eam te. loquens de se-
mestre dato ad finiendas lites ↄcordet secũ. c. 2. de sup-
plen. negli. præla. loquente de semestre dato patrono
ecclesiastico ad pñtandum, debebit ergo intelligi. d. c.
eã te. tex. loquens de litibus patronorum ecclesiastico-
3 rum, & sic est concludendum, † q̃ sicut patronis eccle-
siasticis datur tp̃s semestre ad præsentandum, ita detur
eis semestre ad finiendã litẽ, quib. temporibus elapsis
singula singulis referẽdo deuoluitur prouisio ad habẽ-
tẽ instituere reseruato iure euincendi, in finita lite rep̃
sentare possit iã institutũ p̃ conseruatione eius iuriũ,
& ita dẽnt intelligi prædicta iura, quæ uidebantur ↄria,
cũ iste sit uerus intellectus datus ad. d. c. eam te. & alia
iura quæ ita concordantur, & ista est pura ueritas in hac
materia, quicquid dicunt doc. antiqui. & ita tenet Io.
An. Car. Abb. & oẽs in dictis iurib. licèt consideratione
meã suprascriptã nõ faciant, & oẽs aliis doc. j. allegan
di, & illos quos allegauimus s. in 1. art. pñtis. q. prin. Ad
uerte ẽt, q̃ nullum ius habemus expresse dicens, patro
nos laicos debere j. quadrimestre pñtare, nisi tex. in d.
c. qm̃. & in d. c. cum p̃p. hoc ti. ex quib. istud percipitur
hoc mõ, nam cum illa iura uelint, litem non finita in-
ter laicos deuolui prouisionem ad ep̃m instituere ha-
bẽtem: si igitur cum impedimento litis habẽt quadri
mestre laici plus sine lite habere non debent, ergo qua
drimestre datum ad præsentandum datur ad litem fi-
4 niendam. ¶ † Et ex hac regula percipitur, litẽ super iu-
repat. tã ecclesiasticorũ, q̃ laicorum debere terminari
j. tp̃s datum ad pñtandum, & sic si inter patronos ec-
clesiasticos uel mixtos j. semestre: quia tp̃s habent præ
dicti ad præsentãdum, per c. 2. de supplen. negli. præla.
relatum ad. c. 2. de conces. præb. & c. eam te. hoc ti. Sic
ẽt, si est lis inter patronos laicos, qui habent quadrime
stre ad pñtandum, infra idem tp̃s finire dẽt, & sic text.
in d. c. qm̃. ita intelligitur, & in eo subaudiri dẽt, ut ha
beamus tex. dantem quadrimestre laicis ad pñtãdum
sibi, dum dicit & ad ipsum ẽt facit si de iurepa. quæstio
emerserit inter aliquẽ, subaudi. s. laicos per c. cum p̃p.
hoc ti. & cui competit infra quatuor menses non fue-
rit diffinitum, subaudi infra quos laici habent pñtare.
5 ¶ † Istis sic consideratis hæc cõis decisio est discutiẽda
per partes. Et ideo primò est aduertendum, q̃ ar. noster
loquitur qñ litigatur de ipso iurepat. inter clericos uel
laicos ecclesia vacante: quia tunc consideretur tp̃s se-
mestre in clericis, & quadrimestre in laicis ad litem fi-
niendam, infra quæ tp̃a lite non finita deuoluitur pro-
uisio illius ecclesiæ vacantis ad habentem instituere,
sed si esset lis super iurepa. uel ipsius quasi pos. ecclesia
non uacante nõ consideratur aliquod tp̃s ad effectum
repræsentandi iam institutum, uel ad effectum ut pos-
sit uerus patronus præsentari, cum ecclesia uacauerit,
expectabitur finis litis, & ideo nõ priuabitur quasi pos-
sidens sua quasi pos. donec lis finiatur. unde aduenien
te casu uacationis admittetur ad præsentandum, & p̃-
sentatus institutus ẽt lite finita non amouebitur, p̃ d. c.
consultationib. hoc ti. ut dicit Host. ubi s. in d. uer. si ve
6 rò quæstio. & iste sit primus casus. ¶ † Ex quo elicio s̃m
casum, qñ quæstio iurispa. fuit inter patronos super iu-
repa. uel ipsius quasi pos. clericos uel laicos ante eccle-
siæ vacationem, ut in proximo præcedẽ. casu, & tñ du
rauit, q̃ ante eius decisionem ecclesia uacauit: dico. n.
ex identitate rationis, q̃ si huiusmodi lis adhuc dura-
uit tanto tp̃e, ut lapsum sit semestre, si inter clericos,
uel quadrimestre si inter laicos, adhuc durabit decisio
s. posita. c. 1. in fi. & in d. c. eam te. & in aliis iurib. s. & j.
alleg. q̃ ep̃s solus poterit ibi aliquem instituere sine ali
qua ipsorũ patronorum litigãtium præsentatione: qa
idem est litẽ fuisse inceptam post uacationem, uel an-
te, & tñ infra terminum a iure datũ non finita, & pon-
dera hunc casum, q̃ est uerus, & ita clarus ab aliquo nõ
7 positus. ¶ † Tertius est casus, qñ ecclesia uacauit, & est
certum semper dictam ecclesiam fuisse liberam, & nũ
quam habitam p̃ patronata. puta maxime: quia in præ
cedentib. uacationibus de ea tanquam de libera fue-
rit per solum ordinarium prouisa, & modo aliqui cle-
rici, uel laici dicunt se patronos, & litigant de iurepa.
dictæ ecclesiæ, & tunc qa clarum est eos nõ esse patro
nos, ep̃s dẽt procedere ad collationem illius ut solitus
erat nullo fine nec litis, nec semestre, seu quadrimestre
expectato, sed incontinenti cum vacat illam confer-
re põt. Ita Pau. & post eum Card. in cle. plures. in §. fin.
in vlt. col. hoc tit. ubi formaliter dicit, q̃ qñ cõstasset, li
tigantes non esse patronos, libere põt statim ep̃s ordi-
nare ecclesiã nõ obstante temporum contradictione,
& alleg. in arg. c. cõsultationib. hoc tit. Sequũtur ẽt ad
literã ibi Pet. de Anc. in fi. & Imo. similiter in fi. in uers.
vltimò quærit. uoluit hoc ẽt pulchre Abb. in c. si uerò.
in 2. no. hoc tit. ubi dicit ad literam illud qđ dr̃, ep̃s non
dẽt incontinenti conferre ecclesiam, si aliqui conten-
dunt super iurepa. intelligitur, qñ constat ecclesiam es
se patronatam: nam si ignorat, cui competat, debet ex
pectare usq; ad tp̃s prædictum. s. semestre uel quadri-
mestre ut s. sed si non constaret ecclesiam esse patrona
tam, nõ tenetur ep̃s differre prouisionem ad solam as-
sertionem contendentium de isto iure, alleg. in arg. c.
uolumus. 16. q. 4. Sequitur ẽt prædicta Gay. in repe. c. si.
8 de elec. li. 6. in fi. 51. col. & in prin. sequen. ¶ † Tu aduer
te ad hunc tertium casum quõ possit constare, ecclesiã
esse liberam, & non patronatam: cum quælibet eccle-
sia construatur, & sic deducatur de non esse ad esse, &
ideo dr̃ iurisp. artificiale & non naturale: ut diximus s.
in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 1. ar. nam ecclesia non nasci
tur, ut ibi, & quamuis fundans sibi iurispa. non reserua
uerit, est tñ patronus, ut p̃ doc. in c. significauit. de rest.
& diximus in d. 2. q. prin. in 4. ar. ergo dici non põt con-
stare illam non esse patronam, sed potius esse Patrona
tam, uel dubitari, & ideo prælatus deberet expectare
tp̃s datum ad præsentãdum, excepto si diceres ex scri-
ptura fundationis uel ex aliqua sñia ecclesiam appare-
re liberam: sed isto casu non procederet allegatio in
arg. tex. in c. consultationibus. hoc tit. cum ille text. nõ
loquatur in ipsis terminis, sed alia iura loquentia de p̃-
batione, q̃ fit per scripturas & sentẽtias: ut in c. 1. de p̃-
ba. & in c. qm̃ frequenter. ut lite non cõtesta. & in c. cũ
inter dilectos & per totum. de fide instru. Nisi dicas, ut
in formatione huius casus s. dixi, nam formaui illũ:
cum constabat, ecclesiam non esse patronatam: qa so-
lita erat prouideri per collationes solius ep̃i, & non ad
patronorum pñtationem, & hoc modo probat in arg.
d. c. ↄsultationibus. nã sicut manu tenetur in sua quasi
pos. quasi possidens per d. ca. consultationib. Ita debet
manu teneri collator in quasi pos. collationis. Et ideo
Cardi. post. Pau. allegauit illum tex. in argu. & similiter
in argu. probat tex. in d. c. si volumus. 16. q. 4. allegatus
per Abb. in d. cap. si uerò. quia aliàs dicta iure non pro-
barent hanc conclu. Licèt etiã dici posset adhuc posse
probari

probari ecclesiam nō patronatam eo mō quo dixi, cū
8 tractauimus, an ecclesia præsumat libera, uel patrona-
ta s̄.in 2.par.1.li.in 11.& vlt.q.prin.in 7.ar.nam si eccle
sia longissimo tpe fuit habita pro pronata, ita censebi-
tur, & fundatorē uoluisse illā esse patronatam: quia nō
nascitur, & iuspa.est artificiale & nō naturale, ut s̄.dixi-
mus. Si uerò nunquā apparet aliquis quasi possidēs ius
pa.illius & præsumetur libera, arg.d.c.significauit.& p
alia per me allega.in d.7.art. Dicerem ergo, q̄ si eps est
in quasi pos.conferendi, puta quia ultima collatio est
facta mero iure tanquā de ecclesia libera, & non dico
iure deuoluto uel alio respectu, & tūc tanquā existens
in quasi pos.cōferendi ordinarius, & ex quo liquide de
patronatu nō cōstat, pōt statim ꝯferre, & ita loquitur
9 in arg.tex.in d.c.nolumus. ¶ †Verùm dicerē, q̄ postea
lite finita & cōstito de intepa.litigantium, fiet præsen-
tatio per euincentem, ut sibi acquirat quasi pos.in fu-
turum. Aut uerò de ista quasi pos.conferendi epi dubi-
tatur, & tūc dicendū ut in casu, qn̄ litigant patroni cū
epo, de quo infra. Aut sumus in casu, qn̄ semper fuit li
bera, & licet sit facta & non tanta, unde semper ut de li
bera fuit de ea dispositum & libera habita. & hoc con-
stat epo, & poterit illā similiter incontinenti ꝯferre &
nō ad instantiā asserentium se patronos, & super hoc li
gantiū retardare collationē illius, & isto ultimo mō
elatius pcedere pōt ꝯclusio doc. ī isto tertio casu: licet
reuera ipsi loquuntur in primo mēbro meæ distinctio
nis, allegando in arg d.c.cōsultationib. Nota ista quia
subtilia & non explanata ab alijs isto mō. Vidi postmo
dum domi. Phili. de Sarracenis qui in c.1.hoc tit.ponit
quatuor breues ꝯclusiones, & in prima cōclu.ut tene-
re cū supra alleg.doc.licèt eos non alleget: postea in c.
eam te.in vlt.no.hoc dicit expresse, & remittit se ad la
re dicta p eū in c.si uerò in 1.no.q.in d.c.eā te.in 3.con-
clu.sup gl.idē dicit, in quib. locis nil aliud facit, nisi q̄
refert Abb.in d.c.si vero.& dicit idē tenere Benedi. Ca
prā, & Moder. Perusinos, & ita resider, & licèt alleget
in argu.c.ꝯsultationib.& c.volumus.tn̄ aliter illa iura
10 non inducit, & ista sufficiant pro tertio casu. ¶ †Quar
tus est casus, qn̄ patroni uel existentes in quasi pos.pn̄-
tandi alicuius ecclesiæ litigant cum epo: q̄a dicunt se
patronos, uel existere in quasi pos. præsentandi, & eps
dicit ecclesiam esse liberā, & nō constat clare de liber
tate, sed vr̄ patronata, uel eps dicit se esse in quasi pos.
ꝯferendi illā ecclesiā, cū uacare cōtigerit, & ista lis sit
inchoata ante uacationē, uel post, & nō finitur, & quā
uis sit elapsum semestre uel quadrimestre datum pa-
tronis ad præsentandum: nihilominus eps non poterit
prouidere ecclesiæ in totum, & illā alicui conferre, sed
seruari dēt, qd̄ hr̄ in c.cum uos.de offi.ordi.ut diœcesa-
nus ponat in ea æconomum qui ecclesiæ deseruiat, fru
ctus percipiat & conseruet pro futuro rectore, ne lite
durante dilapidentur. Ita ut probari in d.tex.c.cū uos,
qui loquitur de ecclesia patronata, cuius puisio retar-
datur ex ista cā ut ibi. nā stante huiusmodi lite, q nō est
inter patronos, ut possit eis culpa attribui, pp quā cur-
reret eius tps semestre uel quadrimestre, uñ in hoc ca-
su tps prædictum patronis non currit. & sic non hēt lo-
cum.c.si uerò.c.1.in fi.& c.eam te.hoc tit.non pōt dici
aliqua culpa, & ideo non currit eius tps, & rō huius cō
11 clusionis adducitur per doc.s̄.allegādos, †q̄a si hoc ca
su curreret dictum tps, eps sæpe fingeret causas, & ne-
garet patronum esse patronum solum, ut lapso tanto
tpe præfixo ad præsentandum uel ad litē finiendā, qd̄
tps est, idē ipse solus prouideret ecclesiæ de ea persona
12 quę sibi uideretur in præiudicium ipsius patroni. ¶ Et
idem dicendum est, si quæstio est inter epm & patro-
nos de idoneitate præsentati: quia eps examinando p̄-
sentationem dicit illam factam de non idoneo: nā ista
quæstione stante quāuis infra semestre uel quadrime
stre non decisa eps non ordinabit ecclesiam mō suo,
sed expectabitur finis litis: nam cum ex præsentatione
acquiratur ius præsentato: ut in c.dilectus.de offi.leg.
ubi hoc nota.non debet præiudicare præsentato, si quę
stio non deciditur infra tps præfixum ad pn̄tādū, aliàs
similiter de facili posset supplantari patronum: nā cū
nō teneatur ipse præsentare nisi in fine termini, & eps
hēat examinare psonas & facere edictū iuxta formā.
c.fi.de elec li.6.non posset de facili ista quæstio expedi
ri ī.illud tps. & sic deluderetur præsentans & præsenta
tus. Ita in terminis vult gl.ante fi.in d.c.eam te.quæ li-
cet uideaē loqui clare de isto ultimo dicto, tn̄ eius uer-
ba & ratio possint adaptari ad utraqȝ dicta, vult ēt gl.
magis in genere.loquens, & sic comprehendas utrun-
que dictū in c.si plures.in gl.1.16.q.7. idē vult do.Goff.
cōciuis meus in summa huius tit.in 2.col.in uer.cum
aūt pn̄tantes, qui loquitur, qn̄ est quæstio inter epm &
patronos: q̄a eps ignorat eos patronos, q̄ eps dēt pone-
re æconomum, qui aut fructus in utilitatē in ecclesiæ
conuertet, aut fideliter futuræ psonæ reseruet, & alleg.
d.c.cum uos. uoluit ēt Inno. generaliter loquēdo in c.
1.in fina.uerbis hoc tit.vult hoc ēt Io.And.in d.c.cum
uos.in fi.col.post Innoc. ibi & in c.qm̄.in pen.col hoc
tit.remittendo se ad no.in d.c.eam te.ad.c.cum uos.&
Car.in d.c.1.in fi. 2.opp.in 2.col.ante uer.quæro de in-
tellectu.& clarius idē Card. in cle. plures.in §.fi.in vlt.
col.in uer.quæro si patroni.hoc tit.ubi ponit dist. Pau.
quam ipse sequitur, & in primo mēbro dist. ponit pri-
mum dictum, qn̄ est quæstio inter epm & patronū sup
ipso iurepa.& ult.membro suæ dist. ponit s̄m dictum,
qn̄ est quæstio super præsentatione ratione prærogati-
uæ, siue ratione formę præsentationis: & dicit, q̄ ex lap
su tpis prædicti non fit præiudiciū præsentanti nec præ
sentato, quia hoc non est quid imputetur eis.alleg. ca.
cum Bertoldus.de re iudi. & reg. sine culpa.de reg.iur.
li.6.& adducit rationem: quia si aliter diceretur, para-
retē via fraudib.qd̄ esse non debet.c.unico.in fi.ut eccle
siast. benefi. confe.sine dimi. & c.unico.in fi.de cōces.
pręb.li.6.statuitur enim hoc tempus ad præsentandū,
non ad instituendum, & sic pōt fieri ultima die termi-
ni: ut ibi per eum.quē sequuntur ibi Pet.de Anch.in fi.
& Imo.in pe.col.in uer.vltimò q̄rit. uoluit ēt utrunqȝ
dictum Abb.pulchre in d.c.cum uos.in ult.col.ubi di-
cit hoc ibi tenere oēs in c.1.in fi. hoc tit.& idem Abb.
similiter vtrunqȝ dictū ponens in c.qm̄.in fi.vlt.no.in
2.col hoc tit.uoluit ēt Gay.in repe.c.fi.in 50.& 51.col.
de elec.li.6.recitat formaliter dicta Card. post Pau. in
d.cle.plures, in §.fi.hoc titu.& uoluit Firma.in trac.de
epo.in 2.par.4.li.ante fi.27.q.in uers. postremo dubita-
tur. Prædicta ēt pulchre & clare tenuit summa directo
rii iuris hoc tit.§.21.ubi aperte dicit, q̄ si est quæstio in
ter patronum & epm, puta quia eps dicit præsentatum
indignum, patronus dicit idoneum uel episcopus dicit
se patronum, tunc episcopus ponet æconomum. ut su
pra est edictum, & non curit semestre, uel quadrime-
stre, & nota illa uerba: quia episcopus dicit se patronū
per ea, quæ infra ponderabimus.uoluit ēt Pau. de Cit.
in hoc trac.in 6.par.in 3.ar.in 13.q.in uers.3.postpone-
re potest.ponit etiam hæc duo dicta do.Phil.de Sarra.
in d.ca.1.in uersic.dixit etiam hic Ioan. And.cum seq.
& in c.eam te super gl.magna in 9.conclu.ubi allega.
Gay.ubi supra, & ponit utrunque dictum, q̄ alleg.etiā
Rota. 216. incip. item secundum omnes.in nouis quā
13 allegauit Gay.ibi. ¶ †Tu circa ista dicta aduerte: quia
possunt esse non dico duę, sed plures lites inter episco-
pum & patronum. prima secundùm terminos, in qui-
bus formaui casum supra. scilicet quia episcopus dicit
ecclesiam liberam & non patronatam, & illius colla-
tionem ad se spectare. Item quando episcopus dicit se
esse in quasi pos.conferendi illam ecclesiam, & sic uel
le conferre, ut diximus proxime in præceden. casu.q̄a
debet in illa quasi poss.conseruari, si de ea constiterit,
& istę duę lites comprehenduntur sub decisionib.do-
ctorum in genere loquētium de litibus, quæ sunt inter
episcopum & patronum. Tertia potest lis: quia episco
pus dicit præsentandum non esse idoneum, præsenta-
tionem nō firmiter factam, & similia, de qua loquunē
doc.s̄.allega. loquentes de secundo dicto. Quarta pōt
esse

esse lis:qa episcopus dixit se patronũ, & alter similiter
dixit se p̄ronum,de quo loqnĩ Abb. & alij supra alleg.
loquentes esse litem inter ep̃m & p̄ronũ sup iurepa. &
ꝑsertim summa directorij iuris ubi s̃.apte pouit casum
qñ ep̃s dicit se p̄ronum, ut ibi ponderauimus,cum eius
dicta retulimus,& ista lis p̃ot esse duplex.s.super ꝓprie
tate,& sup quasi pos.p̃ntandi,& istę lites probanĩ p do-
ctrinas doc.de qbus supra,& pręsertim per summã dire
ctorij iuris, quæ vult etiam non currere tempus p̄rono
in hoc casu.Et ego cõsidero quintam litem posse esse si
ep̃s opponat ꝯ præsentãtes,eos esse excommunicatos,
uel aliter criminosos,& non admittẽdos ad p̃ntationẽ,
de quibus diximus supra in j.par.huius.2.li.in 2. q.prin.
per discursum illius uel eos amisisse ius pat.de qua amis
sione dicemus infra, Deo duce in 3.lib.nam cum p̄roni
præsentant ut habiles, & episcopus dicat illos inhabi-
les,donec de hoc cognoscatur,nõ curret p̄ronis seme-
stre,nec quadrimestre:qa prædicta poterũt p ep̃m op-
poni,& litem protrahere in longum ultra dictum tp̃s,
& sic bñficium conferre & supplãtare p̄ronos,unde cũ
ista tõ militet in hoc casu,dicẽdum esse,& hanc litem
ẽt includi sub supra alleg. generalibus decisionib.doc.
loqnẽtiũ qñ est quæstio inter episcopum & patronos,
Dicerem bñ aliud, ꝙ si huiusmodi oppositiones ꝯ p̄sẽ-
tantes fierẽt p compatronos ad effectum priuandi, seu
priuatos denũciari faciẽdum ipsos compatronos p̄sen
tantes ut eorum ius eis accrescat,ex quo ep̃s in hoc di-
cetur supplãtare eos, currat p̄ronis tempus sicut currit
cum litigant de ipso iurepa.ut proxime diceĩ in 9.casu
14 Cõsidera ista qa possũt accidere sæpe in facto. ¶ †Quin
tus est casus,quãdo constat, ecclesiam esse patronata,
& ꝯstat tales esse patronos,& ex quo p̄roni sunt discor
des:qa diuiserunt uota sua plures præsentando, & sup
hoc litigatur & tractatur de meritis præsentatorum ,
& qs pluribus iuuetur suffragijs,& q̃ritur de gratifica-
tione facienda,& nullo modo est lis super ipso iurepa.
uel quasi pos.Sed de ꝑferendo unum ex præsentatis ꝓ-
pter numerum merito,uel gratificatione,q̃ qualiter p
cedãt,nõ est nunc materiæ nostræ,sed dicetur late j.
in hac.2.par.huius lib.in q.prin.in art.& ut uolunt
oẽs in locis s̃.alleg.quod in specie infra ꝓxime allega-
bo,nõ currit tp̃s semestre,nec quadrimestre,sed expe-
ctabiĩ finis litis:qa nõ est q̃d imputetur p̄ronis. discer-
nat igiĩ habens instituere numerũ suffragiorum meri
ta p̄sẽtatorum,uel gratificetur si sunt in pari,cui volue
rit,& non patiatur ecclesiam uacare.Ita tenet Host.in
sua summa huius tit.i §.qd iuris si ꝓpter.ubi ẽt tractat
qualiter in hoc habẽs instituere ꝓcedet, q̃ omnia nos
dicemus ubi s̃.& Goffr.sĩr in sua summa huius titu. in
uersi.si plures sunt patroni & discordant, iuncto uers.
sequẽ.cum aũt inter p̄sentãtes.uam in primo uers. po
nit,q̃d agẽdum per habẽtes instituere, & non vult tp̃s
currere.in sequẽ.uero uersic.vult tempus currere ut in
alio casu infra dicetur,& in hoc sentit glo.in d. c.eam
te.dum facit dñã,quãdo litigatur super iurepa.ut cur-
rat tp̃s,quãdo circa aliud,& sic i casu nostro nõ currat.
Et idem vult in d.c.si plures.glo.eodem mõ illã põde-
rãdo 16.q.7.uoluit ẽt Inno.expresse in d.c.j.aũ fi.in uer.
missarum.hoc tit.& ibi Io. An.in j.col.& expressius idẽ
Io. And.in c.2.in prin.3.col.hoc tit. ubi dicit assertiue
teneat post factam præsentationẽ,licet discordẽt hæc
iura.s.ꝙ episcopus conferet,locum non habere,quæ so
lum loquuntur,quãdo de iurepa.qõ emerserit,nõ quã
do fuerit qõ inter præsentatos:& remittit se ad dicta p
eum in d.c.cum uos.& uoluit Cardi.in d c.3.quæ sequi-
tur 9. quæstionem in ult.char.Et idem Cat.post Pau.in
cle.plures.in §.fi.in ult. col.hoc tit.ubi in uersic.primo
casu dixit,ꝙ si est quæstio de p̃ntatione facta,statur ma
iori parti c.3.hoc tit.& sic erit parilitas, distinguenda
erũt merita,uel locus erit gratificationi,arg.c.pe.de re
scri.& hoc si fieri põt sine scãdalo,uel mortis periculo:
alias recurretur ad remedia,de qb.in c.1.2.& 3. hoc tit.
Sequitur ibi Per.de Anch. in d.cle.plures.in fi. & Imo.
ibidẽ in pe.col.in uer.ultimo quærit.& uult ẽt summa
directorij iuris in hoc tit.in §. 21.& hoc expresse tenet
Lap.in alleg.78.fol.29.in 5.col.in uer.ad 5.q.ubi dicit,
non esse dicendum,ꝙ ubicunque esset lis inter coele-
ctos seu p̄sentatos ep̃s possit ponere rectorẽ, qa frustra
loqueret iura d̃ mõ ꝓcedendi inter coelectos uel p̄sen
tatos,nam in talib.discordijs iura adhibent alia reme-
dia, ut in d.c.1.& 2.hoc tit.Sed decretalis qm̃ . quæ est
tertia eo.tit.non dẽt intelligi,quando est qõ inter duos
electos seu p̄sentatos,sed qũo est qõ inter ipsos p̄ronos
super iurep.alle.in arg.q̃d no.Io.And.in d.c.qm̃.in uer.
de iure.in uer.q cq̃d prædixerint. ut ibi late per eũ,sen
tit etiam Abb.in d.c.cum uos.in ult.col.in uer. idẽ est.
quando est,super glo.pen.de offi.ord.& Gay.in d.repe.
c.fi.in 52.col.de ele.lib.6.& Phi.de Sarra.in d.c.eam te,
super glo.magna, in 2.conclusio.Ad unum tamen est
aduertendum,ꝙ Inn.in d.c.1.ante fi.& in c..3.hoc tit.
uidetur limitare conclusionem huius casus ponendo
infrascripta formalia uerba,dicit.n.super uerbo missa
rum,si controuersia est inter eos,quos constat esse præ
se[n]tatos,stabitur saniori parte,& si partes sunt pares,di
stingues merita electorum 63.dist.ca.si forte.& si pares
sunt in meritis,locus erit gratificatione.c.cum autem.
hoc tit.si aũt sine scandalo,non põt gratificari cũ per
oĩa pares sunt partes,tunc interdicentur diuina in illa
ecclesia:ut in d.c.1.hoc tit.& si sic non concordabunt,
auferentur inde reliquiæ, q̃ sunt in capsis.c.2.hoc tit.&
si nec sic poterunt infra sex menses concordari,ep̃s in-
stituet alium auctoritate concilij generalis c.2.de con-
cess.præb.& c.eam te.hoc tit.Et sic uĩ uelle ꝙ in hoc ca
su nõ fiat distinctio de sex & de quatuor mẽsibus inter
clericos & laicos patronos,sed ꝙ sit casus de per se, ut
quando sunt hmõi controuersiæ & non lites super iu-
repa.expectetur indistincte semestre.Subdit postea In-
no.posse dici & non male, ꝙ anteq̃ interdicantur offi-
cia,uel reliquiæ extrahantur,debeant transire sex men
ses,& ita residet Inno.pater canonum,qui in hoc ulti-
mo uĩ uelle debere prius transire semestre, & postea se
qui interdictũ & reliquiarum obstractio,& istis reme-
diis nõ præualentibus ordinariũ d̃re conferre ecclesiã,
& posset dici,ꝙ ad ista facienda transiret spacium tp̃is
ipsi ep̃o bene uisum,argu.c.de causis.de offi.deleg. Sed
Host.in summa huius tit.in §.quid iuris.uĩ uelle, ꝙ ep̃s
lapso tp̃e prius prouidere dẽt ecclesiæ,& postea alia re-
media facere ut infra suo loco dicetur. Ex qb.oĩbus col
legio in terminis casus nr̃i esse dari alius tempus. s. se-
mestre & plus arbitrio ep̃i ad conferendũ beneficiũ,cũ
ueri patroni in præsentationib.se non concordant nul
la facta distinctione inter patronos clericos & laicos, &
hic est nouus intellectus,noua decisio & nouum tem-
pus aliter ab aliis non ita expresse dictum , nec ad hoc
ponderatum.Summa directorij iuris hoc tit.§. 21.dicit
formalia uerba Inn.nam ponit tp̃s semestre indistincte
ut fecit Inn.sed bene dicit, ꝙ si oĩbus prædictis expletis
partes non ueniunt ad concordiam infra sex menses,
si sunt clerici p̄roni,de ꝯcess.præb.c.2.uel infra quatuor
menses,si patroni sunt laici.c.qm̃.hoc.tit. ep̃s instituet
aliquem in illa ecclesia, & institutus præsentabitur ab
eo, quin euincet iuspa.c.si uero.hoc tit. ut sic uideatur
esse in quasi pos.c.consultationib.hoc tit.postea prose-
quitur membrum,si super iurep.sit discordia inter pa-
tronos,ut ibi per eum.Circa cuius dicta est consideran
dum summam directorii cum Inn. ꝙ post lapsum tem
poris ep̃s instituet etiam in casu nostro, quando est qõ
inter eos, quos constat esse patronos non super iurepa.
sed super numero & meritis &c.Sed uult,non esse no-
uum tempus illud,sed tp̃a data ad præsentandũ distin
guendo inter clericum & laicũ patronos.Et certe ego
teneo idem noluisse Inn.sed loquutum fuisse s̃m tp̃a
antiqua, quibus temporibus erat incognita hmõi di-
stinctio temporũ inter patronos clericos & laicos,q̃uis
esset iure clarissima,ut diximus late supra in 1. præc.
art.præsentis.q.prin.Et certe si hodie Inn.uiueret,tene
ret eum summa directorij iuris,& in hoc Io. And. in d.
c.3.col.hoc tit.damnat Inno. ¶ Et ex hoc habemus ꝙ
lapso

lapso termino ad præsentandum ēt in casu nostro fiet deuolutio ad episcopum, & sic esset idē cū casu, qñ est q̄stio inter patronos de iurep. Dic ergo hunc casum posse dupliciter ꝯsiderari, primo mō, ꝙ nota p̄ntantiū eos constat esse patronos, diuiserunt se diuersos p̄ntādo, & est facienda collatio numeri, & eis existentibus in pari numero collatio meritorum p̄ntatorum, quibus existētib. paribus locus erit gratificationi, quæ oīa p̄ ep̄m sūt expedienda, & patroni nullum impedimentū inferūt, ne prædicta fiant, & ep̄s suprascrita non per hoc ex huiusmodi non expeditione poterit ꝯferre: qa non est qd imputetur p̄ronis, alias ep̄i de facili supplantarent p̄ronos, ut diximus in præce. casu, qñ episcopus examinet p̄ntationē, ꝙ non currit hoc tēpus, & ita uī uelle Lap. in d. alle. 78. fol. 29. in uersi. ad 5. q. in 5. & 6. col. ubi dicit non fieri deuolutionem instōnis ad episcopum cum partes non sunt potentes, q̄ possint facere scandala, & iō non currit tempus, & ita loquatur & intelligatur casus noster & doctrinæ s̄. alle. & in hoc casu possunt intelligi dicta Io. An. ī d. c. 2. cū dicit assertiue teneas &c. Et ēt do. Car. ut s̄. retulimus. Sed si esset casus, ꝙ episcopus uellet cōferre numerum ad numerum, merita ad merita, uel gratificari s̄m accidentias facti, & patroni nolunt acceptare, nec illa expediri, & adhuc ꝯdicunt, uel se opponunt, & si unus ipsorum pręsentatorū per episcopū institueretur, scandala possent occurrere, & episcopus ponet interdictū, & abstrahat reliquias, & expectet p̄ semestre p̄ronos clericos, uel p̄ quadrimestre laicos t̄pa data ad præsentandū, dictis t̄pibus elapsis, ut dicit Inn. & melius & ipsis se non concordantib. certo t̄pis spacio decurso, infra qđ episcopus hæc fecit iuxta eius arbitrium, arg. c. de causis. de off. dele. & adhuc patroni sunt proterui, & nolunt stare episcopi præceptis nec instōni, quam ipse intendebat facere de uno præsentatorum, tunc dicerem procedere dictum Inn. & sūma directorij iuris, ut ep̄s ipsam ecclesiam alicui conferat, ut infra latius dicetur, remittendo me tñ ad alias dicenda, & hunc casum uī uelle Phil. de Sarra in d. ca. eam. in uersi. aduerte tñ, quia & ita loquitur tex. in d. c. 3. in medio eius, nā præsupponit, p̄ronos esse & litē non esse super iurep. qa illū casum ponit in fine, & tamen uult, ꝙ ep̄s conferat, ut ibi, & ita uult ibi Card. per illa uerba in illo tex. apposita, & cui competat, referendo ea ad oīa superiora ad quæ congrue referri possunt ca. 2. requiris. de appella. Et iste casus erit cum illo, qñ est qō super iurepa. ut fiat deuolutio ad superiorē & ille conferat. Ita Card. ibi in fi. 7. no & clare hoc dicemus ubi melius cadit post Io. And. & Card. infra in 11. seq. art. in uersi. tu aduerte ad hæc ultra dicta Io. And. ubi melius inducimus tex. d. c. 3. & ibi dicta faciunt pro p̄senti mea concordia, uide ubi omnino, & ita concordarem istas opinio. Et nota prædicta, qa seruiēt in practica, & ita clare ab aliis dicta non reperies. Sed unum non omittā, quod dicit summa directorij, ut s̄. retuli, & mihi uidetur non procedere, uult n. ꝙ facta collatione per episcopum in hoc casu beneficiatus repræsentetur per patronos euincentes iuspa. nā in membro suo non litigabatur de iurep. sed de præsentatione patronorum quos constabat esse patronos, qñ u. litigabeī de iurepa. ponit in alio, & sic seq. membro, qūo ergo potuit dicere in illo membro illū cui facta est collatio ab ordinario ex lapsu t̄pis & uerorum patronorum non concordia esse repræsentandum ab eo qui euicerit iuspa. cum de iurepa. non litigabatur? Certe inaduertenter puto summam directorij iuris fuisse loquutā, & eius dictū non posse saluari. Sed bene dicerem ēt in hoc casu prouisum per episcopum ex non concordia patronorum posse per ipsos p̄ronos repræsentari p̄ ꝯseruatione eorum quasi pos. iuxta ca. ꝯsultationib. hoc tit. & sic. ca. si uero, & c. eā te. loquentia de repræsentatione facienda p̄ patronos de ꝓuiso p̄ ep̄m ex iure deuoluto: quia lis quæ erat super iurep. non fuerat finita ī. t̄ps datū ad p̄ntandum, nō solum hēat locum, qñ deuolutio est facta ad superiorē ex lite super iurep. non finita infra t̄ps, sed

ēt quando ex alia lite facti puta quia p̄roni se non concordant, de facto deuolutio fit ad ep̄m, poterunt patroni præsentare per eum prouisum extendendo illa iura ad oēs prouisos iure deuoluto ex quacunque lite, ut nihilominus repræsentatio fiat, nō dico per euincētē tñ, sed ēt per ueros patronos, qñ non erat qō super iurepa. Et ēt, dicerem illa iura extendi, qñ patroni fuerūt negligentes oēs, uel pars ipsorum p̄sentare, & lapsum est tempus datum a iure ad præsentādū, & ep̄s instituit præsentatum a patronis uigilantibus uel oībus negligētibus ecclesiam contulit, quia ipsi negligentes pro conseruatione quasi pos. eorum poterunt repræsentare institutum, uel illum cui facta est collatio rōne d. c. consultationibus per dicta iura: quia ratio illorum iurium militat ēt in istis casibus, & de hoc dico esse decisionē dictæ summæ directorij iuris ubi supra illam canonice intelligendo, & hoc uī uelle per illum tex. But. in d. c. 2. de supplend. negli. præla. dū ibi colligit, ꝙ deuoluta potestate ad superiorem p̄p̄ negligentiam patronorum ultra actum & exercitium pro illa uice prouidendi p̄ronis hñtibus ius p̄ntandi nullum infertur præiudiciū, & sic potest inferri eos posse p̄ repræsentationem ius eorū, & quasi possessionem conseruari. Et pro ista opinio. pondero tex. in c. qm̄ iuncto, c. si uero. & c. eam te. hoc ti. sic inducendo, nam te. in c. qm̄, præsupponit in prin. esse ibi ueros patronos fundatores & hæredes eorum, & illos diuisisse in diuersos uota sua, & exhibitis p̄ episcopum remediis, de quibus ibi, & illis nō ꝓficientibus tex. uult ep̄m ordinare ecclesiam, & dicit idem esset faciendum cum est qō super iurep. inter asserentes se patronos, & eorum lis infra tempus datum ad præsentandum non fuerit finita, ut clare patet in d. tex. & postea tex. in d. c. si uero. & in c. eam te. loquitur de qōne inter p̄ronos de iurep. & uolunt illa non diffinita infra t̄ps a iure statutum ad præsentandū ep̄m conferre ecclesiā saluo iure uincentis, qui postea repræsentabit illū, cui facta erit collatio pro conseruatione suæ quasi pos. Cū igitur isti duo casus æquiparentur in d. c. 3. & etiam ibi colligitur a fortioribus terminis, ꝙ fiat deuolutio ad superiorem p̄ronis negligentibus: ut ēt est tex. in ca. 2. de supplen. negli. præla. sicut ergo fit repræsentatio in casu similitæ litis iurispa. Ita ēt qñ est qō de alio. s. de quo instituendo, & p̄p̄ scandala fit deuolutio ad superiorem uel qñ patroni fuerunt negligentes in præsentando, ꝙ semp̄ ex identitate rōnis, & æquiperatione quæ fit a iure, idest a d. c. 3. hoc tit. de istis casibus in oībus illis fieri poterit per patronos repræsentatio instituti, uel illius cui facta est collatio pro conseruatione eorū quasi pos. p̄ d. c. consultationib. Nota ista qa nouiter ponderata. Et hoc expresse uult gl. in d. c. 3. in uerbo ordinet. hoc tit. nā cū loqueretur ille tex. de deuolutione, quæ fit ad ep̄m qñ ueri patroni se non concordant, & dī ibi, ꝙ episcopus ordinet ecclesiam, gl. super uerbo ordinet, declarat. s. ponendo ibi rectorē, quem postea repræsentet patronus si noluerit, arg. infra eodem si uero, & sic gl. uult expræsse, quod ego pōderaui supra.¶

5 †Sextus erit casus qñ constat ecclesiam esse patronatā, constat tales esse p̄ronos & inter se non conueniunt in p̄ntando, & sic labitur semestre uel quadrimestre, & hic casus est clarus, nā dñr negligentes, nec ex eorum nō ꝯcordia excusantur, qa tanto magis arguuntur, & iō t̄pe dato ad præsentandum elapso, & præsentatione non facta ep̄s confert ecclesiam, per tex. d. c. 3. hoc tit. q̄ poterit ita ēt intelligi, & per d. c. 2. de supplen. negli. præla. & per c. 1. de concess. præb. & uult expresse hoc Car. in d. c. 3. in opp. quæ sequitur. 9. quæstionem in fina. uerbis in ult. colū. dum dicit, qñ ex discordia patronū non præsentant. & faciunt c. si uero c. eam te. hoc tit. per arg. a fortiori, nā non excusantur litigantes super iurepat. multo magis nō excusabunī, si non habent litē super iurep. cū sit certum eos esse patronos, sed ex aliquibus dissidiis de facto in eos uertentib. non ꝯcordant, & iō non p̄ntant, deuolutio fieri debet ad superiorem, ut ipse ordinet ecclesiam. at si uere patroni negligentes fuissent, & pro ꝯclusione

sione huius casus possũt facere oẽs doctrinę supra alle
gatæ pro secundo membro casus præcedentis qõ de fa-
cto resistitur ꝑ patronos ut ibi,& in hoc aliter non est
16 insistendum. ¶†Septimus est casus, qñ p̃roni sũt certi,
& est certũ ecclam esse p̃ronatã, & p̃roni pluries p̃nta-
rũt, & inter p̃ronatos est lis qõ ex ui iurispa. qa oẽs fa-
tent̃ p̃ntãtes esse p̃ronos,& sunt certi de quãtitate iuriũ
ipsorum,sed ↄ̃st lis inter eos sup̃ forma p̃ntationis: qa
unus dicit p̃ntationem de altero facta nõ tenere tanq̃
facta de absente,de criminoso, & hmõi, altero p̃ntaro
oppositum dicẽte,& ista lis fit ex oppositionibus extrin
secis,& nõ ex officio epi, ut hic casus diuersificetur a
quarto casu supra formato,& est dicendũ nihilominus
idẽ esse,ꝙ qñ episcopus opponeret, ut tẽpus nõ currat
ẽt finito tpe dato ad p̃sentãdũ,donec cã cognoscatur:
quia p̃ntatis uidetur ius quæsitum, per ea quæ diximus
in d.4.casu in secũdo dicto,qñ ista opponit episcopus,
ad quod adduco oĩa allegata in d.4.casu,quę magis cla
re loquuntur in isto casu,qñ hæc lis fit per ipsos præsen
tatos,quã qñ inter ep̃m & p̃ntatos uel p̃ronos de forma
p̃ntationis,& de idoneitate præsentatorũ,uide ibi alle-
gata,& p̃sertim Cardi.in d.cle.j.in §.fi.in ulti.colũ.post
Pau.& ibidẽ Imol.& Ancha.& Gay.in d.repeti.c.fi.in
52.col.& Philip.de Sarra.in d.c.cam te.in 6.q.& etiam
in hoc casu põt loq Ioan.An.in d.c.3.post prin.pe.col.
dum dicit audacter esse tenẽdum,ꝙ facta præsentatio
ne & lite stãte inter p̃ntatos non currat tps, quẽ sequit̃
Card.ibi in oppo.post 9.q.de quibus diximus supra in
5.casu,& dicemus infra in 11.art.in uersicu.tu aduerte
ad hæc ultima dicta,& melius quam alibi idẽ Io.An.la
te hoc ꝓsequitur in prin.d.c.cum uos.ubi semper uide
17 de isto casu, ¶†Octauus est casus,quãdo est lis inter ip-
sos solos p̃ntatos, uel inter eos etiam una cum p̃ntanti
bus illos de ipsis præsentationibus factis non ex ui for-
mæ præsentationis,prærogatiuæ,idoneitatis,meritorũ,
& similium,sed ex ui iurispa.& præsentandi,& tũc di-
cendum id quod dicet̃ infra i 11.casu,qñ est qõ de iure
p̃ron.uel quasi pos.ipsius inter patronos & in alijs casi-
bus sequentibus,scilicet ut idẽ censeatur, ac si esset qõ
inter p̃ronos de iurepa. Ita in terminis oẽs supra allega
ti,& p̃sertim sẽsit hoc Io.An. & post eũ alij, valet.Car.
& Ab.& mod.in in c.cũ omnes de of.ordi.& idẽ Car.
clare post Pau.in cle.plures.in §.fi.in ulti.col.hoc tit.
& ibi Anch.& Imo.ĩ ult.col.& Gaye.in d.repe.c.fi.dẽ
cle.lib.6.in 52.col.& summa directorij iuris hoc tit.§.
21.& Phil.de Sarra.in c.eã te.in 5.ↄcl.hoc ti.& in hoc
oẽs cõcordant. Et ratio supradictorum doc. est: qa cũ
sit lis inter p̃sentatos,qs præferatur in institutiõe ex ui
iurispa.præsentantium,ex quo unus ex præsentatis di-
cit se esse instituẽdum uelut p̃sentatum a p̃ronis habẽ-
tibus potiora iura,& alter dicat oppositum: hoc eñ nõ
est aliud,nisi ac si esset lis inter ipsos p̃ronos sup̃ iurepa.
seu quasi pos.ipsius,& sicut in illo casu currit eis tp̃s ẽt
lite non finita & episcopus confert. Ita & in casu no-
stro cum hæc lis dependeat a proprietate,uel quasi pos.
præsentantium,& ideo idem dicendum,& sic tempus
currere,ut late dicetur in casu suo,ut ꝑ doc. ubi supra.
18 ¶†Nonus est casus,quando esset q̃stio inter patronos
q̃ licet sint certi tamẽ inter se litigant,quia præsentan
tes unum dicunt se patronos negantes reliquos p̃ntan
tes alterum esse patronos, puta qa ex aliqua cã iusp.
amiserũt,uel hæreditates prædecessorũ repudiauerũt,
uel dixerũt aduersarios criminosos. Et ideo ad eos ius
p̃sentandi pro illa uice,uel in perpetuum nõ compete-
re,uel eis pro illa uice,seu in ꝑpetuũ accreuisset,& ista
lis durat ultra tp̃s datum ad præsentandum: & tunc di
cerem episcopum lapso tempore dato ad præsentãdũ
posse in ecclesia aliquẽ instituere, ꝙ hic tractatur de ue
ra acq sitione iurispa uel præsentandi ex iure accrescen
di in ꝑpetuum,uel saltim pro illa uice,& iõ dicendum
ut in præce.casu. Et in casu quando litigatur super iu-
repatr.uel illius quasi pos.de quo infra.& hoc procedit
qñ huiusmodi oppositiones fiunt inter patronos, quo
casu currit tempus,& non inter episcopum & p̃ronum
quo casu non curreret tp̃s: ut dixi.in præced.4.casu,&
hunc casum ibi in fi.reseruauimus,& nota eum qa ab
aliis non consideratũ,& quotidie accidit,nam hodie
semper est qõ seu lis super p̃ntationib.instituendis non
ex ui numeri & meritorũ,sed ex ui iuris p̃ntantium ꝑꝑ
diuersas successiones,hæreditatis repudiatas, uel non
aditas censuras p̃ntantium & hmõi, & ꝑꝑ hoc institu-
tiones retardant̃: nã lapso tpe a iure statuto ad p̃ntan-
dũ ep̃s poterit illi ecclesiæ ꝓuidere, & ita sæpius in fa-
cto obtinui, & in ꝑsona mea ẽt hoc obseruatum fuit.
19 ¶†Decimus est casus, qñ sl'r est certum, ecclesiã esse
patronatam & patronos esse certos,sed illa uacãte in-
ter eos est qõ,ex quo aliqui dñt se hr̃des fundatorum,
uel in quasi pos.existentium ꝓ tali cota, ex quo iurep.
succedit̃ ꝑ stirpes & nõ ꝑ capita, & talẽ hr̃dem esse pri-
uatũ iurep. uel illud repudiasse, & hoc adducit̃ uel in
actu p̃ntationis ecclesia uacante principl'r in uacatio-
ne,& postmodũ sequit̃ ecclesiæ uacatio, & dicendũ ꝙ
si postq̃ ecclesia uacauit hmõi qõ non finiat̃ ĩ.tp̃s datũ
ad præsentandum,ep̃s ipsam ecclesiam confert: quia iã
dr̃ qõ super iurepa.ex quo eadem est rõ de parte ad to-
tum,quę est de toto ad partem. c. prudentiam.de offi.
dele.l.quæ de toto.ff.de rei uend.cum si.& iste uĩ idẽ
quasi casus cum p̃ced.Sed habet diuersitatem, ex quo
in præced.casu super hoc litigant p̃ntati ex ui iuriũ p̃n
tãtium,hic uero litigãt p̃ntantes inter se. Item ibi post
p̃ntationem per patronos factã,hic uerò ante p̃ntatio-
nem factam & post,& iste casus est clarus, & fortificat̃
ex subsequentib.& hẽt locum ista decisio, seu litiget̃
mõ p̃dicto de cota ueri iurisp. siue de cota quasi pos.iu
ris p̃ntandi,& ideo omnia infra dicenda habebunt lo-
20 cum ẽt in isto casu. ¶†Vndecimus est casus,qõ est qõ
de iurep.uel quasi pos.p̃ntandi inter aliquos asserẽtes
se patronos, & tñ an sint patroni dubitatur, & non est
clarum, ecclesiam esse liberam: & quia potius uideat̃
patronata q̃ libera,ut s̃.dixim.in 3.casu, ep̃s non ↄfert
illam incontinenti, sed expectat prout expectare de-
bet semestre,uel quadrimestre, & si lis finit̃ infra dictũ
tp̃s,sequitur decisio litis,sin aũt tpe prædicto elapso ep̃s
ecclesiam ipsam uacantem, cui melius sibi s̃m Deum
videbit̃,ↄfert saluo iure euincẽtis, & cã decisa euincẽs
rep̃ntabit illũ, cui ꝑ ep̃m ecclesia erit collata ꝓ ↄseruã
da sua quasi pos.iuxta.ↄsultationib.hoc ti.Ita uult tex.
primum dictum ꝓbãs in c.3.hoc tit.& tex.in c.si uerò.
& in c.cam te.eo.tit.& ibi gl.utrunq; probantes.& gl.
magistra in c.si plures 16.q.7.Goff.ↄciuis meus in sum.
huius ti.in uer.si plures sunt.cũ seq.& Host.in sum.hu-
ius.tit.in §.quid iuris si ꝑꝑ, & Inn.& omnes, & præser-
tim Card.in c.1.hoc tit.ubi ẽt Abb.Io.An.& oẽs in d.
c.si uerò.& in c.cam te.ubi ẽt Abb.hoc tit.& in c.cum
uos.in ult.col.de off.or.Io.An.in c.3.hoc tit.& in c.2.
de in inte.rest.super gl.fi.in 1.col.Card.in d.cle.plures.
§.fi in ult.col.& ibi Anc.in fi.& Imo.in pen.col.in uer.
ultimò quærit.tit.summa directorij iuris hoc tit.§.21.
Lap.alle.78.fol.29.in 5.dubio.in 5.& 6.col.& Gaye.in
d.rep.c.fi.in 47.50.& 51.col.& melius in 52.col.de ele.
lib.6.& Firma.in tracta.de episcopo.in 2.par.4.lib.in fi.
27 q.& ante fi.50.& ult.q.& idem Firma.in 3.part.1.li.
in 33.q.ubi ponit multa de habentib. actum facere &
discordan.ꝙ debent superiorem adire, uidendum est
ibi,& hoc ẽt uult Abb.in c.3.& in c.cum ꝑꝑ.hoc tit.&
in c.uenerabilem.in 4.col.de elec.& Philip.de Sarra.in
c.1.& in c.cam te.in 4.conclu.hoc tit.Domi.Roch.in
hoc trac.in uerbo honorificum.in 24.& 28.qõ.Pau.de
Cita.in hoc tracta.in 6.par.in fi.9.q.& in 13.in uersic.se
cundò põt.& seq.& in q.20.23.& 24.& in hoc nullum
est dubium: quia sunt tex.clari.de quib.supra & nulla
est contradictio. ¶Esset bene quærendum,cur hoc nõ
fit in electione,de quo dicetur late infra in sequen.11.
articu.¶Et ista conclusio in isto.11.casu quando quæ-
stio est super iurepatro.uel quasi pos.præsentandi in ge
nere,ita procedat: ut currat semestre uel quadrime-
stre,prout in intelligentijs & modificationibus de qui
21 bus in sequenti. casibus. ¶†Erit erit igitur.12.casus

qn̄ dubitatur, an tales sint p̄roni, q̄a neuter eorū est in
quasi pos. p̄ntandi, nec eps in quasi pos. ꝯferendi, & litigat
super proprietate iurisp. Et nulli est dubium, epm
nō posse ꝯferre, cū non cōstet ecclam esse liberā, ut s̄.
in 3. casu, nec pōt dici p̄ntatum per aliquos dicētes p̄ro
nos fore instituendū: cū nemo ipsorū p̄ntantium sit in
quasi pos. præsentandi, & nō est dubium, debere expectari
semestre uel quadrimestre, & medio tp̄e p̄dicto li
te non finita eps ordinabit ecclesiam, & illā cui uoluerit
conferet, per te. clarū in c. 3. in c. si uero. & in c. eam
te. hoc ti. & p doctrinas s̄. alle. uerū collatio fiet saluo iu
re eum centis, q̄ repræsentabit illū cui facta fuerit colla
tio, ut in p̄ced. casu est dictū, & in hoc non est dubitatio
22 ¶ † Decimustertius est casus, qn̄ litigatur de ꝓprietate
iurispa. inter patronos, & unus eorū est in quasi pos. p̄
sentandi, alter uero nō, & nō est dubiū, si oēs p̄ntant an
te lit. cōtest. fore instituendū p̄ntatum a quasi possiden
te, iuxta. c. cōsultationib. hoc tit. & p Host. in summa
huius tit. in § qd iuris. & p Io. An. in ti. c. eā tex. hoc ti. &
Car. in cle. plures. §. fi. & ibi Imo. & Anch. hoc ti. cū alijs
s̄ alleg. de cuius casus decisione, & qd si p̄ntat quasi pos
sidens ante lit. cōtest. & qd si post. & de priui. & nā qua
si pos. diximus late in 1. par. huius. 2. lib. in 3. q. priu. per
discursum art. illius, in fi. cuius. q. inuenies conclusio.
cum ampli. limi. & restri. ac decla. remissiuis ad art. il-
23 lius. 3. q. ¶ † Pro declaratione prædictorum casuum nō
omitto unum, ꝙ in illis casibus suprascriptis in quibus
dr̄ epm iure deuoluto ex lapsu tp̄is dati ad præsentan-
dum litibus non finitis uel patronis negligentib. & nō
præsentantibus posse beneficium conferre, prædicta p
cedent, si eps sine scandalo cōferre posset: aīs conferre
nō poterit nisi adhibitis alijs remedijs prius, ut colla-
tio sit ultimū remediū lapsu tp̄is ad arbitriū ipsius ep̄i
ut p doc. in s̄. alleg. locis, & p̄sertim Io. An. in c. 3. circa
mediū. 2. col. hoc tit, & late diximus s̄. in 4. casu. Sed la-
tius dicet̄ infra in proxima 2. q. prin. in 3. art. ubi late de
scandalo, & id quod dr̄ de scandalo dēt intelligi de scā
dalo ualido, & ubi potest mors succedere, ut p Lap. al-
leg 18. fol. 29. in 5. dub. in fi 4. & in prin. 5. col. & dicetur
24 infra in d. 3. art. ¶ † Secundò declara, ꝙ oīa prædicta lo-
quentia, si sunt plures patroni, habent locum, ēt si esset
unus patronus, & ipsi patrono illa attribui possent. Ita
Io. An. in d. c. 3. ante medium fi. col. & ibi. Car. in fina
25 libus uerbis hoc tit. ¶ † Tertiò declara, ꝙ illo casu cum
fit deuolutio ad superiorem ex cōtrouersia non finita
ī. semestre uel quadrimestre nō intelligit̄ superior sem
per eps, sed is q̄ hēt instituere, puta ex priuilegio uel p̄
scriptione, q̄uis sit inferior eo, ut pulchre uoluit Lap. in
d. alleg. 18. fol. 29. dub. 5. in fi. 5. & in prin. 6. col. & suo lo
26 co alias infra dicetur. ¶ † Quarta sit declaratio: & hoc
est singularissimum dictum, id quod dr̄, ꝙ patronis li
tigantibus & præsentatis in casibus s̄. positis, in quib. si
non finiatur lis infra semestre uel quadrimestre, deuo-
lutio fiet ad superiorem ut solum conferat uel insti-
tuat, ut s̄. diximus, & hr̄ in locis s̄. alle. hēt locū, nisi con
suetudo sit in ꝯrium in loco, puta ut ēt ī. tp̄s datū ad p̄-
sentandū a iure lis inter p̄ronos non sit finita, q̄uis de
iure collatio deberet deuolui ad superiorem, ex cōsue
tudine non deuoluatur. Ita in terminis Lap. in d. alleg.
28. fol. 29. in 5. dub. col. in uersi. item. hoc ius, ꝙ eps po-
nat rectorē. ubi dicit, hoc ius, ꝙ eps ponat rectorem in
ecclesia ex causis prædictis, recessisse ab aula, nec unq̄
in illa ciuitate tot grandes lites ortas fuisse inter patro
nos, & ubi tanta potentium copia fuit, auditum est epi
scopum ponere rectorem in tali ecclesia, & minime
esse mutanda quæ longam interpretationē habuerūt,
ut l. minime. ff. de legi. Ita in terminis decidit ibi Lap. q̄
ꝯdictorem non hēt, & eius auctoritas est maxime. Cu-
ius doctrinam dicerem procedere in terminis suis, s. ꝙ
durante lite etiam ultra tempus datum ad præsentan-
dū non fiat deuolutio ad superiorē, ut solus instituat,
q̄ ur̄ hr̄e aliquē rōnabilitatem, quæ in consuetudine re
quirit̄. c. fi. de consue. ut impedito non currat tp̄s. ca. q̄a
diuersitatem. cum concor. de cōces. preb. Et habeat ēt
locum in ꝯsuetudine p̄scripta tanti tp̄is, cuius initij me
moria non habeatur, quæ uim tituli & priuilegij hēt. c.
fi. de præscri. lib. 6. cum si. Sed dicerem non hr̄e locum
in casu negligentiæ patronorum: quia consuetudo ēt
p̄scripta nō pōt hoc supplere, ut non corrigatur negli-
gentia, ut de suppl. negli. præl. per totum, & q̄a irratio-
nabilis non tenet, ut in d. c. fi. de consue. Nec ēt ꝓcedat
in minori p̄scriptione, quia non hēt uim tituli, nec pri
uilegii, quia ꝯ hoc ius c. 3. c. si uero. & c. eam te. non pōt
præualere p̄scriptio minor illa tāti tp̄is cuius initij &c.
q̄a cū p̄roni sint ex gr̄a. c. 3. hoc tit. nō possunt ultra gra
tiā præscribere sine tit. uel priuilegio, sed cū istis sic, arg.
eorum quæ dicit Gem. & alij in c. 2. de præb. lib. 6. de re
gibus ex priuilegio habentib. ius conferēdi & custodias
ecclarū uacantium, & nota istam doctrinam sic intel-
lectā, & a nemine reprobatam, quia sæpe faciet tibi ho
norem, licet hæc consuetudo in partib. nr̄is nō uigeat.
27 ¶ † Adde ēt expresse. s. declara. ut oīa prædicta quæ dixi
mus p̄ronos litigantes fore expectandos p totū tp̄s da-
tum ad p̄ntandum intelligantur s̄m decisi. cōmu. in c.
eam te. magis clare positā in c. 1. hoc tit. li. 6. ut p̄roni ec
clesiastici hēant semestre, patroni uero laici quadrime
stre, q̄ qdē distinctio, ut sæpe diximus, & p̄sertim ī 1. ar.
p̄ntis q. ēt erat de iure antiquo, & licet hoc non potue-
rint clare dicere gl. nec Inn. q̄a nō uiderāt lumē anti-
quū, ut in d. 1. art. diximus, tn̄ Gof. in summa huius tit.
hoc sensit, & sir̄ Host. hoc dixit in summa huius titu. in
§. qd iuris si pp. in uersi. si uero moueatur. & oēs doct. in
locis s̄. alle. & præsertim Abb. in d. c. qm̄. & expresse ī c.
si uero. expressius tn̄ in c. eam tex. hoc titu. ubi ēt ponit
rōnē diuersitatis, de qua diximus s̄. in d. 1. art. Et in fin.
addit, ꝙ illud qd̄ dixit de p̄rono ecclastico seu clerico,
intelligitur qn̄ persona ecclastica hēt iuspa. rōne ecclæ
nam si haberet rōne patrimonij, idem p oīa est dicēdū
in clerico, quod in laico, alle. in arg. c. cū dilectus. hoc
tit. & bona gl. in cle. fi. in uerbo plures. eo. & Io. An. in
c. 3. post prin. 3. col. & in d. c. eam te. in prin. hoc t. l. & di
ximus in c. 1. præce. art. late in uersi. & intelligunt doc.
Et p ista habes hanc materiam latius & clarius diluci-
datam, q̄ per alios usque ad hæc tempora nostra, & no
ta ea: quia (ut sæpe diximus) sunt in practica.

¶ Decimus art. 1. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Lis mota super iurepa. uel illius quasi possessione inter cōpatronos ecclesiasticos & laicos infra tempus semestre uel quadrimestre est finienda, ubi infra semestre.*
2 *Maius dignum trahit ad se minus dignum.*
3 *Actor sequitur forum rei.*

1 Et Ex proxime præce. dictis oritur. 10. artic. † ualet si
est qō inter compatronos ecclesiasticos & laicos
super iurep. uel illius quasi pos. & hmōi finiri dēt infra
tempus datum ad præsentandum, quod erit hoc tem-
pus semestre vel quadrimestre. Et dic breuiter, ꝙ Host.
in summa huius tit. in §. quid iuris si propter. in uer. mo
ueatur. tenet episcopum debere expectare patronos li-
tigantes, siue oēs sint ecclesiastici, siue mixti ecclesiasti
ci & laici, alle. c. eam te. hoc. tit. & c. 2. de supplen. negl.
præla. & in c. ad audientiam. de eccl. ædifi. & sic ibi re-
manet in §. in quibus differant. in uersi. ubi aūt qō est,
clarius loquit̄, & dicit idē esse, si qō iurisp. est inter plu-
2 res clericos, & si est inter clericum, & laicū: † q̄a maius
dignū trahit ad se minus dignum, ut ibi per eum. ¶ Io.
An. uero in d. c. eam te. post prin. quærit de isto art. Et
primo tenet cum Host. in d. §. in quibus. In uer. ubi au-
tē. s. ꝙ expectentur per sex mēses, alleg in arg. c. p tuas.
de arbi. & c. quod in dubij. de conse. ecclesi. uel alta. li-
cet ꝯ in arg. c. super qōnum. §. si uero duo. de offi. deleg.
& ideo soluit ut per host. in d. uersi. ubi autem. faciēdo
differentiam inter spiritualia & non spiritualia. Postea
subdit posse distingui, ꝙ si clericus est reus, expectabit̄
3 per sex menses, si laicus per quatuor: † quia actor sequi
tur forum rei, ergo ipsius naturam. cap. cum sit genera
le. de foro compe. & dicit hoc tenendū in sol. contrarij

quicquid

quicqnid tennerit Host. Et demũ ab hoc recedere vr̃,
nã postea dicit, sibi plus placere primam sol. s. opinio.
Host. ꝑ eo maxime: qa in hac cã forũ clerici & laici est
cõe, cũ nõ nisi in ecclesiastico foro possit hęc cã tracta-
ri.c.qñ.de iudi.& dicit facere qđ not. in c.unico.hoc ti.
li.6. Sequitur prædicta do.Card.ibi. s.in d.c.cã te.ca te-
citãdo,& cũ ipsis transeundo,& expresse ẽt hoc uoluit
ibi do.Ab.& ista est ueritas, ꝑ qua ẽt faciunt ea q̃ dicit
Ab.de mixtura & magis digno in c.de iure. in pen.no.
& in c.cũ ꝑꝑ.in fi.& in c.fi.ĩ fi.hoc tit. & Io.An.in c.vni
co.ubi oẽs super gl.vlt.in vlt.col.hoc tit.li.6. Et voluit
expresse Firma.in trac.de ep̃o.in 4.li.in 2.part.in 27.qõ.
in uers.itẽ qđ dixi. & uide oĩno do. Phili. de Sarra. in d.
c.cã te.in 4. char. in vers. sed pone ius præsentandi. ubi
tenet suprascriptã conclu. & multa ponit de mixtura,
qui ibidem in 5. char. in uer.quid dices, uniuersitas quę
dam.ubi tractat, qñ est iuspa. vniuersitatis, in qua sunt
laici & clerici, an lis debeat finiri ĩ. semestre uel qua-
drimestre. ¶ Nos de huiusmodi materia late diximus
multa accumulando de mixtura in 1.q.princ.1.par.1.
li.in 2.ar.cũ quatuor sequen. ubi in 10.art tractauimus
qñ in aliqua uniuersitate sunt laici & clerici, an censea
tur ecclesiastica uel secularis ad dicta in prædictis locis
me remitto. Sed quãtũ ad casum art. nostri dic, litẽ esse
finiẽdam ĩ. semestre ꝑꝑ mixturam & magis dignum,
& pro hoc ẽt faciunt ea quæ diximus supra in præced.
quæstio.princip. in 2.cum tribus sequen.articu.in qui-
bus tamen adhuc me remitto ad ea quæ diximus in d.
2.quæstio.princip.1.par.1.lib.in 6.& 4. sequent.articu.

¶ Vndecimus ar.j.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Lite mota inter electos de iure eligendi & non finita intra tempus datum ad eligendum, an libera potestas ecclesiam ordinandi deuatur ad superiorem, & nu.4.5.6.7.*
2 *Agens non dicitur negligens.*
3 *Episcopus põt ꝓuidere ecclesiæ patronis in discordia existentibus.*

1 Potest mõ.11.dubitari † pone inter electores con
tendi de iure eligendi, & lites non decidi
ĩ.tp̃s præfixũ ad eligendum, nunquid libera ptãs ordi-
nãdi ecclesiam deuoluatur ad superiorem. Inn. in c.3.
hoc tit.dicit, ꝙ si est q̃stio super iure eligendi, nec aliqs
est in quasi pos. eligẽdi idẽ est sicut in iurepa.ut elapso
tpe dato a iure electoribus ad eligendum,& quęstione
non finita ep̃s ꝓuidebit ecclesiæ, sicut fit in ecclesia pa
tronata: ut diximus late s̃.in 9.præceden. ar. Et subdit
Innoc. ꝙ si aliquis esset in posse.eligendi non obstante
controuersia super iure proprietatis ipse eliget, alleg.c.
consultationibus hoc ti. ¶ Subdit ẽt, difficile esse inter
duos posse esse aliquam quæstionem de aliquo iure eli
gendi, nisi alter possideret,& sic vr̃ innuere, nũqnã pos-
se esse casum, quin alter nõ sit in quasi pos.eligendi,&
sic ille eliget, nunq̃ fiet deuolutio ad superiorem,& ita
Innocen. ibi residet, qđ ẽt tenet in c.2. de in integ. rest.
Host.uerò in d.c.3.hoc tit.tenet oppositum, ut ibi eum
doct.refer.Io. An.aũt ĩ d. c.2.referr dicta Inn.de quibus
s̃.& postea dicit ꝑ Inn.facere: qa ultra tres uel sex men
ses nõ dẽnt uacare beneficia: postea Io. An.uoluit mẽ
tellũ,& dicit prædictis obstare: qa tp̃a illa.s.triũ & sex
mensiũ non currunt nisi negligentibus, de elec.ne pro
2 defectu.de conces.præb.c.1.† & negligens non põt dici
qui agit.l.ꝫ maiores.C.de inoffi.test.c. quia diuersitatẽ.
de ꝯces.præb.ergo non dr̃ negligens. Adducit Io. And.
aliã rõnem: nã non inuenimus in hoc casum expressũ
a iure, si diffinitio quęstionis super iure eligendi nimiũ
protrahatur superiorem debere prouidere,& sic ad eũ
fieri deuolutionẽ, ergo ex quo non est expressũ maxi-
me in ep̃atibus, nõ dicendũ.c.quanquam. de elec. li.6.
¶ Adducit & aliud, ꝙ immo in iure vr̃ ꝯtrium, nã stan-
te lite super iure eligendi inter habentes eligere & illa
non diffinita nõ solum ĩ.trimestre, sed infra maius tp̃s
superior non prouidet, tex.est in c.2.de in integ. rest. &
in c.cum dilectus.de consue.& in c.ex parte.de arb. Itẽ
adducit Io.An.nã uidi de facto obseruari ꝯtrium, nam
ex quo de iure eligẽdi, siue de electione facta inter ali-
quos si moueatur quæstio, interdum per triennium qõ
protrahitur, & tñ non prouidetur ecclesijs per superio
rem s̃m Host.quẽ dicit fateri in hac materia occurren
dũ esse,& expressum ius promulgandum, per qđ si non
esset qõ diffinita ĩ.certũ tp̃s, superior prouideret, arg.c.
oblatæ. de appel. & dicit Host. uideri tp̃s æquũ esse sex
mensiũ, ĩ.qđ cõprimantur partes cũ actis & monumẽ
tis uenire ad superiorẽ, alle.c.1.de elec. c.cupientes.eo.
tit.li.6.& ꝙ ex hoc, & ex forma inquisitionis,& de pla
no expedirent expulsa pernitiosa subtilitate, allega. in
c.dilecti.de iudi.& ꝙ ad illud tp̃is spaciũ concordat. c.
2.§.si uerò. & de cle. non residen.c. ex tũc. de ꝯces. p̃b.
c.2.& c.eam te hoc ti.cũ suis rõnibus & concor. Dicit
tamen ipse Ioan.An.ꝙ quicquid dixerint isti, assertiue
teneas post factã p̃ñtationẽ, licèt discordent hæc iura
locũ non hr̃e, q̃ solũ loquuntur, qñ de iurepa.qõ emer-
serit, non qñ inter p̃ñtatos fuerit qõ, & remittit se ad di
cta per eum in c.cum uos. de offi.ord.& ita residet. Idẽ
tñ Io.An.similiter referendo Host.in c.2.in pen.col.de
in integ.resti.dicit esse dr̃iam,& sic aliud esse in p̃senta
tione,& aliud in electione. Rõ: quia si mota qõne sup
pręsentatione non fuerit terminata ĩ.tres uel quatuor
menses, ep̃s ordinabit ecclesiã, nisi ipse moueat qõnẽ,
& ideo nõ multũ præiudicat patrono, si in termino nõ
præsentant: qñ uerò super iure eligendi refertur q̃stio,
dicit se non inuenire tp̃a limitata quæstionis terminã
dæ, sed currit lis suo marte, donec fuerit terminata, al-
leg.de elec.c.dudum.c.scriptum.& c.congregato.& iõ
si non fieret electio, maius pręiudiciũ habentes eligerẽ
paterentur. Allegat aliã rõnẽ diuersitatis inter iuspa.&
eligendi: quia collegium innitit̃ iuri cõi, patroni in p̃ñ-
tando innituntur gratiæ.c.3.hoc tit. Ideo non mirũ si
facilius impeditur patronus q̃ eligentes, do.Card. uerò
in d.c.3.hoc tit.in 9.q & sequen.opp.in pe.& ult.col. tra
ctat hunc ar. Et relatis dictis Host.de quibus s̃.dicit ꝙ si
est quæstio de iure eligendi,& facta est electio, tp̃a non
currunt: quia eligentes satisfecerunt iuri. sed si nondũ
elegerunt vr̃ eis imputandũ eadẽ rõne qua imputatur
patronis: ut in d.c.3. Et subdit, ꝙ iura allegata in ꝯtriũ,
s.c.cũ dilectus.de consue.& c.2.de in integ.rest.non ꝓ-
bãt id ad quod inducuntur: nam ibi fuit celebrata ele
ctio,& pro hoc quia impedimentũ litis nõ est ꝓcisum,
ergo nõ excusat, de elec.c.fi.& qđ ipse dixit ĩ c.cũ uos.
in 3.ꝯtrio de offic.ordi. Subdit ẽt referẽdo dicta Io. An.
in d.c.3.de quib.sup. ipsum assertiue tenere post factã
præsentationẽ, licèt discordent, non tñ hr̃e locũ hęc iu
ra.s.d.c.cũ duob.præced. q̃ solũ hñt locũ qñ de iurep.
q̃stio emerserit inter patronos, non qñ inter p̃sentatos,
alleg. quod no.in d.c.cũ uos,& dicit eis rõnẽ: quia iu-
ra quæ dicunt, ep̃m debere prouidere, loquuntur quã
do est discordia de iurepa. ut in d.c.3.& in c.cã te.& in
c.cum ꝑꝑ. Et qñ patroni non pręsentarunt: ut in d.c.cũ
uos.& ita residet Card. ubi s̃. Tu aduerte ad hęc ultima
dicta Io.An.& Card. quia uidentur ꝯ ea q̃ vult Inno. in
d.c.1.in fi.& in d.c.3.hoc ti.ubi vult, ꝙ si est quæstio in
ter patronos, qui ẽt præsentarũt, & oritur scandalum,
3 & facta sunt remedia, de quibus in c.1.& 2. hoc tit. † &
nolunt se concordare, ep̃s potest prouidere ecclesiæ la
pso semestre uel quadrimestre, de quo dicto diximus
late s̃.in 9.præc.ar.in 4.casu prin. Et ꝑ hoc adduco tex.
ꝯ Io.An.& Card.& pro Inn.in d.ca.3.ponderando illũ
tex.nam in sui prima parte non erat quæstio. inter pa-
tronos de iurepa.quia iam constabat illos fuisse funda
tores, uel fundatorum hæredes, nec dici poterat, eos
non præsentasse: quia ibi dicit tex. pro sua uoluntate
plurimos repręsentãt,& ibi, ut si forte in plures partes
se fundatorũ uota diuiserint, ille præficiatur ecclesię,
qui maiorib.&c. Et sic erat facta ibi pręsentatio de plu-
ribus,& nihilominus vult ille text.quòd si non potue-
rint concordari, ille præficiatur, qui maioribus iuua-
tur meritis & plurimorum eligitur, & approbatur as-
sensu. in quibus etiam uerbis apparet factam fuisse
præsentationem: vult tamen, ꝙ ep̃s ordinet ecclesiã,&c.

postea subdit, idē debere fieri, si est qō īter patronos de
iurepa. & nō diffinitur j. tp̄s eis datū ad pn̄tandū, ut ibi
p eū, ecce qualiter ep̄s prouidet ecclesiæ, nō solū qn̄ est
qō inter patronos de iurepa. sed ēt inter pn̄tatos: qa pa
troni diuiserunt eorū vota, & nō se ɔcordat, nec fieri
pōt collatio numeri, & meritorū, ac gratificatio pp ti-
morē scādali, q nihilominus ep̄s ꝓuidet ecclesiæ ēt de
extraneo & nullo pn̄tato, & ita intelligerē dictū Inn. di
ctū verò Io. An. & Card. intelligerē, qn̄ nō est timor scā
dali, nec pn̄tantes se impediunt, sed est q̄stio inter pn̄ta
tos de meritis, & prærogatiua p̄sentatorum: nā tūc nō
fiet deuolutio ad superiorē prouidendi ecclesiæ, ut eos
seruaui. s̄. in d. 9. ar. in d. 5. casu & ēt q nō ꝓcedat dictū
Io. An. & Card. qn̄ esset q̄stio inter pn̄tatos ex vi iurisp.
p̄sentantiū: qa adhuc fiet deuolutio ad superiorem, ut
probari ēt pōt in d. c. 3. in 1. respon. & diximus late s̄. in
d. 9. ar. in 8. casu. & ista sint hic dicta pro maiori declara
tione eorū q̄ diximus s̄. in d. 9. ar. in 5. casu. ¶ Successiue
do. Abb. in d. 3. c. hoc tit. format hunc ar. & refert Host.
& Io. An. tenere aliud esse in patronis, aliud in habenti
bus eligere, & cum eis ipse cōcordat, & dicit hanc esse
unā ex differentiis inter ius præsentandi & eligendi, &
postea vult assignare ex se rōnes diuersitatis, & adducit
ipsamet quas adduxit Host. & Io. An. & s̄. retulimus, &
ita firmiter tenet hanc opi. & differentiā. ¶ Do. Phil. de
Sarra. in d. c. 3. in ulti. no. refert dicta doc. & dicit Host.
ꝓsequi ibi magnā philacteriā, ut asserit ibi dicere Butr.
& uelle quasi ponere legē Papæ, & ita residet cū dictis
Cardi. & qa nunc habeo lecturā Host. uidi eū in fonte,
& certe magistraliter procedit, quicquid dixerit Sara-
cenus. Quid dicendū? Ego dico, q cum s̄. in præced. 8.
ar. disputauerim, an patrono impedito & ignorāti cur-
reret semestre uel quadrimestre, & concluderē dictū
tp̄s currere & disceptauerim quid cur non ita in confe-
rente, & eligentib. multa nouiter ɔsideraui, & posui rō
nes diuersitatis, ꝓ quib. faciūt istá dicta Host. & Io. An.
quæ s̄. retulimus præsertim in uer. allegat ēt aliā rōnē,
q̄ dicta sequunē Card. & Abb. ex quib. meæ nouæ ibi
factæ ɔsiderationes corroborantur, & ex illis meis cō
siderationib. rōnes istę p doc. adductæ magis coadiuuā
4 tur, uide in d. 8. ar. nolo hic transcribere. ¶ † Sed pro de
claratione oīum dictorū p doc. s̄. recitatos dicerē, q si
est certū beneficium non esse electiuū: quia nūquam
fuit in electione aliquorū, sed semper ep̄s illud cōtulit,
uel saltim est in quasi pos. illud ɔferendi & aliqua col-
legia insurgunt, & dicūt electionē rectoris illius bene-
ficii ad illa spectare, & super hoc litigant, & non est du
bium, q aliquo tpe ēt trimestræ non expectato ep̄s, ut
erat solitus, pōt dictū beneficium conferre, & non ex-
pectare finem litis litigantiū, & dicentiū ius electionis
dicti rectoris ad eos spectare: cū neuter eorū sit ī quasi
pos. eligendi, & hic casus est clarus & ex identitate ra-
tionis cum. 3. casu nr̄o relato s̄. in 9. præceden. art. & in
hoc non est differentia inter ius eligendi & præsentan
di, cū istud non fiat ex iure eligendi, uel p̄sentandi, sed
ex iure diœcesano sup iure cōi fundato. c. oēs basilicæ.
16. q. 7. & pro hoc faciunt dicta doc. in d. ca. 2. de integ.
rest. & in hoc casu non curatur, an litigantes elegerint
uel ne, cum neuter eorū sit in quasi pos. eligēdi, sed cō-
stat, ep̄m esse in quasi pos. cōferendi, uel aliter de bene-
ficio disponendi: ut diximus in d. 3. casu prædicti. 9. prę
5 ceden. ar. & hic casus est clarus. ¶ † Si uerò aliquod ex
duob. collegiis litigantibus. utrūq; est in quasi pos. eli-
gendi, & sic est certū beneficiū esse electiuū & nō col-
latiuū: quia ep̄s nunquam illud contulit, ep̄s de co nō
se impediet. Sed tunc si uuum collegium est in quasi
pos. eligendi, & non eligit: quia uolebat uidere finem
litis, & si vtrunq; collegiū dicebat se esse in hac quasi
pos. eligendi, & tn̄ nō elegerūt, & lapsum est trimestre
datum ad eligendū, & nō est dubium, ep̄m posse illud
beneficium pro illa uice conferre, uel illi prouidere, iu
re tn̄ deuoluto, arg. c. nulli. de conces. pręben. & c. 2. de
supplen. neg. pręla. & c. ne pro defectu. & c. fi. de ele. cū
simi. & hoc quia quęstio de iure eligendi non impedit
existēs ī quasi pos. eligere, siue una pars, siue ambę par-
tes sint in quasi pos. eligē. sed expectabitur finis ad effe
ctum confirmationis habendæ, siue litigent super pro
prietate, siue sup quasi pos. & uidebitur qs lucrabit fru
ctus electionis & qs nō: ut per doc. in d. c. 2. de in integ.
resti. ubi per Io. An. Abb. & oēs: & diximus late supra in
1. par. huius. 2. li. in 3. quęst. princip. per discursum ar. vn̄
imputabitur eis, & dicūtur negligentes: quia potuerūt
eligere non obstante lite, & non elegerūt, iudicabit igi
tur de eis sicut de negligētib. & ideo ep̄s prouidebit, vt
fit, qn̄ habentes eligere, uel conferre sunt negligentes:
ut proxi. dixi. & hoc est clarū: & clare sentit in d. c. 3. in
fi. uerbis oppositionis sequentis. 9. q. in ult. col. hoc ti. &
pro hoc ēt faciunt q̄ diximus s̄. in d. 9. pręced. ar. in 6. ca
sū qn̄ patroni certi litigant, & nullo mō pręsentant, ui
6 dete ibi ¶ † Aliqn̄ vnū ex collegijs litigantibus sup ius
eligendi est in quasi pos. eligendi, & j. trimestre elegit,
& aliud non est in quasi pos. eligendi, siue mō eligat, si-
ue non, & nulli dubium est, non fieri deuolutionē pro
uisionis ad superiorē, sed fore expectandū euentū litis,
si post litē ɔtestatam fuit facta electio, secus si ante: qa
electus p existentē in quasi pos. eligendi est ɔfirmādus,
ut fructus lucrentur: ut p doc. in d. c. 2. de in inte. rest. &
diximus late in d. 3. q. prin. 1. par. huius. 2. li. p discursum
aliorum, & in fi. remissiue oīa reduximus: & p Ab. late
in d. c. 2. & hoc iā est ēt in iure pręsentandi, qn̄ est qō in
ter duos sup iurepa. & unus ipsorū est in quasi pos. nam
pręsentatus p eū est instituendus, de quo dixi. s̄. in 13. ca
su. d. pręced. 9. ar. & non consideratur finis litis ut ibi, &
hoc ēt vult Inn. Host. Io. An. Card. & Abb. in d. c. 3. hoc
7 tit. ¶ † Quandoq; litigatur per prętēdente se hr̄e ius eli
gendi super ipso iure eligēdi, uel super quasi pos. illius:
quia quilibet ipsorum dicit se esse in quasi pos. eligēdi,
& ambæ partes eligunt, & nulli dubium est, si lis non
finiatur j. trimestre, forę expectandum finē litis, tū per
rōnes s̄. per doc. alleg. qa ɔtrium nō est de iure staturū,
prout in iurepa. & sunt rōnes diuersitatis, de quib s̄. tū
ēt: quia licèt ambę partes dicant se esse in quasi pos. eli
gendi oīno. tn̄ una ipsarū uere est in quasi pos. & q fue
rit electus ab illa uere existente in quasi pos. acquisiuit
ius. c. ex transmissa. cū cōcor. de ele. expectabitur ergo
finis, ut uideat, q̄ illarū partiū fuerit in uera quasi pos.
ut pręsentatus ab illa cōfirmet, ne ius sibi infixū per eū
acquisitum amittat sine culpa, qđ quidē non est in prę
sentato: cū sibi ius non acquirat in re ut electo, sed ad
rē. c. cū Bertoldus. de re iudi. & istā puto optimā esse rō
nē diuersitatis, cur aliud in electione, aliud ī p̄sentatio-
ne, nā in electiuo electio sequuta acquisitum est ius ele
cto in re, q p nō decisionē litis sibi auferri nō pōt in p̄-
sentatione, tamen quia pręsentato nō est acquisitum
sibi ius in re, sed ad rem, qđ pōt sibi tolli ex defectu pa-
tronorum litem non finiētium, uel se non concordan
tium ius pręsentandi ex gratia habentiū, qua abutunt.
Faciunt ēt q̄ diximus supra in pręc. 8. arti. pręce. q. prin.
ex quib. oībus conclude differentiam inter ius pręsen-
tandi & eligendi, & rationes diuersitatis de quibus s̄.

¶ Duodecimus ar. j. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Mandato facto patronis, vt sine licentia superioris non præsentet an currat tempus datum ad præsentandum. nu. 4. & 5.*
2 *Licentia an & quando sit præsenda causa cognita remissiue.*
3 *Epi & legati nō possūt se impedire de beneficijs patron. laicorum.*
6 *Cautela ut patroni protestentur, quòd ipsi accederent ad Papa uel mitterent pro licentia impetranda, quando habent petere licentiam, ne tempus currat eis.*
7 *Cautela vt patronus conetur constare facere de iuribus suis, & requirat episcopum ut causam terminet, & protestetur: ut tempus sibi non currat, cum per eum non stat, quòd aduersarius protrahit litem in longum.*
8 *Fraus & dolus alicui non debet patrocinari.*

Quia in pręceden. proximis articu. uidetur con-
1 clusum † patronis ēt impeditis uel ignoran-
tibus currere tp̄s pręsentandi. Est. 12. loco dubitādū, qđ
si ali-

si aliqbus patronis est netitum, uel mandatū, ꝙ sine li
cētia superioris non pn̄tent. Et posser diei, ꝙ ex quo pa
trono ignorāri & impedito eurrit tp̄s, ut ꝯclusimus s̄.
in 8. p̄ec. art. non nbstante hm̄oi impedimento talibus
p̄nnis currere dictum tp̄s, quamuis potuissēt ꝓuidere,
& nō pnuiderint. Et licēt tex. in c. fi. de ele. dieat tunc
demum currere tp̄s habentibus eligere, in hoc easu si
potuerūt ꝓuidere & non ꝓuiderūt, curret eis tp̄s, illud
pōt esse & est in electoribus: qa ignorantibus & impe-
ditis eurrit tp̄s: sed qa patronis etiam ignorātibus & im
peditis currit tp̄s, non nbstabit. d. c. fi. & ꝓ hoc facit, nā
cū Ab. in d. c. fi. collegisset, no. electoribus nō impeditis
nō currere tp̄s. q̄suit postmodū qd in p̄nnis, & temisit
se ad dicta p eū in c. qm̄, & in c. eū pp. hoc tit. In qb. lo-
cis cōcludit, p̄onis impeditis currere tempus, & sic vr̄
ponere dr̄iam ēt in hoc īter ius pn̄tādi & ius eligēdi, Vt
ego tenui in d. 8. p̄ceden. art. Firma. in trac. de ep̄o. in j.
par. j. lib. in 8. q. format hm̄oi qōnem. qn̄ capitulum ca-
nonicorum est prohibitum a Papa eligere ep̄m sine li-
centia, uel ēt ex eousuetudine, an ipsis capitulo & ca-
nonicis eurrat tp̄s trium mēsium ad eligendū, & dicit
ꝙ sic, si fuit in mora petendi licentia, alias non, alleg. d.
c. fi. de ele. nam debet capitulū petere licentiā, alias ter
minus sibi currit. Terminus. n. currit īpedito, si potuit
obuiare impedimēto & nō obuiauit: ut ibi no. & l. j. qb.
diebus in prin. & ibi doc. ff. de cōdi. & dem. & gl. In uer
bo suspēsionis. in c. qa diuersitatem. de cōcess. p̄ben. &
subdit fore int elligēdū, licētiam esse petēdā ante ele-
ctionem: qa dēt actum præcedere s̄m Bal. ī l. j. in pe. col.
2 & Firma. ubi s̄. †late prosequit̄, qn̄ licentia est prēstāda
cā cognita, de quo ibi, nam in casu nostro huiusmodi
causæ cognitio non requiritur: cum superior hoc ex sui
uoluntate uetauerit. Tu die hunc articu. in puris termi
nis nostris in patronis ab aliquo non tangi, & dicerem
3 eū non posse habere locum in inferioribus a Papa, † nā
cum non solum episcopi, nec etiam legati pn̄t se impe
dire de beneficijs patronatis laicorum. c. cum dilectus
hoc tit. & c. dilectus. de offi. lega. dicemus ergo, ꝙ si pro
hibitio ueniat ab episcopis, ex quo patroni possunt illis
impune non parere, propter hoc non debear desistere
a præsentatione, & si non præsentant, eis imputabitur
omnino: qa maius est impedimentum litis, quam hu-
iusmodi ꝓhibitio, & in lite currit eis tempus. c. 3. c. cū
4 ꝓpter. c. si uero. & c. eā te. hoc tit. † multo magis in hoc
casu, & tāto magis hæc ꝓhibitio non teneī, si fiat p p̄la
tum minorem ep̄o. Sed in hoc est aduertendum: nā si
ep̄s mādaret patronis, ne p̄sentent: qa prætendit eccle-
siam esse libetam & non p̄onatam, non eurrat p̄onis
tp̄s: qa ex illo mādato vr̄ oriri lis seu qō eum episcopo,
& ideo non currit tempus patronis: ut late diximus su-
5 pra in 9. præceden. artic. in 4. casu. ¶ † Haberet ergo lo-
cum iste articu. in p̄onis ecclesiasticis, si huiusmodi ꝓ-
hibitio seu mandatum fieret per legatum Papæ, in pa-
tronis uero laicis si fiat per ipsum Papam. Tūc si sumus
in patronis eeclesiasticis, & prohibitio fiat per legatū:
cum isti patroni ecclesiastici cēseantur, ut habētes eli-
gere, & eorum præsentatio censeatur electio: ut p Inn.
& Abb. post eū in c. cum ac̄t. in 3. no. hoc tit. & diximus
late s̄. in j. par. huius 2. lib. in j. q. prin. in 4. art. in uers. do.
Abb. uero imputabitur patrono ecclesiastico, si potuit
licentiam petere & non petijt: ut in d. c. fi. de elec. & de
bet illam petere ante præsentationem, ut supra dictū
est in electione. ¶ Si uero legatus prohibuerit patrono,
ne præsentet sine consensu uel consilio talis prælati, &
abbreuiaret tempus datum ad præsentandum a iure,
& sic semestre in trimestre, licet dubitem, an hoc age-
re possit legatus, & ille cuius consensus uel consiliū re-
qritur se occultaret, & sic p̄onus nō posset hr̄e eius co-
piam, dicerem, ut dicit Ab. in d. c. fi. de ele. ꝙ cū ille ter
minus subrogeī ab homine termino iuris, censebiī ter
minus iuris, & iō nō dēt currere ipsi p̄ono impedito ex
facto superioris prohibentis sibi, ne præsentet sine con-
sensu talis, q ꝯsensus oīno est adhibēdus, & hn̄s ꝯsentire
se occultauit, adeo ut nihil sit, qd̄ sibi imputari possit.

¶ Bene uerū est ꝙ si requireret ꝯsilium illo nō expecta
to potuisset pn̄tare: qa sufficit peti ꝯsiliū, & non debet ex
pectari, & cum peti non possit ex occultatione eius hr̄,
ac si esset petitus, p no. p doc. in c. cum olim. de arbi. &
in c. cum ueteri. de elec. ut late p Ab. in d. c. fi. Idē dice
rem in p̄ono laico, cui facta esset hm̄oi ꝓhibitio a Pa-
pa, qd̄ si potuit habere eius licētiam, & non habuit ī.
tp̄s, sibi imputet, cū largo mō ēt p̄onus laicus dicatur
eligere: ut diximus in d. 4. art. j. q. prin. j. par. huius 2. li. &
est eadē rō, ergo idem ius: ut in c. fi. iuxta gl. de elec. lib.
6. & glo. in ele. fi. in uerbo eligat̄. de elec. distinguendo
tamē ut ꝓxime diximus, ut si reqratur consensus & ha-
bens cōsentire se occultauerit, nō eurrat tēpus: si uero
ꝯsiliū, bn̄ eurret p s̄. scripta. Aduerte tamē ad duo, pri
1 mum esse ꝯsideranda uerba Papæ, quando inhiberet
p̄onis laicis, ne præsentaret, uel præsentaret eū cōsen-
su seu consilio talis, si sunt talia uerba, p q̄ derogaretur
iurip. laicorum in sufficienti forma, iuxta no. in d. c. cū
dilectus. hoc tit. & in c. dilectus. de offi. leg. & late p do.
Fel. in tra. suo, quando literæ aposto. noce. patro. de qb.
nos ēt dicemus infra in 3. par. huius. 2. li. in pe. q. princ.
in suo loco: qa si plene non derogareī p Papam non sta
6 retur eius mandato tanquam non cōprehendenti p̄o
nos laicos p prædicta iura. ¶ † Secūdo aduerte cautius
1 esse debere p̄nnum ecclasticū uel laicū, cū hēt petere
licentiā a legato, uel a Papa pn̄tādi, uel ex mādato p̄di
ctorum pn̄tare cū consensu alicuius, ꝙ ante præsenta-
tionē corā publicis p̄sonis ꝓtestentur, ꝙ ipsi accederēt
ī. tēpus, uel mitterent ad Papam pro ipsa licentia im-
petranda, & talibus impedimentis obstantibus eos ire
nō posse, nec mittere, & sic ēt ꝙ poterēt cōsensū talis,
sed quia occultauit se, non possunt illū hr̄e, & eodē mo
do dicerē de cōsilio, & nihilominus pn̄tent corā ordi-
nario, & ad hoc adduci possent oīa accumulata p do.
7 Fel. in c. ex trāsmissa. de præsc. ¶ † Et incidēter nō omit
to unū ad instar suprascriptorū, qd̄ puto ꝓcedere, ꝙ si
duo litigāt sup iure p. uel quasi pos. illius, & una ex par
tib. protrahit in longum litē forsan maliose, ut nulla ip
sarū habeat interū, & sic ut nullus ex pn̄tātis instituat̄
sed potius uult ep̄m alicui alteri illud beneficium con
ferre iure deuoluto, uel forsan credit ep̄m uelle benefi
ciū ꝯferre pn̄tato ab eo, ut sic qd̄ non posset obtinere
ex ui pn̄tationis hr̄et ab ep̄o iure deuoluto, si altera par
te hoc uidens conetur de iuribus suis proprietatis, uel
quasi pos. & de idoneitate pn̄tati p eū cōstare facere, &
requireret ep̄m ut eām terminent, qa p eū non stat, &
produxit iura sua, ex qb. poterit præsētatū p eum insti-
tuere, eum protestatus extiterit, ꝙ sibi tp̄s non eurrat;
ꝙ ep̄s poterit præsentatum p eum instituere, & non in
stituendo teneretur ut spernens eum, iuxta c. decerni-
mus. 16. q. 7. ut in c. 2. hoc tit. & qn̄ ꝯ ep̄m spernentem
p̄onum agatur, dicet ī. suo loco & pro illa cautela fa-
cit quod dicunt Abb. & dne. in d. c. fi. de elec. pro hoc
3 etiam facit † quia fraus & dolus alicui p̄ocinari non
dēt. c. sedes, de reser. eum sim. facit ēt id quod diximus.
s̄. in 9. prēc. art. in 4. casu, ꝙ si est qō inter ep̄m & p̄onū
de iure pa. quamuis non finiat̄ ī. tp̄s datum ad pn̄tādū
non deuoluitur ad eum ptās prouidendi, quia alias de
facili supplātaret p̄onos, ut ibi est dictum hęc. n. tō mi
rar ēt in isto casu, nā posset aliquis tertius nullum ius
hēns mouere litem vero p̄nno, vel ēt hēns aliquod mi
nimum ius, & protrahere litem in longum, ut fieret de
uolutio ad superiorē adeo ut p̄onus non hēat eius in
tentum, & sic ista uia supplantaretur, prouideat patro-
nus eum productione eius iurium, & protestatione in
praescripta. Nota istā cautelā, quia seruiet tibi in facto.

¶ Decimustertius art. j. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Patronus an sufficiat præsentare ultima die temporis dati ad præ-
sentandum, ubi quod sic.*

1 Dubitatur Decimotertio, † an sufficiat patro
nis præsentare ult. die quadrime
stris uel semestris. Et breuiter Ge.

in c.unico. in §.uerum. ante fi.2.col.super glo. in uerbo quadrimestre, hoc tit. dicit Pau. in cle.2. circa fi. hoc ti. tenere ꝙ non, & dicit illũ loqui de p̄rono laico p̄sentãte ultimo die quadrimestri eius p̄sentationem nõ esse admittendam, licet idem quod de laico dici pōt de clerico, & dicit illum allegare rõnem, q̃a post præsentationẽ dēt fieri uocatio s̃m practicam c.fi.de ele.lib.6. quę fieri non posset infra terminum. Postea Domi. subdit istud non esse uerum, & ɔ̃trium tenere Io. An. in c.cum uos.de offi.ordina.& dicit hoc ꝓbari in d.tex.c.unici.§. uerum. qui dat laico quadrimestre. patet igitur ultimã diem quadrimestris ĩcludi in hac dilatione, ut dicit notare glo. in uersi. proponitur, in c.frequens.de resti.spo. & idē uſ uelle glo.fi.in c.si electio.de ele.lib.6.& ita residet. ¶ Tu aduerte, ꝙ Do.Car.in d.cle.2.in §.fin. refert Pau.& dicit p̄ronũ posse præsentare ēt ultima die quadrimestris, & eodē mõ ipsum referunt ibi Pet.de Anc. & Imo.& Gay. in repe.c.fi.de ele.lib.6.in 48. col. qui allegat Io. And. in d.c.cum uos.& in c.unico.ĩ 7.col. hoc tit.li.6.& Car. post Pau. ubi s̃.& dicit eundem Car. hoc sentire c.1.hoc tit.in 1.opp. uoluit hoc etiam Abb. in d. c.cum uos. in ult.col. & Gay in d. repe.c.fi.in 52.col.& uoluut omnes alij doc. quos allegauimus supra in 9. p̄ced.art.in 4.casu, ubi tractauimus, quando est qõ inter ipsum & præsentatos, quia examinatur eorum idoneitas & præsentatio, & ibi pro maxima adducitur p doc. ꝙ ex quo ultima die quadrimestris, & sic semestris pōt fieri præsentatio per patronos, ꝙ facta præsentatione non currit tempus, ut fiat deuolutio ad ep̄m, sed expectabitur examinatio præsentationis & præsentati etiã post illud tp̄s, quia alias non haberent integrum quadrimestre, ut ibi late diximus, & hanc partem ēt tenuit Pau. de Cit. in hoc tra. in 6.par. in 2.q. damnando opinionem dicentium ɔ̃trium, & faciũt ēt quæ diximus supra in d.9. præced art. in 7.casu. facit ēt pro hoc Rota.263. si pp negligentiam. in prin. hoc tit. in nouis, qui uult, ꝙ si pp negligentiã patroni laici deuoluitur collatio alicuius beneficij ad episcopũ, statim sibi currit tp̄s semestre ad ɔferendum nõ a tp̄e notitiæ sed ab ultimo die quadrimestris dati laico ad præsentandum computandum, & sic ultra dictionē ab, quæ excludit, hoc demõstrat, q̃a dicit quadrimestre dari, & sic totũ est datũ, ergo finito ultimo die quadrimestris ĩcipit currere semestre, & sic ꝓbat ultima die quadrimestris posse fieri p̄sētationē. ¶ Et pro maiori firmitate huius ɔclusionis adduco Rotam.528. infra tp̄s. hoc tit. in antiquis, quæ dicit, ꝙ si ep̄s iure deuoluto confert beneficiũ de iurepa. laicorum ultima die quadrimestris, & patronus ultra non p̄sentat, & alter impetrauit illud a sede apostolica, obtinebit impetrans, q̃a collatio est ipso iure nulla, nec ɔsensus patroni poterit illã ratificare, cũ fuerit nulla, maxime in p̄iudiciũ impetrãtis, quia ēt ultima dies spectabat p̄rono, & collatio iure deuoluto facta illo dicē nulla ex dispensatione c.decernimus.16.q.7.ac si fuisset facta ĩ.quadrimestre, & dicit hoc maxime ꝓcedere, si fiat ultima die semestris dati patrono eccl'astico ad p̄ñdum, cũ habeat minus ius patrono p̄ronus eccl'asticus q̃ laicus, & hoc ultimum nota, quia oēs doc. loquuntur de ultima die quadrimestris non de ultima die semestris, & Rota ubi s̃. uult in semestre hoc esse multo magis, q̃a p̄roni ecclesiastici habēt maius ius ad beneficia q̃ p̄roni laici, uide ibi plene. Ex qua habes, intm̃ p̄ronos posse p̄ñtare ultima die semestris uel quadrimestris, ꝙ si non pp̄sentaut ep̄s p hoc illa die nõ pōt iure deuoluto ecclæ ꝓuidere, sed expectare lapsum ultimi diei, aliter nulla est collatio, & illi cui facta est collatio præferẽ impetrans apostolicus, q̃a iã uacare dr̃, de cuius Rotæ decisione al's late dicemus. Reperi postmodũ do. Roc. in hoc tra. in uerbo honorificũ. in 3.q. quærentē de hoc art.& primo dicentem non tenere p̄sentationē factam ultimo die quadrimestris, p id qđ in fili dixi decidere Rotã.6. hoc ti. in antiq̃s, uolētē ꝙ ultimã die anni p̄fixi ad ꝓmotionē sacerdotij. iuxta c.licet canõ.de ele.li. 6.nõ pōt beneficiatus ipsũ beneficiũ ꝑmutare. & hanc partē dicit tenuisse Pau. in d.cle.2.cũ uoluisse seq̃ Pet. de Anc. sed certe Pau. nec Pet. de Anc. hoc dicit, ut s̃. retulimus. postea ipse tenet partē affirmatiuã, allegando Io. An.& Gem. ubi s̃.& pro hoc ēt adducit Rotã 112. in ci.s̃m oēs. hoc ti. in nouis.& Firma. in suo repertorio in uerbo p̄ronus. in uer.2.q solũ Gem. alle. & r̃ndet ad d. Ro.6.& dicit iõ illud esse in illo casu, q̃a ille ꝑmutans nõ poterat illa ultima die ꝓmoueri ad sacerdotiũ, cũ ordines nõ ɔferantur, nisi statutis tp̄ibus, de quib. in tit. de temp. ordi. quod obiectum non militat in casu nr̃o & sic Do. Roch. tenet conclusionē, quam ego supra tenueram, & ipse dicit illam esse ueritatem.

¶ Decimusquartus art. j. q. priu. ij. par. ij. Libri.

1 *Tempus semestre uel quadrimestre datum ad præsentandum qualiter computabitur. & nu. 4.*

2 *Annus & mensis qualiter computentur, & an mensis computetur per dies 28. uel 31. remissiue.*

3 *Mensis qualiter computetur seu accipiatur, ubi exprimitur a lege uel a statuto ut quid fiat infra mensem &c. & quid si lex nõ exprimit a quo tempore incipiat mensis.*

3 *Tempus prædictum datum ad præsentandum currit de momento ad momentum, & est etiam hora attendenda.*

1 Succedit Hic. 14. art. †ex quo patroni habēt semestre uel quadrimestre ad præsentandum, & possunt p̄sentare ultima die, dubitatur mõ qualiter hoc semestre uel quadrimestre cõputabit̃ s̃m numerũ mensium, an s̃m dies, & anni ꝓ mense erũt dies. 30. uel 31. & qd si sumus in anno bisextili. Rota proxime alle. 528. infra tp̄s. hoc tit. in antiquis. post prin. format hũc art. in puris istis terminis p̄ñtationis, & remittit se ad dicta p Host. in c.licet.de sup.negl.p̄l.& ad Io. An. in c.q̃.sit.de ele.li.6.& ad doctores in reg. ubi lex.ff.
2 de reg. iur. & nihil decidit. ¶ †Tu dic breuiter, ꝙ qualiter annus mensis & silia computentur, & an mensis p dies 28 uel 31. late ponit Butr. post Io. An. in d.c.licet. đ sup.negl. prælato.& doc. oēs & p̄sertim Domi. post Io. An.& Pau. in d.c.q̃ sit. super glo. in uerbo mensem. &
3 ɔcludunt cum glo. † ibi illam melius declarando post Pau. ꝙ ubi lex disponit, uel statutum exprimit, a quo tēpore incipiat mēsis, ut q̃a dicit, facias, uel ɔsentias ĩ. mēsem a die electionis uel p̄ñtationis, & sic demõstrat certũ tp̄s, & tũc accipiatur mensis s̃m ꝙ occurrit in calendario, & qđ deficit de illo mēse accipiat̃ pe seq.& ita ꝓcedat gl. ibi. do exēplũ, electio dēt fieri ĩ. tres menses a die uacationis & cessationis impedimēti, & talis dies fuit octauus Ianuarij. deficiunt igit̃ usque ad numerũ. 31. diei, ex q̃b. ɔstat mēsis Ianuarij septem dies, septimo ergo die mēsis Aprilis erit ultima dies trimestris, quia Ianuarius accipit a mēse Februari septē dies, & sic Februarius a mēse Martij, & tũ mēsis Martij a mēse Aprilis 7. Igit̃ dies mēsis Aprilis erit ultima dies trimestris p̄dicti, ēt si ueniret in mēse bisexti, qñ fit hmõi ɔputatio, ille dies nõ erit tollēdus, sed tanq̃ alij dies ɔputabit̃, non .n. pp hoc ꝙ crescit illa dies in mēse Februarij, Februarius accipiet sex dies a mēse Martij, sed adhuc accipiet 7. q̃a re uera Ianuarius. 7. dies accepit a Februario, quos sibi redere dēt Martius, & sic dies, q creuit Februario pp bisextũ, est ipsius Februarii, & iõ nõ dēt alleuiare Martium. dabit igitur Martius Februario ĩtegros septē dies quos ipse recuperat a mense Aprilis, ita colligitur ex dictis doctorum s̃. alle.& probatur in l.cum bissextus.ff. de uer.sig.& fiet computatio de momento ad momētũ, ut p Arch.& alios ĩ d.c.q̃ sit de ele.lib 6.& idē tenet Arch. cũ s̃. dictis doc. in c.si pp. in gl. dēt. de rescr. lib.6. Si uero ius, uł dispõ nõ exprimit, a quo tp̄e incipiat mēsis & tũc assumat̃ 12. pars anni ꝓ quolibet mēse, & ita ꝓcedat.c.licet.de suppl.negli.p̄l. exemplum qñ datur in priuilegio Indulgentia unius mensis uel duorum, & sic ulterius: nam habebit indulgentia pro una duodecima uel pro una sexta parte anni ita uolunt oēs doc. s. gl. Archi. Io An. Io. mo. Imo. Gemi. Philip. Fran.& omnes in d.c.quam sit. in §.electus. super glo. in uerbo mensem.

Bal.

4 Bal.& Imo.in l.de diuiſione.ff.ſolu.matri.¶†Cum igit̃
ĩ caſu nr̃o quadrimeſtre uel ſemeſtre incipiat currere
ex iuris diſpoſitione a die uacationis.c.3.c.cam te.c.cũ
pp.c.ſi uero.hoc tit.& c.2.de ſup.negli.p̃la.ut diximus
late s̃.in 1.art.p̃ſentis q̃onis prin.uel ab aliquo die quo
eccleſia fuit conſtructa,ut diximus s̃.in 1.par.1.li.in 4.
q.prin.in 6.arti.& dicetur ĩ.in iſta q̃one prin.in art.
& ſic eſt certus dies, ergo curret mõ prædicto, & unus
mẽſis ſupplebit ſibi de alio,ut s̃.diximus:uoluit ẽt Phl.
Cor.in d.§.electus.ſuper gl.in uerbo menſem ubi p eũ,
& alios ponitur quot dies habeat annus & menſis ſm
cõem uſum loquendi,& quot horas habeat dies, uide
ibi:quia non eſt materiæ noſtræ. Reperi poſtmodum
do.Roc.de hoc art.quærentem in d.ſuo trac.in uerbo
honorificum, in 51.q.tenentem ſimiliter ſuprascriptã
concluſionem & allegantẽ pro ea Alex.in d.l.de diui-
5 ſionẽ.¶†Vnũ tñ eſt addendum ad prædicta, ꝙ ex quo
qa hoc tp̃s currit de momento ad momentum,ut s̃.eſt
concluſum,erit attendenda hora,ut in præced.hora il
lius horæ,qua uacauit eccleſia,licèt ſit eiuſdẽ diei, cõ-
putetur tp̃s:& hoc nolui dixiſſe,ut magis ſit declaratũ
primum exemplum s̃.poſitum:finxi em̃ ibi.8.die mẽ-
ſis Ianuarii uacaſſe eccleſiam.& trimeſtre finiuiſſe.7.
die menſis Aprilis:poterit enim eſſe, ꝙ finiatur trime-
ſtre etiam.8.die dicti menſis Aprilis in præceden.hora
qua uacauit eodem die, hoc eſt quo publicum fuit, re-
ctorem mortuum fuiſſe,uel reſignaſſe,licèt ignorauerint
patroni:quia etiam illis ignorantibus currit tempus,ut concluſum eſt ſupra in 8.præce.ar.

¶ Decimusquintus art.j.q.prin.ij.Pat.ij.Libri.

1 *Tempus ſemeſtre uel quadrimeſtre datum patronis ad præſentandum an ſit utile uel continuum, vbi quòd ſit continuũ.& nu.3.*
2 *Tempus aliquod utile,aliquod continuum,& quod ſit.*

1 Et ex omnibus iſtis deciditur.15.ar.videlicet,†an ſe
meſtre uel quadrimeſtre datum patronis ad præ
2 ſentandum ſit tp̃s utile ual continuum.¶Et dic breui-
ter,quoddam eſſe tp̃s continuũ, qđ dieb.feriatis & nõ
feriatis currit,in p̃ntia & in abſentia, ſiue ſit copia iudi
cis ſiue non, de quo tp̃e loquitur lex fina.C.de p̃ſcrip.
longi tp̃is.Quoddam eſt tp̃s vtile,qđ nõ currit dieb.fe-
riatis,nec ĩ abſentia partis,nec ubi deeſt iudicis copia:
ut eſt gl.magiſtra in cle.unica.de reſti.in integ.& hr̃ in
rubri.de diuer.& tempo.præſcript.Item tp̃s utile aliqñ
eſt cõtinue utile,aliqñ nõ:ut qñ quis ignorat ad ſe ſpe-
ctare aliquod ius.Quoddam utile quò ad ſui principiũ
tñ,& quò ad progreſſum non. Qñq; ẽt eſt cõtinuum
uno reſpectu,ut ueniant dies feriati,& non alio:qa nõ
currit iuſte impedito,ut p̃ſequitur. d.gl.ſe remittẽdo
ad ea quę ſcripſit ipſe.ideſt Ioan.An.in c.2.& in c.quia
diuerſitatem.de conceſ.præb.& uide Car.ſup.d.gl.in
d.cle 1.in 7.col.in 23.q.Iſtis ſic præmiſſis aduerte:nam
Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 24.q.quærit de hoc
ar.& relata.d.magiſtrali glo.ſubdit ad propoſitum ſm
gl.in d.c.3.de conceſ.præb.in uerbo infra ſex menſes,
hoc eſſe tp̃s utile:qa ignoranti non currit,ſed ſolum a
tp̃e ſcientiæ non currit impedito,puta ſuſpenſo & hu-
iuſmodi,per d.c.quia diuerſitatem.limitat tñ hanc cõ
cluſionẽ,niſi eſſet lis inter patronos,per c.cum pp.hoc
ti.cõcurrendo cum opinione Abb.ut retulimus s̃.in d.
8.præce.ar.Dicit enim Ab.alio reſpectu in d.c.2.appel
lare illud tp̃s continuum quò ad hoc.ſ.ut ẽt currat die
bus feriatis,poſtquam quis ſciuit beneficiũ uacare, &
dicit potuiſſe eſſe rationem: quia late conſiderauit ſo
lum negligentiam non præſentantium, ex quo habẽt
præſentare:ut in d.c.2.quia negligentia ita imputatur
diebus feriatis ſicut in aliis diebus, ex quo p̃ntare eſt de
actibus uolũtariis, qui ẽt poſſunt expediri diebus feria
tis ẽt paſchalib.allegat Hoſt.in tit.de feriis.§.qd in eis
agi.per l.actus.C.de feriis.ſubdit ẽt hũc intellectũ Ab.
p̃cedere arg.d.cle.vnicæ.dũ dicit, quoddã tp̃s eſt utile
quò ad ſui principiũ nõ quò ad p̃ceſſum: & dicit hãc
ẽt opi.ſeqni Io.An.in d.c.2.circa fi.& tale tp̃s eſſe ſimi
le tempori dato ad appellandum,qđ currit a tp̃e ſciẽ:
& ita reſidet ibi Pau.intricate loquens,adeo ꝙ nihil vr̃
concludere.Do.Roc.uerò in hoc trac.in uer.honorifi
cum.in 34.q.dũ q̃rit,an dieb.feriatis poſſit fieri p̃ſenta-
tio, dicit hoc tp̃s eſſe continuum uno reſpectu.ſ.quia
currit diebus feriatis:alio uerò reſpectu,quia nõ currit
ignoranti & impedito,eſt utile,alleg.Io.And.Abb.&
alios in c.2.de conceſ.præb.ſuper gl.in uerbo ſextus.&
3 ita reſidet. ¶†Tu aduerte Pau.& Roc.tenere opi.Ab.
in d.c.cũ pp.ꝙ ſicut collatorib.& electorib.ignoranti-
bus & impeditis nõ currit tp̃s:ut in c.2.c.quia diuerſita
tem.de ꝯceſ.præb.& in c.ne pro defectu.de elec.ita ẽt
nec patrono ignoranti & impedito currit tp̃s, qui tñ
Ab.in c.3.hoc tit.tenuit oppoſitum.& ſic Pau.& Roc.
ſequuntur Abb. Sed retenta uera opinione, quã ſupra
tenui in præce.8.ar.aliud eſſe in collatore,& electore,
& aliud in patrono:ut ẽt diximus in proxi.11.p̃ced.ar.
ſ.ꝙ electorib.& collatorib.ignorãtib.& impeditis nõ
nõ currat tp̃s,patronis uerò ſic:non põt dici hoc tp̃s eſ-
ſe utile patronis:cũ incipiat currere a die uacationis,
ut diximus in proxi.præce.& in 1.ar.præſentis.q.ſemp
enim eſt ꝯtinuum ipſis patronis, & ideo currit illis tp̃s,
quamuis ſint impediti ex lite.c.3.cum concor.hoc tit.
& ẽt diebus feriatis,& currit de momento ad momen
tum,& ſic de hora in horam,ut per doc.in c.q̃ ſit.in §.
electus.ſuper gl.in uerbo menſem.de elec.li.6.& clare
exemplificamus in proxi.præce.art.& ſic ceſſant dicta
Pau.de Cita.& ẽt do.Roc.qui errant in duob.primum,
quia dicunt patrono ignoranti & impedito non curre
re tp̃s.ſm, hoc tp̃s eſſe partim continuũ & partim vti-
le.cum re uera totũ ſit continuum. ¶Et ſi diceres, ui-
dimus ſupra in 9.præceden.ar.in plurib.caſibus, qñ q̃-
ſtio eſt inter p̃ſentatos nõ currere tp̃s, nonne iſto reſpe
ctu dicetur tp̃s utile:dico ꝙ non,nã in illis caſibus præ
ſupponimus patronos preſentaſſe,& ſic ceſſat hæc op-
poſitio.Poſſet tñ unum attentari, ꝙ ſi beneficiatus eſt
abſens in longinquis partibus,& eccleſia regitur p ſuũ
vicarium,ex quo patronus habet iuſtam cauſam igno
rantiæ alicuius uacationis, & non ſit quod ſibi imputetur,
non curret ei tempus, niſi a die ſcientiæ ſecus tamen
eſſet,ſi ipſe patronus fuiſſet abſens: quia non ex-
cuſaretur, ex quo debebat dimittere ibi œconomum
pro eccleſia defendenda, iuxta capit.filiis.16.q.7.iun-
cto cum cap.fi.de conceſ.præben.& certe hæc eſt pul-
chra limitatio ad concluſionem ſupra factam in præ-
ce.8.art.quam credo procedere.

¶ Decimusſextus ar.j.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Tempus datum ad præſentandum in eccleſia noua an incipiat currere a die completa fabrica,uel a die conſecrationis.nu.4.*
2 *Cautela ad euitandum dubium: ut patronus intra tempus datum ad præſentandum præſentet.*
3 *Hæres vel fideicommiſſarius infra quantum tempus tenetur exequi voluntatem defuncti.*
5 *Beneficiatus habet duas adminiſtrationes, ſpiritualium ſcilicet & temporalium.*
6 *Tempus datum ad præſentandum in beneficio in abſtractu ſtatim creato currit patrono.*
7 *Teſtator mandat eccleſiam conſtrui per hæredem infra certum tẽpus: aliàs ſit priuatus hæreditate,hæres moritur, an hęres hęredis teneatur ad pœnam,remiſſiue.*

Contingit 16.loco dubitari: qa in eccleſijs iã
diu ꝯſtructis de die qñ incipiet cur
rere tp̃s patronis.ſ.a die uacationis, s̃.ſæpe diximus.po
ne mõ aliquã eccleſiã eſſe nouiter licentia diœceſani
ꝯſtructã.c.nobis.hoc tit.ſed nondũ conſecratã:qñ p̃ro
nis incipiet currere ſemeſtre uel quadrimeſtre a die cõ
pletæ fabricæ, uel a die cõſecrationis.Hunc ar.format
Lap.alleg.94.quædã eccleſia ſine cura.hoc tit.fol.51.
1 & concludit breuiter†ꝙ cũ eccleſia ſit cõſtructa & cõ
pleta auctoritate ep̃i,licet nõ ſit conſecrata.ſtatim cur
rit tp̃s quatuor mẽſium laicis p̃roni ad p̃ntandũ,alleg.
cap.qñ.& ca.cum pp.hoc tit.& ita reſidet in q̃õ.facti.

¶ Hoc ẽt vult Gaye. in repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 49. col.
ubi idẽ tenet. s. in ecclesia noua currere tp̃s post ꝯstru-
ctionẽ, & loquit̃ indistincte. s. tã de patrono laico q̃ de
clerico, licèt Lap. solũ fuisset loquutus de laico, alleg.
Fede. cõs. 124. sed re uera est 129. casus talis est, testator
in sua ultima. Quido. Fede. in d. cõs. in 2. dubio q̃rit de
huiusmodi q̃one in alio casu. s. q̃ñ testator in sua ulti-
ma voluntate iussit fieri capellã, & nõ adiecit tp̃s & di
sposuit ad quẽ vellet in posterum iuspa. pertinere mor
tuo testatore, hæres seu fideicõmissarius obtinuit unã
constructionẽ capellæ, ita ꝙ aliquantulũ ꝓcessit incipe
re, sed ualde fecit, q̃rit igit ibi q̃ñ patrono incipiat cur-
rere tp̃s ad p̃ñtandum. & subdit sibi uideri dicẽdum ex
quo tp̃s eligendi, seu conferendi currit tũ negligẽtib.
ut legitur & notatur in c. 2. & in c. q̃a diuersitatem de
concess. præb. & in opere illius capellæ non sit in tantũ
processũ, ut possint ibi diuina in ecclesia celebrari, nec
põt adhuc ecclesia uel basilica appellari: q̃a non sunt
ibi substantia illius capellæ, nec põt ibi consecratio ad
hiberi, non poterit dici ecclesiæ, & per consequens ꝙ
non est in rerum natura: nã non põt dici uacare, & q̃a
ẽt cessat tõ. c. 1. & 2. hoc tit. sibi non posse officia dici,
nec sunt reliquiæ, & sic cõcludit ipsi patrono non cur-
rere tp̃s, nisi ab eo tp̃e, quo tale ędificium põt capella,
seu basilica nuncupari, quia tũc tp̃s indiget regimine
sacerdotalis, & ante non vr̃ in mora patronus. allegat
2 ad hoc. c. penulti. de eccle. ædifi. cũ sua materia. ¶ † Sub
dit ẽt esse cautelam adhibẽdã ad euitandum dubium,
ut patronus ẽt in illo casu præsentet: ut si ep̃s admise-
rit uacationẽ, bene erit, & si nõ admiserit ex eo: q̃a mi-
nus tempestiue processerit ad præsentandum, oĩno re
manebit sibi ius saluum ad præsentãdum tp̃e ꝯgruo,
alleg. c. 3. de concess. præb. li. 6. & in c. si confirmatione.
de electio. cod. li. & ita residet Fed. ubi s̃. ¶ Tu aduertes
quia nos s̃. in 1. par. 1. li. in 4. q. prin. in 9. ar. plene tracta-
uimus, q̃ñ iuspa. incipiat competere patrono in eccle-
sia noua, cum incipit ædificiũ, uel opere perfecto, seu
post consecrationem, uel quo alio statu & tp̃e, & quid,
an illis beneficijs, in quib. nõ cadit cõsecratio, nec ædi-
ficiũ: & in d. 4. q. prin. in 3. ar. late erauimus, infra quan
tum tp̃s principalis uel hæres qui ecclesiam cõstruere
incipit teneatur illam perficere, & certe ex dictis in ip-
sis duob. articulis clare percipitur decisio præsentis ar.
nolentes quia in eis non fuerunt discussa dicta s̃. dicto
rum doc. & ẽt in aliquo ista 1. q. princ. srandetur dote
sua noluit specialem discussionem huius ar. prætermit-
tere ¶ Dic ergo dom. Fede. in d. suo cons. formasse quę
stionem in casu quo testator in ultima sua uoluntate
iussit capellam construi, & intelligerent per hæredem
uel fideicommissarium, ut infra declarat, dum dicit p
hæredẽ, uel fideicommissarium construi capellam, ut
3 s̃. diximus † ut ibi principaliter quærit, infra quantum
tp̃s hęres uel fideicomm. teneatur exequi uoluntatem
defuncti, & sic capellam construi facere. & respondet
in hoc, Spec. uarie fuisse loquutũ in titu. de instrumen.
edic. §. ult. in fi. & esset stãdum decretali tertiæ, de test.
cum sua gl. ut tp̃s sit unius anni a die monitionis factæ
per ep̃m, nisi iusta de cã iste ad quẽ pertinet, fuisset im-
peditus: ut ibi no. Host. uel nisi aliud tempus fuisset sta
tutum per episcopalem constitutionem. Cum igitur
huiusmodi decisio sit uera, q̃uo poterit esse, quin hæ-
res uel fideicom. qui erat futurus patronus, & habebat
ecclesiam, seu capellam fundare, dicatur in mora, si p
eos stat, quin capella ędificetur, q̃uo ergo procedet di-
ctum Fede. ut per patronum non stet, nec sit aliquid,
quod sibi imputetur. ¶ Nisi diceres forsan testatorem
alium q̃ hæredem grauasse de capella construenda, pu
ta fideicommissarium, in quem non transit iusp. ut di
ximus s̃. in 2. par. 1. li. in 4. q. prin. in 35. ar. uel si graua-
uit hæredem, alium uoluit esse patronum, & sic hære-
di non imputatur, quod fieri potest per fundatorem, ut
late diximus in 1. par. 1. li. in d. 4. q. prin. in 10. ar. ¶ Item
considero, ecclesiam uel capellam non posse construi
sine episcopi licentia & consensu, qui ædificanti nõ da
tur nisi dote constituta & assignata. de conse. dist. 1. ca.
nemo. & c. placuit. 1. q. 2. in fi. & in auc. ut nullus fabri.
or. do. §. 1. colla. §. nec sufficis dotem promittere, nisi il
lam distinctiue tradat, q̃uo ergo illa dos gubernabitur
sine rectore: cum igitur detur a principio & in imposi-
tione primi lapidis per iura s̃. alleg. ut diximus late s̃. in
1. par. 1. li. in 5. q. prin. in 10. ar. esset dicendum, ex tunc
currere tempus, & infra semestre uel quadrimestre de-
bere fieri præsentationem de rectore. ¶ Vel saltim q̃a
sufficit ædificantem per instrumentum ad dotem dã-
dam se obligare, ut uult gl. & Arch. in d. c. nemo. & di
ximus supra in d. 5. q. prin. in d. 10. arti. & ẽt in 18. & 19.
ar. illius saltim igitur a die consignationis dotis secun-
dũm obligationem instrumentalem debet currere
patronis tempus semestre uel quadrimestre datum ad
præsentandum. Et si diceretur, fuisse omissam assigna-
tionem dotis & obligationem, tunc episcopus tenere-
tur illam dotari facere ante cõsecrationem, & eos cõ-
pellere, ut late diximus in d. 5. q. prin. in d. 18. & 19. ar. &
isto casu posset dici ꝓcedere decisionẽ Feder. & Gaye.
4 ¶ † Dic ergo latius, aut aliquis uiuens vult ædificare ec
clesiam, capellam, uel altare: & q̃a ut diximus in d. 18.
& 16. artic. d. 5. q. prin. 1. par. 1. li. per iura supra allegata
dos est assignanda in impositione primi lapidis, & ne
dos sit apud assignatorẽ, patronus habet infra quatuor,
uel sex menses præsentare, qui current a die assignatio
nis dotis, & licèt ecclesia non sit deducta ad esse, & nõ
indigeat administratione in diuinis, indigebit tñ in tẽ-
5 poralibus. s. † in conseruatione & augumentatione do-
tis: beneficiatus enim hẽt duas administrationes, scili-
cet spiritualium & temporalium, ubi gl. bona de offic.
ord. & de sed. uacan. per totum. & in c. cum olim. & in
c. is qui. de maio. & obed. uel saltim currat tempus a
die, in quo aduenit dies solutionis obligationis instru-
mentalis dotis promissæ per fundatorem, ut supra est
dictum, nisi ante illud tp̃s esset ecclesia ędificata: quia
a die perfectionis ędificii, licèt nõ aduenerit dies solu
tionis, curret tp̃s prędictum: ut infra dicetur ¶ Verùm
si assignatio dotis esset omissa: quia prouidendum erit
per ep̃m, ut s̃. diximus in d. 18. & 19 art. & tunc poterit
procedere, quod dixerunt Lap. Fed. & Gaye. ubi s̃. hoc
tp̃s currere patronis post ecclesiam cõpletam ẽt ante
consecrationem, & licèt dicatur basilica indiget recto
re, arg. c. oẽs basilicę. 10. q. 1. & in c. ecclesię de immu.
eccl. ubi hr̃ ĩ basilica posse celebrari diuina, & illa gau-
dere priuilegijs ecclesiarum, & licèt Lap. ꝑ hoc allega.
c. q̃ñ. & ca. cum propter. hoc tit. hoc non probant illa
iura, nisi per capillos traherentur. Et quamuis posset
quis dicere, tempus debere currere patronis a die quo
assignare debebat & non assignauit, cum sit ꝙ sibi im-
putetur, per. c. fi. de elec. de quo supra in 18. proxi. præ-
ceden. artic. de quo dico hoc non esse in consideratio-
ne: nã ideo dixi tempus ad pręsentandum patrono cur
rere a die assignatę dotis, ut dotem gubernaret. nõ aũt
ꝙ ex tunc esset necesse præsentare, & maior fuit error
episcopi promittentis ecclesiã fundari sine dote, quàm
patroni dotem non dantis, & dote non data non mili-
tat ratio gubernationis ipsius, propter quam rationem
esset facienda pręsentatio, & ideo illa cessante nõ cur
rit tempus. ¶ Si verò ecclesia, capella, seu altare sunt
fundatę, seu fundatum ex ordinatione testatoris, ut in
casu Fede. & tũc aut ille met, qui erit futurus patronus,
puta hęres hẽt fundare & elapso anno & alio termino
sibi a testatore uel ab ep̃o pręfixo, & ecclesiam non in-
cepit ędificare, uel incepit & non assignauit dotẽ, nec
illã compleuit, & quia est quid imputetur sibi dictis tẽ-
poribus elapsis eo ipso incipit sibi currere tp̃s ad p̃ñtan
dum, ex quo per eũ stat & est in culpa, quę sibi imputa-
ri põt, iuxta d. c. fi. de elec. & diximus in ꝓxi. præce. 12.
ar. Si uero incepit fundare ecclesiam, & dedit dotem a
die assignatę dotis, uel dote non data, & ĩ terminũ cõ-
signationis illius expleuit ecclesiam, a die ecclesię cõ-
pletę currit sibi tp̃s, vt. s̃. diximus illi currere, qui tn̄ uiĕ
ędificabat. ¶ Aut uero testator mandauit hęredi uel
alteri

alteri ecclesiā vel capellā fundare, & aliquem separa-
tū ab illis uoluit esse patronum, & tunc donec p eū as
signet dos, uel saltim ad esse & cōplemētū ecclesiæ de
ducat, nō currit tps patrono, cui nihil imputari pōt ni
si dote assignata per habentem assignare uel ecclesia
cōpleta, ut loquit Fede. quē in hoc casu saluarē r̄d. suo
cons. & ita intelligitur Lap. & Gaye. ubi s̄. ¶ Et hūc di-
cerē casum in quo a principio patronis tps erit utile;
cū p eū nō stat, sed p aliū, & non sit qđ sibi imputet, &
q̄uis hoc iuspa. sit gratiosum respectu patroni, gr̄a inci-
pit currere a die quo ecclesia erit constructa, & sic non
obstāt ɔsiderata p me in p̄ced 8. ar. ¶ Est bene uerū esse
laudandum cautelā p Fede. ubi s̄. & executioni de mā
dandam a die primi lapidis dote assignata uel nō, quæ
sæpe recitare poterit, ut euitet uaria disputatio q̄ semp
esset facienda cum superiore, cū quo ēt pia diuidenda
non sunt. ¶ † Et ex istis colligit, φ cū ɔstruitur bñficiū
6 in abstractu ɔsistens in aliquib. redditib. in quo non ca
dit ędificium, statim beneficio creato curret tps patro
no ad pñtandum aliquem ad illud quia statim incipit
esse patronus, ut diximus in 4. q. prin. 1. par. 2. li. in 9. arti.
† quid aūt si testator mandat ecclesiam construi per hr̄
7 dem infra certum tps. als sit priuatus hęreditate & hę
res moriatur an hr̄s hr̄dis teneat ad poenam? & de mul
tis similib. uide in d. 4. q. prin. in 11. art. cum trib. seq. &
de isto art. unde ēt per Roc. oīno in hoc trac. in uerb. bo
norificum. in 19. q. qui dicit non currere tps nisi habi-
to consensu epi: quia adhuc non dr̄ patronus, ut proba
tur ex offi. iuris. & in c. nobis. hoc tit. & hanc partem di
cit firmare Car. in pulchro casu in c. cum seculum. in
4. q. hoc tit. & Io. de Imo. in c. nos quidē. in 3. col. in uer-
bo ulterius quæritur. de rest. & nō requiri consecratio
nē: cū in basilica possit celebrari cū altari uiatico sine
alia licentia epi s̄m Abb. per illum tex. in c. fi. de cōse.
eccle. uel alta. Abb. & alios in rub. eiusdem tit. & p ista
illatione dicit facere gl. in c. piæ mentis 16. q. 7. quæ di-
cit, iuspa. acquiri ante consecrationem & non post. de
quo ultimo nos late dixim. in 1. part. 1. li. in 6. quæst.
princip. in 1. artic.

Decimusseptimus art. 1. q prin. ij. Par. ij. Lib.

Patronus an habebit iterum semestre uel quadrimestre ad præsentandum a die, quo præsentatus noluit præsentationi consentire uel a die quo illi quam acceptauerat, renunciauit, vel a die mortis præsentati & non instituti, ubi quod sit in ultimis duob. casibus, secus in primo. & nu. 5. & quæ sit ratio. & nume. 2. & limita num. 4.

3 *Pœna euitatur, quæ imponitur ratione negligentiæ, ubi est datus terminus ad aliquid agendum, alias pœna incurratur, si actus est factus, licet effectum non sortiatur.*

1 Dubitatur modo 17. † quid si pñtatus non cō-
sensit pñtationi, uel acceptauit pñ
tationem, & postea illam renunciauit ante institutio-
nem, uel priusq̄ institueretur, fuit mortuus, an patro-
nus habebit iterum semestre uel quadrimestre ad pñ-
tādum a die quo noluit consentire pñtationi, vel a die
quo illam quā acceptauerat renūciauit, uel a die mor
tis huius pñtati non instituti. Et dic hr̄, patronum hr̄e
nouum semestre, uel quadrimestre a die non ɔsensus
pñtationi de se factæ, uel a die renunciationis pñtatio-
nis acceptatę, vel a die mortis huius pñtati non insti-
tuti, tex. est ad literam loquens in electione in c. si ele-
ctio. de elec. li. 6. iunctis dictis doc. ibi extendentium
illum tex. ad collationem & postulationem & sup gl.
in uerb. integrum. in uers. statutum. extendunt illum
tex. expresse etiam ad pñtationem, ut habeant nouum
semestre uel quadrimestre a die prædicto nullo modo
cōputata parte primi semestris uel quadrimestris. ita
Io. An. Dom. & Phi. ibi, q alleg. Rotam deci. 269. & ali-
2 quis pñtatus, in nouis † & nulla est discrepātia: cū sit ea
3 dem ratio, nam rō est, cur datur nouus terminus: † q a
ubi datur terminus ad aliquid agendum, alias incurrit
pęna, sufficit actum fieri, licet non sortiatur effectum
ad euitandam pęnā quæ imponit rōne negligētiæ. ista
rō militat ita in electione sicut in pñtatione. ergo idē
ius, uulgatis iurib. & ita tenēt oēs, & nulla in hoc est di-
screpantia. & ideo ex illo tex. colligit p Dom. & doc. φ
ubi actus nō sortit effectū ex culpa vel defectu alterius
q̄ agentis, agēs iterato nouū tps recuperat ad similem
4 actū peragendū. ¶ † Verum in illo tex. dr̄, dummodo ni
hil fraudulēter egerit in præmissis: & gl. ultima ibi exē
plificat: puta quia electionem fecerint ultima die tri-
mestris. & ille non consentit, vel est occultus crimino
sus ut habeant aliud trimestre, nam tunc non habebit
locum uerum φ alleganti fraudem onus pbandi incū
bei: & doc. ibi ponunt aliud exēplū, qn̄ eligunt aliquē
hn̄tem pingue beneficium, & est certum, φ illud nō di
mitteret p eo a quo est electus, & qn̄ de hmōi fraudib.
5 ɔstaret non hr̄et locum dispositio d. c. si electio. ¶ † Tu
aduerte, φ licet oīa p̄dicta procedant in duob. secūdis
casib. s. qn̄ pñtatus consensit, & postea renūciauit ante
institutionē, uel ante illam est mortuus: quia si postea
renunciasset, uel mortuus fuisset, nō esset dubiū, nā isti
duo casus pñt pcedere in pñtatione, sed primus casus
qn̄ quis pñtauit & pñtatus non ɔsensit, φ patronus ite-
rum habeat quadrimestre uel semestre. nō possum ɔ-
siderare, qūo possit procedere, nā iste pñtatus non hēt
ius in re sed ad rem, dummodo ɔsenserit c. cū Bertol.
de iudi. cū igitur non ɔsensit, nullū ius habuit, & sem p
posset dici adesse fraudem: quia patronus laicus posset
pñtare duos accumulatiue, ut si unus recusat, alter re-
maneat. c. qđ aūt. cum uulga. hoc tit. non debuit ergo
pñtare unū, & si pñtauit, non dr̄ actum perfecisse, cum
actus sine consensu pñtati sit nullus: quia non hēt ius,
ad rem, ut debet hr̄e pñtatus. ¶ Licet in patronis eccle-
siasticis secus dicerem: cum ille dicatur eligere: ut dixi
mus s̄. in 1. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 3. art. & iō Do
mi. in d. c. si electio. in prin. dixit primū exemplum nō
coadaptari pñtationi, licet postea super gl. in ver. inte-
grum, ɔcurrit cum aliis: & ita ɔsiderādo possumus di-
cere non militare eundem rōnem: quia nō est actus p
fectus, & non sortit effectum culpa patroni, q arctauit,
se alterum non pñtando saltim accumulatiue: cum
hoc agere potuisset, & iō ex hoc dr̄ negligens, si ultima
die unum tm̄ pñtauit, cū potuisset duos pñtare, si uerò
ante & sic ī. quadrimestre in residuo quadrimestri po
terat alterum q acceptaret pñtare, & sic illa re. vbi dat
terminus ad aliquid agendum, als incurritur pęna suf
ficit actum fieri nō dr̄ militare in casu, ex quo non dr̄
actus factus pñtato non acceptante: quia non datur il-
lius ad rē, ut dari debet, sed electo bene dat ius in re
sine eius acceptatione: ut no. in d. c. cum Bertol. quęri-
tur. n. electo ius statim publicato scrutinio: ut in c. pu-
blicato, & ibi gl. in c. quod sicut. & ibi glo. de elec. vt in
d. c. publicato. hr̄ per gl ēt ante publicationem compe
tere electo officium iudicis ut publicent scrutinium:
vt ēr late per Firma. in trac. de epo. in 3. par. 1. lib. in 26.
q. & ideo non possunt uariare canonici sicut patroni.
¶ Fortifico ista, & φ non possit dici actus pñtationis fa
ctus sine ɔsensu pñtati: nā non pōt pñtatio fieri nisi pñ
tato pñte, ut no. in c. ea noscitur. de his quę fiūt a p̄la. &
dixim. s̄. in 1. par. huius 2. li. in 11. & ult. q. prin. in 1. arti.
qūo ergo pōt esse pñs, & pati se pñtari & non ɔsentire,
nisi diceres, hoc posse succedere, qn̄ pñtatio fieret de
noto qui ēt absens pñtari, pōt ut per Abb. in d. c. ea no-
scitur. & non diximus in d. 11. q. prin. in art. & q̄uis iste
casus sit rarus, tn̄ quia nos habemus ipsum absentem
notum præsentatum debere consentire infra tps datū
ad præsentandum, ut conclusimus in d. 11. q. prin. in 5.
& ult. art. adhuc militat nostra fortificatio, & sic cōclu
do d. c. si electio. non extendi ad præsentationem in ip
so primo casu, sed ad duos sequentes, sic & ēt ad quar-
tum, ut in proximo seq. art. dicetur. ¶ Reperi postmo-
dum Do. Roch. in hoc trac. in uer. honorificum. in 42.
q. quærentem, si patronus elegit præsentandum, & ele
ctus renunciauit, antequam præsentaretur, an iterum
habebit quadrimestre a die renunciationis illius, pri-

mo

mo argumentatur q̄ sic per d.c.si electio. postea tenet
c̄trium s̄m Car.in c.fi.in ult.col.ner secūdo quæro hoc
tit.quia patronus eligendo p̄ntandū non fecit,qđ in eo
est,ex quo non p̄ntauit, vñ dicit,secus esset, si p̄ntasset:
quia tunc si p̄ntatus renunciat,hêbit patronus integrū
t̄ps ad p̄ntandū a dic renunciationis,qđ ēt dicit firma
re Rotam.269.si aliquis p̄ntatus.hoc tit.in nouis.& idē
Roc.in uer.honorificum ante.fi.51.q.dicit patronum
posse p̄ntare,nedum qñ ecclesia uacet mortem clerici
sed ēt facta p̄ntatione,ut p̄ntato renūciante in eius ma
nib.institutione ēt non sequuta iterato poterit p̄ntare,
& habebit integrum t̄ps,ex quo primo p̄ntauerat & p
cum non stetit,quo minus illa p̄ntatio non sit consecu
ta effectum,ideo non est ei imputandum. & mouetur
per Rotam prox.alleg.sed certè ego tenerem,quod su
pra conclusi:cum rōnes illæ nimium militent,nam re
uera si inspiciantur uerba do.Car.pręsupponit ibi p̄nta
tum,qui acceptauit renunciasse,& sic & Rota:& sic cō
cordant cum opinione mea quam tene, reliqua circa
hunc articulum uide infra in sequen.22.art.

¶Decimusoctauus art.1.q.princ.ij.Part.ij.Libri.

1 *Patroni an habebunt iterum semestre uel quadrimestre datum ad præsentandum inualida præsentatione per eos facta uel reuocata propter occultum pręsentati crimē ante institutionē.& nu.2.*

Et ideo decimooctauo loco dubitatur quid si p̄nta
tio aliquo modo non teneat,& reuocatur,puta
1 per occultum crimen ante institutionem †an hêbunt
patroni iterum semestre uel quadrimestre.& tex.in d.
c.si electio.de ele.lib.6.uult q̄ sic:& licet ille tex.nō lo
quatur de p̄ntatione,tñ doc. extendunt eum ex identi-
tate rationis, ut proxime diximus ēt ad præsentatio-
nem:sed in isto quarto casu doc.ibi super gl.anten.di-
2 stinguunt.†¶Quod aut sumus in patronis ecclesiasti-
cis,& indistincte habet locum tex.d.c.si electio.q̄ si p̄n
tauit occulte uitiosum poterit infra aliud semestre p̄n
tare,nam si p̄ntasset scienter uitiosum non posset ulte
rius p̄ntare,ut notatur in c.cum uos.de offi.ord.& in c.
2.de sup.neg.p̄la. Aut sumus in patronis lai.& tunc q̄a
non priuantur p̄ntando indignum aut patronus laicus
primo p̄ntauit indignum,postea uult p̄ntare alium du
rante quadrimestre,& hoc pōt,ut hr̄ in d.c.cū uos. aut
uult præsentare alium elapso quadrimestre,& hoc nō
pōt, p̄p negligentiam suam cum paria sint infra qua-
drimestre non præsentare, uel indignum præsentare.
patet.in c.2.de transla.pręla.& sic non repellitur a no-
ua præsentatione ex eo q̄ sit priuatus:sed quia reputa-
tur negligens,ut dicit notabiliter Io.An.in d.c.cū uos
nemicum poterat infra quadrimestre alium p̄ntare,
q̄uis pręsentauerit indignum,& non p̄ntat imputabit
sibi,& hoc facit ad ea quæ consideramus in si.prox.pre
ced.art.de eo qui potuit accumulatiue præsentare ī ul
tima die,ad quem se arctauit,& sic infra t̄ps potuit ite-
rum præsentare:ita uult,ut s̄.retulimus,Io.An.Domi.
& Phili.in d.c.si electio.super gl.antep.ad unum tñ ad
uerte circa patronum laicum,q̄ nō semper p̄onus p̄n
tans indignum pōt præsentare infra quadrimestre, ut
late dixim.sup.in 1.par.huius 2.li.in 10.q.prin.in 4.art.
ubi est recurrendum,& s̄m ibi dicta intellige ista,q̄ ali
quando ēt patronus laicus præsentando scienter indi-
gnum priuatur illa uice iure præsentandi,q̄uis sit infra
quadrimestre:& tunc dicendum ut de patrono clerico
ut si uitium esset occultum iterum ēt post semestre ha
bebit aliud semestre ad præsentandum. si uero sciēter
hoc fecit,nō admittetur ultra,ut sup.dixim.in ecclesia
sueo patrono,& qui sunt isti casus,uide in d.4.art.

¶Decimusnonus art.j.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Præsentās indignum & restitutus per Papam ut iterum possit pręsentare,an iterum habebit semestre,uel quadrimestre ad præsentandum a die restitutionis.*

2 *Restitutio aduersus sententiam priuatiuam potestatis non fit nisi ad tempus amissum.*

Ex quibus omnibus supra scriptis in proxime duo-
1 busprææceden.art. patet decisio.19.art.valet †qđ
si præsentans indignum est restitutus per papam,ut q̄-
nis illum p̄ntauerit, possit iterum præsentare, an iterū
habebit semestre,uel quadrimestre ad p̄ntādum a die
restitutionis.Et in electione hunc articulum formauit
gl.in d.c.si electio.in uer.occultum.in fi.de elec.li.6.&
dicit debere hr̄e integrū t̄ps,& non solum id qđ supe
rat,per d.c.si electio & per c.olim.de mai.& obe.quia
integre restitui intelligitur.2.q.3.c.notandum.& ita di
cit Vinc.& Host.in d.c.cum olim.¶Sed c̄ determina-
x tionem p̄dictam facit alia gl.fi.ibi in fi.†quæ uult, nō
fieri restitutionē aduersus sñiam priuatiuam p̄tātis nisi
ad t̄ps amissum. ¶Vñ soluit Io.An.ibi,sed clarius Do.
q̄ aut restitutio fit aduersus t̄ps lapsū, & tunc nō intel
ligit̄ restiturus nisi ad t̄ps,qđ amisit:& ita procedat glo.
fi.ibi.aut restitutio fit aduersus sñiam priuatiuam p̄tā-
tis,& tunc totum t̄ps,quod dat sibi ius eōe id tali actu
ur̄ restitutum:& ita procedat gl.in verbo occultum:nā
ex quo restituitur ad illam p̄tātem tota ur̄ concessa, se
quuntur ibi Phili.& omnes.& Firma.in tract. de ep̄o,
in 2.pat.1.lib.in 14.q.¶Vnde cum hoc sit in electione,
per illum tex.& s̄m glos. ibi & ille tex.loquens in ele-
ctione extenditur ibi per omnes doct.etiam ad præsen
tationem.ergo idem in præsentatione.

¶Vigesimus art.j.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Si rector ecclesiæ est illa priuatus,tamen notorie ut rector administrat, & ita cōiter reputatur & habetur patronis priuationem ignorantibus an currat tempus a die priuationis, an a die mortis dicti asserti rectoris.ubi q̄ a die mortis,idem si rector secrete renunciasset,& renunciaus adhuc remanet in possessione.*

1 Sequitur vigesimò quęrereq̄d si rector alicu-
ius ecclesię est illa priuatus, tamē ip
se publicè & notoriè,ut rector administrat, & ita cōi-
ter reputatur & hr̄, & patroni priuationem ignorant,
an eis curret t̄ps a die priuationis prædictæ, & an a die
mortis dicti asserti rectoris.Hunc articulum formauit
Lap.allegatio.78.vacante ecclesia S.Laurentij.fol.29.
in 5.col.in 4.dub.ibi valet ad quartam.q.& dicit curre
re t̄ps a die mortis.& mouet̄.quia patrono impedito &
ignorāti non currit t̄ps,sicut nec electorib.nec collato
rib.cuius uerba retulimus in 8.pręced.artic.& sic Lap.
tenet cum illa opinione idem esse in p̄ntatione, qđ in
collatione & electione,& subdit cum in illo facto ap-
paruerit parrochianos & sic patronos ignorasse dictā
priuationem probabili ignorantia:q̄a ille rector Fran-
ciscus remāserat in sua ecclesia uelut prius, & p̄ tali re
putatus erat, iuste ignorabāt priuationem,& licet in il
lo casu edictū ep̄i fuisset notorium, tñ inobedientia di
cti p̄sbiteri,seu q̄ non potuerit, nō fuit nec esse potuit
notoriū,maxime cū illo casu aliquis titulus fuerat pro
ductus nec reprobatus;& quia mandatum fuit de non
faciendo facta parent nō facta latēt,ut not.in d.c.licèt
canon.de ele.li.6.& in reg.mora.& qđ no.gl.in ver.no
torium.in c.q̄io.de trāf.prael.ubi licet transitus ep̄i de
una sede aliā sit notorius,non tamēest notoriū, q̄ sine
papæ licentia hoc factū fuerit,imò ēt si fuisset, non po-
terat eligere,si nō fuisset declaratum incidisse in dictā
pœnā priuationis,all.quod posuit Io.An.in c.p̄ huma
ni super uerbo requirat.de homic.& Spe.in tit.de sent.
prola.§.est aūt illa.in fi.& p̄sertim ēt quia priuatus nō
erat per sñiam specialem promulgatam c̄ eum, sed p̄
gñalem, unde dicto casu ante declarationem tenebāt
gesta per eum tanq̄ a rectore s̄m ea quæ scribit Io.An.
in reg.mora.in sol.q̄ōnis.¶Tu aduerte:nā licet Lap.ibi
teneat illam opi.indistincte patrono ignoranti & im-
pedito non currere t̄ps,sicut nec electoribus & colla-
tori.quæ non p̄cedit,ut dixim.sup.in præced.8.articu.

tamen

tñ In casu formato per ipsum Lap. cum priuatio fuisset
tacita & ignorata per p̃ronos, nullo modo est quid eis
imputetur, & idẽ si secretè renũciasset, & renunciãs po
stea adhuc remaneret in possessione: qa habent ꝑbabi
lem ignorãtiã, & nõ tenentur diuinare, non curret eis
tp̃s, nisi cũ uiderint ecclesiã uerè uacare, sic & a tẽpore
mortis illius q possidebat: & ſm hoc limitarẽ dicta p
me in primo p̃cedẽ. 8. art. ut ibi similiter in fine dixi, vt
nõ ꝑcedat in hoc casu, & simili qñ est quid oppositum
uacationis. s. qa possidet primus rector, & ista etiam fa-
ciunt pro his quæ dixi supra in 15. præced. arti. in uersi.
posset etiam attentari.

¶ Vigesimus primus art. j. q. prin. ij. partis. ij. Libri.

1 *Procuratorem præsentare infra sex uel quatuor menses non sufficit, non faciendo fidem de mandato infra dictum tempus.*
Paria sunt, non præsentasse, uel minus sufficienter.
2 *Melioris conditionis non debet esse stultus, quàm peritus.*
3 *Mandatum speciale requiritur in præsentatione.*
4 *Electio episcopi facta a præsentantibus non potest confirmari a canonicis absentibus citatis & contumacibus. & nume. 6.*
5 *Ratificatio non tenet post tempus, infra quod actus debet geri.*
7 *Patroni absentes possunt ratificare gesta per conpatronos uel procuratores præsentes, dummodo ratificatio fiat intra tempus datum ad præsentandum.*

1 Dubitatur Vigesimo primo † an sufficiat pro-
curatorẽ p̃sentare infra sex uel qua
tuor menses non faciendo fidẽ de mãdato infra dictũ
tempus. Lap. alle. 22. an sufficiat. fol. 6. hoc titu. mouet
hunc art. & dicit non sufficere: quia paria sunt, non præ
sentasse, uel minus sufficienter p̃ñtasse infra tp̃s, alle. c.
si quis insto. de elec. li. 6. quod probatur in illo text. tum
quia uult, procuratorem ad eligendum deferre instru
mentum mandati, alias non admittatur, tum ẽt qa in
uersi. si aũt nullus uult imputari ei, qui sic constituit in
discrete procuratorẽ, qui dedit illum, non ut decet, &
iõ ibi gl. in uerbo admitti. dicit idem esse nõ uenire, &
non sufficienter uenire, cum ergo iste procurator ue-
niat, sine mandato, nec de eo fidẽ facit infra tempus da
tũ ad p̃ñtandũ, nescio quõ sit dubitandũ, an ualeat p̃ñ-
tatio cum nullo modo ualere dẽat, & imputetur p̃ro-
2 no indiscreto, qui ltĩe nõ misit † & iõ dicit ibi gl. in uer-
bo indiscrete, non dẽe esse melioris ꝯdõnis stultos q̃ pe
ritior, alle. c. cum qui beneficium. de præb. lib. 6. Tu ad-
3 de, istam ꝯclusionẽ multo magis ꝑcedere † nã p̃ñtare
requirit̃ spãle mandatũ, ut uolunt oẽs maximè Car. in
c. fi. in ult. col. in ult. opp. de ꝯces. p̃b. lib. 6. & Pau. de Ca.
in consi. 57. uenerabilis uir. in 2. dub. in 1. par. in antiqs. &
diximus late s̃. in 1. par. huius 2. lib. in 4. q. prin. in 4. art.
cum ergo non debeat admitti ẽt cũ mandato procura-
tor, nisi habeat spãle mandatum ad præsentandũ, quõ
4 admittetur sine mandato? ¶ † Do. Firma. in tra. de ep̃o
in 1. lib. in 3. par. in 25. q. quærit. an canonici absentes ci
tati & contumaces possint electionẽ ep̃i factã a p̃ñtib.
ratificare, & dicit ꝙ non, alleg. notata in ca. auditis. de
elec. & Bal. in l. si uxorem. in 2 col. de cond. inser. iõ dr̃,
absentes q̃uis ratificent non cõputari in numero eligẽ
tiũ ſm Inn. in cap. in genesi. de ele. & tenet Bal. in mar-
5 garita in uerbo ratificatio. in uer. 1. † & dicit primum
eius dictum iõ hr̃e locũ, quia non tenet ratificatio post
tp̃s, ĩ. quod actus dẽt geri. l. bonorum. ff. rem ratam ha.
& tenet Spec. in tit. de app. §. 1. uer. porrò. & Bald. in d. l.
si uxorem. & in l. 1. in 7. q. C. qui. admitti. & intelligit ip-
se electiõnẽ ratificari non posse, qñ a principio nulla ẽ
ipso iure, secus si ope exceptionis annullanda, puta ꝑꝑ
contemptum, quo casu ratificari põt, alle. gl. in c. eccle
sia uestra. lo 2. & in c. auditis. de ele. & io ca. cũ in eccle
sijs. de p̃b. in 6. per c. quod sicut. de ele. ubi ẽt gl. & no. ẽt
6 in c. bonæ. de postu. præl. & ita residet Firma. ibi. ¶ † Tu
aduerte, ꝙ d. Firma. dictantia, electionem non posse ra
tificari ꝑ absentes ꝑcedũt in electione: qa electio hẽt
certam formam. de qua in c. si propter. de ele. & debẽt
oẽs insimul conuenire c. quod. cum si. de electi quæ tñ
forma in p̃ñtatione non seruatur: quia quilibet põt de
se præsentare, ut late dr̃ per doc. in c. 3. hoc tit. & dicet̃
7 infra in hac parte. ¶ † Vnde dicerẽ, patronos absentes
posse ratificare gesta per compatronos uel procurato
res præsentẽs, immo etiam per literas, cum & ꝑ literas
p̃roni p̃ñtare possunt, ut est tex. in c. ea noscitur. de his
quæ fiunt a præla. & nos diximus in 1. par. huius 2. li. in
4. q. prin. in 16. art. quod tñ fieri non põt per eligẽtes c.
si quis iuxto. de elect. lib. 6. ¶ Bene uerum est, ratifica-
tionem dr̃e fieri infra tempus datum ad p̃ñtãdum, qa
post illud tempus non admitteretur ipsemet ad præ-
sentandum, q̃to minus nec ad alium actum per alium
gestũ ratificandum, nec ratificatio aliquid operatur: nã
si alij compatroni præsentarunt, ad eorũ p̃ñtationẽ se-
quetur instõ, si nemo ex eis p̃ñtauit, fiet ad superiorem
deuolutio iura trita, ergo nihil operabit̃ ratificatio
extra tp̃s, sed in tp̃e sic, & posset fieri ẽt ꝑ literas, ut pro-
xime diximus, dummodo ꝯstet, istas esse literas ratifi-
cantis, ut diximus in d. 16. art. 4. q. 1. par. huius lib. ¶ Ve-
rum iõ est, ꝙ si esset controuersia de facto inter p̃ronos
diuisos, & ratificatio eos concordaret, admitteret̃ sit̃
de facto, ut ꝯcordia sequeretur, ꝑ no. in c. 1. 2. & 3. hoc
tit. nam de hmõi ꝯcordia lætabitur ep̃s, & hoc qñ nõ
est sequuta eius collatio ex lapsu tp̃is, uel ꝑꝑ scanda-
la sequi non potuit no. in d. c. 3. de reliquis. circa hũc
casum uide quæ diximus in d. 16. art. ¶ Et per Roch. in
hoc tra. in uerbo honorificum. in 6. q. cuius dicta retu-
li in d. 16 art. ¶ Et idem Roch. in d. uerbo honorificum
in 5. q. in 3. col. in uer. secunda qõ mouetur tenet quæ
rendo de isto articulo nõ sufficere ꝑcuratore p̃ñtasse
ĩ. quadrimestre, nisi ĩ. illud tp̃s faceret ꝯstare de man-
dato ex illa rõne, qa paria sunt, quẽ nõ p̃ñtasse ĩ. tp̃s, uł
minus ltĩe p̃ñtasse, arg. l. quotiens. ff. qui satisda. cog.
¶ Vnum tñ non omittam, ꝙ si coniunctus p̃ñtat ꝑ con
iuncto, & negociorum gestor ꝑ dõo cũ promissione de
rato tenendo opinionẽ quã tenui in loco infra alleg. si
fiat ratificatio infra tempus datũ ad p̃ñtandum, bene
erit, sin aũt non fiat ꝯ̃dictio patroni, & sic cũ illa præsẽ-
tatione ꝯiuncti transeat tp̃s, adhuc tenebit p̃ñtatio, qa
ꝯiunctus fecit rem utilem patrono ꝯseruãdo eius qua-
si possessionem, ut late dixi in d 4. q. prin. 1. par. 1. lib. in
17. art. ubi plura uidebis pulchra & noua ad q̃ me re-
mitto, ubi ẽt retuli dicta do. Roc. in d. uerbo honorifi-
cũ. in 5. q in 2. col. in uer. secunda qõ mouetur. ¶ Et de
ratificatione p̃roni faciũt q̃ dicit Abb. in consi. 76. ĩuo-
cato, plura sunt examinãda. in 4. dub. in 2. uol. ubi uide

¶ Vigesimus secundus art. j. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Præsentandus debet actualiter præsentari, uel literæ præsentationis debent præsentari una cum præsentato.*
2 *Tempus datum ad præsentandum est præfixum ad præsentationem ordinario faciendam non ad nudam electionem.*
3 *Libellus saluatur, si in eo dicatur, elegit, quia impropriatur, id est præsentauit.*
4 *Patronus eligens præsentandum, qui antequam præsentaretur, renunciauit, non habebit integrum tempus, sicut electores.*
5 *Præsentandus debet se præsentare cum instrumenta præsentationis factæ de eo coram publicis personis habenti instituere infra tempus datum ad præsentandum, alias factio instrumenti est nulla.*
6 *Gerundium significat actum necessitatis.*

Dubitatur Vigesimo secundo (ex quo patro-
ni inter se dicuntur eligere, ut in
c. 2. hoc tit. cum alijs alleg. in 2. par. huius secundo lib.
in 1. q. prin. in 4. ar.) an sufficiat patronis, qui eligunt,
uel nominant aliquem præsentandum ad aliquod be-
neficium de iurep. ipsorũ uel literas p̃ñtationis dẽt uel
tradant ẽt p̃ñtato, nisi infra tp̃s præsentent personã ꝑ
eos electam, seu literas præsentationis præsentent, uel
præsentare faciant superiori, ad quem spectat institu-
tio realiter & cũ effectu infra quadrimestre uel seme-
1 stre Rota 211. nõ sufficit p̃ronis. hoc tit. in nouis ſtenuit
nõ sufficere nisi p̃ñtatus p̃ñtet̃ actualiter, uel literæ p̃ñ-
tationis cũ p̃ñtato p̃sentet̃, quia per literas præsentati
potest

potest c. ea noscitur. de his quæ fiunt a præla. & allegat notata per Io. An. in c. fi. hoc tit. & in c. unico, in §. uerũ hoc tit. li. 6. & plura dicit ipsa Rota q̃ retulimus supra ĩ 5. par. huius 2. lib. in 4. q. prin. in 16. ar. quæ rõdet ad obiecta: & concludit, ut s̃. dictum est. ubi posuimus oĩa q̃ requiruntur in præsentatione quæ fit per literas inter patronos, uel p̃ solam missionẽ literarum nõ p̃ñtatum infra terminum, & ita ponderat ibi illum tex. Gem. in uer. quæro quid si patroni. quod dicit fore notandum ꝯ laicos credentes ꝯtrium, & dicit idem tenuisse Arch. in c. 1. de præb. lib. 6. ubi ẽt hoc tenet ipse Do. ĩ 2. col. & dicit idẽ notare Io. And post Compo. & gl. in uerbo q̃rit. in c. capitulũ. de rescrip. & hoc idẽ late Phil. Cor. in d. c. unico. in § uerum. in prin. hoc tit. lib. 6. qui pro hoc alle. tex. in c. nobis. hoc tit. ¶ Et ibidem subdit, ꝙ si patronus in absentia superioris corã personis publicis p̃sentat aliquem, & de præsentatione fieri facit publicũ actum & instrumẽtum, nõ sufficit, nisi præsentatus cũ illo infra tempus a iure patronis datũ se præsentet superiori habenti instituere, & allegat Rotam ubi s̃. q̃ re uera loquitur de literis nõ de instrumentis. pro hoc de instrumento allegat ẽt Lap. allegatione. 75. de quo ultimo nos erimus late ĩ. dicturi. adde ẽt ad prædicta Firma. in suo repertorio in uerbo patronus, ĩ 3. col. in uer. 40. & quod uoluit Io. And. Car. & Abb. in c. fi. hoc tit. q ex illo tex. notant, patronum dr̃e p̃ñtare, & ex hoc ibi Io. An. infert, patronum non releuari, si infra tp̃s sibi a iure ꝯcessum solũ eligit præsentandũ, nã dẽt realiter p̃sentare, quia tp̃s est præfixum non ad nudã electionẽ,
2 sed ad præsentationẽ ordinario faciendã, alle. d. c. unicum. hoc tit. lib. 6. ¶ Subdit tñ inter patronos interuenire q̃dam electionẽ impropriẽ dictã, q̃a in mente eligunt, uel ẽt simplici uerbo, & electũ præsentãt ordinario, ut late diximus s̃. in 1. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 4. art. & dicit ibi Io. An. quem sequitur Abb. eos nõ posse p̃ñtare, nisi prius eligant, quæ tñ non est propriẽ electio, de qua iura canonica disponunt, & ibi ponit practicam p̃ñtandi de qua diximus in d. 4. art. & hoc etiã uoluit Abb. in c. auctoritate. de insti. ¶ Adde ẽt ad p̃dicta ea quæ dixi in d. 4. art. in ult. char. ꝯ Abb. in c. 2. hoc titui. † dicentem libellum saluari, si dixit se elegisse,
3 q̃a impropriatẽ, id est p̃sentasse nã non procedit tanquã incertus, ex quo põt esse, eos elegisse inter se & non p̃ñtasse, ut ibi late dixi. ¶ Nisi dicas, eos elegisse dixerint talẽ corã ep̃o: q̃a tunc impropriatio est certa, sed si dixerint solũ elegimus, est incerta, põt. n. esse nõ coram ep̃o, sed inter se, & nihil operatẽ p̃ supradicta, immo talis electio nõ ꝯseruat quasi pos. p̃roni nisi fiat actualis, ut diximus in d. 4. art. post Car. ubi multa bõa repeties. ¶ Adde ẽt q̃ uoluit Car. in d. c. fi. hoc tit. nã cũ in notabi lib. tenuisset cũ Rota ubi s̃. tñ in ult. col. in 1. q. uoluit plus. s. non solũ patronum debere actualiter præsentare corã instituere habente, sed est necesse ẽt p̃ se electũ & postea p̃sentatum coram instituente consentire infra quadrimestre, alias. n. non est p̃ñtatus, sicut nec petitur electionis confirmatio, nisi prius electus consentiat c. q̃ sit. de ele lib. 6. & idem in patrono ecclesiastico ĩ. semestre. ¶ Dicit tñ eo ipso quo quis patitur p̃ñtari intelligitur ipsum consentire. cle. 1. §. secus. de ꝯces. præben. nam p̃ñtatio dẽt esse personalis, ita ꝙ præsentandus exhibeatur instituent, ut no. in cle. dudũ. de sepul. & diximus supra in 1. par. huius 2. lib. in 11. & ult. q. prĩ. in 1. art. & sic si patitur p̃ñtari, non est necesse præsentatum alio modo ꝯsentire. ¶ Nisi essemus in casu, quo absens præsentari possit, puta quia notus habẽti instituere, ut diximus in d. 11. q. prin. in 3. art. tunc enim omnino dẽt consentire infra tp̃s datum ad præsentandum, seu, infra dictum tempus ratificare acceptationẽ eius nomine per alium factã, ut late diximus in d. 11. q. prin. in 5. & ult. art. ¶ Et si ex hoc Card. in d. c. fi. in 2. q. infert ad q̃onem, de qua supra diximus in 17. præceden. artic.
4 † ꝙ si patronus eligit, p̃ñtandum, qui anteq̃ præsentatur, renunciauit, non habebit integrũ tempus, sicut electores c. si electio. de ele. lib. 6. quia patronus non fecit quod in eo erat, ex quo non præsentauit instituenti, secus si p̃sentauit, quia si renunciauit, a die renunciationis hẽbit integrũ tempus. ¶ Tu aduerte, ꝙ D. Card. ubi supra uĩ loqui in aliis terminis, q̃ ego fuerim loquutus in d. 17. ar. nã Car. uĩ loqui, q̃ñ patronus elegit p̃sentandum, & nõ actualiter præsentauit, & ille electioni iam factæ & eo non p̃sentato renunciauit, & dicit ꝙ nõ habebit iterũ tp̃s datum ad p̃sentandum, q̃a re uera non fecit q̃d in se erat. s. quia non p̃sentauit, & posses dicere ita do. Car. esse loquutũ. q̃a iã actualiter nõ p̃sentauit. sed ego loquutus sum, q̃ñ actualiter p̃sentauit, & dixi non habiturum iterũ tp̃s, ergo non possum inuari auctoritate Car. ¶ Aduerte ad d. Car. in 1. q. ibi. nã dixit nõ posse dari casum, ꝙ aliquis p̃ñtetur, & anteq̃ det eius ꝯsensum renunciet, quia ex quo p̃ñtandus det esse p̃ñs. & eo ipso quo p̃ñtari se patitur consensit, semper diceẽ renunciare post consensum, & ita ẽt ego dico, & ideo dixi in d. 17. præc. ar. primum casum d. c. si electio, non posse uerificari in patrono in ista cã. unde dicta Car. in 2. q. in casu cum patronus elegit p̃ñtandum, & ille antequam p̃ñtaretur consensit, & postea similiter ante p̃ñtationẽ renunciauit, & uult ibi Car. non hr̃e iterũ tp̃s. facit pro opinione mea, q̃a nec isto modo primus casus d. c. si electio. põt uerificari in p̃ñtatione. unde si ꝯsideremus consensum ante p̃ñtatione & post electionẽ factã a patronis inter se non adaptatur ad illum tex q̃a illa requirit actualem p̃ñtationẽ factã, sicut ibi erat facta uera electio, & sic ꝙ p̃ñtans seu eligẽs fecisset, quod in se erat, si uero ꝯsideremus p̃ñtationẽ factam, non est dare casum, in quo p̃ñtatio sit facta, & non adsit ꝯsensus, quia cũ patiẽ p̃ñtari, ꝯsentit, ut p̃ Car. ibi, igitẽ eius dicta corroborant dicta mea in d. 17. art. & hæc adde ad illa. ¶ Postea Car. in d. c. fi. in 3. q. loquitur de literis datis ĩ. idem tp̃t præsentandis. alias dicit non tenere præsentationem. postea loquiẽ de p̃ñtatione facta corã p̃sonis publicis, ex qua fit instrumentũ, cũ quo præsentãdos ĩ. semestre uel quadrimestre habenti instituere se dẽt p̃sentare, alias p̃sentatio nõ tenet, & dicit sæpe se
5 ita cõsuluisse & obtinuisse. ¶ † De hoc ultimo erimus tractaturi infra in hac par. in 4. q. prin. in 3. art. ubi ꝯcludemus, præsentandum se dr̃e præsentare cũ instrõ habenti instituere ĩ. tẽpus datũ ad p̃ñtandũ, aliás nulla fuit illa factio inrĩ. ¶ De primo. s. de præsentatione faciẽda p̃ literas ĩ. tempus datum ad præsentandũ & non post iã proxime loquuti sumus, & ita iã faciendum fore cõclusimus, remittẽdo ẽt nos ad ea quæ diximus in 1. par. huius 2. lib. in 4. q. prin. in 16. art. ubi retulimus ẽt d. do. Roch. in hac materia in uerbo honorificum, in 6. q. Adde etiam, ꝙ Firma. in tra. de episcopo. in 2. par. 4. li. post med. 27. q. dicit, ꝙ si patronus elegit infra tempus, sed electum non p̃ñtat episcopo, q̃a electus moriatur, poterit tñ eligere. alle. Dynum in l. 1 §. eleganter. ff. de li. agn. & dicit facere l. inter. ff. de mino. & l. Lucius. ꝺ petitio. hæredit. & l. contra maiorem. ff. de inoffi. testa. & ita residet. ¶ Sed tn̄ aduerte, ꝙ si Firma. loquitur de patrono, qui elegit p̃ñtandum, & non p̃ñtauit actualiter episcopo, quia est mortuus ĩ. tẽpus, ut possit ĩ. tempus tñ alium præsentare, hoc est certum, & nullum extat dubiũ, quia cũ sit ĩ. tp̃s, ẽt ultima die præsentare potest, ut diximus in 13. præc. art. si uero loquatur, ut possit p̃ñtare post tempus, & sic ĩ. aliud tempus salua pace, nam hoc esset ꝯ ea quæ dixit Car. ubi proxime & ꝯ ueritatẽ ex quo enim actualiter non præsentauit electũ, non fecit quod ad se spectabat, non debet hr̃e aliud tempus nec in eo procedit dispositio d. c. si electio. ut proxime do. Car. dixit, & ita intellige Firma. ubi supra ¶ Adde ẽt ꝙ reperi hunc articulum similiter formasse Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par in 22. q. qui refert Gemi. ubi su
6 pra † & pro eo adducit gerũdium significare actum necessitatis, alleg. not. per doct. in l. 1. ff. de iusti. & iu. cum igitur tempus detur ad præsentandum, ergo debet fieri actus perfectus, allega. etiam notata per Innocen. in capitu. cum uos super gl. j. de offic. ordi. postea adducit Rotam ubi supra, cum aliquibus ex supra allegat. &

sic sequitur, conclusionem s̄.formatam infra semestre
uel quadrimestre non solum patronos dēre eligere pñ
tandum, literas, uel instrm̄ dirigre, sed eum actuali-
ter pñtare, uel seipsum cum instrumento seu literas pñ
tare, & illas uerificate infra dictum tempus, & hæc est
pura ueritas, quæ non habet angulum.

¶ Vigesimustertius art.j.q.prin.ij.Partis.ij.Libri.

1 *Patronus an teneatur ultra præsentationem instare uel instari facere infra tempus datum ad præsentandum coram instituere habenti, ut instituat, ubi quòd non.*

2 *Tempus non reperitur statutum ad instituendum.*

3 *Electus debet acceptare electionem infra mensem.*

4 *Præsentato an sit statutum tempus ad consentiendum præsentationi, ubi quod sit infra tempus datum ad præsentandum.*

5 *Præsentatus an debeat instare infra tempus datum ad præsentandum pro institutione, ubi quòd non.*

1 Poterit etiam s3.dubitari† quia supra est dictum
sufficere patronum infra tps sibi a iure ꝯ-
cessum pñtare, ut proxime est conclusum, an ultra pñ-
tationem sit necesse patronum instare seu instari face-
re j̄.dictum tps coram hñte instituere, ut īstituat, adeo
ꝙ si non instat j̄.dictum tps, non dicatur actualiter pñ
tasse. Et dic br̄ quendam Corsiensem quem refert gl.
j̄.alleganda tenuisse de necessitate requiri patronum
infra tps datum ad pñtandum non solum pñtare de-
bere, sed ēt instare apud superiorem, ut instituat pñtan
tum, alās fieri deuolutionem ad superiorē, & eum esse
in mora, & hoc ēt si eps recusasset instituere. ¶ Tñ Ro
ta 112.ſm omnes hoc tit.in nouis, damnat opi.Corsiē.
& concludit, ꝙ si patronus pñtat personam habilem
superiori infra tps debitum, licet ipse recuset pñtatum
admittere & instituere, id nō debet patrono imputari
quia fecit, quod debuit, nec in aliqua culpa seu negli-
gentia fuit c.s.de const.& ꝙ culpa superioris sibi noce
re nō dēt, de ele.si electio.li.6.de re.iu.nō dēt aliqs. co.
li.sed pñtatus poterit agere ꝯ superiorē uel impetrare
executorē a curia vel facere statui hñti īstituere termi
nū a suo supiore ad instituēdū, ut ibi late p Rot.de qb.
erimus dicturi infra. Et pro hoc Rota ubi supra addu-
cit ꝯ Corsien.ꝙ nullum ius ad hoc patronum astrin-
git, ergo nec nos. uerum si uellet posset c. cum inter ca
nonicos.de elec. ¶ Item aut totum tps patronis datum
ad pñtandum est lapsum, aut non, si licet possit uariare
accumulando, tñ de necessitate iuris ad id non tenet,
ut notatur in c.quod aūt.in c.cum pp.in c.cum aūt.&
in c.nobis.hoc titu. ¶ Si uero totum tps est effusum, præ
clusa est sibi uia accumulanda, ut in præalle. iurib. nil
igitur restat, nisi examinare personam pñtatam, an sit
idonea, uel ne: & si superior inueniet eam idoneam, te
netur illam admittere & instituere, ut in d.c.qđ aūt.ꝙ
si facere superior recusauerit, agat coram superiore ut
ibi. ¶ Si non sit psona idonea, & tunc erit distinguēdū,
an sit nō idonea, vel īdigna, & an sciēter, uel ignorāter,
patronus pñtauerit indignum, & quid in clerico, & qd
in laico, de quib. loquitur ibi Rota: sed tu dic, ut late di
ximus sup.in 1.par.2.li.in 10.q.prin.in 4.art.& sic omit
2 to hic dicta Rotæ in hoc. ¶ † Adducit ēt Rota pro ista
opinione rationē: nam nullum tps reperitur a iure sta
tutum ad instituendum, sed ad pñtandum sic. si igitur
patronus præsentat effectualr̄ infra tps sibi a iure ꝯces-
sum, satisfactum est iuri quo ad pñtantem, quo ad hñ-
tem instituere dantur alia remedia, ut sup.dixim.ergo
3 non est quid imputetur patrono, qui pñtauit. ¶ † Addu
cit ēt simile, electus infra mensem habet acceptare ele
ctionem c.q̄ sit.§.electus.de elec.lib.6.si ergo accepta-
uit infra tps dicti mēsis, & p executorem postea p mul
ta tpa non prouideatur, & sic non confirmetur electio
non propterea euanescit accepatio: quia executori ad
prouidēdum nullum tps est præfixū, ut legitur & nota-
tur in cle.cum ei quē.de concess.præb.& melius in cle.
si de beneficio.de præb. & ideo recurret acceptans ad
Papam p puisione facienda sibi, uel ut obtineat cām
committi in palatio, & auditor datus pnūciato benefi
cio debito puidebit ei ſm formam cle.auditor. de re-
scrip.idem ergo fiet in pñtato, qui adeat superiorem
hñtem restituere, uel adeat Papā, & faciat pdicta, dum
modo fuerit pñtatus j̄.tps: quia non propterea euane-
scet pñtatio, & cā sine dubio cōmittit, ex quo cle.pdi-
cta auditor: nedum habet locum in puisione, sed ēt in
pñtatione & cōfirmatione, ut ibi notatur, & ita residet
Rota. ¶ Tu ad prædicta adde Abb. hoc idē tenentem,
s. sufficere patronos pñtare infra tps a iure eis conces-
sum; q̄uis non institerit, ut pñtatus instituatur in cons.
28.in causa cōis.in 2.vol.ubi alleg Rotam de qua sup.
licet male in numero. & pro hoc ēt faciunt quæ dixit
Car.in d.c.fi.in 1.& 5.q hoc tit.quæ retuli in prox. præ-
ced. art.in 1.& 2.q.hoc tit.& ista est ueritas, an aūt sit ue
rum, non esse præfixum tps habenti instituere, & quo-
modo hoc procedat, dicetur infra in tertia parte huius
2.li.ubi melius cadit. ¶ Reperi.Dom. Roch. quærētem
4 in hoc tract.in uer.honorificum.in 36.q.† an pñtato sit
statutum tps ad consentiendum pñtationi, & ad insti-
tutionem petendam.& dicit Lap. alleg.8.pñtatus. cir.
med.dicere ꝙ sic: quia tps præfixum electo per c.quam
sit.de elec.lib.6.habet locum in pñtato: & allegat ita
tenere doc.& ibi.& idē dicit sentire Cal. cons.17. hoc
tit.incip.pñtato.postea dicit Car.in d.c.fi.hoc tit.in vl.
col.tenere ꝯtrium: quia eo ipso ꝙ quis patitur præsenta
ri, exhibendo se personalr̄ instituenti, intelligitur con-
sentire, in prox.duob.præced.art.diximus Roch.cōcor
dat opi.ut tria Lap.procedat in illis casib.in quib. non
est necesse se præsentare epo, puta q̄a illi est cognitus:
opinio aūt Cardi. procedat, ubi esset incognitus, & ita
residet ibi Roch. ¶ Tu aduerte.q.D.Roch. hr̄e duo ca-
pita. primum est, an præsentatus teneatur cōsentire &
infra quantum tps.s.c.q̄ sit.de elec.li.6.& circa hoc ca
put procedit eius distinctio: & re uera nos satis dixim.
in isto art.& prox. præced. non tamen in casu formati
dubij per Roc.s.an c.q̄ sit.habeat locum in pñtato, sed
an infra tps datum ad præsentandum præsentatus ha-
beat consentire, alās fiat deuolutio ad superiorem con-
clusimus ꝙ sic: quia alās non est perfectus, actus, ut sat.s
ēr diximus in d.præced. art. & in hoc casu procedit di-
stinctio Roch. & magna est dr̄ia inter hæc duo quæsi-
ta.s.quærere an c.q̄ sit.de ele.li.6.hēat locum in præsen
tato, & quærere an præsentatus teneatur consentire in
fra tps datum ad præsentandum: nam c. q̄ sit.dat aliud
tps electo.s.mēsem; quod incipit currere a die electio-
nis ad acceptandum, & sic attenta die electionis pōt il
le mensis transcendere trimestre datum ad eligendū:
in præsentato aūt nullum aliud datur tps, & ideo præ-
sentatus oīno debet consentire infra tps datum ad p-
sentandum; ut perficiatur actus, ut late diximus in duo
bus præced.art.& in art.nit.11.q.prin.1.par.huius 2.li.
unde nullo modo pōt procedere, ꝙ c.quamuis.habeat
locum in præsentato, ut de hoc dicemus particulariter
infra in hac par.in q.prin.in art.ſm caput qōnis D.
5 Roc.est † an præsentatus debeat instare infra quadrime
stre pro institutione, & licet uideatur hoc caput cum
articulo nostro, tamen sunt diuersi: quia articulus no-
ster loquitur an patroni debeant instare j̄. quadrime-
stre pro institutione pñtati ab eis, & concluditur ꝙ nō
ut s̄.dixi.Roc.uerò loquitur, an præsentatus instare de
beat, & ex quo semestre vel quadrim.est p̄fixum patro
nis, & ipsi non tenent instare infra illud tps multo mi-
nus tenebitur instare pñtatus, cui non est præfixum di-
ctum tps. ¶ Fortificatur hoc per ea quę dn̄t doc.in c.cū
uos.de offi.ord.in c.5.in c.si uerò.& in c.eam te.hoc ti.
& dixim.late sup.in 9.præced.art.ꝙ si est quæstio inter
præsentatos super institutione & non super iurep.licēt
non finiatur infra semestre, uel quadrimestre, non fiet
deuolutio ad superiorem, sed curret lis etiam ꝯ dicta
tempora, ergo ad inquisitionem acquirendam non est
præfixus terminus. Conclude igitur in casu articuli no
stri patronū debere præsentare actualiter infra tps da
tum a iure, & præsentatum ꝯsentire infra dictum tem-

pus

pus, aliàs fiet deuolutio ad superiorem, neminem tñ ipsorũ teneri instate j.d. tps pro institutione, & sic ppter hoc q neuter ipsorum institerit non fieri deuolutionem ad superiorẽ, & hæc est ueritas. ¶ Ego tñ in practica semper sum usus concludere pñtationem petendo pñtatum institui non tñ ex necessitate, sed quia rectius procedit ɔcſo illius, ut alias suo loco infra dicetur.

¶ Vigesimusquartus art. j. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Patroni an possint iterum præsentare, cum præsentauerint coram non habente ius instituendi, & lapsum sit tempus ad præsentandum. & num. 2.*

3 *Ignorantia iuris non excusat.*

Et idem Roc. quærit, & hic sit 24. art. in d. uer. hono
1 rificum. in 37. q. ponet q patronus pñtet coram eo qui non habet ius instituendi, & interim labantur quatuor menses, & postea intelligit ius instituendi spectare ad alium, & coram illo uult præsentare, an possit & dicit Lap. allegatio. 95. quædam ecclesia fol. 51. hoc tit. circa fi. decidisse q sic & mouetur: quia talis non fuit negligens cum pñtauerit, licet minus legitime. all. tex. & ibi Inno. qui in principio hoc vr sentire in c. cum nostris. de concel. præb. & ita residet ibi Roc. ¶ Tu aduerte ad casum d. alle. Lap. qui fuit talis. nã patroni ecclesiæ S. Fidriani præsentarunt ad illam uacãtem quendã dõnum Iacobum coram quodam inferiore plato, quẽ credebant hre ius instituendi, ecclesiam per plures annos possedit, postmodum illam permutauit cum quadam ecclesia S. Damiani, quam possidebat quidam pbyter Vastagius, ipsis ambobus renunciãtib. & epo cõferente, prout in permutationib. obseruari debet, moritur presbyter Vastagius. patroni ecclesiæ S. Fidriani uolunt præsentare ad illam tanquam nunc uacantẽ; aliqui se opposuerunt dicendo prouisionem illius ecclesiæ esse deuolutam ad sedem apostolicã, cum tanto tpe uacauerit, ex quo prima pñtatio fuit nulla tanquã facta coram non hñte ptãtem instituendi. Lap. cõcludit, patronos posse pñtare, plura præsupponendo. Primum q ille inferior prælatus habebatur & credebatur uelut hebens ptãtem conferendi vt erit ef crassa & supina ignorantia, & ideo non reputantur negligentes, & in fi. præsupponit, illum platũ fuisse in quasi poss. instituendi, & ideo ipsius institutionem tenuisse, allegando c. consultationib. hoc tit. & c. querelã. de ele. & hoc q maxime credo: quia si ille platus inferior habebatur & credebatur uelut hñs ptãtem conferendi, & non fuisset habitus p instituente, uel nõ fuisset in quasi posse. insti
a tuendi, ordinarius nõ admisisset illã pmutationẽ ¶ Vñ ɔcludo in hoc art. q q aut institutio spectabat ad inferiorem prælatum ex legitima præscriptione, uel priuilegio, & non ad ordinarium: & tunc si patroni pñtarunt coram ordinario: quia eorũ intentio erat fundata in iure. p c. oẽs basilicæ 16. q. 7. quis sit lapsum quadrimestre, si postmodum sciuerunt institutionẽ spectare ad inferiorẽ platum, bene poterunt iterũ pñtare: quia habuerũt iustam cãm ignorãtiæ, ex quo licite ignorãt, & nõ tenentur scire iura priuatorũ c. porrò. de priui. cum si fecerant. n. qd debebant, ergo nulla negligentia: si non negligẽtia, ergo non fit deuolutio ad superiorẽ. c. a. de cõcel. præb. & in hoc casu bene militat ratio Lap. quæ non militat in casu suo, ut proxime dicetur. ¶ Si ergo ius instituendi spectabat ad ordinarium, prout de iure cõi spectat, & tunc si patroni pñtant coram inferiore plato, qui ptãtem non habebat aliquo iure priuato, ex quo de iure cõi hre non poterat, bene dicentur negligentes, si pñtauerũt coram eo, & si infra quadrimestre non correxerunt eorum pñtationem accedendo ad or
3 dinarium: †nam habent ɔ se ius cõe. cuius ignorantia aliquem non excusat uulgatis iurib. & hæc dr plusq crassa & supina, & cum ipsemet Lap. ibi fateatur ignorantiam crassam & supinam in hoc casu non intrare patronos: ergo ipsemet Lap. tenet cum opin. mea. ¶ Fortifico hoc, maior legitimas apparet in pñtationib. quæ fiunt per literas & instra directas, & directa ordinatio, q illa quæ fit nullam iurisdictionem habenti, & hoc patet ad sensum. iam primo oĩno dirigitur ordinatio habenti ptãtem instituendi, secunda fit coram priuato: nã cessante in eo iure particulari, puta pscriptionis, uel priuilegij quo ad hunc actum priuata persona dr, arg. c. cum ɔtingat. de fo. comp. sed nos habemus, non sufficere j. quadrimestre literas scibere, instrm pñtationis cõficere corã publicis personis, illas & illud ordinario pñtare nisi cum eis præsentandus pñtetur, ut late conclusimus sup. in 22. preced. ar. ais dicto termino elapso fiat deuolutio ad superiorem, ut ibi dixim. ergo molto magis in hoc casu, in quo nullus actus coram psonis, publicis & directiuo ordinario est factus. ¶ Et ideo limitarem hoc dictum procedere, nisi ille inferior prælatus q uis reuera nõ haberet ius instituẽdi, esset in quasi pos. exercitij illius, & ita cõiter hretur: quia tũc cẽseretur ut ordinarius, & sic esset in quasi pos. instituẽdi, institutio teneret per sup. alle. iura c. ɔsultationib. hoc tit. & c. querelam. de ele. & dicemus post Lap. j. in 4. q. princ. huius partis. in 7. art. & in hoc casu uana erit qõ, an possint isti patroni elapso quadrimestre ordinario pñtare: quia tenuit pñtatio & institutio inde sequuta: ¶ Nisi diceremus, q repñtatio fiat corã ordinario, & restitutio sequatur non respũ inualiditatis patriæ, sed ut ordinarius, p quo esset iudicatum, rehret suam quasi pos. in qua non fuerat, arg. corum quę dñt de patronus cui denter repñtante pro ɔseruanda eius quasi pos. de quo p doc. in c. si pp. in c. si uerò. in c. eam te. & in c. 3. hoc ti. Si uero pręlatus inferior non fuisset in quasi pos. instituẽdi, sed cõiter ad ipsum spectare institutionẽ & nõ ad ordinarium ducti oẽs errore facti & non iuris, iux. Barbarius Phillippus ff. de off. præsi & tunc excusarentur patroni, & non dicerentur negligentes: qa actualr pñtarunt præsentãdum coram illo cõiter reputato ordinario uel ordinarii ptãtem habente. unde cum sciuerint illum non hre ptãtem instituendi, fiet deuolutio ad superiorem, sed non obstante lapsu termini dati ad psitandum poterunt, immo debebunt iterum præsentare: quia prima nullo modo tenuit. sed tam pñtatio q institutio erant coloratæ, & ideo durãte illo colore nõ currit eis tps, & ideo excusant, donec ueritatem intellexerint: & ita loquitr tex. & Inn. super eo in d. ca. cũ nostris. de concel. præb. & in hoc et casu saluatur & loquitur dicta allegatio Lap. & p prædictis faciunt quæ ponit ipsemet Lap. licet in longe alicnis terminis loquatur. s. in expectãte apostolico qui acceptauit beneficiũ q acceptare nõ poterat, & postea ɔuolauit ad acceptationem alterius in allegatio. sua 120. incip. fulcinius.

¶ Vigesimusquintus art. j. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Probare patronus an teneatur se præsentasse infra tempus a iure statutum. & num. 7.*

2 *Præsumptio est quælibet uelle sibi acquirere.*

3 *Præsumendum non est appellantem appellasse infra decendium. & numero. 5.*

4 *Præsumendum est in dubio acceptantem acceptasse beneficium infra mensem.*

6 *Probari oportet tempus, ubi est de substantia actus.*

8 *Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit ab esse.*

9 *Actus qui præsumantur facti infra terminũ & qui non, remissiue.*

10 *Probandi onus in dubio quando incumbat actori, & quando reo.*

Quærit etiam Roc. in uer. honorificum. in q. 49.
1 & hic erit 25. art. †an teneatur patronus pbare se psentasse infra tps a iure statutum, si id negetur, & dicit uideri q sic, per id, quod decidit Rota. 256. utrum præsentatus. hoc tit. in antiquis. quam dicit referre & non improbare D. Fel. in c. 3. in 5. col. de prob. ¶ Subdit tamẽ ibi Roc. Rotã esse. loquutam qñ talem præsentationem eps nõ admisit: quia tunc est præsumptio pro facto episcopi contra ipsam præsentationem, sed ubi pñtatio non esset reiecta, contrariũ esset tenendum.

dum, ut in simili uoluit Rota 13. de conces. præb. in an
tiquis, quæ dicit, ꝙ si constat de acceptatione benefi-
2 cii, p̄sumitur facta ĩ. tp̄s debitum, & mouetur † quia p̄-
sumptio est, quēlibet uelle sibi acquirere, arg. l. si defun
ctus. C. arbi. tute. iuncta l. cum de indebito ff. de proba.
& dicit præmissam conclusionem tenere Rotam 19.
si aliquis. eo. tit. subiiciens ita seruasse do. auditores sa-
cri palatii decis. 53. incip. not. eo. tit. & idem ēt tenere
Rotam 3. de conces. præb. in nouis licet prędictas deci-
siones allegauerit corrupte, uel inaduertēter do. Fel. in
c. quo ad consultationē, col. antep. in uer. 2. ꝯclo. de re
iud. & demū dicit multa posse adduci pro prima par.
de q̄b. p do. de Rotæ, & do. Fel. ubi s̄. uerū quia faciliter
rn̄deri posset, nō insistit, & ita residet ibi do. Roc. ¶ Tu
aduerte ꝙ oēs Rotæ s̄. alleg. sunt male allegatæ, & nō
poteris eas reperire, nisi tenueris infrascriptum nume
rū. Dic igitur, ꝙ Rota, q̄ incipit, utrum p̄ntatus hoc tit.
in antiquis est 556. q̄ tn̄ hēt multas circunstātias: est. n.
ibi casus, ꝙ q̄dam fuit p̄ntatus p p̄ronum laicū, quem
ep̄s non admisit, imo admisit quendā alium p̄ntatū a
p̄tendēte se hr̄e iuspatr. & p̄ntandi, primus p̄ntatus nō
admissus egit ꝯ admissum petendo suam p̄ntationem
quæ fuit facta p suum præsentantē, ad quē re uera asse
rit iuspa. pertinere, fuisse canonicā & admittendā de-
clarari, & se in beneficio institui, an talis teneatur pro-
bare se p̄ntatum ĩ. quatuor menses a t pe uacationis, si
pars rea hoc neget, & dicit præsumendum esse de dili-
gentia p̄ntantis, sicut præsumitur de diligentia confe-
rentis. s. ꝙ contulerit ĩ. tempus iuris, nisi ꝯrium probet̄
ut notat Inn. in c. quia cunctis, circa principium. de cō-
ces. præb. li. 6. non. n. est præsumptio negligentiæ ꝯ eū,
nisi appareat, ergo nō incumbit onus probādi de eius
diligentia, arg. a ꝯrio sensu, ut eccl. bn̄ c. j. præsumptio
est ꝯ suam præsentationem, ex quo per ordinariū non
fuit admissa pro cuius facto præsumendum est, ut in c.
in præsentia. de renuncia. ergo transferatur in eū onus
probandi, arg. d. c. 1. item quia magis astringēdus est p̄n
tatus p p̄ronū, q̄ ille cui ordinarius contulit quia nō est
ptās p̄roni laici in p̄ntādo, ita late interpretando, sicut
collatio ordinarij: q̄a iuspatronatus non pertinet ad lai
cum de iure communi, immo potius ꝯ uel præter legē
ex mera gratia & dispēsatiōe iuris, ut dicit notare Ho.
sed de hoc est tex. in c. 3. hoc titu. & ita residet ibi Rota.
¶ Quæ (ut uides) in principio tenebat, patronum p̄ntas
se infra quadrimestre, sed ab hoc postea recessit: q̄a il-
la præsentatio nō fuerat in illo casu admissa p ordina-
rium, sed potius reiecta immo sequuta institutio in al-
terius p̄sonam, & ideo magis præsumēdum erat p or-
dinario q̄ p p̄rono. ¶ Et licet do. Feli. in c. quo ad con-
sultationem. in antepen. col. in uersi. secūda ꝯclo. de re
3 iudi. † tenēdo nō esse præsumēdum pro appelante, ꝙ ĩ.
decendium appellauerit. pro hoc allega. Rotā 9. de cō
ces. præb. in antiq̄s erat sua d̄natio ĩ numero & substā-
tia: q̄a est Rota 94. incip. ubi aliquis acceptauit, in tit.
de acceptationibus, in antiq̄s. † quæ uult esse præsumē-
4 dum in dubio acceptantē acceptasse bn̄ficiū infra mē-
sem, q̄ adducit similia, q̄ faciūt p casu nostro. Et primo
esse præsumēdum quēlibet uelle sibi acquirere, arg. l. si
defunctus. C. arbi. tute. iuncta. l. cū de indebito. ff. de p-
batio. q̄a ex quo acceptatio est facta, præsumit̄ infra tp̄s
debitum esse factam, ut dicit̄ sufficere pbare cōfirma
tionem electionis legitime factam, ēt si nihil de legiti-
mitate electionis cōstaret: q̄a non præsumitur cōfirma
tionem fieri, nisi p̄cedente legitima electione, alle. no.
p Inno. in d. c. q̄a cunctis. sup uerbo altera. ubi dicit ui-
deri glo. de hoc, cum dicat tp̄s competens, & licet ipsa
met Rota alleget aliqua in ꝯria, tamen omnino hoc te
net, ut in summario apparet, remittendo se ad Rotā, in
cipit sufficit 525. in tit. de pba. & accepta. in antiquis, q̄
uult, ꝙ si probat̄ mortis t pe præcessisse tēpus accepta-
tioni, præsumetur infra tp̄s acceptasse. alleg. in arg. no.
per Inno. in c. quia diuersitatem. de conces. præbē. et p
Pan. in ele. cum ei quē. eo. tit. & idē uoluit Rota 431. cū
seq. si impetrans apostolicus. de conces. præbē. in nouis.

quam do. Feli. in d. c. quo ad cōsultationē. allegauit ter-
tiā in numero, & sir̄r pro sua opinione. ¶ Pro ꝯtia parte
uīt facere, quæ late ponit do. Fel. in d. c. quo ad ꝯsulta-
tionem. in antep. col. in uer. secunda ꝯclusio. de re iud.
5 † qui uult, non sufficere appellantem probare se appel
lasse, nisi probet esse appellatum infra decendium, & p
hoc allegat dictas duas Rotas proxime allegatas, alle-
gat ēt Rotam in aliis locis corrupte. Sed tu dic, hoc uo
luisse Rotam 94. inci. ubi aliquis. de acceptat. in antiq̄s
in fine. & Rota 316. si possessio. de app. in nouis. facit &
Rota 317. ubi aliquis dr̄ esse, de appella. & sent. excom.
in antiquis, quæ uult, ꝙ qui allegat appellationē pręces
sisse excōicationem debet hoc probare, cum reliquis al
legatis per Fel. in d. 2. conclu. ¶ Tu in̄ ꝯsidera ꝙ reuera
d. Rata 94. ubi aliquis. loquens, ꝙ præsumatur in dubio
acceptatio facta infra mensem, opponit ꝯ hoc per re.
6 q̄ facit † ꝙ ubi tp̄s est de substantia alicuius actus, opor-
ter probare tp̄s & cōcordare de t pe, iuxta not. p Inno.
in c. qualiter. super uerbo famam. de accu. & hoc q̄a nō
præsumitur solennitas, nisi probetur, ut in l. quęcūque.
in fi. ff. de pub. pro sol. huius ꝯrii dicit Rota, ꝙ licet ĩ ac-
ceptatione requiratur tempus, tn̄ acceptatio q̄nque po
test esse sine illo tempore limitato, ut si uacatio nō fue
rit nota, & sic non ur̄ mēsis semper de essentia accepta-
tionis, ut sic non præsumatur inesse, nisi pbetur, & hoc
idem ur̄ noluisse alia Rota supra alle. 425. sufficit acce
ptanti, quæ uult sufficere probari mortē beneficiati p̄-
cessisse acceptationē, ut præsumatur ĩ. tēpus acceptas-
se quasi uelit dicere tempus mensis non semper curre-
re a die mortis beneficiati, q̄a poterit currere a die sciē-
tiæ, & iō alle. no. per Inn. in c. q̄a diuersitatem. in casu
aūt nr̄o semestre uel quadrimestre currit semper a die
mortis bn̄ficiati, & currit impedito & ignorāti, ut late
diximus in præce. art. præced. q. prin. & præsertim in 8.
adeo ꝙ hoc tempus est de substantia, ut ibi dr̄, ergo nō
præsumetur, nisi probet̄. ¶ Et pro hoc facit summariū
d. Rotæ 556. utrum præsentatus, in sui generalitate dū
dicit præsentatus a patrono tenet̄ pbare se ĩ. tp̄s iuris
fuisse præsentatum, si hoc negetur, tanto magis cū ista
7 sit intentio agentis, ut sir̄r dr̄ in appellante. ¶ † Quid di-
cendum in hoc casu. Pro concordia suprascriptorū di-
stingue, aut patroni pręsentantes, & præsentatus nullū
hēat aduersarium, puta nec compatronos, nec alterū
præsentatum, nec ipsum ordinariū, & tūc q̄a actus re-
peritur factus, præsumet̄ factus t pe debito, ut no. p Do.
& alios in c. ut circa. §. 1. in 6. col. in uersi. ex his nota:
q̄a t pe debito requisita est solennitas, & hoc ēt probat̄
a sisi in conferente & confirmante, ut supra diximus,
probatur ēt ex summario d. Rotæ. 556. & ex ipsa Rota,
cum uolunt, ita demum non præsumi præsentationē
factam ĩ. tempus, si negatur, ergo si non negetur, præsu
metur facta ĩ. tempus, & hoc membrū est clarū, nam
ordinarius ēt extra tp̄s poterit admittere patronos ad
præsentandum, ut dicetur in proxime seq. art. quanto
magis poterit ordinarius præsumere præsentationē iā
factam fuisse factam ĩ. tp̄s datum ad præsentandum,
¶ Non obst. id quod dr̄ de appellatione, nā ibi semper
est ꝯdictor. s. ille qui habuit sententiā pro se, a qua appel
latur, ut proxime latius dicetur. ¶ Aut est aliquis qui ne
get p̄ntationem factam fuisse infra tempus, & tunc sub
distingue, aut non fuit admissa per habentem institue-
re, aut admissa fuit. ¶ Primo casu q̄n non fuit admissa,
& sic reiecta, & tunc aut in reiectione, aut non admis-
sione fuit assignata cā non admissionis, & reiectionis,
p̄ntationis, & cā fuit assignata, quia extra tp̄s, & præsen
tantes & p̄ntas tacerent, & tunc nulli dubium est non
fore præsumendum p̄ntationem factam infra tp̄s, cū
ex hac causa fuerit reiecta, & pars tacuerit. p reg. qui ta
cet. de reg. iur. lib. 6. cum si. & cū illa nō admissio & reie
ctio expressa cā habeat uim diffinitiuæ in hoc casu, ex
quo elapso t pe præclusa est uia p̄ntantib. & acquiritur
ius alteri, uel deuolutio fit ad superiorē, ut sæpe in præ-
ceden. articu. diximus, a qua sententia cum non fuerit
appellatum, transiuit in rem iudicatam, uulgaris tu-
ribus

ribus, pro qua sententia præsumendū est, & non ꝯ eā, & pro hoc faciunt q̄ dicit Fel in d. 2. concl. ¶ Si uero ꝑ habentem instituere in nō amissione fuit expressa alia cā, q̄ lapsus tpis dati ad præsentandum, puta indignitas præsentati, uel qd simile, & tunc quia tacendo habens instituere de causa lapsus tpis uř acceptare tempus non fuisse lapsum, unde præsumendum erit infra tps factā fuisse pñtationem, si non fuisset illa cā expressa fuisset admissa, & sic essemus in terminis sequentis 2. casus & pro hoc facit Rota 261. no. gl. est de appel. in antiquis quæ uult post Inn. in c. dilecti. de appel. ꝙ iudex appellationis infirmans sñiam in uno articulo tm̄ in aliis uř confirmare. ¶ Si uerò indistinctè non esse admissa pñtatio, & nulla reddita cā nō admissionis, nullo modo poterit præsumi illam infra tps factam fuisse, cum simus in incerto, cur reiecta fuerit, & potuerit esse cā, ꝙ extra
8 tempus fuisset facta, † quia non probat hoc esse & c. c. in præsentia, de proba. l. non hoc. C. unde cogn. & ita procedat Rota 556. quæ re uera ita loquitur, & facit rō Rotæ 94 de accepta. in antiquis, quia cū de substantia requiratur præsentationē fieri infra tps datum a iure, hoc concludenter præsumendū est, & non per ꝑsumptiones oīno non concludentes, cū possint adesse aliæ causæ reiectionis, & tanto magis si habēs instituere processerit admittendo aliā pñtationē, & multo fortius si illū talem pñtatum institueret: cum hæc ēt erit sñia. & magis pro iudice & ꝑ ea q̄ ꝑ pñono præsumendum est, ut in d. Rota 556. hř. ubi hic est uerus casus: & hoc ēt uoluit Roc. ut s̄. retulimus, licet simpliciter fuerit loquutus. ¶ Secundo uero casu. l. qñ per habentem instituere fuit admissa pñtatio & non reiecta, præsumetur ꝑ pñtatione, & sic illam factā fuisse infra tps datū a iure, quia q̄libet præsumitur facere actum, ut sibi acquirat, ut s̄. diximus post Rotā 94. ubi aliquis. de accepta. in antiqs, q̄uis admissio fuisset facta si & inquantum, qa oīno admissa est, & illa uerba, si & inquantum, apponunt, ut audiantur oppositiones, quas nō nego dēre admitti & posse probari per opponentes. & hoc ēt uoluit Roch. ubi s̄. ¶ Non obst. d. Rota 556. quia ut eā s̄. retulimus ibi non fuerit admissa pñtatio ut hic, sed reiecta, immo ad institutionē processum, hic uero secus. ¶ Nec ob. id quod s̄. diximus, tps quadrimestre esse de substantia, qa satis probatum est, cum ꝑ ordinarium fuit admissa, cum ꝑ iudice præsumatur, ut proxime diximus. Minime obst. id quod dř, non esse præsumendū pro appellatione, nisi fit probatum infra dicendium esse interpositā, qa ibi est sententia contra eā, pro qua potius præsumendum est q̄ pro appellatione, hic aūt nullus actus ꝑcedit pñtationem habens uim sñiæ, pro quo præsumi possit potius q̄ ꝑ pñtatione, & ita ego tenerem, & nota prædicta
9 quia bene considerata & noua: † qui aūt actus præsumētur facti ĩ. terminum, & qui non infra terminum, quo fieri debebant, uide plene per Fel. in d. c. quo ad consul
10 tationem. per conclusiones in antep. & seq. col. † & quā do in dubio onus probandi incumbat actori, & quādo reo, pulchre ponit idem Fel. in c. ex literis. in 5. col. in uer. extra glo. pulchrum & utile de probationibus. ubi temissiue multa ponit.

¶ Vigesimussextus art. j. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Moram patronus purgare non potest non præsentando in tempore a iure statuto.*
2 *Moræ purgatio non admittitur, ubi a iure est facta executio.*
3 *Moram purgare non possunt eligentes non eligendo & non conferendo in tempore a iure statuto.*

1 Circa Hanc quæstionem primā principalem dubitatur 26. † an patronus qui nō pñtauit infra tempus a iure statutum ad præsentādum possit mo
2 ram prugare. Et concludendum est ꝙ non, † quia ubi executio est facta a iure, nō admittitur purgatio in re. Ita no. doc. in l. si insulam. ff. de uerb. obl. & gl. & doc. ĩ reg. mora. de reg. iur. lib. 6. Sed in d casu nostro executio est facta a iure, quia elapso semestre uel quadrimestre statim deuoluitur ad superiorem libera conferendi potestas: prout ꝯcludit Abb. in c. fi. c. sed hic cadit. hoc. tit. & probat tex. in c. unico. in uerbo quadrimestre dumtaxat, hoc tit. li. 6. Idem uř sentire. Abb. in c. 2. in ulti. q. de concess. præb. & elarius Rota 263. si pp negligentiā. hoc tit. in nouis. ubi ꝯcludit, ab ultimo die quadrimestris stati currere tps epō iure deuoluto ꝯferendi. ꝯprobat hæc ueritas ꝑ id qd decidit in siñ Ab. & doc. in c. 2.
3 de ꝯcess. pb. & in c. licet. de suppl. negl. ꝑl. † ꝙ si hñtes ius eligendi uel conferendi non eligūt uel non conferūt in tpe ibidem statuto, nō pñt postea purgare morā ꝑ rationem s̄. alleg. Sequit ꝑdicta Roch. in hoc trac. in uerbo bonorifica. in 31. q. ¶ Fortificant prædicta, nā si non pñt purgare moram habentes eligere, uel ꝯferre, q bus impeditis uel ignorantib. tps nō currit c. ne ꝑ defectu. & c. fi. de ele. c. 2. & c. qa diuersitatē. de ꝯcess. pb. multo magis non poterunt purgare moram pronī, siue ecclesiastici, siue laici, qb. ēt impeditis & ignorantib. currit tempus, ut late diximus in 8. & 9. præc. art. præsentis q.

¶ Vigesimusseptimus art. j. q. prin. j. par. ij. Libri.

1 *Termino elapso a iure patronis concesso ad præsentandum ipsis nō præsentantibus, an habens instituere possit admittere eos ad præsentandum, ubi quod sic, nu. 3. 5. Limita nu. 6.*
2 *Tempus datum sine ministerio hominis non potest auferri, nec prorogari.*
4 *Verbum licere, quid significet.*

1 Dubitatur Vigesimoseptimo: † an habens instituere lapso termino a iure pronis ꝯcesso ad præsentādū, & illis non præsentantibus possit eos ad præsentandum admittere post ipsum tempus, ꝑsertim cum mora non purgetur, ut in præc. arti. est dictum. ¶ Istum art. formauit Gay. in repe. c. fi. de ele. lib. 6. post prin. 49. col. & dicit epm posse pronis facere gratiam, ut nihilominus pñtent ēt post tempus datum ad præsentandum, alle. do. Ant. in c. 2. de supplen. negl. ꝑla. & in simili in c. cum uos. circa medium de offi. ordi. ¶ Tu aduerte, do. Anto. in d. c. 2. non dicere id ad quod per. Gay. allegatur, nam super gl. in uerbo concessionibus, dicit ibi non tenuisse ꝯcessionem fm gl. qa facta si ne ꝯsensu capituli, sine quo non pōt de fructib. seniuribus epatus donare c. pastoralis. de dona. & si uolneris intelligere domi. Ant. fuisse loqnutum in casu nr̄o, nō est uerū, qa loquit̄ de concessione, quam fecerat ille epūs de ecclesijs spectantib. ad eius uillōnē, ut illi monachi disponerent, & ille tex. non uult, tales concessiones tenere, qa factæ sine cōsensu capituli, ut supplet ibi gl. quæ concessiones erant factæ in totum, & iō requirebatur cōsensus capituli, & sic nō loquitur de ista ꝑmissione pñtationis ex tps, ut ibi patet ad sensū, nec in c. cū
2 uos. aliqd cōcludēs ad ꝑpositum dicit. ¶ † Contra tū d. Gay. pñt adduci, qa sicut tps datū sine ministerio iudicis nō pōt auferri, reg. indultū. de reg. iur. li. 6. ita nec ꝑrogari, sicut dicimus, tps datū a iure ad apponē finiendam non posse prorogari c. cum sit. de appella. & not. in auc. offerat. C. de litis contest. Sed hic hoc tps est datū a iure sine hominis ministerio, ut de se patet, ergo si eut nō pōt auferri, ita nec ꝑrogari, & sicu tenrit ꝑ torum ultimum diē, ut diximus s̄. in 13. præce. artic. dicto tpe finito non posse pronos moram purgare, ergo multo magis nec simpliciter admitti. ¶ Item qñ lapsus tpis absorbet effectualiter ius partis, & acquiritur epo c. 2.
3 de supp. negli. præla. c. 3. c. si nero c. cam tex. c. cum pg. hoc tit. ergo non poterit minui, nec dilatari. ¶ † Tn̄ illis non obstantib. tenerem in casu nr̄o cum Gay. ubi supra & rōnes prædictæ non militant, qa pars cuius istud cō ceditur, hoc patitur, & ult. s. ep̄s, nō est ergo qd dānificetur, & iō rōnes istæ non procedūt, ut per Car. in d. clenica. in 7. col. in 22. q. ¶ Et plus dico, licet allegata per Gay. nō probent tn̄ pro conclusione sua est tex. si bene ponderet in d. c. 2. de suppl. negl. præla. ubi est casus, in quo patroni ecclesiastici fuerunt negligētes in pñtādo, uel

uel præsentarunt & non idoneũ, & tp̃s fuit lapsum, dicit ibi text. liceat ep̃o in illis ecclesijs appellatione remota rectorem ordinare, & ex hoc nullũ præiudicium
4 patronis generetur, ut ibi: † & nos habemus uerbum licere, seu licitum esse ponere cãm in uoluntate illius cui, dr̃ esse licitum, ut per Bar. & ibi oẽs in uerbo stipulatio ista §. hi qui sunt. ff. de uerb. obl. maxima qñ refertur ad factum ut ibi, ergo ep̃s poterit & conferre uel facere gratiã patronis, ut non obstante lapsu tp̃is possit p̃sentare & ipse ĩstituere, sicut fecissent ĩ. tp̃s datũ a iure ad præsentandum. ¶ Et idem uult tex. in c. eam te. hoc tit. ibi, licitum tibi sit. qui tex. ſm cõem intellectum loquitur, qñ est lis de iurepatr. inter patronos ecclesiasticos, q̃ debet finiri ĩ. sex menses, alias ordinatio ecclesiæ deuoluitur ad ep̃m, & dicit ibi tex. licitũ tibi sit lo-
5 quendo instituere habenti ut ibi: † & sic habes q̃ sine tẽpus datum patronis ex negligentia labatur, & fiat deuolutio ad superiorem, siue fiat deuolutio, q̃a non p̃ñtarunt idoneũ, & lapsum est tp̃s, siue q̃a deuolutio est facta ad superiorem, q̃a lis super iurepat. non fuit infra dictum tp̃s finita, stat in uoluntate habentis instituere uel solum, conferre, uel patronos ad præsentandũ admittere, & p̃ñtatum instituere, seu finem litis espectare, & eos admittere p̃ iura s̃. alleg. ab aliis ita non ponderata. ¶ Et si diceres, hoc p̃cedere in ecclesiasticis patronis, q̃a ita loquunt̃ s̃. scripta iura, in laicis uero hoc non procedere, ex quo ipsi intm̃ sunt capaces, in quantum sonat gratia a iure eis concessa & nõ ultra, ut dñt doc. in c. 2. de in integ. resti. cum reddunt rõnem, quare eligentib. non detur tp̃s ad finiendam litẽ super iure eligendi, & patronis sic, de qua disimus in 11. p̃c. ar. & plene istam rõnem ponderauimus supra in 8. præc. art. in mea noua consideratione, quã feci, quare patrono impedito currit tp̃s, unde non potest ep̃s illam gratiam augere, ex quo ius non auget, sed illam restringit ad quatuor menses. ¶ Et licet hoc motiuum uideatur nimiũ stringere, tñ adhuc dico idẽ esse in patrono laico, quod in ecclesiastico, & hoc q̃a ius sic hoc p̃mittit. & adduco pro hoc tex. in c. 3. hoc tit. ibi, ordinet antistes ecclãm sicut melius ſm Deum uiderit ordinandã, & sic remittit̃ arbitrio eius, quo fit, ut ipse ep̃s possit eos admittere, si sibi uidebitur, c. de causis. de offi. dele. ¶ Ad idem adduco clariorem tex. de laicis etiam loquentem in c. si uero. hoc tit. nã loquitur de patronis laicis litigantibus super iurepa. ut ibi apparet, dum dicit pro ꝯtrouersia laicorum, & in eod. loquẽdo episcopo instituere habenti, fas sibi sit, quod est idem cũ uerbo licet, & sic ille te. inducitur ut alii, poterit ergo episcopus illos patronos negligentes uel lite non finita admittere, etiã post lapsum tp̃is, si uoluerit. ¶ Non ob. modo obiectio s̃ facta. l. iuspa. esse ex gratia &c. ex quo ista gratia ita est extenta a iure, ut apparet in iuribus supra alleg. & ius concedens hanc libertatem ep̃o dicẽ hoc facere & non ipse ep̃s. ¶ Sed adhuc ꝯ prædicta p̃õt adduci tex. in c. cum p̃p. hoc ti. qui loquitur de p̃ronis laicis, ut patet ibi, discordias laicorũ, & ibi ĩ. quatuor mẽses &c. & tñ dicit, q̃ lapso quadrimestre loquẽdo d̃ ep̃o ex tunc ecclesiã de persona idonea non differas ordinare, ergo de necessitate ep̃s hẽt ordinare ecclesiam. sed respondetur, illum tex. uelle ordinatio nem non retardari, & sic fieri ex tunc, & nõ differri: fiet tñ ut ep̃o placebit cũ p̃ alia iura loquentia p̃ uerbũ liceat, & p̃ uerbũ fas tibi sit, ordinatio sit imposita in sua uolũtate, & sic poterit eã facere ad p̃ñtationẽ patronorum laicorũ illis gratiã faciendo eos ad p̃ñtationem admittẽdo, dũmodo ordinatio ecclæ fiat q̃to citius lapso quadrimestre & non differatur per d. c. cum p̃p. & sic ille text. nõ obstat. ¶ Et si diceres, illum tex. cum p̃p. adhuc obstare, cum uelit iure deuoluto habentem instituere ordinare ecclãm, & mõ ordinaret illam patronus, & quod peius est ordinaret extra tempus sibi a iure p̃missum. ¶ Adhuc respondetur, q̃ uere non dr̃ p̃ronus ordinare ecclãm sed instituens, ut diximus sup. in 1. par. huius. 2. lib. in 1. q. prin. in 6. art. dũ tractauimus, an p̃ronus dicatur ordinare ecclãm. Et pro hoc ẽt facit diuisio huius 2. lib. quã in eius principio posuimus, cum. n. ipsum librũ appellauerimus ecclesiæ patronatæ ordinatio, ipsam ordinationẽ diuisimus in tres partes, quarum primã appellauimus ordinationis p̃parationem, & & sic p̃ñtem ordinationis actualitatem, tertiam in qua tractabimus materiã instõnis, appellauimus ordinationi p̃fectionẽ, p̃ñtatio. n. dat ius ad rẽ, quod nihil est, ut no. in c. cum Bertoldus. de re iud. instõ uero dat oẽ ius. c. ex frequentib. de insti. reg. r. de reg. iur. li. 6. & sic q̃uis hoc fiet iure permittente ẽt finito tp̃e dato ad p̃ñtandum ut ex s̃. allegatis iuribus colligitur, tñ adhuc si bene ius hoc non extenderet, ordinatio fit per instituentem solum admittendo p̃ñtatum p̃ p̃ronos. prout admitteret quẽlibet cui cõferret. nõ obstat igit̃ d. c. cum p̃p. ¶ Sed bene ex ipso tex. poterit colligi, ep̃m iure deuoluto nõ hẽre semestre ad p̃ñtandum, ut multi dñt, sed q̃to citius poterit dẽre conferre, ut in d. ca. cum p̃p. nisi intelligamus illud non differas. s. ultra semestre, per c. 2. de ꝯces. præb. de quo tñ latius dicetur infra suo loco. Dicerem ẽt unum nouum, q̃ sicut ep̃s cum ius prouidendi ecclesiæ ad eum est deuolutum ex negligentia, uel ex lite nõ finita p̃õt facere gratiam, ut adhuc p̃roni p̃ñtent, idẽ posse facere capitulum, & postea metropolitanũ ĩ. eorum semestre, si ep̃s infra suum semestre fuit negligens in ꝯferẽdo, uel iure directo, uel iure deuoluto ex negligentia patroni, q̃a eadẽ est rõ, & non dãt ius alterius, sed eorum q̃d non est ecclæ præiudiciale. ¶ Sed ĩ hoc aduerterem & dicerem, hoc nõ procedere in ep̃o negligente conferre ex iure proprio, q̃a elapso suo semestri ius ꝯferendi deuoluitur ad superiorem, adeo q̃ nullo mõ cõferre poterit, sed superior, ca. 2. de conces. p̃b. unde si superior permitteret eum conferre, oĩno esset nulla collatio, q̃a p̃ eam haberent dare oẽ ius, & nõ posset, cum illud non habeat, nemo. n. dat quod nõ habet, c. Daibertũ. 7. q. 1. nisi hoc faceret ex sp̃ali commissione superioris, & tunc diceretur facere ille, cuius nomine fit, & non ipse ep̃s, c. sane. de off. deleg. cũ si. in patrono est secus, nã si ipse fuit negligens, & habens instituere adhuc negligens superior ad quem fit deuolutio posset admittere patronũ, sicut poterat facere habens instituere, ut proxime cõclusimus, & ipse superior instituendo oĩa faceret, cum institutio, q̃ p̃ ipsum fit, tribuat oẽ ius & nõ p̃ñtatio, q̃ tribuit ius ad rem, secus est in collatione, q̃ tribuit oẽ ius, & præsertim prædicta p̃cederent, cñ hñtes instituere, & superiores etiam elapso tp̃e dato ad præsentandum admitteret̃ patronos ad præsentandũ p̃p scandala euitanda, nam tanto magis hoc facere possent. Nota prædicta, q̃a nouiter conside-
6 rata & credo ea procedere. ¶ † Unum tñ non omittam q̃ si patronus est priuatus illa uice iure præsentandi, ex quo p̃ñtauit indignum, ut in c. cũ uos. de offi. ordi. non poterit ep̃s illum ad mittere ad præsentandum, cũ priuatio p̃ñtationis p̃ illa uice sit pęna. & in d. c. cũ nos. & disimus late s̃. in 1. par. huius. 2. li. in 10. q. prin. in 4. art & si illum admitteret ad p̃ñtandũ, liberaret eũ a pęna, & tñ solus Papa p̃õt eum restituere. Ita sentit gl. in uerbo occultum. in fi. in c. si elec. de elec. li. 6. & faciũt, quæ diximus 19. praeced. ar. Nota ista: quia quotidiana & nõ tacta, reliqua uide infra in 6. q. princ. huius partis in 22. art. in uers. diximus præsentationem factam.

¶ Vigesimusoctauus. art. j. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Tempus datum ad præsentandum an habens instituere possit abbreuiare in appositione edicti. nu. 3.*

2 *Index non potest abbreuiare terminum legis, ubi eo elapso incurritur aliqua pæna.*

1 Erit Vigesimusoctauus art. huius 1. q. prin. † nam proxime diximus, ep̃m posse facere gratiam patronis negligentibus & illos etiam post tp̃s datum ad p̃ñtandũ admittere. ¶ Modò dubitatur, an hoc tempus datũ ad p̃ñtandũ habens instituere possit abbreuiare ĩ appositione edicti, puta uacat ecclesia, & unus uel

plures pꝛoni pñtant clericum habe͂t instituere, ꝗ facit apponi edictum iuxta formam c. fi. de ele. lib. 6. ꝗ tex. licet loquat̃ in electione, habet ẽt locum in pñtatione scd̃um gl. & doc. ibi, alius seu alij pꝛoni non comparent ĩ. tps pfixum in edicto, an per hoc sit eis pꝛiudicatũ in tpe quatuor, uel sex mensium dato a iure patronis ad præsentandum, an uero poterint infra reliquum ip sius tpis pñtare, quamuis non comparuerint, & præsen tauerint infra terminum edicti. ¶ Io. An. format hũc art. in c. 2. ad finem. de of. ui ca. lib. 6. quem ibi refert & sequitur Gem. in 2. col. & decidunt, huic patrono non ɔparenti ĩ. terminum edicti esse præiudicatum, & assi gnant rõnem, quia patronus non cõparẽdo uĩ ɔsen tire pñtationi factæ p alios, & sic isti uñr cõcludere hoc mõ epm posse abbreuiare tps a iu re datum per apposi tione edicti, iuxta formã d. c. fi. ¶ Sed aduerte, ꝗ ad hoc ut ista abbreuiatio tpis teneat, requiritur sequuta esse institõnem, nã alias re adhuc integra, id est instõne non sequuta ad instantiam prius pñtantium non erit pclu sa uia pñtandi alijs compatronis, si adhuc sumus infra semestre uel quadrimestre. Ita uult Io. An. ibi dũ se re mittit ad dicta per eum in c. 2. super gl. de his quæ fiũt a præla. ubi hoc requirit. s. sequutam esse institutionẽ, & idẽ uult Gem. in d. c. 2. in 2. col. de offi. uica. quod ẽt sequit̃ ibi Phil. ¶ Do. Feli aũt in c. cum Bertoldus. in 5. col. in uer. quid aũt si ordinarius. de re iud. tractat hunc art. Et dicit primo sibi uideri non excludi pꝛonũ, si cõ paret ĩ. semestre uel quadrimestre, ga cũ a iure sit ei da tum dictum tps, beneficium dicti tpis non dẽt ei aufer ri. reg. indultũ. de reg. iur. lib. 6. cum concord. sicut etiã dr̃, dilationes legales datæ sine iudicis ministerio non posse per iudicẽ abbreuiari scd̃m gl. in d. reg. indultum. ¶ Postea dicit in ɔ̃rium facere, quod no. Io. An. in c. 2. de his quæ fiunt a præla. & in c. 2. de offi. uica. lib. 6. cum quo dicit transire Dom. ibi, ꝗ facta una pñtatione si ap ponatur edictum cum tpe, & infra illud tempus patro nus non apponat, uĩ consentire illi pñtationi. ¶ Sed di cit ipse Fel. posse ɔsiderari casum, qñ quærit̃, utrũ patro nus permittens scienter labi tps edicti uideatur ꝑ tũc assentire pñtationi ab alijs factæ, & dicendum ꝗ si per ꝑxime dicta, & ꝗ iussus loqui, si tacet, uĩ consentire, & nõ dr̃ tũc iudex abbreuiare tps datum a lege, sed face re actum permissum ad eliciendũ a pa trono tacitã re nunciationem ipsius tpis legalis, cui sicut expresse ita & tacite renunciare potest, & dicit sic propꝛie loquito. And. ubi supra. ad prædicta ẽt adducit Abb. in disputa tione sua incip. Augerio. in 13. col. in fi. ubi dicit patrono pꝛiudicare, si fuit propositum edictum, & non compa ruit ĩ. tps ad ɔ̃dicendum, alleg. Io. And. & Abb. & Hos. in d. c. 2. de his quæ fiunt a p̃ xla. ¶ Do. Roch. ẽt sequit̃ prædicta in hoc tra. in uerbo honorificum. in 2. q. prin. qui pro hoc adducit Imo post Lap. loquentes in sortio rib. terminis in cle. plures. in col. hoc tit. s. contradi ctione unius ex patronis uel minoris partis uolentis ex pectare tps quatuor mensium non attendi, qñ maior pars præsentauit, & mouetur, quia frustra expectaret ꝑ sentatio minoris partis, cuius euentus nihil operaret̃, ꝑ l. aliqñ. ff. ad uelle. quod dicit notandum, alle. etiã nos. per doct. & maxime Abb. in pe. col. de elec. ubi tractãt quando potest maior pars collegij sine minori & econ tra: ga est tps iuris, in quo actum habẽt expedire. ¶ Ad ducit ẽt Cal. consi. 10. si uniuersitas est patronata, æquo rem esse opinionem, maiorem partem non instante termino iuris assignare terminum pñtationis faciẽdæ. ¶ Sed ɔ̃ prædicta uñr facere alia dicta do Feli. in d. c. cũ Bertoldus. in 5. col. in uersi. a liquando uero. de re iudi. ubi ponit alium casum. s. quando quæritur, quid si pa tronus comparet infra terminum edicti, & pꝛotendit, ne præsentatus ulterius instituatur, ex quo prætendit ad ipsum spectare præsentationem insimul, uel singulari ter, & in tunc non præsentat alterum, nec ẽt uult præ sentare infra tps edicti, sed uult uti beneficio temporis legalis usque ad finem quadrimestris uel semestris, & dicit hunc casum non declaratum ab aliquo, quem uidetur, in quo casu credit patronum non teneri pñta re infra tps edicti per d. reg. indultum. ¶ Et etiam opti ma ratione, ga licet tpa præfixa a lege quæ sine mini sterio hominis possit ex cã per iudicem ab breuiari: ut
2 late firmat Bar. in l. 2. ff. de re iud. cum suis concor. † tñ ubi incurritur aliqua pœna termino legis lapso, nõ po test iudex ipsum abbreuiare, alleg. glo. no. iuncto text. in c. 1. in uerbo tertiam uacationẽ. de mi li. uas. qui ɔ̃tu. est. in usi. feu. & dicit facere gl. in ele. 1. in uerbo tertio. de ui. & hone. cle. & dicit latis dixisse in c. cum sit Ro ma. in 4. col. in uer. limita quarto. de appel. sed dicit ip se in proposito, lapso semestre uel quadrimestre patro nus amittit pro illa uice ius præsentandi, ergo istud tps induciuum pęnę non potest per ordinariũ abbreuia ri. Et subdit nõ obstare dictum Io. And. in d. c. 2. de his quæ fiunt a præla quia non est præfixum tps a lege ad agendum de contemptu scd̃m Abb. in d. c. 2. unde credit ipse canonicum non comparentem infra tps edicti nõ posse dicere, nolo agere de iniuria post edictum, qa nõ habet tempus a lege indultum ad agendum de contẽ ptu, & ista dicit notanda tanꝗ nouissima. ¶ Certe hæc dicta Fel. sunt ɔ̃ria dictis supra per Imo. Abb. & Cald. ut dicit Roch. ubi proxime, inquantum prædicti doc. præsupponunt, maiorem partem patronorum posse ꝑ iudicare minori, & præsentare ẽt non instante termino iuris, & do. Fel. pꝛsupponit simpliciter & indistincte unũ ex patronis comparentem posito edicto, & dicentẽ se nelle expectare tẽpus sibi a iure concessum dr̃e audiri. ¶ Do. Roch. uult saluare Feli. in casu, quando ille, qui præsentasset ante tps, non esset maior pars, sed si esset maior pars, procederet dicta Imo. ꝑ eius fundamentũ, & ꝗ maior pars possit præiudicare minori ẽt non instã te tpe dato ad actum explicandũ, dicit tenere Abb & illũ alios sequi in c. cum oẽs. in fi. col. de consti. & habe ri ẽr per enm, & alios plenius in c. cum nobis. de elec. ¶ Dom. Roch. ubi ŝ. ɔ̃ dicta per Fel. dicit, ꝗ licet illa ui deantur æqua, tñ fundamentum eius non uĩ tutũ, quia idem est in habente ius eligendi, & in habente ius præ sentandi. s. ꝗ lapso tempore sibi dato a lege ad eligen dum excluditur ab eligendo, c. 2. cum ibi nota. de con cel. præb. melius allegasset c. ne pro defectu. & c. si cum alijs de elec. & tamen per terminum assignatum in edi cto potest sibi præiudicari indistincte, d. c. fi. de electio. lib. 6. ¶ Nisi dicas, dicit ipse saluando d. concl. illũ text. non loqui in casu, qñ habens ius eligendi cõparet, & diceret se nelle uti termino legis, sed loquitur qñ tacet & non comparet, quia uĩ consensisse, ut sup. est dictũ. ¶ Soluit & alio modo illum tex. c. fi. loqui qñ edictum proponitur pro confirmatione, & non pro electione facienda, quia tunc non proponitur edictum, sed serua tur forma c. quia propter. de ele. nisi Abb. in pen. col. & traditur per eundẽ post alios in c. in causis. co. ti. & in d. c. cũ oẽs. de const. in fi. ubi ẽt Mod. quod dicit esse no tãdũ ꝑ declaratione d. c. a. fi. & ita residet do. Roch. ibi. Quid dicẽdũ in hac difficultate? Tu aduerte, nã credo dicta d. Roch. non procedere, & primũ dictum cũ uult saluare do. Fel. a dictis Imo. & Cal. seu potius uoluit cõ cordare Fel. cum illis, eius concordia non procedit, nã Fel. tenet ibi, siue maior pars patronorum pñtet prius siue minor, unum posse cõparere & dicere se uelle ex pectare tps datum a iure, & dr̃e admitti, ut ibi Fel. qua re mala saluatio & concordia cum hoc nullo mõ ue lit Imo. nec Cald. Sed tu posses aliter concordare istos doc. s. ut do. Fel. loquatur in patronis, qui sunt patroni iure singulari, & non habent una simul conuenire nec unico actu præsentare, ut in c. 3. ubi per doc. hoc titu. & ideo quilibet eorum potest, qñ uult, infra terminũ pñ tare. ¶ Cald. uero loquitur, qñ patroni habent pñtare rõne collegij. puta quia uniuersitas est patrona ut est casus sui consilij, nam in illis seruandum est quod ser uatur in electionib. & ita loquitur Abb. in d. c. cũ nobis in c. in causis. de elec. & in c. cum omnes. & ibi Mod. de consti. ¶ Cum dicto tamen Imo. durior est concordia, qa Imo. loquit̃ in puris pꝛonis iure singulari, & dicerẽ ꝗ ex.

quòd ex quo unus patronus pôt hře maius ius q̃ alij: pu ta quia ipse est, qui solus fundauit, alis uero oës iň dota runt, uel quia unus est hæres unius fratris, alti uero alte rius. & sic, unus solus pôt hře q̃tum omnes, no. in c. 1. & in c. nobis. hoc tit. & in cle. plures. eo. tit. quia eps non potest esse certus. q̃tum ius habeat, qui præsentauit, & quantum qui non, admittet omnes, & in his terminis proced at d. Fel. qñ ignoratur iura dicentium se patro nos. ¶ Imo uero loquitur, qñ est certum de iurib. patro norum, puta quia fundatio ecclesiæ est recens, uel quia in curia alia fuit super hoc iudicatum, & sic eli certus hõs instituere pñtantes hře maius ius, & non pñtantes hře minus ius; quia tunc non est necesse illum expecta re ex quo frustra expectarur euentus &c. & ita proce dat dictum Imo. post Lap. qui uere loquitur, qñ erat certum de minoritate iuris illus non pñtantis & uoleu tis expectari; ut ex eorum uerbis relatis patet, & puto hanc ɔcordiam esse meliorem, cum illa Roc. clare ap pareat non ɔcludere. ¶ Successiue dico fundñ D. Roc. ɔ Feli. in quo argumentatur de electione ad pñtatio nem procedere, uam in electione fit deuolutio in pœ nam ut in pñtatione, & tñ in electio. in edicto abbreuia xi tps seu terminus pôt per d. c. fi. de elect. lib. 6. ita & in præsentatione. cum ille tex. fin omnes habeat ét locũ in pñtatione. ¶ Fortifico istud motiuum ɔ D Fel. & di co multo magis debere posse in edicto abbreuiati tps datum ad pñtandum, q̃ tps datum ad eligendum, nam. infra illud tps eligentes non habent nisi eligere, & si bene elect lis super iure eligendi, & non terminatetur infra dictum tps, non deuoluitur prouisio ad superio rem: ut per doc. omnes in c. 2. de in integ. rest. & dixim. late sup. in 1 t. præced. art. & iñ in patronis pñtatio est facienda infra dictum tps: immo & lis quæ emerserit super iure p. finienda infra dictum tps, aũ illo elapso ad superiorem deuoluitur prouisio c. 3. c. eam & sic si uero e. cum propter. hoc tit. quo igitur ptit expectandus, q̃ dicit se nolle nunc pñtare, sed uelle expectari in fi. tpis, cum potuerint oriri in pñtatione multæ lites super ip so iure p. super pñtatione ex ui iuri sp. nel super non cõ cordia, ut late diximus sup. in 9. pced. art. & sic interest patronorum, ut cito fiant pñtationes, ut si lites orian tur, possint infra illud tempus decidi, ne priuentur pro illa uice iure pñtandi iuribus prædictis, qui timor non est in electione, multo fortius & in pñtatione, & nota hoc motiuum: quia est magnũ ɔ D. Fel. ¶ Concordiæ uero seu solutiones datæ ad d. c. fi. non loqui, qñ aliquis compareret, & diceret se uelle uti tempore dato a lege sed loq qñ taceret & non ɔdiceret, q. d. D. Fel. fuisse lo quutum, qñ aliquis compareret, & peteret se expectari & huuc casum non esse in d. c. fi. ¶ Ego dico, salua pace nam ille tex. loquitur gñaliter de omni ɔdictione, ut ibi patet; uerum tñ est cum ille tex. loquatur in electio ne, nõ potest cadere in eo ɔdictio unius dicentis se uel le expectari, quia cum electio competat collegio, sem nabitur, quod dř per doc. in d. c. cum nobis. de ele. præ sertim per Abb. d. c. statuto, q̃ pro electione facienda, & electorib. euocatis maiorẽ partem posse eligere, q̃ uis minor nõ ueniat. uerum si aliud collegium uellet se opponere & diceret ad se spectare ius eligẽdi, & mo ueret alteri collegio litẽ sup petitorio uel pos. lis esset psequẽda, ut in d. c. 2. de in inte. rest. & in c. cũ dilectus. de ɔue. & diximus in 1 t. preced. art. Igitur in q̃tum ille tex. loquitur de ele. non posset uerificari in uno ex ele ctorib. qui diceret, se uelle expectari p totum tps datũ a iure, immo diceretur, q̃ si daretur casus, ut hoc posset facere unus ex electorib. potius sibi q̃ uni ex pñonis esset permittendum, quia si orietur lis, non hřet de necessi tate finiri ĩ. illud met tps d. c. 2. de in integ. resti. & dixi mus prox. in uer. fortifico istud. & quia ille text. ca. fin. secundum communem opinionem omnium doct. ha bet etiam locum in patronis, & in illo text. generaliter dicitur, ueniant ad opponendum, inquantum ha bet locum in patronis, prout communiter intelli gitur, uidetur disponere posse proponi omnes oppo sitiones, & sic etiam istam uolo expectari per totum tempus &c. & tamen ille text. hanc oppositionem ui detur excludere, cũ uelit, q̃ elapso termino edicti pce datur ad institutionẽ spretis illis, qui non comparuerũt & sic saluatio D Roch. ad d. D. Fel. seu solutio ad d. c. fi. nõ procedit, ut s. patet. ¶ Alia est solutio do. Roch. ad motiuum s. formatum contra do. Fel. uolendo ipsum saluare, ut ipse loquatur, qñ poneretur edictũ pro præ sentatione facięda. Sed tex. in d. c. fi. loquitur, qñ in cau sa electionis fit edictum pro danda confirmatione, q̃ a p electione facięda iam est data forma, in c. quia pro pter. de elec. & sic uult Roch. in eã præsentationis edi ctum apponi añ pſentationem pro præsentatione fa cięda, certe miror summopere de ta patre, qñ edictũ semper ponit aliquibus patronis præsen tantibus: quia est q̃ dam citatio ad nõ pñtantes propter præsent atio nem p uiam, & iõ sicut in electione fit electione facta appositio edicti: ita et fieri dẽt facta pñtatione, & ita lo quunť doc. in d. c. fi. uolentes illum te x. loquentem in electione hř locum etiam in pñtatione & ea facta, nã si secus diceret, ad quid p edictũ citarent ut uolẽtes cõ tradicere? patet ergo ex oĩ capite falsa dicta solutio, q̃ forsan nõ fecit do. Roch. Sed Gallopissus bidellus Azo nis, & sic restat motiuum ɔ secũdũ casum D. Fel. de pa trono expectãdo adhuc manere in suo robore. ¶ Con tra quem secũdũ casum do. Fel. adduco aliud motiuũ qđ ex practica pcipitur, uacat ecclesia, aliqui patroni comparẽt & pñtant clericum c. asserẽdo inspar. ad eos spectare, uel eos esse in quasi pos. pñtãdi, & petunt pñta tũ institui, eps nolẽs cito manũ imponere, iuxta dictũ Apostoli, fecisset citationẽ certam, sed quia ignorat ci tandos, & ut seruet formam d. c. fi. de ele. lib. 6. fecit ap poni edictum cum termino. dicat mihi aliquis qđ dñt pñtãres ius pat. uel quasi pos. ad eos spectare & quid ul tra dicũt pñtãtes, & pñtatus illum præsentatum debe re institui, nonne in hoc isti sunt actores, q̃ pposuerunt eorum iura corã hõte instituere? Certe sic d. c. fi. rõne edicti ueniet ɔtradictor, & qđ dicet, sum ego pñonus? nõne si dicit se solum pñonum ɔdicit & contestatur li tem cum pñtatonbus, & sic illos non esse pñonos, nec in quasi pos. pñtandi & illum non instituendum? Certe sic. ¶ Si uero diceret hře iuspat. cum eius, aut dicet se habere maiorem partem, & orieť lis & cõtestatio eius fiet sup maioritate uel minoritate iuri spa. pñtantiũ, seu corũ quasi pos. uel super in idoneitate, seu idoneita te pñtati, nonne ista erunt uidenda, & ɔdictor citatus p edictum, qui a principio erat reus uoluntarius, nunc efficit necessarius? Certe sic, quomodo ergo poterit di cere, nolo sequi litem quam agens prosequitur? Certe nescio quomodo pôt hoc esse, præsertim quia si lis nõ finireť infra tps datum ad præsentandum, fieret deuo lutio ad superiorẽ, & sic isto modo quilibet posset sup plantare patronum diceendo se patronum, & uelle ex pectari usque ad totum tempus iuris, & tunc præsent ã do oriret lis, & non posset finiri, quia tempus labereť, & fieret deuolutio ad superiorem, & superior pp hoc forsan cõferret beneficiũ cui uellet ipse supplãtator, q̃ nullo modo est patronus, uel si est parũ ius in ipso iure patro. haberet, uel conferret alteri, & hmõi supplãta tiones reprobantur a iure, ut dñt doct. de episcopo uo lente litigare cum patrono, ut illi non currat tempus, q̃ a isto modo posset supplantari per episcopum: ut in c. cum uos. de of. ord. & in c. eam te. hoc tit. & diximus late s. in 9. præced. art. in 4 casu. Et ideo in 12 art. in uer bo & incidẽter, dedi cautelam uero patrono, cui mota est lis p aliquem, ut protestetur, quia per eum non stat quin lis finiat, & producat iura sua, ut euitet hanc sup plantationem. ¶ Si uerò iste compareret, & diceret se compatronum, & hř quid iuris, & sic minimum, quo modo esset expectãdus propter illud minimũ ius? Cer te nõ, cum ipse hoc fuerit confessus, & nulla maior p batio &c. Et ideo succederet opinio Lapi & Imo. ut nõ expectaretur: quia frustra expectaretur eius euentus: cum nihil operaretur, & propter ista ego semper

tenerem ꝯ D.Fel.in 2.suo casu. parcat mihi sua aucto-
ritas reiectis saluationibus D.Roch.quæ non militant.
3 ¶†Et ex istis faciamus nos plures casus.Et primus erit,
qñ posito edicto cum minori termino tpis iuris si com-
pareat aliquis: & dicat se uelle expectari & pñtare in fi.
tpis sibi dati a iure audiatur: sed procedatur; ac si non
comparuisset.uerum si uoluerit producere iura sua,au
dicē in illis,aľs non:& istam tene pro firma:ꝯclu.¶Se-
cundus erit casus,qñ patroni, qui primo comparuerūt
& pñtarunt, & est oppositum edictum & nullus com-
paruit:& est certū,aliquē aliū hēre iura minima in ipso
iurep.de quo hri pōt scientia:quia creatio beneficii est
recens:uel ex alia scientia lata inter easdē partes tran-
sacta in rem iudicatam:& tunc pōt procedi ad institu-
tionē ēt tpe iuris non elapso ſm Imo.de quo iā dubito
qa potuissent aliqua de nouo euenisse: puta noua suc-
cessio uel donatio: sed dictū Imo. posset saluari,qñ ali
qui pñtarunt ut collegium, ut in seq.casu: unde in hoc
casu dicerē fere citādū illum patronū certū, uel ipsum
esse admittendū,si fiat instō:ut dicemus inf. in casu .
¶ Tertius est casus,qñ iusp.competit aliquib.iure colle
gii,& tūc maior pars poterit abreuiare tps iuris,& uo
cata minori parte pñtare,ut fit in electione ſm dicta p
Abb.& doc.in c.cum nobis.de elec. & ita intelligerē,
pcedere dict.Cal.in d ꝯs.x.hoc tit.& Imo.ind.cle plu
res.licet re uera Imo.gñaľr loquať. Quartus est casus,
qō est facta pñtatio & appositū edictū per epm cū mi-
nori tpe iuris & nullus cōparuit:& sic pñtantes pduxe
runt eorū iura:ſm Fel.& Roch.& institutione non se-
quuta q̃uis comparentes inf.tps non audienē , ut uult
Fel.in primo casu suo ego hoc non tenerem : qa cū si-
mus adhuc.ī.tps iuris:& res est integra, cur non admit
teē uolens pñtare:tum ērga Io.An.Host.Gem & oēs
sup. alleg. psupponunt institutionē sequutam : & ideo
Philip.Fran.pro hoc alleg.in arg.c.cōsulrationib hoc
tit.quasi uelit,ex quo pñtantes reperti in quasi pos.& se
quuta est institutio,imputetur ei qui in termino edicti
non cōparauit, prout in d. c. ꝯsultationibus.imputaē
pprietario qa aľs institutio esset frustratoria , & sic iste
quartus casus est,cū facta fuerit pñtatio & elapsus ter-
minus edicti & sequuta institutio.nam q̃uis supersit de
tpe iuris,non audietur aliquis pñtare uolēs, nisi uellet
repñtare institutum:nam posset pro ꝯseruatione qua-
si pos.d.c.ꝯsultationib.arg c. eam te. & c. cum pp.cū
si.hoc tit.¶Quintus erit casus,qñ facta est pñtatio & ap
positum edictum cū minori tpe termino iuris, & ter-
minus edicti est elapsus, & institutio non sequuta, &
alter cōparet,& sumus adhuc ī.tps iuris, & tunc iste ta
lis comparens admittetur. ¶Verū si appareret ex frau-
de in fi.tpis comparuisse & opposuisse litem super iure
pat. uel quasi pos.ipsius,seu pñtatione ex ui iurisp ut ī.
illud tps lis non finiretur, & supplantaret pñtantes, &
dicerem tales non admittendos, maxime si constat de
iurib.illorum qui pñtarunt,arg.c.sedes.de rescr. & c.si
elect.in fi.de ele.li.6.& ŝ.dix.¶Sextus est casus,qñ pñta
tio est facta & positum edictum cum minori termino
temporis iuris,& compatroni uel prætēdentes hēre ius-
pat.sciunt terminum edicti patiūtur illum labi : & qa
uñr tacite approbare pñtationem factam , ueniāt post
terminum edicti ēt institutione non sequuta non de-
bent admitti.¶Et aduerte,scientiam pñ ationis factę,
& termini edicti debere probari: quia tunc uñr consen
tire tacite,& approbare præsentationem factam, nam
aľs crederem non procedere, & in isto casu posset sal-
uari Fel.in primo casu suo qui certe ita loquitur . ¶Li-
cet adhuc possem dicere, ꝙ si isti patroni nouiter com
parentes essent laici,& dicerēt se tacite approbasse pri
mam pñtationem factam per compatronos, nunc aūt
præsentant talem accumulatiue , tenerem eos hoc fa-
cere posse, ex quo pñt uariare.c.cum autem,cum sim.
hoc tit.dummodo non ingerant litem super ipso iure
pat.& non finiri posset infra tps iuris. & sic appareret de
fraude per dicta supra in præced.casu.¶Ex quibus om
nibus habēs conclusionem ad principalem in tantum

huius artic.s.habentem instituere posse a iis, supra scri
ptis concurrentibus in eius edicto abbreuiare tempus
datum patronis a iure ad pñtandum : & hoc per tex.in
d.c.fi.de elec.lib. 6.loquentem in electione, & locum
habentem etiam in præsentatione,quod limitatur ut di
cemus infra in 6.q.prioc. huius partis 12.art.uersus fi-
nem in uers.& ex suprascriptis.

¶Vigesimusnonus art. j.q.prin.ij. Par.ij. Lib.

1 *Differentia inter patronos ecclesiasticos & laicos .*
2 *Custodia ecclesię patronatæ clericorum uacantis pertinet ad patro*
nos ecclesiasticos,fallit in ecclesia collegiata , & fallit quando
Papa dat uisitatorem,& fallit in patrono negligente.nu.5.7.8.
3 *Qui per alium facit,per seipsum facere uidetur .*
4 *Custodiam ecclesię habet, qui ius instituendi habet .*
6 *Custodia debita patronis ecclesiasticis,an possit per ipsum commit-*
ti archiepiscopo.
9 *Custodia ecclesię patronatæ laicorum uacantis non pertinet ad eos,*
sed ad episcopum spectat instituti o.nu.2 nisi aliud sit de priuile
gio speciali, uel de consuetudine,uel nisi aliud sit de pacto in li-
mine fundationis apposito de consensu ordinarii. nu.12 .13.
10 *Construens ecclesiam acquirit dominium ecclesia.*
14 *Custodia ecclesiarum non patronatorum , uel de iurepa.sed tamen*
collegiatarum,uel ecclesię episcopalis,uel regularis uacantis,uel
uacantium ad quem pertineat, remissiue .

Pro complemento huius materiæ temporis dati a
iure ad præsentandum,est uidendum qualiter
isto medio tpe ecclesia gubernatur, & maxime cū du-
rat uacatio pp cōtentiones patronorum.¶Et ideo du-
bitatur 29.qa patroni habent semestre vel quadrime-
stre ad pñtandum,infra dictum tempus ecclesiæ vacā
tis custodia ad spectabit.¶Docto.tractant hunc art.in
c.bonæ.de appel.& in c.cum uos.de offi.ord.& in effe-
ctu omnes concludunt.custodiam ecclesiæ, seu bene-
ficii de iurepat. ecclesiasticorum spectare ad ipsos pa-
tronos:& de hoc dīt esse tex. in d.c.bonæ. & in c.cū &
plantare.in §.cum in ecclesiis. de priuil.& uolunt doc.
& præcipue Abb.per illum tex.& glo.in 2.col.in ver.
primo casu. de præb. ¶Sed ecclesiæ patronatæ laicorū
custodiam dōt spectare ad ordinarium: & de hoc esse
tex.expressum in d.c.cum uos.ubi ideo Papa uult poni
ibi œconomum:quia erat iusp.laicorum, secus si fuis-
set ecclesiasticorum,ut ibi uult Io.An. Abb.& omnes:
& dicit Abb.in d. c.cum uos.in fi.gl.1.esse intelligen-
dum patronum ecclesiasticum cum clerico competit
iusp.ratione ecclesiæ.& non patrimonij: quia tunc cē
1 seretur laicale.†& sic est una de differentiis inter patro
nos ecclesiasticos & laicales,ut patroni ecclesiastici ha
beant custodiam ecclesiæ uacantis,laici patroni verò
non: ut dicit Abb.in c.cum pp.in §.dña hoc tit.& ista
est communis opinio quam tenet Io.And.Card. Butr.
Abb.& omnes in d.c.cum uos & præposi.in d.c.bonę.
& Gay.in tepe.c.fi.de ele.li.6.in 17.col & dicit Abb.in
d.c.cum uos.super gl. 1.hoc esse notandum,l.patronos
laicos non posse habere custodiam ecclesiæ uacantis:
quia in multis ecclesiis de facto seruatur ꝯrium.subdit
ēt ibi Abb.ꝙ casu quo est patronus ecclesiasticus: quia
ipse habet custodiam ecclesię, non est ibi ponendus
œconomus per epm,& ideo litera in d.c.cum uos.no-
luit prouidere in ea , & dicit fore menti tenendum il-
2 lum tex.ſm illum intellectum . ¶†Sit igitur una con-
clusio,ꝙqñ ecclesiastici sunt patroni,custodia illius ec
clesiæ spectat ad patronos ecclesiasticos,& ideo eps nō
habet ibi ponere œconomum , sed patronus ecclesia-
sticus recipiet fructus & conseruabit successori, uel il-
los in ecclesię utilitatem conuerteret,& si sibi uidebitur
poterit ipse ibi ponere œconomum, qui pdicta faciet,
3 si ipse ad hæc uacare non poterit; †quia qui per alium
facit per seipsum facere uř, reg.qui per alium. de re.iu.
li.6.Ita uolunt omnes in locis supra alleg. Inno. & oēs
in c.unico.ut ecclesiastica beneficia.& in c.1.ne se.ua-
4 can.¶†Et intantum hoc procedit, ꝙ licet sit re. de qua
pro-

proxime, illum habere custodiam eccl'æ, qui hēt ius in
stituendi, ut in glo. pe. in fi. in d. ca. cū uos. nihilominus
p̄ronus eccl'asticus non hēt ius instituendi sed p̄ntan-
di, & tñ hēt custodiam, & pōt ponere œconomum sicut
pot est is qui hēt ius instituendi, ut proxime diximus per
d. reg. qui per alium. & expresse uoluit Abb. in d. c. cum
uos. in ult. col. super d. gl. pen. in uersi. secundo nota ex
glo. & est rō, quia cum patrono ecclesiastico sit de tem
poralibus respondendum c. 2. 16. q. 2. de capell. mon. li.
6. ideo ipse & non ep̄s habebit custodiam ecclesiæ ua-
ca ntis d. c. bonæ. & Host. allegat in arg. c. relatum. el 2.
in §. nomine. de testa. & in d. c. cum & plantare §. in ec
clesijs. de priuile. Ita ēt uoluit Io. An. in d. c. cum uos. in
ult. col. & Inn. in c. cum dilectus. de consue. & uult ēt
istam rōnem Abb. in d. c. bonæ. super glo. 2. post princ.
3. col. de app. & induci dictam rōnē a maiori, nā si ec-
clesia plena & non uacante patronus eccl'asticus pōt
petere rōnē administrationis, d. c. 2. 16. q. 2. fortius ergo
cum uacat ipse habebit ipsius ecclesiæ custodiam. & uo
5 luit Abb. in d. c. de monachis. ¶ † Aduerte tñ, q̄ si eccle
sia collegiata erit patronata, quod potest esse non quò
ad præsentationem, sed quoad reliqua, ut diximus s. in
1. par. 1. lib. in 11. q. prin. in 3. artic. & in 1. par. 2. lib. in 5.
q. prin. in 1. ar. custodia non pertinebit ad patronū etiā
eccl'asticū, sed ad collegium. Ita pulchre Inn. in c. uni-
co. in fi. 2. col. ut eccle. benefi. sine dimi. confe. alleg. in
arg. 2. q. 2. non licet, uoluit ēt hoc late Abb. in d. ca. bo-
næ. in sua dist. in qua uoluit, custodiam ecclesiæ iūe ad
patronum etiam ecclesiasticū spectare, qn̄ ecclesia in-
ferior & non collegiata, quem ibi sequitur Præposi. in
sua reg. cum limi. ut ibi per eum, & ita loquūtur oēs in
locis supra alleg. Et, facit ratio, q̄a cum patroni in illa
non præsentent, nec custodiam hr̄e debent, sed illa spe
ctare dēt ad habentes eligere, & sic ad collegium, quod
est ecclesiasticum, q̄ uñt patroni in actu electionis ex
quo ipsi & non patroni eligunt, ut diximus in dicto 1.
art. unde ipsi surrogantur loco patronorum ecclesiasti
corum, & sic sicut patronis ecclesiasticis debebatur cu
6 stodia, ita debeatur ipsis patronis de collegio q̄ eligunt
c. nobis. hoc nt. ¶ † An aūt custodia debita patronis ec
clesiasticis possit per ipsos patronos committi archiepi
scopo, Inn. in d. c. unico. ut eccl. bene. sine dimi. ꝯsera.
post prin. 2. col. uīr uelle q̄ sit de uoluntate ipsorū p̄ro-
norum ecclesiasticorum, alleg. c. ꝯquestus. 9. q. 3. & idē
dicerem in ep̄o, sed bene dicerem eis inuitis ep̄m nec
archiepiscopum posse custodiam capere per tex. clarū
in d. c. cum uos. ponderatum, ut p Ab. ibi post Inn. Ho.
Io. And. & alios qui tex. ex arte loquutus est de eccl'a
p̄ronata clericorum non posset de illa ep̄s se impedire,
ergo nec archiepiscopus, qui est superior immediatus, c.
ad reprimendam. de offi. ordi. etiam hoc uult tex. in d.
c. bonæ. quē ibi oēs doc. & præsertim Abb. & Præpo. pō-
derant, quod archiepiscopus ibi prætendabet custo-
diam in eccl'a non suæ prouinciæ sed suæ diœces. q̄a de
illa prouincia se impedire non poterat stante episcopo
7 nisi ex negligētia ep̄i, ut ibi per Præpo. in 8. fal. ¶ † Quid
aūt si Papa daret uisitatorem, an patronus eccl'asticus
ēt habebit custodiam ecclesiæ uacantis? Inn. in d. c. uni
co. ut ecclesiastica beneficia, dicit q̄ si Papa dat uisita-
torē, ipse ex tunc solus uisitator ecclesiæ res custodiet,
alleg. c. oblitum enim c. seq. 16. dist. & dicit non crede-
re alios q̄ Papam sine causæ cognitione & non uocatis
quorū interest custodiam uel uisitatorē in præiudiciū
alterius dare posset, & sic uult ep̄m, archiepiscopū, uel
alium inferiorē a Papa non posse custodiam auferre, &
illā ad se assumere, uel uisitatorem dare, nisi solus Pa-
pa, & sic hoc facit pro præced. dicto ep̄m uel archiepis-
copum non posse sine uoluntate p̄ronorum eccl'asti-
corum de custodia se impedire, ut ibi diximus. ¶ Papa
aūt pōt ut p̄xime diximus: q̄a cū pōt p̄iudicare p̄ronis
laicis in p̄ntando, ut in c. cū dilectus. hoc tit. multo for
tius & p̄ronis eccl'asticis, quibus derogat in p̄ntādo nō
solum ipse Papa, sed ēt legatus, ut in d. c. cū dilectus &
in c. dilectus. de offi. lega. si in p̄ntando multo magis. in
custodia. immo dicerem in custodia etiam legatū pos
8 se p̄iudicare, ut in d. c. dilectus. a fortiori. ¶ † Dico plus
ex dictis Inn. ibi, cum causæ cognitione posse etiam in
feriorem a Papa & a legato præiudicare p̄ronis eccl'asti
cis in custodia, puta q̄a essent negligentes, uel aliter, ut
casus accidere posset forsan pp scandala, argu. c. 1. & 2.
hoc tit. & hoc mō non diceretur gr̄ari præiudiciū, sed
suppleri, quod fieri pōt, ut de suppl. negl. præla. per totū.
& præsertim in c. fi. lib. 6. & a lijs in c. cū simus 9. q. 3. &
nota ista dicta Inn. quia pulchra, & dicit Gay. in d. repe.
c. fi. in 17. col. de ele. lib. 6. p̄ronū ēt ecclesiasticum non
habere p̄prie possessionē ecclesiæ uacantis, alle. Car. &
Imo. in c. ex parte. in pen. col. de arbi. ¶ † Secūda erit in
9 isto art. ꝯclusio, custodiam eccl'æ p̄ronatæ laicorū uacā
tis nō spectare ad p̄ronos, sed ad ep̄m: q̄a patronus lay-
cus nō habet se intromittere de reb⁹ ecclesiæ, nisi quo
ad defensionem. c. j. cum quatuor seq. 10. q. j. c. decerni-
mus. 16. q. 7. Ita Inn. in d. c. cum uos. quē ibi sequit̄ Host.
& Io. An. q̄ dicit additionem in gl. pen. d. c. cū uos. fuis-
se factam a t̄pibus Inn. & ita uolūt oēs doc. supra alle.
in d. c. cum uos. ubi Ab. Car. & do. me. Cors. Inn. Io. An.
Car. Abb. Phil. Fran. Præpo. & do. me. in d. c. bonæ. & &
Gay. in d. repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 17. col. Inno. & oēs in
d. c. unico. ut ecclesiastica bñficia, & ibi Card. in 8. & 10.
col. & Car. in c. cum uenissent. in 3. col. de inst. & in c. ut
p̄teritis. de ele. & in c. sicut. de simo. ¶ Sed ꝯ p̄dicta uīr fa
cere unū qd̄ sētit tex. in c. monasteriū. 16. q. 7. ubi p̄bat̄
10 † ꝯstruētem eccl'am acq̄rere dñium eccl'æ, ergo pōt ec
clesiam reuēdicare, qd̄ dictū summopere commēdat
a. Barb. in c. quāto. in fi. uers. q̄rit ēt hic Bal. qd̄ remediū,
in 10. col. de iud. qd̄ dictū dicit ponere in p̄fundū mul-
ta dicta doctorum, tractādo ibi Barb. de remedio intē
tando p̄ iure pa. unde cum p̄ronus habet ius uendican
di eccl'am: q̄a est in eius dñio, q̄uo igit̄ ad aliū q̄ ad eū
custodia illius p̄tinere poterit? ¶ Sed aduerte, nā ibi te
uera nō ponit̄ dñium p̄ uero dñio, sed pro dispōne: ut
vult ibi gl. in uerbo dñio, quæ exponit, idest dispōne, vñ
colligit ibi, ep̄m sine p̄rono nō posse de monasterio fa
cere aliā ecclesiam, uel eꝯ, ut ibi hr̄, & iō tene cū com
11 mu. opi. de qua s. ¶ † Aduerte tñ, q̄ ista communis ꝯcl.
q̄ habet, custodiam ecclesiæ p̄ronatæ laicorū spectare
ad diœcesanum, intelligitur ut supra est dictum, si ad
diœcesanum spectat institutio, ipse habebit ipsam cu-
stodiam, sed si institutio spectaret ad inferiorem p̄laiū,
ad illum etiam spectabit custodia. Ita glo. singu. com-
muniter approbata pen. in fi. in d. c. cum uos. de offic.
ord. q̄ ibi sequitur Inn. cuius tempore: ut ait Io. And. ad
ditio prædicta ad illam glo. facta fuit, vult ibi hoc ēt Io.
And. Card. & Abb. qui dicit in fin. col. ibi in uers. secū-
do nota ex glo. formando regu. ad illū spectare custo-
diam ecclesiæ uacantis, ad quem spectat ius instituēdi,
seu conferendi quamuis non sit episcopus, & dicit ne-
scire alibi illam gloss. & eam potius p̄bari rōne quam
iure: nam si iste habet ius prouidendi ecclesiæ de recto
re, uidetur etiam habere curam rerum ipsius ecclesiæ
donec p̄uideat̄ de rectore. & p̄ hac gl. allegat bonū tex
in c. fi. de of. ord. lib. 6. & dicit facere qd̄ not. gl. in clem.
j. de supplen. neglige. p̄la. & subdit habentem ius insti-
tuendi, & sic custodiam ecclesiæ uacantis posse ibi po-
nere œconomū p̄ regu. qui per alium facit &c. qui cō-
seruabit redditus pro futuro successore, uel conuerter
in utilitatem ipsius ecclesiæ, & licet antiquitus de hoc
fuisset dubium, per cap. si plebibus. 73. distincti. ad quē
tex. Innocen. in d. capitu. unico. ut ecclesiastica bene-
ficia. respondebat, illum loqui de iure speciali, tamen
Abb. dicit melius fore dicēdum hoc esse: quia is habet
custodiam ecclesiæ, qui habet ius instituendi: & sic ita
vult loqui tex. in d. capit. si in plebibus. & merito. dicit
hoc habere ibi iure speciali: quia prouisio ecclesiarum
spectat ad episcopum. capit. omnes basilicæ. 10. q. 3. &
ibi iure speciali ad alium spectabat, & ideo habebat cu
stodiam. & dicit Ab. ibi illā glo. communiter ab oībus
ap̄pbari, vult hoc ēt ibi Phi. Franc. in princip. & Præpo.
in 3. columu. in 9. fallent. & ita omnes tenent in locis

2 supra alleg. ¶ † Aduerte ad aliud, nã id quod dr̃, patro-
num laicum non habere custodiam ecclesiæ uacantis
ꝓcedit nisi aliud esset de priuilegio spãli uel consuetu-
dine p sedem apostolicam approbatæ sm̃ Host. in d. c.
cũ uos. quẽ ibi refert Io. An. in fi. col. super gl. pe. de offi.
ordi. sicut dicit patere in Regib. Franciæ, & Angliæ, &
in quibusdam alijs principib. pro qb. dicit Io. An. face-
re quod legitur & no. in c. nobis. hoc tit. subdens etiam
post Host. ibi, ꝙ ubi non sunt expressi priuilegiati p Pa
pã sola consuetudo nõ excusaret, si de rigore ageretur
per c. cum in terra. de ele. & in c. 1. de consue. Sed mul-
ti ut ipsi dicũt, pp laicorum potentiam de gratia & ex
pmissiua dispensatione, ut euitentur scandala toleran
tur, & dñt, ꝙ licet in præteritis hoc tolerari põt c. 3. hoc
tit. & c. fi. de consecra. eccle. uel alta. in posterum non
esset tolerandum, alle. c. fi. de reb. eccle. non alie. & ibi
ẽt Car. sequitur prædicta Abb. in d. cap. cum uos. super
glo. 1. in 2. col. & Gaye. in d. repe. c. fi. in 16. col. de ele. li.
6. ¶ Tu ꝯsidera, nam si est hmõi ꝯsuetudo, p quã laicus
hẽat custodiã ecclæ sui iurisp. uacantis, est tolerãda, q̃-
uis Papa illam ignoret, quia magis q̃ hoc toleratur. secc
clesiã decimas, & alia spũalia esse penes laicos ca. illud
c. quod aũt. hoc tit. & c. ad apostolicam. de his q̃ fiant a
p̃la. ubi est auctoritas S. Hieronymi patroni mei. & 15.
q. 1. c. nlt. & diximus late supra in 1. par. j. li. in 1. q. prin.
in 9. & 11. ar. multo magis ergo debet tolerari custodia
quæ est pars ecclesiæ p reg. & arg. de toto ad partem,
ut ibi c. prudentiam. §. item cum totum. de offi. deleg. l.
quæ de toto ad euitanda scandala, & hoc in præteritis,
nõ aũt in his q̃ nũc fierẽt, ut dicit Hostiẽ. ubi supra. ¶ Si
uero esse ꝯsuetudo præscripta, maxime quia põt hr̃e ti
tulum priuilegij, uel reseruatione factæ p fundatorem
in limine fundationis, ut proxime dicetur, & tenerẽ
ꝯsuetudinẽ præscriptã ꝓcedere cum aliquo ex titulis
habilib. p̃dictis: ut de præscri. p totum, & non requirat
alia scientia Papæ. ¶ Si aũt esset consuetudo, seu p̃scri
ptio sine titulo non procedat sine scientia Papæ, nisi sit
tanti t̃pis, cuius initij & c. quæ hẽt uim tituli & priuile-
gij, ut in c. 1. de præscr. li. 6. cum si. & tunc quia p hmõi
præscriptionem præsupponunt tituli prædicti, nõ requi
13 rẽt scientia Papæ, & ita tene: qa credo ꝓcedere. ¶ † Ad
uerte ad aliud, laicum posse hr̃e custodiam ecclesiæ ua
cantis ultra uia priuilegij & præscriptionis ex alio capi-
te, puta qa fundator laicus in limine fundationis eccle
siæ de consensu ordinarij reseruauit sibi & successiuis
patronis laicis ius habendi custodiã illius ecclesiæ cũ
uacare contigerit, nam tunc q̃uis tales sint laici, habe-
bunt tñ custodiam ecclesiæ uacantis, tex. sin. iuncta gl.
in uerbo fundationẽ. in c. generali. de elec. lib. 6. ubi Io.
And. & do. Phil. & oẽs hoc tenent, & diximus late s. in
1. par. 1. lib. in 9. q. prin. in 1. ar. in c. oõẽl. in eius amplia.
pro qua p̃nti limitatione faciunt oĩa per me s̃ in d. 1. ar-
tic. de reseruationib. quæ apponunt ẽt ꝯius cõe. ¶ Vi-
di postmodum do. Roch. in hoc trac. in 96. & ult. q. uer
bi honorificum. qui solum dicit, custodiam ecclesiæ ua
cantis spectare ad patronos ecclesiasticos, & uẽ idem
esse in patronis laicis, sed credo eius librum esse corru-
ptum, & deficiat ibi, non, ut dicat, ñ esse idẽ in patronis
laicis quod in ecclesiasticis. Et ista quo ad custodiam
14 ecclesiæ patronatæ uacantis sufficient. ¶ † Ad quod au
tem spectet custodia ecclesiarum nõ patronatarũ uel
de iurepatro. sed tñ collegiatarum, & quia de ecclesia
episcopali & regulari non est materia nostra. Sed uide
Inn. Io. An. & Abb. in d. c. cũ uos. de offi. ord. & plenius
per eundem Inn. Io. And. Card. But. Abb. Philip. Fran.
Præpo. & do. me. Cors. in d. c. bonæ. de appel. licet Phil.
parum dicat de hoc, sed se remittit Præposi. autem po-
nit reg. cum fallentiis, uide ibi. nolo transcribere.

¶ Trigesimus art. 1. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Oeconomum in ecclesia patronata uacante ille potest ponere qui ha*
bet illius custodiam.
a *Oeconomus quando debet poni in ecclesia uacante.*

3 *Oeconomum potest ponere in beneficio libero habens collationem*
& differens illud conferre.

Videndum Est 30. loco, an stante custodia
ecclesiæ p̃sonatæ possit in ea sic
uacante poni œconomus, & per quem. ¶ Et proceden-
do circa hæc conclusiue, quod si custodia ecclesiæ
spectat ad patronos: qa sunt ecclesiastici, & iõ habẽt cu
stodiam, habent ẽt auctoritatem ibi ponendi œcono-
mum, donec uacet, q fructus ecclesiæ percipiat, & illos
ꝓ successore conseruet, uel ad utilitatem ecclesiæ con
uertat: ut in c. cum uos. a ꝯtrio sensu, de offi. ordi. p reg.
qui per alium facit. & diximus supra in proximo præc.
art. in uer. sit igitur una conclusio. ¶ Et si est ecclesia col
legiata, patroni quamuis ecclesiastici non habẽt custo
diam in ea, sed collegiati, & iõ illi poterunt ponere œco
nomum. si proprium non habent œconomum, ut per
Abb. & doc. in d. c. bonæ. ubi Præposi. & diximus s. in p̃
ced. art. in uersi. aduerte tñ, ꝙ si eccl̃a collegiata. ¶ Dic
ẽt, ꝙ si patroni ecclesiastici habentes custodiam eccle
siæ uacantis nolunt illum custodire, sed faciunt eã cu-
stodire ab episcopo uel archiepiscopo, illi poterũt po-
nere œconomum: qa succedunt in locum p̃sonorum,
& sicut poterãt patroni eccl̃astici, ita fortius & ipsi, ma
xime cum sint p̃sonæ magis dignæ, & in maiorib. occu
patæ, ut proxi. præced. art. in uer. an aũt custodia. Et pro
hoc dico ẽt ultrarorem datum per Papam, uel legatũ
uel per inferiorem Papæ cum causæ cognitione, ualet
pp negligentiam patronorum habentium custodiam
ecclesiæ posse ponere œconomum in eccl̃a sic uacante,
per glo. & doc. in d. c. cũ uos, quod fieri posse diximus
s̃. in præce. art. in uersi. quid aũt si Papa. & in uersi. Papa
aũt. & in uer. dico plus. Si uero sumus in casu quo cu-
stodia ecclesiæ uacãtis spectaret ad patronos laicos ex
priuilegio, præscriptione, uel ex reseruatione sibi facta
in limine fundationis, ut in præce. art. diximus in uers.
aduerte ad aliud, ꝙ id quod, & in uer. aduerte ad aliud,
nam dicerem ipsos laicos posse ponere œconomũ unũ
ex eis, uel aliquem clericum, nam alium laicum dice-
rem eos ponere non posse, ex quo extenderent eorum
priuilegium, præscriptionem, uel reseruationem: quia
melius eccl̃a gubernabitur, c. prudentiam. de offi. dele.
& hoc a paritate rõnis, qa sicut p̃sit clerici ponere œco
nomum: ut proxime diximus per reg. q per alium. Ita
& ipsi patroni laici mõ prædicto per dictã reg. ¶ Quan-
do uero custodia spectat ad ep̃m in ecclesia patronatã
laicorum: quia laici illam non haberent ex priuilegio,
præscriptione, uel reseruatione, est text. apertus ipsum
ep̃m posse ponere œconomum, q recipiat & cõseruet
fructus ꝓ successore uel ꝯuertat ad utilitatẽ ecclæ, ut
oẽs nolunt. ¶ Et ex hoc ẽt dici põt, ex quo glo. pen. in fi.
ibi uult, si instõ spectat ad inferiorẽ prælatum, custodiã
ecclesiæ uacantis ad eum spectare, illum ẽt posse pone
re œconomũ, ut expresse sentit gl. relata ad tex. in d. c.
cũ uos. & illum limitat, nisi spectet instõ ad inferiorẽ
prælatum, quia tunc prælatus inferior habet custodiã
& sic faciet ea quæ debebat facere ep̃s ut in d. text. &
1 ita uolunt ibi Io. An. & Ab. in ulti. col. ¶ † Dic ergo ge
neraliter, eccl̃a patrona uacante illum posse ponere
œconomũ, donec de rectore canonice ꝓuideatur, q
hẽt illius custodiã, per tex. in d. c. cum uos. iuncta glo. &
oẽs doc. ibi hoc. u olunt, ubi clarissime Abb. in ult. col.
& idẽ Abb. in d. c. bonæ. de app. ¶ Ubi ẽt ipse Abb. s. ĩ d.
c. cum uos. quærit, an ĩ. t̃ps p̃fixum patrono ad p̃ñtãdũ
possit ep̃s ibi ponere œconomum, qñ custodia ecclesiæ
ad eum spectat, & dicit Ho. dicere ꝙ sic, unde putat ip-
se cũ superior prætendit ecclæ de proximo non fore ꝓ
uidendum, semper eum posse ibi ponere œconomũ, ne
a bona ecclæ dilapidenẽ: † & dicit putare hũc œconomũ
posse institui, non solũ qñ est contentio inter patronũ
& ep̃m, sed ẽt nulla qõne urgente, ut puta si p̃sonus di-
cat, nolo nũc p̃ñtare, qa nõ habeo p̃sonam idoneam p̃
manibus, uolo differre per t̃ps mihi a iure diffinitum,
nã tunc satis est prouidere de œconomo, & dicit hoc ꝓ
bari

bari p tex.in d.c.cum uos. ibi, uel alia de cã, ſeqniſ p̃dicta ſimpliciter Philip.de Sarr. in d.c.3.hoc tit.ubi ſolũ refert prædicta.¶Tu conſidera:nam hoc dictum Abb. qđ Phil.de Sarra.retulit cũ magno apparatu non habebat dubium: ut enim uidimus in præced. art. cuſtodia eccleſiæ in hoc conſiſtit,ut illa uacãte aliqs eam gubernet,q̃ ſi gubernat,illius habens cuſtodiam,idem faciet qđ faceret œconomus, ſi uero impeditus nõ vult illã gubernare ponet œconomũ, q diceſ habere cuſtodiã nomine eius,q eum cõſtituit,& ideo allegaſ reg.q p alium.p doct.in d.c.cum uos. & in d. c.bonæ. quare dico explorati iuris eſſe,incõtinenti eccleſia uacante,ep̃m, ſeu ius inſtituendi habentem, & ſic eum ad quem ſpectat cuſtodia debere gubernari facere eccleſiam, & ſic poſſe ponere in ea çconomum,& in hoc non eſt dubiũ.Sed bene uertitur dubium,ſi eſt qõ in ipſo iurepa. quaſi poſ.præſentandi,uel in inſtõ eccleſiç uacantis,an durante lite ponatur ibi çconomus, & qñ eſt qõ inter ep̃m & patronos,non eſt dubium,epiſcopum poſſe ibi ponere çconomum,qui miniſtrabit eccleſiæ,donec uacauerit & lis finita fuerit,ut de hoc eſt tex.in d. c. cum uos.& in hoc non eſt dubium.¶Aut eſt alia lis inter patronos,& ſiſr ep̃s poterit ponere çconomum per d.tex. quando illa eſt ſuper iurep.ſeu eius quaſi poſſ. ¶Sed ſi eſſet ſuper inſtõne ſequẽda,tunc idem dicerem, & in hoc ponderarem tex.in d.c.cum uos.in eo quod ibi illũ tex.põderat Abb.in illis uerbis,uel alia de cã,ut quacunque cã litis exiſtente ep̃s ponat çconomum,quando eccleſiæ ordinatio differtur.¶Et ſic dicerem idem ſeruandum,qñ patroni nolunt ſe concordare, qa licet ab eccleſia auferantur reliquiæ,& in illa non celebrentur diuina,& ſic circa iſta non egeat çconomo, q ſacra miniſtret,per c. 1.& 2.hoc tit.tñ indiget economo pro fructib.exigendis,c.generali. de ele.li.6.& pro illis conſeruandis pro futuro rectore. uel ꝯuertendis in fabricam,& uti litatẽ eccleſiæ,p d.c.cum uos.in ſi. Et idem dicerem qñ bene eſſet facta deuolutio prouidendi eccleſiæ ad ſuperiorem ex legitimis cauſis, puta negligẽtiæ,ut in 1.art.p̃ñtis.q.uel ex lite non finita:ut in 9.præced.art.& ipſe ſuperior pp ſcandala nõ poſſet inſtituere rectorem in ea:q timeret patronos,quo caſu deſiſtere debet ab ordinando eccleſiam,ut per doc.in d.c.3.& in c.eam te.cũ ſi.hoc tit.& in aliis locis allegatis in d.9. art.nã dẽt expectare tp̃s & longum, donec poterit ſine ſcandalo puidere ecclæ,ut uult Hoſt.Io.And.& oẽs in d.c.1.2.& 3.hoc tit.non eſt,dicendum eccleſiam dẽre eſſe tanto tp̃e ſine çconomo, & hoc p text.in d.c.cũ uos. p illa uerba, uel alia de cã.¶Notabiliter tñ dubitarem, ſi lis eſt inter patronos ſuper iurepa.uel quaſi poſ.ipſius & non eſt dubium,ſi patroni ſunt clerici eſſe faciendã infra ſemeſtre c.eam tex.ſi ſunt laici infra quadrimeſtre c.cum pp.& c.ſi nero.& in d.c.3.hoc ti.& ſi ſumus in eccl'aſticis patronis,uel in laicis ex priuilegio, p̃ſcriptione,uel reſeruatione,habentibus cuſtodiã, ex quo q libet dicit ſe patronum,quõ poterit haberi notitia qs eorum ſit patronus,q ipſius eccleſiæ cuſtodiam hr̃e debeat?Certe dicerem data neceſſitate cuſtodiæ habentem inſtituere debere ſupplere & ponere ibi çconomũ & hoc pp generalitatem tit.& præſertim c.ſi.de ſuppl. negl.prælа.& per tex.in argu.d.ca. eã ic.& in c.cũ pp. hoc tit.d.c.cum uos. quæ ita intelligit Hoſt.in ſumma huius tit.in §.quid iuris.ubi per illum tex.dicit quocũque mõ impediatur eccleſiæ ordinatio,ponatur çconomus,& hoc ſi litigant ſuper iurepa. eccleſiaſtici patroni & laici,tam ſuper eo,q̃ ſuper aliis,ut ſupra dixi. Sed ſi patroni eccl'aſtici litigant ſuper p̃ñtatione, & non ſuper iurepa.& ſunt diſcordes,tunc ep̃s poteſt eos compellere,ut ſe concordent,ut per glo. Ioã.Andr. Abb.& oẽs in dicto c.cum uos.dicentes iõ ibi tex.nõ fuiſſe loquutum,qñ eſt controuerſia inter patronos eccleſiaſticos,qa poteſt ep̃s eos compellere ad cõcordiam, & nõ requiretur conſtitutio çconomi timore, ne lis ſit lon-
3 ga.Nota iſta quia uera & non conſiderata.¶†Demum Io.An.& Abb.in d.c.cum uos.in ſi.dñt in bñficio libero ſi hñs collationem uult illam differre per ſex mẽſes ſibi commiſſos ad conferendum,iuxt.c.2.de ꝯceſ. p̄b. ne eccleſia tanto tp̃e maneat ſine gubernatione,poterit ipſe collator ibi ponere œconomum, & hoc dicit pbari habito reſpũ ad mentẽ literæ,d.c.cũ uos non.n. ille magis intendit puidere eccleſiæ patronatæ q̃ liberæ,ſed facit mentionẽ de patronata:quia illus ſpe differtur prouiſio propter diuerſas p̃ñſentationes & contentiones patronorum, ſequitur Phil.de Sarr.in d.c.3. dum de œconomo loquitur.

¶Trigeſimusprimus & vlt. art.j.q.pr in.ij Par.ij.Li bri.

1 *Vacante eccleſia propter patronorum contentiones de facto qualiter eccleſia prouideatur.num.7.*
2 *Remedia de quibus in c.1.& 2.de iurep.quo tempore fieri debeant.*
3 *Conſecratio eccleſiæ uel altaris non conſiſtit in reliquijs, quæ ſunt extra altare.*
4 *Prouiſione eccleſiæ deuoluta ad inſtituere habentem non poteſt illi prouidere de uno ex præſentatis,ubi dubitatur de ſcandalo.ſecus ſi non dubitatur de ſcandalo.*
5 *Lites inter patronos poſſunt eſſe diuerſimodè,& de iure, & de facto.Et quæ ſunt de facto.nu.6.*
8 *Patroni in habendis honoribus & utilitatibus debent concordari ad uoluntatem epiſcopi.*
9 *Scandalum quando eſt contentio inter patronos de facto qualiter debeat eſſe,ut deueniatur ad remedia. cap.primo.& 2.extra de iurepatro.*
10 *Cautela quid habeat facere epiſcopus, ubi deuoluta ad ſe prouiſione eccleſiæ,& non poteſt prouidere propter ſcandala euitanda.*
11 *Multa permittuntur propter ſcandala euitanda.*
12 *Scandalum quid ſit,remiſſiue.*

Vt tota Materia ſit cõpleta, quia ſupra uidimus de cuſtodia eccl'. patronatæ uacãtis,& de çconomis ponendis infra tempus datum ad prçſentandum, do-
1 nec illa uacet.Modo 31.& ult.loco dubitatur †ſi ua cat eccleſia per contentiones patronorũ, quid fiat,& q ualiter ſit eccleſiç prouidendũ, maxime,ut ad concordiã reducãtur,& ulterius non uacet.Et Goff. ꝯciuis meus in ſumma huius tit.in ult.col.in verſ. ſi plures ſunt p̃roni & diſcordent, dicit,ꝙ ſi plures ſunt p̃roni & diſcordant, puta quia quidam p̃ñtat unum,& quidã aliũ, inſtituens ſtabit maiori parti,& ſi ſunt pares,attẽdet merita p̃ñtatorũ,alleg c.qm̃.hoc ti.& c.ſi forte.62.diſ.Sed ſi eſſent pares in meritis, erit locus gratificationi, uel dicet inſtituẽs patronis iterum p̃ſentare, arg. c.ſi duo 79.diſt.ſi uero patroni nollent aliquẽ p̃ñtare, tollat ep̃s inde reliqas,ſi fieri põt ſine ſcandalo,& ſeruet uſq; ad diem ꝯcordiæ,atq; eiuſdẽ eccleſiç claudat oſtia,ut nullus in ea ſacrũ miſteriũ celebret, antecq̃ unũ eligant p̃ſbyterũ,qui ſacroſan.idoneus ſciat pcurare c.2.hoc tit. ¶Poſtea ſubdit,ſi eſt contentio p̃ñtantes, refert opi.antiquorũ,de quibus per gl.in c.eam te. hoc tit. infra qđ tp̃s ep̃s debet eos expectare, & poſtea ordinare eccleſiã ſed hodie dictæ opinio.non procedunt, ſed dicendum ut diximus in proximo præced.9.ar.& ita reſidet Goff. ubi ſupra. ¶Hoſti.in ſumma huius titu.in §.quid iuris. dicit, ꝙ quocunq; modo impediatur eccleſiç ordinatio,ponatur çconomus, qui fructus conſeruet &c. & alle.c.cum nos.de off.ord.& ſic illum tex.intelligit hẽre locũ in oĩb. ut litibus; ut diximus in præced.art. poſtea Hoſt.proſequitur & Goff. ut prius habeat locũ numerus ſucceſſiue merita, & demum data çqualitate gratificatio, poſtea ſubdit, ꝙ ſi neuter p̃ñtatorum põt poni ſine ſcandalo,facere poteſt ſecundum ꝙ ſibi uidebitur,eccleſiã ordinabit. c.3.in 2 par. Sed ſi nec ep̃s eccleſiam ſine ſcandalo ordinare poterit, tunc interdicere debet eccleſiam, & reliquias extrahere in patronorũ uerecũdiã & ruborẽ.c.1.& 2.hoc ti.ꝙ ſi patroni nec ſic poterint cõpeſci,uel ad ꝯcordiam reuocari in ſi.credit recurrendum ad brachium ſeculare c.1.de offi.or. c.excommunicamus. §. moueantur. de hæret.dicit tñ non inepte dici poſſe,c.1.& 2.locum hr̃e,qñ ep̃s poſuit ſacerdotẽ,nec patroni ipſum permittunt liberè mini-

ſtrare, & alios dicere illa iura corrigi, ſed ipſe non cre-
dit. ¶ Et dicit, ſcandalum uocari, qñ patroni minant̃, &
quilibet eorum aſſerat, ſi ponatur alius, q̃ pñtatus p ſe,
interficiet eum, & tñ iudex ex perſonis per eũ dicta pẽ
ſet. l. unica. C. ſi quis impera. maledi. & l. ult. ff. de actio.
& obli. & remittit ſe ad no. per eum in tit. de renun. in
§. gratificandum. ¶ Inn. uero in c. 1. hoc ti. ſilr in hac ma
teria diſcordiæ pcedit circa numerum, merita, & gra-
tificationẽ, & ſubdit, φ ſi nec ſic patroni ɔcordantur,
inter dicent̃ diuina in illa eccleſ. & ĩ d. c. & ſi nec ſic cõ
cordant, auferent̃ inde reliquiæ, quæ ſunt in capſis c.
2. hoc tit. & ſi nec ſic concordant, tunc elapſo tpe dato
ad præſentandum eps puideat, licet loquatur alr. ſ. ſm
tpa iuxta. quæ adhuc non erat clarum de intellectu. c.
cam te hoc tit poſtea pſequit̃ de alijs litib. ſuper iurep.
ut ibi, & in c. 2. dicit debere extrahi reliquias, quæ ſunt
extra altare in capſis, alſ. n. non liceret 16. q. 7. c. ɔſiderã
a dũ. & c. ſi plures. ¶ †Subdit tñ ipſe Inno. in d. c. 1. ante fi.
poſſe dici & nõ male, φ anteq̃ indicãtur officia, vel re-
liquiæ extrahant̃. debere tranſiuiſſe ſemel tẽ datũ ad
pñtandũ, & ſic uult Inno. reliquias nõ eſſe extrahẽdas,
nec officia diuina interdicenda, niſi elapſo tpe dato ad
pñtandũ: quo elapſo epm dẽre uti iſtis remedijs ſ. tps
ſibi bene uiſum, & illis nõ perficientib. poſtea puidere
eccleſiæ, ſi ſine ſcãdalo hoc facere põt. ¶ Hoſt. uerò ibi
ſ. uult lapſo tpe prius prouidendum eſſe de rectore, &
ſi nõ acceptet, poſtea recurrendum ad remedia d. c. 1.
& 2. ut ſup. retulimus & diximus in 9. præced. arti. ¶ Et
licet uideant̃ illa remedia c. 1. & 2. data eccleſijs uacan
tib. ſm Hoſt. Pe. & Abb. antiquum. tñ Inno. uult ea hẽre
locum ẽt in eccleſijs non uacantib. cum pp patronorũ
diſcordias ſacerdos inſtitutus ibi manere nõ poſſit, vñ
eps non ualens alr prouidere, utetur remedijs dictorũ
iurium, ſequitur Io. An. in d. c. 1. qui Io. An. ibi dicit in
hac materia quicquid aliud dixerint fore tenendũ, ſi eccle
ſia ſine ſcandalo ordinari non põt, eſſe recurrendũ ad
remedia dictorum iuriũ. c. 1. & 2. huius ti. dicit nõ pla-
cuiſſe dict. Inn. debere tranſiuiſſe tps datum ad pñtan
dum, anteq̃ interdicantur officia, uel reliquiæ extrahã-
tur, nã qđ dr̃ de ſex uel quatuor menſib. ſm Hoſt. nõ vẽ
dicat ſibi locum, qñ ſcandalum immineret, imò ſemp
ſi plures anni fluxerint, debet eps ſcandalum euitare,
alle. c. nihil. pſct. & iõ utet̃ eps dictorum iurium reme-
dijs: uerum ſi eps hẽt brachiũ ſeculare, ad illud recur-
rat c. poſtulaſti. de homic. ſi uero non hẽt brachium ſe
culare, non hẽt ultra quid faciet. niſi cum patiẽtia expe
ctare, uel ad Papã recurrere, qui oĩb. expreſſis debet ex
officio ſubuenire 2. q. 6. c. ad Romanã, & ſi adhuc nihil
fit, nullum reſtat ſibi remedium citra Deũ c. cũ nõ ab
homine. de iudi. ¶ Dicit ẽt Io. An. Hoſt. dixiſſe ſe nõ ui
dere quare Inn. ut ex uerbis, & mente eius patet, epm
infra tpa conceſſa patronis ad pñtandum non uti iſtis
remedijs, ſed poſtea, nec terminat illud tps poſterius.
¶ Et iõ ego dixi ſup. in 9. præced. art. ut putabam illud
tps relinqui arbitrio iudicis, arg. c. de cauſis. de offi. dele.
¶ Et ipſe Io. An. in d. c. 2. hoc tit. damnat opinio dicen
tium per extractionẽ reliquiarum exacrari eccleſiam;
3 quia hoc non eſt uerum: †nã ɔſecratio eccleſiæ uel al-
taris non conſiſtit in reliquijs, quæ ſunt extra altare, &
iõ amotio illarum nõ inducit exacrationem, & remit-
tit ſe ad c. 1. & per totum. de ɔſec. eccl. uel alta. ¶ Et iõ
Io. An. in c. 3. cir. med. 2. col. in verbo ſine ſcãdalo. hoc
tit. dat exemplum, ut puta: quia utraq; pars eſt potens,
& dicit ſi alius inſtituatur, q̃ ſuus, gladius erit ultor, nec
põt refrenari. ¶ Et φ in hoc caſu de alio non pñtato ec
cleſiã ordinabit, ex quo partes non cõueniunt, ſuperio
ris arbitrio ſit relinquendum. facit. c. fi. 63. diſt. ff. qui ſa
tiſda. cog. l. de die quæ uerba fuerũt ẽt Hoſt. & ipſe Io.
4 An. refert. ¶ †Ex quo dicto nota unum ſingulariſſimũ
ad limitationem oĩum doc. ſup. in 9. præced. ar. φ licet
ex non concordia patronorũ prouiſio eccleſiæ deuol-
uatur ad habentem inſtituere, tñ ſi dubitaretur de ſcan
dalo, non poſſet illam prouidere de uno ex præſenta-
tis, ſed de alio tertio ut ſupra proxime eſt dictum. Et
ex hoc colligiando aliud, φ ſi non dubitaret̃ de ſcãda-
lo hñs inſtituere poſſet prouidere ẽt de uno ex pñtatis
no. prædicta, & præſertim hoc ultimum: quia ita bis in
pſona mea fuit geſtum iure deuoluto ad ſuperiorem
ex lite non finita infra quadrimeſtre, & inter pñtatos
ex ui tñ iuriſp. ex quib. ego eram unus, & fui inſtitutus.
¶ Do. Card. uero in d. c. 1. hoc tit. in 1. oppo. tenet cum
Hoſtien. & Io. And. φ ẽt eccleſia nõ uacante patronis
litigantib. recurri poſſit ad remedia dictorum iurium,
dum dicit illam intellectum non cõuenire literæ, ſed
in ſe uerum eſſe. ¶ Qui ẽt do. Card. in 2. oppo. recitat
dicta Inn. & Hoſt. & poſtea ſubdit dicere Io. And. ſe nõ
uidere, cur Hoſt. ɔ̃dicat Inno. nam Inno. vr̃ uelle epm
non poſſe uti iſtis remedijs infra tps conceſſum patro-
nis ad pñtandum, ſed poſtea ſic, & ſic hoc modo vr̃ cõ
cordare cum Hoſt. q uult, epm poſſe uti illis remedijs
ſtante ſcandalo, etiam poſt illud tps in infinitum. ¶ Tñ
Card. dicit, φ immo ɔ̃dicit Hoſt. ex quo Hoſt. uult hñ
rem inſtituere ẽt ante dictum tps poſſe uti dictis reme
dijs, & ideo ipſe concordat, dicens φ niſi patroni fece-
rint aliquid infra tps pñtandi, pp quod presbyter non
poſſet ibi inſtitui, utetur eps remedijs dictorum iuriũ:
ſi uerò patroni aliquid fecerint, quod impediret inſti-
tutionem, ut ſi diſtrahãt prædia & fructus eccleſiæ, pp
quod non reperitur presbyter, qui uelit ibi inſtitui, tũc
ad hoc tollendum utile eſt remedium dictorum iuriũ,
poſt tps autem lapſum ſi cauſa diſcordiæ patronorũ
non fuerit finita dicit Inno. dicere, epm alium inſtitue
re, quod intelligit ſi commode poteſt ſm Card. alſ ſi pp
diſcordiam patronorum hoc non poſſet: quia non in-
ueniretur, qui audeat ingredi eccleſiam eis inuitis, utet̃
eps remedio dictorum iuriũ: & in c. 2. D. Car. dicit de
reliquijs auferendis, idem quod Io. An. ¶ Do. Abb. poſt
modũ in fi. d. c. 1. in effectu concludit, φ ſi eſt quæſtio
inter patronos de iure pa. debet eps expectare lapſum
tpis præfixi ad pñtandum, poſt quod ſi non pñtabunt,
eps inſtituit rectorem c. 3 hoc tit. & hoc ſi põt ſine ſcã-
dalo, alſ ſeruabitur, quod dr̃ in dictis iurib. c. 1. & 2. hu-
ius tit. & ita reſidet Abb. ¶ Ex quib. uerbis eius ibi poſt
quod ſi non præſentabunt, eps inſtituit, poſſet colligi,
φ elapſo tpe dato ad præſentandum, ẽt poſt illud poſ-
ſent pñtare, & forſan purgando moram, arg. c. potuit.
de locato. ſed hoc non eſt uerum, cum moram purga-
re non poſſit: ut diximus in 26. præced art. ex quo tẽpus
eis conceſſum eſt continuum & non utile: ut ſilr dixi-
mus in 15. præceden. art. ideo dicerem uerba Abb. cor
ruptè ſcripta & fore corrigenda, ut dicant. poſt quod ſi
non pñtauerit epiſcopus, inſtituet, i. ſi non præſentaue-
5 rit ante. ¶ †Quid dicendum in hac tanta ambiguitate
Tu conſidera in hac materia poſſe eſſe diuerſimode li
tes & controuerſias inter patronos. una valet, quæ ſa-
pit ius in iudicio introducta & nihil facti, puta quia pa
troni procedunt de iure & non de facto in litigãdo: &
de iſta diſtinguunt doctores plene in d. c. cum uos. de
offi. ord. quando prouiſio eccleſiæ ex lite non finita in-
fra tps a iure datum patronis ad præſentandum deuol
uatur ad ſuperiorem: ut in cap. eam te. & in capit. cum
propter. & in c. ſi uerò. & in c. 3. hoc tit. & per Card. Pet.
de Ancha. & Imo. in cle. plures. in fin. hoc tit. & Gaye.
pleniſſime in reper. c. fi. de ele. lib. 6. 51. & 52. col. & de
iſta controuerſia late diximus ſupra in proximo præce
den. 9. art. per tredecim caſus & ſolum in 5. caſu in uno
membro ipſius tetigimus aliquid de cõtrouerſia facti,
de qua nunc tractamus. de lite igitur iuris remito me
ad ibi dicta, quando & quomodo fit deuolutio ad ſu-
periorem prouiſionis eccleſiæ, & ſic remediũ, in illo
caſu eſt deuolutio ad ſuperiorem: ut illam timentes ci
to ſe concordent, uel cito litem finiri faciant, antequã
tempus a iure conceſſum ad præſentandum labatur.
¶ Quid autem quando eſt facienda collatio numeri
ad numerum, & meriti ad meritum? & & de gratifica
tione dicetur infra ſuo loco. ¶ Alia eſt contentio
& diſcordia inter patronos de iure, ut ſupra, ſed
in ea miſcetur factum, puta quia licet litigent de
iure

iure, de facto uolũt procedi ad eorum libitum, & hic
est casus, quẽ proprie tetigi in d. præce.9.art.in 5.casu.
& dicẽdum ut ibi, & ut infra, qñ de facto procedũt, qa
6 hẽnt vtranq; viam. ¶ † Alia est contentio: ut cõtrouer-
sia inter patronos non de iure sed de facto mero, sic uo
lo, sic iubeo, sit ꝑ rõne uoluntas, & se non concordant,
immo ad arma veniũt, & de scãdalis dubitatur: & hæc
est materia nostra, & hic cõsistit dubiũ, quõ prouideat,
& in hoc vidistis doctores uarie loquentes, quos Phili.
de Sarra. in c. 1. & in c. 3. huius tituli. solum refert & de-
mum ipse sequitur Card. & nil aliud dicit, & sic addu-
ximus intricari. Tu considera proprie de hac materia
nostra loqui iura præmissa. c. 1. & 2. & ẽt. c. 3. in illa sui par
te, valet ibi, si aũt hoc sine scãdalo, vsq; ibi, & idipsum
ẽt facit. q̃ particula loquitur de illa lite de qua in d. 9. ꝓ-
ced. ar. diximus, loquũtur ẽt iura decreti. s. tex. in c. cõ-
siderandum. & in c. si plures. 16. q. 7. q̃ iura si ad ea bene
aduertatur ponunt controuersias non iuridicas & iu-
diciales, sed de facto inter patronos existentes cũ scan-
dalis, nã uolebãt institui in illo beneficio plures, & hoc
non est iuris sed facti: cũ non debeant beneficia diuidi
de iure. d. c. 2. hoc tit. & c. maiorib. de præb. cum simi. &
dixim. late s̃. in 1. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 17. ar. lo
quuntur ẽt qñ ep̃s uellet instituere eum qui maioribus
suffragijs & meritis iuuatur, & alij patroni nolunt, &
dubitatur de scandalo, & hoc ẽt est de facto. Litigatur
ẽt ecclesia pleno & non uacante, & quia nolunt sacer-
dotem institutum ipsi patrono reijcere, uel aliter de ip
so iure pa. controuersiam habent, & unus vult ecclesiã
tenere uel fructur auferre, & alter vult hoc ipsum face
re ſm vnũ intellectũ. d. c. 1. qui licẽt ad illum text. non
conueniat: tñ oẽs doctores dicunt esse in se uerũ, ut Io.
And. Card. Butri. Abb. Bene. Capta & alij, ut vult ẽt ibi
Phil. de Sarra. Est ẽt quęstio de facto: quia ep̃s uellet ꝓ-
uidere in eorum defectu, & patroni nolunt: ut in d. ca.
3. hoc ti. & in d. c. considerandum. & c. si plures. 16. q. 7.
Et ista quæstio & de facto controuersia inter patronos
põt esse ante ecclesiæ uacationem: ut proxime dixi ſm
illum intellectum in se uerum, & ẽt ecclesia vacãte se-
cundum dicta iura, & ante sex uel quatuor menses: cũ
in dictis iuribus dicatur, ꝙ tandiu ita ecclesiæ maneãt,
donec concordent & præsentent concorditer, & sic j̃.
tp̃s a iure eis concessum, & ẽt loquuntur post lapsum
dicti tpis: cum dicant dicta iura, ꝙ tandiu maneant ec
clesiæ interdictæ, donec ad concordiam deueniant, q̃
põt esse ẽt post dictũ tp̃s: quia cũ sit de facto poterint
de facto illã cessare facere & ep̃m ꝓ uidere, ut in iurib.
7 prædictis patet. ¶ † Istis sic stantibus considero primò,
qñ ecclesia non uacat, & patroni inter se contendunt:
quia unus vult super alium honorari uel de redditibus
pro alimentis assumere, ex quo honor & utilitatis eis
debetur, iuxta. c. nobis. hoc ti. & c. filijs. & c. vrgẽtis. 16.
q. 7. & diximus late s̃. in principio operis, dũ declaraui
mus diffinitionem iurisp. uel vnus vult de facto vsurpa
re bona ecclesiæ, & alter non permittit, & sacerdos nõ
põt uiuere de reliquo, ut in exemplis positis s̃. per doc.
uel ecclesia adhuc plena uolunt super iure pa. conten-
dere, & temere ecclesiam occupare vnus in pręiudiciũ
alterius, ut semel uidi fieri Trani in ecclesia sanctæ Ma
riæ nunciatæ campi Longobardorũ inter nobiles Fi-
lingerios & Cunios ex vna & nobiles Castaldos ex alte
ra apponendo eorũ insignia super portis, & non est du-
bium, ep̃m uidendo huiusmodi scandala procedentia
de facto non de iure posse procedere ad remedia. d. c.
1. & 2. huius tituli: & vr̃ casus ſm vnum intellectum in
d. c. 1. qui tex. certe vr̃ hoc probare. & licẽt doc. maxime
Inno. dicant hoc non probari: tñ Io. An. Car. Rut. Abb.
Bene. Capra, quem sequitur Phili. de Sarra. & oẽs dicũt
illum intellectum in se uerum, & sic ep̃m posse facere
ostia ecclesiæ claudi, inde reliquias extrahi & diuina of
ficia interdici, dare brachium seculare, si cp̃r hẽt, siue au
tem illud implorare, & his non sufficientibus recurre-
re ad summũ Pontificem, & demum ad Deũ, ut. s̃. om
8 nes doc. dicũt in præallegatis iuribus: † & in hoc nõ pu

to aliquid posse dici, nã debent patroni in habendis ho-
norib. & utilitatib. inter se cõcordat ſm uoluntatẽ ep̃i
per dicta iura, & per c. si plures. & per c. cõsiderandum.
ibi, ſm prouidentiam & monitionem ep̃i. 16. q. 7. & ita
in alijs discordiis s̃. formatis, quæ iura proxime allega
ta loquunt̃ indistincte, & sic ẽt ecclesia nõ uacante, &
de honoribus, & de victu sacerdotis, & alijs ut in eis, &
tñ iura uolũt reliquiar extrahi, & ostia claudi, ut ibi. Ali
qñ istæ controuersiæ de facto mouentur per patronos:
nam licẽt præsentauerit, ut maior sit numerus, uel ma
iora sint merita ex una parte, q̃ ex alia, uel rũt in æqua
litate, & esset locus gratificationi habentis instituere,
& patroni nollent stare numero, meritis, nec gratifica
tioni, sed uellent plures institui uel de facto no haben
do respectum ad iurisdictionem & decisionẽ habentis
instituere, & quilibet nellet suũ institui, & quamuis si-
mus infra quadrimestre uel semestre, & licẽt clare pa-
teat de habẽte potiora iura, si timetur, de scandalo, in-
stitutor neutrum instituet, & sic nec illum qui potiori-
bus iuuatur suffragiis & meritis, nec poterit gratifica-
ri, cui uoluerit: sed recurrer ad pręd. dicta remedia. c. 1. &
2. huius tituli, ad brachium seculare, ad Papam & ad
Deum ẽt j̃. semestre uel quadrimestre, uerum dictis tp̃i
bus elapsis poterit habens instituere conferre ipsam ec
clesiam seu beneficium, si tñ hoc sine scandalo facere
poterit, aliàs non: & hęc probãtur in d. c. 3. hoc titulo,
& hic est unus casus, in quo cp̃r pp solum scandalum
non instituit habilem: & sic pręsentatum a maiori par
te uel maioribus meritis pręfulgẽtem, seu cui ipse gra-
tificari poterat: nec ẽt elapsis tp̃ibus ipse ep̃s poterit iu-
re deuoluto conferre pp scandalum, quod est cã indu-
cendi habilem ad inhabilitatem. ita gl. in uerbo scan-
dalo, cum iurib. allegatis in ea in d. c. tertio, & ibi doct.
& in hoc non attenditur maior pars: ut ibi. ¶ Et qñ ius
quęsitum ratione scandali perdatur: & pręlatus amo-
ueatur, si sine scandalo ibi stare non possit. uide Inno. &
alios in c. nisi cum priden. de renun. & si pręsentati pp
scandala institui non possunt: & ep̃s posset ponere quẽ
uellet ex eis pręsentatis, si sine scandalo hoc agere pos
sit, faciet, aliàs non: ut proxime diximus post Io. And. et
Car. ubi s̃. qđ nos summè notauimus in uers. et in hoc
casu licẽt non allegauerimus. Car. in d. ca. 3. et sic esset
casus, in quo habens instituere sine patronis posset in-
stituere unũ ex pręsentatis quẽ sibi placuerit: uel aliũ
oĩno non pręsentatum, ꝯ. c. decernimus. 16. q. 7. q. text.
in hoc casu non haberet locum: quia ẽt sine patrono
instituere posset: vt hoc vltimum vult do. Phil. de Sar-
ra. in d. c. 3. in 3. et vlt. nota. et sic in auferẽdis reliquiis,
et interdicendo ecclesiam, q̃uis simus j̃. tp̃s datũ ad p̃-
sentandum ſm Host. non seruabitur opinio Innoc. de
qua s̃. sed reuera Host. loquitur ꝯ Innoc. ꝙ post tp̃s pos-
sit non aũt ante tp̃s ep̃s uti remediis dictorum iurium.
c. 1. et 2. huius tituli de j̃. tp̃s nihil cõsiderauit Host. sed
Car. expresse et Ioan. An. tacite vñt extendere dictum
Host. ẽt j̃. tp̃r datum ad pręsentandũ: et pro hoc faciũt
dicta iura. c. 1, 2. et 3. pręsupponunt pręsentationes non
concorditer factas, sed diuisas, et uolunt fore ad dicta
remedia recurrendum, et illa obseruanda, donec p̃sen
tent cõcorditer, et sic pręsupponunt adhuc superesse
de tp̃e dato ad pręsentãdum: et probant hoc ẽt illa iu-
ra. c. considerandum. et c. si plures. 16. q. 7. in eorũ gene
ralitate. Aliqñ uerò j̃. dictũ tp̃s non pręsentarunt, nec
pręsentant ex eorum controuersia de facto proceden-
te, et ecclesiam uel redditus occuparunt, uel quid simi
le fecerunt: et idem dicendum, s. fore recurrendũ ad di
cta remedia: prius enim extrahẽtur reliquię, postea ue-
rò claudentur ostia, et interdicẽtur diuina ecclesię iux
ta ordinem dictorum iurium ita procedentium: et in
hoc ẽt militabunt dicta Host. intellecta ut intelligũtur
per Io. et Card. ut r̃. ẽt j̃. tp̃s datum ad pręsentandum,
et non hr̃e locum dicta Inn. in d. c. 1. ante fi. qui vr̃ uel-
le post dictum tp̃s fore recurrẽdum ad dicta remedia.
Aliqñ aũt sumus adhuc j̃. tp̃s datum ad pręsentandũ,
et patroni pręsentarunt, uel non, sed uolunt expectare
tem-

tempus datum eis ad præsentandum usq; ad finem, ꝙ possint aliqñ: vult gl. in c. eã te. hoc ti. & diximus in 28. proximo præce. ar. ne aliquo mõ de facto procedant, & tunc est expectandum, an labatur tps, & si non labitur & præsentant, procedatur ad examen p eþm et termino elapso: ut diximus in 13. & 23. proxime præcedẽ. ar. & si qñ eþs vult decidere, & aliquem instituere, & ipsi de facto se opponunt, uel qñ infra tps nullum præsentant, & est facta deuolutio ad superiorẽ, & ipsi nolunt permittere per illum ecclesiæ prouideri, & dicendum est, ut s. fore recurrendũ ad dicta remedia cũ aliis supra scriptis. s. ad brachium seculare, ad Papã, & ad Deum, & sic in prima par. huius casus, qñ nihil fecerunt infra tps, põt uerificari dictum Inn. ut infra tps non recurretur ad dicta remedia: & ita Car. in d. c. r. in 2. oppo. salnat Inn. Aliqñ iure deuoluto factum est prouisionem spectare ad superiorem, & superior uellet prouidere, sed non põt sine scandalo, & dicendum est esse recurrẽdum ad dicta remedia. Ideo dic breuius, ꝙ si patroni incedũt per viam iuris, & stant processibus & sententiis, & permittunt illas executioni mandari, & si prouisio est deuoluta ad superiorem, permittunt illum prouidere, & non est dubiũ, nõ esse recurrendũ ad dicta remedia sed snīæ exequentur. l. a diuo pio. cũ simi. de re iudi ca. Si verò patroni nolunt ista pmittere, sed de facto ꝓcedunt siue intra tps datũ ad præsentendum siue post: & ex isto facto possent oriri scandala, uel si est facta deuolutio ad superiorem, nolunt permittere eum ordinare ecclesiã, & ille vult (ut dẽr) euitare scandala, & tunc semper est recurrendum ad remedia. d. c. r. & 2. & d. c. considerandum. & c. si plures. postea ad brachium seculare eþi uel iudicis secularis, ad Papam & demũ ad Deum: & ita dicta iura intelligũtur, cum te uera sic loquantur, quicquid dixerint doc. antiqui, qui confundebant tpa, quando istis remediis essent usuri superiores.

9 ¶ † Sed nota fm Host. lo. An. Car. & alios in locis s. allegatis, scandalum debere esse magnum, ubi dubiret de morte & da magna strage nõ de simplicibus uerbis, ut s. dicti doc. dicunt: & Lap. alleg. 28. fol. 29. & isto casu qñ est magnum scandalum, non fiet prouisio de dicta ecclesia, sed recurretur ad dicta remedia ut s. Aduerte ad vnum, istas discordias & scandala posse hẽre locum in patronis laicis: & ita vñr loqui dicta iura. f. c. t. 2. & 3. hoc tit. quia præsupponunt hæreditates & alia quæ nõ cadunt in patronis ecclesiasticis, & sic ratione ecclesiæ et ex ipsius iuribus quilibet potest comprehendere: & et ex tex. c. considerandum & c. plures. 16. q. 7. & ratio: quia potest eos eþs per censuras compellere, quæ magis timentur per ipsos q̃ per laicos, ut dicunt doct. post gl. in d. c. cum vos. & diximus s. in proxime præce. ubi adduximus rationem quare Papa in d. c. cum uos. fuerit loquutus de patroni laicis & nõ de clericis. Verùm si ipsi patroni ecclesiastici non timerent censuras, & de facto procederent, idem in eis diceremus, & procedendũ fore ad capturam de pſona & ad oĩa alia quæ fieri possent, ut magis inducantur ad cõcordiam. ¶ † Est etiam

10 aduertendum: nam casu quo prouisio ecclesiæ ad habentem instituere deuoluitur, & ille pp scandala non potest procedere ad prouisionem iuxta tex. in c. 3. hoc tit. bonum erit conferre beneficium, seu ecclesiam alicui secretè: ut non fiat ad suum superiorem deuolutio, & si dicatur, deuolutionem ad superiorẽ non fieri: quia impeditus ad euitanda scandala: ut notatur in ca. 2. & in c. pp diuersitatem. de concess. præb. respondetur, impedimentum concreuisse possessionem quam pp scãdala dare non poterat, sed quis prohibebat eũ cõferre: certe nemo. & pro hoc adduco cautelam quã posuit Fede. de Senis in cons. 129. casus talis est, testator in sua vltima. in 2. dubio. de qua diximus s. in 16. præced. arr. ne disputetur, an fuerit patronus impeditus uel ne. maxime hodie: cum quotidie superiores sint intenti ad ꝯferendum beneficia omissa per inferiores, & præsertim et Romæ: cum Papa cõcurrat in collationibus, ut quotidie uidemus, ꝙ quamuis scandala impediãt possessionem habentis instituere, ad quem facta est deuolutio conferat: ut ꝑcludatur uia ulterioris deuolutionis, vel

11 concursus collationis. ¶ † Possem multa & q̃plura adducere ꝑmissa pp scandala euitanda, quę alias non permitterentur. uide decis doc. in d. capitu. cum pridem. de renun. & per D. Feli. in c. nihil. de præscri. col. 3. & se. ubi ponit. 33. specialia pro scandalis euitandis, & quan

12 a tolerat ecclesia pro illis euitandis † & de diffinitione scandali, & qñ ueritas omittitur pp scandalum, nolo transcribere, uide & alibi per repertoria in scandalũ. & hic sit finis huius ultimi articuli, & primæ. q. princip. præsentis. 2. part. 2. lib.

Et ut materia istius r. q. princ. habeatur per conclusiones ordinata facias primam cõclusionem em patronos ecclesiasticos hẽre semestre, patronos uero laicos quadrimestre ad præsentandum, infra quæ illis non præsentantibus ad superiorem deuolutionem prouisionis illius beneficii fieri, ut diximus supra in r. artic. ubi ponitur ratio diuersitatis inter eos, & etiã cur aliter in electione & collatione, & de multiplici diuersitate temporum. Amplia primò istam conclu. intantũ procedere, ꝙ licẽt oẽs doct. d icant illam esse de iure nouo, f. sexti per c. unicum. hoc ti. & hanc differentiam inter ipsos patronos non fuisse decisam de iure antiquo, ego nouissimus andacter dico illud fuisse & esse decisum de iure antiquo & non nouo: ut late diximus in dicto primo ar. in vers. sed circa prædicta. Declara istã con. sic ampliatam procedere circa semestre datum patronis clericis & ecclesiasticis qñ sunt patroni ratione ecclesiæ, sed si erunt patroni ratione patrimonij idem censendum est de eis qđ de patronis laicis. s. ut habeant quadrimestre: & hoc procedere tam in præsentatione q̃ in lite facienda, per dicta s. in primo ar. in vers. & intelligunt doctò. ibi & in 9. ar. in fi. in uers. & in fi. adde. Extende istam declara. procedere, et si est iuspa. cõe inter ecclesiasticum & laicos patronos: quia tunc omnes habebunt semestre non quadrimestre ad præsentandũ & litem finiendam: ut diximus s. in 2. & 10. ar. Extende secundò d. declar. ꝙ iusp. competat uni patrono ecclesiastico ex una de tribus causis, ex quibus iuspat. acquiritur & pluribus laicis ex duabus: quia adhuc omnes habebũt semestre: ut diximus in 3. ar. Extende. 3. prædicta procedere, etiam si ecclesiasticus haberet iuspa. a laico aliquo titulo, puta donationis: qa licẽt laico succedat, ipse tamen censebitur ecclesiasticus: & sic adhuc habebit semestre ad præsentandum: vt diximus supra in 4. artic. Extende. 4. prædicta omnia procedere, etiam si ex pluribus laicis patronis vnus donaret ecclesiæ iuspatr. suum: quia licẽt a laico procedat, & sint alii laici compatroni & in maiori numero, tamen omnes habebũt semestre ad præsentandum, per dicta supra in 3. et 5. articul. Amplia principaliter et secundò. d. conclu. cum omnibus supraſcriptis, scilicet patronos habere semestre uel quadrimestre ad præsentandum intantum procedere, quod totum dictum tempus est ipsorum, adeo ut etiam in ultima die illius poterunt præsentare, et tenebit præsentatio, per dicta supra in 13. articu. Extende primo istam secundam ampli. intantum procedere, quod si episcopus vltima die dicti temporis confert, et patronus ulterius non presentet, obtinebit imperator apostolicus illius beneficij: quia nolla collatio episcopi. per dicta supra in d. 13. artico. Extende secundò istam secundam principalem ampli. in tantum procedere quòd si ultima die temporis dati ad presentandum patroni presentent, examinatio præsentationis poterit fieri per habẽtem instituere etiam post dictum tempus: ut in dicto 13. articu. Amplia. 3. d. conclu. et precedentia intantum procedere quòd semestre uel quadrimestre non computabitur secundũ numerum dierum anni: sed secundum cursum mẽsiũ iuxta calendarium etiam succedente bisexto in illo anno: ut late diximus et exemplificauimus in 14. ar. Amplia quartò principaliter supraſcriptam conclu. et oĩa antedicta, et sic præsentationem esse faciendã infra dicta

cta tpa intm̄ procedere, ꝙ non sufficit, si infra dicta tpa
pr̄oni inter se eligunt Pn̄tādum, sed non actualiter pn̄-
tant: ut dictum est s̄. in art. 22. Extende primo istā quar-
tam ampli. intm̄ requiri actualem pn̄tationem, ꝙ licet
pr̄oni possint per literas præsentare, si infra illud tēpus
literas fecerint, & eas præsentādo cōsignauerint & ha-
benti instituere p̄sentata fuerint, si præsentandus non
interfuerit, & literas approbari, fecerit īfra dictum tp̄s
non tenebit præsentatio: ut in d. 22. art. Extende secun
do d. quartam principalem ampli. intm̄ procedere, ꝙ
licet infra dictum tēpus patroni conficiant instrumē-
tum præsentationis, & illud præsentando assignent, si
infra illud tempus præsentandus non compareat eum
instrumento coram habente instituere, non admittet
post tempus, licet instrumētum sit cōfectum in tpe: ut
diximus in d. 22. ar. Ampl. 5. principaliter d. cōcl. & oīa
s̄. scripta. s. præsentationem esse faciēdam īfra semestre.
uel quadrimestre, intm̄ procedere, ꝙ non sufficit procu
ratorem patroni præsentasse infra dicta tpa, si infra ea-
dem tempora non sit præsentandum, sufficeret man-
datum uel facta ratificatio. unde si fieret post tempora,
non tenet præsentatio facta p assertum p̄curatorem
ī. illa. p ea q̄ diximus s̄. in 21. art. Declara istam ampli.
ꝙ licet in electione nō cadat ratificatio, aliud tn̄ est in
pn̄tatione: ut diximus in d. 21. art. in uers. tu aduerte. li-
cet non eligentes. ubi ponitur rō diuersitatis. Restringe
modo istam quintam amp. procedere in procuratore
pn̄tante sine mandato, qa ratificatio uel mandatum ī.
tempus datum ad præsentandum debet p̄sentari, sed
si coniuncta persona præsentauit infra tempus, quam-
uis non præsentauerit infra illud ratificationem, dum-
modo patronus non ꝯdicat, nō uitiatur præsentatio p
rationem ibi allegatam. s. in d. 21. art. in uersi. unum tn̄
non omitto. ¶ Amplia. 6. d. conclu. & omnia suprascri-
pta intantum procedere, ꝙ dicta tempora currūt a die
uacationis bn̄ficij & non a die sciæ: ut late nouissime di
ximus s̄ in 8. ar. per totum: & hoc in ecclesia antiqua &
non in nouiter constructa ut infra. Amplia. 7. d. concl.
& omnia suprascripta intantum procedere, ꝙ in eccle
sia nouiter constructa, in qua non cadit uacatio, currit
tamen tempus a die perfectæ fabricæ uacationis eccle
siæ: ut dictum est supra in 16. arti. Extende primo hanc
septimam amp. nō solū procedere a die pfectę fabricę,
sed ēt a die assignatæ dotis in die primi lapidis, uel a die
assignādæ dotis ex instrumēto facto ī die primi lapidis:
ut in d. 16. art. in uers. dic ergo latius. ¶ Restringe hanc
extensio. nisi assignatio dotis in die primi lapidis esset
omissa, & ep̄s illam dotare teneretur, uel aliter: qa tūc
non expectabitur dos, sed a die perfectę fabricæ curret
tp̄s: ut in ipsa ampli. p dicta supra ī dicto. 16. art. in uers.
uerum si assignatio. Extende secundo s̄. scriptam septi-
mam ampli. procedere non solū quando fundator fun
dauit & dotauit ecclesiā; ut supra. sed etiā si aliquis te-
stator mandauit in testamēto ecclesiam capellam, seu
altare fundari: qa similiter si dos assignetur, a die assi-
gnatæ dotis curret tp̄s prædictum: ut in d. 16. art. ī uers.
si uero ecclesia. ¶ Restringe proximā extensi. procede-
re, si testator hæredi, uel habenti esse patronum, ordina
uit ecclesiam costrui facere: quia tunc curret tp̄s, ut cur
rit patrono ædificanti, ut supra: sed si testator manda-
uit prędicta ædificari per alium, quam per habentem
esse pr̄onum, tunc nisi dote assignata uel ecclesia com-
pleta patrono non curret tempus, per dicta in d. 16. art.
in uers. aut uero testator. ¶ Restringe istam restric. pro-
cedere, qn̄ non est statutum tempus ad ecclesiam finiē
dam a testatore, uel ab episcopo: quia tunc non im-
putabitur patrono, qui ædificare nō habebat, sed est sta-
tutum tempus per testatorem, uel episcopum, & ipse
non instat & protestatur, ꝙ ecclesia ędificetur, uel si tē
pus per episcopum non est statutum, ꝙ statuatur, sibi
imputabitur, & ab lapsu dictorum temporū sibi tp̄s cur
rat, per late dicta in 16. art. præsertim in uersicu. si uero
ecclesia. Est etiam cautela in casu præcedenti: ut nō so
lum patronus instet, sed etiam p̄sentet, quamuis adhuc

ecclesia non sit constructa, ut in d. 19. art. in uersi. est be
ne uerum. ¶ Amplia. 8. d. concl. & oīa proxime dicta. s.
tp̄s ad præsentādum currere patronis a die uacationis,
intm̄ procedere: ut hoc habeat locum non solum ī pa-
tronis laicis, sed etiam in patronis ecclesiasticis, p ea q̄
diximus supra in 8. art. in uers. & ex ista ratione. Ampl.
9. d. conclu. & omnia proxime dicta intantum proce-
dere, ut etiam impeditis currant tpa prædicta, adeo ꝙ
si esset qō inter pr̄onos super iurepa. debet finiri infra
dicta tpa, alias fit deuolutio ad superiorē, q ecclæ p̄ui-
debit, sicut qn̄ ex negligētia p late dicta s̄. in 9. art. Extē
de primo istam. 9. ampl. intm̄ procedere, ꝙ si bn̄ lis nō
inchoaretur inter patronos post ecclesiæ uacationem
sed ante, & ecclesia uacantem adhuc duraret, & infra il
la tpa non finiretur, fit deuolutio ad superiorem, p dicta
supra in d. 9. art. in primo casu. Extende. 2. d. 9. ampl. ut
non solum lite existēte inter pr̄onos ea nō finita lapso
tpe ep̄s solus pōt ecclesiæ prouidere, sed etiam tēpore
dato ad pn̄tandum adhuc non elapso, si constat & est
clarum, ecclesiā esse liberam, ep̄s non expectabit dicta
tempora, q̄uis dicentes se patronos litigēt, sed poterit
incontinenti ecclesiam conferre, per dicta supra in 9.
art. in tertio casu. Declara istam secundam exten. post
esse clarum iuspa. ecclesiæ nō spectare ad litigantes, qa
fundator uoluit ipsam esse liberā, seu sentētia est de li-
bertate, uel ep̄s est in quasi pos. conferendi, & hoc unū
ultimū sufficit, ut in d. 9. art. in 3. casu. in uers. tu aduer-
te ad hoc. 3. Extende. 3. d. 9. ampl. ut ēt lite pēden. cur-
rat dictum tp̄s, q̄ maxime procedere, qn̄ est qō inter pa-
tronos super iurepa. uel quasi pos. ipsius, & non decidi
tur ī. dicta tempora, nam prouisio deuoluitur ad epi-
scopum, ut in d. 9. artic. in 11. casu. Extende quarto d. 9.
ampli. quam maxime procedere, si nemo ex litigantib.
est in quasi pos. præsentandi, & dubitatur an sint patro-
ni litigan. tn̄, puta super proprietate iuris pa. nec episco
pus est in quasi pos. conferendi, nam elapso dicto tpe
episcopus prouidebit ecclesiæ per considerata supra in
d. 9. art. in 12. casu. ¶ Restringe has duas præced. exten.
procedere in casibus suis, quando nemo ex patronis li-
tigantibus est in quasi pos. sed aliquis ex eis est in quasi
pos. pn̄tandi, nam præsentatus ab eo debet institui cū
discursu, de quo in remissione ibi facta etiam diximus
supra in 9. art. in 13. casu, & sic nō fiet deuolutio ad epi
scopum. Extende. 5. d. 9. ampl. procedere, qn̄ constat ec
clesiam esse patronatam, & tales esse patronos, litiga-
tur tamen per eos, quia sunt discordes, & diuiserunt uo
ta eorum plures pn̄tando, & tractatur qs plurib. iuua-
tur suffragijs, seu meritis, & de gratificatione facienda
& nullo modo est qō super iurepa. uel quasi pos. præsen
tandi, & ep̄s uellet conferre numerum ad numerū, me
rita ad merita, uel gratificari secundum accidentias fa
cti, & patroni nolunt stare decisioni ep̄i, & adhuc ꝯdi-
cunt, uel se opponunt, & possent scandala oriri, & elap
so tpe dato ad præsentandum, & adhibitis remedijs de
qbus in c. 1. & 2. hoc tit. ep̄s p̄uidebit, q̄uis nō sit qō sup
iurepa. p dicta supra in d. 9. art. in 5. casu, in uers. ad unū
tn̄ est aduertendum: & in uersi. sed si esset casus. & in 11.
art. in uers. sed tu aduerte. Restringe præced. exten. pro
cedere in casu suo, sed quādo esset quæstio præcedens,
& pr̄oni nollent stare decisioni ep̄i, & non dubitaret̄ de
scandalis, non fieret deuolutio prouisionis ad superio-
rem ēt tpe dato ad pn̄tādū elapso. per late dicta in d. 9.
art. in d. 5. casu. & maxime in uers. & ex hoc habemus.
& in d. 11. art. in uersi. tu aduerte Extende. 6. d. 9 ampli.
intm̄ procedere, quod quādo ꝯstat, ecclesiam esse pr̄o-
natam, & tales esse pr̄onos, & inter se nō ꝯueniūt in pn̄
tando, & iō ex eorū ꝯtrouersijs nullo mō pn̄tāt, & sic
labit̄ tp̄s datū ad pn̄tandum, tanto magis p̄uisio ecclæ
deuoluit̄ ad superiorem, p dicta supra in 9. art. in 6. casu.
Extende. 7. d. 9. ampl ēt p̄cedere, qn̄ est q̄stio inter ipsos
patronos, uel inter pn̄tātes & pn̄tatos de ipsis pn̄tatio-
nibus factis nō ex ui formæ p̄sentationis, sed ex ui iuris
patr. seu quasi pos. ipsius, & etiam ex ui formæ præsen-
tationis & ex alijs, & tunc fit deuolutio prouisionis ad
superio-

ſup eriorem illa nõ finita ĩ. dictum tp̃s, ac ſi eſſet lis ſup ipſo iurepa. p̃ ea q̃ diximus in d. 9. art. in 8. caſu. Extẽde. 8. d. 9. ampl. ẽt ꝓcedere, qñ eſſet lis inter eos, q̃ uere ſunt p̃roni, ſed litigant, q̃a pars ipſorum dicit ſe patronum, & alij ſecus prætendentes eos amiſiſſe iuſpa. uel hæreditates maiorum repudiaſſe, uel dixerũt aduerſarios criminoſos, & ideo ad eos iuſpa. ſeu p̃ntandi in ꝑpetuum, uel ꝓ illa uice nõ competere, ſi iſtas lis durat ultra tp̃s datum ad p̃ſentãdum, fit deuolutio ad ſuperiorem per dicta ſupra in 9. art. in 9. caſu. Extende. 9. d. 9. ampl. ꝓcedere, qñ ſimiliter eſt certum, eccleſiam eſſe p̃ronatam, & tales eſſe p̃ronos, ſed inter eos eccleſia uacãte eſt lis, q̃a aliq dicũt ſe hr̃des fundator. uel in quaſi poſ. exiſtẽtium ꝓ tali quota, ex quo in iurepa. ſucceditur p̃ ſtirpes & nõ p̃ capita, uel repudiaſſe hæreditatem uel iurepa. priuatum, & hoc deducitur uel in p̃ntationis actu eccleſia uacante uel añ, & durat uſq; ad uacationẽ, & infra tp̃s datum ad p̃ntandum non finitur lis, fiet ẽt ad ſuperiorẽ deuolutio, ut in d. 9. art. ĩ 10. caſu. Reſtringe mõ ſ̃. ſcriptã 9. ampl. cũ ſuis exten. ut nõ expectato fine litis fiat deuolutio ad ſuperiorẽ prouiſionis ecclæ lapſo tp̃e dato ad p̃ſentãdũ ꝓcedere, qñ q̃õ eſt mota eccleſia uacante uel qñ ante, ſed illa uacãte adhuc durat. ſed ſi eſt mota lis ante ecclæ uacationẽ, & nõ uacat eccl̃a, nõ eſt in ꝯſideratiõe finis litis, nec deuolutionis ad ſuperiorẽ, p̃ dicta ſupra in d. 9. art. in primo caſu in uerſ. iſtis ſic ꝯſideratis. Reſtringe. 1. d. 9. ampl. procedere, qñ eſt lis ĩter patronos, ut ſ̃. ſed qñ eſt lis inter ep̃m & p̃ronum licet durer ultra tempus datum ad præſentandum, prouiſio eccleſiæ nõ deuoluiĩ ad ep̃m: ut in d. 9. ar. in 4. caſu. Extende. 1. iſtã ſecũdam reſtric. 9. ampli. procedere, etiã ſi ante uacationem eccleſiæ uel poſt oriatur lis inter ep̃m & patronos: nam duret quanto tempore põt, nunq̃ ad ep̃m fiet deuolutio prouiſionis eccleſiæ: ut in d. 9. arti. in d. 4. caſu. Extende. 2. p̃ced. reſtric. procedere, ẽt ſi lis eſſet ſuper iure conferendi: quia ep̃s dicit ſpectare ad eius collationem illã eccleſiam, patronus uero ad ius ſuum p̃ntãdi, nam ẽt lite non finita & tempore lapſo nõ fiet deuolutio ad ſuperiorẽ, ut in d. 9. art. in 4. caſu, in uerſ. tu circa iſta q̃ maxime, q̃a p̃ totum de hoc ibi tractatur. Extẽde. 3. p̃ced. a. reſtric. 9. ampli. ꝓcedere, ẽt ſi lis ſit ſuper non idoneitate p̃ntati inter præſentatum & epiſcopum, uel inter epiſcopum & præſentantes: q̃a lapſo ẽt tp̃e p̃dicto nõ fiet deuolutio ad ep̃m ꝓuiſiõis eccleſiæ: ut in d. 9. at. in 4. caſu per totum, p̃ſertim in uerſi. tertio põt eſſe. Extende 4. præced. 2. reſtr. 9. ampl. procedere, ẽt ſi inter epiſcopum & patronos eſſet lis non ſolum ſup proprietate, ſed ẽt quaſi poſ. conferendi nam quamuis non finiretur infra tp̃s. nihilominus non fiet deuolutio ꝓuiſionis ad ſuperiorẽ vt in d. 9. artic. in 4. caſu. in uerſi. tu circa iſta. ¶ Extende. 5. præceden. ſecundam reſtric. 9. ampli. procedere, ẽt ſi eſſet lis inter epiſcopum & patronum: q̃a ambo dicunt ſe patronos. nã quamuis lapſum ſit dictum tp̃s, & lis non finita, nõ fiet deuolutio ad ſuperiorem prouiſionis eccleſiæ, p̃ ea q̃ diximus in d. 9. art. in 4. caſu, in uer. p̃dicta ẽt clare & pulchre tenuit ſumma, & in uer. quarta põt eſſe, & ibidẽ ẽt ſi eſſet lis ſup̃ quaſi poſ. iuriſp. inter eoſdẽ: ut hr̃ ĩ d. ver. quarta poteſt. Extende 6. ſ̃. ſcriptã ſecundã reſtri. 9. ampl. ꝓcedere, ẽt ſi eſſet lis, quia ep̃s opponet ſe contra præſentantes tanq̃ excõicatos & criminoſos & alios repellẽdos nam licet infra dictum tempus lis non finiatur, non tñ per hoc deuoluetur prouiſio eccleſiæ ad ſuperiorem, ut in d. 19. art. in 4. caſu. in uerſi. quintam litem. Reſtringe hanc extenſi. niſi lis eſſet, quia opponeretur iſta nõ per epiſcopum ſed per patronos inter ſe, nam tunc lite non finita dicto termino elapſo fiat deuolutio prouiſionis eccleſiæ ad ſuperiorem per conſiderata in d. 4. caſu. in uerſi. dicerem bene aliud. Reſtringe 3. d. 6. amp. cum ſuis extenſi. fieri deuolutionẽ ad ep̃m prouiſionis eccleſiæ in caſibus prædictis ad ſuperiorem ꝓcedere, & eſſe uerum ut ep̃s prouideat, & patroni nihil dicere poſſint non tñ patronis præcluditur uia ad repræſentandum prouiſum per epiſcopum, ſiue deuolutio ſit facta ex lite non finita diſcordiæ ſcandalis patronorũ, ſiue ex ipſum negligentia, q̃a bene potuerũt facere dictã repræſentationem ꝓ ꝯſeruatione eorum quaſi poſ. ut late diximus in d. 9. art. in d. 4. caſu, in uer. ſed unũ nõ omittã. Reſtringe. 4. d. 9. ampl. procedere, qñ eſt lis ſuper iurep. & alijs caſibus, de quib. ſ̃. inter patronos & præſentatos, ſed qñ eſt lis ſuper mera præſentatione, & nullo modo ex ui iuriſp. & tũc etiam tempore prædicto elapſo ante deciſionẽ litis nõ fiet deuolutio ꝓuiſionis eccleſiæ ad ſuperiorem: ut ſ̃. in d. 9. art. in 7. caſu. & faciunt quæ ibidem dicunĩ in 5. caſu. Reſtringe 5. d. 9. ampl. ut lite non finita iure deuoluto ep̃s conferat eccleſiam, procedere quando hoc agere poteſt ſine ſcandalo, ſed quando nõ põt eccleſiæ prouidere ſine ſcandalo, tunc non cõferet: ut diximus ſ̃. in d. 9. art. uerſus finem in uerſi. unũ tamen non omittam, & ad longum, ad quem ibi fit remiſſio, ne ſecretè fieret collatio: ut diximus in d. 31. ar. uerſus fi. in uerſi. eſt etiam aduertẽdum, nam caſu quo. Intellige p̃ced. reſtric. de ſcandalo ualido, ut ſimiliter remiſſiue diximus in d. 9. art. uerſus finem, in uerſic. adde ẽt aliud. & q̃d ſit hoc ſcandalum diximus in d. 31. & vlt. art. in uer. ſed nota ſm̃ Hoſt. Reſtringe. 6. ſupraſcriptam 9. amplia. patronis inter quos eſt lis ſuper iurepa. uel quaſi poſ. præſentandi, ſeu ſuper inſtõne ex ui iuriſpa. currere tp̃s datum ad præſentandum, quando lis nõ poſſet finiri ĩ. dictum tẽpus, ſed quando per unam ex partibus ſtat, quin finiretur, & altera demõſtraret intra ſua, dicerem p̃ntatum p̃ ea debere inſtitui & non fieri deuolutionem, p̃ ea q̃ nouiter cõſiderauimus in 12. ar. in uerſi. & incidẽter non omitto. Reſtringe. 7. ſupraſcriptam. 9. amplia. ut lite infra dictum tempus non finita fiat deuolutio ꝓuiſionis eccleſiæ ad ſuperiorem, procedere qñ non eſſet conſuetudo in contrarium, ſed ſi extaret conſuetudo in contrarium, ut etiam lite non finita ĩ. tp̃s fiat deuolutio ad ſuperiorem, illa obſeruabitur p̃ ea q̃ diximus poſt Lap. in d. 9. art. circa fin. in uerſi. & adde aliud ſingulariſſimum. Reſtringe iſtam. 7. reſtr. ueram eſſe, ſi conſuetudo ſit præſcripta cum titulo tanti temporis cuius initii memoria non extat, alias ſecus p̃ ibidem dicta in uer. cuius doctrinam dicerem procedere. ¶ Reſtringe. 8. d. 9. ampliat. de lite finienda infra tempus datum ad præſentandum, alias deuolui prouiſionem ad ſuperiorem procedere in lite, quæ eſt inter p̃ronos ſup iurep. non autem litẽ, q̃ eſſet inter habẽtes eligere ſuper iure eligẽdi: q̃a licet lis non finiatur infra trimeſtre, non fiet deuolutio ad ſuperiorẽ: ut diximus in 11. art. ubi ponitur ratio diuerſitatis. Reſtringe. 1. d. 8. reſtric. procedere, qñ litigantes elegerunt infra tempus ſed ſi neuter litigantium ſuper iure eligendi eligat, fiet deuolutio prouiſionis ecclæ ad ſuperiorem, p̃ ea q̃ diximus in d. 11. art. in uer. ſi uero aliquod. ¶ Reſtringe. 2. d. 8. reſtric. procedere, niſi eſſet certum, eccleſiam non eſſe electiuam: q̃a tunc etiam non expectato elapſo trimeſtri ẽt illis litigantibus, epiſcopus poterit prouidere eccleſiæ: ut in d. 11. art. in uerſi. ſed pro declaratione. Reſtringe 3. iſtam 8. reſtri. procedere. quando litigatur ſuper proprietate, ſeu quaſi poſ. eligendi, & nemo eſſet in quaſi poſ. eligẽdi, nõ expectabitur finis litis etiã poſt trimeſtre, ſed ſi vna pars eſſet in quaſi poſ. eligendi, electus p̃ eum cõfirmabiĩ; ut diximus in d. 11. art. in uerſi. aliqũ unum. Intellige proxime dicta procedere, quando electio eſſet facta per exiſtentem in quaſi poſ. eligendi aut litem cõteſtatam: nã tũc ꝯfirmabitur, ſed ſi poſt litem cõteſtatam expectabitur finis litis, ut in d. 11. art. in uerſi. quandoq; litigatur. Declara primo iſtam 9. ampli. principalem cum omnibus ſupraſcriptis, ut lis ſup iurep. ſeu quaſi poſ. ipſius, uel præſetatione ex ui iuriſp. debeat finiri ĩ. tp̃s datum a iure ad præſentandum intelligaĩ, ut ſi ſit quæſtio inter patronos eccleſiaſticos finiatur ĩ. ſemeſtre: ſi inter laicos ĩ. quadrimeſtre: ut in d. 9. art. in uer. adde ẽt expreſſe, & diximus ſupra in prima declarat. & concluſ. Declara. 2. iſtã. 9. ampli. & p̃ſertim præcedentẽ declar. ut ſi ſit q̃õ inter patronos eccleſiaſticos & laicales, ſiue ecclaſtici ſint actore, ſiue rei

ex quo

ex quo sunt in eodem foro, debeat finiri infra semestre: ut dixi in 10. art. in 1. decla. conclu. cum suis textē. Declara. 3. istam 9. ampli. de lite finienda ĩ. tp̄s datum ad præsentandum, ut aliàs deuolutio fiat ad superiorē, hr̄e locū, siue sint plures patroni litigātes ex vtraq; parte, siue unus cū altero: ut in d. 9. ar. circa finē, in vers. ad de aliud. Declara. 2. 1. istam. 9. ampli. ut hic superior, ad quē fiet deuolutio ecclesiæ ꝑ litē non finitā, intelligatur ille, q h̄ēt instituere, siue sit ordinarius, siue inferior & non aliter: ut diximus in d. 9. ar. cū remissione circa vers. declara ꝙ isto. Amplia. 10. principaliter s̄. scriptā conclu. cum sua ampli. fore præsentandū ĩ. semestre uel quadrimestre, aliàs fieri deuolutionem ꝓuisionis ad superiorem, & dictū tp̄s currere impeditis & ignorantibus, procedere ēt, si per superiorem esset ipsis patronis prohibitum: ut non præsentarent sine eius licētia: nā si potuerunt dicti superiores hr̄e licentiā & non obtinuerunt, curret eis dictū tp̄s: ut diximus in 12. arti. per totū. Declara istam. 11. ampl. ut intelligamus de illo superiore qui pōt patronis prohibere, puta de legato in patronis ecclesiasticis, & de Papa ĩ patronis laicis, nō aūt de inferioribus, puta de ep̄o cū ille non h̄eat se impedire de patronis: ut diximus in d. 12. ar. in uers. tu dic ꝙ ista. ¶ Extende prædictam. 10. ampli. cū proxi. declaratione ēt procedere, ut currat tp̄s patronis, quāuis prohibito esset facta ecclesiasticis a legato & laicis a Papa, & potuerunt se liberare & obtinere licentiam & non obtinuerunt: ut in d. 12. ar. in vers. h̄ēnt ergo locum, cū sequentibus: & præsertim in vers. idem dicerem in patrono. Restringe tn̄ istā. 10. ampli. & supradicta procedere, nisi superior abbreuiaret tp̄s datum a iure ad præsentandum, & vellet patronos præsentare cum cōsensu talis: quia si illius consensus haberi non poterit, non curret tp̄s: ut in d. 12. ar. in uers. si uerò legatus. Restringe istam restri procedere, si superior mandat patronos præsentare cum consensu talis: quia ex quo haberi nō pōt, & sine illo fieri non pōt præsentatio, non curret eis tp̄s: sed si mandasset eos præsentare cum consilio talis, ex quo sine illo fieri pōt præsentatio, licèt haberi non poterit, curret eis tp̄s, ut in d. 12. ar. in vers. bene uerum est: & in vers. idem dicerem in patrono. ¶ Declara prædicta bonum esset uti cautela in casibus prædictis, qn̄ habens consentire vel dare consilium se occultant, patronos protestari per eos non stare &c. vt diximus in d. 12. ar. in ver. aduerte ad aliud. Declara ēt prędicta ꝓcedere, dummodo Papa, vel legatus prædicta faciant derogando expresse iuripatronatus clericorum & præsertim laicorū: ut in d. 12. ar. in vers. aduerte tn̄ ad duo. Amplia. 15. d. conclu. semestre uel quadrimestre dari patronis ad præsentandum, & illis elapsis fieri deuolutionem ad superiorem, & curre dicta tp̄a ēt ignorantibus & impeditis, intantū procedere, ut illa dicantur cōtinua & non vtilia, ut dixi in 15. ar. Restringe primo d. 11. ampli. dictū tp̄s currere ignoranti, & dici continuū, nisi beneficius esset absens, & reliquisset uicarium ecclesiæ nomine absentis deseruientem: nam tunc non curret tp̄s, nisi a die scientiæ mortis: & ideo dicet̄ utile a principio in illo casu & successiue continuum: ut in fin. d. 15. ar. in uers. posset tn̄ attentari. ¶ Restringe secūdò. d. 11. ampli. ut procedat in ecclesijs iā constructis & nouiter constructis, & dote data, ut tp̄s currat & dicat̄ continuum a die vacationis dotis datæ uel fabricæ cōpletæ: ut diximus s̄. in 10. ar. in 7. prin. ampli. sed si testator mandauit alteri q̄ patrono ędificare ecclesiam, & illam nō ædificat, non currit tp̄s patrono, donec dos detur, uel ecclesia fabricetur, & ideo a principio nō est sibi cōtinuum dictū tp̄s, sed utile: ut diximus in d. 16. ar. in uers. aut uerò restat. Restringe. 3. d. 11. ampli. de tp̄e cōtinuo, nisi rector ecclesiæ esset priuatus illa, & ignoraretur priuatio a patronis, & ipse adhuc esset in pos. ecclesiæ: nam non curret sibi tp̄s a die priuationis sed a die scientiæ uel mortis, & ideo a principio dicetur tp̄s utile & non continuum, vt diximus in 2. ar. ¶ Amplia. 12. d. conclu. patronos hr̄e semestre uel quadrimestre ad pręsentandum, & illud impeditis & ignorantibus currere, & esse continuū & non vtile, intantum procedere: vt eo elapso & patronis non pręsentantibus non potuerūt ēt statim purgare moram: ut diximus s̄. in 26. ar. ¶ Amplia. 13. d. conclu. ut patroni habeant semestre uel quadrimestre ad pręsentandum, intantum procedere, ꝙ ĩ. dictum tp̄s habent pręsentare coram habente instituere, adeo ut si ĩ. illud tp̄s pręsentauerint corā non habente ius instituendi, quamuis dicatur fecisse suam diligentiam, non poterit post dictum tp̄s coram habente instituere pręsentare: vt diximus s̄. in 24. arti. ¶ Extēde. d. ampli. q̄ maxime procedere, si pręsentasset nō coram ordinario, sed coram inferiore pręlato non habente ius instituendi: qa tanto magis elapso tp̄e non admitteretur corā habente ius instituendi: ut diximus in d. 24. ar. in vers. si uerò ius instituēdi. ¶ Restringe mō primò. d. 13. ampli. nisi per patronos fieret pręsentatio coram ordinario: nam quamuis ad eum non spectaret ius instituendi, sed ad alterum aliquo iure particulari, ex quo patroni pręsentarunt coram eo, qui de iure dēt hr̄e ius instituendi, excusabitur, & poterit ēt elapso tp̄e coram altero habēte hoc ius pręsentare: ut in d. 24. ar. in uers. unde conclude. ¶ Restringe. 2. d. 13. ampl. procedere, nisi quamuis ius instituendi spectaret ad ordinarium patroni pręsentassent ĩ. tp̄s coram inferiore pręlato existente in quasi pos. instituendi, & pręsertim si secuta fuisset institutio: quia teneret pręsentatio & institutio, & facta declaratio. ius instituēdi spectare ad ordinarium patroni, non habebūt iterum pręsentare nisi pro conseruatione iuris instituendi ordinarij: ut in d. 24. ar. in uers. & ideo limitarem. cum sequen. ¶ Restringe. 3. d. 13. amplia. procedere, nisi patroni pręsentarent infra tp̄s coram inferiore prælato, qui cōiter habebat̄, & habens ius instituendi: nā constito illud ius ad eum non spectare excusabitur, & poterit coram habente illud ius ēt elapso tp̄e dato ad præsentandum præsentare: ut diximus in d. 24. ar. in uers. si uerò prælatus. Amplia. 14. d. conclu. s. patronos hr̄e semestre, uel quadrimestre ad præsentandum intantum procedere, ꝙ si appareret pūtatio facta per patronos, præsumetur facta ĩ. tēpus datum ad præsentandum, nec tenebitur pręsentatus aliter hoc probare: ut late diximus in 25. ar. in uers. quid dicendum. ¶ Extende hanc ampli. primo, illam q̄ maxime ꝓcedere, si pręsentatio fuit admissa per habentem instituere: quia tāto magis præsumetur infra tp̄s facta: ut diximus in d. 25. arti. in uers. secundo uero casu. Extēde. 2. d. ampli. q̄ maxime procedere, si præsentatio non fuisset admissa, & in non admissione fuit expressa cā non admissionis alia, q̄ illa lapsus tp̄is: qa tūc ēt præsumetur facta ĩ. tp̄s: ut diximus in d. 25. ar. in uer. si uerò per habentem. ¶ Restringe primò. d. 14. ampli. procedere, nisi præsentatio non fuisset admissa, & causa non admissionis esset: quia extra tp̄s extiterit facta præsentatio: nam tunc non pręsumetur facta ĩ. tp̄s: ut diximus in d. 25. arti. in uers. primo casu qn̄. Restringe. 2. d. 14. amplia. procedere, nisi pręsentatio non fuisset admissa nulla cā non admissionis reddita: qa nec tunc ꝓsumetur facta infra tp̄s: ut diximus in d. 25. ar. in uers: si uerò indistincte. Expeditus de ampliationibus huius ꝯclusionis cōdescendo ad illarum limit. limita igitur primò. d. conclu. & eius ampli. patronos habere semestre uel quadrimestre ad pręsentandum procedere, dū modo consuetudo aliud non inducat in loco, puta patronos laicos hr̄e semestre, & ecclesiasticos octimestre: quia ualebit talis consuetudo per dicta s̄. in 6. art. Extende istam primam limi. tāto magis procedere & ipsam cōsuetudinem ualere, si ipsa abbreuiaret tp̄s datum ad pręsentandum a iure patronis ecclesiasticis: ut in d. 6. ar. in uers. tu considera. ¶ Extende secundò hāc primam limi. procedere, ēt si consuetudo induceret allongationem tp̄is in ecclesiasticis patronis: ut in d. art. 6. in vers. aut loquimur in patronis. Extēde. 3. d. primā limi. procedere, ēt si consuetudo abbreuiaret tp̄s nō solum in patronis ecclesiasticis, sed ēt in laicis: ut in d. 6. artic.

artic. in uer. si uerò summus. Extende. 4. d. primã limi. procedere, ẽt si consuetudo elongaret tp̃s in patronis laicis: ut in d. 6. art. in uer. aut sumus in ampliãdo. Restringe primò ipsam primam limi. & prædicta oĩa procedere stante consuetudine præscripta, quæ faciet præsumere titulum per dicta s̃. in 7. art. in vers. dicerem tñ pp hoc. Restring. 2. supradicta procedere, dummodo non esset magna dilatio quã daret consuetudo: qa nõ teneret: ut in d. 7. art. in uers. dicerem ẽt. ¶ Limita secũdò principaliter. d. conclu. & ampli. de semestre & quadrimestre dato ad præsentandum & litem finiendã procedere, nisi a testatore uel fundatore in limine fundationis ecclesiæ seu beneficii cum consensu ep̃i fuisset statutũ maius uel minus tp̃s prædictis patronis laicis, siue clericis ad præsentandum, nam valebit & tenebit hoc ius statutum cum dicto consensu, siue abbreuiet, siue prorogetdictum tp̃s: ut diximus in d. 7. ar. Limita. 3. d. conclu. & ampl. de semestre & quadrimestre dato ad p̃ntandũ & litẽ finiendã procedere in casib. ius nisi ep̃s ẽt post lapsum dictorum temporũ uellet patronos adhuc admittere ad præsentandum: nam posset & secuta institutione tenerent gesta per eos: ut diximus in 24. art. Extende primò. d. limi. procedere non solum in p̃ronis ecclesiasticis sed ẽt in laicis: nã ẽt post dictũ tp̃s poterit eos admittere ad p̃ntãdũ: ut in d. 24. art. in uers. si dicerẽ. Extende. 2. d. limi. 3. procedere, ẽt si esset facta deuolutio p̃uisionis ecclesiæ patronatæ successiue ad alios superiores, puta archiep̃m & similes: nã ipsi poterunt admittere patronos in eorũ præiudicium ad p̃ntãdũ q̃uis tp̃s ad hoc datũ sit lapsum: ut in d. 26 ar. in uer. dicerẽ ẽt vnũ nouũ Restringe tñ p̃dicta nõ p̃cedere, qñ esset facta deuolutio prouisionis ecclesiæ ad superiorẽ ex eo: qa p̃roni p̃ntauerint indignũ: nã pro illa uice nõ possent superiores eos admittere ad p̃ntandũ in d. 27. art. in fi. Limita. 4. p̃dictã cõclu. de semestre uel quadrimestre dato p̃ronis ad p̃ntandũ p̃cedere, nisi habent instituere in edicto abbreuiaret illud tp̃s: nam hoc facere poterit per dicta s̃. in 28. art. Extende primo istã 4. limi. intãtum procedere: ut posito edicto cũ termino ẽt minore illo dato a iure nõ poterit alter patronus cõparẽs petere se expectari vsq; ad tp̃s iuris, sed stare tẽpori edicti: ut in toto. 28. ar. conclusiue in primo casu. Extẽde. 2. d 4. limi. q̃ maxime procedere, si posito edicto cum minori termino si est certum patronum contradicere contradictorem parum ius hr̃e: nã eo non obstante termino edicti elapso procederur ad institutionem: ut in discursu d. 28. ar. & conclusiue in secundo casu. Extende. 3. d. 4. limi q̃ maxime p̃cedere, qñ p̃roni hẽnt p̃ntare iure collegij: qa nõ solũ habẽs iusti tuere in suo ædicto poterit tp̃s iuris abbreuiare, sed ẽt maior pars collegij vocãdo minorẽ poterit dictũ tp̃s abbreuiare, ut in toto. 28. ar. & conclusiue in tertio casu. Extende. 4. d. 4. limi. q̃ maxime procedere, qñ ĩ. illud tp̃s abbreuiatũm in edicto nemo comparuerit, & sequuta fuerit institutio: quia si bene restaret de tp̃e iuris, non admitteretur comparens post institutionem: ut in toto. 28. ar. & conclusiue in quarto casu. Extende. 5. d. 4. limi. ẽt procedere abbreuiato tp̃e iuris in edicto, & cõpatrono p̃mittẽte præsentationem patroni prius cõparentis, & termini edicti lapsum scienter. nã postea non admitteretur ẽt institutione non secuta: quia vr̃ tacite primam præsentationem ratificare quamuis adhuc supersit pars tẽporis iuris, ut per discursum in d. 28. ar. & conclusiue in 6. casu. Restringe istam. 5. exten. procedere, nisi iste qui vr̃ tacite consensisse præsentationi institutione non secuta uellet uariare accumulãdo: quia posset, dummodo nõ faceret in fraudem, & ut supplantaret primam præsentationem iuxta ea quæ diximus s̃. in d. 28. art. in 6. casu. ¶ Restringe modò. d. 4. limi. & suas exten. procedere, qñ post præsentationem emanauit edictum cum breuiori termino, & illo elapso patronus de eo notitiã non habens comparuit institutione non secuta, & adhuc supererat de tp̃e iuris, nã poterit præsentare & debebit admitti re integra, ut per discursum. in d. 28. art. & conclusiue in quarto & quinto casu. ¶ Restringe istã extẽ. nisi patronus cõparens hoc faceret in fine tp̃is iuris ex fraude, ut ĩ. illud tp̃s lis quæ oritur non finiretur & supplantaret primam præsentationem: quia tũc nõ erit admittendus ẽt re integra in d. 28. artic. in 5. casu. ¶ Limita. 5. principaliter. d. cõclu. de semestre uel quadrimestre dato ad præsentandum, & ut illo elapso fiet deuolutio ad superiorem, procedere nisi in casibus c. si electio. lib. 6. nam in illis patroni habebunt aliud semestre, uel quadrimestre, puta pone esse factam per patronos ĩ. tp̃s iuris præsentationẽ, & p̃ntatum acceptasse, & eũ post acceptationem renũciasse, uel mortuum fuisse: nã patroni habebunt aliud integrum tempus ad præsentandum, ut diximus in 17. art. ¶ Extende primò. d. 5. lim. & dic eam procedere, & sic patronos hr̃e aliud integrum tempus, si cassatur præsentatio per occultũ crimen præsentati, per dicta supra in 18. art. Quod indistincte habet locum in patronis ecclesiasticis ut ibi. In laicis uerò nõ indistincte ut ibidem: quia fit distinctio, si ignoranter, uel scienter præsentauit indignum, & si adhuc supererat de tp̃e iuris uel nõ, quæ recitare omitto: quia esset transplantare dicta late s̃. in 1. par. huius secundi li. in 10 q. prin. in 4. ar. ¶ Extende. 2. d. 5. ampli. & dic idem esse si p̃ntans indignum casu quo esset priuatus præsentare p̃ illa uice fuisset per Papã restitutus ad præsentandũ: quia iterum habebit semestre uel quadrimestre, per dicta supra in 19. art ¶ Restringe modò. d. 5. limi. procedere, qñ aliquis fuit p̃ntatus, & acceptauit, & postea renunciauit, & mortuus fuit, sed si solum fuisset præsentatus, & ipse ante acceptationem renunciasset uel mortuus fuisset: nam hoc casu non habebit locum. c. si electio. in patronis, & sic ipsi patroni nõ habebunt de nouo integrum tempus ad præsentandum, sed solum quod superesse de tp̃e iuris, & si nihil superesset sibi imputaretur per nouiter considerata p̃ me in d. 17. arti. & in 21. ar. in uers. adde ẽt quod uoluit. & in uers. adde ẽt ꝙ Firma. ¶ Limita. 6. d. conclu. ut licẽt patroni ĩ. semestre, uel quadrimestre habeant præsentasse, sufficiet eis præsentasse, & nõ sit eis necesse instare, ut præsentatus instituatur, ut diximus supra in 23. artic. & ideo si bene per eum non instetur, non per hoc fiet deuolutio prouisionis ad superiorẽ, ut ibi diximus. ¶ Extende hanc limi. intantum procedere, quòd nec præsentatus tenetur instare infra dictum tempus: ut instituatur, adeo quòd si non instaret, fieret deuolutio ad superiorem: quia etiam si non instaret, non fiet dicta deuolutio: ut diximus in d. 24 articu. in uersicu. secundum caput ¶ Limita. 7. d. conclu. de semestre uel quadrimestre dato ad præsentandum: ut illo elapso patroni non possint præsentare, sed fiat deuolutio ad superiorem procedat quò ad principalem præsentationem: ut præsentatus per eos omnino instituatur, sed postquã iure deuoluto habens instituere ad beneficium aliquẽ instituit, uel illud alicui contulit pro cõseruatione eorum iurium, siue sit facta deuolutio propter litem nõ finitam super iurepatro. uel quasi pos. præsentandi uel super institutione habenda ex vi tamen iurispatr. siue ex non concordia patronorum, siue ex negligentia poterunt patroni etiam post lapsum tẽpus & institutione uel collatione iure deuoluto alicui factis illum institutum uel cui facta est collatio repræsentare per nouiter dicta & considerata per me supra in 9. artic. in 5. casu. in uersi. sed unum non omittam. Extende istam lim. ut patroni possint repræsentare post prædicta instirurum, procedere non solum in casibus suprascriptis & conseruatione iurium ipsorum patronorum, sed ẽt si facta esset institutio de p̃ntato per patronos per nõ habentem ius instituendi, sed existentem in quasi pos. instituendi, hoc casu & illius conseruatione per nouiter considerata per me supra in 24. art. in uers. & ideo limitarem hoc dictũ. cum seq. ibi nisi dicamus. & per hæc sit expedita hæc prima cõclu. huius primæ. q. prin. Secũda elicitur conclusio ex ultimis tribus artic. huius. 1. q. prin. custodiam ecclesiæ p̃ronatæ uacantis spectare ad

ordinarium

ordinarium, q illi ꝓuidere debet, & sic ad hñtem instituere durãte tpe dato ad pñtãdũ, & donec hẽt uerũ rectorem ꝓ recipiendis obuẽtionib. & fructibus, & illis ꝯseruãdis ꝓ futuro rectore seu ꝯuertẽdis in ipsius ecclesiæ utilitatẽ, & ꝓ seruitio illi ecclæ impẽdẽdo & sic sub. ita plene s in 29. art. Declara istam ꝯcl. ut ita demum custodia ecclesiæ pñonatæ uacãtis spectet ad epm, si institutio ad eũ spectet, alias si institutio spectaret ad inferiorẽ ꝑlatũ epo, ille ẽt habebit ecclæ pñonatæ custodiã, ut in d. 29. art. in uer. aduerte tñ ꝙ ista. Amplia primo istã ꝯcl. ꝓcedere, ẽt si sumus in eccla pñonata laicorũ: nam q̃uis eps, nec habens instituere ĩ. tps datum ad pñtandum de prouisione illius nõ possint se impedire, tñ custodiam illius bñ habebũt, ut in d. 29. art. in uer. secũda erit in hoc casu ꝯclusio. Ampl. 2. istam ꝯcl. intm ꝓcedere, ut non solum eps uel inferior hñs instituere habeat custodiã, sed ẽt possit ponere œconomũ in eccla pñonata uacãte, q illi deseruiat, fructus colligat & ꝯseruet pro successore, uel in ecclesiæ utilitatẽ ꝯuertat, ut in d. 29. art. Ampl. 3. istam cõcl. intm procedere, ut eps uel inferior q habet instituere, & habet custodiam ecclesiæ uacãtis habet ẽt prouidere, qñ pñoni sunt discordes ꝓcedentes de facto & de scandalo dubitaĩ: ut reliquiæ. q̃ sunt in capsis extrahantur ab ecclesia, & postea ostia claudãtur, & diuina interdicanĩ, ut ad concordiã reducãtur, ut diximus in ulti. art. ꝑ totum. Extende primo istam tertiam ampl. ut dicti ꝑlati possint s. scripta facere ẽt si pñoni de facto procederent eccla non uacãte ꝑ similiter dicta in vlt. art. in uer. istis sic stãtibus. Extẽde. 2 d. 3. ampl. ut ꝑlati possint prędictis remedijs uti, procedere ẽt ante lapsum temporis dati ad pñtandum eccla uacante, si patroni aliquo modo de facto procedunt: ut in d. ult. art. in uer. aliquando hæc cõtrouersia, cum pluribus seq. Extende. 3. d. 3. ampl. procedere, etiã si aliquis esset pręsentatus a maiori numero, uel esset maioris meriti & propter scandalum non posse institui recurretur ad prædicta remedia. ut in d. uer. aliqñ hæc cõtrouersia. Extende. 4. d. 3. amplia. procedere, etiam si esset locus gratificationi, uel prouisio deuoluta ad ipsos prælatos, & propter scandala non possent gratificari, nec prouidere ecclesiæ, poterit recurri ad ꝑdicta remedia: ut in d. ult art. ꝑ discursum. Et intellige de scandalo magno, ubi timeĩ de periculo mortis, & non de paruo, ut in d. ult. art. in uer. sed no. Limita mõ primo istã ꝯcl. s. epm seu hñtẽ instituere habere custodiã ecclę pñonatæ, procedere cũ sumus in eccla pñonata laicorũ, secus si esset de iure pa. ecclasticorũ pñonorũ: qa ĩ ea pñoni & nõ habẽtes instituere hñt custodiam, ut diximus in 29. art. Restringe primo illam primam limi. ut pñoni ecclesiastici habeant custodiam ecclesiæ, procedere in ecclesia simplici, secus in ecclesia collegiata, nam licet in ea sint patroni ecclesiastici, sicut nõ possunt in ea pñtare ꝑlatum, ita nec custodiam habere, sed habẽtes eligere habebũt custodiã: ut in d. 29. art. ĩ uer. aduerte tñ Restringe. 2. d. primam limi. procedere, nisi ꝑ patronos ecclasticos custodia committereĩ superiori, qđ facere poterũt, & tũc illi, & nõ ipsi pñoni custodiã habebunt, ut in d. 29. art. in uer. an aũt. Restringe. 3. d. primã limi. procedere, nisi Papa, uel legatus daret uisitatorẽ: quia illi haberẽt custodiam ecclæ pñonatæ clericũ, & nõ ipsi pñoni ecclastici, ut diximus in d. 29. arti. in uer. quid aũt. Limita. 2. d. cõcl. procedere, nisi Papa uel legatus daret uisitatorem: qa tũc nec episcopus, nec ĩferior habens ius instituendi habebit custodiam sed ipse uisitator iam in ecclesia pñonata clericorũ: ut s. in proxi. restr. laicorũ, ut in d. 29. art. in uer. qd aũt. Limit. 3. d. ꝯcl. procedere, nisi episcopus, uel inferior habẽs ius instituẽdi pñonus clericus uel laicus, casu quo põt esset negligens in ipsa custodia: quia tunc superior cum causæ cognitione poterit assumere custodiam: ut in d. j articu. per totum, & præsertim in uersicu. dico plus. ¶ Limita. 3. d. conclusi. eum sua prima amplia. ut custodia spectet ad habentem instituere, procedere nisi patronus laicus ex priuilegio uel consuetudine præscripta habcret ius custodiæ: qa q̃uis sit laicus, ipse tñ habebit custodiam, & nõ habẽs instituere, & idẽ ex priuilegio ꝑ dicta in ipso. 29 art. in uer. aduerte ad aliud. Limita. 5. d. cõcl. cum sua prima ampl 1. custodiam ecclæ pñonatę laicorum spectare ad hñtẽ instituere, procedere nisi pñonus laicus qui hñt ius custodiæ ecclesiæ uacãtis: illud sibi reseruasset in limine fundationis ecclesiæ de ꝯsensu epi: qa tũc ipse pñonus laicus hñet custodiã & nõ habẽs instituere, ꝑ ea q̃ diximus ĩ fi. d. 49. art. Declara mõ primo omnia ꝑdicta, qđ habẽs custodiã põt illã alteri cõmittere, & vt ac si ipse custodiã teneret: ut ꝑ totũ. d. 29. art. Declara. 2. hñtem custodiã posse in eccla ponere œconomũ, ẽt si illa spectaret ad epm. ĩferiorẽ ꝑlatum patronum clericũ & laicũ ex cã ẽt ĩ. tps datũ ad pñtãdum, ubi in 3. art. in uer. ubi ẽt ipse Abb. Declara. 3. oĩa prędicta, & dic œconomũ ponendũ ꝑ habẽtem custodiam ecclæ dñc esse clericum & non laicũ, & si custodia spectaret ad patronos laicos casu, quo põt unus ex eis ꝯpñonis esse œconomus & nõ alius laicus, uel ponant clericũ, ut dixi ĩ d. 3. art. ĩ uer. si uero sumus. Declara 3. & dic œconomũ posse poni in eccla patronata ꝑ hñtes illius custodiã, ẽt qñ est lis inter patrones uel pñtatos, & durat ꝑ tps datum ad pñtãdum, uel post & eccla adhuc non est prouisa, ut in d. 3. art. in uer. sed bene uertitur dubiũ. Declara. 5. & dic idem esse, qñ esset facta deuolutio prouisionis ecclesiæ ad superiorem ex aliqua legitima cã, & ipse non possit illi prouidere ꝑꝑ scãdala, q̃ imminerẽt, hñs illius custodiã poterit ponere in ea œconomũ, ut in d. 3. art. in uer. & idẽ Declara. 6 ꝙ si litigant pñoni ecclastici, nõ cadit positio œconomi, sed ꝑ superiorẽ compelleñt ad ꝯcordiã, ut in d. 3. art. in uer. notabiliter. & in vlt. art. in uersi. aduerte ad unũ. Declara. 7. œconomum posse poni in ecclesia uacante ꝑ hñtes illius custodiam q̃uis sint tales ꝯtrouersiæ, ꝙ reliq̃æ debeãt extrahi ab eccla, & illius ostia claudi, & diuina interdici: qa adhuc œconomus sesulet ecclæ quo ad fructuum collationem, & illorũ ꝯseruationem, ut in d. ult. art. in uer. & sic dicerem idẽ Declara. 8. & dic idem esse in hñte cõferre, uel aliter, ꝓuidere, nam donec labiĩ tps datum ad pñtãdum a iure si vult differre ꝓuisionem, poterit ponere œconomũ in ea, ut diximus in d. 3. art. in uer. demũ. Io. An. ex illis habes hãc materiam temporum datorũ ad pñtadum custodię & expediẽdorum illis durantibus bene discussam, disputatam ardinatam & conclusiue reductam melius quàm alibi.

¶ Secunda quæstio prin. secundæ par. ij. Libri.

1 *Præsentatio quo tempore stabilito fieri debeat.*

2 *Præsentatio an possit fieri nondum tradito corpore rectoris mortui sepultura ecclesiastica ubi, quòd sic, sed de honestate debet expectari. num. 4*

3 *Electio posset fieri, antequam cadauer rectoris mortui tradatur sepultura, de honestate tamen debet expectari sepultura pręlati.*

Quæro Secundò principaliter: qa s. uisum est ĩ. quãtum tps debeat pñtatio fieri, & qũo interim ecclesia guberneĩ, & sic de custodia, œconomo & similibus, merito mõ est vidẽdum, qñ, ubi & qualiter ista præsentatio fieri, & in ista qõne sunt examinãdi infrascripti articuli.
1 ¶ † Et primus erit, qñ, idest quo stabilito tpe præsentatio fieri debeat per patronos. Et breuiter dicendum, ex quo tps datum a iure ad præsentandum currit patronis a die uacationis, & durat usque ad ultimum diem semestris uel quadrimestris, ut late diximus supra in j. prox. q. prin. per totum. & præsertim in 8. & 13. art. dicẽdum est tempus stabilitum esse, postq̃ ecclesia uacauit, donec idem tempus datum ad præsentãdum finiaĩ semper illo durante patronos posse ꝑsentare, ut ꝑ totum hunc titulum, & ut diximus in pręalle. art. &
2 in hoc nõ est dubium. ¶ † Posset bene dubitari, an sit expectãdũ, si ecclesia uacat per mortẽ, ut cadauer primi rectoris ecclasticę tradaĩ sepulturæ, & postea fiat pñtatio, & in electione antiquitus erat dubiũ,

per

p c.bonę el 2.de ele.de substãtia electionis requiri cadauer rectoris mortui esse sepultũ: & ita tenebat Vincen.Host.& aliq alij:sed Inn.Compo.Io.An.But. Car. Ab.& cõmuniter doc.in d.c.bonę.tenẽt cũ gl.a.ibi in
3 fi.f.†electionem fieri posse,antequam cadauer rectoris mortui tradat̃ sepulturæ:dũt tñ honestũ esse expectari prius sepulturã p̃lati,p.c.obeuntib. 65.di. & in c.postq̃. 50.di.ubi gl.dicit a die mortis currere tp̃s eligẽdi.& dicit Io.An.in d.c.bonę.quẽ ibi refert Ab.ꝙ melius dixisset ab hora mortis,ex quo illa dies nõ excludit̃, sed dẽt ꝯputari in tribus mẽsibus ad eligẽdum datis: & hęc opinio placet ibi Abb.p quem adducit bonum tex.in c.j. 8.q.j ubi hr̃,ꝙ post obitum clerici habẽt potestatẽ eligendi:& respondet̃ ad c.nullum.79. di.illũ tex. loqui de honestate:& eodem modo põt responderi ad tex.d. c.bonę ut ibi omnes doct.uolunt: de hoc est etiã tex. in c.si elect.& ibi per Domi in 3. nota.de ele.lib.6.post Archi.& Io.An.ponderando illum tex.qui considerat mortem:ut ibi etiam facit Phili.Fran.& tenet hãc partem Abb.in c.quia propter.in prin. in ulti.col.de elec. Vnde cum in elec.non sit de substantia sepulturæ cadaueris p̃lati quæ electio fit per clericos,qui debẽt magis honestati adhærere , ut de ui. & hone.cleri. p totũ. multo magis ergo non dẽt esse de substantia sepultura rectoris in p̃ntatione. ¶Et tanto magis in p̃ntatione: q̃a tempus datum ad eligendum uel cõferendum non currit impedito & ignoranti, nec est utile,sed ꝯtinuũ. c.ne pro defectu.& c.fi.de ele.c.a.& c.quia diuersitatẽ. & ibi glo.de concess.præben.& tamen tempus datum ad præsentandum currit ignoranti & impedito c.cum propter.c.eam te.c.si uero.& c 3.hoc titu.& diximus late supra in j.proxi.q.princ.huius partis,& tempus datũ ad præsentandum est continuum & non utile.ut diximus ibidem in 15 art.Et sic conclude de necessitate nõ esse expectandam traditionem cadaueris defuncti rectoris ad sepulturam,sed præsentantes posse procedere ad p̃ntationem ẽt illo adhuc sepulturæ non tradito: cum totum tp̃s datum a iure p̃ronis ad p̃ntãdum sit eorum,& eis currat a die, immo ab hora mortis:ut p doc. in d.c.bonę.& diximus in præced.j.q. prin.in 13. 14.&
4 15.art. ¶†De honestate tñ p̃roni possent expectare traditionem cadaueris rectoris defuncti uoluit ẽt Inquẽ, do de electione prædicta Firma.in tracta.de episcopo in j.lib.in j par.in 3.qõ.ut ibi per eum.

¶Secundus art.ij.q.prin.ij.part.ij.Libri.

1 *Missa de spiritusanto non est de substantia electionis .*
2 *Præsentatio potest fieri quacunque hora diei, nec in ea requiritur celebratio missæ spiritusancti.*

Et circa illud qñ secũdo dubitat̃,an ista p̃ntatio debeat fieri de mane,an quacũque hora,& dubitatur,an facienda sit de mane,ut dicat̃ missa de spiritusancto,antequam fiat: ut dirigat & aperiat corda p̃ronorum ad faciendam optimam p̃ntationem,& dicendum ꝙ ex quo patroni non habent simul cõuenire ad p̃ntationis actum:ut p doc.licet Ab.uideatur dubitare in c.3 hoc titu.non habent simul conuenire in dicto actu præsentationis:& totum tempus uacationis datũ ad præsentandum est ipsorum habentium p̃ntare ab hora mortis rectoris:ut in proximo præcedent.arti.di-
1 ximus:& missa de spiritusanto nõ solũ non † est de substantia electionis,in qua tractat̃ res mere spiritualis: vt in c.messana.& in c.sacrosancta.ut habetur in c. cum terra.& in c.cum inter uniuersos.de ele.sed nec etiam in cõsecratione & collatione ordinũ missa est de substantia,ut vult glo.communiter approbata in c. qđ sicut.in uerbo decidat̃,de ele.ergo multo minus in pręsentatione,per quam nullum ius spirituale traditur, vt not.in c.cum Bertoldus.de re iudi.cum totum ius spirituale detur p institutionem.c.ex frequentibus.de insti. & regu.j.de reg.iur.lib.6.si igit̃ nõ est celebranda missa de spiritusancto, quæ debet dici hora sua.s.de mane.c.j.& c.postulasti.& q̃ ibi notãtur,& p totum de ce-
2 lebra.missarum.†ergo nulli dubium est,p̃ntationẽ posse fieri qualibet hora diei, ut vult Ab.ĩ c.cũ nobis.in fi. de ele.cum totũ tp̃s datũ a iure p̃ronis ad p̃ntandũ sit eis ꝯtinuum:ut diximus in p̃ced.j.q.prin.in 15. arti.& currit illis de momẽto ad momentum ,ut ibidem diximus in 13.& 14.artic.nec data est forma patronis ad præsentandum,ut infra dicetur in pręsenti part. unde cum non sit data forma,quæ requireret aliquam horã pręcisam,uel aliquã parte diei,ut diximus de missa . q̃ celebranda est de mane,qualibet hora diei patroni potuerunt pręsentare. ¶Et hoc procedit: cũ patroni haberẽt p̃ntare iure particulari,secus de iure collegij: q̃a tunc deberẽt simul conuenire,ut nota.p doc. in d.c.3. hoc tit. & dicet̃ infra in pręsenti q.prin.in arti.& tunc nec de substantia erit,ut de mane existentes de collegio conueniant & pręsentent, quia non est actus qui de necessitate de mane debeat expediri,sed ĩ illa hora diei,quam ipsi deputauerint,& hoc est ex ui deputationis,non ex ui illius horę. ¶Et licet tex in d.c.cum terra.& in d.c.cum uniuersos.requirãt inuocationẽ spiritusancti in electione,non sequitur,ergo requiritur celebratio missę,q̃a sine ipsa celebratione inuocari põt spiritussanctus.& ut in dictis iuribus apparet,non requirunt celebrationem missę de spiritusancto sed illius inuocationem. ¶An autẽ requiratur de substãtia inuocatio spiritusancti in p̃ntatione dicet̃ j. in q.prin.in art. ¶Cõclude ergo de necessitate in pręsentatione nõ requiri celebrationem missę de spiritusancto.& ideo eam omni hora fieri posse.

¶ Tertius art.ij.q.prin.ij.par.ij.Libri.

1 *Præsentatio an possit fieri die feriato.& nu.9.*
2 *Actus pręsentationis est extraordinarius.*
3 *Litis contestatio non requiritur in præsentatione.*
4 *Matrimonium carnale potest contrahi diebus feriatis.*
5 *Legitimatio potest fieri die feriato.*
6 *Electio etiam.*
7 *Quæ possunt fieri die feriato,& quæ non,remissiue.*
8 *Dies feriati alij inducti ob hominum necessitatem, alij ob Dei honorem.*

1 Et Hoc.3.dubitat̃,†an p̃sentatio,quæ fit per patronum fieri possit die feriato. Et dicendum est ꝙ sic:nam Gave.in repe.c.fi.de ele.li.6.in ult. col.in uer. & hic processus,dicit processum præsentationis & institutionis esse p̃cessum extra ordinariũ,allegat Nic. idest Abb.in c.dudum.in ult.col.de elec. ubi dicit magis esse extraordinarium,& non iudiciarium actum p̃sentationis q̃ electionis,alleg.etiam Fede.consi.97.casus talis est,nobilis quidã.sed re uera est numero. 102.
2 in j.dub.†ubi apellat actum præsentationis actum spiritualẽ extraordinarium,quod dicit esse satis diuersũ ab actu iudiciali causæ sp̃ualis,ut dicit patere in c.1.in j.resp.de procur.& in c.si quis.§.quid ergo.de electio. lib.6.Sed credo,ꝙ melius fuisset loquutus,si dixisset esse actum annexũ spiritualitati extraordinariũ.argu.c. quanto.de iudi. Alleg.ẽt Domi.in c.concertationi. in prin.de ele.li.6.ubi dicitur,prouisiones beneficiorũ esse actus extraiudiciales,& iõ eos posse fieri omni die feriato ut ibi.Tu allega pro hoc Phili.Franc.ibi in d.c.con-
3 certationi.in prin.& Lap.alle.22.an sufficiat sol. 6. †q vult,in p̃sentatione nõ requiri litis ꝯtestationẽ,ex quo non sumus in actu iudiciali,allegat.c.si duo. de proc. li.6.alle.ẽt Pau.de Ca.ꝯsi.57.uenerabilis.in ult.dub.in 1.par.in ult.col.in antiqs.ubi dicit,ꝙ ex quo actus præsentationis est extraiudicialis concurrendo alia,de q̃bus ibi,poterit procurator datus ad præsentandũ reuocari,q̃uis sit ignorans,& non peruenerit ad eius notitiam,ubi magistraliter loquitur, uoluit ẽt hanc opin. do.Phil.de Sarra.in rub.huius tit.in 6.char.in uersic. & iste processus præsentationis & institutionis,hunc processum p̃sentationis & institutionis esse extraiudicialẽ

&pes

& per ꝯsequens posse fieri die feriato, allẽ.Gay. & q̃ il-
le dixit ubi s̃. uel aliud addendo. Et ꝙ sit actus extraiu-
dicialis p̃ntatio, tenet ẽt do. Roch. in hoc tractãn prin. j.
col. 2. cha. operis. Sed magis clare Pau. de Cit. in hoc tra
cta. in 6. par. ante fi. 24. q. tenet expresse, negligentiam
in p̃rono ita imputari die feriato sicut die non feriato
& alle. rõnem, q̃a p̃ntare est de actib. uoluntariis, q̃ etiã
dieb. feriatis fieri p̃nt, q̃uis paschalib. allẽ. Host. in titu.
de feriis. §. quid in eis agi. per l. actus. C. de ferijs, ubi tex.
clarus, & sic Pau. expresse uult, p̃ntationẽ fieri posse ẽt
die feriato. Verum Roch. hoc sibi expresse tenet in hoc
tra. in uerbo honorificum in 35. q. ubi dicit se arbitrari
præsentationem posse fieri die feriato, & mouetur pri
4 mo per simile, †nam matrimoniũ carnale p̃ot ꝯhi die
bus feriatis c. capellanus, cum si. s̃. de feriis, ergo eodẽ
mõ fieri poterit p̃ntatio dicto die, quę ẽ p̃paratoria ad
m̃rimoniũ sp̃uale, ut d̃nt Abb. & alij in c. q̃to. de iud. p
tex. notabilem in c. ꝙ aũt. hoc tit. bonũ est argũ a ma
trimonio carnali ad sp̃uale, & eꝯ. citer corporalia. de
transf. episco. & dicit doctores ita argumentari in aliis
locis. Secũdo mouet q̃a actus pii & q̃ tendũt ad hono-
rẽ p̃nt fieri dieb. feriatis, ut no. in c. 1. & fi. de ferijs. l. dies
festos. C. eo. tit. ergo eodẽ mõ poterit fieri p̃ntatio, per
quam deuenitur ad prouisionẽ rectoris, seu clerici in
ecclesia, & sic est actus, qui tendit ad honorẽ Dei. †ad-
5 ducit ẽt simile a fortiori, legitimationẽ posse fieri die
feriato, ut dicit Bal. in c. fi. de feriis, & do. Præpo. in repe.
c. p uenerabilẽ. col. 65. q̃ fil. sint leg. & ita tenidet Roch.
q̃ licet cũ Pau. expresse tenet hanc partẽ, licet non allẽ-
get suprascripta, & p̃sertim Dom. in c. cõcertationi. lo-
quẽte de oĩb. p̃uisionib. beneficiorum, in q̃b. includit
p̃ntatio. Adduco ẽt post hoc Firma. in tra. de epo in 1.
6 par. 1. lib. in 12. q. †dicentem electionem posse fieri die
feriato, alleg. Spe. in tit. de feriis. §. 2. uer. q̃d de causis. p
no. in c. oblatæ. in fi. de appel. i. pp periculum moræ, ut
ibi, & in c. ne pro defectu. de ele. quare cum electionis
actus sit magis ordinarius q̃ p̃ntationis, ut per Abb. in
d. c. dudum. in ult. col. de ele. ex quo electio fieri p̃ot die
feriato, ut s̃. multo magis & p̃ntatio p prædicta. Item
electorib. impeditis & ignorantibus non currit t̃ps d. c.
ne pro defectu c. 2. c. quia diuersitatem. de conces. p̃bẽ.
nec si lis inter habentes eligere infra t̃ps datum ad eli-
gendum non finiatur, fit deuolutio ad superiorem c. 1.
de in integ. resti. c. cũ dilectus. de sim. sed p̃ronis ignorã
tib. & impeditis bene currit t̃ps. c. cũ pp. c. cã te. hoc ti.
& diximus in 8. art. præced. primæ nonæ p̃rin. & lite in-
ter patronos non finita i. t̃ps datũ a iure p̃uisio ecclesię
deuoluit ad superiorẽ, ut in dictis iurib. & diximus late
in 9. art. d. p̃ced. q. & iõ in p̃ntatione est t̃ps continuum
& nõ utile, ut diximus ibidem in 15. art. ergo magis pe
riculũ morę est in p̃ntatione, quã in electione, igitur
7 fortius die feriato poterit fieri p̃ntatio q̃ electio. ¶ †Et q̃
multis q̃ die feriato fieri p̃nt & q̃ nõ, uide Firma. ubi s̃.
per dictas col. nolo transcribere. Bene uerum est Firm.
ibi dicere prædicta esse uera in cã electionis, ut tracta-
ri possit die feriato, si ex officio p̃cedatur nõ si in forma
iudicij, alle. Spec. in d. §. 2. uer. quid de causis, in tit. de fe
riis. Et ex hoc dici uĩ, ꝙ q̃n in cã p̃ntationis non proce-
ditur ex offi. s. ut superior uelit illam ex officio exami-
nare, sed p̃ceditur in forma iudicij, puta quia litigatur
super p̃ntatione ex ui iurisp̃a. uel super proprietate seu
quasi pos. illius, ut dicitur in d. c. 3. in c. si uero in c. cum
te. & in c. cum pp. hoc tit. & diximus in d. 9. art. præcẽ.
q. prin. & tunc talis p̃ntatio seu processus fieri non pos
set die feriato, & non dicerentur extraiudiciarij, seu iu
diciarij, & pro hoc adduco gl. in uerbo beneficijs in cle.
dispendiosam de iudi. ubi dicit, ꝙ quamuis causę bene
ficiales sint summariæ, ut d̃r ibi, t̃n si agitur de proprie
tate ecclesię, de permutatione, uel quo ad translationẽ
seu ad remouendum aliquem a beneficio, non erunt
istæ causæ sũmariæ, & in illis nõ hẽbit locũ dicta ꝯstõ
idem dicit alia gl. in uerbo decimis, an fi. uersi. non ob.
ergo idẽ dicendũ in causis iurisp̃a. tangentib. p̃prietatẽ
uel quasi pos. ipsius, & sic isto casu si i illis includeret p̃-
sentatio non posset fieri die feriato, q̃a esset de ordina-
rijs iudicijs. Sed ꝯ hoc uĩ alia gl. in d. cle dispendiosam
in uerbo tangentib. nã cũ ille tex. uelit, cãs beneficia-
les & ẽt alias cãs illas tangentes esse summarias, quæ-
rit ibi gl. quæ sunt istæ causæ tangentes beneficiales. &
dicit illas esse, cũ quæreretur, ad quẽ pertineat electio
uel p̃uisio, nã tunc tangitur cã electionis & prouisionis
& sic d̃r summaria. ergo ẽt cum in præsentatione inclu
dat cã proprietatis uel quasi pos. p̃ronorum ut haberi
possit notitia ad quem spectet p̃ntatio, quæ est prouisio
erit summaria. T̃n dic, ꝙ quamuis esset summaria, nõ
t̃n p hoc fieri p̃ot die feriato in honorem Dei, ut clare
uult cle. sepe. & ibi gl. in uerbo necessitatẽ. de uerb. sig.
qui tex. cũ gl. nolunt, ꝙ q̃uis in causis beneficialibus &
illas tangentibus p̃cedat summarie, & dicantur sũma-
riæ, ut in d. cle. dispendiosam & in causis sũmarijs p̃ce
8 di possit dieb feriatis, †t̃n intelligitur de alijs feriis indu-
ctis ob necessitatem hominum, & non de illis inductis
in honorẽ Dei, sed bene in feriis rusticis, sic cũ in illis p
cedatur simpliciter & de plano &c. ut in cle. dispendio
sam de iudi. ¶ Dic ergo latius, aliud est dicere cãm, &
actus esse extraiudiciales, aliud iudiciales simp̃r & in-
distincte, aliud uero iudiciales, sed in iudicio summarie
& de plano &c. ut oĩa ista p̃bant, nam de primo loquũ
tur auctoritates in prin. p̃ntis art. deductę, de secũdo &
tertio h̃r in d. cle. dispendiosam. de iud. & in d. cle. sępe.
9 de uerb. sig. ¶ †Si ergo sit p̃sentatio ecclesia uacante nõ
est dubium actum presentationis esse actũ extraiudi-
ciarium & uoluntariũ, & iõ posse fieri ẽt diẽ feriato in
honorẽ Dei sicut electio, ut in locis s̃. alleg. & sic pro-
ceditur in ipsa p̃sentatione ex officio iudicis p illa exa
minanda de idoneitate presentati, de numero, de me-
ritis & similibus ẽt non est dubium procedi posse in il-
lis die feriato ẽt in honorẽ Dei. & sic multo magis in
honorẽ hoĩs, & ita p̃cedãt oẽs auctoritates, & oĩa iura
s̃. in principio allegata, & dicerem s̃p p̃sentationẽ esse
actum extraiudicialẽ, ut j. dicemus, & in isto casu to-
tus p̃cessus est extraiudicialis, ut s̃. est dictũ. Si uero su-
mus in cã p̃sentationis ecclesia uacante, licet fiat sim-
pliciter p̃sentatio p p̃ronos, & iste actus sit uoluntarius
& extraiudicialis, & possit fieri die feriato, ut s̃. est dictũ
t̃n posito edicto cõparent aliqui & se opponunt dicen
tes iusp̃a. uel quasi pos. p̃sentãdi nõ spectare ad illos qui
primo p̃ntauerunt, uel si spectaret ad eos maiora iura
ipsos se opponẽtes, & sic p̃ntarent alium & dicerẽt, p̃-
sentatũ ab eis h̃re maiora suffragia, & esse idoneũ, p̃sen
tatũ uero ab aliis criminosũ, & sic nõ procederet ex of
ficio iudicis in examinatione harũ p̃sentãtium, sed fie-
ret iudicium inter partes ex ui iurisp. & criminũ oppo-
sitorum, ut in casib. quos posuimus s̃. in 9. art. 1. præced.
q. princ. & cum istæ causæ tangant causam prouisionis
ecclesiæ uacantis, ut uult glo. in uerbo tangentibus. in
d. cle. dispendiosam. de iud. ubi Car. Pet. de Anch. Inno.
& oẽs istæ causæ erunt iudiciales, sed tamen iudicii sũ
marii, in quo procedi d̃et simpliciter, summarie & de
plano, sine strepitu & figura iudicii, ut in d. cle. dispen-
diosam. & in isto iudicio diebus feriatis inductis ad ho
minũ utilitatẽ bene procedi p̃ot, nõ aũt in illis Indu-
ctis i honorẽ Dei p d. cle. Spe. iuncta gl. ibi in uerbo ob
necessitatem. Bene dicerẽ unum, istos secundos p̃sentã
tes posse simpliciter p̃sentare alterum ẽt die feriato in
honorẽ Dei, cũ & iste eorũ actus sit uoluntarius extra-
iudicialis, dũmodo nõ deducãt in actu p̃sentationis in
aliq̃nã litẽ super ipso iurep. & sim. Sed illas postea i pro
cessu deducat, quas deducẽdo processus q̃ erat extraiu-
dicialis efficeret iudiciarius iudicii t̃n sũmarii, ut s̃. ẽ di
ctũ. & hoc dico, q̃a ita prima sicut secũda p̃ntatio sunt
actus extraiudiciales & uoluntarii, ut s̃. allegatis iurib.
sed si in ipsamet p̃ntatione deduxerint isti secũdo p̃ntã
tes iudicium iurisp. & similium de q̃bus proxime dixi-
mus, dicerẽ, eos nõ posse illã facere die feriato i honorẽ
Dei, & s̃m proxime dicta procedat gl. in d. cle. dispẽdio
sam. in uerbo tãgentib. & oppositio s̃. p me de ea facta.
Si aũt adhuc eccl̃a nõ uacãte p̃roni uolũt litigare sup

Ipſo iurepa.ſeu quaſi poſ.ipſius ſup honore & utilitate
ex eccl'a & presbyterio percipiendis,& tunc nulli dubiū
eſt,cum agatur de proprietate,uel quaſi poſ.iuriſp.ho-
norum & fructuū eius, & non tractetur de prouidēdo
eccleſiæ,cū iā ſit puiſa, & habeat rectorē, hoc iudiciū
dicerem ne dum non eſſe extraiudiciale,ſed ēt eſſe iu-
diciale merū & ſummarium,& iō ſeruādum fore in eo
ad unguem ordinem iuris,& ita pcedat gl.in uerbo bñ
ficijs,& in uerbo decimus,in d.cle.diſpēdioſam, & di-
cta p oēs doc.ibi Bñ attentarē unū,ut ſi iſtud iudiciū ſu
per pprietate uel quaſi poſ.iuriſp.fuiſſet inchoatū, an-
teq̄ eccl'a uacaſſet,& duraret ēt eccleſia uacante, & ex
deciſione illius cauſæ pcederet puiſio facienda eccl'æ
uacanti,tunc a tpe uacationis illud iudiciū fieret ſum
marium,arg.d.cle.diſpendioſam. in fi. in qua ex noua
ꝯſtōne uoluit iuriſlator ipſa iudicia cāum beneficia-
liū ēt tunc pñtia fieri ſummaria,ita & p ſuperuenien-
tiā uacationis eccleſiæ,cogita ſup hoc ultimo, qa cre-
do illud procedere.Et iſta nota,qa ſeruient ad multa ī.
dicenda in iſto iudicio pñtationis,& ēt in iudicio inſtō
nis.Et de hmōi iudicijs ſummarijs ultra doct. in d.cle.
uide Bat.in extraua.ad repri.ꝯ rebelles.ubi copioſe.

¶Quartus art.ij.q.prin.ij.part.ij.Lib.

1 *Præſentatio poteſt fieri de nocte.*

1 Et Ex iſtis deciditur quartus art.ſ.† an per patronos
poſſit fieri præſentatio de nocte. Et dicendum ꝙ
cum tempus datum patronis ad præſentandum ſit cō-
tinuum,& currat de hora in horam,ēt de momento ī
momentum,ut diximus in 1.proxi.præced.q.prin.ī 13.
14 & 15.art.& poſſit fieri quaconque hora diei, ut dixi-
mus in 2.præced.art.includitur ēt nox cum tempus da
tum ad præſentandum computetur per menſes com-
putentur per dies uigintiquatuor horarum,& ſic inclu
ſa nocte in eis,ut omnia iſta apparent in d.14.art.& hic
actus præſentationis ſit uoluntarius & extraiudicialis,
ergo propter id de nocte expediri per allegata in proxi
mo præceden.art.

¶Quintus art.ij.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Caſus in quibus patroni poſſunt repræſentare extra tempus datum ad præſentandum.*

Quia Diximus pñtationem faciēdam infra tps ſe-
meſtre uel quadrimeſtre currens a die uaca
tionis,& patronos poſſe pñtare infra illud omni die &
hora ēt die feriato.Dubitaī mō quīto loco,an extra di-
1 ctū tps patroni pñtare poſſint.¶1 Et dic ꝙ ſic in aliqui-
bus caſib.uidelicet ſi præſentatus acceptauit pñtatio-
nem,& poſtea renunciauit,uel mortuus fuit ante inſti
tutionem,nā habebunt aliud ſemeſtre uel quadrime-
ſtre,& ī illud poterunt pñtare ſicut ī.primum tps, per
ea q̄ diximus in 14 art. 1.pced.q.prin.Et idē eſt ſi pñtatio
non teneret & reuocaretur pp aliquod uitiū occultū
pñtati,nam poterint præſentare ī.aliud ſemeſtre uel
quadrimeſtre,ut diximus ibidem in 18.art.Et idem.ſ.ꝙ
poterint pñtare pfoni ī.aliud ſemeſtre,uel quadrime-
ſtre,ſi patroni pñtarunt indignū,& fuerint reſtituti p
Papam ad iterum præſentandum,ut diximus ibidem
in 19.art.Poterunt ſilr patroni præſentare ēt extra tem
pus datum ad præſentandum,quando habens inſtitue
re quamuis dicto tempore lapſo uult ex gratia eos ad
mittere ad pñtandum,ut late diximus ibidem in 27.ar.
Poterunt ēt patroni repræſentare q̄uis ſit elapſum di-
ctum tps p ꝯſeruatione iurium,& quaſi poſ. eorū iam
inſtitutum,ſeu prouiſum p ordinarium iure deuoluto
ut diximus ibidem in 9.art.in 5.caſu in uerſi.ſed unum
non omittam.Et eandem repreſentationem poterūt
facere patroni poſt dictum tempus pro ꝯſeruatione iu
rium habentis inſtituere,ſeu adeptione quaſi poſ.inſti-
tuēdi ipſius,ut nouiter ꝯſiderauimus ibi.ī 24.ar.in uer.
& iō limitarem hoc dictū,cū ſeq.ibi, niſi dicamus.Et p
iſtā hēmus,qñ pfoni pñt pñtare.Sequit mō uidere ubi.

¶Sextus art.ij.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Præſentatio an poſſit fieri extra territorium inſtituere habentis,ubi quòd ſic.& nu.3.*

2 *Epiſcopus extra ſuam diœceſim poteſt confirmare præſentationem a patrono,ſecus eſt in eius uicario.*

Quia Vidimus,qñ pñtatio fieri pōt,& ſic an ſit ſta
bilitum tps ipſius,& ut poſuimus in tit. pñ-
tis prin.q.Sequitur mō uidere ubi,& ſic in quo loco iſta
1 pñtatio fieri debeat.Et iō ſexto loco dubitatur,† an pñ-
tatio fieri poſſit p pfonos in aliquo loco extra territo-
rium habentis inſtituere,& ut uidiſtis ſ.in proximo p-
ced.art.Gay.in repe.c.fi.de ele.lib.6.& in ult. col. tenet
ꝙ ſic,cū ſit actus uoluntarius & extraiudicialis . & idē
uult Do.& Phil.Franc.in d.c.ꝯcertationi.in prin.de ap
pel.Do.Phil.de Satra.uero in rub.huius tit.in 6.char.in
uer. & iſte pceſſus.dicit quoſdam tenere hūc actū ex-
tra diœceſim fieri nō poſſe,ſed Domi.ubi ſ. tenere ꝯtriū
& remittit ſe ad no.in c.nouiter.de offi.leg.D.Roch.ue
ro in hoc trac.poſt prin.5.col.operis.dicit credere ipsā
pñtationē poſſe fieri,ubicūq; reperiat ipſe diœceſanus,
ſeu habens ptātē admittendi pñtationem & inſtituēdi
ēt ſi eſſet extra diœceſim,uel terminū ſuū,qa ita deci-
dere uī Abb.in d.c.nouit.de offi.lega.ubi dicit , extra
diœceſim nō poſſe epm ꝯfirmare electionē,uel inſtitue
re pñtatū,qa hęc exigūt cāę cognitionē,ut in c.fi.iū cta
gl.de ele.li.6.Innuit ergo,dicit ipſe, pſentationē poſſe
fieri corā epo,& admitti p eū extra territoriū, tanq̄ id
nō exigat cāę cognitionē,nā hoc eſt regulare, ut ea q̄
cāę cognitionē nō requirant,poſſint extra territoriū ex-
pediri 9.q.2.quaſi p totū & l.2.ff.de offi.pcon.& leg.&
l.1.de of.pfe.urbis,& dicit uelle Abb.in d.c.nouit.de of
fi.leg.& ita reſidet ibi D.Roch.Sed tu aduerte , nā hoc
dictū,qđ ponit Roch.fuiſſe do.Abb.fuit ante D. Card.
ſui pceptoris,q dicit in facto ſe ita ꝯſuluiſſe, quē refert
Barb.in d.c.nouit.in prin.12.col.dicēs Abb.ſubtacuiſſe
Card.ſubdens poſtea notabiliſſimū uerbū ſe eſſe mari-
tū de iſtis pñibus do.Car.& Abb.qūo.nō uiderint Bald.
2 in d.l.2.ff.de offi.pcon.†dicentē,epm extra ſuā diœce-
ſim poſſe ꝯfirmare pſentatū a pfono,ex quo eſt uolun-
tariæ iuriſditionis.Secus dicit in uicario epi , ēt ſi hēat
mādatū ſpāle ab epo,ꝙ dicit eſſe bene notandū , qa cō
miſſio facta a principe nunq̄ pōt exerceri extra territo
rium committentis,& alleg.Bat.in l.cunctos populos.
C.de ſum.tri.& fi.catho.ꝙ dicit eſſe menti tenendum,
qa iſtud dictū deſtruit multa dicta doc.& gl.ibi inquā-
tū uoluit,legatum extra puinciā poſſe delegare cām&
inquantum ibi dicūt,eū poſſe abſoluere,& poſſe in no
torijs excōicare,& ſic dicit Barb.Bal.tenere ꝯ id,qđ cō
ſuluit do.Car.& ſibi uideri Bald.uerum dixiſſe,qa ſi po
teſt ꝯferre,fortius poterit ꝯfirmare,& licet ꝯfirmatio
requirat cāæ cognitionē,ut uoluit gl.in d.c.fi.de ele. li.
6.tñ uenit acceſſorie & nō principaliter, quo caſu ꝯceſ
ſo uno uī cōceſſum eſſe pñhibitū a.d hoc, ut deueniat
ad pmiſſum.l.ſi uictum an teſtatū.ff.de re iudi. ꝙ dicit
fore menti tenendum.Et ex pdictis,& ex gloſ.ibi dicit
poſſe īferri ad illud qđ dicit Bar.ī rep.l.1.C.de digni. li.
12. Regem transferentem ſe per ciuitatem ſibi non ſub
iectā poſſe creare milites.Et dicit ſe audiuiſſe alias fuiſ
ſe dubitatum,cum eps Aſtenſis tranſiuiſſet p Ciuitatē
Ferrariæ,& ibi ordinaſſet aliquos ſeculares Aſtenſes
in clericos,an potuiſſet hoc facere, & fuit ꝯcluſum ꝙ
ſic,quia ſi pōt ꝯferre beneficia,ergo & ordines,& ita ꝯ-
cludit ibi Barb.& ſic ex iſtis apparet clare non ſolū pre-
ſentationē,ſed ēt cōfirmationem poſſe fieri extra ter-
ritorium Et p rōnem adductā per Barb.poſſe fieri ueſti
tum ut perueniatur ad pmiſſum, uideretur dicendū to-
tū illū pceſſum ex quo oritur effectus pñtationis, & ſic
inſtō, poſſe fieri extra diœceſim,& iō nō eſſe dubium in
præſentatione eā fieri poſſe extra diœceſim,ſi extra illā
fieri poſſit confirmatio,& inſtō quod eſt plus. Aduerte
etiam ad id quod dicit Roch.ubi ſupra, præſentationē
& inſtitutionem poſſe fieri extra diœceſim uel territo
rium.

rium: & sic ubicunq; reperiaẽ nõ solũ diœcesanus, sed ẽt quilibet habens ptãtẽ admittendi pñtationẽ & instituendi p eos, & licẽt hæc uerba possint intelligi de inferiore prælato habẽte ius instituendi ex priuilegio uel præscriptione, põt ẽt intelligi de uicario dięcesani, uel alio habente mandatũ speciale ab habente instituere ꝑdicta agendi: cũ illi ẽt habeat ptãtem admittendi pręsentationẽ & instituẽdi, & ut proxime uidimus. Bal. in d.l.2.ff. de offi. procon. in secũdo eius dicto vult, tales vicarios & habentes mãdatũ speciale nõ posse ꝑdicta exercere extra territoriũ suotũ prin. ergo male loquutus fuit Roch. ita gñaliter. Quid dicendũ in hac difficultate? Ego ꝓ cõfirmatione no. dicti Bal. (non in l.2. ff. de offi. procon. & leg. ut allegauit Barb.) Sed in l.3. eiusdẽ tituli. qa ibi uere hoc dicit, adduco fortiorẽ rõnẽ q̃ illã Barb. q̃ fuit, posse incedi p uetitũ, ut perueniatur ad ꝑmissum, & est talis: nã nemo negabit non solũ pñtationẽ, sed totũ processum nõ dico pñtationis, sed institutionis esse extraiudicialẽ & uoluntariæ iurisdictionis. Ita Gay. in d. repe. c. fi. de ele. li. 6. in ulti. col. Abb in ca. dudum. in vlti. col. de electione. Domi. in d. c. concertationi. & ibi Phil. Fran. Fede. in d. cons. 102. nobilis quidã. in 1. dubio, in 2. col. & per Lap. allega. 12. fol. 6. & Pau. de Ca. in cons. 57. uenerabilis, in 1. par. in vlti. dubio in ulti. col. & Roch. ubi s̃. & Phili. de Sarra. similiter ubi s̃. quorum maior pars loquitur non solũ de processu ꝑsentationis, sed etiã institutionis, ut in eis apparet, & sic uolunt, ꝑsentationẽ processũ, & institutionẽ, esse actus extraiudiciales & uoluntarios, si extraiudiciales & uoluntarii, ergo poterunt fieri & per patronos pñtãtes & p habẽtes instituere ẽt extra diœcesim. Nec obstat si dicaẽ, prout dicit Card & Abb. ꝙ ex quo requiriẽ cãæ cognitio in institutione & cõfirmatione, iuxta tex. cũ gl. in c. fi. de elec. li. 6. ergo non põt institutio uel ꝯfirmatio cõcedi extra dięcesim: qa dico in institutione audacter p ꝑdicta oẽm processũ huius cãæ cognitionis esse extraiudicialẽ, & iõ fieri posse p habentẽ instituere etiã extra suã iurisdictionẽ, cũ poterit se extraiudicialiter īformare de meritis & idoneitate pñtati, & de iure pñtãtiũ ex suo officio, & sic instituere, & licet secus posset dici in electione, in qua requiritur maius iudicium, ut uult Ab. in d. c. dudũ. de elec. in ul. col. nihilominus nos loquimur nõ in electione, sed in pñtatione, q̃ fit p pronũ, & in institutione q̃ fit p habentẽ instituere. Et ita loquitur Bal. in d. l. 3. ff. de offi. procon. & lega. & loquitur de uera institutione, dum dicit ibi Bald. esse ex illo tex. notandum arg. eꝑm extra prouinciã, licet melius dixisset extra dięcesim, qa prouincias hñt archiepi, posse instituere pñtatũ a prono ad bñficiũ, qa est uoluntariæ iurisdictionis, lec⁹ in uicario epi, ut ibi p eũ. fundat ergo se Bal. in volũtaria iurisdictione, vt ego s̃. dixi, nõ in illa rõne, quia cõceditur uetitũ, ut perueniaẽ ad permisũ sm Barb. s̃. Nota. tñ ex rõne Barba. posse colligi, ꝙ q̃uis requiratur ordo saltim summarii iudicii in institutione tanq̃ in cã bñficiali per cl. dispendiosam, de iudi. & cle. sæpe, de uer. sig. tñ licet prohibitũ sit cognoscere de prohibitis extra dięcesim, erit ꝑmisũ, ut deueniaẽ ad institutionẽ, q̃ est uolũtariæ iurisdictionis, ꝙ esset magnũ dictũ, si esset uerum, & ꝯ̃ illud adduco Bal. in l. unica in fi. ff. de off. consu. ubi dicit uerbum mirabile videlicet ultimo nota hic mirabilẽ, ꝙ qñ in cã uoluntariæ iurisdictionis emergit aliqua cãę cognitio, & probatio talis cã excipit quasi ꝯtentiose iurisdictionis in ꝓbatione & uentilatione, sed in decreti interpositione suam retinet naturã, ꝙ dicit menti tenendum, & sic uult, ꝙ intermediæ ꝓbationes sũt ꝯtẽtiosæ iurisdictionis, nõ fiẽt uolũtariæ ut p ea ꝓhibita possit deueniri ad ꝑmisũ, sed ut cõtẽtiosæ iudicabunt, ut ibi Bal.

8 ¶ Vnde ꝓ ꝯcordia oĩum dic clare, nã ꝯsiderata præsentatione inquantũ tangit personã pñtantis nõ est dubiũ eã posse fieri extra dięcesim & territoriũ p litteras, per instrm, p nunciũ, & p procuratorẽ, ut in c. ea noscitur. de his q̃ fiũt a præla. siue ꝯsensu capituli, ut diximus s̃. in 21. ar. 1. præce. q. prin. & latissime in 1. par. huius 2. lib. in 4. q. quasi p totũ, & ꝑsertim in 15. & 16. ar. & sic ista pronus expedit, ubicunq; reperiatur, nec est curãdũ de territorio. Considerata tñ pñtatione tanq̃ actus coram quo fiet, & sic corã habente instituere, & tũc est discutiendũ de sua iurisdictione, & iõ dicendũ, ex quo pñtatio est actus extraiudicialis, & admissio uoluntariæ iurisdictionis, ut uolunt Card. & Ab. in d. c. nouit. de offi. leg. licẽt dicant institutionẽ fieri nõ posse, nõ est iñ dubiũ, ꝑsentationẽ fieri posse, & idẽ dicerẽ in toto ꝓcessu ꝓ examinãda ꝑsentatione, & ꝑsona ꝑsentanti, si fiat per eꝑm, uel habentẽ instituere ex officio. ex quo actus extraiudiciales dicunẽ, ut p oẽs in locis s̃. alleg. est dictum de toto processu ꝑsentationis, & nõ solũ ꝑsentationis, sed ẽt institutionis, & pro hoc faciunt, q̃ diximus s̃ in 3. arti. & in isto casu dicerẽ procedere dictũ Bal. qa in hæc ꝓcedit eius rõ. s. instituere esse uolũtariæ iurisdictionis, ex quo in isto casu cũ ex officio ꝓceditur uoluntariæ iurisdictionis est. Et in alio mẽbro dictũ Bal. est mirabile. s. prædicta non militare in uicario epi, ꝙ summe est notãdum, quia probaẽ in tex. d. l. 3. licet hodie male obseruetur, sed certe in collatione, in qua nulla reqriẽ causę cognitio non tenerẽ dictũ Bal. nec obseruatur, nã tam epi q̃ uicarij in quocunque loco reperiantur ẽt extra diœcesim conferunt beneficia, & re uera Bal. non loqẽ de collatione, & Barb. magis large eum refert quã ipse loquaẽ. Si uero facta præsentatione p partes deueniretẽ ad ꝯtentionẽ super iure pa. uel quasi pos. ipsius, uel quis esset instituendus ex ui iurisp. & dicerẽ, ex quo in istis saltim summarie est procedendũ, ut in d. cle. dispẽdiosam. de iud. & diximus in 3. præced. ar. de istis extra dięcesim nõ posse cognosci, & ita ꝓcedãt dicta Car. Ab. & Roch. ubi s̃. sed de eis debere cognosci in diœcesi: ut p Bal. in d. l. unica, in fi. ff. de offi. cõsu. Bene v erũ est, facta cognitione in dięcesi de huiusmodi controuersiis eꝑm uel habentẽ instituere posse extra dięcesim uel suã iurisdictionẽ facere īstitutionẽ: qa cũ iste actu institutionis sit uoluntarię iurisdictionis, quãuis intermedia fuerint cõtentiosæ iurisdõnis, institutio retinet naturam suã, q̃ est voluntariæ iurisdõnis, & sic fieri poterit extra dięcesim & territoriũ p auream. d. doctrinã Bal. in d. l. unica. ff. de offi. cõsu. Nã ista institutio seu collatio pronunciata in snĩa fieri põt extra snĩam, ut ponit Abb. in ultimis uerbis. c. præsenti. de cõces. præb. & tangemus ĩ. in ult. q. prin. huius par. in 6. ar. in uer. ex quib. ultimis. Tñ si esset ꝓferenda snĩa sup ipsa institutione insimul cũ cã proprietatis, uel quasi pos. iurisp. illã non crederẽ posse ꝓferri, nisi in sua dięcesi p. d. c. nouit sola tñ institutio posset fieri extra dięcesim tanq̃ actus volũtarius, ut ꝓxi. dixi. Si aũt uis tenere rõnẽ Barba. posses dicere ẽt de cãæ cognitionis ītermedijs posse cognosci extra dięcesim per reg. illã, cõcedi prohibitum ut perueniaẽ ad permisũ. & certe esset magna ampliatio. Sed ego non teneo cũ Barb. quia re uera non fuit ista rõ Bal. sed alia. s. quia illi actus erant uoluntariæ iurisdictionis q̃ declaratur p aliud dictũ Bal. in d. l. vnica, in fi. ff. de offi. consu. s. ut intermedia cognoscantur in loco iurisdõnis, & cã cognita, vbicunque fiet institutio: quia uelut actus uoluntariæ iurisdõnis põt in quocunq; loco expediri. Vel intellige de cognitione totius cãæ: quia procedebatur ad examen præsentationis ex officio, & sic totus processus est extraiudicialis, ut s̃. proxime dixi. Nota ista: quia non inuenies ea ab alijs ita bene digesta, licẽt certe hic ar. de institutione, an possit fieri extra dięcesim melius fuisset positus infra in 3. par. huius ij. lib. ubi forsan remissiue tangetur.

¶ Septimus ar. ij. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Electio episcopi debet fieri in ecclesia.*

2 *Præsentantes iure singulari debent facere præsentationem in loco honesto, iure uerò collegij in loco consueto.*

Dubitatur Successiuè. 7. circa illud, an patroni debeant conueniri in ecclesia pro pręsentatione facienda, & an in ea fieri possit, & an si fiat

si fiat ex eã teneat. Et breuiter dicendũ esse expressum
electionẽ epi fore faciẽdã in ecclesia c. cum terra. & c.
1 ꝙ sicut, de elec. ¶ † Sed Host. dicebat, cõ suetudinẽ possé
inducere, ut electio fiat in certo loco, & ubi non est cõ
suetudo, non esse vim, in quo loco fiat, dũmodo sit lo-
cus honestus, alleg. in argu. l. penul. ff. de iusti. & iure. &
l. si cũ dies. §. si arbiter. ff. de arbi. Abb. uerò in d. c. si cũ
terra. super gl. in uerbo, in quo dicit de iure sibi uideri
debere fieri ĩ ecclesia seu capitulo illius loci, cui dẽt ꝓ-
esse prælatus, ut dicit gl. in c. cũ nobis. de ele. ubi electio
fuit facta in choro, sed in casu. c. cũ inter canonicos. eo.
tit. facta in capitulo, & dicit fore uidendum bonũ tex.
cũ gl. in d. c. ꝙ sicut, vñ dr̃, electionẽ debere fieri in ec-
clesia, subdit tñ ualere electionẽ, si fiat in loco nõ con-
sueto, dummodo aliud canonicum nõ obsistat, arg. c.
ↄsideravimus. de elec. licèt male faciant electores per-
uertendo consuetudinẽ. Sed idẽ Ab. in c. q̃a pp. in uer.
uel saltim, in 2. col. dicit opi. Host. cõiter teneri ꝑ doc.
s. locum nõ esse de substantia electionis, & idẽ Abb. ↄ̃
Host. vr̃ sentire in d. c. ꝙ sicut. in §. super eo. in 2. no. tñ
re uera cõis opinio est per Hostiẽ. ut ẽt vult Domi. post
alios in c. ubi periculũ. in §. 1. in 2. col. de elect. & Paul.
Card. & oẽs in cle. ne Romani. de elec. qui dicunt hanc
esse cõem opi. & Abb. in d. c. quia pp. in fi. col. 1. respõ.
Sed quicquid sit prædicta loquuntur in electione: quia
electio est facienda per plures, per collegiũ canonico-
rum. c. 1. de elec. qui iure collegii p̃ntant, patroni uerò
non, sed præsentant iure singulari. c. 3. & ibi oẽs, hoc ti.
2 & ideo nõ hñt simul cõuenire. ¶ † Dic ergo, patronos
p̃ntãtes iure singulari posse p̃ntare in oĩ loco honesto,
in quo repererint epm, uel instituere habentẽ, & cũ sit
actus extraiudicialis, & volũtariæ iurisdictionis, & pos
sint fieri extra diœcesim, multo magis extra ecclesiam.
Si verò habent p̃ntare iure collegii, tunc obseruabitur,
ut fiat in loco cõsueto, in quo solent illi de collegio cõ
gregari & alia expedire collegialiter, arg. c. ↄgregato.
de elec. & faciunt doc. in d. c. 3. hoc tit. & si est cõsuetu-
do illa est seruanda: si autem non pp omissionem lo-
ci, p̃ntatio habebit dici nulla uel cassari: cũ nõ pp hoc
cassetur electio, multo minus nec præsentatio, q̃ non
ita stricta, nec transferens tm̃ ius, immo quasi nullum
ius. c. cum Bertoldus. de re iudi. Et ꝙ electio fieri possit
in alio loco q̃ ecclesiæ, dummodo honesto, vult ẽt Fir-
ma. in tra. de epo. in 1. par. 1. lib. in 2. q. Si verò dubitare
tur, an actus p̃ntationis fieri possit in ecclesia, & non est
de hoc dubitandũ, cũ in ea fieri deberet; sed non est de
substãtia, ut ꝓxi. dixi. Et ꝙ possit fieri electio in ecclesia,
& nõ sit actus ꝓphanus, sed spũalis, tenet Firma. ibidẽ
in 1. q. ubi ponit oĩa q̃ fieri possũt in electione, idẽ ẽt in
p̃ntatione: cũ sit actus extraiudicialis & volũtarius, im
mo & spũalis, cũ initiet matrimoniũ spũale, ut dixi. re
ferendo dicta Roch. s̃. in proximo præced. ar. dũ tracta
uimus, an p̃ntatio possit fieri die feriato in honorẽ Dei,
vide Firma, ibi, q̃a multa dicit, & ꝑ ista vidimus ubi, i. in
quo loco p̃ntatio, modò pro complemento. 3. par. præ-
sentis. q. prin. quærendum est qualiter ipsa p̃ntatio fiet.

¶ Octauus ar. ij. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Patroni an debeant simul conuenire in actu præsentationis, & an quilibet de per se possit præsentare alijs non vocatis, & an non vocati possint agere de contemptu.*
2 *Imperium par in parem non habet.*
3 *Electores imperatoris habent ius eligendi tanquam collegium ex antiqua consuetudine.*
4 *Maior pars patronorum potest præsentare etiam minori parte non vocata.*
5 *Patroni possunt separatim præsentare, si ad eos non spectat præsentatio tanquam ad collegium, & nu. 9. 11.*
6 *Maior pars ubi præiudicat minori, semper debet conuenire.*
7 *A regula non est discedendum, nisi reperiatur fallentia.*
8 *Duo specialia non debent concurrere circa idem.*
10 *Consensus simul omnium requiritur in his, quæ pertinent ad plures ut uniuersos.*
12 *Intellectus. c. 3. extra de iurepatron.*
13 *Dictio dissentire, quid significet.*
14 *Patroni in dubio videntur præsentare ut singulares.*
15 *Patroni & etiam eorum procuratores sunt vocandi in casu, quo vocari debent, quando habent præsentare, vt puta quia præsentant rõne collegij, & eo casu nõ uocati possunt agere de cõtẽptu.*
16 *Cautius agunt patroni, si vocant compatronos ad præsentandum, & si præsentatio ad eos spectet iure singulari.*
17 *Patronus præsentans singulariter an debeat priuari pro illa vice potestate dandi vocẽ, vbi quodã sic, si habet præsentare iure collegij.*

1 Et ideo octauo loco dubitatur † nunquid patro
ni debeant simul ↄuenire in p̃ntationis
actu, an quilibet de per se aliis nõ uocatis p̃ntare possit,
& an nõ uocati agere possint de cõtemptu. Istũ arti. de
vocandis, & an nõ uocati agere possint de cõtẽptu, for
mauit Io. An. in d. c. 3. hoc tit. & dicit primò oẽs esse vo
cãdos, & nõ vocatos posse agere de cõtẽptu, cũ hoc ha
beat locũ in electionib. c. ꝙ sicut. de elec. & in collatio-
nibus. c. cũ in ecclesia. de præb. li. 6. ergo & in p̃ntationi
bus, maxime cũ patroni prius eligant p̃ntandũ: ut in d.
c. 3. & in c. nobis. hoc tit. postea distinguit, an ius pa. spe-
ctet ad vniuersitatẽ, collegiũ, uel aliud corpus fictũ, &
tunc nõ uocati agere poterunt de contemptu: cũ non
singuli, ut singuli, sed illi de corpore, ut corpus hñt p̃n
tare, ergo est necesse eos uocare, & dicit seruari ꝑ c. cũ
oẽs. de constit. si uerò p̃ntant ut singuli, quãuis alii qui
suam p̃ntationẽ faciant aliis non uocatis, tenebit p̃nta
tio, nec ꝑ hoc prohibentur remanentes nõ uocatis, quin
possint eũdẽ uel alterũ p̃sentare, & postea in institutio
ne ille p̃feretur, q̃ maiorib. iuuatur suffragiis & c. Et in
d. c. 3. & ꝑ ista sua dist. dicit facere litterã. d. c. 3. & quod
not. in c. beneficiũ. de reg. in fi. maxime gl. & ꝙ ipse ibi
clarius dicit. Subdit nõ obstare q̃d no. in c. 1. in gl. j hoc tit. p̃-
sentationẽ esse apud oẽs non apud singulos. quia, ut ibi
ipse dixit, hoc nõ impedit, quin quilibet det uotũ suũ.
Dicit ẽt nõ obstare cle. 2. in 1. respon. hoc tit. ubi hære-
des vnius patroni hñt vnicã vocẽ, nã quilibet hẽt suã
partẽ illius uocis, sicut si vnicus fuisset p̃ronus, ergo suũ
votũ diuisim q̃libet exprimere poterit. licèt honestius
fieret ↄiunctim, & addit eandẽ dist. locũ hr̃e in ꝓcura-
tore generali absentis, cũ & ille sit uocãdus, ex quo an-
te uacationẽ ecclesiæ ↄstitutus erat, & remittit se ad di
cta ꝑ cũ in c. fi. de ↄcess. præb. Do. Card. in d. c. 3. in 1. col.
in 7. q. recitat dictã Io. And. & dicit Io. An. nõ tractasse
in d. c. fi. de ↄcess. præb. an ꝓcurator absentis sit uocãdus
in p̃sentatione, sed an possit p̃sentare, vñ ipse dicit fore
cõcludendũ, procuratorẽ esse uocandũ casu, quo pôt
p̃ntare in p̃ntatione q̃ est faciẽda ꝑ collegiũ: q̃a in illa
ut singuli nõ cadit uacatio. Dicit tñ Fede. cõs. 17. & cõs.
93. uelle ẽt patronũ cõtemptũ posse agere de contem-
ptu, licèt male alleget numerũ, ut ĩ. Sed dicit ipse pri-
mũ uerius, & sic opi. Io. An. & pro hoc adducit, nã dẽt
sufficere hoc nõ esse in iure expressum. Postea in duab.
seq. oppo. opponit & soluit de c. 1 hoc ti. & de cle. 2. eo.
tit. ut supra fecit Io. And. & idem tenet ipse do. Cardi.
in clem. 2. in § & ut facilius. hoc tit. ubi adducit Lap. in
quadã apostilla, de quo infra, sed ipse adhuc tenet cum
opi. Io. An. ut tenuit in d. c. 3. in 7. q. Superuenit do. Ab.
in d. capit. 3. in fin. & format hunc artic. in amplioribus
terminis, ut supra nos formauimus, & refert distm. Io.
And. de quã proxime. & pro ipsa alleg. Fede. cons. 25.
aliàs. 17. Sed melius dixisset cons. 65. ut infra allega. &
pro hoc allega. l. per fundum. ff. de serui. rusti prædi. di-
cit tamẽ se dubitare, an hoc dictum sit uerum per not.
theo. Bar. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iur. dic in 2. q.
prin. in 6. col. in uers. tertiò dixi omnes. ubi dicit, siue a
collegio consensus sit explicandus, siue a pluribus, siue
a singulis, dummodo in actu maior pars præiudicet
minori parti, sed debere eos esse simul in illius explica
tione per. l. iurisgentium, quam aliàs dicit incipere
suum hæredem. ff. de pactis, & subdit hoc sibi magis
placere, nam ex contrario dicto maior pars patronorũ
posset negligere minorem partem, quæ si fuisset p̃sens,
potuisset adducere minorem partem ad aliã præsenta-
tionem,

tionem, allegat facere qđ legit̃ & no. In c. 2. de arbi. li.
6. Pau. de Eleaz. in suis qõnibus in q. inc. a p̃ronis laicis.
format qõnem, an p̃ronus irrequisitus possit agere de
cõtemptu, & format illam sub his terminis. A p̃ronis
laicis dat̃ ptãs religioso ad eligẽdũ & p̃ñtãdum, q vno
ex p̃ronis nõ requisito absq; sui p̃lati licẽtia elegit & p̃ñ
tauit idoneum. p̃ronus irrequisitus p̃seqtur ɔtemptũ,
an possit. & primo tractat, an ille religiosus poterit p̃dl
cta facere sine licẽtia sui prioris, de qua hic non sumus
tractaturi, diximus enim s̃. in j. par. huius. 2. li. I 4. q. prin.
in 7. art. Veniendo igitur ad necessaria, dicit ibi Pau. ta
lem p̃ñtationem esse nullã: nam cũ isti religioso ɔpro-
missario data sit ptãs, nno p̃rono irreqsito nõ tenet ele-
ctio nec p̃ñtatio ipsius cõpromissarij, & q̃ fit p eum est
nullum c. qa pp. de ele. & c. cum in ecclesijs. de præbe.
lib. 6. & plus est ɔtemptus unius q̃ multorum ɔdictio.
c. in p̃ñti. eo. tit. bone. el 2. c. q̃ sicut. §. q̃ aũt de elec. &
dicit hoc h̃re locum nõ solum cũ ad aliquos spectat
p̃ñtatio ut collegium, sed & qñ p̃tinet ut ad singulos, al
le. c. uenerabilem. §. obiectum, & in §. q̃ aũt, super uer-
bo uoluerit. de ele. ubi not. nam ibi tanq̃ ad singulares
spectat electio, & tñ in tex: dicitur, plus ɔtemptũ obes-
se q̃ ɔdictionem, & sic ɔdictionẽ unius nõ nocere, ɔtẽ-
2 ptum uero sic. †nam licet nõ h̃eat par in parem impe-
rium. c. innotuit. de ele. tamẽ denũciationes quales sũt
illę sunt necessariæ, sicut ille q̃ fiunt uenditoribus. l. si
rem §. ult. & l. si dictum. §. p̃ñte. ff. de euic. & nota. in c.
cum nobis olim. de ele. Ad idẽ adducit. 63. di. c. plures.
c. nosce. 8. q. j. c. licet enim. de maio. & obed. c. inter. de
of. delega. c. cum cã. & c. uno delegatorum, & hoc titu.
c. 3. Adducit ẽt: qa in re cõi pluribus ut singulis nihil
ualet, qđ agitur, nisi oẽs cõsentiant: d. l. p fundum. ff. de
serui. rustico. p̃dio. & de serui. urba. p̃dio. l. parietẽ, & cõ
mu. diui. l. Sabinus. ubi plus operat̃ cõtemptus q̃ si esset
p̃ñs, regu. in re cõi, de reg. iur. lib. 6. & electio & p̃ñtatio
est apud oẽs, ita q̃ apud nullum. c. j. hoc tit. ubi hoc no.
& oẽs sunt uocãdi, quos negocium tangit de t pib. ord.
si archieps, de officio arch. ad hæc de maio. & obedi. c.
humilis. nam in cõcedẽdo haustum aq̃ oẽs sunt uocan
di, q ius habẽt. ff. de aqua plu. arcen. l. in cõcedẽdo, ergo
cõcludit, p̃ñtationem nõ tenere. Postea allegat Pau. in
ɔtrium & ualere & non debere reprobari p̃ñtationem
propter contemptum p̃roni; adducẽdo primo qa ĩ ele
ctionibus uel p̃ñtationibus in qbus non reqritur certa
forma, de qua in c. quia p̃pter, de ele. põt dari per quẽ-
cunque ptãs eligẽdi, siue sit maior, siue sit minor pars,
alle. c. cõstitutus. de appel. & ualet qđ fit a maiori parte
ẽt cum cõtemptu minoris, alle. c. 3. hoc tit. & dicit esse
rõnem: quia p̃roni cõsentiunt ut singuli, secus si cõsen
tirẽt ut collegium: qa tunc requireret̃ oĩum cõsensus
uel maioris partis totius. c. cum in cũctis. de his q̃ fiunt
a maio. par. c. & ita dicit notari p Compo. in c. cũ eccl̃a
uestra. el j. de ele. & p̃pter hoc posset dici ex h̃ñtib. con
sentire ut singuli hodie posse unũ cõsentire, cras alte-
rum, & sic de singulis, & ex accessu uniusad alterũ fie-
ri ualidũ, qđ a potiorib. fuerat inchoatũ, & hoc dicit p
bari in d. c. uenerabilẽ. de ele. §. q̃ aũt. uet. nunqd. ibi, ex
pectari, uel nõ potuerint, uel adducũt, & idẽ eo. ti. c. li-
cet. & in c. ubi periculum. §. si uero. & c. indẽnitatib. §.
si aũt, & seq. de ele. lib. 6. & dicit posse esse rõnẽ, in illis
ut singulis, q a eis uariare licet. c. cũ aũt. & c. pastoralis.
§. j. hoc tit. licẽ adducit aliã rõnem: qa unus nõ h̃et plus
ptãtem quã alter p qđ alium reqrere nõ tenet̃, nec ei
aliquid denũciare, q̃ satis dicit p̃bari ĩ l. Sabinus. ff. cõi
diui. secus dicit esse in collegiis, ubi oẽs sunt requiren-
di. c. 1. de his q̃ fi. a maio. par. cap. c. cũ in ecclesiis. de p̃b.
lib. 6. & collegiũ põt iure singulorũ de collegio. c. irre-
fragabili. §. excessus. de of. ord. ubi hoc not. Adducit ẽt
se non propter hoc reperire, debere cassari præsentatio
nem, immo potius approbari, ex quo in eadem uolun-
tate persistunt, quia eorum interest, nam hodie idẽ pos
sunt dicere q̃ heri, et sic istum non uacatum nõ exclu
dunt, sed quilibet declarat uoluntatẽ suã absq. aliqua
solennitate. c. 3. et c. transmissę. hoc tit. dummodo fiat
p̃ñtatio electionis nomine p̃ronorũ, & de hoc dicit no-
tari bonum arg. in c. perpetuo. de ele. lib. 6. Rñdet mõ
Pau. ad adducta in ɔtrium, & primò ad illud, plus obsta
re contemptum unius, &c. q̃ licet obsit, non tamen in
tñ ut possit facere quod actum est, nõ sit actũ quia nõ
reperitur hoc iure scriptum, licet sit secus in collegijs
pp superius allegata. Ad c. uenerabilem. uero de elec.
r̃ñdet, licet Host. ibi notet, ad illos pertinere electionẽ
ut ad singulares, tñ hoc non uidetur uerum, immo cũ
ibi electores ius populi seu exercitus habeant, q fecit
seu eligit sibi imperatorem 99. dist. c. legimus, & electo
res imperatoris successerint in ius, & locũ exercitus, eo
dẽ iure cẽseri dẽnt, videlicet iur̃ uniuersitatis. c. dilect.
de p̃b. el 3. c. cũ dilectus. hoc ti. reg. is. q̃ re. iu. li. 6. Sed in
casu nostro cum ius p̃ñtandi competat patronis ut sin
gulis poterit p̃ñtatio separatim fieri. Nec ob. in p̃ñtatio
ne esse denuo p̃ñtantium requirendum assensum d. l.
p fundũ. ff. de serui. rusti. p̃di. & no. 63. di. c. quanto. quia
soluitur ex iurib. & rõnibus s̃. adductis, & dicit sibi uide
ri non obstare, nam licet non sit uocatus per cõparro
nos, uel per cõpromissariũ, tñ uocatur p epm, iuxta for
mã c. si. de ele. lib. 6 ex quo ab epo electio & p̃ñtatio est
approbanda et admittenda, et ita transit Pau. in d. 9. sua
q. Lap. alle. 8. fol. 3. in 1. col. hoc tit. dicit p̃ronos laicos
non arctari ad formam c. quia pp de ele. et ideo eligũt
in p̃ñtandum alternatiue, q̃q̃ electoribus hoc non li-
ceat, constituunt procuratores ad præsentandum, ẽt si
sint p̃ñtes, et non impediti compromittunt alicui, alijs
ɔdicentibus transmittunt et cõmittunt uoces singula
riũ si ad eos tanq̃ ad collegiũ pertinet facultas pręsen-
tandi, item una pars põt per aliam, altera p se p̃ñtare, ut
dicit no. Pau. in c. nobis. hoc ti. et sic ur̃ utile, patronos
nõ d̃re simul conuenire, nec de ɔtemptu agere posse,
cũ nõ teneãtur ad formam d. c. qa p̃pter, et multa alia
ɔtria electionib. faciant. Sed idem Lap. in quadam sua
apostilla, ut enim refert do. Card. in ele. 2. in §. et ut faci
lius, tenet in p̃ñtatione p̃ronorum fore uocandos com
patronos q̃uis singulares, alias eos posse agere de cõtẽ-
ptu, alle. qđ no. Io. Cal. in c. uenerabilẽ. de elec. dicẽs ibi
uideri casum. Sed do. Car. dicit illud non facere, nã ibi
3 hoc iõ est, †qa electores imperatoris uident̃ h̃re ius eli-
gendi tanquam collegium ex antiqua consuetudine,
ut dicit se, et Io. Cald. dixisse. Do. Fede. de Senis in cons.
65. infrascripta qõne, in 2 dubio. dicit, ex quo in casu
ɔsilij sui ex forma ɔpromissi ad illos spectat p̃ñtatio tã
q̃ ad corpus uniuersitatis, & non ut ad singulos, debere
eos coadunatos eligere, et coadunationem fieri p illũ
ad quẽ spectat cõgregare uniuersitatẽ, et electoribus di
scordãtib. ualere et tenere, qđ fieret a maiori parte ca-
pituli, seu ɔcilij, dũmodo fuerint ltĩme cõuocati, nam
p̃ñtes p̃ñt p̃cedere ad p̃ñtationẽ, et ualebit quod fit a
maiori parte capituli seu ɔcilii, ut no. ĩ c. cũ nobis olim
de ele. et dicit esse speciale in electiõe, cũ in aliis nego-
ciis uniuersitatis duæ partes dẽant esse p̃ñtes, ut ff. qđ
cuiusq. uni. nomi. l. nulli. et l. seq. et dicit facere ad p̃mis
sa q̃ no. gl. in c. dudum. de reb. eccle. non alie. et dato q̃
Præpo. h̃ret sibi aliq̃ partẽ uniuersitatis, si non habeat
maiorem partem, nil releuet eũ, nec eius uoces augen
tur, et facere etiam quod no. glo. in c. unico. ne sede ua
can. lib. 6. et si p̃roni erũt. in tanta discordia, ut non pos-
sit perueniri ad maiorem partẽ ipsorũ, imputabit̃ eis,
nam nisi cõcordent ĩ. t̃ps iuris, deuoluetur eorum ius
ad Præpositum, ad quẽ pertinebat admissio p̃sentatio-
nis, alle. c. postulasti. de cõces. præb. In quinto uero du-
bio dicit, q̃uis sufficiat præsentationem fieri a maiori
parte uenientium, si sunt cõuocati, tamen ad tollendũ
oẽ dubiũ bonum est duas partes esse p̃ñtes, et p̃ualebit
id quod facit maior pars illarũ duarũ partiũ uniuersita
tis, ut ibi per eum. Idem Fed. in cõsil. 102. nobilis quidã
in j. dubio. dicit, p̃sentãtes iure collegii fore uocandos,
iure singulari uero non, nec de cõtẽptu agere, qa istus
p̃sentãtib. ut singulis nõ inueni in iure cautũ, q̃ dẽant
se reqrere, sed sufficit esse factã p̃sentationem a maio-
ri parte, uel a pluribus eorum ad quos pertinet. c. 3. hoc

ti.licèt sit honestū & cantū eorū uocē requiri,ut dicit
seruare ɔsuetudinē,& facere qđ no.ī Spe.de instr.edit.
§.nūc aliqua.in 12.col.in uerbo sed q̄rit,an exequuto
res,& qđ no.in reg.qđ oēs,& in reg.ī re cōi.de reg.iur.
li.6.postea vř dicere hācdi. nō tenere, & incōtinēti se
corrigit,& dicit,sed immo bona est,ut p Io. An.in c.3.
hoc tit.Dicit ēt ibi Fede.& aliud pulchrū,φ ī casu quo
sūt uocandi ɔpɫoni si sunt uocati ad electionē,licet sit
faciēda pñtatio,non p hoc pñt dicere,se nō fuisse uoca
tos:qa electio est pñtatio,alle.c.ij.& c.fi.& no.ī c.nobis
hoc ti.& clare.ij.e.tit.Sed idē Fede.in ɔsi.104.incip.pri-
mo q̄rit.in j dubio dum q̄rit,an pɫonus ɔtemptus in pñ
tatione possit ,psequi ɔtēptū, & dicit φ sic p reg.qđ oēs
tāgit,& p c.ad hoc.in fi.de of.archi.Itē cōtemptus pōt
petere,φ factum est eo cōtempto cassari.c.φ sicut.& c.
bonę.el.j.de ele.& de præb.c.cum in ecclesijs.lib.6.ēt
si ɔtemptus fuerit laicus,de electionibus.uenerabilē,&
dicit uideri casus in c.ea noscitur.de his q̄ fiunt a p̄la.&
multo fortius in pɫonis ecclesiasticis,in qbus est minus
ius q̄ in laicis,cū in laicis sit fortius ius.c.cum dilectus.
hoc tit.Item ɔtemptus ɔsilij hēt retractare qđ factum
est.c.cum olim.de accusa.c.nouit.de his q̄ fiunt a p̄la.
multo ergo fortius ubi ɔtendit ɔsensus alicuius,qđ est
plus,dicit uideri casum in c.illud,& in c.ex insinuatio.
ne.hoc tit.& 16.q.7.c.decernimus,ad idem alle.66.di.
c.j.& 8.q.j.c.licet,ibi.attestāte populo ne postmodum
retractatio fiat,& 63.di.c.quanto plebs principalis.cū
tribus sequen.& c.ult.postea dicit,ad qđ ualeat ista cas
satio,enim ipsi eo pñte iterum ɔsentiant in illū,quē pñ-
tauerat,soluit,φ satisfit iuri & petitioni actoris,alle.&
idē qđ no.de cā pos.& ,ppric.c.cū sup.in gl.2.& de ele.
c.bonę.el.2.Item dat aliā cām:qa forte pɫoni alij sunt,
damnati ex aliquo crimine,ppter qđ amiserūt iusp.&
si uellēt ɔsentire nō possent,& iō cassatio multū opera
retur:qa ɔtemptus solus pñtaret,& sic Fede.tenet con-
tra ea q̄ concluserat in ,pxime allegatis duobus consi.
Do.Abb.postea in consi.66.plura sunt examināda,in
2.dubio in 2.uol.tenet cū Io.An.in d.c.3.hoc tit.& ɔ̄
4 dicta ibi p eum in sua lectura,†& dicit maiorē partem
pɫonorum posse pñtare ēt minori parte non uocata,&
dicit hāc esse cōem opinio. q̄ dicit tenere Io.An.ubi s̄.
& illam cōiter seq doc.scribētes post eum. Et tenuisse
ēt nouissime Fede.ɔsi.17.sed melius dixisset ɔsi.95.&
5 consi.102.ut ,pxime allegauimus,& iterū dicit ita cōi-
ter doc.cōcludere †pɫonos posse separatim pñtare,se-
cus si spectaret ad plures tanq̄ ad collegium: qa tūc ,p-
cedunt iura quæ dicunt,plus obesse ɔtemptum unius,
quam multorū ɔ̄dictio,& sic dic in casu suo esse certū
ad parochianos spectare pñtationem tāquam ad singu
lares nō aūt ut ad collegium,ex quo ipsi parrochiani
nō fecerint collegium,cum nō reperiat̄ tale collegiū
a iure approbatū,ut ī l.j.cū ibi no.ff.de coll.illi.& dicit
facere,qđ no.Bar.in l.fi.ff.eo.tit.& Inno.ī c.dilecta.de
excessi.p̄la.& in c.cū arbitrorū.de of.ord.& subdit hāc
opinionē tanq̄ cōem obseruari in practica,licet iudi-
cio suo possit aliquātulū cauilari p theo.Bar.in l.oēs po
puli.ff.de iusti.& iure,& in l.ad suum hæredē.ff.de pac.
tñ dicit ipse,in casu sui ɔsilij cessat oīs hesitatio:cū in
facto p̄supponat̄,cōsuetudinem esse in loco,ut maior
pars pɫonorum p̄sentet absente minori parte,& sic in
illo casu fore cōcludēdum,illam pñtationē nō potuis-
se impugnari pp absentiā minoris partis. Gay.in d.re
pe.c.fi.in 47.col.de ele.lib.6.tenet cum Io.An.& alle.d.
cōsi.Fede.corrupte,& Domi.in c.sicut.de ele.lib.6.&
Nico.i.Ab.in c.cum oēs,ī 6.col.de cōst.& dicit post Fe
de.esse honestum pɫonos reqri,sed est in pe.col.Ab.in
c.cū ēos,circa medium,& nō tenet cum Io.An.sed cū
opini.sua,q̄ tenuit in d.c.3.Do.Phil.de Sarra.in d.c.3.
in 12.char.in uer.ex quibus infert Io.An.hoc tit.ter.et
cū Io.An.ubi supra,& illā dicit tenere ibi Cal.de Butr.
& Cardi.& rōnem dicit illius membri,qñ ut ad colle-
gium spectet præsentatio esse:quia tunc non possunt
illum actum expedire sigillatim,immo oportet ut in
forma.c.cōgregati ī unū:alius est enim actus singulo

rū,alius uniuersitatis, unde sicut pñtas nō est ī singulis,
sed ī uniuersis & collegio,ita oportet ut uniuersi expe-
diāt actū.c.cū oēs.de cōsti. nā ubi ad aliqđ corpus spe-
ctat pñtatio,singuli ut singuli nihil possūt.Alle.Arch.
in c.si plures.16.q.7.& in c.ubi.hoc tit.in 6.& post Butr.
ibi alle.gl.magnam in c.bñficiū.de reg.lib.6.q̄ dicit,φ
licet existēs in anno ,pbationis nō hēat uocem ī electio
ne,nec sit uacādus,q eligere nō pōt, tñ poterit pñtare:
qa hūc actū expedire poterit sigillatim absq;quo extra
monasterium,p q̄ gl.dicit But.uelle in d.c.3.illum pos
se ēt declarare arbitriū,si esset solus,uel ēt posset elige
re pauperes Christi,si esset executor,& dicit esse rōnē
differentię s̄m Io.An.in d.c.bñficium,in fi.gl.magnæ
in nouella,qa fortius est ius,quod spectat ad aliquem
iure singulari,q̄ qđ spectet iure collegij,& facilius euel
litur s̄m,q̄ primū,ut dicit patere p no.in c.cū oēs in c.
gl.de cōsti.& dicit hoc ap,pbare Pau.de Eleaza.Io.de
Ligna.Lap.& Dom.ibi,postea refert Ab.ī d.c.3.tenere
ɔ̄ pdictos,& cū Abb.ibi ptransisse Bñdi.Caprā,& hoc
idē uoluisse Ab.in c.in genesi.ī gl.in uerbo zeli.de ele.
& Lap.in cle.2.hoc tit.& rādē cōcludit opi Io.An.cōi-
ter ap,pbatā.Do.Roc.in hoc trac.in uerbo honorificū
ī 60.q.q̄rit principl̄r de hoc ar.Et primo recitat opi.Io.
An.de qua s̄.quā dicit ipsū ēt tenere ī addi.ad Spe.hoc 2
tit.in addi.incip.uacare,& alle.But.et Fede.et Ab.in s̄.
alle.consi.,p ista parte,et Cald.in d.cōsi.9.populus,et in
cōsi.15.duobis pñtāt.hoc tit.et Pet.de Anch.et repe.c.
canonum statuta,in 9.char.in uer.ulterius q̄ro.de cōst.
ubi dicit,unum pɫonum posse p̄sentare hodie,et aliū
cras.adducit ēt Bertachi.in reper.suo sequētem Io.An.
in uerbo pɫonus,in uer.pɫoni simul.Postea do.Roch.al
le.doc.tenētes ɔ̄riā partem,et in primis.alle.Ab.in d.
c.3.quem s̄.retulimus,et in c.cū oēs.de cōst.in pe.col.
et in c.in genesi.de ele.in pen.col.in uer.ad unū tamen
notabile.et in c.uenerabilē.in 13.no.eo.tit.et sic dicit
Abb.esse ɔ̄rium sibi,adducit ēt Fely.in d.c.cū oēs,in 16.
col.in uer.et existis infert,dicēs ēt ita alias consuluisse
in facto,et obtinuisse,adducit ēt Bartho.Bellēci in apo
still.sad Ab.in c.cura.hoc tit.uolētem ex tribus duob.
pñtātibus cōtempto tertio pñtationem nō ualere,su-
biicit pñtationem ratificari posse p tertium,p tex.in d.
c.cura.et interrogatus se ita respondisse affirmat Sub-
sequenter ipse Roch.dicit se tenere opinio.p̄dictam ɔ̄
6 Io.An.†qa fundamentum illius secūdum eum est soli
dissimum.s.ubi maior pars præiudicat minori debere
semp conuenire,& hanc dicit esse reg.secundum Bar.
in d.l.omnes populi.in 5.col.et illam approbasse doc.
7 ibi et Pet.de Anch.in loco supra alle.†et a reg nō esse
discedēdum,nisi reperiat̄ fallētia,iuxta gl.in l.oīs diffi-
nitio.ff.de reg.iur.et Bal.in l 1.§ indices.in 4.col.in tit.
de pace iura.firma.in usibus feudo.dicētem moneo te
φ in dubiis a textu et regu.nō recedas,& plura alia cir
ca hoc alle.uidelicet Bald.in l.1.in 2.colu.C.de sa.san.
eccle.& in l.si tutor.C.de seruo pignori dato manumis.
& Pau.de Cast.cōsi.122.dubia de qbus q̄rit,in 2.col.&
optimū tex.nō solitum s̄m eum allegari in c.2.in fi.de
cōiugio leprosorum,& in c.sanc.uersus finem.15.q.3.&
hinc dixisse Abb.post.Io.An.in c.salubriter.in 5.q̄st.de
usu.quod ubi regu.pro aliquo uolens allegare ɔtrariū
deberet allegare casum expressū,& hæc opinio est bo-
nesta secundum Fede.in d.cōsi.102.ergo tāto magis se
8 quenda.†Quam dicit Roc.com,pbari tali rōne,duo
specialia non debent concurre circa idem.l.1.cum gl.
& ibi sūmat Bar.C.de dotis ,pmis.Sed in casu nr̄o unū
speciale inducitur ɔ̄ reg.iuris,ut qñ iuspa.competit plu
ribus ut singulis nō requiratur ad p̄sentandum om-
niū cōsensus,sed sufficiat maiori pars,ut dicit se decla-
rasse ibi in q.58.ergo nō debet aliud speciale cōcurrere
ɔtra reg.præallegatam,pɫonos simul nō conuenire in
pñtationis actu,ex quo conuenire debent,cum simus
in casu,in quo maior pars præiudicat minori.pro hac
ēt conclusione alle.decisi.do.Alexan.in l.iurisgentiū.
§.si.per illum tex.ff.de pac.adducens etiam alias auctori-
tate.Et dicit se repenisse Reuerend.patrem fratem

Ang.

Ang. de Claua. in summa sua in uerbo inspa. in uer. 2 r.
idē tenentē. Limitat tñ ipse Roch. prædictã ꝯclu. ut nõ
procedat, qñ aliter se haberet cõsuetudo, alleg. Ab. in
d. cõsi. 76. Fede. in d. cõs. 102. & no. in d. c. cũ nobis, & ita
residet ibi Roch. Superuenit Pau. de Cita. in hoc tract.
in 6. par. in 13. q. in uers. nonò puto posse, qui dicit se pu
tare posse sperni pñtationē factã aliquo uel aliquib. prõ
nis nõ inter ueniētib. nec uocatis, & alleg. Lap. & Car.
ubi proxime, q re uera hoc non dicunt, ut s̃. retulimus
Sed idē Pau. ibidē ĩ 14. q. q̃rit, qualiter & qũo dicaĩ sper
ni pñtatio, & alleg. Arch. in c. decernimus. 16. q. 7. dicen
tem trib. modis dici sperni. Primo, cũ nõ uocanĩ patro
ni, qñ commode uocari pñt & expectari, uel si uocatur
& adest, & expellitur, siue si adest, & nõ admittiĩ ad cõ
siliũ, in 29. uerò q. in d. 6. par. Pau. principaliter de hmõi
ar. q̃rit, & recitata opinio. Io. An. & impugnationē Ab.
dicit se putare ueriorē esse opi. Io. An. & non obstare. l.
& suum. §. fi. ff. de pac. quia ut Abb. fatetĩ, pactũ aliud al
teri põt præiudicare circa eundē actũ, & ideo ex specia
li cã dēnt simul conuenire: quia qđ oēs tangit &c. & si
maior pars remittit debitũ, infert dãnum alijs, ideo re-
quiriĩ oĩum ꝯuentus, sed in casu nr̃o pñtatio vnius non
nocet alteri quò ad actũ pñtandi: qa quilibet põt pñta-
re quē uoluerit & ēt uariare, ut in c. ꝙ aũt. hoc ti. cũ igi
tur factũ maioris partis non præiudicet minori quò ad
pñtandũ, ergo iste actus pñtandi poterit fieri a laycis se
paratim, quãuis, non sint conuocati, uel collecti. Moue
tur ēt: qa iste actus pñtandi pertinet ad oēs ut ad singu-
los, ergo poterit fieri successiue p ipsos patronos separa
tim. l. per fundũ. ff. de serui. rusti. prædio. l. fi. ff. commu-
nia ꝑdio. Nec dicit obstare doctri. Bart. ĩ d. l. oēs populi,
qa loquitur in his, q̃ sũt corã plurib. ut uniuersis, & tũc
fartur, dicit ipse, oēs debere cõuenire, ut qñ plures effi
cerentur patroni insolidum succedendo uni patrono,
& tñ oēs non pñt facere nisi unam pñtationem, ut no.
in c. 1. hoc tit. & dicit tũc forte posse ꝓcedere opi. Ab. ut
tales simul conueniant & faciant unã pñtationē, & pro
ꝑdicta opi. dicit uideri facere doctri. Bart. in d. l. oēs po-
puli. per. l. de quib. ff. de legi. & per. d. l. fin aũt ff. de aqua
plu. arcen. dicit ēt Bar. loqui in his q̃ spectant ad plures
ut uniuersos, & de statuto faciēdo, & tunc esse faiēdũ,
oēs debere cõuenire, secus ubi aliqd spectat ad plures
ut ad singulos. tũc enim pñt, & maxime qñ unus nõ ꝑ-
iudicat alteri, ut in isto actu pñtandi. Ita dicit postea in
cidēter reperisse tenere Card. in cle. 2. §. ut facilius. hoc
tit. uer. q̃ro an in facienda cõuentione de qua hic. Quæ
tñ dicit limitanda, nisi esset consuetudo, ꝙ patroni cõ-
ueniant: quia talis consuetudo esset attēdenda. c. fi. de
ꝯsuc. & ita residet Pau. de Cita. ubi s̃. Ex cuius dictis col
legi unũ, ꝙ si sũt decē hæredes unius prõni, dēnt simul
cõuenire ad pñtãdũ ſm cũ: quia dēnt oēs facere vnam
pñtationē. Hoc tñ dictũ nõ credo ꝓcedere, nã licèt oēs
sint hæredes unius, tñ non p̃sentant ut uniuersi, sed ut
singuli, ex quo quilibet põt dare uotũ suũ cui vult: ut
dicunt Ioan. Andre. & Cardin. in solutio. quam dant
ad contrarium, quod opponitur de. capit. primo. hoc
tit. & de cle. secund. eodem titulo. ut supra retulimus,
ex quo quilibet uotũ suum poterit diuisim exprimere,
nec per hoc aliquis põt dici cõtemptus. Et ita ēt vult
do. Phili. de Sarra. ubi s̃. referendo Cardi. & Butri. ibi ēt
ꝯ Pau. & pro prædictis est tex. in d. c. 5. hoc tit. qui loq-
tur de plurib. hęredibus dissentientibus, & sic simul nõ
9 præsentantibus ut proxime illum tex. ponderauimus.
¶ Vides quot & quanta in hac difficultate per doc. di-
cantur, sed illa restringendo tota difficultas cõsistit in
soluendo ꝯrium formatũ per Abb. de doctrina Bar. in
l. oēs populi. in 2. q. prin. in uer. tertiò dixi oēs, in 6. col. q̃
ut melius considerari possit pono illã hic qua si de uer-
bo ad uerbũ, nã quærit ibi Bar. quid si oēs de populo cõ
sentiant separatim in eorũ domibus, & sic non conue-
nerunt uocati, an teneat dispositio, si patet per publicũ
10 instrumentum, & arguit pro, & ꝯ, & demũ ponit duas
regulas. ¶ † Primà: quia in his, q̃ pertinent ad plures ut
uniuersos, requiritur simul oĩum consensus, alleg. l. 2.
. de decur. & c. in genesi. de elec. Secũda est reg. ꝙ in his
quib. consensus maioris partis præiudicat minori, etiã
si pertineat ad plures ut singulos, requiritur ꝙ illa fiant
simul, alleg. l. iurisgentiũ. §. fi. ff. de pac. sed melius dixis
set. l. & suũ hæredē. §. hodie. ff. de pac. dicit demum nõ
obstare. l. fi. ff. commu. prædi. & l. si aũt. ff. de aqua plu.
arcen. quia ibi loquitur in cõi plurib. ut singulis, nec ꝯ-
sensus unius alteri præiudicat. Ita Bar. ubi s̃. Et ex his ul
timis reg. elicitur tertia reg. ꝙ esi aliquid est cõe pluri-
bus ut singulis, & consensus partis alteri non præiudi-
cat, licet fiat semotim, tenebit actus per dicta iura, & p
l. fundum. ff. de serui. rusti. prædio. & has tres reg. ponit
ēt Bar. soluendo ꝯria in d. §. hodie. Et sic ꝙ in casu quo
res spectat ad aliquos ut uniuersos, & in casu quo ut
singulos, sed possunt præiudicare alijs, debent simul ꝯ-
uenire: qñ uerò non noceret alijs poterit actus fieri se-
paratim. Et idē vult Bal. in d. §. hodie. in 1. col. in uer. 5.
nota. Aduerte ēt ad aliud, quod in casu secundæ regu.
Bar. & sic d. §. hodie ultra quã simul cõueniant in quo
æquiparatur dispositione collegiali requiritur unum
ultra collegialē dispositionē: qa in illa sufficit & tenet,
qđ fit maiori parte duarum partium comparentium, si
oēs sunt uocati, ut in d. c. in genesi. & in ca. cũ nobis. in
pe. & fi. col. de elec. in illo tñ casu si oēs sunt uocati, &
comparent duæ partes creditorum, quãuis maior pars
ipsorum uelit, nihil erit, nisi sit maior pars oĩum ēt ab
sentium. Ita Bal. ibi post prin. 2. col. Albe. de Rosa. Pau.
de Ca. Alex. & oēs. Aduerte ēt ad aliud, nã in casu. d. §.
hodie. nõ statur solũ maiori numero, sed ēt ad esse ma
ioris partis considerantur alia, uidelicet interesse ipso-
rum singulorum, & ꝙ sit maior pars repectu persona-
rum, respectu auctoritatis ipsarum, & illarum bonita-
tis & dignitatis, ut ibi Bal. & prædicti oēs doc. & sic oĩa
ista attenduntur, quamuis sit maior pars oĩum, illa so-
la ratione ꝑꝑ damnum singulorũ, ꝑꝑ qđ si oĩa ista non
concurrant, non põt ēt maior pars in damnũ minoris
disponere, vñ dicunt oēs ibi prædicti doct. ꝙ si illi credi
tores, uel maior pars oĩum remitteret hęredi debitoris
totũ debitũ, non teneret: quia ibi fauore libertatis hoc
inducitur, ut non fiat nocumentum oĩno singulis, sed
pręiudicetur in parte, ut releuetur in reliquo: qa si non
fieret remissio partis, ille non ad adiret hæreditatē, vñ
si totum relaxant, non tenet actus: quia nocent in totũ
reliquis, & si sibi nocere potcrũt, non tñ reliquis, ut oēs
doct. ibi considerant post Guiliel. Vbi quęrunt prædi-
cti doct. quare maior pars potest ibi illud facere, & di-
cũt quia aliàs minor pars noceret maiori, ex quo si nõ
fieret, non adiretur hæreditas, & maior pars creditorũ
amitterēt credita, ut pulchre Paul. de Ca. ibi. Istis sic ꝑ-
missis est aduertendũ quantũ ad primã reg. Bar. illã fa-
cere pro dist. Io. An. cum loquitur de actu explicando
per collegium, ut collegiati sint uocandi, nã idē vult
Io. An. difficultas ergo est in secunda reg. Bar. qñ actus
spectat ut ad singulas, & licèt Bar. faciat illã regu. tñ in
rei ueritate illa nõ est reg. sed fallentia reg. est igiĩ reg.
illa, quam posui ex dictis Bart. pro tertia reg. est, ꝙ quã
do aliquid spectat ad aliquos ut ad singulos, possunt ip
si etiam separatim eorum uota dare, quamuis insimul
non conueniant, ut in d. l. per fundum. cum alijs supra
allega. Sed hæc regu. fallit in casu. d. §. hodie, & quæ sit
rõ fallētiæ multa fuerũt s̃. adducta, fauor liberationis,
ut hæreditas adeaĩ, ut creditorib. satisfiat, & ne maior
pars ꝑiudicet minori, & iõ permittiĩ ēt maiori dispo-
nere de minori in eius utilitatē, nõ aũt in damnũ, ut ēt
s̃. diximus, & tñ attenditur istud damnũ, debeant esse
maior pars oĩum & nõ comparētium, ut ibi: si igiĩ hoc
est speciale in illo casu, & in cõtrariũ est reg. cõis, qũo
ergo fit illatio ex illo casu ad casum nr̃um cõi reg. relі
cta? Certe mirãdũ est. Fortifico ꝑdicta ꝙ enim damnũ
patiĩ patronus non uocatus cum semꝑ vsq; ad ultimũ
diem quadrimestris pręsentare possit, ut dicit gl. in c. eã
te. ibi omnes hoc titu. in casu uerò. d. §. hodie. remis-
sio quæ fit per maiorem partem creditorum cõsumat
actum in totum, adeo ut minor pars, uel non com-

parentes, nõ põt aliud facere q̃ id qđ facit maior pars,
ſed in caſu nr̃o non uocati adhuc poſſunt pñtare aliũ.
Et diceretur, vt dicit Abb. ꝙ ſi oẽs eſſent pñtes forſan
oẽs concordarent, reſpondetur: tunc illud debuiſſe eſ-
ſe in conſideratione, ſi poſt actũ nõ poſſet ſequi concor
dia, ſed qs prohibet nõ uocatũ cõparere & ſequi geſta
p alios pñtãtes? Certe nullus, immo eũ hoc facere poſ-
ſe probat in d. c. 3. hoc tit. Fortifico ẽt p̃dicta, nã ut dixi
in caſu. d. § hodie. fuit facta illa diſpoſitio ꝯ reg. d. l. per
fundũ, & aliorũ iuriũ ꝑ ꝑ multas ſpecialitates, ſed quo
iſtæ ſpecialitates concurrant in caſu nr̃o, non apparet,
ſed bene apparet diuerſitas ut ſ̃. ergo mala illatio & ar-
gumentatio de uno caſu ad alium. Itẽ in caſu. d. §. ho-
die. eramus in damno quantitatis, de qua quilibet pa-
tiebatur damnum ſuum, puta in credito ſuo diminuẽ-
do, ideo ex quo nẽs tangebant oẽs erant vocandi, ſed in
caſu nr̃o licèt quilibet poſſit pñtare, nõ tñ quilibet põt
facere, ut pñtatus ꝑ eũ inſtituatur: ſed unus eſt inſtituẽ-
dus. d. c. 3. Ideo ego facerẽ infraſcriptam diuiſionẽ pro
clara doctrina præſentium, nã aliquis eſt caſus, ut in l. ꝑ
fundũ, cũ concor. ff. de ſerui. ruſti. prædio. & ex quo illa
cauſa ſpectat ad ſingulos, ut ſingulos poſſunt ſimul & ſe
paratim de ea diſponere, & requirit ꝯſenſus omnium,
& nõ ſufficit maioris partis: quia intereſſe oĩum dñorũ
uertitur, & quilibet dẽt hr̃e gratum portionem ſuã eſſe
liberam & non ſeruam, & iſte caſus non põt adaptari
in caſu nr̃o, q in eo nõ quilibet põt inſtitui ad ſui pñta
tionem, nec ẽt iſto reſpectu parui præiudicij requiritur
oĩum conſenſus, adeo ut ſi unius conſenſus deſit non
teneat, ut in d. l. ꝑ fundũ, ſed tenent facta a maiori par-
te, ut in d. c. 3. ergo caſus noſter nõ concordat cũ caſu.
d. l. per fundũ. Secundus eſt caſus. §. hodie. & nec ille ẽt
caſus põt adaptari ad caſum noſtrũ, nec noſter ad illũ:
q ibi ſunt ſpeciali tates, q̃ non ſunt in caſu nr̃o, quas. ſ̃.
retulimus, eſt damnũ particulare cuiuſcunq; & maio-
ritas ibi nõ cõſideratur ſolũ in numero, ſed quadrupli-
citer. ſ. in numero, in quãtitate, in qualitate & ĩ benigni
tate ꝑſonarũ, & iſta nõ ſunt in caſu nr̃o, ſed in eo atten
dit̃ principaliter numerus in d. c. 3. hoc ti. nec ſunt in eo
illę ſpãlitates: nã nõ hẽt quilibet damnũ ſuũ: q nõ põt
quilibet hr̃e pñratũ ꝑ ſe inſtitutũ. d. c. ergo reg. Bar. for-
mata in dicto loco non eſt talis, ut ꝑ eã arguatur ad ca-
ſum nr̃m: cũ nulla ex dictis regulis, nec ẽt illa collegij
11 q̃ eſt prima in caſu nr̃o uerificetur. ¶ Et ideo dicendũ
eſt, caſum noſtrũ eſſe tertiũ caſum, in quo actus eſt ex-
plicandus per ſingulos, ut ſingulos: quia nõ ꝑ collegiũ,
& ideo in hoc concurret cũ reg. l. ꝑ fundũ, vt pñtatio
ſeparatim fieri poſſit, ſed diſſentit in hoc, q nõ requiri
tur oĩum ꝯſenſus, ſed ſufficit maioris partis, ut in d. c. 3.
nec infert damnũ cuilibet, ut quẽlibet tangat, quia ſi
cõſideremus actũ pñtationis, quilibet pñtare põt, & li-
cèt maior pars pñtauerit, non prohibetur minor, quin
pñtet, ꝙ tñ non ſeruatur in §. hodie. quia alii creditores
ibi prohibentur vltra petere, ſed tenẽtur obſeruare pa-
ctũ factũ a maiori parte, & fructus patronorũ eſt actus
pñtationis. c. conſultationibus. & c. ex litteris. hoc tit. q
dẽt eſſe in conſideratione, ne patroni illo priuent̃. Item
non requiritur maior pars oĩum, ſed ſufficit eſſe maio
rem partẽ reſpectu minorum partium. ut ꝑ doc. per il-
lũ tex. in d. c. 3. Si uerò conſiderabimus inſtitutionẽ, nõ
dẽt eſſe aliqđ damnũ in conſideratione: quia non qui-
libet poterat hr̃e pñtatum per ſe inſtitutũ, ut in d. ca. 3.
ſed dẽt inſtitui unus ut ibi, & ſic non eſt uere damnum
particulare tangens aliquẽ ex eis in perſonã, uel ſaltim
in bonis, ut in d. §. hodie. Ideo ego facerem quartã reg.
vltra Bartol. ꝙ ubi actus ſpectat ad plures ut ad ſingu-
los, & in eo non requiritur oĩum conſenſus, ſed maio-
ris partis, nec aliquis ipſorum patitur aliquod damnũ
effectuale, iſti tales non hẽnt ſimul conuenire, ſed poſ
sũt dare uota ſeparatim, & hic eſt caſus. d. c. 3. diuerſus
a caſu. d. §. hodie, & a caſu. d. l. per fundum. licèt cũ. d. l.
per fundum, concurrant cũ uno. ſ. ut poſſit fieri ſepara-
tim actus ſicut pñtatio. Et ideo dom. Felyn. in c. cũ oẽs.
de conſtl. in 8. col. cũ feciſſet reg. de qua ſ̃. per. d. l. ꝑ fun
dum, illã limitauit non procedere in caſu. d. c. 3. hoc ti.
& rõnem dicit eſſe huius limitationis fauor eccleſiarũ,
ꝑ ꝑ quẽ ſufficit maior pars: ut inſtitutio ſequatur. & nõ
oĩum iuxta oĩm uota, & iſtã meã diſtin. ſentit Bal. in l.
vni. in 2. col. in 3. qõ. ubi ponderat, qñ conſideratur nu-
merus & non intereſſe, ut proprie eſt in caſu nr̃o. ſ. præ
ſentationis, vult ẽt iſtam meam opi. Albe. de Roſa. in
l. & ſuũ hæredem. in §. hodie. in 2. col. in uer. uel dic aut
ſpectat. ff. de pac. ubi diſtinguit aut ſpectat res ut ad col
legiatos, aut ut ad ſingulos pro faciendo vſum deſtina-
tum, & non eſt neceſſe conuenire, & iſte eſt caſus, no-
ſter, aut ut ad ſingulos non tanquã res cõis quia cuiſli
bet damnũ vertitur, & tunc procedat caſus. d. §. hodie.
12 & ſic tenet quod ego dixi. ¶ † Et ꝙ tex. in d. c. 3. probet
ſic poſſe fieri præſentationem ſeparate per patronos ha
bentes præſentare ut ſingulos, & eos non teneri ſimul
13 conuenire demonſtro, † nam uerbum diſſentio, nõ ſo
lũ operatur in diuerſo uoto, ſed ẽt qđ non ſimul conue
niat. Ita probat text. in d. §. hodie. in d. l. & ſuũ hæredẽ.
ff. de pac. ubi uerbũ diſſentiunt, ponitur, tum quia non
oẽs conuenerunt, nec in loco, nec in uoluntate, & qđ
ita uelit ille tex. probo: nã, ut ſ̃. dixi, doct. ibi volunt in
illo caſu nõ ſolũ debere eſſe maiorem partẽ creditorũ
præſentium ſed abſentiũ, vt ſ̃. retulimus, ergo non põt
id inde percipi, niſi quia ille text. dicit, ꝙ ante diſſenſe-
runt. ſ. quia non oẽs conuenerunt, nec oẽs concordati
ſunt, ſtatur maiori parti oĩum. ſ. tã illorum qui compa-
ruerunt, q̃ illorum qui fuerunt uocati, & non uenerũt,
ſed in d. c. 3. Papa utitur illo uerbo pro ſua diſſenſione,
& nihilominus vult illũ inſtitui, qui a maiori parte sũt
præſentati. probat ergo non curandum, an ſimul cõue
nerint uel ne, Immo quamuis ſimul non conuenerint,
attendatur præſentatio facta a maiori parte, & iſta ſit
quarta reg. ut ſ̃. Et ſic cõclude, ne tex. in d. §. hodie. nec
doctrinã Bart. militare ꝯ ſm membrum diſt. Ioan. cũ
loquantur in aliis terminis. ſ. ſup ea ſe ſummopere fun
daſſet Abb. & poſtea do. Roch. & ſic opi. Io. And. tenen
da eſt per multa allegata per doct. ſ̃. relatos, & iſta opi.
Io. And. eſt cõis & ſeruatur in practica, ut ſepe dixit idẽ
Abb. in ſ̃. alleg. ſuo conſ. 76. in 2. dubio, in 2. vol. quem
ſequuntur oẽs doc. ſ̃. alleg. niſi Abb. Fede. & Lap. in lo-
cis prędictis: &, ut in illis patet, quilibet ipſorum fuit ſi-
bi ipſi ꝯrius. Roch. ẽt tenuit cum eis fortiter ſe fundan-
do ſuper reg. Bar. & ſuper eo: quia concurrent duo ſpe-
cialia, cuius dicta ſatis fuerunt reſoluta: eſt fuerunt de-
claratæ dictę regulę Bar. & quamuis ipſe Roch. allegat
fratrem Ange. pro ſe, tñ ſi bene inſpiciatur, ipſe frater
Ange. in ſua ſumma, in uerbo iuſpatrona. in uer. 21. te-
net cum Io. And. cum quo ẽt tenet do. m. e. Corſe. in re-
pert. ſuo ad Ab. in uerbo patronus, in 3. col. in uer. ſi sũt
præſentes patroni. & Calde. conſil. 9. 10. & 15. fol. 61. &
62. hoc titu. & pulchre do. Fely. in d. capit. cum omnes.
in fi. 16. colum. & in prin. ſequen. in 4. declaratione. de
conſti. ubi allegat etiam doc. in capit. ſicut. ubi Domi.
in 2. col. de elect. lib. 6. & Paul. in c. nobis. in 3. colum. in
uerſic. pone plures. hoc titu. & Butr. in d. c. cum omnes,
& dicit Felyn. iſtam eſſe communem opinion. contra
14 Abb. quia doctrina Bart. non eſt pro eo. ¶ † Et ſubdit
Felyn. nota uerbum, in dubio non uideri patronos prę
ſentare ut collegium, ſed ut ſingulares, per glo. magi-
ſtram in fin. de reg. lib. 6. & ideo poſſunt ſeparatim cõ-
ſentire. Et de canonicis uocandis, & qñ ſunt abſentes,
& qua citatione citari debeant, uide ſatis pulchre per
do. Felyn. in d. ca. cum oẽs. in fina. 1a. col. & ſequen. de
conſti. & per Firma. in tract. de epiſcopo, in 3. par. 1. li. in
7. q. & in q. 31. refert dicta Bar. ubi ſ̃. & dicit aliqua pul-
chra, videlicet ꝙ compromiſſarii collegii non debent
ſeparatim dare uota, ſed in loco collegii. Et in 1. par. 3.
lib. in 24. q. dicit electionẽ non poſſe fieri niſi ſimul &
ſemel: & alleg. Bal. ut ibi per eum. Et in 27. q. ponit oẽs
canonicos dẽre eſſe pñtes in ſcriptura: & nõ tenere rati
ficationẽ eorũ ut ibi, & hęc oĩa eſſe: q uirtute collegii
eligũt, & nõ ut ſinguli, & ita tene & ita practicat. Bñ ve
rum eſt, eos poſtea per edictũ uocari, & ſi uenerint, po-
terunt

terunt pñtare: vt in c.fi.de elect.li.6. Et cum Io. An.ẽt
concurrunt oẽs doc.alleg.s̃.in 28.art.pręced. 1.q.prin.
qñ tractauimus, an per edictũ possit abbreuiari tps aliis
patronis ad pñtandum datum, & si comparẽs possit di-
cere nolo præsentare nunc, sed uolo expectari ad finẽ
temporis mihi a iure concessi, nam si tenerentur simul
conuenire non caderet in qõ doc. Ex dictis tñ. s̃.relato
rum doc.no. aliqua pulchra. Et primo ex dictis Io. An.
in d.c.3.hoc tit. Sed melius Card.ibi io fi.7. q.collige.
15 ꝙ in casu quo patroni sunt uocandi, †puta quia ratio
ne collegij habent p̃sentare, non solum sunt uocandi
ipsi, sed ẽt procurator alicuius dimissus, si illius notitia
hr̃, ut s̃.uidistis, & hoc quia in locum dñi ponitur, & in
iure præsentandi admittitur procurator.c.fi.de cõces.
præb.& dixi late.s̃.in 1.par.huius 2.li.in 4.q.prin.per to
tum. Collige secundo ex dictis doc.s̃.allegatorum, ꝙ
in casu quo patroni sunt uocandi ad præsentandum, &
non sunt uocati ipsi nec eorum procuratores, poterũt
agere de contemptu, ut in electione s̃m Io. An. & Car.
ubi s̃. Collige tertio ex dictis Pau.de Eleaza.in d.sua.9.
q.incip.a patronis, non solum posse patronos singula-
res singlariter p̃sentare & agi non posse de contemptu
p̃ nõ uacatum, ut s̃.sed ẽt eos posse singulariter cõpro
mittere p̃sentationem in aliquos, ut ibi, de quo tñ. j.la
tius dicetur in 15.art.& uult ibi Pau. posse compromit
ti in religioso. collige quarto ex dictis Io.An.Car.But.
16 Pau.Fede.& oĩum. s̃.alleg. †ꝙ si patroni uocant com
patronos ad pñtandum cautius agent, quamuis ad eos
iure singulari spectet pñtatio: ut ibi p̃ eos. Collige quin
to ex dictis Fede. in conf.102. nobilis quidam.in 5.du-
bio. ꝙ in casu in quo patroni sunt uocandi, etiam si uo
centur ad electionem, & non dicatur ad pñtationem.
tenebit uacatio, & non dicentur non uocati, quia pñta
tio adhuc dr̃ electio, & pro isto dicto adbuc om̃ia quæ
adduximus.s̃.in 1.par.huius 2.li.in 1.q.prin.in 4.art. vi
de ibi de huiusmodi impropriatione. Collige sexto ex
dictis Abb.in d.conf.79.plura sunt examinanda. in 2.
dubio.in 2. uol. ꝙ qñ ui singuli patroni habent præsen-
tare, licet possint pręsentare separatim. vt s̃.ↄclusimus
tñ si ↄsuetu.est in loco hoc disponens, tãto magis illud
obseruandum erit, ut uoluit ẽt Roch.in d.ver.honori-
ficum.in 60.q.ut ĩ fi.dictorum eius s̃.retulimus, & eↄ̃, si
secus disponeret ↄsuetudo.s.ut ẽt uniuersi singulariter
præsentarent, illud esset obseruãdum, prout sir̃ sensit
Lap.in alleg.78.fol.29.in dubio.in 3.col.& ad hoc all.
quod dicunt doc.in locis alle.s̃.in 7.proximo. ar.dum
dicunt, consuetudinem fore attendendam circa locũ
in quo electio sit facienda, & si consuetudo esset, ꝙ cũ
spectat iusp.nt ad singulos debeant conuenire in p̃sen
tationis actu, seruanda erit consuetudo, & tenet Pau.
de Cita.s̃.relatus in 6.par.in 29.q.in fi. Et pro mea ↄside
ratio. suprascripta adde, nam do.Fel.in d.c.cum oẽs.de
const.in 8.col.facit reg.d.l.per fundum.ff.de seru.rust.
prædio.& in 2.limita ponit casum d.§.hodie.s.cũ agit̃
de dilatione concedenda. quod est idem cum meo.qñ
agitur de remittenda quota: ut in d.§.hodie.in 5.limi
ta.ponit casum nostrum, ergo reg. est in l.per fundum
& limitationes sunt suprascriptæ, quæ limitationes ha
bent diuersas causas limitationũ, unde nõ põt de una
ad aliam argui.l.Papinianus exuli, ff.cum mino.de uul
gar. Vide tñ gl.1.magistram in d.c.cum oẽs.& ibi doc.
oẽs.& latissime D.Fel.in 8.col.qui ponit.1.reg.ꝙ hñtes
rem cõem ut singuli non pñt super illa disponere sin-
gulariter, nisi oẽs ↄsennant, per d.l.per fundũ.ff.de ser.
rust.prædio.& ponit.7.fallen. Et in 16.col.in 4.declarat.
pulchre ponit ẽt aliam reg. in reb.collegii valere qc-
qd faciat maior pars collegii, per l.qđ maior. & ibi gl.
& Bar.ff.ad muni.& glo.in c.1.in uer.tractatus.de reb.
ecc.non alienan.li.6.com aliis ibi alleg.ubi ponit. 14.
fallen.& quinq; no uide ibi, licet suprascripta conside
rata per me non tangat, ut s̃.retuli. Et ꝙ quãdo spectet
ad collegium actus, q̃uis alius q̃ electionis, & propriæ
præsentationis debeãt collegiati sir̃ ↄuenire & quare,
plene ponit Fel.in c.cum omnes.in fi.14.col.sequen de
const. Adde ẽt ad prædicta: nam Roch. in d.ver.hono-
rificum.in 60.q.in fi.2.col.dicit, quis modus sit seruan
dus in congregatione ipsorum patronorũ, & an maior
pars possit citari satisfacere minorem, & restringere termi-
num pñtandi ad iure pręfixũ, remittit se ad plene not.
per Abb.in c.cum nobis.col.pen.de ele.& ad not.p̃ eũ
ibi.s.in d.uer.honorificum.in 2.q.de qua nos etiam usdi
17 cturi.j.in 16.art.¶ †Adde ẽt, nam ipse Roc.in fi.d.60.q.
in uers.sed hic suboritur qõ. cum tenuerit opi. Abb. ↄ̃
Io.An.& uoluerit ẽt patronos ad quos spectat præsen-
tatio iure singulari debere simul conuenire in pñtatio
nis actu, quærit, an si unus ex patronis pñtat singulari-
ter, & de per se postea congregatis oĩb. sir̃ & sez, prout
fieri debet, ille qui non pñtauit singulariter si priuatus
pro illa uice ptãte dandi uocem, & ↄcludit ꝙ non, &
de hoc dicit esse gl.magnam in fi.& no.in c.fi.hoc tit.
& illam assignare rõnem: qa talis pęna non debet im-
poni, nisi reperiatur a iure expressum, & cum illa glo.
cõiter transire doc.& eam allegare Abb.& Mod.in simi
materia in c.querelam.de iu.iur.& ibidem Fel.alia uul
gata adducere. idem dicit firmare gl.1.fi.in c.bonæ.el
2.de elec.& cõiter ibi doc. tenere ibi attestari Abb.in
2.col.allegantem.d.gl.c.fi.& alia. ac rñdendo ad obie-
cta quæ fieri pñt in ↄ̃rium. Tu aduerte, ne hoc dictum
transeat indigestum, Roc. hoc dixisse tenendo op.Ab.
ↄ̃ Io.An.ut sup.quæ cum non procedat eius dictũ, no-
bis non seruiet de aliquo, nisi diceremus casum forma
tum per Roc.posse hr̃e locum cum aliquis ex patronis
habens pñtare iure collegii hoc fecisset, in quo tñ pos-
set dici idem per reg.positam in d.gl.fi.uolẽtem illum
qui pñtauit nulliter, posse iterum pręsentare & non pu
niri, & loquitur de patrono ecclesiastico.s.de capitulo
Eboracẽ quãto minus & in patrono laico ꝙ non punia
tur ila uice iure pñtandi recte; quia illa pœna non repe
ritur a iure expressa, nec per nos imponẽda, iuxta reg.
positam in d.gl.fi.d.c.fi.hoc tit.pro cuius gl. ornatu ul-
tra all.per D.Roc. adde gl. idem uolentem in sum.15.
q.8.& gl.81.dist.c.1.pro quib.gl.allegatur tex.in l.at si-
quis.§.idem Labeo.lo 2.ibi.cum in eum pœna statuta
non sit.ff.de relig.& sump.fune.facit tex.in auth.de nõ
eligen.secundo nuben.in uerbo, nõ est tale quid dicẽs.
& tex.in c.1.ibi, nusq̃ cautum reperitur, ne sede ucan.
& adde ẽt glo.in uer.priuatos, in c.cupientes.de ele.li.
6.& tex.in c.is qui.in 1.rñ.de sen.excõ.li.6.& gl.in uer-
bo debitum.in fi.in c.2.de cogna.spirituali.& gl.mag.
in fi.uerbis.in c.fi.de exces.pręla.& Abb.in fi.de p̃sum.
& in c.2.in fi.de postu.præla.& Barb.in c.1.in 49.col.de
iud.& Dom.in c.si forte.in fi.pe.col.de ele.lib. 6.& do.
me.Corse.in c. cum speciali.de accusa.& de hoc quan-
do præsentatio non tenet, & est nulla, ꝙ non priue-
tur præsentans iure præsentandi, erimus forsan alias
dicturi. Deo duce.

¶ Nonus art.ij.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Parrochiani an dicantur præsentare ut singuli, aut ut collegium ad hoc ut maior pars patronorum possit pręsentare minori parte non uocata, ubi si ut uniuersi pręsentant, ut uniuersi, si ut singuli, ut particulares pręsentabunt. nu.2.*

1 Dubitatur Nonò, †an dicantur parrochiani
præsentare ut singuli, uel ut colle
gium, adeo ꝙ si ut singuli, maior pars patronorũ possit
præsentare minori parte non uocata. Hunc art.forma
uit Abb.in prox.alleg. cõs.76.inuocato & c.plura sunt
examinanda.in 1.dubio.in 2.uol.ut in prox.2.art.retu-
limus, & concludit eos cẽseri ut singulos, & ideo illos
posse separatim præsentare; & quia ad eos ut ad singu-
los, non ut ad collegium spectat præsentatio, cum ipsi
patroni non faciant collegium, ex quo non reperiatur
tale collegium in iure approbatũ: ut in l.1.cum ibi no.
ff.de colle.illic.& quod no.Bar.in l.fi.ff.eo. titu.& Inn.
in c.dilecta.de exces.præla.& in c.cum arbitrorum.de
offi.ord.& dicit hoc maxime procedere, si consuetudo
loci habeat maiorem partem parrochianorum, posse
prę-

præsentare absentem minori parti, & ita consulendo
ↄclusit Ab.in d.suo cons.Er ꝑ ista par.facit quod dixit
Pau.de Monte Pico in repe.§.Titia cum nuberet.l.Ti-
tia cum testō.ff.de leg.2.in 31.q.in 21.char.in 2. col.in
uers.sed dubitari posset. ubi uult. ꝙ si ius præsentandi
competit parrochianis, si aliquis parrochianorum ac-
cedat ad habitandum ad aliam parrochiam & domū
suam locat alteri,locatorē,& nō ↄductorē dēre pñtare
nisi aliud hēat ↄsuetudo,de quo diximus late.s̄.in hac
par.huius.2.li.in ista.q.prin.in seq.art.ergo. ut singula-
res hñt ius pñtandi, & non ut collegium. Et idem vr̄
uelle Io.Cald.in cōsi.9 populus ecclesiæ.hoc ti. fol.61.
ubi uolt expresse, quēlibet de populo singulariter hr̄e
ius pñtandi,ut multotiens ibi dixit. Tō idem Io. Cald.
in cōs.9.10.& 11.in eo.fol.61.& seq.hoc tit. uult parro-
chianos debere simul conuenire, & ad eos spectare,ut
cōiter pñtent,ut in ipsis cons.apparet: & licet dicat in
cons.9.quemlibet de populo posse pñtare, quia quili-
bet dat uocem suam,non tñ ꝙ illam det separatim:ut
ex ipso cons.patet,quod pulchre declarauimus. s̄.in 1.
par.1.li.in 7.q.prin.in 15.art.in uers.est ēt circa istud. &
in uers.nunc redeundo. Nec obstat auctoritas Pau. de
monte Pico;quia & ipse,ut in eo est uidere,& dicemus
in d.prox.seq.art.dicit eos debere in unum conuenire,
& quamuis illa nō habitet in illa parrochia,sed in alia,
tñ in actu pñsentationis pōt cum aliis cōuenire,ut ibi
hr̄,& pro hoc faciunt omnia quæ diximus in 1.par.1.li.
in 7.q.prin.in d.15.art.de uniuersitate acquirente iusp.
& de parrochianis & populis acquirentib.iusp.dixim.
ibidem in d.1.par.1.li.in 8.princ.in 6.art.& pro hoc fa
cit, nam licet parrochiani non faciant collegium, tñ
omnino ut uniuersi præsentāt,& qñ pñtant ut uniuer-
si debeant simul conueniri & uocari:ut per Io.And.&
sequaces in c.3. hoc tit.ut in prox.pręced.art.late dixi-
2 mus.¶†Vnde dicerem, ꝙ si parrochiani hñt pñtare ut
uniuersi:quia hoc ut uniuersi hñt ex consuetudine, de
qua in d.1.par.1.li.in 10.q.prin.in 5.ar.uel qa de bonis
communib.ædificarunt,construxerūt.uel dotarunt ec
clesiam, & tunc habent ius præsentandi ut uniuersi, ꝑ
ea quæ diximus in d.1.par.1.li.in 7.q.prin.in 15.art.vni
uersitate acquirente iusp. & ideo debent ut uniuersi il-
lud ius habentes uocari in uno loco conuenire, iuxta
dispositionem Io.And.in d.c.3.hoc tit. Aut uerò quili-
bet parrochianus de suo particulariter contribuit pro
fundatione, ↄstructione,seu donatione ecclesiæ,& nō
eleemosinaliter,sed ut ecclesiam ad esse,deduceret cū
consensu epi,& tunc non habebunt iusp. ut uniuersi,
sed ut particulares,& diximus sup.in d.1.par.1.lib.in 7.
q.prin.in 15.art.in uer.sed est ad unum aduertendum,
ꝙ ↄclusio.& hoc ur̄ uelle Lap.fol.29.alle.78.in Dei no
mine & c.uacante ecclesia.in prin.1.dubij ꝑ discursum
illius, & isto casu ut particulares pñtabunt,iux.ↄs.Ab.
de quo s̄. Ex cuius Abb. dictis dicerem tā in primo ca-
su,quā isto ↄsuetudinē fore obseruandā,an parrochia-
ni insimul uel separatim habeāt pñtare, ut diximus. in
prox.pręced.art.in uers.collige sextò. Et melius consi
derando cons.9.Io.Cal.dico illud uelle ↄtrium eius ad
quod allegat,& sic iusp.spectare ad parrochianos cōi-
ter,& sic eos debere insimul ↄuenire,ponderando ver
ba eius ibi,videlicet:est eis pñtatio cōis, & ibi.quia ne
mo potest dicere suum esse quod est sibi cōe cum alio
collegialiter: & ibi sicut non pōt dicere suum ille q est
de collegio uel uniuersitate, & ibi. ita existente aliqua
uniuersitate patrona,& ibi, est facienda per eos cōiter,
& in multis aliis locis,ergo ↄcludit & ↄsiderat ibi uni
uersitatem & singularitatem.uniuersitatem ad ueram
essentiam uniuersitatis,singularitatem ad effectum dā
dæ uocis in ipsa uniuersitate & collegio:qa qlibet dat
vocē suā,& ita intellige.d.ↄs.Io.Cal.quia ita loquitur.

¶ Decimus art.ij.q.prin.ij.Par.ij.Li.

1 *Stante consuetudine,quod parrochianis competat iusp. locator domus quę erat in parrochia,an conductor sit uocandus ad pręsentandum,& non uocatus possit agere de contemptu.*

2 *Iusp.acquiritur constructione,fundatione,uel ecclesię dotatione.*

3 *Consuetudo non debet egredi terminos suos.*

4 *Vocandi sunt regentes uniuersitatem ad pręsentandum, cum iusp. spectat ad uniuersitatem,& si spectat ad populum,illi ne populo sunt uocandi.*

5 *Vocandi sunt locatores & non conductores domorum, cum parrochiani habent iusp quia illud pręscripserunt ex præsumpta fundatione, constructione,uel dotatione ecclesię.*

6 *Habitantes sunt uocandi ad præsentandum in iurepat.reseruato habitantibus.*

1 Et ex proxime dictis dubitatur.to †pone iusp.cōpe
tere parrochianis ex aliqua consuetudine, iuxta
tex.in c.quorundam.de ele. & diximus sup. in 1.par.1.
lib.in 10.q.prin.in 5.art.prout hæc consuetudo est Me
diolani,& in multis ciuitatib.circū circa, ubi mortuo
presbytero parrochiani coadunati in unum pñtant ab
eo instituendum.In isto casu si aliquis parrochianus ac
cedit ad habitādum ad aliam parrochiam & domum
suam locat alteri,si uacat ecclesia, quis pñtabit parro-
chianus alibi habitans,uel cōductor eius domus in par
rochia existentis. Et quia iste conductor habitat in do-
mo parochiani patroni ur̄ repñtare locum ipsius parro
chiani absentis,& ideo uideretur dicendum ipsum ha
beri uelut eius procuratorem,& ideo fore uocandum,
cum & procurator patroni absentis qñ sunt patroni ut
uniuersi sit uocandus:ut dixim.in ꝑced. 8. art. ꝑsertim
in uer.ex dictis tñ,& in seq.uer.incip. collige secundo.
dixi procuratorem non uocatum in casu præmisso pos
se agere de ↄtemptu.Reperi tñ Pau.de monte Pico in
sua solenni repe.§.Titia cum nuberet.l. Titia cū testa-
mento.ff.de leg.2.in 39.q.in 21.char.in 2.col.in uer.sed
dubitari posset,dicentem hanc qōnem fuisse Mediola
ni tpe suo,ubi uiget hęc obseruātia,ut sup.dixim. quæ
tandem decisa fuit Papiæ,ubi ipse fecit.d.repeti. & di-
cit aliquos dixisse,ↄductores dēre pñtare,ex quo erant
in vicinia:cū uicini habuissent pñtare: qa tractabāt de
ꝑiudicio aīarum suarum,ergo. &c.subdit tñ ipsum sal-
uo saniori iudicio arbitrari ↄtrium: quia istud est iusp.
quod quidem est apud locatorem,& non apud condu
ctorem,opus est ergo,ipsum præsentare. quamuis habi
tet in aliena parrochia,alias.n.sequeretur, Papiensem
habentem iusp.Mediolani,non posse pręsentare, quod
2 uanum est dicere, †quia iusp.non acquiritur per habi-
tationem,sed per fundationem,constructionem, seu
dotationem ecclesiæ.gl.in c.pię mentis.16. q.7.Abb.&
doc.in hac rub Sed istud iusp.quod hñt isti vicini, hñt
ex præsumpta fundatione, ↄstructione, seu dotatione:
cum ꝑsumatur ipsos eā fundasse,ex quo ecclesia nō na
scitur; ut in d.c.quorundam.de elec.& latissime dixim.
sup.in 1.par.1.li.in 10.q.prin.in 5.art.Ideo uerius est dice
re,iusp.spectare locatori, & fatuū esset dicere, illud cō-
petere ↄductori,in quo cesset ista præsumptio.Nec ob
stat,si diceret,iusp. transire tit.locationis: quia istud est
falsum cum de per se locari non possit,nec cum uniuer
sitate,nisi locatio sit ad magnum tps:ut late dixim.sup.
in 2.par.1.li.in 8.q.prin.in 1.& 2.art.quanto minus pote
rit transire cum simpl. locatione rei particularis, cui re
uera iusp.non est affixum.puta cum domo? Certe mul-
to minus:subdit tñ unū Pau ibi añ fi.d.2.col.ī uer.tō si
esset ↄsuetudo.ꝙ si ↄsuet.esset in loco, ꝙ ↄductores pñ
tarent,& essent in quasi pos.pñtandi,aliud uideretur di
cendum, quasi forsan uelit Pau. tunc debere præsumi
cum ista conditione fuisse creatum iusp.ut omnes ha-
bitantes in parrochia seu uicinia pñtarerent:quia tunc
illa seruanda esset,arg.l.minime.ff.de legi. & pro hoc
facit.c.cum dilectus.de ↄsue.pura quia forsan sic a pa-
trono in limine fundationis fuisset statutum, iuxta ea
quę late dixi.sup.in 1.par.1.li.9.q.prin.in 1. art.Reperi
postmodum D. Roc.in hoc trac. in verbo ipse uel is a
quo.in fi.26.q.in uers.sed suboritur quæstio.formantē
hunc articulum similiter propter consuetudinem Me
diolani & dicentem in hoc puncto se credere fore atte
3 dendos terminos consuetudinis: † quia consuetudo
non

non potest egredi terminos suos s͠m Bar. in l. post doiē in pe. col. fi. sol. matr. & in auc. qui rē. in fi. C. de sac. san. eccles. & Alc. in cons. 9. inc. viso themate. in prin. in 3. vol. considerabitur ergo, dicit Roch. an dñi domorum tm̃ præsentare consueuerint, an etiam conductores & sic habitantes in illa parochia, & remittit se ad ea quæ dicit ibidem q. 18. vbi tractat, an cū vniuersitate in dotem data transeat iusp. adeo ꝙ vacante ecclesia præsētatio spectet ad maritum & nō ad vxorem, de qua nos ēt tractauimus supra in 2. par. 1. li. in 10. q. prin. in 2. art. volendo argumentari de marito ad conductorem. Tu tamen aduerte: nam nos in secūda par. primi libri tractauimus de modis transferendi iusp. ex diuersis titulis in tit. locationis, & sic ibi in 8. q. prin. in 3. art. formauimus ad unguem hunc articulum ad effectum translationis iurisp. in totum, uidelicet, si iusp. competit parrochianis, & unus ex eis transfert domicilium ad alium locū, & domum suā locaret alteri, an in illum ꝯducto rē transeat iusp. & transiui cū dictis Pau. de q. b. s̄. addendo, ꝙ si parrochianis cōpeteret ius petendi rectorem, qa tunc non essent ueri patroni, nec præsumpti ex illis tribus causis, sed tm̃ hēr ius petendi rectorem, cum ecclesia uacat, ut cura animarum suarū melius exerceatur, tunc bene ius petendi rectorem habebunt habitātes domos, & sic existentes in parochia & non dñi ipsarum domorū absentes, qa in istis nō militat rō Pau. de qua s̄. ut ibi pulchre ꝯsiderauimus. Hic uero de hoc articulo iterum dubitauimus ad alium effectuum. s. ex quo in proxi. præced. 9. art. cōclusimus, cum iuspa. spectet ad patronos, illud spectare ad eos ut ad uniuersos non ut ad singulos, & iō eos fore uacandos, alias poterint de ꝯtemptu agere. uidendum est modò in casu p̄sentis articuli, cum unus ex patronis se absentauit & domum suam alteri locauit, qs erit uacandus parrochianus absens an ꝯductor præsens, & ex dictis suprascriptorū doc. Pau. de Monte Pico. & Roch. pōt colligi uera decisio. Et antequam ad illa deueniamus. primo aduerte, Pau. de monte Pico ubi s̄. non formare qōnē articuli nr̃i qñ parrochiani habebunt iusp. ex p̄scriptione pp p̄sumptionem, ꝙ eorum antiquiores ecclesiā illam fundauerint, ꝯstruxerint, uel dotauerint, & ita iusp. acquisiuerint, nā alias ex præscriptione iuspa. non acquiritur nisi ex tali p̄sumptione: ut late post multa diximus ꝯcordando opin. Arch. & Io. And. in 1. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 5. art. uerum tñ est, ꝙ idem Paul. ibidem in fi. 2. col. uersi. tñ si esset consuetudo, loquitur Pau. qñ habitantes in loco & sic tam conductores quam ueri dñi domorum in parochia habitantes ex consuetudine habent præsentare, & sunt in quasi posse. p̄sentandi, & de huiusmodi etiam consuetudine loquitur Roch. ubi s̄. si bene aduertatur, qui uult esse attendendos terminos

4 ꝯsuetudinis. Hoc sic præmisso. ¶ † Destingue modò hos casus. primus erit, qñ parrochiani habent iuspa. qa uniuersitas ipsorum ecclesiam deduxit ad esse, & tunc in p̄ntatione obseruabitur, quod dicetur in proxi. seq. art. ut uocentur regentes uniuersitatem, cū certum sit ad uniuersitatem spectare, & si p̄dicto mō spectaret iusp. ad populum, uocabuntur illi de populo, ut dicemus in

5 12. proxi. art. cum aliquib. seq. ¶. † Secundus erit casus qñ parrochiani habent iusp. in aliqua ecclesia, quia illud præscripserūt ex præsumpta fundatione, ꝯstructione, uel dotatione ecclesiæ, & tunc illi parrochiani, q reperiuntur in illa quasi pos. præsentandi tanq̃ descendētes ab eorum antecessorib. qui præsumuntur ecclesiā fundasse, & non est dubium eos esse patronos ex illa p̄sumpta fundatione, & iō duret in eis iuspa. quocunq; accesserint nulla habita ꝯsideratione ad domos existētes in parochia, & sic illi erunt uocandi & non conductores domorū: & in istis terminis loquitur Pau. de mōte Pico, eum respondet ac qōnem per eum formatam, ut clare ex eius dictis patet. Tertius est casus, qñ parrochiani ex consuetudine p̄scripta habent iusp. quia p̄sumitur habitantes in parrochia fundasse ecclam, & tūc aut p̄ntatio fit p regentes parrochiā, ut quando iuspa. spectat ad uniuersitatem, & præsentatio fit per regētes illā, ut in prxi. seq. art. dicetur. aut fit per habitantes in ea, & tunc illi erunt uocandi & non absentes: & ita intelligitur dictum Pau. uno mō. in fi. secundę col. in uer. tñ si esset ꝯsuetudo. & ita ēt intelliguntur d. D. Roc. dū

6 dicit fore attendendos terminos ꝯsuetudinis. ¶ † Quartus erit casus, quando aliquis fundauit ecclesiam & reseruauit iusp. habitantib. in tali uicinia uel parrochia ad qđ facere poterat cum cōsensu ordinarii, ut pulchre diximus s̄. in prima par. 1. li. in 4. q prin. in art. 10. & hoc est clarum, uel forsan ex hoc ipsa consuetudo originē habuit, & tunc erunt obseruandi fines ipsius dispositionis, uel ꝯsuetudinis, & iō erunt uocandi habitantes in uicinia uel parrochia, & iō non curandum de dominis domorū: & in hoc ēt casu possunt intelligi dicta Paul. in uer. tamen si esset consuetudo. & ēt do. Roc. uolentis fore attendendos terminos consuetudinis. Quintus erit casus, qñ parrochiani non haberent ex consuetudine iusp. sed ius petendi rectorem, quod ex consuetudine acquiri potest, ut diximus s̄. in 1. par. 1. li. in 10. q. pri. 5. & 8. art. & non cadit aliqua uocatio, nec cōtemptus, cū per illam petitionem nullum ius tradat, ut diximus in d. 5. & 8. art. & in 1 par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 11. art. & in hoc casu nullo modo sunt considerandi domini domorum absque aliquo dubio, sed habitātes in loco, cum tractetur de cura animarum suarum, ut diximus in 2. par. 1. lib. in 8. q. princ. in 3. ar. licet (ut proxime diximus) vocatio non cadat.

¶ Vndecimus art. ij. q. prin. ii. par. 2. Libri.

1 *Præsentabunt regentes uniuersitatem, an uniuersi populo habente iuspa. ubi quòd regentes.*

2 *Regentes uniuersitatem exercent omnia competentia ciuitati seu populo.*

1 Dubitatur 11. si populus habet iuspa. † an tm̃ regentes uniuersitatem præsentabunt, an uero uniuersi. Io. Cal. in cōsi. 9. fol. 61. hoc tit. uersus fi. ad demōstrandū oēs de populo, & sic uniuersos dēre præsentare, dicit sonare in absurdū dicere solū regentes uniuersitatem posse facere facta uniuersitatis sic indistincte loquendo, & dicit probare multa iura. ut ff. qđ cuiusque uniuer. nomine. & p totū, & similia iura ubi de re uniuersitatis tractat. & iō ꝯcludit ipse Ioā. Cal. oēs de populo dēre præsentare unum tanq̃ uniuersi, & in re cōi, ut ibi patet. & ideo uult inhabiles ad regimen uniuersitatis habiles tñ ad præsentandum admittendos ad præsentandū, ut de hoc 1. dicetur. Gaie. uero in repe. c. fi. de ele. li. 6. in 47. col. dicit unum uerbū p uniuersitatem uel collegium posse cōmitti potestatē præsentandi. Do. Roch. uero in hoc trac. in uerbo competens alicui. in 1. q. in uer. quinimmo, dicit Inn. in c. cū ex iniuncto. de no. ope. nunc. dixisse, si iuspa. competat uniuersitati, fœminas uirgines & uiduas dēre admitti in p̄ntatione, & licet in specie non loquat̄ in iurep. tamen hunc casum includit, dum dicit tales p̄sonas fore uacādas in gerendis, p uniuersitatem. addit ēt, Inn. subdidisse ꝯsuetudinem tales non admittere, & iō attendendū esse ꝯsuetudinem, ut sentit Inn. & hoc esse diligenter notandum. Tu aduerte. aut. n. populus regitur per congregationem oīum & in eorū actibus explicandis oēs de populo uocantur, & tūc oēs de populo, vel duæ partes eius debent cōuenire, & eorum maior pars præsentare seu p̄sentandum eligere, & illum præsentari facere p deputandos ab eis, & oēs habent in hoc uocem, & ita procedat ꝯsilium Io. Cal. quod re uera ita loquitur. Et propter hoc dicerem in hoc casu, ꝙ si conuenirēt duę partes populi, ꝙ sufficeret, ut p̄xime diximꝰ, nullus de reliquis faciēnib. tertiam partem poterunt agere de cōtēptu: cum de iure per duas partes rep̄sentet populus, ut proxime est dictum. Aut populus facit adunantiam generalem, & eligunt decuriones, uel alias regētes uniuersitatē, qui dñr anciani, uel de consilio, quibus datur oīs potestas populi, & representat populum, uel habēt

priuile-

priuilegium eligendi tot, qui repræsentāt uniuersitatē, ut est in ciuitate Trani, ubi ex priuilegio regum eligun tur annuatim triginta duo, qui faciunt uniuersitatem & unū ex eis sindicum, & isti expediunt oīa uniuersitati seu populo incumbentia, & tales non est dubiū posse p̄ntare nomine totius uniuersitatis seu populi, p ea quę dicit Bar. & ibi oēs in l. item eorum quæ legitur sub l. illud. in §. si decuriōes. & in l. nulli. & l. fi. ff. qđ cuiusque uniuer. nomi. & ita uult Host. & Io. And. in ca. 2. de no.
2 ope. nun. hodię hoc ꝯsuetudinem uelle. s. † ut regentes uniuersitatem oīa ciuitati seu populo ꝯpetentia exerceāt. & idē uult Fed. cons. 65. infrascriptæ. in 5. dub. & p ista mea dist. facit qđ dicit idē Fed. cons. 118. qō. talis est in 6. col. in uer. p̄terea si filius. ubi loquit̄ in casu primi membri huius dist. s. qñ oēs habent præsentare, & non extraur electi uniuersitatis, & in secundo membro rep̄sentantes uniuersitatem præsentabunt, & ita hodie in practica seruatur, quia non totus populus p̄sentat, sed regentes uniuersitatē ut euitet̄ infinitas, & clare cognosci possint duæ partes maior uel minor pars, & isti regētes uniuersitatem uocantur, ut per Bar. in d. l. fi. ff. quod cuiusque uniuer. nomine. & in l. non pōt. ff. de reg. iur.

¶ Duodecimus art. ij. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Præsentato populo ubi ei competit iusp. an fœminæ uirgines & uiduæ & filijfamilias computentur in eis.*

1 Et Ex primo membro præced. art. dubitatur 12. † si iuspa. spectat ad populum, & non habent regentes uniuersitatem, sed ipse populus præsentat, & sic ibi dictum est, conuenire dēt totus populus uel duæ partes ipsius, an inter eos computabuntur fœminæ uirgines & uiduæ & filijfamilias, & de hoc. s. de filijsfamilias tractauimus. s̄. in 1. par. a. lib. huius. in 2. q. prin. in 6. art. & de fęminis tractauimus ibidem in 8. ar. & tandē conclusimus ibi eos & eas admittendos & admittenda, si filijfamilias faciunt domiciliū extra patrem, & si uiduæ faciant domicilium de per se, cum uirū nō habeant, & in hoc adderem, nisi filii masculi repræsentarēt domicilium, quia illi erunt uocandi, ut dicetur in seq. ar. & idem dicerem in fęmina uirgine, ex quo non habet uirum, dummodo non habeat patrem, fratrem, uel matrem uiduā domicilium repræsentantes, nam si ipsa sola patri successerit repræsentabit domicilium patris, & sic concludo in omnibus prædictis casibus, in quibus filiifamilias, fęminæ uirgines & uiduæ, quia maritatæ, repræsentantur per uiros domicilium facientes, semp cum domicilium repræsentant esse admittendos ad p̄sentationē iurispat. populo spectantis, ut colligitur ex dictis duobus art. 6. & 8. & hoc attenta generali consuetudine, qa alias de iure sibi paterfamilias, siue filiusfamilias, siue fęmina, siue masculus deberent interuenire, & essent uocandi in gerendis p populum, licet consuetudo aliud seruet, iuxta aliam doctrinam Inn. in c. 2. de no. ope. nunc. & illam retulimus in d. 6. & 8. art. & etiam in proxi. præced. art. post Roch.

¶ Decimus tertius art. ij. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Tutores uel curatores, an infantes uel maiores septennio eos in potestate habentes sint uocandi in actu præsentationis iurisp. quod populo competebat. ubi si populus regitur per seipsum, tunc pupilli maiores septennio, & similiter sui tutores sunt uocandi, si uero populus regitur per regentes, regentes sunt uocandi. numero 4. & 5.*
2 *Maior septennio habet uocem in præsentatione rectoris & etiam præfertur tutori suo.*
3 *Pater & filius sunt patroni iurepa. parrochianis competen.*
6 *Tutor minoris septennio uocabitur, fallit in minori, cui malitia suppleret ætatem.*

1 Dubitatur 13. † quid si populus habet iuspa. & præsentandi in aliqua ecclesia, in quo sunt infantes, & maiores septennio habentes tutores uel curatores ad actum præsentationis qui erūt uocandi tales infantes & minores uel eorum tutores seu curatores. Et hic est unus de articulis, qui cadit circa pupillos & minores habentes ius præsentandi, ut præmisimus in d. 1. par. huius ij. lib. in 5. q. prin. in 9. ar. in prin. Hunc articulum formauit Io. Cal. in sæpe alleg. consil. 9. in ci. populus ecclesiæ. hoc tit. fo. 61. & primo argumētatur tales non esse uocandos, per no. in cle. ex eod. de ele. li. 6. in c. indemnitatib. in prin. eo. tit. libro que. & in Spe. de sindico. in 1. col. in uer. sed cuius ętatis. ubi dicit de ꝯstōne constituendos sindicos dēre esse maiores quatuordecim annis, & in d. c. ex eo. dicit eligentes dēre esse in sacris constitutos, & sic in 18. anno. cle. generalem de æta. & qual. ergo idem pari modo uī dicendum in p̄sentatione. Tamen ipse Io. Cal. tenet ꝯtriam partem, &
2 mouetur istis fundamentis † certum est, maiorem septennio hēre uocem in p̄ntatione rectoris intm̄ ut sua p̄ntatio pręferatur illa facta a tutore suo, notat Arch. in c. decreuimus. 16. q. 7. & Io. And. in c. ex eo. de ele. li. 6. & diximus late supra in 1. par. huius 2. lib. in 2. q. prin. 9. & 10. art. sed clarum est, quando sunt plures patroni unius ecclesię singulr̄, nullum ipsorū posse dici p̄prie patronum ipsius ecclesiæ, sed potius compatronum, sicut pater carnalis & spiritualis sunt compatres infanti leuato. c. super eo. de cogna. spi. & licet sint patroni singulares, & ut singuli, non ut uniuersi. pręsentatio tamē rectoris est eis cōis, ut not. hoc tit. c. 1. unde neuter ipsorum patronorum poterit dicere præsentationē rectoris esse suam, & quia nemo proprie pōt dicere esse suū quod est sibi cōe cum alio collegialiter, ut habetur. 12. q. 1. §. fi. no. in c. præsenti. in gl. de præb. sicut non pōt dicere suum ille qui est de collegio uel uniuersitate illud quod est collegii 12. q. 2. qui manumittūtur. est tñ utroque casu uox præsentationis iuris singularis cuiuslibet illorum de collegio uel uniuersitate patronorum, nā sicut uniuersitate interdicta sunt singulares illius interdicti cum uniuersitas non sit capax ipsius, de sen. excō. si sula. § cū uero. lib. 6. ita existente uniuersitate aliqua patrona ecclesiæ, & præsentationem rectoris habente, p̄sentatio ipsius spectat ad singulares illius, & est faciēda per eos cōiter, estq; quo ad illos iuris singularis ipsorū, sm̄ no. p Io. And. de consue. c. cum dilectus. & p eūdē de p̄b. c. cum in ecclesiis. li. 6. cum igitur pupilli sunt de uniuersitate, & sentiant onera ipsius, per ꝯñs debēt sentire commoda, p reg. q sentit commodum. de reg. iur. lib. 6. cū concor. & uocem debent hēre saltē maiores septennio in præsentatione rectoris maxime cum auctoritate tutoris, & dicit facere, de æta. & qual. c. 2. & de iudi. si annū. lib. 6. & qđ ibi notatur. Præterea pręsentatio est actus, qui cadit in pupillum maiorē septēnio, qa præsentatio rectoris potest dici sponsalia de futuro, ut late diximus in d. 2. par. prin. 1. lib. in 2. q. in 9. art. Adducit ēt enim posse uariare alium præsentādo post uel simul c. qđ aūt. hoc tit. & in cle. 2. eo. ti. secus est in electione, p quā ꝯhitur matrimoniū spūale, quod per pupillum sicut carnale ꝯhi non potest, ut in d. 9. art. diximus. sic rñdet ad tex. c. ex eo. de ele. lib. 6. loquentes in electione, in qua matrimonium contrahitur, ut ēt ibi diximus. Dicit igitur, ꝙ cum pupilli sint de uniuersitate, habebunt uocem, ex quo sunt maiores septēnio, & qa sunt de uniuersitate uocari debent, iuxta not. p Inno. & Host. in c. ex iniuncto. de no. ope. nun. & p Arch. in c. si plures 16. q. 7. & ꝙ hoc ius p̄ntandi dicatur quasi ius patrimoniale cuiuslibet de uniuersitate, licet exercitiū cōpetat ipsi de uniuersitate, satis bene p̄bāt no. p Io. An. ad fi. qōnis quam ponit super regu. quod alicui. de reg. iu. lib. 6. unde admittendo saltim tutores ad uocē pupillorū, hoc nō est admittere eos ad regimen uniuersitatis, sed ad q̄dā conseruationē iuris pupillorum, nec obest, si dicatur p alios maiores regētes uniuersitatē tale ius minorib. conseruari, qa hæc rō hēt locum ēt in maiorib. ex quo sequeretur, ꝙ nunquam fieret uocatio omnium hominum uniuersitatis, sed solum regentes uniuersitatem possent facere facta uniuersitatis qđ sic indistincte loquendo sonat absurdum esse, ut probant

bant, dicit ipse multa iura ff. qđ cuiusq; uni.no. & simil
ubi de uniuersitate tractatur: & ita residet Io. Cal.in d.
conſ.9. Et hanc partem videtur tenere Fed.cōſ.111.qō
talis eſt in 6.col.in uerſ.prætereа li filius. ubi dicit, ꝙ
3 †qñ parrochiani alicuius eccleſię ſunt patroni: tunc pa
ter & filius eligunt, ſicut qñ uniuerſitas eſt patronata.
& all.no.Inno.& Hoſt.in c.2.de no.oper.nun. & Spec.
in tit.de ſindico, & ſic quilibet pñtat, cum ſit de popu-
lo, & ſic non attendit aliud, niſi ꝙ ſit de populo, ut poſ-
ſit pñtari, prout pñt populi maiores ſeptennio, & tuto
res ipſorum & ēt infantium minorum ſeptennio. Tñ
idem Feder.in conſ.65.infraſcriptæ.in 5.dub.tenet ad
pñtationem non eſſe uocandas mulieres, nec impube
res, ſed illos ſolum, ꝑ quos ſolet regi & gubernari uni-
uerſitas, all.Hoſt.in c.2.de no.op.nũ. Tu ꝓ ueritate dic
4 †ꝙ ſi populus regitꝰ ꝑ ſeipſum, & oēs de populo in actu
agendo ꝯueniunt: tũc pupilli maiores ſeptennio in pñ
tatione admittuntur, & liſr ſui tutores, & ſi ſunt mino
res ſeptennio ſui tutores tñ: ut diximus late ſ.in 1.par.
huius 2.li.in 2.q.prin.in 9.& 10.art.ubi in 9.art.ꝯcludi-
tur, pupillum fore admittendum in pñtãdo in hoc: qa
tunc uñr regere uniuerſitatem, ſed ex quo omnes tan-
git, debent oēs interuenire, cum oēs dicantur de popu
lo. & dicerem hoc caſu ēt debere interuenire mulieres
ut a ꝯrio ſenſu probat, qđ dixit Fede.in d.conſ.65.infra
ſcriptæ.in 5.dubio.& quæ dicit Inno.& Hoſt.io.An.&
oēs de no.ope.nun. quod intelligerem. ſi facerent do-
micilium: ut dixim.in prox.præced.art. & in locis ubi
nos ibi remiſimus, & tales omnes ſunt uocandi: & ita
5 procedat.d.conſ.9.io Cal.prox.recitatum. ¶†Si uero
populus uel citas habet eos gubernantes, per ſuos gu-
bernatores electores ab abudantia gerunt omnia expe
dienda per uniuerſitatem, & in hmōi regimine nō pñt
interuenire, niſi ſint maiores quatuordecim annis: ut
no.in c.ex eo.de ele.li.6.& in d.c.2.de no.ope.nun. per
Innocen.& Hoſt. nã niſi quis ſit maior quatuordecim
annis, non pōt eſſe de regentib. ut no.in prædictis iurib.
ſi non pōt eſſe de regentib. ergo non admittetur in re-
gimine uniuerſitatis, ſed pñtatio fit per regētes uniuer-
ſitatem: ut per prædictos in d.c.2.de no.op.nun. & nos
diximus in 11.prox.præce.art. ergo in hoc caſu non ad-
mittentꝰ nec impuberes, nec muliere, ſed tñ q tpe vni-
uerſitatem regent per prędicta, minor tñ infante, & ſic
ſeptennis nullo modo eſt admittendus, nec uocandus
ſed eius tutor qñ pñtatio non fit per regentes uniuerſi
tatem, ut in primo mēbro, & in caſu quo pōt pupillus
pñtare, poterit uocari ipſe, uel tutor: quia ambo pñt pñ-
tare: ut diximus late ſ.in 1.par.huius lib.in 2.q.prin.in
9.art. quia tutor & pupillus ꝯcurrũt in præſentando vt
ibi. In pubere aũt non eſt dubium, ipſum poſſe pñtare
ēt ſine curatore: ut dixim.in d.2.q.prin.in 7.art.& cũ ſit
maior quatuordecim annis, debet ēt admitti ī uniuer-
ſitate, ut prox. dixim.licet dicerem eum in pñtatione
tñ: qa ſpũalis fore admittẽdũ non in aliis actib. uniuer
6 ſitatis per proxi.dicta.¶†In minori uerò ſeptennio vo
cabitur tutor, ut proxime dictum eſt: & uult io.Cal.in
d.conſ.9. Quod ego limitarem, niſi malitia ſuppleret
ætatem: quia tunc ēt pupillus minor ſeptennio uocari
poſſet: quia hoc caſu poſſet pñtare: ut ꝯſiderauimus in
d.2.q.prin.1.par.huius 2.li.in 9.art.& ita intellige prædi
cta. Do.Roc.in uerbo competens.in 5.q.de iſto art.trã
ſit ad ea quæ diximus in 15.ſeq.art.

¶Decimusquartus art. ij.q.prin.ij. Par.ij. Lib.

1 *Iusp.ſpectat.ad populum, parrochiam, uiciniam, uniuerſitatem & ſimiles pupillus habet ius pręſentandi, & pro eo tutor pręſentabit: ſi tutorem nō habet, uox eius non erit in cōſideratione, quo caſu ſi populus per certum numerum illi regentes habent ius præſentandi.*
2 *Si pupillus habet iuſpat. ut ſingularis eius tutor, ſi eum habet præſentabit, ſi eum non habet, uox eius confundetur inter alios compatronos, aut eius aliquis conſanguineus pro eo præſentabit. numero 3.*

Et ex iſtis oritur deciſio. 14.art. an uox infantis ac
creſcat cōpatronis, uel cuius erit. Gaſp. Cal. for-
mat hunc art. in conſ.8. an uox infantis. fol.60. hoc tit.
& dicit iuſp.competere infanti, & ipſum in illo ſucce-
dere, uel aſs ſibi acquiri ſicut maiorib. & per ꝯñs nō eſ-
ſe locum iuri accreſcendi, ſed per tutorem poſſe fieri
nomine ſuo pñtationem.20.q.2.puella. & ꝙ no. de re
gula. c.2. & ſi id non fiat, nihilominus remanet ſibi in
aliis uacationib. ius quod ei primo competebat, argu.
notatorum in c.3.hoc tit.& per Inno.de elec.querelã.
& de reſti.ſpo.in literis, & ita reſidet Gaſ.Cald.in d.ſuo
conſ.poſito inter conſilia Io.Cal.numero prædicto. Tu
1 aduerte †nã aut iuſp.ſpectat populum, plebem, parro-
chiam, viciniam, uniuerſitatē, & ſimiles, quo caſu po-
pillus infans uelut unus de populo, plebe &c. habet ius
præſentandi, ꝗuis ſit minor ſeptēnio, ſi habet tutorem
ipſe tutor pro eo præſentabit, ut diximus in prox.ꝑced.
art.in 1.par.huius 2.lib.in 2.q.prin.in 9.art. Si uero, nul-
lum habet tutorem: & tunc eius uox non erit in conſi
deratione, & pro illa uice præſentabũt alii, & cum erit
ætatis ipſe, pręſentabit ipſe: & ita loquitur Io. Cal.in d.
conſ.9 & uult Gaſp.Cald. in fi.d.conſi.8.licet loquatꝰ,
quando iuſpa ſpectet ad infantem iure particulari, &
non uniuerſali, vt diximus in d.9. art.2.q.prin.1. parte
huius ſecundi libri. Si vero ipſi de populo uel uniuerſi-
tate hñt certum numerum regentium vniuerſitatem,
per quos omnia geruntur, & tunc ex quo prædicti dñt
eſſe maiores quatuordecim annis, vt diximus in pręc.
11.art. & in prox.pręc.art. & ſic pupilli ſeptennes & de-
cēnes nec maiores, ſi non regunt ciuitatem, non ſunt
in cōſideratione, vt in dictis art. diximus. multo minus
2 non dēt eſſe in cōſideratione vox infantis. ¶†Sed ſi lo-
quamur de infante habente iuſp. vt particularis, puta
quia illud hēt ex patrimonio, vel vt vnus parochianus
nō tñ iure collegii, ſeu vt vniuerſi, ſed ut ſingularis, cũ
hoc aliqñ eſſe poſſit, vt diximus ſupra in 9.& 10. præc.
art. & in hoc caſu vꝛ loqui præallegatum conſ. Cal. &
dicendũ ſi infans hēt tutorem, tutor præſentabit, vt ſu
pra. ſed ſi eſt infans, & non hēt tutorem, nō erit in cō
ſideratione, ſed accreſcet, immo confundetur inter a-
lios compatronos & parrochianos. vt ſi erant octo pro
ñi ſint in præſentatione ſeptem, & ſi oēs eſſent infan-
tes ſine tutore, qa ēt impeditis currit tp̄s ad pñtandũ:
ut diximus in præced.q.prin.in 8.art. tunc pro illa uice
ep̄s prouidebit eccleſiæ iure deuoluto tanquam ſi non
hēret patronum, & ſic procedat finis d.conſ.Cal. & vo-
luit Fed.conſ.102. nobilis quidam in 1. dubio & dixi
ſupra in d.1.par.huius ſecundi lib.in 2.q.prin.in 9.arti.
3 cum retuli dicta Fed. ¶ †Ego tamen dicerem unũ, ut
iſto caſu quando infans nullum hēt tutorem, ſi aliquis
conſanguineus pro eo præſentaret, ex quo ratificatio
non eſſet neceſſaria, ut dixim.in 1.par.huius 2.lib.in 4.
q. prin.in 17. art. pro conſeruatione iurium pupilli qñ
iuſp.ſpectat.ad eum iure particulari, conſanguineum
poſſe præſentare, arg. c.conſultationibus.hoc tit. ut ibi
late dictum fuit. Qñ aũt iure uniuerſo competit infan
ti iuſp.hoc quod proxime dixi de conſanguineo, non
dicerem in hoc caſu procedere: cũ alii de collegio con
ſeruẽt ius ipſius; & in c.1.de elec.& melius in c. quere-
lam, eo.tit. ut diximus late ſup.in 1.par.huius 2.lib.in 3.
q.prin.in 16. art. ubi tractauimus, an aliquib. patronis
in quaſi poſ.præſentandi exiſtentibus præſentantib. &
aliquib. non amittant quaſi poſ. non ꝑſentantes: ut la-
te maxime in 3.& 6.conclu.& ibi uerificantur hæc ul-
tima mea dicta, ſ.maiorem conſeruationem iuriſp.re-
quiri, qñ illud competit iure ſingulari, ꝗ qñ illud com
petit iure collegii; quia ſi iure ſingulari pro conſerua-
tione quaſi poſ. ipſe uel alter pro eo debet præſentare,
qñ uno iure collegii ſufficit alios de collegio pręſenta
re, ut ibi. cum igitur caſu noſtro, ut prox.dixim. pro cō
ſeruatione iuris pñtandi conſanguineus admittitur, &
ſufficit, ſi non ꝯdicat patronus, pro quo cōſanguineus
pręſentauit, & non requiritur ratificatio: quia utiliter
agit, quanto magis hoc debet eſſe in infante, qui ma-
iori

iori indiget adiumento præsertim cum tutorem non habet, ut res suæ utiliter fiant, & conseruetur in quasi possessione sua.

¶ Decimusquintus art. ij. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Vox pupilli, cum pupilli admittantur ad præsentandum, an & quã do in numero computetur.*

2 *Regentes in universitatem debent esse maiores 14. annis.*

1 Dubitatur 15. † si pñtatio est facienda p illos de universitate, & in ea admittantur pupilli ad præsentandum, an uoces eorum computentur in numero. Hunc art. formauit Lap. Abb. in c. ex eo. in prin. de ele. li. 6. & dicit ꝙ sic, alleg. not. per Archid. in c. decernimus. & in c. si plures. 16. q. 7. & no. per Inno. in c. 2. de no. ope. nun. & no. per Io. An. post Inno. & Comp in c. cõstitutus, de ele. nam qua rõne, si pupillus suo iure particulari præsentet, ualet pñtatio: ut ibi doc. dñt: pari rõne ualebit uox pupilli, qñ ad præsentandum rectorē gratiose (ut præfertur) admittitur, & hoc uerum; ut uult ibi Dom. cum tota uniuersitas pupillũ admittit, secus si una tñ partium uniuersitatis admitteret eum: quia tunc non procederet uox pupilli in p̄iudicium alterius partis pupillum nõ admittentis, all. ad hoc. de exe. cum ecclesiasticæ. de diuor. significasti. & de adult. c. pe. & c. fi. sequitur ēt prædicta Phil. Fran. in d. c ex eo. de ele. li. 6. & idem uult Pau. in trac. de sed. uac. in 2. par. in 5. q. in 2. col. Tu cõsidera has doctrinas hic intellectas ꝯdicere dictis. s̄. in prox. præced. 12. arti. post Io. Cal. in cons. 9. ubi fuit conclusum, si ad populũ spectet iusp. ēt pupillos maiores septēnio uel eorum tutores fore uocandos ad pñtandũ infantes, pupillos uero non, sed eorum tutores si habent, quo ergo hic formatur qõ, si gratiose in uniuersitate pupilli admittuntur, cum possit interesse de iure, ut ibi ꝯclusimus, Quare vr̄ dicendum pro concordia, ꝙ qñ ipse populus pñtat, cum admittantur ēt pupilli maiores, tñ septennio, procedat consil 9. Cald. & ea quæ nos diximus. in d. 12. art. sed qñ pñtatio est facienda per regentes uniuersitatem; ut dicunt doc. in c. 2. de no ope. nun. & nos dixim. 2 s̄. in 11. p̄ce. art. † tunc quia debēt esse maiores. 14. annis ut no. ĩ c. ex eo. de ele. li. 6. & ĩ ele. ut hi q. de æta. & quali. & dixim s̄. in d. 11. & 12. art. nullo modo admitti dēt pupillus. tutor, nec maior, nisi sit regēs uniuersitatem; ut in prox. p̄ce. art. dixim. & idē qñ est aliqua uniuersitas, uel collegium personarum ætatis perfectæ. ut c. ecclesiarum. & simil: ut in d. cle. ut hi qui. & in c. cũ ex eo. de elec. & in hoc casu procedet dubium articuli nostri ex quo non possunt pupilli in huiusmodi interuenire, & ideo dicentur per uniuersitatem uel collegium gratiose admissi, & ꝯcludendum est; ut. s̄. ꝙ oĩb. de uniuersitate uolentib. poterit pupillus admitti, & eius uox cõputabitur, licet uno ꝯdicente admitti nõ possit. ex quo non est de numero: ut in prox. seq. art. dicetur. Vel si essemus in pñtatione, quæ fit per omnes de populo, licet de iure admittantur pupilli, filiifamilias, & mulieres, tñ de ꝯsuetudine non admittuntur: ut dicit Inn. in c. 2. de no. ope. nun. & ponit Roc. in uer. competens. in 1. q. in uer. quinimmo. ut respũ huius ꝯsuetudinis hoc prohibentis dicat pupillus, uel mulier ēt per pñtationem, quæ fieret per populum, & non per regentes uniuersitatem gratiose admissi, & eorum uox habebit locum: ut s̄. est dictum: ut semel gratiose nobilis Ioannes Iacobus Filingerius consanguineus meus adhuc impubes fuit admissus in consiliarium ciuitatis Trani.

¶ Decimussextus art. ij. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Patroni an possint admittere inter eos non patronum in præsentatione minori parte eorum uel uno ex eis contradicente, ubi ꝙ nõ.*

2 *Electores an & quando possint admittere extraneum in iure eligendi.*

3 *Maior pars an possit admittere extraneum, uel pro ea uice priuatum minori parte contradicente.*

4 *Filius erit nobilis illius sedilis, cuius fuit eius pater, etiam si fuerit exhæredatus, uel hæreditatem repudiauerit.*

5 *Maioris facto standum esse.*

6 *Maior pars non potest statuere contra ius per eum statutum, nisi cum omni consensu.*

7 *Maior pars non potest variare, & etiam accumulatiue præsentare aliam spectan. iurepatrona ad uniuersitatem secularem, nisi ex necessitate.*

8 *Iurepatrona. spectam. ad aliquos uel iure singulari, uel iure collegij, ipsi non possint admittere extraneum uno ipsorum contradicente.*

Idem in electione. Idem in nobilibus sedilium.

9 *Extraneus admissus per patronos ad præsentandum, acquiret quasi possessionem præsentandi in futurum, nisi fuerit admissus pro illa vice tantum, quod appareat ex aliquo eorum actu.*

10 *Priuati iure eligendi uel præsentandi an possint admitti nullo discrepante per electores uel habentes præsentare.*

1 Et ex istis sequitur decisio. 16. art. † an p̄roni possint admittere inter eos non patronum in electione præsentandi, uel in ipsa p̄sentatione minore parte 2 patronorum, uel ex eis uno ꝯdicente. ¶ † Doctores notant in c. scriptum. de elec. ꝙ si partes cõsenserunt cõi consensu possunt cõicare extraneis ius eligendi in electione, quę imminet facienda; nam quemadmodum pñt totam ptãtem in compromissarios transferre, ut in c. causam. & in c. in causis cum si. Ita & fortius debent posse cõicare ptãtem aliquib. ut una cum eis coeligant Compo. tñ ibi dicit notabile uerbum, ad hoc ut extraneis cõicetur istud ius eligendi oportere oẽs electores consentire, unde uno discrepante non potest aliqs admitti, ut habeat uocem in capitulo, quia cuiuslibet interest ne forinseci admittantur, cum ex hoc diminuat̄ cuiusq; ptãs, & p hoc dicit facere. tex. d. c. scriptũ. ĩ uer. mutuo ꝯsensu. & ad idē dicit facere. ga pp. & c. in causis. de ele. ubi legit̄ & not. nec promissum fieri posse nisi oĩb. electorib ꝯsentientib. vñ uno ꝯdicente impedit̄ compromissum: quia fit præiudicium singl̄r ex translatione ptãtis in cõpromissarios, & ex hoc colligitur, maiorē partē uniuersitatis non posse aliquod statuere in præiudiciũ iuris singulorũ. Sed idem Compos. dicit maiorē partem posse inuita minori parte aliquos admittere ad consulendũ non ad eligēdum, arg. c. obeuntibus. 63. dist. nam per hoc non fit p̄iudiciũ alicui, imo iura ꝯsulunt, ut adhibeant̄ ꝯsiliarij d. ca. obeuntib. & hoc ēt uoluit Abb. in d. c. scriptum. in 2. col. in 5. no. qđ dicit fore bene notandũ, nã nõ solũ hoc pcedit in actu electio. sed ēt in alijs explicandis p quãlibet uniuersitatem ecclesiasticam uel secularem, nam s̄m eum sp militat ratio pręallegata: & ex hoc infert in consilio gñali posse pręlatos de iure hñtes uocem decisiuam admittere simplices clericos alias non hñtes uocem, sed aliqb. discrepantib. eos non posse illos admittere ad eligēdum, ut s̄. sed bene ad ꝯsulendum: & ideo dicit ibi Abba. se putare q̄libet rationē per se posse aliquos admittere ad ꝯsulendũ uel decidēdũ s̄m dist. prędictã, & qui sint de iure hñtes uocem decisiuam uel ꝯsultiuam in cõcilio generali dixit Abb. se dixisse in c. graue. de p̄b. in lect. & ubi s̄. Abb. in alio notabili colligit de gratia. vltra in elect. cano. per eos posse admitti alios in dignitate ꝯstitutos, & intelligendum est. ut s̄. nemine ꝯdicente: & doc. in c. cũ Vintoniẽsis. in 1. col. ubi. Abb. in 2. no. colligit eos penes quos residet ptãs capitularis priuatis a iure per eorum delictum posse cõicare ptãtem eligēdi, non ergo inhabitantur illi prorsus, sed solum priuãtur, quæ quidem priuatio cum cadat in fauorem non delinquẽtiũ, penes quos residet ptãs, põt ab eis remitti: & dicit ad hoc quotidie illum tex. allegari: secus tñ dicit ipse si isti essent inhabilitati, seu ab officio suspensis quia tũc nõ possent p alios habilitari, ut in c. cũ dilectus. de ꝯsue. & ĩ c. illa. & qđ ibi no. de ele. & dicit facere ele. ut hi q de æta. & qua. sicut. n. pñt illi de capitulo extraneos admittere ad eligendũ una cũ eis: ut in c. cũ ecclesia sutrina. de cau. pos. & pprie. ita possunt admittere

tere istos de collegio, licet ea nice sint priuati iure eligē
3 di, ꝑpter ipsorū indignitatē, † Sed an maior pars possit admittere extraneū uel ꝑ ea uice priuatū minori parte ꝯdicēte, remittit se ad dicta ꝑ lo. An. post Compo. in d. c. scriptum. ubi ꝯcludūt ꝙ nō, sed unius ꝯdictionem obuiare dispositioni oīum, arg. reg. in re cō. de reg. iu. lib. 6. & l. Sabinus. ff. communi diuidun. Et ibi colligit casum, in quo dispositio maioris partis uniuersitatis nō ꝓualet ꝯdictioni minoris partis, qđ dicit uideri ꝯ. c. 1. de his q̄ fiūt a maiori parte cap. & l. qđ maior. ff. ad municipa. ted ipsa ꝯria dicit procedere in negociis spectātibus ad uniuersitatem, & ubi eā subest disponēdi, ita ꝙ necessitas, uel utilitas subiecit dispositioni maioris partis, sed ubi ista cessant, oportet oēs esse in cōcordia: ut notabiliter uoluit glo. & Inn. in c. cum oēs. de cōsti. Et idem dicit fore dicendum, ubi id, de quo agitur, spectaret ad singulos, ius. n. & potestas eligendi spectat ad quemlibet de uniuersitate pro parte, unde cuius libet interest, ne forinsecī admittātur ad eligndum cū pluribus admissis, minus ualeat cuiuslibet ipsorū uox, argu. c. cum M. Ferrariensis. de ꝯsti. & dicit ēt hinc dicere doctores in d. c. scriptum. & in c. qa propter. de ele. oēs de collegio uno ꝯtradicēte nō posse cōpromittere: ut s. ꝑxime diximus: qa est ius singulorū & nō pōt eis inuitis deteriora ri. facit, qđ in simili not. in l. 1. C. quæ sit longa consue. sed pro ꝯsilio habēdo potest maior pars aliē nam introducere: ut dixit Compo. in d. c. scriptum. & non obest arg. d. c. obeuntibus. 63. dist. quia hoc casu nō deterioratur ius singulorum, sed promouetur utilitas collegij, & iure consilio obtemperatur: ut in d. c. obeūtibus. & ita uolunt omnes in locis supra alle. & præsertim Ab. Hoc idem uult ipse Ab. in c. in causis. in 4. no. de elec. post Compo. ꝙ si unus ex canonicis uellet admittere nō canonicum uel compromittere: & oēs tacerent, taciturnitatē isto casu nō inducere dispositionem, ex quo est casus arduus, electionē meā alteri dari: ut ibi late dicit bis hoc cōiter per doctores teneri. & idē dicit ipse Ab. in c. qa ꝑpter. in 5. faltim. in 2. not. & sup gl. in uerbo uice oīum plene. & idē uult Ab. in c. ꝯstitutus. el. 2. in ult. notab. de accusa. uolēdo hoc hře locum nō solum in compromisso electionis & in ipsa electione, sed in oībus actibus ꝑiudicialibus, ꝯtradictionem unius: cum tollitur uel minuitur eius uox, impedire actum, quē ibi sequunt Phi. Fran. Ptæpo. & do. me. Corse. ut ibi ꝑ eos, ex quorū dictis habes intelligētiam ꝑdicta procedere, qū illi de collegio, uel alij uolunt extraneum hēc uocem inter eos, sed quādo extraneus ad niret ut procurator impediti: tūc etiam in electiōe sufficit maiorem partem cōsentire illum extraneum ad mitti loco impediti. & hoc quia hoc casu solum tractatur de ꝑiudicio uniuersitatis, cum interfit uniuersitatis, ne facta illorum intelligantur per extraneos, argu. l. 2. C. qū & qbus quarta pars debe. li. 10. & hoc qa nō tractat de diminutiōe uocis, sed solū de admissione extranei loco hūtis uocem, quæ declaratio est pulchra, ut ex eorum dictis ibi percipitur, de qbus per do. Fel. in d. c. cum oēs. in 17. col. in 5. decla. de cōsti. adde ēt ad ꝑdicta Butrium in c. post translationē. in prin. 2. col. de reuun. tenētē, qđ s. de contradictione nunis præ ualente. Et Domi. in c. cum expediat. in 3. col. de elect. lib. 6. ponentem aliam intelligentiam ad prædicta, ꝙ si nō diminueretur uox cuiuslibet de collegio ꝑ admissionē forinseci, sed ille admitteretur ad aliquid aliud agēdum, sufficere cōsensum maioris partis, qđ sequit ibi Phil. Fran. Adde ēt ad ꝑdicta Roma. sing. 48. inc. qa heri fecistis ꝯsiliarios. dicētem nō sufficere maiorem partem uniuersitatis scholarium uolētium admittere nō existētem de uniuersitate: sed unius cōtradictionē ꝓualere, & alle. Compo. & Io. And. in d. c. scriptum. de elect. licet aliud senserit idē Roma. in l. de pupillo. in prin. ff. de nou. ope. nun. Et ad supra scriptorum ꝯfirmationem adduco: nā licet teneant ea quę fiunt a maiori parte uniuersitatis: ut in l. quod maior. ad municipales. & in c. 1. de his quæ fiunt a maio. par. ca. & proxime diximus, tñ hoc nō habet locum, qū agitur in uniuersitate seu ꝯsilio, ꝑ alium annum uel semestre cōfirmari potestatē uel alios officiales: qa non potest hoc fieri per maiorem partem ꝯsilii, sed dēt fieri ꝑ totum ꝯsiliū seu uniuersitatem, immo ꝑ totā ciuitatē nomine reluctātē: ut est tex. in auth. de fen. ciui. §. fi. uer. cuncta. quē Roma. appellat unicum, in sing. suo. 98. inci. heri fui interrogatus. in 3. char. in ult. col. Quæ dicta faciunt pro duobus, q̄ mihi alias ocurrerunt de facto, & primū fuit. nam sunt aliqui anni elapsi in ciuita. Trani cū uoluissent nobiles sediles nostri archiepatus admittere in uo bilem nrī sedilis quendam Io. Paul. Strabonē nobilem Neapolitanum sedilis portus, & unus nostri. s. dñs Franciscus de Bonifmiro cōsobrinus matris meæ reluctasset & cōtradixisset, non potuit admitti, nec fuit admissus, & idem postea accidit cuidā alteri in sedili cāpi lōgobardorum dictæ ciuitatis admisso a nobilibus dicti sedilis, & admissio nō habuit effectum aliquibus aliis nobilibus reclamātibus licet in minori numero. Secūdus casus fuit ꝑximis diebus: nā cum agerēt de cōfirmado in capitaneum ciuitatis Trani dñm Iacobū Cuualier Catelanum ꝑ sequēti anno, dixi hoc fieri nō posse nisi tota uniuersitate ꝯcordi, immo dicere debui nisi tota ciuitate ꝯcordi, & uno discrepāte fieri nō potuisse, licet fuerint plures discrepātes, & mille nō erat ꝯfirmādus ꝑ uniuersitatē: qa illū nō poterat uniuersitas ꝯfirmare, nisi generalis ꝑ ex, sed solum de supplicādo ꝑ eius cōfirmatiōe agebaī, & dixi ꝑ iura ꝑdicta uno ꝯtradicēte supplicari nō posse, cum negari nō possit eādem rōtionem militare in utroq; casu, qa oīno cuiuslibet interest nouū officialē hře. & iō multo fortius dicerem, ꝙ si tractaret de confirmando in aliquo officio aliquem de uniuersitate, propter quod magis ierēheret in lōgum electio reliquorum de uniuersitate & uniuscuiusque ipsorum, non posse fieri per ꝑdicta: & hoc et allegaui in cā aggregādi in sedili campi Longobardorum pro parte nobilium contrad icētium. nam cū ipsi nobiles cuiuslibet sedilis habent distribuere inter se non nulla officia ciuitatis, qnāto plures admitterētur tāto magis protraheret in longum assecutio ipsoū officiorum, & iō tāto magis tenet eorum contradictio: & ita tene & nota in practica: quia quotidie accidūt, & maxime in hac infelici patria mea Tran. in qua sunt multa odia a quibusdā familiis nobiliū emanācia, qui cum sint æque nobiles cum aliis nobilibus uolūt se illis ꝑferri, quos Deus emēdari faciat uel ꝯfundat. Vnde cū in casu nro tractet de minorāda uoce ꝑsonorum singularum uel tōne collegii existentiū, ex quo si admitterēt forinsecum, & nō ꝑsonū cuiuslibet ipsorum uox est debilior, non poterit fieri hmōi admissio forinseci etiā uno solo ipsorū ꝯtradicente, maxime cū ex sola admissione unius uocis acquiret admissus quasi pos. ꝑnādi: ut in c. consultationibus. hoc tit. & diximus. s. in 1. par. huius a. lib. in 3. q. prin. in 17. ar. ubi tractauimus, an extraneus admissus ad ꝑnādum acquirat quasi pos. ꝑntādi. Et pro hoc facit, quia cum in hoc tractetur præiudicium singulorum, & uertatur cuiuslibet ipsorum damnum, ex quo minoratur uox, & sit quasi datio seruitutis, uno non concedēte & non uolēte actus nō teneatur in l. ꝑ fundum. ff. de seru. rusti. præd. & gl. in c. cum omnes. de cōsti. ubi Abb. & doct. omnes præsertim do. Feli. in 8. col. ubi ot nat. d. l. per fundum. & d. gl. c. cum omnes. & allegat multa alia iura, & gl. & dat limitationes. ulde ibi. & hoc qū actus est applicandus iure singulari ut ibi, qđ tanto magis notandum est pro sedilibus
4 nobilium † ubi aliquę familiæ nobiliū habent uoces nulla consideratione facta de hereditate paterna, ut in iure patronatu: nā si pater fuit nobilis illius sedilis, erit filius, licet fuerit exheredatus, uel hæreditatē repudiauerit, & sic non erit hæres, immo quasi possessio patris trāsit in filiū, ut late diximus d. 3. q. prin. 1. par. huius a. lib. in 22. art. Et si diceres, curaliter dictum fuit. s. in 8. ꝑ ced. art. s. maiorem partem sufficere in præsentatiōe? Dico illum nō esse tanti præiudicii, ut ibi dixi, ex quo quilibet

glibet pôt pñtare. ſed hic minueretĩ uox patroni, & p̃
extraneum acquirerctĩ quaſi poſ. pñtãdi quæ ſunt ma-
gni præiudicij, ut in locis proxime allega, & hæc dicta
ſint, quãdo per tinet ius p̃ſentandi ui ad particulares.
5 ¶ † Quãdo uero pertinet ad aliquos tãquam ad exiſten
tes de collegio, licet regu. deberet eſſe in ꝯtrium. ſ. fore
ſtãdum facto maioris partis. p̃ d. l. quod maior. ad mu-
nicipales, & p̃ tex. in c. 1. de his quæ fi. a maio. par. c. &
per gl. in d. c. cum oẽs. de conſtit. tamen iſta concluſio
limitatĩ quatuordecim modis, & ex quatuor notabilib.
declaratur p̃ do. Fel. pulchre in d. c. cum omnes. ſuper
illa gl. in 9. col. cum ſeq. & inter reliquas limitationes
ſeu fallẽtias eſt cum maxima rõne illa de qua. ſ. quãdo
tollaretĩ uel minueretur uox hñtes diſponere uel eli-
gere, ut ſufficiat tũc unius ꝯdictio: ita Feli. ibi in 3. fall.
allegãdo Roma. licet corrupte in locis ſupradictis cũ
aliis de q̃bus per eum. Et ibidem in 4. fall. ponit, qđ ſ.
dixi, qñ tractatur de confirmatione alicuius officialis,
allegãdo tex. & Roma. ubi ſ. & Bal. in d. l. quod maior.
& in l. oẽs populi. in 2. q. prin. ff. de iuſt. & iure. & eundẽ
Ludo. Roma. in rub. de arbi. in 17. col. & Bal. in l. quo-
tiens. de pac. & Ang. I l. iuriſgentiũ. ſed melius dixiſſet
in l. et ſuum hæredẽ. §. hodie. ff. de pactis. Ad idẽ ẽt ad
ducitĩ, quod ponit do. Fel. ibid. in 10. fall. ubi collegium
uel uniuerſitas vult facere ſtatutũ uõ generale, ſed de
rogans iuri ſingulariũ p̃ſonatum, non ſufficere cõſen
ſum maioris partis, ſed requiri oĩum concordiam, ut
ibi p̃ eum pulchre. Et unũ uõ omittã poſitũ p̃ eundem
Fel. in d. c. cum oẽs. in 2. fall. qñ capitulũ uellet aliquid
agere ꝯ priuilegia ipſius uel ꝯſtitutiones in eo factas,
non ſufficere maiorem partem ipſorum de capitulo,
ſed debere oẽs conuenire & cõcordare nemine diſcre
pante, & ex contradictione unius actum ruĩ. alle. Inn.
in c. accedentib. quaſi in medio, in uer. immo plus di-
cimus. de priuil. & Ab. in c. ueniẽs. in 9. col. de p̃ſcri. &
6 facere qđ no. Inno. in c. humilis. de maio. & obe. ¶ † Ex
cuius uerbis dicit inferre Roma. ĩ d. rub. de arb. i. 17. col.
ꝙ ubi maior pars uellet ſtatuere ꝯtra ius p̃ eos ſtatuiũ
nõ poſſet, ſed requiretur ꝯſenſus omniũ, & licet p̃ quod
dam dictũ Bal. in l. fi. C. de auct. p̃ſtã. uideretur aliter
dicẽdum: tñ ibi Fel. concordat dictum Bal. p̃cedere, qñ
reuocatio primæ ꝯſtitutionis fieret ex neceſſitate: ſed
qñ non urgeret neceſſitas neceſſario debent omnes cõ
cordare, adeo ꝙ unius ꝯtradictio ſufficiet: ut conſtitu
tio non reuocetur, ut ibi Fel. quod mihi multũ placet.
Pro quo cõſidero, nam cum iſtæ conſtitutiones dẽant
fieri cum ratione. c. erit autem lex. 4. diſt. cum ſimi. per
illas acquiritur ius omnib. ergo nõ poteſt ad uolũtatẽ
maioris partis in præiudicium illius q̃ eam ſequitĩ, illã
reuocare, & ideo nudius tertius dixi cõſiliariis ciuitatis
Trani eos nõ poſſe eorũ cõcluſiones uel cõſtitutiones
quas partes appellant reuocare uno cõtra dicẽte, quod
male inter eos ſeruatur, ſed faciunt, prout faciebat Cœ-
leſtinus Papa, qui quod de mane cõceſſerat, reuocabat
de ſero, & ecõtra: & hoc noſtrates faciunt etiam quam
pluribus contradicentibus, quod facere non poſſunt:
ut proxime diximus. ¶ † Et iſta ſecũda Fallẽtia do. Feli.
7 facit in caſu nr̃o: ut nouiter conſidero, ꝙ quãdo uniuer
ſitas ſecularis habet iuſpa. pñtauit unum, maior pars il-
lius nõ poterit uariare, & etiam accumulatiue pñtare
alium, niſi omnibus de uniuerſitate uolentibus, adeo ꝙ
uno cõtradicente non teneret uariatio, & licet hoc ex
me cõſideraſſem, iſtud vr̃ ſentire Lap. alleg. 77. inci. in
Dei nomine, uacãte eccl'a. in 3. col. in 1. dub. in uerſ. itẽ
ſi, ut p̃fertur. fol. 49. licet reuera loquatur, quãdo illi de
collegio ut ſingulares uellẽt uariare: tamẽ hæc mea cõ
ſideratio omnino p̃batĩ per ſ. ſcripta. Quam tamẽ intel
ligerem procedere, niſi maior pars uniuerſitatis ex ne-
ceſſitate uellet uariare, & alterum præſentare, non tñ
accumulatiue: q̃a ſi accumulatiue, nõ eſſet neceſſitas
ſed recedẽdo a prima præſentatione, putá quia noniter
ad eorum notitiam deuenerit præſentatum p̃ eos eſſe
indignum: nam ſi poſt ſcientiam indignitatis non rece
derẽt a prima præſentatione priuarentur illa uice iure
p̃ſentãdi, iuxta no. in c. cum uos. de of. ord. & diximus
late. ſ. in 1. par. huius 2. li. in 10. q. prin. in 4. art. tũc enim
de neceſſitate fieret præſentatio & nõ accumulatiue,
ſed non totaliter a prima recedendo, & ex quo de ne-
ceſſitate fit, maior pars poterit reuocare primã cõclu-
ſionẽ per ipſam uniuerſitatẽ factã, non ſolum uno, ſed
ẽt minori parte ipſius contradicente iuxta unum mẽ-
brum concordiæ factæ per do. Feli. quã proxime retuli-
mus. & dicere ſecũdã præſentationẽ fieri de neceſſita
te, etiã ſi primus præſentatus non eſſet idoneus, licet
non indignus, quamuis nõ idoneitas præſentati nõ pri-
uet patronos, illa uice iure p̃ſentandi: ut diximus in d.
4. art. q̃a ſi non eſt neceſſitas patronorum, eſt tñ neceſſi
tas ex parte eccleſiæ, cui debent præfici idonei. c. cum
in cunctis. de elec. cũ ſimi. nota p̃dicta quia noua & per
alios nõ conſiderata. Et ad id quod ſ. fuit dictũ, maio-
rẽ partem poſſe reuocare forinſecum, & ſic non patro
nũ pro habendo conſilio, ex quo uoces ipſorum non
minuuntur, nec tenentur conſilium illius ſequi, adde
in argũ not. per do. Feli. in d. c. cũ oẽs. in 11. & in prin.
8 12. col. de conſtitu. ¶ † Dic ergo concluſiue, ſiue iuſpa.
ſpectet ad aliquos iure ſingulorum, ſiue iure collegii,
eos non poſſe ad præſentandũ non patronũ admittere
uno ipſorũ ꝯdicente, niſi pro cõſilio habendo, uel pro
eis concordandis, non tñ pro dãda uoce, & ſic in patro
nis ſeruari, quod in electione dicitur, & prædicta proce
dere multo magis in patronis ſingularibus & in nobili
bus ſedilium, & in eorum honorantiis, per d. l. per fun
9 dum. ff. de ſeruitu. ruſt. prædio. ¶ † Sed aduerte, nam ſi
p̃roni ipſum extraneum admittent, ille acquiret quaſi
poſ. pñtãdi, qua uti poterit in futurum. ſ. diximus: & ple
nius in 1. par. huius 2. lib. in 3. q. prin. in 17. art. Niſi p̃ ip-
ſos patronos fiet actus, p̃ quem declarent illum admi-
ſiſſe p̃ illa uice & non futurũ; argu. tex. & eorum quæ
ibi dicuntur in c. Pontifices ibi, cum cautelæ ſtudio. 7.
q. 1. vbi uult tex. ep̃o loci mortuo pro ſacramẽtis ibi p̃
ſtandis fore vocandos epiſcopos vicinos cum cautela
tamen, per quam declaretur, conuicinum ep̃m eos ad
miſiſſe ex illa cauſa, & nõ acquiret quaſi poſ. miniſtrã-
di ſacramẽta in illa dioece. & gl. ibi p̃ hoc alleg. c. preſ-
byteri. 24. diſt. & c. conſultationibus. hoc ti. & no. hanc
cautelam: nã alias hic extraneus acquireret quaſi poſ.
iuriſp. ſeu p̃ſentandi. Ad vnum tñ eſt aduertendum; nã
do. in d. c. cum Vintonienſis. volunt electores poſſe ad
mittere nullo tñ contradicente impuberem, vel alias
priuatũ ex præſentatione indigni, vt ſ. retulimus. Et de
impubere teneo non eſſe dubium, quia non eſt inhabi
lis ad præſentãdum, ſed ad habendũ vocem inter eos
rõne ætatis, vt diximus in proxi. p̃ceden. art. & nulli p̃-
iudicat niſi electorib. ergo eis imputandũ, licet per ca.
ex eo. de elect. li. 6. poſſet dici, in electione impuberem
nullo mõ poſſe admitti, ex quo non põt dare conſen-
ſum in matrimonio: vt diximus in præce. 15. arti. & la
te in 1. par. huius 2. li. in 1. q. prin. in 9. art. ſed in p̃ſenta-
tione cum per eam non fiat matrimoniũ, ſed ſponſa-
lia, bene admitti poterit ſine dubio: vt diximus in præ-
dictis art. & ideo in proximo p̃ce. artic. concluſimus ẽt
10 in vniuerſitate poſſe admitti impuberem. ¶ † Sed du-
bium facio magnũ in priuatis iure eligendi vel p̃ſentã
di, an per electores vel habẽtes p̃ſentare poſſint admit
ti nullo diſcrepante, & (ut diximus) doctores per d. ca.
cũ Vintonienſis. volunt ꝙ ſic: & hoc ibi probari: & addu
cit rõnem quia priuatio cadit in fauorem non delin-
quentium, penes quos reſidet poteſtas eligendi vel p̃-
ſentandi: poterunt ergo ipſi hmõi fauori renunciare, &
priuatum admittere. Sed certe hoc eſt contra id quod
diximus ſ. in proxi. præce. q. prin. 19. art. in hoc caſu re
quiri reſtitutionẽ Papæ vt ibi. Contra hoc ẽt facit id
quod diximus, in d. p̃ce. q. prin. in 27. arti. dum ibi dixi-
mus, ordinarium ad quẽ facta eſſet deuolutio ex negli
gentia p̃ronorum non p̃ſentantiũ vel litẽ non finien-
tiũ infra tempus datum ad p̃ſentandũ poſſe eos ẽt cir-
ca tempora admittere ad p̃ſentandum, non tñ quãdo
facta eſt deuolutio, quia præſentarunt indignũ, quia
tunc

tunc Et infra tempus nō poterit eos admittere, ex quo in pœnā hoc induxit canō, ut ibi in fi.d. art. sic ergo & in casu nr̃o. Vnde dicerē, patronos uel eligere habentes nō posse priuatum admittere: & ita p̄supponit glo. in c. si ele. in uerbo. occultum. in fi. de electio. lib. 6. sed p Papā restitui. & nō obst. ratio adducta in contrariū: nā non solum ille priuat̄ in fauorem compatronorū nō delinquētium, sed immo priuatur principaliter in sui pœnam, & in consequētiā in fauorem nō delinquētium: ut not. per doc in d. c. cum uos. de of. ordin. ergo nullo mō patroni poterunt priuatum admittere, & delictum impunitū facere. Et non obst. tex. in d. c. cū Vintoniensis, quia ille tex. probat contrarium. nā Papa nō se fundat ibi super eo, q electores illū admiserint, sed super eo, qa ille fuerat priuatus, ut nō posset eligere in prima electione futura, & tū ibi erant in 3. electio. & iō dixit illum admittendum, secunda uero electio approbat non tenere, & sic non erat in consideratione, quare ego hoc dictum dnc. non habeo, pro firmo, nisi esset talis priuatio. q̄ magis uideretur inducta in cōpatronorū uel coelectorum fauorem, q̄ in uetā pœnam, puta quia patroni uel electores tenentur ex aliqua cōstitutione tale quid facere, & nō fecerunt, adeo ut non uideatur uera culpa punibilis. sed negligentia, quæ p̄iudicabat cōpatronis, qa possent illā remittere iuxta ea quæ diximus in d. 27. artic. 1. præced. q. principa. Inquantum uero dicitur, patronos posse admittere compatronum excōicatum uel suspēsum ad præsentādum, minime hoc ɔcederem: nam præsentare nō possunt tales de per se ubi fit minut ɔuersatio, quāto magis hoc facere nō poterunt cū cōpatronis, uel cum collegio, ut late censuratos non p̄ntare diximus supra in 2. pat. huius secundi lib. in 2. q. prin. in 2. & 3. arti. Et q non possit admitti extraneus cū habentib. eligere uno contradicente ponit Et Firma. in tract. de episcopo. in 3. par. 1. lib. in 3. q. Et Et quādo extraneus admissus a patronis ad præsentandum cum eis acquirat quasi posses. iuris præsentādi, diximus supra in d. 17. arti. 3. q. prin. 1. partis huius secundi libri.

¶ Decimusseptimus arti. ij. q. prin. ij. partis. ij. Libri.

1 *Compromitti an possit præsentatio per maiorem partem patronorū minori parte uel uno eorum contradicente. & nu. 7.*

2 *Compromitti non potest electio per maiorem partem capituli uno contradicente.*

3 *Compromissum factum ab uno nomine omnium non ualet alijs præsentibus & contradicentib. & nu. 5.*

4 *Consensus requiritur expressus in arduis explicandi sin uniuersitate.*

6 *Procurator extraneus an possit admitti per maiorem partem collegij.*

1 Et Ex istis oritur 17. dubitatio, †an maior pars patronorum possit p̄ntationē compromittere minori parte inuita seu uno tm̄ ɔtradicente. Et Lap. de Castel. alleg. 8. fol. 3. uidetur tenere maiorem partem hoc facere posse: sed idem Lap fol. 29. alleg. 78. in 3. col. in 1. dub. in uersi. item licet compromissum. tenet contrariū. s. compromissum fieri non posse uno de collegio inuito, sed ex post facto dicit non posse a singularibus reuocari, alle. no. in c. in causis. de ele. & in c. bonę. el 2. de postu. pla. & qđ dicit do. su. Io. Cal. in c. cū oēs. de ɔstitu. Iste articulus iam est decisus ex relatis s. in proxi. p̄ec. arti. ubi retulimus dicta Compost. in c. scriptū. quē 2 ibi sequitur Io. An. & Abb. de ele. †nō posse maiorē partem capituli compromittere electionē in aliquos uno contradicente. & ratio est: quia illi tollitur uox sua, & præiudicatur cuilibet singulariter ex translatione prātis in compromissarios, ex quo colligit maiorē partē uniuersitatis nō posse aliqd statuere. uoluit etiā p̄dicta Ab. post præfatos in c. cum uintoniensis. in 1. colum. de elect. & in c. in causis. in uersicu. nota ibi a singulis. eo. 3 titu. referentem Compo. ubi supra. dicentem †nō ualeret compromissum factum ab uno nomine omniū aliis p̄ntibus & nō contradicentibus: quia cum ista res nō sit leuis, immo magnæ importantiæ, debent sigillatim oēs inquiri, & expresse consentire, quod dictum dicit fore notādū & non tradendum obliuioni, & ex eo posse sumi hæc reg. in arduis explicādis in uniuersitate 4 †debere oēs expresse consentire, nec sufficere actū explicari p alios nomine aliorū etiam illis tacentibus & nō cōtradicētibus: quia in re onerosa & graui debet interuenire ɔsensus expressus, nec taciturnitas habet̄ p ɔsensu: & dicit ad hoc facere qđ not. Inno. in c. in genesi. de electio. & gl. in reg. is qui tacet. de reg. iur. lib. 6. secus pōt dici in re leui & maxime concupiscibili: qa tunc taciturnitas hr̄ pro consensu, ut nota. in locis p̄alleg. Et ex istis dicit Abb. posse sumi maximā limitationem ad not. p Inn. in c. 1. de his quæ fi. a maio. parte c. ubi notabiliter dicit, q si in capitulo tractat̄ aliquod illicitum & damnabile, tenent̄ illi de uniuersitate ɔ̄dicere, alias si non ɔ̄dicunt, habebuntur pro consentientibus, & inuoluent̄ peccato, & in pœnam peccati cum aliis expresse consentiētibus, ut illud dictum procedat quo ad euitādum peccatū, ne sub uelamine taciturnitatis peccatū nutriant, sed quo ad ualiditatem actus tenendum est, ut supra. prædicta etiam uoluit idem Ab. post alios in c. qa propter. in §. uel saltim. in secundo notab. ubi dicit hanc esse cōem opinionē: & ibidem super gl. in uerbo uice omnium, uoluit hæc etiam Abb. in c. ɔstitutus. el 2. de appel. & Butri. in c. quod ad translationem. de renuncia. in princ. secundæ col. & Do. & ibi omnes in ca. cum expediat. in 3. col. ubi etiam Phil. Fran. de elec. lib. 6. & idē Philip. in propo. in d. c. consti-
5 tutus ¶ †Sed aduerte, nam hoc dictū ampliatur, ut supra, ut p̄cedat etiam, quādo unus compromittit nomine omnium omnibus p̄sentibus & non contradicentibus: qa nō ualebit compromissum: ut per docto. post Comp. in d. c. in causis. quod modo potest primo limitari, ut p̄cedat ante factum, scilicet quod si cō promissum est factum, non possit ex post facto a particularib. reuocari, ut uoluit Lap. in dicta alleg. 78. in primo dubio. ¶ Nam si ista limitatio ita ruditer intelligeretur nō p̄cederet, ex quo tolleretur actio canonico cōtempto. & ideo Abb. post alios. in d. cap. quia propter. §. uel saltim: sup gl. in uerbo uice omnium, hoc intelligit, sufficere ɔ̄dictionem unius, quando aliquis de collegio cōtradicit a principio: si autē facto compromiso per collegium superueniret, qui non erat uocādus, nō dēt ad petitionem illius retractari compromissū, ut in reg. factum legitime. de regu. iuris libr. 6. & ita dicit ibid. & in cap. ecclesia. de electio. uelle communiter doctores, & sic intelligit de contradictione ex post facto illius, q non erat uocandus, ergo si ex contradictione illius qui erat uocandus, posset retractari etiā ex post: & ita debet intelligi Lap. ubi supra. ¶ Et p hoc patet male dixisse Pau. de Eleaza. in sua quæstio. incip. A patronis 9. in numero, de qua fecimus mentionem supra in 8. p̄cedenti articulo, uno patrono contempto, & cōpromisso facto tenere presētationem cōpromissariorum: uam non tenet uno cōtempto, nisi saluetur, ut ī dicetur. ¶ Host. uero in dicto §. uel saltim. in capitu. quia propter, quem ibi Abb. in penult. columna refert, ponit aliā limitationem ad prædicta: ut procedant, nisi tres sint in collegio, & duo uelint cōpromittere tertio ɔ̄dicente, standum erit iudicio duorum, tum quia duo faciūt duas partes collegij, dicto capitu. scriptum. capi. licet. de electio. tum quia necessitas nō subiacet legi. cap. quanto. de consuetudine. cum non posset seruari scrutinium, de quo dicto late ibi per Abba. cuius dicta non refero: quia omnia tendunt ad electionem. cum consideratur forma cap. quia propter. quæ in præsentationib. non habet locum, ut dicetur infra in proximo sequenti articulo: ex cuius Hostien. & sequa. dictis patet id quod dicitur, uno contradicente non posse compromitti, electionem esse propter seruitiū, qđ nō credo: sed dico esse rationem, de qua supra, ne quis priuetur uoce sua in præsentādo, uel eligēdo, quod qui

dem fieret in casu nro, ita si essent tres habentes eligere, sicut si plures. quare hoc dictū Host. intelligerē procedere in pñtatione, ut infra dicetur. Et idem quod Hostien. vr̄ uelle in d.c. constitutus. de appel. quem ibi refert Præpo. in 2. col. hoc dictum nō habere locum, ubi non seruatur scrutinium, sed posse maiorē partē compromittere, electionē alicuius plati inferioris, in qua nō seruatur forma d.c. qa propter. etiam minori parte inuita, & sic nunq̄ haberet locum hoc in præsentatione, & iō Lap. in supra not. allegatione 8. hoc tenuit: sed oēs doct. ibi tenent, in omnibus actibus tam spiritualibus quā secularib. explicandis ab aliqua uniuersitate nō posse fieri compromissum a maiori parte nō solum minori, sed etiā uno contradicēte, & istam omnes appellāt communem opinionē, & tamen est clarū, in actib. secularibus nō tractari de electiōe prælati. unde

6 tene cū communi. ¶ † Bene uerū est loquendo de collegio, maiorē partē ipsius posse in illo procuratorem extraneū admittere, ut diximus in ꝓximo præced. artic. & uoluit Ab. & omnes in d.c. constitutus. de appellatio. Distinguēdo tamē, q̄ si loquimur respectu cōpromissi debēt sup omnes consentire, & hoc tam in actu electionis quā in actu uniuersitatis etiā secularis. Aut loquimur de ꝯstruendo procuratore, & credit speciale esse in qualiber electiōe, ut nō impeditus nequeat cōmittere alteri uices suas maxime ꝯtradicētibus, per d.c. qa ꝑpter. §. illud. de electio. & facit ratio. c. is cui de offi deleg. lib. 6 & in c. cū in ecclesiis. de pben. eo. libr. sed in aliis actibus putat nō impeditū posse committere uices suas: qa hoc nō reperitur prohibitum: uerum committi nō pōt extraneo a collegio illo contradicēte, qualiscūq; sit actus gerēdus: quia interest collegij seu uniuersitatis, ne eius secreta pateāt forinsecis, qd dicit sentire Io. And. in reg. quod alicui. de reg. iur. lib. 6. in mercuria. & sic fore intelligēdū tex. c. penul. de electio. li. 6. requirit igitur ad admittendū procuratorem extraneū maioris partis collegij ꝯsensus, qui hoc facere pōt, arg. l. 2. C. quādo & quibus quarta pars deb. libr. 12. & iō Domi. in d.c. cum expediat. de elec. lib. 6. uult maiorē partē collegij posse admittere extraneum ad aliqd aliud agēdum, dummodo non det proprionomine uocē, sequunt̄ ibi Philip. Franc. & alij. Et ideo Fede. de Senis ꝯs. 104. primo quæritur. in 2. dubio, nunquid omnibus patronis præsentibus possint omnes excepto uno committere uices suas quāuis nō absentes nec impediti: & dicit primo q̄ nō, ꝑ communiter notata per doct. in c. qa ꝑpter. de elect. Tamen dicit contrarium esse uerius, ꝑ reg. q̄ habet, quem posse per alium quod pōt per se. c. pe. de reg. iur. cū cōcor. & dicit esse casum in d. c. ꝯstitutus. de app. & nō obstare gl. ibi positam ꝑ Inn. qa est sibi cōtraria: & hoc etiam placere Io. And. in d.c. cōstitutus. & ad idē adducit quod no. ipse Inno. in gl. 1. in c. sicut. de elec. adducit etiā, patronum posse

7 uariare &c. ¶ † In aduerte: nā si loqmur i patronis habentib. iuspa. iure collegij uel uniuersitatis, procedant oīa supra scripta, ut nō possint compromittere præsentationē uno tm̄ ꝯdicente p rationes. s̄. allega. & in eis fiat distinctio, an sint absētes seu impediti, uel ne, & an possint constituere ꝑcuratorem de collegio uel extraneum, de qbus ꝓxime dictum est: sed si sumus in patronis hn̄tibus iuspa. iure singulari, qui separatim, & quā do eis placet, possunt pñtare, dummodo ī. tps datū ad pñtandum, si maior pars illorum uult compromittere pñtationem eorum, seu dare potestatem præsentandi aliqbus cōpatronis, uel nō: qui tamen nomine patronorum & nō ꝑprio præsentēt, ex quo actus non nocet aliis cōpronis minoris numeri, quin possint præsentare in qbus nō agitur de compētētu, ut late diximus in 8. ꝑced. art. & primi cōpromittentes vīr pñtare, qñ præsentant illi, qbus dederūt ptātem præsentandi, nec eis quasi possessio acqritur, q̄ possit ꝑiudicare aliis cōpronis, nec ēt ꝑ hoc fit diminutio cuiuslibet uocis, nescio uidere quare in hoc cōsideratī habeat ꝯdictio minoris partis nec unius ex eis, cū nullū præiudiciū ipsis generetur, & sic dicerē ualere cōpromissum. Et in hoc cū in patronis singularib. cōpromittentibus præsentationē in religiosum fuisse loquutū Pau. de Eleaza. in d. 9. q. de qua. s̄. et uno patrono uocato, qui agere non potest de contemptu, & iō tenere præsentationem factam ꝑ cōpromissarium. Et isto modo etiam intelligerem dicta Host. & Inn. de quo supra, quādo sunt tres, & duo q cōpromittūt tertio nolēte. s̄. quādo sunt patroni particulares, & tūc ualeat actus duorū: & ita intelligatur cōsilium Fede. 104. de quo ꝓxime: nā isti patroni impediti, uel ne posſūt cōstituere procuratorem ad præsentādum siue compromnum siue extraneū, ut ibi Fede. & diximus de patrono ꝯstituēte procuratorem ad præsentandum supra in prima par. huius. secūdi libr. in 4. q. ꝑ totū, & ꝑ prædictis adde Fel. in d.c. cū oēs. in 9. col. in 3. Fall. & in 12. col. in 14. fall. & ita etiā potest loqui Lap. in alle. 78. in 1. dub. & Gaie. in repe. c. si. de elec. lib. 6. in 47. col. & sic tenet eam: & ita semp practicari uidi, & si dicis, cur secus in casu ꝓximi præceden. art. ubi etiam in patronis secularib. uno inuito non admittitur extraneus ad pñtandum, ut ibi, dico ibi hoc esse: quia per admissionē extranei minoratur uox contradicētis in illa uice & in futurū, ex quo ille extraneus acquirit quasi pos. pñtandi, per c. consultationib. hoc tit. quod nō est in casu nostro, & hæc sufficiant.

¶ Decimus octauus art. ij. q prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Forma c. quia propter. extra de electio. an sit seruanda in præsentatione, ubi quod non.*

2 *Forma ad c. quia propter. habet locum in electionib. episcoporum abbatum & aliorum prælatorum ecclesiarum collegiatarum.*

1 Dubitatur 18. † an in pñtatione pronorum sit seruāda forma. c. quia pp. de elec. & ut uidistis Host. Inn. & alij in d.c. quia pp. in §. uel saltim. super gl. in uerbo uice oīum, vr̄ uelle illam formā hr̄e locum in electionib. illius prælati, per cuius uacationem ecclesia uiduatur, uel saltim in mera electiōe, & sic non in præsentatione, & ex hoc fiunt quotidie argumenta, aliquid fieri & non fieri in pñtatione, qd fit uel non fit in electiōne, ex quo in præsentatione nō seruatur forma. d. c. qa ꝑpter. & ita vult expresse Lap. in alle. 8. fol. 3. hoc tit. & vr̄ etiam uelle in alleg. 78. fol. 29. hoc tit. in 1. dub. in 3. col. & Pau. de Eleaza. in d. 9. q. incip. a patronis. in 3. col. in uer. item non obst. Et hoc vult expresse Car. post Matthæum in ele. 2. §. fin. in 2. not. quem ibi oēs sequuntur, hoc tit. ubi colligit patronos non teneri ad formā d. c. quia propter. & dicit hoc probari ex illo. §. & præced. nam in electione in qua seruatur forma illius. c. nulla pactio permittitur pro hoc quia dicit Lanten. ibi allegatus pñtationem esse quādam nominationē, de qua loquuntur iura. c. qd sicut. de electio. in prin. & uoluit idem Car. in c. publicato in pe. col. eod. tit. sequit Gaieta. in repetitio. c. fi. in fi. 46. col. de ele. li. 6. & apertius in 56. col. ubi dicit, patronos non habere seruare formam dicti c. quia propter. & iō eos posse procedere nominando & præsentando publice quem uellent quasi per modum scrutinii, & in electione habemus, q̄ si sumus in casu, ubi non sit seruāda forma dicti cap. quia propter. & unus ex eligentib. ꝑ formam scrutinii eligatur ab aliquibus & consentiat, auget numerum uocum, & uox sua computabitur in numero eligentium: ut per Cardina. & Abba. in c. cū in iure. de electio. & per eundem Abb. in cap. licet. pe. colum. & Cardi. in cap. cumana. penul. colum. & in c. cum in uteri. penul. colum. eod. ti. ergo dicit ipse, similiter uox istius cōpatroni neminem præsentantis, & post publicatam præsentationem aliquorum ex compatronis consentire illo computabitur in numero uocum: cum a se originem uere non habeant per prædicta, maxime quia Card. in d.c. cum in iure. in pe. col. dicat sic, dico q̄ illa decretalis ꝑcedat, siue ꝑcedatur per uiā compromissi, siue ꝑ uiam scrutinij, dumtamen hoc

secundo

secundo casu sumus In casu, in quo non sit seruãda for-
ma d.c.quia pp.& in d.c.cum in ueteri.dicit, ꝙ cum de
iure non reprobetur, quem ꝯsentire in seipsum, dũmo
do ꝯsensus a se non incipiat, & si in tractatu requireret
poterit ꝯsentire, de quo nos late dixi.s̄.in 2.par.2.li.i 8.
q.prin.in 8.art.& sic patet euidenter, dictam formã nõ
seruari in põtatione: & uoluit Pau.de Cita.in hoc trac.
in 6.par.in 19.q.& doc.in c.3.hoc tit. Et de dicta forma
c.quia pp.& de collationib.numeri ad numerũ, & zeli
ad zelum, late loquitur Firma.In trac.de epõ.in 1. par.
2.li.in 2.q. Tu considera doc. oẽs & præsertim Abb.io
2 d.c.quia pp.io 2.col.uelle formam illus.c. †hẽc locum
in electionib.epõrum, abbatum & aliorum prælatorũ
ecclesiarum collegiatarum, ut ibi late: sed iusp.nõ ca-
dit quo ad actum pñtationis in ecclesijs collegiatis. c.
nobis.hoc tit.& dixim.plene.s̄.in 1.par.huius 2.li.in 9.
q.prin.in 6.art.& ideo non põt de hoc quæri, cum non
possit casus cadere, sed seruabitur, q̃ bene in ecclesia
inferiori spectat pñtatio ad plures, nam si ad plures ut
ad collegium spectet pñtatio, cõuenient simul: si ut sin
gulares singl'r pñtabunt, & sufficiet põtatio consensus
illorum de collegio datus in cõi uel particularium par
ticulariter, nec est de necessitate seruanda aliqua illarũ
formarum, sed procedere, quod supra diximus, & serua
tur in electione inferiorum rectorum s̃m Abb. in d.c.
cum propter.in fin.uerbis 2.col.& In prin.3. & alle.gl.
in c.sicut.& in c.si cui.de ele.li.6.& ibidem ipse Abba.
d.3.col.in uersic. 3.quæritur. hoc tenuit loquendo de
pluribus collatorib. qui assimilantur patronis iure sin-
gulari iusp.habentibus, in quibus dicit, illam formã
non esse seruandam, & sic est clarum in præsentatio-
ne patronorum dictam formam. dicto capit. quia pro
pter. non requiri, cum in ea requiri non possit per
supradicta.

¶ Decimusnonus art.ij.q.prin.ij. Par.ij. Lib.

1 *Maior pars sufficit in expediendis per collegium de necessitate.*
2 *Partes duæ debent esse præsentes in actibus collegii, siue uni-
uersitatis.*
3 *Habens potestatem conuocandi concilium uel uniuersitatem pri-
uilegio uel consuetudine potest illud facere, non tamen terminum
iuris abbreuiare.*
4 *Maior pars potest conuocare minorem ad præsentandum, & iu-
ris terminum abbreuiare iurep a. spectante ad collegium.*
5 *Non uenientibus uocatis per habentem potestatem nisi minori par
te, an potestas concilii remanebit penes minorem partem ue-
nientem.*
6 *Congregatio spectat ad antiquiorem nullum habentem officium con
gregandi, & an possit punire contumaces, & quando duæ par-
tes eo casu possint congregare consilium. num.7.& uide num.8.
10.12.14.& 15.*
9 *Iura collegii conseruantur in uno.*
11 *Paria sunt non uenire & uenire sed non expectare finem termini.*
12 *Dies interpellat pro homine.*
16 *Omissio solemnitatis non substantialis non uitiat.*
17 *Duæ partes an possint citare, vel monere minorem partem, re
missiue.*
*Et an monitus uel citatus debeat uenire in mane, uel in sero, quo
non est dicenda missa spiritussancti; citati quomodo debent ue-
nire ad sonum campanæ.*

Oritur modo 19.loco difficultas, si iuspa. spectat
ad uniuersitatem, an maior pars ipsius, q̃
non ascendit ad duas partes, possit non instante termi
no iuris assignare terminum pñtationi faciendæ, & de
terminare ut congregẽtur uocari seu ad certum sonũ
campanæ in tali loco pro tali die & hora. hunc articu-
lum formauit Io.Cal.cons.10.fol.61.hoc tit.& dicit gl.
in c.cum nobis olim.de ele. tenere electionem factã a
maiori parte põtium bñtium eligere, dummodo uoca
uerint alios pñtes, uel absentes, & hoc ut euitetur peri-
culum moræ uacationis: & ipsam gl.allegare iura sua,
[illegible]uius de dicit ipse, si hoc procedit in actu electionis: for-
tius habebit locum in præambulis, & per quæ deuen i
ad ipsam electionem.c.præterea.de offi.deleg. cum si.
1 & pro hoc dicto dicit facere opinionem illam in expe-
diendis per collegium de necessitate sufficere maiorẽ
partem, de qua per gl.in c.cum omnes.de ꝯsti. & ibi p
Inn.& in c.1.de his quæ fi.a mai.par.c. & dicit ẽt facere
2 qđ no.in c.bonæ.in gl.4.de ele.¶ †Et ꝙ lex uĩ dicere in
actib.collegii siue uniuersitatis duas partes debere esse
pñtes.l.nulli.cum l.seq.ff.qđ cuiusq; uni.nomi. & tũc
ualet, qđ fit a maiori parte interuenientib. saltim duo-
bus; & sic intelligit Host.prædictam gl.in c.cum nobis
olim unde dicit tenere Inno. ꝙ nullo existente ad quẽ
pertineat ex officio alios uocare, ad hoc ut teneat quod
fit ab eis, oportet ad minus conuenire duas partes illo-
rum, ad quos spectat facere illum ꝯctum, & illi debent
uocare alios, quib.non uenientib. procedent ad facien
dum actum seu electionem: ut ipse Inno.no.in d.c.cũ
nobis olim.in gl.sed nunquid.in fi.& in c.dudum.in 1.
gl.licet de numero.uer.sed quæ res. & ĩ c.ecclesia.el 2.
in 1.gl.immo plus.in fi.de ele. & qđ no.gl.in c.1.de his.
quæ fiunt a maiori parte c.& ideo dicit hanc opinionẽ
secundam credere ueram de rigore, sed ratione æquita
tis.s.ne nimium impediantur necessaria & utilia ostẽ
dere primam opinionem esse ueram, quã ẽt simpl'r di-
cit tenere Compost.in d.c.cum nobis olim. unde Inn.
tenet In hoc præualere constitutionem quantũ ad ci-
tationem, ut per eum in c.1.de mai.& obe.& in c. 2. de
no.ope.nun.subdit ad id quod dixit de ratione æquita-
tis facere.C.de iudiciis.l.placuit.ff.de re.iu.in oĩb.de trã
sac.c.fi.de confirma.utili uel inutili.cum dilecta. & ita
3 resident ibi Io.Cal.¶ †Tu aduerte ex dictis Io.Cal.posse
sumi duas principales conclusiones. Prima est iurepar.
spectante ad collegium maiorẽ partem posse conuoca
re minorem & terminum iuris abbreuiare, de qua dixi
mus sup.in prima præce.q.prin.in 38.art. ubi fuit ma
teria abbreuiandi tp̃s datum a iure, & ibi dixim.de hoc
d.Io.Cal.late. Alia est ꝯclo, capitulum debere congre-
gari per habentem hanc ptãtem de consuetudine, &
nullo existente ad quem spectet hæc conuocatio de-
bere saltim duas partes conuenire, & eas cõuocare ter
tiam & abbreuiare terminum iuris, esse tamen specia-
le In casu prouisionis ecclesiæ, ut maior pars conuocet
& abbreuiet tp̃s, & ibi per eum. ¶ Vnde pro habẽda cla
ra hac materia est recurrendum ad dicta doctorum: &
præsertim Abb.in d.c. cum nobis olim. & in c.cum in
causis.de ele.& in c.1.de maio.& obe.ubi ẽt per D.Feli.
& ad eundem Fel.in c.cum omnes in pen ul.& ult.col.
de constitu.post Abba.ibi. & procedendo concluside,
circa suprascriptas duas conclusiones facies infrascri-
4 ptas facientes illas claras. ¶ †Prima sit conclusio, ꝙ si
est aliquis qui ex priuilegio, statuto, uel consuetudine
habet potestatem conuocandi concilium uel uniuer-
sitatem, potest illud, seu eam cõuocare, quam sit unus
uel sint pauci, sed si uult restringere terminum iuris da
tum uniuersitati ad explicandum actum, puta ad præ
sent ãdum. licet Inn.d.c.cum nobis.tenuerit eum seu
eos hoc posse tamen idem Inno.& melius in ecclesia.
el 2.de electio.tenet illum seu illos non posse illum ter
minum abbreuiare, quem sequitur Butriga.in d.capit.
cum nobis. & etiam Abb.ibi super gloss.in uerbo re-
uocare.in 4.colum.nam licet ad eum, seu eos spectet
conuocatio capituli, non tamen habent potestatem re
stringendi terminum iuris, cum ille terminus est præ-
fixus in fauorem collegii, ergo non potest per aliũ ab-
breuiari, capitu.si diligenti.de foro competen.& in ca
pit.ad apostolicam.de regula.facit reg.indultum.de re
gul.iuris.lib.6.nec consuetudo dans potestatem cõgre
gandi collegium debet extendi ad casum diuersum,
scilicet ad potestatem astringendi terminum iuris, iux
ta no.per Innocen. io capitulo fina. de officio Archi-
diaco. facit capitul. cum contingat. de decimis. sed
ubi non tractatur de restringendo terminum iuris.po
terunt habentes officium monere omnes de colle-
gio: ut certo termino ueniant ad collegium, & si non

uenerint facient eos ꝯtumaces, non ut possint punire
per istos uocantes, sed ad hoc ut ptãs capituli residеat
apud uenientes: ita Inn. in c. 1. de ma. & ob. & in c. 2. de
no. ope. nun. & Io. An. in c. in causis. de ele. & ibi siłr do.
5 Abb. ubi etiam dicit in fi. 3. & in 4. co. † ꝙ si ad uocatio
nem huius ad habentibus hoc officium nõ uenitet ni
si minor pars tota potestas capituli residebit penes
istam minorem partem, & damnat legistas ꝯriũ tenen
tes, s. Bar. in l. omnes populi. ff. de iust. & iu. dicentẽ, quã
tumcunq; uniuersitas uocetur per magistratum, opor
tere tamen ad hoc ut ualeat, q̃d in uniuersitate sit con
uenire saltim duas partes, alleg. l. nominationum. C. de
decur. li. 10. & l. nulli. ff. q̃d cuiusq; uniuer. nomi. & spãli
ter pro decisione alleg. l. fi. C. de præd. curia. li. 11. tamen
Abb. ibi tener ꝯrium per plura iura & rationes. Et pro
opinio. Abb. adducitur, q̃d uoluit Bal. in tract. de sindi-
co. q. 35. ubi dicit, si snĩa a iudicantib. est facienda in p̃-
sentia ancianorũ, & anciani nolũt interesse, sufficit eos
legitime requirere, & eorum contumacia habebitur
pro præsentia. Et dicit Ia. de Ar. in l. si a legatario. §. si a
duob. & in l. non tantum. ff. de fideico. lib. per illa iura.
ab electione facere se alienos, qui per contumaciã ab-
sunt, & electioni interesse nolunt, & ius eligẽdi ad suos
transferri coelectores, & all. d. c. cum nobis olim. ¶ Et
isti uidentur uelle opinionem Abb. s. non requiri duas
partes s̃m Fel. in d. c. 1. de mai. & obe. in 1. col. & uoluit
idem Feli. pulchre in d. c. cum omnes. in antepenul. co
lum. in 1. conclu. & etiam statim post secundam con-
clusio. quas ibi ponit illas ex dictis Abb. colligendo: &
istã opi. ꝯ legistas tenet Fed. consil. 65. infrascriptæ quæ
stiones. in 4. & 5. dubio, uide ibi. ¶ Tu circa prædicta cõ
sidera: nam Abb. in d. c. cum nobis olim. quem sup. re-
tulimus, uult quando spectat ad aliquẽ uel ad aliquos
congregatio capituli, licet possint conuocare, nõ tamẽ
minuere terminum iuris: nam si congregat, & capitu
lum non uenit totum, sed duæ partes, immo si minor
pars, poterit expediri actus, non ne in consequentia hu
iusmodi uocatio & congregatio operabitur abbreuia
tionem termini iuris? Certe sic: nisi diceres, hoc non fa
cere conuocantes concilium, sed ipsos comparentes,
penes quos resider concilium, qui terminũ abbreuiẽt,
& s̃m hunc modum potest intelligi procedere consi-
lium Calder. de quo sup. Sed aduerte propter dicenda
infra in 3. conclusio. ꝙ ad abbreuiandum terminum
iuris, omnino requirantur duæ partes ut ibi, unde dice
rem istam minorem partem comparentem posse ex-
pedire actũ in contumacim non cõparentiũ. s. ut inter
eos, licet non facientes duas partes, concludat̃ de uocã
dis aliis ad electionem cum abbreuiatione termini: q̃a
quamuis non faciant duas partes, poterunt t̃n hoc ex-
pedire, ex quo ad id uocati sunt, non aũt ut eligant, ad
q̃d non fuerunt uocati, nota: q̃a uera, noua, & pulchra
ꝯsideratio. Dic & aliud circa huiusmodi cõclusionem
a ꝯrio sensu illius, ꝙ si hñtes officium congregandi ca
pitulũ ex priuilegio, statuto, uel ꝯsuetudine, & ex præ-
dictis ẽt hñt ptãtem abbreuiandi terminum, non esse
dubium, eos posse conuocare capitulum ẽt terminum
abbreuiando, arg. c. porro. de priuil. c. cum omnes. de
const. & c. cum dilectus. de cõsue. & faciunt quæ dicit
Fel. in d. c. 1. de ma. & obe. in fi. 1. col. in uer. si actus cõ-
grega. nam cum isti habeant hanc ptãtem, uĩ hoc fieri
ab omnib. qui illam eis dederunt, & ita tenerem, licẽt
Trani congregatio concilij spectet ad sindicũ, & octo
ordinatos, sed nõ poterit fieri ꝯcilium, nisi conuenient
duæ partes ad minus non obstante uocatione, & sic ser
uatur opinio Legistarum in c. uero archiepãli conuo-
catio spectat ad capita. s. ad archidiaconum, archipre-
sbyterum, & primicerios, seu maiorem partem ipsorũ
ex quorum iussu campana pulsatur, & comparentes li
cet faciant minorem partem, expediunt oĩa, & sic ser-
uatur opinio Abb. & Canonistarũ. canonici uero malo
res, qui uocantur de fraternitate, oĩ die dñico post ue-
speras expediũt eorum negocia nulla uacatione facta
cũ illa die & hora interpellet oẽs, & sic cõparẽtes q̃uis
in minori numero ꝯgregationem faciũt, & hoc ex eo
rum ꝯstitutione per sedem Apostolicam confirmatã.
6 ¶ † Secunda erit ꝯclo, nam nullo stante, qui hoc cõgre
gãdi officium habeat, est magna altercatio. inter doc.
an ꝯgregatio spectet ad antiquiorẽ de collegio. Et Ab.
post Inn. in d. c. 1. de mai. & obe. uult, congregationem
spectare ad antiquiorem, non ut puniat ꝯtumaces, sed
ut penes comparẽtes resideat omni ptãs, & possit actũ
facere, & sic uĩ idem uelle in isto antiquiore q̃d in hñ-
te officium conuocandi, sed ipsemet Abb. in d. c. cum
oẽs. tenet oppositum: uult. n. congregationem specta-
re ad duas partes de capitulo: ut late ibi per Feli. in pen.
col. in uer. sed dubium est, q̃n in collegio, qui in ul. col.
concordat opinio. per dicta Pet. de Anch. in rep. c. 1. in
15. char. in ver. 15. quæro de ꝯst. primam opi. de antiquio
re procedere in collegiis ecclesiasticis, in quib. deficien
te capite antiquior congregabat. Et sic intelligit Inno.
in d. c. 1. dum loquitur de capitulo, & siłr Abb. ibi q. d.
collegia ecclesiastica uocari capitula. Secundam uero
opinio. quę est, duas partes uniuersitatis debere cõgre-
gare tertiam ꝓcedere in uniuersitate singulari. de quo
in l. 2. C. de colla. fun. patr. li. 12. & istæ duæ partes q̃ cõ
uenerint, poterunt alios uocare, & non uenientes ꝯsti-
tuere morã & expedire actũ, & ex his patet, optimã es-
se obseruantiã patriæ meæ, de qua s̃. q̃a in ea semp̃ fue
7 runt uiri docti iura scientes. ¶ † Et ex istis oriĩ tertia cõ-
clu. duas partes uniuersitatis seu capituli posse ꝯgrega
re concilium non existente qui congreget illud ex of-
ficio, & licet quo ad breuiationem termini iuris fue-
rint opin. Vna gl. in d. c. cum nobis. uolẽtis non requiri
duas partes ẽt quo ad abbreuiationem termini, sed suf
ficere maiorẽ & saniorẽ partẽ. Alia Host. uolentis opor
tere duas partes collegii conuenire, & ex causa arctari
põt terminus iuris q̃ b. duab. partib. nõ ꝯuenientib. nec
causa restringendi terminũ iuris subsisten. hmõi restri-
ctionẽ fieri nõ posse, & dicit facere. l. nulli. & l. plane.
ff. q̃d cuiusq; uniuersi. noĩe. Tertia fuit opi. Inn. dicẽtis.
pñtes posse monere absentes ẽt si unus solus esset pñs
sed ut dicit Abb. in d. c. cum nobis. in 5. col. alle. iura, q̃
non probant opi. suam. Et ideo ipse Abb. ponit necessa
rio requiri duas partes ad monendum alios: quia potẽ-
tiæ capitulares consistunt in duab. partib. cum collegiũ
est in cõgregando: ut in d. l. nulli. & in l. nominationũ.
C. de decurio. li. 10. & tenet Inn. in d. c. 2. de no. ope. nũ.
ubi ẽt dicit, non esse nim, qualiter congregentur istæ
duæ partes, & per quem, dummodo conueniant simul
in uocando minorem partem, & ualere istam uocatio
nem per duas partes factam ad constituendum mino-
rem partem in contumacia, ita ut non possint allega-
re se contemptos: maiorem aũt partem non sufficere,
q̃a iura dictant ia, standũ esse maiori parti collegij. ꝓce
dunt, q̃n collegium est congregatũ, in quo saltim sunt
duæ partes uocandorum & uocatorum, ut dixit Abb.
in d. c. cum inter uniuersos. de ele. si aũt istæ duę partes
nolunt restringere terminum iuris, placet Abb. opin.
Host. ex causa id agere posse, sine cã minime, sed dicit
causam subesse, eo ipso cum uolũt prouidere ecclesiæ
uacanti: nam terminus fuit præfixus a iure fauore col
legii, ergo põt collegium, q̃d repñtatur a duab. partib.
huic fauori renũciare in fauorem ecclesiæ, & dicit siłr
notari in c. cum inter. de ele. Ita Abb. in d. c. cum nobis.
in 5. col. Et ad prædicta adde D. Fel. in d. c. oẽs. in uer. ex
tra gl. ponit, ubi plene de duab. partib. disponentib. cõ-
petentia capitulo, & ita in hoc cõiter omnes conclu-
dunt, & est planum in locis. sup. alleg. Et per ista dice-
rem, non procedere dicta in prima conclusione facta
vocatione per habentes hoc officium posse obseruari
per minorem partem comparentem terminum iuris,
quia omnino ad hoc agendum requiruntur duæ par-
tes, ex quo habẽtes officium uocandi non hñt ptãtem
abbreuiandi, nisi dicamus, ut in fi. d. 1. ꝯclo. diximus. mi-
norem partem comparentem non hr̃e ptãtem eligen
di, sed alios uocandi cum abbreuiatione termini iuris.
8 ¶ † Quarta erit conclusio restrictiua p̃cedentiũ, ꝙ stãre

fine

fine termini iuris ad eligendum uel pñtandum, pars pñsens habeatur eligere uel præsentare, et si sit minor, tamen et si sit unus, poterit conuocare maiorem partē, si commode id facere pōt, sin aūt non ualendo alios conuocare existēte fine termini, ipse solus poterit electionis, pñtationis, uel quecunque aliū actū expedire, fin. Iun. in d.c. cum nobis olim. alleg. in arg. c. fi. 65. di. quę opinio ibi in 3. col. placet Abb. qa nō tenetur ēt unus dimittere ius suum pp absentiam aliorū, nā ex quo terminus est pfixus a iure, oēs uidentur moniti saltem in fine termini: ut in c. potuit. de loca. & hoc si sciēt absētes uacationē ecclę, alias aūt debuisset pars pñs hoc notificare absentibus: ut in c. qa pp. de ele. & licet Petr. zo nuent 3nū, tñ D. Ant. Ab. & cōiter alii, ut ipse refert tenēt ut s. & q pñs dēt, si cōmode pōt conuocare aliam partem, quasi uelit, si non potest, ipse expediat. Et licet s. fit dictū, requiri ēt absentes hr̄e notitiā uacationis, illud procedit in electione, in qua non currit tps, nisi a die notię: c. ne pro defectu. & c. fi. de ele. e. t. & c. qa diuersitatē. & ibi gl. de ↄceſ. preb. sed quia in præsentatione currit tempus ēt ignoranti & impedito: ut not. in c. cam te. & in c. cum pp. hoc tit. & diximus lateš. in proxima 1. q. ptin. huius par. in 8. ar. est dicendū, si unus de collegio in fine termini commode pōt uocare absentes uocet, sin aūt nō solus ipse pñter, nec sit in ↄsideratione notitia uacationis, cū sit in fine: termini: & istā ↄcl. Abb. tenet do. Fel. in d.c. cū oēs. in 1. col. in 2. ↄcl. & in ult. col. in uer. & istis adde. Et pro ista ↄclu. facit,

9 † nā iura collegij in uno ↄseruant ēt aliis mortuis: ut no. in c. 1. de elec. præsentando ergo iste ↄseruat iura collegij, sicut diximus pñtate consanguineū pro pñsentatione iurium consanguinei absentis et habētis ætatem pñtādi. s. in 1. par. huius 2. li. in 4. q. princ. in 17. ar. & multo magis pñono existente non ętatis aptæ ad pñsentādū, ↄsanguineus eius hoc facere pōt, quāuis non sit illius tutor, pro ↄseruatione suorum iuriū: ut diximus in 12. pced. arti. quanto magis hoc facere poterit cōcanonicus p conseruatione iurium collegij, ne fiat deuolutio ad superiorem, nota quia pulchra cōsidera-

10 tio. ¶ † Quinta erit ↄclusio, q si canonici oēs de collegio sunt uocati p expeditione electionis, pñtationis, uel alterius negocij, si duæ partes remāserūt, siue instet finis termini iuris, siue nō poterūt expedire, qa pinde

11 est, ac si tertia pars uocata noluisset uenire † nam paria sūt nō uenire, uel nō expectare usq; ad finē: ut in c. j. de iudi. & in c. certū. 1. q. 3. nec est necesse, ut minor pars uocet p duas partes pñtes, ex quo a principio oēs fuerūt uocati ad illum actum, sunt enim contumaces, qui uenerint, ex quo nō steterūt. Ita Ab. in d.c. cum nobis in pe. col. sequtur Fel. in c. 1. in 1. col. de maio. & obed. & Domi. in c. ubi periculū. §. fanc. in prin. de ele. lib. 6. Et sic istæ duæ partes potuerūt pñtare minore recedente. hæc ↄclusio multū inseruit in opi. Legistarū: qa sī in eā. In opi. uero Ab. & Canonistarū nihil seruit: qa sī illa ēt minor pars comparens posset expedire, nisi dicamus hunc casum omnino diuersum ab illo, qa ibi duę partes non comparendo, dicendum est, eas noluisse ↄparere, & sic pmisisse minorē partem oīa expedire, in casu uero ↄclusionis nostræ, cū minor comparuerit oēs si recessissēt duæ partes indicassent eas nolle fieri actū

12 ut dicetur in seq. concl. ¶ † Sexta est ↄclusio, q si in casu præmisso recesserint duæ partes uel ultra, tunc tertia pars nihil agere, poterit, qa capitulum non repræsētatur in minori parte, ut in c. eccla. el 2. de elec. & illæ duæ partes recedendo uīr renocare uacationem factā & sic nolle terminum iuris abbreuiare, sed si termini iuris finis instaret, tunc minor pars poterit procedere

13 ad electionē, uel pñtationē: † qa ius & dies p illum sta tur ū interpellat p homine, ut in c. potuit. de loca. Ita Abb. in d.c. cum nobis olim. in pe. col. Et pro isto ultimo mēbro faciunt dicta proxime in 4. ↄclu. Et si dicere tur, nt pxime tetigimus, cur uocati, & non uenientes tā quam ↄtumaces faciunt remanere ius eligendi seu pñsentandi ēt penes minorem partem comparentem, ut

dicimus in 1. ↄclu. & non est sic modo duabus partibus recedentibus, facilis est responsio, qa nō ueniēdo sunt ↄtumaces, & non uīr aliquid disponere, sed comparēdo duæ partes recedentes, in qbus ↄsistit ius capitulare uīr respondere ut recedat a prima uacatione, & nolle eos facere actum, cum adhuc superſit de termino iuris & ideo si dcūlo non superesset, quia essemus in fine fe-

14 cus est dicēdum, ut proxime diximus. ¶ † Septima erit ↄclusio, q in casu prædedentis 5. conclu. remansit maior pars, & minor recessit, ex quo oēs cōuenerāt in collegio stādū erit iudicio maioris partis, quatenus non intendunt terminum reuocare, sed ad ulterius procedere, qa ex quo collegium fuit congregatum, debet stari iudicio maioris partis, ut in c. 1. de his quæ fi. a maio. par. c. Pro qua ego adduco, uā sicut in proxima pc. cōclu. casu quo duæ partes recedentes uidentur reuocare uocationē, quia hoc agere possunt, ita minor pars recedendo uīr dissentire a maiori, & in stadum maiori parti, per d.c. j. & no. in gl. in d.c. cum oēs. & hoc casu pro parte procedere gl. in d.c. cum nobis olim. in pen. col. & faciunt d. Fel. in d.c. 1. in fi. 1. & in priu. 2. col. de maio. &

15 obed. ¶ † Octaua erit conclusio, q licet duæ partes debeant ↄuocare minorem, & sic tertiam partē, ut tps iuris abbreuient, ut p doc. in d.c. cum nobis olim. & diximus s. in 3. proxi. ↄclu. tñ si maior pars congregauit cōsilium, seu de capitulo uocando ad præsentationem rectoris ecclesiæ uacantis faciendam, & comparuerunt duæ partes, ualebit pñsentatio, q fiet per maiorem partē illarum duarum partium, & tenebit, ita lo. Cal. consil. 11. uci. an si maior. hoc tit. fol. 61. ubi dicit, q licet maior pars uniuersitatis non possit uocare minorem, tñ ex quo duæ partes cōuenerunt, ualebit pñtatio facta per maiorem partem oīum præsentantium. Et adducit ra-

16 tionem † quia sicut omissio solennitatis non substantialis non uitiat, quod agitur, sic nec illius ineptitudo e. ec clesia. el 2. de ele. & dicit facere qđ not. Host. de sacra unctione. c. 1. post prin. Sed si duæ partes uocandorum simul elegissent, alia non uocata ualet electio facta per maiorem partem ipsorum, ergo eodē mō in d. casu. ad quod dicit bene facere no. p Inn. in d. ca. cum nobis. in gl. sed nunquid. in fi. allegat ēt no. in d. c. ecclesia. el 2. in gl. Inn. in prin. & de tempo. ord. c. nec ipsi. in sua glo. 2. Fatetur tamen, contempto, si qui erunt, posse procq contemptum, & illis prosequentibus cassari præsentationem, & sic non posse eos tempus datū a iure restrin

17 gere: † quia non fuerunt duæ partes, quæ consilium cō uocarunt, ut uere requiritur, & diximus supra in 3. conclusio. An autem duæ partes possint citare uel monere minorem partem, ponit Abb. post Iun. in d.c. cum nobis olim. in fi. pe. col. Et ibidem ult. col. ponit, an monitus, seu citatus dēat uenire in mane uel in sero, ubi non est dicenda missa spiritussancti. Et quando debeant uenire ad sonum campanæ, ponit Abb. in ca. in causis. in 3. col. Et unde semper Fel. de prædictis in d. ca. cum oēs. de constitu. ubi hæc & similia tractat. Et hæc sufficiant pro isto articulo.

¶ Vigesimus art. 2. q. prin. 2. par. 2. Libri.

1 *Casus, in quo patronus potest præsentare iure singulari & iure collegij.*

2 *Quilibet potest fungi duplici officio.*

3 *Eadem persona est præsentanda ab eo qui potest prsentare iure collegij & iure singulari.*

1 Posset Modo uigesimo loco dubitari, pone lusp. spectare ad aliquem particularem ex una causa, & ex alia ad aliquod collegium, & particularem etiam esse de collegio, an ipse particularis possit præsentare iure collegii cum collegio, & etiam iure particulari d eper se. Hic articulus non est dubitabilis † cū 2

2 quilibet possit fungi dublici officio, licet sit una & eadem persona, ut est textus. in capitu. a collatione. de ap pel. libro sexto. qui textus ad hoc solet semper allegari, quod episcopus & canonicus, si ut canonicus in-

tet fuit in prolatione vnius sententiæ cum capitulo, & a sententia capituli appellatur ad epm, poterit episcopus de illa cognoscere, vt ibi habetur: & hoc etiã vult Abb. de habente duas qualitates vel duo officia in c. cũ olim. de re iud. & Bal. in l. si scribatur. C. de appel. vbi loquitur de doct. vtriusq; iuris, & vtriusq; collegij. & in c. 1. de feu. guard. vbi de habẽte duo officia in curia principis, & plura accumulat do. Fel. in d. c. cum olim in 1. 2. & 3. col. nolo illa transcribere, & sic iste talis pronus poterit p̃ñtare & iure collegij & iure singulari. ¶ † Sed
3 est aduertendũ, nã illum quem iure collegij p̃sentauit, debet & iure singulari p̃ñtare, seu econtra, & nõ diuersos, quia qua conscientia ducitur ad p̃sentandum vnũ iure collegii, eadem conscientia debet duci ad præsentandum eundem iure singulari, seu econtra per ca. pe. de elect. lib. 6. per quem tex. dicit Lap. alleg. 22. an sufficiat. fol. 6 q̃ si parrochiani p̃sentarunt vnum iure singulari, non poterunt p̃sentare alterum iure collegij, qa hic ɔscientia repugnat, & idem dicit de habeute mandatum a diuersis ad p̃sentandum, de quo diximus in 1. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 15. art. & de hoc d. Lap. de procuratore constituto a diuersis, facit mentionẽ do. Fel. in d. c. cũ olim. in 3. col. in vers. dum dicit Abb. qui habet duas voces, de re iud. vbi plura similia videbis accumulata, ad quę meremitto. Verum propter hoc si p̃ronus est secularis, non prohibetur accumulatiue variare vel vt singularis, vel vt de collegio, & hoc faciliter saluari põt, quia cum in præsentatione ẽt collegiali non seruetur forma. c. quia pp. de electio. quilibet poterit p̃sentare vel in collegio eligere p̃sentãdum: vt diximus de illa forma reseruanda in 18. proximo p̃ce. ar.

¶ Vigesimusprimus arti. ij. q. prin. ij. partis ij. Libri.

1 *Appellari extraiudicialiter a minori parte contra maiorem an & quando possit.*
2 *Appellari potest a minori parte creditorum contra maiorem, si factum minoris partis contineret euidentem iniquitatem.*
3 *Contradictio minoris partis sufficit ad impediendum actum uniuersitatis.*
4 *Appellatio quot modis fiunatur.*
5 *Appellari extraiudicialiter a quib. possit, remissiue.*

1 Successiue Vigesimoprimo dubitatur, † an a minori parte possit appellari extraiudicialiter ɔ maiorem, ne fiat præsentatio. Et in electione vr̃ dicendum q̃ non, per c. cum inter vniuersos. & c. quia pp. & ibi gl. de elect. & in Spe. de appel. §. 2. Sed si non fiet electio canonice, poterit appellari. ca. cum nobis olim. de elect. & gl. in d. c. quia propter. Potest ẽt appellari, ne electio fiat nisi a toto capitulo vel a maiori parte secũm gl. in d. c. quia pp. p c. bonæ. & ibi do. de elec. si ergo sic est in electione, idẽ debet esse in p̃sentatione, arg. c. 2. hoc tit. & c. si. de elec. li. 6. Dic igitur si ius p̃spectat aliquibus vt collegio, seu vniuersitati, & tunc maiori parte canonice nõ procedente, vt ĩ iurib. s̃. allegatis vel non vocatis aliis ad locum tutum. c. accedẽtib. de lit. contesta. & no. in c. cũ terra. & per Abb. in c. cum nobis. in p̃ced. col. vt s̃. diximus in p̃ced. 7. artic. quia non poterit vocatus secure venire, vel si seruatur scrutiniũ & aliquis ex seruatoribus est nimis potens & terribilis, singulis serutandis poterunt aliqui ex opponere, ne electio fiat, quia non canonice fit, ex quo in loco non tuto, vel quod talis seruatur non assumatur, & erit iusta causa appellandi, iam alias non posset quilibet uotum suum exprimere, ut de hoc ultimo p̃ doc. ĩ d. c. qa pp ubi Abb. post mediũ 5. col. hoc uult, quis sit minor pars. Et pro hoc adduco ẽt Pau. de Ca. in l. & sũ
2 hrẽdem. §. hodie. ante. fi. ff. de pac. † ubi dicit, minorẽ partem creditorum posse appellare, si factum maioris partis ɔtineret euidentem iniquitatem alle. Bar. in l. fi. ff. de appel. reci. licet sit iste actus extraiudicialis a quo, iure ciuili parũ reperit appellari posse, licet sit de iure canonico, & alleg. Bar. ubi s̃. & dicit facere c. 1. de his q̃ fi. a maio. parte c. & licet casus d. §. hodie. sit, qñ res spectat ad plures iure particulari, qa th̃. in illo casu debẽt nocari & simul cõuenire oẽs, ut in collegio, ut diximus late s̃. in 8. præc. art. iõ idem dicendum. Vnde si ius p̃sentandi spectaret ad particulares iure proprio & non collegii, & q̃libet de per se posset p̃ñtare, nec insimul ɔuenire, ut in c. 3. hoc tit. & diximus in d. 8. arti. nescio quõ possit caderẽ hmõi appellatio minoris partis, ne maior p̃ñtet, nisi admitterent non patronum ad p̃ñtandum cũ eis, qa tunc bene possent appellare, cũ cuiuslibet ipsorum uertatur p̃iudicium, per e a q̃ late diximus
3 s̃. in 16. p̃rçe. art. ¶ † Et iõ dñt doc. q̃ ad impediendum actũ uniuersitatis ne fiat per ipsum uniuersitatem sufficit ɔdictio minoris partis per d. c. 1. de his quæ fi. a maio. par. c. ubi oẽs doc. immo sufficit ɔdictio unius c. nicena. & ibi Arch. & Domi. 21. dist. dummodo allegetur rõnabilis cã, quare non debeat fieri, ut in dictis iuribus, unde dicitur in c. fi. de præsump. in ult. colũ. unum solum cum iustitia posse impedire uniuersos secundũ Arch. in c. oportet. 61. dist. sequitur Fel. in d. c. cum omnes. in 11. col. in 9. fallen. de constit. & ista contradictio
4 est appellatio extraiudicialis, ut in d. l. fi. † nam appellatio dicitur & sumitur pro quacunque inuitatione, ut in l. item apud Labeonem. §. appellare. ff. de iniu. & sumitur pro probatione ad iudicium, ut in c. cum sit Romana. in §. bonæ. de appel. ut plene de istis appellationibus extraiudicialibus & etiam iudicialibus per do. Præpo. in rub. de appel. in 3. col. & adde quam maxime posse appellare minorem partẽ in præsentatione, si in ea admitteretur non patronus pp magnũ præiudicjũ quod imminerct singulis ipsorum, ut diximus in proximis p̃ceed. 16. & 17. arti. præsentis q. prine. & sic tene
5 minorem partem posse appellare mõ quo s̃. ¶ † Et a quibus extraiudicialiter appellari possit, & a quibus non multa accumulat Firma. in tract. de episcopo. in 1. par. 3. lib. in 38. q. uide ibi.

¶ Vigesimussecundus art. ij. q. prin. 2. par. ij. Lib.

1 *Actio quæ competat patronis contra impedientes eos præsentare, & an directa uel utilis.*
2 *Actio confessoria & negatoria quæ sit, remissiue.*

1 Et Ex his sequitur 22. & ultima dubitatio † quæ actio competit patronis contra impedientes eos præsentare. Hunc articulum format Roch. in hoc tract. in uerbo ius in 1. q. prin. in 4. col. in uersi. quæ aũt actio. & dicit fore uidendum Bal. in rub. C. de usu. & glo. 3. in fi. in c. examinata. de iud. & ibidem do. Ant. de Bu. Abb. & communiter cæteros dicentes competere confessoriam, uel negatoriã, an autem directa uel utilis, remittit se ad eos, & subdit fore uidendam gl. in l. in rem. §. loca sacris. ff. de rei uendi. dicentem, iuspa. pett ɔdictione ex iure canonum, & dicit fore uidendos doct. ibi maxime Bar. & Ant. & etiam Bal. dom. Cat. & Barb. in ca. q̃to. de iud. tex. & doct. in d. c. examinata. & fore concludendum prout per prædictos doctor. in loeis præallga. ¶ Tu aduerte glo. 2. in d. c. examinata. uelle contra impedientem exercitium iurispatrona. uel totum iuspatrona. & contradicentem habere iuspat. seu præsentandi competere actiones confessoriam & negatoriam: &
2 ibi doc. præsertim Ab. & Barb. declarant † quæ sit actio confessoria & quæ negatoria, de quo etiam latissime p̃ scriben. in tit. de actio. in instituti. post princi. ubi latissime per dominum meum Iason. & re uera ut doc. dñt præsertim Abb. in dicto c. examinata. super ipsa glo. ti. in 6. col. in uersi. ultimo dicit glo. Goff. et Hostien. quos uidetur sequi Butr. uolebant ipsis competere dictas actiones utiles, non aũt directas, ex quo re uera non sũt uere domini ecclesiæ. Tamen Domi. Card. & Abba. tenent illis competere dictas actiones etiam directas, quia non dantur propsa ecclesia, sed pro ipso iurepatrona. seu præsentandi, quod ius est in dominio patronorum, & hoc etiam uult ibi sequendo domi. Cardin. Dom. Felin. in quinta colum. in uersic. dominus Cardi. & Barb.

& Barb.ibidem in 20.col.in uer.ultimo gl.iſta dicit, licet non ita clare.dicit tamen unū uerbum ipſe Barb.ꝙ ex quo laici habent iuſp.ex gratia.c.3. hoc tit. quæ grā eſt eis conceſſa a iure deberent agere ex canone potius q̄ ex illis actionib. Et ita certe ego tenerem ex iſta rōne,quæ magis militat io hoc caſu q̄ in caſu gl.l.in rem. §.loca ſacra.ff. de rei uend.quę non habuit reſpectum ad gratiam,ſed ad rem ſactam, vn̄ tanto magis illa gl. ꝓcedit ex iſta rōne,an aūt ille ſit uerus intellectus. d.c. examinata.qui ponuntur ibi iu d.gl.2.non eſt materia noſtra,ſed ſcribentium in illo tex.nec hodie eſt inſiſtēdum circa ſubtilitatem harum rōnū,ut uult tex.in ca. dilecti.de iud.& ibi doc.& ponit Barb.ꝓprie ī caſu nr̄o in d.c.examinata.in 21.col.in uer.op.ꝙ de iure canonico ſufficit ꝯcludere qđ petitur,ut per doc.in locis ſ̄all. Ponit ēt ibi do.Roch.remiſſiue de quā plurib.actionib. competentib.patronis ēx cauſa iuriſp.de quibus nos dicemus in ſuis locis Deo duce. Et per iſta ſit expeditus ꝯ hic 22.art.ult.& hæc 2.princ.q.

Ex quib.omnib.pro clariori intelligentia ipſorum elice infraſcriptas conclu. Erit igitur prima cōclusio concernens primam partem huius 2.q.prin.quę eſt,qñ pñtatio fiat patronorum eccleſiaſticorum,debere illam fieri infra ſemeſtre laicorum uero infra quadrimeſtre,& ſic ipſorum temporum ſpacio a principio uſque ad finem, ut dixim.in 1.art.1.præce.q.prin. & in 2.art.præſentis 2.q.prin. Amplia primo iſtam primam conclu.intāt ñ procedere, ꝙ ēt ſi cadauer primi rectori eſſet ſuper terram & non traditum eccleſiaſticæ ſepulturæ poterunt patroni præſentare, ut dictum eſt in 1. præce.art. Amplia ſecundo iſtam primam concluſi.ut infra dicta tempora in omni tempore præſentatio fieri poſſit per patronos,intātum procedere, ꝙ poterit fieri de mane & omni hora, ut eſt dictum in 2.artic. Amplia tertia prædictam primam concluſionem,& ꝓced. ſecundam amplia.intantum præſentationem fieri poſſe omni die & hora infra tp̄s iuris, ꝙ ēt ſine miſſa de ſpiritu ſancto fieri poterit, ut in d.2.art. Amplia quarto ipſam primam conclu. & ſecundam amplia. intantum pręſentationem fieri poſſe omni die infra tempus datū a iure, ꝙ poterit fieri etiam die feriato non ſolum inducto ad commoditatem hominum,ſed ēt ad honorem Dei,ut io 3.art. Amplia quinto dictam primam ꝯclu. & pręced.amplia, intantum procedere,ut non ſolum præſentatio fieri poſſit die feriato, ſed etiam proceſſus informatiuus,& inſtitutio quæ extraiudicialiter fieret ut in d.3.art. Reſtringe iſtas duas amplia. procedere in caſib.ſuis, ſed ſi pręſentatio ſaperet libellū in proprietate,ſeu quaſi poſ.iuriſp.& hoc idē ſaperet proceſſus & ſnīa ſuper his pręcederet inſtitutionem, hæc fieri non poterūt die feriato, maxime in honorē Dei. per ea quę nouiter conſiderauimus io d.3.art. amplia ſexto dictā primam conclu & ſuam ſecundam amplia.ſeu pręſentationem poſſe fieri omni hora, intantum procedere, ꝙ poterit fieri etiam de nocte infra tp̄s datum a iure ꝯ ut in 4.art. Limita iſtam primam ꝯclu.ut patroni poſſint pręſentare infra tempus datum a iure,& non ultra procedere, niſi pñtatus, qui acceptauit præſentationē ante inſtitutionem moreretur, vel renūciaret, quia patroni habebūt iterum aliud integrum tempus, ut s̄.in 5.art. Limita ſecundo d.primam conclu.procedere,niſi pñtatio ob crimen occultum reuocaretur, uel pñtās indignum reſtitueretur per papam; quia tunc ēt extra tp̄s datum a iure pñtabunt patroni,& habebūt aliud integrum tempus,in d. 5.art. Limita tertio d.conclu.primam procedere, ut patroni debeant pręſentare infra tp̄s datum a iure & non poſt, niſi habens inſtituere uellet adhuc patronum ad præſentandum admittere, q̄a poterunt pñtare extra tempus,ut io d.5.art. ſecunda ſit ꝯcluſio, quæ cōcernet ſecundam par. huius 2. q.prin. ſ. ubi ſit facienda hęc pñtatio, videlicet pñtationē poſſe fieri ubiq; dummodo locus ſit honeſtus; vt dictum eſt s̄.in 6. & 7.art. Amplia primo iſtam ſecundā ꝯclu.intm̄ pñtationē poſſe fieri ubiq; locorum, ꝙ poterit fieri ēt extra dięceſim ſeu territor.habentis inſtituere, ut in d. 6.art. Amplia ſecundo iſtam tertiam conclu.& præcedentē amplia.intm̄ procedere, ut non ſolū pñtatio poſſit fieri extra diœceſim,ſed ēt proceſſus informatiuus; & inſtitutio, ut in d.6.art. Reſtringe iſtam amplia.procedere,niſi fieret ꝓceſſus & inſtitutio iudicialis,q̄a tūc non poterunt fieri extra diæceſim,ſeu territorium,puta qñ cum pñtatione litigaretur de iurep.uel eius quaſi poſ.per ea quę dixim.in d.6 art. Amplia tertio iſtam ſecundam ꝯclu. iotantum pñtationem poſſe fieri ubiq; locorū,ut ēt fieri poſſit in eccleſia & in omni loco honeſto & tuto,per ea quæ dixim.in 7.arti. Limita modo iſtam ſecundam ꝯclu.procedere,ut in oī loco honeſto pñtatio fieri poſſit,ſi locus eſt tutus omnib. alias ſi non eſt tutus omnib.ēt minor pars poterit appellare,ne ibi pñtatio fiat.per ea quæ dixim.in 21.art. Tertia erit conclu.ꝯcernens tertiam part.huius 2.q.prin.quæ eſt,qualiter ſit facienda pñtatio, videlicet qñ iuſpa. ſpectat ad collegium uel uniuerſitatem aliquam eccleſiaſticam uel ſecularem,omnes de collegio uel uniuerſitate debent uocari pro tali die,hora,& loco,& in eodem loco conuenire pro pñtatione, ſeu pro electione faciēda de pñtando,per late d.s̄.in 8.art. Amplia primo iſtam tertiā ꝯclu.ꝙ ēt ſi ſpectat iuſp. ad parrochianos ut ad uniuerſos,non ut ad ſingulos,debent ſiſr uocari & ſiſr conuenire.per ea quæ conſiderauimus. s̄.in 9.art. Declara primo iſtam primam amplia. ut ſi parrochiani habent iuſp.ex fundatione,uel aliis cauſis,illi uocabūtur, licet abſentes & non conductores eorum domorum, licet præſentes,ut in 10.art.in uer.hoc ſic præmiſſo. Declara ſecundo hanc primam amplia.ꝙ ſi aliqui parrochiani habent iuſp.ex pñtatione ꝓꝑ præſumptam fundationē & ſunt in quaſi poſ.pñtandi,illi erunt uocandi licet abſentes, & nō conductores eorum domorum quamuis præſentes,ut in d.10.art.in uer.ſecundus erit caſus. Declara tertio hanc primā amplia. ꝙ ſi ad parrochianos ſpectat ius præſentandi,ex conſuetudine,& tunc regentes eccleſiam erunt uocandi & præſentabūt,ſi uero pñtatio fit ex conſuetudine per habitantes in parrochia. ipſi erūt uocandi & non abſentes,ut in d.10.art.in uer. tertius eſt caſus. Declara quarto d.primam amplia.ꝙ ſi parrochiani habent ius pñtandi ex diſpoſitione fundatoris,vel conſuetudinem tanquam exiſtentes in parrochia,uel uicinia habitantes in illis vocabunt,& nō domini domorum abſentes,ut in d.10.art.in uer.quartus erit caſus. Declara quinto d.1.amplia. ꝙ ſi parrochiani habent ius petendi rectorem,& non pñtandi non erūt uocandi,ſed poterunt exiſtentes ibi petere rectorem, ut in d.10.art.in uer.quintus erit caſus. Amplia ſecūdo d.3 conclu.intantum ꝓcedere, ꝙ ſi ſpectet iuſp. ad populum,debet oīs populus ſimul conuenire,ut diximus s̄.in 11.art. Extende primo iſtam ſecundam ampli.oēs de populo debere cōuenire intm̄ procedere, ꝙ cū iuſp. ſpectat ad populum,erunt ēt uocandi pupilli maiores ſeptennio per ipſorum tutores,ut dixim.in 12.ar. Extēde ſecundo hanc 2.ampli.intantum ꝓcedere, ꝙ qñ iuſpa.ſpectat ad populum,ēt tutores infantium erunt uocandi ad pñtationem,& non habent tutores, eorū uoces aliis de populo accreſcent,ēt ꝙ eorum conſanguinei ꝓ eis cōpareant q̄ admittendi ſunt, ut dixim.in 13. art. Reſtringe modo iſtam ſecundam amp.& ſuas extēſio.ꝓcedere qñ ad populū ſpectat iuſp. & populus pōtat,ſed qñ hn̄t regentes uniuerſitatem, q̄ ꝯueniūt & expediunt oīa ad illa ſpectantia, ipſi regentes erunt uocādi,& non totus populus,ut dixim.s̄.in 11.art. Reſtringe ſecundo d.2.ampli. & ſuas extenſi.procedere, ut pupilli & eorum tutores uocentur,qñ(ut diximus) pñtat totus populus,plebs,uel parrochia, ſeu qñ pōtant regētes populum,illi tm̄ ſunt uocandi,& non pupilli nec eorū tutores,ut diximus s̄.in 13. art. Reſtringe iſtam ſecundam reſtric.ut pupillus non admittatur,nec habeat uocē,quando uniuerſitas regitur per certos deputatos,ꝓcedere,niſi regētes illā de gratia ipſum,uel ēt filiūfamilias,ſeu mulierē admitterēt inter ſe, q̄a tūc oēs iſti uocē habe-

habebunt cũ aliis: ut dixim. sup. in 15. art. Declara hãc secundam amplia. ut cum iusp. spectat ad populum, q non regitur per aliquos, sed per se, de iure essent uocandi, & sic admittendi filiifamilias & fœminæ, tñ de consuetudine non admittuntur, nisi faciãt de p se domicilium: quia tunc filiusfamilias habebit uocem separatã a patre, & sili'r fęminę non habentes, siue uiduæ, siue virgines de per se domiciliũ facientes, ut diximus in 12. arti. ¶ Amplia ratio hãc tertiam conclusionem intantũ ꝓcedere, ut nõ solum existẽtes de uniuersitate uel collegio erunt uocandi, sed ẽt eorum procuratores in ipsorum absentiam illis noti, & in loco existentes, per dicta s̄. in 8. at. ꝑsertim in uer. ex dictis tñ. Amplia quarto hanc tertiam conclus. intantum procedere, ut non solum in actu eligendi, pręsentandi, seu præsentationis sunt uocãdi in d. collegio, sed ẽt si uolũt compromittere præsentationem alias compromissum non tenet: ut diximus sup. in 17. art. Amplia quinto ipsam tertiã conclusio. intantum procedere, ꝙ si existentes de collegio uniuersitate, populo, & similib. ad quos spectat ius præsentandi non uocentur quilibet eorum non uocatus poterit agere de cõtemptu. per ea quæ late dixi. in d. 8. art. per discursum, Restringe modo istam amplia ut q̃uis sint uocandi ad pręsentationem, ut sup. tamen si sit aliquis uocatus, & uocans non dixerit ad præsentationem seu ad elect. ualebit uocatio: & non poterit agere de contemptu: ut d. 8. art. in uers. item. collige. Amplia sexto d. tertiam cõclusionem, patronos collegiales debere simul conuenire, in tantum procedere, ꝙ si unus ipsorum extra collegium solus præsentauerit præsentatio erit nulla, ac si facta nõ fuisset, & ideo poterit iterum cum collegiatis pręsentare, & non erit priuatus hac uice iure præsentandi, q̃uis solus præsentauerit: qa hæc pœna non reperitur a iure expressa: ut in fi. d. 8. ar. in uer. adde ẽt, nam ipse Roc. in fine. Amplia septimo dictam tertiã conclusio. debere conuenire illos de collegio præsentare habentes, intãtum ꝓcedere, ut ipsi soli conueniant, & non poterunt alium non de collegio admittere ad p̃ntandum cum eis etiam uno tantum ipsorum ꝫdicente: ut dixim. s̄. in 16. & 17. arti. Restringe istam septimam amplia. procedere, ut non admittatur extraneus in collegio etiam uno. ꝫdicente ad dãdum uocem pro se, sed ad dandum uocẽ pro alio collegiato uel ad dandum consilium, seu ad alium actum non dãdę uocis bñ admitti extraneus maiori parte collegii uolente non obstan e ꝫdictione minoris partis, ut diximus in dictis 16. & 17. art. per discursum, Amplia octauo dictam tertiam cõclusio. collegiatos in p̃ntationis actu debere simul conuenire & oẽs illum expedire intantum procedere, ut non possit actus p̃ntationis in aliquos compromitti uno ex collegiatis ꝫdicente: ut dictum est. s̄. in 17. art. Restringe istam octauam ampliat. procedere, antiquam compromittat, sed compromisso iam facta uno qui de contemptu agere non põt superueniente & ꝫdicente, uel ẽt si põt agere non tñ pro illa uice: quia uocatus erat, & non uenit, & qñ postea uenit, reperit compromissum factũ ex sua ꝫdictione nõ cassabitur compromissum. per ea quæ diximus in d. 17. art. in uer. quod non potest primo, quæ dicta ibi sic sunt intelligenda. ¶ Restringe secũdo dictam octauam ampliat. procedere, quando uellet compromitti præsentatio: nam tunc unius ɔtradictio præualebit omnib. sed qñ est facta electio de præsentando inter eos & uellẽt constituere procuratorem ad faciendum actum præsentationis, stabitur maiori parti collegii, ut ĩ d. 17. art. in uer. bene uerum est. Declara modo hanc tertiã conclu. sic ampliatam plurib. modis. Et primo: nam licet debeant simul conuenire habentes p̃ntare ut collegiũ tamen non tenetur obseruare formam. ca. quia pp. de ele. ut s̄. 18. art. Declara secundo ipsam tertiam cõclusionem, ꝙ si est aliquis qui habet ex priuilegio, ɔstituto, uel ɔsuetudine, ɔuocare capitulum, seu uniuersitatẽ, ipse ɔuocabit, per ea quæ diximus in 19. art. in 1. conclusio. Restringe istam secundam decla. ꝙ licet possit iste hñs hoc officium conuocare capitulum seu uniuersitatem, non tñ poterit abbreuiare tp̃s datum a iure ad præsentandum: ut ante illud expediatur præsentatio: ut diximus in d. 19. art. in 1. ɔclu. Restringe modo hãc restric. nam licet hic qui hẽt conuocare capitulum ex officio non possit abbreuiare tp̃s iuris: tñ põt non comparentes facere contumaces, ad eont cõparẽte, quamuis non sint duæ partes, possint concludere, ut iterum uocentur cũ abbreuiatione termini, per pulchre considerata in 19. art. in 1. conclu. Declara tertiò hanc tertiam conclu. ꝙ sicut põt pręedicta facere, hñs officium conuocationis, ut sup. ita ẽt si cessat hoc officium, antiquior de collegio prædicta facere poterit: ut dixim. in d. 19. art. in 2. conclusio. Restringe hanc declara. locum habere in capitulo seu collegio ecclesiastico, in quo antiquior de collegio conuocabit collegium, ut supra. Sed in uniuersitate seculari oportet quod duæ partes, ipsorum hæc facere debent, ut in d. 19. arti. in 2. conclusio. Declara quartò hanc tertiam ɔcl. ꝙ qñ non est qui habeat officium conuocationis maxime in uniuersitate seculari, duæ partes ipsius poterunt illam conuocare, & tp̃s datum a iure ad p̃ntandum abbreuiare ꝑ dicta sup. in d. 19. art. in 3. ɔclu. Restringe hãc decla. ut requirant duæ partes ad prædicta agendum, nisi essemus in fi. termini dati a iure: quia tunc minor pars, imò unus solus p̃ns poterit conuocare capitulum seu uniuersitatẽ si põt commode, si non põt commode, solus p̃ntabit, ne terminus labatur pro ɔseruatione iurium collegij. ut d. 19 art. in 4. conclu. Declara quintò dictam tertiam ɔcl. ꝙ si uniuersitas est canonicè uocata, uenerũt & recesserunt, sed duæ partes remanserunt, poterũt illæ, siue instet finis termini, siue non, p̃ntare, & sic terminum iuris abbreuiare: ut in d. 19. art. in 5. conclu. Declara sextò d. 3. conclu. ꝙ si canonicè fuerũt omnes de collegio uocati, & duæ partes recesserunt, tertia remanẽs nihil agere possit, maxime non poterit tp̃s iuris abbreuiare: ut in d. 19. art. in 6. conclu. quam si intellige. Declara septimo d. 3. conclu. ꝙ si collegiati fuerũt omnes canoni. uocati & comparuerũt, & minor pars recessit, non põt maior pars remanens expedire actum, ut in d. 19 art. in 7. cõclu. per rationem ibi assignatam. Declara octauò d. 3. concl. ꝙ si maior pars & non duæ partes conuocarunt concilium, & duæ partes comparuerunt, poterunt actum, expediri, ut in d. 19. art. in 8. conclu. Declara nonò istam tertiã conclu. ꝙ si aliquis habet uocem iure collegii & iure singulari præsentabit, & cum collegio, & ut singularis, dummodo semꝑ p̃ntet unum & non diuersos, nisi esset secularis patronus, & uellet uariãdo accumulare: ut diximus in 20. art. Declara decimo & ultimo hanc tertiam cõclu. ꝙ qñ maior pars, uel duę partes collegii uellent prædicta alterare, & ɔ̃ canones uenire, uel tp̃s datum ad præsentandũ qñ non debet restringere, poterit etiam minor pars, imo unus ipsorum extraiudicialiter prouocare & appellare; ut dictum est s̄. in 15. art. Erit igitur quarta conclusio similiter respiciens tertiam partem huius 2. q. prin. s. qualiter ꝑsentatio fiat, uidelicet patronos iuspa. habentes non iure collegii, nec uti, sed iure singulari, non esse uocandos, nec in unum locum congregari, nec agere posset de contemptu non uocati, sed quemlibet pro sui arbitrii uoluntate poterit p̃ntare prout sibi uidebitur ẽt aliis compatronis non requisitis, ita cõiter concluditur, ut dictum est supra in 8. art. per discursum. Amplia primo dictam quartam conclusi. intantum procedere, ꝙ licet parrochia. uideantur ut patroni uniuersi, tamen si præsentant ex cõsuetudine, ut particulares poterunt pręsentare, ut in conclusione per ea quæ diximus sup. in 9. & 10. art. Declara hanc primam ampliationem, ut sup. declarauimus primam ampliationem 3. conclusio. per ea quæ diximus in d. 10. artic. Amplia secundo dictam quartam conclusio. intantũ procedere, quòd si non potest euidenter cognosci, an aliqui præsentant iure uniuersali uel particulari in dubio præsumendum est iure particulari eos præsentare,

per ea quæ diximus in d. 8. ar. in uers. & subdit notabile uerbū. Amplia tertiò. d. quartam cōclu. intantū ꝓcedere, ꝙ licèt habentes p̄ntare iure collegij nō p̄nt cōpromittere p̄ntationē vno ɔ̄dicente. in q̄n ius ip. spectat ad aliquos ut ad particulares, maior poterit compromittere p̄ntationem ēt ɔ̄dicente minori parte, per ea quæ diximus in 8. ar. in uer. collige & ex dictis Pau. & in 17. ar. Amplia quartò. d. quartā cōclu. intantū procedere, ꝙ ſtāte patrono infantilis ætatis tutore tacente admittif eius cōſanguineus, licèt in p̄ntatione vſi nō admittatur, ꝑ nouiter per me cōſiderata in 14. ar. versus finē. Limita modò primò. d. quartā cōclu. p̄ronos iure singulari posse separatim p̄ntare ut non uocati ꝓcedere de iure, & idō nō uocati nō poterūt de cōtemptu agere, sed cautius eſſet ēt p̄ronos particulares uocari in actu p̄ntationis, ut simul cōparerēt & p̄ntarent: ut dictū est in d. 8. ar. Limita secundò. d. quartā cōclu. quēlibet patronū iure singulari posse præsentare ēt nō uocatis cōpatronis, & in eorū absentia procedere, q̄n ipsi soli p̄ntarent, ſed si vellent nō p̄ronū admittere ad p̄ntādum cū eis, hoc facere nō poterunt, nisi oībus cōpatronis q̄uis singularib. uocatis & uolentib. vñ vno ɔ̄dicente nō admittitur extraneus, ꝑ dicta sup. in 16. ar. Extende hāc limi. intantum procedere, ꝙ si aliqui compatroni uellent admittere non p̄ronū ad præsentandū cū eis, alij compatroni nolentes poſſent appellare extraiudicialiter, & sic suſpenderent actū, & cōſeruabunt eorū ius, ꝑ dicta sup. in 21. artic. Declara mō hanc cōclu. quartam & oēs præcedentes conclu. ꝙ si p̄roni habentes præsentare per aliquē impedirenf, uel non patroni uellet ut p̄roni præsentare, ipsi ueri p̄roni habebunt actionē cōfeſſoriā, ſeu negatoriā, immo potius cōditionē ex canone ɔ̄ impedientes, uel ius p̄ntandi nō habentes: ut dixi. s. in 12. & vlt. arti. Et per ista omnia sunt clara circa has tres partes huius. 2. q. prin. quando, ubi, & qualiter præsentatio per patronos sit facienda. Sequitur modo uidere quomodo ista actualis præsentatio faciendā sit.

¶Tertia quæſtio prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Præſentare propriè eſt patronorum iuris ꝓa.*
2 *Conferre largo modo ponitur pro præſentare.*
3 *Commendare ponitur aliquando pro laudare.*
4 *Non ſufficit dicere eligo ꝓſentandum, niſi actualiter eum ꝓſentet.*
5 *Practica quibus verbis & qualiter fiat præſentatio.*

Quæro tertiò principaliter: qa s. in præced. q. quæſitum est q̄n, ubi & qualiter p̄ntatio uel electio p̄ntādi fiet per patronos. Sequit mō uidere, quō iſta ꝓſentatio fiat, & sic poſtquā patroni inter se elegerunt ꝓſentandū, quid habebūt facere, eligere, nominare, poſtulare, instituere cōferre, uel præſentare, & quib. uerbis fieri hēat ꝓſentatio. Et ex iſta quæſtione oriunf q̄ plures ar. Et primus erit. an patroni dicantur præsen-
1 tare, uel alterū de prædictis agere. † Et reperi patronos proprie ꝓſentare, ut sunt text. uidelicet in c. qd aūr. ibi. præsentatus, & ibi. idoneus præsentatus, & ibi præsentatio. & in c. quia clerici. ibi. p̄ſentent, & ibi, præsentatum, & ibi, ad præsentationē. & in c. illud. ibi, ad p̄ſentationē, & ibi, sine præsentatione. & in c. cū laici ibi, ad eorum p̄ſentationē. & in c. significasti. ibi, præsentationes & ibi, præsentauerit. & in c. cōſultationib. ibi, ad ꝓſentationē, & ibi, tꝑe præsentationis, & ibi ꝓſentauit. & in c. eā aūt. ibi, idoneū præsentauit, & ibi, cōpetit ꝓſentādi, & ibi, p̄ntationē habuerit. & I c. nobis. ibi loci epo præsentat. & in c. per nostras. ibi, ualeat ꝓſentare, & ibi, præsentante. & in c. cū dilectus. ibi, præsentauit, & ibi, ad præsentationē, & Iterū ibi, ad præsentationē, & ibi, ꝓſentaſſet, & ibi, p̄ntatus, & ibi, ꝓſentauit, & ibi, ꝓſentare ꝓſentatū. & In c. paſtoralis. ibi præsentatus, & ibi, ex hmōi ꝓſentatione, & ibi, curauit ꝓſentare, & ibi p̄ſentatū, & ibi, Inter ꝓſentatos a clerico, & ibi, inter p̄ntatos a laico, & ibi, instituerio præsentati. & ibi, ꝓſentarū Idoneū & in c. poſtulaſti. ibi, vacauerint præsentare. & in c. fi. ibi, præsentarunt, ibi, præsentatio, & ibi, præſen-

tatum. hoc ti. & in c. 2. de ſupplen. negl. præla. ibi ad ꝓſentationē, & ibi. præſentauerit. & in c. cū uos. de offic. ord. ibi, minus idoneo ꝓſentaſ, & ibi, præsentatores, & ibi p̄ntationē, & ibi, præsentat. & in c. unico. hoc tit. ibi ad præſentationē, & ibi, ad præſentationē, & in c le. 1. & 3. hoc ti. ubi illa iura plures iſto uerbo utunf, & est tex. in c. 1. de præb. li. 6. & ibi Do. in 1. col. Et idō doc. & maxime Abb. colligunt ex tex. c. p̄terea. el. t. de test. ubi dicitur ex iurepa. nō cōſequi ius instituendi, uel destituēdi, uel bona eccleſiaſtica adminiſtrandi, ſed solū ius præsentandi, ēt si patronus sit clericus. 16. q. 5. c. 1. Sed est aduertēdum, ꝙ tex. in c. 3. ibi, repræsentare. & in c. cū laici. & similiter tex. i c. ij. uerò. hoc ti. utunf uerbo repræsentare. Et ideo Gaye. in repe. c. fi. de elec. li. 6. dixit in 16. col. iuspa. eſſe ius repræſentationis, alleg. doc. ꝑ totū hūc ti. & idē uoluit Pau. de Cit. I hoc trac. in fi. col. 1. par. quos ēt retulimus s. in 1. pat. huius. 1. li. in 1. q. prin. in 4. ar. & Gay. debebat allegare illa tria iura proxime allegata. s. c. 3. et c. cū laici. et c. ii uerò. potius, q̄ totū hūc tit. et in d. 4. arti. dixi, iuspa aliq̄n appellari ius repræsentationis habito respectu ad frequētes ꝓſentationes, q̄ fiunt per p̄ronos, cū ecclesia uacat: qa quotiēs ecclesia vacat, totiēs p̄roni p̄ſentāt, et sic dicūtur repræsentare respectu aliarū præsentationū diuersarū. et nō ꝙ dicūtur ī eadē repræsentatione repræsentare, sed dicat mera ꝓſentatio. Non obstāt mō iſta iura. s. d. c. 3. hoc ti. qa loquunf, ꝙ uere plures repræsentabāt, ut ibi. Et ill bñ aduertat nr ad tex. i d. c. cū laici. illi laici p̄roni cōceſſerāt ecclesiā clerico de facto, et idō habito respectu ad illā conceſſionē nullā: qa neceſſe habuerāt illos clericos epo p̄ntare, dicit tex. ibi, epis repræsentat, hoc est ultra primā p̄ntationē, et ita ibi clare colligit: et similiter tex. in d. c. ſi uerò. utif illo uerbo p̄ntare, quia cū ꝑ lapsum tꝑis dati ad p̄sentandū lis sup iure pa. inter laicos non erat finita, et eps, prouidetur eccleſiæ iure deuoluto p̄roni volentes cōſeruare eorū quasi poſ. puiſum ꝑ epm repræsentāt, et sic habito reſpectu ad primā ꝓuiſionē factā ꝑ epm dūr p̄roni repræsentare, et iſta est veritas, quāuis impropria loquutio. Et ꝙ p̄roni dicātur p̄ntare ultra iura ꝓdicta tenēt oēs doc. 16. q. 7. per totū. et in hoc ti. In āntiq̄s in 6 et in ele. et oīb. locis, lecturis, repetitionib. cōſilijs, et tractatib. in q̄b. loquunf de actu patronorū cū aliquē ad ecclesiā patronatā ordinatā p̄ſentant nisi aliq̄n improprię loquutionē, et ponāt eligere ꝑ p̄ntare, qd maxime solent facere legiſtæ ignorantes hos terminos: et in specie hoc tenuerūt gl. 1. et 2. in c. fi. hoc ti. et Abb. in c. 1. hoc ti. ubi dicit, p̄ntationē et nō electionē spectare ad p̄ronū: et in c. nobis. et in c. fi. hoc ti. et in c. querela. in 2. no. de elec. et Arch. in c. decernimus. 16 q. 7. in 1. col. et Gaye. in 19. col. de elec. li. 6. Sed prædictis ob. tex. in c. 2. ibi antequā vnū eligāt. et in c. 3. ibi. plurimorū eligatur et approbet aſſenſu. et in c. nobis. ibi. unus presbyter a patronis eligatur, ergo p̄roni dicuntur eligere et nō p̄ntare. Sed hāc difficultatē remouet tex. in d. c. nobis. nā dū dicit, unus presbyter a patronis eligatur, poſtea dicit, illū electū p̄ſentandū. † loquitur gode elec. q̄ fit ꝑ patronos inter se de præsentando antequā p̄ntent: ut late dixi. s. in 1. par. huius. 2. li. in 1. q. prin. in 4. ar. nide oīno ibi. et q̄ sunt dicta in illo loco intelligant hic repetita. Vř ēt obstare supradictę cōclusioni tex. in c. ex insinuatione. hoc ti. ubi apparet, patrono competere ordinationē eccleſię. et sic maius ius q̄ p̄ntare, cū ꝑ p̄ſentationē tradatur totū ius: ut in c. 2. de ſupplen. negli. p̄lat. qd quidē ēt nō ob. ut late diximus sup. in d. 1. q. prin. in 6 ar. nolo hic illa dicta transcribere. Vř ēt obstare prædictis, ꝙ nō p̄ſentatio, ſed eccleſiæ collatio spectet ēt ad patronū ut nř tex. in c. illud. et in c. nullus. hoc tit. ubi hř, patronū non poſſe conferre eccleſiā monaſterio, uel canonicis sine ɔ̄ſenſu, ergo cū ɔ̄ſenſu lic, nā hoc ɔ̄riū nō militat: qa tex. in c. fi. hoc ti. decidit ɔ̄riū: ut late diximus in d. 1. q. prin. præce.
2 1. par. in 7. ar. ¶† Et ibi dictis adde, ꝙ licèt largo mō cōferre poſſit poni, i. ꝑ præſentare: ut uoluit Roch. in hoc tract. in prælūdijs ante fi. pe. col. 3. char. operis per dicta Abb.

Ab.in d.c.3.hoc ti. tñ ego intelligerẽ hoc dictũ:ut dixi
in d.7.ar.ſ.qñ hoc diceret corã habẽ ie inſtituere,uel ad
ipſum accederet:qa nõ uideretur pure cõferre.& mo-
uetur ẽt Roch.per dictũ Abb.in c.poſt elec.in gl.in uer
bo inſtitutione.de ↄceſ.præb.& ego ꝓ hoc allego Do,
poſt alios in c.3.in 1.col.circa mediũ.2.q.ubi uult uer-
bũ conferre,large ſumi & includere electionẽ & pñta-
tionẽ,reliqua dic ut late diximus in d.7.art. Contra ẽt
principale intentum huius ar. opponitur de his q̃ no.p
Arch.& doc.in ca,hortamur.73.diſt.dicentes patronũ
petere rectorẽ,ergo nõ præſentare. Sed hoc non ob.qa
ueri patroni dicuntur petere pñtatione rñ præuia ꝑ eũ
pñtatos inſtituiut late diximus in d.1.q.prin in 11.art.
& ad ibi dicta eſt recurrendũ, ubi declarat hoc ius pe-
tendi qñ exercetur ꝑ patronos, & qñ per nõ patronos,
dic ut ibi. Adducitur ẽt ↄ concluſionẽ noſtrã:quia pa-
troni dicuntur offerre:ut in c.decernimus.16.q.7.ergo
nõ præſentare, ſed hoc nõ ob.qa cũ p̃ſentat,offert cle-
ricũ,cũ præſens dẽat eſſe:ut eſt gl.in cle.dudũ.de ſepul.
& clare diximus ſup.in d.1.q.princ.in 9.art. Oppõnitur
ẽt,nã dr̃,patronũ cõmendare:ut in c.monaſterium.16.
3 q.7.ergo nõ dicetur p̃ſentare,†ſed ibi ponitur commẽ
dare pro laudare & nõ ꝓ dare ad cõmendã:ut diximus
in d.1.q.prin.in 10.ar. Vr̃ ẽr facere ↄ conclu.tex.in c.fi.
hoc tit.qui innuit,patronũ donare,ergo non pñtare ad
eũ ſpectat,tñ nec hoc locũ hẽt:cũ ibi donatio pro p̃ſen
tatione capiat̃:ut pulchre Abb.ibi,& diximus late s̃.in
d.1.q.prin.in 3.ar. Nec ẽt poſſumus ducere, pr̃onũ cõ-
cedere eccleſiã:nam eſſet idẽ qđ ↄferre.ergo prohibi-
tũ ſicut conferre:ut diximus ſup.in d.1.q.prin.in 8. art.
4 ¶†Et ex his colligit̃,nõ ſufficere patronũ dicere, eligo
pñtandũ,niſi illũ actualiter pñtauerit: quia nõ dicet ꝑ
hoc facta uera p̃ſentatio ſm̃ Io. And.Car. Abb.& alios
in c.fi.hoc tit.quia tp̃s eſt præfixum ad præſentandum,
nõ aũt ad eligendũ pñtandũ: ut in c.unico.hoc tit.li.6.
hoc idẽ tenet Io.An.in addi.Spe.incip.teneat.hoc ti.ſe
quitur p̃dicta Roch..in hoc trac, in uerbo honorificũ. ĩ
41.q.qui dicit hãc ſibi uideri ueritatẽ, licẽt ↄtiũ tenue-
rit Lap.in allega.ſua. 78.incip.in Dei nomine. in 5.col,
quẽ dicit nullo iure,nec rõne eſſe motũ. Tu aduerte:
nã uera eſt cõcluſio doc.nõ ſufficere patronis ĩ.tp̃s da
tum ad præſentandum eligere præſentandũ niſi illum
ĩ.dictum tp̃s actualiter præſentet:ut diximus s̃.in 1.præ
ced.q.prin.huius partis in 2a.artic.& late ẽt s̃.in 1.par,
huius a.li.in 1.q.prin.in 4.art.dum tractauimus,an pa-
troni dicãtur eligere,ſi ergo eſt neceſſe,ut actualis fiat
præſentatio ĩ.tp̃s,& non ſufficiat ĩ.illud eligere p̃ſentã
dum, uana eſt dubitatio huius ar. Et ideo do. Roc.in d.
41.q.non quærit, an ſufficiat patronis infra tp̃s eligere
præſentandum.ſed quærit,an ſi patronus dicat,eligo ta
lem præſentandum dicatur per hoc facta præſentatio,
& licẽt hoc ſit ius quæſitum,iñ doc.quos allegat loquũ
tur in alio ar.ſ.an ſufficiat patronis infra tp̃s eligere præ
ſentandum,& illi bene concludunt ꝙ non. Sed at tẽto
themate. q.ſuæ dicerẽ, ꝙ ſi patronus dicat iſta uerba,
igo præſentandum habenti inſtituere:qa per hoc nõ
re præſentauit,nihil fecit,ſed ſi actualiter corã habẽ
re inſtituere præſentandum præſentem exiſtẽtem ſub
dictis uerbis præſentauit, quamuis dixerit, eligo præ-
ſentandum, & ſic in futurum, intelligetur de præſenti
præſentare, & tenebit præſentatio: quia re uera appa-
ret ipſum uoluiſſe præſentare,licẽt impropria protule
rit uerba:ſicut diximus ſupra proxime de utente uerbo
conferre coram habente inſtituere,de quo latius dixi-
mus ſup.in 1.par.huius.2.li.in 1.q.prin.in 7.ar. Conclu
de igitur omnibus prædictis diſcuſſis, patronum debe-
re præſentare, quæ quidem præſentatio eſt quædam ex
hibitio facta per patronum de clerico præſente ſenſi-
bus corporis illius,cui fit præſentatio,per pulchram gl.
in uerbo præſentari, in cle. dudum.de ſepul.ſm̃ Abb.
in c.ea noſcitur.in 2.no.de his quæ fiunt a præla.& dixi
mus s̃. in diffinitione præſentationis in 1.par.huius. 2.
li.in 1.q.prin.in 1.artic. Spectat igitur ad patronum ue-
re præſentare clericũ pñtẽ & non abſentẽ per d. glo.in
uerbo præſentari.& ſm̃ Abb.& doc.in d.c.ea noſcit̃.&
diximus ſup.in 1.par.huius.2.li.in 4.q.prin.in 15.& 16.
art. Sed latiſſime ibidem in 11.& ult.q.prin.in oĩbus ar
tic.& præſertim in 1.& aliquid tetigimus s̃.in 1.præc.q.
prin.huius par.in 22.art. Verum tñ eſt, ꝙ ſi coram ha-
bente inſtituere & præſentante pñtando pr̃onus dixe-
rit.dono,eligo,ordino,confero,ↄcedo,offero,cõmẽdo
pero,ſeu eligo,p̃ſentan.impropria bunt eius uerba, &
idẽ erit ac ſi diceret,ſeu dixiſſet pñto talem ad talẽ ec-
cleſiam,ſeu tale beneficiũ.ꝑ ea q̃ proxime in præſenti
art.diximus,& latius in 1.par.huius.2.lib.per totam. 1.
q.prin.q̃ integra in hoc 1.art.inferi dẽt:& in ult.artic.
illius 1.q.in genere tractauimus de oĩb.ſimilib. termi-
nis præſentationi,& quõ differant ab ipſa,& cum ea ↄ
5 cordent.uide ibi qa hic hæc dicta ſufficiunt. ¶†Dicat
igitur patronus præſento talem clericum pñtem ad ta
le beneficium uacãs quẽ inſtitui peto,licet Abb.in c.fi.
huius tit.in ultimis notab.dicat in practica eſſe ſeruan.
ut pr̃onus in pñtationis actu dicat hunc clericum eli-
gi uobis domino ep̃o pñtandum, & ſic eum præſento
& pero ipſum per uos inſtitui,ſed cautum eſt addere,
quem coram uobis exiſtentem præſento. Sequitur
hanc practicam Abb. do.Roch.in d.uerbo honorificũ
in 43.q.ita dicit & ita tene.

¶Secondus art.3.q prin.ij.par.ij.Libri.

1 *Præſentatio facta per verba uolo præſentare, an valeat, & num.4.*
2 *Electio facta per verbo uolo eligere, an valeat.*
3 *Adita an dicatur hæreditas per verba uolo adire, & an dicatur le gatum factum per verba uolo relinquere.*
5 *Præſentatio fit facto.*
Appellatio etiam.

1 **Dubitatur** Secundo loco,†an ualeat præſenta
tio,ſi pr̃onus dicat habẽti inſtitue-
re uolo pñtare. Hunc art.non inueni in ſpecie tactum,
reperi tamẽ Firma.in tra.de ep̃o.in 1.par.3.li.in 21. q. q̃
2 rẽtẽ†utrũ electio fieri poſſit ꝑ uerba uolo eligere. & di
cit ſm̃ Bar.in l.apud Aufidiũ.ff.de optio.leg.& in l.ſer-
ui ele.in prin.ff.de leg.1.tenere ꝙ non, et hoc limitat,
uerũ eſſe,niſi ſit datus terminus ad deliberandũ qđ ue
lit eligere,qa reſpõdẽs uolo eligere,uñ tũc eligere ſm̃
Bar.in d.l.ſerui.limitat hoc uerũ ẽ, niſi qs ad alterius
interrogationẽ diceret uolo eligere,ut ibi ꝑ Bart.ſed ꝑ
ſolũ uerbum uolo,nihil faceret,niſi aliud adiungat̃,pu
ta uolo talẽ ſm̃ Bar.in d.l.apud Aufidiũ.& in d. l. ſerui.
de quo ẽt ꝑ Bal.in c.1.in 2.col.de mili.uaſal.q ↄtn.eſt in
uſi.feu.ſubdit ergo in electione p̃lati ꝑ uerbũ uolo eli-
gere cũ talis electio dẽat ſtatim ꝑfici,tale uerbũ nõ di
ſponere,alias ſecus eſſe,puta in ultimis uoluntatib. &
in aliis actib.q ex futuro dependent l. Pamphilio. §.ꝓ
poſitũ.ff.de le.3.& ibi hoc tenet,et in repe.l.1.C.de ſũ.
trin.& fi.cath.& in l.1.ff.mand.& in d.l.ſerui.in prin.&
ꝑ Bal.in l.uerbũ uolo.C.de fideicõ.& in c.meritis.in 5
3 q.C.de ↄc. empt.poſtea ibi quærit†an uerbũ uolo relin
quere,importet relictũ,& an ꝑ uerbũ uolo adire ſit hæ
reditas adita. Qui Firm.quo ad primũ dicit ꝑ uerba uo
lo relinquere,eſſe factũ legatũ,alle.l.Pãphilio.§.ꝓpoſi
tũ.de le.3.& Bar.in d.l.ſerui electione.in ult. col. dicit
tñ,ꝙ licet Bar.ibi ſic ſimplr̃ teneat nihilominus nos de
bemus intelligere uerum eſſe,ſi teſtator proferens di-
cta uerba,amicos uocauerat,& ita ꝓcedat caſus in d.
§.propoſitum.alias ſecus eſt,& dicit ita ipſũmet Bart.
intellexiſſe no.in l.gerit.in 4.col.ff.de acq.hær. & dixiſ-
ſe ſe non bene intellexiſſe d.§.ꝓpoſitũ.in d.l. ſerui ele-
ctione,& hoc ẽt ſeq. Ang.in d.l.gerit.& Io.de Porto,&
mod in d.l.ſerui.& Pau.de Ca.in ↄſ.178. & ſic ſe ẽt ait
ↄſuluiſſe. Quo uero ad ſcđum dicit eſſe diuerſas opin.
Prima,aditionẽ hr̃ditatis importari ꝑ uerba uolo adi-
re,ſi ſunt prolata ↄuocatis amicis,per d.§.propoſitum
ſm̃ Ang.& doc.poſt Bar.in d.l.gerit. Alia fuit opinio ꝙ
ſi actualiter adeo per dicta uerba importetur aditio,a-
lias non ſm̃ Bar.in l.facta.ff.ſi ſub cõditione. ff. ad Tre
bel.& Pau.de Caſt.in l.potuit.C.de iure deliber. & in l.
fi.§.1.

fi.§.l.c.tit.& subdit Firma.se ꝯcordasse has opiniones cũ erat scholaris,& fuisse laudatũ a dño suo Io.de Por tonaua uoce ĩ scholi.ꝓ tali ꝯcordia a nemine cogitata,ut prima opi. Ang. ꝓcedat añ lapsũ anni, nã ſi post plata dicta uerba labat annus inducit repudiano ſm Pau.de Cast.in l.fi.C.de repu.hære.ꝓ l.filij ad titulũ.& hoc casu uerificari opi.ꝯtriã,& ita tenet ibi Firma.Tu aduerte hãc non esse nr̃am materiã.& ĩõ de ꝑdictis remitto me ad doc.in locis ꝑallegatis.¶ † Sed reducendo

4 hæc dicta ad casum nr̃m dicere, ꝙ aut pr̃onus dicit hęc uerba,uolo eligere,in absẽtiã hñtis instituere,& nulli dubiũ est hęc uerba nihil operari, cũ maioris importãtiæ sint illa uerba eligo pñtãdũ,& nihilominus si fuerũt dicta in absentia hñtis instituere, nihil operatẽt:ut latè diximus in proximo ꝑced.art.in uer.& ex his colligitur.ergo multo fortius nõ inducetur pñtatio per illa sola uerba,uolo pñtare,quis etiam diceret uolo pñtare talẽ,cũ hoc non fit in pñtia hñtis instituere,sicut diximus ibi de dicente eligo talẽ pñtandum:cum oĩno requiratur pñtia hñtis instituere,ut proxime diximus.Et idẽ dicerẽ,si hæc uerba ꝓferret pr̃onus ab aliquo iot er rogatus,ẽt si esset hñs instituere, si non esset præsens pñtandus,nec alia req̃sita:ut in seque. membro dicemus ſm doctrinã Bar.in d.l.serui.ut s̃.retulimus.Et idem esset,si diceret hæc uerba,uolo eligere talẽ corã hñte instituere,& ille talis esset absens, & adhuc superesset de tpe dato a iure ad pñtãdum:nã tũc uideretur dixisse illa uerba,nõ ut actualiter pñtaret,sed ut declararet mẽtem suã esse ĩ dictũ tps pñtare,& hocq̃ maxime ex quo deficit pñtia pñtãdi,q̃ oĩno requiritur:ut in fine ꝓximi præced.art.diximus.& pro hoc facit unũ membrũ cõcordiæ Firma.quã s̃.retulimus. Aut pr̃onus accessit ad habentem instituere cum præsentando corã habente instituere, & cum alijs amicis& signis ex q̃bus posset designari ipsum se ꝯtulisse ad ꝑsentiam ordinarij pro ꝑsentatione facienda,& quis fuerit usus ipse patronus illis uerbis,uolo ꝑsentare talem ibi ꝑsentem debet intelligi.ſ.nũc illũ ꝑsentẽ offerẽdo,†q̃a ẽt facto fit præsen

5 tatio,sicut facto appellat̃:ut ꝑ Prępo. & moder. in rub. de appel.& diximus sup.in 1.par.huius.2.lib.in 1.q.prin. in 9.art.ꝑsentationem fieri ẽt ꝑoblationem alicuius. facto fine uerbis,sicut dici põt in casu nr̃o,ut illa uerba. nolo ꝑsentare,intelligãtur de futuro.ſ.successiue illũ offerendo facto.Vel dicemus hic fieri ĩpropriationẽ ipsorum uerborum,uel subauditionem:ut in multis casib. diximus ꝑ totã. 1.q.prin.d.1.par.huius.2.li.& in pręced. proximo.1.art.sicut subauditur,cũ patronus dicit corã habẽte instituere eligo ꝑsentãdũ hunc, quasi uelit dicere& sic ꝑsento: ut diximus in d.ꝑced.1.art.in uer.& ex his colligitur. Quam maxime cũ in hoc casu cõcurrant oĩa,q̃ requiruntur in præsentationis actu.ſ.ꝑsona præsentantis,præsentia præsentati, & habens instituere,quæ necessario requiruntur ſm Lap.alleg.75.casus talis est Titios. fol.27. Bene dicerem unum quod credo procedere,nã ex quo quãdo præsentãdus est notus habẽti instituere quis nõ præsens,sed absens põt ꝑsentari,si est notus habẽti instituere:ut uult Ab.in c.ea noscit.de his q̃ fiunt a pla.& nos diximus plene sup.in j. par.huius.2.lib.in 11.& ult.q. ptin.in 4.art. ꝙ si pr̃onus compareat coram habẽte instituere cum aliquib. ptо testibus,& diceret uolo præsentare talem,adeo ꝙ appareat ipsũ uelle præsentare,debet intelligi præsentare illũ absentẽ notũ habenti instituere eo mõ quo diximus in proximo ꝑced.mẽbro, & ꝑsertim si ẽt in fi. termini iuris dati ad ꝑsentãdũ,q̃ uali noluisset dicere, ego uolo ꝑsentare talem absentẽ.ſ.uobis notum,& sic ac si dixisset præsento. Et q̃ maxime hæc quæ dicimus in his duobus casibus ultimis,si pr̃onus ultra q̃ dixerit uolo præsentare talem præsentantem uel absentem, subiunxerit quẽ peto institui, nã tunc clarissimum ipsum ꝑsupponere ꝑsentationẽ facere:Nota ista:q̃a nõ reperies alibi ita plene discussa. Nõ omitto uaũ, ꝙ si solũ pr̃onus dixisset,uolo,sine adiũctione alterius uerbi,nihil esset ſm Bar.in d.l.apud Aufidiũ.quã s̃. retulimus.

¶ Tertius art.3.q.princ.ij.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio facta per uerba, præsento uobis, sine adiectione præsentati,uel dicat præsento talem,& non dicat cui, an ualeat nu. 5.*
2 *Electio ualet facta per uerbum eligo, licet non dicatur in episcopum.*
3 *Stipulatio facta per uirginem intelligitur facta causa dotis.*
4 *Legatum factum uirgini est intelligendum factum pro dote.*

1 Dubitatur Tertio † quid si patronus dicat, ꝑsento uobis ad talẽ ecclesiam, & non dicat quẽ vel dicat præsento Titium, & non dicat cui,an per hæc verba sit facta pñtatio. Hęc incidenter tangit Lap.alleg.75.casus talis est,Titius in 2.col.in fol. 27.qui dicit, ꝙ si ad patronos dicat, præsento Titiũ, & non dixerit cui,certe nõ põt videre,quõ sit facta pñtatio,& eodẽ mõ si dicat,dñe epe ego præsento uobis ad talẽ ecclesiã, & oõ dicat ad quẽ, nõ est facta ꝑsentatio ſm eũ, & dicit hoc tenere Guiliel. de mõte laudensi in cle.1.de iurep.& subdit hoc probari tali rõne: quia in ꝑsentatione requiruntur tres ꝑsonæ.ſ.præsentãs, præsentatus,& is cui sit ꝑsentatio, quicunq; igitur deficiat, nõ d̃r præsentare, & hoc dicit patere ad oculũ,oam præsentare intelligit̃ cũ effectu,verba. n.intel ligenda sunt cum effectu, vulgatis intib.adducit et simile, quod d̃r de postulatione,in qua debet esse postulãs, & is a quo postulet,vt patet de postn.ꝑla.ꝑ totũ. Et licet ipse Lap. in casu illo suæ allegationis ꝯcindat ꝓ alia parte,tñ hoc qđ dixit pro 1.par.non ꝯfutatur, sed pet eum tenet, sed dicit in illo casu interuenisse oẽs ꝑsonas: quia pro pñtatione interuenit instrm, vt ibi late per eũ Prædictis obstat,qđ tenet Firma.in d.trac.de epo.in 1.par.3.li. in 26.

2 q.† vbi dicit, valere electionem ꝑ verbum eligo, licet non dicat̃ in epm:qnia subaudat̃ nomen dignitatis, ad quã sit electio,arg.gl.no.iũcto tex.in l.qđ aũt.ff.de iure

3 do.† vbi stipulatione facta ꝑ virginẽ subaudit̃ cã dotis,

4 qđ ẽt tenet Bal.in l.4.C. de iure do.† & subdit ide esse in legato simpĩr facto alicui virgini ; q̃a intelligẽdũ est pro dote ſm Bar.in d.l.qđ aũt.Adducit et aliud simile, instõnem Titij valere,qñ restator dicit instituo Titiũ, licet nõ dicat hẽdem, non subintelliget verbũ hr̃s.l.1. añ fi.ff.de hr̃.instit.& tenet Bar.in l.filiũ.§.sed si portio.ff.de leg.præstan.qđ dicit fore notandũ pro saluãdis testamentis,ergo eodem mõ in casu nostro, licet pr̃onus dicat pñto Titium,& non dicat cui, intelligit ꝙ ꝑsentet illũ ad beneficiũ iurisp.sui vacans, & illi q instituere habet,& sic dicat põto vobis ad talẽ ecclesiã, & nõ dicat quẽ,d̃t subintelligi clericum ꝑsentem,† ĩñ ꝓ veri

5 tate dic,ꝙ aut ista fiũt corã habente instituere, aut extra illins præsentiam.si extra illins pñtiam, nulli dubiũ est,non esse pñtationem : cũ fiat extra præsentiã illius, qui instituet c habet:vt dictũ est proxime in duobus ꝑce.at.& dicet late in proxima seq.q. prin. Aut iste pr̃onus dicat corã habente instituere,ex quo corã eo se ꝯtulit cũ clerico pñtando,& cũ aliis adminiculis, ex q̃b. ꝑcipiebat̃ ipsum cõparuisse corã illo ordinario pro facienda põtatione,iuxta.§.propositũ.l.Paphilio.ff.de le. 2.& doct.Bar.in l.gerit in 4.col.ff.de acq.hære.& tũc si ue pr̃onus dixerit, pñto Titiũ,& non dicat cui præsẽte Titio existẽte,d̃t subintelligi illũ pñtare habenti instituere ibidẽ pñti,& corã qno pro hac cã accessit, fine dixerit dñe epe pñto uobis ad talẽ ecclam, & oon dicat quem,sed offerat illũ Titium pñtẽ, facto d̃r eũ pñtaret vt diximus in proximo ꝑced.art. maxime concurrẽte aliquo signo,puta quia Tu ius erat capite discooperto, vel acceptauit pñtationem,vel aliter percipi põt,pr̃onũ de eo fuisse loquutũ,siuc pr̃onus dicat, dõe epe præsento uobis Titiũ ibi præsentẽ, & nõ dicat ad quã ecclesiam seu beneficiũ, & intelligit̃ illũ præsentasse ad beneficiũ uacans de iurep.ipsius pñtantis, iuxta ea q̃ dixit Firma,vbi supra ex prædictis factum quod videbat incertũ efficit certum,si vero non possit effici certũ q̃a non esset ꝑsens ꝑsentandus,clarũ est oõ tenere ꝑsentationẽ, & idẽ esse qđ s̃.diximus in j.membro,qñ pr̃onus diceret prædicta verba in absentia habentis instituere.

¶ Quartus

¶ Quartus art. 3. q. prin. ij. par. jj. Lib.

1 *Præsentatio facta de aliquo non expresso cognomine an teneat.*
2 *Electio facta de aliquo non expresso cognomine non tenet, nisi in aliquibus casibus ibidem expressis.*
3 *Cognomen potest assumi a matre, quando mater est nobilior patre.*

1 Et Ex Prædictis sequitur decisio quarti art. †quid si
parronus dicat, præsento Tinum, & non addat
eius cognomen quis præsentan. uel nullus. Hunc artic.
non inueni ab aliquo tactum, bene uerum est, ꝙ Fir-
2 ma. in d. tract. de episcopo in 2. lib. in 1. par. † quærit, si
Titius eligitur alio cognomine non expresso, an ualeat
electio, & respondet ꝙ non, nisi ꝯstet, de quo lenserint
eligentes, quorum declarationi stãdum est per c. cum
dilectus. de elec. secundum Bar. in l. quidam. in fi. prin.
ff. de rub. dub. & facit. l. duo sunt Titij. ff. test. tute. Item
nisi sit unus tantum uocatus d. nomine, nam tunc uale
bit electio tanq̃ certa, ut de illo intelligatᷣ q̃ solus tali
nomine nũcupatᷣ, iuxta no. p Bar. in l. si in rem. ff. de rei
uendi. qđ maxime uerum esse dicit, si sit nomẽ singula
re: ut dixit gl. in l. hac ꝯsultissima. & ibi do. C. q̃ testa. fa-
ce. pos. loquẽs de gallopẽsso bidello Azo. & dicũt mod.
pſertim do. me. Corse. in ca. quintaual lis. de iureiur. de
illo nomine singulari quintanallis. adducit Bar. in l. de-
monstratio. in prin. de ꝯdi. & demon. & ibi pulchre do.
me. in ll. do. Christophorus Albericus, & idẽ Bar. in l. r.
ff. de lib. & posth. & Bal. in addi. Spe. in ti. de libel. con-
cep. uersi. accuso Titiũ, post Spec. ibi. Itẽ nisi sint plures
eiusdẽ nominis, unus tñ solus sit capax illius electionis:
q̃a de eo intelligetᷣ facta electio, sicut & in casu nr̃o pñ-
tatio, sicut in simili dr̃, sentẽtiã latã ꝯ Titiũ intelligi de
Titio capace dilecti pp qđ snĩa lata est, qñ de duob. Ti-
tijs, alter est capax delicti, alter uero non, & iõ ualere
fm Bal. in d. l. hac ꝯsultissima. Et subdit ibi Firma. dr̃e
specificari nomẽ electi p demõstrationes & qualitates;
puta eligo Hieronymũ Lambertinũ clericũ Tranen. p
d. c. hac ꝯsultissima. & d. l. demon. subdit iñ ẽt fili ũ pos
se demõstrari p nomen matris q̃nq; ut Franciscus de
Cara. allega. l. 3. in prin. & ibi Bar. & do. ff. de li. & posth.
& not. p Bar. in l. si in rem. ff. de rei uendi: potuit allega
re tex. clarũ, & ibi oẽs in c. Raznutius de clara. de testa
3 ex quo tex. do. colligunt ibi † filium posse assumere co
gnomẽ matris, quãdo mater est nobilior patre. ¶ Quid
dicẽdum circa prædicta? Certe in electione cadebãt istę
dubitationes, ex quo electio non fit de necessitate pñte
eligendo, nec coram instituere habente, ut fit præsen-
tatio p illam no. gl. in cle. dudum. de sepul. & p doc. In
c. ea noscitur. de his quæ fiunt a præla. & in præced. ar.
diximus. Sed cum præsentandus debeat esse præsens,
ut in iuribus. pdictis, rara erit hæc dubitatio, nisi in illo
actu essent præsentes duo eiusdem nominis, iuxta. d. l.
duo sunt Titij. ff. de testa. tute. Et tunc bene procedẽt q̃
supra diximus, & cum illis tene.

¶ Quintus art. 3. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Præsentatio an ualeat, si dicatur, præsento quam talis præsentabit ubi quòd non. nu. 4.*
2 *Electio incerta probibetur.*
3 *Electio potest fieri cum consilio certæ personæ.*
5 *Præsentatio conditionalis ualet, dummodo conditio possit impleri intra tempus datum ad præsentandum.*

1 Et ideo Quintus art. erit † an. ualeat pſentatio, si pa
tronus dicat, pſento quem talis pręsentabit. Et ui
deretur dicẽdum ꝙ nõ, per tex. in c. in electionibus. &
ibi glos. in uerbo incerta. de elec. lib. 6. quæ expresse di-
cit, non ualere electionem, si dicat eligo, quem uolue-
rit Archidiaconus, & ibi omnes doc. hoc uolunt, † quia
2 hæc electio est incerta; quæ prohibetur in illo text. &
hoc etiam vult Firma. in d. trac. de episcopo, in 5. par. j.
lib. in 37. q. dicit tamẽ posse fieri electionem, si talis nõ
obtinebit, & sic sub ꝯditione 2. gl. in c. cum terra. & ibi
3 do. de ele. dicit ẽt posse fieri † electionem cum cõsilio
certę psonæ p c. cum inter. eod. tit. Tamẽ lo. An. & post
eum Domi. in d. c. in ele. in j. col. tenet contrarium: &
ita oẽs sequẽtes, p tex. in cle. 2. hoc ti. in fi. uolẽtes d. c. in
electionib. hr̃e locum in electione nõ in pſentatiõe pa
tronorũ, uerũ gl. ante pe. d. cle. dicit istud uerũ in laicis
uel clericis pręsentantib. rõne iurispa. prouenientis ex
patrimonio, secus si fieret præsentatio ratione iuris-
patron. prouenientis ab ecclesia, & dicit ibi Domi. pos-
se esse rõnem huius ultimi dicti: q̃a præsentatio clerici
rõne ecclesiæ habet ulm electionis: ut no. Inno. in c. cũ
aũt. hoc tit. & gl. 2. in c. dilecti. de of. leg. sequitur prędicta
ibi Phi. Fran. & oẽs, ꝙ ille tex. in c. in electionib. nõ ha-
beat locum in pr̃onis, uoluit ẽt Lap. alle. 8. fo. 3. ubi ex
presse dicit illũ tex. nõ hr̃e locũ in pſentatione, qđ idẽ
4 uoluit ipse Lap. in alle. 38. ¶ † Tu aduerte: q̃a dicta cle. 2.
hoc tit. in uer. q̃b. vult ad hoc ut facilius ecclesiæ proui
deatᷣ, oẽs pr̃onos poss. ordinario plures pſentare, & in-
stitui quẽ ipse uoluerit. Certe hic est alter casus q̃ no-
ster: q̃a in hoc casu oĩno ipsi pr̃oni pſentant. & quis insti
tuatur remittitᷣ uoluntati ordinarij. In casu uero art. nr̃i
est aliud: q̃a patronus nullo mõ præsentant aliquẽ cer-
tum, sed solũ dicit, præsento quẽ talis pñtabit, quo casu
nulla est pñtatio sua nisi sequuta pñtatione illius talis,
unde bene ꝯsiderãti p hęc uerba nõ induci tur uera pñ
tatio, sed potius Institutio ꝓcuratoris ad præsentãdum,
quæ ꝯstitutio q̃ maxime fieri põt, cũ fiet iã ecclesia ua-
cante, iuxta ea q̃ dicunt doc. in c. si. de ꝯces. præb. & nos
diximus sup. in 1. par. huius. 2. lib. in 4. q. prin. in 1. art. igitᷣ
ille talis erit ut ꝓcurator pr̃oni, q̃ præsentare dẽt ĩ. tẽ-
pus datũ ad præsentãdũ, & ex hoc duo colliguntᷣ. Vnũ
ꝙ si pr̃onus alicui ꝯcessit ptãtẽ præsẽtãdi poterit & ip-
se ĩ. tẽpus pñtare priuatiue uel accumulatiue: ut dixi-
mus in d. 4. q. prin. in 2. art. eodẽ mõ iste talis q̃ dixit se
pñtare, quẽ talis pñtabit stãte adhuc tpe dato ad pñtã-
dum, poterit ipse pñtare priuatiue, si pñtant anteq̃ ille
talis accumulatiue ẽt postq̃ ille talis pñtauit. Aliud qđ
colligitur est, nam ex quo præsentatio sua nõ tenet, si
ille talis ĩ. tempus datũ ad pñtãdum nõ præsentauerit,
ut ꝓxime dictum est, si nec ille talis infra dictum tem-
pus præsentaret, diceretur neminem ipsorum præsentas
se, & sic ius prouidendi esset deuolutum ad habẽtẽ in-
stituere, iuxta no. p do. in c. cum nos. de of. ord. & in c.
2. de supplen. negli. præla. Et ꝓ hoc facit: nã sicut si ali-
quis ꝓcurator non hñs mãdatum sufficiens, uel cõiun-
ctus pro ꝯiuncto ꝓmittens de rato præsentarunt, nõ te
net pñtatio nisi infra tempus datum ad præsentãdum
fuerit pñtatum mãdatum sufficiens, seu facta ratihabi-
tio, alias præsentatio erit nulla, et ac si facta nõ fuisset,
ut diximus in d. 4. quęst. prin. in 12. et 17. art. eodẽ mõ
si infra dictum tẽpus datum ad pñtãdum ad quem re-
missa est præsentatio p patronum nõ præsentauerit lap
so tpe fiet deuolutio ad superiorem per d. c. 2. de suppl.
negli. præla.
5 ¶ † Et ꝓ hoc ẽt facit, nã q̃uis teneat præsentatio cõdĩõ-
nalis: ut uolunt do. in d. c. in electionib. de elec. lib. 6. et
infra dicemus, tamen debet esse talis ꝯdõ, q̃ habeat pu-
rificari infra tempus datum a iure ad pñtãdum, nã aĩs
non teneret pñtatio, pura pręsento talem, si talis uolue
rit, si ipse acceptauerit: nam hmõi ꝯdões et declara-
tiones uoluntatis debent purificari et declarari ĩ. tem-
pus datum ad pñtãdum, ad hoc ut ualeat præsentatio
nam alias non teneret: ut late diximus in j. parte huius.
2. li. in 11. et ult. q. prin. in ult. art. dum tractauimus, si
absens casu quo põt pñtatᷣ, an debeat ĩ. tempus datum
ad pñtãdum, et ꝯclusimus ꝙ sic: q̃a alias nõ diceretur
pfecta præsentatio: si igitᷣ hoc cõcluditur ibi ubi fuit pu
ra pręsentatio, quanto magis in casu nostro ubi fuit fa-
cta cum conditione, seu modo, et ita tene, et nota ista
q̃a non ꝯsiderata ab alijs, Et pro decisione huius artic.
etiam facit: nã licet pr̃oni ratione uniuersi, puta colle-
gij non poterunt compromittere uno ꝯtradicente, tñ
patroni

patroni singulares bene poterunt cõpromittere aliquibus nolentibus compromittere: quia illis nõ compromittentibus non est præclusa uia ad compromittendum. ut late diximus supra iu proxima. 2. quæst. princ. in 17. artic. & certe compromittere non est aliud, nisi dicere patronum se præsentare, quẽ talis præsentabit: ut dicetur infra in præsenti quæstio. in 7. articulo, reliqua uide infra in 8. articulo.

¶ Sextus ar. 3. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Præsentari possunt plures ad ecclesiam vacantem per patronos: vt instituatur, quem episcopus, vel habens instituere elegerit.*

2 *Plures non possunt institui in uno beneficio.*

Et ideo contingit sexto loco dubitari, an p̃roni possint plures ad uacãtem ecclesiam præsentare eo modo, quòd una ex eis personis præsentatis instituatur, quę per episcopum eligeretur. In hoc non est instandum: quia decidit per tex. apertum in clemen. plures. in uersicu-
1 lo. quibus etiam hoc titulo. † quæ specialiter statuit in patronis, ad hoc ut facilius ꝓuideatur ecclesiis, eos posse præsentare plures personas ad ecclesiam vacantem: ut illa instituatur, quę per episcopum eligeretur, & sic ex illo tex. colligitur clare, patronos posse p̃sentare plures, sed quòd instituatur unus ex eis, scilicet, eligẽdus ab episcopo, & gloss. ibi in uerbo per episcopum, quę est fina. dicit idem esse, si patronus illum institui uoluisset ex pluribus pręsentatis, qui eligeretur a quocunque alio instituere habente, quamuis non esset episcopus: sed inferior pręlatus, qui haberet ius instituendi ex aliquo priuilegio uel præscriptione: cum militat eadem ratio, ut ibi per gloss. quam ibi omnes doct. sequuntur. Aduertendum est etiam, quòd si patroni præsentarunt plures, & conuenirent concorditer ut omnes instituerentur, non procederet eorum concordia:
2 quia hic modus est reprobatus a iure, scilicet, † ut plures instituantur in uno beneficio: quia non debet fieri sectio in beneficijs. capit. maioribus. de præben. & nos plene diximus supra in prima parte huius secundi libri in septima quæstione princi. in decimoseptimo articulo. hoc noluit Lap. in dicta clemen. secunda. in §. quibus. ubi etiam Cardina. in secunda quæstio. in secũda colum. hoc titul. quem sequuntur ibi alij docto. Est etiam aduertẽdum, dictum §. quibus. etiam habere locum, quando iuspatrona. spectat ad uniuersitatem secundùm Lap. in quadam additione. uerum dicit, quòd si ad plures uniuersitates spectet iuspatrona. poterunt cõuenire ut ibi: quia una uniuersitas habet locũ unius singularis personę, de his quę fiunt a pręla. capit. ea noscitur. secus si una uniuersitas tantum sit patrona: quia tunc non habet locum ille. §. nec præcedens. ex quo cẽsetur loco unius, sequitur hæc Cardinal. ibi in tertia q̃stio. Qui subdit, inimo hoc etiam posse habere locum in una uniuersitate laicorum: quia unus patronus laicus simul potest præsentare plures, & hoc dicit uelle gloss. ibi olim, in fin. Tu considera circa hoc: nam illa gloss. re uera hoc clare dicit. & isti plures pręsentati possunt esse quocunque, ut ibi vult glossa super uerbo plures. & sic est vltra duos, quod quidem uidetur contra id quod dicemus infra in hac parte in septima quæstio. princip. in articu. cum tractabimus, quotiens patronus poterit uariare accumulando, & concludemus bis & non ultra, ut euitetur infinitas, hic autem innuitur cõtrarium. ¶ Ideo dicerem illud procedere in uariatione vniuscuiusque, ut non possit ultra bis uariare accumulando, sed omnes simul si bene essent centum patroni quilibet posset præsentare suum, & sic possent esse cẽtum præsentati, & is illorum institui quem episcopus elegerit iuxta dictum §. quibus. qui ita intelligitur, & ita uere loquitur, & quilibet est in sua prima præsentatione. ¶ Aliud autem est, quando unus uariaret duos accumulando, quia tũc episcopus haberet optionem ex dispositione iuris, iuxta notat. in capit. quod autem. & in capitulo cum autem. hoc titulo, non autem ex voluntate patronorum: ut est in dicto §. quibus. ¶ Et ex hoc colligo, salua pace, melius fuisse loquutũ Lap. quàm Cardin. Lap. enim voluit, dictum §. quibus. posse habere locum in duabus uniuersitatibus patronis, quia repræsentant personas duorum, & sic quælibet ipsarum posset præsentare vnum, & electionem remittere episcopo, & episcopus eliget virtute dictæ remissionis: ut in dicto §. quibus. quando verò est una vniuersitas quamuis secularis patrona, quę tenet locum unius, uel quando esset vnus patronus laicus, qui licèt possint duos præsentare eodem tempore uel separatim uariãdo accumulatiue, ordinarius qui habet actionem non habet illam ex iure ei dato per ipsum patronum: ut in dicto §. quibus. sed ex iure communi, iuxta capit. pastoralis. & dictum capitu. quod autem. & capit. cum autẽ. hoc tit. & ita debet intelligi dicta gloss. ¶ Et in hoc casu dicerem, etiam patronos clericos habentes præsentare iure singulari & non vniuersali puta quilibet ratione suæ ecclesiæ posse quemlibet ipsorum præsentare suum, & remittere electionem habenti instituere: quia in hoc dicitur variatio, sed duplex præsentatio cuiuscunque: & hoc videtur tenere velle gloss. super uerbo permittimus, quæ incipit olim. quæ tantum facit differentiam in hoc, quòd de iure antiquo potior erat conditio instituti ab episcopo, si fuisset facta variatio vnico contextu, siue successiue, hodie verò potest fieri unico contextu per omnes & per eos episcopo remitti, & episcopus non habebit seruare formam dicti capit. pastoralis. quia nõ habemus considerare malitiam eius, an omiserit instituere primum malitiose ut compellatur illi prouidere: ut in dicto capitu. pastoralis. sed ex quo patroni præsentantes plures remiserunt electionem in posse episcopi, siue fiat vnico contextu, siue separatim, eliget quem uoluerit ex uirtute dictæ remissionis absque metu alicuius pœnæ per dispositionem dicti §. quibus. & ita intelligerem hanc difficultatem. ¶ Est etiam considerandum circa ea quæ dicit gloss. in uerbo præsentet, ibi, quæ incipit simul, illum tex. habere locum in patronis laicis, & clericis ratione tamen patrimonij, qui laici iudicantur: nam in hoc gloss. illa considerauit uariationem, quæ non potest fieri per patronos ecclesiasticos, sed quando simul omnes ecclesiastici patroni præsentarent, non tamen ut uniuersi, sed ut singuli, bene poterunt simul eodem contextu plures præsentare, puta quilibet suum, & remittere electionem habenti instituere, & sic obseruari dispositionem dicti §. quibus. ut proximus diximus, quia militat in eis eadem ratio: ut vult ibidem Cardina. in sua prima opp. nam ratio illius text. est, ut subueniatur diuersis votibus discordantium. quæ discordia potest esse ita inter laicos patronos sicut inter patronos clericos iure singulari, & ille tex. non distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. & hoc Card. dicit ibi esse verius. ¶ Bene uerum est, illum textum non habere locum, quãdo præsentatio spectaret ad patronos clericos, seu laicos iure uniuersali, puta alicuius collegii, uel uniuersitatis: nam ex quo omnes censentur vnus: ut proximus diximus, habebit locum, quod fiet a maiori parte, capitulo optimo cum simili. de his quæ fiunt a maiori parte capituli, sed solum poterit habere locum, cum ius pręsentandi spectaret ad duo collegia, uel ad duas vniuersitates, ut proxime diximus post Lap. reliqua circa intellectum dicti §. quibus. uide infra in sequen. octauo articulo, ubi de præsentatione alternatiua.

¶ Septimus art. 3. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Compromitti an possit in posse alicuius, ubi quòd sic.*

2 *Compromitti an posit potestas præsentandi in laicum.*

3 *Electio prælati potest compromitti non tamen in laicum.*

4 *Causa iurisp. est annexa spiritualitati, & non potest cognosci in foro*

ro seculari. & nu. 5.

6 *Compromissarijs non eligentibus præsentandum vel eligentibus sed non præsentantibus infra tempus datum ad præsentandum, erit facta deuolutio ad superiorem prouidendi ecclesiæ.*

7 *Compromissarij præsentantes indignum & compromittentes scienter ratum habentes erunt priuati illa vice iure præsentandi.*

8 *Compromissario eligente indignum scienter, vel ignoranter compromittentibus ratum non habentibus, electio reuertitur ad ipsos.*

Et quæ ratio sit differentia inter compromissarios.

9 *Præsentantes hoc casu & compromissario eligente renuncian. electo a compromissario iterum eligunt compromittentes. Idem in renunci. præsentato.*

10 *Patroni possunt eligere, qui eligat compromissarios, qui habeant postmodum præsentare.*

Et ex dicto. §. quibus. clement. plures. huius ti. apparet decisio se

1 ptimi articuli † an patroni possint compromittere præsentationem faciendam in posse alicuius. & illẽ tex. §. quibus. probat quòd sic: nam ibi patroni discordantes possunt se remittere: ut ille instituatur, quem ipse episcopus elegerit, ut ibi patet. ¶ Tu aduerte: quia re uera tex. uidetur facere pro hoc, sed non probat illud: nam in dicto §. quibus. patroni discordantes non compromiserunt præsentationem faciendam sed omnes præsentarunt, quos uoluerunt & solum dederunt facultatem episcopo eligendi quem illorum uoluisset & illũ instituneret, ut ibi patet.

¶ Nisi dicamus inspecto effectu posse dici ibi præsentationem compromissam, nam præsentatio ipsorum patronorum erat de uento: ille enim solus dicetur effectualiter præsentatus, qui eligetur ab episcopo. non est ergo prima præsentatio, sed ipsa electio quæ facit præsentationem habere effectum. unde dici potest, illum textum probare hanc conclusionem: quæ tamen est clara: ut uoluit Lap allegat. octaua, incipien. præsentatus per patronos. folio tertio, & allegat. septuagesimaoctaua. vacãte ecclesia. folio vigesimonono, & late diximus supra in præcedent. secunda quæstio. princip. huius partis articulo decimoseptimo, ubi tractauimus, an maior pars patronorum possit præsentationem compromittere minor parte inulta seu uno tantum contra vicente, de quo tamen ut ibi late est dictum.

2 ¶ † Sed dubium est, an potestas præsentandi possit compromitti in laicum, & primò uideretur dicendũ quòd sic: quia compromissarius censetur procurator compromittentium: præsentat enim ipsorum nomine, capit. in causis. & quæ ibi leguntur & notãtur de electio. & in cap. si compromissarius. eod. titu. libro sexto, sed laicus potest esse procurator etiam in mere spiritualibus: cum exerceat nodum ministerium: ut est tex. not. in capitulo primo, de procurato. libro sexto, ergo &c. ¶ Facit etiam regu. d. text. capituli primi de procura. libro sexto, quemlibet posse admitti, qui non reperitur prohibitus, sed non reperitur prohibitum laicũ posse esse compromissarium, ergo dicemus sibi esse permissum, per regu. d. tex.

¶ Tamen contrarium uidetur probare tex. in dicta clemen. plures. §. quibus. qui vult, patronos posse compromittere, seu remittere electionem præsentatorum episcopo. & gloss. fin. vult id etiam posse fieri cuicunque alteri institutionem habenti, ergo personis ecclesiasticis & non laicalibus.

3 ¶ † Pro hoc etiam facit: quia licèt electio prælati possit compromitti ut in cap. causam. & in capit. in causis. de electio. & in cap. si compromissarius. eodem titu. libro sexto, tamen non poterit compromitti in laicum: ut vult pulchre Abb. in dicto capit. causam in prima col. in uers. an autem hæc potestas. ¶ Respondet ad contrarium supra formatũ de procuratore, quòd in electio. præsentati nõ uersatur nudum ministerium, immo habet arbitrari, an quis sit idoneus ad officium prælaturæ nec est omnino simpliciter procurator, immo officium radicatur in persona sua, adeo quòd non potest reuocari re non integra in dicto capitulo in causis. adducit etiam tex. in capitulo contingit. de arbi. ubi patet, non posse assumi arbitrum laicum super spiritualibus. & subijcitur in tex. ratio: quia non datur laicum in talibus arbitrari. quæ quidem ratio militat in casu nostro, & dicit facere pro hoc in arg. cap. messana. & capitulũ sacrosancta. de electio. si ergo hoc est in electione, idem debet esse in præsentatione, arg. c. fi. de elect. lib. 6. iuncta gl. ¶ Non obst. illa reg. non prohibetur, ergo permittitur, quia satis apparet prohibitum, laicum cum non posse se impedire circa spiritualia: ut in cap.

4 2. de ind. ¶ Facit ẽt pro hoc † nam causa iurispatrona. quæ est annexa spiritualitati non potest cognosci in foro seculari, sed solum in foro ecclesiastico, ut in c. quãto. de iud. & ibi doct. quod nec arbitrari potest per laicos, ut aliás suo loco dicemus, & in c. præterea de translatio. quanto magis nec hæc præsentatio, quæ est spiritualis: ut s̃. diximus in prima parte huius secundi libri in 1. q. prin. in 2. ar. dum tractauimus, an præsentatio sit ius. ¶ Facit etiam: nam oĩs difficultas quam facit Arch. in cap. hortamur. 7 t. dist. in illo ar. an iuspatrona. possit per laicum præscribi contra ecclesiam liberam consistit in hoc: quia cum laici sint incapaces huius iuris, & solum hanc gratiam habent qui fundarunt, construxerũt, uel dotarunt ecclesiam, per capitulum tertiũ hoc tit. non potest extendi ad eos qui nihil horum fecerũt, sic & in casu nostro quõ poterunt præsentare laici cõpromissarij cum sint incapaces, & licèt hanc potestatẽ habeant a ueris patronis, omnino radicatur præsentatio in personis ipsorum. ¶ Et pro hoc facit: nam licèt patroni laici ex priuilegio summi Pontificis, uel reseruatione facta in limine fundationis cum consensu ordinarij haberent custodiam ecclesiæ vacantis: tamẽ nõ possũt in ea ponere œconomum laicum sed clericum: ut pulchre diximus supra in prima præce. q. prin. io 30. art. ne administratio fiat per illum laicum, qui non est patronus. ¶ Et si diceretur, licèt hæc ratio non cõtradicat: cum cõstituitur procurator ad præsentandum aliquem, specialiter tamen cum datur sibi potestas quem uelit est quod in compromissario: quia potestas eligẽdi præsentãdi, & ipsa præsentatio radicatur in personã eius licèt fiat nomine sui principalis, & hoc fieri pmittitur: ut uolunt omnes doct. in c. fin. de conces. preb. sic & in compromissario, qui iam nomine compromittẽtium elegit præsentand. & præsentat licèt in eum prædicta radicentur. ¶ Certe hoc durum uidetur contrarium, sed subtiliter intuenti nõ est simili radicatio eligend. præsentandum & præsentãdi in procuratore generali, quæ est in ipsis compromissarijs, siue sint plures compromissarij, siue unus: quia idem est iudicium: ut vult gloss. secunda in d. c. si compromissarius eligatur a patronis: quia uel quilibet patronus credit eos uelle eligere & præsentare, quem ipse desiderat, uel qa quilibet diffidens de concordia ipsorum, uult: ut si non possit præsentari, quem ipse desiderat, nec præsentetur, quem compatronus desiderat, & ideo reponunt præsentationem in posse aliorum, ergo quilibet putat præsentationem faciendam secundum se, & potest fraudari sua opinione, uel quilibet putat non esse præsentandum quem desiderat compatronus, & similiter poterit fraudari opinione sua: quia compromissarij forsan non solum non præsentabunt sibi gratum, sed etiã forsan præsentabunt desideratum a compatrono, & sic omnino contra eius uoluntatem, ergo omnis actio hic radicatur in personas compromissariorum, nõ autem sic in procuratore generali: quia in illo non cadũt huiusmodi considerationes, sed solum ex quo principalis patronus est de eo confisus, est certus sibi non posse displicere præsentationem faciendam per suum procuratorem. nota hanc subtilem solutionem, per quam saluatur sol. Ab. in dicto capitulo causam. dum dixit, electionem radicari in personas compromissariorum: non autem sic in personas procuratorum, ut

ibi

ibi per eum. ¶ Datur & alia diuersitas, nam nos loquimur in casu non concordiæ patronorum; tunc enim fit compromissum, ut in dicto capitulo causam. & in dicto capitulo in causis. & in dicta clement. plures. §. quibus. tunc sic, si quilibet constituit suum procuratorem ad præsentandum, uel aliqui sic, & aliqui nō, tam principales quam procuratores erunt in discordia, & eorum discordia terminabitur per iudicem, uel elapso termino fiet deuolutio ad superiorem capitulo tertio, capitulo cam te. capitulo si uero. & capitulo cum propter. hoc titul. & late supra diximus in prima præcedē. quæstio. principa. huius partis in nono articulo. fungētur ergo ipsi procuratores in hoc casu loci pertin. compromissarij uero repræsentabunt personam iudicis, nō est dubium laicos posse esse procuratores in spiritualibus, dicto capitulo primo, de procurato. lib. sexto, quia totalis dispositio non radicatur in personam cuiuslibet ipsorum, & sic non possunt deducere totam causam ad effectum, ut possent omnes simul concordes, compromissarij uero sic, uel tanquam iudices, uel tanquam repræsentantes personas omnium patronorum concordes, & ideo in puncto iuris ego semper tenerem hanc opinio.

5 ¶ † Nisi pro concordia horum distingueremus hoc modo, aut compromissum fieret in laicos compatronos & procederet, quia semel effecti sunt capaces huius iuris, & hoc idem esset, ac si iuspatrona. transferrēt in compatronos, quod facere possent in totum sine cōsensu episcopi, ut diximus in 2. parte primi libri in prima quæstio. princip. in duodecimo articulo, quāto magis pro illa uice, & tunc non est dubium, hoc compromissum posse fieri in ipsos, quamuis laicos. & pro hoc etiam facit: nam patroni possunt inter se conuenire, ut alternis uicibus præsentent: ut diximus supra in prima parte huius secundi libri in ult. art.

¶ Aut nolunt compromittere in laicos penitus non patronos, & tunc non tenebit compromissum, sed debent compromittere in clericos. & pro ista mea concordia faciunt ea quæ diximus supra in prima præced. quæstio. princip. huius partis in trigesimo articu. quod quando patroni laici ex priuilegio uel reseruatione habent custodiam ecclesiæ, non possunt ponere œconomum laicum sed clericum, nisi constituant œconomum unum ex eis, ut ibi pulchre.

¶ Et circa hanc materiam compromissi aduerte ad plura, & primum erit differre casum huius articuli a casu quinto præcedent. articu. cum patronus dicit, præsento quem talis præsentabit, nam in illo casu poterit patronus ante ipsum præsentare priuatiue, & post ipsum accumulatiue; quia idem est, ac si illum eius procuratorem constituisset, ut ibi diximus: in casu autem compromissi patronus. posset hæc facere re integra, sed re non integra non, per ea quæ notant doctor. per illum textum in capitulo in causis. hoc titu. & in hoc etiam apparet quantum differant compromissarij a generali procuratore, ut de reuocatione procuratoris etiam diximus in prima parte huius secundi libri in quarta quæstio. princi. in sexto articulo & etiam in decimotertio articulo.

6 ¶ † Secundo est aduertendum, quod si præsentatio est compromissa in aliquos, & compromissarij non elegerunt præsentandum, uel si elegerunt, non præsentarunt infra tempus datum ad præsentandum, adeo quod tempus datum a iure labitur, non poterunt nec ipsi prę sentare, sed facta erit deuolutio ad superiorem prouidendi ecclesiæ iuxta capitulum secundum, de supplen. negli. prælato. & hoc dictum probatur in dicto capitulo si compromissarius. nam si hoc est in electione compromissa, multo magis debet esse in prędsentatione compromissa per rationem quam in proxi. uersicu. dicemus.

¶ Tertiò est aduertendum, nam sicut si compromissarij eligunt indignum siue scienter siue ignoranter, cum scientia tamen patronorū compromittentium, priuati sunt illa uice iure eligendi, ut habetur in dicto capitulo si compromissarius. in §. si uero eligat. ibi, nisi
7 & ipsi scienter electionem talem ratam habuerint † eodem modo si compromissarij ad præsentandum pręsentauerint infra tempus indignum, & compromittentes scienter ratum habuerunt, erunt priuati illa uice iure pñtandi, per dictum capitulum si compromissarius. in dicto §. si uero. nam si hoc habet locum ut in illo text. dicitur in compromisso electionis, in qua non currit tempus impeditis, ut in capitulo quia diuersitatem. de concessio. præbend. multo magis hoc dictum etiam proxime procedens debet habere locum in præsentatione in qua impeditis & ignorantibus currit tēpus, ut late diximus supra in prima præced. quęst. princ. huius partis in octauo articulo.

8 ¶ † Quarto est aduertendum, & in hoc differet electio a pręsentatione, nam licet in electione si compromissarius eligat scienter uel ignoranter indignum compromittentibus non ratum habentibus reuertitur electio ad ipsos, siue sit infra trimestre datum ad eligendum, siue nihil supersit de eo: quia non debet quid imputari illis, qui non sunt in culpa, ut in dicto capitulo si compromissarius. §. si uero eligat. tamen in pręsentatione non erit sic, sed fiet distinctio, an compromissarius pręsentauerit indignum, & superat de tempore dato ad præsentandum, & tunc bene reuertitur pręsentatio ad compromittentes patronos, & poterunt iterum pręsentare: tum quia non fuerunt in culpa præsentationis indigni, tum etiam quia nec fuerunt in culpa negligentię, ex quo superat adhuc de tempore, sed si compromissarij pręsentarunt in fine temporis dati ad pręsentandum, & pręsentarunt indignum, quamuis non ratum habuerint compromittentes, uel etiam non idoneum, & non poterunt ulterius præsentare ipsi compromittentes, quia non superest de tempore, & quamuis quod eis imputetur ex mala pręsentatione facta per compromissarium, quia illam non habuerunt ratam, est tamen quod eis imputetur, quia compromiserunt in talem, qui fecit præsentationem nullam. idem enim est nullo modo pręsentasse, uel nulliter pręsentasse, uulgatis iuribus, sed si nullum pręsentasset, elapso tempore iuris fieret deuolutio prouidendi ecclesię ad superiorem, ut uult text. in dicto capitulo, si compromissarius. in princip. eodem modo si nulliter pręsentauit.

¶ Et si dicis, cur secus in electione? Respondetur per rationem proxime adductam in electione superat de tempore, quia electoribus non currit tempus durante compromisso, putabant enim compromissarios facturos bonam electionem, & ideo iuste impediti, & ipsis impeditis tempus non currit, vt supra diximus, in patronis autem hoc non militat, quia cum etiam eis impeditis currat tempus, eis imputatur qui talem compromissarium elegerunt, ex cuius nulla pręsentatione lapsum est tempus.

¶ Et si diceres, dato quod hoc procedat, si compromissarius elegit indignum, sed si elegit non idoneum cur non poterint compromittentes pręsentare saltim accumulando, iuxta capitulum quod autem. & capitulum cum autem. hoc titu. breuis est solutio, quia pręsentatio accumulatiua potest fieri durāte tēpore dato ad pręsentandum & non post, ut in dictis iuribus, & diximus late in prima parte huius secundi libri in decima quęstione princip. in quarto articulo, dum conclusimus, patronum pręsentantem indignum non admitti ad cumulationem, quamuis supersit de tempore, pręsentantem uero non idoneum admitti, si superest de tempore, alias non, ut ibi.

9 ¶ † Quinto est aduertendum, quod sicut electo a cōpromissario renunciante eligunt compromittentes: ut in dicto capitulo, si compromissarius. §. si uero. eodē modo ita pręsentato a compromissario renunciante

poterunt

poterunt iterum præsentare compromittētes, ut in di cto capitulo si compromissarius, immo habebūt aliud integrum tempus ad præsentandum, ut diximus in dicta prima præcedent. quæstione princip. huius partis in decimoseptimo articulo.

¶ Et licet idem sit in electo a compromissario non consentiente: ut in fi. dicti §. si uero. ibi, sed electus tenuit consentire, tamen non est idem in præsentato a compromissario nolente consentire, quia tūc demum patroni poterunt præsentare si superest de tēpore, alias non: quia non dicetur facta perfecta præsentatio per compromissarium non consentiente præsentato, ut diximus etiam in proprio patrono in dicto §. decimo-10 primo. ¶ † Sexto est aduertendum, non solum patronos posse compromittere certis personis potestatem præsentandi, sed etiam posse aliquos eligere, per quos eligantur compromissarij, qui habeant postmodum præsentare, & sic a principio posse esse compromissarios incertos, certificandos tamen per eos, quibus est data potestas eos eligendi, hic est text. aureus, ex quo hoc colligit Abb. in primo nota. & ibi omnes in dicto capitulo in causis. nam cum hoc habeat locum in electione, ut ibi, multo fortius in præsentatione, nam inter electum & ecclesiam contrahitur matrimonium spirituale de præsenti, inter præsentatum uero & ecclesiam de futuro, c. de electione c. cum inter. ut lite non conte. capitu. quoniam. & ideo septennis qui sponsalia contrahit potest præsentare sed non eligere secundū nota. in capitulo ex eo quod. de electio. libro sexto. & uoluit hęc Lap. pulchre allegatiōe septuagesimaquinta, casus talis est. Titius. in tertia colum. folio uigesimo septimo. si igitur matrimonium de præsenti potest per circuitū contrahi, multo magis & sponsalia de futuro.

¶ Octauus art. 3. q. prin. ij. par. ij. Libri.

1 *Electio alternatiua non procedit.*
2 *Præsentatio patroni ecclesiastici habet uim electionis.*
3 *Nominatio tribuit ius in re.*
4 *Præsentatio alternatiua potest fieri per patronos laicos, & quid in patronis clericis.*
5 *uariare non permittitur clericis patronis.*
6 *Intellectus clement. plures. parag. quibus. de iure patrona.*
7 *Præsentari alternatiue an possit a patronis ecclesiasticis. numero 10. & 11.*
8 *Præsentatio potest fieri a patrono tam laico quàm ecclesiastico hoc modo, præsento quam talis præsentabit.*
9 *Ecclesiastici patroni possunt compromittere præsentationem.*

Succedit quintus Articulus, an præsentatio alternatiua a patrono laico & a clerico fieri possit. Gaye. in repetitio. capituli fina. post princip. uigesimaquarta columna dicit, patronum posse simul plures præsentare hoc modo, ut episcopus alterum admittat allegat Francisc. idest Cardina. in capitulo cum autem. in princip. hoc titu. & in clement. secunda, in fin. eodem titu. post glo. & dicit idem esse dicendum de patrono clerico post Stepha.

¶ Gloss. in uerbo plures, in dicto §. dicta clement. secunda dicit, patronum posse hoc modo alternatiue præsentare quotcunque uoluerit, ut instituatur ille quem episcopus eligerit, ut in ipso text. dicitur & ita firmant ibi Zenze. Mart. Lap. quos super dicta glos. refert & sequitur Ioann. de Imol. idem Domi. Cardina. in princip. dicti §. fina. secus tamen esset in electione. capitulo secundo, de electio. libro sex. o. & ratio est, quia per electionem contrahitur matrimonium spirituale de præsenti, & debet esse perfectus consensus in uno & non in duobus, quia uxor non potest habere duos uiros, ut pulchre ibi Cardina. in fin. suæ opp. & ita uoluit Ioann. And. Gemi. in prima columna, & Phili. Franc. in dicto capitulo secundo, de electio. & Lap. allegatio. sua octaua. post princip. incipient. præsentatus. folio tertio & in allegatio. septuagesimaoctaua, incipien. in Dei nomine in quinta columna, folio uigesimoseptimo. & in dicta allegatio. octaua, plura accumular, in quibus parificantur & conueniunt præsentatio & electio, de quibus nos late diximus supra in prima parte huius secundi libri in prima quęstione princip. in quinto articulo.

¶ Domi. Felin. in capitulo inter cætera. In ultim. 1 colum. † dicit, electionem alternatiuam non procedere, per dictum capitulum secundum de electio. libro sexto. secus tamen esse dicit in præsentatione, per dictam glo. §. fina. clemen. plures. hoc titu. allegat etiam Gemy. in dicto capitulo secundo, in secunda opposi. & Lapum dicta allegatio. septuagesimaoctaua. & Federi. consilio centesimononagesimonono. subdit tamen hoc non habere locum in præsentatione clerici iure ecclesiæ, quia habet uim electionis, allegat Innocen in capitulo cum autem. hoc titul. & sic in hoc ultimo Felin. tenet contra Stepha. & Gaye. quos supra retulimus & ibi Domi. Felin. plura accumulat de actibus alternatiuis.

¶ Domi. Roch. uero in hoc tracta. in uerbo honorificum. in septima quæstione concludit, quod supra diximus in laicos, scilicet, eos posse plures alternatiue præsentare, licet secus sit in electione. quid autem de clerico remittit se ad ea quæ ipse dicit ibidem in sequenti quæstione ante fin. in uersiculo quarto subortur quæstio. qui quærit in specie, an patronus ecclesiasticus possit præsentare plures simul, iuxta dictam clem. plures. §. fin. hoc tit. & respondet, glos. ibi dicere quod 2 non, & illam sequi Zenze. & pro ea facere † quia præsentatio patroni ecclesiastici habet uim electionis, allegat Innocen. & Abb. in capitulo cum autem. hoc titu. sed plures eligi non possunt, per dictum capitulum secundum iuncta glos. in uerbo alternatiua. de electio. libro sexto. & dicit hoc etiam tenere Gemi. ibi post Ioann. And. subdit contrarium tamen tenere Stepha. in dicta cle. plures. §. fin. quem ibi refert & sequitur dom. Card. in prima opp. motus inter cætera propter identitatem rationis illius textus & idem in effectu dicit sequi Ioan. de Imo. in penult. columna, & hanc opinio. etiam sibi placere: & hanc tenendo dicit non obstare præsentationem patronorum ecclesiasticorum habere uim electionis, quia illud est uerum quantum ad hoc, scilicet, ut non possit a tali præsentatione uariari, quemadmodum nec ab electione. & ita intelligere Innoc. & Abb. in dicto capitulo cum autem. & subdit dato quod patronus ecclesiasticus præsentet plures simul, per hoc non dicitur uariare, prout etiam ait dicere domi. Card. in d. clement plures. §. fi. in princip. & ita residet ibi dominus Rochus.

¶ Firma. in suo repertorio in uerbo præsentatio clericorum. in ult. uersi. tenet eam opinio. scilicet patroni clericum posse præsentare alternatiue plures.

¶ Reperi postmodum Pau. de Cita. in sexta parte, in tertio articulo, in quadragesimasexta quæstione, in hoc tractat. quærentem an quis possit præsentare alternatiue A. uel P. & respondet, ex quo hodie de hoc est textus expressus in dicta clement. plures.

plures.§.fi.hoc ti.& ibi.gl.nota.dicēdū est, p̄ronos posse inter se ꝯuenire,vt alternis uicib.p̄ntēt:ut ibi in §.vt
facilius,& sic plures p̄ntari,& vna ex ipsis p̄onis p̄nta-
tis eligi ꝑ ep̄m,& recitat gl.ibi q̄ vult, p̄ronū clericū nō
posse alternatiue p̄ntare, p.c.2.de ele.li.6.ubi text. vult
in electionib.postulationibus & scrutinijs, ex quib. ius
orit electio uota ꝯditionalia alternatiua & ĩcerta peni
tus reprobari,& ꝓ nō adiectis h̄ri, cum ex puris votibus
electio celebret̄ uoce illorum qui nō pure consenserūt
in alijs resīdētc. Et dicit Pau.ꝓ prima opi.facere.c.studij
dist.ubi dicit̄,plures posse eligi:vt si unus nō placeat,sit
alius,in quo possit declinari:& ibi gl.sed tamē talis ele-
ctio hodie reprobat̄,cū ꝑ electionē acquitatur ius ele-
cto,& uideatur quodammō despōsari ecclesiæ q̄ duos
sponsos h̄re nō potest,secus in pręsentatione. Adducit
etiā pro hac parte rōnem: nā sicut pōt fieri nominatio
3 de plurib.ad aliquā dignitatem: † quia talis nominatio
tribuit ius in re.c.ꝙ sicut de ele.ita dr̄et posse fieri præ-
sentatio de plurib.alternatiue,cū per præsentationem
nō ꝯferat̄ vel acquirat̄ ius in re,sed ad rem,ut not. in c.
pastoralis.hoc ti.& ĩ c.cū Bertol.de re iud.dicit ēt Pau.
se nō uidere rōnē diuersitatis,cum p̄ronus possit accu-
mulādo plures p̄ntare,ut in d.c. pastoralis, quare ēt nō
dēat posse simul plures aut alternatiue p̄ntare,ut relin
quat hoc diœcesani arbitrio,quē magis instituat:cū hic
nulla fraus possit intercedere,ex quo cōscīa diœcesani
onerat̄ in tali instōne faciēda.d.c.pastoralis.& c. decer
nimus.16.q.7.iō dicit ipse Pau.dico cū gl. d. cle. plures.
§.fi.posse alternatiue fieri p̄ntationem,ut.s.& ꝙ plures
possint p̄ntari,dicit ꝓbari in tex.c.si qs ep̄orum, in glo.
clericos.16.q.2.& in d. c. decernimus, & ita residet ibi
Pau.Tu adūerte ad eius dicta:nā sūt ualde intricata, &
pace sua dixerim,nesciuit qd vellet, nā intricauit du-
4 biū huius art.in p̄ronis clericis & in laicis: † de laicis.n.
clarū est,& gl.in d.§. fi. & oēs ꝯcludūt eos alternatiue
posse p̄ntare plures,sed omnis difficultas est in p̄ronis
clericis,ꝯ quos opponit̄ illud de.c.2.de ele.li.6.cū p̄nta
tio p̄ronorū eccl̄asticorū dicatur electio, & licet duo
prima motiua eius.s.de.c.studij. & de noīatione, uideā
tur facere ēt ꝓ p̄ronis clericis,tn̄ ult.motiuum de uaria
5 tione nullo mō facit ꝓ p̄ronis clericis † quia illi uariare
nō p̄nt,c.cū aūt.hoc tit.nec c.studij, ꝓbat pro eccl̄asti-
cis,qa ibi nō erat uerū iusp.Tu ꝯsidera.c.studij,nō loq
in uera electione,sed in quadam monitione,q̄ fiebat ꝑ
populū Neapolitanū,vt in suprascriptione apparet. &
non dixi p̄ntatione, qa in eccl̄a collegiata nō cadit p̄n-
tatio,ut in c.nobis.hoc tit.& diximus late.s.in 1.par.hu
ius 2.lib.in 5.q.prin.in 1.art.& si bene esset p̄ntatio,p̄ro-
ni erāt laici,ut proxime diximus:si uero uolumus intel
ligere illum tex.de uera electione,ille tex. ꝯriat̄.c.2.de
ele.lib.6.licet gl.ibi diuersimode intelligat illū tex. Et
ꝙ nō ꝓcedat electio alternatiua,posuit ēt Firm. in tra.
6 de ep̄o in 3.par.prin.in 37.q.Vnde pro uera † ĩtelligētia
huius materię & eorū q̄ diximus in trib.proxime p̄ce.
art.est discernēdus uerus intellectus.d.cle.plures.§.qb.
& vt nos late diximus s.in 2.par.1.lib.in 1.q.prin.in 25.
art.dū ibi tractauimus,an in iurepa. succedat̄ ꝑ stirpes,
vel ꝑ capita circa hoc de iure antiquo erāt diuersę opi
niones:nā alia Hug.Lau.Io.Tan. Vin.Ber.& Goff.tene-
bāt succedi ꝑ capita,& inducebāt plures intricationes,
quę potuissēt succedere in p̄sentationib.si secus dicere
tur. Inn.uero & Host.dicebant succedi ꝑ stirpes,& sol-
uebant intricationes, ut dicit ibi glo.1. & nos diximus
late in d.25.art.superuenit Clemēs quintus & declara-
uit hāc difficultatē approbādo partē Inn.& Host. & sic
ꝯdidit.d.cle.plures, quę vult,h̄des dr̄e succedere ꝑ stir
pes & nō per capita,& noluit ēt iurislator intricationi
bus prouidere ad incidendas discordias p̄ronorū, & iō
subiunxit hęc uerba formalia ꝯtinuando sermonē de
plurib.p̄ronis,& vt facilius ꝓuideatur eccl̄is nō incon-
ueniens reputamus p̄ronos ipsos inter se posse libere
conuenire de rectore ab eis alternis uicib. pręsentādo.
quib.ēt ex eadē cā permittimus: ut plures ad uacātem
eccl̄am possint eo mō p̄ntare ꝑsonas ꝙ vna ex eis eligi
per ipsum ualeat & admitti. Primum ergo, qd̄ inducit
iurislator ut facilius eccl̄is prouideatur, fuit,ꝙ patroni
possint inter se ꝯuenire,ut alternis uicib.p̄ntarēt, & de
hoc late diximus s.in 1.par.huius.2.libr.in 4. q.prin. in
vlt.artic. Alter modus pro ꝯcordi,& ueloci prouisione
ecclę inductus a iurislatore fuit, ut patroni possint plu
res ad uacātem eccl̄am p̄ntare ꝑsonas vt vna ex eis eli
gi ualeat ꝑ ep̄m & admitti , ut h̄r ibi in §.quib. Certe
quilibet recte intuēs ꝯsiderata antiquorum doctorum
discordia & intricationib. allegatis ꝑꝑ quas uenit de-
claratio Clemētis,ipsam declarationem esse factā pro
sedādis litib.& sic eius duo modi intuēti ut facilius ec-
cl̄æ prouideatur,quæ rō repetit̄ in d.§.quib. in illis uer-
bis,ex eadē cā,& glo.declarat.s. facilioris,ꝓuisionis ec-
cl̄arū. Colligo ergo ex illo tex.iūcto prin.ꝯtinuato me
dio cum fine,illū tex.h̄re locū,cū p̄sentatio spectat ad
plures patronos,& loq de laicis p̄ronis,cū ibi loquat̄ de
h̄dib.in quibus iusp.trāsit.c.3.hoc tit.nō in iurep. p̄ro-
ni eccl̄astici , qd̄ nō trāsit ad h̄des sed ad successorē in
eccl̄a,& ex hoc pōdero duo ꝯ dicta per do. Car.in d. §.
quib.in 1.oppo.dicēdo illum tex.h̄re locum tā in patro
nis laicis q̄ in clericis duplici rōne.Primo, ꝙ cum dicta
littera illius text. nō distinguat,nec nos distinguere dē-
mus inter patronū laicū & eccl̄asticū,nā salua pace tā-
ti reuerēdissimi patris ille tex.loquit̄ clare in patronis
laicis,ad quos iure hæreditario deuenit iusp.per stirpes
& nō ꝑ capita,& licet gl. in uerbo patronos, in §. & vt
facilius.subiūgat oēs,non tamen subiunxit oēs,ut com
prehendat patronos laicos & eccl̄asticos , sed subiūxit
oēs,intelligendo de omnib.patronis illius ecclę,per in
sa quę allegat,quia in re communi & c.ergo oēs debēt
ꝯuenire ad illā ꝯcordiam,& cum postea subiūxit in fi.
§.quib.dēt intelligi.s.de quibus s. loquutus erat, & sic
de laicis. ergo patet expresse , iurislatorem distinxisse,
cum p̄termiserit patronos eccl̄asticos, & solum fuerit
loquutus de patronis laicis. Minime ēt militat alia rō
ibi posita per do.Car.uolentem illum text.§.fina.ita ꝓ-
cedere in patronis ecclesiasticis sicut in laicis ex identi
tate rōnis subuenire diuersis uotibus discordantium,
& ideo tenet cum Stepha.ꝯ gl.& Zenze. nam maxima
discordia intricata,quę allegabatur per doct.oritur ex
eo, quia succedunt in iurep.per stirpes & non ꝑ capita,
si.n.succederetur per capita,nulla esset discordia, quia
quilibet haberet vocem suam integram,& staretur vo
cibus maioris partis,uolunt.n.omnes docto. antiqui &
moder.ibi,ꝙ si succederetur per capita , nulla esset in-
tricatio,tunc sic, uideamus si iuspatro. spectat ad ꝑso-
nas ecclesiasticas,an habeant illud per capita , vel per
stirpes,& dicendum est,quod per capita,nam aut illud
spectabit particulari rectori, clarū est ad eum spectare
per caput, si collegio ecclesiastico quilibet habet vocē
suam per capita in collegio ,& quod fiet per maiorem
partem habebit locum.c.pe.de his quæ fi.a ma. par.ca.
Nisi diceremus ius.fuisse alicuius laici,& pro parte de-
uenisse ad aliquam ecclesiā ex successione, vel aliquo
alio titulo habili , & aliam partem remansisse penes
alios hæredes fundatoris, quod euenire potest, ut in c.
uni.lib.6. & nos diximus s.in 1.par.1.libr. in 1.q.prin.in
7.& 9.art.& in 1.q.prin.huius par.in 3.& 5. arti.& tunc
quamuis maius dignū trahat ad se minus dignū , adeo
ꝙ omnes censebunt̄ ecclesiastici, illud procedet in fa-
uorabilib.unde si fauorabilius aut eos censeri laicos,ēt
ecclesiastici censebūtur laici ratione mixturæ , & ideo
de eo non poterit se impedire legatus a latere.quāuis
si esset ecclesiastici solius,posset.c.dilectus.de offi. leg.
vt late diximus in d.1.q.princ. 1. lib.in 6.articu.ubi po-
suimus materiam mixturę,& illa considerati iuxta fa
uorabiliorē casum,ergo hoc casu patroni ecclesiastici
succedentes cum laicis in iurepa.non censebuntur ec-
clesiastici sed seculares,cum ratio illius text. procedat
etiam in religs,aut nulla est identitas rōnis,vt Car.uo
lebat. Hoc sic p̄suppposito,& sit tex.d.§.fi.loqui solum ĩ
laicis patronis,non est dubium,si sunt unus vel oēs pos
se remittere seu præsentare sub hac forma ,præsento

quẽ talis præſentabit, ex quo hoc in illo tex. tractat̃, & ex alijs p̃nos deductis. s̃. in 5. pręce. art. & hic ſit caſus il lius articuli. Nõ eſt ẽt dubiũ, unum p̃ronum ſiue iuſpa. ſpectat ad eũ ſolũ ſiue plures pro toto iurep. ſeu ꝓ portione ſua poſſe p̃ñtare alternatiue, nõ ꝙ hoc probet̃ in illo tex §. fi. quia ille tex. nõ loquit̃ in vno ſibi p̃rono ſed in plurib. ut s̃. pręmiſimus, ſed hoc ꝓbatur illa rõne, nã cũ p̃ronus laicus poſſit uariare duos ſucceſſiue p̃ñtãdo accumulatiue tñ. c. ꝙ aũt. & c. cum aũt. & c. paſtoralis. hoc tit. & epicopus hẽt inſtituere certo mõ ſeruato a s̃ de ſuo ꝓuidebit primo, in d. c. paſtoralis, q̃to magis poterit ſimul p̃ñtare alternatiue iſtũ, vel iſtũ, & remittet̃ electio ep̃o? Certe multo magis. Nec ob. c. 2 de ele. li. 6. ubi ꝓhibet̃ alternatiua electio: q̃a ibi agit̃ d̃ m̃rimonio ſp̃uali ↄtrahẽdo de præſenti, ubi requiritur purus con ſenſus: in p̃ñtatione aũt de futuro ubi põt ↄſẽſus alter natiuus remiſſus in p̃ſonã alterius interuenire ibi, ubi dixit Lap. in alle. 75. caſus talis eſt poſt prin. 3. col. fol. 27. Clarũ eſt, ẽt plures p̃ronos laicos poſſe p̃ñtare quẽlibet ſuum & quẽlibet ipſorum duos: quia uidẽtur accumu latiue p̃ſentare & remittere electionem ep̃o, & hoc ꝓbat̃ ex. d. §. fi. & hic erit caſus. 6. arti. pręced. Inſuper poterunt laici cõpromittere p̃ñtationem, & hoc ẽt poteſt probari ex illo tex. §. fi. & hic erit caſus ꝓxi. ſeptẽ p̃ced. art. licet hoc melius probetur per. c. cãm, & p. c. in cau ſis. de ele. & p. c. ſi compromiſſarius. eo. tit. lib. 6. ut diximus ibidem in fi. in uer. 6. eſt aduertẽdũ, per arg. a ma iori. nã ſi electio multo magis & p̃ñtatio compromitti põt ut ibi. Itẽ ſi plures ſint laici, & p̃ũtãt duos ſimul al ternatiue, vel plures, procedet eorũ p̃ñtatio, & hoc probat̃ in tex. d. §. fi. ubi reuera plures erãt p̃roni, & ut s̃. uidiſtis in prin. p̃ñtis art. oẽs doc. ↄcludũt, ſiue p̃roni ſint plures, ſiue unus: laici tñ eos poſſe p̃ñtare alternatiue plures, & ita illũ tex. intelligit gl. ibi in uerbo p̃ñtare. illum tex. hr̃e locũ in plurib. p̃ronis laicis, vel clericis rõne p̃rimonij, nõ aũt in p̃ronis eccl̃aſticis ratione eccl̃ę.

7 ¶ †Omne dubiũ ergo eſt, q̃d in p̃ronis eccl̃aſticis ratione eccleſię, an poſſint altero de p̃dictis modis p̃ñtare, & pręſertim alternatiue, & (ut uidiſtis) gl. Zenze. & Mart. ibi uolũt ꝙ nõ, & hoc ẽt tenet Phil. in d. c. inter cætera. in vlt. col. p dictum Inn. & Abb. in c. cũ aũt. hoc tit. uolentium p̃ñtationem p̃ronorũ eccl̃aſticorũ eſſe idẽ cũ electione, ſed in electione nõ procedit. c. 2. de ele. lib. 6. ergo nec in p̃ñtatione p̃ronorũ eccl̃aſticorũ. Steph. vero & Cat. quos ſequit̃ Roc. & vr̃ ſeq Pau. de Cita. licet nõ firmet pedes in locis s̃. alle. tenent ↄ̃riũ. ſ. d. §. fi. hr̃e locũ ẽt in p̃ronis eccl̃aſticis, & dicit Roc. hoc in effectu ibi ſequi Io. de Imo. & ipſe Roch. r̃ndet ad rõnẽ p̃dictã, p̃ñtationẽ eccl̃aſtici hr̃e uim electionis quo ad hoc, ut nõ poſſit a p̃ñtatione ſua uariare, queãdmodũ nec ab electione, quo ad reliqua uero non, ut oĩa s̃. retulimus. Quid dicẽdũ in hac difficultate? Diſtinguã caſus ut cla

8 ra hẽatur intelligẽtia. ¶ †Et ſic dico primo ẽt p̃ronũ eccl̃aſticũ poſſe p̃ſentare hoc mõ, pręſento quẽ talis pręſentabit, & ſic dicta s̃. in 5. arti. ꝓcedere tã in p̃rono laico q̃ in eccleſiaſtico, non ꝙ de patrono laico probet̃ in d. §. fi. ſed quia hęc eſt q̃dam delegatio, vel mandatu de præſentãdo, ꝙ fit per aliquẽ p̃ronũ alicui uelut procuratori, & fieri põt, vt in c. fi. de ↄceſ. p̃b. & diximus late s̃. in 1. par. huius. 2. li. in 4. q. prin. per totũ & iõ in d. 5. ar. diximus, in eo caſu hr̃e locũ oĩa, q̃ hñt locũ in procuratore, maxime quoad reuocationem, vel illud fit ad inſtar ↄ̃promiſſi, q̃d fieri põt, vt diximus in proxi. pręced. art. Secũdo dico, p̃ronos eccl̃aſticos poſſe p̃ñtare quẽlibet ſuũ corã ep̃o ſeu inſtituere habente, ut ex illis eligi ualeat unus per ep̃m & admitti. Aduerte: q̃a dixi quẽlibet ſuũ, & ẽt quẽuilibet plures, & dixi, s̃. in laico, quia in eo potui hoc dicere, cũ poſſit uariare accumulatiue tñ. d. c. ꝙ aũt. cũ aũt, & paſtoralis. hoc tit. eccleſiaſticus uero nõ põt vt no. in d. c. cũ aũt. item laicum hoc agere poſſe. probatur in d. §. fi. clericum uero non, cum de eo non loquatur ille tex. ut s̃. diximus, ſed ꝙ ſinguli patroni eccleſiaſtici præſentent ſingulum, poſſumus dicere hoc probari ex identitate rationis non ex illa cã intricationis, quę uenit ex ſucceſſione per ſtirpes: cũ illi habeãt iuſpa. per capita, vt s̃. diximus, & ſic non illa rõne ut uota ↄcordentur, ut dixit do. Car. ſed ea rõne, vt citius nõ dico facilius eccleſię prouideat̃. nã rõ, ut facilius, eſt ſeparata a rõne vt citius, includit tñ in ſe rõnẽ: ut citius in laico, ergo eſt rõ: ut facilius, & citius in clerico uero: in hoc tamen caſu erit ſola rõ, ut citius, quæ ex illo tex. comprehenſiue colligit̃, ut mõ demonſtrauimus, & tunc ſuccedit reg. §. affinitatis. inſti. de nup. & uerbum plures p̃ſonas, in d. §. fi. appoſitum in hoc caſu non uerificatur: ut quilibet poſſit p̃ñtare plures, vt uerificatur in laico, ſed ut poſſint p̃ñtari plures a plurib. patronis, quemlibet p̃ſentando ſuum: q̃a hoc mõ non dicent ipſi p̃roni eccleſiaſtici uariare, & in hoc caſu poſſet ſaluari Car. licet re uera nõ ita loquat̃, ut ex eius uerbis patet, & ita eum intellexi & tenui in hoc caſu, s̃. in

9 6. pręce. art. ¶ †Tertio poſſumus ↄſiderare caſum, puta q̃a p̃roni eccleſiaſtici compromitterent p̃ñtationẽ, & tn hoc nõ eſt dubium, iſtud per eos fieri poſſe, cũ & electores cõpromittere poſſint electionem. c. cãm. & c. in cauſis. de ele. & c. ſi compromiſſarius. eo. tit. lib. 6. & an ꝓbetur ex. d. §. fi. dic: ut diximus ꝓxime in laicis, & ẽt in pręce. art. illum tex. aliqualiter hoc probare, p̃ſertim iuncta gl. in uerbo p̃ronos, in §. & vt facilius, q̃ vult oẽs dr̃e ↄuenire: q̃a in re cõi &c. uã unius ↄ̃dictio annullares ↄpromiſſum, ut diximus in proxi. pręced. q. prin. in 17. art. ¶ †Quarto poſſumus ↄſiderare caſum, ſi patroni

10 eccleſiaſtici uellent p̃ñtare plures alternatiue, & hic eſt terminus art. nr̃i, & hoc põt ↄſiderari dupl̃r. Primo mõ ſi iuſp. ſpectaret ad unũ p̃ronũ eccl̃aſticum, & non eſt dubiũ, hũc caſum nõ ↄprehendi in d. §. fi. q̃a ille tex. nõ loquit̃ in uno p̃rono habente iuſ. & p̃ſentãte, ſed in plurib. inſimul iuſp. habẽtib. & p̃ſentãtib. & s̃. demonſtrauimus clare: ſed an unus p̃ronus eccl̃aſticus poſſit alternatiue p̃ſentare, ſtatim proxime dicemus, ſufficit nũc dicere de illo caſu illũ tex. nõ loq. Si uero fuerint plures p̃roni eccl̃aſtici, puta quia plures eccl̃æ q̃libet ex cã ſua hẽt iuſ. in alia eccl̃a, & rectores illarũ poterũt q̃libet ſuũ p̃ſentare, ut proxime diximus in ſo caſu: ſed ſi eſsẽt plures nõ vt ſinguli ſed vt uniuerſi, q̃a iuſp. ſpectaret ad collegiũ, q̃d collegiũ eſſet diuiſum in duas partes, q̃a una pars, puta medietas uellet p̃ſentare unũ, & altera medietas alterũ, & tunc cenſerent̃ duo collegia, & iõ poſsẽt duos p̃ſentare, vel pute q̃libet ſuũ, & eſsẽt attendenda maiora merita p̃ſentatorum ut in ele. dr̃. aut ↄuenirẽt, vt alternatiue fieret p̃ſentatio: quia dicerent, nos p̃ſentamus hunc, & alij dicerent, & nos iſtũ, inſtituas quẽ uelis, & iſta nõ eſſet uera alternatiua, ſed eſſet quaſi idẽ caſus cũ ſo s̃. poſito, & ꝓcederet hæc præſentatio ut ibi ↄcluſimus, & ꝓbaret̃ hoc ex. d. §. fi. ex illa rõne: ut citius ꝓuideat̃ eccl̃æ. Si uero ambę partes dicerent tanquã oẽs & non ſeparatim: quia ſumus in diſcordia in iſtis duob. p̃ñtandis, p̃ñtamus iſtũ uel iſtum, inſtituas quẽ uelis, ex quo oẽs habent ꝓ una p̃ſona, nã collegiũ unã repręſentat p̃ſonã ficta. c. ca noſcit̃. de his quę fi. a p̃la. & dixit Car. poſt Lap. ĩ d. §. fi. in 3. q. uideret̃ dubitãdũ, quia hęc ficta p̃ſona, diceretur uariare hoc caſu, & tñ inſpecta origine cẽſebitur idẽ, ac ſi fuiſsẽt duo collegia, & iõ dicendum ut in p̃ced. mẽbro & in ſeq. caſu. Si uero iuſp. ſpectaret ad duo collegia, quia cenſerẽtur duæ p̃ſonæ fictæ, & hẽbit locum q̃d proxime diximus, ut poſſit quodlibet collegium ſuum p̃ſentare, & licet do. Card. poſt Lap. in d. §. fin. in 3. q. ſimpliciter ita ↄcludat. Tamen ego diſtinguerem in duobus perſonis eccleſiaſticis illum text. habere locum, non ſolum vt quælibet ipſarum poſſit præſentare ſuum, ſed etiam vt quælibet poſſit pręſentare duos, ut diximus ſupra in laicis. In collegijs uero eccleſiaſticis dico illum tex. habere locum, non ſolum ut quælibet ipſarum poſſit pręſentare duos, ut diximus ſupra in laicis. In collegijs uero eccleſiaſticis dico illum text. habere locum ex ratione ipſius, ſcilicet ut citius prouideatur eccleſiæ, vt q̃dlibet collegium poſſit præſentare ſuum, non aũt ut q̃dlibet collegiũ poſsit p̃ſentare duos, quia induceret̃

uariatio

variatio, q̃ eſt ꝓhibita cuilibet pr̃ono eccleſiaſtico. c. cũ
añt. hoc tit. & ſic cuilibet collegio cũ repr̃ter vnã pſo-
1 nam. d. c. ea noſcit. de his q̃ fi. a pla. ¶ † Reſtat igit̃ diffi-
cultas oĩs in hoc, an pr̃onus eccleſiaſticus, ſiue hñs pſo-
nã verã, puta Petrus, ſiue fictã, puta collegiũ, poſſit pñta
re alternatiue. hoc mõ videlicet, q̃a Petrus ſeu maior
pars collegij eccl. diceret hñti iſtituere pñtato talẽ, uel
talẽ, inſtituas quẽ uelis, & tũc eſt aduertand. nã aut ſub
iungit illa uerba & dẽnt ſubintelligi: q̃a aliàs eſſem in-
certa pñtatio, & nõ ſubſiſteret, & iõ dicemus oĩno illã
certã ſed alternatiuã, q̃a vere uoluit alterũ de duob. eſ
ſe pñtatũ, & iõ illũ quẽ iſtitutor inſtituet. Hac declara-
tione facta r̃ndeo difficultati, & dico opiniones eſſe ɔ̃-
rias, ut. s̃. vidiſtis, & opin. gl. & Zenzelini fulciri optima
rõne: quia negari nõ põt pr̃onũ eccleſiaſticũ pñtando
duos licèt alternatiuè variare tñ. Et ex hoc infero ſolu
tionẽ. D. Roc. datã ad illud motiuũ, pñtationẽ eccleſia
ſtici patroni hr̃e vim electionis ꝙ illud ꝓcedit quò ad
hoc, ut non poſsit variare, nã quò ad reliqua eſſe malã:
q̃a in hoc eſt pñtatus, & difficultas, ex quo nil aliud eſt,
duos alternatiuè pñtare, niſi variando accumulare. Et
iõ dato ꝙ pñtatio eccleſiaſtici pr̃oni nõ eſſet uera ele-
ctio, cũ nõ ſit: q̃a ꝑ electionẽ ɔ̃hit̃ mr̃imoniũ ſpũale ꝑ
uerba de pñti, ꝑ pñtationẽ verò ꝑ uerba de futuro, ut ſę
pe s̃. dixi. tñ ſufficit nobis illa fundamẽtalis rõ, pñtatio
nẽ de duob. ſimul factã licet alternatiuã eſſe variatio-
nẽ accumulatiuã: q̃a variatio accumulatiua põt fieri
& ſimul vnico ɔtextu & ſeparatim ſucceſsiuè, ut clarè
dixit gl. in uerbo pñtare, in d. §. fi. ꝑ quã rõnẽ mouet̃ ad
tenẽdã hãc opinionẽ. idẽ. n. eſt, duos in ſimul pñtare ac-
cumulatiuè, & duos ſimul pñtare alternatiuè, q̃a oĩno
in vtroq; caſu eps̃ inſtituet quẽ ſibi uidebit̃. Et ſi dicere
tur, in alternatiua hẽt liberã electionẽ eps̃, in variatio-
ne accumulatiua nõ: q̃a ſi ſine cã nõ inſtituit j. tene-
bit̃ de ſuo prouidere, ut in c. paſtoralis. hoc tit. r̃ndet̃, il-
lud hr̃e locũ in variatione accumulatiuè facta ſucceſsi
ue: q̃a in ea eſt dare primũ & ſm, ſed ĩ illa facta vnico
cõtextu nõ eſt dare primũ & ſm, ſicut nõ eſt dare in al
ternatiua, ergo idẽ eſt variatio accumulatiua uno ɔtex
tu facta, & pñtatio alternatiua: cũ fiat vnico contextu,
& e ɔ̃, ſed variatio prohibita eſt pr̃oni eccleſiaſticis, er-
go & alternatiua pñtatio. Cũ igit̃ hæc rõ ſit viua, & rõ-
nes Car. ſint mortuę, ut s̃. diximus, concludendũ eſt cũ
Zẽze. Matth. gl. Io. An. iuris canonici luminis, & dom.
Fely. eiuſdẽ iuris illuſtratoris ɔ̃ do. Car. Imol. & Roch.
& ſic pr̃onos eccleſiaſticos non poſſe duos alternatiue
pñtare. Dicerẽ bene vnũ, qđ puto veriſsimũ, & in hoc
poſſet ſaluari ɔ̃ria opinio: nã nos s̃. in 1. par. huius 2. lib.
in 10. q. prin. in 4. ar. cõcluſimus, ꝙ quãuis pr̃oni pñtent
indignũ ignorãter, uel nõ idoneũ, quo quo modo poſ-
ſint iterũ pñtare, hoc ꝓcedit, ut ẽt in proxi. præced. art.
diximus, ſi ſupereſt de tpe dato a iure ad præſentandũ,
ſed ſi non ſupereſt: q̃a ſe arctarunt ad fi. illius tpis, quã-
uis ex p̃ſentatione ꝑ eos facta de nõ idoneo uel de indi
gno ignoranter, ex quo nõ eſt culpa nõ priuentur ite-
rũ pñtare: tñ illud dẽt intelligi, ſi ſupereſt de tpe, ſed ſi
nõ ſupereſt. licet non priuent̃ ex illa culpa, priuant̃ tñ
ex culpa negligentiæ, & iõ ɔſiderarẽ, ꝙ ſi eſſet caſus: q̃a
pr̃oni eccleſiaſtici uellent p̃ſentare aliquẽ, & dubitarẽt
de indignitate, uel nõ idoneitate illius, & ne illa mani
feſtatet̃ in fi. termini dati ad pñtãdũ, adeo ut ea poſtmo
dũ declarata nõ ſupereſſet de tpe eos poſſe pñtare, hoc
mõ nos pñtamus Titiũ, & ſi forte repitet̃ indignus, uel
nõ idoneus, p̃ſentamus Ioannẽ, nã hoc mõ ꝓcederet
p̃ſentatio, licet re uera hæc præſentatio non eſſet alter
natiua proprie ſed cõditionalis, & ſucceſsiua, ɔditiona
lis q̃a dubitabant de meritis primi p̃ſentati. ſucceſsiua:
q̃a ꝙ poterat facere ſi ſuꝑ fuiſſet tp̃s: facit ex nũc ſucceſ
ſiue, ſi tp̃s nõ ſupereſt. Poſſet & alio mõ alternatiua ꝓ-
cedere, puta ſi pr̃onus eccleſiaſticus non pñtaret, ſed li
mitatã dare ptãtẽ alicui, ut pñtet talẽ, uel talẽ: q̃a non
poſſet pñtare alios niſi unũ ex eis eligere & illũ pñtare,
ꝑ ea q̃ dicũt doc. in c. fi. de cõceſ. præb. nota iſta q̃a uera
& intacta. & ꝑ ſcribẽtes ſuꝑ. d. §. fi. cle. plures. hoc ti. nũ-
quã conſiderata & faceret magnũ honorẽ alicui publi
cè legenti. d. §. reliqua. circa illum tex. uide in ſeq. arti.

¶ Nonus ar. 3. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Conditio nihil ponit ineſſe.*
2 *Electio conditionalis, cui ineſt conditio, tenet.*
3 *Præſentatio conditionalis incerta, dubia & obſcura valet, dummo do conditio purificetur, incertiudo, & dubietas certificetur, & obſcuritas clarificetur intra tempus datum ad præſentandum, quod procedit tam in patrono laico quàm eccleſiaſtico. numero. 4. & 5.*

Et ex prædictis oritur. 9. art. an pr̃onus poſſit pñtare
ſub conditione, & Lap. in d. alle. 8. ſol. 3. vr̃ ſenti-
re ꝙ ſic, dum dicit. c. 2. de elec. li. 6. nõ hr̃e locũ in pñta-
tione. hoc idẽ vr̃ ſentire Gemy. in d. c. 2. in uer. oppone
ſecũdo. Roch. in hoc trac. in uerbo honorificũ. in 8. q.
q̃rit de hoc, & dicit ſe credere ɔ̃riũ: q̃a pr̃onus dẽat re-
alr̃ p̃ſentare ĩ. tp̃s a iure ſtatutũ. ita decidunt Io. An. &
Abb. in c. fi. hoc. tit. inde dicũt, nõ ſufficere patronum
dicere ĩ. dictũ tp̃s eligo talẽ in præſentã. q̃a tp̃s eſt datũ
ad p̃ſentandũ, nõ aũt ad eligendũ p̃ſentan. c. 2. hoc tit.
1 li. 6. de quo nos diximus s̃. in fi. 1. præced. ar. ¶ † Adducit
ẽt pro hoc facere: q̃a conditio nihil ponit in eſſe. l. 1. ff.
de condi. & demon. & declarat gl. in rub. illius tit. Ad-
ducit ẽt: q̃a ꝓcedit eadẽ rõ in p̃ſentatione q̃ in electio-
ne, igit̃ &c. Nõ obſtant mõ, dicit ipſe, auctoritates præal
leg. l. Lap. & Gemy. q̃a ſe fundãt ſuꝑ cle. fi. in fi. q̃ nõ loq
tur, qñ ɔditionaliter fit pñtatio ſed qñ alternatiue, ſed
diuerſa rõ, igit̃ &c. & ita reſidet ibi Roc. Tn aduerte, Do
mi. in d. c. 2. in 2. op. de ele. li. 6. opponere ɔ̃ illũ tex. uolẽ
tẽ electionẽ ɔditionalẽ alternatiuã ſeu incertã nõ tene
re, de tex. cle. plures. §. fi. & ſic eũ intellexiſſe illũ tex. lo
quentẽ de pñtatione non ſolũ qñ fit alternatiua, ſed ẽt
qñ fit ɔditionalis & incerta. Roc. uerò ut. s̃. retulimus il
lũ tex. ſolũ loqui in alternatiua non aũt ɔditionali, in-
2 certa ſeu obſcura, ut p̃ſupponit Dom. in d. op. ¶ † Quid
dicen. in hoc? Dico attentis his q̃ doct. volunt in d. c. 2.
de elec. li. 6. ſi conditio eſt, q̃ inſit in electione tenet ele
ctio cũ dicta ɔditione, ergo multo magis & pñtatio, &
in hoc non eſt dubiũ. Si uerò non ineſt, ſed eſt ab extra.
puta præſento talẽ, ſi talis noluerit, uel quẽ talis præſen
tabit, & tenebit huiuſmodi pñtatio, ſi ille talis ĩ. tp̃s da-
tũ ad pñtandũ declarauerit voluntatẽ ſuã, uel præſenta
uerit, aliàs nõ, ut diximus s̃. in 5. ar. & idẽ in cõpromiſſa
rijs, ſi facta fuerit præſentatio de tali, quẽ compromiſſa
rius præſentauerit: quia compromiſſarius ĩ. tp̃s datum
ad præſentandam præſentare debet, aliàs deuolutio fit
ad ordinariũ, ut diximus s̃. in 7. præced. ar. in uer. ſo eſt
aduertendum. Verum ſi conditio eſſet purificanda per
habentem inſtituere & non per extraneum, puta quia
patronus præſentauerit plures & voluerit illũ inſtitui,
quem elegerit habens inſtituere, & cum hæc conditio
ſit purificanda per habentem inſtituere, nihil eſt, ꝙ im
putetur pr̃ono, prout eſt in caſu d. §. fi. d. cle. plures. De
incerta & obſcura præſentatione idem dicẽdũ. ſ. illam
ꝓcedere, dummodo. ĩ. tp̃s datũ a iure ad pñtandũ certi
ficet̃, uel fiet clara per clara uerba, uel per aliã extrinſe
cã certificationẽ, ut in caſib. poſitis. s̃. videlicet in fi. pri-
mi ar. de pr̃ono qui dixit, volo præſentare, & in 3. ar. de
pr̃ono qui dixit, præſento Titiũ, & non dixerit cui, uel
præſento tibi epiſcope, & nõ dixerit quẽ, uel præſento
Titium tibi epiſcope, & non dixit in qua eccleſia, de q-
bus ibi late diximus, & ĩ 4. ar. de patrono q dixit præſen
to Titium ſine cognomine, cũ plures eſſent Titij, oẽs
enim iſtæ ſunt præſentationes incertæ, & tamen ſi cer
tificentur & declarentur infra tempus datum a iure
ad præſentandum, procedent iſtæ præſentationes, ut
3 ibi diximus. ¶ † Conclude ergo, præſentationem condi
tionalem incertam dubiam & obſcurã procedere, dũ-
modo infra tempus datum ad præſentan. conditio pu
rificetur, incertitudo, & dubietas certificetur, & obſcu
ritas clarificetur. Et rõ eſt, quia in præſentatione cõtra
hitur matrimonium ſpirituale de futuro, ut ſæpius di-

ximus,& vult Lap. in ſæpcallegata all c. 75.caſus talis
eſt.poſt prin. 3.col. fol. 27.ſufficit ergo eſſe purã & cer-
tã in fi.tpis dati ad pñtandũ,cũ ipſa ſponſalia hñt trãſi-
te in matrimoniũ ſpũale de pñti.ſ.p inſtitutionẽ q̃ ſeq
hẽt:in electione verò eſt ſecus,qa in ea ꝯhiẽ matrimo-
niũ de pñti:ut ibidẽ Lap.de ele.cũ inter.& c.qm̃, ut lit.
nõ ꝯteſt. & iõ a principio electio dẽt eſſe puta & certa.
Dicerẽ tñ vnũ,qđ colligiẽ ex.d.cle.plures. §.fi.ut ſi ꝯdõ
vel incertitudo veniet purificanda uel certificanda per
habẽtẽ inſtituere,ut in caſu illius tex.in quo pĩoni plu
res pñtabãt,& erat inſtituendus, quẽ elegerat eĩs,q̃uis
hñs inſtituere purificet ꝯditionẽ,uel certificet certitu-
dinẽ pñtationis extra tp̃s,ſatis eſt pĩonos pñtaſſe.ĩ.tp̃s,
& remiſiſſe purificationẽ & certitudinẽ in poſſe hñtis
inſtituere,ut patet ex illo tex.in uerbo eĩm, iuncta gl.
fi & rõ eſt:qa incõtinenti facta tali remiſſione in poſſe
hñtis ĩſtituere,ſtatim dicẽ purificata & certa pñtatio.
& ſic facta ĩ.tp̃s datũ a iure.Remanet tñ difficultas,an
p̃dicta ꝑcedant tã in pĩono laico q̃ in eccleſiaſtico, &
de laico clarũ eſt p̃dicta oĩa in eo procedere,cũ text. d.
cle.plures.de eo loquiẽ,ut diximus in ꝑxi.p̃ce. art.late.
4 ¶†Dubiũ igiẽ remaneret in pĩono eccleſiaſtico, & per
auctoritatẽ Inno.& Abb.in c.cũ aũt.hoc tit.volẽtẽ pñ-
tationẽ pĩoni eccleſiaſtici hẽe vim electionis,eſſet dicẽ
dũ,p̃dicta in eo nõ ꝑcedere:cũ nõ ꝑcedant in ele.ut in
c.2.de ele.li.6.Tñ ego tenerẽ oppoſitũ,dũmodo pĩonus
eccleſiaſticus nõ pñtat plures niſi vnũ: qa licet eius pñ
tatio cõditionalis uel incerta, ut in exẽplis.ſ̃.poſitis, ſi
ꝯdõ purificaẽ,& incertitudo certificetur, & obſcuritas
clarificeẽ.ĩ.tp̃s datũ a iure,uel eſt remiſſa in poſſe hñtis
inſtituere,ꝑcedet pñtatio:qa ut ſ̃.dicimus,p ea nõ ꝯhi
tur mrĩmoniũ ſpirituale de pñti, ut in electione ſed de
futuro.& iõ ſecus in electione q̃ in pñtatione ẽt eccle-
ſiaſtici pĩoni, & hoc nõ colligiẽ ex verbis.d.§.fi.nec ex
expreſſa rõne in eo ut facilius eccłæ ꝑuideatur, ſed ex
rõne cõprehenſa in ipſa rõne exp̃ſſa.ſ.ut citius eccleſię
ꝑuideatur,ut p̃dictas rõnes declarauimus in proxi.præ
ced.ar.in uer.dico pĩonos. Nõ obſt.mõ ꝯtrũ ꝑxime for
matũ, p̃ſentationẽ eccleſiaſtici pĩoni hẽe vim electio-
nis:qa ut dixit Roch.in d.uerbo honorificũ. 9.q.in uer.
quarta ſuboritur qõ,illud ꝑcedit quò ad hoc,ne poſsit
patronus eccleſiaſticus variare, ſicut nec electores va-
riant,non aũt quò ad reliqua,& ſicut per illam ꝯhatur
matrimoniũ ſpeciale de p̃ſenti, & in hoc hæc ſolutio
Roch.quadrat, non aũt in caſu quo ipſe illã dedit: qa
ibi ſumus ẽt in variatione, ex quo p̃ſentare duos quã-
uis alternatiuè variatio dẽ,ut probauimus in proxi.prę
ced.ar.in uer.& ex hoc infero.¶†Dic tñ patronum etiã
5 eccleſiaſticum poſſe pñtare duos hoc modo. ſ. ꝯditio-
naliter & ſucceſsiue pro eius ſecuritate, ut euitet lap-
ſum temporis dati ad pñtandum,puta præſento Titiũ,
& ſi fuerit indignus , uel non idoneus præſento Ioan-
nem : nam primæ conditiones inſunt, & ſucceſsiuè fit
præſentatio de Ioanne caſu, quo dictæ conditiones ap-
paterẽt,ut diximus in proxi.præced.ar.verſus fi.in uer.
dicerem bene vnum , quamuis ibi dicta melius hic ca-
derent,& ideo ſint pro repetitis, & hęc ſufficiant pro in
telligentia.d.§.fi.clem.plures.hoc titulo.

¶Decimus art.3.q.prin.ij. Partis ij.Libri.

1 *Præſentans an & quando debeat uti uerbo numeri ſingularis, & quid in eligentibus., & quid in compromiſſarijs compromittentium tam eligentium quàm patronorum præſentantium.*

Succeſsiue circa modũ faciendę p̃ſentationis
1 dubitatur.10.†an patronus pręſen
tans dẽat uti uerbo ſingularis numeri,uidelicet præſen
to:uel pluralis numeri,uidelicet,præſentamus. Hunc
articu.in ſpecie non inueni tactum,dicit tñ tex.in c.in
geneſi, ꝙ electione compromiſſa & facta concluſione
de perſona habili inter compromiſſarios debent ipſi re
dire ad capitulũ,& vnus eorum electionem pronũcia
re per uerba ſingularis numeri , puta eligo, nõ p verbũ
pluralis numeri, puta eligimus , aĩs electio eſſet nulla.

ſm Spe.in tit.de ele.§.ij.2.col.& no.ĩ c.ſicut.eo tit.li.6.
& in c.cũ ab uno de re iudi.eo.li. ſequitur prædicta Fir
ma.in trac. de eĩo,in 1.par.3.li.in 49.q.& ibidẽ in 50.q.
dicit formã verborũ arbitri eſſe, prouideo de Titio in
eĩm & paſtorem eccleſiæ,per.c.quia ꝑꝑ ibi, prouideã
ibi,de elec. uel dẽt dicere eligo,ſm Spec.ubi ꝑxime, &
ſic in plurali numero,& ibidẽ in 52.q.dicit in electione
p inſpirationẽ quemliber canonicũ poſſe dicere eligo
uel eligimus & ſic non referre,an ĩ ſingulari uel plurali
numero loquaẽ,ut p Spe.in d.tit.de elec.§.fi.in fi.ſecus
qñ fit electio p cõpromiſſũ,uel per ſcrutiniũ.c.cum ab
uno.cũ gl.de re iudi.in 6.& in c.ſicut.de elec.eo.lib. &
hoc idẽ de ſcrutinio dixit ipſe Firm.in d.1.par.in 3.q.in
uer.poſtea verò,& apertius ibidẽ in 10.q.dicit ſcrutato
rem publicantẽ electionẽ debere uti uerbo ſingularis
numeri per iura prædicta.Ex quibus poſſumus eligere,
ꝙ cũ in p̃ſentatione non ſeruetur forma ſcrutinij, nec.
c.quia ꝑꝑ. de elec.ut diximus in proxi.præced.q.princ.
in 18. art. non eſſe curandũ de illa forma.dicerẽ bene,
ꝙ ſi de facto cõſeruarent ſcrutinium patroni, uel com
promitterent p̃ſentationem, ꝙ facere poſſunt,ut dixi-
mus in proxi.præce.7.art.vnus ipſorũ deberet publica-
re ſcrutiniũ uel cõpromiſſũ & vti uerbo ſingularis nu
meri, quia ex quo elegerunt tales vias, ꝙ. n.potuerunt
noluerunt,ergo adimpleant qđ cæperunt.iux.no.in c.
qm̃. Ab.de offi.dele.ſi verò nullã illarũ viarũ elegerũt.
ſ.nec ſcrutinij,nec compromiſſi,dicerẽ nõ eſſe vim in
hoc,an loquantur per uerba ſingularis numeri uel plu
ralis,prout hoc non conſideratur:cũ electio fit p inſpi-
rationẽ, ut ꝑxime diximus, dico bene,vnũ ꝙ ſi plures
ſunt patroni pñtantes vnico contextu,ut appareat oẽs
eos pñtaſſe , debere loqui ſub plurali numero, niſi oẽs
dediſſent vicẽ vni:quia tunc ille poſſet dicere nomine
meo & talium pñto talẽ.Si verò eſt vnus pĩonus pñtan
dus,põt dicere ĩ ſingulari uel plurali numero pñto, vel
pñtamus, & iſtis uerbis uti põt vnus canonicus in ele-
ctione per inſpirationẽ,iuxta doc.Spe.in tit.de ele.§.fi.
in prin.quã ſequitur Firma.in d. 52.q.nã ex humilitate
vnus poſſet loqui in plurali numero,ut faciebat S. Gre
gorius papa,ut dicit gl. in uerbo plurali,in c.quã graui.
de crimi.falſi.ubi eſt tex.diſponens litteras apoſtolicas
eſſe falſas,ſi papa vtatur in perſona ſua ſingulari nume
ro & in perſona aliorum plurali.uide ibi doc.de hoc qa
non eſt vis in caſu nr̃o,ut ſ̃.diximus, ſufficit.n.ex ver-
bis pñtantis elici mentẽ pñtantis eſſe ſe uelle pñtare,ut
diximus in primo cũ trib.ſeq. ar.proxime præcedẽtib.

¶Vndecimus art.3.q.prin.ij.Partis ij.Libri.

1 *Præſentatio quibus verbis fieri debeat.*
2 *Forma præſentationis & verborum eius declaratio.nu.3.*
4 *Iuſpatro.eſt difficilis probationis.*

Ex omnibus præced. ſequitur ſpecialis deciſio.11.
1 art.†ex quibus uerbis pręſentatio fieri debeat p
patronum.Et Gayc.in d.repe.c.fi.de electio.lib.6.in 46.
col.quærit de forma & modo præſentandi,& dicit,pa-
tronum debere accedere cũ pñtãdo ad epiſcopum &
illum præſentare,ut no.16.q.7.piæ mentis, & proſequi
tur modum præſentationis actualis,quæ fit per patro-
num uel per inſtrumentum ſeu per literas,de quib.di
cemus in 4.proxi.ſeq.q.princ. Paul.de Cit. uerò in hoc
trac.in 6.par.in 35.q quærit,qũo præſentãs formet pñ-
tationem ſuã coram eĩo, uel alio ordinario pro p̃ſen-
tato admittendo , uel ſi plures ſunt pĩoni qũo forma-
bunt pręſentationem ſuam ordinario petentes per eos
pñtatũ admitti,ut inſti.& reſponder,licèt ex.c.p̃terea.
& ex.c.ſignificaſti,& ex.c.fi.poſſit colligi forma,tñ di-
cit ipſe,ut ibi collecta habeaẽ materia de oĩb. ad iuſpa.
ſpectantibus,dat hanc formam ſm Spec.in hoc titu. in
uerbo ſuperiori autẽ.Nos Petrus Lambertinus & Ioan
nes de Bonis mito nobiles Tran.patroni talis eccleſiæ,
capellæ,uel altaris modò vacantis concorditer & cõi-
ter repñtamus vobis Franciſco eĩo dominum Cæſarẽ
Lamber-

Lãbertinũ clericũ ad curã rectoiẽ ecclæ prælibatę,vel
ad capellaniam talis altaris,uirũ utiq;honestum,lratũ,
& de legitimo mrĩmonio natũ,iura ecclæ,capellanię,
uel altaris defendere scientẽ & ualentem,petẽtes ipm
in eccla vel capellania seu beneficio institui,& sibi per
uos curã eiusdẽ ecclæ concedi.Et subdit Pan.eãdẽ for-
mam sensisse Ab.in c.fi.hoc tit.Certe hęc forma est bo
na,quæ re uera fuit Spec.u' s̃.diximus:sed in vno mihi
non placet,ex quo in illa dicitur, repræsentamus quia
debuisset dicere p̃sentamus, ut satis diximus s̃.in 1.p̃ce.
art.p̃ronos uere pñtare & nõ reprę sentare, nisi in certis
casib.ut ibi alieni a meta pręsentatione.Do.Ro.vero in
hoc trac.in uerbo honorificũ.in 43.q.ponit formã pñ-
tationis in practica s̃m doct.& presertim Abb.in c.fi.
hoc tit.ut p̃ronus in pñtationis actu dicat, hũc clericũ
elegi uobis dño epõ pñtãd.& sic pñto eum, & peto il-
lum per uos institui,ut silr nos eorũ dicta retulimus s̃.ĩ
j.p̃ced.art. Tu uero ut hẽas hãc materiam clare dicas
in electione esse formam,de qua per tex.& doc.& prę-
sertim Abb.in c.qa pp in ult.& pe.col.sul principij,de
elec.quæ qdem forma in pręsentatione non seruatur,
ut diximus in 2.pręced.q.prin.in 18.art.In pręsentatio
ne uero nulla est data forma,ut pulchre dicit Lap.ĩ fol.
27.alle.75.casus talis est,ante fi.2.col.& idẽ Lap. fol.3.
allega.8.& dicit ẽt Car.in cle.fin §.fi.hoc tit. in prin.&
nox diximus in d.18.art.sed ꝓ quadã pulchra ꝯpositio
ne quæ hẽt comprehendere oĩa substantialia in pñta-
tione requisita & non substantialia,sed facienda ꝓ cau
tela præsentantium & pręsentati sic firmarẽ libellum
2 seu actum pñtationis in plurib.p̃ronis, q tñ reduci põt
ad unicũ p̃ronũ. ¶† Nos Petrus Lambertinus.I.V.D.&
Fran.de Bonis miro laici nobiles Trã.p̃roni seu in qua
si pos.iurisp.seu pñtãdi existẽs ecclę sanctæ.M de Cara
de Bonis miro sita intus Tranũ in tali loco nõ collegia
tæ mõ uacãtis p mortem quodã do.Iacobi de Sisola ul
timi & immediati rectoris illius extra Romanã curiã
defuncti concorditer & cõiter elegimus pñtan. & pręe-
sentamus hodie,q est dies talis pręsentis mensis,pręsen
tis anni,& sic ĩ.quadrimestre a iure p̃ronis laicis ad pñ
tandum cõcessum uobis dño Nicolao de Niconitijs ge
nerali uica.reueren.do.Io.Castellæ archiep̃i Tran.&c.
reuerendũ.I.V.D.do.Cæsa.Lamberti.clericum ciuita-
tis Trani,& de linea fundatorum ad rectoriam curam
regimen & administrationem ecclæ p̃libatę uirũ utiq.
honestũ,litteratũ,& de legitimo mrĩmonio natũ, iura
ecclæ defendere sciẽtem & ualentem idoneũ ad dictũ
bñficium & maiora pñtem corã uobis existentem, uel
si est absens dñationi vestræ bene notũ, petẽtes ipsum
in dicta ecclesia institui, & sibi per uos curã & regimẽ
illius in spũalib.& tp̃alib.salubriter in dño gubernãdã
committi,ne animę fundatorũ & eccla debitis suffra-
gijs & diuturna uacatione,q̃ ut plurimum solet esse ec-
clĩs damnosa defraudentũ, & poterit addi,requirentes
actuariũ de pręmissis fieri actum publicũ ꝓ ꝑpetuatio-
3 ne iurium pñtantium & cautela p̃sentati. ¶†Et ut hęc
mea formula ex olb. ꝯstet p̃cedere declaro eã per sin-
gula uerba.Dixi nos Petrus Lãbertinus & Fran.de Bo-
nis miro, & sic posui nomina & cognomina p̃ronorũ,
ut fiat certitudo pñtantiũ,arg.eorũ quę diximus s̃.in 4.
p̃ced.art.Dixi laici,ut ostẽdatur eos hr̃e quadrimestre.
c.unico.hoc tit.li.6.& diximus late s̃.in 1.pręce.q.prin.
in 1.art.& alia facere quę laici facere pñt, & non eccla
stici,ut in discursu.Dixi p̃roni,ut ostendatur eos vel ipsi
a quibus cãm hẽnt duduxisse ecclam illam de non esse
ad esse,& ex hoc appellati p̃ronos,ut diximus in 1.par.
2.lib.in 1.q.prin.in 2.art.& in 2.q.prin.in 1.art.& sic eos
uel eorum antecessores acquisiuisse iusp.in dicta eccla
uere ex illis trib.causis.s.fundatione, ꝯstructione, & do
tatione,cum ꝯsensu ep̃i , ut in d.2.q.prin.in 2.& 3.arti.
uel saltim pręsumptiuæ:qa non constat de p̃dictis , sed
mediãte longa præscriptione præsumitur eorũ antecess
sores p̃dicta fecisse,uel alterum p̃dictorum,ut diximus
s̃.in d.1.par.1.lib.in 10.q.prin.in 5.art.& ꝙ quælibet ip-
sarum cãrum sufficiat,diximus in 1.artic.d.1.q.prin.in
diffinitione iurisp.& ibidem in 3.q.prin.in 1.art.& plu
rib.seq.Dixi seu in quasi pos.iurisp.i.existentes,ut po-
stea subijcit:qa iusp.uere non possidetũ, cũ sit ius incor-
porale;sed quasi possidetũ,ut diximus in 1.par.huius 2.li
in 3.q.prin.in 24.& vlt.art.& addimus ipsos pñtãtes es
se in quasi pos.iurisp.qa nõ solum ueri p̃roni,sed ẽt exi
stentes in quasi pos.iurisp.pñt p̃sentare & dẽnt admitti.
c.consultationib.hoc tit.& diximus late in d.1.par.hu-
ius 2.lib.in 3.q.prin.quasi per totum, & continuatũ hæc
quasi possessio iurisp.de antecessorib. ad successores, li
cet nunq̃ successores p̃sentauerint, ut diximus in d.3.q.
4 prin.in 22.art.& est utilitas in hoc:†qa cũ uerum iusp.
sit difficilis ꝓbationis pp factũ antiquũ quasi possessio
uero ipsius faciliter ꝓbatũ, ut diximus in d.3.q.prin.per
totum,& p̃sertim in 1.art.& in 10 art.& in 11.& p totũ,
& ẽt in 21.ar. Dixi addendo ad illa uerba in quasi pos.
iurisp.hęc uerba.s.seu pñtandi exñtes,qa cũ iusp.hẽat
tres fructus honoris,oneris, & utilitatis,iuxta no.p gl.ĩ
c.pię mẽtis.16.q.7.& p doc.in hac rub.uera quasi pos.
iurisp.dẽret intelligi,si qs esset in quasi pos. ꝑcipiẽdi oẽs
fructus iuris.& hoc ẽt esset difficilis ꝓbationis ꝙ dura,
cũ nũc nõ tractamus in actu pñtationis de oĩb.fructib.
iurisp.& iõ utile est ipsis pñtãtib.& cautela se restringe
re ad quasi pos.pñtãdi omissa quasi pos.aliorũ fructuũ:
qa p exercitium unius ex fructib.immo partis illius ut
est pñtatio , acquiritũ quasi pos.p̃sentãdi iuris licet non
aliorũ fructuũ,ut diximus in d.1.par.huius.2.li.in d.3.
q.prin.in 20.ar.& põt p̃scribi unus fructus iuris.licet nõ
sint p̃scripti alij,ut diximus ĩ 2.par.1.li.in 11.& vlt.q.prin.
in 4.art.& magna est utilitas sic libellãtis & pñtãtis.qa
cũ dicat alternatiue se p̃ronũ,vel existẽtẽ in quasi pos.
iuris.vel saltim se existẽtẽ in quasi pos.pñtãdi, q̃uis non
ꝓbet se ẽe p̃ronũ,nec se existẽtẽ ĩ quasi pos. totius iuris.
& sic oĩum fructuũ eius,sufficiet sibi ꝓbare se existere ĩ
quasi pos.pñtãdi,puta qa p̃sentauit in immediate p̃sen
ti uacatione,ut diximus in d.3.q.prin.in 11.ar.iũctis his
q̃ diximus ibidẽ ĩ 20. art.Dixi ecclę S.Marię,& idẽ est si
dixissẽ in capella,altari & hmõi:qa in istis ius.cadit, vt
diximus s̃.in 1.par.1.li.in 11.& ult.q.prin.per totũ.nã in
qb.cadit iusp.cadit & p̃sentatio,siue sit eccla,siue capel
la,siue altare,siue beneficiũ in abstracta,siue hospitale
ecclasticũ & hmõi , ut late diximus s̃. in 1. par.huius 2.
li.in 5.q.prin.per totum. Dixi de Cara sita in tali loco,
ut esset certa eccla nõ incerta, per ea q̃ diximus s̃. in 3.
præced.art.arg.eorũ q̃ diximus in 4.pręce.art.Dixi non
collegiatę,ut certum esset: in ea ius pręsentãdi cadere:
qa quamuis iusp.cadat in ecclĩs collegiatis,immo etiã
in cathedralib. & monasterijs,ut diximus in 1.par.1.li.
in 11.& vlt.q.prin.in 2.& duob.seq. art.tñ illud hẽt lo-
cum quoad alios fructus, q̃ pręsentationis: quia in illis
pręsentatio nõ cadit,sed elec.ut diximus s̃. in 1 par.hu
ius 2.lib.in 5.q.prin.in 1.art.Dixi uacãtis:qa in ecclesia
plena non fit præsentatio.sed in uacãte,ut diximus s̃.in
d.1.par.1.lib.in 6.q.prin.in 1.& plurib.seq.art. Dixi per
mortem,& idẽ posset dici de alijs modis uacãtium , ut
diximus in d.2.q.prin.per totum. Dixi Iacobi de Sisola
immediate rectoris, ut certificata persona immediate
pręcedẽtis rectoris appareat ecclam uacare de iure &
de facto,iuxta ea quæ diximus in d.6.q.prin.in 9.art.&
aliquib.seq.Dixi extra Romanam curiam defuncti,vt
euitetũ illa disputatio,an beneficium iurisp.pręsertim
laicorum uacet in curia, de qua late, Deo duce,ĩ.dice
mus in 3.par.huius.2.lib.in 9.q.prin.in 13.art.Dixi con
corditer & communiter,ut appareat facilius posse ec
clæ ꝓuideri,argu. §. & ut facilius. cle.plures.hoc.tit.&
eorum quæ notãtur in c.3.hoc tit.& sic ut demõstretur
cessare discordias,de qb.in seq.qõnib.prin. dicetũ. Dixi
elegimus pñtãdũ, quia re uera p̃roni inter se dicũt quẽ
hr̃e p̃sentare,antequam illũ actualiter p̃sentent,& hoc
mõ p̃roni dicentũ eligere,ut late diximus.s̃.in 1.par.hu-
ius.2.lib.in 1.q.prin.in 4.art.dum tractauimus,an p̃ro-
ni dicantur eligere,& diximus etiam plene s̃.in 1.præ-
ce.art.Dixi & præsentamus,quia uere patroni p̃sentãt,
& non dicuntur donare,non eligere,non cõferre, non

ꝯcedere,nō offerre,nō commendare,nō ſolum petere
nō ecclām ordinare,ſed nere pñtare:nt diximus in d.1.
pce. art.ſed ſigillatim & latius in 1.par.huius. 2.li.in 1.
q.prin.p totū.Dixi pñtamus, & ſic in plurali numero:
qa duo ſunt pñtantes, & ſi bene eſſet unus,poſſet ēt in
plurali numero loq,p ea q̄ diximus in proxi.pce.art.Di
xi hodie:& ſic ī.quadrimeſtre,p ea quæ diximus.ſ.in 1.
q.prin.huius par.in 1.& ſeq.arti.Dixi uobis, & ſic ordi-
narin:qa corā ordinario ſeu inferiore plato ius inſtituē
di hñte præſentatio eſt facienda: ut diceť in proxi. ſeq.
q.prin. & ſępediximus.ſ.in 1. & 3.ſeq.art.& pręſertim
in 3.Dixi archiepi ciuitatis Trani,& ſic ordinarij loci,ī
quo eſt ſita eccla:qa ille eſt attēdendus,& nō loci habi
tationis pñnorū,ut diximus in 1.par.1. li.in 2.q.prin.in
8.art.Dixi dñm Cæſarē Lamb. & ſic poſui propriū no-
men & cognomen,nt euiteť incertitudo pręſentati,vt
diximus.ſ.in 3.& 9.præce.art.Dixi clericum Trā.nt de-
mnnſtrarem eſſe clericum & non laicnm,p ea quę di
ximus in 1.par.huius.2.li.in 7.q.prin.in 1.& 7.art. & ēt
clericū illius loci & non peregrinū,per ea quæ late dixi
mus ſ.in 1.par.huius.2.lib.in 7.q.prin.in 24.art.Dixi de
linea fundator.ut facilius ordinarius illum inſtituat il-
ra tōne.§.& nt facilius.cle.plures.hoc tit.pſertim cum
ſi pñtatus non eſſet ordinis requiſiti ad beneficium poſ
ſet cū eo eps diſpēſare ex illa cā:quia de genere ſunda-
torū:ut late diximus.ſ.in d.1.par.huius. 2.lib. in d.7.q.
prin.in 30.& ult.art.prodeſt ēt:quia ſi locus erit gratifi
cationi potius illi quā extraneo ordinarius gratificabiť.
p ea q̄ dicemus ī.in 5.q.prin.3.par.huius.2.lib.in 4.art.
Dixi ad curā,regimen,adminiſtrationem &c.qa rector
ecclæ in ſpūalib.& tpalib.illā gubernat,nt,Deo duce,
ī.in 3.li.in his.n.duob.ecclę deſeruiēdū eſt.& iō illa va
cāte habens illius cuſtodiā ponit œconomnm p his fa
ciendis:nt diximus in 1.pce.q. prin.in pe.arti.Dixi uirū
utiq;honeſtū,literatū,& de legitimo mřimonio natū,
ad oſtēdendū ipſum nō eſſe indignum aliqua in dignt-
tate,de qb.late diximus ſ.in 1.par.huius.2.lib.in 7.& 9.
q.prin.p eorū articulos.Dixi iura ecclę defendere ſciē
tem,& uolētem,& ſic idoneū: qa pñtandus nō ſolum
non dēt eſſe indignus,ſed dignus,& idoneus:ut late di-
ximus.ſ.in 1.par.huius.2.li.in 10.q.p totū.Dixi idoneū
ad dictū beneficium & maiora,ut euiteť illa diſputatio
q̄ fit,an pronus,qui potuit pñtare idoneiorem ſaluaue-
rit ſuā ꝯſciām pñtando idoneū,de quo in d.10.q.prin.
in 3.art.& iō dixi ad maiora,oſtēdendo ipſum eſſe ido-
neiorē idoneitate requiſita p illud beneficium.Dixi p-
ſentem coram uobis exiſtentem:qa abſens pñtari nnn
pōt,ſed dēt eſſe pñs pręſentandus ſenſib. corporeis ha-
bentis inſtituere,iuxta gl.in cle.dudū.de ſepul.& p doc.
in c.ea noſciť.de his quæ fiūt a pręla. & diximus late ſ.
in d.1.par.huius.2.li.in 11.& ult.q.prin.in 1.arti.p totū.
dixi dñationi neſtrę bene notū,qa ēt abſens notus hñ-
ti inſtitnere pſentari pōt:ut diximus in d.2.q prin.in 3.
art.Dixi petentes ipſum dictæ ecclę inſtitui,ut euiteť il
la difficultas,quæ fit per doct.an pñtans ultra pñtano
nem dēat ī. tps datū ad pñtādum ēt inſtare ut pñtatus
inſtituať,de qua diximus.ſ.in 1.pręce.q.prin.in 3.art.&
ēt qa in iſta petitione ſi bene actus præſentationis non
eſt integer,pficiť qn pronus exprimit quē vult inſtitui,
ut diximus in proxi.pręce.3.arti. & ſeq.& iſto reſpectu
ēt pōt dici pronū hře ius petitinnis:ut diximus in 1.par.
huius.2.lib.in 1.q.prin.in 11.attic.Dixi inſtitui,qnia cū
pñtatio non tribnat ius in re,ſed ad rē.c. cū Bertoldus.
de re iud p inſtitutionem tradiť plenum ius ſpirituale,
alias.n.nulla fuiſſet pręſentatio reg.1.de reg.iur.li. 6.c.
ex frequentib.de inſtitu.electio uero tribuit ius in re.
& iō ꝯfirmať.c.ex tranſmiſſa.de elec.p Ab.in c.aucto-
ritate.de inſti.& de hmōi terminis diximus late. ſ.in d.
1.par.huius 2.li. in 1.q.prin.in ult.art.& dicemus late ī.
Deo duce, in 3.par.prin.huius.2.li.& hoc mō ēt ꝯſerua-
tur quaſi poſſeſſio iuris pa. & pſentandi.ſ.p pręſentatio
nem pñnni inſtōne ordinarij ſecnta, ut late diximus ſ.
in 1.par.huius.2.li. in 3.q.prin.p totū , & pſertim in 10.
& 11.art.Non tñ omitto unum q ſi præſentatio fieret p

collegium,ſeruabunť q̄ diximus in proxi.pc.q. prin.n ī
oēs ꝯuocabūtur,& qđ ſaciat maior pars tenebit, ut ibi
diximus in plurib.art.iuxta.c.1.de his quæ fiunt a ma-
iori par. c.& ut uolūt oēs doc.pſertim domi.Fel.& mo
der.in c.cum omnes,de ꝯſt.ubi tractant,qualiter nego
cia collegii, uel uniuerſitatis explicentur. Poterit hæc
forma mutari ſm ſubiectam materiam, ſi nnus eſt pro
nus,ſi pręſentatio fit per procuratorem & quampluri-
ma alia,ut ex omnibus quæ a principio ſcriptis & infe-
rius ſcribendis colligi poterit .

¶Duodecimus art.ij.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Scriptura an ſit de ſubſtantia in electione .*
2 *Scriptura in præſentatione de ſubſtantia non requiritur .*
3 *Caſus in quib.pro ſubſtantia uel pro cautela ſcriptura requiritur, remiſſiue.& nu.5.*
4 *Cautela ut patroni faciant actum præſentationis redigi in ſcriptis pro probanda quaſi poſſeſſione .*
6 *Proteſtatio an debeat fieri in ſcriptis,remiſſiue .*

Et Vt materia huius 3.q.prin.ſit perfecta. 12. & ult.
art.erit,an in pręſentatione de ſui ſubſtantia re-
quiratur ſcriptura uel nō,adeo ut ſit ſine ſcriptura nul-
la ¶†Et primo uidereť dicendum q ſic, qa in electiōe
1 pro ſubſtantia requiritur ſcriptura.c.cū pp. & ibi Ab.
in 5.nota.& oēs dnt,ſcripturam eſſe de ſubſtātia actus,
& iō ipſe Ab.ibidem in pe. col.in 8.ſubſtātiali requiſi-
to ponit iſtū,ut uota exquiſita redigātur in ſcriptis pu-
blicis aut priuatis,ſi hoc eſt in electione, idē dēmus di-
cere in pñtatione,arg.c.ſi.iūcta gl.de elec.lib.6. ¶†Tū
2 ꝯtrariam partem puto ueram.ſ.in pñtatione non requiri
ſcripturam,& antequam ultra pcedam,reſpondeo ad
motiuum ſ.formatum de d.c. cum pp.in eius princ.&
dico illum nnn obſtare,cum ſolum pcedat, cū electio
fit p ſcrutinium,nō aūt in aliis electionib. ut proxime
diceť.& iō Ab.in d.4.nota.ibi ſubdit, ſcripturam in il-
lo caſu requiri p locū a ſpeciali,cum regulariter ī aliis
q̄ fiunt p uniuerſitatem non ſit opus uota ſingulorū re
digi in ſcriptis,ut ibi notatur p eum, & iō ipſemet vult
ibi in ult.col.in 17.ſubſtātiali electionem dře eſſe uer-
balem.Cōprobať hoc, nam tertia forma electionis eſt
illa Inſpirationis,de qua in d.c.qa pp.& ſm oēs doc.ibi
& pſertim Ab.in electione ſacta p inſpirationē duo re-
quirūtur de ſubſtātia.Primum ut ſit facta ab oīb. nemi
ne ꝯdicēte.Scđm ut ſit ſacta abſq. uitio.ſ. ſimoniæ uel
alterius tractatus.ecce quaľr requiri ſcripturam in ele-
ctinne eſt ſpeciale in electione,quę fit p ſcrutinium, in
qua multa requirnntur p ſubſtātia non autem in aliis
electionib.ſed in pñtatione nō obſeruatur forma. d.c.
qa pp.ut diximus ī pxi. 2.pce.q.prin.in 18.ar.ergo illud
fundamētū nō procedit.Immo facit p iſta ꝯcluſiōe,nā
ſi ſpeciale eſt, nt requiratur ſcriptura de ſubſtantia in
elec.quę fit per ſcrutinium,ergo ꝯtrium in reliquis ele-
ctionib.& q ꝯtrium ſit in aliis electionib.ſupra pxime
probauimus,& hoc comprobatnr p ea quæ diximus ī
10.pręce.art.q quamuis in ſcrutinio publicās illud de-
beat loqui in ſingulari numero, & nō refert, ut ibi di-
ximus, tunc ſic, ſi in electione, quę habet ſuas formas
ſubſtātiales ſcriptura nō requiritur p ſubſtātia , quāto
magis nec in pñtatione,quæ nullā hēt formam,nt dixi
mus in pxi.pręc.art.certe multo magis. ¶†Pro hoc ēt
3 facit,nā gl.in c.1.de cēſi.li.6.in uerbo in ſcriptis,enume
rat caſus, in quib.de ſubſtātia uel p cautela reqrať ſcri
ptura,& nō enumerat iſtum,nec hēmus aliqđ ius hoc
diſponēs,nec nos dicere dēmus,pſertim quia ſi dicere
mus ī hoc de ſubſtātia reqri ſcripturā,induceret annul
latio actus,q̄ pęnā poſſet īducere,qa ſi lapsū eſſet tps da
tū ad pñtādum, & pñtatio eſſet nulla pp defectus ſcri-
pturę,priuareť pronus illa uice iure pñtādi,nō eſt dicen
dū hāc pęnā dře induci,cū aliquo iure ſint inducta, ut
uoluit not.gl.ſi.in ſi.c.ſi.hoc tit.quā ornauimus ſ.in a.
4 pce.q.prin.in ſi.18.art.uide ibi. ¶ † Bene dicerem unū.
quod ſi patroni,uel præſentati pro eorum cautela ma-
xime

xime pro probanda quaſi poſ. vellent pñtationē redigi
in ſcriptis: ut poſtea poſſit probari tanq̃ factū antiquū
cautū eſſet eis illā redigi facere ſcripus ꝑ ea q̃ cōſiderā-
tur.& diximus ſ̄.io 1.par.huius 2. li.in 3.q.prin.ꝑ totū:
quia poſtea factū antiquū ꝑ teſtes probari non poſſet.
c.cū eām.de proba.c.ad audientiā.de pręſcri.& l.cēſus.
ff.de proba.& iō nos ſ̄.in fi.notulæ tactæ pro pñtatione
facienda diximus, & poterit addi requirentes actuatiū
de pmiſſis fieri actū publicū ꝑ ꝯſetuatione iuriū pſen-
tantiū,& cautela pñtati oon aūt q hoc eſſet de ſubſtā-
tia & oeceſſitate, & hanc puto eſſe ueritatē,quā tene.
5 ¶†Et ut habeas fertilē apoſtillā remiſſionū, in quibus
actibus de ſubſtaotia requiratur ſcriptura.uide gl.ordi
nariam & pinguē in d.c.1.in uerbo in ſcriptis.de cenſi.
lib.6. q̃ ponit vigintiocto caſus. ¶ Adde ēt ootata ꝑ Bel
6 lenei.in trac.de charita.ſubſi.in 21.q.aliàs in q.11.¶†Et
an proteſtatio debeat fieri in ſcriptis, uide Feli. in c. cū
M.Ferrarienſis.in 19. col. de conſti.& vtrū ſcriptura ſit
de ſubſtantia legis,uel gr̄ę. uide Fel.in tub.de conſti.in
2.& 3.col.Et an io exceptione requiratur pro ſubſtan-
tia ſcriptura.uide Ab.in c.prudentiā.in §.ſexta.in prin.
3.col.de offi.deleg.& uide do. me. Iaſo.ponentem alios
duos caſus in l.pactum.quam legit.cum l.cum propo-
nas.C.de pac.et eūdem Iaſonem ponentē aliū caſum.
ſ.in ꝓbatione iuriſdōnis,in l.more.io princ. 11.col. ff.de
iuri l.om.iudi.allegantem Bald.in l.prohibitū.in 4.col.
C.de iure fiſci,lib.6.& 15.caſu poſito in illa glo. c.1.de
cenſi.li.6.pro probanda delegatione facta per Papam,
uide do.me. Corſe. in c. cū in iure peritus.in 2.char.de
offi.deleg.ponentē regulā cū fallen.& Alex. in l.1.in 1.
reſpon.poſt prin.pen.col.ff.de uerb.obli. & pro octauo
caſu poſito in d.glo.ſ.de emphi.uide do.me. Iaſo.in l.1.
in 14.col.in uer.gl.in uerbo.ſcriptura,cū plurib.ſeq.&
iſta pro nunc ſufficiant.¶ Conclu.ampl.limi.exten.re-
ſtri.& declata.ex præſenti.3.q.princ. non iterum colli-
go: quia patent ex ipſiſemet art.& eſſet illudmet repo-
nere,ideo omiſi,uide in eis.

¶Quarta quæſtio prin.ij.Par.ij. Libri.

1 *Præſentatio an de neceſſitate debeat fieri coram habente inſtituere, vbi quòd ſic.*

2 *Perſonæ tres. ſ. præſentantis, præſentati, & habentis inſtituere de neceſſitate requiruntur in præſentatione.& nu. 3.*

4 *Vicarius epiſcopi ex generali mandato poteſt inſtituere non autem conferre.*

5 *Præſentia habentis inſtituere de maiori neceſſitate requiritur quàm præſentantis & præſentati, & quæ ſit ratio.*

Vidimus ſupra in proxi. præce. q.3.prin.qñ ubi
& qualiter pñtatio fiet , & in 3.proxi.
præc.q prio.uidimus,qūo pñtatio fiet,merito ſequitur
mō corā quo ſeu quibs uiſta pñtatio fieri dēat,& ex iſta
1 qōne oriuntur infraſcripti ar.¶†Primus.o.erit,an de oe
ceſſitate pñtatio fieri dēat coram habēte inſtituere , &
io hoc nō eſt inſiſtendū:cū ſit gl. aperta in uerbo pñta-
xi.in cle.dudum.de ſepul.quam magni faciunt Abb.&
doc.in c.ea noſcit.de his q̃ fi.a p̄la. q̃ vult,uerā pñtatio-
nē eſſe cū pſona pñtati exhiberi ſenſib. corporeis illius
cui facienda eſt pñtatio, et ſic habēti inſtituere.et iō ſ̄.
in 1.par.huius 2. li.in vlt. q.prin.in 1.art. ꝯcluſimus ab-
ſentem nō poſſe pñtari:cū nō poſſit ſe exhibere ſenſib.
corporeis illius qui hēt inſtituere,ut ibi late diximus:ſi
igitur de neceſſitate in actu pñtationis pñtandus dēt eſ
ſe pñs corā illo q inſtituere hēt, ergo hñs inſtituere dēt
eſſe pñs,et ſic corā eo faciēda eſt pñtatio:et hoc probat
tex.in d.c.ea noſcit.ibi,ipſis diœceſanis pñtauit,& pro
batur in c.cū laicis.in c. cū antē. & in c. paſtoralis.& in
alijs iurib.huius tit. & in antiquis, ſexto, & cle.& ēt in
decre.quæ iura induximus ſ̄.in prio.1.art.3.proxi.p̄ce.
q.princ.hoc ēt colligitur ex oībus quæ diximus in tota
ipſa.3.q.prin.ꝑ oēs eius at.dū ſemper concluſimus:tūc
demum præſentationem procedere, cum ſit coram il-
lo q inſtituere hēt, cū hoc ſit de ſubſtantia pñtationis:
et pſertim in 3. art. dum retulimus dicta Lap.alleg.73.

2 caſus talis eſt.in 2.col.fol. 27. † in pñtatione requiri de
neceſſitate tres perſonas.ſ.pñtātis , pñtati, & eius cui ſit
pñtatio,& vna iſtarū deficiente non dr̄ pñtatio ut ibi ꝑ
eū.& uoluit Car.in cle.1.in 4.col.in ſui prin.in 9.q.hoc
ti.& ēt ꝑ ea q̃ ibidem diximus in 11.ar. dū poſuimus for
mā libelli pñtationis: & hoc ēt tenet Gaye.in repe.c.fi.
de elec.li.6.in 46.col.dū ponit formā pñtationis de ne
ceſſitate requiri pñtiā habētis inſtituere, & uoluit Spe.
in hoc tit.in uerſ.ſuperiori aūt, quem ſequitur Pau.de
Cit.in 6.par. 35.q.ut in d.11.ar.corū dicta retulimus,uo
luit ēt hoc Abb.& oēs in c.fi.huius tit.& in ꝯſ.106.ca-
ſus ſup quo.in pe.col.ī uerſ.nec obſtat.in 2. vol.& Gay.
in d.repe. c. fi.de elec.li 6.in 23.& ſeq. col.,& Roc ī hoc
trac.in eius prin.in ſuis præludijs,in 3.diffini.cum diffi-
nit quid ſit pñtatio in prin.2.col. ¶ Et hæc concluſio ēt
probatur ex.ī.dicendis in proximis art. pñtis q.prin.nā
quāuis pſona pñtātis poſſit eſſe pſens ficte per publicū
inſtrm,uel per literas:ut in ipſis at.dicemus. Tn̄ inſtrm
& literæ dēnt pſentari vnà cū pſentando corā habēre
inſtituere,ut ibi dicemus,& diximus ēt ſ̄. in 1.par.hu-
ius 2.li.in 4.q.prin.in 16. at.& licèt ēt perſona præſen-
tantis poſſit præſentari per procuratorem,ſeu nunciū:
ut in d.4.q.prin.diximus in 11.& ulti. q.prin. in 1.& ſeq.
ar. tō procuratores uel nuncij debent facere præſenta-
tionem præſentandi coram habente inſtituere , ut ibi
dictum eſt.Et ſi iuſp.ſpectaret ad collegiū, uel uniuerſi
tatem,ut in pluribus at.2.proxime præced. q.prin.dixi
mus,uel inter ſe eligent præſentandū,& aliqui ipſorū,
quibus data eſſet ptās per oēs , uel per maiorem partē ,
præſentabunt electum per eos,uel ipſi ēt oēs pręſenta
bunt coram habente inſtituere,ut ex dictis in prædictis
ar.percipitur,& in hoc non eſt inſiſtendum, ſufficit. n.
concludere, præſentationem eſſe faciendam corā ha-
bente inſtituere. ¶ Et aduerte ad vnū notatu dignum,
3 †nam licèt hæ tres perſonæ de neceſsitate requirantur
pro validitate præſentationis,ſ.præſentantis, præſenta
ti,& habentis inſtituere,ut ſ̄.diximus, & quamuis pſo-
na pręſentantis poſsit repræſentari per procuratores &
ſimiles,& perſona præſentati io uno caſu poſsit eſſe ab-
ſens.ſ.cum eſt nota habenti inſtituere : ut diximus ſ̄ io
d.1.par.huius.2.li.in 11.& vlt.q.prin. in 3. art. tñ perſo-
na habentis inſtituere ſemper debet eſſe præſens,ut ex
ſupraſcriptis patet.¶ Et ſi dicere, nonne idem eſt in per
ſona habentis inſtituere: cum inſtitutio fieri poſsit per
vicarium ēt epi? ut no.in cle. fi. de offi. vica.li.6. Ad hoc
reſpondeo,præſentationem non poſſe fieri per procu-
ratorē ſine ſpeciali mandato:ut late diximus ſ̄.in 1.par.
huius. 2.li.in 1.art.cum tribus ſeq.4.q.prin. ergo hoc fa
cit radicitus ex perſona conſtituentis,ut ēt hoc proba-
uimus ſ̄. ad alium effectum, ſed pro ſoluendo contra-
rium in materia compromiſsi in 3.præced.q.prin.io 7.
art.io uicario autem poteſtas inſtituendi non uenit ex
ſpeciali commiſsione ſuperioris: ſed ex officio uicaria
4 tus in genere,†nam uicarius epi ex generali mandato
inſtituere poteſt, licèt non conferre c.ex frequētibus.
de inſti.& no.in cap.fi.de offi. vica.li. 6.ut etiam uoluit
Gaye.in d.repe.c.fi.de elec.li.6.in 13.col.in uerſic.item
vicarius epiſcopi. unde uicarius epiſcopi computatur
inter alias perſonas habeotes ius inſtituendi : nam hoc
ius etiam inferiori prælato competere poteſt:ut ſuo lo
co infra dicetur, & voluit gloſ. in fin.cle.plures. hoc ti.
in uno tātum eſt differentia: quia uicarius epiſcopi ha
bet hoc ius ad tempus.ſ.durante uicariatu, ioferior præ
latus uerò habet prælaturam, & ſic perpetuo,& capitu
lum etiam ſed.uac.habet ius inſtituendi ad tempus. ſ.
durante uacatione , & etiam vicarij ipſius capituli : ut
vult Gaye.ibidem in princ.14.col.conclude ergo ꝯriū
non obſtate,& ſic ex neceſsitate irreparabili pręſentiā
habentis inſtituere requiri pluſquam præſentia non ſo
lum præſentantis , ſed præſentati . Qui autem ſint iſti
qui habent ius inſtituendi,licèt ex locis ſ̄ allegatis col-
ligi poſsit tamen in ſpecie Deo duce dicemus infra io
3.part. huius ſecundi libr. In 1.q.princip. in ſuis artic.
5 ¶†Quæ autem ſit ratio proximi præcedentis dicti de

majori neceſſitatē requiri uerā pñtiā hñtis inſtituere q̃
pñtantis & pñtati, cū in illa fictē aliqō inter uenire pōt, di
co eſſe: q̃a p pñtationē ſolū ius ad rē tribuitur pñtato, &
nullū ius in re: ut no. ī c. cū Bertoldus. de re iudi. oē igit̃
plenū ius datur per inſtitutēt. c. 2. de inſti. reg. 1. de reg.
iur. li. 6. quia ad eū ſpectat inſtitutio tribuens oē ius, io
6 ſtituens deſtituit ſolus. c. tū ex iniuncto. de hære. ¶ † Itē
cū iuſpa. ſit ex gr̃a, nulla pfectio dari pōt p pſonos. & ſi-
gnanter laicos, & iō tā in fundatione, cōſtitutione, ſeu
dotatione eccleſiæ, & ſic acquiſitione iuriſp. de ɔſenſu
aūt q̃ requirit̃ in tranſlatione iuriſp. diximus in 2. par. d.
2. li. in 3. & 5. ar. ubi de fundatione eccleſiæ, & acq̃ſitio-
ne iuriſp. de ɔſenſu aūt q̃ requirit̃ in tráſlatione iuriſp.
diximus in 2. par. d. 1. li. in 1. qō. prin. in 5. ar. ſicut igitur
ibi eſt cā efficiens ita & in pñtatione requirit̃ pñtia ha-
bentis inſtituere tanquā cā efficiens, ut habilitetur pñ-
tatio patroni, & illi detur vera notitia præſentati, ut il-
lum inſtituere poſſit, & ſic inſtitutio canonicē ſequat̃.

¶ Secundus art. 4. q. prin. ij. Part. ij. Libri.

1 *Præſentatio poteſt fieri per literas & epiſtolam, litera vel epiſto-
la quibus fit præſentatio, debet actualiter. præſentari infra tem-
pus datum ad præſentandum, aliàs nulla erit præſentatio.*
2 *Præſentandus poteſt deſſerre literas patroni, & ipſas inſtituere ha-
benti præſentare cum ſeipſo.*

Et ex prædictis deciditur ſecundus ar. nā nos dixi-
mus ſ. in 1. par. huius. 2. li. in 4. q. prin. in 16. artic.
1 † patronos poſſe pñtare per literas uel epiſtolā in eccle-
ſia vacāte, an teneat huiuſmodi pñtatio, niſi ſint actua
liter habenti inſtituere pſentantæ, et dicendū eſt q̃ nō,
nā licèt literæ repñtent pſonā pñtantis illas conficien-
tis, nihilominus nulla eſt pñtatio niſi ī. tp̃s datū patro-
nis ad pñtandū a iure ſint habenti inſtituere actualiter
pñtatæ cū ipſo clerico pñtando, nā tūc erit perfecta pñ
tatio, nā cōſtabat ex oībus trib. pſonis pñtantis q̃ fingit̃
per literas, et pñtati pñtis uel noti, et ipſius īſtituere ha
bentis, aliàs. n. ſi d. literæ ī. dictū tp̃s non præſentarent̃,
fieret deuolutio ad ſuperiorē. ecce oīno requiritur pñ-
tationē eſſe faciendā habēti inſtituere. quid aūt ſi de li
teris nō conſtat. et oīa reliqua facientia ad hunc art. ui-
de q̃a de eis late diximus in d. 4. q. prin. 1. par. huius. 2. li.
in d. 16. ar. nolo eā hīc iterū tranſcribere, ſed p repertis
2 habeantur. ¶ † Ibi tñ dictis adde vnū, ipſum met clericū
præſentandū, poſſe deferre literas patroni, & ipſas ha-
benti inſtituere præſentare cum ſeipſo, et non per hoc
diceretur ambitioſus: quia re uera non ipſe ſeipſum præ-
ſentat, ſed patronus per literas. Ita pulchre Lap. alleg.
75. caſus talis eſt Titius patronus. in 3. col. fol. 75. ut ēt
in ſequen. artic. dicetur. Et iſta ſufficiant pro præſenti
2 artic. quia eius dos eſt poſita ubi ſupra.

Tertius art. 4. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Præſentatio facta per inſtrumentum in abſentia ſuperioris, ſi præ-
ſentatus infra quatuor menſes deſert illud inſtrumentum ad ſu-
periorem, & illud & ſeipſum coram eo præſentat, valet.*
2 *Probatio inſtrumentalis eſt fortior quàm literarum.*

Infertur ex deciſione præced. ar. deciſio huius 3.
art. quā ponit Lap. in contigentia facti
1 † valere præſentationē factā per inſtr̃m in abſentia ſu-
perioris, ſi pſentatus ī. quatuor menſes deferet illud in
ſtrumentū ad ſuperiorē et illud ac ſeipſum coram eo
præſentat. Ita Lap. in alleg. 75. caſus talis eſt, Titius pa-
tronus. fol. 27. per multa q̃ ibi dicit, præſertim per arg.
inconuincibile, q̄d ipſe facit, ſi per literas hoc fieri pōt,
2 multo magis & per inſtrumētū. † cū fortior ſit pbatio
inſtrumētalis q̃ literarū c. qm̄ ɔ falſam. & ibi oēs, de p-
ba. c. inter dilectos, de fide inſtru. & per totū rit. quā ēt
fortificat ibi Lap. nā ſi electio præſentatur habenti cō-
firmare per inſtrumentū procedit multo fortius & p-
ſentatio. & ſubdit ante fi. 3. col. Lap. non hr̃e locum in
hoc ambitionem: nam ſi is qui præſentatur per literas
euitat vitiū ambitionis: ut ſ. ipſe dixerat. Ita ēt hoc vi-
tium euitat, qui præſentatur per inſtrumentum. quod
hr̃ loco literarū, ut ibi late p eum. Et vult ibi Lap. hæc
procedere, dūmodo pſentandus & inſtrumentū vnico
contextu præſententur coram habēre inſtituere: quia
tūc dr̃ perfecta pñtatio, ut ibi per eū. & in pximo præ-
cedē. art. diximus. Et plus vult ibi Lap. q̃ ſi bene inſtru-
mento non diceret patronus præſento, ſed dicat eligo
talē pñtādū, & tranſmittat inſtr̃m epō cū pñtando, ad-
huc erit perfecta pñtatio: quia refert ad tp̃s. ſ. cū inſtr̃m
pñtabitur epō cū pñtando, & placet mihi eius deciſio,
licèt Roc. in hoc trac. in uerbo honorificū. in 41. q. dam
net Lap. & male motus p pillam concluſionem quam
ſ. fecimus in fi. 1. art. proxime. 3. q. prio. non ſufficere pa
tronum dicere eligo pſentan. talem, ſi illum ī. tp̃s da-
tum a iure actualiter non præſentat: nam illud eſt verū
in caſu ſuo. ſed ſi hæc uerba dixerit in inſtrumento pu-
blico, & illud miſerit ad habentem inſtituere cō pſen-
tando, bene dicetur non permanſiſſe in finibus verbo-
rum inſtrumenti, in quo caſu loquitur ſupradicta con-
cluſio: ſed vltra proceſſiſſe. ſ. per præſentationem in-
ſtrumenti cum pñtando actualiter illum præſentare,
ſicut concluſimus in fi. d. 1. ar. 3. præced. q. prin. ſi patro-
nus dixerit eligo præſentandum Titium ipſo præſente
coram habente inſtituere, ut pateat de eius animo, ſe
velle præſentare, eſſe præſentationem, eodem modo in
iſto caſu dicendo hæc uerba per publicum inſtrumen-
tum & vlterius procedendo illud cum clerico præſen-
tando præſentari faciēdo & habenti inſtituere, dico eſ-
ſe veram præſentationem. Verum ut ibi Lap. dicit, hæc
actualis præſentatio inſtrumēti & clerici non ſolum ſi
in inſtrumento dicatur eligo Titium præſentandum,
ſed ſi etiam diceretur, præſento Titium, debet fieri infra
tp̃s datum ad præſentandum a iure, alias nulla erit præ-
ſentatio, quamuis inſtr̃m ſit rogatum & confectum in
fra dictum tempus: quia cum defuerit principale ſub-
ſtantiale præſentationis. ſ. præſentia habentis inſtitue-
re, nulla eſt pſentatio, & ac ſi facta non fuiſſet infra tp̃s
deuoluitur puiſio eccleſiæ ad ſuperiorem: ut diximus
ēt in d. 1. par. huius. 2. li. in 4. q. prin. in 16. ar. de præſenta
tione quæ fit per literas, & oīa ibi dicta circa literas ha-
bebūt locum ēt in iſta præſentatione, quæ fit p inſtr̃m,
& ſicut ibi diximus valere pñtationē, quāuis de literis
dubitetur. Ita dicemus in hoc caſu valere pñtationē, ſi
dubitaretur de inſtrumēto ad effectum, ut non fiat de-
uolutio ad ſuperiorem per lapſum temporis ut ibi la-
te. Et dicit ibi Lap. olim ſuper hoc cum orta eſſet ſimi
lis quæſtio Florentiæ, domi. ſuum Lap. Abb. conſuluiſ-
ſe Io. An. & illum reſpondiſſe, ſufficere repræſentatio-
nem talium inſtr̃orum factam per ipſum præſentatum
ſuo ſuperiori ibi, ſi fiat infra quatuor mēſes, & hæc ſcri
bere do. ſu. præſtan. clc. 1. de exceſ. præla. ſuper gl. ibi, q̃
dicit pñtationem poſſe fieri per literas, ſequitur ēt præ-
dicta do. Car. in c. ſane. hoc ti. Abb. in conſi. 76. inuoca-
to &c. plura ſunt examinanda. in 3. dubio. in 2. uol. &
uoluit ēt Gaye. in d. repe. c. fi. de elec. lib. 6. in 46. col. ubi
ēt loquitur de inſtr̃o. in uerſic. quæro de forma. & alleg.
Car. in d. cle. 1. de exceſ. pla. in 1. q. & Io. An. in c. fi. hoc
ti. & ibi Card. in fi. & Arch. in c. 1. de preb. li. 6. in uerbo
præſentatos. in fi. & Card. in cle. dudum. in §. ac deinde.
in 50. no. de ſepul. Do. Roc. ēt ſequit̃ Lap. in d. ſuo trac.
in uerbo honorificū. in 50. q. prin. ante fi. 2. col. in uerſ.
hic decidit ibi Lap. qui pro hoc ēt alleg. do. Præpo. in c.
ſi qui in aliquo. 1. diſt. ut dicta domi. Roc. retulimus in d.
4. q. prin. 1. par. huius. 2. li. in 16. artic. dum tractanimus
de præſentatione per literas, vnde ibi dicta hic adde.

¶ Quartus art. 4. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Præſentatio eſt facienda ſolo epiſcopo.*
2 *Præſentatio eſt facienda ſede vacante coram capitulo.*

Dubitatur quartò cum inſtitutio ſpectat ad
epiſcopum, debeat fieri coram
ipſo ſolo, an verò etiam coram capitulo. ¶ Hunc
art.

art. format Roch. in hoc trac. in nerbo honorificum. in
1 47. q. & dicit esse ꝯcludendū † pñtationem soli epo esse
faciendam, all. tex. in c. nobis. & in c. ex literis. hoc titu.
& dicit ēt hoc probari in plurib. iurib. huius tit. in qb.
pñtatio fit soli epo, & decidi per Abb. in c. cum ecclesia
2 Vlterana. in 2. & 4. col. de ele. † Subdit tō sede uacante
coram capitulo fieri pñtationem fm Io. An. in c. nobis
hoc tit. per tex. in c. 1. de insti. li. 6. & ipsum capl̃m con-
firmare & instituere fm Cald. in c. 3. sub hoc tit. & ita
ꝯcludit Abb. in d. c. cum ecclesia Vlterana. in 3. col. in
per gl. magistra ibi per c. cū ex iniuncto. de hære. & plu
ra alia iura dū late ibi tractat, qb. bñficiis possit eps so-
lus prouidere, & quib. cum capitulo lōga esset historia,
non est materia nostra. sufficit ibi concludi, pñtationē
dēre fieri epo solo & non capitulo, q̃ maxime cū pñta
tio fiat in bñficiis nō collegiatis. in c. nobis. hoc ti. i qb.
eps solus maiorem hēt ptātem, ut ibi per Abb. & alios.

¶ Quintus art. 4. q. ptin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Patronus an possit habere ius conferendi absolute, & non presenta-*
re coram episcopo.
2 *Patronus ecclesiasticus potest habere ius conferendi ex præscriptio*
ne, seu consuetudine, uel reseruatione facto in limine fundatio-
nis, secus in laico patrono, nisi hoc habeat ex priuilegio summi
Pontificis.
3 *Casus in quo quæsibilia priuilegio nō sunt quæsibilia præscriptione.*

Dubitatur quinto, an poterit patronus saltim
ex consuetudine ꝯcedere ecclesiā
1 patronatam absq; epo, & sic † an ex consuetudine pos-
sit patronus hēre ius ꝯferendi absolute & non pñtare co
ram epo. Hanc difficultatem mouit Roch. in ult. col.
uerbi honorificum. in 62. quęs. & concludit ꝙ non fm
Io. An. in c. 1. de pb. li. 6. quē refert & sequit̃ Abb. in c. ꝙ
aūt. in fi. col. hoc. tit. & dicit facere c. sacrosancta. & c.
messana. de ele. ubi dr̃, laicum non posse eligere, & pro
prædicta conclusione dicit esse tex. meliorem de iure
in c. cām. de præscrip. & in c. q̃to. de iud. & utrobiq; no
2 tari. ¶ † Tu aduerte: nā aut loquimur de patrono eccle
siastico, & nō est dubiū posse hoc ius acquirere ex p̃scri-
ptione, seu ꝯsuetudine, uel ex reseruatione, quā sibi fa
cit in limine fundationis, ut per solam eius pñtatione
pñtatus acquirat omne ius, & nulla requiratur superio
ris instō, & sic hoc casu eius pñtatio hēt uim p̃sentatio
nis, & instōnis, seu merę collationis, & procedit, cum
qlibet clericus sit capax huius iuris c. cū ꝯtingat. & ibi
no. de fo. comp. in patrono laico uero secus, cū sit inca-
pax huius iuris sed pōt hoc hēre ex priuilegio summi Pō
3 tificis, ut hñt q̃ plures Reges Christiani, & hic est casus
in quo q̃sibilia priuilegio nō sunt quęsibilia p̃scriptio-
ne, cum sumus in capace rei præscribendæ: ut oīa ista
late posuimus s̃. in 1. par. 1. lib. 9. q. prin. in 3. art. dum ibi
tractauimus de beneficiis procedentib. de sacerdote
in sacerdotem, q̃ sunt in ciuitate Trani: nolo ibi indi-
cta hic trāscribere, nā late & ad saturitatē de hac mate
ria ibi est dictū, p̃sertim cū hmōi pñtatio ecclesiastici
cēseat̃ q̃dā electio, in qua ꝯsuetudo pōt īducere ut nul
la requirat̃ ꝯfirmatio superioris, ut ibi late est dictum.

¶ Sextus art. 4. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatio coram quo episcopo est facienda, cum ecclesia patro-*
nata sit sita in confinibus duarum diœce. num. 4. 5. 6. 9.
2 *Ecclesia sita in confinibus duarum diœce. cui episcopo habeat solue*
re charitatiuum subsidium.
3 *Ecclesia non ualens præstare nisi unam procurationem episcopo, &*
archiepiscopo eam, uisitantibus archiepiscopo eam præstare de-
bet; uisitantib. uerò episcopo & archidiacono, episcopo eam præ
stare debet.
7 *Res ecclesiæ discordes possunt terminari per sortes.*
8 *Discordantes an & quando possint compelli ad concordiam.*
10 *Patronus non dicitur negligens: ut elapso tem pore prouisio deuol-*
uatur ad superiorem stāte differentia inter episcopos, cuius dię-
sit ecclesia patronata, si accedat ad unum illorum episcoporum
& coram eo præsentet.

1 Dubitatur Sextō † si ecclesia patronata est sita
in confinib. duarum diœces. corā
quo epo fiet pñtatio. Et licet hunc art. non inuenerim
adhuc tactum, īn reperi sua tempestate clarissim. doc.
do. Bar. Bellēci. similem qōnē formasse in solemni suo
trac. de charitatiuo subsidio, per do. Aure. eius fratrem
2 in lucem deducto. q. 52. quæ siuisset † si ecclesia est sita in
confinib. duarum dięc. cui epo illa soluet charitiuum
subsidium, & refert ibi diuersas opinio. Nam quidam
tenent, utrunq; epm hēre ibi iura epalia pro dimidio, p
l. adeo §. insula. & §. fi. de rer. diui. & per l. arbor. ff. cōi di
ui. & in c. cum quis. §. 1. de sepul. li. 6. & per c. relatum. el
2. in fi. de test. & in §. insula. inst. de rerum diui. & istam
opi. seq Abb. in c. de parrochiis. ¶ Alij uero tenent, quē
libet epm insolidum hēre in ea iura epalia, & hoc in ter
minis tenet gl. in c. licet. in reg. in uerbo ꝯuenit 16. q. 3.
Sed hæc opinio sibi non placet: quia ex duplici onere
faciliter posse contingere ecclesiam grauari ꝯ c. cum
apostolus §. ꝓhibemus. de censi. & quia quemadmodū
mōstrum uideretur ecclesiam hēre duo capita. ꝯ c. quā
in plerisq;. de offi. ord. & c. in apib. 7. q. 1. ita & hoc casu.
¶ Et ideo alii tenent, illius epi censeri debere ecclesiā,
in cuius diœce. est situm eius caput, arg. l. cum in diuer
sis. ff. de religi. & sumpti. fune. & in hoc uī residere Inn.
in d. c. super ea. de parro. post relationem uariarū opin.
Aliquib. vero uī illius epi debere censeri ecclesiā, in cu
ius dięce. est porta ipsius, per l. ꝓdiis. §. qui domum. & qđ
ibi no. Bar. ff. de leg. 3. & Bar. in l. ꝙ conclaue. ff. de dam.
infe. & Bal. in addi. in l. si tertius. de aqua plu. arc. ¶ Sed
nec hæc opi. sibi placet: quia ubi est paries porta ibi exi
stens non hēt alterare dispositionem iuris: ut est tex. in
c. unico. in fi. & ibi Domi. de consec. eccle. uel alta. li. 6.
¶ Nec ēt sibi placet præcedens opinio: quia tota eccle
sia una est & indiuisibilis c. Nouatianus. 7. q. 1. & cle. fre
quens. §. pen. de excess. præl. ¶ Vnde ipse concludit, rō-
ne dubii posse ambos epos adinuicem concordari, ꝙ
alternis uicib. iura epalia recipiāt, arg. cle. plures. & ut
facilius. hoc ti. & l. quotiens. in prin. ff. de usufr. & l. uia.
ff. de seruitu. tit. gene. & l. cōi diuidundo. §. cum de usu-
fruc. ff. de cōi diuid. ¶ Et subdit in hac concordia nō es-
se necessarium consensum rectoris in illius ecclesiæ, p
tex. in cle. si una. de reb. eccl. non alie. ¶ Quamuis in ꝯ-
rium faciat tex. in c. dudum. de reb. eccl. non alie. li. 6.
licet re uera ille tex. loquatur, qñ agit̃ de totali aliena-
tione particulari rei immobilis ecclesiæ rectore caren
tis, qđ nō est in casu nostro cum semel ipsa ecclesia in-
ferior uni epo ꝓsoluere hēat iura epalia, ut de censi. p
totū. ¶ Prosequit̃ ibi Bellen. si uero nollent epi se ꝯcor
dare super alterna perceptione iurium epalium, qbus-
dam uī p concursum se impedire, & sic utrunq; exclu-
di p tex. in l. 2. ff. quib. mod. usufruc. amit. & in d. l. quo
tiens. in prin. ff. de usufr. ¶ Sed hoc non credit ipse esse
verū isto casu: qa delictum & culpa p̃lati nō debet, no-
cere ecclesiæ. 16. q. 7. c. si epm. & reg. delictum. de re. iu.
li. 6. Sed credit hoc casu archiepm metropolitanū ip-
sorum eos cogere posse, ut concordēt circa pceptionē
iuriū epalium, ex quo discordia ipsorum uertit̃ in p̃iu
dicium ecclesię in cōfinib. ꝯstitutæ, per tex. in l. hmōi,
§. fi. & qđ ibi no. Bart. ff. de leg. 1. & in l. fi. in prin. ubi ēt
Bal. C. cōi. de leg. pręcipue si diuturna fuerit discordia
illa inter ipsos p tex. no. in c. placuit. 90. dist. dicit etiam
posse metropolitanum ordinare eos alternis uicib. iu-
ra epalia ab ea percipere. & sic alternis uicib. ipsam ec
clesiam uacantem ꝯferre, & sic & in casu nostro pñta-
tionem recipere per glo. no. in c. licet. in reg. 16. q. 3. &
dicit idem recitare Inno. in d. c. super ea. de parrochiis.
& finaliter ipsum in hac opinione non residere, sed eā
amplecti uī ibi Anto. de But. & eam tenere ēt Abb. in
c. ult. de re iud. ¶ Et hanc opi. dicit sibi placere, præser-
tim si metropolitanus uideret emergere periculum epi
scopi propter contentionem huius ecclesiæ in ꝯfinib.

positæ uenirent ad rixas & arma p l. æquissimū. ff. de usufr. & p ea q̄ no. Spec. in tit. de peti. & pos. §. 1. uer. sed nunquid ubi agitur & Io. Ad. in reg. locupletari. in mer cn. li. 6. & Ang. in auth. ut litig. iuret. §. 1. ¶ Et ego plus. dico, q in hoc casu tantæ rixæ posset procedi ad remedia c. 1. 2 & 3. huius tit. sicut qñ est discordia patronorum ex rōnis identitate. ¶ Et in fi. subdit Bellen. q si agetur de oneribus mere personalibus, tunc possent procedere dicta Io. An. Dom. & aliorum in d. c. cum quis. de sepul. li. 6. Sed ut uterq; eps exigat ipsa onera, & remittit se ad ea q̄ dicit ipse ibidē in 36. q. dum ibi tractat si eodem tpe eps. petit charitatiuum subsidium a subditis & collector Papæ ab eisdem, & uterq; petit ex legitima cā, an utriq; sit pstandum. ubi ɔcludit utriq; esse pstandū, si pstari poterit, p ea q̄ dicit Bur. in c. cū nuper. de censi. q si eodem tpe concurrant duo uisitantes ecclesiam, hēbunt duas ɔcurationes, & idem erit si unus tantum uisitat uice duorum quib. competit uisitatio. Si uero subditi nō possent utriq; satisfacere, satisfaciāt maiori, & cessabit exactio minoris, arg. c. qui resistit. 11. q. 3. & c. si a sede. de præb. lib. 6. & pro hoc alleg. qđ not.

3 Archi. Io. And. & Dom. in c. Romana. de censi. li. 6. † Archiepo & epo uisitantib. ecclesiam non ualentem pręstare nisi unicam procurationem: illam archiepo debere pstari tanq maiori, non aūt epo, & idem si concurreret eps cū archidiacono ius uisitandi ex consuetudine hñte, nam data tali impotentia eps procurabit & nōar chidiaconus. Adducit quod no. Inn. in c. Lateranen. ul tra medium, de pb. & in c. cum ex officij. in gl. sua pen. de pscrip. quem sequitur Archi. 9. q. 3. §. fi. & pro hoc et facere l. ɔ pupillum §. is qui ad maius. ff. de iud. & quod no. Host. in summa. de ma. & obed. §. & ad quid. uer. q d si duo sunt. & gl. in c. cum parati. ubi Philip. Fran. Præp. & D. me. Corse. de appel. ¶ Verum dicit ipse. si exigētes dicta onera essent paris ɔditionis: tunc recurrendum esset ad gl. magistram in l. ciues. C. de incolis. lib. 10. & ad ea quę plene scripsit Spec. in tit. de feudo. §. qm. uer. 12. & seq. & Ludo. Ro. cons. 47. in Christi nomine amē. uilis necessarius. ubi plurima adducit, hoc tñ dicit ipse, difficile esset reperire per c. qm in plerisq;. de offi. or. & c sicut in unaquaq; 21. q. 2. nisi forte ex dispēsatione Papæ fuit in Augustino: ut in c. non aūt. 7. q. 1. & ita resīdet ibi Bellen. ¶ † Tu dic art. nostrum esse decisum p

4 sup. allegatam gl. in c. licet 19. q. 3. quæ est ultima, in fin. & ppie loquit de ecclesia sita in limite utriusq; diœc. & dicit illam debere esse cōem quo ad parochialia: sicut & arbor in confinio posita, insti. de rer. diui. §. insula. & ideo in solidum hēbūt epalia, & subdit ibi gl. si discordant in ecclesiæ dispositione, superioris erit officiū in hac parte, ut alternis annis, disponant, & pro hoc vī casus expressus in d. §. & ut facilius. cle. plures. hoc tñ nā si ut facilius ecclesia prouideatur, iurislator uoluit, patronos posse cōuenire, q alternis uicibus pñtent, multo magis ex maioritate rationis dēt hoc fieri in hñtib. prouidere, & sic in hñtib. instituere discordantib. & q sit maior rō probo: nam si patroni discordant, & nō se concordāt j. quatuor menses: fit deuolutio ad superiorem, qui prouidebit, c. 2. de supple, neg. præla. eps uero discordantib. licet fiet deuolutio ad metropolitanum, iuxta Lateranen. conci. c. a. de ɔcess. pb. tñ impedit hic ee pñtatio: quia patroni nesciēt corām quo pñtare, & hoc casu non dicerem eis currere tps, sicut dicimus, qñ est qō super iurepat. inter cpm & patronos: q a nō curr it tps patronis, iuxta no. c. cū te c. 3. c. si uero. & in c. cū pp hoc tit. & nos diximus late s. in 1. q. prin. huius partis. in 9. art. ergo maior rō est in hñtib. instituere discordantib. q̄ in hñtib. pñtare, & ideo ualet multum arg. a maioritate rationis a pñtatione ad instōnem per d. §. & ut facilius. ¶ Et si diceres, hoc arg. procedere, ut epi discordes possint conuenire ut alternis uicib. pñtationes recipiant, & ɔūt instituere, non aūt ut compellatur p superiorem, ut uult gl. in d. c. licet. q̄ dicit esse officium superioris eos compellere, ergo debet eos compellere, ut et dixit Bellen. quem s. retulimus. & longa est differentia inter posse conuenire, ut alternis uicibus actum exerceāt, ut disponit d. §. & ut facilius, & posse compelli, immo debere compelli per superiorem ad sic cōuen iendum. ut alternis uicib. instituant, ut uult gl. in d. c. licet. Ad hoc rñdetur hoc esse in casu isto ex maioritate rōnis s. alleg. qnę est instōne, i. ut hñtes istituere se concordent, quæ non est in hñtib. pñtare discordātib. de qua proxime diximus. & ideo nullum aliud remediū est, nisi q superior eos compellat ad dictam cōcordiā. ¶ Et pro hac mea pulchra consideratione facit, nā ut uiuis rōnib. ostendimus sup. in 8. art. 3. præced. q. prin. d. cle. plures. cum suis remedijs, loquitur solū i discordijs patronorum laicorum, quib. ēt est prouisum, qñ nollēt uti remedijs. d. cle. plures. ut recurratur ad remedia tutium. c. 1. 2. 3. huius tit. & demum ut fiat deuolutio ad superiorem, ac si non pñtasset: ut in c. 2. de suppl. neg. præla. & no. doc. in d. cle. plures. §. fi. & in c. cum uos. de offi. ord. & nos diximus late in 1. q. prin. huius part. in ul ti. art. dum tractauimus, qñ prouidebitur ecclesiæ stantibus contētionib. patronorum, & ibi ante fi. in uer. ad uertedum, istas discordias, nam ibi conclusimus, illa remedia esse necessaria in discordijs potronorum laicorum, non autem in discordijs patronorum ecclesiasticorum, quia illi compellentur per superiorem. sic & in casu nostro, iō tn §. & ut facilius, remittit hæc concordia in posse patronorum laicorū: quia illi directe cōpelli non pñt, prout pñt compelli ecclesiastici, & sic gl. in c. l. cet. facit pro ibi dictis, & ibi dicta faciūt p illa gl.

5 Nota ista qa intacta ¶ † Vide ēt si poteris attētare unū, quod puto procedere, ut si ecclesia esset fundata in limitib. diœcēs. epi, & diœc. archiepi, cum una sit faciēda pñtatio, nam data concordia inter eos dicerem potius esse faciendam pñtationem coram archiepo, tanquā corā superiore, q̄ corā epo tanq̄ iferiore, p ea quæ s. di ximus post Bellen. qñ superior & inferior concurrunt in charitatiuo subsidio, uel in procurōne haben. ut sub

6 ditis qui non pñt nisi unā dare. ¶ † Dico et aliud, quod ēt credo procedere, q si epi non se concordarent modo suprascripto, nec per superiorem compellerentur, possent sortib. hanc dñam terminare si iura huius ecclesiæ nō essent magna, et sic nimium damnosa alicui ipsorum episcoporum, uel saltim poterunt sorte termi nare, quis ipsorū poterit pñtationē patronorum recipere, et pñtatū instituere qualibet uice, qua ecclesia uacaueri. cum hoc sit paruī præiudicij, nam trāsir in capitulum sede uac. c. 1. de insti. lib. 6. transit in uacariū sine spāli mandato, ut no. in c. cx frequentib. de inst. et in c. fi. de of. ui. li. 6. ut diximus de his duob. in suo loco di

7 ctis s. in 1. præced. art. † Cum et res ecclesiæ discordes possint terminari per sortes, dūmodo non sint magni præiudicij, ut no. in c. fi. de sortile. ubi latissime per Io. de Ana. in 3. col. in uer. in eadem gl. in fi. de trenga et pace. ubi latissime p eum de sitib. discordijs per sortes ter

8 minādis: † et an et qñ discordantes pñt compelli ad cōcordiam, uide latissime per Feli. in rub. de treuga et pace in prin. cū plurib. seq. col. ubi in 6. fallentia ornat d. gl. c. licet, quam et exornat post Abb. in c. si. in 1. col. do. Feli. ibi. in 1. 2. col. uers. inquantum dicit Abb. de re iudi. ubi pulchre accumulat aliqua de regimine superio

9 rum discordi cōcordan. uide ibi. ¶ † Diceret et aliud, q stāte discordia epōrū, de qua s. si nolunt concordare, ne ecclesia diutius uacet, poterunt patroni accedere ad superiorem, ut nel compellat eos ad ɔcordiā, seu ad recipiendū instituendum, uel ipse recipiat pñtatinē et instituat, arg. c. nullus. quem satis ordinauimus sup. in 2. par. 1. li. in 20. art. dum tractauim. ibi de epo nolente

10 ɔsentire translationi iuris p. uide ibi late. ¶ † Non omittoun, q stante hmōi dñia inter epos, cuius diœce. ip sa ecclesia sit, et nulla certa diffinitione facta, licet epi concordent inter se, q alternis uicib. pñtēt, ex quo patronus putat ambos esse ordinarios, si ad unum ipsorū accedat, & præsentet, maxime coram illo qui in alia uice cum uacauit instituit, si bene ad eum non spectet modo instō, non dicetur negligens patronus, ul lapso tem-

tempore deuoluatur prouisio ad superiorem, sed decla
rata sibi ꝯcordia ēt ex tps poterit iterum pñtare coram
illo cui competit pro illa uice instō, ꝑ ea quæ pulchre
ꝯsiderauimus s̄. in 1. præc. q. prin. in 24. art. dum ibi tra
ctauimus de patrono præsentante coram non habēte
ius instituendi, & lapso tpe superueniente sibi scientia
ad quē ius instituendi spectabat, & uide in seq. art.

¶Septimus art. 4. q. prin. ij. par. ij Lib.

1 *Præsentationum altera facta coram plebano habente potestatem in stituendi altera coram episcopo qua teneat. & nu. 2.*

1 Succedit Septimus arti. †si patroni præsentant
unum clericum ad beneficium uacās
coram plebano habente ptātem instituendi, alterum
postea coram epō, quæ istarum præsentationū teneat.
Lap. alle. 78. in Dei nomine amen. uacante ecclesia S.
Laurentii. fol. 29. format longum thema, & elicit ex eo
plura dubia, & fin dubium ponit ibi in 4. col. in uer. ad
secundam qōnem. in qua præsupponit, plebanū ꝑscrip
sisse ius instituēdi, & esse in quasi pos. illius iuris, & eius
solam instōnem sufficere, & facit hoc arg. nā sicut suffi
cit electo tpe electionis eligentes esse in possessione eli
gendi, & sicut sufficit pñtato pñtantes tpe præsentatio
nis esse in quasi pos. præsentandi, & sicut sufficit colla-
to ꝯferentem tpe collationis esse in quasi pos. iuris cō
ferendi: & dicit ista probari in c. querelam. de ele. in c.
ex literis. hoc tit. & in c. cum olim. de cā pos. igitur idē
pari rōne sufficere dr̄e plebanum esse in quasi pos. insti
tuendi, ut teneat prima pñtatio coram eo facta ¶Sub
dit tm̄, ꝙ si plebanus ꝑscripsisset, ut se accumularet epō
in ptāte instituendi, & sic essent duo hñtes dictam po-
testatem, erit locus præuētioni: qa una & eadē cā corā
diuersis iudicib. agi nō dēt, nec continentia causæ diui
di, nec electus seu pñtatus ꝑ diuersa iudicia distrahi, de
sequest. c. 1. de ind. c. fi. & no. i c. sup his. de accusa. uñ ꝯ-
cludit ibi, ex quo in casu thematis facta erat præuentio
coram plebano; qa corā eo facta fuit prima ꝑsentatio,
& coram eo cęptū iudicium, ibidem finē hr̄e dēt, & suf
ficit ꝑ appellationem ad epm̄ posse deuolui, & ita resi
2 det ibi Lap. ¶†Tu aduerte, nā de iure instñ spectat ad
epm̄: ut s̄. in 1. art. præsentis. q. tetigimus per plura iura
ibi allegata, & signanter per c. cum ex iniuncto. de hær.
si ergo hoc ius habet plebanus, & sic aliquis inferior ꝑ-
latus, illud iure particulari habebit, puta priuilegii uel
præscriptionis, ut suo loco dicetur, si iure priuilegij, tm̄
ius habebit inferior ꝑlatus, q̄tum priuilegium cantabat
cap. porro. de priuile. si ex ꝑscriptione, & tunc tantum
habebit q̄tū ꝑscripserit, & iō dicendum est, ꝙ si ꝑlatus
inferior acquisiuit tit. habili integrū ius instituendi in
aliqua dięc. uel loco, & tunc oē ius erit suum circa insti
tutiones in tm̄ ꝙ in ecclesia fundanda, & in acquisitio-
ne iurisp. & non in translatione ipsius in aliā personam
tit. habili ipsius ꝯsensus requireretur, & nō epi, ut de primo
diximus s̄. in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 14. art. de 3. art. di-
ximus s̄. in 2. par. j. li. in j. q. prin. in 5. artic. & sic isto casu
coram eo solo facienda est ꝑsentatio, & illa quę fieret
coram epō nō teneret. ¶Aut iste inferior prælatus, seu
plebanus tit. habili acquisiuit ius instituendi accumu-
latiue cū epō & insolidū, & tūc tenerem esse locum ꝑ
uentioni, ut corā quo prima pñtatio fieret, si essent pa-
troni laici, & uariarent corā eodem scđo loco debent
pñtare: qa alias non posset optio fieri iuxta c. cum aūt.
& pastoralis. hoc tit. si pñtationes fierent coram diuer-
sis. ¶Aut iste plebanus acquisiuit tit. habili, ius instituē
di, ut episcopus cum eo instituat: & tunc tenerē præsen
tationem factam tam primam quā secundā, si cadit ua
riatio, procedere, tā si fieret coram plebano, q̄ si fieret
corā epō, siue una coram uno, & altera corā altero, dū
modo instō semper fiat ꝑ episcopum cum plebano; qa
quilibet ipsorum recipere pōt pñtationē, ne patroni ha
beant difficultatem eos simul reperiēdi, ꝑsertim cum
ipsis coniunctis postea ēt uariatione facta accumula-
tiue possit hr̄e locum dispositio d. c. pastoralis. hoc tit.
& ita tenerem in hoc puncto. ¶Posset etiam in hoc ca
su dici, & ēt in ꝑcedenti ipsos ordinarium & inferiorē
ꝑlatum posse ꝯuenire, ꝙ alternis uicib. instituant, arg.
§. & ut facilius. cle. plures. hoc tit. Immo ipsis discordā
tibus in aliquo ꝑdictorum casuum eos posse ꝑ eorum
superiorem cōpelli: ut in proxi. ꝑce. art. diximus. Et ad-
uerte ad dicta Lap. in præallegata sua alleg. per q̄ argu
mentatur de quasi pos. eligentium, pñtantium, & con-
ferentium ad quasi pos. instituentium; qa facit pro argu
mentatione quā nos fecimus s̄. de discordia præsentan
tium ad discordiam instituere habentium, nā procedit
talis argumentatio, pro qua est auctoritas Lap. hic.

¶Octauus art. 4. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præsentationum altera facta coram uicario episcopi non habente potestatem instituendi, quia eam episcopus sibi reseruauit: altera facta coram episcopo, quæ teneat, ubi quod facta coram episcopo.*
2 *In iudicio requiruntur tres personæ actor, reus, & iudex.*
3 *Potestas instituendi transit in generali commissione uicariatus.*

1 Dubitatur Modo octauo: †si patronus cleri-
cus pñtat unum uicario epi nō ha
benti ptātē instituēdi: qa illā eps sibi reseruauit, nā alias
in generali uicariatu transit ptās instituendi: ut no. in c.
ex frequent. de instit. Et tetigimus in 1. ꝑcæced. art. dien
de pñtat alterū corā epō, quæ istarum pñtationum te-
neat. Lau. ut refert eum Card. in cle. 1. in prin. ī 4. col. in
9. q. argumentatē primā pñtationem tenere, ex quo pñ
tans est patronus ecclesiasticus, qui postq̄ pñtauit, fun-
ctus est officio suo, licet is coram quo pñtauit non hr̄et
ptātem admittendi, adducit in arg. c. quod in dubiis. de
renun. In ꝯrium facit, nam pñtare debet intelligi cum
effectu, & in ipso actu requiruntur tres personę, pñtās,
pñtatus, & is cui fit pñtatio, quarū una deficiēte actus
2 non est completus †sicut in iudicio requiruntur tres ꝑ
sonæ, actor, reus, & iudex c. forus. de uerb. sig. & hęc est
opinio Zenzel. inducit ēt, nam qñ optio non bene fit,
hr̄ pro nō facta. ff. de optio. lega. l. 2. & l. optime. sicut ēt
facta non coram cōpetente iudice hñr pro non factis.
C. ne de sta. defun. l. si pater. de iudi. c. at si clerici quod
Card. dicit esse uerius, & adducit ꝑ hoc. c. fi. & quod ip
se. & c. cum autem. hoc tit. ubi prohibetꝑ pr̄ono eccl̄asti
co uariare ex quo pñtauit episcopo, ergo a ꝯrio potest
uariare, anteq̄ episcopo pñtaret. ¶Do. Phi. de Sarra. in
hac rub. in fi. 8. char. in uer. sed pone patronus clericus
recitatis prędictis dicit illa intelligere. qñ uicarius non
habebat ptātem instituendi per epm̄, si uero in cōmis-
sione uel alio mōdo nō fuerit aliquid dictū de ista ptā
3 te, & tunc tenenda est opinio Lau. †quia cum in gñali
commissione uicariatus transeat ista ptās instituēdi de
iure, ut dicit se s̄. dixisse in d. rub. ꝑ no. in d. c. ex frequen
tibus. de instit. pñtando coram uicario perinde est, ac
si pñtasset coram epō, & tūc nō procederet art. noster,
quæ dicit fore notanda, qa Card. ibidem ita se non de-
clarat, qui sic intelligendus est, & aduertit nos ne deci-
piamur, & ita residet ibi do. Phil. prædictus. Tu aduerte
nam si bene inspiciatur titulus qōnis Cardi. quæ dixit
Phil. ipse præsupponitur, ut etiam nos diximus in for-
matione huius art. ¶Et pro conclusione do. Card. quæ
est uerissima, nos habemus gl. no. in c. fi. uersus fi. ipsius
gl. fi. hoc tit. q̄ iuncta tex. loquitur in pñtatione facta ꝑ
pr̄onos eccl̄asticos, immo in ꝯcessione q̄ tanto magis
est uitiosa, q̄ cum sit nulla uult ibi glo. eos esse admit-
tendos ad ueram pñtationē, & iō ex inde colligit ibi gl.
ꝙ stante pñtatione prima nulla seu inualida pōt ꝑ pa-
tronum ēt ecclesiasticum fieri secunda pñtatio legiti-
tima, & monetur: quia hanc pęnā nō reperit a iure sta
tutam, & nulliter pñtans non possit iterum pręsentare
& ideo diximus supra post Roch. in 2. pręceden. q. prin.
uersus fi. 8. art. Adde etiā, nam ipse Roch. ex quo enim
ad collegium spectat pręsentatio debent oēs uocari, &
simul ꝯuenire pręsentare & non singulariter, ut ibi cō
clusimus

clnſimus, ſi aliquis ex eis prçſentaret ſingulariter, non
tenetet, immo eſſet nulla eius pñtatio, & nihilominus
poterit iterum pñtare cum collegio ꝑ gl. prædictā, quā
ibi ornauimus, & nihilominus iſte pñtauerat corā ha-
bente inſtituere, quod eſt plus. ¶Non ob. c. quod in du
biis. de renun. q̄a ibi punitur renuncians, ex quo in ma-
nu laici renūciauit, ut ibi paret, & tñ retinet beneficiū.
unde ille tex. & c. admonet. eo. tit. pñr induci ꝓ conclu
ſione dominicalium, nā q̄uis iſti renunciēt non in ma-
nibus ordinatii ut debent, ſed in manu laicorū: ut in d.
c. quod in dubiis. uel illam in qua inſtituti erant ꝓpria
auctotitate dimittunt: ur in d. c. admonet. nihilominus
ex hmōi delictis non puniuntur: ut priuent̄ bñficio: q̄a
iam remanent beneficiati, ſed aliter puniuntur, ut ibi.
Item nec hic debent puniri, ut priuentur iure pñtandi
iſta uice, & ibi puniuntur: q̄a reperitnr expreſſum in iu
re, hic uero nō: q̄a nō reperitur hæc pęna in iure expreſ
ſa, iuxta gl. d. c. fi. huius tit. Et iō mala fuit argumētatio
Lau. & tanto magis: q̄a iſte pñtando coram gñali uica-
rio q̄ de iure hēt ptātem inſtituendi ex generali māda
to: ur s̄. diximus, & limitario ptātis erat facti iuſto erro-
rem ductus coram illo pñtauit, & ideo excuſandus: ut
late diximus ſup. in præced. q. prin. in 24. art. de præſen-
tate coram ordinario, & ignorante inſtitutionem ſpe-
ctate iure particulari ad inferiorē prælatum: ut remiſ-
ſiue etiam dicemus in ſequen. ar.

¶Nonus art. 4. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præſentatione facta coram non habente ius inſtituendi, an lapſo tē pore dato ad præſentandum patronus iterum poſſit præſentare habita notitia ad alium ſpectare ius inſtituendi.*
2 *Præſentatio facta coram exiſtente in quaſi poſſeſſione inſtituendi tenet, quamuis non habeat uerum ius inſtituendi.*

1 Eſſet Videndum non nono loco† ſi patronus pñ-
rauit coram non habente ius inſtituendi, la
batur tp̄s datum ad pñtandum, an poterit iterum pñta
re, cum habuerit notitiā ad alterum ius inſtituēdi ſpe
ctare corā illo. Hic art. fuit formatus ꝑ Lap. alle. 95. fol.
51. q. q̄ incipit, quædā eccleſia. & de ea late diximus s̄.
in 1. ꝑced. q. prin. in 24. art. ubi diximus, an pñtauerit co
ram ordinario, adeo ut iuſta excuſatione excuſaretur:
quia ordinarius, aut coram inferiore prælato, uide ibi
nolo hic repetere, & diximus ēt in pñti art. ex quib. ibi
dictis: & in præced. art. colligitur unum, ꝙ ſi inferior ꝑ-
latus eſt in quaſi poſ. inſtituendi, poterit coram eo fieri
pñtatio, & ſequuta inſtōne erit tutus īſtitutus ſicut ele
ctus, pñtatus, vel collatus ab exiſtentib. in quaſi poſ. eli-
gendi, pñtādi, & ꝯferendi, uide in dictis locis. & hic ſit
2 fructus huius art. † pñtationē factā corā exiſtēte in qua
ſi poſ. inſtituēdi tenere, quāuis nō hēat uerū ius inſtituē
di, & iō ſequuta inſtōne tenebit ꝑſentatio & inſtō, non
ſequuta uero etiam tempore dato ad prçſentandū la-
pſo habita notitia ad quem ſpectet inſtitutio, patronos
poſſe corā illo prçſentare: ut in prçcedē. art. eſt dictum,
& ſic ꝯcluſio s̄. formata in 1. præce. arti. prçſentationē
dr̄e fieri corē habente ius inſtituendi, ꝓcedere ēt, ut pñ
tatio fieri poſſit coram exiſtente in quaſi poſ. inſtituēdi

¶Decimus art. 4. q. prin. ij. part. ij. Lib.

1 *Præſentatio in eccleſiis pertinentibus ad religioſos pleno iure corā epiſcopo, an coram ipſis religioſis ſit facienda. ubi coram abbate, ſeu aliter coram prælato populo exiſtente exempto. nu. 2.*

1 Oritur Decimus arti. † in eccleſijs pertinentibus
ad religioſos pleno iure corā quibus fient
prçſentationes, corā epiſcopo, vel corā ipſius religioſis.
Doc. in c. vnico. de capel. mona. lib. 6. dicunt, ꝙ cū in-
ſtitutio ſpectat ad ipſo religioſos, corā ipſis eſt facienda
pñtatio, quod intelligunt, qñ populus eſt exēptus, alias
rōne curæ dēt recurri ad ep̄m: ut in d. c. unico. & dñt ec
cleſię ſubiectæ religioſis pleno iure, qñ ep̄s nullum ius
ep̄ale exercet, ſed tota iuriſdictio pertinet ad abbatem
ſeu prælatum eorum c. qñ. de priuile. & no. Abb. in c.
Lateranen. de præb. ¶Sequitur ꝑdicta do. Phi. de Sarra.
ante fi. huius rub. alleg. 16. q. 2. c. uiſis. & §. fi. & Hoſt. in
ſumma de offi. ordi. §. facit aūt. & aliqua ꝑ Car. c. quere
la. de ele. ſed ſi hn̄t ipſi religioſi ex donatione a laicis
aliquam ptātem in eccleſia: tunc non habetent niſi ſo-
lam pñtationem, de quo per gl. & doc. in ca. de mona-
chis. de præb. nec in aliquo ius ep̄i diminueretur: ut per
Abb. in c. cum ſeculum. in ult. no. hoc titu. ita Phil. ubi
s̄. ¶Circa prima dicta illa ꝯſequit̄ do. me. Cotſ. in ſuo re 1
pertorio ad Abb. in uerbo patronus. in pen. uer. ¶ Cir-
ca alia d. D. Phil. qñ religioſi a manu laici, puta ex dona
tione hñt eccleſiam, quid ad eos ſit tranſlatum, ipſa ec
cleſia, iuſp. uel quid iuris, diximus late s̄. in 2. par. 1. li. in
2. q. prin. in 9. art. ubi plene tractauimus, laicus donan-
do, legando, uel concedendo eccleſiam pio loco, quid
faciat, & quid uideatur donare, uide ibi plene † ſufficit
2 hic ꝯcludere, pñtationem rectoris in eccleſia ſpectante
ad religioſos pleno iure populo exiſtente exempto dr̄e
fieri coram abbate, ſeu alias eorum prælato.

¶Vndecimus art. 4. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præſentia habentis conſentire, uel conſilium dare, an requiratur in præſentatione facienda ex forma mandati cum conſilio uel conſenſu alicuius. ubi quòd præſentia habentis conſentire requiritur ſecus in habente conſulere. nu. 4. 5.*
2 *Conſenſus de neceſſitate requiritur, conſilium autem peti & expectari poteſt in præſentatione facienda de conſilio uel conſenſu alicuius.*
3 *Conſenſus an poſſit interuenire poſt actum, ſi in eo requiratur.*
6 *Procurator ſi potuit habere conſilium hoc caſu, & noluit an præſentatio teneat. ubi quod non.*
7 *Conſilium cum pro ſubſtantia requiritur, non poteſt quæri poſt tempus.*
8 *Conſilium requiſitum in contractu ex forma ſtatuti debet interuenire in ipſo actu.*

1 Contingit Vndecimo dubitari † ſi aliq̄s ex for
ma mandati hēt præſentare cū cō
ſilio ſeu conſenſu talis, an actus præſentationis debeat
expediri in præſentia habentis conſentire uel conſiliū
dare. ¶ Aduerte, quia ſupra in 1. par. huius 2. lib. in 4. q.
2 prin. in 8. art. tractauimus † ſi alicui mādatur ut præſen-
tet cum conſilio ſeu conſenſu talis, ſi præſentet ſine il
lo, an teneat pñtatio, & concluſimus conſenſum de ne
ceſſitate requiri, ꝯſilium aūt peti, & expectari & demū
illo non ueniente poſſe fieri ꝑſentationē ſine eo: ut no.
oēs in c. cum in ueteri. de ele. & in c. cū olim. de arbi. &
in c. ex parte. de conſtitu. ubi do. Fel. & Mod. niſi immi-
neret neceſſitas, puta q̄a tp̄s ꝑſentationis laberetur, nā
tunc ēt illo non requiſito, nec expectato fieri poterit ꝑ
3 ſentatio: ut ibi late diximus. ¶ † Aduerte etiā, nam s̄. in
2. par. 1. lib. in 1. q. prin. in 16. art. abundantiſſime tracta
uimus, ſi in actu dēt interuenire conſenſus, an poſſit in
teruenire poſt actum factum, & ualidat illum, de quo
4 ibi plene. ¶ † Redeundo modo ad caſum noſtrum dico
de ꝯſenſu: quia habens ꝯſentire ut̄ pars præſentantis:
quia eius ꝯſenſus ꝑficit ꝑſona ꝑſentantis, quæ repreſē
tatur ꝑ procuratorem, & ipſum conſentientem, & iō
ipſe ꝯſentiēs, & iſta perſona ꝑſentantis requirunt̄ pro
ſubſtātia in præſentatione, iuxta doctrinam Lap. in ſæ
pe alle. deciſione 75. fol. 27. & Car. in cle. 1. hoc tit. in 4.
col. in 9. q. unde cū iſte ꝯſenſus ſit de ſubſtantia, dēt in
actu interuenire, ꝙ ſic corā ep̄o & corā ꝓcuratore, &
in hoc caſu ꝓcedunt dicta q̄ poſuimus in d. 16. art. cum
diximus, ꝯſenſum de ſubſtantia actus requiſitum non
poſſe interuenire poſt actum, de quo ēt per Firm. in tra.
de ep̄o. in 1. par. 3. lib. in 47. q. ¶ Et ſic hoc ſtante ſucce-
deret & alia ꝯcluſio, hunc ꝯſenſum non poſſe interue
nire nec ante, nec poſt, ſed in hoc ꝯſidera bene: nā ſicut
ꝑronus pōt ꝑſentare ꝑ procuratorē. c. fi. de ꝯceſ. præb. ꝑ
literas ſeu nuncium, doct. in c. ea noſcitur. de his quæ

fi. à

fi.a præla.& sæpe s̄. dixim.eodem modo dicerem húc
ꝯsensum posse procedere.s.ipsum procuratorem secū
deferēdo p literas hñtis ꝯsentire,uel p publicū instr̄m
de fide sui ꝯsensus:qa istis modis uera pñtatio fieri pōt,
ut in p̄ced.prox.2.& 3.ar.dixim.q̄io magis & in ista pñ
tatione ꝯseosus pro liquida odo mandaiū ꝑcuratoris
ꝯstituti p patronū ad pñtandum cum ꝯsensu talis, oā
ꝯstito de ꝯsensu,& sic uoluntate hñtis ꝯsentire proce-
der mandatum,& hoc modo ꝯsensus p̄stat̄ ante, & nō
in actu. ¶Post actum uero dico ꝯsēsum nō posse inter
ueoire,oisi reiterato actu,nam ex quo psona pñtantis
requiritur de substantia & essēotia uere uel repōtaia:
ut s̄.dixim.& uere nō interuenit:quia misit procurato
rē,nec ēt repñtaia; quia solus procurator illam repræ-
seorare non poterat sine interuētu illius ꝯseosus,q nō
interuenit,ego nullns fuit actus,si nollus,est reiteran
dus,iuxta ea quæ dixim.s̄.in prox.præced. 8.art.¶Et si
diceres,si supetueniat ꝯsensus,nōne ualidabit̄ actus?di
co ꝙ non,qñ requiritur pro substantia,iuxta no.p doc.
in d.c.cura.& nos diximus in d.16.art. & probo ad ocu
lum,nā stante nullitate primi actns si superueniret cō
sensus hñtis ꝯsentire,aut interueniat absente procura-
tore,& nō erit uere rep̄sentata persona pñtantis:qa oō
interuenit procurator,qui eam representare hēr cum
seosu illius, & iō q̄uis iste ꝯsensus interueniret pñte pñ
tando,& hñic instituere,nihilominus: qa defecit unū
substanuale.s.integra persona pñtantis, actus non ꝑce
det,& erit nullus sicut prius.¶Si autem iste ꝯsensus su-
perueniret io pñtia procuratoris pōtaodi & hñtis insti
tuere esser uera reiteratio actus,& sic non dicetur inter
uenisse ex post.¶Si aūt deficeret pōtia pñtandi,uel hñ
tis instituere, & tanto magis utriusq; superueniētia cō
sensus ēt in pñtia procuratoris oihil operaret̄:quia defi
cereot unum aut duo ex substantialib. & sic nec actus
5 intelligeret̄ reiteratus.¶†Si aūt ex forma mandati pro
curator datus ad pñtandum hēret pñtare cum consilio
alicuius,quia sufficit requirere ꝯsilium,& illud tpe cō
gruo expectare,alias per procuratorem procedi pōt ad
actum per no.in c.cum io ueteri.de ele. & d.c.cū olim.
de arb.& io c.ex parte.de constit.apparet.de necessita
te non requiri pōtiam habentis consulere.Sed pro legi
timatione psonæ procuratoris sufficiat constare illud
habuisse uel hñtem consulere requisiuisse,& congruo
tpe expectasse,uel necessitatem imminere pp lapsum
tpis dari ad pñtandum , & iō procuratorem non posse
expectare hōtem ꝯsulere,nel forlan nec ipsum requi-
rere,& sic tenebit sua pñtatio, unde non requiritur ꝑ
substantia pñtia hñtis ꝯsulere,cum non faciat integrā
personam cum procuratore repōtantem personam pa
6 troni ut facit habens ꝯsulere d.c.cum in ueteri.¶†Sed
dubium restaret in hoc nltimo quid si ꝑcurator potuit
hr̄e ꝯsilium requisitum,& ooluit hr̄e, non requirere ,
nec expectare illud,sed pōtauit illo noo habito , certū
est,pñtationem non tenere,ut no.in s̄.alleg.iurib. si su
perueniat ꝯsilium, an ualidabit̄ actus uel requiretur rei-
teratio eius,& dicendum ex quo per defectum consilij
non ioducitur nullitas actus ipso iure , ut no.in iurib.
præallegatis,& io c.cnram.& tres personæ substantia
les intei fuerunt, nam persona pōtantis repñtatur p ꝑ-
curatorem,non.n.habens dare consilium est personæ
pars representantis sicut hñs dare ꝯsensum,ut no.in d.
c.cum io ueteri.& in d.c.cum olim.interuenientib.per
sonis pñtandi, & habeotis instituere nulla substaotia-
lis persona defecit,ut actus esset nullus, sed solus est in
ualidus:qa nō fuit seruatum qđ in mādato requirebat̄
7 illo igit̄ superuenieote cessabit inualiditas. ¶†Et si di-
ceretur,consilium oon pōt requiri post tp̄s d. c.cum in
ueteri.& ibi gl.& doc.nam dico hoc uerum,cum illud
requireretur pro substantia io actu : ut in illo text.sed
in casu oostro non requiritur pro substantia, iuxta ea q̄
ponit Bal.in rub. C.de exercit.4.col.de consilio requisi
8 to in ꝯ̄actu ex forma statuti † ut tūe debeat interuenire
in ipso actu,& idem Bal.in l.1.io antepen.col.C.qui ad
mit.ubi ēt tenet,ante actum posse præstari. ¶Noo ne-
garem esse cautius,si fiet totalis reiteratio actus cū ꝯsi-
lio nihilominus pñtia hñtis ꝯsulere non requiritur dū
modo ꝯsilium dederit.¶Non per hoc nego,quin pso-
oa hñtis ꝯsulere non possit interuenire:quia poterit in
teruenire ēt in actu collegiali maiori parte collegii uo
lente,dummodo uocem non det,quanto magis io prę
sentatione particulari:ut late diximus supra in 2.prox.
q.prin.in 16.& 17.art.

¶Duodecimus art.4.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Præsentationis actus requirit de necessitate præsentiam trium personarum,s.pręsentantis,præsenti, & instituere habentis, & non aliorum nisi ad probationem eius actus.*

2 *Extranei possunt interesse in actu pręsentationis, nisi pręsentatio spectaret ad aliquod collegium, ubi quòd non possunt interesse, uide num.3.*

Et ex præcedeotib.ultimo loco dictis n ascitur 12.
art.ao ultra personas pñtantis,pñtati & hñtis in
stituere de necessitate requirant̄ aliæ psooæ,& si nō de
necessitate possint aliæ psonæ extraneę interuenire in
actu pōtationis.¶Et circa primam partem huius art.
ut ex oīb.dictis ī tota ista 4.q.prin. & ī multis locis 3.q.
1 prin.p̄ced.de substaoria & essentia p ñtationis†ut si se-
cus fiat sit oulla, nō requiruntur aliæ personæ nisi tres
suprascriptæ habeotis instituere uere, pñtandi uere, &
aliqō ficte,cum est notus hñr iostituere,pōtaotis uere,
& mulrotiens ficte:ut pulchre diximns s̄. in 1.prox.p̄c.
art.uersus finem,& ex interueotu istarum trium perso
narum erit perfectus actus pōtationis,& ex ui ipsius pñ
tationis aliud non requir̄, sed ex ui ut actus ꝑbari pos-
sit diceremo oīno requiri testes,ne deficiant ꝑbationes
prout ēt dixim.s̄.io 3.pręced.q.prin.in ult.art.dum tra
ctauimus , an scriptura sit de substantia pñtationis, &
conclusimus ꝙ non, nisi pro cautela pñtantium & pñ
tati pro probanda quasi pos.acquisita per ea q̄ late dixi
mus sup.in 1.par.hu.2.li.in 43.q.prin.per totum,ubi po
suimus materiam quasi pos.iuris p.et pñtandi,et ex ista
cā dixim.s̄.in d.3.prox.p̄ræced.q.princ. io 11.art.postq̄
posuimus formam seu libellum pōtationis , pōtantes
posse requirere actuarium,et testes, quatenus pro iote
resse pōtantium et pñtati de pōtatione ꝯficerent actū
publicum etc.ut penes acta aonotarēt ut ibi,et sic hoc
casu pōtia aliorum erit oro non substantia actus pñta
2 tionis,sed ex causa ꝑbationis.¶†Quo uero ad s̄m mē-
brum huius art. qđ est an possint extranei interesse in
actu pñtationis.et dicendum est ꝙ sic publice,nt nota
rii et testes pro cā probationis, ut proxime dictum est,
et quæcunq; aliæ personæ pro eorum associatione : ut
consideranimus s̄.in 3.q.prin.in 2.art. et 3.dum tracta
uimus de patrono dicente uolo pñtare uel pñto,et di-
cat quem et silia nam attenditur ibi ao accesserint pa-
troni cum amicis ꝑ faciēdo pñtationis actu,et hoc est
clarum,oam cum in pñtatione non obseruetur forma
c.quia pp.de ele. ut dixim. s̄. in præced. 2.q.prin.io 18
art.et sic scrutiniū secretum quilibet poterit ioteresse.
¶†Nisi pñtatio spectaret ad aliquod collegium,et tūc
3 est aduertendum nam si collegialiter pñtant,nō pote-
runt interesse p̄ter illos de collegio, et sic pñtantes,pñ
tandus,et habens instituere, et si illi de collegio uolue
rint de pñtatione ꝯfici actū pro eorum cautela, ut pro
xime dictum est, poterūt interesse personæ oecessariè ,
¶Si uero collegium congregaretur pro eligendo pñtā
dum.non poterunt interesse extranei,nisi maiori par-
te uolente,ne eorū secreta forinseci intelligant,et hæc
ēt est rō p̄cedentis casus,et sicr in illo requireretur ꝯsen
sus maiotis partis pro hoc solum ut ioteršint , non aūt
ut uocem dent:ut dixim.io 2.proxi.p̄ced. q.prin .in 16.
articu. et hic noo est casus ooster : quia noo est actua-
lis pñtatio,sed electio pñtandi. ¶Vnde cum accedent
ad pōtaodum per eos electum coram ordinario p oēs
uel p eos deputatos poterint interesse forinseci,et hoc
mō erit casus noster. ¶In quacūq; igitur alia pōtatio-
ne,

ne, quæ fieret per particulares, iſta ceſſabunt, & lō pote rint intereſſe qui uoluerint, ut proxime dictum eſt, & ſic ex omnib. dictis in iſta 4. q. prin. habetis coram quibus fieri debeat, & fieri poſſit præſentatio.

Collige ex ſupraſcripta 4. q. prin. & eius art. cō clu. pñtationem eſſe faciendam de clerico pñte coram hñte inſtituere, ut dictum eſt per totā ipſam qōnem, & ſignanter in 1. artic. ¶ Amplia primò hanc ɔcſnnem procedere intm, ꝙ ſiue ſit pñtatio particularium patronorum, ſiue collegij, facienda eſt corā habente inſtituere, ſiue per collegium, ſiue per repñtantes illud: ut in d. 1. art. in uerſ. & ſi iuſp. ſpectaret. ¶ Amplia ſecundo d. conclu. intm procedere, ꝙ quis in pñtatione requirantur de ſubſtantia tres perſonæ pſentantis, præſentati, & inſtituentis, magis neceſſaria eſt perſona inſtituētis: ut in d. 1. art. in uer. & aduerte ad unum. ¶ Amplia tertiò d. ɔclu. intm pcedere, ꝙ licet pñtatio fieri poſſit per literas, nō dicetur pfecta, niſi literæ pñtētur actualiter habēti inſtituere: ut dixim. in 2. art. ¶ Amplia quartò d. ɔclu. intm procedere, ꝙ licet patronus poſſit pñtare per inſtrm publicum, non tenebit pſentatio, niſi inſtrm fuerit præſentatum habenti inſtituere: ut dixim. in 3. art. Extende hanc Ampl. procedere, ēt ſi in inſtrō diceret patronus, eligo pñtandum, tenebit pñtatio, ſi inſtrm actualiter pñtetur habenti inſtituere: ut in d. 3. art. in uer. & plus nolit ibi Lap. Reſtringe modo hanc ampli. & pręcedentem, tenere pñtationē factā p literas pſoni, uel p inſtrm, ſi fuerit literę pñtatæ, uel inſtrumentū pſentatum 7. tps datum a iure pſentandi, ſecus ſi poſt. ut dixim. in d. 2. art. & in 3. art. in uer. nerū ut ibi Lap. dicit. ¶ Amplia quinto d. ɔcl. intm procedere, ut ſufficiat pñtationem fieri coram hñte inſtituere, ꝙ ſi fieret coram epō, non erit neceſſaria pñtia capituli: ut dixim. ſ. in 4. art. Reſtringe hanc amplia. niſi pñtatio hr̄et fieri ſede uacante: quia tunc fiet coram capitulo, uel eius uicarijs: ut in d. 4. ar. ī uer. ſubdit tñ. ¶ Ampl. ſextò d. ɔclu. intm procedere, ꝙ nō poterit aliquid operari conſuetudo, ut pñtatio fieri poſſit ſine epō & eius inſtitutione, ut dixim. ſ. in 5. art. ¶ Reſtrīge hanc ampli. hr̄e locum quò ad pſonos laicos, quo ad clericos uero poterit ɔſuetudo hoc operari: ut in d. 5. art. in uer. [illegible] ad uerte. ¶ Reſtringe hanc amplia. eum ſua reſtr[illegible] procedere ex cōſuetudine, ex priuilegio aut [illegible] hoc hr̄e ēt laicus: ut dixim. in d. 5. art. ¶ Am[illegible] ſeptimo d. con clu. intm pcedere, ꝙ ſi eccleſi[illegible] eſſet ſita in finib. duarum diœceſ. poterunt co[illegible]pelli p metropolitanum, ut ſe cōcordent, ꝙ al[illegible] uicib. recipiant pñtationes & inſtituant: ut d[illegible] in 6. art. ¶ Reſtringe d. ampli. pcedere, niſi [illegible]cleſia eſſet fundata in finib. diœceſis archiepi[illegible] tunc coram archiepō, & non corā epo ſiet præſ[illegible]tatio, ut in d. 6. art. in uer. uide ēt ſi poteris. ¶ Declara ēt hanc ampli. ꝙ ſi epi non ſe concordare, nec archiepſ poſſet eos compellere, poſſent ſorſib. hoc dubiū diffinire, ut dixim. in d. 6. art. in uer. dico & aliud. ¶ Declara ſecundò, ꝙ ſtante tali diſcordia eporum, poſſet adiri ſuperior, ut uel eos compellat, uel ipſe pñtationē recipiat & īſtituat, ut in d 6. ar. ī uer. dicere aliud. ¶ Declara tertio d. ampli. ꝙ ſtante hmōi diſcordia patronorum poterit fieri pñtatio coram quocunq; ipſorum, q̄uis ſint ɔcordati, ut alternis uicib. inſtituant ad effectū enitandi deuolutionem ad ſuperiorem ex lapſu tpis: in d. 6. ar. in fi. in uer. nō omitto. ¶ Amplia octauo d. cō clu. intm pcedere, ꝙ ſi inſtō ſpectat ēt ad inferiorē prælatū ex priuilegio, uel præſcriptione priuatiue ſine epō coram eo ſolo facienda eſt pſentatio & non coram epo: ut in 7. art. in uer. tu aduerte. Reſtringe hāc ampli. niſi hoc ius inſtituendi inferior prælatus hr̄et cumulatiuè & inſolidum cum epō: quia tunc eſſet locus præuētioni: ut in d. 7. art. in uer. aut ſite inferior. ¶ Reſtringe ſecundo d. ampli. procedere, niſi inferior prælatus acquiſiuiſſet hoc ius inſtituendi coniunctim cum ordinario, quia tunc penes quemlibet ipſorum poſſet fieri præſentatio, dummodo inſtitutio fiat coniunctim, & poſſunt ēt conuenire, ut alternis uicib. inſtituāt: ut in d. 7. art. in uer. aut iſte plebanus, cum ſeq. ¶ Amplia nōnō d. conclu. intm pcedere, ꝙ quis patronus clericus non poſſit duos pſentare, tamen ſi pſentat unum corā non hn̄te ius inſtituendi qd ſit dixim. ſ. in 8. art. ¶ Amplia decimo d. ɔclu. intm procedere, ꝙ poterit fieri pſentatio ēt coram exiſtente in quaſi poſ. inſtituendi, licet non hēt illius proprietatē, ut dixim. ſ. in 9. art. ¶ Limita primo d. conclu. ut pſentatio debeat fieri de ſubſtantia coram habente ius inſtituendi, pcedere niſi eſſemus in eccleſia, q̄ pleno iure expectaret ad religioſos, & plebs eſſet exempta: quia coram ipſis religioſis erit facienda pſentatio, & non coram habente ius inſtituendi: ut diximus in 10. art. ¶ Declara primo dictā ɔclu. nam licet de ſubſtantia requirantur in pſentatione d. tres pſonæ pſentantis, pſentati, & inſtituentis, tñ pſona pſentantis pōt interueni re ficte per pcuratorē, p nuncium, per literas, & per inſtrm, & ēt perſona pñtati qñ eſt nota hñti inſtituere, licet abſēs pſumatur pſens, ut dixim. in tota iſta qōne. & pſertim in 1. 2. 3. 11. & 12. art. ¶ Declara ſecundo dictam ɔclu. pſonā ficta præſentantis poſſe repræſentari per procuratorem, & illum qui procuratori ɔſentire habet ex forma mādati, intm ꝙ requirit pſonæ habentis ɔſentire uere, ſeu ficte, ut diximus in patrono, ſed habentis dare ɔſilium ut pulchre dixim. ſ. in 11. art. ¶ Declara tertio d. cōclu. præſentiam dictarū trium pſonarū pñtantis, præſentati, & inſtituentis requiri pro ſubſtātia actus pñtationis, ſed ad effectum, ut pñtatio probari poſſit pro cautela pñtantis, & pñtati poterunt requiri pſonæ publicæ ſeu teſtes: ut dixim. in prin. 12. & ult. ar. ¶ Declara quartò d. conclu. ut licet de ſubſtantia non requiratur pñt[illegible] alio rum q̄ pñtantis, pñtati, & inſtituentis pro p[illegible]ione, & pro probatione pñtia perſonarum publi[illegible]rum ſeu teſtium, tñ non negatus quin alie[illegible] poſſint interuenire prouidendo actum [illegible]tationis, ut diximus in ſecundo membro di[illegible] art. ¶ Hęc uero declaratio reſtringitur, niſi [illegible] collegium per collegiatos corā habente in[illegible]ere fieret pñtatio, quia ēt pro cauſa uidendi [illegible]onſulendi, uel alia cauſa non poſſet admitti quęcū que perſonæ forinſecę niſi maiori parte collegij uolente, ſed pro danda uoce, ſed omnibus nolentibus & nullo contradicente: ut diximus in d. ult. art. Et hęc ſufficiant pro iſta 4. q. prin.

¶ Quinta q. prin. ij. Par. ij. Lib. Quid faciet præſentatus.

1 *Præſentatus an habeat conſentire præſentationi. & nu. 2.*

Præſentatione facta. Quæritur quinto loco qd habebit facere pñtatus, an debeat illam acceptare, uel repudiare, uel qd aliud facere habebit & poterit. Et ex iſta qōne oriuntur infra ſcripti ar. ¶ † Primus erit, an pñtatus ad beneficium debeat acceptare pñtationem. Et vī dicendum ꝙ ſic, nā pñtatus ita demū hēt ius ad rem, ſi acceptauit pñtationem, prius aūt non dr̄ proprie hr̄e & ius ad rem: ut cō cludit Cald. in conſ. 17. incip. præſentato. hoc tit. q. quem ſequitur Roc. in hoc trac. in uerbo ius ante fi. 4. q. ī uer. limita tñ: & idem uoluit Lap. alleg. ſua. 8. incip. pſentatus. circa medium, dum dicit tps præfixum electo ad acceptandum electionem per c. q̄ ſit. de elec. lib. 6. hr̄e locum ēt in pſentato, & allegat ita tenere doc. in d. c. q̄ ſit. ¶ Card. uero in c. fi. in ult. col. hoc dicit, eo ipſo ꝙ quis patitur pñtari intelligitur eum conſentire, uñ ſubiicit, non expedire pñtatum conſentire: quia perſonaliter exhibetur inſtituenti qñ præſentatur, iuxta gl. in uerbo præſentari, in cle. dudum. in uerſi. deinde. de

2 ſepul. ¶ † Roch. uero in hoc trac. in uerbo honorificum in 36. q. dicit, has opiniones eſſe contraria & ipſum eas concordare: ut deciſio Lap. & Cal. procedat in illis caſibus, in quibus non eſt neceſſe præſentandum ſe exhibere inſtituenti, ut puta quando eſt cognitus illi: ut dixiſſe in 6. q. d. uerbi honoricum. & nos diximus ſupra in 1. par. huius 2. li. in 12. & ult. q. princ. in 3. articulo,

opi-

opinio ad Car. procedat, ubi pñtatus est incognitus, &
sic in casu in quo præsentatus exhibet̃ personaliter: q̃a
tunc ex quo patit̃ se pręsentari, uidet̃ cõsentire: ut pro-
xime dictum est post Gard. ¶ Istam ꝯcordiam do. Roc.
ut ante eum sensisse Abb. in ꝯsi. 76. inuocato &c. plura
sunt examinanda in 4. dubio in 2. uol. ubi dicit, pñtatũ
in illo casu non dr̃e expectare seu ratificare: cũ satis ra-
tificauerit ĩ. tempus per legitimum ꝓcuratorẽ spãliter
ꝯstitutum, qui optime in hoc actu interuenire potuit,
ex quo præsentandus erat notus, & sic uoluit ꝯsensum
præsentari absentis requiri & non præsentis. ¶ Tu adde
opi. do. Car. ẽt tenere Bene. Capr. in c. unico, in prin. in
uer. uerum. hoc tit. lib. 6. Et concordiam do. Roch. sen-
tire ẽt Cald. in d. cons. 17. cum loquit̃ de pręsantatione
facta de absente, & cã tene: q̃a re uera procedit, & ꝯclu
de hanc esse ueritatem, nã sicut facto pñtari põt, ut di-
ximus s̃. in 1. art. 3. q. prin. cum p̃ronus offert præsentã-
dum facto præsentare dr̃. Et diximus ẽt in 1. par. huius
a lib. in 1. q prin. in 9. art. dum tractauimus, an patronus
dicatur offerre clericum, de ista præsentatione quę fit
facto diximus ẽt s̃. in d. 3. præced. q. prin. in 2. 3. & 4. art.
sicut etiam diximus facto appellari posse iter arripien-
do: ut dicunt doc. pręsertim Phil. Fran. & Præpo. ĩ rub.
de appel. tunc sic ꝯclusum est s̃. in pręced. proxi. q. prin.
& præsertim in 1. art. & fi. in actu pñtationis requiri de
substantia tres p̃sonas, præsentantis, præsentari, & insti
tuentis, sicut ergo præsentans põt facto pñtare, eodem
modo & præsentatus, qui comparuit una cũ præsentã-
te coram habente instituere, & passus est se præsentari,
unde hoc mẽbrũ qđ est f̃m opi. Car. de qua s̃. bene ꝓba
tur. ¶ Secundũ membrũ, qñ præsentatus est absens ca-
su, quo põt pñtari: puta q̃a notus est habenti instituere
ꝙ requiratur præsentari ꝯsensus, sic̃ probatur illa rõne
quia cum de substantia præsentationis istæ tres perso-
næ requirantur, licet interfuerit præsentans, & habens
instituere, & præsentatus notus dicatur fictæ præsens,
tñ non põt dici ꝯsentiẽs; expresse nõ, quia est absens, ta
cite minime, quia nõ fuit pręsens, unde nõ dicet̃ perfe-
cta persona pñtati: quia licet sit nota, non tñ per hoc dr̃
acceptasse. & ideo supra in 1. par. huius 2. lib. in 11. & ul.
q. prin. ꝯclusimus, pñtationem factam de noto habenti
instituere absente non esse p̃fectam, donec eius inter-
uenerit consensus p̃ literas, uel ꝓcuratorum, ut ibi late
diximus, & hic est casus apertus s̃. scipti consi do. Abb.
76. innocato &c. plura sunt examinanda. in 4. dubio in
2. uol. & hoc modo etiam loquitur consi. 17. do. Cald.
hoc tit. & iõ sup. in 1. p̃c. q. prin. in 17. art. dum tractaui-
mus, an dispõ c. si electio. de ele. lib. 6. habeat locum in
pñtatione, ꝯclusimus hr̃e locum secundis casibus. s. qñ
præsentatus acceptauit præsentationem, & illam renũ
ciauit seu mortuus fiat ante institutionem, patronum
hr̃e aliud integrum tempus ad præsentandum: quia iã
erat integra præsentatio, sed si præsentatus non consen
sit, patronus non habebit aliud integrum tp̃s: q̃a non
dicetur: ut in d. 17. art. clare diximus. ¶ Pro hoc ẽt facit
nam si præsentans, qui potest p̃ ꝓcuratorem. p̃sentare
constituit procuratorẽ ad pñtandum cum ꝯsensu talis
donec habeatur ille ꝯsensus, non dicet̃ p̃fecta præsen-
tatio, q̃nis ꝓcurator pñtaret, multo magis dicet̃ nõ ua
lere, si non adsit cõsensus pñtati de quo casu late dixi
mus supra in proxima pręced. q. prin. in 11. artic. Sed hic
caderet pulchra dubitatio, nam nos ꝯclusimus in d. 11.
art. procuratore pñtante sine ꝯsensu illius, cum cuius
ꝯsensu f̃m formam mandati pñtare debebat, nullam
esse pñtationem, & nõ ratificari superueniente ꝯsenti
re, nisi reiteret̃ actus pñtationis in totum, cur nõ est sic
in casu nr̃o, cum sine tali ꝯsensu pñtati nõ sit p̃fecta p̃-
sentatio, p̃ illius superuenientiã non satisfiat, & sit ne-
cessaria reiteratio actus, certe dr̃et esse necessario, sicut
in isto casu, & q̃uis hoc motiuum uideatur fortissimũ,
tñ subtiliter intuenti non militat, nam si bene aduerti
mus, & ut in d. 11. art. probauimus, in casu illo non dr̃ p̃
fecta repræsentata p̃sona præsentantis, nisi sit pñs pro-
curator cũ ꝯsensu habentis cõsentire ex forma sui mã
dati, & ideo nullus erat actus; q̃a deficiebat unũ ex sub
stantialib. s. integra p̃sona pñtantis, in casu uero nr̃o ex
quo ius p̃mittit notũ habẽti instituere posse pñtari, ista
notitia repræsentat integrã p̃sonã ipsius pñdi, & sic non
deficit substantiale, sed deficit qualitas: q̃a si fuisset prę
sens saltum ꝯsentiret tacite pñtationi de se factæ, nunc
ex quo est absens; quia ficte dr̃ p̃sens eius persona, ista fi
ctio operatur eius p̃sentiam, & sic ualiditatẽ pñtationis
ut diximus in j. mẽbro ult. art. d. prox. præced. q. prin. nõ
poterit talis fictio operari aliud. scilicet acceptationem
pñtationis, cũ non possit talis fictio præsumi saltim ta
cite: q̃a nõ est præsens, sed absens, & sic ꝯclude omni-
no in hoc casu requiri acceptationem absentis pñtati,
& non requiri reiterationem actus p̃sentationis. Nota
hoc ultimum: quia subtile, & nunquam consideratũ.

¶ Secundus art. 5. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Electio lato sumpto uocabulo comprehendit præsentationem.*
2 *Consensus præsentati siue tacitus, siue expressus, ut præsentatio sit, perfecta requiritur interuenire infra tempus datum ad præsentandum, siue patronus sit laicus, siue clericus. & nu. 4.*
3 *Parificantur isti tres casus, electum non acceptare, & renunciare seu mortuum finisse ante institutionem.*
5 *Casus in quo præsentatus a patrono ecclesiastico habet mensem ad acceptandum præsentationem & nu. 6. 7.*

Sequitur Modo secundo loco dubitari ex præ-
cedentib. casu quo in præsentatione
requiritur acceptatio pñtati, infra quantum tempus
interuenire debeat, & sic an ĩ. mensem iuxta dispõnẽ
c. q̃ sit. in prin. de ele. li. 6. & uĩ ꝙ non, argu. c. cum in il-
lis. §. illis uero. & §. cum aũt. de præben. li. 6. Lap. aũt di
stinguit, aut p̃sentatio spectat ad collegium, aut perso-
nam ecclesiasticam, & tunc qđ dispositũ est in electio
ne habebit locũ in p̃sentatione. s. ut p̃sentatus habeat
mensem ad acceptandũ: quia talis p̃sentatio hẽt nãm
electionis: ut no. Inn. in c. cũ aũt. in fi. hoc tit. & qđ not.
Io. An. in c. fi. & in cle. j. eo. ti. sed in collatione nõ hẽt lo
cum, ut dicit patere de p̃bendis sit tibi absenti. li. 6. ꝓut
ẽt no. Io. An. in d. c. q̃ sit. super gl. fi. f̃m Lap. Abb. quem
refert Domi. ĩ d. c. q̃ sit. in prin. in ult. col. ubi dicit, istud
ẽt tenere Lap. de Cast. in alleg. 8. fol. 3. & subdit ex isto
d. Lap. sentire illum tex. non hr̃e locũ in p̃sentatione q̃
fieret p̃ laicum. Sed dicit Domi. posse dici ẽt in illa hr̃e
locum illum tex. tenendo opi. Io. An. s̃. positam illum
tex. hr̃e locum in beneficijs inferioribus q̃a rõ periculi
animarum occurrentis ex uacatione ꝯcludit ẽt in præ
sentationibus ecclesiarum parrochialium, & ad tex. ibi
. s. in d. c. q̃ sit. loquentẽ de ele. respondet ut not. Pau. in
1 cle. 1. de ele. † q̃a electio lato sumpto uocabulo cõpre-
hendit ẽt p̃sentationem c. querelam. de ele. itẽ electio
& præsentatio non differunt quando tendũt ad eundẽ
finem. & ille tex. c. q̃ sit. noluit prouidere in effectu ua-
cationi, & iõ posuit expresse de ele. q̃a cõmodius ꝓuide
tur ecclesiis p̃ uiam electionis q̃ pręsentationis, nec ob.
c. cum illis. de præb. li. 6. quia illud loquitur in literis be
neficialibus, quæ tanq̃ ambitiosæ sunt restringendæ c.
q̃uis. de p̃b. li. 6. & ꝙ expressio unius modi prouidendi
ecclesijs facta a iure includit alios modos prouisionis
quando eadem est rõ utrobique: ut tenet gl. sup̃ uerbo
ꝯferantur, in cle. 1. de rer. permu. quę respondet d. c. cũ
in illis. prout ipse Domi. proxime dixerat, & ad idẽ alle
ga. gl. in c. sciant cuncti. de ele. li. 6. & ita residet ibi Do
mi. Phil. Frã. in d. c q̃ sit. in prin. nihil addẽdo. ¶ D. Car.
uero in c. fi. in ul. col. in uer. quæro quia dixi sup. hoc ti.
tenet ꝯtriam opinio. s. c. q̃ sit. non hr̃e locum in præsen-
2 tatione † q̃a cõsensus præsentati tacitus uel expressus,
ut p̃sentatio sit perfecta, requirit̃ interuenire ĩ. tempus
datum ad præsentandum, siue p̃ronus sit laicus, siue cle
ricus, & ita tenet ibidẽ Bened. Capr. Fortifico hoc p̃ ea
quæ nolunt doct. in c. ea noscitur. de his quę fiunt a p̃la
quos supra non retulimus in 1. par. huius 2. lib. in 11. &
ulti. q. prin. in ult. art. dum concludunt casu quo notus
haben-

habenti inſtituere præſentare tut, ſuam acceptationē
poſſe præſtare uel per literas, uel ꝑ procuratorē ĩ. tp̃s da
tum ad præſentandum, quod ſi non fecerit nulla erit
p̃ſtatio: ut nolunt doc. ibi allegati, & ex hoc non ſuffi
ceret in illo caſu ꝯſanguineos p̃ſtati pro eo acceptare
q̃uis de rato promiſerint: qa oĩno ratihabitio ipſius p̃ſ
tati dẽt uenire ĩ. tp̃s datum ad præſentādum: ut ibi la
te diximus. Et ea hac ratione ſiſt cõcluſimus ſup. in t.
ꝓced. q. prin. in 17. art. dum diximus, patronos non hr̃e
iterum tempus ad p̃ſtandum, ſi p̃ſtarunt, & p̃ſtatus
non acceptauit: quia non eſt perfecta p̃ſtatio, ſicut ha
bent iterum tp̃s ad præſentandum, qñ præſentatus ac-
ceptauit, & poſtea renũciauit, uel mortuus fuit ante in-
ſtõnem: nam tunc perfecta fuit præſentatio, & iõ habẽt
integrum tp̃s, iuxta tex. in c. ſi electio. de ele. lib. 6. & ibi
poſuimus rõnem quare in electione ẽt in primo caſu
non facta per electũ acceptatione electionis ſi ipſe re-
nunciat, uel moritur ante acceptationẽ, eligẽtes iterũ
habent trimeſtre, & ſecus ſit in p̃ſtatione, & diximus
qa ꝑ ſolã electionem acquiritur electo ius in re, ẽt ante
eius acceptationẽ, p̃ſtato uero non acquiritur ius ad rẽ
ſine eius acceptatione: ut ẽt uoluit Cal. in s̃. alleg. conſ.
17. Et tanto magis hoc procedit, nam ibi Cal. uoluit ad
patronos ſpectare, petere a præſentato acceptationem
& non ab habente inſtituere, ex quo dicto clare patet
patronos nõ ꝑfeciſſe actum p̃ſtationis, niſi ſequuta ac
ceptatione p̃ſtati tacita per eius præſentiã ſm D. Car.
in d. c. ſi. huius tit. in ult. col. uel expreſſa in eius abſentia
Et ex hoc ſequitur, nam cum patronus hẽat actum p̃ſ
tationis perficere ĩ. ſemeſtre uel quadrimeſtre: ut ſatis
diximus s̃. in prox. preced. 4 q. prin. ꝑ totũ, & ꝑſertim s̃.
in 1. q. prin. per totum, & præſertim s̃. in 1. q. prin. in 22.
art. dum tractauimus, an ſufficiat p̃ronos ĩ. tp̃s datum a
iure elegiſſe p̃ſtandum, ſi illum perfecte non præſenta
uerit, & ꝑfecte præſentaſſe dñr, ſi actualiter præſentarũt
& præſentatus tacite ꝑ p̃ſtiam uel expreſſe ſi erat ab-
ſens præſentationem acceptauerit, & iõ expediẽda sũt
ĩ. tempus datum a iure ad præſentandum, alias dicen-
tur non p̃ſtaſſe, ut ibi late diximus, ubi pulchre diſcuſ-
ſimus d. D. Car. in d. c. ſi. hoc tit. uide ibi omnino. Et hãc
partem tenuit Abb. in d. conſi. 75. in uocato & c. & Roc.
in hoc trac. in uerbo honorificum. in 36. q. licet expreſ
ſe nihil firmet circa hoc dubium, an c. q̃ ſit habeat lo-
cum in p̃ſtatione. Non obſtant modo in ꝯ̃trium addu-
cta per Domi. & primo iura loquentia in electione ha-
bent ẽt locum in præſentatione, cũ militat in utraque
eadem rõ: nam ego hoc affirmo: ut uidemus ẽt in ca. ſi.
iuncta gl. de ele. lib. 6. nego rõ in hoc caſu. ſ. p̃ſtationis
militare eandem rõnem militãtem in ele. nam in ele.
ex quo per eam tribuitur electo ius in re ẽt abſque eius
acceptatione, erat prouidendum de tpe acceptationis,
ne eccſæ uacarent in infinitum, in p̃ſtatione aũt nõ eſt
hæc rõ, cum aliter ſit prouiſum, nam nõ dr̃ perfecta præ
ſentatio tribuens ius ad rem, ut p̃ſentatio tribuit c. cũ
Bertoldus. de re iud. niſi ſequuta acceptatione p̃ſtati,
& ideo dẽt interuenire ĩ. tempus datum ad præſentan
dum ipſa acceptatio, nam alias ea non imperfecta præ
ſentatio diceret̃, nõ facta ĩ. tp̃s, & ſic deuolueretur pro-
uiſio ad ſuperiorem c. 2. de ſuppl. negl. p̃la. c. unico. hoc
tit. lib. 6. ſi ergo oĩa ſunt expedienda ĩ. tp̃s datum a iure
ad præſentandum. ſ. actualis præſentatio, & acceptatio
tacita uel expreſſa præſentati, alias ſit deuolutio ad ſu
periorem, ad qd dabitur aliud tp̃s. ſ. unius menſis ad ac-
ceptãdũ? Certe ſuperfluũ eẽt, & in hoc totaliter ceſſa-
ret rõ d. c. q̃ ſit. quę eſt, ut citius prouideat̃ ecclẽis, ne diu
tius uacent, nam tanto magis uacarẽt, tum ex p̃ſtatio-
ne iſtius alterius menſis, tum etiam qa ſi hoc eſſet uerũ
. ſ. præſentatum hr̃e menſem ad acceptandum, iuxta di
ſpoſitionẽ d. c. q̃ ſit. neceſſario ſequerentur duæ ꝯcluſio
nes. Prima: qa durante illo menſe eẽt patronus laicus nõ
poſſet accumulatiue p̃ſtare ꝯ̃ c. cum aũt. quod autẽ. &
paſtoralis. hoc tit. Secunda: quia omnino eſſet dicendũ
diſp̃õnem d. c. ſi electio. de ele. lib. 6. ẽt in primo caſu. ſ.
qñ quis fuit præſentatus, & non acceptauit dr̃e hr̃e ite-
rum patronos integrum tp̃s, & ſic tanto magis retarda
tur prouiſio eccleſiæ, & ꝙ hoc ſequeretur neceſſario pa
tet: pone enim patronos p̃ſentaſſe aliquẽ, & illum dr̃e
expectari per menſem pro ipſius acceptatione, eo nolẽ
te acceptare, quæ eſt eorum culpa, quin poſſint ẽt ſi tp̃s
eſt elapſum ad præſentandum habere aliud tp̃s ad præ
3 ſentandum? † Vt ſicut ſi renunciaſſet, cum in electione
patificantur hi tres caſus, electum non acceptaſſe, & re
nunciaſſe, ſeu mortuum fuiſſe ante inſtõnem: quia ſem
per uõr impediti electores, ut in d. c. ſi electio. Ita in ca
ſu noſtro ſemper in his tribus caſibus ſicut in duob. ſe-
quentibus. Ita & in primo patroni uiderentur impedi-
ti, & debebunt habere iterum integrũ tp̃s, & ſic tanto
magis retardabitur ꝓuiſio eccleſiæ, ergo nullo mõ di-
cendum militare eandem rõnem in utroque caſu, ſed
penitus diuerſam. ſi diuerſa, ergo de uno caſu ad alium
nõ inferẽdũ, & ſic ceſſat oĩs uis motiui Domi. & ſequa-
4 ciũ. ¶ † Reſtat mõ uidere, an dictũ Car. in d. c. ſi. hoc tit.
in ult. col. uolentis nõ ſolum patronũ laicũ, ſed etiã ẽt
eccleſiaſticum includi ſub diſp̃õne d. c. q̃ ſit. & ſic ẽt p̃-
ſentatum a patrono eccleſiaſtico debere acceptare p̃-
ſentationem ĩ. ſemeſtre datam ad p̃ſtandum, alias nõ
teneret p̃ſtatio: ut ibi expreſſe Car. dicit, & ꝑ ꝯ̃ñs ẽt in
eo non habere locum diſp̃õnem d. c. q̃ ſit, de habendo
menſem ad acceptãdum ꝯ̃ opinionem utriuſq; Lap. ꝑ
ſertim ꝑ illam auctoritatem Inn. in c. cũ aũt. hoc tit. no
lentis p̃ſtationem eccleſiaſtici patroni habere uim ele
ctionis, ergo tex. d. c. q̃ ſit. loquens in electione dẽt habe
re locum in præſentatione eccleſiaſtici patroni. Tu tñ
tene cum do. Car. quia quamuis patroni ſint eccleſiaſti
ci, nihilominus patroni ſunt, & ſequitur eorũ p̃ſtatio-
nẽ inſtõ, quę tribuit omne ius c. 2. de inſtit. reg. j. de reg.
iur. lib. 6. no. in c. ſi. hoc tit. c. cum ex iniuncto. de hęre. ſi
inſtõ dat plenum ius, ergo præſentatio non dedit ius in
re: quia ſi dediſſet ius in re, ut dat electio deberet ſequi
confirmatio. ſ. iuris collati ꝑ eligentes c. tranſmiſſa. & ꝑ
totum de ele ¶ Hoc ſtante prout uerum eſt, illę rõnes,
quæ militant in p̃ſtatione, patroni laici diuerſæ ab ele
ctione quas ꝓxime oſtendimus, eodẽ mõ militant in p̃
ſentatione patroni laici: ſi ergo non eſt eadẽ rõ in uera
electione, & in præſentatione eccſaſtici; ergo nõ debet
eſſe idẽ ius, p̃ſertim cum ẽt in hoc caſu fundamentalis
rõ d. c. q̃ ſit. ut ſic ius eccleſiæ prouideretur, ceſſaret: qa
tanto magis protraheret̃ in longum, ut proxime oſten
dimus. Non obſtat modo auctoritas Inn. nolentis p̃ſta
tionẽ eccleſiaſtici habere uim electionis: quia ꝓcedit
quo ad hoc, ut nõ poſſit uariare, nõ quo ad reliqua: ut
pulchre diximus poſt Roch. s̃. in 3. præced. q. prin. in 9.
art. in uer. non obſtat modo ꝯ̃trium. nam ſi illa auctori-
tas intelligeretur quo ad oĩa in p̃ſentatione eccleſiaſti-
ci, nõ haberet ſequi inſtõ ſed ꝯfirmatio, & tamẽ ꝯ̃triũ
eſt ut proxime diximus. Sed tu poſſes ꝯ̃ p̃dicta fortiter
opponere ꝑ dicta mea s̃. in 1. præce. q. prin. in 17. arti. &
dices ſic, nonne tu Cęſar ꝯcluſiſti s̃. in d. 17. artic. primũ
caſum c. ſi electio. non habere locum in præſentatione
laici, ut ſi bene p̃ſentatus a laico non acceptaret, laicus
non habeat iterum quadrimeſtre? ſecus in pręſentatio
ne patroni eccleſiaſtici: qa patrono nõ acceptãte habe
bit iterum ſemeſtre, ut ibi dixiſti. Et licet hoc ꝯ̃triũ ui-
deatur ſatis forte, nihilominus in rei ueritate nõ mili-
tat, cũ in iſto caſu & p̃ſenti ſint diuerſæ rõnes, nã rõnes
quas ibi adduximus fuerunt qa patronus laicus ẽt in fi-
ne termini tp̃is quadrimeſtri poſſet ſibi ꝓuidere plures
ſimul alternatiue uel alio mõ accumulatiue p̃ſentan-
do c. qđ aũt. cum aũt. & c. paſtoralis. & cle. plures §. fin.
& diximus plene ſup. in 3. q. prin. proxi. præced. in 5. art.
cum quatuor ſeq. & iõ uno præſentato non acceptan-
te erit prouiſum ſibi ꝑ acceptationẽ alterius, ut ĩ dictis
iuribus, patrono eccleſiaſtico uero non eſt ſic ꝓuiſum
cũ nõ poſſit plures p̃ſtare ẽt alternatiue ſeu cõdĩonali-
ter, cũ in eis non habeat locum diſp̃õ d. cle. plures. ut ſa
tis probauimus s̃. in d. 3. q. prin. præced. in 8. & 9. art. be-
ne igitur in illo caſu cum tractemus de modo proui-
dendi patrono per uiam uariationis, & ſic præſentatio
nis

nis pluriū, q̃ nia cessat in pñono ecclastico, dicemus suā pñtationē hře uim electionis, vt sibi prouideat, vt ꝓuidetur electorib. s. ut hĕant iterum tps ad pñtandum, ut habent electores ĕt in primo casu d.c. st elec. de elec. li. 6. & ideo ibi ita ɔclusimus, hic aūt secus: qa eadem rō militat in patrono ecclastico, quę in laico, ut s. ostĕdimus. ergo idem dicendū in utroq; casu, & pñtatio ecclesiastici nō hĕbit uim electionis: quia in hoc casu nō consideratur aliquo mō uariatio, nota uerum & ingeniosam solutionē per quā apparet me non fuisse mihi
5 ipsi cōtrarium. ¶ †Aduerte mō, si poterit dari casus in quo saltim in patrono ecclesiastico, qa in laico nullo mō dari posset, in quo dispō d.c. q̃ sit. hře posset locum ut in isto ꝓcederent d. Lap. & sequacium, & ɔsidero rōnes s. formatas q̃ maxime militare in pñtatione laicorum: quia pñtatus ab eis habebit acceptare omnino s. tps datum ad pñtandum, & si pñentato daret mensis ad acceptādum, transcenderet dictum tps, ut s. est dictū. & si diceremus mensem dře ɔputati s. tps datū ad pñtādū. pñonus laicus priuaretur aut, sua & nō hřet iterū quadrimestre: dčer. n. pñtare s. trimestre, & hoc esset ɔtra omnia iura mundi, & contra omnia quæ diximus sup. in 1. q. prin. huius partis: & presertim in 13. artic. in quo conclusimus, etiam ultima die quadrimestris posse patronos pñtare etiam contra: quia remanente illo mense de quadrimestre, infra quem mēsem esset expectandus pñtatus, ut acceptaret, pattonus laicus pōt nariare, & sic essemus in casu in quo licet p timus pñtatus non acceptaret, esset expectādus secūdus p aliū mensē & oīa ista essent absurda. Videamus mō, an sint ita absurda in pñtatione pñoni ecclastici, & nulli dubiū est, si diceremus mensem acceptādi ɔputandū esse post semestre, esset absurdū: qa tanto magis retardaret ꝓuiso ecclę ut satis s. dictum est, si vero dicemus mēsem esse ɔputādum s. semestre, apparet euidens absurditas: nā abbreuiaret tps iuris, quia pñonus ecclesiasticus teneretur pñtare s. quinque mēses, & hoc etiam est cōtra oīa dicta sup. in 1. q. prin. huius par. & signāter in 13. art. nā ꝙ pñoni possint pñtare ēt ultima die quadrimestris ꝓcedit tam in pñonis laicis q̃ ecclasticis: ut in d. 13. art. diximus. ¶ Vnum solū restat, in quo est absurditas in pño no laico & non in ecclastico, nam si pñtatus p laicum hřet mensem ad acceptandum s. quadrimestre, vel pri uaretur laicus iure uariandi accumulatiue s. illum mēsem, vel si uariare posset usq; ad finem quadrimestris ac cumulatum hřet mēsem post quadrimestre, & oīa ista sunt absurda. ¶ In pñono vero ecclastico pñtante ista ultima absurda cessant: quia post quā pñtauit, non pōt uariare: ut no in c. cum autem. hoc tit. & ideo non timebimus mensem ex vltima pñtatione post transcendere semestre, & sic ꝓrogari prouisionē ecclę principalē rōne. d. c. q̃ sit. nec ēt habebit locū aliud incōueniēs, ꝙ si bene pñonus pñtaret ante finē semestris, & mensis q̃ daret ad acceptādū priuaret pñonus uariare accumulatiue: qa ī pñono ecclastico cessat uariatio ēt accumulatiue d. c. cū aūt. hoc titu. ¶ †Poterimus ergo dicere, ꝙ si
6 patronus ecclasticus pñtat tali tpe s. semestre, ut nō superesset mensis semestris, & tūc illud tps qđ super erit de semestre nō hĕbit pñtatus a pñono ecclastico ad acceptandū pñtationē de se factam, & non ultra, adeo ꝙ semestre elapso & pñtatio non acceptante, quia non erit perfecta pñtatio fiet deuolutio ad superiorē, vt s. diximus, & ita ꝓcedat dictū Cat. in c. si. hoc tit. in vlt. colū. dicentis pñtatū ēt p pñonū ecclasticū dře acceptare pñsentationē s. semestre, & sic non hře locū dispōnē. d. c. q̃ sit. ut hĕat mensē ad acceptādū ēt post semestre vt habet electus. ¶ †Si verò patronus ecclesiasticus pñtauerit ita s. semestre, ꝙ si superfit de eo nō minus mense,
7 sed mensis & multo plus, puta duo vel tres menses, & tūc dēmus dicere pñtatū hře mensem ad acceptādum qua muis superfit de semestri, non expectabit usq; ad finē illius, sed obseruabit dispō d. c. q̃ sit. & sic eo acceptāte sequet instō, & nullum ꝑiudicium fiet pñono ecclastico, ꝙ anticipet finis semestris, quia ipse ī reliquo tpe nō pōt variare sicut laicus, ut s. dictū est, sed erit sibi vtile, vt ꝓxime dicet, & in hoc casu militat rō d. c. q̃ sit. qa citius prouidebiť ecclę non expectato fine semestris vt de se pater, & sic ꝓcedit motiuum Dñici de eadem rō ne militāte in electione pñsentatio. & iō ius loquens in electione hře locū in hac pñtatione. ¶ Si verò pñtatus per pñonū ecclasticū expectatus p mensem s. semestre non acceptauerit pñtationē, sed illā refutauerit, hĕbit pñonus iterū semestre, iuxta dispōnē d. c. si ele. de ele. li. 6. & ea q̃ nos diximus s. in 1. q. prin. huius par. in 17. ar. ex illa rōne, qa hoc euenit ex impotentia uariationis, quo casu pñtatio patroni ecclastici hĕt vim electionis, iuxta dictum Inn. in c. cū aūt. hoc tit. qđ sic intelligi debet ut proxime diximus, & ex hoc est vtilitas patroni ecclastici, nam cū non possit variare nihil sibi prodesset mane re usq; ad finem semestris, & mō expectato mēse & pñtato non acceptante hĕt iterū semestre, qđ aliter nō esset iterū habiturus. Resultat & vtilitas ecclę, qa non expectabitur lapsus residui semestris existentis, multo magis tpis q̃ mensis, sed solū expectabit mēsis & prouidebit ecclę, vt mō diximus. Et si diceres in hoc casu qū pñtatus acceptaret s. mensem, verū est verti in vtilitatem ecclæ: qa citius illi ꝓuidebit, ut nunc dictū est, sed si ille s. mensem repudiaret pñtationē, non magis vtile esset ecclę expectari finem semestris, q̃ hře aliud integrum semestre, qđ mō ɔcessimus. Certe sic. ergo nō ꝓcedet qđ ꝓxime diximus. Rñdeo hoc oīno ꝓcedere debere, quia oīno nos ɔclusimus in d. 1. q. prin. huius par. in 17. art. patronū ecclasticū pñtato p eū non acceptāte habere iterū semestre, ex quo vere p eū non stetit & vanare non poterat, ergo vtilius est ecclę hoc nouum semestre incipere currere s. primum semestre. s. reputationem pñtationis p pñtatū factā s. mensem existēte s. ptimum semestre q̃ expectare lapsum primi semestris, & postmodū currere incipere, & ī hoc solo casu posset saluari opinio Lap. Do. & Phi. Frā. modo ꝑdicto, qa oīb. incognita, & nunquam considerata.

¶ Tertius art. 5. q. prin. ij. pat. ij. Lib.

1 *Præsentatus bis an habeat eligere unam ex præsentationibus.*
2 *Electiou. contrahitur matrimonium inter eligentes & electum.*
3 *Pupillus licet non eligat, potest tamen præsentare.*
4 *Dispositio c. ut quis duas. de ele. lib. 6. habet locum in præsentatione facta per patronos præsentantes iure uniuersali, secus iure particulari nu. 5. & 6.*

Sequitur Modo tertius articulus, quē disputat Lap. alleg. 8. fol. 3. hoc tit. pñtatus p patronos & ɔfirmatus iterū & secūdo pñtatus p dicentē
1 se habere ius †vel prātem pñtādi ad patronos petit se ɔfirmari, protestans ꝙ non intendebat recedere a prima pñsentatione, sed petebat se ɔfirmari ex secunda ad cautelam, tertio pñsentatus petit vt eligat alterā ex pñsentationib. & sic hic articulus ɔsistit in hoc, an dispositio c. vt quis duas. de elect. libr. 6. loquens in electione hĕat locum in præsentatione, & aduerte tamen doc. Lap. ɔfundere terminos iuris nostri, ter. n. usus est verbo confirmare in pñsentatione patronorum, eū debuisset vti verbo instituere, ut in proxi. ꝓceed. art. diximus, & aīs Deo duce dicemus, istos terminos inter se differe supra in ptima. par. huius 2. lib. in 1. quæst. prin. in vlti. articu. diximus. ¶ Redeundo ad nostrum Lap. dicit primo uideri dicendum istum talem non esse cogendum eligere unam ex ipsis præsentationibus, quia unica est pñtatio de eodem & ab eisdem facta, sicut vnicū est matrimonium licet pluries contrahatur ab eisdem p uerba de pñti sicut & vnica appellatio ab eodem ad eundem & ab eodem grauamine pluries interponat, de appel. c. bonæ. & c. dilecto. sic & in petitione apłorum unica est licet pluries iteretur. Mouetur & ut: quia c. ut quis duas. loquitur in electione, quæ diuersa est a præsentatione ea. cum in illis. de præben. lib. 6. ergo non ine luder præsentationem, & pro ista diuersitate plura addncit. ¶ Per

electionē † ꝯhitur mřimoniū inter eligentes & electū vt sit, nō ꝯte la.qm̄.§.porro.de ele. cū inter, in p̄ntatione vero nō. Itē accumulãdo admittit in p̄ntatione. cle, 3.hoc tit.secus in electione c.publicato.de ele.† & iō licet pupillus nō eligat, pōt tñ p̄ntare, & sic ꝯhere spōsalia c.literas.de despō.ĩpu. sed nō mřimoniū, eo.ti. c.vnico.lib.6.Itē vota alternatiua in p̄ntationib.admittunt cle.2.hoc tit.nō aūt in electione c. 2.de elec.& nos diximus s̄.in 2.p̄ce.q.prin.in 8.arti. p ꝯñs vť, ꝙ licet electus teneat suū purū prębere consensum sicut & electores ut in d.c.2.& quod ibi notatur, non ita prę sentatus. Itē vť p̄sentatum incertum prębere ꝯsensum sicut & p̄sentātes p proxime d, Adducit ēt, p̄ nos laicos nō arctari ad formā c.quia pp. alle. Arcb.in c.1.de postu.prælą.li.6.Itē ꝯstituit pcuratores ad p̄ntādum ēt si sint præsentes aut nō impediti s̄m Fed.in ꝯsi.99.& nos diximus s̄.in 1.par.huius 2.li.in 4.q.prin.per totū.Cōpromittūt, trāsmittūt & committūt voces singularium ēt si ad eos tāquam ad collegiū ptinet facultas p̄ntandi. Itē vna pars pōt per alium p̄sentare, altera per se: vt no.Pau.in c. nobis.hoc tit.de quib.factis nos diximus sup.in 2. q. prin.ĩ 8.17.& 18.art.& sic ꝯcludit in tanta diuersitate absurdum esse trahere dispōnem electionis ad p̄ntationem. Postea in ꝯtrariū ipse Lap.adducit, & sic ipsum p̄sentatum dīe ꝯpelli ad eligendū altera ex prę sentationibus nā quot sunt actus p̄sentationis, tot sunt p̄sentationes, sicut quot res tot stipulationes.ff. de verbo.obligatio.l. scire dēmus.& tot legata.ff.de lega. 2.& tot.oblationes, & tot crimina.ff.ad turpillia.l.2.§.si plures 2.q.3.§.vlti. vno actu plures baptizātur, & ex vno actu plures excōicationes insurgūt, de ꝯsecra.distin.4. proprie.Io.An.de Baptis.c.1.de senten.excō.mulieres.de immu.eccl.qm̄. de ele.sciant.de pęnis.fęlicis.de sentē.excom. quicūq; ex vna iniuria plures oriunť actiones.ff.de iniur.l.1.& l. cū quis §.1.de cri.fal.c.1.& de iniur.l.itē apud.§ fi. Mouetur ēt: qa quo ad interesse aduersarij duę sunt p̄sentationes, ex quo p prosecutione duarū auget ipsius interesse, nā plus fatigatur in duab q̄ in vna, nam utrāq. cōuenit impugnare, esse.n.posset vnā ualidā, alterā inualidam: qa p̄ntātes vel prę sentatus poterant esse excōicati, vel alter ipsorū tpe primæ & nō tpe secūdæ, & sic defensio vnius nō sufficeret ad defensionē alterius.& hoc est, qđ pōderat tex.in d.c.vt qs duas.& sic ꝯcludit dictū decre.vēdicare sibi locū in p̄ntationib. Quia p̄ntatio dicit electio c.querelā.de ele.c.2.3.c.nobis.& c.penu. hoc tit.& adducit qđ no.glo.2.in c.fi.& ibi Io. An.in nouel. de ele.lib.6.ubi ꝯcludit, & trahitur ad p̄ntationem ille tex.loquēs de electione, & ita seruař.& dicit facere, qđ notatur in c.sciāt.de ele.li.6.in gl. antepen. Adducit ēt decretalem auaritiæ.pęnā imponētē loquētem de eligentib.de quo ĩ.in 11.arti.p̄sentis.q.dicemus Mouetur ēt Lap.qa decre.vt qs duas.ponit duas rōnes de interesse aduersarij, & hoc proportionatur p̄ntationi, altera ē eum non nisi ex vna illarū ualeat ius hr̄e, & hęc ēt hēt locum in prę sentatione: quia ex p̄ntatione ius acquiritur p̄ntato inim̄, ꝙ cassatur instō per epm de altero facta 16.qō.7.decernimus.de re iudica.cū Bertoldus.no. Io. An.de postula.p̄la.c.fi.hac secunda ergo nō poterit ius cōpetere, si cū petijt ex prima: quia quod meū est ex vna cā &c.de fide instru.inter dilectos. Adducit etiā ad electionem dīe sequi ꝯfirmationem siue decretum, & sic vult dicere ad p̄ntationem dīe sequi instōnem, & sicut decretum sup electione in numero incerto interponi non pōt: qa esset incertum, quę electio ꝯfirmaretur, cum ambę eo casu nō possint valere, eodem modo dicendum est in decreto instōnis super p̄ntatione. Ad ꝯtraria respōde & primo ad id quod dicit de sacro mřimonij, quod aut plenum est, aut nullum, quia res indiuidua est, ut dicit gl.in c.fi.de transla.prę la, unde Io. And. in addi.Spe.in tit.de rescrip.§.rōne aūt causę.uers.item obtentum est.dicit contractum matrimonij spiritualis vel carnalis constare non posse ex consensib.iteratis: quia s̄m eum aut ex primo cōsensu tenuit, & nihil addit secundo, aut non tenuit & potest consentire ex secundo, ergo in spirituali siir ex vno solo petenda est ꝯfirmatio, vel instō: & sic iuxta d.c.ut quis duas. ¶ Adducit etiam. licet decre.ut qs duas. sit ius nouū, eius rō ratio est antiqua, & sic extendetur ad prę sentationem. Ad hoc quod no.in c.cum tu.de usur.nā & per ius antiquum non licebat in incerto uagari.c.fi.de rescri.& c. cum in multis.eodem tit.lib.6. ¶ Ad hoc etiam adducitur, quod not.in c.2.de lib.obla.incertitudinem non esse admittendam nisi actore existēte incerto. & iō nō posse sibi imputari, sed reo qui non vult certificari: sed in casu nřo prę sentatus debuit esse cautus.& inuestigare, an sibi expediat, quam illorum intētare, antequam intentauerit, & in hoc est sibi statutus terminus. de ele. c.q̄ sit.lib.6.& iō electum dīe esse cautum ĩ.terminum iuris d.c.q̄ sit. deliberare plene antequā pure cōsentiat. ¶ Et ex prædictis pxime Lap.respōdeř ad ꝯtraria, s.hāc decisionem non hr̄i ex d.c.ut qs duas. loquente de elec. sed ex antiqua rōne generali, & ideo diuersitates adductæ inter electionem & p̄ntationem non obstare, cum in multis concordent s̄m diuersas generales rōnes, de quib.cōcordiis & differentiis diximus nos sup.in 1.par. huius lib.in 1.q.prin.in 5.art. ¶ Colligitur etiam ex ultimis verbis Lap.c.quam sit.de elect.libr.6.habere locū etiam in præsentatione: nos antem s̄. in præceden.art. fecimus de eo mentionem, & tenuimus contra ipsum: & sic residet Lap.in d.sua alle.8. ¶ Do Roc.in hoc trac. in verbo honorificum.in 40.q.quærit de isto art. & refert dicta Lap.in d.alleg.8.succincte, & cum eo concludit. ¶ Et dicit eandem conclu. tenere Bal.in consi. suo 17.s̄m nouam impressio.Inci.factum sic proponitur.in 4.dub.in 5.vol.quod non reperi in meis consiliis. Limitat tamen prædictam conclu.ipse Roch.ut pcedat, qñ quis vellet prosequi duas prę sentationes agendo, secus si excipiendo, argu.tex.quem dicit Abb.dixisse ibi se nescire alibi, in c.post electionem. in 3.not. de concessio. præben.reddēdo per hoc cautum eum, qui dubitat de collatione sibi facta, ut aliam & sic secundā impetret, quia per hoc nō censetur renunciare primæ, & poterit uti utraque ad sui defensionem. & idem dicit do. Car. tenere ibi.hoc etiam tenet Ab.& cæteri post gl. in verbo quod meum.in fi.in c.inter dilectos. de fide instr. & ibidem do.Fel.col.11.alias auctoritates allegans. & sic residet ibi do.Roc. ¶ Tu circa hanc limi.nil aliud dicas cum te uera sit & procedat etiam in electione & collatione, ut per doc.in locis prę alleg.& maxime p do.Fel. ergo multo magis in prę sentatione per infra dicenda.

4 ¶ † Sed dubium est de ueritate ipsius concl.sed an dispō dicti c.ut quis duas.de elect.lib.6.habeat locum in prę sentatione patronorum, & certe nimium miror de domino Lap.& domi.Roch.in casu huius articuli ita simpliciter & indistincte loquentib. Et ideo ego considero nam aut iusp.spectat ad aliquod collegium seu uniuersitatem, & sic ad aliquos ut ad uniuersos, & in hoc casu p̄nt habere locum, & militare dicta Lap. & sic dispositio d.c.ut quis duas.quia poterunt in hoc casu succedere istæ duæ præsentationes: ut in d.c.ut quis duas.dicit, iuxta gl.2.ibi cum isti præsentantes debeant simul cōuenire & eligere prę sentandum & præsentare: ut diximus supra in 2.q.prin. huius partis, in 8.arti. & poterūt discordare inter se duos eligendo & præsentando, vel duas præsentationes faciendo successiue, & sic in puris electionibus quæ erunt adinuicem contrariæ, & ideo necesse erit prę sentatum vnam illarum acceptare, iuxta dispositionem d.c.vt quis duas.cum rationes existētes ĩ illo tex.siue de illo iure nouo siue de iure antiquo, ut vult ibi Lap.sicut militant in elec.eodem modo militant in p̄ntatione, quæ fit per patronos iure uniuersali, quia illa omnino est ad instar electionis, quæ fit sicut p collegium, ut in d.8.ar.diximus Et multo magis hęc difficultas poterit cadere, si prę sentatio spectaret ad uniuersitatem secularem, quæ posset sine dubio saltim bis fieri accumulatiue, cap.quod autem. & c. cum autem.hoc tit.et sic facilius possunt reiterari prę sentationes q̄ electiones, cum reiteratio electionum sit ma-

gis

gis difficilis vt ꝓbat̃ in d. gl. 2. d. c. ut qs duas. q̃ figurat
casus cum difficultate ꝑ uerificatione casus illius tex.
5 ¶†Aut loquimur in p̃fonis hñtib. p̃ntate iure particu-
lari: & qa ipsi nõ hñt sic ꝯuenire, ut late dixim. in d. p.
q. prin. hu. partis in 8. art. & iõ qlibet de ꝑ se siue sit ec-
clesiasticus p̃fonus nõ iure collegij, siue secularis, & sic
põt esse tot p̃ntationes, quot erunt p̃foni, & ex ipsis p̃fo
nis laicis poterũt aliqui uariare & accedere ad p̃ntatũ
ꝑ cõpatronos, nescio uidere in hoc casu, cur p̃ntatus
nõ possit uti in oĩb. p̄dictis p̃ntationib. cũ uere nõ sint
ꝯrie, sed oẽs tẽdãt, ut ipse instituat̃: nã si aľr diceret̃, es-
set de directo ꝯ dispõnẽ ele. plures. §. & ut facilius. cũ
seq. hoc tit. & illius fundamentalẽ rõnẽ, si. n. ibi admit
tunt̃ diuersæ p̃ntationes ab uno ad diuersos: ut facilius
& citius ꝓuideat̃ ecclesiæ, cur unus nõ poterit uti pluri
bus p̃ntationib. de seipso factis ꝯcludẽtib. ut ipse insti-
tuat̃? & ita ecõuerso eius tertius aduersarius: nã in hoc
casu si bñ aduertat̃ cessant rõnes d. c. ut qs duas. qa oẽs
istæ p̃ntationes cẽsent̃ una, & sic unũ erit interesse ad-
uersarij, & sup illis unũ emanabit decretũ ĩstitutionis,
& iõ nõ erit necesse deliberare, quã ex p̃ntationib. ue-
lit acceptare: cũ oẽs acceptare possit, & sic tanto magis
non erit necessaria dispõ d. c. q̃ sit. de ele. li. 6. cũ cessat
6 ꝯsideratio Lap. ¶†Vñ ꝯclude, dispõnẽ. d. c. ut qs duas,
hr̃e locũ in p̃ntato ꝑ p̃fonos hñtes ius p̃ntandi iure vľi,
& sic p̃ntatũ ut actorẽ esse cõpellendũ instãre aduer-
sario ad declarãdũ quã ex duab. p̃ntationib. acceptaue
rit ut reũ uero posse uti utraq; iuxta limitationẽ datã
ꝑ Roch. ¶ In p̃ntationib. uero q̃ fiunt iure particulari
non hr̃e locum dispõnẽ. d. c. ut quis duas sed p̃ntatum
posse p̃ntationib. de se factis uti & non unã eligere nisi
de directo sit ꝯriæ, qa extraneus diceret oẽs patronos
p̃ntes nullum ius hr̃e: quia tunc esset idem, cũ diuersis
præsentationibus, quæ fierent iure uniuersali.

¶Quartus art. 5. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus an possit cogi acceptare præsentationem, ubi q; non.*
2 *Matrimonio nemo cogitur consentire.*

1 Et ex precedentib. 4. loco dubitatur † an p̃ntatus a
p̃fono cogat̃ acceptare p̃ntationẽ, & successiuè
acquiescere inuitũ instõni de eo faciẽdæ ꝑ epm. hunc
art. formauit Pau. de Cit. in hoc trac. in 6. par. in 16. q.
qui dicit nõ reperijsse in spẽ rñsum, tñ credit posse dici,
nullo mõ fore cogẽdũ p̃ntationẽ acceptare. & monet̃
illa rõne, quã dicit se adduxisse s̃. in e. tra. in 3. par. in 2.
cã acquirendi iusp. ubi in 1. q. ad aliud propositum di-
cit se dixisse, ecclesiã dici Christi sponsam, q̃ sacerdoti
Christum repñtanti desponsat, iõ dicit ecclesia dotata
ut spõsa, quã sacerdos honeste & caste tractare dẽt c. si-
cut 21. q. 2 c. ꝓposuit. de filij p̄sbi. cuius ẽt dicta nos re-
2 tulimus s̃. in 1. par. 1. li. in 5. q. prin. in 1. art. & ꝑ totũ. †sed
sic est nullũ cogi ꝯsentire matrimonio: qa dẽt ꝓcede-
re ex libero ꝯsensu. l. nuptias. ff. de reg. iur. l. cui fuerit.
ff. de ꝯd. & dem. c. fi. de spon. duo. c. sufficit 27. q. 2. ergo
nec p̃ntatus cogetur ꝯsentire tali p̃ntationi seu instõ-
ni, & sic p̃ntationẽ acceptare: qa ipsi inuito non dẽt de-
sponsari ecclesiæ. Secũdo adducit & uideri dicit factũ
esse tex. pro ista ꝯclõne in c. cũ inter canonicos. de ele.
in uer. si idẽ Præpositus eidẽ electioni ꝯsenserit, ut per
talẽ nunciũ eligẽtiũ ꝯsensum, & electi quasi ꝯiugale
sit uinculũ spũaľr ꝯctũ. & in fi. eo tñ consentire uolen
te &c. & ibi exp̃sse Pan. in uer. nota ꝙ ꝑ ꝯsensum, colli
git ex solo ꝯsensu eligẽtiũ & electi quasi ꝯhi ꝯiugium
ẽt ante ꝯsecrationẽ, & dr̃ hr̃e ius talis electus sed, sicut
ꝑ copulam ꝯsumat̃ uerũ matrimoniũ, ita ꝑ ꝯsecratio-
nẽ dr̃ ꝯfirmari electio, adeo ꝙ amplius non posset ele-
ctũ sine ꝯsensu Papæ pœnitere, & sic ex electione, & ele
cti ꝯsensu acquiritur ius ex ꝯfirmatione exercitiũ, all.
Pano. i. Abb. in gl. ibi, quasi ꝑ ꝯiugale. & ita relidet ibi
Pau. Tu aduerte: quia ut dixim. s̃. in r. prox. præce. 1. art.
post Car. in c. fi. in ult. col. hoc tit. eo ipso quo clericus,
patitur se p̃ntari dr̃ consentire p̃ntationi saltim tacite,
& solũ requiritur acceptatio expressa, casu quo de iure
poterit p̃ntaret̃ absens, ut ibi dixim. & p̃ntatio dẽt fie-
ri rľr p̃ntato p̃nte, ꝑ gl. in uer. p̃ntari. in cle. dudum. de se
pul. & nos milles dixi: in 4. q. prin. hu. partis ꝑ totũ. hic
articulus, an qs inuitus p̃ntari possit, qa hæc compulsio
faciẽda esset ante actũ p̃ntationis: ut cogeret̃ pati se p̃n
tari. ideo hunc articulũ late examinaui s̃. in 1. pat. hu.
2. lib. in 17. q. prin. in 18. art. ubi nõ adduxi Pau. de Ci. qa
adhuc ipsum nõ uiderã, ꝯclude ergo in hoc art. ut ibi
diximus, ubi declarauimus reg. bñficium nõ ꝯfert̃ in
inuitũ, & ẽt ꝙ sit m̃rimoniũ spũale uere, ut ad illud qs
ĩuitus ꝯhẽdũ cogi nõ possit, uide ibi, nolo hic repetere.

¶Quintus art. 5. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus potest & debet habere gratias præsentati absque la-*
be simoniæ. & nu. 3.
2 *Præsentare seipsum quilibet non potest.*
3 *Ingratitudo peruenit ex superbia, immemorem beneficij omnes*
odiunt.
4 *Ingratitudo quid sit.*
5 *Donatio reuocatur propter uitium ingratitudinis.*
6 *Collator beneficii potest reuocare collationem alicui factam ob*
ingratitudinem in eius personam commissarij.

Quia proxime dixim. p̃ntatione facta p̃ntatũ de-
bere expresse uel saltim tacite illã accepta-
re. ordinaimõ 5. an p̃ntatus post p̄sentationẽ de eo fa-
ctã debeat uel possit agere gr̃as p̄sentãti absq; simoniæ
1 labe. Hunc articulũ nõ reperi ab aliquo tactum, †sed
sine dubio dico p̄sentatũ posse imo debere p̄sentanti
agere gr̃as. Et ꝙ possit ꝓbo: nã maior dubitatio est an
qs possit porrigere p̄ces ꝓ beneficio obtinendo q̃ age-
re gr̃as danti beneficiũ postq̃ dederit. unde gl. in c. tuã.
de æta. & quali. & oẽs doc. sup eã, & p̄sertim Butri. late
tractãt, an & q̃do p̄ces inducãt simoniã, & nõ ita tra-
ctãt an redditio gr̃arũ inducat simoniã, de qb. p̄cib. ẽt
ꝑ Abb. in c. ꝑ ĩnquisitionẽ. in 2. col. de ele. & tamẽ ĩ cle
rico cõpatrono in certis casib. ꝑmisimus ipsum posse
porrigere p̄ces hñti instituere, ut illud beneficium, in
quo est p̃fonus, & seipsum p̄sentare nõ põt ꝑꝑ uitium
ambitionis, sibi ꝯferat, ut dixim. s̃. in 1. par. hu. 2. li. in 8.
q. prin. in 3. art. ergo multo fortius poterit reddere gr̃as
2 p̄sentanti cum sit multo minus. ¶†Ad idẽ adduco nã
licet clericus nõ possit p̄sentare seipsum c. ꝑ nr̃as. hoc
tit. & ꝓxime diximus, tamẽ poterit a cõp̃fonis p̄sentari,
& p̄sentationẽ acceptare, & eius ꝯsẽsum ĩ certis casib.
numerũ augere, ut de p̄dictis oĩb. dixim. s̃. ĩ d. 8. q. prin.
in 6. 7. 8. ar. ergo multo fortius p̃ntatus a penitus. extra
neo p̃fono poterit illi gr̃as agere absq; uitio simoniæ,
ambitionis. Et pro hoc ẽt facit: nã nõ est simonia dare
spũale ꝓ spũali: quia in his fit ad inuicẽ ꝑmutatio: vt in
c. ad qõnes. de rer. ꝑm. reddere. n. gratias qd spũale est,
& datur post accepta p̄sentationẽ, quo casu nõ ꝯside-
ratur ambitio nec pactio: qa istæ ut sint ꝓhibitæ dẽnt ꝓ-
cedere, ergo dicẽdũ est, p̃ntatus posse reddere gr̃as p̃n-
tãti. Imò dico ipsum teneri ad hoc, ne incurrat uitiũ su
3 ꝑbiæ: qa ĩgratitudo ut plurimũ ex supbia ꝓuenit p̃ntã
do oĩa sibi debita, iux. illud Sene. Ingratus q nõ reddit.
ingratus q dissimulat. ingratissimus oĩum q obliuiscit̃.
4 at Cicero. Immemorẽ beneficij oẽs oderunt Ingratitu
do. n. est ventus vrens, siccans fontes pietatis, & fluẽta
gr̃æ sm Bernar. in serm. 2. de cõtẽptu mũdi, & hoc pec
cato laborant recipientes libenter dona, & beneficia,
& illa grata non habentes, & donatores quib. tenentur
ad antidora pessime remunerãtes: ut optimè ad hoc fa
cit tex. in c. & si iudæos. de iudæis. ergo p̃ntati ne sint in
5 grati, sed grati, dẽnt gratias agere †nã ingratitudo adeo
maximum est uitium, ut donatio semel perfecta ꝑꝑ il-
lud reuocetur. Abb. post Host. Io. An. & alios in c. fi. de
donatio. in princ. & ibidem Imo. ubi etiã doct. tractant
6 †an collatio beneficij possit reuocare collationem ali-
cui factam ob ingratitudinem per illũ in eius personã
commissam, vide ibi. ne igitur hoc vitium & peccatũ

incurratur, ɔcludamus pñtatū debere & teneti pñtāti
reddere gratias, & non solū nō incurret uitium ambi
tionis, uel simoniæ, sed ēt merebitur per supradicta,

¶ Sextus art. 5, q. prin. ij, Par. ij. Lib,

1 *Præsentatus an post præsentationem factam possit aliquid tempora le dare præsentanti absque simonia.*
2 *Præsentatus imponens censum ecclesiæ soluendum præsentati, an & quando sit puniendus pœna arbitraria, uel priuandus ecclesia.*
3 *Simoniacum etiam si imponeretur census per clericum, vt filij vel nepotes præsentarentur ad ecclesiam postmodum.*

1 Et ex pdictis contingit dubitari. 6. loco † an pñtatus
post pñtationē factā possit aliqd tpale pñtanti da
te absq; simonia, & si pp hoc imposuit censum solnē-
dū prono pñtāti per ecclesiā puniatur. ¶ Et dic bř. nos
š. in 1. par. huius 2. li. 9. q. prin. in 10. art. satis plene dixis-
se an pñtandus & pñtatus facientes pacta & ɔuētiones
psertim iuratas cōmitiant simoniam, & ille pñtari pos
sit, et ɔclusimus eos committere simoniam, si pacta p-
cesserunt, & in hoc nō est dubium, si uerò pacta nō p-
cesserunt, & daretur aliquid tpale non ecclesiæ, sed ip
sius pñtati ipsi prono, dūmō nō habuerint mentē cor
ruptā, nō dicerē eos cōmittere simoniā, attenta tñ qua
litate doni, arg. eorū q̄ notātur p Abb. & doc. in c. si qō
nes, de simo. & in ipsis muneribus arbitrādis debēt ɔsi-
derati psonæ dātis & recipientis, qualitas & q̄titas mu-
neris & donōnis fm Abb. ibi per illum tex. unde si esset
tes ɔueniens ɔsideratis oīb. qualitatib. pdictis ɔsidera-
ti posset potius illū actū esse pro ostendenda gratitudi-
ne q̄ p simonia committenda. aīs secus, q̄uis daretur
2 post pñtationē factā. ¶ † Quo uero ad fm membrum
huius a. art. dico psentatū imponentem sensum eccle
siæ soluendum patrono psentati esse puniendū pœna
arbitraria: ut p doc. in c. grauis. de censi. ubi Io. An. sed
ibi dicit ēt in casu illius tex. pactū posse esse simoniacū
uult. n. dicere fm Abb. ibi in fi. q si illo clericus pmisis
set ɔsensum prono, ut pñtaretur ad beneficiū, cōmisis
set simoniā, & sic priuaret̄ eccl̄a, secus dicit ubi post in
stōnē ex sua simplicitate pmisisset soluere censum, qa
tūc esset pœna arbitraria: ut prox. dixim. ¶ Subdit tñ ibi
Abb. credere si hoc fecisset scienter debere priuari ec-
clesia. qa hæc est pœna alienātis indebite bona ecclesiæ
uel illa obligāt p alienis debitis, de quo in c. qđ sicut.
3 in fi. de ele. & c. 2. de solutio. ¶ † Immo plus, q si impo-
neret̄ cēsus p clericū, ut filij uel nepotes pñtarent̄ post-
modū ad illam ecclesiā, adhuc simoniacū esset: ut in c.
qa clerici. & ibi p doc. psertim Abb. de censi. de qb. oīb.
dic ut late dixi, in d. 9. q. prin. 1. par. huius 2. li. in 10. arti.
& pro hoc ēt faciunt quæ dixim. in d. 1. par. in 8. q. prin.
de procuratore constituto a patrono ad præsentādū, de
substituto & donatario an possint præsentare ipsum pa
tronum in 9. art. cum seq. usque ad fi. quæstionis,

¶ Septimus art. 5. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Fructus seu effectus præsentationis qui erunt,*

Facta pñtatione, illius acceptatiōe, & reddita gra
tiarum actione p pñtatū pñtanti dubitat̄ 7.
cuius efficacia uel effectus erit ista sic facta pñtatio, &
quid pp illam poterit facere pñtatus, & sic q erūt eius
fructus, Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 31. q. q̄rit de
1 hoc † et ponit aliquos fructus pñtationis. ¶ Et primum
dicit esse magnæ efficaciæ, quia sine pñtatione non pos
set aliquis ordinarius instituere aliquē ad eccl̄. sic ua-
cantem, & si institueret in uituperiū suū cogeret̄ talē
instōnē reuocare c. decernimus. 16. q. 7. ergo per pñta-
tioni patroni pōt seq canonica instō. de quo late dice-
mus j. Et psequit̄ ibi Pau. casus, in qb. ordinarius pōt in
stituere sine patrono, qđ quidē nō facit ad ppositū. et
nos de eo dicemus suo loco j. Dicit tñ et hoc sit fm pñ
tationē date iuris pñtato idoneo, ut possit agere ɔ epm
ut dicit se dixisse ibidem in d. 6. par. in 7. q. cum dua seq.
& hoc ius ēt p pñtationē acquiri pñtanti. Terti. pñta-
tio acquirit pu. anti ius pñtandi, si bona fide pñtauit c.
ɔsultationib. hoc tit. & hoc sequuta instōne epi edicto
pposito c. fi. de ele. li. 6. Io. An. in c. 2. de his quæ fiunt a
pla. & nos dixim. late š. in 1. par. hu. 2. li. in 3. q. prin. in 10.
& 11. art. dū tractauimus, quaīr quasi pos. iuris pñtandi
acquirat. Quar. pñtatio reuocat ordinationē factā p or
dinariū sine pñtatione, q̄ aīs staret firma, si pronus non
pñtaret j. tps datū a iure, ut uoluit Ab. ī c. cū Berto. uer.
quid aūt si eps, de re iud. all. Rotam. 352. de quo nos eri
mus dicturi j. ī par. hu. 2. li. in q. prin. in ar. Quin.
facit, pronū ɔseruari in quasi pos. pñtandi, dato q ordi
narius nō instituat, qñ pñtatus fuit idoneus, ut dicit no
luisse Rotā. a 12. in nouis. inci. itē est iurisp. fructus pñ-
tatio, ut dicit se dixisse š. ī ipsa 6. par. ī 4. q. & subdit se ñ
negare pñtationē hr̄e alios fructus, q colligi pñt ex di-
scursu ipsius trac. qa illo accumulare esset magis labo-
riosum q̄ subtile, & q quasi pos. iurisp. ɔseruet̄ p pñta-
tionē sequuta tñ instōne, uel ēt non sequuta, ex alio tñ
defectu q̄ nō quasi pos. dixi. in d. 1. par. hu. 2. li. p discur-
sum totius 3. q. prin. ibi. Adde & sexto effectū pñtatio-
nis: qa data accumulatione & facta pñtatione secundi
p laicū, primus poterit agere ɔ epm, si est idoneus epo
instituēte fm c. pastoralis. & ibi p doc. hoc tit. Septi. erit
effectus pñtationis: qa pñtatus hēbit ius petendi instō-
nē ab ordinario, post q̄ fuerit pñtatus, qđ ius petendi in
stōnē sine pñtatione nō habuisset: ut dicemus j. ī q.
prin. hu. partis p totū. & signanter in art. reliquos effe
ctus perquire p te: qa hoc non est subtile, ut Pau. dixit.
dubitat̄ tñ, an pñtatio pducat aliquos alios effectus, de
qb. infra. Et sic ut iste artic. correspondeat qōni ex su-
pradictis in eo poteris percipere præsentatum posse fa
cere oīa quæ ex suprascriptis effectibus conceduntur.

¶ Octauus art. 5. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus præsentatione patroni an acquirat ius in re vel ad rem, ubi siue præsentatus fuerit a patrono clerico, siue laico habet ius ad rem. nu. 4.*
2 *Electus habet ius in re. & nu. 6.*
3 *Variare licet patrono cumulando, non autem ex toto recedendo.*
5 *Ius in re & ius ad rem quid sit, remissiue.*
7 *Confirmatio & institutio differunt.*
8 *Præsentatio hēt uim electionis circa quod intelligatur. & num. 9.*
10 *Præsentatio non tribuit ius in beneficio, sed solum aperit uiam, & nihill substantiale tribuit.*
11 *Præsentatus nullum ius habet in beneficio, sed habet ius ad petendum illud, uel saltim implorare officium superioris patrono perseuerante in eadem uoluntate.*
12 *Præsentatus habet ius ad rem, postquā acceptauit præsentationē.*

1 Et ideo ex proxime dictis resultat. 8. art. † dubitat̄
. n. an p pñtationē proni pñtatus acqrat ius in re
uel ad rē. Do. Goff. de Trano conciuis meus in summa
huius tit. in 2. col. in uer. alia rōne dicit pñtato ex pñta-
tione nō acquiri ius in re: unde alio pñtato & instituto
potior est ɔditio possessoris; qa antequā pñtatio appro
bet̄ p ordinariū, ratū nō est, qđ a prono fuerit inchoa-
tū c. qđ aūt. hoc tit. & ppea admittit̄ pronus laicus ua-
rians, & subdit uariationem nō admitti in psonā eccle
siasticā c. cū aūt. hoc ti. in fi. postmodū. in uer. & qđ di
xi. dicit illud qđ dixerat, pñtatū a laico nō hr̄e ius ī re,
eo q ratū nō est a prono, qđ fuerat inchoatū, priusquā
a plato fuerit approbatū, recipit ɔ. de re iud. cū Bertol.
ubi primū pñtatus & nō admissus agit ɔ fm pñtatū &
īstitutū, ut amoueatur, ī quo dicit sic fore dicē dū, si qs
pñtaret̄ ab eo, q ius hēt pñtādi, & cū sit idoneus, nō ad
mittit̄ a plato. & pronus nō uariauit, ius hēt ī re, & age
re pōt ɔ institutū a nemine uel a falso prono pñtatū, &
sic loquit̄ c. cū Bert. & c. decernimus 16. q. 7. ubi aūt ue-
rus patronus aliquem pñtat & uariat alium represētā
dū hēt. c. cum aūt. & c. qđ aūt. & primò pñtatus ius nō
habeat in ecclesia ad quam primò fuerat præsentatus
quòd possit agere aduersus secundo præsentatum, &
in-

instimtũ,ſed poterit agere ꝯ ꝑlatũ,q̃ cũ pñtatũ & ido-
neũ non admiſit malitioſe. forte differendo inſtituere
& difficultates aliquas ingerẽdo:ut interim uariet pro
nus & alterũ pñtet,& tũc agere ꝯ ꝑlatum ut ꝓuideat ei
de beneficio ꝯpetẽti c.paſtorali.hoc tit.& ſic ex p̄dictis
oib.Goff.uꝛ ꝯcludere,& ꝯcludit pñtatum hr̃e ius in re;
pñtatum uero a laico ita demum hr̃e ius in re ſi p̄ronus
non uariauerit,ſed ſi uariauerit non Hoſt.uero in ſum
ma huius tit.in §.quib.in uerſi.alia quia præſentato.&
in uer.illud aũt dubium,tener idẽ qđ Goff.licet nõ ita
Iaie loquatur.Idẽ tñ Hoſt.in lectura in d.c.cũ Bertold.
in 2.col.de re iud.uꝛ tenere indiſtincte ſiue uariat pro-
nus,ſiue nõ habere pñtatum ius ſaltim implorandi offi
cium iudicis ad habendũ eccl'am canonice ſibi pñtatã
cũ uacat,uel pro uacante hr̃,qñ.ſ.inſtitutus in ea nõ eſt
canonice inſtitutus,ut ibi:ſecus tñ eſt,ubi eſſet alius in
ſtitutus ad ſcđam pñtationẽ p̄roni ẽt cũ iniuria primi
pñtati obſeruabitur diſpõ d.c.paſtoralis.hoc tit. tunc.
.n.cũ nõ uacet eccleſia,implorationi officii iudicis nõ
eſt locus,& ſic pulchre uꝛ uelle ibi Hoſt.pñtatum non
hr̃e ius in re:q̃a ſi hr̃et ius in re directe ageret ad inſtõ-
2 nẽ†ſicut directe agit electus ad ꝯfirmationẽ:q̃a hẽt ius
in re:ut de ele.ꝑ totum.ſed hic habet implorationem
officii iudicis ſemper eccleſia uacante nõ ꝯſiderata ua
riatione,ſed ſolũ ꝯſiderata inſtõne nõ ſequuta uel nul
liter ſequuta,& ſic demõſtratur,ipſum hr̃e ius ad rẽ: ſe
quuta uero canonica inſtõne, puta q̃a uariauit patro-
nus:& ep̄s inſtituit ſcđm:q̃a tenet inſtõ,& eccleſia non
uacat,nõ habet aliquod ius ad eccl'am ẽt ad rem,& ſic
nullum ius hẽt ex pñtatione,ſed hẽt ius ꝯ ep̄m, q̃ eum
malitioſe non inſtituit,ex ꝯdõne d.c.paſtoralis.hoc ti.
nota hæc dicta,quia dant mirabilẽ intelligentiã ad ma
teriam articuli noſtri,ut nõ ꝯſidereꝛ uariatio circa ha-
bendum ius in re,ſed cõſideratur eccleſiæ uacatio ſal-
tim de iure,& ex hoc ſequiꝛ,nõ eſſe differentiam inter
pñtationẽ eccl'aſtici & laici patroni,ſed pñtatũ a quo-
cũque pñtetur hr̃e ius ad rẽ,& nõ in re.Et hoc idẽ tenet
in effectu & uult Inn.in d.c.cũ Bertold.in fi.1.col.& li-
cet uideaꝛ põderare uariationẽ:nihilominus illã põde
rat cũ effectu.ſ.qñ eſt facta uariatio,& ep̄s inſtituit ſecũ
do pñtatũ ꝑ uariationẽ iuxta caſum d.c.paſtoralis. q̃a
alias ſibiipſi ꝯdiceret:& ita eius dicta intellexit ibi Ho.
cum allegat ipſum dñm uřm:quia de Inno.intellexit.
Et hãc eſſe Inn.intentionẽ clare demõſtrat Io.And. in
d.c.cũ Bertol.in 5.col.in uer.in gl.3.dum dicit hæc uer
ba.ſed Inn.dicebat,hic patronũ poſt pñtationẽ ꝑ ſe fa
ctã ſuꝑiori nõ poſſe uariare cũ effectũ,ſicut nec poſtu-
lãs c.bonæ.el 2.de poſtu.præl.& ſic Inn.erat opi.uaria-
tionẽ patroni ẽt laici nõ hr̃e locũ niſi ordinario uolẽte
& ita ibi Io.An.ſequiꝛ opi.Inn.& Hoſt.Et hoc idem ma
gis clare & expreſſe tenuit Car.ibid.in d.c.cũ Bertol.in
uer.p̄dictus uero.in 2.3.& 4.op.& in 2.opp.clare dicit
primum pñtatum idoneũ non admiſſum ꝑ ep̄m hr̃e ꝯ
cum actionẽ ex d.c.paſtoralis.hoc ti.Et hãc ẽt partem
uꝛ tenere idẽ Car.in cle.1.in 1.col.in 5.no.hoc titu. ubi
colligit ſm Lau.& Zenze.pñtatum per eccleſiaſticũ pa
tronum ius acq̃rere,& hoc ius declarat.ſ.petere ſe ad-
mitti:& alleg.d.c.cũ Bertol.& ſic ꝯcurrit cũ p̄dictis,ut
hẽat ius ad rẽ & nõ in re,& loquiꝛ in patrono eccleſia-
ſtico,quod eſt ſumme notandum.Sequitur ibi Petr.de
Anch.ſĩr in d.notabili,qui tñ addit unũ,pñtato ꝑ pa-
tronũ eccl'aſticum q̃riẽ ius ẽt anteq̃ p̄ſentatio fuerit
admiſſa,nec negligentia præſentandum ſuꝑ eo ꝙ poſt
præſentatione facere teneꝛ ſibi nocet,ſĩr nec ſactum
ep̄i ſine cã recuſantis eũ admittere.& c.cũ Bertoldus.
de re iudi.quaſi dicat,cũ in eo nõ ſit periculũ uariatio-
nis.Do.Abb.uero in d.c.cũ Bertol.in 2.col.in 2.op.tra-
ctat hanc materiam & refert Inn.ſibi ꝯrium in diuer-
ſis locis,tñ ipſe concludit hoc modo diſtinguẽdo. Aut
patronus præſentauit duo ſimul uel ſucceſſiue, anteq̃
ep̄s ſpreuerit primum,& tũc neutri acq̃ſitũ eſt ius petẽ
di inſtõnẽ ſed eſt in opiõne ep̄i,ſeu debentis inſtitue-
re,eligere quẽ uelit ex illis:ut in c.cũ aũt.& ibi plene ip
ſe Abb.hoc tit.nec habet primo pñtatus hoc caſu ali-

3 quã actionẽ ꝯtra ep̄m ẽt ad aliud beneficium:†q̃a p̄ro-
no licuit uariare aliũ accumulãdo,non aũt ex toto re-
cedendo,alle.no.per Io.An.in reg.in re cõi.de reg.iur.
li.6.in merc.& cp̄ol icuit uti anctoritate ſibi a iure cõ-
ceſſa ſine alterius iniuria &c.Aut patronus pñtauit unũ
quẽ ep̄s ſine cã lĩa ſpreuit inſtituere,& patronus poſt-
modum accumulauit alterum quẽ ep̄s inſtituit,& tũc
pñtatus hẽt ius ꝯ ep̄m actione perſonali iuxta diſpõnẽ
d.c.paſtoralis.hoc tit.Aut patronus nullum alium pñ-
tauit,ſed ꝑſeuerat in primã pñtatione,& in terminis d.
c.cũ Bertol.& dicendũ pñtatũ poſſe agere ut ep̄s com
pellatur eũ inſtituere:q̃a ius eſt ſibi acq̃ſitũ ex pñtatio-
ne:ut dicit ꝓbari ibi.& in c.dilect.de offi.dele.dicit etiã
illũ poſſe agere ꝯtra intruſum &c.& ſubdit c.quod au
tẽ.hoc tit.nõ obſtare:nã fateꝛ factũ patroni nõ eſſe ratũ
anteq̃ ſequaꝛ inſtõ ꝑ ep̄m:q̃a põt uariare aliũ accumu-
lando,ſed dũ ꝑmanet in prima uoluntate,ius eſt acqui
ſitum pñtato,ex quo põt agere:ut ꝯſequatur inſtõnem
ut in d.c.cum Bertol.ſaltim implorando officium ſupe
rioris.& dicit quod in ſiĩi not.in c.ueniens.de renun.&
ꝙ acquiraꝛ ius pñtato,patet:q̃a patronus hẽt ius in pñ
tando:ut in c.dilec.de of.leg.ergo in nõ pñtatũ trãsfer-
re ius non tñ ius in re,ut dixit ſe dixiſſe,ſed ius ad illud
petendũ.Nec ob.dicit ipſe,ſi dicaꝛ ſi hr̃et ius ex pñtatio
ne,nõ teneret inſtõ facta de alio ad ſecũdam pñtatio-
nem patroni,nec patronus poſſet alterum pñtare:nam
ad hoc rñdetur,patronum poſſe alterum pñtare accu-
mulando,nõ tñ in totum a primo recedendo:ut in d.
c.cum aũt.& ex uariatione cumulatiua patrono a iure
ꝑmiſſa acquiriꝛ aliquale ius ẽt ſcđo pñtato, iõ põt ep̄s
eligere quem uelit.Tu ꝯſidera Abba.uelle in his ulti-
mis dictis utriq.p̄ſentato ꝯpetere ius ad rẽ,ex quo nul-
la erat ſequuta inſtõ:& hoc eſt ꝯtrarium eius quod di-
xerat primo,ſi patronus p̄ſentauit duos ſimul uel ſuc-
ceſſiue anteq̃ ep̄s ſpreuerit primũ,& tũc neutri eſt acq̃
ſitũ ius petẽdi inſtõnẽ,quod q̃dẽ eſt ꝯtra id qđ dixerant
Inn.Hoſt.& Car.in d.c.cũ Bertol.quos ſ.retulimus,præ
ſentatos hr̃e ius petendi inſtõnem,& ſic ius ad rẽ ſem-
per eccleſia uacante de iure & de facto,uel de facto tñ
q̃a ſequuta fuit nulliter inſtõ:tene ergo qđ ultimo lo-
4 co Abb.dixit,quia uerius.¶†Et ſic ex prædictis patet,p̄
ſentatos ſiue a patronis eccleſiaſticis,ſiue laicis hr̃e ius
ad rem & nõ in re:& ita pulchre & late do.Fel.in d.ca.
5 cum Bertol.in 1.& 2.col.†& ꝙ ſit ius in re & ius ad rẽ,
clare ponit Fel.ibidẽ in 2.col.in uer.quale aũt ius:dicit
.n.ꝑ electionẽ electo acq̃ri ius ꝑlaturæ & ius adminiſtrã
di,ſed nõ exercitiũ ꝑlaturæ uel adminiſtrationis,alle.
gl.ordinariã in c.q̃10 63.diſt.ſed per ꝯfirmationẽ dicit
nil aliud iuris acquiri electo,niſi tñ exercitium:& ad
ducit Butri.& Imo.in c.ſuꝑ his,de accu.dicentes ꝑ illũ
6 tex.†per ſolam electionem acquiri electo ius in re nõ
ad rem,& dr̃e intelligi ius in re in habitu ante ꝯfirma
tionem,ſed poſt confirmationem ẽt q̃iũ ad exercitiũ
adminiſtrandi in ſpiritualibus & tpalibus,et ſic in actu
quia illud exercitium quęritur per ꝯfirmationem,un-
de ex ibi abundanter dictis ꝑ eum cõcluditur ius in re
realiter acquiri per electionem electo,ſed nemo nega
bit maius ius tribuere electionẽ,q̃ præſentationem:ut
omnes doc.in c.cum Bertol.notant.ergo dicendũ nul
lo mõ præſentatum a patrono poſſe acquirere ius in
re,ſed ad rem,et ſic contra conciuem meum do.Goff.
Et ſi diceres,ꝓcedat hoc in p̄ſentatio ꝑ patronum lai-
cum:q̃a nõ põt plus iuris transferre q̃ ipſe hẽt:et ut di-
xit Abb.in d.c.cum Bertol.quem proxime retulimus,
ſed ipſe patronus nõ,põt dare aliquod ius in re;q̃a da-
ret ius ſpũale,quod in ſe nõ eſt,nec illius eſt capax:ut in
c.meſſana.et in c.ſacroſan.de ele.et iõ dr̃,laicos ex gra
tia ſuſtineri in iurepa.c.3.hoc tit.tamẽ hæc nõ militãt
in patrono eccl'aſtico;q̃a eſt capax iuris ſpũalis c.cũ cõ
tingat.de foro compe.ergo p̄ſentatio patroni eccleſia-
ſtici præſertim cum uariare nõ poſſit:ut no.in ca.cum
autem.hoc tit.quæ habet uim electionis;ut dixit ibi In
no.et Abb.tribuet nõ ſolum ius ad rem,ſed in re.¶Ad
hoc reſpondeo et dico, hoc non ſequi, patronus ec-

clesiasticus est capax huius spũalis & nõ põt uariare, er
go sua pñtatio tribuit pñtato ius ĩ re: nã licet sit capax
huius iuris, cũ semel sit p̃ronus, hoc ius pñtandi adhuc
ex gr̃a hẽt: nã añ p̃missionẽ huius iuris q̃uis qs fuisset ec
clasticus, & fundasset & dotasset eccl̃am, non acq̃siuis-
set iusp. in illa, sed postquã supuenit hoc ius, ex quo iu-
re non habuit merã electionẽ spũalẽ, sed pñtationẽ: vt
laici hẽbãt, ut late diximus s̃. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. ĩ 4.
art. ubi diximus iusp. esse ex gr̃a ẽt in p̃rono eccl̃astico.
Et hoc demonstrat: nã si p̃ronus eccl̃asticus hr̃et ius ex
debito sicut electores, eius pñtationẽ sequeret̃ ꝯfirma-
tio, vt sequit̃ electionẽ, p̃supponendo p solã pñtationẽ
eẽ trãslatũ oẽ ius in pñtatũ: sicut p solã electionẽ trans-
fert̃ oẽ ius in electũ, & ꝯfirmationẽ solũ p̃stare exerci-
tiũ administrationis, ut ꝓxime diximus in electo cõfir
mato, sed q̃a tã in pñtatione p̃roni laici q̃ p̃roni eccl̃a-
stici sequit̃ instõ canonica c. ex frequẽtib. de insti. c. cũ
7 ex iniũcto, de hęre. † & in hoc differũt ꝯfirmatio & ĩsto
q̃a ꝯfirmatio solũ ꝯfirmat electionẽ, quæ tribuerat oẽ
ius, instõ uero dat plenũ ius pñtato: q̃a ex præsentatio-
ne nullũ ius hẽbat pręsentatus, nisi ad rẽ, & sic petendi
instõnem, quę oẽ ius tribuit, ut in c. auctoritate. p Abb.
de institu. & diximus late s̃. in 1. par. huius 2. lib. in 1. q.
prin. in vlt. art. si ergo præsentato p p̃ronũ eccl̃asticũ ꝯ-
petit instõ, & nõ ꝯfirmatio sicut laico. ergo p præsenta
tionẽ non acquirit̃ sibi ius in re, sed ad rẽ, vt in laico. Et
8 nõ obst. auctoritas Inn. in d. c. cũ aũt. hoc tit. † uolentis,
p̃sentationẽ eccl̃astici p̃roni hr̃e uim electionis: quia
nõ intelligit̃ circa oĩa, sed solũ circa illud, ut nõ possit
uariare pñtans, sicut nec pñt electores: vt diximus in ꝓ-
xi. p̃ce. 2. art. huius. q. Et ideo do. Feli. in d. c. cũ Bertol. in
prin. ubi æquiparat pñtationẽ patroni eccl̃astici & laici
quo ad hoc, vt pręsentati dicant̃ hr̃e ius ad rẽ; & nõ in
re, dũ dicit post Egidiũ Belleme. concl. Rotæ 167. dum
dicit, illa uerba, si nõ est alteri ius quęsitũ nõ esse intel
ligenda de iure ad rem q̃sito ex acceptatione, sed de iu
re ad rẽ alio mõ quęsito, valet, electione aut pñtatione
patroni clerici, vel laici, quasi dicat, siue vocet̃ electio,
siue pñtatio patroni clerici, est modus acq̃rẽdi ius ad rẽ
ergo nõ in re, nota p̃dicta: q̃a sępe de hac ꝯclusione mi
hi deseruio: cũ obijcit̃ de dicta auctoritate Inno. in d. c.
9 cũ aũt. † uolentis, p̃sentationẽ p̃roni eccl̃astici hr̃e vim
electionis, vt intelligat̃ solũ quo ad illud: q̃a nõ põt ua-
riare, nõ aũt quo ad reliqua: & p̃sertim quo ad hoc, vt
tribuat pręsentato ius in re, sed solũ tribuit ius ad rẽ, vt
ꝓxime diximus. Posset tñ saluari opinio Goff. hoc mõ,
ius in re posse ꝯsiderari dupl̃r uere, & uerisimilitudina-
rie, & uere dupl̃r ẽt in habitu & in actu, ut sup. diximus
post do. Fel. & hoc ꝯpetere solũ electis in habitu, ante-
quã ꝯfirment̃, & in actu post cõfirmationẽ. Similitudi
narie uero possumus dicere ius in re ẽt mẽbrũ iuris ad
rem, ut quãuis ꝯpetat põtatis solũ ius ad rẽ, ut s̃. est cõ-
clusum, tñ respectu pñtati pręsentatione nõ mutabili,
puta q̃a est facta p p̃ronũ eccl̃asticũ, qui nõ põt variare,
vel p laicũ, qui licet possit, nõ variauit: quia firmius ius
hẽt hic pñtatus, posset dici eũ hr̃e ius in re certũ ad ĩstar
iuris in re q̃d hẽt electus. Et sic dicemus ius ad rem du-
pl̃r posse ꝯsiderari, vno mõ q̃n sumus in pñtato certo
nulla uariatione sequuta p̃rono non ualẽte, vt talem,
pñtatũ hr̃e ius in re non uere, sed ad instar iuris in re ve
ri: & ita ꝓcedat dictũ do. Goff. Aut sumus in pñtato, cu
ius præsentatio accumulatiue poterit sociã hr̃e: & isto
casu dicemus hos taliter pręsentatos hr̃e merũ ius ad
rẽ, & sic petendi instõnem, licet re vera oẽs præsentati
dicant̃ hr̃e ius ad rem, vt ꝓxime diximus. Et pro prędi-
cta mea concl. dicit Gaye. in repe. c. fi. in 24. col. de elec.
10 li. 6. in uer. item nõ habebat pręsentationem † patroni
non tribuere ius in beneficio, sed solum aperire uiam,
& nihil substantiale tribuere quantũ ad titulũ, allega.
Cardi. in cle. 1. de suppl. negli. p̃la. in 15. col. & c. pastora
lis. post prin. hoc tit. & Imo. super glo. de renun. sed idẽ
Gaye. ibidem in 45. col. quærit quid iuris competat prę
sentato, & dicit sibi competere nõ ius in re, sed ad rem,
& alle. Archi. in c. 1. de instit. li. 6. Io. An. & doc. in c. dile

ctus. de off. lega. Ab. in c. pen. circa med. de postu. pręla.
& in c. cũ uos. in vlt. col. de off. ord. & Car. in c. q̃m. in fi.
& in c. pastoralis. & in cle. 1. in 8. q. hoc tit. unde ibidem
subdit, p̃ronũ ẽt ecclesiasticũ nõ posse destituere, sed so
lum instituere, alle. Car. in c. fi. de renun. Hoc ẽt ponit
Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 5. q. licet sit signata
6. dicit p̃sentato p pñtationẽ acquiri ius ad rem non in
re, & iõ p̃ronũ ẽt laicũ non posse eũ reuocare, licet pos-
sit accumulare alterũ. Reperi postmodum do. Roc. in
hoc trac. in uerbo ius. in 4. q. q̃ tenetem in spẽ an p pñta-
tionem trãsferat̃ aliq̃d ius circa beneficiũ in pñtatũ, &
dicit, doc. esse solitos dicere ꝙ nõ: q̃a pñtatio est quod-
dã incoamentũ seu præambulũ ad obtinendũ instõ-
nem epi, & sic ipsum ius. c. q̃d aũt, ibi inchoatũ & c. hoc
tit. & ita not. ẽt Ab. & doc. ibi. & firmare idẽ Ab. in c. 1.
& in c. nobis. hoc tit. & in c. quãto. in 2. col. & in rub. de
iud. post Inn. & in c. q̃d sicut. de ele. & in c. 2. in fi. de cõ-
cess. p̃b. Dicit tñ aliter fuisse loquutũ ipsum Abb. in d. c.
cũ Bertol. in 2. col. in uer. oppone sc̃do. dũ concludit, p̃-
11 sentatũ nullũ ius hr̃e in beneficio † sed bene hr̃e ius ad
petendũ illud beneficiũ, uel saltim implorare officiũ
superioris p̃seuerãte p̃rono ĩ eadem uolũtate, p tex. ibi
iũcta gl. 3. p̃rono vero uariante ẽt p̃sentatũ secũdo lo-
co hr̃e aliquale ius: q̃a eps potest illũ s̃m admittere spre
to primo, & dicit Fel. fuisse ibi sequutũ Abb. simpl̃r, &
idẽ dicit cõcludere in effectu Lap. alle. sua 8. pñtatus. in
vlt. col. fol. 3. & D. Car. clarius quẽ sup. retulimus ĩ cle.
vnica. in prin. in 2. opp. de sup. negli. pręla. ubi dicit hoc
ꝓcedere ẽt in pręsentatione quæ hẽt vim electionis. s. q̃
fit p p̃ronũ clericũ, adducit ẽt eũdem Car. in c. pastora
lis. in 1. col. dum dicit, pręsẽtato nõ tribui ius respectu
tituli, & in c. q̃m in 10. q. & in c. quod aũt. in 1. not. hoc
tit. dicit etiã hãc cõcl. Inn. & Ab. eius verba commen-
dare in c. dilectus. de offi. leg. dũ dicit, p pręsentationẽ
acq̃ri ius p̃sentato ad beneficiũ, p electionẽ vero ius in
beneficio, & idẽ uelle Abb. in c. q̃d aũt. in ver. oppono
12 ꝯ tex. hoc tit. & Moder. in rub. de iudi. ¶ † Limitat tñ, ut
p̃sentatus hẽat ius ad beneficium & sic ad rẽ, postquã
acceptauit p̃sentationẽ, prius aũt nõ dicit̃ ꝓprie hr̃e ius
ad rẽ s̃m Cald. ꝯs. 17. p̃sentato. hoc tit. de quo nos dixi-
mus late s̃. in 1. & 2. p̃ce. art. subdit ẽt ibi Roc. fore notã
dũ, tale ius ad rẽ hr̃e pñtatũ, quãuis p̃sentatio nõ fuerit
admissa ab eo, cui facta est s̃m Bal. in repertorio suo iu
ris ciuilis & canonici ĩ verbo p̃ronatus. ver. 2. ꝙ nos di
cimus eius singularia, p tex. in d. c. cũ. Bertoldus. & ita
residet ibi Roc. Tu adde pro ꝯclusione nr̃a pñtis articu
li illã ẽt tenere Car. in d. cle. 1. ĩ prin. in 8. q. in 3. col. hoc
tit. & Bal. in d. c. cũ Bertol. & Ab. in dispu. inci. Angerio
in 11. col. in ver. 2. adduco. & ẽt in c. querelã. in 2. col. in
fi. pen. no. de ele. & in rub. de iudi. in pen. col. & summã
directorij iuris, hoc tit. §. 23. Rota. 161. p̃ronus excõica-
tus. & 328. ubi est q̃s pñtatus. hoc titu. in antiqs. & Lap.
alle. 98 fol. 51. ubi oẽs prędicti cõcludunt, pñtatum ex
præsentatione patroni siue ecclesiastici siue laici acqui
rere ius ad rem & non in re, & ita tene.

¶ Nonus art. 5. q. pt Inc. ij. par. ij. Lib.

1 *Electione contrahitur matrimonium de præsenti, præsentatione secus.*
2 *Matrimonium carnale solo consensu contrahitur.*
3 *Institutus non potest renunciare sine instituente.*

Et Ex prædictis apparet decisio. 9. art. an p pñtatio-
nem ꝯhatur matrimonium de pñti inter eccle-
siam & pñtantum ẽt ipso acceptãte an solum de futu-
ro. & breuiter dic, p electionem ẽt ꝯfirmatione nõ se-
1 quuta † q̃a tribuit̃ ius in re saltim in habitu ꝯtrahit̃ ma
trimonium de pñti, & p ꝯfirmationem in ep̃o p cõse-
crationem ꝯsmmat̃, vt no. in c. q̃m. § porro. vt lit. nõ ꝯ-
te. de ele. c. cum inter, p pñtationẽ uero nõ, q̃a cum nõ
tribuat̃ p eã ius in re, sed ad rẽ, vt in proxi. p̃ced. arti. di-
ximus, nõ dicet̃ cõtra in mr̃imoniũ de præsenti, sed de
futuro, ut Lap. uoluit alle. 8. incip. præsentatus. in 1. col.

fol.

fol.3.& hoc idem noluit ipse Lap. all.75. casus talis est
in 3.col.fol.27.ubi dicit, ideo septēnem posse p̄ñtare,
sed nõ eligere:quia nõ ↄhit spūale de p̄ñti, sed de futu-
ro:& alleg.c.eo ꝙ.de ele.li.6.ꝙ ēt de pupillo ualentes
p̄ñtare ex quo ↄhit spūalia, & nõ matrimonium spūa-
le,de p̄ñti diximus ēt s̄. in 1.par.huius.2.li.in 2.q.princ.
in 9.art.& 2.q.prin.huius part.in 13.14.15.art. & hoc ēt
pulchre tenuit Cal.in ↄſ.9.populus.hoc tit.fol.71.q̄a se-
ptennis põt sponsalia ↄhere c.literas. c.accessit.de spõ
sa.impu.c.1.eo.tit.li.6.ita & sponsalia in matrimonio
spūali & non de p̄ñti,& ibi late ꝑ eū.Si.n.ut Abb.dicit
in d.c.cū inter canonicos.in 6.no.ꝑ electionē ↄhi cõiu
gium spūale inter ecclesiā & electū,& necessario ad ꝑ-
fectionem illius uinculi nõ requiri ↄfirmationem uel
ↄsecrationē, sed ↄhi dictum matrimonium ex solo cõ
sensu eligentiū, & electi, & ꝑ ↄfirmationē subsquentē
solū illud uinculū effici ratū : quia nõ poterit amplius
electus renūciare sine suꝑioris ↄsensu:ut in c.2.de tran
sla.p̄l.& ꝑ ↄsecrationē dictū ↄiugiū ↄsumari,ut in c.fi.
2 de trāſ. p̄la. † & quēadmodū inter uirū & uxo.ex solo
ↄsensu ↄhit mattrimoniū carnale:ut in c.sufficit.27.q.
2.& in c.fi.de spõsa.duorū, ita dicēdū in ↄiugio spūali,
nā canonici eligēdo tenēt locū ecclesiæ,ut in c.requi-
sisti.& in c.relatū.de testa. si ergo in p̄ñtatione ista non
ↄcurrunt,sed est actus nimiū leuior, & uerus ↄsensus
nõ p̄bet nisi in instõne,& solū est uia ad matrimo.spūa
le;ut in p̄ced.ar.dixim.ergo necesse est ↄcludere, ꝑ p̄ñ
tationē patronorū siue laicorū siue ecclesiasticorū ↄhi
solū spõsalia de futuro:q̄a ꝑ eā nõ dat ius in re;ut ꝓxi-
me diximus:sed totū ius dat ꝑ instõnem ꝑ illam, ergo
spõsalia de futuro transibunt ad matrimonium de p̄ñ
ti,& sic instõ duo operabit,matrimoniū de p̄ñti per cõ
3 sensum sñū & p̄ñtati,& faciet ↄiugiū ratum. †q̄a nõ po
terit institutus renūciare sine instituente c.admonet.
& c.qđ in dubiis.de renun.& facit.c.cum ex iniuncto.
de hære.& sic nõ sufficeret renūciare institutum bene-
ficio in manib.patronorū,ut in dictis iurib. ꝓbatus:&
dicemus Deo duce in 3.li.in q.prin.in art. ↄsuma-
tio uero matrimonij huius spiritualis fiet in hoc casu,
cū adipiscet actualē possessionem beneficij,& ipsius ad
ministrationem, ex quo in istis nõ cadit consecratio.

¶ Decimus art.5.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Ius maius tribuitur præsentatione an institutione,ubi institutione.*
2 *Patronus non potest totaliter præsentationem renocare sed uaria-*
re cumulatiue præsentando.
3 *Præsentationis causa est potior quàm institutionis.*
4 *Patronus dicitur quasi pater.*

Apparet ēt ex suprascriptis decisio decimi arti
1 culi,†q̄s fungat̄ maiori prorogatiua p̄ñ
tās uel institueñs,& sic p̄ñtatus & īstitutus,a quo ↄsequat̄
maius a patrono uel p̄ñtante uel instituēte. & Abb.in
c.Lateranen.de p̄b.dicit,pinguius ius hr̄e ep̄m in bñfi-
cio q̄ patronū : & idē tenet Paul.in trac.de se.vac.in 5.
q.2.par.ubi uult,plus iuris hr̄e instituētē q̄ p̄ñtantē; &
p̄sertim patrono uariāre duos accumulatiue p̄ñtādo:
q̄a ipse hēt optare quē instituat: & idē uult Rota 189.
sufficit p̄ñtato.hoc tit.in nouis.ubi uult, sufficere p̄ñta
to agēti possessorio ad petitoriū colorandū docere de
instõne,licet nõ doceat de p̄ñtatione,q̄ modicum iu-
ris ↄfert, all.c.dilectus.de of.le. & idē uult Rota 528.j.
tp̄s.hoc tit.in 1.col.in antiquis.¶ Do. Feli.uero pulchre
in c.cum uenerabilis.in fi.12.col.in uers. ↄsidera ēt.de
exce.fatet̄ maius ius tribuere instõnem q̄ p̄ñtationem,
sufficit tñ quemlibet cui dater̄ optio magis eligere fa-
cultatē p̄ñtandi q̄ instituendi:nā ad uolūtatem p̄ñtātis
prouidet̄ ecclesiæ,& ipse est,q̄ põt dicere p̄ñtato opus
manuum tuarū tu es,poterat.n.p̄ñtare quē uolebat,sed
ep̄s nõ poterat quē forte uoluisset īstituere:ita Fel. ubi
s̄. quē simplr̄ sequitur Roch.in hoc trac.in uer.hono-
rificum.in 45.q.¶ Pan.de Cit.uero in hoc trac.in 6.par.
in 34.q.dum all.tex.in c.dilectus.de off.leg.uolentem
plus iuris hr̄e in ↄcessione q̄ in p̄ñtatione p̄ronū,ꝑꝑ qđ
dicit ibi Abb.plus iuris acquiri ex instõne q̄ ex p̄ñtatio
ne.Pau.dicit,q̄a multi casus dati in cõtrariū, ideo sibi
vr̄ ista esse sicut excedentia & excessa:nā in c.1.de inst.
li.6.plus est p̄ñtare,q̄ instituere,& ideo c.sed.uacā.non
põt p̄ñtare,tñ põt ↄfirmare rõne de qua ibi, uidemus
2 †ēt p̄ñtationē nõ posse per p̄ronum reuocari totaliter,
sed solū uariare accumulatiuè p̄ñtādo.c.qđ aūt.c.cū
aūt.& c.pastora.hoc tit.& tñ instõ facta ꝑ ep̄m sine p̄ñ-
tatione totaliter reuocatur ad petitionē p̄roni c.decer
nimus 16.q.7. & sic instõ ↄfert ius in bñficio reuocabi-
le,p̄ñtatio ius ad beneficium irreuocabile ꝑ p̄ronū,uñ
ista excedētia ↄtingūt adinuicē ex uariis rõnib.put ap
paret ex casib.p̄missis & aliis qui dari possent,sed te ue
ra hæc ultima instātia non bene ꝓcedit, q̄a nõ fuit ue-
ra instõ sine p̄ñtatione,sed posset induci ista instantia
hoc mõ,ↄtēptū p̄ñtationis esse tanti effectus:ut annul
let instõnē,ꝑ d.c.decernimus. Tu ex oīb.suprascriptis
ↄclude.in rei ueritate plus iuris immo totum ius p̄ñta
tu ↄferri per instõnē, & quasi nullum ius nisi ad rē, &
sic ad perēdā instõnē,per p̄ñtationē p̄stari p̄ñtatio,ut la
te dixim.s̄.in 8. art.uñ q̄rēdo qđ ius magis tribuat̄ p̄ñta
to ex p̄ñtatione,uel instõ.sine dubio dicēdū est ex instõ
ne, & ēt honorabilius ius p̄stari, & maior p̄rogatiua,
q̄cq̄d dixerit Roch.ubi s̄ fundans se super dictis Feli.si
uero q̄rimus.q̄ sit cā potior ꝑueniendi ad beneficiū p̄ñ
3 tatio uel instõ:†& nõ est dubium,potiorē eām esse præ
sentationem:q̄a ab ea dependet instõ: sine illa.n.instõ
procedere non posset,ꝑ d.c.decernimus.iõ sicut patro
4 nus est fundm̄ iurisp.& dr̄,†patronus quasi pr̄:q̄a dedu
cit ecclesiam de non esse ad esse:ut dixim.s̄.in 1.par.1.
li.in 2.q.prin.in 1.art.sed tñ ↄsecratio dat sib totalē spūa
litatē.ut de ↄse.eccle.uel alt.ꝑ totum.ita & p̄ñtatio est
fundamentum instõnis:q̄a ꝑ eā ꝑuenit̄ ad instõnē, q̄
tribuit p̄ñtato oē ius:ut s̄.dixim.in aliquib.aūt sunt tan
quam excedētia & excessa,ut dixit Pau.de Cita.ubi s̄.q̄
poteris per te ↄsiderare:q̄a naturæ sunt utilitatis.& pro
isto articulo faciunt,q̄ dixim.s̄.in 1.par.huius t.li.in 1.
q.prin.in 3.art.dum tractauimus,an p̄ñtatio sit donõ.

¶ Vndecimus art.5.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Præsentatus ante institutionem an lucretur fructus, & possit admi*
nistrare bona ecclesiæ.
2 *Præsentatus non debet administrare ante institutionem.*
3 *Electus non potest administrare sine confirmatione.& nu.6.*
4 *Extensio non fit in pœnalibus.*
5 *Dispositio c.auaritiæ.de elec.lib.6.habet locum in præsentationib.*
clericorum seu laicorum ex priuilegio ad dignitates,secus in præ
sentationibus beneficiorum non ad dignitatem.
7 *Præsentatus administrans ante institutionem etiam in beneficijs*
simplicib.ipso iure debet esse priuatus iure,quod habet ad rem.
8 *Consuetudine potest induci, ut præsentatus a patrono ecclesiastico*
non solum possit administrare ante institutionem, sed etiam ut
nulla requiratur superior institutio.
9 *Electus nondum confirmatus an & quando possit administrare bo*
na ecclesiæ,remissiue.

1 Sequitur ēt ex suprascriptis decisio. 11.art.†an
p̄ñtatus non institutus lucret̄ fructus,
& possit administrare bona ecclesiæ, & si hoc facit, an
perdat oē ius qđ hēt,puta ad rē & sit intrusus, & sic an
c.auaritiæ.de ele.li.6.hēat locum in p̄ñtatis sicut in ele
ctis.Lap.in all.sua.8.dicit Io.Cal.ↄsuluisse ꝙ sic.& ita
fuisse pronunciatum,& tñ nihil alleg.Domi.uero in d.
c.auaritiæ. in ult.col.dicit ꝓ Lap. facere notata in c.fi.
tam per gl.q̄ per doc.suꝑ illa,de ele.lib.6.ubi conclu-
dit̄,iura loquētia de ele.includere ēt p̄ñtationē,qñ ma-
teria suꝑ qua disponitur ↄgruit ēt p̄ñtatiõi,sed p̄ñtatus
2 nõ debet administrare,ante instõnē.c.pastoralis.& c.
qđ aūt.cū si.hoc tit.ergo &c.Mouetur ēt nā rõ c.qua-
liter.de ele.q̄ est,quē nõ debere a seipso assumere hono
rem, fortius concludit in p̄ñtato q̄ in electo:q̄a plus iu-
ris ↄsequitur q̄s ꝑ electionē q̄ per ꝑ p̄ñtationē,arg.c.di
3 lectus.de off.le.†& tñ electus nõ põt administrare sine
ↄfirmatione,ne dicat̄ sibi sumere honorē,fortius ergo

includetur pñtatus.& ad idē pōderat tex.in d.c.auari-
tiæ.in uer.nōnulli. q̄ vr̄ icludere assumptos ad regimē
ecclesiarū. Tñ dicit ɔ̄riū facere idē tex q̄a ī parte dispo
sitiua loquit̄ immō d̄ electis ad dignitatē, sed ī dignita
tib.pñoni laici nō pñtani c.sacrosancta.& c.messana.
de ele.sed melius allegasset c.nobis.hoc tit.& nos dixi.
late s̄.in 1.par.huius a.lib.in 5.q.prin.in 1.art.ergo vr̄ il
lum tex.in pñtatis non hr̄e locū,unde licet rō iuris an-
tiqui hēat locū ēt in pñtatis, cū tñ illud ius nouū.d.c.
auaritiæ.dispositiue exprimat tm̄ de electis ad dignita
tē:& pęnā nouam imponat,non vr̄ hr̄e locum in p̄sen
tato ad inferiora beneficia, ar.c.statuium.de elec.li.6.
& reg.in pænis.de re.iu.eo.li. Postea Dñicus dicit se cre
dere posse ɔcludi,dispōnē d.c.auaritiæ. hr̄e locū ēt in
pñtato,qñ esset pñtatus ad dignitatē & p patronus ele.
si aūt fieret p laicos hñtes ius pñtandi ī dignitatib.ex pri
uilegio,dicit adhuc idē esse p no p Io.An.in c.si.de ele.
li.6.& p gl.ī c.sciāt cūcti.eo.tit.& li.& p Pau.in cle.1.de
ele.si uero pñtatio fieret in beneficio non sonāte in di-
gnitatem siue p clericos,siue p laicos,non putat hr̄e lo
cum pęnā illius c.auaritiæ.cū in parte in qua pœnam
imponit de dignitatib.tm̄ loquat̄, sed hr̄e locum pęnā
c.quaſr.de ele.& ita residet ibi Dom ¶ Gaye.aūt in re-
pe.c.si.in 45.col.in fi.& in seq.de ele.li.6.dicit pñtatum
nō institutū ante instōnē non posse petere fructus be-
neficij,all.Io.An.in c.cū dilectus.in pen. col.de iurep.
q̄a nō hēt ius in beneficio,all.Imo.in cle.unica.de ren.
sup uerbo dispone,ne ius administrādi.all.D.Ant.in c.
cum Bertol.in 2.col.de re iud.& Car.& Bene. Captā.in
c.qđ aūt.hoc tit.imò si ingerat se administrationi,per-
dit oē ius qđ hēt ex pñtatione sm Car. in c.cum iā du-
dum.in 2.col.de p̄b.& in c.nosti.& in c.quaſr.de ele.&
doc.in d.cap.auaritiæ. & Host.in summa huius tit.§.si.
uers.pęna q̄.& iō ɔ̄ pñtatum posse hoc opponi.Sed idē
Gay.ibidem in 48.col.in uer.itē pñtando uideri ɔcede
re curam ep̄aliū.alle.Pe.de Anc.in c.uno.circa fi.de e.
mona.li.6. & sic in hoc vr̄ uelle ex sola pñtatione pos-
se administrare pñtatum, & sic ɔ̄ id qđ proxime dixe
rat.Superueni D.Roc.in hoc trac.in uer.honorificum
in 39.q.& q̄rit de hoc,& refert Lap.in d.alle.8.ɔcludē-
tē d.c.auaritiæ hr̄e locum in pñtato ex idētitate rōnis
subijcientē ita se hr̄e cōem obseruātiā; & ita ɔsuluisse
Cal.& D.Cātinū de Bononia.& ita fuisse pronunciatū.
4 ¶ † Tñ in ɔ̄riū dicit urgere rāni uulgatā in pęnalib.nō
fieri extensione.¶ Sed tenendo opin. Lap.dicit se rñde-
re,put rñdet gl. in fin in c.sciant.de ele.li.6.q̄ dicit,pro
uisione illius.c.licet pęnalē, q̄a tñ est fauorabilis eccle-
siç extendi de electione ad pñtationē, & ita ēt dici r fa-
cere gl.in c.si.de ele.li.6.ex quo dispō illius c.est fauora
bilis ecclesiæ.adducit ēt gl.multum not.a doc.in auth.
sacra.C.si aduers.uend.dispōnē illius loquentem de ɔ̄-
ctib.q̄uis pęnalem extendi ēt ad quasi ɔ̄ctus & ad iudi-
cia.& rō est:quia fauet aīæ.& ita ēt ipse Roch. ɔcludit
5 ibi.¶ † Certe ɔclō facta p Domi.mihi placet : ut dispō
c.auaritiæ. hēat locum ēt in pñtationib. clericorū seu
laicorum ex priuilegio ad dignitates: quia ita re uera
loquitur ille tex.in pñtationib. uerò beneficiorū non
sonantium in dignitatem non hr̄e locum dispōnē d.c.
auaritiç,sed penam c.qualiter.de elect. q̄a in hoc casu
idem cēsebit̄ in pñtato, q̄đ in electo, ex quo in utroq;
casu militat eadē rō,imò major; quia ut apparet ex his
q̄ diximus in 8. p̄ced. art.electus hēt ius in re, pñtatus ad
rē,& ut apparet in 9.p̄ced.art. electus ɔ̄xit mr̄imoniū
6 depñti cū eccl̄a, pñtatus tm̄ spōsalia de futuro † & q̄a
electus nōdū ɔfirmatus administrare nō pōt bona ec-
clesiæ.d.c.quaſr.& ibi gl.& doc.c.cū in cūctis. gl.c.no-
sti.c.nihil.& ubiq; p doc.de ele.c.cū iam dudū.& ibi gl.
de præb. ergo nec pñtatus administrare pōt ante instō-
nē,quin incidat,si est dignitas in pęnā d.c.auaritiæ.siue
administrauerit p se,siue p aliū,siue in partē,siue ī totū
ut ibi, q̄ pęna est priuatio oīs iuris acquisiti ipso facto
incursa, & si nō sonat in dignitatē administrādo sit pri
uādus iure acq̄sito, & sic si administrauit pñtatus ante
instōnē siue ī tp̄alib.siue in spūalib. q̄cūq; sint benefi-
cia,p sniam ueniat priuādus illo iure ad rē qđ ex pñta-
7 tione acq̄siuerat. ¶ † Imò plus dicerē,ipsum pñtatū ad
ministrāiē ante īstōnē ēt ī bñficijs simplicib. dēre esse
priuatū ipso iure dcō iure qđ hēbat ad rē,ut maiorē pę
nā incurrat q̄ electus in hoc casu:q̄a si electus admini-
strauit, hēbat ius in re:ut diximus. in d.8.art.imò hēt ad-
ministr ationē in habitu licet nō in actu; ut ibi disim.
& ēt Do.in d.c.auaritiæ.in 4. col.in uer.nota ex ista gl.
q electus.& iō ī plurib.casib.ēt ante ɔfirmationē admi
nistrare pōt:ut diximus.ī electo ɔcorditer remoto a cu-
ria Romana:ut in c.nihil. & ibi gl.& doc. & hoc ēt pōt
inducere ɔsuetudo,ut ibi.& plures alios casus accumu
lat Firma.in loco px.all.& hæc administratio pmitit̄
electo & nō ɔfirmato:q̄a sel hēt ius ī re,pñtatus aūt ex
quo nullo mō hēt ius in re, si administraret in spūalib.
uel ī tp̄alib. p se uel p medietas p̄sonas ī totū uel ī par
tē,siue sit pñtatus ad dignitatē,siue ad bñficiū īferius sp
amitteret ius petēdi īstitui ipso iure,& sic ius ad re,qđ ex
pñtatione acq̄siuerat,& licet hoc sit nouū, & nunq̄ di
ctū nec sit ius talē pęnā imponēs,nec p nos imponi dē
ret,iuxta no.gl.fi.in h.ī c.si.hoc tit. cū dicō hoc esse ex
pressū ī iure saltēm ī ɔ̄triā:sæpe.n.diximus.s̄.in 1.par.hu
ius a.li.ī 9.q.prin.dū ibi tractauimus de multis crimino
sis an pñtari possēt,& q̄uis aliq esset irretiti aliquo cri
mine p qđ nō eēt priuat' ipso iure bñficio, sed ueniret
priuādus,nihilomin' fecimus reg. ibi nō dēre admitti
in pñtatione, & hr̄i p īhabili ipso iure,ut euitem' illud
turpius eiicit̄ & c.c.quēadmodū.de iu.iu. ut hāc reg.po
suimus ī d. 9.q.prin.ī plurib.ar.sic & ī casu nr̄o,tū rōne
q̄a magis delinq̄t pñtatus q̄ elect' administrādo, tū ēt
q̄a si bñ ueniret priuādus, iuxta c. quaſr.dēt reputari p
priuato ipso iure,ut nō īstituat̄.cogit tñ q̄a nouū. Et p
ipso iure sit priuatus ēt pñtatione, probatur,nā negari
nō pōt illum nō hr̄e titulum,cum nō sit institutus.c.2.
de insti.nec ēt ius in re ; ut diximus.s̄.in p̄ced. 8.art. unde
administrādo efficitur intrusus,iuxta late dicta per Do
mi.in c.pp.in vlt.col.19. dist. & latissime p Feli.in c.in
nostra.in 8.col.de rescrip.si intrusus ergo priuatus est
iure pa.ipso iure:ut est tex.& ibi oēs doc.in c.cum iam
dudum.de p̄b.& in spē Inn. loquens de præsentato in
c.qualiter & qñ. el 2. de accu.immo si cum instōne si-
ne edicto incurrit ipsas pęnas c.auaritiæ. & c.qualiter,
& vr̄ habere titulū & non est absolute pñtatus,ut uult
gl.in uerbo inanes.c.si.de ele.li.6. quanto magis debet
incurrere ipsas pęnas semper ipso iure,qñ solū pñtatus
administrauit ēt apparentem instōnem non hñtē : &
dixit Abb.in cons.106.in 2.col.talem intrusum dici fu
rem & latronē,& illam ecclesiam uacare, & ideo ɔ̄ eā
nō p̄scribi.Sed bene dicerem audacter id, qđ ɔcludūt
doc.in c.nihil ex ɔsuetudine posse inducit , in bñficijs
minorib.electū posse administrare,immo plus tenerē
beneficium absq; ɔfirmatione nullo mō posse habere
locum in pñtato p patronos,intellige laicos, q̄a uide-
rētur ab illis habere ecclesias,qđ ēt p ɔsuetudinem in
duci non pōt,ut no.in c.præterea. & c.ɔsuluit.hoc tit.
& diximus.s̄.in 4.q.prin.huius partis,in 5.art.& no. in c.
si.hoc tit.& suo loco dicet̄,quia uideretur ɔferre eccle
siā laicus,qđ facere non pōt , ut tetigimus supra in 3.q.
prin huius partis in 1.art.& latius in 1.par.huius 2.lib.
in 1.q.prin.huius partis in 1.art.& latius in 1.par.huius
2.li.3.q.prin.huius partis in 1 ar.& latius in 1.par. huius
8 2.lib.in 1.quæstio.princ.in 7.& 8.art.¶ † Si uero loquere
mur de pñtato a patronis ecclesiasticis, tunc dico posse
ɔsuetudinē inducere nō solum ut administrare possit
pñtatus ante instōnem,sed ēt ut nulla requirat̄ supio-
ris instō:ut late diximus s̄.in 1.par.1.li.in 9. q.prin.in 3.
art.dū loqunti fuimus de beneficiis procedentib.de sa
cerdote in sacerdotem ciuitatis Trani, in ultimo fun-
damento partis affirmatiuæ,ex quo p̄sentatus haberet
hoc ius a capace.s.a patrono clerico,ut ibi.& hæc ēt te
9 tigimus s̄.in d.4.q.prin. huius pr̄is in 5.art.† Et an & qñ
electus nōdum confirmatus possit administrare bona
ecclesiæ,uide in locis s̄.all.& pulchre p Firma.in trac.
de ep̄o.in 4.par.2.prin.3.li.in 3.q ubi etiam ponit quid
in

in Papa, qd in Imperatore, & quid in rege: & in 4.q. ibidem poni, an electus possit administrare præcedē. lite ↄ electionē, & ibidem in 5.q. ponit, an metropolitanus confirmatus possit administrare bona ecclesiæ ante receptum pallium, uide ibi.

¶ Duodecimus art. 5.q. ptin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Præsentatus an possit administrare bona ecclesiæ pendente lite sibi mota contra præsentationem.*

2 *Electus ad officium potest prosequi illud, si incepit, aliàs non pendente lite sibi mota contra ipsum de officio.*

3 *Præsentatus post institutionem potest bona ecclesiæ administrare, & quid si ab instituente fuerit appellatum, & nu. 4.*

Et ex conclusione facta in præce. art. deciditur. 12. & ulti. ar. huius. 5.q. prin. an præsentatus ante institutionē uel post pendente lite mota ↄ præsentationem uel institutionem maxime per appellationē possit administrare bona, & tex. est in c. constitutus el 2. de app. φ sic, si pacificā ecclesiæ possessionem acquisiuit, ut no. in d.c. nihil. de electio. ¶ Tu aduerte ad titulum hu. art. q a hēt duo mēbra. Primū an præsentatus possit administrare bona ecclesiæ pendente lite sibi mota ↄ præsentationem, & huic q̃sito nō quadrat responsio φ sic, si pacificam ecclesiæ possessionē acquisiuit: quia cū ante institutionem non possit bona ecclesiæ præsentatus administrare, ut in præce. ar. diximus, multo magis nec possessionē ecclesiæ hēre: q a cū patronus non possit clerico ecclesiam conferre, nec bona ipsius ecclesiæ administrare, u t in c. præterea el 1. hoc ti. ita non poterit nec per aliū hoc fieri facere, nec per præsentatū per eum, ergo inani est hic art. quò ad primū eius mēbrū, nisi restringerē illud, qn̄ esset quis præsentatus a patronis clericis, qui habeent ex consuetudine, ex sola eorū præsentatione transferri in præsentatū oē ius ut sine in stitutione possit administrare, & possessionem ecclesiæ adipisci, ut diximus ante fi. proxi. pt. cce. ar. & ita isto mēbro intellecto procederet responsio, licèt in electo possit multipliciter pcedere, & de electo loquitur Firma.
2 in d. tract. de epo, in 3. li. in 4. parte. 2. prin. par. in 4.q. † φ dicit facere pro ptāte ciuitatis: quia ad officiū electus pōt prosequi officiū, si incepit aliàs non pendente lite ↄ ipsum mota de officio, ut in Spe. de censi. §. pe. uersic. pone. 7. im mo non dēt mitti in possessionem pendente lite mota ↄ electionē, alle. lo. An. in addi. ibi, φ dicit so
3 re notandū. ¶ † Secundū membrū huius articuli est, si lis pendet post institutionē: & ad hoc quæsitū quadrat responsio: quia institutione sequuta pōt institutus hēre possessionē, & iō poterit administrare, si pacificam possessionem acquisiuerat. Sed dubiū est, quid si ab institutione fuerit appellatum, & nō est dubiū, non posse adipisci possessionem, per institutum quin per appellationem nō suspendatur, & iō gl. in uerbo confirmet in d. c. auaritiæ. de elec. li. 6. quærit, qd si electus cōfirmatus, a cuius cōfirmatione est appellatū, administrauerit bona ecclesiæ appellatione pendēte, an incurrat pœnam. d. c. auaritiæ, & dicit fuisse disputatum & terminatum Bononiæ, talē administratorē incurrere dictam pœnā per. l. reus. ff. ↄ quem. ff. de mune. & hono. & hoc dicit procedere, nisi talis esset appellatio, quæ nō teneret, & ita dicit fore intelligendū. d. c. constitutus. el 2. de app. super qua gl. doct. & præsertim Domi. in 4. col. dicit esse ueram, eum confirmatio fit in iudicio, quo casu hēt vim diffinitiuæ, secus si extra iudicii, & sic soluit ↄriū. c. constitutus, & subdit ibi Domi. post Lap. quaniū ad appellantem ipsum non posse dicere confirmationē fore iudicialem, & hēre vim diffinitiuæ, cū ipse appellās non fuerit in iudicio, nec fecerit uocare partē in iudicio, & sic quo ad ipsū censebit extraiudicialis, sed quo ad confirmationē, & confirmatū pōt dici iudicialis, & iō nō posse appellantē p suā appellationē impedire cōfirmationis effectū. s. possessionē, ut in d. c. constitutus,
4 ut ibi late p eos. ¶ † Tu uero cōclude, ex quo in præced. art. conclusimus. d. c. auaritiæ. hēre locū & in præsentatione. ergo & sequuta institutione si talis fuerit appellatio ab institutione, q impediret possessionē, q a ita esset, ac si non esset institutus, incideret in pœnā d. c. si uero. non est talis appellatio, quæ impediat possessionē, l in stitutus remanet in possessione, poterit administrare absq; metu illius pœnę. uide īn circa hæc vltima doct. in d. c. auaritiæ. super. d. gl. ad quorum dicta me in hoc remitto, nolo illam materiam transplantare, licèt mēbrum melius fuisset sir vatū in 3. par. huius. 2. lib. in materia institutionis, sed nolui illud hic apponere ne diuideretur dispositio. d. c. auaritiæ.

Ex omnibus dicta in suprascripta. 5.q. princ. & eius. 12 at. collige cōclu. post factam præsentationē per patronū pręsentatū hēre illi consentire ad hoc: ut p fecta fit pñtatio, & ita cōsequi ipsius fructus, p ea q̃ diximus s. in 1. ar. Declara hanc conclu. cōsensum seu acceptationē pñtati sufficere & tacitū seu tacitam, qn̄ est pñs præsentatus & permittit seu præsentati, si uerò est absens, requiritur acceptatio expressa, ut diximus in d. 1. ar. Declara. 2. d. conclu. intantum requiri acceptationē pñtati, φ præsentatus non habebit ius ad rem, nisi acceptauerit pñtationē, ut diximus in d. 1. art. in princ. Declara. 3. d. cōclu. huiusmodi acceptationē faciendā per præsentatum posse interuenire & post præsentationem, absq; reiteratione actus præsentationis, per ea q̃ diximus in d. 1. at. uersus fi. in uer. sed hic cadere. Declara. 4. d. conclu. huiusmodi acceptationē præsentationis debere fieri per præsentatum tacitè uel expressè ī. tps datum a iure patronis ad præsentandū, & post dictum tps non valere, & sic tps vnius mensis datum per. ca. q̃ sit. de elec. li. 6. electo ad acceptandum electionem nō habebit locū nec ante lapsum tpis dati ad præsentan. nec post, & iō oio acceptationē esse faciendā ī. dictum tps datū ad præsentan. ut late diximus s. in 2. ar. Restringe mō hanc declara. procedere tam in patrono laico q̃ ecclesiastico præsentante, nisi præsentatio facta fuisset per patronum ecclesiasticū multū ante tps semestre: quia præsentatus per eum non expectabitur acceptationem facere vsq; ad finē semestris, sed per mensem tm, ex quo variare non pōt, & hoc est utile ecclesiæ, ut nouiter considerauimus in d. 2. ar. in uer. adnerte mō, si poterit cum plurib. seq. Declara. 5. d. conclu. φ si præsentatus hēret plures præsentationes, non poterit oēs prosequi, sed tenebitur aduersario instante vnā ipsarū eligere iuxta dispositionē. d. c. ut qs duas. de ele. li. 6. & sic unam ipsarū acceptare, ut diximus in 3. arti. Restringe hanc decla. procedere in præsentationibus factis p pro nos laicos uel ecclesiasticos præsentantib. iure collegij & sic vti, sed in pñtantib. iure particulari non hēbit locū dispositio d. c. ut quis duas. nisi esset facta p penitus ↄdicentē pronis, ut diximus in d. 3. ar. uersus fi. uer. aut loquimur. Declara. 5. d. cōclu. pñtatū nō debere led aliqn̄ posse compelli acceptare pñtationē fauore ecclesię uel publico, iuxta ea q̃ diximus in 14. ar. & in loco ibi remisso. Amplia mō primò. d. conclu. pñtatū nō solū debere acceptare pñtationē, sed & posse absq; labe simoniæ & vitio ambitionis pñtanti gratias reddere, immo ut euitet vitiū ingratitudinis ad hoc tenerī, ut diximus s. in 5. ar. Restringe hanc ampl. φ quāuis pñtatus possit agere gratias & esse gratus pñtanti, non tñ pōt imponere censum fore ecclesiæ illi soluendum, & si hoc fecerit poterit puniri ut simoniacus & alienans res ecclesię, ut diximus s. in 6. ar. Restringe hāc restric. φ quāuis pñtatus nō possit dare aliquid ↄpale pñtāti, nihilominus si erit modicū attenta qualitate vtriusq; dicet potius gratitudo q̃ simonia, ut diximus in prin. d. 6. ar. Amplia secundò d. conclu. intñ acceptationē perfici pñtationē, φ tūc ex illa oriunī fructus & effectū pñtationis, de qb. dix. s. in 7. ar. Limita mō primò. d. cōcl. sic declaratā & ampliatā pcedere quò ad pfectionē pñtationis, ut in ea. nō īn p illā tribuiī pñtato ius in re, sed ad rē. siue pfonus pñtans sit laicus, siue ecclesiasticus, p ea q̃ dixi. in 8. ar. late. Restringe hāc lim. pñtatū nō hēre ius ī re, sed de rem strictè, sed large pōt dici, pñtatum a patrono eccle siastico

siastico, & ēt laico non variāte hře Ius In re, ut diximus in d.7.ar.in uers. posset tñ saluari. Restringe secūdò.d. limi.præsentatū hře ius ad rē, postquā acceptant p̄sentationem: quia si illā nō acceprauit, ēt ius ad rē nō hēbit, donec acceptat, diximus in d. 8. ar. uersus fi.in uer. limitat tñ. Declara mō istam lim. præsentatum hře ius ad rē ēt p̄sentatione adhuc non admissa per superiorē, ut diximus in d. 8. art. uersus fi.in uer. subdit ēt. Limita secundò d. conclu. φ quāuis p̄sentatio sit perfecta p acceptationē prelentati, non tñ per hoc ɔ̄hitur matrimoniū spirituale de p̄senti inter ep̄m & ecclesiā, sed solū sponsalia de futuro, ut diximus in 9.art. Limita tertiò. d. conclu. φ licet p acceptationē p̄senti sit perfecta præsentatio, in magis iuris tribuit beneficiato per institutionem q̄ p præsentationē, ut diximus in 10.art. Restringe banc limi. nam licet maius ius tribuat instituens q̄ præsentans tñ potius dr̄ donator beneficij præsentans q̄ instituens, ut in d.10.art. diximus. Limita quartò.d.conclu. nam quamuis de consen su præsentati sit perfecta præsentatio: non tñ præsentatus pōt administrare bona ecclesię per se, uel per alium directè, uel indirectè in partē uel in totum qui admitter ius quæsitum, ut diximus in 11.ar. Declara hanc limi. ut si præsentatus ad dignitatē casu quo pōt administrei modo supraścriptō ante institutionem ipso iure erit priuatus oī iure acquisito, iuxta.c. auaritiæ.de ele.li.6. sed si est p̄sentatus ad beneficia non sonantia ad dignitatem, & administrat, erit priuandus, iuxta.c. qualiter.de elec.li.6. & sic non priuatus ipso iure, & p̄dicta procedant, siue patroni sint laici, siue ecclesiastici, ut diximus in d.11.ar. Extēde hāc limi. præsentatum ante institutionē nō posse administrare, Intm̄ procedere, ut ēt si hoc permitteret consuetudo, non hřet locū, sed militaret pęna, ut proximo dictum est, ut diximus in d. 11. art. uersus fi. Restringe hāc extensio. procedere in præsentato a patrono laico, sed in præsentato a patrono ecclesiastico, bene hēbit locū cōsuetudo, ut possit administrare ante institutionem, immo posset inducere, ut nulla requiratur institutio, ut diximus in d.11.art. versus fi. Limita quintò, φ quamuis per consensum præsentati præsentatio sit perfecta, tñ lite mota sup præsentatione non poterit præsentatus administrare nisi in casu, quo potuisset hře possessionē ante institutionem, ut in casu proxime præced. restric. ut diximus in 12.ar. Extende hanc limi. ut procedat ēt si lis penderet: quia fuisset appellatū ad institutione, nā si institutus nō esset in tali possessione, q̄ nō ueniret reuocanda per appellationem, nō poterit administrare, quāuis institutus ēt administranda Incurreret pęnam. d.c. auaritiæ, uel d.c. qualiter, ut diximus in d.12.ar. uersus fi. Et per ista sit expedita hæc. 5. ptin. q. cum suis arti.

¶Sexta questio prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Instituere habens debet admittere præsentationem factam per patronos, & per præsentatum acceptatam qualificatiue cum adiectione, si & inquantum de iure &c.*

Et hæc verba, si & inquantum, quid importent.

Et quia uidimus s̄. facta præsentatione quid habeat facere præsentatus. Modo merito uidendum est, quid habebit facere tertia persona q̄ interuenit in p̄sentationi in actu, & sic habens instituere, an debeat instituere uel obseruare modū datū p c. fi. de ele. li. 6. in ele. Et ex ista quæstione orient plures art. Et primus erit p practica, an sicut p̄sentatus hēt acceptare p̄sentationē, ut in proxi. præced. q. diximus, sic & habens instituere debeat illā acceptare. Et dic br̄, non debere illā absolute acceptare p p illud dictum Apostoli alleg. in d.c. fin. de elec. li.6. nemini cito manū imponas, nā si simpliciter illā acceptaret, illa admissio haberet pro institutione, ut colligit ex ultimis verbis cle. plures. hoc ti. & lic cito imponeret manus, & hoc esset ɔ̄ prealllegatum di-
1 ctum Apostoli. †Ideo dicendū est habentem instituere debere admittere p̄sentationem factam per patronos, & per præsentatum acceptatam qualificatiue cū adiectione si & inquātū de iure. puta admittimus ip̄sā p̄ntatinnē, si & inquantū de iure admitti dēt, & sic nō simpliciter, sed eatenus & quatenus de iure p̄cedit, & p̄ntātib. ius cōpetit, & p̄ntato nihil obijciat, & iō sequetur citatio particularis uel generalis, & discutientur iura p̄sentantium & idoneitates præsentati, siue præsentatio fiat in discordia, siue in concordia, iuxta tex. in d. c. fi. ubi nēs doct. & præsertim Steph. Gaye. corregnico la meus ibi in ptin. suæ solen. repe. quęuis si bene habēs instituere diceret solū admittimus, non pet hoc esset facta institutio, ut dicit Gemi. in c. t. de instit. in no. lib. 6. per illum tex. & ideo dicit ibi Io. An. admittere idem esse φ recipere, & s̄m Archi. ibidē, & hoc uerbo usum fuisse tex. in c. pastoralis hoc ti. qui Archi. ibi dicit admittere p̄ntatū importat recipere eum & examinare.

¶Secundus art. 6. q. prin. ij. Pat. ij. Libri.

1 *Dispositio. c. fi. de electio. li. 6. loquens in electione, an habeat locum in præsentatione. ubi quod sic.*

2 *Dispositio annullans sententiam, processum, vel instrumentum ex defectu solennitatis non dicitur pęnalis, ex quo non diminuit patrimonium.*

3 *Pęna quid sit.*

4 *Edictum quod proponi debet facta electione, an debeat etiam proponi facta præsentatione. ubi quod sic.*

5 *Dispositio pęnalis non debet extendi. fallit, ubi casus comprehendi tur sub expresso ex lata significatione vocabuli.*

1 Sed dubium est secundo loco, † an dispositio. d. c. fi. de elec. lib. 6. loquens in electione hēat Incū in p̄sentatione, & gl. 2. ibi in fi. dicit, & idem puto in p̄sentatione, & ēt ille cui fiat præsentatio teneatur seruare hanc decretalem, & sic dicit seruari. & doc. sup ea, & præsertim Gem. in 4 col. In uer. in eadem gl. ibi præsentationem dicunt non obstare, si dicatur illam constitutionem esse pęnalem, & sic non extendendā: quia constitutio & pęnalis extenditur ad comprehensa, & sub mente condentis, qn̄ oīno est eadem ratio c. si postquā. de elec. sed hic est eadem ratio in præsentatione, ergo. &c. Adducit ēt posse negari, illā constitutionē esse pęnalem: quia non priuet iure quæsito per electionem, sed cassat confirmationem electioni, & sic nō pōt dici pęnal̄s. alias si diceretur ɔ̄rium, sequeretur intra cassantia testamenta, uel codicillos, uel dictantia sententias non ualere dificientibus cæteris solennitatibus esse pęnalia, φ non vſ uerum, cum non diminuant patrimonium uel ius præstitū. si ergo nō est pęnalis pōt extēdi, ut c. cupientes, qđ bene est pęnale, ex quo priuat iam iure quæsito per electionē, & sic.c. auaritiæ. eo. li. & lib. 6. tñ adhuc extendit. Nec obsti dicatur, tex. non expressisse de præsentatione, sed solum de electione: quia respondeo (dicit Domi.) hoc fecisse, ut congrueret tit. in quo situs est ille tex. Et subdit Domi. & si adhuc uis iudaizare, & stare solum uerbis non pōt negari illū tex. non hře locū in p̄sentatione, licēt loquatur de electione: quia præsentatio est electio. ut pater hoc ti. c. 2. c. 3. & c. nobis. & c. querelam. de elec. & facere qđ no. in gl. antepe. in c. sciant cuncti. de elec. lib. 6. vñ cum iura ita expressa faueant huic latæ significationi, ut uerbū electio includat præsentationē, non debemus hic restringere, maxime cum agatur de mera causa fauorabili. Item ut plurimum patroni præsentant ad ecclesiam enratam, vnde diceretur absurdum illum tex. debere seruari in electione canonici, & non in præsentatione rectoris. Ita Domi. ubi s̄. post Io. And. cuius uerba ipse refert, & dicit Lap. hanc partem dixisse debere seruari in practica, & sic seruari etiam in præsentatione in alleg. sua. 8. ¶†Dicit etiam Domi. fore notadum istud dictū,
2 cōstitutionem annullantem sententiam, processum, uel instrumentum ex defectu solennitatis, non dici pęnalem, ex quo non diminuit patrimonium, sed dicit do. Per. de Anch. istud esse uerum p̄prie, improprie tñ posse dici pęnalem alle. c. si religiosus. §. i. de elec. sed ibi priuatur iure quæsito per electionem s̄m Ioan. And. & ideo

ideo illa ꝯſtō non eſt pęnalis:quia non priuat iure quæ
ſito,ſed fortius dicit facere tex.& gl.in c.diſpendia. de
reſcr.li.6.& ſic dicit ex illo tex.hr̄i optimam declaratio
3 nem,qn̄ dicatur pęna,†nam proprie pęna dr̄ læſio,quæ
punit & uendicat,quod quis commiſit,tex.in c.pęnitē
tia eſt quædam læſia.de pęni.diſt.3.& ſic patet, ꝙ ſi lex
lędit pſonam pro uindicta commiſſi, illa dicitur pro-
prie pęnalis,& iō tex.& gl d.c.diſpendia.dn̄t.pęnam eſ-
ſe irritare proceſſum & reſcriptum,ut ibi p iplum Ge-
mi.D.Gaye.in d.ſua repe.d.c.fi.in 6.col.mouet ēt hanc
difficultatem, & refert d.Io.An.q̄ ēt pxime retulimus,
& pro ꝯcluſione ſ.poſita alle.Abb.in c. poſtq̄. de ele. &
Imo.in c.2.hoc tit.ſuper gl.in uerbo pn̄tare.& Card. in
c.querelam,& in nota.de ele.D.Roch.uero in hoc tra.
4 in uerbo honorificum.in 38.q.quærit in ſpecie† an quē
admodum facta electione proponitur edictū, iuxta d.
c.fi.de ele.lib.6.Ita ēt proponi debeat facta pſentatio-
ne,& breuiter concludit ꝙ ſic,per glo. prædictam quā
doc.ibi ſequuntur,alle.ēt Abb.in d.ca.poſtquā. & Lap.
ubi ſ.& poſtea tranſit ad dicta,de qb.ĩ.in hac qōne di-
cemus,& hoc idem uult Firma. de electione loquens
in trac.de epo.in 3.par.2.prin.3.lib.in 5.q.ſed melius in
6.ubi proprie loquit̄ ēt de præſentatione, & idem uult
Gay.in repe.d.c.fi.in fi. 46. col. Equltra prædictos adde
Io.Cal.con.1.ſol.25.in tit.ut lit.penden.circa medium
& Abb.in c.cum uos.in ult.col.ſup gl.pe.in fi.de of. or-
di.& idē Abb.in c.ꝯſtitutus.el 2.in 3.col.de appel.& ibi
dem Præpo.& Barba.conſil.33.ſcripſit pſalmiſta. ante.
fi.col.in 2.uol.& hæc eſt communis opinio,ut ſæpiſſi-
me a principio operis hucuſque diximus, & dicemus,
uſque in finem,& præſertim in præſenti 6.q.prin.Et ua
na eſt diſcuſſio ſupra facta,nam ſi bene eſſet ꝯſtō d.c.fi.
pęnalis ex identitate rōnis,licet loquatur in electione
extenderetur ad præſentationem,per gl.aureā in c. ſciāt
cuncti.de ele.lib.6.per quam reſponderur ad c.cum in
illis.de præb.eo.lib.& iō diximus ſupra in proxima.5.q.
præced.prin.diſpoſitionem.c.quam ſit licet ſit pęnalis,
de ele.lib.6.habere locum in præſentatione. Ita ibi in
2.ar.& in 3.ar.diximus diſpoſitionem.c.ut quis duas.de
ele.lib.6.habere locum in præſentatione, & ibidē in
11.art.diximus diſpoſitionem c.auaritiæ.de ele.lib.6.ſi
militer pœnalis habere locum in præſentatione,immo
q̄uis eſſet pœnalis,extenditur, & comprehēſa & inclu
ſa in mente ipſius inſtitutionis,ut no.in c.poſtquam.d̄
ele.& præſertim quando eſt eadem rō,ut ĩ.dicetur, ut
eſt tex.melior de corpore iuris ſecundum Bal. ibi in §.
porro.quæ fuit prima cauſa benefi.amitt.& ſecundum
do.me.in c.qua fronte.de appella.in prin.& in c. nōnul
li in §.ſunt & alii.in 2.char.de reſcr.& pro his multum
facit qđ dicit Io Cal.in d.conſi.31.& in c.r.ut lit.pen.&
quaſi in terminis loquitur plene Barb.in d.ꝯſi.33. ſcri-
pſit pſalmiſta.Et ad id qđ ſ.dictum eſt,pręſentationem
ēt dici electionem,dn̄t ēt prædicti in prædictis conſiliis
5 pro quibus facit reg.†ꝙ licet ꝯſtō pœnalis & exorbitās
non ſit extendenda;tn̄ hoc non procedit quādo caſus
comprehenditur ſub expreſſo etiam ex lata ſignifica-
tione uocabuli,tex.in l.filium habeo.ff. ad macedo. &
tex.in l.ſenatus.ff.de ritu nup.& tradidit hanc doctrinā
Ale.in l.ſiquis in qđ.ff.de iuris.om.iud.& do.me.Corſ.
in d.c.nonnulli.in §.ſunt & alij.in 2.char.& de hoc eſt
gl. fi.in cle.j.in uerbo eligatur.de ele. quæ uult, ꝯſtōuē
pęnalem iuris ueteris correctiuam ex identitate rōnis
etiam extēdi de electione ad aliam prouiſionem, quā
gl.exclamat & ornat do.me.Iaſon in §.oīum in 8. col.
inſti.de actio.& ſimilem gl.habemus in l.quamuis. C.
de fideicommiſ.& ibi Bal.gl.4.in cle.1.& ibi Card.in 4.
q.de reſcr.& iō dixit Lap.in ſupra alle.5.q.fol.3.ius no-
uum diſponens de electione trahi ad præſentationem,
qn̄ eius rō eſt antiqua:ſed hæc ratio eſt antiqua,ut in c.
2.de poſtu.& in c.ſtatuimus.de ſent.excom.in incertis
fore apponendum edictum,ergo hoc obſeruandum ēt
in pn̄tatione. Immo dico maiorem rōnem militare in
præſentatione ſpectante ad particulares quam in ele-
ctione.In electione.n.uera,& in præſentatione ſpectā
te ad aliquod collegium uel uniuerſitatem iure uſi de
bere electores & pn̄tatores ſimul ꝯuenire in pn̄tationis
actu, & debent uocari,alias poſſunt agere de contem-
ptu,ut diximus ſ.in 2.q.prin.huius par.in 8. art. & nihi
lominus electione,ſeu pn̄tatione facta,quę oīno eſt ad
inſtar electionis apponitur edictum,& ſeruatur forma
d.c.fi.& circa hæc diſponit illa rōne,q̄ in text.ut poſſit
hr̄i notitia iurium eligentium & meritorum electi ci-
tatis nominatim certis collegis & oppoſitorib.& incer
tis per edictum,& de iuribus eligētium facilius pōt hr̄i
notitia,cum ſpectat ad collegiū, q̄ cum ſpectat ad par
ticulares,ut de ſe patet,& ſir̄r de meritis præſentati, &
oppoſitoribus,cum ſit certum,hoc q̄ maxime pertine-
re ad eos de collegio:iura uero ſpectantia ad patronos
particulares non ſunt ita cognita,cum iuſpa.transferr̄
ad plures diuerſis titulis,& ēt ad extraneos;ut late dixi
mus in 2.par.1.li.per totum,& non poteſt haberi clara
notitia ſucceſſionum,non pn̄t eſſe filii patronorum, &
non eſſe patronos,ut in d.2.par.in 2.q.prin.non habent
ſimul conuenire,nec uocantur,ut diximus in d.5.ar.2.
q.prin.huius partis,ergo tanto magis dēt ſeruari,forma
d.c.fi.nam poſſet dici facta in cōcordia, & eſſe factam
in diſcordia,licet diſpō illius tex.procedat in utroq. ca-
ſu,ergo tanto magis debet fieri iſta uocatio particula-
ris,uel generalis,iuxta formam d.c. fi. & ſic eſt conclu-
dendum,diſpōnem.d.c.fi.loquentem in electione ha-
bere etiam locum in præſentatione.

¶ Tertius art.6.q.prin.ij.par.ij Lib.

1 *Citatio ſeu diſpoſitio c.fi.de electio.lib.6.an requiratur,uel habeat locum in poſtulatione,ordinatione,collatione,uel alijs prouiſionibus,ac etiam in conſecratione.*
2 *Poſtulatio quotuplex ſit.*
3 *Citatio ſpecialis uel edictum non requiritur de neceſſitate in collatione:tamen eſſet tutum,ſi fieret,nu.7.*
4 *Conſtitutio d.c.fi.non ſeruatur in prouiſionibus, quæ fiunt a curia Romana.*
5 *Citationes non requiruntur in ordinatione eccleſiæ non in conſecratione prælati.*
6 *Appellatio interpoſita poſt confirmationem electionis non habet impedire,ne electus confirmatus poſſeſſionem habeat.*

1 Dubitatur Tertio:†an diſpoſitio.c.fi.de elect.
li.6.habeat etiam locum in poſtu-
latione,ordinatione,collatione,& alijs pūiſionib.ac ēc
in conſecratione. Et quoad poſtulationem primo gl.2.
2 in d.c.fi.quęrit de hoc†& diſtinguit duplicem eſſe po-
ſtulationem,unam quæ fit a ſuperiore qui habet con-
firmare,& in iſta,quia militat eadē rō cum electione,
ſeruanda eſt forma d.c.fi.alia eſt poſtulatio quæ fit a p-
lato poſtulante,& in iſta nō requiritur forma d.c.fi. Et
Pau.ſuper prædicta gl.dicit opi.gl.eſſe ueram pp obie-
cta quæ poſſent fieri ꝯ poſtulatum,quæ nō eſſet expreſ
ſa in poſtulatione:ut patet in c.1. de poſtu. præla. unde
concludit,quandam eſſe poſtulationem generalē quę
fit a ſuperiore,& in illa non requiritur citatio,quędam
eſt ſpālis,quæ fit de certa & nominata pſona:& tūc aut
fiat ab inferiore a Papa:& in illa procedit opi.gl. 2.d.c.
fi.aut fit a Papa ſm formam c.cupientes.de elec.lib.6.
& tunc in ea non procederet gl.quia nulla fit citatio iu
ris,ut ibi,ergo non eſt neceſſaria citatio hominis ſecū-
dum Pau.quē ibi ſequitur Gem. Phil.Fran.ſuper d.gl.&
3 Gay.in repe.d.c.fi.in 4.col.¶†In collatione aūt gl.fi.d.
c.fi.tenet,ꝙ non requiratur de neceſſitate obſeruātia.
d.c.fi.& ſic citatio ſpecialis,uel per edictū:dicit tn̄ tutū
eſſe hanc citationem fieri,non tamen ex uerbis uel mē
te d.c.fi.uel loquitur tam de collatione quam de aliis
conſtitutionib.Idem tenet Arch.in d.c.fi.& Io.And.ibi
dem,qui dicit pro gl.facere,quod no Inn.Ho.& Com-
po.in c.fi.de tranſa.& poteſt eſſe ratio ſm eum:quia in
collatione & aliis prouiſionibus quę unico actu expe-
diuntur,non eſt dare medium inter electionem quæ
fit de prouidendo,& ipſam prouiſionem ſeu collatio-
nem.

nem. Item quia ibi non fit ꝯfirmatio actus a superiore
gesti ꝑ inferiorem. Pan. uero dicit, citationem nō posse
isto casu cadere in prædicta: nā aut fit ante collationē,
& tunc fieret ante oē ius, aut fit post, & tunc fit post
oē ius, quia per collationem ꝯfertur ius in re, & in rem
una simul, & dicerem ego in habitu, & actu, quia colla
tio obtinet uim electionis & ꝯfirmationis, ut no. Inno.
c. constitutus. de appel. sequitur ꝑdicta Gemi. sup pręd
cta gl. in pe. col. & ēt Phil. Fran. ibi. Et Gay. ibidem in
sua repe. super d. gl. fi. in prin. 1 r. col. & seq. allegat etiā
pro hoc Cardi. & c. cum secundū in no. de pręb. & in c.
proposuit. in 8. col. de concess. præb. & in c. 2. de his quę
fiunt a præl. ad fi. ¶ † Et ibidē Gay. in prin. 12. col. in uer.
4 In gl. eadem, ibi a prouisionibus, dicit in prouisionib. q̄
fiunt a curia Romana non esse seruandā ipsam cōstitu
tionē c. fi. quia non proceditur per uiam ꝯfirmationis,
sed rōne reseruationis, alleg. Abb. post doc. in cā. nihil
de elec. & ꝙ sit prouisio. no. in c. 1. de elec. lib. 6. & ī cle.
fi. de elec. in gl. 3. & proprie prouisio dr̄, qua unico actu
hēt ualidam electionem & cōfirmationem ut no. in c.
5 ut circa. in gl. 2. de elec. lib. 6. ubi per doc. † ¶ Quid aūt
in ordinatione ecclesiæ uel consecratione ꝑlati, an req
rantur hmōi citationes, iuxta formam. d. c. fi. Gay. ibi-
dē post prin. 3. col. dicit ꝙ nō, allegat. no. in c. 1. de elec.
lib. 6. & ibi Io. An & doc. hoc idē uoluit ibi Phili. Frāc.
post prin. 3. col. in quibus non insisto quia re uera nō est
6 materia nostra. ¶ † Tamen aduerte ad unum pulchrū,
nā licet appellatio interposita post confirmationē ele-
ctionis non habeat impedire, ne electus ꝯfirmatus pos-
sessionis habeat, nec ēt exēptio criminis eū īpediat, &
hoc illa rōne quia possessio est quid facti, & effectus cū
sequutiuus iuris ꝑcedentis, iō non mirandum si de fa-
cili non differtur propter exceptionē uel appellationē
oppositam: uult tex. in c. ꝯstitutis. de appel. & ibi oēs,
tn̄ ille tex. non procedit in collatione uel prouisione.
quia exceptio opposita, uel appellatio bene īpediet, ne
prouisus habeat possessionem. ita do. Ant. post Inno. &
ibi doc. in c. pen. de cā pos. & proprie & habetur in c. ac-
cedens. de accusa. licet Abb. teneat hoc procedere ēt in
exceptione criminis, tn̄ do. Ant. & Imol. ibi tenēt ꝯtra
riū, de quo in d. c. accedens. & est rō differentiæ, qa in ꝯ
firmatione citatur pars, uel saltim per edictū sit citatio
generalis. c. fi. de elec. li. 6. unde uerisimile est, ꝙ si qd
erat discutiendū, iam fuisset discussum in ꝯfirmatione,
& ideo exceptio postea opposita vr̄ calumniose oppo-
ni ad impediendum, ne iste habeat possessionem, sed in
collatione, licet illa habeat uim electionis & confirma
tionis simul, ut uoluit gl. in c. 1. de elec. li. 6. & tn̄ nō re
quirit illa citatio, nec propositio edicti, q̄ requiritur in
confirmatione, gl. cōiter approbata fi. d. c. fi. & iō ma-
gis de facili uolēs opponere admittitur, antequā trada
tur possessio, quia non potuit contradicere in collatio
ne. Ita pulchre Præpo. in d. c. ꝯstitutis in 3. col. in ver. no
ta ex tex. ibidem effectum, cū sequen. uer. limitabitis
tn̄. & ideo illa gl. fi. d. c. fi. Io. An. magistri omnium be
7 ne dixit † tutum esse ēt in collatione edictū apponi, ni
si diceres hoc non sufficere, nisi in collatione sit adhibi
ta uera cāæ cognitio, nā uoluit Abb. in d. c. cōstitutis su
ꝑ gl. pen. in fi 3. & in prin. 4. col. pro habendo istū effe-
ctū ut nec exceptio, nec appellatio impediat possessio
nē ꝯfirmati post ꝯfirmationē nō solū reqri fuisse serua
tā formā. d. c. fi. sed ēt fuisse habitā ueræ cāæ cognitio-
nē ut ibi ꝑ eū. Vñ intelligerē dicta Butri. & Prępo. cū ue
re est habita cāę cognitio, & isto casu ēt esse tutum ap
ponere edictū in collatione. s. ut sit appositū ædictū, &
habita causæ cognitio. De quo tn̄ D. Ab. an sufficiat ad
effectū suprascriptū sola citatio, iura. d. c. fin. vel reqrat
ēt causæ cognitio, dicet. ĩ. suo loco, & an ꝑ spōtaneam
ꝯparitionē partis ꝯualidetur citatio nulla. vide Feli. in
c. illud. in col. 4. de præscrip.

¶ Quartus art. 6. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Citatio vel edictum principale de quo in d. c. fi. an requiratur in di-
gnitatib. solum, vel in beneficijs simplicib. ubi tum in omnibus di
gnitatib. quam alijs simplicib. benificijs, fallit. nu. 2.*

1 Succesiue Dubitatur quarto loco, † an dispō
d. c. fi. de ele. li. 6. de citatione certa
& edicto gñali opponendo hēbit locum solum in di-
gnitatib. ut. c. auaritiæ. eo. tit. & lib. an vero in omnib.
beneficijs, puta simplicib. curatis, hospitalib. & alijs oī-
bus, in quib. cadit iusp. iuxta ea quę diximus s̄. in 1. par.
1. li. in vlt. q. per totum. Et dic Lap. in trac. de xenodo-
chijs. in 21. q. dicit dispositionem. d. c. fin. videri loqui in
beneficijs, in quib. committitur cura animę, sed cōsue
tudinem fecisse ꝯstōnem obseruari ēt in beneficiis sim
plicib. s̄m eum. Domi. uero in d. c. fi. in fi. pen. col. dicit
se credere, illum tex. etiā quo ad sui dispositionem ha-
bere locum in bñficiis simplicib. qa non exprimuntur
uerba in illo tex. per q̄ appareat constitutionem loqui
de beneficio habente curam animarum, sed tm̄ ubi re-
quiritur confirmatio. Mouetur etiam arguendo a vi di
ctionis, in, ut includat beneficia particularia posita in
ecclesia, iuxta not. per gl. in cle. ut hi qui. de æta. & qua
li. nam patet illū tex. c. fi. loqui ēt de particularib. bene-
ficiis ecclesiæ ibi in isti. par.: dum dicit edictum fieri in
ecclesia in qua fit electio, & dicit facere qđ no. Io. An.
in c. quam. sit in 1. q. de elec. lib. 6. Mouetur etiam: quia
rō tex. d. c. fi. ita ꝯcludit in simplicib. beneficiis sicut in
curatis. s. ne supplantetur uolens opponere, & ne cito
confirmetur contra doctrinam Apostoli, requiritur. n.
etiam in istis beneficiis simplicib. ꝯfirmatio & exami-
natio electi: ut not. Io. An. post Hosti. in c. proposuit. de
concess. præb. in prin. ergo in illis etiam de iure est ser-
uanda consti. d. c. fin. & dicit istam partem sentire Io.
An. in d. c. fi. super gl. 2. in fi. ubi dicit, in electione cano-
nici illam decretalē esse obseruandam, hoc idē voluit
ibi Phil. Fran. in prin. 3. col. Et Gay. ibidem in sua repe.
in 12. col. fi: Quoad hospitale verò Lap. de Castel. in d.
trac. de xenodochijs. in 21. q. quem sequitur Domi. in
d. c. fi. in vlt. col. in uer. quęro an hēat locum in hospita
li, refert & sequitur & distinguit, aut hospitale nō dat̄
in beneficium, & non esse obseruandam cōstōnem d.
c. fi. quia in illis fit commissio, non aūt electio, siue col-
latio, aut pręsentatio, iuxta no. in cle. quia contingit. de
relig. domi. aut hospitale dat̄ in beneficium, & prouide
tur illi per viā electionis, vel ꝑsentationis, & tūc in ho-
spitali etiam hēbit locum dispositio. d. c. fi. seqnit hanc
dispositionem ibidē Phili. Frā. post prin. 3. col. & etiam
ibidem in sua repe. circa medium. 12. col. do. Gay. q di-
cit, cum in hospitali fit electio, vel ꝑsentatio, illud dr̄e
censeri beneficium s̄m Cardi. in cle. dispendiosam. de
iud. Tu aduerte ad tex. d. c. fi. qui nullo modo noīat ali
quod beneficium, nec dignitatē, nec curatum, nec sim
plex ad quę eius locutio restringi posset, sed solū loquit̄
vtēdo verbis electionis, & ꝯfirmationis, ergo clare dicē
dū est, dispōnem illius tex. ꝑcedere & hr̄e locum in om
ni electione & ꝯfirmatione, & sic in omni pręsentatio-
ne & instōne: cum dictum in electione in hoc casu cen
seatur dictum in ꝑntatione: ut diximus in proxi pręce.
2. art. sufficit ergo cadere electionem, seu ꝑsentationē,
cōfirmationem, seu instōnem, & habebit locum dispō
d. c. fi. quia fiet citatio particularis vel generalis per edi
ctum & discussio, & sic tam in curato, q̄ in simplici, cū
multa contra electum & pręsentatum possint opponi,
vt non confirmetur, vel instituatur contra iura & ꝑso-
nas electi, & ꝑntati, & contra ipsam electionem & ꝑnta
tionem de quib. diffuse diximus in 1. par. huius. 2. li. per
totum, et signanter in 2. et 3. q. prin. contra ꝑsonam pręꝫ
sentantis, et in 7. 8. & 9. contra personam præsentati, et
remissiue in 10. q. prin. in 1. art. et contra pręsentationē
possint colligi oppositiones ex oīb. quę diximus in pro
xime pręcedē. qōnib. huius partis, quæ omnia expediri
non pñt. nisi seruetur forma. d. c. fi. et ideo concluderē
in omnib. beneficiis, in quib. cadit pñtatio et institutio,
esse seruandam formā d. c. fi. et sic fore apponendū edi-
ctum, et tam in hospitali, q̄ in aliis, dummodo sint ec-
clesiastica, et cadat in eis ꝑsentatio, de quibus diximus
in d. 1. par. 1. libr. in vlti. q. princ. et in 1. parte huius 2. lib.
2 in 5. q. princ. ¶ † Sed ex vltimo loco per me dictis dice-
rem

rem vnũ, qđ sine dubio colligitur ex tex.d.c.fi.illũ ponderando, ut proxime ponderauimus, loqui de ele.& ꝯfirma.& sic de pñtatione, & institutione, ꝙ si daretꝰ casus, ut per solã electionẽ, uel per solã pñtationẽ electus uel pñtatus acquireret oẽ ius, & non indigeret alia ꝯfirmatione uel institutione, nõ esset necessaria forma.d.c.fi. & sic nec appositio edicti: quia huiusmodi electio uel pñtatio diceť ad instar collationis, in qua quidẽ collatione non procedit.d.c.fi.ut dicimus in 3.præced.ar. nam ille tex.duo requirit, electionẽ, & confirmationẽ, & sic pñtationem, & institutionẽ, non habebit ergo locum in casu, in quo per solam electionẽ, uel pñtationẽ electus, uel præsentatus acquirit plenum ius, puta si esset consuetudo, ꝙ nõ requireretur confirmatio electionis, sed per electionem electus consequereť plenũ ius: ut vult Abb. in c.nihil.de elec. sic & pñtatus ꝑ ecclesiasticũ patronũ ex consuetudine, uel reseruatione facta ꝑ fundatorẽ in limine fundationis præsentatus acquireret plenũ ius ex ipsa præsentatione absq; institutione, ut in beneficijs procedentibus de sacerdote in sacerdotem ciuitatis Trani: ut diximus s̃.in 5. q.prin.huius partis in 11.ar.& latius in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 3.ar.nã in hoc casu ille patronus ecclesiasticus præsentans fungitur uice potius collatoris quàm præsentantis. Nota hanc meam ꝯsiderationem, quia pulchra & procedit.

¶Quintus art.vj.q.prin. ij.Par.ij.Libri.

5 *Edictum, de quo in cap.fin.de elec.lib.6.an debeat apponi ab eo cui competat præsentatio & institutio respectu diuersimode qualitatis, ubi quòd sic, sed si ex vna qualitate non.nu.2.*

1 Et ex proxime dictis oritur quintus ar.† qđ si vni ꝑsonæ cõpetit pñtatio & institutio respectu diuersimodæ qualitatis, an obseruabit formam.d.c.fi.& apponi faciet edictũ. Hunc ar.ponit Gay. in d.repe.c.fin. post prin.in 13.col,& dicit istas duas ptãtes nõ posse expediri vnico contextu.sed debere diuerso tpe fieri, & sic cũ oporteat primò eligere & postea confirmare, habebit necesse ponere edictum inter electionem & confirmationẽ, & sic ĩter pñtationẽ, & institutionẽ ſm practicã d.c.fi.alle.Domi. post Pau.in c.ut circa.post prin. de elec.li.6.ubi pulchre Domi. hoc dicit: qa ille habet has ptãtes ex diuersis qualitatib.& ex hoc infert ad aliã vtilitatem de expectante apostolico ut ubi.Sed si habẽti instituere donatetur iusp.tunc ambæ ptãtes respectu ecclesiæ, seu qualitates sibi cõpetunt, & iõ ipsemet pñtabit & instituet, ut per doc.in c.significasti.hoc ti.& ꝑsertim Card.& faciunt no.per Card.in simi.in c.cũ ecclesia.in fi.de ele.& pro ista distinctione faciũt q̃ dicũt doc.in c.nihil de ele.& hoc idem tenet Phi.Fran. in d.c.fi.post prin.3.col.in uer.non tñ hr̃et,& alleg.gl.fi.ibi, & Inn.& Io.An.in c.ꝙ sicut.de elec.Et subdit ibi Gay. d.c.fi.debere obseruare superiorẽ admittentẽ, uel repudiantẽ postulationẽ.alle.Cardi.c.fin.de postu. præla.in antepe.col.de quo nos diximus s̃.in 3.præceden.at.Tu circa hũc ar.plura posses deducere de uno repræsentãte personas duorum, quæ ponit Fely.in c.cũ olim.de re iudi.& ẽt possemus tractare hic illã materiam, an & qñ hñs pñtare & instituere possit unico actu vtrumque expedire, & quid si hoc hẽt iure deuoluto, & de istis dicemus ĩ.in 3.par.in 2.q.princip.in 19.ar.in hoc 2.li. ad ibi
2 dicenda me remitto, sufficit hic concludere† talem debere pñtare & instituere ex diuersis qualitatib. debere apponere edictum, si uerò ex una qualitate nõ, qa tũc censereť ut collator, ut de collatore diximus s̃.in ꝓced. 3.ar.& faciũt ẽt q̃ diximus in fi. præced.art. Et facit tõ, qa licèt ipse putet & dicat pñtationẽ ad se spectare, poterit esse alios ꝓtendere iusp.& pñtandi circa illud beneficiũ, uel poterunt esse aliqui uolentes se opponere pñtatum, quæ oĩa fieri possent, si illę qualitates spectarẽt ad diuersas personas, prout diuersę sunt, si mõ ꝯcurrãt in eadẽ ꝑsona, dẽnt ut diuersę cẽseri, ut late ꝑ do.Fely. § c.cũ olim.de re iudi.& iõ obseruabiť appositio edicti.

¶Sextus art.6.q.prin.ij.Partis ij. Libri.

1 *Citationes seu edictum de quo in c.fi. de elec.lib. 6.an debeant uel debeat apponi ab habente instituere, siue ordinario, siue inferiori prælato, ubi a quocunque, qui habeat ius instituendi.*

Videndum est sexto loco: quia uidimus dispõnẽ.c.fi.li.6.hr̃e locũ ad quencunq; spectat electio seu pñtatio, & quibuscunq; bene
1 ficijs: ut patet in præced.ar. & præsertim in 4.† Merito uidẽdũ est mõ, an silr habebit locũ dicta dispositio, ad quemcunq; pertinebit institutio, siue ordinarius, siue inferior, ut antequã instituat teneať facere citationes particulares, uel per edictũ.Et glo.3.in uerbo pertinet, in d.c.fi.de elec.li.6.respondet dictũ uerbũ pertinere, debere late intelligi.ff.de verbo.sig.uerborũ pertinere. vñ gl.intelligit, siue pertinet ius cõfirmandi, & sic instituendi de iure cõi, puta ad epm.16.q.7.nullus oĩno. & c.oẽs basilicæ.& c.cũ ex iniuncto.de hære. siue iure spãli, puta ex priuilegio, uel consuetudine præscripta, siue iure delegato, nã oẽs habebunt hãc formã seruare. Ita pulchre.d.gl.quã oẽs ibi approbãt, & signanter Gay.in sua repe.ibi in 7.col.in uers.in gl.in uerbo pertinet, qui dicit hoc idẽ tenere Card.Zabar.in c.cũ inhibitio.in fi. prin.de clande.despon. Et ꝓ hoc facit id qđ diximus s̃. in 4.q.prin.huius par.dũ ibi tractauimus, pñtationẽ ad faciendã corã habente instituere, siue inferior iure spãli hñs hoc ius instituẽdi, remittendo me ad tertiã partẽ huius.2.li.in 1.q.prin.ubi tractauimus qui possunt instituere.Et ut facit hic glo.eo.mõ facit in cle.plures.in vlti.gl.quæ extẽdit illũ tex.loquentem in epo ad quencunq; ius instituẽdi habentẽ, quã gl. nos ꝯsiderauimus circa hũc effectũ s̃.in 3.q.prin.huius par.in 6.art.Facit ẽt pro hoc qđ diximus s̃.post Lap.alleg.28.ꝙ si ex lite non finita ĩ.1ps datũ ad pñtandũ fiat deuolutio ad superiorẽ, intelligeť hñs ius instituẽdĩ, siue sit ordinarius, siue inferior prælatus hoc ius de iure spãli hñs.Ita diximus s̃.in 1.q.prin.huius partis in 9.art.in uer.tertiò declara ꝙ illo casu.Facit ẽt pro hoc, nã ꝯsensus q requiriť in fundatione ecclesiæ & acquisitione iuris. debebit interponi per hñtem ius instituendi, siue sit ordinarius, siue inferior, ut late diximus s̃.in 1.par.1.li.in 2. q.prin. in 14.ar.Facit ẽt, nã consensus, qui requiriť in appositione ꝯdõnis ꝫ ius cõe per patronũ in limine fundationis dẽt esse illius, qui hẽt ius instituendi, siue sit ordinarius, siue inferior, ut diximus in d.1.par.1.li.in 9. q.prin.in 3. conclu.in 3.limi.Facit ẽt: nã cõsensus, q requiriť in trãslatione iurispa.dẽt esse hñtis instituere, siue sit ordinarius, siue inferior, ut diximus s̃.in 2.par.1.li.in 5. ar.in 1. q.prin.Facit ẽt: nã discussio iuriũ pñtantiũ, & pñtati, ac formę pñtationis, q̃ fieri debẽt ante institutionẽ faciendam est per epm uel inferiorem pñtatũ hñtẽ ius instituẽdi, ut dicemus ĩ.in 8.q.prin.huius par.in 2.ar.in uerbo iudex huius.Facit ẽt qđ dicemus ĩ.in 3.par.huius.2. li.in 1.q.prin.in 10.ar.ius instituẽdi posse spectare ad inferiorem nõ solũ prælatum, sed ẽt clericũ.Verũ in uno restringimus prædicta, ut ibi diximus in uerbo nota & aliud, ꝙ quamuis ad inferiorẽ possit spectare ius instituendi, non tñ per hoc habebitur ius instituendi. Facit ẽt pro suprascripta conclu.qđ dicemus in d.1.q.prin.in 16.ar.ꝙ sicut si iusp.uenit ad religiosos exemptos non lędentur iura epi, & ipse poterit instituere: ita ẽt si ius instituendi spectabit ad inferiorẽ non lędetur ius suũ & ipse poterit instituere. Facit ẽt ꝙ sicut institutio facta spreto prono est ipso iure nulla, & conualidatur superueniẽte proni ꝯsensu, negligẽtia, uel delicto, in institutione facta ꝑ epm.Ita hoc idẽ est in institutione facta ꝑ inferiorẽ ꝓlatũ ius instituendi habentẽ, ut dicemus pulchre ĩ.in 3.par.huius 2.li.in 2.q.prin.in 2.ar.in 7.ꝯclu. ꝑ gl.in uerbo dispositionẽ, in cle.unica.de supplẽ.negl.ꝓla. qa data negligẽtia patroni deuoluitur prouisio ad hñtẽ instituere, & nõ ad epm, ut singulariter vult dicta gl.Facit ẽt, ꝙ si patronus præsentat indignum deuoluiť ptãs ad habentem instituere ẽt inferiorem, ut diximus

supra

ſupra in 1.par.huius 2.li.in 10.q. prin.in 4. art.iu uerbo
aduerte ēt ad id qđ. Facit ēt, quod dicemus infra in 3.
par.huius. a.li.in fi.uerbis conclufionum. 5.q. prin. etiā
inferiorem habentem inſtituere habere arbitrari qua-
litatem præſentatorum. Et an hæc dicta procedant
abſque dubio, plene tractabimus infra in 3. par. huius
2.li. in 7.q.prin.in 11.at.ubi ſemper uide.

¶ Septimus ar.6.q.prin.ij. Partis ij. Libri.

1 *Edicti impoſitio, de quo in d.c.fi. an poſſit fieri per exiſtentem extra territorium, vbi quod ſic. nu.6.*
2 *Contentioſæ iuriſdictiones quæ dicantur.*
3 *Citationes quæ fiunt in principio iudicij non requirunt cauſæ cognitionem, & poſſunt fieri ab eo qui iam haberet iuriſdictionem.*
4 *Edicti miſſio, uel citationis cōmiſſio non pōt fieri extra territoriū.*
5 *Curia Romana & Neapolitana ſeruat commiſſionem citationis fieri die iuridica.*

1 Et ideo dubitatur ſeptimò † ex quo quilibet hñs inſti
tuere dēt ponere edictū, an iſta impoſitio ipſius
edicti poſſit fieri per exiſtentem extra territorium ſuū.
Hunc ar. poſuit Gaſp. de Cal. in conſ. 23. in ti. de elec. &
ibi ponuntur alleg. pro & ꝯ, nō tñ decidit. Et ꝙ nō poſ-
ſit ſine licentia iudicis territorij alle. 8.q.3. nullū. ibi va
cua quidem & inania erunt, q̄ geſſerit, & facit qđ no.gl.
in c. ut litigantes. de offi. ord. & clem. quamuis. §. volu-
mus, & qđ ibi no. de foro comp. ubi dr̄, non valere pro
ceſſum licentia non petita, ergo cū actus edicti, & in-
ſtitutionis ſit actus iudicialis & ꝯtētioſæ iuriſdictionis,
qñ fit inter partes ꝯdicentes non ualet, immo poſito ꝙ
nullus ꝯdicat, actus cōmiſſionis edicti & iudicialis ēt ſi
nullus comparuerit, nam edictum eſt citatio, cuius cō-
miſſio eſt actus iuriſdictionis, & habet vim interloqu
toriæ, ut not. Io. An. c. Romana. in uerbo citari. de foro
comp. in nouella, & interloquutoria eſt de proceſſu iu-
diciali. c. qñ ꝯ. de proba. ergo fieri non poterit extra
2 territorium. ¶ † In ꝯrium facit: quia iſtud eſt uolunta-
riæ iuriſdictionis. poſſunt fieri extra ſuum territorium
ēt non petita licentia alicuius, ut in l. 2. de offi. procon.
& in l. emancipari. de adoptio. & no. in l. fin. de iuriſdi.
oīum iud. & de offi. leg. c. nouit. Nec ob. edictum eſſe ci
tationem, & habere uim interloqutoriæ, & ſic eſſe de
proceſſu: quia ridiculum eſt dicere oēm interloquuto
riam eſſe de contentioſa iuriſdōne, nam qs dubitet in
voluntaria iuriſdōne ferri interloquutoriam & diffini-
tiuas? ut in l. 1. de offi. conſu. & in ſuperioribus iurib. ꝓ-
bātur, non tñ per hoc ſequitur, eas eſſe de contentioſa,
aliàs eſſet ꝯdictoria implicare, ꝙ eſſet voluntariæ iu-
riſdōnis & contentioſæ. Ita Cal. ubi ſ. alia non dicēdo:
Cuius dictis recitatis per Dom. in d.c.fi. in vlt. col. dicit
pro vlt. opi. facere: quia iſta emiſſio edicti nou vr̄ actus
iudicialis, ex quo primo citatio, q̄ fit in principio iudi-
cij, dr̄ anteiudicialis, & non iudicialis, ut not. gl. in cle. 1.
de iud. & ſic ex quo non eſt iudicialis, ur̄ poſſe fieri ex-
3 tra territorium. ¶ † Adducit ēt: nam citationes, q̄ fiunt
in principio iudicij, non requirūt cauſæ cognitionē, &
poſſunt fieri etiā ab eo qui non hr̄et iuriſdōnem, ut no.
Inn. in c. cum contingat. de reſcrip. & in c. prudentiam.
de offi. dele. & in c. licet. de accuſa. ſi ergo non requirit
cauſę cognitio, nec ꝙ iudex ſedeat, ut dicit Inn. poterit
ergo fieri extra territorium, arg. eorum quæ no. in c. no
uit. de offi. le. Nec ob. dicit ipſe, ſi dicatur, ēt primam ci
tationē inducere perpetuationem iuriſdōnis. c. gratū.
de offi. dele. & ſic vr̄ iuriſdōnem exercere. nam reſpon
deo per hoc neceſſario nō cōcludi, eā nō poſſe fieri ex
tra territoriū: nam ſubdelegans dr̄ uti iuriſdōne, ut no
ta. glo. magna in c. ſi a ſubdelegato. eo. ti. & tñ pōt fieri
ſubdelegatio, uel delegatio per exiſtentem extra terri-
torium, ut nota. gl. in d.c. nouit. de offi. leg. nam nō ſe-
quitur, iſtud eſt iuriſdōnis, ergo non pōt fieri extra ter
ritorium: quia ſi non eſt contentioſæ iuriſdōnis, bñ po-
terit fieri. Et iſta pars dicit Domi. ſatis pōt ſuſtineri, dū
tñ effectus citationis trahatur ad locū intra ſuum ter-
ritorium, & ita reſidet ibi Domi. quē ſequitur ibi Phil.
Frau. Et ēt Gay. in d. ſua repe. d.c.fi. in 12. col. quærit de
iſto ar. & præſuppoſitis Cald. ponit concluſionem Do-
mi. quam proxime retulimus. Et addit ipſe Gay. dubiū
4 verſari, † an miſſio edicti ſeu commiſſio de citando fie-
ri poſſit extra territoriū, & dicit videri ꝙ nō iuxta no. ꝑ
Cy. in l. cum clericis. C. de epiſcopis & cleri. & in l. fi. C.
de exhiben. reis. per Bal. in l. 3. C. in qb. cau. in inreg. reſ.
neceſ. Sed certe dicit ipſe de iure canonico fieri poteſt
die feriato, ut per do. Ant. in c. fi. pe. col. de foro compe.
& in rota. 366. incip. item ſi committatur cauſa &c. ex
quo ipſe diceret, valere talem citationē, ſicut & iudic
5 feriato, † verum curia Romana & Neapolitana ſeruat
commiſſionem citationis fieri die iuridica, ſi ergo ar-
chiepiſcopus Neapoli exiſtens Auerſæ ſigillaret edictū
ſeu citationem, non valeret tanquam emiſſa extra ter
ritorium, alleg. quod not. per Card. in cle. 1. de re iudi. §.
ut illud. q. 3. & ſeq. ubi ēt an exiſtens extra territorium
citetur & dicit facere, quod ipſe eſt ducturus in d. l. &
in reperi. per Mar. de cuius dictis nos ſatis diximus ſ. in
6 2.q.prin. huius partis in 3. art. ¶ † Tu circa hunc ar. con
ſidera Domi. in ea conclu. feciſſe, edictum poſſe fieri ꝑ
exiſtentem extra territorium dum tñ effectus citatio-
nis eius trahatur ad locum intra ſuū territorium. quæ
quidem concluſio militat in ueris citationibus neceſ-
ſarijs & habentibus neceſſariò cauſæ cognitionem, de
quibus pulchre loca & tempora conſiderando poſuit
Oldra. in ſuo conſi. 88. incip. tertiò quæritur de tali quæ
ſtione, ad quod in materia eſt recurrendum: quia ma-
giſtraliter ibi loquitur, ſed nos loquimur de citationib.
voluntarijs, ſi ſua intereſſe putauerint, & prima ante
litem inchoatam pro facienda inſtitutione uel confir-
matione, quæ ex quo per eas deuenitur ad actualem in
ſtitutionem, ſeu confirmationem, quæ quidem confir
matio uel inſtitutio ſunt actus extraiudiciales, poſſunt
fieri in quocunq; territorio, & quocūq; die, donec poſt
modum cauſa efficiatur contentioſa, ut late diximus
ſupra in 2.q. prin. huius par. in 2. & 9. art. in quibus con
cluſimus, omnes actus ſucceſſiuos ad præſentationē,
cum ipſa præſentatione poſſe fieri die feriato & extra
territorium habentis inſtituere, donec cauſa efficiatur
contentioſa per comparationem alicuius aduerſarij
ſeu opponētis, unde cum iſta citatio fiat ſtatim in limi
ne pūtationis, non poteſt dici actus contentioſus, & iō
Abb. in c. conſtitutis. ſuper gl. pen. poſt prin. 4. col. de ap
pel. damnat quandam ſol. ibi datam per quam diceba
tur omnino huiuſmodi citationem, iuxta formam d.
c.fi. de elec. li. 6. præſupponere cauſæ cognitionem, cū
poſſit emanare & fieri huiuſmodi citatio & ſequi inſti
tutio ſine cauſæ cognitione, cum non comparuerit cō
tradictor, & ſic non dicetur contentioſus actus ut ibi.
Cōcludendum eſt ergo in præſenti ar. huiuſmodi cita-
tiones poſſe emanere & fieri in ipſius territorio uel abe
no. In alieno tñ obtenta licentia ſuꝑioris loci in ipſius
exquiſitione, ut voluit Oldra. in d. ſuo conſ. 88. in uerſ.
non tamen nego, & ita poſſe ſequi proceſſum etiā vſq;
ad inſtitutionem incluſiue etiam in territorio alieno,
dummodo nō efficiatur proceſſus contentioſus per ſe
opponentes. ut concluſimus in d. 3. & 6. art. d. 2. q. prin.
huius partis, cum omnes cēſeantur actus extraiudicia-
les, donec ſuccedet uera contentio, ut ſupra diximus.

¶ Octauus art.6.q.prin.2.Par.2. Libri.

1 *Edicti emiſſio de quo in d.c.fi. debet fieri in electione vel præſentatione etiam concorditer celebrati. Et quæ ſit ratio, quando ſunt concorditer celebratæ.*
2 *Electio quando dicatur concors.*
3 *Præſentatio quando dicatur concors.*

Quamuis diſpoſitio. d.c. fin. videatur legitime
procedere in elect. uel præſentatio-
ne quæ fieret in diſcordia: ut in prin. illius text. appa-
1 ret ibi † quoniam electione non in concordia celebra-
ta, in electione uerò uel præſentatione concorditer ce-
lebrata.

lebrata. Octauo loco dubitatur, an in illa necessario sit
seruanda dicta ꝯstõ, & tex. est apertus ibi in fi. ꝙ sic qui
dicit, quæ ẽt si electio in concordia celebrata fuerit uo
lumus obseruari & gl. pen. in uerbo quæ, exponit. s. di-
cta de uocationib. faciendis, & ꝙ non ualeat confirma
tio aliter facta, & sic aperte demonstratur, illum tex. in
fi. uelle oẽm dispõnem d. c. fi. habere locum etiã in con
cordia, pñtatione, seu electione. Io. An. q̃rit circa hunc
art. quare debeat fieri uocatio, quando electio fit in cõ
cordia, & respondet ꝙ licet sit cõcors, nihilominus po
test hr̃e oppositorem, & ille tunc esset uocandus. s. cita
tione special., alleg. c. indemnitatib. §. cęterum. de ele.
lib. 6. alias si non appareret, fieret edictum generale, &
dicit ita uoluisse Io. Mo. sequitur hæc dicta Io. An. Do
mi. in d. c. fi. in prin. 4. col. in uersic. quæro quare, & etiã
2 Phil. Fran. ibi. ¶ † Gaye. uero ibidem in sua rep. in 3. col.
ult. no. dicit, electionem esse ꝯcordem, qñ nullus ꝯ̃di-
cit, uel ꝯ̃dictores nolunt interesse, alleg. Arch. 70. dist.
c. fi. & in c. cupientes. §. ad hæc, & in c. quorundam. de
ele. eo. lib. & cur fiet uocatio, adducit rõnẽ Io. An. quã
proxime retulimus, & sic dicit in practica si pẽdẽte ter
mino edicti compareret ꝯdictor uel oppositor, citan-
dus esset postea in processu faciẽdo. Et sic uult ipso Gay
nia. edicto generali ẽt præcedente posse sequi particu-
larem citationem cum notitia contradictoris habebit
& hoc ultimum ẽt uult Phil. de Sarra. in hac rubr. in 6.
3 cha. in uersi. si uero interim aliquis. ¶ † Sed aduerte, ele
ctionẽ posse apparere ꝯcordẽ, cũ hr̃i possit notitia eli-
gentium, ex quo oẽs sunt uocandi, ut late diximus s̃. in
2. q. prin. huius par. in 8. art. sed de patronis non põt hr̃i
uera notitia, cum iure particulari habent presentare:
q̃a successiones particularium põt ignorari. ff. de iur. &
fac. igno. per totum, & iõ nunq̃ põt dici ꝯcors præsen-
tatio, & sic ex necessitate apponendum est edictum, &
ex hoc diximus s̃. in 2. præced. art. rõnem d. c. fi. de elec.
lib. 6. magis esse necessariam in præsentatione q̃ in ele
ctione. Nisi diceremus, apparere præsentationem con
cordem: cum omnes illi, qui præsentarunt in proxi. p̃-
ced. præsentatione, ad quorum præsentationem fuisset
sequuta instõ, nunc præsentarent, qui illi essent in qua-
si pos. præsentandi, ex quo ultima præsentatio sequuta
institutione attenditur, ut no. in c. consultationib. hoc
tit. & diximus supra in 1. par. huius 2. lib. per totum, &
præsertim in 11. art. & certe hoc casu posset dici con-
cors præsentatio, sed non totaliter, ex quo possunt esse
aliqui patroni qui non interfuerunt in illa, & tamẽ nõ
admiserunt quasi pos. ut diximus in d. 3. q. prin. & præ-
sertim in 21. & 22. & 23. art. potest etiam comparere ue
rus patronus, qui non erat in quasi pos. ut illam recupe
ret. potest etiam esse aliquis illorum, qui interfuerũt in
ultima pñtatione in quasi pos. mala fide, & ideo reiici,
ut omnia ista no. in d. c. consultationib. & nos diximus
late in d. 3. q. prin. & iõ concludo nunquam uere posse
dici concordem præsentationem patronorum particu
larium. Nisi essemus in casu præsentis creationis bene-
ficij: puta quia uiueret fundator, uel illi quos fundator
uoluit esse primos p̃ronos, & fieret præsentatio de eo
quem patronum uoluit esse primum beneficiandum
uel de alio notorie bono & idoneo, & isto casu dicerem
ẽt appositionem edicti posse omitti, cũ cessent oẽs rõ-
nes illius tex. nam in concordia apparet facta pñtatio
& contra præsentatum: quia opponi nõ põt cum illius
omnimodã habet notitiam, & hic potest esse alter ca-
sus in quo dispõ d. c. fin. non sit necessaria. cogita tñ ex
quo ut ĩ. dicemus in 12. art. pñtis. q. dicta constitutio. c.
fi. non seruata illius forma annullat actum ipso iure, re
liqua uide infra in 13. artic.

¶ Nonus art. 6. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Effectus quibus fit citatio particularis & generalis, & qua in d. c. fina.*

2 *Citatio generalis & particularis de qua in d. c. fi. debet fieri in qualibet præsentatione.*

Successiue Nono loco dubitatur, quid si sunt
plures cõpræsentati, an habeat lo-
cum dispõ d. c. fi. de ele. lib. 6. Io. An. ibi quem refert &
sequitur ibidem Domi. in fi. 2. col. in uer. uocationem.
format hunc art. & soluit ꝙ sic; q̃a ꝙ dicitur hic de uno
electo, idem est dicendum de pluribus, cum eadem sit
rõ in pluribus uocationibus, quę est in uno. Nec ob. di-
cit ipse, si dicatur, istud esse contra uerba illius text. q̃a
immo est s̃m uerba: quia quilibet ipsorum est compræ
sentatus per se, & oppositor per se, sicut in simili dr̃, edi-
ctum de tutore in pluribus tutoribus locum habere. ff.
quod cum falso tuto. l. 1. §. 2. Quid dicendum in hoc ca
su, an quot erũt pñtati, tot edicta apponi debeant? Cer
te magna esset expẽsa, & faceret pro notariis curiarũ,
sed mihi ur̃ hæc uerba Io. An. ita ruditer nõ esse intelli
genda, nã nos habemus in illo tex. c. fi. duas uocationes
seu citationes, una est particularis, q̃ fit coelectis seu cõ
pñtatis & illis q̃ se opposuerũt, quorũ notitia hr̃ alia ge
neralis p̱ edictũ, p̱ quam uocabuntur oẽs ius p̃tenden-
tes & opponere se uolentes, si ergo primo pñtato cõpa
rente & eius instantia edictum apponitur, s̃o comparẽ
te citabitur primus citatione particulari, nam ex quo
comparuit, hr̃ ipsius notitia, & sic de aliis comparẽtib.
q̃a illis cõparentibus semper citatione particulari cita
buntur primi comparentes: sufficiat ergo unũ edictũ ge-
nerale. & ita ego dicebã, anteq̃ uidissem Io. An. & me-
lius hãc materiã ꝯsiderassẽ, & actuarij ex hoc odio me
hẽbãt. ¶ † Sed postea bñ ꝯsiderato tex. d. c. fi. colligi ex
1 eo hmõi citationes particularẽ & gñalẽ fieri p̱ plurib.
effectib. Primo ut citentur oẽs, q̃ p̃tendunt hr̃e ius p̃sentã
di, & iõ discutiendum est s̃m illum tex. de iurib. p̃sentã
tium & p̃sentatorum. Secundo ut citentur alii cõpræ-
sentati. & hic effectus põt esse magnus, qñ essent plures
qui possent p̃sentationes recipere & instituere, ꝙ q̃dẽ
esse põt, ut diximus s̃. in 4. q. prin. huius par. in 6. & 7. ar
ti. nã unus põt ignorare p̃sentationẽ receptã p̱ alterum
& iõ citandi sunt ẽt generali citatione isti sic incogni-
ti. Tertiò hmõi citationes fiũt, ut ꝯtradictores ꝯpareãt
ut oĩa ista ex illo tex. colliguntur. dato ergo ꝙ p̱ primum
edictum sit p̱uisum oĩb. incertis patronis, uel ius p̃sentã
di habentib. ex quo p̱ edictum habent notitia uacatio
nis ecclesiæ, & unius p̃sentationis factæ imputetur eis,
si non cõparent, nec deducũt eorum iura. Nisi diceres
adhuc ipsis p̃ronis nõ esse satisfactum: q̃a uidentes p̱ pri
mum edictũ p̃sentantes esse eorũ ueros ꝯpatronos, nõ
curant comparere: q̃a nullum est eis p̃iudicium, in pro
prietate nõ, nec in quasi pos. quia ꝯseruantur eorum iu
ra per p̃sentationes uerorum compatronorũ, ut dixi-
mus in 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 16. & 22. art. & nõ
cõparendo tacite p̱mittunt p̱cedere p̃sentationem fa
ctam p̱ compatronos, ut diximus s̃. in 1. q. princi. huius
partis, in 28. art. & tñ alia p̃sentatio fieret p̱ illos, quos
ipsi p̃roni nõ credũt esse ꝯpatronos, nõ p̃termitterent
cõparere, sed cõparerent & se opponerent, ne generetur
eis p̃iudiciũ: q̃a ille nõ patronus acq̃reret quasi pos. &
p̃iudicaretur eis, ut dicimus s̃. in 1. par. huius 2. li. in 3.
q. prin. in 17. art. & latius s̃. in 2. q. prin. huius partis ĩ 16.
art. Item si bene per primum edictum esset prouisum
patronis & cõpresentantis incertis, ꝙ esse põt mõ quo
proxime diximus, & ꝯpresentatis certis prouideretur per
citationes particulares. Contradicere uolentib. uero in
certis q̃uo esset prouisum p̱ primum edictum; nam ali
qui essent, q̃ non haberent cãm ꝯtradicendi illi p̃senta
to, ad cuius instãtiã est appositum edictum, uel rectius
loquendo, cuius cã est appositum edictũ, sed habebunt
cãs opponendi ꝯ̃ alios p̃sentatos, & eorũ præsentatio-
2 nes, ut ergo oĩb. nota † sit q̃libet p̃sentatio in qualibet p̃
sentatione erũt faciendę citationes particulares & ge
nerales, ex quo semp̱ militat rõ ignorãtiæ seu oppone-
re uolentiũ, & sufficit unã ex trib. rõnib. illius tex. mili
tare, arg. §. affinitatis. insti. de nup. & sic uolui mãtellũ,
& fui p̱pitius actuariis & cessauit odiũ. Et ex ista mea ꝯ
sideratione p̱ quã ꝯcludo p̱ qualibet p̃sentatione fore ap-
ponendũ edictũ generale, succedat alia pulchra deter-
mina-

minatio, nunq̃ poſse ſufficere particularē citationē, q̃n
ſit neceſſaria gñalis ꝑꝑ incertitudinē illorũ q̃ ꝑtendũt
ſe eſſe p̃ronos, licet hæc certitudo nõ ſit in collegiis eli
gere uel p̃ñtare habentib. ut diximus in proxi. præced.
art. uel illorum qui ꝯdicere forſan uoluerint: q̃a ēt ſē-
per ſunt incerti, tam in electionibus, q̃ in p̃ñtationibus
ēt collegiorum, de quo ulti. dicemus infra in ſeq. art.

¶ Decimus art. 6. q. prin. ij. part. ij. Lib.

1 *Vocatio debet fieri particularis, ubi eſt certus aduerſarius: ubi in-
certus, generalis.*
2 *Sententia lata contra præſentatum non nocet patrono ignoranti.*
3 *Citatio generalis debet fieri omni caſu, ſpecialis ubi aduerſarius eſt
certus.*

Et Iõ decimo dubitatur, an q̃ñ eſt coelectus, uel cõ-
præſentatus certus dēr fieri uocatio ꝑ edictũ. Ioã.
An. in d. c. fi. dicit ꝙ non, ꝑꝑ uerbũ alias, in illo tex. appo
ſitũ; tñ dicit, ꝙ loco illius uerbi alias, uoluiſſet poni in
tex. nihilominus ut ſemper fieret uocatio, cãm autem
quare uoluiſſet, non uult exprimere, ne doceat fraudē,
alle. q̃d no. in ſiñ in c. ſi ꝯfirmationē. in fi. magnæ gl. de
ele. li. 6. Et Domi. refert ibid. Io. An. ſ. in d. c. fi. in prin. 3.
col. in uer. q̃ro an q̃ñ, & ſequit̃ ꝯclu. Io. An. & ſubdit, nec
ego iſtud exprimã eadē rõnt. Gaye. uero in d. c. fi. in ſua
repe. ante fi. 3. col. recitatis uerbis Domi. q̃ ꝓxime po-
ſuimus, dicit fore aduertendũ, Io. An. ſuꝑ uerbo alias.
in not. dicere dic ſi placeret, ꝙ ꝓ iſto uerbo alias, & ni-
hilominus aliquid monet, ꝙ arbitror ſalubrius ſubia-
cere. ſiĉ ſcripſi ſ. eod. c. ſi ꝯfirmationē. in fi. magnę. gl.
Ita dicit Io. An. ꝙ refert Io. Mo. in uerbo ꝯcordiæ, & ſe
cundũ hoc dicit Gay. ſalua pace do. Domi. Io. An. non
clare dixit, ꝙ tali caſu nõ fieret edictum gñale quo ad
alios, q̃ ignorant, immo forte dubitãs, & ad remouẽdũ
forte motiuum Io. Mo. dixit talia uerba habens ſaltim
ꝓ oppoſito dictũ uerbũ nihilominus ꝙ patet: q̃a ſubdit
uerbũ ſalubrius, nam attento ꝓœmio huius c. ēt q̃ñ ap
paret coelectus uel ꝯdictor, debent alii, q̃ ignorant, per
edictũ uocari: ꝓut ēt ſenſit Io. An. in uerbo ꝯcordia. ꝓ
hoc: q̃a ꝯcluſio legis ꝑ ꝓœmium declaratur, ut dicit ſe
ſ. dixi ille, ſed intentio ꝓœmii illius. c. eſt, ꝙ oẽs uocẽtur,
ſed ſm intellectũ Domi. nõ oẽs uocarent, ergo &c. Præ
terea ꝙ d. c. fi. diſponat in ꝯfirmatione dr̃e citari ſingu
lariter coelectos, & opponentes, de q̃b. ꝯſtat, alios aũr
dr̃e citari ꝑ edictum tenet expreſſe Do. Car. in c. ex te.
ad fi. de cle. non reſidē. & in c. nihil. in 1. q. de ele. & idē
dicit ſentire Abb. in c. nihil. in 5. col. & ſic requiri utrã
que citationē, ut in ſiñ no. Inn. in c. dilecti. poſt prin. de
1 exce. ¶ † Et ſubdit iõ dicere ibi Arch. uocationē eſſe fa
ciendã noĩatim, ubi eſt certus aduerſarius, & gñaliter
ubi eſt, uel eſſe põt incertus, cũ ergo tali caſu ultra illũ
coelectum uel oppoſitorē poſſint eſſe alii coelecti uel
2 oppoſitores, † ergo requiritur ēt edictũ, cum ſiĉ ſnĩa la
ta ꝯ p̃ñtatum non nocet patrono ignoranti, ut no 4. q.
6. hoc quippe, & hoc dicit ipſe Gay. ſeruari, & ſic uerbũ
alias, poſitum in illo tex. fore intelligendum hoc mo-
do alias. ſ. ubi non eſt certus aduerſarius omittatur ci-
3 tatio ſpãlis, † ſed edictum generale oĩ caſu fiat. pro qua
expoſitione adducit q̃d no. Arch. in c. diſpendia. in uer
bo alias, & hoc eſt ſalubrius, prout de mente Io. An. im
mo eſt de mente illius ꝯſtõnis, quæ ēt in legibus & ꝯſtõ
nib. attendenda eſt, ut in c. ſi poſtquam. §. r. de ele. lib.
6. & ff. de peti. hære. l. ſed & ſi. §. de eo. & hoc etiam dicit
uoluiſſe ſentire gl. pe. in uerbo quæ, in d. c. fi. cum loqui
tur in plurali de uacationibus, unde dicit ipſe Gay. hãc
partem ſalubrem & practicam ſequamur. Et ita ego te
nerem per ea quæ conſideraui in fi. prox. præc. arti. tria
genera perſonarum fore uocanda, iuxta diſpõnem d.
c. fi. p̃ñtantium, præſentatorum & opponentiũ, & hoc
genus opponentium includit oĩa iſta genera: nam op-
poſitor dici põt, q̃ ꝑtendit poſſe præſentare, & qui præ-
tendit ſe p̃ñtatum, quamuis ille tex. c. fi. uideatur ſolũ
loqui de coelectis & oppoſitoribus: nã ēt & patroni cõ-
prehenduntur, ut expreſſe tenuit Gaye. in ſuis uerbis ꝑ
nos proxime recitatis, immo ipſorum magis intereſt
quamuis aliorum, ut demonſtrauimus in proxi. præce.
art. & tam p̃ñtans q̃ p̃ñtatus poteſt inſtare pro inſtõne,
ut diximus ſ. in 1. q. prin. huius part. in 23. art. & præſen
tans põt petere præſentatum per ſe inſtitui, ut diximus
in 3. q. prin. huius partis in 11. art. & tam p̃ñtans q̃ p̃ñta-
tus poteſt proſequi cãm p̃ñtationis & inſtõnis, ut dice
mus ĩ. in hac par. in 8. q. prin. in 3. art. Immo magis inte
reſt ipſorum prætendentium ſe patronos, & ſic hr̃e ius
præſentandi, quam præſentatorum, & uolẽtium ſe op-
ponere, nam differunt adinuicem tanquam perpetuũ
a temporaneo, nã pręſentato præiudicatur modo: pa-
trono autem pręiudicaretur ſibi & ſucceſſorib. ſuis ſi
admitteretur nõ patronos, ꝑ ea quæ diximus ſ. in j. par.
huius 2. li. in 3. q. prin. in 17. art. & in 1. q. prin. huius par.
in 16. art. præiudicaretur etiam ſibi, ſi non hr̃et clericũ
gratum, & maxime ipſe dẽt eſſe uerus oppoſitor: cum
teneatur eccleſiam defendere, & uidere ne bona ecclæ
dilapidentur, & q̃ maxime ſua intereſt: quia ueniendo
ad inopiam inde hr̃et alimenta, ut oĩa iſta no. per gl. in
c. piæ mentis 16. q. 7. & per doc. in hac rub. & nos tetigi
mus ſ. in diffinitione iuriſp. cum in fi. illius uerba decla
rauimus, & q̃ maxime hoc procedit in patronis, q̃ ſin-
gulariter habent p̃ñtare, ex quo non uocantur, nec ha
bent ſimul ꝯuenire, ut diximus in 2. q. prin. huius part.
8. ar. & tetigimus in p̄ce. art. unde cũ ipſa ꝯſtõne. c. fi. in
cludantur habentes præſentare, & præſentari, & uolen
tes opponere, de quib. uera certitudo nunquam hr̃i po
reſt, & ſi ſolum prouidiſſet de citatione particulari, ut
illa facta generalis fieri non deberet, male eſſe prouiſũ
illi morbo cui iuriſlator intendebat medicinam dare
ad inſtar morbi corporalis: ut dicit ibi gl. in uerbo mor
bo, nõ eſt dicendum, iuriſlatorem fuiſſe malum medi
cum, nam ſi aliter exponeretur ille text. & intelligeret̃
aliter q̃ ſ. diximus, ſequeretur hoc inconueniens: q̃a ſi
aliquis præſentaret & hr̃et ꝯdictorem, & ille nomina-
rim citetur, ſequeretur inſtõ, & infra quadrimeſtre uel
ſemeſtre compareret uerus patronus, & allegaret inſti
tutionem factam eo ſpreto, & inſtõ eſſet irrita ipſo iu-
re ꝑ c. decernimus. 16. q. 7. Si uero diceremus, uerũ pro-
nuin non audiendum, hoc dicere nõ poſſumus: q̃a pri
uaremus eum tp̃e dato ſibi a iure ad pręſentandũ: quia
tñ ultimo die dicti temporis præſentare poteſt, ut dixi-
mus ſupra in 1. q. prin. huius par. in 13. art. & ſic hoc tem
pus abbreuiatur per edictum, ut concluſimus in d. 1. q.
prin. huius par. in 28. art. & dictum eſt cã abbreuiatio-
nis, quia per illud oẽs ſciuerunt, uel ſcire potuerunt tẽ-
pus abbreuiatum, & non comparẽdo, uel tacite uolue-
runt præſentationem factam procedere, uel non cura-
runt, & ſic contumaces fuerunt, & eis imputetur, ut di
ximus in d. 28. art. ergo ſine edicto non poſſet abbreuia
ri tp̃s datum a iure. Sed dato ꝙ ꝑ inſtõnem abbreuiate
rur, poſſet ſequi fraus euidens, nam præſentatus a quo
cunq; ēt patrono faceret inſurgere aliquem ꝯdictorē
colluſione mediante, q̃ nominatim citaretur, & ſuc-
cumberet, & ſequeretur inſtõ ante lapſum temporis da
ti a iure ad præſentandum, & uetus patronus compa-
rens, qui prædictorum oĩum nullam notitiam habuit
nec præſupponi poteſt eum habuiſſe infra tempus da-
tum a iure, uellet præſentare, non admitteretur nonne
morbus d. c. fi. adhuc uigeret? & nõne fraudes locũ ha-
berent? Certe ſic, ꝯ mẽtem & uerba illius, & ꝯ. c. ſedes.
de reſcri. & in c. auaritiæ. de elec. lib. 6. & ſimilia iura di
ctantia fraudib. eſſe obuiandum. Et ſic tene cum Gay.
corregnicola me. quicquid dixerit Domi. ubi ſ. & intel
lige uerba Io. And ut Gaye. declarauit, ne dicamus ma
giſtrum omnium erraſſe.

¶ Vndecimus art. 6. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Citatio generalis non ſufficit coelecto uel oppoſitore certo.*
2 *Citatione facta generali uel nulla compatrono uel oppoſitore ſpon-
te ſe offerente & præſentante, an ualeat inſtitutio facta nu. 7.*

Canonicus

3 *Canonicus præsens non debet vocari ad electionem.*
4 *Appellatio est intimanda appellatio, si non fuit præsens.*
5 *Actus valet, si citandus venit in iudicium, in quo requirebatur citatio, & sine citatione respondidit.*
6 *Agit de contemptu non uocatus sciens ecclesiam vacare & electionem esse faciendam tali die & etiam præsens.*
8 *Certi oppositores debent esse.*
9 *Constare quomodo dicatur ordinario præsentãtes, uel præsentatum habere notitiam.*
10 *Certi qui dicantur & incerti, ut habeat locum citatio generalis uel particularis.*

E conuerso Mõ dubitaĩ undecimo, ꝙ si positum fuit edictũ gñale, sed nõ fuit
citatus compræsentatus, vel oppositor certus spãliter,
vt in d.c.fi.requiritur, an nihilominus tenebit ꝯfirmatio,
Et certe dicẽdum est ꝙ nõ: quia non est obseruata
2 forma.d.c.fi.quæ vult † coelectũ certũ, vel oppositorẽ
certũ oĩno esse citãdũ citatione spãli, ergo non sufficit
generalis ſm Inn.in c.humilis, & in c.inter quatuor. de
maio.& obe.& ita colligũt oẽs in d.c.fi.& ꝓsertim Domi.in
7.no.& ibidem Gay.in sua repe.in 3.col.in uersi.
item nota.& istud nota: q̃a nunq̃ nĩs tpib. obseruatũ:
hr̃.n.notitia veri pſoni, & sic principalis oppositoris, p
ea quæ diximus in ꝓxi.ꝓced.arti.& nihilominus nõ citãtur
citatione spãli, & iõ irrita erit instõ sequuta, ut in
d.text.hr̃, & ĩ.dicemus, dum tractabimus, an institutio
2 vocatione omissa sit ipso iure nulla. ¶†Sed maior difficultas
consistit in hoc, quid si fuit facta vocatio per edictum,
vel nulla fuit facta vocatio, & nihilominus venit
& se obtulit sponte compræsentatus vel oppositor, qui
debebat spãliter vocari, an ualeat põstea instõ facta, &
Io.An.in d.c.fi.dicit vr̃ ꝙ non: quia apparet in 1.par.illius
tex.irritari institutionem sine uocatione, & secunda
pars determinat modum eos vocandi. non seruata
igitur forma illa instõ erit nulla, nec est necesse arg.iuuare
istam partem, ex quo ibi est tex.facit reg. quæ cõ-
3 tra ius.de reg.iur.li.6. ¶†In contrarium vero dicit facere:
quia licet canonicus sit uocandus ad electionem, satis
est eum esse præsentem sine vocatione ad hoc, ut nõ
possit agere de cõtemptu.c.quia ꝑꝑ.in prin. ibi præsen-
4 tibus, de ele ¶†Adducit etiam, appłonem in cã electionis
tunc demum esse intimandam appellato, quando
non fuit præsens in eius interpositione, ut in cle. eãm.
de ele.&.c.cupientes.post prin.ver. vel post obtentam.
de ele.libr.6.Item in processu & in snĩa satis est partem
esse pñtem.patet primum de accusa.qualiter.§.dẽt. ſm
patet in l.de vno quoq;.ff.de re iud.in quib. nil dr̃ de citatione,
sed solum de pñtia, & benefacit. C. qũo & qñ
iudex in rubro, & in l.si ut proponis.la.2.ubi a ꝯtrio colligitur,
ꝙ si citata fuit pars ad certum locum, si iudex in
alio loco procedat parte pñte tenet ꝓcessus. Adducit
ẽt: nam cũ effectus uocationis sit, ut veniat citatus, ex
quo pñs est, cessat citãdi necessitas, ut.ff.de libe. agno.l.
1. §.fi.ubi si patiar mulier ĩ.tres dies, ĩ.quos a tpe diuortij
nũtiare dẽat se ꝑgnãtem cessat senatuscõsultũ qua
si de illo partu senatus non uideatur sensisse, qui ĩ.illos
dies nosceret, & hãc partem dicit I. An.veram. Dicens
ẽt istud ꝓcedere, si esset aliqs coelectus, & sic compræsentatus,
uel contradictor, qui non apparebat a principio,
& facta fuit uocatio per edictum: quia licet fuisset
certus & apparuisset contradictor, non fuisset sufficiẽs
uocatio per edictum, sed requirebaĩ spãlis, ut ĩ illo tex.
tñ posito edicto forte apparuerũt illi, qui primò erant
occult, & comparẽdo uirtute illius generalis citatio-
5 nis ualebit iudiciũ ſm Io.An. ¶†Quod dictum est notandum
ſm doc.ibi, ut ibi sit actus, in quo requiriĩ citatio,
si citandus uenit ad iudicium absq; citatione, & respondet
actui, ualebit actus, & hoc idem tenet Guilie.
de Cu.& Bar.in l.2 ff.de in ius uocan.& in l.ꝓlatam.C.
de senten.& est singulare dictum ſm do.Petr.Lap. Ab.
vero dicit pro dicto Ioã.And.facere quod not.Guiliel.
in summa de libel.concep.§.sequitur, uersi.item quidã
dicunt, ibi dicit Guiliel.Domi.aũt in d.c.fi.in 3.colũ.in
uersi.quæro quid si fuit facta, refert s̃.scripta dicta, & iñ
dicit, ꝙ licet reus casu uenerit coram iudice nulla citatione
ꝑmissa: põt tamen offerri libellum ſm eum, & de
hoc dicit esse casum.5.q.2.vocatio, ubi dicitur, ꝙ in casu
quo requiritur citatio, si non fiat, & ille uult actui respõdere
ualebit.Do.Phil.Fran.uero in d.c.fi. in pe.col.
refert suprascripta, & pro illis addit Bal. in auc.offeraĩ.
C.de lit.ꝯte.Dicit tamen casua liter iudicio inuẽtũ nõ
cogi rñdere, nisi ad hoc fuerit citatus ſm gl.& Arch.in
d.c.uocatio.5.q 2.Et iõ dicũt doc.in c.1.de iudi fore dãdas
inducias dilatorias, si perãtur, & ita in effectu ur̃ uelle
Bal.in l.2.circa prin.C qũo & qñ iud.& in l.cum fratrem.
in fi.C.de his quib.ut indi.& ita not. p eum: & ita
Phil.dicit se intelligere s̃.scripta.Postea subdit esse aduertendum
ad aliqua, ad q̃ dicta Io.An.allegantur, de
quib.ibi per eum.Gaye.uero in d.repe.c.fi.in 4.col.& in
prin.seq.succincte suprascripta narrat.D.Io.An. & Domi.
quos dicit non respondere ad arg talem pñiã operati
formam seruatam esse saltim ꝑter formã factũ fuisse,
& iõ nõ tenet ſm Car.in c.2.de suppl. negli. ꝓla.1.col.
Nihilominus dicit dictum Io.An.seq posse, licet ẽt
requiratur citatio spãlis ad actus in iudicio faciẽdos: tñ
cum per iudicem fiũt illo pſente ur̃ moneri.l.citari.C.
qũo & quando iudex.& idem in simili no.in c. cãm. de
elec.in uerbo interposita.& in c.1. de appella. Præterea
(dicit ipse) quantum in d.c.fi.dicitur de citatione spãli
non ur̃ forma substantifica, sed ad hmõi citatorum fauorem
apposita, & ideo potuerunt renunciare, allega.
Cardi.in cap.prudentiam.in 5.& 6. col.de offi. delega.
& in c.cum dilecta.in 3.opp.de rescrip.¶Demõstrat ẽt
edictum non semper dici de substantia, ex quo requiritur
ꝑꝑ illos qui ignorantur, ut etiam dicit sentire Io.
An.in hac.q.& Fede.consil.98.incip.parrochianus &c.
faciunt no.per Bal.in l.aut.si omnes.C.ut se ab hære. ab
sti.& per totum.¶Tu aduerte: nam ꝯ supra scriptã ꝯcl.
facit, quod dicit Ab.in c.cum inter uniuersas.in 3.col.
6 super gl.in uerbo cognouerunt.de ele. †ubi concludit,
non uocatum, licet scientem ecclesiam uacare, & electionem
esse faciendam tali die, & pñtem saltim posse
agere de contemptu, ex quo uocatio est de forma &
substãtia, & idẽ vr̃ uelle in c.eccla.el 2.in 3.col. in uersi.
secundo casu, eo.tit.cum igitur ista uocatio sit ẽt in casu
nr̃o de forma & substantia instõnis: quia alias est ipso
iure nulla, ut in ꝓxime seq.art.dicetur, ergo q̃uis coelectus,
uel compræsentatus, seu oppositor certus hẽat
sciẽtiam rei, & sit pñs, non p hoc ꝓcludetur eis uia ꝑsentandi
pr̃ono ĩ.tp̃s datum ad pñtandũ pñtato petendi
instõnẽ, & ꝯdictori ꝯdicendi, ex quo instõ est ipso iure
nulla.Pro hoc ẽt adduco qđ pulchre, & late posuit
Felyn.in c.cum M.Ferrariensis.in 20.col.in uers.quarta
conclusio.de consti.concludentem, ad hoc ut protestatio,
seu denũciatio, quã emptor cui est motalis facit uẽditori,
oportere sibi ostendere & dimittere copiã citationis
& libelli emptori dati ſm Bar.& in l.non solũ.§.
morte.pe.col.uersi.examinemus.de no.ope.nun.& cũ
alijs ibi allegatis p Fel.ex quib. ostenditur nõ dr̃e sufficere
tales citãdos spãli citatione scire cãm & esse ꝑsentes,
nisi actualiter sint citati, & iõ do.Car.in cle.cãm.in
fi.de ele.infert generaliter ex illo tex.omnem intimationem,
quę obligat ad aliqd ꝑindiciale, dr̃e fieri in sua
forma, quod perpetuo dicit esse notandum, ex quo cõmuniter
ignoratur ſm eum, quem etiam refert & sequitur
Fel.ubi ꝓxime. Ad hoc etiam adduco, quod pulchre
dixit idem Fely.in cap.cum contingat.in 4.col.in
uersi.quarta ꝯcl.de rescrip.ꝙ ubi requiritur notitia alicuius
nõ solũ sed ut sciat ut aliqd faciat, uel non faciat
debet fieri talis intimatio, quamuis aliunde hoc sciuerit,
allega.Bar.solenniter hoc dicentem in l.denunciasse.
in princ.ff.de adul.quam legit sub l.qui uxori.§.qd
ergo, ut ibi per eum, cum igitur in casu nostro uocatio
non fiat solum, ut compræsentatus, uel oppositor sciat
causam, sed ut aliquid faciat, uel non faciat, puta se defendat,
uel non contradicat, ergo non sufficit tales scire
causam & esse præsentes, si nõ fuerunt uocati, iuxta

formam.d.c.fi.Adduco ēt ad hoc,qđ dicit do.me. Cor
ſe.ī c.prudentiam.in prin.in 6.char.ſup gl.in verbo nō
oſtēderit,p illā gl.ſe aſs in facto ꝯſuluiſſe,& obtinuiſſe
in ciuitate Vincētiæ cū excellen.do.Io.Maria Riminal
do Ferrariēſe,quē ēt legentē aliquas lectiones audiui
in ciuitate Ferrariæ, ubi legebat iura ciuilia in primo
loco,in ſtatuto dictante quē non poſſe vendere aliq̄ rē
ſuā,niſi denūciaret cōſanguineo,vel vicino, ꝙ nō ſuffi
ceret illos aliter ſcire,niſi eis fieret denūciato, & remit
tit ſe ad Fely.in d.c.cū.M.& in d. c. cū contingat,& ad
doct.in d.cle.cām.de elec.quod ēt pulchre tenet,& tra
ctat qdam Moder.doc. in qōnib. luis quas facit ſup di-
cto ſtatuto in q. 19.& expreſſe hoc tenuit Bal.in quodā
ſuo conſ.inc.iure municipali cauetur.poſito ſub tit.de
iure congrui.quē pulcre ſequit̄ do. Mathe. de Affli. de
Neapoli in ſuo commento.l.ſaucimus. de iure protho
miſeos Imperatoris Federici,in §.& ī.trigintadies,in 1.
not.& mouet̄ Bal.quia cū requiſitio requiratur de for-
ma ſeu ſubſtantia per illam.l.nō ſufficit ſcientia, & ſic
ipſa denūciatio requiſita a.d.l.eſt de forma ſiue ſubſtā
tia:qa forma legis eſt de ſubſtātia,ſicut forma rei eſt de
ſubſtātia rei,& forma in actib.hmōi eſt de ſubſtātia ſi-
cut forma actus ipſius:eſt aūt forma legis ſm eum ordi
nata diſpō certos habens fines,vt in l.certa forma ff.de
iure fiſci.& de cenſi.l.formas, & ad muni.l.conſtituta.
forma rei aūt eſt quidā gradus ſeu pfectio eius a natu-
ra vel arte data.& anteq̄ forma iſta inducatur,dicimus
eā eē quaſi rudē materiā,ut.ff.de leg.3.l.quęſitū.§.for-
taſſe.forma in actib. hmōi eſt debita partiū ordinatio
ſm prius & poſterius,vt.ff.de pręſcri.verbis.l.cum qui,
& l.naturalis, ſic & in caſu nr̄o de ſubſtantia & forma
hęc vocatio dr̄,cū hēat oīa ſ.ſcripta requiſita,ergo ſeruā
da eſt ad unguem.Nō obſtāt mō adducta in ꝯtrium p I.
An.& primo de canonico pn̄te & nō vocato ad electio
nem,quia vt pxime diximus poſt Ab.in c.cū inter vni
uerſas,in 3.col.& in c.eccl'a.el 2.ſimiliter in 3.colū.de
electi.q̄uis canonicus ſit pn̄s non vocatus poterit age-
re de cōtemptu,vel ſaltum inſtare,ꝙ iterū uocent̄. Sed
dato dicto contrario pro vero dico ab eo non poſſe ar
gui ad caſum nr̄m:cum ſint diuerſi termini.l. Papinia-
nus exuli.ff.de mino.& ꝙ ſint diuerſi termini demon-
ſtro ad oculū,nam nos hēmus in electione, & ſic in pn̄
tatione ſpectāte ad collegium maior pars ipſius,vel ſal
tim duę partes non inſtante termino iuris poterūt aſſi-
gnare terminū pn̄tationi faciendę, & ſic terminū iuris
abbreuiare,vt diximus in 2.q.prin.huius par.in 19.arti.
ꝙ tñ non pōt fieri in pr̄onis particularib.cū non dēant
ſimul conuenire,vt diximus in d.2.q.prin.in 8.ar. ergo
aſſignata die & hora pro electione facienda,licet cano
nicus non ſit vocatus,ſi erit pn̄s hēbitur effectus voca-
tionis,& tunc ꝯſumabit̄ actus,& ſi bene diceret ſe ꝯtē
ptum,ſtante eius pn̄tia non erit ꝯtemptus:quia potuit
vicē ſuam darę,quę tunc erat danda,& non poterat vl
terius dari:qa tunc cōſumabat̄ actus ipſorū nec erat ex
pectandū reliquum tpis dati ad eligendum,ſeu ad pn̄-
tandum p collegiū.Iō ille pn̄s debebat cōſumare actū
ſuum:qa non hēbat ſpem vlterius illum ꝯſumādi, ī ca
ſu vero nr̄o ſecus.nam cū tp̄s datum a iure ad pn̄tandū
non poſſit abreuiari niſi per edictum generale & voca-
tionem particularem ſm formā d.c.fi. ex tacito cōſen
ſu pſumpto oīum pr̄onorum citatorum & nō cōparē
tium,vt diximus in 1.q.prin.huius par.in 28.art.nō ſer-
uata igitur dicta forma data ſcientia per edictum gn̄a-
le vel aliunde,ex quo illis non erat anguſtiatum tp̄s,&
poterant expectari uſq; ad vltimum diem tpis, vt dixi-
mus in d.1.q.prin.in 13.art.q̄uis igitur habuerint ſcien-
tiam,immo fuerint pn̄tes ꝯſiderātes rē inter alios actā
ipſis non vocatis eis nō nocere,& ſic hr̄e adhuc tp̄s cō-
parēdi,merito eorum ſcientia & pn̄tia non potuit eos
arctare,ut in electiōe,& ſic male ſimile: quia in electio
ne ille canonicus pn̄s arctabat̄ vt.ſ.Et ſi diceres, thema
huius difficultatis hēt duo capita.ſ.qn̄ nō ē facta citatio
particularis,nec generalis.& iſto caſu militaret ſupra-
ſcripta reſpōſio:quia nō eſſet abbreuiatū tp̄s iuris, ſed
qn̄ eſſet appoſitum edictum generale iuxta ſm mēbrū
dicti thematis,q̄uis nō eſſent citati citatione ſpāli ꝯpō
tati,& ꝯdictores certi nonne p edictū generale eſſet ab
breuiatū dictum tp̄s datū ad pn̄tandū?Certe ſic,iuxta
ea q̄ diximus in d.1.q.prin.huius par.in 28.arti.Ad hoc
tēdetur ꝙ q̄uis p edictū gn̄ale poſſit abbreuiari tp̄s a iu
re datū ad pn̄tandum, & hoc ſit pſumptiue: qa vocati
nō comparēdo tacitè vident̄ ꝯtētari de dicta abbreuia
tione,vt ēt vult Abb.in d.c.eccl'a.el 2.in 3.colū.ante fi.
ver.ſecūdo caſu,de ele.nihilominus hoc pcedit circa
ignotos & īcertos,qui p edictum citant̄,& de eis eſt ſic
pſumēdum:non aūt circa certos,q eum ſciat per diſpō
nem.d.c.fi.ſe nō comprehendi in d.citatione generali,
ſed fore citandos citatione ſpāli,nō curāt de generali,
quæ eis nō piudicat,ſed expectāt ſpālem, iuxta formā
d.c.fi.vel expectabūt finem termini dati a iure ad pn̄tā
dum,& ſic de eis non erit pſumendum vt de incertis:
quia in iſtis non pōt cadere illa pręſumptio,ex quo nō
fuerunt legitime vocati,q̄ oīa ceſſāt in electione, & ēt
in pn̄tatione vniuerſali,q̄ ſpectat ad collegium quo ad
pn̄tantes,qui idem ſunt cum canonico habente elige-
re,ſed quo ad alios ꝯdictores nō,quia idem erit qđ di-
ximus in pn̄tatione particulari,& idem quo ad pſenta
tos.Ad aliud ꝯtrariū de applone quę nō intimabit̄ ap
pellato pn̄ti,iuxta cle.cām.de ele. duplex dat̄ reſpōſio.
Primę:qa ibi hmōi intimatio nō requirebat̄ p forma ,
ſed ſufficiebat ſcientia applonis interpoſitę. Secunda,
quia illa applo interponebat̄ in cōſumatione actus ele
ctionis,& iō ſtatim dēbat ſibi intimari,vt in d.cle.cām
& ſic ēt ad hoc contrarium cadit reſponſio ſ. formata
ad primum.Ad tertium contrarium formatum per Io.
An.ꝙ proceſſus & ſnīa tenet parte pręſēte,& ideo vno
citato ad vnum locum eo exiſtente pręſente in alio te
nebit proceſſus & ſnīa,reſpondeo illud eſſe in citatio-
ne neceſſaria,nam quis citatus citatione neceſſaria te-
netur comparere velit nolit tūc,cle.paſtoralis. de re iu
di.cum ſimi.licet ergo ſit omiſſa citatio, & ille ſit pn̄s,
idem eſſet,ac ſi tūc eſſet citatus,& iō,vt diximus ſ.poſt
Phi.Fran.aut reſpondebit,aut petet inducias ad reſpō-
dendum,ſed in caſu nr̄o non eſt ſic,cum citationes. c.
fi.de ele.libr.6.non ſunt neceſſarię ſed voluntariæ,& ſi
non eſt facta citatio ſpālis circa certos,& generalis cir-
ca incertos,non tenebuntur tunc comparere & reſpō
dere,ſed habebunt integrum tp̄s ad pręſentādum da-
tum a iure,vnde q̄uis ſint pn̄tes incerti non citati p edi
ctum,& certi non citati citatione ſpāli,cum nō dicent̄
arctari ad comparendum,eorum pn̄tia non hēbitur p
comparitione,qa erit eorum arbitrium quando volue
rint comparere,ī.tamen totum tp̄s datū a iure. Ad vl-
timum contrarium Io.An.dum dicit,effectus citatio-
nis eſt,ut veniat,ſi eſt pn̄s,non requirit̄ citatio,cadit ea
dem reſponſio,quam dedimus ad primum pcedēs cō
trarium,hoc eſſe verum,ſi poſſet cogi tunc reſpōdere,
ſed cum ille habeat tp̄s iuris ex quo canonice non fuit
abbreuiatum,ſua pn̄tia non piudicabit ſibi, vt tp̄s ſibi
ꝯceſſum a iure amittat, & per conſequens ceſſant oīa
motiua Io.An.Et reſtat pars quam ego teneo & illam
fortifico,nam illę citationes generales vel ſpāles in d.
c.fi.requiruntur,ut canonice ſequatur inllō, quæ dicet
ſi mode hēt vim ſnīę interloquutorię,vel diffinitiuę,vt
ibi tractatur p doc.q̄ ſiue vera citatione de iure natura
7 li inducta,iuxta.d.cle.paſtoralis.de re iud.eſſēt. ¶ † Tu
pro ꝯcordia harum opinionum ſic ꝯclude, certis com
pn̄tatis & oppoſitorib.non citatis citatione ſpāli nō p-
iudicare citationem generalē,nec ſcīam,& in hoc pac
cat mihi I.An.eius ꝯcluſio nō pōt pcedere p ſuperius
adducta.Si vero certi nō citati cōparuerūt, & tunc di-
ſtingue,aut tm̄ fuerūt pn̄tes & nihil dixerūt, & tūc eis
nō piudicat,ſi ſupererit de tpe dato ad pn̄tādū,& ita pro
cedat pars quā ego teneo.Si verò iſti pn̄tes vltra pceſſe
rint reſpōdēdo,opponēdo,vel quid ſimile faciendo, &
tūc quia clare apparet eos noluiſſe gaudere reſiduo tē-
poris dato ad præſentandum, ſed proſequi illam cām
& iudicium,ualebit proceſſus & ſentētia etiam abſq;
actuali

actuall citatione: quia ipsi sic voluerunt & arctarunt se
ad id qđ nõ erãt arctari, & ita procedat opinio Io. An. q
ita loquitur, ut colligit Dom. notabile ex eius dictis, qđ
s. retulimus. Et ex suprascriptis præsertim ex rñlione p
medata ad incõtrariũ adductũ de canonico non vnca
ro pñte collige pulchrũ dictũ p limitatione cõclu. quã
s. posuimus in 1. q. princ. huius partis in 28. art. ut id qđ
ibi diximus per edictum posse abbreuiari tps iuris datũ
ad pñtandũ, procedat, qñ oẽs essent incerti, sed qñ aliq
essent certi, illis nullo mõ p̃iudicaret abbreuiatio facta
in edicto, nisi fuerint spãliter eis intimata: cũ per spãlẽ
vocationẽ ipsis p̃sonis certis p̃iudicetur & non p gene-
ralem, sed sicut istæ duæ citationis sũt diuersæ, & circa
diuersa a iure depositæ, codẽ mõ diuersos suos pducẽt
effectus, prout hẽnt diuersas formas, ut ex dicto tex. col
8 ligitur. ¶ † Sed pulchrũ est scire, quib. dẽnt esse certi isti
uel compræsentati, uel oppositores ordinario, pñtanti-
bus uel pñtato, p cuius pñtatione citationes expediunt
uel cui alteri, & ut colligo ex illo tex. dũ dicit, uel appa
ret oppositũ, dicerẽ sufficere apparere cuicunq;, & sic
9 eos esse notos ordinario, pñtantibus uel pñtato. ¶ † Sed
pulchrius esset scire, qũo poterit cõstare, ordinariũ pñ-
tantes uel præsentatũ hẽre notitiã taliũ, & in pñtato di-
cerem esse difficile, in præsentãtib. uero facile, quo ad
patronos, seu rectius loquẽdo cõpatronos seu coexistẽ-
tes in quasi pos. p̃sentandi dico hoc esse facile: ut illi di-
cantur eis certi, quos habet in cõpatronos uel in quo
existentes in quasi pos. p̃sentandi, & idem dicerẽ in or-
dinario, q aliàs instituit ad pñtationẽ taliũ: qa illi sibi
certificentur, sed quo ad alios oppositores dicerem nõ
posse dari verã regulã, nisi ut dicit Io. An. in d. c. fi. in fi.
pñtis art. quẽ ibi refert Dom. posito edicto forte appare
rent illi, q primo erant occulti, & comparendo virtute
illius generalis edicti ualebit iudiciũ ſm ipsum, sed ſm
opi. meã dico iudiciũ nõ valere, nisi cõparens illud as-
sumpserit, ut proxime diximus, sed si assumpserit iudi-
ciũ, erunt effecti certi, & tanq̃ certi erũt citandi. Sed re
uera in hoc casu si non erãt certi ante appositionẽ edi-
cti, citatio gñalis afficiet eos tanq̃ incertos, & iõ cõpa-
rendo siue assumpserint iudiciũ siue nõ, siue ẽt nõ ꝯpa
10 ruerint eis p̃iudicabit. ¶ † Et ex istis vltimis uerbis col-
lige pulchrã declarationẽ ad hãc certitudinẽ ut illi di-
cantur certi, & erunt citãdi citatione spãli, qui erũt cer
ti ante appositionẽ edicti, sed qui erant incerti ante ap-
positionẽ edicti, licèt virtute edicti appareant certi, nõ
erunt iterũ citandi citatione spãli, de qua in d. c. fin. sed
sufficiet illa p edictũ, quãuis poterũt citari in incumbẽ
tibus actib. ut in alijs iudicijs. Dr ẽt certus detentor uel
possessor rei, q uerisilr potuit sciri, ut dicit Domi. in d.
c. fi. in fi. uerbis remittendo se ad Inno. in c. humilis. de
maio. & obe. ubi ẽt dicit nõ esse citãdos illos, quos inci
denter põt negociũ tãgere, sed sufficere principalẽ cu-
ius interest fore citandũ, & dicit Phi. Fran. in d. c. fi. in 1.
col. illos dici incertos, q nõ apparerent, uel qa ignoran
tur, & uerisilr nõ possunt sciri. nota suprascripta: qa nũ
quã reperies alibi ita plene clare & subtiliter tractata.

¶ Duodecimus at. 6. q. prin. ij. Partis ij. Lib.

1 *Institutio seu cõfirmatio non seruata forma. c. fi. de elec. li. 6. est nul la ipso iure.*
2 *Verbum omnino, quid importet, & q sit verbum præcisum. num. 5.*
3 *Verbum carere, quid importet.*
4 *Clausula, irritas & inanes, quid importet.*
5 *Institutus seu cõfirmatus sciens citationẽ, de quibus in c. fi. de elec. lib. 6. non esse factam incurrit pœnam. c. auaritia. de elec. libr. 6.*

Et ideo 12. loco est videndũ, an nõ obseruata forma
d. c. fi. & sic non præuijs citationib. p edictũ, nec
ẽt particulari. existentib. certis citãdis, & instõne sequu
ta institutio sit ipso iure nulla uel annullanda, & glo. in
d. c. fi. in uerbo inanes, solũ dicit, q olim non fiebãt istæ
voca tiones, & tenebant ꝯfirmationes, ut dicebat Inn.
in c. constitutis. de appel. & Ioan. And. super ea dicit, q
solũ huiusmodi vocationes obseruabant, ubi erant cõ
stitutiones de hoc, ut Bononiæ, & sic gl. concludit ho-
die hmõi cõfirmationes & institutiones præuijs dictis
vocationib nõ valere, & non dicit an sint ipso iure nul
læ, quã gl. sic simpliciter loquentẽ, ibi sequitur Io. An.
& Domi. dicentes opi. antiquã ẽt tenuisse in c. cum di-
lecti. ad fi & in c. nihil. de elec. ipse Inn. Host. Compost.
& Io. An. qui suo tpe verũ dicebant Phi. Fran. ẽt p̃dicta
refert in d. c. fi. super. d. gl. & ẽt Gav. in sua repe. in fi. 7.
col. qui ẽt dicit opinionẽ antiquã tenuisse ſm ius anti-
quum. Car. in d. c. constitutis. in 2. col. & in d. c. cũ olim.
super gl. & in cle. dispendiosam. in 2. opp. de iudi. & in
c. cũ dilecta, & ibi ẽt Io. And. post mediũ de rescrip. &
Imo. in c. 1. hoc ti. in 3. & 4. col. oẽs dicentes hoc fuisse
de iure antiquo, hodie secus, & dicit Gayet. iõ se dixis-
se in prin. illã cõstitutionẽ corrigere non improbare, &
ideo extendam ad confirmationes tunc faciendas, ma
xime qa nõ irritat electio. canonicas præcedentes, sed
dat formã confirmationi, & ideo iterũ de electione est
1 quærendũ. c. si ꝯfirmatione: eo. tit. & li. Tu aduerte † q
oẽs p̃dicti doct. immo nec ullus illorũ exprimit clare
difficultatem huius art. an ipso iure sit nulla institutio
dicta forma non seruata, & puto eos sic transiuisse tan
quã de re non dubia, sed decisa per illũ tex. ipsam con
firmationem seu institutionẽ non seruata dicta forma
2 esse ipso iure nullã. ¶ † Et primo hoc probatur in illo
tex. in uerbo virib oĩno carere, ponderando uerbũ oĩa,
de cuius natura est demonstrare actum in ꝯtrium factũ
esse ipso iure nullũ, ut per Domi. in c. ex eo. in 1. col. de
elec. lib. 6. & gl. fin. in l. 1. § pecuniã. ff. depos. quam alle-
gat Roma. singula. 1. & vult Barb. in c. ex parte. el 1. in
glo. 1. de offi. deleg. & in c. proposuit. de appel. cũ ergo
in tex. d. c. fi. sint illa uerba cõfirmationes tales & sic in
stitutiones virib. oĩno carere, stante illo uerbo oĩno, se
quitur institutionẽ sequutam nõ præuijs dictis citatio-
nibus esse ipso iure nullã & remanere ualidam pñtatio
3 nem. ¶ † Adduco secundo ponderando illũ tex. in uer-
bo carere, de cuius natura est importare ipso iure, ut
est gl. & ibi doc. in c. nouit. in uerbo carere. de his quæ
fi. a præla. & Abb. in cap. ad hoc in 3. not. de rescri. & ibi
do. me. & Gemy. in c. dispendia. in notabilib. & ibi ẽt
do. me. de rescrip. & plene per do. Fely. in c. ex tenore.
in 9. col. de rescrip. ergo confirmatio seu institutio non
præuijs citationib. de quib. in d. c. fin. est ipso iure nul-
la, & non annullanda. Pondero 3. eundem tex. c. fi. pro
hac parte ibi, ipsasque loquendo de confirmationib.
4 † & sic institutionib. decernimus irritas & inanes, quæ
uerba ponũt clãm decreti, de cuius natura est: ut quic
quid in ꝯtriũ est actũ, sit ipso iure nullũ, ut est gl. & doc.
in c. dilecto. de præb. & doc. p illũ tex. & p̃sertim Bal. &
Imo. in l. 1. ff. de li. & posth. & doc. in c. statutũ. in fi. de
resc. ĩ 6. & p Fel. ĩ c. cũ accessisset. ĩ 4. col. ĩ uer. 5. declara
rio. de cõsti. & in c. 3. in 12. col. de rescri. cũ igit̃ sit appo-
sita dicta clã decreti annullans actum ipso iure, ergo
nulla est institutio, et ita debent intelligi illa uerba gl.
Io. And. Arch. et Dom. et aliorum, dum dicunt præsen
tationes non valere, pp illa uerba irritas et inanes, in-
tellexerint ipso iure, et ita vr̃ tenere Lap. in sua alleg. 8.
Moueor et quarto: nã in electione seu præsentatione af
fixio edicti semper est facien. ut diximus s. in 8. art. cita
tio uero spãlis cũ hr̃ notitia de certis citandis, ut in illo
tex. et sic istæ vocationes sunt de substantia ipsius ꝯfir-
mationis seu istõnis, ut dicit expresse Domi. ibi in pen.
5 col. in uer. in fi. gl. Archi. tenet † et q sit de substantia ẽt
probatur per illud uerbũ omnino, appositum in text.
qđ est uerbum præcisum ſm Imo. in c. cãm. de re iudi.
qui allegat tex. in c. et si Christus. de iureiur. et Bal. in l.
precibus. C. de impu. et alijs substi. et do. me. in c. ex par
te. el 1. de offi. dele. si igitur de substantia ipsius instõnis
seu confirmationis tunc habemus rest. planam, q qñ
sunt plura de essentia seu substãtia alicuius actus, uno
deficiente corruit ille actus, in l. si unus. C. de testa. et
Bar. cons. 113. pcessus est, et colligit do. me. ex ij. no. Ab.
in c. aduersario. de excep. etiam hoc ẽt uult do. Abb. in
c. cum nuncius, et ibi do. Felyn. in uers. nota primo. de

teſti.& do.mc. Iaſ.in l.cũ hi.§.ſi ꝑtor.ff.de tranſat.in 2.
col.in uer. illud ẽt nota. Immo tales vocationes ſũt de
forma confirmationes ſeu inſtõnis iuxta ea, q̃ diximus
poſt Bal.in quodã ſuo conſi. inci.iure municipali caue
tur.ſ.in ꝓxi.præce.art.in uerſ.adduco ẽt ad hoc.nã iſtæ
vocationes ſunt ordinatæ hñtes certos fines, prout dẽt
eſſe forma legis, ut in l.certa forma.ff.de iure fiſci, cum
alijs q̃ ibi diximus: cũ ergo hmõi vocationes ſint de ſub
ſtantia & forma inſtitutionis, ut ꝓxime ꝓbauimus, ſi
deficiant, licèt reliqua inſtitutionib. requiſita adſint,
inſtitutio ipſa erit ipſo iure nulla: cũ nõ poſſit ſubſiſte-
re ſine eſſentia ſubſtantiali & formali. Confirmo.5.hãc
partẽ, adeo iſtas vocationes eſſe de ſubſtãtia & forma
inſtitutionis, ꝙ ẽt ſi fiat electio uel pñtatio ɔcorditer,
dẽt apponi edictũ gñale, ut eſt tex.aureus in d. c.fi.ĩ vl
timis uerbis, & ibi Io. And.& Dom.in prin.4.col.& alij
oẽs, & hoc permaxime procedit in pñtatione, in qua
nõ põt diſcerni qñ eſt cõcorditer facta, ut diximus ſ.in
8.ar.& tñ tex.ille.c.fi. vult, ɔfirmationẽ ſine uocationi
bus & diſcuſſione negocij eſſe nullã, ſicut qñ facta fuiſ
ſet in diſcordia, ut vult ille tex.in fi. Et ita cũ gl.pe.de-
clarat ibi.nã ſi non eſſet de ſubſtantia & forma, nõ re
quirerentur poſt cõcordem vocationẽ. igitur præcisè
ſubſtantia, & forma ſeruanda eſt. Confirmo.6.nã adeo
iſtæ vocationes & appoſitio edicti requirunt̃ a iure ꝓ
ſubſtantia & forma, ꝙ nõ ſufficit illas fieri in locis oc-
cultis & inter amicos, ſed requiritur illud apponi in ec
cleſia publicè, & in locis ubi turbæ cõueniunt, aliter hẽ
ac ſi nõ fuiſſet appoſitũ, & cõfirmatio ſeu inſtitutio ſe-
quuta erit nulla, ſm gl.no. in d.c.fi.in uerbo generali-
ter, & ibi oẽs, & dicemus.ĩ.in 23.art.quãto ergo magis
erit nulla inſtitutio, ubi nullo pacto eſſẽt hmõi vocatio-
nes factæ. Cõfirmatio.7.& vltimò ꝓ nũc hãc partẽ per
theoricã aureã gl. magiſtralẽ in d.c.fi.in uerbo inanes,
6 in fi.ꝙ ſi non ſunt factæ hmõi vocationes, † & qs eſt ɔ-
firmatus ſeu inſtitutus ſciẽs vocationes nõ eſſe factas
in ata formã.d.c.fi.non obſtãte inſtitutione ſuperioris,
q̃ eſt nulla p ꝓxime adducta, ſi adminiſtrat, incurrit pę
nã.c.auaritiæ.de ele.lib.6. & ſic eſt priuatus ipſo iure oĩ
iure q̃ſito, adeo ꝙ nec electio, ſeu pñtatio de ſe facta te
nebit, iſta pulchre vult illa gl.quẽ oẽs & ꝑſertim Dom.
in pe.col, ſequũtur, & idẽ Dom. in c.auaritiæ.in fi. col.
& Lap. in d.alleg. & hoc ſi electio uel ꝑſentatio eſt fa-
cta de dignitate, ſi uero de inferiorib. beneficijs, ſaltim
erit priuatus oĩ iure q̃ſito, iuxta.c.qualiter.de ele. & di
ximu ſ.in 5. præce.q.prin. in 11.ar. ubi hũc paſſũ diſcuſ
ſimus: ſi n. non fuiſſet nulla ipſo iure inſtitutio, donec
annullaretur, potuiſſet adminiſtrare, nullitas ergo in-
ſtitutionis facit illos incurrere per adminiſtrationẽ ad
dictam pœnã. Et ſic conclude, confirmationẽ ſeu inſti-
tutionẽ factã nõ ſeruata forma.d. c.fi de ele. li. 6.& ſic
nõ appoſito edicto generali, nec citatis certis citandis
citatione ſpãli eſſe ipſo iure nullam, ꝙ ẽt voluit Gay.in
d.repe.c.fi in 2.col.in uerſ.itẽ nota ꝙ tales, & in 5.col.
in uer. præterea.dicit citationẽ ſpecialẽ poſſe omitti p
eũ in cuius fauorẽ fit, & iõ nõ eſt ita ſubſtantialis, alleg.
Car.in c.prudentiã.in 5.& 6.col.de offi.dele.& in c.cũ
dilecta.in opp.de reſcrip. edictũ uero dixit ſemper de
ſubſtantia requiri pp illos qui ignorantur ſm Io.An.&
Fed.conſ.98.parrochianos &c.et facere not. p Bal.in l.
aũt ſi oẽs ſe.ut ſe ab hẽditate abſtineant, & in 11.col.di
cit multo magis nõ ualere inſtitutionẽ, ſi cõparuit ɔ̃di
ctor, et nõ fuit admiſſus, allega.Card.in c.iã dudũ.in 1.
col.de ꝑb. et ex hoc aliàs ɔſului in ciuitate Bitonti nõ
obſtante tali citatione poſſe alios cõpatronos pñtare,
ex quo adhuc durabat tp̃s, immo pñtatum ſic nulliter
inſtitutũ, ex quo adminiſtrauit, eẽ priuatũ iure aq̃ſito
& intruſum, de quo ultimo dixi.ſ.in 3.q.prin.in 11.art.

¶Decimustertius ar.6.q.prin. ij.Par.ij.Libri.

1 *Inſtitutio ſeu confirmatio facta non vocatis coelectoribus ſeu compræſentato & oppoſitore, cum conſtaret eos ius non habere.*
2 *Qui poteſt facere certis inuitis, multo magis ignorantibus.*
3 *Caſus in quibus poteſt apparere de non iure coelecti compræſentati & oppoſitoris.*
4 *Regulariter præſumitur pro facto Papæ, niſi vbi diſponit contra diſpoſitionem reſpicientem generalem ſtatum eccleſiæ.*
5 *Limitationes.c.fi.de elec.li.6.nu.6.& 7.*
8 *Citatus ſpecialiter an dicatur legitimus contradictor.*
9 *Abſens, cui eſt certum defenſionem competere, an ſit citandus.*

Et ex dictis in proximo præce.ar.reſultat.13.dubita
1 tio † qd ſi ɔſtaret coelectũ ſeu cõpñtatũ & oppoſi
torẽ ius non hẽre, an valebit ɔfirmatio facta illis nõ vo-
catis. Lap. Ab.tenet ꝙ ſic.adducit: c. qñ.de filijs presb.
& de offi.ord.c.ordinarius. §.1.& ſeq. Dom.uerò in d.
c.fi.in 5.col.in uer.quid ſi ɔſtaret, dicit iſtud non uide-
ri verũ ſm cõem. opi. q̃ hẽt, ꝙ ẽt in notorio requiratur
citatio, ut no. gl.de iureiur.ad nr̃am.de appel.cũ ſit Ro
mana.& Io.An.de cohabi.cle. & mulie.c.veſtra, & ſub
dit Domi.opi.Lap.poſſe ſaluari ſi ɔſtaret de nõ iurib.ip
ſorũ ea confeſſione eorũ facta corã ſuperiore: & ita reſi
det ibi.Dom.Gaye.verò iſti in ſua repe.in 8.col.dilatat
terminos thematis huius articuli, & format eum.pone
ꝙ de ꝓximo eadẽ eccleſia vacauit, & ſeruata fuerũt ſo
lennia, ita ꝙ cõſtet pñtantes fuiſſe patronos & in quaſi
poſ.pñtandi, & pñtator idoneus, & nullũ eſſe oppoſito
rem, ſeu coelectũ, ſeu cõpręſentatũ, an nihilominus re
quirat̃ appoſitio edicti, & dicit ſe credere ꝙ ſic, ſaltim
ut non peramus faciẽdo ɔ̃ iura. Præterea nonne poſſet
eſſe, ꝙ interim reperijſſet aliquis aliqua iura, ut ɔ̃dice-
re poſſet, & ſi citarentur produceret, aliàs non? Adducit
ẽt ſatis eſſe ita eſſe ſcriptũ. l. proſpexit. ff. qui & a quib.
6.q.3.ſcriptũ. Adducit ẽt id qd̃ proxime diximus ɔclu-
dere Dominicũ ɔ̃ Lap.ſi cõſtaret coelectũ, uel oppoſi-
torẽ ius non hẽre, non ualere confirmationem illius nõ
vocati. quia ẽt in notorio requiritur citatio ſm eũ. Et
pro hac parte adducit pp illos qui ignorãt eſſe neceſſe
poni edictũ generale, ut ſ.dicit ſe dixiſſe, alias nõ uale-
re ɔfirmationẽ, & ita reſidet ibi Gay. Tu aduerte opin.
Lap.tenere Roma.conſi.483.ſaluatoris ſuffragio &c.&
dubitatur primò vtrũ, in pe.col.in uer.tertiò quæritur.
vſq; ad fi.in terminis nr̃is tenet opi.Lap.in d.c.fi.ꝓ quo
adducit primo: qa cũ poſſit ordinarius, ſeu delegatus
pp clarũ non ius oppoſitoris eo inuito confirmare ele-
ctionẽ electi, multo magis põt hoc facere eodẽ ignorã
te, & ſic non uocato, ex regula.l.qui poteſt inuitis.ff.de
a regu.iur. † vbi dr̃, q põt inuitis alijs qd agere, multo ma-
gis ipſis ignorantib. & pp hoc ipſe concludit, cõfirma-
tionem factam de aliquo, quæ vicẽ prouiſionis habet,
eſſe cẽſendam validam, quãuis poſſeſſor nõ coloratus
quia miſſus in poſſeſſionẽ ꝑtextu poſſeſſionis nullæ ci-
tatus nõ fuerit. Et ꝓ hoc primo adducit auctoritatem
Io.An.poſt Inn.in c.lr̃as, & in c.cũ nr̃is.de cõceſ.ꝑbẽ.&
Io.Cal.in c.nr̃is, & Cõpo.in c.capl̃m.de reſcri.& aliorũ
doc.in c.propoſuit.de conceſ.præb.& Lap.in alle.103.
quorũ oĩum ſnĩa eſt, delegatũ principis ea eius manda
to conferre poſſe aut prouidere alteri de beneficio, &
non vocato poſſeſſore cũ ſua poſſeſſio nõ hẽt titulũ co
loratũ ad inſtar ordinarij, qui beneficiũ, in cuius poſſeſ
ſione non colorata alius eſt, eo non vocato ɔferre põt,
ut in c.licèt ep̃s.de præb.li.6. Adducit ẽt demonſtratio
nẽ, quã facit ea potentiorib.terminis ſ.ea dicto ſingula
ri Inn.& Hoſt.in c.accepta.de reſti.ſpol. Arch.in c.ordi
narij.de offi.ordi.li.6.qui oẽs concludunt, ꝙ quotiẽs bñ-
ficiatus ipſo iure, uel per ſnĩam hominis, quæ tranſiuit
in rẽ iudicatã perdit ius qd̃ hẽt in bñficio, põt & dẽt or
dinarius bñficiũ alteri ɔferre nullo vocato, quinimmo
licitum eſt ordinario auferre ei, qui perdit bñficium, ſi
eius poſſeſſioni incumbebat de facto eo non uocato &
ſine alia cãæ cognitione. Et in fi.dat aliã maximã limi-
tationem ad d.c.fi.ꝙ cum confirmatio fit in curia ma-
gni principis, ſcilicet vniuerſalis ſinodus, quo caſu prin
ceps vult ea plenitudine poteſtatis, facere poteſt cõfir-
mationem electionis validam etiam non obſeruata
forma.d.c.fin.de elect.lib.6. ut dicit concludere Ioan.
And.in c.nihil.de elect. Quod tamen eſt intelligendũ
ut

vt p Ab.in d.c.nihil.in 3.col.in versi. quarto quæriť. Et
idē Roma.in consi.499.oīpotentis Dei &c.in præmissa
cōsultatione loquēs in eodē facto, de quo loquutus fue
rat in d.cōs.483.ꝙ sic se hēt.nam quidam Gisbertus ꝑ-
textu prouisionis papalis nullę, eo ꝙ facta fuerat ĩ.tri-
mestre electionis, ĩ.qđ per Papā prouisionem fieri pro-
hibet decretū Basil.sinodi, & in ambob.consilijs cōclu
dit ipse Roma.ꝯfirmationē factā.de alio electo tenere
ēt ipso sic prouiso possidēte nō citato, & in illo casu po
nit duas ꝯclusiones. Prima est, nō sufficere cōstare quē
esse ꝓuisum, nisi ꝯstet plene de suo interesse, & sic vult
ibi Roma.nō esse uocādū aliquē, si de eius ĩteresse non
ꝯstet ꝑ plura, q̄ ibi alle. Secūda est ꝯclusio, ꝙ pnnit nō
sufficere quo ad hoc, vt qs voceť ēt in ꝯfirmatione, quē
esse in possessione, si possessio est discolorata & vitiosa,
q̄ qdē duo reqsita si vera eſsēt, rari forēt isti certi citan-
di: qa ad certitudinē coelectorū & se opponētiū requi
rereť ēt ꝯstare de eorū ĩteresse, & si allegareť possessio
de colore ipsius possessionis, q̄ quidē ꝓbationes eſsēt ni
miū durę, & de hmōi colorata possessione late tractat
Fel.in c.ĩ nřo.ĩ 22.col.in 36.correlario, & ꝑsertim ĩ 5.&
10.notādo. Quid dicēdū? Certe hęc ꝯsilia Romani pro
bant opi.Lapi & nimiū restringūt materiā. d.c.fi.adeo
ꝙ nūquā erit casus certę vocationis: qa in cōpræsenta-
to non pōt probari interesse, antequā voceť, ex quo nul
lum pōt hře ĩteresse: quia non hēt ius in re sed ad rem,
vt diximus s̄.in 5.q.prin.huius par.in 8.ar. Et si diceret,
satis erit eius interesse ꝑꝑ ius ad rem qđ hř, respōdetur
plura dēc ꝯcurrere, antequam pñtatus hēat ius ad rem,
quia pñtantes dēnt esse saltim in quasi pos.pręsentādi,
vt in c.consultationib. hoc tit. & debent acceptari per
pręsentatum, vt diximus post Io. An. & Cal.s̄.in d.5.q.
princ.in 1.& 8.art.& hic esset nouus processus. Si ēt eō
pręsentatus possidens non esset citandus, nisi probata
saltim colorata possessione, siř hoc vř absurdū: nam si
citādus est citatione speciali, quilibet extraneus, quem
certe scimus se velle opponere, quanto magis possidēs
ēt de facto, unde si sic intelligerentur dicta consilia Ro
ma.destruerent totam machinā illius text.c.fi. & eorū
quæ ibi per doc.dicuntur. Vnde pro vera decisione hu
ius materię considera, vt alias diximus s̄.in 10.præced.
art.in hmōi vocationib.plures personas per eas appre-
hendendas cōsiderare possumus.s. illorum qui possūt
pñtare, pñtatorum, & eorum qui volunt se opponere,
vt ibi clare exemplificauimus, & q̄ maxime hmōi vo-
cationem importare hñtib.pñtare, vt ibi diximus, & ĩ
11.art.vñ ꝯclusimus in ipso.11.arti.omnino edictū ge-
nerale esse apponēdū, quamuis sint aliqui certi ꝯtradi
ctores, vel compñtati, nō obñte ꝙ ille text.c.fi.p verbū
als, in eo appositū videatur aliter disponere, unde si lo
quimur de hmōi vocatione per edictū nullo mō possu
mus dare casum, in quo appareat habētes pōtare com
præsentatos, & habentes se opponere ius non hře: quia
si bene esset clarū de non iurib.pñtare volētium, & de
non iurib.pñtati, non poterit esse clarū nullū esse op-
positorē contra electum vel formā pñtationis: quia isti
oīno possunt esse incerti qui opponere se vellent, & iō
bene diximus semper edictū requiri s̄.in d.11.ar. Nisi in
vno tm̃ casu, qñ essemus in prima pręsentatione, quæ
fieret per primos pronos, qui in fundatione voluerunt
talem esse pñtandū: tunc.n.cōstat de iurib. pñtantium
& de meritis pñtati: quia epũs permittēdo fundatorem
opponere illū modum, ꝙ primus pñtādus sit talis ĩ præ
statione sui cōsensus, iuxta c.nobis.hoc tit.& iuxta no.
in c.cū dilectus.per gl.de consue.& diximus late s̄.in 1.
par.1.li.in 9.q.prin.in 1.art.ubi late tractauimus de mo
dis & conditionib. qui apponūtur per fundatores cum
consensu epĩ, & in hoc casu diceremus oīno non esse ne
cessariam appositionem edicti, ut etiam diximus s̄.in
8.art.dum discussimus, quando possit dici vere concor
dis pręsentatio. Et si diceres, nōne text.d.c.fi.in fi.dicit
etiam in concordi pręsentatione esse seruandam for-
mam.d.c.fi.quamuis ergo hic sit concordis, obseruan
da est dicta dispō, & ꝑsertim quia nos probauimus s̄.in
prox.pręced.art.hmōi vocationes esse de substantia &
forma instōnis, alias est ipso iure nulla. Rñdet, ꝑdicta
nō obstare: qa in casu.s̄.formato cessat oīs rō impulsi-
ua & fi.d.c.fin.quæ ita non cessat in concordi pñtatio-
ne: vt ex eo casu apparet, & diximus.s̄.in d.8.art.cessan
tibus igitur ipsis rōnib.cessat eius dispō, & sic non erūt
istę vocationes in illo casu de substantia & de forma.c.
cum cessāte.de appel.cū simi. Si verò nos loquimur de
alia vocatione spāli, quæ iuxta formam.d.c.fi.est faciē
da compręsentatis & oppositorib.certis, & nescio uide
re quō in themate huius art.formati per Lap.& Domi.
possit constare de oīb.non iurib.ipsorum: nam si loqui
mur de compatronis, qui hēnt pñtare, necesse esset ap-
parere de omnib.iuribus ipsorum pręsentantium p qđ
3 negeť alicui alteri spectare ius pñtādi, † & hoc est diffi-
cile, nisi appareret p sñīam latam inter easdem ꝑsonas
transactam in rem iudicatā p quam volēs nūc pręsen-
tare esset exclusus, & ita thema huius art.firmat Gaye.
quem s̄.retulimus. In compñtato non posset apparere,
nisi fuisset pñtatus ab illo, qui erat exclusus per sñīam
transactam in rem iudicatam, nam tūc sicut de nō iu-
re ꝑsentantis apparet, ita dicetur apparere de nō iure
p eum pñtati. Posset ēt de non iure pñtati apparere per
notoriam eius indignitatem, iuxta no.in c. vřa. de co-
ha. cle.& mulie.& de aliis criminib.notoriis sñīam nō
requirenti b.de quib.late fuimus loquuti s̄.in 1.par.hu-
ius.2.li.in 9.q.prin.per totum. In alio tertio verò oppo-
sitore nescio videre, quō posset constare de eius nō iu-
re, nisi opponeret pñtato delictum, super quo pręsenta
tus hřet sñīam liberatoriam. Conclude ergo de nō iu-
re pręsentantium compręsentati, & se opponentium
certorum posse constare per eorum cōfessiones, ut di-
xit Domi.ubi.s̄.vel p acta notorium faciētia, seu sñīas
transactas in rem iudicatam, vt proxime diximus, vt
de senten.& re iud.per totū. Et teneta Roma.in d.cōs.
483.in pe.colū.in 3.q.cum illam format, ꝑsupponit de
non iure prouisi constare per acta, immo p decretum
latū a consilio gñali restringēs prouisionē Papæ faciēs
ius uniuersale, & licet in alio consil. 499. in fi. 1.col.for
met obiectionē, quæ contra hoc formari posset, illam
soluit: dicit.n.& si diceret, cum docere plene de suo in-
teresse posito ꝙ male doceat de sua possessione, dico
hoc non fore verū, considero.n.ipsam possessionē fo-
re notorie vitiosam & discoloratā: eo qa adeptā ꝑtex-
tu ꝓuisionis papalis nullę, ex quo facta fuit ĩ.tp̄s ad eli
gendū indultū, ĩ.qđ p Papā ꝓuisionē fieri prohibet de
cretum Basil.& ideo succedit tex.valde ad ꝓpositū sin-
gularis in c.videte. 25.q.6.dum dicit, nā quod contra
interdictum & ordinem eccľæ factum est, ratum non
hři tā diuinę quā humanę legis proclamat auctoritas,
& ꝓsequitur. Roma.sic dicať, possibile est, Papam ex iu-
sta cā derogasse decreto concilij, & sic tenere ꝓuisionē
factā ĩ.tp̄s electionis: cum ex iusta cā hoc facere potue
4 rit † respondet ꝙ q̄uis regulariter ꝑsumendum sit pro
facto Papæ, & ipsum semp moueri ex iusta cā, tñ hoc
verū est, nisi ubi ipse aliquid faceret cōtra constõnem
respicientem generalem statum ecclesiæ, ut est immu
tari electionem, tunc.n.non est sustinendus, nisi illud
faceret ex magna causa & sic necesse est illam exprimi
& probari: qa alias non ꝑsumitur. istud est singulare di
ctum Inn.in c.præterea.de dilatio.dum dicit, ꝙ vbi ali
cui ex aliqua iusta cā licitum est a regulari iure recede
re, non sufficiet cām subesse, nisi illa p eum cui hoc de
iure competit exprimať, qđ qdē dictum ad concluden
dum idē fore in Papa, qñ rescribit aliqd contra ius con
cernens vniuersalē statum eccľę, alle.Oldra.cons.188.
stante igiť hac prouisione in illo casu, ex qua se in pos
sessione dicit fore nulla, sequitur eius possessionem di
scoloratam & vitiosam esse ꝑꝑ decretum de ele.Basil.
5 concilii in se continens clām irritantem, † & sic con-
stat de non iurib.prouisi per decretum.d.concilii, me
rito ille prouisus non fuit vocatus, & tenuit confirma
tio illius electi. Ex quibus dictis Roma. collige vnam
limi.ad d. cap.fin.ut non requiratur vocatio certi op-

ponentis ſpālis, qn̄ ꝯſtat de non iure ſuo per alicuius. l.
diſpōnem, cōtra quā aliqđ factū, qđ potuiſſet ſuccede-
6 re nō hēmus p̄ſumere inceſſiſſe †niſi ꝑ ipſum fuerit il-
lud factū expreſſū & probatum. Secunda eſt limitatio
quā ponit Roma. in fi ſ̄. alle. conſilij 483. ut non habeat
locū diſpō. d. c. fi. qn̄ confirmatio eſſet facienda ꝑ prin-
cipem hn̄tem plenitudinem ptātis. nam licet hęc limi-
tatio q̄ maxime hodie ꝓcedat & locū hēat ī electionib.
dignitatum, q̄ comprehendunt in caſu. c. cupientes. de
ele. li. 6. & nō eſt neceſſaria alia citatio, ut ibi hr̄. Et idē
ſi ſumus in caſu. c. 1. de ele. li. 6. & non eſt neceſſaria alia
citatio, ut ibi hr̄, & idem ſi ſumus in caſu. c. 1. de ele. li. 6.
alias aūt ſalua plenitudine ptātis ſedis Apoſtolicæ dēt
ſeruari ēt in curia diſpō illius. c. fi. ꝙ eſt intelligendū ꝓ-
prie. ſ. qn̄ Papa procedit per viam cōfirmationis prędi-
ctæ, hodie vero procedit per viam reſeruationis & per
viam prouiſionis, & iō non ſeruatur diſpō illius. c. fi. fin
Ab. in d. c. nihil. poſt Io. And. in 3. col. in uerſ. quarto q̄-
ritur. in pn̄tatione aūt hæc limitatio locū hr̄e non pōt,
niſi aliquo iure iuſtō alicuius ecclę ſpectaret ad ſum-
mum Pōtificē ex aliquo priuilegio, vel reſeruatione ꝑ
fundatorē facta, iuxta late d. ſ̄. in 1. par. t. lib. in 9. q. prin.
in t. art. in 3. ꝯcl. Reſtat nūc uidere, an reliqua dicta Ro
ma. in pręalle. conſ. 499. procedant & limitent. d. c. fi. vt
non dicatur certus cōtradictor ad effectū: ut citeī cita-
tione ſpeciali, niſi conſtare faciat de eius intereſſe, & ſi
eſſet contradictor tanquam poſſidens niſi conſtaret de
ſua ſaltim colorata poſſeſſione, ſecus ſi ſolum cōſtaret
de diſcolorata & vitioſa poſ. quia tūc quamuis appare
ret certus, non eſſet uocādus, vt ibi per eum, & vere ſi
hęc eius dicta ita ruditer intelligerētur, ſummopere re
ſtringerēt d. c. fi. & deſtruerēt totā machinam huius
materię, ut proxime demonſtrauimus, uñ dupl'r ipſa di
cta intelligi poterūt. Primo mō tanq̄ depēdentia ex ca
ſu ibi formato: qa intereſſe illius prouiſi apparebat nul
lum, & poſſeſſio vitioſa tanquam depēdētia ex illo nō iu
re ipſius ex prouiſione facta per Papā irrita ꝑ decretū
ꝯſilij Baſil. unde qa ꝯſtabat de eius non iure, ſiſr de eius
non intereſſe & poſſeſſione vitioſa. Sed hęc reſponſio
non quadrat: qa Romanus nō ſe reſtringit ad caſū ſuū,
ſed generaliter loquitur ad hoc vt vocatio ſit neceſſa-
ria eſſe probā. intereſſe uocan. & ſi pretenderit ſe voca-
ri tanq̄ poſſidens eſſe neceſſe conſtare ſaltim de colo-
rata poſſeſſione, ergo hęc dicta ꝓcedūt in oī caſu, & nō
in illo caſu ſolū. Melior igitur erit iſta ſolutio. nā vt ex
ſplis ꝯſiliis Romani colligit, ibi erat obiecta prouiſio nul
la a ſummo Pōtifice contra decretum Baſil. concilij a
quodā Gisberto, & erat fcā electio ꝑ capl'um de quodā
D. Iacobo & ſequuta ꝯfirmatio verū non vocato d. Giſ
berto, qui poſtea īſtabat reuocari ſniām latam in fauo-
rem dicti Iacobi electi, ex eo qa ipſe nō fuerat vocatus:
cū ipſe eſſet prouiſus per Papā, & poſſeſſor beneficii, &
vt puto bis inſterit ipſe Gisbertus, vt duo fuerūt fcā ꝯſi
lia, & in primo ꝯſilio ꝯcludit, ipſū nō debuiſſe vocari:
qa ꝯſtabat de nō iure eius, & hęc heſitatio debuit eē in
principio, & ꝯcluſum fuit ꝙ nō: quia ꝯſtitit ꝑ decretū
ꝯcilij, poſtea īſtetit ipſe Gisbertus, ut reuocaret hęc ſē-
tentia lata in fauorē ipſius D. Iacobi electi, & cū ageba
tur de hmōi reuocatione, Romanus in ſa ꝯſultatione
& ſic in ꝯſil. 499. ſ̄. alle. fecit. ſ̄. ſcriptas duas ꝯcluſiones,
concludēdo ꝑ eas, ꝙ cū ipſe velut agē. obtinere voluiſ-
ſet declaratione nullitatis dictæ ſnię eo ſolo reſpectu:
qa dicit ſua intereſſe rōne poſſeſſionis, neceſſę erat il-
la ꝓbare, & iō Rom. fecit p̄dictas ſuas ꝯcluſio. ad quas
in fi. addidit eſſe ꝯſequens, vt ex quo deſiit poſſidere, &
ſic ſua deſiit īntereſſe, ꝯſequēter deſinat ſibi facultas pe
tēdi declarationē nullitatis: ut ibi in fi. dicit. loquiī igiī
ibi Rom. poſtquā facta eſt ꝯfirmatio, & agereī ꝑ aliquē
dicentē ſe coelectū, vel ius hr̄e: nam admitti nō dēt niſi
appareat & ꝯſtet de eius intereſſe & iure, & ſicut vt hi
duo caſus differāt in hoc ante ꝯfirmationē ſeu inſtōnē
ad effectū ut quis ſit uocandus citatione ſpāli, ſufficere
quē eſſe certū coelectū, ꝯpręſentatū, ſeu ꝯ̄dictorē, q̄uis
de eius intereſſe non ꝯſtet, & qualiſcunq; ſit poſſeſſio,

ſed ſufficiet eſſe certū compſentatū vel oppoſitorē, &
ita ꝓcedāt oīa dicta ꝑ doc. in d. c. fi. & ꝑſertim in oppoſi
tore extraneo ſi qn̄ nō militāt nec intereſſe, nec poſſeſ-
ſio, intereſſe nō: qa nō p̄tendit ius in bn̄ficio, poſſeſſio
minime: qa non cadit in eo, & iō omiſſio vocationis ip
ſorū eſt nulla, ꝑ. d. c. fi. ex quo ſemel ſūt certi, niſi ꝯſtare
de eorū nō iure: ut ꝓxime diximus. Si verō ſumus: quia
tales ꝯpſentati vel oppoſitores certi fuerūt p̄termiſſi &
nō vocati, tn̄ ſequuta fuit inſtō, & quā maxime eſt ſnīa
ſuꝑ eū, & aliqs ageret & inſtaret ꝓ reuocatione illius,
ex tūc ſi eſſet omiſſa vocatio alterius cōprōni certi, &
eſſemus ī. quadrimeſtre, ſeu ſemeſtre, & ille ageret ꝓdi
cta reuocatione, vel ſolū ageret, vt admitteret ad pn̄tā-
dum, & tūc ſine dubio dr̄et admitti, cū ex p̄termiſſione
vocationis ipſius nulla fuerit ipſo iure inſtō & ſnīa, ut
in prox. p̄ce. art. diximus. Si vero vellet agere coelectus
vel cōpſentatus ꝓ reuocatione dictę citatiōis, & ſnīa,
nō ſufficeret dicere, ego ago tanq̄ coelectus vel proui-
ſus, ut in caſu dicti ꝯſilii, ſed erit ēt neceſſe dicere & cō
ſtare facere ſua intereſſe hoc eſt ꝙ reuocata ipſa cōfir-
matione & ſnīa ipſe electus cōfirmabiī, ſeu ꝓuiſus ad-
mitteī, & non alius, & ſi dixerit ſe poſſidere qa tuendus
eſt qlibet ēt in poſſeſſione colorata. c. cū nr̄is. de cōceſ.
p̄b. neceſſe erit ꝯſtare facere ſaltim de colorata poſſeſ
ſiōe, & in hoc caſu vere loqtur Rom. in d. ſuo cōſi. 499.
7 ¶ †Ex cuius dictis collige aliam limitationē ad d. c. fi. ꝙ
poſtquā ſequuta eſt cōfirmatio ꝓ illa reuocāda nō ſuf-
ficit ſolū allegare ſe fuiſſe certū coelectū, ſeu ꝯ̄dictorē
vel certū poſſeſſorē, ſed reqriī ēt ad hoc vt admittaī &
reuoceī cōfirmatio & ſnīa, ꝙ cōſtare faciat de eius in-
tereſſe, & ſi dixerit ſe poſſeſſorē ſaltim de ſua quaſi poſ.
coloratur, al's nō dēt admitti: cū ad inſtātiā nō hn̄tis ī-
tereſſe nec iuris nec poſſeſſionis nō erit alterāda con-
firmatio. Et ſi diceres ſi iſti coelectus, ſeu oppoſitor erāt
certi, & nō fuerūt citari ſpāli citatione, cōfirmatio erat
nulla ipſo iure: vt in proxi. p̄ce. arti. cōcluſimus, ſi nulla
ipſo iure, ad qd ꝓ ipſius reuocatione ſeu potius decla-
rōne nullitatis erit neceſſaria probatio intereſſe ſeu co
loratę poſſeſſionis. Rn̄detur, & hęc eſt pulchra intelli-
gētia in materia, & maxime pro declaratione conclu-
ſionis prox. p̄ce. art. vt dicaī ꝙ cōfirmatio ſeu inſtō nō
p̄cedente citatione ſpāli contra coelectū vel ſe oppo-
nētes, procedat indiſtincte an̄ factū, & poſt factū ēt pro-
cedat quoad eos q pn̄t p̄tēdere intereſſe: ut ſūt cōpro-
ni certi citādi omiſſi, cū adhuc ſuꝑſit de tp̄e dato a iu-
re ad pōtādū, quorū intereſt, qa poterūt pn̄tare non ob
ſtāte inſtōne ſequuta cū ſit ipſo iure nulla. ſimi'r in cō-
pn̄tato vere hn̄te ius ad rē omiſſo citari p̄ſētato a vero
ī. tp̄s debitū, & q pn̄tationē acceptauit, nā cū pateat de
eius intereſſe admittere ēt poſt factū & reſpectu taliū
dicetur inſtō ipſo iure nulla. Sed ſi poſt factū, id eſt īſtō-
ne ſequuta cōpareret p̄ronus poſt tp̄s datū ad pn̄tādū,
q nullo mō p̄ſentare poſſet, ſeu coelectus, vel comp̄-
ſentatus, ſeu cōtradictor, antequā admittātur, uidēdū
eſſet an eorum interſit, & ſi coelectus allegaret poſſeſ
ſionē, uidēdum eſſet, an ſaltim erat colorata, & nō ap-
parente de eorum intereſſe, nec de colore poſſeſſionis
allegatæ, non erunt audiendi, ex quo qd ad eos de his q̄
fortis ſunt. c. gaudemus. de diuor. tunc eis prodeſſe nō
poſſit, ergo ius agēdi nō hr̄e, vt cōcludit Roma. in fi. d.
cōſ. 499. unde reſpectu ipſorū nō dicetur poſt factū cō
firmatio, ſeu inſtō ipſo iure nulla, ſed eēſebitur, ac ſi fa
cta eſſet pura collatio, & ī hoc caſu eſſet ꝓbādum īte-
reſſe non vocationis, quo non ꝓbato non audietur in-
ſtās. nota ſ̄. ſcripta oīa: quia vera & a principio ſeculi
nō declarata, & adde ad limitationē p̄ce. art. ſeu cōclu
ſionis. Et ꝓ iſta diſtinctione mea an̄ factum, & poſt fa-
ctū facit qđ dicit Io. de Imol. vtēdo hac diſtinctione in
d. c. fi. quē ibi refert Domi. in fi. 5. col. in verbo & iſtam
partē dicit cū concordat quandā opi. Lap. cū opinione
Io. And. & diximus late de d. di. ſ̄. in 1. par. t. li. in 8. q. pri.
8 in 10. art. †& an ſi aliqs ſpāliter citeī, dicatur legitimus
contradictor, & audiatur non docto ī primis ēt ſum-
marie de ſuo intereſſe, ponit Felyn. in c. cum inter. io 7.
col.

col. de excep. & quid si in facto notorio certū est absen tinō cōpetere actionē, an sit citādus ꝓ ornatu. c. si eps. de præb. li. 6. vide eūdem Fely. in c. cū olim. in 8. col. de re iudi. ubi ēt an teneat processus Papæ ꝯ non citatum
9 de plenitudine præsentantis, & de materia tan absens sit citandus, cui est certum defensionem competere, ponit late do. Fely. in c. cum olim. post prin. 3. col. cum tribus seq. in ver. non est citandus necessario.

¶ Decimusquatrus art. 5. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Consuetudine statuti ꝙ post præsentationes seu electiones non pone tur edictum, an institutio seu confirmatio teneat, ubi quòd sic.*

1 Successiuē 14. loco dubitatur, si consuetudo est in loco post pñtationes seu ele-ctiones non esse ponendū edictū, an institutio seu ꝯfirmatio sine illo teneat, uel sit ipso iure nulla. Præpo. i c. ꝯstitutis. in vlt. uerbis. 3. col. tenet valere hmōi ꝯsuetudinē, alle. no. ꝑ doc. in d. c. fi. nā eū ꝑuisio illius. c. fi. sit de iure positiuo, nō est dubium circa illud posse operari ꝯsuetudinē. ita dici in fiñi determinasse Egidiū de Bellamera i decisi. 620. inci. c. fi. de ele. & ὁ dicit ibi Præpo. hoc casu: qa opponens nō potuit venire ad ꝯdicēdum in ꝯfirmatione, ex quo nō fuit uocatus, iuxta formā d. c. fi. audiatur ad impediendū, ne hēat possessionē, alle. Abb. in c. pe. de cā pos. & ꝓprie. & ita resideri ibi do. Præpo. Et hoc est tenendū uerū, ꝙ illo casu reuerteremur ad id qđ erat de iure antiquo, de quo in d. c. cōstitutis. ꝑ Inn. & Host. & in c. cū olim. de dolo & ꝯtu. quo casu in stitutio sine dubio esset interlocutoria & non diffinitiua sniā: qa sine citatione nō posset dici cāe cognitionē interuenisse, ut ꝑ doc. in d. c. ꝯstitutis, & in d. c. fi. de ele. li. 6. Et ꝙ hoc possit facere ꝯsuetudo ēt demonstrat per id, qđ diximus in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. in 19. & 20. ar. dū. tractauimus de validitate consuetudinis inducentis primogenitum solum succedere in hæreditate iuspat.

¶ Decimusquintus art. 6. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Vocari debet electus etiam si electioni non consenserit, præsentatus verò non nisi post acceptationem præsentationis.*
2 *Citationes generales & speciales fiunt ex mero iudicis officio non ad partis instantiam.*

Videndum est ēt. 15. loco qđ si coelectus nel ꝯpñtatus nōdū electioni seu pñ-
1 tationi cōsensit, an sit vocādus, & Lap. Ab. dicit ꝙ sic, & hoc probari ibi ꝑ text. coelectus, in d. cap. fi. & facere qđ no. Host. in d. c. dudum el 2. de ele. sup uerbo procuratore, & sup uerbo ꝯstituam, per Inn. Compost. & Io. sequitur hęc dicta Lap. Domi. ibi. i. in d. c. fi. ante fi. pen. col. in uer. qđ si coelectus, & hoc ēt sequit ibi Phi. Frā. in in 3. col. in uersi in eadē gl. ibi sed hodie. Tu adnerte in electione hoc dictū bñ ꝓcederet: qa ꝑ eā statim transfert in electū ius in re, quis ipse adhuc non ꝯsenserit: ut diximus s. in 5. q. prin. huius partis in 8. ar. & iō daē mēsis ad acceptandū, ne eccla hēat ipsum expectare longo tpe. c. quā sit. de ele. li. 6. & diximus. s. i d. 5. q. prin. in 2. ar. & iō cū sua vere intersit, & vere sit coelectus, est citādus, & ita loquit tex. in d. c. fi. In pñtato verò nō dicerē sic, cū nō dicat uere pñtatus, nec ius ad rē hēc, nisi pñtationē acceptauerit, ut vult Cald. in cōs. 17. inci. pñtarus. hoc ti. de quo dicto fecimus ēt mentionē s. in d. 5. q. prin. in 1. & 8. art. vñ diximus. s. ēt in 1. q. prin. huius partis in 17. ar. ꝙ si pñtatus ante acceptionē pñtationis mortuus fuerit, uel renunciauerit patronis, non hēre ite rū tps ad pñtandū, sicut si acceptasset pñtatus: qa nō dr ꝑfecta pñtatio, de quo ēt multa diximus in d. 5. q. prin. in 2. ar. cū demonstrauimus, dispōnem. d. c. ꝙ sit. ꝑ quā electus hēt mensem ad acceptādū, non hře locū in pñsentationib. qa cū nō dicat pfecta pñtatio sine acceptatione, elapso tpe dato ad pñtādū fit deuolutio ad supiorē, ac si nullo mō pñtasset. nō dicet ergo pñtatus, nisi pñtationē acceptauerit: si nō dicet pñtatus, ergo non erit citādus. Et ex hoc infero, ꝙ si abiens casu quo pōt, puta

qñ est notus hñti instituere pñtaret: qa hēt expresse a cceptare, nō erit vocādus citatione speciali, donec ac ceptauerit pñtationē: quia tūc dicet vere pñtatus, si ve rò fuerit pñs, & passus est se pñtari, tacite acceptanit, & sic erit perfecta pñtatio, & iō uenit citandus citatione ipsa li, iuxta eā qđ diximus i d. 5. q. prin. in 1. ar. dū ꝯclusi mus in absente pñtato requiri acceptationē expressā, in pñ
2 te uerò sufficere tacitā permittēdo se pñtari. ¶ † In fero ex prædictis & aliud, ꝙ ex quo hmōi citationes speciales & generales esse faciēdas nō ad instantiā partis, sed ex mero officio iudicis, ut in d. c. fi. & ibi gl. i uerbo inanes, in fin. & illas facere dēt iudex post electionē factā, licet in electione sufficiat electionē factā, adeo ꝙ non expectabit ꝯsensus electi: in pñtatione aūt nō poterūt hmōi citationes emanare, nisi saltim sit facta vna pñtatio perfecta, puta qa pñtatus fuit pñs, & passus est se pñsentari tacite illā acceptando, uel si pñsentatus fuerit absens illā acceptauerit expresse: qa alias nō dicet pfecta pñsentatio, ut pxi. diximus, iō expectabit ꝯsensus, alias nō poterunt emanare citationes: qa illæ emanant ele ctione facta, & sic pñtatione facta. s. pfecta, ut pbat in illo tex. c. fi. in prin. ibi, electione celebrata, & ibi gl. 2. dicit in fi. & idē in pñtatione. s. celebrata, & in uer. uocatione. tex. dicit, electio facta est, & in fi. ēt si electio i ꝯcordia celebrata fuerit. ex quibus uerbis apparet requiri ad hoc ut citationes ꝑ habentē instituere fiant, fuisse factū ante actū pfectū electionis seu pñsentationis, non sufficiet ergo præsentatiōē solum factā non acceptatam, nota ista duo dicta: quia uera & nunqnam cogitata, & faciunt quæ dicemus infra in 17. sequen. art.

¶ Decimussextus ar. 6. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Instō seu confirmatio est nulla non præuijs vocationibus quamuis ex officio superior se informauerit de his quæ oppeni possent. Et quæ sit ratio.*

Vlterius 16. dubitat, pone ꝙ superior informat se de his q̄ ēt nemine opponēre dēt in qrere ut in c. cū dilecti. de ele. an teneat instō facta, nel adhuc requiratur uocationes, & licet Io. An. aliter format hunc ar. tñ ex eius dictis apparet decisio pñsentis ar. nā qtit, si superior informat se de his q̄ ēt nemine opponente dēt inquirere, an teneat ille processus, si postea ꝯfirmat sine vocatione, & respondet, dic ꝙ sic: quia ille tex. annullat tñ ꝯfirmationē, aliàs processus remanebit ualidus & c. ꝑsupponit enim Io. An. in casu ar-
1 ticuli nostri † confirmationem seu institutionem esse nullam non præuijs vocationibus, quamuis ex officio se informauerit de his, quæ opponi possent, & hoc est clarum, quia non sufficit informatio sine uocatione, cum pro forma & substantia confirmationis seu instōnis sint datæ ipsæ citationes, ut diximus supra, in 12. præ ce. ar. & hoc etiam colligitur ex uerbis Domi. ibi in ij. col. in uersi. sed pone. & Phi. Fran. in fi.

¶ Decimusseptimus art. 6. q. prin. 2. Par. 2. Libri.

1 *Processus factus per superiorem de his quæ nemine opponente debet inquirere, an teneat, si postea confirmat, siue instituat sine vocatione, vbi quòd sic.*
2 *Instituere habens seu confirmare non potest procedere ad citationes nisi electione vel præsentatione perfecta.*

Et ideo ꝯdescendo. 17. ad dubiū formatū ꝑ Io. An.
1 † an si superior informat se de his quę ēt nemine opponente dēt inquirere iuxta. d. c. cū dilecti. de ele. an teneat processus, si postea ꝯfirmat, siue instituat sine vocatione, & Io. An. i d. c. fi. dicit ꝙ sic, quē ibi refert & sequitur Domi. in 2. col. in ver. sed pone, quia ille tex. annullat tñ confirmationem, & sic institutionem, ergo aliàs processus remanebit validus, immo dicit ipse cōfirmatores discreti non ponunt edicta antequā saltim. examinēt formā electiones & sic pñtationis. Ex quib. vltimis verbis Io. An. patet id qđ ꝓxime dixi. in fi. pxi.

2 præced.15.artic.†hñtem instituere non posse procede-
re ad citationes nisi pfecta electione uel pñtatione: cũ
Io.An.dicat,ꝯsit matores & diseretos nõ ponere edicta
añq̃ saltim examinent formã electionis & sic pñtatio-
nis.ꝑsupponi igit̃, formã pcessisse, q̃ forma ꝑsupponit
perfectionẽ electionis uel pñtationis, & hoc ẽt format̃
ex seq.uerbis.Subdit.n.ibidẽ Io.An.& ꝑ pdicta infert, ꝙ
licèt ꝯfirmatio facta, & sic instõ sine uocatione irritet
ꝑ illũ tex.nõ tñ electio, vñ iterum quærendum erit de
virib.electionis,& sic pñtationis,alle.tex.in c. si confir
mationẽ.de ele.li.6.qui tex.clare hoc dicit: & oẽs ibi,&
iõ non insistendũ. sequit̃ ẽt ista Phi. Fran. in d.c.fi.añ fi.
in uers. & aduerte. qui dicit totum processum factũ añ
confirmationem non cassari.Quod intelligerem verũ;
non tamen præiudicari parti non uocatæ. Et prædicta
ẽt tenet Gay.in d.c.fi.in sua repe.in fi.2.col.& in prin.3.

¶Decimusoctauus art.6.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Cassari an possit electio,seu pñtatio sine vocatione,de qua ĩ c.fi.li.6.*

1 Et ex prædictis oritur.18.artic † quid si superior nõ
confirmat, seu instituit, sed cassat electionẽ seu
pñtationẽ sine citatione an ualeat? & Io.An.ĩ d.c.fi.quẽ
ibi sequi Domi.in 2. col.in ver.quid si superior.dicit ꝙ
sic:qa ex quo uidet electionẽ, seu pñtationẽ nõ cano-
nicã,bñ facit ipse illas cassando,nã tex.in d. c.fi. nõ an-
nullat nisi cõfirmationẽ seu institutionẽ,ergo in infor-
matione nõ hẽt locũ iste tex.& sicut olim poterat cas-
sare sine uacatione. c.nihil.de ele. sic poterit hodie, ex
quo in d.c.fi.non mutatur, allegat ad hoc c.institutio.
in fi.eo.tit.Nic obstat, dicunt ipsi, coelectum uel opposi
torem hẽre legitimã cãm querelandi,& sic compñtatũ
ex quo vocati nõ fuerũt:qa tũc nõ est, uerũ, cũ ista ꝑ-
nunciato faciat in eorũ fauorẽ,& si dicant ex illa ꝑnũ-
ciatione fore grauatos,hñt remediũ appellãdi.c. si post
quã.de ele.c.2.de rest.in inreg. c.significauernnt.de ex-
cep.sequitur prædicta do.Phi.Fran.in d c. fi.in fi.Gaye.
verò in d.sua repe.c.fin.prædict in fi.2.col.& in prin. 3.
relata.d.opi.Io.An.& Domi.dicit illam ẽt sequi ibi Pe-
trũ de Anch.ipsum uerò Gaye.dubitare de hoc,cũ ille
superior nõ uideatur saluasse formã. d. c.fi.in duob.qa
nõ ꝑmisit citationẽ sm ordinẽ lr̃æ, & nõ discusserit ne
gocium cũ aduersario forte comparente, ꝙ salubrius
est, & ideo quantũ ad effectũ processus seu ꝑbationũ ,
non vr̃ bene factũ , quantũ ad simplicẽ informationẽ,
fatetur ea potuisse facere sicut sibi placuerit & teneret
processus,ut ẽt nos diximus in duob. proximis præced.
3 ar.Et iõ subdit ipse Gaye.practicam esse,ut ipse ẽt dixe
rat in 2 pce.sua col.& ꝙ post citationes saltim per edi-
ctum daretur terminus pñtato ad pñtãdũ,& tũc discu
tietur negociũ cum opponentib. aliàs cũ procuratore
fiscali si sibi videbitur,& subdit ẽt requiri ꝯsensum ca
pituli de iure cõi sm doc.ibi,de quo vltimo dicemus.ĩ.
Deo duce in 3.par. huius 2.li.in 1.q.in 4.ar. ubi melius
cadet: quia ibi tractabimus de actuali institutione. Tu
4 †cõsidera ambas opiniones posse ꝑcedere. s.& Io. An.
& sequaciũ, ꝯcludentiũ cassationẽ tenere non obstan
te dispõne.d.tex. c.fi. quãuis fieret sine citatione. verũ
non habebit vim diffinitiuæ, ut oẽs doc. ibi ꝯcludunt
in pura contumacia, nõ tñ ꝑ hoc est falsa opinio ipsius
Io.An.verumtamẽ cautius esse seq ordinẽ Gaye. ut sal
tim facta citatione generali per edictũ , dũ erit faciẽda
discussio negocij,ut in illo tex.mandatur,poterit cassa
ri electio seu pñtatio auditis oppositorib.si comparue-
rint,uel procuratore fiscali, & sic dicetur facta cassatio
cũ cãæ cognitione , & hẽbit vim diffinitiuæ, vñ quãuis
hoc sit cautius, nõ ꝑ hoc reprobatur opin. Io.An. cũ re
uera tex.in d.c.fi.nil iuris antiq immutet in cassatione
electionis seu pñtationis, vñ sicut antiquitus poterat fie
ri ꝯfirmatio, & sic instõ sine citatione, antequã emana
ret dicta ꝯstõ.d.c.fi.ut dicit gl.ibi in uerbo inanes.ꝑ ea
q̃ volebãt doc.ĩ c.ꝯstitutis.de appel.& nos dixi.s̃.ĩ prin.
12.pce.art.ita nũc põt fieri ẽt cassatio sine citatione,si-
cut fieri poterat añ.d.ꝯstõnẽ.d.c.fi.cũ ꝑ eã nihil ĩ cassa-
tione immutetur, & pro prędictis quod dicit Roma.in
consi.383.omnipotenti & c.in proposito casu.

¶Decimusnonus art.6.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Citari debent coelectores,comprasentati,seu oppositores certi cita-
tione certa,incerti incerta,aliter instõ seu confirmatio est nulla.*
2 *Citatio actualis requiritur,non tamen sufficit mandatũ de citando.*
3 *Aliud est inuestire,aliud est mandatum de inuestiendo.*

1 Successiuè dubitatur.19.ex quo tex.d.c. fi. de
electio.li.6.vult,ut s̃.†videmus,fo
re citãdos coelectos, compresentaros, seu oppositores
certos citatione speciali,incertos aũt generali per edi-
ctũ,aliàs ꝯfirmatio,seu institutio est nulla, & hoc debe
re fieri ex officio hñtis instituere,& nõ ad instantiã par
tis,ut dicit gl.in uerbo inanes, in fi.quærit̃ mõ,an suffi-
ciat hñti instituere facere mandatũ de citando illos, q
2 se opponũt† & clarum est,debere fieri citationẽ actua-
lẽ:ut satisfiat illi tex.ut oẽs notitiã habeãt, certi citatio
ne certa,incerti per edictũ, & nõ sufficere mandatũ de
faciẽdo nisi fiat: qa cũ istæ citationes requirant̃ de sub
stantia & forma,expediti dẽnt in forma specifica, ut di
ximus s̃.in 12.& 13.præce.art.Et Io. And.in d. c.fi.q̃rit,
an sit dr̃ia inter mandatũ de citando illos, qui volũt se
opponere, & mãdatũ de citando illos qui se opponũt ,
& remittit se ad nota.per cum in c. dilecti. gl. 2.de ex-
cep.& in c.2.super. 5.gl.de rapto.li. 6.& Domi.in d.c.fi.
in 3.col.in ver. q̃ro an sit dr̃ia, sibi q̃rit de hoc,& br̃ con
cludit,aliud esse mandatũ ꝙ faciat, & pro hoc adducit
3 gl.inanẽ in c.pe.de elect.li.6.†q̃ pulchre dicit,aliud esse
inuestire,aliud mãdare de inuestiendo, vñ ergo ego cõ
cludo non sufficere mandare expediri citationes , nisi
actualiter expediantur,specialis citatio expeditur con
tra certos nominatim citando eos ut compareant op-
posituri &c.incerti verò per edictum,ut si qui sint , qui
se velint opponere,compareant: ut clare prædicta col
liguntur ex uerbis expressis.d.c.fi.in uers. vocationem,
& voluit Gay.ibidẽ in 11.col.statim ante ver.in gl.fi.al
legãdo a simili in c.cũ accepimus.de purga. canonica.

¶Vigesimus art.6.q.prin.ij.Partis ij. Libri.

1 *Institutio an vitietur in totum, an solum quò ad vocatos casu quo
requiritur specialis citatio de pluribus, & aliqui fuerunt citati
& aliqui non, vbi in totum,limita.nu 2.*
3 *Collatio facta per episcopum spreto patrono est ipso iure nulla,si pa-
tronus non præsentauerit infra tempus,aliàs secus.*

1 Et ideo adhuc dubitat̃.20.loco†eo casu quo requiri-
tur specialis citatio de plurib.si fuerunt aliq ui ci-
tati,& aliqui nõ , an vitietur instõ in totũ uel solũ quò
ad non vocatos.Io.An.in d.c.fi.tenet in totũ vitiari in
diciũ:cũ deficiat solennitas, sed melius dixisset forma
seu substãtia requisita in d.c.fi.qa oẽs dẽnt nominatim
citari,si sunt certi.Do.Phi.Fran.tñ in d. c. fi.in pe.col.in
uers.quartò q̃ritur.relata opi.Io. An.dicit Bal.post Cy.
& Iac.Butti.in auc.si oẽs.C.si ut se ab hære.absti.tenere
ꝯtriũ :ut sic tunc ualeat confirmatio,institutio, uel sñia
respectu citatorũ. respectu verò aliorũ dicit esse nullã
& facere tex.in l.ẽt.§ fi.ff.de mino.& iõ Bal.ibi conclu
dere ualere inuentarium factũ ꝑ hæredẽ respectu cre-
ditorũ citatorũ.respectu uerò aliorũ nõ uocatorũ non
ualere:qa quò ad citatos vr̃ fuisse seruatã formã: & re-
mittit se Phi.ad dicta ꝑ Bal.d.auc.si oẽs.& in l.si eo tpe.
C.de remis.pigno.& in l.si curatoris.C.de iure deliber.
& ita residet ibi Phi.Frã.Tu aduerte Io. An.rectius esse
loquutũ : cũ cl̃a decreti irritans actũ cõfirmationis seu
instõnis ipso iure apposita in illo tex.inficit oẽm cõfir-
mationẽ seu institutionẽ factã nõ vocatis nominatim
oĩb.certis. si ergo ꝯfirmatio sequuta aliquo omisso de
certis seu ĩstitutio nulla ipso facto, quõ possumus dice
re quò ad vocatos valere quò ad nõ uocatos non vale-
re:

te:quia hmōi actus dr̄ indiuisibilis,& sic nō pōt ꝑ parte ualere & pro parte non. Non obst.mō auctoritates Bal.qa loquunt̄ in facto seu in actu diuisibili.s. ꝯfectionis inuentarij,qui pōt afficere unum creditorem,puta
2 uocatū nō uocatū uerò non. ¶†Vnde tenerem opin. Io.An.moderatum tñ iuxta ea quæ diximus.s̄.in p̄ce.13. art.dū declarauimus,qualr̄ intelligi dēt ꝯsiliū Roma. 499.ut ita demū sit nulla ꝯfirmatio seu instō ꝑꝑ omissionem alicuius coelecti,cōpñtati,uel se opponere uolentis non uocati:si illi nō uocati hñt ius aliqđ & interesse patianr̄, tunc.n.admittentur . ac si nulla esse facta cōfirmatio,uel instō,sed si nō ꝯstatet de aliquo eorū interesse uel iure remanebit firma ꝯfirmatio uel instō,ꝑ d.aureum ꝯsilium Romani:ut in d.13.ar.dixi. post eū.
3 ¶† Sicut ēt dicimus,collationē factā ꝑ epm spreto p̄ro no esse ipso iure nullā,tñ ĩ.tp̄s nō pñtauerit,p̄ronus tenebit iure deuoluto collatio iā facta;ut no.in c.decernimus.16.q.7.& dicemus ĩ.in 3.par.in 2.q.prin.in 2.art.

¶ Vigesimusprimus art. 6.q.prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Peremptorij appositio an & quando debeat apponi in citatione de qua in c.fi.de elec. lib.6.*

1 Dubitatur ēt.21.†an sit necessariū : ut in citatione fiat appositio perēptorij.Io. An.in d.c.fi.de ele.li.6.distinguit aut fit trina citatio,& non est necesse apponi peremptorium, aut fit unica : & tūc sis cautus(dicit ipse)ut apponas peremptorium, iuxta formam.d.c.fi.al's non ualeret citatio:& remittit se ad notata in c.2.de dilatio.Dom.uerò in d.c.fi.in fi.3.col.in uers.q̄ro an sit necessarium,refert hæc dicta Io.An.& subdit Io.de Imo.ibi dicere p̄dicta uera , nisi fiet p̄ceptū:& monitio ꝑ iudicem ipsi coelectio,qa talis monitio hēbit uim peremptorij.ut dicit esse gl.sing. in c.ꝯsuluit.de offi.deleg.& casum sing.& ibi gl. in l.ij. C.qūo & qñ iud.Phi.Fran.in d.c.fi.in fi.1.col.in ult.no. refert dicta Io. An.& pro dicto ipsius uolētis qñ fieret trina citatio nō requiri peremptorium,all.tex.in l.tres denunciationes. C.qño & qñ iud.refert ēt dicta Imo.illo tacito:& de materia remittit se ad plene dicta ꝑ Inno.in c.ad petitionē.de accus.Gay. sequit̄ bř suprascripta in d.c.fi.in sua repe.post prin.6.col.in uer.itē nota, ꝙ in isto.Et de isto ꝑemptorio qđ apponit̄ iuxta.d.c.fi. pulchre loquit̄ Old.ꝯs.suo 3.ut ĩ.in seq.21.art.dicem.

¶ Vigesimussecundus art. 6.q.pt in.ij.Par.ij.Lib.

1 *Probatio debet fieri ordine iudiciario.*
2 *Forma edicti de quo in c.fi .de elec.lib.6.& eius declaratio.*
3 *Edictum debet esse generale.*
4 *Instituere habens potest admittere patronos ad præsentandum ex urbanitate elapso tempore.*
5 *Ordinario elapso semestre non prouidente fit deuolutio ad suum superiorem.*
6 *Citatio generalis uel specialis non est necessaria , cum habens instituere admittit ex urbanitate patronos ad præsentandum post tempus datum a iure .*

Videamus modo.22.de forma ipsius edicti apponendi.& Gay.in d.repe.c.fi. de ele.li.6.in 5.col.in uer.item nota ꝙ forma, colligit ipsam formam edicti ex illomet text.& dicit formam edicti esse,ut si qui sint,qui se uolūt opponere,nō aūt de citando illos,qui se opponunt:ut dixim.s̄.in 19.p̄ce. art. Subdit postea,posse tñ epm pro interesse ecclesiæ aliquē cōpellere,ut intersit,no. in sili ꝑ Abb.post doc. in c.qa pp.in ij.col.de ele.&,ēt in 3.quia si edictum uel lex astringere pñtandum ĩ.terminum edicti,transgredi ret̄ formam illius c.fi.& pro hoc dicit facere, qđ no. in c.cupientes.in prin.in uer.cupientib. de ele.lib.6.& in cle.sæpe.in uer.post dationem articulorum.de uer.
1 sig.†& qa probatio debet fieri ordine iudiciario : ut in c.dilectus.el 1.de simo.& sic fundato iudicio inter partes,ut no.Bal.in l.una.C.de alie.iud.mutā. cā fac.in 3. col.qđ dicit esse notandum in facto.Do.Phil.de Sarra. uero in hac rub.in fi.6.char.in uer. sed tu tradendo.ponit quandam formam edicti simpl'r illam al'r non declarando,quā ego ēt hic ponā aliquib.additis & dimi-
2 nutis:uidelicet:†Cæs.Lambert.I.V.D. Dei & Apostolicæ sedis gr̄a ep̄s Insulē.uniuersis singularis hoc pñs edictū inspecturis,uisuris,& audituris,pariter & lecturis salutem in dño.Vacāte nouiter quadam capella sub uocabulo S. Hieronymi intus ep̄alem ecclesiā Insulen.ꝑ mortē q.p̄sbyteri.B.clerici ep̄alis p̄dicti ultimi & immediati bñficiati seu capellaniæ possessoris d. capellæ S.Hiero.ꝯparuerunt coram nobis.C.D.de sp̄e nato layci de dicta ciuita.Insulæ asserentes p̄ronos,& hr̄e iusp. seu esse in quasi pos. ipsius & pñtandi capellanum in d. capella,cum illa uacare cōtigerit: & sic pñtarūt nobis uenerabilem uirum p̄sbyterum. F.clericum d. ecclesię ep̄alis pñtem in capellanū d.capellæ petentes illum a nobis institui. nos uero attendentes dictum Apostoli dicentis, non esse cito manum imponendam electo dictam pñtationem sic (ut p̄mittitur) coram nobis factam de d. F.ĩ.tp̄s a iure p̄ronis laicis datum ad pñtādū de p̄dictis ueram notitiam non hñtes admisimus si & inquantum:& ne aliquis possit allegare se supplantatū tenore pñtis nr̄i edicti requirimus & monemus oēs singulos aliquod ius ut pñtantes uel ut pñtati p̄tendentes in p̄dictis,uel dictæ pñtationi & ꝯ personam pñtati opponere uolētes,& qūolibet sua interesse putantes, quatenus ĩ.terminum dierum nouem,quorū tres dies pro primo,tres pro secundo:& reliquos tres dies pro tertio & ultimo ꝑemptorio termino eis: & cuilibet ipsorū assignamus, cōparere debeant corā nobis ad dicēdū , opponendū ,& allegādū,qcqd dicere,opponere,uel allegare uoluerint, quare ꝓcedi nō dēat instōnem petitam uigore pñtationis factæ coram nobis per sup.scripto.C. D.de sup.scripto.F.alioquin . d.termino elapso & aliquo nō cōparente & legitime se opponente ꝓcedet̄ ꝑ nos iurib.pñtantium & pñtati ualentib. & ipsius pñtati meritis requirentib.ad eius instōnem , ꝓut iuris fuerit,non obst. ꝙ de tp̄e dato a iure ad pñtandum supsit,ut de p̄missis nullus ignorātiā allegare possit, hoc pñs publicū, & gñale edictū ꝑ infrascriptū nr̄m actuarium describi fecimus:& in una ex columnis intus ipsam ep̄alē ecclesiā exñtib. per talem nunciū nr̄æ curię affigi iussimus nr̄i quo utimur sigilli impressione roboratū a nemine auferendū sub excōicationis pęna nisi ꝑ eūdē nr̄m nūciū.Dat.in ep̄ali nr̄o palatio Insulen.tali die,mense,anno, indi . pontificatus & p̄latus nr̄i &c. Quæ quidē forma sic declarat̄. dixim.n.nos Cæsar ep̄s Insulen.& c.qa cū pñtatio debeat fieri corā hñte instituere.ut dixim.s̄.in 4.q.prin.hu.par.in 1.ar.& per totū, & per ipsum,siue sit ordinarius,siue inferior p̄latos sint faciendæ citationes,de qb.in c.fi.ut dixim.s̄.in 6.p̄ce. & nō fit ad instantiā partis, sed ex officio hñtis instituere,ut uult gl.ĩ d.c.fi.uer.inanes.in fi. iō apposuimus nomen & dignitatem instituere hñtis . posuimus ēt illa
3 uerba uniuersis & singulis &c.†qa debet esse edictum gñale comprehendēs oēs personas:& iō est necessariū siue sint certi citandi,siue non:ut dixim.in 10.& 11.art. Diximus uacante quadam capella,apponendo nomē eius,locum situationis, modum uacationis.& ꝑ mortem cuius nomina pñtantium:& pñtati,petendo pñtatum institui:& sic quasi formam pñtationis,per ea quę dixim.s̄.in 3.q.prin.hu.par.in 11.art.ubi oīa uerba libelli pñtationis declarauimus,ad quem effectum apposita fuerunt,uide ibi,& bene dicerē,melius & cautius esse,si hñs instituere in eius edicto includeret totū libellū,seu notulam ipsius pñtationis de uerbo ad uerbum, ut melius uocati certificarentur. Diximus pñtē loquēdo de pñtato ultra expositionem quam dedimus in d. 11.art.ēt ut uideatur pfecta pñtatio:quia ea nō existente perfecta.s.acceptata per pñtatum saltim tacite cū est pñs,uel expresse cum fuit absens,per ea quæ dixim. s̄.in 15.praeced.art. Diximus uero attendentes dictum

Apo-

Apostoli dicentis non esse cito imponēdam manum,
electo, ad demonstrandum dispōnem . d.c.fi.de ele.li.
6. loquentem in electione pariformiter hr̄e locum in
pn̄tatione, p ea q̄ dixim. s̄. in 2. p̄ce.art. Diximus pn̄ta-
tionem factam j. tp̄s a iure p̄ronis datum pn̄tandum:
quia post illud tp̄s non est admittenda pn̄tatio per hn̄
tem instituere, sed prouisio ecclesiæ ad eum deuoluit.
c.2.de supp.neg.prela.c.unico.hoc tit.lib.6.cum simil.
4 ¶ †Quamuis ēt elapso dicto tp̄e hn̄s instituere posset
p̄ronos admittere ad pn̄tandnm de eius urbanitate, ut
dixim. late s̄. in 1.q. prin. hu.par. in 27. art. & ad ibi di-
cta adde, q̄ si hn̄s instituere expectat patronos ultra
tp̄s eis ꝯcessum a iure, illud plures computabit hn̄ti in
stituere in suo semestri, qđ hēt ad ꝓuidendum iure de
5 uoluto, iux. c.2. & ibi per doc. de ꝯces. p̄bē. † adeo q̄ ela
pso semestri: & eo non ꝓuidēte fit deuolutio ad suū su
periorem. iux. d.c. 2. de ꝯces. p̄b. & non poterit allegare
se expectasse p̄ronos ultra tp̄s datum a iure: ista est au-
rea doc. Bal. in c. q̄io. in fi. de iud. alle. c. bn̄. 61. dist. & ibi
6 Archi. ¶ †Et dicit tunc ep̄m de suo p̄rono donare: vt
nos ēt dixim. s̄. in q. 27. art. 1. q. pr in. hu. par. & ex hoc in
fero. q̄ si post tp̄s datū a iure uellet hn̄s īstituere adhuc
mittere patr. ad pn̄tādū: quia nō esset uera pn̄tatio, sed
dam nominatio, quam hn̄s instituere permitteret, &
nemini iniuriam faceret dando ius suum, non esse ne-
cessariam appositionem edicti pro incertis, nec ēt cita
tionem spālem pro certis, qđ certe est nouum & mira-
bile. cogita tn̄: qa posset dici adhuc saltim necessariā
non dico citationem spālem: quia nemini iniuriā face
ret &c. sed citationem gn̄alem per edictū non pro cō-
presentato & appositorib. sed pro aliqnib. compatro-
nis, uel in quasi pos. pn̄tādi existentib. hn̄ti instituere in
cognitis, quorū interesse q̄ maxime uertit, ne aliquis ex
traneus acquiret quasi pos. per talem pn̄tationē & in
stōnem sequutam, & ideo edictū principlr ꝓ ipsis p̄ro-
nis apponit, ut dixim. s̄. in 9. & 10. p̄ce. art. Nisi diceres,
per talem pn̄tationem factam extra tp̄s ēt instōne se-
quuta non acquiri quasi pos. Et si diceret ꝯ quia post q̄
qs euicerit iuspa. representat uel ꝯseruet sibi quasi pos.
ut no. in c. eam te. in c. 3. in c. si uero. & in c. suggestum.
hoc tit. & nos dixim. late in 1. q. prin. hu. par. in 9. art. Et
certū est. istam repn̄tationē fieri post tp̄s datum ad pn̄-
tandum: quia representatio fit de iam prouiso per hn̄-
tem instituere iure deuoluto, ex quo j. tp̄s datum ad
pn̄tandum lis non fuit finita. Ad qđ tn̄ facilis est rn̄sio,
nam ibi illa representatio, & reinstō hēt uigorem con
seruationis seu acquisitionis quasi pos. quia fit ad exe-
cutionem sn̄iæ, quam obtinuit euicens, ut dn̄t. doc. in
dictis locis: & est p̄supponendū p̄cessisse citationes gn̄a
les & forsan particulares. Sed in casu nr̄o si edictū non
apponeret, ne noceret cōpatronis, talis pn̄tatio & instō
non uocatis licet teneret instō, quę solum ꝯcernit p̄iu
dicium hn̄tis instituere, un̄ ꝯcludo edictum nō requiri
in hoc casu, uerū per talem pn̄tationem & instōnem
extra tps factam sine edicto non acquiri pn̄tātib. quasi
pos. nec p eam ꝯseruari in p̄iudiciū aliorū patronorū
seu in quasi pos. pn̄tandi existium. uerum si apponeret
edictū, pn̄tantes hn̄t suprascriptos effectus. Ex qb. tn̄
collige unum casum, in quo tenebit instō sine edicto
& instōne particulari. s. qn̄ hn̄s instituere ex urbanita-
te extra tp̄s datū ad pn̄tandū admitteret pn̄tantes. no.
p̄dicta: qa noua & ut puto uera, sed nunq̄ ꝯsiderata. Di
ximus de p̄dictis uerā notitiā nō hn̄tes: qa q̄uis hn̄s in-
stituere se informet non per informationem dicet hr̄e
ueram notitiā: & iō oīno hēt facere uocationes, ut di-
xim. s̄. in 16. & 17. p̄ced. art. & in 18. in uers. & iō subdit
ipse Gay. Diximus admisimus si & inquātum, quia nō
simplr, sed sic admittenda est pn̄tatio, ut dixim. s̄. in 1.
præced. art. Diximus ne possit allegare se supplantatū:
qa hæc fuit cā. d.c. fi. de ele. li. 6. ut in eo apparet, q̄ mul
to magis ꝓcedit ī p̄ronis q̄ ī electorib. ut diximus. sup.
in 2. p̄ced. ar. Diximus tenore edicti requirimus & mo
nemus &c. qa ita p̄cipit tex. d.c. fi. ut moneantur, q ue-
lint cōparere: & si nō est citatio necessaria sed uolūta-
ria, vt p doc. ibi. & nos tetigimus sup. i 3. art. Diximus
oēs & singulos aliquod ius pn̄tates, pn̄tati & opposito-
res &c. quia pro hoc tripli gn̄e personarū fit appositio
edicti: ut dixim. s̄. in 9. 10. & 11. p̄ce. art. Diximus ꝯ pn̄ta-
tionē & personam pn̄ta... ...ia forma pn̄tationis est
discutiēda & de idoneitate pn̄tati, ut dicemus j̄. in ult.
seq. art. Diximus uel sua putauerit interesse pp aliquē
forsan bn̄ficiū colorate possidentem, per ea q̄ dixim. s̄.
in 13. p̄ced. art. diximus quatenus j̄. terminum dierum
nonem &c. ut apponat uera forma peremptorij requi
siti, per d.c. fi. & dixim. s̄. in 21. p̄ce. art. Diximus ad dicē
dum, opponendum &c. quia compatroni poterunt cō
parere & dicere ius pn̄tandi ad eos spectare & pn̄tare
illum uel alterum. compn̄tatus uero dicere se fore in-
stituendū. oppositores dicere, formā in pn̄tatione non
seruatam, pn̄tatum non idoneum uel indignū, ut uo-
lunt doc. in d.c. fi. & nos dixim. s̄. in 1. par. hu. 2. li. in 10.
q. prin. in 1. ar. Diximus alioquin d. termino elapso &c.
qa post terminum edicti tenet instō nemine cōparen-
te; ut in d.c. fi. Diximus & legitime se opponenti, qa cō
parēs & non qd dicit, uel ius non hn̄s expellit, & facto
eius nō retardat instō: & dixi. s̄. in 13. p̄ce. art. Diximus
jurib. pn̄tantiū & pn̄tari ualentib. & ipsius pn̄tati meri
tis requirentib. quia ēt cōcordi pn̄tatio. & nemine op-
ponente dēt poni edictum, ut dixim. s̄. in p̄ce. 8. art. &
destituti iura pn̄tantium. & pn̄tati saltim cum ꝓcura-
tore fiscali, ut dixim. in 18. p̄ce. art. & dicemus j̄. in ult.
seq. art. Diximus ad eius instōnem: qa sine edicto nulla
fuisset instō ipso iure, p ea q̄ dixim. s̄. in 12. p̄ce. art. Dixi
mus non obst. q̄ de tp̄e dato a iure ad pn̄tādū superesse
qa dictū tp̄s pōt per edictū abbreuiari, ut dixim. s̄. in
1. q. prin. huius partis in 28. art. & dicemus infra in 27.
sequenti articulo. Et diximus. ut de præmissis nullam
ignorantiam &c. & in una ex colūnis intus ipsam ep̄a
lem ecclesiam ut possit deuenire ad notitiā oīum. &
apponit in loco ecclesię publico & intus ecclesiam ut
ab oīb. uideri possit, & ab aqua nō mādefieri & deper
di: & dicemus j̄. in 23. art. Diximus hoc pn̄s publicum
& gn̄ale edictum ad dr̄iam citationis spālis, q̄ solū fit,
cum sint personæ certæ, gn̄alis, uero per edictum sem
per fit: ut dixim. sup. in 9. x. xj. art. Diximus per talē nn̄-
cium nr̄æ curię affigi: & a nemine auferendū nisi p eū
dē nr̄m nuncium, ut fiat fides de appositione & remo
tione: ut dicemus j̄. in 24. art. & ista sufficiūt pro decla
ratione edicti. Citatio uero spālis poterit a p̄dicta assu-
mi: cū ēt illa reqrat p̄emptoriū: & qa certi citādi sunt,
eos ēt certificaret: & iō ī illa includerē & tenerē libel-
lū pn̄tationis, & ista quō ad has formas ꝓ nūc sufficiāt.

¶ Vigesimustertius art. 6. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Edictum in qua ecclesia debet apponi.*
2 *Edictum in qua ecclesia apponatur non est de substantia, dummo-
do sit locus publicus.*
3 *Edictum ubi sit apponendum, non debet requiri, dummodo appona
tur in loco in publico præsentatione facienda per patronos ut
singulos.*
4 *Edictum debet affigi in ualuis ecclesiæ, & ita in practica seruatur.*

1 Modo edicto iam fabricato & cōposito uidēdū
est 23. † in qua ecclesia debeat fieri ista no
catio p edictum. & Io. And. in c. fi. dicit post Arch. in
illa eccl. edictū esse apponēdū, de cuius p̄latura seu bn̄
ficio fit electio, & sic fit pn̄tatio. Nec ob. si diceret, illū
tex. ꝓbare ꝯriū, dū dicit in qua electio facta est, & sic in
nuit pōderādū esse locū, in quo fit electio, et nō locum
ad quē eligit: qa exponi dēt ille tex. in qua, i. ad quā s̄m
Arch. ibi. Et ex hoc infert Pau. q̄ si una ecclesia hēt ius
eligēdi in alia ec. & elegit in sua eccl. p̄latū ad aliam ec
clesiam, cridā seu edictū esse faciēndū seu apponēdū
ī eccl̄a ad qua fit electio, & nō ī qua fuit facta s̄m Pau.
Quā ēt partē tenet Io. de Imo. q subdit nō obstare si di
cat, istā expositionē destruere illū tex. nā rn̄dct. illū tex.
iō sic dixisse; qa cōiter fit electio ī eccl̄a, de cuius electio
ne,

ne agitur:& id dixisse in ecclesia, ad denotādum, q̄ si alibi electio q̄ in ecclesia uacante citationem dr̄e fieri in loco ī quo fieret electio:& sic dicit ipse sustineri opinionē istorū nō tñ sine scrupulo ſm eū. Supuenit Do. in d. c. fi. in 8. col. in uer. q̄ro, in qua eccl̄a & tecitatis s̄. di ctis opinionib. subdit, tu dic, immo esse uetam dictam opinionē: q̄a ille tex intendit, puidere, ne supplanētur illi q uolunt se opponere: & pp hoc petiit fieri edictū in ecclesia, in qua fit electio, intellige passiue & nō acti ne: q̄a illi de eccl̄a, in qua fit electio passiua, sunt illi qui pñt se opponere ɔtra coelectū, iuxta no. in e. ur circa. d̄ electio. li. 6. dēt n. fieri citatio ad ecclesiā illorū, quos ta lis citatio afficiat de dolo & contu. in c. fi. & q̄ electio in eccl̄a denotet electionē eccl̄æ passiuā, dicit esse tex. in c. q̄ sit. in prin. eo. tit. & li. ibi, ut si qn̄ fieret electio in aliqua eccl̄a. & ita tesidet Domi. ibi. D. Phi. Fran. in d. c. fi. in 1. colū. succinctè p̄dicta refert, & nil aliud dicit. Gaye. uero in d. repe. c. fi. in 5. col. in uer. itē nota, q̄ ista citatio teneat, eandē, esse opi. Io. An. ur crida fiat in ec cl̄a uacāte, seu ibidē edictū apponat, ubi facta est electio, & si in alia de ɔsuetudine fiat electio. si ergo fiat e'e ctio in loco solito, iuxta ea q̄ dicit Abb. in c. cū in terra in pe. col. & in c. eū inter. in 1. col. & in ca. q̄ sicut. in 2. col. & in c. in causis. in 3. col. & in c. q̄a pp. 10. co. de ele. oportebit tū ponete edictū in ipsa eccl̄a ad quā fit electio, ut s̄. ēt dictū. Et demū Gay. subdit notabile uerbū q̄d iā ego cogitauerā, sed in pñtationib. nō uideo locū necessariū nisi forte in pñtationib. collegiorū. & p hoc dicit facere no. p Arch. in c. 2. in 5. col. de ele. & Car. ibi dē in §. sane. & p Arch. in c. ubi periculū. in uer. interdi cta. de ele. li. 6. & Abb. in c. 1. 10 col. de præl. Tu aduer te, nā nos tractauimus s̄. in 2. q. prin. huius par. in 8. art. an pñoni debeāt simul ɔuenite in pñtationis actu: & ɔ clusimus, si sunt pñoni ut uniuersi dēnt ɔuenire, si ut sin guli nō: & ibidē in 7 art. ēt diximus, an pñtatio sit faciē da, uel fieri possit in eccl̄a: & tandē ɔclusimus, pñtatio nē particulariū posse fieri ubiq. pntationē uero uñium puta collegii, dr̄e fieri in loco solito & ɔsueto diximus ēt in d. 8. art. cū pñtatio est faciēda p collegiū: & sic per uniuersos ēt uocādos oēs de collegio, alias poterūt age re de ɔtēptu. Istis sic stātib. nulli dubiū est, casus huius ɔuentionis simul & uocationis esse: ut non possint age re de ɔtēptu, nescientes locū coaduanationis, tps nec eos esse uocatos: & iō q̄ maxime p̄dicta in dictis collegiis requirūtur cū poterunt isti abbreuiare terminū datū a iure ad pñtandū, ut diximus in d. 2. q. prin. in 19. art. er go maior est rō de certitudine loci hñda p celebrando actu electionis uel pñtationis faciendæ p collegium q̄ appositionis edicti: cū in primo casu p substātia requi scīa loci, in appositione uero edicti ɔsiderat solū, vñ ue niat ad notitiā uocatorū. si ergo nō est de substātia, ele ctionē fieri in eccl̄a actiue uel passiue, in actu ueræ ele ctionis collegii pñoni cū illi de collegio eligūt pñtādū:
2 ut diximus in d. 7. art. † multo minus dēt esse de substan tia, nec in ɔsideratione, in qua eccl̄a edictū apponatur vel crida fiet, dūmodo sit locus publicus: ut verisilr pos sit deuenire ad notitiā uocatorū: ut nult expresse gl. in d. c. fi. in uerbo gñaliter. Et ex hoc sequit tāto magis ne cessitate nō requi, an appositio edicti fiat in eccl̄a, ad q̄ pñtādus est: cū pñoni ut singulares nō habeāt ecclam, nec locū certū, sed pñt pñtare ubicunq. ut diximus in d. 2. q. prin. huius par. in 7. art. dūmodo pñtent corā hñ te instituere: ut diximus s̄. in 4. q. prin. huius partis in 1. art. posset n. esse, ecclam uacante cēsitā in tali loco oc culto: ut edictum nō posset deuenire ad notitiā oīum:
3 † un̄ dicerem, prout Gay. s̄. relatus tetulit in pñtatione quæ fit p patronos ut singulos, nō requi specifice locū in quo apponendū sit edictū, nel faciendā cridā, dūmo do sit locus publicus, in quo multitudo populi soleat ɔ uenire: ut pulchre dicit gl. in d. c. fi. in uer. gñaliter, cū addit & publice, reddit rōnem: q̄a talia edicta in publi co ɔponi debent, alleg. c. 1. de postu. & ad hoc dicit es se ɔ illos, q adhuc fraude faciunt ɔstōni d. c. fi. faciendo fieri ipsam uocationem corā certis amicis, adeo q̄ non possct deuenire ad notitiam oīum. Io. An. sup d. gl. seq tur illā. & sic Domi. & oēs allegantes p ea quod not. in cle. cām. in gl. super uerbo publico. de ele. in §. uerum. idem sequit ur ibi Phi. Frā. & Gay. super ea in 10 col. ubi
4 dicit, nota q̄a illa uocatio dēt fieri publice † & iō edictū publice affigit in ualuis ecclesiæ ne madefiat, allega. d. cle. cām. & Spe. ut ibi p cū: & ita seruat in practica. nā ī talib. causis edictū apponit in ep̄ali uel matrici ecclesia loci, ubi maior pars populi ɔuenit; ut afficiat ptenden tes hre ius pñtādi forsan pñtatos & oppositores, puta in una ex colūnis ecclesiæ, ut nō madefiat, nel a uento la ceretur, ut diximus sup. in præced. art. & in terminis po nit Præpo. in c. constitutis. in fi. 3. col. de appella.

¶ Vigesimusquartus art. 6. q. prin. ij. pat. ij. Lib.

1 *Nuncius debet apponere & tollere edictum & referre iudici se ap posuisse tali die.*
2 *Nuncio an credatur sine litteris.*
Nuncium retulisse citationem factam notario an sufficiat, nuncio rum relationes an debeant fieri iudice sedente pro tribunali.
3 *Edictum debet remanere affixum per totum terminum in eo con tentum.*
4 *Edictum quot modis intelligatur, remissiue.*

Prosequamur Modo 24. p q̄nē tale edictū affigi dēat, p quē tollis; & q̄ re latio fieri dēat. Er die bř ſm Gaye. in d. rep. c. t. de ele. li.
1 6. in fi. quasi uerbis. ubi forma liter dicit † & iudex ɔmit tat nuncio, q̄ ponat edictū in ualuis ecclesiæ cū termi no dierū sex uel pluriū ad opponēdū, qb. trāsactis nun cius leuet edictū, & referat. s. iudici se posuisse edictum tali die: & tali sustulisse: & scribit. s. hęc relatio p actua riū, & p sequitur Gay. & si interim aliquis se opposuit, oportet q̄ postea citet, cū p cedit in cā & p cedit sūma rie, iuxta cle. dispēdiosā. de iud. & cā hmōi est fori eccle siastici. Io. An. in c. minata. de ɔfir. uti. uel inuti. Domi. in c. uno. de eo q mit. ī pos. sup q̄ne an ɔfiscatione & c. Et hoc idē, q̄ requirat citatio ɔpālis in ɔpatētes ī toto in dicio, dixit idē Gay. in d. repe. in 5. col. dū ponit formā edicti, cnius uerba nos tetulimus s̄. in prin. 21 art. Seq̄ hanc ɔclu. Gaye. in oīb. eo tacito do. Phi. de Satta. ī hac rub. in 6. char. in uer. ubi iudex cōmittet, & p ultimo di cto q̄ sit cā summaria, alle. cle. sępe. de uer. sig. Et p̄dicta p cedūt: q̄a cū ista citatio p edictū fit ad instar citatio nis particularis & in illius subsidiū, ut late p Bar. in ex trauag. ad repri. ɔ̄ rebelles, dēnt oīa in actis redigi, iuxta
2 not. in c. qm̄ ɔ̄ falsā. de pbatio. ubi Ab. in 7. col. † an aūt credat nūcio sine l̄ris, ponit Ab. in c. scīscitatus de resc. in 6. col. & ibi Fel. & idē Abb. in c. cū parati. & ibi Pręp de app. nunciorū. u. citātū relationi stādū est, ut in d. c. qm̄ ɔ̄. an aūt sufficiat nunciū retulisse citationē factā notario: & an ɔmissionē de citādo, uel relationes nun ciorū necesse fieri iudice sedēte p tribunali, ponit Ab. in d. c. qm̄ ɔ̄. in 8. & 9. col. Collige tñ unū ex d. Gay. in d.
3 ult. col. suæ repe. in fi. † edictū dr̄e manere affixum p to tū terminū in eo ɔtētū, facit tex. uñ gl. in cle. 1. de iudi. in uer. albo q̄ loqr̄ de albo ptoris, in quo scribebant edi cta ptoria, de quo edicto priorio p Ab. in c. cū cām. de p
4 ba. † & quot modis intelligat edictū, ponit Abb. in c. cū messana. de ele. n. edictū dēt esse frandulentū, puta nimis acceleratū, & tunc termino breuissimo ne pue niat ad notitiā partis. Ab. ī c. cū oli. de eā pos. & pprie.

¶ Vigesimusquintus art. 6. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Institutio, seu confirmatio facta ante lapsum termini appositi in edi cto non ualet, nemine tamen comparente ualidatur prout ex nūc non prout ex tunc.*

Et Ex proxime dictis colligitur decisio a 5. art. q̄d si est appositū edictum: tñ ante lapsum termini in eo contenti fuit facta institutio an teneat. Hunc artic. tangit Ioan. Caid. in consi. 1. circa medium in uers. non obstat

obstat si dicatur. de elec. fol. 8. ubi ad propositum illius casus dicit, non obstare q termino edicti non expecta to iudex ꝯfirmauit. nã rñdet, ꝑ hoc ꝯfirmationē non reddi nullã, licet male fecerit iudex, q ex hoc puniẽdus esset, alle. c. cũ inter uniuersos. Mouetur et qa post terminum edicti nullus ꝯparuit. ergo ꝯfirmatio facta nõ inualidat: & dicit ita noluisse Gasp. de Cald. Tu aduertas nã ſm tex. c. fi. durãte termino ĩ edicto apposito nullo mõ facienda est instõ: & si fiat, est ac si facta fuisset si ne edicto, quo casu est ipso iure nulla, ut diximus ꝫ. in pxi. pce. art. Etiã bñ ꝯclusimus post Gay. in px. pce. ar. durãte termino in edicto apposito edictum dẽ manere affixũ, ex quo patet, dilationẽ adhuc pendere: & io nõ posse ꝓcedi ad instõnem, iuxta d. c. fi. Et ad hoc non aduertit Io. Cal. nã in primo eius dicto fundauit se: qa ꝑ hoc instõ nõ reddit nulla, qđ falsum est. nam bñ redditur nulla, ut ꝓxime diximus. Posset tñ eius decisio sal uari ꝑ ſm dictũ suum in illo casu, in quo ꝓsupponit, nullum ꝯdictorẽ ĩ. terminum cõparuisse, ualidat ergo ipsa instõ, ex eo, qa nullus ꝯdictor ꝯparuit: & iõ tenuit instõ, ꝑut ex nũc, nõ ꝑut ex tũc, iuxta ea q diximus ꝫ. in 20. pc. art. ubi erat fortior casus. nã aliq ibi erãt uocati & aliqui non: & ex quo illi q nõ fuerũt uocati nõ habebant ius, ualidabat instõ: sicut et d ximus in 13. pc. art. multo magis in casu nr̃o, ubi nullus ꝯparuit: & hoc ad instar collationis factæ p ordinariũ de bñ ficio patrona tu spreto p̃rono, nõ elapso t pe dato ad p̃ñandõ: & p̃rono nõ cõparẽte tenebit prima collatio non obstãte. c. decernimus 16. q. 7. ut ibi diximus & suo loco inf. dicet

1 ¶ †Vnde ꝯclude ꝯfirmationẽ seu instõnem factã ante lapsum termini appositi in edicto nõ ualere, iñ nemine ꝯparẽte ualidari ꝑut ex nunc, nõ ꝑut ex tunc. Et non ob. si dicat instõnẽ nullã ipso iure, ergo nõ ualidari: qa dico esse nullã añ factũ, post factũ uero nõ nemine, cõ parente, sicut aliquo cõparente ius non hñte, ꝑ norabi le ꝯs. Old. 499. qđ ita declarauimus ꝫ. in d. 13. arti.

¶ Vigesimussextus art. 6. q. prin. ij. part. ij. Lib.

1 *Comparens post terminum edicti an audiatur, ubi quòd non nu. 3. fol. lit ubi est ignorans, uel impeditus, & constat de ignorantia uel impedimento re tamen integra nu. 4.*
2 *Terminus edicti abbreuiat terminum iuris.*
3 *Subrogatum non sopit naturam subrogati, ubi non est eadem ratio.*
5 *Probari ignorantiam & impedimentum hoc casu quomodo debet.*
6 *Iussus loqui si tacet, uidetur consentire etiam in sui præiudicium.*
· *Contemptus canonicus in actu electionis uel patronus collegiatus in actu præsentationis quæ sit per collegium debet agere de contemptu ante lapsum termini appositi in edicto.*

1 Videamus Modo. 16. † nunquid post terminũ edicti comparens audiatur. Et glo. in d. c. fi. in uerbo peremptorio, quærit de hoc. & remit tit se ad c. cum in tua. qui matrimo. accus. pos. & subdit officium tñ iudicis in his non quiescit, alleg. c. cum no bis olim. de ele. li. 6. & Domi. post Io. An. super ea ad dicta p ipsum Io. An. super reg. mora. de reg. iur. li. 6. & ad d. ad Spe. in tit. de cita. §. uiso. in prin. & ita et facit Phi. Fran. in d. c. fi. in ult. col. super d. gl. in uerbo pemptorio Super qua et Gay. in 10. col. relatis remissionib. ꝓxime adductis: q non audiatur iste talis. adducit et Io. An. in c. 1. ad fi. de his q fi. a præla. & ibi Abb. in pen. col. clare hoc dicit, comparentẽ post lapsum termini in edictũ appositi non posse agere de ꝯtemptu, nec dẽ audiri ꝑ d. c. fi. ubi et hoc tenet Car. in fi. adducit et Io. An. in c. cum dilectus. in gl. no. quod & in c. nihil. in gl. dicebat. & in c. cum olim. in gl. magna in fi. de cã pos. & proprie & Car. in c. quod sicut. § quod autem. eo. ti. & in c. ex in sinuatione. in 2. col. de procu. Et an saltim admittatur per uiam denunciationis uel accusationis, dicit esse uidendum Abb. in d. c. cũ dilectus. in 4. col. Et an si post ꝯfirmationẽ seu instõnem factam posito edicto q suel let opponere aliquid, remittit se ad do. Ant. in c. cum. olim. de dolo & ꝯtu. in 2. 3. 4. & 5. col. & in d. c. cũ olim. de ca pos. in 4. & ult. & in c. ad dissoluendũ. de despon. impube. Et ponit pulchrũ dictũ Gay. ubi ꝫ. allegantem ignorantiam dẽ dilucide probare, alleg. Car. in c. 2. de ꝯsti. Postea Gay. ibi in 11. col. opponit ꝯ gl. in d. uerbo ꝑ emptorio. & tex. d. c. fi. nam ꝑ istam assignationem termini factam habentib. eligere seu p̃ntare indirectẽ p̃iu dicatur p̃rono & t pa eis assignata minuuntur. pone in facto hodie uacat beneficium, unus ex patronis p̃ñtat, & iste p̃ñtatus cras faciet poni edictum cũ assignatione termini dierũ sex, certe uř minui tp̃s p̃ronis a iure da tũ ad p̃ñtandum, cum teñ expectari dẽat: ut not. in c. cũ te. hoc tit. & qđ no. Host. in summa huius tit. in §. quid iuris. ante fi. & quod no. Ab. in c. cũ nos. in pe. col. de of. ord. Ad hoc motiuũ rñdet Gay. q hoc edictum intendit arctare ad apponendum, non aũt ad p̃ñtandum, no de põt comparere & opponere & p̃sentationẽ differre alias sibi ꝑiudicarent, & non posset postea p̃ñtare, alle. ad hoc Gof. conciuem meũ in trac. de iurep. §. fi. pe. co. uer. sed circa utrunque libellũ. Sed nota in hoc D. Gof. ꝯciuem meum cõpilasse tra. de iurep. quem nunq uidi sed gaudeo ambos eundẽ aĩum habuisse. Addncit Fede. ꝯs. 23. Titius electus. Limitat tñ ꝑdicta ipse Gay. procedere, nisi ex iuxta cã fuissent impediti, ꝑ d. c. a. cum in tua. q matrimo. accus. pos. & subdit ipse Gay. unde p̃ro nus patiens aliũ p̃ñtare excluderetur, ut ꝑ Car. post doct. i c. 2. de i integ. rest. pe. & ult. col. dẽt ergo ꝯdicere q pri mũ scit, ut ibi ꝑ doc. & ita in hoc ar. resldet Gay. Tu aduerte ad aliqua eius dicta, nam cũ dicit in ꝯtrario ꝑ ip sum formo terminum appositum in edictũ solũ operari circa ꝯpatitionẽ & ꝯdictionem, non autem quo ad p̃ñtationem, sed durabit tp̃s iuris, nã salua pace sua,

2 † quia terminus edicti abbreuiat et tp̃s iuris: qa ꝯdictor dẽt oĩno comparere in termino edicti, & p̃ñtare, ante quã sequatur institõ primi p̃sentati: qa nõ expectabitur in reliquo tp̃s: ut late de hoc diximus ꝫ. in r. q. prin. hu ius par. in 28. art. ubi oĩno uide, & apparebit hoc ꝯtrium nõ militare, quis et nõ sit uera responsio ipsius Gay. Ad uerte ad aliud quod sentit Gay. nã cũ ꝯcludetur nõ cõ patentem ĩ. terminum edicti non audiri ulterius limitat eius conclusionem, nisi non comparens esset impeditus, quasi uelit sicut impedito patrono nõ currit tp̃s ad p̃sentandũ: ita nec tp̃s edicti ꝯ eũ currit. Et sic Gay. tenet opi. quam multi tenuerunt impedito patrono & ignoranti nõ currere tp̃s: & nos tenuimus oppositũ sup. in d. 1. q. prin. huius par. in 8. art. & ex hoc possem dicere et eodem mõ impedito currete tp̃s edicti, quod subrogatur tp̃i iuris, de quo tñ proxime diximus. Aliud di ctum Gay. est, patronum patientem alium p̃sentare ex cludi si q citius scit nõ ꝯdicit, & ita ruditer hoc intelli gi nõ dẽt, sed de hoc dicendũ: ut diximus ꝫ. in r. par. hu ius. 2. li. in 3. q. prin. in 16. & 17. art. Istis sic declaratis redeo ad art. nr̃m, & reperi illum et formasse D. Phili. de Sarra. in hac rub. in 7. char. uer. sed pone aliquis. & dicit Io. An. in d. addi. ad Spe. in ti. de citatione. §. uiso. i prin. post longã disputationẽ ꝯclusisse illum talem cõparentẽ post terminũ edicti nõ audiendum saluo iudicis offi cio in quantũ uellet, ꝑ sequi ius sũm priuatũ, a quo ꝑ lapsum peremptorii uř exclusus, audiretur aũt agẽs de nullitate: & dicit hoc et firmare. Io. An. in d. reg. mora. in mercu. in fi. 2. q. Quod dictũ Io. An. dicit fore intelli gẽdũ sane, nisi ille ꝓbaret ignorantiã altero de modis politis in d. c. cũ in tua. q matri. accusa. pos. primo probãdo absentiã p̃sertim a dioe. se passum t pe edicti i infir mitatem, ꝑp quã patiebatur mentis exilium, tertio pro bando se tunc fuisse in ætate tam tenera q ad comprehensionem edicti ætas non sufficiebat, uel nisi alia cã sa iusta fuerit impeditus: & dicit probari ignorantiã cau sam iuto proprio: & ultra hoc dictũ poterit iuramẽtũ apprehendere, q ad hoc opponendum non procedit ex malitia. Glo. in fi. in d. c. a. cum in tua. quã sequuntur doc. ſm Butr. concludit, comparẽtem post terminum fore audiendum, si res est integra, puta in casu nr̃o si non est processum ad instõnem, secus re non existente integra: qa tunc reputatur suspectus, si infra tp̃s potuit compa-

comparere & iure suo uti, unde Butr. sic ɔcludit. Et ex pdictis dicit Phil de Sarra. fore eliciendas tres ɔclusiones. Prima ɔclo, qñ edictū seu ɔstō termini emanauit sine causæ cognitione: & terminus non est perēptorius, & tunc post terminū indifferenter audit. Secunda ɔclo, qñ emanauit cū cāæ cognitione & cum snia, ut qa iudex inter loquendo determinat elapso termino nullum audien. & tunc indistīnctē non auditur re integra, siue non integra. Tertia ɔclo, qñ emanat cū causæ cognitione, & sine snia, dato φ cōminatio sit facta in edicto: quia postea non audietur. & tunc dicit ɔgruum esse ut distinguatur, an res sit integra uel non: ut dicit gl. in d. c. cum in rua. quæ procedunt f̄m Butr. ibi tam in termino hoīs, q̄ in termino iuris, q̄ dicit fore notanda, & ita residet D. Phi. de Sarra, corregnicola meus. Tu adde ad pdicta oīa pulchrum ɔs. Old. 3. in ordine inci. cū cā electionis. q melius q̄ alius quē uiderim disputat hunc art. utrū lapsus illius edicti peremptorii, de quo in d. c. fi. de ele. li. 6. sic non comparent ī. terminū illius excludat, ut nullo mō admitti dēat: & disputat p & ɔ pulchris motiuis, & fundamētis, & dicit esse dicendū oīno debere excludi p quinq; pulchra motiua, de qb. ibi per eum, & ultimum motiuum est, q a d. c. fi. dicit assignare debere peremptorium competentem, ex cuius uocabuli pprietate apparet post illū terminū aliquē audiri dēre, scribitur. n. in tex legis peremptorium inde hoc nomē sumpsisse, qa pimit disceptationes, hoc est ultra nō patit aduersarium tergiuersari: ut ff. de iud. l. ad terminum. ubi hæc uerba ponunt in tex. & nisi opponēdi oiā perimeter, frustra pemptoriū diceret, cū nihil perimeret, ɔ leg. C. de ueter. l. 1. l. iis. & ff. de ner. sig. l. tugurii. & ibi no. & multa alia circa hoc peremptoriū dicit ibi Old. Qui ēt ad oīa adducta in ɔtrium rñdet: et signanter ad no. in c. cum in tua. q matr. accuf pos. dicit. n. illa nō tangere propositum nr̄m: qa locū hñt in mrimonio carnali. ī quo ēt diffinitiua snia nunq̄ trāsit in rem iudicatam, de re iud. in c. lator. et ī c. ɔtanguinei. qd est secus in matrimonio spūali: ut not. Inn. in c. cum olim de dolo et ɔtu. da: ais sol. de quib. ibi. Rñdet ēt adid, qd dici posset, in ipso edicto esse cōminationē et nō sniam, edictum nr̄m duo hr̄e. s. perēptorij pfixionem et futura in processu et inslōni com minationem, sicut est de natura cuiuslibet peremptorii, ut. s. ff. de iud. l. in peremptorio. licet ergo comminatio illa non hēat uim sniē: ut C. commina. et epistō. in rub. et nigro. cum ipsum peremptorium manet uirtus eius nō latenus euacatur: ut expresse probatur in c. cū dilecti de dolo et ɔtu. ubi citatus peremptorie ad dñicam qua cantantur ego sum pastor bonus, cum cōmi natione φ abinde pcedere tur in negocio q̄tum de iure post terminū diutius expectatū, tādem ex ui peremptorii pronunciatus fuit ɔtumax: et ita ɔcludit in illo casu, φ expulso obiectore pdicto debet p officium superior ad dictam electionis examinationē et ɔfirmationē pcedere: et sic fuisse pnunciatū et declaratū per do. G. de Mandagero Cardinalē Preneſtr. et ɔfirmatū p D. L. Frodoli Cardinalē Tusculanū: et ultimo loco p totū collegium Cardinalium tpe Ioannis Papæ XXII. anno eius primo uide oīno. d. ɔs. quia pulchra ibi tepe ries. ponit. n. in fi. edictum pemptoriū duo hr̄e in se, unum respū inferiorum, ut pcludat, ne per latitudinē tpis euagetur, ut s. post eum diximus aliud, respectu superioris, ut ad deliberationem et negocij expeditionē per proposita uel non proposita iura ipsa uiam aperiat. Et ex prædictis de potentia peremptorii quo ad casum nostrum euacuantur ɔclones D. Phili. requirentis aliqñ causæ cognitionem et sniam: quia ista non sunt in ɔsideratione, cum extat peremptorium: ut ibi pulchre Old. Vnde ɔclude cum gl. et cum ipso Old. ex quo in edicto d. c. fi. de necessitate debet interuenire perēptorium: ut nulc ibi tex. et nos dixim. sup. in prox. præced. 2 x. art. non comparentes ī. terminum edicti non fore audiendos post lapsum termini edicti. Quod tamen in patrono declar. ut diximus sup. in d. 1. q. prin. hu. partis

in 8. art. in pluribus diuersis casib. ibi positis. Verū index poterit ex officio de omnib. cognoscere ī. et post lapsum termini edicti: ut nult gl. in d. uer. peremptorio. & hoc ēt tenet Old. in ɔclone sui ɔs. lii, qd officium posset implorare ēt non comparens, ut sentiunt Gay. & Phil. de Sarra. ubi s. qd ego concordem absolute, non tñ φ p talem implorationem teneretur superior procedere nisi uoluerit, nec deberet permitti ipsum assistere: quia alias ɔueniretur naturæ peremptorij & daretur locus fraudib. arg. c. auaritię. de ele. li. 6. quia indirectę idem esset ac si admitteretur ad ɔdicendum. Difficultas restat mō, quid si comparens post terminum edicti fuisset uere ignorans, uel impeditus ī. dictum tps: & iō nō compareret, sed compareret postmodum adueniente scientia, uel impedimento cassante, an esset audiēdus: & hoc tangit Gay. & Phil. non aūt Old. & ambo unē uelle φ sic, dummodo fuerit uera ignorantia & impedimentum, & de eis constat illis modis per ipsum Phili. positis, & res sit integra, hoc est, φ adhuc non fuerit sequuta instō, & sic unlt Phili. φ si esset sequuta instō, non retardaretur per talem nouiter comparentem impeditum uel ignorantem. Et ut s. dixi ad dicta Gay. nos conclusimus s. in 1. q. prin. h. u. par. in 8. art. impedito & ignoranti patrono currere semestre uel quadrimestre tpa concessa patronis ad pñtandum rōnib. de quib. ibi cum igitur tps edicti abbreuiet illa tpa, ut ēt con clusimus ibi in 28. art. quia ille terminus dr̄ subrogatus tpi iuris, sic debebit currere ignoranti & impedito, tamē mihi uŕ ɔtrinn fore concludendum, quia rationes ibi adductæ de dicto tpe a iure concesso & non ultra, quę militant in illo casu non militant in isto: quia hoc tps in edicto appositū ponitur ad arbitrium iudicis, & non
3
est restitutum a canone ut ibi: unde cum non sit eadē ratio, subrogatum non sapiet naturam subrogati facit qd no. in c. ecclesia. el ij. ut lit. pend. ut ibi Abb. & in c. dilecto. de test. & in l. si cum. §. qui iniuriam. ff. de iniu. a ɔrio licet posset dici non esse ueram subrogationē t
4
unde conclusio talem ignorantem uel impeditum con stito de uera ignorantia uel impedimēto, re tñ integra hoc est institutione non sequuta fore admittendum ēt termino elapso re uera non integra, non quia cum canonice sit sequuta instō non uenit reuocāda, nec ēt isti sunt restituendi in integrum: quia est consultum iuri ipsorum si sunt patroni φ repñtent, iuxta no. in c. eam te. & simi. hoc tit. si sunt extranei φ uoluissent pro ducere demerita institui, agant si uelint per uiam accusationis, & pro ista particula φ re non integra nō au diantur uŕ tex. expsē. in c. consultationib. hoc tit. cum ibi no. & faciunt oīa quæ dixim. s. in 1. par. hu. 2. lib. in 3. q. prin. per plures art. dum tractauimus de proprietario & aliis superuenientib. post canonicam instōnem & sic edicto pcedente non audiendum ad effectum re mouendi institutum, sed bene ad effectum repñtatio-
5
nis faciendæ pro cōseruatio. iuris sui. † Et aduerte circa hmōi impedītos non sufficere allegare & proba. impedimentum, uel ignorantiam nisi et probent illas fuisse causas immediatas non comparitionis, nam potuisset esse, ēt si impedimentum non fuisset, ipse non comparuisset, sicut diximus non sufficere probare uim fluminis pro impedimento non comparendi, nisi ēt probeť accessus ad flumen: & sic uim fluminis fuisse causam immediatam non comparitionis. f̄m Inno. in c. ex trāsmissa. de præscrip. gl. in uerbo præposita: & ibi omnes in c. cupientes. §. φ si per uiginti. de ele. lib. 6. & Bar. pulchre in l. s. §. si quis quod diximus. ff. de Cau. quod dictum late examinat quasi per quatuor col. do. Fely. in d. c. ex trāsmissa. in prin. & ultra adducta p eum est recurrendum ad Alex. in l. properādum. §. sinautem in utroque. in 2. col. & ibi do. mc. Iason in fi. 1. & ī 2. col. C. de iud. & ad Alex. in l. 2. in d. §. quod diximus. in 5. col. & ibi Ias. in 2. & 3. ff. si quis cau. & ad Alex. in l. de pupillo. in §. si quis ptori. in 8. col. in uersi. sed circa hoc adde. ff. de no. ope. nun. & in cons. suo 164. redemptoris & c. ui so processo causarum uersarum. in 3. col. in uersi. ēt de-

deſerta.in 2.nol.Hinc dicit Roch.in hoc trac.in uer.cõ
petens alicui.in 22.q.uer.ſed hic cadit queſtio. ꝙ ſi cõ
tempti non ꝯdicunt ĩ.tp̃s edicti,iuxta.c.fi.de elect.lib.
6.non poterunt amplius ꝯdicere.all. Io.An. & Abb.in
d.c.2.de his quæ fi.a præla.& iſtud ẽt concludere Card.
in effectu in d.c.conſultationib.in 4.q. in fi.& in ſeq.&
in c.ex literis.in 3.contrario hoc tit.& Fely.in c.cũ Ber
nol.in 4.col. in uer.quid aũt ſi ordinarius.de re iudic.&
6 mouetur inter cetera:†quia qñ eſt iuſſus loqui,ſi tacet,
vr̃ conſentire ẽt in ſui præiudicium.l.de ætate.§.qui ta
cuit.ff.de interrog.actio.c.2.de confeſ.lib. 6.no.In no.
in c.1.de his quę fi.a ma.pat.c.ſi ergo propoſito edicto
uerus patronus non comparuit,ſibi imputetur,de qb.
dictis Roch.ſatis loquuti fuimus ſ̃ in d.1.q.prin. huius
7 par.in 28.ar.† ex quib. no.ꝙ licet canonicus fuerit ꝯtẽ
ptus in actu electionis, uel patronus collegiatus in
actu præſentationis , quæ fit per collegium opus, eſt
agere de contemptu ante lapſum termini oppoſiti in
edicto:quia poſt dictum tp̃s non audientur : & ſic hæc
eſt ẽt alia potentia edicti,ut ſic tollat contemptum qđ
eſt notandum. Adde ẽt ad prędicta Firma. in tract. de
ep̃o.in 3.pat.2.prin.3.li.in 21.q.quętentem de iſto art.
& poſtca addit ſm Legiſtas poſſe terminum pręfigi per
iudicem ad aliquid agendum, ut illo elapſo non audia
tur is cui datus fuit terminus,alleg.l.diffamari.C.de in
ge.& manumiſ.l. Titia de accuſ.l.ſi ea.& ibi.Gay.Salv.
& doc.C.qui accuſ.nõ poſ.cum alis per eum all. Quod
dictum duob.modis modificat. Primo ꝓcedere, ſi poſt
termini aſſignationem iudex bis monuit partẽ ad agẽ
dum,uel excipiendum in termino : ſola.n. termini aſſi
gnatio ius partis non perimit: cum bina iudicis moni-
tio.requiratur ſm Ang.ſingľr in auth.de hære.& Falc.
§.ſiquis autem.colla.1. Secundo modo ut procedat ſi
pronunciat iudex per terminum lapſum,ꝙ de cętero
non audiatur ſm Inno.in c. cum tua.qui matri.accuſ.
poſ.& Ang in l.quamdiu.ff.de acqui.hær. Bal.in c.1.de
mili.uaſ.q ꝯtu.eſt.& Ang. Are.inſti.de exce.in ru.uer.
deueniendũ eſt ad tertiũ.& in §.idem iuris.ponit.ẽt ibi
Firma.remiſſiue,an poſt terminum probatoriũ poſſint
inſtrumenta produci ut ibi per eum.Et hæc ſufficiant.

¶Vigeſimusſeptimus art. 6.q.prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Patronus uerus , uel bonafidei poſſeſſor an debeat audiri poſt ter-*
minum appoſitum in edicto ad inſtantiam malæfidei poſſeſſoris
appoſiti & inſtitutione ſequuta,ubi quòd non.

1 Sequitur ex prędictis.27.loco uideret†ſi mal ęfi-
dei poſſeſſor nullum hñs aduerſatiũ,
ſolus pñtat, & ad eius inſtantiam proponitur edictum
publicum,iux.d.c.fi.de elc.li.6.& nemo compareat,&
ſequatur inſtõ,an ſi poſtca ueniat patronus,uel poſſeſ-
ſor bonæfidei & petat reuocari dictã inſtõnem offerẽs
ſe probaturũ malã fidẽ pñtantis,an erit audiendus . D.
Roch.in hoc trac.in d.uer.competẽs alicui. in 22.q.in
1.col.in uer.ſed hic cadit qõ.format hunc art.& dicit
bř fore cõcludendum ꝙ non, iuxta deciſionem Gem.
in c.2.de offi.uica.li.6.in 2.col.dicẽtis, ꝙ ſi ep̃s inſtituiſ
ſet aliquẽ ad petitionẽ eius, q aſſerit ſe patronum emiſ
ſo edicto publico,tunc p̃rono uero eſſet p̃iudicatũ pro
illa uice,all.no.in c.2.de his q̃ fi.a p̃la.per Io.An.& Ab.
de contemptu non audiendo:& poſt lapſum termini
edicti,ut uerſus fi.prox. pręced.ar.diximus in uer. hinc
dicit Roch.de quo tñ art.ibi per Roch.diſcuſſo nos la-
te tractauimus ſ̃.in 1.par.hu.2.li.in 3.q.prin.in 2.ar.ubi
concluſimus, appoſitionem edicti hr̃e etiam hunc effe
ctum,ut pp illum teneat inſtitutio ſequuta præſenta-
tionem malęfidei poſſeſſoris, & excludere cõtradicto
res.uide ibi nolo iterum hic diſcutere.

¶Vigeſimusoctauus art. 6.q.ptin.ij. Par.ij.Lib.

1 *Inſtitutio ſeu confirmatio an ualeat non facta diſcuſſione negocij*
electionis ſeu præſentationis .

2 *Lectionis factæ in carnis priuio ſunt per ſaltus .*
3 *Diſcuſſio electionis ſeu pręſentationis poteſt fieri ſine cauſę cogni*
tione.
4 *Diſcuſſio negocij pręſentationis ſeu electionis eſt de ſubſtantia ſal-*
tim ex iudicis officio .

Pro complemento Materię c.fi.de ele.li.7 q̃a uidi-
mus citationes ſpãles gñales eẽ neceſſarias: &
annullare confirmationem ſeu inſtitutionem earum
defectus.Dubitatur mõ, an ultra illas requiratur aliud
ſubſtantiale per d.c.fi. & ſic quid ſi fiat citatio ſm pra-
1 cticam illius tex. †ſed non fit diſcuſſio negocij electio
nis uel pñtationis, an ualeat ꝯfirmatio ſeu inſtõ ſequu
ta.Io.An.in d.c.fi.dicit ꝙ non per illum tex. qui copu-
latiue requirit iſta duo, citationes & diſcuſſionem ne-
gocij:& poſtca ponit decretum,qui tex. nõ erat primò
per gl.ſic ponderatus,unde ſi alterum iſtorum deficit,
non ualebit ꝯfirmatio,ſeu inſtõ: nã ubi duo tacite uel
expreſſe coniunguntur, non ſufficit alterum adimpleri
ſecũdum dicit probari in c.cum in illis. de p̃b.li.6.§.fi.
primum uero probari de teſcr.olim.de reſt.ſpol.c.fi.ff.
de condi.inſti. l.ſi plures hæredes.de uerb.oblig. l.ſi q̃s
ita.inſti.de hære.inſti.§.pen.& has duas leges dicit eſſe
uidendas in gl.1.c.2.de reſcrip.Et ſubdit non obſtare ſi
dicatur,Papam non expreſſiſſe ibi de forma diſcuſſio-
nis,ſed de forma citationis:& ſic uideatur tm̃ text. de
illa intellexiſſe,arg.c.nonne. de præb. nam rñdet illud
non expreſſiſſe non ex eo ꝙ de illa non curet, ſed ex eo
q̃a per iura antiqua illa erat diſpoſita, ut patet in c.ni-
hil.in c.ſi poſt q̃.& in c.cum nobis olim. de ele.Dom.in
d.c.fi.in fi.1. col.in 1.q.refert & ſequitur ſupraſcripta di
cta.Io.An.& pro eius ultimo dicto dicit facere tex.ibi
in d.c.fi.in appoſitione decreti,dum dicit confirmatio
nes tales:& ſic demonſtrat loqui,& refert ſe ad illas,in
quibus cõcurrerunt illi defectus, qui p̃ceſſerant, & ita
2 reſidet Domi.Phil.Fran.in d.c.non tangit hũc art.†q̃a
forſan legit in carnis priuio quo tp̃e lectiones fiũt per
ſaltum.D.Gay.uerò in d.c.in fi.1.col.colligit hoc ex il
lo tex.dicit.n. fore notãdum illum tex.ita copulatiue
requirere uocationem & diſcuſſionem negocij,ut nõ
ſufficiat alterum adimplere , cum ſubdat cl̃as irritan-
tes &c.licet ergo fieret uocatio,ſi non diſcutitur nego
cium,non ualet uocatio ſeu inſtõ ſm Io.And.& Dom.
ibi Subdit tñ Lap.in d.c.fi.dicere citatione rite facta vt
ibi traditur abſq; aliqua cauſæ cognitione tenere con
firmationem non contentioſam, & adducere qđ not.
Io.An.in c.quod ſicut.in 5.col.in uer.ſed quæritur . de
ele.& clerico excommunicato miniſtrante ca.ſi cele-
bret.ſuper uerbo recitanda,circa fi.uer.ſi tñ ſuperior .
Quod dictum Lap.dicit ibi ſequi Pet.de Anch. Gaye.
uero ibi dicit fore aduertendum, Io.An.ibi referre In-
no.& Compo.dicentes,cõfirmationem ſine cauſæ co-
gnitione fieri poſſe,ubi nullus eſt ꝯdictor uel poſſeſſor
al̃s ꝯfirmatus &c.Et ſubdit dicere,ut de elec.c.ult.lib.
6.& ſic demõſtrat illud procedere ſm tp̃a antiqua. ho
die uero ſeruatam eſſe.d.conſtitutionem.c.fi. & ſic ſu-
periorem ex officio teneri examinare perſonam electi
uel præſentati ẽt nemine opponente,ut in c. cum no-
bis olim.de ele.Et idem ibidem dicere Card. de forma
electionis per illum tex.quaſi uelit illud.c.requirere ẽt
cauſæ cognitionem,ut dicit Io.An.pro hoc : quia ſi re-
quiritur diſcuſſio ut ſ̃.ergo examinatio & cauſæ cogni
tio,ut in c.ſi forte.& quod ibi no.per Archi.de ele. lib.
6.Et dato ꝙ Io.An.in dictis locis aſſenſerit illi dicto, tñ
dictum ſuum hic fuit ultimum; quia in prin.d.c.fi.di-
cit ſic , ex quo decretalis illa multum practicatur . Vñ
Gay.ꝯſiderat ꝯrietatem:& iõ dicendum,ꝙ Io. An.in
locis alleg. per Lap.non bene dixerit, ut dicit ſe dicta
rum ibi ſuper gl.in uerbo inanes . ſeruatur ergo in pra-
ctica, ꝙ etiam ſi nullus contradictor ad edictum com
pareat, accuſatur contumacia omnium non compa-
rentium , nec ſe opponentium : & nihilominus da-
tur electo ſeu præſentato terminus ad probandum
incumbentia : & ipſe probare habet ad fin. obtinendi

con-

cōfirmationem seu instōnē, & dicit hoc probari in d.c.
cum nobis olim. & uelle Fed.consil.56.incip.in Christi
nomine &c.vacante.& Card.in c.1.de postu.pręl.in 1.
opp.ad quē est recurrendum de forma huius inquisitio
nis,& ita residet ibi Gaye.Tu aduerte ex his dictis duas
esse conclusiones, vnam,discussionem negocii esse de
substantia confirmationis,seu instōnis,quemadmodū
appositio edicti secundum Io.And.& Domi.in d.c.fi.
Alia est conclusio Lap.ibidem, huiusmodi discussionē
non esse de substantia & tenere confirmationem, seu
instōnem absque causæ cognitione,pro qua alleg.Io.
And.in pluribus locis.Vnde pro concordia harum opi
nionum ego dico ipsas opi.non esse contrarias sed di-
3 uersas.Lap.n.præsupponit † discussionionem negocii
electionis seu præsentationis fieri non posse sine causæ
cognitione: & hoc est falsum cum etiam sine causę
cognitione fieri possit:ut pulchre uult Abb.in c.ↄstitu
tis.de appel.in fi.3.& in prin.4.col.nā cum ibi tractetur
cur in collatione admittatur post collationem factam
contradictor & non in ↄfirmatione:& dicatur hoc esse
quia in collatione non apponitur edictum, in confir-
matione uero sic per d.c.fi & sic præsupponitur confir
matio facta cum causæ cognitione,hæc solutio nō pla
cet ibi Abb. quia potest fieri etiam sine causæ cogni-
tione,puta nemine comparente:& sic absque contra-
dictore non dicitur uera causæ cognitio,& Pap.intel-
lexit de uera causæ cognitione.Io.And.uero intellexit
de discussione,quæ fit sine aliquo comparente opposi-
tore:& cum uera causę cognitione siue nemine cōtra
dicente cum discussione,quæ fit per iudicem ex officio
& hoc modo intelliguntur d.Io.An.in d.c.fi.dicta ue-
ro Io.An.in aliis locis allegatis per Lap. procedunt in
uera causæ cognitione.quæ uero non requiritur de ne
4 cessitate præsertim ↄdictore non apparente.† Vnde cō
clude discussionem negocii præsentationis seu electio
nis esse de substantia saltim ex officio iudicis, ut sibi cō
stet de iurib.præsentantium & meritis præsentatis: &
ita loquit̃ tex.c.fi.& doc.Io.An.ibi & Domi.Dicerem
bene superiore instituente sine p̄sumedum de ipsa dis-
cussione:qa alias in sui p̄iudiciū nō instituisset:uertere
tur.n.graue ipsius instituentis pręiudicium,p̄mittendo
præsentare nō patronum,immo solet esse qō inter epi-
scopum & patronum,an ecclesia sit libera & sic spectet
ad collationem ep̄i,uel ad præsentationem patroni:ut
not.in c.eam te.& in pluribus iurib. hoc tit.& possunt
ēt multæ alię lites inter eos occurrere de quibus late di
ximus sup.in 1.q.prin.huius par.in 9.art.in 4.casu.Dice
rem & aliud,cautius esse habentem instituere in hu-
iusmodi discussione procedere cum causæ cognitione
instante oppositore si cōparet:sinaūt instante coadiu-
tore curiæ,ut Gay.dixit,quē s̄.retulimus: & ēt ut dixi-
mus post eum sup.in 9.præced.art.& ita hodie obserua
tur:nam elapso termino edicti etiam nemine cōparē-
te præfigitur terminus præsentantib.ad ostendendum
eorū iura:& de meritis p̄ntati se informat superior, &
compertis aliquibus demeritis illius de illis oppositio-
nes fieri facit p coadiutorem curiæ non ad effectū pu-
niendi,sed ad effectum repellendi ipsum ab instōne &
cassandi præsentationem:ut diximus in 17. præce.art.

Ex Omnib. dictis in præsenti.6.q.prin.huius.2.par.
2.lib.& in eius 28.art.collige unam conclusio-
nem,præsentationem factam per patronos de clerico
ad beneficium uacans superiorem habentem institue
re non debere statim ad instōnem procedere,iuxta di-
ctum Apostoli,nemini cito manum imponas,nec etiā
illam simpliciter admittere,sed tantum illam admit-
tere & recipere si & inquantum de iure:& ex officio ci
tari facere certos compræsentatos & oppositores cita-
tione speciali:incertos aūt citatione generali per edi-
ctum cum præfixione termini ad comparendum:& ap
positione peremptorij:& nihilominus negocium præ-
sentationis discutere debet.Ita colligitur ex c.fi.de ele.
lib.6.& diximus in 1.2.& ult.art.& per totā hāc.q.Am
plia primo hanc conclu.procedere,quamuis de ea nō
sit tex.specialis in præsentatione loquens: sed solum d.
c.fi.de ele.loquens,nihilominus ēt in p̄sentatione ha-
bet locum,siue non sit pęnale,siue sit pęnale ex maio-
ritate rōnis:ut diximus in 2.art.Extende hanc ampli-
ut non solum d.c.fi.habeat locum in electione & p̄nta
tione,sed ēt in postulationib.ut diximus sup.in 3.art.di
stinguendo de postulationibus;ut ibi. Restringe hanc
ampli.non procedere in aliis prouisionibus puta colla
tionib.& similibus,quæ unico actu expediuntur:ut di-
ximus in d.3.art.qa non erit seruāda forma d.c.fi. Am
plia secundo d.conclu.intm̄ procedere,ꝙ non solū ha-
bebit locum in beneficiis prælaturæ,sed etiam in qui-
buscunq; beneficijs curatis, simplicibus, hospitalibus
& aliis in qb.cadit præsentatio & instō:ut diximus sup.
in 4.art.Restringe hanc ampli.procedere, nisi essemus
in beneficiis simplicib.in quibus ex consuetudine uel
reseruatione in limine fundationis facta per solam p̄n
rationem factam per patronum ecclesiasticum nō re-
quireret̃ instō,sed ex sola præsentatione acquiritur om
ne ius:ut diximus in d.4.art.circa finem,& etiā aliquid
in 14 art.Amplia tertio d.conclu.intantum procedere
ꝙ si uni p̄sonæ competit præsentatio & instō respectu
diuersarum qualitatū,q̃uis sit unus,nihilominus serua
re.d.ↄclu.ut diximus s̄.in 5.art.Restringe hanc ampli.
nisi unus hēt utrunque expedire ex una & eadem qua
litate,quia tunc non erit seruanda forma ↄclusionis:ut
diximus in d.5.art.& diximus in restri.pręced.amplia.
Amplia quarto d.conclu.procedere ad quemcūque p
tineat instō,siue sit ordinarius,siue sit inferior prælatus
ius instituendi ex consuetudine uel priuilegio habens:
quia tenebitur obseruare d.formam ut diximus in 6.ar
tic.Amplia quinto d.conclu.intantum p̄cedere,ꝙ istæ
citationes poterunt expediri etiam extra territoriū ha
bentis instituere,& ēt discussio totius processus cū sint
actus extraiudiciales, donec efficiantur iudiciales per
cōparitionem alicuius aduersarii:ut late diximus sup.
in 7.art.Amplia sexto d.conclu.non solum procedere
in præsentatione discordi,sed etiam in præsentatione
concordi,p tex.in d.c.fi.& cur hoc sit diximus s̄.in 8.ar
tic.ubi ēt qn̄ esse potest concors ipsa præsentatio.Am-
plio septimo.d.conclu.intantum procedere, ꝙ si sunt
plures compræsentati,quot erunt ipsi, tot edicta debēt
emanare,& similiter citationes particulares,ergo cer-
tos:ut diximus sup.in 9.art.Amplia octauo ipsam con-
clu.quo ad citationem faciendā per edictum intātum
procedere,ꝙ q̃uis compræsentatus,uel oppositor sit cer
tus, nihilominus dēt fieri uocatio p edictum:& sic sem
per uocatio p edictum est necessaria sp̄alis, citatio ue-
ro non,nisi sint certi;ut diximus sup.in 10.art.ubi posui
mus edictum esse magis necessariū pro patronis: quā
pro compræsentatis uel aliis oppositoribus.Amplia no
no d.conclu.q̃tum ad citationes particulares,ꝙ si appa
rent certi citandi & nō fuerunt citati,licet sit appositū
edictum,instō erit nulla,ut diximus s̄.in 11.art. Exten
de d.ampl.procedere,quamuis certi citandi haberent
notitiam negocii casualiter comparuerint, non p hoc
tenebit instō citatione speciali omissa: ut diximus in d.
11.art.& præsertim in uer.iū pro concordia. Restrin-
ge hanc exten.procedere,nisi isti certi,qui erant citan-
di non citati ultra comparitionem assumpsissent iudi
ciū qa tunc q̃uis non fuerint citati,tenebit iudicium &
instō:ut diximus in d.11.art.præsertim in uer.tamen p
concordia,Declara modo primo istam ampl.ꝙ quam
uis per edictum possit abbreuiari terminus iuris datus
ad p̄ntandum,nō tamen hoc fieri posset,si adessent cer
ti citan.illis non citatis:ut diximus in d.11.art.in uer.&
ex suprascriptis.Declara secundo,sufficere istos esse cer
tos ordinario,p̄ntantib.uel præsentato:& quomodo di
cantur certi:& quomodo poterit cōstare ordinarium
p̄ntantes seu præsentatum habere talium notitiam: ut
diximus in 11.art.in uer.sed pulchrum est scire, usque
ad finem.Amplia decimo d.conclu.intantū p̄cedere,
ꝙ non obseruata forma in ea contēta institutio sequu
ta erit ipso iure nulla:ut diximus sup.in 12. art. Extēde
pri-

primo d. ampli. intantum procedere, ꝙ edictum semper dicitur de substantia & forma instõnis, adeo ꝙ per partes remitti non põt: ut diximus in d. 11. art. pſertim uersus fi. Restringe hanc exten. istam formam remitti nõ posse, procedere in edicto, non aũt in citatione spãli: quia illa potest remitti per partem ut diximus in d. 12. art. in fi. Restringe modo primo istam ampli. instõnem esse nullam non præuiis citationibus ut in cõclusione ipso iure ante factum, post factum uero non erit ipso iure nulla nisi appareat de interesse non citati, & sic omissi: ut diximus sup. in 13. art. in uer. melior igitur erit ista solutio. quod ẽt diximus sup. in 20. & 25. ar. Amplia undecimo d. conclu. intm̃ procedere, ꝙ licet habẽs instituere de necessariis se informauerit, nihilominus adhuc instõ erit nulla non præuiis uocationibus, ut diximus supra in 16. art. Amplia duodecimo d. cõclu. intantum procedere, ꝙ non sufficiat habenti instituere facere mandatum de citationibus generali & spãli faciẽdis nisi ipsæ citationes expediantur uere & actualiter ut diximus supra in 19. art. Amplia decimotertio d. ꝯclu. intm̃ procedere, ꝙ nõ sufficiat citationes esse commissas, & exequutas, nisi labatur totus terminus in ipsis appositus, adeo ꝙ institutio facta infra illũ terminũ erit nulla, ac si citationes factæ non essent ut diximus s̃. in 25. art. Amplia decimoquarto d. conclu. intm̃ ꝓcedere, ꝙ ipsis citationibus de necessitate, apponendum est peremptorium, ut si secus fiat, perimatur negotium, ut diximus sup. in 21. artic. Extende primo d. ampli. intantum procedere, ꝙ comparens post terminũ edicti nullo mõ erit audiendus, ut diximus s̃. in 26 art. Restringe mõ hanc exten. procedere, nisi legitimè iste comparẽs probauerit, se non habuisse notitiã edicti, uel fuisse impeditũ & diligentiã suã fecisse, & res esset integra, quia nõ fuisset sequuta instõ, nam ꝗuis esset elapsus terminus edicti, dẽt audiri, secus si res nõ esset integra: quia fuisse sequuta instõ, q̃a tũc nõ audiret ut diximus sup. in 26. art. in uer. difficultas restat mõ. usq. ad fi. Extende secundò d. ampli ꝙ post terminũ edicti cõparẽs nõ audiatur, intm̃ ꝓcedere, ꝙ si bñ pñtatio esset facta per malefi. pos. & istõ esset sequuta, ẽt uerus pr̃onus, seu bonefi: pos. nõ audiret, ut diximus s̃. in 27. art. Amplia decimoquinto d. ꝯclu. in illa parte de citationib. faciẽdis in intm̃ ꝓcedere, ꝙ si essent plures certi, qui uenirent citãdi citatione spãli, & nõ citarent oẽs, sed aliq ex eis, institutio adhuc esset nulla: ut diximus s̃. in 22. art. Restringe hanc ampli. nisi illi omissi citati re uera nullum ius haberent: quia ꝗuis fuissent certi, & debuissent citari illis ius aliquod non habentib. post factum tenebit institutio: ut diximus in d. 20. art. in uer. uõ tenerẽ. Ampl. decimosexto d. conlu. intm̃ ꝓcedere, ꝙ iuxta eam posuimus formam edicti, declarando illius uerba ꝯprehẽdendo totam istã ꝯclonem: & quasi oĩa s̃. scripta, quã uide. s̃. in 22. arti. Limita mõ primo d. ꝯclu. ut nõ factis uocationib. nõ teneat instõ. ꝓcedere nisi appareat & ꝯstet de nõ iorib. citandorum, q̃a tunc si eorum uocatio fuit omissa, tenebit instõ, ut diximus in 13. artic. Restringe hanc primam limi. ꝓcedere, si loquamur de citatione spãli omissa, ergo ius non habentẽ, sed si loquimur de citatione gñali, nunq̃ hoc locũ hẽre poterit, cũ sint incerti hñtes ꝯparere & eorũ iura: ut diximus in d. 13. artic. in uer. nodeꝓ uera. Restringe secundo, si loquimur de citatione spãli, procedere d. limi. si de non iure se opponere uolentium appareret per eorũ ꝯfessiones sñiam seu acta: q̃a aliter apparere nõ posset: & sic ꝓcederet limitatio, ut diximus in d. 13. arti. in uersi. si uero nos loquimur. cum aliquib. seq. Limita secundo d. ꝯcl. ꝓcedere qñ ꝯ uocãdos nõ obstaret dispõ alicuius legis uñis, per quam ꝯstaret de non iure suo. quia donec allegetur & probetur per Papam illi legi derogatũ p̃sumetur pro illios dispõne: & iõ tales non erunt uocandi, licet certi, ut diximus in d. 13. art. in uersi. & re uera. & in uersi. & ex quibus dictis Roma. Limita tertio d. ꝯcl. quoad uocationes procedere, nisi confirmatio esset facienda, seu instõ per principem habentem plenitudinẽ potestatis: quia illam facere poterit etiam omissis citationibus, ut diximus in dicto. 13. articu. in uersicu. secunda est limitatio. Limita quinto d. conclu. procedere, nisi essemus in prima præsentatione & instõne beneficii: quia tunc non requirerentur hmõi uocationes, ut diximus in d. 13. art. in uersi. nisi in uno tm̃ casu, & etiã in fi. 8. art. Limita sexto d. conclu. procedere, nisi cõsuetudo loci haberet instõnes fieri sine huiusmodi citationibus quia tunc sine illis fierent & tenerent, seruato iam meo iure antiquo Limita septimo d. conclu. procedere, ut ipsis citationibus non factis institutio sit nulla; & quilibet comparens admittatur, dummodo comparẽs post factum: idest post executionem sequutam ostendat de suo interesse, puta quia ostendit se patronum, uel canonice cõpræsentatum, uel saltim colorate possidere: nam isti admittentur, & respectu istorum dicetur constito de eis institutio nulla ipso iure, sed de prædictis non constito, nec respectu alterius se opponentis, nec sua interesse ostenden. non dicetur nulla institutio: & sic post factum nec illi admittentur, donec de p̃dictis constare fecerint: ut diximus in d. 13. art. in uersi. restat modo uidere. usq. ad fi. Limita modo octauo d. conclu. procedere, ut uocationes istæ fiant, postquam præsentatus pñtationi consensit tacite uel expresse; alias non esset citandus, ut compræsentatus licet coelectus qui non dũ consensit, sit citandus: ut diximus sup: In 151. ar. ubi posuimus rõnem diuersitatis. Limita nono d. conclu. procedere, ut per non obseruantiã illius forma irrita erit instõ Ipso iure, non autem processus informatiuus, quẽ fecisset ordinarius ex se, quamuis instituerit sine uocationib. ut diximus d. 17. artic. Limita decimo d. conclu. procedere, ut sit nulla institutio facta sine ipsius uocationibus, non autem ipsa electio, præsentatio, uel processus intermedius: quia remanẽt in eorum uigore, ut diximus in 17. art. Limita undecimo d. conclu. procedere, ut citationes prædictæ sint necessariæ in confirmatione seu institutione faciẽdis nõ autem in cassatione electionis, seu præsentationis faciendæ: ut diximus s̃. in 17. art. Limita duodecimo & ulti. d. conclu. ut non solum pro perfectione institutionis sufficiant prædictæ uocationes, sed requiritur etiam discussio præsentationis per ordinarium, sine instãte oppositore, seu coadiutore curiæ: & sic cum uera causæ cognitione, siue ex mero suo officio, sine uera causæ cognitione, ut diximus sup. in 28. & ulti. art Declara hanc limi. ut sequuta institutione præsumatur per habentẽ instituere factam discussionem: ut diximus in d. ult. art. Declara modo primo istam conclu. ꝙ ista citatio generalis per edictum seu gridam est faciẽda in ecclesia, ad quam facta est præsentatio, & non in ecclesia, in qua fit electio præsentandi, si ius pa. spectat ad uniuersitatem, si uero spectat ad singulos; debet fieri in loco magis publico, in quo solent conuenire frequenter homines: & magis audiri & uideri potest: & edictum bene conseruari: & non madefieri ab aqua, nec a uento lacerari, & hoc idem dicerem, si spectaret præsentatio ad collegium, ut attendatur locus magis publicus & nõ fiet in secreto: ut diximus supra in 23. art. Declara secundo d. conclu. & omnia suprascripta: & hæc grida seu edictũ fiat, & apponatur ac tollatur per nuncium deputatõ ab instituere habẽte: & maneret in loco per totum terminum in edicto appositum: & instituenti fidem facere ipsum nuncium de affixione: & subtractione: & per consequens de tempore quo ibi mansit; & relationem debere per actuarium describi in actis: ut diximus supra in 24. artic. Et ex istis sunt omnia clare reducta: & habes totam materiam c. fin. de electio. lib. 6. Restat solum uidere, an & quando institutio sit simplex interloquutoria, seu habens uim diffinitiuę, uel diffinitiua sententia, & an debeat fieri institutio insimul per episcopum & capitulum, de quibus dicemus infra suo loco in hac parte in suis quæstionibus & art. uidelicet in ultima quæstione, in quarto art. Et in tertia par. in prima quæstio. in 4. articu.

Septima

Septima.q.prin.2.par.2.Lib.De uariatione pn̄tantium.

1 *Variare potest patronus laicus plures præsentando, patronus uero clericus ratione ecclesiæ non.*
2 *Ratio quare patronus laicus potest uariare, patronus verò clericus ratione ecclesiæ non.& nu.5.*
3 *Contrahens sponsalia per carnalem copulam facit illa transire in matrimonium de præsenti.*
4 *Ratio quare patronus laicus potest uariare.*
6 *Ratio quare eligens non possit uariare.*
7 *Variare sonat in uitium.*
8 *Variatio est prohibita clericis.& nu.10.*
9 *Emptorem secundum præferri primo, si possessionem est adeptus non habet locum in personis ecclesiasticis.*

EX Quo iam uisum est de prima p̄sentatione, q̃ fit p patronos, seu in quasi pos. pn̄tādi existētes de acceptatione pn̄tati, & de admissione hn̄tis instituere, q̃ tria faciūt pfectā pn̄tationē: ut est pulcher tex. in c. qđ aūt. in fi. 1. rn̄. hoc ti. ibi, qm̄ anteq̄ pn̄tatio g diœcesanū ep̄m approbet̄, ratū nō est, qđ a p̄rono fuerit inchoatū. in qb. uerbis p̄supponit̄ acceptatio pn̄tati, ut diximus s. in 5.q.prin. huius par. in 1.art. & uisum est ēt de appositione edicti generalis & de citationib. particularib. faciēdis p habēte instituere ex mero suo officio, in quib. certis & incertis p̄ficitur competens terminus ad comparendū, opponendum, & allegādum quicquid dicere opponere, vel allegare voluerint ꝯ pn̄tantes formā seu actum p̄sentationis & ipsum pn̄tatum, pp quam p̄sentationem emanarūt uocationes: ut in p̄ced. qōnib. pri. ut late diximus ꝯsiderātes uocatos ī. terminum edicti posse cōparere, & p̄dicta facere, & interim p habētem instituere non posse p̄cedi ad instōnem. Merito q̄rēdū est septimo loco principaliter, an postq̄ p̄roni primo p̄sentantes p̄sentarūt vnum durāte dicto termino edicti possint pn̄tare alterū clericū, & q̄uo, & sic an liceat p̄ronis uariare ī. terminum edicti, & post, ante tn̄ instōnē. Et ex ista qōne oriūtur plures ī. scripti art. p habēda pfecta materia. Et sic primus erit, an p̄roni siue eccl̄astici siue laici postq̄ unum clericum p̄sentarūt habenti īstituere poterint uariare, & sic alterum præsentare. Et circa hunc art. sunt duo iura principaliora. d. c. qđ autem. hoc ti. in 1. resp. uolēs p̄ronum posse duos successiue p̄sentare, qđ idem vult tex. in c. pastoralis. hoc incidēter disponens, & sic declarans, ca. qđ aūt. intelligit illū tex. loqui in laico pn̄tāte, secus si præsentaret eccl̄astica p̄sona, cui taliter uariare nō licet. alle. c. cum aūt. eo. tit. & ille tex. est sil̄r principalis in hac materia. Immo pōt dici principalior, eum in eo reperiant̄ duę ꝯclusiones, vna est, laicū p̄ronum posse uariare, altera est, patronū eccl̄asticum nō posse uariare: quia si bene duos pn̄taret prior in t̄pe erit potior in iure, & sic isto tex. hēmus p̄ronū laicū posse uariare, patronum uero eccl̄asticum nō. Et intellige de eccl̄astico, ut sæpe sumus soliti dicere, & clare ponit gl. in cle. plures. in §. fi. hoc ti. qñ est p̄ronus rōne eccl̄æ, secus si rōne patrimonii: quia tūc censetur ut laicus, & ita gl. & oēs in c. unico. hoc tit. libr. 6.
1 ¶†Et sic ex s. scriptis colligit̄ ꝯclusio bimēbris, p̄ronum laicum posse uariare p̄sentando patronum ecclesiasticum, rōne ecclesiæ vero nō, quæ ꝯclusio p̄bat̄ p s. scripta iura. c. quod aūt. in 1. resp. c. cum aūt. & c. pastoralis. hoc ti. & facit tex. in cle. plures. in §. fin. eo. ti. & hoc expresse tenent gl. 1. in d. c. quod aūt. gl. pen. in d. c. cū aūt. gl. in verbo robur, in d. c. pastoralis. quæ dicit hanc esse drīam inter patronum ecclesiasticum, & secularem, ut ecclesiasticus uariare non possit, laicus vero sic, uoluit et gl. in c. unico. in uerbo ecclesiasticus. hoc ti. li. 6. istā ꝯclusionem tenent summistę, & pręsertim Goff. concivis meus in summa huius ti. in 2. col. in uer. sed si laicus repræsentet. & ibidem Host. in sua summa in §. in quib. & summa directorii iuris. §. 23. & §. 31. Inn. Io. An. Car. & But. in d. iurib. quod autem. & pastoralis. Ab. in d. c. quod aūt. in 2. no. & in 1. oppo. & in d. c. cum autē. & in d. c. pastoralis. & in c. cum pp. in 2. differētia. & in c. cum dilectus. in 2. no. in 2. differentia. hoc tit. & in c. cum Bertol. in 2. opp. in 3. col. cū seq. de re iud. & in rub. de iud. in pen. col. & in c. quāto. in fi. 2. col. eo. tit. Arch. in c. unico. in 2. col. in uer. uerum. hoc ti. lib. 6. & ibi Io. An. Pet. de Anch. Io. de Imo. dō. Phil. Franc. & oēs. Car. in d. cle. plures. in §. fin. post antiquos, & ibi Io. de Imo. Pet. de Anch. & oēs. Io. Cald. cōs. 9. hoc ti. post medium fol. 61. summa Angelica in uerbo iusp. §. 17. Gaie. in repe. c. fi. de ele. lib. 6. in fi. 47. col. & in fi. 54. col. & in prin. 55. col. & ēt in prin. 45. col. Inn. in c. cum dilectus. in fi. hoc ti. & Phil. de Sarra. in c. cum aūt. in 2. no. Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 5. q. licet sit signata. 6. & in 6. 7. 8. 11. & 50. q. do. Roc. sil̄r in hoc trac. in uerbo honorificum. in 9 & 10. q. & faciunt q̄ dicit Firma. in tract. de ep̄o. in 1. li. in 3. par. in 25. q. & Phil. de Sarra. in rub. & in c. quod autem. in 1. respon. & in c. cum autem. hoc tit. & in plurib. locis, & ista ꝯclusio communiter tenet̄ per s. scriptos, & oēs doc. quos in oīb. art. huius. 7. q. prin. de
2 ducam. ¶†Sola difficultas igit̄ consistit in hoc, quę sit rō, ꝙ patroni laici possint uariare, ecclesiastici vero nō gl. in d. c. cum autem. in uerbo persona. ponit duas rōnes. Prima est, qa ecclesiastici patroni pinguius ius habent q̃ laici. alle. in arg. c. siquis ep̄orum. 16 q. 7. Secūda rō est, ut hoc ꝙ ecclesiastici patroni uariare nō possint sit statutum in eorum pœnam. Goff. vero de Trano ponit istas rōnes, dicit. n. admitti uariationem in patrono laico, duplici rōne. Vna: quia in casu isto locus est pęnitentię, sicut & alias. 22. q. 3. c. siquis iratus. & in c. si quē pęnituerit. & q. 6. §. si vero. & ca. siquis libellos. quæ est lex. Alia ratione, quia pręsentato ex pręsentatione nō acquiritur ius in re, unde alio præsentato, & instituto potior est conditio possessoris, qm̄ antequam præsentatio per diœcesanum approbetur, ratum non est, quod a patrono fuit inchoatum. d. c. quod autem & propterea superior uariantem admitti, quia præter uariationem admittere debet, & consilium mutantis non est spernere, ut ff. de colla. l. non nunq̄, quamuis aliter inconstantiæ arguatur, ut ff. de procur. l. in causæ. In ecclesiastico uero patrono dicit uariationem non admitti, & esse rationem, quia quædam res prohibētur in clericis, quæ in laicis tolerantur, & in eodem genere delicti plus dicitur peccare clericum, quam laicum. ut 15. distin. nulli fas. 1. quæst. 3. saluator. 11. quæstio. 3. pręcipue. 32. quæst. 5. qui uiderit. 29. dist. nulli. de hær. excommu. §. p̄terea. ff. de re mili. l. omne delictum. §. delictū Host. uero in summa huius titu. in §. in quibus. in 2. colum. in uersi. ecclesiasticus autem. refert rationes s. adductas per Goff. Sed dicit rōnem esse, quicquid alias notatum inuenerimus, quam not. ipse Host. in sum. in tit. de sponsa duorum. §. quot modis. uersi. aut utraque de præsenti. & seq. & sic uult, ut collegi pōt ex eius dictis in d. §. quot modis. quam ex illis uer. qui sunt in sequen. §. ex quo per pręsentationem non contrahitur matrimonium de præsenti, sed sponsalia de futuro, ut dixit Lap. in alleg. 75. fol. 27. & ideo potest præsentare pupillus qui pōt sponsalia ꝯtrahere de futuro, ut ibi Abb. refert, & nos diximus supra in 5. q. prin. huius par. in 8. artic. sicut contrahens sponsalia potest transire ad aliud matrimonium, ut ibi dr̄, ita & præsentans unum pote-
3 rit alium præsentare, † & sicut contrahens sponsalia p carnalem copulam facit illa transire in matrimonium de præsenti, capit. 15. qui fidem. de sponsal. & uult ipse Hostien. in dictis in uersicu. Ita per institutionem præstitam secundo præsentato dicitur matrimonium perfectum, & quamuis primus patronus fuerit idoneus, non tamen per hoc cassatur institutio secundi, iuxta dispositionem d. c. pastoralis. hoc tit. quasi uelit Host. ꝙ ex quo præsentatio ecclesiastici patroni habet uim electionis, per quam contrahitur matrimonium de præsēti. cap. ex eo. de electio. lib. 6 & uult Lap. ubi supra. merito laicus potest uariare, ecclesiasticus uerò patronus non. Et hanc etiam rationem ponit Hostien. in capitu. quod autem. in primo respon. hoc titul. pro qua dicit esse uidendum, quæ dicit ipse in capitulo final.

de ſpon.duo.ubi certe eſt tex.de iſta rõne in mr̃imonio
carnali q̃ militat in matrimonio ſpũali. Inn. vero in ca.
cum autẽ.dat aliam rõnem, & dicit ideo in p̃ntatione
ec.laſtici patroni nõ hr̃e locum uariationem: quia in
electinoe non hẽt locum uariatio.c. ↄſiderauimus.de
ele.c.2.cõ.ti.li.6.& preſentatio clericorum habet uim
electionis, ut ibi p eũ. Ideo in ea non habebit locum va
riatio, ſicut nec in electione, quam rõnem Inn. multi ſe
quunt̃, & quaſi oẽs in d.c.cũ aũt. ubi Hoſ. in §.uerũ. Io.
An. vero in d.c. quod aũt. ſup gl.1. allegando gl.fi.in c.
fi. de ſpon.duo.tenet ẽt rõnem Hoſt. de qua ſup.& in c.
cum aũt. ſuper gl.pe. recitat rõnem Goff. de qua s̃. quĩ
fortificauit Hoſti. ibidem in c.cum autem. hoc eſſe, q̃a
multa p̃mittuntur laicis, quæ non clericis, & magis pec
care clericos q̃ laicos. Hoſt. dicit hoc eſſe in fauorẽ cle-
ricorum: quia per hoc declaratur fortiorem, & dignio
rem eſſe cętum clericorum tanq̃ ſpũalem, q̃ laicorum
tanq̃ tp̃alem, vel corporalem. c. inter corporalia. de trã
ſla.p̃lcia. & ſic firmiorem eſſe preſentationem eccl'aſti
cam. c.ſup eo. de parro. c. querimoniam. hoc ti. ſicut &
pactio ſiue locutio, vel dictum ẽt cuiuſcunq; ſi agat̃ in
foro eccl'ę: ut no. in c.1.& 2. de pac. nam quæ p̃cedent
de labiis pſalmiſtæ nõ fiẽt irrita. 23. diſ. pſalmiſta, & ſm
beatum Bernar. verbũ ſacerdotis, aut ſacrũ, aut ſacrile
gium Sequitur p̃dicta Io. An. in d.c.cũ aũt. ubi ẽt in fi.
refert & ſequitur rõnem Inn. p̃ſentationem clericorũ
hr̃e vim electionis. Do. Car. aũt in d.c. quod autem. in
1.reſp. tenet rõnem Hoſt. per c.fi. de ſpon. duo. in c.cum
autem uero. in vlt. col. in ſpecie quærit de rõne diuerſi-
tatis inter patronum laicũ & clericũ, & impugnat pri-
mam rõnem gl. ibi hoc eſſe: q̃a patronus clericus pin-
guius ius hẽt q̃ laicus, cum hęc rõ uideatur implicare
oppoſitum in ſubiecto, & iõ declarat eam, ut uelit di-
cere, ꝙ per p̃ntationem clerici tribuitur plus iuris p̃ñta
to, q̃ ſi facta eſſet a patrono laico per rõnem Inn. quam
ibidem refert, ubi ẽt refert dicta Hoſ. & Io. An. de quib.
ſup. & iõ cum geſta p clericum debeant eſſe magis fir-
ma, inductum eſt in pęnam, ut uariare non poſſit. & ita
reſidet ibi Car. Ab. vero in d.c.cum aũt. in no. refert rõ
nem Inn. ſup glo. pen. vero rõnem quam ipſe appellat
eſſe Hoſt. quæ re uera originem habuit a Goff. ut s̃. dixi
mus. Do. Phi. de Sarra. in d.c.cum autem. ſuper gl.pen.
refert p̃dictas rõnes Inn. & illam Hoſti. quæ fuit Goff. &
nil aliud dicit. Do. Roc. aũt in hoc tract. in verbo hono
tificum, in 9.q. dicit, ſe putare meliorem eſſe rõnẽ quã
aſſignat gl.2. in ſi͞ti in c.cum uos. de off. ord. de qua nos
inf. dicemus. Et illam rõnem gl. d.c.cum uos. ẽt ſequit̃
Pau. de Cita. in hoc trac. in 6.par. in 9.q. ¶ †Iſtis rõnib.
4 ſic relatis uideamus quæ earum p̃cedat & magis ↄclu
dat, & certe hic eſſet uidendum de duab. rõnib. Prima,
cur p̃ronus laicus poſſit variare, & reuera do. Goff. ubi
ſup. ↄgruas reddidit rõnes, quę fortificãtur p aliam rõ-
nem quam ponit gl.2 ad aliũ effectum in d.c.cum uos.
de off. ord. laicos non hr̃e veram notitiã idoneitatis, q̃
requiritur in clericis, & dubitãdo ne indignum p̃ſtare
p̃ñtato uno p̃ntat alterum: ut in caſu c. qđ aũt. & c. cũ
aũt. ſucceſſiue, vel eodẽ tp̃e: ut in ele. plures. in fi. hoc ti.
& late diximus de hoc s̃. in 1.par. huius. 2.li. in 10.q. prin.
in 4.art. & hoc eſt clarum. ¶ †Secũda eſt rõ, de qua du-
5 bitamus. ſ. de rõne diuerſitatis, cur uariatio ſit permiſſa
patronis laicis & non eccl'aſticis, & Hoſti. in d. ſumma
huius tit. 10 §. in quib. in uerbo eccl'aſticus, ut ſup. retuli
mus, ponit eſſe rõnem. c.fi. de ſpõſa. duo. ſ. tenere matri
monium in quo interuenit cõſenſus, vel interuenit co
pula p̃ ↄſenſu, & non ſponſalia, quę pręceſſerũt de fu-
turo. Certe hęc rõ procedere, ſi ſolũ p̃ñtatio patroni lai
ci diceretur ſpõſalia de futuro, quę daret ius ad rẽ, & p̃-
ſentatio patroni eccl'aſtici diceretur mr̃imonium de
p̃ñti tribuens ius in re, ut ideo in ſponſalib. caderet ua
riatio, in matrimonio vero non, ſed hoc eſt falſum: q̃a
per p̃ñtationes tam laicorum patronorum, q̃ eccl'aſti-
corum ↄ̃hunt ſponſalia, & tribuitur ſolum ius ad rẽ
p̃ñtato, & non mr̃imonium de p̃ñti, nec tribuitur p̃ñta
to ius in re, ut late diximus s̃. & iſta eſt cõis opinio in 5.

q. prin. huius par. in 8. art. quo ergo militabit rõ Hoſti. ſi
per p̃ñtationem ſcđam non eſt ↄ̃ctum matrimonium
ſpũale. Bene militabit hęc rõ p̃ deciſione. d.c. quod aũt
in 1.reſp. nam iõ ibi tenuit ſcđa pręſentatio, & non pri-
ma, quia in ſecunda fuit ſequuta inſtõ, & iõ erat matri
monium ↄ̃ctum p uerba de p̃ñti, & excludebat primũ
in quo ſolum erãt ſponſalia, & re uera ad hunc effectũ
iſtam rõnem dicemus eſſe datã p Hoſ. poſtmodum in
lectu. ĩ d.c. qđ autem. quẽ ibi ſequuntur oẽs Io. An. Car.
Ab. & alii allegãdo. d.c.fi. de ſpõ. Vnde licet hæc rõ nõ
ſit bona diuerſitas inter patronum laicum & eccl'aſti-
cum, cur unus uariare poſſit, alter non, tñ eſt bene con
cludens rõ primi membri nr̃ę cõcluſionis, cur patroni
laici poſſint uariare, quia p eorũ pręſentationẽ nunq̃
ↄ̃hitur matrimonium de p̃ñti, & iõ de uno p̃nt ad aliũ
trãſire, ſicut transferunt ſponſalia. Et ſi dixeris, cur non
ſic in p̃ſentationib. eccl'aſticorum patronorum q̃ ſunt
ſponſalia? ut proxime rñdetur hoc non procedere in il
lis nõ, ꝙ p̃ñtatio ipſorum ſit mr̃imonium, ſed ex eo q̃a
in eis eſt certa qualitas, quæ facit eos nõ poſſe recedere
ab ipſis ſponſalib. de qua inf. quæ non eſt in laicis patro
nis. Et ex hoc apparet ẽt non eſſe bonam rõnem Inn.
diuerſitatis in d.c.cum autẽ. ſ. p̃ñtationem clericorum
hr̃e vim electionis, in qua electione nõ cadit uariatio.
§. publicato. c.cum inter. de ele. cum ſimi. p̃ñtatio vero
laicorum non hẽt hmõi. vim, quaſi velit Inn. ut cum ĩ-
telligunt ibi Hoſ. Io. An. Car. Ab. & alii p p̃ñtationẽ cle
ricorum p̃hiberi uariationẽ ea rõne qua prohibetur in
electione. ſ. mr̃imonii ↄ̃cti, q̃a re uera nõ ↄ̃hitur matri-
monium p ipſam p̃ñtationem, ut proxime diximus. Vñ
dico Inn. ibi non fuiſſe loquutum illa uerba, ut diceret
ita p̃fici mr̃imonium ſpũale p p̃ñtationem eccl'aſtico-
rum, ut tribui ius in re p̃ſentato ſicut p electionẽ, & iſtã
eſſe rõnem, cur p̃ronus clericus nõ poſſit uariare, & lai
cus ſic, q̃a (ut ex eius uerbis patet) non reddunt rõnem
huius diuerſitatis ſua uerba verã, ſed potius fuerunt ap
poſita ibi inſerendo ex dictum tex. cum autẽ, ꝙ ex quo
ibi deciditur, p̃ronum eccl'aſticum uariare non poſſe,
ĩfert Inn. inde ſeq p̃ſentationem eccleſiaſticorum hr̃e
vim electionis ſ. illo reſpectu, ꝙ nõ p̃t uariare hic p̃ñtãs
ſicut nec eligẽs, nõ ꝙ p hoc faceret illã p̃ñtationẽ p̃fice
re mr̃imonium ſpũale de p̃ñti, & tribuere ius in re, quia
hoc eſſet ↄ̃ eius dicta in c.cum Bertol. de re iudi. ut illa
ponderauimus ſup. in d.5.q. prin. huius par. in 8.ar. qua
re parcãt mihi iſti patres antiqui, nõ bene dñt Inn. dixiſ
ſe illa uerba p̃ rõne diuerſitatis, ſed ſolum, ut oſtẽdere
ſ͞itudinẽ in hoc inter electionẽ & p̃ſentationẽ eccl'a-
ſticorum, & iõ male dicunt doc. allegantes illud dictũ
Inn. ut quo ad oĩa a pari p̃cedãt electio & p̃ſentatio cle
ricorum, qua ſolum p̃cedunt a pari circa hoc ut nõ poſ
ſint uariare, non ut circa reliqua, ut diximus in d.8.art.
& ẽt ſup. in 5.q. prin. huius par. in 6.7.& 8.art. ¶ †Dic er
6 go in eligẽtib. eſſe duas rõnes, cur uariare non poſſint.
Prima: q̃a ſtatim acquiritur ius electo facta publicatio
ne ipſius, ut in d.c. publicato. & ibi gl. in c. ꝙ ſicut & ibi
ẽt per gl. eo. ti. p p̃ ↄtractũ mr̃imonium de p̃ſenti ſaltim
p̃fectum per ↄſenſum ex parte eligentium. Alia eſt rõ,
quia cum electio ſpectet ad p̃ſonas mere ſpũales, & ſic
actus mere ſpũalis, nõ põt in eo uariatio cadere † cum
7 uariare ſonet in uitium, ut p̃ſupponit Goff. ubi s̃. & p̃-
xime dicemus. licet ergo in p̃ronis eccl'aſticis ceſſet rõ
ↄ̃ctus mr̃imonii de p̃ſenti & traditionis iuris in re p̃ñta
to, q̃a iſta eodem modo militãt in p̃rono eccleſiaſtico,
quę in laico, q̃a ex eorum p̃ſentationib. ſic unius, ut al-
terius ſolum ↄtrahunt̃ ſponſalia de futuro, & tribuitur
p̃ſentato ius ad rẽ, ut p̃xime diximus, non tamẽ ceſſat
alia rõ in ipſis p̃ronis eccleſiaſticis. quæ militat in eligẽ
tibus, ſ. q̃a cum ſint p̃ſonæ ſpũales, a quib. ſpũalis egre-
ditur actus, ar. c. meſſana. & c. ſac. ſan. de ele. non poſſit
uariare, cum actus uariationis tanq̃ uitioſus ſit eis pro
hibitus, & ex hac ratione uariare non poterint, quia li
cet una ratio ceſſet, ſufficit militare alteram. §. affini-
tatis. inſtitut. de nupt. Et hoc modo etiam Intelligen-
da ſunt uerba plurimorum doct. & præſertim Card. in
d.cap.

d.c.cum aũt.in ult.ſua q.cum reprehendit gl.ibi,nt dicamus rõnem eſſe, nõ ꝙ p̃roni clerici hẽant plus iuris q̃ laici: quia tanto magis poſſent uariare, ſed quia tribuunt plus iuris, & ſic doc. dicentium põtatiouem clericorum tribuere plus iuris pręſeuta io q̃ pũrationes laicorũ,cum re nera nil plus iutis iribuant, ſed ſolũ hoc dictum hẽbit locum: quia põtato per clericos exiſtẽte idoneo oĩno erit inſtituendus,cum nõ cadat uariatio, oõ aũt ſic in pũtato per laicũ,in quo cadit uariatio: nã oẽ ius per ioſtõocm tribuitur ita pñtato per clericum ſicut in præſentato per laicum,ut late dixim.s̃.in d.8.ar.5.q.prin.huius.par.Reſtat modo uidere, au ſit uerum qđ dicit Roch.& Pau.de Cita.in locis ſup. alleg.meliorem rõnem eſſe illam,quã ponit gl.2.in d.c.cũ nos. de off.ordina. & dic ꝙ ſi loquimur de illa rõne quã ponit ibi gl.eſſe p̃ſumẽdum clericos facilius poſſe reperire & ooſcere p̃ſooas clericales idoneas põtandas quam laicos,ↄcederem certe hanc eſſe bonã rõnem,ut laici qui pñs titubare, poſſint uariare,clerici uero nõ,qui nõ pũt titnbare.Sed hæc rõ uideretur omnino concludens, ſi tm̃ tp̃s hrẽt clerici,q̃tum laici ad pñtandum, ſed clerici hñt plus tp̃s.ſ.ſemeſtre,& laici minus. ſ. quadrimeſtre.c.unico.hoc tit.ergo hæc rõ iuęqualis: quia ſi ſunt docti,& boni exquiſitores clerici,deberẽt eorum opus perficere ſiĺr infra tp̃s quadrimeſtre,ſicut & laici, ut ſolum eorum ſcĩa ſit in pręponderatioue uariationis laici,ſed eccleſiaſtici hñs duos menſes ultra,& ſic potius eſt tp̃s,qđ facit eos facere bonã pñtationem, quam ſit ſcĩa,ergo iſta rõ nõ ↄcludit. Si uero diceremus Roch. & Pau.intellexiſſe de alia rõne appoſita per illam gl.qa eccleſiacici pñtando indignum puniuntur, laici uero non, licet hęc rõ non ſit uera:qa ẽt laici pñtando indignum ſcienter priuantur illa uice iure pũtandi,ut noſunt doc.io d.c.cum uos.& nos dixim.s̃.in 1. part.huius.2.li.io x.q. prin.in 4.art. tõ hæc rõ ſi bene eſſet uera deberet producere ↄ̃rium effectum. ſ.ut taoto magis poſſit uariare eccleſiaſticus,ex quo magis punitur pñtãdo indignum.Videamus igitur,ſi forte erit illa rõ appoſita p illam gl.2.d.c.cum uos.quæ eſt, ut ideo laici poſſint uariare, quia hẽnt minus tp̃s ad pñtandum, eccleſiaſtici uero non:qnia hñt maius tp̃s,& dico nec iſtam eſſe rõnem,nam ut late dixim.s̃.in 1.q.huius par.ĩ uar. io uer. & ex iſtis ſequitur,hæc non eſt ratio,ſed dictum ualet patronos laicos hr̃e quadrimeſtre ad pũtandum eccleſiaſticos uero ſemeſtre, quæ eſt rõ huius dicti: qa laici pũt uariare, datur eis minus tp̃s, clerici uero non poſſunt uariare, datur eis maius tp̃s, & hæc eſt rõ ſuprascripti dicti. & nõ dictum eſt huius rationis,quærẽdum eſt ergo de rõoe rationis.Et ex hucuſq; dictis non apparet melior ratio q̃ illa Goff.conciuis mei uariationem eccleſiaſticis eſſe prohibitam:cum id qđ ſemel fecerint,nõ poſſint retractare tanquam imprudẽtes & in quib.uariatio prohibeatur uide Firma.in tracta.de ep̃o in 3.par.1.li.in 26. q.ubi ponit de ele.de pñratione patroni clerici,& q̃ plurib.aliis actib.in qnib.prohibetur

8 uariatio,†& ꝙ natiatio ſit q̃ maxime prohibita clericis abhominabilis, & improbata, uoluit pulchre text.in cle.cum illuſio.de renun.nam eccleſia debet eſſe cultrix & matrix iuſtitiæ,& ſic rectitudinis;ut in c.1. uerſi. ſed diuerſum.de aliena.feudi.nec debet fraudem adhibere in ↄ̃ctib.d.cle.cum illuſio.in c.per tuas. de dona. nec debet laqueos tendere,uel adũcere.38.q.1.c.de uiduis.ele.Per q̃ dicta Io.An.in c.continebat̃. de his quæ fi.a pręl.in nouella dicebat tex.l.quoties.C.de rei uen.

9 †diſponens ſecundum emptorem p̃ferri primo,ſi prius poſſeſſionem eſt adeptus,nõ hr̃e locum io perſonis eccleſiaſticis uendentib.quia tunc ſemper erit potior primus emptor & non ſecundus,quamuis ſecundo fuerit prius tradita res, & hoc ẽt uolnit ibi Hoſt.per illũ text. & per tex.cum inter canonicos.Seoen.de ele.& per rõnes proxime adductas:qui eccleſia non debet aliquem fraudare, tñ ſecus eſt laicis, ut ibi, & licet illud dictum Hoſt. &.Io.An.in d.c.ↄtinebat̃.reprobet̃ ibi p But.Car. Pet.de Anch.Imo.& Abb. ſaluãt tñ p̃allegati doc.opi. Hoſt.& Io.An. in hoc caſu.ſ.in ↄceſſione iurium ſpũalium. puta bñficiorum: ut oĩa iſta latiſſime ponit do. me.Iaſon in d.l.quoties.in 6.col.in 7.limi.& de illo caſu in quo ſaluat̃ Hoſt.& Io.An.pulchre tractat ipſe ibi. in 4.col.in 4.limi.pro cuius dictis ibi,ſ.in 2.4.& 7.lim.uide pulchre D.Fel.in c.cum olim.in 3.col.& ſeq.io uer. ad illud de circunuentione,ubi plura adducit de uariatione prohibita in papa,clericis,& principib. & ſic poſt prin.4.col.ibi loquit̃ de illo dicto Io.Au.& de illo caſu ſuprascripto in quo ſaluat̃ eius opinio, remittendo ſe ad dicta in c.eccleſia S.Mar.ad fi.q.de ↄſti. nimium deteſtãdo uariationẽ in clericis,adducens illud Bal.in c.1. de alie.feudi.de Papa Celeſtino q de mane faciebat gratiam & in ſero reuocabat.& illud aliud dictum Bal. in l.1.in 4.col. C. de lati.liber. tollẽ. uituperantis eluſionẽ Cardinalium dicẽtium ſe elegiſſe ſimulate Vrbanum Papã ſextum,& remittit ſe ẽt ad plura q̃ dixit de hmõi eluſione in c.ex parte decani. in uerſ.& abluſionem.de reſcrip.poſt Cardi.in d.clem.unica. de renun. io 1.col.

10 ¶ †Cum igit̃ uariatio ſit prohibita clericis ẽt in ↄ̃ctib. circa bñficia,& ſic in ſpiritualib.circa quæ nos ſumus, ergo iſta eſt uera ratio cur uariare non poſſint patroni eccleſiaſtici,laici uerò ſic.Sed difficultas r emanet, oã ut dixim.s̃.in hoc artic. iſtud quod dicitur, patronum clericum non poſſe uariare, eſt intelligendum de patrono eccleſiaſtico, cui competit pñtatio iure eccleſię, ſecus ſi iure patrimonij; quia tuuc idem per omnia in eo qđ in laico,ut ẽt uoluit pulchre Abb.in d.c. cum autem.in 3.no.alle.in in arg. c.cum dilectus.hoc tit.& bonam gl.ſemper menti tenẽdam in cle.2. hoc tit.io uer bo põtare. & hoc ẽt uoluit Abb.in d.c.cũ dilectus. & Roch.in hoc trac.in uer.hoorificum.in 9.q. & Phili. de Sarr.in c.cum autem.in 2.no.& Pau. de Cita.ſiĺr in hoc tra.in.6.par.in 11.q.Si ergo ratio diuerſiratis eſt:qa clerici uariare oon pñt: iſta ratio ita deberet militare in patronis clericis ratione eccleſiæ,ſicut ratione patrimonij, quia incõueniens & deteſtabile eſt clericis uariare,& tñ p̃dicti doc.cõcludunt oppoſitum,ego male concludunt ipſi doc. & tanto magis cum ſimus in beneficialib.& ſic ſpiritualib.in quib.ſaluatur dictum Io. And.in d.c.continebat̃. de his quæ fi.a pręla. Et ſi diceres,hoc qđ dicunt doc.eſt: qa ut plurimum cum inſpa. ſpectat ad clericos ratione patrimonij habent ipſi clerici compatronos laicos ,quorũ ratione, & ſic mixturę & cõis quod conceſſum eſt laicis, conceditur ẽt & patronis eccleſiaſticis rõne eccleſiæ,ut uult gl.ult.per illum tex. in c.unico.hoc ti.li.6.licet ↄ̃rium, & nos ĩ.dicemus in 13.ſeq.art.huius. q. Sed dato et non conceſſo ꝙ hoc p̃cedat,compatronus clericus rõne patrimonij hẽt compatronos laicos per p̃xime dicta nihilominus Abb.& doc.prox.all.indiſtincte loquuntur,& ſic comprebendunt caſum,qũ patronus clericus ratione patrimonii eſſet ſolus,ut ẽt tunc uariare poſſet, & hoc eſt ↄ̃ rõnẽ s̃.poſitam de uariatione p̃hibita clericis.Ideo pro ſolutione dicerem primo hoc eſſe:qa clericus pñtãs rõne patrimonij attenta eius origine cenſetur laicus, & pñtatio patroni laici non dr̃ totaliter ſpiritualis.c.quãto.de iud. põtatio uero quæ fundatur ſuper eccleſia qõ patronus eccleſiaſticus ratione eccleſiæ pũtat,dr̃ totaliter ſpiritualis, ut ſup. dixim. & ideo non erimus in caſu in quo ſaluat̃ Io.An.ſed in caſu io quo reprobat̃ eius opinio, & hoc dicetur eũ poſſe uariare. Certe hæc rñſio non ſatisfacit, tum quia licet iuſp.ſit annexus ſpiritualitati. d. c.quanto.tum præſentatio poſtquam facta eſt,dr̃ actus ſpiritualis,ut ſæpius dixim.& p̃ſertim in 1.par.huius 2.lib.io 1.& 2.art.6.q.prin.Et dato ꝙ non eſſet ſpiritualis pñtatio,ſed ſolum annexa,nonne annexorum idem eſt iudicium.c.præterea.cl 1.de tráſactio. & ideo cadit ſimonia io iure pa.uendito. c.de iure.hoc tit.ut late.dixim.s̃.in 2.par.1.lib.in 5.q.prin.in 1.& pluribus ſeq.art.Ideo tranſeo ad aliam ſolutionem, & dico uariationem permitti clerico patrono ratione patrimonii:quia non habet ſex menſes ad pręſentandum, ſicut patronus clericus ratione eccleſiæ: ut dicunt

omnes in d.c.unico.hoc.tit.li.6.& nos dix.ſ.in 1.q.prin,
hu.par.in 1.artic.ſicut igit iudicaт clericus patronus ex
patrimonio, ut pronus laicus in oīb.& pſertim in 1pe
dato ad pñtandū, ita & in uariatione: quia pp non ua-
riationem datur maius tps, ut uoluit pulchre gl.a.in c.
cum uos.de off.or. de qua ſupra ſatis fuimus loquuti.

¶ Secundus art.7.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Variari poteſt a poſtulatione, & quæ ſit ratio.*
2 *Nominans poteſt uariare.*
3 *Variatio non cadit in principe.*
4 *Variari an poſſit per patronos procedentes per uiam ſcrutinij in præſentatione.*
5 *Variari poteſt cum ius alteri non eſt quæſitum, ſecus ſi eſt ius quæſitum.*

1 Et ex pdictis decidiт 2.ar.† an poſſit a poſtulatiōe ua
riari. Et dicendum eſt ꝙ ſic text.eſt & ibi colligit
Abb.in 11.no.in c.bonæ.el 2.de poſtu.pla.& faciūt no.
ibi in præced.c.& dicit ibi Abb.eſſe rōnem quia p po-
ſtulationem non eſt acquiſitū ius poſtulatio, uoluit ēt
Inn.in c.noſti.de ele.& quid in dignitatib.& officiis po
nit Abb.in c.pe.extra gl.de poſtu.pla.dicit.n.Io.An.in
reg.mutare.de reg.iur.li.6.quem ſepe uariare poſſe, an
teq̄ alteri ſit ius q̄ſitum, & iō non poſſe uariare in ele-
ctione, qa eſſet ius quæſitum, electio, ut ibi per eū. Et iō
dicit Rota prima de pb.in antiquis.& 11.alſ 27.de cō-
2 ceſ.pb.in antiquis.† nominantem poſſe uariare. Quod
intelligendum eſt in nominatione non tribuente ius
ut ibi, quæ dicit, ꝙ ſi eps intuitu gr̄æ conceſſæ ſibi a Pa-
pa nominauerit unum in beneficio, nō pōt ēt re inte-
gra uariare. Sequiт Fel.in d.c.cum olim.in 4.col.in uer.
facit ēt ꝯclo.in fi.p quo dicto dicit facere.c.cum aūt.
3 hoc ti.& hoc eſt duplici ex cā:† tum quia pcedit a prin
cipe, ubi non cadit uariatio: ut ibi late per Feli.tum ēt
quia tribuit ius nominatio, ut ibi.uide oīno dictas deci
4 ſiones, quia non eſt materia noſtra. ¶ † Et an ſi proni p-
cedunt per uiam ſcrutinii in pñtatione poſſit uariare
publicato ſcrutinio, & Io.An.& Abb.in d.c.publicato
dñt ꝙ ſic, de cuius dicti rōne dicemus ī.in ſeq.4.art. Et
ex eo qđ prox.dixi, de poſtulatione D.Roc.in hoc trac.
in uer.honorificum.in 9.q.in uer.ſecunda ſubotiт qō.
dicit dari limitationem ad d.c.cum aūt inquantū pro
hibet, patronum clericum uariare a pñtatione, ut non
procedat in poſtulatione, & ita dicit ēt ſentire gl.fi.in c.
in cauſis.de ele.& Abb.ibi atteſtari hāc eſſe cōem opi.
5 ¶ † Tu ꝯſidera, nam ſi eſſet uera illa rſa, quam proxime
poſuimus, ſemper poſſe uariari, eum non eſt alteri ius
quęſitum, & cum eſt q̄ſitum, uariari non poſſe, deſtrue
rent oīa, quæ dixim.in prox.præced.art.duplici mō. Pri
mo mō, qa pronus clericus poſtet uariare, ex quo per
eius pñtationem non acquiriт ius in re pñtata, ut ibi la
te diximus, & hoc eſt expreſſe ꝯ tex.d.c.qđ aūt.hoc tit.
Secundo modo, qa ſi attenderetи circa uariationem, ut
fieri poſſit, uel nō, an ſit acquiſitum ius, uel non, ſeque
retur non eſſe bonam rōnem, quā in pce.art.dedimus
pronum clericum nō poſſe uariare, qa clericis eſt phi
bita uariatio, nā dūmō ius non acquireretи illi, in quem
actus ē geſtus ſemp clerici poſſent uariare, ergo uaria-
tio non eſſet phibita clericis, & ſi dixeris, cur ergo per-
mittiт uariatio ēt clericis in caſib.proxime dictis in pñ
ti art. rñdeo primo dando unā intelligentiā dictæ rſæ;
ut intelligaт de oī iure acquiſito ēt ad rē, a tillo acquiſi
to uariatio fieri non poſſit, & ſic pcedat ꝯclo prox.pce.
art.quę quidem ſolutio nō vī ꝯcludens: qa ēt poſtula-
tus dī hr̄e ius ad rē, nec hmōi rñſio euacuat oēm obie-
ctionē quā nūc formauimus, nū trāſeo ad aliam quam
puto uerifſimam, dico.n.nō eſſe attendēdū, ꝙ ius ſit
tributū illi, in quē eſt geſtus actus, ut reſpū illius pmit-
taт, uel phibeaт uariatio, an ſit in re, an in rē; ſed ſolum
ꝯſiderari hēat pfectio actus, q̄ fit & fieri dēt p facientem
actum, cū uoluerimus iudicare, an ille faciens actum
poſſit uariare, nā ſi nō pficit actū, nō dī uariare, qa ſi nō
pfecit primum actum non pōt dici actus, ſi nō pōt dici
actus, qūo ab eo uariaт, dico ergo poſtulationē & ſim-
plicē noīationē non eſſe actū pfectum, qa iſta ſunt pre
ambula ad puiſionem, & nō puiſio, ut eſt electio, & iō
cū actus ſit in ſuſpēſo, poterit qs uerti ad inchoandum
alium actū, & nō etir uere uariare, ſed dimittere pfice
re primū, & trāſit ad 2m, ſed ubi pficiт actus, ut eſt in
pñtatione, qa fit per pronos ad pñtando pñtem coram
hñte inſtituere, quo caſu eſt pfecta pñtatio.c.qđ.in fi.j.
rñ.hoc ti.& dixim.in prin.pñtis.q.prin.& millies dixi.
ſ.in 3.4.& 5.q.prin.hu.par.ſtante igт actu pfectæ pñta-
tionis ſi mō uoluerint alterā pñtationem facere ipſi pa
troni eccle.ſine dubio dicentur uariare, qa p eos aliud
agendum non erat, unde pfecto uno actu uariant faciē
do ſilem 2m actum, & talis uariatio eſt phibita cleri-
cis, & non ꝙ dicaт uariatio, ſi quis incepit actum nō p-
fecit, & tranſiuit ad alium actum, quem ſi non pfeciſ-
ſet poſſet ēt ad aliū tranſire, & p hoc faciūt, q̄ dicemus
in px.ſeq.art. Et ſi diceres, nōne tex.in d.c.qđ aūt.in fi.
1.rñ.dicit, actū nō eſſe pfectum, niſi ſequuta inſtōne or
dinarij, ergo ſi dicta tua eſſent uera, pronus eccleſiaſti-
cus ſemper poſſet pñtare alterum, donec ſequaт inſtitu
tio, & nō diceretur uariare. Aduerte ne ꝯfundaris; quia il
la uerba finalia.d.1.rñ.d.c.qđ aūt.loquunт de perfectio
ne actus habito reſpū ad totalē puiſionē eccleſiæ nos
uero non hēmus hūc reſpūm, ſed ꝯſideramus ad indi-
uiduos actus, p quos deueniт ad totalem prouiſionē ec
cleſię, & quēlibet eorum de per ſe, puta pñtationē de p
ſe, & inſtōnem de per ſe, q duo actus ſi cōpetent uni p-
ſonæ ex diuerſis qualitatibus ſeparatim ſunt faciendi,
ut dixim.ſ.in 6.q prin.in 5.art. ergo quilibet actus hēt
pfectionē ſuā, & licet hñs inſtituere de neceſſitate ha-
beat interuenire in actu pñtationis, nō tñ tunc īſtituit.
nam hēt ponere edictum, & multa plura facere anteq̄
ad inſtōnē deueniat, iux.c.fi.de ele.li.6.& nos dixi.in 6.
pced.q.prin.p totum. Sed ſua pñtia requiriт ad pfectio
nē actus pñtationis, ut pñtādus pñteт ſenſib.corporeis.
illius cui fit pñtatio, iux.gl.in uer.pñtare.ī cle.dudum.
de ſepul.& nos dixim.ſ.in 4.q.prin.hu.par.in 1.& plu-
rib.ſeq.art. Et ſi adhuc dixeris, nōne eodē mō poſtula-
tio ſeu noīatio quo ad eorum effectus dñr actus pfecti,
ſicut & pñtatio in gñe ſuo, dico ꝙ nō.nā cum canoni-
ci ꝯgregantи poſt uacationē eccleſiæ uocanт ad electio
nē, & illa eſt uia ordinaria puidendi eccleſię, ut de ele.
per totum, non eligunt, ſed ꝯcludunt aliquē poſtulare
& ſic accedunt ad remedium extraordinarium, ut de
poſtul.p totum, & poſtulato ꝯceſſo p illū a quo poſtu-
laт, tūc vī pfecta electio, & ſic erit pfectus actus, p quo
faciendo fuerunt ꝯgregati. anteq̄ igiт pficiat, non dī ua
riare, ꝯcluſimus poſtulare iſtū, ut illo poſtulatu, & cō-
ceſſo pficiatur nobis actus electionis, adhuc nō eſt pfe
ctus, cū uolumus trāſire ad aliū, non dicemus uariare
& multomagis hoc cadit in noīatione, p quorū termi
norū declaratione uide q̄ dixim.ſ.in 1.par.huius.2.lib.
in 1.q.prin.in ult.art. Et per iſta habemus quæ ſit uera
uariatio, & ſunt ſaluata omnia quæ diximus in præce. 6
art.& faciunt quæ dicemus infra.

¶ Tertius art.7.q.prin. ij.Par.ij.Lib.

1 *Præſentare iterum poteſt patronus eccleſiaſticus, ſi primus actus præſentationis non fuit perfectus.*

Et ex nouiter p nos dictis elicitur deciſio tertii art.
uidelicet quid ſi pñtatio p patronus clericos nō
eſt perfecte facta, puta quia abſente pñtato, quæ non te
net.& dixim.ſ.in 2.par.huius 2.li.in 11.& ult. q.prin.in
1.art.nondum tñ conſenſit, ut conſentire debebat, uel
ſi fuit pñs, noluit conſentire, uel fuit facta abſente illo,
qui facienda erat, & ſic inſtituere hñte, uel per inſtrm
ſeu literas quod & quę nondum fuerunt præſentatę
habenti inſtituere una cum præſentando, ut fieri de-
bet, an his non obſtantibus patronos clericus poſſit al
terum præſentare. Et certe dicendum eſt ꝙ ſic, cum

in illo ex prædictis casib. possit dici ipsum patronum ꝑfecisse actum suum præsentationis, adeo ut dicat̃ uariare celebrando alium actum perfectum, prout diximus in ꝑce.art. requiri, nã capiendo primũ casum qñ fuit facta p̃sentatio de absente, non est dubium illã esse nullam: ut diximus in d.11.q.prin.1.par.huius 2.lib.in 1.art. si nulla ergo nõ uariatio. In scđo casu qñ fuit absens p̃sentatus: qui a notus, nõ dicet̃ pfecta p̃sẽtatio donec ꝯsenserit: ut diximus in d.11.q.prin.in 5.& ult.art.& s̃.in 5.q.prin.huius par.in 1.& 2.art.& in 6.præce.q.prin.in 15.& 17.art.dũ ꝯclusimus, in illis ꝯpresentatũ, qui nondum acceptauit, nõ esse citandũ citatione spãli uelut certus aduersarius, iuxta formã c.si.de ele.lib.6. Et idẽ dicendum in tertio casu qñ p̃sentatus fuit pñs & noluit acceptare, nam nõ dicetur perfecta pñtatio: & iõ præsentantes non habebunt iterum t̃ps ad p̃sentandum, sicut haberẽt, si p̃sentatus acceptasset, & postea renũciasset, uel mortuus fuisset, iuxta 2.& 3.casum c.si electio. de ele.li.6.nam diximus sup.in 1.q.prin.huius par.ĩ 18. art.dispõnem d.c.si electio.procedentẽ in electione, q̃ uult electo non ꝯsentiente iterum dari trimestre electorib.nõ hr̃e locum in pñtatione; quia si, præsentatus non ꝯsenserit, pñtantes nõ habebunt iterum semestre uel quadrimestre: qa non fuisset pfecta pñtatio, ut ibi late diximus, & rõnem diuersitatis posuimus: & ẽt diximus sup.in 5.q.prin.huius par.in 1.art.& in 6.q.prin.huius par.in 15.art. Igitur si iterum pñtabit hic p̃ronus ecclasticus non dicet̃ uariare: qa nõ fuit pfectus primus actus, p ea q̃ diximus in prædictis locis. Et idem dicendũ est in quarto casu, si pñtatio fuisset facta nõ coram hñte instituere, nã nõ diceret̃ facta: ut diximus s̃.in 4.q.prin.huius par.in 1.at.& iõ iterũ pñtãdo nõ dr̃ uariare. Et sĩr est ꝯcludendũ in qnto casu; qñ p̃ronus ecclasticus pñtasset p publicũ instr̃m, uel literas, nã donec instr̃m, uel litteræ p̃sentẽtur habent instituere una cum pñtãdo, nõ dicet̃ p̃sentatio pfecta: qa nõ facta corã habente instituere: ut diximus in d.4.q.prin. huius par.in 2.& 3.art.& iõ isto medio t̃pe posset p̃sentare patronus ecclasticus & non dicet̃ uariare. Et eodẽ mõ dicẽdũ est si patronus ecclasticus ꝯstituisset ꝑcuratorẽ ad p̃sentãdũ, nã donec actualiter pñtauerit, nõ dicet̃ p̃sentasse, & iõ sicut posset, illũ reuocare: ita posset ipse p̃sentare: ut diximus s̃.in 1.par.huius.2.li.in 1.q.prin.in 6.& 13.art. nisi iurasset illũ nõ reuocare: ut d.13.art.& iõ dicet̃ uariare.& de hoc ult.qñ iurauit dicemus ĩ.in 16. seq.art.

1 ¶ †Conclude ergo, ꝙ si actus p̃sentationis non fuit pfectus, puta quia deficeret aliqua ex p̃sonis q de necessitate requirunt̃ ad pfectionẽ p̃sentationis: & sic p̃sentãs p̃sentatus & habens instituere ut dixit Lap. in 75. alle. fol.27.semꝑ patronus ecclesiasticus poterit pñtare iterũ canonice, & ñ dicet̃ uariare p s̃.dicta, & ꝑ istis est tex. ad literã in c.si hoc ti.qui loquiẽ de patrono ecclastico s.de c.Eboracẽ.nulliter primo pñtanre, ꝙ poterit iterũ canonice pñtare, de quo dicemus inf. in 14.seq.art.

¶ Quartus art.7.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Variari an possit per patronos procedentes per uiam scrutinij in præsentatione publicato scrutinio, ubi quòd sic, & quæ sit ratio.*

1 Oritur Etiã ex nouiter dictis s̃.in 2.art. decisio. 4. art. †qui est, quid si patroni ꝑcesserunt ꝑ uiã scrutinii, quod facere pñt, si uoluerint ut diximus s̃. in 2.q.prin.huius par.in 18.art.nunquid potuerũt uariare publicato scrutinio & Io.An.quẽ ibi sequunt̃ Card. But.& Abb.in c.publicato.de ele.uel Abb.in 3. col.in uer.sed dubitat̃ de patronis, dicit ꝙ sic, quia patronorũ nõ est ꝑprie eligere, sed præsentare, ergo ante pñtationẽ pñt uariare tã patroni laici q̃ clerici.& dicit ibi Ab. forte hoc dictũ semper menti tenẽdũ, sed post p̃sentationẽ laici pñt uariare, clerici nõ, alle.d.c.cũ aũt. hoc ti. & dicit Abb. ibi sibi placere hãc ꝯclusionẽ: quia nõ pñt dici functi officio corũ ante pñtationem, cum eorũ officium consistat in p̃sentando, ut in c.si. hoc ti. sequitur p̃dicta Phi.de Sarra.in c.cũ aũt.in 345.cha.in uersi. an aũt publicato scrutinio.& Roc.in hoc tra.in uer.honorificũ. in si. 9.q. cũ se remittit de hoc ad Io. An.& Ab. in d.c.si. In electione aũt est ꝯ p illũ tex.qui functi sunt officio eorũ, electores scrutinio publicato, ut ibi p doc. ecce qualiter hęc auctoritas Io.An.cũ rõne Abb.est in indiuiduo ꝑ his q̃ diximus s̃.in 2.p̃c.art.esse ꝯsiderandã pfectionẽ actus, & sic gerentẽ actum esse functũ officio suo ad hoc, ut dicat̃ quis uariare: cũ ergo nõ est pfectus actus, nõ dicet̃ agẽtẽ fuisse functũ officio suo, & iõ nõ dicemus eũ uariare, q̃uis ĩproprie dixerint Io.An. & Abb.ubi s̃.istos posse uariare, qa nõ ẽ uera uariatio.

¶ Quintus art.7.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Patronus ecclesiasticus si præsentauit quendam non habẽti ius instituendi, potest iterum alterum præsentare habenti ius instituẽdi.*

1 Suboritur Ex prædictis decisio 5.art. †qd si patronus ecclasticus pñtauit unũ ei, q nõ hẽt ius instituẽdi, an poterit p̃sentare alterũ habẽti instituẽdi ius, & ꝯcludẽdũ est ꝙ sic: qa nulla fuit prima p̃sentatio: ita decidit Cat.post Zenze.reprobata opinione Lau.in cle.1.in 9.q.hoc ti.ubi idẽ tenet Io.de Imo. in ult.col.in uer.sed qd si clericus.& bene ꝑbat̃ s̃m D. Car.ubi s̃.ĩ c.si.hoc ti.primus ergo p̃sentatus hẽbit̃ pro nõ pñtato, ut ꝯcludũt p̃fati doc. quos sequit̃ Roc. ĩ hoc tra.in uer. honorificũ.in 9.q.in uer.tertia suborit̃ q.de quo diximus late s̃.in 4.q.prin.huius par.ĩ 8.ar.uide ibi.

¶ Sextus art.7.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Patronus iure uniuersali præsentando unum singulariter, an possit postea uariare & præsentare alterum uniuersaliter, ubi q sic.*

1 Sit Igit̃.6.art.† quid si patronus iure uel, puta rõne collegii ecclastici pñtauit unũ singulariter, an possit postea uariare & p̃sentare alterũ collegialiter? uidet̃ dicendũ ꝙ nõ: quia perfecit actũ suũ p̃sentãdo, & iõ diceret̃ uariare: in ꝯriũ ꝯcludit Roc.in hoc tra.in uer. honorificũ.in fi.60.q.in uersi.sed hic suborit̃ qõ, format hoc articulũ ĩ aliis terminis: tenet.n.ibi ẽt patronos iure singulari dr̃e simus ꝯuenire in p̃sentationis actu.nos aũt tenuimus oppositũ s̃.in 2.q.prin.huius par.in 8.art. & iõ ipse format articulũ suũ in his ad quos iure singulari spectat p̃sentatio, si p̃sentauit solus, ex quo male fecit, an possit postea p̃sentare cũ aliis, & tenet ꝙ sic: qa prima p̃sentatio nõ tenuit, ꝑ gl.si.in c.si.hoc ti. nõs uero formamus hũc articulũ in eo ad quẽ spectabat ius pñtãdi iure uñi collegii ecclastici, si solus sine collegio p̃sentauit, an possit iterũ cũ collegio pñtare. & rõ dubitãdi põt esse: qa cũ prius p̃sentauerit, ur̃ pñtans pfecisse actũ, & pñtãdo iterũ ur̃ uariare, qđ est ꝑhibitũ ecclasticis. Tñ ex quo actus primus factus fuit nullus: qa cũ ad eũ spectasset ius pñtãdi iure uñ, nõ poterat illo iure singulariter illo uti, prima pñtatio est nulla, & ac si facta nõ esset. p ea q̃ diximus s̃.in 2.q.prin. huius par. in 8.& in 19.art.cũ igit sit nulla nõ pfectus actus, iõ poterit iterũ collegialiter pñtare, & nõ dicet̃ uariatio, sed unica & canonica pñtatio.facit ĩ arg.c.a collatione.de app.li.6.& ita ẽt ꝯclusimus s̃.in d. 8.art.uersus si.in uer. adde ẽt, nã ipse Roc.ibi diximus talem nullam pœnam mereri.& ornauimus gl.si.in c.si.hoc tit. uide ibi.

¶ Septimus art.7.q.prin.2.par.ij.Lib.

1 *Patronus ecclesiasticus dicens nolo præsentare, uel dicens ego præsento uobis ad talem ecclesiam, & non dixit quem, uel dixit quẽ & non ad quam ecclesiam, uel non dixit cui, uel dixit præsento Titium sine cognomine, an possit iterum præsentare.*

1 Quid Aũt, & hic sit 7.art.†si patronus ecclesiasticus dixerit, nolo p̃sentare, an poterit postea præsentare dicẽdo pñto talẽ.& in hoc aduerte: nã s̃.in

3.q.prin.huius pat.in 2.art.formauimus articulum,an ualeat præsentatio,si patronus dicat habenti instituere uolo pñtare,& conclusimus ꝙ sic stãtib. aliis adminiculis,& hoc q̃ maxime pp ignorantiã pronorum, & presertim si ulterius nõ comparuerit,nec pñtauerit,ut potius dicamus ipsum pſentasse,q̃ ius prouidẽdi ecclesiæ fuisse deuolutum ad superiorem,& licet ibi distinxerimus,qd in clerico patrono,& qd in laico,tñ oĩa ibi dicta magis sonãt tã in laicum q̃ in clericũ:qa laicus nescit bene formare uerba pñtationis.in clerico uero prono hoc non est psumendum:cũ in eo psumatur scĩa,& saltim scire formare uerba pñto talem:ut uult pulchre gl.2.in c.cum nos.de of.ord.licet loquatur ad aliũ effectum.unde tã in casu d.1.art.d.3.q.prin.huius par.quã in casu 3.art. ibidem si patronus dicat epo pñto uobis ad talem ecclesiam, & non dicat quem, uel dicat quẽ, sed non ad quam ecclam,uel dicat pñto Titium,& nõ dicat cui.q̃ ẽt in casu 4.art.ibi si patronus dicat pñto Titium & nõ dicat eius cognomen isto prono existẽte ecclesiastico non esse incedendum p adminicula,ut in illis art.ↄclusimus sed ibi dicta hñt locum in pronis laicis,& ẽt in pronis clericis rõne ecclesiæ,si ulterius non pñtaret,& lapsum esset semestre datum eis a iure ad pñtandũ potius.n.debemus dicere p ipsa adminicula ipsos patronos clericos pñtasse,q̃ ius pñtandi pro illa uice amisisse, q̃ ius prouidendi esse deuolutum ad superiorẽ:ut actus magis ualeat q̃ pereat.Sed si ulterius præsentauerit, patroni ecclastici i.eorum semestre canonice & formiter ut decet dicẽdo nos pñtamus talem iuxta ueram formam iuris,quã posuimus s.in d.3.q.prin. huius par.in 11.art.erit dicendũ potius primã nõ fuisse pfectã pñtationem in quolibet prædictorum casuũ, ut ex eorũ facie apparebat,& sic mõ eos posse canonice pñtare tanq̃ nõ uariantes; qa prima nõ fuit pfecta pñtatio,q̃ dicere primã pfectã,& mõ uariare.excluderemus.n.istam expresse & canonice factam,& admitteremus primã incertã.qđ faciendũ nõ est,ar.c.2.đ ele.li.6.immo in incertis dẽmus facere mitiorẽ interpretationẽ,ut pulchre diximus ass s.in 1.par.1.li.in 6.q.prin. in 4.art.& iõ diceremus hoc casu ipsos patronos ecclesiasticos posse canonice pñtare,& non dicetur uariare.

¶Octauus art.7.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Patronus ecclesiasticus an possit plures præsentare ut instituatur quem habens instituere elegerit.& nu.2.*

1 Subsequenter Dubitatur. 8. †an patronus ecclesiasticus possit pñtare hoc mõ plures ad uacantem ecclam, subiungendo ut instituatur unus ex eis,quem habens instituere elegerit,iuxta cle.plures.§.quib.hoc tit.istã q.format Roch. in hoc trac.in uerbo honorificum.in 9.q.in uer.quarta suboritur qõ.cuius dicta retulimus supra in allega.3.q. prin.huius pat.in 8.art.cum loquuti fuimus de pñtatione alternariua,in uer.do.Roch.uero, qui concludit ꝙ
2 sic.& idem Phi.de Sarra.in c.cum aũt.in 2.not. ¶†Tu aũt aduerte:nã aut nos loquimur, qñ isti plures patroni ecclastici uellent qlibet suum pñtare, & postmodũ remittere electionem habẽti instituere,& hoc sine dubio facere poterunt tam ecclastici proni q̃ laici: ut diximus in d.3.q.prin.huius par.in 6.at.& ẽt in 8. Sr uero loqueremur,ꝙ quilibet ecclasticus patronus possit pñtare plures simul,& unico ↄtextu in d.8. arti.conclusimus nullo mõ hoc fieri posse:qa omnino diceř uariatio:& sic tenuimus ꝯ Roc.ubi bñ hunc art.discussimus uideatis igiť ibi ,p uera intelligẽtia cle.plures.§ qb.hoc ti.post cha.ibi.in j.opp.& Imo.i 11.col.in uer.in 3. par. & uer.seq.& in 12.col.s uer.deinde q̃tit.& ibi Ab.in gl.

¶Nonus art.7.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *patronus clericus an puniatur,ut fiat deuolutio ad superiorẽ, si primo psentauit,& postea uariando iterum psentauit.ubi quòd non.*

1 Condescendo Ad 9.art. †si pronus ecclesiasticus uariet: qa pendente prima pñtatione aliam facit,an puniař in hoc, ut ad superiorem deuoluatur ,puisio,quasi pronus sic uariando se indignũ reddat. Roc.format hũc art.in d.uer.honorificũ.in 9.q.in uer.sed hic suboriť qõ.& dicit ↄcludendũ est,ꝙ non,dum tñ nõ pñtauerit in dignũ: ita dicit decidere Rotã uersus fi.hoc ti.i.antiquio. ad qđ dicit bñ facere no.in c.bonæ,el 2.de ele.Hũc art.tractat ipsa Rota q̃ incipit,pronus clericus.in ult.col.in uer.4.dato,adducit,p hoc in at.no.i fin p Inn.de ele.ↄsiderãtes. in 2.gl.in prin.& sic dicit scdam pñtationẽ dici resumere uires,qñ prima nõ teneret,uel p pñtatũ renunciatetur,seu ass forsan nõ posset scda pñtatio sortiri effectũ pp impedimentũ primæ pñtationis:& iõ nõ fit deuolutio ad superiorẽ,ut ibi p eã. Tu ,p hoc adducas id qđ proxime diximus s.in 6.pc.art.ꝙ si pronus ecclasticus primo nullitur pñtauit,põt postea canonice pñtare,& pp primã pñtationẽ nullã non punii: ut fiet deuolutio ad hñtẽ instituere,eodẽ mõ a ꝯrio q̃uis teneas prima pñtatio & secũda sit nulla:qa facta p pronũ clericũ:qa non põt variate,nõ punieť pñtaus,ut fiat deuolutio ad superiorem per tõnem gl.aureæ finalis in fi.c.fi.hoc ti.quæ est, hanc pęnã non esse imponendam, cum a iure non sit expressa,quã gl.ornauimus satis sup.in 2.q.prin. huius par.in fi.8.art.& iõ dico tenendum esse cum Rota.

¶Decimus art.7.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio secũdi præsentati a patrono clerico tenet primo psentato ab eodem legitime renunciante,& uide infra in seq.art.nu.1.*
2 *Præsentatio secunda facta a patrono clerico existẽs inualida & cõualescẽs p extinctionẽ primæ an et quãdo teneat inuito patrono*

Quæ Etiam Rota prima,pronus clericus,hoc ti.in antiquiorib.discutit aliũ pulchrũ arti. & hic sit.10.& ibi est tertius.quid si pronus clericus pñtauit aliquẽ,& pñtatus renunciasset in manib. proni, uel alias renunciatio fcã nõ fuisset de iure,si pendentẽ ,psequutione primæ pñtationis pronus, uel alius p eo alterum pñtauerit,si postea primo psẽtato iuri suo debite i manib.epi renũciãte,an,secũda psentatio sit admittẽda p epm. Et primo dicit Rota uř dicẽdũ ꝙ nõ:qa facta fuit pẽdẽte prima pñtatione ipsius proni,& sic fuit nulla ipso iure,qa nõ licuit tali prono clerico nec alteri ei' nomine uariare,p d.c.cũ aũt.hoc tit. & sic licet deueniat ad casum quo fieri potuit.s. qa primo pñtatus renunciauit lite iuri suo nõ pp hoc ualidať,ar.reg. nõ firmať tractu tpis &c.Dicit postea se credere,Rotã eã esse admittẽdã,si pronus petat illã admitti,uel alius eius nõie qa petendo illã admitti,satis uř eã de nouo facere, ex quo suã ↄtinuat uolũtatẽ,ut ita quasi ex nõ sumat uires nõ ut ex tũc ar.ff.de off.,pcõ.leg.l.obseruare,§.fi.cũ iurib.ibi alle.& c.licet.de proc.li.6.Et idẽ credit ẽt esse, si ipse nõ petit eã admitti,dũ tñ nõ reuocet aliã pñtationẽ faciẽdo,sed in eadẽ uoluntate psistat,& ipsemet secũdus pñtatus petat eã admitti:qa satis pronus uř eã nouiter facere,ex quo in eadẽ uoluntate psistit, & pmittit cũ ,pseq suã pñtationẽ,ar.d.§.fi.l.obseruare.cum iurib.ibi alleg.& ar.de sup.neg.pl.c.literas.cũ ibi not. Et subdit Rota multo fortius hoc credere in casu suo, ubi postq̃ primus renũciauit,eps illũ fm istituit, & pronus nõ ꝯdicit,ut tãto magis in stõ ualeat.Et idẽ dicit Rota, s tũc pronus nesciuit,sed postea ratũ habuit:qa sufficit ratihabitio proni,ar.c.cura.& c.suggestũ.hoc ti. & nõ expresse p Host.in sũma huius ti.§.in qb.differant.uer. qd si eccla uacante.hoc ti.ẽt qa qũ qs patitur qđ potest impedire,ↄsentire uř.l.sæpe.§.q aũt.de re ind.iuxta no. ff.de pie.l.fideiuss.§.pater.& p Dyn.in reg.q tacet. & in reg.is q tacet.de reg.iu.li.6.Postea Rota dicit aliud pulchrum, forsan posse dici ẽt absque nouo consensu patroni illam secundam præsentationẽ sumpsisse uires, nec patronum posse ꝯuenire,quia ab initio in sui piudiciũ tenuerit.ff.de serui.rusti.pd.l.per fundũ. & cõm. pdi.l.2.& l.fi.nec esse pmittendum sibi uenire ꝯ factũ suum,ar.l.post mortẽ.ff.de adop.nõ.n.ab initio simpliř

etat

erat nulla nisi in fauorem primi cui piudicari per secũ dã pñtationẽ nõ debuit, nec potuit, ergo cessante fauo re primi cessabit ualiditas secũdæ pñtationis & sumat uires efficaces, arg. dictorũ iuriũ. l. per fundũ. & l. fi. Nõ eñi intereft alicuius ed esse nullã nõ epi: qa ēt licet esset nulla nõ pp hoc ad eũ ptineret dispõ bñficij: qa pñtas set iterũ pronus. ut in fi. dicit ibi Rota, nec primi pñta ti q iã renunciauit, nec pñoni qui hoc nõ posset allega re eũ turpitudinem suã allegaret, & ueniret ꝯ factum suũ, & (ut pxime dictum est) saltim in eius piudiciũ te nuit. Et sic ꝯcludit Rota. igr ex quo nullus põt ptende re interesse huius nullitatis seu inualitudinis, vr ꝙ nul lus sit audiẽdus uolens eã impedire, qa nõ solẽt audiri quorũ nõ intereſt. c. cũ inter. de el. Nota ista aurea uer ba Rotæ, ꝗ iõ retuli: qa ex cis pñt colligi multa notan da in materia quæ poterũt millies seruire ad diuersos
1 casus. Tñ aduerte ad duo principaliora, primum est † ꝙ si pronus ecclesiasticus pñtet unũ, & quis uariare non possit, postmodum pñtat alterum, primo pñtaro legi timè renũciãte tenebit pñtatio secundi, non ptout ex tunc, sed prout ex nũc. Et pro hoc faciunt q̃ diximus s̃. in px. pcc. q. prin. in 17. art. ꝙ licet instõ nõ apposito edi ctolit nulla, & idẽ nõ facta citatione spãli in cerios, si postea comparentes nullum ius hñt, tenebit instõ non put ex tũc, sed put ex nũe. Et idem diximus in eadẽ. q. prin. in 2. art. ꝙ si plures erant certi, qa oẽs citari debe bant citatione spãli. p c. fi. de ele. li. 6. si tñ aliqui fuerũt citati & aliquĩ nõ, instõ sequnta, si nõ citati ius nõ hñt, tenebit put ex nũe. non put ex tunc. facit ēt & magis ad ppositũ id qđ diximus in d. pcc. q. prin. in 25. art. ꝙ licet pcedente termino ædicti si fiet instõ, sit nulla, ipso iure tñ nemine cõparente, nec se opponẽte tenebit in stõ put ex nũc, non put ex tunc. Sicut ēt dicimus, col lationẽ factã p ordinariũ spreto pñono esse nullam; tñ pronus s̃. tps iuris nõ pñtãdo ꝯualidat collatio nõ put ex tũc, sed put ex nũc: & multa alia sñi adduci possent. Et sic ꝯclude post Rotã uariationẽ pro. ecclesiastici es se qñq; utilem ut aliquo mõ prima pñtatione nõ ualẽ re, teneat secunda, q̃uis fcã adhuc estñte ĩ pedib. prima. Secũdũ no. qđ colligit ex dictis Rotæ, & puto illud mi
2 rabile, est, † ꝙ stãte dicta fcda pñtatione pñoni ecclesia stici nulla: quia facta rpe quo erat ĩ pedib. prima si ꝯa lẽicit p extinctionẽ primæ teneat inuito pñono: qa aĩs uenisẽt ꝯ scdã ppriũ, & nõ admitterẽt allegãs eius tur pitudinẽ. Certe hoc dictum ego nõ puto ueiũ indistin ctè, licet pcedat in casu Rotæ in quo erat sequuta istõ, sed qñ non esset sequnta instõ cũ j. appareret, & de nõ uirib. primæ pñtationis, q̃uis extaret, scda, qa nulliter facta, diceret pñonũ ecclesiasticũ posse de nouo & cano nice pñtare: qa illa q̃ erat secũda & nunc dr prima, est nulla: & iõ nõ diceẽ uariare: ut dixim. s̃. in 3. & trib. seq. art. & hoc certe ēt sensit ibi Rota, eũ nimiũ põderauit ꝯtinuatã & pseuerãtã uolũtatẽ pñoni. Et iõ eũ dixit pcedere illã scdam pñtationẽ ēt ꝯ uolũtatẽ pñoni, hoc dixit sup uerbo forsan, licet (px. dixi) in casu suo ex quo sequnta erat instõ, & passus fuerat, pronus sibi piudica uir, sicut diximus s̃. in 7. art. cõpronus ecclesiasticus si formiter primo nõ pñtauit suã pñtationẽ dici pñta tionẽ quia possit scdo pñtare: sed solũ posse dici pñtatio nẽ ĩ eius bñficiũ, si ipse ulterius nõ pñtaret. eodẽ mõ dicemus eꝯ in casu nro facta p eũ scda pñtationẽ, licet inualida eo ulterius nõ pñtãte sequuta istõne dicemus eã factã ualidã, & p eũ nõ posse aliã fieri, eũ pmisit istõ nẽ se q ppuires instõnis, ne piudicet epo, sicut in px. al leg. casu dr ualida pñtatio ĩualida, nec piudicet pñono, & fiar deuolutio ad epm. arg tituli qđ q̃q: intus. Et sic sequnta istõne tenerẽ cũ Rota, nõ sequnta uero instõ ne non, sed posse patronum ēt ecclesiasticum nouiter pñtare, si adhuc su pest de semestri, uel si hrer semestre nouum a die præsentationis primi præsentati per ea q̃ diximus s̃. in 1. q. prin. huius partis. in 17. art.

¶Vndecimus art. 7. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Continuatur cum præcedenti articulo.*

Et ut principalis articulus d. Rotæ hic ēt decidatur
1 11. ar. etiã stante themate supra scripto, qđ ma gis clare formo, expectans apo stolicus posset illud bñfi cium acceptare, nel eps alteri ꝯferre. Et istud erat the ma. A. patronus ecclesiasticus pñtauit. B. q in manibus patroni renũciauit: & sic. A. patronus pñtauit. C. primo pñtatus in manib. epi iterũ d. bñficiũ renũciauit, & sic eps instituit. C. secũdo pñtatũ, & iã erat lapsum seme stre, q eps ꝯsiderãs secundã pñtationẽ factã nõ tenere, quia facta durante prima p pronuariare non poterat, psupponit ēt pñtationẽ nullam, & sic ꝓuisionẽ ad se esse deuolutã. & sic ꝯtulit bñficiũ. D. hoc audiens acceptans apostolicus acceptauit d. bñ ficium tanq̃ spectans ad collationẽ epi: & sibi obtinuit prouideri p executore suũ, per ele. fi. de bñficio. de pb. q̃ritur mõ q̃s sit potior. & ꝯcludit Rota esse potiorẽ. C. scdo loco pñtatũ & institutũ licet gl. figuret casum per alias literas, & in primo dubio tenet renũciationẽ factã per pñtatũ in manib. patroni ecclesiastici tenere: p no. p lo. An. in c. fi. elc. de ele. li. 6. cũ remissionib. ibi factis. & p Archi. in c. deliberatio. §. fi. circa fi. de. off. leg. lib. 6. de quo Deo duce dicemus. j. in 3. li. in 3. q. prin. in 5. ar. & sic vr scdm pñtationẽ canonice factam prima annul lata p renunciationẽ q̃ tenuit. Sed ꝙ dato nõ tenuisset renũciatio, & sic esset nulla scda pñtatio, realsumit ui res postq̃ processit renũciatio, & sic ꝯcludit instõnẽ te nere ꝓuia illa scda pñtatione & esse excludẽdũ illum, cui tps ꝯtulit: & expectantem apostolicũ Ex qua deci sione collige tãto magis procedere cautelã de qua di xim. in px. pced. art. ut ēt patronus ecclesiasticus ultra primã pñtationẽ secundo pñtet: qa seruiet sibi, ut ibi di ximus, qñ prima non teneret, & ēt excludat expectẽtẽ apostolicũ, & tanto magis quia ex uariatione non pu nitur: ut dixit ibi Rota. & diximus s̃. in 9. præced. art.

¶Duodecimus art. 6 q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Procurator laicus potest constitui etiam per patronum ecclesiasti cum ad præsentandum.*

2 *Procurator siue cessionarius patroni ecclesiastici siue laicus siue clericus non potest uariare.*

Ex ipsa Rota sequitur decisio & apparet. 12. art. an patronus ecclesiasticus q p se uariare nõ põt in pñtandõ possit saltim uariare p alterum: & sic an pro curator ꝯstitutus a patrono ecclesiastico, uel ille cui p illa uice patronus ecclesiasticus cessit ius pñtandi pos sint uariare, & pſertim si sunt laici. Et in hoc aduertẽ
1 † primo, pñtantem laicum posse ꝯstitui ēt p patronũ ec clesiasticũ ad pñtandũ, p ca q̃ dix. s̃. in 3. q. prin. hn. par. in 7. ar. dum ibi pleue tractauim. an pñtario posst com promitti in laicos, & argumentauimus a procuratore ad compromissarium, ꝙ sicut laicus põt esse pcurator ad pñtandum, ita & cõpromissarius, tñ dedimus instan tias diuersitatũ, & sic cessauit argm: ꝯclusimus tñ lai cum posse ꝯstitui procuratorem ad pñtandũ, nõ tñ pos se esse cõpromissariũ, & loqnuti fuimus ēt de pñtatio ne patronorum laicorum. dico ego articulũ nrm posse pcedere & formari in pcuratore laico: non aũt in ces sionatio laico maxime facta cessione per pronum ec clesiasticũ, qa ille cessionarius nr quasi idẽ cum cõpro missario: & militare rõnes in eo quas ibi adduximus in cõpromissario & iã in casu Rotæ cessio p pñonũ eccla sticũ erat facta cuidã canonico. & sic nõ laico. Deueniẽ do igit ad articulũ Rotæ ibi ĩ 2. dub. loquẽs de cessiona rio eclastico dicit potuisse sibi fieri cessionẽ: & ĩ 3. dub. dicit, ꝙ sicut nõ licebat pñono clerico uariare, ita nec illi canonico. & ad hoc rñderi posset, qa ēt ille can. erat
2 clericus. † Tñ ucra ꝯclo est, ꝙ siue sit procurator, siue cessionarius pñoni eccl. & isti tales siue sint clerici siue sint laici, sicut ipse principalis uariare nõ põt, ita nec ip se procur. uel cessionarius; quia qui per aliũ facit p se ipsum facere nidet &c. & licet ĩ casu Rotæ cessionarius fuisset clericus tamẽ uerba Rotæ in 3. dub. sunt gnalia: & similiter eius ratio concludit, siue tales sint clerici

siue laici, dū dicit, non licere ipsi p̄rono laico. neç alijs
uenientib. eius nomine uariare, all. d.c. cū aūt. hoc ti. &
sic Rota uult expresse nō posse uariare dependentes a
p̄rono clerico, siue sint clerici siue laici, sicut nec pōt
uariare ipse principalis, nā id qđ facit ꝓcurator dr̄ dn̄m
fecisse. c. mulieres, de sen. excō. l. 1. §. deiecisse. cū si. ff. de
ui & ui ar. & ꝓ hoc facit id qđ dicimus in ꝓa. seq. 17. art.
ꝓ eatensione. d.c. cū aūt. ꝓcuratorē p̄roni laici posse ua
riare sicut eius principalem. eodem modo est ex i endē-
dus tea. d.c. cum autem. in secundo eius dicto: ut dixit
Rota, ꝙ sicut patronus ecclesiasticus non pōt uariare,
ita nec eius procurator, uel cessionatius.

¶ Decimustertius art. 7. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Priuilegio clerici patroni laicus patronus potest gaudere priuilegio pupilli, gaudet habens rem communem cum pupillo, & nu. 2.*
3 *Præsentatus primo loco debet institui a duobus patronis præsentantibus uno laico & altero clerico, & laico postea alterum præsentante.*
4 *Patronus clericus non potest uariare, etiam si habet iuspa. commune cum laico.*
5 *Legatus licet possit disponere de beneficio ecclesiastica persona, nō tamen potest disponere, si iusp. est commune cum laico.*
6 *Patronus laicus habens iuspa. est commune cum clerico adhuc potest uariare.*
7 *Variatio permissa laico compatrono an possit esse damnosa, uel lucrosa compatrono ecclesiastico*

Pone, duo erant patroni unus clericus, alter laicus, qui primo p̄ntarūt unū, deinde laicus
uariando p̄ntauit alterū, quid erit agendū, nunquid habeat locum dispō. d.c. cum aūt. ut eps̄ possit inuestire
s̄m. Abb. quærit de hoc in d.c. cū aūt. super gl. in t. q. &
dicit ꝙ nō: quia primus eo potior, cum fuerit p̄ntatus
ab utroq; secundus uerò tm̄ a p̄rono laico. itē licet p̄ronus possit p̄ntare in p̄iudiciū p̄ntati, nō tn̄ poterit in p̄iudiciū cōpatroni, de quo dicit esse uidendū latius Io.
An. in reg. in re cōi. de reg. iur. li. 6. quem sequit̄ Bellē.
in d.c. cū aūt. in suis apostil. ad Abb. & Phi. de Sarra. in
d.c. cum aūt. sup. 2. gl. in 347. char. Roch. in hoc trac. in
ver honorificū. ī 14. q. postq̄ retulit suprascripta uerba
Abb. subdit ꝙ q̄uis Abb. loquat̄, qū alter ex p̄ronis, q
primò p̄ntarunt, est clericus tn̄ putat idē esse, ubi ambo
essent laici: qa utroq; casu militat eadē rō & fundm̄ s̄.
factum. Et eadē ꝯclu. tenuit Lap. all. 78. inci. vacāte ecclesia S. Laurentij. hoc ti in 3. col. in uers. item non ualuit. & in uer. item positio. ubi fortius dicit, all. Io. An.
in d. reg. in re cōi, ꝙ si oēs p̄roni unū p̄ntant, dato ꝙ maior pars postea uariet, p̄ntandus ab oīb. præfertur, licet
ꝯtrarium in sīli dixerit Bal. in l. 1. C. de auc. prǣstant. &
suprascriptam ēt ꝯclu. tenuit Io. An. in add. Spe. hoc ti.
in addi. ma. cir. prin. Superuenit Pau. de Ci. in hoc trac.
in 6. par, in 1 t. q. in uer. si aūt unus esset laicus, ubi dicit
ꝙ si unus p̄ronus esset laicus. alter ecclesiasticus, tunc
nō posset uariare laicus, uū si ambo p̄ntauerunt unum
idoneum, laicus uellet postea alterū p̄ntare, tunc non
dēret eum eps̄ instituere, all. Io. An. in d. reg. in re cōi,
& Abb. in d.c. cum aūt. Et dicit forte posse esse rōnē:
1 qa sicut p̄ronus † laicus pōt gaudere priuilegio clerici,
qū ecclesiasticus est sibi cōpatronus, ut hēat lōgius tp̄s
ad p̄ntandum, ut no. in c. unico. li. 6. rōne cōionis quā
hēt cum clerico: & nos dixim. s̄. in t. q. prin. hu. par. in
2. art. eodem mō debet laicus participare cum clerico
in hoc, ut nō possit uariare, ita uult dicere ibi Pau. licet
2 non ita ꝯcludat. Adducit sīle qđ uidemus, qū quis hēt
rōnem cōem cū pupillo. gaudet priuilegio ipsius pupilli rōne ꝯnexitatis & indiuiduitatis iuris. l. si cōem fundum, ff. quēad. serui. amit. sicut ergo p̄ronus laicus sentit commodum in uno rōne cōitatis clerici, non ēt debet esse minimum, si in aliquo sentiat incommodum. l.
eū q ff. de iure in. l. s̄m naturā. ff. de re. iu. & sic ꝯcludit
Pau. p̄ronū laicū nō posse aliquo mō uariare, qū hēt,
alium cōpatronū ecclesiasticū. Et sic ex dictis Pau. duo
ꝯcluduntur primum uariationē laici nō nocere p̄ntato per clericum & laicum. s̄m, p̄ronum laicum nō posse p̄ntare, si hēt cōp̄ronū ecclesiasticū. Et ex his aduerte, nā Pau. uoluit, ut ex eius uerbis cōprehendit̄. in qōne formata p Abb. iō ipsum Abb. pōderasse unum ex
patronis esse clericū: qa iō cōpatronus laicus p̄ntare
non pōt, & sic iō non tenuisse eius uariationem, qđ quidem expresse est ꝯ mentem Abb. quam expressit in rōne p eū assignata, quç est s̄m eū, qa primò p̄ntatus hēt
duas uoces. s. patroni ecclesiastici & laici, p̄ntatus uerò
secundò solum hēt uariationē laici: & ex ista rōne Ab.
p̄supponit laicum posse uariare, q̄uis sit cōpatronus clerici, immo dicerē plus ea mēte dictæ suç rōnis colligi
posse ēt patronum ecclesiasticum, cum hēt iuspa. cōe
cū laico, posse uariare: cum all. Io. An. in d. reg. ex quo
rōnes ipsius Io. An. militant ēt in duob. laicis, qui ambo uariare p̄nt, quorū unus uariauit, alter non, licet uariare potuerit, ut ēt sensit Roc s̄. all. in q. igitur Abb. extat factum, ꝙ solus laicus uariauit, non sequitur, ergo
clericus nō potuit uariare, imo si bñ uariasset (ū potuisset qa nō firmo adhuc pro p̄rono) ex quo non uariauit
esset idē qđ in duob. laicis qui ambo possent uariare &
3 unus uariauit. ¶ † Conclude ergo cū Abb. in duob. p̄ronis p̄ntantib. primò, & uno eorum postea uariāte, siue
unus ipsorū erat cle. & alter laicus, & laic. uariasset: ut
in themate. q. Ab. siue ambo essent laici, & unus tm̄ uariasse, ut primò p̄ntatus sit instituendus, non per rōnē
Pau. sed per rōnē Abb. Restat mō pulchrū dubiū, an sit
uerum s̄m d. Pau. cum p̄ronus ecclesiasticus hēt iusp.
cōe cū laico, an sit uerū, ꝙ laicus ēt uariare nō possit,
sicut nec clericus, ut uoluit Pau. an uero ambo poterūt uariare, & hęc difficultas est bimēbris. primū, an ex
ista cōione patronus laicus priuetur uariatione. & Ab.
in d.c. cum aūt. in d. 1. q. vr̄ p̄supponere ꝙ non priuetur:
qa vr̄ tenere uariationē laici tenuisse, sed primò p̄ntatum fore instituendū rōne plurium uocum, p̄supponit
ergo p̄ntatum ea uariatione adhuc hr̄e uocem. Secundum membrum est, an ea tali cōione ecclesiasticus, ēt
cum laico uariare possit, & ut uidistis Pau. in utroq; mēbro tenet uariationem prohibitam per illam reg. qui
sentit commodum &c. ut proxime retulimus. Quid dicendū in hac difficultate? Ego materiam huius mixturę satis tractaui s̄. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 6. art. & uersus fi. in uer. aduerte. nā nulli dubiū est, cū ibi retulissem dicta do. Fel. in suo trac. qū sit. apol. no. patro. in 4
col. in 6. Ampl. dicentis ꝙ ubi tractatur de commodo
clerici, uel ecclesię ī iurep. cōmuni fiet denominatio a
qualitate ecclesiastica, ubi uero uertit̄ in cōmodū, fiat
denominatio a qualitate laicali, sicut uteiq; posset uariare, & ut saluarem dicta Feli. ab hoc ꝯrio dedi ibi tres
solutiones. primo uariationē nō posse permitti patrono ecclesiastico: qa licet sit licita laico non tn̄ clerico,
cui est detestabilis, adducendo rōnē Gof. in sum. huius
ti. de qua late dixim. s̄. in 1. p̄ce. art. secunda fuit solutio
posset sustineri ꝙ compatronus ecclesiasticus ēt uariare possit cum compatrono laico, qđ tn̄ nō credidi esse
uerū, quia semel clericis uetita est uariatio. Tertia fuit
solutio, qa p̄ronus ecclesiasticus hn̄s semestre ad p̄ntandū, & in hoc uertit̄ suum commodum, ꝙ cōicat cum
laico: ergo potius laicus deberet sentire incommodū
hn̄do semestre ut non possit uariare q̄ ꝙ ipse eccle. hēt
utrumq;. s. semestre. & possit uariare. Certe ꝓ opi. Pau.
uolentis in iurep. cōi nec ecclesiasticum patronū, nec
laicum posse uariare, vr̄ tex. apertus in c. unico. in uer.
uerum licet p̄ronus. in fi. hoc tit. li. 6. qui loquēdo de iurep. cōi personæ ecclesiasticę & laicali dicit & oīno. q̄tū ad p̄ntationē ptinet nō ut laicus, sed ut p̄ronus dēt
ecclesiasticus reputari: cū igit̄ ista uariatio ꝯcernat p̄ntationē, ergo nec p̄ronus ecclasticus nec laicus hn̄tes
4 iusp. in cōi poterūt uariare. ¶ † Ego tn̄ sic tenerē in hoc
casu, ꝙ q̄uis iusp. sit cōe inter ecclesiasticū & laicū p̄ronos nullo mō p̄ronus ecclesiasticus possit uariare, qa licet uideret̄ sibi cōmodū posse uariare, tn̄ attēto uariationē esse detestabilē clericis, ut diaim. s̄. in 1. art. nō dicçt̄ commoda clericis, sed incōmoda, qa ꝯ honorem,

&

& animã, ergo nõ hẽbit sequi naturã laicalẽ, sed debe-
bit permanere in mera natura sua, in hoc teneo, & cõ
cludo cũ opi. Pan. Bene verũ est, ꝙ ꝑ hmõi cõionẽ non
diceẽ patronũ laicũ amisisse priuilegiũ variandi: qa cõ
munio clerici nõ põt sibi ꝑiudicare, immo potius cõio
5 clerici iuuat laico: †ut diximus in legato, qui licèt pos
sit disponere de beneficio iurisp. ecclesiasticę personæ
nõ tñ poterit disponere de eo, si est cõe iusp. cũ laico di
xit Abb. in c. cũ dilectus. & in c. si. hoc tit. Fel. late ĩ d. a.
amplia. remanebit ergo in sua natura, & sic poterit ip-
se variare, quãuis ecclesiasticus cõp̃ronus nõ, & possit
variare laicus nõ obstãte tali cõione, clare voluit Ab.
in d. c. cũ aũt. in 1. q. nã ꝑsupponit variationẽ laici ibi
valere quãuis hẽat cõpatronũ clericũ. Non obst. mõ d.
c. vnicũ. hoc ti. dũ ĩ illo dr̃ in iurep. cõi p̃ronũ laicũ de
bere reputari ut clericũ quantũ ad p̃ñtationẽ: qa intel
ligit̃ de tꝑe dato ad p̃ñtandũ: ut clare ibi voluit tex. nõ
aũt circa variationẽ, & alia. Et si diceres, nonne laicus
ex ista cõione bẽt semestre ad p̃ñtandũ? Certe sic. ꝑ d.
c. vnicũ. ergo nõ dẽt posse uariare: cũ iõ dat̃ semestre
ecclesiastico: qa variare nõ põt: habendo igit̃ semestre
laicus nec ipse uariare poterit. Respondeo, clericũ non
posse uariare principaliter nõ rõne semestris habiti, sed
quia uariatio est eis prohibita, sed bene semestre est eis
datũ, ex hoc qa uariare nõ p̃ñt: ut diximus pulchre. s̃.
in 1. præce. ar. in uer. uideamus si forte, ubi diximus cle
ricũ hr̃e semestre, esse dictũ, & rõnẽ huius dicti esse: qa
variare nõ p̃ñt. & rõnẽ huius rõnis esse: qa variatio est
prohibita clericis, si q̃ris mõ q̃ sit ratio differẽtiæ, ꝙ cle
rico datur semestre ad p̃ñtandũ, & laico uerò quadri-
mestre, non fuit sola illa ratio, ꝙ non uarianti sufficiat
semestre, varianti uero sufficiat quadrimestre: nã licèt
varianti sufficiat quadrimestre, ex quo possunt varia-
re, nõ ualenti uero uariare datur tm̃ semestre, nõ ꝙ se-
mestre sufficiat ex sui natura, sed attenta qualitate ec-
clesiasticarũ ꝑsonarũ, q̃ ꝑsumuntur melius scire elige-
re ꝑsentãdũ: cum sint clerici, quã laici: ut pulchre dicit
gl. 2. in c. cũ uos. de offi. ord. ideo dat̃ sibi semestre ad in
star tꝑis collatori dari, iuxta. c. 2. de conces. præb. nr̃ de
prædictis rationib. late diximus. s̃. in 1. q. prin. huius par
tis, in 1. ar. ubi oĩno est videndum quare licèt iste com
patronus laicus ex cõione quã hẽt cũ patrono ecclesia-
stico acquirat semestre, nõ tñ acq̃rit illã intelligentiã,
& illud scire quã, & qđ hẽt collator & in ecclesiastico
p̃rono ꝑsumitur, ꝑ d. gl. a. cũ uos. iõ cũ cessat illud scire
adhuc militabit ptãs uariandi, art. §. affinitatis. insti. de
9 nup. † & sic cõcludo, patronũ laicũ hñtẽ iusp. cũ eccle-
siastico licèt hẽat semestre ex cõione ad p̃ñtãdũ, tema
7 nebit tñ adhuc sibi ptãs uariãdi ꝯ Pau. † Videamus mõ,
an hæc uariatio posset esse dãnosa ipsi cõp̃rono eccl'a-
stico, & certè si sunt in æquali iure patronus ecclesiasti
cus, & laicus & insimul primò p̃ñtarunt vnũ, uariatio
laici nõ nocebit sibi: quia instituet̃ primò p̃ñtatus: ut di-
ximus. s̃. in princ. huius art. post Abb. in d. c. cũ aũt. im-
mo uariatio esset fructuosa p̃rono ecclesiastico. i. p̃ñta-
to ab eo. nã si diuisisset eorũ uota, & eccl'asticus p̃ñtas-
set vnũ, laicus alterũ, & postea laicus uariaret, & acce-
deret ad p̃ñtatũ ꝑ eccl'asticũ, sine dubio ille obtineret,
si accederet ad alterũ, uel eẽt ĩ primis terminis, uł dimi
nuta eẽt uis p̃ñtationis laici, ex quo variauit in duos. Si
uerò eẽt unus p̃ronus cleric⁹, & plures laici & si lai. sũt
uniti, oĩno superãt clericũ siue variãt, siue nõ, si nõ sũt
uniti sed diuisi aliq ꝯcurrẽtes cũ clerico, & aliq ꝯ. Et si
ꝯsiderabimus uariationẽ illorũ ꝯcurrentiũ cũ clerico
nulla erit sicut in primo casu. Si uero ꝯsiderabimus va-
riationẽ aliorũ existentiũ ꝯ clericũ, tanto magis debi-
litantur eorũ iura. Si aũt oẽs concurrerẽt cum clerico,
& variatio oĩum ipsorum laicorum nõ nocebit primo
præsentato per oẽs: quia requireretur uariatio oĩum, &
non sufficeret maioris partis: ut pulchre dicit Lap. in d.
alleg. 78. in 3. col. fol. 19. & clericus variare non potest,
semper erunt maiora suffragia in 1. ꝑsentatione quàm
in præsentatione variata, quod dictum Lap. magnifa-
cit & merito Ro. quem. supra retulimus in d. uerbo ho

norificum. in 14. q. potest ergo stare, patronum eccle.
non variare, & compatronum laicum sic, & ita tene.

¶ Decimusquartus art. 7. q. prin. 2. Par. 2. Libri.

1 *Ecclesiasticus patronus concedendo uel conferendo ecclesiam vacantem alicui postea potest alterum præsentare ad illam.*

2 *Concessio seu collatio etiam facta per patronum clericum non habet vim præsentationis.*

3 *Episcopus dicitur instituere, & non confirmare in electione seu præsentatione patroni ecclesiastici.*

Et vt nihil omittamus in non variatione p̃roni ec-
1 clesiastici. 14. sit articulus † si patronus ecclesiasti-
cus ecclesiã vacantẽ alicui ꝯtulit, vel cõcessit, an nihil-
ominus possit ad illã alterũ p̃ñtare, & br̃ dic ꝙ sic. nam
de hoc est tex. clarus in c. si hoc ti. ubi hr̃, ꝙ patronus ẽt
clericus ecclesiã vacantẽ cõferre nõ põt, nec ẽt cõcede
re, cũ in illa solũ hẽat iusp. & si cõtulit, uel cõcessit. pote
2 rit nihilominus ad illã alterũ p̃ñtare. ex quo tex. † colli
gitur, cõcessionẽ, seu collationẽ factã ẽt ꝑ p̃ronũ eccle-
siasticũ nõ hr̃e vim p̃ñtationis: nã si hr̃et effectũ ꝑsenta
tionis, nõ potuisset illud. c. Eboracẽ. & sic ille patronus
ecclesiasticus aliũ postea ꝑsentare: qa patronus eccle-
siasticus uariare nõ põt: ut in d. c. cũ aũt hoc ti. & ratio
est: qa cũ illa collatio seu cõcessio fuit nulla, nõ habuit
suũ effectum, nõ dr̃ variatio: ut diximus. s̃. in ꝑsenti. q.
in 2. & 4. ar. seq. & iõ ipse patronus ecclesiasticus põt uo
nire ꝯ factũ propriũ, ex quo iurib. nõ subsistit, qđ ẽt ex
illo text. c. si. colligit Abb. ex d. c. si. in 2. nota. & de hoc
vltimo se remittit ad dicta ꝑ eũ in c. cũ sup. de conces.
præb. & ad Cald. in c. si qs presbyterorũ. de reb. eccl. nõ
alie. & plus dicit ibi gl. quã oẽs sequuntur, hunc patro-
nũ ecclesiasticũ nõ debere puniri, ut ꝑ hoc ad superio-
rẽ deuoluatur ꝓuisio ꝓ illa vice, cũ ista pœna nõ repe-
riatur a iure expressa, de quo vltimo diximus. s̃. in 2. q.
prin huius partis uersus si. 8. ar. Et qa Ab. ex dicto tex. c.
si. colligit, patronũ ex ui iurisp. nõ consequi ptãtem ec-
clesiã concedendi, neq; proprium rectorẽ eligẽdi, sed
presentandi instituẽdum epo loci: & hæc esse propria
vocabula, quib. debemus uti in hac materia patronum
non eligere sed præsentare, epm propriè nõ confirma-
re sed instituere, tñ qa presentatio patroni ecclesiastici
hẽt vim electionis, & electio in laico impropriatur ꝑ
præsentatione & in patronum laicum cadere electio-
nẽ, ut oĩa ista diximus. s̃. in 1. par. huius. 2. li. in 2. q. prin.
in 4. ar. & ꝙ hẽat vim electionis, dixit Inno. in d. c. cum
aũt. quẽ oẽs ibi sequuntur. hoc tit. & de ista impropria-
tione in laico diximus ẽt s̃. in 3. q. prin. huius partis, in
1. ar. dico ꝙ si bene patronus ecclesiasticus cõparẽs co
ram habente instituere, eũ presentando, & dicat eligo
istum, erit vera præsentatio. & nõ poterit postmodum
alium præsentare, per ea q̃ diximus in prædictis locis.
3 † Verum tñ est, ꝙ ẽt in electione seu ꝑsentatione patro-
ni ecclesiastici eps dicetur instituere, & non confirma-
re: quia confirmare præsupponit electionem tribuentẽ
ius in re, institutio uerò est necessaria etiã in electione
seu præsentatione patroni ecclesiastici: quia per eã nõ
traditur ius in repræsentato sed ad rẽ, ut late diximus.
s̃. in 5. q. prin. huius partis in 8. art. Dicerẽ tñ, ꝙ si patro-
nus ecclesiasticus nõ p̃ñtaret, sed solũ eligeret p̃ñtãdũ,
posset postea alterũ actualiter p̃ñtare, & nõ dicet̃ varia-
re: qa prima nõ fuit ꝑfecta p̃ñtatio, sed electio de p̃ñtan
do sm̃ Io. And. in d. c. si. quẽ ibi sequit̃ Abb. & quãuis s̃.
uersus si. primi art. d. 3. q. prin. huius partis diximus, ꝙ si
patronus dixit, eligo ꝑsentandũ corã habẽte instituere
cũ alijs adminiculis teneret p̃ñtatio. illud dico uerũ, si
aliter non p̃ñtaret patronus, & laberet̃ tp̃s sibi datũ ad
p̃ñtandũ. ne igit̃ fiat deuolutio ad superiorẽ habebit̃ ꝑ
vera præsentatione, sed nõ habebit̃ pro uera ꝑsentatio-
ne ad effectũ, quin possit iterũ ꝑsentare & dicat̃ varia-
re: quia ista actualis & canonica p̃ñtatio, quæ fit infra
tp̃s datum ad præsentandum, purgat illa adminicula
primæ assertæ præsentationis, & sic remanebit nulla &
iõ ista nõ dicetur secũda, & variata p̃ñtatio sed vera, &
canonica p̃ñtatio, ut etiã diximus s̃. in 7. præceden. art.

¶ Decimus

¶Decimusquintus ar.7.q.prin. ij.Par. ij.Libri.

1 *Variare & alterum præsentare an possit patronus, si promisit vnũ præsentare.*
2 *Promissio de præsentando obligat.*
3 *Promissio facta de præsentando antequam vacet beneficium est irrita ipso iure.*
4 *Variare non possunt patroni, si facta præsentatione promittunt illam habere ratam, & ab ea non discedere.*
5 *Variare non possunt patroni, si compromittunt præsentationem in aliquos, & compromissarij præsentant.*
6 *Cautela ad impediendam variationem ut patronus inducatur ad donandum exercitium iurisp. pro illa vice.*

1 Dubitatur xv.† si patronus ꝑmisit præsentare
vnũ, an possit postea variare & alte
rũ præsentare Io.An.quem ibi refert & sequitur Io. de
Imo.in c.fi.in prin.de ꝯcess.præb. tenet ꝙ sic:nã ſm eos
hoc probatur ab arg a fortiori, si enim uno p̃ñsentato
licitum est variare & alterum præsentare, quanto ma
gis licitum erit variare, si sola promissio de præsentãdo
præcessit.Dom.Roch. uerò in hoc tract.in uerbo hono
rificũ.in 11.q. dicit se credere patronum teneri illũ pre
sentare cui promisit: licèt doc.ibi nõ dicant.& dicit es-
2 se rationē † qa talis promissio de præsentando obligat:
ut ibi dicunt doct.maxime Imo.in prin. ponderãdo ibi
tex.a ꝯtrio sensu. Ad arg. a fortiori de uariatione r̃ndet,
variant ꝑ nõ in totũ recedere a primo: qa dẽt fieri accu
mulatiue:ut no. in d. c.cũ aũt. vñ dato ꝙ variatio fieri
posset in casu nr̃o, accumulatiue deberet fieri.s.p̃senta
re illũ, cui promisit, & postea alterũ accumulatiue, &.
sic nõ in totũ prætermittere illum cui promisit. Et sub-
dit Roch.an aũt possit hoc casu patronus cogi precise:
an verò soluẽdo interesse liberetur, depẽdet a notatis
in l.stipulationes non diuidunt. uers. Celsus.ff.de verb.
oblig.& postea in fi.12.suæ.q.pro hac sua opin.adducit.
Lap.in sua alle.78.fol.29.ante fi. 3.col.ꝙ si patroni pro
miserũt sibi adinuicem de habẽdo, & reputãdo p̃ñtatũ
in rectorẽ nõ aliũ, ꝯ talẽ promissionẽ venire nõ posse,
arg.cle.plures.hoc ti.§.fi. Tu circa hunc articulũ aduer
te: nã aut nos q̃rimus de promissione facta ꝑ patronũ
alicui de p̃ñtãdo quem uelit in beneficio iurisp. sui, de
3 qua uere loquitur text. d.c.fi.& tũc est distinguẽdũ† an
hæc promissio facta fuerit, antequã dictũ beneficiũ va
casset, uel post.qa si antequã b̃ñficiũ uacasset.nulli du-
biũ est, tales ꝑmissiones esse irritas ipso iure, & iõ prin-
cipalẽ patronũ posse p̃ñtare promissione prædicta non
obstante:ut de hoc est tex.apertus & clarus in d. c.fi.de
conces.præb.& nos diximus. s̄. in 1.par.huius a.li. in 4.
q.prin.in 2.art. & hoc est clarũ, si uero fecit talẽ ꝑmis-
sionẽ ecclesia vacãte: & de illa loquitur ẽt ille tex.a ꝯ-
trio sensu, & tunc nulli dubiũ est, patronũ posse p̃ñtare
non obstante tali promissione re integra uel non inte
gra saltim uariare si est laicus: ut diximus in d.4.q.prin.
in 6.& 13.ar.& in illo. 13.art quid si iurauerit non reuo
care. & ea q̃ pro se allegat Roch. excepta allegatione
Lap.ad hæc tendunt, & in hoc mẽbro posset h̃ri dubita
tio, de qua ipse se remittit ad d.l.stipulationes nõ diui-
duntur.§.Celsus.ff.de uerb.obli.an promissor possit ꝑ-
cisè compelli ad factum, uel liberetur dando interesse.
Et ego dicerem in hoc casu præcisè non posse compel
li iuso non interueniente: qa tunc non cõpelleretꝰ præ-
cise, sed indirecte: qa nõ teneret p̃ñtatio p̃roni ꝯ iur̃m,
sed illius promissarij: ut apparet ex dictis in d. 13.ar.ad
interesse aũt nunquam teneri põt: qa ista spiritualia nõ
recipiunt extimationẽ.ut diximus in 2.par.1.lib. in 5.q.
prin.in 7.art. cũ trib. seq. Aut loquimur de ꝑmissione,
q̃ fieret alicui per patronum de eo præsentando, & ista
promissio est nulla, cum sapiat simoniacam prauita-
tem, quia uideretur pactuata promissio, & est prohibi-
ta tanquam simoniaca: ut diximus. s̄.in 1.par.huius 2.
li.in 9.q.prin.in 11. ar.& iste cui fieret hæc promissio ꝑ
patronum de eo presentando uideretur acceptasse pre
sentationem, antequam fuisset præsentatus, & hoc ẽt
est prohibitum: ut in d.11.q.prin. diximus in 13.ar.qua
te de tali promissione non est disceptandum: & miror
de dño Roch. qui re uera in istis terminis suã quæstio-
nem formauit.s.qñ patronus promisit uni eum præsen
tare, quod non est permittendum. & iõ tene talẽ ꝑmis
sionẽ nõ esse obseruandã. Nõ obst. dictũ Lap. quia dẽt
intelligi ſm.l.quam allegat, vulgatis iurib. allegauit.n.
cle.plures.hoc ti.qui tex.loquitur, qñ patroni præsenta
runt plures, & voluerũt illum institui, quẽ elegerit hñs
instituere: certe stare tenentur huic promissioni: qa iu-
sta & sancta absq; alia pactione prohibita, nec accepta
tur ꝑ præsentatum præsentatio, antequã p̃ñtaretur, ut
in casu nr̃o: & re uera ita loquit̃ Lap. de præsentatione
iam facta: qa promiserãt illi stare dictæ præsentationi:
maximè qa erat facta per quosdam compromissarios.
ut in longo casu illius allegationis apparet, & præsenta
tioni quæ fit per compromissarios standum est, ut dixi-
4 mus s̄.in 3.q.princ.huius partis in 7.art.† Ex cuius dicto
Lap.bene colligo duo. Primũ ꝙ facta per patronos præ
sentatione si promittunt illam h̃re ratã, & ab illa non
discedere: quia non poterunt variare, quãuis sint laici.
5 † Secundum, ꝙ si patroni compromittunt p̃ñtationẽ
in aliquos & cõpromissarij p̃ñtãt, nõ poterũt p̃roni li-
cèt laici vlterius variare. Et si diceres, cur procuratore
præsentante nõ prohibetur patronus uariare accumu-
latiue: ut diximus in d.1.par. huius 2.li.in 4.q.prin.in 6.
& 13.ar.& hic prohibẽtur patroni, si compromiserũt:
Respondeo in compromissarios transtulisse oẽ eorum
ius irreuocabiliter pro illa vice, postquã res desijt esse
integra, iuxta no.in c.in causis.de elect. cum si.& sic nõ
possunt se ulterius impedire patroni, & maius ius hñt
compromissarij q̃ procuratores: ut diximus. s̄.in d.3.q.
prin.huius partis in 7.ar. Sed pulchũ esset uidere, an cõ
promissarij possent variare, de quo dicemus.ĩ.cum ꝑ-
curatore in 17.seq.ar. Et hæc duo notanda colliguntur
aperte ex dictis Lap. sed inquantum alleg d.cle.plures.
in §.fi.colligo.3.notabile, ꝙ si patroni p̃sentant plures,
ut instituatur eligendus ab hñte instituere, tenebũtur
stare huic promissioni, & si quilibet ex patronis presen
tauit plures, non cadit variatio, sed si quilibet presenta
uit suum ſm vnum intellectum, qui dari põt ad illum
tex.ut diximus in d. 3. q.prin.in 6.art. posset variare, tñ
virtute dictæ promissionis, ut instituatur eligendus ab
hñte instituere, nõ poterunt variare. Roc. in hoc trac.
6 in uerbo honorificũ in 9. q.in uer.nota tñ† ponit aliam
cautelam ad impediẽdam variationem, ut inducatur
patronus ad donandũ exercitium iurisp. s.ipsam p̃sen-
tationẽ ꝑ illa uice qđ põt fieri: ita dicit tenere.do. An.
in c.illud.hoc ti.& in c.constitutus.de conces.præb.sed
an requiratur consensus epi in tali donatione, se remit
tit ad nota.in c.ex insinuatione. hoc tit. Tu quò ad hãc
cautelam aduerte: ut talis donatio exercitij pro una ui
ce ad hoc ut teneat, postquam ecclesia uacauit: quia
alias nõ teneret, iuxta.d.c.fi.de conces.præb.si uerò fie-
ret in totum, sine dubio requireretur consensus episco
pi, ut in omni translatione particulari requiritur: ut di
ximus in 2.par.1.li.in 1. q.prin.in 2.art.& in specie quã
do transfertur solus fructus præsentationis diximus in
d.2.par.in 6.q.prin.in 4.art. Aliam cautelam ut uariari
non possit uide infra in proxi. ar.

¶Decimussextus ar.7.q.prin. 2.par.2. Libri.

1 *Variare an possit patronus, si presentauit vnum & iurauit de non uariando, ubi quòd non.*
2 *Procuratoris reuocatio ualet, etiam si iuraui eum non reuocare, licèt sim periurus.*
3 *Cautela honesta, ut patronus non possit uariare.*
4 *Patroni etiam non impediti possunt constituere procuratorem ad præsentandum eius nomine ecclesiam uacantem.*

1 Et ideo dubitatur.16.† quid si patronus præsen-
tauerit vnum, & iurauerit de non nariã
do, an possit variare. Et uidetur dicendum quòd sic per
illud

illud qđ decidit gl. in c.fi. de procura. lib.6. In verbo re
uocatis, quā dicit singularē do. Feli. in c. cū accessissēt. I
2 5.col. de ꝯst. dicit. n. illa gl. † ꝙ si constituo procuratorē
& iuro ipsi de eo nō reuocando, si postea reuoco, valet
reuocatio, licet sim periurus. & dicit Inno. in c. dilecto.
de preb. ꝙ si iuraui nō vendere librum, & postea vēdo,
ualet uenditio, licet sim periurus. hinc ēt dicit do. Ant.
de But. in c. pen. de off. uica. ꝙ si cōstituatur vicarius ad
tps, & iuret de non reuocādo ante tps, si postea reuocet,
ualet reuocatio indistincte, licet quando sine cā reuo-
catur, iurās sit periurus: & facit text. in c. sicut. de spōsa.
& not. p Ab. & doc. in c. dilecto. de iureiu. & pulchre p
Pau. de cast. istā regulā declarātē & alia multa similia
adducētem in ꝯsi. suo. 56. inc. dico non obstante. & istā
opi. dicit se reperijsse in terminis. tenet do. Alex. in ꝯsil.
suo. 16. inc. ponderatis. in 3. vol. Cōtrariam tñ sniam re-
nuit in terminis Pau. de Ca. in ꝯsil. suo. 17. inc. uenerabi-
lis vir. in 2. co. ubi dicit, ꝙ si qs iurauerit nullū pñtare du
rāte arrēdamēto, si postea vellet pñtare, nō dēt audiri,
& mouetur: quia in his, in quib. debet adiri superior ip
se, q superior non dēt audire uenientem ꝯ ppriū iura
mentū, ne sit auctor periurii, alle. no. p Io. And. in c. qđ
semel placuit. de reg. iur. in mercuria li.6. & dicit ꝓba-
ri in c. mulieri. de iureiur. Ex quo infert solū. ad ꝯtria s.
adducta: dicit. n. ipse, illa loqui in his casib. in quib. non
est necesse superiorem adiri: tunc. n. bene quis pōt veni
re contra iuramētum, licet sit periurus, quam declara.
posuit ēt ipse Pau. de Ca. in pced. cons. 56. s. alle. pro par
te contraria. Do. Roc. in hoc trac. in verbo honorificū.
in 12. q. ponit suprascripta. & dicit eādem conclu. vī te
nuisse Lap. in fortiorib. terminis in alleg. 78. in Dei no-
mine & c. uacante eccła. fo. 29. hoc. tit. in 3. col. in fi. sed
melius post prin. 4. col. ubi dicit, ꝙ si pñoni promiserūt
sibi adinuicem de hñdo & reputādo pñtatum in recto-
rem & non alium, ꝯ talē promissionem venire nō pos-
se, arg. cle. plures. in fi. hoc titu. quod dictum retuli ēt in
prox. preced. art. & sic loquitur in promissione facta si-
ne iuramento, quod est fortius. & in fi. subdit Roch. ista
esse menti tenenda in practica: nec alibi ea reperijsse.
Tu aduerte, ꝙ de hoc art. tractauimus s. in 1. par. huius.
2. lib. in 4. q. prin. in 13. art. ubi ꝯclusimus, pñonum con
stituentem ꝓcuratorem, & iurantem nō reuocare, pos-
se reuocare, q̄uis sit periurus, sed si iurauit nō pñtare al
terum, q̄ presentatū per procuratorem, uel iurauit non
uariare, ex quo noua presentatio seu uariatio esset fa-
cienda coram superiore per periurum, superior eū nō
dēt admittere, & sic ut ibi conclusimus, concludimus
& hic: & licet fuerimus ibi polliciti aliquid hic ponere
de effectib. iuramenti, tñ uisū est nobis reuocare sniam:
quia sunt infiniti, lōga esset historia, & multum deuiās
a nřo proposita alias dabitur materia predictos effectu
ultra scribentes accumulatos magno labore in lucem
deducere. Tene igitur ut supra conclusimus, † & ista est
3 melior cautela quę dari possit in hac materia, qua ego
semper usus sui hoc honesto modo, nam cum dubita-
bam de aliquo patrono ne uariaret, erubescebam sibi
dicere iuras non uariare, faciebam ut ipse non compa-
reret in pñtationis actu, sed constitueret procuratorem
ad pñtandum eius nomine † cum etiam pñoni non im
4 pediti pōt procuratorem constituere eccła tamen ua-
cante: ut diximus in d. 4. q. prin. 1. par. huius 2. li. quasi p
totum, & in mandato faciebam promittere hēre ratam
& gratam & firmam pñtationem faciendam per eum,
& illam non reuocare nec uariare & c. quam maxime
in partib. nřis ubi mandata semper iurantur. Est addē-
dum ad suprascripta, ꝙ cons. 16. domini Alex. s. alleg.
non obst. in casu nřo: quia ad eius tria motiua quæ fa-
cit pro limitatione & intellectu gl. c. licet mulieres. de
iureiu. li.6. non militant. Primum est, ꝙ illa gl. quę vult
de duob. iuramentis primum tenere, & non secūdum,
habeat locum, qñ primum iuramētum interpositum
fuit super cā conformi iuri communi, puta non aliena-
re bona dotalia, & secus esse quando non esset confor-
mis illa cā iuri communi, iuxta doctri. Io. de Imo. in c.
dilecto. de præben. nam respōdetur nō uariare esse fm
ius: nam q̄uis laicus pñonus possit variare & ius hoc p-
mittat, negari non pōt quin sit absurdum, & iō ꝓhibeē
pñono eccłastico, unde si cum iuramētu astringit se nō
uariare, reduxit se ad rem laudabilem: quia voluit hēri
ut ecclesiasticus, ergo tenebit primum iuramentū. Se-
cūdum motiuum eius est, ut d. gl. hēat locum, qñ iura-
mentum primum fuit pstitum alicui, puta ei cui redde
bātur iura in casu quo mulier alienare tentaret, & tūc
prefertur primum iuramētum: quia iuri alterius p fm
actum non pōt piudicari: & ita dicit rñdere Bal. illi gl.
in l. duob. §. fi. ff. de iureiur. sed in ꝓposito suo dicit fuis
se prestitum primo pñtato absenti, nec ipsi præsentato
fuisse acquisitum ius, alle. c. ꝙ aūt. & c. pastoralis. hoc ti.
ergo sequens actus dēt attendi. Ad hoc motiuum rñ-
detur salua pace tanti dñi: nam nos habemus, ꝙ de sui
substantia in actu præsentationis dēt esse præsens psen-
tandus, alias non tenet psentatio, ut est gl. clara in uer.
presentare. in cle. dudum de sepul. & nos diximus late.
s. in ista. 1. par. huius. 2. lib. in 11. & vlt. q. prin. in 1. art. &
per totum. ergo non dicit facta pñtatio absenti, nisi di-
ceres, ꝙ presentatus erat notus ordinario, p ea quæ di-
cit Ab. in c. ea noscit de his q̄ fiunt a plato. simlitādo di-
ctam. gl. in ver. presentare, de qua limitatione diximus
in d. 1. ar. & hoc esset diuinare. Nec ob. id quod dicit, nō
esse acquisitum ius primo pñtato, per iura p eum alle.
s. c. ꝙ autem. & c. pastoralis. nam respōdetur verum es-
se præsentato acquiri ius ad rem & non in re, ut p doc.
& maxime moder. in c. cum Bertoldus. de re iud. & nos
diximus. s. in 5. q. prin. huius par. in 8. art. nam hoc intel
ligitur quoad beneficium uacans. s. inter psentatū, &
beneficium, sed inter psentantem & præsentatum īter
posito iuramēto de non uariando p presentantem bñ
est acquisitum ius presentato, quia cum non poterit p-
sentare, omnino ipse venerit instituendus, & si nō tene
ret primum iuramentum esset sibi damnosum, & per-
deret quod acquisiuerat, ergo motiuum suum in casu
nřo non procedit. Tertium motiuum est, vt gl. in d. c. li
cet mulieres. ꝓcedat, qñ ille cum quo celebrat. 2. actus
sciebat illum actum fieri ꝯ iurm prius pstitum, qa non
pōt cōqueri, postq̄ sciuit, sed si ignorauit dictum iurm
ualebit sequēs actus, alle. Io. de Imo. in l. cum ult. ff. de
usuca. in pe. car. in ver. item iuxta pdicta est sciendum,
ꝙ dare ꝯsilium quem dicit plus dicere psumi ignoran-
tiam, cum psumatur ignorare factum alienum. l. fi. ff.
pro suo. & ex hoc infert Alex. fm psentatum ignorasse
præsentationem primam de altero factam, satis in hoc
miror, nam ut omnis schola canonistarum vult, varia-
tio non potest fieri absoluta, nec disiunctiua, sed accu-
mulatiua, ut in dictis iurib. ca. ꝙ autē. & pastoralis. hoc
ti. ut dicemus. i. in hac. q. prin. in 21. & 22. ar. si accumu-
latiue cum primo, ergo non pōt esse, quin secūdus hēat
notitiam primę presentationis. & si diceretur, dato ꝙ
habuerit notitiam primæ præsentationis, non habuit
notitiam iuramēti, & putabat ipsum patronum accu-
mulasse iure pmittente, tñ starem cum ista rñsione, qa
iuratū erat in curia, & acta faciūt notoriū. Quare ꝯsiliū
Alex. nō ob. nec eius rōnes militāt, & miror ꝙ tātus př
ita ꝯsuluerit. Sed posset dici, suū ꝯsiliū posse saluari in
suo casu, qa fcā erat pñtatio pria & iurata de nō reuocā
do illā ī psonā Gabrielis ut ibi, & fcā a ī psonā Matt. in
quo ultimo sequuta erat īstō legati, & licet ꝯditionalis
pñoni accedēte ꝯsēsu, qa oīno ꝯsēsus aderat, & primus
pñtatus, nullā habuit instōnē, nō erit rescindēda instō
maxime legati, ar. c. ꝯsultationib. hoc tit. ex quo ꝯsilio
Alex. posset capi ista pulchra limitatio ad ꝯclusionē pñ
tis art. s. factā post Pau. de Ca. vt illa hēat locū, qñ p pri
mū pñtatū opponat ꝯ secūdā pñtationē, vel p ordina
riū piurus reiciat, & nō admittat añ instōnē, sed si fuis
set sequuta instō, nō admitteret vlterius ipso oppositio
de primo iuramēto, qa vigilātib. & nō dormiētib. & c.
& ꝓ hoc faciūt dcā a nobis in 1. par. huius. 2. li. in 3. q. prin. I
1. & 18. ar. & p totū ꝙ si fcā īstōne pñtato a quasi posses-
sorib. si bñ posteat ꝯstet de ꝓprietate iuris. veri pñoni,
non

non amouebit̃ inſtitutus,ſed repñtabit̃ ꝑ euincẽtẽ ꝓ ac
q̃rẽda quaſi poſ.iuxta doc.in c.ſi vero.hoc ti. de qua di
ximus in d.3.q.prin.ĩ p̃dictis ar. Et ꝓ ꝯcluſione.s̃. firma
ta adduco:nã nulli dubiũ eſt,fructũ iuriſpa.& ſic p̃ñta-
tionẽ eſſe q̃d ſpũale,& iõ multo fortius cõmittit̃ ſimo
nia,ſi ille fructus vẽderet̃,quã ſi uenderet̃ iuſpa.ut dixi-
mus.s̃.in 1.par.p̃ñtis.2.li.in 5.q.prin.in 1.& x.ar.& ꝑ to-
tum.& tãto magis ſapit ſpũalitatẽ illa p̃ñtatio facta cũ
iur̃o:q̃a vr̃ velle eſſe ut p̃ronus eccľaſticus:ut s̃. ꝓximẽ
diximus ad rñſionẽ primo motiui Alex.tũc ſic,nos hẽ-
mus.l.quotiẽs.C.de rei vẽdi.diſponẽtẽ,ꝙ ſi res uẽdatur
duob. p̃ferer̃ ſcd̃s emptor,ſi prius poſſeſſionẽ acquiſiuit
nihilominus illa lex nõ hẽt locum in ſpũalib. vt ꝑ do.
meũ laſ.ibi in 3.col.in ver.ex hoc infero ad 4.prin.lim.
& in 4.col.in 7.lim.dicit dictã.l.nõ hr̃e locũ q̃ñ uẽditio
fieret ꝑ ꝑſonas eccľaſticas,de quo ꝑ eum ibi late,ex q̃b.
põt inferri ad caſum nr̃m,ꝙ cũ ꝑ iur̃m primum de nõ
uariando interpoſitũ in ſpũali vel ſpũalitati ſaltim an
nexę,& ꝑ p̃ronũ licet laicũ,uolẽtẽ tñ hr̃i ut eccľaſticũ
merito nõ poterit hr̃e locũ ſcd̃s actus,ſed primus,& cũ
Pau.de Ca.ſem ꝑ ꝯſului & iudicaui, & iſta ſint bñ addi.

Decimusſeptimus ar. 7.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Variare an poſſit procurator patroni laici, ubi quod ſic. limita niſi*
ſit limitata poteſtas dicti procura.nu.3. ſecus in procuratore pa
troni clerici,qui non poteſt uariare.nu.2.
4 *Variare an poſſint compromiſſarij.*

1 Sit Igitur. 17.art.†ex quo p̃ronus uariare põt in p̃ñtã-
do, an ꝓcurator patroni laici ſi præſentauit vnũ
poſſit alterũ p̃ſentare,& ſic uariare ut principalis,Roc.
de hoc q̃rit in d.uerbo honorificũ.in 20.q.& dicit dicẽ
dũ eſſe ꝙ ſic:& ita in terminis ꝯcluſiſſe Domi.in c.lex
eſt 2.diſt.dicentẽ ſe ita in facto ꝯſuluiſſe,& eũ refert &
ſeq̃tur D.Fel.in c.cũ venerabilis.in prin.de exce.& ſub
dit Roc.hãc ꝯcl.cõprobare,q̃a ſi licitũ eſt mihi variare
cũ p̃ñtaui,eadẽ rõne vr̃ me poſſe variare, q̃ñ ꝓcurator
meus p̃ſentauit,q̃a id quod fecit ꝓcurator, ego dicor
feciſſe.c.mulieres.de ſen.excõ.l.1.§ deieciſſe.ff.de ui &
vi arma.& dicit facere hãc deciſio.ad ampl.d.c.cũ aũt.
in 1.d.& ẽt.c.quod aũt.in 1.reſpon.Et hæc eſt ueritas, q̃
2 cõprobatur per ea q̃ diximus s̃.in 12.p̃ced.art.†vbi con
cluſimus,procuratorem patroni eccľaſtici nõ poſſe va
riare ſicut nec principalis, ita & hic cõcludere dẽmus,
ꝓcuratorem patroni laici poſſe variare ſicut potuiſſet
ſuus principalis,& ꝑ iſta ampliat̃ deciſio.d.c.cũ autẽ. in
vtroque ſuo dicto.& uide q̃ diximus.s̃.in 4.q.prin.1.par.
huius 2.li.in 1.ar.ver.aduertendũ eſt ẽt.uerũ hęc ꝯclu-
ſio erit†intelligẽda ꝓcedere,niſi ſit limitata p̃tãs ꝓcu-
3 ratoris,ꝙ poſſit ſemel p̃ſentare &c.ut diximus ĩ d.uer..
aduertẽdũ eſt ẽt.& in prædicta.4.q.prin.in 6.ar.dũ ibi
tractauimus,ſi patronus ꝯceſsit alicui p̃tãtem p̃ſentan
di,vel ad p̃ñtãdũ ꝓcuratorẽ ꝯſtituit,an ipſe ẽt poterit p̃
ſentare,& pręſentatio teneat,uide quę ibi conſideraui
mus,nolo hic trãſcribere q̃d aũt ſi p̃roni laici ꝯpromi
ſiſſent p̃ſentationẽ.clarũ eſt re integra eos poſſe p̃ſẽta-
re,ut diximus s̃.in 3.q.prin.huius par.in 7.art. uerſus ſi.
re vera nõ ĩtegra & p̃ſentatione ꝑ ꝯpmiſſarios fcã p̃ro
ni nõ poterũt p̃ſentare,ut diximus.s̃.uerſus ſi.15.pręce.
art.†Sed dubiũ reſtat,an ipſi ꝯpromiſſarij uariare pote-
4 rint,quẽadmodũ cõpromittẽtes,& uideret̃ dicendũ ꝙ
multo magis ipſi uariare poſſint,cũ plus iuris hẽant cõ-
promiſſarij q̃ ꝓcuratores ut diximus s̃.in d.3.q.prin.hu
ius par.in d.7.ar.ſi igit̃ uariare põt ꝓcurator, ut ꝓxime
diximus, multo magis & compromiſſarius plus iuris
habens. Tamẽ dicerẽ attẽdendã eſſe formã ꝯpromiſſi,
q̃a ſi ſolũ eſt cõpromiſſa p̃ſentatio ſicut facto hoc com
promiſſo,& re nõ integra nõ poſſunt uariare ipſi patro
ni cõpromittẽtes,ita nec ipſi cõpromiſſarii,quia appa-
ret de uolũtate compromittentiũ ipſam fuiſſe,ut ꝑ de
terminationẽ cõpromiſſariã terminet̃ cõpromiſſio &
facit ꝓ hoc tex.in d.ele.plures.in fi. Si vero cõpromittẽ
tes ꝯpromittẽdo nõ ſolũ ꝯpromitterẽt p̃ſentationẽ fa
ciendã,ſed generaliter cõcederẽt eis oẽm facultatem
quã ipſi hẽnt,dicerẽ eos poſſe p̃ſentare, & uariare, ꝓut
potuiſſẽt ipſi p̃roni,& in hoc cõpromiſſarii potius di-
cerent̃ ꝓcuratores quã ꝯpromiſſarij, & hic eſſet caſus,
ĩ quo poſſet plus ꝓcurator q̃ ꝯpromiſſarius ut oĩa iſta
apparẽt ex ſupraſcriptis.& ex dictis in d. 7.art.in d.3.q.
prin.huius partis.

¶Decimusoctauus ar. 7.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Variare an poſſit patronus laicus ex præſcriptione vel priuilegio*
& nu.2.

1 Tranſeo ad 18.ar.†ſi laicus eſt patronus ex p̃ſcri
ptione,vel priuilegio,an poſſit uariare
Bal.in c.querelam.de ele.poſt prin.4.col.loquẽs de pa-
trono laico ex p̃ſcriptione,q̃a nõ cõſtat eũ eſſe patro-
nũ ex p̃ſcriptione,ſed ex ſola poſſeſſione, q̃rit de hoc.
& rñdet aliquos dixiſſe ꝙ nõ,q̃a iſta poſſeſſio eſt fragi-
lis & nuda,& remittit ſe ad Arc.61 di.c.ſtudii.ubi Arc.
expreſſe tenet,patronũ ex cõſuetudine uariare nõ poſ
ſe,ſed ſolũ patronũ ex ueris trib.cauſis. Quid dicendũ
in hoc caſu? Certe hic art.quo ad patronũ ex p̃ſcriptio-
ne eſt nullius momenti:q̃a ſemper in eo p̃ſumit̃ adeſſe
aliq̃ cãm ꝓcedẽtẽ ex fundatione,cõſtructione:ſeu do-
tatione eccľę,vel ſaltim ex priuilegio: ut late diximus.
s̃.in 1.par.1.li.in x.q.prin.in 5.art.ſi ergo p̃ſumitur pa-
tronus ex vna ex illis trib.cauſis.ſ.fundationis, conſtru
ctionis,ſeu dotationis,illę cãæ cõſiderabũtur,& uõ p̃-
ſcriptio,& ſic nõ eſt dubium eum poſſe p̃ſentare,ſi ve-
ro in p̃ſcriptione p̃ſumitur cã priuilegii,dicemus ut ꝓ-
xime,quãdo q̃s eſt patronus ex cã priuilegii. Et q̃uis re
uera ſi dari poſſet caſus, ꝙ quis laicus eſſet patronus ex
p̃ſcriptione,cẽſeretur potius eccľaſticus, q̃ ſecularis in
eo damnoſis,in utilib.vero ſecus,ut diximus in d.10.q.
prin.in 9.& vlti.art.tamen ego dicerẽ hoc caſu attẽdẽ-
dum eſſe modum præſcriptionis,ut ſi p̃ſcripſit poſſe p̃-
ſentare, & uariare,uariat,ſi vero non præſcripſit,niſi ſo
lam præſentationem ſolum pręſentabit, & non varia
bitur:cum pręſcriptio ſit ſtrictiſſimi iuris,ut in d.5.art.
x.q.prin.diximus maxime in hac materia ut ibi. Si vero
eſſemus in dubio,& tunc dicerem variare nõ poſſe q̃a
non apparet præſcripſiſſe ius uariãdi, & ita procedant
2 dicta Arc.in d.c.ſtudii.†De patrono vero quo ad priui
legiũ an poſſit variare tetigimus.s̃.in d.x.q.prin.1. par.
1.lib.in 3.ar.dũ tractauimus, an patronus ex priuilegio
cenſeatur eccľaſticus vel laicus, & cõcluſimus quoad
actum variationis cenſeri laicum,cum ĩ eo militẽt rõ
nes,quas poſuimus.s̃.in 1.art.p̃ſentis.q.& ibi p̃dictis ad
de ẽt in patrono laico ex priuilegio militare rõnẽ igno
rantiæ,ꝑ q̃ quam datur variatio,de qua etiam diximus.
s̃.in 13.pręced.ar. Et ſi diceres,ſi tam patronus ex priui-
legio,q̃ patronus ex præſcriptione cenſentur eccľaſti-
ci in eorum damnum,ut diximus.s̃.in d.x.q.prin.1.par.
1.li.in 3.& 9.art.cur vis patronũ laicum ex priuilegio
indiſtincte poſſe p̃ſentare,patronum uero laicũ ex pręſ
criptione nõ,niſi cum diſtinctione,de qua.s̃.facilis eſt
reſponſio,quia præſcribẽs habet quantum pręſcripſit
priuilegium,aut late interpretatur.c.cum dilecti.& ꝙ
ibi notatur.de donationibus.

Decimusnonus art.7.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Variare an poſſit collegium,uel uniuerſitas laicorum, ubi quòd ſic.*
2 *Intellectus.c.cum autem.in ſi.de iurepa.*
3 *Facilius inuenitur,quod a plurib.ſapientib.quæritur.*
4 *Dictio,uel,ampliat.*

1 Sed Dubitat̃.19.†an ſi iuſp.ſpectat ad collegium,vel
vniuerſitatẽ ẽt laicorũ,poſſit ipſum collegium
uariare,& unõ p̃ſentato aliũ p̃ſentare. Et vr̃ dicendum
ꝙ nõ ꝑ tex.in d.c.cũ aũt.in fi.q̃ vr̃ ęquiparare collegiũ
patrono eccľaſtico,ſi.n.ille te.reſtringeret̃ ad collegiũ
clericorũ,ſuperflue dixiſſẽt de collegio,cũ ẽt de eccľa-
ſtica ꝑſona dixerit,ita uoluit lo.de Milis in ſuo rep §.pa
tronus.ver.p̃ronus laicũ p̃ñtatũ &c. Do. Phi.de Sarra.I
d.c.cũ olim.in 2.no.refert p̃dicta, & dimitit nos cogitã
tes,q̃a nõ vr̃ rõ ſufficiẽs huius dicti, & reſpõdet ad põ-
dera.

derationem factam per Io.Mili.illum tex.c.cũ aũt. ex præsisse vtrunq; ad maiorẽ cautelã & declarationẽ cũ dicit,nõ posse dici supfluũ in iure,qđ clarius fit, fm gl. & doct.in c.licèt canon.in gl.2.de ele.li.6. & ita relidet ibi Phi.me.contegni.Tu considera, q prima opinione suprapofita φ ſi iuſp.ſpectat ad collegium ẽt ſeculare, postquam vnum præsentarunt, nõ possit variare.facit qđ dicit do.Fel.in c.cũ oẽs.in 2.fallen.de cõſt. q qñ capitulum uel aliquid eligere ᴣ cõſtitutiones in eo factas.non sufficit maiorẽ partẽ ipsorum de capitulo illud fecisse,sed dẽnt oẽs cõuenire & concordare nemine discrepante, adeo q ex ᴣdictione vnius actus ruit, unde cum primã præsentatio uideať, & sit constitutio facta per eos,non poterunt alterum præsentare: qa uenirent ᴣ primam, & ideo bona est prima opinio. Tñ ad hoc dupliciter responderi põt, primo quia per uariationẽ non receditur totaliter a prima constitutione, ut in casu Fel.fcd accumulatur alia cõſtitutio:quia accumulatiue fit variatio,& non priuatiue : ut noluni oẽs doc. in d.c.cum aũt. Secũdo:nam dato q recederetur a prima constitutione fm dictum Fel.recedi põt nemine discrepante, & sic nemine discrepante collegiũ posse uariare.& ille tex.vult,nullo mõ posse uariare: cũ æquaľr prohibeat uariationem collegio patrono, & ecclesialli
2 cæ psonæ:& sic dictum Fel.non facit pro illa opi.†Ego tñ tenco cum opi.cõregnicolę mei do. Phil.de Sarra.ut ille tex.loquatur de collegio ecclesiastico & non seculari:in hoc tñ ab eo disentio,ipse enim vult uerbũ collegium, appositum in d.c.cum aũt.venire declaratiue ad ecclesiasticam personam, quod ego non teneo,sed oppositum,f.collegiũ oppositum principaliter,& uerba ecclesiastica persona, esse apposita declarando vnũ dubium,qđ oriri potuisset:li enim tex.dixisset,collegiũ ecclesiasticũ non potuisse uariare:nt nec e ille tex.de collegio loqui incipit.nõ fuisset cõprehẽſus casus,qñ iusp. non spectaret ad collegium ecclesiasticum : sed ad psonam ecclesiasticam:quia rõ q militasset in collegio,ut non uariaret.nõ militasset in singulari persona licet ec
3 clesiastica, †nam in collegio militasset illa ratio:qa qđ a plurib. quęritur sapienrib.facilius inuenitur.20.di.de quibus, & per ampliores homines perfectissima ueritas reuelatur.C.de fdeicom.l.nlti.ad fi.74.dist. c.extra conscientiam integrnm enim est iudiciũ, quod plurimorum sententijs cõfirmatur.c.prudentiã.§.illa quippe.de offi.deleg.ideo ille tex.cum dixisset.cum st colle giũ non cõprehendisset singularẽ personã,nisi addidisset illa uerba, uel ecclesiastica persona : qa rõ q fuisset phibitiua in collegio,non militasset in singulari:& iõ respondit text. alteri casui.f.qđ si nõ esset collegiũ,sed particularis persona.& tex.noluit idẽ esse,& sic illa uerba,uel ecclesiastica persona, veniũt ampliatiue.& nõ uerbũ collegiũ,qđ pcedit,uenit declaratiue ad illa uerba,ecclesiastica psona,q̃ subsequuntur. uerba.n.declaratiua sequuntur & nõ præcedunt,& hic meus intelle-
4 ctus maxime pceditt per edictionẽ uel,in tex.appositã, dum dicit tex.uerum si collegiũ, uel ecclesiastica psona:quia amplia, tanquã alternatiua:ut in utroque casu sit idẽ.C.de mannmisi.rest.l.si ita. & de mannmis.l.is q suis nummis. §. nihil.& no.p Dy.in reg.locupletari.de reg.iur.li.6.nã ponit uel dictio inter diuersa,ut ibi.& in reg.1.alternanuis.p ennde Dynũ,eo.ti.& li.& facit tex. in rub.& nigro.in usi.feu.in ti.apud quẽ uel quos ptro uersia feudi diffiniri dẽt e. unico. Et si diceres, cur assumis illud uerbũ collegiũ,potius pro collegio ecclesiastico, q̃ p seculari. Respondeť, q cũ in primo responso illius tex. fuisset loquutus de psono seculari,oĩs loquutio secũdi responsi debebat esse pro ono ecclesiastico,qđ clemonstrat ille text.dũ dicit,uerũ si collegiũ uel ecclesiastica psona:ut exponat,uerum si collegiũ , uel si psona ecclesiastica,i.ambo ecclesiastici,& ita cõiter teneť. Verũ dicerẽ vnũ p s. allegatã doctrinã Fel. ut ẽt collegiũ seu uniuersitas ecclesiastica postquã pñtauit nũ non possit uariare, & alterum pñtare.ẽt maiori parte uolẽte ueo contradicente, nisi uariarent ex causa:quia de-

uenerit ad eorum notitiam aliquis defectus primi præsentati:ut late diximus s.in 1.q.prin.huius par.in 16.ar. in uer.ex ista secunda fallen. D.Fel.ubi omnino uide.

¶Vigesimus art.7.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Appellari an possit a primo præsentato contra patronum ut alterum non præsentet, vbi quòd non.*
2 *Appellatio facta contra ius valet.*

1 Poterit dubitari.20.† an primus pñtatus legitime possit appellare ᴣ ipsum patronũ ut nõ pñter alterũ Abb.in c.pastoralis.tenet q non:qa ius canonicũ pmittit ipsum pronũ variare post pñtationẽ accumulando.d.c.qđ aũt.& c.cũ aũt.ergo nõ dẽt posse primò pñtatus ᴣ patronũ appellare:& iõ dicit ibi Abb.sẽ notandũ pro reg.ut id qđ attentari põt ante appellationẽ, possit attentari etiam appellatione interposita,si alia iuris regula non obst.nã ut apparet ex illo text. c. pastoralis.uariatio patroni laici admittitur post appellationem interpositã per primũ pñtatũ quẽadmodũ admitteretur ante oẽm appellationem : & dicit bene facere pro hoc qđ in fiñ hř in l.postquã ff.ut legatorũ nomine caueatur. Pau.de cita.in hoc tract. in 6.par. in 8.q.quærit de hoc, & sirř tenet cũ Abb. & dicit rõnẽ
3 esse†quia iste patronus pñtatus appellaret ᴣ ius,quę appellatio non ualet,allega.Spe.in ti.de appel.§.22.uersic. 23.& uer.37.in l.2.ff.de appel.recip.uel no.l.si eo.ti. qa non põt appellari:ut nõ fiat qđ de iure fieri põt.l.ex cõsensu.§.si.de app.c.cũ nobis olim.de elec.c.1.& cap.ex ore.in fi.de his q fiunt a maio.par.capi. Archi.c.decernimus.in uersi.offerant. 16.q.7.adducit ẽt illud Christi, qđ dixit Saulo actuũ. c.9.durũ est ᴣ stimolum calcitrare.& hoc ẽt tenet ipse Pau.in proximis duabus ibi sitis quæstionib.Hãc ẽt q.tenuit per illum tex.ibi Inno.ubi dicit,q licèt appellationi eius deferendum esset, nõ tñ cassatur qđ fit post appellationẽ, ex quo auctoritate iuris fit.d.c.cũ aũt.& multa impedire faciend.& non cassare iã factũ. Et hoc ẽt sequitur ibi Host.in princ. ubi dicit,qđ dicit Inno. & subdit hunc esse specialissimũ casum, in quo tenet nõ solũ id qđ fit per appellationem : sed ẽt ᴣ appellationẽ quamuis legitimam, ᴣ id qđ legitur & not.in c.cũ nobis olim.§.1.de elec.& dicit posse colligi rõnem huius specialitatis ab eo, qđ legiť, & no. in c.qđ aũt.§.si.hoc tit.& in d.c.pastoralis.in §.nos igitur.in uer.dicemus.cõ opponit, appellationem debere teneri:qa ius ei acquiriť:ut no.in prin.ipsius tex.sup uerbo aliquid assequatur, ergo ratione interesse tenet appellatio.20.q.6.non solent,& sic nulla est secunda psentatio,arg.expressũ 1 c.sup eo.de offi.deleg. soluit Host. posse dici appellationẽ ab initio tenere, sed postea p secundam pñtationem ab eodem patrono factam,& epi institutionem uires amittere , iuxta not. per Bernar.in c.plerunque.de rescri. Secunda sol. Host.appellanonẽ non tenere quantum ad patronum laicum:tum qa nõ oĩno subiacet laicus in hoc iurisdictio. ecclesiasticæ. c. eum aũt.ideo appellatio patronum impedire non potest,arg.d.l.non recipi.& l.si.ff.de appel.& c.ex ore.§.si. de his quæ fi.a maio.par.capi.uersi. nos attendentes, q quantum ad hoc non est ratum factum patroni , quousq; p dioecesanum fuerit approbatum.d. c.quod aũt. hoc ti.prosequitur iñ ibi Host.d.appellationem tenere ᴣ dioecesanum maliriose nõ instituentem,ut infra suo loco dicemus de hoc. Sed tu dic,illad dictum Host.patronum laicum quoad præsentationẽ non subiacere iurisdictioni ecclesiasticæ nõ procedere. p c.quanto.de iudi.ut ibi oẽs. Et prædicta ẽt sequitur narrando dicta Host.& Inn.Io. An.in d.c.pastoralis.super gl. pe. & etiã do.Car.ibi in 3.col.in uerſ.oppono ad hoc,& in hoc nõ est difficultas:nã si appellatio teneret, destrueretur tota materia uariationis.& quamuis doct.ponderent hic hoc esse propter institutionem sequutam, ego ẽt institutione nõ sequuta nõ obstante appellatione interposita per primũ præsentatũ posse patronum uariare , eũ hoc

hoc faciat iure permittente, in d. c. quod antem. & c. cum autem. & d.c. paſtoralis. hoc ti. in quo tex. hoc bene probatur ſi bene ponderetur.

¶Vigeſimusprimus ar. 7. q. prin. 2. Par. 2. Libri.

1 *Patronus laicus poteſt eadem tempore plures præſentare: ut inſtituatur quem epiſcopus elegerit.*
2 *Præſentari poſſunt plures a patrono laico ſucceſſiue, & ſic diuerſis temporibus.*
3 *Præſentatione ſecundi an recedatur a primo, ubi quod non. & num. 4.*
5 *Præſentatus ſecundus debet inſtitui, quando prima præſentatio nō tenuit.*
6 *Præſentare poteſt poſtea valide clericis patronus, ſi primò inualide præſentauit.*

Dubitatur 21. patronus laicus quando variare poſſit, & plures præſentare unico cōtextu
plures præſentādo, uel ſucceſſiuis tpib. Et dic breuiter vtroq; mō
hoc fieri poſſe, de primo eſt text. clarus & nouus hodie
1 in cle. plures. §. fi. hoc tit. † ubi pmittitur patrono laico
plures eodē tpe præſentare, ut is inſtituatur quē eps elegerit: ut vult ibi gl. & oēs Car. Pe. de Ancha. & Imo. poſt
antiquos, & vult ēt Io. An. in c. cū aūt. in prin. q tñ vr loqui tm̄ de laico patrono: licèt ſe remittat ad glo. ſuā in
d. §. fi. Car. uerò in d. c. cum aūt. in prin. ſequitur opi. quā tenui in d. § fi. ut ille tex. de plurib. unico contextu præſentandis hēat locū tā in pſonis laicis q̄ eccleſiaſticis:
nos uero hunc paſſum late tractauimus. s̄. in 3. q. prin.
huius partis in 6. & latius in 8. arti. ubi tenuimus. d. §. fi.
diſponentē patronum poſſe plures præſentare unico
contextu, hēre locū ſolū in patrono laico non aūt in pſono eccleſiaſtico: qa licèt unico contextu plures pñtet,
nariare dr̄, qđ clericis eſt ꝓhibitū, & ibi diximus, & ad
ibi dicta me remitto. & uide q̄ dicemus. ĩ. in ſeq. 22. ar.
poſt Io. Cal. in uerſ. ex ultimis dictis Cal. quō intelligat
2 iſtud, plures ſimul præſentare. † Quò nero ad ſm mēbrū articuli nr̄i dico, pſonos laicos poſſe plures ēt ſucceſſiue
præſentare & ſic diuerſis tpib. ut eſt tex. in dictis iurib. c. qđ
3 aūt. in 1. reſpon. c. cū aūt. & c. paſtoralis. hoc ti. † Sed dubium uertitur, an per pñtationē ſecundi recedat a primo: & gl. 1. in d. c. cum aūt. dicit, ꝙ ſic. ſicut ille, qui plures conſtituit procuratores diuerſis tpib. ff. de procu. l.
ſi quis cum procuratorio. §. vlt. & de procura. non iniuſte. & hanc opi. ēt ſequitur Goff. in ſumma huius tit. in
2. col. in uerſi. ſed ſi laicus. licèt ſubdat, & tunc vr̄ arbitrio epi relinquendum qs eorū alteri præferatur, alleg.
d. c. cū aūt. & ſic vr̄ recedere a primo dicto: nā ſi relinqt
arbitrio epi qs ex duob. pſentatis inſtituatur, vr̄ ſacere
vtranq; pſentationē tenere: qa ſi prima eſſet reuocata,
nō poſſet eps primum eligere & illum inſtituere: qa inſtitueret illū, quē patronus nō pñtauit, ex quo reuocauit, & ſic ſpreto patrono inſtitueret, & inſtitutio eſſet
nulla, iuxta. c. decernimus. 16. q. 7. & ibi notata: & ſic licet Goff. uideatur ſequi gl. tñ ꝯ illā tenere vr̄ licet non
reſpond. ad ꝯtium glo. Et idē qđ dicit Goff. in ſua ſumma huius tit. in §. in quib. qui tñ apertius loquitur: dicit
enim clare, ꝙ per præſentationem ſecundi non oīno
reuocatur prima præſentatio, ſed locus gratificationi,
alle. in ſimili. ff. de relig. & ſump. fune. l. fi. ff. de noua. l.
ſtichum. §. ſi decem. ff. de peculio. l. ſumma. ff. depoſi. in
l. ei apud quē. ff. loca. l. ĩ naue. in fi. & ſic intellexit Hoſt.
ſecundā præſentationē fieri accumulatiue ad primā,
& nō priuatiue, ut ibi per eū. Io. And. in d. c. cū aūt ſup
gl. 1. dici, patronū pñtantē ſm nō recedere a primo, ſed
accumulare, qđ patet: quia primus ēt inſtitui pōt. & remittit ſe ad ea q̄ dixit in re. in re cōi. de reg. iur. lib. 6. in
fi. q. Et idē ſequit ibi Car. in fi. 1. & in prin. 2. col. & Abb.
ibidem in 1. not. ubi colligit ex illo tex. ꝙ licet pſonus
laicus poſſit uariare cū pñtat ſm, accumulatiue tñ pōt
hoc facere: non. n. pōt ex toto recedere a primo. & reddit
4 rationem, de qua. s̄. † quia ſi ſecus eſſet, & poſſet patronus in toto recedere a priori, nō daret facultas epo
inſtituendi quē uellet: & iſta eſt cōis omnium doctorū
ſententia, patronum laicum poſſe præſentare plures,
& ſic variare ēt ſucceſſiuis temporib. acumulatiue tñ,
nō aūt in totum a primo recedere: ut uolunt ſupraſcripti doct. & præſertim Io. An. in reg. in re cōi. de reg. iur.
li. 6. & ſumma directorij iuris. §. 23. & 31. hoc titu. & Io.
Cal. in conſ. 9. hoc tit. poſt medium. fol. 61. & Arch. in c.
unico. in 2. col. in uer. verum. hoc ti. li. 6. & Abb. in d. c.
quod autem. in 2. notab. in 1. opp. & in ca. cū propter. in
2. differentia. & in c. cū dilectus. in 1. nota. & in c. paſtoralis. hoc tit. & in c. cum Bertoldus. in 2. opp. in 2. col. cū
ſeq. de re iud. & in rub. de iudi. in pe. col. & in c. quanto.
in fi. 2. col. eodem tit. ſumma angelica in uerbo iuſp. in
§. 17. Gaie. in repe. c. fi. de elec. li. 6. in fi. 47. & in fi. 44. &
in prin. 55. col. Firma. in tract. de epiſco. in 1. li. in 3. par.
in 26. q. & ita uoluit Phi. de Sarra. in d. c. cum autem. in
1. nota. & in 346. char. ſuper glo. 1. Pau. in hoc trac. in 6.
par. in 5. qō. licèt ſit ſignata. 6. & in 7. 8. & in 11. q. licèt
in 50. uideatur tenere ualere ſecūdam præſentationē,
& primam, licèt reuera loquatur, quando prima præſentatio nullo modo tenuit: voluit etiam ſupraſcriptā
conclu. Roch. in hoc tracta. in uerbo honorificum. in
prin. 9. q. & per diſcurſum per plures quæſtiones: & idē
tenet omnis ſchola canoniſtarū, & legiſtarum in hac
5 materia loquētium. † Redeo ad id quod proxime dixi,
ſecundum præſentatum debere inſtitui. quando prima
præſentatio non tenuit, & ad hoc eſt tex. c. cū laici. hoc
titu. ubi tenet ſecundo loco præſentatio ſacta: qa laici
patroni non poſſunt concedere alieni eccleſias, nec illas ordinare ſine epiſcopo: ita Pau. in d. q. 50. & ad idem
6 dicit facere id quod dicitur † ſi clericus patronus pſentat inualide, poterit poſtmodum præſentare ualide: cū
inualida præſentatio non præſtat impedimentum, ex
quo non ſortitur effectum. c. quod autem. hoc ti. c. bonæ. el 2. & ca. congregato. de electio. ita Pau. ubi ſupra.
Hoc idem vult dom. Roch. in d. nerbo honorificum. in
9. q. in uerſic. tertia ſuboritur quæſtio. ubi cum concluſiſſet, patronum laicum præſentantem coram non
habente ius inſtituendi, poſſe iterum præſentare corā
habēte ius inſtituendi: quia præſentatio prima fuit nulla, & ideo non dicitur uariare. ſubdit Roch. idē dicas in
patrono laico, qui nulliter primo præſentauit: qa poterit eum pœnitere, & facere aliam præſentationem legitimam, & ſic in totum poterit recedere a primo, & hoc
dicit probari arg. d. c. cum laici. per quem tex. ita dicit
Abb. in c. 1. ſuper gl. in nerbo placere. in prin. de iudi. &
hanc dicit eſſe unam limitationem ad d. c. cum autē.
ubi dicitur patronum non poſſe in totum recedere a
prima præſentatione, hoc etiam quod dixit Abb. in c. 1.
de iudi. ſuper gloſ. in uerbo placere. dicunt ſimiliter ibi
Barba. & oēs Mod. & hoc ēt nos diximus. s̄. in patrono
eccleſiaſtico nulliter primo præſentante eum poſſe ſecundo præſentare, & non dicetur variare in 3. ar. cū tribus ſeq. pñtis. q. prin. Ex quib. dicerem vnū nouū, quod
puto veriſſimum, nam ſicut præſentatio nulla non cōputatur patrono eccleſiaſtico, adeo ꝙ poterit ſecundo
loco præſentare, & non dicetur uariare, ut ibi diximus.
Ita nec computetur præſentatio nulla patrono laico,
quin non ſolum poſſit ab illa recedere, & præſentare
ſm, ſed etiam data ꝓ uera illa opinione, quæ eſt, quòd
patronus laicus, licèt poſſit vltra duos pſentare, de qua
dicemus. infra in 23. ſeq. art. quia prima præſentatio eſt
nulla, ſecunda præſentatio erit prima, & ſic poterit poſtea uariare, & tertio loco præſentare, & iſta tertia præſentatio dicetur ſecūda, quæ accumulatiue fieri debet,
& hæc erit limitatio ad illam conclu. data pro uera, licèt re uera dicatur ſecūda ipſa tertia præſentatio adeo
quòd adhuc eſſemus cum concluſione illa.

¶Vigeſimusſecundus ar. 7. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Præſentatio ſecunda an valeat, ſi patronus ſecundo loco præſentando non dixit cumulatiue. & nu. 5.*
2 *Præſumitur quiſque velle, quod iuris eſt.*
3 *In dubio eſt facienda interpretatio, ut actus potius valeat q̄ pereat.*
4 *Verbum variare, quomodo intelligitur.*

Et

1 Et Pro declaratione præced.art.22.erit art. † quid si
patronus laicus præsentat secundum, nec dicas
accumulãdo, an ista secunda præsentatio ualebit? Lap.
in alleg.78.fol.29.in 4.col.sentit ꝙ non, dicit enim, ꝙ
quidam patroni, qui primò p̃ñtauerant quemdam D.
Matthæum, & postea præsentauerant unum alterum
non accumulando sed uariando, nihil fecerunt, & ꝓpꝓ
ea p̃ñtatio non tenuit. D.Roch.in d.uerbo honorificũ.
in 13.q.quærit de isto art.& adducta dicta alleg Lap.di
2 cit se credere contrarium esse uerius † qa patronus uel
alius præsumitur uelle id quod iuris est alio non appa
rente.l.si duo.ff.de acq.hær.quare pro ista reg.alle. Bal.
in l.precib.circa.15.col.C.de impube.facit tex.& quod
ibi no.in l.ex facto.in prin.ff.de uulg. & pup..& aliquid
habetur per do.Alex.in l.hæredes mei.§.cũ ita.in 6.col.
ff.ad treb.& in l.Gallus.§.1.in 1.fol.ff.de lib. & posth.er
go patronus quando simpliciter præsentat secundum
uidetur uelle cumulare non autem in totum a primo
recedere, cũ non possit de iure per tex.& ibi no.in c.cũ
3 autem hoc tit.facit reg.† qa in dubio est faciẽda inter-
pretatio, ut potius actus ualeat q̃ pereat.cap.abbate.de
uer.sig.l.quoties.de reb.dub. Et subdit Roch.posse dici
Lap.non fuisse loqnutum, quando patronus simplici-
ter præsentat secundum, sed qñ præsentat secundum,
& dicit se uelle uariare præsentando, quod ẽt uidetur
bene notandum s̃m eum ad infringendas præsentatio
nes, & ad intellectum d.c.cum autem.quia patronus p̃
sentando secũdum, debet exprimere se illud facere ac
cumulando secundum.Lap.ubi s̃.uel saltim simplici-
ter p̃ñtare non dicendo ꝙ id facit uariando; quia tunc
in dubio ꝓsumeret̃ uoluisse quod iuris est, ut s̃.ipse Roc.
4 dixit q in hoc ira residet. † Sed tu aduerte: nã Roch. in
eius uerbis intelligit uariare patronum. cum in totum
a primo recedit, & licet rẽ uera uariatio illa dicatur, qñ
in totum quis recedit ab uno, & transit ad aliud: ut col
ligitur ex dictis Dy.in reg.mutare.de reg.iu.li.6.tñ ut ui
disti in ꝓxi.p̃c.art.uariatio in materia nostra capitur,
quamuis patronus in totum nõ recedat a primo, sed ac
cumulatiue præsentat secundum, & sic non bene pro-
cedit dictum Roc. ꝙ si patronus dicat, uolo uariare, in
5 telligitur recedere a primo. † Vnde ego dico in hoc pũ-
cto, ꝙ aut patronus secundo præsentans expressit se uel
le recedere a primo, uel per alia signa demonstrauit se
uelle a prima recedere, & tunc aut facit ex cã: qa pue-
nit ad eius notitiã primũ p̃sentatum nõ idoneũ, uel in
dignum, & tũc tenebit secunda p̃ñtatio ẽt nõ cumula-
tiua, & per quam expresse a prima sit recessum: qa ex
cã hoc facit, immo hoc facere tenetur, iuxta no.in c.cũ
uos.de offic.ord.alias.enim posset puniri ut ibi, si p̃ñta-
uit indignum scienter, si uon idoneũ tenet̃ uariare ĩ.
tp̃s datum ad p̃ñtandum, alias deuolnit̃ prouisio ad ha
bentem instituere: ut late diximus s̃.in 1.par.huius 2.li.
in 10.q.prin.in 14.art.Si uero patronus secundo p̃ñtans
expressit, uel aliter demonstrauit se uelle recedere a pri
mo, & non cumulatiue præsentare; & tunc ista sua præ
sentatio nihil nocebit primo, sed illa nõ admitteret̃ iã
quam nõ facta cumulatiue & formiter ut debet: qa ita
demum uariatio permissa est patrono laico, si accumu
latiue p̃ñtat, non aũt si uelit recedere a prima: ut in præ
ced. art. ꝯclusimus, & in casu præiudicat secundo p̃ñta-
to, & ita uere fuit in casu alleg. Lap. si eius thema bñ ꝯsi
deret̃. Aut uero p̃ronus laicus solum p̃ñtauit, & nõ di-
xerit priuatiue, nec accumulatiue, sed simpl̃r p̃ñtauit,
nec alias apparet se uoluisse a prima p̃ñtatione recede-
re, & p̃sumendũ est ac tenẽdũ illũ p̃ñtasse nõ priuatiue
sed cumulatiue, ꝑut ius sibi ꝑmittit & rõnẽ D.Roc.qa
q̲libet p̃sumit̃ uelle id qđ ius, q̃ reg. pulchre firmauim⁹
s̃.in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 3.art.in 4.motiuo partis af-
firmatiuæ, in prima materia beneficiorũ de sacerdote
in sacerdotẽ, & ꝑ illã aliã re.ut actus magis ualeat quã
pereat. & ꝑ hoc faciũt ea q̃ diximus in d.1.par.1.li.in 2.
q.prin.in 4.ar.de fundante ecclam & nihil dicente, &
sic iuresp.sibi nõ reseruato, qđ nihilominus dicet̃ iusp.
acq̲siuisse: qa sic disponit ius, ut ędificãs ecclam acqui-
rat iusp.c.nobis.hoc ti.& ita est tenendũ. Si uero p̃ñta-
uit patronus per uerba implicatiua, puta p̃ñto talem,
ẽt dicetur expresse cumulatiue præsentasse, & bene.

¶ Vigesimustertius art.7.q.prin.2.par.2.Lib. 1

1 Variare an patronus possit totiens, quotiens uoluerit, ubi quòd non, nisi semel.
2 Pluralis locutio est contenta duorum numero.
3 Dictiones alter, de duobus, alius, de pluribus. & nu.6.
4 Compromissarius non potest prorogare nisi semel data sibi potestate prorogandi.
5 Communis opinio non est attendenda, quando iure non probatur.
7 Episcopus an possit exigere charitatiuum subsidium ultra bis uel ter.
8 Verbum quotiens, quot uices importat.
9 Doctori qui consuluit pro una parte licet uariare & mutare consilium, si uidet ueritatem in oppositum.

1 Meritò Modò uideamus, † an p̃ronus laicus pos
sit uariare totiẽs, quotiens uoluerit, an
uero non possit ultra duos p̃ñtare. Io.Cal. in consil. 16.
an laicus fol.62.hoc ti.quærit, an laicus possit successi-
ue ultra duos accumulare, & dicit ꝙ nõ: qa licet iura
dicant, laicum patronum posse plures accumulare, de
2 bet intelligi de duob. † qa pluralis locutio duorum nu
mero est ꝯtenta, de reg.iu.pluralis.cũ ꝯcor. Mouet̃ se-
cũdo, talis uariatio est odiosa, iõ restringẽda, de reg iu.
odia.li.6.ad hoc optime de præbẽdis.is cui.eo.lib. Ter
tio infinitas est uitãda c.cũ in multis.de rescr.li.6.Sed si
posset uariare totiẽs, quotiẽs induceretur infinitas, er-
go nõ est dicendũ. Quarto dicit, si uideãtur iura de hoc
loquẽtia, clare istud innuũt: nã c.qđ aũt.dicit postmodũ
3 aliunde, sed melius probat ille tex.secundũ me: † quia
secundum Grammaticos alter, de duob.alius, de pluri
bus. Iõ põdera illũ tex.ibi, an primo clerico ecclam pe
tente dẽat postea remoueri, uel posterior priori præfer
ri, & sic clare loqnit̃ đ duob.c. cũ dilectus. huc tit. hoc
probat ibi, non primus, sed secundus ius est assecutus.
c.pastoralis.probat ibi, ac s̃m instituit. c. cum aũt. hoc
probat ibi, alium ęque idoneũ, iunctis uerbis ibi, qs eo-
rum alteri præparatur. ex quib.omnibus apparet aper-
te hm̃oi uariationẽ fieri posse successiue de duob.& nõ
de plurib Et per hoc dicit tñderi ad id qđ no.in cle.plu
res.§.fi.super verbo plures.hoc tit.intẽdit. n. qñ simul
plures q̃ duo præsentan.ut unus ex eis ꝑ ep̃m eligatur,
ut ibi in tex.& idẽ ẽt qñ duę p̃ñtationes successiue factę
fuerunt, & sic intelligere gl.ibi seqnens super uerbo p̃-
sentare, & si bene inspiciatur idem est, dicit ipse, in ef-
fectu illo casu, sicut dictum est s̃.qa fit p̃ñtatio, ut unus
eligatur, sed ultra duas nõ posset fieri tertia ꝑ dicta s̃.
Et demũ dicit nõ obstare istud reputari nouũ cũ alius
doctor hoc non dixerit; qa nec ẽt reperit aliquẽ ꝯrium
dixisse, & iden hoc putat de iure uerissimũ. Ex ultimis
dictis Cal.no pulchrũ intellectũ ad d.cle.plures.§.fi. ut
patronus laicus possit p̃ñtare plures una uice, & secun-
da uice, sed nõ tertia uice, & hæc certe ut̃ sentire ibi gl.
in uerbo p̃ñtare.relata ad uerbum plures.in illo text.§.
fi.appositũ: nã cũ gl. suꝑ illo uerbo plures, exposuerit il
lud verbũ plures quocunq.uoluerit, & gl.sequẽs ĩ uer-
bo p̃ñtare, dicat simul uel successiue, erit sensus tex. &
ipsarũ duarũ gl.ut quotcunq.plures uoluerit possit p̃ro
nus p̃ñtare sil̃, & quotcunq.successiue, hoc est secundo
loco, & sic ut possit bis p̃ñtare plures, dũmodo unus eli
gat̃ instituẽdus, q quẽ intellectus, licet ex ipsis gl.colli-
gat̃, nunq̃ tñ fuit coelectus, nisi qa si ꝑcipitur ex uerbis
Cal.quæ mihi mentẽ aperuerũt, & hoc ex illis gl.ꝑcepi.
Et sic duo sp̃ãlia induxit ille tex.§.fi.non solũ ut plures
possint p̃ñtare unico actu, & hoc ẽ primũ sp̃ãle, sed ẽt
postq̃ fuerunt p̃ñtati plures primo actu possint p̃ñtari
plures secũdo actu cũ hoc tñ, ut unus eligat̃ ab institueñ
te, & sic ille tex. iuncta gl.in uerbo p̃sentare, probat bis
posse uariari, & non tertio loco, iuxta declarationem
Cal.licet in utraq. p̃ñtatione plures præsentet, & certe
hoc est nouũ Roc.in hoc tra.in d.uerbo honorificum,
in 10.q.fortificat dicta Cal.& ꝑ illa reg pluralis loquu-
tio.alleg.ẽt.l.ubi numerus.ff.de testi. Et ꝙ uariatio sit

odio-

odioſa demõſtrat,ubi datur ptās uariandi, datur occa-
ſio machinandi dolum, & fraudē ſm Gemi.in d.c.cum
in multis.de reſcr.li.6.per illum tex.quibus addere po-
teris id quod dicitur,uariationem eſſe iniquitatem C.
de reb.credi.l.ſiquis tuſiur.& iō tanq̃ odioſa reſtringē-
da. Poſtea ipſe Roc.adducit reg.quæ habet, ꝙ ubi lici-
ta eſt uariatio,nõ ꝑmittitur niſi ſemel.Ita decidit Bal.
in auct.habita in 6.col.C ne fili.pro pře.alle.d.l.ſi qs iuſ
iur.C.de reb.cred.& iſtā reg.ēt commemorat Ale.in l.
ſi ex toto.§.fi.ff.de leg j.ubi alias auctoritates allegat,
ergo uř bene probare,ꝙ ubi quis præſentauit unum al
terum poſſit,& ſic ſecūdū pñtare,& p ꝯñs nõ niſi ſemel
uariare.Secundo adducit reg.l.boues.§ hoc ſermone.
ff.de uer.ſig.ubi ſimplex ſermo uerificatur in prima ui
ce.Hinc dicimus, ꝙ ſecuritas ueniendi data bānito in-
telligitur ꝑ prima uice.Ita decidit Bar.in l.1.ff.ad leg.iu
li.maie.quam referunt & ſequuntur Abb.& D. Fel.alis
actoritates allegantes in c.2.de treu.& pace. Facit ēt be
4 ne in propoſito noſtro:†qa ſi eſt data ptās arbitro in cõ-
promiſſo de prorogando terminū compromiſſi,& non
eſt dictum ſemel uel pluries,intelligitur de prima, &
unica prorogatione.Ita decidit Spe.in tit.de arbi.§.ex-
cipitur.uer.ſed quid ſi fuerit actū.alle.d.l.boues.§.hoc
ſermone.& ita ēt dicit Bal.in c.fi.in 10. col. .ibi dubitat
ſuper,de ꝯſuetudine,& in c.olim.de reſcr.in l.ſi ut pro
ponis la t.quõ,& qñ iudex.alleg.Inn.in c.ueniens de iu-
reiur.quam deciſionē,& plurimas alias ad propoſitū
dictæ reg.accumulat D.Fel.in d.c.2.de treu. & pac. ubi
omnino eſt uidendum.Et ſic uř,dicit Roc. prædictam
conclu.Cal.eſſe coroboratam bonis fundamentis,& ſe
reperiſſe eam tenere D.Fel.in c.omnes.col.3.circa me
dium 1.diſt.& ꝯſumatiſſimum doc.Do.And.Banſig.ſi.
bi patrem obſeruandū auditorem totæ apoſtolicę di-
gniſſimū in c.q̃to.de iud.Dicit poſtea Roch.ꝯtriā opin.
uideri probare tex.in d.cle.plures.ꝯiungendo gl.in uer
bo præſentare.dicit.n.gl.in uerbo plures.in d.§.fi. lici-
tum eſſe patrono præſentare quotcunq.uoluerit,& gl.
ſequens dicit ſimul,uel ſucceſſiue, ergo iſta deciſio uř
clara ad probandum patronum poſſe ſucceſſiue pñta-
re tot quot uoluerit,& cū illis gl.tranſeunt Do. Car. &
alii.Tum Cal.in d.conſi.reſpõdet ad illam gl.ut intelli
gatur,dum dicit quotcunq.qñ patronus ſimul præſen-
tat,non aũt referatur ad alium caſum,qñ ſucceſſiue ꝑ-
ſentat,in iſta reſpon.dicit Roc.deſtruit, & uiolat ipſas
gl.Eandem ēt opi.ꝙ liceat ſępe uariare accumulatiue
uř tenere Abb.prout dicit Roch.ſe ponderaſſe diſcur-
rendo uerba ſua in d.c.quanto.in 2.col.de iud.dū dicit.
Hinc eſt,ꝙ patronus laicus poteſt uariare alium pñtan-
do,& ex plurib.præſentantis põt eps inſtituere ſecundū
uel tertium,ergo ſenſit Abb.pñtari poſſe nedū ſm ſed
ēt tertium.Eandem ēt opi.dicit Roch.uř expreſſe tenu
re do.Card.in c.paſtoralis.in fi.hoc tit.ubi dicit,ꝙ ſi pa-
tronus præſentauit duos,quando nullus eorum eſſet in
ſtitutus,poterit præſentare tertium per illum text.qui
tñ nihil probat.Et idem ēt præſupponit ibi D.Anto. de
But.in fi.qui dicit eadē uerba.Pro eadem opi. facit ſm
Roch.quia utile erit eccleſiæ,quanto plures præſenta-
buntur,ex quo facilius erit epo ex plurib.eligere unum
idoneum,q̃ ſi eſſent pauci præſentati:ut de ſe patet. Ul
terius Roch.reſpondet ad motiua ꝯtria.dicit.n.ꝙ tenen
do iſtam opi.poſſet reſponderi ad arg.dum dicitur ua-
rietatem eſſe reſtringendam, nec ꝑmittendam plus q̃
ſemel:quia in terminis noſtris nõ põt dici ꝓprie uarie-
tas,ſed potius accumulatio ꝑ no.in c.cū aũt.hoc ti.De-
mum Roch.uoluit mantellū, & dicit ſe credere opin.
Cal.primo loco relatā eſſe in puncto iuris ueriorē ꝑ fun
damēta s̃.adducta,& ēt qa ſapit magnā æquitatē:nam
(ut dictū eſt ſi liceret ſæpe accumulare uel uariare,poſ
ſet procedi in infinitū,ut induceretur magna ꝯfuſio,&
ſi rñdeatur ad unum fundamentum,qđ urget in ꝯtriū,
cætera facilem recipiunt ſolutionem.Fundamentū er-
go urgens eſt illud de d.cle.plures.cum gl.ad qđ põt re
ſponderi,diuerſam rõnem reformare pactum. l. inter-
poſitas.C.de tranſa.dicemus ergo d.tex.dře intelligi,ut
dicit Cal.in d.conſi.in caſu,qñ fieret præſentatio de ꝓlu
rib.& rõ ſit diuerſitatis:quia qñ plures ſimul præſentā-
tur, non arguitur uarietas in patrono præſentante.Pre
terea unus præſentatus non põt conqueri, præſentatio
nem alterius ſibi præiudicare, cū omnes ſimul fuerint
præſentati.cum ergo militet diuerſa rõ in dictis caſib.
non eſt aliquo modo dicendum,iuriſlatorē uoluiſſe eſ
ſe eandē iuris diſpõnem,arg.l.illud.cū uulg.ff.ad l.aql.
unde firma uř ꝯcluſio Cal.Ad aliud fundamentum qđ
utile eſſet eccleſiæ &c.reſpondetur ſatis eſſe unū ex ꝑ-
ſentatis fore idoneum , nec ꝯſideratur idonior reperi-
ri,ut dicit gl.communiter approbata in c.1.hoc ti.& in
c.2.de offi.cuſto.& late diximus s̃.in 1.par.huius 2.li.in
2.q.prin.in 3.art.Præterea attento iſto fundamento ſe-
queretur,ēt patronum eccleſiaſticum poſſe uariare,qđ
tñ eſt falſum d.c.cum autem.Ad auctoritates.s̃.allega-
tas rñdetur,illis non eſſe credendum ..ex quo non ſunt
roboratæ aliquo iure,uel rõne,ut dicit Bal.in l.res pu-
blica.C.ex quib.cau.maio.& etiam glo.nihil allegants
5 non eſt credendū †nec cõis opinio eſſet attendenda, q̃
do iure non probaretur;prout decidit D.Ant. cuius di-
ctū ibi extollit Abb.alia allegãdo in c.tua nos.de uſur.
& idē dicit Io.An.& ibi alii referūt & ſequūtur in ca. 1.
de ꝯſti.Sed tu rñde melius ad dictas auctoritates doct.
illa uerba nõ dixiſſe dicendo hunc art.ſed ad aliud pro
poſitum tranſcurrendo, & iõ magis credendū eſt do-
ctori hoc decidendo,ſed Car.ibi loquiř de tertio nõ ab
uno pñtato,ſed reſpectu duorū litigantiū,ut ibi patet.
Uideamus primo,an alia d.D.Roc.procedãt,& præſer-
tim rñſiones datę ad motiua Cal.& præſertim ad illud
motiuum uariationē eſſe reſtringendā, rñdit. n. hanc
noſtrā non poſſe dici ueram uarietatem,ſed eſſe potius
accumulationē,& iõ non reſtringenda,dico.n.hãc re-
ſponſionē nõ procedere,nā oēs doc.de hac materia lo
quentes quos allegauimus s̃.in 1.& 21.ꝑce.art.loquun-
tur de iſta uariatione accumulatiua:qa alſ iſta uariatio
non admittitur,ut in prox.duob.ꝑce.art.dř,& tñ dñr eā
improbatam,q̃uis accumulatiue fiat. & certe odioſa:
quia ex ea oriũtur lites,ut uidemus in c.paſtoralis. hoc
tit.Ad illud ēt quod dicit,dum uult aſſignare rõnem di
uerſitatis inter caſum tex.cle.plures.§.fi.& caſum ꝯſi-
lii Cald.dicit rõnē diuerſitatis eſſe,quia qñ plures ſimul
pñtantur:ut in caſu d.§.fi.non arguitur uarietas in pro
no præſentante,ſicut qñ ſucceſſiue plures præſentanř,
nam (ſalua pace)quia in utroque caſu dř uarietas iſta
de qua non tractamus,qa uariare eſt,cum qs ſe nõ fir-
mat in uno:ut late diximus s̃.in 3.q.prin.huius par.in 7.
art.ubi ex hoc ꝯcluſimus d.§.fi.nõ hře locum in patro
no eccleſiaſtico,niſi obſeruaret illam formam ad cau-
telam in certo caſu,ut ibi diximus.Alia rõ diuerſitatis
ꝑ Roch.ꝯſiderata,ꝙ in caſu d.cle.unus pręſentatus nõ
põt ꝯqueri pñtationem alterius ſibi præiudicare, cum
oēs ſimul fuerint pñtati,quod non eſt,ſi ſucceſſiue præ
ſentarentur,certe hæc eſt bona rõ. Cui addi põt alia di
uerſitatis rõ,nam in caſu cle.plures. ex quo remittitur
electio habent inſtituere,ut ille inſtituatur, quem ipſe
elegerit,non habebit ꝯſideri, an patronus malitioſe ua
riauerit, & an inſtituens malitioſe unum inſtituit, &
aliū dimiſit:qa hoc ꝯſideratur,qñ ſucceſſiue fierent ꝑ-
ſentationes,& iudiciū optionis eſſe debet ſm Deū & ra
tionem,quæ omnia ceſſant in caſu d. cle. qa electionē
quā ibi facit habēs inſtituere illā facit ex uoluntate pñ-
tãtiū nõ ex ſui officij auctoritate,& iõ eliget quē uolue
rit ex ipſis idoneū,& nõ ꝯſiderař aliqua eius malitia:qa
æq̃ principaliter fuerũt iſti plures pñtati,& iſtā diuerſi
tatē in ꝑdictis caſib.ſentit gl.in d.uerbo pñtare,in d.§.fi.
Et iõ ſi uerus eſt intellectus quē s̃.dedimus poſt Cal. ad
dictas gl.d.§.fi.in uerbo plures.& in uerbo pñtare:ut pa
tronus poſſit bis præſentare, & qualibet uice plures , &
inſtituatur eligendus ab habēte inſtituere, dicerem in
illo caſu militare rõnem,ut ſi nullus ex primis plurib.
pñtatis per epm eligereř,& malitioſe inſtitueret aliqs
ex plurib.ſecūdo loco pñtatis, poſſent agere ꝯ epm pri
mi ſpreti ex malitia,iuxta not.in d.capit.paſtoralis. Et
ideo

ideo uoluit Cald. in d. suo ɔs. nõ posse fieri tertiam p̃-
sentationẽ de plurib. qui idẽ esset, ac si successiue fieret
de uno ꝓ qualibet vice. Retenta igit̃ opi. Cal. dico eam
ẽt tenuisse Ab. in c. cum uos. per gl. 1. & in 6. co. de iud.
& ibi Barb. in 38. col. licet p̃dicti loquãtur præsuppone͂
do. d. ɔcl. Sed do. me. Corset. ibi in fi. 4 char. dicit expres
se pronum laicum nõ posse uariare & cumulare ultra
duos p. d. ɔsi. Cal. & dicit hãc ɔcl. tenuisse in lectu. Bellẽ
ci. tũc rotę summum auditorem in c. nobis. hoc titu. in
6 lectu. † & põderat dictionem alter, in iurib. pręallegatis
appositam, quæ intelligitur de duab. s̃m Bal. in l. ancil-
læ c. de fur. & hãc ẽt opi. tenet ipse dom. me. Corse. in d.
c. q̃to. in fi. 2. char. de iud. dicendo Abb. ibi fuisse loqu
rum de tertio in aduertẽtur, & iõ tenẽdum esse ɔl. Cal.
cuius opi. ɔfirmat: q̃a ꝓmittens præsentare aliquem to
tiẽs quotiens intelligit̃ de duab. uicib. ut p Alex. & doc.
in l. fi. in prin. ff. de dãno infec. & Bal. in c. sua. de appel.
& Car. in c. suo. de ɔstitu. & ibi p do. suum Barba. & do.
Fely. & idem do. me. Corse. hũc art. tractat in suo reper
to. ad Abb. in uerbo uariatio. in uer. uariare licet possit
ubi adducit fundamẽta Cal. Et respõdet ad id q̃d dicit
Ab. in c. bonę. de postu. p̃la. ut loquatur in casu postula
tionis & nõ pręsentationis: & loquit̃ quãdo nullum ius
est acquisitum præsentato saltim ad rem. c. cũ Bertol.
de re ind. & dicit iuxta ɔs. Cal. se ɔsuluisse in facto Fer
rariæ & obtinuisse. Et hãc opi. ẽt vr̃ sentire Bartol. Bel-
7 len. in trac. de charitatiuo subsidio. in q. 23. dũ q̃rit † an
epũs subditis suis possit semel uel pluries exigere chari
tatiuum subsidium, & dicit q̃ sic, sed an possit exigere
ultra bis uel ter, remittit se ad not. p Bal. in l. si duo. p il-
lum tex. ff. de arbi. & l. 1. C. de his quę pęnę nomi. & per
Angan. l. orones. ff. de feriis, & in l. si finita. in prin. ff. de
8 dãno infec. & p Arch. in c. nũc uero. 9. q. 3. ponẽs † quot
uices importat verbũ quotiens, unde cũ se remittat ad
dicta iura tenet bis posse peti & nõ ultra, & sic cũ opi.
Cal. Et ita ad̃s in facto ego ɔsului in quadam cã Vigilieñ.
deuoluta ꝑ remedium appl̃onis ad Archiep̃alem curiã
Tranen. ubi unus nõ patronus p̃ñtauit: sc̃do alterum,
tertio alium: & ego dixi tertiam præsentationem non
esse in cõsideratione, alter uero pronus præsentauerat
unum: sc̃dõ alterum: tertio rediit ad primum præsẽ
tatum, & iterũ illũ p̃sentauit, & ego dixi istã tertiã p̃ñta
tionem nõ esse in ɔsideratione, q̃a per duas p̃ñtationes
functus erat officio suo, q̃a bis poterat pręsentari & nõ
ultra. p. d. ɔs. Cal. & functo officio loqui nõ poterat per
ea q̃ no. per doc. in c. publicato. de ele. licet aliqui aduo
cati dixissent, primo præsentatum esse instituẽdum, ex
quo pręsentãdo illum denuo patronus uidebat̃ recessis
se a sc̃do, & ego dicebam duo, primum quod ꝓ ut me di
xi, hãc tertiam præsentationem ultra sc̃dam nõ esse in
ɔsideratione. s̃m q̃ si bene esset in cõsideratione, sicut
p secũdam præsentationem nõ receditur à prima, sed ac-
cumulatiue fit ad illam, ut diximus in pręced. 21. artic.
Ita ꝑ tertiam p̃ñtationem nõ receditur à sc̃da, & sic in
infinitum, si permitteret̃ in infinitum pręsentare, & nõ
hunc casum, quia nõ tactũ per superiores scribẽtes, &
iuxta ɔsilium fuit iudicatũ in dicta curia, & ipsa s̃nia
Romę cõfirmata. Propter quæ ẽt al̃s eidem curię in fa
cto consului in quadam cã Andrien. per remedium ap
pellationis sił deuoluta ad dictã archiep̃alem sedem,
nam q̃dam p̃roni reseruauerãt sibi in l̃mine fundatio-
nis capellę de ɔsensu ordinarij & cap̃li posse mutare ca
pellanos, dixi hoc fieri non posse nisi semel post primã
p̃ñtationẽ, ut euitetur infinitas, q̃d ɔsi. posui. s. in 1. par.
2. li. in 9. q. prin. in 2. art. ubi tractaui, an prima conditio
teneret, & argumẽtatus sum ad partes, & cõclusi q̃ sic,
ut in rñsione ad primũ motiuũ partis ɔtrię ɔstrinxi illã
ɔclusionẽ: ut itelligat̃ pronos posse mutare capellanos
semel post primã p̃ñtationẽ. quę fieret bñficio uacãte
adducẽdo aliqua dicta facitẽtia ꝓ hoc, & p̃sertim dictũ
Cal. in d. ɔs. 16. Adde ẽt p̃dictis de ista uariatione, q̃ nõ
ad mutat̃ nisi semel ea quę dicit do. me. Iason in l. edita.
in fi. 3. col. & in prin. 4. in 5. no. C. de edẽdo. ubi hoc col
9 ligit ex illo tex. & dicit pulchrum dictum † licitum esse

doctori q̃ ɔsuluit ꝓ una parte uariare & mutare ɔsiliũ,
si uideat ueritatẽ in oppositũ s̃m Bal. in l. si. §. sed cum
ad fi. C. de fur. in c. i. cęteris. in ult. col. de ɔst. ubi do. Fel.
& Ang. in l. Labeo. ad fi. ff. de serui. rusti. p̃di. ubi tñ mo-
net nos ab hoc esse cauẽdum tanq̃ ab igne ꝓp malígni
tatẽ linguarum nõ in bonam partem, sed potius in falsi
tatem trahẽtium, quã uariationẽ limitat ipse do. meus
non esse admittẽdam, nisi semel, ut ibi per eum. Reperi
tñ do. Gaye. in repe. c. fi. de ele. li. 6. in prin. 68. col. expres
se dicẽtem, p̃ronum posse p̃sentare primum, s̃m, & ter-
tium. p no. in cle. 2. in gl. a. circa fi. hoc tit. & p Do. in c.
pastoralis. sił hoc tit. Sed certe miror de Gaye. quõ pro
dicto suo allegauerit no. in cle. plures. p gl. 2. q̃a licet il-
la gl. sit situata super uerbo plures &c. & exponat illud
uerbum quotcũq. nõ loquitur de plurib. p̃ñtans: sed de
plurib. hæredib. relictis ab uno patrono: nam illa gl. si
declarat uerbũ plures, positũ in pri. illius cle. si uero di-
xisset de gl. in uerbo plures. quę est sita super uerbo plu
res existente in §. fi. ibi aliq̃d dixisset. licet. s. ad ipsas gl.
satis sit responsum, rñ ipse alle. no. in gl. a. & sic in uerbo
plures, principij tex. immo ipsemet Gay. ibidem in 24.
colũ. post prin. intellexit no. in d. cle. plures. in §. fi. & il-
lius gl. de p̃ñtatione q̃ fieret de plurib. sił: ut ep̃s alterũ
illorum admittat, & sic tenet cũ Sosone s. p Cald. & se
quaces data ad. d. cle. plures. §. fi. ut uere ille tex. loquit̃.
Nec ẽt no. in c. pastoralis. per doct. allegata per ipsum
Gaye. ꝓbãt, cum nec tex. ibi ut. s. diximus, nec doct. ibi
loquant̃ de plurib. p̃sentatis ultra duos, & sic dictũ Ga-
ye. cum nõ ꝓbet̃ p iura quę allegat non ꝓcedit. Reperi
ẽt postea Pau. de Cita. in hoc tract. in 6. par. in fi. 11. q. lo
quente de patrono p̃sentãte tertium, & sic vr̃ uoluisse
patronos posse uariare & p̃sentare ultra duos, sed re ve
ra ita non loquitur Pau. sed ille tertius erit secũdus p̃ñ-
tatus: loquitur. n. q̃ñ p̃roni diuiserũt uota sua, & quęli-
bet pars ipsorũ p̃ñtauit suum, & litigantib. illis una pars
ipsorum præsentauit tertium, ille. n. tertius erit sc̃ds illi
parti, quæ cũ p̃ñtauit, licet dicatur tertius respectu duo-
rum p̃ñtatorũ a duab. partib. de quo dicetur in seq. art.
remissiue tamẽ, & sic dictũ Pau. nõ ob. Et si reperies ali-
quos doc. præsupponẽtes tertium p̃ñtatum inaduer
tenter fuerunt loquuti non considerãtes importãtiam
huius art. pro quo habemus tot do. principaliter de eo
loquẽtes & illum decidẽtes ultra Cal. q̃ est magnę au-
ctoritatis Ab. & Barb. forsan incidenter loquẽtes habe
mus Bellẽ. Andre. Ba. relatum a Roc. do. Fel. & do. Cor-
set. omnes quatuor Rotę auditores dignissimos; & mo
do Dom. Roch. ita pulchre hunc articu. disputantem.
& cum Cald. concludentem certe a tantorum patrum
auctoritatibus non discederem in consulendo & iudi-
cando. ideo & tu ita conclude.

¶ Vigesimusquartus art. 7. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Variationi an sit locus lite pendente inter præsentatos.*

Et iõ uigesimoquarto loco quæritur de quotidiano art. pone patroni præsentant duos, unus Petrum, alter Ioannem, inter ipsos præsentantes oritur lis: quia unusquisque prætendit se potius esse instituendum & alteri preferendum, dubitatur an hoc casu licita sit uariatio, iuxta d. c. cum autem. Et sic art. est † an lite pendente inter pręsentatos sit locus uariationi. Istum art. ponit & late examinat D. Roc. in d. tra. in uerbo honorificum. in 23. q. ex quo illum habui i facto. Sed nos de eo satis diximus s. in 1. par. huius 2. li. in 6. q. prin. in 12. art. ubi sit: art. est, an c. i. ut lit. pend. ll. 6. hẽat locũ ẽt in p̃ñtationib. ubi ille art. melius cecidit, ad ibi dicta me remitto: quia ibi satis abundantes fuimus omnia dicta Roch. discutiendo.

¶ Vigesimusquintus art. 7. q. prin. 2. par. ij. Lib.

1 *Instituere habens an & quando habeat electionem instituendi qui sibi uidebitur. & nu. 3.*

2 *Gratificare potest episcopus alteri ex duabus præsentatis.*

4 *Patronus quomodo puniri debeat, ſi uariando præſentauit alterum uel æque idoneum, uel minus idoneum: & an teneatur primo præſentato.*

Et Sic condeſcēdo ad.25. arti. In uariatione laici ac-
1 cumulatiue facta ut ſ. tam habens inſtituere ha-
bebit optionē inſtituēdi eum qui ſibi uidebitur. Et tex.
vr apertus q ſic in d.c. cum aūt. dū dicit, qs eorum alte
ri pferat, iudicio epi credimus relinquendū. Et iō gl. in
uerbo iudicio. colligit ea illo tex. eſſe locū gratificatio
ni, alle. ſi ſe. l. in naui. in fi. ff. loca. & c. de cauſis. de off. de
le. cū alijs ut ibi per eā: poſtea in ꝯriū alle. eundē tex. ī fi.
q vult potiorē in tpe eſſe potiorē in iure: & iō ſoluit, ut
potior in tpe prius admittat: ſed cū dubitat qs ſit prior,
ſit locus gratificationi: maxime cū utriq; ſubueniri nō
pōt. Inn. vero in d.c. cū aūt. diſtinguit, q aut eps nō fuit
uſus aliqua malitia, nec refutauit primū pntatū: & ſic
uariatio pceſſit ex uera mēte pfoni, & hēbit optionem
& poterūt eligere utrū eorū velit, aut primū refutauit
malitioſe eps, & iō patronus uariauit, & tunc ſi eps inſti
tuit ſm datā idoneitatē ēt primi peccat, & iō punit: qa
dēt puidere primo: iuxta no. in ca. paſtoralis. & ſic iudi
ciū epi dat ius, licet ipſe peccet & puniatur, ita ibi Inn.
Hoſ. uero exponit verbū iudicio, ſubaudiēdo rōnis nō
affectui volūtatis, arg. c. graue. 1. reſpō. de pb. q dicit eſ
ſe verū ſi pœnā uoluerit euitare, ſed ſi ipſam incurrere
uelit, aīa ſua in manica ſua: excepta tn̄ pęna canonica,
quā incurreret, iuata. d.c. paſtoralis. in fi. Subdit tn̄, q ſi
diœceſanus repulit primū male meritū iure & merito
hoc facit ea quo publica egeſtate laborare dēt. ff. depo.
l. bonafides, & ſic ſm inſtituet & nō puniet, quinimmo
& pfono intelligit gfam facere, nā ea quo minus ido-
neū pntauit, eps iure ſuo poſſet ecclām ordinare. Quod
tn̄ te uera in laico pntāte non idoneum non pcedit; qa
poterit præſentare alterum, ēt ſi primus pntatus eſſet ī-
dignus & ignorāter illum pſentauerit. non ergo priuat
illa uice iure præſentādi pfonus laicus, niſi ſciēter pnta
uerit indignum: ut p doc. in c. cum uos. de off. ord. & la
te diximus ſ. in 1. par. a. lib. huius in 9. q. prin. in 4. art. Et
ſubdit Hoſti. q ſi primus eſt idoneus, nec patronus pōt
ab eo recedere & pęnitere, ſed ſolum accumulare, nec
eps pōt primum refutare ſine pęna, demum Hoſt. reci-
tat d. gl. & eum ea tranſit. Io. An. aūt ſup gl. 1. d.c. cum
aūt. refert d. Hoſti. circa pęnitētiam pfoni, & ita ſimplr
tranſit. Goff. tamen in ſua ſumma huius tit. in a. col. cō
cludit in materia, q ſiqs pntatur ab hēnte ius pręſentā
di, & eſt idoneus, & non admittit a plato, & iō pfonus
uariat, tenebit inſtō ordinarij, & aget ꝯ eum: ſi vero nō
uſus eſt malitia, pure habebit ius gratificādi, quem ſeq-
tur Hoſ. ibidē in §. in quib. in 2. & 3. col. Do. Card. ſuper
ueniēs in d.c. cum aūt. in 2. op. refert d. Inn. & Hoſtiē. &
ex eis colligit eſſe notādum † q ex duob. pręſentantib.
2 pōt eps alteri gratificare, & iō in 4 op. refert gl. 2. ibi, &
dicit minus ſufficiēter ſoluiſſe ꝯtria, & remittit ſe ad no.
in c. ꝯſuluit. de oſ. delega. & trāſit ad qōnē de frumēto
onerato in naui, de qua ego non me impedio. Do. Ab.
quem ibi ſequit Phi. de Sarra. igit ſup d. glo. 1. tenet lo-
cū eſſe gratificationi, & ſolum trāſit ad ſequētem art.
Sed ultra gl. qrit de art. nro formādo illum, qn̄ pfoni ua
riāt in pari numero, ut puta qa unus pntat vnū & alter
alium, nunqd eps hēat optionem inſtituēdi quē uelit,
de quo erimus tractaturi. ī. ī 3. par. in 5. q. pri. in 1. art. &
3 p totū tractabitur tota materia gratificationis. ¶ † Con
cludė igit quo ad art. nrm hos caſus, q ſi pfonus pſenta
uit unū, & per ordinarium nō fuit admiſſus, ſed alter p
eum inſtitutus, q inſtō erit nulla, per c. decernimus. 16.
q. 7. ut per Goff. in d. ſua ſumma huius tit. in a. col. Scds
erit caſus, qn̄ pfonus præſentauit unum, & eps illū refu
tauit tanq nō idoneum uel indignū, & non puniet, ſed
beneficiū faciet pfono, & iō pfonus pręſentabit alterū,
ſi ſciēter non præſentauit indignū, ut pxime diximus,
& iſto caſu eps non hēbit optionē aliq, qa oīno tenebit
inſtituere ſm idoneum. Et ita loqtur Gaye. in repe. c. ſi.
de cle. li. 6. poſt prin. 5 5. col. in uer. ſed ſi patronus. & ui-
de. ī. in 27. ſeq. art. in uerſi. ſm caput. & in hoc caſu di-
cerē pfonum non admitti ad ulteriorem uariationem
qa bis pntauit, ut diximus in 23. pced. art. nec iuuabitur
ex eo, qa diceret primum non tenuiſſe, p ea q diximus.
ſ. in fi. 21. pręced. art. quia ibi dicta intelligūtur, quādo
prima pſentatio fuiſſet nulla, qa non perfecte facta in
exemplis ibi poſitis, & non quādo fuit primo pfecte fa-
cta, ſed non tenet ea aliqua cā, ut in caſu nro. Tertius ſit
caſus, qn̄ patronus pręſentauit unum, & eps illum mali
tioſe nō admiſit, cum idoneus eſſet illum refutādo, vel
admiſſionem & inſtōnem pcraſtinādo, q procraſtina-
tio fuit cā uariationis pfoni, & ſic pręſentationis alte-
rius, & eps hēbit optionem, ſed inſtituēdo ſm puniet in
utroq; foro. ſ. ꝯſciē & canonico, ꝯſciē qa offendet aīam
ſuam: & Deum hēbit ultorem: canonico qa tenebitur
primo puidere, iuata. c. paſtoralis. hoc tit. & ita vult In
no. & Hoſt. in d.c. cum aūt. quē oēs ibi ſequūtur hoc tit.
& hoc caſu non peccabit patronus ſed inſtituēs. Quar-
tus erit caſus, quādo cā uariationis non fuit eps, ſed me
ra uolūtas patroni uolētis uti iure ſuo. ſ. uariare, & tūc
ſine dubio eps hēbit optionem, & ſi eligat alterū ipſorū
non punietur in foro canonico, & ita pcedat text. in d.
c. cum aūt. an uero punietur in foro ꝯſciē ſi non elege
rit idoniorem, ſed ſolum idoneum, dicetur in par. ſeq.
4 art. Sed dicerem eſſe puniēdum in foro ꝯſciē patronū,
q idoneum pſentauit uariādo pntādo alterum ęq ido-
neum uel minus idoneū, qa oīno piudicat iurib. primi
pntati. ut diximus. ſ. ī 23. pce. art. referēdo d. Roc. cū po
nit rōnes diuerſitatis inter caſum cle. plures, & caſum
ꝯſ. Cal. dū dicit in caſu illius. cle. cum plures ſit pſentā-
tur, unum ipſorum non poſſe conqueri præſentationē
alterius ſibi præiudicare, ea quo oēs ſil fuerūt præſenta
ti, ergo ſi diuerſis tpib. fuerunt pntati, poterit primo p-
ſentatus idoneus de pfono ſcdo loco pntāte ꝯqueri nō
in foro canonico: qa hoc nō reperit cāpſſum, p hoc gl.
fi. in fi in c. ſi. hoc tit. Immo reperit expſſum ꝯriū, mul-
totiēs ſtat idoneitas primi, & tn̄ uariatio pmittit pfono,
ſed in foro poli & ſic ꝯſciē dicerē pfonū uariātē ſine cā
teneri primo pntato idoneo, qa ſibi pindicat in honore
& in utilitate, niſi ſcdo loco pntatus eſſet idonior, quia
tūc nō ꝯtradiceret, ſed ſatisfaceret ſuæ cōſciæ, & iſtud
licet expreſſe nō dicat, tn̄ ſentire vr Phi. de Sarra. in d.c.
cū aūt. ſup. gl. 1. dū pōderat peccatū uariātis, & p hoc ēt
facit qd diximus. ſ. in 1. par. huius. a. li. in 4. q. prin. in 11.
art. de pfono pcuratore alterius pfoni nō ualēre pntare
diuerſos, ſed dre vna & eadē ꝯſcia duci ad pntādū noīe
alterius quē pprio noīe pntauit, niſi aliud à mādāte ha-
buiſſet in mandatis, qto magis hoc dēt eſſe in ſeipſo, q
pōt ex diſpōne iuris duos pntare, nō dre trāſire ad aliū
idoneum, ſed non ita ut primus, nec etiam et æquè
idoneum, licet poſſet ad idoniorem. Nota hæc ult. quia
noua, pulchra, et uera.

¶ Vigeſimusſextus art. 7. q. prin. a. par. 2. Lib.

1 *Optionem inſtituendi idoneum, an habeat habens inſtituere quando compræſentatus eſt idonior. & nu. 5.*
2 *Senior eſt præferendus in beneficijs conferendis.*
3 *Idoneus an eligi uel præſentari debeat ab eligentib. uel patronis ſi idonior reperiatur.*
4 *Idonior inſtitui debet de duob. præſentatis altero exiſtente idoneo altero idoniore.*
6 *Idoneus ſi non inſtituatur poteſt appellare.*
7 *Dictio æque, quid importet.*

Videndum Eſt igit. 26. loco, ex quo ſ. tractaui-
mus in proxi. præced. art. an in ua-
riatione pfoni laici habens inſtituere habeat optionē,
et ꝯcluſimus q ſic. quid ſi ſecūdo præſentatus eſt ido-
1 nior primo, uel econtra † nunqd epiſcopus, uel alter ha
bens inſtituere habeat optionem inſtituendi idoneū,
licet compræſentatus ſit idonior? Abba. in d.c. cum au-
tem. mouet hanc quęſtionem, et dicit Ioan. An. ſentire
quod ſic, ex quo in text. cap. cum autem. non pondera-
tur exceſſus idoneitatis, ſed ſatis eſt utrunque eſſe ido-
neum, ipſe tamen Abba. putat oppoſitum eſſe uerum
per. cap. ſi qui maioribus iuuatur meritis, videtur text.
in c.

in c.3.hoc ti.& sm Abb.satis facit tex.p hac opi.in d.c.
cũ aũt.cũ ponderat sm pñtatũ esse æque idoneũ cum
primo secus ergo si fuisset magis idoneus,& p hoc pu-
tat Abb.q si magis idoneus post presentet,posset appel
lare:qa ibi hoc committitur iudicio epi,& sic sibi tanq̃
bono uiro, nã uerbũ iudicium sapit discretionẽ & arbi
trium boni viri prea q̃ leg.de no.in c.2.de corpo.uitia:&
in l.fideicõmissa.§.qui ff.de leg.3.Roch.in hoc trac.in
uerbo honorificũ.in 15.q.q̃rit de hoc art.& dicit ipsum
esse ualde dubitabilẽ:& Host.Io.An.do.Ant.& Card.
in d.c.cũ aũt.tenent epm posse optare idoneum:qa nõ
est ɔsiderandus excessus idoneitatis sed satis est utrũq;
esse idoneum:& allegat alia iura q̃ loquunt in illa diffi
cultate,an pronis saluet eius conscientiã si potuerit p-
sentare idoneiorem:adducit ẽt id qd dicit gl.in c.si plu
res.16.q.7.q̃ dicit,pronis discordantib.& meritis æqua
lib.epm facere grãm cui uoluerit.Et certe hod motiuũ
est ɔ eos:nã præsupponitur in eo merita esse æqualia.
Postea allegat p ɔria parte,& inter reliqua p tex.mo-
uetur in d.c.cum aũt dudum,ibi dr.pronum pñtasse se
cunda uice æque idoneum:ergo vr innuere aliter fore di
cendum,si esset magis idoneus.Præterea illo tex.dicit,
q ubi duo successiue sunt præsentati,est in iudicio epi
instituere,quẽ uelit,sed verbum iudiciũ,sapit discretio
nẽ & arbitrium boni uiri:l.fideicõmi.§.qui.ff.de leg.3.
cum simi.sed bonus vir admitteret idoniorẽ.Igit̃ &c.
Adducit ẽt do.Car.referentẽ Pau.do Eleaza.in cle.plu
res.§.fi.in 3.q.hoc ti.dicentẽ ista uerba,ubi a sunt paria,
distinguenda erunt merita,aliàs locus erit gratificatio
ni,quasi dicat in alternatiua,uel ubi merita distingui
non possunt,qa ẽt essent paria:tunc locus esset gratifi
cationi,aliàs expresse sentit attendenda fore merita,&
sic excessũ idoneitatis,& q ista sit eius intẽtio patet ex
iure p eum allegato.f.c.pen.de rescrip.li.6.Et hoc idem
clarius tenuit do.Car.in d.cle.plures in princ.in 4.col.
ubi dicit,q si duo proni præsentant duos,admittit̃ ido
nior,si aũt sunt æqualiter idonei,locus erit gratificatio
ni,alleg.not.in c.1.hoc tit.quã opi.ẽt tenet ibi clare Io.
de Imo.Et dicit Roch.ibi,hanc opi.oĩbus ɔsideratis ẽt
sibi placere:quia fundamenta p ea adducta fortissime
stringunt maxime tex.in c.3.hoc tit.q tex.re uera non
loquitur in optionib.hñtis instituere,sed in electione
pñtantiũ.Facit ẽt Roch.p hac parte fundamentum:nã
sm Abb.& alios in d.c.cũ aũt.ubi iura non sunt paria,
nõ est locus gratificationi,& pbat̃ in illo tex.in fin.sed
qñ qs est idonior altero,clare apparet inter eos nõ esse
paritatẽ,ergo nõ erit hoc casu locus gratificationi.Cõ
probat ẽt ɔclusionẽ Roch.p ea q̃ dicit do.And.Barb.in
2 cons.suo.23.in vlt.colu.in 1.vol.†q in beneficijs confe-
rendis est preferendus senior.adducit ẽt Bal.in cõs.165.
ordinatio testi.in fi.in 4.vol.Et dicit Roch.istam opi.sa
pere maximã æqtatẽ,& psertim pcedere in fo.conscië
tiæ:qa ille vulnerat conscientiã suã,qui põt eligere ido
niorẽ & elegit idoneum,alleg.Fede.in cons.165.sup du
bitationum art.in prin.& Ant.de Butri.& Abb.in d.c.
constitutis.de appella.& Abb.in d.c.3.hoc ti.qn icquid
dixerat Phili.frã.in d.c.constitutis.& subdit Roch.hęc
mihi vr ueritas.Postea limitat suã ɔclusionẽ,nisi ido-
neus esset pñtandus à plurib.vocib.q̃ limitatio non tã-
git ar.nr̃m.Secundò limitat,nisi idoneus esset pauper,
uel egenus:qa esset pferendus idoniori non pauperi in
simplici beneficio,alleg.Host.in c.tuã.de æta.& quali.
quẽ ibi refert & seqtur Ant.de Bu.i 2.col.Postea Roch.
rñdet ad tex.q allegant̃ in ɔrio,& præsertim ad c.mo-
nasteriũ.16.q.7.ubi hr̃,sufficere pñtatum nõ esse malũ:
nã rñdet Roch.illum tex.debere intelligi,qñ aliàs me-
lior nõ est oblatus,& hãc solutionẽ dicit reperijsse tra-
ditã p quosdã relatos p gl.in d.c.licet.8.q.1.quamuis ip
se teneat ɔrium.Rñdet & alr.q qñ aliquis hẽt facere p-
sentationẽ sufficit pñtare idoneũ:qa absurdum esset
dicere,perquirere totum mũdum:ut inueniret melio-
rẽ,& ita pcedat.d.c.monasterium.sed qñ epo sunt præ
sentari duo,quorum alter est idonior cessat dictum ab
surdum & instituendo idoneo reposito idoniore,facit
iniuriã ipsi idoniori,qui etiã habebat ex præsentatione
ius petendi institutionẽ,q̃ rõ cessat ubi quis nondũ est
pñtatus,& hanc solutionẽ dicit esse rationabilẽ & soli
dam,ut de se patet.Et cõprobat quia hoc ultimo casu
eps est iudex inter ipsos duos sup hoc contendentes,s.
quis eorũ potius admitti & institui dẽat:ergo iustitiam
ministrare dẽt,alr nõ diceretur iudex.c.forus de uerb.
sig.sed profecto iustitiã nõ ministraret,si repelleret ido
niorẽ admisso idoneo data paritate in cæteris,& ita resi
det ibi do.Roch.Et hunc ar.tractat Phil.de Satra,in d.
c.cũ aũt.super gl.1.char.367.qui dicit Butri.in d.ca.cũ
aũt.tenere opinionem non hẽre optionem apparẽte de
idoniore nisi stãte æqualitate uel idoneitate,& tenuis-
se Io.An.in sol.quæstionis in reg.in re cõi.de reg.iur.
li.6.& Bened.Captam post Abb.in d.c.cum aũt.& ideo
dicit Phil.idoniorem posse appellare,prout ẽt vult ibi
Abb.& sic cõcludit ibi Phil.idoniorem esse instituen-
dũ,& non hẽre locum optionem.Tu aduerte,hanc ma
teriã nos amplissime tractasse.s.in 1.par.huius.2.lib.in
1.q.prin.quærendo ibi,si patroni poterunt præsentare
digniorẽ uel idoniorem:an salua conscientia præsenta
bunt dignum & idoneum:& an teneat eorum electio
uel psentatio:& ibi quasi adduximus oĩa hic dicta,sed
3 hic pro clara intelligẽtia diuersifica casus†nã si nos lo-
quimur de eligentib.uel pñtantib.si reperiant idonio-
re an possint eligere uel pñtare idoneũ.& quid in foro
poli:& quid in foro canonico:& hic sit primus casus,&
de eo dic ut ad saturitatẽ diximus in d.1.par,huius.2.li.
in 1.q.prin.in 3.art.Secundus erit casus,qñ duo sunt pñ
tati a duob.patronis,uel à duab.partib.patronorũ:qa
una pars pñtabit unum:altera alterum:& lis est inter
instituendos:quia unus dicit se iuuari pluribus meritis
& maiori idoneitate,alter ɔ:& sic de alijs qualitatibus:
qa suffragia sunt æqualia,& tunc nunquã est locus gra
tificationi,qñ vnus excedit aliquẽ in aliquo nisi in om
4 nib.& per oĩa essent æquales,& sic tenebitur†habẽs in
stituere idoniorẽ instituere:quia alias iniqua esset eius
sñia,& ab ea posset appellari,& de hoc casu loquit̃ Ab.
in d.c.cũ aũt ultra gl.de qua nos erimus dicturi in plu-
rib.ar.ĩ.in 3.par.in 5.q.prin.in illis art.& sic in hoc ca-
su in utroq; foro habẽs instituere tenebitur optare ido-
niorem,& nec iste est casus noster.Tertius est casus,qñ
patronus uariaret & duos cumulatiue præsentaret,&
ut diximus in proxi.præc.art.habens instituere hẽt op-
tionem,& hic est casus nr̃ & quæritur,an debeat opta-
re idoniorem,uel sufficiat optare idoneum.Et hic ca-
sus est diuersus a primo:qa electores seu præsentantes
non habent strictam optionẽ,quem ex talib.optẽt,sed
solum tenentur eligere uel præsentare idoneũ,& ideo
alia fit ibi distinctio.:hæc aũt optio hẽt fieri per iudicẽ
ex duob.pñtatis,q̃ est magis stricta,ipsius iudicis regula
ri iudicio relicta,ut proximo præc.ar.diximus.Differt
ẽt hic tertius casus a secundo:qa in secundo casu pñta
ti ab hñtib.æqualia iura solũ litigãt super ipsorum me-
ritis,& alterius ipsorũ platione,vnde iudex sm merita
causæ iudicare dẽt,& nõ relinquitur eius iudicio,in ca-
su uerò nr̃o relinqtur iudicio epi,& sic iste est diuersus
5 casus.†Et in isto casu est aduertendũ:nã aut facta varia
tione p pronũ ex sua mera uoluntate sine aliqua culpa
epi,& eps statim optauit & instituit idoneũ pretermisso
idoniore,& licet posset teneri,immo teneatur in foro
ɔsciæ,si sciebat alterũ idoniorẽ:tñ in foro canonico nõ
tenebit̃,& eius instõ oĩno pcedet.Aut facta pdicta va-
riatione idonior dicit se idoniorẽ & hoc pbare uoluit
seu pbauit,& nihilominus eps optauit alterũ idoneũ &
illũ instituit,& sine dubio tenebit ĩ foro ɔsciæ,sed instõ
pcedet & imputet̃ idoniori q nõ appellauit:iuxta no.in
c.pastoralis.hoc ti.Aut uerò facta variatione prædicta
idonior añ instõnẽ allegauisse idoniorẽ,& obtulit se p-
baturũ,seu pbauit,& ne ad instõnẽ pcedat̃ appellauit,
& tũc nõ tenebit instõ,tenebit̃ ordinarius idoniorẽ ĩsti
tuere sm Abb.ĩ d.cũ aũt p no.ĩ d.c.pastoralis.hoc ti.&
ita pcedat ɔclo do.Roch.q̃ licet sit amplior:quia ɔclu
dit epm debere optare idoniorem,& nihil dicit de ap-

pellatione: sic videret instõnẽ nõ ꝓcedere, tñ instõ re-
uocatur per uiã attentati: licet Rosf. in libellis suis rela
tus a doc. in d. c. pastoralis. dicat instõnẽ procedere, sed
epm teneri ꝓuidere idoniori, argu. d. c. pastoralis. Sed ꝯ
hoc facit. c. constitutis. de appel. alias. n. quid ꝓdesset ꝯ-
clusio. s. facta, epm teneri optare idoniorem, si nõ tene
ret instituere ẽt idoniorẽ: q̃d dẽt ꝓdesset appellatio inter
posita q̃ licet nõ operet ꝯ pronũ volentẽ uariare, ut di-
ximus. s. in 2. præce. art. operatur tñ ꝯ instituentẽ: ut in
d. c. pastoralis. no. ut dicemus. ĩ. in ꝓxi. seq. q. prin. in 16.
ar. & in uer. si. tunc. Et si diceret, operabit ne in foro cõ-
scientiæ quò ad expensas? Hoc nõ est dubiũ, cũ in laxio
ribus terminis. s. in duob. præcedẽtib. mẽbris iã eps te-
neti in foro ꝯsciẽ optando idoneũ & ꝓtermittẽdo ido-
niorẽ. Tanto magis cũ tex. d. c. cũ aũt. hanc optionẽ re-
linquat iudicio ipsius epi, q̃d dẽt esse regulatũ iuxta ar-
bitriũ boni uiri: ut ibi dicit Ab.: & q̃libet bonus uir ido
niorẽ eligeret, maximẽ q̃a saluaret eius ꝯsciam, quã si
non saluasset, nõ diceret bonus vir: & ꝓdicta oĩa bñ ꝓ-
banẽ ex his q̃ dixi. in d. 1. par. huius. 2. li. in x. q. prin. in 3.
art. Et adde q̃d dicit Gaye. in repe. c. fi. de elec. li. 6. post
prin. 55. col. ꝙ cæteris parib. eps dẽt potius primũ q̃ scm
instituere, alleg. c. cũ aũt. & c. pastoralis. hoc ti. posset tñ
eps absq; malitia scm eũ omittere primũ: & scm institue
re, alleg. Io. An. ĩ d. c. pastoralis. in 2. col. & Abb. & Car.
in d. c. cũ aũt. & ĩ d. c. pastoralis. Adde ẽt q̃d dixit Firm.
in trac. de epo. in 2. par. 4. li. ĩ 71. q. in 9. col. in uer. t 13. re
cipiendo epm recipiẽdo scm pñtatũ a pñono ecclæ uel
altaris primo omisso hoc facere dispẽsatiue, alleg. c. cũ
aũt. & c. pastoralis hoc ti. & Spe. in ti. de dispẽsationib.
§. nũc de eporum uer. 136. & dispensatio cũ cã dẽt esse:
aliàs. n. dissipatio dr̃ scm Bernar. quẽ refert Abb. in c. q̃a
6 intm̃. de præb. ¶ Et ꝙ idonior possit appellare: ponit
Abb. in c. cũ aũt. in uer. itẽ dubitatur. hoc tit. quẽ sequit
Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 6. q. q̃ quidẽ Pau. in
12. q. post princ. 7. col. ꝙ iura dantia optionẽ epo. s. c. q̃d
aũt. cũ aũt. & pastoralis. si bñ illa ꝯsiderent & eorũ glo.
dant epo optionẽ, q̃ñ pñsẽtati oẽs sunt idonei: & iõ sub
dit non debere, nec posse instituere indignum; immo si
primus esset dignus, & secũdus dignior, teneret dignio-
rẽ instituere: & sic non hẽbit eligere quem uelit, alleg.
Abb. ꝑ illũ tex. in c. pastoralis. hoc tit. ubi datur electio,
si secũdo loco pñtatus esset æquè idoneus sicut primus:
ergo si non est æquè idoneus, nõ deberet hr̃e electionẽ,
adducit & multa alia pro hac conclusione q̃ s. retuli-
mus. & dicit non obstare expositionem Io. And. in c. ꝙ
aũt. post gl. ibi, q̃ vult esse locum gratificationi, q̃ñ oĩa
sunt paria: sed ubi unus est idonior altero, tunc põt ip
sum instituere: & expositio Io. An. ibi. vult ꝙ ibi uerbũ
non intelligitur in q̃titate bonitatis: sed in eadẽ quali-
tate, & sic sufficere non esse malum per c. 3. hoc tit. nã
7 dicit ipse Imo. † illud uerbũ æquè, significat paritatẽ &
æqualitatẽ bonitatis in oĩbus: q̃a de natura uerbi æquè
est partib. æqualitatem distribuere: ut si dicã, primus: &
filij fratris mei æquè hæredes: nam tñ habebit primus
solum, quantum oẽs filij fratris. l. interdum. ff. de hære.
insti. §. sed si vsq;. in instituti. quib. modis in fi. & aliqua
alia ibi dicit quæ iam dicta fuerunt supra in d. 1. par. hu
ius. 2. li. in x. q. prin. in 3. art. ideo circa reliquæ ad ibi di-
cta est recurrendum, licet re uera Pau. in 12. q. multa di
cat ad aliud propositum: quia principalis eius q̃õ est, de
qua in seq. ar. Prædictis adde Phil. Decium in cons. 171.
diuino &c. & pro eo tenuit in prin. 2. col. volentem, ꝙ
quamuis idonior sit instituendus, hoc procedit ante fa-
ctum: sed post factũ. i. institutione sequuta tenebit de
idoneo non obstante ꝙ alter fuerit idonior.

¶ Vigesimusseptimus articu. 6. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Patronus non punitur præsentando cumulatiue indignum.*
2 *Institui debet primus idoneus præsentatus ex duobus altero idoneo: altero verò non, cumulatiue præsentatis.*
3 *Optionem instituendi indignum ex duobus cumulatiue præsentatis altero digno altero indigno non habet episcopus.*

Et sic ex præmissis sequitur. 27. arti. quid si patronus
præsentauit unum idoneum, postea variat, & nõ
pñtat idoneũ: an puniat ita ꝙ possit ipse eps ꝓuidere ec
clesiæ de altero post positis ambob. pñtatis: an vero de
beat primũ idoneũ ĩstituere, uel poterit quem uelit de
duob. pñtatis instituere: iuxta. c. q̃d aũt. & c. cũ aũt. hoc
tit. Pau. de Cita. q̃rit de hoc in hoc trac. in 6. par. in 12.
q. & dicit pñonũ nõ priuari iure pñtandi ꝑ talẽ secũdã
pñtationẽ factã de indigno: eo q̃a iã fecerat debitũ suũ
ꝑsentando dignũ, quẽ eps tenetur instituere, si non hẽt
q̃d sibi opponi possit. c. pastoralis. hoc ti. aliàs põt pñta-
tus epm molestare: iuxta. d. cap. pastoralis. & c. decerni
mus 16. q. 6. & gl. in c. monasteriũ. 16. q. 7. & sic nõ pote
rit eps ecclesiã de alio ꝓuidere q̃ de pñtato. d. c. decerni
mus. Itẽ licet pñonus possit uariare accumulando, non
põt tñ primo pñtato ius q̃situ ex tali pñtatione aufer-
re. c. cũ Bertoldus. de re iudi. Et subdit se credere hoc ca
su epm nõ hr̃e optionẽ, ut possit instituere, quem uelit
de istis pñtatis a pñono, q̃ñ ꝑsentatus alter est oĩno indi
gnus. Licẽ ad epm spectat ꝓuidere, ut eccl̃a dignis cõmit
tatur: ut dixit imperator in §. fi. auc. ut cle. q recedunt.
colla. 6. Ideo uidemus, indignos epm reijcere posse: ut
tota die obseruatur: ut est gl. in d. c. monasteriũ. 16. q. 7.
ergo nõ deberet eps hr̃e electionem. ut possit bũ e indi-
gnũ instituere: immo si primus esset dignus: & secũdus
dignior, teneret digniorẽ instituere, & non posset alte-
rũ optare: & sic transit ad dubium ꝓximi præce. ar. Tu
aduerte circa prædicta, nã hic ar. hẽt plura capita. Et pri
mũ est, si pñonus ꝑsentauit dignũ, & postea indignũ, an
puniat: & hoc caput est maioris importantiæ q̃a certe
uideret dicendũ ꝙ sic: q̃a iniuriat ecclæ, iuxta not. in c.
cũ uos. de offi. ord. si scienter hoc fecit ut ibi: tñ ego con
1 cluderẽ cũ Pau. † ꝙ non puniatur, ex quo iã ꝑsentaue-
rat dignũ: & sic cõsumauerat actũ eius, & functus erat
suo offi. iuxta no. ꝑ doc. in c. publicato. de elec. & iam
à primo nõ recessit: q̃a accumulatiue ꝑsentauit scm: ut
no. in d. c. cũ aũt. hoc ti. q̃ñ aũt à principio pñtauit indi
gnũ, cessant ista, & iõ punit. nã primo pñtatus pñtat ꝑ-
cise, donec alter accumulatiue pñiet, secũdus uerò nõ:
q̃a eps hẽt optare quẽ uelit, & sic relinquit suo iudicio.
d. c. cũ aũt. & ultra prædicta ꝙ talis pñtãs indignũ in ua
riatione puniat ista pœna, ut ẽt idoneus primo pñtatus
nõ admittat, nõ reperit in iure expressũ: & iõ nõ dicen-
dũ ꝑ gl. fi. in c. fi. hoc ti. Immo hic puniret pñtatus ido-
2 neus q̃ nõ peccauit: & iõ nõ dicendũ. † Secundũ caput
est an dẽat ĩstitui iste primus pñtatus idoneus, uel alter
tertius, & ex suprascriptis patet, nõ esse instituẽdũ aliũ
tertiũ, sed ipsum primũ idoneũ: q̃a stãte pñtatione pñ
ni eps nõ põt alterũ instituere ꝑ d. c. decernimus. & no.
3 in d. c. monasteriũ. 16. q. 7. † Tertiũ est caput huius ar. an
hoc casu eps hẽat optionẽ instituẽdi primũ idoneum;
uel scm nõ idoneũ: & hoc q̃rere est ridiculũ, cũ nunquã
nõ idoneus, uel indignus instituí possit: & iõ dicendum
ut diximus. s. in 25. præce. ar. in 2. casu hunc nõ idoneũ
esse repellendũ ab epo & instituendũ alterũ idoneũ si-
cut ibi diximus, eꝯ primũ non idoneum esse repellẽdũ
& instituendũ scm idoneũ, cũ militet eadẽ rõ in vtro-
que casu. Pro complemento huius materiæ esset nunc
uidendũ q̃ño puniatur eps malitiose non instituens pñ
tatum: & an teneat eius instõ, & q̃d si pñtatus appella-
uit: & plura alia q̃ ꝑ doc. ponunt in d. c. pastoralis. in hic
nõ est locus suus, sed ea ponemus. infra in hac parte in
seq. q. princ. in suis ar. cum tractabimus de institutione
quæ fit per ordinariũ spreto pñono, uel contra seu præ-
ter uoluntatem patroni: & sic ibi melius cadet, ui debi-
Collige ex oĩbus dictis in ista. 7. q princ. & eius
27. ar. duas conclusiones. Prima est, pñ
nos clericos postquã vnum præsentarunt posse uariare
& alterũ præsentare: quia ecclesiasticis prohibita est ua
riatio: & ideo primæ præsentationi stare debent: ut di-
ximus late supra in 1. articu. ¶ Declara istam primam
conclu. ut intelligatur de patrono ecclesiastico qui est
patronus ratione ecclesiæ, ut uariare non possit, sicut si
esset patronus ratione patrimonij: q̃a bene uariare pos-
set

ſtat laicus: ut diximus post prin. 1. art. in uer. & intelli gede eccleſiaſtico. & uerſus fi. in uer. ſed difficultas remanet. Amplia primo hanc ꝯcl. primã, ut patronus ecclesiaſticus non poſſit uariare intrã procedere, ꝙ nõ ſolum non poterit põtare plures ſucceſſiue uariando, nec ẽt ſimul unico ꝯtextu, ut inſtituatur eligẽdus ab epo, iuxta tex. ele. plures. §. fi. hoc ti. nã ẽt hoc nõ põtare nõ poterunt: qa ille tex. nõ hẽbit locum in eis: ut diximus s. in 8. art. Amplia secundo d. 1. conclu. intrã procedere, ꝙ non ſolum patronus eccleſiaſticus nõ poterit oariare, ſed nec ẽt eius procurator, ſeu ceſſionarius: ut diximus s. io 12. art. Amplia tertio d. primã ꝯclu. intrã ꝓcedere, ꝙ ſi ẽt patronus eccleſiaſticus habet iuſp. cõe cũ laico, & laicus ex ſemeſtre acquirat ex mixtura ad põtãdum, eccleſiaſticus non acquiret poteſtatem uariandi, ut diximus ſup. in 13. art. Limita primo d. primam ꝯcl. ut patronus eccleſiaſticus non poſſit uariando ꝓcedere in præſentatione, & electione, ſecus in poſtulatione, & oomlnatione: qa uariare poterit: ut diximus ſup. in 2. ar ti. ubi poſuimus pulchram rõnem diuerſitatis. Limita. d. primam conclu. pronũ laicum nõ poſſe põtare, procedere facta prima præſentatione perfecta, ſecus ſi facta non perfecta, puta abſente põtato uel præſente, & adhuc non ꝯſentiente, uel facta abſente inſtituere habente. uel facta ꝑ inſtrumentum ſeu literas nondum in ſtituere habenti, una cum põtando oblatum uel oblata: qa poterunt iterum põtare, ut diximus s. in 3. art. Limita tertio d. primam concl. patronum eccleſiaſtici non poſſe præſentare procedere niſi ipſi patroni proceſſiſſent p uiam ſcrutinij: quia adhuc ſcrutinio publicato poterunt alterum põtare, ut diximus ſup. in 4. art. Limita quarto d. primam conclu. ꝓcedere, ſi præſentatio eſſet facta coram habente inſtituere: qa non poſſent eccleſiaſtici alterum põtare ſed ſi eſſet facta corã non habente inſtituere, poſſent iterum coram habente inſtituere: ut diximus s in 5. art. Limita quinto d. primã cõclu. ꝓcedere, ꝙ prima põtatio tenuit, ſed ſi prima fuit nulla, puta qa unus de collegio põtauit ſingulariter, poterit poſtea præſentare cum collegio ut & tenebit pręſentatio: ut diximus ſup. in 6 art. Limita ſexto d. cõclu. procedere, ſi prima præſentatio fuit perfecta ut ſup. ſed ſi patronus eccleſiaſticus dixerit, uolo præſentare, uel dixit epo põ uobis ad talẽ eccleſiam, & non dixit quẽ uel dixit quem, & non ad quam eccleſiam, uel non dixit cui, uel dixit põto Titium ſine cognomine, nam poterit iterum põtare non obſtante, ꝙ iſtæ uiderentur factæ, qa nõ procedũt, ut præcludant uiã patrono præſentandi formiter, ſed ſolum procederent ſi ulterius non ꝓſentaret, ne fieret deuolutio ad epm: ut diximus s. in 7. art. Limita ſeptimo d. primã ꝯcl procedere, ut patronus eccleſiaſticus nõ poſſit oariare: tñ ſi uariaret, nõ poniret: or p hoc ad ſuperiorẽ deuoluatur puiſio ipſius eccleſiæ: ut diximus ſup. in 9. art. Limita octauo d. ꝯcl ꝓcedere, ꝙ ſi quis patronus nõ poſſit uariare, tñ ſi tpe quo uariare põ poterat uariauit, & alterum põtauit, & poſtea prima ꝓſentatio ceſſat per lrãm renunciationẽ ꝓſentati reconualidat uariatio, & ſic aliqñ uariare patronum eccleſiaſticum eſt cautela: ut diximus ſup. in 10. art. Extẽde hãc limi. intrã ꝓcedere, ꝙ in caſu limitationis præcedentis intrã reconualidat põtatio ꝓnoni eccłaſtici uariati ſ, ꝙ ſequuta laſione tenet, & nõ poterit ꝯ eã epſ ipſe uenire nec expectãs apñcus: ut diximus s in 11. ar. Limita nono d. 1. ꝯcl. ꝓcedere fm ꝓnõ eccłaſticũ põtare nõ poſſe, niſi primo ꝯceſſiſſet eccłam, uel ſi elegiſſet põtandũ: qa nõ obſtãtib. ꝓdictis actib. poterit poſtea ẽt ꝓnonus eccłaſticus iterũ põtare, ut diximus s in 14. art. Reſtringe hãc limi. ꝓcedere, niſi ꝓnonus eccłaſticus cõrã hñte inſtituere dixiſſet, eligo talẽ ad talẽ eccłam abſolute ſine additione põtan. qa tũc eſſet uera põtatio, & nõ poterit uerũ põtare, & uariare: ut diximus in d. 14. art. Declara s. ſcripta oĩa, ꝙ ſi eccłaſticus, & laicus patroni hñt in cõi iuſp. & primo põtat ũt unũ, & poſtea laicus uariauit, & põtauit alterũ, dẽt inſtitui primo põtatus: qa hẽt utriuſq. uocẽ põtatus ꝑ uariationẽ aũt hẽt ſolũ uocẽ uariãtis, & ſic non hẽt oẽs uoces: ut diximus io d. 13. art. Seconda eſt ꝯcluſio, ꝓnõ laicũ ſiue clericũ rõne ꝑimonij poſtq̃ põtauit unũ poſſe uariare, & ꝓſentare alterũ: qa laicis ꝑmiſſa eſt uariatio, & põ ꝓhibita ut eccłaſticis: ut diximus s. in 1. art. Amplia 1. d. ſecũdã ꝯcl. ſ. ꝓnõ laicũ poſſe variare, ꝓcedere ẽt ſi ꝑmiſerit alicui aliquẽ põtare non obſtãte, ꝑmiſſione poterit nõ illũ ſed alterũ põtare, & ẽt uariare, & tãto magis ſi hoc ꝑmiſit, põtãdo ſ. ipſũ põtare: qa hæc ulti. eſt ſimoniaca ꝑmiſſio: ut diximus s. in 15. art. Amplia ſcdo d. ꝯcl. intrã ꝓcedere, ꝙ ſicut põt uariare patronus laicus principalis, ita poterit, & uariare eius ꝓcurator: ut diximus s. in 17. art. Extẽde hãc ampl. ꝓcedere ẽt io cõpromiſſario, diſtinguẽdo tñ ut ibi diximus in d. 17. art. Declara hãc ampli. ꝙ q̃uis poſſit põtare ꝓcurator, uel cõꝑmiſſarius: tñ in ꝓcuratore poterit oariare dñs, in com promiſſario uero nõ, niſi re integra, ut diximus in d. 17. art. Amplia tertio d. ſecũdã ꝯclu. ut ẽt ꝓnonus laicus ex priuilegio Papæ uariare poſſit, q̃uis in reliqs cẽſeat eccleſiaſticus: ut diximus s. in 18. art. Amplia quarto d. ſecondã ꝯclu. ꝓcedere, ẽt ſi iuſpa. ſpectaret ad collegium ſex uniuerſitatẽ laicorũ: nã poterit ẽt uariare ſicut par ticularis laicus, ut diximus s. in 19. arti. Reſtringe hanc ampli. ꝓcedere, qñ in ſecunda ꝓſentatione oẽs de collegio ꝯcurrãt nemine diſſentiẽte: qa alias uno diſcrepante nõ poſſet fieri ſecũda põtatio in ꝓiudicliũ primi põtati, & actus facti ꝑ maiorẽ partẽ ipſorũ, ut diximus in d. 16. art. & in loco ibi remiſſio Reſtringe hãc reſtr. ꝓcedere, niſi collegiũ itellet uariare ex cã: qa primo põtatus erat nõ idoneus, uel iodignus: qa tunc põt uariare maior pars collegij: ut diximus in d. 19. art. & in loco ibi remiſſo. Amplia quito d. ſecũdã ꝯcl. ꝓcedere, ẽt ſi iuſp. eſſet cõe inter laicũ, & ꝓnõ eccłaſticũ: qa licet patronus eccłaſticus oariare non poſſit, & ex tali mixtura laicus hẽbat ſemeſtre ad ꝓſentandum: tñ põ obſtãre mixtura maioris digni poterit uariare: ut diximus s. io 13. art. Amplia ſexto d. ꝯcl. intrã procedere, ꝙ ſi beue primo loco põtatus appellaret ꝯ laicũ ꝓnonum, ne ſecundo loco põtaret, & uariaret, adhuc uariare poterit: ut diximus ſup. in 20. art. Amplia ſeptimo d. 2. coaclu. intrã procedere, ꝙ ꝓnous laicus poterit oariare unico ꝯtex to plures ſimul ꝓſentando, & ẽt diuerſis, & ſucceſſiuis tpib. ut diximus s. in 21. ar. Amplia octauo. d. ſecũdã ꝯclu. ꝓnoum laicum poſſe uariare, intrã procedere, ꝙ ſi primo ꝓſentauit idoneũ, poſtea ꝓſentauit nõ idoneum uel indignũ, non puniet illa uice iure ꝓſentandi, ſi ẽt idoneus primo ꝓſentatus nõ inſtituaẽ, nec aliqua pęna ſed ille inſtituetur; ut diximus s. in 27. & ult. art. Limita modo primo d. ſecũdam cõcl. ut patronus laicus oariare poſſit, & alterum ꝓſentare, niſi iurauerit nõ põtare alterũ q̃ ꝓſentatũ, uel ꝓſentandũ, uel nõ uariare; qa cũ hẽat aliũ facere corã ſuperiore, nõ poterit uenire ꝯ iurim, nec per ſuperiorẽ admitteẽ, & ſic ceſſauit uariatio: ut diximus s in 16. art. Reſtringe hanc limi. procedere, qñ iurauerit præſentatum non reuocare uel uariare ut ſup. ſed ſi iurauit nõ reuocare procuratorẽ ꝯſtitutum ad põtandum, beue illum reuocare poterit, & ipſe põtare, quia reuocario in qua cõmittitur piuriũ põ fit corã ſuperiore: ut diximus ſup. in 16. art. & in loco ibi remiſſo. Limita ſecundo. d. ſecundam conclu. procedere niſi appareret, quẽ eſſe ꝓnonum nõ ex ꝯſtructione, fundatione, uel dotatione, ſed caſu quo ꝓbet laicus eſſe ꝓnonus ex ꝓſcriptione, ſeu ꝯſuetudine: qa licet quo ad reliqua cenſeatur eccłaſticus in hoc ẽt cẽſebitur, & ſic nõ poterit uariare, niſi poſſe uariare ꝓſcripſerit, ut diximus s. in 18. art. Limita tertio hanc ſecundam conclu. intrã procedere, ꝙ licet quis poſſit uariare, tñ non põt a prima ꝓſentatione diſcedere, ſed uariare accumulatiue ꝓſentando, ut diximus ſup. in 21. art. Extende hãc limi. intrã procedere, quod ſi patronus laicus præſentat ſecundum, & non dicit accumulando, in dubio dicetur accumulatiue præſentaſſe, & non priuatiue: ut diximus ſupra in 22. articulo. ¶ Reſtringe hanc limita. cum ſua exten. niſi prima præſentatio eſſet facta de

de non idoneo, uel indigno: quia secūda pñtatio dice-
tur accumulatiue facta, & totaliter a prima recessum
ut diximus in d. 21. art. Limita quarto d. secundam cō
clu. s. patronum laicum posse uariare, procedere, ut nō
uariet totiens quotiens uoluerit, sed si successiuis tpi-
bus præsentat, poterit tñ duos pñtare, & non ultra: ut
euitetur infinitas: ut diximus s̄. in 23. art. Restringe hāc
limi. procedere, qñ laicus uariaret pñtando successiuis
temporib. qa non poterit nisi bis præsentare, & sic duos
sed quando uellet præsentare vnico contextu, iuxta for
mam cle. plures. §. si. hoc tit. bene poterit ultra duos pñ
tare: ut diximus s̄. in d. 23. art. Extende hanc restr. inim
procedere, q ēt duab. uicibus poterit patronus laicus
plures simul pro qualibet uice pñtatare, ut instituatur
eligendus per epm: ut diximus s̄. in d. 23. art. post princ.
in uer. ex ultimis dictis Cal. Limita quinto d. secundā
ɔclu. patronum laicum posse uariare, ꝓcedere, nisi pro
ni inter se essent diuisi. & quælibet pars pñtasset suum,
& inter pñtatos oriret̄ lis, q̄ procederet, nam non pote-
tit una partium uariare, & alterū pñtare in ꝑiudicium
litigantiū: ut diximus remissiue s̄. in in 24. arti. Declara
modo primo d. secundam ɔcl. q si oēs patroni pñtarūt
unum, non sufficit aliquos ipsorū uariare, ēt si esset ma
ior pars, sed requiritur oīum uariatio, ut dicāiur æqua-
les, alias semper præferetur primo pñtatus: quia semp
dicetur hr̄e plura suffragia. s. uocem illius, qui non ua-
riauit: ut diximus s̄. in 13. & 19. art. Declara secundo d.
secundam conclu. q stante tali uariatione patroni ha-
bens instituere habebit optionem instituendi quē ve-
lit: ut diximus s̄. in 25. art. Restringe primo hanc decla.
si ambo pñtati per uariationem essent æque idonei, qa
tunc habens instituere habebit optionem, & instituet
quem uoluerit, secus si alteri ipsorum est idonior, & pe
tit ut idoneiorem se institui: qa ipse instituēdus erit, in
telligendo tñ, & distinguendo ut diximus in 26. ar. Re
stringe secundo d. secundā decla. s. habentē instituere
hr̄e optionem in duobus uariando pñtans, procedere,
ut proxime diximus, qñ ambo sunt æque idonei, sed si
primus est idoneus, secundus nō uel si secūdus est ido
neus, & primus non, tenebitur instituere idoneum, &
non poterit ad ēxtraneū transire, nec nō idoneū seu in
dignum instituere, ꝑ ea q̄ diximus s̄. in 21. & 27. art. De
clara tertio d. ɔcl. q q̄uis pronus laicus possit uariare,
& in æque idoneis eps possit optare quē uelit, nihilomi
nus si malitiose omisit īstituere primum, tenebit̄ in fo-
ro ɔscientiæ, & in foro canonico: qa tenebit̄ illi de alio
beneficio ꝓuidere: ut diximus s̄. in 25. art. Declar. quar
to d. secundā ɔcl. q licet pronus laicus possit uariare, &
nō puniat̄ de iure canonico, immo hoc sibi ꝑmittatur
tñ si hoc fecerit sine cā, tenebit̄ in foro poli, & sit ɔsciæ
primo pñtato idoneo, nisi idonciorē pñtauit ad iniuriā
& interesse: ut diximus in d. 25 art. in uersi. quartus erit
casus Declara qnto d. secundā ɔcl. qa pñt dari aliquæ
cautelæ, ne patronus laicus uariet, quas posuimus su-
pra in 15. & 16. art. uide ibi. Et per ista habemus clare to
tam materiam uariationis modo præmisso reductam.

¶Octaua quæstio ptin. 2. par. 2. Lib.

1 *Reprobare uidetur episcopus præsentantem dicens, non recipio, uel non admitto præsentatum.*
2 *Iudex dicens non admitto exceptionem, dicitur eam reijcere.*

Prosequendo Hanc secundam partē huius.
2. lib. pñtis operis: qa uisum
est sup. in 6. præce. q. prin. qñ prima pñtatio admittit̄, &
in 7. q. prin. qñ secunda pñtatio per uariationē facta ad
mittitur, & si fuerint admissæ, fiūt citationes spāles ad
certos, & generales per edictum ad incertos: ut sup̄ di-
ximus in præce. 6. q. prin. & quia aliqñ uel secunda pñta
tio non admittitur ꝑ habentem instituere ēr ɔ̄dictore
non comparente: ut in c. pastoralis. hoc tit. & diximus
in d. præce. 7. q. prin. in plurib. art. Merito uidendum est
modo, qd si ꝑ habentem instituere non admittatur pñ
ratio, sed ut malitiosè differat̄, sed ut per eū refutet̄ qd
agendum, & qūo habens instituere sit puniendus, & si
illam admiserit ɔ̄dictorem non comparentem ultra
dictas citationes generalē uel spālem qūo ad instōnem
procedat habēs instituere, ex qua quidē qōne ī. scripti
1 oriuntur art. †Quid si habens instituere dicat non reci
pio, uel non admitto pñtatum, an per hoc uideatur ip
sum reprobare, & ɔcludēdum est q sic. Ita decidit Do-
mi. in c. per simoniam ꝑ illum tex. 41. di. quē refert, &
sequitur do. Bart. Bellenci. quos refert, & sequit̄ Roch.
in hoc trac. in uerbo honorificū. in 46. q. & pro hoc di-
cit facere, quod decidit Bal. in l. j. in fi. C. de neg. ge. post
2 gl. in uerbo non admittit. ubi dicit † q si iudex dicat, nō
admitto exceptionem, dicitur reijcere. Et subdit, q si
eps admitteret præsentationem, ꝑꝑ hoc nō instituet: ut
ipse Roch. colligit ex uerbis Abb. in c. ex literis. hoc ti.
in ult. col. & clare probari in c. pastoralis. eo. ti. Tu con-
firma hoc ꝑ ea q̄ diximus s̄. in 6. q. prin. huius par. in 1. ar
ti. habentem instituere dr̄e admittere pñtationē nō sim
pliciter, sed si & inquantū, ut si erit admittenda admit-
tatur, si reijcienda reijciatur: quia hoc depēdere habet
a futuro euentu, & iō nec simpliciter admitti dēt, nec
reijci, sed expectari terminus edicti, & fieri discussio: ut
est tex. in d. c. si. de elect. lib. 6. & nos diximus supra in d.
6. q. prin. per totum, & præsertim in 2. & ult. ar. & de ista
discussione dicemus inf. in præsenti q.

¶Secundus art. 8. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præsentare an teneatur alium de nouo patronus, ubi q non, sed præsentatus, constito coram iudice appellationis præsentationem fuisse legitimam, debet institui.*
3 *Præsentatus potest adire superiorem, ut compellat ordinarium ad ipsum instituendum.*

1 Et Ideo secundus erit art. †pone q patronus præsen
tet, & eps non admittit pñtatum, an patronus te
neatur de nouo alium ꝑsentare, & dicendum est q nō:
quia si postea constabit corā iudice appellationis ꝑsen-
tationem fuisse legitime factam, ille ꝑsentatus institui
debebit. Ita ɔcludit Rota. 212. inci. s̄m oēs. hoc tit. in no
uis, quam sequitur Abb. in cons. 28. in cā cōis. in 2. uol.
& Roch. in hoc tra. in uerbo honorificum. in 46. q. ubi
dicit hoc satis probari in c. pastoralis. hoc tit. si tñ patro
nus aliū præsentaret nō admisso ꝑ habentem institue-
re, & secundo loco ꝑsentatus instituatur, ualet instō, tñ
habens instituere punietur, iuxta no. dispōnem d. c. pa
storalis. in fi. Et aduerte: quia illa est pulchra decisio q̄
uult, sufficere patrono idoneum, & habilē præsentare
ī. tp̄s datum a iure, licet a denegatione institutionis nō
appellat, uel alias diligentiam non facit, qa non est in
aliqua culpa uel negligentia c. 2. de ɔsti. culpa. n. supe-
rioris sibi nocere nō dēt. de electione, si electio, de reg.
iu. nō dēt aliquis. li. 6. agat igit̄ pñtatus ɔ̄ superiorē, qui
eū admittere iniuste denegauit. c. nullus. & c. pastoralis
hoc tit. & subdit ibi pñtatum nō admissum posse adire
Papā pro prouisione facienda sibi, uel obtineat cām cō
mitti in palatio, & auditor datus ꝓnunciatio sibi bene
ficio debite ꝓuidebit ei s̄m formam cle. auditor, de re-
scri. quæ habet locum non solū in prouisione, sed ēt in
instōne, & confirmatione: ut in ipsa Rota in fine habe-
tur. Et no. hoc casu si aliter ordinarius instituerer, q nō
teneret instō: qa non est hic uarietas, sed unus tm̄ ꝑsen
tatus, q non admissus nulla est instō, quæ fieret alteri:
ut diximus s̄. in 7. præc. q. prin. in uersi. conclude igit̄. &
2 cū ipsa Rota alle. c. nullus. hoc ti. †vē uelle pñtarū posse
adire sup̄iorē, ut ordinariū ɔpellat ad ipsū instituēdū,
iuxta mām d. c. nullus. d̄ qua late diximus s̄. ī 2. par. 1. li.
ī 20. ar. j. q. prin. & uide q̄ dicemus ī. ī 3. par. 2. li. in 6. ar.

¶Tertius art. 8. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præsentans, & præsentatus possunt simul esse in iudicio, uel solum præsentatus, & petere suam præsentationem declarari ualidā, & admitti, & se institui iudicis officium implorando.*

Præsentans pro suo interesse potest prosequi & venire ad causam et mortuo psentato per eū,& petere ius præsentandi ad eum perti nere, & præsentatum per aduersarium remouendum. & nu. 4.

3 *Electores,& præsentatores possunt vnà cum electis, & præsentatis, vel et sine eis in iudicio esse pro eorum interesse, & petere eorum electiones seu præsentationes pronunciari canonicas.*

Videamus tertio loco, an pñtans solus, seu pñtatus solus, uel vterq; simul in iudicio esse posint ꝑ peteñda institutione, & tuendis iurib. pñtationis,& sic pñtantis,& pñtati. Gai. in repe. c. fi. de 1 elec. li. 6. in vlti. col. †dicit fore notandū in practica, ꝓ sentantē, & pñtatū posse simul esse in iudicio, uel solū pñtatū, & petere suā pñtationē declarari ualidā, & eū admitti cōfirmari & se institui implorando iudicis officiū, alleg. Io. An. & Card. in c. decætero. de transac. & in ele. unica. de supplen. negli. prtela. in 15. col. & in Spe. hoc ti. ꝑ totū, & dicit facere. c. qđ aūt. e. c. eum aūt. cū di lectus. & pastoralis. hoc ti. ita Gai. ibi. Roch. uerò ī hoc tract. in uerbo ius. in fi. r. q. querit et de hoc, & addit ad rhema huius ar. an si pñtatus sit mortuus, possit pñonus iudiciū inchoatū ꝑ pñtatum prosequi, & petere declarari ius præsentandi ad eum spectare: & remittit se ad rotā 2. hoc ti. in nouis. Et adnerte, q; non est Rota. 2. sed 2 Rota. 174. q̄ incipit si a pñtatis. q̄ vult †patronū posse ꝓsequi,& venire ad causam pro suo interesse mortuo pñtato ꝑ eū, & petere declarari ius pñtandi ad eū pertinere,& pñtatū ꝑ aduersariū remouēdū fore, & remoueri, alleg. qđ legit. & not. in c. si hi ꝫ quos ut lit. pendē. li. 3 6. †electores. n. et pñtatores pñt unà cū electis, et pñtatis, uel et sine eis in iudicio esse pro eorū interesse, & petere eorū electiones, & pñtationes ꝑ eos factas canoni zari, seu canonicas pronunciari, alleg. qđ legit, et no. in c. statuimus. et in c. cupientes. et in c. ġ fit. de elec. lib. 6. Et pdicta sunt clara: nā ut late diximus s̄. in 1. q. prin. huius par. in 9. art. multæ pñt esse lites q̄ oriuntur in ista pñtatione, et posuimus ibi diuersos casus, in quib. aliqñ adointerueniunt pñsentantes, et præsentati, et aliqñ pñsentati soli, ex quibus apparet ambos esse admittendos in petitione, institutionis. In eadem. r. q. in 23. ar. tractauimus, an ultra præsentationē †. c. psēt atū ad pñtandum factā debeant pñsentans, et præsentatus instare, ut fiat institutio, ex quib. ibi dictis pater vtrunq; posse illā petere. Hoc et pater ex his q̄ diximus in 3. q. prine. huius par. in 11. ar. ubi posuimus formā pñtationis, et diximus præsentantē et posse petere pñtatū ꝑ eū institui. Et hoc et patet: qa fm dictū Dom. et doc. in c. fi. de elec. li. 6. ꝑ citationes spāles, et generales de quib. late diximus in 6 præce. q. prin. citantur cōpatroni, et cōpræsentati, qa vtriusq; interest. et ambo possunt prosequi iudiciū institutionis. Et quāuis Gaie. ubi s̄. uideatur uel ie hoc. s. utrunq; simul posse prosequi iudiciū, tñ postea dicit ꝓsentatum solū posse prosequi, et sic vī negare præsentātē de ꝑ se posse ꝓsequi nisi tñ simul cū præsentato. Vñ dic de ambobus simul clarū esse per proxime. s̄. dicta. De pñtato in fitr est clarū: qa hēt ins ad rē, et iō pōt petere institutionem, et iudicis officiū implorare, per ea q̄ dicunt late doc. in ca. cum Bertoldus. de re Iudi. et nos diximus. s̄. in 5. q. prin. huius par. 18. ar. ubi tractauimus, an præsentatus hēat ius in re uel ad rē, et quā maxime hoc facere pōt præsentatus ab ecclesiastico pñono, cū nō dubitet de uariatione pñtantis, ut ibi diximus: cum variare nō posit. c. cū aūt. hoc tit. Immo si bene nariaret pñonus laicus: qa accumulatiue uariare pōt, et non aliter ut no. in d. c. cū aūt et nos diximus in proxi. præc. q. prin. in 11. ar. nihilominus adhuc poterūt ambo pñtari institutione petere: ut uolūt oēs doct. in d. c. cū aūt et pastoralis. et hoc et sensit Gaie. ubi s̄. cū dicta iura al-4 legauit. † Restaret ergo dubium, quid in præsentante solo, an posit pete re institui pñtatū ꝑ eū, ut uoluit Rode. qua s̄. et si diceret, illud ibi esse: qa mortuus erat pñtatus dico rōnē p eā adductā iu fi. esse gñalem, et in illa concludit pñtantes, et pñtatos coniunctim, et diuisim posse tale iudiciū prosequi ut ibi, et pro hoc facit ꝯclusio libelli pñtationis, de qua. s̄. in d. 3. q. prin. huius par. in 11. ar. ubi ꝑ solū pñsentantes, institutio præsentati petitur. Dicere bene esse necesse pñsentatū acceptare præsentationē tacite ꝑ eius pñtiā uel expresse in casu absentie: ut diximus sup. in 5. q. prin. huius par. in 1. ar. qa alias frustra peteret illū institui pñtatione nō perfecta: quia sine eius ꝯsensu non dr perfecta, ut ibi diximus, et posset dici istā patientiam seu consensum pñsentati, sicut operat ad perfectionē præsentationis ut ibi, ita et operari ad legitimationē huius iudicij, maxime qa interest pñsentantis per eū institui pro conseruatione suæ quasi pos. c. consultationib. et c. ex literis. hoc titu. et ita tene.

¶ Quartus art. 8. q. prin. ij. Pat. ij. Libri.

1 *Procurator potest constitui ad præsentandum, & ad petendum præsentatum institui.*

2 *Institutionis causa potest persequi per procuratorem, qui procurator potest esse etiam laicus. nu. 3.*

4 *Personę quæ possunt esse in iudicio petendę institutionis pro alio.*

Dubitatur modò quarto loco, an peti, et obtineri posit institutio ꝑ mediā psonā procuratoris, et sic an pñtantes, et pñtatus simul, uel separatim posint in hoc iudicio per procuratores cōparere, et de præsentante nō est dubiū: qa pōt præsentare per ꝓcuratorē: ut late diximus. s̄. in 1. par. huius 2. li. 1 in 4. q. prine. ꝑ totū †si institui ad præsentandū, ergo et ad petendū institui præsentatū ut ibi diximus: qa serua re hēt formā, quam seruaturus fuisset prin. in qua petit præsentatū ꝑ eū institui: ut in ea appatet. s̄. in 3. q. prin. huius par. in 11. ar. Sed dubitatur de præsentato, q. nō pōt ꝑ ꝓcuratorē: ut uolunt doc. in ea. ea noscit. de his q̄ fiunt a præla. per gl. no. in uerbo pñtare. in ele. dudum. de sepul. q. vult, pñtandū debere se præbere sensib. corporis illius cui fit præsentatio, †tñ ego tenerē idē in pñtato: ut possit ꝓsequi suā institut. ut electus suā confirmationem, iuxta no. in c. querelā. de elec. bene verum est, quem præsentari non posse per procuratorem. s. ut procurator præsentetur pro eo: ut late diximus in d. 1. par. huius 2. li. in 11. & vlt. q. prin. per totū, quia examinari debet per habentem instituere, & ideo opus est esse præsentem, unde postquā fuerit præsentatus, & examinatus, poterit petere se institui, & cūm institutionis prosequi, immo ex quo notus habēti instituere pōt ab sens pñsentari, ut diximus in d. 11. q. prin. in 3. artl. & pōt et consensum suum per procuratorem præstare, ut ibidem diximus, tanto magis poterit petere per procuratorem institutionem, & causam Institutionis ꝓsequi. 3 †Et plus dico, procuratorem posse esse et laicum, cū et in spiritualib. admittatur. c. 1. de procu. li. 6. & nos diximus. s̄. in 3. q. prin. huius par. in 7. ar. ubi posuimus ratio nes, cur in causis spūalibus admittatur procurator laicus, & non compromissarius laicus. Immo dico hoc ca sus de institutione feratur sñia in scriptis, debere concipi in personam procuratoris: cum et in causis spiritualibus ita concipiatur, ut voluit gl. magistra in c. querelam. de elec. & in quib. alijs causis sic concipiatur sñia post d. gl. ponit Firma. in trac. de epo, in 3. par. 2. princ. 3. 4 lib. in 15. q. uide ibi. †Et ex prædictis dico aliud, eodem modo posse patrem pro filio, fratrem pro fratre, cōsanguineum pro consanguineo, coniunctum, & affinem maxima amicitia pro amico, patronos cum cautione de rato petere præsentatum institui, & ipsam causam prosequi, ut et in præsentatione diximus. s̄. in d. 1. par. huius. 2. li. in 4. q. prin. in 17. ar. & et prædicti poterūt institutionem petere, & causam institutionis prosequi, ꝓ pñtato, faciūt q̄ diximus. s̄. in 11. q. prin. d. par. in vlt. art. cū in casu nr̄o non militet ratio quæ ibi militabat, ꝑ q̄ quā coniunctus non poterat consentire pro præsentato absente. Adde etiam ad prædicta de procuratore: nā procurator varians admittitur in præsentatione: ut diximus in proxi. præced. q. prin. in 17. artic. quanto magis debebit admitti ad petendā institutionem, & ita teno.

¶Quintus art.8.q.priñ. 2.Par.2.Libri.

1 *Inſtitutio præſentati petitur officio iudicis.*
2 *Confirmatio electionis petitur officio iudicis*
3 *Forma libelli ad petendum confirmationem, ſiue electio fuerit facta in concordia, ſiue in diſcordia, remiſſiue.*

QUO ergo iure inſtitutio pñtati petat̃, & hic ſit quintus art. & Gaie.in d.repe.c.fi.de elec.li.6.† vlt.
1 col.dicit† fore imploiandũ officiũ iudicis, & alleg. Io.
And.& Card. In c.de cætero.de tranſac.& eundẽ Card.
3 in cle.vnica.de ſupplen.negl.præla.& hoc eſt uerũ,† nã
& cõfirmatio electionis, quæ magis debet,q̃ inſtitutio
per officiũ iudicis petit̃ ſm doc.& Io.And.in c.1.ut lit.
penden.in nouella ad fi.& per Io.An.in c.1.de ord.cogni.in
gl.hanc exceptionẽ.uerſ.hoc ẽt.& in c.cũ eccleſia.in gl.2.de cã poſ.& proprie.& p Bal.in l.ſiquis ſepul
chrũ. de religio.& ſump.fun.qđ intelligunt ſupradicti
doc.qñ electio fuit cõcors: ut ẽt uoluit Spc.de offi.iud.
§.2.uer.itẽ qñ petit̃.p c.poſtquã de cle.47.diſ.de Petro.
21.q.1.relatio.c.nihil.& c.cũ nobis.de ele.& p Spec. de
3 elec.§.2.uer.celebrator.& uer.liquet igit̃ † vbi ponit for
mã libelli ad petendã ꝯfirmationẽ, ſiue electio ſit facta
in ꝯcordia ſiue in diſcordia ſequit̃ ꝑdicta Firm. in trac.
de epõ.in 3.ſecundæ prin.2.li.in 1.q.ſi igit̃ electus hñs
jus in re petit confirmationẽ officio iudicis,& non ali-
quo iure actionis, & confirmatio tribuit parũ iuris: qa
oẽ ius tribuit electio.c.nihil.c.tranſmiſſa.de electio cũ
ſimi.& diximus late ſ.in 5.q.prin.huius partis in 8.arti,
quanto magis inſtitutio dẽt peti officio iudicis,& nõ iure
actionis,cũ p pñtationẽ non tribuatur pñtato ius in
re, ſed ad rẽ.c.cũ Bertoldus.de re iudi.& per inſtitutionẽ
tribuitur omne ius.c.2.de inſt.certe multomagis,&
ꝙ iudicis officio petatur inſtitutio, ſentiunt & uolunt
Goff.& Hoſt.io ſumma huius tit.dum tractant,an præ-
ſentato acquiratur ius in re,uel ad rem;& ſic doct.in d.
c.cum Bertoldus.& in d.c.cũ autem.& paſtoralis. hoc
tit.& nos etiam diximus in d.8.art.& ita eſt tenẽdum.

¶Sextus art,8.q.prin. ij.Par. ij.Libri.

1 *Libellus non requiritur in petendo officium iudicis pro inſtituendo præſentato, ſi nullus eſt contradictor, ſicut nec in petitione confirmationis electionis, nec in petitione inſtitutionis.*

1 ET ex hoc ſequit̃.6.art. † an in petendo dictũ officiũ iudicis pro inſtituendo pñtato reqratur libellus,
& dicendũ eſt ꝙ non, ſi nullus eſt ꝯdictor, ut in petitio-
ne confirmationis electionis dr̃. ſm Spe.de libel.ꝯcep.
§.10.uer.6.et uer.32.aliàs uero ſic. ſm Io. An.in d.c.1.ut
lite pẽdẽte in nouella.eo.mõ in petitione inſtitutionis
p dicta in ꝓxi.ꝑced.art.facit cle.diſpẽdioſam.cũ ibi no.
de iudi.et ꝙ hoc ſit in electione, ponit etiam Firma. in
d.trac.de epiſcopo, in d.3.par. 2.prin,tertij libri.in 2.q.

¶Septimus art.8.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Petitio talis qualis pro inſtitutione pura ſi quis dicat peto me inſtitui ad præſentationem de me factam per tales patronos valet.*
2 *Libellus debet interpretari quomodocunque poteſt ut procedat.*

1 ET ex his ſeqnitur deciſio.7.ar.† an ꝓcedat talis qualis petitio pro inſtitutione, puta ſi dicat peto me
ad præſentationẽ de me factam per tales patronos in-
ſtitui.et vr̃ dicendum ꝙ ſic: ut in cõfirmatione dr̃: qa
vr̃ illud petere oĩ iure quo melius poteſt, ſm Inno.in c.
cũ eccleſi.de cã poſ.et proprie.et Bal. in marga.in uer-
bo.petitio.uer.7.ſequit̃ ꝑdicta Firma.in d. trac.de epõ.
in 3.par.2.prin.3.li.in 3.q.et pro hoc dicit facere: qa qs
vr̃ petere oẽ id ad quod de iure petitio extendi poteſt.l.
2 ſi quis intentione. ff. de iudicijs.† libellus enim debet
interpretari quõcuq; põt, ut procedat ſm Inn.in c.exa
minata.de iudi.ut ibi per eũ, cui adde Abb.in c.bonæ
memoriæ.el 2.in 2.col.de poſtu.præla.et in c.conſtitu-
tus.de relig.domi.in vlt.col.et in c.cũ ad ſedem.de reſt.
ſpolia.et in c.cũ eccleſia.de cã poſ.et proprie.cũ ſimili.
hinc dicimus,libellum ualere, cum quis dicit rẽ petitã
ad ſe pertinere ſecundùm Abb.in c.cum cõtingat.in
fi.de offi.deleg.et in c.cum contingat.de decimis,in fi.

¶Octauus art.8.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Forma libelli pro petenda inſtitutione, remiſſiue.*

1 NUNC octauo loco eſſet uidendũ† de forma libelli ꝑ petenda inſtitutione, ſed qa eſt idẽ cũ
libello quem.ſ.formauimus in pñtatione in 3.q.princ.
huius partis in 11.ar.ex quo narranda eſſet in illo præ-
ſentatio per patronos facta in tali eccleſia uacante per
mortem talis,& omnia alia ibi poſita, ſuperfluum eſt
hic illud idem repetere,& poteris etiam uidere Spec.in
hoc ti.& in ti.de elec.§.1.uerſ.celebrata.& uerſi.liquet
igitur.in quib.locis ponit has formas,quando cõcorditer,
& quando diſcorditer ſit facta electio, uel præſentatio,
uide igitur in dictis locis, ne uidear formularium facere
potius, quàm tractatum.

¶Nonus art.8.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Proceſſus præſentationis eſt extraiudicialis, debet tamẽ in eo procedi ut in cauſis beneficialibus.*

1 ISTE proceſſus† an erit iudicialis uel extraiudicialis,
& hic ſit nonus art.& Gaie.in d.repe.c.fi.de ele.
li.6.in vlti.col.dicit eſſe extraiudicialem & extraordi-
narium,alleg.Abb.in c.dudũ.in vlti.col.de electio.&
Fede.conſi.94.caſus talis eſt, nobilis quidam.& Domi.
in c.concertationi.in prin.de appel.lib.6.& ita reſidet.
Tu adde eundem Domi.in c.fi.in prin.pc.col.in uerſi.
nota incidenter.de offi.uica.& Calde.conſ.20.an omiſ
ſio in tit.de electio.& hoc idem uoluit Phi.de Sarra.in
hac rubr.io 6.char.10 uerſic.& iſte proceſſus.de quo ta
men nos latius diximus.ſupra in 2.q.princ.huius par-
tis, in 3.arti.dum ibi tractauimus an præſentatio fieri
poſſit die feriato,& ibidem in 6.arti.dum ibi tractaui-
mus,an extra territorium habentis inſtituere præſenta
tio fieri poſſit in 6.q.princ.huius partis,In 4.ar.dum ibi
tractauimus,an immiſſio edicti fieri poſſit per exiſten-
tem extra territorium,& in omnibus iſtis locis conclu-
ſimus, præſentationem,& totum hunc proceſſum eſſe
extraiudicialem, donec ſit cum aduerſario: quia tũc in
cipit eſſe iudicialis: ut ibi late diximus, debet tamen in
eo procedere ut in cauſis beneficialibus, iuxta clemen.
diſpendioſam.de iudi.

¶Decimus art.8.q.prin.2.Par.2.Libri.

1 *Inſtiõ an peti poſſit, anteq̃uã petatur alterius pñtationis caſſatio, ubi diſtinguit, ſi pñtatio fuit facta a pſona clerico uel laico. & nu.2.*

1 DUBITATUR Decimò,† an inſtitutio peti poſſit, priuſquam caſſatio alterius ꝑſen-
tationis petatur.& Firma.loquens in elect.in d.trac.de
epõ.in 1.par.2.prin.3.li.in vlti.q.& rñdet ꝙ non.ſm
Spc.in ti.de ele.§.1.& ibi Bal. in addi.uer.pe.& qđ no.
in c.ꝯgregato.& ibi gl.& doc.ſi'r,de ele.& de hoc eſt tex.
in c.ꝯſiderauimus.& in c.auditis.de elec.ergo idẽ dicẽ
dũ in pñtatione p dicta in ꝑcedẽtib.ar.Tñ eſt aduertendũ:
2 † nã hoc ꝓcedit in pñtatione pſoni eccleſiaſtici, ut
fieri nõ poſſit ſecunda niſi caſſata prima, ſicut & in ele-
ctione: qa talis pñtatio pſoni eccleſiaſtici vim electio-
nis hẽt, ſed in ꝑſentatione patroni laici nõ eſt hoc: qa
ẽt ſtante prima pñtatione põt variare patronus,& pñta
re ſm.c.qđ aũt.cũ aũt.paſtoralis.& cũ dilectus.hoc ti.
& ambo habebunt ius in re,& ambo poterũt petere in
ſtitutionem.dixim.ſ.In 3.art.cum per præſentationem
ſecundi non recedatur a prima, ſed cumulatiue ſecun
dus præſentatur; ut diximus in 7.queſt.princ.huius par

ius

tis 21.art. per dicta iura, & hanc dñiam esse inter pñta-
tionem patronorum ecclesiasticorum & laicorum, uo
luit Inn. in d.c. cum aũt. quem sequitur Host. ibi in §. ue
rum. Io. An. ibid. super gl. pe. in fi. & sĩr Car. in fi. & ibi-
dem But. ubi ẽt Abb. in notabi lib. & do. Phil. de Sarra.
super d. gl. pe. c. hæc est ueritas. & uide quæ diximus su-
pra. in 1. par. huius 2. lib. in 2. q. prin. 7. art.

¶Vndecimus art. 8. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Discussio negocij est facienda per habentem instituere etiam nullo contradictore comparente.*
2 *Instituere habens termino edicti elapso nullo comparente debet præfigere terminum comparentem præsentantibus & præsentato ad producendum eorum iura, & dare coadiutorem curiæ, qui habeat opponere contra prædictos.*
3 *Inquisitio debet fieri ex officio de psona electi, antequã cõfirmetur.*
4 *Præsentatus debet admitti sine examine.*

Quia uisum est de admissione pñtationis, & de pe
titione instõnis, ex quo s̃. in 6. q. prin. huius
par. in ult. ar. dixi ultra citationem spãlem & gñalem p
edictum requiri ẽt de substãtia institutionis discussio
ipsius negocii, per tex. in c. fi. de ele. li. 6. Dubitatur. si
aliquo ɔ̃dictore non stante & termino edicti elapso an
petita instõ concedatur, an uero requiratur discussio
& inquisitio tam circa pñtantes q̃ circa personam pñ-
tatam, & ipsam pñtationem; & in d. q. 6. art. ult. satis di-
1 ximus †omnino hmõi discussionem negocii ex officio
esse faciendam ẽt nullo contradictore comparente, &
retulimus dicta doc. in d. c. fi. de ele. lib. 6. & præsertim
Gaye. ibidem in sua rep. in fi. primæ & in 2. col. ubi di-
2 ximus termino edicti elapso † & nullo comparente hñ-
tem instituere debere præfigere terminum competen
tem pñtantib. & pñtato ad producẽdum eorum iura,
& dare coadiutorem curiæ in loco ɔ̃dictoris, q̃ habeat
opponere ɔ̃ pdictos, & ipse inquirere ex officio, ut uo-
luit Gaye. ibidem in fi. secundæ & in prin. 3. col. cuius
dicta ẽt retulimus in d. 6. q. princ. in 18. art. ergo hæc di-
scussio fieri debet ex officio: ut ibi diximus, & ad ibi di-
3 cta adde idem esse in electio. † & sic in habente confir
mare. quia habens confirmare habebit inquirere de p-
sona electi antequam illam confirmet ẽt ex officio, &
nulla infamia, uel denunciatione pced. ut no. in c. post
quam. de ele. debet ẽt fieri inquisitio de ualiditate, uel
inualiditate electionis c. cum nobis. & ibi gl. de elec. c.
de Petro. cum glo. 47. dist. c. Catinensis, 62. dist. Spe. tit.
de all. & dispu. §. fi. uersi. & bĩ. 24. dist. episcopi. 93. dist.
Petrus. 61. dist. miramur. c. uenerabilem. c. scriptum. &
c. nullus. de ele. & per Spe. tit. de inquisi. §. 3. uer. in sum
ma. cum ergo hoc sit in electione, & hodie circa hanc
discussionem necessariam sunt æquiparatæ electiones
& præsentationes. d. c. fi. de elec. lib. 6. & dixim. s̃. in 6.
q. prin. huius par. in 2. & ult. ar. ergo hæc discussio faciẽ
da est ex officio, & ideo Ang. in auth. ut cle. quia rece.
colla. 5. expresse dixit in cõfirmatione rectoris ẽpo pñ-
tati per patronos non debere procedi ad confirmatio-
nem, si ẽps primò non inquirat & reperiat ipsum esse
idoneum, qđ dictum refert Firma. in trac. de ẽpo, in 3.
par. 2. prin. 3. lib. in 4. q. ubi dicit eandem discussionem
esse faciendam in postulatione & ordinatione clerico
rum. & doctoratione scholaris, ut ibi per eum. Verum
si pñtatus esset notus habenti instituere, non esset exa
minandus, & ideo ẽt habens pñtari posset ɔ̃ gl. in uer.
pñtare. in cle. dudum. de sepul. ut uoluit Abb. & doc. in
c. ea noscitur, de his quæ fiunt a pla. & nos diximus sup.
in 1. par. huius. 2. li. in 11. & ult. q. prin. in 3. art. sicut ẽt di-
cimus electum notum habenti confirmare inquiri sed
incognitum, sm. d. c. de Petro. & gl. in c. nullus. 24. dist.
& 94. dist. ualde. & de præsumptio. c. mandata. uñ & no
tus sine approbatione recipitur in monasterio, de rña.
c. ad apostolicam. & gl. in d. c. de Petro. Et ideo conclusi
mus s̃. in d. 1. par. huius 2. lib. in 10. q. prin. in 2. art. quem
liber præsentatum non debere præsumi idoneum quã
uis aliud non appareat, ex quo est contrahendum ma-
trimonium spirituale de pñti inter instituendum & ec
clesiam, quo casu quis non præsumitur bonus, sed ma-
lus ut appareat bonus, ut fieri debet a patre, cũ alicui
nuptui tradere uult filiam, sm Io. And. & postea Dom.
in c. si forte. de ele. li. 6. ut in d. 2. art. late dixim. dum ibi
tractauimus, an quilibet pñtatus præsematur bonus,
4 nisi ɔ̃rium appareat. ¶ †Dic ẽt aliud, pñtatum ab ẽpo
existente patrono alicuius ecclesiæ non esse examinan
dum per habentem instituere, sed admittendum sine
examine sm Spe. in ti. de dispensationibus. §. nunc de
ẽporum, uer. 73. ubi dicit p eo præsumi, sequitur Firm.
in d. trac. de ẽpo in 2. par. 4. lib. in q. 49. in 5. col. uer. 75.
ut præsentatus de quo etiam credimus nos tetigisse in
d. 2. art. & sic conclude huiusmodi discussionem esse fa
ciendam per habentem instituere.

¶Duodecimus art. 8. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Discussio negocij de qua in præcedenti articulo in quo loco fieri debeat.*
3 *Iudex huius inquisitionis debet esse, qui habet instituere.*
3 *Discussio seu inquisitio practica quomodo fieri debeat.*

1 Sed dubium est hic, & hic sit. 12. art. † ista discussio
& inquisitio q̃ fieri habet ante institutionem
super ipsam præsentationem de iuribus præsentantiũ,
& meritis præsentati, in quo loco fieri debeat, a quibus
personis, per quem iudicem, & quomodo debeat fieri,
Et responde bř, hunc processum, ex quo non interue-
nit contradictor, posse fieri ex parte habentis institue-
re ẽt extra territorium ipsius, ut d. xim. s̃. in 2. q. prin. hu
ius par. in 6. art. & in 6. q. priu. sĩr huius partis in 7. arti.
& diximus ẽt remissiue in præced. 9. art. Si uero quæri-
mus de loco ex parte præsentati, dic huiusmodi inqui-
sitionem esse faciendam in loco in quo præsentatus in
stitutionem petens fuerit conuersatus. c. postquã. cum
glo. c. scriptum, de ele: 24. dist. illud. cum glo. 24. q. 1. pro
uidenda. & sic ex quo præsentandus debet esse de eadẽ
ecclesia gremio, capitulo, ciuitate, uel diœcesi, ut dixi
mus s̃. in 1. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 24. art. in ipsis lo
cis faciẽda est inquisitio, ut ab illis possit reddi testimo
nium ueritatis, nam ab eis perquirenda est uita insti-
tuendi, qui eius qualitates notas habent. 37. dist. c. ult.
de reg. iur. c. pe n. glo. in c. innotuit. & in c. scriptum. de
elec. & ibi per docr. & l. regula. ff. de iuris. & facr. igno-
3 ran. ¶ †Iudex huius inquisitionis erit ille qui institue-
re habet, siue sit ordinarius siue inferior prælatus ius in
stituendi ex præscriptione, uel priuilegio habẽs, ut uult
pulchre tex. iuncta glo. in uerbo pertinet. in d. c. fin. de
elec. lib. 6. & diximus supra in 6. q. prin. huius partis. in
3 6. arti. ¶ †Quomodo autem fieri debeat hæc discussio
si quærimus de iudicio, diximus esse faciendam extra-
iudicialiter, & sine totali causæ cognitione, in dic. 6. q.
princ. in 7. ult. art. & si bene interueniret oppositor, es-
set adhuc facienda sine strepitu & figura iudicij, iuxta
clem en. dispendiosam, de iudi, & in sequen. quæ latius
dicemus. Si uero quærimus, quomodo sit facienda re-
spectu subtilitatis, & profundæ indagationis, uel super
ficialis, & dic esse faciendam non rigide, sed cum tem-
peramento quodam, scilicet ut non requiratur nimia
perfectio sed sufficiat ætas legitima, litteratura suffi-
ciens, & morum honestas. glo. notabi. loquens de exa-
mine ordinandorum in c. quando. 23. dist. per. not. in
c. cum in cunctis. de electio. reliqua quæ ueniãt in exa-
minatione ponuntur per doc. in c. constitutus. de pur-
ga. cano. & late per Firma. in 1. q. 2. lib. & per totũ. nos
uero in 1. par. huius secundi lib. in 10. quæst. princip. in
primo artic. late tractauimus, qui dicantur idonei, ut
præsentari possint ad beneficium patronatum, & de
qualitatibus in illis requisitis remittẽdo nos ad ea quæ
diximus in diuersis locis tractatus de hoc igitur erit
indagandum per huiusmodi discussionem, & inquisi-
tionem facientem.

¶De-

¶Decima ster tius art. 8.q.ptin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Inquirendum est de idoneitate presentari, & de iuribus præsentantium.*
2 *Obijci potest ab inquirente contra presentatum & presentantes.*
3 *Obijci qua possint per coadiutorem siue per oppositorem comparentem.*

Et ex istis apparet decisio.13.art. quid habebit inda
gare & discutere habens instituere inquirens, &
an ipse possit obiicere, uel obiici facere contra pñtãtes,
pñtatum & ipsam pñtationem, & quę obijci poterunt.
1 †& dic debere indagare idoneitatem pñtati, ut in prox:
præce.art.dixim. recurrendo ad primum art.x.q.prin:
1.par.huius 2.lib.ubi accumulauimus idoneitates præ-
dictas, debet etiam indagare iura pñtantium, ut si dixe
rint se patronos, an fecerint ea ex quib.iuspat.acquiri-
tur, de quib.late loquuti fuimus s. s. de fundatione, cõ
structione, dotatione in 1.par.1.lib.in 2.3.4.& 5.q. An
uero sint patroni saltim ex refundatione, & reconstru-
ctione, & redotatione, de quib.dixim.in d.1.par.1. lib.
in 6.q.prin. Et demum si forsan fuerint patroni ex pri-
uilegio, uel eo modo quo fieri potest ex præscriptione
de quib.diximus in dict.1.par. 1.lib.in 10.q.prin.& præ-
dicta procedant ex iure principaliter acquisitio. Ex iu-
re uero translato si habeant iusp.ex successione, dona-
tione & aliis titulis legitimis, de quib.late diximus per
totam 2.part.1.li. Si uero pñtantes allegauerint eorum
quasi pos. debebit indagare hns instituere de eorum
quasi pos.canonice acquisita bona fide, uel mala fide,
& quæ sit ultra quasi po. & de oib.de quib.diximus sup.
in ij.par.huius 2.li.in 3.q.prin.per totum, ubi tractaui-
mus materiam quasi pos. & prędicta omnia ex officio
2 habens instituere indagare tenet. ¶†Quo uerò ad aliud
membrum huius art. an ipse inquirens possit obijcere
aliqua contra pręsentatum, & pręsentantes, uel obijci
facere, & dicendum est q̄ sic, per ea quæ notantur in c.
fi.de elec.li.6.& illa poterit obijci facere per coadiuto-
rem curiæ ab eo datum nemine comparente & op-
ponente, ut dixim.s̄ in 6.q.prin.huius part.in ult.art.&
3 in prox.praeced.11.art. præsentis qõnis. ¶†Quæ autem
obijci poterũt siue per coadiutorem siue per opposito-
rem comparentem ꝯ pręsentatum dic posse obijci oĩa
de inidoneitate, uel indignitate a defectu, uel de im-
pedientibus institutionem ex aliquibus non sonantib.
in uitium, de quibus diximus, supra in 1. par. huius lib.
in 7 8.& 9 q.prin.reductis aliqualiter in x.q.prin.ibi in
primo art. Contra uero personas præsentantium pote-
runt obiici ea quæ colligi poterunt ex his quæ late dixi
mus in d.2.par.huius 2.lib.in 2.q.prin.quæ tangunt per
sonas pręsentantium. Et etiam q̄ a se iurispatro.abdi-
cauerint in totum, uel in partem. in partem quia pro
illa uice sunt priuati iure præsentandi, ex quo præsen-
tarunt indignum scienter, de quo dixim. s. in d.1.par.
huius 2.lib.in 10.q.prin. In 4.art. In totum; quia iurispa.
in alios transtulerunt aliquo legitimo titulo, de quib.
diximus in secunda parte primi libri. Vel quia iurispa-
tro.amiserunt & illo priuati fuerunt aliqua causa, uel
delicto. puta quia illud uendiderunt: ut diximus supra
in d. secunda parte primi lib. in 5.quæst.principa. & de
priuatione dicemus infra. Deo duce in 3. libro. in suo
loco. Vel obijcitur contra eos, ecclesiam esse liberam,
& sic spectare ad collationem ordinarii, & in hoc pos-
sunt succedere multæ lites, de quib. late tractauimus
supra in prima quæst.princip. huius partis in 9. artic.in
casu, ubi posuimus omnes lites quæ oriri possunt in-
ter ordinarium & dicentem se patronum. Vel poterit
obijci contra eos ipsos non esse in quasi posses. præsen-
tan, sed ordinarium conferendi, uel eos esse males.pos;
inuasores, uiolentos posses.sine intrusos, de quibus dixi;
in d.1.par.huius secundi li.in 3.q.prin.per totũ. De for
ma autem præsentationis poterit indagare, an sit facta
per procuratorem inhabilem, de quibus diximus sup.
in d.prima par.huius, ij.lib.in 4.quæst. prin.per princi-
palem, uel per procuratorem excommunicatum, seu
aliis censuratum, de quibus diximus in d.prima part.
huius secundi lib.in secunda q prin. Vel fuit facta de in
cognito absente, ut dixim. in d.prima par.in 11.q.prin.
per totum. Vel fuit facta, & non acceptata infra tẽpus
datum ad pręsentandum, ut ibidem diximus in ult.ar.
Vel fuit facta extra tempus datum ad pręsentandum a
iure, uel ab edicto, de quibus dixim.in 1.q princ. huius
partis per totum. Vel fuit facta non seruatis conditioni
bus appositis per fundatorem in limine fundationis,
uel illæ fuerunt obseruatæ, sed non tenebunt, de quib.
diximus in 1.par.1.li.in 9.q.prin. & in prima par. huius.
2.lib.in 7.q prin.in 27.arti. cum trib.seq. Vel fuit facta
ecclesia adhuc non uacante, de quib.dixim. s̄ in 1.par
huius 2.lib.in 6.q.prin. Vel fuit facta in beneficiis, in q.
bus non cadit præsentatio, de quibus diximus ibidem
in 5 q.prin. Vel fuit facta non, qñ non, ubi, nec quali-
ter fieri debebat, de quibus diximus sup.in 7.q prin.hu
ius par. Vel fuit facta non eo modo quo fieri debebat:
ut diximus sup.in 3.q.prin.huius par. Vel fuit facta non
coram quibus fieri debebat, de quibus diximus sup.in
4.q.prin. huius partis. Vel fuit facta, sed per præsentatũ
non exequuta quæ exequi debebant, & maxime si ad-
ministrauerit, uel se intrusit, de quibus diximus sup.in
5.q.prin.huius partis. Vel non fuit appositum edictum
pro incertis oppositoribus. nec citationes speciales p
certis, de quibus diximus supra in 6.q.prin.huius part.
Vel obiicitur de uariatione patroni nõ ualentis uaria
re, quia clericus, uel si laicus non ultra duos præsen-
tando, uel oppositionem spectare ad habentem insti-
tuere, de quibus diximus sup.in 7. quæst. princip.hu-
ius partis.

¶Decimusquattus art.7.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Probari quę debeant præsentante & pręsentato, ut possint obtinere institutionem.*
2 *Cautela ut allegetur quasi possessio, quia facilius probat, & multotiens quasi possidens proprietario prefertur.*

Ex quo uidimus de quibus se habet informare in-
stituens, & quæ possunt obijci ꝯtra præsentan-
tes, præsentatum, & formam præsentationis. 14. loco
1 merito est uidendum, †quid habebunt probare præsen
tatus, & præsentans, si ambo poterunt institutionem,
uel alter ipsorum si unus illam petit in ista discussione
& inquisitione, & hoc, ut obtinere posit institutionẽ.
& breuiter dic, quod aut fit simpliciter discusio, & nõ
sunt opposita aliqua eius demerita, & solum erit probã
dum pñtantem habere iusp. si solum proprietatem de-
duxit, sed si solum deduxit quasi pos. solam quasi poss.
2 ꝓbare habebit †& hoc est cautius, ut semper quasi pos:
allegetur, quia illa facilius probat, & multotiens quasi
posidens proprietario præfertur, ut pulchre hanc cau
telam posuimus sup. in 1.par.huius 2.li.in 3.q.prin.in 12
art.in uer. prędictam & concl. & an & qñ proprietario
ꝓferatur, & qd in bonę fidei, & quid in malæ fidei pos-
sessore, late diximus in tota illa 3.q.princ. Et si aliqua
qualitas in beneficiãdo requiritur uix ex dispositione
iuris, uel ex dispositione fundatoris etiam inęqualitas
est probanda, de quibus diximus supra in d.1.par.huius
secundi lib.in 7.q.princ.per totum.& pręsertim in a 5.
art.cum quinque seq.& sic clericatum talem ordinẽ,
&c. Habebit etiam probare se fuisse pręsentatum infra
tempus datum a iure: de quo tamen die, ut diximus su
pra in 1.q.prin.huius partis in 25.art. Debet etiam pro-
bare se fuisse præsentem in pręsentatione, & si absens
casu quo potest infra tempus datum ad pręsentãdum
acceptasse, per ea quę diximus supra in d. prima parte
huius 2.lib.in 11.q.princ.in ult.art.& in 5.q.princ. hu-
ius partis, in 1.et 2.artic. Fuisseque factam pręsentatio
nem coram habente ius instituendi, et si per instrumẽ
tum, uel per literas fuerit facta infra tempus fuisse pre
sentatum, et pręsentans una cum pręsentando haben-

a

ti instituere, ut diximus in 4.q. prin. huius pat. in 1. arti. cum duob. seq. Et si facta fuit p̃sentatio per procuratorem, consanguineum, vel similes, cum promissione de rato, ꝓbari dẽt fuisse ratificatam presentationem ĩ. eps datum ad presentãdum, ut diximus in d. 1. pat. huius 2. li. in 11. & ult. q. prin. in 1. ar. Debet ẽt cõstare de edicto generali circa ĩcertos, & de citatione speciali circa ceertos. c. si. de elec. li. 6. & in ipsis citationib. fuisse appositũ peremptorium, ut ibi, & de relatione nuncii affigentis & leuãtis, de qb. oĩb. late diximus s̃. in 6. q. princ. huius pat. & sic de sĩlib. quæ necessario requirũt pro consequenda instõne, de quib. late diximus in toto opere. Si vero habens instituere in quirit de aliquib. defectibus, uel nõ idoneitate præsentati, seu de nõ iure, uel aliqua inhabilitate præsentantis, de quibus diximus s̃. in d. 1. par. huius 2. lib. in 2. 7. & 9. q. princi. ipsi præsentantes, & præsentatus debere exceptionare, & defendere se iuxta naturam inhabilitatis, uel edicti appositi. ¶ Qualiter aũt hæ ꝓbationes fiẽt, dicetur ĩ in 10. q. huius par.

¶ Decimusquintus art. 8. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Præsentatus debet ab habẽte instituere admitti, & institui, nisi aliud obyciatur, & probetur contra præsentantẽ & præsentatũ.*

Dubitatur Modò 15. an eps, seu alius instituere habens teneatur admittere p̃ntatum & instituere nisi aliud ipse, vel alter obiiciet & probet in p̃sonam eius, vel p̃ntantis, seu cõtra formam præsentationis, & breuiter dic teneri instituere: ut est tex. in c. monasterium. 16. q. 7. cum glo. ibi fi. & pro hoc facit; qa si bñficium cõferret spreta p̃ntatione patroni nõ teneret collatio, immo esset ipso iure nulla. c. decernimus. ead em cã, & qõne. Pau. de Cita. quærit de hoc ĩ hoc trac. in 6. par. in 6. q. quæ tamẽ re uera est quinta, & alle. d. glo. fi. c. monasterium. quæ vult, ipsum instituẽtẽ teneri: ut s̃. diximus, nisi aliquid obiiciatur in p̃sonam eius. c. de p̃senti. 65. dist. qd loquitur in epõ ɔfirmando qui dẽt cum superioris anctoritate confirmari. c. postq̃. 50. dist. Adducit ẽt. c. pastoralis. hoc ti. ubi clare dr̃, epm dr̃e admittere p̃ntatum idoneum, q̃uis patronus vellet uariare, & sic dicit, q licet patronus possit alium p̃ntare, tñ tale ius acquiritur presentato, quod cogitur eps eum instituere, nisi habeat iustam ɔdicendi cãm, alle. Per. de Anch. in c. 1. de insti. lib. 6. Verum intelligit prædicta, qñ unus tñ est præsentatus, quem eps sine cã recusat instituere, & patronus perseuerat in eadem uoluntate, si ãt duo simul, vel successiue sunt p̃sentati, tunc neutro cõpetit ius p̃sentandi, sed potest eps eligere quẽ uelit, nisi primum malitiose recusaret admittere: quia tunc tenebitur sibi ꝓuidere de alimentis, donec de bñficio prouideatur d. ca. pastoralis. & ibi doc. si aũt unus tñ est præsentatus quem eps sine cã recusat instituere, & patronus perseuerat in eadem uoluntate, p̃sentatus poterit agere contra epm, ut eum instituat, per d. c. pastoralis. & c. cum dilectus. hoc ti. & c. dilectus. de off. de leg. & ibi gl. 2. ita residet ibi Pau. diuertendo ad plura, & nihil firmiter ɔcludẽdo. Tu aduerte ad id quod dicit q stãte uariatione nullus ex p̃ntatis põt petere instõnem qd est falsum: nã oẽs petere p̃nt, ut diximus s̃. in 3. p̃ced.

1 art. q̃nis institutes hẽat optionẽ: ut diximus in p̃ced. 7. q. prin. in 2. art. ¶ Et quo ad hũc articulũ ɔclude, hñtẽ instituere teneri admittere, & instituere p̃ntatũ, nisi aliqd obiiciat, & ꝓbet ɔ p̃ntatẽm. p̃ntatum, seu instõnem circa vero reliqua dicta ipsius Paul. dic, ut dicet in seq. art. & tenet Firma. in trac. de epõ. in 2. par. 4. lib. in 27. q.

¶ Decimussextus art. 8. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Præsentatus malitiose ab instituere habente, nec institutus, an & quando habeat aliquod ius contra eum, & qua remedia intentare possit. & nu. 3.*

2 *Remedium quod datur præsentato contra instituere habentem, ut appellet,*

Et Ideo dubitatur. 16. an p̃sentatus sine cã & sic malitiose non admissus, nec institutus ab hñte instituere hẽat aliquod ius contra ipsum † & quę remedia ĩtentare possit. & gl. 1. in c. pastoralis. hoc ti. dicit, præsentatum posse appellare, & cum nullus alius est præsentatus, debet ordinarius illi deferre quia ex sola præsentatione facta a vero patrono acquiritur ius præsentato, ita q si alium non presentauerit, obtinere debet aduersus alterum institutum, de re iud. cum Bertoldus. 16. q. 7. decernimus. si vero aliũ patronus presentaret, appellatio tenuisset a principio, sed si p̃onus alterum præsẽtauerit, & eps instituerit ipsum, iam non obstabit appellatio, cum sit ei permissum a iure uariare, cap. quod aũt hoc tit. eps tamen, qui illum primum præsentatum nõ admisit, punitur non ex ui appellationis: sed quia malitiose ipsum repulit: ut in d. c. pastoralis. Goff. in hoc ti. idem dicit clarius loquendo in 6. colnm. dicit enim, si quis præsentatur ab eo, qui ius habet presẽtãdi, & cũ sit idoneus, non admittitur a prælato, & patronus non uariat, ius habet in re, agere potest contra institutum a nemine, vel a falso patrono præsentatum: & sic loquitur. cap. cum Bertoldus. & c. decernimus. ubi autem uerus patronus aliquem præsentat, & uariat alium p̃sentando, locum habet c. ap. cum autem. & c. quod autem. ut eps habeat optionem, sed primo præsentatus nõ poterit agere contra institutum, sed contra prælatum qui eum præsentatum, & idoneum malitiose non admisit forte differendo instituere, & difficultates aliquas ingerendo, ut uariaret patronus, & alterum præsentaret, & ager, ut prouideat ei de beneficio competenti, per d. c. pastoralis. Hoc idem sequitur Host. in summa huius ti. in §. in quib. in 3. colum. uersi. illud autem. Hoc etiã uo-
2 luit Inno in cap. cum autem. ¶ † Et in effectu hoc idem noluerunt Host. & Io. And. in d. c. pastoralis. & Card. ibi dem in 1. & in 5. opposi. & in 1. q. & Abb. ibidem sup gl. 1. qui in effectu dicit hoc unum esse remedium, ut pręsentatus, qui non admittitur, nec instituitur malitiose per ordinarium appellet, quia tenebit appellatio, & debebit illi deferri, si patronus non uariat. Dat & aliud remedium Ab. ut p uiam querelæ iste præsentatus adeat superiorem debẽtis instituere, & petat, ut eompellat illum ad instituendum, allegat quod legitur & not. in c. ex parte Aliensis. de cõcess. preb. & in c. cum Bertoldus. de re iudica. de quo remedio infra erimus dicturi loco suo, & ita residet ibi. D. Ab. sed plenius hanc materiam tractat ipse Ab. in c. cum Bertoldus. in 2. oppo. in 2. col. cum seq. de re iudica. ubi quando agere possit contra institutum, hoc idem noluit summa dir. iur. hoc titu. §. 23. Et Gaie. in repe. c. si. de ele. li. 6. dicit etiam posse agere contra institutum, & contra non admittentem. Pau. de Cita. in hoc tract. in 6. pat. in 7. q. quærit, quot, vel q̃ remedia dentur contra ordinarium non admittẽtem præsentatum idoneum, nec instituentem ipsi præsentato. & refert glo. in d. c. pastoralis. & dicit posse etiã agere aduersus alium institutum sine legitima p̃sentatione, per c. cum Bertoldus. de re iud. ubi est tex. clarus, q licet præsentatus p hæredem illius, cui curia fuerat pignorata, fuerit institutus, tamen præsentatus a vero patrono, licet contra eum fuerit lata s̃nia, quia non comparuerat, tamen ꝓbata iusta absentia obtinuit a Papa, dictam suam p̃ntationem fortiri effectum. c. decernimus. 16. q. 7. ubi in contemptum epi remouebitur institutus non legitime præsentatus & legitime per patronum præsentatus admittitur, & ibi gl. notat, epm cogi sua retractate facta non legitime. Et ampliat p̃dicta ipse Paul. p̃cedere, etiam si patronus alium accumulasse præsentãdo, quia idonior poterit appellare, allegat Ab. in d. c. cum autem. in uersi. item dubitatur. Dat aliud remedium, quod supra retulimus post Abba. quod dicit
3 ponere idem Abb. in d. cap. ex parte Afsensis. in penul. colum. uersi. sed dubium est. de conces. preben. ¶ † Tu p clara intelligẽtia huius aduerte, nam aut patronus nullum præsentauit, & adhuc durat de tpe dato ad p̃ntandum, & a iure, & anteq̃ ipse præsentaret eps instituerer alte-

alterum, et non est dubium patronum posse præsentare, & ad ipsius & præsentati instātiam, uel alterius ipsorum esse remouendum prouisum ab epo per remediū. c. decernimus. 16. q. 7. & de hoc casu dicemus late infra in 3. par. in 2. q. prin. in 2. art. Secūdus erit casus, quando patronus præsentauit unum, & eps recusauit illum admittere, & instituere sine aliqua causa, & ut diximus s. in 2. præce. art. si episcopus non admittit præsentatum, nō tenebitur patronus alium præsentare, sed omnino ipse erit instituendus, si ergo eps illum refutaret, institueret alterum nulliter præsentatum etiam per sniam, a qua non fuit appellatum pp absentiam primi psentati, cum uenerit primus audietur, & ad eius instantiā remouebitur īstitutus, siue fuerit institutus ex collatione epi, siue ad præsentationem alterius ius non habentis: & hic est casus aureus in d. ca. cum Bertoldus. & ita uoluit Host. & Goff. in suis summis. Host. & Io. And. in d. c. pastoralis. & Card. ibidem in 1. opp. & silr Abba. ibi & oēs: & hoc etiam uoluit Gaie. in d. repe. c. si. in 45. col. & Pau. de Cita. in hoc tra. in 7. par. in 6. q. & aduerte, qa tex. in d. c. cum Bertoldus ponderauit absentiam ipsius primi præsentati pp duo. Primo, quia non fuit citatus citatione speciali iuxta dispōnem. c. fi. de elec. lib. 6. de qua diximus sup. in 7. q. prin. huius par. Secundo, qa nō obstabat transitus in rem iudicatam, nam appellare nō poterat stante absentia, & hunc casum uoluit etiā glo. 1. in p. d. c. pastoralis. cum allegauit. d. c. cum Bertoldus. ut absentia ibi operetur appellationem. Tertius est casus, quando patronus præsentauit unum, & eps noluit illum admittere sine cā, & præsentatus appellauit, & huic appellationi deferendum est, & si eps institueret aliquem alium, esset reuocandum tanq̄ attentatum, qd est intelligendum patrono alterum non pn̄tante, & sic uariante, de quo in seq. 5. casu: & tunc prosequuta appellatione obtinebit præsentatus si aliqd sibi non obst. & hic est casus in d. c. pastoralis. iūcta gl. 1. & hoc uolūt omnes s. alle. doc. Habet hic talis pn̄tatus adeūdi superiorem habētis instituere p remedium querelæ, de quo dicemus in seq. arti. Et similis huic est quartus casus. s. qn̄ bene essent duo successiue & accumulatiue p pronum præsentati, quo casu eps nō habet optionem, sed tenetur instituere idoniorem, ut conclusimus s. in 7. pced. q. prine. iō si eps uoluerit uti optione & optare idoneum prætermisso idoniore, idonior poterit appellare & isti appellationi deferēdum erit sicut & præcedenti, & attentatum reuocandum, sicut. n. pcedenti: quia nō sumus in casu optionis sicut erimus sequenti casu. & licet Gofre. relatus hic a Io. An. & etiā a Car. in 5. opp. in suis libellis uoluerit epm puniri in c. pastoralis. quia nō instituisset idoniorem, torquendo illum text. ut uerbū idoneum, ibi appositum intelligeretur de idoniore, sm quem intellectum esset dicēdum, instōnem factam de idoneo ptermisso idoniore tenere, & sic epm puniri in puidēdo illum. Tamē eius intellectus communiter repbatur. & iō Io. An. & Car. ibi non ponderant maiorē idoneitatem, sed malitiam instituentis, & sic sentiunt stante uno idoniore non procedere dispōnem. d. c. pastoralis. & sic appōnem non hr̄e effectum, sed dr̄e hr̄e effectum, & ita expresse uult Ab. in c. cum autem. hoc ti. pp quem hoc tenet expresse ampliando casum præcedentem Paul. de Cita. in d. 6. par. in 7. q. quem s. retulimus. & faciunt q̄ dicemus ī. in seq. 18. art. in uersic. tu aduerte. cum seq. uersic. qui incipit, & ex hoc sequit. & quæ dicemus ī. in 19. art. in uersic. tu in hoc aduerte. & ita etiam tenuit Pau. de Cita. in 6. par. in ultimis uerbis in 55. q. Quintus erit casus, quando patronus præsentauit unum, & eps illum admitteret, & institueret tergiuersando & protelando, ita & taliter q motus est pronus ad præsentandum alium, & hoc fecit episcopus sine aliqua causa, & tūc licet fuerit appellatum per primū præsentatum, nihilo operata fuit appellatio, nec quin patronus uariasset: ut diximus sup. in 7. q. prin. huius par. ī 2. artic. nec etiam operabitur, quin eps possit instituere, quomodo uelit, ex quo optionem habet post uariationem, ut diximus in d. 7. q. prin. in 25. artic. & sic appellatio tenuit a principio, post uariationem uero nō: ut uoluit gl. 1. in d. c. pastoralis. per illum tex. & hoc casu eps tenebitur dare de suo ipsi primo præsentato malitiose non admisso, ex cuius malitia facta fuit uariatio, & hic est uerus intellectus. d. c. pastoralis. sm Io. An. & Car. in 5. opp. qui fuit Ioan. And. & placuit Io. Cal. ut ibi refert Cal. nam tunc sine cā distulit primum præsentatum admittere tanto tpe, q inductus fuit patronus ad uariandum, clare apparet de malitia sua quæ non sic apparet in sequenti casu, & hāc discussionem huius tenēt summistæ s. allegati. Inn. Io. An. Host. Car. & Ab. in d. c. pastoralis. & Gaie. in d. repe. c. si. in 45. colū. & Paul. in d. 6. par. in 7. q. quem uolunt ēt omnes doc. in d. c. cum Bertoldus. Sextus erit casus, quando patronus pn̄tauit vnū & psentatus appellauit, ne patronus alium psentaret, nec eps institueret, & nō culpa epi, sed ex volūtate sua pronus uariauit, sed malitiose eps nō ex ueritate instituit potius sm q̄ primum. & Io. An. in d. c. pastoralis. dicit idem esse. & silr Car ibi in 5. opp. & oēs sup. alle. doc. hoc uolunt. s. primo præsentatum q̄uis appellauerit nō posse remoueri facere institutum, sed solū agere ꝯ epm malitiose eum non instituentem pro alimentis, donec prouideatur uide alio beneficio: sed dicit Card. in d. 5. opp. hāc malitiam esse difficillime pbationis & facilioris pbationis esse malitiam præcedentis casus, qd ego firmo, tamē poterit probari aliqua inimicitia inter primum præsentatum, & episcopum aliquæ minæ pcedētes, q eum non instituet & similia. Septimus erit casus, quando absque culpa epi pronus uariauit, & absque aliqua malitia eps habēs optionem gratificauit potius uni illum instituēdo q̄ alteri, & in hoc casu nullum dat remedium, qa iure pmittente ambo fecerunt, q̄uis millies nō institutus appellauerit, & sic tenebit instō, & episcopus non habebit alteri puidere: & hic est tex. in d. c. quod autem. & c. cum autem. & ēt pbat tex. c. pastoralis. malitia cessante. & hoc uolunt omnes doc. s. alleg. tam in summis q̄ in lecturis in dictis iurib. et præsertim in d. c. cum aūt. & c. pastoralis. Octauus est casus, qn̄ eps nullum admitteret ex præsentatis p pronum, et tūc sm Inno. in d. c. pastoralis. cassabitur instō, alle. c. cum dilectus. c. consultationibus. et c. illud. hoc tit. hoc idem uoluit ibi Io. And. & Card. in 3. q. & certe hic est idem casus cum primo, quādo non admisit unum præsentatū: quia cassabitur institutio, per ea. decernimus. uel cassa declarabitur, ut ibi. 16. q. 7. Sed in hoc casu pulchra resultat dubitatio, si sunt plures successiue præsentati, puta duo & ambo non admissi, non est dubium ambos posse, & etiam cum patrono instare pro annullatione institutionis factæ per no. in d. c. decernimus. & ēt in d. ca. cum Bertoldus. sed quis habebit optionem, ipsemet episcopus qui eos refutauit, uel eius superior, et dicerē quod sicut notatur per glos. in d. c. decernimus. reuocata institutione facta spreto patrono per ipsummet episcopū ipse instituit, ut aperte uult ibi gl. ita & in hoc casu ipse optabit unum de ipsis duobus per patronum psentatis & optatum instituet. si uero hoc agere noluerit non est dubium, optationem & instōnem deuolui ad superiorem, iuxta not. in c. 2. de conces. præbend. ut nos ēt dicemus ī. in 3. par. in 2. q. prin. in 6. art. cum duobus seq. elapso tempore dato ad præsentandum præsentatione facta, uel non facta, & episcopo non instituente infra sex menses deuolui institutionem ad superiorem: & sic dictum c. secundum. de concessio. præb. habere locum etiam in instituente, & per ista omnia sunt clara, quæ re uera intricata uidebantur.

¶ Decimusseptimus art. 2. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Præsentatus potest adire per uiam querelæ superiorem habentis instituere, ut compellat illum ab instituendum.*

2 *Archiepiscopus potest compellere habentem instituere ad instituendum & præfigere sibi terminum, infra quem si non instituerit poterit ipse instituere.*

Et

Et ideo uidendum est.17.art.it alliud remedium, ut pñtatus non admissus possit consequi institutionem ꝫ habentem instituere,& ut uidistis in præce.art.
1 Abb.in d.c.pastoralis.super gl.1.†ponit aliud rem ediū: ut pñtatus per uiam querelæ adeat superiorem hñtis, instituere, & petat ui compelli illum ad instituendum. per no.in c.ex parte Astensis.de concess. præb. & in c. cum Bert.de re iud.& idem Abb.in c.ex parte Astēsis. in pe.col.in uer.sed dubium est quęrit de hoc, & dicit, ꝙ si tenemus opinionem, ꝙ archieps suppleat negligētiam epi.iste casus est clarus,sed tenēdo ꝫriam opi.quā dicit se examinasse in c.pastoralis.de offi.ord.& in rep. c.si quis ꝫ clericum.de fo. comp. est magna dubitatio: sed nihilominus dicit archiepm posse.s.non solum cōpellere epm sed ēt ipse īstituere: qa terminus hoīs succedit loco termini iuris ut ibidem ipse dixit,sed si esset terminus iuris,deuolutio fieret ad epm.c.2.de cōcess. pb.ergo in casu isto, cum terminus fuit pfixus epo ab archiepo poterit supplere archieps, & sic ex dictis Abb.
2 ibi pōt colligi †archiepm posse compellere epm ad instituendum,& præfigere sibi terminum, infra quem si non instituerit,poterit ipse instituere: hoc idem sequit̄ Pau.de Cita,in d.6.par.in 7.q.in fi.& hoc idē dixit Abb. in d.c.cum Bert.de re ind.post prin.4.col.& Pau.ibi. & ēt Roc.in hoc trac.in præludiis.in fi.3.q.in 5.col.operis; uolunt,archiepm posse compellere epm ad instituendum,per c.nullus.hoc tit.Tu de ista compulsione,quę fit per superiorē,& an ipse superior possit supplere actū & quid de archiepo in epm,diximus late s.in 2. par. 1. lib.in 1.q.prin.in 22.art.ad ibi dicta me remitto;sed in hoc casu tenerem cum Abb.quia cōcludit eius ratio: an autem.c.2. de concess. præb.habeat locum in instituente,diximus infra in 3.par.in 2.q.prin.in 6.art.

¶ Decimusoctauus art. 8.q.prin. ij.Par.ij.Lib.

1 *Probare quis teneatur malitiam habentis instituere,si præsentatum non admiserit.*
2 *Actione iniuriarum tenetur,qui fideiussorem euidenter locupletem recusauit.*
3 *Succumbens in causa & non appellans potest postmodum habere regressum contra iudicem,qui male iudicauit.*

Sed Pro clara intelligentia pręced,art.18.loco dubitatus,quis probabit & qūo probabitur,& an
3 præsumatur†ꝙ malitiose habens instituere non admiserit præsentatum.Hunc art.tractat gl.in d. c.pastoralis.in uerbo malitiose.q.d.primo pręsumendum esse ꝓ facta ipsius epi. c.bonæ.el 1.de elec.c.post cessionem de proba.ita nullo aliquid obiiciente ipse pōt eum repellere,de elec.uenerabilem.in c.nam nobis olim.28. dist.priusquam.39.dist.Petrus.Postea gl.dicit ꝫriū esse uerum:quia qui malitiam obiicit,eam probare debet. ff.de proba.l.quoties.§.qui dolo.& 6.q.2.c.placuit. & c.si tantum,demum uoluit mautellum,& dicit fore dicendum,epm debere oñdere illum non esse idoneum quia quilibet præsumitur bonus, nisi probetur malus, de scrutin.in or.fac.c.uno.de pręsumpti.dudum, alias præsumitur malitia epi,arg.ff.de rei uend.l.is qui dolo & subdit hoc fuisse nouum & exquisitū ius, ut eps pp dolum suum teneatur illi prouidere,arg.d.l.is qui dolo.adducit etiam simile de eo qui recusat idoneum fideiuss.nā tenebit actione iniuriarum illi.ff.qui satis.coga n.l.si uero.in fi.& ꝯcludit,ꝙ eo ipso probatur malitia.cum eum repellit in ila examinatione facta de ipso Host.superuenit in d.c.pastoralis.in §.ueruntñ.q̄rit de hoc,quis ꝓbabit malitiā. & primò dicit clericū dēreil Iam probare per motiua gl.postea dicit teneri epm ꝓbare pñtatum criminosum pp qđ illum non instituit, & sic epm teneri, nisi aliud probet. demum transit ad distinctionem,si.n.quò ad exteriora præsentatus euidēter apparet bonus, quia bonus clericus est, bene legit, bene cantat, bonæ & sanctę ac honestæ famæ est,quò
2 ad omnes indistinctę conuincitur episcopus†& teneatur de malitia,sicut tenetur actione iniuriarum, q fideiussorem euidenter locupletem recusauit. d.l.si uero. §.unico. ff.qui satisd.cog.¶ Si uero defectus clerici euidenter apparet, in nullo tenetur eps.c.euidentiam. de accusa.c.exceptionem.de exceptio.In dubio aūt si eps, uel alius pro eo examinauit clericum, adhuc præsumet ꝫ epm, argum.nihil. de electio. item si examinauit,& interlocutoriam non dedit sed ubi per aliū examinasset,excusa.uideretur.de quo dicendum,ut no.in c.ad hoc.§.in quodam.de off.archi. ¶ Si uero fuit examinatus per epm, & ipse ꝫ clericum interlocutus fuerit,& sña in rem iudicatam transiuerit,imputet sibi, q non appellauit.c.cum dilectus.in fi. de elect. ¶ Et sic concludit, in dubio si clericus agat ꝫ epm, nisi aliud excipiat, aut si excipiat & non ꝓbet,eps ipsum dicimus condemnatum.si aū excipiat & probet quicquam rationabile an absoluetur, argum.in eo quod legitur, & nota.in c.accepimus.de æta.& quali.& ita pulchre residet ibi Host.in sua lectura. ¶ Io. An.in d.c.pastoralis. super.d.gl.dicit hoc esse uerum post Goff. quando eps repulit primum ante pręsentationem secundi,secus si repulit post,& idem si dicat pręsentatis alium,alle.no. in c.monasterium. in ult.gl.16.q.7. Postea narrat distinctionem Host.& ita residet ēt Io.An. ¶ Dom.Card.autem in d.cap.pastoralis.in 3.q.recitat etiam prædicta, ¶ Sed superuenit D. Abb.ibidem super. d.glo.& dicit illud membrum Host.quādo fuit interlocutus eps clericum non esse idoneum,& illę non appellauit,sibi fore imputandum,quia uī acquieuisse interloqutoriæ, & sic transiuisse in rem iudic.arg.c.cum dilecti.de ele. sibi non placere, ex quo omissio appellationis hēt solum impedire regressum super principali causa.s.institutionis,non aūt contra iudicem, qui male iudicauit,quia ad illum agitur nunc & aliud primo:nam agitur nunc,non ut instituatur in primo beneficio, sed ut eps puniatur de malitia sua, & sic non obstat res prius iudicata.pro hoc dicit esse uidendum Inno.& Io.An. in c.sacro.de sen.excom.ubi aperte tenent, succumbētem in causa non appellantē posse postmodum habere regressum ꝫ iudicem,qui male iudicauit,& dicit facere qđ no.instit.de oblig.quæ ex quasi delic. & per gl. & doc.in c.pastoralis.§.quia uero.de offi.deleg.& hęc esse bene notanda,& pro eis satisfacere in arg.tex.d.c. fi.uerbo ueruntamen.ibi,gñaliter constituit. epm maliciose tenentem puniri.¶ Tu aduerte circa hoc dictū Abb.quia est satis bonum,si bene pōderetur, tum quia est uerum,tum ēt quia comprehendit in se pulchram decisionem,nam licet concluserimus sup.in 16.art.pręced,ut uolunt omnes doc.in d.c.pastoralis. ꝙ cum patronus uariat,appellatio non impedit cum quin possit optare quem uelit,licet teneatur primo, si eum malitiose repulit &c. ut illud procedat, qñ primo pñtatus appellauit cum habens instituere non fuit interlocutus de non admissione ipsius,quia de facto procedebat uel protelabat institutionē, sed qñ fuisset interloqutus, primum non esse admittendum,& ipse appellauerit,non euanescit appellatio,sed tenebit & poterit operari ēt circa reuocationem instituti per uiam attētati, & hoc colligitur ex uerbis Abb.dicētis ex quo iste clericus,ꝫ quem est interloquutum,nō appellauit, imputabitur sibi quoad negocium principale,ut non amoueatur institutus,sed non operabitur,quin puniatē malitia &c.& sic expresse tenet Abba.ꝙ si iste primus appellasset ab illa interlocutoria, teneret appellatio ꝫ instituentem licet non ꝫ patronum,quin uariare posset:ut per oēs in d.c.pastoralis.& ideo posset agere,ut reuocetur institō per uiam attētati,qđ est summe notandum, & licet appareat nouum,est uerissimum dictū,nā nos diximus sup.in 7.q.prin.in ult.ar.& etiam in pñti.q.prin. in 11.art.ēt nullo contradictore comparente posse ordinarium ex officio discutere negocium,si ergo in discussione fuit interlocutus contra clericum, cur non tenebit eius appellatio?Et ex hoc sequitur, multo magis tenere appellationē idonecioris ēt sine interlocutoria,

ria; quia de iure ille instituendus erat, & non cadit optio, ut diximus sup. in proxima. 7. q. prin. in 26. articu. & 16. huius quæstionis, in uersi. & similis huic est. In reliquis conclude cum Host. Io. An. & Abb. quia bene cõcludunt in d. casu in primo pñtato non admisso præsumi malitiam contra episcopum, iux. dict. Host. hoc addito secundũ Abb. quia quamuis ab interlocutoria nõ appellauit, adhuc punietur episcopus, si malitiose illã detulit, & non probat illam iustam.

¶ Decimusnonus art. 8. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Malitia non instituentis, & sic an pœna c. pastoralis hoc cas. consideretur, & habeat locum post secundũ præsentatum nõ admissum*

1 Sed Dubium restat & hic erit. 19. art. quamuis prædicta habeant locũ in primo pñtato nõ admisso an ẽt habeant locum sine pñtetur secundus post primum accumulatiue, postquam primũ spreuit, siue, ãñ & ut proxime uidistis in præce. arti. Io. An. recitat Goff. & alios distinguere in d. c. pastoralis ipsam pænam hẽte locum, quando eps ãñ pñtatione secundi noluit admittere primũ pñtatum, secus si fecerit hoc post pñtationẽ secundi; quia tũc usus est iure suo. & in c. cũ aũt in hoc ti. Car. in d. c. pastoralis, in 5. oppo. recitat ẽt hãc dis. sed ipse dicit in utroque casu procedere pœnam illius tex. licet casus articuli nostri sit difficilioris pbationis, & remittit se ad dicenda per eum ibidem in 3. q. ubi est corrupta eius lectura, q̃ ego habeo, licet omnino se remittat ad dicta per eũ in d. 5. opp. Abb. aũt in d. c. pastoralis in ult. col. uer. sed q̃ro nunc quidẽ, quærit in spẽ de hoc ut nos facimus, & recitata distinctione, de qua sup. recitat alias opiniones, & sic secundã opi. esse dicẽtiũ, q si primus est idonior, hẽt locum pœna, secus si scd's est idonior, uel saltim æque idoneus, & hæc opinio fuit Rosfre. ut sup. retulimus, in 16. arti. præce. in uersi. & similis huic est. Tertia fuit opinio, quam uĩ approbare Io. An. dicẽtẽ illam pænã locũ hẽre, si eps maliciose primũ nũ admisit, quia sic littera loquitur, ut diximus in proxi. pce. art. Postea recitat opi. do. Ant. q uĩ uelle, q si primus erat idonior, uel saltim æque idoneus, omittatur pœna; secus ubi scd's nõ fuisset idonior. Et dicit Abb. sibi non placere scm membrũ. s. q si primus & secũdus sint æque idonei, omittatĩ pœna, si nõ instituitur primus, & mouetur qa. c. cũ aũt. hoc ti. relinqt istud iudicio epi, utrũ instituet primũ uel scm, si ergo eps utitur facultate a iure sibi ɔcessa pœnã nõ meretur. 23. q. 4. peccat. l. Gracchus C. de adul. Mouetĩ ẽt; qa ĩdirecte priuaretĩ pronus facultate pñtandi secunda uice, qa si eps incurreret pænam nisi institueret primo pñtatũ æque idoneum; nunq̃ institueret scm. quinimo sentit Io. And. in d. c. cũ aũt, q ex quo scd's est idoneus, licet primus sit idoneus, non committitur pœna, si instituiĩ. 2. quod est intelligẽdũ cessante malitia, ut diaim. sup. in 16. præced. at. in uer. 7. erit. casus. Concludit igiĩ Abb. ibi, q aut eps sine ca rõnabili ãñ pñtatiõnẽ secundi noluit admittere primũ, & hẽbit locum pœna d. c. pastoralis, ut in prox. præce. ar. diximus, aut non dixit ãñ pñtatiõnẽ secũdi se nolle admittere primum, sed forte dixerat, se uelle eum examinare, & interim fuit pñtatus. 2. si ex ɔiecturis põt ɔstare dẽ malitia. ut patronus uariaret & pñtaret. 2. & hẽbit locũ pœna d. c. pastoralis. Et ad hoc adde, quod in istis duob. casib. ex ipsa protelatione psumetur eius malitia; ut diximus in præc. proxi. art. ubi de his duob. casib. fuimus loquuti. ¶ Procedit Abb. in sua distinctione, & dicit in dubio, aut secundus est idonior, & non psumetur malitia, & hic casus est sanctus & iustus, quia immo hoc facere tenetur, nec in hoc casu optionem habet, ut diximus s. in præced. 7. q. prin. in 26. artic. ¶ Aut primus est idoneor, & credit fore præsumendã malitiam, arg. c. si forte. 63. disti. ¶ Tamen in hoc aduerte; nam in isto mẽbro uidetur Abb. tenere ɔ̃ illud, quod dixerat in c. cũ autem. in uersi. item dubitatur. & nos diximus sup. in d. 26. artic. 7. præceden. q. princ. & in 16. art. pñtis quæstionis in uersic. & similis huic est, in quibus locis est conclusum, epm, non hẽre optionẽ uno ipsorum pñtatorum siue primus siue scd's fuerit existẽti idoniore; & hic Abb. uĩ psupponere stante idoneitate primi malitiam psumi, & hẽre locum pœnam in d. c. pastoralis. quã non põt hẽre locũ, nisi institutio teneat; quia si non teneret, prouideretĩ de illo bñficio, & non esset q̃rendũ, q prouideatĩ de alimentis; donec ɔferatĩ sibi aliud beneficiũ. uñ intelligerẽ hoc d. Abb. qñ ipse primus pñtatus idonior non appellauit ab institutione seu antequam institueretĩ scd's, & tñ tenuit ille institutio; quia ut nõ teneat requiritur appellatio: ut diximus sup. in d. 16. præced. ar. sed punietur de malitia eps; ut noluit Abb. in d. c. pastoralis, in fin. col. quẽ in pximo præce. art. retulimus. Procedit Abb. in sua dist. aut æque; est æque idoneus; & dicit placere D. Ant. ut sup. retulimus, com mitti pœnã; qa data paritate in meritis primus uĩ potior, arg. c. si a sede. de præb. lib. 6. Sed Abb. plus placet ɔ̃trium; quia data pñtatione rõne secundi nullus est potior, cũ patronus possit accumulare auctoritate iuris, sed in d. c. si a sede. primus erat potior in iure, ut ibi colligiĩ, & ita residet ibi Abb. Quõad hoc ult. mẽbrũ ego ẽt teneo cũ Abb. qa nõ attenditur prioritas in hoc casu æqualitatis, sed datĩ optio epo. d. c. cũ aũt. impositio pœnæ uero procedit a malitia, & non ab alia cã; ut uoluit Io. An. sup. d. gl. pe. & Car. in 5. opp. & oẽs. uerum est; q hoc malitiam hoc casu qñ duo sũt pñtati accumulatiue p pronũ nõ ex illa cã q ordinarius distulerit ĩstituere primũ, sed ex mora uolũtate pronĩ erit difficilis pbationis, ut diaim. s. in d. 16. ar. in 6. casu, & iõ hoc casu erit pbãda p clericũ, & isto mõ posset procedere d. D. Ant. qñ malitia pbaretĩ p primũ pñtatũ nõ optatũ, & malitia posset esse alt. qd odiũ, ut ibi diaim. & in hoc non psumeretĩ malitia in epm. ut in proxi. præced. art. qa diceretur fecisse qd sibi de iure cõpetit, per d. c. cũ aũt. sed hæc præsumptio potest tolli per contrariam probationem, quæ fiet et p ipsum primum presentatum non institutum.

¶ Vigesimus art. 7. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Episcopus quomodo debet compelli ad dandum alimenta & ad prouidendum primo præsentato spreto.*

2 *Libellus & ordo iudiciarius an requiratur hoc casu.*

Redeamus modo ad dicta Host. in d. c. pastoralis. in §. uerum. in ult. col. & 1 hic erit 20. art. ¶ † Qño eps compelletur ad dandum alimenta & ad prouidendum primo pñtato spreto. an requiratur libellus & iudiciarius ordo. & Host. ibi dicit esse considerandam impotentiam & paupertatem cleri et respũ epi, arg. in auth. de manda. prin. §. sit ibi. coll. 3. & de quæstore, coll. 6. Tum quia in tali cã sine scriptura procedendum est sicut & qñ eps inter clericos suos iudicat. 11. q. 1. si quis cum clericos. Tum quia de alimẽtis clerici agitur, arg. ff. de feriis. l. 2. & 93. dist. Tum quia sicut ipse ex officio clericis suis puidere tenetur. 12. q. 1. percipimus, & c. eps. 16. q. 3. c. 2. sic & ad hoc est superioris officio distringuẽdus. Tum quia non apparẽte defectu præsumitur ɔ̃ ipsum, de ele. innotuit. §. parentes. & c. dudum, el 2. §. fi. Tum quia sicut ipse ex officio pcedit circa suum clericum: ut no. de simonia. licet Hely. §. 1. uer. pen. sic & æquum est, ut circa ipsum ex officio p ipso clerico pcedatĩ. adducit qđ no. in c. conquerente. de rest. spo. ita residet ibi Host. quẽ ibi sequitur Io. An. in fi. 7. col. et Card. in 3. q. Et pro hoc facit æquitas tituli, qđ quisq; iuris in alium statuit ff. quæ æquitas etiã in supremo principe locum habet scm Albe. in l. 1. illius tituli in pe. q. et in 2. oppo. tenendo ɔ̃ Tancre. et Guil. ibi. qui licet nihil alleget, est text. singularis in l. ratas. C. de rescin. uẽd. ut pulchre uoluit do. me. do. Christopho. Alb. Papien. do. me. similiter in ll. dum illum titulum extraordinariẽ legit in d. l. 1. in fi. 3. conclu. ubi respondet ad fundamenta Tancre. & sic tene cum Hostien. ubi supra, quem omnes sequuntur ibi, & præsertim domin. Benedictus Capra.

¶ V-

¶Vigesimusprimus art.8.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Præsentatus litigans in curia cum alio præsentato, lata sententia nunquid habeat actionem & quam contra patronum et tertium præsentantem infra tempus & contra diœcesanum scienter ipsum admittentem & instituentem.*

2 *Interesse peti potest ab illo, cuius facto aliquis est læsus considerata æquitate canonica.*

1 Sed Dubitatur 21.†quid si duob.litigantibus in curia super ecclesia patronus ecclesiæ hoc sciens præsentat tertium, intellige ĩ.tempus debitum ad ipsã ecclam diecesano, qui scienter ipsum instituit in ea uñ quid alter litigantium, pro quo lata est snĩa in curia ℨ patronum & ℨ diœcesanum habet actionem? Vr ꝙ sic, arg.d.c.pastoralis.& per ea quæ in præcedentib.art. est dictum: apparet enim in hoc malitiose processisse & in elusionem suiæ, & sic sunt puniendi, de postu.præla.bonæ.el 2.uer.nec nocebat. Apparet ẽt ex hoc factam esse deteriorem & duriorem cãm uincentis.ff.de alie.iudi.mutan.cã fac.l.1.in prin.& l.3.§.1.& 2. ergo ad interesse tenentur, ar.ff.de alie.iudi. mutan.cã fac.l.Item si res.alias incipit l.non solum.§.hęc actio.uñr.n.tales ex mente illius ædicti obligari sicut & is qui alienam rem uendit.ff.eo.ti.l.ex hoc ædicto.§.alienare.& l.cũ miles.& l.fi.Vel tenentur tales actione de dolo siue in factũ ad interesse uincentis, arg.optimum.ff.de dolo.l.rẽ q̃-
2 dam & maxime considerata †æquitatem canonica ſm quã quilibet põt interesse petere ab illo, cuius facto dolose læsus est nulla actione expressa, ut patet in eo qđ legi.& no.in c.fi.de rescr.& in c.dilecti.de iud.& de dolo & ɔtu.c.1.& 2.& ꝙ de electione.dudũ.el 2.§.nos igitur. Vr ẽt prædictos teneri crimen stellionatus, argu.ff.de crimi.stelliona.l.pen.ita Host.in d.c.pastoralis.in §.ueruntñ.in ult.col.quem ibi sequitur Io.An.in fi. Et ẽt Car.in 4.& ult.q.qui relatis dictis Host.dicit sibi placere illos teneri actione de dolo uel in factũ ad interesse uincentis, arg.d.c.pastoralis.& iuriũ sa.lle.& q a illicite fecerunt pñtando uel instituendo ad ecclam non uacãtem ℨ.c.illud & c.eam te.hoc ti.Subdit postea sibi non uideri quantum ad patronum eum in aliquo teneri, si litigantes non erant instituti: potuit.n.patronus pñtare alterum d.ca.pastoralis.& qđ ipse dixit ibi in 5.not. ¶Adducit ẽt: nam in tex.de c.pastoralis.non punitur patronus pñtans alium, sed eps, qui malitiose repulit primum, & isti litigantes potuerunt præuidere hunc casum euenire posse, ꝙ alius pñtetur, & sic uideretur uoluntarie fecisse expensas, unde non possunt de patrono laico ɔqueri, qui usus est iure suo. ¶Reperi postmodũ Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 55.q.referentem d.Io.And.& Host.ubi supra, & dicit prædictos satis bene determinasse, quia ut supra dixit: licet pronus posset uariare accumulando, non tñ potest ius præsentati auferre, nec similiter eps hoc potest.s.non admittere primũ præsentatum idoneum, & ideo punitur. ¶ Tu aduerte: nam si in casu huius articuli nos præsupponimus, illos duos litigantes in curia fuisse præsentatos a diuersis patronis, nemo ipsorum uariare potest: ut diximus supra remissiue tñ in 7.præced.q.psin.in 24.art. unde dicerẽ hunc art.esse intelligendũ, uel ꝙ de facto sequuta fuit ĩsta secunda uariatio & iustõ, quæ fatigant uincentem uel quia unus patronus ecclesiæ pñtauerit, & præsentatus ab eo litigauerit cum alio prætendẽti ius ex aliqua alia cã, uel ꝙ ambo non fuerant præsentati, sed litigabãt ex alio iure, & interim patronus præsentauit. ¶Et teneo cum dño Car.ꝙ si bene præsentatio noua fieret ꝑ uariationem nõ teneret pronus aliquid primo pñtato & uincenti.quod intelligerem in foro canonico, nõ aũt in foro ɔsciẽ, quia in foro cõsciẽ tenebitur patronus uarians: ut diximus sup.in præc.7.q.prin.in 25.art.

¶Vigesimussecundus art.8.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Littera impetrata a summo Pontifice ab uno ex præsentatis uel ab alio de beneficio patronato uacante, & ante ipsarum litterarum impetrationem fuit facta uariatio, uel de nouo præsentatio a patrono, & præsentatus admissus & institutus, & in dictis litteris nulla est facta mentio, non ualent in præiudicium instituti.*

2 *Subreptia committitur tacendo, quod ignoratur, si uerisimiliter illud tacen.potuisset mouere Papam ad aliud faciendum.*

Sed Hic cadit alius art.& sic 22. quem ponit Roch. in uerbo honorificum.in 22.q.pone ꝙ unus ex duobus præsentatis, uel alius pro impetratione illius beneficii uacanti accedit ad curiam Romanam, interim aũt quod accedit, patroni uariant, uel de nouo præsentant, & episcopus facit institutionem, accedens ad cu-
1 riam † impetrat literas a summo Pontifice non facta mentione de præsentatione, uel uariatione prædictis cum illam ignorauerit, an tales litteræ ualeant in præ-
2 iudicium instituti, & concludit ꝙ non †q a subreptitia est, & committitur subreptio ẽt tacendo id quod ignoratur, si uerisimiliter illud tacitũ potuisset mouere Papam ad aliud faciendum, alle.Abb.ꝑ illum text.quem exclamat in c.ɔstitutus.in prin.de rescr.& in ca.ad audientiam.circa fi.eo.ti.in proposito ergo nostro si Papa sciuisset uariationem, uel præsentationem esse factam, uerisimiliter non concessisset litteras, uel saltim nõ sic de facili ipsi a quo uariatum est. igitur ipsę litteræ non habent præiudicare instituto, & ita est tenendum.

¶Vigesimustertius art.8.q.prin.2.par.ij.Lib.

1 *Pœna qua punitur episcopus seu habens instituere non admittens & malitiose non instituens præsentatum.*

Diximus Habentem instituere malitiose non instituẽtem præsentatum puniri. 23. loco dubitatur, qua pœna puniatur eps, uel alius instituere habens siue cã repellens pñtatum, & malitiose illum non instituens, & hic articulus est clarus, quia de eo est tex.in d.c.pastoralis.hoc tit.in §.ueruntamẽ ubi
1 sunt hæc uerba formalia.constituimus ut †episcopus q pñtatum idoneũ malitiose recusauerit admittere, ad prouidendum eidem de competenti beneficio ɔpellatur quatenus puniatur in eo in quo ipsum non est dubium deliquisse.& gl.ibi in uerbo malitia, dicit hoc esse nouum & exquisitum ius: ut eps ꝑ dolum suum teneatur ei prouidere, ar.l.quoties.§.qui dolo.ff.de proba.& in hoc præiudicat successori, sicut si ordinaret illum sine titulo.de ꝑben.cũ ſm Apostolum. quod etiã uoluit ibi Host.in d.§.ueruntamen.post prin.qui Host.ẽt post prin.ult.col.ibi tum quia de alimẽtis clerici agitur.& istis uerbis tex.prouidere, uolunt doc.in c.pastoralis.episcopũ teneri prouidere illi de alimẽtis, donec ei prouideat de beneficio: ut ẽt expresse uoluit Pau.de Cit.in hoc tra.in 6.par.in 5.q.quæ tñ est signata.6. post med.& iõ Vincẽ.exponit uerba illius tex.in beneficio,
1 idest in mensa sua: ut eum refert Io.And.ibi post prin.2.col.& rõ gl.ibi dicit, hoc præiudicare successori, ꝑui debitur ergo iste præsentatus malitiose nõ institutus ꝑ epm de alimen is mẽsę suæ, donec illum prouideat de beneficio competenti, ut erat illud in quo eũ institue-
1 re noluit, & hęc obligatio trãsit ad successorem epm: in casu d.c.cum ſm.enim eps ordinauit aliquem sine titulo: quia tenebitur ipse illum prouidere de alimentis, donec eum prouiderit de beneficio cõpetẽti, ut est ẽt tex.in c.2.& in c.eps.eo.ti.sisis est casus in c.cũ sicut.iuncta gl.de conse.eccle.uel alta.q̃uult tñ hoc dr̃e fieri cum sine enormi læsione ecclesiæ fieri possit, alias nõ, nisi hr̃et proprium eps: tu uide de hoc, quæ late diximus s.in 1.par.1.lib.in 7.q.prin.in j.art.ubi tractauimus materiam d.c.cũ sicut.& posuimus gradatim qũo hmõi expensæ sint faciẽdæ ꝑ epm, & ius successores de bonis ecclesiæ, de bonis propriis, de fructib.bonorum ecclesiæ & similibus.uide ibi, quia pulchra dicta inuenies, & in hoc non est insistendum, cum tex.habeamus d.c.pastoralis.& doc.oẽs ita concludunt, ut sup.diximus.

Vigesi-

¶Vigesimusquartus art. 8. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Patronus potest agere contra episcopum, ut non legitime præsentatum & institutum remoueat in eius contemptum.*

2 *Patronus an & quando possit agere contra episcopum non instituentem præsentatum per ipsum.*

3 *Quasi possessio conseruatur præsentatione & institutione sequuta.*

Videamus Modo 24. loco an patronus possit agere ꝯ episcopum non instituentem præsentatum. Pau. de Cit. format hunc art. in d. 6.
3 par. in 9. q. & dicit ad hoc iñdem posse † ꝙ sic arguendo a fortiori: nam si patronus põt agere ꝯ epm, ut iam factũ rettaset. i. ut non legitime pñtatum & institutũ remoueat in eius epi ꝯtẽpt ũ. d. c. decernimus. 16. q. 7. c. illud. & c. ex insinuatione hoc ti. ut p cũ alius instituat pñtãdus, ergo multo fortius a principio poterit agere, ut cogat eps iã pñtatum instituere: qa si hoc põt facere pñtatus, multo fortius ipse pronus, a quo pñtatus hẽt ius. uẽ qa proni interest, & ad hoc tenetur, ut ecclæ puideat d. c. decernimus. ergo vł es ꝯcessum totum, quod est necessarium antecedens ad illud. l. illud. ff. de acq. hær. in gl. acquisiuisse l. ad rem mobilẽ. & l. ad legatũ. ff. de pcu. Ita dicit in terminis tenuisse Arc. in d. c. decernimus. s. qñ eps iã instituisset alium non legitime pñtatũ: tunc. n. pñtatus & patronus põt ꝯ talem institutũ remouendum agere, ut litæ pñtatur instituatur, alias potest ipse eps puniri: ut in d. c. pastoralis. hoc tit. & dicit se ita tenere. s. patronum posse agere, cum sua intersit: ut ecclesiæ prouideatur. c. non solent. & ibi gl. plures adducit ꝯcordias 2. q. 6. Dicit tñ hanc conclu. fallere, qñ patroni adinuicem discordes in pñtatione se impediterent: qa post quatuor menses si non concordant, epr prouidebit ecclesię. Dicit ẽt fallere in casib. in quib. põt sperni pñtatio patroni, de quib. per Host. in §. quid iure. in summa huius ti. & per ipsum Pau. in 10. q. d. 6. par. de quo nos di
2 cemus in 3. par. huius 2. lib. in 7. q. prin. in eius art. ¶ † Tũ aduerte circa hunc art. nam si nos sumus in casu c. decernimus. quia eps absque patrono contulit beneficiũ & non est dubium patronũ solum, & ipsum una cum præsentato per eũ posse agere, ut ille cui ꝯtulit eps amoueatur, & pñtatus per eum instituatur. ut in d. c. pastorali. ubi Arc. & ita loquuntur adducta p ipsum Pau. & id hoc casu non habet locum pęna d. c. pastoralis. Aut patronus pñtauit unum, & eps non uult instituere illum, & non est dubiũ, pronũ & pñtatum posse instare & petere instõnem, ut diximus s. in 3. præc. art. & si noluerit instituere, poterunt appellare, & superiorem adire, & facere illum cogere ad instituendum & præfigi facere sibi terminum, i. quem si non instituerit, superior instituat, ut diximus s. in 16. & 17. præc. art. nec in hoc casu cadit pęna. c. pastoralis. qa nõ fuerunt duo pñtati, & unus repulsus, sed bene i hoc casu q̃ maxime instare potest pronus non solũ ut ecclæ puideat, ut dicit Pau. sed ẽt ut ꝯseruet suam quasi pos. quæ est magni præiudicij c. ꝯsultationib. hoc tit. & diximus late s. in 1. par. huius 2. li. in 5. q. prin. p totum, quod interesse ẽt uertitur i. pcced. mẽbro. & in his casib. dicerem, pronũ posse agere ꝯ epm ad expensas & interesse factas & passum ob sui culpam, iuxta ea q̃ dixit Host. & Io. And. ac Car. in d. c. pastoralis. in fi. de illo q̃ litigabat in curia, & passus fuit damnum, & facta fuit durior eius cã ex præsentatione patroni & instõne epi, de qua diximus s. proxime in 21. art. Aut nos loquimur, qñ patronus pñtauit primum & postea sm uariando, siue hoc fecerit uoluntarię, siue ex cã eps, qui distulit instõnem primi, & eps instituit sm nõ admisso primo, uel eꝯ, qd interest ipsius patroni: cũ ambæ causæ eius interesse essent. s. ut prouideatur ecclesiæ, quia iam ecclesiæ prouisum est, uel ut conseruetur in sua quasi pos. nam in eius quasi pos. conserua-
3 tur, cum præsentatus per eum instituitur: † nam ita acquiritur & ꝯseruatur quasi pos. iurisp. qñ pronus pñtat & ad suam pñtationem fit instõ in d. c. ꝯsultationib. & nos diximus s. in d. 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. & in 10. & 11. art. quõ ergo poterit agere ꝯ epm ad pęnam d. c. pastoralis. si institutus fuit pñtatus per eum? Certe nõ: & iõ in hoc casu uana hæc est qõ. Nisi diceremur, pronum posse agere pro expensis & interesse casu quo ipse uariasset coactus. s. culpa epi nolentis primum instituere, pp quod secundo loco præsentauit: & dicerem hoc non esse in consideratione qa nõ debebat uariare, sed instare ut præsentatus p eum institueret, ut diximus in pc. 2. membro: nam si patronus pręsentauit unũ & eps noluit illum admittere sine cã, non tenet pñtare alterũ si non uult: qa oĩno ille habebit suum effectum: ut diximus sup. in 2. præce. art. & sic instare appellare & ad superiorẽ accedere, ut diximus in pc. 2. membro: & tunc posset agere ꝯ eũ pro istis expẽsis ut ibi diximus. ¶ Circa fallentias uero, quas ponit Pau. non sunt ponendæ in isto art. sed in illa qõne principali, an & quando episcopus sine præsentatione patroni possit prouidere ecclesiæ, tractabimus infra in 3. par. huius 2. libri.

¶ Vigesimusquintus art. 8. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Præsentatus quomodo dicatur sperni ab ordinario.*

Et Vt hæc materia perfecte habeatur 25. sit articu-
1 lus † qñ ordinarius dicatur spernere præsentatũ. Pau. de Cita. de hoc quærit in d. 6. par. in 5. q. & dicit pręsentatum sperni ab ordinario siue expresse siue tacite dicat, uel per uerba ęquipollentia, ut puta non recipio te, uel te non admitto: dr. n. tunc pręsentatus sperni, & si duob. pñtatis unum instituit alterum pñtatum nõ institutum spreuisse dr, nam altero instituto effectualiter dr alterum spernere uel reprobare. c. cum dilectus. & c. pastoralis. hoc ti. primum dictum probatur p c. p simoniam. per illum tex. 41. dist. facit tex. in c. cum aũt. hoc tit. ubi relinquitur iudicio epi, qñ sunt duo idonei pñtati quem uelit admittere. quocunq. ergo suum iudiciũ propalauerit, dicetur unum admittere & alterum reprobare, ita Pau. ubi s. Tu aduertenãm in materia nrã dr ẽt eps spernere primum pñtatũ, qñ eps illum non instituit, sed pcrastinauit eius examen, & instõnem tãto tpe, ꝙ patronus motus fuit uariare & alterum pñtare, ex qua uariatione eps acquisiuit optionẽ; & iõ tenuit instõ secundi: sed qa fuit cã uariationis quo ad puniendum eius malitiam, ille primus pñtatus dicetur spretus ex sua procrastinatione, & iõ punietur eps pęna. §. fi. d. c. pastoralis. nam Io. An. Car. & alij in d. c. pastoralis. uolunt intellectum illius tex. esse, ꝙ primus pñtatus fuit repulsus adhuc secũdo non pñtato expresse illum refutando sine cã, uel tacite procrastinando illum instituere, adeo ꝙ patronus processit ad secundam præsentationem, & in hoc casu præsumitur malitia episcopi, ut diximus supra in 18. art. & in fi. 19.

Decimusseptimus ar. 8. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Admissus tanquam idoneus ad ordines & beneficia per episcopum, an præsentatus postea in beneficio possit repelli tanquam non idoneus ex defectu scientiæ.*

Pro Complemento huius quæstionis 26. & ultimus
1 erit articulus, † si episcopus admisit clericum ad ordines & etiam ad beneficia tanquam idoneum, postea præsentatur ad beneficium iurisp. an ipse episcopus possit illum repellere tanquã non idoneum ex defectu scientiæ, & hmõi. Roch. format hunc art. in hoc tra. in uerbo honorificum. in 49. q. in uerbo sed hic suboritur. & dicit hãc quæstionem plene tetigisse Io. An. in addi. Spe. in additi. mag. & fore dicendum ut ibi per eum: qa satis plene loquitur. ¶ Tu uero de isto artic. dico ut plene diximus supra in 1. par. huius 2. li. in nona quæstion. princip. in 25. artic. ubi tractauimus, an ordinatus ad presbyteratum & bis admissus ad ecclesias parrochiales per eundem episcopum præsentatus ad tertiam ecclesiam possit repelli ex aliquo defectu & signãter scientiæ, ad ibi dicta me remitto.

¶ Ex

Ex dictis in suprascripta.8.q.prin.& eius.16.art.collige ꝯclonem factam pñtatione in concordia, & edicto posito & nemine cōparente pñtās & pñtatus qlibet de ꝑ se uterq; simul pñt instōnem petere ab habente instituere, & illam debet ipse concedere, ut colligit per totam ipsam qōnem, & ꝑsertim in 3.ar. Amplia primo istam conclu.intm̄ procedere, ut non pñtās & pñtatus possint instōnem petere. sed ēt eorum legitimi procuratores, pr̄ pro filio, coniunctus pro coniūcto cum cautione de rato pñt esse in isto iudicio instōnis, per dicta sup. in 4.arr. Amplia.2.d.conclu.intm̄ procedere, ꝙ peti poterit instō per prædictos ēt sine libello, ut diaim.s̄.in 6.art. Extende hanc ampl.intm̄ procedere, ꝙ in petenda instōne sufficiat talis qualis petitio, puta peto me institui ad talem ecclesiam per pñtationē factam per tales patronos, ut dixim.s̄.in 7.art. Extēde.2.d.ampli.intm̄ procedere, ꝙ pro petenda instōne non datur uera & necessaria forma libelli, ut dixim. supra, in 8.art. Amplia.3.d. conclu.intantum procedere, ꝙ processus & acta pro obtinenda institutione erunt iudicialia & extraiudicialia si non habet aduersarium, ut diximus sup. in 9.art. Amplia.4.d.conclu. intantū procedere, ꝙ peti poterit institutio priusquam petatur cassatio alterius pñtationis, ut diaimus sup. in 10.atti. Restringe hanc ampl. procedere, qn̄ institutio pñtationis facta per patronum laicum qui uariare potest, sed si peteretur instō pñtationis patroni ecclesiastici non posset peti, nisi prius cassatione alterius pñtationis, ut diximus in d.10.art. Amplia.5.d.conclu.intantum procedere sufficere patrono eum præsentasse idoneum, quāuis ep̄s illum non admittat, non tn̄ tenebitur alterum pñtare sed omnino primus erit instituendus, ut dixim. supra 10 2.art. Amplia.6.d.conclu.intantum procedere, ꝙ habens instituere tenebitur admittere & instituere ꝑsentatum, nisi aliud ipse uel alter obiiciat, & ꝓbat ꝯ præsentantis & præsentati personas & ipsam pñtationem, ut dixim. s̄. in 15.art. Extende hanc ampl.intantum procedere, ꝙ si habens instituere malitiose nō admisit pñtatum, pñtatus pōt appellare, & appellatio tenebit, & si secus fieret, institutio reuocabitur per uiam, attentati, ut diaimus s̄.in 16.art. Extende 2.d.ampli.intantum procedere, ꝙ si habens instituere recusauit admittere præsentatum & alium instituit & non fuit appellatum ob absentiam pñtati, admittetur absens etiā contra iostitutionem, & reuocabitur institutio, ut diximus in d.16 art. Extende.3.hanc ampli.intantum procedere, ꝙ patronus & præsentatus poterunt agere contra ordinarium, qui sine eo alterum instituit ut illa intntū amoueatur, & pōtatus per eum instituatur quāuis non appellauerit, ut diximus in d.16.art. in uer. in proclara. & ēt in 24.art. In primo membro distinctionis nostræ. Restringe primo.d.ampl.cum primis duab.exten. qn̄ patronus pōtauit unum & non uariauit, quia tunc appellatio tenet, sed si non uariauit non tenet appellatio, & ep̄s poterit instituere, & instō tenebit appellatione oon obstante, ut diximus in d.16.art. io uer.5.enr casus. Amplia.7.d.conclu.intantum procedere, ꝙ si hn̄s instituere uoluerit instituere, poterit adiri superior, ut eum compellat instituere; uel ipse instituat, si præfixo, sibi termino hoc non fecerit, ut diaimus supra io 17.art. Limita modo primo istam conclu. ꝙ quamuis aliquo concorditer pñtato ꝯdicente non existente termino edicti elapso possit peti iostō, & debeat concedi, tn̄ antequam ꝯcedatur hn̄s instituere debebit facere discussionem negocij, & inquirere ex officio de iurib. pñtantium, & pñtati & circa eorum ꝑsonas, & ipsam pñtationē instituat, uel oō instituat iuxta merita processus, ut diaim.s̄.in 11.art. Extende hanc limitati. & dic ipsam discussionem posse fieri in loco, in quo placuerit hn̄ti instituere & recipi ab illis. cū qb. inquisitus cōuersatus est, & per hn̄tē instituere licet nō sit ordinarius & simpr̄ & de plano, ut dixim. s̄.in 12.art. licet hæc sit potius declaratio. q̄ extensio. Declara secundo dictam limita. ut hn̄s instituere debeat indagare & inquirere opponere, uel opponi facere ꝯ pōtantes pñtatum & ipsam pōtationem oīa, quę remissiue sunt accumulata s̄.in 13.art. Declara tertio. d.limi. pñtantem & pñtatū uel alterum ipsorum instōnem petentes debere deducere & probare in discussione oīa quæ remissiue accumulauimus sup. in 14.art. Limita secundo.d. concl. ut hn̄s instituere teneat pñtatum a patrono instituere in concordia, nisi p̄ronus uariaret & pñtaret alterum: qa ep̄s hr̄et optionem, & instituetet s̄m ad instantiam primi pñtati non posset reuocari instō, sed teneret ut diximus sup. in 15.art. Extende primo istam limi. procedere, q̄uis primus appellasset, ne p̄ronus iterū pñtaret, nec ep̄s instituerit, qa adhuc tenebit instō: ut dixim.s̄.in d.16.art. in plurib. casi. ibi positis, & ꝑsertim in 7.casu. Restringe primo hanc limi. procedere, nisi unus esset idoneior altero: quia tunc teneretur instituere idoneiorē; q si appellauit, tenebit appellatio, & reuocabit instituturus ꝑ uiā attentauit: ut diaim.s̄.in d.16.ar. in uer. & si his huic. Restringe secundo. d.limi. ut q̄nis in duob. æque idoneis pñtatis teneat instō secundi, tn̄ si ep̄s malitiose refutauit primū, tenebit primo ꝓuidere de alimētis: do nec eū de bn̄ficio sibi ꝓuideat; ut dixim. per discursum d.16.art. & in sp̄ē in 23.art. Extende primo hāc limi. procedere, ēt si hæc malitia fuit expressa refutando primū uel tacite protelando instōnē, adeo ꝙ p̄ronus uariauit: quia adhuc ut malitiosus puniet, ut dixim.s̄.in 16.art. per discursum. in 18.art. Extende secundo.d.lim. & exten. procedere intm̄ ꝙ onus probandi malitiam nō incūbet primo pñtato, sed præsumetur malitiose fecisse, nisi probet legitimā cām nō admissioois: ut diaim. in d.18.art. Extende.d.limi.tertio procedere, ēt si ep̄s cōmisisset malitiā instituendo primū, & repellendo s̄m idoneū: nā adhuc tenebit ꝓuidere secundo, si ꝓbabit malitia, qa in hoc casu nō p̄sumet malitia, nisi ꝓbet, ut diximus s̄.in 19.art. Extende quatto.d.limi. intm̄ ꝓcedere, ꝙ stāte dicta malitia, ep̄s tenebit ꝓuidere spreto, & cōpellet ꝑ superiorē sine libello & iudiciali ordine, ut diximus s̄.in 2.art. Extende quinto.d.limi. ꝙ tenet ep̄s instituēs nō aūt p̄ronus pñtans, qō p̄ronus pōtauit, & ep̄s instituit alium q̄ litigantes curia, ut in casu formato s̄. in 21.art. Extende hanc exten. intm̄ istam uariationem & instōnem nocere litigantib. ꝙ reddit impetrationē surreptitiā, si de eis non fiat mentio, ut in casu supposito in 22.arr. Limita tertio.d.conclu. procedere, q̄uis p̄dicti possint petere instōnem, non tn̄ illam poterūt petere iure actionis, sed implorare auxiliū iudicis, ut diximus s̄.in 5.att. Declara modo primo nīa p̄dicta pñtatū sperni, seu pñtationem sperni expresse uel tacite, ut incurrat malitia, iuxta ea q̄ dixim. s̄. in 1.& in 25.art. Declara secundo circa materiam discussionis, ꝙ si ep̄s admisit clericū ad ordines & ad bn̄ficia uelut idoneū, si pñtat ad beneficium iurisp. non poterit ea defectu sciæ illum repellere, nisi aliud obstet, ut remissiue dixim. s̄. in 26.& ult.ar.& ꝑ ista oīa sunt clara, sed clarius patere in ipsis art. quia oīa immutatim hic poni non poterūt, iō melius uidebis ea in ipsis art. in fonte, in quib. casus melius diuersificant. Et prædicta omnia procedant in concordi præsentatiooe unius patroni pñtātis uel pluaium, in qua alius contradictor nō compatuit, & in discussione & inquisitione, in quib. proceditur ex officio habentis instituere, quid autem si comparuerit cōtradictor, uel oppositor dicetur in tribus principalib. quæstionibus sequentibus.

¶ Nona q.prin.ij.Pat.ij.Lib.

1 *Oppositor seu contradictor comparens infra terminum debet audiri & admitti.*

2 *Præsentatio oppositoris uel contradictoris comparentis infra terminum debet admitti si & inquantum.*

Hucusque uidimus qualiter procedatur elapso sermo generalis citationis ꝑ edictū ad institutionē pñtationis faciēdæ in pñtatione

concordi siue uno patrono existente, præsentante, siue
pluribus nihilominus cōcorditer nullo Ʒdictore appa
rente nec se opponente compatrono, cōpñtato, nec Ʒ-
dictore nisi solum de compñtato pp uariationē, & sic
accumulatiue ex malitia nō admisso. Merito modo ui
dendū est, q̄d si pp citationē gñalē per edictū ad incer-
tos, uel spālē†ad certos aliquis oppositor appareat seu
1 Ʒdictor infra terminum dictarū citationū, an sit audiē
dus & admitti debeat? Et nulli dubium est ꝙ sic: qa alr
frustra citarentur, & frustra fuisset inducta dispō. c.fi.
de ele.li.6. †Imò si tales comparentes pñtarent aliquē
2 alterum tanq̃ patroni uel in quasi pos. existentes, eorū
pñtatio admitti deberet si & inquantum, ut prima pñ
tatio admissa fuit, de qua dixim. s̄. in 6. q. prin. hu. part.
in 1. art. cum ibi loquuti fuerimus gñaliter de oī pñta-
tione admittēda si & inquantū, immo illam nō admit
tendo puniret: ut dixim. s̄. in 8. ꝓx. p̄ce. q. prin. in 15. art.
cum plurib. seq. & ꝙ debeat admitti pñiās, imò debeat
pñtare apparet, qa post terminum edicti istitutione se-
quuta, & re non integra non admitterent ulterius ad
pñtandum, ex quo terminus edicti p̄iudicat termino
iuris, ut dixim. s̄. in 1. q. prin. hu. par. in 28. art. & sic ad-
mittendi sunt ī. terminum edicti oppositores Ʒpresen
tati, compatroni, seu in quasi pos. existentes, & illi quos
ipsi non pñtarent sibi & inquantum, ex quo adhuc de
iurib. nullius apparet. Et hoc erit aliud iudicium sepa-
ratum a præcedēti: in præcedenti iudicio tractauimus
de discussione negocij pñtationis & inquisitionis, quæ
ex officio hñtis īstituere fieret ēt coadiutore dato circa
iura pñtantium & merita pñtati & habilitates uel in-
habilitates ipsorum & ipsam pñtationem ēt dato p hñ
tem instituere coadiutore curię: ut dixim. in 8. ꝓx. p̄ce.
q. prin. in 8. art. In hoc pñti uero iudicio erit tractan-
dum, qñ hñs instituere ꝓcedit circa proxime dicta non
ex mero officio, nec ex simplici discussione, sed ad in-
stantiam comparentium, & se opponentium, siue sint
asserentes se patronos, seu in quasi pos. pñtandi existe-
re, siue sint compresentati, siue aliàs quōcunq; opposi-
tores, & hoc iudiciū diuidemus in tres prin. qōnes. Pri-
ma erit circa oppositiones & iura quę deducentur per
comparentes & se opponentes, & alia necessaria in tali
iudicio usq; ad Ʒtestationem litis inclusiue, & hęc erit.
9. q. prin. hu. par. Secunda erit qō a Ʒtestatione litis ex-
clusiue usq; ad publicationē in eā īclusiue, & hæc erit.
10. prin. q. hu. par. Tertia erit qō a publicatione in cau-
sa exclusiue usq; ad prolationem sñīæ inclusiue cū ap-
pellatione si opus fuerit, & hæc erit. 11. & ult. qō. princ.
huius 2. par. istius. 2. li. Nona igitur prin. qō est de oppo
sitionib. & iurib. ac Ʒdictionib. q̄ deducuntur per com
parentes & se opponentes circa pñtationem factā ad-
mittendis, & de ꝓcessu q̄ fit in hac cā usq; ad Ʒtestatio-
nē litis inclusiue, seu alterius actu qui loco contestatio
nis litis hr̄et. Et ex ista. 9. q. prin. infrascripti oriunt art.

¶Primus art. 9. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Citari debent speciali citatione tanquam certi primo præsentantes, & primo præsentatus, & alij incerti generali citatione comparente contradictore uel præsentatore alterius uirtute edicti uel specialis citationis.*

2 *Citationes generales & speciales tot fieri debent, quot sunt præsentationes.*

1 Et primus erit art. †si comparet Ʒdictor, uel pñtator
alterius uirtute edicti, uel spālis citationis pars
quæ prima pñtauit, & pñtatus ab ea an sint citandi spā-
li citatione tanquam certi, & alii incerti gñali citatio-
ne per edictum; sicut factum fuit in prima pñtatione.
2 & nō est dubium ꝙ sic, †quia quot sunt pñtationes, tot
debent fieri citationes spāles & gñales, ut dñt doc. oēs
in d.c.fi. & nos pulchre dixim. s̄. in 7. q. prin. hu. par. in 9.
art. primi pñtantes, & pñtatus: quia iam sunt certi edi-
ctum uerò apponi debet propter incertos seu oppone-
re uolentes, ut ibi late diximus, & ēt faciūt q̄ diximus
ibidē in 10. art. cum loquuti fuimus de cassatione ele-
ctionis, & ibidē in 28. ult. ar. dō tractauimus de discus-
sione negocij prin. & ꝙ si aliquis se opposuit, sit citādus
pñtans & pñtator, expresse tenuit Phil. de Sarra. in hac
rub. ante fi. 6. char. in uer. si uero interim, nam cum lo-
quutus fuisset de appositione edicti, ꝓsequit hæc uer-
ba. si uero interim aliquis se opposuit, oportet ꝙ postea
citetur (loquendo de primo præsentante, & pñtato) cū
proceditur in cā, & procedetur simplr &c. licet edictū
suum fuerit Gaye. in sua repe. c.fi. de elec. li. 6. quasi in
ultimis uerbis operis, ubi dicit formalia uerba quæ di
cit Phil. licet Phil. eum non alleget, & idem dicendum
est de edicto reiterando: ut uoluit Io. An. & oēs in d.c.
fi. & nos diximus in d. 6. q. prin. huius partis in d. 9. art.

¶Secundus art. 9. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Citari ubi debeat præsentatus accumulatus absens & existens in curia Romana uno primo præsentato.*

2 *Citatio personalis ad domum debet fieri, quando proceditur contra citatum ad actum præiudicialem.*

3 *Citatione speciali non debet citari præsentatus absens qui non consensit præsentationi.*

1 Erit Secūdus art. †si pñtato uno fit pñtatio alterius
absentis & existētis in curia Romana, dubitat
ubi iste accumulatus dēat citari. Et hunc art. hic posui,
qa loquitur de citatione accumulati, nā aīs medius ca
debat in 7. q. prin. huius part. Dic ergo sup isto art. Ʒsu-
luisse Io. Cal. hoc tit. Ʒs. 17. inc. præsentato uno. & dicit
se putasse sufficere citationem in ecclesia, de qua agit,
dummodo fiet noīatim, & assignet terminus ī. quē p̄sē
tantes sibi possint intimare p̄sentationem, & suum in-
sum hr̄e. Et dixit esse rōnem, qa hic non q̄ritur de cita-
tione, quę proprie hēat constituere quem Ʒtumacem,
ut Ʒ ipsum procedat ad actum præiudicialem, p quem
sibi auferatur uel auferri possit id quod habet, quo casu
2 †loquūtur iura de uocatione p̄sonaliter faciēda, qñ hr̄
scīa, ubi qs est, uel ad domum, si ignorat ubi est, de qua
p Inno. de eo q mit. in pos. cau. rei ser. c.fi. p Io. An. sup
reg p̄sumitur. in q. de reg. iur. li. 6. Sed si uult suam pñta
tionē ꝓsequi, prosequat, ex quo non hēt ius in re de off.
leg. dilectus. nec ꝓprie ius ad rem, cū nōdum Ʒcessent
nec potuit Ʒsentire pp ignorātiā ex eius absentia ꝓue-
niētē. Ex hoc sequit, dicit ipse, ꝙ cū pñtātes habuissent
primo ipsius Ʒsensū, uel saltim hēant illū requirere q̄
cito pñt, de ele. q̄ sit lib. 6. & ipse habuit primo Ʒsentire,
uel saltim post requisitionem p̄sentatus hoc facere de-
beat, p̄sonalis requisitio hoc casu spectat ad ipsos præ-
sentantes, & non ad superiorē, a quo petitur confirma-
tio. Ad qđ bñ facit. c.fi. de ele. li. 6. maxime cum loquat
p uerbum uocationē, & non dixit citationē, uel requi-
sitionem, quo ēt uerbo usus fuerat in principio: cū di-
xerat nulla uocatione, qđ uerbum uocationis ad uocē
quæ in uocati notitiam uerisilr peruenire pōt confor-
miter refert, uñ clamor aeris uerberationē ꝓprie signi
ficare uolunt deriuatores. Ponderat ēt illum tex. c. fin.
ibi dum dicit nominatim, non. n. dixit personaliter, uel
ad domum. Et ēt ponderat illum tex. nam cum uerbū
uocationis determinat uerbū in ecclesia, determinat
qđ ibi sequitur, ī posse respicere uocationem electi: cū
aliam determinationem non hēat, & sic illud uerbū in
ecclesia, quantum ad locum pōt coactari duob. præce-
dentib. casib. s. de quo electo & oppositore, facit de re-
scriptis. olim. de appel. inquisitionis, & sic dicit esse ser
uandum in casu isto pp periculum quod est in magna
dilatione & posset imminere. de appella. oblatæ, &
ita residet ibi Io. Cal. ¶ Tu aduerte circa casum. d. cōs.
nam ex deductis in eo in facto apparet cōpręsentatum
copulatiue præsentationi non consensisse, & hoc est
clarum, & nos conclusimus supra in 7. q. prin. hu. part.
3 in 15. art. † pręsentatum qui pręsentationi adhuc non
consensit, quia non fuit præsens, ut in casu nostro, non
esse uocandum tanq̃ aduersariū certū spāli citatione

quæ

quæ fit ex officio habētis instituere, & q fiet ex officio
dicit gl. per illum tex. in uerbo mones. uersus fi. in d. c.
fi. de ele. li. 6. unde uocatio seu citatio de qua in d. cons.
nullo mō est illa de qua in d. c. fi. qa si illa esset, tūc mili
taret difficultas de qua j. sed potius illa uocatio de qua
in d. ɔs. est illa quæ dēt fieri p pn̄tantem, ut pficiat pn̄-
tatio, q̄ q dē est potius notificatio pn̄tationis, ut pn̄tatus
absens uelit acceptare uel repudiare pn̄tationem, quæ
acceptatio pficit actum pn̄tationis ut diximus supra in
5. q. prin. huius par. in 1. art. & cū nō sit tempus statutū
præsentato ad acceptādum, sed acceptare dēat añ lap-
sum termini dati ad præsentandum, alias hr̄, ac si facta
non fuisset pn̄tatio: ut diximus sup. in d. 7. q. prin. huius
par. in 7. art. pn̄tantes dēt quanto citius fieri pōt notifi-
care pn̄tationem illi absenti & hr̄e responsum accepta
tionis, ut illo habito sit pfecta pn̄tatio, & in eo procedi
possit p alias citationes spālem & gnalē, ut in proxi. pce.
art. diximus, & sic in casu suo male ɔclusit Io. Cal. cum
non sufficiat uocatio in eccl̄a, ex quo ex ea non poterit
haberi uera acceptatio, uel repudiatio absentis, & sic nul
la erit pfectio pn̄tationis, & iō expectādus erit finis qua
drimestris dati patrono ad pn̄tandum, j. qd̄ si non appa
rebit de actione præsentati elapso d. tpe pn̄tatio accu-
mulatiua nō ualebit: & sic tenebit prima pn̄tatio. Nisi
dicamus hanc uocationem prodesse quo ad hoc, ut nō
expectet̄ uocatio illius usq. ad fi. sed illo uocato ad in-
stantiam pn̄tantis in eccl̄a cū termino, j. qd̄ uerisilr po
tuit uenire ad notitiam pn̄tati ipsa pn̄tatio; & ex quo il
lam non acceptauit, ut in residuo tpis quadrimestris
possit alterum pn̄tare, & nō dicet̄ uariare tertio, ex quo
secunda pn̄tatio non fuit perfecta, sicut nō dicetur ua-
riare prima nō perfecta, ut diximus in 7. q. princi. huius
4 par. de laico in 21. art. de patrono clerico in 3. ar. cū qua
tuor seq. art. ¶ † Restat igitur dubitatio, quid si perfecta
fuisset pn̄tatio accumulatiue facta de absente, & alius
cōpræsentatus uel certos oppositor esset absens, an de-
beret citari speciali citatione non ad instantiam par-
tis, sed ex officio habentis instituere, iuxta dispōnē d. c.
fi. de elec. li. 6. & diceret̄, aut est primus præsentatus ab-
sens, qui uenit citandus pp nouam præsentationē, seu
ɔdictionem iuxta terminos prox. præc. art. & dicerem
sufficere eum in domo citare, & sibi imputari: quia di-
scessit, aut sunt alii certi citandi, q tñ sunt in longiorib.
partib. & non pn̄t citatione spāli citari sine magno la-
bore, seu impensa, uel lapsum magni tpis, & dicerem
eos non esse citandos citatione spāli psonaliter, sed be-
ne citatione spāli non personaliter, sed noiatim in ec-
clesia, & ita procedant rōnes & iura per Cal. alleg. præ-
sertim ut eccl̄æ cito prouideatur, licet ipse loquatur in
aliis terminis, ut ibi patet, & hoc quia oēs doc. in d. c. fi.
ɔcludunt, ipsas citationes spāles de certis fore faciēdas
cū cōmode fieri pn̄t ut ibi per eos. unde si cōmode fie-
ri non possent, puta qa si fieret maxima expectatio, &
ɔparēte uocato lis oriret̄, & nō posset finiri. j. tps datū
ad pn̄tādū, deuolueret̄ puisio ad superiorē, iuxta no. in c.
cā te. cū si. hoc ti. & diximus s. in 1. q. prin. huius par. 19.
ar. nō eēt faciēda talis expectatio, & iō uana eēt citatio

¶ Tertius ar. 9. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Simonia an committatur, si patronus receperit pecuniam pro præ sentatione, ubi quod sic.*
Simonia ita in annexis spiritualitati sicut in spiritualibus.
2 *Pecunia non licet dari nec pro beneficio consequendo, nec pro præ ambulo ad beneficium consequendum.*
3 *Pecunia debet restitui ecclesiæ, cui iniuria simoniaca est facta.*
4 *Pœna qua debeat puniri clericus dando pecuniam, ut ad beneficium promoueatur. & nu. 7.*
5 *Excommunicati sunt ipso iure, nec possunt absolui, nisi a Papa, præterquam in mortis articulo scientes & non reuelantes infra triduum commissam esse simoniam pro aliqua iustitia uel gratia apud sedem Apostolicam obtinendam.*
6 *Sciens crimen læsæ maiestatis esse commissum tenetur illud reuelare, si illud potest probare.*
8 *Simonia committitur recipiendo promissionem uel pecuniæ oblationem.*
9 *Verbum remittere, accipitur pro dare.*

Dubitatur Tertio, an opponi possit ɔ pn̄sentātes & pn̄tatū, q p simoniā facta fue
1 rit præsentatio, † & sic an possit patronus pecuniā reci-
pere pro præsentatione, & an recipiēdo cōmittat simo
niā. Roch. quærit de hoc in isto trac. in uerbo utile. in 3.
q. & dicit q sic: quia simonia cōmittitur ita in annexis
spūalitati, sicut & in ipsis spūalib. tex. est in c. ex insinua
tione, & in c. de iure. & utrobiq. p Abb. hoc tit. q clare
probatur hæc cōclusio in c. quæsitū. de rerū permuta.
& colligitur ex diffinitione simoniæ posita per doc. in
rub. de simo. facit tex. c. ꝑterea. el j. de transac. ubi nō ua
let transactio super iure psentandi, qa annexa spūalita
ti sicut & ipsum iuspa. ut ibi intelligit Abb. in j. no. & fir
mat idē Abb. in c. quāto. in 7. col. de iud. ubi dicit, pn̄ta
tionē iō dici annexā spūalitati, qa est pparamētū ad in-
stōnē, & sic ad ius spūale obtinendū. tex. in c. qd̄ aūt. in
uerbo inchoatū. hoc tit. ergo simoniaca est pn̄tatio pp
simoniā. Secūdo adducit tex. in simili in c. si qs basilicā.
de ɔsecr. dist. j. ubi dr̄. q si quis ædificat basilicā ad hunc
finē, ut lucret̄ partē obuentionū, nullatenus dēt eps il-
lā ɔsecrare, & iō colligit ibi gl. arg. p̄ronos non dēre exi
gere encenia uel hmōi ab ecclesia. Tertio adducit tex.
c. de hoc. de simonia. q in fi. dicit, q quidā reges & prin
cipes qui acceperunt pecuniā, ut ɔsentirēt electioni cu
iusdā epi, dēnt illā pecuniā sine diminutione restituere
ipsi ecclesiæ, & sm unū intellectū loqt ille tex. a patro-
nis, & dn̄t ibi Abb. Io. de Ana. illum tex. esse bene notā
dū in practica, & ɔfessores principū ignorantia ducti
uel applaudant ipsi principibus negligere eos ad pœnitē
tiā inducere. de sib. & multos esse tales, de quorū salu
te est diffidendū, cū decedāt cū illo peccato. q immo
fortius pbat ille tex. sm aliū intellectū, quē ibi refert
Io. de Ana. ne dū accipientes pecuniā ut cōsentiāt ele-
ctioni teneri ad restōnem ut ibi, sed ēt procurantes cū
electoribus ut eligant: qa ex illa procuratione aliquid
acceperint, illud restituere tenent̄: cū tales ēt sint simo
niaci. c. de simonia. & ibi no. de simonia. c. cū super. de
ɔfes. ¶ Quarto dicit facere quod decidit Io. de Anan. in
2 c. 2. in pe. no. de simo. † q sicut non licet dare pecuniam
pro beneficio ɔsequendo immediate, ita non licet dare
p præambulo ad beneficium ɔsequendū, p l. oratio. cū
si. ff. de sponsa. sed pn̄tatio est pambulū, seu pparamen
tū, ut s. dictū est. igit &c. ¶ Quinto p dicta ɔclu. dicit es
se tex. in c. tua nos. el j. de iureiu. ubi fortius dr̄ nō ualere
promissionem factam p psentatum pn̄tanti ēt cū iuro
Sexto pro ipsa ɔcl. dicit esse tex. clarum, & ibi Abb. in
3 c. ueniens. el. 2. de testib. ¶ † Quòd aūt pecunia ipsa de-
beat restitui ecclesiæ, cui iniuria simoniaca est irrogata
tenet ēt gl. in c. qa clerici. hoc tit. & clare probatur in c.
de hoc. ubi no. Abb. & alii. de simonia. hoc tñ declarat̄
& limitatur: ut p gl. magnā & doc. ibi de qbus nos dixi-
mus s. in 2. par. 1. li. in 5. q. prin. in 1. 3. 4. 5. & 6. artic. Quā
4 aūt pœnam pati debeat clericus, qui pecuniam dedit ut
ad beneficium promoueretur. uide extrauagā. unicam
inci. Pau. sub titulo de simonia, q uult acquisitionē be-
neficij p quamcunq. dispōnem simoniacam esse nul-
lam ipso iure, ita quòd taliter acquirens beneficiū te-
neret̄ ad oīum fructuum quos pcepit restōnem. Item
talis, & ēt mediatores, sn̄iam excommunicationis in-
currunt, a qua solus Pontifex absoluit, præterquam in
articulo mortis. Et illi q sciūt aliquos esse simoniacos
uel mediatores simoniæ in ordine uel ī beneficio tenē-
5 tur reuelare quanto citius pn̄t. ¶ † Et si simonia esset cō
missa p aliqua iustitia uel gratia apud sedem Aposto-
licā obtinenda ēt scientes & nō reuelātes j. triduum ip
so iure sunt excōicati, & absolui non possunt nisi a Pa-
pa ꝑterq̄ in mortis articulo. Ita disponit extrauagās Bo
nifacii sub titulo de sent. excomm. est enim hic casus
de reseruatis Papæ, ut exponitur etiā in extrauag. Pau.
incipien. & si dominici gregis sub rubr. de pœniten. re-

miſſiue. Aduertendum tñ eſt, ſupra id quod dictũ eſt de
ſcientibus ut reuelare teneanẽ, nã id intelligitur, ſi ſciẽ
res id probare põt. Ita ↄcludit in ſũi Ang. Are. in li. ma
leſi. in uerbo che hai tradito. in 5. col. uer. quod crimen
6 læſæ maieſtatis. ubi dicit, quamuis † ſcienti crimen læſæ
maieſtatis ab alio cõmittendũ illud teneatur reuelare
intelligitur ſi illud probare põt, & alleg. Bal. ut ibi ꝑ eũ,
& in terminis nſis ita decidit do. Fel. in c. decætero. in
fi. de re iudi. ſubijciẽs ita audiuiſſe ↄcluſum fuiſſe a quo
dã pœnitentiario papali, & ultra eũ bene facit tex. in c.
plerunq. 2. q. 7. ubi expreſſe gl. notat, taciturnitatẽ non
obeſſe ei, qui probare non põt, & eſt uidendus oĩno fra
ter Ang. de clauaſio in ſumma ſua angelica, in uer. de-
7 nunciatio. uer. fi. ¶ † An aũ taliã pœnã patiantẽ ſimonia-
ci, dicendũ eſt ut ꝑ doc. in d. c. de hoc. & in d. c. cum ſu
per de ↄſeſ. & ꝑ gl. 4. qõ. 7. in ſumma, & pulchre per Io.
de Ana. in rub. de ſimo. in prin. ult. col. Ex cuius uerbis
ẽt intelliges, an recipientes pecuniam ut pñtent, puniã
8 tur alia pœna q̃ ad reſtitutionem ipſius pecuniæ. ¶ † Et
eſt notandũ, ſimoniã nedum committi in accipiendo
actualiter pecuniã, uel qd temporale pro ſpirituali, ſed
ẽt recipiendo ꝓmiſsionẽ, uel oblationẽ pecuniæ, tex. &
ibi colligit Abb. in j. no. in d. c. cũ ſuper. & idem uoluit
Abb. in d. c. ueniens, el j. de teſti. in ult. no. Idem eſſet, ſi
9 remitteretẽ aliqd̃ debitũ, tex. eſt in d. c. ueniens. † quia re
mittere eſt dare, ut ibi in gl. allegat iura ↄcordantia, q̃
regula declaratur ibi pulchre per Feli. in 4. not. non eſt
materia noſtra. Et etiam notandum pro prædictorũ in
telligentia, ꝙ dato ꝙ plures ſint patroni, ita ut uos reci
piẽtis pecuniã non eſſet ſufficiẽs ad effectualẽ pñtatio
nẽ, tñ ex tali receptione committitur ſimonia perinde
ac ſi ipſe ſolus eſſet patronus. Ita probatẽ in ſimili in d.
c. cũ ſuper. & ibi Abb. in 5. no. hoc colligit, & ita conclu
dunt do. Ant. Abb. & Io. de Ana. ꝑ illũ tex. in c. Matth.
ubi dñt, receptionem pecuniæ pro danda uoce etiã nõ
neceſſaria inducere ſimoniã. Ita pulchre loquutus fuit
Roch. ubi ſup. cuius dicta uolui hic inſerere, quia mul-
tum placuerunt mihi. Quæ ſunt addenda ad ea quæ di-
ximus ſupra in j. par. huius 2. lib. in 9. qõ. princ. in 10. ar.
ubi in genere tractauimus, an ſimoniacus pñtare poſſit
& ad dicta ibid. in 11. ar. ubi tractauimus, an pñtandus,
& pñtantes facientes pacta & ↄuentiones pſertim iura-
tas cõmitant ſimoniã, & ille pñtari poſsit ẽt ad d. ſupra
in 5. q. prin. huius par. in 6. art. ubi tractauimus, an pñta
tus poſſit aliquid temporale pñtandi dare, uel cenſum
imponere pñtati ſoluendum, & qualiter puniatur, &
dicta per nos in dictis ar. ſunt addenda ad dicta per Ro-
ch. in d. uer. utile, in 3. ſua q. Et iſto arti. uide pulchrum
conſ. Phil. Decij. 118. diuinæ & c. uiſo inſtrumẽto. ubi de
promiſsione facta de reparanda eccleſia.

¶ Quartus art. 9. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Opponi quæ poſsint contra præſentantes, præſentatum, & ipſam præ ſentationem oppoſitore comparente remiſſiue.*

1 Eſſet Vidẽdũ quarto loco † q̃ opponi poſsint ↄ pñ-
tantes, pñtatũ, & ipſam pñtationẽ, de quib. re
miſsiue fuimus loquuti ſupra in proxi. præce. 8. q. prin.
huius partis in 12. articu. dum tractauimus in diſcuſſio
ne & inquiſitione quæ fit per habentem inſtituere, qd
erit indagandum & inquirendum per eũ, & quæ oppo
ni poterunt contra præſentantes, præſentatũ, & ipſam
præſentationem, & ibi dicta in iudicio ex officio ſer-
uiant etiam hic, in iudicio contradictorio; uide igitur
ibi, & alia ex iſto opere colligere poteris.

¶ Quintus art. 9. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Præſentatio per metum facta non tenet, nec electio per metum facta*
2 *Proteſtatio clandeſtina facta a patrono de non præſentando alium, & ſi præſentare faceret per metum, non præiudicat poſtmodum præſentato.*
3 *Metus quæ uitiat.*

Sed Adhuc dubitatur quinto loco, an poſſit oppo-
ni, allegari, ſeu deduci per aliquem patronum
ſe præſentaſſe ꝑ metum, & iõ illam pñtationem nõ te-
1 nere, & dicendum eſt hoc opponi poſſe, † & pñtationẽ
ꝑ metũ factam nõ teneat ſm Bal. in l. 2. §. ſed & ſi qs. in
ult. col. C. cõmu. de leg. & in tra. ſciſmatis, in 2. col. Qd̃
eſt uerũ, qñ metus fuit cã. fi. id eſt qa eligentes aliter nõ
elegiſſent, & ſic nec pñtantes aliter pñtaſſent ſm Bal. ĩ
d. §. ſed & ſi qs. Ampliatẽ ẽt illud dictũ eſſe uerũ, q̃uis ad
datẽ uerbũ ſponte eligo, uel pñto ſm Bal. in d. trac. ſciſ-
matis. ubi ẽt Bal. in 4. col. dicit talem metum facere eẽ
ſeri electũ, & ſic pñtatũ tyrannum, ut ibi ꝑ eum, ſi ergo
metus non facit ualere electionẽ, q̃ tribuit ius electo in
re qd̃ eſt difficilioris diſſolutionis, multo magis dẽt fa-
cere nõ ualere pñtationem, q̃ tribuit pñtato ius ad rem
& ſic eſt facilioris diſſolutionis; ut no. in c. cum Bertol-
dus. de re iud. & nos de iſto ius in re, & ius ad rem late
diximus ſup. in 5. q. prin. huius par. in 8. art. & ꝙ metus
non faciat ualere pñtationem, uoluit clare Ale. de ue-
ta pñtatione per metum facta loquens in ↄſ. 16. in 3. uo
lu. & ita tene, quod ↄſ. incipit ponderatis narratis, ubi
2 ẽt ↄcludi † ꝙ ꝓteſtatio clãdeſtina facta a pñono de nõ
pñtando aliũ, & ꝙ ſi pſentaret, faceret ꝑ metum nõ no
cet, neque ꝓiudicat illi, q poſtea pſentatus fuit: ut ibi ꝑ
eum, ſequitur D. Phil. Decius in reg. in oĩb. cauſis. ff. de
3 reg. iur. in prin. fi. col. in fi. 12. uer. ¶ † Et multa quæ uitiat
metus uide accumulata per Firma. in tract. de epiſco-
po. in 1. par. 3. lib. in 23. q.

¶ Sextus art. 9. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Præſentatio facta per impetũ uel iracundiã non ualet, nec electio.*
2 *Iracundia facit reuocare contractum & impedit uotum.*
3 *Donatio facta ad pias cauſas per patrem iratum cum filijs ualet.*
4 *Actus facti per iracundiam qui ſint.*

Et Eodem mõ decidiẽ ſextus art. an poſſit opponi ꝑ
pſentantem ↄ pñtationem ipſam non tenere, qa
illã fecit calore iracundiæ, ſeu ꝑ impetũ, ſiſc rñdetẽ
1 hoc poſſe opponi † cũ talis pñtatio ꝑ impetũ uel iracũ-
diã facta non ualeat: ꝓut eſt tex. in c. auditis. ibi, protu-
2 pit, de ele. nec mirũ † qa iracundia facit ↄctum nõ uale
re l. q. e. qd calore. de re. iu. impedit ẽt uotũ. gl. in c. dudũ.
de ↄuerſione ↄiugatorũ. reuocat ↄfeſſionẽ. gl. in c. ex li
3 teris. de diuor. & Io. de Imo. in c. fi. de ↄſeſ. ¶ † Verũ ira-
cundia nõ impedit donationẽ ad cãm piã factã ꝑ patrẽ
iratũ cũ filiis, caſus eſt ſingularis in c. ſunt q opes. 17. q.
4. licet hoc dictũ nõ noceat caſui nſo, qa aliud eſt bona
donare, q̃ clericũ pñtare, ſi igitur nõ ualet electio facta
ꝑ impetum uel iracũdiã, multo minus nec pñtatio, q̃ fa
4 cilius diſſoluitẽ ꝑ arg. formatũ in prox. præced. art. † & de
iſta electione & aliis actib. factis ꝑ impetum & iracun-
diam ponit Firma. in d. tra. de epõ. in 1. par. 3. li. in 35. q.
& de actib. factis calore iracũdiæ, & præſertim blaſphe
mia, ponit pulchre D. me. Cor. in ſuo reper. ad Ab. ĩ uer-
bo iracundia. ubi ẽt æquiparat iracundiam ebrietati.

¶ Septimus art. 9. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Electio clandeſtine facta non ualet.*
Præſentatio clandeſtine facta non ualet.
2 *Actus quomodo dicatur fieri clandeſtine.*
3 *Præſentatio an clandeſtine fieri poſſit. ubi quod non.*
4 *Electio clandeſtina repetitur.*

Dubitatur Adhuc ſeptimo, an opponi poſſit
contra electionem ſeu præſenta-
tionem illam eſſe factam clandeſtine, & ſic utrum præ
1 ſentatio clandeſtina facta ualeat, & reſpondetur † ele-
ctionem clandeſtine factam non ualere ipſo iure c. qa
pp. §. fi. & ibi gl. & doc. de ele. eodem mõ nec præſenta-
tio cum facilius diſſoluantur, ut in dubiis præceden.
2 art. diximus † & dicitur electio, uel alius actus clam fie-
ri qñ fit non ſeruata ↄſuetudine, uel ↄſueta ſolẽnitate
licet fiet coram teſtib. ſm Bart. in l. 2. C. de his qui ex
pu-

pu.rõ.uer.5.&11.fi.ff.de ri.nu.Itẽ qñ fit fine eo cuius pñ tia reqrit in actu,puta fine idice ſm Bar.in d.l.2.&11.x. C.de præd.cu.li.11.item qñ nõ põt uenire in notitiam aduerſarii ſm Bar.in l.phibere.ff.qd ui aut clã.&11.clã poſſidere.ff.de acq.poſ. & in l.nõ intelligitur.§.tacita. de iure fiſci.Item qñ teſtib.a notario imponitur ſilentium,ut nihil dicant ſm Bar.in l.ſtaudem.in princ.ff. de his quibus.ut indi.Item quod fit parte nõ citata ſm Inno.in c.cum olim.de re iudi.& Bald.in margarita in uerbo.litera uer.8.Item non citato eo qui poſſet ɔ̃dice
3 te ſm Bar.in l.alio.de alim.leg.†Videamus modo, an actus pñtationis poſſit fieri clandeſtine. & ſic conſideramus ipſum actum pñtationis, non poſſum uidere, quomodo fieri poſſit clandeſtine, cum de ſubſtãtia fieri habeat coram habente inſtituere; quia alias non eſt perfecta pñtatio,ut dixim. s̃.in 4.q.prin huius par.in j. & duob.ſeq.art. quod fit coram iudice, cuius pñtatio: requiritur ſm Bar.in d.l.2.C.de his q ex pu.ratio.uerſ. 5.& in l.1.C.de prædi.curia.lib.11.ſi uero conſiderabimus ipſam pñtationem,an poſſit manere clandeſtina, & minime hoc eſſe põt cum illa facta habens inſtitue re fieri facit citationes ſpãles & certas,& facit appone re edictũ pro incertis,ut eſt tex.in c.ſi.iuncta gl.de ele. lib.6.& iſtæ citationes ex officio emanãt,ut uoluit ibi gl.in uer.inanes.in fi.& nos dixim. ſup. ꝙ cum citanẽ citandi,non dẽ clandeſtinus actus,ergo pñtatio ẽt poſt actum factum non põt dici clandeſtina,cum de neceſ ſitate dictæ citationes ſint faciendæ,& requiruntur de ſubſtantia & forma,adeo ꝙ ſi ſecus fiat,inſtitũ ſequens, eſt ipſo iure nulla,ut dixim.s̃.in 6.q.pri.hu.part.in 12. art.& non debet poni edictum in loco ſecreto,ſed in publico,ut ab oĩb.uideaẽ,ut uult ibi gl.in d.c.ſi.in uer. gñaliter.& in fraudem fieret,ſi grida fieret coram pau cis amicis,ut dicit ibi gl.& nos nos dixim. ſup. in d.6. q.prin.in 3.arti.Immo, ut ibi dixim.in 24.art.edictum debet affigi in loco publico,& tolli per nũcium deputatũ,ꝑ quẽ de pdictis dẽt fieri relatio iudici:& p actuarium annotari,uñ nõ põt cadere hic caſus clandeſtinę pñtationis,niſi ſi omitterenẽ iſtę citationes,& tunc nõ eſſet nulla pñtatio,ſed inſtitũ ſequens, pñtatio.n.remaneret in pedib.ut dñt do.in d.c.ſi.de ele.li.6.& nos dixi mus s̃.in d.6.q.prin.huius par.in 17.ar.ergo ɔcludamus ueram & perfectam pñtationem non poſſe eſſe clande ſtinã:quia ſolũ diceretur clandeſtina,ſi non fieret corã hñte inſtituere.& tunc non eẽ perfecta pñtatio,ut s̃.di
4 xim.¶†Non obſt.ꝙ ſecus ſit in electione. ſ.q a reperiẽ clandeſtina electio:ut hr̃ in c.quia pp.§.ſi.de ele. quia illud põt ibi interuenire pp formã electionis ibi datã, quæ nõ hẽt locum in pñtatione,ut dixim.s̃.in 7.q.prin. huius par.in 18.art.& de iſta clandeſtinitate dixim.ali quid s̃.in 1.par.2.lib. in 3.q.prin.in 21.art. Et de proteſtatione clandeſtine facta de præſentando talem ꝑ me tum tetigimus ſupra in fi.5.proximi præcedentis art.

¶Octauus art.9.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Patroni an poſſint opponere contra præſentatum & præſentationem, & infra quantum tempus.*
2 *Nullitas opponi poteſt ab eo, qui non appellauit,licet acquieuerit ſententię.*

Sed dubitatur octauò,ſi aliquis patronus non pñtanit contemptus,an poſſit opponere ɔ̃ pñtatio
1 nem, & magis in gñe ſit art. †an patroni poſſint opponere ɔ̃ pñtatũ & pñtationem,& ĩ.q̃tum tp̃s.& Fede. de Sen. in ɔſ.102.nobilis quidam.in 7.col.in uer.ad ſm quo queritur.& ſeq.dicit,ꝙ ſi quis patronus non pñtauerit,nec fuit ɔtemptus,ſi uult aliquid dicere, qđ reddat pñtationem nulla, puta q a uult opponere defectum uel uitium ɔ̃ perſonam pñtatam,uel aliud ſiẽ, hoc fa
2 cere põt.c.nulli.& c.ſeq.de ele.li.6.†nam & his qui nõ appellauit,acquieuiſſe ut ſniæ ratione iuſtitiæ,nullitatem nõ põt opponere,de t.c.conſultationẽ. de re iu.ſecundo.c.1. cũ ſua materia eo.tit. Et hæc facultas oppo nendi durat quouſq; durat peremptorius terminus da tus ad opponendum,uel ſaltim quouſq; ſit facta inſtĩõ, ulterius.n.nõ eſt locus exceptioni.ad hoc de ele.c.ult. li.6.& de appel.ɔſti.cum ſua gl. Tu aduerte, nam dixi. s̃.in 7.q.prin.hu.par.in 8.cum trib.ſeq. art.& ẽt in alijs art. magis rõnabilẽ oppoſitorem,& qui magis uocet ex diſpõne.d.c.ſi.de ele.lib.6.eſſe cõpatronum,& in quaſi poſ.pñtandi exiſtentem, cum dupñ ſua interſit.Prima ut interſit cuinſcũq; eccleſiam hre bonum rectorem, & hoc ex gñali pjudicio.Secundo ex ꝑprio pjudicio: cũ ſit pronus & ſua interſit ex ui iuriſp.eccleſiam defende re,clericũ dilapidantem denunciare & c. q̃ ponuñr per doc.in hac.rub.& per glo.in c.piæ mentis. 16.q.7.& ẽt rõne ſui intereſt ne amittat ſuã quaſi poſ.de quo diximlate in 1.pat.hu.2.li.in 3.q.prin.per totũ,uel nõ patronus admittat in ſui pjudiciũ;ut ibidem dixim.in 17.art. & in 7.q.prin.hu.par.in 15. & 16 art. Iõ ſibi nõ eſt ꝑclu ſa uia opponendi, & excipiendi ɔ̃ pñtantes forſan non ius hñtes pñtatum & ipſam pñtationem donec inſtĩõ ſe quaẽ. Poſt inſtĩõne uero ɔ̃ pñtatũ poterit ꝑcedere p uiã accuſationis,ut dicet ĩ.De o duce, in 3.l.b.in 7.q. prin. in 3.art.& uoluit ẽt Fede.in d.ɔſ.ante fi.2.colnm.ɔ̃ pñtantes uero ius non hñtes per uiam ɔfeſſoriæ, uel nega toriæ,uel alia actione poterit agere qñcunq;.ut tetigimus s̃.in 7.q.prin.huius part.in 22.arti.& ẽt dicet in d. 3.li.Deo duce.ꝙ patronus ſit magis legitimus oppo ſitor, ꝓbaẽ a ſiſ;quia aliquis ex canonicis eſt magis legi timus oppoſitor pro caſſatione electi,& ɔ̃ electionem, & pro intereſſe eccleſiæ ſuę.c.cum in eccleſijs de p̃b.li. 6.& per Spec.in tit.de elec.§.1 uerſi.Inno.& uoluit Firma.in loco in proxime ſeq.art.allegando.

¶Nonus art.9.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Extraneus quiſque admittitur ad opponendum contra præſentationem pro impedienda inſtitutione.*

Sed magis dubium eſt, & hic ſit.9.art.†an admittatur qualiſcunq; extraneus ad opponendũ ɔ̃ pñ tationem pro impedienda inſtĩõne,& nulli dubium eſt ꝙ ſic:quia electũ ꝑponitur,ut ſi qui ſint,q ſe oppone.ne ſint comparteãt,ne electus ɔfirmetur, ut eſt tex.in d.c. ſi.de ele.li.6.maxime iuncta gl.in uer.opponere.& hoc ẽt colligit ex oĩb.quę ibi doc.dũt, & nos ample dixim. in d.6.q.prin.huius par.in 8.& trib.ſeq.art.& in pluribus aliis ex eis,ubi diximꝯ oppoſitores poſſe eſſe & compatronos & extraneos,& pro hoc facit qđ no.in d.c.cum in eccleſijs de p̃b.li.6.non ſolũ canonicos eſſe audiendos circa caſſationem electionis, & ɔ̃ electionem, ſed ẽt laicum ſaltim denunciãdo ſuperiori pp periculum alarum,ſm Spe.in d.ti.de ele.§.1.uerſ.Inn.23. c.q eps. in fi.& ibi gl.& in c.illud.& ibi gl. ut ẽt uoluit Firma.in 3.par.2.prin.3.li.in 24.q.& hoc etiã eſt clarum,de quo tamen uide infra in 11.art.

¶Decimus art.9.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Excipiens de notorio defectu contra præſentatum uel præſentandũ pro impedienda inſtitutione,an poſſit pœnitere & ab eo recedere.*
2 *Excipiens non poteſt ſe pœnitere & a iudicio recedere in pręiudicium aliorum.*

1 Sed ex pdictis reſultat.10.dubitatio ſi ɔ̃ pñtatũ uel pñtandũ opponitur exceptio notorij defectus ad impediendam inſtĩõnem,an opponentem poſſe pę nitere,& ab exceptione recedere tñdetur ꝙ nõ:ut in c. ab eo.& ibi doc.de ele.li.6.poſt gl.& ex hoc no.Firm.in
2 d.3.par.2.prin.3.li.in ult.q.†Excipientem nõ poſſe pę nitere & a iudicio recedere in pjudiciũ aliorũ,qđ dicit fore addẽdũ ad no.in l.deſtitiſſe.de iud.et aſs dici excipiẽtem nõ dẽre recedere a iudicio,niſi iudex admittat, uel reſpuat exceptionẽ ſm Bal.in marg.in uer.appella tio.uer.48.¶Tu aduerte:nã tex.in d.c.ab eo.et ẽt in c.ſi forte.de ele.li.6.qui loquũtur de electo ad dignitatẽ,et

licet ibi sup gl. in uer. dignitatē. uel idē esse si electio sit facta ad beneficia simplicia ex identita. rōnis q̄uis illæ ɔstōnes sint pœnales, tum quia cogunt opponente nō recedere ab oppositione & iudicio. tum ēt quia puniūt eū si nō probat exceptionem, tn̄ Io. An. & alii quos ibi refert Do. in 2. col. uolunt solū hr̄e locum in electione ad dignitatē, dn̄t tn̄ ipse Io. An. & Zenze. bn̄ facere iudicē examinare & tenere modū, ut in d. c. si forte datū. Et nihilominus nullus ex ipsis doc. ī dictis iurib. tractat an dispōnes illorum iuriū hēant locum in opponente ɔ̄ pn̄tatum, & in hac difficultate pn̄t ɔsiderari duo mē bra, si hr̄ent locum in pn̄tatione, an procedent in bn̄ficiis non sapientib. dignitatē, & s̄m An. pœna illis iurib. apposita habeat locū ēt in opponente ɔ̄ pn̄tatum, & in istis dic in oīb. & p oīa, ut dixim. s̄. in 5. q. prin. hu. par. in 11. art. dum tractauimus, an dispō. c. auaritiæ, q̄ est pœnalis & loquitur in electo ad dignitatem administrante añ confirmationem, hēat locum in pn̄tato, dic ut ibi,

¶Vndecimus art. 9. q prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus inuitis populis an sit instituendus. ubi quòd sic in beneficio simplici, secus in beneficio curato. & nu. 3.*
2 *Electis duobus paribus gratificari debet a superiore grato populo.*

Quid aūt, & iste sit. 11. arti. si populus se opponit ɔ̄ pn̄tantem potius de facto q̄ de iure, quia
1 nolunt illum in rectorē, † an talis pn̄tatus inuitis populis sit instituendus. Pau. de Cit. format hanc qōnem in hoc trac. in 6. par. in 19. q. & dicit hanc qn̄nem adhuc pendere & spāliter tactam non reperijsse, tamen credit posse dici, ordinarium non debere talem ordinare quem populi in contemptū habituri essent & odio, ut
2 in simi dr̄ † de duob. ep̄is electis cęteris patib. superiorem debere & posse gratificari cui uult, dum tn̄ de nnū populis gratum alias non: ut no. in c. si. in 36. dist. per illū tex. nam si aliter faceret ordinarius posset dare materiam scandalis, quam tn̄ debet uetare, quantum in sua est ptāte, & potius rigori detrahit̄, ubi strages timet̄. c. ut ɔstitueretur. 50. dist. & ibi gl. declinat ad hanc qōnē. & vr̄ facere. c. 1. de parro. ubi ēt statur electioni populi: & istis gl. in c. obeuntib. uerbo nunc ergo. 63. dist. Facit ēt pro hac qōne, qd̄ dicit postea reperisse determinari per Inn. in c. nisi cum pridem. de renun. in i. sequen. col. ubi dicit, φ qn̄ ep̄s consecratus patitur persecutionem extrinsecam, & tota salus ecclesiæ est in eius absentia, debet potius fugere q̄ stare, quanto ergo fortius non debet admitti pn̄tatus, ubi timendū est futurum scandalum: quia populus de eo non ɔtentatur. Facit. c. qm̄ hoc rit. ubi pp scandalum alias habilis efficit̄ inhabilis, & talem nō debet ep̄s admittere, qn̄ discordia est inter patronos, & licet pn̄tetur a maiori parte patronorum, & sic dignus, si timetur de futuro scandalo. Nam & licitum est pp scandalū a mandato Papæ supersedere. c. cum teneamur, de pręb. Item uidemus a rigore iuris recedi, ubi scandalum timetur. c. ad aures. & ibi gl. in uer. scandalo. cū mulus ɔcor. de temp. ordi. c. cū ex iniuncto. de no. ope. nun. l. de pupillo. §. si quis riuos. ff. eo. tit. Qd̄ dicit fallere, ubi ex tali futuro scandalo ueritas opprimeret̄: q̄a utilius nasci scandalū pmittit̄, q̄ ut ueritas opprimatur. c. qui scandalizauerit. de re. iur. in antiquis. Et sic si non pōt dari inuitis populis, multo magis nec institui patronis inuitis. c. decernimus 16. q. 7. Nec re inuestiri seu reinstitui, qn̄ seipsum deposuit. gl pen. in c. q̄uis. de rescrip. li. 6. Io. An. in addi. ad Spec. in addi. incip. hanc materiam hoc tit. & ita resider ibi Pau. Tu aduerte ad suprascripta, quia non debent ita tnditer intelligi, nam si sunt beneficia simplicia qd ad populum de instituendo? nam tunc considerarem contradictionem populi, qn̄ essem in beneficio curato pp auream doc. Inn. in c. super his. de accus. quem omnes ibi referunt, & pręsertim Ana. in pe. col. ubi dici, quemlibet laicum debere admitti ad contradicendum, cum cuiuslibet catholici intersit, ut in ecclesia sit bonus prę latus, & ecclesia bn̄ gubernetur, fatetur tn̄ ɔ̄ formam electionis & sic pn̄tationis non esse admittendum nisi ille cuius interest: ut no. in sīi in c. cum in ecclesijs. de pb. li. 6. circa qd̄ dicit Ana. esse uidendā. gl. in c. ut circa. de ele. li. 6. Io. de Ana. uero dicit gn̄alitatē. c. 1. de ele. lib. 6. probare illum posse ɔ̄ formam, qui pōt contra psonam. D. Anto. pulchre concludit ɔ̄ electum in ep̄m quemlibet subditum debere admitti. ɔ̄ electum in presbiterum curatum quemlibet de parrochia: ɔ̄ electū in prælatum ecclesię cathedralis quemlibet de diç. ɔ̄ electum ad aliud beneficium solum illum cuius interest, puta patronū. D. Abb. uero dicit ibi laicum nullo mō posse excipere de crimine, nisi sua intersit, p ea quę hn̄r in c. illa. de accusa. clericos uero indistincte debe-
3 re admitti p ea q̄ hn̄r in c. cum P. de accusa. ¶ † Redeundo igitur ad casum nostrū, ego dicerē ɔ̄dictionē populi nullo mō esse admittēdam, nisi esset in bn̄ficio curato, in quo pōt cadere pn̄tatio. c. nobis. hoc tn̄. si rōnabilis existit, si non rōnabilis, si nō erit in ɔsideratione pp scandalū qd̄ timeret̄, in aliis aūt beneficiis, ex quo ipsius populi nō uertit̄ interesse, quid ad eos? Nec posset esse cā scādali nisi esset forinsecus tpe belli, & pp hoc priuaret̄ bn̄ficio: quia posset esse absens & tenere beneficium, cū nō requiret residētiā, de clericis non residē. p totū. Quare si infestus populo fuisset pn̄tatus ad bn̄ficiū curatū & posset imminere scādalū, tenerē cū Pau. pro quo faciūt oīa q̄ late dixim. s̄. in 1. q. prin. hu. par. in ult. art. ubi plura de scandalo, & qd̄ scandalū esse debet, ut hoc operet̄ uide ibi. Prosequit̄ Inn. in d. c. sup his. de accu. & ēt in c. ut sup his. de uoto. quē Ab. & oēs sequūtur in d. c. sup his. de accu. & pſertim ibi Ana. in pe. col. an & qn̄ suspectus principi loci non debet admitti clericus ad bn̄ficiū, uel inde amoueri, de quo ēt ibi p Frā. Are. & oēs mod. scribentes, & nos aliquid tetigimus sup. in par. 1. lib. in 10. q. prin. in 2. art. circa finem.

¶Duodecimus art. 9. q. prin. ij. Par. ij. Lib.

1 *Processus præsentationis & institutionis contradictore comparente efficitur iudicialis, sed in eo proceditur summarie & de plano sine strepitu & figura iudicij, secus si ageretur inter ipsos patronos solum de ipso iurepa.*

Videndum est mō. 12. an in cā harū ɔ̄dictionū & pn̄tationum procedat̄ ordinarie, uel summarie, simpl̄r & de plano, sine strepitu & figura iudicij, & ut ɔclusimus s̄ in 8. prox. pc. q. prin.
1 in 9. art. † licet pcess̄us pn̄tationis et instōnis sit extraiudicialis, tn̄ si apparet aliquis ɔ̄dictor uel compn̄tatus efficit̄ iudicialis. Sed quia in eo agit̄ de prouidēdo ecclesiæ, nō erit iudiciū ordinariū, sed in eo pcedet̄ summarie, simpl̄r & de plano, sine strepitu & figura iudicij, secus si ageret̄ solū inter pron. de ipso iurep. non ad effectū puidendi ecclesiæ, quia illa tūc nō uacat, sed quia de iurep. litigant: quia tunc iudiciū esset ordinariū, ex quo non agit̄ tunc de prouidendo ecclesiæ, hic est tex. aureus in cle. dispendiosam. de iud. cum ibi no. per gl. & doc. Et φ hic pcessus pn̄tationis & instōnis ēt stante ɔ̄dictore sit summarius, & in eo pcedat̄ simpl̄r, de plano &c. iux. d. cle. dispendiosam. uoluit expresse Gaye. in repe. c. si. de ele. li. 6. de iudi. & subdit cām hmōi esse fori ecclesiastici. all. Io. An. in c. examinata. de ɔfirma. utili uel inuti. & Dom. in c. uno. de eo qui mit. in pos. li. 6. & p̄dicta ad literam sequit̄ Phil. de Sarta. in hac rub. ante si. 65. char. in uer. si uero interim. qui ēt all cle. sæpe. de uer. signi. q̄ hoc probat in si. cum uult illum tex. declarantem illa uerba summarie, simpl̄r & de plano hr̄e locum non solum cum causę committunt̄ sub illis clausulis, sed ēt in casib. in quib. per aliam eius cōstitutionem hnc mō procedi pōt, & gl. in uer. nostram. dicit esse aliam constitutionem d. cle. dispendiosam. de quo iudicio summarie plene per Bart. in extrauagan. ad repri. ɔ̄ rebelles. & uide de prędictis ea quæ diximus supra in 2. q. prin. huius partis in 3. & 6. art.

¶De-

¶ Decimustertius art.ix.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Libellus solemnis non requiritur in processu præsentationis & institutionis, sed talis qualis petitio.*
2 *Exceptiones dilatoriæ sunt reppellendæ ab isto iudicio,*
3 *Contestatio litis non est necessaria in hoc iudicio.*
4 *Contestatio litis non requiritur in causa confirmationis,*
5 *Contestatio litis non requiritur in summarijs,*

Et ideo dubitaẽ 13.& ultimò,an in huiusmodi iudi-
cio requiratur libellus, posint opponi exceptio-
1 nes dilatoriæ & requiratur litis ꝯtestatio, & bř dic † li-
bellum solemnẽ non requiri,sed oĩno requiri talẽ qua-
lẽ petitionẽ cũ qua concordari posit snĩa: ut dicit tex.
in d.cle.sæpe.in 8.uer.quia iuxta petitionis formã pro-
nunciatio sequi dẽt ꝑ parte agentis,& ẽt rei,si quid po-
tere uoluerit est in ipso litis exordio petitio facienda,si-
ue in scriptis,siue uerbo,actis iñ ꝯtinuo. s.inserẽda &c.
ut in illo tex.de quo ibi late ꝑ Card.supgl.in 5. col.ĩ 15.
2 q.cũ seq. ¶ † Exceptiones ẽt dilatoriæ sunt repellẽdæ ab
illo iudicio:ut vult tex.ibidẽ si sunt frustratoriç,si tñ sũt
necessariæ ꝑ legitimatione ꝑsonarũ nõ,ut vult ibi Car
3 di.in 2.col.in 7.& 8.opp.& in 9. ¶ † Contestatio aũt li-
tis in hoc iudicio non est necessaria:ut vult ibidẽ tex.in
d.cle.dispendiosam, ibi litis cõtestatio nõ postulet: ut
ẽt vult ibi gl.super dictis uerbis, & sup ea ẽt Cardi.in 1.
col.in 4.opp.& hoc ẽt noluerunt doc. ꝯ gl. in c.ad pro-
bandum.de re iud.& ideo dicit Firma.in trac.de ep̃o.in
4 3.par.a.prin.in 4.q. † litis contestationẽ nõ requiri in cã
ꝯfirmationis,alleg.d.cle.sæpe iunctam cũ d.cle.dispen
diosam.& vide quæ diximus.s̃.in 2.q.prin.huius partis
in 3.ar.in uer.tu allega pro hoc.& per totum,& ẽt ibidẽ
5 in 6.art. † & ꝙ in summarijs non requiratur litis conte-
statio,tenuit Spec.in tit.de offic.deleg.in §.postremo.
uers.7.quem sequitur Abb.in c.ueniens.el a.in fi.3.col.
in uers.ex prædictis nota,de testibus.
¶ Conclusiones uide in fine 11.q.prin.

¶ Decima quæstio prin.ij.Partis ij.Libri.

1 *Terminus in iudicio summario institutionis utrique parti debet dari ad probandum incumbentia iuxta naturam & qualitatem ipsarum causarum deductarum.*

Prosequendo hunc processũ ꝯdictoriũ di-
ximus s̃.in prin. 9.q.præced.
princ.secundã partẽ huius iudicij esse a contestatione
litis exclusiue vsqꝫ ad publicationẽ in cã inclusiue. Et
ista fit 10.q. princ. facta cõtestatione litis in isto iudicio
summario institutionis quõ in eo fit procedendã vsqꝫ
ad publicationem inclusiue.& ex ista 10.q.prin.oriunt
infrascripti art.primus erit. An factis oppositionib ꝑ ꝯ-
dictores uirtute edicti,siue specialis citationis cõparen
1 tes,& facta responsione aliqua q̃ loco sĩ litis contestatio
nis habeatur sit dandus terminus vtriqꝫ parti ad ponẽ
dum incumbẽtia iuxta naturã & qualitatẽ ipsarũ cau
sarũ deductarũ,quãuis nõ requiratur solemnis libellus
nec contestatio litis, & dicendum est ꝙ sic: quia si iste
terminus datur ẽt nullo ꝯdictore comparente præsen
tato ad probandum incumbentia:cum ipse deducere
habeat iura sua et probare ad finẽ obtinendi institutio
nem:ut no.in c.cum nobis olim.de elec.et uoluit Fed.
cons. 56.incip.in Christi nomine amen.et Card. in c.1.
de postu.prælat.in 1.oppo.et uoluit Gaie. in d.repe.c.fi.
de elect.lib.6. post medium. 2.col.et nos diximus.s̃.in
6.q.princ.huius par.in vlt.ar.et in 8.q.prin.huius par.in
11.ar.multo fortius hic terminus dãdus est:cum simus
in ꝯdictorio iudicio,in quo vtraqꝫ pars hẽt probare, ut
etiã hoc expresse uoluit Gaieta. ibidem post prin.3.col.
ubi vult hoc iudicium fieri,uel si nullus ꝯdictor appa-
reat cũ procuratore fiscali, et terminum dandum esse
post terminum edicti,uel specialis citationis ut ibi , et
in vtroqꝫ loco dixit sic practicari , et quãuis iudiciũ sit
summarium, hic terminus dandus est, ut vult tex.in d.
cle.sæpe.ibi, terminũ dare posit, maxime cum dandi
sint ar.& positiones, ut ibi vult tex.præsertim iũcta gl.
ibi post dictionẽ,et dixit Bal.in l. 2.14.col.C.de serui.et
aqua.in cã confirmationis dandũ esse terminum ad ꝑ-
bandum de iuribus suis,licẽt non detur libellus,sequi-
tur in dicto suo tract.in tertia parte 2.prin. 3. lib.

¶ Secundus ar.x.q.prin.ij.Partis ij.Libri.

1 *Articuli & exceptiones possunt præsentari in iudicio institutionis faciendæ.*

1 Et ideo non est dubitandũ de secundo art. † an in ista
cã ꝯdictionũ & instõnis faciendæ possint p̃ntari
articuli,exceptiones & iura,nã expresse tex.in d.cle.sæ
pe.vult oĩno articulos esse p̃ntandos,ut in §.& q̃a posi-
tiones ibi & articulos ad clariorẽ ꝑbationem vsus lon
gæuus in causis admisit,& ibi, ad dãdũ simul vtrosqꝫ iũ
cta gl.q̃ exponit. s.positiones & articulos, & ibi ad exhi
bendũ oĩa acta & munimenta quib partes uti uolũt in
cã post dationem articulorum, & ibi,possunt ẽt instru-
menta produci,& ita uoluit ibi gl.in uerbo post datio-
nem.& oẽs doc.ibi scribentes,& aliç quàm plures glo.

¶ Tertius art.x.q.prin. ij.Partis ij.Libri.

1 *Iuramentum calumniæ, seu de veritate dicenda debet præstari in hoc indicio institutionis.*

1 An autem in isto iudicio instõnis sit ꝑstandũ † iurm
de calumnia, seu de ueritate dicenda . Et hic sit
tertius ar.& dicendũ est sic,clare vult tex.in d.cle.sępe.
in §.citationẽ uerò.ubi vult, citationẽ & ꝑstationẽ iuri
de calumnia uel malitia, siue de ueritate dicenda , ne
ueritas occultetur, nõ vult excludi, ut ibi uolunt ẽt gl.
& oẽs, & hoc voluit Spe.in ti.de iur̃o calumniæ.in §.se
quir̃ uidere.in 2.col.in uer.q̃d de cã iurisp.& in eo. ti.in
§.1.col. 2.prope fi.uersi.tertiũ genus.& uoluit Roch.in
hoc trac.in uerbo cõpetens alicui.in 14.q.circa mediũ.
2.col.& facit.c.litteras.de iur̃o calum.& ita est tenẽdũ.

¶ Quartus art.x.q.prin. ij.Partis ij.Libri.

1 *Probari quomodo & qualiter possit iusp.antiquum. & num. 2.*
Et qualiter articulari possit.
2 *Veritas præsumitur ex multitudine actuum cum longissimo temporis cursu.*
3 *Probatio præsumpta difficilis probationis sufficit in factis antiquis, & num. 4.*
5 *Probatio difficilis est probare aliquem esse patronum.*
6 *Probari quomodo potest ius præsentandi.*
7 *Instrumento facienti mentionem de alio non creditur, nisi illud originale monstretur.*
8 *Præsumitur factus solemniter actus, nisi probetur contrarium.*
9 *Literę episcopi faciunt fidem in spectantibus eius officium & in nõ tangentibus propriam causam.*
10 *Præsentatio an probetur per solam narrationem episcopi factam in litteris institutionis.*
12 *Instrumentum fundationis & alia scriptura fauentes & facientes pro iurepatro. repertum uel repertę penes extraneum faciunt præsum iuspatro.fundatum per primum detentum esse ad istum moderuum.*
13 *Factum antiquum probatur per factum & etiam per testes de auditu. num. 14.*

1 Videamus modo quartò † quãr iusp. antiquũ
ꝑbeẽ.& Arch.in c. unico.hoc ti.li.
6.dicit difficile esse illud ꝑbare : quia licẽt quis probet
continuã possessionẽ 40.anno.& vltra suorũ antiquo-
rum,et suã,tñ nõ est sufficiens ꝑbatio iuris p.qui certis
modis tñ acquiritur: ut dicunt doc. in hac rub.ista. n.
sunt diuersa,quia esse patronum respicit petitoriũ, esse
uerò in quasi poss. iurispa. respicit possessorium , posita
ergo uno non per hoc sequitur aliud:quia ista nihil ha
bent

bent cōe, ne ſunt ſiř cōmiſcēda. ff. de acqui. poſ. l. natu-
raľr. § nihil cōe. & l. pmiceri. tñ licèt quaſi poſ. nō faciat
quē patronū, prodeit tñ quoad actū pñtationis, de ele.
querelā. ubi de hoc, ſed melius allegaſſet. c. ɔſultatio-
nib. & c. ex litteris. hoc ti. hoc idē uoluit Arch. ſup gl. in
c. ſi plures. 16. q. 7. & hæc eius dicta ſeqtur Io. And. in d.
c. uoico. & ibid. Domi. in 2. col. in uerſ. q̄ro quaľr ꝓbet.
Do. Phili. Fran. in d. c. unico. in 3. col. in uer. extra gl. ſiľr
q̄rit de hoc, & refert ſupraſcripta, quib. addit prodeſſe
2 ēt poſſeſſiooē ad p̄ſumendū eū eſſe pronū † cū ex multi
tudine actuū cū longiſſimo tpis curſu p̄ſumat ueritas:
ut no. in l. ſi filius. C. de pet. hære. & in l. cū de in rē uer
ſo. ff. de vſur. ut dicit dicere Bal. ibi. ſ. ī d. c. unico. qđ mi-
hi vř nouū Bal. ſcripſiſſe ſup 6. & de hoc dicit ēt ſe dixiſ
ſe in c. 2. co. li. Abb. uero in conſ. 102. in 2. uol. ponit cer
tū modū ꝓbandi iuſp. puta ipſum uel anteceſſores ſuo
daſſe, cōſtruxiſſe, uel dotaſſe eccleſiā cū ɔſenſu diœce
ſani, & alia de qb. ibi p eū, & in cōſ. 54. ante fi. 1o 1. uol.
ponit ēt ſucceſsionē iuriſp. eſſe ꝓbandā probata ſucceſ
ſione hæreditatis & illius additiooe. Do Gaie. aūt in re
pe c. fi. de elec. lib 6. in 52. col. in uer. vñ primo. refert di
cta Arch. q̄. ſ̄. retulimus. poſtea dicit Bal. in auc. quas
3 actiones, ad fi. † ſufficere in factis antiquis pręſumptiuā
ꝓbationē difficilis probationis qđ no. ff. de ſecun. fallē.
l. qui ex liberis. in prin. & ſiľr p Cy. in l. una. io fi. C. de ſen
ten. q̄ ꝓ eo qđ intereſt ad idē p eū in l. conuenticulā. 6.
col. C. de epīs & cleri. & in l. cū ſup. C. de rei uendi. facit
qđ dicit Spec. in titu de reſti. ſpo. § nunc dicamus. ante
fi. Pro hoc ēt facit: qa ubi requirit ꝓbatio liquida, ſuffi-
cit probare iuris p̄ſumptionē. Bal. & Ang. in l. 1. Pōt ēt
ꝓbari p inſtrumenta ſucceſſiue facta ſuper reddirib. &
ſimilib. & ſic erit bona ꝓbatio in petitorio, ſi epīs in ali-
qua littera inſtōnis aſſerat ipſum fore pronū, ut 1o deci
ſio. Rota 22. Siľr & in poſſeſſorio per inſtrumenta pōta
tionū & inſtitutionū, uel p reſponſiones candelarum
& ſimiliū tanq̄ patronis factas p no. in c. ſi uerò. hoc tit.
& uolūt Roffre. in materia iuriſp. § adhuc. in 5. col. Sed
per receptiooē particularē nō ꝓbaret quaſi poſ. quò ad
alia, do. Ant. in c. cum Bertoldus. in 4. col. de re iud. niſi
4 tanq̄ patronus percepiſſet, vt ſ̄. ¶ † Sic ergo rōne diffici-
lis probationis ſufficeret coniecturis probatio, & iudi-
cia, & p̄ſumptiones. Spe. in ti. de iniur. § ſequit. uerſ. ſed
q̄uo. Bal. in l. ſi fundū. C. de rei vēdi Io. And. in c. cōnil-
ſum. de decimis. Hoſt. ſumma de filijs presbi. § 1. & in
tit. de proba. in prin. Io. And. in ſumma de conſue. § cir
ca quiotū. 2. col. Card. in c. 3. in 2. col. q filij ſint legiti. cū
ſimi. Et ſubdit fore ootandū, ꝙ licèt narrē ſuper petito
rio & poſſeſſorio, ſufficiat ꝓbari in poſſeſſorio tm̄. uel ēt
quaſi poſ. ut no. Card. in c. querelā. in nota. de elec. Niſi
aduerſarius probaret melius in petitorio: ut in c. cū di-
lectus. de cā poſ. & proprie. Videat dicit ipſe, qs melius
probet ſup interdicto vti poſſidetis, qđ interrarur, qñ
plures diuerſos pōtant: ut per Iono. & doc. in c. 3. de io
integ. reſt. Dicit ēt iudicē debere q̄ maxime aduertere,
qō plures pñtaotur a plurib. & uoces ſunt pares: qa nō
ſemp cū hooeſtate poterit gratificari, ut in facto dicit
ſe habuiſſe, & ſic tranſit ad materiā gratificationis, &
ſic reſidet ipſe Gaie. cuius dicta certe ſunt pulchra. Pau.
de Cita. in hoc trac. in 6. par. io 17. q. aote fi. 1. col. in uer.
aduertendū tñ eſt. dicit fore aduertendū, ꝙ ſi bene præ
ſcribatur iuſp. & ſit aliquis in quaſi poſ. pñtandi, non iō
ſequitur, ergo eſt in quaſi poſ. pñtādi ut uerus dñs & pa
tronus. nec proprie dici pōt patronus: quia eſſe pronum
eſt petitoriū, eſſe in quaſi poſ. pñtandi eſt poſſeſſoriū: q̄
eā nihil cōe hñt d. l. naturaľr. & hoc dicit tenere Roffre.
5 in hoc ti. in § nunc. de vltimo. † & iō dicit eſſe difficilis
ꝓbationis aliquē eſſe pronum, alleg. Arch. in d. c. ſi plu
res. adducit ēt no. in c. cōſultationib. hoc ti. ubi probaē
multū ꝓdeſſe talē poſ. quia tūc ordinarius pōt pñtarū
p eū inſtituere, nec remouebitur p ſuperuenientiā veri
proni, ut ibi dicit, iō poſſe dici pronū p̄ſumptiue, alleg.
Abb. in c. querelā in 6. no de ele. & in c. cū eccľa. de cau
ſa poſs. & ꝓprie. Et demū ſubdit, tale ius præſcriptū de
bere ꝓbari p plures pñtationes ſm Abb. in d. c. querelā.

Et pro ſupradictis facere: qa iuſp. pōt abeſſe a iure pñtā
di & ɔ̄ Card. io cle. 2. in 3. q. de præbē. & de hoc vltimo
nos diximus. ſ̄. in 3. par. huius li. in 8. q prin. in 3. ar. & ita
reſider ibi Pau. Et do. me. Corſe. ī ſingu. ſuis ī uerbo pro
nus. lo 2. dicit p antiquā poſſeſsionē nobiles laicos ꝓba
re ſe hřē iuſp. eccleſiarum, licèt nō habeant ti. Ita dicit
dixiſſe ſing. Bal. in l. cū ſuper. C. de rei vendi. Et eū refer
re & ſequi do. ſuum. ſ. And. Barb. in rep. rub. de cā poſ. &
proprie. Firma. io trac. de epō. in 1. par. 3. lib. in 16. q. an-
te fi. 3. col. dicit probare pñtationē factam a patrono p
litteras epī cōtinētes iōſtōnē in bñficio. alleg. Rotā 427.
ſed recento. in nouis, & hæc illa Rota quā Gaie. ſ̄. alle-
gauit 22. quia corrupiè allegauit. Poſtea reperi eūdem
Pau. io hac materia latius loquentē in d. 6. parte. in 37.
6 q. † ubi q̄rit, q̄uo pōt quis ꝓbare ſe hřē ius pōtandi, & eſ
ſe in quaſi poſ. ipſius, & dicit ex quo deciſiones Rotę ſūt
multum in uſu, clare habemus hanc qōnē deciſam, &
ſic dicit, per litteras ordinarij, qui inſtituit, poſſe ꝓbari
aliquē eſſe io quaſi poſ. iuris pōtādi, licèt multā poſſēt
tn ɔ̄rium allegari, quę hñr in auc. ſiquis in aliquo. C. de
7 ædem. † ubi non creditur inſtro facienti de alio mētio-
nē, niſi aliud monſtretur. ſimile hř in c. poſt ceſsionē.
de proba. & ibi gl. tñ dicit in ɔ̄rium fuiſſe de facto iudi
catū, allegatur deciſio Rotæ 427. in nouis, char. 62. quia
ex quo per inſtōnem epī cōſtat de vacatione & de tpe
vacationis beneficij & pñtantem eſſe verū patronū, &
inſtōnem eſſe factam ī. tpš, & de idoneitate perſonæ p̄-
ſumendum eſt pñtationem ad pñtantem, inſtitutionē
ad inſtituentem perueniſſe. melius dixiſſet pōtationē
8 a pñtāte, & ioſtōnem ab inſtituente perueniſſe. ¶ † Mo
uetur ēt: quia factū p̄ſumitur ſolēniter actū, niſi ꝓbetur
ɔ̄riū. c. in pōtia. de p̄ſump. & d. c poſt ceſsionē. facit ēt
l. ſciēdū cum ibi nota. ff. de uerb. obli. & hanc opi. dicit
tenere Abb. in d. c. poſt ceſsionē. col. 7. uer. & licet ī hoc
9 dubio. ubi pleoe poſt gl. examinat † qñ litteræ epī faciāt
fidem, poocodo opi. Io. And. & ibi tenere, ꝙ totus mun
dus ſequit. ſ. dictas litteras epī fidē facere in ſpectantib.
ad eius officiū & noo tangentib. propriā cauſam. Nec
ob. dicit ipſe, aliqñ inſtōnem epī retractari: ut in d. c. de
ccroimus. 16. q. 7. qa fateor literas epī ꝓbare, quatenus
non probatur ɔ̄riū, ut in d. c. poſt ceſsionē. Item quia ſi
pronus nō ɔ̄dicit, tūc vř conſentire & approbare, reg.
qui tacet. de reg. iu. li. 6 Et demū ſubdit pp difficultatē
probationis iuriſp. p tales litteras fuiſſe iudicatū, illud
ſufficiēter probatū, & ꝙ adhuc hodie ſatis ꝓbaretur ta
le ius pñtādi p tales literas. Superuenit do. Roc. in hoc
10 trac. in uerbo honorificū. io 5. q. quærentē † an pñtatio
probetur per ſolā narrationē epī factā in lřis inſtōnis, &
dicit ſe reperiſſe Rotā pen. hoc ti. in nouis, decidentē ꝙ
ſic, & ēt potiſsime moueri: quia ubi conſtat de duobus
extremis bonis, debemus p̄ſumere ēt de medio bono,
arg. c. cū dilectus. de dona. & c. inquiſitionis. & c. ſecun
do requiris. de appella. unde ſe conſtat de uacatione be
neficij & de inſtōne dēmus ēt præſumere de med. ſ. de
pñtatione, qđ refert & ſequitur Fel. in d. c. conſtōnem.
in 4. col. de proba. Subdit ēt dicere Rotam, ipſis literis
epōrū credi in his quæ ſpectant ad eorū officiū: d. c. poſt
ceſsionē. ac legitur & no. per Inn. in c. 2. de fide inſtru.
prope finē. quā ēt ɔcluſionē ſequitur Fel. io c. ſicut. col.
12. uerſ. extrinſeca ſolēnitas. de re iudi. & dicit eam ob-
ſeruare Rotā, niſi qō agaē de præiudicio alterius, quic-
quid dixerit Lud. Ro. in l. ſciendū. col. 20. uerſ. 9. quid ſi
cōſtat. ff. de uerb. obli. qui ſm eum ɔ̄rium tenuit, & ita
reſidet ibi Roch. Do. Abb. io cap. ex literis. in 3 no. dicit
vnam practicam recognoſcendi uerum patronum eſ-
ſe, ſi obtinet ɔ̄ poſſeſſorem: quia inſtitutus ad præſen-
tationem poſſeſſoris debet reſpōdere patrono de tem-
poralibus. Et idem Abb. in fi. c. ſi uerò. dicit colligi ex il
lo tex. unus modus recognoſcendi patronū. l. qñ duo li
tigant, & non finitur lis ī. tempus datum ad pñtaodū,
& fit deuolutio ad ſuperiorem qui ſine patrono inſti-
tuit, ut in illo tex. & poſtea finitur lis, inſtitutus per epi-
ſcopū repñtatur per illum, qui fuit pronunciatus pro-
nus ēt prima inſtitutione legitime facta p epīm, ut ibi.

Quid

Quid dicendũ in hac materia quærẽdo in genere quõ probeť iusp.antiquum, nõ antiquum, & quasi pos.præ-
11 seotãdi dico esse casum diuersificãdum. ¶ † Et primus erit, quõ probetur iusp.antiquũ, & certe non est dubiũ esse difficilis probationis, ex quo est antiquum, & ꝓbari non põt ea quę de necessitate requirũtur ad essentiã formalem iurisp.cũ in illa requiratur fundatio, cõstructio, uel dotatio, & interuẽtus ꝯsensus ordinarij, ut diximus.s̃.in 1.par.1.lib.in 5.q.prin.in 2.& 3.artic. Et licet hæc posset ꝓbari ꝑ instr̃a uel alias auctẽticas scripturas antiquas in forma ꝓbãtes, existentes tñ ex illis non poterit apparere, nec poterit ꝓbari nisi hoc, puta do.Ioan. And.de Lãbertinis de Trano, seu de Bononia, q̃ Tranũ incoluit. fundasse, cõstruxisse, & dotasse talem ecclesiã de ꝯsensu ordinarij reseruato uel nõ reseruato iurepa. nõ curo, qa eo expresse nõ reseruato ex prędictis acquiritur. c. significauit. de testi. & late diximus in d.2. q.prĩ. in 4.art. Quamuis ẽt per ipsam scripturam probetur dictus ꝯsensus & illum cõsentiẽtem fuisse epm: quia pro ipsa scriptura antiqua præsumitur. c. cum Ioannes hæremita. cum ibi no. de fide instru. Tamen per prædictã nõ probabitur illud iusp. acquisitum per illum fundatorem esse meum: qa non apparet perfecta descensio ꝑ hæreditates aditas ad me deuenisse, q̃uis ego sim de illa domo, nam si illa scriptura est antiqua ducentorũ uel trecentorum annorum, quõ descẽsiones probabũtur ꝑ tot & tãtas ętates, cũ illorũ nomina ignorentur, & non cõcludãt ꝓbationes? Cum poterit esse aliquem ipsorum repudiasse hæreditatẽ prædecessoris fuisse exheredatum, uel alia interuenisse ꝑꝑ quæ non cõcludetur uera descẽsio, & ꝑ cõsequens illa scriptura antiqua nihil ꝓbabit, cũ non probat hoc esse & c. c. in præsentia de proba. cum simi. oĩa n. illa sunt probanda, ut probeť iusp. ab illo primo fundatore antiquo ad me deuenisse, de quib. diximus s̃.in 2.par.1.li.in 2.q.prin. quasi ꝑ totũ, ubi tractauimus de successione iurisp. cum hæreditate, ut ẽt ĩ. dicemus in probatione iurisp. non antiqui. Et tãto magis ex dicta scriptura antiqua non cõcluderet ad me deuenisse nũc modernum, si ego non essem de familia ipsius fundatoris: qa probandus esset modus quõ ab illo fundatore ad antecessores meos, & per ꝯsequẽs ad me dictum iusp. deuenit aliquo tit. habili, de quibus diximus late. s̃. in d.2.par.1.libr.3.q.prin. inclusiue usq; ad fi. Et istis respectib. bene dixit Archi. Ioã. And. & alij eum sequẽtes, probationem iurisp. antiqui esse difficilem, immo difficilimam & quasi impossibilem: cũ oĩs eius successus nõ possit probari per scripturas publicas cum debeant interuenire aliqua ꝯsistẽtia in facto, quę ꝑ scripturas probari faciliter non possunt. Et tãto difficilioris ꝓbationis esset iusp. antiquum, q̃n nullo mõ de fundatione appareret aliqua scriptura. Si verò apparet fundatio, ut s̃. est maximi effectus, nam si ex ea apparet iusp. esse fundatum ꝑ aliquem nobilem Lambertinũ & reperiť mõ in posse alicuius nobilis Lambertini, urgẽtissima erit ꝓsumptio per legitimas ætates ad eũ peruenisse, & sic magis procedet dictũ Bal. relatũ per Gaie. de quo s̃. hoc factum antiquum requirere, & illi sufficere præsumptiuam probationẽ rõne antiquitatis, ut s̃. diximus: quia concurrit & antiquitas facti, & ẽt continuatio eiusdẽ familię. Altera erit utilitas: quia cũ magis sit priuilegiatus pręsentãdus seu præsentatus ueniẽs a linea fundatorum, ex quo cũ eo facilius dispẽsať per epm cum uolũtate patroni, ut admittať ad beneficiũ sacerdotale, q̃uis nõ sit sacerdos: ut uoluit Ab. & ibi do. me. Cors. in apostillis ad Ab. in c. cum accessissẽt. de cõsti. & nos diximus late. s̃. in 1.par. huius 2.li. in 7.q.prin. in ult. art. non erit dubitãdum de eo, q̃n sit de linea fundatorum, ex quo de fundatore apparet, & pũtatus est de illius prosapia. Si vero appareret prima fundatio, & ille apud quem est hodie nõ esset de illa familia & pro-
12 sapia, esset uidendum, ſan illa fundatio seu instr̃m fundationis & aliæ scripturæ faciẽs & faciẽtes ꝓ illo iure pa. reperiãtur penes istũ extraneũ: nã istud hr̃e scripturas vr̃ uiolenta præsumptio iusp. ecclę fundatũ per illũ primum ex aliquo habili tit. esse deuentum ad istũ modernum possessorem, penes quẽ dicta fundatio & scripturæ reperiuntur, & sic ꝓ eo ꝓsumeť ex aliquo tit. habili, sicut ꝓsumitur titu. per descensiones hr̃ditatum in illum modernum ꝑsonum, q̃ est eiusdem ꝓsapiæ, ut ꝓxi. diximus, & sic in isto extraneo illa possessio scripturæ fundationis operabitur eosdem effectus quos proxi. diximus in patrono eiusdem prosapię: quia oẽs tit. habiles ad hoc iusp. deuenerũt, & si non iste pro hr̃ditate adhuc diceretur successor habili titu. mediãte, & sic poterit adhuc dici nepos, uel filius extranei illius simili modo priuilegiatus: qa hec nõ est lex apposita per fundatorẽ, ut qs de linea sua pñtetur, quia non diceremus illam hr̃e locum in hoc casu, sed hęc ꝯsideratio ꝓuenit ex eo solo, qa cum sit cõiunctus patrono facilius cũ eo dispensetur. Et pro eo qd̃ proxi. diximus urgentissime esse ꝓsumẽdum pro illo, in cuius posse reperitur fundatio, faciũt q̃ dicit Dyn. in reg. 1. post medium. 3. col. de reg. iur. li. 6. ꝙ si traditur, uel legatur instr̃m, in quo ꝯtineť emptio alicuius rei, ipsa res intelligitur tradita, uel legata: qa in re quæsita uera probatio in instr̃o cõtinetur. C. de dona. l. 1. ff. de leg. 1. l. seruum filii. §. eo. & de leg. 3. l. qui chyrographum. & faciũt q̃ dicemus post Gost. in summa tit. de inst. & nos ĩ. in 3. par huius 2. li. in 11. q. princ. 1. art. possessionem tradi per dationem instr̃orũ & aliorum lignorum uide ibi, facit ẽt qd̃ dr̃, instr̃a cõia dr̃e esse apud digniorem: ut not. in l. procurator. C. eo. & melius in l. fi. ff. de fide instru. & dicemus ĩ. 3. lib. in q. 4. in 5. arti. sicut ẽt dicimus, scripturas cões esse ꝯseruãdas per maiorem de domo. Et idem dicẽdum in omnib. q̃n origo iurisp. appareret non ex fundatione, constructione, seu dotatione ecclæ facta per aliquẽ, sed ex priuilegio summi Põtificis, cum ẽt hoc mõ possit iusp. acquiri, ut diximus. s̃. in 1. par. 1. li. in 10. q. prin. in 3. arti. a quo priuilegiato urgentissima ꝓsumptione ꝓsumetur descendisse hic modernus quasi possidẽs eiusdem familię uel quasi possidens extraneus priuilegium ꝓdictum tenẽs. Et idem dicendum, si appareret instr̃m reędificationis, seu redotationis alicuius ecclę penitus dirutę cum cõsensu epi factæ per talem talis familiæ, quia hic etiã est modus acquirẽdi iusp. ut diximus s̃. in d. 1. par. 1. li. 6. q. prin. in 1. & seq art. nam in eo ẽt cõsiderabũtur ꝓdicta. Et sic conclude, ex probatione prædictorum iuncta ꝓbatione famæ ẽt per testes de auditu cum ꝓdictis ꝓsumptionib. urgẽtissimis probabitur iusp. antiquum. Si vero nulla apparebit fundatio, præsumetur potius ex antiquitate temporis antecessores istius moderni quasi possidentis iusp. acquisiuisse aliquo habili tit. fundationis, cõstructionis, dotationis, reędificationis, redotationis, seu priuilegii Papę, & hic titu. dẽt allegari & de eo articulari, licet nõ ꝓbetur, & sufficiet ꝓ eo quasi pos. tanti tp̃is cuius initij &c. ꝯtinuata ab antecessorib. suis seũ, quæ vr̃ ꝓscriptio, & hic ẽt est modus acquirẽdi iusp. nõ ꝙ uere ꝓscribatur, sed stãte ꝓsumptione dictorum titulorum allegatorũ ex continuata possessione tanti tp̃is aliquis illorum præsumetur interuenisse, & hic ẽt erit habilis titulus, ut late de ꝓdictis oĩb. ẽt diximus. s̃. in d. 1. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 5. art. dum ꝯcordauimus opi. Archi. cum opi. Io. And. Et in hoc casu non erit ita urgentissima præsumptio, quia erit una præsumptio facti antiqui, propter quod admittitur probatio præsumptiua, ut s̃. diximus post Gaie. sed cessabit alia ꝓsumptio urgentissima fundationis factæ per unum de mea familia, aut apud extraneum detentę, de qua proxi. diximus, & erit ꝓbãda ista continuatio tanti tp̃is pręsentationum & instõnum inde sequutarum cum allegatione alicuius ex ꝓdictis habilib. titulis, ut diximus in d. 5.
13 art. & uoluit Gaie. ibi. in 53. col. in uer. Bal. in auc. ¶ † Et ꝙ factum antiquum probetur per famam antiquã uoluit Inn. in c. qd per noua le. & in c. perueniens. de verbo. signi. quem utrobiq; Butri. sequitur, & Archi. in c. inter memoratos. 16. q. 3. & Spe. in tit. de proba. uers. hoc etiam nota. & uoluit Bal. in l. cum super. C. de rei uẽdi. & in l. propre. C. de prob. in pe. colũ. C. de epis. & cle. & in l.

in l.exẽplo. C. de ꝓba. & quam pulchre in d.auc. quas
actiones.ad fi.C.de sac.san.eccle. & Ang.in l.Titius.ff.
qb.mod.pignus uel hypote.solui.& in l. at q natura.§.
cũ re absente.ubi bonę gl.ff.de nego.gest.dicẽs se de fa
cto ita Paduę obtinuisse,& uoluit ẽt Roma.ↄs.26.in cã
nobilis.in 3.col.& in cõsi.109.in ↄsultatione.& Pet.de
Anch.ↄs.209.ꝓ isto patre.& in cõs.305.tres dñi magni
fici & illustri.in 3.col.pro qua opi.faciũt tex.ꝑ eos alle-
gati.,& ꝓsertim tex.in l.si arbiter. ff.de proba. cũ aliis.
& uoluit Butr.& Areti.in c.ueniẽs.el 1.de testi.licet ibi
Ab.& Imo.teneãt ↄ̃triũ ꝑ aliquas eorum fantasias nõ
ꝑ ueras iuris ↄclusiones & rõnes.unde cõis opi.est ↄtra
Ab.ut ibi oẽs Moder.uolunt,& ꝓsertim do.Fel.in 4.col.
14 in uers.quarta ↄclusio.in d.c.ueniẽs.¶ †Secũdum uero
in facto antiquo testis de auditu probare,probatur tex.
in c.licet ex quadam.de testi.& in c.tua nobis de proba.
per maxime cõcurrentib.s̃.dicta fama & aliis admini-
culis.ut vult Inn.in c.præterea.in prin.in uer.q̃ritur.de
testib.& Bal.in sua margarita in uer.testis.in 14.col. &
Areti.in c.ueniẽs.el 1.de testi.ubi ẽt Moder.& ꝓsertim
Fel.in præcedẽti.& uoluit Io.And.Butr.& Abb. in d.c.
licet ex quadam.ubi plene per Fel.in 2.col.& remissi-
ue per do. Alex.post Bar.in l.1.in uer.quędam est aucto
ritas priuata.ff.si cer.peta.ubi plene per do.me.in ll.Ex-
cellẽtissi.V.I.Monarcham do. Christophorũ Albericũ
Papien.Vnde uolẽs articulare & probare iusp.antiquũ
hoc mõ illud probare dẽt articulãdo de omnibus s̃.scri
ptis.Quo ad reliqua suprascripta ne intricemus mate-
riam,de eis dicemus in seq.arti.Et q iusp.antiquum ꝓ-
betur ex infrascriptis longissima possessione & per in-
dicia ponit pulchre Phil.Decius in cõs.127.diuino &c.
& pro tenui.in fi.& in cons.126.in 7.col.incipit in cau-
sa domini Francisci.

¶Quintus art. 10.q.prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Probari qualiter possit iusp.non antiquum sed modernum,& quali-
ter articulari.*
2 *Probatio iuspat.moderni est facilis,sed iuspat.antiqui est difficilis*

1 Et Ideo videamus mõ quinto loco †qualiter iuspa.
modernum probetur,& iam ea quę doct. dicũt
in hac materia retulimus in ꝓxi.pręced.arti. Sed ut res
clara habeatur cõclusiue dic,probationem iurisp.mo
derni esse facilem,ex quo probatio iurispa.antiqui est
difficilis,ut diximus in proxi.præced.arti.cum cõtrario
rum eadem sit disciplina,vulgatis iurib.Erũt igitur ꝓ-
banda infrascripta fundatio facta ecclesiæ seu capellę,
de cuius iurep.agitur,ut diximus.s̃.in par.1.prin.1. lib.
in 2.q.prin.in 2.& 3.arti. Nec erit necesse sibi reseruasse
iusp.qa ẽt sine reseruatione sibi acquiritur: ut diximus
ibidem in 4.art.Et si non posset probari ↄsensus dioece
sani expressus, sufficeret ponere & probare de cõsensu
dioecesani in tacito seu p̃sumpto: ut diximus ibidẽ in
7.ar.Et si ↄsensus datus fuit ꝑ capl'm sede uacãte de il
lo ponetur & probatur qa sufficit illum interuenisse:ut
ibidem diximus in 9.art. Et est aduertẽdum,q si ius in-
stituẽdi spectat ad inferiorem ꝓlatum ẽpo,dẽt poni &
probari illum interuenisse,& illum prælatum hoc ius
hr̃e:ut diximus ibidem in 14.arti.uel in quasi pos.illius
iuris esse,& ita reputari:ut diximus.s̃.in 4.q.prin.huius
par.in 7.art.& sufficit ẽt ponere & probare hũc cõsen-
sum interuenisse,licet non interuenerit in actu:ut di-
ximus in d.1.par.1.lib.in 2.q.prin.in 12.art.Nec erit ne
cesse ponere & probare de consensu capli, quia hodie
non est necessarius,ut ibidem diximus in 15.art. Et suf-
ficiet probare alterũ prædictorum fecisse ęqualiter uel
in ęqualiter solus,uel cum aliis,ut diximus in d.1. par.
1.li.in 2.q.prin.in 1.art.cum 7.seq. Sed est aduertẽdum,
q si unus tm̃ fecit unum ex p̃dictis semper requirit̃ spã
lis consensus,ut diximus in d.1.part.in d.3.q.prin.in 7.
art.& in 5.q.prin.in 11.art.Aduertendum est ẽt,si unus
plura ex prædictis fecit,& alter minus, puta quia unus
fundauit,& construxit,& dotauit tm̃, bonum est hoc
ponere & ꝓbare:qa pinguius ius hẽbit pręsentatus ab
eo, licet ille sit insolidum p̃ronus cũ aliis,ut diximus
in d.3.q.prin.in 8.art. Est ẽt aduertẽdum q si aliquis ni- 1
hil illarum trium cãrum fecit, sed per illas facientem
fuit admissus in iurepa.cum consensu ordinarij vna se-
cum,uel in totum erit p̃ronus,& iõ hoc habebit pone-
re & probare:ut diximus in 4.q.prin.d.1.par.1.li. in 10.
art.Dic ẽt esse ponẽdum & probãdum ꝑ dicẽtem se pa
tronum ex dotatione dedisse dotem competentem:ut
diximus in d.1.par.in 5.q.prin.in 19.& 20.art.& in 21.
posuimus,quæ sit dos competens: ut de ea bene possit
articulari,& ꝓdicta procedũt,cum vult probari iuspa.
fuisse acquisitum ex illis trib.causis. Et idem dicẽdum,
si uellet probari iusp.esse acquisitum ex noua datione
fundi,reædificatione,uel dotatione,per quam ẽt iusp.
acquiritur,ut late diximus in d.1.par.1.lib.in 6.q. qa in
illa habebũt locum oĩa s̃. scripta, ex quo vr̃ noua fun-
datio,constructio,& dotatio ecclæ. Si vero eccl'a esset
fundata & ↄstructa per quemcũque,sed qa carebat do
te,aliquis extraneus eam dotauit ante uel post cõsecra
tionem,cum ↄsensu ẽpi erit ponẽdum & probãdum,
illam eccl'am fuisse indotatam,nec potuisse hr̃i recur
sus ad fundãtem,seu construentem,aut cõsecratorem,
nec ad eius successorem,& de consensu dioecesani fuis
se dotatam,& sic intelligeretur acquisitum iuspa. in ea
ex ista dotatione,& ita illa res sacra potuit recipere ser
uitutem,ꝑ ea quæ late diximus in d.6.q.prin.in 1.art.&
erunt probãdæ aliæ circũstãtiæ ibi requisitę. Et nõ suffi
ciet poni & ꝓbari quẽ legasse uel dotasse eccl'am,si nõ
fiet principaliter cã dotis, & in eccl'a indotata uel non
habẽte dotem sufficientem,ut diximus in d.6.q. princ.
in 1.& 2.art.Et si iusp. prætenditur esse acquisitum per
aliq̃ uniuersitatem,non sufficiet probare ex eleemosi-
nis particulatinm de uniuersitate fuisse cõstructã seu
dotatã,nisi probet̃ ex bonis ipsius uniuersitatis hoc fa-
ctum esse principaliter,& hoc de substãtia uenit ꝓbã-
dũ,ut diximus in 7.q.prin.1.li.1.par.in 15.art.Nec pro ꝓ-
bãda acquisitione iurisp.sufficiet probare eccl'am esse
fundatam in parrochia uel dioecesi alicuius. nec inter
limites iurisdictionis legati,nec sub iurisdictione Papę
ꝑ totũ mũdũ,nec in plebe uel patrochia,nisi ꝓdicti fun
dauerint,ↄstruxerint,uel dotauerint illã,ꝑ ea quę dixi-
mus in d.1.par.1. lib. in 8.q.prin.in 5.primis arti.Et iõ si
ẽps vult probare se hr̃e iusp.in aliqua eccl'a, hẽbit pro-
bare illam esse fundatam in fundo ecclesiæ suæ intus
uel extra ecclesiam: ut diximus in dicto 8. q. princip.
in 6.articu.Vel constructam & dotatam per prædeces-
sorem suum per se uel alium de bonis ecclesię suę.Cir
ca quæ hæres prædecessoris sui poterit probare id actũ
fuisse non ex bonis ecclesiæ:ut de prędictis omnib.dixi
mus in d.8.q.prin.in 7.art. Et hæc eadem habebit pro-
bare do.feudi,uel alter hñs aliquem in ptãte, si uolue-
rit probare iusp.ecclesiæ fundatæ per uasallum,uel exi
stentem in sua ptãte ad se spectare,ut ibidem diximus.in
8.& 9.at.Et idem in quolibet prætẽdẽte ecclesiam fun-
datam per quemlibet extraneum de bonis suis:ut ibi-
dem diximus in reliquis articulis in d.q.8.habebit etiã
probare,si prætendat patronus aliquam qualitatem in
suo iurep.si illa est ↄ̃ ius,eam fuisse appositam in limine
fundationis de consensu ordinarij, ut late dixim.in d.
1.par.1.li.in 9.q.prin.in 1.art.in 3.conclu. & per totam
ipsam 9.q.prin.Sed quis uellet ꝓbare se uel antecesso-
res suos fuisse & esse patronos ex priuilegio summi Põ
tificis,cum hic modus ẽt sit habilis pro acquisitione iu
risp.ut diximus in d.1.par. 1.lib.in 10.q. prin.in 2.art.il-
lud deducere habebit,per c.porro.de priuile.& ẽt d.2.
art.diximus.Et non sufficiet probare priuilegium ẽpi,
cum illud non possit facere compatronum,ut ibidem
diximus 4.art.Et istis modis erit probatum in personas
illud acquisitum. Si modo modernus patronus uelit
probare illud ad eum deuenisse iure hæreditario per 2
mediatas ꝓsonas,& hæreditates, necesse erit illas a pri-
mo patrono usq; eum probare legitime deuenisse per
successiuas hæreditates siue ex testamento,siue ab in-
te-

testato: ut late diximus s̄. in 2. par. 1. li. in 2. q. prin. p totū. Et sic non erit sufficiens probare se esse hæredē sanguinis nisi sit vl̄is hæres bonorum, & ideo necesse erit probare se esse hæredes vl̄es, ut diximus in d. 2. q. princ. in 1. art. Nisi fundator disposuisset iusp. debere transire ad hæredes sanguinis non ad vl̄es: & tunc hoc probandum esset, ut diximus ibidem in 2. ar. Et idem si uoluerit iusp. trāsire solum ad illos de parentela: ut diximus ibidem in 6. ar. cū trib. seq. Et sic aliæ qualitates descensionum per fundatorē appositæ probandæ erunt, ut in d. 2. q. prin. diximus per discursum. Nec sufficiet esse hęredē particularē, & iō necesse erit probare se esse vl̄em principaliter, uel qa nō est alius vl̄is hæres nisi ipse particularis: ut diximus in d. 2. q. prin. in 16. art. Et si esset cōsuetudo in loco ꝙ primogenitus succederet in hæreditate uel in iurep. illa præbenda esset: ut diximus in d. 7. q. prin. 19. & 20. ar. Et si quis filius illegitimus prętendat se hæredem tanq̄ legitimatus, hæc ponens probare debet: ut diximus in d. 2. q. prin. in 28. cū trib. art. seq. & idē dēnt facere filij illegitimorū, si sunt legitimi: ut ibidē diximus in 32. ar. Sed est aduertendū, nō sufficere pbare hęreditates delatas ex testamento, uel ab intestato, nisi sui in illis se immiscuerint & extranei illas adiuerint expresse uel tacite faciendo ea q̄ circa ius & nomē hæredis fieri nō possēt, corpora hæreditatis apprehendēdo cū aditio sit necessaria: ut ibidē diximus in 24. ar. & quāuis hæreditas restituatur p fideicommissum, remanebit iuspa. apud hæredē: ut ibidē diximus in 35. ar. Est ēt aduertendū. ꝙ si hæredes nolūt succedere in hęditate, & sic in iurep. uel nō est qui ei succedat erit hoc probandū: qa accrescet aliis compatronis: ut in d. 2. q. prin. diximus in 18. & 40. ar. Sed si quis hr̄et iusp. ti. donationis uel alterius translationis singularis habebit illum ostendere, & in ipsa translatione consensum diœcesani interuenisse, & per maxime in donatione: ut diximus in d. 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 1. & 2. ar. & sic p̄dicta probanda erunt. ¶ Et si ius instituendi spectaret ad inferiorem erit pbandum eius consensum interuenisse: ut ibidem diximus in 5. ar. Nec erit necesse probare interuenisse ēt consensum capituli: cum hodie ille de necessitate non requiratur: ut diximus ibidē in 6. art. Et sufficiet probare saltim consensum tacitum: ut ibidem diximus in 7. & 8. art. Sed si trāslatio esset facta in pium locum, non requiretur probatio consensus epi: ut ibidē diximus in 10. ar. Si facta est translatio iurisp. in compatronum, non requiretur probatio consensus epi, licèt tutius sit pbare illum interuenisse: ut ibidem diximus in 12. ar. Et licèt ecclesia donans & donatarius sint diuersarum diœcesum, erit necesse probare interuentū consensum ordinarij ecclesiæ & nō aliorum, ut ibidē diximus in 14. ar. Debet ēt probari consensum interuenisse ēt post translationem, sed ante mortem transferētis: ut ibidem diximus in 16. & 17. artic. Erit ēt probanda successio per stirpes & non p capita. ut ibidem diximus in 25. & 26. ar. Et si iusp. est donatū plurib. & aliqui eorum repudiant donationem, remanentes debent hoc probare: quia eorum portio eis accrescit: ut diximus in 4. q. prin. 2. par. 2. li. in 5. art. Est ēt aduertendum, ꝙ si quis habuit iusp. aliquo ti. ēt oneroso transit cū uniuersitate, & non requiritur consensus epi, sed erit probandum illam esse, uniuersitatem, ut diximus in d. 2. par. 1. li. in 5. q. princi. in 11. & 13. vsq; ad penultim arti. inclusiue, & in 7. q. prin. in 4. & 5. ar. & in 8. q. princ. in 2. ar. & in 9. q. princ. in 2. art. & in 10. q. prin. in 2. ar. & in vlti. q. prin. in 2. ar. Et si prætenderet habere iusp. ex permutatione quam facerent inter se patroni, adhuc in aliquo casu esset probandus consensus epi: ut diximus in d. 2. par. 1. li. in 2. art. Et est aduertendum, ꝙ si aliqua ex p̄dictis tit. habilib. est facta translatio in aliquem antecessorem moderni patroni erit probanda postmodū successio ab illo, in quem translatum est iusp. vsq; ad modernum patronum eo mō, quo proxime diximus, cum probauimus successionē. ¶ Considera ēt esse probādū non solum translationem factam in illum, a quo modernus patronus eām hēt, sed ēt erit probandum iusp. uel quasi pos. illius transferentis: quia uanum esset incipere a titulo translatiuo, si non probaretur de iure trāsferentis. ¶ Reliqua quæ uenient articulanda & probanda poteris ex te considerare per ea, quæ diximus in prædicti locis & in toto opere, ut probentur oēs circunstātiæ requisitæ & probationes cōcludāt, iuxta no. in c. in pñtia. de pba. cū concor. & isto mō probabitur iusp. nō antiquū, sed modernū, hoc est ad centum annos ī. de cuius initij possit esse memoria: quia dicta in præce. ar. militant, qñ de ipsius iurispa. initij non extat memoria.

¶ Sextus art. 10. q. prin. ij. Partis ij. Libri.

1 *Probari & articulari qualiter possit quasi possessio iurispa. uel præsentandi. & nu. 6.*
2 *Probari sufficit in possessorio, licèt narrauerim super petitorio & possessorio, nisi aduersarius probaret melius in petitorio. nu. 5.*
3 *Cautela ut concludatur, patronum esse in quasi pos. iurispatrona. uel præsentandi.*
4 *Probationis facilioris est probare quasi posessionem iuris præsentandi quàm totius iurispa.*
7 *Modus articulandi in hac materia.*
8 *Probatio leuior exigitur in causa summaria.*

1 Transeamus modo ad sextū art. s. † qualiter quasi pos. iurispat. uel præsentandi probetur. & s̄. in 4. præced. ar. olim. retulimus dicta doct. & re uera hic est facilior modus probandi & obtinendi in ista causa iurisp. & præsentandi. Et primò est notandum vnum, quod dicit Card. in c. querelam. in nota. de electio. quem refert Gaie. in d. repe. c. fin. de
2 electio. li. 6. ante fi. 52. col. in uer. nota tñ † ꝙ licet narrē
super petitorio & possessorio sufficiet probare in possessorio, tñ uel ēt quasi pos. ut uoluit Card. ibi, nisi aduersarius probaret melius in petitorio: ut in c. cū dilectus. de causa pos. & propric. ¶ Ac erit uidendum ēt, qs melius probet super interdicto ut possidetis, quod intentatur, qñ plures diuersos præsentant: ut per Inno. & doc. in c. 2. de translatio. præla. ut ēt retulimus supra post ipsum Gaie. in d. 4. præced. art. Circa quæ no. primò: quia hodie quotidie sic practicatur, ꝙ licèt prȩsentans dicat se patronum, quod uerbum respicit proprietatem, & subdat existentem in quasi pos. præsentandi, si probauerit se esse in quasi poss. præsentandi, sufficiet quò ad institutionem obtinēdam, licèt non probauerit se pro-
3 num, & sic in proprietate. ¶ † Et ideo optima est cautela quam dedimus supra in 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 1. art. in uersic. prædictam ēt conclusionem, cautius esse concludere, præsentantem esse in quasi pos. iurisp. seu præsentandi, q̄ concludere eum esse patronum: qa est facilioris probationis quasi pos. q̄ proprietas, & etiā proprietati præfertur. c. consultationibus hoc tit. & ut
4 late diximus in d. 1. art. ¶ † Aduerte etiam facilioris probationis esse probare quem esse in quasi pos. iuris præsentādi q̄ totius iurisp. nam si quis se esse in pos. iurisp. deberet probare se esse in quasi pos. percipiendi omnes fructus ipsius iurisp. qui ponuntur per doct. in hac rub. & nos diximus supra in fi. diffinitionis iurisp. quos etiā ponit gloss. in c. piæ mentis. 16. q. 7. sed si quis uellet pbare quasi poss. præsentandi, non erit necesse probare quasi pos. percipiendi omnes fructus iurisp. cum ad cōsequendam institutionem sufficiat probare quasi poss. fructus præsentationis absq; quo pbetur quasi pos. fructuum, sed non conuertitur, ut colligitur ex. d. c. cōsultationibus, hoc ti. & nos diximus pulchre in d. 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 20. ar. quam etiam utilitatem retulimus. supra in 3. q. prin. huius par. in 11. arti. dum ibi posuimus formam præsentationis, declarauimus illa uerba, & in ipsius iurispatro. seu præsentandi quasi pos. existens. nam operantur, si non probat proprietatem iurispa. sufficiet probari solum quasi pos. ipsius iurispa. uel præsentandi: cum illa sit facilioris probationis immo facillimæ, & quasi pos. iurisp. facilis probationis, &

pro-

probatio iuriſp. noui ſiue antiqui omnino eſt difficilis:
ut in duob. præced. ar. demonſtrauimus. Et ideo aduer
tendum eſt ad alia dicta Gaie. in d. 25. col. dum dicit in
poſſeſſorio poſſe illud probari per inſtrumenta præſen
tationum & inſtitutionem. uel per reſponſiones caute
larũ & ſimilium tãquam patronis factas, per not. in c. ſi
verò. hoc ti. & per Roffre. in materia iuriſp. in §. adhuc.
ſed per receptionem particularem non probaret quaſi
poſs. quò ad alias, ut ibi per eum, cuius dicta retulimus
in d. præced. 4. ar. in quibus dictis Gaie. non loquitur de
probanda quaſi poſ. præſentandi tñ, ſed de quaſi poſs.
totius iuriſpa. quæ probat perceptionem oĩum fructuũ
ipſius, & ideo ibi dixit per receptionem particularem
non probaretur quaſi poſ quo ad alia niſi tanquam pa
tronus percepiſſet quaſi dicat per perceptionem unius
5 fructus non probari, quaſi poſ. totius iuriſpa. ¶ † Aduer
te ẽt ad id quod ibi dixit Gaie. & nos ꝓxime retulimus,
ꝙ licèt proponatur proprietas & quaſi poſs. præſentan
tis in ꝑſentatione ſufficiat probare quaſi poſ. iuriſp. ſeu
præſentandi. ſubdit Gaie. niſi aduerſarius probaret me
lius in petitorio: nam hoc ẽt debet intelligi in caſu in
quo proprietarius præfertur poſſeſſori, de quo diximus
in d. 3. q. prin. in 4. 6. & 8. art. ¶ Eſt ẽt aduertendum ad q̃
dixit Abb. in c. ex literis. in 3. nota. & in c. ſi uerò. in fi.
hoc ti. cuius dicta retulimus ſ̃. in præced. 4. art. cogno-
ſci uerum patronum, ſi obtinuit cum aduerſario, cum
quo litigabat ſuper iurep. & lite nõ finita infra quadri-
meſtre inſtituit epĩs, & ille in cuius fauorem pronuncia
tur ad repræſentandum inſtitutum per epm pro cõſer-
uatione ſuę quaſi poſ. ut ibi per eum: nam dico per hoc
potius probari quaſi poſs. q̃ proprietatem: non nego iñ
per illam ſñiam ſi erit iudicatum ſuper petitorio poſſe
probari inſp. nouum non aũt antiquum niſi præceden-
tibus medijs probationum quos poſuimus in d. 4. præ-
ced. ar. ¶ Aduerte litr ad id quod dixit Gaie. & proxime
retulimus ante fi. d. 55. col. eſſe uidendum ẽt, quis me-
lius probet ſuper interdicto uti poſſidetis, quod inten-
tatur, qñ plures diuerſos præſentãt, ut per Inno. & doc.
in c. 2. de in integ. reſti. quia erit uidendum quis in bo-
na fide & quis in mala ſit & multa alia quæ poſuimus
6 in d. 3. q. princip. per diſcurſum. ¶ † Iſtis ſic aliqualiter di
ſcuſſis uideamus in ſpecie. qualiter iſta quaſi poſ. iuris
præſentandi probetur, & ſi volumus probare ipſius ac-
quiſitionem, erit neceſſe probare ea quæ poſuimus in
d. 3. q. princip. in 10. ar. Sed pro probanda quaſi poſs. in
eſſe deducta ſufficiet probari per me eſſe talem ꝑſenta
tum, & ad meam præſentationem per habentem inſti
tuere inſtitutum fuiſſe: ut eſt tex. in d. c. conſultationi-
bus. hoc ti. & diximus. ſ̃. in d. 3. q. prin. per totum. & præ
ſertim in 10. 11. & 17. art. Probatur etiam quaſi poſ. ſi ue
ri patroni admiſerunt eum eis in præſentatione nõ pa
tronum & ſequuta fuit inſtitutio: ut diximus in d. 17.
art. an autem ſit articulandum de bona fide & proban-
dum plene, colligitur ex his quæ diximus in d. 3. q. prin.
per 10. primos ar. Aduertendum eſt ẽt, ſi concludenter
uis probare tuam quaſi poſ. præſentandi, proba ultimã
& immediatam inſtitutionem eſſe factam ad tui pñta
tionẽ: quia ꝑ unicam præſentationem inſtitutione ſe-
quuta quaſi poſ. acquiritur: ut diximus in d. 3. q. prin. in
11. ar. Vbi ẽt & in 15. & 21. art. dr̃, vltimam præſentatio-
nem eſſe attendendam, & ſic illam q̃ maxime proban-
do. Aduerte tñ, ꝙ quamuis aliquis in ultima præſenta
tione non præſentauerit, & cõpatroni præſentauerint,
& ſequuta fuerit inſtitutio per præſentantes, conſerua-
bitur quaſi poſs. compatroni non præſentantis in ulti-
ma præſentatione, & ideo ſis cautus ponere & probare
compatronos tuos, eum quibus antea præſentaueras,
in ultima præſentatione præſentaſſe, & ſequutam fuiſ-
ſe inſtõnem in utroq; caſu, & ſic probabis tuam quaſi
poſ. continuatam ẽt in ultima pñtatione: ut diximus in
d. 3. q. prin. in 16. arti. Dic & aliud pulchrum, ꝙ ſi hæres
ſeu ſucceſſor, qui adhuc non præſentauit probauit pro
bauerit quaſi poſs. defuncti ſeu prædeceſſoris ſui, dicẽt
probata etiã ſua quaſi poſ. ut diximus in d. 3. q. princ. in
22. artic. Et in modo ponendi & articulandi ſi uis recte
loqui, non dicas talem poſſediſſe, ſeu poſſidere iuſp. ſeu
pñtandi, ſed dicas talem quaſi poſſediſſe ſeu quaſi poſ-
ſidere iuſp. ſeu præſentãdi: quia hæc iura incorporalia
non poſſidentur ſed quaſi poſſident, licèt ſi impropria-
ueris hanc locutionem non uitiabitur poſitio, ſeu arti-
culus, ſed ſubintelligitur quaſi, tu autẽ indicaberis de
groſſiorib. terræ. de quib. diximus in d. 3. q. prin. in vlti.
art. Sed aduerte, ꝙ ſi bene uolueris probare inſpa. anti-
quum uel nouum illis medijs poſitis in duob. præcedẽ
tibus art. neceſſarium erit, ut non dicaris proprietarius
ſine quaſi poſ. qa tibi obeſſet, ex quo præfertur tibi quaſi
poſſeſſor, ut per doc. in d. c. conſultationibus. & nos di-
ximus. ſ̃. in d. 3. q. prin. in primis 10. ar. Seruiet ẽt tibi qa
probatis plurib. pñtationibus inſtitutis factis per præde
ceſſores tuos ſucceſſiue, & demum per te erunt bñ pro
bata iura tuã, clare apparebit de bona fide tua & præ-
deceſſorum & poterit eſſe probata præſcriptio iuriſp.
facta per te ꝯ alium patronum, quæ fieri põt & requirit
minus tp̃s tanti tpis cuius initij &c. ut diximus. ſ̃. in 2.
7 par. 1. li. in 5. & 6. arti. ¶ † Quare mos meus articulandi
in hac materia ſemper fuit, & ita tu ẽt facias, ut cum ſu
mus in iurepa. moderno incipiebam a fundatione, ſi
extabat deſcendendo per ſucceſſiones & in omni loco
in quo uacauit eccleſia, ponebam tales anteceſſores ꝑ-
ſentaſſe, & ad eorum præſentationem inſtitutionem
ſequutam fuiſſe per habentem ius inſtituendi, & ſic ꝑ-
ſentatum & inſtitutum donec uixit, uel donec benefi-
cium reſignauit ſemper fuiſſe tẽtum, habitum & repu
tatum in beneficiatum canonice inſtitutum dictę ec-
cleſiæ ad præſentationem illius talis. Solebam enim
ponere & probare de inſtituente prælato inferiore ha-
bente ius inſtituendi a liquo iure particulari, ut in præ-
cedentibus ar. diximus, uel talem tunc tpis fuiſſe uica
rium ordinarij & pro tali cõiter habebatur, ut omnino
inſtitutio concludatur canonica. Et poſtea faciebam
deſcenſiones ab illo qui præſentauerat ad alios, & cũ
iterum uacauit eccleſia ponebam de alia præſentatio-
ne, ut proxime diximus, donec uenirem ad nunc præ-
ſentantem. Qui ſi aliàs præſentauerat, ponebam de ſua
pręſentatione & inſtitutione ſequuta: ſi aũt tpe ſuo nõ
vacauerat eccleſia, dicebam illum eſſe in quaſi poſs. ꝑ-
ſentandi ex perſona ſuorum defunctorum, quorum ip
ſe eſſet hæres, donatarius, uel quid ſimile: cum ab illis
ad eum continuetur quaſi poſ. ut diximus in d. 3. q. prin
cip. in 22. articu. Sed ſi non potuiſſem exordiri a prima
poſſeſſione: quia erat factum antiquum, ponebam ta-
men anteceſſores præſentantis fuiſſe fundatores talis
eccleſiæ, reædificaſſe, uel ex priuilegio iuſpatro. habuiſ
ſe, & hoc pro titulo, quamuis non probaretur poſtmo-
dum, ponebam de fama illius tituli, quamuis neutrum
illorum poſſem probare. ¶ Et demũ ueniebam ad pri
mã uacationẽ illius ecclæ, de qua memoria haberẽt,
& inde oriebatur factum probabile, & ponebam tales
anteceſſores huius præſentantis præſentaſſe talem ad
dictam præſentationem, canonice illum inſtitutum
fuiſſe, & ab illo incipiebam deſcenſiones interſerendo
alias vacationes & inſtitutiones ſequutas deueniendo
ad ultimum modo pręſentãtem, ut proxime diximus,
& ſic ſemper affectando proprietatem cum quaſi poſ-
ſeſſio. etiam ſi proprietas probabatur cum quaſi poſs.
bene quidem: ſin autem ſufficiebat mihi probatam eſ
ſe quaſi poſſeſſio, præſentãdi pro obtinenda inſtitutio-
ne, ut in princip. huius articu. diximus. ¶ Qui quidem
meus mos ſemper fuit laudatus & utilis, interſerebam
etiam exceptiones, de quibus infra dicemus. ¶ Et pul-
chre dicit Specu. in titu. de offic. delega. in §. poſtremò.
8 uerſicu. 7. † in cauſa ſummaria leuiorem exigi proba-
tionem, quem ſequitur Abba. in capitu. ueniens el ſe-
cundo. in fin. tertiæ colum. in uerſicu. ex prædictis no-
ta, de teſtibus. ¶ Et an ſi probetur, quem conſenſiſſe ue
patronum commendæ factæ per Papam de beneficio,
ponit pulchre Philip. Deci. in conſil. 149. in 2. dubio. in
2. & 3. colum.

¶ Septi-

¶ Septimus artic. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 Probari per instrumenta successiue facta potest præsentatio & in stitutio sequuta.
2 Probari an possit præsentatio & institutio sequens per literas ordinarij cum sigillo de institutionibus, ubi quid sit. & nu mero 6.
3 Literis episcopi a quo quando habeatur fides.
4 Ratio quare literis episcopi non credatur contra impetrantem apo stolicum per stilum palatij.
5 Probari non potest proprietas literis institutionis episcopi asseren tibus talem esse patronum.
7 Litera episcopi cum sigillo sine notario & testibus non probant electionem, licèt probent confirmationem.
8 Probantur postulatio & nominatio literis sigillatis episcopi ad mittentis illas & confirmantis.
9 Litera ordinarij testimoniales attestantes factum extra iudicium factum contra se circa pertinentia ad officium sigillata faciunt pbtm.
10. Consuetudo valet qua disponitur literis ordinarij credi.
11 Stilus curiæ Romanæ habetur pro lege.
12 Cautelaut patronus tam de præsentatione quàm de institutione temporibus suis faciat fieri instrumenta publica notario & testi bus rogatis.

Sed Remanet difficultas, & hic fit septimus articu
lus, an hæc pñtatio & instõ possint probari per
instrumenta pręsentationum pręteritarum & instõnũ
inde sequutarum, seu per literas instõnum præteritarũ
ordinariorum instituentium cum eorum sigillis sine
notario & testib. & uidistis quot & quãta diximus s. re-
ferendo dicta doct. in hac materia, quæ erãt annexa cũ
aliis in 4. præce. arti. nolo hic iterum referre uideas ibi.
1 ¶ † Sed concludendo hic dic, non esse dubium pñtatio
nem & instõnem sequutã posse probari per instrumen
ta successiue facta, ut dixit Gaiet. in d. repe. c. fi. de ele.
lib. 6. in 53. col. & dixi successiue facta quia actus pśen-
tationis & actus institutionis possunt fieri unico cõtex-
tu propter intermedia, quæ sunt facienda, appositio edi
cti, discussio & alia, ut in d. c. fi. de ele. lib. 6. de quib. nos.
diximus supra in 6. 8. & 9. qõnib. principalib. huius par.
& etiam in præsenti. q. prin. & sic isti actus fiunt separa
tim, etiam si ad unam personam spectet illos actus fa-
cere ex diuersis qualitatibus ut diximus supra in d. 6. q.
prin. huius par. in 5. art. & ideo instrumentum præsenta
tionis solius non probaret quasi pos. quia per illud non
probaretur instõ sequuta, & sic erit necesse producere
aliud instrumentum ad illam probandam. ¶ Et ideo sit
cautus patronus: ut non solum de actu præsentationis
roget notarium, & testes pro instrumento conficiẽdo,
ut diximus supra in 3. q. prin. huius par. in 11. artic. in fi.
formæ præsentationis, sed etiã de institutione notariũ
& testes roget, qualiter ad eius præsentationem episco
pus instituit per eum præsentatum, & ista erunt instru-
menta probantia, ut de fide instrumentorum per totũ.
& ita procedant not. in c. si uero. hoc tit. & quod uoluit
Rosfre. in materia iurisp. in §. adhuc. quos sequitur Ga-
2 ie. in d. quinquagesimatertia col. & hoc est clarũ. ¶ † Vi
deamus modò, quid de literis ordinarij cum sigillo de
instõnib. an per eas quasi poss. probetur, & iic præcedẽs
præsentatio & instõ sequens: cum illę de institutione
fidem faciant. & Gaie. in d. consi. 53. post Bald. dicit esse
bonam probationẽ in petitorio si asserat ipsum fore pa
tronum ut in decisio. Rotæ 22. tu adde, quæ incipit fuit
dubitatum. de fide instrumen. in nouis, quę quidem Ro
ta a Pau. & Roc. quos retulimus supra in 4. præced. art.
fuit corrupte allegata diuersis modis, sed tamen uera
3 est. 22. in d. titu. de fide instrumen. † quæ si bene aduertas
loquitur de literis epi solo suo sigillo signatis sine tabel
lione & testib. super resignatione beneficij ex cã pśen-
tationis factæ in manib. suis & per eum admissæ colla-
tione subsequuta, & dicit, ꝙ licet in hoc dubio possint
fieri plura argumenta & allegare rõnes doc. pro & ꝯtra
recitatæ in c. post cessionem. de proba. & Io. & Arc. in
c. curę. 11. q. 3. tamen attenta generali consuetudine to
tius orbis, qua reputatur sigillum episcopi auctenticũ
quam etiam seruat palatium apostolicũ in his quę spe
ctant ad suum officium, & quæ inter subditos suos ex-
tra cãm eius propriam fidem facit, dummodo non pro
cedat ut iudex: quia tunc secus: ut in c. qm contra. de p-
ba. & c. cum a nobis. de testibus, fuisse per omnes domi-
nos determinatum & conclusum in casu prædicto li-
teras epi facere plenam fidem, dummodo prędicta oĩa
in suis literis contenta coram eo & per eum uno & eo-
tempore facta & completa existant, alias non facerẽt
fidem, nisi de ultimo actu suo: prout not. per Inn. in d.
c. qm. ¶ Et dicit rationem prædictæ conclusionis pate-
re per superius dicta: quia om nia & singula præmissa
spectant ad officium suum, & inter subditos extra iudi
cium expediuntur per eum, de renuncia. c. admonet.
& de rerum permuta. c. quęsitum. & c. unico, eo tit. lib.
6. ¶ Pro qua conditione dicit Rota expresse facere no.
per Inn. & Host. in capitu. 1. & 2. de fide. instrumen. &
4 nota. per Hostiẽ in d. cap. post cessionem. ¶ † Et postea
Rota ponit rationem, cur per stilum palatij non creda
tur literis episcopi contra impetrantem apostolicum;
in quibus episcopus diceret se primo contulisse benefi-
cium, quando Papa, seu eius executor non quia sigil-
lum eius non sit auctenticum, quia immo auctenticũ
est, ut proxime est dictum, sed propter fraudem, quæ
timetur, ut ibi per eam, ubi ponit plures rationes diuer
sitatis. ¶ Et inter reliquas ponit unam, quæ concludit
in casu Rotæ, quia in permutatione non potest fieri col
latio alteri, quam permutanti, per clemen. unicam. de
rerum permut. & sic illa collatio quodammodo est ne
cessaria, quia de necessitate iuris non potest fieri alteri,
sed in casu merę collationis potest conferre, cui vult,
ut legitur & nota. de præben. relatum. & de rescrip. ti-
bi qui. libro sexto. ¶ Aduerte ad hæc dicta Rotæ, quia
non sunt ita ampla, ut per doctores, quos supra in præ-
ceden. 4 artic. retulimus, referuntur, sed sunt restricta,
ut tales literæ ordinarij probent permutationem, quæ
fit unico contextu, ut latissime diximus supra in prima
parte huius secundi libri in sexta quæstione principa.
in sexto articulo. etiam in permutatione beneficiorum
patronatorum, ubi non fit præsentatio per patronos,
sed unico contextu patroni beneficiati permutant, pa-
troni consentiunt, & episcopus confert, seu instituit eis
dem permutantibus, ut ibi late diximus, & hic unicus
actus probari potest per literas episcopi cum eius sigil-
lo, quod est auctenticum: quia unicus est actus, non au
tem est sic in pręsentatione mera quam habet sequi in
stitutio pluribus intermediis necessariis, ut proxime in
principio huius articuli diximus. ¶ Nec procedit ar-
gumentum domi. Roch. cuius dicta posuimus in dicto
quarto articulo, quod dicit fecisse Rotam infrascri-
ptàm quod probatis extremis probatur medium nam
primum extremum casu nostro inest pręsentatio, quę
tamen non probatur per literas institutionis, ut proxi-
me diximus ¶ Et si tu diceres, licet casus Rotę sit restri
ctus ad collationem permutationis, tamen rationes
suę sunt generales, & sic possũt comprehẽdere quem-
cunque casum, & præsertim cõsuetudo. ¶ Respondeo
salua pace, cum quasi omnes rationes sint restrinctę
ad illum casum, ut ex eis dictis supra relatis apparet, &
si bene essent generales ad quoscunque casus maxi-
me consuetudo generalis orbis, fatent ad illos casus
qui unico contextu expediuntur, & ita re uera loqui-
tur Rota, non autem ad illos qui unico contextu ex-
pediuntur, sed diuersis temporibus fiunt, & ideo non
opponit de alio casu qui expletur diuersis temporib.
sed de illo qui unico contextu expeditur, scilicet de
mera collatione, & eius solutio est, ut supra retulimus,
ita unico contextu fieri meram collationem, sicut
unico contextu fit collatio seu institutio permutan-
tium, sed dat rationes diuersitatis, cur stilus curiæ
in utroque casu sit diuersis. ¶ Non obstant etiam au-

ctoritates allegatæ per s̄. scriptos doct. quos retulimus
in s̄. scripto præced. 4. arti. quia ut plurimum mouetur
per s̄. scriptam Rotā. unde aut dicemus eorum dicta fo
re intelligēda s̄m ipsam Rotam allegatam: quia dictis
doc. & c. aut dicemus eos nō aduertisse ad Rotā, & alia
per eos allegata non procedūt, cum ꝯ se hēant text. &
no. per oēs in d. c. post cessionem. de proba. & si bene il-
la non procederent quo ad literas epi suo sigillo signa
tas, cū sigillum epi sit auctēticum: ut proxime diximus
illud intelligitur in unico actu probādo, uel in plurib.
uno contextu factis non pcedentib. diuersis tpib. factis,
ut est in casu nr̄o, & ita prædicti doc. loquuntur. Et uide
similem Rotam 348. uoluerunt & ordinauerunt, in tit.
de proba. & de fide instru. in nouis. Et ex prædictis & ex
uerbis Rotæ sequitur, non bene fuisse loquutum Gaie.
5 quem s̄. retulimus † per literas instōnis epi asserētes ta-
lem esse pr̄onum, probari proprietatem iurispa. in peri-
torio per d. Rotam: quia Rota hoc non probat, nec per
instōnem probatur proprietas jurisp. c. consultationib.
hoc tit. & si diceres, epm forsan fecisse processum ante
instōnem, & sibi constasse illum qui p̄ntauit esse patro
num, adhuc dico hoc esse non posse: quia constare nō
posset nisi iudicialiter, & de bis quæ fiunt in iudicio nō
fieret fides per literas epi & eius sigilli, ut dicit ibi Rota,
& dicūt oēs doc. in c. post cessionem. ¶ † Quid dicendū
6 in hoc casu. Ego dicerem, literas instōnis epi pbare p̄-
sentationem, & non dici plures actus, sed unicū, & mo
ueor per tex. in c. quod autem. hoc tit. in fi. primi respō
si. ibi, qm̄ ant cq̄ præsentatio per diœcesanum epm ap-
probetur, tatum non est, quod a pr̄ono fuerit inchoatū
ecce qualiter probatur in illo tex. nunq̄ p̄ntationem es
se pfectam, & semper in suspēso manere cū possit mul-
tis modis reuocari & per patronum & per ordinariū,
nisi & donec instō sequatur, & iō ad effectum canonici
tituli p̄ntati p̄ntatio dat inchoamētum actus, & donec
instituat actus, non dr̄ pfectus: cū non det aliqd̄ ius in
re sed ad rē. c. cū Bertoldus. de re iudi. & nos diximus s̄.
in 5. q. prin. huius par. in 8. arti. Hoc stāte pmitto aliud,
plures esse modos prouidendi eccl̄is, quos retuli s̄. in 1.
par. huius 2. li. in 1. q. prin. in ult. arti. & instōnis actus est
ille, qui dat ius p̄ntato a pr̄onis: ut per doc. in c. auctori-
tate. de insti. & ibi diximus. Tertio pręmitto ꝙ si nos p-
baremus solam p̄ntationem instōne nō sequuta nō es-
set probata acquisitio quasi pos. ut no. in c. cōsultationi
bus. hoc tit. & nos diximus s̄. in 1. par. huius 2. lib. in 3. q.
prin. quasi per totum, & pserrim in 10. art. Quarto pręmitto principale intētum art. nr̄i non esse de pbādis oī
bus actis separatim, q interueniūt a p̄ntatione usq; ad
instōnem, puta quemlibet de p se: qa quot sunt actus,
tot requirerent probationes: ut vult ipsa Rota, sed nos
tractamus de probāda quasi pos. iuris p̄ntandi alicuius,
q̄ non acquiritur, nec datur per quemlibet ex pdictis
actib. sed p̄ntationem instōne sequuta. Cum igr̄ tracte-
mus de probāda quasi pos. iuris p̄ntandi alicuius & p̄n-
tatio nunq̄ sit pfecta nisi actu instōnis d. c. qd̄ autem. &
actus quasi pos. nunq̄ dr̄ perfectus, nisi cum coniungit
p̄ntatio cum instōne, & hęc quidem cōiunctio unus est
actus & unico ꝯtextu, sic ergo dicetur unicus actus &
probabitur per literas epi cum suo sigillo auctēnico, &
non est curādum de probatione aliorum pcedentium
actuum, quia illi nō dant quasi pos. sed purgāt p̄ntatio
nem, ut effecta digna ipsa præsentatione ꝯiungatur p̄n-
tatio pdicta cum instōne, & hic est unicus actus huius
coniunctionis, q necessario uenit probandus, quia ille
est, qui facit quasi pos. & illam probat. Nam si secus di-
ceremus, essent probandi non solum p̄ntatio de per se,
sed ēt bona fides & alia quæ diximus in præced. art. pro
probanda quasi poss. quod ridiculum est, quia sufficit
quasi pos. pbari ex instōne facta de præsentato. nam p
eā ēt malęfidei possessor admittitur inuasor & similes,
ut per doc. in d. c. consultationib. & nos diximus in d. 1.
par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 9. primis art. non ꝯsideren
tur igitur ista, sed ille unicus actus instōnis p̄ntati per
talem. Sicut dicunt sacri theologi, & præsertim diuus

August. Virginem gloriosissimā esse matrem Dei nō re
spiciēdo æternitatem uerbi, sed unionis uerbi factæ in
eius utero santissimo cū anima & corpore Christi, cu-
ius actus unus illa est. ¶ Et q̄ maxime illa procedunt;
quia cum illæ literæ faciant fidem, epm prouidisse illi
eccłæ nō per alios modos prouisionis, de quib. per Ab.
in d. c. auctoritate. de inst. & nos diximus s̄. in 1. par. hu-
ius 2. li. in 1. q. prin. in ult. art. puta non per ꝯfirmationē,
nō per collationem meram, sed per instōnem instituē
do illum quem talis p̄ntauerat, & nō p̄ntatum ab alte-
ro instō ꝯsumata est in præsentato per illum & non p
alterum, & prouisio non pōt esse multiplicata, ut not.
in c. cap. sanctæ crucis. de rescri. nec duo ad unū benefi
cium p̄ntari, nec institui possunt. c. maiorib. de preb. &
nos diximus in d. 1. par. 2. lib. in 7. q. prin. in 17. arti. ergo
omnino dicetur probata quasi pos. per dictas literas il-
lius tex. ex cuius p̄ntatione sequuta est instō & non al-
terius. Et ex eo quod proxime dixi, sequitur ꝙ cum ele
ctio de per se sit perfecta, & tribuat ius in re, immo ma-
jus ius q̄ cōfirmatio, ut per doc. in c. cum Bertoldus. de
re iud. & nos diximus s̄. in 5. q. prin. huius par. in 8. arti.
non possumus dicere ex ꝯiunctione istorum actuū fie-
7 ri unicum actū, sed quēlibet de per se dēre probari; † &
sic literas epi cum sigillo sine notario & testib. non pro
bare electionem, licet probent confirmationē, & tāto
magis cum electio possit fieri epo absente, ut de elect. p
totū. p̄ntatio uero non, nisi coram eo, ut late. diximus
s̄. in 4. q. prin. huius par. in duob. seq. art. & ēt in 1. pręce.
unde tanto magis actus est separatus, nisi diceres, ꝙ p̄n
tatur instr̄um electionis epo, tamen non per hoc literæ
probant: cum ēt instr̄m relatum per aliud non probet,
ut per doc. in d. c. possessionem. ¶ † Ex s̄. scriptis ēt infe-
8 ro, qd̄ cum postulatio & nominatio sint in suspenso ut
præsentatio, ut diximus supra in 7. q. prin. huius par. in
2. art. probabuntur per literas epi sigillatas admittentis
illas & confirmantis, nota prædicta, quia nunq̄ conside-
rata. Et pro eis faciunt ea quæ pulchre cōsiderauit Rot.
423. sed retento eodem themate, hoc tit. & de insti. in
nouis, quæ etiam uoluit per literas ordinarii probari
consensum patroni in sua mera collatione non obstā-
te. c. decernimus. 16. q. 7. uide illam omnino, qa noui-
ter illam reperi. Et ꝙ dictæ literæ faciant fidem, uolue
runt etiam infrascripti doc. non tamen pdicta conside
rantes, videlicet, canonistæ oēs in d. ca. post cessionem.
& Io. And. post alios in c. 1. de senten. excom. lib. 6. & in
c. 2. de fide instru. & ibi glo. & Bal. in l. eam quam. C. de
fideicommis. ubi dicit esse standum iudicio epi & eius
bullis, & hr̄ plene in l. pacta. ubi gl. C. de pac. & Cyn. in
l. si qua p calūniā. C. de episco. & cleri. & Bar. in l. si pu-
blicanus. C. de publica. & uoluit ēt do. me. Iason in re-
peti. l. admonēdi. ff. de iureiur. in ultimis uerbis. 59. col.
& in prin. seq in quib. locis pdictis doc. ꝯcludūt, credē-
dum esse literis & bullis sigillatis epi licet nō sint in for
ma publica. Et quamq̄ text. s̄. allegati uideantur loq in
causis spūalib. s. in probanda snīa excōicationis, tamen
9 ꝯfirmo supradicta p reg. qua cauetur † literas testimo-
niales ordinarij attestantes factum extra iudicium ge-
stum coram se circa pertinentia ad officium scribentis
sigillatas quidem facere fidem plenam. ita Hos. in d. c.
post cessionem. & Inno. in c. 2. de fide instru. p id quod
ipse etiam notat in c. 1. eod. tit. & voluit Rota suprascri
pta 22. de fide instrumen. dum loquūtur pdicti de p̄n-
tatione coram se facta s̄m Benedi. Capram in d. c. post
cessionem. facit tex. in c. inter dilectos. in uerbo sed pri
uilegiis. de fide instrumento. & in ca. super his. iuncto
principio cum fine eodem tit. per quem text. dicit no-
tabiliter Areti. in d. cap. post cessionem. sustineri posse
in omnibus actibus uoluntariæ iurisdictionis extraiu-
dicialibus pertinentibus ad officium sigillantis credi-
tur literis sigillatis, secus in iudicialibus, per iura alle-
gata in glos. dicti capitu. post cessionem. & certe sic lo-
quitur Rota supra allegata: & ita ipse Aretinus in-
telligit opinionem Ioan. Andr. in additione magna
ad Speculat. uersicu. etiam supplementum. in titul. de
instru.

instrumen.ædltio.§.nūc dicēdū.qui multū ampliauit fimbrias post quendam doctorē antiquum: ut etiam plenissime prædicta declarat ad oīa iura in ꝯtriū facientia respondendo immortalis doc. do. Feli. Sandeus in d.c.post cessionē.in 4.col.in 7.fallen.secundæ ꝯclusionis.vñ cū actus pñtationis & institutionis sit extraiudicialis:ut dicit Lap.alleg. 22. & Pau.de Ca. consi.57.uenerabilis.in vlti.dub.in 1.par.in antiquis. & nos late diximus s̄.in 2.q.prin.huius par.in 3.arti.dū tractauimus an præsentatio fieri possit die feriato:& ibidem in 6.ar. dū tractauimus,an ista fieri possint extra territoriū. Et ex p̄dictis dico,ꝙ cū in cā instōnis ꝓcedit uia iudiciaria licet summaria,ut in istis trib.quęstionib.principalibus ultimis huius partis tractamus de istis actib. non poterit fieri fides per literas ordinarij sigillatas, sed de præsentatione & discussione negocij ex officio, de quo diximus.s̄.in q.princ.huius par.& in 9.art. 8.q. præced. princ.poterit de illis ꝑ literas epī sigillatas fieri fides. Et plus dico, ꝙ si ista cā a principio & in medio efficiatur iudicialis,& proferatur sñia super ea de instōne faciēda tam de primis actis, q̄ de ipso actu instōnis qui fieret post sñiam, poterit fieri fides per dictas literas, ex quo oēs sunt actus extraiudiciales: ut diximus in d.3.art.d. 2.q.prin.huius partis.& expresse de instōne in hoc casu ibidem circa fi.7.ar. Et q̄ maxime hæc conclusio, ꝙ dictæ literæ institutionis ordinarij probent quasi pos. iuris pñtandi procederet, si esset consuetudo in loco, ꝙ ꝑ tales literas ipsa quasi pos.probetur,ut est in istis partibus nr̄is Apuliæ cum super ea millies sit iudicatum:qa tanto magis dictis literis esset standum, & illæ facerent
10 plenam fidem. † & idem si consuetudo esset, ut literis ordinarij credatur, ut dicit Inno.in c. 1 .de fide instr,& sensit Ioan.An.eum referendo in d. c.post cessionē per c.cum dilectus.de fide instru.& per l. 1. C. de emancip. li.& not.per Dom.in c.quamuis.in 4.col.de procu.li.6. dū dicit,ꝙ ubi aliàs non crederetur pleno sigillo,tamē plene credit,si hoc hēt consuetudo:& ita dicit pluries se respōdisse Senis in terminis nostris, no.ēt Bal.in rub. C.de fide instru.in pe.col.in uer. 7.dicens talem cōsuetudinē posse operari,ut credatur talib.literis in quocūque facto. vñ cū dicit Rota 22.fuit allegatum. in nouis in rit.de fide instru.s̄. alleg.ꝙ quicquid recitent scribētes in d. c.post.cessionem. generalem consuetudinem totius orbis & stilum curiæ apostolicæ tenere in spectā
11 tibus ad officium epī†& inter subditos suos extra cām propriā literas epī suo sigillo signatas facere plenā fidē, q quidē stilus curiæ Romanæ pro lege hr̄, ut dicit do. me.Corse.in c.qm̄.de app.& no.plene ꝑ doc.& maxime.Fel.& alios modernos in c.ex literis.de cōst.Et tanto magis istæ literæ ꝓbarēt quasi pos.quāto magis sunt actus reiterati per successiuas pñtationes & instōnis ex quib. plures literæ sigillatæ ordinariorum emanarūt: ut dicūt doc.in d.c.post cessionē.per tex. in c. cū olim. de dolo & contu.& Arch.Io.And.& Domi.in c.ut circa.de elec.li.6.allegantes.c.ut in ecclesiarū.de malo.& obed.& c.pe.de purg.cano.Darē in hac materia ꝓ euitando hoc dubio cautelā,nā ex quo consuetudo est facti, de hac ꝯsuetudine uolente literas ordinariorū plene probare quasi pos.solum sigillatas absq; testib.& notario,ꝙ uolens iuuari illa consuetudine de ea in articulis ponat & probet,& præsertim sic fuisse bis iudicatū, & ita solitus sum facere ego ad abundantiorem caute
12 lam.¶Sed melior est cautela,ut patronus tam de pñtatione q̄ de instōne tpib.suis,& separatim roget notariū & testes & fieri faciat instrumenta publica:ut diximus in principio huius articuli.¶Non omittam unum, qđ pulchre dicit glos.fina.in capitu.prima actione 16.quęstione tertia. non obstare patrono institutionem factā tempore hostilitatis,allegat,trigesimaquarta quæstione prima.cum per bellicam.& septima quæstio.1.pontifices.unde si allegetur quasi pos. & probetur per aliquem, patronus ad excludendam eam ponat et probet illam fuisse factam tempore hostilitatis, et ista pro nunc sufficiant.

¶Octauus art.x.q.prin.ij.Par.ij.Libri.

1 *Probato uno fructu iurisp.an sit probatum iusp.& ius præsentandi.*

1 Adhuc circa hāc quasi pos.iurisp.ꝓbandā dubitaē 8.†an probato fructu iurisp.puta quia honoratur ut p̄ronus,ꝓcessionaliter recipitur, uel alimentaē,sit ꝓbatū iusp.& ius pñtandi in aliqua eccl̄a:& de hoc dic ut diximus s̄.in 2.par.1.li.in 11.& vlt.q.prin. in 4.art.dū tractauimus, an p̄scripto uno fructu iurisp. ꝯ aliquē cēseantur p̄scripti alij fructus ipsius iurispa.& sic ipsum iusp.& circa quasi pos.uide q̄ diximus. s̄.in 1. par.huius 2.lib.in 3.q.prine.in 2.ar.& conclude in quasi pos.nunquā sufficere aliū fructum,nisi sit probata præsentatio & institutio sequuta,ut ēt diximus.s̄.in præce. artic.in uersi. aduerte etiam facilioris probationis esse.

¶Nonus art.x.q.prin. ij.Partis ij.Libri.

1 *Literæ factæ in lapidibus uel columnis non tribuunt ius.*
2 *Fama probat in his quæ excedunt metam memoriæ humanæ.*
3 *Probatur iusp.per literas antiquas incisas in lapidibus.*
4 *Literæ antiquæ incisæ in lapidibus,an & quando probent.*

Sed pulchrū est uidere 9.an iusp.ꝓbeē ꝑ literas antiquas incisas in marmoreis seu alijs lapidib.siuē in campanili.sup hoc cōsuluit Bal.in cons. suo 445.in cip.in Chisti nīe &c.an p̄ronatus ecclesiæ.in 4. uol.ubi primò dicit uideri ꝙ non : ut C.de reli.l.munimento-
1 rum. ubi dr̄†ꝙ tales inscriptiones factæ in lapidib. uel columnis non tribuunt ius . In ꝯrium dicit esse plures glo.ordinarias, ꝙ huiusmodi scriptum cū tpis longinquitate faciat fidem & dicit istam esse glo.ordinariā in c.cū causam. extra de proba.de præscrip. ad audientiā. el 1.de censibus cum olim.24.q.2.sane.Isti enim appellantur tituli, quibus est credendū,nisi ꝯrium appareat, & ꝙ longinquitate tpis fulciunē, secus si essent factæ scripturæ de proximo, quod non constet eas publicas esse:ut C. ut nemo priuatus titulos in rubro & nigro. & ita intelligitur dicta lex munimentorum.facit ad prædicta.ff.de proba.l.census.ff.de albo scribendo.l.1.Præterea qđ apparet in dictis literis scriptis in campanili cōfirmatur per literas directas dictis nobilibus assertis patruis. Nam licèt propter aliud dictæ literæ sint directæ & non inducunt veritatē, ubi esset veritas, ut ff.de pac.l.epistola.in prin.& C.de proba.l. non nudis.& l.nō epistolis. tamen quia dicta uerba significant causam finalem eius,super quo fundantur literæ, magnum adminiculum faciūt circa probationem causæ,arg. C.de ꝯhen.& commit.stip.l.optimam.pręsertim considerato quis scribit & cui scribitur:nam scriptura fuit illius magni abbatis cum p̄sentia & cōsilio euius abbatis & suorum non est uerisimile in literis suis mendaciū immiscuisse. 96.dist. nobilissimus.potius.n. Abb.agnouit bonam fidem:ut ff.de adimini.tuto.l.quotiens.§.sicut.
2 ¶†Item in huiuscemodi quæ excedunt metam memoriæ humanæ fama satis ꝓbat:ut no.C.de rei vendi. Lindicia.ff.de nego.gest.l.at qui natura §.cum me absente.facit quod not.Bar.in l.1.de appel.ex quibus oīb. mutuo se iuuantibus in probatione patronatus vr̄ mihi satis patronatum ecclesię supradictę esse probatum, uel posse probari.si in iudicio urgent.ad prædicta facit qđ no.in c.1.de cōse.eccle.uel alta.in nouel. ff. de ꝯdi. & demon.l.in testamento quidam.& ff.de insti.act.l.ꝙ si pupillus §.proscribere.¶Et ita residet Bald.in d. suo consi.quod est repetitum in alio loco in opere suorum consiliorum.¶Do.Roch.in uerbo honorificū.in fi.50. colum.quęrit,de hoc, & concludit iuspatron. probari per literas antiquas incisas in lapidibus seu campanili,
3 & allegat dictum consilium Bald. ¶†Sed tu aduerte quòd quam iuspatronatum probetur per literas antiquas incisas in lapidibus,nō poterit probari iuspatronatum, nisi quò ad illum primum fundatorem nominatum in illis literis, & sic de antiquo patrono non

de moderno, & p ↄ̃sis hodie nõ seruiret nisi eo mõ quo seruiret instr̃m antiquũ fundationis: ut diximus s̃. in 4. præced. arti. & illos effectus hr̃e posset de quib. ibi. Nisi literæ antiquæ dicerent iuspa. esse illorum qui sunt de tali familia: quia tunc faceret pro illis de familia, si ↄ̃ eos non esset præscriptum, & sic essent in quasi pos. nel a pauco tp̃e deiecti: quia probata proprietate recuperaret quasi pos. amissam: ut not. in c. consultationib. hoc ti. & dixi. in 3. q. prin. 1. par. huius a. li. per plures primos
4 ar. ¶ † An autẽ & quando literæ antiquæ incisæ in lapidib. probent, ponit do. Feli. post gl. in d. c. cum causam. in 3. col. in uers. in eadem gl. ibi col. uel lapide dicas &c. & ꝙ probẽt iusp. & consecrationem eccle. ponit Phili. Deci. in consi. 135. in 3. col.

¶ Decimus art. x. q. prin. ij. Par. ij. Libri.

1 *Exceptiones & qualiter sit excipiendum, cum sumus in iurepa. antiquo, vel etiam in iurep. moderno.*
2 *Exceptiones quæ opponuntur contra prætendentem se patronum ex præscriptione vel ex successione uel ex permutatione. num. 3. uel donatione. nu. 4. uel venditione. nu. 5.*
6 *Excipiendum quomodo sit contra dicentes se esse in quasi possess. iurispa.*

Vidimus in proximis ar. quid sit ponendum & articulandum ac probãdum pro probatione iurispa. & quasi pos. ipsius seu p̃ntandi, uideamus mõ io. loco de exceptionib. q̃ fieri possũt ad excludendas & euacuandas ipsas positiones: & istæ exceptiones possunt fieri & per se opponentem contra patronum seu ↄ̃ pr̃sentatium ad euacuandum eius iura dependentia a iure p̃ntantis, & ẽt possunt fieri per ipsos p̃tendentes se patronos vnus ↄ̃ aliũ, ut ostendãt iuspa. esse unius & non alterius, seu unum ipsorum esse in quasi pos. & non alterum, & iõ ponens de iurib. suis potest excipere & formare exceptiones ↄ̃ alterũ, ut illũ
1 excludat. ¶ † Si ergo sumus in iurep. antiquo & aliquis ponat se esse patronum, cum appareat ecclesiã fuisse fundatam per quendam de tali familia, & se esse illius familię, excipiatur eũ non esse de illa familia, sed illud cognomen sibi assumpsisse, ut multi faciunt. Excipiatur ẽt, nunquam antecessores suos fuisse in quasi poss. illius iurisp. Vel excipiatur de inualiditate illius scripturæ & sic ↄ̃ priuilegium, si ex priuilegio prętendit se patronum. Si uerò sumus in iurep. moderno, excipiat̃ de cõsensu diœcesani, qui non interuenerit in fundatione, constructione, & dotatione, ac reædificatione, diximus in 1. par. 1. li. in 2. q. prin. in 3. ar. & in 6. q. prin. quasi p totũ. Et si interuenit consensus aliquis, excipiatur, q consensit non habebat ius instituendi, per ea quę diximus d. 2. q. prin. in 14. art. põt excipi ẽt ↄ̃ eum ꝙ compulsus perfecit ecclesiam: ut diximus in d. 1. par. 1. lib. in 4. q. prin. in 6. & 7. articu. potest excipi ẽt illum non dedisse dotem sufficientem, & ideo non acquisiuisse iuspa. ut diximus in d. 1. par. primi. li. in 5. q. prin. in 12. & 13. ar. & ibi in 21. arti. posuimus, quæ sit dos sufficiẽs. Põt ẽt excipi, illum non esse patronũ: quia compulsus dotauit ecclesiam, de quo in d. 5. q. prin. in in 19. & 20. ar. Põt excipi ẽt dotem fuisse datam post consecrationem & nomine dotis, & de alijs q̃ requiruntur in datione dotis post consecrationem, de quib. diximus in d. 1. par. in 6. q. prin. in 1. & 2. art. Põt excipi ẽt ↄ̃ reędificãtem ecclesiã non fuisse totaliter dirutam uel non totaliter indotatam: ut diximus in d. 6. q. prin. in 3. & 6. art. Potest ẽt excipi ↄ̃ fundantem ecclesiam illum nõ acquisiuisse iusp. quia hęreticus, credens defensor, fautor & receptator hęreticorum, iudęus, scismaticus & de aliis de quib. nos late diximus in d. 1. par. in 7. q. prin. Et si aliqua uniuersitas prętendat se esse patronam poterit excipi ↄ̃ eam eleemosinaliter fuisse oĩa expedita & non per ipsam uniuersitatem, & sic illã non acquisiuisse iusp. ut diximus in d. 7. q. prin. in vlt. art. Poterit ẽt excipi, ecclesiã non fuisse fundatam, cõstructam & dotatam de bonis prætendentis se esse patronum, sed de bonis ecclesię feudi illius, in cuius ptãte est de bonis alienis & male acquisitis restitutioni subiacentibus, de quibus late diximus in d. 1. par. in 8. q. prin. per totũ. Potent ẽt excipi, conditiones appositas ↄ̃ ius cõe nõ tenere: quia sine consensu ep̃i non lumine fundationis, ↄ̃ ius diuinũ & similib. de quib. late diximus in d. 1. par. in 9. q. princ. in 1. art. & per totũ. Et sic ẽt poterit excipi, ipsas conditiones non esse seruatas ut ibi. Poterit ẽt excipi, iusp. habitum ex priuilegio Papæ uel ex prę scriptione subiacere dispositioni legati, & in odiosis ipsos patronos censeri ecclesiasticos: ut diximus in d. 1. par. in 10. q. princ. in
2 3. & 9. art. ¶ † Et ↄ̃ prætendentem se patronum ex præscriptione poterit excipi ↄ̃ titulũ de mala fide & alijs, de quibus in d. 10. q. princ. in 5. 6. & 7. art. Si uerò sumus in iurepa. translato ex successione, donatione uel alijs titulis, poterit excipi de infrascriptis, uidelicet, & primò in successione prædecessores suos illi iuripa. renunciasse: ut diximus in 2. parte 1. li. in 2. q. prin. in 7. at. Nec non poterit esse patrem fuisse priuatum iurepa. & ideo non transiuisse in filium: ut diximus in d. 2. q. princ. in 13. art. ¶ Et contra filiã fœminam poterit opponi, fuisse maritatam & a iure municipali exclusam ab hęreditate paterna, & sic a iurepatrona. ut diximus ibidem in 15. artic. ¶ Et contra filios etiam poterit excipi, eos fuisse institutos in re certa & non in uniuerso, & sic non transiuisse ad eos iuspatro. ut ibidem diximus in 16. art. Et contra filios & extraneos hæredes poterit excipi, eos renunciasse hæreditati defuncti, & ideo non succedere in iurepatrona. ut diximus ibidem in 17. articulo. Et cõtra secundogenitos poterit excipi de consuetudine, ut solus primogenitus succedat: ut diximus ibidem in 19. & 20. art. Et contra filios poterit excipi, eos fuisse exhæredatos & non succedere in iurepatrona. ut ibidem diximus in 21. artic. Et contra ipsos filios etiam poterit excipi, eos esse illegitimè natos, ut ibidem diximus in 26. art. Et alia poterunt excipi, quæ ex secunda quæstione princip. colliguntur. ¶ Quò verò ad alias translationes contradicentes se patronos ex illis in translatione particulari non interuenisse cõsensum episcopi uel habentis instituere: ut diximus in dicta septima parte primi libri in 1. q. princ. in secundo & quinto articulo. Poterit etiam excipi consensum nõ interuenisse in actu; sed post actum & mortem transferentis: ut diximus ibidem 16. & tribus sequentibus art. Poterit etiam excipi, iusp. non esse translatum in eum ut in personam particularem, sed in ecclesiam: ut diximus ibidem in 13. art. ¶ Poterit etiam excipi, quòd quamuis inæqualiter sint instituti hæredes in iurepatro. æqualiter succedere, &
3 sic in aliis titulis: ut diximus ibidem in 24. artic. ¶ † Deueniendo modò ad alios titulos particulares, & primò ad titulum permutationis illam nõ fuisse factam cum consensu episcopi, ut in 3. q. princip. dictę secundæ par. & in secundo art. Vel cum re prophana, ut ibidem in 3.
4 art. ¶ In titulo vero donationis poterit opponi non esse meram donationem: quia donatarius dedit aliquid donanti, uel aliquam conditionem apposuit, ut habetur in 4. q. princip. d. secundæ par. in 3. & 4. art. ¶ Vel ipsum donatarium refutasse donationem & sic condo-
5 natarijs accreuisse, ut diximus ibidem in 5. artic. ¶ † In titulo autem uenditionis poterit excipi iuspatro. particulariter fuisse exemptum; & sic eos fuisse priuatos & pretio & iurepatron. ¶ Si uero cum uniuersitate, illam non esse ueram uniuersitatem. ¶ Vel si est uera, fuisse expressum iuspatron. ut omnia prædicta habentur dicta secunda parte, in quinta quæstione principa. per totum. ¶ In alijs autem titulis feudi, locati, pignoris, dotis, vsufructus, sequestri; præscriptione & alijs poterunt excipi de his quæ posuimus in dicta secunda parte a sexta quæstione inclusiue vsque ad finem. ¶ Et ex istis poteris accipere modos excipiendi contra volentes se probare patronos iure acquisito & transla-
6 to. ¶ Quomodo † autem sit exipiendum contra dicentes se esse in quasi possessione, bene colligetur

ex

ex his quæ diximus in i. par. 2. lib. in 5. q. prin. per totũ. Et ex prædictis poteris formare exceptiones solito more ad tui libitum.

¶ Vndecimus art. 10. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Excipi quæ possint contra personas præsentantium, præsentati, & ipsam formam præsentationis, remissiue.*

1 **Esset** Modo 11. loco uidẽdum † quæ poterunt opponi, & de quib. excipi ꝯ psonas pñtãtium pñtati & ipsam formam præsentationis, & dic de eis, ut remissiue diximus ſ. in 6. q. prin. huius par. in 13. & 14. art. dum tractauimus, quæ debebit indagare ex officio habens instituere, & quæ habebunt probare pro instõne sequenda præsentantes & pñtatus. Et in 9. præced. q. prin. huius par. sit tractauimus, quæ pñt opponi ꝯ pñtationẽ in 3. & 4. seq. art. Et qui uoluerit se defendere a dictis oppositionibus faciat defensiones iux iuxta qualitates oppositorum, & hæc dicta sufficiant pro positionibus seu articulis, exceptionib. & defensionibus.

¶ Duodecimus art. 10. q. prin. 2. par. 2. Lib.

1 *Testes an possint esse in probando iurepa. uel quasi pos. ipsius, patronus pro compatrono, uel consanguinei & familiaris pro præsentato uel præsentante. & nu. 6.*
2 *Canonicus potest esse testis in causa canonici, & frater pro fratre, & consanguineus pro consanguineo.*
3 *Testes sunt idonei consanguinei utriusque sexus in causa matrimoniali.*
4 *Testis familiaris admittitur pro probatione in re familiari.*
5 *Testis habens similem causam repellitur a testificando.*
7 *Testis non potest esse patronus præsentans circa merita uel demerita præsentati.*

1 **Sed** Dubitatur modo 12. † an patronus possit esse testis in causa iurisp. seu quasi pos. ipsius pro compatrono, uel consanguinei & familiares præsentantis, uel præsentati pro probando d. iurep: uel quasi pos. ipsius, hunc art. non reperi tactum, sed ex infrascriptis dẽ
2 cido eum: † nam habemus, canonicum in cã canonici, & fratrem pro fratre posse esse testes, & sic consanguineum pro ꝯsanguineo: ut no. in c. literas, de præsump. creditur tñ illis plus uel minus sm quantitatẽ affectionis: ut no. gl. & Inn. in c. in literis. de testibus. & Abba. in
3 c. cum R. canonicus. de offi. deleg. ¶ † Moueor etiam nã consanguinei utriusq. sexus testes idonei sunt in causa matrimoniali, siue agatur de eo coniugando, siue de illo separando, eo quia præsumuntur hřc, plenariam notitiam consanguinitatis eorum: ut in c. vř. q matrimo. accu. pos. cum ergo iusp. transeat ad hæredes per successiones: ut not. in c. 3. hoc tit. & in cle. plures. eo. tit. & nos late diximus ſ. in 2. par. 1. lib. in 2. q. princ. per totũ. ergo præsupponendum est, ipsos cõpatronos ꝯsanguineos & familiares melius scire hmõi descensiones q̃ extraneos, immo testis consanguineus de auditu debet deponere ab aliis consanguineis audiuisse sm Innocẽ. & Host. in c. licet ex quadam. de testi. ergo tãto magis ipsi admittendi sunt: sicut dicimus, facta capituli p eos de capitulo probari c. ueniens. de testibus. Item nos sumus in ꝯhendo matrimonium spũale, qđ est sicut carnali c. inter corporalia: de transla. pla. cum si. & in matrimonio carnali mater testificatur p filia seu filio, cũ agitur de matrimonio ꝯhendo uel ꝯꝯcto, & cessat suspitio ex qualitate contrahentium secundum Abb. in c. super eo. de testibus. & non solum admittitur, si agatur de consanguinitate probanda, uel improbanda, sed ẽt ubi reuocatur in dubium de ꝯtractu matrimonii, ut ibi per Abb. & multo magis si agatur de probandis sponsalibus. Idem ergo dicendum & in hoc matrimonio nostro spũali, cũ a pari procedant. ¶ Immo in defectu cõsanguineorũ requiruntur testes seniores, qb. magis creditur cęteris parib. q̃ aliis: ut uoluit Abb. in c. quotiens. de testib. quod q̃ maxime in casu nostro requiritur in
4 quo de rebus antiquis deponendum est. ¶ † Et familiares ẽt aliqñ admittuntur pro probanda re familiari, puta furto propter difficultatem probationis. Abba. in c. si quod metus cã. & in probandis huiusmodi descẽsionibus est difficultas, nisi consanguinei admittantur, & familiares, quib. hmõi consanguinitates, & descensiones sunt nota, eodem mõ in casu nostro compatroni consanguinei & familiares admitti debent cum & alias isti familiares admittantur, ut per Abb. post gl. in c. in literis. de testib. & in c. cum dilectus. de clericis nõ residen. & aliquando consanguinei admittuntur in cã criminali: ut per doct. in cap. cum oporteat. de accusa.
5 ¶ † Et licet posset dici in contrarium, q̃ testis habens similem causam repellatur a testificãdo: ut uult Abb. in c. personas. de testibus. & Soc. in re cõsi: ŭr nult Inno. in c. 3. de testibus. & domi. Anto. & Abb. in cap insuper. eodem titu. ubi Fel. in fin. 6. colum. in uersicu. 5. quæritur.
6 ¶ † Tamen ex omnibus dictis per Felin. in d. c. personas & in d. c. insuper. dicerem conclusiue compatronum, admitti pro teste ad probandum iuspatro. compatroni: quia potius est sibi damnosum quam utile, cum ex pluralitate pronorũ minuatur eius uox: ut diximus ſ. in 2. quæstion. principa. huius partis in 16. & 17. articulis. ¶ Si uero probando iuspa. compatroni probaret suum: puta quia ueniret ex eodem patre, & tunc dicerem esse cãm propriam & habere locum dicta doctorum in ca.
7 personas. & in c. insuper. ¶ † Quo uero ad merita, uel demerita præsentati dicerem pronum presentantem nõ admitti: quia recipit commodum conseruandi uel acquirendi quasi pos. ex institutione illius capitu. consultationibus. hoc tit. & cum quis percipit tale commodum, non est idoneus testis, ut uolunt omnes in d. c. insuper. in d. c. psonas. de ꝯsanguineis aũt dicerem, p eos posse probari descendentias: quia illas sciunt melius quam alii. circa reliqua, & familiares dicerem eos admittendos, sed adhibendam esse eis fidem, iuxta personarum qualitates sicut non repellitur testis ob amicitiam ordinatam generalem & charitatiuam: ut per docto. in c. quotiens. de testibus. & nota. in l. late. §. amicos de uerbo. significa. in cap. 2. 3. quæstio. 5. et per Cyn. in l. eos. C. de testibus. & Ioan. And. in additio. Spec. in titu. de testib. in princip. & late per Cano. & præsertim do. Feli. in d. c. insuper. de testibus.

¶ Decimustertius art. 10. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Publicatio processus in iudicio iurispa. an requiratur, ubi quòd sic. & publicationis processus omissio, an uitiat processum.*

1 **Vltimo** Videamus † an facto tali pcessu requiratur publicatio ipsius. Et ut colligitur ex tex. dictæ clementi. sæpe poterit fieri publicatio testiũ et instrumentorum productorum: ut vult ibi gloss. in uerbo non obstante, ut partes possint scire, an uelint cedere uel contendere: et ita uolunt ibi omnes scribẽtes, tamen omissio eius non uitiat hunc processum: ut uoluit Fran. in repeti. dicta clementi. sæpe. in uerbo libellus. in medio tertia colũnæ, et dominus Matthæus de Afflictis in constitutione pacis cultum. in 15. colum. in uersiculo sexto nota ex textu, & sequen. & de hoc plene per Abba. in capitu. cum I. et A. de re iudica. ubi dicit, si testibus non scriptis, uel non publicatis feratur sententia, est contra ius litigatoris: non autem contra substantialem ordinem iudiciorum; ita ibi in secunda columna. unde secũdum eum hæc plublicatio attestationum est de iustitia, nõ aũt de substantia, et parti non petenti imputandum est: debuit enim petere et a denegatione appellare: ut in illo tex. facit tex. in capitulo fina. de hæreticis, libro sexto. ubi propter scandalum uitandum possunt sub taceri nomina testium, ut nota. etiam in capitu. quoniam. ut lite non contestata. et per Ioan. And. in capitu. 1. de homi. libro sexto. et per Abb. in d. cap. cum I. et A. in secunda colum. et de hoc

etiam per Abb.in c.cum dilectus.de fide inſtr.in 1.col.
Sed pleniſſime per Do.Fel.in d.c. cum I. & A.in 1.col.
cũ plurib.ſeq.ubi poteris uidere,& loquiẽ ẽt in iudicio
non ſummario,& dicit publicationem non eſſe de ſub
ſtantia,ſed ſtilum curiæ Romanæ aliter ſeruare:in ordi
nariis tñ ut ibi,& de hoc ꝑ Bar.in extrauag.ad reprimẽ
dam.in uerbo figura.in uer.ſed an publicatio. Et de ta-
li publicatione uide Rotam 163.non obſtante publica
tione,de teſtibus.in nouis.¶Concluſiones uide ĩ.in fi.
11.q.princip.

¶Vndecima quæſtio prin.ij.par.ij.Lib.

1 *Teſtes an poſsint reprobari in hoc iudicio,cum ſimus in cauſa ſum maria.*
2 *Defenſiones non tolluntur in cauſa de ſui natura ſummaria.*
3 *Summaria cauſa dupliciter poteſt intelligi.*
4 *Teſtes quot requirantur ad reprobandum teſtes partis aduerſæ.*
5 *Teſtis an poſsit reprobari poſt publicationem.*
6 *Teſtium reprobationis materia.*

Quia Supra in prin.9.q.prin.præcedentis hoc iudi
cium harum ꝯdictionum ſummarium diui
ſimus in tres partes,& de duabus partibus ſumus expe
diti,in hac 11.& ult.q prin.ſumus tractaturi de tertia
par.iudicii,& ſic a publicatione in cã excluſiue uſq. ad
finem ipſius. Et ſic q̃ritur,q̃ ſint expedienda in hoc iudi
cio poſt publicationem factam in cã ſeu omiſſam, qui
de neceſſitate requiritur:ut in prox.ꝑc.art.diximus, &
in iſta 11.& ult.q.prin.erunt diſcutiendi ĩ ſcripti articu
1 li.¶†Et primus eſt,an in hoc iudicio teſtes poterunt re
probari.cũ ſimus in cã ſummaria,& ſic an fieri debeat
proceſſus repulſæ teſtium reſpectu ꝑſonæ uel dictorũ
ꝑ eos,& Pet.& Abb.antiquus quos ſequitur Io.And.in
c.ueniens.2.de teſti.ubi eos refert & ẽt ſequitur Abb.
circa fi.3.col.in iſtis ſummariis iudiciis reprobationẽ
teſtium nec reſpectu ꝑſonarum, nec reſpectu dictorũ
eſſe admittendam,ad quod Abb.dicit facere l.fi.C.de
edicto diui Adria.tollen.& de re iudi.cum Bertol.& c.
ex literis.de in integ.reſt.ſequitur ẽt prædicta D.Ant.
de But.ibi,q dicit uideri caſum de hoc ĩ d.c.ueniẽs.Sed
D.Fel.ibi ante fi.4.col.in uer.3.concluſio.dicit hoc eſſe
intelligendum ſane ſm do.ſuum ibi,& ſic Bellenc.uel
Are.ubi præiudicium eſt reparabile,ſed ſi non eſſet re-
2 parabile,non procederet illud dictum:†quia in cã de
ſui natura ſummaria non tolluntur defenſiones, cle.
ſæpe.in uerbo defenſiones,de uerb.ſig.& expreſſe dicit
notare Bar.in extrauag.ad reprimendã,in uerbo figura
verſicu.ſed an publicatio,& multa alia pulchra Fel.ibi
3 dicit,de quib. per eum. ¶†Sed tu aduerte,cauſam eſſe
ſummariã dupliciter intelligi poſſe. Primo modo tan-
quam iudicium preparatorium alterius iudicii. Altero
modo ex natura cauſæ.Ita uoluit Bar.in d.extrauag. ad
reprimendã.pulchre in uer. ſummarie,tex.igitur & do
cto.in d.c.ueniẽs. loquunẽ in iudicio ſummario primi
modi.ſ.qñ eſt ꝑparatoriũ alterius iudicii, & ideo ex ꝑdi
ctis inferendo dicit ibi Abb.in cauſa ſummaria non eſ-
ſe neceſſariam litis conteſtationẽ, & exigi leuiores pro
bationes,quam in cã principali,& ſic iudicii ꝑparati, al
legando & remittendo ſe ad Spe.in tit.de offi.deleg.in
§.poſtremo,uerſi.7.& hoc procedit in illo iudicio præ-
paratorio,quia hoc præiudicium repulſæ quod omitti
tur in iudicio præparatorii eſt reparabile in iudicio præ
parati,ſecus igitur eſt in ſecundo modo iudicii ſumma
rij.quia in illo finitur cauſa,& hoc preiudicium repul-
ſæ omiſſæ non eſt reparabile in cauſa appellationis,iux
ta ea quæ dicit Abba.in c.j,de excep.& in c.cum I.& A.
de re iud.non attendiẽ iſta recuperabilitas ſecundi iudi
cii,ſed prima iudicii,nam quãuis iudicium præparato-
riũ,& iudiciũ præparati uideantur duo iudicia, tamen
unum eſt iudicium,& primum,quia iudex præparato-
rii eſt iudex præparati, & econtra,ut colligitur, ex d.c.
ueniens.& ſm Bal.in l.ordinarii,C.de rei uend.& Butr.
in c.tuam.de ord.cogn.& in c.cum ſit generale. de fo-
ro compet.& in c.quintauallis.de iureiur. & uoluit do
mi.Cot..in rub.de iud.in j.char.& quo tempore hæc
reprobatio fieri poſſit,ponit Abb.in c.1.de exceptioni-
4 bus.in 2.no.ubi ẽt D.Fel †& quot teſtes requirantur ad
reprobandum teſtes partis aduerſæ,ponit Abb.in c.tua
5 & in c.ſeries.de teſti.†& an poſſit poſt publicationem
reprobari,ponit Abb.in c.pñtiam.de teſt.& ca.2.de di-
lationibus,pro his reprobationibus dandis ponit Abb.in
6 c.ultra tertiam de teſti.¶†Et de materia reprobationis
teſtiũ,& an teſtes reprobatorij poſſint reprobari,& ſub
qua forma fiet reprobatio,& an dentur plures dilatio-
nes,ponit Abb.in c.licet dilectus.de teſti.& in prædi-
ctis locis ſemper uide do.Fel,quia in illis ſcribit.

¶Secundus art.11.q.prin.2.par.2.Lib.

1 *Concluſio in cauſa in hoc iudicio non eſt de ſubſtantia.*
2 *Concluſio in cauſa non eſt neceſſaria in cauſis beneficialibus.*
3 *Concluſio in cauſa eſt neceſſaria in cauſis prophanis.*
4 *Iudex poteſt procedere ad ſententiam in cauſa ſummaria non facta concluſione.*
5 *Probationes an & quando poſſunt produci poſt concluſionem. & numero 8.*
6 *Concluſio cenſetur tacite reuocata admiſſis articulis poſt concluſionem ad inſtantiam actoris factam.*
7 *Concluſionis reuocatio faciliter fit iudice ſciente,ſecus ignorante.*
9 *Iudex poteſt interrogare in cauſa ſummaria poſt concluſum in cauſa etiam ad inſtantiam partis.*
10 *Concluſum in cauſa quando dicatur.*
Concluſio in cauſa quomodo fit.

An Autem in huiuſmodi cauſa requiratur de neceſ
ſitate concluſio,& hic ſit ſecundus art.& dicen-
dum eſt ꝙ non:quia de hoc eſt tex.apertus in cle. ſæpe.
ibi,etiam ſi ei uidebitur concluſione non facta.de facta
de uerbo.ſigni.ubi gl.diſputat,an in iudiciis ordinariis
hæc concluſio ſit de neceſſitate,uide ibi doct.ſuper ea
Lanfran.& omnes,non eſt meſſis noſtra, ſufficit nobis
1 eos concludere per illum tex.†huiuſmodi concluſionẽ
in hoc iudicio omitti poſſe,& ſic de ſubſtantia non eſſe
& ita aperte uult Rota 5.ſi poſt concluſionem.in tit.de
2 teſti.in nouis†quæ dicit,in beneficialibus cauſis non eſ
ſe neceſſariam concluſionem,alleg.not.in d.cle. ſæpe.
& in additione prima,ibi dicit Rota,ꝙ eiecta ſolemni
tate iuris ciuilis ſtatim cum liquet iudici de cã ſine con
cluſione aliqua de iure naturali ſententiam ferre põt:
ut patet per illam ſñiam datam per Salamonem 3.re-
gum,& tenet Bart.in extrauag.ad reprimendam in uer
bo & figura iudicij.¶Et ultima additio ibi in Rota col-
3 legit ex Rota illam aperte tenere†in cauſis prophanis
cõcluſionem eſſe neceſſariã,& de eſſentia iudicij,adeo
hoc eſſe,ꝙ eius omiſſio reddat iudicium nullum alleg.
c.quoniam ꝯ falſam.de probatio.c.cum dilectus.de fi-
de inſtrumento.& auc.iubemus.C.de iudi. quæ glo. in
uerbo concluſione,remittit ſe ad Spe.in tit.de renun.
& conclu.in prin.ubi ſentit, concluſionem non eſſe de
4 ſubſtantia:dicit tñ eſſe de iuſtitia, † quia ſpeciale eſt in
cauſis ſummariis,ut poſſit iudex ad ſententiam proce-
dere concluſione non facta;ut in d.cle. ſæpe. & de hoc
per doct.etiam in c.paſtoralis.de cauſ.poſ.& proprie.&
per Ab.in c.cum dilectus. in 1.col.de fide inſtrumen.&
5 in cap.cum I.& A. de re iud.in 4. col.†& an & quando
poſt concluſionem produci poſſunt probationes & in-
ſtrumenta admitti & produci poſſint,uide plene Inno.
& omnes in d.c.paſtoralis.& pleniſſime D.Fel.in d.c.cũ
dilectus.¶Et ꝙ concluſio non ſit de ſubſtantia, ponit
Matthæus de Afflictis in conſtitutione pacis cultum.
in 16.col.¶Ad unum tamen aduerte,quod not.uoluit
6 Rota 5.ſupra alleg.†ut ſi poſt concluſionem ad inſtan-
tiam actoris factam admittantur articuli,tacite cenſe
tur concluſio reuocata,ex quo dicto Rotæ poſſunt duo
colligi.¶Primum,ꝙ licet concluſio non ſit de ſubſtan
tia iudicij cãæ iudicialis,tñ ſi fit tenet,licet faciliter re-
7 uocetur ꝑ actum ꝯrium.¶†Secundum,hmõi reuoca-
tionem

tionem ꝯclusionis fieri faciliter sciente tñ iudice non
ignorãte, unde intelligit ibi Rota primum dictũ si audi
tor sciuit esse ꝯclusum in cã, & admisit articulos, nam
tũc tacite vr̃ reuocasse cõclusionẽ & hoc facere põt, iu
dex, secus si ignoraret, inst. qb. tu. da pos. in prin. & cle. i.
de ꝑcura. Et subdit p̃sumi iudicẽ sciuisse, si ipsemet ad-
mittẽs est q ꝯclusit: ut. ff. ꝓ socio. l. fi. de filijs p̃sby. c. ue-
niẽs. secus si alter, q sibi forte subrogatus est, ꝯclusione
ꝑ aliũ facta nõ viso registro admisisset articulos, rei nã
q in ius alterius succedit, instã hẽt ignorantiæ cãm. re-
gula 29 q in ius. de reg. iur. li. 6. sed q a nõ esset uerisimile
de aliquo auditore, ꝙ procederet ad hmõi admissionẽ
nõ viso registro, iõ talẽ p̃sumptionem ignorãtiæ nõ cre
dit Rota faciliter esse admittẽdã, arg. in fi. ff. de p̃sump.
literis. & c. quia non est uerisimile. de rest. spolia. sollici
8 te. de renun. super hoc. cũ simi. & de procu. audisti. Sub
dit ẽt Rota ibi in prima additione † ꝙ qñ de beneficiis
agitur maxime curatis, superior & post cõclusum in cã
ẽt partib. inuitis ex officio suo nouas probationes reci-
pit & negociũ ac sñĩam examinat ꝓ animarum peri-
culũ, & ne quis per surrectionẽ ad dignitatem ascẽdat;
& facit de dolo & ꝯtuma. cum olim. & per Inn. in c. cũ
Bertoldus. de re iud. & probatur ex decisa decretalis. ad
petitionem. de accusa. fm Pet. de Perusio. Ita Rota ubi.
s̃. Et sic ex ea colligit, si fit ꝯclusio tenebit, & ad instãtiã
partis reuocari nõ poterit nisi iudice nolẽte, nam q̃uis
non sit de substãtia, si sit, seruãda erit, per regulã qđ po
tuit, noluit & c. c. qm̃ Ab. de off. deleg. iudex tñ hoc face
re poterit: vt vult tex. in d. cle. sæpe. ibi, ẽt si ei uidebitur
ꝯclusione nõ facta; ergo iudici remittitur, qui põt ab il-
lo actu recedere: quia nõ necessarius, ut s̃. diximus, & ip
sam Rotã pulchre sequit̃ do. Fel. in d. c. cũ dilectus. in 3
col. in uer. mõ istum tex. de fide instru. ubi plures doc. al-
legat pro ea iudicem si uiderit expedire ex officio pos-
se recipere probationes, p̃sertim ubi uertitur periculũ
animæ ẽt post cõclusionem. Quam ẽt Rotam põderat
ibi Fel. nelle posse. facere iudicem ẽt inuita parte, pro
qua alle. do. Ant. in c. i. circa fi. ut lit. pẽden. ¶ Et plus di
9 cit Fel. in d. c. cum dilectus. in 5. col. in uer. 7. limitat † in
causis summariis iudicem posse interrogare, q̃uis sit ꝯ-
clusum in cã ẽt ad instantiam partis, alle. Roma. in l. ad
monendi. ff. de iureiur. & in ꝯsi. 175. & Rotam in anti-
quis decisione. 10. inc. item postq̃. & in aliis locis, ut ibi
per eum. ¶ Et ibidem Fel. in fi. 7. col. in uer. in gl. in uer-
10 bo conclusum. & in seq. col. † ponit late, quãdo dicatur
in cã conclusum, & quõ hæc conclusio sit facienda. Et
de conclusione in beneficialib. uide ultra Rotam. 5. si
post conclusionem, & 6. per eadem motiua in tit. de te
stibus in nouis. & Rotam. nonam, postq̃ est cõclusum.
in ti. de probatio. in antiquis.

¶ Tertius art. 11. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Sententia requiritur in hoc iudicio.*
Sententia quomodo proferri debeat in hoc iudicio.
2 *Condemnatio expensarum potest fieri in sententia huius iudicij.*

1 Quid Modo de sñĩa, & hic sit tertius ar. † an in ista
cã requiratur sñĩa sicut in aliis causis, & dic
breuiter ꝙ sic: ut vult tex. in d. cle. sæpe. de uerbo. signi.
ibi, sñĩam uero diffinitiuam citatis ad hoc, licet nõ pe-
remptorie partib. in scriptis prout magis sibi placuerit,
stans uel sedens proferat, prout ex petitione, & probatis
& aliis actitatis in cã fuerit faciendum, & ibi gl. sup ver
bo in scriptis. no. sñĩam esse proferendam in scriptis. li-
cet illam possit proferre stando, uel sedẽdo, uerum dẽt
præcedere citatio, licet sine peremptorio: ut in illo tex.
hr̃, & ita uolunt ibi oẽs doc. & etiam Bar. in d. extraua-
gan. ad reprimendũ. in uerbo sine figura. & uoluit Mat
thæus de Afflictis sup constõne regni inc. pacis cultum.
in 15. & 16. col. & hoc etiã colligitur ex dictis do. Roc.
in hoc tract. in uerbo competens alicui. in 22. & 23. q.
dum ibi tractat de bonæ fidei & malæ fidei possessorib.
præsentantib. & de præsentantib. mota lite, ubi præsup
ponit semper sñĩam latam. de quib. nos diximus s̃. in
2 par. huius. 2, lib. in 4. & 5. art. & ita est tenẽdũ. ¶ † Immo
plus dicendum in hac sñĩa posse fieri condemnationẽ
expensarum factarum per uictorem ꝯ uictum & illa-
rum executionem, ut uoluit Roc. in d. uerbo cõpetens.
in 23. q. in 3. col. in uers. item non est uerisimile, per l. cũ
quem temere. ff. de iud. & l properandum. §. sin autem
alter utra. C. de iudi. & c. fin. litib. de dolo & contu. qui
tex. loquitur proprie in causis beneficialibus, & nihilo-
minus fit condemnatio expensarum.

¶ Quartus art. 9. q. prin. ij. par. ij. Lib.

1 *Institutio seu confirmatio quomodo habeat naturam sententiæ inter loquutoriæ uel diffinitiuæ. & nu. 6.*
2 *Sententia habens uim diffinitiua, an & quando possit reuocari.*
3 *Institutio seu confirmatio non potest reuocari per iudicem.*
4 *Institutio seu confirmatio dicitur habere uim diffinitiua apparente contradictore & causa cognitione interueniente.*
5 *Institutio seu confirmatio habet uim diffinitiua etiam contradicto re non comparente, si est discussum negocium cum uera causa co gnitione, secus si est discussum sine uera causa cognitione, quia tunc habet uim interloquutoria.*

1 Dubitatur Quarto, † an instõ sapiat naturã
sñĩæ interloquutoriæ uel diffiniti
uæ. & gl. in c. si. in uerbo inanes, ponit ꝙ dicebãt antiq
in c. ꝯstitutis. de appella. & in c. cum olim. de dolo & ꝯ-
tu; ꝙ si fiebat uocatio, dicebatur diffinitiua, quãdo nõ
fiebat, dicebatur interloquutoria, hodie uero de neces-
sitate semper fit uocatio, per illum tex. & sic vr̃ uoluis-
se hr̃e uim diffinitiuæ. Io. An. vero ibi dicit, ꝙ ẽt hodie
licet uocatio fiat fm practicam. d. c. si. si nullus compa
ret, confirmatio, seu instõ dicitur hr̃e uim interloqu-
toriæ, ex quo non interuenit causæ cognitio iudicio or
dinato inter partes, & sic hodie ẽt hr̃e locum distinctio
nem s̃. dictorum locorum. Dicit tamẽ, ꝙ si non appare
ret contradictor, & confirmator, seu instituẽs solemni
ter inquirit de forma electionis seu præsentationis &
de scientia, morib. & uita electi, seu p̃sentati, confirma
tio, seu instõ ur̃ diffinitiua, & remittit ad no. per se in c.
cum olim. de dolo & contu. in gl. magna prope fi. uers.
& item vr̃. & in d. c. cõstitutis. super uerbo rõnabilem.
& super uerbo effectum, & quod ipse Io. An. notat in
c. auaritiæ. super gl. & tũc, de elc. eo. tit. & lib. Lap. Abb.
dicit in c. ꝙ sicut. eo. tit. & Io. An. ꝙ facta citatione, sine
qua non ualet confirmatio seu instõ nõ contẽtiosa, in
contentiosa uero super qua vult pars iudicium ordina-
re necessario, tunc est causæ cognitio, sine qua confir-
matio seu instõ non teneret, & ad idẽ facit qđ ipse no.
post Inn. de clerico excommunicato ministrãte. si cele
brat. super uerbo irritãda. circa fi. uer. si tñ superior. Sed
dicit Lap. Abb. forte posse dici, ꝙ licet eo casu quo Ioã.
An. dicit, confirmationem hr̃e uim diffinitiuæ, quãdo
non fit iudicium inter partes, illud sit uerũ q̃tũm ad cõ
firmantem & confirmatum, non aũt quo ad aliũ, nec
quo ad hoc, ut appellãs a tali confirmatione appellare
possit sine causæ expressione: q a forsitan posset, quãdo
appellatur a confirmatione iudiciali, ubi interuenerit
compræsentatus, uel oppositor, & ordinate actum est
inter eos, licet Io. An. uideatur sentire cõtrarium post
Host. & Inn. in d. c. constitutis. de appel. super uerbo rõ-
nabilem. in fi. nec etiam quo ad hoc, ut suspendat effe-
ctus institutionis, qui est possessio, quia non obstãte ta-
li applone a tertio interposita dabitur possessio & ad-
ministrabit possessor, ut etiam not. per prædictos in d.
c. constitutis. & per Arch. & Io. An. in d. c. auaritiæ. Nec
ob. de re iud. cum sup. ubi appellatio tertii impedit ef-
fectum sententiæ, quia ibi fuit uerum iudicium inter
partes & uera sñĩa diffinitiua, sed hic in tali confirma-
tione non, & ideo secus: ita Lap. ubi s̃ Domi. vero in d.
c. si. ante fi. 3. colũ. dicit, ex prædictis posse concludi, ꝙ
aut confirmatio, seu institutio fit sine uocatione. & tũc
non tenet, ut in d. c. si. de elec. li. 6. & nos diximus supra
in 6. q. prin. huius par. in 12. art.

¶ Aut

¶Aut instō fit cum uocatione,& tūc si fit in contradi-
ctorio iudicio,hēt uim diffinitiuę:ut dicit glo.in uerbo
inanes.in d.c.fi.aut nō fit in ꝯdictorio iudicio inter par
tes,& tūc si superior non inquirit solēniter de ipsa præ-
sentatione & meritis pn̄tati,& tūc hēt uim interloquu-
torię,& sic ēt posset hodie,gl.in d. uerbo inanes.ut dixit
sup.Ioā.An. Aut superior inquirit solēniter de meritis
& persona electi seu præsentati & forma præsentatio-
nis,& tunc instō hēt uim diffinitiuę:ut dixit s̄.Io.And.
Quod limitat uerum Lap.quo ad confirmātem & cō-
firmatum , sed quo ad tertium appellantem vr̄ hr̄ uim
interloquutoriæ,uel retractari dēt ut interloquutoria.
Et subdit ibi Do.dicere Io.de Imol.ibi,hanc partem es-
se tenendam ante factum:quia tutius est in appellatio
ne seruare opi.Lap.post factum dicit opi.Ioā. An. fore
ueram,ut talis instō tractetur tanq̄ diffinitiua,& sic re-
putetur quo ad solemnia requisita in appellatione, &
quo ad effectus,dicentem iura allegata p Lap.non pro
bare id qđ dicit.Et ex his & ex gl.in d.c.fi.in uerbo ina-
2 nes.no.ibidem Do.†sn̄iam habētē uim diffinitiuę non
posse retractari per iudicem,q eā protulit,sicut nec dif-
finitiua,& talē sn̄iam quoad appellationem dr̄e regu-
lari ut diffinitiuā.Sed ꝯtra primum tenere Io.An.in c.
cum cessante.de appel.ubi vr̄ uelle,ꝙ ēt si sn̄ia sit,latā
super peremptorio,iudicem posse illā retractare: & tn̄
talis sn̄ia dicitur hr̄e vim diffinitiuę:ut no.gl.in cle. cū
a repulsione de appel.Sed Domi.dicit sn̄iam habētem
uim diffinitiuę non posse reuocari,qñ profertur princi
paliter super deducto coram iudice , & ita loquitur gl.
in uerbo inanes.in d.c.fin.nam confirmatio electionis
erat principale petitum,iō talis sn̄ia reuocari non pōt:
quia per eam finitum est iudicium,arg.de off. deleg. si-
gnificantibus.Aut sn̄ia habens uim diffinitiuę non ꝑ-
fertur super principali deducto,sed super incidenti, &
tunc licet illa dicatur hr̄e uim diffinitiuę quo ad illum
articulum,non habet uim diffinitiuę quo ad totā cām,
& ideo iudex poterit illam reuocare,& ita procedat di
ctum Io.And.¶Et ideo Bal.cons.58.in uol.dicit,ꝙ iu
dex,cui commissus est articulus,an sn̄ia sit exequenda,
si pronunciat ipsam exequendam,non poterit eā reuo
care:quia solus arti. est, & de hac materia etiā loquitur
Ang.cons.114.cum seq.Do.Phil.Fran.in d.c.fi.in 3.col.
recitatis prædictis in uersic.aduerte tamen.dicit in hoc
casu sibi uideri instōnem seu confirmationem esse dif
finitiuam,nam si confirmatio non ualet non discusso
negocio:ut in d.c.fi.in prin.ergo ēt non apparente con
tradictore non dēt cessare inquisitio,ex quo sine ea cō-
firmatio non ualeret , & superior pōt & dēt ex officio
inquirere,ut s̄.ipse dixerat,& nos diximus s̄.in 6.q.prin.
huius par.in ult.art.& in 8.q.prin.silr̄ huius par.in 11.&
trib.seq.art.Et demum dicit esse uidendum per Io.An.
& alios in d.c.cum olim.de dolo & contu.an post con-
firmationem seu institutionem habentem uim diffini
tiuę possit opponi contra electionem & electum esse
inhabilē uel criminosum,& an possit accusari , & quæ
exceptiones admittantur,de quo etiam in c.super his.
& in c.accedens.de accusa. Gaye. uero in sua repe.d.c.
fi.ante fi.8.col.recitat dicta Io.An.tamen ipse dicit,nō
esse ueram illam distinctionem,ut nullo comparente
habeat uim inloquutorię, contradictore uero compa
rente diffinitiuę:qa etiam nullo comparente hodie te
netur superior discutere negocium:ut in d.c.fin. & sic
semper hodie confirmatio seu institutio hēt uim diffi
nitiuę,alle.Car.in d.c.constitutis.in 3.col. & in c. cum
super.in 2.col.de cā pos.& in c.ex literis.in 3.oppo.hoc
tit.& sic dicit hodie esse sublatam præcedentem distin
ctionem per d.c.fi.cum sit necessaria causæ cognitio in
confirmatione seu institutione,alias est nulla,ut ibi di
cit probari,& per Car.in c.quod sicut.§.quod autem.2.
col.& ante fi.de ele. & in c.nouit.de offi. deleg. & dicit
facere gl.5.in c.1.de ele.lib.6.& gl.magnam post prin.
in cle.1.hoc tit.Subdit etiam hodie fieri confirmatio-
nem in forma iudicii,ut in d.c.fi.s̄m Card.in c. cām.in
prin.in 6.q.de elec.sit ergo (dicit ipse) sublata discussio
præfata Io.An.ibi & dictorum ipsius in c.quod sicut.de
elec.& in c.si celebrat.de clerico excommu. ministrā.
& iō superior habebit omnino citare discurere & solē-
niter inquirere de meritis præsentati & forma pn̄tatiō-
nis,& sic ualebit & habebit uim diffinitiuæ,& tractabi-
tur ut diffinitiua,& sic reputabitur quo ad solemnia re
quisita in appellatione,& quo ad effectū appellationis.
3 ¶†Et ex hoc ipse sequitur,cōfirmationem seu instōnē
non posse reuocari per iudicem,sicut nec diffinitiuam:
ut per gl.in d.c.fi.in uerbo inanes. postea recitat oppo.
Io.An.de c.cum cessante.& distinctionem Domi.s̄.re-
latam,& ex ipsis dicit esse notādū,a sn̄ia hn̄te vim diffi
nitiuæ appellari posse,sicut ab ipsa diffinitiua,& sic sine
expressione causæ,& alle.do.Ludo.multos doc.referē-
tem pro & contra in l.1.§.si quis simpliciter.& in l.5.in
prin.ff.de uerbo.obliga.Doct.in d.c.si qs el 2. de appel-
la.& p̄sertim Prępo.in pen.col.super gl.in uerbo aliam.
in secundo intellectu dato ad illum tex.vr̄ adhuc tene
re distinctionem,aut cū causę cognitione est facta est ī
stitutio,& habebit uim diffinitiuę,aut sine causę cogni
tione,& habebit uim interloquutorię,& sic vr̄ tenere
contra Car. Phili.Fran.& Gaye:quos s̄.retulimus,& ad
istorum motiua non datur respōsum.s.hodie oīno es-
se faciēdam discussionem negocii per d.c.fi.& sic semp
adesse causę cognitionem,quod certe motiuum est for
te.Vnde ego dicerem pro cōcordia etiam hodie cum
fiūt uocationes & discussiones negocii ,iuxta dispōnē
d.c.fi.tamen non per hoc sequitur. hanc discussionem
semper fieri cum causæ cognitione:quia nullo contra-
dictore comparente superior poterit confirmare cum
summariæ causæ cognitione,& tūc illa cōfirmatio nō
habebit uim diffinitiuæ : quia est actus extraiudicialis:
ita pulchre Abb.in d.c.constitutis.in uersi.sed cōtra p-
dicta oppono in fi.3.col.& in princ.seq. & iam nos dixi
mus s̄.in 2.q.prin.huius par.in 3.et 6.arti.et in 8.q.prin.
huius par.in 9.art.processum hmōi discussionis nego-
cii nemine comparēte esse extraiudicialem,et sic non
ob.contrarium hodie oīno esse faciendam discussionē
negocii per dispōnem.d.c.fi.nam hoc ꝯcedo,nō pote-
rit fieri extraiudicialiter,et tn̄ nō erit cū cāæ cognitio-
ne,et nos ꝯsiderāmus causę cognitionem ad dicēdum
4 instōnē seu cōfirmationem hr̄e uim diffinitiuæ. ¶†Vn̄
dicerem sic,ꝙ aut comparet cōtradictor, et sine dubio
interueniet causę cognitio,et instō dicetur hr̄e uim dif
finitiuę,immo uera sn̄ia diffinitiua, maxime si cogno-
sceretur de iurib. præsentātium:quia per illam cogno-
sceretur uerus pn̄ns,qui pro sn̄iam habuit,iuxta ea q̄
dicit Abb.in c.ex literis.in 3.no.et in c.si uero.in fi. hoc
ti.et imponeretur silentium ꝯdictorib.seu compræsen
5 tatis:ut colligitur ex tex.d.c.fi. ¶†Aut nullus cōparuit
contradictor, et tunc aut superior discussit negocium
cum uera causæ cognitione : quia dedit coadiutorem
curiæ in inquisitione per eum facta de iurib. pręsentan
tium,meritis pn̄tati de forma præsentationis,ut uoluit
in practica fore obseruandum cū datione termini do.
Gaye.in d.repe.c.fi.in 2.et 3.col.et nos eius dicta retuli-
mus s̄.in d.6.q.prin huius par.in ult.art.et in 8.q. prin c.
huius par.in 11.art.et in hoc casu minime etiam est du
bium,hmōi instōnem esse diffinitiuam:quia fuit facta
cum uera causæ cognitione, et de ista intellexit Gaye.
6 in suis dictis,quæ supra retulimus in 9.col. ¶†Aut ista
discussio fuit facta iudicialiter ex sola informatione fa
cta per superiorem,et de ista intellexit Ab.in c.consti-
tutis.et certe hoc casu dicetur obseruatam formam d.
ca. fi.quia erit facta discussio negocij, non tamen cum
uera causæ cognitione,et ideo non habebit ista institu
tio uim diffinitiuæ, sed interloquutoriæ, et ita intelli-
gantur doct.contrarii in dicto capitu.constitutis. et in
hoc casu appellans habebit exprimere causam et alia
facere,quæ in appellatione ab interloquutoria requi-
runtur, quæ si habet uim diffinitiuæ non requirentur,
immo talis appellatio post institutionem non impedit
quin præsentans et institutus possessionem habeat : ut
in sequen.articu.dicetur.

¶Quintus

¶Quintus art. t 1.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Appellari potest a sententia institutionis.*
2 *Appellatio a sententia institutionis habente enim diffinitiua non habet impedire, ne habeatur possessio.*

1 Et ex proxime dictis sequitur decisio.5.art. †an a sententia instõnis appellari possit, & non est dubiũ q sic: quia de hoc est tex.clarus in c.constitutis.el 2. de appel. est & de hoc tex. iunctis gl.in c.pastoralis.hoc tit. de quo dixim.s.in 7.q.prin.hu.par.in 25.& 26.art.& in 8.q.prin.hu.par.in 15.art.cum quatuor sequen.& hoc et tenent oẽs in pced.art.alleg.doc.in illis locis, & faciũt et quæ dixim.s.in 1.par.hu.2.lib.in 3.q.prin.in 13.art. ubi tractauimus de institutione, quæ cassatur in appellatione, an tribuerit quasi poss. & hoc et in disentio uẽ renuisse Roch.in uer.competens alleui.in 22.q.in uer. hanc tñ pcłonem, ubi requirit esse appellatum ab institutione, ut retractari possit instõ, & dicit esse rõnem secundam in d.c.consultationib.quia talis institutio, si non appelletur ab ea, transit in rem iudicatam sicut & diffinitiua, alle.d.c.si.cum ibi no.de ele.li.6.& ita dicit esse intelligendum.c.ex literis.§.2rio. hoc tit.quæ dicta et retulimus s.in d.1.par.huius.2.lib.in 3.q.prin.in 5.art.faciunt et quę dicit Roch.in d.22.q.d.uer. si competens.dum loquitur de litigantib. super iurep.
2 ptãntib.¶†Bene uerum est, q si instõ habet uim diffinitiuę appellatio ab ea interposita non habet impedire, ne electus confirmatus possessionem habeat, nec et exceptio criminis, cum in hoc impedire põt, & est rõ, quia illa possessio est quid facti, & effectus consequuntur iuris pcedentis, non mirũ si de facili non differt pp exceptionem seu appellationẽ oppositam. Ita pulchre Præpo.in d.c.constitutis.in 3.col. in uer. nota ex tex.ibi dem, ut ibi late per eum postea super ult.glo.

¶Sextus art. t 1.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Sententia institutionis seu confirmationis transit in rem iudicatam si non appelletur.*
2 *Sententia lata in beneficialibus licet transeat in rem iudicatam an potest tamen agi contra partem uincentem iniuste per uiam denunciationis euangelicæ, & nu.4.*
3 *Sñia in causa matrimoniali carnali non transit in rem iudicatam.*
5 *Beneficium debet retineri ex institutione canonica.*
6 *Sententia quando transeat in rem iudicatam, ubi transitus in rem iudicatam inducit peccatum.*

1 Ex suprascriptis et patet decisio. 6.art.†sñiam institutionis seu cõfirmationis transire in rem iudicatam, si non appelletur, seu si non fuerit prosecuta, & alias causas, ita uoluit Card.in d.c.cõsultationib.in 5.col.quem sequitur Roch.in hoc trac.in uer.competens.in 22.q.in 1.col.in uer.hanc tñ conclusionem. ut in prox.pced.art.eos retulimus. & ita uñr uelle omnes doc.in c.fi.de ele.lib 6. & et uñr uelle omnes in d.c.pastoralis.dum ponderant fulsse appellatum & appellationem prosequi posse uel non posse, ut ibi per eos, &
2 in px.præced.art.retulimus.¶†Et licet in beneficialib. sñia transeat in rem iudicatam ꝫ parte, poterit tñ pars, uel alius agere ꝫ eum, q iniuste obtinuit per uiam denunciationis euangelicæ: ut pulchre uoluit Abb.in c. ad audientiam.el 2.in prin.fi.col.in uer.nota singulariter primum.de rescri.ubi dicit, fore distinguendum p ueritate in sñia beneficiali, ut respõ illius ꝫ quem fuerit lata: ut singlr melius q alibi probatur in c.cum electi.in fi.de ele.ubi Abb.pro eo pro quo sñia fuit lata nõ transit in rẽ iudicatã ex quo, quò ad eum continet peccatum irremissibile per partem, & sic intelligit glo.in c.de cõcef.præb.ubi et hoc pulchre dicit Abb.licet Inno.fuerit sibi 2rius: qa in c.cum olim. de dolo & cõtu.
3 & in c.cum Bertol.de re iud.†uoluit, q sicut non trãsit in rem iudicatam sñia in cã matrimoniali carnalis. c. cum dilecti.de ele.Ita in cã matrimoniali spũalis, tñ ipse Inn.in c.ad aures.de rescri. sin hoc matrimonia ista
4 differre, uñ ibi Abb.distinguit†in istis bñficialib. qñq sñiam priuatiuam qñq; declaratiuam. primo casu si is cui facta est instõ, postea fuit conscius fraudis non põt saltim in foro animæ cum bona conscientia illud beneficium retinere, arg.in c.fi.de iniur.Si aũt nõ fuit cõ scius iniustitiæ & fraudis, & sñia transit mere in rem iudicatam, & iuste potuit iste institui in beneficio sibi ad iudicato per sñiam, nã sñia lata in matrimonio spũali transit in rem iudicatam, qualenus tangit beneficium priuatum.ad hoc bonus tex.in c.cum dilecti.de ele.nã cum posset qs beneficio suo renunciare, ut renun. per totũ. Ita acquiescendo sñiæ potuit iuri suo pr ęiudicare, & ita procedat gl.in c.1.de concef. pb. & nõ est opus præsumptiue: ut disputabat ibi gl.quia sñia priuatiua, a qua nõ fuit appellatum, fecit beneficium uacare, & p 2sñstanq uacans potuit alteri conferri, sed secus est in matrimonio carnali, ex quo lili nõ põt quis directe renunciare: cum sit indissolubile et consensu partium, & non dependeat a facultate eorum. c. super eo.de eo qui cogno.consa.uxo.suę.& c.debitum.de biga.Secus do casu cum sñia fuit declaratoria, exemplum in duo bus litigantib.super beneficio iudex pronunciauit beneficium pertinere ad alium, in iuste tñ hoc casu, si is pro quo lata est sñia habet notitiam iniustitiæ nunquã põt salua conscientia illud beneficium retinere,†quia
5 beneficium debet retineri & institutione canonica. te gu.1.de reg.iu.li.6.sñia uero nõ abstulit sibi ius, sed tñ declarauit ius ad eum pertinere.l.sicut hi.ff.si serui uẽdi.& in c.forus.de uer.sig. sed respõ illius ꝫ quem fuit lata bene transit in rem iudicatam, ut amplius non audiatur, ex quo non appellauit, ad hoc. d. c.cum dilecti. de electio.Põt tñ agere ꝫ obtinentem per uiam denũciationis euangelicæ, dicendo eum peccare, tenendo beneficium sine titu.ut no.Inn.in c.ad aures.de rescri. Et si forte retracta sñia hac uia, uel per iudicis officium qui pot inquirere de tir.ut in c. ordinarii de offi.ord.li. 6.poterit beneficium primo restitui. Et idem putat ibi Abb.in reb.prophanis in sñia declaratoria, ut ibi p eũ, & in fin.dicit d'iam esse inter ipsos duos casus: quia in primo casu ius nõ causat immediate ex sñia, sed ex in stõne facta post sñiam priuatiuam; in secundo uero ea sñia fuit cã immediata huius iuris, sequitur et prædicta ibi late Imo.& Benedi.Capra.Ex quib. ultimis uer bis Abb.colligeid quod dixi sup.in 2.q prin. hu.par.in fi.6.art.in hmõi causis posse ferri sñiam iudicialiter, & postea sequi instõnem extraiudicialiter, sicut Abb. ibi in collatione loquitur, quod quã maxime cadere põt in instõne, & seruiet ad id qd ibi dixi in d. 6.art. ¶†An
6 aũt in quacunq; materia ubi transit in rem iudicatam induceret peccatum, sñia transeat in rem iudicatam ponit pulchre Fel.in c.lator.in ult.col.12.& ult.declaratio.& ibi quòd sententia lata uirtute testamenti non transit in rem iudicatam.

¶Septimus art. t 1.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Verba sententiæ sunt concipienda electi uel præsentati etiam interueniente in hoc iudicio procuratore, de iure canonico tamen in persona utriusque.*

Sed si in cã instõnis interueniet procurator in cuius psonam sñię uerba erunt 2cipienda. Et iste sit.7.art.& Firma.in trac.de epõ, loquens in confirma-
1 tione electionis in 3.par.2.prin.3.li.in 15. q.quærit de hoc & dicit, uerba esse concipienda in personam dñi. idest electi, & sic in casu nostro põtati sm gl.ordinariã in c.querelam.de elec.& idem dicit ibi gl.in causa matrimonij agitata per procuratorem, per c.tua.de proc. glõ.& Bat.in l.nihil.C.de ptocu.Tu dic, uerba sñię pos se concipi in personam utriusq; de iure canonico per d.cap.querelam.strictius tñ in hoc procedit ius ciuile ut est tex.in l: r.C.de sent.& interlo.omni.iudi.hanc tñ materiam poterit psequi late, ut facit Abb.in d.c.que-

relam.in 4.col.ſup d.gl.q̃ eſt in uerbo œconomi, ubi ẽt ponit Abb.quid ſi comparuit coniunctus pro ɔiuncto de qb.ẽt uide per Firma. in d.15.quæſt. ubi ponit, qd ſi interuenit defenſor,& all.pulchrũ ɔſi.Pau.de Ca.in hac materia.uide ibi,quia non eſt materia.noſtra prin.

¶Octauus art.11.q.prin.ij.Par.ij.Lib.

1 *Sententia lata contra unum ex patronis alio compatrono obtinente ius totum accreſcit.*

1 Sit octauus art.† ſi ɔ unũ ex p̃ronis lata eſt ſnĩa alius obtinuit, utrum obtinenti ius totum accreſcat? Bal.in c.q̃to.de hoc quærit,& dicit ꝙ ſic,nõ qa proprie aliquid accreſcat, ſed quia per lõgum curſum apparet nil diminui,qa iſtud ius quaſi ſpũale nõ põt diuidi, unũ non põt qs eſſe ſemipatronus.l.q̃dã mulier. ff.fam.erc. l.Carmelia pia.ff.de iure p.nõ ob.l.ſi duo p̃roni.ff.de iureiur.quia loquitur reſpũ ſucceſſionis, q̃ diuiſibilis eſt: ut no.in l.cum ſm.C.fideic.ſequitur prædicta Barb. in d.c.q̃to.in pe.col.in uer. quærit ẽt hic Bal.ɔ unum,qui demũ remittit ſe in d.l.ſi duo p̃roni. Tu ɔfirma hoc p ea quæ dixim.s̃.in 1.par.1.li.in 4.q.prin.in 5.art.de pluribus donatariis aliquibus repudiantib. ꝙ iuſp. accreſcit non repudiantibus,ex quo non decreſcit.

¶Nonus art.11.q.prin.ii.Par.ij.Lib.

1 *Sententia lata contra electores præiudicat electo.*
2 *Sententia lata contra præſentantem nocet prẹſentato ſcienti & patienti.*
3 *Sententia lata contra præſentatum an, & quando noceat prẹſentati.*
4 *Res iudicata inter alios,an & quando noceat alios.*
5 *Sententia lata contra ſubiectum,an & quando noceat domino, & econtra ſuper ſubiectione.*

Vltimus ſit art.an ſnĩa lata ɔ p̃ntantes noceat p̃ntato & eɔ.& gl.2.in c.hæc quippe
1 dicit † ſnĩam latam ɔ electores p̃iudicare electo licet abſenti:ut de ele.dudum.in fi.niſi appelletur ab altero illorũ,de offi.dele.ſuper eo.& ſubdit gl.aliud eſſe inter p̃ntantem & p̃ntatum, quia ſnĩa lata ɔ unum non noceat alteri abſenti:de ele.querelam.& dicit hoc iõ,eſſe quia illorum cauſæ.ita ſibi non cohærent. Hanc materiam late tractat Abb.in c.quamuis.de re iud.in 9.col. in uer.ſed aduerte. ubi ponit longam diſtinctionem, quam ibidem ponit Imo.Et dic br̃ omiſſis aliis mẽbris, ſolum referamus quę tangunt materiam noſtram, ꝙ aut agitur ɔ alterum ipſorũ ſuper iure iã translato, uel
2 ſuper inhabilitate p̃ntandi, & tunc dic † ꝙ ſi ſnĩa eſt lata ɔ p̃ntantem,pręiudicat p̃ntato ſcienti & patiẽti,ratio quia fuit lata ɔ actorem ſuum in illo iure,qđ habet ab eo,& iõ pp ɔnexitatem & cõitatem iuris & cauſæ uidebitur ille egiſſe cum uoluntate alterius:ut ipſemet Abb.dixerat,& hoc uꝛ̃ probari ſm eum in 2.caſu exce
3 pto in illo tex. ¶ † Aut ſumus in caſu ɔ. & idem dicit, ut ſnĩa lata ɔ p̃ntatum ſuper illo iure qđ habuit a p̃ntãte ipſi p̃ntãti ſciẽtia cãm & patiẽti p̃iudicet,ut dicit pbari in ſi in l.ſæpe.ff.de re iud.uer.nam & ſi libertus.ubi patet,ꝙ ſnĩa lata contra libertum ſciente dño & patiẽte præiudicat ipſi dño in ſuo iurepa. quia manumittendo illum uꝛ̃ dediſſe ſibi ptãtem litigandi ſuper illo iure ut ibi not.p Bart. & dicit ipſe Ab.ſe dixiſſe plenius in c. cum ſuper.de re iudi.Ita dicit in propoſito,p̃ronus p̃ntando aliquem uꝛ̃ illi dediſſe ptãtem experiendi ſuper illo iure,& dicit hoc forte eſſe qđ uoluit tex.in c. cum olim.de cã poſ.& proprie.ubi Papa in fi. reſeruauit dũtaxat ius litigandi ſuper proprietate, ut dicit ibi ſe dixiſſe in quadam additione parua proſequutus ibi fuit Abb.poſtea de aliis connexitatibus de quib. ibi per eũ Inno.Fel.& alios ſcribentes, & hec ẽt proſequitur & tenet ipſe Feli.in d.c.quamuis.in 6. col.uer. ſaluatur ẽt iſte caſus.qui ẽt ultra gl.d.c.hoc quippe.all.glo.in c.cum

pientes.§.cæterum.in uerbo nullum præiudicium, de elec.lib.6.& Inno.in d.c.dudum.el 2.ſuper uerbo partib.de ele.Bal. & Sal.in l.2.C.quib.res iudĩ.non nocet. Secus ſi infirmaretur p̃ntatio pp defectum ipſius p̃ntati,puta pp crimen,quia tunc p̃ntato ſcienti bene præiudicat,ut perdat ius ex illa p̃ntatione,tñ ſibi non præiudicabit quo ad hoc, ut efficiaĩ impreſentabilis quo ad alias præſentationes pp magnitudinem pręiudicii, iuxta.c.ſuper eo.de elec.ſm Inno.in d.c. dudum.& in c.ſtatuimus.ultra gl.de elec.li.6.Et refert Fel.etiam Ange.in d.l.ſępe.dicentem ſententiam latam contra p̃ntatum eo quia præſentantes non habuerũt ptãtem p̃ntandi pręiudicat præſentantibus ſcientib. ſicut dꝛ̃ ibi in debitore,creditore,liberto & patrono, & idem uoluit Bald.in l.ſi ſine.in fine. C.ad uelleia.qui tamen dicit ſecus eſſe,ſi pronuncietur ɔ p̃ntatum ex eo; quia pſona p̃ntati non fuit capax,uel quia dicatur eum renũciaſſe p̃ntationi,uel quid ſimile, nam tunc non præiudicat pręſentãtibus; quia non eſt tractatum de iure eorum.Et licet prædicti doc.loquãtur in ele.tñ nos trãſformauimus ea in pręſẽtatione,quia Feli.ibi dixit idẽ p oĩa eſſe dicẽdũ in ſnĩa lata contra præſentãtem,an noceat præſentato ſm Imo.& Abb.ibi. Sed tu aduerte ad ultimum dictũ Bal.proxime relatum in l. ſi ſine. C.ad uelle.nam licet procedat per oĩa, tñ non procedit in eo,quod dicit, ꝙ ſi pronunciatur contra præſentatum ex eo quia perſona præſentati non fuit capax, non præiudicatur præſentãti: qa nõ eſt tractatum de iure ſuo, nam ego dico hoc eſſe uerum per ipſam ſententiã nõ præiudicari ſibi quo ad iuſp.& p̃ntandi in futurum,ſed ſi illa ĩcapacitas eſſet, quę faceret p̃ntatum indignum eſſet priuatus pro illa uice iure p̃ntandi ipſe patronus, ſi ſcienter illum p̃ntauit,licet non ſic, ſi incapacitas cõſiſteret,quia non eſſet idoneus; quia tunc non priuaretur illa uice iure præſentandi, iuxta late no.per doc.in cap.cum uos.de offic.ordin.de quibus nos latiſſime diximus ſupra in 1.par.huius.2.lib.in 10.q.princip.in 1. art.& in hoc caſu ſolũ ɔſideratẽ ſcĩam patroni in p̃ſentando illum indignum, non aũt ɔſiderabitur eius ſcĩa nec patientia circa iudiciũ,quia ſcit ipſo p̃ronus p̃ſentatũ examinandũ,cũ hæc ſit diſcuſſio negotij p̃ntationis de qua p tex.in c.fi.de elec.lib.6. & nos diximus ſupra in 6.q.prin.huius part.in ult.art.& in 8.q.prin.huius part.in 11.art.& tetigimus.s̃.in pręceden.4.arti. Et de
4 materia huius arti.† an & qñ res iudicata inter alios noceat alijs uel non,& præſertim inter ipſas perſonas connexas pleniſſime p Abb.Imo.& Fel.in d.c.quamuis.de re.iudi.& per domi.Alexan. de Imol.in l.ſępe.ff.eo.ti.
5 ¶ † Et an & qñ ſnĩa lata ɔtra ſubiectũ noceat dño & econtra ſuper ſubiectionẽ, ponit ibi Feli.& in c.audita in 4.col.in uerſi.inquantũ late ponit.& in ca.cũ ſuper, col.4.in uer.ſnĩa contra ſubiectum.de rę iud.ubi ẽt plene,& an & quando ſnĩa noceat tertio ſcienti,de quo ultimo ẽt per eũdem Fel.in c.ſuborta.de iu.col.ul.ubi ponit duas limitationes ad l.ſæpe.de re iud.

Collige Ex dictis in oĩbus iſtis trib. q̃onib.prin. & eorum art.iſtam ɔcluſionẽ,ꝙ edicto poſito ad p̃ntationem alicuius aliquo cõtradicto comparente uel non comparente ɔtradictore ſed ſuperiore procedente cũ coadiutore curiæ iudiciũ ſummariũ erit ſimplex & de plano &c. & nõ ordinariũ, ut diximus s̃.in 9.q.in 12.art.Declara hanc ɔclu.plurib.modis, & primo ꝙ alio p̃rono comparente & denuo p̃ntãte primus p̃ntans & p̃ntatus citabuntur citatione ſpãli tanq̃ certi,& p incertis iterũ apponeť edictũ:ut dixi. in d.9. q.in 1.art.Intellige hãc decla.ꝙ ſi abſens certus erit in longinquis partib.adhuc citabiť p pclama in eccl̃a.ſed p̃ntato abſenti intimatio dę p̃ntatione fiet pp̃ronos;ut dixi.in d.9.q.in 2.art.Declara ſecundo hãc ɔclu.iſtos ɔ dictores poſſe eſſe ẽt p̃ron. q̃uis nõ p̃ntauerit, dummodo ɔdicat ante inſtõnẽ:ut dixi.in d.9.q in 8.art.Extende hãc decla.ut ẽt extraneus admittaĩ ad opponendum ɔtra p̃ntationem pro impedienda inſtõne:ut dixi.in d. 9.q.prin.in 9.art.Extende ſecundo hanc extenſio. ut ſi

contra

contra pñtatũ opponitur exceptio notorii defectus ad impediendã instõnem, non poterit opponentem pęnitere & ab exceptione recedere: ut diximus in d.9.q. in 10.art. Extende tertio, ꝙ ẽt populo se opponẽte q̃uis de facto ꝑ scandala euitanda reijcietur pñtatus: ut diximus in d.9.q.in 11.art. Restringe hanc extensio. procedere, qñ pñtatus esset ad beneficium curatum populi se opponentis alias non: ut diximus in d.11.art. in uersi. redeundo igitur. Declara tertio hãc ꝯcl. plura posse opponi ꝫ pñtantes, præsentatum & ipsam pñtationem, de q. bus remissiue diximus in d.9.q.4.art. Extende primo d. declara. ut ẽt opponi possit ꝫ præsentantem & præsentatum, ꝙ per simoniam data pecunia uel altera re, seu debito remisso facta sit pñtatio: ut diximus in d.9. q. in 3.art. Extende secundo d. declara. posse ẽt opponi pñtationem esse factã ꝑ metũ: ut diximus in d.6.q.in 5.arti. Extende tertio d. decla. ut ẽt opponi possit pñtationem fuisse factam impetuose calore iracundiæ seu ebrietatis, ut diximus in d.9.q.in 6.art. Extende quarto d. decl. ut opponi possit ꝫ præsentationem nullitas procedens ex pñtatione imperfecta nõ ex ui clandestinita is: ut diximus s̃.in d 9.q.in 7.art. Declara quarto d. concl. ꝙ in isto iudicio summario ꝫdictorio instõnis, licet non requiratur solẽnis libellus, requiritur tñ talis qualis petitio, & admitti debent exceptiones dilatoriæ & non frustratoriæ, licet litis contestatio de necessitate nõ requiratur: ut diximus in d.9.q.in 13.arti. Declara quinto d. ꝯclu. ꝙ in isto iudicio instõnis ꝫdictorio, licet summario dandus erit terminus utriq. parti ad ponendum, probandum, & defendendum: ut diximus in 10.q in 1.art. Declara sexto in hoc iudicio instõnis ꝫdictorio & summario per ipsas partes esse ponendum, articulandum, & excipiendum, ac probandum; ut diximus in d.10.q. in 2.art. Et qualiter probetur iuspa. antiquum, & circa illud sit ponendum & articulandum, dixim. in d.11.q.in 4.art. Et qualiter ponatur, articuletur & probetur iusp. modernum dixi. in d.10.q.in 5.art. Et qualiter ponatur articuletur & probetur quasi pos. iurisp. seu pñtandi diximus in d.10.q.in 6.art. Immo quasi pos. iurisp. seu pñtandi probatur per literas ordinarij signatas eius sigillo absque notario & testib. ut dixi. in d.10.q.in 7.art. Probatur ẽt iusp. per literas incisas antiquas in marmoreis seu aliis lapidibus, siue in campanili: ut dixi. in d.10.q in 9.art. Quæ poterũt opponi & excipi, ut debeat probari pro exclusione dicens se pronum iurisp. antiqui uel moderni, seu se esse in quasi pos. iurisp. seu pñtandi, dixim. in d.10 q.in 10.art. Et q̃ poterunt excipi & probari debeant ꝫ personas præsentantium, præsentati, & ipsam præsentationem, diximus in d.10.q.in 11.art. Restringe prædicta oĩa, nã probato uno fructu iurisp. puta honoris uel utilitatis nõ erit probatum totum iusp. nec quasi pos. ipsius, seu pñtandi nisi sit probata pñtatio, & instõ secuta: ut diximus in d.10.q.in 8.art. Declara septimo, patronum pro compatrono, consanguineũ uel familiarẽ posse admitti in testẽ pro probandis descensionibus patroni, seu quasi possessoris in isto iudicio, dummodo non tangat oĩno eius commodũ: ut dixi. in 10.q. in 12. art. Declara octauo in isto processu instõnis ꝯtradictorio & summario de necessitate requiri iurm de calumnia, seu de ueritate dicenda: ut dixi. in 10.q.in 3.art. Declara nono d. ꝯclu. in isto processu instõnis ꝯtradictorio & summario non requiri ipsius publicationẽ de substantia: ut dixi. s̃.in 10.q.in 13.artic. Declara decimo in isto iudicio instõnis ꝯtradictorio & summario dẽe fieri & admitti, si petatur processum repulsæ, seu reprobationis testium & respectu personarum & dictorũ per eos: ut dixi. In 11.q.in 3.art. Declara undecimo in isto ꝑcessu instõnis ꝫdictorio & summario nõ requiri de necessitate ꝯclusionẽ in cã, sed si fieret cõclusio, iudex poterit illam reuocare, admittere articulos & alias probationes, quo ad partes uero teneret; ut dixi. in d. 11.q. in 2.art. Declara duodecimo d. ꝯclu. in isto iudicio instõnis ꝫdictorio & summario requiri sñiam in scriptis, & in ea fieri dẽe condemnationem expensarum: ut in d.11. q. dixi. in 3.art. Intellige hanc declara. ꝙ in isto iudicio instõnis interueniat procurator, poterunt ꝯcipi uerba sñiæ in personam dñi & procuratoris: ut dixi. in d.11.q. in 7.art. & ibi quid si interuenit persona ꝯiuncta ꝑ cõiuncto. Declara decimotertio hanc ꝯclu. hmõi sñiam instõnis hẽre uim diffinitiuæ, si cum cãæ cognitione ad eam est ꝑcessum, secus si sine causæ cognitione: q̃a tũc habebit uim interloquutoriæ: ut dixi. in d.11.q. in 4.ar. Declara decimoquarto d. ꝯclu. ab ista sñia instõnis appellari posse: ut dixi. in d.11.q.in 5.art. Restringe hãc declara. nam licet a sñia instõnis appellari possit, tñ si nõ appelletur, uel si appelletur & appellatio prosequuta non fuerit, transit in rem iudicatam, sicut & aliæ sñiæ in causis beneficialib. ut dixi. in d.11.q.in 6.art. Restringe hanc restr. ꝙ licet sñia instõnis transeat in rem iudicatam, hoc est uerum quo ad succumbentem, non aũt quo ad iudicem, nec per hoc pręcluditur uia denunciationis euangelicæ: ut dixi. in d.11.q.in d.6.artic. Declara decimoquinto, ꝙ si ꝫ unum ex patronis lata est sñia, & unus obtinuit, obtinenti totum ius accrescit, non quia accrescat, sed q̃a non decrescit, ex quo non hẽt socium ut dixi. in d.11.q.in 8.art. Declara decimosexto d. ꝯclu. ꝙ sñia lata ꝯtra præsentantes nocet pñtato & econtra eo modo quo diximus in d.11.q.in ult. artic.

¶ Et per ista omnia sunt clara quæ melius uideri poterunt in ipso fonte, & sic clauditur 9.art. 11.q. prin. & sic ipsa 11.q. nec non 2. pars huius 2. Lib. operis. Laus indiuiduæ Trinitati, Virgini gloriosissimæ, patrono meo Beato Hieronymo cui opus dicatum est, inclitæ uirgini & martyri Catherinæ, totique Curiæ triumphanti. Amen. Tranl in anno Domini 1523. 11. Indi. die. 10. mẽsis Martij hora. 5. noctis fęliciter. Amen.

Finis secundæ Partis secundi Libri

TERTIA PARS SECVNDI LIBRI TRACTATVS DE IVRE PATRONATVS,

AVCTORE REVERENNDISS. VTRIVSQVE CENSVRAE Doctore D. Cæsare Lambertino Tranensi, Episcopo Insulano.

¶Libri Secundi, tertia pars ecclesiæ patrouatæ ordinationis perfectio.

Rosequendo diuisionem secundi Libri huius operis, quã supra posuimus in priucipio primæ partis ipsius diuidẽdo ipsum in tres partes, nam hic liber (ut in priucipio in diuisione totius operis diximus) uocatur ecclesiæ patronatæ ordinatio. postea in principio primæ par. huius secundi lib. illum subdiuisimus in tres partes, & primam partẽ appellauimus ecclesiæ patrouatæ ordiuationis præparatio, in qua tractauimus oĩa præparamenta, legitimando persouas pñtautium & præsentandorum loca iu q̃bus cadet pñtatio, & qñ præsentatio fiat, ut ecclesia uacare dicatur. Secuudam uero partem appellauimus ecclesiæ patronatæ ordinationis actualitas, de qua modo cum Dei adiutorio expediti sumus, in qua tractauimus de actualitate ipsius præsentationis, & sic infra quantũ tempus, qñ, ubi, & qualiter, quomodo, & coram quib. pñtatio fiat, quid faciet præsentatus, & qđ ius ex pñtatione acquirat, quid habeat facere instituens, & de citatione speciali ad certos & generali per edictum ad iucertos, de uariatione patronorum in præsentando, de discussione negocii ex officio habentis instituere faciẽda, & de ꝯdictionibus & oppositionib. & litibus quæ in ea succedere possunt, & de toto isto processu & sciẽtia usque ad actum instõnis exclusiue, & sic expediuimus totalem actualem ordinationem. Merito modo aggredimur hanc tertiam partem huius 2. lib. quæ uocatur ecclesię patronatæ ordinationis perfectio, & in ista tractabimus materiam instõnis, & sic quid sit instõ, q̃ pñt instituere, in quibus ecclesiis cadat instõ: qui possunt institui, & instõ concedi possit siue patronis, ex plurib. præsentatis quem instituens habebit instituere, qñ ad epm fiet deuolutio prouisionis ecclesiæ ex negligẽtia sua ad superiores, & an legati & Papa possint patronis præiudicare, & demum quomodo ordinetur ecclesia parrochialis, si aliqui religiosi excẽpti sunt dñi ipsius iurisp. & bonorum temporalium ipsius ecclesiæ. Et quia hæc instõ solet fieri post scientiam: ut uoluit Abb. in c. 2. de conces. præb. in ultimis uerbis licet de collatione loquatur, & nos diximus s̃. in 2. par. huius 2. li. in 2. q. prin. ante fi. 6. art. & in ult. q. priu. circa fi. 6. art. ideo de ea in hac 3. par. tractamus, quæ merito uocatur ordinationis perfectio: q̃a præsentatio sine illa nihil est, ut dicit tex. in c. hoc autem. in fi. 1. respouso. hoc tit. ut diximus supra in d. 2. par. huius 2. lib. in 10. q. prin. in 7. art. in uersi. quod dicendum ubi probauimus pñtationem & instõnem esse unicum actum, & iõ probari posse per literas ordinarii: q̃a pñtatio sine instõne nihil est: ut ibi dixim. & ipsa instõ est quæ totum ius tribuit: ut no. p doct. in c. cum Bertoldus. de re iudic. & nos late diximus supra in 2. par. huius 2. lib. in 5. q. prin. in 8. art. dum ibi discussimus, an pñtatio tribuat ius præsentato in re uel ad rẽ: & ibidem in 10. art. ubi tractauimus quæ tribuat plus iuris pñtatio, uel instõ, & nõ est dubiũ, plus iuris tribuere instõnẽ, ut ibi diximus. de ea igĩ nũc discutiamus.

¶Prima quæstio prin. 3. partis 2. Lib.

1 *Institutio quid sit.*
2 *Institutio accipitur multis modis.*
3 *Ordinatio aliquando sumitur pro institutione.*
4 *Institutio alia generalis, alia specialis.*
5 *Ratio quare electus dicitur confirmari, præsentatus institui.*
6 *Abbas dicitur lucerna iuris canonici.*

Et Prima qõ prin. In hac parte sit illa, quid sit ista instõ, & quis eam facere põt, & in quib. ecclesiis fiat ex qua oriuntur infrascripti articuli, & primus erit de diffinitione ipsius instõnis: q̃a ab ea inchoãdum est, ut
1 late diximus in prin. huius trac. † Cum tractauimus de diffinitione ipsius iurisp. & dic instõnem esse q̃ fit super pñtatione, & dr̃ translatio iuris non libera a superiore facta. transferẽ. n. plenũ ius ex tali instõne: ita Ab. in c. auctoritate. de insti. q̃a p pñtationem nullũ ius spũale est acquisitũ pñtato, sed est quoddã inchoamentũ ad illud: ut in c. ꝙ aũt. in fi. j. respon. hoc tit. & s̃. proxime diximus. Et ꝙ instõ sit iuris translatio, ẽt pbat gl. j. in c. 1. de reg. iu. li. 6. Dr̃ aũt translatio non libera: q̃a superior uelit nolit tenetur illud ius transferre in pñtatum, si sit idoneus c. decernimus 16. q. 7. c. pastoralis. & ca. ꝙ aũt. hoc tit. & diximus s̃. in 2. par. huius 2. li. in 8. q. princ. in 2. & 15. art. Gay. uero in repe. c. fi. de ele. lib. 6. ante fi. 15. col. dicit ꝙ proprie instõ dr̃ collatio facta ad præsentationem & sic non libera: ut in c. cum in illis. §. cum aũt de præbẽ. li. 6. & in c. 1. & ibi notatur, de insti. eo. lib. & p lo. An. in c. dilectus. de offi. lega. Et Car. in c. auctoritate. de instit. ubi dicit, ꝙ instõ est iuris alicuius beneficij uerbalis collatio. Subdit ẽt ibi Gay. in fi. esse notandum, instõnem dici posse confirmationem: ut no. in c. fi. de offi. uica. lib. 6. dum dicit, ꝙ c. ex frequentibus. de insti. loquitur in confirmatione; & tñ positum est in titulo de instõnibus, ut patet in rubro. Dicit ẽt Gaye. ibi in prin. 16. col. similiter uerbum ordinatio poni p instõne, alleg. Car. in c. super eo. de off. deleg. & sentit Hostien. in sum. huius ti. tertio respõ. & in § qualiter. post prin. & in c. quid iuris. in prin. & Spe. hoc titu. in forma. & doc. in c. quoniam. hoc tit. Addit etiam ad iudicationem ecclesiæ factam præsentato importare instõnem. allegat nota. per Car. in c. cum Bertoldus. de re iudi. Et demum dicit instõnem auctorizabilẽ spectare ad episcopum uel uicarium, sed illam spectantem alicui iuse speciali non dici auctorizabilẽ, allegat Car. in cle. 1. hoc tit. in 6. q. Et ꝙ instõ dicatur collatio non libera, uoluit etiam Pa. de Cit. in hoc tra. in 6. par. in 11. 33. & 34. q. & faciunt pro prædictis ea quæ diximus supra in 1. par. huius 2. li. in 2. q. prin. in 14 art. dum tractauimus an capitulum sede uacante possit præsentare ad beneficium iurisp. sui episcopi, & ibi diximus ꝙ non, sed instituere bene potest: q̃a est coacta collatio. D. Roch. uero in hoc tra. in prin. in præludijs in 6. colum. operis. in uersi. 5. quærit de prædictis. & sequitur diffinitionẽ Ab. in c. auctoritate. Et subdit aliis modis sumi instõnem: ut declarat Abb. in d. c. auctoritate. sed proprie loquendo sumitur, ut supra est dictum, quãdo fit de præsentato s̃m eum ibi, & in c. post electionem. in glo. in uerbo instõne. de conces. præben. Licet aliter sentiat Goffr. &

Host.in summa de Instit.ubi diffiniunt instõnem, & di
cunt.instõ est ecclesiæ uel ecclesiastici beneficij colla-
tio. Aliud etiam sensit gl.in c.1.in uerbo beneficiũ. de
reg.iur.lib.6.quæ dicit, ꝙ instituere est ius canonicum
in eccl'a uel ecclesiastico bñficio tribuere. Io. de Imol.
uero in rub.de insti.ponit diffinitionẽ Ab. p c.1.& 2.de
inst.li.6.dicit.n.Imo.q̃uis multis modis possit sumi istĩ
2 tutio† tñ magis proprie instõ est quæ fit de pñtato p pa-
tronum.& idem dicit tenere Car.in d.c.auctoritate.in
fi.Tñ dicit Roch.sibi magis placere id qđ uoluit Gof. &
Hos.& gl.præalleg.in c.1.de reg.iur.lib.6.& illud ẽt di-
cit uelle gl.& do. Ant.in d.c.auctoritate.& do.An.post
Host.in d.rub.de inst.& satis probatur diffinitio in d.c.
auctoritate.in c.primo.& quasi per totum illũ tit.de in
sti.ubi non fit mentio de præsentato per patronum: &
tñ ibi appellatˀ instõ:& dicit esse uidendum do.Ant. in
d.c.auctoritate.& eum sequi ibi Imo.sibi ꝯrium. Et de-
mũ dicit instõnẽ posse appellari ordinationẽ c. decer-
nimus 16.q.7.c.nouerint 10.q.1.& posse sumi ẽt ordina
tionẽ ꝓ collatione, uel beneficij assignatione:ut proba
tur in c.3.hoc tit.& firmat D.Præpo.in c.eps 24.dist.&
instõnem appellari aliq̃n liberalitatem:ut in c. cũ ue-
nissent.& ibi Inn.& Io.An.de insti.& ita residet ibi D.
3 Roch.† Tu ad id quod dicit Roch.ultimo loco ordina-
tionẽ aliq̃n sumi ꝓ instõne.ca.decernimus.16.q.7.illud
uerbum ibi poni pro totali ordinatione ecclesiæ.s.pñ-
tatione patroni,instõne sequuta: & nos iõ ſm librum
appellauimus ecclesiæ patronatæ ordinatio: q̃ quidem
ordinatio hẽt tres partes, ut in principio quarumlibet
ipsarum partium diximus. Et inquantum ẽt do.Roc.ꝓ
xime dixit ordinationem posse sumi ꝓ collatione me
ra,p c.3.hoc tit.bene dixit:quia cum nõ potuerit insti-
tui pp scandala pñtatus a patronis, uel qa inter eos ĩ.
quadrimestre lis super iurep.non fuerit decisa sine ipso
rum pñtatione ordinat eccl'am:& sic illam mero iure
ꝯfert,licet postea finita lite q iuspa. obtinuerit illud re-
pñter:ut uoluit ibi gl.ĩ uerbo ordinet.& ẽt doc.in c. cã
te.& in c.si uero.hoc tit. Aduerte tñ, ꝙ Dy.Ioã. An. &
Pe.de Anch.in reg.1.de reg.iu.li.6.late tractant de dif-
finitione instõnis in genere quæ continet sup se inuesti
turam & missionem in possessionem, uel sic instõnem
auctorizabilem q̃ datur p archidiaconũ.c.ad hæc.de of
fic.Arch.& hæc gñalis instõ continet in se collationẽ
oẽm modũ ꝓuidendi:& oẽm canonicum titulum; &
hęc põt esse uerbalis actualis.& missiua in possessionẽ
& de ea loquitˀ illa regula prima q̃ uult, bñficium sine
canonica instõne possideri non posse.i. sine canonico
titulo:q titulus canonicus ꝯsistit in bñficio electiuo in
electione & ꝯfirmatione sequuta in beneficio collati-
uo ꝯsistit in mera collatione,& in beneficio iurisp.con
sistit in pñtatione,& instõne sequuta,ut de primo in ti.
de ele.de secundo in ti.de ꝯcess.pb.de tertio in ti. de iu-
repa.& oẽs isti tit.& allij canonicæ instõnis q interue-
nire põt ex aliqua gr̃a comprehenduntur sub isto uer-
bo gñali instõ,de qua in d.reg.1.& in tit.de inst.& gl.in
c.ex frequentibus.eod.tit.& omnes doc.in d.reg.1.& ꝙ
hæc generalis instõ comprehendat cõfirmationem ꝑ-
uia electione & instõne speciali ꝑuia pñtatione demon
strant oẽs doc.in d.reg.& præsertim gl.in uerbo obtine
ri quæ ponit quatuor requisita pro instõne, persona in-
stituens,instituendi habilitas,instituentis potestas & ꝙ
seruetur forma c.fin.de ele.lib.6.qui text.habet locum
in electione & pñtatione, & sic in confirmatione & in
stõne sequenda:ut ibi uolunt oẽs doct. & nos diximus
supra in 2.par.huius.2.li.in 6.q.pri.in 2.art. & p totum.
& hoc ẽt probat glo.1.ibidem, cum dicit, capl'm sede
uacante posse instituere,& ꝙ comprehendat collatio-
nem puram uolunt silr ibi oẽs,& loquendo de ista gñа-
li instõne poterũt hr̃e locũ diffinitiones positę per doc.
in dictis locis,de quibus nos tractaturi sumus:qa longa
4 esset historia,cum non sit materia nr̃a principalis.† Vn
de faciamus aliam diuisionem instõnis,unam genera-
lem de qua proxime:alteram spãlem, p quã pñtatus a
patrono instituitˀ,ut dñt legistæ de dupli.cer.co. quam-
uis sit eiusdem nominis:una generalis, & altera quo ad
mutuum tñ, & sic spãlis:ut in l.certi condictio. ubi per
doc.oẽs ff.si cer.pet.de ista spãli instõne quæ fit a præ-
sentatione patronorum instituendo pñtatum est mate-
ria nr̃a:& de ea loquuntur c.ꝙ aũt.c.ex literis c. cũ aũt.
c.consultationib.& multa alia iura tituli nostri. & di-
co diffinitionem do. Abb. esse uerã & continere in se
oĩa necessaria ut ꝯueniat diffinitio:nam est uera trãsla
tio iuris non libera a superiore facta : ex tali.n. instõne
transfertur plenũ ius,& nõ ex pñtatione q̃ nullum ius
tribuitˀ nisi ad rem.c.cum Bertoldus. de re iud. Et non
ob.motiuum Roc.dicentis sibi placere diffinitionem
Gof.Ho.& glosarum & non do.Abb.& hoc satis proba
ri in c.auctoritate.in c.1.& quasi per totum,de inst.ubi
non fit mentio de pñtato per patronum,& tñ ibi appel
latur instõ:nam D.Roch.non aduertit illum tit.de in-
stõnibus loqui de instõne canonica gñali nõ aũt de ista
speciali:de qua speciali loquuntur expresse iura tituli
nostri. Et bene dixit Abb.trãslatio iuris nõ libera:qa si es
ser libera censeretur collatio,& hic non est libera: qa
potius dr̃ liberalitas, & libertas in patrono pñtãte quæ
pñtatio hoc respectu dr̃ donatio: ut dixi.s̄.in 1. par. hu-
ius 2.li.in 1.q.prin.in 3.art.quam instituens,quia oĩo ha
bet instituere d.c.decernimus.16.q.7.& diximus s̄. in 1.
par.huius 2.li.in 5.q.prin.in 10.art.isto respectu maiori
5 prorogatiua fungi patronum quã instituentẽ † Sed pul
chrum est inuestigare, cur potius hoc nomen instõnis
specialis datum fuit in pñtato q̃ in electo,cũ electus di-
catur confirmari,ut proxime diximus:pñtatus uero in
stitui.facile est assignare rõnem, q̃ colligitˀ ex dictis do
ctorum in d.c.cum Bertol.de re iud.& ex his q̃ diximus
s̄ in 2.par.huius 2.li.in 5.q.prin.in 8.art. ubi posuimus,
quod ius tribuat electio,& ꝙ pñtatio.& ꝯclusimus, oẽ
principale ius tribui p electionem & p ꝯfirmationem
solum possessionem dari. Et ideo uocatˀ ꝯfirmatio,sine
qua ẽt aliq̃n actus ꝯfirmatˀ:ut in c.nihil.de ele. hoc tit.
pñtatus aũt solum hẽt ius ad rem:ut ꝑdicta ẽt late dixi
mus in d.2.parte in 7.q.prin.in 1.art.dum posuimus rõ
nem,cur patronus laicus põt uariare & nõ eccl'asticus.
Cum igitur p electionem sit trãslatum oẽ ius, & ꝯfirma
tio solũ augeat illud, instõ canonica in beneficio electi
uo potius ur̃ dari p electionem q̃ per confirmationem
in præsentato aũt, ex quo p pñtationem sibi nullũ ius
tribuitur, nisi ad petendum instõnem canonicam : ut
ẽt diximus in d.2.par.in 8.q.prin.in 3. art. & omne ius
tribuatur per instõnem, merito ista prouisio ad præsen
tationem tenuit generale nomen instõnis dantis cano
nicum titulum;quia oẽ ius dat instituens & considera
tur ac si nulla præcessisset pñtatio circa traditionẽ ple
ni iuris,licet consideretˀ pñtatio: qa non põt illud ius
plenum alteri dare nisi pñtato,& iõ nõmen instõnis ge
neralis canonice potius remansit in prouisione, quę fit
de pręsentato q̃ in ipsa electione. Et si diceres,cur ita nõ
remansit in collatione,quæ est sola,& tribuit oẽ ius li-
beraliter. Rñderi põt,hoc actum esse; qa ex isto uerbo
collationis magis apparet liberalitas conferentis q̃ ex
gñali uerbo instõnis,qđ comprehendit oẽm ꝓuisionẽ
liberã & coactã, ut ꝓxime diximus s.ꝯfirmationis,ele-
ctionis,& instõnis pñtati,q̃ sunt coactæ:ut ergo appareat
hanc esse ꝓuisionẽ liberã,habuit nomẽ spãle hoc desi-
gnans ꝙ designare nõ poterat nomẽ gñale instõnis.no
ta ꝑdicta qa noua & ab aliquo quẽ uiderim nõ ꝯsidera
6 ta.† Et sic ꝓ diffinitione spãlis instõnis pñtati tenet illã
D.Ab.lucerna iuris canonici,licet procedere posset ẽt
illa quã s̄.posuimus,ut dicatur collatio non libera, tñ
vr̃ impropria,qa proprie collatio dẽt esse libera,ut ꝓxi
me diximus,sed procedere põt illo respectu;qa ipsa in-
stõ omne ius confert,ut etiam proxime dictum est.ista
sufficiant pro diffinitione huius institutionis specialis

¶ Secundus art.j.q.prin.3.par.2.Lib.

1 *Præsentatus instituitur non confirmatur ab episcopo, & nu. 3.*
2 *Confirmatio fit de electo.*
4 *Electio, nominatio, postulatio, præsentatio, confirmatio, institutio.*

tio, ordinatio, & collatio in quibus different.

1 Et ex his patet decisio.2.art.† si patronus pñtat, eps
qd debet facere, uel confirmare, uel instituere,
& dic prope instituere, non aût confirmare, nam ꝓprie
loquendo dña est inter istam instõnem spâlem & con
2 firmationem. †Confirmatio.n.fit de electo a collegio
seu aliis, & dr̃ superior confirmare quasi simul firmare:
quia per electionem iam fuit translatum ius: sed per in
stõnem transfertur plenum ius. ita Abb. in c.nobis. in
5. nota. unde dicit ipse, instituere est ius in beneficio in
alterum transferre & facere, qđ leg. no. in c.cum in il-
lis. de pb. li.6. & in c.1. & 2. de insti. eod. li. & remittit se
ad not. in d.c. auctoritate. de instit. & ideo ipsemet Ab.
in c.fi. hoc tit. & in notabilib. colligit ex illo tex. ꝓpria
uocabula in quib. debemus uti in hac materia: nã pro-
prie patronus non eligit sed pñtat, & eps proprie nõ cõ
firmat sed instituit, & hoc idem expresse uoluit Lap. al
leg. 64. approbat opinionem Inno. ubi uult non præsu-
mi pro scientia confirmationis, licet in eo dicatur solẽ
nia esse seruata, qñ est lata absente parte, & sumus in
3 pñtato: †qa pñtatus non confirmatur sed instituit. alle.
c.querelam. de ele. c. illud. & c.pastoral. hoc tit. & c.1.
de præb. li.6. c.1. & 2. hoc tit. & ideo concludit, non de-
bere pñtatum confirmari. sed oportere eum a prælato
institui, alle. c.cum dilectus. de offi. deleg. qđ ẽt uoluit
Pau. de Cita. in hoc trac. in 33. & 34. q. & pro hoc faciũt
ẽt quę dixi. in 1. par. huius 2. li. in 1. q. prin. in ult. art. ubi
declarauimus oẽs istos terminos, & in 2. q. prin. in 14. ar
ti. dum tractauimus, an capitulum sede uacante pñtet.
Postea reperi D. Roc. in hoc trac. in fi. 6. col. operis. ĩ prę
ludiis querentem de dña inter instõnem & confirma-
tionem, & referentem Abb. in d.c. nobis. & in fi. dicen
tem se credere largo modo, instõnem posse dici cõfir
mationem eadem ratione, qua pñtatio largo modo di
ci põt electio, ut dicit se dixisse s. in 4. q. de qua nos di-
ximus in d. 1. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 4. art. & sub
dit Roc. instõ. n. (ut patet ex se) pñtationem confirmat,
igitur &c. qđ ultimum dictum nõ procedit, nam licet
confirmatio aliqñ capiatur pro instõne largo modo,
ipse Roch. dicit tñ, pñtatio non confirmatur, quia non
simul firmatur, ex quo pñtans nullum ius tribuit, & sic
non põt fieri simul confirmatio. c.cum Bert. de re iud.
4 & sępius in prox. pced. art. dixim. †Et in quib. differant
electio, nominatio, postulatio, pñtatio, confirmatio, in
stõ, ordinatio, & collatio. hr̃ per Abb. in d.c. auctorita-
te. de instit. & per Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. parte in
11. 33. & 34. q. & magis late in 67. q. & colligitur ex his
quę dixim. in 1. par. huius 2. li. in 2. q. prin. in 14. art. dum
ibi posuimus, an capitulum sede uacante pñtet in iure
patronatu epi, & latius in d. part. in 1. q. prin. in ult. art.
ubi posuimus istos terminos. Et qđ horũ tribuat ma-
gis iuris colligitur ex dictis per doc. in locis præalle. &
ex his ẽt q̃ dixim. s. in 2. par. huius 2. lib. in 5. q. prin. in 8.
art. dum tractauimus, an pñtatio tribuat ius in re, uel
ad rem, & ex plene dictis per Fel. in c.cum Bertol. de re
iud. & succincte ponit Roch. in princ. operis in prælu-
diis in 7. col. in 7. quæst.

¶ Tertius art. 1. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Episcopus an præsentatum per patronos instituere possit. & numero 4.*
2 *Episcopi consecratio quo ad iurisdictionem nihil addit.*
3 *Institutio omnium ecclesiarum spectat ad episcopum.*

Est modo uidendum tertio loco, qui põt instituere
1 pręsentatum per patronos, † & dicendum est,
hoc epm facere posse de iure cõi, ut in c. ex frequẽtib.
de insti. & eo. tit. c.1. li.6. & in c.cũ satis. de offi. archid.
Et hoc ẽt facere põt electus. q̃uis non sit consecratus:
2 †quia quo ad iurisdictionem consecratio epi nihil ad-
dit, ut no. in cle. 1. in uer. epi. de rescrip. & ita uoluit Ga
ye. in rep. c.fi. de ele. lib.6. in 13. char. Et hoc etiam fm
instõnem competere epo & non inferiori de iure cõi
probat tex. in c.ex iniuncto. in fi. ibi ad cuius officium
tam instõ q̃ destitutio ptinet ad hæreticos, & in c.nul-
lus. 16. q.7. & ppca dicit Abb. in d.c.cum ex iniun. epm
hr̃e intentionem suam fundatam de iure cõi super in-
stõne, & de instõne, unde prælatus inferior uindicãs sibi
hãc ptãtẽ debet illã probare. istam eandem ꝯclonem
fir. Abb. in c.cum eccl. Vulterana. in 3. col. & se. de ele.
Et D. Car. qui de hoc quærit principr̃ in cle. 1. in 8. col.
uer. solutio p declaratione qõnis. de sup. neg. pręla. ubi
primo arguit posse spectare ad plebanum instõnem ẽt
de iure cõi, per c.ad audientiam. de eccl. ædifi. fm unũ
intellectum, qui ibi ponit: ualet, ꝙ patronus pñtet insti
tuendum in capella a plebano, & plebanus instituit in
stõne collatoria tituli, sed postea pñtatur institutus dię
cesano, q instituit instõne auctorizabili. de offi. Archi.
cum satis. de capel. mona. c.unico. li.6. tñ Car. dicit ꝯ-
trium esse uer. s. ad solum epm ptinere instõnẽ ẽt colla
tiõẽ de iure cõi. 10. q.1. c.1. & 2. 16. q.5. nullus oĩno. ubi
hoc, tenet Archi. qui ẽt notauit 16. q.1. regenda. 25. dist.
perlectis. de cap. mo. c.1. de relig. do. de xenodochiis. &
probant iura ad epm spectare instõnem liberam. i. col
lationem nullo pñtãte, & idem esse in instõnem ꝓprie
sumpta, quæ est collatio non libera ad pñtationem pa
troni factam, ut probat. c.cum in illis. de pb. li.6. & pro
prædictis est ẽt qđ no. Arch. 71. di. hortamur. ubi tenet
idem ꝙ in c.nullus oĩno. Ad c.ad audientiam rñdit, il-
lam lecturam non esse ueram & extorquere tex. sed ue
ram lecturam esse, patronum & plebanum simul pñta
re, qa uterq; erant patroni, & sic concludit, instõnẽ de
iure cõi spectare ad epm & non ad inferiorẽ. Hanc eã-
dẽ ꝯcl. tenuit D. Fel. in c.cum uenerabilis. in x. col. de
excep. concludens hoc procedere, ẽt si platus inferior
esset platus ecclesiæ: quia per hoc non hẽt ius institnen
di in bñficiis in ea uel in eius fundo litis, sed tñ mõ hẽt
ius pñtãdi, qcqd dixerint alii, ut per eum ibi plene post
Abb. in d.c.cum ecclesia. & alios per eum allegatos. itẽ
tenet do. Præpo. in c.1. 11. dist. & in c.4. 24. dist. prædictã
ꝯclu. tenet gl. in c.referente. de pb. & ibidem doc. dicẽ
tes, de iure spãli non cõi instõnem posse inferiorib. præ
latus cõpetere, & hoc ẽt uoluit Abb. in d.c. ex frequen
tib. in 1. no. & ẽt probatur in c.oẽs basilicę. 16. q.7. Quẽ
tex. adornat Fely. in d.c. cum uenerabilis. in fi. 10. col. in
uer. est. n. rñtc. ponẽdo rñam ꝓ illo tex. s. instõnẽ oĩum
ecclesiarum spectare ad epm ampliando illam dupr̃.
3 † Primo si alienus eps cõstrueret ecclesiam de nouo in
ista dięce. quia reseruatur sibi sola pñtatio, tex. est uni-
cus in c.1. 16. q.5. facit c.significasti. cum materia, hoc
tit. Secundo ampliat ẽt si fundator ecclesiæ ordinaret,
ꝙ instõ ipsius nõ spectaret ad epm fm Inn. in c.in late-
ranẽ. quasi in fi. de pb. Abb. in c.requisisti, in pe. col. ibi,
ex quo infero. de testa. & in c.nobis. in 2. col. ibi ex hoc
infero hoc tit. ut ibi p eũ, quã ampli. limitat, nisi in ista
reseruatione interuenisset ꝯsensus epi, per gl. in c.cum
dilectus. de ꝯsuetu. de qua ampliatione late dixim. in
1. par. 1. li. in 11. q. prin. in 1. & 2. ꝯclu. & de ipsa limitatio
ne de ꝯsensu epi late dixi. ibi. in 3. ꝯcl. limitatione. l mõ
põt apponi ꝯditio in limine fundationis per patronũ
de ꝯsensu epi, qñ patronus est ecclesiasticus, ꝙ nulla re
quiratur instõ, ut dixim. in d. 11. q. prin. in 3. art. ubi tra-
ctauimus de beneficiis procedentib. de sacerdote in sa
cerdotem sine instõne ordinarij. & ꝙ instõ pñtati spe-
ctat ad epm de iure cõi, uoluit ẽt Abb. in consil. 106. in
pe. col. in uer. nec ob. in 2. uo. & Gay. in rep. d.c. fi. ultra
id quod dixit in 13. & seq. col. in 66. col. dum tractauit
de forma pñtationis: hoc idem uoluit Roc. in hoc trac.
in prin. 5. col. operis. sed latius in uer. competens alicui
in 29. q. ubi allegat aliqua ex prædictis. Et dicit fore no
tandum, epm ẽt super hospitalib. hr̃e intẽtionem fun-
datam de iure cõi, & hoc idem dicit esse super oĩb. piis
locis, qa illorum ordinatio de iure cõi spectat ad epm
c.de xenodochiis. de reli. domi. & idem probari in c.cũ
ad sedem. ubi Abb. in 2. no. de rest. spol. & facere tex. &
qđ ibi dr̃ per Abb. in 4. nota. in c.cum sit generale. de
fo. comp. tex. & qđ ibi no. in l. oĩa priuilegia. C. de epis.

& cle.& pro prędictis faciunt, quæ ponit Firma.in trac.
de ep̄o.in 3.lib.in 3.par.1. 2.prin.ubi ponit ad quem ſpe
ctat ꝯfirmatio, & ſic concludimus, inſtōnem de iure
cōi ſpectare ad ep̄m, nt apparet ēt ex quāplurib. iurib.
huius tituli loquentibus de p̄ntatione facienda ep̄o &
inſtōne per eum ſequenda, prout eſt c.quod aūt.ca.cū
aūt.c.paſtoralis, c.ex literis. c.ꝯſultationib.& in plurib.
aliit iurib.quæ uidere poteris per totum hunc art.& eſt
tex.in cle.plures.hoc tit.in c.a de ſup.neg.p̄la.in c.cum
uos. de offi.ord.& de hoc eſt plenum totum corpus iu-
ris canonici.& uoluit prędictam ꝯclōnem Phi.Dec.in
4 conſi.121.diuino &c.in cā uenerabilis,in prin.† Limita
tiones ad hanc conclu.ponit Fel.in d. c.cum nenerabi
lis.in u.& plurib.ſeq.col.de exce.uide ibi & tenet Phil.
Dec.in ꝯſ.117.diuino &c.& pro tenui facultate.in prin.

¶Quartus art.1.q prin.iij. Par.ij. Lib.

1 *Inſtituere poteſt epiſcopus ſolus ēt non requiſito conſenſu capituli.*
2 *Conſenſus capituli an requiratur in collationibus aliorum beneficiorum.*

Ideo tranſeamus ad 4.art. valet, an inſtō cōpetens
ep̄o competat ipſi ſoli, an aūt capitulo ſimul
cum eo, uel ſaltim ipſius requiatur conſenſus. Archid.
in c.fi.de ele.li.6.tractat hunc art.& recitat opi.gl.Gof.
& Hoſt.de quib.in c.nouit.in fi.& in c.ea noſcitur . de
his quæ fiuut a pręla.& tenet ꝗ cum p̄ntia capituli ne-
ceſſario reqniratnr, non ualet inſtō, ſi in eius abſentia
fiat.arg.eorū quę no.in c.cām matrimonij.de off.de-
leg.adducit etiam.ff.de admi.tuto.l.1.§.ſi plures.de in
ſti.l.1.§.ꝯditio.ff.de acq.hær.l.ſi quis.§.coram. cum.n.
canonici participient officium eum ep̄o, locnm habet
principium, d.l.Titium.& facit qđ no.in ca.cum ex eo
ſuper gl.licet igr̄.de ele.lib 6.Io.An.uero ibi dicit hæc
procedere de iure cōi, ſed ſi conſuetudo eccleſiæ hr̄et
ꝯtrium, tūc ualeret inſtō.c.non eſt.de cōſue.li.6. & Do
mi.ſequitur ibi Io.An.in 2.col.in fi.uer. an ualeat con
firmatio.& hoc idem ſequit̄ ibi Phil.Fran.in fi. Et idem
ſequitur ibi Gay.in repe. c.fi.in 3.col.qui pro ipſa con-
ſuetudine all.ēr Car.in d.c.ea noſcitur.in fi.& Dom.in
d.c.non eſt cir.med. Roc.aūt in uer.comperens alicui.
in 30.q.quęrit de hoc, dicit ſe reperiiſſe Abb. in c.cum
eccleſia Vulterana.in 3.col. de ele.ꝯcludentem ep̄m
1 † non hr̄e reqrere in inſtōne ꝯſenſū capituli, ſed potius
ꝯſilium, all.tex.in ar.in c.nouit.& in c.q̄to. de his, quæ
fiunt a p̄la.ubi ēt ipſe Ab.idē tenuit.hoc ēt uoluit Car.
in cle.1.de ſup.neg.præl.in 8.col.in uer.ſolutio pro de
claratione.ubi dicit ad ſolum ep̄m ſpectare inſtōnē.&
hoc ſatis ꝓbat̄ in c.nobis.hoc tit.ubi dicit p̄ntationē eſ-
ſe faciendam ep̄o; nec aliquid dicit de capitulo.& hæc
dicit obſernare ꝯſuetudinē. Tu fortifica hoc nam ut di
xim.s̄.in 2. par.hu.2.li.in 4.q.prin.in 1.art.p̄ntatio eſt fa
cienda coram h̄nte inſtituere, & t̄n ibidem in 4.art.cō
cluſimus p̄ntationem eſſe faciendā coram ep̄o & non
corā capitulo, ergo ep̄s ſolus īſtituet, & ſine dubio hęc
conſuetudo hodie inolenit per totū orbē.& poſſumus
dicere titulū de his quę fiūt a p̄la. ſine cōſe.c.receſſiſſe
ub aula: quia ep̄i hodie oīa expediunt ſine capituli cō
2 ſenſu. † An aūt in collationibus aliorum beneficiorū
requiratur conſenſus capituli, ponit Abb.poſt alios in
d.c.cum eccleſia Vlterana.in 4.col.de elec.

¶Quintus art.j.q.prin.iij.Par.ij.Libri.

1 *Vicarius generalis epiſcopi an poſſit inſtituere ſine ſpeciali mandato inſtituendi, ubi quòd ſic.*
Inſtituendi ius tranſit in uicarium ex generali mandato.
2 *Vicarius generalis non poteſt conferre beneficia, niſi ſpecialiter ſibi ſit commiſſum.*
Donatio non uenit in generali mandato.
3 *Ratio quare uicarius generalis poteſt inſtituere ex generali mandato & non conferre.*

1 Sed an uicarius † gn̄alis ep̄i ſine ſp̄ali mandato inſti-
tuendi inſtituere poſſit, & hic ſit 5.art.& br̄ di-
cendum ꝗ ſic: nam ius inſtituendi tranſit in uicarium
ex gn̄ali mandato, ita colligitur in c.ex frequentib.de
inſti.& no.in c.fi.de off.uic.li.6.in gl.non poſſunt.& ibi
Arch.& Do.& hoc idem uoluit Gaye.in d.rep.c.fi. de
ele.li.6.in 13.col. ubi dicit, hoc idem uoluiſſe Pet.de Pe
tenſio in trac.quem fecit de Vic. & Io.An.in reg.benefi
cium.in mere. in 2.col.& ad fi. recedendo ab opinione
Dyni. & in d.c.ex freqnētib.maxime in re collectis, &
nota.in c.cum in illis.de præb. li. 6.in nerbo noſcatis,
In fi. Et idem credit ipſe Gay. nt ibi.dicit de uicario ele
cti confirmati nondum conſecrati, quia quò ad ipſius
iuriſdictionem cōſecratio ep̄i nihil addit, ut no.in cle.
2.in uer.ep̄i.de reſcrip.D.Roc.nero in hoc trac. in uer.
competens.in 31. q.quęrit de hoc pro opinione negati
ua, ꝗ uicarius non poſſit ex gn̄ali mandato inſtituere,
2 adducit tex.in d.c.fi.de off.uic.li.6.† ubi uicarius gn̄alis
ep̄i non pōt conferre beneficia niſi ſpecialiter ſibi com
miſſum ſit, & allegat rationē ille tex. quia collatio eſt
donatio, quæ donatio non uenit gn̄ali mandato, per
quem tex.dicit Pau.de Caſt.in cōſi. 57.uenerabilis uir.
circa fi.actum p̄ntari non competere uicario ſine ex-
preſſe mandato dn̄i: ergo ur̄ ēt ſibi non competere actū
inſtituendi.& ita dicit repetiiſſe expreſſe tenere Card.
nihil t̄n allegantem in cle. 1.in 11.q.hoc tit.& Ioan.de
Imo.ibi in ult.col.in uer.ſed quid ſi clericus. Contra-
rium t̄n dicit tenere gl.per illum tex.& ibi Io.An.& Io.
de Imo.in 2. no.& expreſſius Ab.in d.c.ex frequentib.
& idem Ab.in c.cū olim.de mai.& obe.& Lud.Roma.
in 2.par.ſuorū ſingu.char.16.col.4.in ſing.incip. tu ſcis
ꝗ fundatores, & hoc ēt ſentit I ꝯſ.ſuo.365.inc.in re p̄n
ti.& ſic iſta ur̄ cōior opinio ſ̄m eum, quæ plane proce-
dit, ſi tollatur obiectum de d.c.fi. Ad quem tex. r̄ndet
ipſe, prout r̄ndit Abb.in d.c.ex frequentib. illum text.
3 † loqui in collatione, nos aūt in inſtōne, & eſſerationē
diuerſitatis, quæ ex illo tex.colligitur, quia collatio eſt
quædam donatio, quæ nō uenit in gn̄ali mandato, ſed
inſtō eſt neceſſitas, in qua non exercetur aliqua libera
litas, ex quo p̄ntatus idoneus debet de neceſſitate inſti
tui per ſuperiorem.c.decernimus.16.q.7.& ꝓpea nihil
repugnat, qno minns uenier in gn̄ali mandato. Ad au
ctoritatem Pau.de Caſ. r̄ndet illam fundari ſuper d.c.
fi.qui tex.non loquitur in terminis noſtris, ut s̄.eſt di-
ctum. Tu dic melius, p̄ntationem dici donationem &
merito includi ſub d.c.fi. & de ea fuiſſe loquutū Pau.
de Caſ.& ꝗ p̄ntatio dicatur donatio ad inſtar collatio
nis dixim.s̄.in 1.par.hu.2.lib.in 1.q.prin.in 3.art. & iſto
reſpectu conſideratnr p̄ntationem maioris auctorita-
tis eſſe quam inſtitutionem, ut dixim. s̄.in 2.par.huius
2.lib.in 5.q.prin.in 10 art.& ideo ex dicto Pau. de Caſt.
non eſt argnmentum ad art.noſtrum, de quo dicto ſa-
tis dixim.ſup.in 1.par.huius.2.lib.in 4.q.princ.in 4.art.
ubi tractauimus, an data alicui p̄tāte conferendi bene
ficia intelligatnr data ptās p̄ntandi, in qnibus ꝯſtituēs
hēt iuſp.& eꝯ. Ad auctoritatē nero Card.& Imo.r̄ndet
Roc.illas nihil facere, ex quo nihil allegant, unde eis
non credendum, nt dicit Bal.in l.res publica.C.ex qui-
bus cau.maio.& facit quod dicit glo.in l.1.C.de ll.qui-
nimmo dicit Abb.notanter poſt Butri.in c.tua nos. de
uſur.ēt cōi opinione Doctorum uel gloſſarnm non eſ
ſe ſtandum, quę iur.nel ratione non fundantur. Tu dic
illud dictum D.Car.& Imo.fore intelligendum ſ̄m ea
quæ nos dixim.s̄.in 2.par.2.lib.in 4.q prin.in 8.art.ubi
tractauimus de d.11.q.D.Car.& hoc idem uoluit Roc.
in prin.5.col.operis, & nos tetigimus s̄.in 2.part.huius
2.li.in 4.q.prin.in 1.art.& gl.in uer.delatum .in cle.au-
ditis.de reſcrip. & de iſto uicario uide ēt quæ dicemus
infra in 2.q.prin.huius par.in 3.art.& Phil. Deci.conſi.
321.in cā uenerabilis.in 2.col.& in cōſ.129.diuino &c.
& pro tenui. in 1.col.ubi etiam, ꝗ poteſt inſtituere con
ſanguineum, filium uel nepotem. Quibus omnibus ad
de aliud, quod uoluit Gaye.in d.repe.c.fi.in 14.colum.
hanc auctoritatem inſtituendi poſſe concedi ſeu com
mitti cuicunque, in generali tamen commiſſione alle
gat.d.capitulum ex frequentibus.

¶Sex-

¶ Sextus art. j. q. prin. 3. par. 2. Lib.

1 *Institutio potest delegari specialiter etiam ante uacationem, & qua sit ratio.*

Sed Quid si potestas confirmandi seu instituẽdi cõmittatur alicui spãliter, an teneat? & Gay. in d. repe. c. si. post mediũ 14. col. primo dicit hoc epm facere posse, ut quãcũq. bñficium uacat qs instituet sm opi. Io. Monachi, cui Io. An. est ꝯrius, & dicit epm posse spãliter delegare pñtem confirmandi seu instituendi quo ad unam uicẽ, postq̃ uacat ante factam electionem seu præsentationẽ: ut p eum in c. si ꝯfirmationẽ. de ele. lib. 6 & ibi per Domi. quod et sequi uĩ do. Cat. in c. cum di lectus 2. col. de consue. & in c. nihil. 3. col. de ele. & Rot. 462. inci. factum circa quod post prin. Et dicit posse esse rõnem differentiæ inter collationem & confirmationem seu instõnem: qa in collatione spãliter daret uia ad uacaturas c. ꝯstitutis. de ꝯcel. præb. & posset et fraus commit i, de qua no. in c. si. in gl. de instit. quæ ita non ꝯcurrunt in ꝯfirmatione seu instõne, in quibus procedit electio uel præsentatio: & hæc conueniunt nræ materiæ. Tu aduerte: quia puto lecturam do. Gay. coruptam nam, ut s. eam retulimus, ille dicit, Io. Mo. tenuisse institutionem spãliter committi etc circa futura. & Io. An. tenuisse ꝯrium: & tñ re uera est oppositum: qa Io. Mo. tenuit, instõnem non posse spãliter delegari seu confirmationem, nisi postq̃ ecclesia uacauerit ex pluribus rõnibus & iurib. Io. An. tenuit oppositũ, s. instõnẽ seu ꝯfirmationem posse spãliter delegari ex quo sunt coactæ: & cessat rõ uoti captandæ mortis: & ita re uera tenent Io. An. & Domi. & Phi. Fran. in d. c. si confirmationem. & ita et tenet Gaie. cũ ponit rõnem diuersitatis in collatione, licet corrupte loquatur ipsa lectura in relatio-
1 ne dictorum Io. Mo. & Io. And. † & ita est tenendum. s. instõnem posse delegari spãliter et ante uacationem ex illa rõne: qa cessat uotum captandæ mortis, ppquod non potest spãliter concedi collatio, immo nec præsentatio: ut diximus s. in 1. par. huius 2. lib. in 4. q. prin. in 2. art. post Abbatẽ c. si. de concess. pb. qa illa est, quæ dat beneficium: ut diximus s. in 2. par. huius 2. lib. in 5. q. prin. in 10. art. instõ. n. seu confirmatio coacte transfert ius & non est libera translatio: ut uoluit Abb. in c. auctoritate. de instit. & nos diximus supra in 1. præce. art. nõ. n. potest institutor hre uotum captandæ mortis: quia nihil faceret: ex quo præsentatio ad alium spectat & præsentatum tenetur instituere c. decernimus 16. q. 7.

¶ Septimus art. j. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instituendi ius habet capitulum sede uacante, seu eius uicarius.*
2 *Capitulum habet iurisdictionem ordinariam.*
3 *Vicarius capituli sede uacante dicitur officialis, episcopalis iurisdictionis.*
4 *Capitulum qua possit facere sede uacante.*

1 **Dubitatur** 6. modo, † an capm sede uacante seu eius uicarius habeat ius instituẽdi. & breuiter dicendum est q sic: cum de hoc sit casus expressus in c. 1. de insti. lib. 6. & ita firmat Cal. consil. suo 3. an capm. hoc ut. & ita et per illum tex. cõcludit Ab. in c. cum olim. de maio. & obe. & quamuis capm sede uacante non possit conferre: ut est tex. in d. c. 1. & in ca. unico. distinguẽdo ut ibi, ne se. uac. li. 6. tñ bene potest instituere pñtandum. & sic si quis capm sede uacante non possit pñtare ad beneficium, qd est de iure p. epi. ut late diximus supra in 1. par. huius 2. li. in 2. q. prin. in 14. art. tamen bene poterit instituere pñtatum. & rationẽ diuersitatis ponit Abb. in d. c. cum olim. de ma. & obe. quia per collationem seu præsentationem, quæ sunt iura libera, donaret, quod spectabat ad episcopum, per institutionẽ uero non: qa est ius coactum. ut etiam dixi. in 1. par. præce. art. & faciunt ea q̃ ibidem diximus in fi. quam rationem sequitur D. Fel. in d. c. cum olim. licet dicat rationem diuersitatis non bene posse assignari, ut ibi plene per eum. Hoc idem tenuit Gaie. in repe. c. si. de ele. li. 6. in fi. 13. & in prin. 14. col. qui pro hoc alleg. d. c. 1. & Rotam 302. item fuit dubitatum, utrum capm. in Et subdit pulchrius dictum, q si capm exerceret iurisdictionẽ p se: quia non uult vicarium, capm ipsum instituet p no. p Ab. in c. irrefragabile. de of. ord. alias uica-
2 rius capli instituet † nã capm hẽt iurisdictionẽ ordinariã de iure cõi c. si eps. de sup. neg. pla. li. 6. ergo uicariũ dare põt. de of. iud. ord. c. 1. ff. de iuris. om. iud. l. solet. & in Spe. de offi. ord. cum si. & clarius p Io. And. & Do. in d. c. si eps. & in c. si. in fi. de suppl. neg. pl. li. 6. & et facit
3 † qa uicarius capli sede uacante dr officialis epalis iurisdictionis: ut no. in cle. 2. de rescr. & ibi Imo. in 5. col.
4 † Reliqua circa ea q̃ poterit capitulum sede uacãte: uide ea quæ diximus in d. 1. par. 2. li. in 2. q. prin. in 14. art. & an in aliis spectantibus ad epm succedat caplm sede uacante, tradit plene p do. Fel. post Ab. in c. cũ olim. de mai. & obe. & in c. eam te. in 16. col. in uer. in mandato de rescr. ubi pulchre ponit, capitulum nõ succedere in mandatis epo: & in c. irrefragabili. de offic. ordi. & quid sit in c. regularium abbate remoto, ponit Ab. in c. si. de statu mona. in c. cum dilectus. de ꝯsue. Et suprascriptã conclu. et tenuit Pau. in tra. de sed. uacan. in 2. par. in 5. q. do. Phi. de Sarra. in hac rub. in 8. char. in uer. idem est et dicendum. ubi dicit, capitulum iure deuoluto ex negligentia epi posse conferre, alle. Io. An. in c. q̃q̃. de ele. in 6. & rõnem diuersitatis ponit Abb. in c. illa. ne sede uacan. & gl. in uerbo debitum. in c. auditis. de rescrip.

¶ Octauus art. j. q. prin. 3. par. 2. Lib.

2 *Instituendi ius quis episcopus habeat, si ecclesia est in confinibus duarum diœcesum*

1 **Si** Ecclesia est in confinibus duarũ diœcesum † quis ex ipsis duobus episcopis habebit ius instituendi pñtatum in ea. & hic fi. 8. art. hic art. late est examinatus supra in 2. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 6. art. dum tractauimus in præmisso casu, coram quo ex prædictis dominis episcopis est facienda præsentatio, uide ibi: nam ille debet instituere, coram quo est facienda præsentatio, nolo hic iterum referre.

¶ Nonus art. 1. q. prin. 3. par. 2. Lib.

1 *Instituere an possit delegatus, cui fuit facta delegatio a Papa, ut ad præsentationem eius quem nouerit patronum ordinet ecclesiam. ubi quòd non.*
2 *Seruus potest ordinari domino sciente & non contradicente.*
3 *Intellectus & declarationes ad c. super eo. extra de offi. deleg.*
4 *Rescriptũ impetratũ pẽdente lite dẽt facere mentionẽ de status cãa.*
5 *Institutio facta a iudice delegato ualet consentiente habente ius instituendi: idem si non contradicat. & nu. 6.*
7 *Instituere an possit iudex delegatus pp negligẽtiã haben. instituere.*
8 *Clausula in rescripto, si non sit alteri ius quasitum, tollit omnem subreptionem, quæ possit allegari.*
9 *Tertius opponens excommunicationem non admittitur contra impetrantem rescriptum.*
Exceptio est actionis exclusio.
10 *Tertius potest opponere contra excommunicatum agentem exceptionem excommunicationis.*
11 *Tertius pro suo interesse potest opponere dilatoriam.*
12 *Tertius potest appellare pro reo condemnato in criminalibus.*
13 *Tertius potest appellare a sententia lata contra alium, quotiescunque potest prætendere interesse.*
14 *Tertius an possit prosequi appellationẽ principali non prosequen.*
15 *Papa non intendit præiudicare iuri alteri quæsito.*
16 *Iuramentum non firmat contractum in præiudicium tertij.*
17 *Iuramentum donatoris non impedit reuocationem donationis superuenientibus filij ipsi donatori.*
18 *Iuramentum non ualidat alienationem aduentitiorum factum per filium in præiudicium usufructus patris.*
19 *Iuramentum non firmat statutum factum a canonicis sede uacante in præiudicium prælati, uel ecclesiæ.*
20 *Iuramentum plati non tollit restitutionem in integrum ecclesiæ suæ aduersus contractũ ab eo initum in præiudicium ipsius ecclesiæ.*

Sed Dubitat Roch. in d. uerbo competens. in 33. q̃ō
1 ne. & hic erit 9. art. pone † ꝙ Papa deleget alicui
ut ad præsentationem eius, quem nouerit patronum,
ordinet ecclesiam, an talis delegatus poterit instituere:
& concludit ꝙ non: sed tantummodo habebit declara
re: ut dicit esse casum in c. super eo de offi. dele. & ad ibi
dicta se remittit. ubi certe est text. clarus & mirabilis,
plus uolens ꝙ si causa fuisset commissa per Papam ipsi
delegato appellatione remota, hoc non obstante pos-
set episcopus, archidiaconus, uel archipresbyter, si ad ali-
quem ipsorum ex iure cōi uel priuato instō compete-
ret, appellare, uide ibi oēs doc. nolo eorum dicta hic trā
scribere. Verum dicunt ibi doc. ꝙ illud uerbum ordina
re. operabitur hūc effectum, ut possit delegatus ordina
re ecclesiam. si non ꝯdicat is, ad quē spectat instō, nec
esse mirum, si taciturnitas noceat in præiudicialib. qa
istud toleratur rōne diuini cultus, p tex. in §. si seruus.
2 54. dist. ubi ualet ordinatio † serui domino sciente & nō
ꝯdicente: ita & in casu nostro: quia ordinare ecclesiam
est fauor diuini cultus, ergo &c. ita do. Fel. ibi circa fin.
Vbi plus dicit in fi. ex quo cle auditor. de rescri. habet
locum in omni auditore dato ẽt extra curiā, quotiens
beneficium est deuolutum ad Papam d. tex. c. super eo
posse procedere in oīb. aliis. & ita dicit tenere Car. in d.
3 cle. & solutionē hēri in gl. pen. in d. cle † Aduerte ẽt: nā
doc. in d. c. sup. eo. & præsertim ibi Barb. in fi. 5. col. uult
ꝙ si Papa ꝯcessisset gratiam de plenitudine ptātis: tunc
illa uerba ordines ecclam, piudicarent tertio: qa tunc
poterit commissarius ordinare ecclam prouidēdo ibi
de rectore ſm Inno. ibi, pro quo Barb. ibi allegat quod
singulariter retulit do. Ant. c. 2. de in integ. rest. rescri-
4 ptum impetratum † lite pendente dēe facere mentionē
de statu causæ c. inter monasterium. de re iud. hoc ue
rum nisi superior faceret gratiam: qa tūc nō esse opus
facere mentionem de statu causæ, alle. Inn. in c. dudū:
de ele. uide ibi p Barb. Aduerte ad aliud, quod dūt doc.
ibidem, ꝙ ad hoc ut illa uerba ordines ecclam, aliquid
operentur: & minus q̃ fieri pōt præiudicent tertio, ꝙ ul
tra pronunciationem super iure p. dicit instare ut ecclē
ordinentur rectius quantum pōt sine præiudicio alte-
rius: & iō poterit mandare hn̄ti instituere, ut ordinet ec
clesiam ad pn̄tationē illius: & si nollet ordinare, tūc po
testas ordinādi deuoluat ad eū ſm Host. alleg. in arg. c.
prudētiā. de of. dele. Barb. refert pdicta ibidē in 6. col. &
hāc dicit sibi uideri meliorē expositionē ad illū text. &
alleg. in sin tex. c. irrefragabili. de offi. ord. ubi si capl̄m
pscripsit ius corrigendi excessus subditorū ꝯ epm: & sit
negligens ad corrigendum, poterit eps assignare certū
terminum ei ſ. quem corrigat, alias correctio deuolui
tur ad epm: & sic poterit intelligi ille tex. & uerbū or-
dinare stabit in pprio significato, de quo termino sic
pfigendo dicemus alias ſ. in hac parte in seq. q. princ. in
16. art. ubi tractabimus, qualiter ius instituendi deuol-
uat ad superiorē. Aduerte ẽt, nā ex fi. gl. in d. c. sup eod.
tollitur alter effectus illorū uerborū ordines ecclam,
5 ualet † ꝙ si habens instituendi ꝯsentiat, ut iudex delega
tus instituat, ualebit instō: qa tunc cessat piudiciū ter-
tij: pōt. n. qlibet renūciare fauori suo. c. ad apsicam. de
reg. l. uer. qs in conscribendo C. de pac. & ipsam gl. oēs
ibi sequuntur. ex qua Barb. ibi in 7. col. infert, istum de
legatum hēre in habitu ius instituendi ecclam ex tali de
legatione, si impeditur uti exercitio pp factū huius ter
tij: ergo cessante impedimento huius tertij habitus re-
ducitur ad actum & exercitum: & iō dicit Barb. gl. illā
male exposuisse illum tex. dum dixit. i. ordinādam pro
nunciabit: ex quo iste delegatus hēt in habitu ius ordi-
nandi, & ẽt exercitium, si non impediat facto tertij. Ad
uerte ẽt: qa datur tertius intellectus ad illa uerba ordi-
6 nes ecclam, ſm Inn. & alios doc. ibi. uidelicet, † ut si ille
ad quem spectat instō non ꝯdicat, ualebit instō facta p
talem delegatum, & sic sufficere tacitum consensum
episcopi. & ideo Abb. ibi infert quosdā modernos, quos
non nominat, dicere, ꝙ non nisi expresse, ad quem spe-
ctat institutio, consentiat, non poterit delegatus insti-
tuere; & mouetur, qa sibi mandatur causæ cognitio &
non instō. ipse uero dicit primum dictū magis sibi pla-
cere: quia ibi non mandatur simpliciter causæ cogni-
tio: sed ꝙ ordinet ecclesiam de persona idonea. unde si
habens ius instituendi non contradicat, uī consentire
& renunciare iuri suo in hoc. & alle. illum tex. inquan-
tum uult illum tertium dēe appellare, si iuri suo infera-
tur præiudicium. & hoc idem uoluit ibi Butr. & sequu-
tus est Io. de Imo. in c. q̃uis. de re iud. & l. sæpe. ff. eod. tit.
& hanc difficultatem late prosequitur ibi Barbat. post
Car. in fi. 7. col. cum tribus seq. qui tenet contra Abba.
sed pro Abb. tenuit Fel. ut supra, retulimus uide eos ibi.
Aduertendum est ẽt: nam aliqui uolunt uerba illa or-
dines ecclam, hēre alium effectum, ut possit delegatus
declarare per quem debeat fieri instō: licet do. Ant. ibi
teneat ꝯtrium, quem sequitur ibi Barbat. in 10. col. Est
ẽt aduertendum ad alium effectum, qui procedere po-
test ex illis uerbis, ꝙ si delegatus mandet istis, ut insti-
tuant ut debent; & in casu negligentiæ præfixo eis ter-
mino in subsidiū hoc facere ipse poterit: ut s. diximus,
ut si ipsi hn̄tes ordinare prætendant cām, quam delega
tus non reputat rōnabilem, appellabitur: & delegatus
exequitur: & terminum appellationis declarabit: gd se
quendum c. ut debitus. de appella. ita uī uelle in d. c. su-
per eo. de quo dicto per Barb. ibidem in fin. 10. col. ubi
concludit dictum Inn. non hēre locum in casu illius c.
7 super eo. † Considera ẽt an in casu d. c. super eo. possit de
legatus pp negligentiam eorum, ad quos spectat instō
instituere. & do. Ant. ibi tenet ꝙ sic, de quo dicto mira-
tur ibidem Barb. circa medium 11. col. quia in ꝯtrium
facit: nam pp negligentiam habentis instituere & non
instituentis deuoluitur potestas ad proximum superio-
rem c. 2. de concess. præb. & sic uī, ꝙ in præiudicium il-
lius nō possit delegatus instituere per supradicta: & sic
isto casu non procedere d. D. Ant. sed posset pcedere, si
potestas esset deuoluta ad Papam: quia tunc iste dele-
gatus poterit instituere. Considera ẽt: nam ẽt ꝯ dispō
nem d. c. super eo. satis uidetur obstare noua dispositio
cle. auditor. de rescr. ut cui committitur cognitio cau-
sæ beneficialis, committatur & collatio sic & hic instō.
& sic illam cle, ẽt habere locum in auditore dato ex-
tra curiam: & sic corrigere illum tex. c. super eo. ut cui-
tetur hæc correctio, doctores dant diuersas solutiones
quas ibi refert Barb. in 11. & seq. col. & in 13. col. ipse te-
net d. clem. corrigere d. tex. c. super eo. ut ibi per eum:
sed tu tene illam cle. auditor. non corrigere dispositio-
nem. c. super eo. & late uult ibi Abb. & Car. in cle. audi-
tor. in 2. opp. in 1. & 2. col. Considera ultimo rationem
decidendi esse in tex. d. c. super eo. quia Papa non intel-
ligitur derogare iuri tertii: licet hoc appareat ex uerbis
tamen non est ex mente, ut hoc late prosequit Do. Bar
ba. in prin. d. ca. super eo. per plures col. ubi accumulat
multa, ut etiam facit do. Fel. in c. causam quæ in 15. col.
in uersi. interpretatio priuilegiorum. de rescrip. Tunl-
tra ibi dicta adde primo, ꝙ fauori inducto in fauorem
tertii nullus renunciat l. iubemus. §. sanc. el 1. & ibi gl.
in uerbo ꝯsentiant. C. de sa. san. eccl. & est casus clarus
in l. fi. ff. de pac. & uoluit Aret. in c. significauit. in princ.
3. col. de testib. Adde etiam Compo. Io. And. Bal. Butr.
Imo. & Domi. in c. causam quæ. de rescri. ꝙ ista uerba,
non obstante collatione alteri facta, intelliguntur de
collatione inualida, non de ualida: ne alteri præiudicet
7 per tex. d. c. super eo. ¶ †. Notabis tamen, quód si esset
clausula in rescripto, si non sit alteri ius quæsitum, illa
tollit omnem subreptionem, quæ posset allegari a ter-
tio prætendente rescriptum esse sibi præiudiciale: & nō
esse opus alia mentione suæ coloratæ possessionis. Car.
consil. 133. nobiles uiri domini de Vinciguerra. in 4. co
lum. quia uidetur rescriptum concedi sub conditione,
ut procedat tunc tm̄, qn̄ per hoc non præiudicatur iuri
quæsito alteri, iuxta capitulum si postquam. de præ-
9 ben. lib. 6. ¶ † Adde etiam, quod contra impetrantem
rescriptum non admittitur tertius opponēs excommu
nicationem ad impediendam iurisdictionem, etiam si

pro

proipſo eſt lata excōmunicatio: ex quo ȝ cum nō agit
ceſſat exceptio, q̄ eſt actionis exclusio. l. 1. ff. de exce.
Compoſt. & omnes. in c. nonnulli. in fi. de reſcr. Spe. in
tit. de reſcrip. pñs. §. ratione formæ. uerſi. ſed pone ꝙ tu
es excommunicatus. & Arch. in c. 1. poſt medium. &
ante fi. in uer. ſed pone ꝙ tu eras. de reſc. li. 6. licet Card.
10 aliter ſentiat in c. exceptionem. in 6. q. de excep. †ꝙ ȝ
excommunicatum agentem in iudicio tertius pōt op-
ponere exceptionem excōicationis, & repellere eum a
iudicio, quia ex quo iudex pōt hoc ex officio, ſequitur
eſſe publicum intereſſe ut repelleretur. igitur qlibet ad
mittendus eſt, licet poſſet dici ꝯcordādo, aliud eſſe ut
repellatur ab agendo: & aliud ab impetrando. Et inq̄-
11 tum D. Ant. dicit in c. ſuper eo. †tertium comparentē
pro ſuo intereſſe poſſe dilatoriam opponere non obſt.
litis cōteſtatione, per tex. & ibi Ang. in l. ſi quis liberta-
tē in fi. prin. ff. de pet. hæred. adde Pe. de Anc. conſ. 329.
ad dubia. & Bal. in l. fi. in fi. C. de excep. in aliquib. lectu
ris alleg. Inno. in c. capitulū. de reſcr. Adde ēt Ang. in l.
quidam conſulebant. in fi. ff. de re iud. ꝙ licet exceptio
declinatoria ſit omiſſa a partib. litigantibus tñ poterit
opponi per tertium qñcunq; in iudicio uenientem, al-
leg. Inn. in d. c. capitulum, per quod dictum amplia gl.
quam ēt hic D. Abb. tenet uolentem tertium opponē-
tem pro ſuo intereſſe poſſe iudicem recuſare, ut hēat
locum ēt ſi competeret poſt litem ꝯteſtatam. Adde ēt
tex. notabilem in l. bona fides. §. incurrit. ff. depoſ. ubi li
cet exceptio proprietatis non obſtet agenti poſſeſſorio
recuperandæ, hoc procedit, niſi ius tertii comparentis
adeo ſit connexum cum iure ſpoliationis, ꝙ non poſſit
iudicari pro tertio agente quin proſit ſpoliatori, qa tūc
ex eius exceptione retardabitur reſtitutio. ita But. Abb.
in c. ueniens. el 2. de ſpōſ. Rom. in l. naturaliter. §. nihil
cōe. 2. col. uer. 8. ff. de acq. poſ. But. in d. c. in literis. licet
Abb. aliter ibi ſentiat. & in c. item cum quis. eo. tit. In-
quantum Barb. all. gl. in l. creditor. in uer. poſſ. ff. mād.
ꝙ titulus nil noua. appell. pend. non hēt locum reſpū
tertii. quam extollit Ang. in l. per hanc. 7. col. C. de tem
po. appel. Bal. & Imo. in l. ſi quis filio. §. hi aūt oēs. ff. de
iniuſ. rup. & irrito teſtam. dic pro ea uideri tex. non al-
legatum in c. Romana. §. in alium. de appel. li. 6. Et re-
ſtringe, niſi ille tertius uellet innouare aliquid ꝑtextu
proceſſus facti in cā principali, quia tūc non poſſet. ita
pulchre Imo. in l. qui a latronib. §. 1. in antepe. col. ff. de
teſtam. item inquantum Abb. dicit in d. c. ſuper eo. ꝙ
ſi ſtatutum remouet exceptionem reſpū inſtri confeſ-
ſionati, non cenſetur appellatio remota reſpū tertii cō
parentis pro ſuo intereſſe. Adde Bal. pulchre in l. 2. ſe-
cunda col. uer. ſed quid dices. C. de execu. rei iud. ubi di
cit, ꝙ inſtrm guarentigiæ, i. confeſſionatum non habet
executionem paratam contra tertium comparentem
pro ſuo intereſſe. Adde etiā ad prædicta Imo. poſt Pau.
in clem. 1. in 4. colum. uerſ. nunquid autem tertius. de
re iud. uolentem illam clem. non hēre locum in tertio
comparente de nullitate trium ſententiarum. de quo
ibi per Car. in 3. ſen. 4. q. & ꝑ Rotam de re iud. ſeptimā,
12 in antiquis, & ſecūdam, in antiquiorib. ¶†Adde ēt ter
tium poſſe appellare pro reo condemnato in crimina
lib. l. non tantum. ff. de appel. & per Abb. in c. cum ſup.
de re iud. quod amplia & limita ut ibi pulchre per Do.
Fely. Adde ēt motum proprium non operari cōtra ter
tium. ita Dom. in c. ſi poſtquam. in fi. 2. col. & in prin. 3.
de ꝑb. li. 6. & ita etiam ſingulariter Abb. & Moder. in c.
13 ad aures. de reſcri. †Adde ēt, ꝙ quoticſcunque tertius
prætendere poteſt intereſſe, appellare poteſt a ſnīa lata
contra alium. Abb. & do. Fely. in d. ca. cum ſuper. de re
iud. Adde ſilr, ꝙ ſi executioni trium ſententiarum op-
ponit ſe tertius, dicens ſe poſſediſſe ante litem cęptam
onus probandi cōtrarium incumbit actori. Rota. 7. de
re iud. & Io. in antiquis. Adde ēt, ꝙ ſi tertius ignorauit
cauſam agi in prima uel ſecunda inſtātia, poteſt tertiò
prouocare. Bar. Imo. & Aret. in l. a ſententia. ff. de appe.
ubi Ang. Aret. docet cautelam ut iuret nuper, & maxi-
me a decem diebus citra habuiſſe notitiam dictę ſentē

tiæ. a qua poſſet aliquo modo lædi appellat: unde titu
lus liceat tertio prou. & tex. in c. ſua. de appel. nō hāt
locum in tertio ſm Car. in d. c. cum ſuper. in fi. & lice
reſpectu tertii ſit prima, tamen in ipſa cauſa eſt tertia.
14 †Adde ēt, ꝙ ſi principalis nō appellat, uel appellationē
non proſequitur. poteſt tertius eam proſequi. Bar. in d.
l. a ſententia. & Abb. in d. c. cum ſuper. & Old. cōſ. 256.
contra prouiſionem, ubi tertius poteſt uenire ad cām
appellationis, & proſequi eam in co ſtatu. in quo eſt, qa
appellatio ſuſpendit effectum eccleſiæ, & ꝑinde eſt, ac
ſi ueuirent in cauſa principali, inducit. c. 2. ut lit. pend.
in 6. qđ ampliat Bal. in auc. hodie. ante fi. C. de appel. ēt
ſi principalis renunciet appellationi: quia non tollitur
adhæſio, niſi appellatio ſit nulla. ꝑ. l. cū unus. ff. de bon.
auc. iud. poſſi. q̄ eſt ad hoc notanda ſm eum dicentem
adhærentem non eſſe perſonam de per ſe, ſed admini
culum, all. gl. in c. 1. in uer. opponitur. in fi. de cle. lib. 6.
Et hanc ꝯcłonem reſtringe duob. modis, de quib. per
D. Fel. in d. c. cum ſuper. in 3. col. in uer. ita oportet Ad
de ēt, ꝙ tertius appellans ꝓ ſuo intereſſe a diffinitiua
dēt exprimere cauſam, ubi alr cauſa nō eſſet exprimē-
da. gl. in l. 2. in uer. iudicio cum gl. ſeq. ff. de appell. reci
pi. quam all. Bal. & Sal. in auth. hodie. C. de appellat. di
centes ꝙ non tantum exprimere debet cauſam. ſed eā
iuſtificare ſemiplene uoluit Bar. in d. l. ſententia. & Ab-
ba. in d. c. cum ſuper. Ang. & Rapha. in l. 1. ff. de appell.
reci. per illum tex. Inno. in c. ueniens. el 2. de teſtib. ubi
dicit hoc caſu ſufficere ſemiplenam probationem, eu
ius dictum ſm Car. ibi eſt ſignandum centum manib.
Adde ēt, tertium impedire executionē ſententię & an
& qñ, uide doc. in d. c. cum ſuper. cum aliis ibi allc. ubi
habes multas concluſiones aureas per do. Fel. de 3. ue
15 niente ad cauſam pro ſuo intereſſe. †Adde, ꝙ iuri alte
ri quęſito Papa pręiudicare non intendit. Car. conſ. 33.
redemptoris. in 1. dubio in 2. col. alleg. tex in d. c. ſuper
eo. de offi. deleg. & c. poſtquam. de ꝑb. lib. 6. Item ius q̄-
ſitum tertio ſuper reſtitutione dotis occaſione diuor-
tii facti non tollitur per reintegrationem matrimonii.
Card. conſi. 105. col. 6. Et per eundem de materia tertii,
conſ. 54. conſ. 165. & conſ. 103. col. 5. Adde ēt ad prædi-
cta Abb. conſ. 3. inci. nitar. in 11. q. & in cōſ. 70. in 2. uol.
Et adde eundem Abb. conſ. 124. in Chriſti nomine in
uocato. in q. hęredem. in 4. col. in uerſ. quo ad tertium.
in 2. uol. ubi oīs conceſſio facta per principem nō facta
mentione de iure tertii non ualebit, all. l. 1. de nata. re-
ſti. & ca. noſtrum. & c. cum noſtris. de conceſ. ꝑb. Adde
ēt Alex. conſi. 1. in 10. col. in 5. uol. ubi all. Bar. in l. 2. ff. de
excep. rei iud. dum quærit, an quis poſſit opponere de
iure tertii, alleg. no. per gl. in l. 2. ff. ſi ager uectig. uel em
phy. peta. et l. qui liberis. §. teſtamentū. ff. de bono. poſ.
ſecundum tabu. et l. ſi quis emptionis. C. de pręſcripti.
30. annorū. ¶ Adde etiam eundem Alex. in conſi. 23.
in 3. col. in princ. in 5. uolu. ubi princeps non præſumi-
tur uoluiſſe ius iam quæſitum tertio ex alia pręceden-
ti conceſſione tollere, de qua non eſſet facta mentio.
per tex. d. c. ſuper eo de offi. deleg. & c. ueniens. de præ-
ſcrip. & cap. cum ordinem. de reſcrip. & l. decurionib.
cum ibi not. C. de ſilentiariis. libro 12. & gloſſ. in d. l. de
curionibus. ornant moderni pręſertim Fel. in ca. cau-
ſam quę. in 25. colum. de reſcrip. ¶ Adde etiam Alex.
in conſil. 101. in 1. colum. in 5. uolu. tertium comparen
tem ad cauſam pro intereſſe ſuo audiri debere, ſi uelit
impedire miſſionem in poſſeſſionem, ſeu executionē
inſtrumenti, uel ſententiæ. per no. per Bart. in l. a diuo
pio. ff. de re iud. §. ſi ſuper rebus. capit. ueniens. el 2. de
teſt. & ibi Inno. notatur in capit: cum ſuper. de re iud.
& per doc. in l. ob maritorū. C. ne uxor pro marito. Et
de materia tertii habes fertilem apoſtilā ad D. Abb. in
c. prudentiam. §. fin. ſuper glo. in uer. diſtulerunt. in 1.
colum. & ſuper gl. fi. de offi. deleg. & in cap. cum ſuper.
in prima colum. in uerſicu. ex hoc. eodem tit. & D. me.
Iaſ. in l. beneficium. in ſexta colum. in uer. in ultima
parte gl. ubi pulchra & multa accumulat. ff. de conſtit.
princip. & Abb. in capit. conſuluit. in tertia colum. ni

uersi.in glo.in uerbo.nisi gratiam.de offi.dele.& Abb.
in c.si quando. de off.dele.& in c.ex literis.in ult.col.in
uer.in gl.pe.& in uer.extra gl.in eodem tit.tex.& doc.
in c.quamuis.de rescrip.lib 6. Abb.in c.1.in 9. col.& ibi
Barba.in 7 t.col.de iud.& dom.& in c.identitatib.§.sa
ne.in 1.col.in uer.sed quid si alius.de elec.lib. 6. & in c.
16 dudum.post prin. pen.col.de præben.li.6.†Et ultra prę
dicta ad iuramentum non firmare contractum in præ-
iudiciũ alicuius tertij, & sic in hoc casu nihil operari
tex.in c.licet.de iureiu.in 6.& melior tex.in c.quamuis
de pactis in eo. li.quod intelligit ibi gl. fi.in præiudiciũ
tertij principaliter non autem secũdarie, ut ibi per eã.
Hinc dicit Bart.in l. Titia.in §.imperator.in fi.ff.de le-
17 ga.2.†iurm donatoris nõ impedire reuocationẽ dona
tionis superuenientib.filiis ipsi donatori,quã doctrinã
plene sequitur do.Albericus de Mirabellis de Neapoli
in sua solemni repe.l.si unquam.C.de reuoc.donatio.
in fi.cha.in pe.q.& Firma.in suo repert.in uer.donatio
reuocatur.uers.1.& apostillantes Bat.plene in d.§.im-
perator. Hinc dicit Bal.in l.fi.§.filiis.C.de bo.quę li.&
18 ibi omnes scribentes†iuramentum non ualidare alie-
nationem bonorum aduẽtitiorum factam per filium
in prędiudicium usufructus patris, sequitur Pau.de Ca.
in l.hæredi.§.filia.ff.de pac.Hinc dicit D.Fely.in c.cum
omnes,in 5.colum.in uer.tertiò est declarandum,iura
19 mentum non † firmare statutum factum a canonicis
sede uacante in p̃iudicium p̃lati uel ecclesiæ & ad hoc
adducit Lap.all.22.loquentem de statuto facta a capi-
tulo super diminutione charitatiui subsidij, ut ibi p eũ.
Hinc dicit gl.in c.1.in uer.ꝯctum.ante fi.de rest.in intc.
20 lib.6.quam ibi oẽs sequuntur, iurm†prælati non tol-
lere restitutionem in integrum ecclesiæ suę aduersus
ꝯctum ab eo initum in prędiudicium ipsius ecclesiæ.se-
quitur Firma.alia alleg.in suo reper.in uer.iuri effectus
in uer.100.& seq.ubi dicit,secus esse in iurõ uniuersita-
tis,ut ibi per eum:& de iurõ œconomi,uel rectoris ho
spitalis per eundem ibidem uersic.103. Reliqua in hac
materia præiudicij tertij prosequere,ut per Ale. in l.sæ
pe.ff.de re iud.in sua repeti.& per Fely.in c.quamuis.eo
dem.tit.& in tabulis consiliorum & maxime in titulis
de sent.& re iud.& in uer.tertius.& parcat mihi lector,
ꝙ ista hic accumulauerim extra materiam iurisp.quia
re uera non est abre pro ornatu.dic.c.super eo,& ipsius
rationis decidẽdi, per quem tex.artic.noster deciditur
uolui hunc laborem meum charitatiue alijs commu
nicare:& ista sufficiant pro isto artic.

¶Decimus art.1.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Instituendi ius potest competere inferioribus prælatis ac etiam clerico ex priuilegio, præscriptione, consuetudine & statuto. & num. 2.*
2 *Institutio & omnis iurisdictio episcopalis potest pręscribi etiam per clericum.*
4 *Institutio potest pertinere ad inferiorem episcopo ex dispositione fundatoris in limine fundationis cum episcopi consensu.*

1 Videamus modo.10.loco:†an ius instituendi
possit competere ĩferiorib. p̃latis
ex causa speciali:puta priuilegio uel præscriptione, &
dicendum est ꝙ sic,sm Dom.in sum.21.dist.ita intelli-
gendo.c.primum:in fi.ne clerici uel mon.in 6.& ita cõ
suluit egregie Card.cõs.67.thema.tale est.Plebs S.Ma-
riæ de Cento.& c.cum uenissent.de insti.& in c.ad hęc.
de exces.præla.& hoc uoluit Barb.post alios in d.c.sup
eo ante fi.4. col.in uer.nota ibi ep̃o.ubi dicit,ꝙ licet in
stitutio de iure communi spectat ad episcopum.c.2.&
3.de insti.tamen de cõsuetudine pręscripta põt specta-
re ad inferiorem, ut ex illo tex.colligitur,sed institutio
auctorizabilis per quam tribuitur potestas exercendi
curam, est dubium an possit spectare uel ad inferiorẽ
ep̃o de consuetudine, nisi intercesserit consensus ep̃i:
ut no.in c.cum satis.de off.arch.& ibi per scribentes.&
per Pau.in cle.frequens.de exces.præla. Gaye.uero in
repe.c.fi.de ele.li.6.in fi.14.col.dicit hoc ius posse hñi p
quemlibet clericum pręscriptione, consuetudine, sta-
tuto,uel priuilegio,alleg. suprascripta iura,& dicit sic
collationem competere posse ex consuetudine, alleg.
Card.in c.cum non ignores.de præb.ad fi.subdit tñ ue-
rum esse quo ad prioratus conuentuales & ecclesias
curam animarum hñtes requiri consensum diœcesa-
ni.d.c.ex frequẽtib.de renũcia.admonet.& p Host.in
sum.de inst.quis possit.Tu aduerte ad hoc esse duas gl.
inter alias peregrinas.unam in c.fi. de ele. li.6.in uerb.
pertinet.quę intelligit, instõnem posse pertinere iure
communi ad ep̃m:& iure spãli: puta ex priuilegio per
consuetudinem præscriptam siue iure allegato.quam
glo.omnes doc.ibi sequuntur,alia est gl.fi.in clem.plu
3 res.hoc tit.quæ idem uult. †Et ꝙ possit præscribi instõ
& oĩs iurisdõnis ep̃alis ẽt per simplicem clericum, &
ẽt instõ auctorizabilis, per quam transfertur cura ani-
marum, dixi.plene s̃.in 1.par. 1.lib.in 9.q.princ.in 3.ar
tic.in 3.fundamento partis affirmatiuæ per totum . &
præsertim de simplici clerico ibidem,in uers.amplian
do modo:& de instõne auctorizabili ibidem in uer.ni-
mirum ẽt. ubi tractauimus de beneficijs procedentib.
de sacerdote in sacerdotem ubi plura allegamus,& cõ
clusimus ẽt posse pręscribi p inferiorem clericum ius,
quod habet ep̃s ut certis casibus ad eum deuoluatur in
stõ,ut ibi plene diximus:& ẽt ibi diximus posse acqui-
ri priuilegio , quia clericus est persona habilis , cum
etiam & inhabilis ex priuilegio hoc habere possit, ut
in prox.ar.dicetur.Et aduerte ad pulchrum dictum, in
tãtum ius instituendi posse acquiri per inferiorem pre-
latum, seu clericum, ꝙ non solum instituet, sed etiam
ipse dabit consensum pro beneficijs ædificandis & iu-
repa.acquirendo.& in translationib.ipsius aliquo titu-
lo particulari habili,& ad eum fit deuolutio prouisio-
nis,cum patronus est negligens ad p̃ntandum uel p̃nta
uit indignum,ut oĩa ista accumulauimus s̃.in 2.par. hu
ius 2.lib.in 6.q.prin.in 6.art.Nota & aliud, ꝙ licet de iu
re spãli ius instituendi possit spectare inferiori prælato
seu clerico, & ipse possit pręstare suprascriptos cõsen-
sus,ut proxime diximus:nõ tñ sibi competeret pp hoc
ius destituẽdi.ita Ab.singulariter in c.fi.in 2.col.de sta.
mona.remittens se ad plenius dicta per eum in c. si qs
ꝯ clericum.de foro compe.item Io.An.Io.Cald.Abb.
& cęteri cõiter in c.cum ex iniuncto.de hęti. Idem Ge
mi.in c.nemo deinceps. in fi.de ele.li.6.Idem Abb. in
c.accepta in fi.de rest.spol.& Car.in c. in lateranẽ. & in
5.notab.de p̃b.& Phil. Decius in ꝯs.121.in cã uenerabi
lis,post prin.2.col. ubi dicit,inferiorem hñtem ius insti
tuendi hr̃e intentionem fundatã ut ep̃s,& uoluit Roc.
in hoc trac.in uer. competens.in 29.q.uersus fi. Aduer
te ẽt instõnẽ†posse spectare ad inferiorem ep̃o ex dispõ
4 ne fundatoris in limine fundationis cum ep̃i cõsensu:
ut pulchre no.in c.cum dilectus.de ꝯsue.& uoluit Ab.
in c.nobis.hoc tit.& in d.c.cum dilectus.& do.Fel.late
in c.cũ accessissent.de ꝯst.& Roch.uer.de diœcesani cõ
sensu.in 12. q.& nos latissime diximus in hmõi condi-
tionib.q̃ ponuntur per fundatores in limine fundatio-
nis ꝯ ius de diœcesani ꝯsensu in 1.par.1.li.in 9.q. pri.in 1.
art.in tertio conclu.p totũ,& p̃sertim de instõne ꝙ spe
ctet ad inferiorem,in 7.ampl.d.ꝯclu. Imò plus dicit in
d.9.q.prin.in 3. art. posse per fundatorẽ apponi ꝯdõnẽ
de ꝯsensu ep̃i, ꝙ unus sacerdos elidat alterum successo
rẽ ĩ bñficio absq; alia instõne superioris alicuius ꝙ est
plus:& ita tene in p̃dictis. Adde ẽt Phil.Dec.ꝯs.117.diui
no &c.& p tenui.post prin.1.col.ꝙ sicut ep̃s hñs inten
tionẽ fundatã de iure in canonica instõne, p c.oẽs basi
licę.1.q.7.ita & ĩferior p̃latus hñs p̃tãtem auferẽdi, all.
gl.in cle.1.in uer.ordinar. ut lite pend.ut ibi per eum.

¶Vndecimus art.1.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Priuilegio Papę potest acquiri per laicum collatio, institutio & electio.*
2 *Rex Apuliæ ex priuilegio habet collationem beneficiorum.*

Sed

Sed magis dubium est, an ius instituendi possit com
petere ex priuilegio Papę etiā laico, & hic sit 1,
art. & D. Car. in c. nobis. §. ceterum. in 6. q. tenet ēt me-
ram collationem posse spectare layco, si hoc sibi reser-
uauit in fundatione: & sīr meram electionem cū alijs
collegiatis, quod tñ non procedit, ut dixi. in 1. par. j. lib.
in 9. q. princip. in 1. art. dum ibi tractauimus, an patro-
nus laycus saltim possit interuenire in electione ex re-
seruatione sibi facta in fundatione de ꝯsensu epi, & ꝯ-
clusimus, ꝙ nō, sine cōsensu Papæ, ex quo patronus &
eps non pñt facere laycum incapacem capacem: si ue
ro hæc reseruatio fieret, ꝙ instō spectaret ad aliquem
capacem, puta simplicem clericum, & non ad ordina-
num, poterit fieri de ꝯsensu epi, ut diximus in fi. proxi
mi præce. art. & in locis ibi remissis. Car. uerò in d. c. no
3 bis. §. ceterum. in 6. & 7. q. collationem, † & sicius mere
spirituale & sīr & instōnem, & electionem, quæ om-
nia sunt iura mere spiritualia posse acquiri priuilegio
Papæ ēt per laicum. & hoc ego cōfirmo per ea quæ di-
xi supra in 1. par. j. lib. in 9. q. prin. in 3. arti. in 3. motiuo
partis affirmatiuæ, dum declaraui illam regulam, q̄ sibi
lia priuilegio sunt quæsibilia pscriptione, ut intelligatr̄
in præscriben. capaci iuris, ꝙ præscribit, licet & incapa
ci possit per priuilegium aliquod ius concedi, ut ibi late
diximus: & in terminis nostris in instōne uoluit aperte
Gay. in cepe. c. fi. post prin. 15. col. de ele. lib. 6. ubi aperte
cōcludit, laico ex priuilegio Papę posse competere ius
instituendi, allegat Car. ubi proxime: & pro hoc dicit
facere no. in c. quisquis, de ele. & p Host. in sum. huius
tit. §. quid competat. & Io. An. in c. 2. de præb. li. 6. in no.
& in c. cum dilectus, de præben. & ibi doc. & quod not.
Bal. in l. rescripta. C. si contra ius uel utili. pub. & Arch.
in c. Adrianus 63. distin. Tu magis in specie pro hoc al-
2 le. gl. summæ, in fi. 16. q. 7. † loquēte de rege nostro Apu
liæ ex priuilegio habente beneficiorum collationem.
ad idem gl. 1. in fi. in c. imperium. 10. dist. ut late de hoc
diximus s̄. multa alia allegando in 1. par. 1. li. in 10. qō.
princ. in secundo art. in eius princ. dum tractauimus,
an iusp. possit acquiri ex priuilegio Papę. & uide ēt quę
diximus in 2. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in v. ar. dum tra-
ctauimus, an patronus poterit saltim ex consuetudine
hr̄e ius absolute dandi ecclesiā sine epo. Sed aduerte ad
pulchrū dictū, qd̄ ponit do. Card. in d. §. ceterū. c. nobis.
hoc tit. in 6. q. ꝙ licèt laycus ex priuilegio Papæ confe-
rat, eligat, uel instituat: tñ sic prouisus per eū nō hēt ab
eo ius speciale, sed ipse clericus ꝓuisus aliud assumit i
cum ingerit se circa ipsa spiritualia, ad quæ per laicum
est propositus seu p ipsum uel alios clericos admissus,
nam licèt laycus prouiderit, ꝓuisus tñ iura spiritualia
per admissionem acquisiuit: ita Card. ubi s̄. post Inn. p
eum allegatum, allegat in argu. 63. dist. in sinodo. & di-
cit de hoc se dixisse in c. quod sicut. in prin. in 6. contra
rio de elec. quod est summe notandum. & certe vr̄ ra-
tionabile: & ut s̄. conclusum est, tenuit pulchre Cardi.
in c. præterea, el 1. in 3. q. & seq. opi. hoc tit. & quòd in-
stitutio possit ex priuilegio Papæ competere layco, po-
nit Ab. in cons. 28. in causa communis, in 2. volumine,

¶ Duodecimus art. j. q. prin. iij. Pac. ij. Libri.

1 *Consuetudine approbata per Papam potest acquiri per laycum ius instituendi.*
2 *Possessio tanti temporis, de cuius initio memoria non extat, inducit titulum sufficientem ad præscribendum etiam contra ius commune, & quomodo intelligatur.*
3 *Sponsalia inter prohibitos contracta sub conditione, si Papa dispensabit, non tenent, & quæ sit ratio.*
4 *Inferior non potest mutare consuetudinem inueteratam, si surgeret scandalum ex immutatione.*
5 *Consuetudine uel præscriptione, cuius initij &c. ius instituendi per laycum non acquiritur, nisi per Papam approbata.*

An autem, & hic sit xij. ar. instō ex antiquissima con
suetudine seu præscriptione, cuius initij memo
ria non extat, possit competere layco. tangit eum Gay.
in d. repe. c. fi. in 15. col. statim ante uerbū, itē ad patro-
num spectat, & dicit esse dicendum sīr, quod dixerat
1 in priuilegio. & † sic consuetudine posse acquiri ius in-
stituendi, cum hoc tñ ut consuetudo sit approbata per
Papam, allegat Car. & doc. & præsertim Benedi. Capræ
in c. præterea. el 1. hoc titu. qui quidem Dom. Car. in d.
cap. præterea. el j. in 2. q. quęrit. de hoc, & dicit in facto
se consuluisse ius conferendi seu instituendi beneficiū
ecclesiasticum non posse competere layco ex antiqua
consuetudine, quia laycus non est capax horum iuriū.
16. q. 7. si quis deinceps. & c. si quis imperator quatenus
loquuntur de magnis beneficijs. s. epatib. abbatijs, uel
alijs dignitatibus ecclesiasticis, & quod idem sit de alijs
quibuslibet beneficijs, probatur in d. ca. præterea. quia
punitur laycus conferens, & clericus recipiens, ut ibi,
vñ sicut ius eligendi, ex quo spirituale. c. sacrosancta &
c. messana, de elec. non cadit in layco, ut ibi. & in c. no-
bis. §. cæterū. hoc tit. ita nec ius conferendi seu institue
di. Nec pscriptio prodest, nec consuetudo ēt obtenta a
tpe, ꝙ de ꝯtrio non sit memoria, per ea q̄ no. Io. Mo. &
2 Io. An. in c. 2. de præb. li. 6. † Nec obst. si diceretur posses-
sionem tanti tpis, de cuius initij memoria non extat,
inducere titulum sufficientem ad præscribendum ēt ꝯ
ius cōe. c. 1. de præscript. lib. 6. & quia dicunt prædicti, il-
lud procedere quoad ea, quæ quis pōt possidere sine li-
centia principis, quod est notatu dignum, per ea quæ
dicūtur per doc. maxime p ipsum Car. in c. causam, de
præscri. ubi dicit, ꝙ licèt tps, de cuius ꝯrio non est me-
moria, habeat vim tituli, non tñ facit capacem posses-
sione eū, qui nō est capax: quod ēt volunt Io. Mo. & Io.
An. ubi s̄. Pro quo ēt dicit Car. facere: quia quod per so
lum principem fieri pōt, dr̄ impossibile, de leg. 1. apud
Iulianum. §. fi. not. Dy. in reg. semel, de reg. iur. li. 6. & ꝓ
hoc facit, quod no. Inno. in c. super eo, de condi. appo.
ubi dicit, non tenere sponsalia inter prohibitos ꝯcta
3 † sub conditione, si Papa dispensabit, & ratio est: quia
talis conditio vr̄ impossibilis, sed ius conferendi nō po
test per laycum possideri sine licentia expressa summi
Pontificis. 63. dist. Adrianus. & c. seq. & quod no. Host.
in c. quod sicut, de elec. Et dicit ēt Car. in hoc non suffi-
cere patientiam, arg. de præb. c. cum iam dudum. Et sub-
dit do. Car. pulchrum dictum Io. Mo. in d. c. 2. de præb.
li. 6. quod sicut certis ex causis tale ius fuit aliqñ cōces-
sum laycis, ut in iurib. proxime alleg. & in proxi. præc.
art. diximus. sic si scandalum est in auferendo, poterit
eis adimi, quod dicit Io. sibi placere, & fortius procede
re in ecclesijs, quas eorū progenitores fundarunt & do
tarunt. Et ꝙ ex approbatione Papæ procedat hæc pscri
ptio, adducit ibi Car. quia ēt excōicare possunt layci ex
commissione Papæ. 17. dis. §. uerū. uer. scribit. 2. q. 6. Mē
nam. not. de iudicijs. decernimus. in gl. 2. Dicit ēt se in-
telligere istos laycos in hoc iure posse tolerari per Papā
4 & non per alium per iura superius alleg. † Et ꝙ hoc ca-
su qñ est consuetudo ita inueterata non debet inferior
eam immutare, si surgit scandalum ex immutatione:
sed cōsulat Papam, qui fortasse eam approbabit, quod
posset per ea, quæ s̄. proxime dicta sunt: interim aūt do
nec approbet, uel reprobet, tolerabuntur layci: quia ad
ea quæ tandiu obseruata sunt, præsumuntur fuisse con
cessa. 12. dist. illa. & ita pulchre residet ibi do. Car. Do.
Gaye. ubi s̄. addit unū, ꝙ stante prędicta præscriptione
approbata per Papam, talis ptās nō extenderetur ad ca
sum non concessum, ut per Fran. in cle. 1. de supplen.
negligen. præla. in 12. col. & facit, de priuileg. porro. Tu
confirma oīa prædicta per ea quæ late diximus s̄. in 1.
par. 1. lib. in 9. q. princip. in 3. artic. in 3. motiuo partis af
firmatiuæ, dum ibi declarauimus prædictam regulam,
quæsibilia priuilegio sunt quæsibilia præscriptione, ha
bere locum in capace: unde oīa ibi dicta confirmant
conclu. Car. Et si diceres, cur acquisitio iuspatro. potest
fieri per præscriptionem: ex quo in illa præsumitur ti-
tulus fundationis, constructionis, uel dotationis, si est
tanti temporis, cuius initij memoria non extat, quæ ha
bet vim tituli. d. c. 1. de pręscrip. libro sexto. cur hic non
præ-

præſumitur titulus priuilegij,& q̃ preſcriptio tāti tpis
hẽat locū in iurepa. pp illū p̃ſumpiū titulū diximus la-
te s̃.in d.1.par.1.li.in 10.q.ptin.in 5.ar.rñdetur,illū titu
lū ibi p̃ſumptū eſſe talẽ,qui pōt hr̃e locū ex facto layci,
& ordinarij.ſ.layci conſtruentis,& epi conſentientis,q
tñ non pōt hr̃e locū in caſu nr̃o,in quo requiritur priui
legium Papæ,quod non præſumitur, ut proxime dixi-
mus poſt Cat.& in iurepa.ſumus in eo iure,de quo non
eſt capax laycus ex gr̃a incluſa in iure cōi.c.3.& hoc ti.
in præſcriptione aūt inſtitutionis,de quo laycus nō eſt
capax,niſi ex priuilegio exp̃ſſo ſummi Pontificis, & ſic
nec iuris cōis nec epi,tū ex priuilegio epi, nec iuriſp.qđ
eſt minus,acquiri pōt.& faciunt pro prædictis ea q̃ dixi
mus s̃.in 4.q.ptin.2.par.huius 2.li.in 5.ar.dum tractaui
mus, an patronus poterit ſaltim ex conſuetudine hr̃e
5 ius abſolute dandi eccleſiā ſine epo. †Et ſic conclude,
laycū nō poſſe hr̃e ius inſtituendi ex conſuetudine,ſeu
præſcriptione tanti temporis, cuius initij &c.niſi ſuerit
per Papam approbata,& tunc tantum militabit,inquā
tum approbatio ſonabit,ut dixit Gaye.ubi proxime.

¶Decimustertius art.j.q.ptin.iij.Par.ij.Libri.

1 *Patronus clericus reſeruatis ſibi dominio & custodia rerum donatarum eccleſię de conſenſu epiſcopi poteſt ad illam temporaliter ponere & deponere presbyteros.*

1 Sequitur 13.dubitare,†an ad patronum ſpectare poſſit quædam poſitio & depoſitio
presbiter tempora.ſi retinuit dominium & custodiam
rerum donatarum eccleſiæ uel hoſpitalis de conſenſu
epiſcopi,& dicendum eſt q̃ ſic,iuxta nota.per Io.And.
in c.de monachis,de præb.2.col.ubi etiam Cardi. in 6.
q.in 5.col. & Abb.ibidem.& hoc intellige de patronis
eccleſiaſticis,non autem de ſecularibus patronis,iuxta
text.d.c.de monachis.c.auaritiæ.& c.in Lateranen.eo.
tit.& iuxta ea q̃ late dixit iſte Car.in d.c. de monachis,
in 4.& 5. q. Hanc eandē concluſionē uoluit ipſe Card.
in cle.1.in 3.no.de ſupplen.negligen.præla. & in cle.1.
hoc tit.in 2.op.poſt gl.nondum,facit cle.q̃a contingit.
in ſi.de reli.dom.& q̃ ibi per Card.no.poſt Lap.hoc idē
ſequitur Gaye.in repe.c.ſi.de elec.li.6. circa mediū. 15.
col.& dicit ſe fuiſſe vſum hoc uerbo ponere,ex quo in-
ſtitutio non competeret eis, ideo dicuntur ponere, ut
dicuntur Io. An. & Io.de Ligna.in d.c.de monachis.2.
col.& Arch.in c.præſenti,in princi.de offic.ord. in 6.&
Io.An.in c.cum venerabilis,de excep.facit de ſtatu mo
nachor.monachi,& c.quod Dei timore.16.q.6.ſi quis
vult.& c.quicunque.& c.monaſteriū.& c.iuuentū.Tu
conſidera hunc art.nō poſſe hr̃e locum niſi in eccleſijs
religioſorū, penes quos poteſt remanere dñium rerum
quæ illis dantur, & ponunt ibi capellanum tempora-
lem, ut proxi.dixi. quoad patronos laycos uerò hoc nō
poterit eſſe: quia debent dare libere fundum & oīa ec
cleſiæ,ut diximus s̃.in 1.par.1.lib.in 2.q.prin.in x.ar.dū
tractauimus,ex quib.cauſis prouenit iuſp.& plenius in
9.q.ptin.in 1.ar.in 6.amplia.3.conclu.ubi tractauimus,
quam penſionem poſſit ſibi reſeruare patronus ſup bo
nis eccleſiæ,de conſenſu ordinarij,& ſic non poterunt
ſibi reſeruare dominium oīum rerum.hinc diximus in
d.1.par.1.li.in 5.q.princ.in 4.5.& 6.art. dotem eccleſiæ
non poſſe ſemper inſtitui de bonis emphyteuticis de
vſufructu fundatoris,& de bonis feudalib.ex quo tranſ
ferretur in eccleſiam dominium,uide ibi.Et ſic conclu
de prædicta procedere,ut proxime dixi. in eccleſijs re-
ligioſorum,de quibus late dicemus infra,in pe.q.prin.
huius partis per totum.

¶Decimusquartus art.j.q.prin.iij.Partis ij.Libri.

1 *Destituendi ius an poſſit competere laico patrono,ubi quòd non.*
2 *Caſus in quo alicui competit ius inſtituendi,non tamen deſtituēdi.*
3 *Destituendi ius non poteſt competere layco patrono ex conditione appoſita in limine fundationis cum conſenſu diœceſani.*

1 An autē patroni†layci poſſint hr̃e hoc ius deſtituen
di inſtitutum.Et hic ſit 14.ar.& dicendum eſt q̃
non. Primò: quia durior de deſtitutio,q̃ inſtitutio,ut
aperte probatur ex his quæ diximus s̃.in 10. præce. art.
in uerſ.nota,& aliud inſtitutionem poſſe præſcribi per
2 inferiorem prælatum ſeu clericum,† & tñ illum p̃ſcri-
bentem,uel ex priuilegio ius inſtituendi habentem nō
poſſe deſtituere,quantomagis nec laycus hoc agere po
terit, qui ius inſtituendi ex præſcriptione hr̃e non pōt,
ex quo illius iuris eſt incapax:ut s̃. diximus in proximo
præced.12.art. Et tantomagis q̃ ſi poſſet inſtitutum de
ſtituere, debemus præſupponere aliqua eius demerita,
iuxta no.in c.cum iniuncto.de hæretic.de quib.ēt cle-
rici volens laycus cognoſcere non pōt: ut in c.cum ſit
generale.cum ſua materia de foro comp.Cum igit̃ præ
latus inferior habens ius inſtituendi ex priuilegio, uel
præſcriptione, ſeu alio iure particulari non poſſit de-
ſtituere,quamuis poſſit inſtituere, quātomagis nec lay-
cus poterit inſtituere, qui eſt incapax iuris inſtituendi.
Ex quib.notandum eſt reg.c.cum ex iniuncto.de hęre.
uolentem non poſſe ſpectare deſtitutionem ad eum, q̃
non habet ius inſtituendi bene procedere,ſed non cō-
uerti,ut aliqui dicunt,ad eum ſpectare ius deſtituendi,
ad quem ſpectat ius inſtituendi:nam hæc regula nō p-
cedit:quia inferiores prælati,ſeu clerici poſſunt hr̃e ius
inſtituendi ex aliquo titulo particulari,& tñ non habe
bunt ex illo ius deſtituendi,ut proxime dictum eſt. Et
ex hoc colligitur, laycos habentes ex priuilegio ius in-
ſtituendi:ut diximus in 11.præce.at.non per hoc hr̃ ius
deſtituendi, niſi & de illo forſan fuerit priuilegiatus,
arg.c.porrò.de priuile.& hoc priuilegium debet eſſe Pa
pæ per ſupraſcripta,quamuis de hoc ultimo dubitē: q̃a
dependet eius deciſio ab illa difficultate, an eā clerici
præſertim criminalis poſſit committi layco,de qua for
3 ſan aliàs in hoc trac.criminis.dicturi.†Aduerte tamē ad
vnū, q̃ quamuis laycus patronus nō poſſit hr̃e ius inſti
tuendi,tñ poterit in limine fundationis de ɔſenſu diœ-
ceſani apponere modum, ut patronus poſſit iam inſti-
tutum amouere alterum p̃ſentando, ut late hunc ar.tra-
ctauimus s̃.in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 2.art. Et hoc non
mirum: quia hoc caſu ipſe patronus non deſtituit nec
cognoſcit de perſona inſtituti, ſed obſeruat modū ap-
poſitū in fundatione per ipſum patronū de ɔſenſu epi,
ut ibi p̃ſentatus & inſtitutus non ſit perpetuus,& nō amo
ueatur ſæpius,ſed ſemel,ut euitetur infinitas, ut ibi la-
te diximus.Et ſi diceres,quō patronus erit capax huius
iuris deſtituendi in hoc caſu ſine priuilegio Papæ, ſed
tñ ex modo appoſito de conſenſu ordinarij. Reſpon-
deo,iſtam nō eſſe ueram deſtitutionem,cum fuerit fa-
cta inſtitutio cum iſta cōditione,ut ibi plene eſt dictū.

¶Decimusquintus art.j.q.ptin. iij.Partis ij.Libri.

1 *Inſtituere an & quando poſſit patronus laycus in hoſpitali & in collegio & in alijs locis exiſtentibus in poſſe Laicorum.*
2 *Ius inſtituendi ſtricte & large ſicut iuſp.& ius præſentandi.*

1 Dubitatur etiā & 15.†an laycus poſsit inſtitue
re aliquē gubernatorem hoſpitalis
in ſcholarem, uel priorem in aliquo collegio ſcbola-
rium, & ſic in alijs locis in laycorū poſſe exiſtentib. Et
circa hoc eſt aduertendum,nā nos diximus s̃.in 1.par.
2.li.in vlt.q.prin.in 11.12.& 14. ar.iuſp.poſſe conſiſte-
re in hoſpitali,in oratorio,collegio ſcholarium,& alijs
locis non conſecratis, & forſan nō eccleſiaſticis, ſtricte
ſi hæc loca fuerunt fundata cum auctoritate epi: quia
tunc dicentur eccleſiaſtica,large uerò ſi fuerunt funda
ta ſine auctoritate epi, & an & quando collegium di-
catur eccleſiaſticum uel ſeculare,& ſimiliter fraterni-
tas,& huiuſmodi diximus in d.1.par.1.lib.in 1.q.princ.
in 10.art.& eandem diſtinctionem fecimus in 1. par.hu
ius 2.li.in 5.q.princ.in 8.& 10. articu.cum ibi tractaui-
mus, an in hoſpitali, oratorio, & collegio ſcholarium
cadat præſentatio coram epiſcopo, ut conſideraretur,

aucto.

auctoritate epi essēt fundata si, uel ne, unde breuiter ꝯcluderem in hoc casu, ꝙ si in istis locis est aliqua spūalitas, nō possit cadere instō illorum in laycos, si vero essemus in locis, qui omnino considerantur laycales, qa in illis layci pñtantur, & layci sunt instituēdi, posset cadere instō in laycos, quæ non diceretur canonica & spiritualis, ut instō, de qua, hucusque in specie loquuti sumus, & de illa generali, de qua loqnitur tit. de institu. & regu. 1. de reg. iur. li. 6. & nos diximus s̄. in 1. arti. pſentis q. & hæc probātur ex his quæ diximus in locis s̄. allegatis. Et ita uidimus obseruari Paduę in collegio Spinellorum, in quo patroni præsentant scholares, & magnifici domini procuratores S. Marci Venetiarum instituunt seu ꝯfirmāt, qui sunt puri layci, quia sic disposuit ille reueren. eps Maxēsis de familia Spinellorū de Neapoli dicti collegij fundator, quam fundationē proprijs oculis uidi & legi: de qua etiam diximus s̄. in 1. par. 1. li. in vlt. q. prin. in 14. art. & idem dicerem de hospitali nō fundato cum auctoritate episcopi quod gubernatur p puros laycos: ut in s̄. allegatis locis diximus, de oratorio priuato uero non est disceptādum: quia cum in eo non cadat pñtatio, nec iusp. sicut nec institutio: quia illa sequitur præsentationem, ut dicemus j̄. in 2. q. prin. huius par. in 2. art. & diximus s̄. in 1. præced. art. & si in dicto oratorio priuato poneretur capellanus, poneretur ad nutum patroni: ut in dictis locis diximus. Et pro prædictis facit celebre cōsiliū Paul. de Castro. 145. inc. in quæstione quæ uertitur inter reueren. in Christo patrē. quod sequitur Firma. in trac. de episcopo in 4. libr. in 3. par. in 10. q. ubi concluditur, epm succedere in gubernio scholarium collegiatorum mortuo gubernatore collegij testamentario relicto a fundatore & loquit de collegio S. Antonij dictæ ciuitatis Paduæ ædificato a reueren. domino Pilco Car. Rauen. ex cuius Paul. dictis apparet illum fundatorem ordinasse certos laycos qui hērent admittere collegiandos, & collegium gubernare, & iō non transiuisse ad alios laycos illis primis mortuis: quia dispō testatoris non se extendebat ad alios, & iō cōclusit spectare ad epm tanq̄ rem piam, ergo si fundator disposuisset tali modo, ut semper illud ius transiret ad laicos, bene locum hēret. Et sic ex dicto consilio duo sunt colligenda. Primum, hoc ius posse ꝯsistere in laycos, si hoc a fundatore fuerit statutum, aliàs nō possem uidere, quō hoc aliter procedere posset, Nisi dicerem, laycum hēre hoc ius in istis locis ex præscriptione tanti tpis &c. quæ hēret uim titu. c. 1. de præscri. lib. 6. & titulus posset esse iste: quia a fundatore sic fuisset statutum, & sufficeret talis titulus allegari, licet non pbaretur stāre dicta pscriptione antiquissima, per ea quę late diximus s̄. in 1. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 5. artt. dum ibi tractauimus materiam pscrip. & ēt diximus s̄. in 2. par. huius 2. lib. in 10. q. prin. in 4. art. dum ibi tractauimus, qualiter articuletur & pbetur iusp. antiquum. Nec obstare ea quæ diximus supra in 12. proxime præced. arti. ius instituendi non posse pscribi per laicum ēt præscriptione tanti tpis, cuius initij &c. & quia ibi loquuti fuimus de iure instituēdi mere spūali faciendo in locis ecclesiasticis, cuius laici sunt incapaces. hic uero loquimur de iure instituendi in locis secularib. quod potius dici pōt dimissio, cuius iuris laici sunt capaces; & sic nō obstat
2 icapacitas quæ ibi obstabat. † Et ex his poterit dici unū pulchrum, ꝙ sicut hēmus iusp. stricte & large, & sic ius pñtandi, ut dixit Abb. in sua disputa. Augerio. ut nos diximus & retulimus supra in d. 1. par. 1. lib. in vlt. q. prin. in 14. art. loquendo de iurepa. collegii scholarium, eodem modo possumus dicere hēre ius instituendi stricte, cum pręstat in ecclesiis, large; cum pstatur in secularib. Secundum quod colligitur ex dictis Pau. in supra allegato ꝯsilio est, ꝙ si hoc ius spectaret ex dispositione fundatoris in huiusmodi locis rectis per seculares laicis, & illi laici deficerent, puta quia spectaret ad tales talis familiæ, & illa familia deficeret, uel unus eligeret alterum, & habens hoc ius moreretur nō facta electione de successore, episcopus supplebit in hoc ultimo casu pro illa uice, & postea electus p eum eliget sibi successorē, ut fit in bñficiis pcedentib. de sacerdote in sacerdotē, de qb. late diximus supra in 1. par. 1. lib. in 9. q. princ. in 3. art. & cessāte familia pdicta totū hoc ius deuoluet ad epm, qa negare non pōt hmōi loca esse pia, in qb. eps habet aduertere, ut diximus in locis supra allegatis, cum loquuti fuimus de hospitali etiam non fundato auctoritate episcopi, per iura allegata per Paulum in d. suo cōsilio.

¶ Decimussextus art. j. q. prin. iij. par. ij. Lib.

1 *Instituendi ius an transeat ad religiosos exemptos translato in eos iurepa. aliquo legitimo titulo, ubi quòd non.*

1 Dubitatur decimo sexto † si iusp. uenit aliquo legitimo titulo ad religiosos exemptos, an in eos trāsiuit ēt ius instituēdi, & dicendū est, ꝙ non, nā de eo est tex. expressus in c. cū seculū. hoc ti. ubi expresse hr̄, ꝙ si iusp. ecclę deuenit ad religiosos exemptos, p hoc in nullo dēt lædi ius epale. Et ibi gl. & doct. oēs declarāt sub isto iure epali includi ius instituēdi, ut nec illud lędat, ergo ep̄s instituet ut prius, & ita expresse tenuit ibi Car. in 3. no. ubi dicit illum text. emanasse sm gl. quo ad hoc, ut eps hēat ius instituendi ut prius, & sic posse instituere clericum sibi pñtatum. 16. q. 6. & c. 1. & c. statuendum. de priuil. c. cum & plātare. §. in ecclis. Et ibidem dicit Host. pp exordium illius tex. cum seculum relinquentis, & sic qlibet dēat cauere, ne alienū occupet, uel iuri piudicet alieno. multo fortius religiosi qui pro Christo seculum reliquerūt, ad quos pertinet quæ no. in c. 1. § fi. de sepul. & c. plerique. de pac. & c. 1. §. 1. de no. ope. nun. & iō ante fi. ibidem dicit Hostiē. in uerbo minuere, quia nec plus iuris hñt in hoc casu religiosi, q̄ hēnt hi a quib. cām hñt, q̄ d. Host. sequuntur ibi Car. Io. An. & oēs. Ex quib. ego infero, ꝙ si bene ius instit. spectaret ad inferiorem platum ex aliquo iure priuato: ut diximus s̄. in 10. pced. art. nec illi præiudicabitur, quia si Papa iure tertii pręiudicare non intelligit, licet uerba illud sonāt, cum psumatur de ꝯtria mēte: ut in c. sup eo. de off. deleg. & diximus late s̄. in 9. proxi. pced. art. & eadem rō militat in utroq. ergo & idem ius vulgaris iurib. & etiam probat id quod dixit do. Car. in c. de monachis. in 7. q. ꝙ si iuspat. deuenit ad exemptos nil plus iuris habebūt, q̄ hēbat principalis pronus donator, nisi tm̄, qa habebūt sex menses ad pñtandum per c. unicum. hoc tit. lib. 6. Et iō dicit ipse, hēbunt tm̄ pñtare & non aliud, ex quib. dictis & Host. Io. An. Abb. in 2. notab. Imo. & aliorum in d. c. de monachis. apparet nō immutari ius instituentis, quod ēt expressius dixit Ab. ibidem in 2. col. in uersi. primo casu. ubi ponit aliud, qđ plus iuris hñt isti exempti, ad quos deuenit iuspa. qa habebūt custodiam ecclę uacatis, ut in c. bonæ. de appel. quam non habebat pronus laicus donator, de quo ultimo diximus late s̄. in 2. par. huius 2. li. in 1. q. prin. in 29. art. & hęc ēt adde ad ea q̄ diximus s̄. in d. 2. par. 2. lib. in 6. q. prin. in 5. art. dum ibi posuimus oīa, quæ disponuntur in epo hñte instituere hēre etiam locum in inferioribus platis istud ius instituēdi ex aliquo iure spāli habētibus. & quod supra diximus tenet Roc. in hoc tract. in uerbo competens alicui. in ult. q. & Fel. in c. cum uenerabilis. in 11. col. in 3. fallen. de excep.

¶ Decimusseptimus art. j. q. prin. iij. par. ij. Lib.

1 *Institutio competit abbati in ecclesiis pleno iure sibi subiectis.*
2 *Ecclesia quando dicatur subiecta alicui pleno iure.*
3 *Instituere qui possint.*

1 Quid autem, & hic sit 17. articu. † si abbas habet aliquas ecclas sibi subiectas pleno iure, an ei cōpetat ius instituendi in illis, & concludendum est quod sic, ut probatur in capi. in lateranen. & ibi omnes de præbē. ubi est casus expressus etiam de eo quod diximus supra in prox. pcc. art. ex quo a contrario sensu sumitur

mitur, prout ibi colligũt oẽs, & signãter Ab. in 4. no. ꝙ in ecclesiis pertinentib. ad religiosos pleno iure non fit p̃ntatio rectoris ep̃o, sed ipsi instituunt & destituũt. Qđ intelligit ibi Ab. quãdo populus ẽt est exemptus, alias rõne curæ dẽt recurri ad ep̃m, de quo in c. unico. de ca-
2 pel. mon. li 6. † & quando dicantur ecclę subiectæ alicui pleno iure, dicit esse recurrendum ad c. qñ. de priuile. nam pleno iure dicuntur, qñ ep̃s nullum ius ep̃ale ibi exercet, sed tota iurisdictio ꝑtinet ad abbatẽ, seu ad alium ꝑlatũ & ꝑ hoc faciũt quæ dicit Fel. in d. c. cũ uenerabilis. in 11. col. in 3. fallen. & in 2. col. in uers. ꝯsidera secũdo. de excep. & ꝑdictis adde quæ diximus s. in 2. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 10. art. ubi tractauimus coram quo dẽat fieri p̃ntatio in ecclesia spectante ad religiosos pleno iure, reliqua supple in d. ca. in latera. & in iurib. ibi alle. ubi tractãt doc. de examinatione facienda per ep̃m de p̃ntato per dictos religiosos ad curam ani-
3 marum † Et pro hoc sumus expediti de illa parte huius q. quæ est, qui possũt instituere, de quib. poteris ẽt uidere Gof. & Hos. in summa in titu. de insti. in uer. qs possit instituere. & in tit. de of. ord. §. qd pertinet. uer. sunt aũt q̃dam. & plene ꝑ Dyn. lo. An. in mere. & Pet. de Ancħ reg. fi. de reg. iur. li. 6. loquẽtes de oĩ ist. & sic de ist. gñali.

¶ Decimusoctauus art. j. q. prin. 3. par. ij Lib.

1 *Institutio cadit in locis, in quib. cadit præsentatio.*

Quia vidimus, qđ sit instõ, & qui possint instituere, restat uidere de 3. par huius nrę 1. q. prin. s. in quib. ecclesiis & beneficiis ista instõ fiat, & hic sit 18. & ult. artic. Et dic breuiter ex quo nos loquimur de spãli instõne, quæ fit in præsentatis per patronos: ut di-
1 ximus s. in 1. art. pręce. † hanc institutionem cadere, & fieri dr̃e in omni ecclesia, capella, altari, beneficio etiã in abstracto, præbenda, hospitali, & aliis piis locis, in quibus cadit præsentatio patroni, siue laici, siue ecclesiastici, de quib. diximus supra in 1. par. n. libri in 11. & ult. q. princ. ubi tractauimus, in quib. locis cadit iuspa. stricte & large in collegiis secularibus plis tamen, ut ibidem in 14. ar. Sed magis in specie de prædictis diximus supra in 1. par. huius 2. lib. in 5. q. prin. per totum, dum ibi tractauimus, in quibus ecclesiis & beneficiis præsentatio patroni cadat. Immo in istis etiam hospitalibus & xenodochiis quo ad ius instituendi episcopus hẽt fundatam intentionem de iure communi, ut diximus post Roch. supra in 3. præce. art. in uers. & dicit fore notãdũ.

Ex dictis s. in præsenti 1. q. prin. & eius 18. arti. colligε conclusionem, institutionem esse translationem iuris nõ liberam a superiore factam, & de iure cõmuni ipsam spectare ep̃o, & dr̃e fieri in omnib. ecclis beneficiis, & locis in quibus præsentatio patronorum cadit. Ita conclusimus supra in 1. 3. & ulti. artic. Declara hanc conclusio. ut illa procedat, & intelligatur loqui de institutione spãli, quæ fit ad præsentationem patronorum, non aũt de instõne canonica gñali cõprehẽdẽte omnem canonicum modum prouisionis: ut dixim. s. in 1. art. Amplia primo d. concl. sic declararam, ꝙ ꝓprie præsentatus a patrono dr̃ institui, non aũt ꝯfirmari, non eligi, nec beneficiũ sibi ꝯferri, cũ ista proprie differãt, ut diximus s. in 2. art. Amplia scđo. d. ꝯcl. sic declaratam intm̃ esse uerã, ꝙ maius ius trãsfert instõ, q̃ ꝯfirmatio, immo transfert totũ ius, ut collatio excepto eo: quia non est libera ut collatio: ut diximus s. in d. 2. art. Amplia tertio d. concl. ius instituendi de iure cõi intm̃ spectare ep̃o, ꝙ de gñali ꝯsuetudine hodie non requiritur ꝯsensus capituli: ut dixim. s. in 4. art. Amplia quarto d. ꝯcl. ius instituendi spectare ad ep̃m, ꝙ ẽt transit in eius uicarium generalem sine spãli mãdato: ut dixim. s. in quinto art. Amplia quinto dictam ꝯclusio. ius instituendi intm̃ spectare episcopo, ꝙ poterit illud demãdare alicui specialiter etiam ecclesia nõ uacante: ut diximus supra in 6. arti. Declara has duas ampliatio. eas specialiter procedere in institutione: quia in libera collatione secus, nam illa non transit sine spãli mandato in uicarium generalem, nec põt alicui spãliter cõmitti, nisi sit etiam uicarius generalis ecclesia adhuc nõ uacante, ut diximus in dictis. 5. & 6. arti. ubi posuimus rõnes diuersitatis. Amplia sexto. d. conclusio. institutionem spectare ad episcopum intm̃ procedere, ꝙ si ecclesia est sita in confinib. duarum dioec. adhuc ad episcopos spectabit institutio, ut diximus remissiue sup. in 8. articulo. Amplia septimo. d. conclusio. ius instituendi spectare ad episcopum intm̃ procedere, ꝙ si Papa committit alicui, ut ad institutionem eius, quem nouerit esse patronum ordinet ecclesiam, non tamen per hoc ille talis poterit instituere sed episcopus instituet, quia iuri tertii non præiudicat Papa, ut diximus sup. in 9. art. Restringe hanc ampliatio. procedere, nisi habens instituere de iure consentiret expresse uel tacite, quia ualeret institutio talis delegati, ut diximus in d. 9. art. in uer. uerum dicunt ibi doc. & in uer. aduerte etiam nam ex fine. & in uers. aduerte etiã, quia datur tertius effectus. Declara etiam quid operabuntur illa uerba, ordinat ecclesiam pluribus modis, ut in d. 9. arti. diximus. Amplia octauo. d. cõclusio. intm̃ procedere, ꝙ quamuis iuspa. ueniat ad religiosos exemptos aliquo legitimo titu. non per hoc transibit ad eos ius instituendi, sed tm̃ ius præsentandi, custodia ecclesiæ, & semestre tempus ad præsentãdum, institutio autem adhuc spectabit ad episcopum, ut diximus supra in 16. arti. Limita mõ primo. d. conclusio. ius instituendi spectare ad episcopum, procedere sede ep̃ali plena, sed illa uacante ius instituẽdi transibit ad episcopum, licet non transeat ad illum ius conferendi, nec ius præsentandi quod episcopus habebat, ut dixim. supra in 7. arti. ubi posuimus rationes diuersitatis. Limita secũdo. d. conclusio. procedere, & ius instituendi ad episcopum spectare de iure communi, nam de iure speciali, puta priuilegio, præscriptione, statuto, uel conditione apposita per fundatorem in limine fundationis poterit institutio spectare etiã inferiori prælato seu simplici clerico, ut diximus supra in 10. arti. Extende hanc limi. procedere, etiam si sumus in instõne auctorizabili, per quam transfertur cura animarũ, quia etiam illa põt præscribi per inferiorem prælatum seu clericum. ut diximus in d. 10. art. Extende secundo. d. limi. etiam si essemus in casu, in quo Papa committeret alicui, ut ad p̃ntationem eius quem nouerit ꝑfonã ordinet ecclesiam, quia ex tali delegatione nõ poterit illam instituere, sed is qui hẽt ius instituendi, q̃uis esset inferior ep̃o. ut dixim. supra in 9. art. Extende tertio. d. limita. procedere etiam si essemus, ꝙ iusp. deueniret ad religiosos exemptos, qui ipsi non instituent, sed solum p̃ntabunt, sed instõ erit episcopi, seu etiam alterius inferioris hoc ius habentis, ut diximus supra in 16. arti. Extende quarto. d. limita. intm̃ procedere, ꝙ non solum ius instituendi poterit competere prælato, seu simplici clerico, sed etiam laico, ex priuilegio tamen Papæ, ut dixim. supra in 11. art. Restringe præced. extensio. ut laico possit competere ius instituendi ex priuilegio Papæ, ut dictum est, non aũt poterit sibi competere ẽt ex antiquissima consuetudine, seu præscriptione tanti tẽporis, cuius initij &c. nisi per Papam fuerit approbata, ut dixim. supra in 22. art. Restringe mõ istam secũdam limi. ꝙ q̃uis inferior prælatus, seu clericus possit ex iure particulari habere ius instituendi, non tamen ꝑ hoc consequetur ius destituendi, ut diximus in d. 10. arti. in uer. nota & aliud. Restringe secũdo. d. limita. cum sua ultima extensio. ꝙ quamuis laycus possit ex priuilegio habere ius instituendi, non tamen per hoc dicetur cõsequi ius destituendi, ut diximus in 14. art. Restringe hanc restric. quod quamuis laycus ex priuilegio Papæ ius instituendi non consequatur, ius destituendi tamen poterit fundator in limine fundationis de cõsensu episcopi sibi reseruare, ut possit mutare capellanum institutum, ut remissiue diximus in d. 13. articu. Limita tertio. dicta conclusio. ad episcopum de iure communi spectare ius instituend, nisi essemus in ecclesijs

subiectis

subiectis abbati pleno iure: qa in illis abbas instituet & nõ eps: ut diximus s. in 17. art. Restringe hanc limi. pro cedere, si et populus est exemptus: qa tũc instituet alius saltim presbyter erit præsentandus epo et ecclesiæ pleno iure spectantis ad religiosos exemptos pro instõne auctorizabili curæ animarũ, qui ab epo examinabunt: ut diximus in d. 17. art. Limita quarto d. conclusio. pro cedere, nisi essemus in hospitali, collegio scholarium, oratorio priuato, & similibus locis nõ ecclesiasticis: qa in illis poterit laicus ex dispositione fundatoris, uel ex pscriptione hre ius instituendi & dicetur largo mõ institutio; ut diximus s. in 15. art. Restringe hanc limit. ut laycus possit hre instõnem large tñ in defectũ habentis ius layci succedet eps & non alius: ut diximus in d. 15. ar. Limita quintõ. d. conclusio. institutionẽ spectare ad epm, nisi sit patronus ecclesiasticus, qui sibi retinuit do minium & custodiã rerum donatarum ecclesiæ de cõsensu epi: quia tunc poterit in illa ecclesia ad tps pone re & disponere presbyterum absque epo & eius institutione: ut diximus s. in 13. art. Reliquas limitationes ad illam conclusionem ius instituendi in genere cum suis duabus ampliatio. quas supra tetigimus in 3. arti. cum suis notandis & alijs pro ornatu capit. omnes basilicæ. 16. quæstio. 7 uide per Felin. in capit. cum uenerabilis. in fi. 10. col. cum tribus seq. de excep. Et per ista sit expedita hęc. 1. quæstio. peincip. huius par. præsentis. 2. ar. cum suis oportunis artic.

¶ Secunda quæstio prin. iij. Partis ij. Libri.

1 *Institutio an possit fieri ante, præsentationem, ubi quòd sic secundum Bal.*
Confirmatio potest precedere confirmare, sed aptius sequitur.
2 *Actus nullus reconualidatur per superuenientem validitatem.*

Expediti de diffinitione instõis, & de illis qni eam tribuere debet, ac de ecclesijs & beneficiis in quibus ipsa institutio cadit. Meritò modo principaliter quærendum est, qñ, ubi, & qualiter hæc institutio fiat. Et ex ista. 2. q. princ. oriuntur infrascripti 1 art. Et primus art se offert. † an institutio fieri possit, an tequam præsentatio fiat, & dicẽdũ est forte sic fm Bal. in l. ex placito. C. de rerum permu. & in l. fiue in initio. C. de codicil. ubi dicit, confirmationẽ posse præcedere confirmabile, sed aptius sequitur q̃ præcedat, ex quo Bal. infert ibi, epm posse confirmare electionem seu pntationem faciendam per patronos ecclesiæ, sequit Firma. prędicta in trac. de epo, in 1. par. 1. par. 2. prin. in 5. qõ. Et licet hoc Bal. dicat per illum tex. l. fiue in initio. q est magnus doctorũ, tñ nescio uidere quo possit pcedere: nos. n. habemus instõnem fine edicto esse nullã ipso iure, ut diximus s. in 2. par. huius. 2. lib. in 6. q. prin. in 12. art. & et esse nullã sine discussione negocii pñtationis, ut ibidẽ diximus, & pñtatio dẽt pcedere ista duo. s. appositionẽ edicti, & discussionẽ negocii pñtationis: ut hr in c. fi. de elec. li. 6 Et ista duo debent præcedere institutionẽ, qño ergo instõ poterit pręcedere pñtationem, nisi diceremus instõnem accipere uices pñtatione posteа secuta illa discussa & edicto apposito: ut diximus in d. a. par. huius. 2. li. in d. 7. q prin. in 12. ar. & seq. & in 2 2. art. & in 25. † vbi reconualidatur actus nullus p super uenientem ualliditatem. & facit pro hoc qđ no. in c. cu ra. cũ sua materia, hoc ti. & nos diximus plene sup. in 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 16. art. ubi tractauimus, an translatio iurisp. facta sine consensu epi conualidetur per superuenientem cõsensum, & pro hoc et facit quod no. in c. decernimus. 16. q. 7. cp licet non teneat institutio facta spreto patrono, tamen patrono consentiente uel infra tempus datum ad præsentandum non præsentãte reconualidatur institutio, prout ex nunc, non prout ex tunc: ut in dictis articu. prædictæ. 6 quæstio. princip. diximus, & de hoc ultimo dicemus infra in seq. artic. præsentis. q. prin. Sed certe difficile est cõcludere cum Bal. magna tamen eius auctoritas.

¶ Secundus art. ij. q. prin. iij. Partis ij. Libri.

1 *Institutus ab habente ius instituendi spreto patrono est remouendus*
2 *Institutio facta ab episcopo spreto patrono an sit irrita ipso, an irritanda, vbi quòd est irrita ipso iure.*
3 *Intellectus ad. c. illud. extra de iurep. & nu. 5.*
4 *Institutio non est ipso iure nulla institute ab episcopo præsentato per aliquem non patronum.*
6 *Intellectus. c. decernimus. 16. q. 7.*
7 *Collatio beneficij facta ab episcopo ipsimet patrono postmodum con sentienti valet.*
8 *Institutio facta ab episcopo alteri quam patrono eo præsente & non contradicente an valeat, ubi quòd sic. & nu. 20.*
Taciturnitas in actu præindiciali regulariter habetur pro contra dicti one.
9 *Tacens in actu concupiscibili habetur pro consentiente. & nu. 12.*
10 *Tacentes an videantur consentire ratione reuerentiæ.*
11 *Consensus adhibitus per filium existentem in patria potestate in præsentia patris non valet.*
13 *Tacens habetur pro cõsentiente actui facto in ipsius præiudicium, quem prohibere potuisset.*
14 *Collatio facta de meo beneficio me præsente & tacente an valeat.*
15 *Contractu celebrato inter aliquos me præsente sciente super re cer ta, super qua intendo habere ius, & in eo sum testis, non reclamando, videor præiudicare meo iuri.*
16 *Pignus non potest constitui in re aliena.*
17 *Serui ordinatio tenet domino præsente & non contradicente.*
18 *Collatio beneficij facta a prælato præsente tacente capitulo valet.*
Tacens habetur pro consentiente etiam in sui præiudicium, ubi tenetur loqui.
19 *Taciturnitas habetur pro consensu fauore cultus diuini.*
21 *Collatio beneficij facta ab episcopo iure deuoluto patrono absente non valet.*
22 *Collatio facta de beneficio ab episcopo simpliciter patrono absente non valet.*
23 *Collatio facta irrequisito consilio non valet ipso iure, si consilium debebat requiri.*
24 *Factum a non habente auctoritatem est ipso iure nullum.*
25 *Collatio beneficij facta ab episcopo patrono postmodum infra tempus indultũ a iure expressum consentientis valet prout ex nunc.*
26 *Consensus potest interuenire in actu etiam post.*
27 *Collatio beneficij facta ab episcopo patrono non consentiente nec contradicente intra tempus datum ad præsentandum valet. & quid quando per negligentiam patroni ius suum est translatum ad alium inferiorem episcopum. nu. 28.*
29 *Permutatio beneficij iurisp. facta a beneficiatis episcopo eis auctorizante patrono nõ vocato nec cõsentiente est nulla ipso iure, sed reconualescit superueniente tacito uel expresso cõsensu patroni.*
30 *Institutio facta per episcopum spreto patrono tenet, quando patronus non posset præsentare quem vellet, etiam si vocaretur.*
31 *Collatio facta de beneficio patroni clerici a legato de latere patrono spreto tenet, & et facta a Papa etiam beneficij patroni layci.*
32 *Intellectus. c. cum Bertoldus. extra de re iudi.*
33 *Limitationes ad. c. decernimus. 16. q. 7. & nu. 34.*

Sequitur secundus art. qui est, ex quo institutio dẽt fieri post præsentationem, ut pxime dictũ est, an institutio facta sine præsentatione pñoni illo spreto teneat, uel sit irritanda, an verò sit irrita ipso iure. Et in hac materia habemus principalem tex. qui est. c. decernimus. 16. q. 7. qui ad literam dicit. decernimus, ut quamdiu fundatores ecclesiarum in hac uita superstites fuerint pro eisdem locis curam habeant sollicitam, itaque rectores idoneos in eisdem basilicis, idest ipsi epo offerant ordinandos. quòd si spretis eisdem fundatoribus rectores ibidem præsumpserit ordinare eps, & ordinationem suam irritam nouerit & ad uerecundiam sui alios in eorum loco quos ipsi fundatores cõdignos elegerint ordinari. Do. Goff. uerò in summa huius ti. in 2. col. in uers. sine præsentatione dicit sine pñtatione quis institui non debet in ecclesia q̃ patronum hẽt, & si spretis patronis hoc factum fuerit fm rigorem iuris est institutio irritanda. c. illud. in fi. hoc ti. uel irritanda, & ad instituentis uerecundiã institutus

est

est amouendus,& alius quē patronus condignū elege-
rit ordinandū.ut.in 16.q.7.c.decernimus.& ita resider
ibi Goff.Host.verò in summa huius ti. §.quid cōpetat.
uer. itē ad ecclesiā, dicit nullum instituendum esse ni-
si præsentetur a patronis,aliàs remouendus est.alleg.c.
illud.& c.ex insinuatione.hoc titu.& d.c.decernimus.
Et mouentur isti summistæ per.d.c.illud.in fi.hoc titu.
dum dicit,si uerò iuspa.vacante ecclesia religioso loco
contulerit, & aliquis sine pñtatione fratrū eiusdē loci
fuerit in ipsa ecclesia institutus eius s̄m rigorē iuris est
1 instō irritāda. † Et ex p̄dictis habemus institutū p epm
uel hñtē ius instituēdi spreto p̄rono, & sic sine eius pñ-
tatione esse amouendū, & sic instōnē nō tenere: & vo-
lunt hoc p illa iura isti summistæ, Arch.& alij in d.c.de
cernimus.Host.& alij.& p̄sertim Abb.in 3.no.in d.c.il-
lud.Host.& alij,& p̄sertim Abb.in c.ex insinuatione.in
2 2.no.hoc ti.& oēs alij doc.ī.allegādi.¶ †Sed difficultas
remanet an istō sit ipso iure irrita,uel irritanda,& pro
opinione q sit irrita ipso iure tenentes illā opinionē ad
ducūt tex.in d.c.decernimus.ibi, & ordinationem suā
irritā nouerit,& sic de pñti qđ importat ipso iure. Alia
est opinio, q sit irritanda, & tenentes illā mouentur p
tex.in d.c.illud.ibi s̄m rigorē iuris est instō irritanda. Et
ut sup. retulimus do. Goff. de Trano conciuis meus vr̄
tenere primā opinionē, licèt vtrāq; referat, cū illā po-
nat in fi. & ad.c.illud. vr̄ respondere,ut exponatur irritā
da,i.irrita declaranda,& q talis instō seu collatio spre-
to p̄rono sit ipso iure nulla tenuit Rota. 307.permuta-
tio facta.in uer.rñdet ad oīa.in tit.de rerū permu. in no
uis per tex.in d.c.decernimus. quē dicit esse clauem in
hac materia,& expressius & latissime Rota. 428.ī. tps.
hoc tit.in antiquis.q̄ pulchre loquitur.hanc ēt partē te
nuit Io.An.in c.2.de offi.ordi.li.6.quē sequitur Abb.in
d.c.illud.in 3.no.& dicit istā instōnē esse nullā ipso iu-
re,siue patroni sint ecclesiastici,siue p̄roni layci, & esse
hoc rigore iuris: quia de æquitate non esset retractāda,
cū iuspa.pendeat ex gratia.c.3.hoc tit. Et hic rigor præ
fertur æquitati patrono instante.q̄ gr̄a est effecta ius s̄m
Card.ibi in 8.opp.per d.c.decernimus.per quē tex.dr̄ ir
rita ipso iure,& uerbū irritanda positū in fi.d.cap.illud.
dicit esse exponendū,i.irrita nuncianda,uel est irritāda
quò ad factū,sicut de facto p̄cessit: & hoc ēt sensit Ab.
in rub.huius ti.cum allegauit.d.c.decernimus.& ēt sen
sit Abb.in c.querimoniā.sup gl.1.& in c.ex insinuatio
ne.in 2.nota.ubi dicit,tales hñtes ecclesias ab epo sine
institutione dici occupatores illius:& clarius hoc tenet
Abb.in c.cū Bertoldus.per illū tex.in 3.col.in uer.qñq;
pñtatio,uer.seq.ex hoc notabiliter colligitur,allegat p
ista opinio.Fede.hoc tenentem in trac. permutationis.
Hanc eandem sn̄iam tenuit Abb.in sua disputatione
incip. Augerio. in 11.col. in sc̄do dubio.ubi disputat
hunc ar.ad partes, arguēdo pro parte affirmatiua & ne
gatiua,& demum dat conclusiones, & concludit,instō
nē spreto patrono per epm factam esse nullā, de cuius
conclusione ī. dicemus,& hanc opi.tenuit ēt Io. And.
in c.licèt.de offi.vica.li.6.& Fed.in d.tract.de permuta.
benefi.q.130. & Egidius de Bellamera decisi. rotæ.165.
collatio facta.& Imol.in d.c.cum Bertoldus.& Roma.
consi.361.in casu proposito.in 1.col.& Card.in cle.1.in
1.respon. in medio.9.col.de supplen.negl.præla.& idem
Cardi.in c.ex frequentib. de instit.& in c.cum dilectus.
in nota. de consue.idem uoluit Bal.in consi. suo 17.fa-
ctum sic proponitur.in 2.dubio in 5. vol.& ita etiā te-
nuit Roch.in hoc tract. in uerbo honorificum. in 1.q.
& alij q̄ plures opinionem tenent infra allegandi. Con
trariam uerò partem,s.institutionem factam per eun-
dem habentem ptātē intuendi non esse irritam, & sic
nullam ipso iure,sed irritandam per tex. in d.c.illud.in
fi. & ita tenet Host.in summa huius ti.in §. quid cōpe-
tat.in uer.ad ecclesias.& summa directorij iuris hoc ti.
§.27.& Card.in c.ex frequentibus.de inst.& in c. illud.
in prin.hoc tit.quem sequitur Gaye.in repe.c.fi.de ele.
li.6.in 20. col.ver.an potest aliquis.ubi dicit hanc insti-
tutionem esse irritandam per sn̄iam instante ipso p̄ro-
no non aūt ipso iure,allega.Card.in d.c.illud. in princ.
& rotam in nouis. 336.supposito in facto. & hoc idem
uoluit ipse Gay.ibidem in.55.col.dum dicit, q si eps re
quirat oēs p̄sentatos a patrono layco,& per se instituat,
cassar̄ instō,alleg.Imo.& doc.in c.pastoralis. & ibi Car.
in 2.q.hoc tit.Reperi postmodū do.Phil.de Sarra.in d.
c.illud.in vltimo no.tractantem hunc art.magis late q̄
alius,quem uiderim.Et primò vr̄ reuere opinio.secun-
do loco sup.relatam. s.instōnem factam spreto patro-
no non esse ipso iure nullam, sed annullandum per d.
c.illud.in fin.postea refert oīa dicta do. Abb.in d.dispu.
Augerio.in 2.dubio.ad literā,& successiue refert oīa di
cta Rotæ 528.ī.tps,hoc tit.in antiquis,& demū proce-
dit per conclusiones pro dilucidanda materia, ut ego
proxime procedā,nam dicta Abb.& Rotæ poteris uide
re penes eos.Sed antequam ad ipsas conclusiones,deue
niam,uideamus quæ dictarum duarum opinionum sit
uerior,& ut vidistis duo principaliores tex. sunt d.c.de
cernimus.qđ vult,institutionē esse nullā ipso iure, & d.
c.illud.qđ vult,instōnē esse irritandam,& tenentes hāc
secūdā opi.non bene respondent ad. d. c.decernimus,
& tenētes primā.opinio.nō bene rñdent ad. d.c.illud.
sed impropriāt eius uerba,ut fecit ibi Abb.& alij quos
3 s.retulimus.Ego verò teneo primā opinio. † & formi-
ter rñdeo ad d. c. illud. nullo modo impropriādo eius
uerba,sed dando sibi intellectum,qui quadrat eius uer
bis.ille.n.tex.hēt hunc casum,nam quidā laycus patro
nus epo in consulto ecclesiā non uacantē p̄cessit reli-
giosæ domui:& postea cū ea uacauit nō obstāte prima
concessione pñtauit ad illā clericū,qui fuit per diœce-
sanum institutus,illi religiosi uirtute primæ p̄cessionis
q̄rebant annullare institutionē,& iurislator ibi decidit
illos religiosos hoc agere non posse, ex quo p̄dicta con
cessio non tenuit ex defectu p̄sensus epi:q̄a laycus intē
debat donare ecclesiā,q̄ ēt loco religioso donari nō po
terat sine cōsensu epi,iuxta. c.qđ aūt.§.decætero. hoc
tit.iusp.remāsit penes laycū.qđ poterat loco religioso
dari sine p̄sensu epi,sed nō fuit datū, & iō tenuit pñta-
tio facta p ipsum laycū.& hæc erat p̄sultatio & decisio
illius tex.casus,qui occiderat in facto,tñ prosequitur iu
rislator aliud dubiū,& est tale,qđ si iuspa. ecclesia vacā
te donatur loco religioso per laycū,quo casu nō requi-
ritur epi consensus, ut proxime diximus,si ipse donans
pñtauit, & instō fuit sequuta sine pñtatione fratrū ip-
sius loci religiosi,an tenebit:ut in præc.casu,& ille tex.
dicit,q non. Et ratio diuersitatis est: quia in primo casu
laycus donās remanserat patronus,ex quo donatio ec-
clesiæ facta p eū inconsulto epo fuit nulla, tuspa.uerò
non donauerat:in secundo casu aūt donatio iurisp.re-
nuit,& iō eius pñtatio non tenuit : q̄a desijt esse patro-
nus : sed quia instō fuerat facta p epm de pñtato per il-
lum,quē sciebat p̄ronū,nā de donatione facta iurispa.
loco religioso eps poterat esse ignorans: q̄a eius cōsen-
sus nō fuerat necessarius, ergo instituens non dr̄ spre-
uisse patronū, & sic non sumus in terminis c. decerni-
mus. & sic putabat se canonicè instituisse ad instātiam
ergo fratrū loci religiosi donatarij, sine quorū pñtatio
ne fuit facta instō, non dicetur illa nulla ipso iure sed
irritanda:q̄a hic non fuerat spretus contemptus patro
nus,& cognoscēdū est,an p̄fata donatio sit uera,& illa
reperta uera irritabitur instō, & ista irritatio fit de ri-
gore iuris:quia de æquitate irritanda non esset, ex quo
præsentatio erat facta per illum,qui erat in quasi pos.s.
primū patronū, et iō merito successerat instō iuxta.c.
p̄sultationibus.hoc tit. iñ responsio,constito postmo-
dū de ipsius pñtantis mala fide, ex quo donauerat iusp.
reuocabitur institutio facta ad ipsius instantiam:ut ēt
no.in d.c.consultationib.Et si diceres qño probatur in
fi.illius text. illam institutionem factam sine præsen-
tatione fratrum loci donatarij fuisse factam præsentan
te donatore, dico aperte hoc apparere ex illo tex.quia
secundus casus uenit aduersatiue ad primum, ut patet
ibi.si uero, & in primo casu donator eccl̄a pñtauit et te
nuit p̄sentatio et institutio,q̄a donatio ecclesiæ non te
nuerat

nuerat & iusp.a.nō donauerat,uenit aduersatiue sc̄d9 casus.si uero donasset iusp.ecclesia vacāte & ipse dona tor p̄ntasset,& sequuta fuisset instō sine præsentatione donatarij esset irritanda & c.si.n.alter esset,qui præsentasset,q̄ donatarius,sc̄ds nō uenisset aduersatiue ad pri mum,nec ibi ad propositū esset positus, & nota hūc in tellectum ad fi.d.c.illud.q̄a est uerissimus & singularis,
4 & a nemine quē uiderim ꝯsideratus, ex quo ꝑcipit̄ † ꝙ quotienscunq; ordinarius institueret p̄ntatum per aliquē non p̄ronum,non diceretur instō ipso iure nulla:q̄a non diceretur spreuisse p̄ronum. Sed ꝫ hūc intellectum fortiter opponitur de tex.iuncta doctrina Abb. ibi in 3. col.in uer.quandoq; p̄sentatio.in c.cū Bertol.de re iud. ubi hr̄,ꝙ si præsentatio est facta de uno per eum qui nō est p̄ronus,nec in possessione patronatus, & p̄ntatus instituit̄ ab ep̄o putante illum esse patronum, poterit alter p̄sentari per patronum existentē in quasi pos. p̄sentādi,ualebit ultima præsentatio,& prima facta nō cassata,nec aliàs irrita nūciata,& p̄ntato acquirit̄ ius, ac si nulla alia p̄sentatio p̄cessisset,& posset agere ꝫ institutum sine p̄ntatione ueri patroni,ut amoueat̄, & ut sua p̄ntatio admittat̄,ut instituat̄,hic est tex.no.in d.ca.cū Bertoldus. Ex quo d.notab.colligit ibi Ab.ante fi.3.col. ꝙ instō facta ꝑ ep̄m sine præsentatione ueri patroni est ipso iure nulla patrono saltē illam instōnem impugnāte,& dicit hoc procedere,ēt si episcopus non agebat in instōne contēnere uerum patronum,cum in d. c. cum Bertoldus.credebat aliū esse patronū successorem.fortius ergo dēt esse nulla,cū sine aliqua p̄sentatione aliquis instituitur,ut in d.c.decernimus.& iō vult ibi Ab. uerbum irritanda,positum ī d.c.illud.stare proprie,sed est corrupta eius lectura:quia dēt dicere non stare proprie:quia aliàs ꝯtradiceret proxime per eū dictis. Certe hoc est forte ꝫrium ad solutionē ꝑ me proxime datā, & ad intellectum proxime per me datū ad fi.d.c. illud. sed re uera adhuc solutio & intellectus ꝑ me datus militāt. Et primo est aduertēdū id,qđ colligit Abb. ex illo mēbro,qđ ꝓbatur in d.c.cū Bertoldus. non posse colligi.primo,nā in casu. c. cū Bertoldus. sc̄do loco p̄ntatus impugnat primam instōnem,& non ipse patronus, ut Ab.colligit.Secūdo Abb.præsupponit, ep̄m credidisse primum p̄ntātem fuisse patronum,& in quasi pos. præsentandi:& in c.cum Bertoldus.ep̄s putabat solū illum esse p̄ronum,& non quasi possidere,& hęc sunt diuersa per ea q̄ proxime dicam.Tertio Ab. colligit instōnem primam esse nullam,& hoc non præsupponitur in d.c. cum Bertoldus.sed tm̄ præsumitur ualida sc̄da pręsentatio,& ut iste secundo loco præsentatus possit agere ꝫ institutum sine præsentatione ueri p̄roni, ut amoueat̄, & sua p̄ntatio admittat̄ ut instituatur.unde non poterit eius præsentatio admitti,nec instō sibi ꝯcedi nisi remoto prius instituto,ꝫ quem ipse agit, & sic uenit irritāda instō,& non est irrita ipso iure.posset admitti pręsentatio,& ꝯcedi instō, & anteq̄ primo institutus amoueret̄: q̄a postea non reperiretur nisi amotio facti,cū ergo secūdo p̄ntatus agat ꝫ institutum ut amoueat̄, & sua p̄sentatio admittat̄ ut instituat̄, seq̄t̄ instōnē tenuisse, & non fuisse nullā ipso iure,ex quo impediebat admissionē sc̄di p̄ntati,& eius instōnē.Nec cōsiderabit̄ nulla instō,ex quo non impedit̄ sc̄da præsentatio:q̄a satis illā impedit,cū impedit eius admissionē & instōnem:quia p̄ntatio non admissa non dr̄ perfecta:ut late diximus.s̄.in 2.par.huius.2.li.in 6.q.prin.in 1. art. & in 7.q. prin.in 3. 5. 6. & 7.art. Et sic certe theorica q̄ probatur ex.d. c. cū Bertoldus.quam ponit Abb.ibi in 3.col.in uer.quādoque p̄ntatio,non probat id quod ex ea colligit Abb.sed potius probat intellectum per me datū ad c.illud.in fi. Et tanto magis quia in d.c.illud.in fi.donator qui p̄ntauit putabat̄ ab ep̄o p̄ronus & possessor. Et iō merito sequuta fuerat instō,q̄ tm̄ ueniebat reuocāda, ut s̄. dictum est,& ista credulitas ep̄i erat fundata maxima rōne,nō aūt sic in illa theorica:q̄a ibi ep̄s credebat aliquē p̄ronum,qui nunq̄ fuerat patronus,nec erat in quasi poss. præsentandi ut ex theorica apparet.ubi solum dr̄ putabat illum patronū,licet Abb.in no.qđ ex inde colligit dicat ep̄m putasse illū p̄ronū & possessorē,ut ꝓxime re-
5 tulimus.¶ † Dic ergo intellectū datum ad ca.illud.esse istū,ꝙ qn̄ aliq̄s q̄ fuerat p̄ronus & existebat in quasi pos. p̄ntādi,quē ita adhuc esse ep̄s putabat, p̄ntauit aliquē, & sequuta fuit instō,erit irritāda,& non irrita ipso iure
6 ipsa instō instāte nouo p̄rono,q̄ nō p̄ntauerat.¶ † C. uero decernimus.loquit̄,qn̄ ep̄s instituit aliquē in bn̄ficio patronato spreto p̄rono,& ad nullius alterius p̄ntationē quē putasset ex rōnabili cā hoc credēs esse p̄ronū & in quasi pos.p̄ntandi, nā tūc ipso iure erit nulla instō,& uerus patronus poterit p̄ntare,p̄ntatio dēt admitti,& instō seq̄ per ipsummet ep̄m in sui uerecūdiā:& primo institutus amouetur de facto tanq̄ occupator indebitus: ut in c.ex insinuatione.hoc t'.t. positus ab illo q̄ nō erat patronus,nec in quasi pos. p̄ntādi,ut ibi est tex.& isto casu procedat.d.c.decernimus. & conclusio s̄. formata, Theorica uero q̄ probat̄ in d.c.cū Bertoldus. posita per Ab.ibi in 3.col.in uer.qn̄que p̄ntatio.cum no.qđ ex illa colligit ibi Ab.s.qn̄ ep̄s ibi instituit aliquem ad præsentationem illius.quem putabat patronum, ꝯsideret̄ nulla instō ad effectum,ut fieri possit per uerum patronum noua p̄ntatio & agi possit per p̄ntatum, ut amoueatur,& sua præsentatio admittat̄,ut instituat̄,nō aūt cōsiderabitur nulla,ut ipso facto fieri possit sc̄da instō. Et per hunc meū intellectū uerbū irritāda appositū in d.c.illud.stat proprie,& non impropriatur,nec ꝫriatur. d.c.decernimus.& sic non procedit quod dixit do.Fel. in d.c.cum Bertol.in 3.col.in uer.& hanc regulā. nā cū dixisse, instōnem factā spreto p̄rono esse ipso iure nullam,dicit se fateri, ꝙ qui pertinaciter inhereret dictis uerbis,est instō irritanda, nō cogeretur cedere auctoritatib.doctorū,a quib.tamen nō est in practica discedēdū,ut ibi per eū,nā dico talē pertinaciam esse vitiosam cū ille tex.c.illud.nō loq̄t̄ in terminis c.decernimus & sic non obstat,ut proxime diximus,& sic mō habetis hāc ꝫrietatē solutā,& p̄dicta sufficiant pro disputatione huius art.bene disputati per Ab.& Rotā.ubi alij aūt doc.do.Phill.de Sarra.p̄dictus in d.c.illud. & do. Fel.in d.c.cū Bertoldus.in 3.col.in uer.instō facta.& do. Roc. in d.uerbo honorificum.in 1.q.procedūt per cōclusiones,regulā,& fallentias.Ego aūt procedā per cōclusi.fa
7 ctas s̄m casuū diuersitates.¶ † Prima igit̄ sit ꝯclusio.seu casus,qn̄ ep̄s ꝯtulit bn̄ficiū ipsimet p̄rono ex post facto ꝯsentiēti,& tūc s̄m Abb.in dispu.Augerio.in 2.dub.dū ꝯcordat opi.doc.cōiter tenēt in c.per uestras. hoc titu. ualere,q̄a nō pōt dici sine ꝯsensu p̄roni facta,ex quo ꝯsensit,licet ex postfacto alleget.c.si uero.hoc tit. & no. Io.An.in d.c.ꝑ uestras.& Bar. in l. si q̄s mihi bona.ff.de acq.hęre.Inn.in c.j.de reb.eccle.nō alie.de quo casu diximus late s̄.in 1.par.huius.2.li.in 8.q. prin.in 2.& pluribus seq.art.Et hāc ꝯcl.tenuit pulchre in d. c. cū Bertol. in 4.col.in 2.limitatione,ubi plura alia allegat quæ ibi
8 uide. ¶ † Secūda est conclusio,seu casus,qn̄ instō fuit facta alteri quā patrono,& patronus erat p̄ns, & tūc licet possit probabiliter dubitari,an taciturnitas in hoc casu habeatur pro ꝯsensu,q̄ in actu p̄iudiciali hr̄ regulariter ꝓ cōtradictione.l.filiusfamilias.§.inuitus. ff.de ꝓcura. & per Inn.in c.in genesi.de ele.& gl.in regu. q̄ tacet.de reg.iur.in 6.& pro hoc ēt ur̄ facere text.in c.illud.in fi. dū dicit,irritādam fore collationē factā sine p̄ntatione p̄ronorum,tm̄ ipse Ab.ꝯcludit hoc casu in d. sua disputa.pro cōsentiente hr̄e,q̄a nullum p̄iudicium fit patrono,cum suū iusp. remaneat illęsum ꝑ instōnē factā de
9 eccl̄a uacante,† & sic tractatur de actu concupiscibili, in quo totiens hr̄ ꝓ ꝯsentiente.l.q̄ patitur.ff.manda. & per Inno.in d.c.in genesi.& per gl.in d.reg. is qui tacet, nam si institutio sibi displicuisset, non habebat nisi cōtradicere,quia quando est tale factum, quod fieri non potest me prohibente, tacendo uideor consentire, ut dicit glo.in d.reg.is qui tacet.quod indubitanter esset uerum,si ex facto partis patroni tunc uel postea interuenisset aliquis actus positiuus approbationis institutionis,argu. cap.ex ore.de his quæ fiunt a maio. part. capit.

capit.& ad hoc facit d.c.decernimus.ubi dcernitr colla-
tio nulla, qñ ɔtulit eccl'am ſpreto pſono. Sed ĩ caſu nſo
data patronorum præſentia non poſſumus dicere illos
fuiſſe ſpretos, quinimmo pp uiocculum charitatis & fi-
liationis ſpiritualis quæ eſt inter epm & ſuos diœceſa-
nos uidentur patroni, ex quo non contradixerunt, epo
conſentire per text. nota. in l. ſi ſeruus communis. ff. de
dona. inter uirum & uxo. contra hoc ultimum vr̃ tene
re do. Alex. de Neuo de Vincentia in c.2. de locato in j.
10 gl. dicens † φ rõne reuerentię quam hñt inferiores ad
epm rõne ſuperioritatis, licet taceant non uidentur cõ
ſentire per l. 1. §. quæ onorandæ. ff. quarum rerũ actio
non detur. & in l. pen. ff. de furtis. ſequitur Ab. do. Phili.
de Sarra. in d. ca. illud. in 106. char. operis, qui dicit opti
me facere pro pdictis notata per quendam eximiũ doc.
Patauinum do. Fran. de Porcellinis in conſ. ſuo quod in
cipit, conſtãte Adrenſi qõne &c. ubi notabiliter dicit
11 † φ ſi conſenſus adhibitus in præſentia patris per filiũ
exiſtẽtem in patria ptãte non ualet tanq̃ adhibitus ob
reuerentiam pr̃nam, arg. l. ſi quãdo. §. & generaliter. C.
de inoff. teſt. facit quod no. in auc. ut cum de appel. co-
gno. §. centum. per Bar. & alios in d. l. 1. §. quæ onoran-
dæ. ubi talis reuerẽtia hẽt vim metus, & ſic facit reſcio
di actum, ac ſi per metum fuiſſet factum, alle. no. in c. ſi
uero. de iureiur. & in c. de pactis. li. 6. facit quod no. in l.
qđ Seruius. ff. de cond. ob cau. & de cond. turpem cãm.
l. ſi ob turpẽ. & d. §. quæ onorandæ. faciunt no. per gl. in
d. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de procura. faciũt ẽt no. p
Io. An. in c.2. de locato. dicentem φ ſi eps facit ſtatutũ,
& inferiores ſunt præſentes, licet non ɔtradicũt, tñ nõ
hẽbuntur pro conſentientibus ſi aliter non apparet de
eorum conſenſu, alle. not. per Inn. in d. ca. in geneſi. qui
12 ibi tradit regulam † ut totiens habeatur pro conſentiẽ-
te, quando tractatur de actu appetibili & ſibi fauo-
rabili: ut d. l. qui patit. ff. mand. ſecus ſi actus ſit præiudi-
cialis, uel non appetibilis: quia tunc non hr̃ pro conſen
tiente. d. §. inuitus. ad idem gl. in d. reg. is qui tacet. & te
net Bur. in d. c. 2. de loca. niſi ſubeſſet iuſta cã ſtatuendi,
& hanc opi. Io. And. dicit ibi Car. communiter teneri p
doc. licet ipſe conetur ſaluare opi. Inn. tenentis contra
rium ibi, quam opi. Ioã. An. ibi approbat dom. Alex. de
Neuo de Vincentia, qui fuit doctor patris mei. faciunt
etiam no. per Car. in c.2. de conceſ. præb. in gl. in uerbo
condemnare. in 2. par. & per Io. An. in mercu. in d. reg.
is qui tacet. & in d. c. ex ore. ubi per Hoſt. Io. An. & Car.
de his quæ fiunt a maio. part. c. 1. dicentes poſt Trancre.
in c. ſi ſeruus. 54. diſti. ſi ordinarius confert beneficium
me præſente taccote, uideor renuociare iuri mihi cõ-
petenti in illo beneficio, non bene dicere: quia in abdi-
cando ius alicuius non ſufficit eius taciturnitas, per no.
in c. nonne. de præſumpt. ſecus quando expreſſe ɔſen
tiret: quia tunc vr̃ tacite renũciaſſe, dummodo ſm̃ eos
talis ɔſenſus pſteur collatori, in cuius manib. poſſet fie
ri renunciatio, alias non ualeret tacite, quod non uale-
ret expreſſe. c. admonet. & ca. quod in dubijs. de renun.
cle. 1. eo. tit. Ita dicũt intelligere c. beneficium. de regu.
iur. li. 6. ex quib. inferũt ſecus eſſe, ſi conſentit, ut fiat ele
ctio, uel pręſentatio de beneficio ſuo, quia cum talis ex
preſſa renunciatio deberet fieri in manu ſuperioris. d.
c. quod in dubijs. ergo & tacita, & ſic non uidetur renũ-
ciaſſe in manib. eligentium uel præſentantium, ut ple-
nius per eos in dictis iurib. Subdit tamen do. Phil. ſe pu
tare ueriorem eſſe opi. Ab. in d. diſputatione Augerio.
13 † ut ex quo patronus eſt præſens inſtõni epi & tacet, prę
iudicetur ſibi per hanc taciturnitatem, nam ubicũque
actus ſit in præiudicium alicuius, quem ipſe prohibere
poſſet: tunc tacens habeatur pro cõſentiẽte: ut in l. rẽ
alienam. ff. de contrahen. emptio. ſed ſi poſſet prohibę
re, ex quo non prohibet, intelligitur conſentire: ut in l.
fideiuſſor. §. 1. ff. de pigno. Ita diſtinguit gl. in l. Caius. ff.
de pign. actio. & in c. nonne. in uerbo tacẽdo. de pſump.
& gl. in d. regu. is qui tacet. unde in caſu noſtro ſi patro
nus contradiceret, poſſet impedire actum, & ſic colla-
tionem epiſcopi. d. c. decernimus. 16. q. 7. ergo tacendo

ſibi præiudicat. Ad hoc adducit dictum Inn. & Hoſt. in
c.2. de loca. dicentium ualere ſtatutum epi factum in
pręiudicium inferiorum pñtium & non ɔtradicẽtium:
qa uidentur conſentire, licet ut ſ. dictum eſt, Io. An. &
alij teneãt ɔriũ in hoc ultimo, tñ Io. de Imo. & alij poſt
multa dicũt, opi. Inn. poſſe ſuſtentari, quem ẽt ibi nitit
defendere do. Card. ut ibi plenius p eos. Adducit ẽt no.
per Io. de Imo. in d. c. ex ore. de his q̃ fi. a ma. par. c. dicẽ-
14 tem opi. Arc. de quo ſ. inquantum vult † collationem
factam de beneficio meo me pñte & tacente ualere eſ
ſe ueram, licet Io. An. & Car. teneant ɔrium, ut pxime
eſt dictum: quia quotiens agitur de præiudicio tacẽtis,
qui ɔdicendo poteſt actum impedire, ſi non ɔdicit, hr̃
pro conſentiente, alle. d. gl. valet in l. Caium. et in d. ca.
nonne. de præſum. et in d. reg. is qui tacet. et p Bart. in l.
quæ dotis. ff. ſol. ma. et per doc. in c. ex literis. de trãſac.
Immo cum nõ potuiſſet collatio fieri taliter, ut per eã
ius acquiratur, ſi prætendat ius, contradixiſſet, ex quo
non ɔdixit, præiudicatur ſibi, reſpondendo ad d. reg. is
qui tacet. alleg per Io. An. illam intelligi ſm eũ qñ agi
tur de piudicio delegationis perſonalis, qa tũc tacẽs nõ
hr̃ pro ɔſentiente, alle. d. l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de
procu. Idem dicit, quãdo agitur de piudicio iuris realis
ex quo contradicens non poteſt actum impedire ɔtra
dicendo: ut in caſu. d. l. rem alienam. ff. de ɔhen. empti.
quia tunc non præiudicat taciturnitas. Adducit ẽt pro
pdictis gl. no. in uerbo abſentium in c. quanto. de his q̃
15 fi. a præla. quæ inter allegati † φ ſiue põte ſciente cele-
bretur contractus inter aliquos ſuper certa re, ſup qua
intendo habere ius, et patior me pro teſte in inſtro in-
ſcribi, non reclamãdo uideor præiudicare iuri meo, ad
hoc tex. cum gl. in uerbo teſtis. in c. ex literis. de trãſac.
et licet in hoc ultimo ſint uarię opi. de quib. in d. c. ex li
teris. tamẽ dicat Phi. ſm do. ſuum Iac. de Zochis et Bur.
in d. c. q̃to. melior opinio eſt quæ ponitur per aliquos
in d. l. Caius. ff. de pign. actio. ut ſit differentia, an ſim re
ſtis contractui qui me inuito, et contradicente fieri po
teſt: ut in caſu. d. l. rem alienam. et tunc non nocet, ſed
ſi ſum pñs contractui, q me inuito fieri non põt, et tũc
talis præſentia et patientia mihi piudicat. exemplum ſi
ſum præſens, quãdo rem meã alten obligas pro pigno-
16 re et non ɔdico, præiudicat mihi, † quia non poteſt cõ-
ſtitui ius pignoris in re aliena niſi ɔſentiẽte dño: ut eſt
tex, cum gl. in l. aliena res. et in l. quæ domini. et in l. ſi
C. ſi res alie. pig. da. ſit. de qua materia per ipſum. et Bal.
in l. 2. C. de reb. alie. non alie. per gl. et doc. in d. l. Caius.
p Bartol. in l. quæ dotis. ff. ſolut. matrimo. per gl. et Bur.
in c. nonne. de pręſumptio. et in d. c. ex literis. ubi ẽt ha
betur, an ſi aliquis prætendat habere ius in una re, et li-
tigatur ſuper illa inter partes; et ipſe fuit adiutor alte-
rius partis pręiudicet ſibi, de quo ibi. Ex qb. ipſe D. Phil.
concludit, patronum præſentem collationi factę per
epiſcopum de beneficio patronato et non ɔdicẽte ha-
beri pro conſentiente. Tu pro iſta cõcluſione adde pul
17 chrum tex. in §. ſi ſeruus. 54. di. † ubi ualet ordinatio ſer
ui domino præſente et non contradicente, per quem
tex. domi. Fel. ante ſi. c. ſuper eo. de offic. delega. ponit
pulchrum dictum, φ ſi Papa delegat alicui, ut ad præ-
ſentationem eius quem nouerit patronum ordinet ec
cleſiam, talis delegatus poterit inſtituere, tamen ſi in-
ſtituit, et ipſe ad quem ſpectat ius inſtituendi ſciet, et
nõ contradicat, tenebit inſtitutio, ut omnes doc. ibi tc
ſunt per rationes alias, quæ ſunt relatę ſupra. domi. Fel.
ibi uero dicit, ſi taciturnitas noceat in iſtis præiudiciali
bus habenti inſtitutionem: quia iſtud toleratur ratio-
ne diuini cultus per dictum. §. ſi ſeruus. quia prouide-
re eccleſiæ eſt fauor diuini cultus, ut ibi per eũ, et nos
retulimus ſupra in 1. quæſt. princ. huius partis in 9. art.
ſtatim poſt princip. in uerſicu. uerum dicunt ibi docto.
& poſtea in alio uerſicu. aduerte etiam: quia datur ter-
tius effectus. Adde etiam prędictis omnia quæ pulchre
dixit domi. Fel. in d. cap. cum Bertoldus. in quarta co-
lum. in tertia limi. ubi ponit, an ſi fiat collatio patrono
præſentante et tacente per epiſcopum ſit irrita uel te-
neat

neat,& cōcludit illam tenere,ut ibi p eū!, ubi restringit
istam concl.quam ipse ponit ꝑ fallēcia aliquib. modis,
dicit.n. Ab.ibi dicta disputatione Augerio.non cōside-
rasse contemptum,uel non contemptum ex pñtia,sed
simplr dicit,cām non esse oneris,sed concupiscibilem,
Cat.uero loq in collatione facta patrono non uocato,
& postea sciente & tacēte in cle.1.in prin.15.col. uersi.
sed post longam cogitationem. de supplen.negli. ꝑla.
& sic considerat contēptum patroni. Et ita dicit ibi Fel.
sibi magis placere opi.do.Card.s.cām esse oneris:& sic
ꝙ siue patronus fuerit præsens,siue absens eius tacitur
nitas non noceat sibi:cum sciat suum ius contradicē-
diq.ad finem quatuor mensium esse saluum,non vr̄
iun suo renūciare.l.sicut.§.nō vr̄.ff.quib. mod. pig.uel
hypothe.sol. vr̄ ēt patronum tacuisse ex quadam reue-
rentia erga superiorem,unde silentium nō nocet.l. pē.
ff.de fur.cum con cor.quas ipse Fel.dedit in d.c.nonne,
de præsump.ad fi.4 reg.allegando etiam Archi. & Do-
mi.in c.de eo.50.di.& de hoc uer.dixit etiam Phili. ubi
s̄.& ea non obstante conclusit taciturnitatem nocere,
& do.Fel.tenet totum oppositum eius quod s̄. conclu-
sum est.¶Fatetur tamen ibi Fel.post prin.5.col.in uer.
bene fateor,ꝙ si patronus non esset casualiter pręsens
collationi,sed immo uocatus principaliter , ut aliquē
pręsentaret,& postea nullum pręsentādo taceret,dum
eps conferret,uideretur cōsentire per dictum Inn.in c.
uestra.de loca.& ibi Ab.in fi.cum concor.quas ipse Fe-
li.dedit in c.cum omnes. in 10.col.uersi.iuxta hæc po-
suit Inn.de ꝯsti. Et ita dicit fore intelligenda aurea uer
ba Ab.in c.continebatur,ad fi.uer.ego dicerem, de his
18 quæ fiūt a præla.dum late firmat ualere †collationem
beneficii factam a prælato pñte & tacente capitulo: nā
pręsupponit,capitulū teneri ī illo actu loqui,&ad hūc
effectum fuisse congregatum,uerum tacendo consen-
tit:quia qui tenetur loqui & tacet hr̄ pro ꝯsentiente ēt
ad sui præiudiciū.l.de æta.§. qui tacuit. ff. de interrog.
acti.c.2.de confes.lib. 6.no.Inn.in c.1.de his quæ fiūt a
maio.parte c.patronus autem existens coram epo tpe
uacationis ecclesię non est obligatus loqui,cum adhuc
non uenerit coram eo,ideo non pręsumitur consenti-
re.Tenet etiam procedere.d.concl.si patronus permit-
teret labi tempus & non opponeretur, ut dicit se dixis-
se ibi in r.limit.& ita loqui Rotam ultimam hoc tit.in
fi.in nouis,dicētem ex quo patronus se nō opponit col
lationi factæ eo non uocato vr̄ consentire, de quo eri-
mus dicturi ī.in 6.conclusi.¶Postea ibi Fel,tractat in d.
6.col.in uer.quid autem,cum plurib.seq. si ordinarius
fecisset apponi ædictum uocans illos quorum interest,
ut facta pñtatione instituat unū si ī. illud tps patronus
non comparet,perdat ius ꝯdicendi, & uideatur cōsen-
tire.si quadrimestre nondum sit elapsum,de quo nos la
te tractauimus s̄.in 2.par.huius a.li.in 1.q.prin.in 38.ar.
ad ibi dicta me remitto.¶Quid dicemus circa has duas
opiniones ꝯrias Car.in d.cle.1.in 15.col.de supplen.ne-
gli.pręla.quam sequit̄ Fel.ubi proxime,& alteram Ab.
in d.dispu.Augerio.in 2.dubio.quam sequitur do.Phi-
li.de Sarra.ubi supra dico esse aduertendū,nam Card,
& Fel.non sunt recordati de d.§.si seruus.54.di. & Feli.
de eius dicto,quod posuit ante fi.c.super eo.de of. dele.
19 †taciturnitatem haberi pro consensu fauore cultus di-
uini,& ordinare ecclam esse cultum diuinum,& ibi ta
citurnitas nocebat habenti ius instituēdi,quod est pin-
guius ꝗ ius pñtādi,ut no.in d.c.cum Bertoldus,de re iu-
di. & nos dixim.s̄.in a.par.huius.2.li.in 5.q.princ.in 10.
art.igit̄ multo magis dēt nocere hęc taciturnitas fauo-
re dicti cultus diuini patrono habēti ius præsentandi:
¶Moueor ēt si terminus appositus in ædicto abbreuiat
quadrimestre,ut ibi Felin.vult,& nos dixim. sup.in d.2.
par.huius.2.lib.in 1.q.prin.in 38. art. qui quidem actus
est comminatorius,ne si patroni non ueniāt ad p̄sentā-
dum,fiet institutio,& si non comparent, fit institutio
& tenet ut ibi conclusimus,& vult tex. & doc.in c.fi.de
cle.li.6.quanto magis dēt nocere actus collationis seu
instōnis ipsi patrono præsenti uel absenti certo actus
collationis seu instōnis, qui fieret per epm de ecclesia
iurispa. ipsius patroni,qui non est comminatorius & ef
fectualis & consumatiuus, certe multo magis pręser-
20 tim stante dicto fauore cultus diuini. ¶†Et ideo dice-
rem siue patronus fuerit præsens casualiter,uel causal-
ter uocatus,aut non uocatus in actu collationis episco
pi,qui fieret coram eo,& non contradixerat, sibi pręiu
dicari. Et si diceretur, cur doc.concludunt in d.c.fin.de
ele.lib.6.ꝙ si certus citandus citatione certa fuerit pñs
non poterit ad instōnem procedi non præuia citatione
generali uel spāli,ut diximus late supra in d.a.par.2.li.
huius in 6.q.prin.in 11.art.Immo plus ibi diximus in 13.
art.ꝙ si cōstaret, comparentem seu oppositorem se nō
habere,adhuc necessario esset citādus , ergo non suffi-
ciet præsentia,nec scientia.¶Nam ad hoc respondet:
nam ibi loquuti fuimus de ipsis citationib.quę requi-
rūtur pro forma substantiali instōnis,quę seruāda erat
alias actus erat nullus ipso iure,ut ibidem diximus in 7.
art.hic autē sufficit patronum non esse spretum,& sic
ꝯsentire:quia illud ꝙ est spretū,tollitur per cōsensum
patroni,ut per doc.in d.c.decernimus,& in d.c.illud,&
non datur pro forma ꝙ ꝯsensus sit expressus, ut ibi di-
citur,ꝙ citationes fiant,sufficiat ergo cōsensus tacitus,
ꝑ ea quę dixim.s̄.in 1.par.1.li.in 2.q.prin.in 6.arti.& in
2.par.d.1.lib.in 1.q.prin.in 7.art.ubi loquuti fuimus de
consensu tacito, qui per pñtatum uel scientem datur
taciturnitate sequuta.d.reg.is q tacet,de reg.iur.¶Nec
ob.contemptus qui ita summopere considerat̄ per do.
Car. & do.Fel.ubi s̄.quia si loquimur de cōtemptu, qui
potest cadere in pñtatione,quæ fieret per patronos ali-
quo ipsorum non uocato,& hic non est in considera-
tione in patronis particularib.sed in generalib.seu uni
uersitatib.puta collegiatis,ut late dixim.s̄.in a.par.hu-
ius.2.lib.in 2.q.prin.in 5.art.¶Aut uolumus conside-
rare contemptum : quia episcopus non uocauit ipsos
patronos ad pñtandum,& tūc si præcessit alterius pro-
ni p̄sentatio, bene requireretur uocatio generalis uel
spālis,iuxta dispositionem d.c.fi.de ele.libr.6.& illa nō
facta instō esset nulla non ex contemptu compatroni
habito per compatronos uel episcopum,sed per dispō
nem,d.c.fi.quia non fuit seruata eius forma , ut ibi hr̄,
& nos diximus in d.a.par.2.li.in 6.q.prin.in 12.art.non
ergo hoc erit ex aliquo alio contemptu, nec quod eps
ad hoc teneretur,quia ante dispositionem.d.c.fi.eps ꝯ-
firmabat,uel instituebat nulla uocatione facta,ut uo-
lebant doct.antiqui in c.constitutis. el 2.de appe.& in
c.cum olim,de dolo & contuma. & pulchre posuit gl.
in uerbo inanes.in d.c.fi.& nos diximus in d.12.ar.¶Et
ex hoc sequitur,episcopum non teneri ad aliquam uo-
cationem patronorum nullo præsentante,sed diem in
terpellare eos,id est tempus semestre uel quadrimestre
a iure ad præsentandum eis concessum,argumen.cap.
potuit,de loca.¶Si vero uolumus cōsiderare contem-
ptum hoc est,quia patronus dicatur spretus,ex quo si-
ne eo facta est institutio,iuxta.d.c.decernimus , & dico
quod stante præsentia patroni,uel absentia & scientia
cum taciturnitate absque contradictione uel protesta
tione saltim,iuxta materiam quę ponitur per do.Feli.
late in c.ex transmissa.de præscript.in 1.colum. & seq.
& per Bartol.pulchre in l. 2. §. quod diximus. ff. siquis
cautionibus,eius taciturnitas habebitur pro consensu
tacito qui tollat talem contemptum,seu patronum es-
se spretum,& qui pro hoc sufficit,ut s̄.diximus. ¶Vn-
de concluderem,pręsentiam patroni sufficere sine du
bio,& sufficere probare patronum fuisse pręsentem &
non contradicentem in actu collationis.In absente ue
ro erit necesse probare scientiam eius, quæ si probari
non posset,non habebit locum,nisi finito tempore da
to ad præsentandum,si infra illud non contradixit, qa
tempus ad præsentandum currit etiam ignorāti & im
pedito ,ut late dixim.supra in 2.par.huius. 2. libri. in 1.
q.principa.in quinto articu. ¶Et in primo casu de pa
trono præsentante non erit considerandum id quod
dixit Felyn. in patrono præsentante & tacente an ca-

ſualiter nel nõ cauſaſt,& an nocatus uel non uocatus
fuerit pñeq̃a ĩdiſtincte eius pñtia & taciturnitas ſibi no
cebit.Et ex ꝓxime dictis ẽt colligo, ꝙ licet termino ap
poſito in edicto abbreuiãte tꝑe dato a iure cõi ad ꝑſen-
tãdum non audiatur ꝯparẽs & dicens ac ꝓteſtãs ſe nel
le expectari uſque ad finem tpis dati ad præſentãdum,
ut late concluſimus ſ.in d.2.par.huius.2.li.in 1.q.prin.
in 38.arti.tamen in caſu nr̃o qnando epiſcopus cõtulit
ſpreto patrono, ſi patronus hoc ſciens proteſtetur de
nullitate collationis, quia vult expectari ĩ. terminum
datum ad pñtandum a iure ad actualiter ꝯ̃dicendum,
uel præſentandũ alijs patronis non inſtantib. procedet
ꝓteſtatio & expectabitur:quia ſufficit per proteſtatio-
nem declarare ſe nolle conſentire,ut no.in d.reg.is qui
tacet.& in c.continebatur,de his quæ fiũt a p̃la.prote-
ſtatio.n.eſt expreſsio mẽtis,ut late per do.Fel.in d.c. ex
tranſmiſſa,& alios per eum ibi allegatos,& rõ differen
tiæ ĩ.iſtos duos caſus patet ex ſe:quia in caſu.d.art.38.
inſtabãt pr̃oni,ad litem finiendã ĩ.tempus iuris:in caſu
uero noſtro nullus inſtabat, niſi epiſcopus qui tenebat
expectare patronum uſque ad tempus iuris,immo uſq;
ad ultimum diem quadrimeſtris incluſiue,ut diximus
in d.1.q.prin.in 13.art Et ſi bene lis oriretur inter patro
num & ep̃m,& epiſcopus non curaret,an finiatur ĩ.tẽ
pus datum ad præſentandum,ut no.in c. eam te. cum
ſimi.hoc tit.& nos diximus late in d.1.q.prin.in 9.art.in
4.caſu,& ſic licet ſ.in uerſi.moueor etiam ſi terminus,
dixerimus magis poſſe abbreuiare tp̃s collationum epi
ſcopos q̃ edictum,uel ſaltim æqualiter ; tamen poſtea
inter iſta duo erat hęc differentia:quia in edicto pr̃onus
non expectabitur ultra illud,nec proteſtatio eum con-
21 ſeruabit,hic vero ſic,nota iſta q̃a uera & noua.¶†Ter-
tia ꝯcluſio ſeu caſus eſt,qñ pr̃onus eſt abſens,& ep̃s cõ-
tulit iure deuoluto,& tũc non tenet collatio,ex quo in
ueritate patronus nondũ erat priuatus, per c. ex parte,
cum ibi no.de ꝯceſ.præb. ubi patet,collationem factã
eo iure quo fieri non poterat non tenere: licet alio iure
fieri potuiſſet.Ita Ab.in d. diſpu.Augerio.in 2.dub.in 3.
ſui parte,dum ꝯcordat opinio.alleg.quod in ſimili no.
Bar.in l.ſi is ad quem.ff.de acq.hære.Et hoc expreſſe uo
luit Rota.538.hoc ti.in antiquis,& hoc ẽt vult Fel.in d.
c.cum Bertoldus,in 4.col.in 1.limi.in uerſ.ſecundo ad
uerte,& ꝓ hoc dicit facere.c.cum ſuper,de of.deleg.qđ
potuit noluit &c.nec ſequẽs patroni ratificatio uel cõ
ſenſus tacitus,aut expreſſus põt ualidare: quia non fuit
ex illo iure,nec ex illa ptãte epiſcopi,ad cuius uigorem
requireretur cõſenſus patroni,immo erat facta iure de
uoluto,& quaſi in negligentiã patroni.unde non cadit
ratificatio in eo,qui nõ fuit in aliqua ꝯſideratione, nec
eius nomine aliq̃d factum eſt,nõ ſic in collatione facta
ſimpl̃r,in qua vr̃ ineſſe tacita conditio, ſi patrono pla-
cuerit:& talis p̃ſumitur mens cõferentis,quaſi elegerit
uiam meliorem non aũt impugnabilem,ar.l.3.ff.de mi
li.teſta. ut late ꝑ d. Rotam,quam ſequitur Abb.in d.di
ſpu.Augerio.in 2.dub.in 13.col.ubi illã refert quaſi de
uerbo ad uerbũ,& in 14.col.in uer.aut.n.contulit,quã
ẽt refert Phil.de Sarra.in d.c.illud,cũ refert dicta doct.
& ita ẽt ꝯcludit ibi in 3.concl.& do.Fel.in d.c.cum Ber
toldus,in 4.col.in 1.limi.in uer.ſecũdo aduerte.†Quar
22 ta eſt ꝯcluſio ſeu caſus,qñ ep̃s ſimpl̃r contulit abſente
patrono, qui poſtea ueniẽs infra tp̃s ſibi a iure præfixũ
& pñtauit alterũ,& dicit Ab.in d.diſp.Augerio.ĩ 14.col.
ipſam collationẽ nullã ipſo iure,mouet̃ principaliter ꝑ
d.c. decernimus,ubi expreſſe per uerba pñtis tpis dicit,
talem collationem eſſe irritam,& alium ad uerecũdiã
epiſcopi ordinãdum & inſtituendum quem ipſe patro
nus condignum elegerit,& reſpondet ad d.c.illud, dũ
dicit irritandã,ut exponatur,ideſt irritã nũciandã, uel
ſi nolumus dicere ꝙ ſtet proprie & referatur ad factum
ut reuocet̃ quatenus.de facto ꝓceſsit,& hoc gl.1.in c.j.
de cle.ꝯiuga.& gl.in uer.caſſauimus,in c.accedẽs. el r.
ut lite nõ ꝯteſt.nã lex poſterior refert̃ ad priorẽ.l.ſed &
poſteriores.ff.de legi.& ꝑ eandẽ diſtinct.limitari cũ ibi
no. per Bar.plenius in extrau. ad reprimẽ.in uerbo nõ

obſtãtib.de re iudi.& dicit etiã Ab.in d.diſpu. Augerio.
23 ubi ſ. † ꝙ ubicũq; collatio pertinet ad aliquem cum cõ-
ſilio alterius,non ualet collatio ipſo iure ꝯſilio non re-
quiſito.ut in c.nouit, iuncta gl.fi.de his q̃ fiũt a p̃lato, fa
cit c.cũ in cũctis,de ele.c.cum olim,de arb.quæ iura lo
quũtur in ep̃o , qui hẽt conferre cum conſilio capituli
ſui,licet hoc ſit generaliter pręſcriptum ꝯ̃ capitulum,
ut ſolus ep̃s conferat,per no.in c.3.de ꝯſue.li.6.quo ceſ-
ſante nõ tenet collatio,ut in d. c.nobis.ergo multo for
tius dicendum in caſu nr̃o,ut non ualeat ipſo iure col
latio attentata ꝑ ep̃m,uel alium prælatum patrono nõ
uocato,& ꝯ̃dicente, cum patroni non ſit habẽdum cõ
ſilium,ſed requiritur ut ipſe tanq̃ cã mouens & prima
ria põtet inſtituẽdum per ep̃m ut hic,& per totum iſtũ
tit.pro quo facit: quia iſta collatio reperitur attentata
ab non habente poteſtatem,cum hic ad ep̃m non ſpe
ctat libera collatio,ſed inſtõ quę fit ad patroni pñtatio
nem in d.c.decernimus,& c.nobis,hoc ti.& nos dixim.
24 ſ.in 1.art.1.pręce.q.prin.†& factum ab non habẽte po
teſtatem eſt ipſo iure nullum,& pro non dato hr̃ qđ ab
illo datur,qui non hẽbat poteſtatem dãdi.c.ꝙ aũt, hoc
tit.in fi.pro quo facit:quia ſi legatus de latere ſine ſpãli
mandato non põt diſponere de patronali bñficio irre-
quiſito patrono laico,iuxta no.per glo.& doc.in c.dile
ctus,de off.leg.& in c.cum dilectus,hoc tit.& per gl.in
uerbo apoſtolicis,in ca.per ueſtras,de pręb.multo ma-
gis nec hoc facere poterit ep̃s.Ita Ab.in d.diſpu. Auge-
rio.in 2.dub.in 13.& 14.col. quẽ ſequit̃ Phi.de Sarra. in
d.c.illud,in 5.concl.& hoc ẽt uoluit pulchre do.Fel. in
d.c.cum Bertoldus,in 3.col.in uerſ.inſtõ facta, & hanc
partem tenẽt oẽs doc.ꝑ me ſ. allegati pro prima opi. q̃
eſt iſta,talem inſtõnẽ ſpreto patrono eſſe ipſo iure nul-
lam,quam ego ſ.tenui,& reſpõdi formiter ad c. illud,
hoc tit.cuius ultima uerba dicũt,talem pñtationẽ eſſe
irritãdam,& ſic non irritam ipſo iure,ut ille tex. loqua
25 tur in alio caſu,de quo dicã ĩ.in ſua conclu.†Quinta ſit
ꝯcluſio ſeu caſus,qñ ep̃s ꝯtulit & patronus ĩ.tp̃s indul-
tum a iure expreſſe ꝯſenſit: & tũc ualet collatio prout
ex nũc,non aũt ut ex tũc.Ita Abb.in d. diſpu.Augerio.
in 14.col.in 2.dubio.mouet̃:quia ad trãsferendum ple-
num ius in clericũ requirit̃ factum patroni, & ep̃i,unde
ambo ueniũt tanq̃ principales & habẽtes participium
in illo iure trãsferendi,licet ep̃s habeat pinguius ius , ut
in c.dilectus.de of. lega.per quem tex.probatur ſm Ab.
patronum ẽt habere aliquod iuris in pñtatione,ergo fa
ctum ab illo ualet rõne ſui iuris tñ,ſed quia non habet
ius integrum per ſe conualidatur eo tempore quo pa-
tronus aſſentit & non prius.adducit in ſimili.l.per fun-
dum.ff.de ſerui.ruſt.pręd.io.ubi patet,ꝙ ſi unus ex pluri
bus habentib.cõem fundum conſtituit ſeruitutem in
fundo,licet ualeat quo ad ſe ut ipſe ꝯ̃uenire non poſſit:
cum non ante acquiratur ſeruitus donatario q̃ alii cõ
ſenſerint,& nouiſsima conceſsio conceſsiones præce-
dentes confirmat.Ita Ab.in d.diſpu.Augerio,in fin.14.
col.quem ſequitur do.Phil.de Sarra.in d.c.illud,in 6.ꝯ-
clu.hoc etiam uoluit do. Feli.in d. c.cum Bertoldus,in
prin.4.col.in uer.limita p̃dicta,q̃ pro hoc alleg. plures
26 doc.& dicit hoc q̃ maxime ꝓcedere:†q̃a iſtud qđ exigi
tur ex parte patroni potius ſapit conſenſus q̃ auctorita-
tem,q̃ poteſt interuenire in actu & poſt c.ꝯſuetudinis,
& ibi Ion.de conſu.c.cum uos,& ibi oẽs de his quæ fiũt
a præla.cum ſimili.Tu adde ultra do.Fel.hoc idem uo-
luiſſe Car.in prin.cle.1.in medio.9.col.& Rota.307.ꝑ-
mutatio facta,in uer.reſpondet ad oĩa,de rerum ꝑmu.
in nouis,& ſ.ſcripta Rota.538.ĩ.tempus,hoc tit. in an-
tiquis,& hoc etiam ur̃ uelle Roch.in hoc tra. in uerbo
honorificum.in 1.q.Et do.Feli.in d. ſua prima limita-
tione dicit circa hãc ꝯcluſionem,quę eſt prima limita
tio,ponit primo eſſe aduertendum,ꝙ accedente dicto
ꝯſenſu pr̃oni ualet inſtõ ut ex nũc,non aũt ut ex tũc,al
le.Ab.in d.diſpu.Augerio.in 14.col.& pro hoc faciunt
quę dixim.ſup in 2 par.huius.2.li.in 6.q.prin.in 12.13.
30.35.art.& etiam proxi.præced.art.Secundo dicit do.
Fel.eſſe aduertendũ,hanc concl.noſtrã non procedere
ſi epiſcopus

ſi epiſcopus ꝯtulit iure deuoluto, putãs patronũ negli-
gentẽ uel priuatũ, de quo diximus. ſ. in 2. cõclu. Tertiò
dicit Feli. eſſe aduertendũ circa hãc cõclu. ꝙ non ſolũ
uerbis, ſed ẽt factis diceretur pronus cõſentire, qñ eſſẽt
actus tacite approbatiui inſtõnis, alleg. Cardi. in cle. 1.
in prin. 15. col. uerſi. ſed poſt longã cogitationẽ de ſup-
plen. negli. prӕla. facit. l. Paulus rñdet. ff. rẽ ratam habe.
& ponit aliũ modũ ſi ꝫ. tp̃s iuris patronus non pñtauit,
cũ ſublata ſit ptãs agendi de contẽptu, ut in ſequẽti ꝓ-
xima conclusione dicemus, & ibidẽ ẽt tenet Fel. opin.
quã ſ. tenuit, ut eũ retulimus ſ. ante fin. 1. conclusionis
taciturnitatem ante lapſum tp̃is non ſufficere ſm opi.
27 Card. tñ ꝫ eos nos ibi cõcluſimus. ¶ †Sexta eſt cõcluſio
ſeu caſus, qñ ep̃s contulit, & patronus nec ꝯſenſit nec
ꝫdixit ꝫ. tp̃s a iure datum ad pñtandũ, & ſic per negligẽ
tiam eſt priuatus iure ſuo, & tunc dicit Abb. collationẽ
ep̃i prius factã immediate conualidari abſq; alia colla-
tione in futurum facienda: quia ipſe ep̃s non põt ꝫueni
re, arg. d. l. per fundũ. ff. de ſerui. ruſti. prӕdi. & c. veniẽs,
de filijs presby. & c. diuerſis fallacijs, de cleri. coniu. in
c. ſi tibi abſenti, de prӕb. lib. 6. nec ẽt patronus ꝫuenire
poterit: quia habebitur pro cõſentiente, ex quo non ꝫ-
dixit, nec alium pñtauit. d. l. ſi ſeruus cõis. ff. de don. in-
ter virũ & vxo. ita Abb. ubi ſ. quẽ ſequitur Phil. de Sar-
ra. in d. c. illud, in 7. conclusione, hoc ẽt uoluit do. Feli.
in d. c. cũ Bertoldus, in 4. col. in 1. limi. in uer. tertiò ad-
uerte, ſed latius & clarius ibidẽ in fi. 5. col. in uer. limi-
ta quarto, ubi vult ſilr dictam collationẽ ualere prout
ex nunc, & non prout, ex tunc, nã ex quo collatio ad ip-
ſum deuoluta eſt ex ſuperueniente negligentia patro-
ni irreuocabiliter conualidatur id qđ erat eo inſtante
irritabile uel irritũ, non aũt eſt ſolũ ipſum tp̃s, qđ occu
paretur, & ſic non ob. regula non firmare, de reg. iur. li.
6. q procedit, qñ ad firmitatem actus nulli allegaretur
ſolũ tp̃s, ſecus ſi allegaretur alius effectus ẽt oneris ex
tpe, ut in hoc caſu eſt negligentia, ut ibi per eũ, hoc ẽt
uoluit Abb. in d. c. cũ Bertoldus, in 3. col. in fi. remitten-
do ſe ad c. illud, ubi ſilr hoc dicit poſt Hoſt. in fi. 3. col.
ubi ẽt notabiliter dicit, data negligentia patroni p͞tãtẽ
deuolui ad eũ qui habebat inſtituere, ẽt ſi ep̃s non ſit i
ut eſt gl. multũ not. in cle. 1. de ſupplen. negli. prӕla. &
uoluit ẽt Abb. in c. eã te. hoc tit. in 2. no. Et hanc cõclu.
ego intelligerem procedere in oĩ caſu, in quo fieret de
uolutio ad ep̃m, puta ſi patronus pñtauerit indignum:
nã tunc fit deuolutio ad ordinariũ, ut no. in c. cũ uos, de
offi. ord. & nos diximus late ſ. in 1. parte huius 2. lib. in
10. q. prin. in 4. ar. ubi ẽt hoc caſu firmatur collatio facta
per ep̃m ſi oe patrono: cum militet eadẽ ratio, & ꝓ hoc
facit qđ dicit Abb. in c. ſi uero, in pen. in c. eam te. in 2.
not. hoc ti. & Firma. in trac. de ep̃o. in 4. lib. in 1. par. in
28 37. q. ¶ †Septima concluſio ſeu caſus eſt, qñ per negli-
gentiam patroni ſuum ius eſt tranſlatũ in alium infe-
riorem ep̃m, & dicit Phi. de Sarra. in d. c. illud, in vlt. cõ
clu. uerba Abb. in d. diſpu. Augerio, poſt prin. 15. col.
in hoc paſſu eſſe defectiue & corrupte ſcripta, tñ quan-
tum percipi põt ex eius mente ibi, & alibi põt conclu
di, collationẽ factã per ep̃m non tenere, qñ ius inſtituẽ
di ſpectat ad inferiorẽ ep̃m ex aliquo iure ſpeciali, nam
data negligentia patroni inſtõ libera ſpectat ad illum
habentem ius inſtituendi & non ad ep̃m, ſm gl. in uer-
bo diſpoſitionem. in cle. unica, de ſup. negl. prӕla. quam
ibi poſt multa approbat Car. in 7. q. Abb. & Io. de Imo.
in c. 2. de cõceſ. prӕb. & in c. illud. ipſe Abb. in fi. 2. col.
ut eũ in prӕcedenti concluſione retulimus, unde ipſe
ordinabit dictum beneficium patronale, cuius diſpoſi
tio libere ad eũ eſt deuoluta per negligentiam patroni
non obſtante collatione facta a nõ habente ptãtem, &
per ꝯñs ipſo iure nulla: quia pro non dato hr̃ & c. c. quod
aũt, in fi. hoc tit. & quia ipſe ep̃s nõ põt ꝫdicere & obij-
cere, ſed tenetur illam collationẽ ratã hr̃e. Prouidebit
ergo illi, cui contulerat de alio beneficio: quia confe-
rens beneficium quod conferre non põt, tenetur aliud
conferre illi: ut in c. inter cӕtera iũcta gl. in uerbo aſſi-
gnauit. de prӕb. ubi de materia. ¶ Pro quibus oĩbus ma
xime dictis in proxima prӕced. conclu. facit: quia in pa
trono negligente ceſſat cauſa impediens & ſuperuenit
cauſa confirmans, meritò dẽt nunc irreuocabiliter cõ-
ualidare, arg. notatorum in uerbo non firmatur, de re-
gu. in. li. 6. pro qua dicit Abb. in d. diſpu. Augerio face-
re reſponſionem ad oĩa iura ꝫria ſ. adducta pro parte
affirmatiua prӕterquam ad ſm ꝫrium de glo. in cle. 1.
hoc ti. ad hoc dicit poſſe reſponderi, ut procedat, cum
mandatur ſimpliciter aliquid fieri abſenti aliàs poten.
ſed in caſu noſtro non ſolum mandatur ep̃o ut confe-
rat ad prӕſentationem patroni, ſed ipſa prãs fuit aucto
ritate iuris in patronum transfuſa, & per ꝯñs illud ius
patroni quod concludebatur in iure epiſcopi. ſ. in libe
ra collatione fuit ab eo abdicatum: ut in toto hoc titu.
meritò factum ſolius epiſcopi non debet tenere per ſe
tantum, arg. c. ſi capitulo, & c. ſi ſoli. de conceſ. prӕb. in
29 6. & ita reſidet ibi Phil. ¶ †Octaua ſit concluſio ſeu ca-
ſus, qñ beneficiati iuriſpa. permutant eorum beneficia
ſi ep̃s eis auctorizat patrono non uocato nec cõſentien
te eſt ipſo iure nulla, & ſic etiam in ea habet locum. d.
c. decernimus, ſed reconualeſcit per ſuperuenientẽ pa
troni conſenſum tacitum uel expreſſum, ſecundùm
Car. in cle. 1. de ſupplen. negli. prӕla. in 14. col. & ſeq. &
in c. 2. in fi. de conceſ. prӕben. & Hoſt. in ſumma huius
tit. ad fi. & clare Gay. in repe. c. ſi. de electio. li. 6. in fi. 35.
col. de qua concluſione late dixi ſupra in 1. parte huius
2. li. in 6. q. prin. in 6. ar. ubi tractaui materiam permuta
tionis beneficiorum patronatorum per 12. dubia, & in
2. poſuimus. an patroni in beneficijs permutandis ſint
uocandi. Et in 3. dubio an non uocati agere poſſint de
contemptu. Et in 5. dubio, an debeant ſaltim conſenti
re permutationi. Et in ſexto dubio, an talis conſenſus
poſſit interuenire poſt permutationem, & ualide ril-
lam. Et in 8. dubio, an talis permutatio ſine conſenſu
patroni ſit ipſo iure nulla, uel annullãda. ubi poſuimus
pulchram diffinitionem, licèt regulariter dicatur nul-
la. Et in 9. dubio, an talis permutatio ſine conſenſu pa-
troni poſſit ualidari. ¶ Et licèt do. Feli. in tracta. quan
do literӕ apo. not. patro. in 6. colum. in 9. ampli. dicat
communem opin. eſſe in contrarium ſcilicet non eſſe
ipſo iure nulla, & in d. cap. cum Bertoldus. in 6. colum.
in 5. limi. dicat, collationem meram ſpreto patrono eſ-
ſe nullam ipſo iure ſed illam cauſa permutationis eſſe
annullandam, ut etiam uidetur uoluiſſe Abb. in d. di-
ſpu. Augerio. in 14. colum. in uer. item apertius ut eo-
rum dicta, in d. 6. ar. retulimus in uerſi. do. Abb. poſtmo
dum. & in uer. do. Feli. verò, cum retulimus dicta doc.
in illa materia, antequam deueniremus ad formatio-
nem & diſcuſſionẽ dictorum dubiorum, tñ in 8. dub.
concluſimus eſſe ipſo iure nullã regulariter, & in 9. du-
bio illã reconualidari, prout ex nunc, nõ prout ex tũc,
ut diximus ſ. in 5. prӕced. conclu. & ſic regulariter non
eſſe differentiam inter collationẽ meram q̃ fieret ſpre-
to patrono, & collationẽ cã permutationis, uide ibi. no
30 lo hic repetere. Nona ſit concluſio †ſiue caſus, qñ patro
nus ẽt ſi vocaretur non poſſet prӕſentare quem uellet:
quia tũc inſtõ facta per ep̃m ſpreto patrono tenebit ſe-
cũdum Egidium de Bellamera deciſi. 87. inferens hoc
ſubtiliter ex prӕced. noſtra concluſione. & D. Fely. in d.
c. cum Bertoldus, in 6. col. in 6. limi. dicit pro hoc face-
re Rotam. 2. de prӕbend. in nouis, concludentem poſt
multa, ꝙ licèt beneficium patronale laicorum per pro
motionem illius beneficiati ſtatim uacet, tñ diſpenſa-
tio apoſtolica immediate conceſſa poſt promotionem
de eo retinendo in poſterum cum dignitate epiſcopali
ualet: licèt de iure patronorum nihil dicat, quibus illa
quaſi prorogatio nõ affert prӕiudiciũ conſiderabile, &
ideo ꝫdicere non potuiſſet. Tñ in contrarium dicit do.
Feli. eſſe longam deciſionem Egidij prӕdicti. 752. ſup-
poſitio facta, quӕ mihi eſt. 331. in no. & pro hoc aliqua
liter ſe inſtetiſſe in ſua. q. de iurepa. ideſt in trac. quan-
do literӕ apo. no. patro. in uerſic. limitatur. 5. & ad ibi
dicta ſe remittit, de qua nos dicemus Deo duce infra in
hac par. in 9. q. princ. in 19. articu. dum hanc materiam

tractabimus.Subdit tñ Fel.eſſe cōſiderandū, ꝙ tenēdo
opinionē,quā ipſe dicit cōem, patronum cōtemptum
in permutatione poſſe eā infringere, iſtam noſtrā cōclu
ſionem quam ipſe ponit pro 6. limitatione non poſſe
exemplificari in collatione facta per uiam permutatio
nis,cū ſaltim ſit irritabilis ope exceptionis,ſed exēplifi
cabitur generaliter in caſib. in quibus patronus perdi-
diſſet illa uice ptātem qūocunq; præſentandi, puta qa
præſentauit ſcienter indignum,iuxta no.in ca.cū uos,
de offi.ordi.uel ex alia cā nunc priuatus eſſet,& ſic vult
id qđ ſ.diximus nos in 6.concluſi.in uer,& hāc conclu
ſionem ego intelligerem . Et ſic mō ſumus expediti de
concluſionib.do.Abb.in d.diſputa. Augerio.quas qua
ſi de uerbo ad uerbū refert do. Phil.de Sarra. in d.illud,
31 & de dictis do.Feli. in d. c.cum Bertoldus. ¶ † Decima
ſit cōcluſio ꝙ ſi legatus de latere confert beneficiū pa
troni eccleſiaſtici ſpreto pṙono,tenebit collatio, & idē
facere poterit Papa de beneficio pṙoni laici iuriſpa.ex
preſſe derogādo, ut in c.cū dilectus.hoc tit.& in c.dile-
ctus.de offi.dele,ubi oēs doc.& late do.Fel.in trac. qñ li
teræ apo.not.patro.& nos diximus ī.in hac par. in 8.&
9.quæſtionibus,& in hoc caſu non habebit locū diſpo-
ſitio.d.c,decernimus,ut aperte voluit Ab. in d.c.illud,
in fi.ubi lic.3.mō limitat.d,c. decernimus.& d.c,illud.
& hoc idē voluit Roma.in conſ.361.in caſu ꝓpoſito.in
1.col.& Roc.in d.uerbo honorificū.in 1. cōclu.in 3,li-
mi,& dicet late ſupraſcriptis ar.nō eſt nūc hic inſiſten-
32 dū. ¶ Xi.ſit cōcluſio† ꝙ ſi patronus laicus donauit iuſp.
alicui pio loco in qua donatione non requiritur cōſen
ſus eṗi,eccleſia uacauit, & ipſe donator qui fuerat pṙo-
nus & exiſtebat ī quaſi po.pñtādi pñtauit aliquē eṗo, &
pñtatus fuit inſtitutus, & fratres loci pij non præſenta
runt,inſtō non erit ipſo iure nulla,quia iuſto errore du
ctus fuit eṗs inſtituendo præſentatum ab illo quem ip
ſe ſciebat patron.& quaſi poſſeſſorē,ſed erit irritāda ad
inſtantiam donatarij,hic eſt caſus ad literam in d. c.il-
lud,in fi.in uerſi.ſi uerò.qui tex.ita loquitur ſm nouuā
meam ſolutionē,quā ad illum tex.dedi ſ.recitatis dua-
bus opinionib. ꝯtijs.in uer, ego uerò teneo primā opi-
nio.cū plurib.uer.ſeq.¶ Xij.eſt concluſio ſeu caſus , qñ
eṗs inſtituit aliquem ad præſentationem illius,quē nō
iuſto errore putabat patronum :quia neſciebat illū pṙo
nū,nec quaſi poſſeſſorem,& hæc inſtō conſiderabitur
nulla ad effectum,ut fieri poſſit per uerū patronū noua
præſentatio,& agi poſſit per præſentatū,ut amoueatur
inſtitutus & ſua præſentatione admittatur,ut ipſe inſti
tuatur,non aūt conſiderabitur nulla ut ipſo facto fieri
poſſit ſecunda inſtō,ut eſt & conſideratur in d.c.decer-
nimus,hic eſt tex.ſm uerum intellectum in d. c.cū Ber
toldus,de re iud.& vult ibi Abb.in 3. col.in uer.qñq; p̄-
ſentatio , licèt ipſe colligat ampliorem illationem , ut
late diximus ſ.dum tractauimus de præced.concluſio-
ne,in uer.ꝯ hūc intellectū.& in uer.certe hoc eſt forte.
cum plurib.uerſi.ſeq.& præſertim in uer.c.uero.decer
nimus,& in uer.theorica uerò q̄ ꝓbatur.¶ Xiij.ſit cōclu
ſio, nihil referre quo ad caſum noſtrū de inſtōne quæ
ſit ſpreto patrono,ut ſit nulla, per d. c.decernimus, ex
quo quæritur de commodo ſeu de fructu iuriſp. ipſum
ſpretū eſſe verum patronū , uel eſſe in quaſi poſ.iuriſp.
ſeu præſentandi:cū hęc duo nihil differant quo ad hoc
ut eis nō præiudicetur,immo cū eis eſt præiudicandū,
magis conſideratur quaſi poſſeſſores q̄ patroni.ita ma-
giſtraliter & ſilr̄ voluit do.Car.in cōſ.69.uacante qua-
dam,in 2.col.in uer.primo aūt caſu.cū duob. uerſ.ſeq.
ubi gñaliter loquitur ita ad præiudicandum pñtationē
patronorū laicorū eſſe attendendū iuſp.ſicut quaſi poſ
ſeſsionē,& de eis in gr̄a eſſe faciendam mētionem: im
mo magis de quaſi poſſeſſore q̄ de patrono,& hoc idē
quo ad terminos caſus nr̄i, uoluit Roch. in hoc trac, in
uerbo honorificum, in finalib.uerbis. 1.q.allegando.d.
conſilium Car.de quo ēt facit mentionē in uerbo com
petens alicui in 14.q.& nos retulimus ſ.in 1.par.huius.
2.li.in 3.q.prin.in ar.¶ Et per iſta ſit expeditus hic co
pioſus & difficilis ar.ꝑ diuerſa iura & ꝯtias opiniones
doc.ex quib.ꝯcluſionib.patebūt ampliationes & limi-
tationes ad d.c.decernimus,quaſi in fi. pñtis.q.prin.po
nemus. Do. Roc. uerò ponit hic alias limitationes ſeu
33 fallentias † qñ eṗs ſine patrono beneficium patronatū
prouidere poterit, quia licèt uideantur limitare reg.d.
c.decernimus,nolo tñ hic dictos caſus ponere,ſed illos
ponā ī.in hac parte in 7.q.prin.per totū,ubi quærā, an
& qñ ordinarius inſtituat ſine pñtatione pṙoni , & oēs
illi caſus, quos ibi ponā, erunt limitationes ad hunc ar
ticulū, quē iō hic ſituaui;qa hic tractamus , qñ inſtitu-
tio fiat, & diximus eſſe faciēdā præced.pñtationē, & ꝙ
illa nō præce.erit irrita. quare ꝓ iſto art.prædicta ſuffi-
34 ciant. Addēdo.d.c.decernimus,adhuc† limitari, ut di-
cemus ī.in 3.li.in a.q.prin. in fi.9.ar.& uide in materia
Phil.Deciū in cōſ.117.diuino &c.& ꝓ tenui.in ꝯſ.136.
in cā dñi Frāciſci.in vlt.col.& in cōſ.149.diuino &c.&
ꝓ tenui, in 3.col. p̄ſertim in fi.& in prin. 4.col.pulchre
ponit qñ eṗs facit actū ex iure deuoluto, & illud nō eſt
verū , actū eſſe nullū ēt ſi eṗs ex alio capite illum actū
facere potuiſſet,& per d.c.decernimus,uide Phil. De-
cium in c.cauſam matrimonii, ſuper gl.2.de offi.dele.

¶ Tertius art,ij.q.prin. iij.Partis ij. Libri.

1 *Inſtitutio facta per epiſcopum ſpreto patrono an poſſit reuocari per vicarium generalem & preſentatus a patrono ab eo inſtitui, vbi quòd ſic.*
2 *Vicarius cognoſcit de matrimonio carnali.*
3 *Pœnitentiæ ſunt arbitrariæ.*
4 *Inſtitutio facta per epiſcopum valida non poteſt reuocari per eius vicarium generalem.*
5 *Collatio facta ab epiſcopo exiſtente extra diœceſim præfertur collationi eodem die facta ab eius uicario generali ſpeciale mandatum conferendi habenti & in diœceſi exiſtenti.*
6 *Appellari non poteſt a ſententia vicarij ad epiſcopum.*

1 Ex ſupraſcriptis ſuccedit tertius ar. 2.q.prin.† eṗs in
ſtituit rectorem in eccleſia ſpreto patrono uenit
pṙonus & petit a uicario eṗi,ut ille talis remoueatur ab
eccleſia,& inſtituatur ille,quē ipſe vult pñtare, an uica
rius generalis hæc poſſet facere. Io. And. in c.2.offi.uic.
li.6. refert hanc quæſtionē fuiſſe diſputatam Bononiæ,
& determinatum ꝙ ſic,per illū tex. d.c.a. quia hic non
agitur de crimine, uel de punitione clerici ꝑꝑ crimen,
ſed petitur declarari eum non hr̄e ius , & ſic beneficiū
non eſſe ſuū,ſed ſolā detentionē habuiſſe,facit̄ no. ꝑ
Io. And. poſt Inn.in c.querelā,de ele.in prin.ubi dr̄,hoc
peti per modū actionis:eſt.n actio perſonalis,q̄ cōpetit
ēt patrono,alleg.not.in c.quia diuerſitatem, poſt prin.
de conceſ.præb.& no.per eū in c.qm̄ frequenter. §.por-
2 rò.ſuper.1.gl.ut lit.non conteſ. ¶ † Pro p̄dictis facit: qa
vicarius cognoſcit de matrimonio carnali, iuxta nor.
in c.1.de cōſan.& affi.ergo.& multo fortius de ſpiritua
li,cū in iſto interueniant arbitri & non in carnali.c.pe.
in fin.de reſt.in integ.facit c.fi.Item pñtatus a patrono
de neceſſitate eſt inſtituendus. 16.q.7.decernimus, er-
go neceſſario ꝯ inſtitutū ēt ab eṗo eſt pronunciandū.
c.ad petitionē, de accu. ff.de procu. l.Ponponius. Quæ
maxime procedunt ſm eundē diſputantē, qñ eṗs eſſet
abſens.c. Romana,in fi.de offi.ord.li.6.Dicit tñ Io. An.
in c.2.de offi.uic.in 6. eſſe aduertēdū:qa in terminis hu
ius quæſtionis non quærit,niſi quantū ad ptātē vicarij:
qa ſi eṗs inſtituiſſet ex iure ſibi deuoluto ex negligētia
patroni, tunc imputet ſibi patronus negligēs:ſed ſi eṗs
inſtituiſſet ad petitionē alterius dicētis ſe patronū miſ-
ſo publico edicti,tunc vr̄ pṙono præiudicatū quòad il-
lā uicē ſm Io. An.de quo ſe remittit ad no. in c.2.de his
q̄ fiunt a præla.ſup gl.in uerbo multa, cū ſuis remiſſio-
nib.de quo nos diximus. ſ.in 2.par.huius.2.li.11.q.prin.
in 38.ar.& ibi dr̄ de materia edicti in 6.q.prin. ex quib.
vr̄ ſentire Io. An.ſm Lap.in d.c.2.de offi.uica.collatio-
nē ſeu inſtōnē factā ꝑ eṗm nō impedire pñtationē fieri
per patronum.adducit.d.c.decernimus,licèt dicat.ca.
illud , hoc titu.facere in contrarium,de quo ſatis dixi-
mus in proxi.præced.art.& pro iſto dicto Ioan. And.fa

cit

dttex. apertus in c.cũ Bertoldus.hnc tit.inducẽdo illũ:
ut facit Ab.in 3.col.in uer.quãdoq.pręsentatio.& nos
late dixim.s̃.in proxi.præce.art.in uer.sed circa hũc in-
tellectum cum plurib.seq. Et inquãtum est s̃.dictum p
illum disputãtem & Io. An. uicarium posse destituere
institutum per ep̃m,dicit Lap.in cõtrarium uideri: qa
licet tũc non agat̃ de crimine,agitur tamen de instõne
facta per episcopum de qua nõ licet uicario cognosce-
re,uel se intromittere.31.dist.inferior.cle.2.de ele.c.cũ
inferior.de maio.& obe.ad hoc.c.dudum.uer. nos igi-
tur.de præb.in 6.no.in c.sup eo.de off.dele.per Io. An.
& de re iud.c.decætero.super gl. 1.in suppletione.unde
dicit concludendum,ꝙ institutione facta per episcopũ
non potest se de ea intromittere eius uicarius sine spã-
li & expressa commissione episcopi,nec dicit sufficere,
si exprimeretur aliquid de requirentib. spãle mandatũ
sequuta clausula generali,alle.no.in c.2.de præb.lib.6.
& in l.nõ potest,de procura.unde posset procedere opi
nio disputantis,& Io. And. s̃m eum quando institutio
non est facta per episcopum,sed per alium inferiorem
pura plebanum hñtem ius instituendi ex spãli iure.pri
uilegio,uel consuetudine,non obstãt no.in c.tempora
3 plenitudinis,iuncta gl.16.q 7.† ubi dicitur,omnes pęni
tentias esse arbitrarias,unde ep̃s potest diminuere pęni
tentiam impositam per Papam,ut ibi dicit gl.quia s̃m
Lap. loquũtur in foro pœnitentiali,nos aũt loquimur ĩ
foro iudiciali,ubi conquiescit officiũ minoris uel põt
mutare de licẽtia superioris uel eius commissione, aĩs
non.¶ Refert & sequit̃ oĩa s̃.dicta Dnmi.in d.c.2. de of
fic.uica.¶ Sequit̃ p̃dicta do.Phi.de Sarra.in c.illud,hoc
ti.in uer.iuxta prædicta dubitatur.Tu circa principalẽ
ti.art.ↄclude cum Io.An.nam ex quo prima instõ fuit
nulla facta per ep̃m,& uicarius generalis episcopi põt
admittere pñtationem,& instituere ex ipsa generalita-
te sine spãli mandato,ut dixim.supra in 1.q.princ.huius
par.in 5.art.sicut ipsemet episcopus deberet admittere
pręsentatum per patronum ↄ̃ factum proprium in sul
uerecũdia,ut vult aureus tex.in d.c.decernimus.16.q.
7.erit episcopo honor,ut ipse episcopus admoneat in-
stitutum per se,seu eius uicarius.Item non obstãt in ↄ̃-
rium adducta : quia stante nullitate primę instõnis est
ac si facta non fuisset,& sic patronus admittitur & pñta
tus per eum instituitur,& talẽ institutionem dare põt
uicarius,ut proxime diximus,sic dare poterit & istam,
& hæc dicetur prima:quia prima tanq̃ nulla non est in
consideratione,& sic non erit uicarius qui reuocat pri
mam,sed est iuris dispõ quæ facit illam nullam.d.c.de-
cernimus. ¶ Quo uero ad aliud dictum Lap.uolẽtis ↄ̃
4 Io.An. instõnem † factam per ep̃m ualidam non posse
reuocari per eius uicarium generalem, nulli dubium
est,ꝙ si est ualida instõ facta per ep̃m,non possit reuoca
ri per uicarium: quia si par in parem non hẽt imperiũ.
c.innotuit,de ele.q̃to magis inferior in superiorem.31.
5 dist.per totũ.¶ † Immo si eodẽ die est facta collatio be
neficii ab episcopo existente extra diœce.& ab eius ge
nerali uicario habente speciale mandatum conferendi
existente in diœce.præfertur collatio facta per ep̃m:qa
superior,ut pulchre consuluit Cal.cons.suo.2.de off.ui
ca.inc.an collatio episcopi.si uero consideraremus col
lationem factam per episcopum,esse iniustam seu iniq̃
& tunc si ab ea est appellatũ, quia ab illa appellari põt:
ut dixim.s̃.in 2.par.huius.2.li in ult.q.princ.in 5.arti.&
de ea habebit cognoscere iudex appellationis,& sic su
6 perior ipsius episcopi: † nam si a sñia uicarii non potest
appellari ad episcopum : quia faciunt unum tribunal.
c.2.de consue.lib.6.multo minus de sñia instõnis lata
per ep̃m poterit cognoscere eius uicarius,nec ad illum
appellari. Aut sñia instõnis transiuit in rem iudicatam,
q̃ bene trãsit in rem iudicatã,ut late diximus in d.ulti.
q.prin. in 6.art.& tũc non est dubium de ea ẽt ep̃m co-
gnoscere non posse ad partis instantiã: ut diximus in d.
6.art.quantominus nec eius uicarius. Sed qa ep̃s põt ex
officio uidere de inualiditate tituli instituti uel collati
ex aliqua causa,forsan a principio sibi incognita,quia
quo ad eũ non dicit̃ trãsire in rẽ iudicatã,ut pulchre uo
luit Ab.in c.1.de conces.præb.& nos diximus in d.6.ar.
si cã est talis huius inualiditatis tituli quæ trãsit in gene
rali mandato,posset de ea uicarius cognoscere,& ꝑpea
instõnem reuocare: qa hoc ẽt ep̃s faceret,nam tũc non
dicetur reuocare instõnẽ ep̃i ut superior,sed ut faciens
idem tribunal,& si a principio illa non fuisset mota ab
ep̃o,ipse ep̃s nõ instituisset.d.c.2.& ibi not.de ↄsue.li.6.

¶ Quartus art.ij.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Institutio an fieri possit per habentem instituere post mortem præ-
sentantium, ubi quòd sic.*

2 *Intellectus.c.querimoniam, extra de iure patr.*

1 Successiue Dubitatur.4. † an instõ fieri possit
per habẽtem instituere post mor-
tem præsentantium,& breuiter dicendum est ꝙ sic, li
cet alii successerint patroni, & adhuc sequuta non sit
institutio per ea quę dicit Bar. in l. si ita.§. si domus.ff.
de lega.1.& doc.& præsertim Pe.de sum.in l.propone-
batur.ff.de iud.& ita ẽt uoluit Firma.in tract.de ep̃o.in
1.par.secũdæ prin.tertii lib.in 3.q.& in 2.par.2.princ.d.
3.libr.in 12.q. qui tñ loquitur de electionatijs mortuis
postq̃ elegerũt,ut ibi per eum.Tamen ↄ̃ hoc ego dice-
rem esse tex.expressum in c.querimoniam,hoc tit.ubi
hr̃, ꝙ instituti in ecclesiis patronatis per nouos patro-
nos mutari non possunt.si ergo ibi ponderaretur instõ
illa non sequuta pñtari per primos patronos,poterunt
per nouos patronos mutari.Ad idem pondera tex.in c.
illud,hoc tit.in fi.in uer.si uero.ubi donata eccl̃a p lay-
cum religiosę domui,non tenet institutio facta pręsen
tati per donatarium sine pñtatione fratrũ illius domus
religiosę, ut illum text.bene ponderauimus supra in 2.
pręce.art.in uer.ego uero teneo primam opi. Non ob.
allegata per Firma.quia loquuntur in elec. quæ tribuit
ius in re,ut no.in c.cum Bertoldus,de re iud.& sic qua
si plenũ ius sicut institutio,ut diximus plene s̃.in 2.par.
huius.2.li.in 5.q.prin.in 5.art.¶ Tamen ↄ̃tium ego pu-
to de iure uerius,& moueor:nam aut loquimur de pa-
tronis ecclesiasticis pñtant ib.& tũc non est dubium,ꝙ
licet ex pñtatione tribuãt pñtato ius ad rem,tñ uariare
non possunt,& isto respectu dicũtur eligere,& eorum
præsentationem habere uim electionis s̃m Inn. quem
ibi sequuntur Ab.& oẽs in c.cum autem, hoc tit. & sic
uariare non possunt,ut in d.c.cum aũt,& late dixim.s̃.
in d.2.par.2.li.in 7.q.princ.in 1.art.unde præsentatus p
eos,licet ipsi sint mortui,omnino ueniet instituendus,
& mors pñtantium non tollit̃ illud ius q̃situm præsen
tato,& ꝙ omnino pñtatus ueniet instituendus, probat
tex.d.c.decernimus.16.q.7.& nos dixim.s̃.in d. 2. par.
huius.2.li.in 8.q.prin.in 2.& 15.art.& in isto non est du-
bium. Aut sumus in patrono laico præsentante, & per
eius præsentationem licet tribuatur pñtato ius ad rem
& non in re & uariare possit.c.qđ autẽ, cum autem,&
pastoralis,tñ nõ per hoc potest tollere præsentato illud
ius ad rem per pñtationem sibi acquisito,sed uariando
& alterum pñtando accumulatiue illum pñtare dcr̃ &
2 non priuatiue,ut in dictis iurib.per oẽs doc.dr̃,& nos di
ximus s̃.in d.2.par.huius 2.li.7.q.prin.in 31.art.& ibi ac-
quiritur præsentato ius petendi se institui, ut diximus
ibidem in 8.q.princ.in 3.art.& si ep̃s nollet ipsum insti
tuere sine cã põt adire eius superiorem, ut eum cõpel-
lat ultra alia remedia, de quib.diximus ibidem in 16.&
17.art.& ep̃s malitiosè non instituẽs punitur, ut dixi-
mus ibidem in 15.art.& plurib.seq. ergo sine dubio te-
net eius pñtatio, q̃uis pñtans moriat̃. Nõ tñ nego,si sũt
p̃roni laici,quin eorũ successores possint uariare, si p̃de
cessores non pñtarũt nisi unũ: qa dicũtur una & eadem
ꝑsona successores cum p̃decessorib. p illud aureũ dictũ
Ab.post Cal.in c.cũ accessisset,de ↄsti.& hr̃dem funda
toris posse immutare qualitatẽ p fundatorẽ requisitã
in pñtando,sicut posset ipse fundator cũ ↄsensu iñ ep̃i,
de quo dicto late dixim.s̃.in 1.part.huius.2.libr.in 7.q.
princ.in ult.art.sicut ergo poterat uariare prædecessor
ita & successor, sicut dicimus de procuratore dato ad
pñtãdum a p̃rono laico pñtãte, ꝙ non per hoc tolletur

quia patronus possset uariare, de quo dixi. s. in d. 1. part.
in 4. q. prin. in 6. et 13. art. ¶ Bene dicerem et aliud, quod si
prędecessor expressisset, uel iurasset se nolle uariare quia
tūc nō teneret eius uariatio, ut diximus in 2. par. huius.
2. li. in 7. q. prin. in 16. art. quia tūc esset q̄situm ius pñta
to, sicut quæritur ius præsentato per prōnū ecclasticū,
& hoc mō trāsibit ad successores. ¶ Non obstāt mō s. in
2 ꝯtrū adducta. † Et primo tex. in d. c. querimoniā, qui ad
hoc ut mutari non possit pręsentatus p aliquos prōnos
a nouis patronis ponderat instōnem sequutā: quia per
hoc non negatur, non posse esse idem pręsentatione fa
cta per patronum decedentē, licet instōne non sequu-
ta, tex. n. in c. querimoniā, loquitur, quādo mutationes
uolebant fieri per nouos patronos, ecclesia erat plena,
& ideo ponderatur ibi ordinatio facta, quę mutari nō
poterat ad mutationes patronorum, sed in casu nostro
euenit successio eccla uacante, & iam pñtatione facta
per primum patronum, & instō sequenda non erat cer
ta, cum potuisset successor uariare, ut proxime dixim.
& ex hac cā ponderatur instō. d. ca. querimoniam, quia
non posset ibi præsupponi uariatio maxime eccla ple-
na. ¶ Et pro hoc ēt facit qd dixit Rota. 174. inc. si a præ-
sentatis. quod mortuo præsentato adhuc pendente cā insti
tutionis poterit cām prosequi pręsentans pro suo inte-
resse, de quo diximus. s. in 2. par. 2. lib. in 8. q. prin. in 3. art.
sic & econtra dēt esse in casu nro, q̄uis institutio nō fue
rit sequuta. Nec obst. tex. in d. c. illud, uersi. si uero indu-
ctus, ut s. quia si bene aduertatur ibi præsentatio erat fa
cta p donatorē postq̄ donauerat iusp. religiosæ domui,
tō institutio facta sine præsentatione donatarij non te-
nuit, ut dixim. s. in secūdo proxime præced. arti. in uer.
ego uero teneo primam. in casu vero nostro p̄sentatio
erat facta per primum patronū ante eius mortem, vel
anteq̄ alienasset iusp. unde in hæredem seu donatariū
uel in alium legitimum successorem transibit iuspa. in
terminis in quibus reperitur.

¶ Quintus art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Præsentatio fieri potest etiam post institutionem, & casus in quibus possunt fieri.*
2 *Casus in quib. consensus patroni tacitus vel expressus qui loco præsentationis habetur ualidet institutionem inualidam.*

1 Dubitatur 5. † an pñtatio possit fieri per patro
num post instōnem. & text. est in c.
si uero, hoc tit. quod sic, ubi in ult. not. colligit Ab. casum,
in quo fit præsentatio post instōnē, & qñ patroni ecclæ
uacantis ī. tempus a iure concessum non pñtāt ep̄o uel
pręsentant sed litigant super iurep. & lis non finit ī. di-
ctum tp̄s: nam ep̄s instituet quem uelit ad illam, & po-
stea euincens poterit repræsentare illum institutū pro
ꝯseruatione suorū iuriū, & p̄sertim quasi possessionis,
dicit tñ Abb. non esse intelligendum hmōi pñtationē
ius de nouo trāsferre in institutum, sed hoc fieri, ut ue-
rus patronus adipiscat quasi pos. pñtādi post uictoriam
litis, uel ut iste p̄sbyter institutus non uexeat de facto p
uerum prōnū expelli. unde dicit Ab. post doc. quod si iste q
obtinuit in lite non vult pñtare institutum p ep̄m non
nocebit instituto: quia iam habuit plenum ius ex instō
ne ep̄i auctoritate iuris, ista. n. pręsentatio fit ad caute-
lam, & ut proxime dictum est. Et ex quo no. ibi Ab. unū
modum recognoscendi uerum patronum, ut sit ille q
pronunciatur patronus post instōnem factam per ep̄m,
& hoc idem dicunt doc. in c. cam te. hoc tit. & uoluit ēt
hoc Ab. in c. per uestras. hoc tit. Et no. ex uerbis Abb. in
d. c. si vero, iunctis cum summario ēt patronum negli-
gentem, & instōnem ep̄i iure deuoluto sequuta ex di-
cta negligētia posse repræsentare institutum pro tuitio
ne suorum iurium & causis suprascriptis. Et de ista rep̄
sentatione diximus eam s. in 1. part. huius 2. libr. in j q.
prin. in 9. art. in uer. sed unum, in 5. casu, dum tractami-
mus de litibus, quæ oriūtur inter patronos & pręsenta-
tos. Et licet ista præsentatio post instōnem non habeat
recōualidare institutionem quia illa ex se est ualida: tñ

2 possūt dari casus, in quib. solus ꝯsensus patroni q loco
pręsentationis hr̄ tacitus uel expressus ualidat instōnē
inualidam, puta si ep̄s pprio motu ꝯfert bñficium prō
no: nā eius acceptatio seu ꝯsensus superueniēs ualidat
instōnem, quæ erat inualida, ut p Abb. in d. c. p uestras,
hoc tit. & dixim. s. in 1. par. huius. 2. li. in 8. q. prin. in 4. ar
tic. & hos duos casus cōsiderauit do. Roc. in hoc trac. in
uerbo proco quod in 4. q. in 1. col. in uersi. facit etiā simile.
¶ Potest esse ēt hoc in alio casu, qñ ep̄s instituit spreto
patrono: qa ꝯsensus patroni tacitus uel expressus habe-
bitur loco pñtationis, & sic subsequenter instōnem il-
lam ualidabit, ut dixim. s. in 2. præced. art. de ꝯsensu ta-
cito, in 2. conclu. & de consensu expresso, in 5. conclu.
¶ Datur & alter casus in instōne facta cā pmutationis,
ubi consensus patroni hr̄ loco pñtationis, ut dixim. s. in
1. par. huius. 2. li. in 6. q. prin. in 6. art. in 4. dub. & si nō in
teruenerit talis ꝯsensus in actu instōnis est nulla, ut ibi-
dem diximus in 8. dub. tñ si superueniat, ualidat illam,
ut ibi diximus in 9. dub. Et sic in oīb. istis casibus & alijs
quos de per te poteris considerare, pręsentatio uel con-
sensus patroni q loco pręsentationis hr̄, potest subseq
institutionē, & ut in primo casu nihil iuris addit, in alijs
uero casib. conualidat illam nullam, & sic habemus p̄-
sentationem posse fieri etiam post institutionem.

¶ Sextus art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Collator habet tempus semestre ad conferendum.*
2 *Exequutori nullum tempus est præfixum ad prouidendum.*
3 *Tempus non est præfixum a iure habenti instituere ad instituendū, & ideo superior potest præfigere tempus, infra quod si non instituerit sine causa prouisio deuoluitur ad eum, ut actualiter cōpellat instituere, uel ipse instituet. nu. 5. & 6.*
4 *Casus in quib. superior potest præfigere tempus, ubi tempus a iure non est præfixum habenti facere actum, & si infra tempus illud actus non fuerit factus, ipse superior supplebit.*
7 *Tempus datum ad conferendum non habet locum ad instituendum.*
8 *Tempus datum a superiore inferiori ad instituendum non debet trāscendere semestre.*
9 *Tempus præfigendum instituenti non debet transcendere duos menses uel debet esse arbitrarium.*

1 Videamus modo sexto loco: † an habēti insti-
tuere sit præfixum tempus ad insti
tuendum sicut collatori ad conferendum, & sic an se-
mestre datum collatori habeat locum instituen. Et Ro
ta. 213. fm omnes, hoc tit. in nouis dicit nullum tp̄s ad
instituēdum reperiri in iure expressum, sed bene ad pñ
tandum, ī. quod tp̄s datum ad præsentādum si fiat præ
sentatio effectualiter satisfactum est iuri quo ad p̄sentā
tem præfigitur igitur tempus certum nolenti institue
re per superiorem, ī. quod si non instituat superior illud
faciat, alle. c. nullus, hoc ti. & dicit facere. c. ad reprimē
dam, de offi. ord. & c. graue. de præb. Dat simile de acce
ptante ī. mensem sibi præfixū. cui licet non prouideat
per executorē ī. multa tempora, postea non ppea eua-
2 nescit acceptatio, ex quo ad prouidēdum † nullum tp̄s
est præfixum executori, prout legi. & no. in cle. cum et.
de conces. præb. & melius in cle. si de beneficio de p̄bē.
& ideo recurret acceptans ad Papam pro prouisione fa
cienda sibi, uel obtineat causam committi in palatio,
& auditor datus pronunciato sibi beneficio debite pro
uidebit ei fm formam cle. auditor. de rescrip. & idē fiet
de præsentato ī. tempus debitum, quem ordinarius re
cusat instituere: si causam in palatio obtineret commit
ti: quia d. cle. auditor, nedum habet locum in prouisio-
ne, sed etiam in institutione & confirmatione, ut ibi
no. & ita residet ibi Rota. D. Ab. aūt in c. 2. format hūc
articulum, & dicit Rotā tenere semestre, de quo in d. c.
2. nō habere locum in instituente, & pro hoc facit fm
eum quod ille tex. loquitur in eo qui habet conferre, & iō
non extendit ad hñtem instituere, nam respectu ipsius
instōnis faciendæ non requiritur tp̄s a iure limitatum.
remediū est ergo: ut recurratur ad superiorē, qui pręfi-
gat terminum debēti instituere: & si nō instituat intra
termi-

terminum ipse supplebit, alleg. qđ no. in c. ex parte. de
cóces.præb. Et dicit esse rōnē huius dicti. nam debēs in
stituere non dēr hře tp̄s ita Prolixum, sicut is q̄ hēt cō-
ferre, cum instō fiat de persona præsen tata, vñ non hēt
superior nisi illū examinare, aliàs sequeretur, bñficium
posse vacare longo tpe, nam patronus hēt sex uel qua-
tuor menses ad præsentandum. ca. unico. hoc ti. li. 6. si
superior hřet alios sex mēses ad instituendum nacaret
sic beneficium per annum uel saltim decem menses,
antequam deuolueret ptās ad superiorem. & idem
putat Abb. fore dicendum in eo, qui hēt cōfirmare ele
ctionē: ut tp̄s sibi præfigatur per superiorem. si habens
confirmare differat ĩ. tp̄s debitum confirmare: & hanc
ēt partem tenuit ipse Abb. in consil. 38. in cā cōis. in 2.
uol. in fi. & hoc uoluit idem Abb. in c. pastoralis. super
gl. 1. hoc ti. ubi pro hoc alleg. no. per eum in c. ex parte
Astensis. in pe. col. in uersi. in eadē gl. ibi vult, q̄ non sta
tuto termino iuris alicui ad instituendum. superior im
mediatus statuet terminum ei, ad quē spectat instō: ut
ĩ. illum prouideat ecclesiæ ſm consuetudinem, qui si
nō fecerit, ipse superior ex officio prouidebit, pro hoc
c. si cap. in fi. de conces. præb. li. 6. facit c. irrefragabili. §.
oēs. de offi. ord. & c. cæterū. de iudi. Hunc ēt art. format
Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. par. in 53. q. qui recitat di-
cta Abb. in d. c. pastoralis. & in d. c. 2. & dicit, q̄ cum in
instōne non reperiatur tp̄s limitatum: ergo debet esse
arbitrarium. & pro hoc potuisset allegare. l. 1. §. ait præ-
tor. ff. de iure delib. ubi tp̄s a lege datum sine taxa ad
aliquid faciendum ēst in ptāte iudicis, & concurrit cū
Abb. superiorem posse p̄figere terminum ad instituen
dum, & illo elapso ipsum supplere, & minus tp̄s debe-
re hře instituentem q̄ conferentem: & pro istis adducit
Gemy. in c. 1. de præb. li. 6. dicentem per illum text. nec
ēt esse taxatum ordinario tp̄s ad confirmandum colla
tionem factam alicui de beneficio. Do. Roc. aūt in hoc
tract. in uerbo honorificū, in 35. q. format similē hunc
ar. & recitat dicta Ab. in c. 2. de conces. præb. & dicit cō
clusionem Abb. ēt sibi placere per ultimum suum fun
damentum: quia ecclesia multo tpe uacaret, sed alia
parum ualere: quia tex. in d. c. 2. hřet locum ēt in elec.
ut ibi in glo. & in c. nostris. siř de conces. præb. item ha-
bens conferre non bēt ēt aliud facere nisi examinare 1.
ut in ti. de æta. & quali. per totum, igitur &c. Postea vř
adhuc tenere conclu. Abb. quā dicit tenere ipsum Ab.
in repe. §. qui uero. in c. extirpandæ. in 8. col. de præb.
alleg. ēt Abb. in d. c. pastoralis. in s̄. alleg. consi. & ita re-
sidet Roc. ubi s̄. Tu aduerte, nam s̄. in 2. par. huius. 2. li.
in 8. q. prin. in 2. ar. tractauimus, sufficere patrono pñta
re ĩ. tp̄s: & si ep̄s non vult instituere, non tenebitur p̄ro
nus præsentare alterum, sed instare ut fiat instō: & hoc
aperte concludit Rota. 212. s̄. alleg. in nouis. & Abb. in
d. cons. 38. in 2. vol. & ibidem. s. in d. 8. q. prin. hoc idem
conclusimus in 15. art. & in 16 ar. posuimus aliud reme
dium ut adeat superiorem, ut eū compellat instituere,
uel ipse instituat, si præfixo sibi termino hoc non fece-
3 rit: & remisimus nos ad hic dicēda. ¶ † Quare & hic cō-
cludamus idē s. non esse præfixum tp̄s a iure instituere,
& iō fore præfigēdum a superiore, ĩ. qđ ipse hēat insti-
tuere, & si ipse ĩ. dictum tp̄s sine cā non instituerit, deuo
lueretur prouisio ad superiorem. s. ut eum actualiter cō-
pellat instituere, uel ipse superior instituat. Et ex hac ꝯ-
4 clusione tria colliguntur. ¶ Primum est † q̄ ubi a iure
non est præfixum tp̄s habenti illud facere, ad illud fa-
ciendum pōt superior præfigere sibi terminum ĩ. quem
illud facere debeat: & si non fecerit ipse, supplebit: & p
ornatu huius dicti accumulaui ĩ. scripta. ¶ Primū igitē
dictum sit istud de quo hic. ¶ Secundo adduco Abb. in
c. postquam. in fi. de elect. ubi dicit, q̄ cum non reperia
tur tp̄s a iure limitatū ĩ. quod hñs electionem confir-
mare illam confirmet remedium est: ut superior cōfir
matori præfigat certum terminum ad confirmādum,
qui si ĩ. terminum non confirmauerit, ptās deuolueret
ad eum: uoluit hoc idem Abb. in c. 2. de conces. præbē.
Tertiò adduco Abb. in c. cum ecclesia Vulterana. in 2.
col. super gl. 1. de elect. quod cū præbendæ non sint di-
stinctæ in aliqua ecclesia, non pōt ep̄s supplere negligē
tiam canonicorum nō eligentiū, nec ad eū illo casu fit
deuolutio ipso iure; remediū tñ est, ut ipse ep̄s præfigat
terminū canonicis, ĩ. quē habeāt ecclesiæ de ministris
prouidere, q̄ si non fecerint, poterit ep̄s lapso termino
prouidere. Quartò adduco Abb. in c. ex parte Astensis.
in pe. col. in uer. in eadē gl. ibi de conces. præb. q̄ si cer-
tus numerus non est in ecclesia, & canonici sunt negli-
gētes in instituendo canonicos ſm facultates & con-
suetudines ecclesiæ, superior immediatus statuet ter-
minum ei, ad quē spectat instō, ut ĩ. illum prouideat
ecclesiæ ſm consuetudinem, qui si non fecerit ipse, su-
prior ex officio prouidebit: ita Abb. post oēs doc. ibi, &
dicit per hunc modum posse ep̄m supplere negligentiā
Abb. si nō instituit monachos in monasterio, ſm facul
tates, & antiquam cōsuetudinem, & hunc terminum
hominis succedere loco termini iuris, iuxta no. p Inn.
in c. ex rōne. de app. q̄ dicit Abb. foro semper menti re-
nenda. cuius doctrina pro principaliori in materia quo
tidie solet allegari. Quintò adduco dom. Abb. in c. ab
excōicato. in 4. col. statim ante ver. in gl. in uerbo de fa
cto, de rescri. q̄ cum nō reperiatur tp̄s a iure limitatū,
ĩ. qđ excōicator teneatur absoluere excōicatum ad se
remissum a superiore: tñ ut ipse constituatur in negli-
gentia, ut iuxta formam illius c. possit fieri absolutio p
executores, erit remedium: ut ipsi executores præfigāt
ei terminum, ĩ. quem habeat absoluere, aliàs ipsi absol
uere poterunt. Sextò adduco. nam ex quo non reperiē
tp̄s a iure limitatum ordinario, ĩ. qđ exequatur sñiam,
ut dicunt doc. in l. a diuo Pio §. si super rebus. ff. de re
iudi. tñ cautela est, ut adeatur superior, qui præfigat ter
minum, ĩ. quem debeat sñiam executioni demanda-
re, aliàs ipse demandabit: ita do. me. Corse. in c. in lite-
ris, in fi. tertiæ char. de offi. deleg. adducit in arg. c. nul-
lus. hoc tit. & faciunt quæ dicūt doc. in l. 2. ff. de re iud.
Septimò adduo tex. no. in c. si capitulo. in fi. de ꝯces. p̄-
ben. li. 6. & ibi Domi. & oēs, q̄ mandatur capitulo, ut ta
lem in canonicum recipiat, & ei præbendam assignet,
ad hoc ut capitulum in negligentia constituatur, exe-
cutor ei terminum, ĩ. quem illud agat & eo ĩ. dictum
terminū negligente executor ēi eo non uocato id exe-
qui poterit. Octauò adduco, nam ad hoc ut illi ad quos
pertinet electio imperatoris constituantur in negligē-
tia, ex quo non est præfixum tp̄s, ĩ. qđ illam electionē
facere debeant, Papa dēt eos admonere & statuere eis
terminum ĩ. quem eligāt, aliàs constituentur in negli-
gentia, & ipse eliget: hoc ēt faciet si discordant. ita no-
tabiliter gl. pe. in fi. & gl. fi. in c. ad apostolicam. de re iu
di. in 6. cum aliis alleg. per Firma. in suo reper. in uerbo
imperator. in uers. 54. cum seq. Nonò adduco tex. in c.
irrefragabili. in §. excessus. de offi. ord. q̄ qñ capitulū ex
consuetudine habet correctionē excessuum canonico
rum, ex quo non est tp̄s præfixū, ĩ. qđ illos corrigere de
beat, practica conuincendi ipsos de negligentia est: ut
ep̄s ei imponat terminum ĩ. quē corrigat excessum de
linquentis, aliàs termino elapso ipse corrigere poterit:
& hanc practicam ibi Abb. extēdit ꝯ quēlibet inferio-
rē: ut de eius negligētia appareat, ut ibi p eū in 2. col. in-
vlt. not. hoc idē uoluit Barb. in c. super eo. de offi. deleg.
in fi. 16. col. & oēs doc. in d. c. irrefragabili. Decimo ad-
duco id qđ uoluit Abb. in d. c. super eo. de offi. deleg. q̄
ad hoc ut illa uerba, ordinet ecclesiā, posita in delega-
tione Pontificis, cū dat delegatū in cā uertēte inter pa-
tronos: ut ordinet ecclesiam ad præsentationē illius, q
ius p. obtinuerit, licèt nō possit instituere, ne præiudicet
tertio hñti ius instituendi, poterit tñ præfigere termi-
nū illi, & mādare ut instituat ad præsentationem illius
qui uicerit, quo termino elapso si non fecerit ille dele-
gatus, poterit instituere, quod dictum fuit prius Host. &
illud sequitur Barb. ibidem ante fi. 6. col. ut nos retuli-
mus s̄. in 1. quæstio. prin. huius partis in 9. art. in uer. ad
uerte ad aliud quod dicunt. Vndecimò adduco text. &
ibi Abb. in 2. col. in uersi. si uero noluerint. in c. pruden

tiam. in §. sexta, ꝙ si corā delegato excipit ꝯ actorē, ip-
sum esse excōicatū: & ꝓbat, si est excōicatus ꝑ iustam
cām. remittet eū ad excōicatorē ꝓ absoļone: & q̄a tp̄s,
ĩ. qđ ipse excōicator eum absoluat, nō est præfixū a iu-
re ut ꝯstituatur excōicator in negligentia, præfigat ip-
se delegatus tp̄s excōicatori, ĩ. qđ illū absoluat, q̄ si non
fecerit, delegatus absoluet: & ita voluit omnes doc. ibi.
¶ Duodecimò adduco gl. pe. in c. fi. §. fi. de consue. in 6.
ꝙ ex quo quilibet canonicus antiquior nō hēt termi-
nū statutū, ĩ. quem hēat optare quā præbendā uelit, im
mo iux. dispositionē illius tex. licèt oēs in cōi habeāt.
30. dies, & non quilibet de per se, ut tenet ibi gl. caute-
la est: ut præfigatur terminux cuilibet canonico de per
se, ĩ. quē hēat optare, ne vnus impediat alterū, quib. nō
optantib. ĩ. eorū terminos ipsis imputabitur, & execu-
tor apostolicus exequetur ꝓuisionē aliquo non obstan
te iuxta tenorē illius tex. ¶ Decimotertio adduco: nā
ex quo a iure nō est constitutum tp̄s ĩ. qđ ordinarij de-
bent magistros locis congruis instituere ad hoc ut sint
in negligentia, & ad superiorem instō deuoluatur, dēt
a superiore statui terminus ĩ. quē si magistri non insti-
tuerint, erunt negligentes & deuoluetur ad superiorē
instō. ita sentit Ab. expresse in c. prohibeas. in fi. uerbis.
de magistris. ¶ Decimoquartò adduco tex. notabilem
in c. sacro. in uer. caueat, in fi. de sen. excō. ꝙ si excōica
tus quereletur corā superiore de iniusta excōicatione,
superior si absq; periculo moræ pōt ad excōicatorē il-
lum cum suo mandato remittere, dēt: ut illū absoluat:
& q̄a terminus ĩ. quē dēat absoluere non reperiatur ex
pressum de iure, ipse superior præfiget ei terminū cōpe
tentē ĩ. quē cū absoluere dēat, qđ si non fecerit, supe-
rior absoluet, ut ibi est tex. no. in istis doctrinis. ¶ Deci
moquinto adduco tex. notabilē in cle. 1. hoc tit. ubi si
patroni ecclesiastici p̄ntarunt rectorē ordinario in ec-
clesijs, in quib. hūt iusp. ex quo non est præfixū certū tē
pus a iure, ĩ. qđ habeant p̄ntato assignare cōgruentem
partem conuentum ipsius ecclesiæ, ordinarius assigna-
bit eis tp̄s, ĩ. qđ prædictos prouentus assignent, qui si ĩ.
illud tp̄s non assignauerint, assignabit ordinarius, & ibi
amplius assignare non poterint tanquam constituti in
negligentia, ut ibi est tex. & bona gl. q ponit alium ca-
sum similem, & quasi idē, nisi quia discrepat in aliquo
ibidem in uerbo diœcesanus. in fi. & est gl. in c. 1. in uer
bo sustentari. de præb. li. 6. q̄ refert tex. in d. cle. 1. ¶ De-
cimosexto adduco Abb. in c. cæterū. in 4. not. in 2. col.
de iud. ꝙ ex quo dn̄o feudi non est statutus terminus a
lege, ĩ. quem dēat causas feudi finire, & per ꝯn̄s non ap
paret de eius negligētia ad hoc ut possit addiri ordina-
rius iuxta constitutionem illius tex. dēt statuere ei ter-
minū, ĩ. quē si causam non expedierit, poterit adiri ip-
se, & alleg. d. c. irrefragabili. §. excessus. de offi. or. quod
idem uoluit do. Car. relatus a Barba. ibi in fi. 10. col. li-
cèt ipse Barba. teneat ibidem ꝯriū in 3. & 10. col. dicen-
do illū terminum non posse præfigi, nisi prius sit negli
gens, qui certe non bene intellexit nec percepit mentē
Abb. nā Abb. ideo dixit præfigendum terminum: quia
ex quo a lege non est præfixus, nunquā uideretur negli
gens: ut hoc dictum Abb. declara. ex pluribus s̄. addu-
ctis. Areti. tn̄ & do. Feli. ibi sequunt Abb. & sir do. me:
Corse. in 2. chat. sequitur & Abb. pulchre & do. Feli. in
d. c. irrefragabili. in prin. ¶ Decimoseptimo adduco ea
q̄ adducit do Fel. pulchre in d. c. irrefragabili. in princ.
ubi ēt plura ponit pro declarōne negligētiæ inferioris
p̄lati, & in hoc ēt pulchre loquuta est Rota. 212. de qua
s̄. & Abb. in d. ꝯs. 38. in cā cōis. in fi. & de hoc ēt nos di-
ximus s̄. in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 30. ar. in uer. & ideo
declara. 8. ubi me remitto ad hic dicenda: & prædicta
ēt pulchre posuit Phi. Decius in cons. 139. diuino & c. &
5 pro tenui. in 4. col. in uer. aut volumus. ¶ † Secundū qđ
colligitur ex s̄. formata cōclusione est, ꝙ in hoc casu
cum hn̄s instituere non vult instituere præfixo sibi ter
mino a superiore, pōt superior illum compellere ad in
stituendū, & compulsio pōt esse actualis, si vult, uel eo
mō quo diximus in d. 1. q. prin. in 31. art. dum tractaui-

mus, si ep̄s nolit consentire translationi iurisp. uel ec-
clesiæ, quō cōpelletur. ubi præsupposuimus, archiep̄m
loco sui consentire non posse, licet in casu nr̄o poterit
6 ipse instituere, ut in sequēti ar. dicetur. ¶ † Tertium, qđ
colligitur ex s̄. formata cōclusione est, ꝙ elapso dicto
termino, ipse superior poterit instituere: & hoc probatē
per oīa s̄. adducta. & ita oēs concludunt de ep̄o ad in-
feriorem prælatum ius instituendi habentem: & in oēs
superiores epi & aliorum in ipsum ep̄m, & alios, dubi-
tatur solum de archiepiscopo in ep̄m, de quo dicetur
7 in proxi. seq. ar. ¶ † Quartū qđ colligo nouissime ex di-
ctis Abb. in d. c. 2. de conces. præb. est, ex quo ibi Abb.
mouetur ad tenendum, semestre datū ad conferendū
non hr̄e locum ad instituendum, est: quia nimium ua-
caret ecclesia. colligo ex hoc istum terminum statuē-
dum a superiore inferiori ad instituendum non posse
transcendere semestre: quia multum maius tp̄s curret
in prouisione ecclesiæ patronatæ q̄ inquantum alias di
spositione iuris. Immo dicerem ꝙ sicut prouisio benefi
cij electiui quantum ad eligentē & confirmantē expe-
ditur ĩ. sex menses: quia ĩ. tres menses dēt fieri electio.
c. ne pro defectu de elec. cum simil. & confirmatio ele
ctionis ĩ. alios tres menses. c. ꝙ sit. de elect. li. 6. adeo ut
oēs sex menses sunt ad instar semestri dati collatori. c.
2. de conces. præb. compresentanti personā eligentis &
confirmantis, ex quo oīa ista vnico actu perficit, ut dixi
mus s̄. in secunda par. huius. 2. lib. in 1. q. prin. uersus fi.
8 s. art. in uer. & ex istis habes vsq; ad uer. cōfirmatio † au
tem, dicerem tp̄s præfigendum instituenti non debere
transcendere duos menses post quatuor menses datos
ad præsentandum: ut ĩ. tp̄s datum ad p̄ntandum a iure
& tp̄s datum ab homine ad instituendum non debeat
transire semestre per proxime dicta, & hoc in præsenta
tione layci, in præsentatione uerò patroni ecclesiastici
essent octo menses, licèt oīa ista arbitrabitur bonus su-
9 perior, iuxta not. in c. de causis. de offic. dele. ¶ † Atten-
tarem & aliud, quod pōt colligi ex prædictis dictis Ab.
considerando semestre esse magnum tp̄s ad præsentā-
dum, ut per ista quæ dicuntur per doc. & præsertim ip-
sum Abb. in d. c. 2. de conces. pręb. possit dici tp̄s non es
se statutū a iure ad instituendū, sed minus semestre, &
iō erit arbitrariū a semestre ĩ. sed post semestre ego nō
dicerē esse arbitrariū, sed illo elapso, & instōne nō facta
ius instituēdi esse deuolutū ad superiorē: ut deuoluit in
d. c. 2. de cōces. præb. not. hoc ultimū & cogita sup eo:
q̄a Ab. in d. c. pastoralis. sup gl. 1. hoc ti. vr̄ sentire ꝯriū.

¶ Septimus art. ij. q. prin. iij. Partis ij. Libri.

1 *Archiepiscopus an possit præfigere terminum episcopo habenti in stituere & supplere eius negligentiam, ubi quòd sic.*
2 *Archiepiscopus regulariter non habet iurisdictionem in diœcesi sui suffraganei, nisi in casibus a iure expressis.*

1 Veniamus modo ad septimum articulū, q̄ est
nūquid † si instō pertinet ad ep̄m ar
chiep̄s possit eodem mō quo in proxi. pręce. ar. diximus
supplere negligētiā ep̄i. Abb. in d. c. 2. in pe. col. in uers.
sed aduerte dicit hunc art. esse magis difficilē q̄ præce-
2 dentē, † iō q̄a archiep̄s regulariter nō hēt iurisdōnē in
diœce. sui suffraganei nisi in casibus a iure expressis: ut
in c. pastoralis. de offi. ord. sed iste casus non est expres-
sus in iure, fatendum esset in iure archiepiscopum non
posse compellere ep̄m negligentem, ut instituat, sed
remanet dubium s̄m eum, nunquid ep̄o nolente insti-
tuere ipse archiep̄s succedet & instituet, & si tenemus
opinionem, ꝙ archiep̄s suppleat negligentiam ep̄i, iste
casus est clarus, sed tenendo ꝯriam opinio. quam dicit
plene se examinasse in d. c. pastoralis. & in repe. c. si quis
ꝯ clericū. de foro comp. esse magnam dubitationem,
sed nihilominus ipsum tenere archiepiscopum posse
instituere: quia terminus hominis succedit loco termi
ni iuris, ut ibidem ipse dixerat: sed si esset terminus iuris
hæc deuolutio fieret ad archiepiscopum. capitu. 2. de
concession. pręben. ergo in casu isto cum terminus fuit

præ-

præfixus epo ab archiepo, illo elapso poterit archieps instituere,& hoc Abbas dicit esse notandum. ¶Sed tu aduerte, nam sup. in 2.part.1.lib.in 1.q.prin.in 20.art. ꝑ otnatn.c.nullus.hoc titu.late tractauimus, qñ aliquis hñs consentire non uult ꝯsentire possit adiri superior, ut illum compellat ad consentiendum, uel ipse ꝯsentiat,& posuimus plures declarationes ad prædicta. & tandem in secunda declaratione dubitauimus, an illa conclusio procederet per rationes supra scriptas,d.c.pastoralis.de off.ord. in epo ut compelli possit per archiepm, & ipsum archiepm supplere, & conclusimus ꝙ non, oisi in isto casu instõis, quia hic terminus hominus succedit termino iuris,& ideo sicut archieps in termino iuris pôt supplere epo:ita & in casu nostro, ut ibi late diximus in 2.declaratione ibi posita. ¶De qua ẽt difficultate posuimus illam declarando aliqua ibidem in 3.in §.11.&13.de claratione.& uide etiam quæ diximus in 1.par.1.li.in 2. q.prin.io 17.art. & hæc est ueritas quæ communiter obseruatur.

¶Octauus ar. ij. q. prin. iij. Partis ij. Libri.

1 *Ignorantia præsumitur, nisi probetur scientia, & quomodo intelligitur ista regula.*
2 *Archiepiscopus tenetur singulis annis congregare concilium cum suis suffraganeis.*
3 *Semestre habet locum in habente instituere seu conferre iure deuoluto ex negligentia patroni, siue ex negligẽtia hñtis instituere. Ordinarius habet semestre a tempore deuolutionis ad conferendum, ita iure deuoluto, sicut quando habet conferre. nu.6.& 7.*
4 *Superior ad quem ex negligentia patroni deuoluitur potestas, an debeat prouidere diuersis actibus, an unico.*
5 *Superior ad quem deuoluitur prouisio non habet duo semestra.*
8 *Deuolutio prouisionum beneficiorum ad quem fiat.*
9 *Papa nullo tempore limitato astringitur ad conferendum.*

Et ex prædictis sequitur pulchra alia dubitatio, ꝙ fit alius arti. si per negligentiam patroni deuoluitur potestas ad epm, uel per negligentiam hñtis instituere deuoluitur potestas ad superiorẽ, an iste ad quẽ fit deuolutio iust õnis teneatur conferre beneficiũ infra tps præfixum ad conferendum, & sic infra semestre hanc difficultatem mouet Rota. 263. si pp negligentiam patroni layci deuoluatur collatio alicuius beneficij statim sibi currit tps semestre ad conferendum,a tẽpore notitiæ, sed ab ult. die tpis quadrimestris dati laicoad pñtandum computandum. & hoc uerum, si prædictum beneficium uacauit & uacat tpe deuolutionis de iure & de facto, & eps fuerit in sua diœce. uel adeo prope, ꝙ uerisilr potuit huiusmodi uacationem & negligentiam scire, alias non curret sibi prædictum tempus semestre oisi a tpe notitiæ ſm iura uulgaria, de cõcess.præb.c.2. & c.qa diuersitatem, & c.ex parte,& supplen.neg.prcla.in c.licet.ubi dicit Inno.unum notabile dictum, quod nõ sortiter obstare prædictæ ꝯcloni, ꝙ ei ad quem primo,& ei ad quem secundo pertinet collatio beneficijs, currit tempus dumtaxat a notitia uera
1 & qui eam allegat ipsam probat, †quia præsumit igno rantia, nisi probetur scientia e.præsumitur de reg. iur. lib.6. quæ etiam uñr obstare prædictæ conclusioni in casu, quo negaretur epi notitia, uel allegaretur ipsius ignorantia, sed his non obstantibus Rota cõcludit ꝯtrarium, quia regula, præsumitur. loquitur in his quæ qs scire uel indagare non tenet per se uel alios. ut ibi no. sed cum eps teneat quolibet anno uisitare diœce. ergo &c. & tanto magis cum uacauerit per quatuor menses, in fra quos patronus non pñtauit, fatetur tñ tantas & tales causas ignorantiæ uerisimiles posse allegari, ꝙ trasferatur onus probandi in negantem, & scientiam alle
2 gantẽ. ¶†Et plus dicit Rota, idem fore dicẽdum in archiepo, eum & ipse singulis annis teneatur celebrare ꝯcilium ꝓuinciale cum suis suffraganeis,& iõ eũ non posse allegare ignorantiam probabilem de uacatione beneficii ad se deuolui, stante de hoc ipsius iuxo ſm Inno.& Host. qui hoc notaut in c.pastoralis. de excep. in fi.& iõ talis non esset audiendus, quia uideretur affecta ta ignorantia, quæ æquiparat scientiæ. c. ut animarum. de consti. lib.6. cum si. & sic ꝯcludit bonum indice hoc posse terminare ꝯsiderata beneficii qualitate, mõ uacationis locorũ, distãtia, re monitione, & fama. ff. de usuris. mora. cũ alijs ꝑ eam allegatis. Et sic ex ipsa Rota
3 colligit decisio utriusq; mẽbri articuli nostri†semestre hẽre locum in hñte instituere seu ꝯferre iure deuoluto, siue ex negligentia patroni, siue ex negligẽtia hõtis instituere, & facta est deuolutio ad superiorem hñtis instituere, ut de inferiore plato ad epm, & de epo ad archiepm, ut in calib.duorum prox.præced.art. Quã Rotam sequitur Abb.io c.causam quæ, in pe.col. de elec. ex qua colligit, ordinarium hẽre semestre a tpe deuolutionis ad conferẽdũ ita inte deuoluto, sicut qñ hẽt conferre iure proprio, per c.a. de conces.præb.& ꝓ hoc dicit optime facere.c. si electio. de ele.li.6.& In c.licet, de supp.neg.prel. sequitur ẽt Rotam ipse Abb. in c.fin. hoc tit. in uer. sed hic cadit notabilis qõ. ubi dicit post Iuo. in c.quia diuersitatem, de conces.preb.in fi. semestre hẽre locum a die notitię,& currere non solum merocollatori, sed ẽt cuicunq; collatori, primo, secundo, seu ulterior iure deuoluto. Et sequitur prædicta Gaye. in tepe.c.fi. in 59.col. in ucr. ille uero ad quem, de ele. lib.6. Et Pau.de Cit. in hoc trac. In 6.par. in fin.55.q. ubi dicit, ꝙ licet in hñte instituere nõ sit præfixum tps, nisi præfigatur a supertore, ut dixim. in 6.præce. art. ꝗ prædicta limitat procedere, nisi ius instituendi, & conferẽdi simul ex negligentia patroni non pñtantis delatum esset epo, quia tunc habet tps taxatum intra qd conferat. s. ex mensium, alias superior defert istud ius. Sed tu aduerte, quia banc qõnem solenniter disputanit D. Stepha. Prouincialis, prout eum referunt Io. An. & Domi. in c.unico. §.uerum. hoc tit. lib.6. ubi Dom. io 1.col. in uer. quid si laicus. cum seq. col. refert motiua utriusque partis. & dicit Stepha. tenuisse, istum ad quem fit deuolutio hẽre semestre: ipse Domi. uero ibi in 2.col. in uer. mihi uñ, dicit decisionem huius dubii dependere
4 a decisione alterius, uidelicet†an superior ad quẽ ex negligentia patroni deuoluit ptãs, debeat prouidere ꝑ diuersos actus, uidelicet primo põtare, & postea instituere, an debeat prouidere unico actu per uiam collationis, ꝑ Io. An c.ne ꝓ defectu. de ele. ut si teneamus ipsũ debere prouidere ꝑ uiã collationis, hẽat semestre tñ, ꝑ d.c.2. de conces. pbẽ. si uero teneamus ipsum debere prouidere per diuersos actus, & tunc esset tenẽdum, ꝙ pro quolibet actu hẽret semestre, & sic uacaret ecclesia per annum, & iõ concludit ipse titlus esse tenere unico instructu fieri debere prouisionem, ut uacatio ecclesiarum nõ diu duret. quib. iura uolunt quanto citius ꝓuideri c.ꝗ sit, de elec. li.6. & ita dicit sonare text. in c.2. de sup.neg.prel. in fi. tenendo illud uerbum ordinare po-
5 ni pro totali prouisione, ita ibi Dom. resedet. ¶†Et hãc ẽt partẽ, ꝙ iste superior ad quẽ deuoluitur ꝓuisio nõn hẽat duo semestra, tenuit Rota. 313. fuit dubitatum, in tit. de sent. neg. prcla. in nouis, loquendo de superiore legato nato, ut ibi per eã, sequitur ẽt prædicta Pau. de Cit. in hoc trac. io 6.par. in 25.q. ubi dicit pulchre allegando dicta Domi. ubi š. ꝙ si iure deuoluto ex negligẽtia patroni laici eps hẽt prouidere ecclesię, non censebitur ut laicus, & sic non habebit quadrimestre ad ꝓuidendum, sed censebitur ecclesiasticus, & sic hẽbit semestre ad prouidendum, & sic unum tps & non duo tpa per motiua antiquorum, quæ refert Domi. ubi š. ¶Do. Roc. uero in hoc trac. in uer. honorificum. In 32. q. concludit ſm Rotam š. all. 263. si pp negligentiam,
6 In nouis epm hoc casu hẽre semestre† a die deuolutionis & notitiæ, quemadmodũ habet in aliis beneficijs, spectantib. ad suam collationem, quod dicit etiam tenere Abb. in c.quia diuersitatem, in fi. textualium de conces. præb. ¶Tu adde etiam hoc tenuisse Rotã. 566. utrum uacante, hoc tit. in antiquis, & Fely. in c.enm ac cessissent, ante fi. 7. col. de cõsti. ubi alleg. Abb. in c.causam,

fam, de elect. quem supra retulimus. Et ex istis oīb. cōsidera multa capita huius art. nā ex supra scriptis oīb. hēmus, q licet hñti instituere nō sit præfixus terminus a iure, ut diximus s̄. in 6. prox. præce. art. & sic in eo nō hēt locum c. 2. de conces. præb. tñ data negligentia ip sius ex præfixione termini: ut s̄. diximus: uel data negligentia p̄roni, & sic deuoluta pt̄ate ad superiorem a patronis ex quacunq; causa, & ab inferiore ad superiorē quo ad hanc collationem, seu inst̄onem bene intelligitur statutus terminus a iure; qnia in his casib. bñ hēt
7 locum dispositio. d. c. 2. de conces. præb. †, s. ut habeat semestre ad ɔferendū, ut ibi, & currat a die deuolutionis & notitiæ, ut ibi hr̄ & in c. qa diuersitatē. e. ti. & hæc deuolutio fiat ad superiorem in superiorem iuxta dispositionem, d. c. 2. cum ibi no. s. ut de inferiore ad ep̄m de ep̄o ad capitulum, & si principaliter ad capitulū, de eo ad ep̄m, & ab ipsis ad metropolitanum, ut ibi hr̄: & per Abb. in c. cum in cunctis. §. clerici. uers. & generali
8 ter. † ubi gñaliter tractat, ad quem fiat deuolutio prouisionum beneficiorum, & clare melius q̄ omnes ponit Pau. de Cit. in hoc trac. in 6. par. 26. q. ubi dicit, hoc
9 semestre esse seruandū gradatim usq; ad Papā. ¶ † Adde tñ, Papam nullo ipe limitato astringi ad conferendum, ēt si sciet deuolui ad eum pp negligentiam inferiore, s̄m Io. And. in c. 3. de preben. lib. 6. & pulchre ponit ibidem Phi. Fran. in 3. col. in uer. item. 3. intellige, licet Pau. de Cit. ubi proxime aliter dixerit, & hoc probatur in d. Rota. 263. si pp negligentiam, in nouis, & p Abb. in d. c. si. hoc tit. dum dicunt, prædicta fore obseruanda s̄m Inno. de primo collatore ad. a. & ad ulteriores, & sic iuxta dispositiouem d. c. nulli, Lateranen. cōcilij. de conces. p̄cb. Et prædicta declarantur, q quamuis iste ad quem deuoluitur prouisio patrono negligēte fungatur uice duorum nihilominus non hēbit duo semestra, sed unum semestre, quia unico actu debet ꝑuidere. Sed hoc ultimum an & qñ p̄ntatio & inst̄ō spectat ad eundem, debent ista expediri duob. actibus uel unico actu, dicemus infra in hac parte in hac q. prin. in 19. art. ubi uide pro supplemento præsentis arti. & pro decisionib. supra positis uide Phi. Decium in cons. 135. ad iustificationem, circa fin.

¶ Nonus art. ij. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institutio potest fieri die feriato, dummodo fiat absolute extra sententiam.*

Et ut expedita sit 1. pars huius qōnis prin. q̄ est, qñ inst̄ō fiat. 9. dubitatur. † an hęc inst̄ō fieri possit
1 die feriato. Et dicendum est q sic, cum sit actus extraiudicialis sicut & p̄ntatio: dummodo fiat absolute extra s̄nam, ut late dixim. s̄. in 2. par. huius 2. li. in 2. q. prin. in 3. art. dum ibi tractauimus, an p̄ntatio fieri possit die feriato, & ibidem in 6 art. dum tractauimus, an immissio edicti fieri possit per existentem extra territorium: & ibidem in 8. q. prin. in 9. art. dum ibi tractauimus, an processus pro obtinenda institutione sit iudicialis, uel extraiudicialis, & etiam in 11. q. in 5. art. dum ibi tractauimus, an s̄nia institutionis trāseat in rem iudicatam.

¶ Decimus art. ij. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institutio an in quocunque loco fieri possit.*
2 *Confirmatio electi potest fieri ubique.*

Transeamus modo ad aliam partem huius prin. q. quæ est, ubi institutio,
1 fieri debeat, & sic dubitatur. 10. † an inst̄ō in quocunq; loco ecclesiastico, puta in ecclesia uel seculari fieri pos
2 sit, & Bal. in l. si ut proponis. la 2. C. quo & qñ iud. † loquendo de confirmatione electi dicit illam posse fieri ubiq;, & sic posse fieri in ecclesia, in prælatio ad solitū, tribunal, in camera, si talis locus p tribunali eligatur, licet tutius sit eam fieri in loco solito tribunalis s̄m Io. de Imo. & Phi. in c. qua fronte. de appe. ubi ēt fieri possit in domo laycorum. & s̄m Inno. Host. Bal. & Phi. in d. c. qua fronte, non tñ dñt factam in domo laici tenere, ita prædicta refert Firma. in 2. par. 1. 2. prin. 3. lib. Tu aduerte, nam omnes doc. ēt præsertim Bal. Imo. Phili. Fran. & Do. Præpo. in d. c. qua frōte, in notabili, tractat, an actus iudicialis causæ specialis: puta confirmationis, electionis, quæ fit cū causæ cognitione, possit fieri in ecclesia, & concludunt. q sic non aūt causæ prophanę nec ēt ɔctus, seu quasi ɔctos. ponunt ēt ecclesiasticum iudicem posse tenere tribunal suum non solum in palatio suo, sed ēt in palatio, & camera sua, non tñ in camera principis, licet sibi confirmet, tenet confirmatio, ut per eos iste, & loquitur in actis iudicialib. & tñ fieri possunt in prædictis locis, & licet non possint fieri in camera principis, ēt si fiāt, tenent, ut ibi p eos, & nos prox. dixim. inst̄ō aūt nostra pōt fieri iudicialiter, & extraiudicialiter, ut in locis all. in prox. præce. art. dixim. si fit iudicialiter, dic ut proxime dictum est, si extraiudicialiter, poterit fieri in ecclesia, & omni loco solito, & ēt non solito, dummodo honesto, uť ēt ibi uolunt Præpo. alleg. Host. & alios, & de hoc nos late dixim. s̄. in 2. par. huius 2. li. in 2. q. prin. in 7. art. dum loquuti fuimus de præsentatio, ad ibi dicta me remitto.

¶ Vndecimus art. ij. q prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institutio an possit fieri extra territorium, & nu. 7.*
2 *Confirmatio electionis an possit fieri extra territorium, & nu. 4.*
3 *Actus iudicialis non potest fieri extra territorium.*
5 *Collatio potest fieri extra territorium.*
6 *Iurisdictionalia quæ sint, & quæ non.*
8 *Vicarius episcopi an possit conferre, instituere, uel confirmare extra territorium.*

1 An autem institutio fieri possit extra territorium, † & sic extra diœc. epi, & hic sit. 1 1. art. ponunt doc. in c. si. de off. uic. li. 6. ubi Io. An.
2 incidenter vr̄ tenere, confirmationem electionis † nō posse fieri per superiorem extra territorium suum existentem. Archi. uero 51. dist. qui in aliquo, dicit Vincentium tenuisse ɔrium in c. quod sedem, de offi. ord. per Lemancipati. ff. de adop. sed ipse Archi. ibi tenet ɔ, qd dicit probari per c. quorundam, de elec. lib. 6. ubi patet, confirmationem debere fieri cum causæ cognitione, quod rīr quis non facit extra suum territorium s̄m eū. 10. Cal. uero in consil. 26. in tit. de elec. inci. an commis
3 sio, alleg. pro & ɔ, pro parte negatiua fundar se: † quia est actus iudicialis. qui extra territorium fieri non pōt. 18. distin. luminolo, & de insti. ca. 2. lib. 6. & in cle. quis, de foro compet. & demonstrat esse actum iudicialem, quia etiam fit partibus non contradicentibus processus, & habet uim interlocutoriæ, all. glo. in c. si. de elec. lib. 6. & interlocutoria est de processu iudicij, de probatio. quoniam contra, in contrarium facit quia isti sunt actus uoluntariæ iurisdictionis, quando non est ibi cōtradictor, quia non fit inuitum. l. 2. ff. de offi. proconsu. ista quę sunt uoluntariæ iurisdictionis possunt exerceri extra territorium, etiam aliter non petita licentia alicnius. Nec obst. si dicatur esse interloquutoriam. Et ideo de contentiosa iurisdictione: quia istud est ridiculum dicere, cum non omnis interloquutoria sit de cōtentiosa iurisdictione, immo nec diffinitiua, si materia de qua agitur non est de contentiosa, quis enim dubitat Causæ uoluntariæ iudiciariæ ferri interloqu utoriā, & diffinitinam. ēt l. ff. de off. consu. & ideo non sequi
4 tur argum. & alia alleg. pro & contra, & aliter non solum, ut ibi per eum. Dom. in d. c. fi. pen. colum. dicit fere dere opiniones posse reduci ad concordiam, quia quæ dam est confirmatio, quę fit in contradictorio iudicio ut quia iudicium est agitatum inter partes super eadē electione: & tunc qnia confirmatio debet fieri in forma diffinitiuę sententiæ, ut not. glo. in uerbo inanes. in cap. fina. de electio. libro sexto, & ideo talis confirmatio non poterit fieri extra territorium, & ita procedat dictum Ioan. And. & Archi. ubi supra. ¶ Quodincel-

telligit uerum, nisi esset facta de consensu iudicis territorij & partium litigantium: ut patet ex no. in c. nouit. de offi. deleg. & no. gl. in c. ut litigantes, de offic. ord. lib. 6. & gl. in cle. quamuis, de foro compet. in uerbo indulgemus. ¶ Quædam est confirmatio quę non fit in con tradictorio iudicio: ut quia nullus comparuit ad cõtra dicendum electioni: & tunc posset procedere alia opinio: quia talis confirmatio seu instõ: ut no Lap. post Io. And. in d. c. si. de electio. lib. 6. & tenet Inno. in sua addi. in c. si celebrat, de cle. excommu. mi. ¶ Nec ob. si dicatur, in hoc requiri causæ cognitionem, saltem summa tiam super forma electionis & persona electi: ut no. In no. in c. cum dilecti. de ele. in gl. 2. qa licet illud habeat facere, pro informatione sua facit, absque aliquo strepitu iudiciali, nam, & collator inquirere debet de per-
5 sona, cui uult conferre c. graue, de præb. † & tñ collatio potest fieri extra territorium, ut supra dictum est, sic fiat in confirmatione seu instõne, quæ fit in non contradictorio iudicio in former se, arg. eorum quæ notãtur in c. cum con tingat, de rescrip. Vel potest dici inquisitiones dñe fieri intra territorium; sed confirmationis seu instõnis actum posse fieri extra, ex quo non est ibi contradictor, & ita resider ibi Domi. ¶ D. Roc. in hoc trac. in uerbo competens alicui 34. quærit de hoc art. & se remittit ad Abba. in c. nouit, de offi. leg. ubi plene per gl. ordin. omnes doc. & præsertim Abb. & Barb. & do. mc. Cons. late tra-
6 ctant † quæ iurisdictionalia, & quæ non, & diuidunt iurisdictionem in duabus partib. ut quæ sunt contentio sæ iurisdictionis, non possint exerceri extra territoriũ, ut in l. fi. ff. de præfec. urbis, & 9. q. 2. quasi per totum, ne de consensu iudicis illius territorij, & partium, actus ue ro qui sunt uoluntariæ iurisdictionis poterunt exerceri extra territorium l. 2. ff. de officio. procon. ¶ Postea uenit Abb. ad casum articuli nostri, & dicit de electio ne non posse confirmari, nec præsentatum institui extra territorium: quia ista exigunt causæ cognitionem, per c. fi. iuncta gl. de ele. li. 6. & dicit idem esse in legato quod in ordinario, ut ibi per eum, quod dictum ante fuit D. Car. ut dicit ibi Barb. in 12 col. de quib. nos late diximus supra in 2. par. huius. 2. li. in 9. q. prin. in 6. ar. dũ tractanimus, an pñtatio possit fieri extra territorium, & retulimus d. Barb. uide ibi qa ad ea me remitto. ¶ Tamen non omittam unum, in instõne posse procedi ẽt in causæ cognitione, si habens instituere inquireret de iurib. præsentantium, meritis præsentati & forma pñtationis ex officio, & nullo contradictore comparente dato tamen coadiutore curiæ, qui tenebit locum contradictoris, ut uoluit Gaye. in repe. c. fi. de ele. li. 6. in 5. & 3. colũ. & nos diximus s. in 2. par. huius 2. li. in 6. q prin. in ulti. art.
7 & in 8. q prin. in 11. art. & seq. ¶ † Et ideo concluderem, q si ad instõnem proceditur cum causæ cognitione si, ue instante aliquo contradictore, siue instante coadiutore curię, si ex officio procedatur non posse fieri extra territorium nisi de consensu iudicis loci, & partib. non contradicentib. si uero discussio negocij erit extra iudicialis: quia fieret sine contradictore, & coadiutore curiæ, & non est dubium ẽt posse exerceri extra territoriũ etiam sine licentia iudicis loci. Verum si bene in eã instõnis procederetur iudicialiter & fieret sententia de uincente instituendo, quæ omnia fieri debent in territorio, tñ meus actus instõnis poterit fieri extra territorium: cum omnino dicatur extraiudicialis, ut diximus in d. 6. art. ante s. quod ẽt uł sentire Domi. ubi supra.
8 ¶ † An autem uicarius epi extra territorium possit con ferre uel instituere seu confirmare, ponit Barba. in d. c. nouit. in 15. col. & nos diximus in d. 6. art. uide ibi, & de materia psentis art. tetigimus aliqua supra in d. 2. part. huius 2. lib. in 6. q. in 7. art. & in 8. q. in 12. art.

¶ Duodecimus art. ij. q. prin. 3. par. 2. Lib.

1 *Admissio præsentationis sola facta per superiorem habet uim institutionis absque quod exprimatur uerbum institue.*
2 *Verbum admittere simpliciter capitur pro instituere.*

Expediti De secunda parte huius 2. q. prin. de uenio ad tertiam partem, q est, qua
1 liter hæc institutio fiat. & 12. art. erit. † an per solam admissionem præsentationis factam per superiorem habeat uim institutionis absque eo q aliter exprimatur uerbum instõ, & dicendum est, q sic, ut colligit Domi. post alios in c. 1. de præb. li. 6. in 4. not. & licet remittar se ad c. fi. de insti. eo. lib. hoc etiam in illo tex. probatur: cum instõnem uocet admissionem, & sic etiam proba tur in cle. plures, in uer. uerb. hoc ti. & in multis iuribus quæ colligere potest curiosus lector, & ideo nos diximus supra in 2. par. huius 2. lib. in 6. q. prin. in 1. arti. habentẽ instituere debere admittere præsentationem patroni non simpliciter, sed cum additione si, & inquantum de iure & c. ut non habeat uim instõnis, uide quæ ibi dixi. & ibidem in 7. q. prin. in 1. art. tractauimus quid, si habens instituere dicat non recipio uel non admitto pñtationem, an per hoc uideatur illam repudiare. die ut ibi. Licet tex. in c. j. de insti. ponat admissionem & instõ nem tanquam diuersa per copulam, &, tñ ille tex. log-
2 tur, cum ultro proceditur † sed si simpliciter dicitur ad mittere intelligitur instituere, ut in dictis iurib. & alibi

¶ Decimustertius art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institutio, & confirmatio facta per errorem non tenent, & institutus & confirmatus sunt remouendi.*
2 *Error quid sit.*
Differentia inter ignorantiam & errorem.
3 *Institutio facta per errorem qualiter sit.*
4 *Institutio & confirmatio facta per errorem ex persona confirmantis uel instituentis uel non canonice an teneat.*
5 *Error communis facit ius.*
6 *Sententia continens errorem annulcat.*

1 Sed Dubitatur 13. † an instõ facta per errorem uel nõ canonice teneat, uel institutus debeat remo ueri ẽt in confirmatione p errorem. Firma. in tract. de epo, in 3. par. 2. prin. tertij lib. dicit confirmationẽ factã p errorem non tenere, & ɔfirmatũ esse remouendum, arg. l. si p errorem, ff. de iurisd. om. iud. eum si. idem dicerem, & in instõne, cum a pari, pcedant. immo instõ ma
2 ius ius tribuit, & tanto magis dẽt carcere errore. ¶ † Et dic errorem esse aliud pro alio putare 38. di. q̃nis. & Abba. in c. apostolicæ, de cler. excom. mini. ubi ponit differentiam inter ignorantiam, & errorem, iõ si unum pro alio institueret, clarum esset non tenere instõnem: qa fieret sine pñtatione & esset ipso iure nulla c. decerni-
3 mus. 16. q 7. & diximus s. in 2. pce. art. ¶ † Et idem dicerẽ si error fuisset: qa in instituens putabat institutum idoneũ & postea reperit eũ non idoneũ, uel putabat pñtantes esse patronos, seu in quasi pos. pñtandi, & postmodũ te perit eos nõ hẽre ius nec esse in quasi pos. pñtãdi, ut no. hoc ulti. in e. consultationib. hoc tit. nam licet nihil di catur sñia, non tñ transit in rem iudicatam quo ad instituentem, ut uult Abb. in c. 1. de ɔces. præb. & nos diximus supra in 2. par. huius 2. li. in 11. & ult. q. prin. in 7. art. nã error in confessione, uel in aliis dispõnib. qnque potest reuocari, per Ab. in c. ex parte, de ɔfes. in 12. col. usque ad fi. immo errore probabili executor gratiæ du ctus male prouidendo, siue in iure, siue in facto erraue rit põt iterũ puidere. aliqñ Abb. post alios in c. 1. in pe. col. de re iud. & hęc pcedũt, qñ error cõmitit: qa aliter se habet factum in psonis pñtantibus præsentar: & in
4 ipsa pñtatione. ¶ † Sed si ɔfirmatio seu instõ esset facta ex errore ex persona confirmantis, uel instituentis, uel aliter uel nõ sit facta canonice, est distinguendũ, quod aut est error cõis pro confirmatione, seu instõne, & ua lebit: aut non est error cõis, & non ualebit, ita Firma. in d. 3. par. a prin. in 18. q. alle. Innoc. in c. nihil, de electio. & Bal. in margarita in uerbo eps, uersi. 4. Tu de hoc ultimo uide Abb. in d. c. nihil, in pen. col. & seq. ubi tractat duos art. Primus est, nunq d gesta ab eo q gerebat se pro prelato teneant, uel sint reuocãda, si postmodũ deucia rur

tur a prima prælatura Secundus artic. eſt, nunquid cõ-
tra eum qui gerit ſe pro prælato alicuius eccleſiæ agẽ-
te pro iuribus ipſius eccleſiæ poſſit obijci defectus tituli
uel aliquod crimen ad effectum repellendi eũ ab agen
do, uide ibi Abb. ponentem plures caſus de errore in p̃
lai ogerente ſe ꝓ prælato: & an & qñ l. Barbatius Phil.
5 ff. de off. præto. & 3 q. 7. §. 3. uer. uerũ, q̃ iura uolũt † com
munem errorem facere ius, ponit ibi Abb. & D. Fel. in
c. Rodulfus, in fi. de reſer. & do. me. Corſ. pulchre in ſuo
repertorio in uerbo errore. & an cõis error poſſit noce
re niſi ſcienti hmõi errorem, ponit D. Fel. in c. ad probã
dum, de re iud. col. pe. & ibi pulchre quid dicẽdum in
6 foro ꝯſcientiæ, & de † ſnĩa continente errorẽ an ualeat
pulchre, & late per eundem D. Fel. in c. 1. de ſentẽ. & re
iud. & an dicta lex Barbarius. habeat locum in delega-
to ponit idem Fel. in c. ſciſcitatus. in 4. col. in uer. diſpõ
l. Barbarius, de reſer. & in c. cum dilecta. in 2. col. in uer
lex Barbarius, eo. ti. & de materia d. l. Barbarius, eſt re-
currendum ad doc. legentes illam, & præſertim ad do.
Alex. de Imo. & do. me. Iaſon.

¶ Decimusquartus art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Inſtitutio per metum facta non ualet: non tamen uitiat ſpontaneã præſentationem.*

1 Dubitatur 14. † an inſtõ facta per metum ua-
leat, uel uitiet ſpõtaneam electio-
nem, & dic ꝙ non ualet, nec uitiat electionem, ſm Bal.
in l. cum te. C. de pig. pro quo facit reg. utile per inutile,
de reg. iu. li. 6. l. 1. §. 1. ff. de uerb. ob. & ibi doc. & in l. cer
ti. §. qñ. ff. ſi cer. pet. & in l. ſi ſeruum filij. §. pen. ff. de le-
ga. 1. & in l. qui reus. ff. de leg. 2. & in l. a. §. generaliter, &
ibi gl. ff. de dona. inter uirum & uxo. ita Firma. in d. tra.
de epõ, in 3. par. x. prin. 3. li. in 19. q. Tu aduerte ꝙ s̃. in 2.
par. huius 2. li. in 9. q. prin. in 5. art. tractauimus an præ-
ſentatio facta p metum teneat, & ꝯcluſimus ꝙ non, eo
dem mõ eſt ꝯcludendum in inſtõne, & iõ ibi dicta hic
adde. Et ꝙ quamuis inſtõ per metum facta nõ teneat, p
hoc nõ uitietur pñtatio ſpontanee facta, ꝓbaĩ ẽt p ea q̃
dñt doc. in c. fi. de elc. li. 6. ꝙ licet inſtõ ſit ipſo iure nul-
la nõ ꝓcedente gñali citatione p̃dictum & citatione
certa erga certos, tñ nõ p hoc erit nulla electio ſeu pñ-
tatio: & totus ꝓceſſus inde ſequutus, de quo nos diximᵒ
s̃. in d. 2 par. huius. x. li. in 6. q. prin. in 17. art. eod. modo.
& in caſu nr̃o licet inſtõ metu facta non teneat, non p
hoc uitiatur præſentatio rite facta: & hæc eſt magis cõ
cludens auctoritas pro ipſo Firma. & ita tene.

¶ Decimusquintus art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

5 *Inſtitutio facta impetuoſe & calore iracundiæ: ſeu per ebrietatem non tenet.*

1 Sed Modo uidẽdum eſt ẽt † an inſtõ facta impetuo
ſè & calore iracundiæ, ſeu p ebrietatem teneat
Et hic ſit 15. art. & dicendum eſt ꝙ nõ, ut ꝯcluſimus s̃.
in x. par. huius 2. li. in 9. q. prin in 6. art. dum ibi tractaui-
mus, an pñtatio facta modis prædictis teneat, & cõcluſi
mus ꝙ non. Ita & in caſu nr̃o eſt dicendũ per ibi dicta.

¶ Decimusſextus art. ij. q. prin. 3. par. ij. Lib.

5 *Inſtitutio ſimoniace facta non tenet.*

Eſſet Similiter uidendum 16. an inſtõ facta per ſi
moniam teneat, & dicendum eſt ꝙ non, qa
ſi ſimoniacus non poteſt præſentari, ut diximus ſupra
in 1. par. huius x. li. in 9. q. prin. in 10. art. Et præſentãtes
& præſen andus facientes pacta & conuentiones ẽt iu-
ratas committunt ſimoniam, & ille præſentati nõ põt
ut ibidem diximus in 11. art. & præſentatio facta per ſi
moniam data pecunia uel altera re, ſeu debito remiſſo
non tenet, ut diximus ſupra in 2. par. huius 2. lib. in 9.
q. prin. in 3. art. & iſta ſunt annexa ſpũalitati. c. præterea
de tranſact. quanto magis committetur ſimonia in in-
ſtitutione, & illa nõ ualebit, quę eſt mere ius ſpũale, ut
de inſt. p totũ, & diximus ſupra in 1. q. prin. huius part.
in 2. art. & in 11. & 12. art. unde dicta in prællegatis lo
1 cis multo magis militãt in inſtitutione, uñ cõcludc † in
ſtitutionem factam per ſimoniã non tenere, ſicut nec
collatio, & alia iura ſpiritualia, ut de ſimonia per totũ.

¶ Decimusſeptimus art. 2. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Inſtitui an & qualiter poſſit clericus forenſis.*

Si Præſentatus Eſt forenſis qualiter inſtitui poterit,
1 Et hic 17. art. † & dic epiſcopum non debere cleri-
cum forenſem in eccleſia ſuæ dioec. inſtituere proprii
epiſcopi litteras dimiſſorias non habentem 21. q. 2. ca.
1. 71. diſt. c. 1. 2. & 3. alias punitur epiſcopus excommu-
nicatione uel depoſitione ad tempus ſecundum gl. ibi.
quæ etiam dicit, requiri literas, nec ſufficere tacitũ cõ-
ſenſum, qui non ſufficit, qñ clericus tranſit ad aliam
eccleſiam eius dięce. iſta Firm. in d. tra. de epõ, in 2. par.
8. par. prin. 4. lib. in 1. q. in 4. col. in uerſic. iuxta prædicta
ſcire debes. ubi etiam ponit hæc notanda uerba, epiſco
pum uiſitantem alium epiſcopum in eius dięce. debere
a uiſitato ſuſcipi honorifice iuxta qualitatem ſui: &
de ipſius uiſitati licentia epiſcopum uiſitantem poſſe
miſſam celebrare, & uerbum Dei prædicare in eccleſia
uiſitati 7. q. 1. epiſcopi, ubi idem dicitur de presbyteris.
Tu circa hunc art. aduerte: nam s̃. in 1. par. huius 2. li. in
7. q. prin. in 24. art. tractauimus, an & qñ forẽſis, ſeu cle
ricus peregrinus poſſit præſentari, & qũo, & qñ admitti
debet, qñ ergo præſentari poteſt, tunc poteſt, & inſtit. &
qñ præſentari non poterit: tũc nec inſtitui, cum pręſen-
tatio ſit inchoamentum inſtõnis c. quod autem, in fin.
prin. hoc tit. Et ſine præſentatione non tenere inſtitu-
tio c. decernimus 16. q. 7. c. illud, in fi. hoc tit. & diximus
late ſupra in 2. præced. art. Verum tamen eſt, ꝙ cum po
terit præſentari, poterit inſtitui cum dictis literis ſui or
dinarij, ut proxime eſt dictum.

¶ Decimusoctauus art. x. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Inſtitutus ſemel poteſt iterum inſtitui, & quomodo poſſit eſſe, nu. 3.*
2 *Confirmatus poteſt iterum confirmari.*
Reus poteſt uti pluribus defenſionibus.

5 An Autem, & hic ſit 18. art. † ſemel inſtitutus poſſit
iterum inſtitui, & dicendum eſt ꝙ ſic. Ita in cõ
firmatione electionis concludit glo. not. in c. fi. 3. q. 4. q̃
alleg. c. quod prædeceſſor 11. q. 3. Idem in excommuni-
cato qui poteſt iterum excommunicari ſm prædictã
gl. d. c. fi. & ibi eſt tex. & 11. q. 3. excellentiſſimus c. 1. &
ibi gl. quod metus cã. li. 6. de poſtu. præla. ad hoc 12. q. 2.
de uiro, & Bar. in l. aut dãna §. fi. ff. de pęnis. Ita Firma.
in d. tra. de epiſcopo, in 3. par. x. prin. 3. li. in 3. q. ubi po-
nit multa quæ ſunt reiterabilia. uide ibi. Tu confirma
prædicta: nam quis poteſt uarios tit. conſequi ſuper eo-
dem beneficio, & ratione illorum ſe defendere, nõ au
tem agere, & ideo dubitãs de collatione impetrat ſecũ
dam: quia per hoc non inducĩ renũciatio primæ, imo
poterit uti utraq; ad defenſionem, hic eſt text. pulcher
in c. poſt electionem, de ꝯceſ. p̃b. & ibi Abb. & idẽ Abb.
in c. cum olim. el 2. in gl. in uerbo de gratia, de priuile.
ubi ſingulariter colligit ex gl. iũcta tex. ꝙ impetrãs ſm
priuilegium exemptionis ẽt ab alio ſuperiore nõ ur̃ re
nunciare priori priuilegio ſuper eodem obtẽto, immo
poteſt ex utroq. priuilegio ſe defendere, arg. reg nullus
pluribus, de reg. iu. li. 6. ſimile not. in c. poſt electionem
ꝙ clericus dubitans de ualiditate ſui tit. non ur̃ renun-
ciare impetrãdo alium tit. ab alio ſuperiore, primo cau
tũ eſt hoc facere, ubi dubitatur de ualiditate primi tit.
nõ tñ põt ex utroq. agere, quia ex diuerſis tit. nõ põt ac
quiri dominiũ, ut in c. inter dilectos. de fide inſtr. l. ſi ut
certo. §. ſi duob. uehiculum. ff. cõmo. & in c. ut qs duas,
de cle.

2 de elec.lib.6.tñ pōt se defendere: † quia reus potest uti plurib.defensionib.ēt ɔ̄trijs dummodo successiue, ut in d.reg.nullus.& no.in e.cū uenerabilis, de relig. domi. & per Abb.in c.non sine, de arbi.& facit quod no. Io. An.in c.eum persona,de priuile.lib.6.& ita dicit consuluisse Pan.de Eleaza.per d.tex.c.post electionē,de eō cesf.pb.ut dicit ibi Abb.in 3.not.Et hoc idē uoluit Ab. in consi.3.in 2.col.in 2.uol.& ponit Rom. in consi.3 50. in casu præposito considerationis. in 4.col.in uer. quo præsupposito,& plene p D.Fel.post Abb. in c.in nostra in 2.col.i uer.titulus multiplicatur,de resti.†¶ Aduer
3 te mō ad oīa suprascripta, ex qb.ɔcludē,aut loquimur de multiplicatione, seu iteratione instōnis, ab eadem persona,& nulli dubium est instōnem esse reiterabilē, ut qa si dubitabat de prima, ex quo nō erat appositum edictum,non erat discussum negocium pñtationis,iux ta formam.c.si.de ele.li.6.& ille habuerat instōnem q̄ erat nulla,ut ibi no.Et iō expediunt pdicta, & reiteratur instō,q̄ erat inualida,seu nulla, & non est dubium tenere,& sic pōt intelligi gl.in d.c. si.3.q.4.& ēt in simi lib.casib.pone.n.quem esse pñtatum ab alrquib.& insti tutum,& ĵ.ipsis datum ad pñtandum iterum esse pñtatum ab aliis pronis,& institutum. Vel pone esse deuolutum ius ad superiorem ex negligentia proni;vel pñtationem indigni exequutam fuisse instōnem ordinarij, φ idem poterit esse lis inter patronos super iurepa. non finita ĵ.tps datum ad pñādum, & si patronus uel iet cepistare prouisione suæ quasi pos. iuxta ea q̄ uult Abb.in c.si uero,hoc tit.in fi.& nos diximus.ŝ.in 5.pced. art. quo casu dico esse reiterandum instōnem nō pro necessitate instituti, sicut nec repñtatio fit pro eius necessitate, cum nullum ius ibi tribuat, ut dicit Abb.in d. c.si uero,sed ut fiat uera consideratio suæ quasi pos. q̄ non conseruatur ex sola pñtatione nisi sequuta instō ne,ut no.in c.consultationib. hoc tit. & diximus.ŝ.in 1. par.huius.2.lib.in 3.q.prin.in 10.art.& sequenti,& isto modo dicetur instō reiterata, & reiterabilis ab eadem persona.Aut loquimur a diuersis personis,puta quia in stitutus dubitabat illum qui eum instituit hr̄e ius instituendi,& iō obtinuit instōnem ab altero,& hoc ēt fieri per rex.in d.c.post electionem, & hæc multiplicatio tituli seruiet ad defendendum ,& non ad agendū, ut ŝ. dictum est,& ita procedat in agēdo.c.ut quis duas, de ele.li.6.de quo tex.an habeat locum in pñtatione diximus supra in 2.par.huius.2.lib.in 5.q.prin.in 3.art.

¶Decimusnonus art.ij.q.ptin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Superior ad quem deuoluitur potestas prouidendi, an debeat prouidere diuerso actu an unica.*
2 *Res translata de uno ad aliuna assumit naturam eius in quē trans fertur, & perdit in totum primam.*
3 *Prouisio ecclesiarum de iure communi principaliter spectat ad episcopum.*
4 *Superior non potest expedire unico actu præsentationem, & institutionem ipsis spectantibus ad eum ex diuersis qualitatibus, uel si est apposita aliqua conditio, nu.9.1 t.x.*
Secus si spectant illa iura iure deuoluto, nu.1 3.t 4.1 5.
Idem in electione, & nu.5.6.7.
8 *Tempora duo non debet habere habens ius præsentandi & instituē di fallit si illa iura haberet non iure deuoluto,sed ex diuersis cau sis & diuersis iurib.prouenientibus, eo.nu.*
10 *Superior habens iuspa.translatum a laicis ratione suæ ecclesiæ potest illi prouidere uel unico actu, uel duobus actibus , ut sibi placuerit.*
16 *Collatio habet uim electionis, præsentationis, confirmationis, & institutionis.*

Si ille qui habebat instituere, uel efficitur patronus uel iure deuoluto habebit ,puidere ecclesiam an unico actu fiat per ipsum pñtatio & institutio. Et hic fit.19.at.Ab.in c.significasti,in uersi. autem instō, hoc titu.refert opiniones: dicit enim, φ si instō pertinet ad epm.& de nouo acquisiuit iuspa.Goffre.dicit eum debe re uelut pronus sibijpsi pñtare,& tanq̄ eps instituere,ar. l.si consul.ff.de adop.Host.uero dicit pñtationem con fundi cum instōne,& epm debere prouidere p uiā collationis,sicut facit in aliis bñficiis nō pronatis. Et hæc opinio placet Io.An.si eps est solus patronus, sed si hēt compatronos,pcede opi.Goff.& Abb.dicit hoc posse satis sustineri,& remittit se ad id qd̄ in fiñ plenius no. in c.ne p defectu,& in c.cum inter canonicos,de ele. & in c.ut circa.eo.ti.li.6.Dom.uero in c.unico, in prin. in ult.col.in uer.sed pone φ epo,refert prædicta,& dicit Lap.tenere cū Io.An.postmodum uero in ŝ.uerum. in 2.col.in ver.mihi vr̄,tractat aliā partem art. nostri.
1 †an superior ad quem deuoluit ptās,puidendi debeat puidere p diuersos actus,videlicet primō pñtando , &
2 postea instituēdo,†an uero debeat puidere unico actu per uiā collationis, & tandem ɔcludit debere puidere unico actu,ut ecclesiæ citius puideat,qa alias si hr̄et duo tpa,pp magnum tps ecclesia uacaret,ut ŝ.diximus. in 8.præced.art.Glo.uero 2.ut in c.ut circa,de ele.li.6. uult,φ si eodem iure spectat ad aliquem eligere,& cōfirmare,eo ipso φ prouidet, ɔfirmat, & sic unico actu expedit oīa.63.di.in sinodo,ff.de aucto.tut.l.3. secus si diuerso iure hoc facere hr̄et, qa requirerentur diuersi actus,& sic intelligitur.c.cum inter canonicos, de ele. & c.inter dilectos.ŝ.cæterum,de fide instru.& istam ēt distinctionem facit Abb. in d.c.cum inter canonicos, in 3.col.in uer.in gl.in uer.& ēt ɔfirmauit, & in d.c.ne pro defectu.in 2.col.in uer.ēt hic reuocant in dubium, in ult.no.& hoc idē.†φ iure deuoluto unico actu eps prouideat,uoluit in c.q̄q̄.in 3.no.de ele.li.6.& prædicta ēt uoluit Pau.de Eleaza.in sua dispu.3.incip.qñ disputata &c.de beneficio expectante.in 6. col. ubi uult, φ
3 quotiescunq;†res de uno transit ad alium, assumit naturam in quem transfertur, & in totum perdit primā, ut ibi per eum , hoc idem uoluit Pau. in tract. de sede uacan.in 2.par.in ŝ.post prin.3.col.& sentit Rota.528. ĵ.tps.hoc ti. in antiquis.& uoluit Fel.in c.cum uenera bilis,in 12.col.in fi.uers.limita nisi ecclesia , de excep. & Pau.de Cit.in hoc trac.in 6.par.in 23.q.Abb.uero in c.cūm q̄,in fi.t.col.cum seq.uer.secundo quæritur,latius distinguit q̄ alibi,dū q̄rit,si compromissum eligē. fuerit factum in epm,q hēbat ptātem confirmādi electionem,nunquid poterit ipse eps, ex quo nunc habet ptātem eligendi ut compromissarius, & confirmandi ut eps,unico actu se expedire. ſ.per uiam prouisionis, dicendo puideo uobis de tali in abbatissam,an teneat eligere prius tanquam compromissarius, & postea ɔfirmare tanq̄ eps,& refert Io.An.dicentem olim potuisse se expedire unico actu, hodie uero secus,cum post ele ctionem debeat pponi edictum ante cōfirmationem , iuxta formam.c.si.de ele.li.6.refert ēt D.Ant. dicentē, nec olim,nec hodie posse illa expediri unico actu cum diuerso iure istæ ptātes ɔcurrāt in eadem persona, all. qd̄ no.in d.c. cum inter canonicos. ipse uero Abb.distinguit ibi latius,q̄ in aliis locis,φ aut istæ ptātes cōcur runt in eadem psona diuerso iure, aut eodem. Primo casu aut propria auctoritate hēt iste exercere utrunq;, & tūc est in optione sua,an uelit prouidere unico actu: an diuersis uicib. & hoc dicit finalr̄ fuisse de mēte Io. An.in d.c.ne p defectu. ubi dicit, φ si ptās eligendi per negligentiam deuol uit ad superiorē, poterit superior eligere iure deuoluto,& postea confirmare iure pprio uel poterit puidere unico actu p uiam.ſ.puisionis. seu collationis: nā cū ipse hēat utranq; ptātem ex officio pprio pōt miscere utrunq;,qd̄ dicit sibi placere, & all. p hoc Rotā.55.q̄ re uera est.263.si pp negligentiam, in nouis,q̄ uult, φ si p negligentiam proni deuoluit ptās ad epm,tenebitur eps conferre beneficium ĵ. tps præfi xum ad conferendum,& sic non tenebitur prius elige te,& apud seipsum præsentare, & postea instituere, sed poterit unico actu se expedire per ulam collationis, quod dictum etiam retulimus supra.in 8.præced. arti. & hoc membrum tenuit etiam Dom.in c.si postquam ŝ.fi.in t.no.& in c.si compromissarius. in 1.respon.in ult.not.de elec.lib.6.& sentit Dom.Card.in d.c.signifi-
casti

castl.1.q. Si oero eps hñs ptãtem eligendi & confirmã
di iure diuerso,& non proprio, quia est compromissa-
rius respũ electionis, tuoc non potest se expedire uoico
actu,quia non misceret istas ptãtes,cum ut alius eligat
& ut alius habet confirmare,alleg.d.gl.a.io c.ut circa
de ele.li.6.in no.& gl.in c.cum ioter canonicos,de ele.
& qđ no.in cle.si bñficio,de pb.io gl.& io c.cum uenis
sent,de insti.& per Roram.a 55.io nouis.Si uero eodem
iure habet quis utranq; ptãtem,tuoc pōt unico actu se
expedire,nã collatio hẽt uim electionis, & ꝯfirmatio-
nis,ut no.in c.cum olim.de cã pos.& proprie.& ita resi
det ibi Abb.quem oẽs sequunt. Quid dicẽdum in hac
materia reducendo illam ad instõ, & sic ad ar.nostrũ.
Ego p̃mittam duo,& postea diuersificabo casus,& oĩa
eruot clara.Præmitto igit̃ primo.c.fi.de ele.li.6.loquẽ
tẽ de electione hr̃e locum ẽt in pñtatione,& sic apposi
tionẽ ędicti fore seruãdam aote instõnem,& silr̃ discus
sionem negocii pñtationis,alias instõ erit oulla,ut late
dixim.s̃ in 2.par.hu.2.li.io 6.q.prio.in 2.t a.& nlt.atti.
3 ¶†Præmitto secundo, prouisionem ecclesiarum de iu
re cõi principlr̃ spectare ad ep̃m,& mero iure,adeo,ꝙ
si noo fuisset inducta electio io ecclesijs collegiatis, &
pñtatio in alijs eccl.in quib.p̃roni sustinentur. c.3.hoc
ti.totalis prouisio spectaret ad ep̃m.c.oẽs basilicæ.16.q.
7.& late per D.Fel.in c.cum uenerabili,in fi.10.col.de
4 quo nos dixim.s̃.in 1.præced.q.prin.in 3.art.¶†His sic
præuisis dic primum casum esse posse, qñ in ep̃o ꝯcur-
rerẽt duæ qualitates,puta quia esset abbas alicuius ec-
clesiæ,rõoe cuius abbatiæ esset patronus alterius eccle
siæ,esset ẽt eps,& ratiooe ep̃atus hr̃et ius instituẽdi ali-
quẽ,teoere ambo p̃supponamus ex dispẽsatione,& nõ
est dubium io hoc casu pñtationem & iostõnem non
posse expediri unico actu,sed illa debere expedici sepa
ratim,ut cognosci possit qd agat ut abbas,& qd ut eps,
iuxta pulchrum tex.io c.collatione,de appel.li.6.& in
c.cũ olim,cũ ibi ampli.p D.Fel.adductis de re iud.& tã
to magis pro ꝯseruatione quasi pos.& iuris pñtaodi ab
batis,& iuris instituendi ep̃i,ꝯseruabit.n.ius pñtandi p
pñtationẽ abba.sequuta instõne ep̃i,& silr̃ ius iostituẽ-
di per instõnem ep̃i p̃uia pñtatione,iuxta oo.in c.ꝯsul-
tationib.hoc tit. Et in hoc sine dubio oppooendũ est
ædictum,& oĩa erunt facienda iuxta dispositionem.d.
c.fi.de ele.li.6.& si appareret ꝯdictor ꝯ ius abba.ne eps
sit iudex in cã ꝑpria delegabit causam, uulgaris iurib.
5 ¶†Secundus erit casus, qñ iusp.spectaret ad hñtẽ insti
tuere rõne sui patrimonii,licet instõ ad eũ specter rõ-
ne suæ p̃lature,& cũ hoc iusp.hẽat rõne patrimonii cẽ
set laicale,& oĩno separatum ab ecclesia,& sic a sua p̃-
latura,ut sępe diximus,& in oĩb.dicẽdum est,ut in pro
6 ximo pręcedenti casu conclusimus. ¶†Tertius sit ca-
sus,qñ hñti ius instituendi per aliquem laicum hñtem
iotegrum iusp. seu p aliquos laicos non hñtes integrũ
iuspa.cum in eo sint alii compatroni aliquo habilt tit,
transfertur iusp.in ipsum hñtem institnere ratione suę
personæ,uel ratione suæ ecclesiæ, nam de hoc non est
curandũ,& cum ipse habeat compatrooos,qui in eum
ius eorũ ooo transtulerunt, si traostatio est facta rõne
suę psooæ,dicendũ est,ipsum oĩno hr̃e pñtare cum cõ
patronis,& postea iostituere,p̃uia appositione edicti,&
discussione negocii alia rõne.s.pp cõpatronos s̃m opi.
Goff.ita iotellectum a Io.Ao.Card.& Abb.in d.c.signi
ficasti,& Dom.post Lap.io prin.d.c.unici.io ult.col.in
uer.sed pone,super gl.a.hoc tit.li.6.& aliorum hãc par
tem tenentiũ,& uoluit expresse Pau.de Cit.in hoc tra.
in 6.par.io 51.q.cir.med.a.colum. per l.si coosul.ff.de
adop.Et in istis trib.casib. dico procedere ea quæ dixi-
mus s̃.in 2.par.huius a.li.in 6.q.prin.in 5.art. dũ tracta
uimus,an si pñtatio,& iostõ ex diuersis qualitatib. spe-
ctat ad eundem,sit seruanda forma.d.c.fin.& diximus
ꝙ sic,quæ ẽt hẽbuot locum in proximo sequeoti casu.
7 ¶†Quartus est casus, qñ compromitteretur ius eligen
di seu pñtandi in hõtem confirmare seu institnere, &
silr̃ in hoc casu dicendum est,ut in præcedeotib.s.pro-
uisionem esse expediẽdum p duos actus separatos.s.ele

ctioois seu pñtationis, & postea iostõnis seu ꝯfirmatio
nis cũ appositione edicti,& dispõne negocij,& ita ꝑce
dat opi.D.An.s̃.relata,& ita uoluit Abb.in d.c.cãm,ꝙ
in illo membro, qđ incipit,si uero hẽt ptãtem , & ipse
licet alleget plura iura,tñ ego allego text.in Indiuiduo
loquẽtem io propria iostõ.in cle.plutes §.fi.hoc tit.ibi
ꝙ una ex eis eligi per ep̃m ualeat,& admitti per dictio
nem ibi appositam inter diuersa, oam ibi patroni plu-
tes pñtauerant remitteotes electionem alterius eorũ
ad ep̃m hõtem instituere,& uult ibi tex. ꝙ ille eps eli-
gat & postea electum admittat,admissio.o.ibi pro in-
stitutione ponitur,ot uolunt ibi oẽs, & nos dixim.s̃.in
12.præced.art.¶Et ex suprascriptis infero unum ad li-
mitationem eorum quæ dixim.s̃.io 8.præced. art.oer-
sus fi.post Dom.in d.c.unico,in §.uerũ, io a.col.in uer.
8 mihi ur̃,hoc tit.ubi conclusimus†ep̃m hõtem ius pñtã
di,& instituendi oõ dr̃e hr̃e duo tp̃a:ut illud habeat lo
cum, cum has duas ptãs habet ius re deuoluto, de quo
io seq.casib.dicetur.Sed si hr̃et has duas ptãtes eps non
iure deuoluto io personam propriam radicato tn eius
personam,sed ex diuersis iurib. ꝑueoieotibus ex diuer
sis causis diuersarum qualitatũ non radicatum io eius
personam,uel ut io ordinarium,sed in qualitatib.aliũ
de prouenieotib. coocurrentibus tõ io eius personam
ex aliis uiis,ut in quatuor pręcedentib.casib.nam tunc
habebit duo tp̃a, unum datum patronis ad pñtandum
& aliud non tõ a iure præfixum,sed superiore pręfigen
9 dum,de quo dixim.s̃.in 6.præced.art. ¶†Quintus erit
casus,qñ aliquis laicus seu aliqui laici hõtes iuspa.inte-
grum illud donareot ep̃o ratione suæ persooę uel alr̃
in eum tit.habili transtulerunt & oon rõne ecclesię,&
tuoc dicendum in præcedeotib.casib.& ut ẽt diximus
in 3.pręcep.casu,licet in illo militet maior ratio pp cõ
10 patrooos,qui non transtuleruot,qđ non est hic.¶†Sex
tus erit casus,qñ integrum insp.est trãslatum a laicis in
ep̃m rõne suæ ecclesiæ ep̃alis,& tunc dicendum est, es
se in eius arbitrio,an uelit prouidere ecclesię unico,an
aũt uelit ꝑuidere illi per pñtationẽ,& postea instõnẽ:
ut ꝯseruet sibi iusp.& pñtandi pp multa commoda,pu
ta ut hr̃et sex menses ad pñtandum,& aliud tp̃s a supe-
riore pręfigendum ad instituendum,ut dixim.s̃.in d.6.
art.Nec ob.auctoritas Dom.in d.c.unico,in §.uerum.
in 2.col.in uer.mihi ur̃,ubi uult, ipsum hr̃e unum tp̃s
quia illud habet locum cum iure deuoluto habet pro-
uidere,oon aũt cum iure ordioario ut s̃.in fin.4.casus
diximus io utilitas est ista: nam si beoeficium ex ista do
natione iuris.in ep̃atum esset effectum collatiuum ela
pso semestri fiereot deuolutiones ad superiores, iuxta
dispositionem Lateranen.ꝯcilij,& sic.c.2.de cõces.pb.
si uero remanet patronatum,habebit semestre datum
ad pñtandum,iuxta dispositionem,d.c.onici,hoc tit.li.
6.Et postea hẽbit aliud tp̃s a superiore præfigęndũ ut
proxime dictũ est:& si diceres nonne de eo disponet le
gatus de latere,iuxta.d.c.dilectus,de off.leg.& c.cũ di-
lectus.hoc tit.ĩndeẽ hoc non obstare,quia maiorẽ ptã-
tem hr̃et legatus si esset beneficium collatiuum,q̃ si es
set patronatum clericorum,ut per doc. in dictis iurib.
erunt ẽt utilitates,q a hẽbit fructus iurisp.& dięcesanos
io dicto beneficio de quib.p doc.in rub. huius tit.& p
gl.in c.piæ mentis.16.q.7. Et an & qñ censeat̃ facta trãs
latio iurisp.in p̃sonã clerici ut in ipsum uel ut in eccle-
11 siam, dixim.s̃.in 2.par.1.li.in 13.art.†Et ꝙ si uolueris,
possit eps unico actu in hoc casu pñtare & iostituere ,
immo per solum actum admissioois iotelligantur ex-
pedita oĩa,adduco tex.in indiuiduo ĩ c.significasti,hoc
tit.s̃m nouum iotellectum,quem ego dedi ad illũ tex.
s̃.in 1.par.hu.2.li.in 7.q.prin.in 24.art.quem iotellectũ
12 ibi sexto loco posui,& illum oideas oĩno.¶†Septimus
erit casus,qñ fieret translatio iurisp.in habentem insti-
tuere facta aliqua reseruatione.puta ut pñtet cum con
silio talis,uel ut pñtet in pñtia suæ familiæ,uel ut pñtet
ꝑximiorẽ de familia,q̃ quidẽ ueniũt discutiẽda in ipso
actu pñtationis,& tunc isti actus separatim suot faciẽ-
di oĩno, & ita uult Ab.in d.c.ne p defectu.in 2.col.ĩ fi.

suæ

ſuæ diſtinctionis per c.cum terra, de ele.quia debet ob
ſeruari id ad qđ ipſi primi patroni tenebanť, qa nō pōt,
fieri deuolutio cū ꝑiudicio tertii, ut ibi p eum ꝓ quo
dicto faciunt ea quæ late accumulauimus ſ̄.in 1.præc.
13 q.prin.in 9.ar.¶ †Octauus eſt caſus, qñ ex negligētia pa
troni infra tp̄s non præſentantis, uel p̄ſentantis indi-
gnum fit deuolutio ad ſuperiorem habentem inſtitue
re, & tunc dico audacter debere unico actu eccleſiæ ꝓ-
uidere, ne illa diutius uacet, illo potiſſimo fundamēto:
quia res de facili reuertitur ad naturam ſuam. cap. ab
exordio 36.diſt.cū ergo prouiſio illius eccleſiæ mero iu
re ad ipſum ſpectabat tanquam ordinariū, ſublato im-
pedimēto electionis, ſeu pn̄ationis, de qb.dixi. in ſecū
do euidentiali, ſ̄.prouidebit per collationē, iuxta diſpo
ſitionē.d.c.2.de cōceſ.præb.ut hēat vnū tp̄s, & nō plu-
ra, ut diximus ſ̄.in 8.præce.art.& licet Abb.in dicta ſua
diſt.c.cauſam.dicat, ꝙ ex quo iſta cōcurrunt in eadem
perſona ſm diuerſum ius, & illa propria auctoritate ha
beat exercere, vtrunq; erit in opinione ſua: an uelit pro
uidere unico actu, an diuerſis uicibus, tū ego non tene-
rem indiſtincte ipſum debere vnico actu, qūo iſta ſit ef-
fecta mera collatio, & non ſpecialis inſtō. Niſi dicere-
mus eſſe in eius optione, dummodo tū oīa expediret
ĩ.ſemeſtre, & hoc modo ſuſtentari poſſet dictum Abb.
14 ¶ †Nonus erit caſus, qñ adhuc eſſemus in iure deuolu
to, ſed pn̄tatio erat facienda ſub certa forma, & modis
quæ obſeruanda uenirent p illum ad quē iure deuolu-
to ueoit ptās oe illis præiudicetur, q in pn̄tatione debe
bant interuenire, & tunc neceſſario fiet prouiſio duo-
bus actib. & ſic non erit in optione ep̄i. Et ita proprie lo
quiť Abb.in d.c.ne pro defectu.in fi.ſuæ diſt.& pro hoc
faciunt ea quæ dicemus ĩ.in hac par.in 7.q.prin.in 12.
art.habentem prouidere iure deuoluto dīc, & teneri
obſeruare qualitates a fundatore appoſitas in ſua pro-
uiſione. Dico tū ēt in hoc caſu nō eſſe expedienda ĩ.ſe
meſtre: qa iſti q hñt interuenire, non habent hīc tp̄s ad
deliberandum & eligendum pn̄tandum, ſed tm̄ ad in-
tereſſendum, uel ꝯſilium dandum, deliberatio ergo ip
ſius ep̄i, qui tū non hēt niſi ſemeſtre ad oīa expedienda,
15 ut proxime dictum eſt.¶ †Decimus & ultimus caſus
eſt, qñ eodem iure qs hēret duas ptātes exercere, & tūc
16 ſine dubio poterit unico actu ſe expedire: †quia colla-
tio hēt uim electionis, pn̄tationis, confirmationis, & in
ſtitutionis ut no.in c.cū olim, de cauſa poſ. & proprie.
& ita uult Abb.in c.cauſam quæ, in fi.ſuæ diſtin.

¶ Vigeſimus & ult.art.ij.q.prin.3.par.2.Lib.

1 *Procedi qualiter debeat ad inſtitutionem.*

Pro Complemento huius 3.par. præſentis 2. q. præ-
ſentis 2.q.prin.qualiter inſtitutio fiat 20.& ulti-
1 mo loco eſt uidendum †qualiter debeat ad iſtam inſti-
tutionem procedi, & dic eſſe ad eam procedendū præ
uiis citationibus, ſpeciali ad certos, & generali per edi-
ctum ad incertos, iuxta formam c.fi.de ele.li.6.& eſt ne
gocium diſcutiendum, ut in d. tex.habetur, & nos dixi
mus late ſupra in 2.par.huius 2.li.in 6.q.prin.per totū,
& de iſta diſcuſſione nemine oppoſitore comparente
diximus ibidem in 8.q.prin.per totum, & qualiter fiat
iſta diſcuſſio contradictore comparente diximus ibi-
dem in 10.& 11.q.prin.uide ibi.

Collige Ex omnibus dictis in ſupraſcripta 2.q.
prin.& eius.20.art.infraſcriptas conclu
ſiones. Et prima erit tangens primum membrum ip-
ſius quæſtionis, qñ inſtō fiat. Et dic inſtōnem poſſe fie-
ri qñcunque poſt præſentationem patroni, non autem
antequam patronus pn̄tat, per ea quæ diximus ſ̄.in j.&
2.art. Amplia primo d.primam conclu.procedere intā
tum, ꝙ ſi inſtō fieret per habentem inſtituere ſine pn̄-
tatione p̄roni, & ſic illo ſpreto inſtō eſſet ipſo iure nul-
la, ut late diximus, & ꝓbauimus ſupra in 2.art. Extende
primo iſtam amplia.intantum procedere inſtōnē ſpre
to patrono eſſe ipſo iure nullā, ꝙ ſi facta fuiſſet, & pa-
tronus compareret infra tempus iure præfixum, & ꝯdi
cens pn̄taret alterum immediate debet admitti per eū
dem ep̄m, & inſtitui, ac ſi prima facta non fuiſſet, ut di-
ximus in d.2.art.in 4.concl. Extende ſecundo hanc am
pli.intantum procedere, ꝙ ſi per ep̄m ſpreto p̄rono eſt
facta inſtō, & ius inſtituendi ſpectaret ad inferiorē præ-
latum, licet patronus eſſet negligens, non tenebit col-
latio facta per ep̄m, ſed prouidebit ille, q habebit inſti-
tuere, ut diximus ſ̄.in 2.art.in 7.concl. Extende tertio
d.ampli.intm̄ procedere, ꝙ ēt ſi inſtō fieret ſpreto p̄ro-
no ex cā ꝑmutationis, adhuc eſſet ipſo iure nulla, ut di
ximus ſ̄.in d.2.art.in 8.conclu. Extende quarto d.am-
1 pli.intm̄ procedere, ꝙ ſi ep̄s inſtituit aliquem ad pn̄ta-
tionem illius, quem non iuſto errore putabat, ſeu qua-
ſi: qa hæc inſtō ꝯſiderabatur ēt nulla ad effectū ut fieri
poſſit per uerum p̄ronum noua pn̄tatio, & p pn̄tatum
agi poſſit, ut amoueať inſtitutus, & ſua pn̄tatio admit-
tať, ut ipſe inſtituatur, ut dixi.in d.2.ar.in 12.concl. Ex-
tende qnto d.ampl.intm̄ ꝑcedere, ut ſit nulla inſtō fa
cta, ſiue ſit ſpretus uerus p̄ronus ſiue exiſtēs ĩ quaſi poſ.
pn̄tandi: qa ſiľr erit nulla, ut diximus in d.2.arti.in fi.in
3.conclu. Reſtringe modo primo d.ampl.procedere, ni
ſi inſtō fiat ipſimet patrono clerico ex poſtfacto con-
ſentienti: quia tunc ualebit inſtō, ut dixim.in d.2.art.in
1.conclu. Reſtringe ſecūdo d.ampl.procedere, niſi iſta
inſtō ſine præſentatione patroni fieret in præſentia ip-
ſius patroni tacentis, uel in abſentia facientis, & nō ꝯdi
centis, nec ſe proteſtantis, ut dixim.ſ̄.in d.2.art.in 2.cō
clu. quicquid dixerint alij ꝯ. Reſtringe tertio d. ampli.
procedere, niſi patronus inſtōni factæ ſpreto eo ĩ.tēpus
ſibi a iure conceſſum ad præſentandum expreſſe con-
ſenſiſſet: qa tunc ualeret inſtō facta ſpreto eo, ut dixim.
ſ̄.in d.2.art.in 5.conclu. Extende hanc tertiam reſtr.ꝓ-
cedere non ſolum cum expreſſo conſenſu uerbali, ſed
etiam facti tacite approbatoria inſtōnis; quia tunc uali-
daret illam, ut dixim.in d.5.concl.in uerſi. tertio dicit
Fel. Reſtringe primo iſtam tertiam reſtr.ut iſte conſen-
ſus ualidet inſtōnem non prout ex tunc, ſed prout ex
nunc, ut diximus in d.5.conclu in prin.& in uer.& do.
Fel. Reſtringe ſecundo d.tertiam reſtr.ut ꝓcedat, ſi ep̄s
contulit ſpreto patrono non iure deuoluto, ſed mero:
quia ſi contuliſſet iure deuoluto, & tp̄s datum ad pn̄tā
dum non eſſet elapſum ſuperueniens ꝯſenſus nō uali-
daret illam inſtōnem nullam, ut late diximus in d.2.ar
ti.in 3.conclu.in uer.ſecundo dicit Do Fely. Reſtringe
quarto d.ampl.intm̄ procedere, ꝙ quis inſtō ſpreto p̄ro
no ſit nulla niſi p̄ronus non ꝯſenſiſſet, nec ꝯdixiſſet, &
tranſiret tp̄s datum ad præſentandum: qa iure deuolu
to conualidabiť prima inſtō, ut diximus in d. 2. arti.in
6.conclu. Reſtringe quinto d.ampl.intm̄ procedere ni
ſi fieret inſtō ſpreto p̄rono, & patronus ſi bene uocareť
non poſſet pn̄tare pro illa uice, puta qa pn̄tauit indignū
uel quid ſimile fecit: nam tenebit inſtō facta ēt eo non
uocato, ut diximus in d.2.art.in 9.conclu.& in fi.6.con
clu. Reſtringe ſexto d.primam ampli.procedere, niſi le
gatus de latere conferret beneficium p̄roni eccleſiaſti-
ci eo ſpreto, uel Papa beneficium patroni laycí cū de
rogatione iuriſp.qa tenerent hmōi collationes ēt ſine
pn̄tatione patronorum, ut dixi.in d.2.art.in 10.conclu.
Reſtringe ſeptimo d.primam ampli.non procedere in
caſu c.illud, in hoc tit.qñ patronus laycus donauit iuſp.
alicui pio loco, in qua donatione non requiriť ꝯſenſus
ep̄i, & donator eccl̄a uacāte pn̄tauit, & ſequuta fuit in-
ſtō ſine pn̄tatione donatarij: nam talis inſtō non erit ip
ſo iure nulla ſed irritanda, ut in d.ar.2.in 11.concl.ſm
nouum meū intellectum. Reſtringe ulterius d. primā
ampl.plurib.aliis modis qui eliciuntur ex plurib.art.in
fra. q.prin.huius par.ubi tractabimus, in quibus caſi-
bus ep̄s inſtituit iure deuoluto uel alio iure ſine præſē
1 tatione p̄roni, qui quidem oēs caſus reſtringent d. am-
pli. Declara iſtā primā ampl.inſtōnem factā p ep̄m ſpre
to p̄rono uel aliter inualidā poſſe reuocari p eius gn̄a-
lem uicarium, & p illum poſſe pn̄tationē p̄roni admit
ti, & inſtōnem ſequi, ut dixi.ſupra in 3.art. Amplia ſe-
cundo.

cando d. conclu. s. instõnem dr̄e sequi p̄ntationem, intm̄ procedere, q̄ poterit seq. & fieri instõnē ēt post mortem p̄ntantium, nisi successores in p̄ntatione uariatē͂r, ut dixim. s̄. in 4. art. Amplia tertio d. conclu. instõnem posse fieri q̄ñcunque post p̄ntationem, intm̄ procedere, q̄ non est a iure statutum tempus ad instituendū, sicut collatori ad ꝯferendum, ut dixi. supra in 6. art. Restringe d. tertiam ampli. q̄ licet instituere habenti nō sit tē pus præfixum a iure ad instituēdum, potest tñ a superiore præfigi, infra quem si non instituerit superior eū cōpellet uel instituet, ut diximus supra in d. 6. art. Declara hanc ampl. ut per istum superiorem nō possit p̄figi terminus ad instituendum, qui transcenderet semestre, ut diximus in d. 6. art. in uer. quartum quod colligo. Declara secundo, ut nullo termino p̄ superiorem p̄fixo ad instituendum elapso semestre patronus dicatur negligens, & fiet deuolutio ad superiorem, q̄d tñ nō firmo, ut dixi. in d. 6. art. Intellige oīa p̄dicta in hac tertia ampli. ut p̄cedāt ēt in archiep̄o negligente ep̄o. ut dixim. supra in 7. art. Declara oīa prædicta ēt, ut quis nō sit statutum t̄ps ad instituendum, tñ bene est statutum t̄ps ad prouidendum iure deuoluto. Et iō prouisione deuolusa ex negligentia patroni habentem instituere, & ex negligentia habentis instituere ad superiorē, & de superiore in superiorem, iuxta dispõnem c. 2. de concess. p̄b. oēs habebunt semestre ad prouidendū, ut late diximus s̄. in 8. art. Extende hanc declara. ut habeant semestre, cū habent prouidere iure deuoluto, sed cum habeant p̄uidere iure ordinario ex duab. qualitatib. in habēte instituere ꝯcurrētib. hēbūt diuersa t̄pa separata a proni p̄ntatione, & pro instõne faciendis, ut pulchre declarauimus s̄. in 19. art. in fi. 4. casus. Amplia quartā cōclusio. primam instõnem posse fieri q̄ñcunq. post præsentationem, intm̄ procedere, q̄ ēt die feriato fieri poterit, ut diximus supra in 9. art. Limita istam primā cōclu. instõnem esse faciendam per p̄ntationem, nisi p̄ntatio h̄ret fieri pro conseruatione quasi pos. præsentandi uel ualiditatis actus nulli, quia tunc poterit fieri ēt post instõnem, ut diximus supra in 5. art. Ex secundo membro seu parte elicitur conclusio, quæ est secunda, instõnem posse fieri in quocunque loco eccl'astico uel seculari, honesto tñ, ut dixi. s̄. in 10. art. Amplia istam secundam conclu. intm̄ procedere, q̄ licet processus ad eam cum ꝯdictorio iudicio non possit fieri extra territoriū siue aliquo se opponente, siue ex officio iudicis coadiutore dato curiæ, tñ p̄cessus extraiudicialis, & instõ quæ fit post sūiam poterit fieri extra territorium diœce. ut diximus s̄. in 11. art. Ex tertio membro seu parte huius 2. q. prin. s. qualiter instõ fiat, elicitur ꝯclusio, quæ est tertia, instõnem dr̄e fieri post p̄ntatationem ad ipsam præsentationem patroni de p̄ntato p̄ eum posito ædicto & negocio p̄ntationis discusso aliquo se opponēte, uel ex officio canonico, & debito annuo: ut dixi. s̄. in 2. & ult. art. Amplia d. tertiā ꝯclu. intm̄ p̄cedere, q̄ per solā admissionē p̄ntationis factā p̄ superiorē dr̄ facta instõ absque eo q̄ exprimatur uerbū instituo, ut dixi. s̄. in 12. art. Amplia sc̄dō d. tertiā ꝯcl. instõnem canonice esse faciēdā, q̄ si per errorem uel non canonice facta fuerit non tenebit, & institutus remouebitur, ut dixim. s̄. in 13. art. Amblia tertio d. tertiam concl. instõnem esse faciendā canonice, q̄ facta p̄ metū nō ualet, licet nō uitiet spontaneam p̄ntationem, ut dixi. s̄. in 13. art. Amplia quarto d. tertiam ꝯclu. instõnem esse canonice faciendā, intm̄ procedere, q̄ facta impetuose calore iracundiæ seu p̄ ebrietatem non tenet, ut dixi. s̄. in 15. art. Amplia quinto d. tertiam conclu. instõnem esse canonice faciendā intm̄ procedere, q̄ facta per simoniam nō tenet, ut diximus s̄. in 16. art. Amplia sexto d. tertiam ꝯclu. instõnem esse canonice faciendā, q̄ forensis p̄ntatus non debet admitti, nec institui sine literis dimissoriis sui prælati: quia alias non diceretur canonice facta, ut dixi. s̄. in 17. art. Amplia septimo, q̄ si p̄ntatio, & instõ spectat ad unū ex diuersis, & separatis qualitatib. ipsos actus dēt separatim facere, & ēt diuersis t̄pibus: si autem ex pluribus iuribus iure deuoluto ad unum de electis fieri debebit unico actu, & ad in agendum unum tempus habebit, ut oīa ista patent ex decem casibus formatis supra in 19. art. quas hic repetere superfluum esset. Amplia octauo d. ꝯclu. instõnem debere canonice fieri, q̄ poterit reiterari, & plures iura acquiri, & canonici dicent, & deseruient ad defendendum, & non ad agendum, ut diximus supra in 18. art. Et per ista habes hanc materiā huius 2. q. prin. bene dilucidatam.

¶ Tertia quæstio prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instituti ad beneficium patronatum quis præsentatus debeat.*

Vidimus supra quid sit instõ, qui possint instituere, in quibus beneficiis cadat, q̄ñ, ubi, & qualiter fiat. Merito modò est uidendum tertio loco principaliter, qui sunt illi qui institui possint, & q̄ non. Et in hoc est aduertendum: nam diximus supra in 1. par. huius 2. lib. in 7. 8. & 9. q. prin. qui possint præsentari. Et in proxi. præce. q. prin. instõnem non posse fieri sine præsentatione, ergo ex dictis trib. q̄ōnib. principalibus clare patet eum posse, uel non posse institui. q̄ pōt uel non p̄ntari: tñ ad maiorem declarationem in hac q̄ōne tractabimus de aliquibus, remittendo tñ nos ad dicta in dictis trib. q̄ōniq. Et sic ex ista q. 3. oriuntur infrascripti articuli. Et primus, quis p̄ntatus institui debet ad beneficium patronatum. Et breuiter dic q̄ is qui canonice beneficio uacāte præsentatus extitit, de quo plene diximus supra in 1. par. huius 2. lib. in 6. q. prin. Secūdo dic, q̄ is qui præsentatus extitit ad ecclesiam seu beneficium, in quibus cadit præsentatio, puta in non collegiatis, ut dixi. s̄. in d. 1. par. huius 2. li. in 5. q. prin. Item is est instituendus, q̄ fuit p̄ntatus ab his qui sunt patroni uel in quasi pos. p̄ntandi existunt, ut de patronis dixim. in d. 1. par. huius 2. lib. in 2. q. prin. Et de existentibus in quasi pos. in 3. q. prin. Et de eorum procuratorib. in 4. q. prin. Item est instituendus is, qui est idoneus, de quo diximus s̄. in d. 1. par. huius 2. lib. in 10. q. prin. per totū & præsertim in tribus primis art. Item instituendus est is, in cuius præsentatione fuit seruata forma c. fi. de ele. li. 6. s. q̄ sint factæ citationes generales per ædictum, in incertos, speciales in certos, & negociū p̄ntationis est discussum, ut diximus in 2. par. huius 2. li. in 6. q. prin. & in 8. 9. 10. & 11. Item est instituendus is qui est repertus non indignus ex aliqua inhabilitate nō uitiosa seu uitiosa, de quib. late dixi. s̄. in 1. par. huius 2. li. in 7. 8. & 9. q̄ōnib. prin. Item est instituendus is qui fuit p̄ntatus infra t̄ps datum ad præsentandum, ut dixi. supra in 2. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. Item est instituendus is q̄ fuit p̄sentatus q̄ñ, ubi, & qualiter p̄ntari debebat, ut diximus supra in d. 2. par. huius 2. li. in 2. q. prin. Item est instituēdus is qui fuit p̄ntatus eo modo quo præsentari debebat, de quo diximus ibid. in 3. q. prin. Item est instituendus is qui fuit præsentatus coram quo præsentari debebat, de quo diximus ibidem in 4. q. prin. Itē est instituendus is qui facta præsentatione illam acceptauit, & ulterius non processit administrando ante instõnem, ut diximus ibid. in 5. q. prin. Item necessario est instituēdus is post cuius p̄ntationem patronus nō uariauit, ut dixi. ibid. in 7. q. prin. Item est instituendus is q̄ a maiori parte p̄ronorum fuit p̄ntatus, qui maioribus iuuatē meritis q̄ a dignioribus fuit p̄ntatus uel omnibus æqualiter existētib. cui instituere gratificari uoluerit, ut in trib. proxime seq. q̄ōnib. prin. late uidebimus. Et per ista sit expeditus iste primus art. generalis, & generaliter admissus.

¶ Secundus art. 1. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instituendus an sit qui præsumptiue fuit canonice institutus, uide numero 3.*

2 *Electio præsumitur canonica ex diuturna quasi pos. prælaturæ.*
Præsumitur canonica confirmatio seu institutio ex diuturna quasi possessione prælaturæ.

4 *Probari ex quib. & quomodo titulus possit.*
Probatur titulus beneficij in petitorio uel possessorio longa possessione cum fama.

1 Sed Vltra pdicta dubitatur secūdo, †an sit instituē-
dus isq præsumptiue fuit canonice institutus,
puta qa diu pñtatus mansit & fuit in quasi pos. benefi-
cii. Ange. in l. qui in aliena. §. 1. ff. de acqui. hære. dicit ꝙ
sic. Ex quo dicto quod uere in electo loquit, Firm. in tra.
2 de epo. in 2. par. 2. prin. 3. li. in 2. q. colligit †ex diuturna
quasi pos. prælaturæ psumi canonicam electionem. Tu
aduerte, ꝙ ex dicto Ang. esset colligendū, ex diuturna
quasi pos. plature præsumi canonicā confirmationem
seu instōnem, & ii psumerentur, ergo non esset iterum
instituendus, nisi diceremus ipsum iterum institui pro
maiori cautela: ut dixim. s. in proxi. præce. q. prin. in 18.
3 art. ¶ †Vnde dic clarius, ꝙ aut ꝯstat quem non fuisse in
stitutum, licet diu possederit beneficium, & non est du
bium eū posse & esse iterum instituendū, iuxta ea q̄ di-
ximus. in 18. arti. cum necessaria sit instō: cum illa det
titulum: ut dixi. s. in 1. q. prin. huius par. in 1. art. Et tunc
per quem institui dēat, dicerē ꝙ p eum ad quē esset de-
uoluta instō: quia tāto tpe potuisset esse sine canonicā
instōne quod potuisset esse factam deuolutionē ad Pa-
pam, iuxta no. in c. 2. de ꝯcess. præb. & nos dixim. late s.
in prox. præce. q. prin. in 8. art. Aut dubitat de titu. & sic
de canonica instōne, & tunc dicerē, ꝙ aut beneficiatus
iuuat se sola possessione & illam alleget pro ti. puta est
pscriptione, & nil prodest, qa non præscriptione sed ca
nonica instōne bñficia obtinent, reg. 1. de reg. iur. lib. 6.
nec ꝯsuetudine seu præscriptione iuuantur, ut est tex.
pulchre in c. ex frequētib. de insti. qui reprobat hmōi p-
scriptionem seu cōsuetudinem, ubi et dixit superiorē
posse p statutū suū fulminare excōicationē ipso facto
incurrendā ꝯ tenēres bñficia sine canonico tit. aut ue-
ro allegat alius tit. canonicus q præsumitur, & nemo ꝯ-
pelletur ostendere titulum sui beneficii, si factū est an-
tiquum, & platus tacite uel expresse cōsensisset diu eū
possidere p antiqtatē facti admitteret pbatio p iuste
possidentis: ut in l. si arbiter. ff. de proba. & no. in c. 1. de
psump. quæ iñ probatio iuramentalis non sufficeret li
cet ꝯcurrat antiquitas facti, si ius cōe esset ꝯ possidētē,
puta quia possideret duo bñficia incompatibilia, uel est
minor, seu incapax, arg. c. ordinarii de of. ord. li. 6. Si ue
ro factum est recens & superior non ꝯsentiat tacite uel
expresse, pōt cōpelli bñficiatus ad faciendum plenam
fidem tit. d. c. ex frequentib. de insti. facit. 3. q. 1. legi. Et
quod no. Inn. in c. sup his. de accusa. & Fed. de Senis ꝯs.
81. Abb. & doc. in c. licet Heli. de simo. Et licet diu tole
ratus a plato suo in beneficio non possit compelli ostē-
dere tit. iñ pōt superior assumere in se onus pbādi de-
fectū tit. ut in c. dilecto. de præb. nota. Inn. in c. illud. de
psum. & Hos. in c. licet Fel. de simo. & Arc. in c. nemo.
de ꝯsecra. dist. 1. Io. An. in reg. 1 de reg. iur. li. 6. doc. in c.
ordinarij. de of. ord. eo. li. Car. in c. requisisti. de test. Ab.
4 in d. c. dilecto. de præb. in 2. col. ¶ †Ex quib. & quō titu-
lus probetur, ponit Ab. in consi. 83. in 4. col. Et an lōga
possessio probet cum fama tit. beneficii in possessorio
uel petitorio, ponit pulchre Phil. Dec. in ꝯs. 118. diuino
& c. uiso instrumento & idem Phil. in consi. 141. in causa
uenerabilis. in ult. col. ubi etiam quis uidetur intrusus.

¶ Tertius art. 3. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui non potest indignus, uel nulliter præsentatus, & eos instituens est puniendus. & nu. 4.*
2 *Confirmans electum indignum scienter debet puniri.*
3 *Pœna contra promouentes indignum.*
5 *Pœna qua punitur præsentans indignum.*

1 An Nulliter †præsentatus uel indignus possit insti-
tui, & instituens illum puniat, & dicendum est
ꝙ non, sed esse repellendum & instituendum puniēdū.
c. nihil. & gl. in c. cum nobis. & ubique, de ele. & uolunt
doc. in c. cum uos. de off. ord. & hoc est uerum, et si post-
ea fuit habilis sm Dy. l. 1. §. 1. in princ. ff. de excusa. tuto.
de quo j. dicemus. Et punit instituens, si neglexerit in-
quirere, quia instō sua est nulla non facta discussione
negocii, ut est tex. in c. fi. de ele. li. 6. & nos dixim. s. in 2.
par. huius. 2. li. in 8. q. prin. in uit. ar. ubi conclusimus, ita
reddere instōnem nullam omissionem discussionis
negocii, sicut & omissionem edicti per ea quæ ibidem
diximus in 12. art. Si uero scienter ꝯfirmauit indignū,
dēt deponi sm glo. in d. c. nihil. p c. tanti. 71. dist. noluit
pdicta et Firma. in tract. de epo. in 2. par. 2. princ. in 5. q.
Sed hoc latius prosequitur idem Firm. ibidem in 2. par.
a 5. prin. lib. 4. ubi dicit †per superiorem dēre deponi, qui
confirmat electum non confirmandum puta indignū
& non idoneum, uel cuius electio nō subsisteret, si sciē
ter confirmauit, alle. d. c. tanti. 71. dist. & gl. in d. c. nihil.
3 de elec. †quæ refert uarias pœnas pmulgatas ꝯ promo
uentes indignum: qa qñque priuatur ptāte iterū confe
rendi illum ordinem, quem illicite ꝯtulit. 1. q. 1. si qui
epi. 36. di. qui ecclesiasticis. 50. di. ex pœnitentib. qñque
suspenditur a celebratione misse p annū 50. di. nullus,
& conferens dignitatem indigno uel inhabili rōne ęta
tis priuatur ptāte cōferendi, & deuoluit ad caplm, uel
ad metropolitanum. c. cum in cūctis. & ibi glo. & doc.
de ele. Ita Firma. ubi sup. in 1. q. in 3. col. Tu dic clarius
4 sm Abb. in uer. nihil. in 5. not. †ꝙ si qs confirmauit uel
instituit indignū, & hoc contingit p negligentiam ip-
sius, pdit ptātem ꝯfirmādi seu instituendi primū succes
sorem, & dēt suspendi perceptione fructuum pprij bñ
ficii, donec fuerit uisum superiori, si uero hoc cōtingit
p ipsius malitiā, dēt clarius puniri: ut in illo tex. hr, & di
cit ibi Ab. hoc dre fieri ad arbitrium superioris, ex quo,
& ex tex. ibi colligit, ꝙ cæteris parib. potius punit do-
lus q̄ negligentia. & dicit facere. c. sup litteris. de rescri.
& sic non uenit deponendus: qa ibidem colligit Ab. nō
oē delictum in plato esse depositione dignū, nec oēm
negligentiam, & remittit se ad gl. in c. ea quæ in uerbo
reatu. de off. archi. q̄ dicit, negligentiam plati esse mor
tale peccatū, & idē dicit in dissimulatione. Quærit et
ibi Ab. in 2. col. in uer. primo p declaratione, qd si supe
rior examinauit & ꝯfirmauit indignum p aliū, ut qa al
teri committit examen confirmationis alicuius electi
seu pñtati, & iste commissarius ex negligentia, aut ex
ignorātia, uel p malitiam confirmauit indignū, quis eo
rum erit puniēdus. uide ibidē Ab. de istis pœnis sup glo.
in uerbo suspēdat. in 3. col. nolo hāc materiam aggre-
di. uide ibi poēs doc. & uide et eūdem Ab. & doc. in c.
cum in cūctis. in §. clerici sane. de elec. in 4. no. ubi sup
gl. fi. late tractat, ad quem fiat deuolutio collationis be
9 neficiorum. ¶ †Et qua pœna puniatur præsentans indi
gnum, late ponit Ab. & doc. in c. cum uos. de off. ord. in
per gl. 2. & nos diximus latissime supra in 1. part. huius
2. lib. in 10. q. prin. in 4. art.

¶ Quartus art. 3. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instō seu cōfirmatio ad electionē seu psentationem nullam est nulla.*
2 *Institutio facta ad præsentationem factam per patronum excommunicatum, siue laycum, siue clericum non ualet. limita nu. 3.*

An Præsentatio facta a patrono excommunicato se
quuta instōne teneat. Et hic sit. 4. art. Hunc arti.
ponit Rota. 527. patronus excommunicatus. hoc tit. de
institu. in antiquis, & dicit quosdam Dños dixisse, præ-
sentationem esse nullam ipso iure, & per consequens
institutionem episcopi sequutam, ex quo refertur ad
originem uitiosam. Alios uero distinxisse inter patro-
num laicum & clericum ut præsentatio patroni cleri-
ci sit nulla ipso iure, & per consequens institutio episco
pi, & hoc quia talis præsentatio habet uim electionis,
2 ut in c. cum aūt. hoc tit. † Et ideo confirmatio seu instō
episcopi ad præsentationem nullā erit nulla, quia tūc
talis dispositio non dependet a potestate episcopi solū,
sed etiam a potestate patroni, cuius pręsentatio non
ualebat. Et ideo actus non sit factus partim a persona
inhabili, sed a patrono excommunicato non potuit

pro illa parte ualere. c. cũ sup. de of. dele. Secus esse si esset facta a patrono laico: qa tũc ſm aliquos ualeret præsentatio, etsi sit de iure sui patroni, & eius rõne sibi quodammõ competat, cuius administratio in extraiudicia lib. sibi excõicato nõ est interdicta, sicut ꝯhere & alia q̃ sunt facti exercere, atq. no. p Inn. de dolo & ꝯtu. c. 1. per Arc. in c. pia de excep. li. 6. Vel melius ex quo laicus patronus patum: uel nihil iuris hẽt circa dispõnẽ beneficij nisi de gratia c. 3 hoc tit. totalis dispõ potius cẽsẽt dependere a p̃ãte ep̃i, & per consequens instõ ep̃i tanq̃ sola plenum ius in beneficio tribuens potius erat attendenda. Alii aũt dicebãt idem simpl'r in utroq. s. instõnẽ ipsam tenere non ob. patronum esse excõicatum, siue clericum, siue laicum: quia ex quo patronus concessit ep̃o, nec se opponit eius instõni, totalis dispõ per quam ius in beneficio quæritur censetur pendere ab episcopo & ad eum pertinere eum, ẽt si ex post facto patronus ꝯsentiret adhuc sufficeret, argu. c. cura. & ca. suggestum, hoc ti. & no. Hos. in summa huius tit. §. fi. circa fi. & iõ cum patronus absolutus non ꝯdiale, sicut ẽt nec ꝯdicere potuit, ne uariaret: quia saltim in eius p̃iudicium p̃ntatio tenuerat, ne sit melior cõdõ eius excommunicati q̃ si nõ esset excõicatus, vr̃ instõnem ep̃i tenere. Itẽ licet ad patronum & ad ep̃m simul q̃uis iure diuerso cẽseatur dispositio beneficij pertinere, vr̃ ꝙ patrono excõmunicato totaliter ptãs ad ep̃m deuoluatur, ne beneficia diu uacent, qui ipse oẽs defectus subditorum supplere debet, facit in simili. c. 1. ne sede uacan. li. 6. & præsertim cum ipse ibi expresse consensit, nec ꝯdixit, licet forte sibi ꝯdiceret, puta quia ep̃s uellet alium instituere recusando præsentatum suum prætextu excommunicationis suæ p̃ntationis, posse sustineri patrono excõicato non currere tp̃s præsentandi, arg. c. qui diuersitatem. de concess. præbẽ. Et subdit cõpilator decisionum, ꝙ licet ista opinio sibi & quibusdã aliis magis placeret, in plures & maiores fuerũt in ꝯria opinione. s. præsentationẽ a patrono clerico excommunicato factam, & instõnẽ ep̃i sequutam non ualere. Ita residet Rota prædicta, q̃ ẽt ponitur secũda in hoc ti. in antiquiorib. de uerbo ad uerbum. Videamus modo, qualiter sua dicta procedãt. Et primo mihi non placet distinctio per aliquos ex ipsis Dominis facta inter præsentationem patroni clerici & patroni laici, ſm quam maior pars Dominorum ꝯcluserunt, & in ultimis uerbis ipsa glo. dixit. nam tales uoluerũt, ideo non ualere præsentationem patroni clerici, nec instõnem sequutam: quia ipsi patroni clerici ex p̃ntatione tribuũt ius in re, & sic sunt simul prouisores beneficij cum ep̃o, & iõ cum sit nulla p̃ntatio, quæ est pars ꝓuisionis erit ẽt nulla instõ, certe hoc dictum non procedit: qa præsentatio patroni clerici non tribuit ius in re, sed ad rem, sicut & præsentatio patroni laici: ut late diximus s̃. in 2. par. huius. 2. lib. in 5. q. prin. in 8. art. Et licet dicatur talis p̃ntatio patroni clerici hr̃e uim electionis: ut uoluit Inn. in c. cum aũt. hoc tit. illud non est, qđ tribuat ius in re sicut electio, sed est: qa ab illa non põt uariari, sicut nec ab electione, ut late diximus in d. 2. parte huius. 2. li. in 7. q. princ. uersus fi. primi art. Cum ergo ita p̃ntatio patroni clerici sicut & præsentatio patroni laici non tribuat ius in re sed ad rem, & plenum ius tradatur per instõnem: ut no. in c. quod aũt. in fi. prin. hoc tit. ergo non bona dicta distinctio: qa tam in p̃ntatione patroni clerici, q̃ in præsentatione patroni laici non ꝯfertur præsentato aliquod ius in re, qđ partim tribuat perfectioni iuris instituendi, sed tm̃ datur ius ad rem, & sic ad petendam instõnem. Non procedit ẽt illud motiuum de administratione extraiudiciali permissa excõmunicato: quia hoc non procedit in præsentatione: nã ꝯclusimus s̃. in 1. par. huius. 2. li. in 2. q. prin. in 2. art. nullo modo patronum siue clericum, siue laicum excommunicatum posse præsentare, donec absoluatur. Minime etiã procedit illud quod ante fi. dicit Rota, excommunicato non currere tp̃s ad præsentandũ: quia si currit ignorantib. & impeditis: ut diximus s̃. in 2. part. huius. 2. lib. in 1. q. princ. in 8. art. multo magis debere currere

2 excommunicato, cũ sonat in ultimo. ¶ Istis sic discussis pro illa parte, ꝙ instõ non teneat, si præsentatio fuerit facta a patrono excõicato eccl'astico siue a laico deducitur: nam principale fundamentum, quod fit pro illa parte, ꝙ teneat est: quia si instõ spreto patrono ab episcopo facta patrono consentiente ualidat ut late diximus s̃. in ꝓxi. præced. q. prin. c. in 2. art. in x. & 5. ꝯcl. eo. modo dẽt ualere sicut p̃ntatio facta excõicato non sit præsentatio, cum sit nulla, sed si præstatio assensus, ut teneat institutio facta sine p̃ntatione patroni. Certe hoc motiuũ est pulchrum, sed ꝯ eum facit quod optime dicit Rota 528. i. tp̃s. in antiquis quæ est sequens, ꝙ si ep̃s ante lapsum quadrimestre contulit beneficium iure deuoluto non ualidabitur sua collatio ẽt per superuenientẽ consensum patroni: quia non contulerat sperando hr̃e cõsensum patroni, sed contulerat iure deuoluto, quod tñ ius deuolutum non erat, de quo diximus in d. 2. præce. q. prin. in 2. art. in 3. concl. sic & in casu nr̃o ep̃s non contulit expectando consensum patroni: uel ut illum speraret, sed illum instituit ad præsentationẽ patroni, maxime quia debuit posuisse edictum, & discussisse negocium p̃ntationis, iuxta tex. & q̃ ibi no. in c. fi. de ele. li. 6. unde clare apparet, illum uoluisse instituere ad p̃ntationem ipsius patroni excommunicati, & sic eius instõ nõ tenebit, sicut nec præsentatio. Et si tu diceres, nonne tu dixisti s̃. in 1. par. huius. 2. li. in 2. q. prin. uersus fi. 2 art. patronum excõicatum esse expectãdum usq. ad finem tẽporis dati ad p̃ntandum, qa forsan faciet se absoluere, & poterit p̃ntare, & nos hẽmus, ꝙ si ep̃s sciat patronum non posse præsentare pro illa uice, poterit conferre ẽt eo non uocato, ut diximus in proxi. præce. 2. q. princ. in 2. art. in 9. concl. Sic erit & in casu nr̃o, ut actus p̃ntationis nil aliud operetur, nisi ꝙ declaret mentem patroni nolle expectari usq. ad finem tp̃is dati a iure, si non vult expectari, & nũc præsentare non põt, qa est excommunicatus, merito tenebit instõ uelut libera collatio. Ad hæc ẽt respondetur, adhuc militare motiuum s̃. formatum. nam hoc procederet, si instõ seu collatio esset facta libera, & non ad præsentationem patroni excommunicati, ut ꝓxime diximus, unde ego concluderẽ cũ maiori parte Dñorum rotæ, ꝙ si instõ est facta p ep̃m ad p̃ntationem p̃roni clerici, siue laici, sicut non tenet p̃ntatio, ita nec tenebit instõ, qa oĩno p̃sentatio est inchoamentum ad instõnem. d. c. ꝙ aũt. in fi. prin. hoc titu. Et sic illo respectu instõ diffinit trãslatio iuris non libera, quia dependet a p̃ntatione ſm Ab. in c. auctoritate. de
3 insti. & nos diximus, in 1. q. prin. huius par. in 1. ar. ¶ Dicerem bene, ꝙ si ep̃s uellet suam instõnem non liberã nũc hr̃e locum tanq̃ liberam non prout ex tũc, sed prout ex nũc, quod teneret sicut dixim. s̃. in x. proxi. præce. q. princ. in 2. art. in 5. concl. ꝙ licet collatio facta p ep̃m spreto patrono sit nulla ipso iure, tñ per superuenientẽ consensum patroni ualidatur, prout ex nũc, non prout ex tũc, & tanto magis cum hic solum præiudicium ipsius ep̃i uertebatur, quia potuisset conferre, cui uoluisset, potuit sibi præiudicare, & habere ratum qđ fecerat. Aduerte tñ, quia hoc non procederet, nec facere posset ep̃i in præiudicium expectantis apostolici, & ita re uera loquitur dicta Rota. 527. patronus excommunicatus in antiquis. Roc. uero in hoc trac. in uerbo competens. in 8. q. in uer. suboritur nunc quæstio, refert rotas supra scriptas, & ita residet.

¶ Quintus art. 4. q. prin. 3. par. ij Lib.

1 *Tempus præsentationis uel institutionis debet considerari circa habilitatem uel non præsentandi & instituendi. & nu. 3.*

2 *Tempus datæ uel exequutionis litterarum attendatur in qualitatibus impetrantis, & in rescripto expressis.*

Dubitatur Quinto, quid si præsentatus tempore præsentationis factæ per patronum habebat aliquod uitium propter quod non potuisset institui, puta erat excommunicatus, uel alias uitiosus, sed tempore quo uenit ad ordinarium, ut

7 ut exequeretur pñtationem cassauit illud uitium † an attendatur tps pñtationis uel tps datæ instõnis? Hãc qõnem formauit Pau. de Cit. in hoc tract. in 6. par. in 36. q. & dicit hanc qõnem posse resolui, ut in sili dicit Spe. in tit. de rescrip. pñ. §. rõne aũt impetrantis. uer. quid si impetrans. ubi tenet, impetrantem rescriptum ad bñficium si non exprimit dignitatem, quam hẽbat, q̃ erat tpe datæ, si postea cassauit, qñ pñtauit litteras tenebit, sed uitiatur rescriptum, & sic attenditur tps datę, c. eã te. de rescrip. c. post cessionem. de prob. ubi ponitur exẽplum de excõicato tpe impetrationis, ut non admittatur, si pbetur eo tpe eũ fuisse excõicatum. Et dicit hoc idem tenuisse Spe. eo. §. uer. item excipitur q̄ impetrãs fuit excõicatus: ubi ẽt tenet, excõicatum tpe pñtationis, uel ɔstõnis non posse ualide pñtare: & idem dicit tenere Spe. eo. tit. §. fi. uer. in sum. Et subdit Pau. se putare hãc opi. Spe. de iure procedere, ubi esset tale uitiũ, q̄ redderet clericum inhabilem ad talem collationẽ, uel pñtationem, ut uitium excõicationis, qđ inducit inhabilitatem ẽt ex parte ɔferentis, & eius cui ɔfert, qa tale uitium non solum excludit a beneficiis ecclesiasticis, ut hr̃ in c. postulasti. de clerico excõ. mini. sed ẽt ab honorabili & publico. c. decernimus. de sent. excom. li. 6. ubi ab agendo, testificãdo, & aduocãdo repellitur immo ẽt ab officio uili & onerosõ, puta procuratoris, ad qđ ẽt infamis de iure ciuili pmouet. institut. de excep. in fi. Abb. in c. Imperatorum. de iura. calum. secus si esset aliud uitium, qđ non redderet eum capacem, & in illo casu si non interueniat subreptio, attendetur tps exequutionis litterarum nõ datæ. c. ei cui. ubi text. no. ad hoc de pb. li. 6. hr̃. n. ibi, q̄ si mandatur alicui prouideri de pbenda uacatura in una ecclesia, & illa sint curatæ, & non curatę, licet impetrans tpe datę nõ hẽat ætatem ad hñdum pbẽdam sacerdotalem, si tñ est ętatis tpe qñ uacat, & sic qñ lit. exequuta satis. Si uerò interueniret subreptio uel dolus impetrãtis & tacentis ætatem, quã nõ hẽt pbẽdã, uel ad aliud bñficiũ, qđ hẽt tpe impetrationis, tunc in sui doli & subreptionis odiũ attendetur tps datæ: & ita loquitur. d. c. eam te. de resc. & c. si eo tpe. eo. tit. lib. 6. ubi occulta fuit ætas tpe impetrationis, & sic attenditur tps datæ, & ideo licet illo tpe non sit habilis, quamuis postea efficit habilis tpe exequutionis, tñ annihilatur rescriptum. Ita Pau. ubi s. Tu aduerte, nã late Ab. & Imo. in c. dilectus. el 1. de pb. tractant, qđ tps attendatur in qualitatib. impetrãtis, & in rescripto expressis datæ uel exequutionis litterarum, & qd in rescriptis gratiosis, & qd in rescriptis iustitiæ, & cum maiori fertilitate ponit D. Fel. in d. c. eam te. in antepe. col. in uer. tps datæ. uide ibi, nolo hic transcri-
3 bere eorũ dicta: qa nõ est mã nr̃a ¶ † Sed tangendo necessaria art. nostri, in quo nõ cadit subreptio nec obreptio nec cadit tps datę, nec tps exequutionis litterarũ, sed bñ cadũt tria tpa. f. pñtationis, q̃ fit p patronũ; discussionis negocii pñtationis, & tps instõnis, q̃ duo fiunt p ipsum hñtem instituere. Si ergo nos consideramus tps pñtationis, & si dicto tpe pñtatus erat indignus & sciẽter per patronum fuit pñtatus, & sic in discussione negocii repertus quamuis postea efficeretur dignus: qa cessaret illa indignitas, reuelabitur patronus qui sit priuatus illa uice iure pñtandi. iuxt. no. in c. cum uos. de off. ord. de quo late dixi. in 1. par. huius. 2. li. in 10. q. prin. in 4. art. qđ est intelligendum in uera dignitate, nõ aũt in non idoneitate, distinguendo tñ inter patronum & laicũ, ut ibi diximus. Nihilominus nõ negamus, si tpe instõnis ille esset effectus dignus quin iure deuoluto hñs instituere non posset sibi dictũ bñficium ɔferre ą si si eorum quæ diximus in fi. prox. pced. art. Si uerò cõsideramus tps discussionis negocii, & si tũc pñtatus reperitur indignus, punitur pñtans, ut proxime diximus q̃nis eo effecto digno tpe instõnis possit per hñtem instituere institui. Verũ q̄ si fuisset dignus tpe pñtationis, uel indignus & indignitas ignota pñtanti licet in discussione negocii reperiretur indignus indignitate occulta uel superueniente, non puniretur pñtans cum non fuerit in culpa, ut no. in d. c. cum uos. & colligitur ex his q̃ diximus in d. 4. art. Attamẽ in ista discussione nego eũ instituens fuisset usus negligentia, & nõ reperiret indignitatem, uel illa reperta adhuc illum institueret, adhuc puniretur mitius de negligentia, & grauius de scientia: ut est tex. & ibi oẽs in c. nihil. de ele. & dixim. in 3. pce. art. Si aũt consideramus tps instõ, & tunc si tpe pñtationis fuerat dignus, licet tpe instõnis fuisset indignus, nõ puniretur pñtans. d. c. cum uos. sed puniretur instituẽs, si illum institueret. d. c. nihil. Si aũt reperiretur dignus tẽpore institutionis, qui fuerat indignus tempore præsentationis, non puniretur instituens sed pręsentans, ut proxime in primo membro diximus.

¶ Quarta q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institui debet qui eligitur & approbatur plurimorum assensu.*
2 *Præsentatio facta per maiorem partem tenet, & in ea non requiritur necessario consensus omnium patronorum.*

Ex quo dixim. sup. in prox. præced. q. prin. in 1. arti. illum esse instituendum, qui a maiori parte patronorum fuit pñtatus, remittendo me ad hanc. 4. q. prin. Merito. 4. q. prin. sit ista. Quid si pñtatio fit in discordia: quia patroni inequaliter diuiserunt uota sua in diuersos: & sic diuersos pñtarunt, quis eorum sit instituendus. & ex ista qõne oriuntur infrascripti art. Et primus est, an si plures sint pñtati patroni, sit instituẽdus ille qa maiori parte ipsorum est pñtatus, uel requirantur duæ
1 partes uel oẽs. † Et br̃ rñdendum est illum esse instituendum qui plurimorum eligitur & approbatur assensu. Ita uult tex. in c. 3. hoc tit. & licet ille tex. copulatiue uideatur duo requirere, f. cum uota patronorum sunt diuersa, illum esse instituẽdum, qui maiorib. iuuatur meritis & plurimorum eligitur & approbatur assensu: tñ gl. ibi in uerbo qui maiorib. dicit sufficere aliquem esse idoneum dummodo a plurib. sit pñtatus, quamuis aduersarius maiorib. pñtatus sit idoneior, ut ẽt hoc cõclusimus late s. in 1. par. huius 2. li. 10. q. prin. in 3. ar. dũ ibi tractauimus, si patroni poterant pñtare idoniorẽ, an salua conscientia pręsentarent idoneum. ubi late discutitur hic punctus. Concludamus ergo requiri in institutione obtinenda aliquem ex plurib. pñtatis esse idoneũ, & a maiori parte patronorum pñtatum. & id
2 colligit ibi Abb. in 2. no. † in pñtationis actu non requiri necessario consensum omnium patronorum; sed ualere pñtationem factam per maiorem partem. Et idẽ uoluit ibi do. Card. in 6. no. & omnes, & præsertim Io. An. & hoc etiam uolunt omnes doct. allegati in seq. art. & aliis sequẽt ib. & uoluit Pau. de Cita. in hoc trac. in 6. part. in 27. & uoluit etiam Firma. in tractat. de episcopo. in secunda par. 2. prin. 3. lib. in 21. q. & hoc est clarum maiorem partem sufficere & non requiri assensum omnium, nec etiam duarum partium, sed maioris partis & sufficit esse idoneum, licet præsentatus sit idonior, ut proxime diximus, & conclusionem huius articu. uolunt omnes docto. in secundo & 6. proximis articu. allegan.

¶ Secundus art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Maior pars totius collegij requiritur in præsentatione facta a patronis ut a collegio, secus si ut a singulis, quia tũc requiritur maior pars respectu aliarum partium, & an sit ratio differentiæ nu. 3. & uide nu. 8.*
2 *Electio rectoris facta per scholares non ualet, nisi interuenerit maior pars totius uniuersitatis. idem si aliqua electio est facta in aliqua uniuersitate.*
4 *Vnus an possit eligere alium, quando ius eligendi est penes duos, & quid in præsentatione.*
6 *Habentes rem communem ut singuli non possunt disponere super illa, nisi omnes consentiant, fallentia ad istam regulam nume ro sexto.*

7 *Maiori parti non statur in eo quod est commune plurib. ut singulis.*

Sed difficultas est, & hic sit a. ar. an ad hoc ut ualeat
pñtatio facta a plurib. pronis requiratur, q sint
plures respũ oĩum, an uero respũ minorum partiũ, pu-
ta sunt decem patroni, quatuor pñtarunt. A. tres. B. &
alij tres C. an. A. præferatur in instõne, nam iste. A. nõ
habet maiorem partem oĩum, sed habet maiorem par
tem habito respũ ad alios duos pñtatos. Io. An. in d. c.
1 3. dicit † an pñtatio fit ab illis ut a collegio, & tunc re-
quiritur maior pars respũ totius collegii. & pro hoc uẽ
tex. in c. ecclesia. de ele. aut illi pñtant tanq̃ singulares:
ut cõiter faciunt laici, qui de patrimonio hñt iuspa. &
tunc sufficit maior pars respũ aliarum partiũ. Hoc idẽ
sequit̃ D. Car. in d. c. 3. in 7. q. & Abb. ibidem in ult. col.
qui dicit dictum Io. An. esse singulariter notandũ: quia
facit ad multa, ubi n. hñt plures explicare aliquẽ actũ,
debent semper animaduertere utrum habeant hanc
ptãtem ut collegiũ, an ut singuli, & primo casu requi
ratur maior pars totius collegii, secundo casu sufficiat
maior pars respũ aliarum partium, & pp hoc dicit Ab
2 ba. se dixisse cessante iure spãli non ualere electionẽ
rectoris factã per scholares, nisi interueniat maior pars
totius uñitatis, nec sufficere maiorem partem compa-
ratione minorũ partium. Et ideo si in uniuersitate sunt
centum, & quinquaginta eligũt unum, & triginta, eli-
gunt alterũ, & alij aliũ nulla electio ualet: quia non re
peritur facta a maiori parte totius uniuersitatis, schola
res. n. eligunt ut collegium, & non ut singuli, arg. c. cũ
pro cã. de procur. Et per Inn. in c. cum ab ecclesiarum.
de offi. ord. & per Bar. in l. fi. ff. de colle. illici. Et ex hoc
transeunt ibi Card. in 7. q. & Abb. in fi. in uer. & ex hoc
decidit̃, nunquid patroni habeant simul conuenirẽ &
uacare in pñtionis actu, uel quilibet possit per se pñta-
re, de quo late dixim. s. in 2. par. huius 2. li. in 2. q. prin.
in 8. art. Et sic eadem dist. Io. An. qñ iure collegii, & qñ
iure singulari patroni pñtant, dic ut ibi, hoc idem uo-
luit Car. in prin. cle. plures. in fi. 3. col. hoc ti. & ibi Anc.
& ibidem Imo. in fi. 4. col. & hoc ẽt sensit Fede. cõs. 65.
in frascriptę q̃ões. in 4. dubio. & in 5. & facit qđ dicit
Pau. de Eleaz. in sua. 9. q. disputata inci. a pronis. & hoc
ẽt uoluit Gay. in repe. c. fi. de ele. li. 6. ante fi. 50. col. ubi
pro hoc ẽt all. Fede. cõs. 47. quidã de ciuitate, & Pet. de
Anc. in c. 1. in fi. de arb. lib 6. Dom. in c. quorundam. §.
circa. in 3. col de ele. li. 6. & Abb. in c. uenerabili. 5. col.
& in c. in genesi 5. col. de ele. & hoc dicit hr̃e locum in
pronis originalib. siue ex eadẽ cã, siue ex diuersis, sed in
hr̃dib. pronotum accipiet̃ maior pars licet nõ aũt partiũ
cõparatione minorũ s̃m Car. ĩ d. cle. 2. ĩ 5. & 6. col. hoc
3 tit. de quo dicemus ĩ. in seq. art. ¶ † Hoc idem uoluit D.
Anto. ibi, qui ponit rõnem diuersitatis huius distin. Io.
And. ut in primo membro sit rõ: q̃a ptãs capitulas uel
uniuersitatis residet in tota uniuersitate, uel in maiori
parte totius, iõ qui hẽt maiorem respũ minorum, &
nõ totius collegii non hñt maiorem partem pro se, q
est secus, qñ ptãs partium est ad plures ut singulos, quia
sufficit hr̃e maiorem partem, & ex hoc decidit Io. An.
Car. & But. in d. c. 3. q si sunt duo patroni, tũc unus hẽ
bit ptãtem alterũ pñtandi. & ualebit pñtatio, ex quo il-
le alter neminem pñtauit, & sic tacite remansit ius pñ
tandi in pñtante solum, & ex quo ɔsensu pñtationi, cũ
ille non habeat ɔsentire ut collegium, dr̃ hr̃e maiorẽ
partem, secus ubi de collegio, hoc idem firmat Milus
in repertorio suo in litera. P. in uer. patronus. in uersi.
proni si sunt duo. Sequit̃ pdicta Phi. de Sarra. in d. c. 3. su
4 p gl. 3. qui addit † an unus possit eligere aliũ. qñ ius eli-
gendi est penes duos, remittit se ad Io. An. in reg. in to-
to. de re. iu. li. 6. in uer. & ad doc. in c. cum in iure. & ad
Car. in 1. co. tit. Et ex hoc dicit posse ẽt decidi, q si sunt
duo fratres hñtes ius pñtãdi põt unus alterum pñtare,
& ualebit pñtatio, qđ approbat Spe. eo. ti. circa fi. uersi.
sed nũquid fratres proni. allegans similem de decurio
nib. qui dant unum executorem ex se. ff. de tut. & cu
rato. datis ab his. l. magistratos. unde quasi decurio-
nes dñr non quasi fratres, alleg. ff. qđ cuiusq; uniuersi
nomine. & postea ipse Phi. recitat dicta Abb. & ita resi-
det. Hãc eandẽ partem sequit̃ Pau. de Ci. in hoc trac. in
6. par. in 28. q. qui primo mẽbro distinguit Io. An. Car.
in cle. unica. in uer. quarto q̃ro. de rer. pmu. Reperi post
modum D. Roc. de isto art. q̃rentem in hoc tra. in uer.
honorificum. in 58. q. qui ultra pdicta all. Lap. in sua al
le. 88. incl. in Dei noĩe. in 4. col. & Pau. in d. cle. 2. hoc ti.
allegantem Vicẽ. & Comp. in d. c. ecclesi. uestra. de ele.
& Io. An. in c. si plures. 16. q. 7. & Archi. 31. dist. in c Ni-
cena. adducit ẽt fratrem Ang. de Claua. in sua sum. an
gelica. in uer. iusp. §. 20. Postea idem Roc. dicit ɔ dictã.
5 ɔclu. urgere rõem, q̃ hẽt † q hñtes rem cõem ut singuli
non pñt super illa disponere, nisi oẽs ɔsentiant. tex. est
in l. per fundum. ff. de serui. rust. prædio. gl. ad doc. addi
cta magistra. in c. cum oẽs. de consti. cum concord. ibi-
dem copiose all. per D. Fel. in 8. col. stãte igit̃ ista reg. uẽ
non sufficere clericum esse pñtatum a maiori parte pa
6 tronorum, ne dum comparatione aliarum, † sed nec ẽt
habito respũ ad oẽs, qñ patroni hñt iusp. ut singuli. Pro
solutione rñdet Roc. q dicta reg. fallit in casu nr̃o rõ-
ne fauoris ecclesiarum. Et ita dixisse D. Car. & Imo. in
d. c. cũ oẽs. qđ ibi refert & sequitur D. Fel. in 9. col. quia
alias fallentias accumulat ad d. reg. tu uide circa solu-
tionem huius ɔriũ, q̃ late dixim. s. in 2. par. huius. 2. lib.
in 2. q. prin. in. 8. art. in uer. uides quot q quanta. Adde
& aliud: quia ista doctrina Io. An. uẽ ɔ Bar. in l. 2. ĩ §. ex
his ante fi. 2. col. ff. de uer. obl. quare dicendum est, hũc
esse casum spãlem, nam extra hũc casum uera est snĩa
7 Bar. † q in eo qđ est cõe plurib. ut singulis non stat̃ ma-
iori parti. gl. in c. cum oẽs. de const. & ne dicat aliquis
esse refugium miserorum dicere, q sit spãle in isto ca
su, assigno promptam rõnẽ spãlitatis, q̃ est, ne pp patro
norũ distinctionẽ in uaria uota descendentiũ impedia
tur pvisio ecclesiæ faciẽda, ut aperte est tex. d. c. 3. hoc
tit. colligit̃, & uide in materia Card. in c. ea noscit. de
his q̃ fiunt a pla. & in c. querelã. in 3. col. de ele. Subdit
8 ibidem Roch. † q retenta distinctione Io. And. intelli-
gendum est sanè, qđ dictũ est in primo mẽbro, qñ iusp.
competit collegio, requiri maiorem partem oĩum, ut
procedat loquendo de maiori parte oĩum existentium
in collegio: quia ad collegium, uel uniuersitatem con-
stituenda sufficit interuenire duas partes uniuersitatis
uĩ collegii. l. nulli. ff. q cuiusq; uniuersi. noĩe l. oĩa no
num. C. de decurio. li. 10. & illæ duę partes repñtant to-
tam uniuersitatem, uel collegium, ut probatur in dictis
iurib. ergo sufficiat maior pars istarum duarum partiũ
q̃a dr̃ maior pars totius. Ita declarat Abb. in d. c. eccle-
sia uestra. circa fi. de elec. & in c. cum oẽs. in ult. col. de
const. ubi dicit, hanc esse cõem opi. Canonistarum, &
Legistarum. & all. Bart. in l. oẽs populi. ff. de iust. & iur.
ut ibi per eum. Et hoc ẽt uult Cal. cons. 10. si uniuersitas
hoc tit. licet dicat esse æquiorem opin. sufficere maio
rem partem ɔgregare. Tu de hac materia uide q̃ late
dixim. s. in 2. par. 2. li. in 2. q. prin. in 19. art. ubi p plures
ɔclu. pulchre hanc materiã declarauimus, quo ad prin
cip. uero. art. tene dist. Io. An. declaratam ut s. quam ẽt
tenuit Phil. Dec. in consi. 127. plura dubia. ante fi.

¶ Tertius art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Collatio & comparatio numeri ad numerum debet fieri in præsentatione, ut præsentatus possit institui, nõ debet fieri comparatio meriti ad meritum, nec zeli ad zelum.*

1 Esset non uidendum tertio loco, † an in pñtatio-
nib. sit faciẽda collatio & comparatio ultra
numerum ad numerum, ẽt zeli ad zelum, & meriti ad
meritum, sicut in electione, Dicẽdum est q nõ, sed suf-
ficere comparationẽ numeri ad numerum, ut pñtatus
a maiori parte patronorũ ẽt cõparatione minorũ par-
tiũ, dummõ sit idoneus, possit institui: ut in prox. pced.
duob. art. diximus, & sufficere pñtatum esse idoneum,
licet compñtatus sit idoneior, ut in prox. præce. 1. art.
di-

diximus.& iō non cadit comparatio meriti ad meritū: cum requiratur sola idoneitas,ista consideratio posset fieri qñ uoces essent æquales:ut in seqē. duab. qōnibus prin.dicet,zeli ad zelum cessat cōparatio, cū ēt pr̄ possit pñtare filiū,ut late diximus s̄.in j.par.huius ij.li.in 8. q.prin.in 12.art.& faciunt quæ ibi dixi.in 9. 10.11.& 13. art.Et ꝙ prædicta sint uera apparet clare ex his q̄ late diximus s̄.in 2.par.huius.1.li.in 2.q.prin.in 18.arti. ubi conclusimus,in pñtatione patronorum non esse seruādam formam c.quia pp.de elect.ſm quam fiunt istę cōparationes,ubi oēs ibi allegati probant conclusionem nostram,& ideo ulterius non insisto.

¶ Quartus art.4.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Institui debet bonus a maiori parte præsentatus reiecto meliori a minori parte præsentato.*

1 Et Ex proxime dictis sequitur decis.4.art.†quis sit p̄ferendus in instōne,qñ bonus a maiore, & melior a minori parte patronorum præsentat:& hoc non est dubium,qa,ut dixi.s̄.in j.p̄ce.art.& in px.p̄ce.ēt sufficere bonum esse præsentatum a maiori parte p̄ronorum,q̄uis melius sit pñtatus a minori parte.Ita doc.oēs uolunt in d.c.3.& in c.eccl̄a.de ele.quia attenditur numerus & sola idoneitas,& uolunt ēt doc.in c.fi.63.di. & nos dixi.late sup.in 1.par.huius 2.li.in 10.q.princ.in 3.art.uide ibi ,licet Pau.in hoc tra.in 6.par.post mediū. 12.q.dicat se credere in foro ɔscientiæ dubitare dr̄e institui pñtatum a minori parte;uide ibi p eum,quod nō placet.Et concl.huius art.tenet Roc.in uerbo honorificum.in 15.q. in a.col. in uer.crederem tñ,alle.gl.in uerbo maioribus.in c. 3.hoc tit.& in c.licet 8.q. 1. & dicit esse rōnem:quia hoc casu idoneus habet fortius ius.

¶ Quintus art.4.q.prin.3.pat.ij.Lib.

1 *Confirmari debet electio facta a minori parte de digno reiecta electione facta de indigno scienter a maiori parte facta.*
2 *Institui an & quando possit præsentatus a minori parte.*

Sed Dubium est, & hic sit quintus art.quid si bonus & dignus a minori numero non bonus seu indignus a maiori numero pñtentur,quis institui debeat Fed.de Senis in ɔs.47.quidam de ciuitate.ante fi.2.co. in uer.item casus talis est,sex sunt,ubi format hūc ar. hoc mō.sex sunt p̄roni in una eccl̄a,illa uacāte duo pñtant dignū,quatuor pñtant indignum,an sit instituendus præsentatus a duob.& dicit uideri ꝙ sic, per id qđ legi.& no.de postu.præl.gratum.de elec.bonæ.In ɔ̄riū dicit uideri;nam patroni layci eligentes indignū non sunt priuati p̄tāte eligendi,ut no.de off.ord.cū uos. de præb.c.1.li.6.per Arch.ergo illi duo non faciunt maiorem partem.Postea dicit esse dicēdum, pñtationem dictorum duorum posse,immo dr̄e per ep̄m admitti;qa in pñtationib.patronorum laicorum nō est necesse maiorem partem oīum ɔcordari,sed sufficere aliquem habere maiorem partem ɔparatione aliarum partiū c.3. hoc tit. p doc.& p Cōpost.ī c.eccl̄a nostra.de ele.& nos dixi.in j.p̄ce.art.unde si duo eligerent unum,& qlibet de illis quatuor elegisset aliū,certū est,electionē duorū ualere,multo fortius dēt ualere illorū pñtatio si isti quatuor nullam pñtationem fecerunt,uel fecerint de indigno.Et subdit Fed.istam solutionem posse sustineri in fi.t̄pis dati ad pñtandum,& maxime si ignoranter p̄sentauerunt indignum,p no.p Cōpo.in c.cū nobis, de cā pos.& proprie.& melius dicit,quod no.Io.An.in no uel.de officio ordi.cū uos.super gl.2.quidam dñt. ad fi. Gaye.in repe.c.fi.de ele.li.6.ante fi.54.col.in uer. & ad de ꝙ si hæc sex,tenet cum Fed.& hoc tāgit Pau.de Cit. in hoc tra.in 6.par.in 12.q.licet nihil ɔcludat. Hunc ēt art.ponit Roc.in hoc trac.in uerbo honorificū, in 16.q. ubi dicit se reperiisse rex.in c.dudū.el 1.de ele.decidētē sidem qōnē,& ibi doc.notare maxime D.Ab.in ul.no.

1 dr̄.n.ibi †ꝙ ɔcurrentib.duab.electionib.super eādē dignitate,quarū una est facta a maiori parte de indigno scienter,alia a minori parte de digno, debet ɔfirmanda electio facta a minori parte de digno,& p pea idem credit in casu proposito ex idendītate rōnis.nec mirū:qa pñtatio facta de indigno non tenet, alle.doc.in d. c. cū uos.de offi.ord.Hoc idem uoluit pulchre Firma.in tra. de ep̄n.in 3.par.1.li.in 27.q.in uersi.adde ēt ꝙ si maior pars,ubi aperte dicit,ꝙ si maior pars capituli delinquit in eligendo,ius eligendi transfert ad minorem partem q̄ non deliquit c.bonæ.el 1.ubi gl.& c.cū Vintoniē. de ele.Quod dicit esse uerū,ēt si unus tñ fuerit,q nō deliquit c.bonæ.el 2.co.ti.ſm dictam glo.Et hoc si scienter elegerunt indignū,nō si ignoranter.gl.in c. scriptū . de ele.& ibi no.p c.innotuit.de ele.Et idem Firm.ibidem in 4.q.dicit ab interdictis uel suspensis nō posse fieri electionē,ēt si maior pars capl̄i sit suspensa & nō excōicata:qa minor pars nō p̄ōt eligere,arg.c.qa diuersis.de ɔcess.p̄b.ſm gl.9.q.1.c.fi.Quod tu intellige, qñ hñt eligere pñtare rōne collegij:qa tūc minor pars non p̄ōt rep̄sentare illud:ut diximus post Io.An.s̄.in 2.art. Facit ēt pro hoc quod uoluit idem Firma.ibidem.ſ.in d.3.par.j. li.in 16.q.ubi unlt,uoces canonicorum absentium accrescere pñtibus,& idem in uocibus mortuorum suspensorum & priuatorum ſm Bal.in l.1.C.qñ non pet. par. & dicit facere de cōcess.c.ex literis.& de fideicōmissariis libertatib.l.si legauero.§.1.& uide de hoc ēt ibidem Firma.in 31.q.ubi tractat de canonico excōicato eligēte:& faciūt ēt quæ ipse dicit in 3.li.in 1.par.in 19.q.ubi tractat an ualeat secunda electio,si prima fuit nulla ca non cassata.Adde p̄dictis Car.in cle.j.de sup.negl.præl. in 6.q.in 2.eius col.in uer.tenet hæc rō sicut si plures. ubi aperte uult p̄ronum habilē solum posse pñtare,qñ
2 comparroni sunt inhabiles.¶†Vt hic articulus sit clarus,br̄ ɔclude,nos late tractasse s̄.in 1.par.huius 2.li.in 10.q.prin.in 3.art.an pñtans non idoneum uel indignū priuetur illa uice iure pñtandi.& uide quæ ibi diximus per pulchram distinctionem nr̄am,quam posuimus ibi post quam retulimus dicta doctorum, unde qñ patroni præsentarunt non idoneum, uel indignum ignoranter:qa poterunt uariare usq.finē quadrimestris, pñtatio facta p minores non poterit institui nisi elapso quadrimestre:quia est ac si non præsenta ssent,& sic intuetur præsentatio facta p alios habiles, licet fuisset unus præsentans,& in hoc casu procedat consilium Fed.uolentis debere expectari finem t̄pis dati ad præsentandum.Aut patroni maiores numero præsentarunt indignum scienter,& quia sunt priuati ipso facto pro illa uice iure præsentandi:ut not.in d.c.cum uos.de offi.ord. non poterunt alium præsentare, & ideo instituetur præsentatus a paucioribus numero.& idem dicendum in omnibus patronis aliquo iure priuatis,quamuis maioris numeri, quod instituatur præsentatus a paucioribus habilibus,& hæc procedant in præsentationibus patronorum laycorum.In præsentationibus uero ecclesiasticorum patronorum est dicendum ut in electione,ut si præsentauerit non idoneum, uel indignum sit priuatus illa uice præsentandi,& tenebit præsentatio eligentium dignum:& ita loquuntur supra dicta omnia indistincte:ut in dicta nostra distinctione diximus in primo membro.uide ergo ibi.& suprascriptam conclusionē tenuit Phil.de Sar.in c.cum autem.in uersi. casus talis est,sex sunt patroni,hoc tit.

¶ Sextus art.4.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Factum a maiori parte ualet & intelligitur a saniori.*
2 *Sanioritas requiritur in actib.ecclesiasticis,secus in actib.pure prophanis.& num.3.*
4 *Sanioritas non requiritur,sed numerus tantummodo uocum in actu præsentationis pro institutione habenda,nisi quando præsentatio uel alius actus fit a collegio,uel uniuersitate.*
5 *Sanioritas in quo consistat.*
Sanioritas præsumitur ubi est pluralitas uocum.

Sed dubitatur.6.an requiratur,pñtationem fuisse fa-
ctam a maiori & saniori parte pronorũ, an ve-
ro sufficiat ipsam fuisse factã a maiori parte numero,li
cet non sit sanior, Hunc art. format Roc.in hoc trac.in
uerbo honorificũ.in 59.q.Qui dicit pro parte ẽt ꝙ req-
rat sanioritas facere multa iura in sim,maxime tex.in c.
1.de his q̃ fiũt a maio.par.c.ibi,ꝯsequatur effectũ,quod
a maiori & saniori parte capĩi fuerit ꝯstitutum.& in c.
ea noscit.ibi.maioris & sanioris partis.de his quæ fiũt a
pla.sine ꝯsensu capituli.& in c.quia pp.ibi.maior & sa-
nior pars capĩi ꝯsentit.de elc.& alibi sollicitus pq̃sitor
sępius inueniet.& Ita p drcta iura generaliter loquẽtia
vr concludere Ab.in c.prudentiã.in 2.col.de of.delc.&
do.Fel.multa alia accumulãdo in c.cũ oẽs.in 12.col.in
1 uer.13.fallit.de consti.†dicẽs regulã hñiem factũ a ma
iori parte ualere,esse intelligẽdam a maiori & saniori.
Secũdo adducit pro eadẽ parte facere,qđ dicit Bal.in l.
3.ff.de senato.patronis,masculo & fœmina discordan-
tibus dr̃e præferri uocẽ masculi tanq̃ digniorẽ, de qno
nos dicemus ĩ.in prox.seq.q.prin.in 19.art,Tertio dicit
hãc partem uideri tenere Hos.quem ibi refert & sequit
Io.An.Paulo ante fi in c.1.hoc ti.attendendã esse men
tẽ pronarum pñtantium sicut in electionib. sm eos p.
c.dudũ.el 1.de ele.sicut ẽt in testib.c.in nra.de testi. ubi
Ab.dicit per illum tex.c.dudum.uocẽ nobilis seu lite-
rati esse maioris auctoritatis q̃ plebei seu illiterati i de
a quo ẽt nos dicemus ĩ.in seq.q prin.in 18.at.¶†Quarto
p hac parte dicit facere:nã cõis doctrina est in actib. ec
clasticis requiri sanioritatẽ,licet secus sit in actib.mere
prophanis:ita doc.in c.eccla.el 1.& ulti.de ele.D.Alc.
in l.maiorẽ.ff.de pac.do.Fel.in c.cum oẽs.in 12.col.de
ꝯsti.ubi multa adducit,sed pñtatio non est actus mere
prophanus.c.q̃to.& ibi no.de iud.Immo tractat ut spiri
tualis,ut ibi.& in c.pterea.de trãsact.ergo in eo ẽt atten-
detur sanioritas. Pro alia parte vero, ꝙ sufficiat maior
pars nõ ꝯsiderata sanioritate,dicit facere tex.in c.3.ibi
plurimorũ eligit & approbat assẽsu.hoc ti.ubi nihil de
sanioritate dr̃,sed solũ de pluralitate vocũ, ergo de sa-
nioritate nõ est curãdũ.& isto arg.in sim usus est do.Fel.
in d.c.cum oẽs,in 12.col.in uer.mõ ad intellectũ prædi
3 ctorũ †cũ dicit,in actib.mere prophanis,& in electione
Papæ nõ curari de sanioritate:qa iura in his tãtummõ
requirũt maiorem partẽ:cũ ergo text.in d.c.3.loquens
de pręsentatione requirat tm̃modo pluralitatem uocũ
igit non requirit sanioritas. Et istã opin.arbitratur ipse
Roc.esse uoriorem & eam ẽt sentire Ab.in d.c.3.in uer.
quæro extra gl.ubi psupponit ualere præsentationẽ fa-
ctam a plurib.nec aliquid dicit de sanioritate. & idẽ sen
tire do.Car.ibi in 6.no.& in 6.q.& clarius in c.1.in uer.
quæro de intellectũ literę.hoc tit.ubi formaliter dicit,
ꝙ si proni discordãt in pręsentãdo,stat maiori numero
quib.uerbis ẽt utunt cõiter alij doct. loquentes de hac
materia,& pserrim in d.c.3. idẽ sentit Fede. de Senis in
ꝯs.suo.102.nobilis qdam.ubi dicit,pñtationem factam
a maiori parte eorũ ad quos ptinet sortiti effectũ,& ni-
hil dicit de sanioritate.idẽ Bal.in ꝯsi.292.factũ sic ppo-
nitur.in 4.uol.alias est in ꝯsi.17.in 5.uol.ubi dicit in 1.
dub.pñtationem factã a maiori parte parrochianorũ
pualere,p d.c.3.& tñ experientia docet parrochianorũ
aliquos saniores,& aliquos minus sanos. Adducit etiã
Roc.p hoc:qa iusp.& ius pñsandi trãsit ad eos, ad quos
trãsit hrditas.Inn.in hac rubri.Ab.in c.1.in c.cũ seculũ.
& in c.nobis.hoc tit.de quo nos late s̃.dixim.in 2.par.t.
li.in 2.q.prin.p totũ.ergo si plures sunt hęredes dato ꝙ
unus sit sanior altero,absurdum esset dicere maius ius
unũ hr̃e altero in pñtãdo,cum ita unus sit hęres sicut al
ter.Quinimmo ẽt si unus ex hęredib.hẽt pinguiorẽ par
tem hrditatis,non tñ hẽt pinguiorẽ uocem:qa iusp. est
indiuisibile,& est apud quẽlibet hrdẽ in solidũ, per gl.
in c.1.hoc tit.& ibi Ab.& dixim.sup.in d.2.par.1.li.in
2.q.prin.in 24.art.Adducit ẽt:quia absurdũ esset dice-
re,si duo ꝯstruxissẽt & dotassẽt unam ecclesiã quorũ
alter esset sanior, ꝙ pp hoc uox eius pualeret: quia pri-
uilegiũ iurisp.est datum quibuscũq;construentib.fun-
dantib.uel dotãtib.d.c.3.& ibi not.hoc tit. nec dr̃ istud
priuilegiũ magis dari saniorib.q̃ alijs.Postea do.Roc.rñ
det ad ꝯria, & dicit primò non obstare iura s̃.allegata:
qa illa non loquunt in materia iurisp.q̃uis ergo illã req
rant sanioritatem,nihil facit ad propositũ,& tanto mi-
nus cum iura loquẽtia de pñtatione indiuidua illa non
requirant,sed tm̃ numerũ:ut proxime dictũ est. Rñdet
& aliter ex mente Ab.per illũ tex.in c.ecclesia uestra.el
2.in ult.not.de ele.ꝙ pdicta iura loquunt in actib. faciẽ
dis per capĩum uel collegiũ,quia sm cũ,& in electione
& in oib.alijs dispõnib.faciendis.per capĩum non suffi
cit maior pars,nisi illa sit sanior:quod ẽt ꝯcludit.Ab.in
c.cum in iure.de ele.in 2.col.sed in actib.faciẽdis p sin-
gulares psonas considerat solummõ numerus,allc. l.si
duo ex trib.& l.inter pares.ff.de re iud.quod est notan-
dũ:qa ex hoc patet non dr̃e ꝯsiderari dignitatẽ nobilita
tem,nec aliã qualitatẽ in pñtãte,qñ pñtatio spectat sin-
gularib.psonis.Et dicit hoc suadere bonam rõnẽ quia
non vr̃ referre,qualis sit pñtans,dummõ pñtatus sit ido
neus , nec in hoc ꝯsillit aliquod piudiciũ ecclesiæ ut de
p se,& in illis locis ponit rõ diuersitatis,cur aliter sit in
actu collegii,& aliter in actu singulariũ,Et subucit Ab.
in d.c.ecclesia.unũ ad qđ cõiter nõ aduertit sm cũ, ꝙ ĩ
disponendis p uniuersitatẽ seu capĩum non dẽnt dari
uoces p lupinos:qa tũc non põt apparere quę pars sit sa
4 nior, sed solũ q̃ pars sit maior respectu numeri.¶†Et sic
ipse Roc.dicit p ꝯclusionẽ s̃.factã sanioritatẽ non req-
ri,sed tantummò numerũ vocũ in pñtãdo,limitari p s̃.di
cta.ut non pcedat,qñ pñtatio uel alius actus est facien-
dus a collegio, vel vniuersitate:qa tũc sanioritas curat decla
rãdo tñ & intelligẽdo,ut elegãter declarat Ab.post Io.
An.in d.c.ecclesia uestra.super gl.fi.ubi etiã declarat in
5 quo ꝯsistat ista sanioritas.¶†Et per hoc ẽt tollũtur sen
rñdetur ad ultimũ & pen.motiuũ sup.in ꝯriũ factũ.d,
c.dudũ.& de dictis p Alex.& Fel.Et addit unũ Roc.no
tabile,ꝙ ubi ẽ pluralitas uocũ,ibi ẽt psumit sanioritas
te.& ibi põderat cũ Ab.in 3.notabili in d.c.ecclesia ue
stra. & ita ẽt ꝯcludit.D.Ant.de Bu.in d.c.ea noscit.quẽ
refert & sequit do.Fel.in c.cũ oẽs.in 12.col.& est gl.3.ĩ
d.c.1.de his q̃ fi.a maio.par.capi,quã ibi ponderat Io.de
Imol.Rñdet demũ Roc.ad auctoritatẽ Bald.in d.l.2.ff.
de senato.de uoce masculi,q̃ prefertur uoci fęminę pri
mo ꝙ hoc nõ reperiat iure cautũ maxime cũ iuspa.Ita
dẽt fœminis sicut masculis.Secũdo rñdet adducẽdo ab-
surdũ,ꝙ cũ sint ęqualiter proni,pferat alteri. Tertio rñ
det,fœminas nõ esse deterioris ꝯdõnis,q̃ masculos: ut
ibi p cũ,cuius dicta referã ĩ.in px.seq.q.pri.in 19.art.ubi
tractabo hãc materiã.Dic p nũc,si bene dictũ Bal.pce-
dat,loquit,qñ proni sũt æqualiter diuisi:qa tm̃ iuris hẽt
masculus,q̃tum fœmina,quo casu hẽt locum gratifica
tio:ut in seq.q.prin.dicet,& gratificãs hẽbit hoc cõside
rare:ut in d.19.art.dicemus: & non p hoc sequitur sa-
nioritatem cõsiderari,ut in electione consideratur,cũ
eligẽtes sunt inæquales.Certe circa pdicta bene est lo-
quutus do.Roc.& iõ eius oĩa ista uerba hic apposui. Et
ego fortifico s̃.scripta:nam si in pñtatione nõ fit colla-
tio meriti ad meritum psentati, in quo uertit maius p-
iudicium ecclesiæ,nec zeli ad zelũ,in quo similiter uer
titur aliquod piudicium ecclesiæ:ut diximus proxime
in 3.pce.art.q̃to magis non dẽt haberi rõ ad sanioritatẽ
pñtantium?& iõ tanto fortius cõcludo cum D.Roc &
hoc expresse uoluit Gayc,in repe.c.fi.ante medium 54.
col.de ele.li.6.ubi dicit,dignitatẽ auctoritatem & me-
ritum patronorum pñtantium in discordia non psunt
psentatio cum doc.istud non ponderent, ut patet in c.
3.hoc titu, & in alijs iuribus,licet aliud sit in electione
proprie sumpta.c.ecclesia.el 2.& ibi gl,& Io.An.de ele.
& sufficere ita esse scriptum , & potest esse ratio : quia
plus iuris habent patroni quam electores. quod ego in
telligo,non quod plus iuris conferant,sed quod difficu
lius eis derogatur.c.cum dilectus.hoc tit.

¶Septimus art.4.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Casus,ubi duo sunt patroni,ex uno nascitur unus, ex altero tres,*
ille

Ille unus præsentat. B. duo ex tribus præsentant. C. tertius ex tribus præsentat. D. uel nullum uel concurrit cum præsentante. B. quis ex præsentatis institui debeat.

1 *Maior pars descendentium ab uno habet integram uocem; & absorbet minorem partem.*

Succedit septima dubitatio, seu articulus, duo sunt patroni, ex uno nascit̃ unus, puta A. & ille p̃ntat. B. ex alio †nascuntur tres. C. D. E. C. D. p̃ntant. F. E. uero p̃ntat alium, uel concurrit cum p̃ntatione. A. seu nullum p̃ntat. quis ex istis p̃ntatis institui debet. Dic b̃r ut dicit Car. in cle. plures. in 4. col. principii. in uer. si uero isti decem. hoc ti. ꝙ si ex uno patrono successit unus uel duo, & ex alio decem, & isti decem discordent inter se maior pars ipsarum ẽt partium cõparatione minorum faciet unã uocẽ, & si alij duo, uel unus hęres alterius p̃roni concordabunt cum eis, erũt duæ uoces, ac si oẽs simul p̃ntassent, & in hoc ponderat Lap. literam in d. cle. plures, quæ dicit de hæredibus unius ex p̃ronis, & sic loquit̃, qñ ecclesia habet plures patronos, si. n. im̃ unicum h̃ẽt qui dimisit plures hæredes, dicit Lap. tũc eos h̃re tot uoces, quot sunt h̃des: & locum h̃ẽbit, qđ dicit in fi. d. cle. & hoc tit. c. 2. Eo aũt casu, de quo proxime, qñ ex uno ex patronis remanẽt decem, & ex alio duo, dicit Lap. ꝙ si unus ex duob. & decem uel maior pars ipsorum p̃ntat unum, & alius ex duob. & minor pars ex decem p̃ntat alterum ualet p̃ntatio decem uel maioris partis cum uno ex duobus s̃m ea q̃ no. Vincen. & Compo. de rescri. pastoralis. idẽ dicit Lap. si decem uel maior pars p̃ntat unum, uel quilibet illorum duorum p̃ntat, unus unum, & alter alterum: q̃a cum isti oẽs h̃ẽant tm̃ duas uoces, uidelicet decem, uel maior pars unam, & dico alteram potius est recipere maiorem partem ex parte p̃ntati p decẽ, uel maiorem partem q̃ ex aliqua aliarum p̃ntationum, cũ in patronis attendatur maior pars comparatione minorũ: nã p̃ntatus ab uno ex duob. & a maiori parte decẽ h̃ẽt unam uocem & dimidiam, & qñ est p̃ntatus tñ a maiori parte decem habet saltim unam uocem: p̃ntatus aũt ab uno ex duob. ex minori parte decem non h̃ẽt nisi dimidiã uocem & idem & fortius qũ sunt alij p̃ntati ab illis duob. quia quilibet p̃ntatorum nõ h̃ẽt nisi dimidiam uocem. & resumit Lap. id, qđ proxime dictum est, sed clarius loquendo dicit Card. dic ꝙ qũ est unus patronus, tñ tunc h̃des succedunt sibi in capita, & non in stirpes. & prosequitur materiam. d. cle. & dat exempla, quõ intricationes soluuntur. De q̃b. oĩb. uide late q̃ ponit ẽt Roc. in hoc trac. in uer. ipse uel is a quo. in 2. q. in 3. col. in uer. suboritur nũc alia qõ. sed plenius tractauimus nos in 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 26. art. ubi posuimus, an iure p. succedet per capita, uel per stirpes, ad ibi dicta oĩno recurre pro supplemento huius ar-
2 ticuli. sufficit hic concludere, maiorem partem †descẽdentium ab uno h̃re integram uocem, & ab illa absorbi minorẽ partẽ. & iõ in casu thematis nostri. B. p̃ntatum ab. A. h̃re unam uocem, & nullo mõ iuuari a p̃ntatione. C. q̃a eius uox est absorta a. C. & D. & iõ. F. p̃ntatus. A. C. & D. dicet̃ h̃re aliam integram uocem, q̃ orit̃ ex secũdo patrono, & sic ipsos p̃ntatos. D. & F. h̃re ęqualia suffragia, & esse locum gratificationi, prout qñ sunt suffragia ęqualia iuxta ea quæ dicentur in seq. q. prin.

¶Octauus art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Admitti non debet præsentatus etiam a maiori parte propter scandalum euitandum.*

2 *Institutio potest fieri ab episcopo sine præsentatione patroni propter scandalum euitandum.*

3 *Scandalum eminere quomodo intelligatur.*

Et quia supra conclusum est, præsentatum a maiori parte esse instituendum, dubitatur. 8. an p̃ntatus a maiori parte pp scandalum euitandum non sit
1 admittendus. †& dic esse tex. clarum, ꝙ non est admittendus, in d. c. 3. hoc tit. ubi cum prius dixisset, esse instituendum, qui plurimorum eligit̃ & approbatur assensu. subdit postea, si aũt hoc sine scãdalo eẽ nequerit, ordinet antistes ecclesiam, & ibi oẽs colligunt hoc, & pręsertim Abb. in 3. no. colligit ex illo tex. ꝙ rõne scandali inhabilitat̃ quis ad beneficium obtinẽdum, ex quo in illo tex. p̃ntatus per maiorem partem non admittit̃ rõne scãdali, all. q̃ h̃ñr in sili in c. cũ teneamur. de p̃b. nunquid aũt ius quæsitum in re amittatur rõne scãdali, ut sic prælatus remoueri possit, si sine scandalo populi non põt pręlaturam tenere, remittit se ad Inn. in c. cum pridem. de renun. & hoc idem uoluit Car. in cle. plures. ante fi. 3. col. hoc tit. uoluit ẽt D. Roc. in hoc tracta. in uer. honorificum. I 1. q. in uer. limita igitur septi
2 mo †ubi dicit sic limitari regulam, quæ habet, institõnẽ esse nullam ipso iure sine p̃ntatione patroni, ut nõ pcedat, qñ p̃ntatus per patronum sine scandalo institui non põt: quia tunc ep̃s poterit instituere quem uelit sine p̃ntatione, all. tex. & Abb. in d. c. 3. hoc ti. & adducit Fel. in c. nihil cum scandalo. in 1. & in 2. col. de præscr. po nentem q̃ permittuntur pp scandalum, quæ al̃s nõ
3 permitterentur. ¶†Et quõ intelligatur imminere scandalum, remittit se ad Host. in sum. huius tit. uers. quid iuris hoc ẽt uoluit Pau. de Ci. in hoc trac. in 6. par. in fi. 12. qõnis. & in 13. q. in prin. 2. col. in uer. 3. põt ponere: ubi ẽt dicit, q̃d si ep̃s non põt puidere sine scandalo. & in 19. q. ubi tractat, an p̃ntatus inuitis populis sit instituẽdos, pręsertim ubi scandalum posset imminere. de quo ẽt dixim. s̃. in 2. par. huius. 2. li. in 9. q. prin. in 11. art. hoc idem uoluit Pau. in d. 6. par in 23. q. & clarius in 27. q. in fi. Sed tu aduerte; q̃a nos s̃. in d. 2. par. 2. li. in 1. q. prin. in ult. art. ubi plura dixim. de scandalo, & ẽt tetigimus in d. 1. q. prin. in 9. art. in quib. locis. ẽt posuimus, ꝙ erit scandalum ad hoc faciens: uide in pręd̃ictis locis.

¶Nonus art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Patroni discordes an possint compelli per episcopum ad concordiã ut alternis uicibus præsentent, remissiue.*

1 Posset nono loco dubitari: †si patroni sunt discordes, an possit cõpelli per ep̃m ad ꝯcordiam ꝙ alternis uicib. p̃ntent, & de ista ꝯcordia satis late tractauimus s̃. in 2 par. 1. lib. in 2. q. prin. in 36. art. dum ibi tractauimus, quõ iusp. possit diuidi inter h̃des: & ĩ uer. capio s̃m membrum, tractauimus de illa ꝯuentione, ut alternis uicib p̃ntant; ubi postea in uer. q̃rit ẽt ibi D. Roc. examinauimus hunc art. & ꝯclusimus per tex. in clem. plures. hoc tit. patronos ad hanc concordiam, ut alternis uicib. præsentent, non posse compelli, sed eam ex libera uoluntate facere posse, ad ibi dicta me remitto, nolo hic repetere.

¶Decimus art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Præsentatus patronus cum aliis an computabitur in numero præsentantium, & augeat illum.*

1 Posset ẽt dubitari. 10. loco: †si p̃sona p̃ntata est patrona cum aliis, an eius p̃sona computabit̃ in numero p̃ntantiũ, & illum augeat. & b̃r ꝯclude usq; ad æqualitatem non augere numerum, q̃a si nõ augeret numerũ, possit argui de ambitione, sed si fuerint in pari numero, eius ꝯsensus transcendet ęqualitatem, & ipse erit instituendus, & nõ erit locus gratificationi. ita late de hoc dixim. & ꝯclusimus in 1. par. huius 2. li. in 8. q. prin. in 8. art. ad ibi dicta me remitto, ubi etiam posuimus, quid si eius uox seu consensus sit ita pinguis, ꝙ inducat ęqualitatem, & transcendat eam, an poterit hoc operari. & conclusimus nouiter ꝙ sic, uide ibi.

¶Vndecimus art. 4. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Gratificationi est locus duobus præsentatis accumulatiue successiue æque idoneis.*

Sit ti.art.4.q.prin.patrono uariãte & duos accumulatiue pñtante successiue, an teneatur primum instituere, uel hẽat optionem. & de isto art. quærit Roc. in hoc trac. in uer. honorificum. in 17. q. præsupponendo ambus eq; idoneos. & dicit Io. And. in reg. in re cõi. in fi. de re.iu. li. 6. in mercu. decidisse ꝙ sic; sed se credere eum inaduertenter esse loquutum, cum sit casus in ɔrium in tex. c. cum aũt. hoc tit. quẽ ita doc. summãt,
1 & sic ɔcludit, duob. pñtatis eq; idoneis, & successiue, locum esse gratificationi. Tu de hoc uide q̃ late dixim. s̃. in 2. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 25. ar. ubi de hoc plene tractauimus & cõclusimus, ut proxime dictum est, & sic primum non esse instituendum, sed habentem instituere hr̃e optionem seu gratificationem. Verum si retardasset instõnem primi malitiose, ex cuius malitia esset facta uariatio, teneret, primo pñtato & puniret, ut late dixim. ibid. in 8. q. prin. in 15. art. cum quinq; sequen. uide ibi. Et bene presupposuit Roch. in art. nr̃o ambos esse eq; idoneos: qa si unus esset idoneior altero eps̃ teneret instituere idoneiorem, & nõ hr̃et optionẽ nec gratificationẽ, ut late dixim. in d. 7. q. prin. in 26. at,

¶ Duodecimus art. 4. q prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat primo præsentatus coram uno, an secundo præsentatus coram alio episcopo ambobus habentibus ius instituendi insolidum: remissiue.*

Pro complemento huius 4 qõnis princ. 12. & ult. sit
1 art. †si duo hñt ius instituendi insolidũ, & unus pñtatur coram uno, alter secundo loco coram alio, an primo pñtatus debeat obtinere, & remittit se Roch. q dehoc quærit in uer. honorificum. in 61 q. ad Lap. in all. 78. in Dei nomine amen, uacãte eccles. in 4. col. ubi in uer. & si ponamus. dicit ꝙ si sunt duo habentes ptãtem instituendi, erit inter eos locus præuentioni, quia una & eadem cã coram diuersis iudicib. agi non debet nec continentia causę diuidi, nec pñtati per diuersa iudicia distrahi. ca. 1. de sequest. poss. & fruc. c. fi. de iud. & no. in c. super hoc de accu. & cum ibi receptum sit, iudicium ibi finiri debet, & sic uult primum esse instituẽdum. Tu circa hunc ar. uide q̃ late dixim. s̃. in 2. par. huius. 2. li. in 4. q. prin. in 7. art. ubi distinximus, an isto duo hẽant ius instituendi insolidum, an accumulatiue, & si hñt illud ius insolidum, ɔclusimus esse locum pu̅ixioni: immo plus ibi diximus, ꝙ si pñtans primum coram uno uellet uariare & pñtare alterum non posset illum corã altero presentare, sed coram ipso primo, quia als non fieret uariatio accumulatiua, nec posset episcopus optare: ut ibi diximus. quid autem quando habens ius accumulatiue uide ibi.

Ex dictis in pñti. 4. q. prin. huius. 3. part. 2. lib. & eius 12. art. collige unam ɔclõnem, cum uota patronorum inæqualiter se diuidunt diuersos pñtando, is institutendus est qui plurimorum approbatur assensu, & sic qui est pñtatus a maiori parte patronorum, ut diximus s̃. in 1. art. Amplia istam conclu. primo intantũ procedere, ꝙ non requiratur assensus oĩum patronorũ nec saltim duarum partium ipsarum, sed sufficit assensus maioris partis, ut diximus in d. 1. art. Amplia. ij. d. cõclu. intm̃ procedere, ꝙ sufficiat aliquem esse pñtatum non solum a maiori parte oĩum, sed ẽt a maiori parte respectu minorum partium, ut ibidem, sup. in 2. ar. Restringe istam ampl. procedere. s. sufficere maiorem partem respũ minorum partium procedere in pñtationibus particulariũ, sed i pñtatione quę fieret iure uñi, puta collegii requiretur maior pars respũ oĩum & non respũ minorum partium: ut diximus in d. 2. art. Intellige hanc restric. in pñtatione collegiali requiri in maiorẽ partem oĩum, s. duarum partium seu oĩum comparentium & non oĩum ubicunq; existentium, ut dixim. in d. 2. art. uersus fi. in uers. subdit idem Roch. Amplia. 3. conclu. ut in instituendo pñtato attendatur pluralitas numeri in tm̃ procedere, ꝙ non habet locum in ea collatio zeli ad zelum, & meriti ad meritum: ut dixim. s̃. in 3. art. Amplia. 4. d. ɔclu. solum attendi pluralitatem numeri, ꝙ in instõne concedenda solum consideratur maior pars & nõ sanior, ut dixim. sup. in 6. art. Restringe hanc 4. ampl. procedere in pñtationib. particulariũ sed si fieret iure collegii, ɔsi deraret numerus & saniorita, ut dixim. in d. 6. art. Rñ det & aliter in uer. & sic ipse Roch. Amplia. 5. d. conclu. intm̃ procedere, ꝙ quamuis melior a minori parte patronorum pñtaret nõn pu̅ferretur in instõne bono a maiori parte pñtato ut diximus s̃. in 4. art. Limita primo. d. conclu. pñtatum a maiori parte esse instituendum, procedere nisi maior pars pñtasset non idoneum, uel indignum ignoranter, & nõ se correxisset ĩ. tps̃ datum ad pñtandum, uel pñtasset indignum scienter, uel ipsa maior pars esset patronorum ecclesiasticorum, & pñtassent non idoneũ, uel indignum, qa institueẽ pñtatus a minori parte pñtante dignum, ẽt si esset unus pñtans, quia illi pro illa uice totum ius accrescit, ut dixim. sup. in 5. art. Limit. 2. d. cõclu. procedere, nisi pñtatus a maiori parte non possent admitti pp scandala, qa pp illa euitanda ille non instituetur, ut eps̃ conferret cui uoluerit, ut dixim. sup. in 8. art. Limi. 3. d. conclu. intm̃ pcedere, nisi ipsa psona pñtata esset pronus, quia illa nõ computaretur, ut dixim. sup. in 10. ar. licet hæc posset esse ampliatio, quia eius cõsensus si sunt in ęquali numero augebit numerum, ut ibi diximus. Declara mõ primo. d. cõclusio. in instõne facienda esse attendendam pluralitatem uocum non solum respũ oĩum, sed ẽt respũ minorum partium, ut hoc ẽt hẽat locum in plurib. hæredib. unius patroni, qa pro repñtatione uocis defuncti maior pars oĩum ipsorum hæredum seu respũ minorum partium eorum repñtabit totam illam uocem, & minores partes erũt taliter absorte, ꝙ si uellẽt iuuare pñtationes aliorum cõpatronorum non possent, ut pulchre dixi. sup. 7. art. & pulchrius in 2. char. r. li. in q. prin. in 25. art. Decla. ij. d. conclu. procedere in ista discordia pñtantium hñtem instituere non posse compellere eos ad concordiã ut alternis uicib. pñtauit, ut dixim. sup. in 9. arti. Declara. 3. d. cõclu. ꝙ successiue duob. pñtatis eq; idoneis ad patronum uariantem nõ erit necessitatus instituens primum pñtatum instituere, sed optare quẽ uelit, nisi alter ipsorum sit idoneior, quia ille instituet, ut diximus sup. in 11. art. Declara. 4. d. conclu. ꝙ si discordia, esset inter duos, hñtes ius instituendi insolidum, quis eorũ instituar, erit locus præuentionis, corã quo prius facta fuit pñtatio, & patrono uariante curam illo pñtabunt, & ipse instituet, ut dixim. sup. in 12. & ult. art. & per ista habes expeditam hanc quæstionem de instituendo, cum plures fuerunt presentati a patronis inæqualiter.

¶ Quinta q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Gratificatio habet locum in duobus ab uno præsentatis; & in duobus a plurib. unum insp. repræsentantib. æqualiter præsentatis.*
2 *Gratificatio habet locum in duobus præsentatis æqualis meriti: secus si unus est idoneior altero.*
3 *Institui non põt extraneus duobus ab uno patrono præsentatis uariando existentib. ęqualis meriti. item duobus a pluribus patronis æqualiter presentatis ęqualis meriti existentibus.*
4 *Gratificari põt ab habente instituere uni ex duobus presentatis a pluribus patronis ęqualiter & ęqualis meriti existentibus.*

Sequitur modo quinto loco principaliter q̃rere & uidere, quid si patroni diuiserũt uota sua nõ in ęqualiter, sed ęqualiter, & in pari numero diuersos pñtando, quia ex quatuor patronis duo pñtatunt unum, & duo alterum, quis istorum sit instituẽdus. & an eps̃ habebit optionem seu poterit gratificari cui uoluerit. Ex ista quęstione oriuntur plures articuli, & primus erit, si patronus uariat in pari numero, puta: quia unus præsentat unum, alter alterum, quis erit instituendus. Et Ioan. And. in cap. cum autem. dicit ꝙ argum. quod colligi ex illo tex. esse instituendum, quem episcopus optabit ex ipsis duob. & sic esse locum gratifica- 1

ficationi,& hoc sequitur Car.ibi in 2.col.uersi. & no.ꝙ
ex duobus præsentatis,in 4.opp.Do.Ab.uerò in d.c.cū
aūt.in vlt.col.in uer.vlt. gl. q̄io qđ de hoc & refert opi.
Io.An.fundatā sup illo tex. & dicit quosdā tenuisse op
positum,sed ipsum tenere dictū primū.s Io.An.ꝓ quo
alle.gl.no.16.q.7.si plures,& Inn.in c.1.hoc ti.in fi.& fa
cere.c.venerabilem,iuncta gl.in uerbo fauere.de elec.
et hāc opi.ēt tenuisse Gasp.de Cal.& do.suū do.Cardi.
in d.c.cum aūt.Quinimmo subdit Abb.de iuris rigore
posse attētari, epm̄ posse īstituere ēt extraneū ex̄ duos
p̄ntatos,ex quo patroni nō se concordant,arg.c.3.hoc
tit.sed primum dictum esse ęquius,maximè per.d.c.ue
nerabilem.de elec.ꝙ bene facit,& ita tesider Abb.Do.
Card.uero.in cle.plures.post prin.4.colum.hoc ti.dicit
hoc idem esse in plurib.hæredib.ab uno patrono desce
dentib. uel a duob.qui diuiderent eorum uota æquali-
ter Instituendus erit hn̄s maiora merita,aliàs eps grati-
ficabitur cui uoluerit ex eis, & hoc idē voluit ipse Car.
ibidem in §. fin. tn̄ dicit,ꝙ si est paritas distinguenda
erunt merita uel locus erit gratificationi,& sic vr̄ uelle
posse obseruari alterum de prædictis. s.epm̄ posse opta
re vnum ex eis idoneum,quamuis alius sit idonior, &
hoc idem vult ibi Pet.de Anc.ante fi.pe.col. gl.uero in
d.c.cum aūt.in uerbo iudicio epi, vult ꝙ cū dubitatur,
quis potior sit in iure,locus erit gratificationi,uel cum
aliquis non pōt subuenire vtriq;, ꝙ idē vult glo.in d.c.
venerabilē.in uerbo fauore, ut cum merita sunt æqua
lia,& sic cæteris paribus: tūc eps hēat optionē , ut dixi-
mus in duob.ab uno pr̄ono variante p̄ntatis s̄.in 2.par.
2.li.7.q.prin.in 25.& 26 ar.Sed aduerte,ꝙ Car.in d.c.cū
aūt.in 2.op.latius loquitur quā Abb.Gaspar de Cal. vo
luisse.per.l.quotiens.ff. de vsufru. ut illud,qđ obseruan-
tur in plurib.pr̄onis discordantib. epm̄ posse de alio ꝓ-
uidere.c.3.hoc tit.idem esse obseruandū, cum duo sūt
ab habentib.æqualia iura p̄ntati: qa ex quo neuter pr̄o
notū est p̄ntatus a pluribus neutra p̄ntatio teneat.c.3.a
ꝯrio.hoc tit.& ad. l. quotiens.dicit illā facere in primo
responso,ubi si Titio & Meuio alternis annis legat̄ vsu
fructus,Titius primo anno, Meuius secundo, habebit
vsufructū.& sic non est locus gratificationi, qa vsufru-
ctus pōt deberi duob.sed beneficium soli uni. c.maiori
bus.de pręben.& sic ex illa rōne qa nullus est p̄ntatus a
maiori parte posset dici epm̄ posse ꝓuidere de duo vo-
luerit ēt de extraneo extra illos duos p̄ntatos,alleg.c.
cam te.& c.si uero.& c.3.hoc tit. & hoc de rigore,ergo
fortius poterit prouidere alteri de p̄ntatis , ꝙ Car. dicit
sibi placere.Do.Gay.uerò in d.tepe.c.fi.in fi.53.col.cū
duob.seq.tractat hanc materiam, & in 55. col.dicit te-
nendo epm̄ hr̄e gratificationē cū posse conferre tertio
nō p̄ntato,alle.Card.post Cald.& ibidē Abb.in d.c. cū
aūt,ꝙ tn̄ ipse credit procedere,qn̄ illi præsentati essent
indigni taliter, ꝙ eps posset ꝯferre, aliàs non dicit qūo
alijs cōferre possit per prædicta,& 16.q.7. monasteriū.
& c.sequenti, & qđ no.doc.in c.cū accessissent. ꝑ iura
illa de ꝯstitutionib. qa institueret sine p̄ntati ne patro-
ni ꝯ.c.decernimus.16.q.7.maximè qa uideretur refuta
re oēs p̄ntationes a patronis factas, & uellet per se insti
tuere,ꝙ improbatur in c.pastoralis.hoc ti.ubi per doc.
& Car. in 2. quæstio. Subdit tn̄ ibi Gay.ꝙ si cā esset ita
dubia,ꝙ aliter eps decidere nō posset,acquiescere doc.
Gasp.adducit Rofre.in materia iuspa.in §. adhuc , in 4.
col.prout facit in alijs discordijs,& ꝓ Gasp. ēt alle.Car.
in cle.1.q.13.& in cle.2.in 4.col.hoc ti.Do.Phi.de Sar-
ra.tractat hunc ar.in d.c.cum aūt.in uer.an aūt eps ha-
beat optionem,& refert aliqua ex dictis Gaye. Pau.de
Cita.in hoc tract.in 6.par.in 28.tangit hunc art. & sic
dicit , ꝙ duob. æqualiter p̄ntatis attenduntur merita,
ut instituatur qui maiorib.iuuatur meritis, quib.æqua
libus eps habebit optionem , & poterit gratificari cui
ex ipsis duob.uoluerit,si hoc sine scandalo facere pote
rit.aliàs non.Do.Firma.in tract.de epo in 2.par. 2. prin.
3.li.in 2 r.q. dicit idē,sed ceteris parib.s.uotis, & meri-
tis locus erit gratificationi,alleg. gl.in d. c. uenerabilē.
de elec.& in c.quia pp.eo.tit.& per.c.cum aūt.hoc titu.
& l.fi.ff.de relig.licèt aliàs dicatur tunc superiorē posse
mādare iterū eligere.per.c.si duo.71.distin.ut in gl.d.c.
qa pp. ꝙ inducit ad quæstionē duorum æquorū simul
tangētium palium seu brauium ut ibi per eum de quo
ultimo late per do. me. Corse. in suo eleganti tract. de
brauio.Tu aduerte primò,nos s̄.in 2.par.huius.2. lib. in
7.q.princ.in 25.art.tractauisse,si laicus uariando accu-
mulatiuè p̄ntauit duos, an hn̄s instituere hēat optionē
et possit gratificari quē velit ex illis, & conclusimus ꝙ
sic,per tex.in d.c.cū aūt.casus aūt articuli nostri est , qn̄
plures pr̄oni,& non unus diuidunt æqualiter eorū uo-
ta duos p̄ntando, & ex decisione illius tex. Io. An.& se-
quaces arguunt ad decisionem casus nostri . Et ex hoc
infero,non procedere dictū Cald.Card.nec Abb.volē-
tium de rigore iuris hn̄tē instituere posse instituere ex
traneum postpositis ambobus æqualiter p̄ntatis,q mo-
uentur illa ratione.c.3.huius tit. q̄ vult p̄ntatum a ma-
iori parte debere institui, & illis se non concordantib.
epm̄ ordinare ecclesiam,& sic instituere ēt extraneum.
igitur cum in casu nostro nullus illorū duorum est præ
sentatus a maiori parte,sed ab æquali,& stante diuisio-
ne votorum patronorū dicuntur in discordia,& ꝑ ꝯn̄s
possit institui extraneus. certe hæc tō nō procedit in ca
su nostro : quia cū oēs patroni sint patroni insolidum ,
ut no.in cap.1.hoc tit.quilibet de per se est patronus,&
oēs simul ēt sunt ut unus patronus, ut ibidem not.si er-
go ecclesia hēt duos uel quatuor patronos diuidendo
eaqualiter illorū uota duos p̄ntādo. nō dicūtur esse in
discordia, sed est, ac si vnus p̄ntaret duo successiue ua-
riando:vnus. n.cum variat duos p̄ntando ius qđ habet
tribuit ambobus,ut satis dr̄ in d.c.cum aūt,ꝙ aūt, & pa
storalis.hoc ti.ita & instō,uel quatuor patroni diuiden-
do eorū uota æqualiter in duos, illis duob.tribuunt oē
1 ius†sicut ergo hēt locū optio & gratificatio in duobus
ab uno p̄ntatis,sic & in duob.a plurib.vnū insp̄a.repræ-
sentatibus æqualiter p̄ntans, & iō eodē mō in isto casu
hēt locum optio & gratificatio hn̄tis instituere,& ideo
Io. And.magister canonum pro casu art. nostri allega-
uit in arg.d.c.cum autem,licet ante eum gl.in c.si plu-
res.16.q.7.& Inno.in c.1.huius tit.ante fi.pen.col.ꝓ hāc
conclusione allegarunt not.in arg. sed simpliciter di-
ctum.c.cum aūt. Et hoc ēt voluit Phi.Dec.in cōs. 127.
plura dubia.in prin.& in cōs. 129.diuino &c.ꝓ tenui , in
1.col.ubi noluit hanc gratificationem spectare ēt vica
2 rio generali instituere hn̄ti. ¶ †Infertur ēt ex prædictis,
ꝙ sicut in casu.d.c.cum aūt.tunc habet locum optio &
gratificatio,qn̄ illi duo p̄ntati, qui ab uno uariauit sunt
æqualis meriti : qa si unus esset idonior altero, ille esset
instituendus,& non hr̄et locū optio.nec gratificatio,ut
uolunt doc.ibi,& nos diximus s̄.in d.2.par.huius. 2.lib.
in d.7.q.prin.in 26.atri. eodē mō & in casu nr̄o si uota
plurium pr̄onorum sunt æqualiter diuisa in duos p̄nta-
tos,optio habebit locū,si illi sūt æqualis meriti,sed si il-
li essēt inęqualis meriti: qa unus idoneus,alter idonior,
tūc hn̄s instituere nō habebit optionē, nec poterit gra
tificari,sed necessitabitur instituere idoniorē, & ita uo
lunt oēs doc.quos s̄.allegauimus,& per rōnē per me ꝓ-
xime formatā.faciunt oīa q̄ diximus in d.29.art.Infert
3 ēt.3.ex ꝑdictis & ex mea rōne†ꝙ sicut duob.ab uno pa-
trono p̄ntatis variando æqualis meritis existentib.licet
instituens hēat optionem,non poterit extraneum insti-
tuere,sed necessitatur unum ex illis instituere , sic & in
casu nostro duobus a pluribus patronis æqualiter præ-
sentatis æqualis meriti existentibus necessitatib.hn̄s in
stituere unum ex illis quem optauerit, & cui gratifica-
ri uoluerit,& nullo mō extraneum, cū ista a pari proce
dant,ut ꝓxime diximus, quicquid dixerit Cal.& sequa
ces ēt de rigore iuris abret esse non poterit per s̄.dicta.
Verùm propter scandalum impediretur optio,ut dixit
Gaye.in d.55.col.c.fi.de ele.li.6. & Pau.de Cita.in d. 6.
par.huius tracta. in 27 . q. nam uidemus etiam propter
scandalum impediri Institutionem præsentati a maio-
ri parte patronorum,in d.c.3. hoc tit.& nos diximus in
proxi.præce.q.prin.in 8.ar. & cum propter scandalum
Im-

impediretur optio, auferētur reliquiæ & fuerit alia, de
quibus in c.1.2.& 3.hoc tit.de quib.nos late diximus ſ.
in 2.par.huius 2.li.in 1.q.princ.in ult.arti.ubi plene de
4 iſtis ſcandalis. ¶† Cōclude ergo ꝙ diuiſis patronorum
uotis in duobus æqualiter & æqualibus exiſtentib.me-
ritis præſentatorum hñs inſtituere poterit optare unū
ex illis duob.& illi gratificando eū inſtituere. Ex qua cō
cluſione fit illatio, ita demum habentem inſtituere ha
bere optionem oībus æqualiter exiſtentibus.ſed aliqua
qualitate exiſtente maiori in uno quā in alio, qualitas
faciet illum præferre,& ceſſabit optio,& hoc vltimum
pulchre uoluit Gaye.in d.repe.c.fi.de elec. li.6.in fi.43.
col.ubi dicit hæc uerba formalia. Aduertat maxime iu
dex,qñ plures pręſentantur a pluribus,& uoces ſunt pa
resquia non ſemper eum honeſtate poterit gratificari,
ut in facto dicit ſe habuiſſe de duobus presbyteris pſen
tatis & habentibus pares uoces : quia ad inuicē multa
conuicia probauerunt, & ipſe cum fuiſſet iudex, elegit
minus defectuoſum, & in alia ſimili cauſa dicit ſe obii
nuiſſe pro nato legitime ꝯ alium legitimatum ad bñfi
cia, ut ibi p eū.Certe hæc eius dicta sūt pulchra,ſed mi-
ror de uno quia dicit ſe elegiſſe minus defectuoſum,
cū defectuoſus ſonet in vitium,& de eo nō tenet pſta
tio,nec minus inſtō:ut no.in c.cum uos.de offi.ord.cer
te uoluit dixiſſe ſe elegiſſe illū ꝯ quē nō probant uitia.
Colligitur tñ ex dictis Gaye.ibi aliquas qualitates poſſe
impedire optionem habentis inſtituere uel cogere eū
ad inſtituendum illum, in quo aliqua qualitas magis
urgeat:uideamus igitur de ipſis qualitatibus.Sed eſt ad
uertendum huiuſmodi qualitates poſſe eſſe ex pſonis
præſentatorum ex perſonis præſentantium, & ex ipſa
eccleſia ſeu beneficio. uideamus igitr prius de qualitati
bus q̄ poſſunt præuenire ex perſonis præſentatorum.

¶ Secundus ar.v.q.prin. iij.Partis ij. Libri.

1 *Inſtituendus erit idonior duobus præſentatis altero idoniore exi-
ſtente, quòd procedit ante factum, ſecus poſt factum, & nu. 2.*

Et ſic ſecundo loco eſſet uidendum, ſi patroni in pa
ri numero diuidunt uota ſua duos præſentan-
do,quorum unus eſt idonior altero,quis inſtitui debet,
& an erit optio epi.Et licet deciſio huius ar.clara eſt po
ſita in præced. art.ubi diximus ſtante paritate uocum,
& inæqualitate meritorum:quia unus eſſet idonior al-
1 tero,idonior erit inſtituendus† & non habebit locū op
tio epi,tñ qa Car.in cle.plures.in §.fi.in 1.q.& ibidē Pe.
de Anch. in fi.pe.col.ut in præce.ar.retulimus, uolue-
runt in caſu æqualitatis pñtantiū eſſe inſtituendum q
maiorib. iuuatur meritis, uel optabit eps. vñr uoluiſſe
prædicti: quia ad ueritatem alternatiuæ ſufficit alte-
ram partē eſſe verā,poſſe obſeruari, ut idonior inſtitua
tur,& poſſe obſeruari optionem, quorum doc.uerba ſi
ſic intelligerentur. deſtruerent ueram concluſionē hu
ius art.quā ēt poſuimus in proxi. præce.art.nā nos con-
cluſimus, idoniorem eſſe neceſſariò inſtituendum, &
optionem nō hr̄e locum, & ſm Cat.& Petrum eſſet in
poſſe epi uel hoc ſeruare, uel optare quem uelit. vnde
ego intelligo eorum uerba alio mō pro hoc inconue-
nienti euitando, videlicet, ut in caſu æqualitatis uoto-
tum attendantur merita,ſi merita ſunt inæqualia, uel
eps optet,ſi merita ſunt æqualia, & ita ēt intelligantur
uerba Gay.in repe.d.c.fi.in fi.50.col.dū ponit diſt.Car.
de qua ſ.Et pro cōcluſione huius art.deducimus oīa q̄
deduximus in præced.art.& in 2.pat.huius.2.li.in 7.q.
2 prin.in 26.art.¶†Reperi tñ Phi.Dec.in cōſ.129.diuino
&c.& pro eo tenui. in prin.2.col.voluiſſe, ſupraſcriptā
opi.ut præferatur idonior hr̄e locum ante factum.i.an
te inſtitutionem expeditam: ſed ſi idonius fuerit inſti-
tutus,tenebit inſtitutio nō obſtante cōcurſu idonioris.

¶ Tertius art.v.q.prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Pauper idoneus eſt præferendus idoniori diuiti in ſimplici beneficio.*
2 *Pauper quando in aliquo beneficio ſit pferendus diuiti, & econtra.*
3 *Pauper an ſit potius præſentandus a patrono quàm diues, & nu 8.*
4 *Pauper idoneo eſt præferendus diues æque idoneus, & tanto magis
idonior in præſentatione eccleſię exiſten. debitrice, ſecus ſi eccle-
ſia non indiget, quia tunc pauper debet præferri in ſimplici bene
ficio, ſecus in curato, & quæ ſit ratio. nu. 5.*
6 *Epiſcopus poteſt prouidere de beneficio ſimplici conſanguineo ido-
neo quamuis potuiſſet illud conferre idoniori.*
7 *Pauper debet præferri diuiti in præſentatione beneficij etiam cura-
ti exiſtente æqualitate in numero vocum.*

Sed dubitatur. 3. ſi duobus in pari numero pñtatis,
unus,ipſorum.ſ.idoneus eſt pauper, idonior eſt
diues, uel ambo ſunt æqualis idoneitatis, ſed vnus eſt
pauper, alter diues, an in iſtis caſibus ſit inſtituēdus po-
tius pauper q̄ diues. Et in primo mēbro huius ar. qñ sūt
duo, unus idoneus & pauper, alter idonior & diues, in
terminis dicit Roch.in hoc tract.in uerbo honorificū.
in 15.q.verſus fi.2.col.in uer.2.crederem.cum ibi con-
cluliſſet,epm non habere optionem uno ex præſenta-
tis exiſtente idoniore altero, ſed idoniorem eſſe inſti-
1 tuendum† limitat hanc conclu. niſi idoneus eſſet pau-
per vel egenus:quia eſſet pręferendus idoniori nō pau-
peri in ſimplici tñ beneficio, ita dicit decidere Hoſt. in
c.tuam.de æta. & quali.quem ibi refert But.in 3.col.in
uer.per prædicta.dicit Hoſt.ubi prædicti volunt,ꝙ ſi ap
parente digniori eps promoueat conſanguineum non
ita dignum,dummodo dignus exiſtat,non peccat,quā
do conſanguineus eſt egenus,& ſimplici beneficio: qa
in talibus prouidere tenetur illi.86.diſt.non ſatis.idem
Roch.ibi.Qui tamen in d.uerbo honorificum.in 19. q.
2 dum quærit† an clericus diues debeat pręferri pauperi,
dicit communem opi.eſſe, ꝙ ſi eccleſia eſſet onerata
debitis,præferri debeat diues:ita Abb.& expreſſius do.
Phi.Fran.ibi in 5.col.in cap.conſtitutus.el 3.de app. &
dicit hoc firmare do.Fely.in c.cum adeo in vlti. col.de
reſcri.& in c.poſtulaſti.in 8.col.eo.ti.aliàs autem cæte-
ris paribus credit Roc.debere præferri pauperem, arg.
c.quia. intantum.de præben.& c.non liceat.cap.epiſco
pus.c.cum ſecundûm.co.titu. Et idem Roch.in uerbo
3 honorificum.in 3.q.quærit † an patronus habeat onus
præſentandi pauperem potius q̄ diuitem,& dicit ꝙ ſic:
cum ita decidat Hoſt.in ſumma huius tit. in §. quibus
differant.uerſ.ſed nunquid,in fi.ubi dicit potius teneri
repræſentare illum pauperem & idoneum, quamuis
conſanguineum,quàm alterum,alleg.in arg. c.primū.
cohab.cler.& mulie.& de cenſibus.cum Apoſtolus. §.
inhibemus,adducit Roc. ſimile in eleemoſina faciēda
aſſe præferendum magis indigentem. gl.c.ſi qui filij. 3.
diſtin.facit tex.in c. paſce fame morientem. 86. diſtin.
adducit & ſimile de.c.2.& c.epiſcopus. cum cōcor. de
præben.adducit etiam do.Hoſt. & Butri. de quo ſupra.
Poſtea dicit eſſe præferendum diuitem & potentem, ſi
eccleſia indiget diuitiis & potētia:ita Roch. ubi ſupra.
Tu latius dic,quòd ex quo ſuprà concluſimus in princ.
huius artic.idoneum pauperem fore præferendum ido
niori diuiti in beneficio ſimplici.Et ex hoc ſequitur de
caſio ſecundi membri noſtri articuli a fortiori duobus
in pari numero præſentatis, & æqualiter ī idoneis uno
ipſorum exiſtente paupere fore præferēdum alteri exi-
4 ſtenti diuiti.¶† Sed ut omnia concludas,diſtingue bre-
uiter,nam aut eccleſia eget, quia habet debita perſol-
uere, & ſtante æquali idoneitate diues eſt præferen-
dus, & multo fortius ſi diues eſſet idonior, quia vltra
diuitiąs cocurreret maior idonietas, & ita uolunt om-
nes in dicto capit.conſtitutus el tertio. de appella. ubi
pulchre etiam Præpo.in 2.col.in uerſic.nota ex tex.ibi,
impotentem, & voluit Fely.in præallegatis locis. Aut
vere eccleſia non indiget, & tunc ſi vnus ex pariter prę
ſentatis eſt idonior altero, & diues, alter verò idoneus
pauper.Et ſecundū Hoſt.& Butr.in d.c.tuam.de æta.&
quali.in bñficio ſimplici eſt præponendus pauper,quaſi
dicat in curato ſeu dignitate eſſe præponēdum diuitē,
videamus quæ ſit ratio huius diuerſitatis, & plures
5 poſſunt eſſe. ¶† Prima : quia maior idonietas requirit
in

in beneficijs curatis, & dignitatib q̃ in simplicibus c. cũ
in cunctis de ele. c. indecorum. & c. cum in cunctis de ele. c. indecorum. & c. cum lit ars artium.
de ætа. & quali. & late de hoc supra diximus plura ac-
cumulando in 1. pat. 1. li. in 9. q. prin. in 3. art. in 4. princ.
motiuo partis affirmatiuæ, cum loquuti fuimus de be
neficijs simplicib. procedentib. de sacerdote in sacerdo
tẽ, ut ideo in casu præferatur maior idoneitas pauperta
ti, & ideo secus dr̃ in curato & dignitate q̃ in simplici.
Sed hæc rõ non concludit, nec procedit: nã si essemus
in beneficio curato uel dignitate, titulus articuli nostri
erit præsupponendo ambos esse idoneos ad curatũ seu
dignitatem, sed unum idoneum & pauperem, alterũ
idoneiorem & diuitem, ergo iste paup erit idoneus ad
curatum seu dignitatem, & doc. oẽs concludunt indi-
stincte in oĩb. beneficijs sufficere presentatum esse ido
neum, licet reperitur idonior c. 3. hoc tit. & nos dixim.
supra in 1. q. huius a. li. in 10. q. prin. in 3. art. Secunda po
test esse rõ; quia diues cum maior idoneitate & diuitijs
poterit melius conseruare decorẽ beneficij curati, seu
dignitatis, & illud seu illam defendere q̃ pauper, quo
casu conseruatio decoris & maior potentia præferetur
paupertati: cum ista ẽt sint consideranda in beneficiã
do, ut per glosam in uerbo impotentia, in d. c. constitu
tus, & ibi Abb. & Phi. & Præpo. de app. & per Fel. in d. c.
cum adeo. in ult. col. de rescr. Et nec ista rõ est bona, cũ
non faciat ad casum nr̃m non beneficiatus in benefi-
cio curato uel dignitate inde percipit fructus, ex qb. ui
uere debet & suum decorem seruare, ut uolũt doc. ubi
Abb. in ult. no. in c. ep̃s. de p̃b. & nos dixi. s̃ in 1. par. 1. li.
in 8. q. prin. in 7. art. dum tractauimus de ecclesia funda
ta per rectorem, cui acquiratur iusp. successori, uel hæ-
red. bus, & ibi diximus, clericum uiuere dr̃e de bonis ec
clesiæ, prout hoc etiam posuit D. Fel. in d. ca. postulasti.
in fi. 8. col. sequentis. de rescr. & ideo dos debet esse suffi
ciens quæ datur ecclesiæ iuxta qualitatem beneficij p
uictu sacerdotis, ut dixi. in d. 1. li. in 5. q. princ. in 21. art.
immo dans dotem insufficientem non acquirit iuspa.
ut ibi diximus in 12. art. non considerabuntur ergo diui
tiæ præsentati, ut inde possit uiuere iuxta dignitatẽ suã:
quia hoc habebit ex fructib. ipsius beneficij: cũ præsup
ponamus ẽt beneficium non egere: quia alias essemus
in casu proximi præcedentis membri. Nec debemus di
cere esse considerandam potẽtiam diuitis: qa nec Hos.
nec Butr. illam considerauit, sed solum diuitias & pau-
pertatem. nec nos loquimur nunc, cum concurrit po-
tentia, quia de ea nos dicemus ĩ. cum tractabimus de
nobilitate. Tertia est rõ, quam puto ueram, q Host. &
Butr. in d. c. tuam, loquantur in prouisione facienda p
6 ep̃ n in consanguineum, prout uere loquuntur: † qa tũc
consanguineo egeno idoneo poterit prouidere de be-
neficio simplici, q p̃supponitur sibi sufficere pro eius ui
ctu, ne egeat, q̃uis potuisset illud conferre idoneiori, in
curato uero non: qa tunc transcenderet metam in pui
dendo consanguineo egeno. appareret ẽt ambitio pro
uiden. illum de dignitate, cum ad curatum & ad digni
tatem potuisset pponere idoneorem, nam sufficit pro
uidere ꝯsanguineo ne egeat, ut late p Fely. post alios in
d. c. postulasti. in fi. 8. & in prin. seq. col. & hæc fuit rõ ꝯ-
7 cludens Host. & But. ¶ † Ex qua infero, q si essemus etiã
in bñficio curato, uel dignitate, & pñtati essent æqua-
les in numero uocum, sed unus pauper, alter idonior &
diues, alia qualitate cum isto ultimo nõ concurrente,
dẽt ẽt p̃ferri pauper isti idoniori diuiti ẽt in curato & in
dignitate, qđ nota: qa pulchrum & nouum. Et ex istis
deciditur tertium membrum, q si p̃sentati essent æqua
les in numero uocum, & in idoneitate, sed unus paup,
alter diues, præferetur in instõne pauper diuiti p rões
supra adductas, & a maiori, nisi cum diuite concurre-
rent aliæ qualitates, puta nobilitas, potentia, & similes,
8 de qb. ĩ. dicemus. ¶ † Non omittam unum dubium fa-
ctũ p D. Roc. in uerbo onerosum. in 3. col. an p̃onus te
neatur pñtare potius pauperem q̃ diuitem, non esse in
consideratione: qa restringeretur potestas patroni lai-
ci, arg. c. 3. hoc tit. in duobus. Primo, ne laici retrahan-
tur a fundatione ecclesiarum, quæ ratio permittit eos
patronos. Secundo: qa si ius uoluit ꝯsiderare tm̃ nume
ri pluralitatẽ, & non merita non pñtati ut ibi hr̃, ne lai
ci ptãs restringatur, ut uolunt doc. in d. c. 3. & nos dixi
supra in j. præced. art. immo salua ꝯscientia sufficit ei-
pñtare idoneum, licet potuissent pñtare idoneorem
multo magis non restringentur ad considerandũ pau
pertatem, & diuitias præsentandi. Et si diceres, nonne
considerarunt maior idoneitas in casu proximi præce.
art. & paupertatis in pñti art. dico hoc procedere in ha-
bente instituere, qui tenetur hæc indagare stante pari
numero & non in patrono. De fauorib. autem pauper-
tatis a qb. liberet me dominus, & de paupere & de cul
pa sua uide D. Fel. in c. si qui. in 3. col. in uer. gl. fi. de test.
cha. 44. & de plurib. priuilegiis pauperum, uide idẽ Fel.
in c. 2. col. 3. cũ seq. & in fi. de præscrip. & gl. 2. in c. quæ
in ecclesiarum. de const. ponit esse subueniendum ege
no. Quod tñ intellige, si sine culpa sua incidit in necessi
tatem: alias non habebit priuilegia paupertatis, ut uult
ibi Io. And. & late D. Fel. in 25. col. super d. glo.

¶ Quartus art. 5. q. prin. 3. pat. 2. Lib.

1 *Institui quis debeat ex duobus æqualiter a pluribus patronis præsentatis, unus de linea seu sanguine fundato, seu ipsorum patronorum, alius extraneus, ubi q ille de linea. limita nu. 7. & an limitatio procedat, uide nu. 10.*
2 *Possideri non debet iure hæreditario sanctuarium.*
3 *Exceptio personarum non habetur apud Deum, & nu. 6.*
4 *Instituendi sunt clerici, de quorum bonis est fundata ecclesia.*
5 *Peregrinis sunt præferendi, qui sunt de propria ecclesia in beneficio.*
8 *Testatoris dispositio cum consensu episcopi quod præsentetur de domo uel de sanguine suo ualet, & nu. 11.*
9 *Præsentandus an debeat esse de gremio illius ecclesiæ, in qua est beneficium*
12 *Præsentandus quando debet esse de progenie & quando de genere secundum dispositionem testato.*

Dubitatur Quarto loco, si patroni in pari nu-
mero diuidunt uota sua, & pñtant
duos, unum de linea seu sanguine fundato, seu ipsorũ
patronorum, & alterum extraneum, quis institui dẽt.
1 † & an in hoc casu habẽs instituere habebit optionem.
Hunc articulum posuit plene Roc. in hoc tra. in uerbo
honorificum. in 18. q qui dicit esse notabilem, & non
reperijsse in specie formatum, & posse ꝯtingere multo-
tiens de facto. & dicit illũ de linea seu de sanguine fun-
datoris esse p̃ferendum alteri in instõne, p id qđ dicit
tex. in simi in c. bonæ. el 2. & ibi Abb. in 13. no. de postu.
p̃la, ubi dr̃, q si in loco reperiuntur idonei, non debet
præferri extraneus, & ibi Abb. alle. tex. pulcherrimum
in c. nullus inuitus 71. dist. ubi ep̃s dẽt eligi de clero ciui
tatis, & non de aliena ciuitate. hoc idem decidit Ab. in
c. ad decorem. in fi. de institu. ubi dicit, q geniti in ciui-
tate si sint idonei non debent postponi pp extraneos. &
subdit, q si sic fieret, satis honestum esset & fructuosũ.
faciunt ẽt no. p tex. in l. 1. § pmittit. ff. de aqua quoti.
& æstiua. facit ẽt quod dicit Abb. in simili in c. constitu
tus. el 2. in 2. col. de appel. ubi dicit, honestius esse ido-
neũ eligi de eodem collegio, q̃ idoneiorem de alieno.
bene etiam facit tex. in l. in ecclesiis. C. de epis. & cleri-
cis. ubi dr̃, & ita sumatur, ad ecclãm esse promouendos
illos qui sunt de illa ciuitate uel populo. facit ẽt: quia
beneficium debet ꝯferri ei q bene fecit c. cum in offi-
cijs. de testa. l. sed & si lege. §. consuluit. ff. de petitio. hæ
red. Postea dicit Roc. ꝯriam opinionem uideri proba-
re tex. in d. c. ad decorem. de institu. ubi Papa repræhen
dit patriarcham Constantinopolitanum, quia alios cle
ricos spernens Venetos tm̃ in ecclesiis Constantinopo
litanis collocabat, subiiciẽs in oĩ gente q facit iustitiã
2 esse Deo acceptum; † nec ꝯuenit sanctuarium Dei iure
hæreditario possideri, & ppea uidetur secundum eum,
q si q erit de sanguine fundatoris, deberet semper in-
stitui

ſtitui, denotatet ſucceſsio in bñficijs, q̃ eſt prohibita,
ut ibi,& in c.conſuluit.hoc tit.& in c.1.de præbẽ. Item
dicit facere:qa nec apud Deum † nec apud eccl'am hr
3 acceptio pſonarum. c.nouit.cũ ↄcordan.de iudiciis,er
go non dẽt fieri differentia inter extraneos & eos qui
ſunt de ſanguine q̃tum ad propoſitum nr̃m. Et iſtã opi
nio. uſ tenere Abb.in d.c.ad decorem,ubi dicit,ũnum
beneficium non debere ſemp cõferri hominib. unius
cognationis,ne uideatur tale beneficium debitũ illi co
gnationi,ꝙ plenius explicat in c.uenerabilem, colũ. 5.
de elec.ubi appellat eos laicos improbos,qui inſtant,ne
aliquod beneficium exeat e familia,per illum tex.Cõ
probat iſtã opi.qa text. de hac materia loquentes ſólũ
ponderant,ꝙ pſentatus ſit idoneus,ut in c. cũ aũt.cum
simili.hoc tit.nec faciũt differentiam,an ſit de ſangui-
ne fundatoris,an non.Similiter comprobat hãc opi. p
illud qđ dicit Abb.in d.c.ↄſtitutus.de app. qđ dummõ
qs ſit idoneus non ſit ↄſiderandum alias qualitates de-
eſſe,puta diuitias uel potentiam,ſi illis eccleſia non in-
digeat,& iſtud etiã firmat ibi do.Phi.de Peruſio,q dicit
poſt Imo.ibi,ꝙ licet ante factũ debeant ↄſiderari tales
qualitates,tñ poſt factum, & ſic poſt electionem uel pñ
tationem non eſt curandũ:qa dummõ præſentatio ſit
facta de idoneo ualet. Succeſsiue do. Roch.dicit primã
opin.eſſe ueriorem , & pro eã adducit gl.in terminis in
uerbo ſiue poſſeſſionis,in c.neminem. 70.diſ.q̃ dicit, po
tius † eſſe illos clericos inſtituendos,de quorũ bonis eſt
4 fundata eccleſia,alle.c.eum adeo. de reſcri. cũ qua gl.
trãſit ibi ſimpliciter Arch.& do. Præpo. Et faciũt not.p
gl.& doc.in c.ſi proponente.de reſcri. ubi dicũt, ꝙ ſi fo
renſis impetrat beneficium , & non facit mentionẽ de
loco ſuę originis,gratia eſt ſubreptitia:qa in dubio Pa-
pa intendit prouidere cuicumq. in patria ſua,& Ab.ibi
allegat inter cætera bonum tex.in c.bonę.el 2. circa fi-
nem ibi,nec uellemus ei pſigere alienum.de poſtu. pla.
& alius bonus tex.in d.c.nullus inuitus 61 .diſt.& in ca.
hortamur.71.diſt. quæ iura alle.gl.in d.c. ſi proponẽte.
Et melius facit in propoſito nr̃o gl.noſtra ibi,quę dicit
laicum non dẽre pręſentare extraneum, qñ repcrit ido-
neus in loco epiſcopatus,& fortius uoluit Arch. ibidẽ
epm poſſe repellere talem pñtatum extraneum,qñ re-
periũtur idonei in illo epiſcopatu, & ſequitur do. Præ-
po.ibidem:& hoc eſt bene notandum dicit Roc. quia
uolunt hãc deciſionem procedere , ẽt ſi ille extraneus
habeat literas dimiſſorias proprii epi. Adducit ẽt pro
iſta opi.Roc.facere,qđ dicit gl.mag.uerſus ſi.in cle. plu
res hoc tit.quæ uel le vř,uocem illius ex patronis præ-
ferri debere in præſentando, qui plus contulit in con-
ſtructione uel dote eccleſiæ:& de hoc ſe remittit ad di
cta p eum ibidem in uerbo dotault,in 12.q.Præmiſſam
ẽt ↄcluſionem dicit ſe reperiſſe tenere do.And. Barb.
in ↄſi.ſno.23.ſcripſit propheta. in 1 .uol.†ubi per multa
5 concludit eſſe regulam,illos de propria eccleſia uel ci-
nes in beneficio eſſe præferendos peregrinis,ſi ſunt ido
nei, ut ibi per eum in 6.& 7.col.alle.inter cætera per gl.
in d.c.ſi proponere.de reſcri.Et ad deducta in ↄ̃rium re
ſpondet Roc.& primo dicit non obſtare tex.in d.c.ad
decorem.cum ſimilib.qa reſpondet gl.in d.c.bonę.de
poſtu.pla.ꝙ ibi erant oẽs extranei,& iõ qua rõne Vene
ti inſtituebanť, eadem rõne dẽre inſtitui alios. Non ob.
ẽt dicere,ꝙ donaretur ſucceſsio in beneficijs: nam hoc
negatur,cum non pſupponatur in caſu noſtro præde-
ceſſores inſtitutos in tali beneficio fuiſſe parentes eius,
qui nũc præſentatur.¶†Non obſt.ẽt id quod opponiť,
6 non eſſe habendam acceptionem perſonarum:qa illa
reg procedit,ubi militat eadem rõ in perſonis,ſed ſi di
uerſa rõ militat,diuerſum ſeruatur ius.c.de multa. in
fi.ubi Ab.& cæteri,de præb.& etiam not.in d. c. nouit.
&;alibi ſæpe,ſed in propoſito noſtro militat diuerſa rõ
inter dictas perſonas præſentatas:quia alter ex præſen-
tatis eſt de ſanguine fundatoris , alter non , igitur &c.
¶†Ad auctoritatem Abb.in d.c.ad decorem,in d.c.ue
7 nerabilem.reſpondet poſſe dici p deciſionem Ab.in di
ctis locis poſſe limitari concluſionem ſ̃.factam.ſ.ut nõ
procedat,qñ prædeceſſores inſtituti in illo beneficio ẽt
erãt de familia fundatoris;qa ſi de nouo pñtat unus de
familia,& ẽt præſentetur alter ęquẽ idoneus, pferẽdus
erit ille alter,ne denotetur ſucceſsio in beneficijs,ut di
cunt Ab.& alii in dictis locis,& alibi, & iſtam limita-
tionem dicit Roc.eſſe rõnabilem. Ad ultimum.ſ.ꝙ iu
ra non conſiderent iſtam qualitatem.ſ.pręſentatũ eſſe
de ſanguine,ſed uñmodo ↄſiderant præſentatum eſſe
idoneum,reſpondet iſtud eſſe falſum, ut probatur p gl.
in d.c.neminem, & per alia de quib.ſ̃. Et demũ ſubdit
Roc.ꝙ ſi quis uellet tenere aliam opi.ſ.non eſſe facien
8 dam † pdictam differentiam inter præſentatos,limitã-
da eſt, niſi teſtator,uel fundator diſpoſuiſſet cum ↄſen
ſu epi,ꝙ ſemper præſentetur unus de domo,uel de ſan
guine ſuo,ſi aliqui ſint,q uelint pſbyterari,qa ualet ta-
lis diſpõ,& præfertur ille præſentatus q eſt de domo,al
leg.Gemy.ita decidentem in c.eum.in ult. not. de pb.
li.6.& do.Fel.hoc firmantem in ſuo trac.quando litte.
appo.no.patro.in 2.col.in uer.coroborati põt. qui ẽt al
leg.do.Car.in conſ.ſuo 11.licet falſo alleget, & idẽ di-
cit tenere Bal.in conſ.ſuo.36.uoluntas teſtatoris,in 4.
uol.Quid dicendum in hac pulchra difficultate?Certe
ut uides oĩa motiua do.Roc.pro & ↄ̃ uere non loquũ-
9 tur in terminis articuli noſtri,†ſed potius in terminis il
lius art.an pñtandus debeat eſſe de gremio illius eccle
ſiæ,in qua eſt beneficium de gremio capituli loci de ip
ſa ciuitate,uel de ipſa diœce.& an peregrini poſſint pñ
tari & inſtitui,de quib.pleniſsime diximus.ſ̃.in 1.part.hu-
ius.2.lI.in 7.q.prin.in 24.art.ad ibi dicta recurre de eis
quia habebis plenam materiam. Illud ergo,quod con-
cludit in caſu noſtro, & in puris noſtris terminis,eſt illa
gl.nota.& ſingu.in d c. neminem.70.diſt.in uerbo ſiue
poſſeſſionis,quæ non hẽt contradictorem, ergo tenen
10 da maxime cum ſit gl.lo.quæ eſt aurea.¶†Et ppea eã
dicerem primam limitationem datam per Roch. non
eſſe ueram.ſ.cum præceſſor inſtitutus eſt de una fami-
lia,ſi pſentetur poſtea alter de eadem familia , non ſit
præferendus extraneo,ſed extraneus ſibi p p auctorita-
tem Ab.in d.c. ad decorem.de inſti.& in d.c. uenerabi
lem.de ele.nam dico illas auctoritates loq in mera col
latione nõ autem in beneficio patronatu, & pręſertim
in caſu articuli noſtri,in quo nos non dicimus pronos
teneri præſentare aliquem de eorum familia:qa tunc
1 haberet locum deciſio Abb. prędicta ita in patronis ſi-
cut in collationib.quia in utroq; militaret illa ratio,ne
beneficia uideantur dati iure hæreditario,ſed nos dici
mus patronos poſſe pñtare , quos uelint idoneos, ſed ſi
concurrerent duo pręſentati ęquales & in numero in
idoneitate,quorum tamẽ unus eſſet de genere funda
toris,an epſ poſſit optare quem uelit, & dicendũ eſt ꝙ
non,quotcumque uicib.hic caſus accideret p dictã ſin
gu gl.c.neminem.70.di.quæ non loquitur in pñtatio-
ne ſed in inſtituente,q̃ dicit potius eſſe inſtituendos il
los clericos de quorum bonis eſt fundata eccleſia.& in
hoc caſu non cadit ſucceſsio:qa iam eſt pñtatus extra-
neus cũ illo de genere, & tenet eius pñtatio, qa ſi nõ te-
neret,non eſſet dubitãdum de optione epi, ex quo ille
ſolus eſſet inſtituendus , ſed qa ambæ præſentationes
tenent,dubitať,an epſ habeat optionem, & eſſet dicẽ-
dum ꝙ ſic,niſi eſſet iſta æqualitas generis fundatoris,
quæ aſtringit epm, ut eum inſtituat,ut ſit gratus funda
tori,& hæc eſt uera gratificatio.Et p iſta cõcluſione ad
duco,quod dixit do.me.Corl.& alij moderni in c.cum
acceſſiſent.de conſti. pro gratificatione dicti Abb.ex-
tendentis aureum dictum Cal.ibi uolentis, ꝙ licet fun
dator diſpoſuerit pñtandum debere eſſe ſacerdotem ,
poterit fundator cum conſenſu epiſcopi,ſeu epiſcopus
eum conſenſu fundatoris facere quod ibi præſentetur
non ſacerdos,& Ab.extendit illud dictum, ut hoc poſ-
ſit fieri etiam per hæredes fundatoris, & moderni di-
cunt hoc uerum eſſe cum cauſa, & ſufficientem cãm
eſſe,præſentandum eſſe de genere fundatoris, ut om-
nia iſta late retulimus ſupra in 1.par.huius ſecundi lib.
in 7.q.princ.in ult.articu.Facit etiam pro hoc id quod
dixi-

diximus s.in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 2.ar. ubi tractaui-
mus de cõdõne, q̃ institutus capellanus posset remoue-
ri ad voluntatẽ p̃roni: ut diximus hoc fieri posse ibi ex
duplici causa, tum quia remouendus non deseruiebat
capellæ, tũ q̃a volebãt ibi p̃roni p̃ñrare vnũ clericũ de
eorũ genere, uide ibi, sed in d.2.ar. In parte affirmatiua
in uer.& vltra prædicta in casu nr̃o. Circa uerò vltimã
11 limt.do.Roch.hic aduerte † nam aliqui uoluerunt, pos
se apponi hanc conditionẽ p̃ fundatorẽ: ut instituatur
seu p̃ñtetur unus de domo de sanguine, seu de familia
sua, qui uelit presbyterari ẽt sine cõsensu ep̃i, quos nos
retulimus s.in 1.par.1.li.in 9.q.prin.in 1.art.in eius prin
cipio, cũ allegauimus, quẽlibet posse apponere cõdõnẽ
in limine fundationis ad sui libitũ in uer.ibi posito, fa-
cit ẽt p̃ ista parte id qđ postmodũ ibidẽ cũ allegauimus
pro secunda parte, q̃ cõdões non possunt apponi cõ ius
cõe, in uer.22.adducitur patronũ.adduximus do. Phil.
de Sarra.volentem post do.suũ Iac.de Zachis huiusmo
di conditionẽ non posse apponi tanquam existẽtem cõ
ius cõe sine cõsensu ep̃i, demũ ibidẽ in d.1.art.in 3. cõ-
clusione in 18.amplia.dixi, q̃ si cõdõ est, q̃ non possit p̃ñ
tari nisi p̃ñsentetur de progenie, & nõ alr, ut formauit
casum Phi.& dixi hoc non posse fieri sine cõsensu ep̃i,
ut per ipsum hæc conditio reducat ut ad honestũ, sed
si conditio esset q̃ existente aliquo de sua progenie de-
beat p̃ñtari & institui, non esset cõ ius adeo strictè, q̃ nõ
teneret: quia non video in quo esset cõ ius. Nec ob.id qđ
dr̃. quia uideretur data successio in beneficijs: quia hoc
nõ semper est, sed cũ reperitur idoneus aliquis clericus
de illa familia, qđ semper esse non possit, & ideo dicere
tur s̃m ius, arg.d.gl.in uerbo sine possessionis. c. nemi-
nem.70.dist.& sic tenerẽ, quicquid dixerint isti patres,
in hoc casu non requiri consensum ep̃i, iuxta alle.pro 1.
parte. Et q̃ hæc conditio sit obseruanda diximus ẽt s. &
pro ea allegaui in 1.par.huius 2.li.in 7.q.prin. in 24. art.
dum ibi tractaui, an præsentandus debeat esse de eadẽ
ecclesia, ciuitate, uel diœce.& recitatis opin. posui pul
chram distinctionem in uno membro in uer.aut loqui
mur in ecclesia seculari. posui obseruãdã fore disposi-
tionem fundatoris circa præsentandum de tali genere
iuxta eius dispositionem. Sed aduerte q̃ si bene teneret
opinio cõtra conclusioni s.factæ.s.non esse præferendũ
illum de familia extraneo, adhuc hæc limitatio data p̃
Roch. non esset ad limitationẽ, d.conclu. quia stãte ta-
li, dispositione fundatoris non posset præsentari extra-
neus exigente clerico idoneo de illo genere per proxi-
mè dicta, & si non posset præsentari, non daretur con-
cursus extranei cum existente de genere, & sic hæc nõ
posset esse limitatio ẽt ad conclusionem cõtriam. Tu tñ
tene primam conclusionem iuxta gl. auream. d. c.ne-
minem, & per alia s.per me adducta, & ita millies vi-
di obseruari & iudicari in facto, & ego obtinui aduoca
tus & iudicaui iudex, & consului ut consultor, cæteris
parib. ep̃m teneri instituere præsentatum existentẽ de
genere p̃ronorum & illum præferre extraneo, & dixi
patronorum, immo & existentiũ in quasi pos. præsentã
di, quia præsumitur a fundatore deduxisse originem,
ut pulchre considerauimus s.in 2.par. huius 2. li. 10.q.
12 prin.in 4.& duob.seq.art. ¶ † Aduerte etiam q̃ si testa-
tor uoluerit esse præsentãdum aliquem de familia, de
illa familia debet esse præsentandus, si autem diceret
de progenie, de genere, uel de linea ab eo descendente
sufficiet præsentandum ab eo descendisse, quocumq;
modo descendat siue agnationis, siue cognationis, &
si duo reperirentur eiusdem generis esse instituendum
magis propinquum fundatori uel patrono. Et hãc con
clusionem supra formatam tenuit etiam Phil. de Sar-
ra.in c.cum autem.in 348.char. operis, hoc tit. cuius di
cta discutiemus in 16.seq.arti. in uersi.& subdit ex hoc
non immerito.cum seq.in fi.

¶ Quintus art.5.q.prin. iij. Par.ij.Libri.

1 *Institui debet ex duobus p̃sentatis altero idoneo de loco & foren-
se idoniore idoneus de loco.*

1 Dubitatur quinto loco, † si præsentatur ido-
neus de loco & foren. idonior ab
habentib.iura, quis erit instituendus, & an cadat optio
ep̃i, & breuiter dicendum ex dictis per Roch.in p̃ced.
art. esse concludendum non h̃re locum optionem. p̃ id
quod voluit Abb.in c.bonæ. el 2.de postu.præla.in 13.
nota.& in c.ad decorem.in fi.de insti.& expressius in c.
cõstitutus.el x.in 3.col.de app.ubi ẽt per Phi.& Præpo.
& hoc ẽt voluit Phil.de Sarra.in c.3.super glo.in uerbo
maiorib.hoc ti.dum tractat illam quæstionem, an suffi
ciat quem præsentare idoneũ, si potest præsentare ido-
niorem, ubi dicit sine dubio hoc posse fieri, si idonior
non est illius collegij, & hoc idem dixit in c. significa-
sti.cum gl.hoc tit.& in c.cum autem in uers.item po-
ne præsentatur idoneus, de qua etiam nos diximus, &
ita ibi conclusimus supra in 1.par.huius secundi libri in
10.quæstio.princip.in 3.articu.immo conclusimus su-
pra in eadem parte in 7.quæstio. princip. in 24. articu.
quòd stante idonio de collegio, uel loco nullo modo
possit præsentari forinsecus, sed alterius collegij uel lo
ci, ut ibi late.

¶ Sextus art.5.q.prin.iij.Par. ij.Libri.

1 *Institui debet idoneus de genere fundatoris ex duobus æqualiter p̃-
senta.altero idoneo de genere fundatoris, & altero idoniore ex-
traneo.*

2 *Beneficium sacerdotale ex fundatoris dispositione potest dari non
sacerdoti ab episcopo vnà cum patrono seu hærede patroni.*

Et ex dictis in his duobus proxime præcedentib.art.
oritur decisio.6.art.si patroni in pari numero di-
uidunt uota sua, & præsentẽt duos unum idoneum de
1 genere fundatoris, alterum extraneum, † seu idoniorẽ,
quis institui debeat & præferatur. Et breuiter dicendũ
est fore præferendum illum de genere fundato. sicut il-
le de collegio idoneus præfertur idoniori forinseco, ut
in proxi. præced.art.diximus, & etiam colligitur ex di-
ctis Roch. quæ retulimus supra in 4.artic.& pro hoc fa
ciunt in ea quæ diximus supra in 3.præced. artico. post
Host.& Butri.in c.tuam.de ęta.& quali.episcopum pos
se conferre beneficium simplex idoneo cõsanguineo,
quamuis potuisset illud conferre idoniori, & licet illud
sit ibi propter paupertatem consanguinei, nos tamen
reddidimus rationem consanguinitatis, quam ille ha-
bebat cum episcopo, propter quam tamen non posset
conferre curatum uel dignitatem, colligo tamen ex p̃-
dictis per præfatos in d.c.tuam consanguinitatem ope
rari, ut episcopus illud facere possit & est consanguini-
tas quæ habebatur cum episcopo, quanto magis debet
operari istud esse de genese fundatoris in idoneo, ut fa
ciat illum præferre idoniori, & ita ego tenerem, cum
sufficiat in casu nostro aliquem esse idoneum, per. c. 3.
hoc tit.& per ea quæ diximus in 1.par. huius.2.lib.in 10.
quæstio.prin.3.articu. Et si diceres, nonne conclusimus
supra in 2.præced.art. episcopum, cum vnus ex præsen
tatis est idonior, non habere optionem, sed omnino de
bere instituere idoniorem, cur ergo hic secus responde
tur, quòd ibi non est alia qualitas in concurrente, quæ
est hic. s. illum idoneum esse etiam de genere fundato.
qui potius est instituendus, iuxta auream gl. d.c.nemi-
nem.70.di. & ita tenerem in hoc puncto. Et q̃ hæc qua
litas sit tanti effectus, patet. nam videmus illam opera-
2 ri, † ut episcopus cum patrono seu hærede patroni pos
sit beneficium sacerdotale ex dispositione fundatori
dari non sacerdoti iuxta auream doctrinam Abb. in c.
cum accessissent, ubi omnes, de const.& diximus supra
in 1.par. huius 2.lib.in 7.q.prin. in vlt.art. ergo multo
fortius dẽt hoc operari, ut præferatur idonior, nam &
ibi postponitur sacerdotium propter hoc quæ qualitas
sacerdotij erat necessariò obseruanda, ex quo apposita
per fundatorem: quia maior idoneitas non est ita obser
uãda, dummodo habeatur idoneus de eodẽ loco, ut in
proxi. p̃ced.art. diximus. Et sic concludo, maioris po-

tentiæ

tentię eſſe qualitatē generis fundatoris, q̄ maioris ido-
nietatis. nota iſta: q̄a noua & ꝓcedūt, & hoc voluit etiā
Phi. de Sarra. in c. cū aūt. in prin. 349. char. operis. hoc ti.
ut dixi. ĩ. in ſeq. 16. ar. ĩ uer. immo plus attētarē, & in fi.

¶ Septimus art. 5. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Inſtitui debet patronus pręſentatus a medietate cetus patronorum reiecto extraneo præſentato ab alia medietate.*

1 Sed pulchrū eſt dubiū, † ſi vnus ex cōpronis eſt cleri-
cus, q a mediate ipſorū pronorū p̄ntatur & ab
alia medietate p̄ntatur extraneus, an ipſe cōpronus p̄n-
tatus p̄feratur extraneo cōp̄ntato, & hic. 7. articulus. Et
nos diximus s̄. in 1. par. huius a. li. in 8. q. prin. 5. ar. com-
pronos poſſe p̄ntare cōpatronū q̄uis pronus non poſſit
pōtare ſeipſum. c. p veſtras. hoc ti. & nos diximus ibidē
in 1. art. & dixit Gay. in repe. c. fi. de elec. li. 6. poſt prin. 5.
col. dicit pronū p̄ntare filiū & cōpatronū, alle. doc. in
c. qm̄. in c. ꝯſuluit. hoc ti. & Hoſt. eo. ti. §. fi. ante fi. & cū
ſit pronus tanto magis diuiſis uotis pronorū æqualiter
ceſſat optio epi, & ipſe eſt p̄ferendus cōp̄ntato: quia nō
ſolū dicit de genere fundatorū & pronorū, ſed ipſemet
eſt pronus, & ſic multo magis in eo hēt locū. gl. c. nemi
nē. 70. di. & oīa d. s̄. in 4. præced. ar. & ēt in proxi. præced.
6. ar. Aduerte ad aliud, q ſi patroni diuiſiſſent eorū uo-
ta æqualiter, ceſſat gratificatio oīno: q̄a ceſſat ꝯſenſus
patroni p̄ntati facit trāſcendere æqualitatē, & ſic facit
numerū, adeo q non dicuntur æquales uoces, & ſi uox
huius cōpatroni eſt talis, q inducat æqualitatē, & tranſ
cendat, idē erit, & ſic ceſſat gratificatio: cū ſit maior nu-
merus ex parte ipſius, ut diximus in d. 1. parte huius a-
li. in 8. quæſt. prin. in 8. ar. ubi omnino uide, & ibi poſui-
mus d. D. Gaye. in repe. d. c. fi. ante fi. 55. col. & ſequent.

¶ Octauus art. 5. q. prin. iij. Pars ij. Libri.

1 *Intellectus & caſus. c. poſtulaſti, extra de iureſpa.*
2 *Intitulatus præſentatur ab vno ex duobus patronis & extraneus ab altero patrono compręſentato electo eſt pręferendus in inſtitutione.*

Dubitatur ex prædictis. ſ. duo ſunt proni, unus
p̄ntat Petrū, qui fuerat intitulatus
in eccleſia, iterum ordinatus ad titulū alius eccleſię,
juxta. c. poſtulaſti. hoc ti. de quo nos dicemus late. ĩ. deo
duce in 3. li. in 5. q. prin. in 6. ar. alter p̄ntat alterū, an in-
titulatus data paritate in reliquis dēat præferri in inſti-
tutione, dicendū eſt q ſic, ſm Ro. in hoc trac. in uerbo
cōpetēs alicui. in 27. q. q dicit eſſe, ex quo ipſe ſeruierat
in illa eccleſia, & ibidem fuerat intitulatus dē cōſenſu
epi, uel ēt pronorū. Poſtea dicit in ꝯtium eſſe ueritatē,
quā probat text. in d. c. poſtulaſti. in uerbo non ſunt alij
præferendi. quē ita intelligit ibi Hoſt. quē refert & ſe-
quitur Car. in fin. in 8. quæſtio. Tu aduerte, dic Car. in 8.
q. fuiſſe male loqutū, & Roc. ubi s̄. peſſime; Car. n. di-
cit: ut Roc. eū refert, ſed Hoſt. nō dicit ut eū refert Car.
& Roc. Hoſt. n. in d. c poſtulaſti. in vltimis uerbis prin-
1 cipij ſtatim ante. §. ad q̄d † eū vult exponere illud verbū
alijs, in illo tex. appoſitis, dum dicit tex. intitulati huiuſ
modi non ſunt alijs pręferendi. Hoſt. exponit verbum
alijs, ſ. quos patroni rep̄ſentare uoluerint, & hic eſt pri-
mus intellectus datus ad illū text. ſm quem intellectū
eſt ſenſus, ut iſti intitulati ex ſola intitulatione, & ſic
abſque quo a patronis p̄ſentur non præferantur alijs,
quos patroni repręſentare uoluerint: cum illa intitula
tio eis non pręiudicet, ex quo eorum non interuenit aſ
ſenſus, & ſic pręſupponimus nullo modo intitulatum
eccleſia uacāre eſſe pręſentatum ab aliquo ex pronis,
& certe hic eſt verus intellectus illius text. nam in illo
tex. c. poſtulaſti, erant duo dubia. Primum, an hęc inti-
tulatio fieri poterat per rectorem. Secundū, an hęc in-
titulatio pręiudicaret pronis. Et iuriſlator rēdet ad vlti
mum dubiū, & ſoluit vtrumq;, ut dicunt ibi doc. nam
1 cum ſoluit ſm dubiū, & dicit hanc intitulationem, nul
lum præiudiciū inferre pronis, quin poſſint alios p̄nta-
re iā rēdet ad primū dubiū, & reſponſio eſt intitulatio-
nem fieri poſſe, ſed nō præiudicate pronis, quin poſſint
p̄ntare, quos uoluerint, quib. ipſi intitulati non præferē-
tur, & ſic præſupponit text. intitulatos non eſſe p̄ntatos
a patronis, ſed ſolū a rectore, cum fuit ordinatus. Ponit
Hoſt. ſm intellectum ad illud uerbū alij, ponendo hæc
uerba forma ha, uel pōt intelligi. ſ. dictū uerbū alijs, q̄ō
tres ſunt proni, duo tepōtant extraneū, vnus iſtū intitu
latū: q p hoc non dēt præferri p̄ntato a duob. ſm Hoſt.
ibi dū allegat ad hoc. c. qm̄. reſponſo primo, in fi. hoc ti.
ubi hr̄, pluritatem numeri uincere minoritatē. & ſic in
iſto ſo intellectu præſupponitur iſte intitulatus p̄nta-
tus a minori parte, & non ab æquali: prout dicit Car. q̄a
ſi eſſet ab æquali, aliter eſſet dicendum, ut proxime di-
ximus immo reuera in illo tex. c. poſtulaſti, qui loquit̄
ſm primū intellectū, præſupponitur nullo mō fuiſſe p̄-
ſentatū illum intitulatū. Roch. errauit peſſime, tū quia
errauit ut Car. tum ēt quia præſupponit intitulatū nō
eſſe inſtituendum, cū eccleſia vacauerit ēt ſi pronus in
intitulatione cōſenſerit, q eſt falſum, ut clare apparet
in illo tex. de quo dicemus. ĩ. in d. 3. li. Deo duce in 5. q.
2 prin. in 6. art. ¶ † Redeundo mō ad caſum nrm ſepara
1 tum a c. poſtulaſti, qui eſt, cum iſte intitulatus fuit p̄ta-
tus ab uno ex duob. pronis, & extraneus ab altero, & ſūt
æquales in oīb. q̄s ſit p̄ferendus ĩ inſtōne, & licet Hoſt.
in d. c. poſtulaſti. in 1. reſpon. dicat p huiuſmodi intitu
lationē illum nō. effici de collegio, nec eſſe in eccleſia
ꝯuentuali, quorumq; ſint numero, ſed ſolum tāquam
beneficiati ſicut & aſſilij, ut no. s̄. de cle. non reſiden. cū
ad hoc. tamen negari non poteſt, iſtum intitulatū eſſe
illius eccleſię, & ideo præferendum alijs, per ea quæ di-
ximus in præce. ar. & præſertim in 4. & 5. ex quo a pro-
nis fuit præſentatus. Et ſic non ratione intitulationis,
ſed ratione præſentationis, præfertur tamen ut præſen-
tatus tanquam exiſtens de illa eccleſia, iuxta late dicta
in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 4. articulo.

¶ Nonus ar. 5. q. prin. iij. Partis ij. Libri.

1 *Nobilis inſtitui debet potius quàm plebeus cęteris paribus.*
2 *Nobilitas quotuplex ſit. Et quid ſit nu. 3.*

Sed dubiū eſt, & hic ſit. 9. ar. q̄d ſi proni diuidūt vo-
ta ſua æqualiter, & p̄ntant duos, vnū nobilem,
aliū ignobilē, q̄s inſtitui dēt, & an eps hēbit optionem.
Et Gay. in d. repe. c. fi. de ele. li. 6. in 54. col. in uer. itē at-
tendere potes, vult epm non habere optionem meram
1 † ſed debere inſtituere nobilem potius q̄ plebeum cæte
ris paribus. Phi. de Sarra. in c. cum autem. in 152. char.
operis dicit eſſe præferendum nobilem, & ſic nobilio-
rem per gl. in uerbo potentia, in c. cōſtitutus. in vltimo
de appel. quia per talem melius conſulitur eccleſię nō
enim datur ſibi prælatura, ſeu beneficium, ut ſolum in-
de viuat, ſed etiam ut bene regat, & bene diſponat, po-
ſtea ipſe Phili. dixit, q ſi ſunt pręſentati nobilis & ple-
beus data paritate in cęteris, puta in ſcientia, moribus,
& ętate, quilibet poteſt dicere non habere ſubietatem,
ſed locum eſſe gratificationi, cum in eccleſia Dei non
ſit habenda exceptio perſonarum nec nobilitas conſi-
deranda, ut eſt tex. no. in c. uenerabilis. de pręb. ubi etiā
reprobatur conſuetudo in contrarium, pro quo facit
2 quia non eſt pręſumendum pro aliquo ratione ſolius
nobilitatis. 40. diſtin. illud & cap. multi, & gloſ. in uer-
bo inuidia, in cap. quoniam uetus. 24. diſtin. 1. quę dicit
de Petro Piſcatore ſucceſſore Chriſti, & non Auguſto,
de quo dicemus infra in alio artic. ubi tractabimus de
potentiori, ubi melius cadit Poſtea ipſe Phili. dicit, iſtis
non obſtantibus nobilem in caſu noſtro eſſe pręferen-
dum plebeo, ex quo datur paritas, in cęteris nobilitas
adducit gradum, & voluerunt Hoſt. & docto. in dicto c.
conſtitutus. Nec obſt. d. capit. venerabilis. & c. allegata,
quia nō loquuntur in caſu noſtro, ſed quando vnus ſo-
lus

lus præsentatur, qui nõ est nobilis, nam pp hoc non de
bet repelli per illa iura, secus ergo quando cum illo cõ
currit nobilis æque idoneus in cæteris. quare ex quo in
cęteris est æqualis, & in nobilitate præcedit, pręferẽdus
est. Tu pro hoc allega tex. in c. dudũ. el 1. de elec. iuncta
doctrina Abb. ibi in j. col. in uer. item nota tria, ubi di-
cit nobiliorem gñe esse pferendum plebeo, inde colli-
git Abb. in clericis secularib. attẽdi nobilitatem, & pro
hoc alle. tex. in c. de multa. de præb. in fi. ubi in collatio
ne beneficiorum hr̃ respectus ad nobilitatem, ut pin-
guius prouideatur nobili q̃ ignobili, & dicit esse uiden
dam gl. notandum in c. lex 2. di. quæ uult. maiores na-
tu dici nobilitate, antiquitate, dignitate, & scientia 2. q.
1 quærendum. & in c. criminationes, adducit ẽt qđ ip-
se dixit in c. constitutis. lo ult. de appel. Et subdit in reli-
giosis nõ attẽdi nobilitatẽ, ut legi. & no. in c. fi. de statu
reg pdicta ẽt uoluerunt doc. moder. s. Phil. Fran. in 3.
col. & Præpo. in 2. col. in d. c. ꝯstitutis. hoc ẽt uoluit la-
te D. Fel. in c. cum ad eo. in ult. col. in uer. nobilitas, ubi
adducit Ion. in c. dudũ. ad fi. ibi. Item si Papa, sentientẽ
nobilitatẽ absq. litteratura esse iustã cãm dispẽsandi su
per pluralitate: qa c. de multa. in fi. de pb. in uerbo sub-
2 limes & litteratas, exponit In. p uel. ¶ † Et assumas hic
nobilitatem s̃m cõem usum loquendi, illam. s. sangui-
nis, & diuitiarum, alias aũt largo mõ sola litteratura fa
cit quẽ nobilẽ, ut pulchre p Cy. in l. puidendum. p illũ
tex. C. de postu. & Lud. Ro. in l. si uero. §. de uiro 53. fal-
lentia, & remittit se de istis D. Fel. ad magistrũ Rober-
tũ de Licio corregnicolã meum ordinis minorum, po
stea effectum epm Aquineñ, certe sua tẽpestate pdicã-
tium principem, quem ter eum sermonizantem audi
ui in sermone de uirtutib. incip. audite disciplinam, &
dicit Fel. se dixisse de hac nobilitate in c. super eo. lo 1.
de test. & remittit se ẽt ad Pogiũ Florentinũ in trac. de
nobilitate inci. non dubito pstantissime pr̃, quẽ intitu-
lauit Do. Girardo Cardinali Cumano, & ad Bartholo-
meum Cepollam in tra. de Imperatore militũ deligen
do, & ad Leonardũ Vtinen. elegantius cæteris loquen-
tẽ in suo festiuali in sermone de S. Marco dũ tractauit
de sapientissimo regimine Dñorũ Venetorum, ubi prę
mittit quotuplex sit nobilitas, ubi dicit esse semper ui-
dendum, & dicit ipse D. Fel. se dixisse aliquid in c. nouit
3 de iud. ¶ † Et quid sit nobilitas, & an qualitas nobilita-
tis attẽdat̃ in pugna. ponit late do. Paris de Puteo corre
gnicola meus in suo elegãti tract. de re militari, seu de
pugnantibus in duello, in 7. li. licet sit signatus 3. ĩ rub.
ꝙ qualitas attendat̃ in pugna. & quid sit nobilitas. Et
idẽ de nobili ex quatuor gradib. proauorum in rub. an
nobilis ex quatuor gradib. pauorum, puocet cã hono-
ris ad duellum Comitẽ, uel baronẽ, & plura ibi in seq.
rub. de huiusmodi nobilibus, & etiam de bastardis.

¶ Decimus art. 5. q. prin. 3. par. 2. Lib.

1 *Instituì an debeat potentior alio præsentato data paritate in cæte-ris, & num. 4.*
2 *Persona quando sit sufficiens ad beneficium.*
3 *Melior dupliciter intelligitur.*

Dubitatur Decimo, qd si pronus æqualiter di
uiserit uota sua duos præsentando
quorum unus est potentior altero, quæ potẽtia põt cõ-
sistere ex nobilitate, diuitijs, fauore dñorum, industria
1 & experiẽtia in agibilib. mundi; † an eps possit præferre
quẽ uoluerit in instõne. gl. in uer. potentia, in d. c. cõsti-
tutis. lo ult. de appel. disputat hunc passum, & tandẽ ꝯ-
cludit cęteris parib. & sic data paritate in reliqs esse pfe
rendum dictum potẽtiorem, qa p talem melius cõser-
uat̃ eccl̃a, non. n. solum datur sibi platura seu beneficiũ
unde uiuat, sed etiam ut bene agat, & bene dispenset
bona ecclesiæ, unde ex illo tex. colligunt doc. & pser-
tim Abb. ibi inferentem quod in beneficiis inspiciẽ cir
ca personam confirmandam, an potẽs si ad puiuciam
beneficij uel ne: qa nõ debent esse beneficiati reuoluto
res chartarum solum, sed ẽt factores operum c. in cano
nibus 16. q. 1. c. de Petro. 47. dist. & etiam in c. fi. 36 dist.
Et ideo inspicitur non solum litterarum peritia in eis,
sed etiam rerum experientia c. nisi cũ pridem. de renũ.
c. licet. de regula. & uario mõ s̃m qualitatem beneficij
2 metimur † Et ꝯsideramus, an psona sit sufficiens ad be
neficium, an uero non, puta si beneficium hẽt possessio
nes inter inimicos, ad illud beneficium ꝯsequendũ po
tius instituetur homo, qui sit primus in ciuitate, & dux
factionum, uel homo potens & robustus, q̃ homo solũ
litteratus c. officij. de ele. & innuit tex. in d. ca. ꝯstitutis,
ibi, in quibus ppositura possessiones, & ita uoluit etiam
ibi Host. & faciunt no. in c. 1. de ꝯsan. & affi. m̃ glo. not.
23. q. 1. in c. q̃m uetus, dicit, ꝙ cum disputaret̃ de ele. in-
ter duos: qa unus erat nõ potẽs, sed doctus & coelectus
esset nobilis, potens, & diues, & illo allegaret potentiã,
nobilitatem, & diuitias, fuit responsum, nõ q̃rimus suc
cessorem Augusto Imperatori, sed quærimus successo-
rem Petro Piscatori, & filio fabri, quæ quidem auctori
tas non ob. s̃. scriptis: quia tunc forsan eccl̃a non habe-
bat occupatores possessionum, nec erat onusta debitis
& q̃uis ille esset nobilis, indigebat forsan uiro docto, &
ille nobilis erat indoctus. Conclusionem s̃. scriptam te
nuit ẽt Phil. Cor. in d. c. constitutis. post alios in 5. col.
& ibidem Præpo. in 2. col. D. Fel. in d. c. cum adeo in ul.
col. in uer. nobilitas. de rescr. ubi adducit beatum Tho
mam quolibeto. 6. art. 9. dicentem, ꝙ licet eps in con-
ferendo beneficium debet præferre idoniorem bono.
3 8. q. 1. † licet. tñ põt aliquis dici melior dupl̃r, uno modo
simpliciter, q est sanctior, plus hẽt de charitate, alio mo
do dicit aliquis melior quo ad aliquid, unde aliqñ con
tingit aliquem esse meliorem simpliciter: q tñ non est
melior quantum ad hoc, ꝙ beneficium pciplat: quia
alias forte põt eccl̃am magis iuuare, uel cõsilio doctri
næ, uel auxilio potẽtiori, uel qa diutius seruiuit ĩ eccle
sia, nõ ergo eps tenet̃ dare meliori simpliciter, sed me-
liori quo ad hoc. Adducit ẽt, qđ pulchre dixit Archie-
piscopus Floren. in 2. pat. 3. par. suę summę in rub. đ sta
tu summi Põtificis sol. 4. ꝙ si ꝯtingat aliquos assumi ad
Pontificatũ, q nõ sunt boni homines, sunt tñ aliqñ bo
ni plati pp prudentiam & scientiam, q̃ ꝯferunt regimi
ni aliorum; & hoc s̃m eum apparet singularis pruden-
tia Dei, qui regit eccl̃am suam ẽt mediantib. malis mi
nistris, alle. bonum tex. in §. fi. in fi. 83. di. ubi dr̃, ꝙ prædi
catio criminosi sacerdotis non debet ꝯtemni: quia te-
ste Hieronimo. sicut lisciuia p cinerem humdũ fluens
lauat & non lauatur, ita bona doctrina aĩam credentiũ
lauat a sorde peccatorũ, facit c. si fuerit 1. q. 1. ibi, p lapi
deos canales trãsit aqua ad ariola. Limitat tñ ipsam ꝯ-
clusionem, nisi superior sciat istũ potentẽ utiliorẽ ec-
clesiæ esse malum: quia q̃uis posset iuuare ecclesiam di
ctis modis: tñ in talib. requiritur pmaxime bonitas ui-
tæ, alias sine peccato non potest exercere curã, & istud
non esset pferre minus bonum, sed simpliciter malum
Ita limitat pdictus magister Robertus de Licio in suo
quadragesimali. 24. sermone inc. siquis uoluerit maior
fieri alle. Albertũ magnum dicentem, ꝙ promouẽtes
ad ordines uel curam scienter idoneum, absq. dubio
peccat mortaliter, nec nobilitas, uel potẽtia excusare
potest, ꝙ pmoueatur malus: qa q̃to nobilior, tanto no
tabilior, & si dicatur, aliũ nõ ita esse utilẽ oĩno, ista rõ
nihil ualet: quia utilitas spiritualis temporali est præpo
nenda, nec excusat paucitas ministrorum ecclesię s̃m
Albertum. Sed hæc limitatio redditur dubia ex d. D. Ar
chiepi Florentini, & beati Hieronimi proxime relatis,
& maxime quando electus esset malus, & hoc esset oc-
cultum: quia licet prælatus sciret: tamen non nr̃ immi
nere damnum spirituale: quia talis melius potest ẽt bo
no exẽplo ædificare bonos mores. Certe hęc dicta non
pñt hr̃e locum in casu nostro: qa malus, & sic indignus
nullo modo præsentari potest, & præsentans scienter
priuatur illa uice iure præsẽtandi, ut no. in c. cum uos.
de of. ord. & nos diximus late supra in j. par. huius 2. lib.
in 10. q. prin. in 4. art. poterunt ergo procedere in confe
rente,

4 rente, casus ergo noster est † quando duo sunt præsentati a pronis, & sunt æquales & numero præsentantium & idoneitate, sed unus potentior, & magis expertus altero. Et dicere in hoc casu, si potentia est ex nobilitate, idem quod in art. præced. ut præferatur nobilior: quia ille gradum habet plus ris nobilitatis. Si potentia ex diuitiis & compotatus est pauper dicendum ut dixi. s. in 3. ar. Si uero potentia est ex fauorib. principum hominum ex experientia nobilium mundi. Et tunc dicendum est ipsum præferendum non solum compræsentato idoneo, sed etiam magis idoneo, quando ecclesia indiget eis: quia sunt occupata eius bona & c. de quib. s. proxime allegata, maxime per doc. in d. c. constitutis de appel. Si uero ecclesia non indiget talib. dispensatio nib. & tunc dicerem talem potentiam non esse in consideratione, & ideo esse instituendum idoneorem per dicta s. in 2. præc. art. sed si essent æqualiter idonei, dicerem episcopum debere optare: cum talis potentia non sit in consideratione, ut proxime di- ximus, sicut nec diuitiæ, cum ecclesia non indiget, ut dixi. s. in 3. art. Nota hanc distinctionem: quia noua & uera.

¶ Vndecimus art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Litteratus debet præferri in institutione illiterato data paritate in cæteris, & nu. 7.*
2 *Doctor plebeus est præferendus nobili tantum.*
3 *Mundus sine litteratis regi non potest.*
4 *Instituendus est primus in ciuitate & dux factionum, & homo potens & robustus stante necessitate ecclesiæ.*
5 *Litterati sunt stella & firmamentum relucentissimum in ecclesia Dei.*
6 *Statutum uel consuetudo non ualet, ut non admittantur ignobiles litterati ad canonicatus ecclesiarum cathedralium.*

Dubitatur Etiam. t. r. si præsentati diniserunt uota sua æqualiter duos præsentado, quorum unus licet sit habilis ad illud beneficium, tamen non est doctus, alter uero est doctus, an institutionem sit præferendus doctus, & sic consideret litteratura, an uero optio erit epi. Et Gay. in repe. c. si. de ele. li. 6. 4. col. in uer. item atten-
1 dere pot. † dicit litteratum esse præferendum indocto, & non est dubium, litteraturam esse in consideratione, ut in c. de multa. de præb. in fi. Immo uoluit Phi. de Sarra. in c. cum aut. hoc ti. in 353. char. operis. in uer. ex quib. et
2 infertur. † quod si concurrat nobilis tantum, & plebeus doctor, præferri debet plebeus doctor: quia scientia nobilitat hoiem, & persona litterata equiparatur nobili, per tex. iuncta gl. in d. c. de multa, & ibi Abb. & oes, ergo præferendus plebeus doctor, qui per scientiam est nobilitatus, & plus scientiam non solum consulitur ipsi illam habenti, sed toti
3 uniuersi ecclesiæ, ut dicit tex. in c. cum ex eo. de elec. li. 6. † & orbis sine litteratis regi non posset, auc. habita. C. ne filius pro patre. Quod intelligit Phil. sane, quando ecclesia non indigeret aliquo fauore, de quo posset habilius sibi subueniri per illum nobilem attenta sua domo & familia: quia tunc nobilitas & potentia præferenti scientiæ, ut in proxi. præce. art. dixi. ppea ex ibi dictis patet, quod ubi ecclesia indiget uiro potente, seu diuite, tunc præsentatio facta de non potente, uel diuite est retractanda, quod approbat Ab. in d. c. constitutis. de appel. in 3. col. quia licet ille alter in se sit idoneus, non tamen est utilis ecclesiæ, ut dicit tex. quam opinionem placet Io. de Imo. & do. Phil. Fran. ibi in 4. col. Et licet in electione ante factum sit habenda consideratio de prædictis qualitatib. tamen quando electio esset facta a maiori parte, ualeret dummodo sit facta de idoneo, per no. in e. qua pp. inno. c. cum in cunctis, de ele. & in c. 3. in uerbo maiori bus. hoc tit. sed tutius est dicit Phil. de Sarra tenere opi. Host. & Abb. pro fauore ecclesiæ: ut sibi consulatur in suis necessitatib. quæ oia dicit esse notāda pro practica. Tu dic cum Abb. et transire Do. Præpo. in d. c. constitutis.
4 in 2. col. in uer. nota ex tex. ibi impotentem † ubi dicit, quod stante necessitate ecclesiæ: quia habet possessiones inter inimicos, potius sit instituendus, qui sit primus in ciuitate & dux factionum, uel homo potes & robustus, quam homo litteratus c. officij. de ele. & tex. in c. constitutis, & si esset beneficium grauatum debitis, potius eligetur homo diues & potens, quam pauper & litteratus, alle. & c. hoc ius porrectum in a. g. 10. q. 2. & c. 5. cessante dicta necessitate ecclesiæ litteratus præfertur illis, ut ibi p. Præpo. & hoc idem uoluit D. Fel. in d. c. cum adeo. in ul. col. de rescr. quod adducit Bal. in l. in dando. ff. de tuto. & cura. dantis ab his. dicentem nobilitatem solam non supplere litteraturam in clerico, & dicit gl. in l. societates, quæ est lex 5. ff. pro socio, quod in canonicum non minus debet poni litterati quam nobiles, & quod litteratus præferatur non tamen litterato, uel illiterato, uoluit gl. in e. lex. 2. di. & tex. in c. dudum inno. 4. no. Abb. de ele. & Inn. in c. cum iam dudum, an te fi. de pb. dixit uiros litteratos ob litteraturam esse utiles ecclesiæ uni, & ideo extollendo ad pluralitatem & canonicatum, his. n. litteratis miris mirum immodum indiget ecclesia sanctis, & dicit tex. in c. cum ex eo. de ele. lib. 6. ubi notanter & audacter subit Io. Mo. ecclesiam uniuersalem indigere litteratis, & non asinis ferratis. Sequitur
5 ibi Domi. & alij. † namque tales litterati sunt tanquam stellæ & firmamentum relucentissimum in ecclesia Dei, ut dicitur in c. super speculæ. de magistris, & in d. auc. habita
6 C. ne filius pro patre. † Immo non ualet consuetudo uel statutum, quod non admittantur ignobiles, si sunt litterati ad canonicatus ecclesiarum cathedralium. tex. est aureus per quem ita dicit ibi Abb. & alii in c. uenerabilis. de pb. de quo exclamat D. Fel. in c. sup eo. el 2. col. 3. dete sti. & dixit mirabiliter alibi Rota, dato quod esset possit dispensare super defectu litteraturæ in beneficio simplici sm no. per Inn. in d. c. cum in cunctis, ad fi. de ele. & per Host. in c. 1. de insti. tamen non poterit eps dispensare in canonicatu & maioribus beneficijs: quia ibi requiritur industria & consilium, quam decisionem Rotæ referr & sequitur Do. Fely. in c. postulasti. col. 7. uer. circa g. a de rescr. Et adde prædictis ea quæ diximus de clericis illitteratis, supra in j. par. huius 2. lib. in 9 q. prin. in 24. artic.
7 ¶ † Conclude igitur, scientem & sic litteratum esse præferendum non tam illiterato & doc. esse præferendum et nobili, & oib. alijs, nisi aliter necessitas ecclesiæ suaderet: & stante maiori doctrina eps non habet optionem. Et dicit Domi. in c. eps j. col. 27. dist. per gl. in c. Isidorus 16. di. quod sinnus canonicus est maior altero nobilitate, uita, uel scientia præcedit aliud et prius receptum, sequitur Fel. in rub. de maio. & obed. in prin. 2. col. ubi et de doctore & milite, & uide circa hoc ultimum infra in 13. art.

¶ Duodecimus art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

2 *Doctor canonista uel theologus debet præferri in institutione data paritate in reliquis.*

Dubitatur Adhuc, & sic 12. † sunt duo præsentati, unus doc. canonista & alter theologus, data paritate in reliquis, quis eorum sit præferendus. Et Host. quem sequuntur alii doc. in c. r. de consang. & affini. dicit quod si sumus in loco, ubi magna uersatur causarum uentilatio, præferendus sit canonista: si aut ibi pullulant hæreses, uel locus est uicinus hæreticis, & tunc præferendus est theologus, arg. c. in causis. de ele. iu si. & c. super Spec. de magistris, & istam dist. et ponit Phil. de Sarra. in d. c. cum aut. in 35. char. operis, quæ dicit hanc dist. et approbare do. suum do. Ale. de Neuo de Vincentia in præmio ele. net. uniuersitate hoc idem uoluit D. Præpo. in d. c. constitutis. in 2. col. post Phil. Fran. & In hoc non est insistendum.

¶ Decimustertius art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Senior iuueni præferendus est in institutione data paritate in cæteris.*
2 *Constitutus in dignitate cæteris est præferendus.*
3 *Honorari magis debet in ecclesia primo receptus, quam postea receptus.*
Vox eorum qui præcellunt dignitate, ætate, & tempore est maioris auctoritatis quam aliorum.
4 *Maior de certa domo non intelligitur de maiore scientia, dignitate, aut diuitijs, sed ætate.*

Doctor

Doctor canonicus seu nobilis ultimo loco receptus præfertur aliis canonicis.

QUID Autem, & hic. 13. art. si patroni diuiserunt æqualiter uota sua duos præsentādo, quorū unus est senex, alter iuuenis, unus in dignitate cōstitutus, alter non, uel unus maioris ordinis q̄ alter, quis præferetur in instōne, & an eps hēbit optionem, & de sene & iuuene loquitur Bal. in consil. suo. 166. inc. ordinatio
1 testi. in 4. nol. nbi dicit notabiliter †ꝙ ubi duo pñtaren tur ad regimen hospitalis si senior esset, in dubio præferendus. Sequitur D. Roc. in hoc trac. in uerbo in ecclesia. in fi. 4. q. bocidem uoluit ipse Roc. ibidem in uerbo honorificum. in 15. q. in 2. col. in uersi. comprobo ēt. & addncit pro hoc Barba. in cons. suo. 23. in ult. col. in 1. uol. scripsit ꝑpheta. dicentem in beneficijs conferendis esse præferendum seniorem a adducit ēt Bal. ubi ꝓxime. De constituto in dignitate autē noluit exprestse
2 Ab. p illum tex. in c. dudū. el 1. in 4. no. ubi dicit †ꝯstitutum in dignitate esse ꝓferendum aliis. Colligit. n. ex illo tex. tria esse, in quib. dr̄ quis consocijū in ecclesia præcedere dignitas, ętas, & tps receptionis, & iō in 5. no. dicit, antiquiores in ecclesia præcedere alios, siue sit antiquitas respectu ętatis, siue respectu receptionis in ecclesia, nam ꝓsumitur ꝓ senib. ad hoc tex. in l. semp ff. de iu
3 reimmu. † dicit ēt, primum receptum in ecclesia debe magis honorari q̄ postea receptū: ut in c. statuimus. de maio. & obe. & infert in agēdis capitulariter uocē illorum q̄ præcellūt dignitate, ætate, & tpe esse maioris au ctoritatis, & ponderositatis q̄ aliorum uox, cōprobanē ista p d. gl. in c. lex. 2. di. quæ uult, maiores natu dici nobilitate, antiquitate, dignitate, & scientia. hoc idem uo lunt oēs in d. c. ꝯstitutis. & ꝓsertim Præpo. in 2. col. ñ. de app. & sic ꝓ singulas qualitates discurrendo. Adde ēt ꝓdictis, ꝙ si testator iussit post eius obitum quorūdā hæ-
4 redum hæreditatem deuolui †ad maiorem de certa do mo, non intelligetur de maiore scientia dignitate, pecunia, aut diuitiis, sed ętate: ut late posuit do. Fel. in rub. de maio. & obed. in pe. col. in uer. de excellen. obedien tiæ. Er q̄a mō loquuti sumus de prius recepto, aduerte
5 ad id qđ dixi. s. in fi. 11. præce. art. † ꝙ canonicus doctor seu nobilis ultimo loco receptus ꝓfertur aliis canonicis ante eum receptis: ut uoluit Do. in c. eps. in 1. col. 17. dist. p gl. in c. Isidorus. 16. dist. alle. ēt quod no. gl. in c. 6. sinodus. 16. di. & Arc. in c. q̄ñ. eadem di. sequit do. Feli. in rub. de maio. & obe. in prin. 2. col. contra quod dictū ego soleo fortiter opponere de capitulo a collatione, cū ibi no. de app. li. 6. ubi colligitur, ꝙ cum aliqs est eps & canonicus in actis capitularib. cum manet ut canonicus non ꝓcedit alios, sed dēt manere in loco tpis suæ receptionis, & nulli dubium est, epatū præferri doctora tui, cū maiorib. dignitatib. ꝓferatur. c. solitæ. de maio. & obe. cum si. epatus. n. est culmen dignitatum, cur ergo canonicus eps non ꝓcedit cōcanonicos ante eū receptos, & sic cū dñr esset totum oppositum? Soleo respondere, q̄a quis pōt ꝑdere epatum, uel illum renunciare. c. nisi cum pridem. de renūciatio. doctoratū uero non. Sed hoc est falsum: q̄a ēt doctor priuari pōt sua dignitate doctorali. Et si diceres, quis priuet, remanet sibi scientia, q̄ est impressa in aīo, respōdeo idem esse ī epo, q̄a remanet sibi caracter ordinis, ex quo est impressū in anima. Et si diceret, eps pōt degradari, & caracter nihil operabit, & scīetia semper erit in sciente. Dico hanc diuersitatem esse bonam, sed nō ex toto saluare dictū. Domi. qui non solum loquit in canonico doctore, sed ēt in canonico nobili, in quo ꝓdicta cessāt. Et iō transeo ad aliam solutionem, quam puto uerissimam, ꝙ ita ēt esset ī epo canonico, & multo magis sicut in canonico doctore seu nobili, nisi militaret alia rō, q̄ est, q̄a in canonico epo sunt duæ qualites, q̄ in aliquib. actib. non possūt simul stare: nam intra capitulū non ꝓt esse eps nisi auctorizās, canonicus uero sic, ut unus de capitulo, ut probat in illis dnob. ti. de his quæ fiūt a maio. par. ca pi. & de his quæ fi. a præla. sine cōsensu capituli. & apte ꝓbatur in c. d. c. a collatione. & nos habemus, ꝙ cum in una persona concurrū t duæ qualitat es diuersæ, seu dignitates hn̄tes separata officia seu exercitia, ut cognosci possit, quod illud exercet, dēt se ostendere iuxta qua litatem illius dignitatis, cuius officium exercet. hic est tex. aureus, & ibi omnes in c. cum olim. ubi late do. Feli. de re iudi. Et iō cum eps manet ut canonicus, ut cognoscatur eum uelle gerere personam canonici, debet manere ut episcopus, quę quidem ratio non militat in doctore, uel nobili canonico: quia semper potest manere canonicus & doctor seu nobilis. Nota ista, hic incidenter dicta, quia sunt pulchra, ut cum tibi fiat hoc cōtrarium, scias respondere. Turpe enim est patricio uiro ignorare ius in quo uersatur.

¶ Decimusquartus art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instituendus potius debeat bonus semper, an qui fuit deuius, & post modum fuit reductus ad frugem melioris uitæ. nu. 4.*
2 *Eligi potius debet, qui peccauit & pœnituit, quàm qui nunquam peccauit.*
3 *Confirmari debet, qui semper fuit bonus.*
5 *Dignior est, qui nunquam peccauit, quàm qui aliàs deliquit.*
6 *Ratio quare Christus non fecit uicarium sibi Ioannem Apostolum. sed Petrum.*

DUBITATUR Decimoquarto, † quid si duo pñtaria pari numero, quorum unus semp fuit bonus, alter aūt fuit deuius, sed postmodum est reductus ad frugem melioris uitæ, qs ipsorum sit ꝓferendus in instōne. Et dicas esse præferendū illum qui semper fuit bonus. Ita ꝓbatur in c. nos ꝯsuetudinē. 12. di. & ibi no. Arc. & firmat do. Præpo. in c. fidelior. 50. di. Ita declarans gl. ibi, ꝙ nitebat ꝯtrium dicere. Sed Roma. in singu. suo inc. sunt electi duo rectores. charta. 20. col.
2 4. sequit gl. in d. c. fidelior. q̄ uult † potius esse eligēdum qui peccauit & pœnituit, q̄ q semper fuit bonus, q̄a magis scit cōpati, ut in eadem dis. c. ꝯsiderādum. nam infirmus fortior resurgit, de pœ. dist. 1. potes, & postea arguit ꝯ suis dictum de. d. c. nos consuetudinem. 12. di. & 16. q. 1. legi. & sic dicta gl. vr̄ loqui ꝯ Arch. in d. c. illud. quam gl. sequit ēt Ab. in c. a si clerici. in §. de adulteriis. in fi. de iud. & in c. dudum. el 2. sup gl. in uerbo electionis ꝑe in fi. de ele. Roc. uero in hoc trac. in uerbo honorificum. ante fi. 3. q. in uer. quid aūt si sunt duo, recitat ꝓdicta, & dicit sibi magis placere opi. præcedētem p tex. in c. nos cōsuetudinem. quam dicit esse magis æquam. Vel posse dici, ueritatem huius ꝓñcti dependere ab his, quæ ipse dixit in uerbo honorificum. in 15. q. dū tractauit, an sit locus gratificationi, ꝙ ambo sunt idonei, licet alter sit magis idoneus, & remittit se ad ibi dicta, ubi ꝯclusit non esse locū optioni stāte uno ex pñtatis magis idoneo, ut ibi diximus in 2. præce. art. & in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 26. art. Tu aduerte, ꝙ hūc ar. ēt ponit Firm. in 2. par. 2. prin. 5. li. in 21. q. ubi recitat Arc.
3 in d. c. nos ꝯsuetudinem. † dicentem esse ꝯfirmandum illum, q̄ semper fuit bonus, per c. statuimus. & c. nec ex meritis. 61. dist. postea dicit gl. in d. c. fidelior. tenere cōtrarium, & ibi no. ꝯcludit. Præpo. uero in d. c. fidelior. distinguit, ꝙ aut simul non ꝯcurrit ille qui deliquit cum altero qui non deliquit, & non est repellendus si pœniteat ex eo ꝙ peccator fuit, sed potius dēt ꝓmoueri, q̄a melius cognoscit qualiter dēat aliis misereri. Et ita ꝓcedat gl. in d. c. fidelior aut simul ꝯcurrūt ille qui deliquit, & ille qui non deliquit. & ita ꝓcedat opi. Arch. & ꝯtrium positū in gl. & ita dicit trāsiuisse Ab. in c. dudū. el 2. de ele. & ita loqui illum tex. d. c. fidelior. & text. c. præcedentis. ibi ſm Ioā. de Fanctuciis. Tu aduerte primo & dicas gl. in d. c. fidelior. non tenere id quod dicit in prin. nam si ultima sua opinio sit ꝯtria primæ, debemus dicere illam tenuisse tanq̄ ultimam opinio, & sic stare ꝯtria per l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Trebe. cū similib. quæ ad hoc allegari solent. ¶ Vel possumus di-
4 cere, & hanc puto uetiorem in se, † ꝙ aut sumus in ali- quo

quo bñficio seu dignitate habētib. iurisdictionē & sub ditos,& tūc magis unle est populo hře prælatum: q ais deliquit,ut sciat eis compati & ipsorum misereri:& tūc ille erit pferendus,& non ille qui nunq deliqr qui nesci ret illius compati,nec eorū misereri:& ita loquat gl.in d.c.fidelior.aut uero sumus in beneficiis non habētib. iurisdictionem,in quib.non caderet beneficiatum cō-
5 pati & misereri:& tūc procedat opi. Arch.†ex quo qui nunq peccauit est dignior & idonior illo qui alias deliquit.Et si diceres,qūo ıñdes ad rōnem Roch. decisionē huius arti. dependere a decisione alterius qōnis an eps hēat optionem in duob. pñtatis uno ipsorum existente idonioτe,& ɔclusum est φ non,sed idonioτem esse instituendū,cur non sic,& in casu nřo,cum negarı nō pos sit,illum qui nunq deliquit,esse idonioτem illō,qui deliquit,Rñdeo hoc esse ob necessitatem seu utilitatē ecclesiæ,& sic eius populi,ut deř illis platus,q sciat cōpatı & misereri,& non pacere populo illum q nesciat compati,nec misereri nā si pro manutentione,recuperatio ne possessionum,& sic bonorū tpalium ecclesiæ præfer tur potens,& in agibilib. mūdi exercitatus pſonæ sanctæ uitæ:ut diximus plene sup. in 10.pce.art.multo ma gis dēt attendi necessitas ,& utilitas spiritualium rerū ecclesiæ,& sic aiarum populi,ne p rigorosum platū inducantur ad desperationem:& pro hoc facit ,quod dicunt aliqui doc. in proemio clem.super uerbo manes:
6 †nam cum Christus nimium dilexisset Ioannē,debuisset illum suum uicarium relinquere,sed non fecit,quia cum fuisset uirgo,& nunq peccasset,ne sciuisset compati & misereri,sed reliquit Petrum,qui fuerat peccator in mundo,& Christum negauerat,ut sicut placuit sibi a Christo sua peccata remitti,& præsertim eius negationem,& sic misereri sibi & compati,sic ipse parceret prædicta , populo sciret compati & misereri. Et nā ego tenerem,cum illę rationes bene concludunt.

¶ Decimusquintus art. 5.q. prin.3.par.ij. Lib.

1 *Legitimus est præferendus in institutione illegitimo postea legitimato data paritate in cæteris.*

Et Ex prædictis oritur decisio. 15.art.si a pari numero patronorum sunt pñtati duo æque idonei , sed unus patiebař defectum in natalib.q aerat illegitimus, tū ex dispensatione est effectus habilis ad beneficium, puta ēt curatum, alter uero fuit semp legitimus,qs præ
2 ferat in instōne. Et bř dic seqm non hře optionem, sed esse præferendum semper legitimum per ī.discutiēda Phil.n de Sarra.in c.cum aūt.in 353.char.operis.in uer. quid si uacat ecclesia patronata.& dicit ex dictis do. Ale.de Neuo dc Vincentia sui præceptoris in salutatio ne clementinarum in 7.no.elici tres conclones. Prima ɔclusio,qñ cōpetitor illius legitimi est ęque idonea,uel magis idonea,tūc præferatur cōpetitor legitimus,nec ex hoc ille legitimus censeř inhabilis,sicut qñ duo legi timc nati sunt pñtati.& unus est magis idoneus q alter recipiēdus est magis idoneus:ut sup.est dictū,nec p hoc is q excluditur censet non idoneus,uel inhabilis.Et ita intelligit Gai.in d.sua repe.d.fi.de ele.li.6.in 50. col. in uer q de iurib.& effectū.circa medium dicētis se obtinuisse p nato lrimo , q alterum lrimatum.ita ibi Gaie. post prin.54.col. Secūda est ɔclo,qñ illegitimus est magis honestus & idoneus,& tūc iste legitimus est pferendus,p tex.in l.honor.§.de honorib.ff.de mune.& hono. ubi dř, prius attēdendam esse honestatem pſonæ,q originē natalium.Et ita dicit dñe intelligi.l.gnaliter.§.spu rius.ff.de decurioni.nā morib.& uita nobilitař hō. Tertia ɔclo,qñ iste illegitimus est solus pñtatus,& tūc si est altas honestę uitę,& indistinctē admittit fm formā in c.1.de filiis psb.li.6.& ista dicit esse notāda. Tu aduerte titulū art.nři esse stante paritate in oīb.inter duos pñtatos,unū.s.illegitimū,& alterū lrimatū,& tūc nō est dubiū esse pferēdū lrimū,& ita re uera loquit Gaie. nbi s. & uoluit plene a sidi do.Alb.de Trocis Ferrariēsis ī tra.

de pfecto clerico.in 2.li.in 18.& 19.char.& seq.& p hoc faciūt dicta in pce.ar.ubi ɔclusimus,illum q sem p fuit bonus,esse pferendum illi qui fuit malus,& est effectus bonus,nisi essemus in bñficio habēte iurisdictionē, qa ut sciat compati & misereri dēt præferri ille q alias pec cauit & emendatus est.Quam limitationem dicerē nō hře locum in casu nřo,qa iste illegitimus non peccauit sed peccauit eius př, unde sua inhabilitas non erat ex peccato suo,& sic nesciet adhuc ipse cōpati peccatoribus,cū ipse nō peccauerit. Et si diceres,nonne suæ inha bilitati succursum est p dispensationē? Certe sic sicut er go sibi est succursum,sic & ipse poterit didicere siue cōpati peccatorib.& sic limitatio pce.art.hēbit locū etiā in pñti ar. Adhuc ıñdeř,ta lem hoc casu nō didicere scite cōpati misereri peccatorib. sed scire dispensare cū inhabili ex nō peccato suo, & hoc parū operareř,qa inferior ēt platus non posset uti tali dispensatione, sed lega ti & similes,unde nō erit in ɔsideratiōne hæc experien tia dispensandi in tali casu sibi nō competen. ¶ Ideo ɔcludendum indistinctē cæteris omnibus paribus esse preferendum illum , qui semper fuit legitimus legitimato.

¶ Decimussextus art. 5.q.prin.3.par.ij Lib.

1 *Præferri debet in institutione præsentatus ab eo,qui plus contulit si imminet gratificatio alteri facienda.& nu. 2.4.*
2
3 *Præferri debet in institutione præsentatus de progenie extraneo prę sentato data paritate in cæteris.*
5 *Vox habentis duas partes hæreditatis est pinguior.*
Instituitur præsentatus ab habente pinguiorem uocem.
6 *Præfertur in institutione idoneus de familia præsentantis idoniori cæteris paribus.*
Præfertur in institutione de familia præsentatus præsentato ab il lis qui plus contulerunt cæteris paribus.

Sed Pone duos esse pñtatos ęque idoneos, & a pari numero patronorum,qui præsentati uocātur. A.& B.uerum φ pšentātes.B.in fundatione. ɔstructione,uel dotatione ecclesiæ, plus contulerūt q pšentātes A.qs istorum sit præferendus in instōne,an & eps hēbit optionem. Et hic sit.16.art. Et dubium facit,qa dās fundum,construens,uel dotans ecclesiam oēs sunt patroni insolidum,& si plures dant fundum,unus dotat, alter construit,faber ponit opera,alter ligna, & sic inæqualiter fundant, dotant, seu construunt ecclesiam, tñ oēs sunt patroni insolidum,& sic æqualiter, cum ius p. sit indiuiduum,ut dixim.s.in 1.par.1.li.3.q princ. in 7. primis art. potuerūt isti diuidere eorum uota æqualiter tamen præsentantes.B. plus contulerūt in expeditione pdictorum,nihilominus non faciūt maiorem numerum. Ideo dubitatur mō, an saltim.B.ab eis præsentatus,licet ster paritas uocum,sit pferendus. A.qa pñtantes.A.non tm contulerūt. Et aduerte qa huc usque tractauimus de qualitatib. presentatorum,nūc incipimus tractare de qualitatib. præsentantium in pari numero. Et sic iste art.in se hēt,an dimissis uotis pñtantium æqua liter duos pšentando,ista qualitas pręsentantium,puta qa plus contulerūt,faciat præferre in instōne pšentatū ab eis. Hūc art. posuit Gaie.in rep.c.fi.de ele.lib.6. post
1 prin.54.col.ubi dicit hęc uerba formalia,†& nota, φ si imminet gratificatio alteri facienda, multum prodest, ut præferatur præsentatus ab illo q plus contulit, p no. per Goff. Io. And.& doc.in c. 1.hoc titu.ad fi.& dicit ad hoc facere q ipse dixit s.in qōne per eum formata,quę incipit quomodo,ex quibus cautis. quæ est in col.er p Host. in summa de maio et obed. §.et ad quod.uer. sed quid si auctoritate.et ita residet ibi Gaieta.quem sequitur Phi. de Sarra.in d.c.cum antem. hoc titul. in char. 354.operis.in uersicu.item aduerte, quia sed latius ibi dem in char.348 in uersicu. sed pone sunt plures.ubi re fert etiam dicta Gaie.ubi etiam alleg. Butri in c.t. hoc tit.et dicit se hoc idem dixisse super glo. t.d.c.t.in rub. et sic dicit ipse episcopum debere illi gratificari, q fuit
2 præsentatus ab illis qui plus contulerunt, † unde dicit

esse

eſſe bene notā dū hoc dictū, vt ad præferendū aliquem
pñtatorū attēdatur dos data eccleſiæ. Et ſubdit ex hoc,
meritò inferri, ꝙ ſi ſunt duo pñtati æque idonei: quorū
vnus ſit de linea, uel de progenie fundatorū ſeu dotan-
3 tium eccleſiam non ſit locus gratificationi,† ſed pferri
dēat ille de progenie nato anteceſſorū illorū, q funda-
runt, ſeu dotarunt, ſiue conſtruxerunt eccleſiā, & dicit
nec mirū, ſi ille præferatur: quia hñi dēt rō ad anteceſſo
res iſtius qui deduxerunt eccleſiam de non eſſe ad eſſe.
Immo plus attentarem, dicit ipſe, ꝙ licet iſte de proge-
nie nō ſit tātæ idoneitatis ſicut alter, ex quo tñ eſt ido-
neus dēt pferri p ſuprascripta, & hoc caſu poſſet proce
dere opi. Hoſt. Io. An. & Car. de qua ipſe dixerat in pñ-
ti ſua qōne ibi. & nos diximus ſup. late in 2. par. huius 2.
li. in 7. q. prin. in 26. art. & in pñti. 3. par. huius li. in pñti.
5. q. prin. in 2. art. qui dixerunt, epm nō hre optionē da-
to ꝙ vnus ſit idonior, dūmodo alter ſit idoneus, ut hęc
opinio verificet, qñ ille idoneus eſt de progenie funda-
toris, & p hoc dicit ēt facere, ꝙ ſi iſti de progenie & fa-
milia fundatorū humaniter tractentur, & fauorib. pſe
quantur magis alij inuitantur ad fundandas, & cōſtruē
das, & dotādas eccleſias. adducit ad hoc gl. no. in uerbo
pñtare. in fi. in c. cū dilectus. hoc ti. & ita reſidet ibi Phi.
Tu aduerte hanc argumentationem ar. nā ſi in caſu ip
ſius, ubi oēs pñoni contulerunt eccleſiæ ſtante paritate
vocū conſideratur, ut qui plus contulerunt, ut pñtatus
ab illis præferatur, quanto magis hoc eſt obſeruandū,
cū pñtatur aliquis de progenie fundatorū, ex qua pge-
nie proceſſit oīs deductio eccleſiæ de non eſſe ad eſſe?
Sed certe hęc illatio non eſt bona, quia nos loqnimur
in ar. nro de qualitate plus conferentis exiſtente in pñ-
tantib. non in præſentatis. Et ideo in caſu arti. noſtri de
qualitate plus cōferentis præfertur pñtatus ab illis qui
plus ꝯtulerūt: qa cæteris parib. in illis eſt pluris iſta qua-
litas, quia plus ꝯtulerunt, q̄ hret locum ēt ſi ambo pñta
ti eſſent de progenie fundatorum, vñ illatio uenit a lon
ge. Poſſemus tñ illam formare hoc modo, nam ſicut in
pñtantib. attenditur, qui plus contulit eccleſiæ, cū oēs
contuliſſent, multo magis in pñtatis dēt ē conſidera-
ri, ut præferatur in inſtōne ille de progenie fundatorū,
a quib. totū collatū eſt, & deducta eſt eccleſia de nō eſ
ſe ad eſſe, & hæc eſt veritas in hoc incidenti hic poſito.
de quo late diximus ſup. in 4. & 6. præce. ar. quib. ibi di-
4 ctis adde iſta. ¶ † Quò verò ad prin. intentum ar. noſtri
dic concluſionem ſup. formatam eſſe veriſſimam. ſ. fo-
re præferendum in inſtōne pñtatum ab illis, q plus cō-
tulerunt, cum ipſi habeant pinguiores voces, & iō pñta
tū ab eis præferendū, de quo latiſſime diximus ſup. in
1. par. 1. li. in 3. q. prin. in 8. art. ubi tractauimus, an fun-
dans, ꝯſtruens uel dotans, & plures unum ex prædictis
facientes, cū ſint patroni inſolidum hoc procedat in-
diſtinctè quò ad oīa, an vero q plus fecit, plus hēbit. ubi
recitatis opi. doc. poſuimus pulchram diſtinctionem in
uer. ego in iſto paſſu pro concordia. & oīa ibi dicta fa-
ciunt pro ar. noſtro, vñ ad illa eſt recurrendum, ſed ma
gis in ſpecie ibidem in uer. ſecundo vero membro hu-
ius ſubdiſtinctionis. vſq; ad fi. d. ar. ubi ꝯcluſum eſt, in
æquali numero uoces illorū, qui plus contulerunt eſſe
pinguiores, & iō in inſtōne nō hre locū gratificationē,
ſed eſſe inſtituendum pñtatū ab illis qui plus ccontule-
runt. Aduerte ēt aliud, ut id qđ mō cōcluſimus in pſen
tato ab illis qui plus cōtulerunt, hēat ēt locū in alio ca
ſu, vallet, nā ſi patronus inſtituit duos hæredes inæqua
liter, vallet, vnū in tertia parte hæreditatis, & alterū in
duab. tertijs partib. illud pcedit quò ad oīa bona hære-
ditatis præterquā quò ad iuſp. qa nō obſtante tali inſtō-
ne inæqualiter facta, nihilominus quò ad iuſp. æquali-
ter ſuccedunt: ut eſt glo. & ibi oēs in c. 1. hoc ti. & idē in
donatione & alijs titulis habilib. ad transferendū iuſp.
licèt inæqualiter ſit factus actus quò ad iuſpa. cenſebit
æqualis: ut late diximus in 2. par. 1. li. in 1. li. in 1. q. prin.
4 in 24. ar. † tñ ſi iſti hæredes inæqualiter inſtituti duos p-
ſentant, licèt eorum uota ſint æqualia, tñ pinguior erit
vox hñtis duas partes hęreditatis, q̄uis nō hēat duas par
tes iuriſp. & iō non erit locus gratificationi, ſed inſtitue
tur pñtatus ab hñte pinguiorem vocē: ut voluit Gaiet.
in d. repe. c. fi. in 51. col. uer. poſſet tñ hoc. & pulchre di-
ximus in d. 24. ar. ita intelligendo dictū Inno. in d. c. 1. ut
in ipſius ſolutione diximus ibi. ſ. in d. 24. ar. in uerſ. non
obſt. ēt dictum. & in uer. & pro his q̄ diximus proxime,
& ita tene. Dicerē bene, ꝙ ſi eſſēt pñtati duo ab hñtib.
æqualia iura, puta. A. B. & A. eſſet de familia fundato-
rū. B. vero non, ſed pñtantes cū plus contuliſſent, cū A.
hēat illam qualitatem: quia eſt de genere illorū qui to-
taliter deduxerunt eccleſiam de non eſſe ad eſſe, & ha
beat pro ſe medietatem vocum, maior conditio vr fa-
cta eccleſiæ ex parte ſua: quia concurrit retributio pri-
morum fundatorum reſpectu perſonæ ſuæ, & ēt reſpe-
ctu præſentantium, cum hæc qualitas præcellat quali-
tatem præſentantium. B. qui plus contulerunt, cum in
A. ſint duo vincula in B. verò vnum. Et pro hoc facit,
6 quod pxime diximus poſt Phil. de Sarra. † illū de fami-
lia idoneum præferri idoniori extraneo: ut ſimiliter di
ximus ſup. in 6. proximo præced. artic. ſic & in hoc caſu
debet pręferri pręſentato ab illis qui plus contulerunt,
cum hæc qualitas generis fundatoris ſit maioris effica
ciæ per ſuprascripta. Nota hæc vltima quia nunquam
dicta, nec forſan cogitata.

¶ Decimusſeptimus art. v. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Præferri an debeat in institutione præsentatus a parte, in qua est patronus clericus præsentato a parte in qua non est patronus clericus ceteris paribus. vbi quòd non.*
2 *Vox illorum qui præcedunt dignitate & tempore est maioris dignitatis & ponderositatis quàm aliorum.*
3 *Præsentato non prosunt dignitas, auctoritas, & merita præsentantium in discordia, licèt aliud sit in electione.*
4 *Clericus patronus habet pinguius ius in iurepa. quàm laicus, & quo modo intelligatur. &. vide nu. 1.*
5 *Collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, meriti ad meritum, fit in electione non autem in præsentatione.*
6 *Præsentatio magis rationabiliter facta dēt præferri in institutione.*
7 *Gratificatio debet fieri cum iudicio rationis.*
8 *Gratificans in institutione quid habet inquirere.*

1 Proſequendo qualitates pñtantiū, dubita-
tur 17. † ſi patroni diuidunt
æqualiter uota ſua, quorū unus eſt clericus, alter eſt lai-
cus, uel in una parte præſentantium vnus eſt clericus,
in alia nullus, quis ex iſtis duob. erit inſtituendus pñta-
tus a parte, in qua eſt clericus, uel eps hēbit optionem.
Dubitationē facit qualitas clericatus, q̄ eſt parte vna,
maxime cum in hac materia magis dignū trahat ad ſe
minus dignum. c. unico. li. 6. Et vr dicendum eſſe præ-
ferendum in inſtitutione præſentatum ab illa parte, in
qua eſt patronus eccleſiaſticus, qđ ur ſentire Gaie. in d.
repe. cap. fi. de elec. li. 6. ante fi. 44. col. dum dicit, patro-
num eccleſiaſticum, ſeu clericum hre pinguius ius q̄
laicum, alleg. nota. in c. cū aūt. hoc ti. & Io. And. in c. 2.
de ſupplen. negl. pręla. & in c. grauis. de cenſi. cū in mul
tis differāt: ut per Hoſt. in ſumma huius. §. fi. & p Card.
& Abb. in cap. cum propter. & etiam in cap. cum dile-
ctus. hoc tit. & nos dicemus Deo duce infra in 3. lib. in
10. quæſt. princip. in 1. articu. cum ergo concluſerimus
in proximo præceden. articu. quòd data paritate uo-
cum debeat inſtitui præſentatus ab habentibus pin-
guiorem uocem, & patronus clericus dicatur habe-
re pinguiorem uocem, ergo inſtitui debet præſenta-
tus ab illa parte, in qua eſt clericus qui dicitur habe-
re pinguiorem uocem. ¶ Tu aduerte pro hoc facere
quod uoluit Abb. & docto. in cap. dudum. el primo, in
2 4. no. de electio. † dum ibi uolunt, uocem illorum, qui
pręcedunt dignitate, ætate, & tempore, eſſe maioris au
ctoritatis, & ponderoſitatis quàm aliorum uox: ut etiā
diximus ſupra in 13. præced. articu. Tamen Gaie. in d.
repe. cap. fin. in 54. colum. de electio. lib. 6. in uerſicu. in
ſpicias. cum ſequenti tangit hunc paſſum, dum dicit

inspicias et dicta do. Frã. l. Car. & aliorũ doc. in c. 1. hoc ti. qa p aliqđ iuris remediũ cām terminabis, ut prodetint merita pñtantium, per no. in Spec. in ti. de dispu. §. nũc de epo. uer. 83. sed & per Fran. l. Car. in c. cum in iu re. de elec. in 5. col. & qđ no. in c. eccla. el 2. in fi. de ele. & in c. si capitulũ eo. ti. li. 6. & in duob. electionib. q̃ alteri præsertur per Fran. l. Card. in c. auditis. de ele. & ibi
3 Abb in fi. & per Card. in d. c. ecclesia. in fi. ¶†Et subdit ibi Gai. se verius putare dignitatem, auctoritatẽ, & merita patronorum pñtantium in discordia non prodesse pñtato, cũ doc. istud non proderent: ut dicit patere in d. c. 3. hoc tit. & in alijs limi. iurib. Licẽt aliud sit in electione proprie sumpta: ut no. in d. c. ecclesia. el 2. in ult. gl. de elec. & dicit facere pro hoc not. ibidẽ per Io. And. & sufficere ita esse scriptum. Et posse esse rõnẽ: qa plus iuris hẽnt patroni q̃ electores, posset tñ esse utile, si eps hẽt gratificari, & ita resideret ibi Gai. ex quib. uerbis col ligitur, nõ esse attendendas qualitates pñtantiũ, sed solũ pñtatorũ, quorũ meritis & qualitatib. in oĩbus æqualiter existentib. succedet gratificatio epi, & sic nõ attẽdentur qualitates pñtantiũ, sed sufficiet eos esse pronos. Et nõ obst. qđ sup. diximus dixisse Gaie. in eodẽ lo
4 co in fi. 44. col. † pronũ ecclesiasticũ hẽre pinguius ius q̃ laicũ: qa hoc intelligitur respectu pñtati ab ipso patrono ecclesiastico, ex quo ius suũ est certius, cũ pñtans eũ nõ possit variare ex quo patronus ecclesiasticus: & hoc voluit dixisse Gaie. ex quo alle. no. in c. cũ aũt. hoc ti. ubi hoc probatur. respectu. n. pñtantiũ pinguius ius dicetur hẽre laicus te uera, ex quo variare põt. d. c. cum aũt. & c. quod aũt. hoc ti. Non ob. id qđ dr in c. dudum. de elec. & in alijs iurib. allegatis s̃. in 13. præced. ar. quia illa iura hẽnt locũ in elec. ubi obseruatur forma. c. qa
5 pp. de elec. †& in qua fit collatio non solum ad numerum, sed et zeli ad zelum, & meriti ad meritũ, q̃ nõ obseruantur in pñtatione: ut diximus de. c. quia pp. sup. in 2. par. huius. 2. li. in 2. q. prin. in 18. ar. & ꝑ non habeat collatio zeli ad zelum, diximus sup. in 4. proxima. q. prin. in ar. nec requiritur in pñtatione sanior pars: sed sufficit maior pars: ut diximus in d. 4 q. prin. in 6. ar. ergo in pñtatione patronorũ sufficit maioritas numeri ex parte pñtantiũ & non alia qualitas pñtantiũ, ut in d. 4. q. prin. dixim. in 1. 3. & 6. ar. ergo quem esse pronum ecclesiasticũ non est in ɔsideratione stante æqualitate iurisp. cum compatrono laico. Nec et ob. id qđ diximus sup. magis dignũ traheread se minus dignum: quia pp hoc tolleretur ius laico, qđ esse dẽ, ur late dixi mus sup. in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 13. ar. ubi po suimus, quid si patroni clericus & laicus pñtant? & pronus laicus variat, an erit locus gratificationi: & con clusimus ꝑ non: quia pñtatus a clerico hẽt vocẽ integrã clerici, & hẽnt primã pñtationẽ laici. pñtatus a laico uerõ hẽt solũ pñtationẽ factã p laicũ accumulatiue variando: ut ibi pulchre posuimus post Abb. vñ de dictis ibi colligitur, ꝑ si quilibet pñtasset suũ, eisẽt voces æquales, & esset locus gratificationi, ut exinde clare apparet, vnde ista qualitas, q̃ est in prono ecclesiastico, puta qa est clericus, nihil operabit, nec per hoc dicetur eius uox pinguior: qa pinguedo uocis solũ ɔsideratur in prono qñ plus cõtulit in dotatione, seu cõstructione, & fundatione ecclesiæ, uel plus hẽt in hæ reditate: ut diximus in proximo pręce. ar. nõ aũt qñ pñtans hẽt maiorẽ dignitatẽ: quia maior qualitas nõ impinguat vocẽ. Et ꝓ hoc facit rõ: nã si secus diceretur, destrueret priuilegiũ cõcessum a iure patronis ex fundatione, cõstructione, & dotatione. c. 3. iuncto. c. nobis. hoc ti. qa istæ causæ alterarentur quõ ad prælationẽ in instõne ex qualitatib. q̃ superuenirent in ipsis pronis, puta qa quis efficeretur doctor, miles, clericus, eps, & similia, q̃ qualitates nõ sunt in consideratione, cũ actus fiunt separatim, nec hñt simul ɔcurrere: ut pulchre cõ siderauimus sup. in 13. præce. ar. de epõ & canonico, & de doctore & canonico, uide ibi. Et pro ista ueritate est clarus tex. in c. unico. hoc ti. li. 6. ubi apparet inn dictis doctorum ibi, ꝑ cũ iusp. deuenit pro parte in ecclesiam, & pro parte remanet in laico, laicus ex cõpatrono ecclesiastico priuilegiatur, & non damnificatur, vñ in oĩbus remanet eadem qualitas. Bene dicerem vnũ, qđ credo procedere, ut stante in oĩbus, & per oĩa pari-
6 tate inter præsentatos ab ipsis clericis & laicis, † ex quo eps hẽt gratificationem, dẽt præferre pñtationẽ magis rationabiliter factã: ut in c. cum olim. post prin. de dolo & contuma. & voluit Gaie. in d. repe. c. fi. de elect. li.
7 6. in 54. col. in uer. potes ergo præferre. † quia gratificatio facienda est cũ iudicio rõnis: ut no. in c. cum aũt. & ibi oẽs hoc ti. informet ergo hñs institutẽ rõnem iudi cij sui, & cogiter videndo æqualitatem in pñtatos meliorem electionem debuisse, & potuisse facere clericũ q̃ laicum: cum laicus nesciat ita eligere idoneum sicut clericus, & ideo clericus pñtans non idoneum punitur, laicus uerõ non: ut uolunt doc. in c. cũ vos. de offi. ord. & nos diximus late sup. in 1. par. huius. 2. li. in 10. q. prin. in 4. ar. Et sufficit laico præsentare idoneum, licẽt reperiret idoniorem, ex quo in pñtatione sua solus numerus attendit: ut diximus sup. in 4 q. prin. huius par. in 1. & quinq; seq. ar. Et in hoc casu cũ consideretur iudicij rationis pñtantis non facere vim, an esset patronus clericus rõne ecclesię, uel patrimonij, dũmodo sit clericus, & idẽ dicerem in laicis præsentantib. uno existẽte doctore, altero nobiliore cum iudicio rationis, altero in masculo & fœmina, & similib. de quib. ꝓxime in
8 seq. ar. † Et sic concludo in hoc vltimo, qualitates pñtantium non arctare habentẽ institutẽ circa gratificationẽ faciẽdã, sed in formare eius ɔsciam, ut potius gratificet illi, qui fuit pñtatus ab illis, quib habebat iudiciũ rõnis, uel ut potius gratificet illis, quib gratificãdo poterit utilius esse ecclesiæ q̃ illis qnib. gratificaret quo non posset esse ita utile ecclesiæ, & in hoc casu ɔsiderarẽ nobilitatem & potentiam pñtantiũ stante oĩ æqualitate pñtatorum, vnde si hæc considerabit habens instituere recte procedet fm verum iudicium rõnis, si secus fecerit, tenebit instõ: cum omnia merita præsentantium sint æqualia: sed omnia sua eiũt in manica sua, ut aliãs soliti sunt dicere doc. in c. cum antem. & in e. pastora. hoc ti. Et hęc vltima dicta seruient pro infrascriptis ar.

¶Decimusoctauus ar. v. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Præferri an debeat in institutione præsentati a nobili literato se ne præsentato ab ignobili illiterato & iuuene data paritate in ceteris.*

2 *Gratificationi locus est ceteris paribus meritis præsentatorum, nec debet haberi ratio de meritis & qualitatibus præsentantium.*

1 Et ex conclusione præced. ar. sequitur decisio. 18. ar. † si vnus pñtatur a nobili, alter ab ignobili quis in stitui dẽt, & an sit locus gratificationi, & quid de pñtatis a litterato & non litterato. Et dicendum esse, esse pferendũ pñtatũ a nobili, uel litterato, & non esse locũ gratificationi: quia hoc vr̃ tenere Host. in c. 1. hoc ti. quẽ ibi refert & sequitur Io. And. paulõ ante fi. dicunt. n. ꝑsi doc. attendenda esse merita personarũ pñtantiũ sicut in electionib. fm eos per. d. c. dudũ. el 1. de ele. sicut ẽt in testib. per c. in nr̃a. de test. ubi dicit Abb. per illum text. nocem nobilis seu litterati esse maioris auctoritatis uere plebei, uel illiterati, q̃ dicta ẽrre tulimus sup. in 4 q. prin. huius pat. in 6. ar. dum tractauimus, an in pñtationib. ẽt requiratur sanior pars post Roch. in uerbo ho
2 norificũ. in 59. q. ¶† Tñ ueritas est, qñ sup. cõcludimus ceteris parib. meritis pñtatorum esse locũ gratificationi, & non fore attendenda merita & qualitates pñtantiũ, dummodo possint pñtare, & sic non sint excõicati, uel aliter irretiti, de quib. diximus sup. in 1. par. huius. 2. li. in 2. q. prin. per totum. Sed tñ attendẽtur huiusmodi qualitates respectu informationis mentis habentis instituere: ut in proximo præced. ar. diximus. Attendẽtur etiam huiusmodi qualitates & saniotitates in patronis præsentantibus: cum pñsentant ratione collegij: ut uoluit Roch. in d. 59. quæst. uerb. honorificum. in vltima col.

col. & nos diximus in d.4.q.princ.huius par.in 6.arti.in ner. & sic ipse Roc. Et pro conclusione præsentis art.nt de quæ diximus in fi.d.6.art. Et idem conclude, si in præsentantibus concurrant senex & iunenis, pubes & impubes, nam æquales sunt uoces. facit cons. Fed.102.nobilis quidam.in primo dubio.

¶ Decimusnonus att.5.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Præferri an debeat præsentatus a masculo præsentato a fœmina cæteris paribus.*
2 *Fœmina est quid uarium & mutabile.*
Testimonium uiri præfertur testimonio fœminæ.
3 *Coniecturę est locus in incertis non in certis.*
4 *Vox masculi præfertur uoci fœminæ in facienda pace ab hæredibus occisi.*
5 *Masculus est dignior fœmina.*
6 *Fœmina regulariter est deterioris conditionis.*
7 *Intelligentia dicti Bal. in l.1.ff.de senato. Sed præferendum præsentatum a masculo præsentato a fœmina in institutione cæteris paribus.*

Succedit Etiam ex præcedentib. decisio. 19. art.
1 †q̄ si sunt duo p̄roni, puta frater & soror, & masculus p̄ntat unum, fęmina alterum, & p̄sentati sunt in oīb. æque idonei, an præferatur in instōne pręsentatus a masculo, uel erit locus optioni ep̄i. Phil. de Sarra.in c.cum aūt.in 369.char. operis in uers. sunt duo p̄roni. mouet hūc art. Et dicit Bal.in l.1.ff.de senato. tenere p illū text. non esse locum gratificationi: sed
2 p̄ferendum esse p̄ntatū a masculo tanq̄ a digniori † pro quo dicit facere illud, uarium, & mutabile semp fœmina &c. adducit c.forus. circa fi. de uerbo. sign. ubi Abb. dicit, q̄ si sunt duo uiri ex una parte, & duæ mulieres p alia, præferendum est testimonium uirorum, q̄a fœmina non est tantæ fidei sicut masculus. per illum text. nā dr̄ mulier non a sexu, sed a mollicie mentis, & uir nō a sexu, sed a ꝯstātia & uirtute animi. Ita tex. in c.qđ p posuisti. circa fi.32.q.7. Phi. tñ dicit, Bal. fore intelligendū in dubio & cæteris parib. & hoc esse de mēte sua ibi dicentis, si masculus, & mulier sint relicti exequutores testī in solidū, & discordāt, p̄fertur in dubio masculi ꝯsiliū, ergo dicit Phil. si p̄ntatus a fęmina reperit̄ dignior, nulli dubiū est illum p̄ferendum, p ea quæ ipse dixerat in d.c.cum aūt. cū gl.2. cum experientia, quę est efficax rerū magistra, ut dicit tex.in c. q̄ sit. de ele. li.6. opere demonstre i hoc casu ꝯsiliū mulieris esse dignū & salubre
3 †q̄a in incertis non aūt in certis opus est ꝯiecturis. l. ꝯtinuus. §. cum ita. ff. de uer. ob. c. fi. 30. q. ulti. c. si duob. de app. & satis est, fœminam esse capacem iuris p̄ntādi: ut dicit se dicturū in c.nobis. hoc ti. & se dixisse in c.1. hoc ti. uer. aduerte & sexto. & in c. cū seculū. in gl.1. uer. ex q̄bus ēt infert̄ & tertio. similiter hoc ti. Et sic vr̄ Phi. uelle idoniorē p̄ntatū a muliere præferendum esse idoneo p̄sentato a masculo, pondera hoc ultimū dictū pro ī. dicendis. D. Roc. uero in d. uerbo honorificū. in 59. q. in 1. & ult. col. incidenter tractat hūc art. nam cum ibi principaliter tractet, an requirat̄ p̄ntationem fieri a maiori parte, & saniori p̄ronorum arguendo pro parte affirmatiua, q̄ requirat̄ sanioritas. Secūdo loco adducit Bald. in d. l. 1. p illum tex. dicentem, q̄ si masculus, & fœmina discordant, debere præferri uocem masculi tanq̄ dignioris, qđ ēt dicit fuisse de mente p̄fati doc. in ꝯs. suo. 265. inc. ordinatio testī. in ultimis uerbis in 4. uol. adducit ēt quod uoluit ēt idē Bal. in c. 1. §. hoc aūt. el2. quē legit cū. §. decenter. in 8. col. de his q̄ feudum dare pñt.
4 & do. Floria. in l. per fundum. de serui. rusti. prædio. † q̄ si agat̄ de facienda pace ab hæredib. occisi uox masculi præfertur uoci fęminæ. quod cons. adducit ēt ipse Roc. in uerbo in ecclesia. ante fi. 4. col. allegādo ēt Bal. in d. l. 1. ff. de senato. & remittit se Roc. ad dicta p eū in d. uerbo honorificum. in 15. q. dum ibi quærit, si patronus p̄senter successiue duos, quorū alter sit idonior, ep̄s possit instituere quem uelit, & sic in hoc casu sit locus gratificationi. ubi in 2. col. alle. Bal. in d. ꝯsi. 165. ordinatio testī. in fi. 4. uol. de quo art. nos dixim. s̄. in 2. part. huius. 2. li. in 7. q. princ. in 26. art. & ibi dicta hēnt locum, cum unus ex p̄ntatis est idonior, & sic iuxta primum dictum do. Phi. de Sarra. Postea Roch. in d. uerbo honorificū. in 59. q. in ult. col. tenet in patronis solū esse ꝯsiderādum numerum p̄sentātium & merita præsentatorū, nō aūt p̄sentātium, ut ēt nos tenuimus sup̄ in præce. 4. q. prin. in 1. & quinque seq. art. & præsertim in 6. & pxime tenuimus in 17. præced. art. Et respondet ad d. Bal. in d. l. 1. ff. de senato. primo decisionem suam non esse ueram,
5 ex quo nullo iure pbat̄, † dato. n. q̄ masculus sit dignior fœmina, ut pbatur in d. l. 1. p hoc non infert̄, q̄ si ambo sil̄ habent iusp. & discordāt in p̄sentando, uox masculi præferat̄, q̄a non reperitur iure cautum, priuilegiū iuris pat. dari magis masculis q̄ fœminis, ut dicit se dicturū super uerbo compētēs alicui. Præterea dicit ipse illa decisione Bal. attenta sequeretur, q̄ si duo masculi habēt iusp. quorum alter sit dignior, uox illius dignioris præferatur, quod absurdū vr̄, cum æqualiter sint patroni. Adducit ēt p parte, q̄ non præferatur, sed locus sit gratificationi, eūdem Bal. in terminis sic decidētem in ꝯs. suo. 323. inc. p̄mittendum est. in ult. col. allegationū ibi insertarum post ꝯs. in 3. uol. ubi dicit expresse q̄ pp discordiam p̄ronorum, si sint pares uoces, ille q̄ hēt ius instituendi pōt adhærere cui vult, & sic sentit qualitatem dignioritatis in præsentāte non arctare instituere habē
6 rem ad instituendum p̄sentatū per illum. ¶ † Adducit ēt Roc. non esse regulariter fœminas deterioris ꝯditionis masculis. l. in multis. & ibi no. ff. de statu homi. a regula igit̄ non est recedendum in dubio, ut dixit Bal. in c. 1. §. iudices. in ti. de pace iuram. firmād. & alibi sæpe, & est gl. in l. oīs diffinitio. ff. de reg. iur. & pbatur in c. 2. de ꝯiu. lepro. & dicit esse bonum uerbū ad hoc lo. An. quod ibi refert Ab. in c. salubriter. de usur. Adducit ēt ꝯ decisionem Bal. quod dicit D. And. Barb. in c. 4. in fi. de iud. ubi dicit, q̄ de iure p. tm̄ hēt paupercula q̄tum rex. Subdit tñ Roch. illam decisionem Bal. in l. 1. ff. de sena. notādā esse in practica pp auctoritatem eius, & illā frequenter contingere in facto, & eam referre & seq do. Bartho. Bellenci. in apostillis ad Abb. in c. 3. in prin. hoc ti. & do. Fel. in c. qm̄. in fi. de testi. quod dictum dicit Fel. intelligere, dummodo masculus, & fęmina habeāt ius æquale in p̄sentādo, secus inæquale, put hēt maritus in patronatu sibi iure fructus pertinente ob dotem uxoris, ut ibi per eum, de quo dicemus ī. in hac parte in 6. q. prin. in 3. art. Tu adde circa p̄dicta decisionem Bal. tenere ēt do. Fran. Are. in d. c. qm̄. in fi. de testi. & illum referre & sequi do. me. Cors. in reperto. suo ad Ab. in uerbo fœmina. & idem Cors. in c. monachus. in uerbo quorū. 77. dist. in glosis suis, quam ipse do. me. fecit sup glo. decreti. Aduerte mō, nam nos late s̄. in 1. pat. 1. lib. in 7. q. prin. in 2. art. tractauimus, an mulier sit capax iusp. sicut & masculus: & argumentati sumus p & ꝯ multa ponēdo de imbecillitate mulierum, & tādem ꝯclusimus q̄ sic. unde cū de iure possit esse patrona sicut & uir, quēadmodum conclusimus s̄. in 4. q. prin. huius par. in fin. 6. art. & in 17. pręceden. artic. qualitates pręsentantium non esse in consideratione ad impediendam ratificationem habentis instituere, sicut non consideratur in masculis, ita nec in masculis, & fœminis, cum sexus fœmineus non impediat patronatum. Sed magna est auctoritas Bald. & sequacium uidelicet Floriani, Francis. Areti. domi. Felin. & domi. Bartholo. Bellenc. ac domi. Corse. ¶ Et pro parte contraria non habemus nisi domi. Phil. de Sarra. pedes non firmantem, & domi. Roc. licet firmantem pedes, tamen dicit decisionem Bald. esse notandam in practica, quod est magnum uerbum.
7 ¶ † Videamus modo, si potest saluari dictum Baldi in aliquo casu, & dic primam saluationem esse intelligendo idoniorem, ut in hoc casu loquatur Bald. quem ita intellexit domi. Philip. de Sarra. et hic intellectus non quadrat, licet in se sit uerus, primo: quia non potest adaptari ad dicta Bald. nec ad eius: ra-

tionem, q̃ est, uocem masculi esse p̃ferendam tanq̃ digniorem, quam dignioritatẽ considerat in p̃ñtante, & non in p̃ñtato. Itẽ hic intellectus non est bonus, qa ẽt si essẽt duo masculi p̃ñtãtes dignior p̃fererẽ digno. ut dixim. s̄. in 2. proxi. præce. art. ergo hoc est ex maiori dignitate p̃ñtati. Immo ea hoc inferrẽ pulchram illationem ꝯ dictum Bal. nam si eius dictum esset uerum, ꝓ p̃sentatum masculo esse p̃ferendum p̃ñtato a fœmina, succederet in hoc casu, ꝙ cũ quassarentur hæ duæ qualitates, nã idoneus p̃sentatus a masculo hr̃et qualitatẽ ea p̃sona p̃sentantis dignior, præsentatus a fœmina haberet qualitatem ea persona sua, conquassatus his duabus qualitatib. esset in pari, & deberet hr̃e locum gratificatio. c. cum aũt. hoc ti. Et tñ oẽs indistincte uolũt idoniorẽ esse p̃ferendum nulla facta dr̃ia ex persona p̃ñtãtium. ut diximus in d. 2. præce. art. & late D. Roch. in d. uerbo honorificum. in 15. q. & nos post eũ in 2. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 26. art. ergo ita reputatẽ patrona fœmina sicut p̃ronus masculus, & p̃ñtatus a patrona fœmina, sicut p̃ñtatus a patrono masculo. Secũdus est intellectus ad dictũ Bal. q̃ põt colligi ex ultimis dictis Phili. de Sarra. sup. relatis, ut dictũ Bal. loquatẽ qñ non põt colligi q̃s ex duob. præsentatis sit idoneor, ut tũc præsumatur idoneor p̃ñtatus a masculo, & licet hoc dictũ sit pulchrum, & uideatur facere pro his, quæ diximus in fi. 17. præce. art. ut ista qualitas in p̃sentãte informet ꝯsciam habentis instituere, & sic hoc non ꝓcederet, ut oĩno p̃sentatus a masculo instituatẽ, sed si sit ordinatio uidebiẽ Vel possumus dicere, ut hẽat locum dictum Bal. in hoc casu isto mõ, ualet, qa ordinarius non põt hr̃e uerã notitiam de maiori idoneitate alterius ipsorum disceptaretur inter eos de aliquali dr̃ia maioris idoneitatis: & stãte magis idoneo eṕs non hẽt optionem: ut per doc. in d. c. cum aũt. & dixim. s̄. in 2. præce. art. p̃sumatẽ, & iu dicetur idonior p̃ñtatus a masculo, cum in eo sit maius cõsilium, & cesset gratificatio, & hic intellectus certe ꝓcedere põt, & sit tertius intellectus. Quartus sit intellectus, quem ego puto ueriorem inspectis puris uerbis ipsius Bal. ponit. n. ipse hæc uerba formalia. Item facit, ꝙ si patronus eccl̃e discessit superstite fillo & filia & discordant in p̃sentãdo, ꝙ dẽt præferri uoa masculi, tanq̃ dignior, loquiẽ ergo Bal. in duob. hæredib. ab uno p̃rono descendentib. masculo. s. & fœmina: & non quibuscũque p̃ronis. Et iõ intellectus meus erat qñ concurrũt masculus, & fœmina præsentãtes descendentes ab uno met patrono, ut tũc attendatur p̃sentatio dignioris, secus qñ masculus, & fœmina essent p̃roni æque principaliter ea diuersis niis: qa tũc cæteris parib. circa merita p̃ñtatorum hẽbit locum gratificatio, & ita ꝓcedat ꝯ̃ria opinio, q̃ certe vr̃ uerissima ꝑꝑ d. Gaie. relata s̄. in 18. p̃cce. art. & ꝑ ea q̃ diximus in 4. q. prin. huius par. in fi. arti. Et si diceres, q̃ est rõ dr̃iæ inter hæredes unius p̃roni masculum, & fœminam, & p̃ronos principales masculum & fœminam? Dico esse maximam rõnem diuersitatis, nam nos uidemus diuersos p̃ronos ex diuersis uel una cã esse oẽs p̃ronos in solidum, & uocẽ cuiuslibet cõputati, & in eis non cadere ius absorbitionis: qa uox vnius non absorbeẽ ab aliis & oĩno est in ꝯsideratione, sed qa ius nouum, s. cle. declarauit in iurep. succedi per capita & non per stirpes, ut in cle. plures. hoc ti. uolũt Card. & oẽs ibi ad euitãdas intricationes si ab uno patrono succedũt decem hr̃des, & ab alio unus, si sea ca decẽ p̃ñtãt unum, & reliqui quatuor, cum illo uno hr̃de p̃ñtant alterum, adhuc p̃ñtati dicentur a pari numero p̃ñtati, & illos quatuor non esse in ꝯsideratione: qa eorum ius est absorbitum ab illis sex: ut late dixi. s̄. in 4. præce. q. prin. in 7. art. & latius in 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 25. art. Si igitur personæ hæredum absorbentur in totum a maiori parte cohæredum, ut iusp. p̃roni defuncti citius ꝯcordetur, & non diuidaẽ in plures partes, quæ diuisio est cã discordiæ, & maioris tarditatis prouisionis ecclesiæ: ut in d. cle. plures. eo. modo, ut uox p̃r̃is defuncti citius ꝯcordetur inter fratrem & sororẽ, præferatur p̃ñtatus a fratre, & ipse cum aliis p̃ronis rep̃ñtãdo personam p̃r̃is cõcurrat. Sed si mulier haberet iusp. de per se, & uir de per se, tũc non procederet d. Bal. & re uera Bald. in hæredibus unius patroni loquiẽ, ut sup. demonstrauimus, nota hũc intellectum, quia mihi satis placet, & hoc non procedit ex qualitate p̃ñtantium, sed illa rõne euitandi discordias hæredum. Et adde prædictis do. me. Corse. adhuc Bal. sequentem in c. cum uenerabilis. in 6. char. de cacept. Et Pau. de Monte pico in repe. §. Titia cum nuberet. l. Titia cum testamento. ff. de leg. 2. in 2 1. char. in 2. col. in uersic. & quid si aliquis. Adde etiam prædictis, mulierem tutricem præsentare posse, & uoces computati ex personis pupillorum: ut si tres sint pupilli, tres uoces dicetur habere tutrix, ut pulchre colligitur ea cons. Fed. in cons. 102. nobilis quidam in 1. dub. de quo dicemus inf. in 6. seq. q. princ. in 2. art. ubi omnino uide pro supplemento præsentis articuli.

¶Vigesimus art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Gratificationi an sit locus, si ex decem patronis quatuor præsentant unum, tres alterum, alij tres alium, cassata præsentatione quatuor, quia de indigno inter illos duos præsentatos.*

1 Pone (Et sit hic. 10. at.) †ꝙ ex decẽ p̃ronis quatuor p̃ñtãt Titium, tres Seium, tres Semproniũ, si Titius p̃ñtatus a quatuor ꝑꝑ aliquod uitiũ non admittitur, an Seius & Sempronius dicãtur p̃ñtati a pari numero, ut dicantur æquales, & optio sit eṕi, & br̃ dicendũ ꝙ sic, nam licet si non cassaretur p̃ñtatio Titii illa esset p̃ferenda, qa erat p̃ñtatus a maiori parte non oĩum p̃ronorũ, sed partiũ comparatione minorũ, q̃ p̃ualet in iure nostro, ut ꝑ doc. in c. 3. hoc ti. & nos dixim. s̄. in 4. q. huius par. in 2. art. tamen qa illa est cassata ꝑꝑ uitiũ p̃ñtati, si scienter illi quatuor p̃sentarũt indignũ, uel non scienter, tñ nõ p̃ñtarũt alterũ ĩ. t̃ps datum ad p̃ñtãdum, nõ tenet eorũ p̃ñtatio, ut ꝑ doc. in c. cũ nos. de of. ord. & nos dixim. late s̄. in 1. par. huius. 2. li. in 10. q. prin. in 4. art. licet ꝭm doc. in d. c. cum vos. & dicta ꝑ nos in d. 4. arti. deuolutio esset facienda ad superiorem, tñ stãte p̃sentatione compatronorum de habili licet minoris numeri non fit deuolutio ad superiorem, sed totum ius erit minoris partis patronorum p̃sentãtium habilẽ, ut pulchre dixim. s̄. in 4. q. prin. huius par. in 5. art. multo magis in casu nostro totũ ius permanebit penes istos sex p̃sentãtes habiles facientes maiorem numerum, & qa sicut erãt decem p̃roni, nũc uidẽtur esse sex, & isti sex æqualiter diuiserũt vota sua, nulli dubiũ est stãte æquali idoneitate eṕm hr̃e optionẽ, ꝑ tea. in c. cum aũt. hoc ti. & nos dixim. s̄. in 1. præce. art. unde illi quatuor non sunt in ꝯsideratione ac si nunq̃ fuissent patroni ꝓ illa uice. Nisi si præsentasset ignorãter indignum, uel nõ idoneum, quib. casib possent iterum præsentare, ut per docto. in d. c. cum uos. & nos diximus in d. 10. q. prin. in 4. art. Et iterum ĩ. t̃ps datum a iure p̃sentãdo idoneum esse instituendum ab eo præsentatum tanq̃ a maiori parte ratione minorum partium, & non accresceret ius minoribus partibus, ut etiam diximus in d. 5. articu. 4. præceden. q. princip. & ita tene.

¶Vigesimus primus art. 5. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui plures non possunt ad unum beneficium.*
2 *Eligi non debent plures ad unam præbendam.*
3 *Præsentari non debent plures ad unum beneficium.*

Sequitur Vigesimoprimo & ultimo loco uidere, an p̃roni discordes duos p̃ñtãtes possint ꝯuenire, ut ambo instituanẽ. Et Lap. in cle. plures, quem refert et sequiẽ Car. ibidem in fi. in ul. col. in 2. q. dicit, ꝙ q̃uis ille tex. det modos ꝭm quos p̃roni possint ꝯuenire sup p̃ñtatione, ut citius ecclesiæ ꝓuideaẽ, poterunt cõuenire ẽt aliis modis, dummõ non reprobatus a iure, unde si uellẽt conuenire quem libet p̃sentatorũ
1 institui ꝑ superiorem, †quia talis modus, ꝙ plures instituanẽ, est reprobatus a iure, ex quo non dẽt fieri sectio bñficiorũ de p̃bẽdis maiorib. nõ poterũt cõuenire isto modo,

modo:& ita ẽt tenet ibi Card. & pro hoc faciunt q̃ di-
cit Fir. in trac. de epo. in 2. li. in 1. par. in 66. q. ubi dicit
vnũ debere esse epm in vno loco & non plures. 80. dist.
c. in illis. in fi. & c. seq. 13. q. 2. c. 1. & 1. q. 2. c. sicut. 7. q. 1.
in apib. ubi dr, vnũ esse principẽ inter apes: una grus in-
ter plures, vnus rex, uel imperator Romæ, vnus prin-
ceps altero interẽpto, iuxta illud Lucani, Fraterno pri-
mi maduerũt sanguine muri. in l. fi. ff. de rerũ diui. hæc
oĩa probant in d. c. in apib. & in d. c. sicut. sic nec plures
metropolitani esse possũt ĩ eadẽ prouincia. c. 1. 100. di.
2 †nec duo ad vnã præbendã eligi possunt, sm Bal. in c.
præterea de prohi. feudi. alie. p Fede. & p doc. in d. c. ma
iorib. & p Io. An. in c. duob. de rescri. Et ibidẽ Firma. in
67. q. dicit eẽ vnũ epm dare non posse duob. ecclesias,
ut ibi per eũ. Sed ipsemet Firma. loquitur de ista diuisio
ne: & dicit eam dispensatiue fieri posse in 4. li. in 2. par.
in 49. q. in 1. col. in uersi. sexto dispensat. & seq. & idem
vult Firm. ibidẽ in vlt. d. 49. q. in uer. itẽ nec ꝙ duo æqua
liter præsint uni ecclesiæ eps si dispensat. 3. q. 2. c. pe. Tu
aduerte, nã nos sup. in 1. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 17.
3 ar. tractauimus latẽ an duo ad vnũ beneficium pñtari
possint diuisim, uel insolidum, seu saltim successiue: &
conclusimus ꝙ non: si præsentari nõ possunt: ergo nec
institui: cũ nemo possit institui, nisi sit præsentatus: ut
diximus sup. in 2. q. prin. huius par. in 1. & 2. arti. tracta-
uimus ẽt in d. 7. q. prin. 3. par. huius. 2. lib. in 15. & 16. ar.
an clericus hñs vnum beneficium in ecclesia patrona-
ta possit ad aliud in illa, uel alia existens præsentari: &
an eps, uel habens maiorem qualitatem possit ad be-
neficium patronatũ pñsentari vide ibi, & ꝙ ista ꝯcordia
sit phibita est tex. clarus in c. 3. hoc ti. ibi cũ vna eccle-
sia vnus esse dẽat rectoris, & ꝙ vnus dẽat esse princeps,
ponit pulchre Bart. in trac. de regimine sanitatis. in 2.
col. in c. incip. secũdo de. & Bat. in c. nouit. in 18. col. de
iud. post Abb. ibi in fi. 3. col. & plene do. Fel. in c. q̃ in ec
clesia. in 32. col. in uer. vñ inquit philosophus. de const.

Collige ex oĩbus dictis in præsenti. 5. q. princ. &
eius. 2 1. ar. inscriptas magistrales concl.
ex quib. poteris decidere in materia nõ solũ suprascri-
ptos casus, sed quoscunq; alios casus. Et prima sit cõclu-
sio, ꝙ stãte æqualitate vocum præsentantium: & stan-
te idoneitate pñtatorum, si vnus est vtilior ecclesiæ al-
tero: puta quia ecclesia pauper & hẽt debita & indiget
rectore diuite, uel ecclesia habet lites super bonis suis
uel de facto sunt sibi occupata, non sunt attendendæ
aliæ qualitates ꝯcurrẽtes in vno ex pñtatis, puta maio-
ris idoneitatis plus collationis ĩ ecclesia factæ ad dedu-
cendũ eã ad esse p psonos maioris doctrinæ: paupertta-
tis, & hmõi: sed is instituet, q est idoneus habili idonei-
tate: licèt in eo nõ concurrant supradictæ qualitates, q
hẽt illã qualitatẽ, qua indiget ecclesia. Et iõ si ecclesia
est pauper, & hẽt debita, diues erit instituendus, q̃uis cõ
præsentatus sit pauper: ut diximus sup. in 3. ar. Et si eccle
sia habet lites, præferendus erit doctor: ut diximus s̃. in
12. ar. Et si in loco sunt hæretici, erit præferendus theo-
logus: ut in d. 12. ar. diximus. Et si bona ecclæ occupan
tur, uel indigẽt psona industriosa, uel fauorabili erit p-
ferendus nobilis & potens, industriosus, uel hñs fauorẽ
dominorũ temporalium ẽt compatrono existente ido
niore, seu sanctiore, vel aliã ex suprascriptis qualitatib.
habẽte. p ea q̃ diximus s̃. in 10. & 11. ar. Et si ecclesia hẽt
iurisdõnẽ, præferetur in ea ille qui peccauit, & ad frugẽ
melioris vitæ est reductus cõpræsentato, qui semp fuit
bonus: & hoc pp vtilitatẽ animarum, ut sciat cõpati &
misereri plebib. ut s̃. in 14. ar. Et sic conclude semper es
se præferendum habentem qualitatẽ concernentẽ vti
litatem seu necessitatem ecclesiæ, uel animarum: ut p
hoc facit qđ diximus s̃. in 1. par. huius. 2. lib. in 6. q. prin.
in 6. ar. in materia permutationis beneficiorum patro-
natorum, ubi in 7. dubio cõclusimus, permutationem
posse fieri per epm solum vigente necessitate, uel vtili-
tate ecclesiæ, vide ibi. Secunda sit conclusio, ꝙ duobus
æqualiter præsentatis idoneis uno existente idoniore
non erit locus gratificationi, sed idonior erit instituen-
dus: ut diximus s̃. in 2. ar. & idem si vnus variando duo
præsentauit accumulatiue quorũ vnus ipsorũ est idoneus
ut late diximus sup. in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. princ. in
26. ar. Et hæc magna idonietas consideratur ẽt sm qua
litatẽ loci: ut theologus præferatur in ecclesijs, vbi sunt
hæretici: canonista, ubi nõ sint hæretici, ut diximus sup.
in 12. ar. Limitatur hæc conclusio multipliciter, & pri-
mò, ut non habeat locum in casu proxime præcedẽtis
conclusionis, qa licèt aliquis sit idonior, idoneus tñ ma
gis vtilis, & necessarius ecclesiæ præfertur sibi in instõ-
ne: ut diximus in locis alleg. in præced. concl. Limitat̃
secundò hæc secunda conclusio, ꝙ quamuis vnus ex p-
sentatis sit idonior, tñ idoneus consanguineus epi præ-
fertur in beneficio simplici, non consanguineus uero
epi præfertur ẽt in beneficio curato, uel dignitate ido-
niori, vt diximus s̃. in 3. ar. Limita. 3. d. 2. conclu. ꝙ quã-
uis unus ex pñsentatis sit idonior si alter est idoneus de
linea seu de consanguinitate patronorum præferetur
in institutione idoniori, ut diximus s̃. 6. artic. & ẽt in 16.
art. Limitatur. 3. conclu. ꝙ quamuis ex duob. præsenta
tis vnus sit idonior & forensis, alter verò idoneus & ci-
uis, præferetur iste cuius idoneus forensis idoniori: ut di
ximus sup. in 5. arti. Limita. 4. d. secundam conclu. ꝙ si
ex duob. præsentatis, vnus est idonior, alter compatro
nus, & idoneus præferetur, compatronus idoneus extra
neo idoniori, ut diximus sup. in 7. ar. & faciunt dicta in
duabus præcedentibus limitationibus a maioritate ra-
tionis. Limita. 5. d. 2. concl. nam licèt ex duobus præsen
tatis vnus fuit semper bonus, & sic idonior altero, qui
peccauit, & reductus est, tñ in beneficijs habentibus iu-
risdictionem præfertur in instõne, qui non fuit semper
bonus, ut s̃. diximus in 14. ar. Aduerte ẽt, ꝙ ad hanc se-
cundam conclusionem idoniorem præferri idoneo, q̃-
uis idoneus sit præsentatus a masculo idonior a fœmi-
na: ut diximus sup. in 19. ar. Tertia sit conclusio, ꝙ patro
nis æqualiter uota sua diuidentibus duos præsentando
idoneos, eps seu habẽs instituere habebit optionem, &
gratificabitur cui uoluerit ex eis, nisi merita præsentã-
tium aliud suadeant, ut in infrascriptis limitationibus
dicetur per ea quæ diximus s̃. in 1. art. & hæc est princi-
palior conclusio. Quam primò declara, ꝙ quò ad hoc,
ut dicatur æqualitas, attenditur numer. in præsentatio
nibus ut in d. 1. art. diximus. Adeo ꝙ si ex decem patro
nis quatuor præsentant vnum, tres alterum, & alijs tres
aliũ, a pparente pñtatione facta a quatuor esse de indi-
gno: illi duo alij pñtati a trib. & trib. dicenẽ esse in æqua
li numero: & sic hẽbit locũ optio & gratificatio: ut dixi
mus sup. in 20. ar. Amplia mõ primo. 3. concl. sic decla-
ratã intm̃ procedere & locũ hẽre optionem in æquali p-
sentatione, ꝙ non poterunt psoni inter se concordare;
ut ambo pñtati instituantur, sed habebit locũ optio &
gratificatio hñtis instituere: ut diximus sup. in vlt. art.
Amplia. 2. d. 3. concl. in æquali numero pñtantium hñ-
tem instituere hẽre optionem, intantum procedere, ꝙ
non requiratur, nec attendatur qualitas præsentantiũ:
quia siue sit vnus præsentans clericus, & alter laicus, si-
ue alia dignitate cõstitutus vnus, & alter non, illa qua
litas in pñtante non præponderabit, ut pñtatus ab eo in
stituat̃, & non sit locus optioni: & gratificationi haben
tis instituere: ut diximus sup. in 17. ar. Extende hanc se-
cundam ampli. in quæcunq; quali tate existente in præ
sentãdo, puta dignitatis, nobilitatis, ordinis, senectutis,
pubertatis, doctrinæ & similibus, qa non tollent optio-
nem & gratificationem: ut diximus sup. in d. 17. & 18.
ar. Extende secundò. d. 2. ampli. procedere etiam si uno
ex præsentantib. esset qualitas: quia esset vir: alter uerò
mulier, non per hoc præferetur pñtatus a uiro præsenta
to a muliere, ut diximus supra in 19. arti. Restringe hãc
ex sen. procedere, nisi essemus in duobus hæredibus
vnius patroni, quorum unus esset masculus, alter fœ-
mina, puta frater & soror: quia si discordant, pñtatus a
masculo, dicetur pñtatus a uoce defuncti, ut citius ec-
clesiæ prouideatur iuxta quartum intellectum per me
datum ad dictum Bald. in l. 1. ff. de sinodalibus. in d. 19.

art. Restringe mõ hanc fm ampli. ut non consideretur qualitas præsentãtium ad tollendam optionem hñtis instituere, procedere nisi pñtans hẽt pinguiorem vocem: quia ipse uel is a quo causam hẽt plus contulerit ecclesię in deducendo illã de non esse ad esse: uel qa est hæres pỹoni in plurib. partib. altero: qa ista qualitas in pñtante tollet optionem hñtis instituere, & instituetur pñtatus ab hñte pinguiorem vocẽ: ut pulchre diximus sup. in 16. art. Limita mõ primò. d. 3. conclu. ut in æquali numero hñs instituere hẽat optionem, procedere nisi vnus ex duob. pñtatis sit idoneus, instituetur, ut diximus. sup. in 2. ar. posuimus sup. in 2. cõcl. Intellige & restringe hãc primã limita. iuxta ea q̃ diximus proxime in 2. prin. concl. Limita. 2. d. 3. concl. ut in æquali numero pñtantiũ habeat locum gratificatio, procedere nisi ex duob. pñtatis unus sit magis utilis, & necessarius ecclesiæ, p ea q̃ diximus in proxi. 1. concl. Declara hãc secundã limi. eo mõ, quo posuimus in d. 1. concl. Limita 3. d. 3 concl. ut in pari numero pñtantium sit locus gratificationi procedere, nisi ex duob. pñtãtis unus sit pauperior altero: quia pauperior est instituendus in simplici, si est cõsanguineus epi: & sic præfertur ẽt idoniori: ut diximus s̃. in 3. art. Limita 4. d. 3. concl. ut pñtatione æquali facta sit locus gratificationi, pcedere nisi vnus ex pñtatis sit de linea seu de sanguine patronorũ: quia præfertur extraneo ẽt idoniori: ut diximus sup. in 4. 6. & 16. art. Limita. 5. d. 3. concl. ut pñtanone æquali facta sit locus gratificationi pcedere, nisi vnus ex pñtatis sit de gremio uel ciuitate, alter alienigena: quia ille illius loci præfertur extraneo ẽt idoniori: ut diximus sup. in 5. at. Limita. 6. d. 3. concl. ut in pñtatione ęquali facta sit locus gratificationi procedere, nisi unus ex duob. pñtatis sit cõpatronus alter non: quia compatronus præfertur ẽt idoniori extraneo: & non hẽt locũ gratificatio: ut diximus sup. in 7. art. Limita. 7. d. 3. concl. ut in p̃sentatione ęquali facta sit locus gratificationi, pcedere nisi cæteris parib. vnus ex pñtatis sic esset ordinatus ad titulum illius ecclesiæ: qa p̃feretur alteri ordinato ad titulũ illius ecclesiæ: ut diximus sup. in 8. art. Limita. 8. d. 3. concl. ut in pñtatione æquali facta sit locus gratificationi, pcedere nisi ex duob. pñtatis vnus sit nobilis, alter plebeus, uel vnus nobilior altero: qa ille præfereẽ: & non erit locus gratificationi, ut diximus sup. in 9. art. Limita 9. d. 3. limi. ut in præsentatione ęquali facta sit locus gratificationi, procedere nisi unus ex duob. pñtatis sit potentior, industriosior, uel fauorabilior altero: quia ille præferetur, & non erit locus gratificationi: ut diximus sup. in 10. ar. Limita. 10. d. 3. concl. ut in p̃sentatione æquali facta sit locus gratificationi, procedere nisi vnus ex præsentatis sit doctor, alter non: quia præferetur doctor. & non erit locus gratificationi, immo doctor plebeus præferetur non doctori nobili: qa nobilitatur ex doctrina: & sic hẽt duas qualitates, nobilis autẽ vnam: ut diximus sup. in 12. art. Limita. 11. d. 3. conclu. ut pñtatione æquali facta sit locus gratificationi, pcedere nisi vnus ex pñtatis fuerit semper bonus: alter fuit peccator, & non bonus: quia in beneficio non hñte iurisdõnẽ præferetur ille qui fuit semper bonus in beneficio uerò hñte iurisdõnẽ præferetur ille qui fuit peccator & nunc bonus: & sic non erit locus gratificationi: ut diximus s̃. in 14. at. Limita. 12. d. 3. conclu. ut in præsentatione ęquali facta sit locus gratificationi, procedere nisi unus ex pñtatis fuerit semper legitimus, alter legitimatus: qa p̃fertur legitimus, & nõ erit locus gratificationi, & idẽ dic in quocunque dispensato: ut diximus sup. in 15. ar. Limita. 13. & ult. pro nunc d. 3. conclu. ut in præsentatione æquali facta sit locus gratificationi, pcedere nisi unus ex præsentatis habeat aliquã qualitatem maiorẽ altero: quia unus est senex: alter iuuenis: vnus in dignitate constitutus: alter prius receptus in canonicum, alter posterius, uel non canonicus: unus magis doctus in musica, in ecclesiasticis & in similibus, alter nõ ita doctus, & sic de similibus qualitatibus: quia præfertur habens maiorem qualitatẽ, & nõ erit locus gratificationi: ut diximus p totum in 13. arti. Declarã omnia prędicta, ut sint inspicienda stantib. vocib. æqualib. pręsentantiũ nõ solũ suprascriptæ: sed oẽs alię qualitates, q̃ occurrere possũt in p̃sõnis pñtatorũ & aliqua ex illis existente cesset optio hñtis instituere: & illius gratificatio, & sic optionem & gratificationẽ hr̃e locũ numero p̃sonorũ æqualiter diuiso pinguedine vocũ cessante: & meritis pñtatorũ in oĩb. æqualibus vñ stante aliqua inæqualitate pinguedinis vocũ, uel meritorum æqualitatũ pñtatorũ illæ attendentur, & nõ erit locus gratificationi: ita colligitur ex oĩb. sup. scriptis ar. præinsertis. 5. q. prin. Alia sit declaratio, ꝙ in pñtatis ꝯcurrentib. dictis qualitatib. erit videndum, qs hẽat plures qualitates altero, vt ille p̃ferat̃, in quo ꝯcurrũt plures qualitates, nisi vna qualitas p̃cellat alias oẽs, prout est in qualitate ꝯcurrente vtilitatẽ, uel necessitatẽ ecclesię: ut diximus proxime in prima conclu. vñ si erunt singulares in qualitatibus erit vidẽdũ, q̃ qualitas sit fortior: nã uidemus multas qualitates p̃cellere qualitatẽ idoneitatis maioris: ut pxime diximus in secunda cõclusione prin. Animaduertat igitur hñs ꝯferre nõ solũ ad numerũ qualitatũ, sed ad eorũ excellentiã, ut ex suprascriptis primis duab. conclusionib. patet: & stante paritate qualitatis in ambob. pñtatis: qa in oĩb. erũt pares conquassabunẽ inter se: & ideo iterũ succedat locus gratificationi. pone exemplum, duo pñtati sunt æqualis idoneitatis, sed vnum nobilis extraneus: alter plebeus, sed in aliqua dignitate constitutus, istæ duæ æqualitates æquiparantur per doc. in c. dudum. el 2. de elec. erunt ergo oĩa paria, succedet optio & erit locus gratificationi. Quis aũt has qualitates considerabit, dico esse relinquẽdas arbitrio hñtis instituere, quãuis sit inferior epo, arg. c. de causis. de offic. deleg. & dixi esse relinquendum arbitrio hñtis instituere licẽt non sit ep̃s, p auream gl. 3. in uerbo pertinet. in c. fi. de elec. li. 6. q̃ vult, oĩa incidentia in iure pñtandi, & instõne facienda fore expedienda per hñtẽ ius instituendi, q̃uis non sit ordinarius p ea q̃ late diximus s̃. in 2. par. huius. 2. li. in 7. q. prin. in 6. ar. & sic ipse hñs instituere discernet excellẽtiã qualitatũ præsentatorum iuxta temporis, loci & personarum exigẽtiam: & hæc sufficiant pro ista, 5. q. princ. alias particularitates, quæ sunt in ipsis. 21. art. diligenter perquiras per te: quia noluimus conterere, tempus adaptandi illas in prędictis conclusionibus, ne longior esset historia.

¶ Sexta quęstio prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Institui quis debeat præsentatus a pupillo maiore septennio an præsentatus ab eius tutore. & nu. 3.*

2 *Tutor non administrat spiritualia.*

Videamus modo 6. loco principaliter q̃rẽdo an pñtatio fieri possit in discordia ex alio capite q̃ ęqualitatis numeri puta qa duo ęque principaliter pñtare possunt in una ecclesia patronata ex eodem iurepat. & dicẽdum est ꝙ sic: ut infrascriptis ar. videbimus, & quis tũ sit instituendus ex istis duobus pñtatis. Et ex hac quæstione oriuntur infrascripti ar. Et primus erit, si ĩ iurep. † pupilli tutor & pupillus casu quo potest præsentent diuersos, puta tutor præsentat vnũ, pupillus pręsentat alterũ, quis institui dẽt. Et in casu est aduertendum: nam hic ar. sic formabitur: quia patronus pupillus maior infante potest præsentare. & sic tutor pupilli potest præsentare in ecclesia patronata pupilli vacante: ut diximus sup. in 1. par. huius. 2. q. princ. in 9. & 10. arti. & in d. 9. artic. posuimus omnia loca, in quibus loquuti erimus de pupillo & tutore in hac materia. Et respondendo suprascripto quæsito dic hũc articulum formasse do. Abb. in cap. fi. in fi. de concessio. præbend. in fortioribus terminis, scilicet cum pupillus præsentat idoniorem, & tutor idoneum, quis sit præferendus in institutione, & dicit esse præferendum præsentatum a pupillo, si est maior septennio: quia pupillus est dominus huius iuris, allegat. Ioann. Andr. in

c. ex

c.ex eo.de ele.li.6.ubi Io. An. quem ibi refert Dom.su per gl.in uer.suffragiis.in a.col.prin.illius tex.in uer.in fi.gl.ista qõ. & dicit hanc qõnem fuisse dominicalem. 77.& formabatur, q̄ tutor primo põtauit dignum: sed pupillus postea põtauerat digniorem.& pro præsentato a tutore allegantur aliqua ɔcludentia,pupillum nõ posse põtare,quæ non faciunt ad casum nostrum,quia loquuntur in casu,in quo pupillus per præsentare. postea adducit in ɔ̄rium facere ea, ex quibus concludit pupillũ maiorem septenio præsentatum est instituendus. ergo melior a pupillo præsentatus est instituendus. 8.q.1.licet.63. dist.metropolitana.& qui meliori ratione utitur pferatur,de his quæ fi.a maio.par.capit.c.1.propter qd filius patri pręponitur.a.q.t.queritur.Item ubi discordia est inter tutorem & pupillum, quo ad illam is nõ reputat tutor:quia de re sua agitur,sed dabitur curator.inst.de aucto.tuto.circa fi.Soluebat,quod nedum dignior,sed eq; dignus præsentatus a pupillo præfertur, dummodo sit maior septennio,cum ipse sit dñs,& pro hoc facit c.decernimus.16.q.7.ibi idem ipse dicit & facere.ca.si annum.de iudi.li.6.ibi.aut tu ipse. & ff.de admi.tut.l. 1.§.1.licet uideatur facere ɔ̄.Sed Io.An.dicit q̄ si esset eps,admitteret digniorem,quasi essent duo præsentati ab uno,ut in ele.a.hoc ti.& in c.pastoralis. & in e.cũ autem.hoc tit. uel quasi essent duo simpliciter p duos põtati,iuxta no.in d.c.cum autem.hoc tit.sed honestus modus præsentandi esset, q̄ pupillus presentaret auctorizante tutore.c.si.de iudi.cum ɔcor. Recitat postea Domi. Pau.de Eleaza.dicentes se disputasse hanc qõnem, &
a tenuisse præualere põtationem factam a pupillo†quia nullo iure cauetur,tutorem administrare spũalia,ergo nec hoc casu eum sit spũalitati annexum.c.quanto.de iudi.& istud ẽt uĩ tenuisse Archi.16.q.7.c.decernimus: io prin.& ita residet ibi Domi. & prædicta etiam ibi sequitur Fran.super d.gl.in uer.suffragium. Et q̄ sit instituendus põtatus a pupillo,tenuit et Rota.422.fuit dubiatum.hoc tit.in nouis.in ultimis uerbis,uoluit etiã hoc Rota expressius.321.no.gl.Io. An. hoc tit. in antiquis.& sensit Io.Cal.in cons. hoc tir. fol.61.& hoc idẽ uoluit Abb.in c.1.in uer.qd aũr si cõpetit.hoc ti.remittendo se ad Io.An.& doc.in c.ex eo.Do.Phi.de Sarr. in c.cũ aũt.hoc ti.in 350.char.operis.in uer. item pone pupillus format hunc ar.& remittit se ad dicta p eũ in e.1.hoc ti.in uer.sed pone hæredẽ instituiũ, sub uer.aduerte & sexto.ubi refert uerba Do.post Io.An.in d.c.ex eo.& nil aliud ponit Do.Pau.de Ci.in hoc tra. in 6.par. in 40.q.q̃rit de hoc art.& dicit põtatũ a pupillo sive dignorem,siue æq; dignũ pferri põtationi tutoris. & dicit hoc tenere Tãcredũ & Bar.Brix.in d.sua. q.dñicali. 77.inci.tutor cuiusdam.& hoc fecisse & tenere gl. in uer.suffragiũ.in c.ex eo.de ele.lib.6.& postea refert fundamẽta Io.An.ibi.& ita residet,qui tñ Pau. ibidẽ in 7.par.ĩ 13.q.cũ de hoc iterũ tractet,dicit esse pferẽdam põtationem pupilli,si est idonea, secus si nõ esset ita bona,sicut põtatio tutoris,q a illa tũc pferet,sed cæteris, parib.attenderet põtatio pupilli,nihil tñ pro pdictis allegat & ita residet. Superuenit Roc.in hoc trac. in uer. cõpetẽs.in 4.q.qui primo pro hac parte adducit gl.magistrã in d.c.ex eo.in uer.suffragium, cõcludentẽ pferri põtationem pupilli põtationi tutoris, si pupillus est maior septennio,& dicit hoc firmare Abb.in d.c.si.de ɔces.pb.sed bñ hoc expresse ɔcludere Arch.a.s aucto-ritates allegans d.c.decernimus. In prin.illa rõne, q a pupillus est dñs illius iurisp.all.ẽt qd dicemus ĩ.in seq. 2.art.alleg.ẽr Domi.Car.& Rotam de quib.sup. Quid dicẽdum?Certe satis mihi placet opi.Io.An.ut istę põtationes uideantur factæ ab uno patrono uariante uel a duob.æq; æqualiter patronis,cum tutor nomine pupilli ẽt põtat,uel eius procurator, & sic sua uĩ põtatio, per ea quæ diximus.s.in 1.par.huius 2.lib.in 4.q.prin.
3 in 6.& 13.art. Vnde sic distinguerem†q̄ ut prius põtauit pupillus, & quia præoccupauit locum, & demõstrauit uelle se põtare,& nolle põtare suum tutorem,& tenebit eius põtatio de idoneo,licet postea põtaret tutor idoneiorem,& ita procedant omnia dicta doctorum. Et hoc casu dicerem, põtationem tutoris etiam nõ habere locum accumulatiue, quia nõ põt uenire ɔ̄ factũ pupilli,ex quo pupillus idoneum põtauit, nec deduceret põtationem pupilli ad optionem epi, sicut qõ nuns põtat duos accumulando iuxta.d.c.cum autem hoc tit.quia omnino præiudicaret uero patrono,nam cum põtatus a pupillo esset omnino instituendus pp accumulationem suam haberet locum optio.iuxta d.c.cũ autem,quod esset damnosum pupillo.Item præiudicaret pupillo:quia cum non possit uariare ultra duos pñtando,ut diximus supra in d.2. par. huius. 2.lib.in 7.q. prin.in 23.art.non posset ipse pupillus ulterius uariare. Si uero pupillus prius põtaret non idoneum, uel indignum,& tunc dicerem tutorem posse supplere, & põtare, ne laberetur tps datum ad põtandum sine põtatione idonei , cum tutor teneatur prouidere factis pupilli. quid autem si pupillus uellet alterum idoneum præsentare accumulatiue uariando?Dicerem,eũ posse hoc facere, quia si põt hoc facere solus patronus pubes:multo magis pupillus & tutor,arg.c.quod aũr. & c.cũ aũt.hoc tit.quis iñ ex istis duob. præferatur. & an cadat gratificatio, dicut in sequenti membro, cum prius psẽtat tutor,quia idem uĩ casus.Aut ergo prius præsentat tutor pupillo non contradicente: & postea pupillus.& dicerem esse præferendum idoneiorem, si unus ipsorum sit idoneior:& non habere locum optionem,sicut in duob. põtatis ab eodẽ stante maiore idoneitate unius,ut late diximus s.in 2.huius 2. lib.in 7.q. prin.in 26.ar.& idem si dicerenius,pupillum & tutorẽ representare psonas duorum patronorum æqualium: quia stante nondum præsentatis idoniore non habet locum gratificatio,ut diximus s.in 5.præced.q.priu.in 2. art.Si uero ambo põtati sunt æq; idonei,& sic omnib. meritis paribus dicerem esse locum gratificationi, sicut est locus gratificationi, cum duo sunt præsentati ab uno patrono accumulatiue, uel a duobus patronis æqualib.Aut tutor præsentauit ante pupillum pupillo inscio,& habita notitia contradicente,& postmodum ipse præsentauit,& quia non potest dici hoc factum esse accumulatiue, præferretur præsentatus a pupillo, dũ modo sit idoneus,licet præsentatus a tutore fuisset idonior illa ratione doctorum,quia pupillus,est dominus iurispat. & hæc mea distinctio etiam comprobatur ex his quæ diximus in d.1.par.huius 2.lib.in 4.q.prin.in 6. & 13.art.dum tractauimus de procuratorib.patronorũ põtantib. Et dixi s̃. patronum pupillum põtantem indignum posse iterũ põtare, q a in eo nõ põt cadere scientia criminis põtati,& proinde sciens eẽ põtatus indignũ punitur,ut per doc.in c.cum nos.de offi.ord.& nos diximus.s.in 1.par.hu.2.lib.in 10.q.prin.in 4.art. Et sm supra scriptam meam distinctionem põt procedere dicta Pau.de Cit.in 7.par.in 13.q.quæ s̃.retulimus. Et uide ẽt de isto art. Pauinum concludentem cum aliis in trac. de se. uac.in 2.par.in 5.q.in a.col.& uide q̃ late diximus.s.in 1.par.huins.a.li.in a.q.prin.in 9.art.dum tractauimus,an pupillus patronus possit põtare.& in 10.ar.dũ tractauimus,an tutor pupilli patroni possit põtare. & Præpo.in c.p uestras.in 5.col.de dona.inter vir.& vxo.

¶Secundus art.6.q.prin. iij.Par. ij.Lib.

1 *Vox tutricis matris trium pupillorum representat tres uoces ipsorum.*

2 *Instituendus est præsentatus a matre nutrice trium pupillorum potius quàm præsentatus ab alio pubere.*

Et ex præced. art. sequitur dubitare secundo loco, quid si patronus pater decessit relictis quatuor filiis,uno pubere, & tribus impuberibus constituta matre tutrice,si mater tutrix præsentat unum, filius pubes alterum quis præferetur in institutione, & dubium facit,quia licet sint tres illi pupilli, mater tamen tutrix una est, & filius pubes alter, ergo uidentur æquales in nu-

numero, & hic articulus potius debebat situari in 5. p-
xi. pced.q. prin. quia non est naturæ præsentis qõnis no
stræ. Et uideretur primo dicendum, ex quo & pñtatio
facta per tutricem est facta per unam fęminam, & sic
per feminæ consilium & arbitrium: pñtatio uero facta
per puberem est facta per consilium & arbitrium uiri,
qđ est sanius & dignius, iuxta doct. Bal. in l.j. ff. de sena-
to. ergo illa præferenda. Nec ob. illam pñtare nomine
trium pupillorum, ergo pro tribus uocibus habebitur:
quia hoc hēret locum, si ipsi tres pupilli pñtassent, quo-
rum iudicium ualidaretur, tum quia multiplicatum
in triplum, tum ēt quia appareret de trino iure ipsorũ.
Nec ob. si diceretur, unum procuratorem posse repñ-
tare personas diuersorum, & pro oĩb. illis computari,
ut diximus sup. in 1. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 11. art.
quia rñdetur, illud esse, qñ habet expressum in manda-
tis, quos habet pñtare, uel melius, ille est sani cõsilii &
dignitatis, sicut & alii patroni, quod non est in muli-
re tutrice. Tñ istis non obstantib. contraria pars est ue-
ra, quam firmat Fede. de Senis in consi. suo. 102. nobilis
quidam. in 1. dubio. per totum, de quo fecimus mẽtio
nem sup. in 1. par. huius 2. li. in 2. q. prin. 10. art. dum tra-
ctauimus, an tutor possit pñtare nomine pupilli, ex cu-
1 ius Fede. dictis in pręall. cõs. clare colligitur † ipsam ma
trem tutricem pupillorum repræsentatio tres uoces ip
sorum, & puberem habere unam uocẽ, & quia in pñta
tione attenditur numerus uocum principaliter: ut cla
re per doc. in c. 3. hoc tit. & nos dixim. sup. in 4. q. prin.
2 huius par. in 1. art. † ergo præfertur pñtatus ab ipsa tutri
ce tanquam a tribus patronis, qui proponuntur pñta-
tioni unius maxime cohæredes, immo uox illius absor
betur a trib. uocib. ut diximus in d. 4. q. prin. in 7. art. &
hæc est ueritas, quę non habet angulum. Non ob. mo
do in ɔ̃rium adducta, & primo auctoritas Bal. in d. l. 1.
ff. de senato. tum quia illa cõiter non tenetur, & si pro-
cedit, pcedit ĩ fratre & sorore, & sic in duob. æqualiter
hęredibus unius, ut late illam doctr. discussim. sup. in
5. prox. præced. q. prin. in 19. art. hic aũt est secus cũ hęc
tutrix repñtat in casu nostro uoces trium pupillorum,
& sic non põt dici eos esse in omnibus æquales, ut re-
quirit doct. Bal. & uolunt doc. illam sequen. Et nõ mi-
litat rñsio data supra ad id quod dr̃ de repñtat. triũ pu-
pillorum, φ oĩno pñtatio fit per mulierem, quia nega-
ri non põt, saltim istam mulierem ex personis pupillo
rum hēre, multo magis & non ęquale ius cum pubere,
& doct. Bal. requirit ęquale ius in fratre & sorore. Et ex
hoc infero unum pulchrum, φ si bñ procederet doctr.
Bal. non habebit locum quando soror esset instituta a
patre patrono in maiori quota hæreditatis q̃ frater: nã
licet quo ad iusp. ęqualiter succederent, ut no. in ca. 1.
hoc tit. tñ instituta in maiori quota pinguis habet, & iõ
pñtatus ab eo pfertur pñtato a cohærede, ut pulchre di
xim. s̃. in 5. præced. q. prin. in 16. art. & sic non est æquali
tas inter eos, si non ęqualitas, cessat doc. Bal. ut ex ea &
ex prædictis patet, & hęc sunt addẽda ad ea quæ dixim.
de masculo & femina s̃. in 5. pce. q. prin. in 19. art. Et ex
istis ẽt patet, non esse bonam rñsionem datam ad illũ
de procuratore plurium tum quia fęmina repræsentat
personas plurium, & sic tollitur ultima rñsio, tum etiã
quia ẽt si non sit expressum, quos uelit præsentare, po-
terit procurator a diuersis constitu ad pñtãdum quos
uelit, & pro tot uocib. admittetur pro numero consti-
tuentium, ut ẽt colligitur dictis in præalleg. 10. art. in
tota ipsa. 4. q. 1. par. huius 2. li. & per hæc tollitur prima
responsio. Et sic tene in casu huius articuli non esse lo-
cum gratificationi: cum ipsa tutrix seu tutor repręsen-
tent personas plurium pupillorum, & sic maioris nu-
meri quàm ipse pubes.

¶ Tertius art. 6. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat præsentatus ab uxore, an pñtatus a uiro in iu-*
rep. transeunte cum dote, uel quod uxor aliunde habet. & nu. 9.
2 *Consuetudo tanti temporis ualet, qua cauetur, ut maritus possit*
pręsentare personam idoneam ad ecclesiam uacantem ratione
uillæ sibi in dotem datę, in quasi sit ecclesia, cuius iusp. spectat,
ad uxorem.
3 *Maritus est dominus rerum dotalium uiuente uxore.*
4 *Vxor est subiecta uiro.*
5 *Iusp. seu præsentandi non transit cum uniuersitate in creditorem.*
6 *Consuetudo ualet, qua cauetur: ut præsentet uel uxor, uel maritus.*
7 *Vxor est uera domina dotis, vir ficte.*
8 *Iuspa. transit in conductorem uniuersitatis ad longum tempus.*

1 Dubitatur tertio † si cum dote transiuit iuspa.
uel aliter illud habet uxor, & uir
pñtat unum illo beneficio uacante, uxor alterum, q̃s
præferatur in instõne, & an erit locus gratificationi. du
bium facit, quia uir habet fructus, & est legitimus ad-
ministrator bonorum dotis. Rota. 422. fuit dubitatum.
hoc tit. in nouis format hunc art. hoc mõ, dicit. n. fuis-
2 se dubitatum: † utrum ualeret ɔ̃suetudo tanti tp̃is, cu-
ius ɔ̃tri & c. φ maritus rõne uillæ sibi datæ in dotem, in
qua cõsisteret ecclesia parochialis, cuius iusp. spectat
ad uxorem, posset ad ecclesiam ipsam uacantem pso-
nam idoneam pñtare. Et dicit fuisse ɔclusum & deter-
3 minatum per oẽs Dños φ sic: immo fm aliquos circun
scripta quacunq; ɔ̃suetudine de iure cõi † hoc posset
cum ipse maritus sit dñs rerum dotalium uiuẽte uxo-
re, ut in l. dote ancillam, de rei uen. uel ad minus hẽt
usumfructum in bonis dotalib. ex quib. tenetur onera
matrimonii supportare, de dona. inter uir. & uxo. p ue
stras. de usuris. c. salubriter. & ff. de iure dotium. l. si is q.
sed pñtatio est fructus iuris. c. ex literis. & c. consulta-
tionib. hoc tit. ergo spectat ad uirum. Secundo mouet,
eligere uel pñtare est fructus possessionis: ergo cum ip-
se sit in possessione uillæ, rõne cuius competit hoc ius,
merito eo uti põt. c. consultationib. hoc ti. & adducit,
ẽt no. per Inno. in c. in literis. post prin. de rest. spo. Ter-
tio adducit: cum iuspa. transeat cum uniuersitate, ut in
c. ex literis. hoc tit. merito maritus hñs hanc uillam ex
donatione uxoris in dotem, de iure põt pñtare, maxi-
me si hoc hẽt cõsuetudo, quæ est optima legum inter
pres. de consuetudine. cum consuetudinis, quæ ṽr esse
ranonabilis ualde in hoc casu, quia consona iuri cõi.
arg. c. fi. de dona inter uir. & vxo. Subdit postea Rota. si
uero ambo, ualet maritus & uxor concurrerent in pñ-
tando duos epõ, crederem (dicit ipsa) præferendum pñ
tatum per uxorem, all. no. per Io. An. in nouella in fine
q de tutore & pupillo pñtantib. in c. ex eo. qđ. de ele. li.
6. & ita reside: ibi Rota, de quo ultimo nos dixim. in 1.
preced. art. Pe. de Auch in cle. plures. in 3. col. dicit Pau.
disputasse quandam qõnem de pupilla, q̃ nupsit, & cũ
dote trãsiuit iusp. & postea uacante ecclesia mulier pñ
tauit unum in rectorem epõ, uir pñtauit alterum, & q̃-
rebat, an neuter, uel alter ex pñ. atis esset instituẽdus, &
tandem Paulus primo tenet, ex quo fructus dotiũ sunt
4 uiri, non possit mulier pñtare † sed solus uir, cũ mulier
sit subiecta uiro uelut c. 33. q. 5. cũ caput. & c. qđ de eo,
unde non ṽr hẽre uelle nec nolle. c. nolle. 12. q. 1. c. ulti.
de testa. lib. 6. immo sine uiro coram epõ loquendi ptã
tem non habet 3. q. 5. mulier. pñtatio autem fit epõ. de
hæc. cum ex iniuncto. ergo concluditur, φ sine uiro
coram epõ pręsentare non potuit mulier, & sic nihil
ibi concluditur, cum Pau. de Pe. prosequantur eorum
principalem qõnem, quæ est, an iusp. transeat in extra-
neum. Vide Pau. in fonte in d. q. sua quæ incipit. patro-
nus ecclesiæ S. Iacobi, quæ est quarta in ordine impres
sarum. ubi licet sit argumentatus prius contra uxorem
φ non possit præsentare, postea est argumẽtatus, φ vir
nõ possit psentare sed uxor, & ita ĩ effectu ɔcludit. Pau.
uero in trac. de sede uacan. in 2. par. post mediũ 2. col.
tenet, præsentatum ab uxore præferri in institutione
præsentato a uiro, all. Rotam ubi supra. & Pet. de Anc.
cons. 35. in fi. incip. uisis puncto. & Lap. allegatione 8.
& aduerte φ idem consilium Petri ponitur inter consi
lia Butr. in cons. 3. uisis puncto. Abb. aũt in c. fin. in ult.
col. de conces. præb. disputat hũc articulum, & primò
di-

dicit uideri esse præferendū pn̄tatum per meritum alle
gando rationes Rotæ, licet illam non referat, postea di.
5 cit in ꝯtrium facere† qa uxor est dn̄a uera huius iuris, &
& quemadmodum iusp a. seu præsentandi non transit
cum uniuersitate in creditore: ut ex tex. in c. cum Ber-
told. de re iudica. ita nec transire debet in maritum. &
dicit forte hanc opi. esse ueriorem & subtiliorē: nam si
diligenter uolumus considerare, fructus rei dotalis ce
dit marito pp commoditatem, qui hēt supportare one
ra matrimonij, sed ex pn̄tatione nullum fructū re ipsa
æstimabilem consequitur maritus, sed est quidam ho-
nor, ergo dēt remanere penes uxorem; & subdit hanc
opi. sequutum fuisse collectorem decisionum Rotę. &
D Ant. in d. c. fi. somniasse. & ipsi Abb. hanc opinionē
uidere elegantiorē, & facere pro ea dictū Io. An. in d. c.
ex eo. de ele. lib. 6. de quo nos diximus in primo præce.
art. D. Præpo. uero in c. ꝑ uestras. post prin. 5. col. in uer.
quæro maritus & uxor, q̄rit de hoc art. & dicit esse p̄fe-
rendum præsentatum ab uxore, arg. eorum q̄ dicit Io.
An. in d. c. ex eo. & Barth. Brixi. in q. sua dn̄icali. & Rota
ubi proxime, & sic eorum quæ nos diximus in 3. præce.
art. de tutore & pupillo p̄sentantibus diuersos. Dicit tn̄
Præpo. illum articulū differre ab isto, nam pupillus est
dn̄s, & maxime in hoc iure spirituali dūmodo sit maior
septennio c. si annum. de iud. li. 6. talis. n. contrahit spō
salia c. litteris. & c. accrescit. de despon. impube. licet
non eligat, ut ibi per eum: secus dicit uideri in marito,
qui est dominus rerum dotalium: & dn̄ium spectat ad
uirum, nec dubium est, talem usum iusp. prodesse ad su
stentandum onera matrimonij, nam si aliunde non ha
beret unde uiueret, qa nō posset ꝑcipere aliquid aliud
ad sustentationem suam, & uxoris, hēbit ab eccl̄a ali-
menta s̄m not ꝑ Io. An. in rub. huius tit. & ibidem per
doc. & etiam in c. 3. in c. nobis. hoc tit. & subdit Præpo.
utatur ergo maritus fructibus, qui pn̄t conferri ad one
ra matrimonij supportanda, & ita ibi residet. Sequitur
ēt opi. Rotæ, ut pn̄tatus ab uxore præferatur. Gaie. in te
pe. c. fi. de electio. lib. 6. in 35. col. in uer. & ex hoc infert.
Et Phi. Fran. in d. c. ex eo. in 2. col. Do. Phil. de Sarra. in c.
1. hoc tit. in uer. aduerte 6 quærit de articulo nr̄o, & di-
cit cum Rota tenere D. Nicolaum Milleum in suo re-
pertorio in littera ꝙ licet, D. Ant. in c. fi. de conces. ꝓb.
non firmat pedes: tn̄ Abb. firmat ibi & refert dicta Ab.
6 quæ nos supra retulimus. ¶ † Et in fi. subdit hanc partē
esse intelligendam sane, nisi consuetudo loci aliud ob
tineat, ut ualet præsentet maritus uel uxor, quæ in hoc
est seruanda ut consona iuri: ut dicit sentire Do. de Ro-
ta ubi s̄. Et dico ipsam ꝯsuetudinem uideri consonam
iuri, siue sit pro uxore, siue pro uiro, licet Rota loquatur
7 in ꝯsuetudine quæ est pro uiro; †qa de iure uterq. est do
minus dotis, uxor uere, uir ficte quo ad fructus, & licet
dicat̄, hunc fructum nō esse aptum ad sustentationem
onerum matrimonij, dico tn̄ rationabilitatem consue
tudinis ꝯsistere in hoc qa uir possidet, & ita iustifica d.
D. Phil. ꝯregnicolæ mei. Pau. de Cit. uero in hoc tra. in
6. par. in 39. q. dum tractat, an maritus possit pn̄tare in
iurep. quod transiuit in eū cum castro dato in dotē, &
conclusisse ꝯtrium, maritum & uxorem posse pn̄tare, in
fi. dicit illam ꝯclusionem esse admittendam, nisi mari
tus & uxor concurrerent pn̄tando diuersos: qa nō ha-
bebit locum pn̄tatio uiri, sed uxoris. alle. Io. An. in d. c.
ex eo. & Car. in cle. plures. in 4. & 5. col. Rotam de qua
supra. & Abb. in d. c. fi. de ꝯces. præb. & hoc idem tenet
Pau. in 7. par. in 15. q. ubi dicit, præsentatum ab uxore es
se pręferendum cæteris parib. unde ur̄ concludere, ut
conclusit ibidem in 13. q. de tutore & pupillo, cuius di
cta retulimus supra in 1. præced. art. Reperi demum D.
Roch. in hoc tract. in uerbo competēs. in 4. q. circa me
dium, ubi principaliter de tutore, & pupillo concurrē-
tibus, & pro parte pupilli adducit in simili deci. Rotæ
de qua supra, sed latius idem Roc. in uerbo ipse uel is a
quo, in 28. q. tractat, an cum uniuersitate data in dotē
transeat iuspa. in maritum. & dicit quod concurrentib.
uxore & uiro instituatur præsentatus per uxorem; ta-
men ipse Roch. tenet contra Rotam, & dicit sibi non
placere Rotam in duobus in puncto iuris, primo: quia
uidetur uerior opinio, in maritum transire ius pn̄tandi
intantum, ꝙ ad uxorem non spectat, secundo sibi non
placet in eo, ꝙ si maritus & uxor concurrant, præfera t̄
præsentatus ab uxore: id enim uidetur falsum s̄m eum,
& hoc totum dicit ineuitabiliter probari in d. c. ex litte
8 ris. a fortiori. ibi enim transit iuspat. † in conductorem
uniuersitatis ad longum tempus, & tamen minus ius
habet talis in rebus conductis quàm maritus in dotem
ut expresse dicit Bal. in l. doce ancillam. C. de rei uend.
ut ibi per eum, cuius dicta nolo hic referre: quia illa re-
tulimus s̄. in 2. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 2. arti. dum tra-
ctauimus, ac iusp. transeat in uirum cum uniuersitate
data in dotem. Tu aduerte, hunc art. dependere ab illo
quem late tractauimus supra in d. 2. par. 1. li. in 10. q. pri.
in 2. art. ualet, an iuspa. transeat in maritum cum dote,
& præsertim cum uniuersitate data in dotem ut ibi po
teris uidere: quia ibi conclusimus magis communem
opi. esse transire in uirum non ratione fructuum, sed ra
tione illius uniuersitatis per uirum possessæ, & stante
hac opinione excluderetur uxor a præsentatione durā
te matrimonio, sed illud hr̄et soluto mr̄imonio, & nō
transiret ad hr̄des uiri, ut colligi pōt ex oīb. ibi dictis, &
maxime ex septima mea consideratione in responsio-
ne ad tertium & ultimum motiuum. & tenendo hanc
opinio. articulus nō esset de indubitabili: qa nunq̄ pos
set concurrere, uxor cum uiro in præsentando. Tn̄ quia
omnes doc. formant hunc articulum, ur̄ etiam posse
uxorem præsentare, cum habeat ueram proprietatem
dotium, & sic uxorem assimilari pupillo. uirum aūt tu
tori, & oēs loquuntur in iurep. uxoris transeunte in hæ
9 reditate data in dote. articulus uero nr̄ est latior: † quia
extenditur ēt ad iusp. quod uxor habet aliunde quā ex
dote. Vnde tenendo hanc opinio. sic distinguerem, aut
iuspa. competit uxori aliunde quā ex dote, uel ex causa
particulari: ut non transiret cum dote, & tūc distingue
rem in omnibus & ꝑ oīa ut distinxi s̄. in 1. præce. art. de
iurep. competenti pupillo sua præsentatione concur-
rente cum pręsentatione tutoris, qa uir restat admini-
strator bonorum uxoris sicut & tutor pupilli. Aut lo-
quimur de iurepa. existente in uniuersitate data in do-
tem, & tunc breuiter dicerem esse locum præuentioni
ut qui primum præsentauerit, illius pn̄tatio admittat̄:
ex quo utrunque habent ius præsentandi, ut per doct.
præsupponitur, & uno præsentante alius non possit se
impedire ēt in uariatione, sicut dicimus in duob. habē
tibus ius instituendi, ut ille prosequat̄ cām, & instituat,
coram, quo facta fuit præsentatio, ut dixim. s̄. in 2. par.
huius 2. lib. in 4. q. princ. in 7. arti. In dubio tn̄ tenerem
pręualere præsentationem uxoris iuxta communem
opi. cum illa uxor sit magis proprietaria.

¶ Quartus art. 6. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat præsentatus a patrono, uel præsentatus ab eius procuratore: remissiue.*

Transeamus Modo ad 4. art. pone procura-
tor patroni laici præsentat unū
1 patronus ipse præsentat alterum, † quis præferri debeat
data paritate p̄sentatorum, uel erit locus gratificatio-
ni. hunc art. format D. Phil. de Sarra. in ca. cum autem.
hoc tit. in 350. char. operis in uersi. est aliud dubium. &
dicit prima facie quemlibet posse tenere esse præferē-
dum pn̄tatum per procuratorem, qa illud quod fit per
commissarium fingitur esse factum per ipsum cōmit-
tentē, ut est tex. notab. in c. ī causis. uer. qa uerò. de ele.
per quem tex. dicit ibi notabiliter Ab in 3. col. ꝙ si te-
stator mandat certa bona distribui ad pias cās: ut uide-
tur suis exequutoribus, & exequutores deliberarēt il-
la bona expendere in certum usum priuilegiatū, puta
in fabrica, ut quemadmodum non dr̄etur quarta ep̄o,
si testator hoc mandasset c. fi. de testa. ita nec hoc casu
debebi-

debebitur, ex quo exequutores hoc elegerunt, qa fingitur factum per ipsum testatorem, ita In proposito. In ꝯtrium uidetur: quia uox ipsius patroni tanbuam principalioris & habentis hoc ius iure proprio est dignior, ergo præferenda, arg. no. p Bal. in l. 1. ff. de senato. tandem dicit Domi. in c. dudum. In notabi. de pb. in 6. dixisse p illum text. ꝙ licet procurator pñtauerit unum, ex hoc non excluditur pronus laicus: cum penes eum remanserit eadem ptãs, ut in illo tex. ubi probatur, ꝙ licet qs transferat potestatem aliquam, quam habebat iure ordinario facindi actum, per hoc nõ eximitur ab eo ptãs illa, sed penes eum remanet illa & maior, unde quemadmodum posset iste pronus laicus alium accumulare pñtando; cum ipsemet primum pñtasset, ut in ca. cum aũt hoc tit. ita ẽt si fuit pñtatus p procuratorem, & sic data paritate erit locus gratificationi, alias dignior pręferet̃, ut dicit se dixisse cũ gl. x. Tu aduerte Cal. formasse hãc q. in ꝯs. suo 7. eps extra suã. in ri. de pb. so. 32. in epo conferente beneficium extra diecesim pñti & acceptanti & uicario hñte spãle mãdatũ ad cõferẽdum sibi pñti & acceptanti in diece. ꝯferente eodẽ die, & ignoratur q̃ pcesserit, qs pferat̃, ubi ponderat, possessionẽ adeptã. uide ibi: quia non faciunt pro casu nr̃o, quia non cadit uariatio ut cadit in prono. Sed de casu articuli nr̃i clare loquuti fuimus s̃ in 1. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 6. art. adde hic ibi dicta, & distingue ut ibi distinximus cõcludendo hoc, ꝙ ubi ambæ præsentationes tenent cęteris paribus in præsentatis erit locus habentis institutore gratificationi, ut ibi diximus; ubi ẽt quid de duob. pcuratoribus concurrentibus cum patrono.

¶ Quintus art. 6. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Instituí quis debeat a præsentatis a duobus procuratoribus ad præsentandum constitutis.*

Format Etiam Phl. de Sarra. alium articulũ in d. c. cũ aũt. in 352. car. operis. in ner. dubi-
1 tatur si sunt, & hic sit 5. art. † quid si sunt dati duo procuratores in solidum ad pñtandum, & unus ipsorum præsentat, & pñtatus renunciet pñtationi, an alter possit secundo pñtare, & pñtatio teneat. & alleg. Lap. alleg. 22. an sufficiat, hoc tit. de quo art. nos diximus satis s̃. in d. 1. par. huius 2. li. in 4. q. prin. in 5. art. Ex quibus ibi dictis poteris decidere articulum, q hic cadit. s. concurrentibus in pñtatione duob. pcuratorib. proni diuersos pñtando qs institui dẽat; & erit ꝯsiderandũ, si est apposita illa cl̃a, ꝙ non sit melior ꝯdõ occupãtis, ut si illa cl̃a sit apposita, ambo põt pñtare, & eorũ pñtationes reputabunt̃ accumulatiue sicut & unus pcurator uariare posset, ut dixi. s̃. in 1. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 17. arti. & tunc erit locus gratificationi cęteris parib. sicut si ipse pronus, uel eius pcurator uariasset d. c. cũ aũt. hoc titu. aut nõ est illa cl̃a, & tũc tenebit pñtatio pcuratoris poccupãtis, dic ergo ut dixi. in d. 5. art. & aliqd in 6. art. ibidẽ, & uide ĩ d. 4. q. in 10. ar. ubi posuimus. an pronus possit plures pcuratores ꝯstituere ad pñtandũ, & qd si iter se discordãt ubi clari⁹ d̃ pñri ar. loquuti fuim⁹, uide ibi.

¶ Sextus art. 6. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat de duobus præsentatis a bonefidei possessore altero a malefidei, remissiue.*

1 Quid Si concurrunt possessor bonęfidei & possessor malefidei in pñtando, † & quilibet ipsorum pñtat suum quis institui debet, & an cadat gratificatio. & hic sit 6. art. Et dicendũ est, nõ cadere gratificationẽ, sed unũ ex eis esse instituendũ, iuxta ea q̃ late diximus s̃. in 1. par. huius 2. lib. in 3. q. prin. in 5. art. ad quę ibi dicta me remitto, nolo hic replicare.

¶ Septimus art. 6. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat de duobus præsentatis, uno a uero patrono, altero a bonęfidei possessore, remissiue.*

1 Succederet Et alius art. qui erit. 7. † si uerus patronus pñtat unum, poss. bonef. alterum, quis illorum sit instituendus, & an erit locus gratificationi. & dicendum nõ esse locum gratificationi, sed concludendum prout diximus s̃. in d. 1. par. huius 2. lib. in 3. q. prin. in 6. art. ad ibi dicta me remitto, nolo hic ea transplantare.

¶ Octauus art. 6. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui quis debeat de duobus præsentatis uno a proprietario, qui non est in possessione, alio a malefidei possessore, remissiue.*

1 Succederet Et alter articulus, & hic sit 8. quis † præferatur in institutione, præsentatus a malefidei possessore, uel pñtatus a pprietario qui non est in possessione, uel erit locus gratificationi. & breuiter dic non est locus gratificationi, sed concludendo, ut dixi. s̃. in d. 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 7. ar. ad ibi dicta me remitto, nolo ea hic trãscribere. Et hęc sufficiant pro ista breui 6. q. prin. ¶ Conclusiones q̃ eliciuntur ex pñti 6. q. prin. & ex e ius. 8. art. hic repetere superuacuum esset, & illud idem dicere, uideas per te.

¶ Septima quæstio prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui in quibus casibus possit ab ordinario in ecclesia patronata sine præsentatione patroni.*
2 *Commendari non potest beneficiũ patronatũ sine consensu patroni.*

Vidimus In præcedentib. qõnib. princ. de instõne, q̃ fit ad pñtationẽ pronorũ, quęro
1 modo 7. principaliter † an sint casus, in quib. ordinarius
2 possit instituere rectorem in eccl̃a pronata sine pñtatione proni. & pro clara decisione huius q. prin. sunt discutiendi ĩ. scripti art. Et primus art. erit, an eccl̃a pronata commendari possit per ordinarium sine patronis. & d̃ isto art. loquitur Lap. Io. An. & alii, quos ibi refert Do-
2 mi. in 4. col. in c. nemo. de ele. li. 6. post gl. ibi † q̃ dicit beneficium iurisp. non posse dari in commendã sine consensu patroni. alle. Inn. Host. & Gaie. idẽ tenẽtes quos sequitur ibi Gem. declarans an hoc casu patronus possit pñtare nondum reuocata cõmenda, ut ibi p eũ post Lap. Abb. Arch. & alios, de qua nos dixi. s̃. in 1. par. huius 2. li. in 6. q. prin. in 14. art. ubi posuimus genera commendationũ. hanc etiam conclusionem formauit do. Roc. in hoc trac. in uerbo honorificũ. in 3. q. in 2. col. in ner. item ad prædictã cõclusionem, quam intellige in cõmendatione perpetua, non aũt de illa ad tempus, q̃ est idem cum custode, de qua dixim. supra in 2. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 29. & 30. art. & ita tene.

¶ Secundus art. 7. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Institui potest per episcopum sine præsentatione patroni propter scandalum euitandum.*

1 Dubitatur Secundo † an pp scandalũ euitandũ possit eps instituere aliquẽ nõ pñtatum a pronis. & dicendum est ꝙ sic, q̃uis aliquis sit pñtatus a maiori parte pronorum, si non põt admitti sine scandalo, instituet eps solus: ut dixi. s̃. in 4. q. prin. huius par. in 8. art. & larius qñ hoc est, dixi. sup. in 2. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in ult. art. & ponit. Pa. de Cit. in hoc tra. in 6. par. in 13. q. ĩ uer. 3. postponere potest. & in 23. q. post Abb. in fi. notabili. hoc tit.

¶ Tertius art. 7. q. prin. 3. par. 2. Lib.

1 *Institui an possit per episcopum sine patronis eis scienter indignum præsentantibus, remissiue.*

1 Tertius Erit art. † si patroni præsentant Indignũ & laici hoc egerunt scienter, non tenet eorum electio, an episcopus instituat sine patronis. & breuiter dic ꝙ sic, distinguendo tamẽ, ut late diximus supra

supra in 1.par.huius 2.li.in 10.q.prin. in 4.art.ad ibi dicta me remitto,& præsertim si pñtatus est excõicatus, ut ponit Pau.de Cit. in d.6.par.in 13.q.In primo uersic.

¶Quartus art.7q.prin.iij.Par. ij. Lib.

1 *Institui potest per episcoporum sine pñtatione patronorum eis negligentib.in præsentando infra tps eis datum ad præsentandum.*

Si patroni non pñtant ĩ. quadrimestre, uel semestre 1 †an eps solus ordinabit ecclesiam,& hic sit.4 ar.& dicendum est ꝙ sic.nã si sunt negligẽtes & ĩ.dictũ tps non pñtent,solus hñs instituere prouidebit ecclesiæ,& sic instituet,ut late dixim.s̃.in 2.par.huius 2.lib. in 1.q. prin.In 1.at.& per totum,& uoluit Abb.in c.qm̃.in notab.hoc tit.& Pau.de Cita.in 6.par.in prin.23.q.

¶Quintus art.7. q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Institui quando possit per episcopum patronis litigantib.super iurepa.uel quasi pos. & litem non finientib.infra tempus eis datum,& uide infra in 1.q.in 10.art.*

1 Quintus sit art.†si patroni pñtantes litigant super iurepar.& eõ nõ decidit ĩ.quadrimestre vel semestre an expectabit finis litis, uel solus eps instituet.& dic,si lis est sup ipso iurep.uel quasi pos. eius & nõ sup mera instõne,nec inter epm,& patronũ, illa non finita elapso dicto tpe deuoluitur ptãs ad hñtẽ instituere,& ipse solus instituet,ut late hunc casum distinximus s̃.in 2.par.hu.2.li.in 2. q.prin. in 9.art.& uoluit Pa.de Ci.in d.6.par.in 13.q.In uer.quarto spernere:

¶Sextus art.7.q.prin. iij. Par. ij.Lib.

1 *Collatio facta per episcopum infra tempus patronis infra tempus non præsentantib. conualidatur ex lapsu temporis uel patronorum taciturnitate.*

Sextus sit art.si patroni non pñtant ĩ. quadrime-1 stre uel semestre†collatio facta ĩ. tps per epm an ualeat,& dic illam conualidari ex lapsu tpis, uel ex taciturnitate patronorum ut late dixim s̃.in 2. q.prin.hu.par.in 2.art. per plures ꝯclones ibi bene dilucidatas. Et an hoc casu præferatur ille qui impetrauit a Papa illud beneficium cum clausula, si non fuerit alteri ius quęsitum,ponit late Rota. 528. Infra tempus.hoc ti.in antiquis.& Pa.de Ci.in hoc trac.in 6.par. in 31. q.in duobus locis, quorum dicta iam retulimus in d.2.art.ubi poteris uidere,& concluditur pręferri impetrantem a Papa,uide ibi.

¶Septimus art.7.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Instituere potest solus ordinarius cum consensu patronorum in permutatione beneficij patronati.*

Septimus sit art.si beneficiati uolunt permutare beneficia patronata,quę possidẽt an requiratur pñtatio potroni,uel solus ordinarius au-1 ctorizabit & instituet.†& dicendum est,solum ordinarium instituere,& ꝯsensum patronorum esse loco pñtationis,ut late dixim.s̃.in 1.par.2.li.huius in 6.q.prin. in 6.art.in plurib.dubiis ibi formatis & discussis,sed si permutatio fieret urgente necessitate uel utilitate ecclesiæ episcopus solus posset instituere etiam sine consensu patronorum,ut ibidem conclusimus in 7.dubio.

¶Octauus art.7.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Instituere an solus dicatur episcopus præsentatis duobus accumulatiue a patrono, & in alijs casibus in quibus episcopus eligit.*

Octauus est art.qñ patronus uariando accumu-1 lat†duos pñtãdo,uel patroni diuidũt æqualiter eorum uota,an dicatur epm solum instituere.Et certe dicendum est ꝙ sic: nam si solus patronus uariat duos pñtando stante æquali idoneitate pñtatorum,eps optabit & instituet quem ipse uoluerit,ut satis dixim.s̃.in 2.par.huius 2. lib.in 7.q.prin.in 25.& 26. art. Et qñ patroni diuidunt æqualiter eorũ uota duos pñtando, sić habens instituere optabit quem ipsorum uelit,ut late dixim.s̃.in 4.q.prin.hu.par.per totum. Et ẽt aliqñ optabit in casib. positis in 6. q.prin.huius par. qñ duo æqualiter ualentes p̃sentare in eodem iurepar. diuersos p̃sentant, ut in tutore & pupillo & simib.Et si diceretur,ĩ ipsis casib.oĩno esse instituendum unum ex præsentatis, ergo non dicetur solus instituere, ut de pręsentatis a patrono uariante, ut dictum est in d.7.q. prin.2.par.huius lib.in 25.art. & in p̃sentatis ab æqualiter diuidẽtib.eorum uota dictum est s̃. in d. 5.q.prin. huius par.in 1.at.Et de p̃sentatis a tutore & a pupillo & simib.dixim.in d.6.q.prin.huius par. Rñdetur, ꝙ attẽto dinarium non astringi de duob. unum potius q̃ alium institui, sed habet optionem, solus instituere ur̃; quia omnino spernit unam ex præsentationibus ipsorum, & hoc etiam uidetur uelle Pau. de Cita. in hoc trac.in 6.par.in 13.q.in uer.secundo potest spernere.

¶Nonus art.6.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Instituere an possit episcopus motu proprio sine præsentatione patronum egenum,remissiue.*

1 Nonus erit art.an eps motu proprio sine p̃sentatione possit instituere ipsummet pronũ egenũ siue eius p̃sentatione,ut uoluit Ab.ĩ c.p uestras hoc ti.ubi oẽs.& Pa.de Ci.in hoc tra.ĩ 6.par.in 23.q.& nos dixim.late s̃.in 1.par.huius 2.li.in 8.q. prin.in 4.art.

¶Decimus art.7.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Patronus tenetur præsentare eundem institutum ab episcopo pro conseruatione iuris pa.euicto iurepatro.*

Decimus sit art.si qõ iuris p. durat ultra tps datum ad p̃sentandum,eps eam ordinare hẽt,ut prox.dixim.in 5.p̃ce.ar. & in locis ibi alle. dr̃ post diffinitionem qõnis uerus patronus pręsentare põt pro conseruatione suæ quasi pos. quid modo si non uult illum ab epo institutum pręsentare. Abb.in c.si uero.dicit,doc.uelle non nocere instituto: quia iã habuit plenum ius ex institutione epi auctoritate iuris,nã ista reprę sentatio fit ad cautelam, ut ibidem ipse dixit.idẽ uult ibi Car.in 2.& hoc ẽt sentit Abb. in c. cũ uos.in ult.col.in uer.in gl.pen.de offi.ord.& Pau.de Ci.in hoc trac.In 6.par.in 33.q.Et hic est casus. in quo p̃sentatio fit post instõnem, de quib. dixim. sup.in 2.q. prin.hu.par.in 5.art.& ex hoc collige, quantæ uirtutis sit instõ,q̃ fit p epm ẽt sine patrono lite non finita ĩ.tps 1 datum ad p̃sentandum,†quia licet possit patronus præsentare pro conseruatione iuris sui iurepa.euicto, tenebitur tamen præsentare eundem ab episcopo institutum.quod idem uoluit Lap.alleg.78.fol.29.

¶Vndecimus art.7.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Instituendi habens potestatem sine iure speciali debet prouidere ecclesię in casibus in quibus ad habentem instituere sit deuolutio.& num.2.*

3 *Potestas competens alicui limitata, sublata limitatione sine facto remanet ei libera.*

4 *Ius speciale non extenditur.*

Dubitatur modo u.in casib.prędictis,quãdo fit deuolutio ad superiorem ꝓuisionis ecclesię,in quib.põt solus instituere, ut in pręce. art.dictum est, an eps prouidebit, uel ille ad quem ex aliquo iure spãli habet instõnem,instituet.& br̃ dic debere instituere epm,si ipse habet ius instituendi, secun. Arch.in c.1.de pręb.li.6. & Rota.212.item non sufficit. & Fede.cons.133.in Christi nomine amen,factum tale est.

est. Abb.in c.uenerabilis.de ele.in 6.col.quos sequitur Gaie.in rep.c.fi.de ele.li.6.in fi.48.col.& uoluit Pau.de Cit.in hoc tra.in 6.par.in 33.q.& in 51.q.post medium. 2.col.& hoc est, quia eps hēt intētionem fundatam de iure cōi,ad eum solum spectare prouisiones ecclesiarum.c.oēs basilicæ.16.q.7.& late per do.Fel.in c.uenerabilis.in fi.x.col.cum seq.de excep.& nos dixim.sup. in 1.q.prin.huius par.in 3.art.Si uero ius instituendi ex aliquo speciali iure†spectaret ad inferiorē prælatū, ad
3 ipsum fiet deuolutio.& ipse solus instituet, & prouidebit ecclesiæ in ipsis casib.ista est gl.quæ appellat singularis,& semper menti tenenda per Abb. in c.cum uos. post prin.ult.col.de offi.ord.in cle.unica.de supp.neg. prel.ubi ēt D.Car.eam exclamat in 1.opposi.in 6.q.& oēs eam ibi sequūtur,& hoc expresse tenuit Abb.in d. c.cum uos.& in c.2.in fi.de conces.pb.& in c.1.ante fi. pen.col.in uer.quæro quid si oēs.de ele.& Lap.all.c.67. fol.22.& Fede.de Senis in cons.65.insrascriptæ qōnes in fi.quarti dubii. ubi loquitur de deuolutione quę fit ad Præpositum iure spāli habentem instituere ex non concordia patronorum,ut uoluit expresse Gay.in d.repe.c.fi.post medium.49.col.in uers.item pp negligentiam, qui allegat ēt Bened.Capram. hoc tenentē in c. illud.hoc tit.& late hoc idem uoluit D.Fely.in c.cum uenerabilis.in 13.col.in uer.demum no.tria.de excep. Reperi postmodum D.Roc.in hoc trac.in uer. honorificum.in 33.q.specialiter de isto art.quærentem.& primo adducentem gl.quam uocat singularem in uerbo dispositionem.in d.cle.unica.de supp.neg.prel.& Car. ibi in 6.q.ubi re uera attingit hunc articulum per quatuor col. plura argumenta faciendo pro & ꝯ, ac dicentem fuisse disputatam hanc qōnem per quendā scholarem in Bononiensi studio.& esse qōnem difficilimā, & tandem concludere cum gl.subiiciendo istam conclu.procedere, siue inferior habeat ius instituendi ex prescriptione, siue ex priuilegio, uel ex consuetudine & alio iure spāli,& Imo.sequi Card.in ult. col.in c.2. de conces.pręben.ubi ēt Abb. dicentes hanc decisionem esse semper menti tenendam;& esse subtilem qōnem,& posse de facto euenire,& idem uult Abb. in c. illud.circa fi.hoc tit.& in c.cum in cunctis.§.fi.circa fi.de ele.Postea dicit Roch. contrariam sniam tenere Bal.in repe.l.1.C.de manci.lib.posita post tit.C.de iure libe.pen.col.& eum decidere, tandem licet multū se inuoluat, hoc casu ad epm spectare collationē mouetur inter cætera,quia ipse fuit priuatus iure instituēdi tantummodo ex præscriptione, uel priuilegio, uel alio iure spāli,non aūt perdidit aliud ius,s.conferendi sed remāsit in calamo sm eū,& hanc opi.post multa tenere uſ Gemi.in c.2.circa fi.de institu.lib.6.subiicit postea Roch.se reperisse aliam,& sic 3.opinionem tenere Lap.in all.sua.67.quoddam monasterium.in 6.col. sub tit.de parrochiis. allegando tenuisse do.Azonem de Ranutiis de consilio domini Io.Cal.nam dicit Lap. hoc casu epm debere pñtare inferiorem,& ipsum inferiorem instituere,& dicit esse rationem, ne sine culpa ius pręscriptum per inferiorem auferatur ab eo quam opi.etiam refert & sequitur Gemi.in d.c.2.de inst.& sic tenentes istam.3.opi. concludunt ad ipsum inferiorē spectare instōnem,& sic concordant cum prima opin. sup.relata,sed discordant,dum dñt pñtationem spectare ad epm quasi ad eum sit uoluta pp negligentiam patroni.Et ex illa 3.opi.infertur sm Roch.qñq; ius pñtandi competere ei,qui non est patronus,quod an sit uerū remittit se ad dicta per eum super uerbo competēs alicui.¶†Tandem dicit Roch. in hoc pūcto intrepide te-
2 nendam esse opinionem primo loco relatam. s.ad inferiorem deuolui ipsum ius libere conferendi.Et dicit esse potissimum fundamētum,quia ubi alicui compe-tit ptās limitata†sublata limitatione sine facto eius ip-
3 se utitur eadem potestate libere.casus est singu.sm eū in c.unico.§.ubi uero.ne sed.uacan.lib.6.ubi dr̃, q si ex speciali consuetudine, uel statuto competat alicui collatio beneficii de cōsilio epi sublato epo de medio,

ita ut eius consilium non possit haberi,talis pōt libere ꝯferre,ergo idem erit in casu nostro,ubi ptās instituendi competat inferiori ab epo ad pōtationē patroni sublato patrono,puta p negligētiā, ipse inferior libere instituet.Quod etiam comprobatur ratione supra allegata,quia habens ius instituendi,non debet sine culpa sua illud admittere,regula sine culpa.de reg.iu.lib.6. Absurdum ergo uideretur, q propter negligentiam patroni commissam in non præsentando talis inferior ius suum amitteret,remittendo se ad alias fundamentis ad Car.in d.cle.unica.& dicit hanc opi. tenuisse do. Fel.ubi sup.Et subdit Roc.q istam opi.tenēdo dignū est rñdere ad alias duas opi.s.relatas.Et primo dicit opi. Bal.s.relatam,q̄ ēt fuit aliorum relatorum per D.Car. in d.cle.unica.non esse bonum quia fundatur in debilibus fundamentis.fundamentum.n.potissimum huius
4 opinionis est†quia spāle non extenditur.l.ius singulare.& l.quod uero contra.ff.de ll.cum si.unde licet eps, qui habet de iure communi collationem & instōnem fuerit priuatus iure instituendi per præscriptionem, priuilegium,uel consuetudinem, non iō fuit priuatus iure conferendi,ut dicit Bal.ubi supra.Ad istud fundamentum rñdetur secundum D.Car.in d.cle.unica.nō esse uerum isto casu fieri aliquam extensionem, quia iste inferior non consequitur aliquod ius denouo,sed solummodo ius quod habebat non liberum est effectum liberum,ut si quis soluat ligatum,& ipse solutus ambulet,certe non ambulat per ptātem nouam sibi quæsitam,sed per eandem quam prius habebat,quam ꝯclonem ēt tradit in effectu Abb.in d.c.2.in fi.de conces.pb.& de aliis solutionib.quæ fiunt ad alia fundamēta remittit se ad do.Car.ubi sup.Condescendit demū Do.Roch.ad solutionem tertiæ opinionis,& dicit illā non uideri bonam nam dicere, q patrono negligēte pñtare ius pręsentādi deuoluatur ad epm, qui pñtabit coram inferiore,& ipse inferior instituet,est loqui sine lege,quinimmo iura ꝯtriam præsupponunt.s.q patrono excluso amplius non prouideatur ecclesię p uiam pñtationis,sed per uiam liberæ collationis, ita uīr sonare tex.in c.3.in c.si uero in c.eam te.& in ca.cum pp hoc iit.& ita dicit expresse decidere Gemi.in c.unico. uerum,in 2.col.hoc tit.all.tex.in c.2.de supp.neg.prælа.in fi.qui probat sm eum,q patro.negligente pñtare uno fructu seu actu fiat ꝓuisio,& sic fit, q amplius non fiet pōtatio pro illa uice.Et demum dicit Roch. posse unamquamq; prædictarum opinionum disputando sustineri, sed quia prima uſ cōior,ab ea in iudicando & consulendo non esset recedendum, & ita residet ibi Roch.Tu aduerte,oīa eius dicta capita principalioribus dictis.Car.in d.cle.unica.in 6.q.& Gemi.in d.c.2.de insti.li.6.& in d.§.uerum.c.unici.hoc tit.quæ dicta referre longa esset historia, dico tñ conclusionem cōem esset,ut deuoluatur ad habentem instituere,sm gl.prædictam in uerbo dispositionem, quæ licet ab omnib.reputetur singularis,ego pro ea allegando duas alias gl. quæ licet non ita clare loquantur,idem tñ sentiūt.prima est in c.fi.de ele.li.6.in uerbo pertinet, quæ est tertia.ubi est tex.loquens de hñte ꝯfirmare dicit glo.illū esse intelligendū,siue ius ꝯfirmādi ad aliquē pertineat iure cōi,ut ad epm,allegando c.cum ex iniūcto.de hære.& sic intelligit ēt de instōne,siue iure speciali, puta ex priuilegio uel ꝯsuetudine præscripta,ut ibi per eam. Alia est gl.fi.in cle.fi.hoc ti.ubi cū tex.loqueretur, qñ patroni pōtāt plures psonas,ut una ex eis eligatur p epm gl.addit uel aliū instituentē,de quib.glo.& q oīa quæ debebāt fieri per ordinarium circa beneficia patronata possint fieri ēt per inferiorem prælatum hñtem ius instituēdi iure spāli,posuimus late suo.in 2.par. huius 2.li.in 6.q.prin.in 6.art.& oīa ibi dicta corroborāt hāc cōem sniam.Pro qua ēt facit, quod dicit Abb.in c.1. in pen.col.in uer.quæro quid si omnes.de elect.ubi dicit,q patrono mortuo sine hęrede ius prouidendi deuoluitur ad illū ad quē pertinebat institutio,quamuis esset inferior epo, de quo diximus late.s.in 2.par.1.lib.

in

in 2.q.prin.in ult.art. Immo ius instituendi potest com petere etiam inferiori & simplici clerico:ut diximus s. in 1.q.prin.huius part.in 10.art.ergo & ad ipsos fiet de uolutio per suprascripta.

¶Duodecimus att.6.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Extincto iurepa.in totum ius conferendi pertinet ad habentem instituere siue episcopum,siue inferiorem pralatum.*

Et Ea prędictis oritur 12.art.qs puidebit ecclæ.qñ in
totum extinguit iusp.puta qa nullus est hæres pa
troni,an eps solus ɔferet illā.& gl.2.in c.unico.hoc tit.
dicit ꝙ sic,qa res de facili reuertitur ad naturā suā c.ab
exordio 36.di.& illā gl.oēs ibi sequunt:& ṗsertim Do.
mi.in ult.col.principij.Abb.uero in c.1.in pe.col.ī uer.
1 ğro qd si oēs de ele.dicit hanc puisionē† & sic instõnem
seu collationē spectare ad eū,q hēt ius ɔferendi,siue sit
eps,siue inferior ius instituendi iure speciali habens,de
quo dicto late diximus supra in 2.par.1.lib.in 2.q.prin.
in ult.art.ubi tenuimus cum Abb.& ita hic tene.

¶Decimustertius att.7.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Eligi debet a superiore cum eisdem qualitatibus,cum quibus canonici eligere debebant.*

2 *Institutio seu collatio debet fieri in casu,quo illa potestas deuoluitur cum qualitatibus requisitis ad institutionem & naturam beneficy.*

Vltimo Pro complemento huius q.13.art.sit in
suprascriptis casibus,in quib.habens in
stituere ex deuolutione ad eum facta ex negligētia,uel
culpa patronorum,an poterit instituere clericū in ec-
clesia ipsa patronata aliter,quam se habeat institutio,
& natura beneficij:& Imo.in c.cū accessissent.ex quo-
dam d.Cald.post Host.ibi infert,ꝙ licet patronus pp
negligentiam perdiderit ptātem præsentandi,tñ supe-
rior conferens iure deuoluto non poterit aliter confer
re,q̃ si habeat instõnem beneficii,unde si in illo erat pñ
tandus presbyter,non poterit eps dispensare,ut confe-
ratur non presbytero.quod dictum dicit Fel.esse menti
tenendum ibidem in 7.col.in uer.& ex hoc dicto cadit
pro quo adducit ibi multa similia.Refert etiam hoc &
sequitor D.Roc.in hoc trac.in uerbo honorificum.in
3.q.in 1.col.hoc idem uoluit Barb.in consi.23.scripsit
propheta.ante fi.8.col.in 1.uol.& faciunt quæ dicit Fie
1 ma.in tra.de epo.in 1.lib.in 3.par.in 34.†ubi dicit supe-
riorem debere eligere cum eisdem qualitatibus cū q-
bus canonici eligere debebant,ſm gl.& doc.in cl.1.de
supl.negl.prael.& Io.An.in reg.contra eum in 6.ut ibi
per eum.quod etiam posuit in 1.par.2.lib.in 52.q.reli-
qua dicet in dicta accumulatione domini Fel.ubi sup.
2 †& sic cōclude,collationem seu instõnem esse facien
dam cum qualitatibus requisitis secundum instõnem
& naturam beneficii,ut etiam pulchre uoluit Barb.in
c.dilectus.de offi.lega.post medium 7.col.ubi limitat
hoc dictum,nisi necessitas ecclesiæ aliud suaderet, ut
ibi per eum,& loquitur in legato,quod est plus.

Conclusio Ea suprascripta 7.q.prin.&eius.13.
art.sit,quia ex ea colligunt casus ī
quibus eps,seu hñs ius instituendi pōt conferre sine pñ
tatione patronorum,quos p te poteris colligere ex sup.
scriptis:qa eos repetere idē esset.Et si patroni pro con-
seruatione eorū quasi possessionis uellēt repñtare non
poterunt pñtare alium q̃ illum, cui facta est collatio,
ut dixi.s.in 10.art.Et in istis casibus non intelligitur su
perior ordinarius semper,sed qñ habet ius instituendi
iure speciali,poterit sic conferre;ut diximus s.in 12.ar.
Verum cum isti superiores iure deuoluto conferunt,te
nentur obseruare instõnem & naturam beneficij, & se
cundum qualitates requisitas conferre:ut dixim.sup.in
13.art.Quomodo autem fiet,ut appareat de negligen-
tia horum,qui habent prouidere iure deuoluto,& quo
modo ab eis fiet deuolutio ad alios superiores,& q erūt
superiores,& infra quantum tempus ex iure deuoluto
isti superiores habebunt prouidere ecclesiæ,satis dictū
est supra.in 2.q.prin.huius partis in 6.7.& 8.atti. Et ista
sufficiant pro hac 7.q.prin.

¶Octaua quæstio prin.3.par.ij.Lib.

1 *Legatus a latere an possit conferre beneficium patronatum.*

2 *Legatus de latere potest reseruare beneficium primo uacaturum nō autem conferre seu promittere.*

3 *Differentia inter conferre & reseruare.*

4 *Reseruationes quibus modis fiant a legato de latere.*

5 *Legatus de latere & nō alius potest conferre,seu disponere de beneficio patronato clerici patroni.*

6 *Imperator & Papa non possunt priuare quemquam suo patrimonio*

7 *Legatus de latere non potest se impedire de iurepa.clerici ratione patrimony.*

8 *Legatus de latere non potest se impedire de beneficio regulari & electiuo.*

9 *Prouincia gubernator potest facere quæ legatus de latere.*

Quia Dictum est s.in proxi.præce q.prin.per totū
& in 2.q.prin.in 6.7.& 8.art.qñ inferiores p-
lati habentius instituendi iure speciali,& episcopi iure
ordinario,& superiores archiepiscopi metropolitani
pñt prouidere de beneficiis patronatis sine patronis,me
1 rito modo octauo principaliter q̃rendū est† an legatus
a latere possit conferre beneficium patronatum, & de
eo disponere sine patronis,ut clara habeat̄.decisio hu-
ius qõnis discutiēdi sunt infrascripti articuli.Primus igi
tur erit art.an legatus de latere possit ɔferre iuspa.qđ
spectat ad ecclesiasticam personam sine eius pñtatione
& de eo disponere.& dic bī,legatum de latere,ecclam
cuius altera ecclesia est sua patrona,posse suæ collatio
ni reseruare & conferre eam cum uacat,hic est tex.au-
reus in c.cū dilectus.hoc ti.ea quo tea.colligūt ibi doc.
2 & præsertim Abb.in 1.not.†legatum de latere posse re
seruare bñficium primo uacaturum collationi suæ cō
ferendum p se certæ psonæ,& sic ibi esse bonū casum,
& licet legatus non possit conferre ius ad rem,nec pro
mittere bñficium uacaturū,pōt tñ reseruare bñficium
pro certa persona,non tñ ius aliquod acquiritur illi pso
næ,ut ibidem dñr doc.& de hac reseruatione legati est
dicendum,ut in c.deliberatione.& c.pñti de of.leg.li.
3 6 Et subdit ibi Abb.sup gl.pen.†esse differentiam inter
conferre & reseruare,nam p collationē bñficii uacatu
ri acqritur ius illi puiso,& sic de facili desideraret mor
tem proximi,in cuius locū se crederet successurum,ut
in c.2.de ɔcess.pb.sed p istam reseruationem nō acqui-
rit ius ei,p quo reseruauit;qa nihil cū eo actū fuit,& iō
ut dicit Host.& bene,posset legatus mutare ppositum
& alteri ɔferre,& sic nō dat̄ ita uotum captandæ mor
tis hoc ultimo casu;subdit tñ,honestius esse & tutius re
seruationem fieri gñaliter nulla psona expressa,& de-
mum in fi.Abb.super gl.pe.cōiter teneri per doc.licet
Spe.tenuerit oppositū in tit.2.§.nunc tractemus.uersi.
sed nunquid,legatum nō posse reseruare bñficiū pro-
natum laicorum,de quo dicemus in seq.art.Inn.uero
4 quem sequit̄ in oīb.ibi Host.in d.c.cū dilectus.† ponit
modos quib.istæ reseruationes fiunt p legatum,uideas
p te,nolo ea eorum dictis paginas occupare:quia ho-
die oīa illa sunt decisa in c.pñti.& in c.deliberatione.
de of.lega.li.6.Dicit tñ in fi.Inn.legatum ibi potuisse re
seruare & conferre bñficium patronatum illius archi-
diaconi,quia illud hēt rōne archidiaconatus & non ra
tione patrimonij:quia si habuisset ratione patrimonii
esset censendus laicus,quod etiam tenet ibi Host.in §.
nos igit̄.Vbi Host.dicit ēt hanc reseruationem in bñfi-
cio iusp.ecclesiastici non posse facere episcopum:quia
non habet tantam ptātem,sed legatus qui gerit uices
Papæ,& sic maior est epo.de of.lega.c.1.& de offi.dele.
sane.quia & in c.cum olim magister.circa priu.& dicit
illud quod supra retulimus dixisse Abb.hanc reserua-
tionem

tionem non eſſe promiſſionem, ut ibi late per eū. Do.
Car. oĩa dicta prędicta prædicto modo magis clare po-
nit ibidem p oppoſitiones & qõnes: & in 2. not. & in pri
ma opp. dicit, legatum poſſe apponere clam decreti, &
ſic irritari præſentationem quæ fieret per patronū alias
non, uide ibi. Et ſilr ponit ibi omnia prædicta Io. An. Si
5 milis eſt tex. in c. dilectus. de offi. leg. †qui clare uult, le
gatum de latere poſſe conferre beneficium uacans li-
cet illud competat ad præſentationem alicuius clerici
ex quo tex. Abb. colligit legatum Papæ prædicta poſſe
facere ſi eſt legatus a latere, alios autem legatos hoc fa
cere non poſſe niſi ex ſpeciali conceſſione: ut in c. 1. de
offi. lega. lib. 6. quod clare uoluit gl. in uerbo conceſſio
ne. circa fi. in d. c. dilectus. Immo ex ſpāli commiſſione
etiam delega. Papæ hoc facere pōt: ut late ponit Card.
in d. c. cum dilectus. in 1. q. hoc tit. Et q legatus a latere
poſſit diſponere de beneficio patronatu eccl'aſtici, uult
etiam D. Goff. in ſumma huius tit. poſt prin. ult. col. qui
aſſignat rōnem eſſe: quia cum legatus conferat eccle-
ſias, & alia beneficia, quæ inuenit uacantia, & quæ ua-
care incipiunt poſt ſuum ingreſſum non obſtante iure
inſtitutionis quod ordinatio cōpetit, multo minus ob-
ſtabit iuſp. quod clerico competit beneficiū rōne, quia
plus iuris habet prælatus a conferendo quā patronus
in præſentando, & nihilominus illud quod pluris eſt ab
ſorbetur prærogatiua legati, ut de of. leg. c. cū dile. mul-
to magis & id, quod minus iuris eſt. ſequitur hanc rō-
nem Hoſt in ſumma huius titu. in §. in quib. in 2. col. in
uerſi. ſubiectio. Hanc ꝯcl. ſ. legatum a latere poſſe con-
ferre & diſponere de beneficio patronato eccleſiaſtici
uoluit ēt ipſe Do. Abb. in c. illud. in fi. & in ca. cum pro-
pter. in 3. differentia, hoc tit. & Arc. in c. unico. in fi. hoc
tit. li. 6. ſumma directorij iuris, hoc tit. § 32. ſumma an-
gelica in uerbo iuſpa. in §. 1. & Fed. de Senis conſ. 65. in
ſraſcriptæ qõnes. in primo dubio. & Rom. conſ. 361. in
caſu propoſitæ. & Gemi. hanc conclu. tenuit in c. 2. poſt
prin. 3. col. de præb. lib. 6. & uoluit Gaie. in repet. ca. fi. in
26. col. de ele. li. 6. & Pau. de Cit. in hoc tra. in 4. par. Vo
luit etiam Roc. ſilr in hoc tra. in uerbo honorificū. in j.
q. in 2. col. in uer. nono limita. & in 3. q. in 3. col. iu uer.
ſecundo limita. & hæc eſt cōmunis omnium doc. ſen-
tentia. Quam intellige, cum eſt iuſpatr. clerici ratione
eccleſiæ nō autem ratione patrimonij: quia ſi rōne pa-
trimonii clericus cenſetur patronus laicus & non ec-
cleſiaſticus: ut uolunt omnes doct. in locis ſ. alleg. & p̄-
ſertim Inn. in fi. d. c. cum dilectus. hoc tit. p illum text.
ubi etiam Hoſt. Io. An. & Car. & Abb. ibi dicit in uerſi.
item nota ex illo tex. collige arg. q in patrimonialibus
6 clericus cenſetur ut laicus, & ſic videtur† q ſi laicus nō
poteſt priuari patrimonio ſuo ēt per imperatorē ſine cā
ut no. Inn. & doc. in c. quæ in eccleſiarum. de conſti. &
legiſtæ in l. fi. C. ſi cōtra ius uel utilita. publi. ita nec cle
ricus patrimonio ſuo per Papam priuari pōt, alle. quę
ipſe dixit in c. ꝯſtitutus. de relig. Do. Et ſic dicit ibi Ab.
7 legatum †de latere non poſſe ſe impedire de iurepa. cle
rici ratione patrimonij; ut etiam Goff. & dicit Ho. ubi
ſupra: ſed ſi eſt ratione eccleſiæ ſic cum patronus eccle
ſiaſticus ſubſit iuriſdictioni legati, unde poteſt legatus
conferre beneficium patronatum, & reſeruare collatio
ni ſuæ patrono eccleſiaſtico inuito & irrequiſito, & ui
de quæ dicit Pau. de Cita. in hoc tra. in 7. par. in 9. de cu
ius dictis tractauimus ſupra in 1. par. 1. lib. in 8. q. princ.
in 3. artic. ſ. an legato etiam a latere competat iuſpatr.
in eccleſiis fundatis ī. limites ſuæ iuriſdictionis. Intelli-
ge etiam hoc procedere, niſi beneficium eſſet regula-
8 re & electiuum †quia de illis non impedit ſe legatus de
latere; ut eſt tex. in c. deliberatione. de offi. lega. li. 6. &
ibi Do. poſt Arch. & alios. & ita pulchre declarat Phil.
Decius in conſi. 149. in cā iuriſpa. in 3. dubio. in pe. col.
9 in uerſi. ſecundo efficacius. ¶ †Vbi plus dicit, oĩa prædi-
cta quæ poteſt legatus a latere poſſe gubernatorē puin
ciæ ſuæ conſtitutum cum poteſtate legati a latere. Et
idem eſt in nuncio apoſtolico cum poteſtate legati a la
tere, ut ponit Phi. Decius in conſi. 128. licet in caſu.

¶ Secundus art. 8. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Legatus de latere an poſſit reſeruare ſeu conferre beneficium patro-*
natum inuito patrono laico, ubi q non fallit conſentiente patro-
no, licet prælato contradicente. & nu. 3.

2 *Prælatus hēt plus iuris in cōceſſione quam in pſentatione patronus.*

1 Et Ex ſupraſcriptis decidit a ꝯrio ſecūdus art. †q eſt,
nunquid legatus etiam a latere poſſit reſeruare
ſeu conferre eccleſiam patronatam inuito patrono lai
co. gl. pt. in d. c. cum dilectus. ante medium hoc tit. for
mat hunc art. diſputādo ad partes. & dicit primo uide-
2 ri q ſic: †quia plus iuris hēt in conceſſione prælatus quā
in præſentatione patronus. c. dilectus: de of. leg. nā qui-
libet patronus undecūq; habeat patronatum ſubeſt le-
gato quantum ad iuſpa. ideſt quantum ad cognitionē
iuriſpa. arg. c. quanto. de iud. ſed in d. c. cum dilectus. uē
ſpeciale in legato domini Papę: quia epiſcopus inuito
patrono nō poſſet eccleſiam dare. 16. q. 7. decernimus.
Poſtea dicit: ſed certe quamuis patronus ſubſit legato
quantum ad iuſpa. ideſt quantum ad cognitionem iu-
riſpa. nō tamen uī, q ei poſſit auferre pñtationem pro
uenientem ratione patrimonii, ſicut poſſit prouenien
tem ratione eccleſiæ. & dicit hoc innui ex text. d. c. cū
dilectus. & ex hac diſtinctione, alſ quare diſtingueret
inter præſentatum a laico uel clerico: licet. n. Papa con
cederet, q legatus ꝯcederet inuitis patronis, non tamē
ſequit̄ q ꝯceſſerit inuitis pronis habentib. iuſp. ratione
patrimonii, arg. ff. nunquid in loco pub. fiat l. 1. §. ſi quis
a principe. Demum gl. dicit, quoddam pferre primum
dictum, ſed iſtud ſm inniti maiori ęquitate, ut pronus
rōne patrimonii, qui dotauit eccleſiam, nō priuetur iure
ſuo, nec fiat ei hæc iniuria ea propter ſubtraherētur, &
ipſe & alii fundatione eccleſiarum, & hoc dicit eſſe ve
rum. Hoc idem ſequitur gloſ. in uerbo in conceſſione,
quæ ſimiliter ſic diſtinguit. Hoc idē uoluit gl. in uerbo
apoſtolicis. in cle. p literas. de præb. Voluit etiam Inn.
in d. c. cū dilectus. in fi. & ibi Hoſ. & Io. An. ſequēdo gl.
& do. Car. ibidē in 4. col. in 4. no. & in 22. q. ubi ēt Abb.
in 2. no. & in fi. ubi dicit hoc ſatis pbari p illū text. nā
ſi potuiſſet reſeruare bñficium patronatus laicorū, nō
oportebat diſtinguere inter laicū & clericum, put ibi
fecit Papa. & idē tenet Arc. in c. hortamur. 61. diſt. & in
c. 2. de præb. li. 6. licet Spec. §. nunc tractemus. uerſi. ſed
nunquid, tenuerit ꝯtrium, q reprobat a Car. & Abb. ubi
ſup. Hanc eandem ſn̄iam tenuit D. Goff. ꝯciuis meus ī
ſumma huius tit. in prin fi. col. & Hoſt. ibidē in §. in qui
bus. in 2. col. in c. ſubiectio. & ſum. directorii iuris hoc
tit. §. 32. & ſumma angelica in uerbo iuſpa. §. 1. Lap. al-
lega. 96. ſol. 53. Car. conſ 69. uacante quadam. in 2. du-
bio. Abb. in c. illud. in fi. & in c. cum propter in 3. diffe-
rentia. hoc ti. Arc. in c. unico. in fi. hoc ti. li. 6. Fed. ꝯſ. 65.
ī. ſcriptæ qōnes. in 1. dubio. Rom ꝯſi. 361. in caſu ppo-
ſito. & Do. pulchre ī c. 2. ī prin. 3. col. de p̄b. li. 6. & Barb.
in conſ. 25. ſcripſit ppheta. in 8. col. in 1. nol. & Gaie. in
repe. c. fi. in 26. col. de ele. li. 6. q allegat ēt p hoc Car. in
c. illud. in 8. oppo. & dicit hoc pcedere, ēt ſi eſſet benefi
ciū pronatus clerici ex patrimonio: ut in fi. pc. art. dixi.
3 ¶ †Dicit tñ; legatum ꝯferre prono ꝯſentiēte, licet p̄la-
to ꝯdicente, ſm Do. poſt Lap. in c. unico. in fi. hoc ti. &
uoluit clare Barb. in d. c. dilect. ante mediū 7. col. quod
eſt ſumme notandū. qđ dictū eſt rōnabile, nā & eps pōt
ꝯferre bñficiū iurip. laici eo nō uocato illo poſtea ex-
preſſe uel tacite ꝯſentiēte: ut late dixi. ſ. in 2. q. prin. hu
ius par. ī 2. art. ubi de hoc tractauimus p plures ꝯclones
& de ꝯdictione ordinarij nō eſt curandū: qa ſi legatus
pōt piudicare collationi epi, q eſt magis libera, multo
magis inſtōni, q nō ē libera. ut dicit Ab. cū inſtōnē dif-
finit in c. auctoritate. de inſti. & nos dixi. late ſ. in 1. q.
prin. hui. par. in 1. art. & hoc late tenuit Pau. de Cit. ī hoc
tra. ī 4. par. dū ponit cās, p quas iuriſlator inductus fuit
ad permittendum iuſpa. laicis. Et uoluit idem Pau. ibi-
dem in 6. par. in 31. q. in uerſicu. item in legato. & uo-
luerunt omnes doct. in dicto cap. dilectus. de offi. lega.
Et uolunt omnes doct. in d. cle. per literas. & præſertim
ibi

ibi D. Car. in 3. col. & in 3. q. ĩ uer. & no. illam gl. Voluit & hoc D. Roc. in hoc tract. in uerbo honorificum. in r. q. in 9. limi. & in 3. q. in fi. 1. col. & in prin. 2. q. ꝑ hoc alle. Geml. in c. q̃uis. circa fi. de rescri. libr. 6. & in 3. col. in uer. secūdo limita. & hæc est oĩum doc. cõis sniã, quam etiam pulchre ponit Lap. alleg. 96. beneficia uacantia, in 2. col. fol. 51. Et suprascriptam conclusionem tenuit Phi. Dec. in cons. 149. In cã iurisp. in 3. dubio. in pe. col.

¶Tertius art. 8. q. p. in. 3. par. ij. Lib.

1 *Legatus de latere an posit disponere de iurepat. acquisitum per laĩ cum ex præscriptione, consuetudine, uel priuilegio.*

2 *Patronus ratione priuilegij Papæ censetur ecclesiasticus.*

1 Sed Dubitatur tertio †qd si laicus hẽt iusap. ecclesiæ ex ꝑscriptione, cõsuetudine, uel priuilegio, an possit de illo legatus a latere disponere, seu illud cõferre. Et Fed. de Senis in d. cons. 65. ĩ. scriptæ qões. in 1. dubio motus illa rõne, nam ſm gl. pen. in d. c. cum dilectus. hoc ti. & oẽs doc. allegatos in præce. art. Ideo legatus a latere non conferr beneficium iurisp. laici, qa ipsi laici hoc uidentes retrahetentur ab ędificationibus & dotationib. ecclesiarum, quæ quidem rõ cessat in casu nõo. Immo ego dicerem, non solum illam cessare, sed maiorem rõnem militare cessante s̃. scripta rõne in iu repa. laici, q̃ in intep ecclesiastici, nam ut s̃. dixim. in r. art. post Goff. & alios. Ideo legatus a latere põt cõferre beneficium patroni ecclesiastici: quia si potest cõferre beneficium spectans ad præsentationem, ecclesiastici quo minus ius habeat, sic & in casu nostro, si põt cõferre legatus a latere suprascripta beneficia, multomagis poterit cõferre bñficium spectans ad præsentationem laici, qui hẽt multominus ius q̃ patronus ecclesiasticus iuxta no. in c. cum Bertoldus. de re iud. cum cessat illa rõ, ne retrahantur laici a fundatione ecclesiarũ. cũ hic iuspa. non acquisiuerint laici ex ædificatione uel dotatione ecclesiæ, sed ex præscriptione uel priuilegio, ut proxime est dictũ, & hoc noluerũt Cat. Ab. But. & Maria. in d. c. dilectus, de off. leg. & idem Car. in cle. 1. in 7. q. ut lite penden. & idem Car. in cle. 2. quæ incipit per literas in 3. col. in 3. q. de præb. & uoluit ẽt Do. in c. 2. in 3. colũ. de præb. li. 6. & noluit Alex. in consi. 74. & seq. in 4. uol. & do. me. Corse. in c. cum uenerabilis. in 6. chat. de excep. & in reperto. suo in uerbo patronus. circa p. in. dicit hãc esse communem opi. & D. Car. in cons. 69. uacãte. in 2. dubio. Et hãc partem ẽt sequitur D. Ant. in d. c. dilectus. in 4. col. p d. cons. Fed. quia qñ laicus hẽt ius ꝑsentandi rõne præscriptionis: ut puta q a esset populus, qui præscripsit ius pñtandi, ſm ea quæ habentur in c. q̃relam, de ele. tũc legatus de latere poterit conferre tale beneficium: quia licet populus præscripserit contra ordinarium collatorem, non tamen pp hoc censetur præscripsisse ꝯ Papã, uel eius legatum. Secus tñ esset, dicit ipse, si ex priuilegio sedis Apostolicę hẽet laicus ius præsentãdi: quia non intelligeretur uere ꝑiudicare priuilegio Papæ. c. super eo. de off. dele. sicut si rõne iurispa. haberet ius præsentãdi. Et hæc d. D. Ant. refert Barb. in d. c. dilectus. in 8. col. in uers. limitat tamen D. Ant. q postea dicit do. suum Io. de Imo. ibi tenere ꝯrium, quia nunq̃ uĩ fuisse de intentione Papæ præiudicare iuri laici, nisi hoc exprimat, per ea quæ habentur in c. cum dilectus. de iurepat. & in c. a. de præb. lib. 6. ergo tanto minus hoc agere posset legatus. Et si diceremus oppositũ, sequeretur, ꝙ si laici pos. retrahi a fundatione & dotatione ecclesiarum, si uiderent iuri suo derogari, & sic eadem ratio uidetur esse in casu isto, & iõ. d. Fed. non uidetur uerum, quia non est in iure cautum, dicit tamẽ, ꝙsi illud dictum esset uerum, esset elegans limitatio ad prædicta. Ipse Barb. tamen dicit fore ponderãdum, nã non sequitur, ꝙ si d. Fed. & do. Anto. laici retrahent se a fundatione & dotatione ecclesiarum pp hoc, qa immo potius retraherent se a præscriptione, & ideo dicit esse considerandum, quia contra d. Fed. & do. Anto. uĩ casus in d. c. cum dilectus. ubi Papa fundat se, si beneficium spectat ad præsentationem laici, uel ne, qa si spectat ad præsentationem laici, legatus de latere nõ põt illud conferre, quocunq; ergo mõ spectat, siue ex præscriptione, seu priuilegio, siue ex ædificatione, seu dotatione ecclesiæ, non poterit legatus de latere cõferre illud, unde prohibito effectu uĩ prohibitus oĩs modus, ꝑ quem deuenitur ad effectum. c. cum quid. de reg. iur. li. 6. l. oratio. ff. de sponsa. Hæc rõ Barb. non militat per ea quę in prin. præsentis art. diximus, ꝙ si non esset rõ, ne retrahantur laici a fundationibus ecclesiarum, potius posset conferre legatus beneficia spectãtia ad pręsentationem laicorum, q̃ ad pręsentationem clericorũ, seu collationem ordinariorum, ergo cum cessat rõ, cur legatus non se impedit de patronatib. laicorum in casu artic. nñi, in eo multomagis militat illa rõ, ut se de illis impedire posit D. Fel. in suo trac. qñ literæ apo. no. patro. in 11. & ult. limita. tractat hunc passum, & dicit esse considerandum primo doc. tenentes opi. Fede. ꝑsup ponere unum iusp. posse acquiri pręscriptione, uel consuetudine, quod est ualde dubium, nam Arc. in c. hortamur. 71. dist. tenet non posse acquiri. Ioã. An. uero in regu. quod alicui gratiose. in mercu. tenet ꝯrium, & dicit do. Fel. disputando posse teneri opi. Arc. in consulẽdo uero & iudicãdo opi. Io. An. Cõsiderat. 2. ꝙ dũ Fed. & ꝑdicti loquuntur de patronatu competente ex priuilegio non ex dotatione, tõ totum uĩ tuta, uidelicet ꝙ cessat ille respectus, ne laici retrahantur a fundatione &c. & de tali patronatu forte non est necessaria mẽtio, ut dicit se dixisse in 10. ampl. & sic in casu nño legatum posse de eo disponere. Considerat. 3. ꝙ tenentes iuspat. posse acquiri p laicum præscriptione loquunt̃ de ꝑscri. tanti rpis, cuius initii non extat memoria, ut dicit se dixisse in c. cũm. de ꝑscrip. & q fundat se in dicto tpe non hẽt deducere tempus simplr sed tit. & ad eum probandum inducitur pręsumptiua & sufficiens probatio p dictum tp̃s, iuxta l. hoc iure §. ductus aquę. ff. de aq. quot. & ęstiua. & c. super quibusdam. de uerb. signifi. cũ concordan. de quib. in c. peruenit. de censi. & tenendo hoc esset forte dubia hęc conclusio, quam Fel. appellat limitationem, qm̃ dicit ipse, si ex tanto tpe pręsumitur fundatio, procederet adhuc isto casu illa rõ, ne retrahant̃ laici a fundatione, & subdit sæpius re uera se fuisse loquutum cum hominib. ꝑtendentib. se patronos, & pp eorum antiquitatem nescire quõ sint patroni, sed allegãt præsumptionem fundationis, quam probãt ex diuturnitate tẽporis, & forte hoc casu esset uera impugnatio Io. de Imo. & procederet opinio modernorum doc. Romanę curiæ, dicentium fieri differentiam in cancellaria inter patronos ex fundatione, uel ex pñtatione. Si aũt uelletis tenere, ꝙ circumscripta probatione ꝑsumptiua tit. tempus solum cuius initii nõ est memoria, cõferat acquisitionem iurisp. tunc conclusio nostra esset uera, de hoc aũt tanq̃ longo & impertinenti dubio ad materiam, quam ipse Fel. tractauit, dicit esse ꝑsequendum, ut in locis s̃. allegatis, in quib. forte inuenies oportere deducere titulum & solum tp̃s non sufficere. Tu aduerte circa has considerationes D. Fel. & primo circa 2. per quam uĩ concludere, nullum dubium esse, Papam & legatum disponere posse de beneficio patronatu laici ex priuilegio, & tamen do. Ant. in d. c. dilectus. relatus ibi a Barb. ut s̃. retulimus, tenet expresse beneficium patronatus laici ex priuilegio summi Pontificis: quia alias hñi non põt: ut dixim. s̃. in 1. par. 1. lib. in 10. q. prin. in 2. art. non comprehendi sub mandato Papæ de cõferendo beneficium, si de eo non faceret mentionẽ, sicut de uero iurepa. ex fundatione: quia non intelligeretur uelle pręiudicare suo priuilegio. c. super eo. de of. deleg. sicut si rõne iurispa. haberet ius pręsentandi, si ergo Papa in generali mandato non intelligitur derogare iuripat. laici ex priuilegio, multomagis non poterit de eo disponere legatus, nisi in sua commissione Papa hoc sibi ꝯcesserit, tñ ego adhuc tenerem cũ Fel. in hoc quod etiam ipse tenet ibidem in decima ampli. illa ratione: quia ut dixim. sup. in d. 1. par. 1. li. in 10. q. prin. in

3. arti. †si aliquis laicus est pronus rõne priuilegij Papæ, non censebit ut laicus, sed ut ecclesiasticus, cũ simus in eius damnũ, ut ibi late diximus, maxime cũ oẽs sequãtur Fed. in hoc. Quò vero ad primam & tertiã considerões Fel. in patrono laico rõne pscriptionis bñ loquit D. Fel. uã nos illum art. an iusp. acquiri possit per laicũ pscriptione, latissime tractauimus s. in 10. q. prin. 1. par. 1. li. in 5. art. & tenuimus opi. Arc. & in fi. demonstrauimus in effectu ipsas duas opi. quæ vr̃ cõtrię. s. Arc. & Io. An. esse vnam, cũ Io. An. in effectu nolit opi. suã ꝓcedere, qñ pscriptio fit tanti tpis, cuius initij &c. ut allegato titulo fundationis, & illo psumptiue ꝓbato per tm̃ tps, laicus præscribat, quo casu re uera non ex pscriptione, sed ex fundatione dicet acquisiuisse iuspa. & in hoc casu nullũ põt hr̃e locum cons. Fed. quia militaret rõ, ne laici retrahantur a fundatione ecclesiarũ, ex quo isti psupponũt se patronos ex fundatione. Sed posset habere locum d. Feder. qñ laici non dicerent se patronos ex fundatione, sed ex consuetudine posse pñtare: quia tũc legatus de tali bñficio disponeret, ut proprie loquitur Fed. qa nõ essent ueri patroni, sed solum haberent illã pñtationem ex consuetudine. Et ita intelligit Fed. do. Car. in d. cle. p literas. in 3. col. in 3 q. in uersi. & no. in illa glos. dum ibi dicit, secus si dico, si ad laicum spectatet ius pñtandi sine patronatu: quia tũc cessat rõ, quę est, ne retrahant̃ proni a fundatione ecclesiarũ, & sufficit, ꝙ hoc casu non reperiat intentiũ legato talia cõferre, quod tenet Fed. in cons. &c. Dico & aliud, ꝙ si nõ allegaretur titulus fundationis ecclesiæ per pronũ laicũ, sed titulus priuilegij & psumptiue probaret per tm̃ tps: quia & hic titulus allegati posset. s. priuilegij summi Põtificis, ut s. dixim. erit ẽt clarum, tũc legatũ Papæ de eo disponere, & pręscriptionem ualere nõ ui pscriptionis, sed ui priuilegij, & ita tene, cum prædicta procedat oĩ iure. Et uide q̃ dixi in d. 10. q. prin. 1. par. 1. li. in 9. art. ubi tractauimus, an laicus patronus ex pscriptione censeat ecclesiasticus, uel secularis. Et ibidem in art. posuimus, an præsentatio possit competere laicis & psertim parochianis, non ex ui iurisp. seu ueræ præsentationis, sed ex ui simplicis petitionis rectoris instituendi, in quo casu non est dubium, legatum posse de tali beneficio disponere, & illud conferre. Et adde cum opi. D. Fed. concurrere Roc. in hoc tra. in uerbo honotificum. in 3. col. 3. q. in uersic. tertio limita. ubi post do. me. Corse. dicit hanc opin. esse communem, & D. Fel. in c. in nostra. in 26. col. in 38. corellatio. de rescri. Et Phil. Deci. in cons. 149. in causa iurisp. in pen. & fi. col.

¶Quartus art. 8. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Inhabilis coniunctus cum habili consequitur quod per se consequi non possit.*

2 *Legatus de latere non potest disponere de iurepat. spectante ad laicum & clericum.*

Dubitatur Quartò, quid si iusp. alicuius beneficij spectat communiter ad patronum clericum & patronũ laicũ, an legatus a latere pos-
1 sit tale beneficium conferre. Abb. in d. c. dilectus. dicit Gasp. de Cal. referre alias fuisse consultũ, ꝙ sicut potius attẽditur cã permittens q̃ prohibens, & referre & alias fuisse obtentum & decisum cõtrium, & dicit Ab. hãc ultimam opi. esse ueriorem p ea q̃ legũtur, & no. in c. unico. hoc tit. li. 6. & dicit facere optime. l. si communem. ff. quemad. serui admit. ubi maior relinet seruitutẽ ex psona minoris ad idẽ. c. sacris. de sepul. cum simi. Hũc art. tractat ẽt Ab. in c. fi. in fi. hoc tit. & dicit hũc casum esse dubitabilem, nam si hr̃ respectus ad clericum, legatus poterit conferre, si ad laicum non: ut in c. cum dilectus. hoc tit. unde surgit dubietas rõne mixturę cũ ista componentia sint diuersę naturę, dubitatur de composito seu mixto, cuius naturę dẽat censeri. Et dicit Fede. consil. 63. & melius dixisset 65. in 7. dubio. post multa concludere, legatum non posse tale beneficiũ conferre: quia non dẽt priuari patronus laicus pp mixturam clerici. adducit ad hoc in d. c. sacris. & d. l. si cõem. fat et sñ legatum posse ut iure clerici, & cõferre eccłam cũ consensu solius laici, quod Ab. dicit esse notãdum, & idem tenuit expresse Gemi. post Lap. in c. unico. hoc ti. in fi. ubi ẽt Phil. Fran. post Petr. de Anc. ibi, & prædictos alios doc. Hoc ẽt uoluit do. Barb. in d. c. dilectus, de off. lega. in prin. ante p. col. in uer. ultimo quærit hic D. Ab. ꝙ pro hac conclusi. dicit se allegare in simili tex. ualde
1 singularem in l. si is q duos. ff. de libe. leg. †ubi inhabilis coniunctus cũ habili cõsequit illud, quod p se solũ cõsequi non posset, ita dicamus hic: ut clericus pronus cõsequatur per mixturã laici proni illud qđ per se cõseq nõ posset, adducit p hoc plura alia similia dicta in materia mixturę. Et idẽ uoluit Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. par. post mediũ. 31 q. Et hoc idem tenuit D. Fely. in suo trac. qñ lit. apost. no. patro. in 6. ampl. de cuius dictis dicemus s. in seq. q. prin. in 9. art. de quo ẽt nos dixim. s. in 5. par. 1. li. in 1. q. prin. in 6. art. ubi posuimus materiam mixturæ, & qñ iusp. cõe denominat a clerico, & qñ a laico. & diximus post Felin. ubi proxime, quia ubi resultat commodum ecclesiæ, uel ecclesiasticæ psonę, & tũc in casu mixto sit denominatio a qualitate clericali, & nõ a laicali, si aũt resultaret incommodum, uel deteriotõ ecclesiæ, seu ecclesiasticæ psonæ ex prædominatione qualitatis clericalis, tũc inspicit potius qualitas laicalis, & licet cõ hoc fuerimus argumentati, tñ dedimus cõcludentes solutiones, & ex ibi dictis apparet ueritas
2 cõclusionis, & est illa, quam s. posuimus †legatũ nõ posse se impedire cum iuspa. spectat ad clericũ & laicum, & prædicta etiam uoluit D. Roc. in hoc tract. in uerbo tus. in 7. q. in 2. col. in uer. prima est pone.

¶Quintus art. 8. q. prin. 3. pat. ij. Lib.

1 *Legatus de latere potest præiudicare iuripa. ecclesiastici etiam quãdo patronus non est de sua prouincia dummodo ecclesia patronata sit de illius prouincia.*

Dubitatur Modo octauo loco, an legatus de latere possit conferre bñficiũ sitũ in sua prouincia, si persona ecclesiastica, ad quã spectat pñtatio uel collatio, nõ est illius prouinciæ. Et Roma. cons. suo 361. in casu pręposite consultationis. con-
1 suluit †posse iuripa. ecclesiastico p legatũ præiudicari, & qñ ipse pronus non esset de sua prouincia, dummodo ipsa ecclesia patronata sit de illa prouincia, ut ibi late p eum, quem sequit D. Roch. in hoc tra. in uerbo honorificum. in 3. q. in 3. col. in uer. secũdo limita. quia attenditur locus ecclesiæ, & non hñtis pręsentare, & pro hoc faciũt ea quæ dixim. sup. in 1. par. 5. lib. in 2. q. prin. in 8. art. ubi conclusimus in ædificatione ecclesiæ & acquisitione iurispat. requiri consensum episcopi loci ecclesiæ, & non loci fundantis nolo referre. d. consil. Roma. uideas illud.

¶Sextus art. 8. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Legatus de latere an possit beneficium patronatum clerici alteri concedere facta præsentatione a patrono in præiudicium præsentati, ubi distinguit nu. 2.*

1 Dubitatur Sexto & ultimo †si facta est pñtatio per patronum ecclesiasticũ instĩtõe non sequuta, an legatus possit illud beneficium alteri concedere in præiudiciũ pñtati. Hunc art. non inueni in specie tactum. d. ca. cum dilectus. & nos retulimus s. in 1. art. uam si præcessit reseruatio siue clausula decreti, tenet præsentatio patroni ecclesiastici, non obstãte reseruatione facta p legatum a late. ut uoluit gl. in uerbo concessit. circa fi. de off. lega. & Car. in d. c. cum dilectus. ut diximus in d. 1. ar. cõtomagis si nulla est facta reseruatio. Et eo maxime hoc procedit, quia pñtatio proni ecclesiastici habet uim electionis, iuxta aureã d. Inno. quem ibi sequitur Ab. & omnes in c. cum autẽ. hoc tit. & licet non dicatur sibi esse acquisitum ius in re, tamen habet maius ius quam præsentatus a patrono laico, ut late per doc. in c. cum Bertoldus, de re iudi. & nos discussimus supra in 2. par. huius 2. lib. in 5. q. princip. in 8. art.

8.art.& etiam in 7.q.prin.In 1.art. concluderem distin
3 guẽdo †q aut legatus sibi reseruauit iusp. patroni eccle
siastici, & nullo modo tenebit pñtatio facta per patro-
num: cũ sit irrita ipso iure: ut supra est dictum. Aut fuit
facta reseruatio per legatum sine clausula decreti, & te
nebit præsentatio. Et sic multo magis tenebit, si nulla
pcessit reseruatio, & pronus ecclesiasticus pñtauit sta-
tim post uacationem, & sic anteq̃ conferat legatus, q
cũ sit q̃situm ius pñtato, ut proxime dictum est, nõ po
terit sibi per legatum præiudicari. Et p hoc faciũt quę
dicemus infra in 9.seq.q.prin.in 31.art.

Ex Dictis in s̃.scripta 8.q.prin.& eius 6.art. collige
ꝯclusionem, legatum ẽt a latere nõ posse dispo
nere de iurep. laici patroni absq; eius pñtatione, sed de
beneficio iurispa. patroni ecclesiastici, sic ẽt inuito uel
ignorante patrono: ut dixi. s̃. in 1. & 2.art. Amplia pri-
mam partem cõclusionis, ut legatus non possit dispo-
nere de beneficiõ iurisp. laici, etiam si illud hẽat laicus
commune cum ecclesiastico, ut dixim. s̃. in 4.art. Am-
plia d. primam partem conclusionis, ut legatus nõ pos-
sit disponere de beneficio patronato laici intm̃ pcede
re, q etiam non poterit disponere de beneficio patro-
nato clerici rõne patrimonij: cum censeatur laicus, ut
dixim. s̃. in primo & secũdo art. Limita primo primam
partem conclusio. ut legatus nõ possit disponere de be
neficio iurisp. laici, siue simplr, siue in communi proce
dere, nisi disponat seu conferat de uolũtate ipsius põo
ni: quia bene tenebit ipsius collatio, ut dixim. s̃. in 2. &
4.art. Limita secundo dictam partem conclusio. lega-
tum non posse disponere de beneficio iurispa. laici, qñ
illud laicus hẽt ex fundatione, constructione, uel dota
tione ecclesiæ: sed si illud haberet ex priuilegio Papæ,
uel haberet ius præsentandi ex aliqua consuetudine, le
gatus a latere posset illud reseruare & conferre, & sic
de illo disponere sicut de iurepa patroni ecclesiastici:
ut dixim. s̃. in 3. art. Amplia mõ primo scdam partem
concl. ut legatus a latere possit reseruare & conferre be
neficium iurisp. patroni ecclesiastici, ẽt si patronus non
sit de prouincia sibi decreta, dummodo beneficiũ seu
ecclesia sint in prouincia, ut dixi. s̃. in 5. art. Amplia se-
cundo dictam secũdam partem, ut non solum legatus
a latere possit disponere de beneficio patroni ecclesia-
stici sine alia commissione, dummõ sit a latere, sed ẽt
alius legatus non a latere, uel delegatus Papæ, dummõ
hoc spãliter habeat in mandatis: ut dixim. s̃. in 2. art. Li
mita istam secũdam partem d. concl. ut legatus a late
re possit disponere de bñficio patroni ecclesiastici, dum
modo illud reseruauerit cum cl'a decreti, uel illud con
tulerit, anteq̃ patronus ecclesiasticus pñtauerit: sed si
reseruatio fuit sine clausula decreti, uel nulla pręcessit
reseruatio, & patronus ecclesiasticus pñtauerit aliquẽ,
anteq̃ conferret legatus, tenebit præsentatio, & nõ po-
terit legatus præsentato præiudicare: ut dixi. sup. in ult.
art. Et ista sufficiant pro hac 8.q.prin.

¶Nona quæstio prin.3.par.ij.Lib.

1 *Papa an possit disponere de ecclesiis patronatis sine præsẽtatione pa
tronorum.*
2 *Papa potest pręiudicare iuripa. patronorum clericorum & benefi
cium illius reseruare, & sine eorum præsentatione conferre.
Legati de latere & alij legati, & etiam delegati possunt dispone
re de iurepa. clericorum.*

Nunc Est cõdescendendum ad Papam. Vidimus
.n. supra, an & qñ inferiores ẽpis ius insti-
tuendi iure particulari habentes ẽpi, archiepiscopi, &
legati possunt cõferre beneficia sine præsentatione pa
2 tronorum. †Merito nũc quærendum est an Papa possit
prouidere de ecclesiis patronatis sine præsentatione ip
sorum, & sic illis p̃iudicare, & per consequens, quando
literæ aposto. no. patro. D. Roc. in hoc trac. in uerbo ho
norificum. in 3.q. in 3.col. in uerbo, quando aũt literæ,
dicit de hac qõne nolle aliquid attingere, quia do. Fel.
Sandeus adeo plene loquitur in suo trac. intitulato, qñ
literæ aposto. no. patro. ecclesiarum, q incipit, p reg. te-
nendum est: qa existimat parum in effectu addi posse,
& ẽt qa ipse circa hãc qõnem aliqd tractat in c. eam te,
col. 12. in uer. quarta declaratio, de rescri. Ego certe de-
creueram idem facere. s. de hac q. nihil loq. ne uellẽ lu-
cem p D. Fel. exhibitã facib. meis debilib. & obscuris il-
lustrare, sed me ad eius dicta remittere, tñ qa hic meus
tractatus uideret imperfectus, & nõ posset qs cõ p fecte
uti absq; dicto tractatu D. Fel. & ego pro posse sum co-
natus oĩa huius materiæ in hoc trac. includere, ne sint
pquirendi alij tractãtes mutam suiam, & decreui d. D.
Fel. hic ponere p art. & sic mutato ordine, tñ eius doctri
nam sequendo pro meo carrotio, cum uere lumen iu
ris nostri sit ad instar solis in mundo, & sic appellatori
põt lumẽ maius iuris utriusq. & p̃sertim canonici. Pro
decisione ergo huius q. est uidendum de infrascri. at. Et
primus art. erit, an Papa possit p̃iudicare iuripat. pñono
rum ecclesiasticorum, & bñficium illius reseruare, &
sine eorum pñtatione conferre. & in Hoc non est du-
2 bium †qa cum hoc facere possit legatus de latere, & ẽt
alij legati nõ de latere, & delegati ex spãli commissio-
ne tñ ipsius Papæ, ut dixim. s̃. in px. præced. q prin. in 1.
art. p illa duo clara iura & ibi notata s. in c. cũ dilectus.
hoc tit. & in c. dilectus. de off. leg. multo fortius hoc fa-
cere poterit Papa, cũ sit maior immo maxima eius po-
tẽtia, ut dixi. s̃. in 1. par. 1. li. in 19. q. prin. in 2. art. dũ tra-
ctauimus, an laicus possit effici pñonus ex priuilegio Pa
pæ, & in hoc articulariter non insisto, quia hęc conclu-
sio comprobatur ex pluribus dicendis infra in quam-
pluribus artic. & sic hoc est de indubitabili.

¶Secundus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Papa an possit disponere de iurepa. laicorum sine eorum præsenta
tione. ubi quòd sic.*
2 *Priuilegiatus non potest uti priuilegio contra priuilegiatum.*
3 *Papa potest limitare & interpretari ius diuinum.*
4 *Papa non subiacet iuri communi.*
5 *Papa potest expresse reuocare priuilegium suum.*
6 *Fatuum est disputare de posse Papæ.*

1 Posset Bene esse dubium †an Papa possit puidere
de ecclesia pñonata laicorum sine pñtatio-
ne ipsorum. Et dubium facit, qa in eo militat eadẽ rõ q̃
militat in legato. s. ne laici retrahantur a fundatione &
dotatione ecclesiarũ, q̃ rõ multomagis militat in Papa
q̃ in legato duplici rõne. Prima, quia si legatus p̃iudica
ret patrono laico, retraheret laicos suæ puinciæ a fun
datione ecclesiarũ, Papa uero retraheret laicos totius
orbis, & sic ista differũt tanq̃ species a genere, & maius
esset damnum, quod fieret ab exemplo Papæ, q̃ ab exẽ
plo legati. Secũda est rõ, qa cum Papa fauore ecclesia-
rum, & sic uniuersalis ecclesiæ, & in auc. sacri & fidei ꝯ-
cesserit hoc priuilegium laicis. c. 3. hoc tit. ut dixim. la-
te s̃. in 1. par. 1. lib. in 1. q. prin. & in 4. art. & q sit inductũ
fauore uniuersalis ecclesiæ diximus ibidem in 12. & ult.
art. non deberet Papa uenire ꝯtra suum priuilegium,
maxime inductum in fauorem uniuersalis ecclesiæ. c.
super eo. de off. deleg. cum simi. Tamen his non obstã-
2 tib. ꝯtria pars est uerior, & rõ decidendi est, † quia priui-
legiatus non põt uti suo priuilegio ꝯ priuilegiãtem, p̃-
sertim cũ priuilegium non est cõcessum priuatiue, &
diffinitiue, ut est in casu nro, nam iurislator mortuus
& uiuens sustinet patronos in hoc iure. d. c. 3. hoc tit. er
go ex gratia ad eorum libitum: ut ex illo tex. clare pa-
3 tet. †Alia est rõ decidendi: qa Papa põt interpretari &
limitare ius diuinum, q̃to magis aliqñ tollere hoc pri-
uilegium, ut de primo est tex. in cle. ne romani. in prin.
de ele. & late p̃sequitur D. Fel. in c. q̃ in ecclesiarum. de
ꝯsti. in 6. col. in 2. concl. dum dictum priuilegium sit de
iure positiuo, ut in d. c. hoc tit. præsertim cum Papa ha-
beat plenissimã ptãtẽ in bñficiis, ut uult D. Ant. in c. cõ
stitutus, de relig. domi. & late prosequitur D. Fel. in d. c.
quæ in ecclesiarum. in 14. col. in uer. pro ista declaratio
ne. & faciunt quę diximus in d. 10. q. prin. 1. par. 1. libr. in
2. art. & est tex. pulcher in c. 2. de præben. lib. sexto. & in

cle.1.eo.tit.in fi.ubi dicitur, Papa in bñficialib. hře am
pliſsimam ptãtem. Et dicit gl.in c.per princ.9.q.3. Papã
poſſe ſine cã deponere unum epm, quam exornat do.
Feli. in d.c.quæ in eccleſiarum.in 14.col.in uer.per iſtã
declarationem.ergo multo magis poterit diſponere de
iurepa. laicorum. Præterea iuſp.eſt inuentum a iure po
ſitiuo, & ab illo conceſſum laicis de gratia.c.3.hoc tit.
4 †& illi iuri cõi Papa non ſubiacet.c.propoſuit.de ꝯceſ.
pb.& reliqua quæ adduxit D.Fel.in d.c.quæ in eccleſia
rum, ꝑ totũ, præſertim in d.14.colũ.ergo poterit pꝛonis
ẽt laicis in hoc pꝛiudicare. Non ob.mõ 2.in ꝯrium addu
cta, ualet eãdem rõnem militare in Papa, quę in lega-
to,ſ.ne laici retrahantur a fundatione eccleſiarum &c.
Immo maior rõ, ut ꝓx.dixi.quia in Papa illa rõ nõ mili
tat: quia iam ſciunt laici ſe ſuſtineri per Papam in ipſo
iurepa.ex gratia.per d.c.3.hoc ti.unde ſi eis aliquando
præiudicat, poterit præiudicare, tãto magis qa in Papa
præſumitur cã, ut per doc.& maxime D.Fel.in d.c.quę
in eccleſiarum. ſufficit eis per Papã illis non derogari,
niſi expreſſa fiat derogatio: ut in ſeq.art.dicemus. Et il-
la prima rõ, ꝙ legatus induceret malum exemplũ pro-
uinciæ, Papa vero uniuerſo orbi, dico nõ militare: quia
Immo ſi quilibet legatus hoc facere poſſet in ſua pro-
uincia, comprehenderet totum orbem, & ſi poſsẽt ipſi,
poſſet & Papa: & ſic tanto magis prǽiudicaret patronis
qa cum mõ ſolum Papa põt eis pꝛiudicare, ſi poſsẽt &
legati, tanto magis retraherentur laici a fundationib.
eccleſiarum, qui per prouinciales legatos facilius eis pꝛ-
iudicarẽt, & ſic tanto magis retraherentur a fundatio-
nib.eccleſiarum, unde hęc rõ magis militat in eis, q̃ in
Papa. Nec ob.ſecũda rõ, ꝙ Papa uideretur reuocare pri
uilegium ꝑ iurislatorem conceſsũ laicis fauore uniuer
5 ſalis eccleſiæ: † qa Papa põt expꝛſſe reuocare priuilegiũ
ſuum: ut no.in d.c.ſuper eo, de off.deleg. maxime in ca
ſu nr̃o, cum nõ ſit uerum priuilegium: qa laici ſuſtinẽ-
tur in hoc iure.d.c.3. quod ſuſtinere ſonat, ſ.inquãtum
ſuſtinens vult, maxime cum pro reuocante pꝛſumaĩ cã,
ut ꝓx.dixi. Et hãc opi.tenet Arc.in c.2.de præb.lib.6. &
alle.rõnem: qa patronus ſm ueritatem non hẽt ius in
eccleſia.10.q.1.nouerint, ſed gratiam 16.q.2.ſi qs epõ-
rum.c.3.hoc tit. Item patronus etiam laicus quoad il-
lud ius eſt de foro eccleſiaſtico, ut de iudicijs q̃to, Papa
ergo qui dat gratiam, poteſt de illa diſponere, cum ſit
etiam ſ.ius d.c.propoſuit.de conceſ.præb.& facit.c.cũ
uenisſent.de inſti.& ita vult Io.And.& Dom.in d.c.2.
qui dicunt de hoc eſſe tex.in d.c.cum dilectus, hoc tit.
6 †quia fatuum eſt diſputare de poſſe Papæ. Sed diſputã-
dum eſt de uelle, de quo uelle dicemus in ſeq.artic. Et
hanc partem expreſſe tenuit gl.in uerbo apoſtolicis.in
cle.2.de pręb.quia dicit legatum non poſſe cõferre ec-
cleſiam ſpectãtem ad pꝛntationem laici patroni, quam
tamen Papa confert.d.c.cum dilectus.hoc tit.& c.dile-
ctus.de off. lega.quod intelligit hoc expreſſe: ut ibi per
eam, quam oẽs ibidem ſequũtur. Hoc etiam uoluerũt
expreſſe Inn.Hoſt.Io.An.& Car.in 22.q.in d.c.cum di-
lectus.hoc tit.& ibi Ab.in fi.ubi dicit, Papam poſſe cõ-
ferre beneficium patronatũ laici: cum laicus hẽat hoc
a Papa, alle.in arg.d.c.3.hoc ti.& ſir̃r hoc uoluerũt pꝛdi-
cti doct.& etiam Butr.in c.nouit.quem refert & ſequiẽ
ibi Barba.in 8.col.in uerſi.limitat tamen. Hoc idem uo
luit Ab.in c.3.in 2.no.hoc ti.ubi colligit, iuſpat.eſſe ex
gratia.& dicit ex hoc inferri, Papam poſſe prouidere de
eccleſia patronata laicorum ſine ipſorum pꝛntatione, li
cet ſit in alijs pꝛlaris citra Papam, alle.no.in d.c.cum di-
lectus.& gl in d.cle.2.de præb. Et Arch.in c.filiis.16.q.7.
& in c.hortamur.71.diſt.& uoluit idẽ Ab.in c.illud. In
fi.hoc ti.& in ſua diſpu.inc.Angerio.circa medium.5.
col. Et Alex.in conſi.74.uiſo pũcto.in ulti.col.in 4.uol.
Et ſumma angelica in uerbo iuſp.in §.1.& Ab.in conſ.
28.in cã communis.in 2.uol.& Barb.ꝯſ.23.ſcripſit pro
pheta.in 8.col.in 1.uol.& Gaye.in repe.c.fi.de ele.li.6.
in 26.col.& Pau.de Citã.in hoc trac.in 4.par.in uerſ.ex
quo ergo.ubi dicit, ſolum Papam poſſe conferre benefi
cium patronatum laici: quia ex quo dat priuilegiũ, põt
ẽt tollere, reg.eius eſt.ff.de reg.iu. & hoc ſentit Roc. in
hoc tra.in uer.honorificũ.in 3.q.in 3.col. & uoluit Fel.
in d.ſuo tract. qñ liter.apoſto.no.patro.in prin.2.col.in
uer.opponiẽ.& in uer.ſolutio.dum diſtinguit de poten
tia & uolũtate, & dicit Papam poſſe de potentia, de uo
lũtate uero non, niſi exprimat, & ꝙ poſſit, adducit Arc.
in c.piæ mentis, in fi.16.q.7.& in d.c.hortamur. dicen-
tem, ad ſolum Papam pertinere ptãtem conferendi bñ
ficia patronalia patronis laicis inuitis. Et Pau. de Cita.
In hoc tra.in 7.par.in 8.q.quærit, an iuſp.competat Pa-
pæ in oĩb.eccleſiis orbis, licet nihil de requiſitis fecerit,
de quo nos dixim.ſup.in 1.par.1.li.in 8.q.prin.in 4.art.
Et præſentem art.uide pulchre diſputatum per Lap.al-
leg.96.fol.51. beneficia uacantia. & concludentem ut
ſupra, de cuius dictis ſparſim in ſequen.artic.dicemus.
Et Philip.Franciſ.hoc uoluit in cap.2.ſuper glo. in uer-
bo collatio.de præben. lib.6.

¶Tertius art.9.q.prin.iij. Par.ij. Lib.

1 *Papa an præſumatur uelle præiudicare patronis laicis, ubi ꝙ non.*
2 *Papa non includit beneficia patronalia in reſeruationib. beneficio-
rum, quas facit.*

Et Quia proxime concluſum eſt, Papam poſſe dero
gare patronis ẽt laicis. Tertio loco uidendum eſt
1 †an præſumatur, Papam uelle præiudicare patronis lai
cis. Et ut prox.dixi.do.Fel.in d.ſuo trac.cum in princ.2.
col.oppoſuiſſet de iurib.uolentib. Papam poſſe præiu-
dicare patronis etiam laicis, poſtea ibidem in uer.ſolu-
tio, diſtinxit, ꝙ aut loquimur de potentia, aut de uolun
tate, & ſi de potentia, clarum eſt ꝙ ſic, ut in proxi.pꝛce.
art.concluſimus. Si vero loquimur de uoluntate, & di-
cendum eſt, non præſumi Papam uelle præiudicare pa
trono, & ſic non pręſumi in dubio eum uelle uti ptãte,
quam in hoc hẽt, & ſubdit inualiditatem literarũ Pa-
pæ non facientium mentionem de iurep.non eſſe ſcri
ptam, ſed eam ſumpſiſſe ſcribentes ex rõne.c.cum di-
lectus.hoc tit.& c.decernimus.16.q.7. ſm Rotam 20.
alias 331.præſuppoſito facto.ad fi.in nouis, quaſi uelit,
ſi dictæ literæ ualerent, & præſumeretur Papam uelle
derogare patronis pꝛſertim laicis, expreſsione retrahe-
rentur a fundationib.eccleſiarum, ut no.in ꝓximus al
legatis iuribus. et ideo Fel.ponit pro reg.& concl. Firm.
in prin.d.ſui trac.tenendum eſſe Romanũ pontificem
per literas a ſe ꝯceſſas nunq̃ pꝛſumi pꝛiudicare iuri patro
notum. Et hoc dicit late firmare Lap.de Caſtel.allega.
ſua 96.fol.51.inc.bñficia uacantia in cura Romana, &
2 concludere †reſeruationes bñficiorum.quas facit Pa-
pa, nõ includere beneficia patronialia. & referre inter
alia uerba Hoſ.in c.dilectus.de off.leg.dicentem ut eũ
refert Io.An.in fi.ſe uidiſſe bullam papalem directam
pꝛlatis Angliæ ꝑtinentem non eſse mẽtis Papæ, nec ſuę
intentionis, qñ ſcribit ꝓ aliquo bñficiãdo ſibi ꝯferri be
neficia, in quib.laicus obtinet iuſpa. Et adducere etiã
Lap.rõnem, qa ſi talia bñficia ꝑiſtum uel alium mo-
dum conferrentur per Papam, uel ꝑ prælatos eccl̃aſti
cos, laici detraherentur a fundatione eccleſiarum. Ac
ſcribere in fi.ſe uidiſse ſeruari ꝑ Gregorium X. ſdũ cõ-
tuliſset eccl̃am S. Romuli Florentiæ non facta mẽtio-
ne de patronatu parrochianorum, illum, cui facta fuit
collatio non potuiſse obtinere. Hoc idem dicit uoluiſ
ſe Io. mona. Archidiaco.& Io.And.in c.2.de præb.lib.
6.quos late refert & ſequitur ibi Domi.in fin. ſecundæ
colũ.& in principio tertiæ, quicquid dixerit ibi gloſ. Et
hanc reg.ſenſiſse etiam Ang.in l.ſed ſi hac.§.pꝛonum.
in prin.ff.de in ius uocand.dicentem impetrãtem bñ-
ficium patronale laicorum nihil agere non facta de eo
mentione. Adducit etiam Abbatem poſt alios in d.c.
cum dilectus.in fine, et Car.conſilio noningenteſimo-
octauo, Papa uniuit.ad finem. Et Rotam in tit.de con-
ceſ.præben.xxxviij.in antiquis dicentem, clauſulas ge
nerales derogatorias poſitas in literis papalibus nõ de
rogare ordinationi fundatoris bñficii, qa ſicut Papa nõ
vult

vult ꝓindicare patronis in præsentatione, ita nec ī tol-
lendo ordinationem uel ultimā uolūtatem fundatorū
& dicit idē tenere plures decisiones Rotæ successiue ꝑ
eū allegādas, ꝓsertim in 8. sua ampl. Et subdit adeo pro
cedere dictā suam reg. ꝙ ēt si in supplicatione diceret,
qualiter nonnulli laici solebāt nominare unum epm
pro rectore, quando ecclesia uacabit, per ista uerba nō
dici factam sufficientem mentionem iurisp. Et ita fuis
se iudicatum in Rota tpe Pauli secūdi per tres snīas cō
formes, ut dicit retulisse illum, ꝑ quem fuerūt latæ. Tu
pro hoc dicto dic facere, quod dixit Card. in cle. 2. in 3.
col. in 3. q. ꝙ liquis hēt ius pñtādi sine iurepa. q̄uis sit lai-
cus, legatus sibi pōt præiudicare: quia non uī illud hr̄e
ex fundatione, sed ex quadam ꝯsuetudine: ex fundatio
ne. n. hr̄ iusp. ut late dixim. s̄. in ꝓxi. præced. q. prin. in 3.
art. post q̄ ibi recitauimus nonnullas ꝯsiderationes D.
Fel. si ergo illud est in habente iusp. multo magis in hn̄-
te nominationem, q̄ est minus: ut de hmōi terminis la
te diximus. s̄. in 1. par. huius a. li. in 1. q. prin. in ult. art. un-
de in casu proxime dicto licet fuerit expressa nomina-
tio laici, cui faciliter derogatur, ut proxime dictū est,
non intelligetur derogatū iuripat. quod est difficilioris
derogationis, & idō indiget expressa sui derogatione. Et
ꝓsequendo d. do. Fel. in 2. col. in uers. corroborari, dicit
dictā eius reg. seu ꝯclusionē posse corroborari ex mēte
doctorū, q in plerisq; locis attestantur de multo fauore
ꝯcesso laicis uolentib. fundare loca pia, quib. permitti
tur ut ad libitum disponāt in ea modum seruādum in
ipsis ꝯferēdis & regendis, & ipsa omnia non esse putan
da ad aliū finē permissa, nisi ut laici uidēres iura assiste
re benigne & gratiose desideriis & uolūtatib. eorū in-
ducātur feruentius, & animosius ad ecclesiarū ædifica-
tiones & dotationes, unde si ad hunc finē talia eis ꝯce-
dūtur, multo magis ꝯseruanda est illis pñtādi facultas,
qua sublata tabescerent & retraherētur eorum animi
ab hmōi fundationib. & sic hic D. Fel. ꝓ comprobatio
ne ꝓdictorum adducit gl. in uerbo ꝯstiturum in c. cum
dilectus, & ibi doc. de consue. quæ uult fundatorem be
neficii in limine fundationis de ꝯsensu epi posse appo
nere ꝯditiones, & modos non solū præter, sed ēt ꝯ ius
cōe: ut magis laici inducātur ad ecclesias fundādas, &
sicut adducit ibi Feli. aliqua dicta & declarationes cir-
ca has intelligentias, circa dictas cōditiones, q̄ & quas
omitto: q̄a de eis ad satietatem, & pulcherrimo stilo
diximus. s̄. in 1. par. t. li. in 9. q. prin. in 1. art. ad quem locū
semper recurre pro ꝓdictis. Tu ꝓ s̄. scripta conclusione
& reg. D. Fel. & sic pñtis art. adhuc ēt Phil. Franc. in d. c.
2. de præb. libr. 6. concurrentem cum Io. An. Domi. &
aliis. Et Ab. in c. 3. in 1. no. & in c. illud. in fi. hoc ti. & in
disputa. Angelio. circa medium. 5. col. & in cons. 28. in
eā communis. in 1. uol. & Barb. & pulchre loquentem.
& adducentem Lap. cū dicto Hosti. de quo s̄. & plura
alia accumulantem pro ista conclusione in cons. 23. in
2. uol. scripsit propheta. in 7. col. & seq. in uer. circa ter-
tiam dubitationem, & in consi. 33. scripsit psalmista. in
fi. col. in 2. uol. ponit, non esse præsumendum Papā uel-
le derogare cōditionib. appositis ꝑ fundatorem, ut ibi
pulchre: & hoc ēt uoluit Alex. in d. cons. 74. nisi ꝓdicto
in ult. col. in 4. uol. s. Papam non ꝓsumi præiudicare lai
co patrono. & Gaye. in d. repe. c. fi. de ele. li. 6 in 19. col.
& Pau. de Cita. in hoc tra. in 4. par. in uer. sed licet hoc
possit Papa. & est pulchra reg. Inn. VIII. sub tub. de iu-
repatr. laicorum, quę incipit, item uoluit, ꝙ super quo
ius. & hoc idem uoluit Felin. in c. in nostra. in 27. col. in
38. corella. de rescri. & in c. ecclesia S. Mariæ. in 5. col. in
uersic. secundo nota casum. de consti. & do. mc. Corse.
post Ab. in c. ad aures. in 2. char. de rescri. & ista est om-
nium doctorum communis sententia.

¶ Quartus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

*1 Papa mandante provideri ad cuiuscunque provisionem, seu conces-
sionem, seu collationem, seu ordinationem, seu institutionem spe-
ctantem, an comprehendatur beneficium spectans ad præsenta-
tionem laicorum, ubi quòd non. & nu. 2.*

3 præsentatio laicorum non includitur prædictis, sed clericorum sic.

1 Sed Quid (& hic sit quartus art.) † si Papa mādat ꝓ-
uideri de bñficio ad cuiuscūq; dispōnem perti-
nen. an comprehendat beneficium spectās ad pñtatio
nem laicorum. Et hęc est prima ampli. do. Fel. in d. suo
trac. q dicit, aliud esse instōnem, aliud pñtationem, in
qua per hoc uerbū non inducit̄ nisi instō, alle. c. cum in
illis. § 1. & ibi late Domi. in 1. col. de præb. li. 6. & no. per
gl. & Ab. sup ea in uerbo dispōnem. in cle. unica. de sup
plend. negli. ꝑla. licet secus ubi materia esse fauorabilis:
ut ibi Car. in 2. no. & dicit facere gl. 1. in c. fi. de elect. &
subdit daro ꝙ in istis locis clare nō dicat̄ de pñtatione,
tamen dum ꝯcluditur, ꝙ dispō sonat in actum proui-
sionis, & comprehendit omnem modum reformādi,
sequitur ꝙ non includat pñtationem, q̄ non hēt in se
uim prouisionis, uel reformationis, sed præambulum
ex parte inferioris ad talia: & ita dicit ēt firmare Lap. al
leg. 84. inc. D. Papa. dicentem idem esse si diceretur ad
cuiuscūq; collationem, uel quamuis aliam prouisionē
seu dispōnē. Tu adde quod uoluit D. Car. in c. dilectus,
de off. leg. allegantem d. Zenzel. in extrauag. execrabi-
lis, Io. XXII. quam ipse glosauit, dicentis, ꝙ si Papa in
reseruatione adiiciat, ꝙ nulli liceat sup reseruatis hoc
mō, reseruamus nobis beneficia ad prouisionem cuius
cunq. spectantia: quia non impeditur pñtatio beneficii
spectans ad laicum patronum: & hanc doc. ēt refert &
sequitur Lap. in alle. 99. beneficia uacantia. 51. fol. ubi
ēt dicit Lap. quod si Papa concedat prælato, quod pos-
sit ecclesiam inuitis patronis concedere, tamen nō se-
quitur, quod concesserit inuitis patronis laicis habētib.
ius pñtandi. Sequitur prædicta pulchre Barb. in consil.
23. scripsit propheta. in 7. col. in 1. uol. & sic ex prędictis
2 habes † non derogari patronis laicis, ēt si Papa mādaret
prouideri de beneficio ad cuiuscunq; dispositionem,
seu ad cuiuscunq; prouisionem, seu ad cuiuscunq; ordi
nationem, seu concussionem pertineat, seu collationē
ut de collatione clare loquuntur Io. And. Dom. & alii
in d. c. 2. de præb. lib. 6. & Barba. in loco præallegato, &
de prouisione & dispositione loquitur etiam Phi. Fran.
in c. cum in illis. in fi. §. illis. & ibidem in §. cum autem
super gl. & in uerbo noscatur. Ioā. And. & alii, ꝓsertim
ipse Phil. dicit ēt nō includi pñtationem laici, uel cleri
ci ex pñmonio, si Papa mādat prouideri de bñficio spe-
ctante ad instōnem epi, & de ordinatione loquitur ibi
dem. s. in d. §. cum aūt. in 2. col. in uers. quid si scribatur.
Domi. & post eum Phil. Fran. & omnes concludunt in
3 dictis terminis † non includi præsentationes laicorum,
sed ecclesiasticorum patronorum.

¶ Quintus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

*1 Papa præscribens motu proprio pro aliquo beneficiando non cense-
tur comprahendere beneficium patronatum laicorum, limita nu
mero 3.*

*2 Motus proprius non firmat gratiam contra uoluntatem conceden-
tis, nec in præiudicium tertii.*

Quid Antem si Papa scribat motu proprio pro ali
quo beneficiādo, an censeatur comprehen-
dere bñficium patronatum laicorum? Et hæc est secun
da ampliatio D. Fel. ad eius regulam in d. suo tra. qui di
1 cit † nō comprehendi beneficium patronatum laico-
rum, sm̄ D. Abb. in c. ad aures. in pen. col. de rescri. quia
motus proprius non operatur circa intrinsecas qualita
tes beneficii, non ex defectu subreptionis, sed quia nō
apparet de uoluntate principis, arg. c. cum in illis, & in
2 c. is cui. de pręb. li. 6. † & quia motus ꝓprius non firmat
gratiam contra uoluntatem concedentis, nec in ꝓiudi
cium tertii, ut ibi per eum, alle. ēt rotam 65. no. licet ꝓ-
prius motus. de rescri. in antiquis. alias. 3. de ꝓbē. in no-
uis. & Rota sequēs inc. dicebāt Dñi. q̄ idem dicit in ter
minis istis in iurep. laicorū: & idem dicit notare D. Car.
cons. 58. Papa uniuit. ad fi. alias 96. & ꝓ plena discussio-
ne huius articu. remittit se domi. Felyn. ad ea, quæ ipse

scripsit in d.c.ad aures.in 4.col.in uer. 5.conclusio.& se
quen.in 5.col.in uer.tertius est casus,ubi tenet hāc cō-
clusionem:qa motus proprius non ꝑiudicat iuri tertij,
& allegat ibi plures hanc partem tenentes.Et licet aliq.
teneant ꝯrium,dicit eorum opinionem posse ꝓcedere
ubi cum cł̄a motus proprii esset cł̄a gñalis,nō obstātib.
quibuscunq; per quā gratia nr̄a posset quolibet impediri,
uel differri:qa tūc per talem clausulam intendit impe-
dire ius tertii,& cł̄a motus ꝓprii tollit subreptionē,arg.
c.si pp.& quod ibi Lap.de rescrip. col.40.& de hoc ulti-
mo remittit se D.Fel. ad dicta ꝑ eum in c.nonnulli.de
rescri.col.40.& sic Fel.in d.c.ad aures. late loquitur de
hac cł̄a motus proprii,declarando illud cōe dictū, mo
tum proprium nō operari ꝯ ꝓsumptam intentionem
concedentis,& ibi inseruit,quæ in hoc subtiliter ponit
Fran.Are.præceptor suus optimus in c.cām.el 2.ubi ēt
late Fel.in 2.colū.de testib.Tu adde glo.in terminis in
cle.2.de præb.licet gl.in c.dilectus.el scd̄o.de præb. di-
xerit ꝯrium,quam ibi Ab.reprobat in 1.col. Sed ꝓ pri
ma gl.& nr̄a conclusione uide Abb.in c.cum dilectus,
in 3.notab.& in c.si. in fi.hoc tit.& ī c.Ab post mediū.
de rescri.& Imo.in c.dilectus.in ult.col.de of.leg.& uo
luit Barb.in d.c.ad aures.& ibi do.me.Cors.in 2.char.&
3 ita conclude & tene.†Potest ēt limitari hæc ꝯclusio, ni
si essemus in reseruatione,quam motu proprio facit Pa
pa promouendo ad ep̄atum beneficii,quod tenebat iu
rispat. laici,quia motus proprius ꝑiudicat,q̄uis de laico
non faciat mōtionem,quia aliter tūc non erat uacatu
runt,& iō sibi non fit ꝑiudiciū.ita late Rota 33.suppo-
sito.de rescri.in nouis.de quo dicemus ī.in 19.articulo.

¶Sextus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Papa literis ut alicui prouideatur de beneficio etiam spectante ad praesentationem alicuius,an comprehendatur beneficium patronatum laicorum.ubi quòd non.*
2 *Verba debent restringi,ut minus lædant ius commune.*
3 *Verba quę possunt derogare & non iuri communi, interpretantur in dubio,ut non derogent.*
4 *Principis dispositio qua potest interpretari pro derogando & conseruando iure communi interpretantur pro conseruando.*
5 *Papa in dubio non præsumitur uti plenitudine potestatis.*

1 Quid Modò (& hic sit sextus art.) †si in literis Pa-
pæ diceretur, ꝙ prouideatur Titio de bene-
ficio,ēt si ad alicuius p̄ntationem spectaret, an intelli-
gatur de pręsentatione competente alicui patrono lai
co. Et hęc est tertia ampliatio D.Fel.q dicit hoc intelli
gi de pręsentatione competente alicui patrono eccle-
siastico,non aūt seculari,allegat Lap.elegāter alle. 84.
incip.do.Papa gratiose concessit.Et dicit Io.An.ita te-
nuisse & consuluisse:ꝑ no.in c.dilectus.de off. legati. &
de isto ꝯsilio facere etiam mētionem Domi. post Lap.
Ab.in c.cū in illis.in §.j.in ult.col.de præb.li. 6. qui pro
hoc adducit Host.in c.cū dilectus.hoc tit. dicētem uer
bum præsentationis non includere præsentationem
laici,sed ecclesiastici patroni.Et pro hoc D.Fel.dicit de
duci posse: nam ex quo in ista materia pōt considerari
iuspat.duplici mō,Vno mō ualet patroni ecclesiastici,
Alio modo patroni laici: ista simplex mentio p̄ntatio-
nis,quæ pōt conuenire utriq; censetur conuenire ad il-
lum,& uni,q minus deroget iuri alterius,sicut de pro-
batione æquiuoca dicit̄ in c.in præsentia, de ꝓba.& si-
2 cut ēt dicitur in c.cum dilectus,de ꝯsue.†uerba restrin
gi,ut minus lædant ius commune,& sufficit ꝙ aliquid
operentur ēt modicum:& ita hic restringuntur uerba,
& sufficit, ꝙ possint operari in p̄sentatione p̄roni laici.
Præterea ēt si uerba nihil operarent̄ intelligēdo de p̄ro
no ecclesiastico, forte pp ea quę ipse Fel.dicit in tertia
sua limita.de qua dicemus ī.tamen hoc ꝙ nihil operē-
tur,toleratur potius,q̄ fiat interpretatio contra mētem
iuris communis, ad cuius derogationem non tēdit ne
cessario dicta clausula per id qd̄ no.Dom.in c.si Roma
norum.In 4.col.in uer.falli.3.19.dist.& in c.si Papa.ad
3 fi.prin.de priuile.libr.6.†ubi dicit, ꝙ uerba quę possunt
derogare iuri communi,& non derogare,interpretant̄
in dubio,ut non derogent,ēt si nihil ex hoc operarētur
per c.cām quę.de rescri.Præterea ex quo de stilo curiæ
& mente doctorum de hac materia loquētium est, ꝙ
fiat mentio sp̄ālis de iurepatr.laicorum,ista non vr̄ esse
sp̄ālis mētio, in qua de laicis non exprimitur,iuxta gl.
in cle.2.in uerbo sp̄ālis,de off.ord.& Bar.in l.1.in fi.ff.si
quis in ius uoca.non erit.cum cōcor.quasi dicat Feli.se
dixisse in c.translato.de consti.Et addit bene facere d.
4 Inno.in c.dudum.in fi.de deci.†ꝙ dispō principis,quæ
pōt interpretari in derogatione iuris communis, & ēt
ad ꝯseruationem iuris cōis,potius interpretatur scd̄o
mō,& exemplificat,ut ibi per eum,cuius dictum de fa-
cili non inuenitur alibi,s̄m Bur.ibi,& de eo meminit
Bal.in l.bonorum.C.q admit.& dicit se dixisse in c. cū
inter.de excep.& bene facere d.Inn.in c.innotuit.ad fi.
5 de ele.†ꝙ Papa non præsumitur in dubio uti plenitudi
ne p̄tātis,& sequūtur multi, pro quib.bene facit cle. fi.
in prin.de senten.excommu.& dicit facere ad hoc suā
quartam ampli.de qua dicemus in seq.art.Tu adde,ꝙ
de dicto ꝯsi. Io.An.s̄.allegat.loquitur ēt pulchre Barb.
in consi.23.scripsit ꝓpheta.in fi.7.col.& in princ.8.ubi
ēt ꝯcludit sub mādato de ꝓuidendo bn̄ficio,ēt ꝙ ad p̄-
sentationem alterius spectaret,non includere p̄ntatio
nem laicorum , sed solum ecclesiasticorum p̄ronorū,
& pro hoc adducit ēt gl.in c.cum dilectus.hoc tit.uolē
tem,legatum de latere non ꝯferre bn̄ficia spectātia ad
laicum patronum.& prędicta uoluit ēt pulchre Lap.in
sępe allega.alleg.96.beneficia uacātia.fol.51.& vr̄ etiā
uelle Flori.in cle.6.in 6.q.de pręb.qui vult, ꝙ in gñali
reseruatione Papæ,& in alia quacūq; reseruatione non
includantur bn̄ficia patronatu laicorum,nisi fiat de ei
sp̄ālis,& expressa mentio illos nominādo,quem sequit̄
Phi.Fran.in c.2.super gl.in uerbo collatio.de præb.li.6.
& hanc concl.ēt tenet expresse Lap.in d.c.cum illis.in
uerbo noscat,q dn̄t esse de hoc tex.in d.c.cum dilectus
hoc tit.ubi licet Papa scriberet de bn̄ficio spectante ad
præsentationem quorumcūq; tn̄ non includeret patro
nos laicos,de quo ultimo in proxi.artic.latius dicetur.

¶Septimus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Papa mandante alicui prouideri de beneficio ad præsentationem quorumcunque spectante,an includatur iuspa.laicorū,ubi ꝙ nō.*
2 *Verbum præsentationis appositum in literis apostolicis non includit patronos laicos.*
3 *Verba rescriptorum sumunt interpretationem a iure communi.*
Verbum quorumcunque,quid importet.
4 *Verba uniuersalia recipiunt plerunque modificationes.*

1 Dubitatur Septimo†quid si māda Papa alicui
prouideri de beneficio ad præsenta
tionem quorumcūq.spectāte,an includet iusp.laicorū.
Hic art.differt a ꝓcedenti,quia ibi dicebatur de benefi-
cio ad alicuius præsentationem spectante , in præsenti
uero art. loquimur,cum dicitur de beneficio spectante
ad præsentationem quorumcūq.quod est magis sp̄āle.
Et hæc est quarta ampliatio D.Fel.in suo trac.qui dicit
etiam hoc casu non includi p̄ntationem p̄roni laici.al
le.doc.in d.c.cum in illis.in §.illis.ubi Lap. & Ioā.An.
quos refert Domi.ibidem in ult.col.in uer.quid si Papa
scribat.de præb.lib.6.ubi dicit post Lap.Io.An. ita con
suluisse,& ꝙ ꝓ eius decisione facit quod no.Host.in c.
2 cum dilectus.hoc tit.†ubi uerbum p̄ntationis apposi-
tum in literis apostolicis non includit laicos,s̄m Io.de
Fantu.& idem dicit sentire exp̄sse D.Ant.in c.dilectus.
in 4.colū.de off.leg.dicentem.ꝙ si in literis Papæ dicat̄
de beneficio spectante ad præsentationem cuiuscūq.
nō includit̄ bn̄ficium patronatus laici,nisi aliud expri-
matur. Sed profecto dicit Feli. difficilius est sustentare
hanc ampli.q̄ præcedentem:quia uerbum quorumcū
que,nihil operaretur,si intelligeretur solum de patro-
3 nis ecclesiasticis,†& uerba rescriptorum sumūt inter-
pretationem a iure cōi. c. cām.de rescri. & in iure ista
uerba p̄gnantia super augēt uim uerborū, & operātur
ali-

aliquid pluris:ut patet ex gl. in l. 1. in uerbo quacūq; cā. C. de seruis fugi. & in cle. 1. in uerbo quis. de re iu. & in cle. 1. in eo. uerbo, de teb. eccle. nō alie. unde dixit Ang. in l. q si nolit. §. si quid ita. ff. de ędili. edi. q si fideiussor pmisit pñtare principalem quandocūq. intelligit etiā post sñiam, licet alias secus. l. græce. §. post litem. ff. de fideiussori. & dicit Domi. in c. decet, in prin. in 4. col. de immu. eccle. in 6. q qñ lex uel statutum dat ptātem cognoscendi de quibuscūq. causis, nulla cēsetur exclusa. & dicit Sal. in l. si serui. C. de noxa. q si statutum punit occidentem aliquem quouis mō uel qualitercunque, comprehendit ēt homicidam non dolosum, sed culposum, licet alias secus, ut per eum ibi. & per Bal. in l. data opera. in 5. col. C. de accusation. & in l. quæcūq. in 6. col. C. de seruis fugi. & Car. & Ana. in c. lator. de homici. & dictus Sal. sequitur Alex. in l. & si seuerior. in 2. col. C. ex quib. cau. infa. irroge. & Baptista de S. Seuerino in aurea repeti. l. oēs populi. in 33. char. ff. de iust. & in. ubi pulchre ipsum limitat, & dicit Fel. facere multa ex his quę ipse posuit in ca. sedes. in 3. & 6. declaratione de rescri. Et subdit Fel. & si diceres, uerbum quorumcūq. importat numerum ecclesiarum, sine sint pslatnræ & plati siue conuentus ecclesiarum utriusq. sexus, & sic cōprehendit oēs species patronorum ecclesiasticorū: adhuc diceret, q ēt absq. expresione illius uerbi quorūcūq. sufficiebat dicere ad pñtationem: qa cum non specificaret de aliqua specie patronatus, nō poterat intelligi magis de una, q̄ de alia, & itelligebatur de qualibet iuxta no. de indefinita & uniuersali per gl. in c. ut circa. de elec. li. 6. & ibi late scribentes. & Bar. in l. si plurib. ff. de 4 lega. 2. cum cōcor. ¶†Subdit ēt Fel. & si diceres, uerba uniuersalia recipiūt plerunque modificationes nec repugnāt iuri cōmuni: ut p Bar. in l. a. §. pror. ff. q satisd. cog. & doc. in l. 1. C. de sac. san. ec. cum simi. respondet, illud esse uerum, quādo mens disponentis non est aperta, & uerba habēt aliquid operari, mens Papæ rescribētis cēt certa super derogatione cuiuscūq. patronatus. ergo in certis non est opus coniecturis, si. n. uult, derogare potest, ut s. dictum est in 2. art. & de noluntate patet ex ui dicti uerbi quorumcūq. ergo uult id qd pōt. Tamen dicit Fely. pp auctoritatem Io. An. Lap. Io. de Fantu. & Domi. quib. non habeo 5dictores, putarē eorum decisionē esse difficilis expugnationis in practica. Proqua adduci posset hæc rō sm̄ eum magis per suasionem, q̄ demonstrationem in se habens, si. n. tenemus pro firmo, q de patronatu laicorum requiritur mētio expressa, tūc nunq̄ dicetur expressum, nisi nominatim dicat, & non sufficiet aliqua prægnantium uerborum demōstratio, ut dicit probari ex gl. in c. inquisitores. in uerbo expresse. de hæreti. li. 6. & in cle. 2. in uerbo spālis. de of. ordi. cum concor. quod dicit se dixisse in c. trāslato. in 3. col. de consti. & ita resident ibi Fel. Tu adde hic cōcl. etiā tenere Pet. de Anch. in d. c. cum in illis. ut ibi refert Phili. Franc. in §. cum aūt. in 1. col. q ēt hoc ibi tenet, & in præced. §. incipit, illis, in uer. in eadem glo. In fi. hoc idem tenuit Lap. d. alle. 96. beneficia uacātia. fol. 51. alleg. Io. And. ubi s. & hoc ēt expresse uoluit Barb. in sæpe allegato consil. 23. scripsit propheta. in fi. 7. col. & in prin. 8. & alle. Io. And. ubi s. & de hoc dico esse tex. clarum iunctis dictis doc. super eo. §. illis uero. ibi pñtationem, & ibi, quorumcūq. in c. cum in illis, de præb. li. 6. Et non obstant rōnes D. Fel. quia illud uerbum quorūcunq. operabitur; et si ad collegium pñtatio spectaret, qa alias nō uideretur uenire, sicut nec uenit electio in illo tex. cū spectat ad uniuersitatem, cōllatio, uel pñtatio uero ad collegium spectans sic, ut colligitur ex uerbis omnium doc. super glo. ibi in uerbo electionem. & pserrim Phil. Fran. Et quis D. Fel. dicat rōnem, quā facit pro hac conclusione, esse potius psuasiuam q̄ cōcludētem, dico (salua pace) quod est nimium concludēs. f. iō nō cōprehendi pñtationem laicorū, quia reqrit expressam derogationē. Et q illud uerbū quorūcunq. operetur ut includat præsentationē collegū ecclesiastici, q alias nō includeretur, apparet ex his q̄ dicemus j. in 34. art. i fi.

¶Octauus art. 9. q. prin. 3. par. lj. Lib.

1 *Papa gratia non includitur iuspat. clericorum ratione patrimonij, & quæ sit ratio. nume. 4.*

2 *Papa non potest disponere ad libitum de patrimonialibus clericorum.*

3 *Princeps potest auferre bona subdito causa publica utilitatis.*

Et Quia proxime dictum est, sub istis mādatis Papæ includi beneficia spectantia ad præsentationem clericorū, non autē laicorum, dubitatur 8. an sub illis includatur iusp. spectans ad clericum non rōne ecclesiæ, sed rōne patrimonij sui, & hæc est 5. ampliatio D. Fel. q dicit sub hmōi mandatis psumi eū uelle derogare iurìpa. etsi iuspa, spectaret ad clericum non rōne ecclesiæ, sed rōne patrimonii sui, qa q̄uis reg. p ipsum formata non procedat, ubi agitur de patronatu ecclesiastico personæ, ut dicit se esse dicturum in sua 3. limitatio5 ne. & nos dicemus j. in 17. art. †tamen iusp. rōne patrimonii clerici nō includetur in ipsa gratia, quia in hoc non ipse censetur ecclesiasticus, sed secularis, alleg. do. Ab. in c. cum uos in 1. col. ubi dicit ita esse declaranda ea, quæ habētur in d. c. cum dilectus. hoc tit. & idem tenere Inno. in c. dilectus, in pe. col. de off. lega. & sentire Abb. in c. eam te. in fi. hoc n. & in c. abbatem, post modernos, de rescri. & Domi. in d. c. cum in illis, in §. cum aūt. ante mediū. 2. col. de præb. lib. 6. & dicit esse casum in d. c. cum dilectus, p quem dicit Ab. in 3. nota. clericū in patrimonialib. censeri laicū; & quemadmodum laicus non pōt priuari patrimonio suo ēt p Imperatorem sine cā, ut per Inn. & alios in c. quæ in ecclesiarum. de 5sti. ita nec clericus psimonio suo p Papā, & ideo dixit D. Anto. in c. cōstitutus, de relig domi. q de pñmoniali
2 bus clericorum †Papa nō pōt disponere ad libitū, sicut nec princeps secularis de bonis sibi subiectorum, & de hoc facere festū ibi Ab. in 3. col. dicēt esse singulare & se nō recordari alibi legisse, qa Inn. in c. inquisitioni. de sen. excō. dicit, Papā nō posse pndicare laicis in bonis patrimonialib. ut illud dictum pcedat etiā in patrimonialib. clerici per prædicta, ne qualitas clericatus faciat quē deterioris conditionis, & cum ista cōcordat Io. de Ligna. in c. dilectus. el 3. & in c. si. de præbē. per d. c. cum dilectus. hoc tit. iura. n. tpalitatis non mutātur, licet puenia̅t ad personam ecclesiasticam, alle. l. decurio ff. de decurio. & p hoc dicit esse uidendum Pau. de Ca. cōs. 156. dicentem, q Papa, licet possit alicui clerico auferre suum beneficium, qa in illo clericus nō hēt aliquod dominium directū, uel utile, nec dicitur dñs, sed pcurator. c. 2. de dona. tñ dominium rei siue directum, siue utile quæsitum ex 5ctu non potest Papa alicui auferre
3 ēt clerico, sicut nec imperator laico †nisi ex cā publicę utilitatis. l. item si uerberatū. §. 1. ff. de rei uēdic. cū simi. & ita dicit replicasse latius Pau. de Ca. consi. 281. pen. allegatione, et subdit bene, quod no. Imo. post D. Ant. in cle. pastoralis, in 5. col. uer. nota secūdo. de re iud. nō ualere pcessum Papę 5 clericū nō citatum, qñ agitur de patrimonialib. et ex hoc infert Butr. fuisse impugnatā declarationē Papæ, q motu proprio declarauit, domū pdecaro rum de Florentia esse publicam, nō aūt priuatam eis non uocatis, et de hoc dicit fuisse magnā qōnē Florentiæ, et idem notasse Imo. post Butr. in cle. 1. in 4. col. ut lite pēden. et in cle. 1. in anrep. col. de iurelu, reputantem hoc ualde notabile, et dicit Fel. hæc se tetigisse in c. quæ in ecclarum. de consti. in 11. col. in 3. declaratione ubi plene & hoc idem uoluit ipse D. Fel. in c. eccla S. Mariæ. in 5. col. in uer. nota casum, de consti. et Franci. Are. in consi. suo 7. procedendum est bī. in ulr. colū. Tu aduerte quod si esset uera hæc ratio domini Fely. ideo Papam non intelligi derogare iuripatro. clerici ex patrimonio, quia in patrimonialibus clericus censetur laicus, et sic laicus per Imperatorem non potest priuari patrimonio suo, ita neq; clericus per Papam, ex quo præsupponit iuspatrona. esse de patrimonio, sequeretur illa ratione, Papam nullo modo posse disponere de

iurepa. nõ solũ clerici ex patrimonio, sed nec etiam laici: & tñ hoc esset ꝯ ea q̃ dixit ipse do. Fel. in sua reg. post prin. 2. col. in uer. solutio. & Barb. in sæpe alle. consi. 13. scripsit propheta. In 8. col. nos non dĩc quærere de posse Papæ sed de uelle: quia sine dubio Papa põt derogare ẽt patronatui laicorum: ut dixim. s̃. in 3. art. sed nos q̃rimus, an psumat̃ uelle, & diximus ꝙ nõ: nisi exprimat, uñ si esset rõ, de qua Papa s̃ non posset, ẽt si uellet, quod non est dicendũ. unde dico rõnem esse illã: qa clericus
4 psonus t ex patrimonio censet̃ laicus, est pulchra gl. in cle. plures. §. fi. in uerbo. pñtare. uñ sicut Papa non præsumitur uelle derogare iuri p. laici. Ita nec clerici rõne patrimonij: qa censetur laicus: & in hoc multa adduci posset, ex quib. patet clericũ patronũ ex patrimonio cẽseri laicũ. Et primo, nã non hẽbit semestre ad præsentãdũ ut patroni ecclesiastici, sed quadrimestre ut laicus: ut late dixim. s̃ in 2. par. huius 2. li. in 5. q. prin. in 1. art. post doct. in c. unico. hoc tit. li. 6. Item q̃uis sit clericus, põt uariare accumulando ut laicus, quod ecclesiasticis patronis uetitũ est: ut dixim. s̃. in d. 2. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in 1. ar. Item patronus clericus rõne patrimonij potest præsentare plures, ut instituatur, quem epĩs elegerit alternatiue & conditionaliter, quod prohibetur ecclesiastico: ut dixi. sup. in d. 2. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 6. 8. & 9. artic. Item dicimus, legatum etiam a latere non posse reseruare, nec conferre beneficium iurispat. patroni clerici ratione patrimonii, tamen patroni ecclesiastici sic. c. cum dilectus. & ibi Innocen. in fin. uerbis. & omnes hoc ti. & nos diximus late in proxima pręceden. 8. q. princ. in 1. art. uersus finem.

¶ Nonus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Papa derogatione an præsumatur derogatum iurip atro. communi laico & clerico. ubi quid non. & nu. 4.*

2 *Denominatio debet fieri a qualitate, quæ non præiudicat tertio.*

3 *Denominatio debet fieri a qualitate illius a quo si non fieret illi præiudicaretur, si fieret esset commodum.*

1 Sed Quid si pręsentatio ptinet communiter ad clericum rõne ecclesiæ, & ad laicum tan per derogationem Papæ intelligat̃ derogatum utrique, uel neutri. Et hic sit 9. art. & est 6. ampliatio do. Fel. q dicit, suã regulam ꝓcedere, ẽt si esset patronus rõne suæ ecclę. & pñtatio spectaret sit̃ cum ipso ad laicũ: qa in tali mixtura præponderat qualitas patronatus laicalis, & nõ dicitur ei derogatum, nisi expresse in literis dicat̃. Ita dicit decidisse Rotam. 467. inc. nũquid si Papa conferat, quam dicit non reperisse in libro decisionũ compilatũ per rub. & illam ẽt dicere, ꝙ si ꝯferat bñficium uacans in curia, uel reseruatum pertinẽs ad pñtationem, uel patronatum clerici & laici non facta mentione de parte laici, quam hẽt in dicto patronatu, impetratio est subreptitia, licet illa decisio collectoris loquat̃ p uerbum credo, & ꝑp hoc forsan fuit omissa ĩ noua cõpilatione: & idem dicit firmare Fed. ꝯs 65. ĩ. scriptæ qõnes nõ sũt leues, quem sequitur D. Ab. in c. fi. in fi. hoc tit. quia ꝑp mixturam clerici non dẽt laicus priuari iure suo, argu. c. sacris. de sepul. & l. si communem. ff. quemadmo. serui. amit. Fatetur tamen, Papam posse uti iure clerici, & conferre ecclesiam non solius laici ꝯsensu, & idem legatus, ut latius per eum: & hãc conclusionem tenuisse ẽt Domi. in c. unico, in fi. hoc tit. lib. 6. & D. Ab. in c. dilectus. de off. lega. referentem Cal. dicentem ita fuisse obtentum, licet aliqui cõsuluissent ꝯrium. & pro hoc adducit Ab. no. in d. c. unico. hoc tit. lib. 6. & text. in d. l. si communem. Subdit tamen do. Fely. esse uerum ꝯ dictam cõclusionem tenere Rotam. 53. q. antiquis. in tit. de concess. præb. alias 266. Papa conferendo hoc tit. in antiquis: quia ex quo pertinet pro parte ad clericũ, & ꝑ consequens ad Papam, maius dignum trahit ad se minus dignum, & inducit ẽt. c. per tuas. de arbi. ubi de cã spirituali potest compromitti in clericũ, & laicum sit̃, cum simpliciter non posset compromitti, & sic ꝑp personam clerici ad lũctam ualet compromissum, qđ alš non ualeret. c. contingit. eo. tit. ergo idem in proposito. Tamen do. Fel. dicit his non obstãtibus ampliationem esse tenẽdam, & dignitatem seu qualitatem clericatus esse attẽdendam, & debere prædominari, qñ ex hoc resultat decus, seu commodum ecclesię, aut ecclesiasticę ꝑsonæ, & tũc fit in actu mixto denominatio a qualitate clericali, non aũt a qualitate laicali mixta: & ita procedat. c. ꝑ tuas. & bonus tex. in c. unico. hoc ti. lib. 6. ubi patronatus cõpetens simul ecclesiæ, & laicis, cẽsent̃ ecclesiastici patroni, qui si censerent̃ laici, deterioraretur conditio ecclesiæ habentis seq naturam patronatus laici quo ad quadrimestre datum laicis patronis, & non quoad semestre datũ ecclesiasticis, sed qñ ex prædenominatione clericalis qualitatis resultat ĩcommodum uel inferioritas ecclesię, tũc inspicit̃ potius mixtura laicalis qualitatis, si ex illa melioraret̃ ꝯditio ecclesię, sic ergo in ꝓposito, si attẽderet̃ qualitas clericatus, resultaret incommodũ clerico, qm respectu derogationis de qua agimus, patroni ecclesiastici sunt deterioris conditionis. c. cum dilectus. hoc tit. Et demũ D. Fely. ꝯcludit, esse faciẽdam denominationem ab eo, q est magis priuilegiatus, qñ agit̃ de hñdo ex hoc maiori fauore, nec sequat̃ absurdum, ꝙ ꝑp dignius subiectum clericatus minoraret̃ ius ecclesiæ. ꝯ l. quod fauore. C. de legi. cum simi. & ita residet ibi D. Fel. & hoc ẽt uoluit Fel. in d. tra. qñ literę apostolicę noce. patro. in fi. 3. limita. Tu adde, hãc eandem partem tenuisse eũdem Fel. in c. in nostra. in 26. col. in 58. corella, in uer. quarto quæro. de rescri. & hoc etiam uoluit Phi. Fran. in d. c. unico. in fi. hoc tit. & do. Barb. in d. c. dilectus. de off. lega. in prin. in añpẽ. col. in uersic. ultimo quærit hic do. Ab. ubi accumulat multa de mixtura: & idem uoluit Paul. de Cita. in hoc tract. in 6. par. post medium. 33. q. & uoluit late Roc. in hoc trac. in uerbo ius. in 7. q. in 2. col. in uersi. prima est pone. & nos dixim s̃. in ꝓxi. præce. 8. q. prin. in 4. art. Aduerte tamen: quia nos s̃ in 1. par. 1. li. in 1. q. prin. in 6. art. dum tractauimus, si ecclesia & laicus simul hñt iusp. an oẽs censebũtur ecclesiastici, uel omnes laici, late posuimus materiam mixturę, & dum ibi opposuissemus d. c. per tuas. de arbi. pro cõcordia deduximus s̃. scriptã distinctionem D. Fel. & ꝯ eam opposuimus de uariatione: quia in iurep. communi ecclesię & laico licet ecclesiasticus patronus non uariet, uariat tamẽ laicus, ut uoluit Ab. in c. cum aũt. in 1. q. hoc tit. & nos dixim. s̃. in 2. par. huius 2. lib. in 7. q. prin. in 13. art. & dedimus ibi plures solutiones. uide ibi. Vltra quæ dicta nũc considero do. Fel. in hac sua dist. minimum considerare fauorem ecclesiæ & clerici. Et ideo uult, ut si qualitas clericalis sit magis honorabilis & commoda ecclesiæ & clerico, & illa attendatur, si uero laicalis sit̃ illa attendat̃, certe hoc non placet, nam nulli dubium est, citius prouideri ecclesiæ, esse magis utile illi, quã prouisionem prorogare, & laicus hẽt minus tempus ad præsentãdum, q̃ ecclesiasticus, unde stãte consideratione Fel. in hoc casu dẽet prædominari qualitas laicalis, & sic ꝙ ambo haberent quadrimestre, & tamen uterque hẽt semestre. c. unico. hoc tit. lib. 6. Et si diceres, hoc esse propter commodum clerici, tunc est aduertendum, ꝙ si loqueris de clerico beneficiando utilius est illi citius prouideri, q̃ ꝓuisionẽ differe, si uero loqueris de clerico habẽte pręsentare, dico esse præponẽdam utilitatem ecclesiæ utilitati patroni maxime ecclesiastici, cui non tãtũ attenditur, nec defertur quantum laico, ut in præsenti materia apparet, & etiam quia ipse debet uelle utile ecclesiæ, & ultra hoc si daretur quadrimestre utrique, possent ambo uariare, & sic nullum esset clerici dãnum, ergo remanet inconueniens, quia nec ecclesia, nec clericus pñtandus, nec clericus patronus patiũtur incommodum, sed commodũ si haberent quadrimestre, & tamen nõ habent semestre, ut enim late diximus supra in 2. par. huius 2. lib. in 1. q. prin. in 1. art. duo menses dãtur pluris patrono ecclesiastico in compensam, quia non potest uariare ut laicus, si concederetur sibi uaria-

tio

tio,& quadrimestre nullum præiudiciū sibi fieret, sed induceretur ex omni parte æqualitas sancta, unde per istam instantiam,&alias instātias quæ dari possent,cor
2 ruit distinctio Do.Fel.¶†Et iō ego dicerem,denominationem esse faciendam ab illa qualitate,quæ nō piudicaret ɔsocio,& sic tertio:qa tertio præiudicandū non est,ut late diximus s̄.in hac par.huius 3.li.in 1.q.prin.ī 9.art.ubi late posuimus de piudicio tertij,& hęc rō,seu distinctio melius concludit,nā possumus dicere.Iō in iurep.eōi ecclesiastico & laico p̄ronis ambos hre seme stre;quia ecclesiastico nihil detrahitur,laico addit tps,& sic nulli præiudiciū fit,& iō in casu nostro legatum non posse reseruare nec conferre beneficiū iurisp.eōi, nec illi Papa intelligitur derogare:qa piudicaret laico, cui legatus nō pōt præiudicare,oee Papa præsumitur id uelle facere,nisi exprimat.Et si diceretur,cur ad hoc ut possint ambo uariare,non fit denominatio a laico, dico quia in hoc casu ambobus est prouisum,ecclesia stico cum maiori tpe,clerico cum minori & uariatione,ut proxime dictum est,& sic hic non est attendenda
3 aliqua qualitas.¶†Fiat ergo prædenominatio a qualitate illius ex ipsis p̄ronis ecclastico & laico, a quo si nō fieret illi piudicaretur,& si fiat erit commodum utriusque,& hæc est firmior regula,cui nō pōt dari ɔ̄ria instātia.Nota eam,qa nouiter est p me cogitata,& poteris illam addere ad q̄ dixi s̄.in 1.par.1.li.in 1.q.prin.lo 6.ar. in 2.par.2 li.in 7.q.prin.in 3.art.& in 8.px.pc.q.princ. in 4.art.Et ex hac reg.mea colligit aliud notabilissimū ad hoc ꝓpositum: nam nos dixi.s̄.in d.1.par.1.lib.in 1. q.prin.in 7.8.& 19.art.ꝙ siue in fundatione, ɔstructione,& dotatione,fuerunt plores laici & unus ecclesiasticus,siue ex laico prouenerat ad ecclesiam,siue ex pluribus patronis laicis,unus douet iusp.ecclesiæ, alij detineant,censebuntur ipsi p̄roni ecclesiastici uel laici,ſm qualitatem prædominantem,ut ibi dixi,& ēt dixi.s̄.in 1.par.a.li.in 1.q.prin.in 2.& trib.sequentib.art.dico in
4 casu nrō esse attendendum præiudicium tertij, † ut a qualitate ipsius capiatur denominatio, quamuis unus esset,cui piudicaretur,& plures non,quia ſm iura posset illis pluribus præiudicari.Do exemplum,plures ex fundatione,constructione,& dotatione,uel ex aliis habilibus tit.translatiuis sunt patroni,quorum unus tantum est laicus,uel clericus rōne patrimonij,quia idem est,alij uero oēs sunt ecclesiastici,nō poterit eu legatus ēt a latere piudicare,nec Papam p̄sumetur uelle derogare,nisi de laico fecerit expressam mentionem,& sic oēs cēsebūtur p̄roni laici,ne piudicaret illi laico inter eos existenti:cum ex hoc oēs ɔsequant cōmodū, & sicut in dictis locis dixi.ab nuo clerico,quō ad habendū semestre oēs censeri ecclasticos, ita ab uno laico, quō ad euitandas ꝑuisiones legatorū & Papæ oēs cēseri laicos & nō esse ɔsiderādā maioritatē numeri & iuriū ip sorum,& hæc est maxima extēsio ad ɔclonem nřam

¶Decimus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Papa literis exprimitur,non obstante iurep.laicorum, & non obstantibus statutis ecclesiæ,quibus continerentur nonnulla qualitates concernentes personam promouendā,an includatur iuspat. laicorum,ubi quod non.*
2 *Clausula,non obstante,posita in principio constitutione quid operetur.*
3 *Clausula generalis,non obstantibus statutis, præiudicatur statuto clericorum,fallit nu.4.*

1 Dubitatur Et decimò†quid si in literis Papæ diceatur,non obstante iurep.laicorum,& non obstantib.statutis ecclesiæ, si essent aliqua statuta particularia concernentia in indiuiduo beneficium,de quo scribitur,requirendo certas qualitates in persona promouenda,an noceat patronis.Et hæc est septima ampliatio D.Fel.qui dicit sua regu.procedere ēt si diceretur in litteris Papæ,non obstante iurep.laicorū & non obstantib.statutis ecclesię;quia si essent aliqua statuta particularia concernentia in indiuiduo beneficium,de quo scribitur requirentia certas qualitates in persona ꝓmouenda,non ualerent litteræ concessæ motu proprio.Istam dicit esse gl.solēnem Guil.de monte Lauduno in extrauag.X X I I.inci.sedes apostolica. in uerbo mutare,q̄ dicit ꝑ ɔstōnē principis q̄ucunq.publi
2 catam,uel solenniter editam,†licet cōtinentem oēs non obstātias de mundo nō tolli spālia priuilegia,statuta,uel ɔsuetudines,sed illas non obstantias tēdere solum ad tollendā subreptionem,nō aūt ad alia iura spāliter ꝑtinenda,nisi nominatim,spāliter,& expresse talia ꝑ ipsum tollantur,& hoc dictum extolli ꝑ Rotam ī tit.de pb.primā in nouis,alias 3.inci.si statutum.in tit. de rescr.gratiosis,& ibi dicit quendā auditor ē ita obtinuisse,& sniasse post publica:as relationes in quadā cā de Arragonia,& aliquos auditores dixisse,hoc esse uerū in statuto apposito in prima fundatione certi bñficij ꝑ fundatorē,siue laicum,siue clericū,ut in testis eorū, qb.Papa nō intendit præiudicare,uel derogare ꝑ hmōi clās gnāles,ne retrahant a fundatione & ordinatione beneficiorū:Et dicit Fel.postea ī d.decisione Rotæ hoc esse uerū Indubitanter in statutis seu ordinationib. laici,secus uero in statutis clerici,qb.Papa uult & pōt fa
3 cilius piudicare,& iō ipsos dños dixisse,†ꝙ ibi apponit generalis clā,nō obstātib.statutis.piudicat statuto clericorū,& ita fuisse obtentū & sniatum ꝑ quodā apostolico impetrante,qa acceptauerat ꝑbendā requirētem actu sacerdotiū ex statuto epi & capři illius ecclesię:qa ualuit acceptatio,licet ille non fuisset ɔstitutus in ordine psbyteratus,ex quo erat in suis literis clā non obstātib.&c.dicit hæc sequi pulchre D.Abb.in c.eū in cunctis.§.inferiora.ad fi.de ele.Prosequitur Felv. & dicit ɔ̄ hoc ultimum uideri esse ɔsiliū Pet.de Auch. 16. dñs nř Papa,trāsumptū ēt in numero 358.inci.in so puncto,q talis est de iure,qđ ꝑprie loquit in fundatore ecclasti- co,& uult gnāles nō obstātias nō operari ɔ̄ tale statutū,& de isto ɔsilio meminisse Vitalē ī lib.de clausu.fol. 5.nisi intelligas ipsum ibi p̄ronū clericū fundasse bñficiū de bonis p̄rimonij sui,& sic regulare ī iusp.tanq̄ p̄roni laici,sed hoc est diuinare ſm Fel.Ideo dicit ipse,ꝙ lo quāt ubi clerici nō ꝓcesserūt statuēdo,sed apponendo in fundatione modos & ɔdōnes: qa talib.modis non appositis ꝑ ulam statuti nō derogat clā gnālis nō obstātib.statutis,& ꝙ ista sit intētio Pet.de Anc.patet ex uerbis suis in uers.opinio ergo Io.And.ubi intelligit dicta Io.An.in c.ei cui.de pb.in 6.in clā.ɔcernente ɔsuetudinē & statuta ecclastica,sed ipse dicit,se loq in pacto & mō appositis in fundatione bñficij,iuxta gl.in c.cū dilectus.in uerbo ɔstitutū.de ɔsue.de qb.in casu sup quo ɔsuluit nō fuerat facta mentio,& sic hēs,dicit ipse,sin-
4 gularē decisionem ad Rot.s̄.alle.†ꝙ licet gnālis nō obstantia tollat statuta p̄ronorū clericorū ꝑ ecclas,non tollit particulares ordinationes in fundatiōe appositas ēt si sint appositæ ꝑ clericos dotātes de bonis ecclæ, & sic ēt dicit se trauliusse in c.nonnulli.in prin.uer.s.cō clusio.de rescr.& ibi in seq.ɔclusione se fecisse mentionem de dictis Io.And.in d.c.cui.& ita residet ibi D.Fel. Tu adde eundem Fel.hoc ēt teuentem in c.cāmq̄.cl 1. in fi.2.& in prin.3 col.de testi.& in d.c.nonnulli.in 26. col.in 8.& 9.conclu.de rescr.& faciunt quæ dicit Barb. in consi.23.scripsit propheta.in 10.col.in 1.uolu.& dñi doc.in c.si pro clericis pauperibus.de præb.lib.6.

¶Vndecimus art.9.q.prin.iij.Par.ij.Lib.

1 *Litera apostolica derogantes expresse iurispa.laicorum,an comprehendant iuspa.principum & regum ,ubi quod non.*

1 An Autem(& hic sit 11.art.)†litteræ apostolicæ derogantes expresse iurip.laicorum comprehendant iuspa.principum & regum. & hæc est 8.ampliatio D.Fel.& dicit,ꝙ qđ tale iuspa.pertinere ad aliquem regem,ducem,marchionem,uel alium principem,per nullam clausulam talib.quōlibet derogatur,nisi de eis fiat expressa mentio,uigore reg.cancella.reg.40.incip. item

item uoluit, ꝙ super quolibet beneficio, & nõ põt esse
ſm eum: quia licet difficile sit derogare laicis, tñ mul-
to difficilius est derogare talibus: quia derogatio facta
eis tanto periculosior est ecclesiæ, quanto opulẽtiores
sunt dotationes, q̃ cõiter fiunt a talib. & iõ de talib. ma
ior mentio requiritur, cum sæpe excepti ueniantur a gene-
ralib. regulis, iuxta c. de multa. in fi. ibi circa sublimes.
de præb. & extrauag. execrabilis. uer. nos itaq. ibi, ac re-
gum filiis qui pp sublimitatem eorum &c. & ꝓ hoc ẽt
dicit posse adduci no. in c. sedes. de rescr. ubi in materia
restringibili non ueniunt personæ maiores sub c̃fis ge-
neralib. & pulchre hoc deducit Pet. de Anc. cons. 295.
incip. pro clariori euidentia dicendorum. & facere no.
in c. ꝙ sup his de fide instr. examinando, an reg. cancel
lariæ comprehendat cardinales super uerbis gñalib. Tu
ut possis reperire dictam reg. cancell. dic illam fuisse
Inn. VIII. sub rub. de beneficijs existentibus de iurep.
laicorũ, & incipit. item uoluit, ꝙ sup quouis ecc̃astico a
bñficio de iurep. laicorum nõ expediant literæ, nisi po-
natur expresse, ꝙ tale beneficium tanto tpe uacauit, ꝙ
eius collatio est ad sedem apostolicam legitime deuo-
luta, uel ad id patronorum accedat assensus: & si p ipsas
iurisp. huiõi derogare contigerit, si ius hmõi ad aliquẽ
regem, ducem, marchionem, uel alium principem pti-
neat, & de hoc in literis prouisionis, uel mandati de pro
uidendo de dicto bñficio mentio facta non fuerit, non
censeatur iuri hmõi fore quõlibet derogatum, & ꝓ ista
reg. adduco D. Barb. pulchre loquentem in ɔs. 23. scrip-
sit propheta. in uer. ex istis apparet. in fi. 8. & seq. col. in j.
uol. ubi dicit, reseruationem factam ex mente Papæ re
stringi, ut non officiat ordinationi, uel donationi laici
& multo fortius sine laicus fuit sanctus uir, & impera-
tor: & adducit singula. tex. in c. fi. de offi. dele. excipien
tes pp culmẽ regiũ, reges, & reginas, ita dẽt excipi mul-
to fortius imperator, ut præcipua & spãli gaudeat ꝓro-
gatiua, ubi ẽt multa adducit de cardinalib. & de his q̃
spãli nota digna sunt & tandem cõcludit sub genera-
li reseruatione Papæ, licet cõprehenderetur ordinatio
& donatio laici, non tñ cõprehendet donatio uel ordi-
natio imperatoris uiri ꝑfecto sancti, ꝑsertim cũ in illa
cõcurrãt duo spãlia ꝓrogatiua digna: qa est sctũs uir &
imperator, & adde q̃ uoluit doc. ĩ c. nobis. §. fi. hoc ti. qua
liter ꝓcessionaliter obuiãdũ sit istis magnatib. ꝑſonis.

¶ Duodecimus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Impetratio beneficij patronati tacita qualitate quòd sit patroni laici dicitur subreptitia.*

2 *Permutatio facta de ecclesijs patronatis sine consensu patroni, an sit ipso iure nulla.*

3 *Permutationes factæ in curia de ecclesiis patronatis sine expressione iurispa. laicorum in casibus, in quibus huiusmodi permutationes factæ sine consensibus patronorum sunt nullæ, & illæ erunt nullæ in casibus, in quibus sunt annullandæ, & illæ erunt annullandæ.*

Dubitatur 12. an permutationes beneficiorũ patronatoũ factæ in curia ualeant
non facta mẽtione iurispa. laicorũ, & hæc est 9. amplia-
tio D. Fel. qui dicit suã reg. ꝓcedere ẽt in ꝑmutationib.
quæ fiunt in curia Romana: qm̃ uõ ualent nõ facta mẽ
tione de patronatu laicorum, & illas esse subreptitias
1 † sicut esset impetratio talis beneficii tacita tali qualita
te, ita dixit Lap. in d. alleg. 96. beneficia uacantia. ad fi.
fol. 51. quia per talem modum permutandi posset lon-
go tpe, immo perpetuo etiam occurrere, ꝙ præsenta-
tio de facto non rediret ad patronos, & posset continge
re eos hr̃e rectores sibi non gratos, q̃ sunt magni ꝑiudi
cij, & hac rõne dicimur, hmõi permutationem nõ pos
se fieri sine consensu eorum, ad quos spectat collatio,
electio, uel ꝑñtatio rectoris: ut nõ. gl. in c. unico. de re-
rum permu. li. 6. & dicit se sic uidisse seruari per Papã
Gregorium undecimum, ut ibi per eum. Quod dictũ
dicti Fel. ꝓcedere indubitanter tenẽdo generaliter, ꝙ
permutatio facta non uocato patrono laico sit nulla,
ut uoluit Cal. in tit. de rerum permu. cõl. 2. ad fi. & Ae
gidius de Bellamera cõclusiones Rotæ 177. in casu cõ-
clusionis. Sed dicit Fel. cõiter teneri permutationẽ te-
nere, licet ad ɔdictionem patroni allegantis iustã cãm
debeat irritari, ut per Rotam 5. de rerum permu. in no-
uis. & Fed. in tra. ꝑmutationũ. & ibi Lap. in addi. & Car.
in cle. 1. in 4. q. de rerum permu. & Dom. in c. unico. ad
fi. de rerum ꝑmu. & Abb. in c. cum dilec. circa mediũ.
hoc tit. & Aegidium de Bellamera decisione 87. renũ-
ciatio & collatio. ideo ſm ibi dicit esse restringendam,
seu intelligendam illam suã ampliationem, & sic hãc
nostram conclusionem, de qua dicit aliquid se dixisse
in c. cum Bertoldus. in 6. col. in uer. limita 5. de re iudic.
Tu aduerte nos tractasse materiam permutationis late
s̃. in 1. par. huius 2. lib. in 6. q. prin. in 6. arti. in quo 6. art.
tractauimus duodecim pulchra dubia in materia. & in
a 8. dub. discussimus illam difficultatẽ, † an permutatio
facta de ecclesiis patronatis sine consensu patroni sit ip
so iure nulla, & fecimus pulchram & nouã distinctio-
nem, de qua ibi. in casib. igitur in quibus est ipso iure nul
la, dicamus sine dubio ꝓcedere conclusionem nr̃am, ĩ
casibus uero, in qb. tenet, licet posset retractari, posse es
se dubium: ut illud facit Fel. q̃ uĩ uelle tenere permuta
tionem factam in curia, & non facta mentione de iure
pa. in casibus in quib. ꝑmutatio sine consensu patroni
non est nulla ipso iure & nõ posse retractari: hoc enim
sentit D. Fel. in eius uerbis in d. sua 9. amplia. tñ ego mi
ror de sua dominatione, ipse. n. fatetur, ꝙ in casib. in q-
bus permutatio est nulla, licet facta in curia, sine tñ ex
pressione iurisp. laici, adhuc esse ipso iure nullam, & sic
ex uerbis colligo, ꝙ si fuisset expressum de iurep. laico-
rum teneret permutatio, & hoc qa illa expressio indu-
ceret derogationem, & derogatio fingeret consensum
patronorum, q in permutationib. requiritur interuenis
se. ¶ Ex hoc sequitur, ꝙ q̃uis nos simus in casib. in quib.
ꝑmutatio non esset ipso iure nulla, pp defectum con-
sensus patronorum, sed ueniret irritanda, si non sit ex-
pressio iurisp. laicorum, non intelligeretur facta de cõ-
sensu patronorum, si non intelligeretur facta de cõsen
su patronorum, ergo poterit irritari, sicut possunt irrita
ri aliæ permutationes factæ sine consensu patronorum
quæ sunt ipso iure nullæ. ¶ Conclude ergo in casu præ
3 sentis art. † ꝙ quamuis permutationes sint factæ in cu-
ria, tñ si sunt factæ sine expressione iurispa. laicorum, si
sumus in casibus, in quibus huiusmodi permutationes
sine consensib. patronorum sunt nullæ, erunt ꝙ istæ
nullæ, si uero sumus in casib. in quib. sunt annullandæ,
erunt & istæ annullandæ, uerum quia poterunt conua-
lidari ex superuenienti consensu tacito uel expresso, ut
aliæ permutationes conualidantur: ut diximus s̃. in d.
6. q. prin. 1. par. huius 2. lib. in 6. artic. in 9. dub. ipsius. nã
& collatio facta per legatum a latere tenet de consen
su patroni etiam laici: ut diximus supra in 8. præceden.
quæstio. principa. in 2. art. post Lap. & Domini. in cap.
unico. in fi. hoc titul. lib. 6. sic etiam & illa Papæ tenet,
licet non sit derogatum iuripatro. laicorum de eorum
consensu, ut diximus supra in 2. & 3. præceden. artic. &
sufficiet consensus expressus uel tacitus per lapsum tẽ-
poris dati ad præsentandum, ut in d. 9. dubio suprascri-
pti sexti articu. conclusimus. ¶ Et pro ista ueritate etiã
facit, nam si aliter diceremus, sequeretur maioris potẽ
tiæ esse fieri actum in curia quam derogationes Papæ
nam derogationes Papæ nunquam includunt iuspatr.
laicorum, nisi de eo faciat expressam mentionem, ut
in præcedent. articu. late diximus: & tamen actus per-
mutationis qui fieret in curia. non expresso iurepa. lai-
ci induceret derogationem, quod non est dicendum,
immo nec cogitandum, quia quamuis in permutatio-
nibus non requiratur præsentatio, ut in dicto 6. articu.
9. q. princip. 1. partis huius secundi lib in quarto dubio,
tamen omnino requiritur eorum cõsensus, ut ibidem
dictum est in quinto dubio. & faciunt, quæ dicentur in
proximo sequenti articulo.

¶ Deci-

¶Decimustertius art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Impetratio beneficij patronati non facta mentione iurisp. laicorũ, an ualeat, quòd non.*
2 *Vacare in curia nullo modo dicuntur beneficia patronorũ laicorũ*

1 Et Ex prædictis sequitur decisio 13. art. †an beneficia patronata laicorum uacent in curia, & sic impe
tratio illorum ualeat non facta mentione iurisp. laico
rum, de qua per oẽs doc. in c. 2. per illum text. de præb.
li. 6. ubi distinguitur, an sint beneficia de iurep. cleri-
corum, & uacant in curia, aut sunt iurispa. laicorum &
non uacant in curia, nos uero de pñti art. late tractaui
mus s. in 1. par. huius 2. li. in 7. q. prin. in ult. art. ubi abũ
de posuimus, an patronus pñtet in beneficio patronatu
uacante in curia, & sic an dispõ c. 2. de præb. li. 6. reg. cã
cel. & extrauag. de beneficiis affectis cũ eorum reserua
tionib. includãt bñficia pronata, & ↄclusimus ut proxi
me dictũ est distinguendo inter pronos laicos & cleri-
2 cos, †& sic beneficia pronorum laicorũ nullo mõ uaca
re in curia. Ex qua ↄclusione tãto magis apparet ueritas
ↄclusionis factæ p me in proxi. pc. art. nã maior fraus
põt cõmitti in detrimentũ proni, in uacationib. q̃ fiunt
p renunciationes cã pmutationis, q̃ in uacationibus q̃
fiunt p mortẽ; nã ut dicit Lap. in sæpe allegata alleg 96.
beneficia uacãtia. fo. 51. tot poterũt fieri pmutationes
in curia, q nunq̃ proni pñtabunt, & sp habebunt recto
res nõ acceptos, ut s. retulimus post prin. pc. ar. uacatio
aũt p mortem nõ fit ex uoluntate hoĩs, sed Dei, ergo ĩ
illa nõ põt cõmitti tãta fraus, immo nulla fraus, & in ĩ
pñtis art. ↄclusione nos habemus, bñficia pronata lai-
corum nõ uacare in curia nulla uacatione, & sic ẽt ua
catione per mortẽ, ergo multo magis nõ dẽt ualere p-
mutatio facta in curia, cuius ualiditas nõ potuisset ori-
ri nisi uel ex psumpta derogatione iurip. laicorum, ut
in pce. art. diximus, q̃ nõ psumit nisi exprimat, ut satis
dixi. s. in 3. pce. art. nec derogatio tenet, nisi fiat expres-
se noĩatis pronis laicis, ut satis dictũ est in pxi. pce. art.
Aut ea rõne: qa in pmutationib. pmutãtes renũciãt be
neficiis, & illa dñr uacare, ut satis dixi. s. in d. 6. q. prin. 2.
par. huius 2. li. in 6. art. & psertim in suis primis dubiis,
vñr ergo ipsa bñficia uacare in curia, & ex ista rõne per
mutationẽ tenere ẽt iurep. laicorũ nõ expresso tanq̃ re
seruata: qa uacarũt in curia, sed ex quo nos ↄcludimus
in pñti art. & in loco hic remisso ubi plenius beneficia
pronata laicorum nõ uacare in curia, ergo nec ex isto
capite pt pcedere pmutationes factas in curia, q̃ a bñfi-
ciis pronatis laicorũ nõ expresso eorũ iurep. tenerẽ. Et
hæc sint dicta p pxi. pc. art. ↄclusione, qa de pñti art. sa
tis est dictum ubi supra, ubi uidere poteris, si placebit.

¶Decimusquartus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Literæ apostolicæ an saltim includant beneficia iurispa. remissiue.*

1 Dubitatur Et 14. †an ipsæ literæ apostolicę sal tim includant beneficia iurisp. lai
corum patronorum non ex fundatione, cõstructione,
& dotatione ecclesiæ, sed ex priuilegio Papę posuimus
s. in 2. par. 2. li. in 10. q. prin. in 2. art. Dicit ergo do. Fel. ĩ
d. sua 10. ampliatione, Abb. in conc. 28. in cã. cõis castri
in 2. uol. uoluisse literas Papæ non nocere patrono lai-
co, ẽt si sibi ↄpeteret iusp. ex priuilegio Papæ, & non ex
fundatione, & allegare solũ iura dicentia Papã nõ præ
sumi derogare patronis. Sed dicit Fel. istam ampl. forte
non procedere: qa tunc cessat rõ, ne retrahant laici a
fundationib. ecclesiarum, & ita dicit sentire Fed. cons.
65. ĩ. scriptæ qõnes. in 1. dub. & Car. ↄs. 69. uacante. in 2.
dub. q̃ expresse purificant patronũ ex pscriptione, & pa
tronum ex priuilegio, & de utroq. affirmãt Papam in
suis literis eis derogare, & sic non hẽre locũ ibi reg. Fel.
ut dicit se dicturum in 11. sua limitatione. Tu aduerte
de isto art. satis esse dictum s. in 8. pc. q. prin. in 3. art. dũ
tractauimus, an legatus possit pjudicare patronis laicis
ex priuilegio seu pscriptione, & conclusimus q sic. idẽ
ergo & multo fortius dicendum est in Papa. ad ibi dicta
me remitto, & forsan aliquid tangemus j. in seq. art. dũ
uidebimus de pronis laici ex pscriptione, an illis noceãt
literæ apostolicæ, & sic ponemus 10. limitationẽ D. Fel.

¶Decimusquintus art.9.q.prin.Iij.Par.ij.Lib.

1 *Papa non præsumitur derogare iurepa. laicorum. fallit quando apparet de certa scientia Papæ.*
2 *Probari non potest gratia Papæ per testes, cir constantia gratiæ uero sic.*
3 *Probari quomodo posset certa scientia rescribentis.*

Deueniendo Modo ad limitationes D. Fel. 15. sit artic. quid si apparet de
certa scientia Papæ, de quo beneficio scribat, an intelli
gatur illi esse derogatum, licet non exprimat illud esse
de iurepa. laicorum, & hæc est prima limitatio D. Fel. q
1 dicit suam reg. †quæ uult, Papam non præsumi deroga
re iuripa. non hẽre locum, qñ appareret de certa scientia
Papæ, puta quia sciret beneficium super quo scribit es
se iurisp. laicis; nam tunc censetur uelle ei derogare, al-
leg. Rot. 27. in ti. de rescrip. incip. item q licet Romana
curia. ubi late dicit instare Rotam ad probandũ, q etiã
si non sit facta aliqua mentio de hmõi patronatu, pba-
ri põt per testes de scientia Papę, ea probata p testes nõ
est gratia inualida, nec subreptitia ex eo capite, & ita
dr fuisse seruatum admissis duob. Cardinalibus sup cer
ta scientia de uoluntate Papæ. Propter quod dicit infer
2 ri, †q licet gratia Papæ non possit probari p testes: ut la
te per doc. post Arch. in procemio 6. & dicit Fel. se solitum ponere in arg. de ↄstõnib. tñ circunstantiæ gratiæ
3 pñt pbari p testes, & ad hoc correlarium dicit esse uidẽ
da, quæ ipse dixit in c. cum inter. de exce. †dum tracta-
uit, qũo pbet certa scientia rescribentis, & p d. Rot. di-
cit esse uidẽdam oĩno latam decisio. Aegidij Bellame.
546. alias 332. inci. licet obseruet Ro. cu. in nouis. ubi ẽt
acute disputatur & firmatur, certam sciẽtiam dicto ca
su posse probari p testes. Et de ipsa certa sciẽtia late po
nit Fel. in d. c. cum inter. in prin. cum pluribus col. seq.
de qua ẽt ponit Fel. in c. nonnulli. in 15. col. in uer. fallit
quarto pdicta reg. & in §. sunt & alii. in 7. fallen. & Ab.
& doc. in c. ad hæc. de rescrip. in fi. & in princ. c. statutũ.
& in §. qa aũt. de reser. li. 6. & Rot. 231. inci. Papa confir-
mando. in tit. de confir. utili uel inuti. in nouis.

¶Decimussextus art.9.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Reseruatione extrauag. execrabilis, an includantur beneficia patronata laicorum. ubi quòd non.*

1 Sed Dubitatur 16. quid in beneficiis reseruatis p ex trauag. execrabilis, †an includat ẽt bñficia pro
nata laicorum, & est secunda limitatio D. Fel. qui dicit
suam reg. uolentem literas apostolicas non nocere pa-
tronis laicis non facta de eis ipãli mentione, non hẽre lo
cum in beneficiis reseruatis per extrauag. d. quia illa ex
trauagans includit ẽt patronata laicorum, allegat Zen
zel. hoc uolentem in gl. suis ad dictam extrauag. in glo.
super uerbo hmõi disponere. quem dicit sequi Domi.
in c. 2. in 3. col. de præb. lib. 6. sed in hoc ↄriũ dicit sen-
tire Rotam quintam, alias 223. quæ incipit, extrauagãs
execrabilis. hoc tit. in antiquis. & expressius alia deci-
sio Rot. 462. alias incip. an sub ↄstõne execrabilis. in
dicens maiorem partem Dñorum de Rota tenuisse ↄ
Zenzel. quò ad reseruationem in d. extraua. & mouen-
tur p no. in d. c. 2. de præb. in 6. Idem dicit tenere Car. in
cle. 2. in 7. q. ut lite penden. per gl. in c. per literas. in uer-
bo apostolicis. ibi hoc expresse. de pb. & idẽ dicit tene-
re Rot. 9. alias in hoc tit. in antiquis in suo summario, li
cet decisio ibi posita non loquat de hoc, sed uerisimile
est sm cũ culpa impressorum fuisse omissam dictã deci
sionẽ, q̃ ibi erat, ex quo aderat summarium. Idẽ dicit te
nuisse Lap. d. alle. 96. loquentem de gñali seruatione,

quæ

quæ ſm eum non præiudicat p̃onis laicis, ne rettahantur a fundatione ecclarum, q̃ rõ ur̃ ſitr militare in reſeruatione facta p d. extrauag. caecrabilis, & dicit hoc modo remanere ampliat iam ſuam reg. ẽt in beneficiis ſeruatis. & ita late firmaſſe Domi. in d. c. 2. de præb. lib. 6. & Alc. de Imo. in conſi. 60. alias 74. uiſis & ponderatis. in 4. uol. quod dicit Fel. eſſe ſibi in numero 557. allegando ẽt quæ tenet Inn. in c. dilc. & in ult. col. de of. leg. quamuis Andreas Sic. dixerit ↄtrũ & malc in uno ſuo conſi. quod fuit impreſſum immediate ante ↄſi. Alex. motus propter gl. in d. c. 2. in uerbo ob ſedẽ apoſtolicã. de p̃b. li. 6. quam conatur oſtendere eſſe maioris auctoritatis, quam dicta cõſi. doc. ibi & alibi, ſed auctoritas illius gl. ultra doctorum impugnationes eneruatur ex ↄ̃tria gl. Io. And. in clc. per literas. in uerbo apoſtolicis. ibi, hoc expreſſo. de præb. Tu dic nos dixiſſe ſ. in 2. par. huius 3. li. in 6 q. prin. in ult. art. huiuſmodi reſeruationes non afficere patronos laicos, ergo ne'c hæc reſeruatio d. extrauag. caecrabilis. & hoc idem uoluit Phi. Frã. in d. c. 2. ante fi. 3. col. de præb. lib. 6.

¶ Decimusſeptimus art. 9. q prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Littera apoſtolica an habeant facere expreſſam mentionem de iure pa. clericorum, ut præiudices illis, ubi quòd non.*

1 Dubitatur Et 17. † nunquid literæ apoſtolicæ ad hoc ut noceant patronis eccleſiaſticis debeant de tali iure expreſſam mentionem facere, ut illis p̃iudicet, & hæc eſt tertia limitatio D. Fel. qui dicit eſſe faciendam mentionem de iurep. in literis apoſtolicis, niſi ſit patronatus pertinens ad clericos rõne eccleſiarum, quibus p̃ſunt, nam de tali iure non eſt neceſſaria mentio in literis Papæ, allc. Rot. 469 in c. nũquid ſi Papa. in antiquis. quã dicit Fel. ſe non reperiiſſe in rubricariis, & in cã dicit ſm ſtylum curię non eſſe neceſſe de tali facere mentionem, & iſtud eſſe de mente oĩum doc. ſcribentiũ in hac materia, & ſic ẽt uelle regulã cancellariæ loquentẽ eſſe faciendã mentionẽ de iurep. ſolum dicit de iurep. laicorũ, ſi aũt ſpectaret ad clericũ & laicum ſimul &c. ut diximus ſ. in ſi. in c. cum dilec. hoc tit. & ibi oẽs doc. Rot. 7. hoc tit. in antiquis, aľs eſt 332. nota ꝙ clericus. hoc tit. in antiquis. Tu dic hãc concluſionem tenere oẽs doc. ẽt in c. dilect. de offi. leg. & nos dixi ſ. in 1. art. & tenent ẽt omnes doc. quos allegauimus ſ. in 8. q præced. prin. in 1. art. & in hoc nõ eſt dubium, & ideo non eſt inſiſtendum.

¶ Decimusoctauus art. 9. q. prin. 3. par. ij Lib.

1 *Litera apoſtolica in quibus non eſt facta expreſſa mentio de iurepa. ſpectante ad laicos religioſe uiuentes & portantes habitum religioſum & priuilegio fori eccleſiaſtici gaudentes, an includant eos.*

1 Sed Reſtat dubium. & hic ſit 18. art. † an dictæ literę apoſtolicæ noceant, licet expreſſam mentionem non faciant iurep. ſpectante ad laicos religioſe uiuentes, & portãtes habitum religioſum, & gaudentes priuilegio fori eccleſiaſtici, ut ſunt beguinatę, fraternitates diſciplinarorum, fratres & ſorores tertii ordinis, ieſuacti, & uniuerſitas ſcolarium, in qua ſunt plures clerici q̃ laici, & hæc eſt quarta limitatio d. Fel. qui dicit p̃dictos beguinates, & alios includi in dictis literis apoſtolicis, p Rot. 332. nota ꝙ clericus, hoc ti. in antiqs. & diſtincte tractat de oĩbus p̃dictis, ut ibi per eũ. Tu autẽ aduerte, ꝙ nos generaliter loquuti fuimus de oĩb. p̃dictis in 2. par. 1. li. in 1. q. prin. in 10. art. & deduximus oĩa dicta Fel. in p̃dicta. 4. limi. illis aliqua addendo, dum ibi tractauimus, an prædicta collegia dicantur eccľaſtica, uel ſecularia, & in fi. fecimus hanc ↄclu. p reg ꝙ ad iudicãdum, an illi qui ſunt patroni rõne uniuerſitatis eorum collegii cenſebuntur eccľaſtici uel laici, eſt ↄſiderandum prius ſi ipſa uniuerſitas, ſeu collegium ipſorũ ſit connexa, ſeu connexum eccleſiæ, & tũc cenſebuntur eccleſiaſtica & cenſebuntur patroni eccleſiaſtici, ſi uerò uniuerſitas, uel collegium non eſt annexa ſeu annexum eccleſiæ, uel altari, & cenſebitur ſecularis, ſeu ſeculare, & ipſi p̃oni cẽſendi ſunt laici, ex qua reg. habes mõ qui includantur ſub literis apoſtolicis, & q non, ut eccleſiaſtici includantur, laici uero non.

¶ Decimusnonus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Litera apoſtolica diſponentes de beneficio non quidem uacante, ſed de proximo uacaturo, in quo erat ſpes patronis præſentandi, an includant beneficium patronatum laici patroni.*

2 *Franciſcus Aretinus iureco nſul. rariſſimus & immortalis.*

3 *Reſtitutio facta per Papam beneficij clerico diſpoſitó non facta mẽtione de patronis laicis non ualet.*

1 Dubitatur 19. † quid ſi literæ apoſtolicæ diſponerent de beneficio nõ quidem uacante, ſed de proxime uacaturo, & in quo imminebat patronis ſpes proxima præſentandi, puta in beneficio uacaturo per promotionem ad ep̃atum, an illud beneficium, ſi eſt de iurep. laici includatur ſub dictis literis ſeu reſeruatione: & hæc eſt quinta limitatio D. Fel. qui dicit ſuam reg. q̃ uult, non p̃ſumi Papam derogare iurip. laicorũ p̃cedere, niſi Papa diſponeret de beneficio non q̃dẽ uacante, ſed de eo quod erat de proximo uacaturum, & in quo imminebat p̃rono p̃xima ſpes p̃ntandi: ut latiſſime concludit Rot. 20. item ſuppoſito, de p̃b. in nouis, tu dic eſſe Rot. 331. ſuppoſito. de reſcrip. in nouis. uolens tandem. ꝙ licet beneficium p̃ronatum g. p̃motionem faciendã ad ep̃atum de hñte cum uacet, tñ diſpõ apoſtolica de eo in poſterũ cũ dignitate retinendo ualet, licet ↄſenſus p̃ronorum nõ interuenerit, quibus illa quaſi p̃rogatio nõ affert p̃iudiciũ ↄſiderabile: & hoc deducit Rot. p decẽ plenas rõnes quas dicit Do. Fel transcribere nõ expedit, ſed ad illũ recurrendũ. Poſtea dicit Fel. ↄ̃triam opi. p qua ibi Rot. adduxerat ſex rõnes magis placere p̃ceptori ſuo † D. Fran. Are. iurecõ.
2 rariſſimo & immortali in ↄſi. ſuo 7. p̃cedendum eſt br̃, quia nõ põt negari, ꝙ poſt collatũ ep̃atum ẽt ante exceptionem ipſius epiſcopi, & multo fortius poſt acceptationẽ illius fuerit q̃ſitum ex cã de præterito p̃rono ius p̃ntandi ſpe, q̃ q̃ de ſpes ubi hẽt originẽ a cã de p̃terito uĩ eſſe ↄſiderabilis, ſicut ius q̃ſitum re l. emancipationẽ. §. 1. ibi Bar. ff. de li. leg. & hanc rõnẽ dicit multipliciter corroborare ut latius per eũ. Pro qua opi. ipſe D. Fel. adducit ampliſſimam deciſio. Aegidij. Bellamera. Rot. 752. ſuppoſito facto alias, ubi p 12. col. diſputãdo tenet hanc partem rñdendo particulariter oĩb. rõnibus ↄ̃triis. Dicit ẽt bene facere q̃d no. Dom. poſt Cal. in
3 c. q̃uis. ad fi. de reſcr. li. 6. † ꝙ ſi Papa reſtituit ad beneficium clericũ depoſitũ nõ facta mẽtione de p̃ronis laicis, nõ ualet reſtõ; q̃a ex quo eſt priuatus bñficio, iã erat q̃ſitũ ius p̃rono, cui Papa in dub. nõ intendit p̃iudicare. De quo ult. dicto nos aliq̃d tetigimus ſ. in 1. hui. 2. li. in 10. q. prin. in 5. art. dũ tractauimus, an poſſit diſpẽſari cũ indigno inſtituẽdo p̃ronis inuitis, ubi adduximus d. gl. c. q̃uis. de quo dicemus latius Deo duce j. in 3. li. in 6. q. prin. in 8. art. Tãdem dicit D. Fel. eſſe ↄſiderandos duos caſus: nã aliq̃n dicta diſpẽſatio p̃moti ſup retẽtione beneficiorũ impetrať, uel ↄcediť nondũ uacãtib. bñficiis, puta añ ↄſecrationẽ ep̃i: ut in c. cũ in cũctis. de elec. uel añ adeptã poſſeſſionẽ, ut p Lud. Ro. conſ. 345. in pe. col. & ↄſ. 335. licet curia hoc non recipiat ſm eũ ibi, & hoc caſu multum eſt ſuſtentabilis prima opinio, q̃a nõ eſt dare uacationẽ bñficiorum uerã, ex quo uirtute diſpẽſationis impeditur uocatio. Aliq̃n beneficiũ uacať ſtatim, ꝙ eſt p̃motus quis ad ep̃atũ, put q̃dam aſſerũt eſſe de ſtylo curiæ, & tunc ſequuta acceptatione uř ſecũda opinio de rigore uerior, q̃ ẽt ſi fuerit unius momẽti ſtatim induat ius in re patrono. Propter q̃d idẽ uideretur in p̃moto in abbatẽ, cũ eius bñficia uacent ſtatim: ut per Old. ↄſ. 14. cum quærit. Subdit tñ Do. Feli. ex præallega. leg.

leg. decisio. Rot. patere latissimũ cãpũ ad disputandũ.
Tu aduerte, p̃dictam Rot. formare casum, ꝙ añ uaca-
tionẽ prioratus, motu proprio Papa dispensauit, ꝙ pro
motione ad ep̃atum nõ obstãte illũ prioratũ cũ cathe
drali eccl̃a ille talis detinere posset usq; ad bñplacitũ
sedis ap̃licæ decernendo ipsum prioratũ ꝑ munus con
secrationis uel assecutionẽ possessionis minime uacare
tunc sic, uulli dubiũ est, p̃ronũ h̃re iuspat. in habitu &
quoad fructũ p̃ñtationis in actu, nõ uacat bñficiũ ĩ quo
faciẽda est p̃ñtatio c. si. de ꝯcess. p̃b. & ibi Matt. p̃ceptor
Io. An. ipse Io. And. Car. Ab. & oẽs, & dixi. s̃. in 1. par. hu
ius 2. li. in 6. q. prin. in 1. art. & in 2. art. posuimus, q̃ñ di-
catur uacare, ut p̃ronus possit in illa p̃ñtare; cũ igit̃ s̃m
thema casus d. Rotæ Papa uoluerit bñficiũ uacare; q̃a
si illud habebat in titulum, uoluit ꝙ illud h̃rer in com-
mendam, & durante cõmenda adhuc nõ uacat benefi
cium: ut late dixi. in d. 6. q. prin. in 14. art. nescio uidere
ad quid fuisset facienda mentio de iurep. laici, tãto ma-
gis, quia hic non interuenit aliqua ambitio, q̃ esset ꝯ̃na
impetranti, iuxta no. in c. ꝑ ur̃as, hoc tit. sed motu ꝓprio
fuit sic dispositum tp̃e quo nullum p̃iudiciũ tertũ ade
rat, nã si Papa nõ promouisset illum ad ep̃atum p̃roni
non potuisset p̃ñtare, donec ille talis moreret̃, uel alias
prioratum resignasset, quia ergo Papa uoluit illum pro
mouere ad ep̃atum, & noluit prioratum uacare, quam
iniuriam facit patrono? Certe nullam, immo si secus di
ceretur, esset maior potẽtia patroni quam Papæ, quod
esset absurdum, uam esse dicendum. Papam non posse
dare alicui ep̃atum ea lege, ut non uacaret bñficiũ q̃d
habebat, quod esset restringere p̃tãtem Papæ, & iõ con
cluderem cum Rot. nisi reseruatio fieret post uacatio-
nẽ, ut D. Fel. dixit, uel esset facta dispensatio non motu
ꝓprio uel alio mõ, adeo ꝙ nõ esset, ut ille casus Rot. s.
ꝙ Papa uoluisset ante promotionem motu proprio be
neficiũ non uacare. De qua uacatione ꝑ ꝓmotionẽ ad
ep̃atum diximus ẽt late in d. 6. q. prin. 1. par. hui. 2. li. in
15. art. & de isto art. ẽt loquit̃ Fel. in c. cũ. Bertol. in 6. co.
in 6. limi. & tangit Roc. in hoc tra. in uerbo honorificũ
in 4. q. prin. in fi. 3. col. in uer. sed hic suborit̃. & in 4. col.
in uer. suboritur, nunc qui uĩ tenere cũ Rota, licet nu-
merum eius non alleget: sed semper remittit se ad Fel.
in d. trac. q̃ñ literæ aposto. no. patro. cuius dicta retuli-
mus s̃. in d. 6. q. princ. 1. pat. 2. li. in 17. art.

¶ Vigesimus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Patroni ecclesiastici assumunt naturam patronatus etiam quo ad præsentem effectum.*

Quid Autem si beneficium olim fuisset de iurep.
patroni laici, hodie uero patroni ecclesiasti
ci: an comprehendatur sub literis apostolicis, si nõ fiat
expressa mentio de ipso iurep. olim laici, & hic sit 20.
art. & est 6. limitatio D. Fel. qui dicit in hoc casu nõ ꝓ-
1 cedere suam regulam, † q̃a tũc assumit naturam p̃rona
tus patroni eccl̃astici etiam quò ad præsentem effectũ
allegat hoc uoluisse D. Marianum Soc. quem appellat
iureconsultum perfectissimum in rep. c. de monachis,
in ult. col. de preb. dicentem se ita respondisse pridie. &
alleg. Dom. in d. c. a. de præb. l. 6. per tex. optimum in c.
unico. hoc tit. li. 6. qui uere hoc probat. Tu uide quæ di-
ximus s̃. in 1. par. 1. li. in 1. q. princ. in 8. art. ubi tractaui-
mus, si patronus laicus donat iuspat. quod habebat in
una ecclesia alteri ecclesiæ, non reputabitur ut patro-
nus laicus, uel ut patronatus ecclesiasticus, & conclusi
mus reputari patronum ecclesiasticum, ergo includi-
tur sub prouisione apostolica per ibi dicta.

¶ Vigesimusprimus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Literæ apostolicæ an includant non facta mentione patroni laici, beneficium in quo patronus laicus habet omnes fructus iurispa. excepto fructu præsentationum, distingue nu. 3.*

2 *Consensus patronorum in electione ecclesiæ conuentualis requiritur de honestate.*

Sed Quid si sit beneficium, in quo p̃ronus laicus ha
1 bet oẽs fructus iurispa. † excepto fructu p̃ñtatio
nis, an includetur sub literis apostolicis nõ facta men
tione de iurep. laici, & hic sit 21. art. & hæc est secunda
limi. do. Fel. Et hic art. põt h̃re locũ in ecclesia collegia
ta in qua patronus h̃et iuspa. sed non p̃ñtat rectorẽ uel
abbatẽ: q̃a in ea ꝓceditur ꝑ uiam electionis, ut late dixi
mus s̃. in 1. par. huius 2. li. in 5. q. prin. in 1. art. licet ibi pos
sit p̃ñtare canonicos, & inferiores bñficiatos, ut ibid. di
ximus in 3. art. Et D. Fel. in d. 7. limi. dicit suam reg. ꝓce
dere, nisi p̃ronus eccl̃asticus. h̃ret solum ius honorificũ
puta processionis uel alimentorũ, ut in eccl̃is ꝯuentua-
lib. iuxta c. nobis. §. 2. hoc tit. q̃a licet ꝯferat̃ tale bñficiũ
a Papa non facta mẽtione de p̃rono, collatio tenebit̃
q̃a sp̃ stat firmum p̃dictũ ius honorificum, nec d̃r impe
diri, ꝓut impediretur, q̃ñ q̃s h̃ret ius p̃ñtãdi. ita dicit sẽ
tire D. Car. ꝯs. 99. inci. Papa uniuit q̃da abbatiã. ad fi. al̃s
96. subdit tñ dicere Car. ꝙ si fieret unio de d. eccl̃a ꝯuẽ
tuali p̃ronata ad aliã eccl̃am, ꝑ q̃ unionẽ dictũ ius ho-
rificũ amitteret̃, non ualerent literæ suꝑ unione obten
tæ tacite de d. iurepat. & ita residet ibi Fel. Tu aduerte
ad hæc d. D. Fel. quia præsupponit ius honorificum, q̃d
ꝯpetit p̃ronis nõ ꝯsistere in p̃ñtatione: & hoc est falsum
quia consistit in p̃ñtatione & in processione: & q̃a præ
aliis honorat. ut dixi. s̃. in prin. 1. par. hui. 2. li. dum cõti-
nuamus s̃m ii. cum primo, & sic ante formã q. prin. qua
2 re thema huius art. ꝑ nos bene est formatũ, dum dixi-
mus, oẽs fructus competere p̃rono p̃ter p̃ñtationẽ. Ad
uerte ẽt, nã D. Fel. s̃nã limi. trahit ex d. D. Car. ut hoc in
eis colligat: q̃a uĩ hoc ꝑmittere Car. nõ ꝙ dicat expres
se, nam cũ inter alias oppositiones in unione ibi facta
ꝑ Papam opponeretur illã nõ tenere; q̃a monasterium
unitũ erat de iurep. laicorũ, de quo nõ erat facta mẽtio
& ꝯclusisset unionem nõ tenere, uoluit tñdere tacitæ
obiectioni, & posuit hæc uerba formalia. Et si dicat̃, ꝙ 3
hoc casu sublatũ erat iusp. eo ipso ꝙ in monasterio est
ꝯuẽtus, cũ ad ipsum ꝯuentũ spectat electio 16. q. ult. cõ
gregatio. de ele. c. 1. de iurep. nobis. R̃ñdeo, ꝙ nõ est sub 4
latũ quò ad iusp. alimẽtorũ, & quò ad honorẽ proces- 5
sionis d. c. nobis. in q̃b. iurib p̃iudicaret̃ p̃rono, ũ reddi-
tos alteri applicarent̃. Ex istis uerbis colligit Fel. ergo ẽ
sublatũ ius p̃ñtandi, & licet Papa in unione ꝑpetua de-
beret exprimere de iurep. laicorũ: nõ tñ hoc d̃ret expri
mere in collatione bñficij, cũ ꝑ illã tollat p̃ñtationẽ, q̃
nõ b̃et p̃ronus, & ita ꝑ capillos trahit illã doctrinã Car.
ad propositũ suũ. Tu tñ aduerte, nã nos s̃. in 12. art. dixi.
ꝑmutationes bñficiorũ p̃ronatorũ, ẽt si fierẽt in curia
nõ tenere, nisi expressissent illa esse de iurepa. laicorũ,
& tñ nos h̃emus in ꝑmutationib. bñficiorũ p̃ronatorũ
ẽt laicorum nõ req̃ri actualẽ p̃ñtationẽ, q̃uis ꝑmutan-
tes renunciẽt & bñficia uacẽt, sed solũ requit̃ illorũ cõ
sensus: ut late dixi. s̃. in 1. par. hui. 2. li. in 6. q. prin. in 6. ar.
in 1. 4. & 5. eius dub. sed sic est, ꝙ q̃uis in eccl̃is ꝯuẽtuali
bus non cadat p̃ñtatio, quò ad caput illius ipsorũ p̃ro-
norũ, req̃rit̃ tñ eorũ ꝯsensus in electione q̃ fit ꝑ cõnen-
tũ; ut clare uoluit tex. in d. c. nobis. in §. cæterũ. hoc tit.
unde sicut in collatione ꝑmutantiũ solũ requit̃ cõsen-
sus p̃ronorũ & nõ eorum p̃ñtatio, & ex hoc solo cõsen
su p̃ronorum q̃ requirit nõ tenet collatio facta in curia
de patronis laicis mẽtione nõ facta. idẽ d̃et esse in casu
nr̃o, ut collatio facta ꝑ Papã de capite alicuius mona-
sterij, ꝑ q̃ p̃iudicat h̃ñtib. eligere, nõ teneat nõ facta ex-
pressa mẽtione de iurep. laicorũ, ex quo ipsi h̃ebant cõ
sentire electioni, q̃uis nõ h̃rent p̃ñtare. Et pro hoc facit
rõ, quã posuit La. in d. alle. 96. bñficia uacãtia fol. 51. in
ꝑmutationib. q̃ fiunt in curia esse faciendã mentionẽ
de iurep. laicorũ ꝑꝑ eorũ interesse, q̃d interesse inter
alia uertit̃ in hoc, ut p̃roni h̃eant rectorẽ eis acceptũ, &
hæc est cã, quare in electionib. ꝯuẽtualiũ eccl̃arũ req̃-
rat̃ ꝯsensus p̃ronorũ, ut ꝯ̃ electionẽ opponere possit, &
p̃sertim electũ nõ esse sibi gratũ ex aliqua cã: ut dixi. ĩ
d. 2. art. 5. q. prin. 1. par. hui. 2. li. immo ẽt & dñs tp̃alis p̃t
hæc opponere, ut ibi. diximus in fi. in uer. septimo dubi
tatur. Et si diceretur, in ꝑmutationibus requiritur con-
sen-

sensus patronorum necessario, alias pmutatio est nul-
2 la uel annullanda: ut diximus in 12. pc. art. † in electio-
ne nero ecclæ ꝯuentualis ꝯsensus Pronorū requirit̄ de
honestate, & non de necessitate: ut uolunt Doc. in d. c.
nobis. §. cęterū. ad hoc ego rñdeo, uerā ꝯclusionē esse,
ꝯsensum pronorū respū eligētiū dr̄e interuenire de ho
nestare, respū uero pronorum de necessitate, ut ꝯclusi
mus in d. 2. art. in uer. secunda dubitatio. & licet defe-
ctus dicti ꝯsensus nō faciat electionē nullā: ut in d. 2.
art. dixi. in uer. tertia dubitatio. tñ si proni nolunt ꝯsen
tire, & instā cām allegāt & ꝓbant, cassat̄ electio p̄ supio
rē, ut diximus in d. 2. art. in uer. 4. dubitatur. Et quāma-
xime ista ꝓcedunt, qñ talis ꝯsensus ex statuto in funda
tione apposito, uel ex priuilegio ordinarii oīno esset ha
bendus: quia tunc nō reqreret̄ cā, sed oīno hñdus esset
3 ut diximus in d. 2. art. in uer. sexto q̄rit̄. ¶ † Vnde ꝯclu-
derē in hoc art. ꝗ in oīb. casib. in qb. necessario hr̄et in-
teruenire ꝯsensus pronorū in electione rectoris ꝯuen-
tualis ecclæ, q̄uis defectus ipsius ꝯsensus non annulla-
ret actū ipso iure, sed posset illum annullare ope exce
ptionis, necessario sit facienda mentio de iurep. laici, p̄
ea q̄ nouiter ꝯsiderauimus in d. 12. pce. art. Et quā maxi
me si iste ꝯsensus dēbat interuenire ex priuilegio, uel
ꝯdōne in fundatione apposita, cū illi nō intelligat̄ de-
rogatum ēt si esset deregatū iurīpa. & statutis ecclesiæ.
ut late dixim. s̄. in 10. præc. art. Aut essemus in casu, in
quo nullo mō requireretur in electione consensus pa-
tronorum quæ nescio mihi figurare, & tunc posset pro
cedere doctrina D. Fel. Non obstat auctoritas Do. Car.
in consi. 96. quia re uera hoc ibi principaliter non dixit
ut proxime diximus.

¶ Vigemus secundus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Derogatum dicitur patronis, ubi impetrans petit derogari patronis licet de iurep. eorum clare non constet, & postea patroni nō probant tempore impetrationis clare constare de iure eorum.*
2 *Paria sunt, non esse, & non apparere.*
3 *Constare non dicitur, quod non est probatum.*
4 *Dictio clare, quid importet.*
5 *Constare dicitur, quod palam est.*

Successiue 22. dubitatur, quid si in supplica-
tione impetrās petat derogari pa-
tronis, licet de iurep. eorum clare nō ꝯstat, & postea pa
troni nō ꝓbant tpe impetrationis clare ꝯstare de eorū
iurep. an dicat̄ eis derogatū, q̄tuncunq; hodie doceant
ad eos uere spectare, & hæc est 8. limitatio D. Feli. quā
ipse dicit potius esse declarationē suæ regulæ, & illam
colligere ex pulchra decisione D. Car. cōs. 71. uacante
quadam parrochiali eccla, qđ re uera est ꝯs. 69. ubi uo-
1 luit, ꝙ si in supplicatione dr̄ † ꝙ supplicans petit deroga
ri pronis, licet de iurep. eorū nō clare ꝯstet s̄m eū, & po
stea proni non probant tpe impetrationis clare cōstas
se de iure eorum, dicet̄ eis derogatū, q̄ tuncunq. doceat
ad eos uere spectare iusp. qa adhuc uerū est, tunc clare
nō cōstasse s̄m Car. late ubi s̄. quod dicit D. Fel. esse be-
ne notandum: qa sic hēs casum, in quo mētio imperfe
cta, seu nō expssa de iurepa. nocet, licet uere beneficiū
sit pronatum laicorum, ut qñ tunc non cōstabat, & im
petrās dixit non constare, ut facilius induceret Papam
ad ꝯcessionem bñficii, & subdit hoc ēt facere ad multa
alia, ita residet ibi Fel. Hoc idem uoluit ipse Fel. in c. in
nostra. in 27. col. in 58. corela. deducēdo d. cons. D. Car.
de quo s̄. Certe hæc decisio D. Card. est pulchra, sed bī
relata per D. Fel. iō declara eam: ut ibi facit D. Car. nā
cū in ultimis uerbis 1. col. dixisset, & aliud qđ obiicitur
de mētione nō facta sufficienter de pronatu, rñdeo in
seq. dub. qa sunt eiusdem materiæ in seq. uers. q incipit
ad s̄m dubium, quo quæritur, dicit multum referre,
an laici sint proni, an uero ius tm̄ pnt̄ādi habeant ex cō
suetudine uel pscriptione: quia secūdo casu ualet gra-
tia apostolica ēt non facta mentione de tali iure, & po
stea subdit, & sic si laici, de qbus in themate, nihil aliud
probant, nisi ꝙ hñt pntare, uel ex priuilegio, uel ex præ
scriptione, tenet gratia prædicta in eorum pıudicium.
uult ergo ex his Do. Car. ꝙ si impetrans petit deroga-
ri patronis, licet de iurep. eorū clare nō cōstet, si bñ cō-
staret de iure pntandi ipsorum ꝓprie, tpe impetratio-
nis ex priuilegio tñ, uel pscriptione adhuc ꝓcederet im
petratio, cum uera esset expressio, sed non. cōstaret cla
re de eorū iurep. ex fundatione, ꝯstructione, & dotatio
ne, de quo facienda est mentio, sed iure pntandi ex pri
uilegio uel pscriptione, de quo nō est facienda mētio:
ut dixi. s̄. in 14. art. & dicemus ĩ. in 25. art. est igitur ue-
rificandū clare ꝯstare iusp. uerum tpe fundationis ad
hoc ut impetratio non procedat, uel ipsius quasi posses
sio, ut in seq. art. dicemus: & non aūt ius pntandi ex prę
scriptione, uel priuilegio habitum, nota hāc declara-
tionem ad ꝯclusionē nr̄am: qa subtiliter ex dictis Car.
colligitur. Secunda colligitur ex ipsis dictis declaratio
in 2. col. in uer. nec qñ cōstabit, ut qñcunq; constabit, ꝙ
non fuerit uerū dicere tpe impetrationis de ipsorū iurę
clare nō cōstare: nā cōstabat, ex quo cōstare poterat: tñ
hæc declaratio nō ꝓcedit, sed erit uera, si tunc cōstabit
oportet ergo clam pdictam, p quā fit mētio de iurepa.
taliter intelligi, ꝙ non sit inutiliter posita, ex quo neces
sario infertur, ꝙ ad excludendum ipsam non sufficiat,
ꝙ de iurep. postea doceatur, nā ēt si nō esset apposita ta
lis cla, & ipsi proni nō docerent in aliquo de iure suo
2 gratiā tenere, & quo ad patronos, q non † docuissent de
iure suo, paria sunt, nō esse & nō apparere. ff. de pñe.
empt. l. in lege de consecr. di. 1. solēnitates. necesse est
igitur ad hoc ut, cla prædicta aliqd operet̄, ꝙ ēt in ca-
su, quo ipsi proni aliquid docerēt de iure suo, tñ adhuc
ex ui clæ dicat̄ facta mētio de ipso iure talis, q̄ sufficiat
ad excludendum ipsorum ius, saluis tñ uerbis clausulę
& sic concludit, dr̄e tunc constare tēpore datæ de iure
pa. ipsorum, ut excludatur cla, & nō sufficiat ꝓbare po-
stea, ꝙ tunc cōstabat, & tanto magis non sufficiat po-
stea cōstare, si tpe datę ēt constare non poterat. Vult di
cere in effectu duo. Primum, ꝙ est in conclusione ꝙ nō
sufficit constare de iurep. post impetrationem, si nō cō
stare poterat tpe impetrationis: quia cla est uerificata,
ex quo tpe impetrationis uere non cōstabat de iurepa.
licet postea constasset. Secundū, quod est plus, nō suffi-
cere ad excludendā clam postea ꝓbare, ꝙ tpe impetra
tionis cōstabat: si tūc tpis impetratio nō fuit ꝓbata, sed
3 multo post: † qa nō poterit dici cōstare, quod nō est pro
batū cōstare, uñ cautelā do; ut incōtinēti proni, qui uo-
lūt excludere dictam clam, cum ad eorum notitiā de-
uenerit impetratio, statim probent, ꝙ tpe impetratio-
nis constabat de iurep. per dicenda in prox. seq. declara
tione. Tertia sit declaratio, quam aperte tenuit D. Car.
in d. suo consi. ꝙ q̄uis posset dici impetranti incumbe
re onus iustificādi suam gratiam: quia subintelligitur
cla si preces & c. c. 2. de rescr. & sic ipsum dr̄e ꝓbare tūc
non constare: tñ dicit D. Car. ad patronos incūbere hoc
onus probandi, tunc temporis constare de iurepa. quia
gratia impetrantis non fundatur super hoc, ut de per
se patet, secus si fundaretur super hoc, sicut qñ tacuit il
legitimum, de quo in reg. infamibus. de reg. iur. li. 6. qa
etiam nullo opponente quo ad hæc, quæ nō præsumū
tur, debet se iustificare, alias succumbit. de electio. cum
nobis ipsis, ergo in casu nostro qui dicunt se patronos
incumbit onus, ut probent, ꝙ tpe impetrationis clare
cōstabat de patronatu: qa ex quo ius impetrantis non
fundatur in hoc, qđ est, ecclesiam hr̄e patronos, uel nō,
immo hoc est quid extrinsecum, stat regula, excipiētē
ꝓbare dr̄e, q̄ procedit ēt in excipiente ꝯ gratiam bene-
ficialem: ut not. Io. And. in c. 1. de litis contest. li. 6. & ꝓ
hoc etiam adducit: quia in illis literis dr̄ ac de iurep. lai
corum existat, de quibus, ut asseritur & c. & nō dicit as
seris, licet si bene ĩ literis diceretur asseris, D. Car. uult
adhuc incumbere onus probandi ipsis patronis: quia ꝓ
ponens negatiuam eo ipso probat illam, ex quo nō ꝓ
batur ꝯtrium, & hoc quia super ea se non fundat, nec p
sumptio est ꝯ negantem, nec aliquis casus subest, de
quo

quo negans probare debet, de quib. per Io. And. in regu. siue possessione de reg. iur. li. 6. Quarta fit declara-
4 tio, ut ex quo proni pbare dent, † pbatio dēt esse manifesta, pōderādo duo uerba ī illa gratia apposita. s. clare & constare, quorū utrunq. exigit manifestationem, ut dicit Car. ibi in fi. de uerbo car. tunc dr̄ clare, qn̄ cōstabat sine hesitatione cuiuscunq. pro hoc in auc. de testa. imperfec. §. nos igitur. ibi clara & aperta. & 21. dist. infe-
5 rior † ibi, sole clarius. constare uero dr̄, quod palā est. ff. de transl. l. cum hi. §. modus. ubi ad probandum quid est palam, subinfertur in tex. constat. n. &c. palam aūt dr̄, quod fit corā oīb. uel plurib. & ille est proprius modus accipiendi palam, ut dicit ibi gl. licet alio modo sumat ff. de ritu nup. l. palam. ubi subest alia ratio, ut ibi per eū nota prædicta, quia pulchra & alibi non inuenta.

¶ Vigesimustertius art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Literæ apostolicæ non præiudicant ueris patronis alijs existentibus in quasi possessione præsentandi.*

Sequitur Modo 23. dubitare, quid si aliqui essēt patroni, non tm̄ in quasi pos. præsentan di: quia essent alij, an de istis existentibus in possessione sit facienda mentio, siue de ueris patronis, uel sit faciēda mētio de ueris patronis in literis apostolis, & hęc est nona limitatio D. Fel. qui dicit suam reg. pcedere, nisi aliqui essent solum patroni, non autem essent in quasi pos. præsentandi, sed alii, quia de istis non expedit facere mentionem, ex quo per literas apostolicas eis nō p̄iudicatur quo ad præsentationem, quam non ipsi, sed quasi pos. facere debent: ut per Ioan. in c. cum in ecclesia. de cā pos. & pprie. ita formaliter dicit decidere do. Card. in d. cons. 69. uacante quadam parrochiali eccła. in 2. col. ubi expresse dicit in uer. sufficit enim ad piudicandum pūtationem laicorum, ita dr̄e in gratia fieri mentionem, si sunt in quasi pos. patronatus, sicut si sūt
1 ueri patroni, † addendo q̄ si essent solum patroni, & nō in quasi pos. pn̄tandi, sed alii de ipsis non expediret fieri mentionem, ex quo per literas apostolicas eis nō piudicatur quo ad præsentationem, quam nō ipsi, sed qua si pos. facere debent. allegat Ion. ubi proxime in d. c. cū ecclesia. de causa pos. & proprieta. Et prædictis adde, qđ late posuimus supra in 1. par. huius 2. lib. in 3. q. priu. in 1. art. dum tractauimus, utrum quasi possidens insp. pos sit præsentare sicut uerus patronus, ubi in uer. sentit ēt prædicta, posuimus dictum Car. de quo proxime, & faciunt quæ dicit Pau. de Cita. in hoc tra. in 6. par. in 17. q. in fi. Quod consilium D. Car. allegat Phil. Dec. in consil. 97. diuino & c. & pro tenui. in 2. col. in uersi. & in tali præsentatione. & pulchre ponit idem Philip. supra scriptam conclusionem D. Car. in consi. 124. placet mihi. in 2. col. & in cons. 126. in causa D. Fran. ante fi. 2. col. & in consi. 129. diuino & c. & pro tenui. ante fi. 3. col. & in consi. 134. uiso puncto. in 2. col.

¶ Vigesimusquartus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Impetratio facta de beneficio patronato laicorum, nulla de eis facta mentione in literis apostolicis, an conualidetur patronis tacētibus per quatuor menses, ubi quod sic.*

2 *Collatio facta per habentem instituere spreto patrono etiam laico conualidatur pluribus modis.*

Subsequenter 24. dubitatur, quid si patroni laici, de quibus impetrās beneficium iurisp. ipsorum a Papa non fecit mentionem scientes impetrationem tacuerunt per quatuor men-
1 ses, † an ualideť impetratio, & hæc est 10. limitatio Do. Fel. quam dicit esse importantissimam, ut sua reg. procedat, nisi patroni, de quibus impetrans non fecit mentionem scientes hoc taceant per quatuor menses, qa collatio remanet ualida, & neqneunt amplius se oppo nere. ita dicit putare indubitanter inferri posse ex aurea decisione D. Car. in cle. 1. circa 15. col. in uer. sed post lō gam cogitationem defendo partem plebani. de suppl. neglig. prala. ubi dicit, q̄ consensus expressus patroni sequens institutionem facit eam ualidā; quia illud qđ exigitur ex parte patroni sæpius potius assensum quam auctoritatem, sufficit autem q̄ consensus interueniat in actu & etiam post c. cum consuetudinis. de cōsue. & ibi Inno. & not. in c. 1. de reb. eccle. non alie. li. 6. & in c. cum nos. per illum tex. de his quæ fiunt a præla. sed si so lū nō ꝯdixit, an per hoc uideatur consentire, pendet a quæstione, quando tacens dicitur consentire, de qua in c. in genesi. de electio. & in c. nonne. de præsumptio. & potius uideretur non hri pro consentiente, nisi taceret aliquem actum positiuum, per quem approbet institutum: tamen putat Car. q̄ si non pn̄tat alium infra tempus iuris, intelligitur consensisse: cum sublata sit potestas agendi de contemptu, quæ durat, donec durat potestas præsentandi: nam lapso tempore non potest dici contemptus, sed potius ipsum ius suum contempsisse. Et sic dicit Car. expressissime uoluisse, q̄ illud quod dr̄, nullam esse collationem factam sine præsentatione c. decernimus 16. q. 7. est uerum ꝯdicente patrono, secus si consentit expresse uel tacite, & probare etiam subtiliter præsentationem non esse partem substantificam in stitutionis. & idem putat Fel. indubitāter esse dicendū in collatione facta per Papam. adducit ad idem Ab. in disputatione sua Augerio. in 27. col. in fi. secundi dubii in uer. aut patronus non consensit. ubi dicit, q̄ si ī. tem pus præfixum a iure ad præsentandum patronus nō cō sensit, nou ꝯdixit, & sic per negligentiam est priuatus iure suo, collatio prius facta conualidatur ipso iure abs que collatione in futurum facienda; quia ipse episcopus non potest contrauenire collationi a se factæ c. di uersis solatiis. de cleri. coniug. c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. & sic dicit intelligere d. c. decernimus. & hac duas decisiones bř commemoratas plurimum seruire in facto, qn̄ sm eas dicit se sæpius consuluisse & obtinuisse, & ita residet ibi Fel. Tu aduerte nos supra in 2. q. princ. huius par. in 2. art. late tractasse materiā c. decernimus
2 16. q. 7. & dximus collationem † factam per habentem instituere spreto patrono ēt laico conualidari pluribus modis, & præsertim per consensum tacitum, puta quia fuit præsens & non ꝯdixit, ut ibi latissime diximus in 2. conclusione: & per cōsensum expressum, ut ibidem diximus in 5. cōclusione. & per lapsum temporis dati ad præsentandum, ut ibidem diximus in 6. concl. semper deducendo dicta Abb. in præallegata disputatione Augerio. cum igitur hęc habeant locum in collatione habentis instituere: multo fortius debēt hře locum in collatione facta per Papam. Nec ob. q̄ per negligentiā patroni non præsentantis deuoluatur prouisio ad habentem instituere, ut in c. 2. de suppl. negl. præla. & dixim. supra in d. 2. q. prin. huius par. in 6. art. & stante illius negligentia gradatim ad alios superiores, per c. 2. de concess. præb. & diximus ibidem in 1. art. & diximus etiam supra in 7. q. prin. huius par. in 3. & 4. art. tamen de præiudicio ipsorum non est facienda uis, cum illis Papa p̄iudicat sine derogatione: ut no. in c. 2. de pb. lib. 6. & in c. cum dilectus. hoc tit. & in c. dilectus. de officio leg. & sic in hoc non est insistendum. & prædictis faciunt, quæ dicit Domi. post alios in c. statutum. in fi. r. col. eū seq. in uersi. quid si ordinarius. non loquitur, si ordinarius confert infra mensem datum Papę, & Papa postea non confert, an ualidetur collatio.

¶ Vigesimusquintus art. 9. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Literæ apostolicæ includunt beneficium patronatum laicorum acquisitum ex præsumptione, uel consuetudine etiam nulla facta mētione de patronis laicis.*

Dubitatur 25. quid si sit iuspatr. quæsitum per laicum ex præscriptione, an literę apostolicæ debeant de eo expressam mentionem facere, & hæc est 11. & ult. limitatio D. Fel. qui dicit suā reg. proce-

3 procedere, nisi agatur de iurepa. † quæsito ex præsentatione, uel consuetudine, quia ualēt literæ apostolicæ non facientes de eo mentionem, alle. Fed. in consil. 65. infrascriptę quæstiones nō sunt leues: quia tunc ur̃ cessare rō de retrahendo laicos a fundatione ecclesiarum ex quo præsupponitur, patronos ex præscriptione non fundasse ecclesias. & pro hoc adducit etiam Car. in casu art. nostri proprie loquentem in consi. 61. sed tu dic melius in cōs. 69. uacāte quadā parrochiali ecclesia. in 2. dub. dicentem ualere gratiam apostolicam nō faciētem mentionē de tali iure: quia cessat rō retrahēdi laicos a fundatione, quæ est potissima in hac materia: ut not. gl. pe. in fi. in d. c. cum dilectus. hoc tit. & hanc opi. sequitur D. Ant. in c. dilectus. de os. leg. in 4. col. in uer. quæro qd si nō rōne. & ibidem D. Abb. in fi. & hoc etiā tenuit D. Car. in cle p literas. in 3. col. in 3. q. de pben. & pulchre. in cle. 2. in 7. q. ut lite penden. dicens ēt se idē tenuisse in d. c. dilectus. & hoc idem tenuit in consi. 71. sed melius dixisset 96. Papa uniuit. in ul. col. & dicit idē etiam consuluisse And. Sic. in consi. alleg. per eū in secunda sua limitatione, q̄ est 16. art. noster, ubi allegauit consilium And. Sic. quod est immediate ante consiliū Alex. de Imo. 74. in 4. uol. Sed tn alleg. Barb. late de hoc loquentem in d. c. dilectus. in 8. col. in uersi. limitat iō, & Phil. Decius in cons. 117. diuino &c. & pro tenui. in 2. col. in uersic. tertio ēt rn̄detur. & in ult. col. in uersi. 2. rn̄detur. & in consi. 136. in cā D. Fran. in 2. col. qui dicit in curia Romana non fieri hanc differentiam, ut ibi p eū. postea D. Fel. circa hanc suam limitationem facit tres considerationes, quas nos s̄. retulimus in 8. pce. q. prin. in 3. art. ad ibi dicta nos remittimus, ubi tractauimus, an legatus possit de talibus beneficiis disponere, & faciunt ēt quæ dixi. in 14. præc. art. Et per ista sunt expedita omnia dicta immortalis doctoris D. Fel. ī d. suo tra. qui in fi. ponit fertilem apostillam in materia iurispa. q dicit de collationib. inferiorum se alias dicturum, & aliquid posuisse in c. cum Bertoldus. de re iud. datis sed nouis limitationibus ad d. c. decernimus. uolentem irritā esse collationem factam spreto prono, & cætera in matera iurispa. esse uidenda per scribentes in toto hoc tit. ubi dicit se alias plura recitasse ultra apostillas doctoris sui Barth. Bellenci. quondam auditoris causarum palacij apostolici: & multa ēt posuisse Pau. de Eleaza. in repeti. c. nobis. hoc tit. & multa ēt inueniri posse in repertoriis maxime Brixiensis, & Firma. in uerbo patronus. & in tabulis consiliorum Fed. Old. Lud. Car. Rot. & aliorum, ex quibus facile fieret nedum ingens tractatus, sed amplum uolumen. Et subdit, prædictam quæstionem se non reperiisse in locis prædictis discussam, & illā omnino subiicere correctioni dominorum curialium.

¶ Vigesimussextus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Literæ apostolicæ in quibus est facta expressa derogatio per Papā si patroni inter se conuenerunt, q alternis uicibus præsentent, an præiudicent illis, qui habebant illa uice præsentare, an omnibus ubi q illi qui habebant præsentare illa uice.*

2 *Contractus potest claudicare non tamen distractus.*

3 *Iudicium non debet claudicare respectu partium, secus respectu aliorum.*

Expediti De dictis D. Fel. in d. suo tra. transeo ad alia, quę mihi occurrerunt in hac materia, iurispatronatus & prosequendo ordinem 26. articulus sit, si patroni inter se conueniunt, q alternis uicibus præsentent, quod fieri potest: ut est text. in cle. plures. hoc tit. & diximus late supra in secunda par. primi lib. in 2. q. pfin. in 36. art. & Papa derogat patronis ex

2 presse pro primo beneficio uacaturo, † an erit in præiudicium illus, qui habebat p̄sentare in illa uice iuxta eorum conuentionem, uel in præiudicium oīum, ut in secunda uice illi impediti præsentare possint. Hunc articulū formauit Io. de Ana. in cons. 43. In Christi &c. stāte uicissitudine in aliis terminis. s. quando ius conferēdi spectabat episcopo, & capitulo inter quos erat cōuētio uicissitudinis, & tunc temporis uicissitudo erat episcopi. Et Io. de Ana. pro capitulo dicit facere; qa Papa scribendo, q aliquis recipiatur in proximo uacaturo, intelligit grauare illum, ad quē spectat collatio beneficii tpe uacaturæ illius & non alium, ita satis dicit probari ex his quæ hr̃ in c. mandatum. in c. literas. & in c. abbatem. de rescr. & hæc ur̃ esse intentio Papæ, q̄ omnino seruanda est: ut in d. c. mandatum. sed in illo casu tpe quo illud beneficium uacauit, collatio spectabat ad inuestientem stante uicissitudine, ergo illum uoluit grauare, & non capitulum, ad quod non spectabat, & dicendum ꝯrium esse secus & absurdum alium grauare: ut in c. fi. de pb in 6. & sic cum ipse inuestiens fuerit priuatus potestate conferendi illa uice per habentem potestatem; ut in c. eam. de præb. lib. 6. nō dēt piudicare ipsi capitulo. Et subdit non obstare, si diceret fm hoc uicissitudinem claudicare quod esse nō debet. p id qd habetur in l. si id quod pure. §. si pupilli. ff. de rescin. uē.

2 † ubi probatur, q licet contractus possit claudicare, tn̄ non dēt claudicare distractus, tenendo collationem uigore uicissitudinis esse potius dissolutionem, quam celebrationem ꝯctus: nam respondetur istud procedere, & esse uerum ꝯctum non dr̃e claudicare opera & facto alterius partis, sed hic claudicat opera & facto papæ, cuius auctoritas & potestas intelligitur reseruata in ipsa conuentione uicissitudinis, iuxta id quod hr̃ in l. imperatores. ff. ad munici. & in c. uenientes, & in c. quemadmodum. & in c. petitio. de iureiur. & in c. cōstitutus. de

3 rescrip. ¶ † Pro quo etiam dicit facere qd no. in siti, iudicium nō dr̃e claudicare respectu ipsarum partium, sed respectu aliorum secus, ut ibi per eum. Dicit ēt non obstare reg. impedito iuste non currere tempus ca. qa diuersitatem. de conces. pb. quia capitulum non fundat se tantum in negligentia instituentis, quantum in priuatione summi Pontificis, qui priuauit illum illa uice potestate conferendi, quod potuit & uoluit. Dicit etiā non obstare tex. in c. si electio. cum materia sua de electio. li. 6. qa illud procedit, nisi allegetur tale qd, quo eligentes dicantur priuati ptāe eligendi: ut ibi no. p glo. & doc. sed hic allegatur priuatio Papæ, ergo &c. Vbi D. Ludo. Bologni. in addi. quam facit ad d. cons. qui adducit casum nostrum in terminis decisum p Io. And. in c. cum in illis. §. fi. super uerbo præsentationem. de præb. lib. 6. q si sunt plures patroni unius ecclesiæ, q simul cōueniunt, ut alternis uicibus pn̄tent, & stante hac ꝯuentione Papa mandat prouideri de beneficio spectāte hac conuentione mandat prouideri de beneficio spectante ad pn̄tationem alterius illorum patronorum, qui p illa uice habebat præsentare illi soli mandatum Papæ præiudicat & non alteri cōpatrono, cui altera uice spectabit ratione uicissitudinis, alleg. quod habetur in c. dilectus. el 3. de præben. & in c. 1. hoc tit. lib. 6. & bene facere, quod habetur in l. uia. §. usus. ff. de seruitu. & in l. cōmuni diuidundo. §. cum de usufru&. ff. communi diuidun. & dicit ab ista auctoritate Io. And. non esse recedendum in iudicando & consulendo: ut ibi pulchre p eum, qui dicit facere pro hoc bonam gl. in d. c. le. si plures. hoc titu. sequitur Ioan. Andr. ibi. Domi. post princ. dicti §. fin. & uoluit ibidem hoc Philip. Fran. in ultima columna: & hoc dictum retulit cum magno apparatu, dicens de eo non meminisse Felin. in suo tracta. D. Roc. in hoc trac. in uerbo ius. in 6. q. in 2. col. & nos retulimus supra in d. 26. art. 2. q. prin. 2. partis, primi lib. in uersi. reperi postmodum.

¶ Vigesimusseptimus, & 28. articu. 9. quæstio. prin. tertiæ partis, secundi Libri.

1 *Literæ apostolicæ præiudicant, si in eis scribatur, quòd prouideatur alicui de beneficio spectante ad præsentationem duorum expressa mentione facta de eis, etiam si præsentatio non pertineat simul sed successiue. Et quid in hoc casu, si est facta mentio de uno tantum. In sequenti articulo.*

Sed

1 **Sed** Pone & hic sit.27.art.† ꝙ scribať per Papã ut ꝓuideatur alicui de beneficio spectãte ad presentationem duorum: sed præsentatio non spectat simul, sed successiue: ut qa scribitur ad præsentationem plebani, & abbatis, & plebanus presentat abbati, & abbas epo, per quem fit instõ ſm practicam positam in ca. ad audientiam. el 1. in glo. 3. de ecclesi. ędificand. an possit prouideri de tali beneficio. Et Domi. post Io. An. in d.c. cum in illis, in §. fi. 1. col. in §. sed pone. tenet ꝙ sic, qa sufficit ꝙ ad eos spectat presentatio simul, ita ꝙ nõ ad alterum tm̃, ut dicit ille tex. § fin. & noluit ibidem Pet. de Anch. & Phili. Fran. ibidem post prin. 2. col. in uersi. in gl. in nebo non obiecto.

Sed Fortius est dubium, & hic sit.28.art. in casu precedentis ar. quãdo ambo non exprimũtur, sed alter tm̃, an beneficium includatur. Hũc etiam art. ponit Dom. post Io. An. in d.c. cum in illis. §. fi. in 1. col. in uer. sed fortius est dubium. & dicit vř ꝙ sic, si exprimať plebanus q dat principium huic presentationi, & cuius factum est gratuitum & uolũtarium & qui uere grauatur, & nõ abbas, cuius factũ est necessarium, & q in ueritate nõ grauatur. & dicit ꝓ hoc bene facere. c. literis. de rescri. In talib. n. ponderamus initium & cãm. ff. mãda. l. si procur. in fi. & ff. de orig. iur. l. 2. & ab illo recognoscendũ est beneficium, ut no. in c. dilectus. de offi. leg. Postea dicit in ꝯrium uideri & debere considerari pñtationem, quę fit epo, ex qua sequitur instõ, & sic loqui iura de p̃sentatione tractãtia, & licet tales necessario id agãt, tamen præsentatores sunt, sicut & electores dicũtur, qui necessario certũ eligũt, uel ex mãdato Papę, de his quę fi. a maio. par. capi. c. ex ore. & no. in c. cũ in ueteri. in gl. antepe. de ele. uel quia tenenť eligere de collegio, ubi non est nisi unus eligibilis, ut no. s̃. de ele. cum terra. uel quia procuratoriũ habent de certa p̃sona eligenda. c. pen. §. porro. & ibi gl. de ele. lib. 6. allegat simile de quo in seq. art. Et sic ꝯcludit Io. An. Abb. fore exprimendũ, & dicit istam partem fortificari, si teneamus instõnis expressum p̃iudicare pñtati, de quo dicemus ĩ. in seq. arti. unde fortius plebano præiudicabitur in hoc casu. Et ad decre. literis, de rescr. respondet, ut dicitur in q. priorum super reg. qui prior de reg. iur. a fi fi. ſm Io. An. ubi dicitur, inspiciendũ esse initium quo ad id quod ibi dicitur, ut attribuatur grauamen inchoãti non perficienti ex debito honestatis, sed non negať ibi, qa dicatur receptus auctoritate eius, quæ perficit actũ, maxime cum per monitorias non detur ius quod afficiat, hæc idem uoluit ibi Pet. de Anc. & Phi. Franc. in 2. colum in uersi. quid autem. Quis autem fungatur maiori prærogatiua, pręsentans uel instituens & plus iuris tribuat, dixim. sup. in 1. par. ij. lib. in 5. q. prin. in 10. artic.

¶ Vigesimusnonus art. 11. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Litera apostolica includunt beneficium patronatum laicorum, cum in illis scribitur, quòd prouideatur alicui de beneficio pertinente ad pręsentationem alicuius habentis præsentare de consensu aliquorum.*

1 **Ponit** Etiam ibi Io. An. incidenter. s. in d.c. cum in illis §. fi. Et hic sit. 29. art. † quid si scribatur ꝑ Papam, ꝙ alicui prouideatur de beneficio spectante ad pręsentationem alicuius, & ille habet pręsentare de consensu aliquorum, an includatur in tali mandato. Et Domi. referendo Io. An. in d.c. fina. in 1. col. in uers. pone. n. quod dicit includi in tali mandato, & hoc probati in c. 1. §. 1. ne sede uac. lib. 6. cum ille nec collator sit, nec præsentator, loquuntur ibi Pet. de Anch. & Phil. Fran. in 2. colum. & apostillantes Domi. addunt etiam Roi am. 10. de præb. & facere quod dicit Fede. consi. primo, potentius ius habere illum, qui habet conferre de consensu aliquorum, quam illum qui habet communiter conferre. Et de habente præsentare cum cõsensu seu consilio alicuius diximus supra in 2. part. huius. 2. hbt. in 4. q. principa. in 2. artic.

¶ Trigesimus art. 11. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Littera apostolica an comprehendant beneficium patronatum laicorum, cum Papa in illis mãdat prouideri alicui de beneficio spectãte ad institutionem episcopi: ubi quòd non, sed bene clerici ratione ecclesię patroni.*

2 *Rescriptum non potest intelligi de Institutione, quæ sumitur pro collatione.*

1 **Transeamus** Modò ad. 30. art. † quid si Papa mãdat conferri bñficium spectãs ad instõnem epi, nunquid exequutor possit prouidere de beneficio, in quo eps instituit tm̃ ad pñtationẽ
2 & electionem alterius. Et dubiũ facit † quia rescriptũ non põt intelligi de instõne, quę sumitur pro collatione, cum re. in d.c. cum in illis. § cum aũt. dicat ista duo diuersa. Hũc art. tractat Io. An. & post eum Domi. in d. §. cum aũt. & tandem deductis iurib. & rõnib. ad partes tenent includi pręsentationem. & idem dicit Domi. referre Io. de ligna. & Io. de Fantu. ibidem ac Ioã. de Imo. dicentem negari nõ posse quin res sit dubia, & iõ in dubio dẽmus interpretari, ut res potius ualeat q̃ pereat, de uerbo. sign. Ab. cum simi. & istam partem ẽr credit Domi. ueram. quia ubi tangitur pars alicuius rei tota rę s videtur tacta quę in actu requiritur, de pęni. dist. 1. vulgaris, sed ista pars instõnis nõ potest esse per se nisi præcedat electio, ergo totam vř uoluisse tangere, pro hoc ultimo ibi Phil. Frãn dicit facere. l. illud. ff. de acqui. hæte di. ut sic uolens ꝯsequens uideať uelle & antecedens, sine quo stare non potest. Dicerem tñ per hoc non p̃iudicari pręsentationibus patronorum laicorum, ut uoluerũt prædicti in d. ca. cum in illis. §. cum autem. super gl. in uerbo noscatur. de pręb. lib. 6. & nos dixim. sup. in 4. præce. ar. & Phil. Fra. hoc clare dixit post alios in d. §. cũ autem. tantum includere pręsentationem ecclesiastici & non laici seu clerici ratione patrimonij.

¶ Trigesimusprimus art. 11. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Littera apostolica mandantes prouideri alicui de beneficio spectante ad præsentationem alicuius præiudicent habenti instituere.*

2 *Accessorium sequitur naturam principalis.*

1 **Quid** Autem eꝫ. Et hic sit. 31. art. † si Papa mãdat prouideri de beneficio spectãte ad pñtationẽ alicuius, an poterit prouideri de beneficio spectante ad ipsius p̃sentationem, seu ad alterius instõnem. Et Io. An. in d. §. cum aũt. tenet ꝙ sic, qa arctatur tũc ius insti-
2 tuentis † cũ instõ sit accessoria ad pñtationem, unde sequiť naturã principalis, regula accessoriũ. de reg. iur. li. 6. & uoluit ibidem Phil. Fran. in fine. Nolo aliter prosequi s̃les difficultas, quia esset transcribere dicta doc. in d.c. cum in illis. uideas ibi late.

¶ Trigesimussecundus art. 11. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Electione facta per præsentantes de præsentando non acquiritur ius electo, sed per præsentationem.*

2 *Exequutor apostolicus excluditur per præsentationem non per solam nominationem, uel electionem.*

3 *Variare potest patronus ecclesiasticus imperfectè præsentans.*

Dubitatur Trigesimosecundo, quid si cõuenerũt p̃roni, uel parrochiani, ad quos spectat pñtatio, & ꝯuenerũt in B. pręsentãdum, ut fieri solet illum eligendo in pñtãdum, sed anteq̃ presentassent, exequutor Papę datus ad prouidendũ in illa dięce. confert illam ecclesiam, & postea patroni pręsentant, cui dẽtur beneficium prouiso per exequutorem uel p̃sentatum. Hũc art. formauit Io. An. post Cõpost. in c. capitulum, in pe. col. ĩ uer. quærit post. de resc. Et dicit primo uideri, ꝙ pñtato debeať, si consentire vult de elec. eũ inter canonicos, nam nõ præsumiť Papam hoc mãdasse, si sciuisset, & eadem est rõ & c. ca. super litteris. de
1 rescri. † Sed contra dicit facere, quia per talem electionem non acquiritur ius electo, sed solum ꝑ pñtationẽ, ut ipse Io. An. no. in c. fi. hoc tit. unde cũ ante p̃sentatio

nem possint uariare etiã patroni ecclesiastici: fortius & Papa poterit, puidere, ne per factũ illorum si Papę lex talis inducta, quã illi seruare non tenent: & demum dicere Cõpost. alios quos nõ fateri permissam uariationẽ patronis ecclesiasticis post talẽ nominationem seu electionẽ, melius tñ esset dicere, per talẽ nominationẽ ius nõ acquiri, ne det patronis occasio uendicandi plus iuris in ecclesiis q ipsi hẽbant, maxime cũ sępe abutantur hoc iure. c. qm̃. hoc tit. Et subdit Cõpost. fateri, φ si post pñtationem executor ꝯtulisset, collatio nõ ualeret. c. cũ inter canonicos. de ele. & 16. q. 7. decernimus. Qui tñ Io. An. dicit qõnem istã non ꝑcedere, si intelligat de laicis pñtantib. per ea quæ ipse scripsit post Host. in c. dilectus super gl. 3. de off. leg. sed in clericis bene procedere, item & in laicis, ubi appareret uolũtas Papę de talib.

a ecclesiis includendis in gratia. ¶ † Ex pdictis habes duo dicta. Primũ non sufficere solã nominationem uel electionem de pñtando pro excludendo exequutore apostolico. & pro hoc faciũt quæ dixim. s̃. in 2. par. huius. 2. lib. in 1. q. prin. in 22. art. ubi diximus, nõ sufficere pñono eligere pñtandũ nisi actualiter pñtauerit, immo uolui. mus aliũ pñtatũ dñe acceptare, alias non est pfecta pñtatio: ut ibidem diximus in 17. art. de ista imperfecta pñtatione. faciũt quę ibidem diximus in 3. q. prin. in 2. art.

t cum duob. seq. † & φ ẽt ecclesiasticus patronus inperfecte pñtans possit uariare. diximus ibidem in 7. q. prin. in 3. 5. & 7. art. & φ a postulatione seu nominatione uariari possint, diximus ibidem in 2. art. Secũdum est, quod colligitur, post pręsentationem factam per pñonũ esse acquisitũ ius pñtato, adeo φ per exequutorem Papę illi pręiudicari non potest, quod est summe notãdum ꝑ his quę dixim. sup. in 8. proxi. pręced. q. prin. in 6. & ultimi. artic. ubi conclusimus, legatum a latere etiam pręsentato pręiudicare nõ posse, & ibi dicta faciunt etiam pro præsenti articu. Et hoc dictum est intelligendum de perfecte pręsentato, ut proxime est dictum.

¶ Trigesimustertius art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

t *Litera apostolica impetrata ꝑ præsentatũ postea alio præsentato & instituto non ualent in præiudicium præsentati & instituti.*

Et Ex proxime dictis sequitur decisio. 33. ar. pone φ unus ex duob. pñtatis, uel alius pro impetratione illius beneficii uacãtis accedit ad curiã Romanã. interim aũt φ accedit, patroni uariãt, uel de nouo pñtãt: & epus facit instõnem, iste imperans literas a summo Pontifice non facta mentione de pręsentatione, uel ua

a riatione pdicta: cum illam ignoret † an tales literę ualeant in præiudicium instituti. & concludendum est φ non: qa subreptio ẽt cõmittitur tacendo id, quod ignoratur, si uerisimiliter illud tacitum potuisset mouere Papã ad aliud faciendũ. Ita Ab. per illum tex. quem exclamat in c. constitutus. in prin. de rescri. & in c. ad audientiam. circa fi. eo. tit. In proposito ergo si Papa sciuisset uariationem, uel pñtationem esse factam, uerisimiliter non concessisset. igitur ipsę literę non habent pręiudicare instituto: ita formaliter Roc. in hoc tra. in uerbo honorificum. in 22. q. Et pro hoc facit dictum Cõpo. & Io. An. in d. c. capitulum. de rescr. de quo diximus in proxi. pręce. art. Et ecce ex prædictis nota etiam de uariatione esse faciendam mentionem in literis Papę.

¶ Trigesimusquartus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

t *Litera apostolicę disponentes de iurepatronato spectante ad collegium seculare ad hoc ut præiudicent, an debeant facere mentionem de personis singularib. an per uerbum collectiuum. Et quid in collegio ecclesiastico.*

t Sit Trigesimusquartus art. † si iuspat. spectat ad collegium seculare, an sufficiat facere mentionem de psonis singularib. illius, & nõ ꝑ uerbum collectiuum, Ita pulchre D. Fel. colligit ex dictis per eũ ibi in 10. col. aliud singuli, aliud uniuersi, & hãc conclusionẽ ẽt ipse confirmat in c. in nra. 27. col. in 38. corelario. & licet ipse D. Fel. loquat de iurep. spectãte ad collegiũ seculare. Ego idem dicerem i pñtatione, q spectaret ad collegiũ ecclesiasticum: qa in illis etiã dẽt fieri differentia inter singulos & uniuersos, de quib. ibi ꝑ eum, & pro hoc ultimo facit pro his quæ dixim. s̃. in 7. pce. art. ut si bñ litte apłicę disponãt de bñficiis spectãtib. ad quorumcũq; pñtationẽ, illud quorũcũq. nõ includat pñtationem proni laici, sed ut aliqd operet, includat pñtationẽ ecclesiastici pñoni singularis, & ecclesiasticorũ pñonorũ iure collegij, q nõ includerent, si diceret ad cuiuscũq; pñtationem. Et ex hoc nota sub isto uerbo ad quorũcunq. pśentationẽ, includi pñtationem collegii ecclesiastici.

¶ Trigesimusquintus art. 9. q. prin. 3. par. ij. Lib.

s *Rescriptũ mandans prouideri alicui de beneficio spectante ad prouisionem talis episcopi, an extendatur ad beneficium iurisp at. tunc laico spectantis, a post datã donatum ipsi episcopo, ubi quod non.*

t Dubitatur Trigesimoquinto † an rescriptũ per qđ mãdatur prouideri alicui de bñficio spectãte ad prouisionem talis epi, extendatur ad beneficium cuius iuspa. & pñtãdi spectabat ad aliquẽ: sed post datã in iusp. seu pśentãdi fuit donatum ipsi epo Illũ ar. late prosequit Pau. de Elcaza. in qõnib. suis in q. 3. qđ disputata & c. de bñficio spectãte & c. in 2. dub. qđ ponit in 6. col. in uer. ꝯ eundem. nolo eius dicta referre: quia esset lõga historia, uideas per te. Concludit tamẽ ex quo tpe datę illud beneficium erat de iurepa. laici, & de eo facta non erat mentio, non poterat includi, ex quo tempus datę attenditur. c. si eo tpe. cum sua materia de rescri. lib. 6. & cle. litteras. eo. tit. ubi latissime per eundem Pau. & do. Car. nolo ingredi hoc mare magnũ uide in prædictis locis. Et d. Pau. in d. sua dispu. satis ponderat, an episcopus effectus patronus unico actu pręsentat & instituat, an diuersis actib. ut si diuersis actib. tanto magis non extendatur, de qno ultimo satis diximus supra in 2. pręce. q. prin. in 19. art. & φ attendatur tempus datę te igimus supra in 3. q. prin. præsentis partis in ulti. articu. Et sic tene cum Paul. quia pro eo est clarus tex. in d. cle. per literas.

¶ Trigesimussextus art. 9. q. prin. iij. par. ij. Lib.

s *Litera apostolicę includunt beneficium, si postea superueniat cõsensus episcopi, qui efficiat fundatorem patronum.*

Et Ex pdictis sequitur. 36. & ult. art. an sufficiat ad effectũ, φ beneficium cadat i gra expectãtis si ante grãm fuerit fundatum, licet auctoritas & cõsensus epi superueniat post obtentã gratiam ꝑ istum spectantem Huc art. pulchre disputat Rota. 465. qđã patronus fundauit. hoc ti. in antiquis, quę primo argumentatur, φ cadat sub gra, ex quo fundatũ fuit ante gratiam, licet cõsensus epi interueniat post: postea argumentatur, φ nõ cadat sub gratia, & ita remanet nullã partem eligendo unde posset dici ultimã elegisse: sed eius summariũ uł oppositum demonstrare, qđ est tale, sufficit ad effectũ, φ beneficiũ cadat in gratia expectãtis, quod ante gratiam fuerit fundatũ, licet auctoritas & consensus epi superueniat post obtentam grãm ipsius expectãtis. Et hęc pars affirmat iaa uidetur ꝓbari per tex. in d. c. literas. põderatũ beneficiũ esse creatũ ante gratiã ad effectũ gratię, & nos hẽmus pꝯsensum posse interuenire ẽt post fun datã ecclesiam: ut dixim. s̃. in 1. par. 2. li. in 2. q. prin. in 12. art. Et pro hoc etiam facit, quod diximus ibidem in 3. q. princ. in 13. art. q si super fundo meo me inscio construatur ecclesia, nõ possũ propria auctoritate destruere ecclesiam, & faciunt etiam quæ diximus supra ibidẽ in 4. q. prin. in 11. art. dum tractaulmus, quando incipiet competere patrono iuspa. cum incepit ędificare, uel pfecto opere, uel post consecrationem, ex quib. oĩb. concludo unum, nam nos diximus supra in d. 1. par. 1. li. in 2. q. princ. in 3. art. in fundatione ecclę & acqsitione iurispa. duos requiri consensus epi, unũ qui est licẽtia ędificãdi, iuxta. c. nemo. de ꝯsecra. dist. 1. alterũ. pro acquirendo

rendo iusp.de quo in c.nemo.hoc ti.fundata igitur ec-
clesia si cōsensus epi non interuenit,non dicetur acqui
situm iusp. per patronum ,sed bene tenebit ædificatio
basilicæ:ut diximus in d. 13.art.3.q.prin.1.par.1.li. quia
non pōt reuerti ad vsus prophanos, ut ibi defectus igit
consensus nocebit patrono:quia non erit patronus,do
nec ille nō interueniat,sed non nocebit basilicæ,qn sit
basilica & futura ecclesia.si basilicæ,ergo sub dispositio
ne ordinarij.c.nos basilicæ.16.q.7.si sub dispositione or
1 dinarij † ergo includit in gratia apostolica, q̄uis postea
superueniat consensus epi,qui efficiat fundatorē patro
num.Et ex hoc colligo pulcherimum dictum,quod ēt
probatur ex dictis in proximo præce.at. q sicut ibi bñ-
ficium qd tpe datæ gratiæ non includitur in gratiā, q̄-
uis post gratiam efficiatur epi, eodem modo a ɔrio bñ-
ficium quod tpe datæ gratiæ spectabat ad prouisionē
episcopi comprehendetur in gratia, licèt post gratiam
efficiatur iurisp.laici,qd est ua ide notandum,maxime
in casu præsentis artic.uide per doc.in d. clem.litteras.

Ex omnibus dictis in hac præce.9.q.ptin. & eius.36.art. collige duas cōclu
siones, unam de posse Papæ,aliam de eius uelle præiudi
care patronis ecclesiarum,primā affirmatiuam,secūdā
subdiuiduam in duas cōclusiones quarum una erit ne-
gatiua,& sic secūda,altera,& sic tertia affirmatiua.Sit igiē
prima conclusio affirmatiua,Papam posse præiudicare
patronis non solum ecclesiasticis,sed ēt laici,& sic bñ-
ficia de iurep.ipsorum posse reseruare, & conferre sine
patronorum pñtatione,per ea quæ diximus.supra in 1.
& 2.ar.& in hoc non est aliqua difficultas.Secunda est
cōclusio negatiua de uelle Papæ,quæ sic se hēt,nō præ-
sumitur Papā velle præiudicare pronis laicis in eius lit-
teris & gratijs beneficiorum nisi expresse iuripa.ipsorū
deroget:ut late diximus.sup.in 3.artic.Amplia primo
istā secundā concl. ēt si Papa mandat prouideri alicui
de beneficio spectante ad cuiuscunq; dispositionē , seu
prouisionē,siue cōcessionē,seu collationē, siue ordina-
tionē,siue instōnē:qa per hoc non includentur benefi-
cia spectātia ad presentationem patronorum laicorū:
ut diximus.sup.in 4 ar.Amplia secundò.d.secundā cō-
clu.pcedere, ēt si Papa scribat motu proprio p aliquo
beneficiando:quia per huc nō comprehendentur bñfi-
cia iurisp.laicorū:ut diximus.sup.in 5.ar.Restringe hāc
ampl.procedere,nisi cū motu proprio esset clā genera
lis non obstantib. quibuscunq; per quā gr̄a nr̄a posset
quilibet impediri uel differri:quia per talē clām inten
dit impedire ius tertij, & motus pprius tollit subreptio
nē:ut in d.5.art.in uer. & licet aliqui.Restringe scđo d.
ampli.procedere,nisi Papa motu proprio uellet primū
bñficiū non uacare per promotionem ad epatum : qa
tunc licet non expresserint de iurep.laicorū,dicti bñfi-
cij tenebit reseruatio:ut diximus in d. 5.ar.in fi.& latius
in 19.ar.Amplia tertio. d.secūdam conclu.procedere,
ēt si in litteris Papæ manderur prouideri alicui de bene
ficio,ēt si ad alicuius pñtationem spectaret:quia inclu-
det tm̄ pñtationē patronorum ecclesiasticorū,non aūt
laicorū:ut diximus.s̄.in 6.ar.Amplia quarto.d. scđam
conclu.procedere,ēt si papa mandaret alicui prouide-
ri de beneficio ad quorumcunq; pñtationē spectante:
qa includet beneficia patronorū ecclesiasticorū.& net
bū quorūcunq;, operabiē,siue ad eos spectet iure parti
culari,siue iure collegij,q̄ aliter nō cōprehenderenē,&
& nō beneficia iurisp.laicorū:ut diximus in 7.ar. Am-
plia quinto.d.scđam.cōclu.pcedere, ēt si esset bñficiū
iurisp.clerici non rōne ecclæ,sed rōne sui patrimonij:
qa nō præsumetur papam illi derogare,nisi illud expri
mat ex quo laicus cēset:ut dixi.sup.in 8.ar. Amplia sex
to.d.scđam conclu.pcedere,ēt si pñtatio pertineat cōi
ter ad clericū rōne ecclesię,& ad laicum suo iure:nam
per litteras papæ neutri ipsorū præiudicabiē,si de iurep.
non fieret expressa mentio,p d.s̄.in 9.ar.Amplia septi-
mo.d.scđam cōclu.procedere,ēt si in literis papæ dica-
tur,non obstante iurep.laicorum,& non obstantib.sta
tutis ecclesiæ:nā si essent aliqua statuta particularia cō

cernentia in indiuiduo beneficiū,de quo scribiē,regni-
reus certas qualitates in limine fundationis apposit as
in persona puidenda,non includetur sub dictis liter is,
nisi dictis qualitatib.sic appositis expresse derogetur: ut
dixi s̄.in 10.ar.Amplia octauò.d.secundam conclu.p
cedere, ēt si litteræ apostolicæ derogarunt expresse iu-
ripa.laicorū : qa nō cōprehenderent iusp.imperatorū,
regū, principū,ducum,marchionū, & similiū : ut dixi-
mus.s̄.in 11.ar.Amplia nonò.d.secundam conclu.pro
cedere,ēt si in literis Papæ fiat mētio de iurep.singula-
rium personarum collegij secularis,ad quod iusp. spe-
ctat:qa non sufficiet,nisi fiat mentio de ipso collegio p
uerbum collectiuū:ut diximus.s̄.in 34.ar. Amplia de-
cimo. d.scđam cōclu. pcedere ēt in permutationib.bñ
ficiorum, quæ fierent in curia Romana,nā non valerēt
si de iurepa.laicorū mentio nō fiat:ut diximus.s̄. in 12.
ar.Amplia vndecimo.d.secūdam conclu.intm̄ proce-
dere, q beneficia patronata laicorum non dicuntur ua
care in curia, & sic impetratio illorū nō tenet nō facta
mētione de iurep.ipsoru:ut diximus.s̄.in 13.ar.Amplia
duodecimo.d. secundam conclu. intantum procede-
re, q si beneficiū , in quo pronus laicus hēt oēs fructus
iurispa.excepto fructu præsentationis,ut est in ecclesia
collegiata,ex quo electioni illius hēt ɔsentire,dēt fieri
mentio ipsius iusp.laici:ut diximus.s̄.in 21.art.Amplia
decimotertio.d.secundam conclu.intm̄ procedere , q
beneficia pronata laicorum non includuntur in reser-
uatione extrauagātis execrabilis.ut diximus s̄.in 16.ar.
Amplia decimoquartò.d.secundā cōclu. pcedere,ēt si
in supplicatione impetrans petat derogari pronis lai-
cis, licèt de iurep.eorū clare nō cōstet: qa si proni face
rent constare statim de eorum iure, non erit eis deroga
tum:ut diximus s̄.in 22.ar.Declara primo.d.ampl.non
sufficere probare iuspatr.ex priuilegio & præscriptio-
ne:quia adhuc procederet gratia, sed debebit probare
de uero iurep.& tūc non procederet gratia:ut diximus
in d.22.ar.in uer.certe hæc decisio.Declara secundo.d.
ampli.debere cōstare statim tpe impetrationis:qa si cō
staret postea nihil esset:quia adhuc militaret gratia: ut
diximus ibidem in uer.secundo colligitur.Declara ter
tio.d. ampli. hoc onus probandi iuspa.clare ɔstare tpe
impetrationis incumbere non impetranti,sed ipsis pro
nis: ut diximus s̄.in d.22.ar.in uer.tertia sit declaratio.
Declara quartò. d.ampli.ipsos patronos debere pbare
de eorū iure clare constare manifesta pbatione,& sine
hæsitatione,& palam esse:ut in d.22.ar. in 4.declaratio
ne.Amplia decimoquinto.d.secundam cōclu. proce-
dere, ut nō solum debeat fieri expressa mentio de ue-
ris patronis,sed ēt de existentib. in quasi posse.pñtandi,
qa adhuc & ipsi patroni laici dicentur: ut diximus s̄.in
23.ar.¶Amplia decimosexto.d.secundam conclu.pro
cedere, ēt si Papa mandaret conferri beneficium spe-
ctans ad instōnē epi:quia licet comprehendat ēt pñsen-
tationem , non tn̄ comprehendit illam spectantem ad
laicum , nisi de ea fiat expressa mentio: ut diximus s̄.in
30.ar.¶ Amplia decimo septimo dict.secundam con-
clus.procedere,ēt si expresse derogaretur laicis, & tn̄ p
laicum facta esset præsentatio uera , licet non sequuta
instō:quia exequutor apostolicus non poterit se de illo
impedire:ut diximus s̄.in 32.ar. ¶Restringe hāc ampli.
pcedere,si esset facta uera præsentatio per patronum,
sed si est facta sola electio de præsentando,& nō actua
lis præsentatio,exequutor apostolicus poterit conferre
illud beneficium: ut in dict.32.artic.¶ Amplia decimo
octauo.dict. secundam conclus.intantum procedere,
quòd si unus ex præsentatis per patronum, uel alius ac
cesserit ad curiam , & impetrauerit dictum beneficiū ,
& interim patronus variauerit, & sequuta fuerit insti-
tutio,non tenebit impetratio de variatione mentione
non facta,sed obtinebit institutus : ut diximus supra in
33.articul.Amplia decimonono.d. secundam conclu.
intantum procedere, quòd si mandaretur alicui pro-
uideri de beneficio spectante ad prouisionem talis epi-
scopi,non extendetur ad beneficium iurispat.tempore

impetrationis laico ſpectantis, licèt poſtea ex donatio
ne deuenerit ad epm: ut diximus.s̃.in 35.arti. Amplia
vigeſimo.d.ſecundam conclu.ꝓcedere, ẽt ſi beneficiũ
eſſet iuriſp.aliquarũ perſonarũ religioſe viuentiũ, quæ
tñ non facerent collegium vere eccleſiaſticum ſed po
tius ſeculare: qa cenſentur patroni laici, & illis expreſſe
eſt derogatũ: ut dixim.s̃.in 18.ar. Amplia vigeſimopri
mo Papam non præſumi derogare iuripa. laici ẽt inſti-
tuendo beneficia tum depoſitum, niſi expreſſe deroga-
ret: ut dicemus.ĩ.in 3.li.in 6.q.prin.in 8.ar. Limita mõ
primo.d.ſecundam conclu.nõ ꝓcedere in iuriſp.acqui
ſito ꝑ laicũ non ex fundatione, conſtructione, ſeu dota
tione eccle. ſed ex priuilegio Papæ, quia iſti includunt
in prouiſionib.apoſtolicis ut eccleſiaſtici patroni: ut di
ximus.s̃.in 14.art. Limita ſecundo.d.ſecundam concl.
nõ ꝓcedere in iurepa. acquiſito ꝑ laicũ ex præſcriptio-
ne, ſeu cõſuetudine, & nõ ex illis proxime dictis tribus
cauſis: qa iſti includuntur in prouiſionib.apoſtolicis ut
eccleſiaſtici pꝛoni: ut diximus.s̃.in 25.ar. Limita tertio.
d.ſecundã cõclu.procedere, niſi patroni inter ſe conue
niſſent, ꝙ alternis vicib.pñtarent: qa tunc ſufficiet ꝑ lit
teras Papę derogari illis, qui hñt præſentare pro prima
vice, licet de alijs nulla fiet mentio, ꝗuis ſint pꝛoni: ut
diximus.s̃.in 26.ar. Limita quarto.d.ſecũdã conclu.ꝓ-
cedere, niſi appareat de certa ſcientia Papæ, de quo be-
neficio ſcribat. qa intelligitur derogatum iuripa.laici,
licèt de eo non fecerit mentionem: ut dixim.s̃.in 15.ar.
Limita quinto.d.ſecundam conclu. procedere, niſi lit
teræ apoſtolicæ diſponerent de beneficio nõ quidẽ va
cante, ſed qđ potuiſſet de ꝓximo uacare & in quo im-
minebat pꝛono laico ꝓxima ſpes pñtãdi, puta in benefi
cio uacaturo ꝑ promotionẽ ad epatũ: qa tenebit reſer-
uatio facta per Papã motu proprio, ne beneficiũ vacet
ẽt non facta mentione de iurepa. laici: ut diximus s̃. in
19. Art. Limita ſexto.d.ſecũdam conclu procedere ni-
ſi beneficiũ fuiſſet olim de iurepa.laici, hodie vero pa-
troni eccleſiaſtici: quia cõprehendẽtur ſub litteris apo-
ſtolicis, licet nõ ſit mentio in illis, ꝙ olim fuerat de iu-
rep.laici.ut diximus.s̃.in 20.ar. Limita ſeptimo.d.ſecũ-
dã cõclu.ꝓcedere, niſi ſit beneficiũ, in quo licet pꝛonus
laicus hẽat alios fructus iuriſp.nõ tñ hẽt fructũ pñtan-
di, & in quo procederetur per electionem patronus nõ
hẽret neceſſitatiue cõſentire: quia tunc procedent lite-
ræ apoſtolicæ, licèt non facta mentione de ipſo iurepa.
laici ut diximus.s̃.in 21.ar. Limita octauo d.ſecũdã con
clu.procedere, niſi in ſupplicatione fiat mẽtio de iure-
pa.laicorũ cũ additione, de quo clare nõ cõſtat: nam li
cèt non ſit totalis derogatio, tñ ſi patroni nõ faciũt ſta-
tim clare conſtare, ꝙ tꝑe impetrationis clare cõſtabat
de eorũ iurepa. procedet gratia: ut diximus.s̃.in 22.art.
Limita nono.d.ſecundã cõcl.procedere, niſi eſſent ali
qui patroni laici, qui tñ nõ eſsẽt in quaſi poſ.pñtãdi, ſed
nullus uel alij: quia licet de eis nõ fiat mẽtio, dũmodo
fiat de quaſi poſſidẽte.ſi aliquis eſt in quaſi poſ. tenebit
gra, ꝑ dicta.s̃.in 23.ar. Limita decimo, niſi aliquis ẽt lai
cus hẽret ꝑſentare cũ cõſenſu alterius: qa ſufficiet in lit-
teris fieri mentionẽ de habẽte pñtare, licet nõ fiat men
tio de habẽte conſentire: ut diximus.s̃.in 29.ar. Limita
duodecimo.d.ſecundam conclu.procedere, niſi patro-
ni laici, de quibus in impetratione apoſtolica nõ eſt fa
cta mẽtio, ſciẽtes impetrationẽ tacuerũt per quatuor
menſes datos ad pñtandũ: qa illis elapſis ualidatur præ
ſentatio; ut diximus.s̃.in 24.ar. Limita duodecimo, niſi
beneficium eſſet fundatũ tꝑe impetrationis, & cõſen-
ſus epi non interueniſſet: quia ad effectum ut beneficiũ
cadat in gratia expectãtis, ſufficiet ante grãm fuiſſe fun
datum, licet conſenſus epi ſuperuenerit poſt datã gra-
tiæ: ut diximus s̃.in 36. & vlt.ar. Limita decimotertio.
d.conclu.ut dicemus ĩ.in 3.li.in 2.qõ.prin.in fi.8. artic.
Tertia eſt concluſio, quæ ex ipſa. 9.qõ.princ. & ex eius
36.artic.colligitur, quæ eſt affirmatiua de uelle Papæ,
ſit iſta. Præſumi Papam uelle derogare iurip. patrono-
rum eccleſiaſticorum.ſ.ꝙ habent iura eccleſię cui prę
ſunt, etiam de eorum iurepa.expreſſe mentione nõ fa-
cta diſponendo de alijs beneficijs ſpectantib. ad proui-
ſionem aliorũ patronorum, puta eccleſiaſticorũ: ut di-
ximus s̃.in 18.ar. Amplia. hanc conclu.ẽt ſi per Papam
mandetur prouideri alicui de beneficio ſpectante ad
cuiuſcunq; diſpoſitionẽ, ꝓuiſionem, ordinationem, &
ſimilium: quia licèt non includant tales litteræ benefi-
ciũ iuriſp.laici, includũt tñ bñficiũ pꝛoni eccleſiaſtici,
ut diximus s̃.in 4.ar. Amplia ſecundò. d.tertiam ꝯclu.
procedere, ẽt ſi mandaret prouidere Papa de beneficio
ſpectante ad inſtitutionem epi: quia includet præſenta
tionem patroni eccleſiaſtici: ut diximus s̃.in 3.ar. Am-
plia tertiò.d.tertiam conclu.intantum procedere, ꝙ ſi
mandatur per Papam prouideri de beneficio ſpectãte
ad pñtationẽ alicuius, non ſolum derogatur hñti pñta-
re eccleſiaſtico, ſed ẽt hñti inſtituere eccleſiaſtico ut di-
ximus s̃.in 32.ar. Amplio quartò d.tertiam conclu.tan
to magis procedere, ſi Papa mandaret prouideri alicui
de beneficio, ẽt ſi ad alicuius pñtationem ſpectaret: qa
licèt non comprehendat præſentationem laici patro-
ni, comprehendit tñ illam eccleſiaſtici: ut diximus s̃.in
6.ar. Amplia quinto.d.tertiam conclu. Intm̃ procede
re, ꝙ ſi mãdaret Papa alicui prouideri de beneficio ſpe-
ctante ad quorumcunq; pręſentationem: quia licet nõ
includat præſentationem patroni laici, includit tñ præ
ſentationem patroni eccleſiaſtici, ẽt ſi eſſet collegiũ:
ut diximus s̃.in 7.& 24.ar. Amplia ſextò.d.tertiam con
clu.intãtum procedere, ꝙ in curia dicuntur beneficia
uacare patronorum eccleſiaſticorum & de eorum be-
neficijs poſſunt permutationes in curia fieri abſq; ipſo
rum patronorum conſenſu & alia expreſſione ut dixi-
mus s̃.in 12.& 13.articulis. Amplia.ſeptimo.d.tertiam
cõclu.intantum procedere, ꝙ ex quo patroni ex priui-
legio Papæ uel præſcriptione, licèt laici cẽſentur eccle
ſiaſtici eis derogatur per literas Papę ſine alia expreſſio
ne: ut diximus s̃.in 14.& 15.ar. Amplia octauo.d.tertiã
conclu. Intantum procedere, ꝙ beneficia patronorum
eccleſiaſticorum includuntur ſub reſeruationib.extra
uag.execrabilis.Ioan.XXII. licèt non illa laicorum: ut
diximus ſup.in 16.ar. Amplia nono.d.tertiam conclu.
procedere, ẽt ſi ſcribatur per Papam alicui ꝓuideri de
beneficio ſpectante ad præſentationem alicuius, & ille
hẽat præſentare de conſenſu alterius: quia ſi habens ꝓ-
ſentare eſt eccleſiaſticus, ille attẽdetur, & procedat gra
tia: ut diximus ſup.in 29.ar. Amplia decimo d.tertiam
conclu. procedere ẽt in patronis laicis religioſe viuẽti
bus & portantib. habitum religioſum, ſeu gaudentib.
priuilegio fori eccleſiaſtici, ut ſunt beguinatæ, frater-
nitates diſciplinatorũ, fratres & ſorores tertij ordinis. S.
Frãciſci, operarij fabricæ eccleſiæ, hoſpitalarij, pęniten-
tes, Ieſuacti, vniuerſitas ſcolariũ, in qua ſunt plures cle-
rici ꝗ laici, dummodo adhæreant alicui eccleſiæ & fa-
ciant collegium eccleſiaſticũ, qa ex illis derogatur tan
quã patronis eccleſiaſticis: ut diximus ſup.in 18.ar. Li-
mita mõ primo.d.tertiam conclu.procedere, niſi pñta
tio ſpectaret ad duos non ſimul ſed ſucceſſiue: ut in ca-
ſu.c.3.ſm gl.3.ibi de eccle.ędi.& per Papam ſcribatur,
ut prouideatur alicui de beneficio ſpectãte ad pñtatio-
nem duorum, non includetur tale beneficium: ut dixi
mus ſup.in 27.art. ¶ Extende dictam limitat. procede-
re, ẽt ſi in caſu huius limitationis ambo nõ exprimeren
tur, ſed alter tm̃: nam tale beneficium non includeretur
ut diximus ſupra.in 28.arti. Limita ſecundo d. tertiam
cõclu. niſi gratia Papæ eſſet facta, uel exequutor uellet
illam exequi poſt uetam præſentationem factam per
patronum: quia non poterit præſentato præiudicari li-
cet ſecus eſſet, ſi patronus elegiſſet præſentãdum & nõ
præſentaſſet: ut diximus ſupra in 32.arti. ¶ Limita ter-
tio & vltimo.dict.tertiam conclu.procedere in benefi
cijs de iurepat.clericorum & eccleſiaſticarum perſona
rum ratione eccleſiarum, quibus præſunt, non autem
ratione ſuorum patrimoniorum: quia in illis cẽſentur
ut laici, ut diximus ſupra in 8.ar. Et per iſta omnia ſunt
expedita & clara in honorem ſummi Pontificis, & pa-
tronorum vtilitatem.

Decim

¶Decima q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Religiosi patroni habentes dominium rerum temporalium ecclesiæ parrochialis debent ad illam ordinario præsentare clericum instituendum, & illi assignare competentes redditus pro ipsius uictu, & alijs iurib. soluendis ex ui iurispa.*
2 *Ecclesiæ singulares possunt quinque modis spectare ad religiosos.*
3 *Ecclesia quib. modis dicitur pertinere ad mensam religiosorum.*
4 *Viuere debet de altari qui ei seruit.*

Condescendo Nunc ad 10.q.prin.q̃ consistit in expeditione p̃ntationis, quæ fit p religiosos puta monachos & similes, q sunt patroni ecclesiastici, q sibi retinēt dñium & custodiam rerum donatarū ecclesiæ de cōsensu ep̄i, & fit de aliquo sacerdote ad ipsam ecclesiam parrochialem p sacris ministrādis plebi uel pro illa ecclesiæ deseruiēdo in diuinis, iuxta dispōnem.c.de monachis.de p̄b.& claram dispōnem quam hodie hēmus in cle.1.hoc tit. ut tales p̄ntati possint institui, cum teneātur tales clericos p̄ntare ipsi ordinario, ex quo ab illo sunt instituendi: ut dixi.s̄.in 1.q.prin.huius par.in 16.art.de quib. ēt loquuti fuimus ibidem in 13 & 17.ar.& diximus aliquid.s̄.in 1.par.huius.2.li.in 2.q.prin.in 12. & 13.ar.& ibidem in 7.q.prin.in 12.& 23 art.de quib.ēt loquuti fuerunt late doc.& præsertim D.Car.in d.c.de monachis. in c.auaritiæ.& in c.in lateranen post Inno.de præb.& Pau.de Cita.in hoc trac.in 6.par.in 43.q.& D.Roc.in hoc trac. in uerbo onerosum, in 6.q.Et ex ista qōne possent oriri q̄ plures ar.quos decreueram omittere, & de illis remisiue loqui, tñ ne uideamur de hmōi iurep. transiuisse sicco pede inducti rōne de qua diximus in princ.proxime præce.q. prin.uisum est mihi solum hic ponere art.positos per D.Car.in d.cle.1.huius tit. eius dicta solummo-
1 do rescrēdo. Et sic primus erit art.†an tales religiosi, penes quos est dñium rerum tpalium ipsius ecclesiæ parrochialis habeant ad illam ordinario p̃ntare clericum instituendum & illi assignare competētes redditus pro ipsius uictu & aliis iurib. persoluēdis ex ui iurisp. uel ex alia cā, & clarum est q sicut olim erat te.in d.c. de monachis, & text. in d.c.auaritiæ.& in c.in lateran. de præb.nam tex. in d.c.de monachis.uult, ad p̃ntationem religiosorum in eorum ecclesiis nullum dr̄e institui per ep̄m, nisi prius ei congrua portio redditū assignetur, & illa dispō extenditur ēt ad religiosos exēptos ut in c.1.de præbē.li.6. c.auaritiæ. uero uult religiosos redditus ecclesiarum suarum diminuere non posse respectu portionis quę dētur rectorib.seu uicariis. Text. uero in c.in lateranē.uult religiosos in ecclesiis quę ad eos non pleno iure pertinent non posse instituere uel destituere, sed debere ad eas uiros idoneos p̃ntare. Hodie uero hēmus clariorē tex.in cle.1.hoc ti.q uult, ipsos religiosos si p̃ntatis ad ecclesias p eos in quib.ipsi nō ꝯsueuerūt onera supportare non assignauerint ĩ.terminum competentem cōgruam portionem, diœcesanus eam assignare dēbit, de quib.ipsorū regularium ecclesiis hēmus ēt tex.in cle.quia regulares.de supplē negli. prælat. Sed ne incedamus per tenebras, & ut enitemus ꝯrietates q̃ apparent ex textib. uideamus quib. modis ecclesiæ seculares religiosis ptinere possūt, & gl.est ordinaria quæ istos ponit, ad quā quotidie fit remissio, cū quęritur de iure competenti religiosis quo ad ecclesias eis subiectas in d.c.de monachis.in uerbo de puentib. ecclesiæ, & consimilem gl.habemus.12.q.2.in summa, sed ut clarius habeaĩ materia sequat magr̃alem doctrinam D.Ab.super d.gl.in uerbo de prouentib.ecclesiæ,
2 qui dicit esse aduertendum †q quinq; modis possūt ecclesiæ seculares spectare ad religiosos. Et primū casum ponit, qñ hñt iusp.dumtaxat, & tūc non possūt capere aliqui de redditib.ecclesiæ, sed tm̃ consequūtur id, qđ consequitur quilibet laicus rōne iurisp.ut est tex. in c. cum seculum.hoc tit.sicut nec ep̄s hēt iuspa.in diœcesi.q̃ rerius & aliquid ultra non consequaĩ: ut 16.q.5.c.1.& per doc.in c.significasti.hoc tit.habent tamen religiosi unam prærogatiuam prę laicis, quia possunt exigere rōnem de tpalib.ecclesiæ: ut in c.cum & plantare.§.in ecclesiis.de quo dicemus.ĩ.deo duce in 3.li.in 2.q. prĩ. in 5.art.habent ēt custodiā ecclesiæ uacātis.c.bonę. de appel.& nos dixim.s̄.in 2.par.huius.2.lib.in 1.q.prin.in 29.art.& isto casu non hñt locū ea quę nos dicemus in hac.q.seq.de eo late diximus hucusq.dum loquuti fuimus de iurepat.spectante ad ecclesiasticos patronos, & hoc quia non possūt aliquid capere de redditib.ecclæ cle.regulares.de supplen.negli.p̄la.sed habent dūtaxat p̃ntare rectorem ut & alii patroni. Secundū casum seu modum ponit, qñ pertinet ecclesia ad eos quo ad iustū tit.collatorium, & tūc non est ēt casus nr̄, tñ quia nō fit p̃ntatio ep̄o, cum ipsi instituant rectorem: rū quia cum sit subiecta solū quo ad collationem, non p̄nt extendere manus ad tpalia ecclesiæ.ut in d.cle.quia regulares. Tertium ponit modū seu casum, qñ est subiecta ad instōnem.tit.collatoriam & auctorizabilem quo ad curā populi, nam ep̄s hēt ecclesias subiectas quo ad utranq; instōnem.c.cum ex io iūcto.in fi.de hær.16.q.6.oēs basilicę.nec tūc poterit extendere manus ad tpalia ecclesiæ nisi quoad iura ep̄alia: ut in c.p̃nti.de off.ord.lib. 6. 10.q.3.quia cognouimus.de of.ord.conquerente.multo fortius hoc non poterit facere inferior habens hæc iura de iure sp̄ali. Quartū ponit modū seu casum, cum ecclesia subest eis quo ad tpalia, & hic est casus in d.c. de monachis.& in c.auaritię.de præb. nam pp religiosorum inopiam qñq.Papa uel ep̄s concedit eis ecclesiā quo ad tpalia: & talis concessio intelligitur ut possint pcipere redditus & ꝯuertere in utilitatem ppriam, intellige tñ conseruata ecclesia in statu suo pristino, & p hoc est bonus tex.in c.pastoralis.& ibi per Inn. de priuile.hēbūt.n.p̄ntationem rectoris ex tali concessione, ut dr̄ in d.c.de monachis.& hæc est materia nr̄a.& d.cle. 1.hoc tit. Quintum & ultimū modū seu casum ponit, qñ ecclesia est eis subiecta quo ad tpalia, & spiritualia, & tūc considera q si est subiecta pleno iure non hēt locum formalitas.d.c.de monachis.quia ĩ tali eccl̃a hñt ipsi plenā instōnem, unde nō est recurrere ad ep̄m pro instōne, ut ĩ c.unico.de capellis mona.li.6.facit.c.qñ. de priui.ipsi.n.isto casu ponūt ibi uicariū & deponūt, de quo est bona glo. & nota.sup uerbo ad mensam.de
3 exces.p̄la.†quæ multū notabiliter declarat, qđ & qb. modis eccl̃ia dicaĩ ptinere ad mensam religiosorū uel alterius Aut est subiecta in spiritualib.& tpalib.s.q religiosi habeant ibi tpalia & ēt instōnem collatoriā tit. nō auctorizabilem quo ad populum, & tūc hēbit locū ēt quod dicitur in d.c.de monachis.quia pro cura populi dēt recurri ad ep̄m, ex quo eis non est subiecta pleno iure, ut in d.c.unico.de capel.monacho. & hæc ēt pōt esse materia nostra, & sic d.cle.1.hoc ti.ponit ēt hos casus & modos in d.ca.de monachis.in 2.colū.in a q.sed non ita clare. Et ibidem Ab.in 3.col.in uersi. sed nunc restat.examinat quatuor modos post glos.quibus possunt ecclesiæ seculares ad eos pertinere, uidelicet ex dotatione laici, ex dotatione episcopi, ex propria fundatione et ex translatione iurispa.dumtaxat, quia forte acquisiuerunt ui illam, ubi erat iuspa.uel quia patronus laicus concessit eis solum iuspatr.uide ibi late hos modos examinatos post Cat.¶Paul.de Cita.in d.45.q. sextę partis concludit quo ad hunc artic. quod si illi religiosi pręsentarunt aliquem de religione, non requiritur, quod illis aliquid detur, quia a religione habent expensas necessarias.c.ex parte.de accusa. si uero præsentarent clericum secularem, quia non deberet talis clericus institui sine certo redditu firmo ex quo uiuere posset, c.accepimus.de ætate.et qualita. prouidendum est sibi, ut in d.cle. prima.†quia qui altari seruit de alta-
4 re uiuere debet.c.cum secundum.de præben. et sic nō debet admitti præsentatio, nisi sibi prouideatur. Domi.Roch.uero in d.6.quæst.in uerbo onerosum.loquēdo de hac materia clemen. 1. concludit, talem patronum ecclesiasticum teneri assignare cōgruam portionem redditũum præsentato, ex qua possit congruā sustentationem habere et iura ep̄alia persoluere per d.c.

de monachis.& ibi doc.& p d.cle.1.hoc ti.& p tex.in c. 1.de pb.li.6.qui loquitur ẽt in patronis exemptis.& remittit se ad dicta per eũ ibidem in uerbo competẽs alicui, in 13.q.ubi tractat, an alio mõ q̃ rõne iurisp.qs possit p̃ntare,& discutit materiam & intellectũ.d c.de monachis.q̃ satis clara est ex s̃.scriptis. Et sic concludit ibi Roc.uerum esse dictã p̃ntationem in rectorib.ad ecclesiam qñq; competere nõ patrono & ita intelligi posse d.c.de monachis.& quod dicit ibi Ab.& ita ẽt intelligi cle.1.hoc tit.& similia iura quæ indistincte ꝯcedũt p̃ntationẽ personis ecclesiasticis ad ecclesiã eis subiectã: quia illud intelligit, siue sit subiecta: quia eã ædificauerint,& sic quia sint patroni, siue quia alia fuerint eis cõcessa & subiecta,& p̃missam ꝯcl. dicit sentire ẽt Ab. in c.cum ecclesia Vulterana.uer.quo ad fin.de ele.ubi dicit, in ecclesia collegiata, qñ uacat præbenda, p̃ntationem spectare ad p̃latum & cap̃lm & instõ ad ep̃m,& tñ ibi non p̃supponitur iurisp. in ipsa ecclesia,& ad hoc Ab. allegat auctoritates reprobata quadam alia opinione, & hoc ẽt dicit tenere do.Præpo.post Arc.in c.qñ.23.di. & in c.1.21.di.& idem dicit tenere Fel.in c.cum .uenerabilis.in 3.col.& in 12.col.in prin.dũ dicit, ꝙ in ecclesijs subiectis regularib.ad p̃ntationem monachorũ ep̃s instituit, nec tñ loquit, qñ regulares sunt p̃roni, præsupponit ergo, ꝙ in quibuscunq; ecclesijs subiectis monasterio cõpetit ius p̃ntandi monachis, & multa allegat, & maxime Maria.Soci.in rep.d.c.de monachis.Dicamus ergo, dicit ipse, ꝙ hoc casu p̃ntatio cõpetat nõ rõne iurisp.a.sed rõne alterius iuris, quod hẽt monasteriũ in ecclesia subiecta,& facit.c.extirpãdæ.§.qui uero.de p̃b.& cap.ad hæc.de off.uica.ubi rector.p̃ntat uicariũ perpetuum ep̃o, put præsupponũt doc.ibi.& maxime Ab.in repe.d.§.q uero.in uer.sed ꝯ.& in uer.est ẽt aduertẽdũ. Et ibidẽ Pet.de Anc.in cle.unica.in 4.no.de off.uica.& tñ nõ est p̃ronus ille rector & canonicus de quo ibi.potest igitur p̃ntatio cõpetere sine patronatu, ut ex p̃dictis constat,& ponit ibi Roc.alios modos in quib.alicui potest competere p̃sentatio sine patronatu. Et sic habes concludere in hoc.1.art.istos religiosos præsentare d̃re ordinario clericum ad ecclesias etiam non ex ui iurisp. & debere illi prouidere prouictu & iurib.necessario p̃soluendis,& alia incumbentia supportare secũdũ Pau.& Car.in d.clemen.1.in 1.nota.

¶ Secundus art.10.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Episcopus debet statuere religiosis clericum præsentantib. terminũ competentem, infra quem habeant præsentato congruam portionem assignare, unde uiuat & iura episcopalia soluat.*
Terminus competens hoc casu quis esse debeat.

1 Sed Dubitatur secũdo p̃ntatione facta per istos religiosos de clerico †an ep̃s dẽat illis statuere terminum competẽtem ĩ. quem hẽant p̃ntato congruam portionem assignare, ex qua possit uiuere & iura ep̃alia soluere. Et dic esse tex.clarũ in d.cle.1.ubi mãdat diœcesanis sub obtestationem diuini iudicij, & districtius inhiberut ne p̃ntatum aliquem p quãcñq; personã ecclesiasticam ius præsentãdi ad ecclesiam aliq̃ habentẽ admittant, nisi ĩ.certum terminum competentem p diœcesanos ipsos præsentãtib.præfigendum ipsi p̃ntato fuerit coram eis cõgrua de prouentib.ecclesiæ portio assignata, ut præscribitur.s.unde iura possit episcopalia soluere & sustentationem congruam habere, & hæc sunt duo formalia uerba illius tex.Et dicit Lau.quem refert ibi Car.in 2.no. ꝙ quis terminus sit competens, relinquitur arbitrio diœcesani.ff.de uerbo.obliga.l.continuus. §.2.de sepul.cle.prima.quod procedit s̃m eum, quãdo exequutio relinquitur ordinario.sed si alijs iudicib.cõsueuit Papa certum terminum assignare, de consue. c.fi.& est rõ diuersitatis s̃m Car.ibi quia ordinarii præsumũtur scire melius statum suæ diœce.q̃ alij, de ele. licet canon.& quod ibi not.in fi.lib.6.& de præb.nisi essent, & tamen dicit de hoc nõ posse tradi certa doctrina, alicubi.n.terminus in iure p̃figitur, alicubi relinquitur arbitrio iudicis præfigendus s̃m uarietatem iuriũ & casuũ. Tu dic, ꝙ hic terminus præfigitur: ut clare constare possit de negligentia ipsorum præsentantium portionem non assignantiũ ex quo iure terminus non est præfixus: ut late diximus sup.in 2.q.prin.huius par.in 6.art.& ideo succedit arbitrium iudicis.c.de causis.de of.dele.Imol. in d.clem.1.in 2.not.dicit etiam per diœcesanum esse præfigendum terminum, & debere cessare odium & amorem in illius præfixione.

¶ Tertius art.10.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Dispositio cle.1.hoc tit.in eo quod mandat diœcesano, an procedat in inferiorib.prælatis habentibus ius instituendi aliquo iure particulari.*
2 *Diœcesani appellatione non comprehenditur ordinarius, nisi quo ad ea quæ competunt eis iure ordinario.*
3 *Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.*

1 Dubitatur Tertio †an dispositio.d.cle.1.hoc ti. in eo quod mãdat diœcesano procedat in inferiorib.ad quos spectat instõ aliquo iure particulari. Et gl.ibi in uerbo diœcesanis.dicit, ꝙ non; quatenus ponit ius nouum, quam gl.do.Card.ibidem in 5. q.dicit esse singulariter notandã p differentia inter diœcesanum & ordinarium, cum qua dicit cõcordare Pau.
2 dicentem †appellatione diœcesani nõ comprehendi ordinarium nisi quo ad ea q̃ competũt eis iure ordinario. Et dicit ibidem gl. ꝙ si instõ spectat ad inferiorem, ipse recurret ad diœcesanum: ut terminum statuat ad assignationem faciendã.& pro hoc dicit facere principiũ.d. cle.quæ si non fiat per inferiorem, ad quem spectat, admittetur ẽt institutus,& per diœcesanos fiet assignatio,& reliqua in illo tex.expressa,& adducit simile qđ de litteris cõmẽdatitiis ipse scripsit in c.fi.de cleri.peg. sup ult.gl.Sed D.Car.ibidem in 3.col.in oppo 6 q.facit oppositionem, quã dicit fecisse sibi quẽdam suũ scholarem: nã in d.cle.in c.1.de præb.li.6.conceditur diœcesanis p̃tãs assignãdi terminum, portione statuenda p p̃ntantes uel per se in casu negligentiæ.& in hoc solũ eo casu quo ad diœcesanum spectat instõ, ergo quãdo ad
3 diœcesanum spectat instõ †casus omissus remanet in dispositione iuris communis.c.susceptum.de rescri.li.6. & sic non hẽbit diœcesanus p̃tãtem hoc casu in exẽptis, pro solutione dicit Car.esse dicendum.d.cle.1.& d.c.1. se retulisse ad ius cõe s̃m qđ instõ spectat ad diœcesanũ, ĩõ sic loquunt.Item licet instõ spectet aliqñ de iure sp̃ali ad inferiorem iure tituli, tñ auctorizabilis instõ spectat ad ep̃m de off.archi.cum satis.p̃tãs ergo data per d. cle. cõpetit diœcesano indistincte: quia ad eum de iure cõi spectat instõ ẽt quo ad titulũ, licet de iure sp̃ali possit ad aliũ spectare, sed instõ auctorizabilis non põt ad aliũ spectare nisi tanq̃ ad uicariũ diœcesani: ut no. Inn. de p̃b.in lateranẽ.& dicit se dixisse in d.c.cũ satis.Pe.de Anc.i d.cle.1.i 2.co.i 2.no.tenet cũ gl.& nil aliud dicit cum qua dicit ẽt Steph.tenere et Imo.ibidem super d. glo.in 2.col.tenuit idem, et cum glo. dicit concordare Guili.Pau.et Stepha.et ex ea colligit, ꝙ ubi in materia stricta fit mẽtio de diœcesano, nõ cõprehendit inferior ordinario, secus ubi simpl'r fit mentio de ordinario, & de hoc p Ab.sup.d.gl.Cõtra tamen p̃dicta uidentur facere oĩa ea q̃ posuimus s̃.in 6.q.princ.in 6. art.2.par.huius.2.lib.et in 7.q.prin.huius par.in 11.arti.ubi diximus oĩa spectantia quo ad instõnem esse facienda per habentem institutione, licet sit inferior, et ad eum deuolui ius prouidendi in defectu præsentantium, tamen hoc est hic speciale, ut supra est dictum. Et adde similem casum decisionis nostræ, quem ponit Domi.post gl.2.in c. si tibi absenti.in 3.col.de præb.lib.6.

¶ Quartus art.10.q.prin.3.par.ij.Lib.

1 *Præsentatio admissa per diœcesanum contra dispositionem clem.1.hoc tit.tenet.*
2 *Factum contra legem an & quando sit nullum.*

Dubi-

1 Dubitatur quarto † ex quo inhibetur diœcesano in d.cle.1.hoc ti.ne p̄ntatũ ꝑ tales
reliogiosos admittat nõ assignata portione, qd si ꝯ hãc
inhibitionẽ diœcesanus admittat p̄ntationẽ, an teneat.
Et gl.ibi in uerbo inhibentes, disputat hunc art.ad partes,
& cõcludit valere p̄ntationẽ & instõnẽ ꝯ hãc inhibitionem:
cũ diœcesanus nõ recipiat ptãtẽ ab hac cle.
quã Card.ibidem in 3.col.in 7.q.dicit esse notandũ, ex
quo singulariter allegatur, ꝙ is cui mandatur aliquid,
si facit ꝯ formam, valet eo casu quo forma traditẽ alias
hñti ptãtem, secus si tradit ptãs cũ forma, de quo dicit
plene se dixisse.in c.pen. de consti. & in c. cũ in ueteri.
de elect.per qđ c.dicit limitari præmissa doctrinam, ut
ibi per eũ: & cũ illa gl. dicit concordare Pau. & subdit
hanc gl.esse notãdã in fi. ꝓ responsione ad l. nõ dubiũ,
& ad sciendũ qñ aliqua dicantur perpetuã causam pro
2 hibitionis hñe † & generaliter de factis ꝯ legẽ an & qñ
sint nulla, remittit se ad dicta ꝑ cũ in c.fi.de postula.sequitur
ẽt ipsam gl.ibi. Per.de Anch.in 2.col.in 3.no. &
suam disput.late refert ibi.Imo.in fi.2.col.in ver.gl.inhibẽtas.
cũ plurib.seq.col. & tñ tenet cũ gl.restringendo
illam ad terminos illius cle.qñ non interest illius in
cuius fauorẽ facta est prohibitio. Tu adde consimilem
gl.fi.in c.ex eo.de pœniten.& remis.& gl.in uerbo prouisionem.
& ibi Domi.in c. si eo tempore.de elec.lib.6.&
tandem uide do.Fel.ornantem & limitantem.d. gl. in
uerbo inhibentes.in d.c.pe.in 3.col. in 2.limi.de consti.

¶Quintus art. 10.q.prin.iij.Pat.ij.Libri.

1 *Ratio quare dispositio clem.1. hoc titu.non loquatur in præsentatis per laicos.*

1 Dubitatur quintò † ex quo.d.cle. loquitur tñ de p̄ntatis ꝑ personã ecclesiasticã,
quare non idem sit si per laicũ. Car.q̄rit ibi de hoc in 4.
col.in 10.q.& dicit aliquos dixisse, iõ hoc esse: quia fructus
beneficiorũ possunt spectare ad usum ecclesiasticarũ
personarum.arg.de deci.prohibemus.de his q̃ fi.a
præla. cum apostolicæ.16. q.1.c. fi.non sic ad usum laicorum,
sed spectant ex toto ad instõnẽ, quo casu nõ est
locus.d.cle.qđ idem dicit ipse Car.ibidẽ in 2. opp. post
gl.in uerbo ius præsentandi, quã ẽt sequit̃ ibi Pau. ẜm
eũ & Io.de Imo.post prin.7.col.in uersi. gl.ius p̄ntandi.
& hoc ẽt uolunt doc.in d.c.de monachis. & hanc rõnẽ
etiam ego tenui supra in 1.q.prin.huius partis in 13.articu.
remittendo me ad alia loca, ubi latius ista posui.

¶Sextus art. 10.q.prin.iij.Pat.ij.Libri.

1 *Dispositio cle.1.hoc tit.an habeat locum in præsentatis per procuratores religiosorum vt illis terminus assignetur.*

1 Sed dubitatur sextò † quid si in casu. d. cle.1.hoc ti.
isti religiosi præsentant per procuratores, an illis
terminus assignabitur. Et Pau.quẽ ibi refert do.Car.
in 4.col.in 11.q.dicit terminum fore assignandum procuratori
ĩ. quem notificet dño, & nihilominus ipsi domino
ẽt terminus assignabitur, & hoc vltimũ sufficit,
s.sufficere assignare terminum dño, arg.ut lit.nõ cõte.
qm̃.§.qđ si super.in fi.nisi procurator habeat mandatũ
assignandi portionem: quia tunc sufficit ei soli terminum
asignare, & eius negligentia nocet domino: ut
lit.non contesta.capit.1. ubi de hoc. & idem uoluit ibidem
Io.de Imo.in 10.col.in uersi. secundò quærit Pau.

¶Septimus art. 10.q.prin. iij.Pat. ij.Libri.

1 *Terminus de quo in d.cle.1.non præfixus an posit suppleri.*

1 Dubitatur Septimò † qd si terminus, de quo in d.cle.1.hoc ti. nõ fuit p̄fixus, an
posit suppleri. Pau.ibi relatus a do.Card.in 4.col. in 12.
q.dicit non esse locum suppletioni, & si fuit præfixus nimis
breuis, potest appellari, ne fiat suppletio, arg.c.1. de
dila.dicit ẽt sufficere vnam monitionem cum loquatur
tex.ibi in singulari numero: remittendo se ad no.de
stat.mona.accedentes.ubi etiam do.Car.dicit se dixisse
ibi in §.fi. in 2.q.sed melius dicit notari in clem.1. in
prin.in gl. requirit, de hære.

¶Octauus art.ij q.prin.iij.Pars.ij.Lib.

1 *Dispositio.d.cle.an habeat locũ impedimẽto obstante in præsentato.*
2 *Priuatur & uice præsentandi patronus ecclesiasticus scienter indignum præsentans.*

1 Dubitatur Octauò † qd si in præsentato aliqđ impedimentum obstet: quia dicit
tex. in d. cle.1.si impedimentum ecclesiasticum nõ ob
sistit & Pau.relatus ibi a do. Car.in 4.col.in 13.q.dicit,
2 diœcesanum debere prouidere de alio † quia patronus
ecclesiasticus talem scienter p̄ñtãdo priuatus est ea vice:
sic dicit intelligi quod no.Inn.de filijs presby.qm̃.&
voluit allegare.c.ꝓposui.ad idem adducit qđ no.Host.
de suppl.negli.p̄la.c.2.de offi.ord.cũ vos. Dicit tñ Pan.
laicũ patronũ nisi perseueret vsq; ad quatuor menses,
cũ p̄sentauerit indignum, alium non p̄sentando est priuatus,
ut sic sit uera opinio gl.de qua ibi.& hoc q̃a põt
variare cũ p̄sentauit dignũ. c.cũ aũt. hoc ti.fortius qñ
indignum.ꝓ opi.tñ Inn.inducit Pau.qđ not.gl.in auc.
de sanctis.epis. §. si quis oratorij.colla 9. ad qđ rñdet,
ibi non dicit, ꝙ ep̃s ordinet ecclesiã, sed ordinari ꝓcuret.
s.ad p̄sentationẽ p̃roni laici, uel debent intelligi cũ
moderatione præmissa ẜm Pan.& dicit Car.se dixisse in
c.cũ uos.de offi.ordi.de iure posse defendi ẽt p̃ronũ ecclesiasticum
præsentando indignũ nõ esse priuatum:
quia non est iure expressum.sequitur p̄dicta Imo.in d.
cle.1.in fi.10.col.in uer.3.q̃rit. qui dicit cũ distinctione
Pau.transisse. ẽt Guil.de monte.& Io.de lig. & Matthæ.
Zenzel.uerò ibi tenere op.Inn.in d.c.cũ uos.& Host.in
d.c.ꝓposui.sed male ẜm Io.de lig.Tu aduerte, ꝙ opin.
Card.posset sustentari, ẽt ecclesiasticum patronũ præsentãdo
indignum non esse priuatum, cum hæc pœna
nõ sit expressa, per gl.notabil.& singularem finalem in
fi.in c. fi.hoc tit. nolentẽ in hac materia pœnã non imponi,
ubi a iure imposita nõ est, quã gl. ornauimus sup.
in 2.parte huius 2.li.in 2.q.prin.in 8.art.circa fi.in uers.
adde ẽt.nam ipse Roch.& de ea ẽt diximus in d.2.par.
in 7.q.prin.in 5.& 6.art. Sed de hac qõne an & qñ p̄sentans
non idoneũ uel indignũ sit priuatus illa uice iure
p̄sentandi, tractauimus late s̃.in 1.par. hu. 2.li.in decima
q.princ.in 4.art.ubi in laico tenuimus ẽt ante lapsum
quadrimestre si p̄sentauit indignum esse priuatũ
illa vice, nec variare posse, si scienter indignum p̄sentauit,
secus si ignoranter, uel non idoneum: ecclesiasticum
verò secus, quia ẽt ignoranter priuatur. uide ibi.

¶Nonus art. 10.q.prin.iij.Pat.ij.Lib.

1 *Portio de qua in cle.1.asignatur per diœcesanum præsentantis non asignantis.*
2 *Election. peccantis in forma eligentes tenentur eligere eundem electum.*
3 *Præsentato an & quando ius acquiratur, remissiue.*

Dubitatur 9.quid si ĩ.illud tp̃s præfixũ per diœcesanum, ipsi religiosi non asignant
debitam portionem, an præsentatur amoueat̃,
uel diœcesanus illã asignabit. & tex. aperte vult in d.
cle.1.diœcesanum debere asignare, dũ dicit loquen-
1 do de portione prædicta † quam si forsan idẽ præsentantes
ĩ. terminũ ipsum asignare neglexerint ne factũ eorum
noceat præsentato statuimus, ut ex tunc diœcesani
debeant p̄sentatum, nisi aliud canonicum obsistet,
admittere, & in pœnã p̄ñtãtiũ ad diœcesanos ipsos ptãs
asignationis huiusmodi deuoluat̃. ubi gl.in uerbo de
uoluatur, recitat opi. Tancre. Goffre. Innoc.& Host.in
d.c.de monachis.de præben.qui uolebat lapsis sex mensibus,

ſibus,& Portione nõ aſſignata epm debere ordinare ec
cleſiã, per decretalem ſicut.de ſupplen.negli.prælat.&
ſic ꝙ præſentatus non admitteretur: dicit tñ Arch.vo-
luiſſe in c.1.de præb.li 6.decretalem,ſicut.loqui in defe
ctu præſentationis non in defectu dationis prouẽtum,
& ſic epm non poſſe ordinare eccleſiam in hoc caſu,
ſed cogere pręſentantes ad aſſignationẽ faciendam: di
cit tñ gl.hodie melius eſſe prouiſum per d.cle.1. ut pñ-
tatus nõ amoueatur,ſed admittatur,& portio p diœce
ſanũ aſſignet.& Pau.ibi relatus a do.Car.in 1.col.in 4.
notab.dicit meritò negligentiã patronorum nõ noce-
2 re pñtato,ex quo defectus nõ fuit in forma,† nã & aliàs
qñ publicato ſcrutinio peccatur in forma electionis.li
cèt electio non teneat: tenentur tñ eligentes eundẽ eli-
gere:ut dicit Compo. Inn.IIII.in publico cõſiſtorio ſu-
ſtinuiſſe:& ita notatur in c.publicato.de electio. Et ex di
cto tex.Lauren.& Zenzel. & quos ibi refert do. Car.in
1.col.in 5.notabi. colligunt,ꝙ præſentato per perſonã
eccleſiaſticã ius acquiritur, qđ dicit Zenzel.euidenter
probari ex illa littera ibi, ne factũ eorũ noceat pñtato:
nã ſi non hẽt ius,nõ poſſet ei præiudicare,ar.54.diſ.ge
neralis.in fi.& ex hoc iure dicit,poſſe præſentatum pe-
tere ſe admitti.de re iudi.cũ Bertoldus. Pe.de Anch.ibi
dẽ in 3.col.colligit hoc idẽ: & dicit hoc ius præſentato
acquiri ẽt antequã pñtatio fuerit admiſſa,nec negligẽ-
tia pręſentantium ſuper eo quod poſt præſentationem
facere tenẽtur ſibi nocet. Similiter dicit, nec factũ epi
ſine cauſa recuſantis cũ admittere ſibi nocet. d.c.cum
Bertoldus. Et ex hoc infert potius lapſo termino aſſi-
gnationis nõ poſſe diœceſanum aliũ inſtituere, ex quo
ille eſt idoneus. Adducũt ſimile, qđ no.Vincen.Cõpo.
Pe.& Abb.in c.cũ dicatur.de elec.dicentes, ꝙ ſi illi de
collegio nominatim in ſcrutinio cõpulſi volũt elige-
re,ſuperior ad quẽ deuoluitur tenet de illo ꝓuidere:cũ
per publicationẽ in eũ tranſeat ptãs limitata,arg. ff.de
iure fiſci.l. non intelligitur.§.ſi poſterior.& de ſuppl.ne
gli.præla.clem.1.& qđ ibi no.ex uotis enim publicatis
manet electo ius ſaluũ,ſicut hic remanet pñtatio ex p̃-
ſentatione, licèt ad qđ fieri dẽt poſtea omittatur. facit
qđ no.in l.vniuerſa.C.de preci.impera. offerẽ. & quod
no.Bar.in l. cum lex.de fideiuſſ.ius enim quæſitũ mihi
ex perſona tua non põt mihi facto ꝓprio auferri.l.in in-
ſulam.§.fi.ff.ſolu.mat.& c.quis.de reſer.li.6.Et hoc in-
telligit Pet.eſſe uerum,qñ pręſentatio facta fuit illi,cui
debuit,ſi aũt corã alio licèt a uero pſono,& de idoneo:
tñ nullũ ius ex ea quærit,ut patet ex deciſione quæſtio-
nis,quã dicit ibi formare Lau. & Zenzel.de pſono cle-
rico, qui variare non põt pñtãte idoneum uicario epi,
qui ius admittendi pñtatum non habebat,poſtea pñta-
re alium epo.Quã ibi ponit do.Card.in 4.col.in 9.q.re-
ferẽdo prædictos,quorũ dicta ibidẽ Pet.refert , refert ẽt
illa dicta ibidẽ Imo.in pen. col.in uer.ſed qd ſi clericus,
de qua nos diximus ſ.in 2.par.huius. 2.li.in 7.q.prin. in
5.arti.ſed latius in 4.q.prin.in 8.ar. vide ibi.Tu aduerte
quantũ ad intentum pręſentis art. idem tenere Imo.in
d.cle.1.in x.no.& ibidẽ in 7.col.ſup gl.i uerbo noceat.
3 & in 8.col.ſuper gl.in uerbo deuoluitur.† Circa uero il
lud,an per præſentationem eccleſiaſtici acquiratur ius p̃-
ſentato. dic nos de hoc late dixiſſe ſ. in 2.par. huius. 2.
li.in 5.q.prin.in 9.ar.dũ tractauimus,an p pñtationem
patroni præſentatus acquirat ius in re , uel ad rẽ, & ibi
qd de pñtato a patronis eccleſiaſticis, & quid a pſonis
laicis:& late ẽt diximus ibidẽ in 7.q.in 1.ar.uerſus finẽ
in materia variationis:& concluſimus pinguius ius, &
magis certũ hẽre pñtatũ ab eccleſiaſtico q̃ a laico patro-
nis,ſed ambos hẽre ius ad rem,ſed præſentatus ab eccle
ſiaſtico hẽt firmius ius:qa cũ pñtans nõ põt variare, &
iõ eius pñtatio hẽt vim electionis:ut voluit Innoc.quẽ
ibi ſequitur Abb.& oẽs in c.cũ aũt.hoc ti. & nos late di
ximus in d.2.ar.Et in quantũ ſupradicti doct.dicũt pñ-
tatum ab eccleſiaſtico poſſe petere ſe admitti, dico idẽ
eſſe in laico:ut late diximus ſ.in d.x.par. huius. 2.li.in
8.q.prin.in 2.& duob.ſeq.arti.ubi ẽt in 15. & duob.ſeq.
art. tractauimus de remedijs quib.uti poterint pñtati,
qñ per habentem inſtituere non admitterentur, & ibi-
dẽ in ſeq.art.qño puniatur malitia ſuperioris nolentis
eos admittere ſeu inſtituere. Et in quantum Petr.dixit
pñtato per eccleſiaſticũ pſonũ acquiri ius,ſi facta eſt pñ
tatio corã illo, corã quo fieri debuit, aliàs nõ acqrit ius
pro eius dicto facit qđ dicit Pau.in d.cle.1.qnẽ.ſ.retuli
mus poſt prin.huius art.ꝙ ſi fieret pñtatio corã non hñ
te ius inſtituendi nõ daret ius: quia eſſet defectus in for
ma,nã de forma pñtationis eſt,ut fiat coram illo habet
ius inſtituendi:ut late diximus.ſupra in 2.par.huius.2.li.
in 4.q.prin.per totum, & præſertim in 1. artic.

¶Decimus art.10.q.prin.iij.par.ij.Libri.

1 *Ordo ſcripturæ non ſemper attenditur.*
2 *Diœceſanus debet aſſignare portionem præſentato per religioſum et*
poſtmodum inſtituere.

Dubitatur Decimò, ſi lapſo termino & aſſi-
gnatione non facta diœceſanus ad
quẽ deuoluitur aſſignatio qd dẽbit prius facere aſſigna
re portionem , & poſtmodum inſtituere uel ꝯ & iux-
ta ordinẽ litteræ tex.d.cle.1.prius deberet inſtituere, &
poſtea aſſignare portionẽ, uel prius aſſignare portionẽ
& poſtmodũ inſtituere:ut vult ibidem Stepha.quos re-
1 fert do.Card.in fi.4.col.in 14.q.†qa ordo ſcripturæ non
ſemper attẽditur.ff.de ſolu.nec.n.ſed potius ex iure ſu-
mitur,qđ agi dẽat, de reſcri. cũ dilecta.ubi gl.& ibi di-
cit Card.ſe dixiſſe.& ff.de vulga.& pupil.l.2.§.prius.&
ibi Bar.hoc idẽ vult Pet.de Anch.in d.cle.1.in 3. col.in
6.uo.qui dicit hũc non eſſe ordinẽ neceſſariũ:nã & an-
te inſtõnem poſſet aſſignare,& poſt, & ꝙ ante inſtõnẽ
aſſignatio fieri poſſit,probat: qa & religioſi ante inſtõ-
nem aſſignare tenent:ut in illo tex.patet, & vr̃ uelle gl.
ibi in uerbo in pœnã.hoc idẽ vult ſuper d.gl.ibi Imo.in
7.col.qui dicit dictionẽ ex tunc, q̃ ibi ponitur,q̃ vr̃ nota
re ordinem non ordinat, ſed determinat uerbum dẽat,
& uerbum deuoluatur, & ſic deuoluitur ptãs, quæ de-
mum ex ordine lapſo termino deuoluitur, non aũt de-
terminat qđ hoc dr̃ de amiſſione , & aſſignatione por-
tionis faciendæ per epm poſt lapſum terminũ:& idem
vult ibi Guil.ſm eum. Tu conſidera, ꝙ hæc aſſignatio
fit loco dotis in caſu noſtro:ut vult Pet.de An.in d.cle.
1.in 3.not.in finalib. uerbis.x. col.& prin.ſeq.ubi dicit,
& fit aſſignatio illius portionis ſicut qñ eccleſiæ ædificãtur.de conſe.diſt.1.nemo.& de eccle.ædifi.c.vlti.& vo-
luit Car.ibidem in 1.q.& nos diximus ſ.in 3.par.1.li.in
4.q.prin.in 9.art.ubi tractauimus, qñ incipiat patrono
competere ius præſentandi,& concluſimus ibi poſt do
tem datam.& ideo tex.in d.cle.1.voluit non debere ad
mitti per diœceſanum pſentationẽ dote ſeu portione
nõ aſſignata,ut in in illo text.clare patet.& pdicti.doc.
ponderant,& nos habemus: cum deuolutio fit ad ſupe
riorem ex aliqua cauſa legitima debere ꝯferre eo mõ,
quo facere dẽbat ille a quo facta eſt deuolutio:ut pul-
chre diximus.ſ.in 7.q.prin.huius partis in ult.ar.cũ igi-
tur diœceſanus ſuccedat hic in locum præſentantiũ,
a neceſſariò dicendum eſt †ꝙ ſicut præſentãtes debebãt
aſſignare portionem ante inſtitutionem,eodem mõ id
facere debeat diœceſanus,& neceſsitas inducitur in ec
cleſia ſine dote,ut proxime diximus, quæ ſummopere
neceſſaria eſt,& tanta neceſsitas ꝙ eccleſiam liberam
dote carentem facit poſſe fieri patronatam,ut late dixi
mus. ſ.in 1.par.1.li.in 6.q.prin. in primo longo arti. nec
obſt.littera.d.clem.1.quia uerbum ex tũc,non determi
nat hunc ordinẽ,ut proxime diximus: & ponit ibi Car.
in 7.not.nec ordo literæ neceſſariò eſt obſeruandus,ut
in locis præalleg.& latè.per do.Feli.in d.c.cum dilecta.
de reſcri.in 3.col.cum trib.ſeq.in uerſi. ordo ſcripturæ.

¶Vndecimus art.10.q.prin.iij.Par.ij.Libri.

1 *Compelli an poſſint per diœceſanum in caſu.d.cle.1.præſentantes ad*
aſſignationem portionis,an diœceſanus debet eam aſſignare.

Du-

1 Dubitatur 11.†an diœcesanus possit hoc facere. l. ipse portionē assignare, seu pñ tātes ad talem assignationem compellere. De hoc qrit do. Car. post Lau. in 4. & vlt. q. §. fi. d. cle. r. & dicit ipsum Lau. dicere q sic, ēt ipso vicario præsentato non petēte, nam ēt vacante ecclesia hoc pōt facere nemine requirente: ut dicit probari in prin. d. cle. nam præsumitur ta les uicarios præsentatos cū patronis collusisse, unde lęderetur publica utilitas, & sic publicæ prouidendū est, de collusionibus. c. 2. & per totum, & ista possunt cōfirmari p ea q dicūt doc. in cap. nullus. de iurepat. esse in electione hñtis compellere inferiorem ipsum repellere, uel ipse cōsentire, ut late diximus s. in secunda par. 3. li. in 1. q. prin. in 20. art. ubi ornauimus. d. cap. nullus.

¶ Duodecimus art. 10. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Prælati de quibus loquitur cle. r. an debent esse ipsi religiosi, an ue rò vicarij.*
2 *Procurationes ubi solui debeant.*

1 Dubitatur 12.†qui sint isti plati ecclesiarū. de quib. loquit. d. cle. 1. q hñt pñtare, & debent portionē assignare, an ipsi religiosi hñtes pñtare, an uero uicarij. & Lau. in d. cle. 1. quem ibi refert. D. Card. in ult. col. primi rñun r 5. q. dicit esse ipsos religiosos, & hoc p illā literā: qa eius præfigit terminus. s. quē debeat assignare pñtatis portionem, ipsi ergo religiosi hñt de bonis ecclesiarū disponere, nec hoc amittūt pp negligentiā. p hoc qa ad prouos ecclesiasticos spectat de 2 palib. ecclesiarū disponere. de exce. cum uenerabilis. in fi. de pb. in Lateran. de priui. cū et plan iare. itē isti & non uicarij fundant de iure cōi intentionē suā super decimis, primitijs, oblationibus & similib. de rescrl. ex transmissa. de sepultu. in nrā. & iō dr in rubr. de capel. mo. non uicariorū adducit ēt de preb. c. 1. li. 6. & qd no. in c. cū nō ignores. de pb. & dicit hoc idē tenere Zenzel. & remittit se Card. ad dicta p eū. in c. expofuisti. de pb. Subdit tñ ipse Car. magis pprie in effectu ipsos institutos esse prælatos, p cle. unicā. de offi. uica. qd intelligit quo ad exercitiū, licet titulus, seu ius plauræ sit apud religiosos, seu uerius est suppressū, sed est apud religiosos in effectu: p dicta ēt uoluit Per. de Anch. in d. cle. r. in 1. col. in 1. notabi. qui dicit, ipsos religiosos fundare eā intentionē de iure cōi, nō aūt uicarios, sed curā animarū 9sistere penes ipsos uicarios perpetuos quo ad exercitiū, sed quo ad titulum seu proprietatem consistere penes ipsos religiosos. p hoc ēt alle. extrauag ex ectabilis. Ioan XXII. in fi. Et prædicta inducit Petrus ad qlionē, in qua dicit se consuluisse, si mains monasteriū hēt sub se ecclesias subiectas in diuersis diœcesibus cū quo clero debeant conferre istæ ecclesiæ subiectæ, cū clero sui monasterij principalis, an cū clero ubi cōsistunt, de qua ibi p eū, nō est materia nostra. prædicta & sequitur Imo. in d. cle. 1. in pe. col. in uer. ultimo qrit hic Zenzel.
2 ubi qrit. post Pau. † ubi solui debeant procurationes & decimę Papales, an in diœcesi ubi est sita ecclesia, an uero in diœce. ubi sunt sitę possessiones & dicit q in diœce ubi est sita ecclesia, & mouetur: qa possessiones nō sunt obligatæ ad talia sed ecclesia, nā talia onera imponuntur ecclesijs fm facultates, & sic non imponuntur nisi subditis. C. de incolis. l. uerū. & l. cū neque. lib. 10. & ff. de mun. & hono. l. rescriptum. §. fi. & bona tanquam accessoria sequuntur suū principale: ut in reg. accessoriū. de reg. iur. li. 6. p hac. q. adde ea quæ uoluit Bellen. in trac. de charitatiuo subsidio. 1 3 5. & seq. ubi pulchre. Et de Pet. loquitur Card. in d. cle. 1. §. sanæ. in 4 q. Et de q. lo. Imo. loquitur idem Car. in d. §. sanē. in 6. quæstio.

¶ Decimustertius art. 10 q. prin. iij. Pars. ij. Lib.

1 *Contentio orta super portione de qua in d. cle. ut quia dicitur esse ex cessum in pluri vel in minori, quomodo terminabitur, & an possit appellari, ex quo est onerata conscientia episcopi.*
2 *Clausula declarationem, oneramus conscientiam tuam.*
Clausula, vt tibi visum fuerit.
Clausula, committo æquitati tuæ.

1 Dubitatur 13.†qd si oritur contentio sup ista portione, ut qa præsni uel presbyteri dicunt excessū esse in pluri uel in minori, & si hęc cōtentio oriatur inter ipsos ante lapsum termini: quia dicūt, antiq portionē uel auctā p ipsos sufficere, epo hoc denegante. & gl. in uerbo oneramus, arguit non posse de hoc deferri epō, nec esse deferedū appellationi, mouetur p litterā q onerat 9scientias diœcesanornm, quā gl. dicit do. Car. in prin. d. cle. 1. in vlt. col. in 17. q. esse in hoc singulariter notaudam ad similes casus: dicit tñ gl. fm eū q si appellabitur superior, & mandabit qđ male factū fuerit. per c. pastoralis. de appel. & ex hoc vult gl. comparare illū tex. c lem. illi. ca. pastoralis. ut sic appellatio non teneat quo ad impediendum processum iudicis a quo, tamen teneat quo ad deuoluendū, si per iudicē ad quē acceptabit, & idē dicit uoluisse Pau. Sed Lau. arguere q ēt diœcesanus dēat deferre p literā. d. cle. ibi nisi aliud canonicū obsistat. & 2. q. 6. ois oppressus, qa 9 religiosos libēter fauent diœcesani vicarijs cupientes hře subditos. In 9rñ arguit: qa diœcesanus dēt magis patere q sibi fit p d. cle. 1. q religiosorū appellationi. cui eū sit 9 hoc ius nō est deserēdū arg. de appel. eū speciali. & de iureiur. venientes. Demū cōcludit, q si epo appareat eos probabiliter 9dicere, reuocabit grauamē, & appellationi deferet. de appel. cū cessante. 2. q. 6. ad Romanā. aliās friuolę appellationi nō deferet, sed properabit portionē assignare, antequā sibi fiat inhibitio per superiorē, arg. de app. cū appellationib. & c. Romana. §. si verò. & §. seq. lib. 6. Qđ placet do. Car. ibi in generaliter loquēdo, dicit ipse, stādū est gl. qa ex quo cōmittit cōscientiæ suæ, & ipse processit ut sibi visum est, nō tenetur deferre pp hoc appellationi. pro hoc de iureiuran. mulieri, de foro comp. cle. quis. Quod uero superior possit moderari taxationē dicit facere. ff. p socio. si societatem. §. arbitrorū. & de oper. liber. l. si libertus. Et demū ibidē do. Car. in finalib. uerbis dicti principij pdictæ cle. in 17. qō. dicit q si ante lapsum termini est dicta cōtentio inter patronos dicētes antiquā portionē uel auctā p ipsos sufficere, & epm hoc negātem, gl. prædictā in uerbo oneramus. & super eā Pau. uelle idē esse qd proxime diximus. Prędictā sequit Imo. in d. cle. 1. in 8. col. sup glo. in uerbo oneramus. qui postea in uer. nota bene. dicit esse. d. gl. notandā, q vř uelle de eo qđ cōmittitur cōscientię alienius posse qōnē referri: & subdit Pe. dixisse esse 9rīā gl. in c. statutū. §. assessorem. de rescrip. li. 6. sed illā in uerbo oneramus. esse veriorē. Imo. aūt dicit ibi fm do. Ant. ipsas gl. nō esse 9rias, sed una limitat seu declarat alterā: qa querela partis de iuris rigore nō dēt admitti: & ita loquitur gl. d. §. assessorem. tñ superior ex suo officio poterit prouidere: & ita procedat glo. d. cle. r. allegat quod notatur de appel. ut debitus. & de accusa. super his per gl. Vel dic, dicit ipse, q gl. in d. cle. 1. loquatur, qn lex dicit q fieri dēat, & aggrauat 9scientiā. gl. verò. in d. §. assessorē. qn relinquit
2 cōscientiæ. Tn de ista clā oneramus † conscientiā tuā, vide Abb. & doc. in c. dilectū. de iudi. & plenissime per do. Fel. de ista & similib. clausulis in c. 1. in 16. col. & seq. & de ista in specie in 17. col. in uer. & si dicatur 9scientiæ tuæ. de const. & per D. me. Iaso. in l. a iudice. in pe. col. C. de iudi. & de clausula, ut tibi visum fuerit, per Abb. in ca. significauit. de peni. & remis. & de clausula committo æquitati tuæ. ponit Domi. in c. fi. in 3. no. de elec. li. 6. & vide Abb. super. d. gl. in uerbo oneramus. in fi. sua ad cle. qui dicit nescire alibi. d. gl.

¶ Decimusquartus art. 10. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Portio de qua in d. cle. in quibus rebus assignari debeat.*
2 *Alimentis debitis an debeatur species, puta vinum, frumentum, et familia, an eorum æstimatio.*

1 Dubitatur modo.14.†in quib.reb.aſſignabitur hæc portio,cũ tex.In d.cle.1.dicat, aſſignandos fore prouentus.Paul.quẽ refert do. Car.in d.cle.1.in 2.col.in 1.q.dicit,eſſe aſſignandam portionẽ in his, vñ hñt prouenire prouentus,uel aſſignabit̃ certa pars prouẽtuum ſingulis annis percipienda, qui in uerbo aſſignata dicit,dicens hãc aſſignationem fieri in certa quota redditnũ uel quantitate poſſeſſionum,ad hoc de donationib. apoſtolicis, & ſic hæc portio aſſignabit̃ ſicut aſſignatur dos eccleſiæ ædificatæ,de conſe.diſt.1, nemo.de eccl.ædifi.c.fi.& melius facit ſ̃m eũ , de cõſe. eccle.uel alta.cũ ſicut.Et ſubdit D.Car.ex quo Pau.nõ determinat, an dẽat portio præſtari in parte ꝓuentuũ, an in parte poſſeſſionum,dic ꝙ ſi eccleſia hẽt poſſeſſiones,aliqua pars poſſeſſionum aſſignabitur:ut vult gl.in uerbo in pœnam,ut ipſemet Car.dixit idẽ in 3.opp.ubi dicit, pœnam conſiſtere in hoc:quia forte cp̃s aſſignabit p̃diũ,qđ illi patroni tenere uoluiſſent , ꝓcedit Car. ſed ſi eccleſia non hẽet poſſeſſiones,ſed tm̃ redditus: ut In emolumentis prouenientib.ex iure parrochiali:tũc portio prouentuũ aſſignabitur iu 3.vel in alia parte.Dicit tñ,non poſſe bene contingere eccleſiã nõ hẽre poſſeſſiones,cũ non dẽat cõſecrari.niſi ſit dotata.d.c.cum ſicut.niſi forte contingat poſt dotationẽ perdidiſſe dotẽ.Et pro prædicto mõ ꝙ aſſignetur pars poſſeſſionum dicit facere:qa ex quo illi ſunt vicarij perpetui,perinde eſt,ac ſi eſſent inſtituti.cle.vnic.de offi vica. qđ dicit tenere ẽt Pe.de An.ſed qđ potius dẽat fieri aſſignatio,ꝓuẽtuũ.dicit facere cap.extirpãdæ.in prin.de præb. Tandẽ cõcludit do.Car.nõ referre,in quo fiat, ſed erit in arbitrio põtãiũ ab ipſo initio uel ipſius diœceſani ſupplentis eorũ negligentiã,arg.de offi.de leg.de cauſis. Prædicta ẽt voluit Pe.de Anch.in d.cle.1.in fi.2.col.in 4.not.
2 ubi dicit alibi,quære legiſtas†cũ debent̃ alicui alimenta, vtrũ debeãt tradi ipſæ ſpecies,puta vinũ,frumentũ, carnes,ligna,& ſimilia,an verò ipſarũ æſtimatio.& dicit Bar.in l.1.ff.de alimen.& ciba.lega dixiſſe,ꝙ ſi iſta q̃ pro alimentis ſoluunt̃ breui tp̃e corrumpuntur, ut carnes,aquæ & ſimilia,ꝙ dẽt ſolui æſtimatio,non ipſæ ſpecies:ut l.Mela.in prin.de alim.& ciba.leg.quædã ſunt, quæ non corrumperentur,ut frumentum, vinum, & ſimilia, & tũc nõ æſtimatio, ſed ipſæ ſpecies dẽnt ſolui de mẽſe ĩ mẽſem,ut in l.2.& in l.Iul.C.de erogata.miliani.Et ſubdit Pe.in caſu.d.cle.ꝑ quanto tp̃e fiet iſta ſolutio huic rectori,& dicit eſſe faciendã taxationẽ ꝑ modũ quotæ ꝑ toto tp̃e vitæ ſuæ, ſi ſit vicarius perpetuus: ut in c.extirpandæ.§.quia verò.de præb.& forte intẽtio illius iuriſtatoris fuit,ꝙ aſſignetur ſibi certa portio poſſeſſionũ alij redditus,& põderat gl.ibi ut s̃ fecimus: nã cũ ſint perpetui & curati: ut in cle.1.de officio vica. in ipſis poſſeſſionib.beneficij q deſeruiunt,& reſidere tenent̃,eſt portio aſſignanda,argu.c.ꝗuis.de præb.li.6.& 16.q.1.poſſeſſiones.& d.§.qa verò. Circa dicta per do. Pe.cũ debentur alimenta, vtrũ debeantur in ſpecie an in æſtimatione,do.Car.ẽt in d. cle.1.in 2.col.in 2.q.refert ſi ̃r d.Bart.ut fecit Pet.de Anch. clarius loquendo. Sed quo ad principale intentũ articuli noſtri conclude cũ domino Car.non referre qualiter hæc portio detur.

¶Decimusquintus art.10.q.prin.iij.Par.ij.Libri.

1 *Portio debet aſſignari præſentato per religioſos,uel per epiſcopum in caſu deuolutionis,quæ & æqualis debeat eſſe.*

1 Dubitatur 15.†q̃ & qualis portio ſit aſſignanda presbitero præſentato per ipſos religioſos, ſeu per ep̃m in caſu deuolutionis.& dic ſ̃m gl.in uerbo decenter,debere aſſignari portio ſ̃m honeſtatem,de voto magnæ, & debẽt dari ſ̃n moderatam taxationẽ ſ̃m glo.ibidẽ in uerbo moderationẽ. & tõ dicit do.Car.in d.cle.1.§.ſanè in 4.no.ꝙ eo caſu quo redditus ſpectãt ad religioſos presbyteri ſeu vicarij p̃dicti debent ꝑ eos tractari decenter,& exponit decenter,cõſiderata ꝯdõne perſonæ.C.de offi.diuer.iud.l.ſciant.de iut ein.cũ quidam.de maio.& obed.ſtatuimus.vñ hẽt ratio notabilitatis.41.di.nõ cogantur.c.de multa.in fi.de præb.itẽ dignitatis. ff.de variis.& extra ordin.cogni.l.1.§.in honora.de vſufr.l.ſed & ſi quis.& dicit ſ̃m Lau. ꝙ decenter tractabuntur:qa honeſtũ eſt,ꝙ eis aſſignetur locus in mẽſa per religioſos iuxta ſe, & in alijs locis ſedes competẽs, & hoc ꝑꝑ diuinũ officiũ,qđ quotidie exercẽt,ſ.corpus Chriſti verũ & miſticũ & regimẽ animarum,& maxime debent honorari ꝑ religioſos, pro quib.ſuſtinens pondus diei & æſtus,arg.13.q.1.§.1.& de præb.c.extirpandæ. Et idem Car.in 5.nota.d.cle.2.§.ſanè.colligit ex uerbis illius tex.ibi,ſufficientem,& congruam portionem pro ſola ſuſtentatione presbiteri nõ ſufficere:nã poſſet eſſe talis,q nõ periret ſame,& tñ nõ eſſet data ſibi congrua portio , ſicut eſſe dẽt in victu & veſtitu & alijs congruentib.arg.31.diſt.oĩno,& alijs iuſib.proxime alleg.conſiderabitur aũt honeſtas in hoc: ut honoretur in eis officium ſacerdotale : ut dicit gl.in d.uerbo decenter. & ſic ſ̃m Pa. tractabuntur decenter ſ̃m ordinem presbyteralem,vnde nõ vtentur ſamulis, uel ſcutiſeris. Et cũ deuolutio ſit ad ep̃m,ipſe hẽbit moderare portionem,& ſ̃m gl.in uerbo moderationẽ.exponetur tex.i moderatã taxationem, ꝗuis uerbum moderationis diminutionem ſapiat.c.fi.de uerbo.ſig.& eſt ſimile, de elec.cupientes.poſt prin.li.6. Lau.& Zenzel. exponunt moderationem,i.augmentationem.tñ Car. in d.cle.1.in 2.col in 7.notabi.dicit veriorem eſſe expoſitionem gloſ. nam debet diœceſanus moderari, ideſt modeſte taxare portionem:ut nõ accedat in pluri, vel minori,ut in littera.d.cle.dr̃. ſubdit ibidem Card.Lau. & Zenzel.habuiſſe bonam mentem ſe referendo ad patronos,qui diminutam portionem aſſignabãt:& ut dicit Car. ibidem in 9. notabilr ita exceſſum poſſe eſſe in pluri,ſicut in minori ſ̃m gl. vlt.& remittit ſe Paulus ad not.per eum in cle.vna.de conceſ.præb.ubi ẽt Car.dicit ſe dixiſſe in princ.in q.7.Et in 8.nota.in d.cle.1.in 2.col.Car.colligit ex illo tex.diœceſanũ non debere moueri ad hoc odio,uel ſauore,& dicit ſauore.ſ.præſentãtium ſecundum gl.ibi in uerbo odio uel præſentati ſecundum Pau.ẽt:debet.n.eſſe iuſtus & medius ſicut teſtis qui præſtat ſimile teſtimonium,de teſti. fraternitatis.ubi de hoc in vlt.gloſ. nec ẽt in iſta moderatione debet moueri moderator præmio uel timore:ut vult ibidem gl.in uerbo uel alias,allegat.11.q.3.4.de re iud.cũ etenim.li.6 & de hæreticis.c.1.eodem li.dicunt ẽt prædicta alij doct.ibi.& cum gl. in uerbo moderationem, concludit Imo.ſuper ea ibidem in 8.col. & in d.8.col. ipſe Imo.ſuper gl.in uerbo ſufficiens, dicit pro conſideranda ſufficienti portione eſſe habendum reſpectũ ad qualitatem perſonæ , tam ipſius presbyteri inſtituendi q̃ procurandi per eum.Tu conclude tn omnibus ſupra ſcriptis,eſſe attendendam qualitatem & conditionem præſentati , ut ita honoretur , & ſibi portio aſſignetur, habito ẽt reſpectu ad ſolutionem iurium epiſcopaliũ , & pro procurationibus ad qualitatem procurand.neceſſe conſiderandas facultates eccleſiæ : quia iſti prius prouidendũ eſt,& poſtea monachis: ut no.in c.de monachis,& in c.auaritiæ. de præb. & ita tene.Et do. Car. in §.ſanè.d.clemen.1.in 5.quæſt.ponit,quis debet procurare epiſcopum viſitantem locum quem habet monaſterium non exemptum ipſi de monaſterio,uel uicarius illius loci.uide per eum.Et de iſta portione, qualis debet eſſe, aliquid tetigimus ſupra in prima parte primi lib.in 5.quæſt.princip.in 21.art.in 5.caſu,dum in d. artic.tractauimus generaliter,quæ ſit dos ſufficiens cuiuſcunque eccleſiæ & capellæ. & in quinto caſu poſuimus hunc caſum,uide ibi.

¶Decimusſextus art.10.q.prin.iij.Par.ij.Libri.

1 *Onera epiſcopalia ad quæ tenentur præſentati per religioſos q̃ ſint.*
2 *Cathedralem quid ſit, an præſcribatur, & an veniat ad petitionem iuris epiſcopalis.*
3 *Quarta canonica quomodo poſſit præſcribi contra epiſcopum.*

Et

1 Et quia proxime diximus, portionem assignandam debere esse talem † quæ sufficiat pro iurib. & onerib. epalib. soluendis, quæ sunt onera epalia, ad quæ tenentur isti pntati, & hic fit. 16. att. & dicit Pau. in d. cle. 1. quem ibi refert Car. in sui priu. in fi. 2. col. in 3. q. esse illa, de quib. de offi. ord. c. conqueren. & c. dilectus. ut est procuratio annexa uisitationi. 10. q. 3. cauendũ. itẽ cathedraticum eadem qõne illud. qđ nihil aliud est, nisi pecunia, quę datur pro honore cathedre, eadem. q. c. 5. Et subdit in hoc cathedratico non currere præscriptionem. sed in quantitate & solutione sic: ut no. gl. 16. q. 7. quicunq; Sed ꝯrium dicit notare Hugonẽ. 7. q. 2. in prin. & Host. de censi. cum uenerabilis. & Archi. de pb. c. 1. lib. 6. Pau. tñ non determinat, nec Io. An. in c. cum uenerabilis. eligit. tñ uř inhærere opi. Io. in d. c. qcunq;. & dicit Car. eam ipsum tenere in d. c. cum uenerabilis. ꝙ. n. nõ possit cathedraticum ex toto tolli. facit, de dona. pastoralis. ubi ĩ gñali donatione nõ uenit cathedraticum. Subdit ẽt, hoc ius nõ posse competere nisi, epo cui soluitur ratione honoris, quem subditi debent cathedrę epali, & de his iurib. epalib. Pau. refert ea quæ notantur in c. constitutus de relig. domi. in ult. gl. quę dicit, in petitione iurium epalium uenire, qđ debetur iure cõi pacto uel consuetudine, & quia ꝯrium uř notari, de offi. ord. conquerente. in fi. t. gl. Pau. concordat ponendo uer. Io. An. quæ dicit Car. se retulisse in c. constitutus. in 17. ꝯrio. de relig. domi. nam qñq; id, qđ debetur pacto, uel consuetudine succedit loco alterius iuris epalis debiti de iure cõi: & remissi, & sic procedit gl. d. c. constitutus. qñqꝫ non succedit loco alterius iuris remissi: sed additum. & procedit gl. d. c. conquere. & sic residet ibi Car. Pe. de Anch. in d. cle. j. in fi. pe. col. & seq. in uer. q̄rit, Pau. q̄rit utrum qđ debetur ex pacta uel consuetudine ueniat in petitione iuris epalis, alle. Inn. & Bernar. uolentes ꝙ sic: sicut uenit illud, qđ debetur de iure cõi, & sic procedit in hac materia; ut proxime diximus, magis tñ late prædicta ẽt ꝓsequitur Imo.
2 in d. cle. 1. in 10. col. in uer. quid aũt, cum duob. seq. † ubi ponit, quid sit cathedraticum, an præscribatur, & an in petitione iuris epalis ueniat, & ꝙ debetur nedum de iure cõi, sed ẽt pacto uel consuetudine. Tu uide D. Fel. c.
3 de quarta. in prin. de præsc. tractãtem † qñ quarta canonica præscribi possit ꝯ epm. adde eundem Fel. in c. cũ ex offi. eo. tit. col. 4. uers. cęterum ut intelligas. ubi tractat præscriptionem materia procurationis & uisitationis. & eundem Fel. in c. auditis. de præscrip. in prin. ubi tractat, an inferior prælatus possit pręscriptione acquirere competentia prælato ratione epalis dignitatis & ibidem col. 5. tractat, an instõ auctorizabilis, ꝑ quã fit traditio curiæ animarum, posit per inferiorem epo præscribi, & ibidem in 6. col. an posit præscribi ꝯ episcopum priuatiue, & non cumulatiue, ex cuius dictis multa reperies pro dictis hic per docto.

¶ Decimusseptimus att. 10. q. prin. iij. Pat. ij. Lib.

1 *Portio quæ debeatur præsen. aliqua onera patronis religiosis subeuntibus, aliqua præsenta. ab eis.*

1 Dubitatur 17. † si religiosi subeũt aliqua onera: & aliqua patroni, quę portio dabitur pntato. gl. in uer. obseruentur soluit & arguit, ꝙ tunc debeat assignari sufficiens portio his quæ subdit: quod dicit Car. in d. cle. 1. in §. sanè. in 3. q. tenere etiam Laudensem dicentem pro rata contingente esse faciendam pntato assignationem, & pro parte tangente religiosos ipsos liberos remanere, atq. de decimis. tua el 2. & c. tua. eo. ti. li 6. glo. uero dicit de mente litteræ esse: quia aut oĩa subeunt patroni, aut oĩa presbyteri: & remittit se Car. ad d. gl. & hoc ẽt dicit uelle gl. 2. & dicit se dixisse supra in 3. q. ut ibi per eum, & uide ẽt quæ dicit D. Card. in §. sanè. in 5. q. qñ monasterium procurat episcopum uisitantem locum suum, ꝙ non debebitur uicario illius loci portio pro procuratione.

¶ Decimusoctauus att. 10. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Causæ cognitio an requiratur in facienda compulsione, de qua in d. clemen.*

1 Dubitatur 18. † an epis in facienda compulsione, de qua in d. cle. 1. procedat causa cognita. de hoc quærit Car. in d. cle. 1. §. fi. in 2. q. & dicit hunc articulum hře duplicem intellectum. & primum esse, qñ agitur de compulsione respũ portionis assignandæ, ut in prin. illius tex. secundum, qñ agitur de compulsione patronorum ad soluendum onera, & decẽter tractandum uicarium. Quo ad primum dicit Lau. debere adhiberi causæ cognitionem: sed summatie & de plano, non tñ sine figura iudicij, si pronus se opponit, asserens portionem esse congruam, cum uicarius ꝯdicat, nam per negationem res efficitur dubia & sic in cognoscẽdo necessarię sunt partes iudicis, cũ de facto dubitetur. 2. q. 3. §. notandũ. nec hic agitur de beneficio tanquam beneficio, sed potius contenditur inter patronum & uicarium super proprietate, & sic non habet locum cle. dispendiosam. de iud. Dicit tñ dicere Zenzel. ꝙ cum agitur de portione assignanda ꝓ beneficio, uř agi de beneficio, & sic sit locus. d. cle. Car. dicit primum uerius per id quod no. in d. cle. in gl. nũquid. nisi dicatur, ꝙ illa cle. facit in eo qđ dicit de pb. sed illud intelligitur de prębendis canonicalib. & cũ de ipsis agitur de titulis: hic aũt nihil agitur de titulo. Quo ad secundum intellectum dicit D. Car. in d. §. fi. in 3. q. ꝙ eo casu quo agitur de compulsione patronorum ad ea, de quib. ibidem in §. sanè ſm Zenzel. nõ saluabitur ordo iuris, dicentem ꝙ proceditur sine figura iudicij, cum agitur de persona decenter tractanda: & sic de uitæ sustentatione, arg. ff. de offi. pręfec. urbis. l. 1. §. cum patronus. de offi. procon. l. nec quicquam. §. de plano. de libe. agno. l. si quis. de his qui sunt sui uel alie. iur. l. 1. & l. si iudex. nam talia iudicis officio expediuntur, iõ non requirunt libelli oblationem, uel aliã solẽnitatem; ut ff. de interroga. actio. in rub. idẽ uoluit Pe. de Anc. in 4. col. in 10. no. in uer. sed quærit Zenzel. & Io. de Imo. ibidem in ult. & fi. q. Multa alia in hac materia poterunt uideri per scribẽtes in d. cle. 1. hoc tit. & in c. 1. de pb. li. 6. & in d. c. de manachis. & in c. auaritię. & in c. in lateranen. de pb. & copiosissime ꝑ D. Maria. Soci. in repe. quam facit ad d. c. de monachis. quã ego non uidi: & per Fel. aliqua in c. cũ uenerabilis. in 11. col. in 3. fallen. de excepio. Conclusiones hic non pono, q̃a esset illud idem referre, videas per te, & per ista sit expedita hæc. 10. princip. quæst.

¶ Vndecima q prin. iij. Pat. ij. Lib.

1 *Institutio qualiter fiat.*
Institutio & inuestitura an sit eadem.
2 *Institutio dicitur quasi intus statio.*
3 *Inuestitura dicitur proprie possessio.*
4 *Institutionis species sunt plures.*
5 *Institutio quid sit.*
6 *Inductio in possessionem beneficij facta ab eo, qui habet potestatem habet um collationis.*

Omnibus discussis circa materiã instõnis spãlis, q̃ fit de pntato per pronos seu in quasi pos. existentes, & dixi spãlis ad dñam gñalis instõnis, de qua in reg. j. de re. iu. li. 6. ut dictum est s̄. in 1. q. prin. hu. pat. in 1. art. & bene uiso, qui possunt instituere, qui pũt institui, qñ instõ fiat, in quib. beneficiis fiat, & quis sit pręferendus, unus alteri ex prę sentatis. Et qñ possint habentes instituere legati papæ sine præsentatione patronorum instituere, & qualiter fiet institutio in ecclesiis parochialibus monachorum, quę omnino satis trutinata sunt in decem principalibus qõnib. præcedentib. & earum art. Merito. 11. & ultimo loco principaliter quęrendum est de actuali instõne & eius fructib. & perfecte materia huius specialis institutionis in hac. 3. par. huius. 2. li. pręsentis tract. habeatur. Pro eu-

ius.11.q.clara decisione discutiēdi sunt infrascripti ar.
1 Et circa istam actualē instōnem primus erit art.†qua-
liter ista instō fiat de actib.& uerbis,qui in ea interueni
re debent,& an sit eadem cum inuestitura, & D.Goff.
in summa tit. de institutionib. vr̄ uelle, inuestituram
esse actualitatem instōnis, & sic instōnem esse uerba-
lem inuestiturā actionalem,quia per eam fit traditio,
uel quasi traditio bn̄ficii, & subdit,quasi traditio,iō di
co,quia plerunq; fit per anulū, uel ꝑ librum,de sen. &
re iud.cum olim.de cōcess.præb.proposuit.de his quę
fiunt a mai.par.c.ex ore.sicut & clauium assignatio est
signum traditionis rei.ut ff.de ꝯhen.emp.l.clauibus &
dario parum terræ,quę scotatio appellatur,est signum
traditionis possessionis.de consue.ex literis item & in-
strumētorū datio,ut C.q̄ res pig.obli.pos.l.3.C.de don.
l.si quis argentum.sicut & deportatio,est intronizatio-
nis iudicium,ut de ele.ecclesia uestra.Host.aūt in sum.
tit.de inst.in §.quid sit inuestitura,refert dicta Goff. &
postea subdit,sed certe hoc non patit̄ significatio uer-
2 bi,†nam instō dr̄ quasi intus statio,& aliud est donare,
aliud intus stare, donatio.n.uel quod hr̄ pro donatio-
ne,sicut representatio instōnem præcedere debet.ca.
hoc ti.consultationib.& c.nobis.§.1.& in gl.de conce.
præb.post electionem. super illo ordinationem, unde
instō potius dēt describi,sicut Goff.post Dy. & Al.de-
scripsit Inuestiturā,& hoc dicit notare ordo rubricarū.
Primo.n.iurislator tractauit.de præb. conferen. nunc
de clericis in eis instituendis,quia parum prodesset cō
ferre,nisi intus poneretur,inuestitura uerò idem sonat
sed hęc est dr̄ia,quia institui dr̄ proprie pn̄tialr̄ inuesti-
ri in absentia,subdit tn̄,prædictos dixisse, dictis uerbis
promiscue esse utendum ,quod Host.dicit esse uerū ,
sed proprietatem uerborum dicit se dixisse,ut prox di
xim.& pro maiori parte inueniri in proxima dicta si-
gnificatione prædicta uerba accipi,ut in instōne,& de
stitutione pōt uideri per totum illum titulum de in-
stōnib.& in c. ex parte.de conces. p̄b. & de inuestitura
patet in c.proposuit.eo.tit.ubi clericus fuit Inuestitus.
in absentia & per anulum.& de his quæ fiūt a mai.par.
c.ex ore.& de sen.& re iudic.cum olim.ergo proprie dr̄
ille inuestiri,cui traditur baculus,uel festuca, uel anu-
lus loco instōnis.i.positionis in possessionem. sicut fuit
in feudi assignatione,ut de donationib.per tuas.ubi dr̄
fuisse inuestitum,ut moris est,q d.per baculum , & iō
incontinenti sequitur fuisse mensuratum,feudum assi-
gnatum,q.d.ꝙ corporalis possessio non interuenerat,
sed inuestitura tantum.Et subdit,constitutionem feu
3 dorum †uelle inuestituram dici ꝓprie possessionē, sed
abusiue dr̄ inuestitura ſm ꝙ proprie proxime dictum
est,ut in constitutione,quid sit inuestitura, in princ.&
sic abusionem in proprietatem uerti,ut ex suprascriptis
patet.& hoc satis uideri absurdum, sed nō debere quē
esse sapientem apud seipsum.de consti.ne innitaris.lo
quamr̄ ergo ut plures sn̄ias ut pauci,nec faciamus uim
uerbis,dummodo de mente constet.C.cōia.de leg.de
ele.c.2.in fi.& de ꝑen.petitio.& addit qđ no.ipse Host
in sua summa.de cā pos.§.1.uer.quid ergo. & in tit. de
feud.circa prin.ubi ēt de prædictis uerbis loquitur.Tu
aduerte,nos sup.in 1.q.prin.huius par. in 1.art. dixisse
post doc. maxime Io.An.in reg.1.de reg.iur. lib.6.esse
4 plures species instōnis†& præsertim tres.primam gn̄a-
lem comprehendentem omnem modum prouisionis
beneficiorum,& ſm illam loqui.d.reg.primam , dum
in ea dr̄ beneficium sine canonica instōne possideri nō
posse:nam ibi capitur pro mera collatione,confirma-
tione spāli,instōne,& huiusmodi.ex quib. traditur ca-
nonicus titulus,& de ista gn̄ali instōne ēt uī loqui titu
lus de institutionib.Diximus ibidem secundam spēm
instōnis esse institutionem spālem,quæ fit ad p̄ntatio-
nem patronorum,& differt a prima tanquam species
gn̄e , ut ēt dicimus de certi condictione spāli & gn̄a-
li.& hęc institutio illa dē qua nos nunc loquitur. Ter-
tia est species institutionis quę fit per Archidiaconum,
cum tradit possessionem beneficiato beneficii iam si-
bi collatī per ordinarium,quę nullum dat titulum, sed
solam possessionem actualem,de qua in c.cū satis. de
offi.Archi.ex quib.omnib.habemus per duas primas
instōnes principaliter tradi canonicum titulum, ꝑ ter
5 tiam uero ueram possessionem actualem†Aduerte ad
aliud:nam Host.in summa.d.tit.de insti. illam diffinit
hoc modo instō est ecclesię uel ecclesiastici beneficii
collatio & sic ur̄ fuisse diffinitam gn̄alem Instōnem ca
piendo uerbum collationem pro omni canonica insti
tutione.His sic stantib.considera, ꝙ si loquimur de pri
mis specieb.instōnis, per quas trāsfertur principaliter
titulus,& fit ēt absenti,non pōt dici instō. quasi intus
statio,quia pōt fieri absente instituendo.si tibi absenti.
de p̄b.lib.6.& absente beneficio,ut in iurib. per Host.
alle.unde nullo modo potest dici intus statio, sed sola
instō,quę fit per Archidiacon. potest dici intus statio
quia per illam datur uera possessio,quia intus ponitur
beneficiatus,& ibi positus dr̄ stare. ut in d.c.cum satis .
de offi.Archid. cum igitur de i a instōne non fuerint
loquuti Dy.Al.nec Gof.sed de prima generali instōne
iuxta tit.de insti.in quo loquuti sunt,male reprehendū
tur per Host.argumentando ab ethimologia uerbi in-
stitutio, quia ſm illam ethimologiam considerando
corporalem stationem non potest uerificari nisi in in-
stitutione,quæ fit per Archi.ut proxime dictum est.Et
si diceres,cur ergo in primis duab.specieb.adhuc dica
tur instō,cum non fiet intus statio nisi per tertiam spe
ciem instōnis? Primo pōt rn̄deri non esse curandum
de hmōi ethimologia,ut vr̄ innuere ipsemet Host. se-
cundo potest responderi, & uerius, ꝙ cum loquamur
de institutione tituli, & sic iuris in abstracto institutus
dicitur intus stare in tit. non corporaliter sed in abstra
cto,& ideo bene considerauit Goff. cum sensit institu-
tionem esse uerbalem , & sic uerificata est prima pars
eius dicti.de secunda uero parte eius dicti qualiter in-
uestitura sit actualis dicet̄ infra, ergo ꝯsiderato titulo
dr̄ in titulo intus stare institutus, alias contra seipsum
loqueretur Host.cum diffiniuerit instōnem gn̄alem
de oī collatione & sic translatione tituli.Nec procedit
consideratio Host.facta a situatione rubricarū,dū uo-
luit in tit.de p̄b.tractari de mera collatione.& in ti.
de insti.de instōne corporali,quia parum prodesset cō
ferre,nisi intus poneretur,in quibus demōstrauit Host.
unum fallissimum inter alia.s.titulum de inst.loqui de
sola instōne corporali,de qua in d.c.cū satis.de off.ar-
chid. quia ille titulus loquitur de oī instōne in gene-
re,ut ex eo paret: & ꝓxime diximus, & hoc est ꝯ illius
diffinitionē,qui cū diffinisset,instōnē illius ti. dixit illā
esset ecclesiæ uel ecclesiastici beneficij collationem:
& sic translationē tituli,& nō translationē ueræ posses
sionis.Dixit & aliud, ꝙ credo nō procedere.s.de mera
collatione tractari. in tit.de p̄b. qđ si esset superuacua
esset alia rubrica de collatione præbendæ: vnde illius
titulus de præb. loquitur de essentia præbendarū & be
neficiorū:titulus uero de cōcess. præb. loquitur de eorū
mera collatione ī.quantum tp̄s fiat,ut in c.2.eo. tit.de
uerbali instōne,ut in d.c.2.& per totū.& de actuali. pu
ta de inuestitura,ut in c.ꝓposuit.eo.ti. Vnde dicit me-
lius bonā situationem factam rubricarum per iurisla-
torem.posito enim de præb.& dignita.posuit titulū de
instōne in genere,prout genus præcedere debet.& po-
stea ti.de conces.præb.& sic de institutione in specie:&
sic de mora collationis, & cū tractauit de iurep.posuit
de alia specie institutionis generalis.s.de speciali insti-
tutione quæ fit ad præsentationem patronorum, ut di
ximus s̄.in d.1.q.prin.huius partis in 1.ar. in specie ue-
ro de exercitatione harū institutionum,in quib.inclu-
ditur collatio,& sic de institutione ꝑ quam datur colla
tio per archidiaconum, ne parum fuisset conferre, nisi
intus poneretur beneficiatus iurislator, posuerat s̄.dū
tractauerat de officio ipsius exequutoris. s.archidiaco-
ni.Et ex prædictis ēt patet nō procedere,qđ dicit Host
ibidem in d.§.quid sit inuestitura.in uer. sed certe hoc
non patitur.s.aliud esse donare,aliud intus stare:ut do
nate

nare sit pñtare in casu nostro, quæ præsentatio debet
præcedere instõnem, instituere uero sit intus stare, nã
hoc est falsum, quia inter pñtationem, & instõnẽ Ar-
chi. quę dr̃ intus stare debet esse instõ canonica, & sic
ordinarii, quę sit uerbalis & actualis, ut infra dicetur
nisi soluemus Host. ut loquatur de canonica instõne
ordinarii. & intelligat intus stare in abstracto, tñ hæc
saluatio ad eius dicta non ꝓcedi, quia omnia alia eius
uerba hoc non sentiunt sed oppositum. Et ex his salua
uimus dicta Goff. conciuis mei a morsib. Host. q semp
conatus fuit mordere ipsum Goff. Quo uero ad inuesti
turam aduerte; nam nos sup. in 1. par. huius a. li. in 1. q.
prin. in ult. ar. declarauimus istos terminos succinc. ꝓ-
uisionem, electionem, collationem, instõnem, & inue
stituram, & siĩa, de qua inuestitura ibidem in uers. in-
uestitura aũt. & declarauimus eam iuxta no. p Io. An.
in c. ex transmissa. de ele. qui distinxit qñq; fieri inuesti
turam nulla præcedẽte collatione, quia dicit superior,
forte capiendo anulum, uel biretum, inuestio te de ta-
li beneficio, & tũc talis inuestitura idem est proprie ꝙ
collatione. qñque prius præcessit pñtatio, uel electio,
& tunc inuestitura censetur instõ, uel confirmatio, qñ
que prius non solum pręcessit pñtatio uel electio, sed
ẽt præcessit instõ, seu confirmatio, aut mera collatio,
& sequitur inuestitura puta per anulum, uel per bire-
tum, uel quid si͡e, & tunc si fit talis inuestitura in ab-
sentia illius rei, quæ inuestitur, & tunc est quasi ꝯfirma
tio iuris præcedentis. & est relinquere quasi beneficiũ
in suis manibus, nam uř superior quantum in eo est, il
lud bñficium in inuestitum trãsferre, uñ poterit appre
hendere possessionem propria auctoritate, sed per illã
inuestituram nõ transfertur possessio corporalis, quia
requiritur in apprehensione ipsum corpus, nisi aliud
habeat consuetudo, iuxta ea quæ hñt in c. 2. de cõsue.
& p inn. in c. cum literis. de resti. spo. sed si fiet in pñtia
beneficii, & nullus alius est in possessione illius, tũc per
inuestituram transfertur possessio corporalis. arg. l. qđ
meo. ff. de acq. pos. & no. in d. c. ex transmissa. de ele. &
in d. c. 2. de consue. & ita Abb. concordat gl. ꝯrias in c.
auctoritate. de insti. sequitur ẽt dicta Io. An. Rota pul-
chra. 441. fuit dubitatum. in tit. de inst. in nouis, q̃ late
6 ponit dictam theoricam Io. An. q̃ uult† inductionẽ, &
in possessionem bñficii, puta inuestiturã factam ab eo
q habuit ptãtem ꝯferendi uim collationis hr̃e: quam
ẽt demonstrat omnis uerbalis uel realis actus, per quẽ
possit constare de mente conferentis, ex quo in colla-
tione non exigitur certa uerborum forma, ita summa
uit illam decisionem collector Rotę, q̃ Rota mota fuit
per distinctionem Io. An. de qua sup. quam dicit fuisse
prius Compost. in d. c. ex transmissa. de ele. Ex cuius Ro
tæ uerbis, & Io. An. clare patet, ꝙ si nulla præcessit col
latio, uel instõ, inuestitura hẽbit uim uerbalis, & actua
lis collationis, seu instõnis & traditionis iuris, si uero
cessit eã collatio seu instõ, tunc est fact. & sic actuali-
tas illius iuris qđ p̃cessit nullum ius tribuens, sed pri-
mum ius exequens. An aũt per inuestituram transfe-
ratur possessio, dicemus ĩ. in 8. seq. art. Vñ ex prædictis
oĩb. ꝯfirmo & demonstro ueram & magistralẽ docti-
nam. d. Gof. ꝯciuis mei sup. in prin. relatam. dic ergo in
stõnem, de qua nos quærimus, posse fieri solo uerbo,
sed eius actualitatem consistere in inuestitura, uñ cũ
instituens dicit, instituo te ad pñtationem talis in tali
bñficio, hæc est uerbalis instõ, sed cum prosequitur de
dicto bñficio te instituo per nostrum anulum uel per
impositionem bireti, & traditionem libri &c. hęc est
actualitas instõnis, quę inuestitura dr̃, de iure. n. in ex-
tracto tibi dato. s. tituli te actualiter inuestiuit, & sic so
let fieri instõ, & inuestitura simul, seu collatio, & inue-
stitura simul, seu confirmatio, & inuestitura simul: nã
ex p̃dictis oĩb. necessariis circa pñtationem & eius pro
cessum, de quib. late diximus sup. in 2. par. huius. 2. lib.
per totum, & lata sñia pro instituendo, ut ibidem in ul
ti. q. prin. dictum fuit, fit actualis instõ, nam instituen-
do genuflexo manente coram habente instituere insti
tuens dicet, quia pñtatus fuisti p talẽ ad tale bñficium
& ꝯstitit nobis de iure ipsius, & de idoneitate tua insti-
tuimus te in illo, de quo per nostrum anulum aureum
te inuestimus, ut moris est &c. & sic in hoc hẽmus uer-
balem & actualem instõnem, q̃ fit p inuestituram: ut
iam supradictum est. Et nota perpetuo, quod dicit Ro-
ta prædicta 441. fuit dubitatum. de insti. in nouis, huius
modi collatione, & institutione, & similibus non exi-
gi certam uerborum formam.

¶ Secundus art. 21. q. prin. iij. Par. ij. Li.

1 *Scriptura non est de substantia institutionis.*
Sed ad cautelam præsentati & præsentantium.
2 *Casus in quibus scriptura sit de substantia.*

1 Et ex his deciditur. 2. artl. † an in ista instõne requi-
rantur ꝑsonę publicæ, ut de illa actum conficiãt
& sic an requiratur scriptura de substantia instõnis. de-
cisio huius articuli colligitur ex ꝓx. dictis in p̃ced. art.
nõ requiri aliquã formã uerborũ in instõne, si nõ req-
ritur forma, ergo nec scriptura de substantia p̃sertim,
2 cum nec casus sit annotatus in gl. c. 1. de censi. li. 6. † q̃
enumerat casus, in quib. requirit̃ scriptura de substan-
tia, nisi scriptura requireretur pro cautela instituti, ut
pro cautela pñtati & pñtantium, bonum est de pñtatio
ne fieri scripturam, ut late dixim. s̃. in 2. par. huius 2. li.
in 3. q. prin. in 12. & ultimo art. ubi omnino uide, quia
omnia ibi dicta faciunt pro præsentati art.

¶ Tertius art. 21. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Probatur gratia apostolica solum per litteras.*
2 *Probatur institutio seu collatio episcopi per litteras ipsius, & etiam per testes. nu. 3.*
4 *Probatur per testes inuestitura feudi facta per inferiores a rege, facta autem per regem per scripturam.*
5 *Probari non possunt sine literis sedis apostolicæ promotiones factæ in curia.*

Et ex proxime dictis deciditur. 3. art. qui est, an ista
instõ seu inuestitura probari possit per testes abs
que scriptura & per quas scripturas & de gratia aposto
1 lica † ꝙ non probetur nisi p litteras hr̃ p Archi. & Io.
An. in proœmio 6. lib. & tangitur in cle. dudum. de se-
pul. & uoluit Rota 332. licet Ro. Cu. de proba. in nouis
quæ tñ uult circumstantias gratiæ puta certa scientia
papę bñ posse per testes probari, de qua ẽt fecimus mẽ
tionem sup. in 9. q huius par. in 15. art. Quo uero ad ca-
2 sum nostrum dic† instõnem epi posse probari p ipsius
instituentis litteras, ut diximus, pñtationem ẽt proba
ri posse, ut uoluit pulchre Rota. 423. sed retento eodẽ
themate sub ti. de insti. & de iurep. in nouis. in qua nul
la est difficultas, an probetur instõ p ipsas litteras. sed
difficultas erat, an probetur pñtatio, de qua late dixi-
mus in 2 par. huius a. li. in 10. q. prin. in 7. art. ubi late de
3 hoc. ¶ † An uero hæc instõ, seu collatio probari possit
per testes, uoluit Rota. 780. collatio alicui, de proba. in
antiquis. aperte ꝙ sic, quã semper nota, q͞a non inueni
4 ita expresse alibi, † & ꝙ inuestitura feudi, quæ fit per in
feriores a rege possit ꝓbari p testes, uoluit text. in con-
stõne regni ꝓbationum defectum. in 2. li. consiõnum
in rub. 35. ubi pulchre D. Ma. de Afflictis mod. Neap. in
3. no. inuestitura tñ feudi facta per regem debet proba
ri per scripturã, ut uult gl. in uet. instrumẽta, & ibi Af-
flictus in const. si dubitatio, q̃ est in 3. li. ꝯstõnum, r rub.
5 8. qđ uř esse ad instar gratiæ papæ, ut sup. dixim. ¶ † Et
promotiones, q̃ fiunt in curia, non pñt probari absque
ipsius sedis apostolicæ literis, nec debent accepiari ad
administrationem, nec prouisis absq; dictarum litera
rũ ośsione debet pareri, ut est pulchra extrauag. Boni-
facij. VIII. q̃ emanauit post sextũ, in ti. de ele. q̃ incipit,
iniunctę nobis debitũ seruituris a Deo, ꝙ iterum, ꝙ lite
ræ ośdant, q̃uis ecclesiis sit ꝓuisũ p sedẽ Aplicam, dñr
uacare, ut uoluit pulchræ. D. Fel. in c. 1. in 1. col. de pic.
ubi

ubi exclamat de prædicta extran. Bonifacii. Poterit ēt probari collatio, seu instō p instrm, ut late dixi. in d. 2. par. hu. 2. li. in 10. q. prin. in 7. ar. soli tñ uerbo epi nō stat retur, ut in d. Rota. 423. sed retento eodem themate sub ti. de insti. & de iure p. in nouis. si uerteretur præiudicium alterius. cum hoc casu nec Cardinali crederetur ut uult Rota. 714. nō credit. de pba. in antiquis. & licet epo solo credat in foro seculari ex priuilegio imperatoris, nō tñ sibi creditur in foro ecclesiastico, ut uoluit Inn. & post eū late D. Fel. in c. nuper. de testib. & ex pdictis hēs collationem papæ non posse pbari nisi p scripturā. collationem uero, seu instōnem epi posse pbari per instrm, & alias probantes scripturas, & ēt p litteras suas & per testes. per eius uero solum dictum oō in præiudicium alterius, sed solum in preiudicium.

¶ Quartus art. 10. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Inuestiri an quis possit per alium.*
2 *Practica conferendi seu instituendi.*
3 *Sanguinis coniunctio non supplet speciales defectus mandati.*

1 Dubitatur 4 † an quis institueri possit pñs uel absens per alium, siue alius pro eo & Goff. in su. ti. de instōnib. dicit φ sic, p c. accedens. de pb. & sic dici pōt aliquis per alium inuestiri & conferre. de pb. dilecto. & de ɔcef. pb. ɔfutur. & si is q interponitur mandatum hēat ab illo qui instituitur quæret ꝑprietatem & possessionem absenti. C. de acq. pos. l. 1. si hoc gerat, ille q interponitur & is q mandauit. uel saltim qui mandauit, ut ff. de do. l. qui mihi. alioquin tūc demum quæritur absenti possessio & proprietas, cum ei possessio fuerit tradita, ut ff. de acq. re. do. l. res ex mādato. sed is qui recipit nomine absentis mandatum habeat, tunc quærēt absenti possessio & proprietas, cū ratum habuisset. ff. de neg. gest. l. si ego. & idem uult Hos. in sum. d. tit. de insti. in fi. §. qđ ius. ubi dicit, institutum pñrialiter acquirere titulum & auctoritatem nanciscē di possessionem corporalem, secus si instituitur absens ut ibi per eum. Abb. uero in d. c. accedens. de pb. colli-
2 git ex illo tex. † duplicem practicā conferendi, seu instituendi. prima est, ut dicat superior, conferimus, seu inuestimus talem absentem de tali beneficio per se. secūda practica ut inuestiatur alius p absente hoc mō, inuestimus te de tali bñficio noīe talis absentis, & dicit hāc practicam magis placere papæ, ut colligit ex uerbo magis, ibi posito. i. d. c. accedens. Quē tex. dicit Abb. posse addaci cum quærit practica, ut dñium alicuius teqnitrat absenti sine cessione facienda per procuratorem 1 nam pōt dari absenti p ꝑcuratorem uel ꝑcuratori nomine absentis. & pro hoc adducit bonum tex. in l. qui mihi donatum. de do. ubi dicit Bar. allegare. d. c. accedens. Postea Abb. ibidem explicat materiam tā d. c. accedens. q̄ d. c. si tibi absenti. de pb. li. 6. distinguendo, φ aut mediante aliqua persona. ¶ Primo casu p illā instōnem nihil acquiritur absenti, uñ nō pōt dicere absens bñficium esse suū, anteq̄ illud acceptet. ut in d. c. si tibi absenti. in l. absenti. ff. de don. in l. qui absenti. ff. de acq. pos. tñ cōferens non pōt retrocedere a collatione illa, donec absens declarauerit animū, ut est tex. sing. in d. c. si tibi absenti rōne cuius notanter posuit Bar. in d. l. absenti, non. n. est specialein beneficiis, sed in quibuscū que iurib. illud ꝑcedit, qō iura deferunt p eū q hēt eligere, ɔferre, seu instituere tanq̄ officialis: nā functus est officio suo, eo ipso φ elegit ipsum absentē. Secūdo casu principali qñ collatio fuit facta aliqua psona mediāte aut in illa psona media non hēbat mandatum, aut sic primo casu non acquiritur absenti, quia requiritur animus. p hoc l. si ego. & qđ ibi no. ff. de ne. ge. nā negociorum gestor non acquirit dñium absenti, nisi a tpe quo dñs habuit ratū, ut no. in d. l. si ego. & est bona glo. menti tenenda in c. q̄ sit. de ele. lib. 6. quę uult in istis spiritualibus posse interuenire negotiorum gestorem, sed debere dñm hēre ratum infra illud tps, infra qđ tene

batur ipse declarare animum suum. all. l. pen. ff. rem ratam hñ. & pone exemplum ut in d. gl. ¶ Tertio casu qñ persona media hēbat mandatum, aut hēbat mandatū gñale, & non sufficit in istis beneficialib. nec in aliis spiritualib. quia in his requiritur spāle mandatum, tñ pp qualitatem rerum, tum pp præiudicium, ut dñt seniū, se ibi doc. de doc. de Rota, deci. 84. & dicit esse uidenda, quę ipse dixit in c. curam. de offi. deleg. Et ex hoc infert ad unum dictum notabile, coniunctam personam nō posse acceptare beneficium pro coniuncto ad hoc ut con-
3 iuncto statim acquiratur, † quia coniunctio sanguinis non supplet speciales defectus mandati, ut in l. pater. ff. de mino. & aperte uoluit Inn. in d. c. accedens. & do. de Rota ubi sup. & Spe. in tit. de coniun. perso. Si uero habebat mandatum speciale, tunc beneficium quærit absenti, siue absens inuestiatur per procuratorem, siue procurator nomine absentis. ut in d. c. accedēs, & arg. in l. 1. C. de acq. pos. & in l. 1. § per procuratorem. ff. eo. t i. & procedat hoc, siue sit deputatus procurator ad acceptandum certum beneficium, siue incertum, qa satis hoc apparet de intentione dōi constituentis, qđ dicit sentire D. Io. An. ibi, & hoc esse quotidianū. Et ibidē Abb. super gl. colligit ex ea iuncto tex. matrimonium spūale ēt large sumptum posse per procuratorem fieri, & ibi quid de professione ut ibi per eum. Tu uide de ꝑdictis Dom. in d. c. si tibi absenti. I 5. col. super gl. 3. ubi late et de hac materia, nolo istam ingredi, uide in prædictis iurib. & istis adde quæ diximus supra in 1. par. huius 2. lib. in 11. & ult. q. prin. in ult. ar.

¶ Quintus art. 10. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Inuestiri an possit laicus pro absente, ubi quōd sic.*
2 *Dictio alius, facit positionem eiusdem qualitatis regulariter.*

5 Contingit ex prædictis dubitari quinto † nunquid iste qui recipit inuestituram p absente possit esse laycus. Abb. in d. c. accedens. in ul ti. col. in uer. sed q̄ro nunquid. q̄rit de hoc, & dicit quosdam, ut Egidium, tenuisse φ nō † & mouebat per dictio-
2 nem alius, q̄ facit positionē eiusdē qualitatis ad uerbū clericus, qđ pmittit. Sed in ɔtium dicit facere no. in ca. sedes. de rescri. dictionem alius, non semper facere positionem eiusdem qualitatis cum pcedētib. iuxta illud, Christus crucifixus est & alii duo latrones cum eo. Dicit tñ Io. An. & cōiter doc. sequentes concludere, φ licet tutius sit constituere clericum, si tamen cōstituit laicus satisfactum iuri, arg. c. 1. de procur. li. 6. laico pñ ti nihil acquiritur, sed transit istud ius spūale in dñum, sicut aqua per canale lapideum, & ita putat Io. An. qñ quis hēt gratiā cum bñficio acceptan. nam tunc pōt qs constituere laicum ad acceptandum beneficium certum, & dicit Abb. de hoc nō esse dubiū, qa est idē cum casu pcedenti. Sed magis dubium dicit esse, qñ constituitur in gñea d acceptādum beneficium uacaturum qđ sibi uidebitur, sed idem putat in hoc casu, quia non auctorizat in eo casu laicus, nec sibi aliquid acquiritur & tenere ɔrium posset esse multum præiudiciale, forte . n. non habet hominem fidelem, de quo bene cōfidat nisi certum laicum: & ita concludit ibi Abb. post Ioā. An. quem ibi oēs sequuntur. Certe hæc est cōis opinio. Sed de hoc ultimo casu posset dubitari per ea, quæ diximus late sup. in 2. par. huius 2. lib. in 3. q. prin. in 7. articuli concludimus, in laicum non posse compromitti præsentationem, ex quo disponebat materiam ad institutionem quæ est mere spiritualis, quod uidetur esse etiam in casu nostro, cum acceptatio perficiat institutionē, ut in d. c. si tibi absenti. tamen poteris dicere institutionem hic perfectam declarata acceptatione prin. in quo non est uis per quem acceptatur, maxime cum uideatur canale lapideū ipse procurator, ut proxime diximus. Cogita tamen, quia omnino acceptatio fit per laicum, quę quidem est pars institutionis, ut proxime dictum est.

¶ Sex-

¶Sextus art. 11. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Possessionis traditio, seu apprehensio requiritur in temporalibus, secus in spiritualibus.*
2 *Possessio corporalis transfertur in inuestitura; nisi aliud habeat cõsuetudo.*
3 *Possessio corporalis transfertur per inuestituram, si ipsa sit in præsentia beneficij, & nullus est in possessione illius.*

Dubitatur Sexto, an per instõnem, seu inuestituram transferatur corporalis possessio beneficij in institutum seu inuestitum. Et ut retulimus supra in 1. præced. art. Host. in summa de institu. in §. quid sit inuestitura. in uersi. supradicti uero, uult in effectu, ꝙ aut inuestitura fit per baculum, uel per birretum præsenti, & transfertur possessio aut absenti & nõ transfertur. Abb. uero in c. cum Bertold. in 1. col. in 20. nota. de re iud. colligit ex illo tex. ꝙ ēt per instõnem de beneficio factam nõ transfertur corporalis possessio beneficii: nam ibi Archid. instituit quendam, & in corporalem possessionem induxit, & ꝙ instõnem factam de beneficio uel alia re non trãsferatur possessio, tenet gl. in c. per tuas de donatio. & in c. ex ore. de his q̃ fi. a mal. par. c. & in c. auctoritate. de institutio. ubi est gl. dẽ effectu institutionis. Sed ꝙ transeat possessio, tenet gl. in c. 2. de consuetudi. & quid iuris sit, remittit se Abb. ad Io. Andr. post Compost. in c. transmissam. de elect. & dicit se tetigisse in d. ca. 2. de consuetudin. & in c. auctoritate de institutio. & concludit Abba. ꝙ si institutio fit ante collationem, non transfertur possessio: quia habet uim collationis. si uerò post, & sic in præsentia seu in beneficij, & nemo est in possessione beneficij, & tunc secus, ut in l. ꝙ meo. de acquir. pos. & sic dicit concordari gl. præallegatas. Idem Abb. in c. quod autem. in uersi. oppono contra tex. hoc tit. dicit ex sola institutione, institutum consequi ius plenum in beneficio; ut probatur, in c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. Ita ꝙ post instõnem non ualet instõ alteri facta ēt cum traditione possessionis: ut in d. c. si tibi absenti. cum ibi notatis: licet aliud sit in rebus prophanis: ut in l. quoties. C. de rei uendicatio. Roc. aũt in hoc trac. in uerbo ius in quinta q. quærit an per institutionem transferatur plenum ius in beneficio iurispa. uel alio absque apprehensione possessionis. & refert dictum Abb in d. c. cum autem. concludens ꝙ sic;
1 †quia licet in temporalibus requiratur traditio & apprehensio possessionis ad hoc, ꝙ quis dicatur hr̃e plenũ ius l. traditionibus. C. de pactis. l. quoties. C. de rei uend. secus est in spiritualibus per tex. clarum in d. c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. ubi etiam Gemin. & doc. notant, & idem decidit Abb. in c. suggestum. in 1. not. hoc titu. & idem Inno. Abb. & alii in c. inter cætera. de præb. dum dicunt, ꝙ facta permutatione beneficiorum cum auctoritate superioris acquiritur ius permutantibus sine alia traditione. Postea dicit contra istam conclusionẽ argui sic, si inductio in possessionem non est necessaria: quia per institutionẽ acquiritur plenum ius, ergo male fuit a iure adinuenta, in c. ut nostrum. & in c. cum satis. de offic. Archidia. & similibus, in quibus dicitur ius inducendi beneficiarum in possessionem beneficii spectare ad Archidiaconum. Subdit etiam istam difficultatem mouisse Abb. in c. trãsmissam. in 5. col. & distinxisse pro concordia: ꝙ aut alius est in possessione beneficij, & tunc non est licitum instituto uel confirmato administrare, nisi prius inducatur legitime in possessionem illius beneficii, quia secus faciendo esset spoliare possessorem propria auctoritate, quod non licet ca. cũ qui. de præben. lib. 6. & in isto casu procedit ꝯrium. Aut nullus est in possessione beneficii, & tũc tenet communem esse opinionem ut supra, scilicet apprehensione possessionis habere clericum plenum ius in beneficio & posse administrare in ipso beneficio. Limitas tamen hanc conclu. D. Roc. ut non procedat quantum ad effectum, ut quis dicatur in quasi possessio. iurispa. quia nõ est necesse præsentatum per eum, & institutum esse in possessione beneficii & habitũ pro rectore seu clerico illius, beneficii. Ita dicit decidere Cald. in consi. suo 12. incip. quæ requirantur hoc tit. allegat not. per Inn. Host. in c. 2. de in integ. restitutio. quod etiam dicit Roc. se dictum in uerbo competens alicui. in 10. qõ. tu de hoc dic, ut late diximus supra in 1. par. huius 2. li. in 3. q. prin. in 10. art. dum tractauimus, qualiter quasi possessio iurispa. acquiratur, & quæ requirantur in ipsius acquisitione. Limitat secundo Roc. dictam conclu. ut non ꝓcedat quantum ad alium effectum, de quo per Abb. in c. cum super. in 4. col. de causa possessio. & propric. quẽ dicit oĩno uidendum pro intelligentia prædictorum. ubi uult esse necessariam possessionem ad effectum, ut possit petere se restitui ad illam, quod non posset, nisi possessionem corporalem beneficij fuerit adeptus: ut ibi per eum. Tu aduerte, quod d. Io. And. & Compo. in d. c. transmissam retulimus supra in 1. art. qui uoluerũt
2 †per inuestituram non transferri possessionem corporalem, nisi aliud habeat consuetudo, iuxta eã quæ hñt in c. 2. de consuetudi. & per Inn. in ca. cum literis. de restitutio. spol.
3 †sed si fit in præsentia beneficij, & nullus alius est in possessine illius, tunc per inuestituram trãsfertur possessio corporalis, arg. l. ꝙ meo. ff. de acqu. pos. & not. in d. c. transmissam. de elect. & in d. c. 2. de cõsuetudi. & ita Abb. concordat gl. contrarias, de quibus supra in d. ca. transmissam. & hæc est uera & cõis opinio. quam late probat Inn. & post eum Abb. in d. c. cum super. de cau. pos. & proprie. ubi Abb. in 4. col. in uersic. ad primam q. sequitur etiam supradictam distinctionem Io. And. Rot. 441. fuit dubitatum. de iustitu. in nouis. & uoluit etiam prædicta Roc in uerbo honorificum, in si. 99. q. & in uerbo ipse uel is a quo. in 11. q. Et quo ad secũdam limitationẽ supra positam aduerte illam procedere, quando alius esset in possessione beneficii, sed si nullus est in possessione beneficii, si intentatum est possessorium per præsentatũ institutum sufficiet pro eius calore deducere institutionem eius, quamuis præsentatio de se facta non probetur. Ita uoluit Rot. 189. sufficit præsentato. hoc tit. in nouis. & sensit Gaye. in repe. c. fi. in 52. col. & seq. & pro hoc faciunt ea quæ diximus supra in 2. par. huius 2. li. in 10. q. prin. in 7. art. dum ibi cõclusimus, litteras institutionis probare instõnem.

¶Septimus art. 11. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Administrare potest institutus translata in eum possessione per institutionem uel inuestituram, secus si non est translata.*
2 *Installatio ad quid fiat.*

Et Ex proxime dictis sequitur decisi 7. art. an institutus possit administrare ante installationem, seu inductionem in corporalem possessionem, & sic an institutio, seu inuestitura dat fructum instituto, seu inuestito, ut possit administrare bona beneficii. Inn. tangit hunc art. in d. c. cum nuper. quem ibi refert Abb. in 4. col. in uer. ad primam quæstionẽ. ubi concludit, ut pro-
1 xime diximus† ꝙ aut per institutionem seu inuestiturã in institutum translata est corporalis beneficij possessio, & poterit administrare, aut non est translata possessio corporalis beneficii, & non potest administrare. Et in hoc satis attenditur consuetudo, sicut enim per consuetudinem fingitur aliquam possessionem nactum, qui non est c. 2. de consue. sic & ubi est consuetudo, ut ante installetur quam administret, fingetur post confirmationem, seu institutionem nõ habere ius confirmationis, seu institutionis, ut dicit se dixisse in d. c. transmissam. de ele. & in d. c. 2. de consue. Et subdit fore intelligendum, quem posse administrare post institutionem, si alius non est in possessione, ut proxime dictum est; quia tunc agendum esset coram superiore, ut ille remoueat a possessione; qa non licet propria auctoritate alium expellere a possessione, nec aliquid circa possessionem innouare: ut in l. fi. C. si per uim uel alio mõ. & faciunt quæ dixi in præc. art. Item dicit esse intelligen-

gendum, quem ante installationem non debere admi nistrare qñ hoc specifice habet cõsuetudo, vt ante nõ administret, secus si consuetudo solũ hẽt, ꝙ fiat installatio, tunc. n. licet seruanda sit consuetudo. c. vt nostrũ. de offi. Arch. nihilominus ante installationem admini strare poterit fm Inn. in d. c. cũ super, prope finẽ de cau. pos. & propric: qđ d. do. Abb. in 4. col. dicit in fi. primi ver. ad primam q. esse singulariter notandum. Et si di-
2 ceret (dicit ipse) † ad quid fiat installatio, ex quo benefi ciatus ante illã administrare poterit? Respondet Abb. vt acquirat possessionem ecclesiæ, quam non acquirit ex eo, quia agit pro iurib. ecclesiæ. Item pp quãdam solennitatem ne videatur propria auctoritate intrare possessionẽ. Tu dic hoc posse etiã: quia adepta possessione corporali per installationem posset agere & petere restitutionem, si sibi possessio sublata esset, quod aliter facere nõ potuisset per d. c. cum super. per gl. Inn. ibi, quã refert ibidẽ in 4. col. & dictum est supra in proximo pcc. art. in 2. limitatione prædicta etiam voluit Roch. in hoc tra. in verbo ius, in 5. q. & in verbo honorificum. in fi. 39. q. & in verbo ipse vel is a quo, in 11. q.

¶ Octauus art. 11. q. prin. iij. Par. ij. Libri.

1 *Possessio beneficij per inuestitum qualiter acquiritur.*
2 *Possessio beneficij acquiritur installatione beneficiatii sedo rectoris.*
3 *Canonicatus acquiritur per installationem in choro & loco per capitulum sibi assignato.*
4 *Possessio imperij acquiritur apprehensione.*

1 Qualiter † autem possessio beneficij per institutũ acquiratur, Et hic fit. 8. art. patet ex dictis s. in 6. ar. sufficere possessionem transferri in beneficiatũ p inuestiturã factã de ea in conspectu beneficij sine apprehensione fm Io. An. post Compo. in d. c. transmissam. de elec. in c. 2. de consue. ubi ẽt Abb. per eundem Abb. & doc. in c. cum aliquib. & c. cũ Bertol. de re iudi. & voluit Firma. in tra. de ẽpo. in 1. par. 3. lib. 55. q.
2 vbi de hoc quærit, vbi ẽt dicit, hmõi † possessionẽ posse acquiri per installationem beneficiati in sede rectoris fm Inn. in c. in literis. de resti. spo. & Bal. in l. 2. in 15. col. C. de serui. vbi dicit hoc esse verũ, nisi cõsuetudo aliter se habet. & hoc idẽ voluit Inn. & post eũ Abb. in d. c. cũ super. de cã pos. & propric. vt in proximo præcc. at. dicimus. ¶ † Idẽ dicit in canonico, cui q̃ritur canonica
3 tus per installationem in choro & loco per capitulum sibi assignato. fm Bal. in d. l. 2. 17. col. ver. super secũdo. C. de serui. & dicit esse tex. gl. & doc. in c. in genesi. de elec. & in c. relatũ. de preben. & in c. cum. M. de cõsti. Et ibidẽ dicit, canonicũ cõdemnatum per sñiam perdere possessionẽ canonicatus, qa dẽt destallari de choro, seu descalari, & sic p actũ cõtrariũ stallationi fm Inn. in d. c. in literis. Bal. vero in d. l. 2. in 1. col. dicit dixisse sufficere eũ non vti actibus canonicatibus, quos exercere nõ põt statim ꝙ est condemnatus, & hoc dicit esse notan-
4 dũ. Et ibidẽ Firma. ponit † qualiter acquiratur possessio imperij, & dicit acquiri apprehẽsione. vide per eum.

¶ Nonus arti. 11. q. prin. 3. par. 2. libri.

1 *Proprietatem seu possessionem rerum ecclesiæ quis habet.*
2 *Agens pro beneficio debet suo nomine agere, pro rebus verò beneficij debet nomine ecclesiæ agere.*
3 *Possessio bonorum beneficij an transeat in institutum per solam inuestituram vel acquisitionem possessionis beneficij sine traditione & apprehensione rerum, vbi sola possessione beneficii sine alia apprehensione particulari.*

Sed Dubitatur nono, an possessio bonorũ beneficii transeat in institutũ per solam institutionẽ, vel adeptionem possessionis beneficii sine traditione & apprehensione rerum particularium ipsius. Et Abb. in d.
1 c. cũ super. in 4. col. in ver. ad secundam q. quærit † qs habet proprietatem & possessionem rerum ecclesiæ, & refert opi. Primã Inn. ꝙ non prælatus sed Christus noscatur prædicta habere. Secunda est opinio, ecclesiã habere possessionem & proprietatem. i. congregationem fidelium, cuius caput est Christus. Tertia est opinio, ꝙ apud quemlibet ecclam particularẽ esse dñium & possessionem rerum ecclæ & clericum possidere bona ecclesiæ illius nomine, & tñ clericum post collationẽ sibi factam posse dicere beneficium esse suum: ut in c. si ti-
2 bi absenti. de pb. li. 6. Et ibi. Abb. in uer. ad 3. dicit † ꝙ si uult beneficiatus agere pro ipso beneficio poterit ipse agere: si aũt p reb. bñficij aget noĩe ecclæ, ut ibi p eum ex qb. colligit, dñium rerũ ecclæ & possessio ad quem spectãt & trãseant. Tu aduerte, nos s. in 1. par. 1. li. in 6. q. prin. in 8. art. dũ ibi tractauimus, an dos ecclæ gaudeat illis priuilegiis qb. & dos mulieris in 35. priuilegio posuimus dñiũ rerũ ecclesiæ penes quẽ sit, penes Christũ
3 ipsam ecclam uel rectorẽ illius, uideas ibi. ¶ † Sed difficultas art. nři ɔsistit in hoc, an possessio bonorũ beneficii trãseat in institutũ p solã instõnem uel adeptionem possessiõis bñficii sine traditione, & apprehensione rerum. Et hunc art. ponit formaliter Firma. in tra. de ẽpo in 3. li. in 1. par. in 56. q. ubi dicit, beneficiatum nõ debere corporaliter apprehendere possessionem bonorum ecclesiæ: qa io ipso iure censẽt translata possessio rerũ ecclesiæ qa ecclesia nõ desijt possidere fm Inn. in c. in officiis. de test. mortuo. n. plato uacat possessio platurę nõ possessio bonorũ ecclesiæ: qa eccla possidet fm Inn. in c. ex parte. de arbi. & hoc idẽ uoluerũt Bar. & doc. ff. de acq. pos. & in l. 1. §. fi. ubi Pau. de Ca. co. ti Bal. in l. fi. 2. col. C. de edi. diui Adr. tol. & in Spe. de peti. & pos. §. 1. quod dicit esse uerũ, ẽt in plato ecclæ collegiatę fm Inno. ibi. & Bal. in margarita in uerbo mortuo. & nedũ possessio bonorũ est apud ipsam ecclam cuius sunt bona, sed ẽt apud ecclam vlem, ex qua Christus dr possidere, fm Bar. in l. sicut. § fi. ff. qđ cuiusq; uni. noĩe. Bal. ĩ l. fi. in 2. col. C. de edic. diui Adr. toll. & Inn. in c. cũ sup. de rest. spo. Sed nõ ẽ ibi: qa est in ti. de cau. pos. & ppric Et hoc sumpta occasione Firma. ibi psequit in qb. apprehensio rerũ requirat de necessitate, qd in hrde, qd ĩ legatario, qd in fideicõmissario, qd in filio, qd in mona. qd in bonis dotalib. qd in tutore, qd in emptore, qd ui gore statuti, & ĩ sĩlib. uideas ibi plene, nolo hic referre. Quib. tñ poteris addere quid in quasi posituriũ defuncti an ɔtinuet io hrde uel successore, de quo ultimo pulchre dixi. s. io 1. par. hui. 2. li. io 3. q. prin. in 21. art. Cõcludc iñ ex d. Inn. & Ab. in c. cũ sup de cã pos. & ex alleg. p Firm. in institutum trãsire possessionem rerum particulariũ Beneficii seu ecclesiæ, cũ in eũ transiuit possessio bñficii seu eclæ absq; alia apprehẽsione particulari.

¶ Decimus art. 10. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Possessio beneficij retinetur per inuestitum solo animo, etiam si ab eo sit expulsus per tyrannum excommunicando expulsorem & inferendo alias ecclesiasticas censuras.*

Quærit Postmodum Firma. in præall. tra. de ẽpo in ultimis uerbis 1. par. 3. lib. & sic in 57.
1 q. & hic fit 10. noster art. † an possessionem beneficij adeptã p institutũ ut s. ipse institutus retineat, si forte p tyrannũ ab ipso beneficio expellat, rñdet solo aĩo, ac excõicãdo expulsorẽ, & aĩs cẽsuras ecclasticas inferendo possessionẽ illius retinere secũ. Bar. notabiliter in l. 2. ĩ 22. col. C. de serui. & aqua. qđ Firma. dicit esse notãdũ.

¶ Vndecimus art. 10. q. prin. 3. par. ij. Lib.

1 *Præsumitur præsentatio præcessisse, si de ea constat per literas episcopi ipsius narratiuas, constito tamen clericum fuisse institutũ per episcopum.*

Dubitatur Vndecimo † si constat, clericum p episcopum institutum, sed non constat præsentationem præcessisse, nisi per literas episcopi illam narrantes, an præsumatur præcessisse & ualeat institutio. & dicendum est ꝙ sic, prout uoluit Rota.

ta 189. sufficit pñtato. hoc tit. in nonis, quæ uult; si lnte
tatum est possessorium per institum, sufficere ꝓ eius co
lore ipsius instõnem deducere, quamuis eius pñtatio
non probetur, quia illa modicum iuris confert, c. dile-
ctus. de offi. leg. & quia sola instõ superioris, licet casse
tur electio seu pñtatio, tuetur possessorem & oĩa facta
per eum, ut legitur & no. per Inn. & Host. de elec. nihil
est. & de rest. spo. in litteris. ꝑ eosdem. & c. qa cũctis. uer.
si uero. de ꝯces. ꝑb. hoc idem uoluit Feli. in c. sicut. in
12. col. in uer. extrinseca. de re iud. facit qđ dicit Pau. in
trac. de sede uac. in 2. par. in 5. q. in ult. col. in uer. & pa-
troni pñtatio. ubi dicit. & patroni pñtatio, qñ eṗs ad ca
pitulum sede uacante asserit factam de i llo quẽ insti-
tuit, ꝓsumitur interuenisse, si patroni non ꝯdicãt. & idẽ
uoluit Roc. in hoc tra. in uer. honorificum. in 50. q. Tu
de ꝑdictis dic, ut late dixim. s̃. in 2. par. hu. 2. li. in 10. q.
prin. ĩ prin. 4. art. ubi retulimus dicta supradictorũ doc.
& tãdẽ ibid. in 7. art. latissime hũc ar. discussimus, ad ibi
dicta me remitto, ubi ꝯclusimus, ut ꝓxime dictum est.

¶ Duodecimus art. 12. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institutio an ualidet præsentationem inualidam, remissiue.*
Confirmatio an ualidet electionem inualidam.
2 *Electio a principio non canonica non potest confirmari.*

1 Dubitatur duodecimo † an instõ ualidet pñ-
tationem inualidam. Firma. for
mat hunc art. in electione, & confirmatione. & distin
guit, ꝙ aut est ualida, respũ personæ electi, & cõfirma
tio nõ ualidat illam. l. si constat. de appel. Aut est inua
lida rõne eligentium, & licet dicat secus esse tñ dicit
statim idem esse per l. ex consensu. §. 1. eo. tit. Si uero
est nulla rõne formæ, & ꝯfirmatio est talis, ꝙ posset il
lud munus concedere, ualidaĩ, si ꝯfirmatio fiat ex cer
ta scientia, alias non sed si non posset confirmãs illud
cõcedere, & nõ ualidatur ꝑ ꝯfirmationem ab eo factã
ſm Inn. in c. nihil. de ele. & Bar. in d. l. si ꝯstat, & Pet. de
Sonci. post Bal. in l. nominationes C. de appe. Dicit tñ
2 Bal. in l. quicunq;. C. de bo. q̃ lib. dixisse † electionem nõ
canonicam a principio nõ posse ꝯfirmari, ẽt si ecclesię
expediat per c. auditis: de ele. Idẽ tñ Bal. in add. ad Spe.
in ti. de ap. uer. ꝑ diffinitiuam. dicit, electionẽ quacũq;
rõne nullã ualidari per confirmationem factam in ꝯ-
dictorio iudicio, & hoc est uerum, secus si fiat de plano
quia tunc distinguitur ſm Inn. in d. c. nihil. & Io. An. in
d. c. fi. de ele. in 6. in no. ſm Bal. ubi s̃. & est uidendus ẽt
Bal. in add. Spe. in ti. de ele. uer. cuius ætas. & ita residet
ibi Firma. Tu de isto art. uide, quæ diximus sup. in hac
par. in 3. q. prin. in 3. art. dum tractauimus, an nulliter
pñtatus, uel indignus possit institui, & instituens illum
puniaĩ, & ibid. in 4. ar. dum tractauimus, an pñtatio fa
cta a patrono excõicato sequuta instõne teneat, & fa-
ciunt ẽt ea quæ diximus in 2. par. huius 2. li. 11. & ult. q.
prin. in 4. art. dum tractauimus. an instõ sapiat naturã
seu hẽat uim sñiæ diffinitiuæ uel interlocutoriæ. ex q-
bus apparet instõnem non ualidare pñtationem nul-
lam ipso iure, annullandam uero sic, si non appelletur
ab ea, uideas ibi, & de materia ẽt d. c. nihil. uide in d. 3.
q. prin. huius par. in 5. & ult. art

¶ Decimustertius art. 13. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Institutio facta clandestine an teneat.*

1 Dubitatur Decimotertio † an instõ facta clan
destina teneat. Et archid. in d. c. si
tibi absenti. quẽ ibi refert Domi. in 1. col. in uer. quęro
an teneat. tenet ꝙ sic. Io. An. uero se remittit ad dicta
per eum, & alios in c. ut nostrum. §. porro ut ecclesiasti
ca beneficia sine diminutione conferantur. ubi Io. An.
in simplicib. tenuit ꝙ sic, in dignitatib. uero secus ꝑ c.
quia pp. in fi de ele. & hoc ibi tenet Inn. licet Arch. di-
cat illum tenere oppositum. Pau. uero in d. §. porro di-
stinguit, ꝙ aut collatio sit ita clandestine, ꝙ de ea non
põt fieri fides, & tunc non ualet, & ita põt procedere di
ctum Inno. aut licet fiat clandestina, tñ põt probari, &
tũc ualebit instõ, & ita procedet alia opi. & ibi Pau. cõ
cordat domi. ubi s̃. hoc idem uolunt oẽs doc. in d. c. ut
nostrum. §. porro. Et pro his faciunt quæ dixim. s̃. in 3.
præce. art. ubi conclusimus, institutionem esse proban
dam per scripturas, uel testes, & soli instituenti nõ est
credẽdũ, ergo sufficit fieri ut probari possit, & ita tene.

¶ Decimusquartus art. 14. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Expensæ per quem fieri debeant in præsentatione & toto processu.*
2 *Expensa in electione fiunt per electum.*

1 Dubitatur decimoquarto † cuius expensis pñ-
tatio totius processus cum instõ-
ne fiat pñtãtium pñtari uel ecclesia, & in electione cla
rum est ꝙ electi, adeo ꝙ capitulum expendens repetit
ab eo. c. ut prçteritę. & ibi gl. & doc. de ele. & tenet Bal.
in l. 1. C. de bo. mater. sequitur ẽt Firma. in trac. de eṗo.
in 1. par. 3. li. in 39. q. ubi remissiue ponit de expensis fa
ctis per quoscunq;, a quib. repetantur, uide ibi late. Tu
aduerte, ꝙ tex. in d. c. ut ꝑteritæ, & gl. & doc. ibi loquũ
tur in electionib. prælatorum & sĩr Firm. ibi, & idẽ Fir
ma. in 3. par. 2. prin. 3. li. in 23. q. ubi quærit, an electus
ꝯ quem opponitur ne confirmationem obtineat, pos-
sit se defendere sumptu prælaturę. & dicit ꝙ sic, alle. In
no. & do. in d. c. ut præteritæ. & Ang. & Pa. de Ca. in l. fi.
§. in computatione. C. de iure delib. & Bal. in d. l. 1. C. de
bo. mater. Et in electione bene dicit, quia in illa hr̃ tex.
d. c. ubi ꝑpea. nam ibi tam electio q̃ confirmatio fiunt
solum principaliter ad prouidẽdum ecclesię, sed in pñ
tatione est aduertendum, quia in illa pñi q̃ plures litea
occurrere, puta inter ipsos patronos de essentia iurisp.
seu illius quasi pos. Item inter ipsos pñtatos & patro-
nos, puta inter pñtantes unũ, & ipsum pñtatũ, ut no. ĩ
ĩ c. eã te. c. 3. & ĩ c. si uero. hoc ti. & nos de hmõi litib. di
ximus latissime s̃. in 2. par. hu. 2. lib. in 1. q. prin. in 9. ar.
non est æquum, si patroni litigant de eorum iurep. seu
de eorum quasi pos. iurisp. siue eṗs de eius mera colla-
tione, seu pñtati de eorum meritis, & demeritis, hmõi
lites fiant sumptib. ipsius ecclesiæ in aliorum utilitatẽ
particularium, sed dicerem, cum patroni litigãt inter
se de iurep. uel eius quasi pos. quis eorum sit patronus
uel quasi possidens, licet in ꝯñtia ueniat uictoria pñtia,
expensæ fiant per ipsos patronos, habito tñ aliquali re-
spectu ad expensas, quę fieri possent pro pñtatione fa-
cienda, & instõne sequenda, & intermedia discussione
facienda, sicut qñ pñ atio fieret in concordia, ut dixi-
mus s̃. in d. 2. par. huius. 2. lib. in 8. q. prin. ubi de ista pñ-
tatiue ius concordat per totum. Et si lis esset inter pa-
tronos & eṗm expresse fiant per patronos & ecclesiam
eṗalẽ quæ lucraretur collationẽ merã. Et si lis esset de
meritis uel demeritis pñtatorum, lis fiat eorum sum-
ptibus, quia eorum erit commodum uel utilitas. Dan
do aliam regulam, ꝙ semper in huiusmodi litibus illę
tantum expensę fiant per ecclesiam, de qua agitur, &
deberent fieri, si pñtatio & instõ fierent in cõcordia ut
proxime dictum est, ut oĩa ista pñt colligi a contrario
ex his quæ dñt per doc. in d. c. ut præterea. de elec. Et ꝓ
hoc faciunt; nam si lis est inter patronos, & non finitur
infra quadrimestre uel semestre, eṗs instituit quẽ uult
in ecclesia (saluo iure uincentis, ut not. in dictis iurib. c.
eam te. c. tertij. c. si uero. & nos diximus late in d. 2. par.
huius 2. lib. in d. 1. q. prin. in 9. art. & illi qui euicerint ius
pa. debent eundem iam institutum per eṗm repñtare,
ut no. in d. c. si uero. & nos dixim. sup. in 7. q. prin. huius
par. in 10. art. & nihilominus œconomus ponitur in ec
clesia sic uacante, qui habet conseruare omnes fructus
pro successore, ut late diximus s̃. in 2. par. huius. 2. lib.
in 1. q. prin. in 30. art. & sic œconomus non facit expen
sas litis: ut in c. præterea. facit œconomus datus per ca
pitulum in bonis episcopatus & idem quãdiu durat lis
in-

inter eſpm & patronos, uel inter ipſomet pñtatos. Et ꝓ iſta ſit rõ: quia attenta grauitate harum litium & facultatib. bonorum beneficiorum patronorum, quæ non pñt eſſe niſi ꝓ uictu unius rectoris, & ſi fuerit parochialis, & clerici, qui eum adiuuet, ut late diximus s. in 2. par. 1. lib. in 5. q. prin. in 21. art. de facili eſſet neceſſe uẽdere eſſentialia bona ipſius eccleſiæ, quia fructus non ſufficerent, quod non eſt in eccleſiis in quib. cadit electio, tum quia in electione non cadunt tot lites, tum ẽt quia ſi bene caderẽt, electiones habent locum in eccleſijs cathedralib. collegiatis & dignitatib. in quib. cadunt pinguiores dotes, ut dixi. in d. 21. art. ex quorum fructib. pñt melius ſuſtentati lites nec in illis uertitur principaliter intereſſe eligentium, ſed ipſiniſmet eccleſiæ, in pñtatione uero poteſt uerti principaliter ẽt intereſſe aliorum, ut proxime demonſtrauimus. Nota prædicta, quia credo ipſa ueriſſima.

¶ Decimusquintus ar. 11. q. prin. iij. Par. ij. Lib.

1 *Forma ſcripturæ litterarum ordinarij de præſentatione & institutione fidem facientium.*

2 *Poſſeſſionis corporalis traditio & inductio pertinet ad officium Archidiaconi.*

1 Sit decimusquintus & ultimus ar. †de forma ſcripturæ litterarum ordinarii, de pñtatione & inſtõne fidem facientium, & dic de iſtis poſſe recurri ad formularios, nihilominus ut aliqua forma habeatur, decreui hic unam tñ formam ponere, ex qua poterunt aliç formulæ fabricari, dic ergo hoc modo uidelicet. Ioannes Caſtella miſeratione diuina Tran. Archieps, dilecto nobis in Chriſto Cæſari de Lambertinis presbitero noſtræ Archiepalis Tran. eccleſię. I. V. D. ſalutem in Dño ſempiternam. Noueris ꝙ uacante eccleſia S. Mariæ de cara de Boniſmiro ſita intus ciuitatem Trani, ꝑ obitum m. q. D. Iacobi de Sifola dictæ eccleſię ultimi & immediate rectoris dum uiueret, nuper uita functi cõparuerunt coram nobis magnificus. V. I. D. dominus Petrutius de Lambertinis tuus genitor, ac nobilis Franciſcus de Boniſmiro uelut patroni, ſeu in quaſi poſ. iurisp. ſiue pñtandi dictæ eccleſiæ exiſtentes, & narrãtes obitum rectoris prædicti, & ſic uacationem dictæ eccleſię ĩ. ipa a iure patronis laicis conceſſa pñtarũt nobis te prędictum Cęſarem coram nobis pñtem, uelut idoneum ad beneficium prædictum, & ad maiore, ad de linea fundatorem petentes te ad dictam eccleſiam inſtitui & illius regimen in ſpũalib. & temporalib. adminiſtrationem committi. Nos uero conſiderantes dictum Apoſtoli dicentis, nemini cito manũ imponas, decreuimus fore affigendum edictum in ualuis illius eccleſiæ cum peremptorio termino iuxta iuris formã. infra quem, ex quo nullus ꝯdictor ſeu oppoſitor comparuit diligenti inquiſitione per nos facta de iurib. pñtantium & meritis pñtari reperimus per legitimas probationes & inſtõnes anteceſſorum & ipſorum pñtantium eos fuiſſe & eſſe patronos, ſeu in quaſi poſ. iurispa. & pñtandi exiſtere eccleſiæ affatæ. Reperimus ẽt te præfatum Cæſarem idoneum ad dictum beneficiũ & maiora, uñ nullo canonico impedimẽto obſtãte duximus te inſtituendum. Si autem alius comparuerit cõtradictor poſt appoſitionem edicti poterit edici. Et qa infra terminum in edicto appoſitum cõparuerunt alij aſſerentes ſe patronos. puta. A. & B. & pñtarunt nobis. C. ac inſtarunt, ut nullo modo ad tui inſtõnem procedere deberemus, niſi de iuribus utriuſque bene cognouerimus, & cum nos citari feciſſemus ſpeciali citatione te & prædictos te præſentantes, & incertos ꝑ aliud noſtrum edictum, & infra terminum in illo appoſitũ nullo alio comparente niſi te & te præſentantibus quarum ambabus partibus ad extra iura producendum, & illius productis & ſeruatis his quę de iure in hoc iudicio ſeruari debent, tamen ad ſententiam diffinitiuã proceſſimus, per quam declarauimus prędictum. A nullum ius in iurep. ſeu quaſi poſ. dictę eccleſię cõpetere uel minus ius q̃ d. D. Petrutio & domino Franciſco, uel ęquale ius, & ſic dictum. C. omnino eſſe repellendum tãquam præſentatum a non habentib. ius aliquod, uel tanquam præſentatum ab habentibus minora iura, uel licet præſentatum ab habentibus æqualia iura, tamen tanquam non idoneum uel indignum vel non ita idoneum, nec de linea fundatorum, ut te Cęſarem nuperimus eſſe, uel licet in omnibus repeniſſemus uos ęquales, adeo quod locus erat gratificationi uoluimus potius gratificari in te quàm in illo. ¶ Et ſic ſiue præſentatio ſit facta ſine contradictione, ſiue cum contradictione poterit ſubdi, ſupplicati igitur de inſtõne actuali facienda huiuſmodi iuſtis ſupplicationibus inclinati te prædictum Cęſarem coram nobis genuflexum manentem in rectorem dictæ eccleſiæ S. Mariæ, ut præmittitur, uacantis auctoritate noſtra ordinaria inſtituimus, & per noſtrum anulum aureum, ſiue per impoſitionem bireti, ſiue per traditionẽ libri, ut moris eſt, pariter & inueſtimus, illamq; uobis cum omnib. iurib. & pertinentiis ſuis tibi aſſignamus ac ꝓuidemus ẽt de eadem, teq; coram nobis ſic conſtituiũ in corporalem poſſeſſionem, ſeu quaſi eccleſiæ prædictæ iuriumq; & pertinentiarum prędictorum inducimus & inductum eſſe uolumus recepto per nos a te, ꝙ nobis & ſucceſſoribus noſtris archiepiſcopis obediens eris & fidelis, ac ſanctæ matris eccleſiæ nobiſq; & ſucceſſorum noſtrum parebis mandatis, eidemq; eccleſiæ ſecundum ipſius ſtatuta, conſuetudines, ordinationes legitimas deſeruies & deſeruiri facies in diuinis, iuraq; & libertates ipſius eccleſiæ manutenebis & defendes pro poſſe, nihilq; qđ ad dictam eccleſiam ſpectabit & pertinebit alienabis, ſeu diſtrahes, alienataq; & diſtracta ad ius & proprietatem eccleſię prædictę reduces & reduci procurabis pro poſſe ad Sancta Dei Euangelia corporali iuro. ¶ Et nihilominus oĩbus ſingulis perſonis eccleſiaſticis, Archidiacono archipreſbitero, ſeu diacono, & capitulo, canonicis perſonis dictæ noſtræ Archiepalis eccleſię, aliiſq; notariis, & tabellionib. publicis per ciuitatem diçce. noſtram ꝯſiſtentis ſubditis noſtris tenore pñtium committimus & mãdamus quatenus ipſi uel alter eorum qui ſuper hoc fuerũt requiſiti, ſeu fuerit requiſitus ad prędictam eccleſiã accedant, teq; uel procuratorem tuo nomine ad hoc ſpãliter conſtitutum auctoritate, & uice noſtri in corporalem, realem, & actualẽ poſſeſſionem eccleſiæ ꝑdictæ iurium & pertinentiarum ꝑdictorum inducant & defendant, ſeu inducat & defendat inductum, amoto exinde quolibet illicito detentore, quem non inquantũ poſſumus amouemus, teq; uel procuratorem tuum tuo nomine ad eandem eccleſiã admitti faciant cum plenitudine iuris canonici, ac de ipſius eccleſiæ fructibus, redditib. prouentib. & iurib. & obuentionib. uniuerſis integre reſpondeant, & reſponderi faciant ab aliis plenariè quantum in eis fuerit, ꝯdictores quoslibet & rebelles auctoritate noſtra per cenſuras eccleſiaſticas cõpeſcẽdo. In quorum oĩum & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum præſentes litteras (& ſi placuerit) pñs publicũ inſtrũm, ut hmõi pñtationem, & inde oĩa ſequuta, ac pñtem noſtram inſtõnem in ſe continẽtes, ſiue continens exinde fieri, & per publicum notarium noſtrum, & noſtrę curię ſcribam infraſcriptum, ſcribi & publicari mandauimus, Sigillique nñi iuſſimus, & & fecimus appenſione communiri, & ſi placuerit poterit dici, noſtręque propriæ manus ſubſcriptione conualidauimus. Datæ ſeu datum in noſtro Archiepiſcopali Tran. Palatio in anno Domini &c. põtificatus &c. præſulatus uero noſtri &c. acta fuerunt hæc &c. ¶ Reſtat nunc comprobare aliqua uerba huius formæ cur appoſita ſint, & omiſſis aliquibus uerbis in principio concernentibus præſentationem: quia illa comprobata fuerunt ſupra in ſecunda parte huius ſecundi libri in tertia quæſtione principali in 11. articulo, ubi poſuimus in quib. uerbis præſentatio fieri debeat.

¶ Et